SANSKRIT-WÖRTERBUCH IN KÜRZERER FASSUNG

Otto von Böhtlingk, Richard Schmidt

Digitized by Google

THE LIBRARY

CLASS 491.23
BOOK fB633

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

O. Böttlingk

30. Mai 1815 bis 1. April 1904
St. Petersburg — Leipzig.

Digitized by Google

SANSKRIT-WÖRTERBUCH

IN KÜRZERER FASSUNG

BEARBEITET

VON

OTTO BÖHTLINGK.

ERSTER THEIL.

DIE VOCALE.

ST. PETERSBURG.
BUCHDRUCKEREI DER KAISERLICHEN AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN.
(Wass.-Ostr. 9. L. No. 12.)
1879.

Digitized by Google

Gedruckt auf Verfügung der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften.

Im Mai 1870.

C. Vesselofski, beständiger Secretär.

Digitized by Google

491.23
fB633

VORWORT.

Neben dem vor wenigen Jahren vollendeten sogenannten Petersburger Wörterbuch in sieben Bänden schien es angemessen, eine kürzere Bearbeitung herzustellen, welche dem Bedürfniss der Anfänger und solcher Benützer entspräche, für welche der dort gegebene Apparat zu reich ist. Dieses war zugleich eine Gelegenheit, für das Wörterbuch selbst die im Augenblick möglichen Ergänzungen und Verbesserungen zu geben. Als der Unterzeichnete diese Absicht seinen Freunden Roth, Kern, Stenzler und Weber kund that, wurde er von ihrer Seite nicht nur dazu ermuntert, sondern erhielt auch die Versicherung, sie wollten gern dem neuen Unternehmen auf jegliche Weise Vorschub leisten. Das gegebene Versprechen haben sie glänzend gelöst, indem sie mehr verbesserten und Neues hinzuthaten, als ich erwarten konnte und durfte. An Verbesserungen hat es Keiner von ihnen fehlen lassen, des Neuen spendeten aber Roth und Kern am meisten. Aber auch andere Gelehrte beeilten sich ihre grösseren oder kleineren Beiträge zu liefern. Mit Dankbarkeit gedenke ich der Herren C. Cappeller, B. Delbrück, R. Garbe, K. Geldner, J. Jolly, A. Leskien, J. Muir, R. Pischel, A. Schiefner, Leopold Schröder und W. O. E. Windisch; der grösste Dank gebührt aber immer den zuerst genannten vier Freunden.

Das neue Wörterbuch sollte also nicht das ältere verdrängen, sondern in einem mehr oder weniger abhängigen Verhältniss von diesem auftreten. Es sollte verbessern, wo Etwas zu verbessern war, und hinzufügen, wo Etwas fehlte, dagegen aber durch Weglassung aller dort gegebenen Citate und Stellen stets daran mahnen, dass das grössere Wörterbuch die Hauptquelle bleiben müsse. Jeder wird bald selbst gewahr werden, ob er mit dem kürzeren Werke sich begnügen könne, oder ob er auch nach dem ausführlicheren zu greifen habe; wer aber dieses besitzt, wird das andere nicht entbehren wollen, weil es, wie schon vorhin bemerkt wurde, berichtigt und ergänzt, weil es das an verschiedenen Orten Zerstreute zusammenfügt und endlich, weil es beim Gebrauch viel handlicher sein wird.

Accentuirt sind nur diejenigen Wörter, die in accentuirten Texten vorkommen. War der Accent eines in einem accentuirten Texte erscheinenden Wortes nicht zu bestimmen, weil dieses hier nur im Vocativ steht, dann wurde das Buch, in dem das Wort zuerst auftritt, stets genannt. Ein Wort, eine Bedeutung, eine Construction oder ein Genus, die bis jetzt nur von Grammatikern oder Lexicographen aufgeführt werden, sind mit * bezeichnet worden. Wenn aber der Grammatiker oder Lexicograph nicht einfach überliefert oder vielleicht nur ad hoc von ihm erfundene Wörter oder ganze Sätze uns vorführt, sondern als selbstständiger Autor ein Wort verwendet, so ist ein solches Wort als ein in der Literatur belegtes betrachtet worden. Das hier und da citirte Bhaṭṭikâvja hat als blosse Exemplification von Pâṇini's Grammatik keinen Anspruch auf den Namen eines selbstständigen Literaturwerkes. Ein früher angeführtes Citat wird man in der Regel nur dann wiederholt finden, wenn es zu einer anderen Bedeutung des Wortes gestellt oder verbessert worden ist. Hier und da ist ein Citat nur ein scheinbar neues, insofern nur eine bessere Ausgabe oder ein mehr zugängliches Buch an die Stelle gesetzt wurde; in der Regel geschieht dieses aber nur dann, wenn Misstrauen zur abermaligen Prüfung einer Stelle Veranlassung gab. Dass oft nachgeprüft worden ist, davon wird man sich bald überzeugen können; dass aber nicht alle Stellen noch einmal angesehen worden sind, brauche ich wohl kaum zu erwähnen. Bei Büchern, die vollständige Indices haben, sind die Zahlen nicht ohne Noth beigefügt worden, insbesondere in den späteren Bogen. Die mangelnden Belege für neu aufgenommene Composita findet man im grösseren Werke entweder unter dem ersten oder unter dem zweiten Worte. Wörter, in denen ऽ und व oder श, ष und स wechseln, werden nur in der älteren oder besser beglaubigten Schreibart aufgeführt.

1237775

Digitized by Google

Dass die Nachträge so stark geworden sind, erklärt sich zum grössten Theil daraus, dass dieser und jener mir seinen Beitrag zu spät zustellte, dass ein Buch nicht zu rechter Zeit mir zur Hand war, und endlich daraus, dass ein dem Setzer abgewonnener Vorsprung mich verleitete, bis dahin ganz unberücksichtigt gebliebene oder nicht vollständig ausgebeutete Werke für das Wörterbuch zu verwerthen.

Zum Schluss lasse ich das Verzeichniss der in diesem ersten Theile citirten Werke folgen. Zwei Zahlen ohne Angabe eines Buches verweisen auf die zweite Auflage meiner Chrestomathie. Der am Ende eines Titels in Klammern stehende Name bezeichnet den Gelehrten, der die Beiträge für dieses Wörterbuch aus dem angegebenen Buche ganz oder zum grössten Theile geliefert hat.

Âçv. Çr. = Âçvalâjana's Çrautasûtra in der Bibl. ind.
Âçv. Gṛhj. = Âçvalâjana's Gṛhjasûtra; Ausg. von Stenzler.
Âçv. Gṛhj. Pariç. = Pariçishṭa zu Âçv. Gṛhj. in der Bibl. ind.
Agni-P. = Agnipurâṇa in der Bibl. ind.
Ait. Âr. = Aitareja-Âraṇjaka in der Bibl. ind. In der Regel citirt nach Seite und Zeile (Kern und Roth).
Ait. Br. = Aitarejabrâhmaṇa, Ausg. von Haug.
Ait. Up. = Aitarejopanishad in der Bibl. ind.
AK. = Amarakoça, Ausg. von Loiseleur Deslongchamps.
Âkhâdarça, Benares 1921 (Stenzler).
Amṛt. Up. = Amṛtabindûpanishad in der Bibl. ind. (Geldner und Roth).
Ânandag. = Ânandagiri, Glossator zu Çaṅkarâkârja's Comm. zu Bṛh. Âr. Up. in der Bibl. ind. (Kern).
Anukram. zu ṚV. = Anukramaṇikâ zu ṚV. im Comm. Sâjaṇa's.
Âpast. = Âpastamba's Dharmasûtra, Ausg. von Bühler.
Âpast. Çr. = Âpastamba's Çrautasûtra, Hdschr. (Garbe und Roth).
Arjarh. = Arjabhaṭa, Ausg. von Kern (Kern).
Arjav. = Arjavidjâsudhâkara, Bombay 1868 (Kern).
Ârsh. Br. = Ârshéjabrâhmaṇa, Ausg. von Burnell.
Aruṇ. Up. = Aruṇopanishad in der Bibl. ind. (Geldner und Roth).
Âtmopan. = Âtmopanishad in der Bibl. ind. (Geldner und Roth).
AV. = Atharvaveda, Ausg. von Roth und Whitney (Roth).
AV. Gjot. = Gjotisha zum AV., Hdschr. (Roth).
AV. Paipp. = AV. der Paippalâda-Schule, Hdschr. (Roth).
AV. Pariç. = Pariçishṭa zum AV., Hdschr. (Roth).
AV. Prâjaç. = Prâjaçitta zum AV., Hdschr. (Roth).
Bâdar. = Bâdarâjaṇa's Brahmasûtra in der Bibl. ind.
B. A. J. = Bombay Asiatic Journal (Geldner).
Bâlar. = Bâlarâmâjaṇa, Benares 1869 (Kern).
Beitr. z. K. d. ig. Spr. = Beiträge zur Kunde der indogermanischen Sprachen.
Benf. Chr. = Benfey's Chrestomathie.
Bhag. = Bhagavadgîtâ, Ausg. von Schlegel.
Bhâg. P. = Bhâgavatapurâṇa. Die 9 ersten Skandha nach Burnouf's Ausgabe, wenn nicht ausdrücklich ed. Bomb. hinzugefügt wird; die letzten Skandha nach der ed. Bomb. In Klammern eingeschlossene Zahlen verweisen auf ed. Bomb.
Bhar. Nâṭjaç. = Bharatâjanâṭjaçâstra am Schluss von Daçar. in der Bibl. ind.
Bhâshâp. = Bhâshâparichchheda in der Bibl. ind.
Bhaṭṭ. = Bhaṭṭikâvja, Calcutta 1828.
Bhâvapr. = Bhâvaprakâça, Calcutta 1875 und Hdschr. (Roth).
Bhavishjott. P. = Bhavishjottarapurâṇa nach Citaten in andern Werken.
Bhoǵa-Kâr. = Bhoǵakâritra, Madras 1862 (Stenzler).
Bhoǵa-Pr. = Bhoǵaprabandha, Benares 1923 (Kern).
Bibl. ind. = Bibliotheca indica.
Bhâg. = Bhâgaṇita, Calcutta 1846 (Kern).
Brahmabindûp. = Brahmabindûpanishad in der Bibl. ind. (Geldner und Roth).
Brahma-P. = Brahmapurâṇa nach Citaten in verschiedenen Werken.
Brahmas. = Bâdar.
Brahmop. = Brahmopanishad in der Bibl. ind. (Geldner und Roth).
Bṛhadd. = Bṛhaddevatâ.
Bṛh. Âr. Up. = Bṛhadâraṇjakopanishad in der Bibl. ind.
Bühler, Rep. = Detailed Report of a Tour in search of Sanskrit Mss. made in Kâśmîr, Rajputana, and Central India. By G. Bühler. Bombay 1877.
Bühl. Guz. = Catalogue of S. Mss. from Guzerat etc. by G. Bühler. Bombay 1871—1873 (Roth).
Burn. Intr. = Burnouf, Introduction à l'histoire du Buddhisme indien.
Çârdaś. = Çârdaśârdhikâ, nach Goldstücker.
Çâk. = Çâkuntala, Ausg. von Böhtlingk, wenn nicht ausdrücklich Pischel (Pischel) oder Parmaś. (Parmaśânanda) hinzugefügt wird.
Çaṅk. = Çaṅkarâkârja als Commentator verschiedener Upanishad.
Çânp. = The Aphorisms of Śâṇḍilya in der Bibl. ind.
Çâṅkh. Br. = Çâṅkhâjana's Brâhmaṇa (Weber).
Çâṅkh. Çr. = Çâṅkhâjana's Çrautasûtra (Weber).
Çâṅkh. Gṛhj. = Çâṅkhâjana's Gṛhjasûtra, herausg. von Oldenberg in Ind. St. 15.
Çânt. = Çântanava's Phitsûtra, Ausg. von Kielhorn.
Çâṅg. Paddh. = Çârṅgadhara's Paddhati, Hdschr. im Asiatischen Museum der Kais. Ak. d. Ww. in St. Petersburg.
Çâṅg. Saṅg. = Çârṅgadhara's Saṅgîti, Bombay 1853 (Roth).
Çat. Br. = Çatapathabrâhmaṇa, nach Weber's Index.
Cat. C. Pr. = A Catalogue of S. Mss. existing in the Central Provinces. Ed. by F. Kielhorn. Nagpur 1874 (Roth).
Cat. NW. Pr. = A Catalogue of S. Mss. in private libraries of the North-Western Provinces. I. Benares 1874 (Roth).
Çatr. = Çatrughnajamîhitmja, Ausg. von Weber.
Childers = Childers' Pali-Wörterbuch.
Chr. = Böhtlingk's Sanskrit-Chrestomathie, 2te Aufl.
Çiç. = Çiçupâlavadha, Calcutta 1815.
Çira-Up. = Çiraupanishad in der Bibl. ind. (Geldner und Roth).
Colebr. Alg. = Colebrooke, Algebra with Arithmetic and Mensuration u. s. w. London 1817.
Colebr. Misc. Ess. = Miscellaneous Essays by H. T. Colebrooke. London 1837.
Çaiv. = Çaivati.
Çulbas. = Çulbasûtra in der Zeitschrift The Pandit IX. X und New Series I (Cappeller).
Çvetâçv. Up. = Çvetâçvataropanishad in der Bibl. ind.
Daçak. = Daçakumâra, Ausg. von Bühler (Cappeller).
Daçar. = Daçarûpa in der Bibl. ind.
Daiv. Br. = Daivatabrâhmaṇa, Calcutta 1875 und Ausg. von Burnell, Mangalore 1873 (Roth).
Devatâdhj. Brâhm. = Daiv. Br.
Dhammap. = Dhammapada, Ausg. von Fausböll.
Dhanv. = Dhanvantari's Wörterbuch, Hdschr. (Roth).
Dhâtup. = Dhâtupâṭha, Ausg. von Westergaard.
Dhûmâb. Up. = Dhûmâbindûpanishad in der Bibl. ind. (Geldner und Roth).
Dhûrtan. = Dhûrtanartaka, Hdschr. (Cappeller).
Dhûrtas. = Dhûrtasamâgama in Lassen's Anthologie.
Dn. V. = Dhanañǵajavidʒaja, Calcutta 1871 (Cappeller).
Divjâv. = Divjâvadâna, Hdschr. (Schiefner).
Ǵâbâlop. = Ǵâbâlopanishad in der Bibl. ind. (Geldner und Roth).
Ǵaim. = Ǵaimini's Mîmâṁsâdarçana in der Bibl. ind.
Ǵaim. Bhâr. = Ǵaimini's Bhârata, nach Citaten in Ind. St.
Gal. = Galanos' Wörterbuch, Abschrift von Weber; vgl. Monatsbericht der Kön. Pr. Akad. der Wissensch. 1876, S. 801. fgg. (Cappeller).
gaṇa im Gaṇapâṭha zu P.
Ganar. = Ganaratnamahodadhi, nach der im Druck befindlichen Ausg. von Eggeling. Nur ein paar Mal gelegentlich citirt.
Ganit. = Ganitâdhjâja in Bhâskara's Siddhântaçiromaṇi, Benares 1866 (Kern).
Ganit. Adhim. = Ganita, Adhimâsanirṇaja (Kern).
Ganit. Bhagaṇ. = Ganita, Bhagaṇâdhjâja (Kern).
Ganit. Grah. = Ganita, Grahânajanâdhjâja (Kern).
Ganit. Pratjabd. = Ganita, Pratjabdaçuddi (Kern).
Ganit. Tripr. = Ganita, Tripraçnâdhikâra (Kern).
Garbhop. = Garbhopanishad in Bibl. ind. (Geldner und Roth).
Gaudap. = Gaudapâda, Commentator der Sâṅkhjakârikâ.
Gaut. = Gautama's Dharmaçâstra, Ausg. von Stenzler.
Gît. = Gîtagovinda, Ausg. von Lassen.
Gobh. = Gobhila's Gṛhjasûtra in der Bibl. ind. (Roth).
Golâdhj. = Bhâskara's Golâdhjâja (Kern).

Digitized by Google

Gold. = Goldstücker's Wörterbuch
Gop. Br. = Gopathabrâhmaṇa in der Bibl. ind. (Roth).
Govindân. = Govindânanda, Glossator zu Çaṅkarârârya's Comm. zu Bâdar. (Kern).
H. = Hemâdri's Abhidhânakintâmaṇi, Ausg. von Böhtlingk und Rieu.
Halây. = Halâyudha's Wörterbuch, Ausg. von Aufrecht.
H. sn. = Hemachandra's Anekârthasaṅgraha.
Hir. = Hârîtasmṛti.
Harisv. = Harisvâmin.
Hariv. = Harivaṅça. Mit einer Zahl die ältere Calc. Ausg. gemeint, mit drei Zahlen die neuere lithographirte.
Harshaṅ. = Harshaṅarita, Calcutta 1876 (Kern).
Hitop. = Hitopadeça, Bombay 1757 und Hdschr. (Cappeller).
Haug, Acc. = Haug, Ueber das Wesen und den Werth des vedischen Accents. München 1874.
Hemâdri = Hemâdri's Caturvargachintâmaṇi in der Bibl. ind.
Hem. Joc. = Hemachandra's Jogaçâstra in Z. d. d. m. G. 28. Aus einem hdschr. Comm. hat Windisch manche Berichtigung und Erklärung mir bereitwilligst zukommen lassen.
Hem. Pr. Gr. ed. Bomb. = Hemachandra's Prâkrit-Grammatik, Bombay (Stenzler).
Hip. = Hidimbavadha, Ausg. von Bopp.
Hit. = Hitopadeça, Ausg. von Schlegel und Lassen.
Hit. ed. Johns. = Hitopadeça, Ausg. von Johnson, London und Hertford 1847.
Jâgñ. = Jâgñavalkya's Gesetzbuch, Ausg. von Stenzler.
J. A. O. S. = Journal of the American Oriental Society.
Ind. Antiq. = Indian Antiquary (Roth).
Ind. St. = Indische Studien von Weber.
Jogas. = Jogasûtra.
Jogat. Up. = Jogatattvopanishad in der Bibl. ind. (Geldner und Roth).
Jolly, Schuld. = Jolly, Ueber das indische Schuldrecht, in Münchener philos.-philol. Abh. 1877, S. 287. fgg.
J. R. A. S. = Journal of the Royal Asiatic Society (Kern).
Kiç. = Kiçikâ Vṛtti in der Zeitschrift The Pandit VII. fgg.
Kid. = Kidambari, Calcutta Saṁvat 1919 (Kern).
Kaer. = Kaerradatta, Commentator von Caraka und Suçruta, Hdschr. (Roth).
Kilaṅ. = Kilaṅakara, Hdschr. (Schiefner).
Kim. Nitis. = Kimandakîyanîtisâra in der Bibl. ind.
Kan. = Kaṇâda's Vaiçeshikadarçana in der Bibl. ind.
Kâṇḍ. = Kâṇḍôpâkhyâna in LA.
Karpar. = Kshemiçvara's Karparakauçika (Pischel).
Kap. = Kapila's Sâṅkhyapravaṅana. Einen vollständigen Index hat Windisch zur Verfügung gestellt.
Kâr. = Kârikâ.
Karaka = Karakasaṁhitâ, Calcutta 1929 und 1877 und Hdschrr. im Besitz von Roth (Kern und Roth).
Karmapr. = Karmapradîpa (Stenzler). Steht unter dem falschen Titel Kâtyâyanasmṛti im Dharmaçâstrasaṅgraha, Vol. I, S. 603—644.
Kâth. = Kâṭhaka (Weber).
Kathâs. = Kathâsaritsâgara, Ausg. von Brockhaus.
Kâty. Çr. = Kâtyâyana's Çrautasûtra, nach Weber's Index.
Kâty. Dh. = Kâtyâyana's Dharmaçâstra (Stenzler).
Kâty. Snân. = Kâtyâyana's Snânasûtra (Stenzler).
Kauç. = Kauçika's Sûtra zum AV., Hdschrr. (Roth und Weber).
Kaurap. = Kaurapaṅḍâçiki, Ausg. von Bohlen.
Kaush. Âr. = Kaushîtakibrâhmaṇa (Weber).
Kaush. Up. = Kaushîtakibrâhmaṇopanishad in der Bibl. ind.
Kautukar. = Kautukaratnâkara, Hdschr. (Cappeller).
Kâtyapr. = Kâtyâpraṇâça, Calcutta 1866. Nach Uddâna und Sûtra citirt, wenn nicht S. (Seite) und Z. (Zeile) hinzugefügt werden.
Kenop. = Kenopanishad in der Bibl. ind.
Khandom. = Khandomahâbhâshya, herausg. von Brockhaus in Berichte über die Verhandlungen der Kön. Sächsischen Gesellschaft der Wissenschaften zu Leipzig. Phil.-hist. Kl. Bd. VI, 1854.
Khând. Up. = Khândogyopanishad in der Bibl. ind.
Kir. = Kirâtârgunîya, Calcutta 1814.
Kshis. = Pañçara's Kshiraswâmin, Calcutta 1862 (Roth).
Kshitiç. = Kshitiçavaṅçâvalîcarita, Ausg. von Pratsch.
Kshurikop. = Kshurikopanishad in der Bibl. ind.
Kull. = Kullûka, Commentator des Manu.
Kumâras. = Kumârasaṁbhava, Ausg. von Stenzler.
Kumârasv. = Kumârasvâmin, Commentator des Prayâgar. (Pischel).
Kusum. = Kusumâñjali, Ausg. von Cowell.
Kuvalaj. = Kuvalayânanda, nach zwei lithogr. Ausgg.
LA. = Lassen's Anthologie 3te Ausg.
Laghuk. = Laghukaumudi, Ausg. von Ballantyne, Benares 1867 (Cappeller).
Lalit. = Lalitavistarapurâṇa in der Bibl. ind. (Kern).
Lâṭ. = Lâṭyâyana's Çrautasûtra in der Bibl. ind.
Lîlâv. = Bhâskara's Lîlâvati, Calcutta 1846 (Kern).
L. K. = Laghuk.
Lot. de la b. l. = Burnouf, Lotus de la bonne loi.
M. = Mânavadharmaçâstra.
Madanav. = Madanapâla's Madanavinoda, Benares 1869 und Hdschr. (Roth).
Mâgh. Kâlaṅ. = Mâghava's Kâlaṅirṇaya (Weber).
Mahâbh. = Mahâbhâshya, lith. in Benares.
Mahâbh. (K.) = Kielhorn's Ausg. des Mahâbhâshya.
Mahâvîraṅ. = Mahâvîraṅarita, Ausg. von Trithen.
Mahâbh. = Mahâbhâra, Commentator der VS.
Maitrâyup. = Maitrâyupanishad in der Bibl. ind. Die Accente, die wegen ihrer Fehlerhaftigkeit oft weggelassen oder durch (!) als verdächtig bezeichnet wurden, hat Schröder einer Hdschr. entnommen.
Maitr. S. = Maitrâyaṇi Saṁhitâ, zur Herausgabe vorbereitet von L. Schröder. Da die accentuirten Hdschrr. nicht gleich zu Anfang zur Hand waren, konnten einige Accente erst in den Nachträgen angegeben werden (Schröder).
Mâlatîm. = Mâlatîmâdhava, nach zwei Ausgaben, Calcutta 1830 und Bombay 1876.
Mâlav. = Mâlavikâgnimitra, Ausg. von Tullberg.
Mâṇḍ. Çikshâ = Mâṇḍûki Çikshâ (Weber).
Mân. Gṛhy. = Mânavagṛhyasûtra, nach einer Hdschr. in der Universitätsbibliothek zu Bombay (Schröder).
Mân. K. S. = Mânavakalpasûtra, nach Citaten bei Gold.
Mantrabr. = Mantrabrâhmaṇa, Calcutta 1872 (Roth).
Mârk. P. = Mârkaṇḍeyapurâṇa in der Bibl. ind.
Mat. med. = The Materia medica of the Hindus compiled from Sanskr. medical works by Udoy Chand Dutt Civil Medicinal Officer. With a Glossary of Indian Plants by Gr. King Superint. R. Bot. Garden Calc. and the author. Calcutta 1877.
Mayr, Ind. Erb. = Das indische Erbrecht von Aurel Mayr, Wien 1873.
MBh. = Mahâbhârata, citirt nach Parvan, Adhyâya und Çloka der Bomb. Ausg. Die ältere Calcuttaer Ausg. mit zwei Zahlen wird nur dann angeführt, wenn sie eine abweichende Lesart bietet.
Med. = Medinikoça.
Med. svj. = Avyayânekârthavarga am Ende des Medinikoça.
Megh. = Meghadûta, Ausg. von Stenzler.
Mit. = Mitâksharâ. Bei zwei Zahlen ist der Vyavahârâdhyâya, Calcutta 1829, gemeint, bei zwei Zahlen mit folgendem *a* oder *b* nebst Angabe der Zeile — das vollständige Werk in 4to.
M. K. S. = Mân. K. S.
Mṛicch. = Mṛicchakaṭika, Ausg. von Stenzler. Comm. zu Mṛicch. sind die Auszüge in den Anmerkungen zu meiner Uebersetzung dieses Schauspiels.
Mudrâr. = Mudrârâkshasa, nach zwei Ausgaben, Calcutta 1831 und 1926 (Cappeller).
Nigîn. = Nigînanda, nach zwei Calcuttaer Ausgaben (Cappeller).
Naish. = Naishadhaṅarita.
Nâr. = Nârada's Dharmaçâstra (Jolly).
Nigh. Pr. = Nighaṇṭuprakâça (Roth).
Nil. = A rational Refutation of the Hindu Phisosophical Systems, by Nehemiah Nilakaṇṭha S'âstri Gore. Translated etc. by Fitz-Edward Hall. Calcutta 1862.
Nilak. mit einer Zahl = Nil.
Nilak. = Nilakaṇṭha, Commentator des MBh.
Nilar. Up. = Nilarudropanishad in der Bibl. ind. (Geldner und Roth).
Nir. = Nirukta, Ausg. von Roth (Roth).
Njâyam. = Gaimînîyanyâyamâlâvistara, Ausg. von Goldstücker und Cowell. (Kern).
Njâyas. = Gotama's Njâyadarçana in der Bibl. ind. Die Ausg. Calcutta 1828 wird durch Beifügung von (1828) bezeichnet. (Kern).
Nj. K. = Nyâyakoça or Dictionary of the technical Terms of the Nyâya Philosophy, by Bhîmâchârya Jhalakikar. Bombay 1875.

Digitized by Google

Nṛs. Up. = Nṛsiṁhatâpanîyopanishad, herausg. von Weber in Ind. St. 9 und in der Bibl. ind.

P. = Pâṇini.

Paṅkad. = Paṅkadaṇḍakhaṇḍattvaprabandha, herausg. von Weber.

Paṅkar. = Nârada's Paṅkarâtra in der Bibl. ind.

Paṅkat. ohne nähere Angabe = Paṅkatantra, vollständige Ausg. von Kosegarten. Mit Beifügung von ed. Bomb. — die Ausg. von Bühler und Kielhorn.

Parâç. = Parâçara's Dharmaçâstra (Stenzler).

Pâr. Gṛhj. = Pâraskara's Gṛhjasûtra, Ausg. von Stenzler.

Parish. = Parishishṭâni in Parishishṭabrâhmaṇa, Ausg. von Kielhorn.

Pat. zu P. = Patañgali zu Pâṇini.

Pingop. = Pingopanishad in der Bibl. ind. (Geldner und Roth).

Pischel, de Gr. pr. = Pischel, de Grammaticis prâcriticis. Vratislaviae 1874.

Prab. = Prabodhachandrodaja, Ausg. von Brockhaus.

Praçnop. = Praçnopanishad in der Bibl. ind.

Prâjâpatyat. = Prâjâpatyatattva (Roth).

Prâmogar. = Nârâjanabhaṭṭa's Prâmogaratna (Stenzler).

Prasannar. = Gajadeva's Prasannarâghava (Kern).

Pratîpar. = Pratîparoḍaça.

Prâṭ. = Prâtiçâkhja zur TS., Ausg. von Whitney.

Uṇâdis. = Uṇâdisûtra, herausg. von Aufrecht.

Uttarar. = Uttararâmakarîtra, nach zwei Ausgaben, Calcutta 1831 und 1862.

Vâgbh. = Vâgbhaṭa's Âyurvedadarçana (Roth).

Vâgas. = Vâgasaneji, Ausg. von Weber.

Vaidjabh. = Vaidjabhâshja (Roth).

Vaitân. = Vaitânasûtra, Ausg. von Garbe.

Vâlu-P. = Vâyupurâṇa, nach Citaten in andern Werken.

Vâlakh. = Vâlakhilja, die zwischen RV. 8,48 und 49 eingeschobenen Lieder (Roth).

Vâmana = Vâmana's Kâvjâlaṅkârasûtti, Ausg. von Cappeller.

Vâṣṭabr. = Vâṣṭabrâhmaṇa, Ausg. von Burnell (Roth).

Varâh. Bṛh. = Varâhamihira's Bṛhatsaṁhitâ (Kern).

Varâh. Bṛh. S. = Varâhamihira's Bṛhatsaṁhitâ (Kern).

Varâh. Jogaj. = Varâhamihira's Jogajâtrâ, herausg. von Kern in Ind. St. 10. 14 und 15.

Varâh. Laghuj. = Varâhamihira's Laghujâtaka. Die zwei ersten Adhjâja herausgegeben von Weber in Ind. St. 2.

Vârtt. = Vârttika.

Vâs. = Vâsantikâ, Hdschr. (Cappeller).

Vâsav. = Vâsavadattâ in der Bibl. ind.

Venis. = Venisaṁhâra, Ausg. von Grill (Cappeller).

Verz. d. B. H. = Weber, Verzeichniss der Berliner Handschriften.

Verz. d. Oxf. H. = Aufrecht, Verzeichniss der Oxforder Handschriften.

Vet. = Vetâlapañkaviñçati in LA.

Viddh. = Viddhaçâlabhañgikâkhjânikâ in der Zeitschrift Pratnakamra-nandini (Cappeller).

Vikr. = Vikramorvaçî, Ausg. von Bollensen.

Vikramâñkaḥ. = Vikramâñkadevacharita, Ausg. von Bühler.

Visḥṇ. = Visḥṇusûtra, zur Herausgabe vorbereitet von J. Jolly (Jolly).

VP. = Visḥṇupurâṇa, ed. Bomb.

VP.² = 2te Auflage von Wilson's Uebersetzung des Visḥṇupurâṇa, herausgegeben von Hall.

VS. = Vâgasaneji saṁhitâ (Roth und Weber).

VS. Prât. = Prâtiçâkhja zu VS. in Ind. St. 4.

Weber, Gjot. = Weber, Ueber den Vedakalender, Namens Gjotisham.

Weber, Kṛshṇaǵ. = Weber, Ueber die Kṛshṇaǵanmâshṭamî. Berlin 1868.

Weber, Nax. = Weber, Die vedischen Nachrichten von den naxatra. Berlin 1860.

Wilson, Sel. W. = Select Works of H. H. Wilson.

Wise = Commentary on the Hindu System of Medicine, by T. A. Wise. Calcutta 1845.

Z. d. d. m. G. = Zeitschrift der deutschen morgenländischen Gesellschaft.

Supaṛṇ. und Supaṛṇâkhj. = Supaṛṇâkhjâja, herausg. von Reinhold Grube in Ind. St. 14.

Sârîrak. = Sârîrakabhâshja (Kern).

Sârjak. = Sârjakasiddhânta in der Bibl. ind.

SV. = Sâmaveda (Roth).

SV. Âr. = Âraṇjaka zum SV. (Roth).

Taitt. Âr. = Taittirîjâraṇjaka in der Bibl. ind.

Taitt. Up. = Taittirîjopanishad in der Bibl. ind.

Tâṇḍja-Br. = Tâṇḍjamahâbrâhmaṇa in der Bibl. ind. Im grossen Wörterbuch als Paṅkav. Br. citirt.

Tarkas. = Tarkasaṁgraha, Allahabad 1849 (Roth).

Tattvas. = Tattvasamâsa, Mirzapore 1850 (Roth).

TBr. = Taittirîja Brâhmaṇa (Roth).

Trik. = Trikâṇḍaçesha.

TS. = Taittirîjasaṁhitâ (Roth und Weber).

TS. Prât. = Prâtiçâkhja zur TS., Ausg. von Whitney.

Uṇâdis. = Uṇâdisûtra, herausg. von Aufrecht.

Uttarar. = Uttararâmakarîtra, nach zwei Ausgaben, Calcutta 1831 und 1862.

Vâgbh. = Vâgbhaṭa's Âyurvedadarçana (Roth).

Vâgas. = Vâgasaneji, Ausg. von Weber.

Vaidjabh. = Vaidjabhâshja (Roth).

Vaitân. = Vaitânasûtra, Ausg. von Garbe.

Vâlu-P. = Vâyupurâṇa, nach Citaten in andern Werken.

Vâlakh. = Vâlakhilja, die zwischen RV. 8,48 und 49 eingeschobenen Lieder (Roth).

Vâmana = Vâmana's Kâvjâlaṅkârasûtti, Ausg. von Cappeller.

Vâṣṭabr. = Vâṣṭabrâhmaṇa, Ausg. von Burnell (Roth).

Varâh. Bṛh. = Varâhamihira's Bṛhatsaṁhitâ (Kern).

Varâh. Bṛh. S. = Varâhamihira's Bṛhatsaṁhitâ (Kern).

Varâh. Jogaj. = Varâhamihira's Jogajâtrâ, herausg. von Kern in Ind. St. 10. 14 und 15.

Varâh. Laghuj. = Varâhamihira's Laghujâtaka. Die zwei ersten Adhjâja herausgegeben von Weber in Ind. St. 2.

Vârtt. = Vârttika.

Vâs. = Vâsantikâ, Hdschr. (Cappeller).

Vâsav. = Vâsavadattâ in der Bibl. ind.

Venis. = Venisaṁhâra, Ausg. von Grill (Cappeller).

Verz. d. B. H. = Weber, Verzeichniss der Berliner Handschriften.

Verz. d. Oxf. H. = Aufrecht, Verzeichniss der Oxforder Handschriften.

Vet. = Vetâlapañkaviñçati in LA.

Viddh. = Viddhaçâlabhañgikâkhjânikâ in der Zeitschrift Pratnakamra-nandini (Cappeller).

Vikr. = Vikramorvaçî, Ausg. von Bollensen.

Vikramâñkaḥ. = Vikramâñkadevacharita, Ausg. von Bühler.

Visḥṇ. = Visḥṇusûtra, zur Herausgabe vorbereitet von J. Jolly (Jolly).

VP. = Visḥṇupurâṇa, ed. Bomb.

VP.² = 2te Auflage von Wilson's Uebersetzung des Visḥṇupurâṇa, herausgegeben von Hall.

VS. = Vâgasaneji saṁhitâ (Roth und Weber).

VS. Prât. = Prâtiçâkhja zu VS. in Ind. St. 4.

Weber, Gjot. = Weber, Ueber den Vedakalender, Namens Gjotisham.

Weber, Kṛshṇaǵ. = Weber, Ueber die Kṛshṇaǵanmâshṭamî. Berlin 1868.

Weber, Nax. = Weber, Die vedischen Nachrichten von den naxatra. Berlin 1860.

Wilson, Sel. W. = Select Works of H. H. Wilson.

Wise = Commentary on the Hindu System of Medicine, by T. A. Wise. Calcutta 1845.

Z. d. d. m. G. = Zeitschrift der deutschen morgenländischen Gesellschaft.

Jena, den 1sten Mai 1879.

O. Böhtlingk.

1. अ Pron. der 3ten Person. Davon अस्मै, अस्यै, अस्मात्, अस्याम्, अस्य, अस्मिन्, अस्याम्, आभ्याम्, एभिस्, आभिस्, एभ्यस्, आभ्यस्, एषाम्, आसाम्, एषु, आसु. *Diesem, dieser hier u. s. w.* Unbetont Subst. *ihm, ihr u. s. w.* — Vgl. अयम्, अया, इदम्, इम, इयम्-एन, एना.

2. अ° vor Consonanten, अन्° vor Vocalen = *a, an priv.* अब्राह्मण *kein Brahman*, अनध्याय *kein Lesen*, अस्वेद *schweisslos*, अनङ्ग *körperlos*, अशुचि *unrein*, अनर्ह *unwürdig*, अकृत्वा *nicht gethan habend*, अनर्चितुम् (selten) *nicht ehren*, अस्पृहयति (Bole. P. Çiç. 15,33) *sie begehren nicht.*

3. *अ Interj.

4. *अ m. 1) Vishṇu. — 2) fingirter Mannsname.

अऋणिन् Adj. *frei von Schulden.*

अंश m. 1) *Theil:* स्वांशतस् 139,1. — 2) *Antheil, Erbtheil.* — 3) *Einsatz bei Wetten* RV. 5,86,5. Taṇḍya-Br. 25,13,3. — 4) *Partei.* — 5) *Grad eines Kreises.* — 6) **Tag* Gal. — 7) N. pr. eines Âditja.

अंशक 1) m. a) *Theil* Ind. St. 10,165. — b) *Grad eines Kreises.* — 2) *n. *Tag.*

*अंशकरण n. *Theilung.*

अंशकल्पना f. *Bestimmung —, Zumessung eines Antheils, — Erbtheils* 193,18.

अंशप्रकल्पना f. dass. M. 8,211.

अंशप्रदान n. *Gewährung eines Erbtheils* 201,18.

अंशभागिन् Adj. *einen Antheil habend:* गोत्रर्क्षांश° 198,20.

अंशभाज् Adj. *Theil habend, — nehmend:* धर्मस्य Gaut. 11,11. मक्षांश° Chr. 98,13.

अंशभृत् m. *Theilhaber, Parteigenosse* TS. 5,4,6,2.

अंशभूत adj. *einen Theil von (Gen.) bildend, — seiend* 106,22.

*अंशय्, अंशयति *theilen.*

अंशकर् Adj. *ein Erbtheil empfangend.*

अंशावतरण n. *die Herabkunft der Theile (der Götter).*

अंशिता f. *das Erbesein, — Erhalten eines Erbtheils.*

अंशी Adv. mit कर् *theilen.*

अंसु m. 1) Soma-*Stengel* (Kâṭj. Çr. 9,4,20) und *-Saft.* — 2) *Strahl* 93,5. 102,18. 170,27. — 3) N. pr. eines Mannes.

अंशुक n. 1) *Gewand, Ueberwurf, Tuch* 232,9. 326, 2. Spr. 7813. — 2) *Band am Rührstab.*

अंशुकाञ्च m. *Zipfel eines Gewandes, — Tuches* 296,10 (am Ende eines adj. Comp. f. आ).

*अंशुधर m. *die Sonne.*

अंशुधान n. N. pr. eines Dorfes.

अंशुनदी f. N. pr. eines *Flusses.*

अंशुपट्ट n. *eine Art Zeug.*

*अंशुपति m. *die Sonne.*

*अंशुमत्फला f. *Musa sapientum.*

अंशुमत् 1) Adj. a) *reich an* Soma-*Pflanzen oder -Saft.* — b) *faserig.* — c) *strahlenreich.* — 2) m. a) *die Sonne* 250,18. — b) N. pr. α) verschiedener Männer 106,18. — β) eines Berges. — 3) f. °मती a) *Hedysarum gangeticum.* — b) N. pr. eines Flusses.

अंशुमालिन् m. *die Sonne.*

*अंशुल m. N. pr. = चाणाक्य.

अंशुविमर्द m. *ray-obliteration* Sûrjas. 7,19.

*अंशुहस्त m. *die Sonne.*

अंस m. 1) *Schulter* 112,1. 129,11. — 2) *Ecke eines Vierecks* Çulbas. 1,24. 40. — 3) Du. *die beiden oberen Arme des Altars.*

अंसकूट m. 1) *Achsel* 135,21. — 2) **Buckel am Buckelochsen.*

अंसत्र n. *Panzer.*

अंसत्रकोश Adj. *einen Panzer zum Fass habend.*

अंसधी f. *ein best. Geräth zum Kochen.*

अंसयष्टि n. *Achsel* 136,25.

अंसफलक n. *Schulterblatt.*

*अंसभार m. *Schulterlast.* *°भारिक Adj. *auf der Schulter eine Last tragend.*

अंसमूल n. *Schulterhöhe* Râǵân.

अंसय्, °यति mit वि 1) *unschädlich machen, abwehren.* — 2) *enttäuschen.*

अंसल Adj. *kräftig, stark.*

*अंसोभार m. und *°भारिक Adj. = अंसभा°.

(अंस्य) अंसिय Adj. *an den Schultern befindlich.*

*अंकू, अंकते *gehen.* — Caus. अंकयति *schicken.* — Desid. अञ्जिक्रियते *gehen wollen.*

अंकति f. 1) *Bedrängniss, Noth.* — 2) **Krankheit.* — 3) **Gabe, Geschenk* (auch *अंकती).

अंकस् n. 1) *Bedrängniss, Noth* 1,10. 6,18. अंकस् am Versschluss = अंकसस् RV. 5,3,1. — 2) *Sünde.*

अंकसस्पति und अंकस्पति m. *Herr der Noth,* N. des Schaltmonats.

*अंकिति f. *Gabe, Geschenk.*

अंकीयस् Adj. *enger.*

अंकु 1) *Adj. *eng.* — 2) n. *Drangsal.*

अंकुभेद Adj. (f. ई) *engspaltig.*

अंकुर Adj. *bedrängt.*

अंकुरण 1) Adj. (f. आ) *eng.* — 2) n. *Drangsal.*

अंकोमुष् Adj. *aus der Noth befreiend.*

अंकोयु Adj. *bedrängend.*

अंक्रि m. 1) *Fuss.* — 2) **Wurzel.*

*अंक्रिप m. *Baum.*

*अंक्रिशिरस् n. = अंक्रिस्कन्ध Gal.

*अंक्रिस्कन्ध m. *der obere Theil des Fussblatts.*

1. अंक n. 1) (*Nichtfreude*) *Leid, Schmerz* TS. 5,3, 7,1. — 2) **Sünde.*

2. अंक m. *das Suffix* aka 238,6. 239,3. 4.

*अंकच m. Kotu, *der niedersteigende Knoten.*

अंकटुक Adj. *unverdrossen.*

*अंकटुफल m. *eine best. Pflanze* Gal.

अंकठोर Adj. *nicht hart, zart* Vidom. 72,11.

अंकटम und °चक्र n. *ein best. Diagramm.*

अंकण्टक Adj. (f. आ) 1) *dornenlos.* — 2) *frei von Feinden.* — 3) *unbehindert, ungehemmt.*

अंकण्ठ Adj. *keinen Hals habend* Spr. 2.

अंकण्ठतालव्योष्ठ Adj. *nicht mit der Kehle, nicht mit dem Gaumen und nicht mit den Lippen hervorgebracht* Ind. St. 3,33.

अंकत्थन n. *das Nichtprahlen.*

अंकत्थम् Adv. *ohne vieles Reden, ohne Weiteres.*

अंकथंकर und °चक्र n. *ein best. Diagramm.*

अंकथित Adj. *unerwähnt, unbesprochen* 221,10.

अंकनिष्ठ 1) Adj. pl. *von denen keiner der jüngste ist.* — 2) m. pl. *eine best. Klasse von Göttern* (bei

den Buddhisten).

*अकनिष्ठग m. *ein Buddha.*

अकन्या f. *keine Jungfrau mehr.*

अकपीवस् m. N. pr. eines der sieben Ṛshi unter dem vierten Manu.

अकम्पन m. N. pr. 1) eines Fürsten. — 2) eines Rākshasa.

अकम्पित 1) Adj. *nicht zitternd, fest* 111,26. — 2) *m. N. pr. eines Gaṇâdhipa bei den Gaina.

अकर Adj. *steuerfrei* Gaut. 10,11.

1. अकरण n. *das Nichtthun, Unterlassen* 254,21. Gaut. 12,27. 18,32.

2. अकरण Adj. 1) *nicht durch Kunst erzeugt, natürlich* Spr. 4103. — 2) *unthätig* oder *ohne Organe* Ind. St. 9,165.

*अकरणि f. *Nichtvollbringung* (als Verwünschung).

*अकरणीय Adj. P. 6,2,160, Sch.

*अकरा f. *Phyllanthus Embelica.*

अकरुण Adj. *nicht mitleidig, grausam, unbarmherzig.* °म् Adv. R. 2,78,8. Nom. abstr. °त्व n. Spr. 3.

अकर्कार m. N. pr. eines Schlangendämons.

अकर्कश Adj. *nicht hart, weich, zart.*

अकर्ण Adj. (f. आ) 1) *nicht langohrig* TS. 5,1,6,7. Çat. Br. 3,3,4,16. — 2) *taub* 288,12. — 3) *ohne Steuerruder.* — 4) *ohne eine ausspringende Unebenheit, — Zapfen.* — 5) *ohne* Karṇa (den Sohn der Kunti) Vṛṣṇis. 27.

अकर्णक Adj. (f. °र्णिका) 1) *ohrenlos.* — 2) *ohne Steuerruder.*

*अकर्ण्य Adj. P. 6,2,130, Sch.

*अकर्तन m. *Zwerg.*

अकर्तृ Nom. sg. *kein Thäter, — Handelnder* 273,5. 19.

अकर्तव्य Adj. *was nicht gethan werden darf;* n. *Unthat* 87,30.

अकर्मक Adj. *kein Object habend, intransitiv* 225,21.

*अकर्मकृत् Adj. *den Geboten einer Secte entgegen handelnd* Gal.

अकर्मण्य Adj. 1) *Nichts zu leisten im Stande seiend* R. 2,64,33 (34). — 2) *womit Nichts mehr zu machen ist, unrettbar verloren.* — 3) *einem Ritus nicht entsprechend* Verz. d. Oxf. H. 60,a,7. 8.

अकर्मधारय m. *kein* Karmadhâraja P. 6,2,130.

1. अकर्मन् n. *Unthätigkeit.*

2. अकर्मन् Adj. 1) *Nichts thuend, faulenzend* Spr. 4. — 2) *kein gutes Werk übend, ruchlos.*

अकर्मशील Adj. *unthätig, faul.*

अकल Adj. *ohne Theile.*

अकलङ्क 1) Adj. *fleckenlos* zu Spr. 2408. — 2) m. N. pr. eines Gaina.

अकलत्रक Adj. *ohne Falsch, ehrlich* MBh. 3,82, 11. 13,23,29. 53.

अकलत्रता f. *Ehrlichkeit.*

*अकलत्रक Adj. *ohne Falsch, ehrlich* H. 490.

*अकलका f. *Mondschein.*

अकलत्व Adj. (f. आ) 1) *nicht geeignet zu* (Acc.). — 2) *nicht im Stande seiend, — vermögend;* die Ergänzung im Loc., Inf. oder im Comp. vorangehend. Spr. 7614. Bolc. P. 3,30,13. 14. 31,8. 4,3,21. 5, 14,25. 7,12,23.

अकलत्रय Adj. (f. आ) *fleckenlos* MBh. 3,221,20. Kiṇ. 28.

अकलत्राय m. N. pr. eines Sohnes des vierten Manu.

अकलत्य Adj. (f. आ) *nicht gesund, krank* 213,14. 32. Gaut. 9,28.

अकल्याण Adj. (f. ई) *unfreundlich, unwirsch* AK. 1,1,3,18.

अकवच Adj. *nicht karg* (subj. und obj.)

अकवचर्च Adj. *panzerlos.*

अकवारि Adj. (f. ई) *nicht geizig.*

अकवि Adj. *nicht weise.*

अकस्मात् Adv. *ohne wahrnehmbare Veranlassung, unerwartet, mir Nichts dir Nichts* 111,22. 121,19. 125,17. 251,21. Gaut. 9,7. 31.

अकाण Adj. (f. आ) *nicht einäugig* TS. 5,1,6,7. Çat. Br. 3,3,4,16.

अकाण्ड Adj. *ohne wahrnehmbare Veranlassung erscheinend, unerwartet.* अकाण्डे *ohne wahrnehmbare Veranlassung, unerwartet, plötzlich.*

*अकाण्डतिक्ता m. *ein best. Baum* Gal.

अकामं Adj. (f. आ) 1) *keine Neigung —, keine Liebe zu Etwas* oder *zu Jmd habend, nicht gern Etwas thuend* 29,23. Gaut. 15,19. — 2) *mit Unlust verbunden, unfreiwillig.* — 3) Bez. eines best. Samâdhi.

अकामकर्शन Adj. *die Wünsche nicht schmälernd.*

अकामतस् Adv. *unfreiwillig, unabsichtlich.*

अकामता f. *das Freisein von Neigung, — Liebe.*

अकामस्पृश् Adj. *nicht von Liebe getroffen, frei von Begierden* Çat. Br. 14,7,1,35.

अकाय Adj. *körperlos.*

अकायस्थ m. *kein Schreiber* Spr. 3391.

अकार m. *der Laut* अ 20,20.

अकारक Adj. *der Etwas nicht erreicht, zu Etwas nicht gelangt* 233,11. Nom. abstr. °त्व n. ebend.

1 अकारण n. *kein Grund.* °मात्, °मेन und °मे (305,22. 317,2. 325,11) *ohne Veranlassung, — Grund.* अकारण° dass. 177,23.

2. अकारण Adj. *grundlos* Suçr. 1,310,4. °णम् Adv.

अकारणपूर्वक Adj. *nicht schon in der Ursache enthalten* Z. d. d. m. G. 29,246.

*अकारिन् Adj.

अकारुणिक Adj. *mitleidlos* Nalox. 83,3.

अकार्पण्य n. *das nicht kläglich Thun, — nicht Jammern* Gaut. 8,23. MBh. 14,38,2.

अकार्य Adj. 1) *was nicht gethan werden kann* oder *darf;* n. *Unthat, eine unerlaubte Handlung* 41,28. 26. 46,10. 181,23. 315,33. °तम *was vor Allem nicht gethan werden darf.* — 2) *der nicht zur Thätigkeit angetrieben werden kann.* Davon °त्व n. Nom. abstr.

अकार्यकारण n. *das Thun dessen, was man nicht thun sollte,* Spr. 17.

अकार्यकारिन् Adj. *der eine unerlaubte Handlung begangen hat.*

अकाल m. *Unzeit:* °ले *zur Unzeit, ausser der Zeit;* °लतस् dass. 170,18. अकाल° dass. ebend.

अकालचर्या f. *unzeitiges Handeln* Spr. 21.

अकालजलद m. N. pr. eines Dichters.

अकालजलदोदय m. 1) *das Aufsteigen von Wolken ausser der Zeit.* — 2) *Nebel.

अकालभव Adj. *vor der Zeit erfolgend.*

अकालमृत्यु m. *frühzeitiger Tod,* N. pr. eines mythischen Wesens.

अकालवेला f. *Unzeit, ungewöhnliche Zeit* Spr. 5279.

अकालसह Adj. *nicht lange sich zu halten vermögend.*

अकालहीनम् Adv. *ohne Zeitverlust, alsbald* Mâlav. 71,10. Vṛṣṇis. 100,12.

अकालिकम् Adv. dass. MBh. 4,27,7. 5,32,32. Auch 1,103,46 ist wohl so zu lesen st. अकालिकः.

अकाशार m. N. pr. eines Lehrers.

अकिंचन Adj. *Nichts besitzend, arm.*

अकिंचनता f. und अकिंचनत्व n. *Besitzlosigkeit, Armuth.*

अकिंचित्कर Adj. *Nichts zu Wege bringend, zu Nichts nutze* Spr. 7785. Vṛṣṇis. 41,16. Pañcat. 187,24.

अकितव m. *Nicht-Spieler.*

अकिल्बिषं Adj. *fehlerlos.*

अकीर्तन n. *das Nichterwähnen* Vṛṣṇis. 10,22.

अकीर्ति f. *Unehre, Schande* Spr. 7710 (Pl.). °कर Adj. *Schande bringend* Cbr. 160,17.

अकीर्तित Adj. *unerwähnt* 225,12. 17.

अकुटिललेख Adj. *geradlinig* Çulbas. 2,33.

अकुण्ठ Adj. *nicht stumpf, scharf* (eig. und übertr.).

अकुतश्चिद्भय Adj. *von keiner Seite her gefährdet.*

अकुतस् Adv. in Verbindung mit अपि *von kei-*

von Seite her.

अकृतेभय und अकृत्रचभय Adj. = अकृतविद्वय.

अकृत्रा Adv. *dahin wohin es sich nicht gehört.*

अकृत्सित Adj. *tadellos* Spr. 5929.

(अकृत्यंक्) अकृत्यिंयक् Adv. *tadellos.*

*अकृप्य n. *Gold und Silber* und auch = कृप्य.

अँकृप्यत् Adj. *nicht aufwallend* AV. 20,130,8.

अँकुमार m. *kein Knabe mehr.*

अकुर्वत् Adj. *nicht thuend, unterlassend* 170,23.

अकुल Adj. *von niedrigem Geschlecht* 161,22. Davon °ता f. Nom. abstr.

अकुली v. l. für अङ्कुली.

अकुलीन Adj. dass. Spr. 34.

अकुशल 1) Adj. (f. या) a) *unerspriesslich, unheilvoll, schlimm:* कर्मन् Bhag. 18,10. गति Bhâg. P. 2,10,40. — b) *dem es schlimm ergeht, unglücklich.* — c) *ungeschickt, unerfahren* Ind. St. 1,45. 13,62. — 2) n. a) *Unheil, Uebel.* — b) *ein unheilvolles, — böses Wort.*

अकुसुमित Adj. *nicht blühend* Milav. 47.

अकुस्रुक m. *kein Charlatan* Sucr. 1,30,3.

अँकूट Adj. (f. या) 1) *nicht ungehörnt* TS. 6,1,6,7. — 2) *nicht trügerisch* (Waffen) Jiân. 1,323. *nicht falsch* (Münze) 2,241.

अँकूपार 1) Adj. *nirgend eine Grenze habend, unbegrenzt.* — 2) m. a) *Meer:* °वत् 170,2. — b) *Schildkröte.* — c) N. pr. einer Schildkröte. — d) **ein Âditja.* — e) N. pr. eines Mannes. — 3) f. या N. pr. einer Âṅgirasî. — कू = कु Pron. interr.

*अकूर्च m. *ein Buddha.*

अँकृत 1) Adj. (f. या) a) *ungethan, unvollbracht* 32,22. 38,15. 161,24. 163,3. — b) *unbearbeitet, unzubereitet.* — c) *unausgebildet, unvollkommen, unreif.* — d) *ungeschaffen, von Ewigkeit her bestehend.* — e) *unaufgefordert.* — 2) n. *eine bisher ungethane, — unerhörte That.*

अकृतकत्व n. *das Nichtgemachtsein* Tattvas. 17.

*अकृतकारम् Adv. *auf eine Weise, wie es früher nicht gethan worden ist.*

अकृतज्ञ Adj. *undankbar* Spr. 36.

अकृतपूर्व Adj. *früher nicht gethan* 318,4. Spr. 7733.

अकृतप्रयत्न Adj. *der sich nicht angestrengt hat* Manass. Einl. 17,a.

अकृतबुद्धि Adj. *von unreifem Verstande* 60,22. M. 7,30. Jiân. 1,334. Davon °त्व n. Nom. abstr.

अकृतव्रण m. N. pr. verschiedener Männer.

अकृतसंस्कृत Adj. *noch nicht in die Saṁhitâ umgesetzt* ṚV. Pâtr. 4,7.

अकृतात्मन् Adj. *von ungebildetem Geiste* 63,14. 67,21. 91,10. M. 6,73. 7,28.

अकृताम n. *unzubereitete Nahrung* Gaut. 16,18.

अकृतार्घ Adj. *dem der Argha nicht erwiesen wird* Pân. Gaṇ. 1,3,31.

अकृतार्थ Adj. (f. या) *unbefriedigt* 108,2. Çik. 34.

अकृतास्त्र Adj. *der sich nicht in den Waffen geübt hat* MBh. 3,239,14.

अकृताह्निक Adj. *der die Tagesgebräuche unterlässt* MBh. 3,289,17.

अँकृतनाभि Adj. *dessen Nabelschnur noch nicht abgeschnitten ist* Çat. Br. 11,8,2,6.

अकृत्तरुच् Adj. *von unverkürztem Glanze* ṚV.

अकृत्य Adj. *nicht zu thun, zu unterlassen;* n. *ein zu unterlassendes Werk, Unrecht* Sucr. 1,86,4. Spr. 40. fg. 1879. fg. Sin. D. 1,14. Pankat. 128, 12. °कारिन् MBh. 3,269,22.

अकृत्रिम Adj. (f. या) *ungekünstelt, nicht durch Kunst erzeugt, natürlich* Spr. 6964. 7290.

अँकृत्स्न Adj. (f. या) *unvollständig* 32,2. 33,12.

अकृपण Adj. *nicht kläglich thuend* 158,1.

अँकृश Adj. *nicht mager.*

अकृशाश्व m. N. pr. eines Sohnes des Saṁhitâçva.

अँकृषीवल f. dj. (f. या) *den Acker nicht bebauend.*

अँकृष्ट 1) Adj. a) *ungepflügt,* Subst. *ungepflügter Boden* Çat. Br. 7,2,2,3. — b) *wildwachsend* Spr. 47. — 2) m. Pl. Bez. bestimmter Ṛshi MBh. 12,166, 25. अकृष्टा माषाः desgl. Harîv. 11533.

अकृष्टपच्य Adj. (f. या) 1) *auf unbestelltem Boden wachsend, wildwachsend.* — 2) *ungepflügt Getraide wachsen lassend:* पृथिवी VP. 1,13,50.

अकृष्णकर्मन् Adj. *der keine schwarze That vollbracht hat, unschuldig.*

अकृष्णवर्त्मन् m. *der Mond* Weber, Gjot. 35,2.

अकेतु Adj. *formlos, ununterschieden.*

अकेश Adj. (f. या und ई) *haarlos.*

अकेशव Adj. ohne Keçava d. i. Kṛshṇa Vaṇis. 87.

अकैतव Adj. *nicht geheuchelt:* कोप Çik. 69,2.

*अकोट m. *Areca Faufel* oder *Catechu.*

अकोप m. N. pr. eines Ministers des Daçaratha.

अकोविद Adj. (f. या) *nicht kundig, unbekannt mit* (Gen.).

*अकौशल n. = अकौशल.

*अक्का f. *Mutter.*

अक्त 1) Partic. von अञ्ज् und अक्ष्. — 2) f. आ *Nacht.*

अक्तु m. 1) *Licht, Glanz* 2,18. — 2) *Dunkel, Nacht.*

अक्तुभिस् *bei Nacht* 9,25.

अक्त्र Partic. von अक्ष्.

अक्त्रोपन Adj. *nicht nässend* Nir. 7,14.

1. अँक्र Adj. *unthätig.*

2. अक्रं m. *Banner* 2,26.

अँक्रत 3. Pl. Med. von 1. कृ.

अक्रतु Adj. 1) *unmächtig, kraftlos.* — 2) *unverständig.* — 3) *frei von Verlangen.*

1. अक्रम m. *gestörte Ordnung, Ungehörigkeit, Verkehrtheit* Spr. 1103. Bhâg. P. 4,16,7. अक्रमात् *gegen alle Ordnung, widernatürlich.*

2. अक्रम Adj. *nicht allmählich —, mit einem Male erfolgend.*

अँक्रविष्कृत Adj. *keine blutigen Hände habend.*

अक्रव्याद् (AV.) und °द् Adj. *kein Fleisch essend.*

अक्रास Adj. *nicht verdoppelt* ṚV. Pâtr. 6,14.

अक्रिया f. *das Nichtthun, nicht zu Wege Bringen von* (Gen.), *Unterlassung* 252,15. Gaut. 19,2.

अँक्रीडत् Adj. *nicht spielend.*

अक्रूर 1) Adj. *nicht rauh, weich, zart.* — 2) m. a) N. pr. verschiedener Männer. — b) mystische Bez. des Anusvâra.

अक्रूरेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

1. अक्रोध m. *das Nichtzürnen, sich nicht dem Zorn Hingeben* Gaut. 10,51.

2. अक्रोध Adj. *dem Zorn sich nicht hingebend* R. 4,26,12. Spr. 7427.

अक्रोधन 1) Adj. *dem Zorn sich nicht hingebend.* — 2) m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,20,3.

अक्रोधपरम Adj. *dessen Wesen nicht Zorn ist* Çat. Br. 14,7,2,6.

*अक्लिका f. *Indigopflanze.*

अक्लिन्नवर्त्मन् n. *eine best. Augenkrankheit.*

अक्लिष्ट Adj. 1) *nicht abgenutzt, frisch, integer* Çik. 115. 147. — 2) *nicht zu Schanden werdend:* व्रत R. 1,31,1. वचन 38,6.

अक्लिष्टकर्मन् (R. 1,34,17) und °कारिन् (MBh. 3, 41,42. 43,10. R. 1,77,19) Adj. *unermüdlich thätig.*

अक्लिष्टभाव m. *Lebhaftigkeit* R. 5,1,61.

अक्लीब Adj. *männlich.* Davon °ता f. *männliches Benehmen.*

अक्लेद्य Adj. *nicht feucht zu machen* Bhâg. 2,24.

अक्लेश m. *keine Beschwerde* (Abl. *ohne Anstrengung*) Spr. 50. 7748.

अक्ष् *अक्षति und *अक्षोति, Partic. अक्षत 1) *erreichen, erlangen:* आक्षाणं. — 2) *durchdringen, erfüllen.* — Mit निस् *entmannen, verschneiden.* — Mit सम् (अक्षसे) *durchdringen.*

1. अक्ष m. 1) *Würfel* 224,7. — 2) **Würfelspiel.* — 3) Bez. *der Zahl fünf.* — 4) *Terminalia Bellerica (die Pflanze und die Nuss).* — 5) **der Same von Elaeocarpus Ganitrus* u. *einer anderen Pflanze.* — 6) auch n. *ein best. Gewicht* = कर्ष.

2. अँक्ष m. 1) *Wagenachse.* — 2) *das auf zwei Stützen ruhende Querstück, an welches eine Wage gehängt wird.* — 3) *Schlüsselbein.* — 4) *Schläfe-*

bein. — 5) *geographische Breite.* — 6) *ein best. Längenmaass*, = 104 Aṅgula Çulbas. 1,11. — 7) **Rad.* — 8) **Karren.*

3. अक्ष 1) m. n. *Sinnesorgan.* — 2) am Ende eines adj. Comp. (f. ई) = अक्षि a) *Auge* 163,2. 174,8. 175,15. 184,1. 186,6. — b) *Masche.* — 3) m. *Seele* Ind. St. 14,382.

4. अक्ष m. N. pr. verschiedener Männer.

5. *अक्ष m. 1) *Schlange.* — 2) Bein. Garuḍa's. — 3) *Process.* — 4) *Kenntniss.* — 5) *ein Blindgeborener.*

6. *अक्ष n. 1) *Sochalsalz.* — 2) *blauer Vitriol.*

अक्षक 1) m. oder n. wohl *Schlüsselbein.* — 2) *m. *Dalbergia ougeinensis.* — 3) f. ई *eine best. Schlingpflanze.*

अक्षकाम Adj. (f. या) *Würfel liebend.*

*अक्षकितव m. *Würfelspieler* Ind. St. 13,472.

अक्षकृपण und °क m. N. pr. eines Würfelspielers.

अक्षघरण m. Bein. des Philosophen Gautama.

*अक्षज्ञ m. *Donnerkeil.* — 2) Bein. Vishṇu's.

अक्षण m. n. *Ungelegenheit, Verdruss* Lalit. 344,5. 450,13. 458,13.

1. अक्षण्वत् Adj. *mit Augen versehen.*

2. अक्षण्वत् Adj. *nicht verletzend, — beschädigend.*

अक्षत 1) Adj. a) *unverletzt, unbeschädigt* 149,11. °योनि Adj. 199,9. — b) *ungemahlen.* — 2) n. Sg. und m. Pl. *unenthülstes Korn.* — 3) m. Pl. N. pr. eines Geschlechts. — 4) f. या a) *eine unverletzte Jungfrau* Jiṅ. 1,67. — b) *eine best. Pflanze.*

अक्षत्र Adj. *ohne Kriegerkaste.*

*अक्षदर्शक und *अक्षदृश् m. *Richter.*

अक्षदृक्कर्मन् n. *operation for latitude* J. A. O. S. 6,310.

*अक्षदेविन् und *अक्षद्यू m. *Würfelspieler.*

अक्षद्यूत n. *Würfelspiel.*

अक्षद्रुग्ध Adj. *von den Würfeln gehasst, im Spiel Unglück habend oder mit Würfeln schadend, ein betrügerischer Spieler.*

*अक्षधर m. *Trophis aspera*

अक्षधुर् und °धुरा f. *Zapfen der Achse*

*अक्षधूत m. *Würfelspieler.*

*अक्षधूर्तिल m. *Bulle.*

अक्षन् n. 1) *Auge.* In der klassischen Sprache nur अक्ष्णा (230,18), अक्ष्णे, अक्ष्णास् (Spr. 7620), अक्षणि und अक्षि (अक्षन् in der älteren Sprache), अक्ष्णोस् (Spr. 7696), अक्ष्णाम् (98,11). Im RV. अक्षीणि und अक्षभिस्. — 2) *Sinnesorgan:* अक्षभिस् Bala. P. 4,29,3.

अक्षपटल n. *Archiv*

अक्षपद m. Bein. des Philosophen Gautama.

*अक्षपरि Adv. *mit Ausnahme eines Würfels.*

अक्षपराजय m. *Niederlage im Würfelspiel.*

*अक्षपाटक m. *Richter.*

अक्षपाद m. Bein. des Philosophen Gautama.

*अक्षपिण्ड m. = अक्षपीड.

अक्षपीड 1) m. *Chrysopogon aciculatis.* — 2) f. *या *eine best. Pflanze.*

अक्षप्रपातन n. *Wendung des Auges* Harîv. 9141.

अक्षभङ्ग m. *Achsenbruch* Ind. St. 5,371.

अक्षभा f. *shadow of latitude* J. A. O. S. 6,250.

अक्षभूमि f. *ein Platz zum Würfelspiel.*

अक्षभेद् m. *Achsenbruch* Ind St. 5,333.

अक्षम Adj. (f. या) 1) *einer Sache nicht gewachsen, nicht vermögend, unfähig;* mit Loc., Inf. oder am Ende eines Comp. 179,32. — 2) *missgünstig.*

अक्षमा f. *Missgunst, Neid* 223,12.

अक्षमाला f. 1) *ein Rosenkranz aus den Samenkörnern des Elaeocarpus Ganitrus.* — 2) Bein. der Arundhati 189,23. — 3) N. pr. der Mutter Vatsa's.

अक्षमालिका f. 1) = अक्षमाला 1) 119,13. — 2) Name einer Upanishad.

अक्षमालिन् Adj. *mit einem Rosenkranz versehen.*

अक्षय 1) Adj. (f. या) *unvergänglich* 88,25. 96,16. — 2) f. या *der 7te Tag eines Mondmonats, der mit einem Sonn- oder Montag beginnt, oder der 4te Tag eines solchen, der mit einem Dienstag anhebt.*

अक्षयता f. *Unvergänglichkeit:* स्त्रीषु *unerschöpfliches geschlechtliches Vermögen* Suça. 2,139,13.

अक्षयतृतीया f. *der dritte Tag in der lichten Hälfte des Monats* Vaiçâkha.

अक्षयत्व n. *Unvergänglichkeit.*

अक्षयमति m. N. pr. eines Buddhisten.

अक्षयसेन m. N. pr. eines Fürsten. उत्तसेन v. l.

अक्षयिणी f. *die Unvergängliche,* viell. Bez. der Durgâ.

अक्षय्य Adj. *unvergänglich, unerschöpflich* Manu. IX. अक्षय्यम् als Glückwunsch an einen Vaiçja sô v. a. *mögest du nie Mangel haben* MBh. 13,23,36.

अक्षय्यनवमी f. *der 9te Tag in der lichten Hälfte des* Âçvina.

अक्षर् 1) Adj. *nicht zerrinnend, unvergänglich* 284,22. — 2) n. a) (ausnahmsweise auch m.) *Wort; Silbe; die heilige Silbe* ओम्; *Laut; Vocal.* — b) *Schriftstück, Urkunde* Spr. 4235. — c) *Wasser.* — d) *die höchste Gottheit, der letzte Grund alles Seins.* — e) *Seele.* — f) **Luft, Atmosphäre.* — g) **Befreiung der Seele von ferneren Wiedergeburten.* — h) **Kasteiung.* — i) **Gesetz, Recht.* — k) **Opfer.* — l) **Achyranthes aspera.* — 3) m. a) **Schwert.* — b) *Bein. Vishṇu's und Çiva's. — Vgl. अक्षरा.

अक्षरक n. *Vocal.*

*अक्षरकोश m. *Birkenrinde und andere Stoffe, auf denen man schreibt,* Gal.

*अक्षरचक्षु, *°चण und *°चक्षुस् m. *Schreiber.*

अक्षरच्छन्दस् n. *ein nach der Zahl und nach der Quantität der Silben gemessenes Metrum.*

*अक्षरजननी f. *Schreibrohr.*

*अक्षरजीवक, *°जीविक u. *°जीविन् m. *Schreiber.*

*अक्षरतूलिका f. *Schreibrohr.*

*अक्षरन्यास m. *Schrift.*

1. अक्षरपङ्क्ति f. *ein best. Metrum.*

2. अक्षरपङ्क्ति Adj. *eine Fünfzahl von Silben enthaltend.*

अक्षरप्रकृति Adj. *von unvergänglicher Natur und Laute zur Voraussetzung habend* Ind. St. 14,386.

अक्षरभाज् Adj. *Antheil an einer Silbe habend.*

अक्षरमाला (Spr. 7827) und °मालिका f. *ein* (vom Schicksal Einem an die Stirn geschriebener) *Buchstabenkranz.*

*अक्षरमुख m. *Anfänger, Schüler.*

अक्षरमुष्टिका f. *Fingersprache.*

अक्षरयमक n. *Aufeinanderfolge von zwei gleichlautenden Silben* Comm. zu Vimâna 4,1,2.

अक्षरवर्जित Adj. *analphabet* Spr. 4778.

अक्षरविन्यास m. *Schrift.*

अक्षरव्यक्ति f. *deutliche Aussprache der Laute.*

अक्षरशस् Adv. *silbenweise.*

*अक्षरसंस्थान n. *Schrift.*

अक्षरसंख्या f. *die* Saṁhitâ *in Bezug auf das Zusammenfliessen von Silben* TS. Prât. 24,2. 4.

अक्षरसमाम्नाय m. *Alphabet.*

अक्षरसंपद् f. *das Zutreffen der Silbenzahl.*

अक्षरा f. *Rede, Worte.*

अक्षराङ्क n. *ein zum Vocal gehöriger Theil*

अक्षराज् m. *König der Würfel.*

*अक्षराधार m. = अक्षरकोश Gal.

अक्षरार्य Adj. (f. या) *der Silbenzahl entsprechend*

*अक्षवती f. *Würfelspiel.*

*अक्षवाट m. *Kampfplatz für Ringer.*

*अक्षशौण्ड Adj. *den Würfeln ergeben.*

अक्षसूक्त n. *das Würfellied,* Bez. der Hymne RV. 10,34.

अक्षसूत्र n. = अक्षमाला *Rosenkranz.*

अक्षहृत Adj. *im Würfelspiel abgenommen* Ind. St. 13,472.

*अक्षाग्रकील und *°क m. *Achsennagel.*

अक्षातिवाप m. wohl = अक्षावाप MBh. 4,70,7.

अक्षार्नव् Adj. *an die Achse gebunden.*

अक्षान्ति f. *Missgunst, Neid.*

अक्षारलवण n. *Nicht-Gesalzenes.*

अक्षारलवणाशिन् Adj. *nichts Gesalzenes essend* 38,10. अक्षाराल° v. l.

अक्षार्वपन n. *Spielbrett* Çat. Br. 3,3,1,19.

अक्षावाप m. *ein best. Beamter, der das Würfelspiel leitet oder überwacht*, ebend.

अक्षि n. 1) *Auge.* Davon nur अक्षि (230,20), अक्षिणी, अक्षिभ्याम्, अक्षीणि (auch अक्षी in der ältoren Sprache), अक्षिभिस्, अक्षिभ्यस्, अक्षिषु; auch am Anf. eines Comp. Vgl. अक्षन् und अक्षो. — 2) *Bez. der Zahl zwei.* — 3) *Sinnesorgan.* — 4) Name einer Upanishad.

*अक्षिक m. *ein best. Baum.*

*अक्षिकनीनिका f. *Augenstern* Gal.

अक्षिकूट n. *der Vorsprung über dem Auge, Rand der Augenhöhle* Jiân. 3, 96. Suça. 2, 93, 1. 273, 9. 339, 8. 376, 12. *°क n. dass.

अक्षिगत Adj. 1) *vor Augen seiend.* — 2) *ein Dorn im Auge seiend.*

अक्षिगम्य Adj. *den Augen zugänglich, wahrnehmbar* Verz. d. Oxf. H. 259, b, 8.

अक्षिगोचर्य्, °यति *Jmd* (Acc.) *ansehen, des Anblickes würdigen.*

*अक्षिग्राह् n. = अक्ष्णो मूलम्.

अक्षित 1) Adj. a) *unverletzt.* — b) *unvergänglich.* — 2) n. a) *100000 Millionen.* — b) * *Wasser.*

अक्षितावसु Adj. *unvergänglichen Reichthum besitzend.*

अक्षिति 1) f. *Unvergänglichkeit.* — 2) Adj. *unvergänglich.*

अक्षितोति Adj. *unvergängliche Hülfe gewährend.*

अक्षिनिमेष m. *Augenblick* Suça. 1, 19, 1.

अक्षिपक्ष्मन् n. *Augenwimper.*

अक्षिपर्यन्त Adv. *klein wenig* 19, 6

अक्षिपाक m. *Augenentzündung* Suça. 1, 361, 7. 2, 303, 21. 312, 7.

*अक्षिब m. n. = अक्षीब.

अक्षिभ्रू Adj. *vor Augen seiend, augenscheinlich.*

*अक्षिभेषज n. *eine best. Pflanze.*

अक्षिभ्रुव n. *die Augen und die Brauen.*

अक्षिमत् Adj. *keinen festen Wohnsitz habend, unstät.*

अक्षिरोग m. *Augenkrankheit* Comm. zu Kâty. Ça. 28, 3, 14.

*अक्षिलोमन् n. *Augenwimper.*

*अक्षिविकूणित n. *Seitenblick.*

अक्षिसंतर्पन *eine best. mythische Waffe.*

अक्षी f. *Auge.* Davon अक्ष्यौ AV. Âit. Br. Çat. Br. Pâr. Gṛhj. 2, 6, 12. अक्षीभ्याम् ṚV. AV. अक्ष्योस् VS. अक्ष्यौस् (अक्षोस् gewiss fehlerhaft) AV. — Vgl. अक्षि.

अक्षीण 1) Adj. a) *nicht erschöpft, nicht zu Ende gehend.* — b) *nicht abnehmend* (vom Monde). — c) *nicht an Gewicht verlierend.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Viçvâmitra.

*अक्षीब 1) Adj. *nicht berauscht, nüchtern.* — 2) n. *Hyperanthera (Guilandina) Moringa.* — 3) n. *Meersalz.*

अक्षीयमाण Adj. *nicht vergehend, unvergänglich* 3, 7. *unerschöpflich.*

अक्षु m. *eine Art Netz.*

अक्षुण्ण Adj. 1) *unverletzt:* विधि 176, 28. ब्रह्मचर्य R. 1, 8, 9. — 2) *nicht abgedroschen, neu* Milatin. 51, 7 (49, 8). — 3) *ununterbrochen, dauernd* Vaṛis. 2.

अक्षुद्र Adj. (f. आ) 1) *nicht gering,* — *unbedeutend* Spr. 3593. — 2) *nicht gemein,* — *niedrig* MBh. 2, 5, 18.

अक्षुध् f. *Nicht-Hunger, das Sattsein.*

अक्षुधे Adj. *keinen Hunger zulassend.*

1. अक्षेत्र n. *kein Feld, unbeackerter Boden.*

2. अक्षेत्र Adj. *ohne Felder, unbebaut.*

*अक्षेत्रघ्न Adj. P. 7, 3, 30.

अक्षेत्रविद् Adj. *der Gegend unkundig.*

अक्षेत्रिन् Adj. *kein eigenes Feld habend* 191, 11. 15.

*अक्षेत्रिय n. = क्षेत्रे° P. 7, 3, 30.

*अक्षोट, अक्षोड und *अक्षोडक m. *Wallnussbaum.*

*अक्षोभ m. *ein Pfosten zum Anbinden eines Elephanten.*

अक्षोभ्य 1) Adj. *unerschütterlich.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

अक्षौहिणी f. *ein vollständiges Heer* = 10 Anikini. °पति *Heerführer* Vaṛis. 14, 19.

अक्ष्ण Adj. = अक्षन Uṇâdi.

अक्ष्णया Adv. 1) *in die Quere; diagonal* Çulba. 3, 35. — 2) *in verkehrter, sündhafter Weise* Çat. Br. 14, 4, 3, 26.

अक्ष्णयादेश m. *Zwischengegend* Çat. Br. 3, 1, 4, 2.

अक्ष्णयाप्रुच् Adj. *ungeschickt kränkend.*

अक्ष्णयापवर्त्तन n. *diagonale Theilung* Çulbas. 3, 65.

अक्ष्णयारज्जु f. *Diagonale* Çulbas. 1, 48. fgg.

अक्ष्णयावन् Adj. *in die Quere gehend.*

अक्ष्णयास्तोमीया Adj. f. Dez. best. Ishṭakâ TS. 5, 3, 3, 1. Çat. Br. 8, 4, 4, 3.

अक्ष्यामय m. *Augenkrankheit.*

अक्ष्यामयिन् Adj. *augenkrank.*

*अक्ष्वर् m. *Buchanania latifolia.*

*अक्ष्वर्ट्ट m. *Grille, Laune.*

अक्षण्ड Adj. *ungetheilt, ganz, unthellbar.* तिथि *ein lunarer Tag, der ganz in einen bürgerlichen Tag fällt.* °द्वादशी *der 12te Tag in der lichten Hälfte des Monats* Mârgaçîrsha.

*अक्षण्डन n. *Zeit.*

अक्षण्डानन्दमुनि und अक्षण्डानुभूति N. pr. zweier Männer.

अक्षण्डित Adj. *unverletzt.* Mit einem Abl. *unzerbrechlicher als* 111, 30. *unverletzt* in übertr. Bed. so v. a. *ununterbrochen, ungestört:* प्रेमन् Kumâras. 7, 28. °उद्दामधैर्य Adj. Kathâs. 84, 68. ब्रह्मचर्य Bhâg. P. 1, 3, 6. *unabgelenkt:* °धी Adj. 3, 31, 27.

*अक्षण्डितर्तु Adj. *die Jahreszeit nicht verletzend, d. h. sie einhaltend, ihr entsprechend.*

अक्षनत् Adj. *nicht grabend.*

अक्षर्व 1) Adj. *unverstümmelt.* — 2) *अक्षर्वा f. *eine best. Pflanze* Gal.

अक्षात 1) Adj. *nicht vergraben.* — 2) *n. a) *ein nicht gegrabener, ein natürlicher Teich.* — b) *Höhle* Gal.

अक्षाद् Adj. *nicht zerkauend* Pân. Gaṇ. 2, 10, 15.

अक्षिप्र Adj. (f. आ) *nicht schlaff, nicht kränklich, frisch.*

अक्षिप्रयामन् Adj. *unermüdlichen Gang habend.*

अक्षिल Adj. (f. आ) *ohne Lücke, ganz, sämmtlich, all; n. Alles* 253, 11. अक्षिलेन *ganz, vollständig.*

*अक्षेटिक m. *Jagdhund.* — Vgl. आक्षेटिक.

अक्षेद् m. *Nichtermüdung, das Frischbleiben* 123, 23.

अक्षेदित्व n. *das nicht ermüdend Sein.*

अक्ष्वल्ल Interj. der Freude und Ueberraschung अक्ष्वल्लो mit कृ *diesen Freuderuf ausstossen:* °कृत्य Absol. 15, 22.

1. *अग m. 1) *Schlange.* — 2) *die Sonne.* — 3) *Wasserkrug* (wegen अगस्ति).

2. अग 1) *Adj. *nicht gehend, sich nicht bewegend.* — 2) m. a) *Baum.* — b) *Berg.*

*अगच्छ m. *Baum.*

अगत्र 1) n. *Erdharz. — 2) f. आ Bein. der Pârvatî (*die Berggeborene*) Śrutasenâs. 3, 1.

अगणित Adj. *für Nichts angeschlagen* VP. 4, 4, 11.

अगणेय Adj. *unzählbar, unberechenbar.*

अगण्य Adj. dass. Spr. 7688. 7743.

अगत 1) Adj. *noch nicht gegangen* TBr. 2, 1, 8, 3. — 2) n. *das noch nie betretene Gebiet* (des Todes) AV.

अगति f. 1) *Unmöglichkeit irgendwohin zu gehen,* — *zu gelangen.* — 2) *das seinem Weibe Nichtbeiwohnen.* — 3) *das nicht zum Ziele Gelangen, das nicht zu Stande Kommen* (von Wünschen).

अगतिक Adj. (f. आ) 1) *keinen Ausweg habend, nicht wissend was zu thun.* — 2) *kein anderes Mittel neben sich habend.* गति so v. a. *das allerletzte Mittel.* — 3) *mit keiner Präposition oder mit keinem sich eng anschliessenden Adverb verbunden.*

अगतीक Adj. (f. आ) *nicht zu gehen, nicht zu wandeln.*

1. अगद m. *Nicht-Kranksein, Gesundheit.*

2. अगद 1) Adj. *frei von Krankheit, gesund.* — 2) m. *Arzenei*, insbes. *Gegengift.*

*अगदंकार m. *Arzt.*

*अगद्, °अति 1) *gesund sein oder — werden.* — 2) *heilen.*

अगन् 2te und 3te Sg. Imperf. von गम्.

अगस्तव्य Adj. *worauf man nicht treten kann* Ind. St. 9,164.

अगन्ध Adj. *geruchlos.*

अगम 1) Adj. a) *unbeweglich.* — b) *unzugänglich.* — 2) m. a) *Baum.* — b) **Berg.*

अगम्य Adj. 1) *unzugänglich.* — 2) *zu dem man nicht gehen soll* Spr. 88. — 3) f. आ *der man nicht beiwohnen darf.* — 4) *unverständlich* 181,32.

अगम्यागमन n. *das Beiwohnen einer Frau, der man nicht beiwohnen darf.* Davon °गमनीय Adj. *darauf bezüglich, darin bestehend.*

अगम्यागामिन् Adj. *einer Frau beiwohnend, der man nicht beiwohnen darf,* Gaut. 13,18.

*अगरी f. *Andropogon serratus.*

*अगरु m. n. = अगुरु 2) a).

अगरुसार m. = अगुरुसार Vidon. 86,3.

अगर्तमित् Adj. *nicht in eine Grube versenkt.*

अगर्भा Adj. f. *nicht trächtig.*

अगर्हित Adj. 1) *nicht getadelt, nicht geringschätzig behandelt.* — 2) *untadelhaft.*

अगव्यूति Adj. *ohne Weideland, unfruchtbar.*

अगस्ति m. 1) N. pr. eines alten Ṛshi. Die Sage lässt ihn aus dem in einen Wasserkrug gefallenen Samen von Mitra und Varuṇa entstehen und das Meer austrinken. Er steht in besonderer Beziehung zum Süden. Pl. *seine Nachkommen.* — 2) *der Stern Canopus.* — 3) *Agati grandiflorum* Desv. Suça. 1,223,8.

*अगस्तिद्रु m. = अगस्ति 3).

*अगस्ती f. *das Weib des* Agastja.

*अगस्तीय Adj. von अगस्त्य.

अगस्त्य und अगस्तिय m. = अगस्ति.

अगस्त्यतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

अगस्त्याय्, °यते *dem* Agastja *gleichen.*

अगस्त्यार्घ m. *ein dem Canopus bei seinem heliakischen Aufgange dargebrachter* Argha.

अगस्त्येश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha Verz. d. Oxf. H. 66,*a*,26.

अगस्त्योदय m. (*Aufgang des Canopus*) *der 7te Tag in der dunklen Hälfte des Monats* Bhâdra.

*अगा ved. Adj. *nicht gehend.*

अगाय n. *Berggipfel* 87,2.

अगातु Nom. sg. *schlechter Sänger* Taṇḍja-Br. 13,10,3.

अगात्मजा f. Bez. der Pârvatî.

अगाध 1) Adj. (f. या) *nicht seicht, tief* (eig. und übertr.) 128,2. °हृदय Adj. Spr. 7617. 7643. — 2) m. a) **Grube.* — b) Bez. *eines best. Feuers.*

1. अगाधजल n. *tiefes Wasser* Spr. 39.

2. *अगाधजल 1) Adj. *mit tiefem Wasser.* — 2) m. *ein tiefer See.*

अगार m. (selten) und n. *Behausung, Haus.*

अगारदाहिन् Adj. *der ein Haus in Brand steckt, Brandstifter* Gaut. 15,18.

अगारिन् Adj. *ein eigenes Hauswesen habend;* m. *Hausherr* so v. a. *Laie* bei den Ǵaina.

अगावक् m. N. pr. verschiedener Männer.

*अगिर् m. 1) *Feuer.* — 2) *die Sonne.* — 3) *ein* Rakshas.

अगिरौकस् Adj. *der sich durch kein Lied zum Verweilen bringen lässt.*

अगु 1) Adj. *der keine Kühe hat.* — 2) m. Bez. Râhu's (*strahlenlos*).

1. अगुण m. *schlechte Eigenschaft, Untugend* 184,17.

2. अगुण Adj. 1) *ohne Qualitäten.* — 2) *der Vorzüge ermangelnd, werthlos.*

अगुणज्ञ Adj. *Verdienste nicht schätzend* Mudrâr. 61,3.

अगुणत्व n. *Qualitätslosigkeit.*

अगुणवत् Adj. *qualitätslos* Kap. 1,1,16.

अगुणिन् Adj. *ohne Vorzüge* Spr. 3344.

अगुणीभूत Adj. *nicht zu etwas Untergeordnetem geworden* 226,16.

अगुप्त Adj. *ungehütet* Mṛicch. 113,6.

अगुरु 1) Adj. a) *nicht schwer, leicht.* — b) *prosodisch kurz.* — 2) m. n. a) *Amyris Agallocha, Aloeholz* (sehr wohlriechend). — b) **Dalbergia Sissoo.*

अगुरुप्रयुक्त Adj. *nicht vom Lehrer angewiesen* Gobh. 3,1,33.

*अगुरुशिंशपा f. *Dalbergia Sissoo.*

*अगुरुसार m. *ein best. Parfum.*

अगूढ Adj. *nicht versteckt* Kâvjâd. 2,13.

*अगूढगन्ध n. *Asa foetida.*

अगृभीत Adj. *unergreifbar, unbezwinglich.*

अगृभीतशोचिस् Adj. *von unfassbarem Glanze.*

अगृह्य Adj. *unfassbar* Çat. Br. 14,6,11,6.

अगृह्यमाणाकारण Adj. *bei dem keine eigennützigen Motive wahrgenommen werden.*

अगोःप्रापणम् Adv. *so dass eine Kuh es nicht erreicht* Kâtj. Ça. 5,10,18.

अगोचर Adj. *nicht im Bereich von Etwas seiend, unzugänglich für* (Gen. oder im Comp. vorangehend). वाचाम् so v. a. *nicht zu schildern* Spr. 6408.

दृष्यगोचर *für's Auge unerreichbar* Pañkat. 106,13.

अगोचरता f. *das nicht im Bereich Liegen von* (Gen.) Spr. 4475.

अगोता f. *Mangel an Kühen.*

अगोत्र Adj. *ohne Geschlechtsnamen* Çat. Br. 14, 6,8,8.

अगोपा Adj. *ohne Hirten, ungehütet.*

अगोरुध Adj. *die Kühe nicht von sich fern haltend* d. i. *sie zulassend*

अगोरुष् अगोरुह्य Adj. *nicht zu verhüllen.*

*अगोकस् m. 1) *Vogel.* — 2) *Löwe.* — 3) *das* शरभ *genannte Thier.*

अग्रधीत Adj. *Ungegessenes essend.*

*अग्रामरुत् m. Du. *Agni und* Marut.

अग्रायी f. 1) Agni's *Gattin.* — 2) **das zweite Weltalter, das* Tretâjuga.

अग्राविष्णु m. Du. *Agni und* Vishṇu AV.

अग्नि m. 1) *Feuer.* — 2) *der Gott des Feuers.* — 3) *Feuersbrunst.* — 4) *das Brennen des Arztes.* — 5) *das Feuer im Magen, Verdauungskraft.* — 6) *Schichtung des Feueraltars* Ind. St. 13,217. — 7) *Feueraltar* Çulbas. 2,1. — 8) **Galle.* — 9) *Semecarpus Anacardium* Suça. 2,119,18. **Plumbago zeylanica* und **Citrus acida.* — 10) Bez. *der Zahl drei.* — 11) mystische Bez. *des Lautes* r. — 12) Bez. *der Nominalstämme auf* इ *und* उ.

अग्निक m. 1) wohl *Semecarpus Anacardium,* n. *Acajounuss.* — 2) *eine best. Schlangenart.* — 3) **Coccinella.*

*अग्निकण m. *Feuerfunken.*

अग्निकर्मन् n. 1) *Feuergeschäft* (*Schichtung des Feuers* u. s. w.) Çat. Br. 6,6,2,6. 7,3,2,4. 4,2,12. 9,2,2,6. 13,8,2,11. — 2) *das Brennen* (des Arztes). — 3) Agni's *Thätigkeit.*

अग्निकर्मवत्य Adj. *feuerartig* Çat. Br. 6,1,2,10.

*अग्निकश्यपीय Adj. *über* Agni *und* Kaçjapa *handelnd.*

*अग्निकारिका f. *Anlegung des heiligen Feuers.*

अग्निकार्य n. 1) dass. — 2) *die dabei hergesagten Gebete.*

*अग्निकाष्ठ n. *Aloeholz.*

*अग्निकुक्कुट m. *Feuerbrand.*

अग्निकुण्ड n. 1) *ein Becken mit glühenden Kohlen* R. 5,10,16. Spr. 62. — 2) *eine Höhlung in der Erde zur Aufbewahrung des heiligen Feuers.*

अग्निकुमार m. 1) *eine best. Mixtur.* — 2) N. pr. eines Mannes.

अग्निकेतु 1) Adj. *Feuer zum Wahrzeichen habend.* — 2) m. N. pr. eines Râkshasa.

*अग्निकोण m. *Südost* (unter Agni's Herrschaft).

अग्निकोतुक n. *eine durch Feuer hervorgebrachte*

absonderliche Erscheinung.

अग्निक्रिया f. *Feueranlegung, Sorge um's Feuer.*

अग्नितेत्र n. *der für den Feueraltar bestimmte Platz* Ind. St. 13,235.

अग्निगर्भ 1) Adj. (f. आ) *Feuer im Schooosse bergend.* — 2) m. a) **der Stein* Sûrjakânta. — b) **Krystall* Gal. — c) **ein best. aus dem unterseeischen Feuer entstandener schaumartiger Stoff auf dem Meere.* — d) N. pr. eines Mannes. — 3) *f. आ *eine best. Pflanze.*

अग्निगृह n. 1) *der Ort, wo das heilige Feuer aufbewahrt wird.* — 2) *ein zum Dampfbad eingerichtetes Gemach.*

अग्निग्रन्थ m. Titel einer *Schrift.*

अग्निचक्र n. *Feuerbereich* Ind. St. 14,137.

अग्निचय m. 1) *das Schichten des Feueraltars* Çulbas. 1,1. — 2) *ein brennender Scheiterhaufen.*

अग्निचयन n. *das Schichten des Feueraltars* Ind. St. 13,217.

अग्निचित् Adj. *der den Feueraltar schichtet.*

अग्निचित्या f. *Schichtung des Feueraltars.*

*अग्निचित्तत् Adj. *reich an Agnikit's.*

अग्निज 1) Adj. *feuergeboren,* von Vishnu. — 2) *m. = अग्निगर्भ 2) c).

*अग्निजन्मन् Adj. *feuergeboren,* m. Bein. Skanda's.

अग्निजा Adj. *feuergeboren.*

*अग्निजार und *°जाल m. = अग्निगर्भ 2) c).

अग्निजिह्व Adj. *den Agni zur Zunge habend, durch's Feuer die Opfer verzehrend.*

अग्निजिह्वा f. 1) *Feuerzunge, Feuerflamme.* — 2) **Methonica superba.*

अग्निजीविन् Adj. *durch Feuer seinen Lebensunterhalt habend* (wie z. B. ein Schmied) Ind. St. 10,319.

अग्निज्योतिस् Adj. *flammend* Kâṭh. Çr. 4,14,13.

अग्निज्वलिततेजन Adj. *mit einer im Feuer glühend gemachten Spitze versehen.*

अग्निज्वाला f. 1) *Feuerflamme.* — 2) **Gristea tomentosa.* — 3) **Commelina salicifolia* (und andere Species) Roxb.

अग्नितप् Adj. *sich am Feuer wärmend.*

अग्नितपस् Adj. *wie Feuer glühend.*

अग्नितप्त Adj. *feuerglühend.*

अग्नितप्ता f. *das Feuerstein.*

अग्नितीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अग्नितेजस् 1) Adj. *mit Agni's Schärfe (zerstörender Kraft) versehen.* — 2) N. pr. eines der 7 Ṛshi im 11ten Manvantara.

अग्नित्रय n. und अग्नित्रेता f. *die drei heiligen Feuer.*

अग्निद् Adj. *Feuer anlegend, Brandstifter.*

अग्निदग्ध und अग्निदग्ध Adj. *durch Feuer gebrannt, — verbrannt.* — 2) m. Pl. Bez. best. Manen.

अग्निदत्त 1) m. ein Mannsname. — 2) f. आ ein Frauenname.

*अग्निदमनी f. *Solanum Jacquini.*

अग्निदायक Adj. = अग्निद्.

अग्निदाह m. 1) *Brandwunde.* — 2) *brandähnliches Glühen* (des Horizonts) Harîv. 8287.

अग्निदिश् f. *Südost* Ind. St. 14,320.

अग्निदीपन Adj. (f. ई) *die Verdauung fördernd.*

अग्निदीप्त 1) Adj. *feuerglühend.* — 2) *f. आ = अग्निज्वाला 3).

अग्निदीप्ति f. *Thätigkeit der Verdauung.*

अग्निदूत Adj. *Agni zum Boten habend, von A. überbracht.*

अग्निदेवत Adj. *Agni zur Gottheit habend* Çat. Br. 14,6,9,25.

*अग्निदेवा f. und अग्निदेवत (Varâh. Brh. S. 71,6) = अग्निनक्षत्र.

अग्निध् m. *der mit dem Anzünden des heiligen Feuers beauftragte Priester.*

*अग्निधमनी f. *eine best. Pflanze* Gal.

अग्निधान n. *Feuerbehälter.*

अग्निधारा f. N. pr. eines Tîrtha.

अग्निनक्षत्र n. *Agni's Mondhaus, d. i. Kṛittikâ* Çat. Br. 2,1,2,1.

अग्निनयन n. = अग्निप्रणयन.

अग्निनामन् n. *ein Name Agni's* Çat. Br. 5,3,5,5.

अग्निनित्यधारिन् Adj. *stets das Feuer unterhaltend* Kâṭh. Çr. 4,10,16.

अग्निनिधान n. *das Einsetzen des Feuers* Kâṭh. Çr. 6,2,3. 16,1,4. 17,7,5.

*अग्निनिर्यास m. = अग्निगर्भ 2) c).

अग्निनुन्न Adj. *durch Feuer (einen Blitzstrahl) vertrieben.*

अग्निपद् Adj. *dessen Tritte Feuer sind,* Beiw. und als m. Name *des Rosses.*

अग्निपरिक्रिया f. *Pflege des heiligen Feuers.* Richtiger °परिष्क्रिया.

अग्निपरिच्छद m. *das zu einem Feueropfer erforderliche Geräthe.*

अग्निपरिष्क्रिया f. *Pflege des heiligen Feuers.*

अग्निपरीक्षा f. *Feuerprobe* (als Gottesurtheil).

अग्निपर्वत m. *ein feuerspeiender Berg.*

अग्निपात m. *Sprung in's Feuer.*

अग्निपानीयव्रत n. *die Observanz, zuerst in's Feuer und dann in's Wasser sich zu stürzen,* Comm. zu Hâla 188. 215.

अग्निपुच्छ n. *der Schwanz des in Vogelgestalt geschichteten Feueraltars.*

अग्निपुर 1) n. N. pr. einer *Stadt.* — 2) f. ई *Agni's Burg* Çat. Br. 6,3,2,23.

अग्निपुराण n. Titel eines Purâṇa.

अग्निप्रणयन n. *das Herbeibringen des Feuers auf den geschichteten Altar* Ind. St. 13,279. °प्रणयनीय Adj. *darauf bezüglich.*

अग्निप्रदान n. *das dem Feuer Uebergeben* Pâraṣk. 188,1.

अग्निप्रभा f. *ein best. giftiges Insect.*

अग्निप्रवेश m. und °प्रवेशन n. *das Besteigen des Scheiterhaufens, freiwilliger Tod im Feuer.*

*अग्निप्रस्तर m. *Feuerstein.*

अग्निप्रायश्चित्त n. (Ind. St. 13,233) und °प्रायश्चित्ति f. (Çat. Br. 6,6,4,11. 14) *Sühnungsceremonie beim Schichten des Feuers.*

अग्निबाहु m. 1) **Rauch.* Vgl. अग्निबाहु. — 2) N. pr. eines Sohnes des ersten Manu und des Priyavrata (VP. 2,1,7).

अग्निबिन्दु m. ein Mannsname.

अग्निबीज n. 1) **Gold.* — 2) Bez. *des Lautes* r. *अग्निभ n. *Gold.*

अग्निभू (*aus Feuer entstanden,* Agni's Sohn) 1) m. a) *ein N. Skanda's. — b) N. pr. verschiedener Männer. — 2) *n. °भु *Wasser.*

*अग्निभूति m. ein Mannsname.

अग्निभ्राजस् Adj. *von feurigem Glanze.*

*अग्निमणि m. *der Stein* Sûrjakânta.

*अग्निमन् m. *das Feuerstein.*

अग्निमत् Adj. 1) *am Feuer befindlich.* — 2) *das heilige Feuer unterhaltend.* — 3) *mit guter Verdauung begabt.*

अग्निमन्थ m. *Premna spinosa.*

अग्निमन्थन n. *das Erzeugen von Feuer durch Reibhölzer.* °मन्थनीय Adj. *darauf bezüglich.*

अग्निमय Adj. (f. ई) *feurig.*

अग्निमाठर m. N. pr. eines Lehrers VP. 3,4,18.

अग्निमान्द्य n. *träge Verdauung.*

अग्निमित्र m. N. pr. eines Fürsten.

अग्निमिन्ध् m. *der mit dem Anzünden des Feuers beauftragte Priester.*

अग्निमुख 1) m. a) **Gottheit.* — b) **ein Brahman.* — c) **Plumbago zeylanica.* — d) **Semecarpus Anacardium.* — e) N. pr. einer Wanze. — 2) *f. ई a) *Semecarpus Anacardium.* — b) *Methonica superba.*

अग्निमूढ Adj. *durch Feuer (einen Blitzstrahl) verwirrt.*

अग्निमुत oder अग्निमूय m. N. pr. des Verfassers von ṚV. 10,116.

अग्नियोजन n. *das Anschirren des Feueraltars* (eine best. Ceremonie) Ind. St. 13,289.

*अग्निरक्षण n. *Pflege des heiligen Feuers.*

*अग्निरङ्ग m. *Coccinella.*

अग्निरहस्य n. *das Geheimniss des Feuers*, N. des 10ten Kâṇḍa im Çat. Br.

अग्निराजन् Adj. Agni zum *Fürsten habend.*

अग्निरोचि m. *ein brennender Scheiterhaufen* Ind. St. 14,16.

*अग्निरुहा f. *eine best. wohlriechende Pflanze.*

अग्निरूप Adj. *feuerfarbig.*

अग्निरेतस् Adj. *aus Agni's Samen entstanden.*

अग्निरोगिणी f. *eine best. Krankheit.*

अग्निलोक m. *Agni's Welt.*

*अग्निलोचन m. Bein. Çiva's Gal.

अग्निवत् Adv. *wie beim Schichten des Feuers* Kâtj. Çr. 22,1,45.

अग्निवत् Adj. 1) *am Feuer befindlich.* — 2) *mit einem (andern) Feuer verbunden*, Beiw. Agni's TS. 2,2,4,5.

अग्निवर्चस् m. N. pr. eines Lehrers VP. 3,6,16.

अग्निवर्ण 1) Adj. (f. आ) *a) feuerfarbig.* — *b) glühend heiss.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

*अग्निवर्धक und *°वर्धन Adj. *die Verdauung befördernd.*

*अग्निवल्लभ m. *Shorea robusta* und *das Harz derselben.*

अग्निवाहिन् m. *Verehrer des Feuers.*

अग्निवार्त Adj. = अग्निचीवित् Vasiṣ. Bḍn. S. 17,13.

अग्निवासस् Adj. *mit feuerfarbenem Gewande.*

*अग्निवाह् m. *Rauch.*

अग्निविधी f. *Weise des Feuers* Çat. Br. 13,8,1,17.

अग्निविमोचन n. *das Ausspannen des Feueraltars* (eine best. Ceremonie) Ind. St. 13,289.

अग्निविक्रय n. *Feuervertheilung, das Wegnehmen der Feuerbrände vom Gârhapatja und Vertheilung derselben auf die Feuerplätze des* Sadas

*अग्निवीर्य n. *Gold.*

अग्निवेताल m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,130.

अग्निवेला f. *die Zeit, da man die Feuer zu entzünden pflegt, Nachmittag.*

अग्निवेश m. N. pr. eines Arztes und anderer Männer.

अग्निवेष्मन् m. *der 14te Tag des* Karmamâsa Ind. St. 10,296.

अग्निवेश्य m. 1) N. pr. eines Mannes. — 2) *der 22te* Muhûrta Ind. St. 10,296.

अग्निशरण n. *der Ort, wo das heilige Feuer aufbewahrt wird.*

अग्निशर्मन् m. N. pr. eines Mannes.

अग्निशाल m. und °शाला f. = अग्निशरण.

अग्निशिख 1) Adj. *dessen Spitze wie Feuer brennt, von Pfeilen.* — 2) m. *a) *Pfeil.* — *b) *Lampe.* — *c) *Carthamus tinctorius* und *Crocus sativus.* — *d)* ein Mannsname. — 3) *n. *a) Gold.* — *b) Safran* und *die Blüthe von Carthamus tinctorius.*

अग्निशिखा f. 1) *Feuerflamme.* — 2) *Gloriosa superba* und *Menispermum cordifolium.*

अग्निशुश्रूषा f. *aufmerksame Pflege des Feuers.*

*अग्निशेखर n. *Safran.*

अग्निशेष m. 1) *Feuerrest.* — 2) *Nachtrag zu dem die Anlegung des heiligen Feuers betreffenden Theile der* TS.

अग्निश्री Adj. *von der Pracht des Feuers.*

अग्निश्रोणि f. *Schenkel des Feueraltars* Kâtj. Çr. 17,2,11.

अग्निष्टुत् m. 1) *der erste Tag des* Agnishṭoma (Agni *verherrlichend*). — 2) N. pr. *eines Sohnes des* Manu Câkshusha Harîv. 1,2,18 (अग्निष्टुभ् die ältere Ausg.). VP. 1,13,3.

अग्निष्टुभ् m. = अग्निष्टुत् 2).

अग्निष्टोम m. 1) *eine best. liturgische Handlung, die eine* Samsthâ *des* Gjotiḥshṭoma *bildet.* °सामन् Ind. St. 10,353. Vaitâna 25. — 2) *ein darauf bezüglicher* Mantra *oder* Kalpa.

अग्निष्टोमसद् Adj. *den* Agnishṭoma *begehend* Çat. B. 4,2,4,7. Dazu Nom. abstr. °सद्य n. 12.

अग्निष्टोमसाम und °सामन् n. *das* Sâman *des* Agnishṭoma Çat. Br. 13,5,4,1. 2. 4,10. 20.

अग्निष्टोमहोत्र (oder °होत्र) n. Titel eines vedischen Buchs.

अग्निष्ठ 1) m. *a) der unter den 21 Jûpa beim* Açvamedha *dem Feuer zunächst stehende mittlere (11te)* Jûpa. — 2) *Pfanne oder Feuerbecken.* — 3) f. ई *die unter den 8 Ecken des* Jûpa *dem Feuer zugewandte Ecke.*

अग्निष्ठिका f. *Feuerbecken.*

अग्निष्वात्त Adj. vom *Feuer verzehrt*, Bez. *der Manen und später m. Pl. Bez. bestimmter Manen.*

अग्निसंस्कार m. *das mit Feuer vollzogene Sacrament, Verbrennung eines Verstorbenen.*

अग्निसंकाश Adj. *wie Feuer glänzend.*

अग्निसन्ना f. etwa *Stockung der Verdauung.*

अग्निसंदीपन Adj. *die Verdauungskraft erregend.*

*अग्निसंभव m. 1) *Chylus.* — 2) *wilder Safflor.* — 3) = अग्निगर्भ 2) c).

अग्निसरस् n. N. pr. eines Tîrtha.

अग्निसर्व m. *Weihe des Feuers* TS. 5,6,3,1. Çat. Br. 9,3,4,7. 9. 10,1,5,3.

*अग्निसाप m. *wilde Taube.*

अग्निसाधिक Adj. Agni zum *Zeugen habend.*

अग्निसात् Adv. mit कर् *verbrennen* 121,22.

अग्निसात् m. *Nachlass der Verdauung* Suçr. 1,33,3.

*अग्निसार n. *ein aus Kupfervitriol und Curcuma bereitetes Kollyrium.*

*अग्निसिंह m. N. pr. des Vaters des 7ten schwarzen Vâsudeva bei den Gaina, °नन्दन N. des 7ten schwarzen Vâs.

*अग्निसुत m. Agni's *Sohn*, d. i. Skanda Gal.

अग्निस्तम्भ (Ind. St. 14,4) m. und अग्निस्तम्भन n. *Stillung des Feuers* (durch Zaubermittel).

*अग्निस्तोक m. *Funke* P. 2,1,65, Sch.

अग्निस्थल n. *Feuerplatz* Ind. St. 13,276.

अग्निस्मृति f. Titel eines Werkes.

अग्निस्वामिन् m. ein Mannsname 121,7.

अग्निहवन n. *Brandopfer* Gaut. 2,4.

अग्निहुत् Adj. *im Feuer geopfert.*

अग्निहोतृ Adj. Agni zum *Opferer habend.*

1. अग्निहोत्र n. 1) *Feueropfer, Brandopfer* und *das dabei Geopferte* (227,11. 12). — 2) *geheiligtes Feuer.*

2. अग्निहोत्र 1) Adj. Agni *opfernd.* — 2) f. ई *eine zum Feueropfer bestimmte Kuh* Çat. Br. 11,3,3, 1. 5. 3,1. 5,3,3. 5. अग्निहोत्रीवत्स m. 12,4,1,11.

अग्निहोत्रस्थाली f. *Feueropfertopf* Çat. Br. 12, 4,1,11.

अग्निहोत्रहवणी f. *Feueropferlöffel.*

अग्निहोत्रहुत् Adj. *Feueropfer darbringend.*

अग्निहोत्रहोम m. *Feueropferspende* Kâtj. Çr. 4, 2,17. 6,11. 5,6,25.

अग्निहोत्रायणिन् Adj. *der bloss das Feueropfer darbringt* Kâtj. Çr. 4,6,11.

अग्निहोत्रावत् f. *das blosse Feueropfer ohne Sprüche* Kâtj. Çr. 25,6,20.

अग्निहोत्राहुति f. *Feueropferspende.*

अग्निहोत्रिन् Adj. *Feueropfer darbringend, das heilige Feuer unterhaltend.*

अग्निहोत्रेष्टि f. *Feueropferdarbringung* Kâtj. Çr. 4,15,29.

अग्निहोत्रोच्छिष्ट und °होत्रोच्छेषण (TS. 2,5,8,6) n. *Ueberrest vom Feueropfer.*

अग्नीध्र m. *Feueropfer* Kâtj. Çr. 7,1,34.

अग्नीत्य m. Pl. N. pr. eines Volkes.

अग्नीध् m. *der mit dem Anzünden des heiligen Feuers beauftragte Priester.*

अग्नीध्र m. 1) N. pr. eines Sohnes des Prijavrata VP. 2,1,7. eines der 7 Ṛshi im 14ten Manvantara. — 2) Pl. v. l. für अग्नीत्य.

अग्नीन्द्र m. Du. Agni und Indra.

अग्नीन्धन n. *das Anzünden des heiligen Feuers* Gaut. 23,20.

अग्नीपर्जन्य m. Du. Agni und Parǵanja RV.

*अग्नीय Adj. *auf* Agni *bezüglich.*

*अग्नीवरुण m. Du. Agni und Varuṇa.

अग्नीश्वर m. *eine Statue des* Agni.

अग्नीषोम m. Du. Agni und Soma. अग्नीषोमाणाम् Kâts. Ça. 14,1,16. अग्नीषोमप्रणयन n. *das Hinüberbringen des Feuers und des* Soma Ind. St. 10,367.

अग्नीषोमभूत Adj. Agni und Soma *seiend* 102,1.

अग्नीषोमात्मक Adj. *die Natur* Agni's und Soma's *habend.*

अग्नीषोमीय Adj. *dem* Agni und Soma *geweiht u. s. w.* Davon अग्नीषोमीयत्व n. Nom. abstr.

अग्नीकरण n. *Brandopfer* Cit. im Comm. zu Kâts. Ça. 4,1,7.

अग्न्यगार m. *Aufbewahrungsort des heiligen Feuers.*

अग्न्यत्त m. *Rand des Feueraltars* Çulbas. 2,24.

अग्न्यन्वाधान n. *das Hinzulegen von Brennholz* Kâts. Ça. 2,1,2.

अग्न्यागार m. = अग्न्यगार.

अग्न्यात्मक Adj. (f. °त्मिका) Agni's *Natur habend.*

अग्न्याधान und अग्न्याधेय n. *das Anlegen des heiligen Feuers.* अग्न्याधेयपद्धति f. Çat. Br. 11,1,8,7 °प्रकरण n. 13,8,4,11. °कण्डिका 10,1,3,1.

अग्न्याधेयिक Adj. (f. ई) wohl fehlerhaft für आ° Comm. zu Kâts. Ça. 4,11,13.

*अग्न्यालय m. wohl = अग्न्यगार.

अग्न्याहित Adj. *der das heilige Feuer angelegt hat.*

अग्न्युक्थ n. Agni-*Spruch* Kâts. Ça. 18,3,3.

*अग्न्युच्छिष्ट n. *Asche* Gal.

अग्न्युत्पात m. *eine feurige Erscheinung* Kâraka 1,8.

अग्न्युत्सादिन् Adj. *der das heilige Feuer ausgehen lässt.*

अग्न्युपस्थान n. *Verehrung des Feuers.*

अग्न्युद्य m. *Feuerentzünder.*

*अग्मन् n. *Kampf, Schlacht.*

1. अग्र n. (ausnahmsweise m.) 1) *Spitze, äusserstes Ende, Gipfel* 93,10. — 2) *das Oberste, Oberfläche.* — 3) *Anfang, Anbruch.* — 4) *das Vorzüglichste, Beste.* — 5) **Menge;* **ein best. Gewicht;* **best. Almosen.* — 6) अग्रम् mit einem Gen. oder am Ende eines Comp. *vor, vor — hin:* नोतस्तेर्नपस्याग्रम् 128, 25. 24. (मम) धनुषो ऽग्रे प्राप्तः *vor Augen* R. 6,36, 12. — 7) अग्रेण a) *vorn* Çat. Br. 3,3,3,5. — b) mit Acc. *vor* Çat. Br. 4,4,3,9. — 8) अग्रे a) *vorn, voran, vor sich* 290,7. Spr. 7618. भू *sich voranstellen* Chr. 323,25. Mit einem Gen. oder am Ende eines Comp. *vor, vor — hin, zu — hin* 131,16. In der Reihenfolge von Gesprochenem oder Geschriebenem ist अग्रे *unten, später.* — b) *vor so v. a. in Gegenwart von* (Gen. oder im Comp. vorangehend) 144,10. 165,3. 310, 15. — c) *am Anfange, zuerst, zuvörderst* 19,18. 20. 27,26. 38,5. 47,18. — d) nach einem Abl. z) *von — an* (आ *bis folgt*) Çat. Br. 2,3,3,1. 3,1,3,19. 12, 6,1,41. — β) *vor* (zeitlich) Âit. Ur. 4,3. M. 3,114. 2. अग्र 1) *Adj. *der erste; der beste; überschüssig.* — 2) f. आ *measure of amplitude.*

अग्रकर m. *Finger* und zugleich *der erste Strahl* 132,27. Çiç. 9,34.

*अग्रकाय m. *Vorderkörper.*

अग्रग Adj. *vorangehend.* Am Ende eines Comp. *durch das Ende von — gehend.*

अग्रगण्य Adj. *würdig an der (die) Spitze von* (Gen.) *gerechnet (gestellt) zu werden.*

अग्रगामिन् Adj. *vorangehend.*

अग्रच्छद m. *Blattspitze* Vikr. 64,4.

अग्रज 1) Adj. *zuerst geboren.* — 2) m. a) *ein älterer Bruder.* — b) *ein Brahman.* — c) **eine Krähenart* Dhanvan. — 3) *f. आ *eine ältere Schwester.*

*अग्रजङ्घा f. *Schienbein.*

अग्रजन्मन् m. 1) **ein älterer Bruder.* — 2) *ein Brahman.* — 3) **ein Mann aus einer der drei oberen Kasten.*

अग्रजा Adj. *zuerst geboren.*

*अग्रजातक und *°जाति m. *ein Brahman.*

अग्रजिह्वा n. *Zungenspitze.*

अग्रज्या f. *the sine of amplitude.*

अग्रणी 1) Adj. (Nom. °णीस्, n. °णि) *anführend, der erste, vorzüglichste* 126,18. — 2) m. Name eines Agni.

अग्रणीति f. *die erste Darbringung.*

अग्रतस् 1) Adv. a) *vorn, voran, vor sich, vor sich hin* 294,17. 308,21. 311,32. कृ *vor sich kommen lassen; voranstellen, vorangehen lassen* (eig. und übertr.). — b) *am Anfange, zuerst, zuvörderst.* — 2) Praep. mit Gen. a) *vor, vor — hin* 40,1. — b) *in Gegenwart —, im Beisein von* 98,4. 180,5. 214,10.

*अग्रतःसर Adj. (f. ई) *vorangehend.*

अग्रतीर्थ m. N. pr. eines Fürsten.

अग्रदानिन् Adj. *vorher für Andere bestimmte Gaben annehmend.*

अग्रदिधिषु m. = अग्रेदिधिषु.

अग्रद्वीप N. pr. einer *Insel.*

अग्रनख *Nagelspitze* Spr. 86.

अग्रनासिका f. *Nasenspitze; Schnabelspitze* Ind. St. 8,376 (adj. Comp. f. आ).

अग्रपयोधर m. *Brustwarze* (adj. Comp. f. आ).

*अग्रपर्णी f. *Carpopogon pruriens.*

अग्रपा Adj. *zuerst von Etwas trinkend.*

अग्रपाक m. *die Erstlinge einer Frucht* Kâts. Ça. 4,6,1.

अग्रपाद m. *Fusspitze* Çiç. 18,51.

अग्रपूजा f. *die erste Ehre, Vorrang, Ehrengabe.*

अग्रपेय n. *Vor-, Anfang im Trinken, der erste Trunk.*

अग्रप्रदायिन् Adj. *zuerst reichend* MBh. 5,40,35.

अग्रप्रशीर्ण Adj. *am Gipfel zerbrochen* Çat. Br. 11,1,8,6.

*अग्रबीज Adj. *durch Ableger sich fortpflanzend.*

अग्रभर्ण Adj. *ungreifbar, unfassbar.*

अग्रभाग m. *Obertheil, Spitze, Gipfel.*

अग्रभुज् Adj. *zuerst essend.*

अग्रभू Adj. *an der Spitze stehend.*

अग्रभूमि f. *oberstes Stockwerk* Mkcu. 68.

अग्रमक्षिषी f. *die erste, vornehmste Gemahlin eines Fürsten.*

अग्रमांस n. 1) **Herz.* — 2) *Leberanschwellung.*

अग्रयातृ Nom. ag. *vorangehend.*

*अग्रयान n. *das Hinaustreten vor das Heer in der Absicht den Feind herauszufordern.*

अग्रयायिन् Adj. *vorangehend; der beste unter —.*

अग्रयोधिन् Adj. *vorangehend.*

अग्रयोधिन् Adj. *vorkämpfend, Vorkämpfer.*

*अग्रलोहिता f. *eine dem Spinat verwandte Gemüsepflanze.*

अग्रवक्त्र n. *ein best. chirurgisches Instrument.*

अग्रवत् Adj. *zuoberst befindlich.*

अग्रवीर m. *Hauptheld.*

अग्रवेग m. *Hauptströmung* Kâraka 1,8.

अग्रशस् Adv. *von Anfang an.*

अग्रसंध्या f. *Morgenröthe.*

अग्रसर Adj. *vorangehend.* Davon Nom. abstr. °ता f.

1. अग्रह Adj. *vielleicht das Beste zerstörend.*

2. *अग्रह m. *ein Brahman auf der 3ten Lebensstufe.*

अग्रहण Adj. *nicht ausdrücklich erwähnt, — genannt.*

अग्रहस्त m. 1) *Finger.* — 2) *Spitze des Elephantenrüssels.*

*अग्रहायण m. *der Anfang des Jahres, der Monat* Mârgaçîrsha. — Vgl. आ°.

अग्रहार m. *ein mit bestimmten Vorrechten an Brahmanen verliehenes Grundstück.*

अग्रातन् n. *Seitenblick.*

अग्राहन् Adj. *zuerst essend* RV.

अग्रानीक n. *Spitze des Heeres, Vordertreffen.*

अग्राम्यभोजिन् Adj. *keine im Dorfe bereitete Speise geniessend* Gaut. 3,28.

*अग्रायणीय n. Titel der 2ten der 14 älteren Schriften der Gaina.

अग्रयाशन Adj. *vor Jmd* (Abl.) *essend.*

अग्रासन n. *Ehrensitz* Ind. St. 13,400.

अग्राक्षिन् Adj. *nicht fassend* (von Werkzeugen und Blutegeln).

अग्राह्य Adj. 1) *nicht zu packen, — fassen:* मूर्धतेषु Mālav. 122, 23. *nicht fassbar* Spr. 75. — 2) *nicht wahrnehmbar* 86, 21. *nicht begreifbar* Spr. 75. — 3) *nicht anzuerkennen* MBh. 13, 163, 9.

अग्राह्यक Adj. *unfassbar, unerkennbar* MBh. 12, 81, 1.

अग्राह्यत्व n. *Unwahrnehmbarkeit* Schol. zu Gaim. 1, 3, 22.

अग्राह्यनामक f. *einen unbegreiflichen Namen führend.* Davon Nom. abstr. °ता f. Daçak. 75, 1.

अग्रिय m. *ein zur Erklärung von* अग्रि *erfundenes Wort* Çat. Br. 2, 2, 4, 2. 6, 1, 1, 11.

अग्रिम 1) Adj. (f. आ) *a) voranstehend, der vordere.* In der Reihenfolge von Gesprochenem oder Geschriebenem so v. a. *folgend.* — *b) der erste.* — *c) der älteste.* — 2) *f. आ *die Frucht der Anona reticulata.*

अग्रिय 1) Adj. *a) an der Spitze stehend, der erste.* — *b) vorzüglich; n. das Beste.* — *c) erstgeboren.* — 2) °यम् Adv. *vorn an* RV. 4, 34, 3. — 3) *m. *ein älterer Bruder.*

*अग्रीय 1) Adj. *vorzüglich.* — 2) m. *ein älterer Bruder.*

अग्रु Adj. (f. अग्रू) *ledig, unverheirathet.* Pl. f. Bez. *der Finger.*

अग्रेगा und °गो (TBr. 2, 1, 3, 6) Adj. *voran gehend.*

अग्रेगू Adj. *sich vorwärts bewegend.*

अग्रेणी Adj. *vorangehend, Anführer.*

अग्रेतन Adj. *vorn befindlich, nächst folgend.*

अग्रेतरी Adj. f. *voran gehend.*

अग्रेदिधिषु 1) m. *ein Mann, der in erster Ehe mit einer Wittwe verheirathet ist,* Gaut. 15, 16 (°षू). Angeblich *ein Vater, der eine jüngere Tochter vor einer älteren verheirathet.* — 2) f. °षु und °षू *eine vor der älteren Schwester verheirathete jüngere Schwester.*

अग्रेपा und °पू Adj. *voran —, zuerst trinkend.*

*अग्रेषू Adj. *etwa voran —, zuerst sich drehend.*

*अग्रेवण n. *Waldrand.*

अग्रेवर्ध Adj. *treffend was vor Einem steht.*

अग्रेसर Adj. (f. ई) 1) *voran gehend:* मरणाग्रे° *im Tode.* — 2) *vorzüglich.*

*अग्रेसरिक Adj. *voran gehend*

अग्रेसरी Adv. mit कर् *an die Spitze stellen.*

अग्रोपस्पर्शनीय Adj. *bezüglich auf das, was zuerst anzuwenden ist* (bei einem Kranken).

अग्र्य 1) Adj. (f. आ) *an der Spitze stehend* so v. a. *vorzüglich, der vorzüglichste* 91, 21. 98, 17. 130, 20. Mit einem Gen. oder am Ende eines Comp. *der vorzüglichste, beste, erste unter —* 60, 7. 97, 12. Mit einem Loc. *ausgezeichnet in Etwas.* — 2) *m. *ein älterer Bruder.* — 3) *f. आ *die drei Myrobalanen* Vaidjan.

अग्र्यतपस् m. N. pr. eines Muni.

*अग्र्यलाबु Adj. *gesund* Gal.

अघ् 1) Adj. *a) schlimm, gefährlich.* — *b) mit Sünden beladen, verunreinigt.* — 2) n. *a) Uebel, Gefahr, Schaden.* — *b) Sünde, Schuld* 104, 27. Spr. 7678. — *c) Unreinheit* (in rituellem Sinne). — *d) *Schmerz, Leid.* — 3) f. आ Pl. *das Sternbild* Maghā.

अघकृत् Adj. *Schaden zufügend.*

अघटितघटित Adj. *schlecht zusammengefügt* Spr. 79.

अघटिस्थान n. N. pr. einer Oertlichkeit.

अघदेव m. N. pr. eines Mannes.

*अघन Adj. *nicht dick, flüssig.*

अघमर्षण 1) Adj. *Sünden vergebend;* n. (sc. सूक्त) *ein best. Gebet* (wohl RV. 10, 190) Gaut. 19, 12. 24, 10. 12. — 2) m. N. pr. des angeblichen Verfassers von RV. 10, 190. Pl. *seine Nachkommen.*

अघमार Adj. *schlimmen Tod bringend.*

*अघय्, °यति *sündigen.*

अघरुद् Adj. *hässlich heulend.*

अघर्मधामन् m. *der Mond.*

अघर्ल Adj. (f. आ) *schlimm.*

*अघवत् Adj. *schuldvoll.*

अघविघातकर्तृ Nom. ag. *Sünden —, Schuld tilgend* 104, 27.

अघविनाशिन् Adj. dass. Spr. 7853.

अघविष Adj. (f. आ) *gefährliches Gift führend.*

अघवृद्धिमत् Adj. *mit einem Wachsen der Sünde verbunden* Verz. d. Oxf. H. 272, b, No. 644.

अघशंस Adj. *Böses wünschend, auf Unheil bedacht, böswillig.*

अघशंसकर्तृ Adj. *Böswillige vernichtend.*

अघशंसिन् Adj. *eine Schuld bekennend* R. 2, 64, 19.

अघकार m. *ein schlimmer Räuber, Räuberhauptmann.*

अघात m. *Nichtverletzung.*

*अघातिन् und अघातुक (Maitr. S. 1, 4, 7. 6, 4) Adj. *nicht schädigend, unschädlich.*

अघापह Adj. *Sünden tilgend;* n. N. pr. eines Liṅga.

अघाय्, °यति *Schaden zufügen wollen.* — Mit अभि das.

अघायु Adj. *der Schaden zufügen will, boshaft.*

अघारिन् Adj. *nicht salbend* (die Haare).

1. अघाश्व Adj. *ein schlimmes Pferd habend.*

2. अघाश्व (अघ + श्व von श्वस्) m. wohl *eine best. Schlangenart.*

अघासुर m. N. pr. eines Asura.

अघाह्न् n. *Unglückstag* Çiç. 4, 15, 11.

अघृण Adj. *ohne Mitleid, hartherzig* 165, 23.

अघोर 1) Adj. *nicht grausig.* — 2) m. *eine Form Çiva's.* — 3) f. आ *der 14te Tag in der dunklen Hälfte des Monats* Bhādra.

अघोरघोर Adj. *von nicht grausiger und zugleich grausiger Gestalt,* von Çiva.

अघोरचक्षुस् Adj. *kein grausiges Auge —, keinen bösen Blick habend.*

अघोररुद्र m. *eine Form des Çiva* Verz. d. Oxf. H. 44, b, 15.

अघोरशिवाचार्य m. N. pr. eines *Lehrers.*

1. अघोष m. *Tonlosigkeit* (bei der Aussprache der harten Consonanten u. der verschiedenen Hauche).

2. अघोष Adj. *tonlos* (von Lauten).

अघोषमहाप्राणप्रयत्नवत् Adj. *mit Tonlosigkeit und starkem Hauche articulirt.*

अघोषवत् und अघोषिन् Adj. = 2. अघोष.

*अघोस् Voc. von अघवत्.

अघ्नत् Adj. *nicht tödtend, — verletzend* Gaut. 12, 43.

अघ्न्य und अघ्निय, अघ्न्या und अघ्निया m. *Stier;* f. आ *Kuh.*

अघ्राणत्व n. *Geruchlosigkeit* (act.) Tattvas. 35.

अघ्रातृ Nom. ag. *nicht riechend* (trans.) Maitrjup. 6, 11.

अघ्रेय Adj. *woran man nicht riechen darf.*

*अङ्क्, अङ्कते (लक्षणे, गत्यां लक्ष्मणि).

अङ्क m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Haken.* — 2) *Biegung zwischen Arm und Hüfte, Brust, Schooss* 90, 11. 97, 9. 126, 11. 184, 29. — 3) *Seite, Nähe* 23, 4. — 4) *ein best. Theil des Wagens.* — 5) *Mahl, Zeichen, Mahlzeichen, Brandmahl* 119, 22. 249, 3. अङ्कं दा 118, 5. — 6) *Zahlzeichen, Ziffer; Anzahl; Coefficient.* — 7) *die Zahlen eins und neun.* — 8) *Act* (im Schauspiel) 297, 21. — 9) *eine besondere Art Schauspiel.* — *10) *Schmuck; Linie; Platz, Stelle; Vergehen; Körper.* — 11) Du. N. pr. zweier mythischer Wesen TS. 1, 1, 3, 2. Taṇḍja-Br. 1, 7, 5. Pāṇ. Gaṇ. 3, 14, 6.

अङ्ककरण n. *Brandmarkung* Gaut. 12, 47.

अङ्कचार m. *ein von einer Partei zur Entscheidung einer Sache erwählter Kämpfer* Bālar. 214, 3. 5. 216, 13. Davon °त्व n. Nom. abstr. 214, 9. °चारी Adv. mit कर् *zu einem solchen Kämpfer erwählen* 17.

अङ्कच्छेद m. *Abschluss eines Actes* Bhān. Nāṭiaç.

18, 26. 28. 29.

अङ्कतन्त्र n. Titel eines Werkes.

अङ्कति m. 1) *Feuer. — 2) *Wind. — 3) *ein Brahman; *ein Brahman, der das heilige Feuer unterhält. — 4) N. pr. eines Mannes. — Vgl. अङ्गति.

अङ्कधारण f. Geradehaltung der Brust Âçv. Çr. 1, 1, 9.

अङ्कन 1) Adj. (f. आ) Zeichen machend, — 2) n. Aufdrückung eines Mahls (auch bildlich); Brandmarkung.

अङ्कपात m. Conto Spr. 3038.

*अङ्कपालि und *°का f. Umarmung.

अङ्कपाली f. 1) dass. Ind. St. 14, 150, 2. — 2) *Amme. — 3) *Medicago esculenta.

अङ्कबन्ध m. Aufdrückung eines Mahls.

अङ्कभाज् Adj. in den Schooss kommend, zufallend.

अङ्कभृत् Adj. auf dem Schooss haltend.

अङ्कमुख n. Exposition im Schauspiel.

अङ्कय्, °यति kennzeichnen, ein Mahl einbrennen, brandmarken Ind. St. 13, 460, N. 1 (दक्षिणास्फिक्नि भ्रूलम्). अङ्कित gekennzeichnet, gebrandmarkt Chr. 99, 6. 11. 30. 115, 14. 118, 15. 174, 26.

अङ्कलक्षण n. Mahl, Brandmarke.

अङ्कलोढ m. eine best. Pflanze.

अङ्कस् n. Biegung, Krümmung.

अङ्कस Seite, Weiche (beim Rosse).

अङ्काङ्क n. Wasser.

अङ्कावतरण n. und अङ्कावतार m. Uebergang zu einem andern Acte, Vorbereitung der Zuhörer am Schlusse eines Actes zum folgenden Acte.

अङ्कास्य n. diejenige Schlussscene eines Actes, welche, indem sie eine Unterbrechung herbeiführt, den Uebergang zum folgenden Acte vermittelt.

अङ्किन् 1) Adj. einen Haken habend. — 2) *m. eine Art Tamburin. — 3) *f. °नी Collectivum.

*अङ्की f. = अङ्किन् 2).

*अङ्कुट und *अङ्कुटक m. Schlüssel.

अङ्कुर m. Wasser.

अङ्कुर (adj. Comp. f. आ) m. 1) junger Schoss, Sprössling 63, 9. 183, 4. junges Gras. — 2) Warze; vgl. मांसाङ्कुर. — 3) eine best. Frauenkrankheit. — 4) *Haar. — 5) *Wasser. — 6) *Blut. — 7) *Beryll Gal.

*अङ्कुरक m. Vogelnest.

अङ्कुरण n. das Aufschiessen, Aufgehen, Sprossen (auch übertr.).

अङ्कुरय् aufschiessen. अङ्कुरित aufgeschossen, aufgegangen, gesprosst: नयेनाङ्कुरितं शौर्यम् so v. a. von Klugheit begleiteter Heldenmuth Spr. 3390.

अङ्कुरवत् Adj. mit jungen Trieben versehen.

अङ्कुराय्, °यते aufschiessen, sprossen 186, 2.

अङ्कुली f. Kaiṭa Tânḍya-Br. 7, 9, 11. अकुली v. l.

अङ्कुश 1) m. *n. a) Haken, insbes. zum Antreiben eines Elephanten 185, 12. — b) in übertr. Bed. so v. a. Sporn, Reizmittel, oder auch Mittel gegen Etwas. — c) eine best. Stellung der Hand. — d) *Clitoris Gal. — e) *Riegel oder Schlüssel Gal. — 2) *f. आ oder ई N. pr. einer Göttin bei den Gaina.

अङ्कुशपर m. Elephantentreiber.

*अङ्कुशदुर्धर m. ein auch mit dem Haken schwer zu leitender Elephant.

अङ्कुशित Adj. mit einem Haken angetrieben.

अङ्कुशिन् Adj. mit einem Haken versehen so v. a. an sich ziehend.

अङ्कूर्पत् Partic. Krümmungen —, Seitenwege suchend.

*अङ्कूर = अङ्कुर 1).

अङ्कूरय्, °यति = अङ्कुरय्.

*अङ्कूष m. Ichneumon.

अङ्केशय Adj. auf Jmds Schooss liegend, — sitzend.

अङ्कोट, अङ्कोठ, अङ्कोल und *अङ्कोलक m. Alangium hexapetalum.

*अङ्कोलिका f. Umarmung.

अङ्कोल्ल m. = अङ्कोट u. s. w.

अङ्कोल्लतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*अङ्कोल्लसार m. ein best. Pflanzengift.

1. *अङ्क्य m. eine Art Tamburin. Vgl. अङ्किन्.

2. अङ्क्य Adj. zu zeichnen, zu brandmarken.

अङ्क्य्, °यति (Partic. अङ्क्यित्त) umrühren, vermengen. — Mit परि Med. durcheinandermengen, zerstören ṚV.

अङ्ग्, अङ्गति gehen. — Vgl. पत्यङ्ग्.

1. अङ्ग Part. 1) gerade, nur, ein nächst vorhergehendes oder nur durch वि oder ह्म् getrenntes, in der Regel am Anfange eines Stollens (anders 11, 31) stehendes Wort hervorhebend 6, 11. 19, 27. 20, 3. — 2) zurufend oder auffordernd 236, 9. — 3) किमङ्ग wievielmehr Spr. 2706.

2. अङ्ग m. N. pr. 1) Pl. eines Volkes und Landes (auch Sg.) 220, 7. — 2) verschiedener Männer.

3. अङ्ग (adj. Comp. f. ई) n. (m. verdächtig) 1) Glied des Körpers, Körpertheil 167, 30. 172, 3. 230, 18. मुखाङ्गानि 251, 27. acht Körpertheile 136, 16. 137, 30. sieben Kâṇḍ. 14, 6. — 2) männliches Glied. — 3) Körper 47, 24. 94, 16. 95, 8. 125, 13. अङ्गं प्रदा sich (einem Manne) hingeben Ind. St. 14, 155, Çl. 33. — 4) Glied —, Theil eines Ganzen, Bestandtheil 98, 17. 206, 27. — 5) unwesentlicher, secundärer Theil Daçak. 1, 11. — 6) Anhang, ergänzendes Werk, insbes. die sechs zum Veda (शिक्षा, व्याकरण, छन्दस्, निरुक्त, कल्प und ज्योतिष) 72, 20. Daher — 7) die Zahl sechs. — 8) Name der heiligen Texte der Gaina. — 9) Hülfsmittel 152, 13. 285, 23. — 10) in der Grammatik Thema, Stamm (aber nicht vor allen Suffixen) P. 1, 4, 13. 15. 17. — 11) *Geist.

*4. अङ्ग Adj. 1) mit Gliedern versehen. — 2) nahe, anstossend.

अङ्गक n. = 3. अङ्ग 1) 3) (Spr. 7645. 7657).

अङ्गपर्क m. Gliederschmerz Suçr. 2, 232, 7.

अङ्गग्लानि f. Erschlaffung des Körpers Mṛcch. 69. Spr. 1637.

*अङ्गचप m. Perinaeum Nigh. Pa.

अङ्गज 1) Adj. a) im, am, aus dem Körper entstanden, daran haftend, körperlich. — b) *schön, hübsch. — 2) *m. a) Sohn. — b) Kopfhaar. — c) Geschlechtsliebe, der Liebesgott. — d) Trunkenheit. — e) Krankheit. — 3) *f. आ Tochter. — 4) *n. Blut.

अङ्गजनुस् m. Sohn.

अङ्गजात m. Sohn; Pl. Kinder.

अङ्गज्वर m. Gliederschmerz.

अङ्गण n. Hof.

अङ्गणदेव m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 4, 112.

अङ्गता f. Nom. abstr. zu 3. अङ्ग 1) Nalâ. 87, 12.

*अङ्गति m. 1) Feuer. — 2) ein Brahman; ein Brahman, der das heilige Feuer unterhält. — 3) Bein. Vishṇu's. — Vgl. अङ्कति.

अङ्गत्व n. Nom. abstr. zu 3. अङ्ग 3), 5) und 6) (Ind. St. 13, 453, N. 2).

अङ्गद 1) m. N. pr. verschiedener Männer und eines Affen. — 2) f. आ a) *N. pr. des Weibchens des Weltelephanten des Südens. — b) Name der 14ten Kalâ des Mondes. — 3) n. (adj. Comp. f. आ) ein am Oberarm getragenes Geschmeide

अङ्गदिन् Adj. ein Geschmeide am Oberarm tragend Ind. St. 13, 383. Suçr. 2, 170, 18.

अङ्गदीय Adj. dem Aṅgada gehörig.

अङ्गदेव m. N. pr. eines Mannes.

अङ्गद्वीप m. N. pr. einer der kleineren Weltinseln.

अङ्गन 1) n. a) *Gang, Bewegung. — b) Hof. — c) N. pr. einer Stadt. — 2) f. आ a) Frau, Frauenzimmer. — b) Weibchen eines Thieres: गजाङ्गना, हरिणाङ्गना, भृङ्गाङ्गना (297, 18), पिकाङ्गना Spr. 7697. — c) die Jungfrau im Thierkreise. — d) *N. pr. des Weibchens des Weltelephanten des Nordens oder des Südens.

*अङ्गनाप्रिय m. Jonesia Asoca.

अङ्गबन्धन n. das Einfangen: विहङ्गानाम् Spr. 7814.

*अङ्गबलिन् m. Büffel Nigh. Pa.

*अङ्गभ m. eine Reisart Gal.

*अङ्गभङ्ग m. = अङ्गक्षय Nigh. Pa.

अङ्गभञ्जन n. Seitenschmerzen.

अङ्गभाग m. Körpertheil Ind. St. 14,390.

अङ्गभू m. Sohn Çiç. 1,1.

अङ्गभेद m. Gliederreissen.

अङ्गमञ्च m. ein unwesentlicher, secundärer Spruch Ind. St. 13,101. — Vgl. मूलमञ्च.

*अङ्गमर्द, *°मर्दक und *°मार्दिन् m. der das Gliederreiben als Geschäft betreibt.

अङ्गमुद्रा f. eine best. Fingerstellung.

अङ्गमेजयत्व n. das Zittern des Körpers.

अङ्गयष्टि f. ein schlanker Körper.

*अङ्गरक्त m. eine best. Pflanze.

अङ्गरक्षक m. Leibwächter.

*अङ्गरक्षणी f. Panzer.

अङ्गरक्षा f. Leibwache.

*अङ्गरक्षिणी = अङ्गरक्षणी.

अङ्गराग m. (adj. Comp. f. आ) Puder, Salbe, Schminke 127,23. n. R. ed. Bomb. 2,118,18.

*अङ्गराज् m. König der Aṅga, Bez. Karṇa's.

अङ्गरुह् n. 1) Haar am Körper; Fell. — 2) Feder.

अङ्गलोक m. N. pr. einer Oertlichkeit.

अङ्गलोध्र m. Amomum Zingiber.

*अङ्गवस्त्रोत्था f. Kleiderlaus Gal.

अङ्गविकार m. Gebrechen des Körpers 230,16.

*अङ्गविकृति f. Ohnmacht.

*अङ्गविक्षेप m. Körperstellung.

अङ्गविद्या f. Chiromantie M. 6,50.

*अङ्गवेक्षत n. Wink, Zeichen.

अङ्गव्यथा f. körperlicher Schmerz Kâsiṇ. 6,8.

अङ्गशस् Adv. in Theile Çat. Br. 3,8,2,10. 37.

*अङ्गस् n. Vogel.

अङ्गसंस्कार m. und *°संस्क्रिया f. Pflege des Körpers. °संस्कारकर्मन् कर् sich putzen, sich schmücken.

अङ्गसंहिता f. die Saṁhitâ in Bezug auf das Verhältniss zwischen Consonant und Vocal in einem Worte TS. Prât. 24,2.

अङ्गस्पर्श m. Körperberührung (सह mit) 134,22.

अङ्गहार (Kâtyâs. 97,33) und *°क्रिया m. Gesticulation.

अङ्गहीन 1) Adj. dem ein Glied fehlt. — 2) *m. der Liebesgott (körperlos).

अङ्गहीनत्व n. Nom. abstr. von अङ्गहीन 1).

अङ्गहोम m. ein den Körpertheilen geltendes Opfer TBr. 3,8,13,4.

अङ्गाङ्गिभावसंकर m. in der Rhet. fehlerhafte Vermengung von Haupt- und Nebenbegriffen Kuval. 166,a (199,a).

*अङ्गाधिप m. Oberherr der Aṅga, Bez. Karṇa's.

अङ्गानुकूल Adj. (f. आ) dem Körper angenehm Mâlav. 31.

अङ्गार 1) m. und ausnahmsweise n. Kohle (sowohl glühend, als kalt) 179,21. °निकार m. Kohlenhaufe Spr. 7751. — 2) *m. der Planet Mars. — 3) *m. ein best. Heilmittel. — 4) m. N. pr. eines Mannes, Pl. eines Volkes MBh. 6,9,60.

अङ्गारक 1) m. a) Kohle 176,17. — b) der Planet Mars. — c) das Männchen des Vogels Kâlikâ. — d) *weisser oder gelber Amaranth und Eclipta prostrata. — e) N. pr. eines Mannes, eines Rudra, eines Asura und *eines Piçâka (Gal.). — 2) *f. °रिका a) Zuckerrohrstengel. — b) Knospe der Butea frondosa. — 3) n. ein best. gegen Fieber angewandtes öliges Präparat.

अङ्गारककर्मान्त m. Kohlenbrennerei.

अङ्गारकचतुर्थी f. ein best. vierter Tag Verz. d. B. H. 134,2 v. u.

अङ्गारकतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अङ्गारकदिन n. der 14te Tag in der dunklen Hälfte des Kârtra.

*अङ्गारकमणि m. Koralle.

*अङ्गारकर्कटी f. eine Art Gebäck Gal.

अङ्गारकर्मान्त m. = अङ्गारककर्मान्त MBh. 12, 140,11.

अङ्गारकारक und °कारिन् m. Kohlenbrenner.

*अङ्गारकित Adj. von अङ्गारक.

*अङ्गारकुष्ठक m. ein best. Heilmittel.

अङ्गारकेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अङ्गारगर्ता f. N. pr. eines Flusses.

*अङ्गारग्रन्थि m. eine best. Pflanze Gal.

अङ्गारजीविका f. Kohlengewerbe, d. i. ein Gewerbe, bei dem man Kohlen braucht.

*अङ्गारधानिका, *°धानी und *°धारिका (Nigh. Pa.) f. Kohlenbecken.

*अङ्गारपरिपाचित Adj. auf Kohlenfeuer gerüstet.

अङ्गारपर्ण 1) m. Bein. Kitraratha's. — 2) *f. ई Clerodendrum Siphonanthus R. Br.

*अङ्गारपात्री f. Kohlenbecken.

*अङ्गारपुष्प m. Terminalia Catappa.

*अङ्गारपूरिका f. Brodkuchen, Laib Nigh. Pa.

*अङ्गारभटक m. der Vogel Kukkura Gal.

*अङ्गारमञ्जरी und *°मञ्जी f. Caesalpina Bonducella.

*अङ्गारमणि m. Koralle Gal.

*अङ्गारमण्डक m. eine Art Gebäck Gal.

अङ्गारवती f. N. pr. einer Tochter des Asura Aṅgâraka.

*अङ्गारवल्लरी und *अङ्गारवल्ली f. eine Karaṅga-Species, rother Abrus precatorius und Clerodendrum Siphonanthus Br. Nigh. Pa.

अङ्गारवार m. dies Martis.

*अङ्गारवृक्ष m. Terminalia Catappa Nigh. Pa.

*अङ्गारशकटी f. ein Kohlenbecken auf Rädern.

*अङ्गारसद्मन् n. Kohlenpfanne Nigh. Pa.

*अङ्गारसार m. Dalbergia Sissoo Roxb. Nigh. Pa.

अङ्गारावर्तपर्ण n. Kohlenschaufel oder Kohlenzange Çat. Br. 14,9,6,19.

*अङ्गारि f. Kohlenbecken.

*अङ्गारित 1) Adj. verbrannt. — 2) f. आ a) Kohlenbecken. — b) Knospe. — c) Schlingpflanze. — 3) n. das Hervorbrechen der Knospen der Butea frondosa.

अङ्गारिन् 1) Adj. so eben von der Sonne verlassen. — 2) *f. °रिणी a) Kohlenbecken. — b) Schlingpflanze.

*अङ्गारीय Adj. zu Kohlen bestimmt.

*अङ्गार्या f. Kohlenhaufe.

*अङ्गिका f. Frauenjacke.

अङ्गिन् Adj. 1) mit Gliedern versehen; m. Besitzer von Gliedern oder Körpertheilen 230,18. 252,5. ein mit Gliedern versehenes —, ein lebendes Wesen. — 2) mit allen Gliedern versehen. — 3) mit Hülfsmitteln versehen 152,13. von Hülfsmitteln begleitet 286,15. — 4) der wichtigste, Haupt-.

अङ्गिर् m. N. pr. eines Mannes.

अङ्गिर m. 1) = अङ्गिरस् 1) 3). — 2) *Rebhuhn Nigh. Pa.

अङ्गिरस् m. 1) Bez. höherer Wesen, die als Vermittler zwischen Göttern und Menschen auftreten. Agni heisst der erste unter ihnen. — 2) Pl. Bez. des Atharvaveda. — 3) N. pr. eines Ṛshi. — 4) der Stern ε im grossen Bären 218,22. — 5) der Planet Jupiter Ind. St. 14,313. — 6) अङ्गिरसामयनम् ein best. Sattra Ind. St. 10,393.

अङ्गिरस m. = अङ्गिरस् 3).

अङ्गिरस्तम Adj. (f. आ) der würdigste unter den Aṅgiras.

अङ्गिरस्वत् Adv. wie Aṅgiras oder die A.

अङ्गिरस्वत् Adj. von den Aṅgiras begleitet.

अङ्गिरोवत् Adv. wie Aṅgiras Verz. d. B. H. 56,2.

अङ्गी (von 3. अङ्ग) Adv. mit कर् Act. mit Acc. 1) sich aneignen, Gewalt bekommen über. — 2) sich mit Jmd oder Etwas einverstanden erklären, sich gefallen —, über sich ergehen lassen, einwilligen 135,9. — 3) versprechen, zusagen, sich zu Etwas verpflichten 163,6. — 4) einräumen, zugestehen, annehmen. — 5) berücksichtigen, beherzigen. — Caus. mit doppeltem Acc. bewirken, dass Jmd einwilligt.

अङ्गीकरण n. *Einräumung, Zugeständniss, Annahme* 277,20. 279,20.

अङ्गीकार m. dass. 277,20. 281,18.

*अङ्गीकृति f. dass.

*अङ्गीय Adj. *auf die Aṅga bezüglich.*

अङ्गुरि und *°री f. *Finger, Zehe.*

*अङ्गुरीय und अङ्गुरीयक n. *Fingerring.*

अङ्गुल 1) m. n. *die Breite des Daumens als Längenmaass,* = $^1/_{24}$ Hasta 103,8. 217,16. = 14 Aṇu Çulbas. 1,4,5. — 2) *m. *Finger, Daumen.* *n. *Finger des Elephantenrüssels* Gal. — 3) *m. N. pr. eines Ṛshi, = Kâṇakja, = Kâtjâjana (Gal.).

अङ्गुलक am Ende eines adj. Comp. = अङ्गुल 1).

अङ्गुलि und अङ्गुली f. 1) *Finger, Zehe.* — 2) *Finger am Elephantenrüssel.*

अङ्गुलिका f. *eine Ameisenart.*

*अङ्गुलित्र m. *Fingernagel* Gal.

*अङ्गुलितोरण n. *die zum Packen in Form eines Thorbogens gestellten Finger* Gal. — Vgl. अर्धचन्द्र.

अङ्गुलित्र und °त्राण n. *eine Art Fingerhut der Bogenschützen zum Schutz vor dem Anstreifen der Bogensehne.*

अङ्गुलिपर्वन् n. *Fingergelenk.*

अङ्गुलिप्रक्षालन n. *Waschwasser für die Finger.*

अङ्गुलिमुख n. *Fingerspitze* Çiç. 9, 64.

अङ्गुलिमुद्रा und *°मुद्रिका f. *Siegelring.*

*अङ्गुलिमोटन n. *das Knacken mit den Fingern.*

अङ्गुलिविन्यास m. *Fingerstellung* Verz. d. Oxf. H. 217, *a*, N. 5.

*1. अङ्गुलिषङ्ग m. *Berührung mit den Fingern.*

*2. अङ्गुलिषङ्ग Adj. (f. आ) *mit den Fingern berührt.*

*अङ्गुलिसंदंश (so zu lesen Hâr. 203) m. *zangenartig zusammengelegte Finger.*

अङ्गुलिस्फोटन n. *das Knacken mit den Fingern.*

*अङ्गुलीक n. *Fingerring.*

*अङ्गुलीग्रन्थि m. *Fingergelenk* Nigh. Pr.

अङ्गुलीपर्वन् n. dass. Kâṭj. Çr. 3, 4, 9.

*अङ्गुलीफला f. *eine Bohnenart* Nigh. Pr.

*अङ्गुलीभव m. *Fingernagel* Nigh. Pr.

अङ्गुलीमुद्रा f. *Fingerabdruck, Fingerspur* 111,28.

अङ्गुलीय 1) m. N. pr. eines Mannes. — 2) n. *Fingerring.*

अङ्गुलीयक n. 1) *Fingerring.* — 2) **Zehenring* Gal.

*अङ्गुलीसंभूत m. *Fingernagel.*

अङ्गुल्यग्र n. *Fingerspitze* Cat. Br. 8, 1, 3, 9. Spr. 87.

अङ्गुल्यग्रनख m. *Fingernagelspitze* Spr. 86.

अङ्गुल्यन्तर n. *Zwischenraum zwischen den Fingern* Kâṭj. Çr. 9, 4, 11.

अङ्गुष्ठ m. 1) *Daumen; grosse Zehe.* — 2) = अङ्गुल 1).

अङ्गुष्ठपर्वन् n. *Daumengelenk* 73,29.

अङ्गुष्ठमूल n. *Daumenwurzel, der unterste Theil des Daumen?* M. 2,89.

अङ्गुष्ठाग्र n. *Spitze des Daumens* Schol. zu TS. Pair. 23,17.

अङ्गुष्ठिका f. *ein best. Strauch.*

अङ्गुष्ठ्य Adj. *am Daumen befindlich.*

अङ्गुष्ठस्थ Adj. *in einem Gliede sitzend.*

*अङ्गोञ्छ m. und *अङ्गोञ्छन n. *Handtuch* Gal.

अङ्गोर्मिन् Adj. *tönend, rauschend* (?).

(अङ्ग्य) आङ्गिय Adj. *in den Gliedern befindlich.*

*अङ्ह्, अङ्हते (गत्यादौ).

*अङ्ह und अङ्हस् n. *Sünde.*

अङ्हारि m. N. pr. eines himmlischen Soma-Wächters.

अङ्हि m. 1) *Fuss* 104,7. 132,29. — 2) *Fuss eines Sessels.* — 3) *Stollen* (metrisch). — 4) *Wurzel.*

*अङ्हिकारक m. *Carissa Carandas Lin.* Nigh. Pr.

*अङ्हिकाष्ठ n. *Schuh* Nigh. Pr.

*अङ्हिग्रन्थिक n. *Wurzel des langen Pfeffers* Nigh. Pr.

अङ्हिप m. *Baum* Vaṇis. 45.

*अङ्हिपर्णी *Hedysarum lagopodioides.*

*अङ्हिपिच्छ m. *Taube* Gal.

*अङ्हिवल्लिका f. = अङ्हिपर्णी.

*अङ्हिसंधि m. *Fussknöchel* Râǵân.

*अङ्ह्य m. dass. Nigh. Pr.

अच्, अञ्च्, अंचति, °ते, अंचयति, °ते 1) *biegen.* अञ्चित *gebogen; kraus, lockig.* — 2) *gehen.* संकोचमञ्चति वपि (d. i. सरसि) *kommen in, theilhaft werden* Spr. 7734. — 3) *verfahren, zu Werke gehen* Comm. zu TBr. 2, 1, 4, 3. — 4) *in Ehren halten.* अञ्चित *ausgezeichnet, ausserordentlich.* — 5) अञ्चितम् Adv. *behutsam, aufmerksam.* °ञ्चित häufig fehlerhaft für °ाचित (चि mit आ). — Caus. अञ्चयति *erregen, bewirken* Gir. 10, 11. — Mit अनु *nachgehen, folgen.* — Mit अप *fortdrängen, vertreiben.* — Mit अव, Partic. अवाञ्चित *gesenkt.* — Mit आ *biegen, krümmen.* Absol. आच्य 37,28. Partic. आक्त. — Mit उद् 1) *aufheben, in die Höhe ziehen; ausschöpfen, leeren.* Partic. उदक्त. — 2) *erregen, bewirken* Prasannar. 136, 1 v. u. — 3) *sich erheben* Bâlar. 203, 8. *ertönen.* — Caus. 1) *in die Höhe ziehen; erheben* Bâlar. 208, 4 v. u. — 2) *ertönen lassen.* — Mit व्युद् Caus. (°यञ्चयति) *erheben* Vidḍhaç. 76, 13. — Mit समुद् *in die Höhe heben.* Partic. समुदक्त. — Caus. °यञ्चयति *erregen, bewirken.* — Mit उप *schöpfen.* — Mit नि 1) *niederbiegen.* Partic. न्यक्त und न्यक्त. — 2) *sich beugen, sich senken, herabhängen* Bâlar. 64, 3 v. u. 204, 4. 208, 3 v. u. — Mit उपनि *hinbiegen* Çat. Br. 11, 4, 3, 1. — Mit परि *herumbiegen, umwenden* 19, 1. — Mit प्रति Pass. *sich anschliessen an* Âit. Âr. 1, 4, 1. Partic. प्रत्यञ्चित *geehrt.* — Mit वि *auseinanderbiegen; ausweiten, ausbreiten.* — Mit सम् *zusammenbiegen, zusammendrängen.* Partic. समक्त.

अचक्र Adj. (f. या) 1) *räderlos.* — 2) *der Räder nicht bedürfend, von selbst sich bewegend.*

अचक्रिवंस् Adj. *an einer Kṛtjâ unschuldig.*

1. अचक्षुर्विषय m. *dem Auge sich entziehender Bereich* 93,20.

2. अचक्षुर्विषय Adj. *dem Gesichtskreis entzogen, mit dem Auge nicht zu bemeistern.*

अचक्षुष्क Adj. *augenlos* Çat. Br. 14, 6, 8, 8.

*1. अचक्षुस् n. *ein böses —, unglückbringendes Auge.*

2. अचक्षुस् Adj. *augenlos* 273,3. 288,12. so v. a. *blind* Spr. 5760.

*अचण्डी f. *eine fromme (nicht böse) Kuh.*

*अचतुर Adj. *ohne Vier* und *ungeschickt.*

अचर und अचरत् Adj. *sich nicht von der Stelle bewegend, unbeweglich.*

अचरण n. *unrichtiges Benehmen* Çat. Br. 2, 6, 1, 3.

अचरम Adj. *nicht der letzte, auf den stets ein Anderer folgt.*

अचर्मक Adj. *kautios.*

अचल 1) Adj. (f. आ) *unbeweglich* (eig. und übertr.) 56, 5. 93, 12. 219, 18. 286, 33. Spr. 7857. — 2) m. *a) Berg* 219, 16. 220, 11. — *b)* **Nagel, Bolzen.* — *c)* N. pr. *des ersten der 9 weissen Bala bei den Gaina, eines Dichters und eines Lexicographen. — 3) f. आ *a) die Erde* 219, 18. — *b)* Bez. *einer der 10 Stufen, die ein* Bodhisattva *zu ersteigen hat, bevor er* Buddha *wird.* — *c)* N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's und N. pr. einer Rákshasî.

*अचलकीला f. *die Erde.*

*अचलतिष् m. *Cuculus indicus.*

अचलधृति f. *ein best. Metrum* Ind. St. 8, 318 fg.

अचलन n. 1) *das sich nicht Bewegen, Verbleiben an einem und demselben Orte* Pâṇḍ. 214, 16. — 2) *das nicht Ablassen von* (Abl.) 137, 16. Daçak. 2, 12.

अचलत् Adj. *sich nicht fortbewegend von* (Abl.) Sarvad. 13, 12.

अचलपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

*अचलधातर् m. N. pr. eines Gaṇâdhipa bei den Gaina.

अचलमति m. N. pr. eines Mâraputra Lalit. 394, 16.

अचलस्वामिन् m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 2, 4, 5.

अचलासप्तमी f. *der 7te Tag in der lichten Hälfte*

des Âçvina und Mâgha.

अचलेश m. *eine Form des* Çiva.

अचषाल Adj. *ohne* चषाल Lâṭj. 8,5,7.

अचाक्षुष Adj. *nicht wahrnehmbar* Kap. 1,60.

अचाण्डाल m. *kein* Kâṇḍâla Çat. Br. 14,7,1,22.

अचामर Adj. *ohne Fliegenwedel* Sâh. D. 340,10.

*अचार m. *kein Weg* Gal.

*अचारु Adj. P. 6,2,160.

अचाल्य Adj. *nicht von der Stelle zu rücken* MBh. 13,35,20.

अचिकित्वंस् Adj. *sich auf Etwas nicht verstehend.*

अचिकित्स्य Adj. *unheilbar, nicht wieder gut zu machen* Gaim. 8. 628, Z. 8.

*अचिक्कण Adj. *nicht glatt, rauh.*

1. अचित् f. *Nicht-Geist, Materie* Sarvad. 46,3. 1.

2. अचित् Adj. *unverständig* 14,4.

अचित Adj. *ungeschichtet* Çat. Br. 7,2,1,15.

अचित्त Adj. 1) *ungesehen, unbemerkt.* — 2) *vernunftlos, unverständig, dumm* Ind. St. 13,480.

अचित्तपाप्मन् und अचित्तमनस् m. N. pr. zweier Rshi Kâṇ. 9,12. Maitr. S. 1,9,1. 5. — Vgl. अच्युतपाप्मन् und अच्युतमनस्.

अचित्ति f. 1) *Thorheit, Verblendung.* — 2) *ein Verblendeter.*

अचित्र n. *das Dunkel.*

अचित्ता f. *das Nichtdenken an Etwas* 161,19.

अचिन्तित Adj. *unerwartet* 145,22.

अचिन्तेन्द्रवर (?) m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 10,34,16.

अचिन्त्य Adj. *mit den Gedanken nicht zu erreichen, wovon man sich keine Vorstellung machen kann* 300,31. Spr. 7620.

अचिर 1) Adj. *nicht lang, kurz* (von der Zeit). अचिरम् (am Anf. eines Comp. अचिर) Adv. *vor Kurzem; in Kurzem, bald; in kurzen Zwischenräumen, wiederholt* 187,19. अचिरेण und अचिरात् (65,16. 124,23. 139,6. 320,24) *nach kurzer Zeit in Kurzem, bald.* — 2) f. आ N. pr. einer Frau.

अचिरद्युति, °प्रभा. °भास्, *°रोचिस्, *अचिरांशु und *अचिराभा f. *Blitz* (von *kurzem Lichte*).

*अचिरोढा f. *junge Ehefrau* Gal.

अचिष्टु Adj. *beweglich.*

अचेतन Adj. (f. आ) *vernunftlos, unverständig, seines Verstandes nicht mächtig, bewusstlos.* Davon Nom. abstr. °ता f.

अचेतयितव्य Adj. *nicht denkbar* Ind. St. 9,165.

अचेतस् Adj. *unverständig* 67,3. *bewusstlos.*

अचेतान Adj. *bethört, verblendet.*

अचेष्ट Adj. *regungslos.* अचेष्टम् Adv. Spr. 91.

अचेष्टता f. *Regungslosigkeit.*

अचेष्टमान Adj. *sich nicht bewegend, Nichts thuend* Spr. 91, v. l.

अचैतन्य n. *das Fehlen der Intelligenz, — des Bewusstseins* MBh. 12,181,17.

अचोदक Adj. *keine Anweisung enthaltend* Gaim. 2,2,18.

अचोदन n. und °ना f. *keine Anweisung* Gaim. 4, 2,22. 1,2,27. 3,6,27. 5,3,16.

अचोदित्त Adj. *nicht antreibend.*

अचोदिस् Adj. *unangespornt.*

अचोदित Adj. *nicht angewiesen* Gaim. 3,2,2. 5, 2,17. Davon Nom. abstr. °त्व n. 3,8,35.

अचोद्यमान Adj. *unangetrieben* 162,3.

1. अच्छ (ausnahmsweise) und अच्छा Adv. *nahe dabei, coram* RV. 8,33,13. In Verbindung mit Verben der Bewegung, des Redens und Hörens *zu, zu — hin, versus.* Als Präp. mit Acc. (Loc. nur einmal). 2. अच्छ 1) Adj. *a) klar, durchsichtig; blank, rein* (auch übertr.). — *b) lauter* (ohne Zusatz) Kâraka 1,13. — 2) *m. *a) Krystall.* — *b) eine best. Pflanze.* 3. *अच्छ m. = ऋक्ष *Bär.*

अच्छन्दस् n. *kein vedisches Lied* Lâṭj. 3,1,31.

अच्छन्दसम् Adv. *ohne das Wort* छन्दस्.

*अच्छाल्ल m. *Bär.*

अच्छम्बट्कार m. *das nicht Etwas Fehlenlassen* Çat. Br. 11,5,6,9. 13,4,4,12. Maitr. S. 1,5,3.

अच्छल n. *kein Betrug, Wahrheit* Muvâkk. 46,12. °वादिन् Adj. *wahr redend* Harîv. 11638.

अच्छाच्छ Adj. *vollkommen klar, — durchsichtig.*

अच्छादीक्षित m. N. pr. eines Mannes.

अच्छार्य Adj. *schattenlos.*

अच्छावाक m. *der Einlader*, N. eines best. Priesters, eines der drei Gehülfen des Hotar, Ind. St. 10,144. अच्छावाकचमस Kâṭj. Çr. 9,12,13. °विमर्श 14,16. 22,10,3. °वाट् m. *der Ort wo der A. ruft* Vaitân. 18. °शस्त्र n. Titel eines Werkes. °सामन् n. Tândja-Br. 18,11,10.

अच्छावाकीय Adj. *auf den* Akkhâvâka *bezüglich, ihm gehörig.* — 2) n. *das Geschäft —, Amt des* Akkhâvâka.

अच्छिद्यमान Adj. *nicht splitternd, nicht brechend.*

अच्छिद्र 1) Adj. *a) unbeschädigt, unversehrt, fehlerlos.* — *b) ununterbrochen.* अच्छिद्रम् und अच्छिद्रेण *ohne Unterbrechung, von Anfang bis zu Ende.* — 2) n. N. eines Sâman.

अच्छिद्रकाण्ड n. N. eines Prapâṭhaka im TBr.

अच्छिद्रता f. *Vollständigkeit* Tândja-Br. 18,5,4. 21,7,8.

अच्छिद्रयामन् Adj. *von ununterbrochenem Gange.*

अच्छिद्रोक्थ Adj. *dessen Sprüche lückenlos sind* Ait. Br. 2,38.

अच्छिद्रोति Adj. *vollkommenen Schutz gewährend.*

अच्छिद्रोधस् Adj. f. *ein unversehrtes Euter habend.*

अच्छिन्न Adj. 1) *nicht abgeschnitten* Pân. Gaṇ. 1,16,2. — 2) *unversehrt.*

अच्छिन्नपत्र Adj. 1) *mit unversehrten Schwingen versehen.* — 2) *unversehrte Blätter habend.*

अच्छिन्नपर्णी Adj. *unversehrte Blätter habend.*

*अच्छुप्ता f. N. pr. einer Vidjâdevî.

अच्छूरिका f. *Schild oder Rad.*

अच्छेद्य Adj. *genäht.*

अच्छेदन n. *das Nichtabschneiden* Kâṭj. Çr. 6,1,23.

*अच्छेदिक Adj. *nicht verdienend abgehauen u. s. w. zu werden.*

अच्छेद्य Adj. *nicht abzuhauen* Baudh. 2,21.

अच्छोक्ति f. *Anrede.*

अच्छोद 1) m. N. pr. eines Sees. — 2) f. आ N. pr. eines Flusses.

अच्युत und अच्युतं (Çat. Br. von Agni und einer ihm geweihten Gabe) 1) Adj. *a) nicht umfallend, feststehend, unerschütterlich* (eig. und übertr.). — *b) beständig, unvergänglich.* — 2) m. *a)* Bein. Vishṇu's 104,24. 105,5. 269,14. — *b) Bhauma, ein best. Erdgenius.* — *c)* N. pr. eines Arztes und eines Dichters.

अच्युतकृपानन्दतीर्थ m. N. pr. eines Autors.

अच्युतस्थित् Adj. *auf unerschütterlichem Grunde ruhend.*

अच्युतचरित n. Titel eines Gedichts.

अच्युतच्युत् Adj. *Unerschütterliches erschütternd.*

*अच्युतज्ञ m. Pl. Bez. einer Klasse von Göttern bei den Gaina.

अच्युतज्ञलक्किन् m. N. pr. eines Autors.

अच्युतठक्कुर m. N. pr. eines Mannes.

*अच्युतदत्त und *अच्युतत्त m. N. pr. eines Mannes.

अच्युतपाप्मन् m. N. pr. eines Maharshi Taitt. Âr. 3,3,1. — Vgl. अचितपाप्मन्.

अच्युतभट्ट m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 4,106,8.

अच्युतमनस् m. N. pr. eines Maharshi Taitt. Âr. 3,3,1. — Vgl. अचितमनस्.

अच्युतमूर्ति m. Bein. Vishṇu's.

अच्युतस्थल n. N. pr. eines Ortes.

*अच्युतात्मज m. Bein. Balarâma's und Indra's.

अच्युताश्रम m. N. pr. eines Mannes.

अज्, अंजति und अजते (selten) 1) *treiben, antreiben; wegtreiben.* आशिम् *einen Wettlauf anstellen.* — 2) *schleudern.* — Mit अति *hinübertreiben* Lâṭj. 3,6,2. — Mit अप *wegtreiben* 1,12. — Mit अभि 1) *hintreiben.* — 2) *vereinigen, verbinden.* — Mit अव *herabtreiben.* — Mit आ 1) *herbeitreiben.* —

2) *fahrend herbeikommen.* — Mit घन्‌ा *heraustreiben.* — Mit उद् 1) *heraustreiben* 3,17. — 2) *herausholen.* — Mit उप *heraustreiben.* — Mit निस् *herausstreiben.* — Mit प्र *antreiben.* — Mit वि 1) *vertreiben.* — 2) *durchfurchen.* — Mit सम् 1) *zusammentreiben.* — 2) *feindlich zusammenbringen.* — 3) *zu Paaren treiben.*

1. अजे 1) m. *a) das Treiben, Zug.* — *b) Treiber.* एकपाद् *der einfüssige,* ein Genius des Sturmes. — *c) Ziegenbock* Spr. 7698. — *d) Widder im Thierkreise.* — *e) *penis* Gal. — *f)* Pl. N. pr. α) eines Volkes. — β) einer Klasse von Ṛshi MBh. 1,211,5. — *g)* N. pr. verschiedener Männer. — 2) f. आ *a) Ziege* 31,19. 191,9. 239,13. 258,20 (gedeutet als *die Ungeborene, die Natur*). — *b) eine best. Pflanze, deren Knolle einem Ziegenuter gleicht.*

2. अजे 1) Adj. *ungeboren, von Ewigkeit her da seiend* 284,22. Çat. Br. 14,7,3,23. — 2) m. *a) der Ungeborene, Ewige,* Bez. eines uranfänglichen, ungeschaffenen göttlichen Wesens. Später Bez. Brahman's, Vishṇu's, Çiva's und *Kâmadeva's. — *b)* (in Folge einer gezwungenen Erklärung) *eine Art Getreide.* — *c) die Zeit.* — *d) *der Mond.* — 3) f. आ *die unerzeugte, ewige Natur.* Auch als Mâjâ gedeutet. — 4) n. सामन् Name eines Sâman.

अजक m. N. pr. eines Asura und eines Fürsten (VP. 4,7,3).

अजकर्ण m. 1) *Ziegenohr.* — 3) *Pentaptera tomentosa.*

*अजकर्णक m. *Shorea robusta.*

*अजकव n. = अजकाव 3) Gal.

अजका f. 1) **eine junge Ziege.* — 2) **Ziegenwamme* Comm. zu Kâṭj. Çr. 9,2,6. — 3) *eine best. Krankheit des Augensterns.*

अजकाजात n. = अजका 3).

अजकावे 1) Adj. *mit einer wammenähnlichen Verzierung versehen.* — 2) m. oder n. *ein best. giftiges Thierchen,* etwa *Scorpion.* — 3) m. n. **Çiva's Bogen.*

अजकूला f. N. pr. einer Stadt.

*अजक्षीर n. *Ziegenmilch.*

अजगन्धा f. *Ocimum villosum* Râǵân. 6,180. *Carum Carvi* Ratnam. 104.

*अजगन्धिका f. *Ocimum villosum.*

*अजगन्धिनी f. *Odina pinnata.*

अजगर 1) m. *a) eine grosse Schlange, Boa.* — *b)* N. pr. eines Asura. — 2) f. ई *eine best. Pflanze.*

अजगल्लिका f. *eine best. Kinderkrankheit.*

अजगव 1) m. N. pr. eines Schlangenpriesters. — 2) n. *a) *Çiva's Bogen.* — *b) das mittlere Drittel der Mondbahn.* — Vgl. अजगाव.

*अजगाव n. *Çiva's Bogen.*

अजघन्य Adj. *nicht der letzte, — schlechteste, der vorzüglichste.*

अजघ्नुषी Adj. f. *die nicht getödtet hat.*

*अजजीवन (Gal.) und *अजजीविक m. *Ziegenhirt.*

*अजटा f. *Flacourtia cataphracta* Râǵân. 5,92.

अजड 1) Adj. (f. आ) *nicht geistesschwach, bei Verstande* 134,6. °धी Adj. *verständig, klug* Bulc. P. 7,5,46. — 2) *f. आ *Carpopogon pruriens* und *Flacourtia cataphracta.* — Vgl. अजटा und जड.

*अजतुन्द n. P. 6,1,155, Sch.

1. अजत्व n. = अजात्व.

2. अजत्व n. *das Ungeborensein* Ind. St. 9,153.

*अजदुग्धा f. *gelber Jasmin.*

*अजदण्डी f. *eine best. Pflanze* Râǵân. 5,134.

*अजदेवता f. *das 25te Mondhaus, Pûrvabhadrapadâ.*

1. अजन 1) *Adj. *treibend.* — 2) m. Bez. Nârâjaṇa's. — 3) *n. *das Treiben.*

2. अजन Adj. *menschenleer;* n. *Einöde* 29,37. 38.

अजननज्मन् m. Bez. Prâǵâpati's (von Nârâjaṇa *erzeugt*). °जन्मर्त n. *das Mondhaus Rohiṇî* Bulc. P. 10,3,1.

अजननि f. *das Nichtgeborensein* (bei Verwünschungen).

अजनयोनि m. Bez. Brahman's.

अजनाभ Bez. Bhâratavarsha's.

*अजनामक m. *eine best. mineralische Substanz.*

*अजनाशन m. *Wolf* Râǵân. 19,9.

*अजनि *Bahn.*

*अजन्य n. *ein Unglück verheissendes Naturereigniss.*

1. अजप m. *Ziegenhirt.*

2. अजप 1) Adj. (f. आ) *a) keine Gebete kennend* Gaut. 6,13. 15,18. — *b) ohne Murmeln der* Vjâhṛti Âṣv. Âr. 5,1,4. — 2) *m. *ein Brahman, der ketzerische Werke liest.* — 3) *f. *ein best. Zauberspruch,* = कृत्यमन्त्र.

*अजपथ m. *vielleicht* = अजवीथी.

*अजपद् und *°पाद् Adj. *ziegenfüssig.*

अजपार्श्व m. N. pr. eines Sohnes des Çvetakarṇa.

अजपाल m. 1) *Ziegenhirt.* — 2) N. pr. des Vaters von Daçaratha.

अजबबु? AV.

अजबस्त m. N. pr. eines Mannes Verz. d. Oxf. H. 53,b,23. — Vgl. अजवस्ति.

*अजभक्त m. und *°क्ता f. (Gal.) *eine best. Pflanze mit langen Stacheln* Râǵân. 8,27.

*अजभङ्ग m. *eine best. Pflanze* Gal.

अजमायु Adj. *wie ein Ziegenbock meckernd.*

*अजमार m. *vielleicht* N. pr. eines Mannes.

अजमीढ und °मीळ्ह m. N. pr. eines Mannes. Angeblich auch ein Bein. Judhishṭhira's. Pl. Name einer Völkerschaft.

अजमुखी f. N. pr. einer Râkshasî.

अजमोद m. und °मोदा f. *Carum Carvi* (*Kümmel*). *Apium involucratum* (*Eppich* Roxb. 2,97) und *Ligusticum Ajowan.*

*अजमोदिका f. *Ligusticum Ajowan.*

*अजम्भ m. *Frosch.*

1. अजय m. *Niederlage* in शपाजयौ.

2. अजय 1) m. *a)* Bein. Vishṇu's. — *b)* N. pr. eines Lexicographen, = °पाल. — *c)* *N. pr. eines Flusses in Râḍha. — 2) *f. आ *a) Hanf.* — *b)* N. pr. einer Freundin der Durgâ.

अजयगर्ग m. N. pr. eines Mannes.

अजयपाल m. N. pr. zweier Männer.

अजयौन Adj. AV. 18,2,53 fehlerhaft für अजोयौन.

अजर्य Adj. 1) *unbesiegbar.* — 2) **unerwerbbar.*

अजर 1) Adj. (f. आ) *nicht alternd, sich nicht abnutzend, ewig jung* 162,5. — 2) *f. आ *a) Aloe perfoliata* Râǵân. 5,45. *Flacourtia cataphracta* 90. *Argyreia speciosa* 3,106. — *b)* Bein. des Flusses Sarasvatî Nigh. Pr.

अजरत्व n. *das Nichtaltern* Ind. St. 9,153.

अजरन्, (f. °न्ती), अजरयु und *अजरस् Adj. *nicht alternd.*

अजरामरत्व n. *ewige Jugend und Unsterblichkeit* Ind. St. 14,384.

अजर्य 1) Adj. *nicht alternd, — vergehend.* — 2) n. *Freundschaft.*

अजर्षभ m. *Ziegenbock.*

*अजलाम्बन n. *Antimonium.*

अजलोमन् *Ziegenhaar* Çat. Br. 6,5,2,4.

अजलोमन् 1) n. dass. Çat. Br. 6,4,4,22. 7,5,2, 43 (könnte überall auch °लोमन् n. sein). — 2) *m. *Carpopogon pruriens.*

अजलोमी f. = अजलोमन् 2).

अजवंस् Adj. *nicht rasch.*

*अजवस्ति m. N. pr. eines Mannes. Pl. *seine Nachkommen.*

*अजवाह N. pr. einer Gegend.

अजवीथी f. *Ziegenbahn,* Bez. der Strecke der Mondbahn, welche die Mondhäuser Hasta, Kitrâ und Viçâkhâ (oder Mûla, Pûrvâshâḍhâ und Uttarâshâḍhâ) umfasst.

अजशृङ्गी f. *Odina pinnata* und = कर्कटशृङ्गी Bhâvapr. 2,67,17.

*अजश्री f. *Alaun* Nigh. Pr.

*अजस्तुन्द n. N. pr. einer Stadt.

अंशस्र Adj. (f. या) *nicht ermattend, ewig frisch* 20,13. अशस्रम् (44,21. Am Anfange eines Comp. अशस्र 98,14. 99,24) und अंशस्रेण Adv. *ununterbrochen, beständig, wiederholentlich* (mit einer Negation *niemals*).

अजरूत्स्वार्थ Adj. (f. या) *seine ursprüngliche Bedeutung nicht aufgebend.* — Vgl. अजरूढत्वणा.

अजरूढत्वणा f. *eine Etwas mittelbar ausdrückende Bezeichnungsweise mit Nichtaufgabe der ursprünglichen Bedeutung des Wortes* 279,10. 14.

*अजरूढिमत् Adj. *sein ursprüngliches Geschlecht nicht aufgebend.*

*अजाकृपाणीय Adj. *nach Art der Ziege und der Scheere geschehen.*

*अजाती f. *Ficus oppositifolia* Râǵân. 11,136.

अजातीर्थ n. *Ziegenmilch* Çat. Br. 14,1,2,13.

*अजागर m. *Verbesina prostrata.*

अजागलस्तन m. *die* (zu Nichts nutzende) *Zitze* (d. i. Wamme) *am Halse der Ziege.*

अजाग्रत् Adj. *ohne Wachen, nicht wachend* Ind. St. 9,131.

अजाङ्गल n. *feuchte Gegend* Suçr. 2,135,11.

अजाजि und अजाजी f. *Kümmel.*

*अजाजीव m. *Ziegenhirt.*

अंजात Adj. *nicht geboren, noch nicht geboren.*

*अजातककुद् Adj. *dem der Buckel noch nicht gewachsen ist.*

अजातपक्ष Adj. *dem die Flügel noch nicht gewachsen sind* 77,10.

अजातरोम Adj. *noch unbehaart* MBh. 3,112,3.

अजातलोमी Adj. f. dass. so v. a. *noch nicht mannbar.*

अजातव्यञ्जन Adj. *dem der Bart noch nicht gewachsen ist.*

अजातव्यञ्जनाकृति Adj. *bei dem sich noch keine Spur von Bart zeigt* MBh. 1,137,35.

अंजातशत्रु 1) Adj. *keine Feinde habend; dem kein Gegner gewachsen ist.* — 2) m. Bein. Judhishṭhira's und N. pr. verschiedener Männer.

अंजातशोक Adj. *kummerlos* Çat. Br. 12,3,4,9.

अजातसार Adj. (f. या) *kraftlos* R. ed. Gorr. 1,39,17.

*अजातारि m. Bein. Judhishṭhira's.

अजातेय Adj. *nicht klebrig* Suçr. 1,101,13.

*अजातेल्वलि m. *Ziegen-Taulvali* als Necknamе.

अजात्व n. Nom. abstr. von अजा *Ziege.*

*अजाद् m. N. pr. des Hauptes eines Kriegerstammes.

*अजादनी f. *eine Art Nachtschatten.*

अजानत् Adj. *nicht kennend, Etwas nicht wissend, unbekannt mit* (Acc.) 120,21. Spr. 99. fg.

अजानि und *अजानिक Adj. *unbeweibt.*

अजानुसम Adj. *höher oder niedriger als das Knie.*

*अजानेय 1) Adj. *furchtlos.* — 2) m. *ein Pferd von edler Race.* — Vgl. आजानेय.

*अजान्त्री f. *Convolvulus argenteus.*

अजापयस् n. *Ziegenmilch.*

*अजापाल (Gal.) und *अजापालक m. *Ziegenhirt.*

अंजामि Adj. 1) *nicht verschwistert, nicht verwandt.* — 2) *Geschwistern nicht geziemend.* — 3) *nicht gleichartig, — parallel.*

*अजामिकृत् *Brühe* Gal.

अंजामिता f. und अंजामित्व n. *Nichtgleichförmigkeit, Abwechselung.*

अजामिल m. N. pr. eines Mannes.

अजार्चि m. Pl. (31,20) und अजार्विक n. Sg. (191, 23. 193,23. 24) *Ziegen und Schafe.*

1. *अजाश्व n. *Ziegen und Pferde.*

2. अजाश्व Adj. *Ziegen zu Rossen* (d. i. zum *Gespann*) *habend.*

अजासुत m. *Zicklein* Buâvapr. 2,9,18.

*अजिका f. *junge Ziege.*

अजिगमिषत् Adj. *zu gehen nicht beabsichtigend* Sarvad. 10,4.

अजिज्ञासु Adj. *nicht wissbegierig* Tattvas. 37.

अजित 1) Adj. *unbesiegt.* — 2) m. *a) ein best. mächtiges Gegengift* (auch अजिते सर्पि: genannt). — *b) ein best. zu den Mäusen gezähltes giftiges Thier* (v. l. अजिर). — *c)* ein N. Vishṇu's. — *d)* Pl. N. einer Klasse von Göttern. — *e)* N. pr. einer der 7 Ṛshi im 14ten Manvantara und vieler anderer Personen. — 3) f. या N. pr. eines Wesens im Gefolge der Devî.

अजितकेशकम्बल m. N. pr. eines Mannes.

*अजितवला f. N. pr. einer Göttin bei den Ǵaina.

अजितभृत्य Adj. *der seine Diener nicht im Zaum zu halten vermag.* Davon Nom. abstr. °ता f. Kâm. 120.

अजितविक्रम m. Bein. Kandragupta's des Zweiten.

अजितशान्तिस्तव m. Titel eines *Loblieder.*

अजितात्मन् Adj. *der sich nicht beherrscht.*

अजितापीड m. N. pr. eines Fürsten.

अजितेन्द्रिय Adj. *der seine Sinne nicht beherrscht* 93,18.

अजिन 1) n. *Fell* 22,15. 37,4. 94,1. *ein Schlauch oder Beutel von Leder.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Havirdhâna VP. 1,14,7.

*अजिनपत्रा, *°पत्रिका und *°पत्री f. *Fledermaus.*

*अजिनपला f. wohl *eine best. Pflanze.*

अजिनयोनि 1) m. f. *die Stätte der Felle*, d. i. *Alles was Felle liefert.* — 2) *m. *Antilope.*

अजिनवासिन् Adj. *in ein Fell gekleidet.*

अजिनसंधि m. *Kürschner.*

अजिनावती f. N. pr. einer Vidjâdharî.

*अजिनिन् m. *Brahmanenschüler* Gal.

अजिर 1) Adj. (f. या) *rasch, beweglich.* अजिरम् Adv. — 2) m. *a) eine Mausart* (v. l. अजित). — *b) eine best. Verfluchungsceremonie.* — *c)* N. pr. eines Schlangenpriesters. — 3) *f. या ein N. der Durgâ. — 4) n. *a) Hof* (am Ende eines adj. Comp. f. या). — *b)* **Sinnesobject.* — *c)* **Frosch.* — *d)* **Wind.*

अजिरवती f. N. pr. eines Flusses.

अजिरशोचिस् Adj. *mit beweglichem Feuerschein.*

अजिराधिराज m. *der rasche Oberkönig.*

अजिराय् °यते *rasch sein, eilen* RV.

*अजिरीय Adj. von अजिर.

अजिह्म 1) Adj. (f. या) *nicht krumm, gerade; redlich* (von Personen und Thätigkeiten). अजिह्मम् Adv. *gerade aus* Gaut. 23,10. — 2) *m. *a) Fisch.* — *b) Frosch.*

अजिह्मग 1) Adj. *geradaus gehend.* — 2) m. *Pfeil.*

अजिह्माग्र Adj. *mit einer geraden Spitze versehen.*

*अजिह्मक m. *Frosch.*

अजिह्मिका f. N. pr. einer Râkshasî MBh. 3, 280,45.

*अजीकव n. *Çiva's Bogen.*

अजीगर्त m. N. pr. eines Ṛshi.

अंजीत Adj. *unversehrt; unverwelkt, frisch.*

अजीतपुनर्वरण n. *Ungeschundenheit oder Wiedergewinnung* (*des Geraubten*).

अंजीति f. *Unversehrtheit.*

अजीर्ण n. *Unverdaulichkeit, Indigestion.*

*अजीर्णहरण n. *eine Art Curcuma* Nigh. Pr.

अजीर्णभुक् Adj. *der Gegessenes nicht verdaut hat* Buâvapr. 1,91,15.

अजीर्णिन् Adj. *an Indigestion leidend.*

अजीर्ति f. *Unverdaulichkeit.*

*अजीला f. *das Weibchen einer Affenart* Gal.

अजीव Adj. *leblos* Bâlar. P. 3,29,23.

अंजीवन Adj. *ohne Lebensmittel.*

अजीवनार्ह Adj. *nicht würdig zu leben* R. 2,38,7.

*अजीवनि f. *Nichtleben, Tod* (bei Verwunschungen).

अजीवत् Adj. *nicht lebend, — leben könnend, sich nicht ernähren könnend.*

अजीवित n. *Nichtleben, Tod* MBh. 1,158,33.

अजुगुप्सु Adj. *keinen Widerwillen gegen Etwas habend, nicht wählerisch* Ind. St. 10,63.

अजुर्य und अजुर्यं (auch अजुरियं) Adj. *nicht alternd, unvergänglich.* °यम् Adv. RV. 1,146,4. 5,69,1.

अंजुष्ट Adj. *unangenehm, widerwärtig, unheimlich.*

अंजुष्टि f. *Unzufriedenheit.*

अंजुह्वत् Adj. *nicht opfernd* TBa. 1,4,9,1.

अंजूर्वत् Adj. *nicht alternd.*

अञ्जय 1) Adj. *unbesieglich.* — 2) m. *a) *Terminalia Arjuna* Nigh. Pr. — *b)* N. pr. eines Fürsten. — 3) n. *ein best. Gegengift.*

अञ्जेकप m. = अञ्जेकपद् und अञ्जेकपार्त्त.

अञ्जेकपद् (Nom. °पात्) und *°पाद् m. = अज एकपाद् (s. d. 1. अज 1, *b*) als N. eines Rudra und Bein. Vishṇu's.

*अञ्जेकपाद्दैवत्य (Gal.) und अञ्जेकपार्त्त n. *das unter Ajaikapad stehende Mondhaus* Pûrvabhadrapadâ.

*अञ्जेडुक n. *Ziegen und Schafe.*

*अञ्जेडुम्बरपत्ता f. *eine best. Pflanze* Gal.

अंजोघ Adj. *kein Genüge habend, unersättlich.*

(अंजोष्य) अंजोषिघ्र Adj. *nicht beliebt, — willkommen.*

*अञ्जुका f. *Hetäre* (im Drama) Daçar. 2,68.

*अञ्जुकटा f. *Flacourtia cataphracta.* — Vgl. अञ्जटा.

*अञ्जुकल m. *Kohle.*

अञ्जु 1) Adj. *a) unwissend, einfältig, dumm, unerfahren* 152,25. 159,12. 162,7. 258,15. 272,7. Spr. 7684. *keinen Verstand habend*, von Thieren und Unbelebtem. — *b)* angeblich *allwissend.* — 2) °म् Adv. *unvermerkt* Cit. im Comm. zu TBa. 3,580,3 v. u.

*अञ्जुक Adj. (f. या und अञ्जिका) *recht unwissend.*

अञ्जुता f. *Unwissenheit, Dummheit* 187,8.

अंजात Adj. *unbekannt* 141,26. 281,4. Spr. 7622. *ungekannt als* Chr. 199,3. °भुक्त *was man ohne zu wissen gegessen hat.* अज्ञातम् Adj. *ohne Wissen* von (Gen.) 61,6. 73,10.

*अञ्जातक Adj. *recht unbekannt.*

अंजातकेत Adj. *unbekannte Absichten habend.*

अज्ञातपर्ह्म m. *verborgene Krankheit* (Ind. St. 9,400).

अज्ञाति m. *kein Blutsverwandter.*

1. अज्ञान n. 1) *das Nichtwissen; Unwissenheit, Unverstand* 211,22. 257,14. Spr. 110. 7853. अज्ञानात् und अज्ञानतम् *ohne Wissen* 43,9. 153,25. 28. — 2) Bez. *der Urmaterie als der letzten materiellen Ursache. Je nachdem sie als ein Gesammt- oder als ein Einzelding betrachtet wird, steht ihr als ein von ihr bedingter Intellect der allwissende Gott oder der sogenannte Vernünftige* (प्राज्ञ) *gegenüber.* 258,11. fgg.

2. अज्ञान Adj. *unklug, unerfahren* Spr. 112.

अज्ञानपूर्वम् Adv. *ohne Wissen* Gaut. 20,8.

अज्ञानबोधिनी f. Titel einer Schrift.

अज्ञानवत् Adj. *unwissend* Ind. St. 14,386.

अज्ञानाध्यापन n. *Unwissenheit und das Nichtunterrichten* Gaut. 21,12.

अज्ञानार्थ Adj. *nicht die Bedeutung «wissen» habend* 235,16.

अंजास् Adj. *keine Verwandte habend.*

अञ्जेय Adj. *nicht zu wissen, nicht erkennbar* 120,11. Ind. St. 1,19.

अंजस् m. und अंजस्मन् n. *Bahn, Zug.*

अंजस्या f. *Unverschrtheit.*

अञ्जेयेता f. *Ununterdrückbarkeit* Çat. Br. 11,5,2,1. Ind. St. 10,60. fgg.

अज्येष्ठ Adj. 1) *nicht der älteste* 201,20. Pl. von *denen keiner der älteste ist.* — 2) *nicht der beste* 195,32.

अज्येष्ठवृत्ति Adj. *sich nicht wie ein ältester Bruder betragend* 195,6.

अज्येष्ठिनेय Adj. *nicht der älteste aus der ersten Ehe des Vaters* Gaut. 28,16.

अंत्र m. *Ebene, Flur, Gefilde* 7,18.

(अत्र्य) अत्रिंघ Adj. *auf der Ebene befindlich.*

अञ्जिन् Adj. *sich treibend, sich bewegend* Âçv. Çr. 6,5,2.

1. अञ्जु s. अञ्च्.

2. °अञ्जु Adj. (*gebogen*) *gerichtet nach, zu.*

*अञ्जति m. 1) *Wind.* — 2) *Feuer.*

*अञ्जन n. 1) *das Biegen.* — 2) *Fussfessel für ein Pferd* Gal. — R. 6,93,24 wohl fehlerhaft für अञ्चल; ed. Bomb. 115,38 दृत्तानां चैव पी° st. नयनाञ्चनपी°.

अञ्चल m. *Saum —, Borte —, Zipfel eines Gewandes* oder *Tuches* Spr. 3502. 7813. — Vgl. नयनाञ्चल und लोचनाञ्चल.

*अञ्चितधू f. *Weib* Râgân. 18,5.

अञ्चु bei den Grammatikern Bez. von 2. °अञ्च् 231,26.

अञ्च्, अनक्ति und अङ्क्ते 1) *salben, bestreichen, beschmieren;* Med. *sich salben, sich Salbe überstreichen* 13,16. 237,18. घृताक्त 192,1. रुधिराक्त 101,22. — 2) *schmücken, ausrüsten;* Med. *sich schmücken.* — 3) *verherrlichen, ehren.* — 4) *an den Tag legen.* — Caus. *bestreichen.* — Mit अनु *bestreichen* 30,32. — Mit अन्तर् *in sich aufnehmen.* — Mit अभि 1) *salben, bestreichen;* Med. *sich salben, sich bestreichen* 237,18. तैलालवणाभ्यक्त 218,4. — 2) *schmücken.* — Mit आ 1) *salben.* — 2) *glätten, ebnen.* — 3) *verherrlichen, ehren.* — Mit समा *gemeinsam salben* Kauç. 79. — Mit उद् (अनक्ति) *in die Höhe heben* RV. 4,6,3. Gehört der Bed. nach zu अञ्च्. — Mit उप *einschmieren.* — Mit नि 1) *einsalben.* — 2) Med. *hineinschlüpfen in* (अन्तर्). न्यक्त *in einem Andern enthalten, inhärirend.* — Mit प्रति 1) *bestreichen.* — 2) *schmücken.* — Mit वि 1) Med. *durchsalben.* — 2) Med. *sich salben, — herausputzen; sich ein Ansehen verschaffen.* — 3) *offenbaren, an den Tag legen* Spr. 7820. व्यक्त (s. auch bes.) *offenbar, sinnlich wahrnehmbar, verständlich.* व्यक्तम् Adv. *offenbar, deutlich; sicher, gewiss* 38,23. 180,2. 319,16. 326,7. — Caus. *offenbaren, an den Tag legen, klar machen* 190,18. Ind. St. 9,20. — Mit अनुवि *deutlich —, klar werden* (!) Comm. zu AV. Paiṛ. 4,107. — Mit अभिवि Pass. *an den Tag treten, erscheinen* 267,30. अभिव्यक्त *offenbar, deutlich hervortretend.* °म् Adv. *offenbar.* — Mit सम् 1) *besalben, schmücken* 37,20. 21. — 2) *zubereiten, ausrüsten, ausstatten.* — 3) *verherrlichen.* — 4) *zusammenfügen, vereinigen.* — 5) *belecken, verzehren;* Med. *sich nähren mit* (Instr.), *geniessen.*

अञ्जक m. N. pr. eines Sohnes des Viprakîrti VP. 4,21,11.

अञ्जन 1) n. *a) das Salben, Bestreichen, Beschmieren.* — *b) das Offenbaren, Klarmachen,* insbes. *der Bedeutung eines mehrdeutigen Wortes* Kâvjâd. 2,19. — *c) Salbe.* — *d) schwarze Augensalbe* und *die dazu verwandten Stoffe,* wie z. B. *Antimonium* 53,11. — *e) *Dinte.* — *f) *Nacht.* — *g) *Feuer.* — *h) *Bein. Çiva's* Gal. — 2) m. *a) *Hauseidechse.* — *b)* N. pr. α) eines Weltelephanten. — β) einer mythischen Schlange. — γ) eines Fürsten von Mithilâ VP. 4,5,12. — δ) eines Berges. — 3) f. या *a) *eine Eidechsenart.* — *b)* N. pr. einer Frau und einer Aeffin (der Mutter Hanumant's). — 4) f. ई *a) *eine bossirte weibliche Figur;* vgl. अञ्जलिकारिका. — *b) *N. zweier Pflanzen* Râgân. 4,139. 6,132. — *c)* N. pr. der Mutter Hanumant's Bâlâr. 1, 101,2 v. l.

अञ्जनक 1) *Adj. *das Wort* अञ्जन *enthaltend.* — 2) f. ई *eine best. Pflanze.* — 3) f. *अञ्जनिका *a) eine Eidechsenart.* — *b) eine Mansart* (fehlerhaft für अञ्जलिका).

अञ्जनकेश 1) Adj. (f. ई) *eine Mähne so schwarz wie Augensalbe habend.* — 2) *f. ई *ein best. vegetabilischer Parfum.*

*अञ्जनकोशी (°केशी?) f. *eine best. Pflanze* Gal.

अञ्जनगिरि m. N. pr. eines *Berges* Spr. 3868. — Vgl. कृष्णाञ्जनगिरि.

अञ्जनचूर्ण n. *pulverisirtes Antimonium* 217,5.

*अञ्जनत्रय und *°त्रितय n. *die drei Arten Kollyrium* Râgân. 22,12

अञ्जननासिका f. *Auswuchs am Augenlide.*

अञ्जनपर्वत m. N. pr. eines *Berges* Pañkat. 120,9.

अञ्जनपुर n. N. pr. einer *Stadt*.

*अञ्जनप्रभ m. *Moringa pterygosperma Gaertn.* Râǵân. 7,38.

अञ्जनवृक्ष m. *ein best. Baum:* °दारुमय *aus dem Holze dieses Baumes gemacht* Pâraǵ. 10,7.

*अञ्जनागिरि, अञ्जनाचल und अञ्जनाद्रि m. N. pr. eines *Berges*.

*अञ्जनाधिका f. *eine Eidechsenart*.

*अञ्जनान्वय m. *ein Elephant mit besonderen Kennzeichen* Gal.

अञ्जनाभ m. N. pr. eines Berges.

*अञ्जनावती f. N. pr. des Weibchens des Weiß-elephanten Supratîka oder Añǵana.

*°अञ्जल = अञ्जलि.

अञ्जलि m. *die beiden hohl und offen an einander gelegten Hände, zwei Handvoll* (auch als *best. Hohlmaass*) 37,9. °पान Adj. *aus den Händen trinkend*, मूषिकाञ्जलि *die an einander gelegten Vorderpfötchen einer Maus*, कुसुमाञ्जलि *zwei H. Blumen* 290,4. उदकाञ्जलि 107,23. अञ्जलिमात्र n. Ç*at.* Br. 4,5,10,7. Die Hände hohl an einander legen und dieselben zur Stirn führen ist ein Zeichen der Ehrerbietung und Unterwürfigkeit. 96,12. अञ्जलिं कर् Spr. 7690 (Med.). Chr. 70,31. 176,25. बन्ध् 314,13.

अञ्जलिक 1) m. *eine Art von Pfeilen*. — 2) *f. आ *eine junge Maus*.

अञ्जलिकर्मन् n. *das Aneinanderlegen der hohlen Hände* (als Zeichen der Ehrerbietung).

*अञ्जलिकारिका f. 1) *eine bossirte menschliche Figur*; vgl. अञ्जन 4) a). — 2) *Mimosa pudica*.

अञ्जलिपात m. = अञ्जलिकर्मन्.

*अञ्जलिपुटिका f. *zweischalige Muschel* Râǵân. 13,132.

अञ्जली Adv. mit कर् *die Hände hohl an einander legen*.

अञ्जस् 1) n. a) *Salbe, Mischung*. — b) Name eines Sâman Âsân. Br. 2,1,1. — 2) Acc. Adv. *rasch, plötzlich, alsbald*. — 3) अञ्जसा Instr. Adv. a) *strackx, gerades Weges, geradeaus*. — b) *alsbald, sogleich*. — c) *in Wahrheit, der Wahrheit gemäss*.

अञ्जस 1) *Adj. *gerade, ehrlich*. — 2) f. ई *die Rasche*, N. eines in den Lüften gedachten Stromes.

अञ्जसायन Adj. (f. ई) *geradeaus gehend, —führend*.

अञ्जसीन Adj. (f. आ) dass.

अञ्जस्पा Adj. *alsbald trinkend*.

अञ्जःसव m. *beschleunigte Soma-Kelterung* 24,32. Ç*at.* Br. 12,3,3,6. fgg.

*अञ्जासा f. *eine kleine Traubenart*.

अञ्जि 1) Adj. a) *salbend* (ein Opfer). — b) *schlüpfrig* (vom penis). — 2) m. f. n. *Salbe, Farbe, Schmuck* 13,16.

अञ्जिक m. N. pr. eines Sohnes des Jadu.

अञ्जिग m. N. pr. eines Dânava.

अञ्जिमत् Adj. *gesalbt, geschmückt*.

अञ्जिवे Adj. *schlüpfrig, glatt*.

*अञ्जिष्ठ und *अञ्जिष्ठु m. *die Sonne*.

अञ्जिमत्क्ष्य Adj. *geflechte Hüften habend*.

*अञ्जिक्रीषा f. *Verlangen zu gehen*.

अञ्जीर m. *Feigenbaum*.

अञ्जोयान (Conj.) Adj. *stracks zum Ziele führend*.

अञ्जोवेद्रूप n. N. eines Sâman.

अञ्ज्येत Adj. *schwarzweiss gefleckt*.

अट् अटति *einen Streifzug unternehmen, herumschweifen, umherlaufen, durchirren*. भिक्षाम् *betteln gehen*. — Intens. अटाट्यते *hinundher irren, durchirren*. — Mit परि *herumschweifen, umhergehen, lustwandeln, durchirren* 107,27. Gaut. 9,35.

*अटज्ज m. n. = उटज Gal.

अटन n. *das Hinundhergehen, Herumschweifen*.

अटनि und °नी f. *das eingekerbte Ende des Bogens* 145,28. — Vgl. आटनी.

अटमान m. N. pr. eines Fürsten.

अटरूष, °रूष und °रूषक m. *Adhatoda Vasica Nees.* oder *Gendarussa vulgaris Nees*.

*अटवि und अटवी f. *Wald* 107,11.27. 119,27.

अटविक m. *Förster*. Wohl fehlerhaft für आटविक.

अटवीबल n. *ein aus Waldbewohnern bestehendes Heer* Spr. 3610.

अटवीशिखर m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,9,48.

*अटा, *अटाटा und *अटाट्या f. *das Herumschweifen, Umhergehen* (als Bettler).

*अटाट्, °टते *herumschweifen, umhergehen*.

*अट्, अटति *überschreiten; tödten*. — Caus. *अटयति *geringschätzen*.

1. *अट् Adv. *laut*.

2. अट 1) *Adj. *trocken*. — 2) m. a) *Wachtthurm*. — b) *Marktplatz*. — c) **Uebermaass*. — d) N. pr. eines Jaksha. — 3) *f. आ Vârtt. zu P. 3,1, 17. — 4) n. **Speise*.

*अटक m. *Thurm*.

*अटट् Adv. *laut*.

अटट्टहास m. *lautes Lachen* Mâlav. P. 89,21. अट्टाट्° v. l.

*अटन n. *eine scheibenförmige Waffe*.

अटपतिभाग m. *Marktherrnantheil*, Bez. *einer best. Steuer in Kaçmîra*.

*अटस्चली f.

अटाट्टसित n. *lautes Lachen*.

1. अटाट्टास m. dass. 111,24.

2. अटाट्टास 1) *Adj. *laut lachend*. — 2) m. a) Bein. Çiva's. — b) N. pr. eines Jaksha. — c) N. pr. eines Berges. — d) * = अटाट्टासक Gal. — 3) f. आ Bein. der Durgâ.

*अटाट्टासक m. *Jasminum hirsutum Lin.*

*अटाट्टासिन् m. Bein. Çiva's.

अटाट्टासे श्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अटाट्टास्य n. *lautes Lachen*.

अटाट्टहास m. *lautes Lachen*. अट्ट° v. l.

*अटाप्, °पते.

अटाल und °क 1) m. *Wachtthurm*. — 2) f. अटालिका a) **königlicher Palast*. — b) N. pr. einer Gegend.

अटालिकाकार m. *Maurer* (als Sohn eines Malers und einer unzüchtigen Çûdra-Frau).

*अटालिकाबन्धम् Adv.

अटिलिका f. N. pr. einer Stadt.

अट्टार् m. N. pr. eines Mannes.

अट्या f. *das Umherschweifen, Sichherumtreiben*.

*अठ्, अठति und °ते *gehen*.

अठिर् m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,9,64.

*अड्, अडति *sich anstrengen*.

°अड *Stachel, Spitze*.

अडकवती f. N. pr. einer mythischen Stadt Lalit. 247,10.

*अडगज m. *eine best. Pflanze* Gal.

*अडिनी f. *Zehenschmuck* Gal.

*अडु, अडुति (अभियोगे, समसाम्योगे, समाधाने).

अडुचल m. *ein best. Theil des Pflugs*.

*अडुन n. *Schild*.

*अण्, अणति *tönen*. अणयते *athmen*.

*अणक Adj. *klein, gering, verachtet*.

*अणकीय Adj. von अणक.

*अणाव्य Adj. *mit Panicum miliaceum besäet*.

*अणि und *अणी m. f. 1) *Achsennagel*. — 2) *Ecke eines Hauses*. — 3) *Grenze*.

अणिकर्तृ m. *das Subject im Nicht-Causativum* 225,21.

अणिमन् 1) m. a) *Dünne, Feinheit* Ç*at.* Br. 14, 7,1,30. — b) *Magerkeit*. — c) *die feinsten Bestandtheile von Etwas*. — d) *die Zauberkraft sich unendlich klein zu machen*. — 2) अणिमन् n. *das kleinste Stück*.

अणिमत् Adj. *kleiner, kürzer* Çulbas. 1,55.72.87.

अणिष्ठ Adj. *der feinste, kleinste; sehr fein, sehr klein*.

अणीचिन् m. N. pr. eines Mannes.

अणीमाण्डव्य m. N. pr. eines Ṛshi.

अणीयस् Adj. *feiner, kleiner; sehr fein, sehr klein, sehr gering*.

अणीयस Adj. = अणीयंस्.

अणीयस्क Adj. *feiner, dünner, kleiner.*

अणीयस्त्व n. Nom. abstr. von अणीयंस्.

*अणीव gaṇa प्रभादि.

अैणु 1) Adj. f. (अैण्वी) *fein, dünn, schmal, sehr klein, von geringem Umfange* 64,22. 162,9. Çat. Br. 14,7,2,11. *sehr gering, unbeträchtlich; fein, subtil in übertr. Bed.* अणुं Adv. *schwach.* अणुतर *sehr schwach.* — 2) m. a) *Panicum miliaceum.* — b) *Atom* Ind. St. 14,366. — c) *ein überaus kleiner Zeittheil, = 2 Paramâṇu = 1/3 Trasareṇu* Baic. P. 3,11,5. — d) *Spruch.* — e) * Bein. Çiva's. — f) N. pr. eines Sohnes des Jajâti; vgl. अनु. — 3) f. अैण्वी *die Zarte, Feine,* Bez. des *Fingers.* — 4) n. *der vierte Theil einer Mora.*

अणुक 1) Adj. (f. आ) a) *überaus klein, — wenig.* — b) * *geschickt.* — 2) m. oder n. *Atom.*

अणुजङ्घ Adj. *kleinbeinig* Mahâbh. 2,5,6.

अणुता f. *Dünne, Verengerung.*

अणुतैल n. *eine Art Oel.*

अणुत्व n. *Kleinheit, Feinheit, atomistische Natur.*

*अणुभा f. *Blitz.*

अणुभाष्य n. Titel eines Werkes.

अणुमध्यबीज m. Titel einer Hymne.

अणुमात्रा f. *eine Viertel-Mora.*

अणुमात्रिक Adj. 1) *aus feinen Atomen bestehend.* — 2) *eine Viertel-Mora habend* Comm. zu TS. Pâr. 19,4.

अणुमुख Adj. (f. ई) *kleinmäulig* 217,8.

अणुरक्त Adj. *fein und roth* Kshurikop. 8.

*अणुरेवती f. *Croton polyandrum.*

अणुवेदान्त m. Titel eines Werkes. °रहस्यप्रकरण n. desgl.

अणुव्रत n. *eine kleine Pflicht* oder — *Gelübde* bei den Gaina.

अणुव्रतिन् (Conj.) m. *ein Mann, der diese Gelübde hält.*

*अणुव्रीहि m. *eine best. feinkörnige Reisart.*

अणुशस् Adv. *fein, in kleine Stückchen.*

अणुस m. N. pr. eines Sohnes des Vibhrâga.

अणूभाव m. *das Fein—, Dünn—, Schwachwerden.*

*अणठ्, अणठते *gehen.* °लगणिठत Suçr. 2,455,11 wohl fehlerhaft für °लग्नित.

अणड 1) *m. n. a) *Ei* 52,1. 2. 152,1. 268,17. — b) *Hode* 148,9. — c) * *Hodensack.* — d) * *männlicher Same.* — e) * *Moschus.* — 2) m. Bein. Çiva's.

अणडक n. 1) *Ei.* — 2) * *Hode.*

अणडकटाह m. *die Schale des Weltei's* VP. 2,4,96.

*अणडकोटर पुष्पी f. *Convolvulus argenteus.*

अणडकोश m. 1) * *Hodensack.* — 2) *das Weltei, Weltall* Spr. 7761.

*अणडकोशक m. *Hodensack.*

अणडगत Adj. *im Ei steckend* 75,29.

अणडज 1) Adj. *aus einem Ei geboren* 268,12. 17. — 2) m. a) *Vogel* (अैणडज Ind. St. 14,3,2 fehlerhaft für अाणडज). — b) * *Schlange.* — c) * *Eidechse.* — d) * *Fisch.* — e) *eine best. Constellation* (= विल्ग) Varâh. Bṛh. 12,3. 8. — 3) * f. आ *Moschus.*

अणडजेश्वर m. *Gebieter der Vögel.* Bein. Garuḍa's.

अणडधर m. Bein. Çiva's.

*अणडर und davon *अणडराण्, °यते.

*अणडवर्धन n. und अणडवृद्धि f. *Anschwellung der Hoden.*

*अणडसमुद्भवा f. *eine Eidechsenart* Gal.

*अणडालु m. *Fisch.*

अणडिन् Adj. *hodensackähnlich* Bhâvapr. 6,173,24.

*अणडिर m. *Mensch* Gal.

*अणडीर 1) Adj. a) *uncastrirt.* — b) *kräftig.* — 2) m. Bein. Indra's Gal.

अणत्त Adj. *nicht mit dem Character des Causativs* इ *versehen* 225,22.

अैणव n. *feiner Zwischenraum in der Soma-Seihe.*

अैणवत्त m. *eine Frage mit einer feinen, spitzfindigen Lösung* Çat. Br. 14,6,10,1.

अण्वी s. u. अणु.

अत्, अैतति, °ते *gehen, wandern, laufen* 10,19. — Mit *अभि *besuchen, einkehren.* — Mit *अव *hinabgehen.* — Mit सम् *sich hinbegeben zu.*

अतच्छेषत्व n. *das nicht Ergänzung Sein davon, Selbstständigkeit.*

अतट m. *ein jäher Abhang, Abgrund* Çiç. 137.

अतत्त्व n. *Unwirklichkeit.* °तस् *nicht in Wirklichkeit, nur scheinbar* 274,11.

अतत्त्वज्ञ Adj. *die Wahrheit nicht kennend* Spr. 124.

अतत्पर Adj. *nicht das bezweckend.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Daçar. 4,36.

अतत्संस्कारार्घ Adj. *nicht zu dessen Förderung dienend.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Gaim. 6,4,45.

अैतथ्य Adj. *nicht so jan sagend, verneinend.*

अतथोचित Adj. *nicht so gewohnt, nicht gewohnt an* (Gen.).

अतथ्य Adj. *unwahr* Spr. 125.

अतदर्थ Adj. *nicht dazu dienend* Gaim. 1,2,1.

अतद्गुण 1) Adj. *nicht von dessen Eigenschaften.* Davon Nom. abstr. °त्व Gaim. 3,7,16. — 2) m. *eine rhetorische Figur, in der an einem Dinge eine bei ihm erwartete Eigenschaft oder Zustand negirt wird,* Kâvjâd. 10,32.

अतद्धर्मन् Adj. *nicht von dessen Eigenthümlichkeit.* Davon Nom. abstr. °र्मत्व n. Kap. 1,52.

अतद्धिकार m. *keine Modification davon* Gaim. 6, 5,47.

*अतन und *अतनवस् Adj. *laufend, wandernd.*

अतनु 1) Adj. *nicht gering, — unbedeutend* Çiç. 105. Spr. 4472, v. l. 7623. — 2) m. *der Liebesgott, Geschlechtsliebe* Spr. 7623.

अतन्त्र n. *Nebensache, das worum es sich nicht handelt, das worauf es nicht ankommt.*

अतन्त्री Adj. f. *saitenlos.*

अैतन्द्र Adj. (f. आ) *unermüdlich.*

अतन्द्रचन्द्रक n. Titel eines Schauspiels Hall in der Vorrede zu Daçak. 30.

अतन्द्रित (91,18. 207,25) und अतन्द्रिन् Adj. *unermüdlich, unverdrossen.*

अतन्निमित्तत्व n. *das nicht Ursache Sein davon* Gaim. 1,1,34.

अतप m. Pl. Name einer Klasse von Göttern bei den Buddhisten.

अतपस् und अतपस्क Adj. *keine Kasteiungen übend.*

अैतपततनू Adj. *dessen Körper (Masse) undurchglüht (roh) ist.*

अैतप्यमान Adj. *kein Leid empfindend.*

अतमसाविष्ट Adj. *nicht von Finsterniss erfüllt* Maitrjup. 6,24.

अतमस् Adj. *ohne Finsterniss* Çat. Br. 14,6,8,8.

अतमस्क Adj. *ohne die Qualität* तमस् Ind. St. 9,165.

अैतमेरु Adj. *nicht schlaff.*

अतर्क Adj. *von spitzfindigen Erwägungen sich fern haltend* MBh. 13,23,29.

अतर्कित Adj. *an den oder woran man nicht gedacht hat, unerwartet* 123,14.

अतर्क्य Adj. *undenkbar, unbegreiflich* Spr. 4463.

अतल n. Name einer Hölle 268,4.

*अतलस्पर्श, *°स्पृश् und *अतलेस्पर्श (Gal.) Adj. *unergründlich.*

अैतव्यस् Adj. *nicht stärker, schwächer.*

1. अैतस् Adv. 1) als Abl. von 1. अ *dieser* sowohl in subst. als in adj. (würde hier unbetont sein) Bed. Mit एकैक 32,3. भूयस् 33,10. अधिक 182,22. उत्तर 24,20. पर 48,13. 328,7. 22. अतो ऽर्धात्, अतः स्थानात्. — 2) von *da,* — *hier* (örtlich und zeitlich); *darauf;* von *hier an, von nun an* 18,10. 27,10. 110,29. 24,30. 26,22. 35,20. 216,27. 247,24. अत ऊर्ध्वम् *nach dieser Zeit, darauf, alsdann,* von *da an, von nun an* 25,3. 37,3. 38,9. 199,32. अतः परम् Kass. 191,26. 213,12. 216,11. *noch immer* 291,8. — 3) *in Folge dessen, daher, darum, also* 40,29. 79,8. 91,30. 93,24. 113,28. 153,18. 278,27. 279,30.

2. यतम् *das Suffix* यतम् (z. B. in दृतिणातम्) 232,5.

यतर्स् 1) *m. *a) Wind. — b) Geschoss. — c) Seele. — d) ein Gewand aus Bast.* — 2) f. ई *Linum usitatissimum* (auch *Crotolaria juncea*). — 3) n. *Gebüsch, Gestrüpp* RV.

(यतसीय) यतसीयिष्य Adj. *zu erbetteln, zu erbitten.*

यतसिं m. *Bettler.*

यतसुच् = 2. यतम् 232,6.

यतापकर Adj. *keine Hitze —, keine Qual verursachend* Spr. 7639.

यतापस m. *kein Asket* Çat. Ba. 14,7,1,22.

यतार् n. *einer der 8 Gegensätze der* Siddhi im Sâṁkhja Tattvas. 37.

यति 1) Adv. *a) vorbei, vorüber.* — *b) über das gewöhnliche oder gehörige Maass: überaus, sehr, vorzüglich, in hohem Grade* (2,18); *allzu, allzusehr, allzuviel.* — 2) Praep. mit Acc. *über, über — weg, über — hinaus* (im Raume, in der Zeit, an Zahl, an Macht, an Intensität einer Thätigkeit u. s. w.) 1,16. 4,25. 3,14. Mit Gen. (selten) *über, oben an.* — Mit Abl. (?) *über.* — 3) Adj. *darüber hinausgehend* Çat. Ba. 6,6,1,1.

*यतिकठिनतण्डुल m. *eine Reisart* Gal.

यतिकठोर Adj. *sehr rauh* (Wind) Pañkat. 93,1.

*यतिकण्ट und *°क m. *Tribulus lanuginosus* und *Alhagi Maurorum* Nigh. Pr.

*यतिकथ्य Adj. 1) *übertrieben, unglaublich.* — 2) *für den kein Gesetz mehr besteht.*

*यतिकथा f. *übertriebene, unwahre Erzählung.*

*यतिकन्द (Gal.) und *°क m. *ein best. Knollengewächs.*

यतिकर्शन n. *zu grosse Abmagerung* Suçr. 1,322, 1. °कर्षण gedr.

यतिकल्यम् Adj. *zu früh am Tage.*

यतिकल्याण Adj. (f. ई) *unschön.*

यतिकश Adj. *der Peitsche nicht mehr gehorchend.*

यतिकष्ट Adj. (f. या) *überaus streng* (व्रत) Paar. 52,9. *schlimmer:* ततम् Spr. 7717.

*यतिकामुक m. *Hund* Rágan. 19,12.

यतिकाय 1) Adj. *a) einen sehr grossen Körper habend, von starkem Körperbau* Suçr. 2,397,13. — *b) von grossem Umfange überh.* — 2) m. N. pr. eines Rákshasa.

*यतिकारक Adj. = यतिक्रान्तः कारकान्.

*यतिकारीषगन्ध्य Adj. Ind. St. 13,418.

यतिकिरिट (°किरीट Comm.) Adj. *zu kleine Zähne habend* TBr. 3,4,8,19.

*यतिकुत्सित Adj. *sehr verachtet.*

यतिकुपित Adj. *sehr erzürnt* 162,11.

यतिकुत्व und °कूत्व *allzu kahl.*

यतिकृच्छ्र m. *eine best. zwölftägige Kasteiung.*

यतिकृत Adj. 1) *zu weit getrieben, übertrieben.* — 2) *ausserordentlich, überaus gross.* °प्रमाण Adj. (= यतिकृश Comm.) MBh. 3,112,1.

यतिकृतार्घ Adj. *überaus geschickt, — gewandt* MBh. 3,86,15.

यतिकृति f. *Uebermaass* Vaits. 138.

यतिकृश Adj. *allzu mager.*

यतिकृष्ण Adj. *allzu oder sehr dunkelfarbig.*

यतिकेसर m. *Trapa bispinosa.*

1. यतिकोप m. *heftiger Zorn* MBh. 3,286,14.

2. यतिकोप Adj. *dessen Zorn vergangen ist.*

यतिकोपसमन्वित Adj. *heftig zürnend, sehr ergrimmt* 108,3.

यतिक्रम m. 1) *das Hinüberschreiten.* — 2) *Ueberschreitung des Maasses.* — 3) *das Verstreichen, Vorübergehen* (der Zeit) 297,7. — 4) *das Sichvergehen, Versehen, Missgriff* 184,13. Gaut. 12,17. — 5) *Uebertretung, Verletzung* (eines Gelübdes), *das Sichnichtkümmern um Etwas* Gaim. 5,4,6. — 6) *Nichtbeachtung, Vernachlässigung* (einer Person). — 7) *fehlerhaft für यभिक्रम.

यतिक्रमण n. 1) *das Vorübergehen* Çat. Ba. 11,4, 3,3. — 2) *das Ueberschreiten des Maasses, Zuviel-thun.* — 3) *das Verstreichen* (der Zeit) 70,2. — 4) *das Ueberschreiten.* — 5) **das Zubringen der Zeit.*

°यतिक्रमिन् Adj. *übertretend, verletzend.*

यतिक्रान्तभावनीय Adj. Bez. *eines* Jogin *auf einer best. Stufe.*

यतिक्रान्तयोगिन् Adj. *mit dem* (factisch) *vorübergegangenen* (Monde) *in* (theoretische) *Conjunction tretend.*

यतिक्रुष्ट n. *heftiges, verzweifeltes Geschrei.*

यतिक्रूर Adj. *überaus furchtbar, — schrecklich* 53,17.

यतिक्रोश m. *grosse Beschwerde* Spr. 128.

*यतिक्ष्वु Adj.

यतिखर Adj. *sehr rauh, — scharf* (von Tönen).

°यतिग Adj. 1) *hindurchgehend, hinübergehend über, überschreitend, überwältigend* 62,6. — 2) *überschreitend so v. a. zuwiderhandelnd.*

*यतिगण्ड Adj. 1) *dickbackig.* — 2) m. *eine best. Constellation.*

*यतिगन्ध 1) m. *Michelia Champaca, eine Jasminart und ein duftendes Gras* (तृण). — 2) n. *Schwefel.*

*यतिगन्धक m. *eine best. Pflanze* Gal.

*यतिगन्धालु m. *eine best. Pflanze.*

यतिगम्भीर Adj. *überaus tief, unergründlich* (dem Charakter nach).

यतिगर्व m. *grosser Hochmuth* Siç. D. 139.

यतिगर्वित Adj. *überaus hochmüthig* Mâlav. P. 88,14.

*यतिगव Adj. = गातिक्रान्तः.

यतिगरुत Adj. (f. या) *überaus tief* Spr. 1047.

यतिगरुत्व n. *Dichtigkeit* Siç. D. 12,5.

यतिगाढ Adj. *sehr bedeutend* (गुण) Siç. D. 304, 13. °म् Adv. *zu sehr* MBh. 4,4,36.

*यतिगार्ग्य m. *ein vorzüglicher* Gârgja Pat. zu P. 6,2,191.

यतिगुण Adj. *ausserordentlich, ausgezeichnet.* °ता f. Nom. abstr. Spr. 4824.

यतिगुप्त Adj. *gut versteckt* Spr. 6089, v. l.

यतिगुरु Adj. *überaus gewichtig, gewichtiger als* (Abl.) Spr. 7857.

*यतिगुरुका f. *Haemionites cordifolia Roxb.*

*यतिगो f. *eine vorzügliche Kuh.*

यतिग्रह m. 1) *der mächtigere Ergreifer,* Bez. der den acht Graha entsprechenden Objecte oder Functionen Çat. Ba. 14,6,2,1. — 2) *das Ueberflügeln, Uebertreffen.*

यतिग्राह m. = यतिग्रह 1).

यतिग्राह्य m. (sc. ग्रह) *haustus insuper hauriendus,* Bez. dreier Füllungen des Bechers, welche beim Soma-Opfer geschöpft werden, Ind. St. 9, 235. Lâṭj. 3,6,11. Davon °त्व n. Nom. abstr. TS. 6,6,8,1 und °ग्राह्यवत् Adj.

यतिग्लान m. Pl. N. pr. eines Geschlechts. यभि° v. l.

यतिघन Adj. *überaus dicht:* °तर Pañkat. 148,3.

यतिघोर Adj. *überaus furchtbar* Kâç. 46. Vaits. 63.

यतिग्रैवी f. *die höchste Stufe* Çat. Ba. 14,5,2,22.

(यतिग्र्य) यतिग्र्यघ Adj. *am höchsten stehend* AV. 11,7,16.

यतिचण्ड 1) Adj. *sehr heftig* (Wind) Varâh. Bṛ. S. 32,24. — 2) f. या N. pr. einer Nâjikâ der Devî.

यतिचतुर Adj. *überaus rasch* 136,2.

यतिचन्द्र m. N. pr. eines Daitja.

यतिचन्द्रार्कभास्वर Adj. *leuchtender als Mond und Sonne* Harîv. 8971.

*यतिचमू Adj.

यतिचरण Adj. (f. या) = प्राक्चरण.

*यतिचरा f. *Hibiscus mutabilis.*

यतिचापल्य n. *ausserordentliche Beweglichkeit.*

यतिचार m. 1) **das Ueberholen.* — 2) **vorzeitiger Eintritt eines Planeten in ein anderes Sternbild.* — 3) *Uebertretung.*

यतिचारिन् Adj. *sich vergehend* Gaut. 22,33.

यतिचारु Adj. *überaus lieblich* Hâs. 33.

अतिचिरम् Adv. *sehr lange* Lit. 10,16,11.

अतिच्छत्र 1) *m. *Pilz* und Name zweier anderer *Pflanzen*. — 2) f. आ *Anethum Sowa* oder *gemeiner Anis*; **Asteracantha longifolia Nees.*

अतिच्छत्रक 1) *m. Name zweier *Pflanzen*. — 2) f. आ *Anethum Sowa* oder *gemeiner Anis*.

अतिच्छन्द m. vielleicht *Rechthaberei*.

अतिच्छन्दस् 1) Adj. *frei von Verlangen* Cat. Bh. 14,7,8,23. — 2) f. a) Bez. zweier Reihen von *Versmaassen*. — b) *ein best. Backsiegel bei der Schichtung des Feueraltars* Ind. St. 13,262. — 3) n. = 2) f. a).

अतिच्छान्दस m. *ausgezeichneter Metriker* Ind. St. 8,279.

अतिच्छेद् m. *das Splitterrichten*.

अतिजगती f. *ein Versmaass von 4×13 Silben*.

अतिजन n. *jenseits menschlicher Wohnsitze gelegener Raum*.

*अतिजर् und *°रस् Adj. *von hohem Alter*.

1. अतिजव m. *ausserordentliche Geschwindigkeit*.

2. अतिजव Adj. *sich sehr rasch bewegend*. Davon Nom. abstr. °ता f. *grosse Eile* Mudrâr. (z. A.) 45,4.

अतिजवनता f. *grosse Eile* Mudrâr. (z. A.) 76,2.

1. अतिजागर m. *zu langes Wachen* Amar. Ue. 27.

2. *अतिजागर m. *der schwarze Reiher*.

अतिजात Adj. *mit Vorzügen* (im Vergleich zu den Eltern) *geboren* Spr. 2378. fg.

अतिजीर्ण Adj. *überaus lebenskräftig*.

अतिजीवन्मृतक Adj. *mehr todt als lebend* 106,8.

अतिज्वलत् Adj. *über dem Leuchtenden stehend* Ind. St. 8,155.

अतिडीन n. *schneller Flug* MBh. 8,1900. °डीनक n. dass. MBh. 8,41,27.

अतितपस्विन् 1) Adj. *überaus asketisch* 71,29. — 2) *f. °नी *eine best. Pflanze* Nigh. Pr.

अतितमाम् Adv. *in sehr hohem Grade* Schol.

अतितर° Adv. *überaus* Spr. 3801.

अतितराम् 1) Adv. a) *stärker, heftiger, besser*. — b) *überaus, in hohem Grade* 97,22. 170,9. — c) *ganz und gar* 285,9. — d) mehr. कान्त *lieblicher als* (Abl.) Spr. 6044. — 2) Praep. mit Acc. *über* (dem Range nach).

अतितर्पित Adj. *zu stark mit* तर्पण *behandelt* Bhâvapr. 2,153,21.

अतितानव n. *grosse Schmächtigkeit, — Magerkeit* Spr. 85.

अतितामस Adj. *dunkelroth* Taitt. Âr. 191,6.

अतितारिन् Adj. *hinübersetzend, — führend* 22,14.

अतितार्य Adj. *zu überwältigen*.

अतितितीर्षु Adj. *über Etwas hinwegzukommen wünschend*.

अतितीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*अतितीव्रा f. *eine Art* Dûrvâ-*Gras*.

अतितृप्ति f. *Uebersättigung*.

अतितृष्ण Adj. *von heftigem Durst gequält*.

अतितृष्णा f. *zu heftige Begierde* Spr. 129.

*अतितेजनी f. *eine best. Pflanze* (त्रिपर्णी) Nigh. Pr.

अतितेजस् 1) Adj. *überaus glanzvoll; von gewaltiger Kraft, — Macht* Spr. 6902. 1435. — 2) f. a) *Blitz* Sucr. 1,39,10. — b) *die 14te Nacht im* Karmamâsa Ind. St. 10,296.

अतितेजस्विन् Adj. = अतितेजस् 1) 106,1. Spr. 130.

*अतित्यट् und *अतित्वम् Adj.

अतित्वरन् Adj. *sehr eilend* R. 4,13,18.

अतिथि m. 1) *Gast*. — 2) am Ende eines Comp. *obliegend; gelangt —, gekommen zu*. कर्णपथातिथि *zu Ohren gelangt* Râga-Tar. 7,1264. Vikramâṅkâ. 6,9. — 3) N. pr. eines Fürsten.

अतिथिक्रिया f. *die einem Gaste zukommende Ehrenbezeigung, Bewirthung*.

अतिथिगर्व m. N. pr. verschiedener Männer.

अतिथिता f. *Gastverhältniss* Naish. 22,45.

अतिथित्व n. 1) *Gastverhältniss*. — 2) am Ende eines Comp. Nom. abstr. von अतिथि 2): श्रवणपथातिथित्वमेति *so v. a. gelangt zu Ohren von* (Gen.) 302,22.

अतिथिदेव Adj. *den Gast verehrend*.

अतिथिधर्म m. *die gerechten Ansprüche eines Gastes*.

अतिथिधर्मिन् Adj. *Ansprüche auf den Namen eines Gastes habend*.

अतिथिन् 1) Adj. *wandernd*. — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

अतिथिपति m. *Gastwirth, hospes*.

अतिथिपूजन n. und °पूजा f. *ehrenvolle Aufnahme eines Gastes*.

अतिथिमत् Adj. *das Wort* अतिथि *enthaltend*.

अतिथिव्रत Adj. *stets Gastfreundschaft übend* MBh. 13,31,12.

अतिथिसंविभाग m. *Gastfreundschaft*.

अतिथिसत्कार m. *Bewirthung eines Gastes*.

*अतिध्यर्चा f. dass. Gal.

अतिदग्ध Adj. *übermässig gebrannt* Sucr. 2,47,14.

अतिदत्त m. N. pr. zweier Männer.

अतिदन्तुर Adj. *zu sehr hervorstehende Zähne habend* TBr. 3,4,4,19.

1. अतिदर्प m. *grosser Uebermuth, arge Frechheit* Spr. 135.

2. अतिदर्प m. N. pr. einer Schlange.

अतिदर्शिन् Adj. *weit sehend*.

अतिदातर् Nom. sg. *gar zu freigebig* Spr. 174.

अतिदान n. 1) *zu grosse Freigebigkeit* Spr. 136. fg. — 2) *eine sehr grosse Gabe*.

अतिदात्त m. N. pr. eines Fürsten Hariv. 2,59, 58. अरिदात्त v. l.

अतिदारुण Adj. 1) *sehr hart* Sucr. 2,349,2. — 2) *sehr schrecklich* Ind. St. 8,459. °म् Adv. R. 2,64,51.

अतिदारुणता f. *ausserordentliche Heftigkeit* (der Hitze) Pañc. 5,19.

अतिदाह m. *heftiges Brennen* 185,26.

*अतिदीप्ति f. *weiss blühende Vitex Negundo* Nigh. Pr.

*अतिदीप्य und *°क (Gal.) m. *Plumbago rosea*.

अतिदीर्घ Adj. *allzu lang*.

अतिदुःखान्वित Adj. *sehr betrübt* 69,18.

अतिदुःखित Adj. dass. Râga-Tar. 5,266.

अतिदुर्गामनु m. *ein best. Spruch*.

अतिदुर्बल Adj. *überaus schwach, — elend* Spr. 1478.

अतिदुर्मनायमान Adj. *sich stark grämend* Milav. 69,13.

*अतिदुर्लभ Adj. *sehr schwer zu erlangen*.

अतिदुर्वह Adj. *überaus schwer zu ertragen*. Davon Nom. abstr. °ह n. Vaṛâs. 42,1.

अतिदुर्वृत्त Adj. (f. आ) *sich sehr schlecht betragend* 140,6. R. 2,37,21.

अतिदुःसह Adj. *überaus unangenehm zu hören* Vaṛâs. 133.

अतिदुष्कर Adj. *überaus schwierig* 162,19. Spr. 4096, v. l. Vaṛâs. 19,18.

*अतिदुष्ट m. *Asteracantha longifolia* Nigh. Pr.

अतिदुस्तर Adj. *überaus schwer zu passiren* MBh. 3,283,24.

अतिदूर Adj. *sehr weit* Spr. 138. *zu weit entfernt* 3554. °ह n. *weite Entfernung* 7849.

अतिदेव m. *ein mächtiger Gott*.

अतिदेविन् Adj. *leidenschaftlich Würfel spielend*.

अतिदेश m. *Uebertragung, Ausdehnung auf* 243, 6. 7. Nyâyam. S. 7. 7,1,1. fgg.

अतिदेशक Adj. *übertragend, ausdehnend auf* Comm. zu Nyâyam. 7,3,10.

अतिदेशन n. *das Uebertragen, Ausdehnen auf* Nyâyam. 7,3,3.

अतिदेश्य Adj. *zu übertragen, auszudehnen auf* Nyâyam. 7,2,1. Davon Nom. abstr. °त्व n. S. 7.

अतिदेष्टव्य Adj. dass. Comm. zu Nyâyam. 7,1,10. 8,1,15.

अतिद्युम्न Adj. *sehr ausgezeichnet, — bedeutend* Ait. Âr. 315,12.

अतिद्वितीयम् Adv. *mehr als zweimal* Gaut. 18,8.

अतिधनलुब्ध Adj. *sehr habsüchtig* Ind. St. 8,376.

अतिधन्वन् m. N. pr. eines Mannes.

अतिधूसर Adj. *dunkelgrau* H. 1227.

अतिधृति f. *ein Versmaass von 76 Silben und später von 4×19 Silben.* Daher auch Bez. *der Zahl 19.*

*अतिधेनु Adj.

अतिधैर्य n. *übertriebener Ernst* MBh. 4,4,37.

अतिननामिन् Adj. *über dem* nanâmin *stehend* Ind. St. 9,155.

अतिनामन् m. N. pr. eines der 7 Ṛshi im 6ten Manvantara.

अतिनाष्ट्र Adj. *den Gefahren entronnen.*

अतिनिघृत् f. *ein best. Metrum.*

अतिनिद्र Adj. *überaus tief schlafend.*

*अतिनिद्रम् Adv. *über die Zeit des Schlafens hinaus.*

*अतिनिद्रा f. *Schlafsucht* Gal.

अतिनिद्रालु Adj. *sehr schlafsüchtig* MBh. 3, 286,20.

अतिनिर्दय Adj. *ohne alles Mitleid* Pañcat. 214,28.

अतिनिर्बन्ध m. *grösste Angelegentlichkeit.* °र्बन्धेन und °र्बन्धतस् *angelegentlichst, auf's Dringendste* 106,26. Kathâs. 26,161.

अतिनिर्मथन n. *heftiges Quirlen* MBh. 1,18,41.

अतिनिर्वसुत्व n. *grösste Armuth* Râǵa-Tar. 6,49.

अतिनिवृत् f. *fehlerhaft für* अतिनिघृत्.

अतिनिष्करुण Adj. *über die Maassen grausam* Çiç. 180.

अतिनिष्णात Adj. *sehr erfahren* Buâm. Chr. 190,19.

अतिनीचैस् Adv. *in überaus geneigter Stellung, gar zu ehrerbietig* Spr. 3555.

अतिनीला f. N. pr. einer buddhistischen Göttin.

अतिनृसिंह Adj. *über Nṛsiṁha stehend* Ind. St. 9,155.

अतिनैरन्तर्य n. *Ununterbrochenheit im strengsten Sinne des Wortes* Comm. zu Nyâyas. 3,38.

*अतिनौ Adj. *aus dem Schiff gestiegen, ausgeladen*

अतिपक्व Adj. *überreif, überständig* Bhâvapr. 2, 42,21.

अतिपञ्चगुण Adj. *mehr als fünffach* Gaut. 12,36.

*अतिपतन n. *das Ueberschreiten.*

°अतिपत्ति f. *das Verstreichen.*

*अतिपत्र m. *ein best. Knollengewächs* Râǵân. 7,30.

*अतिपत्रक m. *Tectona grandis* Râǵân. 9,130.

अतिपद् Adj. *mit einem überschüssigen Versfuss.*

अतिपद्म Adj. *mit grossen rothen Flecken versehen.* अभिपद्म v. l.

*अतिपन्थान् Nom. m. *ein guter Weg.*

अतिपर् Adj. (f. या) *auf* अति *folgend* Ind. St. 8,467.

अतिपरिक्लिष्ट Adj. *sehr leidend* R 4,24,17.

अतिपरिक्षत Adj. *stark verwundet* M. 7,93.

अतिपरिचय m. *zu nahe Bekanntschaft, zu grosse Vertrautheit* Spr. 139. fg. 7722.

अतिपरुष Adj. *überaus rauh, — stechend.*

अतिपरोक्ष Adj. *sehr dem Auge entzogen, überaus dunkel.*

अतिपात m. 1) *das Weiterhinauswerfen* Ait. Br. 4,18. — 2) *das Verstreichen.* — 3) *Versäumniss, Vernachlässigung.* — 4) *Angriff auf;* s. गुणाति° und प्राणाति°.

अतिपातक n. *Todsünde* MBh. 13,63,16.

अतिपातिन् Adj. 1) *einen schnellen Verlauf habend, acut.* — 2) *überhohlend* 97,18. — 3) *versäumend, vernachlässigend* 213,15.

अतिपार् m. *das Zuweitgehen, Ueberschreiten.*

अतिपारनिघृत् f. *ein best. Metrum.* °निघृत् *fehlerhaft.*

अतिपार् (Conj.) Adj. *zu breit.*

अतिपार्श्व Adj. *übersetzend, errettend.* Wohl zu lesen अति पार्श्वे नः.

*अतिपिच्छिल 1) m. *eine Batate.* — 2) f. या *Aloe perfoliata* Nigh. Pr.

अतिपितृ Adj. *den Vater übertreffend.*

अतिपितामह Adj. *den Grossvater übertreffend.*

अतिपीडन n. *heftiges Drücken* Kathâs. 18,370.

अतिपीडित Adj. *von einem Unglück verheissenden Gegenstande stark bedeckt* Varâh. Bṛh. S. 53,81.

अतिपुण्य Adj. *vollkommen rein, — unschuldig* Spr. 7678.

अतिपुण्यवत् Adj. *sehr glücklich* Kathâs. 44,13.

अतिपूत Adj. *zu sehr gereinigt.*

अतिपूरुष m. *ein grosser Held.*

अतिपूर्व Adj. *lange vergangen* Spr. 7233, v. l.

अतिपेशल Adj. *überaus geschickt, — gewandt* Spr. 125, v. l.

अतिप्रकाश Adj. *allgemein bekannt.*

अतिप्रगे Adv. *allzu früh am Morgen.*

अतिप्रचण्ड Adj. *überaus ungestüm.*

अतिप्रणय m. *zu grosse Vertraulichkeit.*

अतिप्रणयन Adj *einem Andern* (Abl.) *entnommen* Comm. zu Lâṭy. 2,2,22.

अतिप्रताप m. *grosse Hitze* Suçr. 2,372,3.

अतिप्रपीडित Adj. *zu stark gedrückt* Suçr. 2, 201,19.

अतिप्रबन्ध m. *Ununterbrochenheit* 99,9.

अतिप्रमाण Adj. (f. या) *von aussergewöhnlicher Grösse* 42,11. R. ed. Gorr. 1,29,3. Kathâs. 11,44.

अतिप्रयुक्त Adj. *sehr häufig gebraucht* Vimâna 5,1,13.

अतिप्रवरण n. *das Berufen in zu grosser Anzahl, Uebertreibung des* Pravara.

अतिप्रवर्तिन् Adj. *zu sehr den Lüsten fröhnend* MBh. 1,140,70; vgl. 9,60,31.

अतिप्रवृद्ध Adj. 1) *sehr vorgerückt* (Alter) 49,13. — 2) *allzu übermüthig* 208,9.

अतिप्रश्न m. *eine die Grenzen überschreitende Frage.*

अतिप्रसक्त Adj. *zu sehr an Jmd oder Etwas hängend* Spr. 3556.

अतिप्रसक्ति f. und °प्रसङ्ग m. 1) *zu starkes Hängen an, — Fröhnen.* मृगयातिप्रसङ्गतस् *im grossen Jagdeifer* 112,14. — 2) *zu weite Anwendbarkeit, zu weite Ausdehnung* (einer Regel). — 3) (°प्रसङ्ग) *das Zuweitgehen, übertriebene Weitschweifigkeit* Vaiç. 4,2. Râǵa-Tar. 4,54. 367.

अतिप्रसङ्गिन् Adj. *zu sehr den Lüsten fröhnend* MBh. 9,60,31; vgl. 1,140,70.

अतिप्रसिद्ध Adj. *allgemein bekannt* AK. 3,4,28,220.

अतिप्रस्ताव m. *eine recht passende Gelegenheit.*

अतिप्रहार m. *starker Schlag, — Schuss* MBh. 8,51,38.

अतिप्राप्तु Adj. *überaus hoch* Pâṇ. 21,10.

अतिप्राकृत Adj. *ganz gewöhnlich, — gemein, — ungebildet* 270,30.

अतिप्राचीन Adj. *sehr alt* Ind. St. 2,251.

अतिप्राप्ति f. *zu weites Zutreffen* Comm. zu TS. Prât. 3,1.

अतिप्राणप्रिय Adj. *theurer als das Leben.*

अतिप्रेषित n. *die Zeit nach den* Praiṣha's.

अतिप्रौढयौवन Adj. (f. या) *in der Blüthe der Jugend stehend* 146,2.

अतिप्रवन n. *das Hinübersetzen über* (Gen.) Mân. P. 74,10.

अतिबल 1) Adj. *überaus stark, — mächtig* 166, 11. — 2) m. N. pr. eines Fürsten, eines Wesens im Gefolge Skanda's und einer buddhistischen Gottheit. — 3) f. या *a) Sida cordifolia und rhombifolia. — b) ein best. Zauberspruch. — c)* N. pr. einer Tochter Daksha's.

अतिबलिन् Adj. *überaus kräftig* Kathâs. 38,132.

अतिबहिर्मुख Adj. *sehr abgeneigt* Comm. zu Buâ. P. 10,33,7.

अतिबहु Adj. *sehr viel* Varâh. Bṛh. S. 51,29. Kathâs. 30,93. Comm. zu Kâṭy. Ça. 88,16.

अतिबहुप्रलाप Adj. *sehr geschwätzig* Bhâvapr. 1,83,16.

अतिबाल 1) Adj. (f. या) *überaus jung.* — 2) *eine zweijährige Kuh* Pâlakâpyas.

अतिबाहु m. N. pr. eines Gandharva und eines der 7 Ṛshi im 14ten Manvantara.

*अतिबीज m. *Mimosa arabica* Nigh. Pr.

अतिबीभत्स Adj. überaus ekelhaft, — widrig, — schlimm R. 3,1,21. Milarin. 159,20. Vaṇis. 68,6. Mak. P. 16,18.

अतिबृंहण Adj. zu feist machend Bhāvapr. 1, 40,12.

*अतिबृहत्फल m. Brodfruchtbaum Nigh. Pa.

अतिब्रह्मचर्य n. übertriebene Enthaltsamkeit, — Keuschheit.

*अतिब्राह्मण m. ein vorzüglicher Brahman Ind. St. 13,342.

अतिभद्र Adj. über dem bhadra stehend Ind. St. 9,155.

अतिभय n. grosse Gefahr AK. 2,8,2,63.

*अतिभवती f.

अतिभानु m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

1. अतिभार m. schwere Last 132,20. चिन्ता° von Sorgen 311,11. so v. a. eine zu schwere Arbeit Spr. 1926. 3307. 3357. R. 3,74,30. 6,23,32 (अतिभाव gedr.). नास्ति वचनस्यातिभारः so v. a. eine ausdrückliche Bestimmung ist mächtiger als Alles.

2. अतिभार 1) Adj. sehr schwer Cat. Ba. 3,4,4,3, v. l. — 2) N. pr. eines Fürsten. °भार v. l.*

*अतिभारग m. Maulthier.

अतिभाव fehlerhaft für अतिभार.

*अतिभी f. Blitz.

अतिभीरु Adj. gar zu furchtsam.

1. अतिभीषण Adj. gar fürchterlich 107,12. 39. MBh. 1,177,24. Spr. 3906.

2. अतिभीषण Adj. über dem bhīshaṇa stehend Ind. St. 9,155.

अतिभू Adj. Alle überragend.

अतिभूमि f. Höhepunkt, hoher Grad. °मिं गतो न शक्यते निवर्तयितुम् zu weit gegangen Kād. 178.

अतिभूरि Adj. ausserordentlich viel 220,30.

अतिभैरव Adj. überaus grausig 54,12. Vaṇis. 73,13.

अतिभोजन n. zu vieles Essen.

अतिभ्रू Adj. starke Brauen habend Sūçr. 2,314,20.

*अतिम Adj.

*अतिमङ्गल्य m. Aegle Marmelos.

*अतिमञ्जुला f. Rosa glandulifera Nigh. Pa.

1. अतिमति f. Uebermuth.

2. अतिमति Adj. überaus klug.

अतिमध्यंदिन n. gerade die Mittagsstunde.

अतिमनोरम Adj. (f. आ) sehr reizend Mak. P. 97,19.

अतिमनोहर Adj. dass. R. 1,9,35.

अतिमर्त्य Adj. übermenschlich.

*अतिमर्याद Adj. übermässig.

अतिमलिन Adj. sehr schmutzig, — gemein 162,13.

अतिमहत्त्व Adj. über dem mahant stehend Ind. St. 9,155.

अतिमहा° Adj. überaus gross Sūçr. 2,397,14.

अतिमांस Adj. zu fleischig.

अतिमात्र Adj. übermässig; keine Grenzen kennend. °मात्रम् (am Anf. eines Comp. °मात्र) Adv. über die Maassen, überaus, sehr 175,20. 217,9. 316,8. °शस् dass.

अतिमानं m. Hochmuth, Uebermuth Spr. 145.

*अतिमानवत्त् m. Taube Gal.

अतिमानिन् Adj. 1) hochmüthig. — 2) sarkastisch Ehrgefühl besitzend zu Spr. 3443.

अतिमानुष Adj. übermenschlich MBh. 1,154,1. 3,270,10. Rāga-Tar. 7,329.

अतिमार m. N. pr. eines Fürsten. °भार v. l.

अतिमारुत m. heftiger Wind.

अतिमिमिर Adj. stark blinzelnd TBr. 3,4,4,19.

अतिमुक्त 1) Adj. a) *frei von aller Begierde. — b) *zeugungsunfähig. Vgl. मुच् mit अति. — 2) *m. Gaertnera racemosa, Diospyros glutinosa (Nigh. Pa.) und Dalbergia ougeinensis.

अतिमुक्तक 1) m. = अतिमुक्त 2) und Premna spinosa. — 2) n. die Blüthe einer dieser Pflanzen Harav. 2,89,29.

अतिमुक्तकमला f. ein Mädchenname Lalit. 331,18.

अतिमुक्ति f. vollständige Befreiung

अतिमुखर Adj. überaus geschwätzig 181,22.

अतिमुद् f. übergrosse Freude Hit.

अतिमूढ Adj. sehr thöricht 261,22.

अतिमूत्रल Adj. viel Urin erzeugend Bhāvapr. 2,65,6.

अतिमूर्ति f. eine best. Ceremonie.

अतिमूर्धम् Adv. übermässig Anūp. Up. 21.

अतिमृत्यु Adj. den Tod besiegend.

अतिमृत्युमृत्यु Adj. über dem mṛtjumṛtju stehend Ind. St. 9,155.

अतिमृडगमना f. N. pr. einer buddh. Göttin.

अतिमेमिष Adj. die Augen aufreissend, stier blickend TBr. 3,4,4,19.

अतिमैथुन n. allzu häufiger Geschlechtsgenuss.

अतिमोर्क्षं m. vollständige Befreiung.

अतिमोर्क्षिन् Adj. sich losmachend, entrinnend.

*अतिमोहा f. Jasminum heterophyllum Roxb.

अतियत्न m. grosse Bemühung, — Anstrengung Spr. 147.

अतियम m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

अतियव m. eine Gerstenart.

अतियश Adj. (f. आ) von grossem Ruhm MBh. 3,60,4.

अतियशस् Adj. dass.

अतियाचं Adj. fleissig verehrend, fromm.

अतियुक्तता f. grosse Geschicklichkeit Saṃvād. 13,13.

*अतियुवन् m. ein beginnender Jüngling.

*अतियूथम् Adj.

अतियोग m. Uebermaass, Ueberfülle.

अतिरंहस् Adj. von ausserordentlicher Geschwindigkeit.

*अतिरक्त 1) n. Zinnober Nigh. Pa. — 2) f. आ eine der 7 Zungen des Feuers.

अतिरक्तता f. zu grosse Geneigtheit zu (Loc.) Spr. 2238.

*अतिरक्ताङ्ग m. ein best. Fisch (चिलिचीम) Gal.

अतिरत्न n. kostbarer Edelstein Spr. 5910.

अतिरथ m. grosser Kriegsheld.

अतिरमणीय Adj. sehr angenehm, — anmuthig, — schön Spr. 148.

अतिरम्य Adj. dass. 104,22.

1. अतिरस m. zu starker Grundton (in einem Kunstwerke) Daçar. 3,29.

2. अतिरस 1) Adj. (f. आ) sehr wohlschmeckend Çiç. 5,65. — 2) *f. आ Sansevieria ceylanica Roxb. und eine andere Pflanze.

*अतिराजकुमारि Adj. eine Prinzessin übertreffend.

*अतिराजन् m. ein vorzüglicher König und Adj. einen König übertreffend.

*अतिराजय्, °यते sich vornehmer als ein König gebärden.

अतिरात्र 1) Adj. übernächtig 16,1. — 2) m. a) übernächtiger Opferdienst, Bez. einer der Grundformen des Soma-Opfers Ind. St. 10,352. — b) Bez. der überschüssigen Tage im Sonnenjahr im Vergleich zum Jahre von 360 Tagen Ind. St. 10,309.

अतिरिक्तता f. Uebermaass.

अतिरंहय् f. Fessel beim Pferde.

अतिरुचिरा f. ein best. Metrum.

अतिरुष् Adj. überaus zornig, wüthend Spr. 7045.

*अतिरूक्षा f. eine best. Pflanze (रोहिणी) Nigh. Pa.

*अतिरूढ m. eine Bohnenart Nigh. Pa.

1. अतिरूप n. grosse Schönheit Spr. 149.

2. अतिरूप Adj. (f. आ) schön, Adj. 121,8.

अतिरेक m. 1) Ueberschuss, Ueberbleibsel. — 2) Uebermass, hoher Grad. Davon Nom. abstr. °त्व n.

अतिरेखा f. ein best. Metrum.

*अतिरे Adj. (n. °रि).

*अतिरोग m. Schwindsucht.

अतिरोगिन् Adj. schwindsüchtig.

अतिरोदन Adj. heulerisch Bhāvapr. 1,87,2.

अतिरोप्य Adj. zu verpflanzen, verpflanzt werdend Sūçr. 1,100,14.

*अतिरोमण्य wilde Ziege oder eine Affenart.

अतिरोषता f. sehr ungestümes Wesen.

*अतिल und *°क Adj. keinen Sesam erzeugend Manuss. 6,32,a.

*अतिलक्ष्मी Adj.

अतिलङ्घन n. übertriebenes Fasten.

°अतिलङ्घिन् Adj. überschreitend, ein Versehen machend bei.

अतिललाटन्तप Adj. stark die Stirn erhitzend Vidde. 82,11.

अतिललित Adj. überaus anmuthig, — lieblich 188,1.

अतिलाघव n. grosse Leichtigkeit, — Gewandtheit Ind. St. 14,381.

अतिलिङ्गा f. ein best. Metrum.

अतिलुब्ध Adj. überaus gierig, — habsüchtig 109, 26. Davon Nom. abstr. °ता f. Spr. 328.

अतिलोभ m. heftiges Verlangen, Habgier Spr. 150.

अतिलोभता f. dass. Spr. 328, v. l.

अतिलोम Adj. (f. आ) überaus haarig.

अतिलोमश 1) Adj. (f. आ) allzu behaart. — 2) f. आ eine best. Pflanze.

अतिलोल Adj. überaus schwankend Çik. 10.

अतिलोहित Adj. dunkelroth Kumâras. 3,29. Çik. 119. f. °लोहिनी Chr. 229,5.

अतिलौल्य n. zu heftiges Verlangen, zu grosse Gier 161,17.

अतिवक्तृ Nom. sg. 1) *geschwätzig. — 2) tadelnd, mit Worten beleidigend.

अतिवक्र Adj. in einem best. Stadium der rückläufigen Bewegung begriffen (Planet). n. eine solche Bewegung.

*अतिवयस् Adj.

अतिवर्तन n. das Entgehen, Freikommen von.

अतिवर्तिन् Adj. 1) überschreitend, übersetzend (mit Acc.). — 2) übertretend, verletzend. — 3) nicht beachtend. — 4) überschlagend, aussetzend.

*अतिवर्तुल m. eine Erbsenart.

अतिवर्तव्य Adj. zu übergehen, — vernachlässigen.

अतिवर्ष m. n. (MBh. 2,33,5) und °वर्षण n. zu viel Regen.

अतिवल्लभ Adj. (f. आ) überaus lieb Kathâs. 36, 113. Davon Nom. abstr. °त्व n. Vaits. 36.

अतिवात m. heftiger Wind Gobh. 3,3,28.

अतिवाद m. 1) hartes Wort, lieblose Urtheil, Lästerung Spr. 151. fgg. — 2) Machtwort, ein die Sache entscheidender Ausspruch MBh. 3,31,7. — 3) liturgischer Name des Verses AV. 20,135,4.

अतिवादिन् Adj. im Disputiren den Sieg davontragend. भवति तेनातिवादी (so lobt ich) Mund. Up. 3,1,4.

अतिवास्य n. das Verbrachtwerden. निशाति° Kathâs. 18,106.

अतिविकट 1) Adj. (f. आ) ungeheuerlich, scheusslich Sarvad. 178,11. — 2) m. *böser Elephant.

अतिविद्धभेषज Adj. (f. ई) Stichwunden heilend.

अतिविधुर Adj. in einem sehr kläglichen Zustande sich befindend 187,27.

अतिविपुल Adj. sehr gross, — umfangreich Ind. St. 8,391.

अतिविलक्षण Adj. (f. आ) ganz anders als sonst Vidde. 62,4.

अतिविशुष्क Adj. sehr trocken Suçr. 2,349,2.

अतिविश्व m. N. pr. eines Muni.

अतिविषम Adj. überaus gefährlich, — bösartig. Mit Abl. noch gefährlicher als Spr. 6214.

अतिविषा f. Birke und Aconitum ferox.

अतिविषादि m. N. pr. eines Arztes.

अतिविष्णु Adj. über Vishṇu stehend Ind. St. 9,155.

अतिविसारिन् Adj. umfangreich.

अतिविस्तर m. grösstes Detail, übertriebene Weitschweifigkeit 290,15. Vîr. 3,6. Vaṇîs. Bṛh. S. 1,8. °तस् ganz ausführlich Chr. 320,25.

अतिविस्तार m. grosser Umfang. °विस्तीर्ण zu umfangreich Pañkat. 245,24.

अतिविस्मयनीय Adj. grosses Staunen erregend Lalit. 295,13.

अतिवीत Adj. über und über verhüllt Ait. Âr. 468,20.

अतिवीर Adj. über dem Vîra stehend Ind. St. 9,155.

अतिवीर्यपराक्रम Adj. von ausserordentlicher Tapferkeit und Macht 105,28.

अतिवीर्या f. N. pr. einer buddhistischen Göttin.

अतिवृत्त Adj. längst vergangen.

अतिवृत्ति f. 1) Ueberfluss, zu starker Erguss (des Blutes). — 2) Uebertretung, Nichtbeachtung.

अतिवृद्ध Adj. sich stark hervorthuend durch (Instr.) R. 1,28,8.

अतिवृद्धि f. starkes Wachsen, starke Zunahme.

*अतिवृषल m. ein vorzüglicher Çûdra Ind. St. 13,342.

अतिवृष्टि f. Uebermaass von Regen 220,21.

अतिवेग m. grosse Geschwindigkeit, — Hast Râǵat. 3,406.

अतिवेगित Adj. mit stark beschleunigter Bewegung Sâhas. 2,10.

अतिवेगिन् Adj. sehr geschwind, reissend Mârk. P. 74,10.

अतिवेदन Adj. (f. आ) sehr schmerzhaft Karaka 1,17.

अतिवेपथु Adj. heftig zitternd VP. 1,15,44.

अतिवेलम् Adv. über die Maassen.

अतिवेष्टृ Nom. sg. der über Etwas (Acc.) hinüberführt.

अतिव्यक्तम् Adv. zu deutlich TS. Pair. 17,8.

अतिव्यथन n. das Verursachen von heftigen Schmerzen.

*अतिव्यथा f. heftiger Schmerz.

अतिव्यय m. Verschwendung Spr. 134.

अतिव्यावर्धिन् Adj. durchbohrend, verwundend.

अतिव्याप्ति f. das Umfassen von zu Vielem.

अतिव्रत Adj. überaus —, zu fromm Spr. 174.

अतिशंसना f. das Weiteraufsagen Ait. Âr. 1,4,1.

*अतिशकटि Adj.

*अतिशक्तिता f. Besitz überaus grosser Kraft.

अतिशक्र Adj. über Indra hinausgehend, wie es nicht einmal bei Indra sich findet MBh. 3,168,11. Am Anf. eines Comp. Adv. Raǵat. 19,30.

अतिशक्वरी f. ein Metrum von 60 Silben; später ein Metrum von 4×15 Silben.

अतिशङ्कित Adj. sich sehr scheuend vor (Abl.) Mâlav. 116,12.

अतिशय 1) Adj. (f. आ) hervorragend, besser, vorzüglicher als (Abl.). — 2) m. a) Ueberschuss, Ueberfluss, ein Mehr von Etwas 249,24. वीर्यातिशय° 99,18. 210,6, 211,28. 323,19. कस्यापि को ऽप्यतिशयोऽस्ति so v. a. Einer hat immer Etwas vor einem Andern voraus Spr. 7803. अतिशयेन und अतिशय° in höherem —, in hohem Grade, überaus 177,21. 187,19. 304,28. — b) Macht über (Gen.) so v. a. die Macht Etwas aus sich zu erzeugen Comm. zu Brahmas. 2,1,18.

अतिशयन 1) Adj. (f. ई) vorzüglich, ausgezeichnet. — 2) *n. = अतिशय 2) a).

अतिशयवत् Adj. die Macht besitzend, Etwas aus sich zu erzeugen. Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Brahmas. 2,1,18.

अतिशयिन् Adj. = अतिशयन.

अतिशयोक्ति f. Uebertreibung, Hyperbel Kâvjâd. 2,14.

अतिशयोपमा f. ein übertriebenes Gleichniss (term. techn.) 248,18.

अतिशर्वरी n. Tiefe —, Mitte der Nacht.

अतिशस्त्र Adj. Waffen übertreffend.

अतिशाक्वर Adj. im Metrum Atiçakvarî.

अतिशायन 1) Adj. übertreffend. — 2) = अतिशय 2) a).

अतिशायिन् 1) Adj. a) übertreffend; gesteigert. — b) steigernd. — 2) f. °नी ein best. Metrum.

अतिशिशिर Adj. sehr kühl Spr. 343.

अतिशीघ्र Adj. *überaus rasch*, — *schnell*.

अतिशीघ्रकारिन् Adj. *allzu rasch wirkend* Kâraka 1,12.

*अतिशीतम् Adv. *über die Kälte hinaus*.

अतिशीतल Adj. (f. आ) *sehr kalt* Suçr. 2,397,10.

अतिशुक्र Adj. *allzu hell*.

अतिशुक्रल Adj. *stark auf Samenerzeugung wirkend* Bhâvapr. 2,8,9.

अतिशुक्ल Adj. *überaus weiss* H. 1309.

अतिशुद्ध Adj. *vollkommen rein* (eig. und übertr.) 147,13. Spr. 155.

अतिशुष्क Adj. *ganz ausgetrocknet*, — *dürr* Hit. 1.

*अतिशूक m. *Gerste* Nigh. Pr.

*अतिशूककल m. *eine Weizenart* Nigh. Pr.

अतिशून्य n. *gesteigerte Leere*, Bez. *eines best. geistigen Zustandes beim Jogin*.

अतिशूर m. *ein gar zu Heldenmüthiger* Spr. 174.

अतिशेष m. *Ueberbleibsel*. अतिशेषेण Kâṭh. Up. 3,15 fehlerhaft für अति°.

*अतिशोभन Adj. *überaus prächtig*, — *schön*.

अतिशौच n. *zu grosse Reinlichkeit* Spr. 156.

अतिश्रम m. *grosse Ermüdung* Spr. 1493.

*अतिश्री Adj.

अतिश्रेष्ठ Adj. *der allervorzüglichste*. Davon Nom. abstr. °त्व n. *Vorzug* (mit Abl.).

अतिश्लक्ष्ण Adj. *zu zart* TBr. 3,4,4,19.

*अतिश्व Adj. (f. ई) *einen Hund übertreffend; mehr als hündisch*.

अतिश्वन् (?).

अतिषड्ज m. इन्द्रस्य N. verschiedener Sâman.

अतिष्कंद् f. *Ueberspringung*, *Ueberschreitung* 17,14.

अतिष्कंदरी Adj. f. *überspringend*, *überschreitend*.

अतिष्ठत् Adj. 1) *nicht stehen bleibend*, *rastlos sich bewegend*. — 2) *nicht Stand haltend*, *sich einer Sache* (Loc.) *entziehend* 213,26.

अतिष्ठा 1) Adj. *darüber stehend*, *hinüberragend*. — 2) f. *Vorstandschaft*, *Vortritt*. °काम Adj. Kâṭy. Çr. 21,1,1.

अतिष्ठावन्, °ष्ठावत् Adj. *überragend*, *vorstehend*.

अतिसक्ति f. 1) *grosse Nähe* von. — 2) *innige Neigung zu*.

अतिसक्तिमत् Adj. *zu sehr hängend an* (Loc.) Spr. 4430. 6802.

अतिसखि m. *grosser Freund* Spr. 7683.

अतिसंकुद्ध Adj. *sehr erzürnt* 39,3. 7. R. 6,72,47.

अतिसंक्षेप m. *zu grosse Kürze*.

अतिसंचय m. *zu grosser Vorrath* 145,27. 28.

अतिसंधम् Adv. *gegen die festgesetzte Ordnung*.

अतिसंधान n. *das Betrügen* und अतिसंधित Adj. *betrogen*. Schlecht für अभि°.

अतिसंधेय Adj. *ganz beizulegen*, — *zu dämpfen*.

अतिसंनिधान n. *allzu grosse Nähe* 144,2.

अतिसमीपता f. dass.

अतिसंबाध Adj. *gedrängt voll* R. ed. Gorr. 2,4,16

अतिसंभ्रम m. *heftige Aufregung* 325,6. Bâlar. P. 18,81,3.

अतिसर्प m. *Anlauf*, *Anstrengung*.

अतिसार्म Adj. *sehr schmackhaft*, mit Abl. *schmackhafter* 187,17.

अतिसर्ग m. 1) *Verleihung*, *Gewährung*, *Bewilligung* 51,24. — 2) *Abtretung* Nir. 2,1.

अतिसर्जन n. 1) *Freigebigkeit*. — 2) **Mord*.

अतिसर्पण n. *heftige Bewegung*.

अतिसर्व Adj. 1) *mehr als vollständig*. — 2) *über Alles* oder *Alle erhaben*.

अतिसर्वतोमुख Adj. *über dem* sarvatomukha *stehend* Ind. St. 9,155.

अतिसहसा Instr. Adv. *in allzu grosser Uebereilung* 50,26.

अतिसांवत्सर Adj. (f. ई) *überjährig*, *über ein Jahr hinausgehend* Gaut. 3,35. 12,30.

अतिसाधस n. *grosse Bestürzung*; *allzu grosse Scheu vor* (Gen.) Spr. 4914.

*अतिसाम्या f. *der Saft der Rubia Manjith*.

अतिसायम् Adv. *zu spät am Abend*.

अतिसार m. *Durchfall* 220,14.

*अतिसारकिन् Adj. *mit Durchfall behaftet*.

*अतिसारघ्नी f. *Birke* Nigh. Pr.

अतिसारिन् Adj. *mit Durchfall behaftet*.

अतिसाहस n. *eine sehr verwegene*, *unbesonnene Handlung* 162,19. Mṛicch. 64,24.

*अतिसिक्त Adj. *zu stark begossen*; n. impers. P. 1,4,95, Sch.

अतिसिद्धि f. *eine grosse Vollkommenheit*.

अतिसुकुमार Adj. *überaus zart* Bâlar. P. 5,5,21.

अतिसुख 1) Adj. *höchst angenehm* R. 2,63,19. — 2) n. *übergrosse Freude* Daçakum.

अतिसुन्दरा f. *ein best. Metrum*.

अतिसुरभि Adj. *überaus wohlriechend* Çiç. 6,67.

अतिसुलभ Adj. *sehr leicht zu haben* zu Spr. 553.

अतिसूक्ष्म Adj. (f. आ) *überaus fein* 247,4. 260,17.

अतिसृज्य Adj. *zu beurlauben* Çat. Br. 1,9,3,2.

अतिसृष्टि f. *eine höhere Schöpfung* 31,27.

अतिसेन m. N. pr. eines Mannes.

अतिसेवा f. *zu häufiger Gebrauch*, *Missbrauch*.

अतिसौपर्ण Adj. *über das — des* Garuḍa *gehend*.

*अतिसौम्या f. *eine best. Pflanze* Gal.

अतिसौरभ 1) Adj. *sehr wohlriechend* AK. 2,4,2, 14. — 2) *n. *Mangofrucht* Nigh. Pr.

अतिसौहित्य n. *Uebersättigung*.

*अतिस्कन्धा f. *eine best. Pflanze* Nigh. Pr.

अतिस्तन Adj. *von der Brust entwöhnt*.

अतिस्तब्ध (Ausg. °स्वच्छ) Adj. *zu steif*, — *spröde* Bâlar. 2,88,13.

अतिस्तुत Adj. *sehr oder zu stark gelobt* Schol. zu P. 1,4,98. 6,2,144.

अतिस्तुति f. *überschwängliches Lob*.

*अतिस्त्रि Adj. *ein Weib übertreffend*.

*अतिस्थिर Adj. *überaus fest*, — *dauerhaft*.

अतिस्थूल Adj. *allzu dick*, *überaus dick*, *allzu plump*.

अतिस्नेह m. *zu grosse Anhänglichkeit* R. 6,31,24.

अतिस्पर्श m. *zu starke Berührung*.

अतिस्पष्टम् Adv. *zu deutlich* Comm. zu TS. Prât. 17,8.

*अतिस्फिर Adj. *sehr beweglich*.

*अतिस्नवा f. *Sanseviera Roxburghiana* Nigh. Pr.

अतिस्वप्न n. (!) *übermässiger Schlaf*. अतिस्वप्नातिजागरम् Ind. St. 9,34.

अतिस्वल्प Adj. *ganz klein*, — *unbedeutend* Pañcat. 118,23.

अतिस्वार् und °स्वार्य m. *ein best.* Svara.

*अतिहसित n. *anhaltendes oder lautes Lachen*.

*अतिहस्तय्, °यति *die Hände ausstrecken und einen Elephanten überholen*.

*अतिहास m. *anhaltendes oder lautes Lachen*.

अतिह्रस्व Adj. *allzu kurz*.

अतिह्रेषण Adj. *sehr beschämend* Kâd. 159. 178.

अतीकाश m. 1) *Schein*. — 2) *Oeffnung*, *Zwischenraum*.

अतीक्ष्ण Adj. 1) *nicht scharf*, *stumpf* P. 6,2,161. — 2) *nicht scharf*, — *streng*, *milde*. Spr. 5143. R. 1,7,12.

अतीक्ष्णाग्र Adj. *stumpf auslaufend* Çat. Br. 5,2,3,7.

अतीत m. Pl. N. einer Çiva'itischen Secte.

अतीतत्व n. *das Vorübersein* Nr. K.

अतीत्वरी Adj. f. *übertretend*, *ausschlagend*.

अतीन्द्रिय 1) Adj. a) *übersinnlich* 98,3. — b) *Uebersinnliches schauend*. — 2) n. *Geist*, *Seele*.

अतीन्द्रियत्व n. *Uebersinnlichkeit* Kap. 5,41. Nyâs. 2,1,34.

अतीरेक m. *Ueberschuss* Çat. Br. 4,5,10,3.

अतीर्थ n. 1) *ungebräuchlicher Weg*, *etwas Ungebräuchliches* Anupadas. 1,3. अतीर्थेन *nicht auf die gebräuchliche Weise* Çat. Br. 11,4,3,14. Lâṭj. 3,4,5. — 2) *unpassende Gelegenheit*, *Unzeit* Bâlar. P. 5,26, 21. — 3) *ein Theil der Hand*, *der nicht* Tîrtha *heisst*, Gobh. 1,2,17. — 4) *eine unwürdige Person* MBh. 12,34,5.

अतीव 1) Adv. *über die Maassen*, *in hohem Grade*,

sehr. शान्ति न च गच्छत्यतीव *erlöscht nicht ganz* MBh. 3,270,11. कारणं मुक्त्वा वैरस्यातीव so v. a. *den wahren Grund* R. 4,8,29. अतीव न ज्ञायते so v. a. *alsbald* MBh. 5,33,120. मन्ये *ich glaube fest* Çik. 137, v. l. (Pañkat. 43,2 falsche Lesart). — 2) Praep. *a)* mit Acc. *über, vor, im Vorzug vor.* — *b)* mit Abl. *im Höheren Grade als* Spr. 4380.

अतीवाद् m. = अतिवाद् 3) Vaitân. 32.

अतीषङ्ग m. Name eines Sâman.

अतीसार m. *Durchfall.*

*अतीसारकिन् Adj. *mit Durchfall behaftet.*

अतुर Adj. *nicht reich.*

अतुल 1) Adj. (f. आ) *unvergleichlich, sonder Gleichen* 52,27. 163,27. zu Spr. 3140. — 2) m. *a)* **Sesamum orientale.* — *b) das Jahr von 360 Tagen.* — 3) *f. आ Bein. der Gaurî Gal.

अतुल्य Adj. *sonder Gleichen* (Schmerz) Sûçr. 2, 470,18.

अतुल्यता n. *Ungleichheit* Gaim. 2,2,26. 3,2,25.

अतुषे Adj. *ohne Hülsen* Çat. Br. 2,5,2,14.

अतुष्ट Adj. *unzufrieden* Kâm. Nîtis. 13,48.

अतुष्टि f. *das Nichtbefriedigtsein* (neun Arten im Sâmkhja) Tattvas. 20. 36.

अतुष्टिदान n. *das Nichtbefriedigen der Wünsche eines Andern* Spr. 196, v. l.

अतूतुजि Adj. *nicht rasch bei der Hand, säumig.*

1. अतूर्त Adj. *unüberwältigt, unbesiegt.*

2. अतूर्त 1) Adj. *unübertroffen, unübertrefflich.* — 2) n. *der unüberschrittene Raum, das Unendliche.*

अतूर्तदक्ष Adj. *dessen Kraft unübertroffen ist* RV.

अतूर्तपन्थास् Adj. Nom. *dessen Pfad nicht überschritten wird, unnahbar.*

अतूलपूर्ण Adj. *nicht mit Baumwolle gefüllt* MBh. 11,23,19.

अतृण n. *etwas Anderes als Gras* Spr. 7848.

अतृणत् 3te Sg. Imperf. von तर्द्.

अतृणाद् Adj. *noch kein Gras fressend* Çat. Br. 14,4,2,5.

*अतृणता f. *Mangel an Gras.*

अतृदिल Adj. *nicht löcherig, — porös.*

अतृप Adj. *unzufrieden mit* (Instr.).

अतृप्णुवत् Adj. *unersättlich.*

अतृप्त Adj. *ungesättigt, unbefriedigt* Kaṭhâs. 9,46.

अतृप्तता f. *das Ungesättigt —, Unbefriedigtsein.*

अतृप्यत् Adj. *nicht satt werdend* Kaṭhâs. 26,237.

अतृषित Adj. *nicht gierig.*

अतृष्ण Adj. *begierdenlos* Vens. 4.

अतृष्णच् Adj. *nicht durstig.*

अतृष्य Adj. *dem Durst unzugänglich.*

अतृष्यत् Adj. *nicht gierig.*

*1. अतेजस् n. *Abwesenheit von Licht, Schatten.*

2. अतेजस् und अतेजस्क Adj. *lichtlos, glanzlos.*

अतेजोमय Adj. *nicht aus Licht bestehend* Çat. Br. 14,7,2,6.

अतोनिमित्तम् Adv. *aus dem Grunde, dadurch* MBh. 3,61,34.

अतोऽर्थम् Adv. *zu diesem Endzweck, deshalb* R. 3,8,15.

अत्क m. 1) *Gewand, Hülle, Mantel.* — 2) *Blitz.* — 3) **Reisender.* — 4) **Körpertheil.* — 5) N. pr. eines Mannes.

अत्कील m. N. pr. eines Mannes.

अत्तर् Nom. ag. *Esser, Verzehrer.* f. अत्त्री TS. 6,4,10,4. 5.

अत्तव्य Adj. *zu essen, zu geniessen.*

*अत्ता f. 1) *Mutter.* — 2) *ältere Schwester.* — 3) *der Mutter ältere Schwester.*

अत्ति 1) Adj. *essend, verzehrend.* — 2) **ältere Schwester* (im Drama).

*अत्तिका f. = अत्ति 2).

अत्तिच्छन्दस् f. *etym. Spielerei* Çat. Br. 2,6,2,13.

अत्तु Nom. act. अत्तवे *zum Essen, Geniessen.* अत्तुम् Infin.

*अत्र m. *die Sonne.*

अत्त्य und अत्तिय Adj. *eilend, rennend;* m. *Renner; Ross;* f. या *Stute.*

अत्त्यंसल Adj. *allzu kräftig, —feist* TBr. 3,4,8,19.

अत्यर्क m. N. pr. eines Mannes.

अत्यंकस् Adj. *über jede Noth hinweg.*

अत्यग्नि m. *allzu rasche Verdauung.*

अत्यग्निष्टोम m. *eine der sieben Grundformen des Soma-Opfers.*

अत्यग्र Adj. *dessen Spitze übersteht.*

अत्यङ्कुश Adj. *über den Haken hinaus, nicht mehr sich damit lenken lassend.*

*अत्यङ्ग Adj. *der das Land der Aṅga passirt hat.*

*अत्यङ्गुल Adj. *mehr als eine Daumenbreite messend.*

अत्यच्छ Adj. *überaus durchsichtig, — rein* (auch übertr.) Spr. 165.

अत्यद्भुत 1) Adj. *überaus wunderbar* 63,12. MBh. 3,72,25. — 2) m. N. pr. des Indra im 9ten Manvantara VP. 3,2,21. — 3) n. *grosses Wunder* R. 3,15,9.

अत्यध्वन् m. *zu vieles Reisen.*

अत्यनिलोपवेग Adj. *rascher als der Wind* MBh. 3,269,6.

अत्यन्त 1) Adj. *a) bis zu Ende während, fortwährend, ununterbrochen* 227,19. — *b) vollständig, vollkommen* 242,1. — *c) übermässig, sehr bedeutend.* — 2) अत्यन्तम् und अत्यन्त° Adv. *a) bis zu Ende, das ganze Leben hindurch, auf immer, fortwährend, beständig* 200,30. — *b) vollständig, durchaus.* — *c) in hohem Grade, überaus* 83,16. 86,3. 36. 162,21. 175,20. 324,31. 327,36. — 3) *अत्यन्ताय *für immer, stets.*

*अत्यन्तग Adj. *sehr viel gehend.*

अत्यन्तगत Adj. *für immer fortgegangen.*

*अत्यन्तगामिन् Adj. *sehr viel gehend.*

*अत्यन्तपद्मा f. = कमलिनी Nigh. Pr.

*अत्यन्तर Adj. *sehr befreundet* Bhar. zu AK.

अत्यन्तशैकरी f. Bein. der Dâkshâjaṇî.

*अत्यन्तशोणित n. *Röthel* Nigh. Pr.

अत्यन्तसुकुमार m. *Fennich, Panicum italicum.*

अत्यन्ताभाव m. *vollkommenes Nichtsein, — Negation.*

अत्यन्तिक n. *zu grosse Nähe.* सत्रेत्यन्तिके.

*अत्यन्तीन Adj. *viel gehend.*

अत्यपतर्पण n. *zu strenges Fasten* Sûçr. 1, 370,6.

अत्यमर्षण (MBh. 1,154,30) und °मर्षिन् (Bhâg. P. 3,1,37) Adj. *sehr ungehalten.*

अत्यम्बुपान n. *zu vieles Wassertrinken* Spr. 170.

अत्यम्ल 1) Adj. *überaus sauer.* — 2) *f. आ *wilder Citronenbaum.* — 3) *n. *Spondias mangifera.*

*अत्यम्लपर्णी f. *eine best. Schlingpflanze.*

*अत्यम्लरसा f. *eine best. Pflanze* Gal.

अत्यय m. 1) *Hinübergang.* — 2) *Vorübergang, das Verstreichen, zu Ende Gehen* 84,9. 18. — 3) *das in Gefahr —, in eine bedenkliche Lage Gerathen oder sich darin Befinden* 137,16. 123,16. *periculum in mora* Jâḍ. 2,12. — 4) *Leiden, Beschwerden.* — 5) *Vergehen, Versehen.* — 6) **Tod.* — 7) **Strafe.*

*अत्ययिन् Adj. P. 3,2,157, Sch.

अत्यरति m. N. pr. eines Mannes.

*अत्यर्क m. *die weisse Calotropis gigantea* Râǵân. 10,29.

अत्यर्थ 1) *Adj. *übermässig, heftig.* — 2) अत्यर्थम् und अत्यर्थ° Adv. *über die Maassen, in hohem Maasse, heftig, überaus* 54,16. 313,8.

अत्यर्थानुराग Adj. (f. आ) *sehr geliebt* AK. 3,4,76.

अत्यर्द m. etwa *Bedrängniss* im Namen eines Sâman Ârsh. Br. 1,448.

अत्यर्ध 1) Adj. *mehr als halb.* — 2) m. विश्वामित्रस्य Name eines Sâman.

अत्यल्प Adj. *sehr klein, — wenig* Spr. 171. *zu klein, — wenig.* °त्व n. *grosse Unbedeutendheit* Ind. St. 3,434.

अत्यवि Adj. *über die Schafwolle rinnend.*

1. अत्यशन n. *Uebermaass im Essen.*

2. अत्यशन m. *der 12te Tag im Karmamâsa* Ind. St. 10,296.

अत्यश्नत् Adj. *zu viel essend* Bhag. 6,16.

अत्यष्टि f. *ein Metrum von 68 Silben; später ein Metrum von 4×17 Silben.* Daher Bez. *der Zahl siebzehn* Comm. zu Âçvâlây. S. 50.

अत्यष्टिसामन् f. Titel eines Werkes.

अत्यस्मत् Adj. *über dem Ich stehend* Ind. St. 9,155.

*अत्यह्न Adj. *über einen Tag während.*

*अत्याकार m. *Verachtung, Geringschätzung.*

अत्याकुल Adj. *sehr verworren* Mṛicch. 130,8.

अत्यागिन् Adj. 1) *nicht verlassend, — im Stich lassend, — verstossend* Gaut. 21,1. — 2) *nicht verschtend* Bhag. 18,12.

अत्यादर m. *grosse —, allzu grosse Rücksicht* 162, 23. °पर *recht vorsichtig* Spr. 172. अत्यादरेण *überaus dringend.*

अत्यादान n. 1) *ein Wegnehmen im Uebermaass.* — 2) *= अत्याधान 2) Gal.

अत्यादित्य Adj. *die Sonne übertreffend.*

अत्याधान n. 1) *das Darüberlegen, Auflegen.* — 2) **Vergehen.*

1. अत्यानन्द m. *übermässige Geilheit* Çat. Br. 5,2,2,6.

2. अत्यानन्द Adj. (f. आ) *überaus geil* Sch. 2,397,6.

अत्यापत्ति f. *volle Erreichung* AV. 11,7,22.

*अत्यामर्द m. *Kampf* Gal.

*अत्याय m. Nom. act. P. 3,1,141.

अत्यायत Adj. *hoch aufgeschossen* Mṛicch. 34,5.

(अत्यायम्) अतिर्घायम् Absol. *mit Ueberschreitung.*

अत्यायुस् Adj. *sehr alt* Vaṇis. 194.

अत्यारूढि f. *zu hohes Steigen.*

अत्यार्य Adj. *zu ehrenhaft* Spr. 174.

*अत्याल m. *ein best. Strauch.*

अत्याश m. *Uebermaass im Essen.*

अत्याशा f. *übertriebene Hoffnung, — Erwartung.*

अत्याश्चर्य Adj. *überaus wunderbar* 162, 19.

अत्याश्रमिन् Adj. *über die vier Âçrama erhaben.*

अत्यासन्न Adj. *gar zu nahe* Spr. 176.

*अत्यासम् Absol. *mit Ueberspringung von.*

अत्यासारिन् Adj. *übermässig zuströmend.*

अत्याहार m. *Uebermaass im Essen* Ind. St. 9,34.

अत्याहित Adj. *widerwärtig, unerwünscht;* n. *Widerwärtigkeit, Unglück.*

अत्युक्त n. und अत्युक्ता f. *ein best. Metrum.*

अत्युक्ति f. 1) *vieles Reden.* — 2) *Uebertreibung* Spr. 177.

अत्युक्था f. = अत्युक्ता.

1. अत्युग्र 1) Adj. (f. आ) *überaus gewaltig, über die Massen stark, — grausig* 143,23. Kathâs. 18,381. — 2) *n. *Asa foetida.*

2. अत्युग्र Adj. *über dem ugra stehend* Ind. St. 9,155.

*अत्युग्रगन्धा f. *Sanseviera guineensis* Nees. Pa.

अत्युच्चगामिन् m. N. pr. eines Buddha.

*अत्युच्चैस् Adv. *überaus hoch, — laut.*

अत्युच्छ्राय m. *das Hochaufrichten* MBh. 1,63,20.

अत्युच्छ्रित Adj. *zu hoch gestiegen* Spr. 178.

अत्युत्कट Adj. *übermässig, sehr bedeutend* Spr. 2842, v. l.

अत्युत्साह m. *gesteigerte Kraft, — Energie.*

अत्युत्सेक (Conj.) m. *allzu grosser Hochmuth* Spr. 179.

अत्युदात्त Adj. *überaus hervorragend* 162,28.

अत्युन्नत Adj. *überaus hoch* Spr. 181. 183.

अत्युन्नति f. *hoher Standpunkt, hohe Stellung* 185, 2. Spr. 182 (Conj.).

*अत्युपध Adj. *auf die Probe gestellt, ehrlich befunden.*

अत्युर्वीश m. *Oberkönig* Vaṇis. Bṛ. 19,8.

अत्युल्बण Adj. *übermässig, sehr heftig, — stark.*

अत्युष्ण Adj. *sehr heiss.*

*अत्यूमशा Adv.

अत्यूर्ध्वात Adj. *mit hoch emporgerichteten Augen* Taitt. Âr. 191,7.

अत्यूर्मि Adj. *überwallend.*

अत्यूष् 1) m. *Pfau* Karaka 1,27. दात्यूह v. l. — 2) **f.* आ *Nyctanthes arbor tristis.*

1. अत्र und अत्रा (metrisch im Veda) Adv. 1) als Loc. zu य Subst. und Adj. *an —, in —, auf ihn, — diesen* 16,22. 231,33. 289,22. आरुह्य 111,21. लोलुपा बुद्धि: 107,21. *unter diesen* 69,33. 131,27. काले 13,19. 39,26. 44,18. 65,27. 110,13. 111,28. अत्रैव so v. a. *inzwischen* 142,15. 145,20. 150,12. — 2) *hier, da, daselbst* 1,1. 3,12. 67,12. 77,33. 87,7. 111,7. *hierher* 150,17. 151,17. 19. 153,13. *da hinein* 67,7. 78,7. 110,1. — 3) *hierbei, in diesem Falle, in dieser Sache, in Bezug darauf* 34,26. 33,7. 48,23. 53,3. को ऽत्र हेतु: 180,21. — 4) *hier im Leben* 174,14. 180, 2. 182,16. — 5) *da, damals, dann* 7,5. 8,5. 15,21.

2. अत्र (यत्र etym.) m. *Fresser.*

3. अत्र (यत्र etym.) n. *Nahrungsstoff.*

4. अत्र Adj. *keinen Beschützer habend.* Etym. Spielerei.

अत्रत्य Adj. *hiesig, hier wohnend.*

अत्रदघ्न Adj. (f. आ) *bis dahin reichend.*

अत्रप Adj. (f. आ) *schamlos.*

अत्रभवत् Adj. (f. °भवती) *verehrungswürdig.* Im Drama ehrenvolle Bez. einer anwesenden dritten Person: *der Herr —, die Dame hier.*

अत्रस्थ Adj. *hier befindlich, — weilend* Pâṇ. 136,6.

अत्रस्नु Adj. *nicht erbebend, — furchtsam.*

अत्रासित Adj. *nicht erschreckt* Vaṇis. 96.

अत्रि (etym. अत्त्रि) 1) Adj. *Alles verzehrend.* — 2) m. a) N. pr. eines alten Ṛishi 11,22. Aus seinen Augen entspringt der Mond Spr. 7620. 7828. Pl. Atri's *Nachkommen.* — b) *der Stern δ im grossen Bären* 218,22. — 3) f. अत्री angeblich Atri's *Gattin* Anasûjâ MBh. 13,17,28.

अत्रिकाश्रम n. N. pr. eines Tirtha.

अत्रिचतुरक् m. *ein best. Opfer.*

1. अत्रिजात m. *der Mond* (Atri's *Sohn*).

2. अत्रिजात m. *ein Angehöriger einer der drei oberen Kasten (nicht dreimal geboren)*

*अत्रिदग्ध m. *der Mond.*

अत्रिन् (etym. अत्त्रिन्) Adj. *gefrässig.*

*अत्रिनेत्रज, *°नेत्रप्रसूत und *°नेत्रभू m. *der Mond.*

*अत्रिभारद्वाजिका f. *eine eheliche Verbindung zwischen den Nachkommen Atri's und Bharadvâga's.*

अत्रिवत् Adv. *nach Art des oder der Atri.*

अत्रीश्वर n. N. pr. eines Tirtha.

अत्र्यार्षेय Adj. *keine drei Ṛishi-Stammbäume habend* Gaut. 6,1,13.

अत्वक् und अत्वच् Adj. *hautlos, rindelos.*

अत्वर Adj. *ohne Hast, bedächtig* Jâân. 1,239.

अत्वरत् (MBh. 12,138,20. 21) und *अत्वरमाण *nicht eilend.*

अत्वरा f. *Nichtübereilung, Bedächtigkeit* Spr. 186.

अत्वसक Adj. *ohne Stiel.* चमस Kâç. Ça. 24,4, 40. Tândya-Br. 25,4,4. Lâṭ. 10,12,13.

अथ (अथा metrisch im Veda) Adv. 1) *darauf, dann, alsdann, da.* Insbes. nach einem Relativum, einer Temporal- oder Conditional-Partikel (यदा, यदा, चेद्). *darauf* so v. a. *dafür, in Anbetracht dessen* 17,6. — 2) anreihend: *und, sodann, ferner.* शतशो ऽथ सहस्रश: 84,9. Statt des einfachen अथ auch अथापि. — 3) am Anfange eines Werkes, eines Abschnittes und bei den Lexicographen am Anfange eines neuen Artikels so v. a. *von hier an, jetzt.* Statt des einfachen अथ auch अथात:. — 4) *und dennoch* 29,6. — 5) *aber, jedoch, dagegen* 21,26. 31,25. 32,15. 33. 82,30. 179,4. 241,31. Bisweilen folgt noch तु, पुनर् oder च. — 6) *wenn aber* 79, 17. 218,2. — 7) = अथ वा *oder* 177,5. — 8) bedeutungslos zur Completirung des Verses 196,9. — 9) अथो (अथ-उ) = अथ 1) 2) 3) (bei den Lexicographen) 4). — 10) अथो वा = अथ वा *oder auch.* — 11) अथ वा und अथ — वा a) *oder auch, oder* 66, 1. 67,9. 147,22. Spr. 7703. अथ वा — अथ वा *entweder — oder* MBh. 1,159,13. 14. न — अथ वा und

न — अथ वा न weder — noch. अथ वा können das zu ihnen gehörende Wort auch zwischen sich nehmen. Gleichbedeutend mit अथ वा ist वाथ (Spr. 3538). अथ वापि (Chr. 66,3), अथापि वा, अथापि — वा, वाप्यथ. — *b*) jedoch 143,10. 145,21. 152,3. 313,3. — *c*) oder wenn MBh. 3,72,17. अथ वा च dass. 12,128,27. — *d*) sogar, selbst. — 12) अथ किम् wie denn anders? so ist es, allerdings.

अथर्ई f. etwa Spitze (eines Pfeils oder einer Lanze).

*अथर्य्, अथर्यति (गतिकर्मन्).

अथर्य (VS.) und अथर्यु Adj. Spitzen (Pfeile u. s. w.) zeigend, — werfend.

अथर्व 1) Adj. st. अथर्य in derselben Formel. — 2) m. N. pr. = अथर्वन्.

अथर्वण 1) m. *a*) der Atharvaveda. — *b*) *Bein. Çiva's. — 2) Adj. zum Atharvan in Beziehung stehend Ind. St. 9,90. 120.

*अथर्वणि m. schlechte Form für आ°.

अंथर्वन् m. 1) Feuerpriester. — 2) N. pr. des ersten Feuerpriesters; Pl. sein Geschlecht. — 3) Sg. und Pl. die Zaubersprüche Atharvan's, der Atharvaveda. Nach einer Aut. auch n. — 4) Bein. Çiva's und Vasishṭha's.

अथर्वभूत Adj. Atharvan seiend, Bez. best. Maharshi.

अथर्ववेत् Adv. wie der oder die Atharvan.

अथर्ववित् Adj. den Atharvaveda kennend Ind. St. 10,138.

अथर्ववेद m. die vierte der vedischen Liedersammlungen.

अथर्ववेदिन् Adj. den Atharvaveda kennend, — lehrend.

अथर्वशिखा f. Name verschiedener Upanishad.

अथर्वशिरस् n. 1) desgl. — 2) Bez. best. Backsteine Comm. zu TBa. 1,5,6,1.

अथर्वशीर्ष Adj. den Atharvaveda zum Haupt habend MBh. 13,17,91.

अथर्वहृदय n. Name eines Pariçishṭa zum Atharvaveda.

अथर्वाङ्गिरस् 1) m. Pl. *a*) die Geschlechter des Atharvan und Aṅgiras. — *b*) die ihnen zugeschriebenen Sprüche; speciell die des Atharvaveda 34,15. — 2) m. Sg. Aṅgiras in seinem Bezug zum Atharvaveda MBh. 5,18,6.

अथर्वाङ्गिरस 1) Adj. (f. ई) von Atharvan und Aṅgiras stammend. — 2) m. *a*) Sg. und Pl. die Lieder des Atharvaveda. — *b*) = अथर्वाङ्गिरस् 2) MBh. 5,18,7.

अथर्वाण die Lieder des Atharvaveda. °विद् MBh. 12,342,100. °शिरस् Ind. St. 9,16.

अथर्वी f. Adj. etwa von einer Spitze (einem Pfeil u. s. w.) getroffen.

अथर्व्यु Adj. wohl fehlerhaft für अथर्यु.

अंथा und अंथो s. u. अथ.

1. अद्, अत्ति (अदस्त्व ausnahmsweise) essen, verzehren (auch uneig.), geniessen 30,12. 108,2. 245,1. Nir. 3,5,35. — Caus. आदयति und °ते essen lassen 225,31. füttern, auffüttern. — Mit अप abfressen. — Caus. mehr zu fressen geben. — Mit अव abspeisen. — Mit आ essen. — Mit प्र verzehren. — Mit प्रति dagegen —, zur Vergeltung —, zur Ausgleichung essen. — Mit वि zerfressen, benagen. — Mit सम् verzehren, aufzehren.

2. °अद् und °अद Adj. essend, verzehrend.

अदत्त Adj. (f. आ) nicht rührig, träge, faul MBh. 10,3,20.

1. अदक्षिण Adj. (f. आ) 1) nicht recht, link. — 2) unerfahren, einfältig. — 3) unliebenswürdig, ungefällig 319,30. R. ed. Bomb. 5,9,72.

2. अदक्षिण Adj. kein Geschenk —, keinen Lohn gebend; von keinem G. oder L. begleitet.

अदक्षिणात्व n. das von keinem Geschenk oder keinem Lohn Begleitetsein.

अदक्षिणार्ह Adj. eines Geschenkes oder Lohnes unwürdig.

अदक्षिणार्घ Adj. zu einem Geschenk oder Lohn sich nicht eignend TS. 1,5,1,3.

अदण्ड्य Adj. der Strafe (auch Geldstrafe) nicht unterworfen; keine Strafe verdienend 209,26. 212,1.

अदत्क Adj. zahnlos.

अदत्त Adj. (f. आ) 1) nicht gegeben. — 2) nicht zur Ehe gegeben (von einem Mädchen). — 3) nicht definitiv gegeben von einer Gabe, die noch zurückgenommen werden kann. — 4) nicht gegeben habend.

अदत्तदान n. das Nichtspenden Spr. 180.

अदत्तफल n. der Lohn dafür, dass man nicht gespendet hat 180,10.

अदत्तादान n. das Nehmen dessen, was Einem nicht freiwillig gegeben wird, Gaut. 2,17.

अदत्रयी (etym. °त्रया) Adv. ohne Lohn, umsonst.

अदद्त् Adj. nicht gebend 200,30. nicht wiedergebend Jâḍ. 2,16

*अदद्राज् Adj.

अदधि n. Anderes als saure Milch Gaut. 17,14.

अदन n. 1) das Essen, Geniessen. — 2) Futter.

1. अदस् Adj. essend, geniessend.

2. अदत् Adj. zahnlos.

1.*अदत्त m. 1) Eber. — 2) Vogel Gal.

2. अदत्त Adj. auf kurzes अ auslautend 223,3.

अदन्तक (TS.) und अदन्तक Adj. (f. आ) zahnlos Çat. Br. 11,4,4,3. 12.

अदन्तजात Adj. dem die Zähne noch nicht gewachsen sind Âçv. Gṛ. 4,4,24.

अदन्तता n. Zahnlosigkeit Gaim. 3,3,18.

अदन्तादातिन् Adj. nicht an den Zähnen anstossend (शब्द) Liṭ. 5,10,18.

*अदन्त्य 1) Adj. nicht dental. — 2) n. Zahnlosigkeit.

अदब्ध Adj. 1) unversehrt, ungefährdet; unverletzlich. — 2) ungetäuscht. — 3) nicht täuschend, zuverlässig, treu. — 4) lauter, rein.

अदब्धचक्षुस् Adj. dessen Auge sich nicht täuscht AV. 13,2,44.

अदब्धनीति Adj. dessen Führung zuverlässig ist.

अदब्धव्रतप्रमति Adj. um die unverrückte Ordnung besorgt.

अदब्धायु Adj. der die Menschen nicht schädigt VS. 2,30.

अदब्धासु Adj. dessen Leben ungefährdet ist.

अदभ्र Adj. nicht schädigend, wohlwollend.

अदध Adj. nicht wenig, viel.

*अदमुपज् Adj.

1. अदम्भ m. Nichtverstellung, Aufrichtigkeit.

2. अदम्भ Adj. ehrlich. °वृत्ति Adj. Harîv. 4137.

अदर्प Adj. unbarmherzig. °पम् Adv. so v. a. heftig (umarmen).

*अदर्क m. N. pr. eines Mannes.

*अदर्श m. 1) Neumondstag (richtig दर्श). — 2) Spiegel (richtig आदर्श).

1. अदर्शन n. 1) das Nichtsehen, Nichtwahrnehmen 163, 1. Gaim. 1, 1. 13. — 2) das Nichtprüfen 209, 24. — 3) das Nichtbesuchen, Sichfernhalten von Jmd. — 4) das Nichterscheinen, Nichtvorkommen, Nichtsichtbarsein, Unsichtbarkeit 222,3. अदर्शनात् ausserhalb des Gesichtskreises von (Abl.). — 5) *Finsterniss Gal. (m.!).

2. अदर्शन Adj. unsichtbar.

अदर्शनपथ m. ein Bereich, wohin Jmds (Gen.) Auge nicht reicht, MBh. 3,42,31.

अदर्शनी Adv. mit भू unsichtbar werden.

*अदर्शनीय Adj. unsichtbar. °यम् Pañkat. 138,24 fehlerhaft für °यत्वम् oder °यताम्.

*अदल 1) m. Barringtonia acutangula Gaertn. — 2) f. आ Aloe indica Royle.

अदशन् nicht zehn.

अदशमास्य Adj. noch nicht zehn Monate alt.

अदशरात्र Adj. ohne Daçarâtra-Feier Liṭ. 5,2,30.

अदस् 1) Nom. und Acc. Sg. n. jenes; es 128,24 Vgl. असौ, अमु und अमि. — 2) Acc. Adv. dort 29, 19. dorthin.

अदस्त Adj. *nicht abnehmend, unerschöpflich.*

*अदस्य्, °स्यति Denom. von अदस्.

अदाक्षिणात्य m. Pl. *keine Südländer* so v. a. Gauḍa's Kāvyâd. 1,80.

अदातर् Nom. ag. 1) *nicht gebend; geizig, karg* 176,6. — 2) *keine Zahlung leistend, nur Z. nicht verpflichtet.* — 3) *ein Mädchen nicht verheirathend* 188,13.

1. अदान Partic. *gegessen —, gefressen werdend* 7,21.

2. अदान n. *das Nichtgeben, Vorenthalten* 212,21. Spr. 7140.

3. अदान Adj. *nicht spendend und keinen Brunstsaft entlassend* Spr. 6783.

अदान्त Adj. *ungezähmt, ungebändigt* Gaut. 2,28. MBh. 13,3,30. Bhâg. P. 7,5,30.

अदान्य Adj. *nicht schenkend.*

अदाभ्य und अदाभ्य 1) Adj. *dem man Nichts anhaben kann, unverletzbar, unvertilgbar.* — 2) m. *ein best.* Graha *(Becherfüllung) beim* Soma-*Opfer.*

अदाभ्यत्व n. *Unantastbarkeit* Maitr. S. 4,7,7.

1. अदामन् Adj. *keine Gaben spendend.*

2. अदामन् Adj. *ungebunden.*

अदायाद् Adj. (f. ई und später या) *nicht erbend, nicht erbberechtigt* 198,6. Çat. Br. 11,5,8,11.

अदायिक Adj. *wozu keine Erben da sind.*

अदायिन् Adj. *nicht gebend.*

अदार Adj. *unbeweibt.*

अदारसृत् 1) Adj. *in keine Spalte gerathend.* — 2) n. Name eines Sâman. Davon Nom. abstr. °सृत्त n. Tâṇḍya-Br. 15,3,7.

अदारुण Adj. *nicht hart, — unbarmherzig, mild* 181,27.

अदाशु, अदाशुरि und अदाशंस् Adj. *den Göttern nicht huldigend.* Compar. vom letzten अदाशूष्टर.

अदास m. *kein Sclave, freier Mann.*

अदाहक Adj. *nicht brennend, — sengend* Maitr. S. 1,8,9.

अदाह्य Adj. *unverbrennbar* Bhag. 2,24.

अदिक्क Adj. *keine Weltgegend für sich habend.*

1. अदिति f. *Mangel an Besitz, Dürftigkeit.*

2. अदिति 1) Adj. *schrankenlos, ungebunden, unendlich; unaufhörlich, unerschöpflich.* — 2) f. *a) Ungebundenheit, Unendlichkeit, Unvergänglichkeit.* — *b)* personificirt als Mutter der Âditja. Später Mutter aller Götter. — *c) Milchkuh.* — *d) Milch.* — *e) Weib.* — *f)* Bez. *des Todes* Çat. Br. 13,6,2,5. — *g)* * *Erde.* — *h)* * *Rede, Stimme.* — *i)* * *Du. Himmel und Erde.*

*अदितिज m. *ein Gott.*

अदितित्व n. 1) *Unvergänglichkeit.* — 2) *das Wesen der Aditi* Çat. Br. 13,6,2,5.

*अदितिदेवत्य n. *das Mondhaus* Punarvasu Gal.

*अदितिनन्दन und *अदितिपुत्र (Gal.) m. *ein Gott.*

अदितिवन n. N. pr. eines *Waldes.*

अदितीश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अदित्सत् und अदित्सु (193,22) Adj. *nicht geneigt zu geben.*

*अदित्यगन्ध m. *Schwefel* Gal.

अदीक्षित Adj. *ungeweiht.*

अदीक्षितापन n. *eine best. Begehung* Ind. St. 2,299.

अदीन Adj. *nicht niedergedrückt, wohlgemuth.*

अदीनमनस् (MBh. 3,166,12), अदीनसत्त्व (Cur. 46,2. MBh. 3,165,7. R. 4,29,25) und अदीनात्मन् (MBh. 3,54,27. R. 1,1,16) Adj. *wohlgemuth.*

अदीयमान Adj. *nicht gegeben werdend;* f. या *zur Ehe* 193,21.

अदीर्घ Adj. *nicht lang* 273,15.

अदीर्घसूत्र Adj. *nicht saumselig.* Davon Nom. abstr. °ता f.

अदुःख Adj. *frei von Leiden, heilbringend.*

अदुःखनवमी f. *der 9te Tag in der lichten Hälfte des* Bhâdrapada.

अदुग्ध Adj. *unausgemolken; unausgesogen.*

अदुश्चर्ण Adj. *kein Unheil mit sich führend.*

अदुरुक्त Adj. *nicht falsch —, nicht verletzend gesprochen* Târpya-Br. 17,1,9.

अदुर्ग Adj. *ohne Burg* Spr. 193.

अदुर्मंख Adj. *unverdrossen.*

अदुर्मङ्गल Adj. (f. ई) *kein Unglück bringend.*

अदुष्कृत् Adj. *nicht übelthuend.*

अदुष्ट Adj. 1) *untadelhaft, wogegen sich Nichts sagen lässt, gut* 43,6. — 2) *unschuldig* R. 5,91,2.

अदुष्टत्व n. Nom. abstr. zu अदुष्ट 1) 215,30.

अदुष्प्राप Adj. (f. या) *nicht schwer zu erreichen* 113,12.

अदुहाना Adj. f. *keine Milch gebend* Kâṭh. Çr. 25,1,18.

अदूढ Adj. *gabenlos* (?).

अदून Adj. *ungequält, unbeschädigt.*

अदूर 1) Adj. *nicht fern, nahe, benachbart.* — 2) n. *Nähe.* अदूरे, अदूरात् und अदूरतस् *in der Nähe, nahe bei* 114,5. 232,10.

अदूरकोप Adj. (f. या) *zum Zorn geneigt* Kâm. 160.

अदूरगामिन् Adj. *nicht weit weg gehend* Lâṭj. 6,8,8.

*अदूरत्रिंश Adj. Pl. *gegen 30* P. 2,2,25, Sch.

अदूरभव, °वर्तिन् (Raghu. 1,37) und °स्थ Adj. *in der Nähe befindlich; nahe bevorstehend.*

अदूषण n *das nicht zu Grunde Gehenlassen* Kâm. Nîtis. 14,17.

अदूषित Adj. 1) *untadelhaft, gut* 206,5. — 2) f. या *nicht verunehrt, — geschändet* Hariv. 8544.

अदूषितकौमारा Adj. f. *deren Jungfräulichkeit nicht verletzt ist* Kathâs. 26,180.

*अदृक्पथ m. = बुध Gal.

अदृपित und अदृप्त Adj. *nicht verblendet, besonnen, aufmerksam.*

अदृप्तकर्तृ Adj. *aufmerkend, besonnen.*

अदृप्यत् Adj. *aufmerkend.*

*अदृप्र Adj. *blind.*

अदृश्य 1) Adj. *a) unsichtbar* 88,6. 157,10. 30. *nicht zum Vorschein kommend, versteckt.* — *b) unansehnlich, hässlich* MBh. 3,173,66. — 2) * f. या N. pr. einer Apsaras Gal.

अदृश्यकरण n. *das Unsichtbarmachen.*

अदृश्यत् 1) Adj. *unsichtbar* MBh. 1,210,19. — 2) f. °ती N. pr. der Gattin Çakti's MBh. 1,177,11.

अदृश्यमान Partic. *ungesehen* AV. 10,8,13.

अदृश्यरूप Adj. (f. या) *unsichtbar* Sûtras. 2,1.

अदृश्याञ्जन n. *eine unsichtbar machende Salbe* Spr. 6978.

अदृश्यीकरण n. *ein Mittel sich unsichtbar zu machen.*

अदृष्ट und अदृष्ट (Çat. Br.) 1) Adj. *a) bis dahin nicht gesehen, unbekannt.* — *b) dem Auge entrückt, unsichtbar* 163,3. 4. — *c) unvorhergesehen, unerwartet, unverhofft* 39,1. — *d) nicht gutgeheissen, — vorgeschrieben, unerlaubt.* — *e) erst später —, nach dem Tode sich zeigend.* — *f) übernatürlich.* — 2) m. *dem Auge sich entziehendes giftiges Gewürm.* — 3) n. *a) *eine unvorhergesehene Gefahr.* — *b) Schicksal.* — *c) eine sittliche oder unsittliche Handlung als Ursache künftiger Wirkungen.*

अदृष्टकारित Adj. *durch eine unsichtbare höhere Macht bewirkt* 219,12. Suçr. 1,21,10. Kap. 5,2,17.

अदृष्टदर्शन n. *Schauen von Nichtgesehenem* Sâmav. Br. 3,4,1.

अदृष्टनर und अदृष्टपुरुष Adj. *ohne Mittelsperson abgeschlossen* (संधि *Bündniss*).

अदृष्टपूर्व Adj. (f. या) *früher nicht gesehen, — gekannt.*

अदृष्टराग Adj. *blank* (Spiegel) Sâmav. Br. 3,4,4.

अदृष्टरूप Adj. (f. या) *von unbekanntem Aeussern* R. 2,55,29.

अदृष्टवत् Adv. *unerwartet, in Folge guter oder böser Handlungen* MBh. 12,204,5.

अदृष्टसेन् Adj. *dem Auge sich entziehendes (giftiges Gewürm) tödtend.*

*अदृष्टि und *अदृष्टिका f. *ein Blick des Missfallens.*

अदृष्टिदान n. *das Sichnichtsehenlassen, das Nichtvortassen* Spr. 196.

अदेय Adj. *nicht zu geben, was nicht gegeben zu werden braucht, was man nicht geben mag* 96,22. Spr. 7764.

अदैव 1) Adj. (f. ई) *den Göttern feindlich.* — 2) m. *Nichtgott* 207,32. *ein* Asura.

अदैवक Adj. (f. आ) *an keinen Gott gerichtet.*

अदैवता f. *keine Gottheit.*

अदैवत्र Adj. *den Göttern nicht zugewandt.*

अदैवपत्नी und अदैवपु Adj. *die Götter nicht liebend.*

अदेवर m. *ein Anderer als ein Schwager* Gaut. 18,7.

अदेवघ्नी Adj. f. *den Schwager nicht tödtend.*

अदेश m. *unrechter Ort.*

अदेशकाल *unrechter Ort und unrechte Zeit.*

अदेश्य Adj. *nicht am Orte befindlich, der bei einer Sache gar nicht zugegen gewesen ist.*

*अदेह m. *der Liebesgott* Gal.

अदैन्य n. *gehobene Stimmung, guter Muth* MBh. 12,274,18.

अदैव Adj. *wobei die Götter nicht betheiligt sind.*

अदैवकृत Adj. *nicht vom Schicksal bewirkt* MBh. 3,63,40.

अदोमर्द und अदोमर्ष Adj. *keine Beschwerden verursachend.*

अदोमय Adj. *aus Jenem gebildet, Jenes enthaltend.*

अदोमूल Adj. (f. आ) *darin wurzelnd* R. 1,53,25.

1. अदोष m. 1) *kein Uebel, — Missstand* Kâts. Ça. 25, 5,25. — 2) *kein Vergehen, keine Sünde* Gaut. 23,29.

2. अदोष Adj. (f. आ) *schuldlos* 120,18. Ragh. 14,34.

अदोषगुणात्मता f. *das Freisein von Fehlern und Vorzügen* Sin. D. 246,20.

अदोषता f. *Fehlerlosigkeit* Sin. D. 603.

अदोह m. *das keine Milch Geben.*

अदौर्बल्य n. *kein Gefühl der Schwäche* Karaka 1,16.

अद्र m. 1) *eine Rohrstab, Stengel.* — 2) **aus Reismehl gebackener Opferkuchen.*

अद्धा Adv. *fürwahr.* अद्धातम Adj. *ganz deutlich, — offenbar* Âit. Âr. 47,16. अद्धातमाम् Adv. *ganz sicher.*

अद्धात्रि m. *der im Besitz der Wahrheit ist, Weiser.*

अद्धाबोधेय m. Pl. *Name einer Schule.*

अद्यालोहकर्ण (vielleicht अद्ध्या°) Adj. *ganz rothe Ohren habend.* अधिरूढाकर्ण v. l.

अद्रिस् Instr. Pl. von अप् *Wasser.*

अद्भुत und einmal अद्रुत 1) Adj. (f. आ) *a) unsichtbar.* — *b) geheimnissvoll; wunderbar* 38,8. 51, 21. 65,6. — 2) m. *a) das Wunderbare als poetischer Rasa.* — *b) eine best. künstliche Schreibart.* — *c) N. pr. des Indra im 11ten Manvantara.* — 3) n. *Wunder, ein ausserordentliches Naturereignis* 220, 33. Spr. 7861. °तम n. *ein sehr grosses Wunder.*

अद्भुतकर्तु Adj. *geheimnissvoll wirkend.*

अद्भुतगीता f. Titel eines Werkes Bühl. Ges. 4,36.

अद्भुततरंगिणी f. desgl. Cat. C. Pr. 222.

अद्भुतत्व n. *Wunderbarkeit.*

अद्भुतधर्म m. *die wunderbare Natur,* Bez. eines der 9 buddhistischen Aṅga Childers s. v.

अद्भुतपुण्य m. N. pr. eines Dichters.

अद्भुतब्राह्मण n. Titel eines Brâhmaṇa.

अद्भुतरामायण n. Titel zweier Werke.

अद्भुतविधि Adj. *wunderbar verfahrend* Kathâs. 18,267.

अद्भुतविवेक m. Titel eines Werkes Cat. NW. Pr. 174

अद्भुतशान्ति f. Titel eines Pariçishṭa zum Atharvaveda.

अद्भुतसागर m. Titel eines Werkes Bühl. Ges. 4,114.

अद्भुतसार m. 1) **das Harz der Mimosa Catechu.* — 2) Titel eines Werkes.

*अद्भुतस्वन m. *Bein. Çiva's.*

*अद्भुताध्यापक m. *ein Mann, der die über Wunder handelnden Bücher lehrt.*

अद्भुतार्थ Adj. (f. आ) *wunderbare Dinge enthaltend* Kâvjâd. 1,38.

अद्भुतावह Adj. (f. आ) *Staunen erregend* Râjat. 7,552. 570.

अद्रुतेक्षण Adj. *an dem kein Fehler wahrzunehmen ist.*

अद्भुतोत्तरकाण्ड n. Titel eines Nachtrags zum Râmâjaṇa.

अद्भुतोपम Adj. *einem Wunder gleichend* MBh. 3, 166,41.

अद्भुतोपमा f. *ein Gleichniss, bei dem ein Wunder, etwas Unmögliches, vorausgesetzt wird,* 248,22.

अद्भ्यस् Dat. und Abl. Pl. von अप् *Wasser.*

अद्मन् n. *Speise, Mahl.*

*अद्मनि m. *Feuer.*

*अद्मर Adj. *gefrässig.*

अद्मसद् m. *Tischgenosse.*

अद्मसख्य n. *Tischgenossenschaft.*

अद्मसदन् m. *Tischgenosse.*

अद्य und selten अद्यै, auch अद्यो (vod.) Adv. *heute; jetzt.* अद्यैव *schon heute, alsbald* 48,16. 163, 7. अद्यापि *noch heute, noch jetzt* 128,28. Spr. 7705. 7726. *schon heute, — jetzt.* अद्यापि mit einer Negation im Satze *noch immer nicht* 43,12. 163,5. 230,5. *jetzt noch nicht; jetzt nicht mehr.* अद्य पूर्वम् und अद्य यावत् (142,2) *bis jetzt.* अद्य प्रभृति und अद्याप्रभ्य *von heute an, von jetzt an* 146,29. 155, 30. अद्येदानीम् = अद्य = इदानीम्.

अद्यतन 1) Adj. *a) heutig, jetzig; jetzt lebend.* — *b) am selben Tage erfolgend.* — 2) f. ई *Aorist.*

अद्यतनीय Adj. *heutig.*

अद्यतस् Adv. von *heute an* Daçak.

अद्यत्व n. *Jetztzeit.*

अद्यदिन n. und अद्यदिवस m. *der heutige Tag.*

अद्यस्य Adj. *das Heute und Morgen enthaltend* Taṇḍja-Br. 9,4,18.

*अद्यश्वीन Adj. 1) *was heute oder morgen erfolgen kann.* — 2) f. आ *unmittelbar vor der Niederkunft sich befindend.*

अद्यसुत्या f. Soma-*Kelterung innerhalb eines und desselben Tages* Kâts. Ça. 12,6,36. Âçv. Ça. 6,11,15. Lâṭj. 1,4,15.

अद्यार्थ n. *das Heute und Morgen.*

अद्याहृत Adj. *heute herbeigeholt.*

अद्यु Adj. *nicht brennend.*

अद्युत् Adj. *glanzlos.*

(अद्यूत्य) अद्यूतिष्य n. *unglückliches Spiel.*

अद्रव Adj. *nicht flüssig* Kîç. zu P. 4,1,54

अद्रवपायिन् Adj. *nichts Flüssiges trinkend* Suçr. 1,239,8.

1. अद्रव्य n. *ungeeigneter Gegenstand, untaugliches Subject* Milav. 14,23.

2. अद्रव्य Adj. *besitzlos.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. Gaim. 6,1,10.

अद्रक्ष्यत् Nom. ag. *nicht sehend* Maitrâjan. 6,11.

अद्रि m. 1) *Fels, Berg* 7,13. 10,4. 99,19. Gobhil. — 2) *Schleuderstein.* — 3) *Stein zum Schlagen des* Soma. — 4) *Wolke.* — 5) Bez. *der Zahl sieben* (wegen der *sieben Hauptgebirge*). — 6) N. pr. eines Sohnes des Vishvagaçva MBh. 3,202,3. — 7) **Baum.* — 8) **die Sonne.*

*अद्रिकदली f. *eine Species der* Kadali Gal.

*अद्रिकर्णी *Clitoria Ternatea Lin.*

अद्रिका f. 1) **Koriander* Nigh. Pr. — 2) N. pr. einer Apsaras.

*अद्रिकीला f. *die Erde.*

अद्रिकृतस्थली f. N. pr. einer Apsaras.

*अद्रिज 1) n. *Erdharz.* — 2) f. आ *a) eine Pfefferart* Râjân. 6,18. — *b) die Göttin* Pârvati.

*अद्रिजतु n. *Erdharz* Nigh. Pr.

अद्रिज्ञा Adj. *felsgeboren.*

अद्रिद्रुत Adj. *durch die Presssteine beschleunigt.*

अद्रितनया f. 1) *die Göttin* Pârvati. — 2) *ein best. Metrum.*

अद्रिदुघ Adj. *mit Steinen gemolken, — ausgepresst.*

*अद्रिद्विष् m. Bein. Indra's.

*अद्रिधन्वन् m. Bein. Çiva's Gal.

*अद्रिनन्दिनी f. die Göttin Pârvatî.

अद्रिबर्हस् Adj. felsenfest RV. TBr. 2,7,12,2.

अद्रिबुध्न Adj. Felsen zum Boden habend, auf Felsen gegründet.

अद्रिभिद् 1) Adj. Felsen spaltend. — 2) *m. Bein. Indra's.

*अद्रिभू f. Salvinia cucullata.

अद्रिभेदन n. 1) das Entzweigehen eines Soma-Steines Kâty. Ça. 25,12,15. — 2) das Spalten der Felsen Spr. 7616.

अद्रिमातृ Adj. den Felsen zur Mutter habend, felsentsprossen.

*अद्रिमाष m. Pl. eine Bohnenart Nigh. Pr.

अद्रिमूर्धन् m. Berggipfel MBh. 12,321,41.

*अद्रिराज् und अद्रिराज (MBh. 3,42,24) m. Fürst der Berge, Bein. des Himâlaja.

अद्रिवत् Adj. (Voc. °वस्) mit Schleudersteinen versehen RV.

*अद्रिशय्य Adj. auf dem Berge ruhend, Beiw. Çiva's.

अद्रिसुत Adj. mit Steinen gekeltert.

अद्रिसंकृत Adj. mit Steinen zermalmt.

अद्रिसानु Adj. auf Bergesrücken weilend RV.

*अद्रिसानुजा f. eine best. Pflanze Nigh. Pr.

*अद्रिसार m. Eisen.

अद्रिसारमय Adj. eisern MBh. 3,173,35.

*अद्रीश m. Fürst der Berge, Bein. des Himâlaja und Çiva's.

अद्रुत Adj. nicht beschleunigt TS. Pâr. 23,20.

अद्रुग्ध Adj. (Nom. अद्रुग्) nicht schädigend, wohlwollend.

अद्रुग्धवाच् und अद्रुग्धवाचस् Adj. dass. RV.

*अद्रुघ्न m. Melia sempervirens Nigh. Pr.

अद्रोघवाच् Nom. sg. nicht übelwollend.

अद्रोघ und अद्रौघ Adj. arglos, wohlwollend. अद्रोघम् Adv. ohne Gefährde.

अद्रौघवाच् Adj. dessen Rede arglos ist.

अद्रौघावित Adj. Arglosigkeit liebend.

1. अद्रोह् m. keine Feindseligkeit, Wohlwollen. अद्रोहसमयं कृ Frieden geloben.

2. अद्रोह् Adj. nicht feindselig Spr. 3591.

अद्रोहिन् Adj. dass.

°अद्वन् Adj. essend.

अद्वय 1) Adj. nicht zweierlei, zweifellos, einig 258, 7. 284,22. — 2) m. a) *ein Buddha. — b) N. pr. = अद्वयानन्द. — 3) n. Nichtdualismus, Monismus.

अद्वयतारक Titel einer Upanishad.

अद्वयत्व n. das nicht zweierlei Sein, Einheit 288,16.

अद्वयवत् Adj. nicht doppelzüngig, aufrichtig, ergeben.

*अद्वयवादिन् m. ein Buddha.

अद्वयस् Adj. = अद्वयवत्.

अद्वयानन्द 1) Adj. dessen Wonne die Einheit ist 253,15. — 2) m. N. pr. eines Lehrers 253,15.

अद्वयामृतपति m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 19,84.

अद्वयाविन् und अद्वयु Adj. = अद्वयवत्.

अद्वार् f. was keine Thür —, kein Thor ist Çat. Br. 11,1,6,3. MBh. 13,123,11.

अद्वार n. 1) dass. Çat. Br. 14,6,9,9. Kâty. Ça. 8,4, 26. 21,4,28. — 2) nicht die rechte Ausgangsgegend Ind. St. 14,321.

1.*अद्विज m. ein Brahman, der durch das Ausgehenlassen des heiligen Feuers seiner Kaste verlustig gegangen ist.

2. अद्विज Adj. keine Brahmanen habend.

अद्वितीय Adj. zweifellos 282,25. 286,8.

अद्वियोनि Adj. nicht aus zwei (Vocalen) hervorgegangen, nicht diphthongisch RV. Pâr. 11,2.

अद्विरुक्तव n. das nicht zweimal Gesagtsein Gaim. 3,6,2.

अद्विर्वचन n. keine Wiederholung Gaim. 2,4,16.

(अद्विषेण्य), अद्विषेणिय und अद्वेष Adj. nicht übelwollend, wohlwollend.

अद्वेषरागिन् Adj. frei von Ab- und Zuneigung.

अद्वेषस् Adv. ohne Abneigung, in friedlicher Gesinnung.

अद्वेष्टृत्व n. Wohlwollen 289,3. 6.

1. अद्वैत n. Nichtdualität, Einheit 288,27. अद्वैतेन mit Ausschluss eines Andern, einzig und allein.

2. अद्वैत 1) Adj. ohne Dualität, zweifellos, einig 261, 7. 284,23. — 2) m. N. pr. = अद्वैतानन्द.

अद्वैतकौस्तुभ m., °चन्द्रिका f., °चिन्तामणि m. und °ज्ञानसर्वस्व n. Titel von Schriften.

अद्वैतत्व n. Nom. abstr. zu 2. अद्वैत 1) Ind. St. 9,154.

अद्वैतदर्पण m., °दीपिका f., °ब्रह्मसिद्धि f., °मकरन्द m. und °रत्नरक्षण n. Titel von Schriften.

*अद्वैतवादिन् m. Bein. Çaṁkarâkârja's Gal.

अद्वैतविद्याविनोद m. und °सिद्धि f. Titel von Schriften.

अद्वैताचार्य m. N. pr. eines Lehrers.

1. अद्वैतानन्द m. 1) die Wonne über den Monismus. — 2) Titel einer Schrift.

2. अद्वैतानन्द m. N. pr. eines Lehrers.

अद्वैतामृत n. Titel einer Schrift.

अद्वैतोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

अद्वैधम् Adv. gleichmässig R. ed. Bomb. 2,118,3.

अध und अधा (alter als अध, अधा) Adv. 1) darauf, dann, alsdann, da. Insbes. nach einem Relativum, einer Temporal- oder Conditional-Partikel. — 2) und, sodann. अध — अध sowohl — als auch 30,12. अध — अध वा entweder — oder. — 3) aber, dagegen, jedoch. — 4) darum, deshalb.

अधउपासन n. euphemistische Bez. des Beischlafs Çaṅk. zu Bṛh. Âr. Up. 6,4,2.

*अधःकर m. der untere Theil der Hand (vom Handgelenk bis zu den Wurzeln der Finger).

अधःकरण n. das Unterordnen Sîk. D. 296,10.

अधःकृष्णाजिनम् Adv. unter das schwarze Fell.

अधःक्रिया f. Erniedrigung, Geringschätzung.

अधःखनन n. das Untergraben Spr. 1516.

*अधःपटु m. Kampher Gal.

अधःपात m. 1) ein Fall nach unten (auch uneig.) Spr. 2887. — 2) = अधःपातन Bhâvapr. 2,99,19.

अधःपातन n. das Fällen (in der Chemie).

अधःपिण्ड Adj. mit den Knöpfchen nach unten Kâty. Ça. 17,4,2.

*अधःपुट n. Nuss der Buchanania latifolia Nigh. Pr.

*अधःपुष्पी 1) Pimpinella Anisum. — 2) Elephantopus scaber. — 3) Phlomis esculenta Râgân. 4,88.

अधःप्रदेश m. Schamtheile Hariv. 8735.

अधःप्राङ्गयिन् (richtig अधःप्राक्शा°) Adj. auf dem Erdboden, nach Osten gewendet, schlafend.

अधन Adj. keinen eigenen Besitz habend, besitzlos; unbemittelt, arm 147,22. zu Spr. 2939.

अधन्य Adj. (f. या) 1) dass. Vielleicht aber fehlerhaft für अधान्य keine Getraide habend. — 2) unglücklich Pâṇ. 23,1.

अधप्रिय Adj. jetzt erfreut RV.

अधर्म 1) Adj. (f. या) a) der unterste. — b) der niedrigste, am Tiefsten stehende, geringste 104,21. 161, 16. 163,11 (auch in der 1ten Bed.). 13. पन्नगाधम der niedrigste unter 46,9. कुरुकुलाधम 59,14. अधर्मैः पर्यष्ट sinke auf die tiefste Stufe. विश्वस्मात् niedriger als Alles. समोत्तमाधमाः Gleiche, Stärkere, Schwächere. — 2) m. eine Art Nebenmann. °प्रभव Adj. (पुत्र) Sâlâvatî bei Uttara im Eingange zu Vaṇîs. Bṛh. 23(21). — 3) f. या eine best. Heroine.

अधमचेष्ट Adj. von der niedrigsten Handlungsweise 104,33.

*अधमब्राह्मण m. ein mit Idolen herumgehender Brahmane Gal.

अधमधी Adj. von ganz geringem Verstande 163,16.

अधमयोनिज Adj. (f. या) von einer ganz niedrigen Mutter stammend 189,22.

अधमर्ण und अधमर्णिक m. Schuldner.

*अधमशाख m. und *°शाखीय Adj.

अधमाङ्ग n. Fuss.

अधमाधम Adj. *unter Allen am Tiefsten stehend* Spr. 2379.

*अधमार्ध m. *der unterste Theil* und *अधमार्ध्य Adj. *zu unterst befindlich.*

अधर 1) Adj. (f. आ) *a) der untere.* अधरं कर् *sich unterwerfen, überwältigen* 3,19. अधरः पद् *unterworfen werden.* — *b) niedriger —, tiefer stehend.* मैं *als ich.* — *c) *in einer Disputation* (Gal.) *oder in einem Process unterliegend.* — 2) m. *a) Unterlippe;* Sg. collect. *die Lippen* 167,29. 219,17. 251, 21. 23. Spr. 7627. fg. Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — *b) *eine Reisart* Gal. — *c) *auch n. pudendum muliebre.* — 3) *f. आ *Nadir.* — 4) *n. *der untere Theil.*

*अधरकण्टक 1) m. *Alhagi Maurorum* Nigh. Pr. — 2) f. °कण्टिका *Asparagus racemosus* Râgân. 4,118.

अधरकण्ठ m. *der untere Hals; der untere —, hintere Theil der Kehle.*

*अधरतस् Adv. *unten.*

*अधरमधु n. *Lippenhonig, Speichel.*

अधरमूल Adj. *mit nach unten gehenden Wurzeln* Çat. Br. 1,3,3,10.

अधरय्, °यति *übertreffen, beschämen* Prasannar. 33,1.

अधरशत्रु Adj. *der seine Nebenbuhler besiegt hat* Maitr. S. 3,4,10.

*अधरस्तात् und *अधरस्मात् Adv. *unten.*

अधराकृ f. *der untere Kinnbacken.*

अधरार्चीन, (अधराच्य) अधरार्चिष und अधरार्च् (f. °र्चीची) Adj. 1) *nach unten gerichtet.* — 2) *nach Süden gerichtet, südlich.* अधरार्क् Adv. *von Süden her.*

अधरार्त् und अधरार्तात् Adv. *unten.*

अधरारणि f. *das untere Reibholz* (bei der Erzeugung des Feuers) 31,1.

अधरी Adv. mit कर् *sich unterwerfen, besiegen, übertreffen.* Mit भू *unterliegen.*

*अधरीण Adj. *unterliegend.*

*अधरेण 1) Adv. *unten.* — 2) Praep. mit Acc. und Gen. *unterhalb.*

*अधरेद्युस् Adv. *den Tag zuvor, vorgestern.*

अधरोत्तर 1) Adj. *a) unterliegend oder gewinnend.* — *b) vorangehend und nachfolgend, früher und später.* — 2) n. *a) eine niedrigere und höhere Stufe, Rangordnung.* — *b) ein Drunter und Drüber, ein Durcheinander.* — *c) Anrede und Entgegnung.*

*अधरोरुक n. *vielleicht ein bis zum Unterschenkel reichendes Gewand* (vgl. अधोरुक) Ind. St. 13,471.

अधरोष्ठ und अधरौष्ठ n. 1) *Unterlippe.* — 2) *Unter- und Oberlippe, die Lippen.* Am Ende eines adj. Comp. f. ई.

अधर्म m. *Ungesetzlichkeit, Unrecht; Schuld* 182, 11. 203,28. 221,16. अधर्मेण *auf eine ungerechte —, ungesetzliche Weise* 41,31. 163,15. Erscheint personificirt.

अधर्मज्ञ Adj. *das Gesetz —, das Rechte nicht kennend* M. 8,59.

अधर्मदण्डन n. *ungerechte Bestrafung* M. 8,127.

अधर्मर्मय Adj. *nicht aus Recht bestehend.*

अधर्मिष्ठ Adj. *das Rechte nicht thuend; ungesetzlich.*

अधर्मशरण Adj. *nicht auf das Gesetz sich stützend* Spr. 464.

अधर्म्य Adj. = अधर्मिष्ठ.

अधर्षण (MBh. 13,17,52) und °णीय Adj. *dem man nicht zu nahe treten darf.*

*अधवा f. *Wittwe.*

*अधश्चर m. *Dieb.*

अधश्चरणावपात m. *das sich Jmden zu Fussen Werfen* 184,15.

*अधश्चोर m. *Dieb.*

अधःशय्य Adj. (f. आ) *auf der Erde liegend.*

अधःशय्य Adj. *auf dem Erdboden schlafend.*

अधःशय्या f. *das Schlafen auf dem Erdboden.*

अधःशय्यासनिन् Adj. *auf dem Erdboden schlafend und sitzend* Gaut. 2,21. 14,27.

*अधःशल्य m. *Achyranthes aspera* Râgân. 4,90.

अधःशायिता f. *das Schlafen auf dem Erdboden* Gaut. 19,15.

अधःशायिन् Adj. *auf dem Erdboden schlafend* 38,10.

अधःशिरस् 1) Adj. *mit nach unten gerichtetem Kopfe.* — 2) m. *eine best. Hölle* VP. 2,6,4.

अधःशीर्ष Adj. = अधःशिरस्.

अधस् 1) Adv. *a) unten* 19,11. 22. 80,12. 106,28. 173,28. *auf dem Erdboden* 35,32. 299,21. अधो ऽधो विद्यमानानाम् *tiefer und tiefer gelegen* 268,4. — *b) hinunter, hinab* 67,5. 152,23. 168,28. 170,27. 173, 16. 180,12. 290,10. अधः कर् *nach unten thun* 163, 9. auch so v. a. *übertreffen* Kâd. 202. — 2) Praep. *a) unter, unterhalb.* α) mit Acc. (gewöhnlich nur auf die Frage wohin) 56,10. verdoppelt 227,6. — β) mit Gen. (gewöhnlich auf die Frage wo) 56,19. 110,25. 111,7. — γ) mit Abl. (auf die Frage wo). — δ) am Ende eines Comp. (auf die Frage wo) 154,22. — *b)* vor (zeitlich) mit Abl. Cit. im Comm. zu Gobh. 1,4,29.

अधस्तन Adj. 1) *der untere.* — 2) *vorangehend* (in einem Buche).

अधस्तराम् Adv. *sehr niedrig, nahe der Erde.*

°अधस्तल n. *die unter Etwas ausgebreitet Fläche, — Stelle.*

अधस्तात् 1) Adv. *a) unten; auf dem Erdboden* 154,12. 169,13. — *b) hinunter, hinab.* — *c) von unten her* 35,22. — *d) in Unterwürfigkeit* 32,21. — *e) vorher* Jâḍ. 1,106. — 2) Praep. *unter, unterhalb* (auf die Frage wo und wohin). *a)* mit dem Gen. 160, 2. — *b)* mit dem Abl. — *c)* am Ende eines Comp.

अधस्ताद्दिश् f. *Nadir.*

अधस्तामिर्वाधम् Adv. *mit den Knöpfchen nach unten* Çat. Br. 7,4,2,10.

अधस्पद् 1) Adj. (f. आ) *unter den Füssen befindlich, unterwürfig.* °पदं कर् *unter die Füsse treten; überwinden.* °पदम् Adv. *unter den Füssen, — die Füsse.* — 2) n. *Ort unter den Füssen* (des Unterworfenen).

अधःस्थ Adj. (f. आ) *unten befindlich, — liegend* Spr. 224. Bâlar. 2,100,22.

अधःस्थानासन n. *das Niedrigerstehen oder -sitzen* Gaut. 2,27.

अधा s. अध.

*अधामार्गव m. *Achyranthes aspera.*

अधारणक Adj. *unerträglich.*

अधार्मिक Adj. *ungerecht, seine Pflichten nicht erfüllend.*

अधार्य Adj. 1) *nicht zu tragen, zu schwer zum Tragen.* — 2) *nicht zurückzuhalten, — aufzuhalten* MBh. 13,35,20. — 3) *dem man obzuliegen nicht vermag.*

1. अधि 1) Adv. *a) in der (die) Höhe.* — *b) in hohem Grade.* — *c) inwendig* 19,20. — *d) ausserdem, überdies* 8,12. — 2) Praep. *a)* mit Acc. α) *über, oberhalb 227,5. — β) *auf — hin, über — hin* Spr. 4035. Auch verdoppelt. — γ) *hin — zu, an — heran* Gaut. 12,41. 13,27. — δ) *in. —* ε) *in Bezug auf. — *b)* mit Instr. *über — hinweg.* — *c)* mit Abl. α) *über* (örtlich und im Vergleich). — β) *von — herab, von — her* (örtlich und zeitlich), *von — hinweg, aus — hervor* 8,11. 14,12. 16,13. — γ) *nach* (zeitlich) Ait. Up. 4,3. — δ) *um — willen.* — ε) *anstatt* ṚV. 1, 140,11. — ζ) *in Bezug auf.* — *d)* mit Gen. *nach* (zeitlich). — *e)* mit Loc. α) *über* (der Zahl und dem Range nach). *über und zugleich unter (der Stellung nach) 228,10. 11. — β) *auf, auf — hin, in, an* 8,9. 14,17. 15,27. — γ) *gegen, in Bezug auf* 36, 22. *wider* VS. 20,17. — *f)* am Ende eines Comp. *über* (der Zahl nach).

2.* अधि 1) m. = आधि *Seelenleiden.* — 2) f. = धवि *eine Frau zur Zeit der Katamenien.*

अधिक 1) Adj. (f. आ) a) *überschüssig, den Ueberschuss bildend, hinzukommend, mehr seiend.* — b) *das gewöhnliche Maass überschreitend, überfliessend, mit einem Ueberschuss versehen, mehr oder grösser als gewöhnlich, gesteigert, ausserordentlich* 40,1. 303,14. 310,17. Spr. 7818. Das den Ueberschuss oder Ueberfluss ausdrückende Wort steht im Instr. (Spr. 6681, v. l.) oder geht im Comp. voran Chr. 99,31. 195,19. 233,23. 235,4. एकमधिकं शतम् = एकाधिकं शतम् 101 MBh. 3,72,9. — c) *der Aöchste, beste* Spr. 6089. — d) *überwiegend, überlegen, höher stehend, mehr, grösser, stärker, heftiger, vorzüglicher, mehr geltend* 130,22. 250,7. गुणतस् *überlegen an*, सप्ताधिक desgl. Vet. in LA. 29, 1. Das beim Vergleich Zurücktretende steht im Abl. (63,25. 168,23. 176,14. 182,22. 197, 20. 228,7. Spr. 7687), Instr. oder Gen. oder geht im Comp. voran (51,27. 122,27. 171,20). शताधिका *über das Hundert hinausgehend* 75,2. In dieser Bed. auch अधिकतर् Spr. 2316. — e) *darüber* (Abl.) *hinaus liegend, entfernter* (von der Zeit) Suça. 2, 295,5. व्यधिके ततः *zwei (Jahre) später* M. 2,65. — f) **dem Maasse nach niedriger stehend, kleiner als* (Abl.). — 2) अधिकम् und अधिक° Adv. a) *mehr als gewöhnlich, in hohem Grade, sehr* 165,6. 175, 21. 319,3. — b) *mehr, in höherem Grade, stärker* 96,26. Das beim Vergleich Zurücktretende im Abl. oder im Comp. vorangehend 126,20. 113,26. अधिकतरम् dass. — 3) n. a) *Ueberschuss.* — b) in der Rhetorik *das Uebermaass —, Grössersein u. s. w. des Enthaltenden* (Beispiel Spr. 1764) *oder des Enthaltenen* Vâmana 4,2,11. Kâvyâd. 10, 42. Sin. D. 723.

*अधिककपटक m. *Alhagi Maurorum* Râgân. 4,44.

अधिककोध Adj. *überaus erzürnt* Rasa. 12,90.

अधिकगुण Adj. *vorzügliche Eigenschaften besitzend* Suça. 1,187,17. Davon Nom. abstr. °ता Mṛicch. 20, 1.

अधिकत्व n. *das Zuviel.* Am Ende eines Comp. *des Ueberwiegen —, Vorherrschen von.*

अधिकदस्र m. *Ueberzahn* Suça. 2,127,1.

अधिकमास m. *Schaltmonat.*

अधिकरण n. (am Ende eines adj. Comp. f. आ) 1) *Substrat, das worauf Etwas bezogen wird.* — 2) *Stoff, Substanz.* — 3) *Fach, Zweig, Branche* Spr. 6926. — 4) *ein einem speciellen Gegenstande gewidmeter Abschnitt, Artikel, Paragraph.* — 5) *Gericht, Gerichtshof.* — 6) in der Gramm. *das worauf, worin, woran, wo oder wann Etwas geschieht oder Statt findet, der Begriff des Locativs* 224,13. 233,3. 237,28. 238,17.

अधिकरणकौमुदी f., °चन्द्रिका f. und °चुलक m. Titel von Schriften.

अधिकरणन्यायमाला f. Titel einer Schrift.

अधिकरणमण्डप *Gerichtshalle* Kâd. 98.

अधिकरणमाला f. und °रत्नमाला f. Titel von Schriften.

अधिकरणलेखक m. *Gerichtsschreiber* Kâd. 98.

अधिकरणसिद्धान्त m. *eine Hauptwahrheit, aus der andere Wahrheiten sich von selbst ergeben,* Nyâyas. 1,1,30. Kârana 3, 8.

अधिकरणिक m. *Richter.* Vgl. आधि°.

*अधिकर्द्धि Adj. = समृद्ध.

अधिकर्मकर und °कर्मकृत् m. *Oberaufseher über die Arbeiter.*

अधिकर्मकृत m. *Oberaufseher, Verwalter, Schaffner.*

*अधिकर्मिक m. *Oberaufseher über einen Markt.*

अधिकल्पेन् Adj. etwa *Uebervortheiler* (im Spiele).

अधिकवयस् Adj. *in vorgerückten Jahren* Vasis. 83.

*अधिकषाष्टिक Adj. *über sechzig werth* u. s. w.

अधिकष्ट n. *grosses Elend, grosser Jammer.*

*अधिकसप्ततिक Adj. *über siebzig werth* u. s. w.

अधिकातर Adj. (f. आ) *eine überschüssige Silbe habend* Nir. 7,13.

अधिकाङ्ग 1) Adj. (f. ई) *ein überzähliges Glied habend.* — 2) m. n. **eine auf dem Panzer über die Brust getragene Schärpe.*

अधिकाधिक Adj. *stets wachsend, — zunehmend* 175,28.

अधिकार m. (am Ende eines adj. Comp. f. आ) 1) *Oberaufsicht, Verwaltung, Amt* 149,3. — 2) *Berechtigung, Anspruch, Befähigung zu* (Loc.). — 3) **Prärogative eines Fürsten.* — 4) *das Trachten nach* (Loc.). — 5) *das worauf Etwas bezogen wird; am Ende eines adj. Comp. bezüglich auf.* — 6) *ein der Besprechung eines bestimmten Gegenstandes gewidmeter Abschnitt in einem Lehrbuch, das Kapitel von* (geht im Comp. voran) 239,3. — 7) bei den Grammatikern *der an die Spitze eines neuen Abschnittes gesetzte Gegenstand, über den von da an gehandelt werden soll und der in allen folgenden Regeln bis zu einem neuen Abschnitte in derselben grammatischen Form, in der er am Anfange auftritt, zu ergänzen ist.* 221,6. 226,25.

अधिकारक Adj. *einen Gegenstand vorführend, einleitend* TS. Prât. 22,6.

अधिकारपुरुष m. *Beamter.*

अधिकारमाला f. und °संग्रह m. Titel von Schriften.

अधिकारस्थ Adj. *in einem Amte stehend.* पुरुष *Beamter* Spr. 7638.

अधिकारिता f. und अधिकारित्व n. *Oberaufsicht über* (Loc. oder im Comp. vorangehend).

अधिकारिन् 1) Adj. a) *ein Amt bekleidend; die Oberaufsicht über Etwas* (geht im Comp. voran) *habend* 109,21. — b) *Ansprüche auf Etwas* (geht im Comp. voran) *habend; zu Etwas geeignet, tauglich* 253,28. 254,5. 256,24. — 2) *m. *Mensch.*

अधिकार्धवचन n. *Uebertreibung.*

*अधिकार्म.

अधिकृत m. *Haupt, Aufseher, Verwalter, Chef, Beamter* (das Amt im Loc. oder im Comp. vorangehend).

°अधिकृतत्व n. *das über Etwas Gesetztsein, das Bestimmtsein zu.*

*अधिकृत्वम् Adv. *in Bezug auf* Kṛishṇa.

*अधिक्रम m. *Angriff.*

अधिक्षेतृ m. *Beherrscher.*

अधिक्षेप m. *Beschimpfung, Verspottung.*

अधिगन्तृ Nom. sg. *Finder* Gaut. 10,38.

अधिगन्तव्य Adj. 1) *zu erlangen, zu gewinnen* 191, 32. — 2) *zu erreichen, zu ergründen* Spr. 1339. — 3) *zu studiren.*

अधिगम m. 1) *Auffindung, Erlangung, Antreffung, Habhaftwerdung* Gaut. 10,39. — 2) *Gewinn.* — 3) *Erfahrung, Erleidung.* — 4) *Gewinnung einer Ueberzeugung, Erkenntniss* Gaut. 11,23. — 5) *Studium, das Lernen, Lesen.*

अधिगमन n. 1) *das Erlangen, Antreffen, Habhaftwerden.* — 2) *Studium, das Lesen.*

अधिगम्य Adj. 1) *wohin man zu gelangen hat* Bhâg. P. 5,10,10. — 2) *zugänglich.* — 3) *erkennbar, fassbar.* — 4) *zu studiren.*

(अधिगर्त्य) अधिगर्तिष Adj. *auf dem Wagensitze befindlich.*

अधिगर्व Adj. *vom Rind —, von der Kuh kommend* AV. 9,6,29.

अधिगुण Adj. *mit hohen Eigenschaften begabt.*

अधिगोपृ Nom. sg. *Hüter.*

अधिचङ्क्रम Adj. (f. आ) *über Etwas kriechend* AV. 11,9,16.

अधिचर Adj. *überschüssig.*

अधिचरण in स्वधि°.

*अधिज्ञ Adj.

अधिजनन n. *Geburt.*

अधिज्ञानु Adv. *auf das Knie.*

अधिजिह्व m. *Ueberzunge, Geschwulst an der Zunge.*

अधिजिह्विका f. 1) dass. — 2) **Zäpfchen im Halse* Nigh. Pr.

अधिप्य Adj. *mit aufgezogener Sehne* Çat. Br. 14,

6, 8, 2. धैधिष्यधन्वन् Adj. *an dessen Bogen die Sehne aufgezogen ist* 9,1,2,6. Ch. 96,2. धधिष्यता f. Nom. abstr.

धधिज्योतिषम् Adv. *in Bezug auf das Leuchtende.*

धधित्यका f. *Bergebene, Bergplateau* Çiç. 4, 40.

धधिदण्डनेतर् m. *der oberste Richter, Jama* Bhâg. P. 3,16,10.

धधिदन्त m. *Ueberzahn.*

धधिदिन n. *überschüssiger Tag.* Pl. *die höhere Zahl der Lunartage im Ahargaṇa im Vergleich zu den Solartagen* Siddh. Çir.

धधिदीधितिभाष्य m. Titel einer Schrift.

धधिदेव m. *ein höchster Gott.*

धधिदेवतम् Adv. *in Bezug auf die Götter.*

धधिदेवता f. *eine höchste Gottheit, Schutzgottheit.*

धधिदैवन n. *Spielbrett beim Würfelspiel.*

धधिदैव n. *die den Agens einer Thätigkeit leitende Gottheit* Gop. Br. 1,4,2.

धधिदैवत n. *Schutzgottheit* und = धधिदैव.

धधिदैवतम् Adv. *in Bezug auf die Gottheit, — das göttliche Princip.*

धधिदैवत्य n. *die oberste göttliche Stellung unter* (Abl.) Maitrâyaṇ. 4, 6.

धधिनाथ m. 1) *Oberherr.* — 2) N. pr. eines Autors.

धैधिनिर्णिज् Adj. *in ein Prachtgewand gehüllt.*

धधिप m. *Gebieter, Herr, Oberhaupt; Regent* in der Astrol.

धैधिपति m. 1) dass. — 2) *Wirbel auf dem Kopfe.*

धधिपतिवती Adj. f. *den Herrn in sich enthaltend* Maitrâyaṇ. 6, 8.

धैधिपत्नी f. *Oberherrin.*

धधिपथैम् Adv. *über einen Pfad hinweg.*

धधिपा m. *Gebieter, Herrscher.*

धधिपांसुल Adj. *überaus staubig.*

धधिपाश m. *Knebel* Kauç. 49.

धधिपुरुष m. *der höchste Geist* Gaim. 6,2,16.

धधिपूतभृतम् Adv. *über dem den gereinigten* (Soma) *enthaltenden* (Kübel).

धधिपूरुष m. *der höchste Geist* VP. 1,12,59.

धधिपेषण Adj. *worauf Etwas zermalmt wird.*

धधिपौरुष n. *die höchste Manneskraft* MBh. 13, 16, 18.

धधिप्रजम् Adv. *in Bezug auf die Nachkommenschaft, — Familie.*

धधिप्रज्ञम् Adv. *in Bezug auf die Erkenntniss* Kaush. Up. 3, 8.

धैधिप्रष्टिवाह n. *das Joch am Prashṭi-Pferde.*

धधिप्लवन n. *das Hinüberspringen über* (im Comp. vorangehend).

धधिफाणित Adj. *mit verdicktem Zuckerrohrsaft übergossen* MBh. 13, 64, 26.

धधिबल n. 1) *das Ueberbieten* (Rede durch Rede). — 2) in der Dramatik *hinterlistiger Anschlag.*

धधिबाधितर् Nom. ag. *Belästiger, Quäler.*

धधिबुध्नु Adj. *der die Oberhand bekommen will.*

*धधिभू m. *Herrscher, Gebieter.*

धधिभूत n. *das Gebiet oder Object des Agens.*

धधिभूमम् Adv. *in Bezug auf die Wesen* Kaush. Up. 3, 3.

धैधिभोजन n. *Zugabe.*

धधिमखम् Adv. *bei Gelegenheit eines Opfers.*

धधिमन्थ m. *eine best. Krankheit des Auges.*

धधिमन्थन 1) Adj. *womit gerieben wird.* — 2) n. *das* (harte) *Holzstück, welches auf dem* (weichen) *gerieben wird.*

धधिमांस und °क n. *von Speichelfluss begleitete schmerzhafte Anschwellung des Zahnfleisches in der Gegend des Weisheitszahnes.*

धधिमांसार्मन् n. *eine best. Krankheit des Weissen im Auge* Suçr. 2,310,9.

धधिमात्र Adj. *übermässig* Jogaś. 2, 34. Davon Nom. abstr. °त्व n. 1,22.

धधिमात्रकारुणिक (धतिमात्र°?) n. N. pr. eines Mannes.

धधिमात्रम् Adv. *in Bezug auf die Lautmaasse.*

धधिमास und °क m. *Schaltmonat.*

धधिमासदिन n. = धधिदिन Comm. zu Siddh. Çir.

धधिमित्र n. in der Astrol. *gelegentlicher Freund* Varâh. Bṛh. 13,1. Davon Nom. abstr. °ता f. Utpala zu 22,8.

धधिमुक्ति f. *Neigung, starker Zug nach; Vertrauen* (buddh.).

धधिमुक्तिक 1) m. Bein. Mahâkâla's. — 2) am Ende eines adj. Comp. = धधिमुक्ति Lalit. 312,2.

*धधिमुक्तिका f. *Perlmutter* Nigh. Pa.

धधिमोक्ष m. buddh. = धधिमुक्ति.

1. धधियज्ञ m. *das höchste Opfer.*

2. धधियज्ञ Adj. *auf das Opfer bezüglich.* °यज्ञम् Adv. *in Bezug auf das Opfer.*

*धधियाग n. = धधिकाङ्ग 2).

धधियोग m. *eine best. Constellation* Varâh. Bṛh. 13,2.

धधियोध R. Gorr. fehlerhaft. पुधि यो ed. Bomb. 6, 48, 24.

धैधिरज्जु Adj. *einen Strick mit sich führend.*

धैधिरथ 1) Adj. a) *auf dem Wagen stehend, zu Wagen seiend;* m. *Kämpfer zu Wagen, Wagenlenker.* — b) *durch einen Wagen vermehrt, nebst einem Wagen.* — 2) m. N. pr. verschiedener Männer. — 3) n. *Wagenlast.*

धधिरथीय n. कुत्सस्य Name eines Sâman.

धधिराज् und °राज (137,20. 139,6) m. *Oberherrscher, Oberhaupt.*

धधिराजता f. *Oberherrschaft über* (Gen.).

धधिराजन् m. *Oberherrscher, Oberhaupt.*

धधिराज्य n. 1) *Oberherrschaft.* — 2) N. pr. eines *Reiches.*

धधिराज्यकुशाय m. N. pr. eines Reiches MBh. 1, 9, 44.

धधिराष्ट्र n. N. pr. eines *Reiches.*

धैधिरूक Adj. *Goldschmuck an sich tragend.*

धधिवठाकर्ण Adj. v. l. zu धधालोरुकर्ण Maitr. S. 3,13,3.

धधिरोढव्य n. impers. *zu steigen auf* (Loc.).

धधिरोपण n. *das Aufsteigenlassen, Aufsetzen auf* (im Comp. vorangehend).

धधिरोहण 1) n. *das Steigen auf* (Loc. oder im Comp. vorangehend), *Besteigen* Çat. Br. 7,3,3,17. — 2) *f. ई *Leiter.*

*धधिरोहिणी f. *Leiter.*

धधिलोक m. *die höchste Welt.*

धधिलोकम् Adv. *in Bezug auf die Welten.*

धधिवक्तर् Nom. ag. *Fürsprecher oder Segner.*

धधिवङ्ग n. N. pr. eines Waldes.

*धधिवचन n. *Beiwort, Name, Benennung.*

धधिवत्सर n. *das Jupiterjahr von 361 Tagen.*

धधिवपन n. *das Aufstreuen.*

धधिवर्चस् n. *Abtritt* Gobh. 1,4,10. °वर्च n. v. l.

धधिवर्त्तन n. *das an's Feuer Rücken.*

धधिवसति f. *Wohnstätte, Wohnung.*

धैधिवस्त्र Adj. *mit Gewändern bekleidet.*

धधिवाक् m. *Fürsprache oder Segen.*

धधिवाज्यकुलाय m. N. pr. eines Reiches MBh. 6,352.

धधिवाद m. *Beleidigung mit Worten* Maitr. S. 3,2,3.

1. धधिवास m. 1) *Bewohner.* — 2) *Nachbar* 215, 6. 11. — 3) *Wohnung, Wohnort, Sitz* 216, 23 (am Ende eines adj. Comp. f. घा).

2. धधिवास m. *Ueberwurf, Decke.*

3. धधिवास m. *Parfüm* MBh. 3,43,17. Davon Nom. abstr. °ता Spr. 2562.

धधिवासन n. 1) *das Parfümiren* 246, 23. — 2) *Einweihen* (einer Götterstatue). °मण्डप *die Festhütte, in der dieses geschieht.*

धधिवासना f. *Willfahrung* (buddh.).

धधिवासभूमि f. *Wohnort.*

*धधिवासित n. *Wohnung* Gal.

°धधिवासिन् Adj. *wohnend, wachsend in.*

धधिवाह m. *Aufseher über das Gespann.*

अधिवाक्न m. N. pr. eines Mannes.

अधिविकर्तन n. *ferneres Zerschneiden.*

अधिविज्ञान n. *höchstes Wissen.*

अधिविद्यम् Adv. *in Bezug auf das Wissen.*

अधिवृतमूर्ये Loc. *zur Zeit, wo nur noch die Baumwipfel von der Sonne beschienen werden.* Am Anf. eines Comp. °सूर्य° Gaut. 5, 40.

अधिवेत्तव्या Adj. f. *durch eine zweite Frau hinzuzusetzen* 193, 10. 11.

अधिवेदन n. *das Heirathen einer zweiten Frau bei Lebzeiten der ersten* Verz. d. Oxf. H. 85, a, 27.

अधिवेदम् Adv. *in Bezug auf den Veda.*

*अधिवेदिका und *°वेदिनी f. *eine zweite Frau bei Lebzeiten der ersten* Gal.

अधिवेद्या Adj. f. = अधिवेत्तव्या 193, 1.

अधिवेश्म Adv. *im Hause.*

अधिशय m. *Zuschuss* Lit. 6, 5, 13. 18. 19. 23. 24. 28.

अधिशिरस् Adv. *über den Kopf* Kauç. 27.

अधिश्रयण 1) n. *das auf's Feuer Setzen.* — 2) *f. ई *Ofen.*

अधिश्रयणीय Adj. *auf das* Adhiçrajana *bezüglich.*

अधिश्रयितवै Dat. Inf. *auf's Feuer zu setzen.*

अधिश्री Adj. *auf der Höhe des Glücks stehend.*

अधिश्रोत्रम् Adv. *an den Ohren.*

अधिषवण 1) Adj. *zum Pressen* (des Soma) *dienend.* — 2) n. a) *Presse*, namentlich Du. *die beiden Theile derselben: der Deckel und der durchlöcherte Trog.* — b) *das Fell, auf welchem der ausgepresste* Soma-*Saft läuft.*

(अधिषवण) अधिषवणिय m. Du. *die beiden Theile der* Soma-*Presse.*

अधिष्टातृ Nom. ag. (f. °त्री) *Vorsteher, der über Jmd oder Etwas gesetzt ist.* Davon Nom. abstr. °तृत्व n.

अधिष्ठान n. 1) *Standort, Grundlage, Sitz, Platz* 106, 12. — 2) *Standplatz des Kriegers auf dem Wagen* Sinav. Br. 3, 6, 4. — 3) *Residenz.* — 4) *Anwesenheit* Hit. — 5) *Herrschaft, hohe Stellung, Macht.* — 6) *Segen* (buddh.).

अधिष्ठानवत् Adj. *auf fester Grundlage ruhend.*

अधिष्ठायक Adj. *über Etwas stehend, beaufsichtigend.*

अधिष्ठेय Adj. *zu beherrschen; was beherrscht wird.*

अधिष्ण्य und °क (Vaitân. 18) Adj. *keinen* Dhishnja *genannten Nebenaltar habend.*

अधिसीमकृष्ण m. N. pr. eines Fürsten VP. 4, 21, 2.

अधिसेनापति m. *Oberheerführer.*

*अधिस्त्रि Adv. = स्त्रियाम्.

अधिस्त्री f. *eine hochstehende Frau.*

अधिस्पर्शम् Adv. *in Bezug auf die Berührung.*

*अधिहरि Adv. = हरौ.

अधिहस्ति Adv. *auf einem Elephanten.*

अधिहस्त्य n. *ein in der Hand gehaltenes Geschenk, mit dem man vor seinem Lehrer u. s. w. erscheint.*

अधीक् *die Wurzel* इ, एति *mit* अधि 235, 20.

अधीकार m. 1) *Oberaufsicht, Verwaltung* (mit Loc.). — 2) *Befähigung.*

अधीतवेद (!) Adj. *der den* Veda *durchstudirt hat* Cat. Br. 14, 6, 11, 1.

अधीति f. 1) *Erinnerung.* — 2) *Studium.*

अधीतिन् Adj. 1) *belesen, bewandert in* 233, 3. — 2) *mit dem Studium der heiligen Schriften beschäftigt.*

अधीन Adj. (f. आ) meist am Ende eines Comp. 1) *liegend auf* Spr. 6012. — 2) *Jmdn gehörig.* — 3) *untergeben, untergeordnet, abhängig von.*

अधीनत्व n. *Unterthanenschaft, Abhängigkeit.*

अधीमन्थ m. = अधिमन्थ.

1. अधीर 1) Adj. (f. आ) a) *nicht fest, beweglich.* — b) *unentschlossen, wankelmüthig, ängstlich, kleinmüthig.* Eine solche Heroine geschildert Spr. 7028. — 2) *f. आ *Blitz.*

2. अधीर Adj. (f. आ) *unverständig.*

अधीरता f. *Kleinmuth.*

अधीरात्त Adj. *mit beweglichen Augen* 249, 31.

1. अधीवास m. *Wohnung, Wohnort, Sitz.*

2. अधीवास m. *Ueberwurf, Mantel.*

1. अधीवासस् n. dass. Vaitân. 36.

2. अधीवासस् Adv. *über dem Kleide.*

अधीश m. *Oberherr, Fürst, Gebieter.* Davon Nom. abstr. °ता f. 139, 19.

*अधीशितृ Nom. ag. *Gebieter* so v. a. *Gatte, Geliebter.*

*अधीश्वर m. 1) *Oberkönig.* — 2) *ein* Arhant *bei den* Gaina.

अधुना Adv. *jetzt.*

अधुनातन Adj. *jetzig.*

*अधुर Adj. *unbelastet.*

अधूमक Adj. *rauchlos.*

अधृत Adj. *sich nicht ruhig verhaltend* TS. 5, 3, 2, 1. Auch als Beiw. Vishṇu's.

अधृति f. 1) *Unruhe, Unbehaglichkeit.* — 2) *Wankelmuth.*

अधृष्ट Adj. 1) *unwiderstehlich, unbezwinglich* 11, 9. 18, 2. — 2) *nicht keck, bescheiden, schüchtern* Pârâç. III, 193.

अधृष्य 1) Adj. a) *an den man sich nicht wagt.* — b) **stolz.* — 2) f. आ N. pr. eines Flusses.

अधेनु f. *eine nicht milchende Kuh* Gaut. 9, 19. Uebertr. so v. a. *etwas Unfruchtbares.*

अधैर्य n. *Wankelmuth, Kleinmuth.*

अधोघर्त Adj. *nicht bis zur Achse reichend.*

*अधोऽम्बुक n. *Untergewand.*

अधोक् 3. Sg. Imperf. vom दुह्.

अधोऽक्षज Adj. *unter einer Achse geboren;* m. Bein. Vishṇu's.

अधोऽक्षम् und °क्षेण Adv. *unter der Achse.*

अधोगत Adj. 1) *untergegangen* und *tief sich verneigend* Spr. 3076. — 2) *nach unten verschoben* (eine Art des Beinbruchs) Çâṅkh. S. 1, 7, 11. Bhâvapr. 5, 125.

1. अधोगति f. *Gang nach unten* (auch zur *Hölle*), *das Sinken.*

2. अधोगति Adj. *nach unten gehend; zur Hölle fahrend.*

अधोगमन n. *das Abwärtsgehen* Taitt. Ar. 32.

*अधोघण्टा f. *Achyranthes aspera.*

अधोजानु Adv. *unterhalb des Knies* Çat. Br. 13, 8, 3, 12. Kâtj. Ça. 21, 4, 18.

*अधोजिह्विका f. *Zäpfchen im Halse.*

*अधोदारु n. *Sitzstuhl von Holz.*

*अधोदिश् f. *Nadir.*

1. अधोदृष्टि f. *Blick zur Erde.*

2. अधोदृष्टि Adj. *den Blick nach unten gerichtet.*

अधोदेश m. *der untere Theil des Leibes* Manu. zu VS. 29, 11.

अधोनयन n. *das Herunterbringen.*

अधोनिलय m. *Hölle* Spr. 3177.

अधोनिवीत Adj. *mit heruntergestreifter Opferschnur* Âçv. Grihj. 4, 2, 9.

अधोपक्रास m. *ein Spiel in den unteren Regionen* so v. a. *Beischlaf.*

अधोबिन्दु Adj. *dessen Tropfen nach unten laufen* Jogat. Up. 9.

अधोभक्त m. *nach dem Essen genommene Arznei.*

अधोभाग Adj. = अधोगत 2) Bhâvapr. 5, 125.

अधोभाग m. 1) *der untere Theil; Tiefe.* — 2) *der untere Theil des Leibes* 217, 6.

*अधोभुवन n. *Unterwelt.*

*अधोभूमि f. *unten —, am Fusse eines Berges gelegenes Land.*

*अधोमर्मन् n. *After.*

अधोमुख 1) Adj. (f. ई) a) *mit nach unten gerichtetem Gesicht* 65, 17. 27. — b) *nach unten gerichtet* 99, 8. 317, 7. zu Spr. 1519. — 2) m. a) *eine best. Hölle* VP. 2, 6, 17. — b) *Bein. Vishṇu's. — 3) *f. आ *eine best. Pflanze,* = गोजिह्वा. — 4) *f. ई *ein best. Vogel* Gal.

अधोराम Adj. *unten am Leibe dunkelfarbig.*

अधोलम्ब m. *Senkrechte* Colebr. Alg. 68.

*अधोलोक m. *Unterwelt.*

*अधोवदन Adj. 1) *mit nach unten gerichtetem Gesicht.* — 2) *nach unten gerichtet.*

अधोवर्षम् Adj. *nach unten taumelnd, zu Boden sinkend.*

अधोवायु m. *Furz.*

अधोऽवेक्षितृ Adj. *zur Erde blickend* Spr. 989, v.l.

अधोऽश्वम् Adv. *unter das Pferd.*

अधौत Adj. *ungewaschen* Pân. Gaṇ. 2,6,20.

अध्यंस Adj. *auf der Schulter liegend.*

अध्यक्ष 1) Adj. (f. आ) *a) mit eigenen Augen sehend, Augenzeuge.* — *b) wahrnehmbar.* — 2) m. *a) Aufseher* 19,27. — *b) *Mimusops Kauki.*

अध्यक्षतस् Adv. *in Bezug auf die Silben.*

अध्यग्नि Adv. *über dem Feuer* (bei der Trauung).

*अध्यच् Adj. *nach oben gerichtet.*

अध्यणुमात्रिक Adj. *um ein Viertel einer Mora länger* Comm. zu TS. Prât. 22, 13.

अध्यण्डा f. *Carpopogon pruriens* und *Flacourtia cataphracta.*

अध्यधित्तेप m. *frecher Tadel.*

अध्यधीन Adj. *vollkommen abhängig, Sclave.*

अध्यधीनैस् Instr. Adv. *in die Nähe von, dicht zu — hin* 30, 1.

अध्ययन n. *Studium, das Lesen* (insbes. der heiligen Schriften); *das Lernen von Jmd* (Abl.)

अध्ययनदानिक Adj. *in der Unterweisung im Studium bestehend* Sucr. 1, 8, 6.

अध्ययनसंप्रदान n. *Unterweisung im Studium.* Davon °दानीय Adj. *darauf bezüglich* Sucr. 1, 8, 2.

अध्ययनादान n. *Empfang von Unterricht von Jmd* (Abl.)

*अध्ययनीय Adj. *zu studiren, zu lesen.*

अध्यर्ध 1) Adj. (f. आ) *anderthalb.* — 2) f. आ *ein Backstein von best. Grösse* Çulbas. 3, 38. 121. 137.

*अध्यर्धक Adj. *für anderthalb gekauft u. s. w.*

*अध्यर्धकंस 1) m. *anderthalb* Kaṃsa *(ein best. Maass).* — 2) Adj. *so viel enthaltend.*

*अध्यर्धकाकिणीक Adj. *anderthalb* Kâkiṇi *werth u. s. w.*

*अध्यर्धकार्षापण 1) m. *anderthalb* Kârshâpaṇa. — 2) Adj. *so viel werth u. s. w.*

*अध्यर्धकार्षापणिक Adj. = अध्यर्धकार्षापण 2).

*अध्यर्धखारीक Adj. *anderthalb* Khârî *enthaltend.*

*अध्यर्धपण Adj. *anderthalb* Paṇa *werth u. s. w.*

*अध्यर्धपाद Adj. *anderthalb Viertel werth u. s. w.*

*अध्यर्धप्रतिक Adj. *anderthalb* Kârshâpaṇa *werth u. s. w.*

*अध्यर्धमाष Adj. *anderthalb* Mâsha *wiegend.*

*अध्यर्धविंशतिकीन Adj. *dreissig werth u. s. w.*

*अध्यर्धशत 1) n. *hundertundfünfzig.* — 2) Adj. *so viel werth u. s. w.*

*अध्यर्धशतमान 1) m. *anderthalb* Çatamâna. — 2) Adj. *so viel werth u. s. w.*

*अध्यर्धशत्य Adj. *hundertundfünfzig werth u. s. w.*

*अध्यर्धशाण 1) m. *anderthalb* Çâṇa. — 2) Adj. *so viel wiegend.*

*अध्यर्धशाणीय Adj. = अध्यर्धशाण 2).

*अध्यर्धशातमान Adj. = अध्यर्धशतमान 2).

*अध्यर्धसूर्प 1) m. n. *anderthalb* Çûrpa. — 2) Adj. *so viel enthaltend.*

*अध्यर्धसहस्र 1) n. *tausendfünfhundert.* — 2) Adj. *so viel werth u. s. w.*

*अध्यर्धसाहस्र Adj. = अध्यर्धसहस्र 2).

*अध्यर्धसुवर्ण 1) m. n. *anderthalb* Karsha *Gold.* — 2) Adj. *so viel werth u. s. w.*

*अध्यर्धसौवर्णिक Adj. = अध्यर्धसुवर्ण 2).

अध्यर्धेड Adj. *anderthalb* Iḍâ *enthaltend.* n. Name eines Sâman Târpya-Ba. 18,11,1. सोमसामन् n. dass.

अध्यर्बुद n. *Uebergeschwulst, Uebergewächs.*

अध्यर्षणीय Adj. *hoher Ehren werth.*

अध्यवसान n. (adj. Comp. f. आ) *das Gewinnen einer festen Ansicht, das sich für Etwas Bestimmen.*

अध्यवसाय m. 1) dass. — 2) *Beschlussfassung, fester Vorsatz.* — 3) buddh. *blosse Meinung* Sarvad. 22, 17.

अध्यवसायक m. = अध्यवसाय 2).

अध्यवसायित Adj. *fest beschlossen.*

अध्यवसायिन् Adj. *sich zu Etwas entschliessend* 103, 29.

अध्यवसिति f. *Voraussetzung.*

अध्यवसेय Adj. buddh. *was man sich bloss vorstellt* Sarvad. 22, 16.

अध्यवहनन Adj. *worauf gedroschen wird.*

अध्यशन n. *das Zusichnehmen von Speisen, bevor die vorangegangene Mahlzeit verdaut ist.*

*अध्यश्व Adj. *zu Pferde sitzend.*

अध्यस्थ्य n. *Oberfläche eines Knochens.*

अध्यस्थि n. *Ueberknochen.*

अध्याण्डा f. *eine best. Pflanze* (vgl. अध्यण्डा).

अध्यात्म 1) Adj. *der Person angehörig, persönlich eigen.* — 2) n. *a) die höchste Seele.* — *b) die Seele als Agens einer Thätigkeit.*

अध्यात्मकल्पतरु m. und °चिन्तामणि m. Titel von Schriften.

अध्यात्मम् Adv. 1) *in Bezug auf die Person,* — *das Selbst,* — *die Allseele.* — 2) *zu sich hin; an sich, am Leibe* Gop. Br. 2, 5, 2.

अध्यात्मप्रदीपिका f., °बोध m., °मीमांसा f., °रामायण n., °विभोपदेशविधि m., °शास्त्र n. und °सुधातरंगिणी f. Titel von Schriften.

अध्यात्मिक Adj. *auf den höchsten Geist oder auf die Seele bezüglich.* Richtiger आध्या°.

अध्यात्मोत्तरकाण्ड n. *das letzte Buch des* Adhjâtmarâmâjaṇa.

अध्यापक m. *Lehrer.*

अध्यापन n. *das Unterrichten.*

अध्यापय्, °यति Caus. von इ, एति mit अधि.

अध्यापयितृ Nom. ag. *Lehrer.*

अध्यापय्य Adj. *zu unterrichten.*

अध्याय 1) *Adj. *studirend, lesend, beissen.* — 2) m. *a) Studium, das Lesen* (insbes. der heiligen Schriften. — *b) die für das Studium der heiligen Schriften angemessene Zeit.* — *c) grösserer Abschnitt in einem Werke, lectio.*

अध्यायशतपाठ m. Titel eines Werkes.

अध्यायिन् Adj. *studirend, lesend.*

अध्यारोप m. (257, 21. 258, 3) und अध्यारोपणा f. *falsche Uebertragung.*

अध्यारोह m. *das Aufsteigen* (auch uneig.).

अध्यावाप m. *das Aufstreuen, Aufschütten.*

अध्यावाहनिक n. *das aus dem elterlichen Hause mitgebrachte Vermögen einer Frau* 200, 18.

अध्याशय m. buddh. *Neigung, Gesinnung* Lalit. 10, 18. 11, 8. 15, 3. 215, 7.

अध्यास m. 1) *das Aufsetzen, Aufstellen.* — 2) *falsche Uebertragung.* — 3) *Anhang, Zusatz.*

अध्यासन n. *Sitz, Aufenthaltsort.*

अध्यासभाष्य n. Titel einer Schrift.

अध्यासित n. *das Sitzen auf* Rasn. 2, 82.

अध्यासितव्य Adj. *zu übernehmen.*

अध्यासिन् Adj. *sitzend auf* Spr. 4829.

अध्यास्या f. *eine anhängende* Ṛk Lit. 3, 6, 22.

*अध्याहरण n. *das Erwägen, Betrachten.*

अध्याहर्तव्य Adj. *zu ergänzen* Comm. zu Nyâyam. 2, 1, 38.

अध्याहार m. 1) *Aufbürdung, Zuschiebung.* — 2) *Ergänzung, Supplirung.* — 3) *Erwägung, Betrachtung.

अध्याहार्य Adj. *zu ergänzen.*

अध्युष्ट Adj. *viertehalb.*

*अध्युष्ट m. *ein mit einem Kamel bespannter Wagen.*

अध्यूढ 1) Adj. *reich. — 2) m. *a) ein Sohn, mit welchem die Mutter schon schwanger war, als sie heirathete.* — *b)* *Beiw. Çiva's. — 3) f. आ *eine Frau, deren Mann nach ihr wieder geheirathet hat.* — Vgl. ऊढ mit अधि.

अध्यूढ्न m. = अध्यूढ 2) a).

अध्यूधी f. ein best. über dem Euter gelegener Körpertheil.

अध्येतर् Nom. ag. (f. °त्री) Student, Leser.

अध्येतव्य Adj. zu studiren, zu lesen. Davon Nom. abstr. °त्व n.

अध्येष Adj. dass.

अध्येषणा 1) n. und °णा f. Bitte, Aufforderung. — 2) f. Ehrenerweisung Nir. K.

अध्योढ m. = अध्यूढ 2) a).

अधिधि Adj. unaufhaltsam AV. 3,20,10 (अधिदि gedr.).

अधिधिगु 1) Adj. unaufhaltsam vordringend. — 2) m. a) eine best. Thieropferformel, die das Wort अधिधिगु enthält. — b) N. pr. eines Mannes.

अधिधित्त Adj. unaufhaltsam.

*अधिधिमाण gaṇa चार्वादि.

अधिधुव Adj. (f. धा) 1) nicht am Ort verharrend, beweglich Ćat. Br. 3,2,1,2. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Manu. 1,281,b. — 2) nicht beständig, schnell vergehend Ćat. Br. 10,2,6,19. Chr. 183, 22. — 3) nicht bestimmt, ungewiss. — 4) ablösbar (von einem Theile des Körpers, dessen Verlust nicht den Tod herbeiführt.)

अधुप m. eine schmerzhafte harte und rothe Anschwellung in der Gegend des Gaumens.

अधैर्य n. das Nichtverharren am Orte Manu. 1,282,a.

°धघ und °धघक m. = अघन्.

*अघत्तमिन् m. Vogel Nigh. Pa.

अघर्ग 1) Adj. (f. धा) auf dem Wege befindlich. परलोकाधग zur anderen Welt Spr. 2204. — 2) m. a) Reisender, Wanderer, Spaziergänger 133, 18. 176, 28. 234, 7. Spr. 5713. — b) *Kamel. — c) *Maulthier. — d) *Vogel Nigh. Pa. — 3) *f. धा die Gaṅgā.

अघर्गत् Adj. einen Weg zurücklegend, wandernd.

*अघगोपय m. Spondias mangifera.

*अघगमन n. das Reisen.

*अघता f. eine best. Pflanze.

अधन् m. 1) Weg. — 2) Reise, das Reisen, Wandern 34,21. 127,4. — 3) Wegmaass, Entfernung; Längenmaass, Länge 227,19. 231,23. — 4) Reise in's Jenseits: दुर्मरं पुरुषेणेह मन्ये क्षाध्न्यनागते so v. a. wenn man noch nicht sterben will MBh. 14,80,24. — 5) Schule (eines Veda). — 6) Zeit Lalit. 101,1. — 7) *Luft. — 8) *= संस्थान, धवस्कन्द (धवस्कन्ध, स्कन्ध).

अधनीन m. Reisender Bhâg. P. 7,1011.

अधन्य 1) *Adj. zur Reise geeignet. — 2) m. Reisender, Wanderer 177,9.

अधप m. Wegemeister, ein mit der öffentlichen Sicherheit betrauter Beamter.

अधपति m. 1) Herr der Wege VS. — 2) = अधप.

अधर्य 1) Adj. nicht zu Fall bringend, — schädigend AV. 7,58,1. TS. 3,1,9,2. — 2) m. a) religiöse Feier, Opferfest; Soma-Opfer. — b) *Luft. — c) N. pr. α) eines Vasu. — β) verschiedener Männer. — 3) f. धा a) eine dem Ingwer ähnliche Wurzel Bhâvapr. 1,170,21. — b) Bein. der Dâkshâjaṇî.

अधरकर्मन् n. jede zum Soma-Opfer gehörige Ceremonie Ćat. Br. 7,3,3,4.

अधरकृत् Adj. Opfer verrichtend.

अधराग Adj. zum Opfer bestimmt. सोम MBh. 3, 269,21.

अधरतत्त्व n. Titel einer Schrift.

अधरत्व n. das Wesen der Opferfeier Maitr. S. 3,6,10.

*अधरथ m. Reisewagen.

अधरदीक्षणीया f. zum Soma-Opfer gehörige Weihe.

अधरधिष्ण्य m. Nebenaltar beim Soma-Opfer Ćat. Br. 3,4,3,5.

अधरपद्धति f. Titel eines Werkes.

अधरप्रायश्चित्ति f. die zum Soma-Opfer gehörige Sühnceremonie.

अधरमप Adj. Bez. der Mahânâmni-Verse Âśv. Br. 2,25.

अधर्वत् Adj. das Wort अधर् enthaltend.

अधरमेध Adj. das Opferfest verschönend.

अधर्म् Adj. = अधर Ćat. Br. 1,7,2,15.

अधरसमिष्टयजुस् n. ein zum Soma-Opfer gehöriger Schlussopferspruch (sammt Spende).

अधरक्षेत्र n. bei den Maga so v. a. अधिक्षेत्र der Brahmanen.

अधरीय्, °र्यति den Opferdienst besorgen.

अधरेद्यु Adj. bei der Opferfeier ausharrend.

अधर्यु, Partic. अधर्यत् den Opferdienst besorgend.

अधर्यु m. dienstthuender Priester 16,4. Bez. eines best. beim Cultus thätigen Priesters. In der ältesten Zeit tritt neben ihm noch der Hotar auf, später ausser diesem noch der Brahman und der Udgâtar (oder Âgnîdhra) 24,9. 36,7. Sein Ritual ist der Jagurveda, woher der Pl. des Wortes zur Bez. dieses Veda dient. Der Du. umfasst den Adhvarju und den Pratiprasthâtar. अधर्युविकार Kâty. Ćr. 5,5,26. °ब्राह्मण n. (Sây. zu ṚV. 10,61) und °सूत्र n. Titel von Schriften.

*अधशल्य m. Achyranthes aspera.

अधस्मन् Adj. unbefleckt, unverdunkelt.

अधाधिप m. = अधप.

1. अधान m. = अधन् Weg, Reise.

2. अधान m. Lautlosigkeit, das Stummsein Maitr. 77,3.

*अधानशात्रव m. Bignonia indica.

अधेश m. = अधप.

1. अन्° s. 2. अ°.

2. अन्, अनिति und अनिति 1) athmen 19,17. — 2) nach Luft schnappen, lechzen. — 3) *gehen. — Mit अप ausathmen, aushauchen. — Mit अभ्यप anathmen. — Mit अव einathmen. — Mit व्यव dazwischen athmen Maitr. S. 4,7,7. Taitt. Br. 7,1,9. — Mit उदा (उदानिति fehlerhaft für उदनिति). — Mit उद् 1) hinaufathmen. — 2) ausathmen. — Mit अभ्युद् anathmen, anhauchen. — Mit *परा und *परि. — Mit प्र 1) einathmen. — 2) athmen 32,2. — 3) leben. — 4) wehen. — Caus. athmen machen, beleben. प्राणित 1) am Leben erhalten. — 2) beseelt, von Verlangen erfüllt Etwas zu thun (Inf.). — Mit अनुप्र nachathmen, hinterher athmen. — Mit अभिप्र einathmen; beseelen. — Mit वि 1) athmen. — 2) den Athem durch den Körper durchathmen. — Mit अभिवि behauchen, durchathmen. — Mit सम् athmen, leben. — Mit अनुसम् darnach athmen Âit. Br. 4,30.

1. अन Pron. der 3ten Person dieser, dieser hier. Davon nur अनेन, अनेना und अनयोस् (260,26. 281,27). — Vgl. अना.

2. अन m. Hauch, Athem.

3. *अन Adv. nicht.

अनंश Adj. keinen Erbtheil erhaltend 200,27.

*अनंशुमत्फला f. Musa sapientum.

*अनक 1) Adj. = अणक. — 2) m. = आनक Trommel Gal.

*अनकदुन्दुभ m. N. pr. des Vaters von Vasudeva.

*अनकस्मात् Adv. nicht plötzlich, — unerwartet.

अनकाममार Adj. nicht unerwünscht tödtend Âit. Âr. 230,14.

अनक्त Adj. ungesalbt Ćat. Br. 2,6,2,6. 3,4,2,10.

अनत् (Nom. अनक्) und अनत्त Adj. augenlos, blind.

अनतर् Adj. 1) lautlos, stumm Spr. 6434. °म् Adv. ohne Worte Kâd. 161. — 2) *was nicht gesagt werden dürfte.

अनतसक्थम् (Maitr. S. 3,9,2) und अनतस्तम्भम् Adv. so dass die Wagenachse nicht gehemmt wird.

*अनति n. böser Blick.

अनतिक Adj. augenlos.

*अनगाध Adj. nicht tief, flach Gal.

*अनगार m. ein Einsiedler, der sein Haus verlassen hat.

अनगारिका f. *das Leben eines religiösen Bettlers.*

अनग्न 1) Adj. (f. आ) *nicht nackt; — entblösst* (Speise) Jâḍ. 1,106. Davon Nom. abstr. अनग्नता f. — 2) *f. आ *die Baumwollenstaude* Nigh. Pa.

अनग्निभावुक Adj. *sich nicht* (schamlos) *entblössend.*

1. अनग्नि m. *Nicht-Feuer, etwas Anderes als Feuer.*

2. अनग्नि Adj. 1) *kein Feuer unterhaltend.* — 2) *wobei kein Feuer angewandt wird.* — 3) *wobei kein* अग्निचयन *Statt gefunden hat.* — 4) *unverheirathet, ehelos.* — 5) *an Verdauungslosigkeit leidend.*

अनग्निक Adj. *ohne Feuer, nicht mit Feuer in Berührung kommend* Gop. Br. 1,2,23. Çulbas. 2,7. Spr. 3471.

अनग्निचित् Adj. *der das Feuer nicht schichtet* Çat. Br. 13,8,4,11 Kâtj. Çr. 21,4,11.

अनग्निचित्य Adj. *wobei kein* अग्निचयन *Statt gefunden hat* Kâtj. Çr. 8,3,2.

अनग्निचित्या f. *das Nichtschichten des Feuers* Çat. Br. 6,6,4,1.13.

अनग्नित्र Adj. *kein Feuer pflegend.*

अनग्निदग्ध 1) Adj. *nicht im Feuer —, nicht auf dem Scheiterhaufen verbrannt.* — 2) m. Pl. *eine best. Klasse verstorbener Väter.*

अनघ 1) Adj. (f. आ) *a) nicht schadhaft, makellos.* — *b) keinen Schaden nehmend, unbeschädigt* Ragh. 5,7. — *c) *gefällig, hübsch.* — *d) frei von Schuld, unschuldig* 166,23. Häufig in der Anrede 46,18. 50, 32. 51,21. *frei von Schuld in Bezug auf Jmd* (Gen.). — 2) m. *a) *weisser Senf* Gal. — *b) *Bein. Çiva's.* — *c) Bein. Skanda's.* — *d) N. pr. eines Gandharva, eines Sâdhja, eines Sohnes des Vasishṭha* (VP. 1, 10,13) *und des Surodha.* — 3) f. आ *a) Pl. ein best. Mondhaus, = अघा und मघा.* — *b) N. pr. einer Göttin.*

अनघाष्टमी f. *ein best. achter Tag.*

अनङ्कुरित Adj. *nicht hervorgesprossen, — gewachsen.* Bart. Spr. 7631.

अनङ्कुश Adj. *dem Leithaken nicht gehorchend, unbändig, auf Nichts hörend.*

1. अनङ्ग n. *kein unwesentlicher Theil* (einer Opferhandlung) Gaim. 4,4,19. Davon Nom. abstr. °त्व n. 5,3,30.

2. अनङ्ग 1) Adj. *gliedlos, körperlos* 32,16. — 2) m. *a) der Liebesgott* 130,11. 296,15. — *b) Geschlechtsliebe* Spr. 3776. — *c) in der Astrol. das 7te Haus* Varâh. Bṛh. 9,2. — 3) f. आ *a) Name der Dâkshâjaṇî.* — *b) N. pr. eines Flusses.* — 4) *n. *a) Luft, Luftraum.* — *b) der Geist.*

*अनङ्गक m. *der Geist.*

अनङ्गक्रीडा f. 1) *Minnespiel* 147,2. — 2) *ein best. Metrum* Ind. St. 8,321. fg.

अनङ्गत्रयोदशी f. *ein best. dreizehnter Tag.*

अनङ्गत्व n. *Glied —, Körperlosigkeit* 296,15.

अनङ्गद Adj. *Liebe spendend und ohne Armband* Vîs.

अनङ्गदनिष्कधृक् Adj. *kein Armband und keinen Brustschmuck tragend* R. ed. Bomb. 1,6,11.

अनङ्गदशमी f. *ein best. zwölfter Tag.*

अनङ्गपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

अनङ्ग m. N. pr. eines Fürsten.

अनङ्गमञ्जरी f. N. pr. einer Tochter Ananga-daja's.

*अनङ्गमेजय Adj. *die Glieder —, den Körper nicht bewegend.*

अनङ्गरङ्ग m. Titel einer *erotischen* Schrift.

अनङ्गरति f. N. pr. einer Tochter Viradeva's 130,12.

अनङ्गलेखा f. N. pr. einer Tochter Bâlâditja's.

अनङ्गविद्या f. *ars amandi* Bhav. Chr. 180,6.

अनङ्गशेखर m. *ein best. Metrum.*

अनङ्गसुन्दरी f. ein Frauenname Ind. St. 14,104.

अनङ्गसेन 1) m. ein Mannsname. — 2) f. आ ein Frauenname.

अनङ्गस्तोत्र Adj. *dem kein Glied fehlt* Ind. St. 10,147.

अनङ्गापीड m. *N. pr. eines Fürsten.*

*अनङ्गामुकृद् m. Ananga's *Feind d. i. Çiva.*

अनङ्गीकार m. *Nichteinräumung* Sarvad. 2,11.

अनङ्गीकृत Adj. 1) *womit man sich nicht einverstanden erklärt hat* Kathâs. 7,38. — 2) *nicht beherzigt, — berücksichtigt* Kathâs. 18,336.

अनङ्गुरि Adj. *fingerlos.*

अनङ्गुलीयक Adj. *ohne Fingerring* Mâṇḍ. 89,24.

अनङ्गुष्ठ Adj. *ohne Daumen* Gaut. 1,46.

अनङ्गोदय m. N. pr. eines Fürsten.

*अनच्क् Adj. *nicht klar, trübe.*

*अनक्का und *अनक्षिका f.

*अनक्षन n. *Luft.*

अनक्षित Adj. *ungesalbt* Spr. 239.

अनट् Adj. *ohne Augment* (अट्) AV. Prât. 14,86 (अनक्ष gedr.).

अनडुच्छत n. *hundert Stiere.*

*अनडुज्जिह्वा f. *Elephantopus scaber.*

*अनडुत्क Adj.

अनडुत्पुच्छ n. *Stierschwanz.*

अनडुद् Adj. *einen Stier schenkend.*

अनडुद्य n. N. zweier Sâman.

अनडुह् 1) m. *ein Ende eines copul. Comp. Stier.* — 2) f. ई Kuh.

*°अनडुहम् Adv.

*अनडुह्, °स्ति = अनडुहित्याचष्टे.

अनडुह् 1) m. (अनड्वान्, अनड्वन्, अनड्वाहम्, अनडुहा, अनड्वाहौ, अनड्वाहाम्) *Stier.* — 2) f. अनड्वाही *a)* *Kuh. — *b)* N. pr. eines Flusses.

अनण 1) Adj. *nicht fein.* Adv. *stark, laut* Siṃh. D. 235,13. — 2) n. *grobes Korn* (Erbsen u. s. w.).

अनत Adj. *nicht in einen cerebralen Laut verwandelt* RV. Prât. 4,11.

अनतिकृच्छ्रेण Instr. Adv. *ohne grosse Beschwerde* Vikr. 45.

अनतिकृष्ण Adj. *nicht zu dunkel, — schwarz* Liṭ. 1,1,7.

अनतिक्रम m. *das Nichtüberschreiten* Çat. Br. 3,3,4,5.

अनतिक्रमण n. dass. Mit. 130,9.

अनतिक्रमणीय Adj. 1) *unvermeidlich* Spr. 6625. — 2) *nicht zu übergehen, — ausser Acht zu lassen, — zu vernachlässigen, zu berücksichtigen* (von Personen und Sachen) 42,30. Mâlav. 49,16. 50,3. Çik. 22,12. 29,20. 93,19. 99,21.

अनतिक्रान्त Adj. *nicht übertretend, — dawider handelnd* Gaut. 23,23.

अनतिक्रुद्ध Adj. *nicht gar zu sehr erzürnt auf* (Gen.) Çik. 112,9.

अनतिक्षार m. *das Nichtüberfliessen* Târḍja-Br. 13,7,9.

अनतिथि m. *Nicht-Gast* Gaut. 5,13.

अनतिदग्ध Adj. *nicht ganz ausgedörrt* Çat. Br. 1,4,4,14.

अनतिदाह m. *nicht zu heftiges Brennen* Çat. Br. 6,7,4,15. 16. 26.

अनतिदूरे Loc. *nicht in zu grosser Entfernung* Pâṇ. 174,10.

अनतिदृश्य Adj. *nachsichtig.*

अनतिद्युत Adj. *unübertroffen.*

अनतिनेद m. *das Nichtüberschäumen* Maitr. S. 3,10,4.

अनतिपक्व Adj. *nicht sehr reif, — gesetzt* Bhav. Chr. 193,13.

अनतिपात्य Adj. *nicht zu versäumen, — vernachlässigen* Çik. 60,17.

अनतिपृथु Adj. *nicht zu umfänglich, — gross* Kâtj. Çr. 2,5,20.

अनतिप्रकाशक Adj. *nicht in hohem Grade erleuchtend.* Davon Nom. abstr. °त्व n. 260,5.

अनतिप्रयुक्त Adj. *nicht sehr häufig gebraucht* Comm. zu Vâsana 5,1,13.

अनतिप्रश्न्य Adj. (f. आ) *in Bezug worauf eine die Grenzen überschreitende Frage unangemessen ist.*

अनतिभोग m. *nicht zu starke Benutzung* Gaut. 12,39.

अनतिमानिन् Adj. *keine zu hohe Meinung von*

sich habend Çat. Br. 5,3,5,19.

अनतिरात्र m. kein Atirâtra Çat. Br. 5,1,2,2. Liṭ. 8,12,9.

अनतिरिक्त Adj. nicht überschüssig, — zu viel Çat. Br. 3,9,2,15. 7,3,2,39. 13,8,4,15.

अनतिरिक्ताङ्ग Adj. kein Glied zu viel habend Liṭ. 1,1,7.

अनतिलम्बिन् Adj. nicht sehr weit herabhängend Mâlav. 82.

अनतिवाद् m. das Nichtniederdisputiren Taitt.-Br. 11,3,6.

अनतिवादन (Kâṭh. 31,12), अनतिवादिन् (Taitt.-Br. 11,3,7) und अनतिवादुक (TS. 6,4,5,2) Adj. nicht niederdisputirend (mit Acc.)

अनतिविस्तीर्ण Adj. nicht sehr umfangreich Kâtjâj. 1,18.

अनतिवृत्ति f. das Nichthinübergehen über P. 2, 1,6, Schol.

अनतिवेलम् Adv. nicht in gar zu langer Zeit Bhâg. P. 4,21,39.

अनतिव्याध्य Adj. unverwundbar, stichfest.

अनतिशंस m. das Nichtüberpreisen Gop. Br. 2,6,15.

अनतिशङ्का f. keine allzu grosse Furcht R. 2,23,6.

अनतिशङ्क Adj. kein grosses Misstrauen erregend. Davon Nom. abstr. °त्व n. Gaut. 4,1,3.

अनतिशयनीय Adj. unübertrefflich Kir. 5,52.

अनतिश्वेत Adj. nicht allzu weiss Liṭ. 1,1,7.

अनतिसृष्ट Adj. keine Erlaubniss habend, nicht autorisirt AV. 15,12,5. 11.

अनतीत Adj. nicht verstrichen 37,2.

अनत्यन्तगत Adj. nicht ganz zutreffend, — genau Nir. 12,40.

अनत्यन्तगति f. das nicht zum Abschluss Kommen P. 5,4,4.

1. अनत्यय m. das Nichthinübergehen Çat. Br. 13, 8,4,1.2.

2. अनत्यय Adj. nicht abgehend (Klystier) Bhâvapr. 2,125,6.

अनत्याश m. kein Uebermaass beim Essen Gaut. 5,27.

अनत्युर्व Adj. quo superior dici non potest.

अनदत् Adj. nicht essend, — verzehrend.

*अनदम् Nom. Sg. n. nicht Jenes P. 1,1,15, Vârtt., Sch.

अनद्धा Adv. ungewiss, unsicher, unbestimmt.

अनद्धापुरुष m. Scheinmann, kein wirklicher Mensch. (Thor Gal.).

अनद्भुत Adj. nicht wunderbar oder n. kein Wunder Spr. 240.

अनद्यतन m. der nichtheutige Tag, nicht derselbe Tag 240,25. P. 3,3,15. 5,3,21. भूतान° nicht derselbe Tag in der Vergangenheit, भविष्यत्° nicht derselbe Tag in der Zukunft Chr. 243,33. Spitzfindig erklärt als den heutigen —, denselben Tag nicht enthaltend 240,27. 28. °वत् Adv. 243,30.

अनद्यःपतन n. das Nichtherabstürzen Comm. zu Taitt.-Br. 17,4,2.

अनधस् Adv. nicht unten.

अनधिकार m. Nichtberechtigung Verz. d. Oxf. H. 276,b,7.

अनधिकृत Adj. nicht als zu behandelnder Gegenstand vorangesetzt. Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu TS. Prât. 7,15.

अनधिगत Adj. nicht erreicht 163,17.

अनधिगमनीय Adj. nicht erreichbar von (Gen.) Pañcat. 203,10.

अनधिमरण n. das nicht auf's Feuer Stellen Kâtj. Çr. 4,15,25.

अनधिष्ठान n. 1) das Nichtstehen auf Kâtj. Çr. 15,8,29. — 2) Abwesenheit Spr. 466.

अनधिष्ठित Adj. nicht besetzt, — eingenommen Kap. 6,60.

*अनधीन (Taik. 3,3,217) und °क Adj. unabhängig.

अनधीयत् Adj. nicht studirend Âit. Âr. 469,9.

अनध्यक्ष Adj. nicht wahrnehmbar Bulsâlp. 48.

अनध्ययन n. Unterlassung des Studiums M. 3, 63. Spr. 2991.

अनध्यवसाय m. falsche Auffassung Nj. K.

अनध्यात्मविद् Adj. den höchsten Geist nicht kennend M. 6,82.

अनध्याय m. Unterlassung —, Einstellung des Studiums M. 2,105. fg. 4,102.

अनध्यायिन् Adj. nicht studirend Spr. 6270.

अनध्यास Adj. (f. आ) ohne Anhang, — Zusatz Liṭ. 6,3,18.

अनधन्य Adj. unbewandert in (Loc.) Spr. 242.

*अनन n. das Athmen, Leben.

अननुध्यायति f. das Nichterschauen Maitr. S. 4,7,5.

अननुतिष्ठत् Adj. nicht ausführend Râmây. 1,79,7.

अननुदर्शन n. das Nichtanweisen, Nichtlehren Comm. zu AV. Prât. 1,8.

अननुध्यायिन् Adj. 1) Nichts vermissend Âit. Br. 3,47. — 2) nicht nachstellend TBr. 2,1,4,3.

अननुनासिक Adj. nicht nasal Comm. zu AV. Prât. 1,8. °म् Adv. nicht näselnd Sarvân. 1,13,5.

अननुप्रज्ञान n. das Nichtauffinden Çat. Br. 6, 3,2,31.

अननुबन्धक Adj. ohne grammatischen Anubandha.

अननुभावक Adj. unverständlich. Davon Nom. abstr. °ता f. Bâlabh. 83.

अननुभाषण n. das Schweigen zu einem dreimal formell ausgesprochenen Argument des Gegners Nyâs. 5,2,17.

अननुमेय Adj. nicht zu erschliessen Kull. zu M. 1,5.

अननुयाज Adj. ohne Nachopfer.

अननुयोग m. das Nichtrügen (eines vorgebrachten Arguments) Comm. zu Nyâs. 5,2,22.

अननुरागिन् Adj. nicht zugeneigt Sin. D. 76,21.

अननुरूप Adj. nicht angemessen Çiç. 6.

अननुवषट्कृत n. Nichtwiederholung des schliessenden Einladungsrufes zu einem Opfer Âçv. Çr. 6,11,3.

अननुवृत्ति f. Ungehorsam gegen (Gen.) Kull. zu M. 9,62.

अननुवृत्त Adj. (f. आ) ungehorsam, nicht ergeben.

अननुष्ठान n. Vernachlässigung Kap. 1,8. Hit. 4,13.

अननुसंधान n. das aus dem Auge Lassen Kâvjâdâ. S. 199, Z. 7.

अननुसरण n. das Nichtnachgehen (um Dienste zu leisten) Spr. 7722.

अननुकार m. das Nichtgleichen Kâvjâdâ. 10,52.

अननूक्त Adj. nicht studirt (beim Lehrer).

अननूक्ति Adj. der den Veda nicht studirt hat.

अननूचान Adj. nicht gelehrt.

अननूयाज Adj. ohne Nachopfer TS. 6,1,5,3.

अनन्त 1) Adj. (f. आ) endlos, unendlich 2,10. 34, 14. 56,17. 165,28. — 2) m. a) Bein. Vishṇu's 104, 19. 105,4. Rudra's oder Çiva's, *Baladeva's, *Agni's (Gal.), Çesha's (des Fürsten der Schlangen) 36,19. *Vâsuki's (eines andern Schlangenfürsten). — b) N. pr. α) eines der Viçvedevâs. — β) *des 14ten Arhant's der gegenwärtigen Avasarpiṇi. — γ) verschiedener Männer. — c) *Vitex Negundo. — d) mystische Bez. des Lautes आ. — 3) f. आ a) *die Erde. — b) Bein. der Pârvati. — c) N. pr. α) *einer buddhistischen Göttin. — β) der Gattin Ganameǵaja's. — d) *ein best. Fisch. — e) Hemidesmus indicus RBr., *Alhagi Maurorum Tournef., *Agrostis linearis L., *Terminalia citrina Roxb., *Emblica officinalis, *Cocculus cordifolius DC., *Premna spinosa, *Piper longum, *Jussiaea repens und *= विशल्या. — 4) *n. a) Luft, Luftraum. — b) Talk.

अनन्तःपादम् Adv. nicht innerhalb eines Stollens P. 3,2,66.

अनन्तक Adj. unendlich.

अनन्तकर Adj. unendlich machend.

अनन्तकाय (?) Hem. Joc. 3,6. 46.

*अनन्तग Adj. in's Unendliche fortgehend.

अनन्तगण्य m. N. pr. eines buddh. Heiligen.

अनन्तचतुर्दशी f. *der 14te Tag in der lichten Hälfte des* Bhâdra.

अनन्तचारित्र m. N. pr. eines Bodhisattva.

*अनन्तजित् m. N. pr. des 14ten Arhant's der gegenwärtigen Avasarpiṇî.

अनन्तता f. *Unendlichkeit.*

अनन्ततीर्थ 1) m. N. pr. eines Autors. — 2) n. N. pr. eines Tîrtha.

*अनन्ततीर्थकृत् m. = अनन्तजित्.

अनन्ततृतीया f. *ein best. dritter Tag.*

*अनन्तदृष्टि m. Bein. Çiva's.

अनन्तदेव m. N. pr. verschiedener Männer.

अनन्तनाथ m. N. pr. eines Lehrers (= शेष).

अनन्तनाथकथा f. Titel einer Gaina-Schrift.

अनन्तनारायण m. N. pr. eines Mannes.

अनन्तनेमि m. N. pr. eines Fürsten von Mâlava.

अनन्तपद् n. Vishṇu's *Pfad, der Luftraum* Spr. 7632.

अनन्तपार Adj. *womit man nie zu Ende kommt* Spr. 243.

अनन्तपिङ्गल m. Pl. N. pr. eines Volkes.

अनन्तपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

अनन्तपुरी m. N. pr. eines Lehrers.

अनन्तभट्ट m. N. pr. eines Gelehrten B. A. J. 4, 116. °दीपिका f. Titel einer Schrift.

अनन्तभट्टीय Adj. von Anantabhaṭṭa *verfasst.*

अनन्तमति m. N. pr. eines Bodhisattva.

*अनन्तमूली f. *Alhagi Maurorum* Nigh. Pa.

अनन्तर 1) Adj. (f. आ) a) *Nichts im Innern habend.* — b) *durch keinen Zwischenraum getrennt, unmittelbar angrenzend, — folgend, zunächst gelegen, der nächste* 74,17. 199,21. 226,10. Ind. St. 10,411. Mit Abl. — c) *ohne Verzug an Etwas* (Loc.) *gehend* MBh. 3,280,7. — d) *zu einer unmittelbar folgenden niederen Kaste gehörig.* — 2) अनन्तरम् Adv. a) *unmittelbar daneben.* — b) *unmittelbar darauf, alsdann* 107,21. 142,26. *unmittelbar nach;* die Ergänzung im Abl. (96,6. 97,23. 29), Gen. oder im Comp. vorangehend.

अनन्तरज 1) Adj. a) *der nächstälteste* 83,7. — b) *geboren aus der Verbindung eines Mannes aus einer höheren Kaste mit einer Frau aus einer unmittelbar darauf folgenden.* — 2) f. आ *jüngere Schwester* Rasik. 7,29.

अनन्तरजात Adj. = अनन्तरज 1) b).

अनन्तरज्ञ Adj. *keinen Unterschied kennend* Spr. 1301.

*अनन्तरन्धका f. *ein poröser Kuchen aus Reismehl* Nigh. Pa.

अनन्तराय m. *keine Unterbrechung, — Hemmung* Tâṇḍja-Br. 4,1,6.

अनन्तराम m. N. pr. eines Mannes.

अनन्तरायम् Adv. *in ununterbrochener Folge, nach einander.*

अनन्तराशि m. *eine unendliche Grösse.*

अनन्तरित Adj. 1) *nicht getrennt, — geschieden* Çat. Br. 7,3,2,28. 12,3,2,3. fgg. durch (Instr.) Vor. 3,18, Sch. — 2) *nicht vermittelt durch* (im Comp. vorangehend) Sâh. D. 10,10.

अनन्तरिति f. *Nichtausschliessung, Nichtübergehung* TS. 5,2,2,6. Âit. Br. 1,22.

अनन्तरीय Adj. in Verbindung mit *Sünde* so v. a. *Todsünde* (buddh.).

अनन्तरगर्भ Adj. *keinen Schössling in sich habend* Kâty. Çr. 2,3,21. Âçv. Gṛhj. 1,3,3.

अनन्तरभाव m. *das Nichtenthaltensein* Sarvad. 4,19.

अनन्तरवासस् Adj. *ohne Untergewand* Bhâg. P. 3,8,6.

अनन्तरिक्त Adj. 1) *durch Nichts getrennt, unmittelbar zusammenhängend, — folgend* Ind. St. 10,418. — 2) *unbedeckt* Gobh. 2,6,3. *bloss* (Erde). — 3) *nicht mit Anderm versetzt, rein.*

अनन्तवत् 1) Adj. *kein Ende habend, unendlich* Kulâṇ. Up. — 2) m. Bez. *des 21sten Fusses* Brahman's ebend.

अनन्तवर्मन् m. N. pr. eines Fürsten.

अनन्तविक्रमिन् m. N. pr. eines Bodhisattva.

अनन्तवीर्य 1) m. N. pr. a) *des 23sten Arhant's der zukünftigen Utsarpiṇî. — b) eines Autors. — 2) f. आ N. pr. einer buddh. Göttin.

अनन्तव्रत n. *ein dem* Vishṇu *geheiligter Festtag am 14ten Tage der lichten Hälfte des* Bhâdra. °कथा f. Titel einer Schrift.

अनन्तशक्ति m. N. pr. eines Fürsten.

अनन्तशयन n. N. pr. einer Oertlichkeit.

*अनन्तशीर्षा f. N. pr. der Gattin Vâsuki's.

अनन्तसंभृत्य Adj. *von unendlichem Umfange.*

अनन्तानन्द m. N. pr. eines Lehrers. °गिरि m. und °रघुनाथपति m. desgl.

अनन्तेवासिन् m. *kein Schüler.*

अनन्तेश्वर N. pr. eines Heiligthums.

अनन्तोदात्त Adj. *nicht auf der letzten Silbe betont* TS. Prâr. 16,5.

अनन्त्य 1) Adj. *nicht der letzte* Ind. St. 10,410. — 2) n. *Unendlichkeit.*

अनन्द् m. Pl. N. pr. einer Welt.

अनन्ध Adj. *nicht blind* 43,10.

अनन्धता (!) f. *Nichtblindheit* Ind. St. 14,1.

अनन्न n. *Nichtspeise, verbotene Speise.*

1. अनन्य Adj. *nicht verschieden von* (Abl.) ṚV. Prâr. 6,10.

2. अनन्य Adj. (f. आ) *nur auf einen Gegenstand* (Loc.) *gerichtet.*

अनन्यकारित Adj. *nicht durch ein anderes* (Wort) *hervorgerufen* ṚV. Prâr. 10,7.

अनन्यकार्य Adj. *dem es um nichts Anderes als um* (Loc.) *zu thun ist.*

अनन्यग Adj. (f. आ) *nicht ehebrüchig.*

अनन्यगति Adj. *an den Ort gebunden* Bâlâvat. 1,34,6.

अनन्यगतिक Adj. *keine andere Zuflucht habend.* Davon Nom. abstr. °ता f. Comm. zu Mṛicch. 71,9.

अनन्यचित्त Adj. (f. आ) und अनन्यचेतस् (104,17) Adj. *dessen Gedanken auf keinen andern Gegenstand als* (Loc.) *gerichtet sind.*

अनन्यज 1) Adj. *nicht anderswoher erzeugt* Spr. 3393. — 2) *m. Bein. Kâma's.

अनन्यता f. *Identität* Sâh. D. 31,7.

अनन्यथा Adv. *nicht anders* Tarkas. 21.

अनन्यदेव Adj. *keine andern Götter habend.*

अनन्यपरायण Adj. *keinem oder keiner Anderen zugethan* Çiç. 67.

अनन्यपूर्व Adj. 1) m. *früher mit keiner Anderen vermählt.* — 2) f. आ *früher mit keinem Andern vermählt.*

अनन्यमनस् Adj. *an keinen Andern oder an keine Andere denkend* Nîlak. 36.

अनन्यमानस Adj. (f. आ) dass. MBh. 3,46,4.

अनन्ययोगम् Adv. *nicht in Folge eines andern* (Wortes) ṚV. Prâr. 11,13.

अनन्याराधम् Adj. *nach nichts Anderem strebend* Bhâg. P. 3,21,17.

अनन्यरुचि Adj. *an nichts Anderm Gefallen findend* Mâlav. 54.

*अनन्यविकृति Adj. = एकाप Gal.

अनन्यविषय Adj. *auf nichts Anderes sich beziehend, nichts Anderm zukommend.*

*अनन्यवृत्ति Adj. *nur mit einem Gegenstande beschäftigt.*

अनन्यसंतति Adj. *ohne andere Nachkommenschaft* Râgat. 3,82.

अनन्यसम Adj. (f. आ) *keinem Andern* (*keiner Anderen*) *gleichend, unübertroffen* 126,19.

अनन्यसाधारण Adj. (f. ई) *mit keinem Andern gemein, k. A. gehörig.*

अनन्यसामान्य Adj. *unübertroffen* 130,6.

अनन्यादृश Adj. *nicht nach der Art Anderer, aussergewöhnlich.*

अनन्यानुभव m. N. pr. eines Lehrers.

अनन्यार्थ Adj. *nicht eines Andern wegen daseiend* Ind. St. 1,15.

अनन्याश्रित Adj. *nicht auf einen Andern übergegangen* Jiān. 2,31.

अनन्याभाव m. *das Nichtnachkommen* Maitr. S. 3,8,5.

अनन्वय m. *eine Redefigur, in welcher ein Gegenstand, weil ihm nichts Anderes gleichkommt, mit sich selbst verglichen wird*, Kuvalay. 10,5.

अनन्ववचार m. *das Nichtnachschleichen.*

अनन्ववसाय m. *das Nichtgewinnen nach* — Maitr. S. 3,9,5. 10,6.

अनन्ववायन n. *das Nichtnachschleichen.*

अनन्वागत Adj. *unbetroffen von* (Instr.).

अनन्वाभक्त Adj. *unbetheiligt bei* (Loc.) Çat. Br. 1,5,2,4.

अनन्वारब्ध Adj. *nicht von hinten angefasst habend oder seiend* Kāṭ. Çr. 6,2,27.

अनन्वित Adj. *nicht richtig getroffen, — gemeint* Nir. 1,14.

अनन्वितार्थत्व n. *das Nichtgemeintsein der Bedeutung* P. 3,1,60, Scb.

*अनप Adj. *wasserlos.*

अनपकर्मन् n. *Nichtablieferung.*

अनपकारिन् Adj. *Niemanden Etwas zu Leide thuend, — gethan habend* 38,27.

अनपकृत n. *keine Beleidigung* MBh. 3,63,5.

अनपक्रम m. *Nichtweggang.*

अनपक्रमिन् Adj. *nicht fortgehend, bleibend, treu anhängend.*

अनपक्राम m. *das Stehenbleiben auf der Stelle.*

अनपक्रामुक Adj. (f. आ) *nicht entlaufend* Maitr. S. 4,2,4. Taitt.-Br. 6,10,10.

अनपक्रिया f. *Nichtablieferung.*

अनपगा Adj. (f. आ) *sich nicht fortbewegend, — trennend von* (Abl.); *nicht weichend von* (im Comp. vorangehend).

अनपचित Adj. *ungeehrt* Lāṭ. 9,10,2.

अनपच्युत Adj. *sich nicht ablösend, fest haftend.*

अनपजय्यम् Adv. *so dass es nicht wieder erobert werden kann.*

अनपत्य 1) Adj. (f. आ) *kinderlos* 43,6. 200,5. 201,27. — 2) n. *Kinderlosigkeit.*

अनपत्यता f. *Kinderlosigkeit* Kād. 70.

अनपत्यवत् Adj. *kinderlos.*

अनपत्रपणीय Adj. *vor dem man sich nicht schemt.*

अनपदेश m. *kein Grund* Kap. 3,1,7. 15.

अनपदेश्य Adj. *nicht zu bezeichnen, von zweifelhaftem Geschlecht* Gaut. 17,17.

अनपत्यता f. wohl fehlerhaft für अनपत्यता.

अनपनय m. *Nichtwegnahme.*

अनपनिह्नवम् Adv. *ohne Etwas wegzulegen, — wegzulassen.*

अनपनोद m. *Nichtzurückweisung.*

अनपप्रेषित n. *das Nichtverreistsein.*

अनपप्रेश m. *Nichtfall, Nichtsturz* Taitt.-Br. 17,4,2.

*अनपपति Adv. *früh am Morgen.*

अनपर Adj. *Keinen hinter sich habend.*

अनपराद्ध 1) Adj. *a) unfehlbar, fehlerlos* Çat. Br. 2,1,2,19. — *b) der Niemanden Etwas zu Leide gethan hat* MBh. 3,284,12. — 2) अनपराद्धम् Adv. *ohne Schaden für* (Gen.).

अनपराध 1) Adj. *schuldlos, unschuldig* Nir. 10, 11. — 2) अनपराधम् Adv. *unfehlbar* Çat. Br. 1,3,3,10.

अनपराधत्व n. *Schuldlosigkeit* Nir. 11,24.

अनपराधिन् Adj. *Niemanden Etwas zu Leide thuend, — gethan habend* 46,7.

अनपरोध m. *Nichtverwehrung.*

*अनपलापुक Adj. P. 6,2,160, Scb.

अनपवर्ग m. *Nichtabschluss* Mahān. in Z. d. d. m. G. 29,184.

अनपवाचनीय Adj. *nicht wegzusprechen, — abzuwehren.*

अनपवाद Adj. *unbestreitbar* Kāraka 1,12.

अनपवृक्त Adj. 1) *nicht abgeschlossen* Mahān. in Z. d. d. m. G. 29,184. — 2) *nicht ausgebraucht* Kāṭ. Çr. Comm. 1066,18.

अनपवृत्य Adj. *nicht zu Ende zu bringen.*

अनपव्यत्त् Adj. *nicht ablassend.*

अनपम्रित Adj. *unverhüllt* Lāṭ. 2,6,2. Ait. Ār. 468,1 v. u.

अनपसर Adj. *von einer früheren Aussage nicht abgehend* (?).

अनपसरण n. *das auf seinem Platze Bleiben.*

अनपस्पर्धम् Adj. *sich nicht weigernd.*

अनपस्फुर, अनपस्फुर (f. आ) und अनपस्फुरत् Adj. *sich nicht sträubend, nicht ausschlagend.*

अनपस्फुरत्पाद्मन् Adj. *nicht übelfrei* Çat. Br. 2, 1,2,4. 7,4,2,1.

अनपकरण n. = अनपाकर्मन् Gold. u. अपाकरण.

अनपाकर्मन् n. *Nichtablieferung.*

अनपानपितव्य Adj. *kein Object des* Apâna *bildend* Ind. St. 9,165.

1. अनपाय m. *das Jmdn* (Abl.) *Nichtentzogenwerden* Gaim. 3,5,46.

2. अनपाय 1) Adj. *ohne Hindernisse —, glücklich von Statten gehend.* — 2) m. Beiw. Çiva's.

अनपायित्व n. Nom. abstr. von अनपायिन्.

अनपायिन् Adj. *sich nicht fortbewegend, am Platz verharrend, sich nicht trennend, beharrlich, beständig.*

अनपावृत् Adj. *unabgewandt, unablässig.*

अनपिनद्ध Adj. *ungebunden.*

अनपिहित Adj. *nicht verdeckt* Çat. Br. 7,4,2,27.

अनपेक्ष Adj. 1) *keine Rücksicht nehmend, auf Nichts achtend.* — 2) *unabhängig.*

अनपेक्षत्व n. *Unabhängigkeit.*

अनपेक्षम् Absol. *ohne sich umzusehen* Çat. Br. 12,9,2,8. 14,3,2,28. Kāṭ. Çr. 5,10,33.

अनपेक्षमाण Adj. *sich nicht umsehend* Çat. Br. 13,6,2,20.

अनपेक्षा f. 1) *keine Rücksicht* 284,21. — 2) *Unabhängigkeit von* Comm. zu TS. Prāt. 14,12.

अनपेक्षित Adj. *unberücksichtigt* M. 8,309. Mṛicch. 147,12.

अनपेक्षितृ Adj. *keine Rücksicht nehmend auf* (Gen.).

अनपेत Adj. 1) *nicht vergangen.* — 2) *sich nicht entfernt habend von* (Abl.) MBh. 11,23,32.

अनपेष्ठ Adj. 1) *nicht weggeschoben* Ragh. ed. Calc. 16,6. — 2) *nicht aufgegeben, — fahren gelassen* Ragh. 12,31.

अनपोह्यार्थ Adj. *wovon Nichts weggenommen werden darf.*

अनप्त Adj. *nicht wässerig.*

अनप्रस् Adj. *ohne Habe, inops.*

अनप्सा f. = ऽप्सरस्.

अनभिगत Adj. *nicht aufgefasst, — begriffen* Çat. Br. 1,4,2,9. 4,6,2,19.

अनभिगमनीय Adj. *unzugänglich für* (Gen.).

अनभिघात m. *Nichthemmung.*

अनभिघारित Adj. *nicht besprengt* TBr. 2,1,2,3. Kāṭ. Çr. 25,10,7.

अनभिचरणीय Adj. *nicht zu behexen* Kull. zu M. 11,197.

अनभिजात Adj. (f. आ) *unedel, gemein* Medin. 35,11 (62,1).

अनभिजित Adj. *noch nicht gewonnen.*

अनभिज्ञ Adj. *unkundig, sich nicht verstehend auf* (Gen., Loc. oder im Comp. vorangehend) Spr. 246. Davon Nom. abstr. °ज्ञता n. Kull. zu M. 2,125.

अनभिज्ञेय Adj. *nicht wiederzuerkennen* Kād. 173.

अनभितप्त Adj. *keinen Hass hegend gegen* (Loc.) Gaut. 13,2.

अनभिदाह m. *das Nichtanbrennen* Taitt.-Br. 2,7,6.

अनभिद्रुह् Adj. *nicht befeindend.*

अनभिद्रोह m. *Nichtbeleidigung, Nichtkränkung* Spr. 3167.

अनभिधर्ष m. *das Nichtbewältigen* Taitt.-Br. 16,2,6.

अनभिधान n. *das Nichtaussagen, Nichtaus-*

drücken 210,31. Sin. D. 575.

अनभिधायक Adj. nicht besagend, — ausdrückend. Davon Nom. abstr. °त्व n.

अनभिध्या f. das Nichtbege..-en nach (Loc.) Spr. 247.

अनभिध्येय Adj. an den man nicht denken mag MBh. 1,30,12.

अनभिनिविष्ट Adj. sich nicht berührend mit (Instr.).

अनभिनीत 1) Adj. nicht von Gesten begleitet. Davon °म् Adv. Suçr. 1,13,6. — 2) unwahrscheinlich Mahâv. 3,93,a.

अनभिपरिस्कार m. das Nichtumfahren.

अनभिप्राप m. das Nichtlinanreichen Kaçç. 7.

अनभिप्रायण n. das nicht zum Schluss Kommen Ind. St. 8,120.

अनभिप्रेषित Adj. nicht anbefohlen.

अनभिभवगन्ध Adj. (f. आ) keine Spur von Geringachtung verrathend Spr. 4233, v. l.

अनभिभाषिन् Adj. nicht anredend 58,21.

अनभिमत Adj. unerwünscht Hit. 9,8.

अनभिमानुक Adj. nicht nachstellend (mit Acc.).

*अनभिम्लात m. N. pr. eines Mannes. °म्लान v. l.

अनभिम्लातवर्ण Adj. von unverwischter —, frischer Farbe.

*अनभिम्लान m. s. अनभिम्लात.

अनभियुक्त Adj. 1) nicht entsprechend. — 2) ununterrichtet, ungelehrt Ind. St. 13,380.

*अनभिलाष m. Mangel an Appetit Râgân. 20,18.

अनभिलुलित Adj. unberührt Çiç. 61.

अनभिव्यात Adj. (f. आ) nicht krank Lâṭj. 8,5,3.

अनभिवादुक Adj. nicht grüssend Gor. Bh. 1,3, 19. Vaitân. 11.

अनभिवाद्य Adj. nicht zu begrüssen.

अनभिव्यक्त Adj. matt leuchtend Vish. 40,2.

अनभिशङ्क Adj. dem man nicht misstrauen kann.

अनभिशस्त, अनभिशस्ति, अनभिशस्तेन्य und *अनभिशस्त्य Adj. unbescholten.

अनभिषङ्ग m. das Nichthängen an den Dingen Sarvad. 1,312,19.

अनभिषेचनीय Adj. der Weihung nicht würdig.

अनभिष्वङ्ग m. das Nichtsetzen auf Comm. zu Kâtj. Çr. 15,8,30.

अनभिसङ्ग m. das Nichthängen an (Loc.).

अनभिसंक्षितम् Adv. ohne Absicht 107,5.

अनभिसंधान n. keine Rücksicht auf einen Vortheil.

अनभिसंधिपूर्वक° Adv. फल° ohne Rücksicht auf irgend einen Vortheil Comm. zu Mahâbh. 1,17.

अनभिसंबन्ध m. kein Zusammenhang Gaut. 4,1,5. Kâç. zu P. 1,4,88.

अनभिस्नेह Adj. kein Verlangen habend nach (Loc.).

अनभिहित Adj. 1) nicht befestigt, — gebunden. — 2) nicht ausgedrückt, — bezeichnet 226,14. fgg.

अनभीक्षण° Adv. selten.

अनभीर्वी Adj. ohne Zügel.

अनभ्यक्त Adj. ungeschmiert TS. 7,1,8,3.

अनभ्यनुज्ञा f. keine Erlaubniss.

अनभ्यनुज्ञात Adj. nicht die Erlaubniss habend von (Instr.) M. 2,229.

अनभ्यसनशील Adj. faul im Studiren R. 5,19,22.

अनभ्यागमिष्यत् Adj. zu besuchen nicht beabsichtigend.

अनभ्यारूढ Adj. 1) unerstiegen AV. 11,5,22. — 2) unerreicht Çat. Br. 2,4,3,7. 12,2,3,10.

अनभ्यारोह m. das Nichthinaufsteigen.

अनभ्यारोह्य Adj. nicht zu erklimmen.

अनभ्यावर्तिन् Adj. nicht wiederkehrend.

अनभ्यावृत्ति f. Nichtwiederkehr. Instr. nicht wiederum Spr. 4697.

*अनभ्याशमित्य Adj. in dessen Nähe man nicht gehen soll.

1. अनभ्यास m. Nichtbeschäftigung mit (Gen.), das Nichtobliegen Spr. 248.

2. अनभ्यास Adj. ohne Wiederholung Lâṭj. 2,10,19.

अनभ्युत्कृष्ट Adj. nicht durch lauten Zuruf ermuntert.

अनभ्युत्थायिन् Adj. sich nicht vor Jmd erhebend.

अनभ्युदृष्ट Adj. bei dessen Opfer der Mond gar nicht sichtbar geworden ist.

अनभ्युपगम m. Nichteinräumung.

अनभ्युपाय m. kein geeignetes Mittel Mahâbh. Einl. 10,b. 11,a.

अनभ्र Adj. (f. आ) ohne Wolke 316,10.

अनभ्रक m. Pl. N. pr. einer Klasse buddh. Götter.

अनभ्रि Adj. ohne Spatel hervorgebracht.

*अनम m. ein Brahman.

अनमस्यु Adj. sich nicht beugend ṚV. 10,48,6.

अनमामि Indecl. vor dem man sich (ich mich) nicht verneigt (verneige) Ind. St. 9,148.

*अनमितंपच Adj. geizig.

अनमित्र 1) Adj. frei von Feinden, unangefeindet. — 2) m. N. pr. eines Mannes. — 3) n. Feindlosigkeit.

अनमित्रलाभ m. das Nichtbekommen von Feinden 166,23.

अनमीव 1) Adj. (f. आ) a) ohne Leiden, gesund, munter 6,19. — 2) kein Leid bringend 12,18. 13, 5. — 2) n. Wohlsein.

अनमुत्र Adj. für den es kein »dort« giebt.

अनम्बर m. ein nackt einhergehender Gaina-Mönch.

अनम्भूक्त Adj. nicht von Speien begleitet.

अनम्भस् n. kein Wasser Kâtjây. S. 297, Z. 2.

अनम्र Adj. sich nicht beugend, widerspänstig Spr. 269.

अनम्ल Adj. nicht sauer.

1. अनय m. unklinges Benehmen.

2. अनय m. 1) Missgeschick, Unglück, Elend. — 2) *Gang zur Linken (der Figuren in einem best. Spiele).

अनयसिन्धु m. N. pr. eines fingirten Fürsten Hit.

अनरक und अनरकेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha

1. अनर्ण्य n. Nichtsode.

2. अनर्ण्य m. N. pr. verschiedener Männer.

अनर्वत् Adj. ohne Speichen.

अनर्वाल Adj. gerade.

अनरिप्रतिष्ठित Adj. bei einem Feinde nicht vorkommend Ind. St. 13,457.

अनर्कम् Adj. nicht wund, heil.

अनर्गल Adj. ungehemmt frei 98,3.

1. अनर्घ m. falscher Preis Jâân. 2,250.

2. अनर्घ Adj. = अनर्घ्य Kathâs. 24,148. 172.

अनर्घराघव n. Titel eines Schauspiels.

अनर्घेय Adj. = अनर्घ्य.

अनर्घ्य Adj. unschätzbar an Werth 110,4. 121, 9. Spr. 7621. Davon Nom abstr. °त्व n. Spr. 6928.

अनर्घ्यराघव n. = अनर्घराघव.

अनर्चित Adj. 1) ungeehrt M. 3,100. 4,38.39. — 2) nicht mit Ehrerbietung gereicht Gaut. 17,21. M. 4,213.

1. अनर्थ m. 1) Unnützes, Ungehöriges, Unsinn. — 2) Nachtheil, Schaden, Uebel 94,3. 163,19. 164,26.

2. अनर्थ Adj. 1) unnütz. — 2) unglücklich. — 3) Unheil bringend. — 4) bedeutungslos.

अनर्थक Adj. 1) unnütz 214,17. werthlos. — 2) unglücklich Spr. 3377. — 3) bedeutungslos.

अनर्थज्ञ Adj. den Sinn nicht kennend.

अनर्थदण्ड und °क m. (?) Hem. Joc. 3,73. 113.

*अनर्थनाशिन् Adj. Unheil zu Nichte machend, von Çiva.

अनर्थपण्डित Adj. auf Unheil sich verstehend 182,16.

अनर्थबुद्धि Adj. 1) auf Unheil sinnend R. 1,2,32. — 2) dem der Verstand Nichts nützt, einfältig. Davon Nom abstr. °ता f. R. 5,85,5.

अनर्थलुप्त Adj. von allem Unnützen befreit. °म् Adv.

अनर्थान्तर n. keine andere —, dieselbe Bedeutung 214,30. 221,3.

अनर्पित n. das Nichtbegehren, Nichtverlangen Spr. 256.

अनर्घिन् Adj. *keine Bedeutung für Jmd* (Gen.) *habend* R. 2,41,15.

अनर्घ्य Adj. *zu Nichts gut, unnütz* 28,23.

अनर्घुक Adj. *keine (speciellen) Wünsche erfüllend* Gobh. 1,1,18.

अनर्पण n. *das Nichtweggeben.*

अनर्व Adj. (f. आ) *unangefochten, unwiderstehlich, schrankenlos.*

अनर्वण 1) Adj. dass. — 2) m. N. pr. eines Gottes.

अनर्वन् Adj. = अनर्व. Loc. अनर्वन् *in Sicherheit.*

अनर्विश् Adj. *dessen Wohnung der Wagen ist.*

अनर्शनि m. N. pr. eines Mannes.

अनर्शराति Adj. *der keine verletzende Gabe giebt.*

अनर्ह Adj. (f. आ) 1) *unwürdig; sich nicht eignend für* (im Comp. vorangehend) 119,18. — 2) *Etwas nicht verdienend* (in gutem Sinne); *der Nichts verschuldet hat.*

अनर्हत्व n. *das Nichtgeeignetsein, Nichtvermögen* 281,17.

अनर्हत् Adj. *unwürdig* MBh. 3,269,20.

अनल 1) m. a) *Feuer.* — b) *der Gott des Feuers und als solcher einer der acht Vasu.* — c) *das Verdauungsfeuer.* — d) **Galle.* — e) **Wind.* — f) **Plumbago zeylanica* und **rosea*, **Semecarpus Anacardium.* — g) mystische Bez. *des Lautes r.* — h) *Bein. Vasudeva's. — i) N. pr. eines Affen. — 2) f. आ N. pr. eines mythischen Wesens und einer Tochter Mâljavant's.

अनलंकरिष्णु Adj. P. 6,2,150, Sch.

अनलंकृत Adj. *nicht geschmückt* Sîn. D. 44,10.

अनलंकृति Adj. *ohne rhetorischen Schmuck* Kâvjâd. 1,4.

अनलदीपन Adj. *die Verdauung fördernd.*

*अनलप्रभा f. *Cardiospermum Halicacabum* Lin.

*अनलप्रिया f. *Agni's Gattin.*

अनलम् Adv. *nicht im Stande zu* (Inf.) Çiç. 7,10.

अनलवाट N. pr. einer Stadt.

*अनलविवर्धनी f. *Gurke* Nigh. Pr.

अनलस Adj. *nicht träge, fleissig* Gaut. 9,65.

अनलसाद m. *Schwäche der Verdauung.*

अनलाय्, °यते *wie Feuer sich benehmen.*

*अनलि m. *Agati grandiflora* Desc.

अनल्प Adj. *nicht wenig, viel* Kathâs. 18,292.

अनवकर Adj. *wohin man nichts wegschüttet* Tâṇḍja-Br. 1,6,5.

अनवकाश Adj. (f. आ) *keinen Platz findend, nicht zur Anwendung kommend* P. 1,4,1, Sch. Davon Nom. abstr. °ता n.

अनवकाशित Adj. *zu den* Avakâça *genannten Sprüchen nicht zugelassen* Haugy. zu Çat. Br. 4, 5,5,5.

अनवक्लृप्त Adj. *nicht entsprechend, — richtig* 35,22.

अनवक्लृप्ति m. *Unwahrscheinlichkeit.*

अनवगत 1) Adj. *nicht erlangt.* — 2) *unverstanden* Nir. 4,1.

अनवगम m. *Nichtverständniss* Sâh. D. 214,18.

अनवगाढ Adj. *nicht tief gehend.*

अनवग्रह Adj. *dem* Avagraha (Gramm.) *nicht unterliegend* Ind. St. 4,199.

अनवग्रह m. *kein* Avagraha (Gramm.).

अनवग्लायत् Adj. *nicht erschlaffend* AV. 4,4,7.

अनवच्छित्ति f. *Ununterbrochenheit.*

अनवच्छिन्न Adj. 1) *ununterschieden.* — 2) *nicht bestimmt, — definirt, — begrifflich begrenzt* Spr. 2789. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Sarvad. 84,21.

अनवच्छेद m. *das Unbestimmtsein, Unbestimmtheit* Sâh. D. 17,13.

अनवतप्त m. N. pr. 1) eines Schlangenfürsten Lalit. 219,14. — 2) eines Sees (wohl = रावणह्रद).

अनवतप्तपरिपृच्छा f. Titel einer Schrift.

अनवतृप्त Adj. *nicht durchlöchert* Çat. Br. 11, 1,6,23.

*अनवद्य n. *das mit Leben Begabtsein.*

अनवद्नोपै Adj. *nicht zur Theilung geeignet* TBr. 1,3,8,1.

अनवद्य (einmal अनवद्यि) 1) Adj. (f. आ) *tadellos, makellos.* — 2) f. आ N. pr. einer Apsaras.

अनवद्यता f. und अनवद्यत्व n. *Untadelhaftigkeit.*

अनवद्यरूप Adj. (f. आ) *von tadellosem Aeussern.*

अनवद्याङ्ग Adj. (f. ई) *von tadellosem Körper* 70,23.

अनवद्राण Adj. *nicht einschlummernd.*

(अनवधर्ष्य) अनवधर्षिय Adj. *dem man nicht trotzen kann.*

1. *अनवधान n. *Unachtsamkeit.*

2. *अनवधान Adj. *unachtsam.*

*अनवधानता f. *Unachtsamkeit.*

अनवधारण 1) Adj. *nicht fest bestimmend* Ind. St. 13,419,3. — 2) n. *keine feste Bestimmung* ebend. 23.

अनवधारणीय Adj. *nicht genau zu bestimmen.*

*अनवधि Adj. *unbegrenzt.*

अनवधृत Adj *nicht genau bestimmt.* °म् Adv. *so v. a. nach eigenem Gutdünken.*

अनवधृष्य Adj. *dem man nicht zu nahen wagt.*

अनवन n. *das Nichtbeschützen, Nichtbeherrschen* P. 1,3,66.

अनवनामितवेत्रयष्टि m. N. pr. einer Welt (buddh.).

अनवनिक्तपाणि Adj. *der sich nicht die Hände gewaschen hat* Ind St. 13,17.

अनवपात m. *Nichtherabfall.*

अनवपृण Adj. *ungetrennt.*

अनवबर Adj. *nicht stockend* Sâṅkh. 2,184,15.

अनवबोध m. *das Nichterkennen.*

अनवब्रव Adj. *wider den man Nichts sagen kann.*

अनवभास m. *das Nichterscheinen* 285,9.

अनवर्धाघस् Adj. *bleibenden Lohn gebend.*

अनवम Adj. (f. आ) 1) *nicht der niedrigste, hoch* MBh. 3,268,11. — 2) am Ende eines Comp. *nicht schlechter als* Râgat. 9,14.

अनवमत Adj. *nicht geringgeschätzt* Kârand. 1,11.

अनवमर्शम् Adv. *ohne zu berühren.*

अनवमृष्य Adj. *unberührbar, unantastbar.*

अनवमेकनीप Adj. *nicht zu bepissen so v. a. höher als bis zum penis reichend* (Wasser) Gobh. 3,3,15.

अनवर Adj. *nicht niedriger, — geringer, höher als* (Abl.).

अनवरत Adj. und °म् Adv. *ununterbrochen, beständig* 106,23. 284,14.

अनवराध m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,12,16.

*अनवराध्य Adj. *der vorzüglichste.*

अनवरुद्ध Adj. *nicht erlangt auf seinen Theil, Jmdn* (Gen.) *nicht gegeben, — zukommend* Çat. Br. 1,6,4,10. 3,2,2,22. 4,6,9,20. 5,2,2,3.

अनवरोध्य Adj. *nicht zu Etwas anzuhalten, — zu zwingen* Gaut. 13,4.

अनवलम्बन n. *das Sichnichtklammern an, Fahrenlassen* 286,19.22.25.29.

अनवलेप Adj. *ungesalbt* und zugleich *frei von Hochmuth* Çiç. 9,51.

अनवलोक्य Adj. *nicht anzusehen.*

अनवलोप m. etwa *das Nichtzukurzkommen* Tâṇḍja-Br. 6,3,13. = अवनाश Comm.

अनवलोभन n. *das Nichtabgehen der Leibesfrucht*, Bez. einer best. Ceremonie während einer Schwangerschaft. Alter Fehler für अनवलोपन.

अनवस्थ Adj. *keinen Halt machend, rastlos.*

अनवसर m. *nicht die rechte Gelegenheit, ungünstiger Augenblick, d. nicht am Platz Sein* Spr. 4011. °प्रवेश Hit. 53,11.

अनवसर्ग m. *das Nichtloslassen* Gaim. 5,2,8.

अनवसित 1) Adj. = अनवस. Davon Nom. abstr. °त्व n. — 2) f. आ *ein best. Metrum* Ind. St. 8,376.

*अनवस्कार Adj. *nicht besudelt, rein.*

अनवस्थ 1) Adj. *unbeständig.* — 2) m. Bez. eines der 7 Ullâsa bei den Kaulika.

अनवस्था f. *das kein Ende Nehmen, regressus in infinitum* 216,12. Nyâyas. 4,2,23. Comm. zu TS. Paṇ. 14,22.

1. अनवस्थान n. *Unbeständigkeit* Nyâyas. 2,2,63.

2. *अनवस्थान 1) Adj. *unbeständig.* — 2) m. *Wind.*

अनवस्थायिन् Adj. *unbeständig, schwankend*

Suça. 1,335,21. Naiṣas. 3,2,43. Davon Nom. abstr. °पित्व n. 3,2,54.

अनवस्थित Adj. *unbeständig, schwankend.* राज्ञो भाव: R. 5,51,10. Von einer Person so v. a. *rathlos* Kathās. 80,10 (zu lesen तत्रानवस्थितत्ति°). Von einer Frau so v. a. *leichtsinnig, untreu.* Von einem Begriff so v. a. *relativ.* °चित्त *unsicher geschlagen* (Ader) Suça. 1,362,5.

अनवस्थितचित्त Adj. *unbeständigen Sinnes* Spr. 258. fg.

अनवस्थितत्व n. 1) *Unstätigkeit, Unbeständigkeit* Kāç. zu P. 2,1,57. — 2) *Unbestimmtheit.*

अनवस्थिति f. 1) *kein Stillstand, keine Ruhe.* — 2) *Unstätigkeit.* — 3) = अनवस्था Nr. K.

अनवस्यत् Adj. *nicht ablassend, — aufgebend.*

अनवक्षेप m. *das Nichtwegwerfen.*

अनवक्षिप्त °Adv. *unaufmerksam* Vaṇis. 153.

अनवक्ष्कर Adj. *ränkelos, redlich.*

अनवानत् Adj. *keinen Athem holend* Çat. Br. 1,3,5,13. fgg. 4,6,1,5. 11,1,6,31. 13,8,2,1.

अनवानम् Adv. *ohne Athem zu holen, ohne Pause.*

अनवाप्त Adj. *nicht erlangt, — erreicht* 201,11. Spr. 4153.

अनवाप्ति f. *Nichterlangung.*

अनवाप्य Adj. *nicht zu erlangen, — erreichen* 163,21.

अनवार्य Adj. *nicht weichend, — aufhörend.*

अनविप्रयुक्त Prāçnop. 3,6 fehlerhaft für अनतिप्र°.

अनवीकृत Adj. *nicht erneuert, — in eine neue Form gekleidet, — anders gesagt* Kivjāpr. 7,8.

°अनवेक्तक Adj. *keine Rücksicht nehmend auf.*

अनवेक्षण n. *das Nichtaufpassen, Sorglosigkeit* Spr. 2991. 6607.

अनवेक्षम् Adv. *ohne sich umzusehen.*

अनवेक्षमाण Adj. *sich nicht umsehend* Āçv. Gṛhj. 4,4,9.

अनवेक्षा f. *Rücksichtslosigkeit.*

अनवेक्षितम् Adv. *ohne darauf zu blicken* Gobh. 1,2,19.

अनशन n., अनशनता f. und *अनशना (Gal.) f. *das Nichtessen, Fasten.*

अनशनार्य Adj. *keinen Hunger empfindend.* Davon Nom. abstr. अनशनार्यत्व n. Ind. St. 9,134.

अनशित Adj. *nicht gegessen* 35,25.26.

अनशितुम् Infin. *nicht zu essen* Kauṣ. Up. 4, 10,3.

अनशत् Adj. *nicht essend.* अनशत्सोमागमनै: Bez. *des in der Sabhā befindlichen Feuers.*

अनश्वान Partic. (f. आ) dass. MBh. 5,191,22.

अनश्रु Adj. *thränenlos.*

1. अनश्व m. *Nicht-Pferd, etwas Anderes als ein Pferd.*

2. अनश्व Adj. *rosselos.*

अनश्वदा Adj. *keine Rosse gebend.*

अनश्वन् m. N. pr. eines Fürsten.

अनश्वर Adj. *unvergänglich* Spr. 2378.

अनष्टक Adj. *die Aṣṭaka vernachlässigend* Āçv. Gṛhj. 2,4,11.

अनष्टपशु Adj. *von dessen Heerde Nichts verloren geht.*

अनष्टवेदस् Adj. *von dessen Habe Nichts verloren geht.*

अनष्टापदी f. *kein achtfüssiges d. i. kein trächtiges Mutterthier* Çat. Br. 4,5,9,12.

अनस् n. 1) *Wagen, Lastwagen* 6,7.9. 8,7.8. — 2) **gekochter Reis.* — 3) **Mutter.* — 4) **Geburt.* — 5) **lebendes Wesen.*

°°अनस n. = अनस् 1).

अनसूय 1) Adj. *nicht murrend, — unzufrieden, insbes. über das Glück Anderer.* — 2) m. N. pr. eines Mannes. — 3) f. या N. pr. verschiedener Frauen.

अनसूयक Adj. (f. °सूयिका) = अनसूय MBh. 3, 122,39.

अनसूयत् Partic. dass. MBh. 1,140,76.

अनसूया f. *das Nichtmurren, Nichtunzufriedensein, insbes. über das Glück Anderer.*

अनसूयातीर्थ n. N. pr. eines Tīrtha.

अनसूयितर् Nom. ag. = अनसूय 1) MBh. 1,140,71.

अनसूयु Adj. = अनसूय.

अनसूरि m. *kein Unweiser, ein Weiser.*

अनस्त Adj. *nicht geschleudert* Çat. Br. 3,7,3,3.

अनस्तमित Adj. 1) *noch nicht untergegangen* (von der Sonne). — 2) *unaufhörlich.*

अनस्तमितके Loc. *vor Sonnenuntergang.*

अनस्थ, अनस्थक (Maitr. S. 3,7,3), अनस्थेन्, अनस्थि, अनस्थिक (TS. 7,5,22,2) und अनस्थिक Adj. *knochenlos.* अनस्थि Subst. *ein knochenloses Thier.*

अनस्वत् 1) Adj. *mit einem Wagen verbunden, an einen Wagen gespannt.* — 2) f. अनस्वती *Wagenzug, Heereszug.*

अनस्यावादिन् Adj. *nicht nur von sich redend, nicht eingebildet.*

अनस्यकर्तव्य Adj. *kein Object des Ichbewusstseins bildend* Ind. St. 9,165.

अनस्यकृत Adj. *uneigennützig.*

*अनस्यकृति f. *Nichthochmuth, Bescheidenheit.*

अनस्मद् Nom. *Nicht-Ich* Ind. St. 9,148.

अनस्रात Adj. *an einem unglücklichen Tage geboren.* Davon Nom. abstr. °ता f.

अनस्रु Adj. s. अनसू.

अना Adv. *je, je und je;* mit einer Neg. *nie.*

अनाकम्प Adj. *unerschütterlich.*

अनाकर्णितेन Instr. *mit einer Miene, als ob man Nichts gehört hätte,* Pāraskara. 21. 38. 113.

अनाकाङ्क्ष Adj. *keiner Ergänzung bedürfend* Nr. K.

अनाकाल 1) *Unzeit.* — 2) *schlechte Zeit, Hungersnoth.* °भृत *in schlechter Zeit unterhalten.*

1. अनाकाश n. *kein freier Raum, erfüllter Raum* R. 3,29,7.

2. अनाकाश Adj. *ätherlos.*

अनाकुल 1) Adj. (f. आ) *unverworren, unverwirrt* (eig. und übertr.) 214,26. 118,23. *sicher vom Ganges.* — 2) *f. ई *ein best. Knollengewächs* Gal.

अनाकृत Adj. 1) *ungetrieben, ungerufen.* — 2) *nicht gewartet, — gepflegt.*

अनाकृष्ट Adj *nicht angezogen, — fortgerissen* Rāgat. 1,33.

अनाक्तात Adj. *an den Augen nicht gesalbt* AV. 20,128,6.

अनाक्रमणीय und °क्रम्य Adj. *nicht zu besteigen.*

*अनाक्रान्ता f. *Solanum Jacquini Willd.*

अनाक्षित् Adj. *nicht ruhend.*

अनाख्यात Adj. *nicht angezeigt, — angegeben.*

अनाख्येय Adj. *nicht mitzutheilen, — zu sagen.*

अनाग Adj. (f. आ) *schuldlos, sündlos.*

अनागच्छत् Adj. *nicht kommend* Sarvad. 13,7.

अनागत Adj. 1) *noch nicht angekommen, — angelangt* 142,26. MBh. 14,80,24. — 2) *bevorstehend, zukünftig* 105,26. 161,11. अनागतं कर् *für die Zukunft sorgen* Spr. 268. — 3) *noch nicht erreicht.* — 4) *nicht anzutreffen, — zu finden* R. 2,56,18 (50,9).

अनागतयोगिन् Adj. *mit dem (factisch) noch nicht erschienenen Monde in (theoretische) Conjunction tretend.*

अनागतवत् Adj. *die Zukunft betreffend* Spr. 266. fg.

अनागतविधातर् Nom. ag. 1) *Vorkehrungen für die Zukunft treffend.* — 2) N. pr. eines Fisches.

अनागतविधान n. *das Treffen von Vorkehrungen für die Zukunft* Spr. 270.

अनागतार्तवा Adj. f. *noch nicht die Katamenien habend.*

अनागम m. *das nicht Herbeikommen, — Erscheinen* Gaim. 1,1,13.

अनागमक Adj. *ohne Āgama* (gramm.).

अनागमिष्यत् Adj. *der nicht herbeikommen wird.*

1. अनागस् Adj. *schuldlos, sündlos* 71,1.10.

2. अनागस् Adj. *unschädlich* RV. 18,163,3.

अनागा f. N. pr. eines Flusses.

अनागामिन् m. *der nicht Wiederkehrende*, bei den Buddhisten Bez. der 3ten Stufe auf dem Wege zum Nirvâṇa.

*अनागामुक Adj. P. 6,2,160, Sch.

अनागास्त्व n. *Schuldlosigkeit, Sündlosigkeit* 11,3.

अनागूर्तिन् Adj. *der die* Âgur *nicht verrichtet hat.*

अनागोहत्या f. *Mord an einem Schuldlosen.*

अनाग्नेय Adj. *dem* Agni *nicht zuständig.*

अनाघात Adj. *woran man nicht gerochen hat* Spr. 271. °पूर्व Adj. *nie früher gerochen* Kâd. 162.

अनाचरण n. *das Nichtbewerkstelligen, Unterlassen* Kull. zu M. 6,92.

अनाचार m. 1) *kein Brauch* Lâṭj. 10,1,15. — 2) *ungewöhnliche Erscheinung.* — 3) *schlechtes Betragen, Unsitte* Ind. St. 10,98.

अनाचारूप Adj. (f. आ) *von ungewöhnlichem Aussehen.*

अनाज्ञानत् Adj. *nicht inne werdend.*

अनाजिगमिषु Adj. *zu kommen nicht beabsichtigend* Mahâbh. 1,87,b.

अनाज्ञा f. *Nichterlaubniss* 200,24.

अनाज्ञात Adj. *unbekannt, unbemerkt.* अनाज्ञातम् Adv. *auf unbekannte —, unerklärliche Weise.*

अनाज्ञाताज्ञातकृत Adj. *auf erklärliche oder unerklärliche Art vollbracht* Vaitân. 23.

अनाज्यलिप्त Adj. *nicht mit Opferschmalz gesalbt* Kâṭj. Ça. 4,4,10.

अनाढ्यतर Adj. *nicht sehr wohlhabend* Çat. Br. 3,5,2,16.

*अनाढ्यभविष्णु Adj. P. 6,2,160, Sch.

*अनातङ्क Adj. *gesund* Râmây. 20,46.

अनातत Adj. *nicht angespannt.*

1. *अनातप m. *Schatten.*

2. अनातप Adj. *schattig* 172,20.

अनातपत्र Adj. *ohne Sonnenschirm* Sîkh. D. 340,9.

अनातुर Adj. 1) *unversehrt, gesund.* — 2) *unverdrossen.* — 3) *nicht von Liebe gequält* Spr. 272.

अनात्त Adj. *nicht genommen, — entzogen* Kâṭj. Ça. 9,5,12.

अनात्मक Adj. *ohne Substanz, unreal* (buddh.).

अनात्मज्ञ Adj. (f. आ) *unverständig, einfältig.*

अनात्मत्व n. *das nicht Seele Sein* 272,27.31.

1. अनात्मन् m. 1) *was nicht Seele (Geist) ist* 273, 8. — 2) **nicht selbst, ein Anderer.*

2. अनात्मन् Adj. *ohne Geist, — Verstand.*

अनात्ममुख Adj. (f. ई) *nicht zu sich gekehrt* Manu. zu VS. 12,62.

अनात्मवत् Adj. *seiner nicht mächtig, sich nicht zügelnd, — gehörig haltend* (von einem Kranken) 213,4. 215,27.

अनात्मश्लाघाकर Adj. *sich nicht selbst rühmend* Sîkh. D. 32,21.

अनात्मसंपन्न Adj. *geistlos, dumm* Spr. 437.

अनात्मसात्कृत Adj. *nicht sich angeeignet* Comm. zu Mṛicch. 113,6.

अनात्मीय Adj. *was Einem nicht angehört.*

अनात्म्य 1) Adj. *unpersönlich.* — 2) n. *Thorheit* Bâlar. P. 4,4,29.

अनात्रेयी f. *eine Frau, welche nicht eben das Reinigungsbad nach den Katamenien vollzogen hat,* Gaut. 22,17.

अनाथ 1) Adj. (f. आ) *schutzlos, hülflos.* °वत् Adv. 66,22. — 2) अनाथै n. *Schutzlosigkeit, Hülflosigkeit.*

अनाथपिण्डद् und °पिण्डिक m. Bein. Sudatta's.

अनाथपुरी m. N. pr. eines Autors.

अनाथशरण Adj. (f. आ) *an Niemanden einen Schutz habend* Kâraṇ. 21.

अनाद m. *Ton —, Klanglosigkeit.*

1. अनादर m. *Nichtachtung, Mangel an Rücksicht, Nichtbeachtung, Gleichgültigkeit gegen* (Loc.) 173, 18. 233,22. अनादरात् *ohne Weiteres, mir Nichts dir Nichts* Spr. 6012.

2. अनादरे Adj. *Nichts hoch anschlagend* Çat. Br. 10,6,3,2. Kaṭh. Up. 3,14,2.

अनादरण n. *das Nichtbeachten, das sich gleichgültig Verhalten.*

अनादरवत् Adj. *Gleichgültigkeit verrathend.*

अनादरोक्ति m. in der Rhet. *eine Erklärung, dass man mit Etwas nicht einverstanden sei, die man dadurch an den Tag legt, dass man sich zur Sache gleichgültig stellt.*

अनादवत् Adj. *keinen Laut von sich gebend* Ind. St. 9,12.

अनादातर् Nom. ag. *Nichts nehmend, — empfangend.*

अनादातव्य Adj. *nicht zu greifen* Ind. St. 9,164.

अनादि Adj. *ohne Anfang* 104,26. Davon Nom. abstr. °ता f. Nir. 35.

अनादिमत् Adj. dass. Çvetâç. Up. 4,4, (°मास्त्व zu lesen).

*अनादिवार्ता f. *Ueberlieferung.*

अनादिष्ट Adj. 1) *unaufgezeigt, unbestimmt.* — 2) *nicht angewiesen, — angegeben, — vorgeschrieben* Lâṭj. 1,1,5. — 3) *keinen Befehl habend* Spr. 274.

अनादृत Adj. 1) *nicht —, gering geachtet* (Jmd). — 2) *unbeachtet, unberücksichtigt* (Etwas). Davon Nom. abstr. °त्व n. Sîkh. D. 213,4.

अनादेय Adj. 1) *was man nicht nehmen darf* Spr. 275. fg. — 2) *nicht anzunehmen, unzulässig* 213, 4. 215,27.

1. अनादेश m. *das Fehlen einer Anweisung, — Vorschrift.*

2. अनादेश Adj. साम्नः N. eines Sâman.

अनादेशकर Adj. *eine Anweisung nicht ausführend* Baudh. P. 8,20,14.

1. अनार्घ Adj. 1) *was nicht gegessen werden darf.* — 2) *den man nicht aussaugen darf.*

2. अनार्घ Adj. *ohne Anfang* Brahmabindûp. 9.

अनार्घनन्त Adj. *ohne Anfang und ohne Ende.*

अनार्घन्त Adj. (f. आ) dass. Spr. 277. Âṛjabh. 3,11.

अनार्गुदात्त Adj. *nicht auf der ersten Silbe betont* TS. Prât. 8,10.

अनार्धि Adj. *sorgenlos* Râgân. 9,54.

अनार्घृष् Adj. *Niemanden Etwas ankabend.*

अनार्घृष्ट Adj. *an den oder woran sich Niemand heranwagt, unangreifbar, unantastbar* Çâṅkh. Br. 27,3. Ait. Âr. 386,11.12.

अनार्घृष्टि m. N. pr. verschiedener Fürsten.

अनार्घृष्य Adj. = अनार्घृष्ट Çâṅkh. Br. 27,5. Chr. 54,12. प्रजापतेस्तनूः Ait. Br. 5,25. Âçv. Ça. 8,13,13.

अनार्ध्यान n. *kein wehmüthiges Zurückdenken.*

अनानत 1) Adj. *ungebeugt.* — 2) m. N. pr. eines Ṛshi.

अनानन्दयितव्य Adj. *nicht das Object der Wollust bildend* Ind. St. 9,164.

अनानार्घ m. *kein neuer Satz* Ind. St. 4,155.

अनानुकूल्य Adj. *unnachahmlich.*

अनानुजा f. *keine jüngere Schwester* TS. 4,3,11,3.

अनानुद Adj. *nicht nachgebend.*

अनानुदिष्ट Adj. *unaufgefordert.*

अनानुपूर्व्य n. *gestörte Reihenfolge* ṚV. Prât. 2, 12. 11,8.

अनानुभूति f. *nicht dienstbereit, ungehorsam.*

अनापद् f. *Nicht-Noth.* अनापदि *ohne Noth, in normalen Verhältnissen.*

अनापान m. N. pr. eines Fürsten.

अनापि Adj. *ohne Freunde oder Verwandte.*

अनापूपित Adj. *nicht stinkend* Çat. Br. 1,1,2,5.

अनाप्त Adj. 1) *nicht hinzureichend* 36,21. — 2) *unerreicht, unerreichbar* Çâṅkh. Br. 27,5. Ait. Âr. 386,12. प्रजापतेस्तनूः Ait. Br. 5,25. Âçv. Ça. 8,13, 13. — 3) *ungeschickt.*

अनाप्ति f. *Zielverfehlung* 206,14.

अनाप्य und अनापिर्य Adj. *unerreichbar* Çâṅkh. Br. 27,5. प्रजापतेस्तनूः Ait. Br. 5,25. Âçv. Ça. 8,13,13.

अनाप्रीत Adj. *nicht mit den* Âprî-*Versen besprochen* Çat. Br. 6,2,2,37.

अनाप्लुताङ्ग Adj. *der sich nicht gebadet hat* MBh. 2 43,5.

अनाबपु m. *eine best. Pflanze* AV. 5,16,1.

अनाबाध Adj. *unbelästigt, ungehemmt* (Weg).

अनाभयन् Adj. *furchtlos* RV.

अनाभृ Adj. *nicht dienstfertig, ungehorsam.* Rudra Maitr. S. 1,8,5.

अनाभ्युदयिक Adj. *Unheil bringend.*

अनामक 1) m. *Schaltmonat.* — 2) *n. *Hämorrhoiden.*

अनामत्व n. *Namenlosigkeit.*

अनामन् 1) Adj. *namenlos.* — 2) *m. *Ringfinger.*

अनामनै *eine best. Krankheit.*

अनामय 1) Adj. (f. आ) *a) nicht verderblich* AV. 8,8,18. — *b) gesund, in gutem Wohlbefinden, dem Nichts fehlt.* — *c) wo Wohlergehen herrscht.* — *d) Gesundheit schaffend* 166,27. — *e) verschont von* (Abl.) 79,20. — 2) m. Bein. Çiva's. — 3) n. *Gesundheit, Wohlergehen.*

अनामयत् Adj. *nicht wehe thuend, — seamerzend.* °यता Instr. *in vollkommenem Wohlbefinden.*

अनामयित्नु Adj. *nicht krank machend, heilend.*

*अनामा und अनामिका f. *Ringfinger.*

अनामिन् Adj. *sich nicht beugend, unbeugsam.*

अनामृष Adj. *unverletzlich.*

अनामृत Adj. *nicht vom Tode berührt* TS. 5,2,8, 1. 2. Mantrabr. 1,3,11.

अनाम्नात Adj. *nicht überliefert, — gelehrt.*

अनाम्नाय m. *Nichtüberlieferung* Spr. 278.

अनाम्य Adj. *sich nicht biegen lassend* Spr. 3578.

अनायक Adj. (f. आ) *führerlos.*

अनायत Adj. *nicht angebunden.*

1. अनायतन und अनायतन n. *nicht der entsprechende —, nicht der heimatliche Platz.*

2. अनायतन und अनायतनवत् Adj. *keinen entsprechenden —, keinen eigenen Platz habend.*

*अनायत्तवृत्तिता f. *Unabhängigkeit, Freiheit.*

1. अनायास m. 1) *Nichtanstrengung.* — 2) *Unermüdlichkeit* MBh. 5,34,73.

2. अनायास Adj. *keine Anstrengung —, keine Mühe verursachend* MBh. 12,242,13.

अनायुध Adj. *ohne Opfergeräthe.*

अनायुधवान Partic. *nicht ansichziehend* (die Flügel) Çat. Br. 4,1,2,26.

अनायुषा f. N. pr. einer Tochter Daksha's.

अनायुष्य Adj. *dem Leben nicht zuträglich, das Leben verkürzend.*

अनायुस् f. = अनायुषा.

अनारत Adj. und °म् Adv. *unaufhörlich, beständig.*

अनारभ्य Adj. 1) *nicht zu beginnen* Spr. 280. Davon Nom. abstr. °त्व n. Kâty. Çr. 20,8,27. — 2) *unmöglich* Comm. zu Gaim. S. 215,1 v. u.

अनारभ्यवाद् m. *eine nicht ad hoc gegebene, sondern allgemeine Bestimmung* Gaim. 3,6,14. Davon Nom. abstr. °त्व n. 6,6,3.

अनारभ्यविधि m. und अनारभ्यविधान n. dass. Comm. zu Kâty. Çr. 1, 3, 20. 16, 1, 1.

अनारभ्यविहित Adj. *nicht ad hoc vorgeschrieben* Comm. zu Çat. Br. 809,9.

अनारभ्यसमधीत (Comm. zu Kâty. Çr. 19,6,2) und अनारभ्याधीत Adj. *ohne einen bestondern rituellen Zweck recitirt.*

अनारम्बणे Adj. *ohne Stütze* Khând. Up. 2,9,5.

1. अनारम्भ m. 1) *das Nichtgehen an* (Gen.), *das Nichtbeginnen* Bhag. 3,4. Spr. 281. — 2) *das Nichtgründen eines eigenen Haushalts* Kap. 4,12.

2. अनारम्भ Adj. *Nichts unternehmend* MBh. 12, 246,24.

अनारम्भणे Adj. *woran man sich nicht halten kann.*

अनारम्भिन् Adj. *Nichts unternehmend* Gaut. 3,28.

अनाराधस Adj. *ohne die* नाराशंस *genannten* Soma-*Becher* Gop. Br. 2,4,15.

अनारूढ Adj. 1) *nicht enthalten in, — liegend in* (Loc.) Comm. zu Kap. 1,87. — 2) *sich nicht begeben habend, nicht gerathen in* (Acc.) Vaṇis. 106.

अनारोग्य Adj. *der Gesundheit nicht zuträglich.*

अनारोग्यकर Adj. dass. Kârana 3,3.

अनार्जव n. 1) *unehrliches Benehmen* 189,11. — 2) **Krankheit.*

अनार्त Adj. *nicht krank, gesund.*

अनार्तव Adj. *der Jahreszeit nicht entsprechend.*

अनार्ति f. *Leidlosigkeit.*

अनार्य Adj. (f. आ) und Subst. *unehrenhaft, kein Ârja, sich nicht wie ein Ârja betragend, für einen Ârja sich nicht schickend, nicht arisch* 105,1. 179, 18. 204,18.

*अनार्यक n. *Aloeholz.*

अनार्यकर्मिन् Adj. *der Werke eines Nicht-Ârja vollbringt.*

*अनार्यज n. *Aloeholz.*

अनार्यजुष्ट Adj. *woran Ehrenhafte keinen Gefallen finden* Bhag. 2,2. R. 2,82,13.

अनार्यता f. *Unehrenhaftigkeit.*

अनार्यतिक्त m. *Gentiana Chiraita Wall.*

अनार्यवृत्त Adj. *von unehrenhaftem Betragen* Spr. 282.

अनार्ष Adj. *nicht von den Ṛshi herstammend, nicht der Saṃhitâ entsprechend; keinem Ṛshi zukommend, nicht an den Namen eines Ṛshi gefügt* (Suffix).

अनार्षेय Adj. *nicht von den Ṛshi stammend.*

अनार्ष्यविलोप m. *keine Nichtstörung der Saṃhitâ d. i. Störung der Saṃhitâ* RV. Prât. 11,28.

अनालपन n. *keine Unterhaltung mit* (Gen.) Çiç. 7,10.

अनालब्ध Adj. 1) *nicht angefasst, — berührt* MBh. 5,48,103. — 2) *nicht geschlachtet* Çat. Br. 13,1,2,1.

अनालमर्य n. *das nicht die Bedeutung von* अलम् *Haben* Mahâbh. 3,95,a.

अनालम्ब 1) Adj. *ohne Stütze, — Halt.* — 2) *f. ई Çiva's *Laute.*

अनालम्बनम् Adv. *ohne Haltpunkt, phantomartig* Prân. 71,1.

अनालम्बुक (!) und अनालम्भुक Adj. (f. आ) *unberührbar.*

अनालस्य n. *Unverdrossenheit* Spr. 2183.

अनावपन् Adj. *keine Empfängniss zu Stande bringend* AV. 7,90,3.

अनावरण Adj. *unverhüllt* (buddh.).

अनावरणज्ञानविबुद्धगर्भ und अनावरणास्वरमण्डलमधुरनिर्घोषगर्भ m. N. pr. zweier Bodhisattva.

अनावरणिन् m. Pl. N. pr. einer buddh. Secte.

अनावर्तिन् Adj. *nicht wiederkehrend* Spr. 284.

अनावह Adj. *nicht hervorbringend, — bewirkend* Sîm. D. 249,20.

अनाविद्ध Adj. 1) *unverwundet; undurchbohrt* Spr. 271. *unversehrt.* — 2) *keine langen Composita enthaltend* Vâmana 1,3,25.

अनाविल Adj. 1) *nicht trübe, klar, durchsichtig.* — 2) *gesund,* von Personen (Spr. 2140) und Gegenden.

अनाविष्कृत Adj. *nicht an den Tag gelegt* Kumâras. 7,35.

अनावृत् Adj. *nicht wiederkehrend* 30,12.

अनावृत Adj. 1) *unverhüllt* Çat. Br. 14,3,3,18. — 2) *ungeschlossen* R. 2,88,19. Spr. 285. *uneingezäunt* Gaut. 12,21. *nicht gedeckt, — verschanzt* (Ufer) R. 2,88,20.

अनावृत्त Adj. *unbetreten.*

अनावृत्ति f. *Nichtwiederkehr* (zu einem neuen Leben).

अनावृष्टि f. *Mangel an Regen, Dürre.*

अनाव्याध Adj. (f. आ) *unverbrechbar, fest.*

1. अनाव्रस्क m. 1) *Nichtabfall* TS. 3,1,3,1. — 2) *Unversehrtheit.*

2. अनाव्रस्क Adj. *nicht abfallend.*

अनाशक n. *das Nichtessen, Fasten; das zu Tode Hungern.*

अनाशकायन n. *das Fasten.*

अनाशस्ते Adj. *auf den man nicht vertrauen kann.*

अनाशास्य Adj. *was man sich nicht wünscht.*

अनाशित Adj. *hungrig* R. 5,17,34. 24,31.

1. अनाशिन् Adj. *nicht essend.* Davon Nom. abstr.

°शित्व n. *das Nichtessen.*

2. अनाशिन् Adj. *nicht verloren gehend.*

अनाशिष्ठ Adj. *der langsamste* Ait. Br. 4,9.

अनाशिस् Adj. *nicht erwünscht* Rigav. 7,1377.

अनाशीर्दा Adj. *die Erwartung nicht erfüllend.*

1. अनाशु Adj. *nicht schnell, langsam.*

2. अनाशु Adj. *keine raschen Rosse besitzend.*

अनाश्रम m. *keiner der 4 oder 3 Âçrama* Jâân. 3,251.

अनाश्रमिन् Adj. *zu keinem Âçrama gehörend.* Davon Nom. abstr. °मित्व n.

1. अनाश्रय m. *Unabhängigkeit von* (Gen.) RV. Prât. 11,36.

2. अनाश्रय Adj. *keinen Halt gewährend.* Davon Nom. abstr. °ता f. Kull. zu M. 3,180.

अनाश्रव fehlerhaft für अनाश्रव.

अनाश्रित Adj. *sich nicht an Jmd oder Etwas haltend, unabhängig, keine Rücksicht nehmend auf* Gaupar. zu Sâmkhjak. 10. Bhag. 6,1. R. 3,10,6. Bhâg. P. 1,13,42. — पायण्ड्यनाश्रिताः Jâân. 3,6 *wohl ein alter Fehler für* पायण्डमाश्रिताः.

अनाश्वस् Adj. *nicht gespeist habend* 240,16. TS. 1,6,7,3. TBr. 1,1,4,2.

अनाष्ट्र Adj. *keiner Gefahr unterworfen* 36,12.

अनास् Adj. *ohne Mund oder Antlitz.*

अनासन n. *das Nichtsitzen* Kâty. Ça. 25,4,7.

अनासन्न Adj. *nicht nahe bei* (Gen.) Lâty. 5,10,20. Âpast. 1,6,21.

अनासाद्य Adj. *unerreichbar* 96,2.

अनासिक Adj. (f. आ) 1) *nasenlos.* — 2) *nicht nasal* Ind. St. 9,32.

अनास्तिक Adj. *ungläubig, gottlos* MBh. 1,74,96.

अनास्तिक्य n. *Unglauben, Gottlosigkeit* MBh. 1,212,17.

अनास्तीर्ण Adj. *unüberdeckt, bloss* Vaits. 28,11.

अनास्था f. *Gleichgültigkeit gegen* (Loc.) Ragh. 2,57. Kumâras. 6,12. 63. Vâs. 2. Sarvad. 22,3.

अनास्थान Adj. *keinen Standpunkt gewährend.*

अनास्रव Adj. *frei von sündhaften Neigungen, — unreinen Leidenschaften* Lalit. 303,7.

अनास्रावि Adj. *kein Gebrechen bewirkend.*

अनास्वादित Adj. *nicht geschmeckt* Spr. 274. °पूर्व Adj. *früher nicht geschmeckt* R. 1,9,36. Chr. 99,2.

अनाहत 1) Adj. *a) nicht angeschlagen, nicht geschlagen* (ein musik. Instr.). °ता दुन्दुभयो विनेदुः MBh. 5,182,24. 14,80,55. शङ्ख *nicht geblasen* Sinhâs. K. 93. *nicht gespannt* MBh. 5,48,102. *nicht angeschlagen, von einem Laute.* — *b) *beim Waschen nicht geschlagen, nicht gewaschen, neu* (von Zeugen). — *c) *nicht multiplicirt.* — 2) m. *der 4te von den 6 mystischen Kreisen am Körper.*

अनाहनन n. *das Nichtaufschlagen.*

अनाहवनीय m. *kein* Âhavanîja-*Feuer* Çat. Br. 12,9,3,13.

1. अनाहार m. *das nicht zu sich Nehmen von Speise.*

2. अनाहार Adj. *keine Speise zu sich nehmend.* Davon Nom. abstr. °ता f. Lalit. 320,20. 321,1.

अनाहार्य Adj. *nicht herbeizuschaffen.*

अनाहिताग्नि Adj. *der kein heiliges Feuer angelegt hat, — unterhält.* Davon Nom. abstr. अनाहिताग्नित.

अनाकुति f. 1) *Unterlassung der Opferspenden.* — 2) *ungeeignete Opferspende.*

अनाहूत Adj. *ungerufen, unaufgefordert* MBh. 1,136,18. Spr. 287. fg.

अनाह्रियमाण Adj. *nicht herbeigeschafft werdend* Lâty. 2,5,19.

अनाह्वान n. *das Nichtherbeirufen* Lâty. 1,4,16. Spr. 289. *das Nichtcitiren vor Gericht* Chr. 213,6.

अनिकामम् Adv. *ungern.*

अनिकृत्तन n. *das Nichtabschneiden* Pân. Gaṇ. 2,10,24.

अनिकेत 1) Adj. *wohnungslos.* Davon Nom. abstr. °ता f. Bhâg. P. 11,3,25. — 2) m. Bez. *eines best. Krankheitsdämonen* Harîv. 9360.

अनिक्षिप्तधुर (°धूर् gedr.) m. N. pr. *eines Bodhisattva.*

*अनिङ् m. *Saccharum spontaneum* Lin.

अनिखात Adj. *nicht eingegraben* Çat. Br. 3,6,1,14.

अनिगड Adj. *wo* (aus) *die Ketten fehlen* 134,6.

अनिगद Adj. *ohne* Nigada Kâty. Ça. 6,10,25.

अनिगीर्ण Adj. *nicht verschluckt, — unterdrückt* Sân. D. 17.

1. अनिग्रह m. 1) *Nichtzügelung* Spr. 248. — 2) *kein Versehen im Beweise* Nyâyas. 5,2,22. 23.

2. अनिग्रह Adj. *ohne Handgriff* Suçr. 1,24,11.

अनिघ Adj. *unverletzt* Lalit. 438,5.

अनिङ्ग Adj. *unlösbar, untrennbar* AV. Prât. 4,12.

अनिङ्गन n. *das Nichtschütteln* Kâty. Ça. 10,1,6.

अनिङ्गयत् Adj. *nicht lösend, — trennend* RV. Prât. 13,11.

अनिङ्ग Adj. = अनिङ्ग RV. Prât. 3,20. 9,13. Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu AV. Prât. 4,76.

अनिङ्गमान Adj. *nicht berührt —, nicht geschüttelt werdend.*

अनिचय Adj. *keine Vorräthe habend* Gaut. 3,11.

अनिच्छत्त Adj. *Etwas nicht wollend* MBh. 13,16,20. Chr. 121,14.

अनिच्छा f. *das Nichtwollen, Abneigung* 289,11. Instr. *ohne es zu wollen.*

अनिज्या f. *kein Opfer* Gaut. 4,4,3.

अनित n. *das Nichtabgehen, — Nichtabweichen von* (Abl.) Çâṅkh. Br. 1,4. 8,2. 18,10. 29,3.

अनितभा f. N. pr. *eines Flusses.*

अनितरेतरकारण Adj. (f. आ) *nicht gegenseitig verursacht* Kap. 3,1,10.

अनित्यंविद्स् Adj. *so nicht wissend* Çat. Br. 7,2,1,9.

अनित्य 1) Adj. *a) nicht ewig dauernd, vergänglich* 163,28. 183,17. 255,28. — *b) nicht beständig, vorübergehend, zufällig oder gelegentlich zur Erscheinung kommend.* — *c) ungewöhnlich, extraordinär.* — *d) unbeständig, wankelmüthig.* — *e) dessen Ausgang sich nicht bestimmen lässt.* — 2) °म् Adv. *nicht beständig, nur dann und wann.*

अनित्यता f. *Vergänglichkeit, Unbeständigkeit* 225,28.

अनित्यत्व n. 1) dass. 255,27. 273,6. — 2) *Zufälligkeit, Ungewissheit.* — 3) *Unbeständigkeit, Wankelmuth.*

अनित्यसम m. *eine auf die Vergänglichkeit sich stützende Einwendung* Nyâyas. 5,1,32. Sarvad. 114,12.

अनिर्दिविद् Adj. *dieses nicht kennend* Nir. 2,3. Ait. Âr. 469,14.

अनिद्र Adj. (f. आ) *schlaflos, wach.*

अनिद्रा f. *Schlaflosigkeit.*

अनिर्ध्म Adj. *ohne Brennstoff, dessen nicht bedürfend.*

अनिर्न Adj. *unkräftig, feig.*

अनिन्द् m. Pl. N. pr. *eines Volkes.*

अनिन्दित्त Adj. *nicht tadelnd* Gaut. 9,59.

अनिन्दा f. *nicht tadelnde Worte* AV. 11,8,32. Spr. 293.

अनिन्दित Adj. *tadellos.*

अनिन्द्य und अनिन्दिय 1) Adj. dass. — 2) m. N. pr. *einer Einsiedelei.*

अनिन्द्र Adj. (f. आ) Indra *nicht verehrend, ihm feind.*

अनिन्द्रक Adj. *des* Indra *beraubt.*

1. अनिन्द्रिय n. *Geist.*

2. अनिन्द्रिय Adj. *keine Sinne habend* Ind. St. 9,165.

अनिपद्यमान Adj. *sich nicht zur Ruhe legend.*

अनिपान n. *das Nichttrinken, Durst* Bhâg. P. 5,26,8.

अनिपुण Adj. (f. आ) *ungeschickt, tactlos* Vaits. 25,11.

अनिबद्ध Adj. 1) *unangebunden.* — 2) *nicht gebunden an, sich nicht kümmernd um* (Loc.). गुरुशास्त्रे MBh. 1,29,21. — 3) *nicht gebunden, — durch einen vorangehenden Act zu Etwas verpflichtet*

Gaut. 13,4. 8. M. 8,76. — 4) *unzusammenhängend, ungereimt.* °प्रलापिन् Jâḍ. 3,135. Mit वाचा wohl dass. MBh. 13,163,9. — 5) *einfach, einförmig* Vimâna 1,3,28.30.

अनिबार्धे m. *Unbedrängtheit, Freiheit.*

अनिभृत Adj. 1) *nicht fest, beweglich, unruhig, unstät* Nir. 10,4. Mṛicch. 67. Kir. 13,66. — 2) *unbescheiden* Bhar. Nâṭjaç. 34,119.

अनिभृतत्व n. *Beweglichkeit* Nir. 10,4.

अनिभृष्ट Adj. *nicht erliegend, — erlahmend.*

अनिभृष्टतविषि Adj. *von nicht erlahmender Kraft.*

अनिमान् Adj. *unermesslich.*

1. अनिमित्त n. *kein Grund, keine Ursache* Gaim. 1, 1,4. अनिमिततस् (Bhar. Nâṭjaç. 34,106) und अनिमित्त° *ohne Grund, ohne Veranlassung.*

2. अनिमित्त 1) Adj. (f. आ) *a) das Ziel verfehlend* R. 6,91,26. — *b) wofür keine Vorzeichen sind, nicht im Voraus bestimmbar* 161,25. — *c) grundlos.* — *d) uneigennützig.* — 2) °तस् Adv. *ohne Grund, ohne Veranlassung* Bhâg. P. 3,15,31.

अनिमित्तनिमित्त Adj. *uneigennützig.* धर्म Bhâg. P. 3,15,14.

अनिमिष 1) Adj. *a) die Augen nicht schliessend, wachsam* 4,30. Bhâg. P. 3,20,12. — *b) nicht blinzelnd, sich nicht schliessend* (von den Augen) R. 3, 60,10. Kathâs. 18,13 (zu lesen अनिमिषे). — 2) °षम् Adv. *rastlos.* — 3) m. *a) ein Gott.* — *b) *Fisch.* — *c) die Fische im Thierkreise.* — *d)* N. pr. α) eines Kinderdämons Pân. Gaṇ. 1,16,23. — β) eines Sohnes des Garuḍa.

अनिमिषदृश् m. *Fisch* Spr. 4376.

अनिमिषपक्ष् Adj. *die Augen nicht schliessend, wachsam* 2,28.

अनिमिषम् und अनिमिषा Adv. *wachsam.*

*अनिमिषाचार्य m. Bein. Bṛihaspati's.

अनिमिषीय fehlerhaft für नैमिषीय.

1. अनिमेष m. *das Nichtblinzeln, Nichtsichschliessen* (der Augen) 98,11. °विलोकनीय Ind. St. 14,366.

2. अनिमेष 1) Adj. *nicht blinzelnd, sich nicht schliessend.* — 2) m. *a) ein Gott* Bhâg. P. 6,10,1. — *b) *Fisch.*

अनिमेषता f. *das Nichtblinzeln, Sichnichtschliessen* Çiç. 9,11.

अनिमेषम् Adv. *wachsam.*

अनियत Adj. 1) *ungebunden, unbeschränkt, nicht fest bestimmt* Varâh. Bṛih. S. 5,5. 11,15. — 2) *nicht hergebracht, ungewöhnlich, auffallend.* वेष MBh. 3, 260,12. — 3) *nicht unbetont, betont* RV. Prât. 11,26.

अनियतपुंश्चली Adj. f. *keinen bestimmten Mann habend, sich mit verschiedenen Männern abgebend* Ind. St. 13,423.

अनियतवृत्ति Adj. *keinen bestimmten Lebensunterhalt habend* Pat. zu P. 5,2,21.

अनियतात्मन् Adj. *den Geist nicht in der Gewalt habend* Spr. 3052.

अनियम m. 1) *Nichtbeschränkung, das so aber auch anders sein Können* Gaut. 6,6. — 2) *das Sichgehenlassen* Spr. 7336.

अनियमोपमा f. *ein Gleichniss, bei dem es unentschieden bleibt, ob nicht noch etwas Anderes zur Vergleichung herbeigezogen werden könnte,* 248,14.

अनियम्य Adj. *nicht zu bändigen.*

अनियामक Adj. *nicht bestimmend.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Sarvad. 16,14.

अनियुक्त Adj. *nicht beauftragt, nicht speciell angewiesen* 197,7. 210,25. 26. Jâḍ. 3,288. Harîv. 7338. R. Gorr. 2,62,2. 93,16. Kathâs. 60,112. *nicht betraut mit* (Loc.) Spr. 299.

अनियुज्यमान Adj. *was Jmden nicht aufgetragen wird* Kull. zu M. 9,289.

अनियोग m. 1) *Nichtverwendung* Liṭ. 8,1,9. — 2) *unpassender Auftrag* MBh. 12,327,47. R. ed. Gorr. 2,68,17.

अनियोज्य R. 2,66,7 fehlerhaft für अनियोग.

अनियोज्य Adj. *nicht aufzutragen* (ein Geschäft).

अनिर् Adj. *kraftlos, matt.*

अनिरवसित Adj. *nicht aus der Gemeinschaft verstossen* Ind. St. 13,338.

अनिरशित Adj. *nicht aufgegessen* Çat. Bṛ. 2,5,2,16.

अनिरा f. *Entkräftung, Steifheit.*

अनिराकरण n. *das Nichtsondern* Sarvad. 10,1.

*अनिराकरिष्णु Adj. P. 6,2,160, Sch.

अनिराक्षिप्त Adj. *nicht abzubringen.*

अनिरुक्त Adj. 1) *nicht ausgesprochen, — unmittelbar verständlich, — von selbst sich ergebend, was oder worin Etwas erst zu erschliessen ist* 38, 16. Ait. Bṛ. 6,27. Tâṇḍja-Bṛ. 17,1,2. VS. Prât. 4, 102. अनिरुक्तगान *eine best. Art den Sâmaveda zu singen.* °त्व n. Nom. abstr. Sây. zu Çat. Bṛ. 1,3,5,10.

अनिरुद्ध 1) *Adj. *a) ungehemmt, frei* Med. (घानर्गले zu lesen). — *b) beweglich.* — 2) m. *a)* N. pr. α) eines Sohnes des Kâmadeva. Bez. des ersten aus dem goldenen Weltei entstandenen Wesens, betrachtet als 4ter Vjûha Vishṇu's (Sarvad 54, 2) und identificirt mit dem Ahaṁkâra Goṭama. 2,1, Comm. — β) eines Bhikshu und eines Autors. — *b)* Bein. Çiva's. — 3) f. ई Titel eines Werkes des Aniruddha. — 4) *n. *Strick.*

अनिरुद्धचम्पू f. Titel eines Werkes.

*अनिरुद्धपथ n. *Luftraum.*

*अनिरुद्धभाविनी f. Aniruddha's *Gattin* Ushâ.

अनिरूप्त Adj. *nicht vertheilt* Gaim. 6,5,16.

अनिर्घात m. *Nichtentreissung* TS. 3,1,8,3. TBr. 1,8,8,1.

अनिर्घात्य Adj. *nicht herauszuschaffen.*

अनिर्जित Adj. *nicht erobert* Mṛicch. 113,6.

अनिर्णिक्त Adj. *nicht gereinigt* (eig. und übertr.) M. 11,189.

अनिर्दश Adj. (f. आ) *aus den zehn Tagen* (nach einer Geburt oder einem Sterbefall) *noch nicht heraus* Gaut. 17,22.

अनिर्दशाह Adj. (f. आ) dass.

अनिर्दिष्ट Adj. *nicht angegeben, — genannt, — näher bestimmt* 226,26. Çiksh. Ça. 8,15,14. M. 5,11.

अनिर्दिष्टकारिन् Adj. *der nicht thut, was ihm aufgetragen wird,* MBh. 12,247,17.

अनिर्देश m. *keine nähere Bezeichnung* Gaim. 3,5,24.

अनिर्देश्य Adj. *nicht anzugeben, — näher zu bestimmen* Gaut. 21,7. Yâjn. 59. Bṛihaspa. 2,32,3.

अनिर्बन्धरुष् Adj. *dessen Zorn nicht anhält* Ragh. 16,80.

अनिर्भिन्न Adj. *ununterbrochen* und *ununterschieden* Spr. 300.

*अनिर्मात्या *f. Trigonella corniculata* Lin.

अनिर्वचनीय Adj. *nicht in Worte zu fassen, — näher zu bestimmen* 258,11. Kap. 5,54.

अनिर्वर्णनीय Adj. *nicht zu betrachten* Çiç. 64,8.

अनिर्वाच्य Adj. = अनिर्वचनीय Spr. 300.

अनिर्वाण 1) Adj. *a) nicht erloschen, noch nicht zu Ende gegangen* (Tag). — *b) noch nicht beruhigt, noch wild* (Elephant). — 2) *m. *Phlegma, Schleim* Nigh. Pa.

अनिर्वृत्त Adj. *nicht erfolgt, — zu Stande gekommen* 192,4.

अनिर्वेद m. *Nichtverzagung, Selbstvertrauen, moralischer Muth* Spr. 301. fgg.

अनिर्वेदित Adj. *nicht an den Tag gelegt* Mṛicch. 30,9.

अनिर्वेश Adj. *der seine Sünden nicht gesühnt hat.*

अनिर्वृत Adj. *nicht verjagt von* (Abl.) Çat. Bṛ. 9,1,1,23.

अनिर्ह्रादिन् Adj. *nicht schallend, — laut* 301,11.

अनिल m. 1) *Wind* 104,5. 219,11. — 2) *der Gott des Windes* 76,24. 219,21. Wird zu den Marut und zu den Vasu gezählt. *Pl. *eine best. Klasse von Göttern* (49 an der Zahl). — 3) *der Wind im Körper* (einer der drei Rasa desselben). — 4) *mystische Bez. des Lautes ja.* — 5) N. pr. *a)* eines Sohnes des Tamasa VP. 4,19,2. — *b)* *des 17ten Arhant's der vergangenen Utsarpiṇi. — *c)* eines Râkshasa.

*घनिलकुमार m. Pl. eine best. Klasse von Göttern.

*घनिलद्रुक m. Terminalia Bellerica Roxb. Râéan. 11,238.

घनिलज m. Bein. Hanumant's.

*घनिलनिर्यास m. Terminalia tomentosa Nigh. Pa. Wohl fehlerhaft für नील°.

घनिलप्रकृति m. der Planet Saturn.

घनिलम्भ m. eine best. Meditation (buddh.).

घनिलय Adj. (f. घा) nicht rastend, ruhelos. प्रजापतेस्तनूः Ait. Ba. 5,35. Âçv. Çr. 8,13,12.

घनिलयन n. keine Zufluchtsstätte Taitt. Ûp. 2,6. 7.

*घनिलसख und घनिलसारथि (MBa. 1,13,1) m. Feuer, der Gott des Feuers.

घनिलात्मक Adj. rheumatisch Karaka 1,17.

*घनिलान्तक m. Terminalia Catappa.

घनिलायन n. Luftweg.

घनिलाकृति f. Windstoss 294,26.

घनिवर्तक Adj. nicht umkehrend, — fliehend.

घनिवर्तन Adj. keine Rückkehr gestattend Bhâg. P. 6,5,21.

घनिवर्तनीय Adj. nicht rückgängig zu machen, — zu hemmen.

घनिवर्तिन्न n. Nichtumkehr, tapferer Widerstand.

घनिवर्तिन् 1) Adj. a) nicht umkehrend, — fliehend, tapfern Widerstand leistend. — b) nicht rückgängig zu machen, — zu hemmen Harîv. 4836. घभिवर्तिन् (wohl besser) v. l. — 2) m. N. pr. eines Mannes Lalit. 392,6.

1. घनिवारण n. 1) das Nichtabhalten, Nichtzurückhalten 210,21. — 2) Unvermeidlichkeit Sarvad. 7,13.

2. घनिवारण Adj. = घनिवार्य Bhâg. P. 3,13,35.

घनिवारित Adj. ungehemmt Vaṛâs. 140.

घनिवार्य Adj. nicht abzuhalten, — abzuwehren, — zurückzuhalten, unhemmbar, unwiderstehlich.

घनिविशमान Adj. (f. घा) nicht rastend 12,23.

घनिवीर्य (!) Adj. nicht impotent.

घनिवृत Adj. nicht zurückgehalten.

घनिवृत्त 1) Adj. nicht umkehrend, — fliehend MBu. 7,140,12. Bhâg. P. 6,10,33. — 2) °म् Adv. ohne dahin zurückzukehren Gaut. 3,15.

घनिवृत्तमांस Adj. des Fleischgenusses sich nicht enthaltend Uttarâr. 72,5.

घनिवृत्ति f. 1) Nichtumkehr, tapferer Widerstand Gaut. 10,16. — 2) das Nichtaufhören, Nichtunterbleiben Gaut. 14,46. Kâṭh. Çr. 22,2,14. 3,51. — 3) Bez. der 9ten unter den 14 Stufen, die nach dem Glauben der Gaina zur Seligkeit führen.

घनिवेदन n. das Nichtkundthun R. 5,15,38.

घनिवेशन Adj. (f. घा) keine Einkehr gestattend.

घनिशम् Adj. ununterbrochen, beständig Spr. 7634. घनिश° dass. 104,28.

घनिशित Adj. und घनिशितम् Adv. rastlos.

घनिशितसर्ग Adj. rastlos sich ergiessend.

1. घनिश्चय m. Unentschiedenheit Mudrâr. 36,13 (59,11).

2. घनिश्चय Adj. unentschieden, unsicher Tattvas. 37.

घनिश्चित Adj. unentschlossen Spr. 305.

घनिश्चित्य Adj. unergründlich.

घनिःशस्त Adj. nicht abgewiesen.

घनिःशेषित Adj. nicht vollständig vernichtet Vaṛâs. 26.

घनिषङ्ग Adj ohne Wehrgehäng, unbewehrt.

घनिषद्य Adj. (f. घा) Pfeilen nicht zugänglich 18,1.

घनिषुचारिन् Adj. nicht mit Pfeilen (sondern mit Schlingen auf die Jagd) gehend Gaut. 17,17.

घनिषेद्ध Adj. (f. घा) ungehemmt.

घनिष्कषाय Adj. nicht frei von Schmutz, — schlechter Leidenschaft.

घनिष्कृत Adj. ungeschmückt.

घनिष्कृति Adj. für den es keine Sühne giebt.

1. घनिष्ट 1) Adj. a) unerwünscht, unlieb, unangenehm; n. Unerwünschtes u. s. w. 58,18. 139,25. 189,19 (mit Gen.). 217,15. 254,18. — b) unheilvoll, schädlich; n. Unheil. — c) verboten, verrufen 208,7. — 2) *f. घा Sida alba Lin.

2. घनिष्ट Adj. 1) nicht geopfert. — 2) dem nicht geopfert worden ist.

घनिष्टका Adj. ohne Backstein Çat. Br. 9,3,4,37.

घनिष्टकर्मन् m. N. pr. eines Fürsten.

घनिष्टका f. kein wirklicher Backstein Çat. Br. 6,2,4,10. Çulbas. 2,39.

घनिष्टयज्ञ Adj. dessen Opfer nicht (mit Erfolg) dargebracht ist Gop. Br. 1,3,25.

घनिष्टिन्न Adj. die Aussprüche einer Autorität nicht kennend Manâsâr. 8,46,b.

घनिष्टिन् Adj. der nicht geopfert hat.

घनिष्टृत Adj. nicht abgeschüttelt, unvertrieben.

घनिष्ठुर Adj. nicht rauh, — hart, — roh 158,2. Laute, Worte Bhâg. Nitiç. 18,123. Kâvjâd. 1,69.

घनिष्ट Adj. ungeweiht, ungebildet R. 3,17,29.

घनिष्पत्तम् Adv. so dass die Federn des Pfeils nicht herausstehen, so dass der Pfeil sammt den Federn eindringt.

घनिष्पन्द MBu. 6,8,13 fehlerhaft für °ष्पन्द्.

घनिष्पन्न Adj. nicht gerathen, — reif geworden 243,24. Nom. abstr. °त्व n. ebend.

घनिष्पन्द् Adj. schweisslos MBu. 6,8,13.

*घनिस्तब्ध Adj. ungehemmt.

घनिस्पन्दिन् Adj. keine Flüssigkeit träufelnd, — durchlassend.

घनिक् Adj. für den es kein »hier« giebt Âpast. 2,21,10.

घनिक्त Adj. nicht getödtet Vaṛâs. 106,11.

घनिक्षित Adj. 1) nicht niedergesetzt —, hingestellt Kâṭh. Çr. 9,13,36. 11,1,15. — 2) nicht consonantisch auslautend (घनिक्षितम् st. घनिक्षिते zu lesen) VS. Pair. 5,29.

घनीक n. 1) Angesicht eig. und übertr. acies, Vorderseite, Front Çulbas. 3,57.167. = मध्य (Comm.) Mitte 2,72. — 2) Glanzerscheinung Agni's. — 3) Schärfe (eines Beils), Spitze (eines Pfeils). — 4) Reihe, Zug. — 5) Heer 98,32. — 6) *Schlacht.

घनीकपति m. Heerführer LA. 89,4.

घनीकवत् Adj. glanzvoll (von Agni).

घनीकविदारण m. N. pr. eines Bruders des Gajadratha MBa. 3,265,12.

*घनीकस्थ m. 1) Kämpfer. — 2) Leibwache. — 3) Abrichter von Elephanten. — 4) Kriegstrompete. — 5) Zeichen.

घनीकाग्र n. Spitze des Heeres R. 6,3,16.

घनीकाधिपति m. Heerführer Ind. St. 10,313.

*घनीकिनी f. Heer und der 10te Theil eines vollständigen Heeres (घतौहिणी).

घनीच Adj. (f. घा) nicht niederen Standes Daçar. 2,59.

*घनीचदर्शिन् m. N. pr. eines Buddha.

घनीचानुवर्तिन् Adj. nicht Gemeinem sich hingebend MBa. 3,73,14.

घनीज्ञान Adj. der nicht geopfert hat.

घनीड, घनीळ Adj. nestlos.

घनीत Adj. nicht hingebracht Çat. Br. 4,3,10, 7. Kâṭh. Çr. 25,11,7. 12,26.

घनीति f. unkluges Benehmen, dummer Streich.

घनीतिज्ञ Adj. der es nicht versteht sich klug zu benehmen 156,4.

घनीप्सित Adj. unerwünscht, unlieb 225,4.

घनीर्यु MBu. 12,230,13 fehlerhaft für °र्षु.

घनीर्ष्य (Spr. 3392) und घनीर्ष्यु (MBu. 12,8441. Spr. 310) Adj. nicht neidisch, — eifersüchtig.

घनील m. N. pr. eines Schlangendämons.

1. घनीश 1) Adj. (f. घा) nicht Herr, nicht im Stande oder kein Recht habend über Etwas (Gen.) zu verfügen. — 2) f. घा Ohnmacht, Gefühl der Nichtigkeit.

2. *घनीश Adj. keinen Herrn über sich habend, Bein. Vishṇu's und Çiva's.

घनीशत्व n. Nom. abstr. zu 1. घनीश 1).

घनीशान Adj. machtlos Ait. Âr. 171,8.

1. घनीश्वर Adj. (f. घा) = 1. घनीश 1) Spr. 3561. Mit Inf. nicht vermögend zu.

2. धनीश्वर Adj. 1) *herrenlos, keinen Herrn über sich habend* Kumâras. 2,9. — 2) *dem höchsten Wesen nicht zukommend.*

धनीश्वरत्व n. Nom. abstr. zu 1. धनीश्वर 260,1.

धनीष m. N. pr. eines Fürsten.

धनीषा f. *Genügsamkeit, Zufriedenheit.*

धनीषित Adj. *nicht erstrebt, — gewünscht* 187,25.

1. धनु 1) Adv. *a) hinterher, nach Andern* R. 2,109, 9. — *b) später, darauf.* — *c) wiederum.* — 2) Praep. *a) entlang, über — hin, längs, an,* mit Acc. und *Gen. — *b) durch — hin,* mit Acc. — *c) zu — hin, nach — hin,* mit Acc. — *d) hinter, hinter — her,* mit Acc. und *Abl. — *e) zur Zeit von, um* (mit Uebergang in die distributive Bedeutung), mit Acc. — *f) unmittelbar nach, nach, auf* (zeitlich), mit Acc. Abl. und Gen. — *g) nach* (in der Reihenfolge), mit Acc. Lit. 9,2,29. — *h) gemäss, nach Art, entsprechend,* mit Acc. — *i) für* (Gegensatz *gegen, wider*), mit Acc. — *k) in Betreff von, in Bezug auf,* mit Acc. — *l) in Folge, wegen,* mit Abl.

2. धनु m. *1)* im RV. Bez. *nicht-arischer Leute.* — 2) N. pr. eines Fürsten.

धनुक 1) Adj. (f. धवी) *a) *hinter Etwas her, begierig. — b) abhängig.* — 2) *m. *Liebhaber* Gal.

धनुकच्छम् Adv. *am Ufer* Megh. 21.

धनुकथन n. 1) **spätere Erwähnung.* — 2) *Berichterstattung.*

*धनुकदली f. *eine Art Musa* Nigh. Pa.

धनुकनखलम् Adv. *über Kanakhala* Megh. 50.

*धनुकनीयस् Adj. *der nächst jüngste.*

धनुकम्पक 1) Adj. am Ende eines Comp. *Mitgefühl habend mit.* — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

धनुकम्पन n. *Mitleiden, Mitgefühl.*

धनुकम्पनीय Adj. *bemitleidenswerth.*

धनुकम्पा f. *Mitleid, Mitgefühl mit* (Gen. und Loc. oder im Comp. vorangehend) 40,19. 157,27.

धनुकम्पिन् Adj. *Mitgefühl habend mit* (Gen. oder im Comp. vorangehend).

धनुकम्पोक्ति f. *Beileidsbezeugung* Spr. 6253.

धनुकम्प्य Adj. 1) *bemitleidenswerth* Spr. 490. — 2) **rasch, ungestüm.*

धनुकर 1) Adj. *nachthuend.* — 2) m. *Handlanger, Gehülfe.*

धनुकरण n. *Nachahmung* 294,31. Spr. 6282. Kâvjâd. 7,11.

धनुकरणशब्द m. *Klangwort* Ind. St. 13,107.

धनुकर्तर् Nom. sg. *Nachahmer, Darsteller.*

धनुकर्मन् m. N. pr. eines der Viçve Devâs.

धनुकर्ष 1) m. *a) das hinter sich Herziehen.* In der Gramm. *Heranziehung* (aus dem Vorangehenden). — *b) Boden eines Wagens.* — *c) Vorrathsstück zu einem Wagen.* — 2) n. (!) *das in Schulden Stecken* (nach Nîlak.) MBh. 2,13,13.

धनुकर्षण 1) Adj. (f. ई) *an sich ziehend* Kâraka 1,13. — 2) n. *a)* = धनुकर्ष 1) *a)* in der gramm. Bed. 239,19.32. — *b)* fehlerhaft für धनुतर्षण.

*धनुकर्षन् m. = धनुकर्ष 1) *b).*

धनुकर्षिन् Adj. *nach sich ziehend* Spr. 5390, v. l.

धनुकलम् Adv. *auf je ein Sechzehntel* Çat. Br. 12,8,3,13.

1. धनुकल्प m. *eine secundäre Vorschrift, die an die Stelle der primären tritt, wenn diese nicht zum Vollzuge gelangen kann,* 211,5.

2. धनुकल्प 1) Adj. *allen Forderungen entsprechend* MBh. 5,46,15. — 2) °म् Adv. *nachträglich* Gobh. 1,3,20.

धनुकाङ्क्षिन् Adj. *nachstrebend* 94,11.

1. धनुकाम m. *Verlangen, Begehr.*

2. धनुकाम Adj. *dem Wunsche entsprechend.* °मम् Adv. *nach Wunsch.*

धनुकामकृत् Adj. *die Wünsche erfüllend.*

धनुकामिन् Adj. *begierig.*

*धनुकामीन Adj. *nach seiner Neigung verfahrend.* Davon *°ता f. N. abstr.

धनुकार 1) Adj. *gleichend* 313,18. — 2) *m. *Nachahmung.*

धनुकारक Adj. *gleichend* Daçak. 17.

धनुकारिन् Adj. 1) *nachahmend, gleichend, ähnlich* 106,20. *darstellend.* — 2) *sich richtend nach* Spr. 3162. *einschlagend* (einen Weg) 2903.

1. धनुकार्य Adj. *darzustellen* Daçak. 4,36.

2. धनुकार्य n. *ein später zu vollbringendes Werk.*

धनुकालम् Adv. *immer zu seiner Zeit* Spr. 4639.

धनुकीर्तन n. *das Hersagen, Nennen* 215,7. *Weitererzählen.*

धनुकीर्त्य Adj. *auf —, herzuzählen.*

धनुकूल 1) Adj. (f. धवी) *a) am Ufer wohnend, — gelegen. — b) *abschüssig. — c) günstig* (Wind, Schicksal, Vorzeichen) Spr. 7633. fg. — *d) entsprechend, zusagend, geeignet, angenehm* 186,12. — *e) gut mit Jmd stehend* Spr. 6648. — *f) treu ergeben, nur Eine liebend.* — 2) Adv. धनुकूलम् *a) am Ufer* Spr. 6634. — *b) dem Zuge —, dem natürlichen Laufe entsprechend* AV. 5,14,12. — 3) f. धवी *a) *Croton polyandrum. — b) ein best. Metrum.* — 4) n. eine best. rhetorische Figur: *Darstellung von Unangenehmem, das zu Angenehmem führt.* Beispiel Spr. 1799.

*धनुकूलका f. *Croton polyandrum* Nigh. Pa.

धनुकूलज m. *ein am Ufer wachsender Baum.*

धनुकूलता f. 1) *Geneigtheit* (des Schicksals). दग्धस्य *zu brennen.* — 2) *das Gutstehen mit Jmd.*

धनुकूलत्व n. *Geneigtheit, Günstigkeit.*

धनुकूलन n. *Geneigtmachung, das Freundlichthun, Schmeicheln.*

धनुकूलय, °यति 1) *Jmd* (Acc.) *geneigt, — freundlich sein, schmeicheln.* — 2) *weiter erklären* Ânandâc. in Bṛh. Âr. Up. S. 739.

धनुकूलवत् Adj. wohl fehlerhaft.

धनुकूलवेदनीय Adj. *als angenehm empfunden werdend.* Davon Nom. abstr. °ता n.

*धनुकूलिनी f. = धनुकूलका Nigh. Pa.

धनुकृति f. 1) *Nachahmung, nachahmende Darstellung.* तदनुकृति Adv. *dem entsprechend* 21,13. — 2) *Willfahrung.*

धनुकृत्य Adj. *nachahmenswerth.*

धनुकृष्टत्व n. *das Herangezogensein, aus dem Vorangehenden Ergänztwerden* P. 8,4,55, Sch.

धनुकृति f. *Eigenthümlichkeit.*

धनुक्त Adj. *nicht ausgesprochen, nicht ausgedrückt, unbesprochen* Kâç. Ça. 19,7,13. Nâjâs. 5, 1,22. Chr. 226,20. 233,8. Davon Nom. abstr. °ता n. Nâjâs. 5,1,22.

धनुक्तसिद्धि f. *ein feines und verstecktes Compliment bei guter Gelegenheit.*

धनुक्थ Adj. 1) *liederlos, nicht spruchkundig.* — 2) *nicht von* Uktha *begleitet* Ait. Br. 6,13.

धनुक्रम m. 1) *Reihenfolge.* °क्रमेण (218,23) und °क्रमात् (101,4. 211,18) *der Reihe nach.* — 2) *Stammtafel.* — 3) *Verzeichniss, Inhaltsverzeichniss.*

धनुक्रमण 1) n. *das Aufzählen der Reihe nach.* — 2) f. ई *Inhaltsverzeichniss.*

धनुक्रमणिका f. *Inhaltsverzeichniss.*

धनुक्री adj. *nachträglich gekauft;* m. *ein best.* Ekâha.

धनुक्रोश 1) m. *Mitleid, Mitgefühl mit* (प्रति Loc. Gen. oder im Comp. vorang.) 45,18. — 2) n. इन्द्रस्य N. eines Sâman.

धनुक्रोशवत् Adj. *mitleidig.*

धनुक्रोशोक्ति f. in der Rhetorik *eine durch Bedauern an den Tag gelegte Erklärung, dass man mit Etwas nicht einverstanden sei.*

धनुक्रोशात्मता f. *Mitleidigkeit* 61,18.

धनुक्षणम् Adv. *in Einem fort* 149,20.

धनुक्षत्तर् m. *Diener des Thürstehers.*

धनुख्यातर् Nom. sg. *Verkündiger.*

धनुख्याति f. *Erschauung.*

अनुर्गं 1) Adj. (f. या) a) *nachgehend, nachfolgend* Taṇḍja-Br. 2,8,2. 11,11,3. 15,6,3. *dem Manne im Tode* Chr. 155,16. — b) *sich richtend nach, entsprechend* 197,6. — 2) m. a) *Begleiter*, Sg. (Rāǵat. 7,1743) und Pl. (Chr. 113,6) *Gefolge*. — b) **Geliebter, Gatte.*

अनुगङ्गम् Adv. *an der Gaṅgā* Ind. St. 13,377.

*अनुगणितिन् Adj. *der durchgezählt hat* (mit Loc.).

अनुगण्डका f. *Hügelkette* MBh. 6,7,28.

*अनुगत n. *der gemässigte Tact.*

अनुगति f. 1) *das Nachgehen, Folgen.* — 2) **Einwilligung.* — 3) *das Erlöschen.*

अनुगत्तर् Nom. sg. (f. °त्री) *nachgehend, nachfolgend* Comm. zu Taṇḍja-Br. 15,6,3.

अनुगत्तव्य Adj. *dem man nachgehen —, nachwandeln soll, zu begleiten* 163,28.

अनुगम m. 1) *das Nachgehen, Folgen.* — 2) *das Sichhingeben.* — 3) *das Eindringen in Etwas, Erfassung.* — 4) *Folgerung.*

अनुगमन n. 1) *das Nachgehen, Folgen* (auch übertr.) Gaut. 7,3. 14,31. *dem Manne im Tode.* — 2) *das Erlöschen.*

अनुगम्य Adj. *dem man nachgehen —, folgen soll.*

अनुगर् m. *die an den Recitirer ergehende Aufforderung* 223,32.

*अनुगव Adj. *so weit entfernt als Kühe gehen.*

*अनुगवीन m. *Kuhhirt.*

*अनुगादिन् Adj. *nachsprechend* P. 5,4,13.

अनुगान n. *Nachgesang.* Davon °शस् Adv.

अनुगामिन् Adj. 1) *nachgehend, folgend; folgsam*, mit Acc. — b) *sich hingebend, — ergebend.* — 2) m. *Begleiter, Diener.*

*अनुगामीन Adj. *schnell, feurig* (Ross) Gal.

अनुगामुक Adj. *nachgehend, folgend.*

अनुगिरम् Adv. *am Berge.*

अनुगीता f. *Nachgesang*, Titel eines Parvan im MBh.

अनुगीति f. *ein best. Metrum.*

*अनुगु Adv. *hinter den Kühen.*

अनुगुण 1) Adj. (f. या) *von entsprechenden Eigenschaften, entsprechend, gleichartig* 256,17. 284. 14. Davon °त्व n. Nom. abstr. — 2) °म् Adv. *je nach den Verdiensten.*

अनुगुणित Adj. *angepasst, entsprechend* Bālar. P. 3,28,31.

अनुगुणी Adv. Vikr. 49 schlechte Lesart für शतगुणी.

अनुगेय Adj. *nachzusingen* Gobh. 3,3,8.

अनुगोप्तर् Nom. sg. *Schützer, Helfer.*

अनुग्र und अनुग्रं 1) Adj. *nicht gewaltig, schwach* Ind. St. 9,148. — 2) f. या *eine best.* Çakti.

*अनुग्रधन्वन् m. Bein. Indra's Gal.

अनुग्रह 1) m. a) *Gunst-, Gnadenbezeugung, Genügethun, Willfahrung, Gefallen* 45,19. 107,22. 137,11. 181,9. 216,18. 290,19. Gaut. 3,24. 28,31. — b) *Förderung einer Sache, Beitragen zu Etwas* RV. Prāt. 11,10. — c) *das Insichenthalten, Miteinschliessen* Gaim. 4,1,47. 5,7,20. — d) *das Ichbewusstsein.* — e) mystische Bez. von द्यौ. — f) *ein best. Schöpfungsact* VP. 1,5,32. °सर्ग m. dass. Taitt. Ār. 45. — 2) f. या *eine best.* Çakti.

अनुग्रहकृत् Adj. *Genüge thuend, genehm* Jāǵñ. 2,253.

अनुग्रहण n. = अनुग्रह 1) a).

अनुग्रामम् Adv. *in ein Dorf* Lāṭ. 9,2,24.

अनुग्राहक Adj. (f. °हिका) 1) *Genüge thuend, Hülfe leistend, zu Jmdes Partei stehend.* Dazu Nom. abstr. °ता f. Sarvad. 154,18. °त्व n. Brahmabindūp. 22. — 2) *Etwas begünstigend, — fördernd, zu Etwas beitragend* Nāǵam. S. 1, Çl. 3. Çāṅk. zu Bṛh. Ār. Up. S. 758. Mit. 3,45,*a*,10.

अनुग्राह्य Adj. *dem man eine Gunst —, einen Gefallen erzeigen will* Gaut. 6,24. *begünstigt werdend, in Gunst stehend bei* (Gen.) R. 4,7,2. 6,106, 11. Kād. 68,3 v. u. Davon °ता f. Nom. abstr.

अनुघटन n. *das Fortsetzen* (einer Erzählung) Kād. 11,2.

अनुघण (!) Adj. *hinterher schlagend* Taitt. Ār. 2,4,1.

अनुचर्‍ 1) Adj. (f. ई) *nachgehend, folgend* 141, 22. — 2) m. a) *Begleiter, Diener.* Pl. *Gefolge.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — b) *Folgestrophe.* — 3) f. ई *Begleiterin, Dienerin.* °रोज्ञातीय Adj. Kir. Ça. 20,2,11.

अनुचरण n. *das Wandern* Kauç. 43.

अनुचारक m. *Diener*, °रिका f. *Dienerin* Bhar. Nāṭyaç. 34,36.

अनुचित Adj. 1) *woran man nicht gewohnt ist* 121,4. — 2) *unpassend, ungebührlich* 115,2. 152, 3. 157,2. Spr. 7637. — 3) *nicht gewohnt an.*

अनुचितार्थ Adj. *eine ungewöhnliche oder unpassende Bedeutung habend* Kāvjādarç. S. 133, Z. 8. Davon Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. Sāh. D. 212, 9. 213,3.

अनुचिन्तन (284,14) n. und °चिन्ता f. *das Sichbeschäftigen der Gedanken mit Etwas, das Nachsinnen über.*

अनुच्च Adj. = अनुदात्त *unbetont* AV. Prāt. S. 261 (II, 3).

अनुच्चलत्त् Adj. *sich nicht entfernend von* (Abl.) Çix. 28.

अनुच्चार m. *das Nichtaussprechen, Nichthörbarmachung* Vop. 1,2, Sch.

अनुच्चारक Adj. *nicht aussprechend, — hörbar machend.*

अनुच्चारण n. 1) = अनुच्चार Comm. zu TS. Prāt. 4,23. — 2) *das Stillschweigen zu Etwas* Nāǵas. 5,2,17.

अनुच्छार्दि m. *ein best. Vorgang bei Anlage eines Gewebes.*

अनुच्छित्तिधर्मक (Çāṅk. zu Kaṭhop. Up. 3,12,9) und अनुच्छित्तिधर्मन् Adj. *nicht der Vernichtung unterliegend* Cat. Br. 14,7,2,15.

अनुच्छिद्यमानता f. *das nicht Unterbrochenwerden, — Gehemmtwerden* Sāh. D. 75,2.

अनुच्छिन्न Adj. *nicht unterbrochen, — gehemmt* Sāh. D. 76,9.

1. अनुच्छिष्ट n. *kein blosser Rest* Hāsy. 12,15.

2. अनुच्छिष्ट Adj. *an dem kein Speiserest haftet, rein.*

अनुच्छेदात्मक Adj. (f. °त्मिका) = अनुच्छित्तिधर्मक Çāṅk. zu Kaṭhop. Up. 3,12,9.

अनुच्छ्वसत् Adj. *nicht athmend* R. 1,64,20. Spr. 7614.

अनुज 1) Adj. (f. या) *nachgeboren, jünger* 83,2. 191,27. 195,19. — 2) m. *jüngerer Bruder* 91,22. — 3) f. या a) *jüngere Schwester.* — b) **eine best. Pflanze.* — 4) *n. *ein best. Parfum.*

अनुजन्मन् m. *jüngerer Bruder.*

अनुजात 1) Adj. s. u. जन्. — 2) f. या *jüngere Schwester.*

अनुजिघृक्षा f. 1) *das Verlangen Jmd zu willfahren.* — 2) *das Miteinschliessenwollen* Nāǵas. 5,7,10.

अनुजिघ्रं Adj. *anschnuppernd.*

अनुजीविन् 1) Adj. *von einem Andern lebend.* Subst. *Untergebener* 148,13. — 2) m. N. pr. einer Krähe.

अनुजीव्य Adj. *wonach man zu leben hat.*

अनुज्ञा f. 1) *Einwilligung, Erlaubniss.* Davon °त्व n. Nom. abstr. Ind. St. 9,134. — 2) *Einwilligung zum Fortgehen, Entlassung.*

अनुज्ञातेप m. in der Rhetorik *eine Erklärung, dass man mit Etwas nicht einverstanden sei, die man dadurch an den Tag legt, dass man seine Einwilligung dazu giebt.* Beispiel Spr. 3237.

अनुज्ञातर् Nom. sg. *Einwilliger, Erlaubnissertheiler* Ind. St. 9,133. Davon °तृत्व n. Nom. abstr. 134.

अनुज्ञान n. 1) *Einwilligung, Erlaubniss* Gop. Br. 2,2,5. — 2) *Entlassung, Freilassung* Gaut. 12,32.

अनुज्येष्ठ Adj. *der nächst älteste.*

अनुज्येष्ठम् Adv. *dem Alter nach.*

अनुतटम् und अनुतट° *am Ufer* Mṛcch. VIII.

अनुतप्ता f. N. pr. eines Flusses VP. 2,4,11.

अनुतर्माम् Adv. *am Meisten.*

*अनुतर m. *Fährgeld.*

*अनुतर्ष m. 1) *Durst.* — 2) *Verlangen, Begierde.* — 3) *Trinkschale, insbes. für berauschende Getränke.*

*अनुतर्षण n. = अनुतर्ष 3).

अनुतर्षुल Adj. *Durst —, Verlangen bewirkend.*

अनुताप m. 1) *Reue* Spr. 7782. — 2) *Leid, Weh.*

अनुतापन Adj. *Leid —, Weh bewirkend.*

*अनुतिलम् Adv. गण परिमुखादि.

अनुतिष्ठासु Adj. *im Begriff stehend Etwas* (Acc.) *auszuführen.*

*अनुतूलय्, °यति = तूलेनानुकृष्णाति Kic. zu P. 3,1,25.

अनुतोद m. *Nachstoss* so v. a. *Wiederholung* (im Gesang) Tândja-Br. 8,9,13. गीतमस्य Name eines Sâman Ârsh. Br. 1,337.

अनुत्कर्ष m. *Nichtaufschub, Nichtverzögerung* Gaim. 6,5,32.

अनुत्त Adj. *nicht zu verrücken, unbeweglich.*

1. अनुत्तम Adj. *nicht der letzte* (im Varga) d. i. *kein Nasal.*

2. अनुत्तम 1) Adj. (f. आ) *(nichts Höheres über sich habend) der höchste, vorzüglichste, stärkste, heftigste* 90,16. Beiw. Çiva's. — 2) *f. आ N. pr. einer Apsaras Gal.

अनुत्तमन्यु Adj. *dessen Grimm nicht zu verscheuchen ist.*

अनुत्तमाम्भसिका f. im Sâṁkhja *Hingabe an Sinnengenuss ohne Rücksicht auf das für Andere daraus entstehende Weh.*

1. अनुत्तर 1) *Adj. *a) der untere.* — *b) südlich.* — *c) niedrig, schlecht.* — 2) n. *das Nichtantworten.*

2. अनुत्तर 1) Adj. *a) *ohne Höheres, der vorzüglichste.* — *b) *fest.* — *c) keine Antwort gebend.* — *d) wogegen man Nichts erwiedern kann.* — 2) *m. Pl. *eine best. Klasse von Göttern* bei den Gaina.

अनुत्तरोपपातत्व n. Titel eines Tantra (buddh.).

अनुत्तरोपपातिक Adj. in Verbindung mit दश Pl. Titel eines heiligen Buches der Gaina.

अनुत्तान Adj. *nicht flach* Suçr. 1,45,12.

अनुत्तुण्डित Adj. *nicht mit der Spitze hervorragend* Suçr. 1,100,15.

अनुत्थान n. *Mangel an Energie* Râgat. 5,252.

अनुत्पत्ति f. 1) *Nichtentstehung* Gaupâr. zu Sâṁkhjak. 10. — 2) *das nicht ausdrücklich Erwähntsein* Gaim. 4,3,36.

अनुत्पत्तिक Adj. (f. ई) *noch nicht entstanden* (buddh.).

अनुत्पत्तिसम m. *eine auf das Nichtentstandensein sich stützende Einwendung* Nyâyas. 5,1,12. Sârvad. 114,11.

अनुत्पन्न Adj. *nicht entstanden* Sârvad. 15,20.21.

अनुत्पाद m. 1) *Nichtentstehung* Sârvad. 21,9. 12. — 2) *das nicht zum Vorschein Kommen* 177,8.

अनुत्पाद्यत्व n. *das Nichterzeugtwerden* Tattvas. 17. 18. Gaupâr. zu Sâṁkhjak. 10.

अनुत्सन्न Adj. *nicht verschwunden, — abhanden gekommen* Çat. Br. 7,3,2,12.

अनुत्साहता f. *Mangel an Thatkraft.*

अनुत्सिक्त Adj. *nicht aufgefüllt.*

अनुत्सुकता f. *Anspruchlosigkeit.*

अनुत्सृत Adj. *nicht aufgegangen* (Sonne).

अनुत्सृष्ट Adj. *kein zum Opfer bestimmtes Thier freilassend* Âçv. Gṛhj. 4,8,37.

अनुत्सेक m. *Nichtüberhebung, Bescheidenheit* 179,15.

अनुत्सेकिन् Adj. *sich nicht überhebend* Çik. 93.

अनुदक 1) Adj. (f. आ) *wasserlos* Gaut. 20,4. wozu *kein Wasser gegossen ist, wobei k. W. angewandt wird* Verz. d. Oxf. H. 282,b,35. — 2) अनुदकम् Adv. *ohne Wasser zu berühren und ohne Wasser hinzugiessen.*

अनुदण्डि *Rückgrat.*

अनुदपान n. *kein Wassertrinken, Durst* Bulc. P. ed. Bomb. 5,26,7.

अनुदय m. *das nicht zum Vorschein Kommen* 177,6.

*अनुदर Adj. (f. आ) *keinen starken Bauch habend.*

अनुदर्श m. *Vorstellung, Ermahnung.*

अनुदर्शन n. *das in Betracht Ziehen, Erwägung.*

अनुदर्शिन् Adj. *in Betracht ziehend, erwägend.*

अनुदात्त 1) Adj. *a) nicht erhaben, gewöhnlich, gemein* (Sprache). — *b) nicht erhoben, gesenkt* (Ton); m. *der gesenkte Ton.* — *c) mit dem gesenkten Tone gesprochen.* — 2) m. N. pr. eines Schlangendämons (buddh.).

अनुदात्ततर m. *der gesenkte Ton vor einem* Udâtta *oder* Svarita P. 2,1,40, Sch.

अनुदात्तत्व n. Nom. abstr. zu अनुदात्त 1) *b).*

अनुदानयितव्य Adj. *nicht das Object des* Udâna *bildend* Ind. St. 9,165.

1. अनुदार Adj. *unedel.*

2. अनुदार Adj. *in der Gewalt seines Weibes stehend.*

अनुदासीन Adj. *nicht gleichgültig gegen* (प्रति) Pañc. 35,20 (63,4).

1. अनुदित Adj. *nicht aufgegangen* (Sonne).

2. अनुदित Adj. 1) *nicht besprochen.* अनुदितप्राय Adj. *so zu sagen n. b.* Bulc. P. 1,5,8. — 2) *nicht auszusprechen, nefandus* Chr. 30,6.

अनुदिनम् und अनुदिन° Adv. *Tag für Tag* 104, 24. 105,2. 315,4. Kâd. 120,16.

अनुदिवसम् Adv. *dass.*

अनुदीर्ण Adj. *sich nicht überhebend.* Davon Nom. abstr. °त्व n. MBh. 12,274,18.

*अनुदृष्टि f. ein Frauenname.

अनुदेय 1) n. *Geschenk* RV. 6,20,11. — 2) f. अनुदेयी etwa *Mitgabe.*

अनुदेश m. 1) *eine nachfolgende, zu einer vorangehenden in Bezug stehende Aufzählung* 228,2. — 2) *Anweisung, Belehrung.*

अनुदेशिन् Adj. 1) *in einem* Anudeça *erscheinend* Vaitâna 4,3,17. — 2) *am selben Orte wohnend* Âçv. Gṛhj. 1,23,30.

अनुदेश्य Adj. *womit man auf Jmd hinweist.*

अनुदेक्षम् Adv. *im Rücken, von hinten.*

अनुद्गच्छत् Adj. *nicht aufhörend* Âpast. Âr. 311,9 (अनू° gedr.).

अनुद्घाटन n. *das Nichteröffnen* Kuvalay. 6,a (7,b).

अनुद्घात m. *kein Ruck, — Stoss* Çik. 192. Hem. 2,72 (vgl. ed. Calc.).

अनुद्धत Adj. *nicht hochfahrend* 180,26.

अनुद्धान n. *das Nichtverlassen* Tândja-Br. 5,3,3. 18,10,10.

अनुद्धृत 1) Adj. *nicht herausgenommen, vom* Âhavanîja-*Feuer, wenn es noch nicht aus dem* Gârhapatja *herausgenommen ist.* — 2) *nicht ausgelesen, — im Voraus für sich genommen* 193,18.

अनुद्धृताभ्यस्तमय m. *Untergang der Sonne, ehe der* Âhavanîja *aus dem* Gârhapatja *herausgenommen ist.*

अनुद्भट Adj. (f. आ) 1) *nicht leidenschaftlich, ruhigen Charakters* Bala. Nâṭaç. 34,46. 49. — 2) *voller Vertrauen, *nicht argwöhnisch.*

*अनुद्य Adj. *nicht zu sagen* P. 3,1,101, Sch. (अनूद्य fehlerhaft).

अनुद्यम m. *keine Anstrengung zu* Spr. 3306.

अनुद्यमान Adj. *nicht gesprochen werdend* Çat. Br. 4,2,2,11.

अनुद्यूत n. *Fortsetzung des Würfelspiels.*

अनुद्योग m. *keine Bemühung, — Anstrengung* Spr. 3306.

अनुद्योगिन् Adj. *sich nicht anstrengend, träge* Spr. 7769.

अनुद्रु Adj. *wasserlos.*

अनुद्रष्टव्य Adj. *zu erschauen.*

*अनुद्रुत n. *ein best. Tact,* = ½ Druta = ¼ Mâtrâ.

अनुद्वमत् Adj. *nicht ausspeiend d. h. — entweichen lassend* (Dampf) Kâraka 1,14.

अनुद्वात Adj. *nicht verlöscht.*

अनुद्विग्न Adj. *nicht aufgeregt, — erschrocken.* °न् Adv. Mahâv. 142,22.

अनुद्वेग m. *keine Aufregung, Ruhe des Gemüthes* MBh. 12,274,18. R. 3,14,20. Sin. D. 38,14.

अनुद्वेगकर Adj. *nicht aufregend, — in Angst versetzend* 211,11.

अनुद्वेजक Adj. *nicht aufregend, keinen Anstoss erregend bei* (Gen.). Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Mṛicch. 63,2.

अनुद्वेजयत् Adj. *nicht aufregend* Mṛicch. 141,12.

1. अनुधावन n. *das Nachlaufen, Nachrennen.*

2. अनुधावन n. *das Abwaschen, Reinigen.*

अनुध्यै f. *Sorge* AV. 7,114,2.

अनुध्यान n. 1) *das Gedenken, Denken an.* — 2) *religiöse Betrachtung* Gop. Br. 2,2,5.

अनुध्येय Adj. *dessen man gedenken muss.*

अनुनय 1) Adj. *freundlich* (Rede). — 2) m. a) *Zufriedenstellung, Versöhnung, Gewinnung für sich* 151,14. 171,14. — b) *freundliches Benehmen, Freundlichkeit.* — c) * *Begrüssung.*

अनुनयवत् Adj. = अनुनय Comm. zu R. ed. Bomb. 4,27,22.

अनुनाद् m. 1) *Nachklang.* — 2) *Klang* Çiç. 7,18.

अनुनादिन् Adj. *nachtönend, widerhallend.*

अनुनायन Adj. *versöhnend.*

अनुनायिका f. *Heroine zweiten Ranges.*

*अनुनाश m. gaṇa संकाशादि.

अनुनासिक 1) Adj. a) *von einem nasalen Klange begleitet, nasal.* — b) *näselnd.* Davon °त्व n. Nom. abstr. — 2) m. *das Näseln.*

अनुनासिक्य Adj. = अनुनासिक 1) a).

अनुनिधानम् Adv. *nach der Lage* d. h. — *Reihe* Gobh. 1,4,7.

अनुनिर्वाप्य 1) Adj. *hinterdrein herauszunehmen, — zu vertheilen* TS. 2,5,3,1. — 2) f. आ *eine best. Ceremonie.*

अनुनिशम् Adv. *jede Nacht.*

अनुनिष्पादिन् Adj. *in zweiter Reihe Etwas zu Wege bringend* Nyâyam. 4,1,18.

अनुनेय Adj. *zufrieden zu stellen, zu versöhnen.*

अनुन्मदित Adj. *nicht toll.*

अनुन्माद m. *das Nichttollsein* Maitr. S. 3,1,2.

अनुन्यास m. Titel einer gramm. Schrift.

अनुपकरण Adj. *mittellos* Kâraka 1,11.29.

अनुपकारिन् Adj. *keinen Dienst erweisend* oder *zu erweisen vermögend* 140,30. Kathâs. 22,28.

अनुपक्रान्त Adj. 1) *nicht ärztlich behandelt* Kâraka 1,18. — 2) *nicht begonnen* Gaim. 5,2,14.

अनुपतित Adj. *unvergänglich.*

अनुपगीतम् Adv. *so dass kein Anderer mitsingt.*

अनुपघात m. *kein Ungemach* Gaim. 3,4,29, v. l.

अनुपघातिन् Adj. *nicht beschädigend, — verletzend.*

अनुपघ्नत् Adj. *nicht beeinträchtigend* 201,9.

अनुपचारपुक्त Adj. *nicht aufgeputzt, — geschmückt* R. 5,13,69 (9,72).

अनुपजात Adj. *nicht entstanden, — zum Vorschein gekommen* Çaṅk. zu Kaṭh. Up. 1,10,1.

अनुपजीवनीय Adj. 1) *ohne Lebensunterhalt.* — 2) *keinen Leb. gewährend.*

*अनुपठितिन् Adj. *der wiederholt hat.*

अनुपतप्त *nicht unwohl, gesund* Kâç. Ça. 22,3,23.

अनुपति Adv. *hinter dem Gatten her.*

अनुपत्तिका f. *etwa Brief.*

अनुपत्यक Adj. *freistehend* (Haus) Kâraka 1,15.

1. अनुपथ m. *ein nach Jmd betretener Weg.*

2. अनुपथ 1) Adj. a) *den Weg entlang gehend.* — b) *hinter Jmd hergehend* Bhâg. P. 18,87,22. — 2) m. *Diener.* — 3) अनुपथम् Adv. *am Wege.*

अनुपद् Adj. *eintreffend.*

अनुपद 1) *Adj. *auf dem Fusse folgend.* — 2) °म् Adv. a) * *am Fusse.* — b) *bei jedem Schritt.* — c) *auf dem Fusse, unmittelbar hinter her, — hinter* (Gen.). — d) *unmittelbar nachher, — nach* (Gen.). — e) *wiederholentlich* 187,19. — 3) *m. N. pr. eines Mannes, Pl. *seine Nachkommen.* — 4) n. Titel eines zum SV. gehörenden Upâṅga. वसिष्ठस्य Name eines Sâman.

अनुपदवी f. *ein nach Jmd betretener Pfad.*

अनुपदसूत्र n. Titel eines zum SV. gehörenden Werkes.

अनुपदस्य und अनुपदस्वत् Adj. *unerschöpflich, unversiegbar.*

अनुपदग्धृ Adj. *nicht anbrennend* Gobh. 3,7,7.

अनुपदानुक Adj. *nicht ausgehend.*

अनुपदिन् 1) Adj. *auf dem Fusse folgend, suchend.* — 2) *m. *Nachsteller, Feind* Gal.

अनुपदिष्ट Adj. *nicht gelehrt* Sarvad. 4,32.

*अनुपदीना f. *Stiefel.*

अनुपदेशक Adj. *keine Anweisung enthaltend.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Gaim. S. 217, Z. 7.

अनुपधान n. *das Nichthinzufügen* Comm. zu Liṭ. 7,9,9.

अनुपधि m. *Nichthinzufügung* Liṭ. 7,9,9.

अनुपन्यस्त Adj. *nicht auseinandergesetzt, — dargelegt* Jâḍ. 2,19.

अनुपपत्ति f. *das Nichtzutreffen, Unstatthaftigkeit, Unmöglichkeit.*

अनुपपद्यमान Adj. *nicht zutreffend* Liṭ. 18,8,5.

अनुपपन्न Adj. *nicht zutreffend, — passend, unstatthaft* Liṭ. 6,2,5. Çik. 111,1. Mâlav. 57,8. Davon °ता f. Nom. abstr. Comm. zu TS. Prât. 4,38.

अनुपपन्नार्थ Adj. (f. आ) 1) *dem Sinne nach nicht zutreffend* Nir. 1,15. — 2) *in Wirklichkeit nicht bestehend* Bhâs. P. 5,14,5.

अनुपपात m. *kein Unfall* Gaim. 3,4,29.

अनुपपादक m. *eine best. Klasse von Buddha's.*

अनुपपार्ध Adj. (f. आ) *unbedrängt* Çat. Br. 3,3,4,3.

अनुपभोग m. *Nichtgenuss* Kap. 6,10.

अनुपभोग्य Adj. *ungeniessbar* 85,20.

अनुपम 1) Adj. (f. आ) *unvergleichlich, unübertrefflich.* — 2) f. आ N. pr. a) *des Weibchens eines Weltelephanten. — b) eines Frauenzimmers. — c) einer Stadt.

अनुपममति m. N. pr. eines Mannes.

अनुपयत् Adj. *nicht beiwohnend* (einer Frau) 188,12.

अनुपयुक्त Adj. *nicht anwendbar, sich zu Etwas nicht eignend, untauglich* 156,24. Çik. 97,3. Kathâs. 72,112. Ind. St. 1,16,10.

अनुपयुज्यमान Adj. *zu Nichts nütze* Uttarar. 73, 16 (95,1).

अनुपयोगिन् Adj. *nicht zu Etwas dienend.* Davon Nom. abstr. °गित्व n.

अनुपरात Adj. *unermüdlich* Çat. Br. 1,3,4,6.

अनुपरिक्रमण n. *das der Reihe nach Umschreiten* Ait. Âr. 409,7.

अनुपरिक्रामम् Adv. *der Reihe nach umhergehend* Çat. Br. 11,8,3,6. Pâr. Gṛihj. 1,16,16.

अनुपरिधि Adv. *an den um das Altarfeuer gelegten grünen Hölzern.*

अनुपरिपाटिक्रम m. *regelmässige Reihenfolge* Vasiṣṭh. Bṛih. S. 107,13.

अनुपरिश्मित् Adv. *an den kleinen Steinen, mit denen der Altar umlegt wird.*

अनुपरोध m. *Nichtbeeinträchtigung, Nichtschädigung* (einer Person oder Sache) Pâr. Gṛihj. 2,17,5.

अनुपलक्षण n. *kein Bezeichnen* Gaim. 3,2,30.

अनुपलक्षित Adj. 1) *nicht bloss angedeutet, ganz eigentlich* Bhâs. P. 5,17,1. — 2) *unbemerkt.*

अनुपलब्धि f. *Nichtwahrnehmung, Nichtwahrnehmbarkeit* Nyâyas. 5,1,29. 30. Sarvad. 6,18. TS. Prât. 23,7. Kuvalay. 196,b (164,a).

अनुपलब्धिसम m. *eine auf den Nichtwahrnehmbarkeit sich stützende Einwendung* Nyâyas. 5,1,29. Sarvad. 114,12.

अनुपलभमान Adj. *nicht wahrnehmend* Kuvalay. 196,b.

अनुपलभ्यमान Adj. *nicht wahrgenommen werdend* P. 6,3,30, Sch.

अनुपलम्भ m. *Nichtwahrnehmung* Kap. 1,186. Nyâyas. 5,1,29. Sarvad. 7,20. °आत्मकत्व n. *Nicht-*

wahrnehmbarkeit Nâiṣa. 5,1,20.

अनुपलाभ m. *Nichterhaschung.*

अनुपलाल m. N. pr. eines den Kindern gefährlichen Dämons. पलालानुपलालौ AV. 8,6,2.

अनुपशान्त m. N. pr. eines Mannes Lalit. 393,2.

अनुपश्य Adj. *erschauend.*

अनुपसंहारिन् Adj. *nicht Alles Andere ausschliessend* Tarkas. 41.

अनुपसन्न Adj. *nicht genaht* (um Belehrung zu erhalten) Nir. 2,3.

अनुपसर्ग Adj. *nicht mit einer Präposition verbunden* 237,2.

अनुपसर्जन n. *kein in einer Zusammensetzung oder in einer Ableitung seine ursprüngliche Selbstständigkeit einbüssendes Wort* P. 4,1,14.

अनुपसृष्ट Adj. *ohne Einschübe* Ind. St. 13,146.

अनुपसेचन Adj. *ohne Begiess, — Brühe.*

अनुपसेवन n. *das Sichenthalten* (einer Speise u. s. w.) Kâraka 1,11.

अनुपस्तीर्ण Adj. *unbelegt, unbedeckt* Âpast. 2, 22,3. °शायिन् Adj. *auf der blossen Erde schlafend* MBh. 12,176,13.

अनुपस्थकृत Adj. *nicht mit angezogenen Beinen sitzend* Âpast. 1,6,14.

अनुपस्थान n. 1) *das Sichnichthinstellen zu* Lâṭj. 2,7,3. — 2) *das nicht zu Diensten oder zu Willen Sein* R. 6,72,49.

अनुपस्थापन n. *das nicht gegenwärtig —, nicht zur Hand Haben* Hem. Joc. 3,114. 116.

अनुपस्थित Adj. *unvollständig* Çat. Br. 2,3,1,13.

अनुपस्थिति f. *Unvollständigkeit* ebend.

अनुपस्पृशत् Adj. *nicht berührend* Vaitân. 3.

अनुपस्कृत Adj. *mit keinem Uebel behaftet, gesund* Kâraka 3,8.

अनुपस्कृतकर्णेन्द्रियता f. *die Eigenschaft ein mit einem Uebel nicht behaftetes Gehörorgan zu besitzen* Lot. de la b. l. 603.

अनुपस्कृतकृष्ट Adj. ebend.

अनुपस्कृतात्मक Adj. *nicht niedergeschlagen, wohlgemuth* Kathâs. 27,130.

अनुपस्थित Adj. *unbedingt* 261,3. 270,13.

अनुपस्थूत Adj. 1) *nicht eingeladen.* — 2) *wozu nicht eingeladen worden ist.*

अनुपस्थूयमान Adj. *nicht eingeladen werdend* Maitr. S. 2,2,13.

अनुपाकृत Adj. *ungeweiht* M. 5,7. Jâǵ. 1,171.

अनुपाक्त Adj. *nicht geschmiert* TS. 2,6,3,3.

अनुपाख्य Adj. *nicht unmittelbar wahrzunehmen* P. 6,3,80.

अनुपाङ्क m. *das Nichtschmieren* (eines Wagens) Kârika 3,3.

अनुपात m. 1) *das Nachgehen, Folgen* Spr. 5027 (Conj.). — 2) *Proportion* (mathem.).

अनुपातक n. *eine einer Todsünde gleichkommende Sünde.*

अनुपातिन् Adj. *nachgehend, folgend.*

अनुपात्त Adj. 1) *nicht aufgefangen* (Feuer) Nir. 7,23. — 2) *nicht erwähnt, — ausdrücklich genannt* Sin. D. 217,..

अनुपादान n. *Nichterwähnung, Unterdrückung eines Wortes* Kâṭjây. S. 173, Z. 15.

अनुपाधि m. *keine Voraussetzung, — Bedingung.* °र्मणीय *unbedingt reizend.*

अनुपान n. *das Trinken und der Trunk* (zu einer Speise oder Arznei) Sçr. 1,236,16. 2,134,19. Varâh. Bṛh. S. 76,4.

अनुपानत्क Adj. *unbeschuht* Kâṭj. Çr. 15,8,20.

अनुपाननमञ्जरी f. Titel einer Schrift.

अनुपानीय 1) Adj. (f. आ) *zum Trunk gehörig, ihn begleitend.* — 2) n. *in der Nähe befindliches Wasser* Çâṅk. zu Kâṭh. Up. 1,10,3.

अनुपाय m. *kein rechtes Mittel* MBh. 2,17,5.

अनुपालक Adj. *wahrend, hütend.*

अनुपालन n. *das Wahren, Beobachten.*

अनुपालम्भ m. *kein Vorwurf, — Tadel* Nir. 1,14. Gaim. 1,2,45.

अनुपालिन् Adj. 1) = अनुपालक. — 2) *Jmd die ihm gebührende Achtung erweisend.* Dazu Nom. abstr. °लिता Lalit. 23,10.

अनुपाल्य Adj. *zu wahren, — hüten.*

अनुपावृत m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,9,48.

*अनुपुरुष m. 1) *ein Mann, von dem die Rede war.* — 2) *ein nachfolgender Mann.*

*अनुपुष्प m. *Saccharum Sara Roxb.*

अनुपूर्व 1) Adj. (f. आ) a) *je einem Vordern nachstehend.* °र्वीतौ Çat. Br. 12,1,1,10.11. — b) *regelmässig, symmetrisch.* — 2) अनुपूर्वम् und अनुपूर्व° Adv. a) *nach einander.* — b) *vorwärts.* — c) *nach wie vor* Spr. 6706.

अनुपूर्वज Adj. *je das nächste Mal geboren* Kâṭj. Çr. 15,3,25.

अनुपूर्ववत्स Adj. (f. आ) *ein Kalb nach dem andern werfend.*

अनुपूर्वशस् Adv. *der Ordnung nach, nach der O. der* (Gen.).

अनुपूर्व्य und °पूर्विय (RV. Conj.) Adj. (f. आ) 1) *sich an Mehreren hin bewegend.* — 2) = अनुपूर्व 1) a).

अनुपृष्ठम् Adv. *hinter dem Rücken* Gobh. 2,2,2.8,3.

अनुपृष्ठ Adj. (f. आ) *der Länge nach genommen* Kâṭj. Çr. 15,8,7.

अनुपेत (Çat. Br. 11,4,4,2. 3,20) und अनुपेतपूर्व Adj. *der sich noch nicht zum Lehrer in die Lehre begeben hat* 38,15.

अनुपोढ Adj. *nicht vorgeschoben* (Riegel) Rasn. 16,6 fehlerhaft für अनपोढ.

अनुपोप्त Adj. *worauf nicht aufgeschüttet ist* TS. 6,3,2,3.

अनुप्रदातृ Nom. ag. *Vermehrer.*

अनुप्रदान n. *Vermehrung, das Hinzukommende* TS. Prât. 2,6. 23,3. Ind. St. 4,356. m. (!) AV. Prât. 1,12.

अनुप्रपतव्य n. impers. *zu folgen, sich anzuschliessen.*

*अनुप्रपातम् und *अनुप्रपादम् Absol. गेहे गेहमनु°, गेहमनु° अनु° und गेहानु° *von Haus zu Haus gehend.*

अनुप्रमाण Adj. *dem Maasse u. s. w. entsprechend.*

अनुप्रयोक्तव्य Adj. *hinzuzufügen.*

अनुप्रयोग m. 1) *Hinzufügung.* — 2) *Nachahmung.*

अनुप्रोक्ष m. *nachfolgendes Aufschiessen* Gaim. 6,5,36.

*अनुप्रवचन n. *das Lernen des Veda bei einem Lehrer.*

अनुप्रवचनीय Adj. *zum* अनुप्रवचन *gehörig, — erforderlich* 38,6.7. Gobh. 3,3,19. °होम *das Opfer, welches der Lehrer vollzieht, wenn er einen Abschnitt der Veda-Recitation mit dem Schüler beendet hat.*

अनुप्रवण Adj. (f. आ) *entsprechend.*

अनुप्रवेश m. 1) *Eintritt, das Eindringen* 97,2. Kâṭh. 168,12. — 2) *Erforderniss, Motiv* Çâṅk. zu Bâdar. S. 74, Z. 5.

*अनुप्रवेशन n. = अनुप्रवेश 1).

अनुप्रवेशनीय Adj. *auf das Hereintreten bezüglich.* विशिखानु° *in's Krankenzimmer d. i. in die Praxis* Sçr. 1,29,18.

*अनुप्रवेशम् Absol. गेहे गेहमनु°, गेहमनु° अनु° und गेहानु° *Haus für Haus betretend.*

अनुप्रवेशिन् Adj. *eindringend* Mantrabr. 2,5,1.

अनुप्रवेष्टव्य Adj. 1) *zu betreten* Sçr. 1,30,4. — 2) *weiter zu verfolgen, — auszuführen* Lalit. 168,11. 169,18.20.

अनुप्रशमन n. *das Beruhigen, Beschwichtigen.*

अनुप्रशान्ति Adj. *vollkommene Beruhigung im Gefolge habend.*

अनुप्रश्न m. *Frage, Erkundigung nach* (Gen.) Gaut. 5,41.

अनुप्रसक्ति f. *Anschluss.*

अनुप्रसर्पिन् Adj. *nachschleichend* Gaim. 3,5,32.

अनुप्रक्षेण n. *das Werfen in's Feuer.*

अनुप्रहारम् Adv. *mit einem Schlage* Ind. St. 3,371.

अनुप्रकृतभाजन n. *was die Stelle des* Anupraharaṇa *vertritt* Çat. Br. 3,4,3,21.

अनुप्रहृत्य Adj. *in's Feuer zu werfen.*

अनुप्राणन n. *das Beleben, Verstärken.*

अनुप्रास m. *Alliteration* Vâmana 4,1,5. fgg. Kâvyâd. 9,2.

अनुप्रेषण n. *das Nachsenden.*

अनुप्रेष m. *nachträgliche Aufforderung* Çat. Br. 12,8,2,20.

अनुप्लव m. *Begleiter, Gefährte.*

अनुबन्ध 1) m. *a) das Anbinden. — b) das Hängen an, Anhänglichkeit. — c) zusammenhangende Reihe, ununterbrochene Folge, Fortdauer, stete Wiederholung* 293,11. 306,20. 308,20. 325,16. Gaut. 12,31. Bhav. Chr. 195,5. Ind. St. 10,415. — *d) Folge, die Folgen* 163,29. Spr. 318. fg. 4039. 4525. — *e) Grund, Motiv, Absicht* MBh. 3,298,28 (Sîv. 6,28). Spr. 2937. — *f) Anhängsel, Alles was zu Einem gehört, Weib und Kind* R. 2,7,28. 97, 27. — *g) begleitende Krankheitsursache, — Affection.* — *h)* im Vedânta *Erforderniss* (deren vier) 253, 24. 28. — *i)* in der Gramm. *ein stummer Buchstab oder eine stumme Silbe, die an eine Wurzel, ein Thema, Suffix u. s. w. gefügt werden, um eine Eigenthümlichkeit derselben zu bezeichnen. — k) *Anfang. — l) *ein Bischen. — m) *=*प्रकृत्यादि. — n) *=मुख्यानुपायौ शिष्यु:. — 2) *f. ई *a) Durst. — b) Schluchzen, singultus.*

अनुबन्धन n. = अनुबन्ध 1) *c).*

°अनुबन्धित्व n. *das Verbundensein mit.*

अनुबन्धिन् Adj. 1) *sich weithin erstreckend, — ausbreitend.* — 2) *während, lange —.* — 3) am Ende eines Comp. *zusammenhängend —, verbunden mit* 214,21. 254,24.

अनुबन्ध्य Adj. 1) *begleitend* Kâṭh. zu Soṃa 1,83. — 2) wohl nur fehlerhaft für अनू°.

अनुबल n. *Nachtrab eines Heeres.*

अनुबिम्ब n. *Gegenbild.*

*अनुबोध m. *Wiedererregung eines verflüchtigten Geruchs.*

अनुबोध्य Adj. *zu erkennen.*

अनुब्राह्मण n. *ein Brâhmaṇa-ähnliches Werk.*

अनुब्राह्मणम् Adv. *laut dem Brâhmaṇa.*

अनुब्राह्मणिक (Comm. zu Liṭ. 6,9,1) und °ब्राह्मणिन् Adj. *ein Anubrâhmaṇa studirend* Vârtt. 17.

अनुभ Adj. Du. *keiner von Beiden* MBh. 12,239,6.

अनुभय Adj. *keines von Beiden* Sarvad. 147,14.

अनुभयात्मन् Adj. *weder von dieser, noch von jener Art.* Davon Nom. abstr. °त्मता f. Sin. D. 603.

अनुभर्तृ Nom. ag. etwa *eindringend.*

अनुभव m. 1) *Empfindung, Gefühl* 285,15. 270,31. 272,30. 273,7. Spr. 7627. Ind. St. 9,163. Sarvad. 16,9. — 2) *Geist* R. 4,42,9. Kâv. 196,16.

अनुभवप्रकाशप्रकरण n., अनुभवप्रदीपिका f. und अनुभवादर्शार्या f. Titel von Schriften.

अनुभवानन्द m. N. pr. eines Lehrers.

अनुभाव (am Ende eines adj. Comp. f. आ) m. 1) *Genuss, Sinn für* Kathâs. 3,37. — 2) *Macht, Gewaltigkeit, Kraft* R. 4,63,20. 51,9. Rṭus. 1,17. 2,75. Kathâs. 4,117. Bilâh. 258,12. — 3) in der Rhetorik *das einem Gemüthszustande entsprechende und denselben verrathende Symptom* Kâvyâd. 4,28. — 4) *=सतां मतिनिश्चय: und *=निश्चय.

अनुभावन n. *das Erregen der* Anubhâva *genannten Symptome.*

अनुभाविन् Adj. *Augen- oder Ohrenzeuge* Âpast. 1,10,6.

अनुभाव्य Adj. *zu empfinden, empfunden werdend* Sarvad. 16,9.

अनुभाषण s. अननुभाषण.

अनुभाषितृ Nom. ag. *zu Jmd sprechend, — sagend.*

*अनुभास m. *eine Krähenart* Nigh. Pr.

अनुभिति Adv. *der Matte entlang.*

°अनुभू Adj. *wahrnehmend.*

अनुभूताख्या f. *Erzählung des Wahrgenommenen, — Erlebten.*

अनुभूति f. *Gewinnung eines Begriffs, — einer Vorstellung von Etwas* Ind. St. 9,154. 162.

अनुभूतिप्रकाश m. Titel eines Werkes.

अनुभूतिस्वरूपाचार्य m. N. pr. eines Grammatikers.

अनुभोग m. *Genuss.*

अनुमत n. *Einwilligung.* °मते *mit E. von* (Gen.).

अनुमति f. 1) *Einwilligung, Zustimmung, Einverständniss.* Als Genie personificirt. — 2) *der Mond einen Tag vor dem Vollmond.* Personif. als Tochter des Aṅgiras und der Smṛti VP. 1,10,8.

*अनुमध्यम Adj. *auf den mittlern* (Bruder) *folgend.*

*अनुमनन n. *das Einwilligen, Zustimmen.*

अनुमन्तृ Adj. *einwilligend, zustimmend.*

अनुमन्तव्य Adj. *wozu die Zustimmung erforderlich ist.*

अनुमन्त्रण n. *das Hersagen eines Spruches an* (Gen. oder im Comp. vorangehend) Gaut. 27,5.8.

अनुमरण n. *das Nachsterben, im Tode Folgen; insbes. Selbstverbrennung der Wittwe* 105,26.29. 133,12.

अनुमरु m. Pl. N. pr. einer Gegend.

अनुमर्शम् Absol. *greifend, anfassend* Çat. Br. 4, 3,3,1.

अनुमल्ल N. pr. einer Gegend.

अनुमा f. *Schluss, Folgerung.*

अनुमातव्य Adj. *zu schliessen, — folgern.*

अनुमाद्य und अनुमादिष Adj. *dem man zujauchzen muss.*

1. अनुमान n. *Einwilligung, Erlaubniss.*

2. अनुमान n. (fehlerhaft auch m.) 1) *das Schliessen, Folgern, Beweismittel einer Schlussfolgerung* Gaim. 1,3,2. 3,15. Nyâyas. 2,1,28. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Comm. obend. °अनुमानतम् *gemäss.* — 2) *eine best. rhetorische Figur* Kâvyâd. 10,31. Beispiel Spr. 5065.

अनुमानखण्डतर्क m., °चिन्तामणि m., °चिन्तामणिदीधिति f., °जागदीशीकोड m., °तत्त्वचिन्तामणि m. und °दीधिति f. Titel von Werken oder Abschnitten in denselben.

अनुमानन n. *das Bereden, zu gewinnen Suchen.*

अनुमानपरिच्छेद m., °प्रकाश m., °प्रामाण्यव्यवस्थापन n., °प्रामाण्यरहस्य n., °मणिदीधिति f., °मयूख m., °मायुरी f., °मूलटिप्पणी f. und °शिरोमणि m. Titel von Schriften.

*अनुमानोक्ति f. *Logik.*

अनुमापक Adj. *durch eine Schlussfolgerung beweisend für.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Nyâyas. 1,3,17.

अनुमार्ग m. *das Hinterhersein.* Instr. *hinter — (Gen.) her* Kathâs 86,35 (°मार्गेणास्या: zu lesen). 104. Kâv. 170,6.

अनुमार्जन n. Titel best. zum Veda gehöriger Vorschriften.

अनुमालिनीतीरम् Adv. *am Ufer der* Mâlinî Çiç. 7,10.

*अनुमाषम् Adv. gaṇa परिमुखादि.

अनुमिति f. *Schluss.* Davon °त्व n. Nom. abstr.

अनुमितिदीधिति f., °परामर्शकारणविचार m., °परामर्शवाद m., °परामर्शविचार m., °मानसवाद m. und °लक्षणावतरण n. Titel von Werken.

अनुमित्सा f. *die Absicht, einen Schluss zu machen,* Kusum. S. 4, Z. 16.

अनुमृग्य Adj. *was man sucht, wonach man trachtet.*

अनुमृत् Adj. *im Tode folgend.*

अनुमेय Adj. *zu erschliessen.* Davon Nom. abstr. °ता f. Sarvad. 18,14. °त्व n. 47,5.

अनुमोदन n. *das Sichfreuen über.*

अनुमोक m. wohl Bez. eines verderblichen Agni AV.

अनुमोचनी und अनुमोचा f. N. pr. einer Apsaras.

अनुपसुम् Adv. *dem Spruche gemäss.*

*अनुपदम् Adv. gaṇa परिमुखादि.

अनुपर्यं Adj. *nachfolgend.*

*अनुपाग m. P. 7,3,62, Sch.

अनुपाक्ष m. *Nachopfer.*

अनुपाक्षवत् Adj. *von Nachopfern begleitet.*

अनुपातर् Nom. ag. *Begleiter.*

अनुपातव्य Adj. *dem man nachgehen muss.*

अनुपात्र n. und °पात्रा f. *Geleit, Gefolge* 132,26.

अनुपात्रिक m. Pl. *Gefolge.* Vgl. अनु°.

अनुपान n. *das Nachgehen, Folgen.*

अनुपायिन् 1) Adj. *nachgehend, folgend* (eig. und übertr.); m. *Begleiter*, Pl. *Gefolge.* Davon °यायिता f. Nom. abstr. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

*अनुपुक्किन् Adj. gaṇa इष्टादि.

अनुपुगम् Adv. *je nach dem Weltalter.*

अनुपुसक Adj. *gern rügend.*

अनुपूर्व Adj. *abhängig.*

*अनुपूपम् Adv. gaṇa परिमुखादि.

अनुपोक्तर् Nom. ag. *Befrager, Lehrer*, insbes. *ein bezahlter.*

अनुपोक्तव्य Adj. *zu befragen.*

अनुपोग m. 1) *Befragung, Erkundigung nach, das Ausfragen.* — 2) *Rüge* Nyâs. 5,2,23. P. 8,2,94.

अनुपोगद्वारसूत्र n. Titel eines Gaina-Werkes Ind. St. 10,283.295.

*अनुपोग्न n. *Frage.*

अनुपोज्य Adj. 1) *zu Jmdes Befehlen stehend.* — 2) *zu befragen.*

अनुरक्ति f. *Zuneigung, Anhänglichkeit* Spr. 6480, v. l.

अनुरज्जु Adv. *nach der Schnur.*

अनुरञ्जन n. *das für sich Gewinnen, Sichverpflichten.*

अनुरणन n. *das Widerhallen.*

अनुरथ m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,12,16.

*अनुरथम् Adv. *hinter dem Wagen* P. 2,1,6, Sch.

अनुरथ्या f. *Rand der Strasse, Fussweg.*

अनुरस m. *Beigeschmack.*

*अनुरहस्म् Adv. P. 5,4,81.

अनुराग (am Ende eines adj. Comp. f. आ) m. 1) *Färbung.* — 2) *Röthe.* — 3) *Zuneigung* 96,9. *Wohlgefallen an.* — 4) *Zufriedenheit* Spr. 5663.

अनुरागवत् 1) Adj. a) *roth.* — b) *verliebt, ein Liebesverhältniss habend mit* (सक्) 156,18. — 2) f. °वती N. pr. eines Frauenzimmers.

अनुरागशृङ्गारवत्यौ Nom. Du. f. Anurâgavatî und Çṛṅgâravatî Kathâs. 123,336.

अनुरागिता f. *Zuneigung.*

अनुरागिन् Adj. 1) *zugeneigt* (einer Person oder Sache), *verliebt* 123,12. — 2) *lieblich* Kathâs. 18,328.

अनुरात्रम् Adv. *zu nächtlicher Weile.*

अनुराध 1) *Adj. *unter dem Mondhause* Anurâdhâ *geboren.* — 2) m. a) Pl. *ein best. Mondhaus.* — b) N. pr. eines Mannes. — 3) f. ई a) *ein best. Mondhaus.* — b) N. pr. eines Frauenzimmers.

अनुराधपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

अनुरुद्ध m. N. pr. eines Vetters des Çâkjamuni.

अनुरुध् Adj. *anhänglich.* Vgl. अनूरुध्.

*अनुरुक्षा f. *eine Cyperus-Art* Nigh. Pa.

अनुरूप 1) Adj. (f. आ) a) *entsprechend, angemessen, gleichkommend* 39,3. 58,5. 71,13. 72,13. °अनुरूपम्, °अनुरूपेण und °अनुरूपतस् *entsprechend, gemäss.* — b) *fähig, einer Sache* (Gen.) *gewachsen.* — 2) m. *Antistrophe.*

अनुरूपक Adj. *entsprechend, angemessen.*

*अनुरेचनी oder *अनुरेवती f. *Croton tiglium* Râgân. 6,161.

अनुरोध m. (am Ende eines adj. Comp. f. आ) *Willfahrung, Rücksicht* (auf Personen und Sachen) 115,9. 129,13.

अनुरोधन n. 1) *Rücksichtnahme, Bevorzugung* Spr. 4326. — 2) *Mittel Jmd zu gewinnen.*

अनुरोधिता f. = अनुरोधन 1).

अनुरोधिन् Adj. *Rücksicht nehmend, Etwas beobachtend.*

अनुरोह m. *Nachstieg, Nachwuchs* Taitt.-Br. 1,10,10.

*अनुरोहक्त m. N. pr. eines Mannes.

अनुलम्ब Adj. (f. आ) *abhängig, untergeordnet* Taitt.-Br. 18,9,16. 20,12,3.

*अनुलाप m. *Wiederholung des Gesagten.*

*अनुलासक m. *Pfau* Râgân. 19,94.

अनुलेप m. 1) *Salbung.* — 2) *Salbe* R. 3,3,19 (अनुलेपञ्च zu lesen).

अनुलेपन n. (am Ende eines adj. Comp. f. आ) 1) *das Salben.* — 2) *Salbe.*

*अनुलेपिका f. gaṇa मल्ल्यादि.

°अनुलेपिन् Adj. *eingesalbt, gesalbt mit.*

अनुलोम 1) Adj. (f. आ) a) *dem Haarwuchs* —, *dem Strich* —, *einer natürlichen oder vorgezeichneten Richtung oder Ordnung folgend.* f. zu einer *niedrigeren Kaste gehörig als der Mann, mit dem sie sich verheirathet.* — b) = अनुलोमज Gaut. 4, 16. — c) *gütlich.* संभाषा Kâraka 3,8. — 2) *m. N. pr. eines Mannes, Pl. *seine Nachkommen.* — 3) f. आ *ein best. Zauberspruch.* — 4) अनुलोमम् und अनुलोम° Adv. *in der natürlichen Richtung oder Ordnung, von oben nach unten u. s. w.* 218,5. — 5) अनुलोमेन *freundlich* Spr. 324.

अनुलोमकल्प m. Titel eines Werkes.

अनुलोमज Adj. *aus der Verbindung eines Mannes höherer Kaste mit einer Frau niederer Kaste geboren.*

अनुलोमता f. *entsprechendes* —, *richtiges Verhältniss, Angemessenheit* Kâraka 1,16. Sârvad. 21,10.17.

अनुलोमन 1) Adj. *in die rechte Richtung bringend, fördernd;* insbes. *Winde abführend.* — 2) n. *Förderung, Abführung.*

अनुलोमय्, °यति 1) *in die richtige Lage bringen* Suçr. 1,368,18. — 2) *abführen* (Winde).

अनुलोमिन् 1) Adj. am Ende eines Comp. *fördernd, abführend.* — 2) m. N. pr. eines Mannes, Pl. *seine Nachkommen.*

अनुल्बण Adj. (f. आ) *das Maass einhaltend, nicht zu gross und nicht zu klein, nicht zu viel und nicht zu wenig, correct* Vimâna 4,1,9. Davon °त n. Nom. abstr. Daçân. 2,38.

अनुल्लङ्घित Adj. *nicht übertreten.* शासन Kathâs. 56,162. VP. 4,24,5. Bale. P. 5,26,6. 12,1,9.

1. अनुवंश m. 1) *Reihenfolge des Geschlechts, genealogische Zusammenstellung.* — 2) *Neben-, Seitengeschlecht.*

2. अनुवंश 1) Adj. (f. आ) *ebenbürtig.* — 2) °म् Adv. *dem Geschlecht nach.*

अनुवंश्य Adj. (f. आ) *auf die Genealogie bezüglich.*

अनुवक्तव्य Adj. *zu lehren, mitzutheilen.*

अनुवक्र Adj. (f. आ) Bez. *einer best. Bewegung eines Planeten.* n. *diese Bewegung.* In °ग Adv.

अनुवचन n. 1) *das Nachsprechen, Wiederholen, Hersagen* Gaut. 1,33.35. — 2) *Abschnitt, Lection.*

*अनुवचनीय Adj. von अनुवचन.

अनुवत्सर m. *das vierte Jahr im fünfjährigen Cyclus.*

*अनुवनम् Adv. *nach der Richtung des Waldes hin* P. 2,1,15, Sch.

°अनुवान्दन् Kathâs. 11,52 wohl fehlerhaft für °अनुवर्तिन्.

अनुवर्तन n. 1) *Fortdauer.* — 2) *Nachgeltung eines Wortes in einem nachfolgenden* Sûtra Comm. zu TS. Prât. 9,9. 10,14. 13,16. — 3) *das Willfahren; Folgsamkeit* Spr. 4813. — 4) *das Sichfügen in, Sichschicken zu* (Gen.) Kâraka 1,13.

अनुवर्तनीय Adj. 1) *dem man folgen muss, nach dem man sich zu richten hat.* — 2) *dem man sich hinzugeben hat, wozu man sich entschliessen muss.*

अनुवर्ति Adj. *begleitet von* (Instr.) AV. Paipp. 1,15.

°अनुवर्तित्व n. *das Willfahren.*

अनुवर्तिन् Adj. 1) *nachgehend, folgend* (eig. und

übertr.). Mit Acc., gewöhnlich aber am Ende eines Comp. — 2) *folgsam, gehorsam.* — 3) *gleich, ähnlich.*

1. अनुवर्त्मन् n. *ein von einem Andern schon gewandelter Weg.*

2. अनुवर्त्मन् Adj. *nachfolgend, dienend.*

अनुवर्त्मम् Adv. *den Weg entlang* Kâṭj. Çr. 15,6,31.

अनुवर्त्य Adj. 1) *dem man folgen muss, wonach man sich zu richten hat.* — 2) *aus dem Vorhergehenden zu ergänzen.*

1. अनुवश m. *Gehorsam.*

2. अनुवश Adj. *zu Jmdes Willen seiend.*

अनुवषट्कार m. und अनुवर्षट्कृत n. *Wiederholung des schliessenden Einladungsrufes zu einem Opfer.*

अनुवक्र m. *eine der 7 Zungen des Feuers.*

अनुवाक m. 1) *das Nachsprechen; Wiederholung.* — 2) *Lection, Abschnitt* 227,27.

अनुवाकसंख्या f., अनुवाकानुक्रमणी f. und अनुवाकानुनयविवरण n. Titel von Schriften.

अनुवाक्य 1) Adj. *a) zu recitiren.* — *b) nachzusprechen* Gobh. 3,3,8. — 2) f. ई *der von dem Hotar oder Maitrâvaruṇa zu recitirende Vers, in welchem die Gottheit von der ihr bestimmten Gabe in Kenntniss gesetzt und dazu eingeladen wird,* Ind. St. 9,189.

अनुवाक्यावत् und अनुवाक्यावत् (Âçv. Çr. 1,5,30) Adj. *von einer Anuvâkjâ begleitet.*

अनुवाच् f. = अनुवाक्या.

अनुवाचन n. *das Veranlassen von Seiten z. B. des Adhvarju, dass z. B. der Hotar seine Formel recitirt.*

*अनुवाचनीय Adj. von अनुवाचन.

अनुवात m. *vom Rücken her blasender Wind.* °म् Adv. *vor dem Winde.*

अनुवाद m. 1) *Wiederholung* 209,22. *abermalige Besprechung, das Zurückkommen auf einen schon besprochenen Gegenstand* (insbes. zur Erhärtung und Bestätigung einer Aussage) Bale. P. 5,10,15. Davon Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. Nâjâm. 2,2,5 und Comm. — 2) *Uebersetzung* Comm. zu Mṛkkh. 163,20. — 3) * *Schmähung.*

अनुवादक Adj. *wiederholend* (zur Erhärtung oder Bestätigung) Nâjâm. 2,2,6. Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu 3,34.

अनुवादिन् Adj. 1) *nachsprechend, wiederholend.* — 2) *übereinstimmend, gleichkommend* 203,28.

अनुवाद्य Adj. *zu wiederholen* Kâtjâp. S. 183, Z. 8. Davon Nom. abstr. °त्व n. Sin. D. 214,4.

अनुवास m. *öliges Klystier.*

ई वासन 1) m. und n. *öliges Klystier,* n. *das Setzen eines öligen Klystiers* Karaka 10,4. — 2) n. *ein best. mit Mineralien vorgenommener Process.* — 3) n. * *das Beräuchern.*

*अनुवासनीय Adj. von अनुवासन.

अनुवासरम् Adv. *Tag für Tag.*

°अनुवासिन् Adj. *sich aufhaltend.*

अनुवास्य Adj. *dem ein öliges Klystier zu setzen ist.*

अनुविति f. *Auffindung.*

अनुविद् Adj. *gefunden habend* AV. 12,2,38. 52.

अनुविध Adj. *sich nach Jmd richtend, an Jmd hängend.*

अनुविधातव्य Adj. *einer Anordnung gemäss zu thun.*

अनुविधान n. *das Sichrichten nach Etwas, Gemässheit* Kâṭh. zu Karaka 1,18. Abl. am Ende eines Comp. *gemäss.*

अनुविधायिन् Adj. 1) *sich wonach richtend.* — 2) *gehorsam, folgsam.*

अनुविधेय Adj. 1) *wonach man sich zu richten hat* Spr. 4334. — 2) *in Uebereinstimmung mit* (Instr.) —, *gemäss vorzuschreiben.*

अनुविन्द् m. N. pr. eines Fürsten MBh. 2,31,10.

अनुविश्व m. N. pr. eines Volkes Varâh. Bṛh. S. 14,31.

अनुविष्टम्भ m. *allmähliches Sichfestsetzen,* — *Platzgreifen.*

अनुवृत् Adj. *nachwandelnd* Taitt.-Br. 1,10,9.

अनुवृत 1) Adj. *rundlich, gewölbt.* — 2) n. *Gehorsam* Spr. 3093.

°अनुवृत्तत्व n. *das Begleitetsein* von Nr. K.

अनुवृत्ति f. 1) *Fortdauer* 152,2. 288,22. 28. — 2) in der Gramm. *Nachgeltung eines Wortes in einem nachfolgenden Sûtra* 240,15. — 3) *Wiederkehr, Wiederholung.* — 4) *Willfahrung.* — 5) *das Sichrichten nach Etwas, Berücksichtigung, das Entsprechen.* — 6) *das Nachgehen, hinter Etwas her Sein* Sin. D. 54,21.

अनुवेदात्तरसप्रकरण n. s. अणुवेदात्त°.

अनुवेदि Adv. *längs der Opferstätte.*

अनुवेमत्तम् Adv. *längs der Grenze der Opferstätte.*

अनुवेध m. *das Besetztsein mit so v. a. Enthalten von.*

अनुवेलम् Adv. von *Zeit zu Zeit, gelegentlich.*

अनुवेल्लित n. *eine Art von Verband*

अनुवेश m. *das Hereintreten.*

अनुवेष्य m. wohl nur fehlerhaft für अनु°.

अनुवैनेय Adj. Lalit. 277,7.

अनुव्यञ्जन n. *ein secundäres Merkmal* (buddh.) Lalit. 114,10.

अनुव्यम् Adv. mit यम् *unterliegen,* mit भू *hinterher folgen.*

अनुव्यवसाय m. *richtiger Begriff* Nr. K.

अनुव्याख्या f. Titel einer Schrift.

अनुव्याख्यान n. *eine best. Klasse von exegetischen Texten.*

अनुव्याहरण n. *wiederholtes Hersagen.*

अनुव्याहार m. *Verfluchung.*

अनुव्याहारिन् Adj. *verfluchend, schmähend.*

*अनुव्रजन n. *das Nachfolgen, Begleiten.*

अनुव्रजम् Adv. *in Schaaren.*

अनुव्रज्या f. *das Begleiten eines Fortgehenden* Gaut. 5,38. Râgat. 7,762.

अनुव्रत Adj. (f. आ) *nach Gebot handelnd, gehorsam, ergeben* (mit Acc. und Gen.). — n. fehlerhaft für अणुव्रत.

अनुशंस Adj. *Uebles nachredend* Taitt. Âr. 2,4,1.

*अनुशतिक Adj. P. 7,3,20.

अनुशब्द m. *Nachruf, Nachhall* Dhûrtan. 16.

अनुशय 1) m. *a) Reue.* — *b) Rückgängigmachung* (eines Kaufes oder Verkaufes) 212,22. — *c) unüberwindlicher Hass* MBh. 6,93,15. R. Gorr. 1,2, 13. — *d) Eindruck im Geiste, Vorstellung* Bale. P. 10,87,22. — *e) der in der anderen Welt nicht verbrauchte Rest der Folgen der Werke, der die Seele wieder zur Erde führt.* Davon Adj. °वत् *mit einem solchen Rest behaftet* Bhâr. 3,1,8. Eine ähnliche Bed. hat das Wort अनुशय bei den Buddhisten. — 2) f. ई *Geschwür auf der Oberfläche des Fusses.*

अनुशयातेप m. in der Rhetorik *eine durch Reue an den Tag gelegte Erklärung, dass man mit Etwas nicht einverstanden sei.* Beispiel Spr. 621.

अनुशयाना f. *eine nach dem Verlust des Geliebten der Reue sich hingebende Heroine.*

अनुशयिन् Adj. 1) *treu anhängend.* — 2) *Reue empfindend* Spr. 3528, v. l. — 3) am Ende eines Comp. *mit der Vorstellung von — behaftet* Joga. 2,7. 8.

*अनुशर m. *ein Râkshasa.*

अनुशस्त्र n. *ein die Stelle eines chirurgischen Instruments vertretender Gegenstand.*

*अनुशाय m. wohl fehlerhaft für अनुशय.

*अनुशायिन् Adj. *sich erstreckend.*

अनुशार्ङ्ग्व m. N. pr. eines Daitja.

अनुशासन n. *Unterweisung, Lehre.* Auch Bez. *einer Klasse von Texten.*

अनुशासनीय Adj. 1) *zu unterweisen.* — 2) *zu bestrafen* Varâh. 25,9.

अनुशासितर् Nom. sg. 1) *Lenker, Regierer.* — 2) *Unterweiser, Lehrer.*

अनुशासिन् Adj. *züchtigend, strafend.*

अनुशास्ति f. *Unterweisung.*

अनुशिक्षितृ Adj. *erlernend, sich übend in* R. 2, 64, 36.

अनुशिख m. N. pr. eines Schlangenpriesters Tāṇḍya-Br. 25, 15, 3.

*अनुशिवम् Adv. *nach Çiva.*

अनुशिशु Adj. (f. gleich) *von Jungen (Füllen u. s. w.) begleitet.*

अनुशीलन n. 1) *Uebung, Studium.* — 2) *das Nachthun, Nachleben.*

अनुश्रुषा f. *Gehorsam.*

अनुशोचन n. *das Wehklagen.*

अनुशोचिन् Adj. *wehklagend um.*

*अनुशोणम् Adv. *am Flusse Çoṇa.*

अनुशोभिन् Adj. *prächtig, schön.*

*अनुश्रोत (°श्रोत) m. *das Beträufeln* Gal.

*अनुश्रव m. *Ueberlieferung.*

*अनुश्राद्ध n. *Manenopfer* Gal.

अनुश्लोक m. Name eines Sâman.

*अनुषक् Adv. neben अनुषक्.

अनुषङ्ग m. 1) *das Hängenbleiben —, Haften an* (Loc.). — 2) *das Hängen mit den Gedanken —, das Denken an* Spr. 2416, v. l. 2488. 2522, v. l. Kathās. 22, 238. — 3) *unmittelbare Folge.* — 4) *Anhängsel, Refrain.* — 5) *der im Dhâtupâṭha dem consonantischen Auslaut einiger Wurzeln vorangehende Nasal.* — 6) *Herbeiziehung eines Wortes aus der Umgebung zur Ergänzung* Comm. zu VS. Prāt. 4, 173. — 7) **Mitleid.*

अनुषङ्गिन् Adj. 1) *anhaftend.* — 2) *nothwendig folgend, — sich ergebend* Comm. zu Nyāyas. 1, 30. — 3) *im Dhâtupâṭha vor dem consonantischen Auslaut einen Nasal habend.*

अनुषञ्जनीय Adj. *aus der Umgebung als Ergänzung herbeizuziehen.*

*अनुषट् Adv. gaṇa चादि und स्वरादि.

*अनुषण्ड Bez. oder N. pr. einer Gegend.

अनुषत्यम् Adv. *der Wahrheit gemäss, aufrichtig.*

*अनुषक्त m. *Nachtrieb der Reispflanze* Comm. zu TS. 2, 3, 4, 2.

अनुष्टुक् Nom. in TS. st. अनुष्टुप्.

अनुष्टुति f. *Lob, Preis.*

अनुष्टुपूर्मिणि Adj. *mit einer* Anushṭubh *geschehend* Çat. Br. 3, 6, 2, 3.

अनुष्टुप्शिरस् Adj. *die* Anushṭubh *zum Kopf habend.*

अनुष्टुप्शीर्षन् Adj. dass. Âit. Âr. 2, 6.

अनुष्टुप्सर्पद् f. *Herstellung einer* Anushṭubh.

अनुष्टुब्गर्भा f. *ein best. Metrum.*

अनुष्टुभ् 1) Adj. *nachjauchzend* RV. 10, 124, 9. — 2) f. a) *Lobgesang.* — b) **Rede.* — c) *ein Metrum von 4×8 Silben.* — d) Bez. *der Zahl acht.*

अनुष्टोभन n. *das Nachträllern* Dāiv. Br. 3.

अनुष्ठा Adj. Pl. *auf einander folgend.*

अनुष्ठातृ Nom. Ag. *Ausführer, Vollführer.*

अनुष्ठान 1) n. *das Obliegen, Verrichten, Ausführen* 244, 2. 254, 4. 282, 20. 283, 22. Gaut. 8, 16. — 2) f. ई *Ausführung, Handlung.*

अनुष्ठानपद्धति f. Titel einer Schrift.

अनुष्ठानशरीर n. *der zwischen dem feinen und dem groben Körper angenommene Körper.*

अनुष्ठापन n. *das Obliegen-, Verrichtenlassen.*

अनुष्ठापनसामन् n. Name eines Sâman.

अनुष्ठापिन् Adj. *obliegend, verrichtend.*

अनुष्ठितत्व n. *das Ausgeführtsein* TBr. Comm. 1, 126.

अनुष्ठु und अनुष्ठुवा Adv. *sogleich.*

अनुष्ठेय Adj. *zu verrichten, auszuführen* 156, 6. 158, 27. Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Nyāyas. 5, 1, 2.

अनुष्ठ्या Adv. *unmittelbar (persönlich), sofort*

अनुसृ 1) Adj. (f. सा) a) *nicht heiss, kalt* 42, 26. 43, 9. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Tarkas. 48. — b) **apathisch, träge.* — 2) *m. *Thor* Gal. — 3) f. सा N. pr. eines Flusses MBh. 5, 9, 24. — 4) *n. *die Blüthe der Nymphaea coerulea.*

अनुसृगु m. *der Mond.*

*अनुसृवल्लिका und *°वल्ली (Gal.) f. *Panicum dactylon* Râǵân. 8, 108.

अनुसृशीत Adj. *weder warm noch kalt* Tarkas. 14.

अनुस्यन्दे m. *Hinterrad.*

अनुसृधर्मम् Adv. *nach Wunsch, gern.*

अनुसृधायम् Absol. *fortschlafend.*

अनुसंधान n. *das Besuchen der Reihe nach.*

अनुसंवत्सर m. *Jahr.*

*अनुसंवरण n. gaṇa अनुशतिकादि.

अनुसंवर्षम् Adv. *nachschleichend.*

अनुसंस्कार m. *Zurückziehung, Aufhebung.*

अनुसंहितम् Adv. *nach der Saṁhitâ.*

अनुसक्थम् Adv. *den Schenkel entlang* Liṭ. 8, 8, 31.

*अनुसंचरण n. v. l. für अनुसंवरण.

अनुसंतति f. *Fortsetzung* Maitr. S. 2, 2, 8.

अनुसंतान m. *Sprossling, Sohn* Gaut. 15, 28.

अनुसंधान n. 1) *das Untersuchen, Richten der Aufmerksamkeit auf Etwas.* — 2) *die Anwendung, der 4te Theil im Syllogismus.*

*अनुसंधि m. *Vereinigung.*

अनुसंधेय Adj. *worauf man seine Aufmerksamkeit zu richten hat.*

अनुसमय m. *das der Reihe nach Vorsichgehen* Nyāyas. 5, 2, 6. 7. Gaut. S. 337. fgg.

अनुसमापन n. *Vollendung, Schluss.*

*अनुसमुद्रम् Adv. *am Meere.*

अनुसमेतव्य Adj. *der Reihe nach abzumachen* Comm. zu Nyāyas. 5, 2, 8. 10.

अनुसर Adj. (f. ई) *nachgehend, sich richtend nach.*

अनुसरण n. *das Nachgehen, Folgen, Verfolgen* 151, 24. 156, 20. 157, 2. *das hinter Etwas her Sein* Sin. D. 54, 21. तदनुसरणक्रमेण *stets hinter ihm her.*

अनुसर्ग m. *secundäre Schöpfung.*

अनुसर्तव्य 1) Adj. *dem man nachgehen muss.* — 2) n. impers. *gemäss zu verfahren* Kāṭj. 8. 171, Z. 14.

अनुसर्प m. *schlangenartiges Geschöpf.*

अनुसर्पण n. *das Nachgehen, Suchen.*

अनुसवर्नम् Adv. 1) *bei jedem* Savana Gaut. 26, 10. — 2) *beständig, in Einem fort.*

अनुसहायीभाव m. *das zum Gehülfen Werden, Beitragen zu Etwas.*

°अनुसाधिन् Adj. *zu Stande bringend.*

*अनुसामम् Adv. P. 5, 4, 75.

*अनुसायम् Adv. *jeden Abend.*

अनुसार m. 1) *das Nachgehen, Folgen, Verfolgen,* — 2) *Gemässheit* 209, 18 (Jiñ. 2, 1). 210, 1. — 3) *gesetzliche Vorschrift.*

°अनुसारक 1) *nachgehend, trachtend nach.* — 2) *sich richtend nach.*

अनुसारिता f. (Sarvad. 21, 17) und °रित्व n. *das sich Richten nach, Gemässsein* Comm. zu TS. Prāt. 13, 16.

अनुसारिन् Adj. 1) *nachgehend, folgend* 106, 31. — 2) *nachgehend so v. a. trachtend nach, zu erreichen sich bestrebend* Spr. 1656. 5403. — 3) *anhängend, Anhänger* (einer Schule). — 4) *sich richtend nach, entsprechend, gemäss seiend.* — 5) *liebend, haftend an.*

*अनुसार्यक *ein best. wohlriechendes Moos* Nigh. Pr.

अनुसीतम् Adv. *der Furche nach.*

*अनुसीरम् Adv. *dem Pfluge nach.*

*अनुसू 1) N. pr. eines Mannes oder einer Frau. — 2) Titel eines Werkes.

अनुसूयक Adj. und अनुसूया f. fehlerhaft für अन°.

अनुसृति f. 1) *das Nachgehen, Verfolgen.* — 2) *N. pr. eines Frauenzimmers.

*अनुसृष्टि f. N. pr. eines Frauenzimmers.

अनुसेवा f. *Dienst, Aufwartung.*

°अनुसेविन् Adj. *obliegend.*

*अनुसैन्य n. *Hintertreffen.*

अनुसोमम् Adv. *wie beim Soma.*

*अनुस्कन्दम् Absol. गेहं गेहमनु°, गेहननु° अनु° und गेहानु° *in jedes Haus springend.*

अनुस्तरण 1) m. *erst in zweiter Reihe zu schlach-*

tendes Opferthier Ind. St. 9,246. 10,348. — 2) अनुस्तरणी f. *eine bei einem Todtenopfer geschlachtete Kuh, mit deren Gliedern der Leichnam Glied für Glied belegt wird.*

अनुस्तरणिकी f. = अनुस्तरणी.

अनुस्तोत्र n. Titel einer Schrift.

अनुस्फुर् Adj. *hinschnellend.*

अनुस्मरण n. *das Gedenken.*

अनुस्मृति f. 1) *das Gedenken* Lalit. 34,10. fgg. — 2) Titel einer Schrift.

°अनुस्यूतत्व n. *das sich Hindurchziehen durch* 266,6.

अनूद्गयमान् Adj. *nicht bei Tageslicht ausgehend.*

अनूद्गोतम् Adv. *mit der Strömung.*

अनूद्वान m. *Widerhall.*

अनूद्वार् m. *das nasale Lautelement eines nasalirten Vocals.*

अनूद्वारवत् Adj. *mit einem Anusvâra versehen.*

अनूद्वारी Adv. mit भू *zu einem Anusvâra werden.*

अनूक् m. N. pr. eines Mannes VP. 4,19,12.

अनूकरण n. *das Nachtragen* Kâtj. Çr. 5,8,22. 14,1,16.

अनूकरत्त् m. N. pr. eines Mannes.

अनूकर्व m. *Nachruf, Zurückruf.*

*अनूकार m. 1) *Nachahmung.* — 2) *Gleichheit.*

°अनूकारक Adj. *gleichend.*

*अनूकार्य m. = अन्वाकार्य.

*अनूकोड gaṇa अनुशतिकादि.

अनूक्राम m. *Nachspende* Varâh. 10. Kâtj. Çr. 23,2,30.

अनूक्रुद् m. N. pr. eines Bruders des Anuhrâda.

अनूक्रुद् und अनूक्राद् m. N. pr. eines Sohnes des Hiraṇjakaçipu.

अनूक् 1) m. n. *Rückgrat*, insbes. *dessen oberer Theil.* — 2) m. *der den Rückgrat des Feueraltars bildende Streifen.* — 3) *aufsteigende Linie.* त्रिपुरुषानूकम् Adv. *drei Generationen hinauf.* — 4) n. **Geschlecht, Familie.* — 5) m. **ein vorangehendes Leben* Uttara zu Varâh. Bṛh. S. 68,103 und zu Bṛh. 25(23),13. — 6) n. *Temperament, Charakter* Varâh. Bṛh. S. 68,103. Bṛh. 25(23),13. — 7) f. आ N. pr. einer Apsaras.

अनूकार्य m. 1) *Schein, Beleuchtung.* — 2) *das Sichtbarsein.* — 3) *Hinblick, Rücksicht.*

अनूकार्शिन् Adj. *beschauend.*

अनूक्य n. und अनूक्या f. (Nâlâm. 2,3,24) 1) *Nacherwähnung, wiederholte Erwähnung.* — 2) *Veda-Studium.*

अनूक्य und अनूक्येय 1) Adj. *im Rückgrat befindlich.* मज्जन् *Rückenmark* Çat. Br. — 2) n. *Rückgrat.*

अनूखर falsche Schreibart für अनूपर.

अनूगान Adj. 1) *gelehrt.* — 2) **bescheiden.*

अनूचानपुत्र m. *der Sohn eines Gelehrten* Çat. Br. 10,6,5,3.

अनूचानवित् Adj. *einen gelehrten Priester habend* Kâtj. Çr. 7,1,18.

अनूघो s. u. घन्वच्.

अनूचीन Adj. *auf einander folgend* Çulbas. 1,67. 3,38. °म् Adv. *der Länge nach* 259.

अनूचीनगर्भ Adj. *nach einander geboren.*

अनूचीनत्व n. *Aufeinanderfolge.*

अनूचीनाह्नम् Adv. *an aufeinanderfolgenden Tagen.*

1. अनूच्य Adj. *zu studiren.*

2. अनूच्य n. *Armlehne eines Sessels.*

अनूजावरी f. = अनु°.

अनूढा 1) Adj. f. *unverheirathet* 93,3. — 2) Subst. *Concubine.*

अनूति f. *Nicht-Hülfe.*

अनूदक n. *Mangel an Wasser, Dürre.*

अनूदर m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

अनूदर 1) Adj. *bauchlos.* — 2) v. l. für अनूदर.

अनूदेश m. eine best. rhetorische Figur: *entsprechende Anweisung für jeden einzelnen Fall.*

*अनूद्य Adj. *nachzusprechen.*

अनूर्ध्वम् Adj. *unterlos.*

अनून 1) Adj. (f. आ) *a) woran Nichts fehlt, vollständig, voll, ganz.* — *b) nicht schlechter —, nicht geringer als* (Abl.). — 2) Adv. am Anf. eines Comp. *überaus, sehr* Spr. 181. — 3) f. आ N. pr. einer Apsaras.

*अनूनक Adj. = अनून 1) *a*).

अनूनवर्चस् Adj. *vollständigen Glanz habend.*

अनूप 1) *Adj. *am Wasser gelegen, wasserreich.* — 2) m. (am Ende eines adj. Comp. f. आ) *a) wasserreiche Gegend, Sumpfland.* — *b) Wasserbecken.* — *c) Gestade, Ufer.* — *d)* N. pr. eines best. *Küstenlandes.* — *e)* *(statt आनूप) *Büffel.* — *f)* N. pr. eines Ṛshi. Auch = अनूपरिक्ष.

अनूपज 1) Adj. *in der Nähe von Wasser wachsend.* — 2) *n. *Ingwer.*

अनूपराम und अनूपविलास m. Titel von Werken.

अनूपशद्म् Adv. *bei jeder Upasad-Feier.*

अनूपरिक्ष m. N. pr. eines Fürsten.

*अनूपालु m. *ein best. giftiges Knollengewächs* Gal.

*अनूपोत्थ n. *frischer Ingwer* Gal.

(अनूप्य) अनूपिय Adj. *in Teichen oder Sümpfen befindlich.*

अनूबन्ध m. = अनु° *Fortdauer, Ununterbrochenheit* Ind. St. 10,418.

अनूबन्ध्य Adj. (f. आ) *nachträglich anzubinden d. i. zu schlachten.* Auch Subst. m. f. mit Ergänzung von पशु oder वशा.

अनूयाज m. = अनुयाज *Nachopfer* TS. 6,1,8,3. 4.

अनूराध 1) Adj. *Gelingen schaffend.* — 2) m. f. (आ) Pl. *ein best. Mondhaus*, = अनुराध.

अनूरु m. *Morgenröthe*, person. als *Wagenlenker der Sonne* Spr. 7671. Râǵat. 8,30. als *Bruder d. S.* 3242.

अनूरुध् Adj. *folgend, anhänglich.*

अनूरुसारथि m. *die Sonne.*

अनूर्ध्वभास् Adj. *dessen Licht nicht in die Höhe strebt.*

अनूर्मि Adj. *vorwärts drängend, — eilend.*

अनूला f. N. pr. eines Flusses.

अनूर्वश् Du. *ein best. Körpertheil.* Vgl. वृक्क.

अनूषर Adj. *nicht salzhaltig* Âçv. Gṛhj. 2,7,2.

अनूष्मन् Adj. *nicht aspirirt.*

अनूष्मवत् Adj. *keine Spirans enthaltend* TS. Prât. 4,15.

अनूसूय Adj. *unbegreiflich* Maitrâyaṇ. 6,17.

*अनृक्क (so st. अनृच्क zu lesen) Adj. *keine Lieder enthaltend.*

अनृक्तार् Adj. *ohne Spitzen, dornenlos.*

अनृग्यजुस् Adj. *weder mit dem Ṛg —, noch mit dem Jaǵurveda vertraut* MBh. 12,60,44.

अनृच् Adj. 1) *keine Lieder enthaltend.* — 2) *nicht mit dem Ṛgveda vertraut.*

अनृच 1) Adj. = अनृच् 2). — 2) °म् Adv. *nicht an die Ṛk. sich haltend.*

*अनृघवत् Adj. *reich an Männern, die nicht mit dem Ṛgveda vertraut sind.* Compar. *अनृघीयस्.

अनृजु 1) Adj. *a) nicht gerade, rücklaufig* (Planet) Sidd. Çir. — *b) unredlich.* — 2) *n. *Tabernaemontana coronaria* Rheed. Pa.

अनृजुगामिन् Adj. *nicht gerade gehend* Kâraka 1,14.

अनृण Adj. (f. आ) *schuldlos, sch. an, in Bezug auf* (Gen.) 42,6. Davon Nom. abstr. °ता f. und °त्व n.

अनृणाकर्तोस् Gen. Inf. (in Verbindung mit ईश्वर) *von der Schuld zu befreien* Âpast. Bṛ. 1,14.

अनृणिन् Adj. *schuldlos* Spr. 7741.

अनृणता f. *Schuldlosigkeit.*

अनृत 1) Adj. (f. आ) *a) unrecht, unwahr.* — *b) der Unwahrheit ergeben, Lügner.* — 2) n. *a) Unwahrheit, Lüge, Betrug.* Personif. als Sohn Adharma's und der Himsâ. — *b)* Bez. *eines best. mystischen Geschosses.* — *c) *Ackerbau.*

अनृतदूत m. *ein lügnerischer Bote* Âpast. bei Sây. zu Çat. Br. 5,3,5,11.

अनृतदेव Adj. *unwahre Götter habend* (Grassmann bleibt bei *falscher Spieler*).

अनृतद्विष् Adj. *Lüge hassend.*

अनृतपशु m. *Thierfigur* Kâm. 36,6.

अनृतपूर्वम् Adv. *unwahr* 41,1.

अनृतमय Adj. *unwahr, lügenhaft.*

अनृतवाच् und अनृतवादिन् Adj. *unwahr redend.*

अनृताभिशंसन n. *falsche Beschuldigung* Gaut. 21,10.

अनृताभिशस्त Adj. *fälschlich angeklagt* Verz. d. Oxf. H. 282,*b*,29.

अनृताभिसंध Adj. *unwahr redend* Kâlid. Ur. 5,16,1.

अनृतिक und अनृतिन् Adj. *lügnerisch*, m. *Lügner.*

अनृतो Adv. mit कर् *Jmd* (Acc.) *zum Lügner machen* R. ed. Gorr. 2,21,3.

अनृतु m. 1) *unrechte Jahreszeit.* — 2) *unrechte Zeit zum Beischlaf.*

अनृतुया Adj. *ausser der Zeit trinkend.*

अनृतुभव Adj. (f. आ) *ausser der Jahreszeit erfolgend* Varâh. Bṛh. S. 46,33.

अनृतेष्टका f. *kein richtiger Backstein* Çat. Br. 6, 2,1,28.

अनृतदर्शिन् Adj. *keinem Tanze zuschauend* Âpast. 1,3,11.

अनृत्विज् m. *kein Priester* Çat. Br. 2,1,4,4.

अनृध्यमान Adj. *nicht gedeihend* Çat. Br. 3,6,2,24.

अनृशंस Adj. (f. आ) *nicht boshaft, wohlwollend.* Davon Nom. abstr. °ता f. und °त्व n.

अनृषि m. *kein Ṛshi* Ind. St. 13,337.

अनृषिकृत Adj. *nicht von einem Ṛshi verfasst* Ind. St. 1,44.

अनेक Adj. *mehr als Einer, vielfach; Pl. mehrere, verschiedene, viele.*

अनेककर्मन् Adj. *verschiedene Thätigkeiten bezeichnend* Nir. 4,19.

अनेककाम Adj. *Mannichfaches wünschend.*

अनेककृत् Adj. *Mannichfaches thuend*, von Çiva.

*अनेकत्र m. *Vogel.*

अनेकत्र Adv. *an vielen Orten* Vidâm. 26,11.

अनेकत्व n. *Vielheit* 239,19.20.

अनेकधा Adv. *in viele Theile, auf vielfache Weise.*

अनेकप m. *Elephant.*

अनेकपद् Adj. *viele* (mehr als vier) *Worte enthaltend* VS. Prât. 1,157.

अनेकपितृक m. Pl. *Enkel mit verschiedenen Vätern* Jâḍ. 2,130.

अनेकरूप Adj. (f. आ) *mannichfaltig* Spr. 6739.

*अनेकलोचन m. Bein. Çiva's.

*अनेकवर्ण m. *Feldmaus* Gal.

अनेकवर्णसमीकरण n. *eine Gleichung mit mehr als einer unbekannten Grösse.*

अनेकवर्षशतिक Adj. *viele hundert Jahre alt* R. ed. Gorr. 2,1,25. 3,73,26.

अनेकविकल्प Adj. *mannichfach.*

अनेकविद्यापिन् Adj. *der öfters gesiegt hat* Spr. 6740, v. l.

अनेकविध Adj. *mannichfach* 43,29. Davon Nom. abstr. °त्व n. 209,20.

अनेकशफ Adj. *kein Einhufer* Vârtt. zu P. 1,2,73.

अनेकशब्द Adj. *durch mehrere Wörter bezeichnet, synonym.*

अनेकशस् Adv. *vielfach, in grosser Anzahl oder Menge, von verschiedener Art, zu wiederholten Malen* 107,27. 140,6.

अनेकशास्त्रिपद्धति f. Titel eines Werkes.

अनेकसंस्थान Adj. *von mannichfachem Aussehen, mannichfach verkleidet* 204,20.

अनेकसहस्ररश्मि Adj. *Tausende von Strahlen habend* (Mond) R. 5,11,1.

अनेकाकिन् Adj. *nicht allein, begleitet von* (Instr.).

अनेकात्तर Adj. *mehrsilbig* AV. Prât. 4,15.

अनेकान्त m. *kein absoluter Fall, der Fall, dass Etwas so und auch anders sein kann*, Sarva. 2,556, 7. 559,2 (अनेकार्थ: gedr.). Sarvad. 41,20. 43,1. Davon Nom. abstr. °त्व n. 15,6.

अनेकान्तवाद m. *Skepticismus.* °प्रवेशक n. Titel eines Werkes.

*अनेकान्तवादिन् m. 1) *ein Gaina.* — 2) *ein Arhant bei den Gaina.*

अनेकार्थ Adj. *mehr als eine Bedeutung habend.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu TS. Prât. 1,1. 8,8. अनेकार्थकोश m. (auch bloss अनेकार्थ), °तिलक n., °धनिमञ्जरी f., °संचय m. und °समुच्चय m. Titel von Wörterbüchern.

अनेकीभवत् Adj. *nicht zu Eins werdend, geschieden bleibend* RV. Prât. 13,15.

*अनेकीय Adj. von अनेक.

*अनेड Adj. *dumm.*

*अनेडमूक Adj. 1) *taubstumm.* — 2) *blind.* — 3) *böse.*

(अनेम) अनेदिघ Adj. *unadelig.*

अनेनस् Adj. *ohne Hirsche.*

अनेनस् 1) Adj. *fehlerlos, schuldlos, sündlos.* — 2) m. N. pr. verschiedener Manner.

अनेनस्य n. *Schuldlosigkeit.*

*अनेमन् Adj. = प्रशस्य.

अनेवंविद् und अनेवंविदंस् Adj. *so oder Solches nicht wissend.*

अनेवम् Adv. *nicht so* Bâdar. 3,1,8.

अनेस् 1) Adj. *a) unerreichbar, unvergleichlich. — b) unbedroht, sicher.* — 2) m. *Zeit* Bâlar. 84, 14. — 3) n. *Sicherheit, Schutz.*

अनैकान्तिक Adj. *sound auch anders sein könnend.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Nâlâs. 5,1,22.

अनैकान्त्य n. *Nicht-Absolutheit, das so und auch anders Seinkönnen* Sarvad. 30,6. Spr. 3955 (अनैकान्त्यात् die richtige Lesart).

अनैडक Adj. (f. ई) *nicht vom Thiere Eḍaka kommend.*

अनैन्द्र Adj. *nicht an Indra gerichtet* Gaim. 3,2,27.

अनैपुण n. *Ungeschicklichkeit, Unerfahrenheit.*

अनैमित्तिक Adj. *nicht gelegentlich, — der erste beste* Kâvç. 67.

अनैश्वर्य n. *Nichtherrschaft.*

*अनो Adv. *nicht.*

अनोकरु m. *Baum.*

अनोकृत Adj. *nicht von* सोम् *begleitet.*

अनोजस् Adj. *kraftlos, schwach* Spr. 4739.

अनोरथ m. Pl. *Last- und Streitwagen.*

अनोवार्क् Adj. *einen Wagen ziehend.*

अनोवाह् Adj. *auf Wagen zu fahren.* °म् Adv. *fuderweise.*

अनौचित्य n. 1) *Unangemessenheit.* — 2) *Ungewöhnlichkeit* Comm. zu Mâlav. 44,14.15.

अनौजस्य n. *Mangel an Energie.*

अनौद्धत्य n. *Nicht-Hoffart.*

अनौषध n. *kein Heilmittel* Spr. 7666.

अन्त m. (selten n.; am Ende eines adj. Comp. f. आ) 1) *Rand, Saum, Grenze, Endpunkt, Ende im Raume* 26,6. दिशो ऽप्यन्तात् *vom Ende der Welt sogar* 291,5. °अन्तम् Adv. *bis zu* (im Raume). — 2) *Ende eines Gewebes, Zeltseiles, Leiste, Saum.* — 3) *unmittelbare Nähe.* अन्ते *bei, neben* 30,22. 110, 25. *in Gegenwart von.* — 4) *Ende, Ausgang, Schluss* 96,31. 100,17. 103,11. 104,3. 119,29. 138,10. 166,22 (n.). 172,4. 283,5. 290,18. अन्ते *schliesslich* 139,8.30. अवसानान्तम् Adv. *bis zur Erlernung* 38,5. Am Ende eines adj. Comp. *schliessend mit* 38,14. 166,31. 185,29. 220,4. 262,20. M. 1,30. — 5) *Lebensende, Tod* 108,4. — 6) *Endsilbe, Endung, Auslaut* 229,16. 235,7. *das letzte Wort* 227,4. — 7) *Pause.* — 8) *Höhepunkt, das non plus ultra von* (Gen.) Kâv. 139,11. — 9) *Lösung, Entwirrung.* — 10) *Abrechnung* 33,18. — 11) *100,000 Millionen.* — 12) *Zustand.* — 13) *das Innere.* °अन्ते (auf die Frage wo) und °अन्तम् (auf die Frage wohin) *in.* — Nach den Lexicographen und Grammatikern noch *Theil* und *Entscheidung* und als Adj. *nahe; lieblich* (Çiç. 4,40 so erklärt).

अन्तःकरण n. *das innere Organ* 263,27.29. 266,17. 287,33. 289,12. *Herz* Spr. 7642. °प्रबोध m. Titel einer Schrift.

*अन्तःकुक्षि m. *Muschel.*

अन्तःकृमि m. *Wurmkrankheit.*

*अन्तःकोटरपुष्पी f. = अणुकोटरपुष्पी.

अन्तःकोप m. *innerer Groll* Spr. 1876.

अन्तःकोशे m. *das Innere einer Vorrathskammer u. s. w.*

अन्तःक्रतु Adv. *während eines Opfers* Gaim. 6,2,23.

अन्तःपञ्चमकारयजन n. *das im innern Opfern der fünf* म (मद्य, मांस, मत्स्य, मुद्रा und मैथुन).

अन्तःपदम्, °पदे und अन्तःपद° *innerhalb eines Wortes.*

अन्तःपरिधि Adv. *innerhalb der* Paridhi *genannten Hölzer.*

अन्तःपरिमार्जन n. *innerlich gebrauchtes Heilmittel* Kâraka 1,11.

अन्तःपर्श्व्य n. *das an den Rippen befindliche Fleisch.*

अन्तःपवित्रे *der innerhalb der Seihe sich befindende* Soma.

अन्तःपशु Adv. *zur Zeit, da das Vieh im Stall ist.*

अन्तःपार्त m. 1) *ein in der Mitte der Opferstätte eingeschlagener Pflock.* — 2) Bez. eines best. Saṁdhi: *Einschiebung eines Consonanten.*

°अन्तःपातित्व n. *das Enthaltensein in.*

अन्तःपात्य = अन्तःपात 1).

अन्तःपार्त्र n. *der innere Raum eines Gefässes (vielleicht der hohle Leib)* AV. 11,9,15.

अन्तःपादम् Adv. *innerhalb eines Stollens.*

अन्तःपार्श्व n. *das an den Seiten befindliche Fleisch.*

अन्तःपाल m. *Haremswächter.* अन्तपाल v. l.

अन्तःपुर n. 1) *königliche Burg.* — 2) *Harem, Gynaeceum, Frauengemach* 42,19. — 3) Sg. und Pl. *die Bewohnerinnen des Gynaeceums.* Sg. *Gattin* Râǵat. 8,1. collect. *Frauenzimmer, das schöne Geschlecht* Vaṁś. Bṛh. S. 8. 7, Z. 5. 6.

अन्तःपुरचर m. *Diener im Harem* R. 2,78,10. Spr. 336.

अन्तःपुरजन m. Sg. *die Frauen im Harem.*

अन्तःपुरवृद्धा f. *alte Dienerin im Harem* Kâd. 66,20.

*अन्तःपुराध्यक्ष m. *Aufseher des Harems.*

अन्तःपुरिका f. *eine Frau im Harem* Kâd. 69,24. 70,6. °जन m. *die Frauen i. H.* 100,13.

अन्तःपुरीय, °यति *wie im Harem sich benehmen.*

अन्तःपूजा f. *innere d. i. stille Verehrung.*

अन्तःपेय n. *das Einschlürfen, Trinken.*

अन्तःप्रकृति f. Pl. *die constitutiven Elemente des eigenen Staates mit Ausnahme des Fürsten* Pañkat. ed. orn. 38,16.

अन्तःप्रज्ञ Adj. *dessen Erkenntniss nach innen gerichtet ist.*

अन्तःप्रतिहारम् Adv. *innerhalb der* Pratihâra *genannten Silben* Lâṭ. 6,10,25.

अन्तःप्रवेश m. *das Hineinschlüpfen* Suçr. 2,22,16.

अन्तःप्रसवा Adj. f. *schwanger* Harîv. 1348.

अन्तःप्राणिन् m. *Wurm* VP. 3,11,16. अणुप्राणिन् v. l.

1. अन्तर्क m. *Saum, Rand.*

2. अन्तक 1) Adj. *das Ende bereitend, den Tod bringend.* — 2) m. *a) der Endemacher, Tod; der Todesgott* (Jama) 85,25. 150,3. Spr. 7644. — *b) ein best. Fieber.* — *c)* N. pr. zweier Männer.

3. °अन्तक Adj. 1) *auslautend auf* Taik. 3,5,21. H. 242. — 2) *enthaltend* Taik. 2,1,5.

अन्तकज्वर m. *ein best. Fieber* Verz. d. Oxf. H.

अन्तकदुःख f. *Unhold (Dämon) des Todes.*

अन्तकर Adj. *das Ende —, den Tod bereitend.* Gewöhnlich am Ende eines Comp. 84,5. f. आ R. 3,43,28 fehlerhaft.

अन्तकरण 1) Adj. dass. 74,25. — 2) n. *Vernichtung* (Conj.).

*अन्तकारिन् Adj. = अन्तकर.

अन्तकाल m. 1) *Todesstunde* Spr. 7644. — 2) *Ende der Welt* Ind. St. 9,133.

अन्तकृत् 1) Adj. *das Ende bereitend.* क्षीवितान्त°. — 2) *Tod, der Todesgott.*

अन्तकृद्दश m. Pl. Titel eines Ǵaina-Werkes.

अन्तग Adj. 1) *bis zum Ende von — gehend.* — 2) am Ende eines Comp. *vollständig vertraut mit.*

अन्तगत Adj. 1) *zu Ende gegangen* Tândya-Br. 4, 9,17. Spr. 2306. — 2) *am Ende stehend, auslautend.*

अन्तगति Adj. *mit dem es zu Ende geht.*

अन्तगमन n. 1) *das zu Ende Kommen mit* (Gen.). — 2) *\das Sterben.*

अन्तगामिन् Adj. *zum Tode gehend.*

°अन्तचर Adj. *an den Grenzen von — lebend.*

अन्तचार m. Pl. N. pr. eines Werkes.

अन्तर्तस् Adv. 1) vom *Ende* (von den *Enden*) *aus.* — 2) *am Ende, — Umkreise; aus der Nähe von* (Gen.) Çat. Br. 12,4,2,3. — 3) *am Schluss von* (Gen.); *schliesslich* 32,22. 33,1. Spr. 7703. 7781. — 4) *in der letzten, schlechtesten Weise.* — 5) *wenigstens.* — 6) *innerhalb* Çulbas. 3,199. 207.

अन्तत्वाष्ट्री f. Name eines Sâman.

अन्तद्वीप N. pr. eines Landes. °द्वीपिन् m. *ein Bewohner dieses Landes.*

अन्तपात m. in Verbindung mit दृशोस् so v. a. *Seitenblick* Daçak. 48. नयनान्त° dass. 29.

अन्तपाल m. 1) *Grenzwächter.* — 2) = अन्तःपाल R. ed. Bomb. 2,37,26.

अन्तबल N. pr. einer Oertlichkeit.

अन्तभाज् Adj. *am Ende stehend, auslautend.*

1. अन्तम Adj. 1) *der nächste.* — 2) *sehr nahe stehend* so v. a. *befreundet; überaus lieb.*

2. अन्तमे Adj. 1) *der letzte.* In °चारिन् Adv. *zuletzt.*

अन्तमत्या f. *ein Metrum von 46 Silben.*

अन्तर् 1) Adv. *innen, innerhalb; zwischen durch; in's Innere, hinein* 166,11. 248,25. 304,27. 310, 13. — 2) Praep. *a)* mit Loc. *innerhalb, in, zwischen, unter, inmitten; in — hinein* अन्तरा *inmitten.* — *b)* mit Acc. *zwischen.* — *c)* mit Gen. *in, innerhalb, zwischen, inmitten* 76,10. 137,20. 299,26. 304,23. Spr. 7646. 7732. *aus — heraus* Çiç. 3,77. — *d)* am Ende eines Comp. *in, innerhalb* 135,32. *in — hinein.*

अन्तर 1) Adj. (f. आ) *a) nahe, ganz nahe* RV. Çat. Br. 3,5,2,15. — *b) nahe stehend* so v. a. *befreundet, überaus lieb.* अन्तरतर *Jmd* (Gen.) *sehr n. st.* 32,7. TS. 6,2, 2,7. अन्तरतम *am Nächsten verwandt* (von Lauten). — *c)* (*dem Mittelpuncte nahe*) *im Innern befindlich, der innere* 217,17.20. Çvetâçv. Up. 1,7. Von Kleidungsstücken so v. a. *Unter-.* Mit einem Abl. *mehr nach innen befindlich als* (von Kleidungsstücken *dem Körper näher liegend*) Çat. Br. 3,2, 1,11. 5,2,1,5. Kâtj. Çr. 7,3,20. 14,5,4. *innerhalb von — befindlich* Çat. Br. 14,6,3,7. fgg. — *d) ein anderer, verschieden von* (Abl.). — 2) n. (adj. Comp. f. आ) *a) das Innere:* अविद्यायामन्तरे *mitten in der Unwissenheit.* मुनिमन्तरमाविशत् *drang in den* Muni. अन्तरम् *hinein, in — hinein.* अन्तरात् *aus — heraus.* अन्तरे *in, hinein, in — hinein* 127, 6. °अन्तरेषु dass. 297,19. अन्तर° dass. 133,14. 181,14. — *b) Zwischenraum.* अन्तरमन्तरम् so v. a. *Platz gemacht!* अन्तरम् mit Gen. oder am Ende eines Comp. *zwischen* (auf die Frage *wohin*). अन्तरे *dazwischen* 290,4. *unterwegs.* Mit Gen. oder am Ende eines Comp. *zwischen, unter.* — *c) Entfernung, Abstand.* लताअन्तरे 173,1. — *d) Loch, Oeffnung.* — *e) Eingang.* नाप्नोति खेदा ऽन्तरम् 132,4. शोकस्य नान्तरं दातुमर्कसि 3. 4,6,13. LA. 52,15. — *f) Zwischenglied, was sich zwischen zwei Gegenständen befindet.* — *g) Zwischenzeit, Zeitraum* Pañkat. 183,3. एतस्मिन्नन्तरे *inzwischen, mittlerweile* 39,16. 43,21. 45,2. तस्मिन्नन्तरे, यत्रान्तरे (142, 15. 145,20. 150,13) und तत्रान्तरे (106,24) dass. किं चित्क्षणान्तरम् *eine kleine Weile.* क्षणान्तरे *nach einer Weile* 114,22. कतिपयदिनान्तरे 106,1. निमिषान्तरात् *einen Augenblick darauf.* कालान्तरेण *nach Verlauf einiger Zeit* 41,27. कथान्तरे *während der Erzählung* 117,15. — *h) Periode.* — *i) Gelegenheit.* — *k) Gelegenheit zum Angriff, Blösse,*

Schwäche. — *l) Unterschied* 145,1. 171,2. 181,2. त्रया समुद्रेण च 152,3. Pañcat. 167,c. — *m) Unterschied zwischen zwei Grössen, Rest bei einer Subtraction.* — *n) Besonderheit, Species* 165,7. अस्मिन्नवस्थान्तरे *in dieser eigenthümlichen Lage* Spr. 4012. उरगवरत्वमूत्रान्तर Adj. *eine Schlangenhaut als eine besondere Art von Brahmanenschnur tragend* Çiç. 170, v. l. — *o) Klausel.* — *p) Verschiedenheit.* देशान्तराणि *andere Gegenden* 121,16. 124,24. नरान्तर *ein anderer Mann* 150,12. 151, 6. 158,26. अन्यत्स्थानान्तरम् *ein anderer Ort.* सभान्तरेषु *in verschiedenen Sälen* Kād. 70,18. — *q) Abwesenheit, Entfernung.* — *r) Bürgschaft.* — *s) Bezug, Rücksicht.* °अन्तरे *in Bezug auf* R. 2,90,16. *wegen* 16,15. MBh. 3,208,15. — *t) *Seele.* — *u) *Untergewand.*

अन्तरगत Adj. 1) *steckend in* (Gen. oder im Comp. vorangehend) 120,25. R. 5,31,9. 83,7. — 2) *entfernt* Spr. 5801. अत्यन्तरगत *nicht weit entfernt* R. 4,18,17.

1. अन्तरग्नि m. *das Feuer der Verdauung.*

2. अन्तरग्नि Adj. *im Feuer befindlich.*

1. अन्तरङ्ग n. 1) *ein innerer Körpertheil.* — 2) *Herz* 176,4.

2. अन्तरङ्ग Adj. 1) *das Innere —, das Wesen einer Sache betreffend, wesentlich, vor allem Andern in Betracht kommend.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. — 2) *Jmd nahe stehend, mit Jmd vertraut, wohlbekannt.* — 3) in der Gramm. *das Thema betreffend, — berührend.* Comp. °तर und °तराक, Nom. abstr. °त्व n.

अन्तरचक्र n. *Alles was zu den* (32) *Zwischenräumen* (der Windrose) *gehört* Varāh. Bṛh. S. 87, Unterschr.

°अन्तरचारिन् Adj. *stehend in* MBh. 1,153,25.

अन्तरज्ञ Adj. *zu unterscheiden verstehend, die Menschen gut kennend.* Davon Nom. abstr. °ज्ञा f. Rāgat. 8,43.

अन्तरण n. *das Uebergangenwerden.*

अन्तरतस् 1) Adv. *im Innern, innerhalb* Çulbas. 3,199.208. fgg. — 2) Praep. mit Gen. *innerhalb.* Am Ende eines Comp. *aus — hervor.*

अन्तरदिशा f. *Zwischengegend*

अन्तरन्त:स्थ Adj. *in der Mitte einen Halbvocal enthaltend* Ind. St. 13,457.

अन्तरपुरुष m. *Seele.*

अन्तरप्रभव Adj. *dazwischen (aus der Vermischung zweier Kasten) geboren.*

अन्तरप्रेक्षिन् Adj. *auf eine Blösse lauernd* MBh. 1,128,30. 7,117,5. R. 3,52,12. 5,9,46.

अन्तरभावना f. *composition by the difference* Colebr. Alg. 171.

*अन्तरयण n. *Hinderniss.*

*अन्तरयन m. N. pr. *einer Gegend.*

अन्तरालग्रासु m. Pl. *equivalent respirations of the interval* J. A. O. S. 6,268.

अन्तरवचारिन् Adj. *sich einschleichend, eindringend.*

अन्तरवयव m. *der innere Theil.*

अन्तरस्थ 1) Adj. (f. आ) *im Innern von* (Gen. oder im Comp. vorangehend) *befindlich* 103,5. MBh. 3,165,2. *der innere* Spr. 3809. — 2) m. *Bürge.*

°अन्तरस्थित Adj. *stehend innerhalb von* 133,14.

अन्तरा 1) Adv. *a) mitten inne, darin, dazwischen; hinein.* Mit स्था *sich dazwischenstellen.* — *b) unterwegs.* — *c) in der Nähe.* — *d) beinahe.* — *e) in der Zwischenzeit.* — *f) dann und wann.* अन्तरान्तरा dass. Kād. 63,9. *hie und da* 136. अन्तरा — अन्तरा — अन्तरा *das eine Mal, d. andere M., d. dritte M.* 133,1. — 2) Praep. *a) zwischen,* mit Acc. und Loc. — *b) während,* mit Acc. Sin. D. 425. — *c) ohne, mit Ausnahme von,* mit Acc. R. ed. Bomb. 2,11,18.

अन्तरांस m. *Brust.*

अन्तराक्षाम m. *Station in der Luft* Ind. St. 9, 252. 360.

अन्तरागमन n. *das dazwischen Durchgehen* Kāty. Çr. 25,4,17. M. 4,126.

अन्तरागार n. *das Innere eines Hauses.*

अन्तराग्नि m. = 1. अन्तराग्नि Gobhil. 2.

अन्तरात्मक Adj. (f. ई) *der innere* Maitrāyaṇ. 3,1.

अन्तरात्मन् m. *Seele, Herz, das Selbst.*

अन्तरात्मेष्टकम् Adv. *zwischen dem Mittelkörper des Agni und den Backsteinen.*

अन्तरादिश् f. *Zwischengegend.*

अन्तराधान Adj. *aufgesäumt.*

अन्तराधि m. *Rumpf* Suçr. 1,125,12.

अन्तरान्वेषिन् Adj. *auf eine günstige Gelegenheit wartend* Çiç. 101,11.

अन्तरापण m. (Ende eines adj. Comp. f. आ) *etwa Budenreihe auf dem Markte.*

*अन्तरापत्या Adj. f. *schwanger.*

अन्तराभक्त n. *eine Arzenei, die zwischen zwei Mahlzeiten genommen wird,* Suçr. 2,353,4.

°गार्ह Adj. *herbeischaffend, mittheilend.*

अन्तराभव m. *Zwischenexistenz* (zwischen Tod und Wiedergeburt) AK. 3,4,135.

अन्तराय m. 1) *Hinderniss.* — 2) *Zwischenzeit.*

अन्तरारम Adj. *am Innern seine Freude habend.*

अन्तराल 1) *Adj. (f. आ) *dazwischenliegend.* — 2) n. *a) Zwischenraum* Çulbas. 1,68. °ले *unterwegs.* — *b) Zwischenzeit.* षड्ङ्गान्तराल Bhar. Nāṭyaç. 18,32. °ले *inzwischen* Āpast. 2,1,18. Mahān. 146,11, v. l. — *c) Vermittelung* Çiṅp. 37. — *d) Zwischenkaste.*

*अन्तरालक n. *Zwischenraum.*

अन्तरालभू f. *der zwischen* (Gen.) *gelegene Raum.*

अन्तरालव्रत n. *Zwischenobservanz* Ind. St. 10, 338.

अन्तराली Adv. mit कर् *Etwas als Vermittelung gebrauchen* Comm. zu Çiṅp. 37.

*अन्तरावेदी f. *Veranda.*

अन्तराशृङ्गम् Adv. *zwischen den Hörnern.*

अन्तरिक्ष 1) n. *a) Luftraum.* — *b) Name eines* Sāman. — 2) m. N. pr. *verschiedener Männer* VP. 3,3,14 (यात्त°). 4,22,3.

अन्तरिक्षचित् Adj. *im Luftraum wohnend* Kaṭhās. Up. 2,24,9.

अन्तरिक्षग 1) Adj. *im Luftraum sich bewegend* 52,19. — 2) m. *Vogel* MBh. 3,53,21.

अन्तरिक्षचर Adj. (f. ई) *durch den Luftraum wandelnd* MBh. 1,152,30.

*अन्तरिक्षज n. *Regen* Gal.

अन्तरिक्षप्रा Adj. *die Luft durchziehend.*

अन्तरिक्षप्लुत् Adj. *die Luft durchschwimmend.*

अन्तरिक्षलोक m. *die Luft* (als besondere) *Welt.*

अन्तरिक्षसंशित Adj. *durch die Luft angetrieben.*

अन्तरिक्षसद् Adj. *in der Luft sich aufhaltend.*

अन्तरिक्षसद्य n. *Aufenthalt in der Luft.*

अन्तरिक्षायतन Adj. *die Luft zum Sitz habend* Çat. Br. 4,5,2,12. 8,3,4,12.

(अन्तरिक्ष्य) अन्तरिक्षिक्ष्य Adj. *in der Luft befindlich.*

अन्तरित 1) Adj. s. द् mit अन्तर्. — 2) f. आ *eine Art Räthsel* Kāvyād. 3,102.

अन्तरिति f. *das Ausschliessen* Maitr. S. 4,3,4.

अन्तरिन्द्रिय n. *inneres Organ* 269,15. 286,5.

अन्तरी Adv. mit कर् *zwischen sich nehmen.*

अन्तरीत n. 1) *Luftraum.* — 2) *Talk. — Richtiger अन्तरित.

अन्तरीतग und अन्तरीतचर schlechte Lesarten für अन्तरित°.

*अन्तरीतजल n. *das Wasser im Luftraum.*

अन्तरीतन् m. N. pr. = अन्तरित.

अन्तरीतायचर m. *dessen Gebiet die Luft ist* Lot. de la b. l. 354.

*अन्तरीप n. *Insel.*

*अन्तरीय n. *Untergewand.*

अन्तरुष्य m. *Station.*

*अन्तरुल्का f. *das weisse* Dūrvā-*Gras* Rāgān. 8,112.

अन्तरेचर Adj. *im Innern* (des Hauses) *sich tummelnd.*

अंतरेण 1) Adv. *dazwischen.* — 2) Praep. mit

Acc. *a*) *innerhalb*. — *b*) *zwischen*. Auch am Ende eines Comp. — *c*) *während*. — *d*) *ohne* 209,12. — *e*) *ausser, mit Ausnahme von* 39,10. — *f*) *in Bezug auf, wegen*. Auch mit Gen.

*अन्तर्गडु Adj. *untauglich, unnütz*. काव्यान्तर्गडुभूत Sin. D. 646 ist काव्यान्तर् गडुभूत.

अन्तर्गतमनस् Adj. *in sich gekehrt*.

अन्तर्गर्भ und °र्भिन् Adj. = अनन्त°.

अन्तर्गलगत Adj. *im Halse steckend* Pāṇ. 265,10.

अन्तर्गिरि m. N. pr. eines Landes.

अन्तर्गिर्य m. Pl. N. pr. eines Volkes.

अन्तर्गृह n. *inneres Gemach*.

*अन्तर्घण und *अन्तर्घन m. 1) *Platz vor dem Hause*. — 2) N. pr. eines Dorfes.

*अन्तर्घात m. P. 3,3,78, Sch.

अन्तर्ज Adj. *im Innern entstehend, — lebend*.

*अन्तर्जठर n. *Magen*.

अन्तर्जर्भ m. *das Innere des Rachens*.

अन्तर्जलघर (R. 4,40,31) und °र्जलनिवासिन् (219, 9.) Adj. *im Wasser lebend*.

अन्तर्जलसुप्त Adj. *im Wasser schlafend* Kathās. 18,310.

अन्तर्जलौघ m. *innere Wassermasse* Mṛcch. 60.

अन्तर्जानु 1) Adj. *die Hände zwischen den Knieen haltend*. — 2) Adv. *zwischen den Knieen*.

अन्तर्ज्योतिस् Adj. *der sein Licht nach innen gekehrt hat*.

*अन्तर्दधन n. *Ferment*.

अन्तर्दशा f. *Zwischenperiode in Jmds Loose*.

अन्तर्दशाह m. *Zwischenraum von zehn Tagen*.

अन्तर्दाव m. *Mitte des Brandes*.

अन्तर्दाह m. *innere Gluth*.

अन्तर्दिवाकीर्त्य Adj. *einen Kāṇḍāla bergend* Pāṇ. Gaṇ. 2,11,4.

अन्तर्दुःख Adj. (f. आ) *im Innern betrübt* Kathās. 18,256.

अन्तर्देश m. *Zwischengegend*.

अन्तर्देह 1) **Eingeweide*. — 2) m. *eine Art Fieber* Bālāvat. 3,79,12.

*अन्तर्द्वार n. *inneres Thür*.

अन्तर्द्वीपिन् m. v. l. für अन्तर्द्वीपिन्.

अन्तर्धन n. *innerer Schatz* Spr. 7371.

*अन्तर्धा f. *Verhüllung, Verbergung*.

अन्तर्धान 1) n. *a*) *das Bedecken*. — *b*) *das Verschwinden, Unsichtbarwerden*. °धानं गम् (107,13), इ, अन् (63,20) *verschwinden*. — *c*) etwa *ein versteckter, abgelegener Raum* MBu. 13,104,49. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Pṛthu.

अन्तर्धानकट n. *Deckelgefäss*.

अन्तर्धानचर Adj. *unsichtbar gehend* R. 6,19,48.

अन्तर्धि m. 1) **das Dazwischentreten*. — 2) *Verbergung, Verhüllung* 222,3. अन्तर्धिं गम् *verschwinden*. — 3) *Zwischenzeit*. — 4) = अन्तर्धान 2).

अन्तर्धिन् Adj. etwa *im Hause beschäftigt* Āpast. 1,3,41.

अन्तर्नख Adj. *soviel man zwischen den Nägeln* (*mit den Fingerspitzen*) *fassen kann*.

अन्तर्नगर n. *Burg, Palast des Königs*.

अन्तर्निधन n. *ein in der Mitte befindliches* Nidhana Tāṇḍya-Br. 7,6,13.

अन्तर्निक्षिप्त Adj. *hineingelegt* Milav. 29.

अन्तर्न्यस्त Adj. dass. AK. 2,2,3.

1. अन्तर्बाष्प m. *verhaltene Thränen* 308,33.

2. अन्तर्बाष्प Adj. *die Thränen verhaltend*.

अन्तर्बाष्पशीतल Adj. *unter Dampf erhaltet* Bālāvat. 3,16,13.

अन्तर्भवन° Adv. *im Hause, in's Haus* Mṛcch.

अन्तर्भाव m. *das Enthaltensein in* (Loc.) 263,31.

अन्तर्भावित Adj. *in Etwas enthalten*.

अन्तर्भूतत्व n. *das Enthaltensein in* (Loc.) 230,24.

अन्तर्भूमिगत Adj. *unter die Erde gegangen, u. der E. befindlich* MBu. 1,210,8. 3,172,8.

अन्तर्भौम Adj. *unterirdisch*.

अन्तर्मदावस्थ Adj. *dessen Brunst noch im Innern ist, — noch nicht äusserlich hervorgetreten ist* Rāgān. 2,7.

*अन्तर्मनस् Adj. *in sich gekehrt, betrübt*.

अन्तर्मलिनचेतस् Adj. *eine schwarze Seele habend* Pāṇ. 1,2,38.

*अन्तर्मकरनाद m. *Muschel* Rāgān. 13,124.

अन्तर्मातृका f. (?) Verz. d. Oxf. H. 93,*a*,4 v. u.

अन्तर्मुख 1) Adj. *in den Mund gehend*. — 2) f. ई *ein best. Fehler der weiblichen Scham*. Cāṇḍ. Saṃh. 1,7,102. — 3) n. *ein best. chirurgisches Instrument*.

अन्तर्मुखता f. Sarvad. 17,16 fehlerhaft; vgl. Pandit 9,216,*a*.

अन्तर्मुद्र m. *eine best. Andachtsform*.

अन्तर्मृत Adj. *im Mutterleibe gestorben*.

*अन्तर्य Adj. *innerlich*.

अन्तर्यजन n. *inneres Opfer*.

अन्तर्याग m. 1) dass. — 2) Titel eines Werkes.

*अन्तर्याणीय Adj. Vop. 20,4.

अन्तर्यामन् und अन्तर्यामग्रह m. *eine* Soma-*Füllung unter Einhaltung des Athems*. अन्तर्यामग्रहण n. Nom. act. अन्तर्यामपात्र n. *das dazu gebrauchte Gefäss*.

अन्तर्यामिन् m. *der innere Lenker* 259,1.

अन्तर्योग m. *innere Versenkung*.

अन्तर्लम्ब Adj. *spitzwinkelig*.

अन्तर्लापिका f. *ein Räthsel, das zugleich die Lösung enthält*. Beispiel Spr. 7803. fg.

अन्तर्लोम Adj. *mit den Haaren nach innen gekehrt*.

अन्तर्वेशिक m. *Aufseher im Harem*.

*अन्तर्वक्र m. *Muschel* Gal.

*अन्तर्वण Adj. *im Walde gelegen*.

अन्तर्वत्नी Adj. (f. अन्तर्वत्नी und अन्तर्वत्नी) *schwanger* 103,24.

*अन्तर्वमि m. *Indigestion*.

अन्तर्वर्त m. *das Ausfüllen von Ritzen mit Gras* TS. 6,2,10,7.

अन्तर्वर्तिन् Adj. *drinnen befindlich, latent*.

अन्तर्वसु m. *ein best. dreitägiges* Soma-*Opfer*.

अन्तर्वस्त्र n. *Untergewand*.

अन्तर्वाणि Adj. *gekehrt* Spr. 7645.

अन्तर्वावत् Adv. *innen*.

अन्तर्वास m. *Station* Ind. St. 1,360.

अन्तर्वासस् n. *Untergewand*.

अन्तर्वासिक m. = अन्तर्वेशिक Pāṇ. ed. Bomb. 3,58,1 v. u.

अन्तर्विकारागम Adj. *im Innern einen* Vikāra *oder* Āgama *zeigend* VS. Pāṛ. 4,22.

*अन्तर्विगाहन n. *das Hineindringen*.

अन्तर्विदुस् Adj. *genau kennend, internoscens*.

अन्तर्विष Adj. (f. षा) *im Innern Gift enthaltend* Spr. 7643.

अन्तर्वेग Adj. *in Wirksamkeit befindlich* Bālāvat. 3,49,8.

अन्तर्वेदि 1) m. Pl. *die Bewohner von* Antarvedi. — 2) f. ई (*°दि) *das Land zwischen der Gaṅgā und der Jamunā*. — 3) °वेदि Adv. *innerhalb der Opferstätte*.

*अन्तर्वेशिक (Gal.) und *अन्तर्वेश्मिक m. = अन्तर्वेशिक.

*अन्तर्वेषाण n. Nom. act. P. 8,4,24, Sch.

*अन्तर्वेषन m. N. pr. eines Dorfes.

अन्तर्वेस्तम् Adv. *in der Hand*.

अन्तर्वेस्तीन Adj. *in der Hand befindlich*.

अन्तर्हास m. *verhaltenes Lachen*.

अन्तर्हित Partic. von धा, दधाति mit अन्तर्.

अन्तर्हितात्मन् Adj. *verborgenen Geistes* (Çiva).

अन्तर्हिति f. *Verborgenheit*.

अन्तर्हृदय Adj. *in sich gekehrt* Maitrāyaṇ. 6,30.

अन्तर्लीला f. Titel eines Werkes.

अन्तवत् Adv. *wie ein Ausland*. Davon Nom. abstr. अन्तवत्त्व n. und अन्तवद्भाव m.

अन्तवत्त्व Adj. 1) *endlich, vergänglich*. — 2) *ein Wort in der Bedeutung von* अन्त *enthaltend* Ait. Br. 5,1. Ind. St. 9,284.

अन्तवास m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*अन्तवासिन् m. *Schüler*.

यत्तविपुला f. *ein best. Metrum.*

यत्तवेला f. *Todesstunde.*

*यत्तशय्या f. 1) *Lager auf der Erde.* — 2) *Todtenbahre.* — 3) *Friedhof.* — 4) *Tod.*

यत्तसार् Adj. *im Körper sich bewegend.*

यत्तचाण्डाल Adj. *einen Kâṇḍâla bergend* Âpast. 1,9,15.

यत्तचैतन्य Adj. = यत्तःसंज्ञ Kull. zu M. 1,49.

यत्तःशरीर् m. *inneres Rohr* TS. 5,2,6,2. 6,1,3,3.

यत्तःशरीरवृत्ति Adj. *im Körper weilend.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Nyâyas. 3,2,27.

यत्तःशरीरस्थ Adj. dass. MBu. 3,291,28.

1. यत्तःशल्य n. *ein Pfeil* (bildlich) *im Herzen* Spr. 7685.

2. यत्तःशल्य Adj. *einen Pfeil* (bildlich) *im Herzen tragend.*

यत्तःशव Adj. *eine Leiche enthaltend* Pân. Gaṇ. 2,11,4. Gaut. 16,19. Âpast. 1,9,14. 16,20.

यत्तःशिला f. v. l. für यत्तशिला.

यत्तःशैलज m. *ein Bewohner von* Antargiri.

यत्तःश्रि Adv. *von einer best. Aussprache.*

यत्तःश्रेयस् m. (Maitr. S. 2,8,12) und °श्रेयण n. *das Gerüste, wodurch Etwas getragen wird.*

यत्तसत्क्रिया f. *die letzte Ehre* (die man einem Verstorbenen bezeigt) Râgat. 7,1738.

1. यत्तस्ताप m. *innere Gluth* Mâlatîm. 50,4.

2. यत्तस्ताप Adj. *im Innern Gluth empfindend.*

यत्तस्तारम् Adv. *in den Augensternen* Vishn. 75,3.

यत्तस्तोय Adj. *Wasser bergend.*

यत्तस्त्य n. *Eingeweide.*

यत्तस्थ Adj. *am Ende stehend.* — Vgl. यत्तःस्थ.

*यत्तस्थीय (यत्तःस्थीय?) Adj. gaṇa गहादि.

यत्तस्पथ Adj. *auf dem Wege befindlich.*

यत्तस्वरित Adj. *den Svarita auf der Endsilbe habend.*

यत्तःसंज्ञ Adj. *das Bewusstsein verhaltend, kein B. äussernd,* von Pflanzen Gaut. 8,2. M. 1,49.

1. यत्तःसत्त्व n. *inneres Wesen* Spr. 867.

2. *यत्तःसत्त्व 1) Adj. (f. या) *schwanger.* — 2) f. या *Semecarpus Anacardium.*

यत्तःसदस् n. Adv. *innerhalb des Sadas.*

यत्तःसलिल Adj. (f. या) *mit verhülltem Wasser* 96,8.

यत्तःसलिलम् Adv. *im Wasser* Vaṃs. 89,1.2. °सलिलस्थ Adj. *im Wasser stehend* Pañcat. 257,3.

यत्तःसानु Adv. *im Bergrücken* Kir. 5,36.

यत्तःसाम Adv. *innerhalb eines Sâman* Lâṭ. 7,8,3.

1. यत्तःसार् n. *innerer Gehalt* (eig. und übertr.) Spr. 350. zu 867.

2. यत्तःसार् Adj. 1) *im Innern Kraft* (oder *Wasser*) *besitzend.* — 2) *im Innern hart,* — *fest.*

यत्तःसुख Adj. *am Innern seins Freude habend.*

यत्तःस्तोभ Adj. Stobha *enthaltend* Âṣv. Bṛ. 1 am Ende.

यत्तःस्तोमभागम् Adv. *innerhalb der* Stomabhâgâ *genannten Backsteine* Çat. Br. 8,6,4,4.

यत्तःस्थ 1) Adj. *im Innern befindlich* Çat. Br. 1,4,3,8. *dazwischen befindlich* Ind. St. 9,253. Bhag. 8,22. *stehend* —, *befindlich in* (Gen. oder im Comp. vorangehend) Chr. 112,1. Spr. 7828. — 2) f. या *a) Zwischenzeit* Tâṇḍya-Br. 12,13,21. — *b) Halbvocal.* Gewöhnlich defectiv यत्तस्थ geschrieben.

यत्त(ः)स्थाक्षरम् n. *eine best. Klasse von Metren.*

यत्त(ः)स्थीभाव m. *Uebergang in einen Halbvocal.*

*यत्तःस्नेहफला f. *Solanum diffusum* Nigh. Pr. — Vgl. निःस्नेह°.

यत्तःस्पन्द Adj. *innerhalb der Schnur gelegen* Çulbas. 3,82.

यत्तःस्पर्श Adj. *im Innern Gefühlssinn habend* (Pflanzen) Buâc. P 3,10,18.

यत्तःस्मित n. *verhaltenes Lachen* Kâdâmb. 14.

*यत्तःस्वेद् m. *Elephant.*

*यत्तादि m. Du. *Anfang und Ende.*

यत्तावसायिन् m. 1) *ein Kâṇḍâla* Gaut. 20,1. f. °नी 20,1. 23,32. — 2) **Barbier.* — 3) *N. pr. eines Mannes.

1. यत्ति 1) Adv. *a) gegenüber, davor.* — *b) Angesichts, in Gegenwart, nahe.* — 2) Praep. mit Gen. oder am Ende eines Comp. *in der (die) Nähe von, zu.*

2. *यत्ति f. im Schauspiel *ältere Schwester.*

यत्तिक 1) *Adj. *nahe.* — 2) *f. या *a)* im Drama *ältere Schwester.* — *b) eine best. Pflanze.* — *c) Ofen* Gal. — 3) n. *Nähe.* यत्तिकम् *in die Nähe, herbei; zu — hin, auf — zu, vor — hin;* mit Gen. und *Abl. oder am Ende eines Comp. (so auch bei den folgenden Casus). यत्तिकेन *nahe bei.* यत्तिकात् *aus der Nähe; in der (die) Nähe, dicht bei* 54,7. 78,25. von (z. B. kaufen) 199,5. यत्तिके *in der Nähe, dicht an; in Gegenwart von.* यत्तिक° *in der Nähe.*

*यत्तिकादागत Adj. *aus der Nähe gekommen* P. 6,3,2, Sch.

*यत्तिकाश्रय m. *Stütze.*

यत्तिकी Adv. mit भू *nahe kommen.*

यत्तिगुरु m. *Nachbar.*

*यत्तितम Adj. *sehr nahe.*

यत्तितस् Adv. *aus der Nähe.*

यत्तिदेव Adj. *die Götter um sich habend.*

यत्तिनार् m. N. pr. eines Fürsten.

यत्तिम Adj. 1) *der letzte.* — 2) am Ende eines Comp. *unmittelbar folgend auf.* — 3) **sehr nahe.*

यत्तिमित्र Adj. *Freunde um sich habend.*

यत्तिवाम् Adj. (f. या) *Werthes nahe bringend.*

यत्तिषद् angeblich ved. Adj.

यत्तिसुम्न Adj. *mit Huld nahe* AV. 7,112,1.

*यत्ती f. *Ofen.*

*यत्तेगुरु Adj. P. 6,3,11, Vârtt.

यत्तेज्यसायिन् m. *ein am Ende der Stadt oder des Dorfes Wohnender, ein Mann aus niedrigstem Stande.*

यत्तेवास m. *Nachbar, Gefährte.*

*यत्तेवासि Adv. gaṇa दिक्पूर्वादि. Fehlt in Kâç.

यत्तेवासिन् 1) *Adj. *am Ende —, an der Grenze sich befindend oder lebend.* — 2) m. *a) Schüler.* Dazu Nom. abstr. °सित्व n. Daçakum. 11. — *b)* * = यत्तेज्यसायिन्.

यत्तोदात्त Adj. *oxytonirt.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

यत्त्य 1) Adj. (f. या) *a) am Ende befindlich, der letzte.* — *b)* am Ende eines Comp. *unmittelbar folgend auf.* — *c) der niedrigste, unterste, elendeste.* — 2) m. *a) ein Mann aus der niedrigsten Kaste.* — *b)* **Cyperus hexastachyus communis Nees.* — 3) f. या *a) eine Frau aus der niedrigsten Kaste.* °गमन Râgat. 5,399. — *b) day-measure, radius = the sine of ascensional difference.* — 4) n. *a) die Zahl 1000,000,000,000,000.* — *b) die Fische im Thierkreise.*

*यत्यक m. = यत्त्य 2) *a).*

यत्यकर्मन् n. *letzte Handlung, Leichenverbrennung.*

यत्यजन्मन् und यत्यजाति Adj. *in einer niedrigen Kaste geboren.* Auch Sâbat.

यत्यजातिता f. Nom. abstr. von यत्यजाति.

यत्यपत् Adj. *auf das Aeusserste fallend* (Donnerkeil) Maitr. S. 2,1,8.

यत्यपद् n. *last root* Colebr. Alg. 363.

यत्यभ n. 1) *die Fische im Thierkreise.* — 2) **das Mondhaus* Revati.

यत्यमूल n. = यत्यपद्.

यत्ययोनि Adj. *von der niedrigsten Herkunft.*

*यत्ययर्ण m. *ein Çûdra.*

यत्यविपुला f. *ein best. Metrum* Ind. St. 9,297. fgg.

यत्यानुप्रास m. *Endalliteration.*

यत्यावसायिन् m. = यत्तेज्यसायिन्.

यत्यास्थगिन् Adj. *auf der letzten Lebensstufe stehend.* Fehlerhaft für यत्यास्थगिन्.

(यत्यूति) यत्तिऊति Adj. *mit Hülfe nahe.*

यत्येष्टि f. *Todtenopfer.* °पद्धति f., °प्रयोग m. und °विधि m. Titel von Werken.

यत्र 1) n. *Eingeweide.* — 2) *f. ई *Ipomoea pes caprae Roth.*

अन्नकूल m. *Kollern im Leibe.*

*अन्नगुण m. *Mastdarm.*

*अन्नजंभि *Indigestion.*

अन्नपाचक *eine best. Pflanze* (deren Harz giftig ist).

अन्नवर्धन् n. und °वृद्धि f. *Leistenbruch.*

*अन्नवल्लिका f. *eine* Soma-*Pflanze* Bhâv. 3,38.

अन्नविकूजन n. = अन्नकूल.

अन्नशिला f. N. pr. eines Flusses. v. l. चित्रशिला und अन्तःशिला.

*अन्नाद m. *Eingeweidewurm* Nigh. Pa.

*अन्निका f. *eine best. Pflanze* Gal.

*अन्द्, अन्दति *binden.*

अन्दु (Çat. 20,31) und *अन्दू f., *अन्दुक und *अन्दूक m. *Kette, insbes. Fusskette* (auch als *Frauenschmuck*).

अन्दोलन n. *das Schwingen.*

*अन्दोलय्, °यति *schwingen.*

अन्द्रक m. N. pr. v. l. आर्द्रक.

अन्ध 1) Adj. (f. धा) *a) blind.* Am Ende eines Comp. *geblendet* (in übertr. Bed.), *berauscht durch* 176,16. परिमलान्ध Kâd. 33,2. 212,9. *getrübt durch* (vom Geiste) Chr. 127,23. — *b) blind* so v. a. *trübe, beschlagen* (von einem Spiegel) 86,10. — *c) blind* so v. a. *stockfinster* Spr. 7647. 7750. — 2) m. N. pr. *a)* eines Flusses. — *b)* Pl. eines Volkes MBh. 6,337. अन्ध ed. Bomb. — 3) m. n. **Finsterniss.* — 4) **n. trübes Wasser* und *Wasser überh.*

अन्धक 1) Adj. *blind.* — 2) m. *a) Koriander* Bhâvapr. 1,169,9. * = अन्धपुष्पिका Dhanv. 4,88. — *b)* N. pr. *α)* eines von Çiva erschlagenen Asura. — *β)* verschiedener Männer. Pl. *ihr Geschlecht.* — 3) f. *a)* अन्धका *das Mondhaus* Invakâ. — *b)* *अन्धिका *α) Nackt. β) ein best. Spiel. γ) krankes Auge. δ) Frauenzimmer.* — *c)* = सर्षपी und सिद्धा.

अन्धकघातिन् und अन्धकरिपु (Spr. 7620) m. Bein. Çiva's.

*अन्धकवर्त m. N. pr. eines Gebirges. *°वर्तीय m. Pl. *die Bewohner desselben.*

अन्धकार 1) Adj. (f. धा) *finster, dunkel.* — 2) n. (Ende eines adj. Comp. f. धा) *Finsterniss* 104,27. Davon Nom. abstr. °ता f. Kâd. 39,21. 54,2.

अन्धकारक N. pr. 1) m. eines Sohnes des Djutimant, n. des von ihm beherrschten Varsha VP. 2,4,48. — 2) m. eines Berges VP. 2,4,30.

अन्धकारमय Adj. *finster.*

अन्धकारि m. Bein. Çiva's.

अन्धकारित Adj. *verfinstert, in Finsterniss gehüllt* Kâd. 32,14. 38,4. 56,2. 71,12. 91,10. 116,18.

*अन्धकासुहृद् m. Bein. Çiva's.

अन्धकूप m. *blinder —, verdeckter Brunnen* 128,2.

*अन्धंकरण Adj. (f. ई) *blind machend.*

अन्धतमस n. *dichte Finsterniss.*

अन्धता f. *Blindheit.*

*अन्धतामस n. = अन्धतमस.

अन्धतामिस्र 1) m. *dichte Finsterniss* (des Geistes) Tattvas. 31. तामिस्रो ऽन्धसंज्ञितः st. dessen Mârk. P. 47,15. VP. 2,5,3. — 2) n. *eine best. Hölle.*

अन्धत्व n. *Blindheit.*

*अन्धपुष्पिका f. *eine best. Pflanze* Dhanv. 4,88.

अन्धपूतना f. N. pr. eines den Kindern verderblichen Dämons.

*अन्धमूषिका f. *Lepeocercis serrata Trin.*

*अन्धंभविष्णु und अन्धंभावुक Adj. *blind werdend.*

अन्धय्, °यति *blind machen.*

1. अन्धस् n. *Finsterniss.*

2. अन्धस् n. 1) *Kraut,* insbes. Soma-*Kraut* und *der daraus gepresste Saft.* — 2) *Rasenufer.* — 3) *Saft, Flüssigkeit.* — 4) *Speise* MBh. Bâlar. P. Spr. 7828, N.

*अन्धाक m. = अन्धपुष्पिका Dhanv. 4,88.

*अन्धातमस n. = अन्धतमस.

अन्धालजी f. *ein blinder* (*sich nicht öffnender*) *Abscess im Auge.*

अन्धाहि 1) m. *eine best. ungiftige Schlange.* — 2) m. f. **ein best. Fisch.*

अन्धी Adv. mit कर् *blind machen,* mit भू *blind werden* 40,29.

अन्धीगु m. N. pr. eines Ṛshi.

अन्धु m. *Brunnen* Bhâg. 8,2417.

*अन्धुल m. *Acacia Sirissa Buch.*

अन्धूकभट्ट m. N. pr. eines Mannes.

अन्ध्र m. N. pr. 1) eines Volkes MBh. 6,9,49. — 2) einer Mischlingskaste. °जातीय VP. 4,24,12. Bâlar. P. 12,1,20.

अन्ध्रभृत्य m. Pl. N. pr. einer Dynastie VP. 4,24,13.

अन्न 1) *Adj. *gegessen.* — 2) n. *a) Speise, Nahrung;* insbes. *Reis* (gekocht oder roh). न त्वानं मन्ये so v. a. *ich achte dich weniger als ein Reiskorn* 230,1. — *b)* * *Wasser.* — *c)* * *Wolke* Gal.

अन्नकाम Adj. *nach Speise verlangend.*

अन्नकाल m. *der Zeitpunkt, wo der Appetit* (bei einem Kranken) *sich wieder einstellt,* Bhâvapr. 3, 37,16. 40,10.

*अन्नकोष्ठक m. *Kornkammer.*

अन्नगति m. *Speiseröhre.*

*अन्नगन्धि m. *eine Species von Durchfall.*

अन्नजा f. *eine Species des singultus* Çârṅg. Saṃh. 1,7,18.

अन्नजित् Adj. *Speise erstrebend* Çat. Br.

अन्नजीवन Adj. *von Speise lebend.*

अन्नतम m. Maitrâyaṇ. 3,3 und °तामू Adv. Âpast. Âr. 96,4 v. u. wohl fehlerhaft.

अन्नतेजस् Adj. *dessen Lebenskraft Speise ist.*

अन्नद 1) Adj. *Speise gebend.* Auch von Çiva. — 2) f. धा *eine 16jährige nicht menstruirende Jungfrau, die bei der* Durgâ-*Feier dieser Göttin vertritt.*

अन्नदाकल्प m. Titel einer Schrift.

अन्नदातर् Nom. sg. *Geber von Speise, Brodherr* Spr. 2328.

अन्नदान n. *das Geben von Speise.*

अन्नदोष m. *Versehen beim Geniess von Speisen, Geniess unerlaubter Speisen.*

अन्नपक्ति f. *Zubereitung von Speisen* M. 9,11.

अन्नपति m. *Herr der Speise.* Beim. Savitar's, Agni's und Çiva's.

अन्नपतीया f. wohl Bez. *des Verses* VS. 11,83 Pâr. Gṛihj. 3,1,5.

अन्नपत्नी f. *Herrin der Speise.* प्रजापतेस्तनूः Âpast. Âr. 5,25. Âçv. Çr. 2,13,13.

अन्नपत्य n. *Herrschaft über Speise* Maitr. S. 1,6,1.3.

*अन्नपाकतोय् und *°पाकशूल m. *Cholik* Gal.

अन्नपाश m. *Speiseband* (das Leib und Seele zusammenhält) Mantrabr. 1,38. Gobh. 2,3,21.

अन्नपू Adj. *Speise reinigend.*

अन्नपूर्ण 1) wohl *ein mit Speise gefülltes Gefäss.* — 2) Titel einer Upanishad. — 3) f. धा *a) eine Form der* Durgâ. — *b)* N. pr. eines Frauenzimmers.

अन्नपूर्णकल्पलता f. und °पूर्णपटल m. n. Titel von Werken.

अन्नपूर्णाभैरवी und अन्नपूर्णेश्वरी f. *eine Form der* Durgâ.

अन्नपेय n. als Erkl. von वाजपेय.

अन्नप्रद् Adj. *Speise verleihend* Çat. Br. 11,2,6,5.6.

अन्नप्रसवीय Adj. Umschreibung von वाजप्र° Çat. Br. 9,3,4,1.

अन्नप्राशन n. *erste Fütterung des Kindes mit Reis.* Auch Titel eines Pariçishṭa zum SV.

अन्नभट्ट m. N. pr. eines Autors Taṛkas. 59. Auch अन्नंभट्ट geschrieben.

अन्नभाग m. *Speiseantheil.*

अन्नभुज् Adj. *Speise geniessend,* von Çiva.

अन्नमय Adj. *aus Speise gebildet, daraus bestehend* 268,32. 269,7. Davon °त्व n. Nom. abstr.

अन्नमल n. 1) **Excremente.* — 2) *eine Ausscheidung des Reises* Kull. zu M. 11,93. **Arack.*

अन्नंभट्ट s. अन्नभट्ट.

अन्नयोनि *Arack.*

अन्नरक्षा f. *Schutz der Speisen* (vor Gift u. s. w.).

अन्नरस n. Sg. und m. Pl. *Speise und Trank.*

अन्नरसमय Adj. *aus Speise und Trank gebildet, daraus bestehend.*

अन्नवत् Adj. *mit Speise versehen.*

अन्नविकार m. 1) *Umwandelung von Speise.* Davon Nom. abstr. °त्व n. 269,7. — 2) **männlicher Same.*

अन्नविद् Adj. *Speise erwerbend.*

अन्नसंस्कर्तर् Nom. ag. *Speisebereiter, Koch* Âpast. 2,6,16.

अन्नसंस्कार m. *Zubereitung der Speisen* MBh. 3,67,3.

अन्नहोम m. *Speiseopfer (ein best. Opfer).*

अन्नाकाल m. fehlerhaft für अनाकाल.

अन्नाद् Adj. (f. ई und या) *Speise essend.* प्रजापतेस्तनूः Âit. Br. 5,35. Âçv. Çr. 8,13,13. Von अन्नादी f. Superl. अन्नादितमा Adj. f. *am meisten essend, als Bez. des Zeigefingers.*

अन्नादिन् Adj. dass.

अन्नाभ्य n. 1) *das Zusichnehmen von Speisen; Nahrung.* °काम Adj. *nach Nahrung verlangend.* — 2) **das Blatt der Flacourtia cataphracta* Gal.

अन्नाभिरुचि f. *Appetit* Suçr. 2,136,9.

अन्नायु Adj. erfunden zur Erklärung von वायु.

अन्नावध् Adj. *an Speise sich erlabend.*

अन्नाहार m. *der die Speisen aufträgt* Kauç. 92.

अन्नियत् Adj. *nach Speise verlangend.*

1. अन्य (ausnahmsweise अनिय) Adj. (f. या, n. अन्यद्) 1) *ein anderer, der andere.* Wie पर im Gegens. zu आत्मन् und स्व. Wiederholt und auf dasselbe Subst. bezogen *immer wieder ein anderer.* Am Anfange eines Comp. in substantivischer Bed. auch im f. अन्य. अन्यच्च *und etwas Anderes* so v. a. *ferner.* अन्यः कश्चित् oder कश्चन (ausnahmsweise auch क allein) *irgend ein anderer.* अन्य (oder एक und क mit चिद्) — अन्य *der eine — der andere.* Bei einer mehr als zweifachen Theilung werden noch अपर und die Ordinalia zu Hülfe genommen. Das zweite अन्य fehlt 91,28. Oft müssig, indem der Gegensatz sich von selbst versteht. — 2) *ein anderer als, verschieden von,* mit Abl., Instr. (↑ 193,23), अन्यतस्, अन्यत्र, ऋते, विना, मुक्ता, °वर्तम् und °वर्जितम्. In dieser Bed. auch im Comp. nachstehend. — 3) *ein anderer* so v. a. *ein zweiter* (bei Vergleichen) 300, 27. — 4) in Verbindungen wie अन्यस्मिन्नकूनि so v. a. *ein* (als unbestimmter Artikel). — 5) *gewöhnlich, gemein* 183,27. — 6) अन्यत्कोपयसि *du machst etwas Anderes* so v. a. *einen Fehler* Ind. St. 13,404. 2. अन्य 1) Adj. (f. अनिया) *nie versiegend.* — 2) n. *Unversiegbarkeit.*

अन्यक Adj. *ein anderer.*

अन्यकर्तृक Adj. *einen andern Agens habend* 222,27.

अन्यकाम Adj. (f. या) *einen Andern liebend.*

*अन्यकारुका f. *ein in Excrementen lebender Wurm.*

अन्यकृत Adj. *von Andern gethan.*

अन्यक्षेत्र n. *fremdes Gebiet.*

अन्यगत Adj. *auf einen Andern sich beziehend* 314,14 (im Prâkrit).

अन्यगामिन् Adj. *ehebrüchig.*

अन्यगोचरा f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

अन्यङ्गवेत Adj. *ganz weiss.*

अन्यचित्त Adj. (f. या) *an einen Andern (eine Andere) denkend* 169,20.

अन्यचेतस् Adj. *zerstreut* 302,12.

अन्यच्छायायोनि Adj. *entlehnt.*

अन्यजन्मन् n. *das künftige Leben* Spr. 7855.

अन्यजात Adj. *von einem Andern gezeugt, — hervorgebracht.* m. *Bastard.*

अन्यतरुणी Adj. f. *auf einer Seite bunt* VS. 24,8.

अन्यतःक्षुण्ण Adj. *von einer Seite scharf.*

अन्यतःक्षेत्रा f. N. pr. eines Lotusteiches.

अन्यतम Adj. (f. या) 1) *einer von Mehreren, entweder der eine oder der andere;* mit Gen. (st. dessen auch यतस्) oder am Ende eines Comp. — 2) *ein anderer* so v. a. *ein zweiter* (bei Vergleichen).

अन्यतर Adj. (f. या) *einer von Zweien* (Gen.). अन्यतर — अन्यतर *der eine — der andere.* अन्यतरस्याम् *auf die eine oder die andere Weise.*

अन्यतरतस् Adv. 1) *auf einer von zwei Seiten.* — 2) *auf die eine oder die andere Weise.*

अन्यतरोदत्त Adj. (f. या) *nur auf einer Seite Zähne habend.*

अन्यतरोनमस्कार Adj. *nur auf einer Seite* नमस् *habend* Çat. Br. 3,1,4,20.

अन्यतरोयुक्त Adj. *nur von einer Seite bespannt.*

अन्यतरेद्युस् Adv. *an dem einen oder an dem andern Tage.*

अन्यतःशितिबाहु Adj. *dessen Vorderfüsse nur von einer Seite weiss sind* VS. 24,2.

अन्यतःशितिरन्ध्र Adj. *dessen Ohrhöhle nur von einer Seite weiss ist* VS. 24,2.

अन्यतस् 1) Adv. *a)* = Abl. von अन्य oder अन्या Sg. und Pl. 171,17. 197,15. — *b)* = Loc. von अन्य oder अन्या Sg. und Pl. 166,15. — *c) auf der einen Seite, nach einer Seite hin.* अन्यतस् — अन्यतस् *auf der einen Seite — auf der anderen Seite.* — *d) anderswoher* 184,32. — *e) anderswo* Spr. 83. — *f) anderswohin* 77,11. 173,18. 297,24. — 2) Praep. mit Abl. *ausser* Âçv. Gṛhj. 4,5,7, v. l.

अन्यतस्त्यजार्यिन् Adj. *Gegner überwindend.*

अन्यता f. *Verschiedenheit.*

अन्यतोघातिन् Adj. *nach einer Seite hinschlagend.*

अन्यतोज्योतिस् Adj. *nur auf einer Seite Licht — und — einen Gjotis-Tag habend* Çat. Br. 12,2,2,1.

अन्यतोदत् Adj. *nur auf einer Seite bezahnt.*

अन्यतोमुख Adj. *nur auf einer Seite ein Gesicht habend.*

अन्यतोऽरण्य n. *Land mit Wald nur auf einer Seite.*

अन्यतोवात m. *eine best. rheumatische Krankheit des ganzen Auges* Suçr. 2,314,20. Çârîr. Sârîr. 1,7,27.

अन्यत्काम Adj. *nach etwas Anderm verlangend.*

*अन्यत्कारक P. 8,3,99.

अन्यत्र Adv. 1) ohne Casus. *a)* = Loc. von अन्य oder अन्या 134,1. — *b) anderswo.* Abwechselnd mit क्व चित् und अपरत्र. — *c) bei einer anderen Gelegenheit, in einem andern Falle, sonst.* — *d) anderswohin.* — 2) mit einem Abl. *a) anderswo —, anders —, in einem andern Falle als in; anders, als wenn* (Partic.); *mit Ausnahme von, ausser durch, — von, — vor, — in, — auf.* — 3) mit विना *anderswo als.* — 4) am Ende eines Comp. *zu einer anderen Zeit als.*

अन्यत्रमनस् Adj. *mit den Gedanken anderswo seiend.*

अन्यत्व n. *das Anderssein, Verschiedenheit.*

अन्यत्स्थानगत Adj. *an anderer Stelle befindlich* Lîlâv. 2,10,21.

अन्यधर्, °धति *ändern.*

अन्यथा Adv. 1) *anders.* अन्यथा — अन्यथा *anders — und wieder anders* 164,1. fgg. Mit भू *anders werden, eine Aenderung erfahren* 60,1. 73, 23. Mit या dass. Mit कर् *anders handeln; ändern* 43,16. 61,9. *etwas Anderes mit Etwas thun* 251, 24. *zuwiderhandeln, vereiteln.* अन्यथा कृत्वा *aus einem andern Grunde* Manâv. Mit यतस्, इतस् oder ततस् *auf eine davon verschiedene Weise.* — 2) *andernfalls, sonst* 42,10. 73,24. — 3) *in Folge einer anderen Veranlassung.* — 4) *anders als es sich in Wirklichkeit verhält, fälschlich* 153,31. Mit कर् *fälschlich verfahren, Etwas nicht so machen, wie es sein sollte,* 202,29. 210,27. 213,31. *falsch auffassen* 115,16. *als falsch erweisen.*

*अन्यथाकारम् Adv. *auf andere Weise.*

अन्यथाख्याति f. *die Behauptung, dass ein Ding*

nicht das sei, als was es erscheine, Kap. 5,55. Als Titel eines Werkes = °तत्त्व n.

अन्यथाजातीयक Adj. anders geartet.

अन्यथात्व n. Verschiedenheit.

अन्यथादर्शन n. falsche Prüfung (eines Processes) 209,23.

अन्यथाप्रथा f. das Anderswerden 274,10.11.

अन्यथाभाव m. 1) Veränderung. — 2) Verschiedenheit.

अन्यथाभिधान n. falsche Aussage (vor Gericht) 210,21.

अन्यथाभूत Adj. verändert.

अन्यथावाद् m. Titel einer Schrift.

अन्यथावादिन् Adj. 1) für falsch erklärend. — 2) eine Klage in anderer Weise als ursprünglich vorbringend. Davon Nom. abstr. °दित्व n. 214,14.

अन्यथावृत्ति Adj. verändert Mahan. 3. Kathâs. 77,39.

अन्यथासिद्ध Adj. falsch bewiesen. Davon Nom. abstr. °त्व n.

अन्यथासिद्धि f. falscher Beweis. °विचार m. Titel eines Werkes.

अन्यथास्तोत्र n. ironisches Lob.

*अन्यदर्घ P. 6,3,100.

अन्यदा Adv. 1) zu einer anderen Zeit, sonst Spr. 368. — 2) eines Tages, einst.

*अन्यदाशा f., *अन्यदाशिम् f., *अन्यदास्वा f. und *अन्यदास्थित Adj. P. 6,3,99.

अन्यदीय Adj. einem Andern gehörig, — eigen.

°अन्यदुत्सुक Adj. und *अन्यदूति f. P. 6,3,99.

*अन्यदुर्वचलेखनी f. eine best. Fertigkeit Gal.

अन्यदेवत, °दैवत्य (Çat. Pr. 12,7,2,16. Maitr. S. 2,4,2) und °दैवत Adj. an eine andere Gottheit gerichtet, einer anderen G. geweiht.

*अन्यद्वाग् m. P. 6,3,99.

अन्यधर्म Adj. von anderer Eigenthümlichkeit. Davon Nom. abstr. °त्व n. Kap. 1,53.153.

अन्यनाभि Adj. von anderer Sippe AV. 1,30,1.

अन्यपदार्थप्रधान Adj. wobei die Bedeutung eines andern (nicht im Compositum befindlichen) Wortes die Hauptsache ist (wie im Bahuvrihi) Schol. zu P. 2,2,24.

अन्यपुष्ट m. der indische Kuckuck. f. आ das Weibchen desselben

अन्यपूर्वा Adj. f. die mit einen Andern früher versprochen oder verheirathet war oder geschlechtlichen Umgang gepflogen hat R. 5,13,68.

अन्यपूर्विका Adj. f. dass. Sâyaṇa bei Utpala zu Varâh. Bṛh. 18,20.

अन्यबीजज Adj. aus dem Samen eines Andern entsprossen 199,19.

अन्यभाव m. Veränderung.

*अन्यभृत् m. Krähe.

अन्यभृत m. = अन्यपुष्ट Ind. St. 4,108. f. आ.

अन्यमनस् Adj. 1) an Anderes oder Andere denkend. — 2) etwas Anderes meinend Ait. Br. 2,6.

अन्यमनस्क Adj. (f. आ) = अन्यमनस् 1) Pañcad. 20.

अन्यमातृज m. der Sohn von einer anderen Mutter.

अन्यमानस Adj. (f. आ) = अन्यमनस् 1).

अन्ययुक्त Adj. mit etwas Anderm verbunden.

अन्ययोग m. Verbindung mit etwas Anderm.

अन्यराजन् Adj. einem Andern unterworfen.

अन्यराष्ट्रीय Adj. aus einem andern Königreiche.

1. अन्यरूप n. (adj. Comp. f. आ) eine andere (fremde) Gestalt.

2. अन्यरूप (f. आ) und अन्यरूपिन् Adj. andere gestaltet, von veränderter Gestalt.

*अन्यर्कि Adv. = अन्यदा.

अन्यलिङ्ग und °क Adj. das Geschlecht eines andern Wortes annehmend, adjectivisch.

अन्यलोक Adj. für eine andere Welt bestimmt 105,5.

*अन्यलोह n. Messing Nigh. Pr.

अन्यवत् Adv. (dem Geschlecht nach) wie ein anderes (Wort), d. i. adjectivisch Mbh. 4,2.

अन्यवर्ण Adj. (f. आ) andersfarbig. Davon Nom. abstr. f. ता MBh. 13,77,23.

अन्यवादिन् Adj. = अन्यवाचादिन् 2) 214,15.

अन्यवार्प m. der indische Kuckuck.

अन्यविषय Adj. (f. आ) ein anderes Object habend, auf etwas Anderes gerichtet, — sich beziehend, Anderes betreffend.

अन्यव्रत Adj. Andern ergeben, ungetreu.

*अन्यशाखक m. ein zu einer anderen Schule übergegangener Brahman.

अन्यस्त्रीग Adj. der Frau eines Andern beiwohnend, Ehebrecher.

अन्यादृत, °दृश् und °दृक्ष (f. ई) Adj. anders aussehend, — gearlet.

अन्यापदेशशतक n. Titel einer Schrift.

अन्याय m. ungebührliches —, unrechtmässiges Verfahren 184,23. 210,29. °वर्तिन् und °वृत्त (Gaut. 28,40) Adj. sich ungebührlich betragend.

अन्यायसमास m. unregelmässiges Compositum VS. Prât. 5,29.

अन्याय्य Adj. ungesetzlich 212,17.

1. अन्यार्थ m. eines Andern Sache Gaim. 6,2,3.

2. अन्यार्थ 1) Adj. (f. आ) a) einen andern Zweck habend Gaim. 3,3,29. Dazu Nom. abstr. °त्व n. — b) einen andern Sinn habend, zweideutig Daçar. 3,18. — 2) n. Gebrauch eines Wortes in nicht hergekömmlicher Bedeutung.

अन्यार्थवत् Adj. von anderer Bedeutung.

अन्यून Adj. (f. आ) nicht zu wenig, hinreichend. दशत् nicht weniger als zehn.

अन्यूनाङ्ग Adj. kein Glied zu wenig habend Liṅg. 1,1,7.

अन्यूनातिरिक्त (Çat. Br. 11,2,3,9) und अन्यूनाधिक Adj. nicht zu wenig und nicht zu viel.

अन्येद्युष्क Adj. andertägig.

अन्येद्युस् Adv. 1) am andern, folgenden Tage. — 2) eines Tages.

अन्योकस् Adj. nicht an seinem Sitze befindlich.

अन्योक्ति f. 1) variirender Ausspruch über einen und denselben Gegenstand. — 2) allegorischer Ausspruch. — 3) Titel einer Schrift. °परिच्छेद m. Pl. desgl.

अन्योढा Adj. f. mit einem Andern verheirathet.

अन्योदर्य 1) Adj. einem andern Mutterleibe entsprossen. — 2) m. = अन्यमातृज.

अन्योन्य (Çat. Br.) 1) Subst. nur in den obliquen Casus des Sg. (Pl. B. 5,74,16. Çiç. 18,33) im Gebrauch, mit Unterscheidung des weiblichen Geschlechts am zweiten Gliede. Einer den Andern u. s. w. अन्योन्यम् und अन्योन्य° Adv. gegenseitig, im Verhältniss zu einander. — 2) n. eine best. rhetorische Figur, bei der zwei Dinge als auf gleiche Weise auf einander einwirkend vorgestellt werden, Kâvyâd. 10,34.35.

अन्योन्यता f. Gegenseitigkeit.

अन्योन्यधर्मिन् Adj. Einer des Andern Eigenthümlichkeiten habend MBh. 14,23,21.22.

अन्योन्यभाव m. Wechsel des Einen mit dem Andern Spr. 1111.

अन्योन्याभाव m. gegenseitiges Nichtsein.

अन्योन्याश्रय Adj. Eines vom Andern abhängig.

*अन्योन्योक्ति f. Unterhaltung.

अन्योन्योपमा f. ein Gleichniss von der Formel: a gleicht b und b gleicht a. 248,10.

*अन्योपभुक्तपतिका f. die Frau eines ehebrecherischen Mannes Gal.

अन्वत 1) *Adj. nachfolgend. — 2) °म् Adv. hinterher, unmittelbar darnach Gaut. 14,9.

अन्वंतरवक्त्र und अन्वंतरसंधि m. ein best. Samâdhi ṚV. Prât. 4,12 nebst Comm.

अन्वक्स्थानिन् und °स्थानीय Adj. an Würde nachstehend Âpast. 1,6,29.31.

अन्वगभानु m. N. pr. eines Sohnes des Raudrâçva.

*अन्वगभावम् Adv. in freundlicher Weise.

अन्वङ्गम् Adv. für jeden Theil einer Handlung.

अन्वेषू 1) Adj. (f. अनूर्चे und अन्वेची) a) *hinterher folgend* (mit Acc.). — b) *der Länge nach genommen.* — 2) Adv. अन्वक् a) *hinterher* 132,3. *hinter* — (Acc.) *her.* — b) * mit भू *sich geneigt erweisen.*

अन्वध्यायम् Adv. *dem heiligen Text gemäss.*

अन्वन्तरापणम् Adv. *etwa längs den Budenreihen am Markte* B. ed. Bomb. 2,57,13. Der Comm. trennt अनु als selbständiges Wort.

अन्वय m. (adj. Comp. f. या) 1) *Nachkommenschaft.* — 2) *Geschlecht, Familie* 113,12. 124,27. — 3) *Verbindung, Zusammenhang.* — 4) *grammatischer Zusammenhang der Wörter, grammatische Construction; logischer Zusammenhang.* — 5) *Anziehungsmittel* Kâm. Nîtis. 5,61.

अन्वयबोधिका und °बोधिनी f. Titel von Commentaren.

अन्वयवत् Adv. *in Gegenwart eines dabei Betheiligten* (*des Besitzers* u. s. w.).

अन्वयव्यतिरेकिन् Adj. *mit Etwas zusammenhängend und auch davon ausgeschlossen* Taitt. S. 37.

अन्वयागत Adj. *ererbt* Spr. 7632. Pañcat. ed. Bomb. 3,70,4.

अन्वयार्थप्रकाशिका f. Titel eines Commentars.

अन्वयिन् Adj. 1) *zur selben Familie gehörig.* — 2) *mit Etwas zusammenhängend, sich aus Etwas ergebend.* Dazu Nom. abstr. °यिता f. Verz. d. Oxf. H. 229,*b*,20. °यित्व n. 24.

अन्वर्तितर् (metrisch für अनुव°) Nom. sg. *Bewerber.*

अन्वर्तित्ये AV. 14,1,56 metrisch für अनुव°.

अन्वर्थ Adj. (f. या) *der Sache entsprechend, von selbst verständlich* 132,18. 222,20.

अन्वर्थमुक्तावली f. Titel einer Schrift.

अन्ववचार m. in घनन्ववचार.

अन्ववलम्ब Adj. *entlang hängend* (mit Acc.) Gobh. 1,2,2.3.

अन्ववसर्ग m. 1) *Abspannung, Erschlaffung.* — 2) *Gewährung.*

अन्ववसायिन् Adj. *sich anschliessend an, abhängig von* (Gen.) Çat. Br. 11,4,4,13.

अन्ववाय m. *Geschlecht, Familie* MBh. 1,209,2.

अन्ववायन n. in घनन्व°.

अन्ववेक्षण n. *das Sehen nach, Aufsicht über* (Gen).

अन्ववेक्षा f. *Rücksichtnahme.*

अन्ववेक्षितृ Adj. *sich umschauend, bedächtig* Spr. 538.

अन्वष्टका f. *der Tag nach der* Ashṭakâ. Auch °की (?).

अन्वष्टक्य n. *die an den* Anvashṭakâ *stattfindende Ceremonie.*

अन्वर्धम् Adv. *Tag für Tag.*

अन्वा (für अनुवा) f. *das Nachwehen* Taitt.-Br. 1,9,8. Gop. Br. 2,2,13 (zu lesen प्रवास्यन्वासि).

अन्वाकर्षक Adj. *aus dem Vorangehenden herauziehend* Comm. zu TS. Prât. 1,34. 10,17.

अन्वाकृति f. *Nachbildung, bildliche Darstellung.*

अन्वाख्यान n. 1) *eine* (dem Text) *sich anschliessende Erklärung.* — 2) *genaue Angabe.*

अन्वाख्यायक Adj. *genau angebend.*

अन्वाचय m. *Anreihung einer Nebensache an eine Hauptsache.*

*अन्वाते Adv. in Verbindung mit कर्.

अन्वादेश m. *Zurückverweisung.*

अन्वादेशक Adj. *zurückverweisend* TS. Prât. 22,5.

अन्वाधान n. *das Hinzulegen,* in अग्न्वाधान.

अन्वाधि m. *ein Gegenstand, den man einer Person übergiebt, damit sie ihn einem Dritten einhändige,* Gaut. 12,43.

अन्वाधेय und °क n. *Besitz, zu dem eine Frau nach ihrer Verheirathung gelangt ist.*

अन्वार्ध्य m. Pl. *eine best. Klasse von Göttern.*

अन्वार्त्य Adj. *in den Eingeweiden befindlich.*

अन्वापदीन m. N. pr. eines Fürsten. यज्ञापदीन v.l.

अन्वापाप्य Adj. *was angereiht —, supplirt wird.*

अन्वारभ्य Adj. *von hinten anzufassen.*

अन्वारम्भ m. und अन्वारम्भण n. *das Anfassen von hinten.*

अन्वारम्भणीया f. *Eingangsceremonie.*

अन्वारोह m. Pl. Bez. *best. Gaṇa bei Soma-Libationen* TS. 3,2,4,1. Personif. Ind. St. 3,439,3.3.

*अन्वारोहण n. *das Besteigen des Scheiterhaufens nach dem Gatten.* Davon *°णीय Adj.

अन्वालभन und °लम्भन (?) n. *etwa Griff, Handhabe.*

अन्वावर्तम् Adv. *in Bezug auf die Reihenfolge* Çat. Br. 3,4,4,1. 6,2,38.

1. अन्वासन n. 1) *das Sichsetzen nach einem Andern.* — 2) *das Bedienen, Aufwarten* Spr. 4546. Auch *f. या Gal. — 3) * *Werkstube eines Künstlers.* — 4) * *Trauer.*

2. अन्वासन n. *öliges Klystier.* Vgl. अनुवासन.

अन्वासेचन n. *das Besprengen.*

अन्वास्थान n. (Comm.) und °स्थाय m. *Erreichung* Taitt.-Br. 18,11,16.

अन्वाहरण n. und °हार m. *Fortsetzung.*

अन्वाहार्य 1) m. *Reisespeise, welche an den* Darça-Pûrṇamâsa-*Feiern dem* Ṛtvij *als Geschenk gereicht wird.* — 2) n. *das an jedem Neumondstage zu Ehren der Manen gefeierte Todtenmahl.* Auch °क

अन्वाहार्यपचन m. *das südliche Altarfeuer.*

अन्वाहार्यवत् Adj. *mit dem* अन्वाहार्य *genannten Todtenmahl verbunden* Gobh. 1,1,5.

अन्विति f. 1) *Nachfolge.* — 2) * *Verbindung.*

अन्वीतक Adj. (f. °तिका) *besorgt um.*

अन्वीक्षण n. *das Untersuchen, Nachforschen* Nîlak. Comm. 8. 3, Z. 4 v. u.

अन्वीक्षा 1) *das Schauen.* — 2) *Untersuchung, logische Prüfung* Nîlak. Comm. 8. 3, Z. 4 v. u.

अन्वीक्षितव्य Adj. *im Auge zu behalten, zu bedenken.*

अन्वीत Adj. = अन्वित *begleitet von* Bâlar. 172, 6 v. u. Kir. 12,55.

अन्वीर्षम् Adv. *den Strom entlang* Maitr. S. 4,4,1.

अन्वृचम् Adv. *in der Reihenfolge der Verse.*

अन्वेकपु Adj. *in richtigem Lauf sich bewegend, von* Indra's Maitr. S. 2,2,10.

अन्वेतवै Dat. Inf. von — (Acc.) *entlang zu gehen* RV. 7,44,5.

अन्वेतव्य Adj. *worauf Etwas* (Instr.) *folgen muss* Comm. zu Nîlak. 6,1,1.

अन्वेष m. *das Suchen, Forschen nach.*

अन्वेषक Adj. *suchend, forschend nach.*

अन्वेषण n. (106,26. 172,7. 310,19) und °णा f. (Kap. 1,122) = अन्वेष.

अन्वेषणीय Adj. *zu suchen so v. a. bedenklich, fraglich.*

अन्वेषिन् Adj. und अन्वेष्टर् Nom. sg. *suchend.*

अन्वेष्टव्य Adj. *zu suchen, ausfindig zu machen* Mâlav. P. 22,3.

अन्वेष्य Adj. 1) dass. 40,26. — 2) = अन्वेषणीय.

1. अप् *thätig sein, arbeiten.* अपो यंदग्ने वनेषु RV. 3,6,7.

2. अप् *Werk.* Gen. अपस् (abhängig von धुरि) RV. 1,151,4. Vgl. अमुर.

3. अप् f. Pl. (im Veda auch Sg.) 1) *Wasser, Gewässer.* — 2) *der Stern δ Virginis.* — 3) * *Luft.*

1. अप Adv. 1) *ab, fort, weg* (Gegens. उप) in Verbindung mit Verben und Substantiven. * Praep. mit Abl. von — weg, *mit Ausschluss von.* — 2) *hinab* (= अव und im Gegens. zu उद्).

2. °अप = 3. अप्.

*अपकार m. N. pr. einer Gegend. Davon *°क Adj. *daselbst gebürtig.*

अपकर्तर् Nom. Ag. *Beleidiger.*

अपकर्मन् n. *Ablieferung,* in घनप°.

अपकर्ष m. 1) *Abzug, Abnahme* (z. B. der Bogensehne). — 2) *Abnahme* (Gegens. *Zunahme*), *Schmälerung, Verminderung, Verschlechterung.* — 3) *Auf-*

hebung, Ungültigmachung Manu. 3,113,a. — 4) *das Vorgreifen, Anticipation* Nyâyam. 5,1,33. 27. 31. Chr. 232,3.

अपकर्षक Adj. *schmälernd, vermindernd.*

अपकर्षण 1) Adj. dass. — 2) n. a) *das Fortschleppen, Entfernen, Wegschaffen, Entziehen* MBh. 12, 157,3. — b) *das Herunterziehen* (Gegens. उत्कर्षण). — c) *das Erniedrigen* Spr. 6. — d) *das Aufheben, Ungültigmachen.* — e) *das Vorgreifen, Anticipiren* Nyâyam. 5,1,33.

अपकर्षसम m. im Nyâya *das Sophisma: a und b haben eine Eigenschaft gemein, folgt fehlt auch Beiden eine andere Eigenschaft.* Nyâyam. 5, 1, 4. Sarvad. 114,19.

अपकर्षिन् Adj. *fortziehend* Spr. 2177.

अपकल्मष Adj. *frei von Sünde.*

अपकार m. 1) *Schadenszufügung, Beleidigung, Beeinträchtigung* 161,4. — 2) *Verschmähung, Zurückweisung* Ind. St. 13,166,1. — Fehlerhaft für अपचार Spr. 2841, v. l.

*अपकारगिर् f. *ein beleidigendes Wort.*

अपकारता f. = अपकार 1) MBh. 3,73,13.

अपकारशब्द m. = अपकारगिर्.

अपकारिन् Adj. *Jmd zu nahe tretend, Schaden —, Leid zufügend.*

अपकीर्ति f. *Schande, Schmach* Pârâśar. 15.

अपकीर्त्य Adj. (f. या) *unehrenhaft* Bhâgat. 7,87,4.

*अपकुक्ति P. 6,2,187.

अपकुञ्ज m. N. pr. eines Schlangendämons. अपकूर्त्त v. l.

अपकृत n., °कृति f. und °कृत्य n. = अपकार 1).

*अपकृष्ट m. *Krähe.*

अपकोश Adj. *aus der Scheide gezogen* Buddh. Kar. 5,1.

1. अपक्रम m. 1) *Weggang.* — 2) **Flucht.* — 3) *Declination* (astron.) Sûrjas. Çiç. Âryabh.

2. अपक्रम Adj. *nicht in der gehörigen Reihenfolge stehend.* n. in der Rhetorik Bez. *eines best. Fehlers* Vâmana 2,2,22.

अपक्रमण n. *das Weggehen, Entkommen.*

अपक्रममण्डल n. *Ekliptik* Comm. zu Âryabh. 4,1.

अपक्रमिन् Adj. *fortgehend,* in अनप°.

अपक्रान्तमेध Adj. *ohne Saft und Kraft* Çat. Br. 1,2,2,9.

अपक्रान्ति f. *Weggang* Maitr. S. 1,8,4.

अपक्राम m. *das Entlaufen,* in अनप°.

अपक्रामुक Adj. (f. आ) *entlaufend, davongehend* TS. 5,7,9,2. Tândya-Br. 18,5,16.

अपक्रिया f. 1) *Ablieferung,* in अनप°. — 2) = अपकार 1) Spr. 7748. — 3) *eine verkehrte Weise zu verfahren* Spr. 2229.

*अपक्रोश m. *Schmähung.*

अपक्व Adj. (f. आ) 1) *ungebrannt* Spr. 394. — 2) *unverdaut.* — 3) *unreif* (auch von Geschwüren). — 4) *unreif* so v. a. *unausgebildet.* — 5) *nicht reif zu sterben, noch nicht dem Tode verfallen.*

अपक्वता f. *Unreife, Unfertigkeit.*

अपक्षे Adj. 1) *unbeflügelt* AV. 11,5,21. Çulbas. 2, 20. — 2) *ohne Anhang* MBh. 1,146,27.

अपक्षपुच्छ Adj. *ohne Flügel und Schwanz* Çat. Br. 13,8,4,18. Çulbas. 2,21.

अपक्षय m. *Abnahme.*

अपक्षलोप (Vikr. ed. Pisch. 43) und अपक्षसाद (Vikr. ed. Boll. 44) m. *Nichtverlust der Flügel.*

अपक्षिगणसंपात Adj. *wo sich keine Vögel zeigen* R. 7,34,27.

*अपक्षित m. N. pr. eines Mannes.

अपक्षीयमाणपर्वन् m. *die zweite Hälfte des Monats, da der Mond abnimmt,* Çat. Br. 11,1,3,4. 14,9,4,19.

अपक्षेपण n. v. l. für अवक्षेपण, z. B. Taitt. S. 53.

अपख्याति f. *Unehre, Schande* Buddh. Pa. 66,14.

अपग Adj. (f. या) *sich abwendend von* (Abl.).

अपगम m. und अपगमन n. *Fortgang, Schwund, das Weichen, Scheiden, Verstreichen.*

अपगार m. *Tadler* (ein Amt bei einem Opfer) Lâṭy. 4,3,2.

अपगर्जित Adj. *donnerlos.*

अपगल्भ Adj. *unkeck, verzagt, verlegen, beschämt.*

*अपगा f. = आपगा *Fluss.*

*अपगारम् Absol. *schmähend, tadelnd.*

अपगुण Adj. *ohne Vorzüge.* Davon Nom. abstr. °ता f. Sin. D. 603. Die richtige Lesart ist aber अदोषताद्य गुणता.

अपगोरण n. *das Bedrohen.*

*अपगोरम् Absol. = अपगारम्.

अपगोर्ण m. *Versteck.*

अपग्राम Adj. *aus der Gemeinde gestossen.*

1.*अपघन m. *Körpertheil.*

2. अपघन Adj. *wolkenlos* 106,28.

अपघाटिला f. *ein best. musikalisches Instrument.*

अपघात m. *Abwehr, Verscheuchung* Çat. Br. 11, 5,8,1.

अपघातक Adj. *abwehrend, verscheuchend.*

अपघृण Adj. *mitleidlos, grausam* Spr. 7782.

*अपच Adj. *nicht kochend, nicht kochen könnend.*

अपचय m. 1) *Abnahme, Verminderung* Gaut. 10, 35. 27,12. — 2) in der Astrol. *das 4te, 2te, 4te, 5te, 7te, 8te, 9te und 12te Haus.*

अपचरित n. *Vergehen.*

अपचायिन् Adj. *schmälernd, beeinträchtigend; Jmd die gehörige Achtung versagend.* Oefters mit उपचायिन् verwechselt.

अपचार m. 1) *das Fehlen, Mangeln* 38,12. Comm. zu Nyâyam. 6,3,5. 12. — 2) *Hingang, Tod.* — 3) *Vergehen, Versehen* Gaut. 25,8. — 4) *das Misslingen, Misrathen.*

अपचारिन् Adj. 1) *abgehend —, abfallend von.* — 2) *ein Versehen begehend.* — 3) *untreu* (von einer Gattin).

*अपचिकीर्षा f. *die Absicht, Jmd zu nahe zu treten.*

अपचित् f. *ein best. schädliches Insect.*

अपचिति f. 1) *Vergeltung* (im Guten und im Bösen) 46,6. 15. अपचितिकाम Adj. Tândya-Br. 19,8,1. Kâṭy. Çr. 22,10,28. — 2) *Sühne.* — 3) **Verlust.* — 4) **Ausgabe.* — 5) *ein best.* Kratu Tândya-Br. 19, 8,1. Kâṭy. Çr. 22,10,28. Âçv. Çr. 9,8,21 (Comm. m.). Vaitân. 40. — 6) N. pr. einer Tochter Marîci's.

अपचितिमत् Adj. *geehrt.*

अपची f. *scrophulöse Knoten am Nacken u. s. w.*

अपच्छत्र Adj. *ohne Sonnenschirm.*

अपच्छिद् f. *Abschnitzel* Çat. Br. 3,3,4,2. Tândya-Br. 11,11,2. 13,6,2. 14,6,1. 18,6,23.

अपच्छेद m. 1) *das Abschneiden* Çulbas. 3,72. 157. — 2) *Ablösung, Trennung* (von einer geschlossenen Reihe) Gaṇit. 6,5,56. Comm. zu Nyâyam. 6,5,21.

अपच्छेदन n. 1) *Theilung* Çulbas. 1,11. 3,65. — 2) = अपच्छेद 2) Nyâyam. 6,5,21.

अपच्यव m. *das Hinwegstossen.*

*अपजाघ m. N. pr. eines Mannes.

अपजास्य s. अनप°.

अपजिघांसु Adj. *abzuwehren beabsichtigend.*

अपजिघृक्षा f. *das Verlangen zu rauben.*

अपजिघृक्षु Adj. *zu rauben beabsichtigend.*

*अपज्ञान n. *das Ableugnen, Verheimlichen.*

अपज्य Adj. *ohne Bogensehne.*

अपज्वर Adj. *fieberlos* 62,3. 13.

अपञ्चम m. *kein Nasal* VS. Pâṭ. 4,160.

अपञ्चीकृत und °भूत n. Pl. *die noch nicht unter einander gemischten feinen Elemente* 263,13. 274,17.

अपटात्तेप m. schlechte Lesart für अपटीक्षेप.

*अपटात्तर Adj. *unmittelbar anstossend.*

*अपटी f. *Schirm um ein Zelt.* Vgl. पटी.

अपटीक्षेप m. *das Nichtwegschieben des Vorhanges.* °क्षेपेण प्रविश् so v. a. *unerwartet und ungestüm auf der Bühne erscheinen.*

अपटु 1) Adj. a) *nicht scharf, — stechend,* von Strahlen 219,26. — b) *untauglich, unfähig* Spr.

7002. — c) *krank. — 2) *m. Mutterblutfluss* Gal.

अपटुत्व n. *Unfähigkeit* 287,39

*अपठ Adj. *nicht lesend, nicht lesen könnend.*

अपण्डित Adj. *ungelehrt, ungebildet, dumm* 187, 6. Davon Nom. abstr. °ता f. Spr. 7163.

अपण्य Adj. *was nicht verkauft werden darf;* n. *eine Waare, die nicht verkauft werden darf,* Gaut. 7,8.

अपतनधर्मिन् Adj. *was nicht abzufallen pflegt* Suçr. 1,117,19. Davon Nom. abstr. °र्मित्व n. ebend.

अपतन्त्रक m. *ein best. Starrkrampf.*

अपतरम् Adv. *weiter weg* Maitr. S. 1,4,12.

अपतर्पण n. *das Sichnichtsattessen, Beobachtung von Diät.*

अपतानक m. *Starrkrampf.* °वित् Adj. *damit behaftet.*

1. अपति m. *kein Gatte.*

2. अपति (Gaut. 18,4) und अपतिका Adj. f. *ohne Gatten,* d. i. sowohl *unverheirathet,* als auch *die den Gatten verloren hat.*

अपतिघ्नी Adj. f. *den Gatten nicht tödtend.*

अपतित Adj. 1) *nicht herabgefallen, — herabgesunken (Brüste)* MBh. 3,281,18. — 2) *nicht aus der Kaste gestossen* Gaut. 21,1. M. 8,339. Mṛicch. 131, 20. — 3) *nicht zu spät kommend, — verscherzt* Gaut. 1,12.

अपतितान्योऽन्यत्यागिन् Adj. *Einer den Andern verlassend, ohne dass Einer aus der Kaste gestossen wäre,* Jâǵ. 2,237.

अपतिव्रता Adj. f. *dem Gatten untreu* 189,17.

अपतुषार Adj. *frei von Nebel.* Davon Nom. abstr. °ता f.

अपतूल Adj. (f. आ) *ohne Wedel, — Rispe.*

*अपत्रा f. *Capparis aphylla* Nigh. Pr.

अपत्रीक Adj. 1) *keine Gattin habend* Spr. 7625. — 2) *wobei die Gattin fehlt.*

अपत्य n. 1) *Abkömmling, Nachkommenschaft, Kind* (von Menschen und Thieren). — 2) *ein patronymisches Suffix.*

*अपत्यञ्जीव und *°क m. *Putranjiva Roxburghii* Râǵân. 9,145.

*अपत्यदा f. *ein best. Strauch* Râǵân. 4,101.

अपत्यपथ m. *Scheide (des Weibes).*

अपत्यप्रत्यय m. *Patronymicum.*

अपत्यवत् Adj. *mit Nachkommenschaft gesegnet.*

*अपत्यवल्लिका f. *Soma-Pflanze* Râǵân. 3,89.

*अपत्यशत्रु m. *Krebs.*

अपत्यसंयुत् Adj. *von Nachkommenschaft begleitet.*

*अपत्यसिद्धिकृत् m. = अपत्यञ्जीव Nigh. Pr.

अपत्यात्त m. *Patronymicum* AK. 3,6,37.

अपत्रपण n. und °त्रपा f. *Scham, Verlegenheit.*

*अपत्रपिष्णु Adj. *schamhaft, verschämt.*

*अपत्राप्य Adj. P. 3,1,126.

*अपत्रिगर्तम् Adv. *mit Ausnahme von* Trigarta P. 5,2,33, Sch.

अपथ, °पथि, °पन्थन्, °पन्था m. = 1. अपथ.

1. अपथ n. 1) *Nichtweg, Wegelosigkeit.* अपथेन *nicht auf dem gewöhnlichen Wege.* — 2) *Abweg* (eig. und übertr.): *unrechter Ort* Spr. 5001.

2.* अपथ Adj. (f. आ) *wegelos, schlechte Wege habend.*

*अपथकर्त्यना f. *das Bauen von Luftschlössern* Gal.

अपथ्य Adj. *nicht förderlich, — zuträglich, — heilsam* Gaut. 7,12. Spr. 396.

°अपथ्यकारिन् Adj. *gegen Jmd Ränke schmiedend* Mudrâr. 25,10. 27,14. 28,4. Davon Nom. abstr. °रित्व n. 27,16.

अपद् (f. अपद् und अपदी) und अपद Adj. *fusslos.*

1. अपद् n. 1) *kein Aufenthaltsort.* — 2) *unrechter Ort.*

2. अपद Adj. *fussios* Spr. 7655.

अपदक्षिणम् Adv. *nach links hin.*

अपदंश Adj. *ohne Verbrämung, — Fransen.*

अपदमुक्त Adj. *nicht an der richtigen Stelle abbrechend* Kâtjâr. S. 181, N. 101. Statt dessen im Text 7,9 weniger gut अपदयुक्त.

*अपदरुहा und *°रोहिणी f. *Vanda Roxburghii* Nigh. Pr.

अपदस्थ Adj. *nicht an, auf seinem Platze seiend* MBh. 1,146,27. Kâtjâr. 7,6.

अपदान n. *glorreiche That.*

अपदान्ता 1) *Adj. *unmittelbar anstossend.* — 2) °म् Adv. *ohne Verzug, alsbald.*

*अपदिशम् Adv. *in einer Zwischengegend.*

अपदुष्पद् f. *sicherer Tritt* RV. 10,99,3.

अपदेश m. 1) *Anweisung, nähere Bezeichnung* Gaim. 3,4,3. — 2) *Bezeichnung, Benennung.* — 3) *Vorwand* 170,16. — 4) *Schein* R. 1,63,12. — 5) *Verlängnung* Kârakâ 1,29. — 6) *Argument, Grund* Kap. 9,2,4. *das zweite Glied in einem Syllogismus* Nyâyas. 2,1,35. — 7) *Ziel. — 8) *Ort.

°अपदेशिन् Adj. *den Schein —, das Aussehen von Etwas annehmend.*

अपदेश्य Adj. *anzugeben, anzuzeigen.*

अपदोष Adj. *fehlerlos.* Davon Nom. abstr. °ता f.

अपद्म Adj. (f. आ) *ohne Lotusblüthe* Mṛicch. 82,20.

अपद्रव्य n. *schlechte Waare.*

अपद्वार n. *Seitenthür, Hinterthür* Gal.

अपधी f. *Versteck.*

अपधुरम् Adv. *weg von —, neben den Jocharmen.*

अपधूम Adj. *rauchlos.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

अपध्यान n. *Missgunst, Bosheit.*

अपधर्स m. 1) *Verborgenheit.* — 2) *Sturz, Entwürdigung.* °ज m. *ein Kind aus gemischter Ehe.*

अपधर्षिन् Adj. *zu Nichte machend*

अपधात्त Adj. *missklingend.*

1. अपनय m. 1) *Wegnahme.* — 2) *Vertreibung, Verscheuchung.* — 3) *Entziehung* Gaim. 3,2,30. 31. 5,54. 8,32. 5,4,16. 8,5,2. 11. — 4) *das Abbringen* (von einer Meinung).

2. अपनय m. *unkluges Benehmen* 74,26.

अपनयन 1) Adj. *wegnehmend, raubend* Spr. 5609. — 2) n. a) *das Wegschaffen, Fortbringen an einen andern Ort.* — b) *das Vertreiben, Verscheuchen, Entfernen.* — c) *das Excamotiren* Nyâyas. 5,2,5. — d) *das Eliminiren* Colebr. Alg. 207.

अपनयिन् Adj. *sich unklug benehmend.*

अपनाभि Adj. *ohne Nabel.*

अपनाम m. *Biegung* Colebr. 3,114. 141. 156. 159.

*अपनामन् n. P. 5,2,137.

अपनिद्र Adj. *aufgeblüht.*

अपनिधि Adj. *schatzlos, arm.*

अपनिनीषु Adj. *Etwas* (Acc.) *zu vertreiben beabsichtigend* Kir. 35,16.

अपनिर्वाण Adj. *noch nicht zu Ende gegangen.*

अपनीत 1) Adj. *schlecht ausgeführt, verpfuscht* MBh. 5,39,54. — 2) n. *unkluges —, schlechtes Benehmen.*

अपनीति f. *Entziehung* (mit Abl. der Person) Nyâyas. 3,5,29.

°अपनुद् Adj. *vertreibend, verscheuchend.*

अपनेतर् Nom. sg. *Verscheucher.*

अपनेतव्य Adj. *fortzuführen.*

अपनेय Adj. *zu verscheuchen, — entfernen* Spr. 399.

अपनेष्ट् 1) *Adj. *verscheuchend* in लोकापनेष्ट् Mânav. 3,64,5. — 2) m. a) *Fortitreibung, Abweisung, Zurückweisung.* — b) *Verscheuchung, Entfernung* Spr. 7765. so v. a. *Sühnung.*

अपनेतृ 1) Adj. *vertreibend, entfernend.* — 2) n. *das Vertreiben, Verscheuchen, Entfernen.*

अपनेय Adj. *fortzutreiben, zurückzuweisen.*

अपन्थदायिन् Adj. *nicht aus dem Wege gehend, den Weg für sich in Anspruch nehmend* Gobh. 3,2,16.

अपन्थन् und अपन्था s. अपथ.

अपभाग्य Adj. *dessen Haus nicht gefallen ist.*

अपभद् Adj. *dem die Zähne noch nicht ausgefallen sind* Gaut. 17,31.

अपभद्दन्त् Adj. (f. °दती) dass. TS. 2,1,8,7. TBr. 1,3,6,5.

अपभ्याख्य Adj. *ungeziemend.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Kâtj. Çr. 25,4,9.

अपपाठ m. 1) *Verstoss beim Recitiren.* — 2) *fal-*

scher Wortlaut, falsche Lesart.

अपपात्र (Âpast. 1,3,35) und °पात्रित Adj. vom Gebrauch der Geschirre ausgeschlossen.

अपपाद्त्र Adj. ohne Fussbekleidung.

अपपित्व n. Trennung, Entfernung.

अपपीडा f. plötzlicher und lebensgefährlicher Krankheitsanfall Râǵat. 8,2000.

*अपपूत n. P. 6,2,187.

अपप्रजाता Adj. f. die eine Fehlgeburt gemacht hat.

अपबर्हिस् Adj. ohne Barhis-Abschnitt.

अपभय Adj. (f. या) furchtlos. प्रजापतेस्तनूः Âçv. Çr. 8,13,13.

अपभरणी f. Pl. das letzte Mondhaus.

अपभर्तर् Nom. ag. Hinwegnehmer.

अपभर्तवै Dat. Inf. hinwegzunehmen ṚV. 10,14,2.

*अपभाषण Adj. eine falsche d. i. fremde Sprache redend.

अपभी Adj. furchtlos.

अपभूति f. das Nichtgerathen.

अपभ्रंश m. 1) Herabfall, Sturz. — 2) falsche sprachliche Form. — 3) ein best. gering geachteter Dialect. Dazu Nom. abstr. °ता f.

अपभ्रष्ट Adj. verdorben (Sprache), provinciell.

अपम 1) Adj. der entfernteste, letzte. — 2) m. Declination eines Planeten.

अपमङ्गल (Conj.) Adj. Unheil bringend.

अपमज्या f. Sinus der Declination Goladh. 7,47.

अपमण्डल n. Ekliptik.

अपममण्डल n. dass. Goladh. 6,9. 7,16.

अपमर्ण n. विश्वोरूप° Name eines Sâman.

अपमर्द m. feuchter Schmutz.

अपमर्श m. (adj. Comp. f. या) Berührung.

अपमल Adj. rein Spr. 4019, v. l.

अपमश्चिञ्चिनी f. = अपमज्या Ganit. Taitt. 40.

अपमान m. und weniger gut n. Verachtung, Geringschätzung.

अपमानिन् Adj. geringachtend, verschmähend.

अपमारिन् Adj. wegsterbend, hinsiechend.

1. अपमार्ग m. Abweichung.

2. अपमार्ग m. Seitenweg.

अपमार्जन 1) Adj. abweichend, entfernend, zu Nichte machend. — 2) n. a) das Abwischen, Reinigen Gaut. 2,2. — b) Reinigungsmittel Suçr. 2,357,7.

अपमित्य und *अपमित्यक n. Schulden.

*अपमुख P. 6,2,186.

अपमूर्धन् Adj. kopflos.

अपमृग Adj. wildlos 107,11.

अपमृत्यु m. grosse Todesgefahr.

अपमेघोदय Adj. ohne Wolkenaufzug Kumâras. 6,54.

अपयश n. Unehre, Schande 184,20. Venis. 11,2.

अपयस्य Adj. ohne Milchknollen.

अपयातव्य n. impers. aufzugiehen.

अपयान n. 1) Rückzug, Flucht. — 2) das Weichen, zu Schanden Werden. — 3) Declination (astron.) Comm. zu Âryabh. 1,6. 4,1.

अपयोधरसंसर्ग Adj. (f. या) wobei keine Berührung der Brüste stattfindet Rasik. 12,68.

अपरपदीक्षित m. v. l. für अपप्दी°.

1. अपर 1) Adj. (f. या) a) der hintere, weiter gelegen. — b) der spätere M. 9,39. — c) der folgende. — d) westlich. ततस् westlich davon 218,31. — e) nachstehend, geringer, niedriger. — f) ein anderer. किमपरम् was Anderes? und auch so v. a. was thut dieses zur Sache? gleichviel. Ein anderer als (Abl.; ausnahmsweise Gen. Spr. 7036); der andere, ein anderer, — zweiter (bei Vergleichungen); im Gegens. zu स्व ein fremder. Gegenüber von एक, अन्य oder क mit चिद् der eine — der andere. Entgegengesetzt. Gegenüber von अप्रुचि so v. a. rein Spr. 6322, von मत्तोपस् so v. a. geringer 5692. — g) absonderlich, aussergewöhnlich 176,1. — 2) m. Hinterfuss des Elephanten Çiç. 5,18. — 3) f. या a) *Westen. — b) *Hintertheil des Elephanten. — c) Nachgeburt (v. l. अपरा). — d) *Uterus. — 4) *n. Hintertheil des Elephanten.

2. अपर् n. und अपरी f. Zukunft.

*अपरकान्यकुब्ज m. N. pr. eines Dorfes im Westen von Kânjak. Adj. dort befindlich.

अपरकार्य n. ein später zu vollbringendes Geschäft Spr. 5012.

अपरकाल Adj. von späterer Zeit. Davon Nom. abstr. °त्व n. Kâty. Çr. 5,4,30. 9,13,10.

*अपरकाशकृत्स्न m. Pl. die im Westen wohnenden Schüler des Kâçakṛtsna.

अपरकाशि m. Pl. die westlichen Kâçi MBh. 6,9,42.

अपरकुत्ति m. Pl. die westlichen Kunti MBh. 6,9,43.

*अपरकृष्णमृत्तिका f. N. pr. eines Dorfes.

अपरगोदानीय m. N. pr. eines Dvîpa.

अपरचीन m. Pl. die westlichen Kîna.

अपरज Adj. später geboren.

अपरजन m. Sg. und Pl. die westlichen Völker Gor. Bh. 2,6,16.

अपरजलधि m. der westliche Ocean Kâd. II,37,1.

अपरतस् Adv. 1) an einem andern Orte. — 2) auf der Westseite Çulbas. 3,71.

अपरताल N. pr. einer Gegend.

*अपरति f. = अवरति.

अपरत्र Adv. 1) an einem andern Orte, anderswohin Bâlar. 2,97. — 2) im andern Falle.

*अपरत्रिगर्तक Adj. Maṇḍan. in Ind. St. 13,372.

अपरत्व und °क n. in der Phil. das Nichtfernsein.

अपरथा Adv. anders.

*अपरदक्षिणम् Adv. südwestlich.

अपरदिश् f. Westen Spr. 7639.

अपरनन्दा f. N. pr. eines Flusses.

अपरपक्ष m. Pl. die zweite Hälfte eines Mondmonats. Davon Adj. *अपरपक्षीय.

*अपरपञ्चाल m. Pl. die westlichen P.

*अपरपर Adj. Pl. = अपरे च परे च.

अपरपर्पट m. Pl. N. pr. eines Volkes.

अपरपर्वत m. Pl. v. l. für अपरपर्पट.

*अपरपाञ्चालक Adj. von अपरपञ्चाल.

अपरपुरुष m. Nachkomme Çat. Br. 10,3,5,11.

अपरबल्हव m. Pl. die westlichen Bâhlava MBh. 6,9,62.

अपरभाव m. Folge.

1. अपरम् Adv. 1) in der Folge, künftighin 29,1. darauf, nachher 40,8. ततो ऽपरम् 25,17. — 2) ferner, überdies, noch. अपरं च 140,13. — 3) westlich von (Abl.).

2. अपरम् Adv. künftig.

*अपरमागधक Adj. Maṇḍan. in Ind. St. 13,384.

*अपरयायात n. Titel einer Erzählung.

अपरयोग Adj. ohne andere Zuthat, unvermischt Âpast. 1,17,30.

अपररात्र m. die zweite Hälfte der Nacht.

अपरवक्त्र n. ein best. Metrum.

अपरवत्त् Adj. ohne ein Folgendes.

*अपरविदेह m. Pl. die westlichen Videha.

अपरशुवृक्ण Adj. nicht mit einem Beile abgehauen TS. 5,1,10,1. Çat. Br. 6,6,2,5.

अपरशैल m. Pl. N. pr. einer buddh. Schule.

अपरश्वस् Adv. übermorgen Gobh. 4,2,1.

अपरसक्थ n. Hinterschenkel.

अपरसद् Adj. hinten sitzend Târpya-Br. 1,5,2.

*अपरसमम् Adv. gaṇa तिष्ठद्वादि in der Kâç.

*अपरस्पर Adj. Pl. ununterbrochen.

अपरस्परसंभूत Adj. nicht Eines aus dem Andern entstanden.

*अपरहैमन Adj. auf die zweite Hälfte des Winters bezüglich u. s. w.

अपराग m. Abneigung, feindliche Gesinnung.

अपराग्नि m. Du. das westliche und südliche Feuer.

अपराङ्ग n. Theil eines Andern. Davon Nom. abstr. °त्व n. Ind. St. 4,276.

अपराङ्मुख Adj. nicht den Rücken kehrend.

अपराजयिन् Adj. niemals verlierend (im Spiele).

अपराजित 1) Adj. (f. आ) *a) unbesiegt, unbesiegbar, unüberwindlich. — b)* दिश् *Nordosten.* — 2) m. *a) ein best. giftiges Insect. — b) *Bein. Vishṇu's und Çiva's. — c) N. pr. α) eines Rudra. — β) eines Schlangendämons. — γ) eines Sohnes des Kṛshṇa. — δ) eines Wesens im Gefolge Padmapāṇi's. — c) *Pl. einer Klasse von Göttern bei den Gaina. — ζ) eines mythischen Schwertes.* — 3) f. आ *a) *Clitoria Ternatea Lin., Marsilea quadrifolia Lin., Sesbania aegyptiaca Pers. — b) ein best. Metrum. — c) die 10te Nacht im* Karmamāsa Ind. St. 10,296. *— d) eine Form der* Durgā. *— e) ein zehnjähriges nicht menstruirendes Mädchen, welches bei der* Durgā-*Feier diese Göttin vertritt. — f)* N. pr. *eines Wesens im Gefolge der* Durgā. *— g)* N. pr. *der Burg* Brahman's Kaṭhop. Up. 2,5,2. — 4) n. = 3) *g)* Kauṣ. Up. 1,3,5.

अपराजिष्णु Adj. *niemals unterliegend.*

*अपराढपृषत्क Adj. *dessen Pfeil das Ziel verfehlt, ungeschickt im Bogenschiessen.*

अपराद्धि f. *Versehen, Missgriff.*

*अपराह्वेय Adj. = अपराढपृषत्क.

अपराध m. (adj. Comp. f. आ) *Vergehen, Versehen, Fehler, Schuld; Beleidigung.*

अपराधभञ्जनस्तोत्र n. Titel einer *Hymne.*

*अपराधय gaṇa ब्राह्मणादि.

अपराधिक Adj. = अपराधिन् und zugleich ohne Rādhikā Spr. 7765.

अपराधिता f. Nom. abstr. von अपराधिन्.

अपराधिन् Adj. *eines Vergehens schuldig, der Jmdn beleidigt hat.*

अपराधीन Adj. *von keinem Andern abhängig* Çat. Br. 11,5,7,1.

अपरान्त 1) Adj. *im äussersten Westen wohnend, —befindlich.* — 2) m. *a) das Land im äussersten Westen.* Pl. *die Bewohner desselben. — b) Ende, Schluss. — c) Tod. — d) Untertheil des Hinterfusses eines Elephanten* Cāç. 11,7. Kir. 7,37.

अपरान्तक 1) m. Pl. *die Bewohner des äussersten Westens.* f. अपरान्तिका. — 2) f. °न्तिका *ein best. Metrum.* — 3) n. *ein best. Gesang.*

अपरापरार्ण Adj. *ohne Nachkommenschaft* AV 12,5,45.

अपरापरोत्पत्ति f. *Entstehung Eines nach dem Andern* Nyāyas. 3,2,11. Comm. zu 15.

*अपरापकारणा f. gaṇa ब्रह्मादि in der Kāç.

अपराभाव m. *das Nichtunterliegen, Nichtverkommen.*

अपराभूत Adj. *nicht unterlegen, — verkommen.*

अपरार्क m. N. pr. eines Commentators und eines Werkes.

अपरार्ध n. *die andere Hälfte* Çaut. 8.

अपराशा f. *Westen* Ind. St. 14,328.

अपरासिक्त Adj. *nicht verschüttet, — vorbei gegossen.*

अपराकृत Adj. *unvertrieben* AV. 18,4,38.

अपराह्ण m. *Nachmittag.*

*अपराह्णक m. ein Mannsname.

*अपराह्णतन und *अपराह्णेतन Adj. *nachmittägig.*

अपरिक्रम Adj. *der nicht umhergehen kann* R. 2,63,40.

अपरिक्रामम् Absol. *ohne umherzugehen.*

अपरिक्लिष्ट 1) Adj. *nicht leidend, — schwächlich* (Kuh) Jāān. 1,208. — 2) °म् Adv. *nicht ungern, gern* MBh. 8,2,62.

अपरिक्लेश m. *Wohlergehen* Mahābh. 24,14. 25,1.

अपरिक्षत Adj. *unverletzt* Çiç. 72.

अपरिगणित Adj. *nicht aufgezählt, — aufgeführt.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

अपरिगण्य Adj. *nicht zu berechnen, — genau anzugeben.*

अपरिगत Adj. *unbekannt, unerforschlich* Kād. 90,19.

1. अपरिग्रह m. 1) *das Nichtumfassen, Nichteinschliessen* Comm. zu TS. Prāt. 16,29. — 2) *Besitzlosigkeit* 285,28.

2. अपरिग्रह Adj. 1) *besitzlos.* — 2) *unbeweibt* Kumārās. 1,54.

अपरिचारक Adj. *ohne Pfleger.*

अपरिचित Adj. *unbekannt, mit Jmd nicht vertraut* Kād. 117,3. 119,1. Mallin. zu Kir. 3,2. 21.

अपरिच्छद Adj. *ohne Gefolge, — Reisezeug* 169,15.

अपरिच्छिन्न Adj. *unbegrenzt* 261,23. Spr. 300.

अपरिच्छेद m. *Mangel einer Entscheidung* Çiç. 100.

अपरिज्ञात Adj. *unreif geboren, nicht lebensfähig zur Welt gekommen.*

अपरिज्ञातपूर्व Adj. *früher nicht gekannt* MBh. 13,23,20.

अपरिज्यानि f. *das nicht zu Schanden Werden.* इष्टापूर्तस्य *eine best. Spende.*

अपरितोष Adj. *unbefriedigt.*

अपरित्याग m. *das Nichtaufgeben, das Nichtfahrenlassen* 279,13.

अपरित्याज्य Adj. *nicht aufzugeben, — fahren zu lassen* Kātyār. 3,37.

1. अपरिनिष्ठान n. *das nicht ganz fest Fixirtsein* J. R. A. S. 1863.

2. अपरिनिष्ठान Adj. *ohne Endziel* Comm. zu Nyāyas. 3,2,42.

अपरिपक्व Adj. *nicht ganz reif* (Frucht, Geschwür, Verstand).

अपरिपर Adj. *keinen Umweg machend* Maitr. S. 3,7,7. 4,8,5.

अपरिपादिन् Adj. *dem Nichts zustösst* (von einem Schiffe) Mantrabr. 2,5,14.

अपरिपूत Adj. *ungereinigt* (Korn) M. 8,330.

अपरिभक्त m. *das Nichtumgehen Jmds beim Essen,* N. einer best. Begehung Lāṭy. 3,2,1.

अपरिभिन्न Adj. *nicht zerbröckelt* Çat. Br. 5,3,2,7.

अपरिमाण n. *Unbegrenztheit* Gaim. 6,4,36.

अपरिमित Adj. *ungemessen, unbegrenzt, von unbestimmtem Maasse u. s. w.* Çelokap. 1,99.

अपरिमितधा Adv. *in unzählbaren (-bare) Theilen (Theile).*

अपरिमितविध Adj. *unbestimmt wie vielfach* Çat. Br. 10,2,2,17.

अपरिमितालिखित Adj. *unbestimmt mit wie viel Strichen versehen* Çat. Br. 8,7,2,17. Kāṭy. Çr. 16,4,25.

अपरिमेय Adj. *unzählbar, unzählig* Hālātīk. 49,5.

*अपरिम्लान m. *rother Kugelamaranth.*

*अपरियाणि f. *das Nichtumhergehenkönnen* (als Verwünschung).

अपरिलोप m. *Nichteinbusse* ṚV. Prāt. 1,26 (16).

अपरिवर्गम् Adv. *ohne Ausnahme.*

अपरिवक्य Adj. *nicht zu tadeln* Gaut. 8,13.

अपरिविष्ट Adj. *nicht umhüllt.*

अपरिवीत Adj. dass.

अपरिवृत Adj. *unumfangen, unumschlossen; uneingehegt* Gaut. 12,28.

अपरिशङ्कित Adj. *nicht geahnt* Spr. 196.

अपरिप्लुत Adj. *ungereinigt, unrein* (eig. und übertr.) Suçr. 2,190,11.

अपरिशेष Adj. *ohne Rest, allumfassend.*

अपरिष्वम् Adv. *recht stark, — fest* (umarmen) Uttarar. 108,18 (147,3).

अपरिसंवत्सर Adj. (f. आ) *kein volles Jahr bestehend* Āpast. 1,10,11.

अपरिसंख्यान n. *Unzählbarkeit, unendliche Verschiedenheit* Nyāyas. 3,1,15.

अपरिसंख्येय Adj. *unzählbar, unendlich verschieden* Comm. zu Nyāyas. S. 1, Z. 10. Davon Nom. abstr. °त्व n. ebend.

अपरिसमाप्तिक Adj. *endlos.*

*अपरिस्कन्दम् Absol. *ohne umherzuhüpfen* Bhaṭṭ. 9,75.

अपरिक्त Çiç. 69,12 fehlerhaft für अपरिक्त.

अपरिहार m. *Nichtvermeidung* 279,21.

अपरिहार्य Adj. *nicht zu vermeiden* Gaut. 8,13. Karaka 1,11. Spr. 2383.

अपरिक्त n. *ein noch nicht getragenes, reines*

Kleid Āpast. 1,16,20.

अपरिक्रुत Adj. *nicht vergeuden* Çiç. 69,12 (Conj.).

अपरिक्रुत Adj. *unbeschädigt, ungefährdet.*

अपरीक्षित Adj. *unüberlegt, unbesonnen* (von Sachen und Personen). °कारक n. Titel des 3ten Buches im Pañcat. nach der ed. Bomb.; °कारणीय und °करित n. (wohl °कारित) bei Kos.

अपरीत 1) Adj. *unbezwungen, unbezwinglich.* — 2) m. Pl. N. pr. eines Volkes.

अपरीवृत Adj. *unumschlossen* ṚV. 2,10,2.

अपरुष् Adj. *frei von Zorn.*

अपरुष Adj. (f. आ) *nicht barsch, — roh.*

अपरूप n. *Missgestalt, Missgeburt.*

अपरेण Präp. *hinter; westlich von* (mit Acc.).

*अपरेतरा f. *Osten.*

अपरेद्युस् Adv. *am folgenden Tage.* संप्राप्ते *nachdem der folgende Tag gekommen war.*

*अपरेद्युकामशम Adj. Ind. St. 13,393.

अपरोक्ष 1) Adj. *vor Augen liegend, wahrnehmbar.* — 2) °क्षम् Adv. *im Angesicht von.* — 3) अपरोक्षात् *vor aller Augen, offenbar.* — 4) अपरोक्षे *in Jmds Beisein* 242,15.

अपरोक्षत्व n. *das vor Augen Stehen* 276,9.

अपरोक्षय्, °यति *sich von Etwas* (Acc.) *durch Augenschein überzeugen* 43,3.

अपरोक्षानुभव und अपरोक्षानुभूतिसुधार्णव m. Titel einer Schrift.

अपरोद्धृ Nom. sg. *Abhalter.*

अपरोध m. *Ausschluss, Verbot,* in अनप°.

अपरोधक Adj. *abhaltend* Maitr. S. 2,2,1.

अपर्कपक्ष m. *ein best.* Ekāha Çāṅkh. Ça. 19,8,33.

अपर्ण 1) Adj. *blattlos.* — 2) f. आ Bein. der Umā. 1. अपर्तु m. *nicht die rechte Jahreszeit* Gaut. 16,10.24. Āpast. 1,11,27.31.39.

2. अपर्तु Adj. *unzeitig; nicht der Jahreszeit entsprechend.* Adv. *ausserhalb der Jahreszeit* Gaut. 3,21.

*अपर्य्, अपर्यति Denom. von अपर्.

अपर्यग्निकृत Adj. *den der Feuerbrand nicht umkreist hat* Çat. Br. 12,9,3,9.

अपर्यन्त Adj. 1) *unbegrenzt* 43,28. — 2) *mit Etwas nicht zu Ende (Stande) kommend* Lalit. 167,12.

अपर्याप्तात Adj. *kein Jahr alt* (Korn) Suçr. 1,199,17.

अपर्याप्त Adj. *nicht genügend, — ausreichend.*

अपर्याप्तवत् Adj. *nicht vermögend* (mit Inf.) Raghu. 16,28.

अपर्युषित Adj. 1) *ganz frisch, — neu* (eig. und übertr.) Vṛṣṇ. 86,19. 89,17. — 2) *nicht alt geworden, alsbald getilgt* (Sünde) MBh. 1,170,21.

अपर्व्वक Adj. *ohne Gelenk.*

अपर्वतनदीवृत Adj. *ohne Berge, Flüsse und Bäume* R. ed. Bomb. 4,43,19.

*अपर्वदण्ड m. *ein best. Rohr* Bhâvapr. 8,75.

अपर्वन् n. 1) *eine Stelle, wo kein Gelenk ist,* 1,10. — 2) *kein natürlicher Haltepunkt in einer Erzählung* Kām. Nītis. 5,44. — 3) *ein Tag, der kein Parvan ist, ein gewöhnlicher Tag.* — 4) *die Zeit, da keine Sonnen- oder Mondfinsterniss Statt finden sollte,* MBh. Malav. Bālc. P.

अपर्वनिपुण Adj. Kām. Nītis. 11,10 *vielleicht fehlerhaft für* अपार्व°.

*अपल n. *Koth.*

अपलताभवन Adj. (f. आ) *ohne Lauben.*

अपलाप m. 1) *Läugnung, Verneinung.* — 2) *Zuneigung.* — 3) *Achselhöhle* Bhāvapr. 1,58.

अपलापिन् Adj. *verschweigend, verhehlend.*

अपलाल m. N. pr. eines Rākshasa.

अपलाश Adj. *unbelaubt.*

*अपलाषिका f. *Durst.*

*अपलाषिन् und *अपलाषुक Adj. *frei von Verlangen.*

अपलित Adj. *nicht ergraut.*

*अपलुपम् Acc. Inf. *abzureissen.*

अपल्यूलनकृत Adj. *ungeheizt.*

अपवक्तृ Nom. ag. *Abwehrer.*

अपवक्त्र und °क n. *ein best. Metrum.*

अपवत्स Adj. (f. आ) *kalbios.*

*अपवन n. *Park.*

अपवत्त् Adj. *wässerig.*

अपवमान m. *kein* Pavamāna *genanntes* Stotra. Loc. *ausser beim* P. St. Kāṭh. Ça. 11,1,27.

अपवरक m. n. *Schlafgemach.*

अपवर्ग m. 1) *Abschluss, Ende* 227,25. — 2) *die letzte Befreiung der Seele, endliche Erlösung* 83,28. — 3) *der Ort, wo die endliche Erlösung Statt findet,* Bālc. P. 5,20,45. — 4) *plötzliches zu Nichts Werden.* — 5) *Gabe, Geschenk.* — 6) *Beschränkung* (einer Regel) Çulbas. 2,30.

अपवर्जन n. 1) *das Beschliessen, Beendigen.* — 2) *das Abtreten, Geben* (z. B. einer Tochter zur Ehe). — 3) *das Verlassen.* — 4) *die letzte Befreiung der Seele.*

अपवर्ण Adj. *fehlerhaft dem Laute nach.*

अपवर्त m. 1) *der zur Reduction angewandte Divisor, der grösste gemeinschaftliche Divisor zweier Grössen.* — 2) *Reduction durch Division ohne Rest* Bhâsk. 39. 40.

अपवर्तन n. 1) *Umkehr, Flucht.* — 2) *das Wegrücken, Entfernen.* — 3) *das Entziehen.* — 4) und 5) = अपवर्त 1) und 2) Colebr. Alg. 153.

अपवर्तिका f. Schurz.

अपवर्त्य Adj. *durch Division auf die geringsten Grössen zu reduciren* Bhâsk. 46.

अपवाचन n. in अनप°.

अपवाद् m. 1) *Widerlegung* 257,31. — 2) *Aufhebung, Zurücknahme; Ausnahme* 227,15. 228,11. 29. 238,19. — 3) *Tadel, üble Nachrede.* — 4) *Befehl, Geheiss* Kām. 14,27.

अपवादक Adj. *aufhebend, annullirend* Comm. zu TS. Prāt. 14,5. 6. तत्पवादकत्व n. Nom. abstr. ebend.

°अपवादिन् Adj. *tadelnd.*

अपवाद्य Adj. *was aufgehoben, — annullirt wird* Comm. zu TS. Prāt. 14,5.

*अपवारण n. *das Verbergen, Verstecken.*

अपवारितम्, °तकेन und °वार्ग (307,25) Adv. *im Drama im Geheimen, so dass es nur die zunächst betheiligte Person hört oder sieht.*

अपवार्ण m. 1) *das Verlöschen.* — 2) *eine best. Pflanze,* = पवास

अपवार्क् m. 1) *Abfluss.* अपवार्क्तस् *auf der Seite des Abflusses.* — 2) *Wegführung.* वसिष्ठस्य oder वसिष्ठाप° N. pr. einer Oertlichkeit. — 3) *Abnahme, Verminderung.* — 4) *ein best. Metrum.* — 5) Pl. N. pr. eines Volkes.

अपवार्क्क m. = अपवार्क् 3).

अपवार्क्न n. 1) *das Wegführen.* — 2) *Abnahme, Verminderung.*

अपवार्क्य Adj. *wegzuführen.*

अपविद्धत Adj. *unverletzt.*

अपविघ्न Adj. *frei von Hindernissen* Rāgat. 3,38. कच्चित्तापविघ्नं ते *geht es ohne Hindernisse bei dir her?*

अपविद्ध Partic. von व्यध् mit अप.

*अपविषा f. *Kyllingia monocephala* Lin.

*अपवीण P. 6,2,187.

अपवीरवत् Adj. *nicht mit einem Speere bewaffnet.*

अपवृक्तत्व n. *das Fertigsein, Nichts mehr zu thun Haben* Comm. zu Kāṭh. Ça. 493,24. 528,19.

अपवृज Adj. in अनप°.

1. अपवृत्त n. *Ekliptik* Golâdh. 8,69. 11,3.

2. अपवृत्त Adj. *von schlechtem Benehmen* 106,18.

अपवृत्ति f. *das Ablaufen, Abrutschen* Spr. 52.

अपवेध m. *fehlerhafte Durchbohrung.*

अपव्याख्या f. *falsche Erklärung.*

अपव्यापार Adj. *ohne Beschäftigung, — Amt.*

अपव्रत Adj. 1) *ungehorsam.* — 2) *das gewohnte Thun aufgebend.*

अपशङ्कम् Adv. *furchtlos.*

अपशब्द m. 1) *üble Nachrede* Spr. 2911. 7854. — 2) *verderbene Wortform, ungrammatische Sprache* ebend.

अपशब्दखण्डन n. Titel eines Werkes.

अपशर्व् Adj. *für das Vieh nicht dienlich.*

अपशशितिलक Adj. *ohne Mond als Stirnmahl.*

अपशस्त्र Adj. *waffenlos.*

अपशिरस्, अपशीर्ष und अपशीर्षन् Adj. *kopflos.*

1. अपशु m. *zum Opfer untaugliches Vieh* Nâigam. 1,1,62. Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. ebend.

2. अपशु Adj. *ohne Vieh, — Opferthier* Âçv. Grhj. 4, 8,33.

अपशुघ्नी Adj. f. *kein Vieh tödtend.*

*अपशुच् m. *die Seele.*

अपशुष्क Adj. (f. आ) *abwendig* (Comm.).

अपशूद्र m. *kein* Çûdra Gaim. 6,1,33.

अपशूल Adj. *ohne Spiess.*

अपशाक 1) Adj. *kummerlos.* — 2) *m. *Jonesia Asoka Roxb.*

अपशादध्वन् und अपशाद्ध्वन् Adj. *nicht zurückbleibend, — zu kurz kommend* Maitr. S. 3,9,4.

1. अपश्चिम Adj. *nicht der letzte.*

2. अपश्चिम Adj. *der allerletzte, äusserste.* °म् Adv. *zum allerletzten Mal* Mṛicch. 155,12.

अपश्य Adj. *nicht sehend.*

अपश्यना f. *das Nichtsehen* (buddh.).

अपश्यत्त् Adj. *nicht sehend* Mṛicch. 111,3.

अपश्रय m. *Polster.*

अपश्री Adj. *der Schönheit beraubt.*

अपश्रुति Adj. *den Ohren unangenehm.*

*अपष्ठ m. n. *Spitze des Wiederhakens, mit dem ein Elephant geleitet wird.*

अपसु 1) *Adj. a) *entgegengesetzt.* — b) *der linke.* — 2) Adv. a) *in verkehrter Weise, falsch* Çiç. 15,17 (अपसु प° zu lesen). — b) * *tadellos.* — c) * *schön, reizend.* — 3) *m. *Zeit.*

*अपसुर und *अपसुल Adj. *entgegengesetzt.*

1. अपस् n. 1) *Werk, Handlung,* insbes. *das heilige Werk am Altar.* — 2) *bewegliche Habe.*

2. अपस् 1) Adj. *werkthätig, werkkundig.* — 2) f. Pl. a) *die Finger.* — b) *die drei Göttinnen der heiligen Rede.*

3. अपस् Adj. *aqnosus.*

अपसद् m. *ein Ausgestossener, der Schlechteste unter.* विष्किराप° *ein niederträchtiger Vogel* Kâd. 218,21. — Pl. *Kinder aus gemischten Ehen, wenn der Vater einer niedrigeren Kaste als die Mutter angehört.*

*अपसमम् Adv. gaṇa तिष्ठद्वादि. v. l. अपरसमम्.

अपसर m. 1) wohl *das Abgehen von Etwas* (in अनप°). — 2) *Entfernung, Distanz* Golâdh. 13,26.

अपसरण n. *das Fortgehen, Rücken* Spr. 408. °र्तृ Çat. Br.

*अपसर्जन n. 1) *das Verlassen.* — 2) *das Spenden.* — 3) *die letzte Befreiung der Seele.*

अपसर्प m. *Späher* Bâlar. 13,2.

अपसर्पण n. *das Fortgehen, Sichentfernen, Weichen.* Mit प्रति *das Zurückkehren nach.*

अपसर्पिणी f. = अवसर्पिणी.

अपसलवि und अपसलेस् Adv. 1) *nach links hin.* — 2) *mit der Stelle zwischen Daumen und Zeigefinger.*

अपसव्य Adj. 1) *nicht der linke, der rechte.* °म् mit कर् *Jmdm* (Acc. und Loc.) *die rechte Seite zukehren und die heilige Schnur auf die rechte Schulter hängen.* — 2) in der Auguralkunde von *rechts nach links gerichtet, zur Linken stehend, nach links sich bewegend.* Dazu Adv. °म् und °सव्येन *zur Linken, von rechts nach links.* — 3) **entgegengesetzt* (= 2).

अपसव्यवत् Adj. *wobei die heilige Schnur auf der rechten Schulter hängt.*

अपसार m. *Ausgang, Ausweg.*

अपसारण n. *das Entfernen, Fortlassen.*

अपसारिन् Adj. *abnehmend, sich vermindernd.*

अपसार्य Adj. *fortzuschicken, zu entfernen.*

*अपसार्वसेनि Adv. *mit Ausnahme von* Sârvaseni Kâç. zu P. 6,2,33.

अपसिद्धान्त m. *eine Behauptung oder ein Dogma im Widerspruch mit dem eigenen System* Nâigam. 5,2,1.24. Sarvad. 13,4.

अपसी s. 2. अपस्य.

*अपसीर P. 6,2,187.

अपसृति f. *Entfernung, Distanz* Golâdh. 13,27.

अपसृप्ति f. *Fortgang, Weggang aus* (Abl.).

*अपसौवीरम् Adv. *mit Ausnahme von* Sauvîra Kâç. zu P. 6,2,33.

अपस्कम्भ m. *Befestigung.*

अपस्कर m. 1) *Theil eines Wagens.* Auch n. — 2) *Excremente* LA. 4,6. — 3) * *Schamtheile.*

अपस्खल m. *das Ausgleiten.*

अपस्तम्ब und °स्तम्भ m. *ein luftführendes Gefäss an der Seite der Brust* Bhâvapr. 1,58.

अपस्नान n. 1) *Wasser, in dem sich ein Anderer gebadet hat.* — 2) * *Abwaschung nach einem Todesfall.*

अपस्पति m. N. pr. eines Sohnes des Uttânapâda.

अपस्पर्श Adj. (f. आ) *unempfindlich.*

1. अपस्पृश् Adj. *nicht hart berührend, — weh thuend.*

2. अपस्पृश् Adj. *sich nicht berühren lassend,* in अनप°.

*अपस्फोट n. P. 6,2,187.

अपस्फुर्, अपस्फुर (in अनप°) und अपस्फुरत् (in अनप°) Adj. *wegschnellend, ausschlagend.*

अपस्मय Adj. *ohne Hochmuth.*

अपस्मार m. (*Verlust des Bewusstseins*) *Besessenheit; Fallsucht* Karaka 2,8. 8,8.

अपस्मारिन् Adj. *besessen; von Fallsucht behaftet.*

अपस्मृति Adj. 1) *keine Erinnerung von Etwas habend.* — 2) *an Etwas nicht denkend, zerstreut.* — 3) *kein klares Bewusstsein habend, ausser sich.*

अपस्य्, °स्यति *thätig sein.*

1. अपस्य 1) Adj. *geschäftig.* — 2) अपस्या f. *Geschäftigkeit, Thätigkeit.*

2. अपस्य 1) Adj. अपस्मिष (f. अपस्मी) *aquosus.* — 2) f. ई Bez. *bestimmter Backsteine.*

अपस्यु Adj. *geschäftig.*

अपस्वान m. *Orkan* Âpast. 1,11,30.

°अपक् Adj. (f. आ) *abwehrend, vertreibend, zu Nichte machend* 72,18. 101,12. Spr. 7853.

अपकृतपाप्मन् Adj. *vom Uebel befreit* Çat. Br. 2,1,3,4. 5,2,3,19.

अपकृति f. *Abwehr, Vertreibung.*

अपकृन्तन n. *das Abhalten,* in अनप°

अपकर्तृ Nom. sg. (f. °कर्त्री) *Abwehrer, Vertreiber.*

अपकृष्ण n. 1) *das Fortfragen, Entwenden.* — 2) *das Weiterbefördern* (eines Flüchtlings) Mṛicch. 111,9. — 3) *das Entfernen, Vertreiben, zu Nichte Machen.* अमाप° *der Nüdigkeit* Kâd. II,36,13.

अपकृष्म् Adj. *nicht verderblich* Taitt.-Br. 12, 13,1.

अपकर्त m. = अपकर्तृ *Wegnehmer.*

अपकर्तृ Nom. sg. 1) *Hinwegführer.* — 2) *Wegnehmer, Entwender.* — 3) *Entferner, zu Nichte Macher.* — 4) N. pr. eines Schlangendämons.

अपकर्तव्य Adj. *hinwegzuführen* 152,3.

अपकर्ष Adj. *keine Freude verrathend* (Blick) Kâd. II,60,19.

*अपकल P. 6,2,187, Sch.

अपकस्त m. *Stoss mit der Hand* (*Rücken der Hand* Comm.).

अपकस्तर्, °यति *von der Hand schlagen, von sich stossen, zur Seite schieben, abschütteln, zurückweisen* Sarvad. 124,7. °कस्तित Partic. Kâd. 227,15. 262,20.

अपकानि f. *das Schwinden.*

अपकार m. 1) *das Fortreissen, Mitsichreissen.* — 2) *Fortnahme, Entwendung, Raub.* — 3) *Verscheuchung, Entfernung.* — 4) *Verheimlichung, Verläugnung* Çâk. 13,21.22. — 5) *Vorenthaltung.* — 6) *ein abgerissenes Stück.* — 7) *Verlust.*

अपकारक Adj. 1) *entwendend, stehlend, Dieb.* — 2) *verheimlichend, verläugnend.*

अपकारण n. *das Wegführenlassen* Spr. 7312, v. l.

अपहारवर्मन् m. N. pr. eines Mannes.

अपहारिन् Adj. 1) *mit sich fortreissend* (auch in übertr. Bed.). — 2) *wegnehmend, entwendend.* — 3) *entfernend, zu Nichte machend.* — 4) *verheimlichend, verläugnend.*

अपहास m. 1) *spöttisches Lachen.* — 2) **Lachen ohne Veranlassung.*

अपहास्य Adj. *zu verlachen,* — *verspotten.*

अपहिंकार Adj. *ohne Silbe* हिङ्.

अपहृति f. *das Fortnehmen, Entfernen* Spr. 7759.

अपह्नव m. 1) *Läugnung, das in Abrede Stellen* 242,1. — 2) *Verhüllung, Einkleidung.* — 3) *Genugthuung* Çat. Br. — 4) **Zuneigung.*

अपह्नुति f. *Läugnung* und auch *Verhüllung, Einkleidung* (als eine best. rhet. Figur) Vimśa 4,3,5.

अपह्नोतृ Nom. sg. *Läugner, etwas in Abrede stellend.*

अपक्षास m. *Verminderung.*

अपक्रेपण n. *das Beschämen.*

अपांवत्स m. *ein best. Stern.*

अपाक् s. अपाञ्च्.

1. अपाक Adj. *von fern kommend, aus der Ferne sichtbar.*

2. अपाक m. *Unverdaulichkeit.*

3. अपाक Adj. *unreif* (Geschwüre u. s. w.).

अपाकचक्षस् Adj. *fernglänzend.*

अपाकज Adj. (*nicht gereift*) *ursprünglich, natürlich.*

अपाकरण n. 1) *das Wegtreiben.* — 2) *das Abliefern, Abtragen* (einer Schuld).

अपाकरिष्णु Adj. *übertreffend* (mit Acc.) Spr. 5896.

*अपाकर्तोस् Abl. Inf. mit पुरा *vor dem Wegtreiben.*

अपाकर्मन् n. *Ablieferung, Abtragung,* in ऋनपा°.

*अपाकशाक n. *Ingwer.*

अपाकी Adv. *fern.*

अपाकीत् Adv. *aus der Ferne.*

अपाकिन् Adj. 1) *unverdaulich.* — 2) *unreif* (Geschwüre u. s. w.).

अपाकृति f. *Fernhaltung.*

अपाकेस्थ Adj. *fern stehend.*

अपाक्तात् Adv. *von hinten.*

*अपात Adj. = अपघ्यत, प्रत्यत.

*अपाग्भव Adj. = अपाचीन Gal.

अपाङ्क्य und अपाङ्क्त (Gaut. 17,18. 21,11) Adj. *nicht würdig mit andern geachteten Personen an Etwas Theil zu nehmen.* Dazu Nom. abstr. अपाङ्क्यत्व n.

अपाङ्ग 1) *Adj. *glied —, körperlos.* — 2) m. (adj. Comp. f. घा und ई) *a) der äussere Augenwinkel.* — *b) gefärbtes Mal auf einem Körpertheile.*

*अपाङ्कक m. *Achyranthes aspera.*

*अपाङ्गदर्शन n. und अपाङ्गदृष्टि f. (Spr. 3395) *Seitenblick.*

*अपाङ्गदेश m. = अपाङ्ग 2) *a).*

अपाङ्गनेत्र Adj. (f. घा) *zur Seite blickend.*

अपाङ्गप्रेक्षित n. und अपाङ्गमात्त m. *Seitenblick.*

अपाचक Adj. *nicht für sich selbst kochend* MBu. 12,12,10.

*अपाचीतरा f. *Norden.*

अपाचीन Adj. 1) *rückwärts —, westlich belegen.* — 2) **südlich.* — 3) **umgekehrt.*

अपाच्य, अपाचिर्य Adj. 1) *westlich.* — 2) *südlich.*

अपाच् 1) Adj. (f. अपाची) *a) rückwärts —, westlich gelegen.* — *gewandt* AV. 3,3,6. — *b)* **südlich.* — 2) Adv. अपाक् *im Westen.* — 3) *f. अपाची *Süden.*

*अपाञ्चम् P. 6,2,187.

*अपाटव n. *Unwohlsein.*

अपाणि Adj. *ohne Hände.*

अपाणिनीय Adj. *nicht Pâṇini eigen* Ind. St. 13,149.

अपाणिपाद् Adj. *ohne Hände und Füsse* 273,13.

अपाण्डव Adj. *ohne Pâṇḍava* Vaṇis. 87.

अपातक n. *kein Verbrechen* 120,16. Gaut. 3,34.

अपात्त Partic. von दा, ददाति mit अपा.

*अपात्यय m. *das Abläugnen, Verheimlichen.*

1. अपात्र m. (selten) und n. *unwürdige Person* 172, 30. 184,14.

2. अपात्र Adj. *ohne Gefäss.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Gaṇ. 4,1,34. °ता Comm. ebend.

अपात्रकृत्या f. *eine Handlung, die Jmdn zu einer unwürdigen Person macht.*

अपात्रवर्षण n. *das Spenden an Unwürdige* Spr. 413.

अपात्रवर्षिन् Adj. *Unwürdigen spendend* 138,2.

अपात्रीकरण Adj. *zu einer unwürdigen Person machend.*

अपाद् 1) Adj. *ohne Stollen, nicht metrisch* Kâtj. 1,23. — 2) *f. घा = वल्गुली Gal.

अपादक Adj. *fusslos.*

अपादानृ Nom. sg. *Wegnehmer.*

अपादादि m. *nicht der Anfang eines Stollens* VS. Prât. 2,17.

अपादान n. 1) *das bei einer Trennung am Platz Verbleibende* (der Begriff des Ablativs). — 2) *das wovon ein Stück abgeschnitten worden ist, das zurückgebliebene St.* Comm. zu Nâṭjâṇ. 6,4,1. Dazu Nom. abstr. °त्व n. ebend.

अपाद्य Adj. (f. घा) Bez. *bestimmter Ishṭi.*

*अपाधन् P. 6,2,187.

अपान m. 1) *der eingezogene, von oben nach unten sich bewegende Hauch im Körper* 264,20.24. — 2) *After* 44,17.28. — 3) Name eines Sâman Tâṇḍ. Br. 5,4,2. वसिष्ठस्य घ° desgl.

अपानद् Adj. *den Einhauch schenkend.*

*अपानपवन m. = अपान 1).

अपानपा Adj. *den Einhauch schützend.*

अपानभृत् Adj. Bez. *best. Ziegeln.*

अपानृत Adj. *frei von Lüge, wahr.*

अपानोदार m. *Furz* Spr. 2339.

अपान्नप्तृतमस् m. N. pr. eines alten Weisen.

*अपान्नप्तृ m. = अपां नपात्.

*अपान्नप्तृण und °नप्तीय Adj. P. 4,2,37.38.

*अपान्नाथ m. 1) *das Meer.* — 2) Bein. Varuṇa's.

अपान्निधि m. 1) *Bein. Çiva's. — 2) Name eines Sâman.

अपाप Adj. (f. घा) *nicht schlecht, unschuldig* 105,6. Mahân. 154,1.2. 155,11.

अपापकाशिन् Adj. *nicht hässlich aussehend.*

अपापकृत् Adj. *nicht Böses thuend.*

अपापचेतस् Adj. *von guter Gesinnung, unschuldig* MBu. 3,63,17.

अपापपुरी f. N. pr. einer *Stadt.*

अपापवस्यस n. *keine verkehrte Ordnung, kein Wirrwarr.*

अपापविद्ध Adj. *nicht mit Fehlern behaftet.*

अपामंनविष्णु (अपामन्नेम°?) Adj. *nicht krätzig werdend* Maitr. S. 3,6,8.

अपामार्ग m. *Achyranthes aspera.* अपामार्गतैल n. Mat. med., अपामार्गतण्डुल m. und अपामार्गक्षार m.

अपामार्जन n. *das Abwischen, Wegkehren, Abwehren.* °स्तोत्र n. Titel einer *Hymne.*

अपामीव n. und अपामीवन् m. n. Name eines Sâman (auch आदित्यस्य, इन्द्रस्य).

अपांपति m. 1) *das Meer.* — 2) Varuṇa.

*अपांपित्त n. *Feuer.*

अपाय m. 1) *Weggang, das Sichentfernen.* — 2) *das Entzogenwerden von* (Abl.) Nâṭjâṇ. 3,3,29. — 3) *Ausgang, Ende.* — 4) *Verfall.* — 5) *Vergehen* LA. 25,17. — 6) *Nachtheil, Schaden, Gefahr* ṚV. Prât. 11,34.

अपायति f. (?) Kâṭj. 28,3.

अपायन n. *das Weggehen, Sichentfernen.*

अपायिन् Adj. *abgehend, mangelnd.*

1. अपार् m. *diesseitiges Ufer.*

2. अपार् Adj. (f. घा) 1) *unbegrenzt, unermesslich.* अपारे so v. a. *auf hohem Meere.* — 2) *auf hohem Meere befindlich.*

अपारपार Adj. *über das unermessliche Meer* (des Lebens) *hinüberführend* VP. 1,15,86.

अपारयत् Adj. *nicht vermögend,* — *könnend* Kâd.

259,24. II,42,14.

अपार्ण Adj. *entfernt von* (Abl.).

अपार्थ Adj. 1) *zwecklos, unnütz.* °म् Adv. *ohne eigennütziges Motiv* Gaupar. zu Siṁhâs. 60. — 2) *sinnlos.*

अपार्थक 1) Adj. (f. अपार्थिका; अपार्थका fehlerhaft) = अपार्थ 1) und 2). n. *Unsinn* Nyâyas. 5,2,10. °म् Adv. *in unzweckmässiger Weise* Siṁhâs. 60.

अपार्थिव Adj. *nicht irdisch* Râgat. 8,34.

अपार्धक्षेत्र Adj. *nur ein halbes Feld einnehmend* Ind. St. 9,442. 10,287.

अपार्थ्य m. Pl. N. pr. der Verfasser eines Mantra Ind. St. 3,458.

अपाल 1) Adj. (f. आ) *ohne Hüter, — Hirten* R. ed. Bomb. 2,14,34. Bhaṭṭ. 5,66. — 2) f. ई N. pr. einer Tochter Atri's.

*अपालङ्क m. *Cathartocarpus fistula.*

अपालम्ब m. *ein vom Wagen herabhängendes Holz zum Hemmen desselben.*

अपालयत् Adj. *nicht schützend* Spr. 6416.

अपावृत् in अनपावृत्.

अपावृति f. *Verschluss.*

अपावृत्त* n. *das Sichwälzen eines Pferdes.*

अपावृत्तक Adj. *flüchtig geworden.*

*अपावृत्ति f. = उद्वर्तन.

अपाश्य Adj. als Bez. bestimmter Götter und Mantra. Davon Nom. abstr. °त्व n. Kâṭy. 30,9.

*अपाष्ण्या f. P. 6,2,186, Sch.

अपाश्रय m. 1) *Rücklehne* Daśak. 90,13. — 2) *Stütze, Halt.* — 3) etwa *Zelt* R. 5,11,19. — 4) * *Gitter, Geländer.*

अपाश्रयण n. *das Sichanlehnen* Gaut. 2,14.

अपाश्रयवत् Adj. *eine Stütze habend an* (Instr.).

अपाश्रयिन् Adj. dass.

अपाषण्ड Adj. *nicht ketzerisch* Bhâg. 5,26,12 (अपाषाण्ड Bomb., अपाखण्ड ed. Bomb.).

अपाष्टि f. in अपोऽपाष्टि = अपाष्ठ, अपाष्ठि.

अपाष्ठ m. (adj. Comp. f. आ) *Haken.*

अपाष्ठवत् Adj. *mit Haken versehen.*

अपाष्ठिक् und °क्वन् Adj. *mit den Krallen tödtend* Çat. Br. 12,7,1,6. 2,15.

*अपासङ्ग m. 1) von unbekannter Bed. Kâṭy. 23,2. — 2) *= उपासङ्ग *Köcher.*

अपासन n. 1) *das Wegwerfen, Weglegen.* — 2) * *Mord.*

अपि 1) Praep. mit Verben oder in Verbindung mit einem Loc. (im RV.) *dicht an, hinein in, in, bei.* — 2) Adv. a) *dazu, auch, ferner, desgleichen.* अपि च, चापि, अपि चैव, चैवापि und तथैवापि dass. अपि — अपि (oder च) *sowohl — als auch.* ये ऽपि — ते ऽपि *auch diejenigen, welche.* न केवलम् — अपि *nicht nur — sondern auch* 96,23. 97,20. वापि und अपि वा *oder auch.* वापि — अथ वा — वापि *entweder — oder — oder auch.* यदि वा — यदि वापि — यदि वापि mit Potent. *sei es, dass — oder dass — oder auch dass.* न — नापि — न चैव (auch ohne Wiederholung der Negation) *weder — noch — noch auch.* — b) *auch so v. a. sogar, selbst, obgleich.* अपि च ... यद्यपि, अपि कु यदि (27,20) und यदि चेत् *selbst wenn.* तथापि *dennoch.* In einem negativen Satze *nicht einmal.* अपि च — न चापि *sogar — nicht aber so v. a. lieber — als.* — c) *aber,* insbes. beim Wechsel des Subjects. — d) *nur.* — e) *wenigstens, doch, immerhin.* — f) giebt einem Interrogativum die Bed. eines Indefinitum. — g) nach Zahlwörtern so v. a. *alle.* Eben so अपि च und अपि चैव. अन्ये ऽपि und ये ऽपि *die übrigen.* Pleonastisch nach उभ, उभय, सर्व und यद्येतत्. — h) am Anfange eines Satzes Fragepartikel. — i) am Anfange eines Satzes mit einem Potent. *ach wenn doch.* — k) अपि नाम am Anfange eines Satzes *ob wohl, vielleicht.* — l) न च — अपि तु *nicht — sondern* Spr. 5257. — m) * vor einem Imperat. bei einer freundlichen Aufforderung. — n) * सर्षपो ऽपि स्यात् = सर्षपो विन्दुरपि स्यात्.

अपिकर्त m. 1) *die Gegend der Achselgruben und Schulterblätter.* — 2) N. pr. eines Mannes; Pl. *seine Nachkommen.*

(अपिकर्ष) °कर्तिक Adj. *in der Gegend der Achselgruben befindlich.*

अपिकर्ण m. *die Gegend des Ohres.*

अपिगुण Adj. *vorzüglich, vollkommen.*

*अपिगृह्य (ved.) und *आह्य Adj.

*अपिच्छा f. *ein best. Vogel* Gal.

अपिजन्य Adj. *nachgeboren, hinzugeboren.*

अपिजित् Adj. *versiegt, vertrocknet.*

अपितृ m. *Nicht-Vater* Çat. Br. 14,7,1,22.

अपितृक Adj. *vaterlos* Âpast. 1,11,2.

अपितृदेवत्य Adj. *nicht an die Manen als Gottheit sich richtend* 35,26. Çat. Br. 11,1,2,3.

अपित्र्य Adj. *nicht väterlich* 201,1.

अपिधर्त n. *Betheiligung, Antheil* 28,13.

अपिधर्तिन् Adj. *betheiligt, Antheil habend.*

अपिदृष्टृ Nom. ag. *Zuschauer, Aufseher* Ind. St. 10,144.

अपिधान 1) n. a) *das Bedecken.* — b) *Bedeckung, Hülle, Decke.* — c) *Verschluss.* — d) *Schloss, Riegel.* — 2) अपिधानी f. etwa *Teppich.*

अपिधानवत् Adj. *verdeckt.*

अपिधि m. *dargereichte Gabe.*

अपिनद्धमुख Adj. *dessen Maul verbunden ist* AV. Paipp. 19,8.

अपिनेतृ Nom. sg. *Hingeleiter* zu (Gen.) Çat. Br. 12,4,4,1.

अपिपर्त m. *Seitengegend.*

अपिपार्स Adj. *durstlos, kein Verlangen mehr empfindend.* Davon अपिपासत्व n. *Durstlosigkeit* Ind. St. 9,154.

अपिप्राण Adv. (f. ई) *jeden Athemzug begleitend.*

अपिभाग Adj. *Antheil habend.*

अपिमल्ल Adj. *Rede stehend* Kâṭy. 13,1.

अपिवत् Adj. अपि *enthaltend.*

अपिवान्यवत्सा f. = अभिवान्यवत्सा.

अपिवार्प m. Bez. *eines best.* Purodâça.

अपिव्रत Adj. *an einer religiösen Feier betheiligt, blutsverwandt.*

अपिशर्वर 1) Adj. *in die Nacht reichend, nächtlich.* — 2) n. *Nachtzeit.*

अपिशल m. N. pr. eines Mannes; Pl. *seine Nachkommen.*

अपिशसम् Abl. Inf. mit पुरा *ohne wegzuschneiden.*

अपिष्ट Adj. *ungemahlen* Çat. Br. 2,6,3,5.

अपिष्टित Partic. von धा, दधाति mit अपि.

अपिष्ठिति f. *Verschluss* Maitr. S. 2,4,3. Taṇḍya-Br. 18,5,4. 21,7,5.

अपी f. s. अप्य.

अपोह्य, अपीच्य Adj. 1) *geheim, verborgen.* — 2) *sehr schön, reizend.*

अपीर्त Adj. *antreibend.*

अपीडयत् Adj. 1) *nicht anstrengend, — ermüdend* Spr. 441. — 2) *nicht beeinträchtigend, nicht brechend* (व्रतम्, धर्मम्).

अपीडा f. *Nichtschädigung, Nichtbeeinträchtigung* MBh. 12,87,32.

अपीडित Adj. 1) *nicht gepresst, — gedrückt* Spr. 3590. — 2) *unverletzt, unversehrt* Gaut. 1,23.

अपीडितवर्णम् Adv. *ohne einen Laut zu quetschen* Suçr. 1,13,3.

1. अपीत Adj. *eingegangen in* (Acc.), *sich vereinigt habend mit* Çat. Br. 10,3,3,15. Kauṣ. Up. 3,8,1.

2. अपीत Adj. 1) *nicht getrunken* Spr. 442. — 2) *noch nicht getrunken habend* MBh. 2,52,44.

अपीति f. *das Eingehen in Etwas, Verschwinden.*

अपीनस m. *verstopfte Nase, Schnupfen.*

अपीव्य Adj. v. l. für अपीच्य 2).

अपुंश्चलीय Adj. *kein Hurenkind* Spr. 3591.

अपुंस् s. अपुमंस्. अपुंस्त्व n. *Unmannheit.*

अपुंस्का Adj. f. *gattenlos* Bhaṭṭ. 5,70.

*अपुच्छा f. *Dalbergia Sissoo* Roxb.

अपुण्यभाज् Adj. *unglückselig* Kir. 11,82,2.

अपुण्यवत्त् Adj. dass. Kâd. II,89,9. 123,13.

1. अपुत्र m. *Nichtsohn.*

2. अपुत्र (f. आ) und अपुत्रक (f. अपुत्रिका) *sohnlos.*

अपुत्रता f. *Sohnlosigkeit.*

अपुत्रिक Adj. *der keine Tochter hat, die er an Sohnes Statt annehmen könnte.*

अपुत्रिन् (108,6), अपुत्रिय und अपुत्र्य Adj. *sohnlos, kinderlos* Mantrabr. 1,4,3. Çâṅkh. Gṛhj. 1,15.

अपुनःपराभाव m. *das nicht wieder Verlieren.*

अपुनर् Adv. 1) *ein für allemal.* — 2) mit मा *noch nicht wieder zustichkommen* Çat. Br. 13,7,2,10.

अपुनरयाम m. *das nicht wieder Fortgehen.*

अपुनरावर्तन n. *Nichtwiederkehr (in's Leben)* Saṅkṣ. Up. 3.

अपुनरावृत्ति f. dass. und auch so v. a. *Tod.*

अपुनरुक्त 1) Adj. *nie zu viel, wovon man nicht genug haben kann* Kâd. II,89,8. 127,1. 142,22. — 2) n. (Naiṣadh. 5,2,15) und °क्ति f. *keine unnütze Wiederholung.*

*अपुनर्गेय Adj. *nicht zum zweiten Mal zu singen* Ind. St. 13,485.

अपुनर्जन्मन् Adj. *nicht wiedergeboren werdend.*

अपुनर्दर्शन n. *das Nichtwiedersehen.*

अपुनर्दीयमान Adj. *nicht zurückgegeben werdend* AV. 12,5,44.

अपुनर्निवर्तम् Absol. *ohne Wiederkehr* Taitt. Br. 3,3,10.

अपुनर्भोज्य Adj. *nicht wieder zu geniessen* TBr. 3,2,8,11.

अपुनर्भव m. 1) *Nichtwiederkehr (z. B. von Krankheiten).* — 2) *das Nichtwiedergeborenwerden, endliche Erlösung.*

अपुनर्भाव m. = अपुनर्भव 2).

अपुनर्भाविन् Adj. 1) *nicht wiederkehrend, der letzte* Vaṃç. 115. — 2) *nicht wiedergeboren werdend.*

अपुनःसंभव Adj. (f. आ) *nicht wieder erstehend.*

अपुंस् m. *Nichtmann, Eunuch* Bhâr. Nârâyaṇ. 34,33.

अपुरस्तात् Adv. *nicht von Osten* Kâtj. Çr. 21,4,10.

अपुरुषाभिवीत Adj. *nicht von Menschen angetrieben* Çat. Br. 4,5,8,11.

अपुरोगव Adj. *führerlos* Ait. Br. 6,35

अपुरोडाश Adj. (f. आ) *ohne* Puroḍâça Kâtj. Çr. 25,3,23.

अपुरोऽनुवाक्यक Adj. *ohne* पुरोऽनुवाक्या.

अपुरोरुक्क Adj. *ohne* पुरोरुच्.

1. अपुरोहित m. *kein* Purohita Çat. Br. 5,5,2,12.

2. अपुरोहित Adj. *ohne* Purohita Ait. Br. 8,24.

अपुवाय्, °यते *schlecht werden, verderben.*

अपुष्कल Adj. *nicht zutreffend* Vaṃç. 70,22.

अपुष्ट Adj. 1) *nichtssagend, überflüssig* Kâvjâd. 7,7. Dazu Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. — 2) **leise.*

अपुष्टार्थ n. *in der Rhetorik ein gesuchter und dabei nichtssagender Ausdruck.* Dazu Nom. abstr. °त्व n.

अपुष्प 1) Adj. (f. आ) *blüthenlos.* — 2) *m. *Ficus glomerata* Nigh. Pr.

*अपुष्पफलत् m. *Artocarpus integrifolia* und *Ficus glomerata* (Nigh. Pr.).

*अपुस् n. v. l. für वपुस् Naigh. 3,7.

अपूजित Adj. *ungeehrt* Spr. 445.

अपूज्य Adj. *unehrenwerth* Spr. 446. fg.

अपूत Adj. 1) *ungereinigt.* — 2) *unrein* Gaut. 23,6.

अपूप m. 1) *Kuchen, feines Brot.* — 2) *Honigwaben.* — 3) * *Weizen.*

अपूपक m. und अपूपिका f. *Kuchen.*

अपूपनाभि Adj. *dessen Nabel (Mitte) durch einen Kuchen gebildet ist.*

*अपूपमय Adj. *aus Kuchen bestehend.*

अपूपवत् Adj. *von Kuchen begleitet.*

अपूपशाला f. *Bäckerei.*

अपूपापिहित Adj. *mit Kuchen bedeckt.*

अपूपीय्, °यति *Kuchen wünschen* Kâtj. Çr. 12,2,12.

*अपूपीय und *अपूप्य Adj. *zu Kuchen dienend.*

*अपूप्य m. *Weizenmehl.*

अपूरण 1) Adj. *unersättlich* Spr. 124. — 2) *f. ई *Salmalia malabarica* Sch. u. End.

अपूरुषे Adj. *unbelebt.*

अपूरुषघ्न Adj. *nicht Männer tödtend.*

अपूर्ण 1) Adj. a) *nicht voll.* एकेन *woran nur Eins fehlt* 91,2. — b) *nicht ganz, gebrochen (Zahl).* — 2) n. *Anakoluth.*

अपूर्ति f. *Nichterfüllung der Wünsche* MBh. 12, 285,26.

अपूर्यमाण Adj. *nicht voll werdend* Kâtj. Çr. 24,1,6.

1. अपूर्व 1) Adj. (f. आ) a) *keinen Vorderen —, kein Vorderes habend.* — b) *keinen Vorgänger habend* P. 4,2,12. *noch nicht dagewesen, ganz neu* Gaim. 3,8, 21. प्रजापतस्तेन: Âçv. Çr. 8,13,12. *unvergleichlich.* — 2) m. (sc. यज्ञ) *mit oder ohne* प्रजापतेस् *ein best. Opfer* Taitt. Br. 17,10,4. Vaitân. 39. — 3) n. *die wunderthätige Wirkung einer religiösen Handlung* Naiṣadh. 2,1,1. fgg. Comm. zu Gaim. 2,1,1. fgg.

2. अपूर्व Adj. व *zum vorangehenden Laut habend.*

अपूर्वकरण n. *bei den Gaina Bez. der achten zur Erlösung führenden Stufe.*

अपूर्वता f. 1) *das keinen Vorderen —, kein Vorderes Haben* Comm. zu Taitt. Br. 17,10,4. — 2) *Neuheit* 282,28.

अपूर्वत्व n. 1) *das keinen Vorderen —, kein Vorderes Haben.* — 2) *Neuheit* 283,18. Gaim. 6,5,5.

अपूर्वदर्शन Adj. *früher nie gesehen* Kâd. 215,9.

अपूर्वपति Adj. f. *die früher keinen Gatten gehabt hat, zum ersten Mal verheirathet* Ind. St. 13,469.

अपूर्वपद Adj. *ohne vorangehendes Wort, nicht am Ende eines Compositum stehend* P. 4,1,140.

अपूर्ववाद् m. Titel eines Werkes.

अपूर्विन् Adj. *der Etwas früher nicht gethan hat* Spr. 450.

अपूर्वेण Adv. *nie zuvor*

(अपूर्व्य) अपूर्विष Adj. (f. आ) 1) *dem Nichts vorangeht, der erste.* — 2) *der vorzüglichste, unvergleichlich.*

अपृक्त Adj. *aus einem einzigen Vocal oder Laute bestehend.* °पूर्व Adj. VS. Prât. 4,184. °मध्य Adj. 184.

अपृणक् 3. Sg. Imperf. von पर्च्.

अपृणत् Adj. *nicht spendend, geizig.*

अपृथक्त्व n. *das Nichtgesondertsein.*

अपृथक्त्वत् Adj. *der kein Gesondertsein annimmt* MBh. 12,320,176.

अपृथक्श्रुति Adj. *nicht einzeln hörbar* ṚV. Prât. 13,16.

अपृथग्दर्शन Adj. *keine Verschiedenheit sehend in* (Loc.) MBh. 12,239,8.

अपृथग्धर्मिन् Adj. *keine gesonderten Eigenschaften habend* Maitrâyaṇ. 6,22.

अपृथग्विवेक्य Adj. *nicht als gesondert zu unterscheiden* ebend.

अपृथात्मन् Adj. *ohne* Arǵuna Vaṃç. 97.

अपृश्नि Adj. *nicht scheckig* Kâtj. Çr. 14,2,12.

अपृष्ट Adj. *ungefragt* Gaut. 13,5. Spr. 3594. अपृष्टे *wenn nicht gefragt worden ist* 289.

अपृष्टशमन Adj. *ohne* पृष्टशमनीय Kâtj. Çr. 24,6,14.

अपृष्टशमनीय Adj. dass. Lâṭj. 10,17,10.

अपेत 1) m. N. pr. eines Sohnes des Çvaphalka. उपेत v. l. — 2) f. आ a) *das Sichumsehen, Lauern auf Etwas.* — b) *Beachtung, Berücksichtigung, Betracht, Rücksicht* 238,8. 285,8. Instr. *in Betracht von* so v. a. *im Vergleich zu* 268,11.20. तदपेत Adj. *darauf Rücksicht nehmend* Gaut. 8,7. — c) *Erwartung, das Verlangen, Erforderniss* 279,1.2. 280,4. निमित्तापेतत्व n. *das Erfordern einer Ursache* Comm. zu TS. Prât. 9,22.

अपेतण (Conj.) Adj. *hinschauend auf.*

अपेतणीय Adj. *zu berücksichtigen* Spr. 3093, v. l. Dazu Nom. abstr. °त्व n.

अपेताबुद्धि f. *Relativitätsbegriff* Sarvad. 107, 11. fgg.

अपेताध्याय्यान n. Titel eines Commentars.

अपेतितत्व n. *das Erwartetwerden, das Erfor-*

derlichsein 282,20. Kâṇ. 9,2,5.

अपेक्षिता f. Erwartung.

अपेक्षिन् Adj. 1) berücksichtigend, beachtend. — 2) erwartend, abwartend.

अपेक्ष्य Adj. auf den man Rücksicht zu nehmen hat Kavâs. 12,132 (अप्रेक्ष्य gedr.).

अपेतप्राणन Adj. nicht mehr zeugungsfähig Kâṭy. Ça. 22,4,7.

अपेतप्राण Adj. verstorben 107,c.

*अपेतरातसी f. Ocimum sanctum.

अपेन्द्र Adj. wovon Indra ausgeschlossen ist.

अपेय Adj. nicht trinkbar Spr. 2130. zu trinken verboten Gaut. 17,24.

अपेशल Adj. ungeschickt, unpassend Comm. zu Gaim. 8.216, Z. 10.

अपेशस् Adj. gestaltlos.

अपेषण n. das Nichtmahlen Kâṭy. Ça. 8,2,18.

*अपेष्किका (besser अपोष्कका Kâç.), *अपेष्किहितीया, *°प्रघसा, *°वाणिजा und *°स्वागता f. gaṇa मयूरव्यंसकादि.

अपैशुन n. keine Hinterbringerei Bhag. 16,2.

अपोगण्ड Adj. 1) nicht unerwachsen. — 2) *jugendlich. — 3) *sehr furchtsam. — 4) *ein Glied zu viel oder zu wenig habend. — 5) *runzelig.

अपोढ Partic. von वह् mit अप.

अपोदक Adj. (f. आ) 1) wasserlos, — dicht. — 2) nicht wässerig, — flüssig AV. 5,13,2.6.

*अपोदिका f. = उपोदिका Basella cordifolia Lam.

अपोर्दित्य n. impers. abzugehen von (Abl.).

अपोह्यार्थ in अनपोह्यार्थ.

*अपोनप्तृ = अपां नपात् P. 4,2,27.

अपोनप्त्रिय und °नप्तीय Adj. den अपां नपात् betreffend, ihm geweiht.

अपोम्भन n. Hemmung, Fessel.

अपोरु m. 1) Vertreibung, Verdrängung, Entfernung Sarvad. 13,18. Comm. zu Nyâyas. 5,1,37. — 2) Bestreitung, Absprechung, Negirung.

*अपोरुकटा und *अपोरुकर्दमा f. gaṇa मयूरव्यंसकादि in der Kâç.

अपोरुण 1) Adj. (Conj.) vertreibend, verscheuchend. — 2) n. a) das Vertreiben, Entfernen Bhag. 13,18. — b) das Bestreiten, Absprechen, Negiren.

अपोरुणीय und अपोरुय Adj. zu vertreiben, zu verscheuchen, zu entfernen.

अपोहादर° ohne Bemühung der Rüssel Kumâras. 6,41.

अपौरुषेय Adj. nicht von Menschen kommend — herstammend.

अपौष्कलस n. kein Pauṣkala Çat. Br. 14,7,1,22.

अप्कृत्र m. eine best. Meditation (buddh.).

अप्चर m. Wasserthier.

अप्त Adj. in अनप्त.

*अप्तस् n. Werk, Handlung Uṇâdis. 4,208.

अप्तु (अ + तु von पत्) 1) Adj. federleicht, windig Maitr. S. 3,9,1. — 2) m. Körper.

अप्तुमत् Adj. das Wort अप्तु enthaltend Maitr. S. 3,9,1.

अप्तुर् Adj. geschäftig, emsig.

(अप्तूर्य) अप्तूरिय n. Geschäftigkeit, Emsigkeit.

अप्तोर्यामन् und °र्यामन् (Taṇḍya-Br. 20,3,5. Lâṭy. 9,5,12) m. eine best. Art des Soma-Opfer zu feiern. Davon Nom. abstr. °त्व n. Taṇḍya-Br. 20,3,3.

(अप्त्य) अप्तिर्घ Adj. wässerig.

अप्प्रदान् Adj. über Besitz gebietend.

अप्प्रवान m. 1) N. pr. eines Mannes. — 2) *Arm.

अप्प्रस् 1) n. a) Besitz, Habe, Reichthum. — b) Werk. — c) *Nachkommenschaft. — d) *Gestalt. — 2) Adj. thätig, emsig.

अप्प्रस्वती Adj. f. einträglich, ertragreich.

अप्प्रःस्थ m. Gutsherr.

अप्यग्रहीतिर m. = अप्यदीतिर.

अप्यति m. 1) Varuṇa. — 2) *Meer Gal.

अप्यदीतिर (die richtige Form) und अप्यप्यदीतिर m. N. pr. des Verfassers des Kuvalajânanda.

*अप्यित्त n. Feuer.

अप्पित्तदीतिर m. = अप्यदीतिर.

अप्यपूर्वम् Adv. nach vorangegangener Wasserdarbringung Âçv. Gṛhj. 4,7,13.

अप्य und अप्यिय Adj. (f. आ und अप्यी) im Wasser befindlich, von ihm stammend, zu ihm gehörig.

अप्यग्रहीतिर m. = अप्यदीतिर.

अप्याय m. 1) das Eingehen in Etwas, Verschwinden; das Vergehen, Ende, im Gegens. zu प्रभव, भव oder उत्पत्ति. — 2) Einmündung, Zusammenfluss Taṇḍya-Br. 25,10,15. — 3) Zusammenstoss, Fuge, Verbindungsstelle Çulbas. 3,52. 57. 129. — 4) N. pr. eines Mannes.

अप्यायदीतिर und अप्याय्य m. = अप्यदीतिर.

अप्यर्धम् Adv. in der Nähe von (Gen.).

अप्यायदीतिर m. = अप्यदीतिर.

अप्रकट Adj. (f. आ) nicht zu Tage liegend. °म् Adv. unbemerkt.

अप्रकटीकृत Adj. nicht an den Tag gelegt Spr. 480.

अप्रकम्प Adj. nicht bebend, unbeweglich. °म् Adv. fest.

अप्रकम्पिन् Adj. dass. Ait. Âr. 405,11.

अप्रकरण n. kein Gegenstand der Rede Gaim. 2,3,12. 3,4,10. 6,35.

अप्रकरणोत्पत्ति Adj. ohne Gegenstand der Rede oder ausdrücklich erwähnt zu sein Kâṭy. Ça. 1,3,28; vgl. Gaim. 4,3,34. 35 und उत्पत्तिवाक्य.

*अप्रकाण्ड m. Strauch, Busch Gal.

अप्रकाश 1) Adj. (f. आ) a) nicht hell, dunkel. — b) versteckt, heimlich, von Andern nicht gesehen Mṛicch. 61,5, v. l. — 2) °म् Adv. im Geheimen. — 3) m. a) Dunkel 272,12. — b) *geheime Mittheilung.

अप्रकाशक Adj. 1) nicht erhellend Tattvas. 26. — 2) *versteckt, geheim Gal.

अप्रकाशन n. das Nichtoffenbaren, Nichtverrathen Spr. 496.

अप्रकाशस् Adj. unsichtbar 52,9.

अप्रकाश्य Adj. nicht vor die Oeffentlichkeit zu bringen, — zu zeigen.

अप्रकीर्णप्रसृत Adj. nicht verworren und nicht weitschweifig. Davon Nom. abstr. °त्व n. H. 68.

अप्रकीर्ति f. Unberühmtheit Nilak. zu MBh. 12, 158,5.

अप्रकृत Adj. wovon nicht die Rede ist, nicht hingehörig Kâraka 1,29. 3,8. Davon Nom. abstr. °त्व n. Gaim. 2,2,10. 15. Kâṭy. Ça. 6,7,2, v. l.

अप्रकृति Adj. nicht im normalen Zustande befindlich Jolly, Schuld. 308.

अप्रकृतिक Adj. ohne Stamm, — Thema, — Wurzel.

*अप्रकृष्ट m. = अपकृष्ट Krähe.

अप्रकृतत्व n. Nichthingehörigkeit, Unwesentlichkeit.

अप्रकेत Adj. nicht unterscheidbar, unerkennbar.

अप्रक्षालित Adj. ungespült Gop. Br. 1,3,12. Vaitân. 7.

अप्रक्षित Adj. unerschöpflich.

अप्रख्यता f. Unberühmtheit, Unansehnlichkeit MBh. 12,158,5.

अप्रगल्भ Adj. (f. आ) feig, ängstlich, verzagt 86,28. 181,30. Spr. 461. 7002. Çiç. 26,10. Vaṇis. 31,15.

*अप्रगुण Adj. verwirrt.

अप्रगृह्य Adj. (RV. Prât. 1,16) und अप्रग्रह m. (TS. Prât. 15,6) kein प्रगृह्य genannter Vocal.

अप्रगल्भ Adj. (f. आ) ohne Sehkraft.

अप्रचेतस् Adj. unverständig.

अप्रच्छिन्न Adj. nicht gespalten Âçv. Gṛhj. 1,3,8.

अप्रच्छेद्य Adj. nicht zu spalten

अप्रच्याव m. das Nichtzusammenstürzen Taṇḍya-Br. 3,2,1.

अप्रच्यावुक Adj. (f. आ) nicht hinfällig.

अप्रच्युत Adj. 1) unerschüttert. — 2) nicht abfallend von (Abl.), — untreu werdend.

अप्रच्युति f. das Nichthinfälligwerden.

अप्रज Adj. (f. आ) 1) kinderlos. मैथुन so v. a. unfruchtbar. — 2) f. nicht gebärend, das Kind im

Mutterleibe zurückhaltend.

1. अप्रजस्ति Adj. *nicht zeugungskräftig.*

2. अप्रजस्ति Adj. *unkundig.*

अप्रजन Adj. *nicht zeugend.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Gaut. 3,3.

अप्रजनिष्णु Adj. *nicht zeugungsfähig* Maitr. S. 1, 6,10.

अप्रजस् und अप्रजस्क Adj. *kinderlos.*

अप्रजस्ता f. und अप्रजस्त्व n. *Kinderlosigkeit.*

अप्रजाता Adj. f. *niemals niedergekommen* MBh. 5,86,3.

अप्रजास्त्व n. *Kinderlosigkeit.*

अप्रज्ञ Adj. *nicht erkennend.*

अप्रज्ञात Adj. *ungekannt* M. 1,5.

अप्रज्ञात्र Adj. *sich verirrend, fehl gehend.*

अप्रणाश m. 1) *das Nichtverschwinden* Taṇḍya-Br. 14,2,6. — 2) *das Nichtzugrundegehen.*

1. अप्रणीत Adj. *nicht zum Altar hingetragen* M. 9,317.

2. अप्रणीत n. *eine Begehung, bei der kein heiliges Wasser gebraucht wird,* Âçv. Çr. 1,1,3.

अप्रणोद्य Adj. *nicht abzuweisen* Gaut. 17,3.

अप्रतर्क्य Adj. *wovon man sich keine Vorstellung machen kann.* क्वाप्यप्रतर्क्यो ययौ *so v. a. er gieng, man wusste nicht wohin,* 120,23.

अप्रतः Loc. Adv. *ohne Entgelt, umsonst.*

अप्रति Adj. *unwiderstehlich.*

1. अप्रतिकार m. *kein Entgelt.* Instr. *ohne E.*

2. अप्रतिकार Adj. 1) *vertrauend.* — 2) *des Vertrauens würdig.*

अप्रतिकर्मन् Adj. *von unvergleichlichen Thaten.*

अप्रतिकार Adj. *wogegen sich Nichts thun lässt* Vaṇis. 154.

अप्रतिकारिन् Adj. *keine Gegenmittel anwendend, sich nicht ärztlich behandeln lassend.*

अप्रतिकूल Adj. (f. आ) *sich Jmd* (Gen.) *nicht widersetzend* Ind. St. 5,301. *willig zu* (Loc.).

अप्रतिकृत Adj. *wogegen Nichts gethan worden ist* Vaṇis. 119.

अप्रतिकृष्ट Adj. *unverknittert* Âpast. 1,30,13.

अप्रतिख्यात Adj. *nie gesehen.*

अप्रतिगृह्य Adj. *von dem man Nichts annehmen darf.*

अप्रतिग्रहण n. *das Nichtannehmen, Zurückweisen.*

अप्रतिग्राहक Adj. *Nichts annehmend.*

अप्रतिग्राह्य Adj. 1) *was nicht angenommen werden darf.* — 2) *von dem man Nichts annehmen darf* Sinav. Bh. 1,7,2.

अप्रतिघ Adj. *nicht zurückzuschlagen, unwiderstehlich, überall hindringend.*

अप्रतिघात m. *Unbehindertheit* Nyâyas. 3,1,46.

अप्रतिघातक Adj. *auf keinen Widerstand stossend.*

अप्रतिचक्र Adj. 1) *einen unvergleichlichen Discus besitzend.* — 2) *dem kein anderer Discus gewachsen ist.*

अप्रतिज्ञा f. *Nichteinwilligung in* (Loc.).

अप्रतिज्ञात Adj. *nicht genehmigt* Kâty. Çr. 4,11,1.

अप्रतिढ and °ढिन् Adj. *ohne Nebenbuhler, unangefochten, unanfechtbar.* Dazu Nom. abstr. °ढता f.

अप्रतिधुर् Adj. *keinen würdigen Deichselgenossen habend.*

अप्रतिधृष्टशवस् Adj. *von unwiderstehlicher Kraft.*

अप्रतिधृष्य Adj. *nicht auszuhalten* Ait. Âr. 380, 13. प्रजापतेस्तनूः Âçv. Çr. 8,13,13.

अप्रतिनोद् n. *Nichtzurückweisung.*

अप्रतिपत्ति f. 1) *das Nichtkennenlernen.* शब्दानाम् Manâṇu. Einl. 18,a. — 2) *das Nichtverstehen, Nichtbegreifen* Nyâyas. 1,1,60. 5,2,19. — 3) *Unentschlossenheit, Verblüfftheit, Rathlosigkeit* Daçak. 4, 12. Sîm. D. 175. 33,21. Kîn. 180,1.

अप्रतिपद् Adj. *verblüfft, rathlos.*

अप्रतिपद्यमान Adj. *sich nicht einverstanden erklärend mit* (Acc.) Çik. 119.

अप्रतिपादक Adj. *nicht zukommen lassend, — spendend an* (Loc.).

अप्रतिपादन n. *das Nichtzukommenlassen, Vorenthalten* 184,14.

अप्रतिपालन n. *Mangel an Schutz.*

अप्रतिपूरुष Adj. *seines Gleichen nicht habend.*

अप्रतिप्रसव m. *kein Gegengeheiss* Gaut. 2,4,38.

अप्रतिबद्ध Adj. *nicht fern gehalten, zum Gefolge gehörend* Kîn. 11,102,20.

1. अप्रतिबन्ध m. *Abwesenheit eines Hindernisses.*

2. अप्रतिबन्ध Adj. *unbehindert, ungehemmt.*

1. अप्रतिबल Adj. *einer Sache nicht gewachsen.*

2. अप्रतिबल Adj. *dem Niemand gewachsen ist.*

अप्रतिबुद्ध Adj. *nicht erleuchtet, dumm* Spr. 7662.

अप्रतिबुद्धक Adj. dass. MBh. 12,308,4.

अप्रतिबोध° *um nicht wieder zu erwachen* Ragh. 8,87.

अप्रतिब्रुवत् Adj. *nicht widerredend.*

*अप्रतिभ Adj. *verblüfft.*

अप्रतिभा f. 1) *das Nichterscheinen, Ausbleiben* Gaut. 13,23. — 2) *das Nichtanstehen, Nichtpassen.* — 3) *Verblüfftheit* Nyâyas. 5,2,1. 19.

अप्रतिम Adj. (f. आ) *unvergleichlich.*

अप्रतिमन्यूयमान Partic. *unfähig, den Zorn gegen Jmd geltend zu machen.*

अप्रतिमर्ष and अप्रतिमेष Adj. *unvergleichlich.*

अप्रतिमुक्त Adj. *nicht beurlaubt* Kîn. 11,48,5.

अप्रतियत्नपूर्व Adj. (f. आ) *nicht künstlich erzeugt* Çiç. 3,54.

अप्रतियोगिन् Adj. *nicht correlativ; in keinem Gegensatz stehend zu* — Bâlar. 68. Davon Nom. abstr. °गित्व n. Tarkas. 43.

अप्रतियोधिन् Adj. *dem Niemand zu widerstehen vermag.*

अप्रतिरथ 1) Adj. *keinen ebenbürtigen Gegner habend.* — 2) m. N. pr. *a)* eines Ṛshi, eines Sohnes des Indra. — *b)* eines Sohnes des Rantinâra VP. 4,19,2. — 3) n. *die von* Apratiratha *verfasste Hymne.* Dazu Nom. abstr. अप्रतिरथत्व n. Maitr. S. 3,3,7.

1. अप्रतिरूप Adj. (f. आ) 1) *unangemessen, unpassend.* — 2) *hässlich, widerlich.*

2. अप्रतिरूप Adj. (f. आ) *ohne Gegenbild, unvergleichlich.*

*अप्रतिरूपकवा f. = संगणिका.

अप्रतिरूप्य n. *fehlerhaft für* अप्रति°.

(अप्रतिवाच्य) °वाचिष Adj. *dem man nicht zu widersprechen vermag* Pân. Gaṇ. 3,13,4.

अप्रतिवातम् Adv. *nicht gegen den Wind* Âpast. 1,6,28.

अप्रतिवाद् m. *Widerspruchslosigkeit* Ait. Âr. 459,5.

अप्रतिवादिन् Adj. *nicht widersprechend, fügsam.*

अप्रतिवार Adj. *unabwehrbar* Sûry. 1,307,8. 20.

1. अप्रतिवारण n. *das Nichtabwehren, Nichtwiderstehenkönnen.*

2. अप्रतिवारण Adj. *nicht abzuwehren.*

अप्रतिवार्य Adj. *nicht abzuwehren, unaufhaltsam.*

(अप्रतिवाश्य) °वाशिष Adj. = अप्रतिवाच्य Pân. Gaṇ. 3,13,4, v. l.

अप्रतिवाश्यमान Adj. *nicht zubellend, — zublökend u. s. w.* Liṭ. 9,8,17. 19.

अप्रतिविधेय Adj. *gegen den oder wogegen nicht anzukämpfen ist* Kîn. 70,22.

अप्रतिवीर्य Adj. *dem Niemand gewachsen ist.*

अप्रतिशंसत् Adj. *nicht entgegenrufend* Çat. Br. 11,5,8,9.

अप्रतिशर् m. *das Nichtzerbrechen* (intrans.).

अप्रतिशस्त Adj. *nicht entgegengerufen* Çat. Br. 11,5,8,10.

अप्रतिशीन Adj. *nicht erkältet* Comm. zu Nyâyas. 5,2,10.

अप्रतिषिक्त Adj. *nicht begossen* Maitr. S. 1,8,3.

अप्रतिषिद्ध Adj. *nicht verboten* Sucr. 1,330,8.

अप्रतिषेक्य Adj. *nicht zu begiessen* Maitr. S. 1,8,3.

अप्रतिषेध m. *ungültige Einwendung* Nyâyas. 2.

1,53. 5,1,5. 8.

अप्रतिष्कुत Adj. *unaufhaltsam.*

*अप्रतिष्कृत Adj. *dem man Nichts entgegensetzt* Nir. 6,16.

अप्रतिष्टब्ध Adj. *nicht gestützt auf* (Instr.) Âpast. 1,6,16.

अप्रतिष्ठ 1) Adj. *nicht fest stehend, keinen Bestand habend, beständigem Wechsel unterliegend, Gefahren aller Art ausgesetzt* (von Personen und Sachen) M. 3,180. MBh. 1,227,11. 13,26,45. Bhag. 6,38. — 2) m. *eine best. Hölle* VP. 2,6,5.

अप्रतिष्ठानै Adj. *ohne festen Ort* AV. 11,3,49.

अप्रतिष्ठायुक Adj. *keinen Halt habend* Maitr. S. 4,1,12.

अप्रतिष्ठित Adj. 1) = अप्रतिष्ठ. — 2) *unbegrenzt* Bhâg. P. 3,10,11.

अप्रतिसंख्यान Adj. *nicht gegenseitig verknüpft* Comm. zu Nâjâs. 3,2,12.

अप्रतिसंख्यानिरोध m. *unbewusste Vernichtung* (buddh.) Bâdar. 2,2,22.

अप्रतिसङ्गिन् Adj. *auf kein Hinderniss stossend, unwiderstehlich.*

अप्रतिसंचर m. *keine Rückbewegung.*

अप्रतिसंधान n. 1) *das nicht wieder in's Bewusstsein Rufen* Comm. zu Nâjâs. 3,1,14. — 2) *das Nichtwiedergeborenwerden* Comm. zu Nâjâs. 4,1,64.

अप्रतिसंधि m. *Nichtwiedergeburt* Comm. zu Nâjâs. 3,2,72.

अप्रतिसंधेय Adj. *unwiderstehlich.*

अप्रतिसमाधेय Adj. *nicht gut zu machen* Comm. zu Gaim. 6,1,12.

अप्रतिसंबद्ध Adj. *in keinem Zusammenhang stehend* Nâjâs. 3,2,7. 10.

*अप्रतिस्खलित Adj. *an Nichts hängen bleibend* Nir. 6,16.

*अप्रतिस्तब्ध Adj. *ungehemmt* Bhatt. 9,89.

अप्रतिस्खलित Adj. 1) *ungehemmt, ununterbrochen, unbeschränkt, unverwehrt, unangefochten, unaufhaltsam, unwiderstehlich. Ungehemmt* so v. a. *nicht vermieden* Çiç. 69,12, v. l. — 2) *nicht abgelaufen, — verstrichen* Pâr. Gṛhj. 2,1,2.

अप्रतिस्खलितनेत्र m. N. pr. eines Devaputra Lalit. 346,11.

अप्रतिहातव्य Adj. *nicht aufzugeben, — zu scheuen* Comm. zu Nâjâs. 1,1,2.

1. अप्रतिहार m. *das Nichtzuhalten* Tândja-Br. 24, 1,12.

2. अप्रतिहार Adj. (f. आ) *ohne die* Pratihâra *genannten Silben* Lâṭj. 7,2,6. 3,13.

अप्रतिहार्य Adj. *unwiderstehlich.*

अप्रतीकार Adj. 1) *sich nicht widersetzend.* — 2) *wogegen es keine Abhülfe giebt, unheilbar* Kâd. 36,24. 173,21.

अप्रतीक्षम् Adv. *ohne zurückzublicken.*

अप्रतीघात m. = अप्रतिघात Comm. zu Nâjâs. 3,1,46. 50.

अप्रतीत Adj. 1) *unwiderstehlich.* — 2) *nicht allgemein verständlich* Vâmana 2,1,8. Dazu Nom. abstr. °ता n. Sâh. D. 213,6. — 3) *nicht froh, traurig.*

अप्रतीति f. *das nicht allgemein verständlich Sein, das sich nicht von selbst Ergeben* 279,1.

अप्रतीतिक Adj. = अप्रतीत 2).

अप्रतीत्त Adj. *nicht zurückerstattet.*

अप्रतीप 1) *sich nicht widersetzend.* अप्रतीपेन *ohne Widerrede.* — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

अप्रतीभा f. *das Nichtverfallen auf Etwas* Âpast. 2,9,1.

अप्रतीवाप Adj. *ohne Beimischung.*

अप्रत्ता Adj. f. *unverheirathet* Gaut. 28,24. Nir. 3,5.

अप्रत्यक्ष Adj. *nicht vor Augen liegend, — sich Nicht sehen lassend* Kap. 4,2,2. Davon Nom. abstr. °त्व n. ebend.

अप्रत्यक्षित Adj. *nicht mit eigenen Augen geschaut* Kâd. II,111,15.

अप्रत्यभिषारण n. *das Nichtwiederbegiessen* Kâtj. Çr. 5,6,22.

अप्रत्यभिज्ञान n. *Nichtwiedererkennung* Nâjâs. 3,2,5. 7.

1. अप्रत्यय m. 1) *Misstrauen* Verz. d. Oxf. H. 216,b, 12. — 2) *kein Suffix* P. 1,1,69.

2. अप्रत्यय Adj. 1) *Misstrauen setzend in* (Loc.). — 2) *Misstrauen erweckend* Spr. 7700.

अप्रत्ययक Adj. (f. °यिका) *ohne Suffix.*

अप्रत्यवरोहिन् Adj. *sich nicht vom Sitz erhebend.*

अप्रत्यवाय m. *keine Sünde* Gaim. 6,3,10.

अप्रत्यवेक्षण n. *das Sichnichtkümmern um —, Vernachlässigung.*

अप्रत्यवस्थायिन् Adj. *nicht abweisend* 38,3. 6.

अप्रत्यवस्थेय Adj. 1) *nicht zurückzuweisen* Cit. im Comm. zu Mahâbh. 63,2. — 2) *nicht zu läugnen* Comm. zu Nâjâs. 3,1,27. — 3) *unheilbar.* Davon Nom. abstr. °ता.

अप्रत्याख्यातव्य Adj. *nicht zu verwerfen.*

अप्रत्याख्याय m. *keine Gegenbestimmung* RV. Pâtr. 1,13 (25).

अप्रत्यालभमान Adj. *sich nicht zur Wehr setzend* Çat. Br. 1,6,3,33.

अप्रत्युच्चारण n. *das Nichtergreifen des Wortes zur Erwiederung* Nâjâs. 3,2,17 (nach der richtigen Lesart).

अप्रत्युच्चारयत् Adj. *nicht das Wort ergreifend zur Erwiederung* Comm. zu Nâjâs. 3,2,17.

अप्रत्युत्थायिक Adj. *gegen den man sich nicht erhebt* Gop. Br. 1,3,19. Vaitân. 11.

अप्रत्यूत Adj. *keinen Widerstand findend an* (Loc.) Nir. 4,27.

अप्रथित Adj. *nicht ausgebreitet* Nir. 1,14.

अप्रदक्षिणम् Adv. *nach links* Kâtj. Çr. 4,13,12, v. l. Jâḍ. 1,282.

अप्रदग्ध Adj. *nicht verbrannt* Çat. Br. 11,1,6,33.

अप्रदातृ Nom. Ag. 1) *nicht gebend.* — 2) *eine Tochter nicht verheirathend* Spr. 1699, v. l.

अप्रदान n. *das Nichtgeben, Nichtgewähren* Jâḍ. 3,79.

अप्रदानवत् Adj. *nicht spendend, geizig.*

अप्रदाह m. *das Nichtverbrennen.*

अप्रदीप Adj. (f. आ) *ohne Leuchte* Garga in Vaitân. Bṛh. S. 2,9.

अप्रदुग्ध Adj. *nicht ausgemolken.*

अप्रदूषित Adj. *nicht achtlos.*

अप्रधान Adj. *nicht obenan stehend, eine untergeordnete Stellung einnehmend* Spr. 453. 464. P. 2,3, 19 (könnte hier auch n. *etwas Untergeordnetes* sein).

अप्रधानकाल Adj. *nicht zur eigentlichen Zeit gehörig* Kâtj. Çr. 1,7,18.

अप्रधानकालीन Adj. dass. Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Kâtj. Çr. 1,7,18.

अप्रधानता f. (Hit. 32,1) und अप्रधानत्व n. *das Untergeordnetsein, untergeordnete Stellung.*

अप्रधृष्य Adj. *dem man Nichts anhaben kann.*

अप्रनष्ट Adj. *nicht verschwunden* MBh. 12,293,13.

अप्रपदन n. *schlechter Zufluchtsort.*

अप्रपाद् m. *kein vorzeitiges Abgehen des Fötus.*

अप्रपादुक Adj. *nicht vorzeitig abgehend* (Fötus) Maitr. S. 3,7,5.

अप्रबोध m. 1) *das Nichterwachen.* — 2) *Unwissenheit.*

अप्रबोधिता f. *Nichterwachen, spätes Erwachen* MBh. 12,248,15.

अप्रभव m. *keine Quelle —, kein Veranlasser von* (Loc.) Gaut. 28,51.

अप्रभविष्णु Adj. *unvermögend, machtlos.*

अप्रभात Adj. (f. आ) *noch nicht hell geworden, — dem Tageslicht gewichen* Kâd. II,67,8.

अप्रभाव Adj. = अप्रभविष्णु. Davon Nom. abstr. °त्व n. Spr. 4436.

अप्रभु Adj. dass. Mit Loc. eines Nom. act. Als m. *nicht Herr von* (Gen.). अप्रभुरस्यात्मनः सीदति मे हृदयम् Kâd. 39,20. Davon Nom. abstr. अप्रभुता f. (R. 2,23,38) und अप्रभुत्व n. MBh. 12,228,72.

अप्रभूतौ Instr. *ohne Anwendung von Gewalt.*

अप्रबंध m. *das Nichtkommen um Etwas* (Abl.)

अप्रमत्त Adj. *nicht fahrlässig, aufmerksam, achtsam.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Râéâr. 6,362.

अप्रमेय Adj. *unvergänglich.*

अप्रमा f. *falscher Begriff* Bnâsmîr. 125. Tarkas. 53.

अप्रमाण n. *keine Autorität* MBh. 13,163,25. Çik. 121. *etwas Nichtssagendes* Tarkas. 50.

अप्रमाणविद् Adj. *die Bedeutung einer Sache nicht kennend* Bâlc. P. 3,9,13.

अप्रमाणप्रभ und अप्रमाणाभ m. Pl. *zwei Klassen von Göttern* (buddh.) Lalit. 171,4. 3.

अप्रमाणी Adv. mit कर् *Jmd* (Acc.) *nicht als Autorität behandeln* Kâs. 11,17. 221,12

1. अप्रमाद् m. *Aufmerksamkeit, Sorgsamkeit* MBh. 14,1,14.

2. अप्रमाद् Adj. = अप्रमत्त. Davon Nom. abstr. °ता f.

अप्रमादम् Absol. 1) *aufmerksam, sorgfältig* AV. 12,1,7. 18. — 2) *unablässig, unverändert.*

अप्रमादिन् und अप्रमाद्यत् (Nir. 4,19) Adj. = अप्रमत्त.

अप्रमायुक Adj. *nicht plötzlichen Todes sterbend.*

अप्रमीय Adj. *was nicht zu Grunde gehen sollte.*

अप्रमुदिता f. im Sâṁkhja *eine best. Unvollkommenheit* (असिद्धि).

अप्रमूर् Adj. *besonnen.*

अप्रमृष्य Adj. *unvertilgbar, unverwüstlich.*

अप्रमेय Adj. 1) *unmessbar, unergründlich.* — 2) *unbeweisbar* M. 1,3.

अप्रमेयात्मन् Adj. *von unergründlichem Wesen* (Çiva).

अप्रमोद् m. *keine Freude, — Lust* M. 3,61.

अप्रमोदमाना f. im Sâṁkhja *eine best. Unvollkommenheit* (असिद्धि).

अप्रयच्छत् Adj. 1) *nicht abliefernd* Jîân. 2,256. — 2) *ein Mädchen nicht verheirathend* Gaut. 18,22.

अप्रयत Adj. *nicht innerlich und äusserlich zu einer ernsten Handlung vorbereitet, unrein* Âpast. 1,14,18.20. 16,21.22. auch von einer Speise 21.

1. अप्रयत्न *keine Anstrengung.* अप्रयत्न° *ohne A.* 181,9.

2. अप्रयत्न Adj. *sich nicht bemühend um, gleichgültig gegen* (Loc.).

अप्रयाजै Adj. *ohne* Prajâga TS. 6,1,8,4.

अप्रयाणक n. *Unterbrechung einer Reise.*

*अप्रयाणि f. *das Nichtaufbrechen* (als Drohung).

*अप्रयापणि f. *das Nichtaufbrechenlassen* (als Drohung).

अप्रयावन् Adj. *wohl fehlerhaft für* अप्रयावम्.

अप्रयावम् Absol. *achtsam.*

अप्रयास m. *keine Anstrengung.* Instr. *ohne A.*

अप्रयुक्त Adj. *unangewandt, ungebräuchlich* Z. d. d. m. G. 29,189. fg. Davon Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. Sin. D. 213,2.

अप्रयुच्छत् Partic. *nicht lässig, achtsam.*

अप्रयुत und अप्रयुच्छन् Adj. *nicht lässig, achtsam.*

अप्रयोग m. *Ungebräuchlichkeit* Mahân. Einl. 16,a. 1. अप्रयोजक Adj. *Etwas nicht veranlassend, — bewirkend* Gaim. 4,1,25. Davon Nom. abstr. °त्व n. 2. अप्रयोजक Adj. *unmotivirt, zwecklos.*

*अप्रलम्बम् Adv. *ohne Zögern.*

अप्रवक्तृ Nom. sg. *nicht unterrichtend, untauglich zum Unterricht* Ait. Âr. 370,18. Spr. 6608.

अप्रवर्ग्य Adj. *ohne* Pravargja Çat. Br. 14,2, 2,18. 3,2,20. Kâts. Ça. 8,2,16.

अप्रवर्तिन् Adj. *unbeweglich* Çat. Br. Kâṭh. Up.

अप्रवात n. *windstiller Ort* Kâraka 1,13.

अप्रवाद् MBh. 14,13 *fehlerhaft für* अप्रमाद्.

अप्रवासगमन n. *das Verbleiben in der Heimath* Spr. 1943.

अप्रवासिन् Adj. *nicht in die Fremde ziehend* Spr. 3009.

अप्रवीण Adj. *ungeschickt, untüchtig* Mahân. Einl. 17,a. Comm. zu AV. Pair. 4,107.

अप्रवीता Adj. f. *ungeschwängert, unbelegt.*

अप्रवृत्ति f. 1) *Unwirksamkeit* Suçr. 1,23,14. — 2) *das nicht mehr am Platz Sein, kein ferneres Fortgelten* Kâts. Ça. 4,3,22. 7,5,25.

*अप्रवृद्ध Adj. *gaṇa* प्रवृद्धादि.

अप्रवृद्धि f. *das Nichtwachsen* H. 62.

अप्रवेद Adj. (f. आ) *nicht aufspürend* (in feindlicher Absicht).

अप्रवेश n. *das Nichtausziehen in die Fremde* MBh. 5,27,17.

1. अप्रशस्त Adj. 1) *nicht lobenswerth, tadelhaft.* — 2) *verrufen, Unglück verheissend.* — 3) *mangelhaft, schadhaft* Kathâs. 49,19. — 4) *unrein, n. Unrath.*

2. अप्रशस्त Adj. = अप्रशस्त 1).

अप्रशान्त Adj. *nicht zur Ruhe des Gemüths gelangt* MBh. 12,247,16.

अप्रशीर्णाग्र Adj. *dessen Spitze nicht abgebrochen ist* Kâts. Ça. 2,3,31.

अप्रश्न m. *keine Frage* Nâigâs. 4,2,11.

अप्रसक्त Adj. *aus etwas Vorangehendem nicht folgend* Comm. zu TS. Pair. 14,1.

अप्रसक्ति f. *das Nichthängen an* (Loc.).

अप्रसङ्ग m. *keine Anwendbarkeit auf Etwas.*

अप्रसन्न Adj. 1) **nicht klar, trübe* Gal. — 2) *nicht beruhigt* (Sinne) R. Gorr. 2,15,7.

अप्रसव m. *kein Keltern von Soma* Kâts. Ça. 10,7,12.

अप्रसवधर्मिन् Adj. *nicht die Eigenschaft des Fortpflanzens besitzend* Tattvas. 17. 18.

अप्रसह्य Adj. *unerträglich, nicht auszuhalten, unwiderstehlich.*

अप्रसाद् m. 1) *Getrübtheit* (der Sinne) Suçr. 2,47, 21. — 2) *Ungunst, unfreundliches Benehmen* Spr. 466.

अप्रसादित Adj. *nicht klar gemacht.* Spr. 442.

अप्रसाद् Adj. *keiner Macht unterworfen, in Allem Herr seiner selbst.*

अप्रसिद्ध Adj. 1) *nicht zu Stande gekommen* Kumâras. 3,19. — 2) *unbekannt* Comm. zu TS. Pair. 13,14.15. *nicht allgemein bekannt.* — *verständlich* Kap. 3,1,13. *unerhört* Chr. 215,16.18.

1. अप्रसूत Adj. 1) *keine Erlaubniss habend* Çiñn. Ça. 14,7,2. — 2) *unerlaubt* Çat. Br. 4,1,4,3.6.

2. अप्रसूत Adj. (f. आ) *nicht geboren habend, unfruchtbar* Spr. 2055. Bhâvapr. 2,9.

अप्रसृत Adj. 1) *nicht gäng und gäbe, ungewöhnlich.* — 2) *nicht weitschweifig;* s. अप्रकीर्णप्रसृत.

अप्रस्ताव्य Adj. *mit keinem* Prastâva *zu versehen.*

अप्रस्तुत Adj. 1) *nicht löblich, unpassend* R. 6,5,6. — 2) *nicht in Rede stehend, warum es sich nicht handelt, nicht dahin gehörig.*

अप्रस्तुतप्रशंसा (Vâmana 4,3,4) und अप्रस्तुतस्तुति f. in der Rhet. *mittelbare oder implicirende Redeweise.*

अप्रकृत Adj. 1) **unbearbeitet, unbebaut.* — 2) *nicht abgedroschen, — plattgetreten* Kân. II,98,11.

अप्रकृन् Adj. *nicht beschädigend.*

अप्रकर्ष m. *Betrübniss, Leidwesen.*

अप्रकाण n. *das Nichtaufgeben, Nichtfahrenlassen* Comm. zu Nâigâs. 1,1,12.

अप्रकावारी Adj. f. *nicht schwindend* Maitr. S. 4,4,1.

अप्रक्षित Adj. 1) *nicht angetrieben.* — 2) *nicht ausgesandt.*

अप्रक्षत Adj. *womit kein Schlag ausgeführt wird* Çat. Br. 3,7,2,2.

अप्रकृष्ट Adj. *nicht erfreut, — froh.*

अप्राकरणिक Adj. *nicht zu dem in Rede stehenden Gegenstande gehörig.*

अप्राकृत Adj. (f. ई) *nicht ursprünglich, secundär* Gaim. 6,5,19.

अप्रागल्भ्य n. *Nichtüppigkeit* Comm. zu Gaim. 6, 3,29.

*अप्राग्र्य Adj. *untergeordnet.*

अप्राज्ञ Adj. *unverständig, dumm.* Davon Nom. abstr. °ता M. 4,107.

अप्राण Adj. *ohne Athem, unbelebt* 273,8.

अप्राणत् Partic. *nicht athmend, unbelebt* Lâṭj.

2,7,16.

अप्राणयितव्य Adj. *nicht durch den* Prâṇa *zu erreichen* Nṛs. Up. in Ind. St. 9,165.

अप्राणिन् Adj. *unbelebt.*

अप्राणिभव Adj. *nicht von einem lebenden Wesen kommend, durch ein Instrument bewirkt* (Ton) S.S.S. 21.

अप्रातराश Adj. *kein Frühstück einnehmend.*

अप्रातिकूल्य n. *Nichtwiderersetzung.*

अप्रातिरूप्य n. *Unvergleichlichkeit.*

अप्रातिलोम्य n. *kein feindseliges Entgegentreten.*

अप्रादेशिक Adj. *nicht nachzuweisen, — zu belegen.*

अप्राधान्य n. *das nicht die Hauptperson (Hauptsache) Sein* 209,24. 230,13.

अप्राप्त Adj. 1) *nicht angelangt bei* (Acc.) Çat. Br. 5,3,4,13. Rāgān. 12,96. — 2) *noch nicht gekommen, — da seiend* Hit. 54,5. — 3) *nicht erlangt* Gaupap. zu Sāṁkhyak. 62. *nicht erfahren* Kumāras. 7,50. — 4) *nicht zum Abschluss gekommen* Jâḍ. 2,243. — 5) *was aus keiner Regel folgt, — sich ergiebt* P. 8,2,33, Schol. — 6) *keine Geltung habend* Gaim. 1,2,9. — 7) *unerwachsen* 193,26.

अप्राप्तकाल 1) Adj. *dessen Zeit noch nicht gekommen ist* (von Personen und Sachen) Spr. 468. 3393. — 2) n. *Nichtbeobachtung der gehörigen Reihenfolge* (in einer Disputation) Nyâyas. 5,2,1.11.

अप्राप्तवयस् Adj. *unerwachsen* MBh. 1,157,35.

अप्राप्तविकल्प m. *eine Wahl zwischen Zweien, ohne dass das Eine sich aus irgend einer Regel ergäbe.* Davon Nom. abstr. °त्व n. 226,14.

अप्राप्तावसर Adj. *ungelegen* (Wort) Hit. 54,11.

अप्राप्ति f. *das Nichtzutreffen* Kāṭy. Çr. 9,13,25.

अप्राप्तिसम m. *ein Sophisma, bei dem der Zusammenhang zwischen dem Beweisgrunde und dem zu Beweisenden fehlt,* Nyâyas. 5,1,7. Sarvad. 114,11.

अप्राप्नुवत् Adj. *nicht findend* MBh. 10,16,11.

अप्राप्य Adj. *nicht zu erreichen.* Superl. °तम.

अप्राप्यकारिन् Adj. *wirkend ohne in unmittelbarer Berührung mit dem wahrgenommenen Objecte zu stehen* Comm. zu Nyâyas. 3,1,44.47. Davon Nom. abstr. °रित्व n. 45.

अप्राप्यग्रहण n. *Wahrnehmung ohne unmittelbare Berührung mit dem wahrgenommenen Objecte* Nyâyas. 3,1,44.

अप्रामाणिक Adj. *auf keiner Autorität beruhend.*

अप्रामाण्य n. *das keine Autorität Sein* Kap. 1,1,8. Nyâyas. 2,1,8. *das Mangeln eines Beweises* Chr. 267,21.

अप्रामित्य Adj. *ewig wahr* ṚV.

अप्रायत्य n. *nicht gehöriges Vorbereitetsein zu einer ernsten Handlung* Âpast. 1,11,25.

अप्रायश्चित्त n. *keine Sühnung* Kāṭy. Çr. 7,5,10.

अप्रायश्चित्तिकृत् Adj. *eine Sühnung unterlassend* Çat. Br. 11,1,5,1.

अप्रायु Adj. *unablässig.*

अप्रायुस् Adj. *nicht lässig, eifrig.*

अप्रार्थक Adj. *sich nicht bewerbend* (um ein Mädchen).

अप्रार्थित Adj. *ungebeten* Spr. 7663.

अप्रावृत Adj. *unverhüllt* Çat. Br. 7,5,2,41.

अप्राशन n. *das Nichtessen, Nichtgenossen* MBh. 12,180,33.

अप्राशितृ Nom. ag. *nicht essend, — geniessend* MBh. 12,34,24.

अप्राशित्रिय Adj. *ungeeignet für die* प्राशित्र *genannte Speise* TS. 2,6,8,5.

अप्रिय 1) Adj. *unlieb, widerwärtig;* n. *etwas Unangenehmes, Widerwärtigkeit, eine unangenehme Nachricht* u. s. w. 71,19. 140,23. 319,26. — 2) m. a) *Feind.* — b) N. pr. eines Jaksha. — 3) *f. या *Silurus pungentissimus.*

अप्रियंवद् Adj. (f. या) *unfreundlich redend, grob* Jâḍ. 1,73.

अप्रियकर् Adj. *unerfreulich* M. 7,204.

अप्रियभागिन् Adj. *reich an Widerwärtigkeiten* Spr. 3130.

अप्रियवादिन् Adj. = अप्रियंवद्.

अप्रीति f. *Feindschaft* Mahān. 131,14.

अप्रीतिकर Adj. *keine Freude bewirkend* M. 12,28.

अप्रेक्षणीय Adj. *nicht sehenswerth, hässlich anzuschauen* 47,28.

अप्रेक्षाकारिन् Adj. *ohne Ueberlegung handelnd.* Davon Nom. abstr. °रिता f. Daçak. 4,23.

अप्रेक्षापूर्वकारिन् Adj. dass. Rāgat. 4,610. Davon Nom. abstr. °रिता f. 58.

अप्रेक्ष्य Adj. *unsichtbar.* — Kathās. 12,132 fehlerhaft für अपेक्ष्य.

अप्रेत Adj. *noch nicht fortgegangen* Çat. Br. 2,3,4,9.

*अप्रेतरात्रसी f. = *अपेतरात्रसी.

*अप्रेमन् Adj. *unfreundlich.*

अप्रोक्षित Adj. *unbesprengt, ungeweiht* Çat. Br. 4,2,4,13. Kāṭy. Çr. 3,10,5.12. Âpast. 1,15,12.

*अप्रोष्ठ m. *Lerche* Nigh. Pr.

अप्रोदित Adj. *unausgesprochen* TS. 2,2,9,5.

अप्रोषित Adj. *nicht verreist, — abwesend* Kāṭy. Çr. 3,4,29. Vaṇis. 18.

अप्रोषितवंस् Adj. *nimmer weichend, am Orte verweilend.*

अप्रोष्ठ Adj. (f. या) 1) *nicht stark genug um zu* (Inf.) Rāgat. 7,1462. — 2) *schüchtern* Spr. 1396.

अप्लव (f. या) und अप्लववत् (MBh. 12,236,18) *ohne Schiff, wo es kein Schiff giebt.*

अप्लुत Adj. *nicht auseinandergezogen* (Vocal) Ṛ. Prât. 1,97. 4,120.

अप्वा, अपूंया f. *eine best. Krankheit.* Auch personif.

अप्सर् m. *Wasserthier* M. 7,73, v. l.

*अप्सरःपति m. Bein. Indra's.

अप्सरस् und अप्सरा f. Bez. weiblicher Wesen geisterhafter Art, die als Weiber der Gandharva erscheinen. In der epischen Poesie werden sie auf Bitten der Götter von Indra auf die Erde gesandt, um Büsser in ihren Kasteiungen zu stören.

अप्सरस्तीर्थ n. N. pr. eines mythischen *Teiches.*

अप्सरापति m. *Herr der* Apsaras.

*अप्सराय्, °यते *sich wie eine* Apsaras *benehmen.*

अप्सरोतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अप्सर्व Adj. *Wasser spendend.*

अप्सव्य Adj. *im Wasser befindlich* u. s. w. Beiw. Varuṇa's Maitr. S. 2,3,3.

अप्सस् n. *Stirn, Gesicht* überh.

अप्सा Adj. (*Nass spendend*) *erquickend, stärkend.*

अप्सुक्षित् Adj. *in den Gewässern wohnend.*

अप्सुज und °जा Adj. *in den Wassern geboren.*

अप्सुजित् Adj. *in den Wassern siegend.*

अप्सुदीक्षा f. *Weihe im Wasser* Ind. St. 10,358.

*अप्सुमति P. 6,3,1, Vârtt. 6.

अप्सुमत् Adj. 1) *dem die Bezeichnung* अप्सु *zukommt, d. h. im Wasser erscheinend* Maitr. S. 2,1, 9. Çat. Br. 12,4,4,1. AV. Prâyaç. 2,7. — 2) *das Wort* अप्सु *enthaltend.*

अप्सुयोनि m. *die bindenden Kräfte im Wasser.*

अप्सुयोनि Adj. *aus den Gewässern stammend.*

अप्सुवह् Adj. *im Wasser fahrend.*

अप्सुषद् Adj. *im Wasser wohnend.*

अप्सुसोम m. *ein mit Wasser gefüllter Becher.*

अप्सुसंक्षित Adj. *in den Wassern erregt.*

अप्सुस्तोम्य m. N. pr. eines Mannes.

अफल 1) Adj. (f. या) a) *ohne Frucht.* — b) *fruchtlos, unfruchtbar, keinen Nutzen bringend, ohne Erfolg, vergeblich* 71,26. 75,3. Gaut. 9,46. Spr. 426. 479. Dazu Nom. abstr. °ता f. MBh. 3,79,14. — c) *entmannt, castrirt* 88,13.30. — 2) *m. *Tamarix indica.* — 3) *f. या *Aloe indica Royle* und *Flacourtia cataphracta Roxb.*

अफलप्रेप्सु Adj. *keinen Lohn verlangend* Bhag. 18,23.

अफलयुक्त Adj. *mit keinem Lohn verbunden* Kāṭy. Çr. 1,2,4.

अफलाकाङ्क्षिन् Adj. *keinen Lohn erwartend* Bhag. 17,11.

अफल्गु Adj. *kostbar* Çiç. 3,76.

अफालकृष्ट Adj. *nicht auf gepflügtem Acker wachsend* Jiśv. 3,16.

*अफुल्ल Adj. (f. आ) *unaufgeblüht* Gal.

1. अफेन Adj. (f. आ) *schaumlos* 42,26.

2. *अफेन n. *Opium.*

अबाहु Adj. (f. आ) *unverkrüppelt* Çat. Br. 3,3,4,16.

अबद्ध Adj. 1) *nicht gebunden, — angebunden* Kull. zu M. 8,242. — 2) *ungereimt, sinnlos.*

*अबद्धक Adj. = अबद्ध 2).

*अबद्धमुख Adj. *ein loses Maul habend.*

अबद्धमूल Adj. *nicht fest wurzelnd* Suçr. 1,38,10.

अबद्धवत् Adj. *fehlerhaft, ungrammatisch* Bâlar. P. 1,5,11.

अबधा f. *Segment der Basis eines Dreiecks* Liláv. 140.

अबधिर Adj. *nicht taub.*

*अबध्य Adj. = अबद्ध 2).

अबन्द्र (अबन्धे) Adj. *bandlos, auseinanderfallend.*

अबन्धक 1) Adj. *wobei kein Pfand gegeben wird* Mit. bei Gold. — 2) *m. N. pr. eines Mannes. Pl. *seine Nachkommen.*

अबन्धन Adj. *nicht angebunden.*

अबन्धु Adj. *ohne Verwandte, — Genossen.*

अबन्धुकृत् Adj. *Mangel an Genossen verursachend.*

अबन्ध्य Adj. *der nicht gefesselt oder gefangen gesetzt werden darf* Gaut. 8,13.

अबन्धे s. अबन्द्र.

*अबर्बर = शबल Gal.

अबर्ह Adj. *noch ohne Schwanzfedern* 77,8.

1. अबल n. *Schwäche, Unbedeutsamkeit u. s. w.*, in बलाबल.

2. अबल 1) Adj. (f. आ) *kraftlos, schwach.* — 2) m. a) **Crataeva Roxburghii R. Br.* — b) N. pr. eines Fürsten. — 3) f. आ a) *Weib* 92,28. 108,4. — b) v. l. für अबला in der Bed. 3) b). — c) ein Frauenname.

अबलबन्धन् Adj. *dessen Bogen kraftlos ist.*

अबलवत् Adj. *schwach* Veṇis. 18,2.

अबलाबल Adj. *ohne Kraft und Schwäche* (Çiva).

अबलामर्ष Adj. *nicht Schleim erzeugend.*

अबलीयस् Adj. *schwächer.*

अबल्य und अबल्य n. *Schwäche, Krankheit.*

*अबष्कयणी f. = बष्कयणी Sâmav. zu AK.

अबहिर्धा Adv. *nicht ausserhalb.*

अबहिष्कार्य Adj. *nicht auszuschliessen* Gaut. 8,13.

अबहुवादिन् Adj. *nicht geschwätzig* Gobh. 1,5,23.

अबहुश्रुत Adj. *nicht sehr gelehrt.*

1. अबाध m. *das Nichtvorhandensein eines Widerspruchs.*

2. अबाध Adj. *ungehemmt, ungeplagt, ungequält.*

अबाधक Adj. (f. आ) *ungehemmt.*

अबाधकर Adj. *keinen Schmerz —, keine Leiden verursachend* Suçr. 1,130,7.

अबाधकव्रत n. *eine best. Begehung.*

अबाधित Adj. 1) *ungehemmt.* — 2) *nicht verboten, erlaubt.* — 3) *wogegen sich Nichts einwenden lässt.*

अबान्धव Adj. *ohne Angehörige* M. 10,55. Suçr. 2,79,12.

अबान्धवकृत Adj. *nicht durch Angehörige bewirkt* Çik. 92.

अबालिश Adj. *nicht kindisch, — dumm.*

अबालेन्दु m. *Vollmond.*

1. अबाह्य Adj. *nicht äusserlich, innerlich.*

2. अबाह्य Adj. *Nichts ausser sich habend.*

अबिन्धन Adj. *Wasser zum Brennstoff habend.* वह्नि *das unterseeische Feuer* Râgân. 13,4.

अबिभीवंस् (अबिभ्युस्) und अबिभ्यत् Adj. *furchtlos.*

1. अबीज n. *schlechter Same, schlechtes Korn* 206,15.

2. अबीज 1) *a)* Adj. *ohne Samen* Spr. 3597. — *b) zeugungsunfähig* 193,7. — 2) *f. आ *Rosine ohne Kerne* Nigh. Pr.

अबीजक Adj. *unbesäet* M. 10,71.

अबीभत्स Adj. (f. आ) *nicht widerlich, einen angenehmen Eindruck machend* MBh. 5,30,38.

अबुद्ध Adj. *dumm, thöricht.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

1. अबुद्धि f. 1) *Unverstand, Thorheit* MBh. 12,204,4. — 2) *keine Absicht.* Instr. *ohne A.*

2. अबुद्धि Adj. *unverständig, thöricht.* Davon Nom. abstr. °ता f. MBh. 3,3023. Râgat. 1,79.

अबुद्धिपूर्व 1) Adj. *a) unbeabsichtigt* MBh. 3,77,18. — *b) mit Nichtintellect beginnend* Viṣṇu-P. bei Gold. — 2) °म् Adv. *ohne Vorbedacht* Âpast. 2,26,18. MBh. 1,161,7.

अबुद्धिपूर्वक Adj. 1) *unbeabsichtigt* Viṣṇu-P. bei Gold. — 2) *mit Nichtintellect beginnend* VP. 1,5,4.20.

अबुद्धिमत् Adj. *dumm, einfältig* 133,6.

अबुद्धिस्थ Adj. *dem Geiste nicht gegenwärtig* Kull. zu M. 3,266.

अबुध und अबुधे Adj. *unvernünftig, thöricht.*

अबुधे Adj. *bodenlos.*

अबुध्य Adj. *nicht zu wecken.*

अबुध्यमान Adj. *nicht erwachend.*

अबुभुत्समान Adj. *nicht zu kennen wünschend* Comm. zu Nir. 4,2,39.

अबोद्धव्य (!) Adj. *nicht mit dem Verstande zu erreichen* Nṛs. Up. in Ind. St. 9,168.

1. अबोध m. 1) *Unkenntniss* Nir. 1,3,22.37. — 2) *Mangel an Einsicht, Unverstand* Spr. 4488.

2. अबोध Adj. 1) *keine Einsicht habend, unverständig* Spr. 641. 3677. — 2) *unkenntlich* Bâlar. P. 8,7,11.

अबोधक Adj. *nicht belehrend, — begreiflich machend* Nir. 1,1,19. Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm.

अबोधपूर्वम् Adv. *ohne es zu wissen* Spr. 5715.

अब्ज, अब्जति *zu einer Lotusblume werden.*

अब्ज 1) Adj. *wassergeboren.* — 2) m. *a) Muschel.* — *b) der Mond* Golâdh. 10,3. — *c) *Barringtonia acutangula Gaertn.* — *d)* Bein. Dhanvantari's. — *e)* N. pr. eines Sohnes des Viçâla. — 3) n. *a) Lotusblume* 297,17. Ragh. 4,61. — *b) die Zahl 1000,000,000.* — *c) diejenige Constellation, bei der die Planeten promiscue in den vier* Kendra *stehen.*

*अब्जकर्णिका f. *Samenkapsel der Lotusblume* Nigh. Pr.

अब्जज m. Bein. Brahman's.

अब्जनाभ m. Bein. Vishṇu's.

अब्जपाणि m. N. pr. eines Buddha, = पद्मपाणि.

*अब्जबान्धव m. *die Sonne.*

*अब्जबीजकृत् m. *weisser Oleander* Nigh. Pr.

अब्जभव m. Bein. Brahman's.

*अब्जभोग m. *Lotuswurzel.*

*अब्जयोनि m. Bein. Brahman's.

*अब्जवारुन m. Bein. Çiva's.

*अब्जास् n. *Gestalt.*

अब्जासंभव m. Bein. Brahman's.

अब्जासरस् n. *Lotusteich* 133,19.

*अब्जारुस्त m. *die Sonne.*

अब्जी Adj. *wassergeboren.*

अब्जात् m. *Gans, Schwan.*

अब्जासन n. *eine best. Art zu sitzen,* = पद्मासन.

अब्जिन् Adj. *Wasser gewinnend.*

अब्जिनी f. *Lotuspflanze; Lotusteich.*

अब्जिनीपति m. *die Sonne.*

*अब्जिनीबन्धु m. dass. Gal.

अब्द m. 1) *Jahr.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 2) **Wolke* Bhatt. 2,30. — 3) *Cyperus hexastachyus Nees.* — 4) *N. pr. eines Berges.

°अब्दक Adj. *—jährig.*

अब्दतन्त्र n. Titel eines astronomischen Werkes.

अब्दप und अब्दपति m. *der planetarische Jahresregent* Ganit. Pratjabd. 1. 13.

अब्दमुक्ता f. *eine Perlenart* Gal.

अब्दर्यो Instr. Adv. *aus Lust zur Wasserspende.*

अब्दरहस्य n. Titel eines Werkes.

*अब्द्वाहन m. Bein. Çiva's.

*अब्द्सार m. *eine Art Kampher.*

अब्दाधिप m. = अब्द्प Gaṇit. Prāśṇād. 11.

अब्दिर्मेत्त् Adj. *wolkenreich.*

अब्दैवत Adj. *die Wasser zur Gottheit habend.*

अब्धि m. 1) *Meer* Spr. 7671. — 2) **Teich, See.* — 3) Bez. *der Zahl vier.* — 4) Titel eines Werkes.

अब्धिकन्या f. Patron. der Lakshmi Spr. 3719.

*अब्धिकफ m. *os sepiae.*

*अब्धिज 1) m. *a) ein edles Pferd* Gal. — *b) os sepiae* Nigh. Pa. — *c)* Du. *die beiden* Açvin. — 2) f. आ *Branntwein.*

अब्धिजीविन् m. *Fischer.*

अब्धितनय m. Du. *die beiden* Açvin.

*अब्धिद्वीपा f. *die Erde.*

*अब्धिनगरी f. *die Stadt* Dvāraká.

*अब्धिनवनीतक m. *der Mond.*

*अब्धिफल n. *ein best. Arzneimittel* Rāǵān. 6,219.

*अब्धिफेन m. *os sepiae.*

*अब्धिमणडूको f. *Perlenmuschel.*

*अब्धिवल्लभ m. *Koralle* Gal.

*अब्धिवस्त्रा f. *die Erde* Gal.

*अब्धिशयन m. Bein. Vishṇu's.

*अब्धिसमान् m. Bein. Varuṇa's Gal.

*अब्धिसार m. *Perle* Rāǵān. 13,147.

*अब्धिसेतुकृत् m. Bein. Rāma's Gal.

*अब्ध्यग्नि m. *das unterseeische Feuer.*

अब्बिन्दु m. *Wassertropfen.*

अब्भक्ष 1) Adj. *nur Wasser geniessend* Gaut. 26, 20. Jiṇ. 3,186. — 2) *m. *Schlange.*

अब्भक्षण n. *Genuss blossen Wassers* Bhāg. P. 9,4,49.

अब्रह्मचर्य Adj. *unkeusch.*

*अब्रह्मचर्यक n. *geschlechtliche Nichtenthaltsamkeit.*

अब्रह्मण्य 1) Adj. *Brahmanen nicht hold.* — 2) n. *Gewalt und Unrecht,* insbes. als Ausruf eines Brahmanen, dem Gewalt angethan wird.

अब्रह्मता f. *unheilige Gesinnung.*

अब्रह्मदत्त m. *kein* Brahmadatta Ind. St. 13,379.

1. अब्रह्मन् n. *nicht das* Brahman TBr. 3,12,8,3.

2. अब्रह्मन् m. *ein Anderer als ein Brahman* Çat. Br. 12,6,1,38.

3. अब्रह्मन् Adj. 1) *von keiner Andacht u. s. w. begleitet.* — 2) *ohne Brahmanen.*

*अब्रह्मबन्धूक Adj. *ohne* ब्रह्मबन्धु Kāç. zu P. 6, 2,173.

1. अब्राह्मण 1) m. *kein Brahman.* — 2) f. अब्राह्मणी *keine Brahmanin* Ind. St. 10,87.

2. अब्राह्मण und अब्राह्मणक Adj. *ohne Brahmanen.*

अब्राह्मण्य n. 1) *Verletzung des für Brahmanen gültigen Gesetzes* Âçv. Çr. 9,3,20. — 2) = *ब्रह्मण्य 2).

अब्रुवत् Adj. *nicht aussagend* Jiṇ. 2,76.

अब्लिङ् 1) n. Pl. Bez. *der Verse* RV. 10,9,1—3. — 2) f. या Pl. dass. Gaut. 25,7.

अभक्त Adj. 1) *nicht zugetheilt.* — 2) *keinen Theil von Etwas bildend, nicht zu Etwas gehörig* Manu. 6,57, a. Davon Nom. abstr. °क्त n. P. 7,2,43, Sch. — 3) *nicht zugethan, — ergeben* Spr. 4469. 6806. mit Loc. der Person Bhāg. P. 6,10,29.

अभक्तच्छन्द m. *Mangel an Appetit.*

अभक्तित Adj. *nicht vertheilt.*

अभक्ष्य Adj. *nicht zu essen, — geniessen* Āpast. 1,17,38.

अभग Adj. (f. आ) 1) *unglücklich.* — 2) *unschön* Gobh. 1,3,17.

अभगकाम Adj. (f. आ) *dessen Begehren nach* — (Loc.) *von* — (Instr.) *nicht gestört wird* Rāgān. 5,7.

अभगमान Adj. *wobei die Ehre nicht leidet* Spr. 5023.

अभगयोग Adj. *dessen Meditation nicht gestört wird* MBh. 13,18,20.

अभङ्ग m. *ein best. Tact* S. S. S. 211.

अभङ्गश्लेष m. *eine Zweideutigkeit ohne verschiedene Zerlegung eines Wortes* Kāvjādṛ. S. 226, Z. 3.

अभङ्गुर Adj. (f. आ) 1) *eben* (Boden). — 2) *unvergänglich, dauerhaft.*

अभद्र Adj. *unheilvoll;* n. *Unheil* Gaut. 9,20. Āpast. bei Kull. zu M. 4,139; anders der gedr. Text 1,31,13.

1. अभय 1) Adj. (f. आ) *ohne Gefahr, sicher.* वाच् *Sicherheit versprechend* MBh. 4,67,6. — 2) m. *a)* Bein. Çiva's. — *b)* N. pr. eines Sohnes des Dharma und eines natürlichen Sohnes des Bimbisāra. — 3) f. आ *a) Terminalia Chebula.* — *b)* Bein. der Dākshāǵaṇi. — 4) n. *a) Sicherheit der Person* (adj. Comp. f. आ) 128,25. °तम n. *grösste Sicherheit.* — *b) ein auf die Sicherheit der Person gerichteter Opferspruch.* — *c) *die Wurzel von Andropogon muricatus.*

2. अभय Adj. *keine Furcht kennend.*

अभयगिरिवासिन् m. Pl. Bez. einer Schule des Kātjājana.

अभयंकर् und अभयंकृत् Adj. *Sicherheit schaffend.*

इद्स्याभयंकरम् Name eines Sāman.

*अभयजात m. N. pr. eines Mannes.

*अभयडिण्डिम m. *Kriegstrommel.*

अभयत्व n. *Gefahrlosigkeit* Ind. St. 9,154.

अभयद् 1) Adj. *Sicherheit gewährend.* — 2) m. *a) *ein Arhant bei den Ǵaina.* — *b)* N. pr. eines Fürsten VP. 4,19,1.

अभयदक्षिणा f. *Sicherheitsversprechen.*

अभयदत्त m. N. pr. eines Arztes Mudgala. 45(76),17.

अभयदान n. *Gewährung von Sicherheit.* °मात् Titel eines Werkes.

अभयदेव m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,361.

अभयंदद् m. Bein. Avalokiteçvara's.

अभयप्रद् 1) Adj. *Sicherheit gewährend* 51,10. — 2) m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Padmapāṇi's.

अभयप्रदान n. = अभयदान.

अभयप्रार्थना f. *das Bitten um Sicherheit der Person* Rāgān. 11,78.

अभयवचन n. und अभयवाच् f. *Sicherheitsversprechen*

अभयसंनि Adj. *Sicherheit schenkend.*

अभयाकरगुप्त und अभयानन्द् m. N. pr. zweier Männer.

अभव m. *Vernichtung.*

अभवन्मतयोग und अभवन्मतसंबन्ध m. in der Rhet. *fehlerhafte Construction.*

अभव्य Adj. *wie Jmd nicht sein sollte.*

*अभव्यकृष्ण m. *ein Schwan mit schwarzen Flügeln* Gal.

*अभस्त्रिका und *अभस्त्रिका f.

अभाग Adj. *ohne Antheil, — Erbtheil.*

अभागधेय Adj. *dem Etwas nicht zu Theil werden soll* Spr. 3599.

अभागिन् Adj. *an Etwas nicht betheiligt, von Etwas ausgeschlossen* Gaim. 1,2,3. *zu Etwas* (Gen.) *nicht berechtigt* Comm. zu Mahān. 22,25.

अभाग्य 1) Adj. (f. आ) *unglücklich* MBh. 3,281, 20. — 2) n. *Unglück.*

अभाजन n. *kein Gefäss für* (Gen.), so v. a. *nicht würdig* Kāç. 68,23. 75,9.

अभान n. *das Nichterscheinen* 285,17.

अभार्य Adj. *ohne Gattin.*

अभाव m. 1) *das Nichtdasein, Fehlen, Unterbleiben, Abwesenheit.* — 2) *das Nichtsein.* — 3) *Vernichtung, Tod.*

°अभाववत् Adj. *Etwas nicht habend, ermangelnd* Tarkas. 19. 40.

अभावबाद् m. Titel eines Werkes.

अभाविन् Adj. 1) *nicht geschehen sollend* 159,1. — 2) *wie Jmd nicht sein sollte* Hariv. 11190.

अभाषमाण Adj. *Nichts sagend* MBh. 4,68,25.

अभाषितपुंस्क Adj. *kein entsprechendes Masculinum habend* P. 7,3,33.

अभास्वर् Adj. *nicht glänzend.*

अभि 1) Adv. *a) herbei.* — *b) darüber hinaus.* — 2) Praep. *a)* mit Acc. *α)* zu — her, zu — hin, *nach* — hin, *gegen.* — *β) in* — hinein Çat. Br. 6,7,2,7. — *γ) um, für, zur Gewinnung von.* — *δ) über* —

hinaus. — ε) *um — willen.* — ζ) *gegen, in Bezug auf, auf, über.* — η) *in distributiver Bed., die aber schon im wiederholten Acc. liegt.* — *b*) *mit Abl.* α) *mit Ausschluss von, ohne* RV. 1,139,8. 10, 25,3. — β) *hervor — aus* Spr. 3373 (wohl fehlerhaft für अधि).

अभिक *Adj. begierig, lüstern.*

अभिकर् m. *der Ausführende* Gop. Br. 1,5,24.

अभिकरण s. स्वप्राभिकरण.

अभिकाङ्क्षा f. *Verlangen, Begehren nach* (Acc. oder im Comp. vorangehend).

अभिकाङ्क्षिन् *Adj. verlangend, begehrend nach* (Acc. oder im Comp. vorangehend).

1. अभिकाम m. *Liebe, Zuneigung; Verlangen nach, Wunsch.*

2. अभिकाम *Adj.* (f. आ) *in Liebe zugethan; hingezogen zu, verlangend nach* (Acc. oder im Comp. vorangehend).

अभिकाल m. N. pr. eines Dorfes.

अभिकृति f. *ein best. Metrum.*

अभिकैवरी f. *eine Art Hexe.*

अभिक्रतु *Adj. übermüthig.*

अभिक्रन्द m. *das Anschreien, Anbrüllen.* इन्द्रस्य Name eines Sâman.

अभिक्रम m. 1) *das Herantreten* Lalit. 231,1. — 2) *muthiger Angriff.* — 3) *Unternehmung.* — 4) *Bewältigung* Taitta-Br. 28,1,2. — 5) *das Hinaufsteigen.* — 6) *das erste Glied der* Krama-*Recitation.*

अभिक्रमण n. *das Hinzutreten* Gaut. 2,16. Gaim. 8. 233, Z. 2. Nilam. 3,1,20.

अभिक्रान्त n. = अभिक्रान्ति Taitta-Br. 28,1,2.

अभिक्रान्ति f. *Bewältigung* Taitta-Br. 28,1,2. Gaut. 25,5.

अभिक्रान्तिन् *Adj. der mit Etwas* (Loc.) *begonnen hat.* Superl. °क्रान्तितम Lâṭj. 8,6,1.

अभिक्रामम् *Absol. hinzutretend.*

अभिक्रोशक m. *Anschreier, Schelter.*

अभिक्षर्तर् Nom. ag. *Vorleger, Vorsetzer* (von Speisen), *Wirth.*

अभिक्षर्वी *Adj. ohne Bitte gebend.*

अभिक्षित *Adj. nicht angebettelt* Çat. Br. 11,3,3,7.

अभिख्या f. 1) *Anblick.* — 2) *Schein, Glanz, Schönheit.* — 3) *Klarheit, Deutlichkeit* Comm. zu TS. Prât. 23,7. — 4) *Berühmtheit.* — 5) *Name, Benennung.* — 6) *Einsicht, Verstand.* — 7) *Bericht, Erzählung.*

अभिख्यातर् Nom. ag. *Aufseher, Hüter.*

अभिगर्तर् Nom. ag. 1) *Nachsteller.* — 2) *Beischläfer.* — 3) *Begreifer, Verstecker.*

अभिगन्तव्य *Adj. aufzusuchen* Spr. 6761. Vaitân. Bhr. S. 2,11.

अभिगम m. 1) *Herbeikunft.* — 2) *Besuch* Mahân. 49. — 3) *Beschlafung.* — Wird mit अधिगम verwechselt.

अभिगमन n. 1) *das Herankommen, Herbeikommen, Annäherung, das Hingehen zu* Gaut. 18,15. — 2) *das Besuchen, Aufsuchen.* — 3) *das Beschlafen* Gaut. 12,3. — 4) *das Reinigen und Bestreichen* (*mit Kuhmist*) *des Weges zu einer Götterstatue.*

अभिगम्य *Adj.* 1) *adeundus, zu besuchen.* — 2) *zugänglich, einladend.*

अभिगर m. 1) *beifälliger Zuruf* (in der Liturgie). — 2) *eine best. beim Opfer fungirende Person, welche einen beistimmenden Zuruf zu sprechen hat,* Maitr. S. 1,9,1. Lâṭj. 4,3,4. 10,20,12.

अभिगर्जन n. *wildes Geschrei.*

अभिगर्जिन् (Conj.) *Adj. anbrüllend.*

अभिगामिन् *Adj. beschlafend.* Mit Acc. VP. 2,6,12.

अभिगुप्ति f. *Bewahrung, Behütung.* आत्मा° MBh. 12,299,7.

अभिगूर्ति f. *Lobgesang.*

अभिगृध्र *Adj. heftig nach Etwas verlangend.*

अभिगोत्र *Adj. zurufend.*

अभिगोपर् Nom. sg. *Bewacher, Hüter.*

अभिग्रह m. 1) *das Anfassen.* — 2) *Angriff, Herausforderung.* — 3) *Raub.* — 4) *Ansehen, Autorität.*

अभिग्रहण n. *das Rauben, Raub.*

अभिग्रहीतर् Nom. sg. *Ergreifer* Maitr. S. 1,3,12.

अभिग्लान m. Pl. N. pr. eines Geschlechts. अतिग्लान v. l.

अभिघात 1) m. *a*) *Schlag, Anprall.* — *b*) *unangenehme, schädliche Einwirkung* M. 12,77. Kathâs. 17,38. Sâṅkhjak. 1. — *c*) *krankhafte Veränderung* Suçr. 2,125,11. — *d*) *Entgegenwirkung, Niederdrückung.* अधिभौतिकस्य दुःखस्य दृष्टादिना Gaudap. zu Sâṅkhjak. 1. इच्छा° Comm. zu einem Jogâs. bei Gold. — *e*) *eine best. Anrede* VS. Prât. 1, 31. — 2) n. *unerlaubte Consonantenverbindung.* — 3) *Adj.* (f. आ) *beschädigt.*

अभिघातक *Adj. entgegenwirkend, entfernend.*

अभिघातिन् 1) *Adj. treffend.* — 2) m. *Feind.*

अभिघार m. 1) *Besprengung.* — 2) *Bestreuung, Mischung* Gobh. 4,2,12. — 3) *geklärte Butter.*

अभिघारण n. *das Besprengen, Begiessen.*

अभिघाण n. = अभिघ्राण Comm. zu Gobh. 2,8,25.

अभिचक्षण 1) n. *Besprechung.* — 2) f. आ *Umblick, Ausblick.*

अभिचक्षे Dat. Inf. um zu sehen 2,9.

अभिचक्ष्य *Adj. conspicuus* RV. 8,4,7.

अभिचन्द्र m. *der 6te* Muhûrta Ind. St. 10,296

*अभिचर m. *Begleiter, Diener.*

अभिचरणीय *Adj.* 1) *zum Behexen geeignet* Lâṭj. 8,2,10. Taitta-Br. 3,1,1. — 2) *zu behexen,* in घनभि°

अभिचरित (Conj.) n. *Behexung* Kâṭj. 37,14.

अभिचरितवै Dat. Inf. *zu behexen* (praedicativ) TBr. 1,7,9,5.

अभिचरितोस् Gen. Inf. in Verbindung mit ईश्वर *zu behexen* Kâṭj. 37,14 (Conj.).

अभिचार m. *Behexung, Bezauberung.* °कृत्य m. Titel eines Werkes.

अभिचारक und °चारिक *Adj. auf Behexung bezüglich.*

अभिचारिन् *Adj. behexend, bezaubernd.*

*अभिचार्य *Partic. fut. pass. von* चर् *mit* अभि.

अभिचेष्टा f. *Thätigkeit* Kap. 2,46.

अभिच्छायम् *Adv. in der Schattenlinie.*

अभिजन m. 1) *Abstammung, Herkunft* Lâṭj. 8, 6,1. — 2) *edle Abstammung, Adel der Geburt* Spr. 2388. — 3) *Geschlecht, Familie.* — 4) *Familienhaupt.* — 5) *Geburtsort der Vorfahren; Geburtsort überh.* — 6) *guter Ruf* Râǵat. 7,317.

अभिजनन n. *das Geborenwerden* Spr. 5960, v. l.

अभिजनवत् *Adj. von edler Herkunft*

अभिजनितोस् Abl. Inf. (abhängig von निरधयीत् *hielt ab, verwehrte*) *zur Welt zu kommen als* (Acc.).

अभिजय m. *Besiegung.*

अभिजात 1) m. *der 11te Tag im* Karmamâsa Ind. St. 10,296. — 2) n. *edle Abstammung* Spr. 4395. 6101.

अभिजातता f. *Adel der Geburt* Spr. 4284.

अभिजाति f. *Herkunft, Geburt.*

अभिजिघ्रण n. *das Küssen auf* (Loc.) Gobh. 2,8,25.

अभिजित् 1) *Adj. siegreich.* — *b*) *unter dem Sternbild* Abhigit *geboren.* — 2) m. *a*) *ein best. eintägiges* Soma-*Opfer.* अभिजिदहर्जितो Çat. Br. 12,2,2,21. — *b*) *der 20ste* (*22ste*) *Mondhaus* 220,9. — *c*) *die 8te Stunde des Tages, Mittagsstunde* AV. Gop. 1,8. R. 6,112,70. — *d*) N. pr. des Sohnes oder des Vaters (VP. 4,14,4) des Punarvasu.

अभिजित m. 1) = अभिजित् 2) *b*) MBh. 13,64,27. — 2) = अभिजित् 2) *c*) MBh. 1,123,6. Hariv. 3248. 3317.

अभिजिति f. *Sieg, Erkämpfung.*

अभिज्ञ 1) *Adj.* (f. आ) *kundig, erfahren, vertraut mit* (Gen. oder im Comp. vorangehend). यापाभिज्ञो कोऽति माम् *lässt mich erfahren,* so v. a. *empfinden* Kâd. 160,17. Davon Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. — 2) f. आ *a*) *das Gedenken, Sicherinnern.* — *b*) *höhere, übernatürliche Kenntniss und Macht*

eines Buddha.

अभिज्ञान n. 1) *das Erkennen, Wiedererkennen Jmdes.* — 2) *Kenntniss.* — 3) *Erkennungszeichen, Erkennungsmahl.* — 4) *Zeichen, Beweis für* (प्रति oder Loc.). — 5) *Erinnerungen* R. 5,68,1.13. — 6) = अभिज्ञानशाकुन्तल.

अभिज्ञानशाकुन्तल n. Titel eines Schauspiels.

अभिज्ञापक Adj. *zur Erkenntniss bringend.*

अभिज्ञापम् in पदाभिज्ञापम्.

अभिज्ञु Adv. 1) *knielings, kniend.* — 2) *bis an's Knie.*

अभिज्ञेतर Adj. *unbekannt mit Etwas.*

अभिज्ञेय in घनाभिज्ञेय.

अभितरम् (Maitr. S. 1,4,12) und **अभितराम्** Adv. *näher hinzu.*

अभितस् m. Pl. *Gefolge.*

अभितस् Adv. Praep. 1) *herbei, hinzu* MBh. 3, 295,11. zu — *hin*, mit Acc. — 2) *nebenbei, daneben, nahebei, coram* Spr. 1269. *in der Nähe von* (Gen.); *im Angesicht von* (Acc.) so v. a. *gleichseitig* Spr. 76. — 3) *auf —, zu beiden Seiten von* (Acc.) Spr. 5844. — 4) *vor und nach* (Acc.) Gaut. 16,40. — 5) *von allen Seiten, ringsum; um — herum*, mit Acc. — 6) *hinter*, mit Acc. R. 2,103,31. — 7) *durchaus, vollkommen.* तेषां काले ऽभितः प्राप्त इक्षोपयातुम् so v. a. *es ist die höchste Zeit, dass* MBh. 3,266,7. तीर्णदोषमकं मन्ये चाभितस्त्वाम् 216,16. गुणवत्तः R. ed. Bomb. 1,7.18. — 8) **schnell.*

अभितःसर Adj. *zu beiden Seiten laufend* Nilak. Up. 25.

अभिताप m. 1) *Hitze* 324,31. Çiç. 9,1. — 2) *Schmerz* (des Körpers oder der Seele).

अभितापन Adj. *Hitze oder Schmerz bereitend* Suçr. 2,362,12.

अभिताम्र Adj. (f. आ) *dunkelroth.*

अभितिग्मरश्मि Adv. *zur Sonne hin.*

अभितृणवत् Adj. *Ableitungen von* तर्द् *mit* अभि *enthaltend* Ait. Br. 6,11. Gop. Br. 2,2,20.

अभितृप्ति f. *Eröffnung für sich, Gewinnung* Kâty. 25,4.

अभितोदेवयजनमात्रदेश Adj. *dessen Platz nach allen Seiten hin zu einer Opferstätte hinreicht* Kâty. Ça. 7,1,14.

अभितोभाविन् Adj. *auf beiden Seiten befindlich* P. 6,2,182.

अभितोरात्रम् Adj. *gegen die Nacht hin.*

अभितोऽस्थि Adj. *von Knochen umgeben.*

अभित्ति f. *das Nichtbersten.*

अभित्रास m. *Einschüchterung* Âpast. 1,8,20.

अभित्रिपिष्टपम् Adv. *über den Himmel* (Herr).

अभित्सार m. *Beschleichung, Erschleichung* Kâty. 27,9.

अभिदक्षिणम् Adv. *rechtshin* Lâṭj. 5,12,20.

अभिदर्दि m. *in Opferschmalz schwimmendes Mus* TS. 6,6,7,3.

अभिदर्शन n. *das Erblicken oder das sich dem Auge Darbieten* 205,13. 212,13.

अभिदिप्सु Adj. *feindselig, arglistig.*

अभिदूति f. *an eine —, zu einer Botin* Çiç. 9,56.

अभिदेवन n. *Würfelbrett* MBh. 9,15,8.

अभिद्रुकु Adj. *feindselig.*

अभिद्रोह m. *Beleidigung, Kränkung.*

अभिधर्म m. *die Metaphysik der Buddhisten.* °कोश m., °धर्मप्रज्ञान n., °पिटक m. und °समुच्चय m. Titel verschiedener Werke.

***अभिधर्षण** n. *das Besessensein.*

अभिधा 1) Adj. *umgebend.* — 2) f. *a) Name, Benennung.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — *b) die ursprüngliche Bedeutung eines Wortes* Sâh. D. 252. 267. — *c)* * *Laut* Çabdar. bei Gold.

अभिधातृ Nom. sg. *segend, sprechend* Çiç. 13,62.

अभिधातव्य Adj. *zu sprechen, zu sagen* MBh. 13,23,86.

अभिधान 1) n. *a) Zusammenlegung, Verknüpfung.* °तस् Loc. (v. l. °तस्) *enger zusammen.* — *b) das zur Sprache Bringen, Aussagen, Kundthun* 209,18. — *c) einfache Aussage* (keine Vorschrift) Gaim. 2,1, 31. — *d) Nennung, Benennung* Bâdar. 1,1,24.25. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Gaim. 2,1,13. — *e) Name.* Am Ende eines adj. Comp. f. या 126,19. — *f) Wort* M. 2,33. — *g)* * *Rede.* — *h) Wörterbuch.* — 2) f. °धानी *Halfter.*

अभिधानकोश m. *Wörterbuch.*

अभिधानचिन्तामणि m., °चूडामणि m. und °तन्त्र n. Titel von *Wörterbüchern.*

अभिधानमाला f. *Wörterbuch* und Titel eines best. *Wörterbuchs.*

अभिधानरत्नमाला f. Titel eines *Wörterbuchs.*

अभिधायक Adj. *bezeichnend, besagend, ausdrückend.*

अभिधायम् in गोत्राभिधायम्.

अभिधायिन् Adj. 1) *aussagend, lehrend.* पृष्टाभि° *auf eine Frage Bescheid zu geben wissend.* — 2) *sagend, sprechend.* — 3) *bezeichnend, besagend.*

अभिधावक Adj. *herbeilaufend.*

अभिधावृत्तिमातृका f. Titel eines Werkes Ind. St. 14,179. 404.

अभिधित्सा f. *der Wunsch zu bezeichnen, — auszusagen* Kâvjâd. 10,20.

अभिधृष्णु Adj. *bewältigend, beherrschend* (mit Acc.).

अभिधेय 1) Adj. *a) zu bezeichnen, — besagen, auszudrücken; was besagt —, ausgedrückt —, benannt wird.* — 2) n. *a) Sinn, Bedeutung* 215,19. — *b) das näher Bezeichnete, Gemeinte* so v. a. *Substantiv.* °वत् (dem Geschlecht nach) *wie das dazu gehörige Substantiv, d. i. movirt* Mbh. 3.

अभिधेयत्व n. *Benennbarkeit.*

अभिध्या f. 1) *Begehren, Verlangen.* — 2) * *Begehren nach fremdem Gute.*

अभिध्यान n. 1) *das Richten der Gedanken auf* (Gen.). — 2) *Begehren, Verlangen nach* (Loc.) M. 12,5.

°**अभिध्यायिन्** Adj. *seine Gedanken richtend auf.*

अभिध्येय Adj. *worauf man seine Gedanken richten soll.*

अभिनन्द् m. 1) *Wollustgefühl.* — 2) *Verlangen nach.* — 3) *der erste Monat* Ind. St. 10,298. — 4) *ein best. Tact* S. S. S. 235. — 5) N. pr. verschiedener Männer. Auch °पण्डित.

अभिनन्दन m. 1) *ein best. Tact* S. S. S. 211. — 2) N. pr. zweier Männer.

अभिनन्दनीय Adj. *zu beloben, anzuerkennen.*

°**अभिनन्दितृ** Nom. sg. *Erfreuer, Zufriedenstieller* MBh. 12,231,1.

अभिनन्दिन् Adj. *seine Freude an Etwas habend, verlangend nach.*

अभिनन्द्य Adj. = अभिनन्दनीय.

अभिनभस् Adv. *zum Himmel* Ind. St. 14,385.

अभिनक्तम् Adv. *in Wolkennähe.*

अभिनत Adj. (f. या) *stark geneigt.*

अभिनय 1) m. *Pantomime; theatralische Darstellung.* — 2) v. l. für अधिबल und अभिबल. — Fehlerhaft für अभिनव (so ed. Bomb.) Pañkat. 127,22.

अभिनव 1) Adj. (f. या) *ganz neu,* — *frisch.* — 2) m. N. pr. zweier Männer.

अभिनवकालिदास m. *der moderne K.* = माधवाचार्य.

अभिनवगुप्त m. N. pr. eines Autors.

अभिनवचन्द्रार्घविधि m. *die Darbringung des Argha an den Neumond,* Titel eines Abschnittes im Bhavishjott. P.

अभिनवचिन्तामणि m. Titel eines Werkes.

अभिनवतामरस 1) n. *ein best. Metrum.* — 2) f. या Titel eines Werkes.

अभिनवनृसिंहभारती m. N. pr. eines Lehrers.

अभिनववयौवन (Hit. ed. Jonas. 1336) und **अभिनववयस्क** (Chr. 148,12) Adj. (f. या) *in der ersten Jugend stehend.*

अभिनववृत्तरत्नाकर m. Titel eines Werkes.

अभिनवशाकटायन m. *der moderne Çâk.*

अभिनवसच्चिदानन्दभारती m. N. pr. eines Lehrers.

अभिनवी Adv. mit भू sich erneuern Comm. zu Rasjat. bei Gold.

अभिनह्न n. *Binde* (z. B. über die Augen).

अभिनासिकाविवरम् Adv. zu *den Nasenlöchern hin.*

अभिनिधन n. Name verschiedener Sâman.

अभिनिधान 1) n. *das Darüberlegen* Kâty. Ça. 5, 1,21. 25,3,12. — 2) n. und m. *Annäherung* (der Laute in der Aussprache).

अभिनिपात m. = अभिनिधान 2).

अभिनिम्लोचन n. *das Untergehen der Sonne darüber* Comm. zu Kâty. Ça. 25,3,24. 25.

°अभिनियम m. *das Bestimmtsein je nach* Âpast. 2,16,7.

*अभिनिर्याण n. *Auszug gegen den Feind.*

अभिनिर्वृत्ति f. *das Zustandekommen, Gelingen.*

अभिनिलीयगानक Adj. *Angesichts eines Beobachters sich in sein Nest legend* (Vogel).

अभिनिर्वर्तम् Absol. *sich wieder zurückwendend* zu (Acc.) TS. 5,4,11,4. Kâty. 27,9.

अभिनिविष्टता f. *Hartnäckigkeit* Sin. D. 184.

अभिनिवेश m. 1) *Hang —, Drang zu* (Loc. oder im Comp. vorangehend) 224,33. Kâd. 165,3. — 2) *das Festhalten an Etwas* Gaut. 28,32. *Bestehen auf* (Loc.), *Hartnäckigkeit* Kumâras. 5,7. Ragh. 14, 43. Prab. 67,14. — 3) *Lebenslust, Lebensdrang.* — 4) *Betriebsamkeit* Vaâs. Bṛh. S. S. 4, Z. 19.

अभिनिवेशन n. *Hang zu Etwas.* तन्नाभि° Adj. Kârika 3,3.

अभिनिवेशिन् Adj. 1) *einen Hang zu Etwas habend.* Davon Nom. abstr. °शित्व n. Kâd. 215,3. — 2) *hartnäckig auf Etwas bestehend.*

अभिनिष्कारिन् Adj. *der es auf Jmd abgesehen hat.*

अभिनिष्क्रमण n. *das Verlassen des Hauses um Mönch zu werden* (buddh.).

अभिनिष्ठान m. *Endlaut*, insbes. *Endvocal und* Visarga.

अभिनिष्पति f. *das Hervortreten, Erscheinen.*

अभिनिष्यन्द m. *das Träufeln.*

*अभिनिस्तान m. = अभिनिष्ठान.

अभिनिक्त Partic. von धा, दृंहति mit अभिनि.

अभिनिध्रुव m. Name eines Sâman.

अभिनील Adj. *sehr dunkelfarbig* Lalit. 120,13.18.

अभिनृम्ण Adj. (f. आ) *überaus heilbringend.*

अभिनेतर् Nom. ag. *Herbeiführer* ṚV. 4,20,3. Ça. Br. 18,1,3,4.

अभिनेतव्य und °नेय Adj. *aufzuführen, darzustellen.*

अभिन्न Adj. 1) *nicht durchbohrt, — verwundet* Spr. 2603, v. l. — 2) *nicht durchdrungen* Çiç. 37. — 3) *unverletzt.* — 4) *nicht zerbrochen* Ça. Br. 5,6,4,8. — 5) *ganz* (von einer Zahl). — 6) *nicht unterbrochen, zusammenhängend* ṚV. अभिन्नं AV — 7) *ungetheilt, einheitlich.* — 8) *nicht verschieden, identisch, derselbe; nicht verschieden von* (Abl. oder im Comp. vorangehend) 281,4.

अभिन्नगति Adj. *seinen Gang nicht ändernd* Çiç. 14.

अभिन्नतारक Adj. *gar nicht verschieden* Mahâbh. 2,307,a.

अभिन्नत्व n. *das Einssein, Uebereinstimmung* R. 3,82,7.

अभिन्नवेल Adj. *die Schranken nicht durchbrechend* Spr. 489.

अभिन्नास्थिति Adj. dass. Çiç. 107.

अभिन्यास m. *eine best. Form des Fiebers* Bâlâpab. 3,77.96.

अभिपतन n. *das Herbeifliegen* Spr. 392.

अभिपत्ति f. *das Erfassen.*

अभिपन्न Adj. *mit rothen Flecken auf der Haut versehen.*

अभिपरिष्कार in घनभि°.

अभिपात m. *das Herbeieilen* Kâd. II, 137,13.

अभिपातिन् Adj. 1) *herbeieilend* Spr. 4525. — 2) *beispringend.*

अभिपाल m. *Hüter, Wächter.*

अभिपालन n. *das Hüten, Schützen.*

अभिपित्व n. 1) *Einkehr.* — 2) *Abend.*

अभिपुष्प Adj. *mit Blüthen bedeckt.*

अभिपूरण n. *das Füllen, Ausfüllen.*

अभिपूर्ण n. *Erfülltes* AV. 9,5,13.

अभिपूर्व 1) Adj. *in der bestimmten Reihe folgend* Târâṇâth-Bh. 13,4,9. — 2) अभिपूर्वम् und अभिपूर्वेण (Târâṇâth-Bh. 17,2,2) Adv. *der Reihe nach.*

अभिप्रक्रम्य Adj. *zu beschreiten* Târâṇâth-Bh. 20,11,6.

अभिप्रचक्षे Dat. Inf. *um zu sehen* ṚV. 1,113,6.

अभिप्रतारिन् m. N. pr. eines Mannes.

अभिप्रदक्षिणम् Adv. *rechtshin.* Mit कर् und Acc. *Jmd r. umwandeln.*

अभिप्रदर्शन n. *das Zeigen, Vorführen.*

अभिप्रधर्षण n. *das Anthun eines Leides.*

अभिप्रभङ्गिन् Adj. *zerbrechend.*

अभिप्रमुर् Adj. *zermalmend.*

अभिप्रयायम् Absol. *hinzutretend.*

अभिप्रयायिन् Adj. *herbeikommend.*

अभिप्रव m. = अभिप्लव Kâty. 33,3.

अभिप्रवर्तन n. *das Austreten* (des Schweisses).

अभिप्रवेश m. *das Betreten* (eines Ortes).

अभिप्रश्निन् Adj. *fragelustig.*

अभिप्रसारण n. *das Ausstrecken der Beine gegen Jmd* (Gen.) Âpast. 1,6,4.

अभिप्रातर् Adv. *gegen Morgen.* Nach einem Comm. *am vierten Tage in der Frühe.*

अभिप्रायण n. in अर्धाभि°.

अभिप्राप्ति f. *Ankunft.*

अभिप्राय m. 1) *Ziel.* कर्त्रभिप्राय Adj. *dessen Ziel der Agens ist* P. 1,3,72. — 2) *Absicht, Wille* 302,6. 328,11. Spr. 490. 492. — 3) *Meinung, Ansicht.* — 4) *Sinn, Bedeutung, Inhalt.* — 5) *Auffassung —, Betrachtung als* 258,19.22. 259,20. — 6) *blosser Schein; Erscheinung, Phantom.* — 7) in der Dramatik *Darstellung einer Unmöglichkeit als solcher an einem Gleichniss.* — 8) = विवक्षाभिप्राय ṚV. Prât. 14,11.

अभिप्रीत Adj. *erfreuend.*

अभिप्रीति f. *Befriedigung* Târâṇâth-Bh. 8,4,18.

अभिप्रेप्सु Adj. *verlangend nach* (Acc.).

अभिप्रेरण n. *das in Bewegung Setzen.*

अभिप्लव m. *eine best. sechstägige* Soma-*Feier.* पृष्ठाभिप्लवौ.

अभिबल n. = अधिबल 2).

अभिबाधितर् Nom. ag. *Belästiger, Quäler.*

अभिबुद्धि f. *eine Function des Intellects.*

अभिभर्तर् Adv. *am Gatten, in Gegenwart des G.*

अभिभवित्र् 1) Adj. *übermächtig.* — 2) m. (adj. Comp. f. आ) a) *Uebermacht* Bhâg. 1,41. Pârâśar. 224,15. — b) *das Ueberwältigtwerden, Unterdrücktwerden, Unterliegen durch* (Abl., Instr. oder im Comp. vorangehend) 325,15. Nâlâs. 3,1,42. Ragh. 4,21.9,4. Kumâras. 5,42. Çiç. 40. Mâlav. 86. Śâkuntal. 7. 12. Kathâs. 10,42. 19,93. — c) *Erniedrigung, Geringachtung* Spr. 4401.

अभिभवन n. 1) *das Ueberwältigen* Lalit. 6,6. — 2) *das Ueberwältigtwerden* M. 6,62.

अभिभा f. *Unglückszeichen.*

अभिभार Adj. *belastet, schwer.*

अभिभावक Adj. *überwältigend* Comm. zu Nâlâs. 2,2,14.

°अभिभाविन् Adj. dass. Kâd. 192,4.

अभिभाषण n. *das Anreden, Reden.*

अभिभाषिन् Adj. *redend, sprechend.*

अभिभाष्य Adj. *anzureden.*

अभिभु und °भू 1) Adj. *übermächtig, überlegen* (mit Acc.). Compar. °भूतर. — 2) m. °भु *ein best. Monat.* — 3) m. °भू a) *ein best. Würfel.* — b) N. pr. eines Schlangenfürsten Pân. Gaṇ. 2,14,16.

अभिभूति 1) f. a) *Ueberlegenheit, Uebermacht.* — b) * *Erniedrigung, Geringachtung.* — 2) Adj. *übermächtig, überlegen* ṚV. 4,41,4.

(अभिभूत्यौजस्) °भूतिघौजस् Adj. von *überlegener Kraft.*

अभिभूय n. *Ueberlegenheit.*

अभिभूवरी Adj. f. *überlegen.*

अभिमति f. *das in Beziehung Bringen der Objecte zum Ich.*

अभिमनस् Adj. *strebend —, verlangend nach.*

*अभिमनाय्, °यते *streben —, verlangen nach.* — *Desid. अभिमिमानयिषते.

अभिमन्तर् Nom. ag. 1) *Bedroher* Gop. Br. 1,3,20. — 2) *der die Objecte in Beziehung zu sich bringt* Ind. St. 9,162.

अभिमन्तव्य Adj. *zu halten —, anzusehen für* 146,18.

अभिमन्तोस् Gen. (von ईश्वर abhängig) Inf. *Jmd (Acc.) Etwas anzuhaben.*

अभिमन्त्रण n. 1) *das Anrufen, Anreden.* — 2) *das Besprechen, Einsegnen.*

अभिमन्थ m. = अधिमन्थ.

अभिमन्थन n. *das Drehholz bei der Feuerreibung* Katç. 69.

अभिमन्यु m. N. pr. verschiedener Männer 228, 18. परिक्षिदभिमन्युज: 57,11. 58,13. °पुर n. N. pr. einer *Stadt.* °स्वामिन् m. N. pr. eines *Heiligthums.*

*अभिमर m. 1) *Todtschlag.* — 2) *Kampf, Schlacht.* — 3) *Aufstand des Heeres.* — 4) *Fesselung.*

अभिमर्द m. 1) *Gewaltthat* MBh. 3,269,8. — 2) **Kampf, Schlacht.* — 3) **berauschendes Getränk.*

°अभिमर्दिन् Adj. *bedrückend, Gewalt anthuend.*

अभिमर्श m. (adj. Comp. f. आ) *Berührung, Antastung.*

अभिमर्शक Adj. *berührend, antastend.*

अभिमर्शन 1) Adj. dass. — 2) n. *das Berühren* Gaut. 1,38.

अभिमा f. *Maass* (in die Breite) Maitr. S. 1,4,11.

अभिमाति 1) f. a) *feindlicher Anschlag, Nachstellung.* — b) *Nachsteller, Angreifer.* — 2) Adj. *nachstellend, feindlich.*

अभिमातिजित् Adj. *Nachsteller besiegend.*

अभिमातिषाह् Adj. *nachstellend.*

अभिमातिषह् und °षाह् Adj. *Feinde überwindend.* Dazu Nom. abstr. (°षाह्य) °षाह्यय n.

अभिमातिहन् Adj. *Gegner schlagend.*

अभिमात्यर्च Adj. *ein wenig angeheitert.*

अभिमान m. 1) *feindliche Absicht, Nachstellung.* — 2) *Selbstgefühl, Hochmuth, Stolz.* — 3) *Selbstgefühl, so v. a. das in Beziehung Bringen der Objecte zum Ich.* — 4) *Voraussetzung bei sich; die falsche Meinung, dass man Etwas besitze.* — 5) *Voraussetzung, insbes. eine falsche.* — 6) *Zuneigung* Spr. 1060.

अभिमानवत् Adj. 1) *Selbstgefühl besitzend, stolz* Spr. 496. — 2) am Ende eines Comp. *bei sich voraussetzend, zu besitzen wähnend.*

*अभिमानित n. *geschlechtliche Vermischung.*

अभिमानिता f. *Selbstgefühl* Spr. 6063.

°अभिमानित्व n. *das Sichhalten für* 264,9. 268,18.

अभिमानिन् 1) Adj. a) *eingebildet, stolz, hochmüthig.* — b) am Ende eines Comp. α) *bei sich voraussetzend, zu besitzen wähnend.* — β) *sich haltend für, sich einbildend zu sein.* — γ) *geltend für, vorstellend.* — 2) m. *ein best.* Agni VP. 1,10,14. Bhâg. P. 4,1,39.

अभिमानुक Adj. *nachstellend* (mit Acc.).

*अभिमाय Adj. *verwirrt, confus.*

अभिमारुतम् Adv. *gegen den Wind* Spr. 6122.

अभिमिक्ष Adj. *zu beharnen.*

अभिमुख 1) Adj. (f. ई; *in einigen Fällen auch आ) a) *mit zugewandtem Gesicht, zugewandt* (die Ergänzung im Acc., Dat., Gen. oder im Comp. vorangehend). — b) *Jmd* (Gen., Instr.) *geneigt, es mit Jmd haltend.* — c) *nahe bevorstehend* Vikr. 28. — d) am Ende eines Comp. *einem best. Zeitpunkt nahe* (यौवनाभि°, पाकाभि°); *im Begriff stehend zu* (Nom. act.); *bedacht auf* (मङ्गलाभि°). — 2) °म् und अभिमुख° Adv. *entgegen* 133,9. °कृत und °निस्कृत *so v. a. von vorn* R. 4,23,12. Spr. 499. इतो ऽभि° *hierherwärts.* Mit Acc., Gen. oder am Ende eines Comp. *nach der Richtung von, gegen* (feindlich), *gegenüber von, zu — hin, nach — hin* 153,4. 291, 26. — 3) °ये *gegenüber* (mit Gen. oder am Ende eines Comp.). — 4) *f. ई Bez. *einer der 10 Stufen, die ein* Bodhisattva *zu ersteigen hat, bevor er* Buddha *wird.*

अभिमुखी Adv. mit भू *sich Jmd zuwenden, sich als günstig erweisen* (Schicksal) 291,6.

अभिमुखीकरण n. *das Sichzuwenden zu Jmd* Prâtipân. 25,b,9.

अभिमैथिका f. Pl. *Schimpfreden.*

अभियष्टव्य Adj. *mit Opfern zu begehen* Gobh. 1,3,8.

अभियाचन n. *Bitte, in* सत्याभि°.

अभियातर् Nom. ag. *Angreifer.*

*अभियाति und *°यातिन् m. *Feind.* — Vgl. °माति, °मातिन्.

अभियान n. 1) *das Herankommen.* — 2) *feindlicher Angriff.*

अभियायिन् Adj. 1) *herankommend, — stehend.* — 2) *sich hinbegebend zu* (Acc. oder im Comp. vorangehend) Spr. 7383. — 3) *losgehend auf, angreifend.*

अभियुग्वन् m. und अभियुज् f. *Angreifer.*

अभियोक्तर् Nom. Ag. 1) *Angreifer.* — 2) *Ankläger.*

अभियोक्तव्य Adj. *anzuklagen.*

अभियोग m. 1) *Anwendung, häufige A.* — 2) *Bemühung, Anstrengung, Fleiss; Richtung der Thätigkeit auf, das Sichhingeben, Bemühung um* (Loc. oder im Comp. vorangehend). — 3) *feindlicher Angriff.* — 4) *Anklage* 213,21.

अभियोगिन् Adj. *anklagend.*

अभियोजन n. *nachträgliches Anschirren.*

अभियोज्य Adj. *anzugreifen, angreifbar.*

अभिरक्षण n. und °रक्षा f. *das Schützen, Hüten.*

अभिरक्षितर् Nom. ag. *Beschützer, Hüter.*

अभिरति f. 1) *Freude an* (Loc. oder im Comp. vorangehend). — 2) N. pr. einer Welt (buddh.).

अभिराज् Adj. *ringsum herrschend.*

अभिराधन n. *das Zufriedenstellen Jmds* (Gen.).

1. अभिराम 1) Adj. (f. आ) *erfreulich, angenehm, Wohlgefallen bewirkend für oder durch* (im Comp. vorangehend). °अभिरामम् und °अभिराम° Adv. — 2) m. a) *Lust —, Freude an* (im Comp. vorangehend). — b) N. pr. eines Scholiasten des Çâkuntala.

2. अभिराम n. *eine auf* Râma *bezügliche Dichtung.*

अभिरामपद्धति m. N. pr. eines Dichters.

अभिराममणि n. Titel eines Schauspiels.

अभिराष्ट्र Adj. *Reiche bewältigend.*

अभिरुचि f. *Gefallen an* (Loc. oder im Comp. vorangehend) Kâd. II, 140,23.

अभिरुचित m. N. pr. eines Vidjâdhara-Fürsten.

अभिरुचिर Adj. *prächtig.*

अभिरुत n. *Gesang* R. Gorr. 1,9,18 (17 Schl.). *Geschrei* 6,70,19.

अभिरूप 1) Adj. (f. आ) a) *entsprechend, angemessen.* — b) *hübsch, schön* 230,8. — c) *gebildet, gelehrt* Gaut. 10,44. — 2) *m. a) *der Mond.* — b) Bein. Vishṇu's, Çiva's und Kâma's.

अभिरूपक Adj. *unterrichtet* Ind. St. 13,348.

अभिरूपता f. *feine Bildung, Wohlerzogenheit* Kâd. 233,16.

अभिरूपवत् Adj. *hübsch, schön.*

अभिरोढर् Nom. ag. *Abwehrer* Maitr. S. 2,2,13.

अभिरोदन Adj. *zu Thränen rührend.*

अभिलक्ष्य Adj. *erkennbar an* (im Comp. vorangehend) 292,18.

अभिलक्ष्यम् Adv. *nach dem Ziele hin* 93,22.

अभिलङ्घन n. 1) *das Hinüberspringen über* (Gen.). — 2) *das Uebertreten, Zuwiderhandeln.*

°अभिलङ्घिन् Adj. *übertretend, zuwiderhandelnd.*

अभिलप्य Adj. *auszudrücken, in* निरभि°.

अभिलषणीय (Spr. 1769) und °लष्य (Spr. 503) Adj. *zu dem oder wozu man sich hingezogen fühlt, begehrenswerth.*

अभिलषित n. *das Begehrte, Gewünschte, Wunsch.*

°चिन्तामणि m. Titel eines Werkes.

अभिलाप m. 1) *Rede, Ausdruck.* — 2) *Ankündigung* Kād. 202,22.

*अभिलाव m. *das Abschneiden, Mähen.*

अभिलाष m. (adj. Comp. f. आ) *Verlangen, Lust nach* (Loc. oder im Comp. vorangehend). In der Poetik *die erste Regung der Liebe.*

अभिलाषक Adj. *verlangend nach* (Acc.).

अभिलाषिन् Adj. *verlangend nach* (Loc. oder im Comp. vorangehend) 108,6.

अभिलाषुक Adj. (f. आ) *verlangend nach* (Acc. oder im Comp. vorangehend).

अभिलूता f. *ein best. spinnenartiges Insect.*

*अभिलोटक m. = लोटुल.

अभिवदन n. *Anrede.* — Auch fehlerhaft für °वादन.

अभिवर्तिन् Adj. *das Wort* अभि *enthaltend.*

अभिवन्दन n. *ehrfurchtsvolle Begrüssung.*

अभिवयस् Adj. *erlabend* Maitr. S. 3,12,4.

अभिवर्णन n. *Beschreibung, Schilderung.*

अभिवर्तिन् Adj. 1) *herankommend* Harīv. 2,31, 56. — 2) *entgegengehend.*

अभिवर्धन n. *das Verstärken, Vermehren* Kād. II, 56,16.

अभिवर्ष m. *Regen.*

अभिवर्षण n. *das Beregnen, Regnen.* कामाभि° so v. a. *das Gewähren von Wünschen* Bhāg. P. 12,10,33.

अभिवर्षिन् Adj. *regnend.*

अभिवहन n. *das Herbeifahren.*

अभिवाञ्छा f. *Verlangen nach* (im Comp. vorangehend).

अभिवात Adj. (f. आ) *steif, krank* Lāṭj. 8,5,3.

अभिवातम् Adj. *gegen den Wind.*

अभिवाद् m. 1) *Begrüssung* Gaut. 6,3. 6. — 2) = अति° *harte Worte.*

अभिवादक Adj. 1) *begrüssend, Begrüsser* Kull. zu M. 2,125. *salutaturus* (mit Acc.). — 2) **höflich.*

अभिवादन n. *Begrüssung* Lāṭj. 2,4,17. Gaut. 9,45.

अभिवादनीय Adj. 1) *der Begrüssung würdig.* — 2) *zur Begrüssung in Beziehung stehend, bei der B. gebraucht* (Namen).

अभिवादयितर् Nom. sg. *Begrüsser* Kull. zu M. 2,122.

अभिवादिन् Adj. 1) *erklärend, Erklärer.* — 2) *Etwas aussagend, besagend.*

अभिवाद्य 1) Adj. *zu begrüssen, begrüssungswürdig* Lāṭj. 2,6,17. n. impers. *zu grüssen,* mit Dat. der Person Āpast. 1,14,14. 15. 18. — 2) m. Bein. Çiva's.

अभिवान्यवत्सा und अभिवान्ध्री f. *eine Kuh, die ein angewöhntes (fremdes) Kalb nährt.*

अभिवास m. (Nīlak. 5,1,31) und °वासन n. (Comm. zu TS. 1,142,12 und zu Nīlak. 5,1,31) *Bedeckung.*

1. अभिवासस् n. अङ्गिरसाम् Name eines Sāman.

2. अभिवासस् Adv. *über dem Kleide.*

अभिवास्य Adj. *zu bedecken.*

अभिवाह् m. *das Heranfliessen.* °तस् TS. 5,6,5,1.

अभिवाह्य n. *das Hingeführtwerden.*

अभिविक्रम Adj. *von grossem Muth.*

अभिविधि m. *das Allumfassen, das* -bis inclusives Sei-.

अभिविपण्यु Adj. *etwa von allem Getriebe fern.*

अभिविमान Adj. *den Jedermann bei sich voraussetzt.*

अभिविवृद्धि f. *grösseres Gedeihen, Segen.*

अभिविशङ्किन् Adj. *sich fürchtend vor* (Abl.) Spr. 4013.

अभिवीर Adj. *von Helden umgeben.*

अभिवृत्ति f. *das Herankommen.*

अभिवृद्धि f. *Wachsthum, Zuwachs, Gedeihen.*

अभिवेग m. *das Schwanken.*

अभिवेधिन् Adj. *durchschneidend* Comm. zu Ārsabr. 4,19.

अभिवोढृ Nom. sg. *Zuführer* Kāraṇa 1,12.

अभिव्यक्ति f. *Offenbarwerdung, Erscheinung* Nīlak. 3,1,62.

अभिव्यञ्जक Adj. 1) *offenbarend, zur Erscheinung bringend.* — 2) *symbolisch bezeichnend.*

अभिव्यादान n. *das Verschlingen, Verschlucken* (eines Vocals) Ṛ. Prāt. 14,27.

अभिव्यार्धिन् Adj. *verwundend.*

अभिव्यापक und °व्यापिन् Adj. *allumfassend.*

अभिव्याप्ति f. *das Allumfassen.*

अभिव्याप्य Adj. *was mit umfasst wird, in Etwas enthalten ist.*

अभिव्याहरण n. (Durga zu Nir. 1,10) und °हार m. *das Reden, Aussprechen.* Letzteres auch *Ausspruch.*

*अभिव्याहारिन् Adj. *sprechend.* कोकिलाभि° wie.

अभिव्रज् m. *das Umdrehen, Wegschleudern.*

अभिशंसन n. 1) *Beleidigung durch Worte.* — 2) *Beschuldigung,* in अनृताभि° und मिथ्याभि°.

अभिशंसिन् Adj. *beschuldigend,* in मिथ्याभि°.

अभिशङ्का f. 1) *Misstrauen gegen* (Gen.). — 2) *Besorgniss.*

अभिशङ्किन् Adj. *misstrauend, nicht glaubend an.*

अभिशङ्क्य Adj. *dem man misstraut, woran man nicht glaubt.*

*अभिशपन n. *Verleumdung.*

अभिशंस् f. *Verwünschung.*

अभिशस्त Adj. 1) *verklagt, bescholten.* — 2) *aus Fluch entsprungen.*

अभिशस्ति f. 1) *Verwünschung, Fluch.* — 2) *das durch Fluch Herbeigeführte Unheil, Unglück.* — 3) *Verwünscher, Flucher.* — 4) *Tadel.* — 5) *Beschuldigung,* in मिथ्याभि°. — 6) **schlechter Ruf, böser Leumund.* — 7) **das Bitten, Betteln.*

अभिशस्तिचातन Adj. *Fluch abwehrend.*

अभिशस्तिपा und °पावन् Adj. *vor Fluch schützend.*

अभिशस्तेन्य und °शस्त्य Adj. in अनभि°.

अभिशाप m. 1) *Fluch.* — 2) *schwere Beschuldigung.* — 3) **Verleumdung.*

अभिशिरस् Adj. *den Kopf richtend nach* (Acc.).

अभिशिरोऽग्र Adj. (f. आ) *mit zum Kopf gerichteten Spitzen* Gobh. 2,9,14.

अभिश्नुन Adj. *im Vortheil befindlich* (Ringer).

अभिश्लोक m. *Gluth.*

अभिश्वेत Adj. *glühend, leuchtend.*

अभिश्वेचन n. *Qual.*

अभिश्वेचयिष्णु Adj. *Hitze oder Qual verursachend.*

अभिश्रथस् Abl. Inf. *vor dem Durchbohren* (sich fürchten) Ṛ. 10,138,3.

अभिश्राव m. *Erklärung.*

अभिश्रिय् f. *Binde* Ṛ. 8,1,12.

1. अभिश्रेषि 1) Adj. *a) sich aneinander schliessend, — lehnend* Ṛ. 1,144,6. AV. 2,2,14. — *b) ordnend,* mit Acc. TBr. 2,4,3,11. — 2) m. *Anreiher, Ordner.* Auch f. Ṛ. 10,130,5.

2. अभिश्रेषि f. *Beimischung* Ṛ. 9,79,3. 86,27.

अभिश्रेषस् Abl. Inf. *vor dem Herblasen* (sich fürchten) Ṛ. 10,92,3.

अभिश्वास m. *Anhauchung, Anfachung.*

अभिषङ्ग m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Hang zu, Gefallen an* Bhāg. P. 10,90,11. — 2) *Verwünschung.* — 3) *das Besessensein; vgl.* भूताभि°. मनस: so v. a. *Trübung des Geistes.* — 4) *Niederlage, erlittene Demüthigung.* — 5) **Schwur.* — 6) **Verleumdung.* — 7) *Umarmung.*

अभिषङ्गिन् Adj. *eine Niederlage beibringend, demüthigend.*

अभिषच् (stark °षाच्) Adj. 1) *folgend, begleitend.* — 2) *anhänglich, zugethan.*

अभिषव m. 1) *das Keltern* (des Soma). — 2) **Gährungsmittel.* — 3) **vorgeschriebene Abwaschung.* — 4) **Opfer.* — 5) **saurer Reisschleim* Hall. 2,163; vgl. 2).

अभिषवण 1) n. *das Keltern* Nir. 4,16. — 2) f. °वणी Pl. *Kelter.*

*अभिषक् m. = निषक् Gal.

अभिषिषेणयिषु Adj. *im Begriff mit seinem Heere heranzurücken.*

अभियुक m. *eine best. Pflanze mit ölhaltigem Samen.*

अभिषुत °n. *saurer Reisschleim.*

अभिषेक m. 1) *Besprengung, Weihung durch Besprengung mit Wasser* (namentlich zum Königthum). — 2) *Weihwasser.* — 3) *vorgeschriebene Abwaschung* 92,15. Kâd. 42,6.

अभिषेक्तृ Nom. ag. *Besprenger, Weiher.*

अभिषेक्तव्य Adj. *zu weihen.*

अभिषेक्य Adj. *zur Weihung bestimmt, der W. würdig.*

अभिषेचन n. 1) *das Besprengen, Uebergiessen.* — 2) *das Weihen* (insbes. zum Königthum).

अभिषेचनीय 1) Adj. *a) der Weihung würdig.* — *b) zur Weihung gehörig, — bestimmt.* — 2) m. *Weihungsfeier.* °वत् Adv. Kâtj. Ça. 13,6,15.

अभिषेच्य Adj. *zu weihen.*

अभिषेण Adj. *Geschosse richtend.*

अभिषेणन n. *Kriegszug gegen* (im Comp. vorangehend).

अभिषेणय्, °यति *Jmd* (Acc.) *mit Krieg überziehen* Spr. 441. Vaṇis. 52.

अभिषोतृ Nom. ag. *der den* Soma *auspressende Priester.*

अभिष्टनि m. *Getöse.*

अभिष्टव m. *Lob, Preis.*

1. अभिष्टि m. Adj. *überlegen, siegreich.*

2. अभिष्टि f. *Hülfe, Förderung.*

अभिष्टिकृत् Adj. *Hülfe schaffend.*

अभिष्टिमत् Adj. *an Hülfe reich.*

अभिष्टिपा(सि) RV. 2,20,2 nach Grassmann für अभिष्टी पासि.

अभिष्टिमत्तम Adj. *hülfreich.*

अभिष्टिशवस् Adj. *kräftigen Beistand gewährend.*

अभिष्ठान n. *das Betreten,* in घनाभि°.

अभिष्णात m. Pl. N. pr. eines Geschlechts.

अभिष्यस् oder °स्न m. N. pr. eines Sohnes des Kuru MBh. 1,94,50.

अभिष्यन्द m. 1) **das Träufeln.* — 2) *Triefäugigkeit, Augenentzündung.* — 3) *Ueberfülle, Ueberschuss.*

अभिष्यन्दिन् Adj. 1) *träufelnd, flüssig.* — 2) *auflösend, laxativ.* — 3) *zu Blutandrang reizend, congestiv* Mat. med. 6.

अभिषङ्ग m. *Zuneigung, das Hängen an* (Loc. und Instr.).

अभिषङ्गिन् Adj. *auf Etwas versessen* Maitrâjan. 7,10.

अभिसंयोग m. *Verbindung, Relation* Gaim. 6,1,3.

अभिसंरम्भ m. *Wuth.*

अभिसंराधन n. *das Befriedigen, Zufriedenstellen.*

अभिसंवर्धन n. *Wachsthum.*

अभिसंबन्ध m. 1) *Verbindung, Zusammenhang.* — 2) *Zuflucht.*

अभिसंभारम् Absol. *in Menge hinzustellend.*

अभिसंस्कार m. 1) *Bearbeitung, Zubereitung.* — 2) *Bildung, Formation.* — 3) *Conception, Gedanke, Idee* (buddh.).

अभिसंस्तव m. *höhere Berechtigung* Gaim. 4,1, 24. 4,30.

अभिसंस्थम् Adv. *nach der Reihe, — Ordnung* Gop. Bn. 2,3,1.

*अभिसंतेप m. *Einschrumpfung.*

अभिसंज्ञ्य Adj. *ersichtlich* Comm. zu Gaim. 6,7,40. Davon Nom. abstr. °ज्ञा n. Gaim. 6,7,40.

अभिसंख्या f. *Zahl, Anzahl.*

अभिसंख्येय Adj. *zu zählen.*

अभिसंचारिन् Adj. *wandelbar.*

अभिसंज्ञित Adj. *benannt, geheissen.*

अभिसत्कृ s. u. सत्.

अभिसदन् Adj. *von Mannen umgeben.*

अभिसंदेह n. Du. *penis et vulva.*

अभिसंदोह n. v. l. für अभिसंदेह.

°अभिसंधक Adj. *betrügend.* Nach den Erklärern *schmähend.*

अभिसंधा f. *Aussage, Rede,* in घनताभि° und सत्याभि°.

अभिसंधान n. 1) *das Zusammenhalten, Verbundensein.* — 2) *Aussage, Rede,* in सत्याभि°. — 3) *bestimmte Absicht, Interesse an einer Sache.* — 4) *das Betrügen.*

अभिसंधि m. 1) *Absicht, Beabsichtigung.* — 2) *Anschlag, consilium* Daçak. 1,37. Sîh. D. 373. — 3) *Intention, Meinung* (eines Autors). — 4) **Meinung, das Dafürhalten* Bhaṭṭ. bei Gold. — 5) *Bedingung* Çiç. ed. Piscu. 64,8. Mâlav. 9,5.

*अभिसंधित Adj. *in Verbindung mit* पुत्री *so v. a. an Sohnes Statt angenommen* Gal.

°अभिसंधिन् Adj. 1) *aussagend, redend,* in सत्याभि°. — 2) *betrügend,* in सर्वाभि°.

अभिसंधिपूर्व Adj. *beabsichtigt* Gaut. 23,7.

अभिसंधिपूर्वकम् Adv. *in einer bestimmten Absicht* 107,5.

अभिसमय m. 1) *Verabredung, Uebereinkommen.* — 2) *klare Erkenntniss* (buddh.)

अभिसंपत्ति und °संपद् f. *das Werden zu Etwas, das Gleichwerden.*

अभिसंपराय m. *Loos im Jenseits* Lalit. 101,8.

*अभिसंपात m. *Zusammenstoss, Kampf.*

अभिसंप्लव m. *das Ineinanderfliessen* Comm. zu Nyâyas. 1,1,3.

अभिसंबन्ध m. *Verbindung, Relation, das in Zusammenhang Stehen mit* (Instr.) Gaim. 6,2,8. 3,3. 6,10.11. *das zu Etwas Gehören.*

अभिसंबाध Adj. *gedrängt voll* R. 2,5,16.

अभिसंबोधन n. *Erlangung der* Bodhi (buddh.).

अभिसंभव m. *Erreichung* und °न n. *das Erreichen* Çaṃk. zu Bâdar. 4,3,3. 6.

अभिसंमुख Adj. (f. आ) *mit dem Antlitz zu Jmd* (Acc.) *gerichtet, ehrerbietig.*

अभिसर m. (adj. Comp. f. आ) *Gefährte.*

अभिसरण n. *Besuch in Liebesangelegenheiten* Sarvad. 9,6. Kâd. 183,16.

अभिसर्ग m. *Schöpfung, Schöpfungsperiode.*

*अभिसर्जन n. 1) *das Spenden.* — 2) *Mord.* — Vgl. अतिस°.

अभिसर्तृ Nom. ag. *Angreifer.*

अभिसर्पण n. 1) *das Herankommen, Annäherung.* — 2) *das Aufsteigen* (des Saftes im Baume).

अभिसान्त्व m. *gute, — beschwichtigende Worte* R. 5,56,44.

अभिसायम् Adv. *gegen Abend.*

अभिसार 1) m. (adj. Comp. f. आ) *a) Angriff.* — *b) Angriffstruppen.* — *c) Besuch in Liebesangelegenheiten, Stelldichein.* — *d) Lohn für Meldung* (buddh.). — *e) *Gefährte.* — *f) *= साधन.* — *g)* Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) f. ई N. pr. einer Stadt MBh. 2,25,19.

अभिसारस्थान n. *Ort zum Stelldichein* Sîh. D. 47,14.

अभिसारिका f. *ein Mädchen, das sich zum Stelldichein begiebt.*

अभिसारिन् 1) Adj. *sich wohin begebend;* f. *zum Geliebten sich b.* Viṣṇ. 68,6. — 2) °f. णी *ein best. Metrum.*

*अभिसावकीय्, °यति Denom.

*अभिसुसूस् Adj.

अभिसेवन n. *Ausübung, Gebrauch.*

अभिस्कन्दम् Absol. *herbeispringend.*

अभिस्पर्धम् Adv. *sehr nachdrücklich.*

अभिस्पृह m. *Hinneigung zu, Verlangen nach.*

अभिस्यन्द m. und °स्यन्दिन् Adj. s. °ष्यन्द und °ष्यन्दिन्.

*अभिस्यन्दिरमण n. *Vorstadt*

अभिस्रवत् Adj. *strömen lassend* MBh. 13,14,309.

अभिस्वयमातृषम् Adv. *auf den* Svajamâtṛṇâ *genannten Backstein.*

अभिस्वर् f. *Zuruf.*

अभिस्वरे Loc. Praep. *hinter* (mit Gen.).

अभिस्वर्तृ Nom. ag. *Anrufer, Sänger.*

अभिहति f. 1) *Anprall* (eines Pfeils) Kâd. II,134,5. — 2) *Multiplication* und *das Product zweier mit einander multiplicirter Zahlen* Lîlâv. 147. Bîjag. 123.

अभिहरण n. *das Herbeibringen.*

अभिहर्तृ Nom. ag. *Entwender, Entführer.*

अभिहर्तव्य Adj. *herbeizubringen, was herbeigebracht wird.*

अभिहव्य m. *Ausgiessung das Opfers* Min. K. 8. bei Gold.

अभिहार m. 1) *Herbeiführung.* — 2) *Raub.* — 3) **feindlicher Angriff.* — 4) **Anstrengung.* — 5) *Untermengung* Kârâka 1,11.

अभिहास m. *Scherz, Kurzweil.*

अभिहिङ्कृ s. u. हिङ्.

अभिहिङ्कार m. *der Laut* हिङ् *mit dem Gapa* भूर्भुवः स्वरोम्.

अभिहित Partic. von धा, दधाति mit अभि.

अभिहितता f. *das Gesagtwordensein* Sarvad. 22,7.

अभिहितत्व n. *das Genanntwordensein* Çaṃk. zu Bâdar. 1,25.

अभिहूति f. *Herbeirufung.*

अभिहोतवे Dat. Inf. zu *opfern* Cit. bei Kullûka nach Gold.

अभिहोम m. = अभिहव्य Kullûka bei Gold.

अभिहृत् und अभिहृति 1) Adj. zu *Fall bringend.* — 2) f. *Fall, Niederlage.*

अभिह्वार m. *ein Ort, an dem man in's Wanken kommt, — fällt.*

अभी Adj. *furchtlos.*

1. अभीक 1) n. *das Zusammentreffen.* — 2) अभीके Loc. a) *gleichzeitig, gerade da, zumal.* — b) *zu rechter Zeit, gelegen.* — 3) m. *Liebhaber* Vidâgh. 63,4.

2. अभीक Adj. *furchtlos.*

3. *अभीक 1) Adj. *grausam.* — 2) m. a) *Herr.* — b) *Dichter.*

अभीक्ष्णम् Adv. a) *jeden Augenblick, wiederholt, beständig.* — 2) *sofort, alsbald* Spr. 6128. — 3) *sehr, in hohem Grade.* अभीक्ष्ण° Râm. 7,1053.

अभीक्ष्णशस् Adv. *beständig, ununterbrochen.*

अभीचार m. *Behexung* Âpast. 1,29,15.

अभीत Adj. (f. धा) *furchtlos.* °तस् Adv. Spr. 2850.

अभीति f. *Anlauf, Angriff* RV. 2,33,3.

अभीतिवारी Adj. f. *anlaufend, anstürmend.*

अभीपतस् Adv. *zutreffend, zu rechter Zeit.* Vgl. समीप.

अभीपद m. N. pr. eines Rshi. °पाद v. l.

°अभीप्सिन् Adj. *verlangend —, begehrend nach.*

अभीप्सु Adj. dass., mit Acc.

अभीमान m. = अभिमान, in निर्भी°.

अभीमानिन् m. = अभि° *ein best.* Agni.

अभीमोदमुद् Adj. *fröhlich zujubelnd.*

*अभीर fehlerhaft für आभीर.

अभीरावी f. *ein best. giftiges Insect.*

अभीरु 1) Adj. a) *furchtlos.* — b) *nicht furchtbar, harmlos.* — 2) m. a) euphem. Bein. Bhairava's. — b) N. pr. eines Fürsten. — 3) f. अभीरू (°°रु) *Asparagus racemosus.*

*अभीरुण Adj. *Nichts zu befürchten habend, arglos.*

*अभीरुपत्नी f. = अभीरु 3).

अभीलापर्लप् Adj. *klagewimmernd.*

अभीवर्ग m. *Bereich.*

अभीवर्त 1) Adj. *Sieg verleihend.* — 2) m. a) *siegreicher Angriff, Sieg.* — b) Name verschiedener Sâman, insbes. *das Lied* RV. 10,174. Lâṭy. 8,12, 12. 10,8,6 (°स्तात्रीय).

अभीवृत् Adj. (nach Sây.) *herankommend, in der Nähe befindlich.* Besser अभीवृत Partic.

अभीशु m. 1) *Zügel.* — 2) *Lichtstrahl* Çiç. 1,22. — 3) **Finger;* **Arm.* — 4) N. pr. eines Rshi.

अभीशुमत् Adj. *strahlend.*

*अभीषङ्ग = अभिषङ्ग *Verwünschung.*

अभीषह् 1) Adj. *übergewaltig.* — 2) f. *Gewalt.*

अभीषाह् m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 7,157, 29. 8,5,33.

अभीष्ट 1) n. *Wunsch* 130,7. — 2) *f. धा *Piper Betle Lin.* Çabdâm. nach Gold.

अभीष्टता f. *Beliebtheit* Spr. 7712.

अभीष्ततीया *der dritte Tag in der lichten Hälfte des* Mârgaçîrsha.

अभीष्टदेवता f. *Herzensgottheit.* Ihrer gedenkt man, wenn es an's Sterben geht.

अभीष्मद्रोण Adj. *ohne Bhîshma und Droṇa* Vṛṣis. 79.

अभुक्त Adj. *ungenossen* Spr. 307.

अभुक्तपूर्व Adj. *früher nicht genossen* MBh. 12, 180,32.

अभुक्तवत् Adj. *noch nicht gegessen habend, nüchtern* MBh. 2,52,44. Sucr. 1,330,7.

अभुञ्ज् Adj. *der Etwas nicht genossen hat.*

अभुञ्जिष्या f. *ein unabhängiges Frauenzimmer.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

अभुञ्जित् Adj. *nicht zu Theil werden lassend, karg.*

अभुञ्जान Adj. *keine Speise zu sich nehmend* Gaut. 23,31. R. 1,64,20.

अभुर m. v. l. für अबुर Gobh. 2,10,29.

अभुव n. = अभ्व *Ungethüm* Maitr. S. 4,1,12.

अभूत Adj. *nicht gewesen* Kân. 9,1,2. *was sich nicht zugetragen hat* Kâm. Nîtis. 13,48. °त्व n. *Unmöglichkeit* Comm. zu Kiṿṣâṇ. 2,38.

अभूततद्भाव m. *das zu dem Werden, was Jmd oder Etwas früher nicht gewesen ist.*

अभूतदोष Adj. *schuldlos* Spr. 4851.

अभूतपूर्व Adj. *früher nicht dagewesen* R. 1,9,20. Vṛṣis. 37. Kuṿalay. 197,a (164,a).

अभूतरजस् m. Pl. N. pr. einer Klasse von Göttern im 5ten Manvantara VP. 3,1,21.

अभूतलस्पर्श Adj. *den Erdboden nicht berührend.* Davon Nom. abstr. °ता f. Çik. 169.

अभूतार्थ m. *etwas Unmögliches.*

अभूताहरण n. *das Bringen einer falschen Nachricht, das Irreleiten.*

अभूति f. 1) *das Nichtsein.* — 2) *Schwäche, Armseligkeit.* — 3) *Unheil, Unglück* MBh. 1,74,113. 2,81,24.

अभूतोपमा f. *ein Gleichniss, bei dem etwas Unmögliches vorausgesetzt wird,* 249,10.

अभूमि f. 1) *irgend Etwas mit Ausnahme des Erdbodens.* — 2) *ein ungeeigneter Boden, kein Bereich für* (Gen.) Kâd. 49,24. 250,7.

अभूमिज Adj. *auf ungeeignetem Boden gewachsen.*

अभूमिसाक्षय m. *Lippe.*

अभूयःसंनिवृत्ति f. *Nichtwiederkehr* Bâdar. 10,25.

अभूयिष्ठ Adj. *nicht zahlreich* Spr. 2821.

अभूष Adj. *schmucklos* Bhaṭṭ. 3,37.

अभृत Adj. *keinen Lohn beziehend.*

अभृत्यात्मन् Adj. *sich nicht als Diener benehmend, ungehorsam gegen* (Loc.) Kâd. II,54,20.

अभेत्तृ Nom. ag. *kein Durchbrecher* (der Schranken) 97,11.

1. अभेद् m. 1) *Ungetrenntheit, Ungetheiltheit* 163,3. Spr. 309. — 2) *kein Unterschied, Nichtverschiedenheit* 260,26.31. 285,17.

2. अभेद् Adj. *nicht verschieden, ein und derselbe* 104,2.

अभेदक Adj. *keinen Unterschied bewirkend* Mahâbh. 1,49,a.b.

अभेदिन् Adj. = 2. अभेद् Sarvad. 18,1.

अभेद्य 1) Adj. *nicht spaltbar, undurchdringlich.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. — 2) *n. *Diamant.* *m. Gal.

अभोग m. *Nichtgenuss* Spr. 3754. Mṛch. 109.

अभोगघ्न Adj. *den Hargen schlagend.*

अभोग्य 1) Adj. *ungenissbar* Mṛch. 109, v. l. von einem Frauenzimmer, *der man nicht beiwohnen kann* MBh. 13,93,132. — 2) n. *Atom, Urstoff.*

अभोजन n. (auch Pl.) *das Nichtessen, keine Nahrung zu sich Nehmen* Lâṭy. 8,8.10.

अभोज्य Adj. 1) *zu essen verboten* 107,20. Gaut. 17,8. 23,28. 24,3. — 2) *dessen Speise man nicht geniessen darf.*

अभोज्यान्न Adj. = अभोज्य 2) M. 4,221.

अभौतिक Adj. *nicht aus den Elementen hervorgegangen, — materiell* Gaudap. zu Sâṃkhyak. 54.

Comm. zu Nâlâs. 3,1,30. 31. Davon Nom. abstr. °त्व n. ebend.

अभ्यग्नि 1) m N. pr. eines Mannes. — 2) Adv. *in's Feuer.*

अभ्यग्र Adj. (f. आ) 1) *ununterbrochen* Âpast. 1, 11,33. — 2) *schnell.* — 3) *frisch.* — 4) **nahe.*

*अभ्यङ्क Adj. (f. आ) *vor Kurzem gekennzeichnet* (Vieh) Kâç. zu P. 2,1,14.

अभ्यङ्ग m. 1) *Salbung, Bestreichung mit fetten Stoffen* Spr. 7711. — 2) *Salbe.*

अभ्यङ्गक Adj. *salbend, einreibend.*

अभ्यङ्गन, अभिषेचन n. 1) *das Einreiben mit fettigen Stoffen.* Neben अभ्यञ्जन so v. a. *das Salben der Füsse.* — 2) *ölige Salbe, Oel.* — 3) **Rahm* Nigh. Pr. — 4) *Schmuck.*

अभ्यङ्गार्य Adj. *dem die Fusssalbung zukommt.*

अभ्यङ्ग्य Adj. *zu salben, einzureiben.*

अभ्यधिक 1) Adj. (f. आ) *a) überschüssig, hinzukommend, mehr seiend.* — *b) das gewöhnliche Maass überschreitend, vorzüglich, ausserordentlich* 51,28. — *c) überlegen, vorangehend, mehr geltend, höher stehend, mehr, grösser, stärker, heftiger, vorzüglicher.* Ein Abl., Instr. oder ein in Comp. vorangehendes Wort bezeichnet entweder den Ueberschuss (शतमभ्यधिके षष्टितः *hundertundsechzig* 221,2. कतिपयतृणेभ्यधिकं मुष्टिम् Kumârila bei Gold.) oder das Uebertroffene (धारोभ्य° *lieber als die eigene Person* 112,12). In Congruenz mit einem Adj. so v. a. das Adj. im Compar. Spr. 3277. — 2) °म् Adv. *in hohem Grade, ausserordentlich, sehr.*

°अभ्यध्ययन n. *das Studium an* (einem Orte) Gaut. 1,61.

अभ्यध्वम् Adv. *nach dem Wege hin, auf den W.* अभ्यर्धे Loc. *auf dem Wege.*

अभ्यनुज्ञा f. (adj. Comp. f. आ) 1) *Zustimmung, Gutheissung* (eines Arguments) Nâlâs. 3,2,12. — 2) *Ermächtigung, Erlaubniss* Âçv. Grhj. 4,7,21. RV. Pârç. 15,6. — 3) *Entlassung, Beurlaubung.*

अभ्यनुज्ञान n. 1) *das Zustimmen, Gutheissen* (eines Arguments) Comm. zu Nâlâs. 1,1,60.42. — 2) *Ermächtigung, Erlaubniss.*

अभ्यनुज्ञापन n. *das Veranlassen Etwas gutzuheissen* 244,6.

अभ्यनुज्ञेय Adj. *anzuerkennen, gutzuheissen* Comm. zu Nâlâs. 3,2,14.

अभ्यन्तर 1) Adj. (f. आ) *a) der innere, innerlich, im Innern sich befindend, enthalten in* (Loc., Gen. oder im Comp. vorangehend). — *b) eingeweiht in, vertraut mit* (Loc.) Mahâv. 28. — *c) der nächste, ein Angehöriger* Spr. 2618. — *d) geheim.* — 2) n. *a) das Innere.* °म् *hinein, hinein in* (im Comp. vorangehend) 297,10. 317,25. नासाभ्यन्तरचारिन् *in der Nase.* — *b) Zeitraum.* °रे *zwischen durch* (zeitlich) Mṛicch. 48,23. षण्मासाभ्यन्तरे *in einem Zeitraum von sechs Monaten.*

अभ्यन्तरतस् Adv. *im Innern, einwärts.*

अभ्यन्तरदोषकृत् Adj. *im Lande Aufruhr stiftend, Staatsverräther.*

अभ्यन्तरापाम m. *eine best. von Krämpfen begleitete Nervenkrankheit.*

अभ्यन्तरी Adv. mit कर् 1) *dazwischensetzen, einfügen.* — 2) *einweihen in* (Loc.). — 3) *zu seinem Nächsten machen* Spr. 2618.

अभ्यन्तरीकरण n. *das Einweihen in* (Loc.).

अभ्यन्तरीकरणीय Adj. *einzuweihen in* (Loc.) Kâd. 114,3.

*अभ्यमन n. *Bedrängung, Plage.*

*अभ्यमनवत् Adj. *bedrängend, plagend.*

अभ्यमित्रम् Adv. *gegen den Feind* Vaṃç. 154.

*अभ्यमित्रीण (Bhaṭṭ. 5,47), *अभ्यमित्रीय, *अभ्यमित्र्य (Bhaṭṭ. 5,46) und *अभ्यमिन् Adj. *muthig den Feind angreifend.* °त्रीणता f. *eine günstige Gelegenheit den Feind anzugreifen* Râgat. 7,1318.

अभ्ययः m. 1) *Herbeikunft, Eintritt* (der Finsterniss). — 2) *Untergang* (der Sonne).

अभ्ययोद्यम् Adv. *gegen* Ajodhjâ Bhaṭṭ. bei Gold.

अभ्यरि Adv. *gegen den Feind.*

अभ्यर्कबिम्बम् Adv. *gegen die Sonnenscheibe.*

अभ्यर्चन n. *Verehrung, Anbetung.*

अभ्यर्चनीय und अभ्यर्च्य (Vaṃç. Bṛh. S. 2,21) Adj. *hoch zu ehren.*

अभ्यर्ण 1) Adj. *nahe* (örtlich und zeitlich) 313,10. — 2) n. *Nähe, Nachbarschaft* 133,21.

अभ्यर्णता f. *Nähe* Kâd. 140,12.

अभ्यर्थन n. (Spr. 1983) und °ना f. *das Bitten, Bitte.*

अभ्यर्थनीय Adj. *mit einer Bitte anzugehen* Spr. 3379.

अभ्यर्थित n. *Bitte* Jâḍ. 2,38.

°अभ्यर्थिन् Adj. *bittend um.*

अभ्यर्घ्य Adj. = अभ्यर्थनीय Spr. 4334.

(अभ्यर्घर्यवेष्यन्) अभिषर्घ° Adj. *besondere Opferer habend, — Opfer empfangend.*

अभ्यर्धम् Adv. *abseits —, gesondert von* (Abl.) Maitr. S. 2,5,4. TS. 2,3,7,1.

अभ्यर्हण n. *Ehrenbezeugung, Verehrung.*

अभ्यर्हणीय Adj. *ehrenwerth, ehrwürdig* Spr. 1960. Davon Nom. abstr. °ता f.

अभ्यर्हित्व n. *das Mehrgelten als* (Abl.) Comm. zu Nâlâs. 1,3,7.

*अभ्यवकर्षण n. *das Herausziehen.*

अभ्यलंकार m. (adj. Comp. f. आ) *Schmuck.*

अभ्यल्प Adj. *recht klein.*

अभ्यवकाश m. *freier Raum, das Freie.*

अभ्यवदान्य (Çat. Br.) Adj. *Jmd* (Acc.) *um Etwas* (Gen.) *bringend.*

*अभ्यवस्कन्द m. und *°न n. *Ueberfall.*

अभ्यवहरण n. 1) *das Hinabschaffen, Fortschaffen.* — 2) *das Zusichnehmen von Speise und Trank.*

अभ्यवहार m. = अभ्यवहरण 2) Gaut. 1,44.

अभ्यवहारिन् Adj. *essend,* in सतृणाभ्य°.

अभ्यवहार्य 1) Adj. *essbar, geniessbar.* — 2) n. *Speise.*

अभ्यवेयन n. *das Hinabgehen.*

*अभ्यशन n. *das Erreichen.*

अभ्यसन n. *das Obliegen, das Sichbeschäftigen mit Etwas* Spr. 2034.

अभ्यसनीय Adj. *dem man obzuliegen hat, dessen man sich zu befleissigen hat.*

अभ्यसितव्य Adj. dass. Comm. zu Nâlâs. 2,4,1.

अभ्यसूयक Adj. *unwillig* Bhâg. 16,18.

अभ्यसूया f. 1) *Unwille, Zorn* Mahân. 39. — 2) *Neid, Missgunst.*

अभ्यस्तम् Adv. mit इ oder या *über Jmd oder Etwas* (Acc.) *untergehen* (von der Sonne) Ait. Br. 1,3. Çat. Br. 3,2,3,27. 9,3,3. 12,4,3,6. अभ्यस्तमित Adj. *der bei Sonnenuntergang schläft* Gaut. 23,21.

अभ्यस्तमय m. s. अनुद्गताभ्यस्तमय.

अभ्यस्य Adj. = अभ्यसनीय.

अभ्याकर्ष m. *das Ansichziehen.*

*अभ्याकाङ्क्षित n. *falsche Anklage.*

अभ्याकारम् Absol. *unter Heranlockung* Ait. Br. 3,3.

अभ्याक्रोशम् Absol. *unter wiederholtem Zurückkehren.*

अभ्याख्यान n. *falsche Anklage.*

अभ्यागत m. *Gast.*

अभ्यागम m. 1) *Annäherung* Kâd. II,33,6. — 2) *Besuch.* — 3) *das Theilhaftigwerden* Nâlâs. 3,2,41. — 4) **Nähe.* — 5) **Schlag.* — 6) **Kampf.* — 7) **Feindschaft.*

अभ्यागमन n. *das Herankommen, Herankunft.*

अभ्यागामिन् Adj. *herankommend* Ind. St. 8,389.

अभ्यागारम् Adv. *zum Hause hin* Çâṅkh. Br. 17,3.

*अभ्यागारिक Adj. *für sein Haus Sorge tragend.*

अभ्याघात m. 1) *Ueberfall.* — 2) *Anstoss, Unterbrechung* Comm. zu Tândya-Br. 14,9,30.

*अभ्याघातिन् Adj. *zu überfallen pflegend.*

अभ्याघात्य Adj. *mit Anstoss* (d. h. Unterbrechung

und Wiederholung) gesprochen werdend Taitt. Br. 14,9,10.

अभ्याचार् m. 1) feindlicher Angriff, — 2) Unfall Çiksh. Bh. 9,4.

अभ्याज्ञा f. Anweisung, Befehl.

अभ्यातति f. Bestrickung Comm. zu TS. III,261,10.

अभ्यातान् m. Pl. Bez. best. kriegerischer Sprüche. Davon Nom. abstr. °त्व n. TS. 3,4,8,2.

अभ्यात्मम् Adv. gegen sich, zu sich hin. Compar. अभ्यात्मतरम् näher zu sich hin Âçv. Çr. 5,5,12.

अभ्यात्माय Adj. mit zu sich hin gekehrten Spitzen Âçv. Grihj. 1,17,8.

अभ्यादान n. Beginn.

अभ्यार्धान n. das Hinzulegen.

अभ्यानन Adj. mit zugekehrtem Gesicht.

अभ्याप्त Partic. praet. pass. von आप् mit अभि.

अभ्याप्ति f. Erreichung, Erlangung Ait. Âr. 1,4,2.

*अभ्यामर्द् m. Kampf, Schlacht.

अभ्यायंतेन्य Adj. der sich herbeistehen lässt.

अभ्यार्यम् Adv. zur Hand, bereit.

अभ्यारम्भ m. 1) Anfang, Beginn. — 2) Wiederbeginn, -holung Taitt. Br. 13,10,2. 14,4,2.

अभ्यारोह् m. 1) das Hinaufsteigen. — 2) Zunahme. — 3) das Beten bestimmter Gebete.

अभ्यारोहणीय m. eine best. Ceremonie Âçv. Çr. 9,3,2. Lâṭj. 3,1,2. 7. 8. 3,12. Mâç. 4,7.

अभ्यारोहक Adj. besteigend Maitr. S. 3,8,10.

अभ्यारोह्य Adj. zu erklimmen, in घनभ्या°.

अभ्यावर्तम् Absol. unter Wiederholung, wiederholentlich.

अभ्यावर्तिन् 1) Adj. wiederkehrend. — 2) m. N. pr. eines Mannes.

अभ्यावृत्ति f. Wiederholung Gaim. 3,2,2.

अभ्याश 1) Adj. nahe, — bevorstehend. — 2) °म् Adv. in der Nähe, zur Hand Taitt. Br. 3,3,2. Ait. Âr. 315,11. — 3) m. a) Erlangung, Erreichung. — b) wahrscheinliches Ereigniss, — Folge. — c) Nähe 54,18. Mit Gen. oder Abl. 232,29. 233,7.

*अभ्याशी Adv. mit भू nahe kommen.

अभ्यास m. 1) Hinzufügung Çulbas. 2,4. — 2) *Waffenübung. — 3) Wiederholung 282,28. 283,12. — 4) Reduplication (gramm.). — 5) Refrain. — 6) Multiplication. — 7) das Obliegen, Uebung, anhaltende Beschäftigung mit Etwas, wiederholte Anwendung, Gebrauch, Gewohnheit; insbes. wiederholtes Recitiren, Studium.

अभ्यासङ्ग Adj. mit einem Vorangehenden zu verketten Taitt. Br. 21,13,9. 22,3,1. 6. 16,1. 18,1. Vaitân. 41.

अभ्यासवत् Adj. als Bez. eines Jogin auf der ersten Stufe.

अभ्यासाकूपार n. Name eines Sâman.

*अभ्यासाद्न n. Ueberfall.

अभ्यासादयितव्य Adj. was man in die Nähe kommen lassen darf.

अभ्यासारिणी Adj. f. = अभिसारिणी Kâṭh. 25,3.

अभ्यासिन् Adj. 1) am Ende eines Comp. obliegend, nachgehend Gaut. 21,1. — 2) = अभ्यासवत् Sarvad. 178,21.

अभ्यास्तन n. Anstoss, Unterbrechung Comm. zu Taitt. Br. 14,9,10.

अभ्याहार m. 1) Herbeischaffung. — 2) *Raub.

अभ्याहित Partic. praet. pass. von धा, दधाति mit अभ्या. °पशु m. Bez. eines best. Geschenkes.

अभ्युक्षण n. das Besprengen Lâṭj. 4,4,16. 5,4,7.

अभ्युच्चय m. Vermehrung, Zunahme.

अभ्युच्छ्रयवत् Adj. hoch, höher als (Abl.).

अभ्युज्जयिनि Adv. nach Ujjajini hin.

अभ्युत्थान n. 1) das sich vor Jmd vom Sitze Erheben (eine Höflichkeit) Spr. 7663. — 2) Erhebung, Aufbruch. — 3) das Emporkommen, Erreichen einer hohen Stellung, — eines hohen Grades, zur Geltung Gelangen. अभ्युत्थानेन दैवस्य so v. a. durch die Macht des Schicksals.

अभ्युत्थायिन् Adj. in घनभ्यु°.

अभ्युत्थितार्य m. als N. pr. eines Fürsten fehlerhaft für व्युषिताश्व.

अभ्युत्येय Adj. vor dem man sich zu erheben hat.

अभ्युत्पतन n. das an Jmd Hinaufspringen.

अभ्युत्सेक m. fehlerhaft für अत्युत्सेक; vgl. Spr. 179.

अभ्युदय m. 1) Aufgang der Sonne, während Etwas noch geschieht, Kâṭj. Çr. 25,3,30. Gaim. 8,5,1. — 2) Beginn, Anfang, Eintritt, Anbruch 83,9 (der Finsterniss). — 3) glücklicher Erfolg, Glück, Heil R. 4,26,3. 62,24. Pl. Chr. 291,16. — 4) Festlichkeit; insbes. ein Manesopfer bei freudigen Anlässen M. 3,254. — 5) das Obenaufsein, gesteigertes Selbstgefühl. — 6) fortune, Vermögen, Reichthum.

अभ्युदयन in मायाभ्युदयन.

अभ्युदयिन् Adj. sich einstellend Spr. 552.

अभ्युदाचारिन् Adj. sich auflehnend gegen (Acc.).

अभ्युदित 1) n. das Aufgehen über (während) einer Handlung. — 2) f. आ eine best. Ceremonie, die in einem solchen Falle zu vollziehen ist.

अभ्युदितशायिता f. das bei Sonnenaufgang noch Schlafen.

अभ्युदितेष्टि f. eine Ceremonie, über die der Mond bereits aufgegangen ist.

अभ्युद्र Pat. zu P. 8,3,38.

अभ्युद्गराज m. ein best. Kalpa (buddh.).

अभ्युद्गता f. in der Tonkunst eine best. Mûrkhanâ S. S. S. 31.

अभ्युद्गम m. und °न n. = अभ्युत्थान 1).

अभ्युद्दृष्टा und अभ्युद्दृष्टेष्टि f. eine Ceremonie, die erst nach dem Sichtbargewordensein des Mondes beginnt.

अभ्युद्भवण n. das Hinauslaufen.

अभ्युन्नति f. fehlerhaft für अत्युन्नति; vgl. Spr. 182.

अभ्युपगन्तव्य 1) n. impers. zu gehen an (Dat.). — 2) Adj. a) einzuräumen, zuzugeben. — b) anzuerkennen, anzunehmen Çaṃk. zu Bâdar. 2,2,10. Comm. zu Njâjam. 2,1,2.

अभ्युपगम m. 1) *Annäherung. — 2) Einräumung, Eingeständniss 308,12. — 3) Annahme Çaṃk. zu Bâdar. 2,2,10. — 4) Zusage, Versprechen 223,27.

अभ्युपगमवाद् m. ein Streit in versöhnlichem Geiste.

अभ्युपगमसिद्धान्त m. ein Dogma, das man argumenti causa zugiebt, Njâjas. 1,1,31.

अभ्युपपत्तृ Nom. ag. Beispringer, Helfer.

अभ्युपपत्ति f. 1) das Beispringen, zu Hülfe Kommen, Sichannehmen Jmds. — 2) Anerkennung Comm. zu Njâjas. 3,2,78.

अभ्युपाय m. 1) Mittel Gaut. 11,23. °तस् mit allen Mitteln, nach besten Kräften. सूक्ष्मेणाभ्युपायेन oder यतोदर्णेना° auf ganz zarte Weise. — 2) *Einwilligung, Versprechen.

अभ्युपायन n. Geschenk.

अभ्युपेतव्य Adj. anzuerkennen, anzunehmen Comm. zu Njâjam. 2,1,18.

अभ्युपेतहान n. das Aufgeben von etwas früher Angenommenem Çaṃk. zu Bâdar. 2,2,7.

अभ्युपेत्याशुश्रूषा f. Kündigung des Dienstverhältnisses nach eingegangener Verpflichtung.

*अभ्युष n. nur ein wenig geröstetes Korn u. s. w. Davon *Adj. अभ्युषीय und अभ्युष्य.

अभ्युषस् Gen. Inf. (abhängig von ईश्वर) zu verbrennen Kâṭh. 26,1.

अभ्युष्टमिश्र Adj. halb angebrannt Çat. Br. 11, 2,3,23.

अभ्यूढि f. das Hinfahren zu.

अभ्यूष m. = अभ्युष, °खादिका f. ein best. Spiel.

*अभ्यूषीय und *अभ्यूष्य Adj. von अभ्यूष.

अभ्यूह् m. 1) Vermuthung Milaksh. 7,8 (10,4). — 2) Erschliessung; das Schliessen, Folgern.

अभ्यूहितव्य (Nir. 1,3) und अभ्यूह्य Adj. zu erschliessen.

*अभ्येष m. und *Adj. अभ्येषीय, अभ्येष्य gaṇa यूपादि.

*अभ्येषण n. und *अभ्येषणीय Adj. bei Sis. zur Erklärung von अभिष्टि.

*अभ्योष m. und *Adj. अभ्योषीय, अभ्योष्य = अभ्युष u. s. w.

*अम्, अमति umherirren.

अर्म 1) m. (selten) und n. *trübes Wetter; Gewölk, Gewitterwolke, Wolke.* — 2) n. *Luftraum* Çiç. 9,3. — 3) n. Bez. *der Null* Gaṇit. 1,31. Âryabh. S. 58, Z. 4 v. u. — 4) n. *Staub* (?). — 5) n. *Talk* Mat. med. 76. — 6) n. **Gold.*

अर्मलिक् 1) Adj. *bis an die Wolken reichend.* — 2) m. *Wind.*

अर्मक n. *Talk* Bhâvapr. 2,104.

अर्मगङ्गा f. *die himmlische Gaṅgâ* Kâd. 157,18.

अर्मकाय 1) Adj. *bis an die Wolken reichend* Kâd. 36,14. 97,11. — 2) *m. *Wind.*

अर्मच्छाया f. *der (schnell vorübergehende) Schatten einer Wolke* Spr. 614. fgg.

अर्मजा Adj. *durch Dünste veranlasst.*

अर्मतरु m. *eine best. Lufterscheinung.*

*अर्मनाग m. *Weltelephant.*

*अर्मपथ m. *Luftraum, Atmosphäre.*

*अर्मपिशाच und *°क m. Bez. Râhu's.

अर्मपुष्प n. 1) *Wasser- oder Luftblume* (als Ueding) Naish. bei Gold. — 2) **Calamus Rotang.*

अर्मपुष् f. *das Sprühen einer Wolke.*

*अर्मभतङ्गज m. Indra's *Elephant.*

*अर्मभामो f. *eine kleinere Species der Valeriana Jatamansi Jones* (im Gebirge Kedâra) Râgân. 12,104.

*अर्मभातङ्ग m. Indras *Elephant.*

अर्मभु f. N. pr. des Weibchens von Indra's Elephanten Bâlar. 140,19.

*अर्मभुप्रिय und *अर्मभुवल्लभ m. Indra's *Elephant.*

अर्मयत्ती Adj. f. *Gewitterwolken bildend;* als Subst. Name einer der 7 Kṛttikâ.

*अर्मरोक् n. *Beryll* Râgân. 13,194. *अर्मलोक् m. n. Gal.

*अर्मलिन Adj. (f. ई) *hier und da mit Wolken bezogen.*

अर्मवर्ष Adj. *aus dem Gewölk regnend.*

*अर्मवाटिक m. *Spondias mangifera.*

*अर्मविलिन Adj. (f. ई) = अर्मलिन Kâç. zu P. 4,1,31.

अर्मवत् m. = अर्मतरु.

अर्मसेनि Adj. *Wolken verschaffend.*

*अर्मसार m. *Kampher* Nigh. Pr.

अर्माह्न n. Name eines Sâman Ârsh. Br. 2,23,6. Sâmav. Br. 2,1,6.

अर्मार्त्र Adj. f. *bruderlos.* अर्मात्री in einem Citat in Nir.

अर्मात्मक Adj. (f. आ) dass. Gaut. 28,20.

अर्मातृघ्नी Adj. f. *nicht den Bruder tödtend.*

अर्मातृमती Adj. f. = अर्मातृ.

अर्मातृर्य 1) Adj. (f. आ) *ohne Nebenbuhler* ṚV. 8, 21,18. प्रजापतेस्तनूः Âit. Br. 5,28. Âçv. Çr. 8,13,18. — 2) n. Name eines Sâman.

अर्मानध्याय m. *Einstellung des Studiums wegen trüben Wetters* Gobh. 3,3,16.

*अर्माय्, °यते *Wolken erregen.*

अर्मावकाशिक und अर्मावकाशिन् Adj. *sich dem Regen aussetzend.*

अर्मि und *अर्मी f. *Hacke, Spate.* अर्मिवत् *wie es bei der Hacke geschehen ist.*

अर्मिखात Adj. *mit der Hacke ausgegraben* AV.

अर्मित Adj. (f. आ) *mit Wolken bezogen.*

अर्मिर्य und अर्मिर्य 1) Adj. *aus der Wetterwolke kommend, zur W. gehörig.* — 2) m. n. *Gewitterwolke.*

अर्मीय Adj. *auf Talk bezüglich.*

अर्मूणाकृत् Adj. *kein Tödter einer Leibesfrucht.*

अर्मूविलास Adj. *nicht mit den Brauen spielend* Spr. 517.

अर्मेष m. *das Nichtfehlgehen, in Ordnung Sein* Vaitân. 33.

*अर्मोत्थ n. Indra's *Donnerkeil.*

*अर्म्य Adj. von अर्म.

अर्म्, अर्म्भ (AV.) und अर्म्भ (Çat. Br.) 1) Adj. *ungeheuer, unheimlich.* — 2) n. *a) ungeheure Grösse, — Macht. — b) Unheimlichkeit, Grauen. — c) Ungethüm. — d) *Wasser; *Wolke.*

1. अम्, *अमति, *अमेति (गत्यादिषु, गतौ शब्दे संभक्तौ) und अमोति *festmachen, festsetzen.* — एमुर्यम् Acc. des Partic. perf. *schädlich, verderblich.* — Caus. आमेयति *Schaden leiden, schadhaft —, krank sein.* — Mit अभि Act. und Med. *gegen Jmd* (Acc.) *andringen, plagen.* *अभ्यमित und *अभ्यात्त *krank.* — Mit परि *bedrängen, plagen* Kâṭh. 13,1. — Mit *वि Partic. ved. व्येमान. — Mit सम् Med. 1) *sich Jmd verbinden.* — 2) *sich verbünden.* — 3) *unter sich festsetzen.*

2. *अम् Adv. 1) *schnell.* — 2) *ein wenig.*

1. अमं Pron. *dieser.* Von den Commentatoren als प्राण gedeutet.

2. अमं 1) m. *a) Andrang, Wucht, Ungestüm.* — *b) Betäubung, Schrecken.* — *c) *= आम *Krankheit.* — 2) *Adj. = आम *unreif.*

अमङ्गल 1) Adj. *unheilbringend.* — 2) *m. *Ricinus communis L.* — 3) n. *Unheil* Vaṃç. 5,6. 8.

अमङ्गल्य 1) Adj. *unheilbringend* Pushpadanta im ÇKDr. — 2) n. *Unheil* Bhâg. P. 4,23,24. °वादिन् *Unverkündend* Nigh. 67,8.

अमङ्लोक m. *markios.*

*अमण्ड m. = आमण्ड, मण्ड *Ricinus communis L.*

1. अमत Adj. 1) *unempfunden, unvermuthet* Kaiṇḍ. Up. 6,1,3. — 3) *nicht gebilligt, — gutgeheissen.*

2. *अमत m. 1) *Krankheit.* — 2) *Tod.* — 3) *Zeit.* — 4) *Staub.*

अमतपरार्घ्य Adj. *eine zweite nicht zu billigende Bedeutung habend.* Dazu Nom. abstr. °ता f.

1. अमति f. 1) *Schein, Schimmer, Erscheinung;* = रूप Naish. 3,7. — 2) **Zeit.* — 3) **der Mond.*

2. अमति f. 1) *Armuth, Dürftigkeit.* — 2) *dürftig, arm.*

3. अमति f. *das Nichtwissen.* Instr. *ohne es zu wissen, absichtslos* Gaut. 23,2. 32.

अमतीवन् Adj. *dürftig, arm.*

1. अमत्र Adj. *fest.*

2. अमत्र (ṚV. 3,36,4) und अमत्रक n. *Krug, Trinkschale; Gefäss* überh.

अमत्रिन् Adj. *mit einer Trinkschale versehen.*

अमत्सर Adj. *uneigennützig, nicht an seine Person denkend* 211,3. M. 3,231. Kathâs. 16,111.

अमद् Adj. *freudlos* Bhaṭṭ. 7,38.

अममप Adj. *keine berauschenden Getränke trinkend* Sûçr. bei Gobh.

अमघव्य Adj. *der Süssigkeit (des Soma) nicht würdig.*

अमधु n. *keine Süssigkeit* Çat. Br. 6,2,2,39.

अमध्यम Adj. Pl. *von denen keiner der mittlere ist.*

अमनःप्रयोग Adj. *gedankenlos* TS. Prât. 23,6.

1. अमनस् n. *kein geistiges Vermögen.*

2. अमनस् Adj. 1) *ohne geistiges Vermögen* Mṛcch. Up. 2,2. — 2) *unverständig.*

अमनस्क 1) Adj. *a) ohne geistiges Vermögen* Sarvad. 33,7. fgg. — *b) unverständig.* — *c) nicht aufgelegt, — guter Dinge* Kâd. II,66,23. — 2) n. = °योगविवरण.

अमनस्कयोगविवरण n. Titel einer Schrift.

अमनस्कलप m. = शून्याशून्य, परापर.

*अमनि f. Uṇâdis. 2,103. = गति Ujjval.

अमनो Adv. mit भू *sich von seinem* Manas *befreien.* Davon Nom. act. अमनीभाव m. Maitrâyaṇ. 6,34.

अमनुष्य m. 1) *kein Mensch, ein anderes Wesen als ein Mensch* Kâṭh. Çr. 1,6,17. नामनुष्ये भवत्यग्निः *kein Feuer ohne Menschen.* — 2) *Unhold.*

अमनोज्ञ Adj. *unangenehm* Kâṭh. Çr. 25,14,20.

अमन्तृ Nom. sg. *nicht denkend* Maitrâyaṇ. 6,11.

अमन्तव्य Adj. *dem* Manas *nicht zugänglich* Nṛs. Up. in Ind. St. 9,165.

अमन्तु Adj. *ohne Berather, rathlos, unberathen.*

1. अमन्त्र n. *kein Zauberspruch* Spr. 7666.

2. अमन्त्र Adj. (f. आ) 1) *von keinem* Veda-*Spruch begleitet.* — 2) *die* Veda-*Sprüche nicht kennend.*

1. अमन्त्रक n. *kein vedischer Spruch* Vaṃç. Brâh.

S. 1,3.

2. अमत्रक Adj. (f. अमत्रिका) = 2. अमत्र 1).

अमत्रतत्र Adj. ohne Zauberspruch und Beschwörungsformel Spr. 6898.

1. अमत्रत्र n. das kein Veda-Spruch Sein Gaim. 2,1,34.

2. अमत्रत्र n. Nom. abstr. zu 2. अमत्र 1) Gaim. 3,2,37.

अमत्रवत् Adj. von keinem Veda-Spruch begleitet Āpast. Up. 2.

अमत्रविद् 1) Adj. die Veda-Sprüche nicht kennend. — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

अमन्द् 1) Adj. a) nicht träge, munter. — b) reichlich Spr. 6757. Rigat. 1,24. n. Vieles, Grosses Spr. 2296. — c) klug L.A. 88,5. — 2) Adv. अमन्दम् und अमन्द्° heftig, stark Bhatt. 11,11. 2,31. Çat. 22. — 2) *m. Baum.

अमन्दता f. das Klugsein, Verständigsein Spr. 4714.

अमन्यमान Adj. sich einer Sache nicht versehend.

अमन्युत Adj. (f. आ) keinen Groll hegend.

अमम 1) Adj. a) ohne Selbstgefühl. — b) gleichgültig, unbekümmert um (Loc.). — 2) m. a) der 25te Muhûrta Ind. St. 10,298. — b) *N. pr. eines Arhant's bei den Gaina.

अमर्त्य Adj. unsterblich.

अमर 1) Adj. (f. आ und ई) unsterblich, unvergänglich. °तम् Adv. 162,5. — 2) m. a) ein Gott. — b) Bez. der Zahl 33 Ganit. 2,2. — c) *Quecksilber. — d) Euphorbia Tirucalli L. und *Fluridium indicum Lehm. — e) mystische Bez. des Lautes उ. — f) N. pr. α) eines Marut. — β) = अमरसिंह. — 3) f. आ a) *Nachgeburt. — b) *Nabelschnur. — c) *Hauspfosten. — d) *Panicum dactylon, *Coccinia cordifolius DC., *Cologuinthen-Gurke, *Aloe perfoliata L. und indica Royle u. s. w. Nach dem Rudrajamala: Dûrvâ-Gras, Vitex Negundo L., schwarzes Basilienkraut. — e) *Indra's Stadt. — 4) *f. ई Sanseviera Roxburghiana Râǵân. 3,7.

अमरक m. N. pr. eines Fürsten.

अमरकण्टक n. N. pr. eines Gebirges.

अमरकोश m. Titel eines Wörterbuches.

अमरगर्भ m. ein Götterkind 47,5.

अमरगुरु m. Bṛhaspati, der Planet Jupiter Kâd. 6,28.

अमरचन्द्र m. N. pr. eines Autors.

***अमरज** m. ein der Acacia Catechu Willd. verwandter Baum.

अमरजय Adj. die Götter besiegend.

अमरतटिनी f. die Gaṅgâ Spr. 1525.

अमरतरु m. ein best. Baum Spr. 7667.

अमरता f. (Sin. D. 213,2) und **अमरत्व** n. das Gottsein, Zustand eines Gottes.

अमरदत्त m. ein Mannsname.

***अमरदारु** n. Pinus Deodora Roxb. Nigh. Pr.

***अमरदेव** m. = अमरसिंह.

***अमरद्विप** m. Tempelhüter.

अमरद्विष् m. ein Asura.

अमरप und **अमरपति** m. Bein. Indra's.

अमरपतिकुमार m. Bez. Gâjanta's Kâd. 80,20.

अमरपर्वत m. N. pr. eines Berges MBh. 2,32,11.

अमरपुरी f. die Residenz der Götter.

***अमरपुष्प** m. Saccharum spontaneum L., Pandanus odoratissimus und Mangifera indica.

***अमरपुष्पक** 1) m. Saccharum spontaneum L. — 2) f. °ष्पिका Anethum Sowa Roxb.

अमरमङ्गल m. = अमरसिंह.

अमरमय Adj. aus Göttern bestehend.

अमरमाला f. Titel eines Wörterbuches.

अमरमृगीदृश् f. eine Apsaras.

अमरमन्य Adj. für einen Gott geltend oder sich f. e. G. haltend.

***अमररत्न** n. Krystall. Vgl. अमलरत्न.

अमरराज् und °राज m. Bein. Indra's.

अमरराजमन्त्रिन् m. Bṛhaspati, der Planet Jupiter Vaṇîn. Bṛh. 3,14.

अमरराजशत्रु m. Bein. Râvaṇa's.

अमररामायण n. Titel eines Werkes.

अमरलिङ्ग n. N. pr. einer Oertlichkeit.

अमरलोक Adj. die Welt der Götter bewohnend. Davon Nom. abstr. °ता f.

***अमरवल्लरी** f. Cassyta filiformis L.

अमरविनोद m. Titel eines Werkes.

अमरशक्ति f. N. pr. eines Fürsten.

अमरसदस् n. Götterversammlung 219,14.

अमरसरित् f. die Gaṅgâ.

अमरसिंह m. N. pr. eines Lexicographen.

अमरागार n. Tempel Kâd. 83,21.

अमराङ्गना f. eine Apsaras.

अमराचार्य m. Bez. Bṛhaspati's Bale. P. 6,7,15.

अमराद्रि m. N. pr. eines Berges, = अमरपर्वत. Auch *Bein. des Sumeru.

अमराधिप m. Bein. 1) Indra's. — 2) Çiva's.

अमरापगा f. die himmlische Gaṅgâ Kâd. 147,18.

अमरारि m. 1) ein Feind der Götter. — 2) ein Asura.

अमरारिपूज्य m. Çukra, der Planet Venus.

अमरावति f. = अमरावती 1).

अमरावती f. 1) die Götterstadt, Indra's Residenz. — 2) N. pr. einer Stadt in Berar.

अमरी Adv. mit भू unsterblich werden, so v. a. in den Himmel kommen, im Heldenkampfe fallen Bâlar. 73,13.

अमरु, अमरू oder **अमरूक** m. N. pr. eines Erotikers. अमरुशतक n. heissen seine hundert Strophen. Z. d. d. m. G. 27,7.

अमरेज्य m. Bṛhaspati, der Planet Jupiter Vaṇîn. Bṛh. 23,14. Ind. St. 14,317.

अमरेन्द्रमुनि m. N. pr. eines Mannes.

अमरेश m. Bein. 1) Çiva's. — 2) Indra's.

अमरेश्वर 1) m. Bein. a) Vishṇu's. — b) Indra's. — 2) n. N. pr. eines Liṅga.

अमरेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अमर्त Adj. unsterblich.

अमर्त्य, अमर्तिय 1) Adj. a) unsterblich. — b) unvergänglich, göttlich. — 2) *m. ein Gott.

अमर्त्यभाव m. Unsterblichkeit Râǵa. 7,50.

***अमर्त्यभुवन** n. Götterwelt, Himmel.

अमर्धत् Adj. 1) nicht lässig werdend. — 2) nicht ermüdend.

1. अमर्मन् n. keine gefährliche Stelle am Körper Spr. 6018.

2. अमर्मन् Adj. ohne gefährliche Stelle am Körper.

अमर्मवेधिन् Adj. nicht die gefährlichen Stellen am Körper treffend. Davon °वेधिता f. Nom. abstr. in übertr. Bed. H. 69.

अमर्याद Adj. keine Grenzen habend, alle Schranken überschreitend.

1. अमर्ष m. 1) das Nichtdulden, Nichtleiden. तर्षामर्ष unerträglicher Durst Spr. 2924. — 2) das Ungehaltensein, Unmuth, Aerger, Zorn 152,21. 210,6. 223,11.

2. अमर्ष m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,4,17.

अमर्षण 1) Adj. a) der Nichts hingehen lässt, sich Etwas nicht gefallen lässt. — b) Etwas nicht erwarten könnend, mit Ungeduld verlangend nach. रणामर्षण Voc. R. 4,22,3. — 2) m. N. pr. = 2. अमर्ष. — 3) n. das Sichauflehnen gegen (Gen.) MBh. 13,35,18.

अमर्षित Adj. = अमर्षण 1) a) 34,6. 106,8.

अमर्षितत्व n. das Nichtruhighinnehmen einer Beleidigung Kâm. Nîtis. 8,10. Vṛish. 30,9.

अमर्षिन् Adj. = अमर्षण 1) a) 60,23.

अमल 1) Adj. (f. आ) fleckenlos, makellos, rein, hell, klar, lauter (eig. und übertr.) 104,18. नभस् 250,21. कर्मन् 103,15. मति 105,4. Tattvas. 17.18. — 2) m. a) Bergkrystall. — b) *Bein. Nârâjaṇa's Gal. — c) N. pr. eines Dichters. — 3) *f. आ a) = अमरा Nabelschnur. — b) Emblica officinalis Gaertn. und = मसला. — c) Bein. der Lakshmi. — 4) *n. a) Talk. — b) Schwefelkies Nigh. Pr.

*अमलगर्भ m. N. pr. eines Bodhisattva.

अमलभास्कर m. *klare Sonne* Kârâṇḍ. 1,13.

*अमलमणि m. 1) *Krystall* Râǵân. 13,204. — 2) = कर्पूरमणि Nigh. Pa.

अमलय्, °यति *rein, — weiss machen.*

*अमलरत्न n. = अमरत्न *Krystall* Râǵân. 13,204.

अमलश्रीगर्भ m. = अमलगर्भ.

अमलसंपुत Adj. *an dem kein Flecken haftet* MBh. 12,261,18.

*अमलाङ्कटा f. *Emblica officinalis* Gaertn.

*अमलातक und *अमलानक n. = अमान *Nuss-amaranth.*

अमलानन्द m. N. pr. eines Mannes.

अमलिन Adj. *rein* Spr. 4019. °धी Adj. *lauteren Geistes* 4143.

अमली Adv. mit कर् *läutern* Vaṃś. Bṛh. S. S. 4, Z. 20.

अमलीमस Adj. *nicht unlauter* Râǵat. 8,48.

अमलोदरी f. N. pr. einer Dichterin.

अमवत् 1) Adj. *a) ungestüm, mächtig vordringend. — b) gewaltig, kräftig, tüchtig.* — 2) अमवत् Adv. *ungestüm.*

अमविधु (मू = मीव्) Adj. *unbeweglich* ṚV. 10,94,11.

*अमस n. 1) *Krankheit.* — 2) *Thor.* — 3) *Zeit.*

अमसृण Adj. *hart, rauh* AK. 3,4,38,319.

अमस्तु Adj. *ohne Buttermilch.*

*अमरुत्तर m. *ein* Çûdra Gal.

अमरुत्त Adj. *nicht gross* Comm. zu Nâṛas. 2,1,34.

अमरुत्मन् Adj. *nicht hohen Sinnes* Spr. 1092.

अमरुधन Adj. *nicht sehr reich* MBh. 12,119,14.

अमरुषमान Adj. (f. या) *niedergeschlagen, betrübt* Taitt.-Br. 7,5,1.

अमरुषु m. N. pr. eines Ṛshi.

1. अमा Adv. 1) *daheim, heimwärts; bei uns, auch u. s. w.* Mit कर् *zu sich nehmen, bei sich haben.* — 2) *zusammen.*

2. अमा f. = अमावास्या.

3. अमा f. *keine Autorität* Nâṛas. 1,3,10

1. अमांस n. *kein Fleisch.*

2. *अमांस Adj. *mager, schwach.*

अमांसक Adj. *fleischlos.*

अमांसभक्ष (Kâṭhâs. 7,37) und अमांसाशिन् (Çat. Br. 14,1,1,29. Kâṭy. Çr. 22,7,19. Pâr. Gṛhy. 2,8,2) Adj. *kein Fleisch essend.*

अमानिक Adj. *nicht von Bienen kommend.*

अमाङ्गलिक Adj. *infaustus.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Bâlar. 41,17.

अमावसुर् Adj. f. *daheim alternd, ledig im Vaterhause bleibend.*

अमात् Abl. Adv. *aus der Nähe* oder *von Hause.*

अमातर् f. *keine Mutter* Çat. Br. 14,7,1,32.

*अमातापुत्र° Adj. *weder Mutter, noch Sohn habend, d. i. in seinem Eifer um das Allernächste unbekümmert.*

अमातृक Adj. *mutterlos* Âpast. 1,11,1.

अमात्य, अमातिष m. 1) *Hausgenosse, Eigener, Angehöriger.* — 2) *Gefährte des Fürsten, Minister.*

1. अमात्र Adj. 1) *maasslos, unermesslich.* — 2) *kein prosodisches Maass enthaltend.*

2. अमात्र Adj. *das Maass von* ४ *habend.*

अमात्रालोप m. *kein Wegfall einer Mora* Lâṭ. 6,10,21.

अमात्व n. *das keine Autorität Sein* Nâṛas. 1,3,6.30.

अमाधुर्य n. *Unlieblichkeit* S. S. S. 197.

1. अमान n. = 3. अमा Nâṛas. 1,4,1.

2. अमान m. *keine Ehrenerweisung* L. A. 11,10, v. l.

अमानता f. = अमात्व Nâṛas. 1,3,13.

अमानन n. *Geringachtung* Spr. 196, v. l.

अमानव Sg. Collect. *Nichtmenschen, Himmelsbewohner* MBh. 3,3,56.

*अमानस्य n. = अमनस्य.

अमानित Adj. *nicht hoch angeschlagen* Spr. 4299.

अमानित्व n. *Bescheidenheit, Demuth* 289,3. Bhag. 13,7.

अमानिन् Adj. *bescheiden, demüthig* MBh. 12,141, 72. 14,19,3.

1. अमानुष 1) Adj. (f. ई) *a) nicht menschlich, übermenschlich, göttlich, himmlisch* 35,17. Kâd. 145,17. Dazu Nom. abstr. °ता f. 148,19. — *b) unmenschlich.* — 2) m. *kein Mensch* 24,14. 206,2. Spr. 48. — 3) f. ई *ein weibliches Thier* Gaut. 22,36.

2. अमानुष Adj. (f. या) *menschenlos.*

अमानुषलोक m. *Himmelswelt* Kâd. 136,12.

*अमानसी und *अनामासी f. = अमावास्या *Neumondsnacht.*

अमार्ष Adj. 1) *ungeschickt, nicht schlau* Çat. Br. 13,5,4,12. Ind. St. 9,336. — 2) *nicht der Mâyâ entrückt* Ind. St. 9,165.

अमाया f. *keine Hinterlist.* Instr. *mit Offenheit, ehrlich* M. 2,51. Spr. 4188.

अमायिक Adj. *kein Blendwerk seiend.*

अमायिन् Adj. *kein Blendwerk anwendend, nicht hinterlistig verfahrend* MBh. 3,34,4.

अमार् m. *Nichttödtung* Râǵat. 5,64. 119.

अमारक Adj. *nicht tödtend* Sây. zu ṚV. 1,84,4.

अमार्ग m. *unrichtiger Weg* (eig. und übertragen) Kâṭhâs. 103,18. Râǵat. 5,379. Instr. *auf unredliche Weise* MBh. 2,59,6.

अमार्गप्रसृत Adj. *auf einem Irrwege befindlich* Kâraṇḍ. 1,11.

अमार्जित Adj. *ungewaschen* MBh. 3,63,16.

अमार्तण्डीय Adj. *nicht von der Sonne kommend* Bâlar. 53,20.

*अमावसी f. = अमावास्या *Neumondsnacht.*

अमावसु m. N. pr. eines Fürsten.

अमावस्या f. = अमावास्या *Neumondsnacht* Kâṭy.

अमावासी f. = अमावास्या *Neumondsnacht.*

1. अमावास्य 1) n. *Nachbarschaft.* — 2) f. या *a)* mit oder ohne रात्रि *Neumondsnacht, — tag.* — *b) Neumondsopfer* Z. d. d. m. G. 9,LVI, N. — *c)* Bein. der Akkhodâ.

2. अमावास्य 1) *Adj. (auch °क) *in einer Neumondsnacht geboren.* — 2) m. N. pr. eines Lehrers Vâṛâh. 2.

*अमाष Adj. *keine Bohnen erzeugend* Manasm. 6, 82,a.

अमास्क 1) m. *eine best. Erscheinung an der Sonne.* — 2) n. *ein bei dieser Gelegenheit den Mags zu verabfolgendes Geschenk.*

अमास्केश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अमास्थ m. N. pr. eines Schlangendämons.

अमित 1) Adj. *a) ohne bestimmtes Maass, an kein Maass —, an keine Zahl gebunden.* — *b) unermesslich, unzählbar, ungeheuer.* — 2) अमितम् Adv. *unermesslich.* — 3) m. wohl = अमिताभ 2)

अमितक्रतु Adj. *von ungemessenem Muth.*

अमितगति m. N. pr. 1) eines Vidjâdhara. — 2) eines Autors.

अमितगुण Adj. *mit unzähligen Vorzügen* Spr. 7668.

अमिततेजस् Adj. *von unermesslichem Glanze* 76,26.

अमिततेजस् n. *Unermesslichkeit.*

अमिततेजुति Adj. = अमिततेजस् Ind. St. 9,84.

अमितधन्वन् m. N. pr. eines Sohnes des Dharmadhvaga VP. 6,6,6.

अमितप्रभव m. N. pr. eines Scholiasten.

अमितबुद्धिमत् Adj. *von ungeheurem Verstande* 72,28.

अमितरुचि m. N. pr. einer buddh. Gottheit.

अमितवीर्य Adj. *von ungemessenen Kräften* AV.

अमितातर Adj. *von unbeschränkter Silbenzahl.*

अमितात्मन् Adj. *von unermesslichem Geiste* MBh. 3,166,8.

अमिताभ m. N. pr. 1) Pl. einer Klasse von Göttern im 8ten Manvantara VP. 3,2,15. — 2) eines Dhjânibuddha.

अमितायुस् m. = अमिताभ 2).

अमिताशन 1) Adj. *essend ohne Maass.* — 2) f. या N. pr. einer der Mutter im Gefolge Skanda's.

अमिति f. *keine Autorität* Nigham. 1,3,1.

अमितोदन m. = अमृतोदन.

अमितौजस् 1) Adj. *von unermesslicher Thatkraft, — Macht.* — 2) m. a) Name von Brahman's Ruhebett Kaṭh. Up. 1,3. — b) *N. pr. eines Mannes.

1. अमित्र 1) m. *Feind.* Das n. Spr. 522 verdächtig. ○तस् Adv. *nach Feindes Art* Chr. 55,14. — 2) f. आ *Feindin* 82,9.

2. अमित्र Adj. *keinen Freund habend* Spr. 641.

*अमित्रक m. *Feind* Gal.

अमित्रकर्षण Adj. *Feinde peinigend* 170,25.

अमित्रखादे Adj. *Feinde verschlingend.*

*अमित्रघात 1) Adj. *vrd. Feinde erschlagend* Manas. 3,70,a. — 2) m. Bein. Bindusâra's.

अमित्रघातिन् und अमित्रघ्न Adj. *Feinde erschlagend.*

अमित्रजित् m. N. pr. eines Sohnes des Suvarṇa Vgl. मित्रजित्.

अमित्रतपन Adj. *Feinde plagend* Âpast. Bs. 8,22.

अमित्रता f. *das Feindsein.*

अमित्रदंभन Adj. *Feinde beschädigend.*

अमित्रपत्त् und अमित्रपुं Adj. *feindselig.*

अमित्रवर्मन् m. N. pr. eines Mannes.

अमित्रसह् m. N. pr. v. l. für मित्रसह्.

अमित्रसाहे Adj. *Feinde bewältigend.*

अमित्रसेना f. *Feindesheer.*

अमित्रहन् Adj. *Feinde schlagend.*

अमित्रहू Adj. *Feinde herbeirufend* Sâṅkhâyanaç. 7,1.

अमित्रायु, ○यते *sich wie ein Feind benehmen* Spr. 2103. अमित्रायित्त् Partic.

अमित्रायुध Adj. *Feinde bekämpfend.*

अमित्रिन् und अमित्रिय Adj. *feindlich.*

अमिथित Adj. *nicht geschmäht, ungereizt.*

अमिथ्या Adv. *nicht unwahr, der Wahrheit gemäss.*

अमिथ्यार्थधी Adj. *die Dinge richtig anschauend* Bhâg. P. 5,2,28.

*अमिन् Adj. *krank.*

अमिर्य Adj. *ungestüm, stürmisch.* Nach den Commentatoren *unermesslich, unvergleichlich, unverletzlich.*

अमिषत् Adj. 1) *nicht verscheuend.* — 2) *nicht fehlend, — aus der Ordnung kommend.*

*अमिरी f. *Basella lucida oder rubra* Gal.

*अमिलातक und *○लानक 1) n. *die Blüthe von Amlâna.* — 2) *f. ○लातका *Rosa moschata* Nigh. Pr.

अमिश्र Adj. *ungemischt; ohne Theilnahme Anderer.*

*अमिष n. = आमिष.

अमी Nom. m., अमीभिस्, अमीभ्यस्, अमीषाम् und अमीषु Pluralformen zu अदस् *jener.*

अमीतवर्ण Adj. *von unveränderter Farbe.*

अमीमांस्य Adj. *keiner Erwägung bedürfend, nicht zu beanstanden.*

अमीव 1) n. *Leid, Schmerz.* — 2) f. अमीवा a) *Plage, Drangsal.* — b) *Dränger, Plagegeist.* — c) *Krankheit* (auch persönlich gedacht).

अमीवचातन Adj. (f. ई) *Plage oder Krankheit verscheuchend.*

अमीवर्हन् Adj. *Leiden —, Plage tilgend.*

अमु Pronom. *jener,* in अमुंम्, अमूंम्, अमुना, अमुष्मा, अमुष्मै, अमुष्मे, अमुष्मात्, अमुष्यात्, अमुष्य, अमुष्याम्, अमुष्मिन्, अमुष्याम्; अमू, अमूभ्याम्, अमुषाम्; अमूंस् f., अमूनि, अमून्, अमूभ्यस् f., अमूषाम् f., अमूषु f. Auch *dieser* 136,10. Vgl. अदस्, अमो und असौ.

अमुक Pron. (f. आ) *der und der,* die Stelle eines Namens vertretend und unserem *N. N.* entsprechend.

अमुकीय Adj. *N. N. gehörig.* f. आ so v. a. *Gattin des N. N.* So ist wohl zu lesen st. अमुकीदा Ind. St. 5,370 und अमुकिदा bei Gold.

अमुकुटिन् Adj. *mit keinem Diadem geschmückt* R. 1,6,9.

अमुक्त Adj. 1) *nicht fahrengelassen, — aus der Hand gelassen, — fortgeschleudert.* — 2) *nicht freigelassen, gehalten von* (Instr.) Sin. D. 214,10. मानसेर्ङ्येः MBh. 12,320,150. — 3) *nicht erlöst* (von der Wiedergeburt) Tattvas. 37.

अमुक्तरुस्त Adj. (f. आ) *nicht verschwenderisch.*

अमुर्ख (TS.) und अमुष्ख (Çat. Br.) Adj. *mundlos* Spr. 7655.

अमुख्य Adj. *haud principalis* Comm. zu TS. Prât. 13,14.

अमुग्ध Adj. *nicht verwirrt, — verkehrt.*

अमुक्त f. *keine Befreiung.*

अमुचो f. *die Nichtloslassende* als Bez. eines best. dämonischen Wesens.

अमुञ्चत् Adj. *nicht fahren lassend, — aufgebend.* पदात्पदम् Kaṭhâs. 18,345. मौनम् 69,79.

अमुतःप्रदान n. *Darbringung von dort her* TBr. 2,2,7,3. 11,5.

अमुतस् Adv. 1) = अमुष्मात् u. s. w. von *jenem.* — 2) von *dort, dort; von hier* 136,11. — 3) von *dort* so v. a. vom *Himmel her.* — 4) *darauf, alsdann.*

अमुत्र Adv. 1) = अमुष्मिन् Kaṭhâs. 24,208 (hier so v. a. अस्मिन् *in diesem*). — 2) *dort.* — 3) *dort und dort* 240,21. — 4) *dort oben, im Jenseits.* — 5) *dorthin.* — 6) *in's Jenseits* 67,27. 164,10. — 7) *dort, da, im Vorhergehenden, im angegebenen Falle.*

अमुत्रभूय n. *der Eingang in's Jenseits.*

अमुत्रार्थम् Adv. *für's Jenseits* M. 7,95.

अमुथा Adv. *auf jene Weise, so.* Mit अस् so v. a. *verloren sein.*

अमुदा Adv. *alsdann* LA. 116,3 v. u. (lies भूयामुदो○).

अमुद्र Adj. *ohne Gleichen* Kaṭhâs. 74,213. Bilh. 47,8.

*अमुद्रयस् und *अमुमुद्रयस् Adj. *dorthin gerichtet.*

अमुर्यो Adv. *hin, caput, fortig.* In Verbindung mit अस् und भू so v. a. *dahin —, verloren sein.* पार्थे-यामुर्यो *heillos schlecht, — übel.*

अमुर्हि Adv. *zu der Zeit, dann, damals.*

अमुवत् Adv. *wie der und der.*

अमुष्टि m. f. *keine geballte Faust* Âçv. Çr. 1 7 c.

*अमुष्यकुल n. *das Geschlecht des und des.*

*अमुष्यपुत्र m. *der Sohn des und des.*

अमुह्यत् Adj. *das Bewusstsein nicht verlierend* Sâmav. Bs. 3,7,1.

अमूढ 1) Adj. *nicht verwirrt, klaren Bewusstseins.* Davon Nom. abstr. ○त्व n. MBh. 12,274,18. — 2) n. Pl. *die Urelemente.*

*अमूदृत्त, *अमूदृम् und *अमूदृश Adj. *jenem —, dem und dem ähnlich.*

अमूर Adj. (f. आ) *scharfsinnig.* RV. 7,38,1 ist घर्मूरा: zu verstehen.

अमूर्त Adj. 1) *unkörperlich.* — 2) *nicht als ein Ganzes erscheinend, in kleinere Theile zerfallend* Sûrjas. 1,10.

अमूर्तरजस्, ○रजस, ○रयस् (MBh. 3,93,18. VP. 4, 7,3), ○रयस (MBh. 12,166,78) und अमूर्तिमत् (VP.² 4,15) m. N. pr. eines Fürsten.

अमूल 1) Adj. (f. आ) a) *unbewurzelt, ohne Halt.* — b) *auf keinem Grundtext beruhend* Mrr. bei Gold. — 2) f. ई a) etwa *Zwiebelpflanze* AV. — b) **Methonica superba Lam.*

अमृक्त Adj. *unversehrt.*

अमृक्षित Adj. *nicht abgewaschen, — entfernt* Bhâg. P. 5,24,26.

अमृडय Adj. *unbarmherzig.*

*अमृणाल n. *die Wurzel von Andropogon muricatus.*

अमृत 1) Adj. (f. आ) a) *nicht gestorben* MBh. 1, 159,17. 13,1,23. — b) *unsterblich.* — c) *unvergänglich.* — d) **schön, lieblich.* — 2) m. a) *ein Gott.* — b) Beiw. α) Çiva's. — β) **Dhanvantari's.* — c) **Phaseolus trilobus Ait.* — d) **Yamswurzel.* — 3) f. आ a) *eine Göttin.* — b) *Cocculus cordifolius DC., Panicum dactylon* Spr. 6939. **Emblica officinalis Gaertn., *Terminalia citrina Roxb., *Piper longum L., *Ocimum sanctum, *Koloquinthengurke, *Halicacabum cardiospermum* u. s. w. — c) **ein berauschendes Getränk.* — d) *die erste Kalâ des*

Mondes. — *e*) Bein. der Dâkshâjanî. — *f*) N. pr. α) der Mutter des Parikshit. — β) einer Schwester Amṛtodana's. — 4) n. *a*) *Gesammtheit der Unsterblichen.* — *b*) *Welt der Unsterblichkeit, das ewige Reich.* — *c*) *das Nichtwegsterben* RV. 1, 139,2. 7,57,6. — *d*) *Unsterblichkeit.* — *e*) *die letzte Befreiung.* — *f*) *Unsterblichkeitstrank*, ἀμβροσία, *Nektar.* Häufig so v. a. *der Gipfel aller Genüsse.* — *g*) *Süssigkeit* R. 7,7,3. — *h*) *ein best. Heilmittel; Arzenei* überh. — *i*) *Ueberbleibsel eines Opfers;* vgl. Bhâg. 4,31. — *k*) *unerbetteltes Almosen.* — *l*) *Wasser* Spr. 7806 (zugleich *Nektar*). — *m*) *Milch* Spr. 2986. **warme Milch.* — *n*) **geklärte Butter.* — *o*) **gekochter Reis.* — *p*) **Speise.* — *q*) **Birne* Madanav. 68,37. — *r*) **Gold.* — *s*) **Quecksilber.* — *t*) **Gift* überh. und **ein best. Gift.* — *u*) *Strahl.* — *v*) **Eigenthum.* — *w*) *ein best. Metrum.* — *x*) N. pr. eines Sitzes der Götter im Norden.

अमृतक n. *Unsterblichkeitstrank* Kâraṇḍ. 144.

*अमृतकन्द् m. *Cocculus cordifolius* Nigh. Pr.

अमृतकर् m. *der Mond* Kâd. II, 134,21.

अमृतकल्पद्रुम m. *eine best. Mixtur* Mat. med. 81.

अमृतकिरण m. *der Mond* Kâd. II, 87,1.

अमृतकुम्भ m. Titel eines Werkes.

अमृतकेशव m. N. pr. eines Heiligthums.

*अमृतक्षार m. *Salmiak* Nigh. Pr.

अमृतगति f. *ein best. Metrum.*

अमृतगर्भ m. *Kind der Unsterblichkeit.*

अमृतचन्द्रसूरि m. N. pr. eines Autors.

अमृतचिति f. *Unsterblichkeitsschichtung* (von Backsteinen beim Agnikâjana).

*अमृतजटा f. *Valeriana Jatamansi Jon.*

*अमृतजा f. *Terminalia citrina* Nigh. Pr.

*अमृततरंगिणी f. *Mondschein.*

अमृततेजस् m. N. pr. eines Vidjâdhara-Fürsten.

अमृतत्व n. 1) *Unsterblichkeit.* — 2) *das Ambrosiaessen* Spr. 906.

अमृतदीधिति (Kâd. 54,7) und *अमृतद्युति m. *der Mond.*

अमृतधायिन् Adj. *Ambrosia schlürfend* 102,17.

अमृतधारा f. *ein best. Metrum.*

अमृतनादोपनिषद् f. Titel einer Upanishad

अमृतप 1) Adj. *Nektar trinkend.* — 2) m. N. pr. eines Dânava.

1. अमृतपर्ण m. *unsterblicher Flügel.*

2. अमृतपर्ण Adj. als Erklärung von हिरण्यपर्ण.

अमृतपायिन् Adj. *Nektar schlürfend*, so v. a. *schöne Reden hörend* Spr. 331.

अमृतपुर् m. *eine Tüte mit Ambrosia* und wohl auch *ein best. Metrum*, = ओपुर्.

अमृतप्रभ 1) m. N. pr. eines Vidjâdhara. — 2) f. आ ein Frauenname.

अमृतप्राशन 1) Adj. *von Ambrosia sich nährend.* — 2) m. *ein Gott* R. 1,16,4. 6,4,7.

अमृतप्राशिन् 1) Adj. *von Ambrosia sich nährend* R. Gorr. 1,48,9. — 2) m. *ein Gott* ebend. 20,4.

अमृतफल 1) m. *a*) *Birnbaum* (n. *Birne*) Mat. med. 291. — *b*) **Trichosanthes dioeca* Roxb. (n. *die Frucht*). — 2) *f. आ *Weinstock* und *Emblica officinalis* Gaertn.

अमृतबन्धु m. 1) *Genosse der Unsterblichkeit.* — 2) **Ross* Nigh. Pr.

अमृतबिन्दूपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

अमृतभल्लातकी f. *eine best. Mixtur* Mat. med. 142.

अमृतभवन n. N. pr. eines Klosters.

अमृतभाषण n. Pl. *nektarsüsse Reden* Spr. 3069.

*अमृतभुज् m. *ein Gott.*

अमृतभोजन Adj. 1) *von Ambrosia sich nährend* R. Gorr. 1,48,6. — 2) *von Ueberbleibseln sich nährend* M. 3,235.

अमृतमति (so zu lesen) f. = अमृतगति.

अमृतमय Adj. (f. ई) 1) *unsterblich.* — 2) *nektarartig* 171,28. 175,17. *aus Nektar bestehend.* °शरीर Adj. vom Monde Spr. 551. 1168.

अमृतयज्ञ m. *ein Unsterblichkeit verleihendes Opfer* Kâṭy. bei Goldst.

अमृतयोग m. *ein best. astrol. Joga.*

अमृतयोनि m. *Schooss der Unsterblichen* Çat. Br. 12,9,3,11. 12.

अमृतरश्मि m. *der Mond* 126,22.

अमृतरस 1) m. *Nektar.* — 2) *f. आ *dunkle Weintraube.*

अमृतलता f. 1) *eine Nektar spendende Liane* Spr. 3608. — 2) **Cocculus cordifolius* Râgân. 3,

*अमृतलतिका f. = अमृतलता 1).

अमृतलोक m. *die Welt der Unsterblichen* Ait. Br. 3,46.

अमृतवटी f. *best. Pillen* Mat. med. 83.

अमृतवपुस् Adj. *einen unsterblichen Leib habend.*

अमृतवर्धन m. N. pr. eines Lehrers.

*अमृतवर्षणी f. *Zunge* Gal.

*अमृतवल्ली f. *Cocculus cordifolius.*

अमृतवाका f. *ein best. Vogel.*

अमृतशास्त्र n. Titel eines buddh. Werkes.

*अमृतसंगम m. *Galmei* Nigh. Pr.

अमृतसंभव 1) Adj. *aus Nektar hervorgegangen* MBh. 13,77,25. — 2) *f. आ = अमृतवल्ली.

*अमृतसरोदर m. *Pferd* Nigh. Pr.

*अमृतसार m. und *°सा f. (Nigh. Pr.) *Candiszucker.*

*अमृतसू m. *der Mond.*

*अमृतसोदर m. *Pferd.*

*अमृतस्रवा f. *eine best. Pflanze* (im Kîṭrakûṭa). Auch *°स्रवी Gal.

अमृतस्राव m. *fliessendes Wasser.*

अमृतस्रोतकी f. *eine best. Mixtur* Mat. med. 162.

अमृतह्रद m. *Nektarteich* Çiç. 100,17.

अमृतांशु m. *der Mond* 116,17.

अमृताकर m. N. pr. eines Mannes.

अमृताक्षर n. *Unsterbliches und Unvergängliches.*

अमृतात्मन् Adj. *aus Nektar bestehend* Spr. 537.

अमृतानन्द m. N. pr. eines Mannes.

*अमृतान्धस् m. *ein Gott* AK. 1,1,1,3.

*अमृताफल n. = अमृतफल 1) b).

अमृताभिषिक्त Adj. *mit Nektar besprengt* Çat. Br. 9,4,4,8.

अमृताय्, °यते *1) *wie Unsterblichkeit erscheinen* Spr. 6507. — 2) *Nektar gleichen.* — 3) *zu Nektar werden* Kâd. 19,23.

अमृतायन Adj. *nektarähnlich.*

अमृताश (MBh. 12,299,7) und *अमृताशन m. *ein Gott.*

*अमृताश्म m. (?)

अमृताष्टक n. *eine Verbindung von acht Stoffen, unter denen* अमृता (*Cocculus cordifolius*) *vorkommt* Mat. med. 136. 192.

अमृताष्टगीतपद्म n. Titel eines Werkes.

*अमृतासङ्ग n. und *°संगम m. (Nigh. Pr.) *blauer Vitriol.*

अमृतात्मन् Adj. *eine unsterbliche Seele habend.*

अमृतारुणा 1) *m. Bein. Garuḍa's. — 2) n. Titel eines Pariçishṭa zum Sâmaveda.

अमृताकुति f. *eine best. Opferspende* Ait. Br. 2,14.

*अमृताक्षु n. *Birne.*

अमृतिका f. N. pr. eines göttlichen Weibes.

अमृतिन् Adj. *unsterblich.*

अमृती Adv. mit भू *unsterblich werden* Spr. 6823.

अमृतीकरण n. *das Verwandeln in Nektar.*

अमृतेश m. Bein. Çiva's.

अमृतेशय Adj. *im Amṛta ruhend* Hariv. 8. 927, Z. 4 v. u.

अमृतेश्वर m. 1) Bein. Çiva's. °लिङ्ग n. — 2) *eine best. Arzenei* Bhâvapr. 4,73.

अमृतेष्टका f. Bez. *bestimmter Backsteine* (beim Agnikâjana) Çat. Br. 9,1,2,43.

*अमृतोत्थ n. *Kupfervitriol* Gal.

*अमृतोत्पन्न 1) n. desgl. Râgân. 13,107. — 2) f. आ *Fliege.*

अमृतोदधि m. *Nektarmeer* Comm. zu Çat. Br. 1133,3.

अमृतोदन m. N. pr. eines Sohnes des Simhahanu.

*अमृतोद्भव und *अमृतोपम (Nigh. Pr.) n. *Kupfer-*

vitriol.

*अमृतोपस्था f. *Smilax China* Lin. Nigr. Pr.

अमृत्पात्रप Adj. *nicht aus einem Thongefäss trinkend* Maitr. S. 2,5,9.

1. अमृत्यु m. *Nichttod.*

2. अमृत्यु 1) Adj. *unsterblich.* — 2) *m. *ein Gott* Gal.

अमृध Adj. (f. आ) 1) *unablässig, unermüdlich.* — 2) *unaufhörlich.*

अमृन्मय Adj. *nicht irden* Çulbas. 2,39. Mit Ergänzung von पात्र *Geschirr* Kâty. Çr. 4,2,34. 7,4,22. 8,2,1.

अमृन्मयप (Taitt.-Br. 16,6,14) und अमृन्मयपायिन् Adj. *aus keinem irdenen Geschirr trinkend* Çat. Br. 14,1,1,30. Pân. Gaṇ. 2,8,3.

अमृषा Adv. *in Wahrheit, fürwahr.*

अमृषोद्य n. *wahre Rede, Wahrheit* Bhatt. 6,57.

अमृष्ट Adj. *ungewaschen, unrein* R. ed. Bomb. 1,6,10.

अमृष्टभुज् (R. 1,6,8) und अमृष्टभोजिन् (R. ed. Bomb. 1,6,11) Adj. *keine leckere Speise geniessend.*

अमृष्यमाण Adj. *nicht geduldig ertragend, — leidend* Çat. Br. 12,5,2,1-3. MBh. 2,58,19.

अमेतृण Adj. *ohne Rührstab* M. K. S. bei Gold.

अमेघोपप्लव Adj. *nicht mit Wolken bezogen* Sûçr. 1,113,13.

अमेदस्क Adj. *fettlos.*

*अमेधस् Adj. *dumm, einfältig.*

अमेध्य 1) Adj. *nicht opferfähig* oder — *würdig, unrein, unheilig, nefastus.* — 2) n. *Unreinigkeit, etwas Unreines;* insbes. *Excremente.*

अमेनि Adj. *unbeweibt.*

अमेनि Adj. *nicht schleudernd, unfähig zu schleudern.*

अमेय Adj. *unermesslich, unergründlich.*

अमेष्ट Adj. *daheim geopfert.*

अमेस् m. *Harnverhaltung.*

अमोक्ष Adj. *unlöslich.*

अमोघ 1) Adj. (f. आ) *nicht irrend, — fehl gehend, — eitel, — vergeblich, einschlagend, das Ziel erreichend.* — 2) m. a) *das Nichtirren, Nichtfehlgehen* Çat. Br. — b) Bein. Çiva's und Skanda's. — c) *N. pr. eines Flusses. — 3) f. आ a) **Bignonia suaveolens* Roxb., **Embelia Ribes* und **Terminalia citrina.* — b) mit oder ohne रात्रि *die nichtvergebliche, d. i. das Leben kürzende, Nacht.* — c) mystische Bez. des *Lautes* त. — d) *Bein. der Durgâ. — e) N. pr. α) einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — β) der Gattin Çamtanu's. — γ) eines Speers.

अमोघकिरण m. Pl. Bez. *einer best. Form der Sonnenstrahlen* Vaitân. Bṛh. S. 28,18.

अमोघक्रोधहर्ष Adj. *der nicht vergeblich zürnt und sich freut* R. 2,1,17. Spr. 538.

अमोघदण्ड Adj. *nicht vergeblich strafend,* von Çiva.

अमोघदर्श m. wohl = अमोघदर्शिन्.

अमोघदर्शन 1) Adj. (f. आ) *dessen (deren) Erscheinen nicht vergeblich ist, d. i. Glück bringt* 296,25 (im Prâkrit). Nâgân. 72,8. — 2) m. N. pr. eines Schlangendämons.

अमोघदर्शिन् m. N. pr. eines Bodhisattva.

अमोघनन्दिनी f. Titel einer Çikshâ Ind. St. 14, 160. अमोघान° Procc. A. S. B. 1875, S. 76.

अमोघपतन Adj. *nicht vergeblich fallend, das Ziel treffend* Râǵat. 6,181.

अमोघपाश m. 1) *eine sicher festhaltende Fessel* (buddh.). — 2) N. pr. eines Lokeçvara bei den Buddhisten.

अमोघराघव Titel eines Schauspiels Hall in der Vorrede zu Daçar. 30.

अमोघरात्र m. N. pr. eines buddh. Bettlers Lalit. 1,19.

अमोघवचन Adj. *dessen Wort nicht vergeblich ist* 138,14.

अमोघवती f. N. pr. eines Flusses.

अमोघवर्ष m. N. pr. eines Fürsten. °वर्ष्य B. A. I. 1,217.

अमोघविक्रम Adj. *dessen Kraft nicht vergeblich ist,* von Çiva.

अमोघसिद्धि m. N. pr. eines Dhjânibuddha.

अमोघाता f. Name der Dâkshâjaṇî.

अमोघाचार्य m. N. pr. eines Autors.

*अमोघातनय m. Bein. des Flusses Brahmaputra Gal.

अमोघानन्दिनी s. अमोघनन्दिनी.

अमोच्य Adj. *nicht frei zu lassen* 99,23.

अमोर्त Adj. *daheim gewebt.*

अमोह् Adj. *nicht dem Irrthum ausgesetzt.* Davon Nom. abstr. °ह n. Ind. St. 3,154.

अमौक्तिक Adj. *keine Perlen enthaltend* Spr. 539.

अमौत्रघौत Adj. *nicht mit Beize gewaschen* Kâty. Çr. 7,2,18.

अमौन n. *das nicht Muni Sein* Çat. Br. 14,6,4,1.

अम्भस् Adv. *unversehens.*

*अम्ब्, अम्बति (गतौ); अम्बते (शब्दे).

*अम्ब Adj. = अम्ल. — Vgl. अम्बा.

अम्बक n. 1) *Auge* Bâlar. 239,11. 289,2. Beide Male von Çiva's *Auge;* vgl. त्र्यम्बक. — 2) **Kupfer.* — Vgl. अम्बिका.

अम्बया f. *Mütterchen.*

अम्बार (Ende eines adj. Comp. f. आ) 1) n. *Umkreis, Umgebung, Nähe.* — 2) n. *Umwurf, Kleidung, Gewand.* — 3) m. (selten) und n. *Luftraum, Himmelszelt* 162,29 (zugleich *Gewand*). — 4) n. Bez. der *Null.* — 5) Bez. *des 10ten astrol. Hauses* Vaitân. Bṛh. 22(20),2. Ind. St. 14,315. — 6) n. *Lippe* Prasannar. 39,10. — 7) n. **Baumwolle.* — 8) n. **Safran.* — 9) n. **Talk.* — 10) n. **Ambra.* — 11) m. Pl. N. pr. eines Volkes Vaitân. Bṛh. S. 14,27. Sg. eines Landes Verz. d. Oxf. H. 39,a,32.

अम्बरखण्ड m. n. *Lappen* und zugleich *Wölkchen* Spr. 3544.

अम्बरचर 1) Adj. *in der Luft wandelnd.* — 2) m. a) *Vogel* (vgl. °मार्ग). — b) *ein* Vidjâdhara.

अम्बरचरमार्ग m. *Luftraum* Spr. 4379.

अम्बरचारिन् m. *Planet* Spr. 7780.

*अम्बरद m. *Baumwolle* Dhanv. 4,67.

अम्बरनगरी f. N. pr. einer Stadt.

अम्बरपथ m. *Luftpfad* Spr. 7734.

अम्बरप्रभा f. N. pr. einer Prinzessin.

अम्बरमणि m. *die Sonne* Bîlân. 78,13.

अम्बरमाला f. ein Frauenname Vidâm. 36,2.

*अम्बरस्थली f. *die Erde.*

अम्बराधिकारिन् m. *Aufseher über die Kleider* (ein Hofamt) Râǵat. 7,366.

*अम्बरीष n. *Bratpfanne.*

अम्बरीष 1) m. n. *Bratpfanne* TS. 5,1,9,4. — 2) m. N. pr. verschiedener Männer. — 3) m. **Thierjunges.* — 4) m. **die Sonne.* — 5) n. **Luftraum* Uṇâdis. — 6) m. n. **Kampf.* — 7) m. **Reue.* — 8) m. **Spondias mangifera.* — 9) m. **eine best. Hölle.* — 10) m. Bein. *Vishṇu's, *Çiva's und Gaṇeça's.

अम्बरीषक m. *Bratpfanne.*

*अम्बरीषपुत्र m. Ambarîsha's *Sohn.*

अम्बरौकस् m. *ein Gott.*

*अम्बर्ग्, °र्गति zusammentragen.

अम्बष्ठ 1) m. a) Pl. N. pr. eines Volkes. Sg. *ein Fürst dieses Volkes* MBh. 7,93,62. fgg. — b) *der Sohn eines Brahmanen von einer Frau aus der dritten Kaste* Gaut. 4,16. — 2) f. आ (Kull. zu M. 10,16) und ई f. zu 1) b). — 3) f. आ *gehörnter Sauerklee, Clypea hernandifolia W. u. A.* Sûçr. 1,150,19. **Jasminum auriculatum* Vahl. und **Hibiscus cannabinus* (Râǵân. 4,79).

*अम्बष्ठकी f. *Clypea hernandifolia* Vahl.

*अम्बष्ठिका f. dass. und *Clerodendrum Siphonanthus R. Br.*

अम्बा f. 1) *Mutter, Mütterchen.* Voc. ved. अम्बे und अम्ब, klassisch nur अम्ब. अम्ब oft zu einem blossen Anruf (etwa *ach*) abgeschwächt; so z. B.

auch Âçv. Çr. 2,18,13. — 2) Name einer der 7 Kṛttikâ. — 3) *Hibiscus cannabinus Râǵân. 4, 79. — 4) Bein. der Durgâ. — 5) N. pr. der Tochter eines Fürsten von Kâçi MBh. 1,102,64.

अम्बाजन्मन् n. N. pr. eines Tîrtha.

*अम्बाडा, अम्बापवी (Kaṭh. Up. 1,2), *अम्बाला und अम्बाली (TS. 7,4,19,1.2. Ind. St. 5,31) f. *Mütterchen.* *अम्बाला auch *Hibiscus cannabinus* Râǵân. 4,79.

अम्बालभाण m. Titel eines Schauspiels.

अम्बालिका f. 1) *Mütterchen* VS. 23,18. — 2) **Hibiscus cannabinus* Râǵân. 4,79. — 3) N. pr. der Tochter eines Fürsten von Kâçi.

अम्बि und अम्बी f. *Mutter, Mütterchen.* Superl. Voc. अम्बितमे.

अम्बिक m. N. pr. eines Mannes.

अम्बिका f. 1) *Mütterchen* VS. — 2) **die jüngste Schwester* Gal. — 3) *Herbst* Kâṭh. — 4) **Wrightia antidysenterica* und **Hibiscus cannabinus* (Râǵân. 4,79). — 5) Bein. der Pârvatî und der Lakshmî (Ind. St. 9,98). — 6) N. pr. *a)* einer Schwester Rudra's und eines best. Rudra. — *b)* einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — *c)* *einer Göttin bei den Gaina. — *d)* der Tochter eines Fürsten von Kâçi und anderer Frauen. — *e)* einer Oertlichkeit.

अम्बिकाखण्ड m. oder n. Titel eines *Abschnittes* im Skandapurâṇa.

अम्बिकापति m. Bez. Rudra's oder Çiva's Taitt. Âr. 10,18. Kathâs. 66,161. Kâd. 163,6.

अम्बिकावन n. N. pr. eines *Waldes.*

*अम्बिकासुत m. Bez. Dhṛtarâshṭra's Gal.

अम्बिकेय m. Metron. 1) Dhṛtarâshṭra's. — 2) *Gaṇeça's. — 3) *Kârttikeja's. — Vgl. die richtige Form आम्बिकेय.

*अम्बिकेयक m. = अम्बिकेय 2).

अम्बिकेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अम्बु n. 1) *Wasser.* — 2) *eine Andropogon-Art* Vaṭṭân. Bṛh. S. 51,18. Bhâvapr. 4,122. — 3) *ein Metrum von 90 Silben.* — *4) = अम्बुपत्र *Wasseruhr* Ind. St. 10,204. — 5) Bez. *der Zahl vier* Vaṭṭân. Bṛh. 22(20),2.

*अम्बुक m. *Asclepias gigantea* und *Ricinus* Nigh. Pr.

*अम्बुकण m. *feiner Regen.*

*अम्बुकणक und *अम्बुकिरात m. *Alligator.*

*अम्बुकन्द m. *Trapa bispinosa* Nigh. Pr.

*अम्बुकीट m. *Delphinus gangeticus.*

अम्बुकुक्कुटी f. *Wasserhuhn.*

*अम्बुकूर्म m. *Delphinus gangeticus.*

*अम्बुकृष्णा f. *Commelina salicifolia* Nigh. Pr.

*अम्बुकेसर m. *Citronenbaum.*

अम्बुग Adj. *im Wasser lebend.*

*अम्बुघन m. *Hagel.*

*अम्बुचत्वर n. *ein viereckiger Teich* H. an. 4,216.

*अम्बुचामर n. *Bixa octandra* Rich.

अम्बुचारिन् 1) Adj. *im Wasser lebend;* m. *Wasserthier.* — 2) *f. णी *Hibiscus mutabilis* Nigh. Pr.

अम्बुज 1) Adj. *im Wasser lebend.* — 2) m. *Muschel* R. 7,7,10. — 3) m. n. *eine sich am Tage öffnende Lotusblüthe.* — 4) m. **Barringtonia acutangula* Gaertn. und **Calamus Rotang* (Nigh. Pr.). — 5) n. *Indra's Donnerkeil.*

*अम्बुजन्मन् n. = अम्बुज 3).

अम्बुजबान्धव m. *die Sonne* Spr. 2635.

अम्बुजभू m. Bein. Brahman's.

अम्बुजात Adj. (f. ई) *lotusäugig* Vîs. 27.

अम्बुजानना f. N. pr. einer Göttin.

*अम्बुतस्कर m. *die Sonne.*

*अम्बुताल m. = अम्बुचामर.

अम्बुद 1) m. *a) Wolke.* — *b) Cyperus hexastachyus communis Nees.* — 2) *n. *Talk.*

अम्बुदारण्य n. N. pr. eines *Waldes.*

अम्बुदेव, अम्बुदैव und *अम्बुदैवत्य (Gal.) n. *das Mondhaus* Pûrvâshâḍhâ.

अम्बुधर m. 1) *Wolke.* — 2) **Cyperus pertenuis* Nigh. Pr.

अम्बुधि m. 1) *Meer.* — 2) Bez. *der Zahl vier.*

*अम्बुधिनवा f. *Aloe perfoliata.*

अम्बुनिधि m. *Meer* Spr. 7744.

अम्बुनिवह m. *Wolke.*

अम्बुप m. 1) Bez. Varuṇa's. — 2) **Cassia alata* oder *Tora L.*

अम्बुपक्षिन् m. *Wasservogel.*

अम्बुपति m. 1) Bez. Varuṇa's. — 2) *Meer* Spr. 4517.

*अम्बुपत्रा f. = अम्बुद 1) *b).*

*अम्बुप्रसाद m. und °प्रसादन n. *Strychnos potatorum L.*

अम्बुभक्ष्य Adj. *von Wasser sich nährend* Saṃh. Up. 2,4.

*अम्बुभव m. *Lotusblüthe* Nigh. Pr.

*अम्बुभृत् m. 1) *Wolke.* — 2) = अम्बुद 1) *b).*

अम्बुमत् 1) Adj. *wasserreich.* — 2) f. °मती N. pr. eines Flusses.

अम्बुमात्रक Adj. *nur im Wasser lebend.*

अम्बुमुच् m. *Wolke.*

अम्बुपत्र n. *Wasseruhr.*

अम्बुरय m. *Strömung* 95,2.

अम्बुराशि m. *Meer.*

अम्बुरुह 1) n. (Ende eines adj. Comp. f. आ) *eine am Tage sich öffnende Lotusblüthe* 170,28. — 2) **f. आ Hibiscus mutabilis.*

अम्बुरुहिणी f. *Lotuspflanze.*

अम्बुलीलागेह n. *ein im Wasser stehendes Lusthäuschen.*

*अम्बुवल्लिका f. *Momordica Charantia* Râǵân. 7,179.

*अम्बुवल्ली f. *Commelina salicifolia* Nigh. Pr.

अम्बुवाची f. *die 4 Tage vom 10ten bis zum 15ten in der dunkelen Hälfte des Monats* Âshâḍha. °पर्व m. heisst *der 10te,* °त्याग m. *der 15te Tag.*

*अम्बुवासिनी und *अम्बुवासी f. *Bignonia suaveolens.*

अम्बुवाह m. 1) *Wolke.* — 2) *= अम्बुद 1) *b).*

अम्बुवाहिनी f. 1) **ein Geschirr zum Wasserschöpfen.* — 2) N. pr. eines Flusses MBh. 6,9,27.

अम्बुवीच m. N. pr. eines Fürsten.

अम्बुवेग m. *Strömung* Bhâg. 11,28.

अम्बुवेतस m. *eine Rohrart* Mat. med. 290.

*अम्बुशिरीषिका f. *eine best. Pflanze.*

अम्बुशोता f. N. pr. eines Flusses.

अम्बुसंप्लव m. *Wasserfluth.*

*अम्बुसर्षपिणी f. *Blutegel.*

*अम्बुसेघनी f. = अम्बुवाहिनी 1).

*अम्बुस्पृश् f. *Durst* Gal.

अम्बूकृत 1) Adj. *a) von Speien begleitet. — b) mit fest geschlossenen Lippen ausgesprochen.* — 2) n. *a) ein best. Fehler der Aussprache;* insbes. *der Vocale.* — *b) von Speichelfluss begleitetes Brüllen.*

अम्बेक m. N. pr. eines Scholiasten.

अम्ब्यम् d. i. अम्बिंयम्, Acc. von अम्बी.

*अम्ब्ल = अम्ल, आम्ल.

*अम्भ्, अम्भते (शब्दे).

अम्भःपति m. Bein. Varuṇa's Ind. St. 14,329.

अम्भण n. *der Bauch der* Viṇâ Âit. Âr. 364,8.

अम्भःश्यामाका f. *Wasserhirse* Kâraka 1,27.

अम्भस् 1) *Wasser.* — 2) *die Wasser oberhalb des Himmels* Âit. Up. 1,2. — 3) *Furchtbarkeit, Macht.* — 4) Pl. Bez. *der Götter, Menschen, Manen und Ungötter* TBr. VP. 1,5,28. — 5) *Du. *Himmel und Erde.* — 6) Bez. *der Zahl vier.* — 7) *ein Metrum von 32 Silben.* — 8) mystische Bez. *des Lautes* व.

अम्भसा Instr. *am Anfange eines Comp. P. 6,3,3.

*अम्भःसार n. *Perle.*

*अम्भःसू m. *Rauch.*

अम्भिणी f. N. pr. einer Lehrerin der Vâk. — Vgl. अम्भृणी.

अम्भृण 1) Adj. *furchtbar.* Nach Naigh. *gross,* nach Sây. *fürchterlich schreiend.* — 2) m. *a) Kufe.* — *b)* N. pr. des Vaters der Ambhṛṇi. — 3) f. अम्भृणी Bez. der Vâk als Tochter Ambhṛṇa's.

अम्भोज 1) *m. a) Lotusblüthe und Calamus Rotang Nigh. Pr. — b) der indische Kranich. — 2) *f. आ Süssholz Nigh. Pr. — 3) *f. ई eine best. Pflanze Gal. — 4) n. (Ende eines adj. Comp. f. आ) eine am Tage sich öffnende Lotusblüthe 248,9. 30. °गर्भ 319,8. रुद्रम्भोज 119,12.

*अम्भोजखण्ड n. Lotusgruppe.

अम्भोजजन्मन् m. Bein. Brahman's.

अम्भोजन्मन् n. = अम्भोज 4). °जन्मजनि m. Bein. Brahman's Baiс. P. 10,13,15.

अम्भोजयोनि m. Bein. Brahman's.

अम्भोजिनी f. Lotuspflanze. °वन n. Spr. 344.

अम्भोद m. 1) Wolke. — 2) *Cyperus hexastachyus communis Ness.

अम्भोधर m. 1) Wolke. — 2) *= अम्भोद 2).

अम्भोधि m. Meer 167,16. Spr. 7672.

*अम्भोधिपल्लव (Rágan. 10,161) und *अम्भोधिवल्लभ m. Korallе.

अम्भोनिधि m. Meer 163,6. 219,6.

*अम्भोबीज n. Hagel Gal.

अम्भोमुच् m. Wolke Kin. II,70,11.

*अम्भोराशि m. Meer.

अम्भोरुह n. = अम्भोज 4).

अम्भोरुह 1) m. a) *der indische Kranich. — b) N. pr. eines der Söhne des Viçvámitra. — 2) n. (Ende eines adj. Comp. f. आ) = अम्भोज 4) 248,3.

अम्भोरुहमय Adj. voller Lotusblüthen Spr. 7674.

अम्मय Adj. (f. ई) aus Wasser bestehend, wässerig.

अंस्यक् 3. Sg. Aor. von स्यत्.

*अम्र m. = आम्र.

*अम्रात m. = आम्रात.

अम्रातक m. = आम्रातक Spondias mangifera Varáh. Bṛh. S. 55,11.

अम्ल 1) Adj. sauer. — 2) m. Sauerklee und *Sauerampfer. — 3) f. *ई Sauerklee. — 4) n. Buttermilch Suçr. 2,365,11.

*अम्लक 1) m. Artocarpus Lacucha Roxb. — 2) f. अम्लिका a) saures Aufstossen. — b) Tamarindus indica, eine Art Sauerampfer und eine best. Schlingpflanze.

अम्लकाञ्जिक n. saurer Reisschleim Kâraka 1,27.

*अम्लकाण्ड n. eine Grasart.

*अम्लकासिका und *अम्लकुशिका f. eine best. Pflanze Gal.

*अम्लकेसर m. Citronenbaum.

*अम्लगोरस m. Buttermilch Nigh. Pr.

*अम्लचुक्रिका f. und *अम्लचूड m. eine Art Sauerampfer.

*अम्लताम्बीर m. Citronenbaum.

अम्लता f. Säure.

*अम्लत्वच् m. Buchanania latifolia Nigh. Pr.

अम्लद्रव m. saurer Fruchtsaft Bhâvapr. 3,97.

*अम्लनायक m. Rumex vesicarius.

*अम्लनिम्बूक m. Citronenbaum.

*अम्लनिशा f. Curcuma Zerumbet Roxb. und Meriandra bengalensis (Nigh. Pr.).

*अम्लपञ्चक (Nigh. Pr.) und *अम्लपञ्चपल्ल n. eine Verbindung von fünf best. sauren Vegetabilien.

*अम्लपत्त्र 1) m. eine best. Pflanze. — 2) f. आ eine Art Sauerampfer und eine best. Schlingpflanze. — 3) f. ई eine best. Pflanze Gal.

*अम्लपत्त्रक 1) m. Bauhinia tomentosa Râgân. 9, 39. — 2) f. °त्त्रिका Oxalis Nigh. Pr.

*अम्लपनस m. Artocarpus Lacucha Roxb.

*अम्लपादप m. Garcinia purpurea Nigh. Pr.

अम्लपित्त n. status gastricus Bhâvapr. 4,37.

*अम्लपूर n. = अम्लबीज.

अम्लफल 1) *m. Mangifera indica. — 2) n. Tamarindenfrucht.

*अम्लबीज n. die Frucht der Spondias mangifera.

*अम्लभेदन m. Rumex vesicarius.

*अम्लरुहा f. eine Art Betel.

अम्ललोणिका und अम्ललोणी f. Oxalis corniculata Lin. Mat. med. 124.

*अम्लवती f. eine Art Sauerampfer.

अम्लवर्ग m. die Gruppe der sauren Stoffe Suçr. 1,157,1.

*अम्लवल्ली f. Pythonium bulbiferum Schott.

*अम्लवाटिका f. eine Art Betel.

*अम्लवाटी f. eine best. Pflanze Gal.

*अम्लवास्तूक n. Sauerampfer.

*अम्लविषा f. eine best. Pflanze, = पटुन्या Gal.

*अम्लवृत्त n. = अम्लबीज.

अम्लवेतस 1) m. Rumex vesicarius. — 2) *n. Fruchtessig H. 417.

*अम्लशाक 1) m. eine Art Sauerampfer. — 2) n. a) = अम्लबीज. — b) Fruchtessig.

*अम्लसार 1) m. Rumex vesicarius, Citronenbaum und Phoenix paludosa Roxb. — 2) f. आ Piper Betle L. Gal. — 3) n. saurer Reisschleim.

*अम्लसारक m. eine best. Pflanze Gal.

*अम्लस्तम्भनिका f. Tamarinde Nigh. Pr.

*अम्लहरिद्रा f. Curcuma Zerumbet Roxb.

*अम्लाङ्कुश m. Rumex vesicarius.

*अम्लातक 1) m. Kugelamaranth. — 2) f. ई eine best. Pflanze Gal.

अम्लाध्युषित n. eine durch Genuss saurer Speise erzeugte Augenentzündung Wisn 293. Suçr. 2,303, 8. 315,1.

अम्लान 1) Adj. a) unverwelkt, nicht verwelkend MBh. 13,42,14. Harîv. 7008. R. ed. Bomb. 5,10,31. Kathâs. 13,34. Paṇḍar. 1,11,37. Spr. 7675. — b) ungeschwächt, frisch, von Personen MBh. 4,4,44. °मनस् Adj. frischen Muthes 7,10,15. 23,15. °दर्शन Adj. ein scharfes Auge habend Kathâs. 18,133. °मुखच्छाय Adj. 39,49. °माना Adj. Spr. 1106. °लक्ष्मी Adj. Baiс. P. 2,2,19. — 2) *m. Kugelamaranth.

*अम्लानिनी f. eine Gruppe von Kugelamaranthen.

अम्लिकावटक m. Tamarindenklösschen Bhâvapr. 2,19.

अम्लीका f. 1) saures Aufstossen. — 2) *Tamarindus indica.

*अम्लीप m. Sauerampfer Nigh. Pr.

*अम्लीराक m. Bauhinia tomentosa.

*अम्लोद्गार m. saures Aufstossen.

अय् s. ई.

अय m. 1) am Ende eines Comp. Gang. — 2) Lauf, Umlauf. In Verbindung mit गवाम् Bez. eines best. periodischen Opfers MBh. 13,106,16. 151,30. — 3) in einem best. Spiele mit Figuren Gang zur Rechten. — 4) gutes Geschick, Glück. — 5) Würfel. — 6) Bez. der Zahl vier.

अयःकण्प m. eine best. eiserne Waffe MBh. 1, 227,25.

अयःकाय m. N. pr eines Daitja.

*अयःकिट्ट n. Eisenrost H. an. 3,230.

अयःपिण्ड m. n. ein Klumpen Eisen, eine eiserne Kugel.

*अयःप्रतिमा f. = मूर्मी Gal.

अयक्ष्म 1) Adj. (f. आ) a) nicht krank, gesund. — b) heilsam. — 2) n. Gesundheit.

अयक्ष्मकरण Adj. (f. ई) gesund machend.

अयक्ष्मता f. und अयक्ष्मत्व n. Gesundheit.

अयक्ष्यमाण Adj. kein Opfer zu veranstalten beabsichtigend Gaim. 5,4,8.9.

अयजमान Adj. kei Opfer veranstaltend VS. 12, 62. Âçv. Çr. 9,3,13. Liṭ. 10,16,7.

अयजुष्क Adj. ohne Opferspruch. °मु Adv. TBr. 3,2,8,8.

अयजुष्कृत Adj. mit keinem Opferspruch geweiht.

अयजुस् n. kein Jagus. Instr. ohne Opferspruch Maitr. S. 3,6,8.

1. अयज्ञ m. 1) kein wirkliches Opfer TBr. 2,1,5,6. — 2) das Nichtvorsichgehen eines Opfers Liṭ. 2, 8,20. Gaut. 5,43.

2. अयज्ञ Adj. nicht opfernd. Auch अयज्ञे zu lesen.

अयज्ञसद् (stark °साद्) Adj. keinen Opfern obliegend.

अयज्ञिय und einmal अयज्ञिय Adj. 1) nicht zum

Opfer taugend (act. und pass.). — 2) *nicht verehrungswerth, unheilig.*

अयज्ञोपवीत Adj. *ohne Opferschnur* Ind. St. 9,149.

अयज्वन् und अयज्वन् Adj. *nicht Götter verehrend, unfromm.*

अयत Adj. *ungezügelt* Çat. Br. 3,2,2,18. 13,3,3,5. 14,1,2,25. In übertr. Bed. Kaṭh. 5,2,7.

अयतत् Adj. *nicht Seite an Seite gehend.*

अयति m. 1) *kein Asket* Bhag. 6,37. — 2) N. pr. eines Sohnes des Nahusha.

अयत्न m. *keine Anstrengung.* अयत्नेन, अयत्नात् (Pañkat. 176,8), अयत्नतस् (Chr. 289,7. Kathâs. 18, 350) und अयत्न° (Chr. 170,11. 183,3) *ohne Mühe.*

अयत्नवालव्यजनी Adv. mit भू *ohne Bemühung zum Fliegenwedel werden* Rāgat. 16,33.

अयथ n. 1) *Fuss.* — 2) Pl. *Gutes, Ersprossliches* Pāṇ. Gaṇ. 1,3,11.

अयथाकृत Adj. *nicht recht gemacht.*

अयथातथम् Adv. *nicht so wie es sein sollte.*

अयथादृष्ट Adj. *nicht so aussehend wie sonst.* Davon Nom. abstr. °ता n. Kāś. 2,2,19.

अयथादैवतम् Adv. *nicht der Gottheit entsprechend.*

*अयथापुरम् Adv. *nicht wie ehemals.*

अयथापूर्व 1) Adj. *nicht so seiend wie ehemals.* — 2) °म् Adv. *nicht in richtiger Folge.*

अयथाभिप्रेत Adj. *unerwünscht, unangenehm* P. 3,4,59.

अयथामात्रम् Adv. *nicht nach der Quantität.*

अयथायथम् Adv. *nicht wie es sein sollte, unangemessen.*

अयथार्घ Adj. (f. आ) *unrichtig, unwahr* Tārkas. 33.

अयथार्घवादिन् m. *ein Mannsname (unwahr redend)* Hās.

अयथावत् Adv. *unrichtig, falsch* Bhag. 18,31.

अयथास्थित Adj. *in Unordnung gerathen* Kād. II,68,4. 123,2.

अयथेष्ट Adj. *unbeliebt, nicht beabsichtigt* Mānāṃ. 8,36,a.

अयथोक्तम् Adv. *gegen die Anweisung.*

अयथोचित Adj. *ungebührlich, unpassend* Spr. 6283.

अयन 1) Adj. *gehend, kommend* VS. 22,7. — 2) n. a) *Gang, Weg.* In der Astr. *das Vorrücken.* — b) *Lauf, Umlauf.* Mit einem Gen. oder am Ende eines Comp. Bez. *bestimmter ein Jahr und länger dauernder* Soma-*Opfer* Lāṭj. 10,13,2. Gaim. 2,3,5. — c) *der Lauf der Sonne nach Süden oder Norden, die Zeit von einem Solstitium zum andern, Halbjahr.* — d) *Solstitium.* — e) *Zufluchtsort, Ruhestätte* M. 1,10. — f) *Vorgang, Art und Weise.* — g) **Bestechung* Gal.

अयनकला f. Pl. *the correction, in minutes, for ecliptic deviation* J. A. O. S. 6,310.

अयनगत् m. *the planet's longitude as corrected for ecliptic deviation* ebend.

अयनचलन n. *Verrückung der Solstitialpuncte* Golādh. 6,18.

अयनदृक्कर्मन् n. *operation for ecliptic deviation* J. A. O. S. 6,310.

अयनांश m. *degree of the* Ajana J. A. O. S. 6,249.

अयनान्त m. *Solstitium.*

अयन्त्र n. *kein lenkender Zügel.*

अयन्त्रण Adj. *ungebunden, frei.*

अयन्त्रित Adj. *ungezügelt, frei einhergehend* R. 2, 88,19. *seinen Lüsten freien Lauf gewährend.*

अयभ्या Adj. f. *non futuenda.*

अयम् Nom. Sg. m. *dieser.* अयं लोकः परश्चैव 60, 17. द्विपो ऽयम् *dies ist ein Elephant* R. 2,64,14. को ऽयमायाति *wer kommt da?* Chr. 144,1. सो ऽयं देवदत्तः *dies ist jener* Dev. 276,7. अयं स कालः संप्राप्तः प्रियो यस्ते *dies ist jene Jahreszeit, welche* 83,17. अयमस्मि *da bin ich* 39,26. अयमस्मागत एव मकारन्देद्यानम् 204,10. अयमस्मिन्कूपे पतितो ऽस्मि 40,28.

अयमित Adj. *nicht in Ordnung gehalten; von Nägeln so v. a. unbeschnitten* Mucn. 89. XII.

1. अयव m. *die dunkele Monatshälfte.*

2. अयव 1) *Adj. *keine Gerste erzeugend* Mānāṃ. 6,32,a. — 2) m. *ein best. Eingeweidewurm.*

*अयवक Adj. = 2. अयव 1) Mānāṃ. 6,32,a.

अयवन् m. = 1. अयव.

अयवत् Adj. *glücklich.*

अयवाक् (oder आय°) m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,9,45.

1. अयशस् n. *Unehre, Schande.*

2. अयशस् Adj. *kein Ansehen geniessend* Kāṭj. Çr. 15,3,38.

अयशस्कर Adj. (f. ई) *Unehre machend* 39,6.

अयशस्य Adj. dass.

अयश्चूर्ण n. *Eisenfeilicht.*

अयःशङ्कु m. 1) *eiserner Nagel.* — 2) N. pr. eines Asura.

अयःशार्य Adj. (f. आ) *im Erz —, im Eisen ruhend.*

अयःशिप्र Adj. *eherne Backenstücke am Helm habend.*

अयःशिरस् m. N. pr. eines Asura.

अयःशीर्षन् Adj. *mit ehernem Haupte* RV. 8,90,3.

*अयःशूल n. *eiserner Wurfspiess,* übertr. so v. a. *gewaltsames Mittel.*

अयस् n. 1) *Erz, Metall,* insbes. *Eisen.* — 2) *eisernes Werkzeug, Schwert, Messer.* — 3) **Gold.*

°अयस n. = अयस् 1).

*अयस्कंस m. *eiserner Becher.*

*अयस्कणी f. und *अयस्काण्ड n.

अयस्कान्त m. *Magnet.*

*अयस्काम m. *Eisenschmied.*

अयस्कार m. *Grobschmied* Ind. St. 13,338, N. 3.

*अयस्कुम्भ m., *अयस्कुम्भी f. und *अयस्कुशा f.

अयस्कृति f. *Herstellung von Eisenpräparaten.*

अयस्ताप्य Adj. *Eisen glühend.*

अयस्तुण्ड Adj. *mit einer eisernen Spitze versehen.*

अयस्पात्र n. *ehernes oder eisernes Gefäss.*

अयस्मय 1) Adj. (f. ई) *ehern, eisern.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Manu Svārokiṣha.

अयःस्थूण 1) Adj. *auf ehernen Säulen ruhend.* — 2) m. N. pr. eines Ṛshi. Pl. *seine Nachkommen.* °गोत्रपति Adj.

अयो Instr. Adv. *auf diese Weise.*

अयाचक MBh. 12,342 fehlerhaft für अयाचक.

अयाचत् Adj. *nicht um Etwas bittend* MBh. 13, 60,10.

अयाचित 1) Adj. *nicht erbeten, — erbittet* Taitt. Âr. 10,48. अयाचितादृत *ungebeten dargereicht* Jâtâk. 1,215. — 2) *m. N. pr. eines Ṛshi, = Upavarsha. — 3) *n. *das Aehrenlesen* Gal.

*अयाचितवल्ली f. *eine best. Pflanze* Gal.

*अयाचिन् Adj. *nicht bittend, — bittend.*

अयाज्यमान Adj. f. *um die nicht geworben wird* MBh. 3,293,31.

अयाज्य Adj. 1) *für den nicht geopfert werden darf* 22,3. Lāṭj. 2,10,9. — 2) *was nicht geopfert werden darf.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Gaim. bei Golv.

अयाट्टार् m. *das Aussprechen von* अयाट् Çat. Br. 1,7,2,12.

अयातयाम 1) Adj. *nicht erschöpft, — vergeblich, — ohne Erfolg, wirksam.* — 2) n. Pl. Bez. *best. Jagus* 102,25.

अयातयामता f. und अयातयामत्व n. *ungeschwächte Kraft, Wirksamkeit.*

अयातयामन् Adj. (f. °मी) = अयातयाम 1).

अयातु m. *kein Dämon.*

अयात्रा f. *Unpassirbarkeit (des Meeres)* R. 4,27,16.

अयात्रिक m. *ein Mannsname* Hās.

*अयायातव्य n. = अयायातव्य.

*अयावापुर्य n. = अयाप्यापुर्य.

*अयाम n. *natürliche Beschaffenheit, Natur.*

*अयानय 1) m. *eine best. Stellung in einem best. Spiele mit Figuren.* — 2) n. *Glück oder Unglück, Schicksal.*

*अयानयीन Adj. von अयानय 1).

*अयान्वित m. Bein. Çaṁkarasvâmin's Gal.

अयाम m. *Tagesstunde.* Loc. Pl. so v. a. *am hellen lichten Tage* Vidom. 82,1.

अयामन् n. *keine Kriegsfahrt* ṚV. 1,181,7. Vikkas. 4,3.

1. अयाव Adj. *nicht aus Gerste bereitet* Kâtj. Çr. 5,12,3.

2. अयाव und °न् m. *Monat* TS. 5,6,3,1.

अयावन् n. *keine Mischung* ṚV. Prâtiç. 11,13.

*अयावस् v. l. im gaṇa कृशाश्वादि in der Kâç.

अयाशय Adj. v. l. für अपशाय Maitr. S. 1,2,7.

अयार्ष्टु Adj. *unfähig zur Begattung.*

अयास् 1) Adj. (auch dreisilbig) *unermüdlich, sich nicht abmattend.* — 2) *indecl. *Feuer.*

अयासोमीय n. Name eines Sâman.

अयास्य und अयासिष्य 1) Adj. *unermüdlich.* — 2) m. N. pr. eines Ṛshi 24,9.

अयि 1) Interj. in Verbindung mit einem Voc. (304, 22. 315,33) oder diesen vertretend. — 2) Fragepartikel.

*अयुक्कर् m. *Alstonia scholaris R. Br.*

अयुक्त 1) Adj. *a) nicht angespannt, ledig.* — *b) unbespannt, unangeschirrt.* — *c) unverbunden.* — *d) nicht beigefügt, fehlend, zu ergänzen* H. an. 7,34. Mân. avj. 48. — *e) nicht angestellt* R. 3,37,7. 10. 41,2. — *f) nicht hängend an* (Loc.) Spr. 1224, v. l. — *g) unandächtig, nicht gesammelt, nicht ganz bei einer Sache seiend* Bâlar. 2,66. 18,28. R. 4,31,4. — *h) unverständig* Bhâg. P. 10,73,11. — *i) nicht am Platze seiend, unangemessen, ungehörig, unpassend* 117,3. 9. °बुद्धि Adj. *nicht die gehörige Einsicht habend zu* (Loc.) R. 3,37,23. — 2) n. *eine unangemessene Metapher* 232,4.

अयुक्तत्व n. *das Nichtamplatzsein* 278,19.

अयुक्तरूप Adj. *unangemessen, unpassend.*

अयुक्ति f. *Unangemessenheit, Unrichtigkeit* Sarvad. 18,4. °युक्त *unrichtig angewandt* Bâlâvat. 2,39.

*अयुक्पलाश m. = अयुक्कर्.

अयुक्पादयमक n. *Paronomasie im ersten und dritten Stollen* Comm. zu Bhaṭṭ. 10,10.

अयुग n. *kein Paar,* so v. a. *Eins* Vaṇîn. Bṛh. S. 3,28.

अयुगपट् Adv. *nicht gleichzeitig* Kap. 5,1,16. Nyâs. 3,2,6.

अयुगपद्भाव m. *keine Gleichzeitigkeit* Nyâs. 3,2,31.

अयुगपद्भाविन् Adj. *nicht gleichzeitig bestehend* Comm. zu Nyâs. 1,1,11.

*अयुगिपु m. Bein. Kâma's.

अयुग्, f. *ein Mädchen als einziges Kind einer Mutter* Gobh. 3,3,4.

अयुग्धातु Adj. *unpaare Bestandtheile habend* Kâtj. Çr. 1,3,14.

अयुग्म Adj. (f. आ) *unpaar.*

*अयुग्मच्छद् m. = अयुक्कर्.

अयुग्मनेत्र m. Bein. Çiva's.

*अयुग्मपत्र und *अयुग्मपर्ण m. = अयुक्कर् Nigh. Pa.

अयुग्मपादयमक n. = अयुक्पादयमक Comm. zu Bhaṭṭ. 10,10.

अयुग्मलोचन m. Bein. Çiva's Kâd. 146,21.

अयुग्मशर् m. Bein. Kâma's.

अयुङ्ग Adj. *unpaar.*

*अयुङ्नेत्र m. = अयुग्मनेत्र.

अयुज् Adj. *unpaar.*

अयुत् Adj. 1) *ohne Genossen, ohne Gleichen.* — 2) *unpaar.*

अयुत्रिन् Adj. *unpaar* Taṇḍja-Br. 3,9,3.

1. अयुत 1) Adj. *ungehemmt.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Râdhika.

2. अयुत 1) m. n. *Myriade.* °दक्षिणा Adj. Kâtj. Çr. 22,11,6. — 2) am Anfange eines Comp. als Ausdruck eines grossen Lobes.

अयुतजित् m. wohl nur fehlerhaft für अयुताजित्.

अयुतनाथिन् m. N. pr. eines Fürsten MBh. 1,95, 20. Davon Nom. abstr. °थित्व n. ebend.

अयुतशस् Adv. *myriadenweise* MBh. 3,43,8.

अयुतहोम m. *ein best. Opfer* Verz. d. Oxf. H. 33,a,19.

अयुताजित् m. N. pr. zweier Fürsten VP. 4,18,2.

अयुताप्य m. desgl. VP. 4,20,3. 23,3.

अयुताश्व m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,4,18.

अयुद्ध 1) Adj. *unbekämpft, unwiderstehlich.* — 2) n. *kein Kampf.*

अयुद्धसेन Adj. *dessen Geschoss unwiderstehlich ist.*

अयुद्ध्वा Absol. *ohne zu kämpfen.*

अयुध्य Adj. *nicht zu bekämpfen.*

अयुध्यमान Adj. *nicht kämpfend* MBh. 7,29,22.

अयुपित Adj. *nicht verstört* Maitr. S. 1,1,2.

अयुवमारिन् Adj. *wo keine Jünglinge sterben* Ait. Br. 8,25.

अये Interj. 187,16. 290,20. 291,24. 26. 312,18.

अयोघ्न Adj. (f. आ) *eisenspitzig* ṚV. 10,99,6.

1. अयोग m. 1) *Trennung;* insbes. *das Nichtzusammenkommen von Geliebten* Daçak. 4,17. — 2) *ungenügende oder unrichtige Anwendung.* — 3) *schlechte Beschaffenheit* 218,8. — 4) *das Nichtamplatzsein* 231, 32. 252,4. — 5) *Unmöglichkeit* 271,21. Mallin. zu Kumâras. 3,14. — 6) *Heftige Anstrengung. — 7) *eine schlechte Constellation. — 8) Bez. *einer best. Constellation.*

2. अयोग 1) m. = अयोगू. अयोगव MBh. 12,296,9. — 2) n. Bez. *der letzten unter den 14 Stufen, die nach dem Glauben der Gaina zur Erlösung führen.*

अयोगक्षेम m. *keine Wohlfahrt, Ungemach.*

अयोगवाह् m. Pl. Bez. *des Anusvâra, Visarganîja, Upadhmânîja, Gihvâmûlîja und der Jama.* Sie heissen *ohne Anschirrung Ziehende,* weil sie, ohne in's Alphabet eingereiht zu sein, als vollberechtigte Laute anerkannt werden.

अयोगवे M. 10,22 wohl fehlerhaft für अयोगुवि (von अयोगू).

अयोगिन् m. *kein Mönch.*

अयोगुड m. *eiserne Kugel.*

अयोगू f. (wenn M. 10,33 °गुवि gelesen wird) und auch wohl m. (VS.) *eine best. Mischlingskaste.*

अयोग्य Adj. 1) *unbrauchbar, untauglich* Kâtj. Çr. 22,4,11. Spr. 735. 7666. *sich zu Etwas nicht eignend, nicht befugt* Jâân. 2,235. *Jmd* (Loc.) *nicht gewachsen* Vaṇîs. 120. — 2) *sinnlich nicht wahrzunehmen* Kap. 5,44.

अयोग्यत्व n. *das sich zu Etwas Nichteignen* Kap. 5,47.

*अयोघ्न und *°क n. *Mörserkeule.*

अयोघन m. *eiserner Hammer.*

*अयोविक्षिप्त n. *Eisenfeilicht* Nigh. Pa.

1. अयोजाल n. *eisernes Netz* R. ed. Bomb. 3,35,25.

2. अयोजाल Adj. *mit einem eisernen Netze versehen.*

अयोदंष्ट्र Adj. *mit eisernem Gebiss versehen.*

*अयोदंष्ट्री f. *die Eisenzähnige,* wohl N. pr. einer Unholdin Kâç. zu P. 5,4,143.

अयोदर्वि f. *ein eiserner Löffel* Bâlâvat. 2,20.

1. अयोद्रु Nom. ag. *nicht kämpfend* Spr. 3009, v. l.

2. अयोद्रु Adj. *unüberwindlich.*

अयोध्य 1) Adj. (f. आ) *nicht zu bezwingen.* — 2) f. आ N. pr. einer Stadt. °काण्ड n. Titel des 2ten Buchs im Râmâjaṇa.

1. अयोनि m. f. 1) *etwas Anderes als die weibliche Scham* Gaut. 25,7. — 2) *Mörserkeule.

2. अयोनि Adj. 1) *ohne Ursprung, — Anfang* Kumâras. 2,9. — 2) *geringen Ursprungs* MBh. 13,27,30. — 3) *nicht entlehnt, originell.*

अयोनिक Adj. *ohne den Spruch* एष ते योनिः (VS. 23,2).

अयोनिज Adj. (f. आ) *keinem Mutterleibe entsprossen* MBh. 1,67,69. Kâm. 4,2,3. 10. Feuer Spr. 277. Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Kâm. 4,2,5.

अयोनितीर्थ und °तेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

(अयोपाणि), अयोपाणिपाद Adj. *eiserne Krallen habend.*

अयोबाहु m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛitarâshṭra.

अयोमय Adj. (f. ई) *eisern.*

*अयोमल n. *Eisenrost* und *Eisenfeilicht* Nigh. Pa.

अयोमुख 1) Adj. a) *mit einem eisernen Maul oder Schnabel versehen.* — b) *mit einer eisernen Spitze versehen.* — 2) m. a) *Pfeil.* — b) N. pr. α) eines Dânava. — β) eines Berges.

अयोरजस् n. *Eisenrost* und *Eisenfeilicht* Nigh. Pr. Kaiyâ. 8.

अयोरस m. *Eisenrost, Abgeschabtes vom Eisen.*

अयोरूक्त Adj. *aus Erz oder Eisen getrieben.*

अयोरूनु Adj. *mit ehernen Kinnbacken versehen*

अयोहृदय Adj. *dessen Herz von Eisen ist* Rasa. 9,9.

अयोक्रिय Adj. *unpassend, ungereimt.*

अयोगपद्य n. *Nichtgleichzeitigkeit* Nyâyas. 2,1,34.

*अयोधिक Adj. Kâç. zu P. 5,2,160.

अयोध्याभट्ट m. N. pr. eines Scholiasten.

अर्, ईयर्ति, अर्णोति, अरर्वीति 1) *bewegen, aufregen, aufwirbeln, erregen, erheben* (die Stimme). — 2) *Jmd* (Dat.) *Etwas* (Acc.) *darbringen.* — 3) *Jmd* (Acc.) *ein Leid anthun* Çat. Br. 7,3,2,14. — 4) *sich in Bewegung setzen, sich erheben.* — 5) *rinnen, zerrinnen.* — 6) *stossen auf, treffen, gerathen in* oder *auf, erreichen, erlangen.* — 7) *Jmd* (Acc.) *zu Theil werden.* — Caus. अर्पयति 1) *schleudern, werfen.* — 2) *durchbohren.* — 3) *hineinstecken, hineinlegen, anstecken, befestigen, infigere* 44,18. — 4) *aufsetzen, auflegen; auftragen* 113,22. 176,2. 315,27. अर्पित *besetzt mit* (Instr.) MBh. 13,50,20. — 5) (Blicke, Gedanken) *richten auf* Spr. 7765. — 6) *darreichen, hingeben, übergeben* 296,31. Spr. 7623. — 7) *zurückgeben, wiedererstatten* 109,13. — 8) *aufgeben, fahren lassen* Sin. D. 12,12. — *Intens. अरार्पते *umherirren:* zu *Jmd* (Acc.) *sich hinbegeben.* — Mit अनु 1) Med. *nach Jmd sich erheben.* — 2) *folgen.* — Mit अप *öffnen, aufschliessen.* — Mit अभि *hineilen zu* (Acc.). — Mit आ 1) *einfügen, einsetzen.* — 2) *herbeibringen, schaffen.* — 3) *besetzen, erfüllen mit* (Instr.). — 4) *Jmd* (Acc.) *Etwas anthun.* — 5) *herbeieilen.* — 6) *gerathen in* (Unglück). — Vgl. आर्त. — Mit उद् 1) *aufregen, auftreiben, erheben.* — 2) Act. Med. *sich erheben.* — Caus. *emporbringen, gedeihen machen.* — Mit उप 1) *hingehen zu* (Acc.). — 2) *Jmd* (Acc.) *zu Hülfe eilen.* — 3) *zu nahe treten, beleidigen.* — 4) *anstossen, ein Versehen machen.* — Mit नि 1) *niederlegen, niedersetzen.* — 2) *einfügen in* (Loc.), *verleihen.* — 3) *unterliegen* RV. 4,16,9. — Caus. *niederwerfen.* — Mit निस् 1) *hinfällig machen* RV. 1,119,7. — 2) *absondern* AV. 19,2,2. — 3) *verlustig gehen* (mit Abl. oder Gen.). — Caus. *auseinandergehen machen, auflösen.* — Mit प्र 1) *in Bewegung setzen, erregen.* — 2) *Jmd* (Dat.) *Etwas* (Acc.) *zuführen.* — 3) *sich in Bewegung setzen, vordringen.* — Caus. *in Bewegung setzen, anregen.* — Mit प्रति *einfügen.* — Caus. 1) *entgegenwerfen.* — 2) *befestigen, anfügen, auflegen* Çat. Br. 10,5,4,4. — 3) *übergeben.* — 4) *zurückgeben* 215,2. von *Neuem geben.* — Mit वि 1) *aufschliessen, erschliessen.* — 2) *sich öffnen.* — Mit सम् 1) *zusammenfügen, zu Stande bringen.* — 2) *zusammenraffen.* — 3) *zu Stande kommen.* — 4) *zusammenlaufen, — kommen, — hineilen zu* (Acc. oder Loc.), — *treffen mit* (Instr.), *sich zusammenfügen.* — Caus. 1) Act. Med. *schleudern, treffen.* — 2) *zusammenstossen lassen* Çat. Br. 13,3,3,7. — 3) *befestigen, hineinstecken, hineinlegen.* — 4) *auflegen, auftragen* 96,20. — 5) *übergeben.* — 6) *wiedergeben.* — 7) *absenden* Spr. 6989. — Partic. समर्पित *erfüllt von* Lalit. 97,9. — Mit अभिसम् *treffen, ergreifen.*

1. अर 1) m. und *n. *Radspeiche.* — 2) m. *speichenähnlicher Theil an einem radähnlichen Altar* Çulbas. 3,182. — 3) m. bei den Gaina *Speiche im Zeitenrade,* deren zwölf angenommen werden. — 4) m. *N. pr. eines Arhant und eines Çakravartin bei den Gaina.

2. अर m. Name eines Meeres in Brahmanʼs Welt.

3. *अर Adj. *schnell, geschwind.*

अरक m. 1) = 1. अर 1). — 2) = 1. अर 2). — 3) *Bixa octandra Rich.* und *Gardenia enneandra Roxb.*

अरदत् Adj. *nicht schützend* M. 8,304.307.

अरद्धस् Adj. *nicht schädigend, harmlos, treu.*

अरक्षित Adj. *ungehütet* 188,16. 189,1. MBh. 12, 82,4. Spr. 567.

अरक्षितृ Nom. sg. *kein Schützer* 89,6. Spr. 568. 1699. 6609.

अरक्ष्यमाण Adj. *ungeschützt* Spr. 569.

अरर्गाट ? AV. 6,69,1.

*अरग्वध m. = आरग्वध.

अरघट्ट m. 1) *Schöpfrad.* — 2) *Brunnen* Râjat. 6,48.

*अरघट्टक m. = अरघट्ट 1).

अरंकृत् Adj. *zurecht machend, ein Opfer zurichtend.*

अरंकृति f. *Dienst.*

अरंगम Adj. *hülfreich, förderlich.*

अरंगर m. (?) AV. 20,135,12.

अरङ्गिसत्त्व m. Pl. eine best. *Götterordnung* (buddh.).

अरंघुष Adj. *laut tönend, vernehmlich.*

अरङ्गस् 1) Adj. a) *standlos.* — b) *ohne Leidenschaft* Bhag. 14,46,25. — 2) f. *ein noch nicht mannbares Mädchen.*

अरजस्क Adj. *ohne die Qualität* Rağas Ind. St. 9,165.

अरजा f. N. pr. einer Tochter des Uçanas.

*अरजाय्, °यते Denom. von अरजस्.

अरज्जु f. *kein Strick.*

अरज्जुबद्ध Adj. *nicht angebunden* Kâty. Çr. 7,6,14.

*अरटु m. *Calosanthes indica Bl.*

अरट्ट m. N. pr. eines Mannes.

*अरट्टु m. = अरटु. Davon Adj. *अरट्टुक.

1. अरण Adj. (f. ई) *fern, fremd.*

2. अरण n. 1) *aas Hineingehen, Sichhineinfügen.* — 2) *Zuflucht.*

1. अरणि 1) *m. und f. (auch अरणी) *Reibholz.* — 2) m. *Premna spinosa.* Auch *f. ई Gal. — 3) *die Sonne.*

2. अरणि f. *Unbehagen.*

*अरणिका f. *Premna spinosa* Nigh. Pr.

अरणिमत्त् Adj. *in den Reibhölzern enthalten.*

*अरणीकेतु m. *Premna spinosa.*

अरण्य 1) n. a) *Ferne, Fremde.* — b) *Wildniss, Wald.* °वत् Adv. 154,25. — 2) m. a) *ein best. Baum,* = कट्फल. — b) N. pr. eines Sâdhja, eines Sohnes des Manu Raivata und eines Lehrers.

अरण्यक n. *Wald.*

*अरण्यकणा f. *wilder Kümmel* Nigh. Pr.

*अरण्यकदली f. *wilde Kadali.*

*अरण्यकर्पासी f. *wilde Baumwollenstaude* Gal.

*अरण्यकाक m. *Waldkrähe* Nigh. Pr.

अरण्यकाण्ड n. Titel des 3ten *Buches* im Râmâjaṇa.

*अरण्यकार्पासी f. *wilde Baumwollenstaude.*

*अरण्यकुलत्थिका f. *Glycine labialis L.*

*अरण्यकुसुम्भ m. *Carthamus tinctorius L.*

*अरण्यकेतु m. *eine best. Pflanze* Gal.

अरण्यगज m. *wilder Elephant.*

*अरण्यघोली f. *eine best. Gemüsepflanze.*

*अरण्यचटक m. *wilder Sperling.*

अरण्यचर Adj. *im Walde lebend, wild.*

*अरण्यज Adj. *im Walde lebend,* — *wachsend.*

*अरण्यजार्द्रका f. *wilder Ingwer.*

*अरण्यजीर m. *wilder Kümmel.*

*अरण्यजीव Adj. = अरण्यचर.

*अरण्यतुलसी f. *Ocimum adscendens* Nigh. Pr.

अरण्यदादशी f. *der zwölfte Tag in der lichten Hälfte des* Mârgaçîrsha.

अरण्यधर्म m. *wildes Wesen, Wildheit.*

*अरण्यधान्य n. *wilder Reis.*

अरण्यनृपति m. *König des Waldes,* Bein. des *Tigers.*

अरण्यपर्वन् n. Titel des 1ten *Abschnitts* im 3ten

Buch des MBh.

अरण्यभव Adj. im Walde wachsend.

अरण्यभाग Adj. einen Theil des Waldes bildend Çat. Br. 13,2,4,3.

*अरण्यमक्षिका f. Bremse.

अरण्यमार्जार m. wilde Katze.

*अरण्यमुद्ग m. eine Bohnenart.

*अरण्यरजनी f. Curcuma aromatica Nigh. Pr.

अरण्यराज् m. König des Waldes, Bein. des Löwen und Tigers.

अरण्यराज्य n. Herrschaft über den Wald 155,39.

अरण्यरुदित n. ein Weinen im Walde, so v. a. vergebliches Klagen Spr. 283 (Pl.). 570.

*अरण्यवायस m. Rabe.

अरण्यवास m. der Wald als Aufenthaltsort 92,32.

अरण्यवासिन् 1) Adj. im Walde lebend MBh. 3, 267,17. m. Waldthier Chr. 156,1. — 2) *f. °नी eine best. Schlingpflanze.

*अरण्यवास्तुक (Gal.) und *°वास्तूक m. Melde.

*अरण्यशालि m. wilder Reis.

*अरण्यसूरण m. ein best. Knollengewächs.

*अरण्यश्वन् m. 1) Wolf. — 2) Schakal.

अरण्यषष्ठिका f. eine best. Begehung Comm. zu Mâṇḍ. 54,16.

अरण्यषष्ठी f. der 6te Tag in der lichten Hälfte des Gjeshṭha.

अरण्यहरिद्रा f. Curcuma aromatica Bhâvapr. 1,177.

अरण्याधीति f. und अरण्याध्ययन n. das Studium im Walde Sîs. in der Einl. zu Taitt. Âr.

अरण्यानि und अरण्यानी f. 1) Wildniss, grosser Wald. — 2) die Genie der Wildniss.

अरण्यायन n. das Sichzurückziehen in den Wald.

*अरण्यीय Adj. von अरण्य.

अरण्येगेय Adj. im Walde zu singen Lâṭj. 7,5,13. Sâṅkhjâjan. 27,6. 29,1.

*अरण्येतिलक m. Pl. im Walde wachsende Tilaka, so v. a. was keinen Nutzen bringt.

अरण्येऽनुवाक्य Adj. im Walde herzusagen.

अरण्येऽर्घ्य m. eine best. Spende.

अरण्यौकस् m. Waldbewohner, Eremit.

अरतत्रप m. Hund.

1. अरति m. Diener, Gehülfe, Verwalter, administer.

2. अरति f. 1) Gefühl des Unbehagens, Verstimmtheit. — 2) *Aufregung; *Ungeduld, *Sehnsucht.

अरतिक Adj. der Rati (Gattin des Liebesgottes) ermangelnd.

अरतिज्ञ Adj. Lust nicht kennend Bhâg. P. 4,25,38.

अरत्नालोकसंरोध Adj. durch den Glanz von Edelsteinen nicht zu Nichte zu machen Spr. 571.

1. अरत्नि m. 1) Ellbogen. f. Bhâg. P. — 2) Elle, die Entfernung vom Ellbogen bis zur Spitze des kleinen Fingers, = 2 Prâdeça oder 24 Aṅgula Çulbas. 1,16. — 3) Winkel, Ecke.

2. अरत्नि Adj. ungenügsam, unzufrieden ṚV. 8,69,8.

अरत्निक m. Ellbogen.

अरत्निन् Adj. keine Kostbarkeiten besitzend.

1. अरत्निमात्र n. eine Entfernung von nur einer Elle Çat. Br. 8,3,2,20.

2. अरत्निमात्र Adj. (f. ई) eine Elle lang. अरत्निमात्रा Adj. Kâṭj. Çr. 7,9,27.

अरथ Adj. ohne Wagen.

अरथी m. kein Wagenlenker.

अरध Adj. nicht willig, — gehorsam.

अरनेमि m. Brahmadatta, N. pr. eines Fürsten.

अरन्तुक n. N. pr. eines Tirtha.

अरप Adj. unbeschädigt.

अरपचन m. Name einer Dhâraṇî des Mañgugrî.

अरपस् Adj. 1) unbeschädigt, heil. — 2) nicht beschädigend.

अरम् Adv. 1) passend, gemäss, angemessen, entsprechend (mit Dat.). — 2) genug, hinreichend. — Vgl. कर्, करोति und भू mit अरम्.

अरमणस् Adj. dem Willen folgend.

1. अरमति 1) f. Ergebenheit, Genie der gehorsamen Frömmigkeit. — 2) Adj. geduldig ṚV. 10,92,4. 5.

2. अरमति (ṚV. 2,38,4. 8,31,12) und अरममाण Adj. nicht rastend.

अरमिष् Adj. herbeieilend.

*अरर 1) n. Hülle, Deckel. — 2) m. f. (ई) und n. Thürflügel.

*अरराक 1) m. a) N. pr. eines Mannes gaṇa गर्गादि. — b) Pl. die Nachkommen der Araraká Maulan. 6,18,b. — 2) f. आ ein Frauenname ebend. Ind. St. 13,389. fg.

अरारि m. 1) Thürflügel Râǵat. 7,309. 1035. द्वारारि 1036. — 2) *eine best. Pflanze Gal.

अरारित्र n. 1) ein best. bei der Soma-Bereitung gebrauchtes Werkzeug. — 2) *Wasser.

अरारिवस् (schwach अरारुस्) Adj. missgünstig, feindlich.

अरारु 1) Adj. dass. ein Asura Maitr. S. 4,1,10. TBr. 3,2,9,1. — 2) *m. Geschoss.

*अरारे Interj.

*अरार्य, °यति (अराकर्णिण).

अरालु und °क m. Colosanthes indica Bl.

*अरावत् Adj. mit Speichen versehen.

अराविन्द 1) n. die am Tage blühende wohlriechende Blüthe von Nelumbium speciosum oder Nymphaea Nelumbo. Davon Nom. abstr. °ता f. 251,27. °त्व n. Taṇḍak. 43. — 2) *Kupfer.

*अराविन्ददलप्रभ m. Kupfer Nigh. Pr.

अराविन्दनाभ m. Bein. Vishṇu's.

अराविन्दिनी f. Nelumbium speciosum Râǵat. 7. 1516. Kâd. II,88,22.

अरास्मन् Adj. ohne Strang oder Zügel.

अरास्मिक Adj. ohne Zügel.

अरसं Adj. (f. या) 1) geschmacklos, unschmeckbar Ind. St. 9,164. — 2) ohne Geschmackssinn. — 3) kraftlos, matt.

अरसज्ञ Adj. keinen Geschmack —, keinen Sinn für Etwas habend MBh. 12,180,30.

अरसयितर् Nom. sg. Nichtschmecker Maitrâjaṇ. 6,11.

अरसाश m. Nichtgenuss von Säften Kauç. 141.

अरसाशिन् Adj. keine Säfte geniessend Kauç. 42.

अरसिक Adj. keinen Geschmack für das Schöne besitzend 167,26.

अरसीठक्कुर m. N. pr. eines Dichters Z. d. d. m. G. 27,8.

अरास्यम् Adv. in Gegenwart Anderer MBh. 13, 123,12.

*अरा f. = आरा Ahle.

अरातम Adj. von Râkshasa befreit MBh. 3, 284,16.

अराग Adj. ohne Leidenschaft, — Zuneigungen Vaṇis. 4.

अरागिन् Adj. 1) nicht farbig Suçr. 2,343,5. — 2) = अराग Spr. 3593.

अराजक 1) Adj. königlos Spr. 3616. fgg. — 2) n. Anarchie Spr. 561.

अराजता f. Königlosigkeit.

अराजन् m. Nichtkönig.

अराजन्य Adj. ohne die Kriegerkaste Çat. Br. 4, 1,4,6.

अराजान्वयिन् Adj. zu keinem königlichen Geschlecht gehörend Râǵat. 3,488.

अराजिन् Adj. glanzlos, dunkel.

अराटकी f. eine best. Pflanze.

अराड Adj. langhörnig.

अराण Partic. Aor. von ऋ.

अराणि m. N. pr. eines Sohnes des Viçvâmitra MBh. 13,137. v. l. अरालि.

अरराति 1) f. a) Missgunst, Feindseligkeit. — b) Ungemach, Unheil, Leid. — c) Feind, Gottloser. — d) Unhold, Unholdin. — 2) m. Feind 103,28.

अरातिर्दूषण und °र्दूषि Adj. Unheil zu Schanden machend.

अरातिष्, अरातिषति = अरातीष्.

अरातिर्दे Adj. Unheil vernichtend.

घरातीय्, °यति *feindselig gesinnt sein* (mit Dat.).

घरातीयु und घरातीवन् Adj. *feindselig gesinnt.*

घरादि f. *Missklingen, Ungemach.*

घरायस् Adj. *nicht wohlthätig, — freigebig, eigennützig, geizig.*

1. घरीय Adj. *geizig, karg.*

2. घरीय m. und घरीयी f. *eine best. Gattung von Dämonen.*

घरीयस्तीर्थ n. *ein Mittel Unholde zu vernichten.*

घरीयश्चातन n. *ein Mittel Unholde zu verscheuchen.*

घराल 1) Adj. *gebogen, krumm, krauz* (von Haaren). — 2) m. *a) eine best. Stellung der Hand.* — *b) *Harz der Shorea robusta.* — *c) *ein brünstiger Elephant.* — *d)* N. pr. eines Lehrers. — 3) *f. घा und ई *a) ein unkeusches Weib.* — *b) ein bescheidenes Weib.* — *c)* ein Frauenname. — 4) n. *a) *der gekrümmte Anfang des Elephantenschwanzes* Gal. — *b) eine Art Tanz* S.S.S. 260.

घरालखटकामुख m. *eine best. Stellung der Hände* Verz. d. Oxf. H. 202,*a*,28.

घरालहस्त m. *eine best. Stellung der Hand* ebend. 86,*a*,28. 202,*a*,8.

घरालि m. N. pr. eines Sohnes des Viçvâmitra MBh. 13,4,38. घराणि v. l.

*घरालु n. ein von Nilak. erfundenes Wort.

*घरालुक m. *Calamus Rotang* Nigh. Pa.

1. घरावत् Adj. *feindselig.*

2. घरावत् m. = घर्वत् *Ross* RV. 7,68,7.

घराष्ट्र n. *kein Reich, — Volk* Çat. Br. 3,4,1,5. 13,4,3,17.

1. घरि Adj. *treu, anhänglich; m. ein Getreuer.*

2. घरि (auch घरी AV.) 1) Adj. *feindlich, missgünstig* RV. 6,13,3. 10,42,1. — 2) m. *a) Feind.* — *b) Feind in astrol. Sinne.* °गृह und °भ n. *das Haus eines feindlichen Planeten.* — *c) das 6te astrol. Haus.* — 3) f. **eine Mimosa-Art* Râgân. 8,30 (घारि Hdschr.).

3. घरि m. = घरिन् *Rad* Spr. 5349, v. l.

घरिकर्षण Adj. *Feinde hart mitnehmend.*

घरिक्त 1) Adj. *nicht leer* Kâtj. Ça. 5,6,31. — 2) *n. *berauschendes Getränk* Gal.

घरिक्थभाज् (Mîr. bei Gold.) und घरिक्थीय (M. 9,147) Adj. *keine Ansprüche auf ein Erbtheil habend.*

घरिगूर्त Adj. *von Treuen gepriesen.*

घरिघ्न n. *Schaar der Feinde* 112,10.

घरिन्नित् m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa von der Bhadrâ.

घरितर् Nom. sg. *Ruderer.*

1. घरित्र 1) Adj. *treibend.* — 2) m. *Ruder* Çat. Br. 4,2,5,10.

2. घरित्र n. (Ende eines adj. Comp. f. घा) *Ruder* AV. 5,4,5.

*घरित्रगाध Adj. *ruderlief* Kâç. zu P. 6,2,1.

घरित्रपर्ण Adj. (f. ई) *durch Ruder übersetzend.*

घरिदात्त m. N. pr. eines Fürsten. घरिद्दात्त v. l.

घरिधायस् Adj. *treulich nährend.*

घरिन् n. *Rad; Discus.*

घरिनन्दन Adj. *Feinde erfreuend,* so v. a. *der Feinde Schadenfreude erweckend* Hit. II,6.

घरिंदम 1) Adj. *Feinde im Zaum haltend.* — 2) m. *a)* Bein. Çiva's. — *b)* N. pr. zweier Männer.

घरिप्र Adj. *fleckenlos* (eig. und übertr.).

घरिफिल Adj. *nicht in r übergehend* RV. Pât. 1,17(27). 2,9. 4,14. VS. Pât. 7,6.

*घरिमर्द m. *Cassia Sophora.*

घरिमर्दन 1) Adj. *Feinde zermalmend.* — 2) m. N. pr. *a)* eines Sohnes des Çvaphalka. — *b)* eines Eulenkonigs.

घरिमेजय m. N. pr. eines Schlangenpriesters (Tândya-Br. 25,15,3) und verschiedener Fürsten.

घरिमेद m. 1) **Vachellia farnesiana W. u. A.* — 2) Pl. N. pr. eines Volkes.

घरिमेदक m. *ein best. Insect.*

*घरिष्म m. wohl N. pr. eines Mannes. घरोष्म v. l.

घरियण्य und घरियण्यत् Adj. *nicht fehlend, sicher, zuverlässig.*

घरिष्ट 1) Adj. (f. घा) *a) unversehrt.* — *b) unverletzlich.* — *c) keiner Gefahr ausgesetzt, sicher.* — *d)* (euphem.) *Unglück bringend, — verheissend.* गृहोत्तम so v. a. *Unglücksgemach* R. 2,42,22. — 2) m. *a) Unheil, Unglück.* — *b) *Reiher.* — *c) *Krähe.* — *d) Sapindus detergens Roxb.* (oder *emarginatus*), *Seifenbaum; Azadirachta indica A. Juss.* und **Knoblauch.* — *e) Liqueur, weinartiges Getränk.* — *f)* N. pr. α) eines in Gestalt eines Stieres auftretenden Asura. — β) eines Mannes VP.^{2} 3,240. दिष्ट v. l. — 3) f. घा *a) Binde, Verband.* — *b) *eine best. Pflanze.* — *c) eine Form der* Durgâ. — *d)* N. pr. einer Tochter Daksha's und Gattin Kaçjapa's. — 4) n. *a) Glück, Heil* MBh. 4,66,22. Jogâr. Up. 15. — *b)* (euphem.) *Unheil, Unglück.* — *c) ungünstiges Symptom, Anzeichen des Todes.* — *d) *Gemach einer Wöchnerin.* — *e) *Buttermilch.* — *f) *Liqueur.* — *g)* Name eines Sâman.

घरिष्टक 1) m. *Seifenbaum.* — 2) f. घरिष्टका und घरिष्टिका *eine best. Pflanze.*

घरिष्टकर्मन् m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,24,12.

घरिष्टगातु Adj. *einen sichern Wohnplatz habend.*

घरिष्टगु Adj. *dessen Heerden unversehrt sind.*

*घरिष्टगृह n. *Gemach einer Wöchnerin.*

घरिष्टयाम Adj. *dessen Schaar unversehrt ist.*

घरिष्टताति 1) f. *Unversehrtheit, Sicherheit.* — 2) *Adj. *Glück bringend.*

घरिष्टनवनीत m. (!) Titel eines Werkes.

घरिष्टनेमि 1) Adj. *dessen Radfelge unversehrt bleibt.* — 2) m. N. pr. eines Gandharva und verschiedener anderer Personen.

घरिष्टनेमिन् m. N. pr. eines Bruders des Garuḍa, eines Muni und *eines Arhant bei den Gaina.

*घरिष्टपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

*घरिष्टफल m. *Azadirachta indica A. Juss.* Gal.

घरिष्टभर्मन् Adj. *sichern Schutz gewährend* RV.

घरिष्टमथन m. Bein. Çiva's (eig. Vishṇu's).

घरिष्टरथ Adj. *dessen Wagen unversehrt ist.*

घरिष्टवर्ग m. *Reihe von Heilsprüchen* Sâmav. Br. 2,1,3.

घरिष्टवीर Adj. *dessen Mannen unversehrt sind.*

घरिष्टशय्या f. *Lager einer Wöchnerin* 96,19.

*घरिष्टसूदन und *घरिष्टसूदन m. Bein. Vishṇu's.

*घरिष्टसिद्धतपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

घरिष्टासु Adj. *dessen Lebenskraft unversehrt ist.*

घरिष्टि f. *Unversehrtheit.*

घरिष्टुत Adj. *eifrig gepriesen.*

घरिष्यत् Adj. *keinen Schaden nehmend.*

घरिसिंह m. N. pr. eines Autors.

घरिसोम m. *eine best.* Soma-*Pflanze.*

घरिहन् m. N. pr. zweier Fürsten.

घरिहन् Adj. *Feinde vernichtend.*

घरीळ, घरीळक Adj. *ungelecht.*

घरीति und °क n. *ein best. Fehler des Ausdrucks: das Nichtstilgemässe.*

*घरीष्म m. wohl N. pr. eines Mannes Kâç. zu P. 4,2,80. घरिष्म v. l.

*घरीक्ष्ण P. 4,2,80.

1. घरु = घरुस् in घरुतुद.

2. *घरु m. 1) *die Sonne.* — 2) *roth blühender* Khadira.

घरुधिका f. *Kopfgrind.*

घरुध्र Adj. *ungebrochen.*

घरुच् Adj. *lichtlos.*

घरुचि f. 1) *Mangel an Appetit, Ekel.* — 2) *Widerwille, Abneigung gegen* (उपरि) Kâd. 165,3.

घरुचित Adj. *nicht zusagend, — schmeckend* Çat. Br. 14,1,2,22.

घरुज् Adj. *schmerzlos.*

घरुज 1) Adj. (f. घा) *a) schmerzlos* Sucr. 2,300, 14. 309,8. 30. — *b) nicht krank, gesund* 183,13. 217,30. — *c) wohl auf* R. 7,84,16. — 2) m. *a) *Cassia fistula.* — *b)* N. pr. eines Dânava.

अरुण 1) Adj. (f. आ, ved. auch ई) a) röthlich, kellbraun, goldgelb. तुषारारुण in Folge von 86,9. धूमारुण 83,18. सिन्दूररागारुण 292,22. — b) *verwirrt. — c) *stumm. — 2) m. a) Röthe, rothe Farbe. — b) Morgenröthe, personif. als Wagenlenker der Sonne 52,20. — c) die Sonne. — d) Pl. Bez. bestimmter Kośa. — e) ein best. kleines giftiges Thier. — f) *Rottleria tinctoria. — g) ?eine Art Zucker. — h) *eine Art Aussatz. — i) N. pr. verschiedener menschlicher und übermenschlicher Personen. अरुण Çat. Br. 14,9,4,33. — 3) f. आ *a) eine Birkenart, indischer Krapp, Ipomoea Turpethum R. Br., Abrus precatorius, Koloquinthengurke, = मुण्डितिका und = श्यामा. — b) N. pr. eines Flusses. — 4) f. ई a) eine röthliche Kuh. — b) Morgenröthe. — 5) n. a) Röthe. — b) Gold. — c) Rubin.

*अरुणकमल n. rothe Lotusblüthe.

अरुणकर m. die Sonne Kâd. 28,8.

अरुणकिरण m. dass. Vaśîk. Bṛh. S. 5,55.

अरुणकेतुब्राह्मण n. das Brâhmaṇa der Aruṇâḥ Ketavaḥ (s. u. केतु) Ind. St. 3,394.

*अरुणचूड m. Hahn Nigh. Pr.

अरुणज्योतिस् m. Bein. Çiva's.

अरुणता f. Röthe.

अरुणदत्त m. N. pr. eines Autors.

अरुणदूर्वा f. röthliches Fennichgras.

*अरुणनेत्र m. Taube Nigh. Pr.

अरुणपुष्प n. eine röthliche Blume Çat. Br. 4,3, 10,2. 3. die Blüthe eines best. Grases (Comm.) Kâty. Çr. 25,12,18.

*अरुणपुष्पी f. Pentapetes phoenicea Nigh. Pr.

अरुणप्रिया f. N. pr. einer Apsaras.

अरुणप्सु Adj. von röthlichem Aussehen.

अरुणबभ्रु Adj. rothgelb.

अरुणय्, °यति röthen Kâd. 198,7. 234,5. अरुणित geröthet Çiç. 6,32.

अरुणयुज् Adj. mit röthlichen Strahlen angethan.

अरुणलोचन 1) Adj. rothäugig Mâlav. P. 83,7 (vor Zorn). — 2) *m. Taube.

*अरुणशतपत्री f. eine best. Pflanze Gal.

*अरुणसारथि m. die Sonne.

अरुणस्मृति f. Titel eines Werkes.

अरुणाचलस्थल n. N. pr. einer Oertlichkeit.

*अरुणात्मज m. Bein. des Gaṭâju.

अरुणादित्य m. eine der zwölf Formen der Sonne.

अरुणानुज m. Bein. Garuḍa's Kâd. 34,12.

*अरुणाभ n. eine Art Stahl.

अरुणायविधि m. Titel eines Abschnittes im Kâṭhaka Ind. St. 3,392. 394. Vgl. अरुणीयविधि.

अरुणार्चिस् m. die aufgehende Sonne.

*अरुणावरज m. Bein. Garuḍa's.

अरुणाश्व Adj. mit röthlichen Rossen fahrend.

अरुणि m. N. pr. eines Muni. Vgl. आरुणि.

अरुणिमन् m. Röthe Bâlar. 21,3. Comm. zu Nâiṣ. 3,1,10.

अरुणी Adv. mit कर् röthen Kâd. 235,3.

अरुणीयविधि m. = अरुणायविधि Âit. in der Einl. zu Taitt. Âr.

अरुणोद n. N. pr. eines Sees VP. 2,2,31.

अरुणोदयसप्तमी f. der 7te Tag in der lichten Hälfte des Mâgha.

*अरुणोपल m. Rubin.

अरुतरुन् Adj. dessen Kinnbacken nicht zerschlagen ist.

अरुत्तुद् Adj. (f. आ) auf eine Wunde schlagend, eine wunde Stelle (eig. und übertr.) berührend; qualvoll.

अरुन्धती f. 1) eine best. heilkräftige Schlingpflanze. — 2) N. pr. der Gattin Vasiṣṭha's (83, 15; zugleich in der Bed. 3) und Dharma's. — 3) der kaum sichtbare Stern Alkor im grossen Bären 83,15. fgg. 218,21. Wer den nicht sieht, soll dem Tode verfallen sein. Später in dieser Verbindung als Zunge gefasst. — 4) eine best. übernatürliche Kraft.

*अरुन्धतीपति und *अरुन्धतीनाथ m. Bein. Vasiṣṭha's.

अरुन्धतीवट N. pr. eines Tîrtha.

अरुन्धतीसरुचर m. Bein. Vasiṣṭha's.

अरुन्मुख m. Pl. Bez. bestimmter Jâti Kâṭhân. Up. 3,1. Die richtigere Form ist अरुर्मघ.

अरुर्मघ m. Pl. Bez. best. habsüchtiger Dämonen.

अरुश n. Name eines Tantra.

अरुषर्षभ m. Stöpsel oder dgl. am Ausguss eines Fasses.

1. अरुष् Adj. nicht ersürnt Spr. 6898, v. l.

2. *अरुष्, अरुषति und अरुष्यति (गतिकर्मन्).

अरुष 1) Adj. (f. अरुषी) roth, feuerfarben. — 2) m. a) Pl. die rothen Hengste Agni's, die Flammen. — b) die Sonne, der Tag. — 3) f. अरुषी a) Morgenröthe. — b) eine rothe Stute. Als Gespann Agni's so v. a. Flammen. — 4) *n. = अरुष.

अरुषस्तूप Adj. einen rothen Haarbusch habend.

*अरुष्क m. Semecarpus Anacardium L.

अरुष्कर 1) Adj. wund machend. — 2) m. Semecarpus Anacardium L., n. die Nuss dieses Baumes Suçr. 1,214,2.

अरुष्कृत Adj. verwundet Çat. Br. 13,3,2,6.

अरुष्यत् Adj. nicht zürnend Spr. 577.

अरुस् 1) Adj. wund. — 2) n. Wunde. — 3) *die Sonne. — 4) *indecl. Gelenk.

अरुःस्राव n. ein best. Wundmittel.

*अरुस् Adv. mit कर् verwunden.

अरुस्त Adj. weich. Davon Nom. abstr. अरुस्तता f. Weiche.

अरुस्तित und अरुस्तिन Adj. weich, geschmeidig.

अरूप Adj. (f. आ) 1) gestaltlos Taṇḍ.-Br. 24,1,3. — 2) missgestaltet. — 3) farblos, so v. a. dem Auge nicht zugänglich Ind. St. 9,164.

अरूपक Adj. gestaltlos, unkörperlich MBh. 3, 189,35.

अरूपपक्ष Adj. die Gestalt —, die Farbe nicht unterscheidend Çat. Br. 14,7,3,2.

अरूपण n. keine bildliche Bezeichnung 252,5.

अरूपत्व n. 1) das Missgestaltetsein. — 2) Blindheit. — 3) Nichtbesitz einer besonderen Eigenthümlichkeit Gaim. 2,2,13.

अरूपवत् Adj. unschön, hässlich.

अरूपिन् Adj. gestaltlos, unkörperlich Kap. 4,1,12.

*अरूष m. 1) die Sonne. — 2) eine Schlangenart.

अरे tonloser Interj. der Anrede VS. Pâṛt. 2,16.

अरेणु 1) Adj. a) staublos. — b) nicht irdisch, himmlisch. — 2) m. Pl. die Götter.

अरेतस् Adj. keinen Samen empfangend.

अरेतस्क Adj. samenlos.

अरेपस् Adj. fleckenlos.

अरेफज्ञात Adj. ohne irgend ein r Ind. St. 9,32.

अरेफवत् Adj. kein r enthaltend ṚV. Pâṛt. 4,16.

अरेफिन् Adj. nicht ein r übergehend ṚV. Pâṛt. 4,10.

अरे (wohl अरे ऽरे) Interj.

*अरेवत m. eine best. Pflanze, = रेवत Gal.

*अरोक Adj. dunkel, schwärzlich.

*अरोकदत्त m. N. pr. eines Mannes.

*अरोकदन्त 1) Adj. schwarzzähnig. — 2) m. N. pr. eines Mannes.

1. अरोग m. Gesundheit Spr. 6449.

2. अरोग 1) Adj. (f. आ) gesund. — 2) f. आ Name der Dâkshâjaṇî in Vaidjanâtha.

अरोगण Adj. von Krankheit heilend.

अरोगता f. (Bhâvapr. 1,128), अरोगत्व n., अरोगिता f. und अरोग्यता f. Gesundheit.

अरोचक 1) Adj. nicht glänzend. — 2) m. (n. Gal.) Mangel an Esslust, Ekel.

अरोचकिन् Adj. 1) an Appetitlosigkeit leidend 229,7. — 2) wählerisch, feinsinnig Vîmâṇa 1,2,1.

अरोचमान 1) Adj. a) nicht glänzend. — b) nicht zusagend, — schmeckend Spr. 3108. — 2) *m. (संज्ञायाम्) Kîç. zu P. 8,2,160.

अरोमश n. das Vermeiden einer best. fehlerhaften Aussprache der Sibilanten Mâṇḍ. Çikshâ 3,1.

अरोरूपूर्व Adj. *wobei die Töne nicht aufsteigen* Sâmavidhân. 17,2.

अरोहिणीक Adj. *ohne* Rohiṇî.

अर्क m. 1) *Strahl.* — 2) *Blitzstrahl.* — 3) *die Sonne, der Sonnengott* (100,10). *Pl. als Gottheiten eine Unterabtheilung der Gjotishka (bei den Gaina). — 4) Bez. *der Zahl zwölf.* — 5) *Sonntag.* — 6) *Feuer.* — 7) *Krystall* R. 2,94,6. — 8) **Kupfer.* — 9) *das aufgerichtete Glied.* — 10) *Calotropis gigantea.* — 11) *eine best. Ceremonie.* — 12) *Lobgesang, Lied.* Auch vom *Rauschen* der Winde und dem *Gedonner* Indra's. अर्कैः, इन्द्रस्य u. s. w. अर्कः (auch अर्कम्) Namen von Sâman. — 13) *Preisender, Sänger.* द्विर्वो अर्का: heissen die Marut RV. 5, 57,5. — 14) *Bein. Indra's.* — 15) **Gelehrter.* — 16) **älterer Bruder.* — 17) **Speise* (auch n.). — 18) N. pr. eines Arztes.

*अर्ककान्ता f. *Polanisia icosandra W. u. A.*

अर्ककाष्ठ n. *Holz von der Calotropis gigantea* Kâṭj. Çr. 18,1,1.

अर्ककुण्डतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अर्ककोशी f. *Knospe der Calotropis gigantea* Çat. Br. 10,3,4,3.5.

अर्कक्षीर n. *Milchsaft der Calotropis gigantea* Suçr. 2,282,8.

अर्कक्षेत्र n. N. pr. einer Oertlichkeit in Orissa.

अर्कग्रह m. *Sonnenfinsterniss* Varâh. Bṛh. S. 5,8.

अर्कग्रीव m. Name eines Sâman.

*अर्कचन्दन n. *rother Sandel* Râgân. 12,31.

अर्कचिकित्सा f. Arka's *Heilkunde.*

अर्कज 1) Adj. *von der Sonne kommend, zu ihr in Beziehung stehend.* — 2) m. a) *der Planet Saturn.* — b) **Du.* Bez. der Açvin.

अर्कतनय 1) m. a) *der Planet Saturn.* — b) Bez. **Karṇa's.* Im MBh. (angeblich) auch des Jama, Manu Vaivasvata und Manu Sâvarṇi. — 2) f. आ Bez. der Flüsse Jamunâ und Tapatî im MBh. (angeblich).

अर्कत्व n. Nom. abstr. von अर्क in unbest. Bed.

*अर्कदल m. *Calotropis gigantea.*

अर्कधानी f. Pl. *Samenkörner der Calotropis gigantea* Çat. Br. 10,3,4,3.5.

अर्कनन्दन m. 1) *der Planet Saturn.* — 2) **Bein. Karṇa's.*

अर्कनपन m. N. pr. eines Asura.

1. अर्कपत्र n. *Blatt der Calotropis gigantea* 40,22.

2. *अर्कपत्र 1) m. *Calotropis gigantea.* — 2) f. आ *Aristolochia indica.*

1. अर्कपर्ण n. *Blatt der Calotropis gigantea* Çat. Br. 9,1,1,4.9.42. 10,3,4,3.5. Kâṭj. Çr. 18,1,1.

2. *अर्कपर्ण m. 1) *Calotropis gigantea.* — 2) N. pr. eines Schlangendämons.

*अर्कपर्पाय (Gal.) und *अर्कपाट्प m. *Azadirachta indica Juss.*

अर्कपत्र m. 1) *der Planet Saturn.* — 2) **Bein. Jama's* Gal.

अर्कपुष्प n. 1) *Blüthe der Calotropis gigantea* Çat. Br. 10,3,4,3.5. — 2) Name eines Sâman.

अर्कपुष्पाय Name eines Sâman.

*अर्कपुष्पिका f. *Gynandropsis pentaphylla DC.*

अर्कपुष्पी f. 1) *Hibiscus hirtus* Nigh. Pr. Suçr. — 2) **eine best. stachelige Wasserpflanze* Mad. 27,270.

अर्कपुष्पोत्तर n. Name eines Sâman.

अर्कप्रकाश 1) Adj. (f. आ) *hell wie die Sonne.* — 2) n. Titel zweier Werke.

अर्कप्रभातास n. *Sonnenstrahlen* 84,10.

*अर्कप्रिया f. *Hibiscus rosa sinensis L.*

*अर्कबन्धु und *अर्कबान्धव m. Bein. Çâkjamuni's.

*अर्कभक्ता f. *Polanisia icosandra W. u. A.*

*अर्कमार्ग m. *Himmelsraum* Gal.

अर्कमूल n. *Wurzel der Calotropis gigantea* Çat. Br. 10,3,4,3.5.

*अर्कमूला f. *Aristolochia indica.*

*अर्कयू, अर्कयति (स्तवने, तपने).

अर्करिपु m. Bez. Râhu's Kâd. 2,12.

*अर्करेतस् m. Bein. Revanta's.

*अर्कलवण n. *Salpeter* Nigh. Pr.

अर्कलिन् m. *Sonnenstrahl* Ait. Âr. 342,10.

*अर्कलूय m. N. pr. eines Mannes.

अर्कवत् Adj. *den Blitzstrahl haltend.*

*अर्कवल्लभ m. *Pentapetes phoenicea L.*

अर्कविध Adj. *Arka-artig* Çat. Br. 10,6,3,10.

अर्कविवाहप्रयोग m. Titel eines Werkes.

*अर्कवेध m. *eine best. Pflanze.*

अर्कव्रत n. *die Weise der Sonne* 207,12.

अर्कशशिशत्रु m. Bez. Râhu's.

अर्कशिरस् n. Name eines Sâman.

अर्कशोक m. *Strahlenglanz.*

अर्कसमुद्ग m. *Knospenspitze der Calotropis gigantea* Çat. Br. 10,3,4,3.5.

अर्कसाति f. *Liederfindung, dichterische Begeisterung.*

अर्कसावन Adj. *der wahren Sonnenzeit entsprechend* Garg. 1,20.

*अर्कसुत 1) m. Bein. Karṇa's Gal. — 2) f. आ a) Bein. der Jamunâ Gal. — b) *Clitoria ternatea* Nigh. Pr.

अर्कसूनु m. 1) *der Planet Saturn* J. R. A. S. 1870, S. 434. — 2) **Bein. Jama's.*

*अर्कसोदर m. Indra's *Elephant.*

*अर्कस्फटिका f. *Polanisia icosandra W. u. A.*

अर्काक्षा f. *the sun's measure of amplitude* Sûrjas. 3,33. Âryabh. 4,30.

*अर्काश्मन् m. *der Stein* Sûrjakânta *und Krystall.*

अर्काश्वमेध* n. Sg. (Kâç. zu P. 2,6,4) und °धौ m. Du. *die Begehung* Arka *und das Rossopfer* AV. 11,7,7. Çat. Br. 9,4,2,18. 13,6,2,6. °धवत् Adj. *den A. u. d. R. erhaltend* TS. 2,2,2,3. °धिन् Adj. *den A. u. d. R. begehend* 5,7,2,3.

अर्काष्ठीला f. *Fruchtkorn der Calotropis gigantea* Çat. Br. 10,3,4,3.5.

*अर्काष्ठु m. 1) *der Stein* Sûrjakânta. — 2) *Pinus Webbiana* Nigh. Pr.

अर्किन् Adj. 1) *strahlenreich.* — 2) *gesangreich, lobsingend.*

*अर्कीय Adj. von अर्क.

*अर्कोपल m. *der Stein* Sûrjakânta.

अर्क्य n. Name eines Çastra und eines Sâman TS. 5,3,2,7. 7,5,2,1. Taitt. Br. 16,7,6. 11,11.

*अर्च्, अर्चयति (क्लेशायाम्).

अर्ग m. N. pr. eines Ṛshi.

अर्गट m. 1) **Barleria caerulea* Nigh. Pr. — 2) N. pr. eines Dichters.

अर्गड in सार्गड = अर्गल.

अर्गल 1) m. f. (आ) und n. Am Ende eines adj. Comp. f. आ. a) *Riegel* Ragh. 5,15. — b) *Hinderniss, Hemmschuh.* — c) **Welle.* — 2) m. oder n. *eine best. Hölle.*

अर्गलानिर्गम m. Titel eines astrol. Tractats.

अर्गलास्तुति f. und अर्गलास्तोत्र n. Bez. eines dem Devîmâhâtmja vorangehenden und dasselbe *verschliessenden Lobgesanges.*

*अर्गलिका f. Demin. von अर्गल 1) a).

अर्गलित Adj. *verriegelt, verschlossen* Kâd. II, 82,17.

*अर्गलीय und *अर्गल्य Adj. von अर्गल.

अर्घ्, अर्घति *einen Werth haben* Spr. 3969. *Etwas einbringen* Pañkat. 228,10.

अर्घ m. 1) *Preis, Werth.* अर्घापचयेन *billiger* Gaut. 10,35. — 2) *feierliche Aufnahme eines Gastes.* Häufig mit अर्घ्य verwechselt. — 3) *eine Anzahl von 20 Perlen, die zusammen ein* Dharaṇa *wiegen.*

*अर्घट n. *Asche.*

अर्घपात्र (richtiger अर्घ्य°) n. *eine Schüssel, in der einem Gaste das Wasser gereicht wird.*

*अर्घीश m. Bein. Çiva's.

अर्घेष in अनर्घेष.

अर्घेश्वर m. Bein. Çiva's B. A. J. 1,218.

अर्घ्य 1) Adj. a) *schätzbar,* in अनर्घ्य. — b) *eines*

ehrenvollen Empfanges würdig, ehrenvoll aufzunehmen (als Gast) Pân. Gaṇ. 4,3,1. — c) zum Empfang eines Gastes dienend. — 2) n. a) aus beim Empfang eines Gastes dargereichte Wasser Gaut. 5,32. Râgân. 11,69. — b) *eine Art Honig; vgl. आर्घ्य.

अर्घ्यपात्र n. s. अर्घपात्र.

*अर्घ्यार्क m. Pterospermum suberifolium Râgân. 10,105.

1. अर्च्, र्चति und *र्चयति 1) strahlen, glänzen. — 2) singen, lobsingen, besingen. — 3) Jmd (Dat.) Etwas (Acc.) anpreisen. — 4) Jmd ehren, seine Achtung erweisen; Etwas achten. Ausnahmsweise auch Med. अर्चित geehrt, dem Verehrung erwiesen worden ist, in hohem Ansehen stehend; mit Achtung gereicht. — 5) schmücken. अर्चित geschmückt H. 1,2,39. — Caus. अर्चयति 1) strahlen machen. — 2) Jmd ehren, seine Achtung erweisen. Auch Med. — Mit अनु Jmd (Acc.) zujauchzen. — Mit अभि Act. Med. 1) singen, besingen, preisen. — 2) ehren, verehren, seine Achtung erweisen. अभ्यर्चित wird mit अभ्यर्थित verwechselt. — Mit समभि ehren, verehren, begrüssen. — Mit प्र 1) vorleuchten. — 2) anheben zu singen. — 3) besingen. — 4) Jmd (Dat.) Etwas (Acc.) anpreisen. — 5) ehren. — *Caus. ehren. — Mit अभिप्र besingen. — Mit प्रति 1) entgegen strahlen. — 2) einen Gruss erwiedern. — Caus. einsein begrüssen. — Mit सम् 1) feststellen. — 2) ehren, verehren. — 3) schmücken. — Caus. ehren.

2. र्चृ Adj. strahlend.

अर्चक Adj. verehrend, m. Verehrer.

अर्चित्र Adj. singend, donnernd.

(अर्चित्य) अर्चित्रिय Adj. zu preisen.

अर्चिद्धूम Adj. glänzenden Rauch habend.

अर्चन 1) *Adj. (f. ई) preisend, lobsingend. — 2) n. und f. या Ehrenerweisung, Verehrung.

अर्चनमणि m. Ehrenschmuck Spr. 7103.

अर्चनानस् m. N. pr. eines Ṛshi.

अर्चनीय Adj. zu ehren, verehrungswürdig.

अर्चत् m. N. pr. eines Mannes.

अर्ची f. 1) Verehrung. — 2) ein zur Verehrung bestimmtes Bild, Götterstatue.

अर्चि m. 1) Strahl, Flamme. f. AV. 8,3,23. — 2) N. pr. eines der 12 Âdityas.

अर्चितृ Nom. ag. Verehrer.

*अर्चितिन् Adj. der Jmd (Loc.) seine Verehrung bezeigt hat.

अर्चिन् 1) Adj. singend. — 2) m. N. pr. eines Mannes.

*अर्चिनेत्राधिपति m. N. pr. eines Jaksha.

अर्चिमत् und अर्चिष्मत् Adj. strahlenreich, flammend.

अर्चिष्मत् 1) Adj. dass. — 2) m. a) Feuer, Gott Agni. — b) Flamme. — 3) *f. ती Bez. einer der 10 Stufen, die ein Bodhisattva zu ersteigen hat, bevor er Buddha wird.

अर्चिस् 1) n. (nur dieses in der ältesten Sprache) und f. (Çat. Br. 2,3,3,12. Chr. 44,25. 80,13). Strahl, Flamme. नक्षत्रार्चिषम् Pl. 251,13. रत्नार्चिषम् Pl. 253,1. — 2) f. N. pr. der Gattin Kṛçâçva's Bhâg. P. 6,6,20.

अर्च्य Adj. zu verehren, verehrungswürdig.

अर्ज् सर्ज्जति. Nur in den Praesensformen vorhanden. 1) auf Jmd oder Etwas stossen, begegnen, gerathen in oder auf, erreichen, theilhaftig werden (meist zum Schaden). MBh. 4,32,22. नाशमृच्छति 3,2,38. — 2) feindlich entgegentreten, angreifen; beleidigen TBr. 2,1,3,9. Auch Med. — 3) treffen, zu Theil werden (von einem Uebel). — 4) *gehen, sich hinbewegen. — 5) *यतीन्द्रियप्रलयमूर्तिभावेषु. — Mit *अप, अपार्कृति. — Mit अभि, अभ्यर्कृति 1) zu Jmd (Acc.) kommen, heimsuchen (von einer Jahreszeit). — 2) gegen Etwas (Acc.) anstreben, zu bewältigen suchen. — Mit अव, अवार्कृति zu Fall —, zu Schaden kommen. — Mit आ in Etwas (Schaden) gerathen, erlangen, theilhaftig werden. Ohne Acc. Schaden nehmen Çat. Br. 6,6,4,3. 12,6,1,2. — Mit उद् herfallen über AV. 5,14,11. — Mit *उप, उपार्कृति. — Mit नि hinfallen, zu Grunde gehen. — Mit निस् dahinfahren. — Mit संनिस् verlustig gehen, mit Abl. Gop. Br. 2,2,2. — Mit *प्र, प्रार्कृति. — Mit वि auseinandergehen. — Mit सम् Med. zusammenstossen Çat. Br. 13,3,3,7. Kâṭy. 77.

1. अर्ज् 1) अर्जति sich verschaffen Naigh. Bhaṭṭ. — 2) *अर्जते (गतिस्थानार्जनोर्जनेषु, auch स्थैर्य st. स्थान und उपार्जन st. ऊर्जन). — Caus. अर्जयति und °ते 1) sich verschaffen, erwerben, erlangen. — 2) = *मतो गुणान्तराधाने. — Mit अति 1) hinüberschaffen, zulassen. — 2) wegschaffen, beseitigen. — Mit अध्यति hinzufügen zu. — Mit अभ्यति hinüberschaffen in, übertragen auf (Acc.). — Mit अनु loslassen. — Mit अपि hinwerfen. — Caus. dass. Gobh. 1,8,28. — Mit अव entlassen. — Mit अन्ववा 1) entlassen nach einer best. Richtung. — 2) heimsuchen. — Mit समव zusammenlassen. — Mit समा Caus. समार्जित erworben, erlangt. — Mit उद् herausschaffen. — Mit उप hinzubringen, zulassen. — Caus. Act. Med. sich verschaffen, erwerben, erlangen. — Mit समुप Caus. verschaffen Buâvabh. 3,30. — Mit प्र Caus. verschaffen.

2. अर्ज्, सर्जति, °ते s. ऋज्.

अर्जक 1) Adj. sich verschaffend, erwerbend. — 2) *m. Ocimum pilosum Râgân. 10,159.

अर्जन n. das Sichverschaffen, Erwerben, Erlangen, Einsammeln.

अर्जनीय Adj. sich zu verschaffen, zu erwerben, — erlangen.

*अर्जल m. ein schlechtes Pferd Gal.

अर्जुन 1) Adj. (f. ई) a) weiss, licht, silberfarben. — b) silbern. — 2) m. a) *Pfau. — b) Terminalia Arjuna W. u. A. — c) *eine best. Hautkrankheit. — d) Bein. Indra's. — e) N. pr. eines Sohnes des Pâṇḍu und des Kṛtavîrja und auch verschiedener anderer Personen. Pl. Arǵuna's Nachkommen. — f) *der einzige Sohn einer Mutter. — 3) f. ई a) Du. und Pl. ein best. Mondhaus (= फल्गुनी). — b) Kuh. — c) eine Schlangenart. — d) *Kupplerin. — e) *Bein. der Ushâ, der Gemahlin Aniruddha's. — b) *Bein. des Flusses Karatoyâ. — 4) n. a) Silber. — b) *Gold. — c) eine Krankheit des Weissen im Auge. — d) ein best. Gras (ein Surrogat für die Soma-Pflanze) Târ. Br. 8,4,1. 9,3, 7. AV. Paipp. 6,4. — e) *= नृप Naigh.

अर्जुनक m. 1) N. pr. eines Jägers. — 2) *ein Verehrer Arǵuna's.

अर्जुनकाण्ड Adj. mit weisslichen Aehren versehen (Pflanze).

अर्जुनगीता f. Titel eines Werkes.

अर्जुनताल m. ein best. Tact S. S. S. 226.

अर्जुनदेव m. N. pr. eines Fürsten Spr. 4894, v. l.

*अर्जुनधव्व m. Bein. Hanumant's.

*अर्जुनपाकी f. eine best. Pflanze und deren Frucht.

अर्जुनपाल m. N. pr. eines Fürsten.

अर्जुनपुर n. N. pr. einer Stadt.

अर्जुनमिश्र m. N. pr. eines Scholiasten.

*अर्जुनस Adj. mit Arǵuna bewachsen.

*अर्जुनसखि m. Bein. Kṛshṇa's Gal.

अर्जुनसिंह m. N. pr. eines Fürsten.

अर्जुनाख्य n. ein best. medic. Präparat Mat. med. 78.

अर्जुनार्चनकल्पलता f. und °चर्याशतक m. Titel zweier Werke.

*अर्जुनाव N. pr. v. l. अर्जुनाद्.

*अर्जुनाह्व m. ein best. Baum.

अर्जुनीया f. N. pr

अर्जुनेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

*अर्जुनोपम m. Teakbaum.

*अर्ण्, अर्णोति und अर्णुते, स्नोति und स्नुते (गतौ).

अर्ण 1) m. n. Rinnsal, Strom. RV. 1,174,2 अर्णा. nicht mit Padap. अर्णाः. — 2) m. a) Buchstab, Silbe. b) ein best. Metrum. — c) *Teakbaum. — d) N. pr. eines Mannes. — 3) *f. आ Fluss Gal.

अर्णव 1) Adj. a) wallend, wogend. — b) aufbrau-

send. unruhig. — 2) m. *a) Woge, Fluth.* — *b) wogende See, Meerfluth; Meer.* Auch n. — *c)* Bez. *der Zahl vier.* — *d) Luftmeer, Wolkenmeer.* Auch als *Dämon* aufgefasst. — *e)* Name *zweier Metra.* — *f)* Titel eines Werkes.

*अर्णवज m. *os sepiae.*

अर्णवनेमि f. *die Erde.*

अर्णवपति m. *Ocean* Bâlar. 291,18.

*अर्णवभव m. *Muschel* Gal.

*अर्णवमन्दिर m. Bein. Varuṇa's.

*अर्णवमल n. *os sepiae* Nigh. Pr.

अर्णवयान n. *Schiff* Ind. St. 14,319.

*अर्णववर्णन n. Titel eines Werkes.

अर्णवसरिदाश्रित m. (im Comp.) *Anwohner des Meeres und der Flüsse* 220,21.

*अर्णवोद्भव m. = अग्निगर्भ 2) *c*).

अर्णस् n. 1) *Woge, Fluth, Strom.* — 2) *Meerfluth, See.* — 3) *Luftmeer.* — 4) *Fluss.* — 5) *Wasser.* Am Ende eines adj. Comp. अर्णस्क Bâlar. 290,19. — 6) Name *verschiedener Metra.*

अर्णसा Adj. *wogend, wallend.*

अर्णसाति f. *Gewinnung der Ströme.*

*अर्णस्वत् Adj. *fluthenreich.*

*अर्णोद m. 1) *Wolke.* — 2) *Cyperus rotundus.*

अर्णोदर m. N. pr. eines Lehrers. ऊर्णोदर v. l.

अर्णोनिधि m. *Meer* Bâlar. 38,13.

*अर्णोभव m. *Muschel.*

अर्णोवृत् Adj. *die Fluthen einschliessend.*

*अर्त् scheinbar in (तान्) अन्वर्तिण्ये (verkürzt aus अनुवर्तिण्ये; vgl. अन्वर्तितर्) *ich werde (ihr* Acc.) *nachgehen* AV. 14,1,56 und in अभ्यर्तिढ्वम् (fehlerhaft für अभ्यर्धिढ्वम्) Taitt.-Br. 7,8,2.

*अर्तगल Adj. = आर्तगल.

अर्तन 1) Adj. etwa *schmähend* (= दुःखिन् Schol.). — 2) *n. *Tadel.*

अर्ति f. 1) = आर्ति *Schmerz.* — 2) *= आर्ची *Bogenende.*

*अर्तिका f. *ältere Schwester* (im Drama).

अर्तुक Adj. *herausfordernd, streitlustig.*

अर्थ s. अर्थय्.

अर्थ m. (in der späteren Sprache) und n. Am Ende eines adj. Comp. f. आ. 1) *Geschäft, Arbeit.* अर्थम् mit इ und गम् *an eine Arbeit gehen, eine Arbeit treiben.* Mit कृ *arbeiten für* (Gen.) 191,16. — 2) *Ziel, Zweck.* Am Ende eines adj. Comp. so v. a. *bezweckend, dienend zu.* °अर्थम् (Çat. Br. 14, 3,2,21) und °अर्थ° (Gaut. 20,1) *zum Behuf von, wegen, für, um.* अर्थेन mit Gen., अर्थाय und अर्थे mit Gen. oder am Ende eines Comp. dass. — 3) *Grund, Veranlassung.* — 4) *Vortheil, Nutzen, das Nützliche, utile.* *Mit Dat. oder Gen. der Person als Wunsch so v. a. *möge es ihm zum Vortheil gereichen.* — 5) *Lohn* Spr. 3587. — 6) *das Zuthunhaben mit, Bedürfen von* (Instr.). वाचार्थो *der es um einen Gatten zu thun ist* Bhâg. P. 3,8,5. — 7) *Gut, Besitz, Reichthum, Vermögen, Geld.* — 8) *das 2te astrologische Haus, das Haus des Reichthums* Ind. St. 14,314, Cl. 18. — 9) *Sache, Gegenstand, Ding, Object.* — 10) *Sinnesobject.* — Daher 11) Bez. *der Zahl fünf.* — 12) euphem. *penis.* — 13) *Sache, Angelegenheit.* यथम् so v. a. *dieses* 67,26. कमर्थम् *was?* 39,25. कं चिदर्थम् *Etwas* 11. भाव्यर्थ *etwas Zukünftiges* 82,18. अवश्यभाविन् *was nothwendig erfolgen muss* 165,30. प्रतिपन्न *etwas Versprochenes* 123,16 — 14) *gerichtliche Sache, Klage* 212,33. 213,26. 214,12. — 15) *Sinn, Bedeutung.* अर्थात् so v. a. *nämlich, scilicet.* — 16) *Art und Weise.* — 17) *das Aufhören, Unterbleiben.* — 18) *Preis* (fehlerhaft für अर्घ). — 19) personif. als Sohn des Dharma und der Buddhi Bhâg. P. 4,1,51.

अर्थक 1) m. *Bedeutung* AK. 3,3,32,*d.* — 2) am Ende eines adj. Comp. *die Bedeutung von — habend* AK. 2,8,2,62. 3,2,59. 3,32,6.

अर्थकर Adj. (f. ई) *nützlich* Spr. 600.

अर्थकर्मन् n. *eine Handlung ad hoc* Gaim. 4,2,21. Comm. zu Kâty. Çr. 3,7,18. 8,4,14. Davon Nom. abstr. °र्मता Nyâyam. 4,2,12. °र्मत्व n. 7.

1. अर्थकाम n. Sg. (R. 2,86,6. m. Du. ed. Bomb.), m. Du. (M. 4,176) und Pl. (M. 2,23) *utile et dulce.*

2. अर्थकाम Adj. 1) *Andern nützen wollend* Spr. 5648. 7148. — 2) *nach Reichthümern verlangend* Spr. 5408.

अर्थकारक m. N. pr. eines Sohnes des Djutimant.

°अर्थकारणात् Abl. *zum Behuf von, wegen* R. 1, 15,32. 3,4,19.

अर्थकाशिन् Adj. *nur scheinbar Gewinn bringend* Bhâg. P. 4,29,47.

अर्थकृच्छ्र n. *verwickelte Sache, schwieriger Fall.*

अर्थकृत् Adj. *Nutzen bringend.*

अर्थकृत 1) Adj. *a) einem best. Zweck angepasst* Gaim. 5,1,6. °त्व n. Nom. abstr. Comm. ebend. — *b) eigennützig.* — *c) durch die Bedeutung bewirkt, auf dieser beruhend.* — 2) °अर्थकृते Loc. *zum Behuf von, wegen* MBh. 3,296,25.

अर्थकृत्य n. und °त्या f. *Ausführung einer Angelegenheit, — eines Geschäftes.*

अर्थकोविद Adj. *sachkundig* R. ed. Bomb. 6,4,8.

अर्थकोश m. *Schatzkammer* Ind. St. 14,319.

अर्थक्रम m. *Zusammenhang der Worte dem Sinne nach* Ind. St. 13,485. N. 1.

अर्थक्रिया f. 1) *eine Handlung mit einem best. Zweck* Sarvad. 9,11. fgg. — 2) *Dienstfertigkeit, Behülflichkeit* Lalit. 183,9. 218,16.

*अर्थगत Adj. = गतार्थ.

अर्थगति f. *das Sichergeben des Sinnes.*

अर्थगुण m. *Vorzug in Betreff der Bedeutung* Vimâna 3,2,1. Kâvjâd. 8,8.

अर्थगृह n. *Schatzkammer.*

अर्थग्रहण n. 1) *das Wegnehmen von Geld* Spr. 7687. — 2) *das Meinen —, Gemeintsein der Bedeutung* 228,26. 231,15.28.

अर्थघ्न Adj. (f. ई) 1) *Schaden bringend* Verz. d. Oxf. H. 216,b,34. — 2) *verschwenderisch.*

*अर्थचम्पिका f. *Galläpfel auf Rhus succedanea* Nigh. Pr.

अर्थचिन्त Adj. *auf Reichthümer bedacht* Spr. 7780.

अर्थचित्र n. *Wortspiel* Kâvjâd. 6,1.

अर्थचित्तक Adj. *Kenner des Nützlichen.*

अर्थचिन्तन n. und °चिन्ता f. *Sorge um die Angelegenheiten* (insbes. des Staates).

अर्थज्ञात n. Sg. und Pl. 1) *Geld* Mahâbh. 33,3. — 2) *Sachen, Gegenstände.*

अर्थज्ञ Adj. 1) *die Sache —, das Wesen verstehend, sich auf Etwas —* R. ed. Bomb. 3,73,1. — 2) *den Sinn —, die Bedeutung verstehend* Spr. 4824. °ज्ञा f. Nom. abstr. ebend.

अर्थतत्त्व n. 1) *das wahre Sachverhältniss.* — 2) am Ende eines Comp. *der wahre Sinn.*

1. अर्थतन्त्र n. *die Lehre vom Nützlichen*

2. अर्थतन्त्र Adj. *sich vom Vortheil bestimmen lassend.*

अर्थतस् 1) *eines Zweckes wegen, für Etwas* Sikshâs. 13. Mânavagṛ. 1,13. Spr. 3180. Am Ende eines Comp. *wegen* 3187. — 2) *des Vortheils wegen* Mudrâr. 7,1. — 3) *in der That, in Wahrheit.* — 4) *dem Sinne nach* 253,15.

अर्थतृष्णा f. *Geldgier* 104,33. Bhâg. P. 7,6,10.

°अर्थत्व n. *das Dienen zu* 211,33.

अर्थद Adj. 1) *Nutzen bringend.* — 2) *freigebig.*

अर्थदत्त m. N. pr. *reicher Kaufmann.*

*अर्थदर्शक m. *Richter* Gal.

अर्थदर्शन n. *das Beurtheilen einer Sache* Milav. 64.

अर्थदान n. *Geschenke* 72,13.

अर्थदूषण n. *Geldverschleuderung und ein Angriff auf fremdes Eigenthum.*

अर्थदृश् f. *ein Auge für das Wahre.*

अर्थदृष्टि f. *das Erblicken eines Gewinnes* Bhâg. P. 4,29,47.

अर्थदोष m. *Fehler in Betreff der Bedeutung* Kâvjâd. S. 173, Z. 1.

अर्थद्योतनिका f. Titel eines Werkes.

अर्थद्रव्यविरोध m. *Widerspruch zwischen Zweck*

und (vorgeschriebenem) Stoff Gaim. 6,3,39. Kâtj. Ça. 1,4,16.

अर्थना f. *Bitte.*

अर्थनाश m. *Verlust des Geldes* Spr. 583.

अर्थनिबन्धन Adj. *durch Gewinn bedingt* MBu. 1,131,8.

अर्थनिर्देश m. *das Bezeichnen —, Meinen des Sinnes* 229,3.

अर्थनिर्वृत्ति f. *Erfüllung des Zweckes* Kâtj. Ça. 1,5,3. R. 5,59,10.

अर्थनिश्चय m. 1) *Entscheidung einer Sache* R. 6, 31,32. — 2) *bestimmte Ansicht in einer Sache* AK. 3,4,32,12.

अर्थनीय Adj. *zu erlangen, —fordern von* (अपादान).

अर्थन्यून Adj. *arm* MBu. 3,82,15. 13,107,3.

अर्थपञ्चकनिरूपण n. Titel eines Werkes.

अर्थपति m. 1) *reicher Mann, grosser Herr* Spr. 583. 762. 2029. — 2) *König.* — 3) **Bein. Kubera's.* — 4) N. pr. des Grossvaters des Dichters Bâṇa Kâd. 3,14.

अर्थपद n. (nach dem Schol.) Bez. *der Vârttika zu Pâṇini's Sûtra* R. 7,36,45.

अर्थपरिग्रह Adj. *vom Gelde abhängig* MBu. 3,33,29.

अर्थपाल m. N. pr. eines Mannes.

अर्थपुनरुक्त n. *Wiederholung derselben Sache mit andern Worten* Nj. K.

अर्थपुष्टि f. *Erweiterung des Sinnes, grössere Bedeutsamkeit.*

अर्थपूर्वक Adj. *einen best. Zweck habend.* °त्व n. Nom. abstr.

अर्थप्रकाशक Adj. *den Sinn erläuternd.*

अर्थप्रकृति f. Bez. *der fünf Hauptmomente im Drama.*

अर्थप्रदीप m. *ein den Zweck einer Lampe erfüllender Gegenstand.*

अर्थप्रयोग m. *das Ausleihen von Geld auf Zinsen* Spr. 5246.

अर्थप्रसंख्या f. *Zweckerwägung* Kâtj. Ça. 1,10,3.

°अर्थप्रसादनी f. *Heliotropium Isora* Nigh. Pr.

अर्थप्राप्ति f. 1) *Erwerbung von Reichthümern* MBu. 1,137,24. — 2) *das Sichvonselbstverstehen.*

अर्थबन्ध m. *bedeutungsvolle Worte.*

अर्थभंश m. 1) *Verlust des Vermögens* Vasiṣṭh. Bpu. S. 45,8. — 2) *das Misslingen einer Sache* Comm. zu R. ed. Bomb. 2,19,60.

अर्थमात्र 1) n. und f. आ *Besitz, Geld.* — 2) n. *nur die Sache selbst.*

अर्थय्, अर्थयते (seltener °ति, episch auch अर्थते) 1) *sich Etwas vornehmen, streben —, verlangen nach.* — 2) *Jmd* (Acc.) *um Etwas* (Acc.) *angehen, sich Etwas erbitten von* (Abl. 138,14), *bitten zu* (Inf.). — 3) *einen Sinn geben, erklären* Comm. zu Mahâbh. 85,33. — Mit अभि *Jmd* (Acc.) *um Etwas* (Acc., Dat., Loc. oder °अर्थम् 108,7) *angehen, Etwas* (Acc.) *von Jmd* (Acc.) *fordern.* Vgl. u. अर्त्. — Mit प्र 1) *begehren —, verlangen nach* (Acc.), *Jmd* (Acc.) *um Etwas* (Acc. oder Loc.) *angehen, sich Etwas erbitten von* (Abl.), *begehren zu* (Inf.), *Jmd bitten zu* (Inf.), *werben um* (ein Mädchen) 291,14. 324,17. — 2) *in Anspruch —, zu Hülfe nehmen.* — Mit आप्र *begehren.* — Mit संप्र *bitten, Jmd bitten zu* (Inf.). — Mit *प्रति *herausfordern.* — Mit सम् 1) *bereit machen.* — 2) *abschliessen, beendigen* AK. am Schluss. — 3) *Etwas mit Etwas* (Instr.) *in Verbindung setzen; grammatisch construiren.* — 4) *urtheilen, bei sich denken.* — 5) *inne werden, wahrnehmen, hinter Etwas kommen.* — 6) *auf Etwas sinnen, in Betracht ziehen.* — 7) *beurtheilen, halten für.* — 8) *für gut halten, beschliessen.* — 9) *aufrichten, aufmuntern.* — समर्थयति mit समर्पयति verwechselt.

अर्थयुक्त Adj. *bedeutsam* Kumâras. 1,13.

अर्थयुक्ति f. *Gewinn, Vortheil* Spr. 589. 3678. 5679.

अर्थरुचि Adj. *geldgierig, habsüchtig* 180,31. Mudrâr. 24,13 (44,6).

अर्थरूप n. *Ding, Etwas* Mahâbh. (K.) Einl. 1,6.

अर्थलोप m. *Wegfall des Zweckes* Gaim. 3,1,9. Kâtj. Ça. 4,3,22.

अर्थलोलुपता f. *Geldsucht* Spr. 591.

अर्थवत् Adv. *dem Zwecke gemäss.*

अर्थवत्ता f. und °वत्त्व n. (210,32) *Bedeutsamkeit.*

अर्थवत्सूत्रवाद m. Titel eines Njâja-Werkes.

अर्थवत्त्व 1) Adj. *a) zweckdienlich, —mässig b) begütert, reich. — c) bedeutungsvoll, bedeutsam, einen verständlichen Sinn habend* 214,30. — 2) *m. *Mensch.*

अर्थवर्गीय Adj. Bez. *best. buddhistischer Sûtra.*

*अर्थवर्जन n. *Geldausgabe, Verschwendung* Gal.

अर्थवर्जित Adj. *bedeutungslos.*

अर्थवर्मन् m. N. pr. eines Mannes.

अर्थवाद m. 1) *Erklärung des Zweckes* Nâmâs. 2, 1,63. Chr. 282,26. 283,31. Gaim. 1,2,42. 2,3,17. 3, 4,29. 4,4,16. 24. 6,7,35. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Nâmâs. 1,2,8. — 2) *Lob.*

अर्थवादिन् Adj. *Thatsachen berichtend* Pâṇâd. 161,19.

*अर्थविज्ञान n. *Erkenntniss der Dinge.*

अर्थविद् Adj. *den Sinn —, die Bedeutung kennend* 96,33.

अर्थविद्या f. *die Kenntniss des practischen Lebens* MBu. 7,7,1.

अर्थविनाश m. *Verlust der Habe.*

अर्थविनाशन Adj. *Schaden bringend* 83,12.

अर्थविनिश्चय m. Titel eines buddh. Sûtra.

अर्थविपत्ति f. *das Misslingen einer Sache* R. 2,19,10.

अर्थविपर्यय m. *Verarmung, Armuth* Spr. 1804. 2826.

अर्थविवर्जित Adj. *arm* Ind. St. 14,324.

अर्थवैकल्य n. *ungenaues Sachverhältniss* M. 8,93.

अर्थव्यक्ति f. *Deutlichkeit des Sinnes* Vimâna 3, 1,31. 2,13. Kâçaka. S. 218, Z. 3. S. 220, Z. 2. Kâçikâ. 1,41. 73.

अर्थव्ययनाश° *Ausgabe oder Verlust des Geldes* Bhâg. P. 5,26,36.

*अर्थव्ययसह Adj. *verschwenderisch.*

अर्थव्यवहार m. *Geldprocess* 215,1.

अर्थशालिन् Adj. *reich, ein Reicher.*

अर्थशास्त्र n. *ein das praktische Leben —, die Politik behandelndes Lehrbuch* 210,1.14. Ind. St. 10,163.

अर्थशौच n. *Unbescholtenheit in Geldangelegenheiten* Kâm. Nîtis. 3,16.

अर्थश्री f. *grosser Reichthum* Kathâs. 54,168.

अर्थसंशय m. *eine Gefahr, das Vermögen zu verlieren,* MBu. 5,178,54.

अर्थसंग्रह m. 1) *das Sammeln von Reichthümern* Bâgav. 17,60. — 2) **Schatzkammer* Hall. 4,34. — 3) Titel eines Werkes der Pûrvamîmâṃsâ.

अर्थसंग्रहिन् Adj. *Reichthümer sammelnd.*

अर्थसंचय m. Sg. und Pl. *Vermögen, Besitz, Reichthum* MBu. 12,87,31. Spr. 1797.

अर्थसंदेह m. *ein zweifelhafter —, kritischer Fall* Hit. 10,11, v. l.

अर्थसंन्यासिन् Adj. *jeglichem Vortheil entsagend.*

अर्थसंपादन n. *das in Ordnung Bringen einer Sache* M. 7,168.

अर्थसंबन्ध m. *Besitz von Reichthümern* Mudrâr. 24,13 (44,6).

अर्थसंबन्धिन् Adj. *bei einer Sache betheiligt.*

अर्थसाधक 1) Adj. (f. °धिका) *eine Sache fördernd, nützlich, ersprieslich.* — 2) m. *a) *Putranjiva Roxburghii* Nigh. Pr. — *b)* N. pr. eines Ministers des Daçaratha.

अर्थसाधन n. *das Zustandebringen von Etwas, ein zum Ziele führendes Mittel* Bâgav. 1,19. Kathâs. 15,59.

अर्थसार m. n. *bedeutender Reichthum* Spr. 4741.

अर्थसिद्ध 1) Adj. *selbstverständlich* 213,7. 25. — 2) m. *a) der 10te Tag des Karmamâsa* Ind. St. 10, 296. — *b)* Name Çâkjamuni's als Bodhisattva.

*अर्थसिद्धक n. *Vitex Negundo L.*

werden. — 2) theilhaft werden (mit Instr.) — संपद् 1) erfüllt, gelungen, vollständig, vollkommen. — 2) theilhaft, versehen —, ausgerüstet mit (Instr., Abl. oder im Comp. vorangehend). — 3) reich, wohlhabend 135, 8. — 4) reichlich, viel 290, 14. — Caus. 1) erfüllen, gelingen machen. — 2) theilhaft machen, versehen mit (Instr.). — 3) Jmd (Dat.) Etwas (Acc.) verleihen. — Desid. vollenden wollen SV. Âr. 3, 7.

1. अर्ध 1) Adj. halb, hälftig, die Hälfte ausmachend. अर्धे मार्गे auf halbem Wege LA. 17, 15. घट ein halbvoller Krug. अर्ध — अर्ध und नेम — अर्ध der Eine — der Andere, Pl. die Einen — die Andern. — 2) m. n. Hälfte. Am Ende eines adj. Comp. f. या. — 3) n. Mitte Çik. 9. — 4) Partic. अर्धं कर् Jmd (Acc.) auf gleiche Weise theilnehmen lassen an (Gen.).

2. अर्ध m. 1) Seite, Theil. — 2) Ort, Platz, Gegend.

अर्धजर्भ m. = अर्धर्च VS. 19, 25.

अर्धक 1) Adj. a) hälftig Bhâvapr. 3, 17. — b) Adj. und n. eine best. fehlerhafte Aussprache der Vocale. — 2) *m. Wasserschlange Nigh. Pr. Eher अन्धक.

*अर्धकसिक Adj. = अर्ध°.

अर्धकपर्तिन् Adj. von Rudra. Wohl fehlerhaft für अन्धक°; AV. Paipp. liest अघग°.

अर्धकथन n. das nicht zu Ende Erzählen Vaṛṣa. 39.

अर्धकथित Adj. halb erzählt ebend. v. l.

अर्धकपिश Adj. (f. या) in's Braune fallend Spr. 4128.

अर्धकर्ण Adj. ? Ind. St. 3, 470, 2.

अर्धकलास m. eine best. Art die Trommel zu schlagen S. S. S. 194.

अर्धकाय Adj. mit einem halben Leibe Ind. St. 14, 327.

*अर्धकाल m. Bein. Çiva's.

अर्धकील n. N. pr. eines Tirtha.

*अर्धकुञ्चक n. Beinkleid Gal.

*अर्धकूट m. Bein. Çiva's.

अर्धकृष्ट Adj. halb herausgezogen. तृणार्ध° aus dem Köcher Çik. 131.

अर्धकेतु m. N. pr. eines Rudra.

अर्धकोश Adj. LA. 4, 12 fehlerhaft für ऊर्धकेश.

अर्धकैशिक Adj. (f. ई) halb haarbreit Suçr. 1, 27, 19.

अर्धकोटी f. fünf Millionen 155, 13.

*अर्धकौडविक Adj. = अर्ध°.

अर्धक्षेत्र n. Bez. best. Mondhäuser Ind. St. 13, 306.

*अर्धक्षार n. und °री f. eine Salbe Khâr.

*अर्धगङ्गा f. Bein. des Flusses Kâverî.

अर्धगर्भ m. Halbpröselling.

अर्धगुच्छ m. ein Perlenschmuck aus 16 (°24) Schnüren.

अर्धघन Adj. halb eingedickt Bhâvapr. 1, 143.

*अर्धचक्रवर्तिन् und °चक्रिन् m. Bez. der 9 schwarzen Vâsudeva bei den Gaina.

अर्धचतुर्थ Adj. Pl. viertehalb Suçr. 2, 167, 11.

अर्धचन्दनलिप्त Adj. halb mit Sandel bestrichen MBh. 13, 14, 295.

अर्धचन्द्र 1) m. a) Halbmond. — b) *das Auge im Pfauenschwanz. — c) *eine mit einem Fingernagel hervorgebrachte halbmondförmige Verletzung. — d) Pfeil mit halbmondförmiger Spitze. — e) die zum Packen halbmondförmig gebogene Hand. °चन्द्रं दा Jmd am Halse packen. — f) Bez. des Anuvâra. — g) eine best. Constellation. — 2) *f. या Convolvulus Turpethum.

अर्धचन्द्रक 1) m. = अर्धचन्द्र 1) e). — 2) *f. °चन्द्रिका Gynandropsis pentaphylla Râǵân. 3, 125. Convolvulus Turpethum Nigh. Pr. — 3) n. halbmondförmige Pfeilspitze.

अर्धचन्द्रकुण्ड n. eine best. mystische Figur.

अर्धचन्द्रभागिन् Adj. am Halse gepackt Pâraç. 29, 3.

अर्धचन्द्रमुख Adj. mit einer halbmondförmigen Spitze versehen Ragh. 12, 96.

अर्धचन्द्रार्धभास्कर m. Mittagszeit in der Mitte eines Monats R. 3, 55, 38.

अर्धचारिणी f. eine best. Art die Trommel zu schlagen S. S. S. 194.

*अर्धचोलक m. kurzes Wamms.

अर्धजरतीय n. Inconsequenz in der Argumentation.

*अर्धजाह्नवी f. Bein. des Flusses Kâverî.

अर्धजीवका und अर्धज्या f. Sinus Comm. zu Âryabh. S. 28. fgg.

अर्धज्वलित Adj. halb brennend Pâraç. 254, 30. 31.

अर्धतिक्त 1) *Adj. halb bitter. — 2) m. Gentiana Chirata Bhâvapr. 1, 173. Râǵân. 9, 15. Auch *°क्क Gal.

अर्धतूर m. ein best. musikalisches Instrument.

अर्धतृतीय Adj. Pl. (f. या) anderthalb Âçv. Çr. 12, 5, 19. Ait. Âr. 415, 7 v. u. R. 3, 92, 10.

अर्धत्रयोदश Adj. Pl. (f. या) 12½ Ait. Âr. 415, 6 v. u. Bhâvapr. 2, 115. Jâǵân. 2, 165. 204 (°दशन् v. l. besser). v. l. °दशन्.

अर्धदग्ध Adj. halb verbrannt Pâraç. 254, 35.

अर्धदण्ड m. halbe Strafe M. 8, 343.

अर्धदिवस m. Mittagszeit.

अर्धदेव m. Halbgott.

*अर्धद्रोणिक Adj. = अर्ध°.

अर्धधार m. einschneidiges chirurgisches Messer.

अर्धनारीनर m. halb Weib halb Mann.

अर्धनारीनटेश्वर (Verz. d. B. H. No. 1339), *°नारीश und °नारीश्वर m. eine Form Çiva's.

*अर्धनाव n. halbes Schiff.

अर्धनिगृहीत Adj. Bez. einer best. Art die Trommel zu schlagen S. S. S. 194.

अर्धपक्व Adj. halbreif Bhâvapr. 2, 30.

अर्धपचन् (Varâh. Bṛh. S. 73, 4) und °पचम (Pl. Gaut. 16, 2. Âpast. 1, 9, 3. M. 4, 95) Adj. fünftehalb.

*अर्धपञ्चमक Adj. Mahâbh. 1, 91, b.

अर्धपञ्चाशत् f. fünfundzwanzig M. 8, 268.

अर्धपण m. halber Paṇa M. 8, 404.

अर्धपथ m. Hälfte des Weges.

अर्धपद् n. Hälfte eines Stollens Lâṭj. 7, 7, 5.

अर्धपक्व f. ein Backstein von der Grösse eines halben Pada Kâtj. Çr. 17, 1, 15. 11, 7.

अर्धपर्यङ्क m. eine best. Art zu sitzen Lalit. 177, 2.

*अर्धपाञ्चालक Adj. Mahâbh. in Ind. St. 13, 379.

अर्धपाद m. Fussspitze.

अर्धपादभाग m. Achtel Ind. St. 13, 239.

*अर्धपाटा f. Phyllanthus Niruri Nigh. Pr.

अर्धपादिक Adj. mit einem halben Fuss.

*अर्धपारावत m. 1) eine Taubenart. — 2) Rebhuhn.

अर्धपिष्ट Adj. halb gemahlen Kâtj. Çr. 5, 1, 11.

अर्धपीत Adj. halb getrunken Çik. 173.

अर्धपुरुष m. halbe Mannslänge Kâtj. Çr. 18, 8, 4. 7. 11.

अर्धपुरुषीय Adj. von halber Mannslänge Kâtj. Çr. 18, 8, 3. 16.

*अर्धपुष्पा f. Sida rhomboidea Râǵân. 4, 110.

अर्धपूर्ण Adj. halb gefüllt Kâtj. Çr. 2, 6, 25.

*अर्धप्रस्थिक Adj. = अर्ध°.

अर्धप्रकारिका oder °कारिका f. (?) Verz. d. Oxf. 86, a, 43.

अर्धबृगर्ल n. halbes Stück 31, 15.

अर्धबृस्ती f. Bez. best. Backsteine Ind. St. 13, 242.

अर्धभक्षित Adj. halb verzehrt 66, 32.

अर्धभाग m. Hälfte.

अर्धभाज् 1) Adj. die Hälfte von Etwas (Gen.) erhaltend, — enthaltend Taitt. Br. 2, 15, 3. — 2) m. Theilhaber, Genosse.

अर्धभास्कर m. Mittagszeit.

अर्धभूमि f. Hälfte des Landes, — Reiches.

अर्धभेद m. Hemiplegie Suçr. 2, 377, 8.

अर्धभोगिन् Adj. einen halben Antheil geniessend.

*अर्धभोजन n. halbe Mahlzeit Gal.

*अर्धमागधक Adj. Mahâbh. 1, 174, b.

अर्धमागधी f. Art des Mâgadhî-Dialects.

*अर्धमाणव und °क m. Perlenschmuck von 12 Schnüren.

1. अर्धमात्र 1) n. Hälfte, Mitte. — 2) f. या halbe Mora.

2. अर्धमात्र 1) Adj. von einer halben Mora TS. Prâr. 22, 13. Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu 1, 34. — 2) m. Bez. eines best. Lautes.

अर्धमात्रिक Adj. *von einer halben Mora.*

अर्धमात्रिका f. *halbe Mora.*

अर्धमार्ग m. *Hälfte des Weges* 114,1. Ragh. 7,12.

अर्धमास m. *halber Monat.* °मासभोग्य Adj. Cat. Br. 10,4,2,1. °मासलोक m. Pl. 2,19. °माससत्र n. 4,4.

*अर्धमासतम Adj. *halbmonatlich.*

अर्धमासशस् Adv. *halbmonatlich.*

अर्धमासिक Adj. *einen halben Monat während.*

अर्धमुक्त Adj. *halb befreit aus* (Abl.) R. 5,28,17.

*अर्धमुष्टि und *°क (Gal.) m. *halb geschlossene Hand.*

अर्धय्, °यति *halbiren* Lalit. 18,3.

अर्धयाम m. *halbe Wache* Bhâvapr.

अर्धरथ m. *halber Kriegsheld* MBh. 5,168,7. 12.

अर्धराज्य n. *Hälfte der Herrschaft* LA. 28,19.

अर्धरात्र m. *Mitternacht.*

अर्धरात्रार्धदिवस m. *Aequinoctium* R. 3,35,33.

अर्धरूढ Adj. *halb hervorgewachsen* Megh. 21.

अर्धरूप Adj. *hälftig.* Davon Nom. abstr. °ता f. Sarvad. 18,21.

अर्धरेचित m. *eine best. Stellung der Hände beim Tanze.*

अर्धर्च m. * n. *Halbvers.* अर्धर्चोत्तर n. Kâts. Ça. 6,8,17. °शस्य Adj. *in Halbversen zu recitiren* Vaitân. 26.

अर्धर्चशस् Adj. *halbversweise.*

अर्धर्च्य Adj. (f. या) *in Halbversen zu recitiren* Ait. Âr. 429,1 v. u. 448,3 v. u.

*अर्धलक्ष्मीकरि m. *halb* Lakshmi *halb* Vishṇu.

अर्धलिखित Adj. *halb gemalt* Çik. 86,17.

अर्धवारिक Adj. *hälftig Wasser* Bhâvapr. 2,47.

*अर्धवारु m. gaṇa वेतनादि in der Kâç. °न n. v. l.

अर्धविचारिन् Adj. *die Hälfte von* (Gen.) *durchstreifend* Varâh. Râm. S. 11,31.

अर्धविधु m. *Halbmond* Bilâs. 252,20.

अर्धविसर्ग m. *der* Visarga *vor* क, ख, प *und* फ.

*अर्धवीक्षण n. *Seitenblick.*

*अर्धवृद्ध Adj. (f. या) *von mittlerem Alter* AK. 2, 6,1,17.

अर्धवृद्धि f. *Hälfte der Zinsen* M. 8,150.

अर्धवैनाशिक m. *Bez. eines Anhängers des* Kaṇâda.

अर्धव्याम m. *native measure* Kâts. Ça. 7,2,3. 16,7,39.

अर्धव्रत n. *halbe Portion Milch* Çat. Br. 3,6,2,4. 3,2,1,18. Kâts. Ça. 8,3,17. 6,30.

अर्धशत n. *150* M. 8,267. 311 (*50* Kull.).

*अर्धशन n. = अर्धाशन.

*अर्धशफर m. *ein best. Fisch.*

अर्धशब्द Adj. *halbwegs redend* (von Thieren).

अर्धशस् Adv. *halbweise* Kâts. Ça. 12,1,15.

*अर्धशृङ्ग Adj. *mit halb ausgewachsenen Hörnern* Gal.

अर्धशेष Adj. (f. या) *zur Hälfte übriggeblieben* R. 5,14,51. 15,20.

अर्धश्याम Adj. *halb schwarz, — bewölkt* Çik. 60.

अर्धश्रुत Adj. *halb gehört* Vaṇis. 39.

अर्धश्लोक m. *Halb-Çloka.*

अर्धसंजात Adj. *halb hervorgewachsen* MBh. 3,76, 32.

अर्धसदृश Adj. Pl. *16½* Kâts. Ça. 8,3,10.

अर्धसप्तशत 1) Adj. (f. या) Pl. *350* R. 2,34,13. — 2) n. Pl. dass. R. 2,39,36.

अर्धसम Adj. *zur Hälfte gleich.* Bez. *der Metra, in denen die Strophen 1 und 3 und 2 und 4 gleich sind.* °मुक्तावली f. Titel eines Werkes.

*अर्धसर m. *Ohrcule* Nigh. Pa. Fehlerhaft für अन्ध°.

*अर्धसार n. = न्याय्य.

अर्धसिद्ध Adj. 1) *halb vollendet* Spr. 624. — 2) *halb gar* Mân. P. 31,33.

अर्धसीरिन् m. *Ackerbauer, der die Hälfte des Ertrages (Pfluges) für seine Arbeit erhält.*

अर्धसुप्तक Adj. (f. °सिका) *halb schlafend* Vasub. Kâdamb. 273.

अर्धसोम m. *Hälfte des* Soma Kâts. Ça. 9,1,5.

अर्धसौहित्य n. *das Halbsattsein.*

अर्धस्थान n. *die Stelle, an der halbirt werden soll.*

अर्धस्पृष्ट Adj. *halb berührt, mit halber Thätigkeit ausgesprochen.* Davon Nom. abstr. °ता f. Comm. zu VS. Prât. 1,72.

अर्धस्फोटित Adj. *halb gespalten.*

अर्धस्रगनुलेपिन् Adj. *halb bekränzt und gesalbt* MBh. 13,14,295.

अर्धस्विन्न Adj. *halb gedämpft* Bhâvapr. 2,30.

अर्धहार m. *Perlenschmuck aus 64 (*40) Schnüren.*

अर्धह्रस्व Adj. *eine halbe Mora lang* P. 1,2,32.

अर्धाक्ति n. *Seitenblick* Mṛicch. 131,23.

अर्धाङ्गी Adv. mit कर् *zu einem halben Körper machen* Sor. 7763.

अर्धाङ्गुल m. n. *halbe Breite des Daumens* Ind. St. 8,218.

अर्धाचित Adj. *halb* (mit Juwelen) *besetzt* Ragh. 7,10 = Kumâras. 7,61.

अर्धाणुमात्रा f. *Achtel einer Mora.*

अर्धाधीत Adj. *halb erlernt* Spr. 625.

अर्धानूक *Hälfte des den Rückgrat des Feueraltars bildenden Streifens* Kâts. Ça. 17,6,10.

अर्धान्तरैकपदता f. *Verstellung eines einzelnen Wortes in einen andern Vers.*

अर्धाम्बु Adj. *halb mit Wasser versetzt* AK. 2,9,53. H. 409.

अर्धायाम m. *halbe Länge* Kâts. Ça. 8,6,7.

अर्धार्ध Adj. *Viertel* Spr. 232, v. l.

अर्धार्धभाग m. dass.

अर्धार्धकानि f. *ein jedesmaliger Abzug einer Hälfte* Jâtâs. 2,207.

अर्धार्धिका f. *jedesmalige Halbirung* Comm. zu Kâts. Ça. 5,10,21. 15,3,45. 16,7,24.

*अर्धालिग m. *Wasserschlange* Nigh. Pa. Fehlerhaft für अन्धा°.

अर्धावलोढ Adj. *halb beleckt* Çik. 7.

अर्धावशेष Adj. *zur Hälfte übrig gebliebe* R. 5, 14,49.

अर्धाविष्ट Adj. *halb stockend* (Stimme) Kathâs. 14,46.

*अर्धाशन n. *halbe Mahlzeit* Gal.

अर्धासन n. *Hälfte des Sitzes* (wird dem Gaste als Ehrenbezeugung angeboten).

अर्धास्तमय m. *halber Untergang* (der Scheibe der Sonne oder des Mondes).

अर्धिक Adj. *die Hälfte betragend.* तदर्धिक *davon.*

अर्धिन् Adj. 1) *hälftig.* — 2) *den halben Opferlohn gebend* Lâṭ. 3,1,11. — 3) d. h. *O. empfangend* Comm. zu Nâṭâṇ. 3,7,26.

अर्धी Adv. mit कर् *halbiren.*

अर्धुक Adj. *gedeihend.*

अर्धेडा f. *halbe* Iḍâ, d. i. *die in gewisse* Sâman *eingeschobene Silbe* उप्, Târâṇ.-Br. 3,9,14. fgg. 13,12,11.

अर्धेन्दु m. = अर्धचन्द्र 1) a) (Nârad. 6,26), *c), *d), *e), g) (Varâh. Bṛih. 12,17) und * = यतिप्रोक्तस्त्रीणोन्यङ्गुलियोजन.

अर्धेन्दुमौलि m. Bein. Çiva's Megh. 55. Bilâs. 88,13.

अर्धेन्द्र Adj. *halb dem* Indra *gehörig* TS. 5,4,8,3. Çat. Br. 9,3,3,9.

अर्धेष्टका f. *halber Backstein* Çulbas. 3,47.50.52.

अर्धोक्त Adj. *halb gesagt, nicht zu Ende gesprochen, — aufgezählt* MBh. 8,45,35. Chr. 293,32. Çik. 12,11. 15,2.

अर्धोदय m. *halber Aufgang* (der Sonne oder des Mondes).

अर्धोदित Adj. *halb aufgegangen* Pârâṣ. 256,22.

अर्धोद्यत Adj. *halb erhoben* Hariv. 6300.

अर्धोन Adj. (f. या) *um eine halbe* (Mora) *geringer* RV. Prât. 1,7(17).

अर्धोरुक 1) *Adj. *bis zur Mitte der Schenkel reichend.* — 2) n. *kurzer Ueberrock* Râgân. 7,224.

1. (अर्ध्य) अर्धिय Adj. *zu vollbringen, zu erreichen.*

2. अर्ध्य Adj. *die Hälfte von* (Gen.) *ausmachend* Çulbas. 3,44.

घर्षण 1) Adj. (f. ई) a) *verschaffend.* — b) *übergehend, übertragend* Spr. 3813. — 2) n. घर्षण a) *das Schleudern, Werfen.* — b) *das Einsetzen, Durchbohren.* — c) *das Hineinstecken, Anheften.* — d) *das Aufsetzen.* — e) *das Darreichen, Darbringen* (auch einer Opfergabe), *Hingeben, Übergeben.* — f) *das Zurückerstatten.*

घर्षणामीमांसा f. Titel eines Werkes.

घर्षणीय Adj. *hinzugeben, zu übergeben.*

घर्षय्, °यति Caus. von घृ.

*घर्षितोष्ण Adj. गण राजदन्तादि.

*घर्षिस m. *Herz.*

*घर्ष्, घर्षति (गतौ हिंसायां च).

घर्षुक m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 2,31,14.

घर्षुट् 1) m. घर्षुटि *Schlange.* — 2) m. घर्षुट् *ein best. dämonisches Schlangenwesen* mit dem Metron. Kâdraveja. — 3) n. *das Lied* RV. 10,94 Âçv. Çr. 5,12,9. — 4) m. n. *länglich runde Masse; insbes. vom Fötus im zweiten Monate.* — 5) m. n. *Geschwulst, Knoten, Polyp.* — 6) घर्षुट् *m. n. *die Zahl 10,000,000.* — 7) m. N. pr. eines Berges. — 8) m. Pl. N. pr. eines Volkes.

घर्षुटशिखर m. N. pr. eines Berges 149,5.

*घर्षुटाकार m. *Cordia Myxa* Nigh. Pr.

घर्षुटाचलखण्ड m. n. Titel eines *Abschnittes* in einem best. Werke.

घर्षुटारण्य n. N. pr. eines *Waldes.*

घर्षुटि m. *ein best. dämonisches Schlangenwesen.*

घर्षुटिन् Adj. *mit Geschwulst u. s. w. behaftet.*

घर्षुटादामर्षणी f. Name *eines best. Pfades bei einem Opfer* 21,14.

घर्षुध m. = घर्षुट् 2).

घर्स 1) Adj. (f. आ) *klein.* घर्स AV. — 2) m. *Knabe.*

घर्सक 1) Adj. a) *klein.* — b) *schwach.* — c) *schwach an Zahl, wenig.* — d) **mager.* — e) **ähnlich.* — 2) m. a) *Knabe* 184,29. Spr. 7712. — b) *Thierjunges.* Dazu Nom. abstr. °ता f. Kâv. 29,33. — c) **Thor, Einfaltspinsel.*

घर्सन Adj. *jugendlich.*

घर्स m. *n. 1) Pl. *Trümmer, Ruinen.* — 2) * = घर्सन्.

घर्सक Adj. *trümmerhaft* oder n. *Trümmerstätte.*

घर्सकपाल m. n. (Taitt. Âr. 5,3,12) und °कपालिका f. *Scherbe aus einer Trümmerstätte.*

घर्सण m. n. *ein best. Hohlmaass,* = द्रोण Suçr. 2,420,21.

घर्सन् n. Bez. *verschiedener Krankheiten des Weissen im Auge.*

1. घर्स (einmal घर्सि) Adj. 1) *gütig, hold.* — 2) *treu, ergeben, fromm* (auch von einem Gesange). — 3) **der beste.*

2. (घर्स) घर्सिय Adj. *hold.*

3. घर्स m. und घर्सा f. *ein Mann* —, *eine Frau aus einer der drei oberen Kasten, insbes. der dritten.*

*घर्सी f. *Frau eines Mannes der dritten Kaste.*

घर्सक m. N. pr. eines Krankheitsdämons Hariv. 9562.

घर्सजारा f. *Geliebte eines Ariers.*

घर्सपत्नी f. *rechtmässige Gattin.*

*घर्समदत्त m. ein Mannsname.

*घर्समदेवा f. und *°देवत n. (Gal.) = उत्तराफल्गुनी.

घर्समेन् m. 1) *Busenfreund, Gefährte, Kamerad.* — 2) *Brautwerber.* — 3) N. pr. eines Âditja. Steht an der Spitze der Manen. घर्स्मण्यो: पन्था: *die Milchstrasse.* घर्स्मण्यो ऽयनम् *eine best. Feier* Âçv. Çr. 12, 6,21. घर्स्मण्यामिति च त्र्यृचम् M. 11,251. — 4) **die Sonne.* — 5) **eine best. Pflanze.*

घर्समभूति und घर्समराध m. N. pr. zweier Lehrer.

घर्समाध्य n. *das Mondhaus* Uttaraphalguni Ind. St. 14,321.

*घर्समिक, *घर्सिय und *घर्सिल m. Hypokoristika von घर्समदत्त.

(घर्स्य) घर्सिनिघ Adj. *innig befreundet.*

घर्सल m. N. pr. eines Mannes.

*घर्सघोत m. N. pr. eines Mannes. घार्स° v. l.

*घर्साणी f. 1) *Herrin.* — 2) *Frau eines Mannes der dritten Kaste.*

*घर्स्, घर्सति (हिंसायाम्).

घर्स्व und घर्सण in घनर्स्व und घनर्सण.

1. घर्सन् 1) Adj. *rennend, eilend, schnell.* — 2) m. a) *Ross und Mann.* — b) *N. pr. eines der Rosse des Mondes. — c) *Bein. Indra's. — d) **Spanne das Daumens und kleinen Fingers.*

2. *घर्सन् Adj. *niedrig, gemein.*

1. घर्सत् 1) Adj. *rennend, eilend.* — 2) m. a) *Renner, Rennpferd, Ross.* — b) *Rosselenker.* — c) *ein best. Theil der Opferhandlung.* — 3) f. घर्सती a) *Stute.* — b) **Kupplerin.*

2. *घर्सत् Adj. = 2. घर्सन्.

*घर्सनस् Adj. *mit einer Pferdenase.*

घर्सनानस् m. N. pr. eines Mannes Comm. zu Taitt. Âr. 5,5,9. Fehlerhaft für घर्स°.

घर्सरीवत् m. N. pr. eines Sohnes des Pulaha. उर्सरीवत् v. l.

घर्सव und घर्सश Adj. *rennend, eilend.*

घर्साके Loc. *in der Nähe.*

घर्साक्कालिकता f. *das der Zeit nach uns näher Liegen.*

घर्साक्तवार्षिक Adj. Pl. *unter 40* Çat. Br. 10,2,6,3.

घर्साक्तन Adj. (f. आ) *nicht hinanreichend.*

घर्साक्यस्तार्श Adj. Pl. *unter 50* Çat. Br. 10,2,6, 5. 11,5,5,6.

घर्साक्यातें Adj. Pl. *unter 100* Çat. Br. 10,2,6,5.

घर्साक्यष्टें Adj. Pl. *unter 60* ebend.

घर्साक्समान् m. *ein best.* Soma-*Opfertag.*

घर्साक्स्रोतस् m. Bez. *des herwärts (zur Erde) gezogenen Menschen* VP. 1,5,22.

घर्सागशीतें Adj. Pl. *unter 80* Çat. Br. 10,2,6,5.

घर्सागति f. MBh. 14,190 fehlerhaft für घर्साग्गति.

घर्सांग्बिल Adj. *die Mündung herwärts habend.*

*घर्साग्भाग Adj. *niedergebogen (Ast)* Gal.

घर्सांग्वसु 1) Adj. *Güter entgegenbringend.* — 2) m. = घर्साक्सु 1) a) Gop. Br. 2,1,1.

घर्सांग्विंशें Adj. Pl. *unter 20* Çat. Br. 10,2,6,3.

घर्साचिन् Adj. *hergewandt* Kâtj. Âr. 2,11.

घर्साचीन und घर्सार्चीन 1) Adj. (f. आ) a) *hergewandt, zugewandt* (meist in freundlichem Sinne). — b) *diesseits* —, *unterhalb* von (Abl.) *befindlich.* — c) *uns näher liegend* (zeitlich). — d) *verkehrt* Spr. 5360, v. l. Richtiger घ्रवाचीन. — 2) घर्सार्चीनम् Adv. Praep. a) *diesseits,* von (Abl.) *an* (im Raume oder in der Zeit). — b) *weniger als* (Abl.).

घर्साच् 1) Adj. (f. घर्साची) a) *hergewandt, zugekehrt, entgegenkommend.* — b) **diesseitig,* vom Ufer. — c) *unterhalb befindlich, nach unten gerichtet.* — 2) घर्साक् Adv. Praep. a) *herwärts.* — b) *diesseits,* von — *aus,* von — *an,* vor oder *nach* (je nachdem von etwas Bevorstehendem oder Vorangegangenem die Rede ist). Mit Abl. oder Instr. — c) *unterhalb.* — d) *in der Nähe von* (Loc.).

घर्साद्देवी f. ein Frauenname.

घर्सार्वत् f. *Nähe.*

घर्सार्वसु m. 1) N. pr. a) eines Hotar oder Brahman der Götter. — b) eines Sohnes des Raibhja. — 2) Bez. *eines der 7 Strahlen der Sonne* VP.² 2, 297. सर्वावसु v. l.

*घर्स und घर्शस् n. *Hämorrhoiden,* Pl. *Hämorrhoidalknoten.*

घर्शस Adj. *an Hämorrhoiden leidend.*

घर्शसार्त Adj. *zu schaden suchend, beshaft.*

*घर्शिन् Adj. = घर्शस.

घर्शोघ्न 1) Adj. *Hämorrhoiden vertreibend.* — 2) *m. a) *Amorphophallus campanulatus Blume.* — b) *ein Theil Buttermilch mit drei Theilen Wasser.* — 3) *f. ई *Curculigo orchioides L.*

*घर्शोघ्नवत्कला f. *Xanthoxylon Rhetsa* Nigh. Pr.

*घर्शोपुत्र Adj. = घर्शस.

घर्शोवर्त्मन् n. *etwa Gerstenkorn* (am Auge).

*घर्शोऽरि m. *Semecarpus Anacardium L.*

1. घर्ष्, घर्षति 1) *dahin schiessen.* — 2) *schnell fliessen, strömen.* — 3) *Etwas* (Acc.) *herbeiströ-*

men. — Mit अनु *Jmd* (Acc.) *nachströmen.* — Mit अभि 1) *hinströmen zu* (Acc.). — 2) *Etwas* (Acc.) *herbeiströmen.* — Mit परि 1) *rings strömen.* — 2) *Etwas* (Acc.) *umströmen.* — 3) *Etwas* (Acc.) *von allen Seiten herbeiströmen.* — Mit प्र 1) *hervorströmen.* — 2) *Etwas* (Acc.) *hervorströmen.* — Mit वि *Etwas* (Acc.) *durchströmen.* — Mit सम् 1) *zusammenkommen mit Jmd* (Instr.). — 2) *gemeinsam kommen zu* (Acc.).

2. अर्ष्, सर्षति 1) *stechen, stossen.* — 2) *vollstopfen, füllen* Mantrabr. 1,7,5. — 3) *गतौ. — Mit अधि, Partic. अध्यृष्ट *der auf einen Andern gestossen ist* Ait. Âr. 32,11. — Mit उद् *aufspiessen.* — Mit उप, उपर्षति und उपा° *anstechen, anspiessen, stacheln.* — Mit नि 1) *hineinstecken, — stopfen; verstecken.* — 2) *verstopfen, füllen.* — Mit परि *ringsum stopfen, umstecken, umfangen* (zur Stütze) Ait. Âr. 405, 11. पर्याणिषन् = पर्यार्षन् Taitt. Br. 4,5,11. — Mit *प्र, प्रार्षति. — Mit वि *spiessen, durchbohren.*

*अर्षण und *अर्षणिन् Adj. *fliessend, beweglich.*

अर्षणी f. *stechender Schmerz* AV. 9,8,13. 16. 21.

अर्ष्टृ Nom. ag. (= अर्तिगच्छन् Comm.).

अर्ह्, अर्हति (ep. auch अर्हते) 1) *Ansprüche —, ein Recht auf Etwas* (Acc.) *haben.* Mit Infin. *dürfen.* — 2) *verpflichtet sein zu, unterliegen, verdienen* (ein Uebel), *verfallen in* (Acc.). Mit Inf. *müssen.* अर्घना भवद्भिः कर्तुमर्हति *muss von euch erfüllt werden.* — 3) *werth sein, aufwiegen.* न तच्छंसितुमर्हति *verdient nicht gepriesen zu werden* 164,24. — 4) *einer Sache* (Acc.) *fähig sein.* Mit Infin. *vermögen, können.* — Caus. अर्हयति *Jmd Ehre erweisen, mit Etwas* (Instr.) *beehren, — beschenken.* — Mit अति *besonders werth sein.* — Mit अभि, अभ्यर्हित Partic. Caus. *sehr hoch geehrt* Kâd. 234,22. *höher geehrt* II,72,b. *würdiger, höher in Ansehen stehend, grösseres Gewicht habend als* (Abl.) Çaṃk. zu Bâdar. 2,2,1. — Mit प्र Med. *sich auszeichnen.* — Mit सम् Caus. *Jmd Ehre erweisen.*

अर्ह् 1) Adj. (f. आ) a) *verdienend, würdig, Ansprüche —, ein Recht habend auf;* die Ergänzung im Acc., Infin. oder im Comp. vorangehend. *स्तोतुम् *gelobt zu werden.* — b) *verdienend* (ein Uebel), *unterworfen, unterliegend;* die Ergänzung im Acc. oder im Comp. vorangehend. — c) *dürfend*, mit Infin. नार्हो मत्युरुषैर्नेतुम् *darf nicht fortgeführt werden* MBu. 3,297,16. — d) *passend, angemessen für* (Gen. oder im Comp. vorangehend). — e) *gestattet, erlaubt* Nilâm. 6,3,7. — 2) *m. Beiw. Indra's. — 3) f. आ a) *Ehrenbezeugung.* — b) **Ficus heterophylla* Nigh. Pr. nach Râǵân. 5,35, wo jedoch मङ्गल्यार्हा als ein Wort zu fassen ist. — 4) n. Pl. *Ehrenbezeugung.*

अर्हच्चन्द्रसूरि m. N. pr. eines Autors.

अर्हण 1) Adj. *Ansprüche habend auf* (im Comp. vorangehend). — 2) f. आ a) *Ehrenbezeugung, Verehrung.* — b) अर्हणा Instr. *nach Verdienst, — Gebühr* Mantrabr. 2,8,1 — 3) n. a) *das Verdienen, Werthsein.* — b) *Ehrenbezeugung, Verehrung.* — c) *Ehrengeschenk.* — d) *kostbarer Edelstein* (Comm.).

अर्हणीय Adj. *einer Ehrenbezeugung würdig.* °तम MBu. 2,36,27.

*अर्हत m. *ein* Buddha Gal.

*अर्हत्व n. *Würdigkeit.*

अर्हद्भ n. *Würde eines* Arhant.

अर्हत् 1) Adj. a) *verdienend, Ansprüche auf Etwas* (Acc.) *habend.* — b) *vermögend, dürfend.* — c) *würdig, ein Würdiger.* अर्हत्तम Superl. — d) **gepriesen.* — 2) m. a) *ein* Buddha. — b) Bez. *der höchsten Würde in der buddh. Hierarchie.* — c) *Obergott bei den* Gaina.

अर्हत 1) *Adj. *würdig.* — 2) m. a) **ein* Buddha. — b) **ein buddh. Mönch.* — c) Bez. *Gina's.* — d) *Beiw. Çiva's.

अर्हद्भिषिक्त Adj. *ausgelassen, tobend.*

अर्हसे Dat. Infin. *um aufzuwiegen* (mit Acc.) RV. 10,77,1.

*अर्ह्य Adj. *würdig.* स्तोतुम् *gelobt zu werden.*

*अल्, अलति (भूषणपर्याप्तिवारणेषु).

*अल n. 1) *Stachel des Scorpions.* Vgl. अड in आड. — 2) = आल, हरिताल *Auripigment.*

अलक 1) m. n. *Haarlocke, lockiges Haar.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 2) m. *= अलर्क *toller Hund.* — 3) m. Pl. N. pr. a) eines Volkes. — b) der Bewohner von Alaká (Kubera's Stadt). — 4) f. आ a) **ein junges Mädchen von 8 bis 10 Jahren.* — b) **Fett* Nigh. Pr. — c) N. pr. α) der Residenz Kubera's Spr. 7792 (zugleich *Locke*). — β) einer Stadt der Nishadha.

अलकनन्दा f. 1) *junges Mädchen.* — 2) N. pr. eines Quellstroms der Gaṅgâ VP. 2,2,32. 34. 8, 114. fg. Davon Nom. abstr. °ता f. MBu. 1,170,22.

*अलकप्रभा f. N. pr. der Residenz Kubera's.

*अलकप्रिय m. *Terminalia alata.*

अलकम् Adv. *vergeblich, umsonst.*

*अलकाधिप und अलकाधिपति m. Beiw. Kubera's.

*अलकाह्वय m. *eine best. Pflanze,* = केउर Bâdar. 9,13.

अलकेश्वर m. Beiw. Kubera's.

अलक्त m. *rother Lack,* namentlich *der in Wasser aufgelöste.* °रस m. dass. Bâlâvat. 1,76.

अलक्तक m. n. (dieses selten) dass. und *mit solchem Lack getränkte Baumwolle.*

1. अलक्षण n. *Unheil verheissendes Zeichen.*

2. अलक्षण Adj. (f. आ) 1) *ohne Merkmale.* — 2) *ohne glückliche Merkmale, Unheil bringend.*

अलक्षित Adj. 1) *ungezeichnet, ohne Merkmale.* — 2) *unbemerkt* 110,32. 126,13. 127,13. 157,20. Râgat. 2,27.

1. अलक्ष्मी f. 1) *böses Geschick* (auch personif.) AV. Paipp. 16,21,10. Spr. 7816. — 2) *Noth, Armuth.*

2. अलक्ष्मी Adj. *Unheil bringend.*

अलक्ष्मीक Adj. 1) dass. Subst. *ein Ort wo kein Segen ist.* — 2) *unglückselig* Spr. 576 (Superl.).

अलक्ष्य 1) Adj. a) *unsichtbar, unbemerkt* 83,19. — b) *unanständig.* — c) *was nicht mittelbar ausgedrückt wird.* Dazu Nom. abstr. °ता n. Sâh. D. 30,21. — 2) m. *ein best. über Waffen gesprochener Spruch.*

अलक्ष्यजन्मता f. *das von unanständiger Geburt Sein* Kumâras. 5,72.

अलक्षान m. N. pr. eines Fürsten von Gurǵara.

अलगर्द 1) m. *eine Schlangenart* oder *ein best. Schlangendämon* Ind. St. 14,21. — 2) f. आ *eine Blutegelart.*

*अलगर्ध m. = अलगर्द 1).

अलंग्रम् (अलंग्लम् der Text) Adv. *unzusammenhängend.*

अलघु Adj. 1) *schwerfällig* Milav. 65,18. अलस v. l. — 2) *langsam* Mṛicch. 110,4. — 3) *prosodisch lang.*

अलंकरण n. 1) *das Zurüsten, Schmücken.* — 2) *Schmuck.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ.

अलंकरणिन् Adj. *mit einem Schmuck versehen.*

अलंकरिष्णु 1) Adj. a) *putzsüchtig.* — b) **mit Acc. schmückend, putzend* 238,27. — 2) m. a) **Schmuck* Gal. — b) Beiw. Çiva's.

*अलंकर्तृ Nom. ag. *Schmücker.*

*अलंकर्मीण Adj. *einem Geschäft gewachsen.*

अलंकार m. 1) *das Schmücken.* — 2) *Schmuck* TBr. 2,3,10,2. 4. Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 3) *Schmuck der Rede.*

अलंकारक m. *Schmuck.*

अलंकारकारिका f., °कौस्तुभ m., °क्रममाला f., °चन्द्रिका f., °चूडामणि m. (Kumâras. zu Pratâpar.), °मञ्जरी, °माला und °मुक्तावली f. Titel *rhetorischer* Werke.

अलंकारवती f. Titel des 9ten Lambaka im Kathâs.

अलंकारविमर्शिनी und अलंकारवृत्ति f. Titel *rhetorischer* Werke.

अलंकारशास्त्र n. *Lehrbuch der Rhetorik.*

अलंकारशील m. N. pr. eines Fürsten der Vidjádhara.

अलंकारशेखर m., °कारसर्वस्व n. und °सुधानिधि m. (Kumârasv. zu Prataparudr.) Titel *rhetorischer Werke.*

अलंकारसूर m. *eine best. Meditation* (buddh.).

अलंकारावतार m. Titel eines Werkes.

अलंकारोपाध्याय m. N. pr. eines Mannes.

अलंकार्य Adj. *zu schmücken, was geschmückt wird.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

*अलंकाल m. = अलंकार *Schmuck.*

*अलंकुमारि Adj. Maitrâj. 1,199,5.

अलंकृति f. 1) *Schmuck.* — 2) *Schmuck der Rede.*

अलंक्रिया f. 1) *das Schmücken.* — 2) *Schmuck der Rede.*

अलंगामिन् Adj. *gehörig nachgehend, hütend.*

अलङ्घनीय Adj. *nicht zu ersteigen* Çiç. 8.

अलङ्घित Adj. 1) *unbetreten, unangetastet* Mṛicch. 66,10, v.l. — 2) *über den man sich nicht hinweggesetzt hat.*

अलङ्घितात्मन् Adj. *der sich nicht zu vergessen pflegt* Spr. 843.

अलङ्घ्य Adj. 1) *nicht zu passiren* (Fluss) Kathâs. 18,210. — 2) *unbetretbar, unantastbar* Mṛicch. 66,10. — 3) *unübertretbar* (Befehl) Bâlar. P. 4,4,14.

अलर्क m. *ein best. Vogel.* अलर्कचित्त् und °चित (Çulbas. 3,153) Adj. *in der Form dieses Vogels geschichtet.*

अलर्क und अलसी f. *eine best. Augenkrankheit.*

अलज्ज Adj. *schamlos* MBh. 3,94,9.

अलज्जा f. *Schamlosigkeit* MBh. 3,94,8.

*अलञ्जर m. = अलिञ्जर.

*अलंजीविक Adj. *zum Lebensunterhalt hinreichend.*

अलंजुष Adj. *genügend, hinreichend.*

*अलति f. *eine Art Gesang* Uṇâdis.

अलत्तम Adj. *gar wohl vermögend* (mit Infin.).

*अलंधूम m. *dicker Rauch.*

अलपद्म und °क m. *eine best. Stellung der Hand.*

अलपत् Adj. *nicht schwatzend, — irre redend.*

अलब्ध Adj. *nicht erlangt, — erreicht* 165,21. 203,22.

अलब्धनिद्र Adj. *nicht zum Schlafen kommend* Bâlar. P. 4,13,47.

अलब्धभूमिकत्व n. *das Nichterreichen irgend einer Stufe* (der Vertiefung) Joga. 1,30.

अलब्धवत् Adj. *nicht erlangt habend* (mit Acc.) 71,4.

अलब्धोपवास Adj. Âpast. 1,24,17 *fehlerhafte Lesart.*

अलभ्य Adj. *nicht zu erlangen, — haben, dessen man nicht theilhaftig werden kann oder darf* MBh. 1,281,21. Kumâras. 5,43.

अलम् Adv. *zur Genüge, gehörig, wie es sich gebührt, in hohem Grade, asses* Spr. 7709. Bilh. 172,19. अलं धैर्यम् *der Muth genügt, es kommt nur auf den Muth an.* — 1) mit Dat. *a) genügend —, hinreichend für; Jmdn oder einer Sache gewachsen.* तस्मै — पद् mit folgendem Condit. oder Optativ Çat. Br. — 2) mit Loc. eines Nom. act. *gewachsen.* — 3) mit Instr. *genug des, lass' ab von.* ममाप्यलं तया *auch ich will Nichts von dir wissen* 101,21. अलमेभिरनुमृते: *stehe davon ab ihnen nachzugehen* 106,7. — 4) mit Gen. *hinreichende Menge von* Taitt. Br. 12,5,9. — 5) mit Infin. *a) genügend zu.* — *b) im Stande seiend, vermögend.* — *c) genug des, lass' ab von.* — 6) mit Absol. *genug des, lass' ab von.* — 7) *mit Fut. *im Stande Etwas zu thun.* — 8) mit भू *hinreichen, genügen.* — 9) mit कर् *a) zurecht machen.* — *b) bewirken, hervorbringen.* — *c) schmücken.* Med. auch *sich schmücken.* — *d) Gewalt anthun,* mit Gen. M. 8,16. — *e)* mit vorangehendem अभि, उप und सम् *schmücken.*

अलमर्थता f. und अलमर्थत्व n. *das Haben der Bedeutung von* अलम् Maitrâj. 3,95,*a.*

*अलमातर्दन Adj. *leicht zu durchbohren* Nir. 6,2.

अलम्पट Adj. *nicht lüstern, keusch.*

अलंपशु Adj. *Vieh zu halten im Stande.*

*अलंपुरुषीण Adj. *für einen Menschen hinreichend.*

अलंपूर्व Adj. *dem* अलम् *vorangehi* Maitrâj. 1,199,*b.*

अलंप्रजनन Adj. *zeugungsfähig.*

अलम्बम् Adv. *ohne Aufenthalt.*

अलंबल Adj. *jeder Kraft gewachsen* (von Çiva).

अलम्बुष 1) m. *a) die Hand mit ausgestreckten Fingern.* — *b) eine best. Pflanze.* — *c)* N. pr. eines Râkshasa. — 2) f. षा *a) Barriere.* — *b) eine der Mimosa pudica ähnliche Pflanze* Bhâvapr. 1, 220. 4,176. *Sphaeranthus hirtus Râjân. 39. — *c) eine best. Ader.* — *d)* N. pr. einer Apsaras.

*अलंबुस Adj. *reich an Spreu* Ind. St. 13,483, N. 3.

*अलंभू Adj. *vermögend, gewachsen.*

अलम्भ m. N. pr. eines Rshi.

अलंमद Adj. *gehörig berauscht* Daçakum. 9.

अलंमनस् Adj. *befriedigt.*

1. अलय m. *das Nichtzugrundegehen, Bestand* R. 3,71,10. v. l. अनय ed. Bomb. 3,66,12.

2. अलय Adj. *rastlos.*

अलर्क m. 1) *toller Hund.* — 2) *ein best. fabelhaftes achtbeiniges Thier.* — 3) *Calotropis gigantea alba.* — 4) N. pr. eines Fürsten.

अलर्ति 3. Sg. und अलर्षि 2. Sg. Intens. von ऋ.

अलर्षिराति Adj. *ungeduldig in Betreff des Gebens.* अनर्शराति v. l.

अललानिवत् Adj. *munter rauschend.*

*अलवण Adj. *nicht salzig* P. 5,1,121.

अलवम् barbarische Aussprache für अरपस् (von ऋ). अलपस् Maitrâj. 1,6,*a.*

*अलवाल und *°क m. = आलवाल.

अलष्टिका f. *eine best. Methode die Trommel zu schlagen* S. S. S. 193.

अलसे 1) Adj. (f. घा) *a) träge, müde, matt, stumpf, ohne Energie.* Am Anfange eines Comp. als Adv. — *b) *nicht blühend* Gal. — 2) m. *a) Geschwüre —, Schrunden zwischen den Zehen.* *n. Gal. — *b)* = अलसक Bhâvapr. 4,28. — *c) ein best. kleines giftiges Thier.* — *d) *eine best. Pflanze.* — 3) *f. घा *Vitis pedata Wall.*

अलसक m. *Trommelsucht oder eine andere Form von Flatulenz.*

अलसगमन Adj. (f. घा) *trägen Ganges* Mâlav. 79. Spr. 7618.

अलसाला f. AV. 5,18,4.

अलसी Adv. mit भू *müde werden* Bhâvapr. 4,23.

अलसेक्षण Adj. (f. घा) *matten Auges* Râgat. 5,103.

अलाञ्छन Adj. *fleckenlos* Bilh. 142,16.

अलाएडु m. *eine Art Gewürm* AV. 2,31,3.

अलात n. *Feuerbrand.*

अलातशान्ति f. Titel des 4ten Prakaraṇa von Gauḍapâda's Commentar zur Mâṇḍukjopanishad.

अलातायी f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

अलातृण Adj. *karg, geizig.*

अलाबु f. (auch °बू) *Flaschengurke;* m. n. *die Frucht und ein daraus verfertigtes Gefäss* (auch zum Schröpfen gebraucht).

अलाबुक n. *Flaschengurke (die Frucht).* *अलाबुका f. *die Pflanze* Nigh. Pr.

अलाबुकेश्वर n. N. pr. eines Tirtha.

अलाबुगन्धि Adj. *nach Gurken riechend* AV. Paipp. 17,3,1.

*अलाबुनी f. = अलाबुका Nigh. Pr.

अलाबुपात्र n. *als Gefäss verwandte Flaschengurke.*

अलाबुमय Adj. *aus einer Flaschengurke gemacht.*

अलाबुवीणा f. *eine Laute in Gestalt einer Flaschengurke.*

*अलाबुमूलक n. *Sauerampfer* Nigh. Pr.

*अलाबूकट n. *Blüthenstaub der Flaschengurke.*

अलाभ m. 1) *Nichterlangung.* — 2) *Ermangelung.* — 3) *Verlust.*

अलाभकाल m. *nicht die geeignete Zeit zur Erlangung von Etwas* Spr. 3653.

अलापुष m. N. pr. eines Rákshasa MBh. 7,176.1.

(अलीप्य) अलीपिष m. wohl Bein. Indra's.

*अलार् 1) m. *eine Aloeart* Gal. — 2) n. *Thür.*

अलास m. *Zungengeschwulst.*

अलास्य Adj. *nicht tanzend.*

1. अलि m. 1) *Biene* 220,19. 248,35. Spr. 7691. — 2) **Scorpion.* — 3) *der Scorpion im Thierkreise* (könnte auch अलिन् sein). — 3) **Krähe.* — 4) **der indische Kuckuck.* — 5) **Branntwein.*

2. *अलि m. Apabhraṁça-Form für अरि *Feind.*

अलिंश m. *ein best. dämonisches Wesen.*

अलिक m. = अलीक *Stirn* Bhar. 63,6. °फलक n. *Stirnplatte* 175,15. °लेखा f. Kin. 67,16.

अलिकातीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

अलिकुल n. *Bienenschwarm* 220,12.

*अलिकुलप्रिया f. *Rosa glandulifera* Nigh. Pr.

*अलिकुलसंकुल 1) m. *Trapa bispinosa.* — 2) f. आ *Rosa glandulifera* Nigh. Pr.

अलिञ्जाव m. *ein best. Aasvogel.*

*अलिगन्ध m. *Michelia Champaka* Lin. Gal.

*अलिगर्द und *अलिगर्ध m. = अलगर्द.

*अलिगु m. N. pr. eines Mannes.

1. अलिङ्ग n. *kein entscheidendes Merkmal* Comm. zu Nyâyas. 2,2,19.

2. अलिङ्ग Adj. 1) *ohne Kennzeichen* Mârk. Up. 3, 2,4. — 2) *geschlechtslos* (gramm.). — 3) *ohne feinen Körper.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. Bhâg. P. 1, 15,31.

अलिङ्गग्रहण n. *keine specielle Angabe* Kâtj. Çr. 15,2,11.

*अलिजिह्वा und *°जिह्विका f. *Zapfen im Halse.*

अलिजूर m. *grosser Wasserstopf* MBh. 3,187,11.

*अलिदूर्वा f. *eine best. Pflanze.*

अलिन् 1) m. a) *Biene.* — b) **Scorpion.* — c) *der Scorpion im Thierkreise.* — 2) f. °नी a) *Bienenweibchen* Çiç. 6,72. °नाथ m. *Bienenmännchen* Prasannar. 107,14. — b) *Bienenschwarm* Spr. 5896.

अलिन m. Pl. N. pr. eines Volkes.

अलिन्द m. 1) *Terrasse vor der Hausthür.* — 2) Pl. N. pr. eines Volkes.

*अलिन्दक m. = अलिन्द 1).

*अलिपक m. 1) *Biene.* — 2) *der indische Kuckuck.* — 3) *Hund.*

*अलिपत्रिका f. *Boerhavia procumbens.*

*अलिपत्री f. *eine best. Pflanze* Gal.

*अलिपर्णी f. *Tragia involucrata* Lin.

अलिपि Adj. *unbefleckt und zugleich ungeschrieben* Ind. St. 14,386.

*अलिप्रिय 1) n. *rothe Lotusblüthe.* — 2) f. आ *Bignonia suaveolens.*

*अलिमक m. 1) *Biene.* — 2) *Frosch.* — 3) *der indische Kuckuck.* — 4) *Bassia latifolia.* — 5) *Staubfäden einer Lotusblüthe.*

अलिमद्दलिन् Adj. *mit Blüthenblättern versehen, auf denen Bienen sitzen,* Spr. 2340.

अलिमत् Adj. *mit Bienen versehen* Spr. 2340.

अलिमाला f. *Bienenschwarm* Mâlatîm. 1,7.

*अलिमोदा f. *Premna spinosa.*

*अलिमोरिणी f. *eine best. Pflanze,* = केविका Râgân. 10,118.

*अलिम्पक m. = अलिमक 2) 3) 4) 5).

*अलिम्यक m. = अलिमक 1) 2) 3) 5).

*अलिवल्लभा f. *Bignonia suaveolens* Nigh. Pr.

*अलिसमाकुल m. *Chrysanthemum indicum* Nigh. Pr.

अलीक 1) Adj. a) *widerwärtig, unangenehm* AV. n. *etwas Unangenehmes.* — b) *unwahr, falsch, nicht in Wirklichkeit Etwas seiend;* n. *Unwahrheit, Falschheit* 186,11. 324,18. — c) **wenig.* — 2) n. a) *Stirn* Spr. 1670. 2606 (an beiden Stellen zugleich *Falschheit*). — b) **Kopf* Gal. — c) **Himmel.*

अलीकनिमीलन n. *erheucheltes Schliessen* (der Augen) Spr. 7110.

अलीकपण्डित Adj. *afterweise* Spr. 7285.

अलीकमत्स्य m. *Betelblatt mit Bohnenmehl in Oel geschmort* Bhâvapr. 2,20.

अलीकमन्त्रिन् m. *falscher —, kein redlicher Minister* Kathâs. 68,110.124.

अलीकयु m. N. pr. eines Mannes.

अलीकवादिन् Adj. *lügend* Nîlak. 72,9.

अलीकसुप्त (127,3) und °क (Kathâs. 68,9. 77,37) n. *erheuchelter Schlaf.*

*अलीकाय्, °यते *getäuscht werden.*

*अलीकिन् und *अलीक्य Adj. von अलीक.

*अलीगर्द m. = अलगर्द.

*अलीष्ट m. *Clerodendrum phlomoides* Râgân. 10,43.

*अलु f. = आलु *kleiner Wasserkrug.*

अलुप्त Adj. *nicht zu Nichts geworden, — verloren, — dahin.*

अलुप्तसत्त्वकोश Adj. *einen vollen Schatz an Muth besitzend* Spr. 646.

अलुब्ध Adj. *nicht habsüchtig* Gaut. 28,48.

अलुभ्यत् Adj. *nicht in Unordnung gerathend.*

अलूत Adj. *nicht rauh, weich, sanft.*

अलूतात्तव n. *keine rauhe Nachbarschaft* TBr. 1,1,6,6.

अलून Adj. *nicht abgepflückt* Spr. 271.

अलूनक Adj. *unbefleckt, rein* 284,33.

1. अलोक m. 1) *Nichtwelt, Untergang der Welt.* — 2) *Nicht-Leute.* — 3) **die übersinnliche Welt.*

2. अलोक Adj. *nicht Raum habend, keine Stelle findend.*

अलोकसामान्य Adj. *nicht den gewöhnlichen Menschen eigen* Mâlatîm. 6,3.

अलोक्य Adj. (f. आ) 1) *ungewöhnlich, unstatthaft.* — 2) *um die andere Welt bringend, zur Hölle führend* Spr. 3645.

अलोक्यता f. *Verlust der anderen Welt.*

अलोचन Adj. (f. आ) *ohne Fensteröffnung* Kâraka 1,14.

अलोप m. 1) *kein Schwund* Lit. 6,10,15. TS. Prât. 11,2. — 2) *Schwund von* य VS. Prât. 4,10.

अलोपाङ्ग Adj. *dem kein Glied fehlt.*

1. अलोभ m. 1) *Nichtverwirrung, richtiger Gang.* — 2) *Nichthabsucht, Genügsamkeit.*

2. अलोभ Adj. *nicht habsüchtig* zu Spr. 716.

अलोमक, अलोमक (f. °मका und °मिका) und अलोमन् Adj. *unbehaart* Gaut. 17,28.

अलोल 1) Adj. *nicht unbeständig oder — gierig* Spr. 716. — 2) f. आ *ein best. Metrum* Ind. St. 8,390.

अलोलत्व n. *Beständigkeit* Bhag. 16,2.

अलोलुप 1) Adj. *frei von aller Begierde* Âpast. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

अलोलुपत्व und अलोलुप्त्व n. *das Freisein von aller Begierde.*

अलोलुप्यमान Adj. *nicht gierig* Gaut. 2,11.

*अलोक m. N. pr. eines Mannes.

अलोहित (TS.) und अलोहित (Çat. Br. 14) 1) Adj. *blutlos.* — 2) *n. *rothe* (?) *Lotusblüthe.*

अलौकिक Adj. (f. ई) *nicht im gewöhnlichen Leben vorkommend, ungewöhnlich, ungebräuchlich.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Sin. D. 44.

अल्गर्ग m. Du. *die Leisten, Weichen.*

अल्प Adj. (f. आ) *klein, gering, schwach, wenig;* n. *Kleines, Weniges.* अल्पम् Adv. *ein wenig, in geringem Grade.* अल्पेन *für ein Weniges, billig; leicht, schnell* Spr. 514. *अल्पात् *leicht, schnell.* अल्पेन und अल्पात् werden in dieser Bedeutung mit einem Partic. praet. pass. componirt 232,19. Compar. अल्पीयस् (*weniger* Kâtj. Çr. 2,7,13. *ganz gering* Spr. 649. n. *etwas ganz Unbedeutendes*) und अल्पतर, Superl. *अल्पिष्ठ.

अल्पक 1) Adj. (f. अल्पिका) dass. m. *elender Wicht* Spr. 3919. n. *Weniges.* अल्पकम् Adv. *ein wenig.* अल्पकात् *bald darauf.* — 2) m. *Hedysarum Alhagi* und *Premna herbacea* (Nigh. Pr.). — 3) f. *अल्पिका

f. eine Bohnenart Nigh. Pr.

अल्पकण्ठ Adj. *eine schwache Stimme habend.*

अल्पकालत्व n. *Kürze der Zeit* 215,21.

*अल्पकेशी f. *eine best. Pflanze.*

अल्पक्रीत Adj. *billig gekauft* Pañc. 61,2.

*अल्पगन्ध n. *rothe Lotusblüthe.*

अल्पचेतस् Adj. *von geringer Einsicht* R. 5,85,15.

अल्पज्ञ Adj. *Weniges wissend.* Davon Nom. abstr. °ज्ञता n. 260,1. 278,6.

*अल्पतनु Adj. *klein von Wuchs* AK. 2,6,2,18.

अल्पतेजस् Adj. *des Feuers ermangelnd, schwächlich* 101,15.

अल्पता f. und अल्पत्व n. (215,22) *Geringheit, Geringfügigkeit; Kürze* (eines Tages) Spr. 5567.

अल्पदक्षिण Adj. *mit geringem Opferlohn* M. 11, 39. 40.

अल्पदर्शन Adj. *kurzsichtig* (übertr.) MBh. 1,151, 38.

अल्पदुःख Adj. *wenig Leid erfahrend.* Davon Nom. abstr. °ता f. MBh. 3,173,8.

अल्पदेह Adj. *klein an Leib* Bhâvpr. 2,12.

अल्पधारा Adj. f. *eine enge Scheide habend* Suçr. 1,290,14.

अल्पधन Adj. *wenig begütert, arm* M. 3,66. 11,40.

अल्पधी Adj. *von geringer Einsicht* 142,3.

अल्पनिष्पत्ति Adj. *selten vorkommend* (Worte) Nir. 2,2.

*अल्पपत्रिका f. *Desmochaeta atropurpurea* Rîgân. 4,94.

*अल्पपत्री f. *eine Art Basilienkraut, Curculigo orchioides* und *Anethum Sowa* Nigh. Pr.

*अल्पपद्म n. *rothe Lotusblüthe.*

अल्पपशु Adj. *wenig Vieh besitzend.*

अल्पपायिन् Adj. *wenig, — schlecht saugend* (Blutegel) 217,28.

अल्पपुण्य Adj. (f. आ) *der wenig Gutes gethan hat, der Manches auf seinem Gewissen hat* MBh. 3,67,17. R. 5,95,20.

*अल्पपुष्पिका f. *gelber Oleander* Nigh. Pr.

*अल्पप्रमाणक m. *eine Gurkenart.*

अल्पप्रयोग Adj. *von seltenem Gebrauch* Nir. 1,14.

1. अल्पप्राण m. *schwacher Hauch* (gramm.).

2. अल्पप्राण Adj. 1) *kurzathmig, so v. a. nicht ausdauernd.* — 2) *mit schwachem Hauche ausgesprochen* Kâtyân. 1,53.

अल्पबलप्राण Adj. *schwach und kurzathmig* (Pferd) MBh. 3,71,15.

अल्पबहुत्व n. *Geringheit und (oder) Vielheit.*

अल्पबाध Adj. 1) *geringen Schaden bringend.* — 2) *wenige Leiden habend.*

अल्पबुद्धि Adj. *geringen Verstandes* M. 12,74.

अल्पभाग्य Adj. (f. आ) *unglücklich* (Person) 66,18. R. 2,53,21. Davon Nom. abstr. °ता n. R. 6,74,11.

अल्पभुक्तार् Adj. (f. आ) *schmalbrüstig* Vikr. 112.

अल्पमति Adj. *von geringer Einsicht* Suçr. 1,35,6.

*अल्पमारिष m. *Amaranthus polygamus L.*

अल्पमूर्ति Adj. *von geringer Masse* (Stern). Davon Nom. abstr. °ता n. Sûrjas. 2,10.

अल्पमूल Adj. *schmal an der Basis* Bhâvpr. 5,93.

अल्पमेधस् Adj. *von geringer Einsicht.*

*अल्पपच Adj. *wenig kochend.*

अल्पय्, °यति *verringern* Bâlar. 136,1. *um sein Ansehen bringen* Spr. 549.

अल्परुज् und °रुज Adj. *nicht schmerzhaft* Bhâvpr. 5,93. 99.

अल्पवयस् und *°वयस्क (Gal.) Adj. *jung* (von Pferden) H. 1233.

*अल्पवर्तिका f. *eine Wachtelart, = वर्तीरि* Madanav. 125,44.

अल्पविद् Adj. *Weniges wissend* Kaṭhân. Up. 7,5,2.

अल्पविद्य Adj. *wenige Kenntnisse besitzend* M. 11,36.

अल्पविषय Adj. (f. आ) *von geringem Umkreis* (Verstand) Râgân. 1,2.

अल्पव्याहारिन् Adj. *wenig redend* Lâṭj. 9,8,7.

अल्पशःपङ्क्ति f. *ein best. Metrum.*

अल्पशक्ति Adj. *von geringer Kraft, schwach* Hit. 15,9.

अल्पशयु m. *ein best. lästiges Insect.*

अल्पशरीर Adj. *klein von Körper* R. 5,35,31.

अल्पशस् Adv. 1) *in geringem Maasse, wenig.* — 2) *selten.*

अल्पशेष Adj. *woran wenig fehlt, beinahe vollendet, — zu Ende* R. 5,37,39. Kir. 41,21. 52,8.

अल्पसत्त्व Adj. *wenig Muth habend, feig* Bâlar. Nâṭj. 34,87. Kathâs. 18,131. 25,98.

अल्पसंनिचय Adj. *geringe Vorräthe habend, arm* R. 1,6,7.

अल्पसंभार Adj. *wenig Zubehör habend, unbemittelt.* Superl. Gobh. 4,1,18.

अल्पसर्वतोभद्रमण्डल n. *ein best. mystischer Kreis.*

अल्पसार Adj. 1) *schwach.* — 2) *werthlos, unbedeutend* Spr. 7692.

अल्पसुहृत् Adj. *wenig Freunde habend* R. 5,86,7.

अल्पस्पर्श Adj. (f. आ) *unempfindlich* v. l. zu Suçr. 2,397,20. 398,10.

अल्पस्व Adj. *wenig besitzend* Gop. Br. 1,3,17. Vaitân. 14.

अल्पस्वर Adj. 1) *mit schwacher Stimme, kleinlaut* Kathâs. 69,18. — 2) *wenige Vocale habend.* Compar. Ind. St. 10,420.

अल्पाङ्ग Adj. *einen kleinen Körper habend.* Davon Nom. abstr. °त्व 301,11.

अल्पाज्य Adj. *mit wenig Opferschmalz* Çat. Br. 11,4,2,18.

अल्पाक्षि Adj. *fein geflecht.*

अल्पात्यय Adj. *geringe Leiden verursachend* Suçr. 1,353,14. 2,189,17.

अल्पान्तरगत Adj. *ganz in der Nähe befindlich* R. 4,18,17.

अल्पाम्बुतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अल्पायुस् 1) Adj. *ein kurzes Leben habend.* — 2) *m. *Ziege.*

अल्पात्पय Adj. *ganz wenig.*

अल्पात्पयस् Adj. *von ganz geringem Glanze* Megh. 78.

अल्पावशिष्ट Adj. *wenig übriggeblieben.* Davon Nom. abstr. °त्व n. 65,26.

अल्पावशेष Adj. dass. R. 3,32,2.

*अल्पास्थि n. *Frucht der Grewia asiatica* Rîgân. 11,112.

अल्पाहार Adj. *wenig Nahrung zu sich nehmend.* Davon Nom. abstr. °ता f. Lalit. 320,9.

अल्पी Adv. mit भू *sich verringern.*

अल्पीयःसा Adj. f. *eine sehr enge Scheide habend* Suçr. 1,296,20.

अल्पेच्छ Adj. *genügsam* Spr. 650.

अल्पेतर Adj. *gross, bedeutend.* °त्व n. *Grösse* Râgân. 5,23.

अल्पेशाख्य Adj. *von niedriger Herkunft* (buddh.).

अल्लम und °प्रभुदेव m. N. pr. eines Mannes.

*अल्ला f. *Mutter.*

अल्लाउ und °नाथ m. N. pr. eines Mannes.

अल्लापट्टोन m. N. pr. = العابدين.

अल्लाल und °सूरि m. N. pr. eines Mannes.

अल्लालदेश m. N. pr. eines *Landes* Buddha-Pa. 73, 17. 23. 74,4. 11.

अल्लोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

अव्, अवति 1) *in Gang bringen, antreiben.* — 2) *darbringen* (ein Loblied). — 3) *Jmd fördern, begünstigen, wohl wollen.* — 4) *laben, erquicken, sättigen.* — 5) *Jmd* (Acc.) *zu Etwas* (Dat. Loc.) *verhelfen.* — 6) *beschützen, behüten.* — 7) *beherrschen, regieren.* — 8) *Etwas gern haben, — annehmen.* — Caus. *versehren.* — Mit अनु *erfrischen, aufmuntern.* — Mit अभि *erquicken.* — Mit उद् 1) *in Gang bringen, antreiben.* — 2) *fördern, unterstützen.* — 3) *gnädig annehmen.* — 4) *lauern.* — Mit उप 1) *liebkosen.* — 2) *erfrischen.* — 3) *zustimmen, ein-*

stimmen. — Mit प्र 1) *in Gang bringen, antreiben.* — 2) *fördern, unterstützen.* — 3) *laben, erquicken.* — 4) *gern annehmen.* — Mit संप्र *behülflich sein.* — Mit सम् 1) *zusammentreiben, feindlich an einander bringen.* — 2) *laben, erquicken.*

1. अव in Verbindung mit Verben und in Comp. mit Nominibus *ab, herab.* Mit Abl. von — *herab* AV.

2. अव m. *Gunst, Huld.*

अवसति f. = अवर्ति.

1. अवंश m. *niedriges Geschlecht* Spr. 653.

2. अवंश n. *das Balkenlose, d. i. der Luftraum.*

अवंश्य Adj. *nicht zur Familie gehörig.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Manu. 4,56,1.

*अवकट P. 5,2,30.

*अवकटिका f. *Verstellung.*

अवकर m. *Kehricht* Gaut. 20,4. 23,13. Spr. 5220. °कूट *Kehrichthaufen* Kid. II,129,21. °स्थान n. *der Ort wohin man den Kehricht bringt.*

अवकरितव्य Adj. *zustreuen* Comm. zu Gaim. 5,1,4.

अवकर्णय्, °यति *Etwas in den Wind schlagen* Kid. II,115,4.

अवकर्त m. *Abschnitt.* वस्त्राव° MBu. 3,62,22.

अवकर्तन n. *das Abschneiden* MBu. 3,62,16.

°अवकर्तिन् Adj. *ab-, beschneidend.*

°अवकर्तृ Nom. ag. *Ab-, Beschneider.*

अवकल्कन n. *das Mischen, Zusammenrühren.*

अवकल्प m. *das Machen zu, Erklären für* (geht im Comp. vorau) Vidan. 7,11.

*अवकल्पितिन् Adj. = अवकल्पितं येन सः.

अवका f. *Bixa octandra Rich.*

अवकार्द Adj. *die Bixa fressend.*

अवकाश m. (Adj. Comp. f. या) 1) *freier Platz, Raum, Stelle.* — 2) *Zwischenraum.* अवकाशेन *dazwischen* Tândya-Br. 18,9,6. — 3) *Zwischenzeit.* — 4) *Platz für, Gelegenheit zu* (Gen.). °काशं कर् oder दा *Platz machen, Raum —, Gelegenheit geben, Einlass gewähren* (mit Dat. und Gen.). °काशं लभ् oder याप् (mit und ohne Präp.) *Platz —, Gelegenheit finden, sich Eingang zu verschaffen wissen.* °काशं रुध् *hemmen, hindern.* — 5) *freie Zeit, Musse* Spr. 6240. — 6) Bez. *gewisser Sprüche, bei deren Recitation auf gewisse Gegenstände geblickt wird.*

*अवकाशक m. *Platz, Stelle* Gal.

अवकाशद Adj. *beherbergend* 205,3. 21. Jîân. 2,276.

अवकाशवत् Adj. *geräumig.*

अवकाश्य Adj. *zu den Sprüchen* अवकाश *zuzulassen.*

अवकिन् Adj. *mit Avaká bewachsen.*

अवकिरण n. *Kehricht* Karaka 3,3.

अवकीर्णिन् Adj. *der sein Gelübde der Keuschheit gebrochen hat.*

अवकोलक m. *Pflock, Nagel.*

अवकुञ्चन n. *Krümmung, Zusammenziehung.*

*अवकुटार P. 5,2,30.

*अवकुटारिका f. *Verstellung.*

अवकुण्ठन n. vielleicht fehlerhaft für अवगुण्ठन.

अवकेशी Adj. *mit herabhängenden Haaren.*

*अवकेशिन् Adj. *unfruchtbar.*

*अवकोकिल Adj. = अवकुष्टः कोकिलया Manâm. 2,385,b.

अवकोल्ब Adj. (f. या) von Avaká *umhüllt.*

अवक्रार् Nom. ag. *nicht redend* Maitrâyan. 6,11.

अवक्तव्य Adj. *unsagbar* Ind. St. 9,164. Sarvad. 41,8. 9.

अवक्त्र Adj. (f. या) *ohne Mündung.*

अवक्र Adj. *nicht krumm, — schief.*

अवक्रर्तिन् Adj. *herabstürmend.*

अवक्रर्द m. *das Brüllen, Wiehern.*

अवक्रमण n. *descensio in uterum, Empfängniss* Lalit. 39,18.

अवक्रय m. 1) *Vermiethung, Verpachtung.* — 2) *Pachtgeld.*

अवक्रयकुटी f. *Marktbude.*

अवक्रान्ति f. *das Hinabsteigen,* in गर्भाव°.

अवक्रार्मिन् Adj. *entflichend.*

*अवक्लिन्नपक्व Adj. *vor Reife triefend.*

अवक्लोद m. *das Triefen.*

°अवक्षपण n. in घङ्क्षाव°.

अवक्षाम Adj. *abgemagert, mager.*

अवक्षामम् Absol. *verscheuchend* Âpast. im Comm. zu Kâty. Çr. 666,6.

अवक्षालन n. *das Abwaschen durch Eintauchung.*

अवक्षेप m. *Verspottung, Verhöhnung.*

अवक्षेपण 1) m. a) *das Hinabwerfen, Niederdrängen* Kân. 1,1,7. Tarkas. 3. — b) *das Verspotten, Verhöhnen.* — 2) *f. ई *Zügel.*

अवक्षोदन n. *das Zertheilen, Zersplittern, Zerstückeln* Kid. 206,7.

अवक्षार् m. *Aufsehrung.*

अवगण Adj. *allein stehend* MBu. 3,82,15. अवगुण v. l.

*अवगणन n. *Geringachtung.*

*अवगण्ड m. = पुवगण्ड *Blüthe auf dem Gesicht.*

अवगति f. *das Kommen auf Etwas, das Erkennen, Errathen.*

*अवगद Adj. *der sich früh Morgens gebadet hat.*

अवगद m. *Kraut* Ait. Âr. 136,5 v. u.

अवगन्तर् Nom. ag. *der da erkennt* Çaṃk. zu Bidar. 2,2,28.

अवगन्तव्य Adj. *zu beurtheilen, aufzufassen; zu erkennen, — erschliessen aus* (Abl.) Comm. zu Âryabh. 2,2.

अवगम m. und °न n. *Verständniss, Erkenntniss, das Kennenlernen, Erfahren.*

अवगमयितर् Nom. ag. *der zu Etwas verhilft.*

अवगमिन् Adj. *erkennend.*

अवगम्य Adj. *erkennbar.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Çaṃk. zu Bidar. 2,2,28.

*अवगल्भ्, °ल्भते und *अवगल्भाय्, °यते Kîç. zu P. 3,1,11.

अवगाण m. Pl. *die Afghanen* Varâh.

*अवगाद m. v. l. für अवगाह *Eimer.*

अवगाह m. 1) *Eintauchung, Waschung, Baden.* — 2) **Eimer.*

अवगाहन n. *das Eintauchen, Baden* Âpast. 2,2,9.

*अवगाहितव्य n. impers. *einzutauchen* Kîç. zu P. 3,4,14.

°अवगाहिन् Adj. *sich einlassend auf, sich zu schaffen machend mit* Tarkas. 52.

*अवगाह् red. Dat. Inf. *einzutauchen* Kîç. zu P. 3,4,14.

अवगुण Adj. *der Vorzüge ermangelnd.* अवगण v. l.

अवगुण्ठन n. 1) *das Verhüllen.* कृतावगुण्ठन Adj. *verhüllt* 312,27. *eingehüllt in* (Instr.). कृतशिरोऽव° Adj. Kid. 183,10. — 2) *Hülle, Schleier* 314,9. — 3) *eine best. mystische Fingerverbindung.* — 4) **das Kehren.*

अवगुण्ठनवत् Adj. *verhüllt, verschleiert* Milav. 73,12.

*अवगुण्ठिका f. *Hülle, Schleier.*

अवगूरण n. *das Tosen* Uttarâs. 57,11.

*अवगूलिका f. *Hure* Gal.

अवगूहन n. 1) *das Verstecken.* — 2) *das Umfangen, Umfassen.*

अवगृह्य Adj. *trennbar* (Compositum).

अवगोरण n. *das Bedrohen* Gaut. 21,20. Comm. zu Gaim. 324,9 und zu Nilâm. 3,4,19.

*अवगोर्य Adj. *zu bedrohen.*

अवग्रह m. 1) *Hemmniss, Hinderniss.* — 2) *Regenmangel, Dürre.* — 3) *die im* Padapâṭha *übliche Abtheilung der* Pada, *Aufhebung des* Saṃdhi Comm. zu Nilâm. 2,2,35. — 4) *die Pause zwischen in solcher Weise abgetheilten* Pada. — 5) *die Silbe oder der Laut, nach denen diese Abtheilung erfolgt.* — 6) *ein auf diese Weise abgetheiltes* Pada, insbes. *das vorangehende.* — 7) **natürlicher Zustand.* — 8) **Fluch* (eher *ein best. Fluch*). — 9) **Elephantenstirn.* — 10) **Elephantenheerde.*

*अवग्रहण 1) n. a) *das Hemmen, Hindern.* — b) *Geringachtung.* — 2) f. ई = गृक्षावग्रहणी *Thürschwelle* Gal.

अवप्रक्षकम् Indecl. Titel eines Pariçishṭa zum SV.

अवप्रक्षात्र n. = अवप्रक्ष 4) RV. Pariç. 1,6(16).

अवप्राक् m. 1) *Hemmniss, Hinderniss (als Fluch). — 2) *Dürre* Rigâr. 8,1227. — 3) *Elephantenstirn. — 4) *Eimer.

अवप्राक्षम् Absol. *mit Abtheilung der Worte* Âit. Br. 2,19.

अवघटिका f. *ein best. musik. Instrument.*

*अवघट् m. *Grube.* Vgl. अवघात.

अवघट्टन n. *das Berühren, Belasten, Anstossen an.*

अवघट्टित n. *das Anstossen* Harîv. 4720.

अवघर्षण n. *das Abreiben.*

अवघात m. 1) *Schlag. — 2) *das Entfernen der Hülsen durch Stampfen in einem Mörser* Gaim. 483,8. — 3) *= अवघट् *Grube.* — 4) **grosse Todesgefahr.*

अवघातिन् Adj. *durch Stampfen (Hülsen) entfernend.*

अवघूर्ण Adj. *sich hinundher bewegend, schwankend.*

अवघोष m. *Verkündigung.*

अवघ्राण n. *das Beriechen, Riechen.*

अवघ्राणम् Absol. *beriechend* Kâtj. Çr. 5,9,13.

अवघ्रेय Adj. *zu beriechen.*

अवच Adj. *der niedere,* in उच्चावच.

*अवचतणम् Adv. *gaṇa* गोत्रादि.

अवचैते Dat. Inf. *zu erblicken von* (Instr.) RV. 4,38,5.

अवचक्रुक N. pr. einer Gegend.

1. अवचन 1) Adj. *Etwas nicht ausdrückend* Gaim. 1,1,24. — 2) n. *das Fehlen einer bestimmten Angabe.*

2. अवचन Adj. (f. आ) *sprachlos, nicht sprechend.*

अवचनकर Adj. *Jmds Rath nicht befolgend* Spr. 1865.

अवचनीय Adj. *nicht zu sagen.*

अवचन्द्रमस् n. *das Verschwinden des Mondes.*

अवचय m. *das Abpflücken, Lesen.*

°अवचर m. *Tummelplatz, Gebiet (buddh.).*

अवचरत्तिका Adj. f. *herabtrippelnd.*

अवचायिका f. *Lese.*

अवचायिन् Adj. *abpflückend, lesend.*

अवचारण n. *das Anwenden (medic.)*

अवचूड m. *herabhängender Büschel.*

अवचूरि und °का f. *Glosse, Erklärung.*

अवचूर्णन n. *das Bestreuen.*

अवचूर्णय्, °यति *bestreuen.* °चूर्णित *bestreut.*

अवचूल m. = अवचूड Kâd. 126,7. 128,3.

*अवचूलक n. *Fliegenwedel.*

अवच्छद् m. *Decke.*

अवच्छित्तत्व n. *das Bestimmtsein* Nj. K.

*अवच्छुरित und *°क n. *lautes Auflachen.*

अवच्छेद् m. 1) *Abschnitt (eines Kleides). — 2) *Abschnitt (einer Recitation u. s. w.)* Âçv. Çr. 1,2,28. — 3) *Trennung, Absonderung. — 4) *genaue Bestimmung.*

अवच्छेदक Adj. *genau bestimmend.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

अवच्छेद्य Adj. *was getrennt —, gesondert wird.*

अवजप m. *Ersiegung, Besiegung.*

अवज्ञा f. *Verachtung, Geringachtung* (das Obj. im Loc. oder Gen.). अवज्ञया *geringschätzig,* so v. a. *ganz gleichgültig.*

अवज्ञान n. dass.

अवज्ञानगस्तोत्र n. Titel eines Stotra.

अवज्ञेय Adj. *zu verachten, gering zu achten.*

अवज्योतन n. *das Beleuchten.*

अवज्वलन n. *das Anzünden.*

अवटं m. 1) *Grube.* °क्षेम Kâtj. Çr. 3,8,13. — 2) *Grube am Körper.* — 3) *Zahnhöhle.* — 4) **Nacken* Gal. — 5) **Taschenspieler.* — 6) N. pr. eines Mannes.

*अवटकच्छप m. *eine Schildkröte in einer Grube,* bildlich von *einem Manne, der die Welt nicht kennt.*

अवटनिरोधन m. *eine best. Hölle.*

*अवटि m. = अवट *Grube.*

*अवटीट 1) Adj. (f. घी) *herabhängend* (von einer Nase), *mit einer herabhängenden Nase.* — 2) n. *eine herabhängende Nase.*

अवटु m. oder f. 1) *Nacken.* — 2) **Grube* und **Brunnen.* Auch n. — 3) **ein best. Baum.*

अवटोदा f. N. pr. eines Flusses.

अवट्य Adj. *in einer Grube befindlich.*

*अवटङ्ग m. *Markt.*

*अवण n. = तिलपर्ण Gal.

अवर्त m. *Brunnen.*

अवतंस 1) m. n. *Kranz, reifenförmiger Schmuck.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — 2) m. N. pr. eines Berges Ind. St. 10,281.

अवतंसक m. n. 1) = अवतंस 1). Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — 2) Titel einer buddh. Schrift.

*अवतंसन n. *Diadem* Gal.

अवतंसी Adv. mit कर् *als Kranz verwenden* Kâd. 162,3.

अवततन n. *Zerschnittenes, Häckerling.*

अवततधन्वन् Adj. *mit abgespanntem Bogen.*

*अवततसेनकुलस्थित n. *das Stehen eines Ichneumons auf erhitztem Boden,* bildlich von *der Beweglichkeit und Unbeständigkeit eines Menschen.*

अवततमस n. *abnehmende Finsterniss.*

अवतरण n. 1) *das Hinabsteigen, — schiessen, — fahren* 294,13. — 2) *das Zustandekommen, Gelingen* Bâlar. 117 (127).

अवतरणमङ्गल n. *feierliche Bewillkommnung* Kâd. 105,9.

अवतरणिका f. *Vorrede, Einleitung.*

अवतरम् Adv. *weiter weg.*

अवतरितव्य n. impers. *descendendum.*

अवतर्द m. *Durchbohrung, Spaltung* Kauç. Âs. 1,1.

अवतर्पण n. *Linderungsmittel.*

अवतान m. 1) *Decke von Schlingpflanzen. — 2) *Abspannung des Bogens* als Bez. *der Verse* VS. 16, 54-63 Çat. Br. 3,1,2,21. 27. — 3) *N. pr. eines Mannes Kâç. zu P. 2,4,67.

अवतार्पिन् Adj. *von oben her von der Sonne erwärmt.*

अवतार m. 1) *das Herabsteigen, Herabkunft.* Insbes. *das Herabkommen überirdischer Wesen auf die Erde in veränderter Gestalt, so wie die Erscheinung selbst.* — 2) *Erscheinung, Offenbarwerdung, das zu Tage Treten.* — 3) *Gelegenheit zu* (Gen.) Çiç. zu Bâlar. 4,2,21. — 4) buddh. *Bösse,* °ं लभ् *Jmd beikommen können.* — 5) **heiliger Badeplatz,* Tîrtha. — 6) Titel eines buddh. Werkes.

अवतारक Adj. *auftretend, betretend,* in रङ्गाव°.

अवतारण n. 1) *das Absteigen —, Herabkommenlassen.* — 2) *das Ablegen* Kâd. 130,17. — 3) *das Herabsteigen, — fahren.* — 4) **das Verfahren.* — 5) **das Besessensein.* — 6) **Saum eines Kleides.*

अवतारप्राकट्य n. Titel eines Werkes.

अवतारमन्त्र m. *ein Zauberspruch, mittels dessen man sich aus der Luft herablässt,* Kathâs. 20,180.

अवतारवाद्यावली f. Titel eines Werkes.

अवतारसोपान n. Titel eines Abschnitts im Todarânanda.

अवतारिन् Adj. 1) *auftretend, betretend,* in रङ्गाव°. — 2) *erscheinend.* आलोकपथाव° Mâlatîm. 76, 13 (68,17). *auf der Erde erscheinend als.*

अवतितीर्षु Adj. *herabsteigen wollend.*

*अवतूलय्, °यति = तूलैरवकुञ्चति.

अवतोका Adj. f. *die eine Fehlgeburt gemacht hat.*

अवत्क n. *ein best. Heilmittel.* AV. Paipp. 19,8,1 falschlich अवतक.

अवत्त Partic. von दा, यति mit अव.

अवत्तरम् Adv. *lieber* TS. 4,6,4,1; vgl. jedoch VS. 17,6.

°अवतिन् Adj. (in so und so viele Theile) *zertheilend.*

अवत्सार m. N. pr. eines Mannes.

*अवत्सीय Adj. *Kälbern nicht zuträglich.*

अवदंश m. 1) *Reizmittel, Gewürz, Zukost.* — 2) **Meerrettig* Nigh. Pa.

अवदत्त Adj. *nicht redend* RV. 10,117,7.

*अवदत्त m. *Kind* Nigh. Pa.

अवदरण n. *das Aufbrechen, Bersten.*

*अवदाघ m. gaṇa न्यङ्कादि.

अवदात Adj. 1) *rein* (eig. und übertr.). — 2) *weiss.* — 3) *klar, deutlich, verständlich.* — 4) **reizend, angenehm.*

*अवदातकर m. *der Mond* Gal.

अवदातता f. *die Weisse* Spr. 7708.

अवदातव्य n. impers. *abzuschneiden* Comm. zu Nyâyam. 3,1,35. 5,1,1 und zu Gaim. 1,1,30.

1. अवदान n. 1) *das Abschneiden, Zerstücken, Zerschneiden.* — 2) *Abschnitt, Stück.* °क्षेम Kâṭy. Ça. 1,1,16.

2. अवदान n. *Heldenthat.* °शतक n. Titel einer buddh. Legendensammlung.

3.*अवदान m. = अवदारु.

अवदानक n. = 1. अवदान 1) Nyâyam. 5,2,6.

अवदानीय Adj. *was einen Abschnitt oder Theil bilden soll.*

*अवदान्य Adj. gaṇa चार्वादि.

*अवदाप m. Vop. 26,37, v. l.

अवदार m. *Durchbruch.* °रम् इ *durchbrechen.*

*अवदारक Adj. *grabend.*

अवदारण 1) Adj. *bersten machend, zertrümmernd.* — 2) n. a) *das Zerspalten, Zertrümmern.* — b) *das Aufbrechen, Bersten.* — c) **Spaten.*

*अवदालक m. *eine Art Weis* Gal.

अवदावद Adj. *unbestritten.*

*अवदारु, *°दारुष्ट und *°दारुष्टकापथ m. *die Wurzel von Andropogon muricatus.*

अवदेय Adj. *abzutheilen* Comm. zu Nyâyam. 1,1,35.

अवदोल m. *das Schaukeln.*

*अवदोह m. *Milch.*

अवद्य 1) Adj. a) *tadelnswerth, schlecht.* — b) **unangenehm.* — 2) n. a) *Tadelnswerthes, Mangel, Unvollkommenheit, Fehler.* — b) *Tadel, Schmähung.* — c) *Schande, Schmach.*

अवद्यगोहन Adj. *Fehler —, Mängel verdeckend* RV.

अवद्यभीरु f. *Scheu vor Tadel, Ehrgefühl.*

अवद्यवत् Adj. *schmählich, beklagenswerth.*

°अवद्योतक Adj. *verdeutlichend* Comm. zu Nyâs. 5,2,7.

अवद्योतन n. *das Verdeutlichen* Comm. zu Nyâs. 2,1,15.

°अवद्योतिन् Adj. *beleuchtend, verdeutlichend.*

*अवद्रङ्ग m. *Markt.*

1. अवध m. 1) *kein Schlagen* Gaut. 2,42. — 2) *keine Tödtung.*

2. अवध्य Adj. *unzerstörbar.*

अवधर्म्य Adj. in धनव°.

अवधातव्य n. impers. *aufzupassen, aufzumerken.*

अवधान n. *das Aufpassen, Aufmerksamkeit, Andacht.*

*अवधानिन् Adj. *aufpassend, aufmerkend.*

अवधारक Adj. 1) *begreifend, verstehend* Bhag. Nâṭyaç. 34,98. — 2) *beschränkend* TS. Prât. 22,6.

अवधारण 1) n. a) *Bestätigung, Bejahung.* — b) *genaues Bestimmen, das Beschränken auf etwas Bestimmtes mit Ausschliessung alles Andern.* — 2) **f.* या *Grenze* Gal.

अवधारणीय Adj. 1) *für ausgemacht anzusehen.* — 2) *zu beschränken auf* (Instr.) Çaṃk. zu Bâdar. 2,2,1. — Vgl. धनव°.

*अवधारितिन् Adj. = अवधारितमनेन.

अवधार्य Adj. 1) *womit man sich vertraut zu machen hat* Spr. 2122. — 2) *zu begreifen, — verstehen,* in दुरवधार्य.

अवधि m. 1) **Aufmerksamkeit.* — 2) *Grenze, Grenzpunkt* Çat. Br. 8,7,3,12. *das Non plus ultra* Prasannar. 57,17. Bâlar. 253,13. Kâd. 139,12. II, 42,14. *Frist, Termin* Bhâvapr. 3,17. Mân. 84. °अवधि Acc. und अवधेस् (nach einem Gen. oder am Ende eines Comp.) Abl. Adv. *bis.* मासत्रयावधि Adv. *drei Monate lang.* — 3) *Umgegend* P. 4,2,124. — 4) **Höhle.* — 5) **Zeit.*

अवधिज्ञानिन् m. Pl. Bez. eines best. Gefolges des Vîra.

अवधित्र n. *das Grenzpunktsein* Comm. zu Taitt. Pr. 4,23.

अवधिमत् Adj. *begrenzt, dessen Grenze bestimmt wird.*

अवधीरण n. und °णा f. *Zurückweisung, Verschmähung.*

अवधीरय्, °यति 1) *zurückweisen, verschmähen, nicht beachten.* — 2) *übertreffen* Spr. 7756. — Mit सम् *nicht beachten* Kâd. 203,16.

°अवधीरिन् Adj. *übertreffend.*

अवधूत 1) m. N. pr. eines Philosophen Ind. St. 14,404. — 2) n. *das Vorsichhinschiessen* MBh. 4,13,27.

अवधूतगीता, अवधूतानुभूति und अवधूतोपनिषद् f. Titel von Werken.

अवधूनन n. 1) *das Schütteln.* — 2) *das Beben* (der Erde) Kâraka 1,12.

अवधूलन n. *das Bestreuen* Bhâvapr. 5,89.

अवधूलित Adj. *bestreut.*

अवधृत n. Pl. im Sâṃkhja *die Sinnesorgane* Tattvas. 15.

अवधृति f. = अवधारण 1) b).

अवध्य्य Adj. in धनव°.

अवध्यं Adj. *unverletzbar.*

अवध्यंता f., अवध्यत्व n. und अवध्यभाव (153, 22) m. *Unverletzbarkeit.*

अवध्यान n. *Geringachtung.*

अवध्यायिन् Adj. 1) am Ende eines Comp. *gering achtend.* — 2) *gering geachtet* Saṃnjâsop. 25,2.

अवध्यायु m. N. pr. fehlerhaft für वध्यश्व.

अवध्येय Adj. *gering zu achten* Bhâg. P. 4,13,22.

अवर्ध Adj. *unzerstörbar.*

अवधंस m. 1) **Bestreuung.* — 2) *Staub, Mehl.* — 3) **in Stich Lassung.* — 4) **Verachtung.*

अवन 1) n. a) *Begünstigung, Gunst.* — b) **Labung, Erquickung.* — c) *Beschützung, Behütung.* — d) **Freude, Wohlgefallen.* — e) **Wunsch.* — f) **Eile.* — 2) **f.* ई *Ficus heterophylla* Rîâm. 5,56.

अवनक्षत्र n. *das Verschwinden der Gestirne.*

अवनति f. 1) *Niedergang, Untergang* (eines Gestirns). — 2) *Erniedrigung.* — 3) *Parallaxe in Breite.*

अवनद्ध* n. *Trommel.*

अवनम्र Adj. (f. आ) *gebeugt, geneigt.*

*अवनय m. = अवनाय.

अवनयन n. 1) **das Niedersetzen* Gal. — 2) *das Hinabgiessen.*

*अवनाट Adj. (f. आ) und n. = अवटीट.

अवनामिन् Adj. *sich beugend, — neigend.*

*अवनाय m. *Niedersetzung.*

अवनि 1) *Lauf oder Bahn eines Flusses, Strombett.* — 2) *Strom, Fluss.* — 3) *die Erde, Erdboden, Platz auf dem Erdboden, Platz* überh. — 4) **Pl. die Finger.*

अवनिज m. *der Planet Mars.*

अवनिप, °पति, °पाल und °पालक m. *Fürst, König.*

अवनिरुह m. *Baum.*

अवनिसुत m. *der Planet Mars.*

अवनिःसरण n. *das Sichfernhalten von* (Abl.) Lalit. 216,21.

अवनी f. *die Erde.* — Vgl. u. अवन्.

अवनीधर und °ध्र m. *Berg.*

अवनीपति und °पाल m. *Fürst, König.*

अवनेनिज Adj. *abzugiessen.*

अवनीश und °नीश्वर (Varâh. Bṛh. S. 5,27) m. *Fürst, König.*

अवनेग m. *Abwaschung,* in प्रातरवनेग.

अवनेजनीय Adj. *zum Abwaschen dienend* Çat. Br. 1,8,1,1.

अवनेजन m. *Abwaschung.*

अवनेजन 1) Adj. (f. ई) *abwaschend, zum Abwaschen dienend.* — 2) n. a) *das Abwaschen, Abspülen.* — b) *Waschwasser.*

अवनेज्य in पादावनेज्य.

अवनेय Adj. *abzuführen.*

अवत् m. N. pr. eines Mannes.

अवत्त m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛshṭa Hariv. 1,36,25. आवत्त v. l.

अवन्तक m. Pl. N. pr. 1) eines Volkes Varāh. Bṛh. S. 14,12. — 2) einer buddh. Schule.

अवन्ति m. 1) Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) *N. pr. eines Flusses.

अवन्तिका f. 1) *die Stadt* Avanti. °खण्ड m. n. Titel eines *Abschnittes* in einem best. Werke. — 2) *die Sprache der* Avanti.

अवन्तिदेव und अवन्तिन् m. N. pr. eines Fürsten.

अवन्तिनगरी f. *die Stadt* Ujjajinī Kād. II,102,11.

अवन्तिपुर 1) n. *a) die Stadt* Ujjajinī. — *b)* N. pr. eines von Avantivarman errichteten Heiligthums. — 3) f. ई *die Stadt* Ujjajinī.

*अवन्तिब्रह्मन् m. *ein Brahman bei den* Avanti Kāç. zu P. 5,4,104.

अवन्तिभूपाल m. Bein. des *Fürsten* Bhoǵa.

अवन्तिमातृ und °मातृका f. Pl. *die göttlichen Mütter der* Avanti Kād. II,102,13. 106,7.

अवन्तिवती f. ein Frauenname.

अवन्तिवर्धन m. ein Mannsname.

अवन्तिवर्मन् m. N. pr. eines Fürsten und eines Dichters.

अवन्तिसुन्दरी f. ein Frauenname.

अवन्तिसेन m. ein Mannsname Kād. II,103,14.

*अवन्तिसोम m. *saurer Reisschleim.*

अवन्तिस्वामिन् m. N. pr. eines von Avantivarman errichteten Heiligthums.

अवन्ती f. 1) Ujjajinī, die Hauptstadt der Avanti. — 2) *eine Fürstin der Avanti. — 3) N. pr. eines Flusses.

अवन्तीनगर n. = अवन्तिनगरी Kād. 259,8.

अवन्तीश्वर m. N. pr. eines von Avantivarman errichteten Heiligthums.

अवन्तीसरस् n. N. pr. eines Tīrtha.

*अवन्त्यक m. Pl. AV. Paṇ. 38 wohl fehlerhaft für आव°.

*अवन्त्यश्मक n. Sg. und m. Pl. *die* Avanti und Açmaka. आवन्त्य° v. l.

अवन्ध्य 1) Adj. *nicht unfruchtbar, — fruchtlos, — vergeblich* 97,16. — 2) m. (oder n.) und f. या N. pr. einer Oertlichkeit. — 3) f. या *Momordica mixta* Rāǵān. 7,183.

अवन्ध्यरूप Adj. *dessen Schönheit nicht vergeblich ist.* Davon Nom. abstr. °ता Kumāras. 3,2.

अवपतन n. *das Herabfallen.*

अवपाक Adj. *ohne Netzhaut (omentum)* Kāṭj. Ça. 21,2,5.

अवपाटिका f. *Zerreissung der Vorhaut.*

अवपात m. 1) *Herabfall, Niederfall.* — 2) *Herabflug.* — 3) *das Stehbegeben auf* Spr. 3563. — 4) *Fanggrube.*

अवपातन n. 1) *das Niederfällen, Niederwerfen, Umwerfen.* — 2) in der Dramatik *eine Scene, in der eine Person erschrocken die Bühne betritt und am Schluss in froher Stimmung die Flucht ergreift.*

अवपात्रित Adj. *von der Gemeinschaft der Geschirre ausgeschlossen.*

अवपार्ट् m. *das Fallen.*

अवपान n. 1) *das Trinken, Trunk.* — 2) *Tränke.*

अवपाशित Adj. *über den eine Schlinge gezogen worden ist.*

अवपीड m. 1) *Druck.* — 2) *ein best. Niess- oder Kopfreinigungsmittel.*

अवपीडक m. = अवपीड 2).

अवपीडन 1) n. *a) Druck; das Zudrücken* (des Auges) Comm. zu Nāiṣ. 3,1,11. — *b) Niessmittel.* — 2) f. या *Verletzung.*

अवपोधिका f. *Steine u. s. w., die man von den Mauern einer Stadt auf den Feind herabwirft.*

अवप्रश्न n. *Ende eines Gewebeaufzuges.*

अवबधा f. *Segment der Basis eines Dreiecks.*

अवबन्ध und °क m. *Lähmung,* in वर्त्मावबन्ध°.

अवबाहुक m. *Krampf im Arm.*

अवबोढव्य Adj. *zu beherzigen.*

अवबोध m. 1) *das Wachen, Wachsein.* — 2) *Wahrnehmung, Erkenntniss* 219,21. 289,6.

अवबोधक Adj. *erweckend.*

अवबोधन n. *das Unterweisen, Lehren.*

अवबोधनीय Adj. *zu erkennen an* (Instr.) Kād. II,53,24.

अवब्रव in घनवब्रव.

अवभङ्ग m. 1) *das Zerbrechen, Entzweigehen.* — 2) *das Einfallen* (der Nase).

अवभञ्जन n. *das Zerbrechen, Abreissen.*

अवभर्त्सन Adj. *röstend,* so v. a. *zu Nichte machend.*

अवभाषण n. *das Reden.*

अवभास m. 1) *Glanz, Schein, Aussehen.* — 2) *das Erscheinen, Zutagetreten* 285,10. — 3) *Bereich.* अवणाव° *des Hörens* (buddh.)

अवभासक Adj. *erhellend, zur Erscheinung bringend* 289,12. Davon Nom. abstr. °त्व n. 259,6. 260,1.

अवभासकर m. N. pr. eines Devaputra Lalit. 346,10.

अवभासन n. 1) *das Scheinen* Bhāvapr. 1,69. — 2) *Erscheinen, Zutagetreten.* — 3) *das Erhellen, Erleuchten* 281,16. 17.

*अवभासनक्षत्रिन् m. N. pr. eines Schlangendämons (buddh.).

अवभासप्रभ m. Pl. *eine best. Klasse von Göttern* (buddh.).

अवभासप्राप्त m. N. pr. einer Welt (buddh.).

अवभासिन् Adj. 1) *glänzend, schimmernd* 219,26. — 2) *erhellend, zu Tage treten lassend.* Davon Nom. abstr. °सिता f. Naish. 1,1,17.

अवभास्य Adj. *zu erleuchten. erleuchtet werdend* Çaṅk. zu Bādar. 2,2,28.

अवभृति f. N. pr. eines Flusses.

अवभृथ (°भृथ्य AV.) m. 1) *Reinigungsbad für die Opfernden und die gebrauchten Gefässe.* °इष्टि f. Lāṭj. 2,12,9. Kāṭj. Ça. 19,5,12. 7,12. °स्नपन n. °सामन् n. Name eines Sāman Lāṭj. 2,12,1. 7. °यज्ञ m. 5,1,8. 10. 10,12,1. °यज्ञस्थान 5,4,6. — 2) *Ende.* जीविताव° *Lebensende* Gobh. 1,3,13.

अवभेदक und °भेदिन् Adj. *zerspaltend.*

अवभृ in घनवभृ.

*अवभृट् Adj. (f. घी) und n. = अवटीट.

अवम 1) Adj. (f. घी) *a) der unterste* (örtlich und im Range). अवमतम *der allerniedrigste* Maitr. S. 4,7,6. — *b) der nächste* (zeitlich und dem Verhältnisse nach). — *c) der letzte, jüngste.* — *d)* nach einem Zahlwort um — weniger. — 2) m. Pl. Bez. best. Manen Taitt. Br. 1,5,9. Lāṭj. 2,5,14. — 3) n. *ein bei der Zeitausgleichung ausscheidender Tag* Comm. zu Gobh. 4,12. gew. Pl. *der Unterschied zwischen einem Mond- und einem Sāvana-Monat; insbes. der zu 24 Stunden angewachsene Unterschied, welcher bei der Ausgleichung abgezogen wird.* °दिवस m. Comm. zu Āçvān. 3,6 und °रात्र m. Ind. St. 13,309 dass.

*अवमताङ्कुश m. *ein hartnäckiger Elephant, der des Hakens spottet.*

*अवमति m. *Herr, Gebieter.*

अवमन्तृ Nom. sg. *Verächter, verachtend,* mit Acc. Bilh. 110,6.

अवमन्तव्य Adj. *gering zu achten, zu verachten.*

अवमन्थ und °क m. *eine Beulenkrankheit.*

अवमन्यक Adj. *gering achtend, verachtend, verschmähend* 101,17.

अवमर्द् m. 1) *Aufreibung, hartes Mitnehmen.* — 2) *eine best. Art von Eklipse.* — 3) N. pr. einer Eule.

अवमर्दन 1) Adj. *aufreibend, hart mitnehmend.* — 2) n. *a) das Reiben.* — *b) das Aufreiben, harte Mitnehmen.*

अवमर्दिन् Adj. *aufreibend, hart mitnehmend.*

अवमर्श m. (adj. Comp. f. घी) 1) *Berührung.* — 2) *das Bedenken, Erwägung.*

अवमर्शन 1) n. = अवमर्श 2). — 2) *f. आ Verwünschung Gal. (अवमर्षणा).

अवमर्शम् Absol. unter Berührung Çat. Br. 1,2,5, 24.26.

अवमान m. (adj. Comp. f. आ) Geringachtung; Schimpf, Schande.

अवमानन n. und °ना f. Geringachtung, Verachtung; Beschimpfung Bilar. 57,3.

अवमानिन् Adj. gering achtend, verachtend, verschmähend. Davon Nom. abstr. °नित्व LA. 30,3.

अवमान्य Adj. gering zu achten, zu verachten.

अवमार्जन n. 1) das Abwischen, Wegkehren. — 2) das Abgeriebene, Abgestreifte.

अवमुक्तशैव s. अविमुक्त°.

अवमूत्रण n. das Bepissen Karaka 1,18.

*अवमूर्धशय Adj. mit herabhängendem Kopfe ruhend.

अवमृश्य Adj. in अनवमृश्य.

अवमेहन n. das Bepissen.

अवमोचन n. Station, Aufenthaltsort.

अवमोटन (f. ई) und °टिन् Adj. verdrehend Baitân. 4,157.

अवमर्जन n. 1) Sühnung, Reinigung. — 2) Sühnungsmittel Tândja-Br. 1,6,10.

अवयव m. (adj. Comp. f. आ) Glied, Theil.

अवयवधर्म m. die Anwendung von pars pro toto 230,19.

अवयवयोग Adj. (f. आ) in der Beziehung von «ein Theil davon» stehend.

अवयवरूपक n. ein Gleichniss, in dem aus den verglichenen Theilen zu bestimmen ist, womit das Ganze verglichen wird, 251,24.

अवयवशस् Adv. gliedweise, Theil für Theil ÇaBh. zu Bâdar. 2,2,15.

अवयविन् Adj. aus Gliedern oder Theilen bestehend; Subst. ein Ganzes.

अवयविरूपक n. ein Gleichniss, in dem aus dem verglichenen Ganzen zu bestimmen ist, womit die einzelnen Theilen verglichen werden, 251,28.

अवयवी Adv. mit भू zu einem Bestandtheile werden Comm. zu Mâlav. 3,16. fgg.

*अवयस = आवयस fehlerhaft für अपवस und आपवस.

अवयोनु (nur Nom. °यौस्, viersilbig zu sprechen) f. Opferantheil.

*अवयात n. N. pr. eines Tîrtha gaṇa घृमादि in der Kâç.

अवयातर् Nom. ag. Abwender, Besänftiger.

अवयातकेळस् Adj. dessen Groll besänftigt ist.

अवयान 1) das Heruntergehen. — 2) Rückzug Lalit. 178,16. — 3) Besänftigung.

अवयास m. N. pr. eines Plagegeistes in Jama's Welt.

अवयुन Adj. unkenntlich, dunkel.

अवर 1) Adj. (f. आ) a) der untere. Compar. अवरतर. — b) niedrig, gering, wenig geachtet. — c) näher. — d) der hintere, nachstehend, nachfolgend, später, jünger. — e) vorangehend (mit Abl.). — f) westlich. — 2) f. आ a) Nachgeburt. — b) *Hintertheil eines Elephanten. — c) *Beiw. der Durgâ. — 3) n. a) am Ende eines adj. Comp. (f. आ) das Mindeste, das niedrigste Maass, der niedrigste Betrag. त्रयवरम् Adv. wenigstens dreimal. — b) *Hintertheil eines Elephanten.

अवरङ्गसाह् m. N. pr. Aurungseb.

अवरज 1) Adj. (f. आ) a) niedrig geboren. — b) nachgeboren, jünger. — 2) m. a) ein Çûdra. — b) jüngerer Bruder (mit Abl.). — 3) f. आ jüngere Schwester.

*अवरतस् Adv. unterhalb u. s. w.

*अवरति f. das Nachlassen, Aufhören.

अवरपर 1) Adj. (f. आ) vorangehend und nachfolgend Ait. Âr. 327,3.4 v. u. — 2) °रम् Adv. nach —, auf einander.

अवरपुरुष m. Nachkomme Kaund. Up. 3,11,2.

अवरावयस् Adj. jünger an Jahren Âpast.

1. अवरवर्ण m. niedrige —, verachtete Kaste. °ज = 2. अवरवर्ण.

2. *अवरवर्ण und *°क ein Çûdra.

*अवरव्रत m. die Sonne.

अवरशैल m. 1) der westliche Berg. °संघाराम m. Name eines darauf belegenen Klosters. — 2) Pl. Name einer buddh. Schule.

*अवरस्तात् Adv. = अवरतस्.

अवरस्पर्य Adj. der hintere voran, verkehrt.

*अवरकस n. P. 5,4,81.

अवरार्ध 1) m. a) Untertheil. °तस् Adv. von unten her. — b) am Ende eines adj. Comp. das Mindeste, Minimum. — 2) °म् Adv. mindestens.

अवरार्ध्य 1) Adj. a) auf der unteren (näheren) Seite befindlich. — b) von unten anfangend. — c) die mindeste Zahl setzend Lâṭj. 9,11,4. — 2) am Ende eines adj. Comp. das Mindeste, Minimum.

अवरावपतन n. das Abgehen der Nachgeburt Pâr. Gṛhj. 1,16,2.

अवरावर Adj. der allerniedrigste R. 5,53,24. 69,21.

*अवरिका f. = अवारिका.

*अवरीण Adj. getadelt.

अवरीयस् m. N. pr. eines Sohnes des Manu Sâvarṇa.

अवरुणद्धि Adj. nicht Varuṇa gehörig, nicht ihm verfallen Çat. Br. 3,2,4,18. 5,4,3,6. 5,3,13.

अवरुद्धि f. Erlangung, Erreichung.

अवरुद्धिका f. eine Frau im Harem Râgat. 7,736.

अवरूप Adj. (f. आ) ungestalt, ausgeartet.

अवरेण Instr. Praep. unter, mit Acc.

अवरोकिन् Adj. (weiss) durchscheinend, d. i. weiss gefleckt.

अवरोक्ष Adj. zuletzt genannt Kâṭj. Çr. 1,10,8.

अवरोचक m. Mangel an Appetit.

1. अवरोध m. 1) Bewegung nach unten, Senkung. — 2) Senker, Wurzeltrieb.

2. अवरोध m. 1) Hemmung, Unterdrückung, Beseitigung. — 2) Störung, Beeinträchtigung. — 3) Einsperrung Âpast. 1,9,25. Gefangensetzung Chr. 214,5. — 4) Einschliessung, Belagerung. — 5) Gewinnung, Erlangung Nalâm. 1,2,6. — 6) *Verbergung. — 7) Harem, Pl. die Frauen eines Harems. — 8) *Palast eines Fürsten.

3. अवरोध Sarva. 1,89,4. 90,3 fehlerhaft für अवबोध.

अवरोधक Adj. im Begriff einzuschliessen, zu belagern (mit Acc.).

अवरोधगृह n. Sg. und Pl. Harem.

1. अवरोधन n. absteigende Bewegung, das Absteigen.

2. अवरोधन n. 1) Einschliessung, Belagerung. — 2) das Einsperren Âpast. 2,28,4. — 3) verschlossener Ort, innerstes Heiligthum. — 4) n. Harem, Pl. die Weiber eines Harems Spr. 2418.

अवरोधशिखण्डिन् m. Hausfau Kâd. 93,22.

*अवरोधिक m. Aufseher in einem Harem.

°अवरोधिन् Adj. einschliessend, verdeckend Kâd. II,88,24.

अवरोपण n. das Pflanzen.

अवरोह m. 1) *das Herabsteigen. — 2) absteigendes Verhältniss, Herabstimmung; Uebergang von einem höhern Tone zu einem tiefern Comm. zu Mâlav. 44,14.15. — 3) *das Aufsteigen. — 4) Luftwurzel (des indischen Feigenbaums). — 5) *Himmel.

*अवरोहक 1) m. in सप्ताव°. — 2) f. °हिका Physalis flexuosa L.

अवरोहण 1) Adj. (f. ई) herabsteigend. — 2) n. a) das Herabsteigen, Sichherablassen von. — b) absteigendes Verhältniss, Herabstimmung; Uebergang von einem höhern Tone zu einem tiefern Comm. zu Mâlav. 44,14.15. — c) Absteigeort.

*अवरोहु m. Ficus infectoria Willd. Gal.

अवरोहवत् Adj. mit Luftwurzeln versehen.

*अवरोहणाखिन् m. Ficus infectoria Râgân. 11,125.

*अवरोहितोय Adj. von अवरोहित.

अवरोहिन् 1) niedersteigend Vaitân. Bṛh. 8,6. ab-

steigend (von Tönen) S. S. S. 34. — 2) *m. *indischer Feigenbaum.*

अवर्चस् Adj. *energielos, schwächlich.*

अवर्जनीय Adj. *unvermeidlich.* Davon Nom. abstr. °ना f. und °त्व n. (Gaim. 5,4,17. Comm. zu Nyâyas. 2,1,33).

अवर्जयी Adj. f. *nicht vorenthaltend.*

1. अवर्ण m. *Vorwurf, Tadel.* °भाज् Adj. Râjat. 8,614.

2. अवर्ण m. *der Laut* अ *oder* आ.

3. अवर्ण Adj. 1) *keine Erscheinungsform habend.* — 2) *farblos.*

अवर्णसंयोग m. *kein Zusammenhang mit einer Kaste* Âpast.

अवर्ण्य Adj. 1) *nicht zu beschreiben* Âtmopan. 3. — 2) *nicht auszusagen, — zu prädiciren* Comm. zu Nyâyas. 5,1,4.

अवर्ण्यसम m. *ein best. Sophisma, das auf der Verwechselung des zu beweisenden mit dem beweisenden Beispiele beruht,* Nyâyas. 5,1,4. Sarvad. 114,10.

अवर्तमान Adj. *im Augenblick nicht vorsichgehend, nicht gegenwärtig.*

अवर्ति f. *Herabgekommenheit, Mangel, Noth.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Z. d. d. m. G. 29,183.

अवर्त्र Adj. *ungedämmt, ungehemmt.*

*अवर्धमान (संज्ञायाम्) gaṇa चार्वादि.

अवर्मन् Adj. *ohne Rüstung.*

*अवर्ष, °यति Denom. von अवर्.

अवर्ष und °ण (Spr. 729) n. *Mangel an Regen, Dürre.* अवर्षा f. MBn. 13,94,33. das nach dem Comm. gleichbedeutend sein soll, ist verdächtig; vgl. ebend. 93,30.

अवर्षशतिक Adj. *noch nicht hundert Jahre alt.*

अवर्षुक Adj. *nicht regnend.*

अवर्ष्य Adj. *bei regenlosem Wetter thätig.*

*अवलत्त Adj. *weiss.*

अवलगित n. *ein Hors d'oeuvre im Prolog.*

अवलग्न m. n. *Taille.*

*अवलत्तिका f. (?) Uṇâdis.

अवलम्ब 1) Adj. (f. आ) *herabhängend.* — 2) m. a) *das Hängen an* Mucc. 69. — b) *Halt, Stütze* Spr. 6841, v. l. 7740. — c) **senkrechte Linie.*

अवलम्बक 1) m. *Senkrechte* Âryabh. 4,33. Comm. zu 2,12. Bîjag. 113. — 2) n. *ein best. Metrum.*

अवलम्बन 1) Adj. (f. ई) *sich an Etwas hängend* Kalyâṇa. 1,35.36. — *haltend, — lehnend.* — 2) n. a) *das Herabhängen.* — b) *das Hängen —, Sichanhalten —, Sichheften an, Sichstützen auf* (eig. und übertr.). — c) *Halt, Stütze.* — d) *das Verweilen, Bleiben.*

अवलम्बितव्य Adj. *woran man sich zu halten hat* 159,9.

अवलम्बिन् Adj. 1) *herabhängend, sich neigend.* — 2) *sich haltend an, — stützend —, — lehnend auf* (eig. und übertr.), *beruhend auf, abhängig von* Çaṃk. zu Bâdar. 3,5,32. — 3) *sich befindend an.*

*अवलिन्द् m. = उपरिवृटी.

अवलिप्तता f. und °लिप्तत्व n. *Hochmuth.*

अवलिप्स m. Bez. *eines best. Amulets* AV. Paipp. 1,14,4.

*अवलीढा f. *Geringachtung.*

अवलीला f. *Scherz, Spiel.* Instr. so v. a. *mit der grössten Leichtigkeit.*

अवलुञ्चन n. 1) *das Ausreissen.* — 2) *das Zerreissen, Aufgehen* (einer Naht).

अवलुण्ठन n. *das Berauben.*

अवलुम्पन n. *Ansprung, Ansatz* MBn. 1,140,15.

अवलेख 1) m. *Abschabsel.* — 2) f. आ *das Zeichnen, Malen.*

अवलेखन 1) n. *das Bürsten, Kämmen* Śâṅkhâyan. Br. Gaut. 9,33. Âpast. — 2) f. ई *Bürste, Kamm.*

अवलेप m. 1) *Klebrigkeit* Taitt. Saṃh. 1,155,1. — 2) **Salbe, Teig* H. an. Med. — 3) **Schmückung.* — 4) *Hochmuth.*

अवलेपन n. 1) *Salbe* Ṛtus. 5,5. — 2) *hochmüthiges Benehmen.*

अवलेह m. 1) *das Ablecken.* — 2) *Extract* (Mat. med. 10), *Latwerge, Paste mit Zucker u. s. w.*

अवलेहक 1) *Adj. *beleckend.* — 2) f. °हिका = अवलेह 2).

अवलेहन n. 1) *das Belecken* Spr. 5748. — 2) *Paste u. s. w.* Bhâvapr. 2,26.

अवलेहिन् Adj. *leckend, Leckermaul.*

अवलोक m. 1) *Betrachtung, Beschauung, Musterung.* — 2) *Blick.* — 3) *Gesichtskreis.* °केषु नारीणाम् *im Angesicht von Frauen.* °मार्ग m. dass. — 4) Titel eines Werkes, = दृशद्वत्यवलोक Hall in der Einl. zu Daçar. 3. 4.

अवलोकक Adj. *spectaturus* (mit Acc.).

अवलोकन 1) n. a) *das Sehen, Erblicken, Gewahrwerden.* — b) *das Betrachten, Beschauen, Mustern.* — c) *Blick.* — d) *Ansehen, Aussehen.* — 2) f. आ *aspectus* (planetarum) Varâh. Bṛh. S. 5,62.

अवलोकनीय Adj. *betrachtenswerth* Lalit. 59,11.

अवलोकयितृ Nom. ag. *Betrachter, Beschauer* 261,22. 24.

अवलोकयितव्य Adj. *zu beobachten* Varâh. Bṛh. S. S. 7, Z. 12.

अवलोकित 1) m. a) *ein best. Tact* S. S. S. 235. — b) = अवलोकितेश्वर. — 2) f. आ ein Frauenname. — 3) n. *das Hinschauen.*

अवलोकितक n. *das Hinsehen.* Instr. *hinsehend*

अवलोकितव्रत m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

अवलोकितेश्वर m. N. pr. eines Bodhisattva Kâr. 234,21 (आर्याव° zu lesen).

अवलोकिन् Adj. *schauend, blickend auf.*

अवलोक्य Adj. *anzusehen.*

अवलोगित n. *eine Art* Prastâvanâ Çiç. ed. Parmâr. 3, Note. Vgl. अवलगित.

अवलोप m. *Unterbrechung, Störung.*

*अवलोप्य Adj. *abzureissen.*

अवलोभन in घनवलोभन.

*अवलोम Adj. P. 5,4,75.

*अवल्क m. *Gymnema sylvestre* Rich. Pl.

अवल्गुज m. *Vernonia anthelminthica Willd.*

अवल्गुली f. *ein best. giftiges Insect.*

अववद् in दुरवद्.

अववदन n. *übles Nachreden.*

अववदितृ Nom. ag. *der das letzte Wort hat, der Entscheidende.*

अववर्तिन् Adj. *wiederkehrend.*

अववर्षण n. *das Beregnen.*

अववाद m. 1) **üble Nachrede.* — 2) **Befehl.* — 3) **Vertrauen.* — 4) *Unterweisung* Lalit. 307,7.

अववर्त्र m. *abgetrenntes Stück.*

अववश Adj. (f. आ) 1) *keinem fremden Willen unterthan, unabhängig, frei, sich frei gehen lassend.* — 2) *keinen eigenen Willen habend, wider Willen gehorchend, invitus* 125,1. 135,9.

अवशग Adj. *nicht in Jmds* (Gen.) *Gewalt stehend* 184,3.

अवशंगम n. *ein best.* Samâdhi.

अवशंस् f. *unrechtes Verlangen.*

अवशा f. *Nichtkuh, schlechte Kuh.*

अवशातन n. *das Welken, Einschrumpfen.*

अवशित n. *das sich nicht in der Gewalt Haben* MBn. 14,36,15.

अवशिन् Adj. *seines Willens nicht mächtig, incitus* Spr. 5800. *unselbständig* Âpast.

अवशिरस् Adj. *mit dem Kopf nach unten.*

अवशिष्टक n. *Ueberbleibsel, Rest.*

अवशीर्षक Adj. = अवशिरस्.

अवशेष m. *Ueberbleibsel, Rest.* भस्मावशेष Adj. *von dem nur Asche übrig geblieben ist* Spr. 7626. पीतावशेष Adj. *bis auf einen kleinen Rest ausgetrunken* Spr. 3123. कृतावशेष Adj. Chr. 299,21. Davon Nom. abstr. अवशेषता f.

°अवशेषम् Absol. *bis* (excl.) *auf* Bhâr. Chr. 188,14.

अवशेष्य Adj. *übrig zu lassen, zu bewahren.*

अवश्यकर्मन् n. *nothwendige Verrichtung* Âit. Âr. 410,8.

अवश्यभाविन् Adj. *was nothwendig erfolgen muss* Spr. 670.

अवश्यम् und अवश्य° (insbes. vor einem Partic. fut. pass.) *nothwendig, jedenfalls, durchaus.*

अवश्यभाव m. *Nothwendigkeit* Comm. zu Kâṭ. Ça. 38,2 v. u. Vielleicht richtiger अवश्यभाव.

अवश्यंभाविन् Adj. vielleicht unrichtig für अवश्यभा°. Davon Nom. abstr. °विता n. Bâlâvat. 2,167 und °विता f. Comm. zu Mâlatîm. 163,25.

*अवश्यविषय m. *Gattin* Gal.

*अवश्या f. *Reif, pruina.*

अवश्याय m. 1) dass. 132,25. Kâd. 28,16. — 2) **Hochmuth.*

*अवश्यायपट m. *eine Art Zeug.*

*अवश्यायबिन्दु m. *Reiftropfen,* so v. a. *Unding.*

अवश्रयण n. *das vom Feuer Nehmen.*

अवश्रेसि (so wohl zu lesen) Dat. Inf. *um wegzublasen* AV. 4,37,3.

अवश्रुत् (Kâṭ. Ça. 5,10,7) und अवश्रुत (Çat. Br. 4,6,3,6) Adj. *ohne Ruf* वषट्.

अवष्टभ्य Adj. *aufzuhalten, festzuhalten.*

अवष्टम्भ m. 1) *das Sichaufstützen, Sichanlehnen an.* — 2) *das Greifen zu Etwas, Anwendung* Pâṇ. Prât. 21,20.24. Sâh. D. 333,19. — 3) *Entschlossenheit, Muth.* — 4) **Anfang.* — 5) * *Uebung im Bogenschiessen* Gal. — 6) **Pfosten.* — 7) **Gold.*

अवष्टम्भन n. = अवष्टम्भ 2).

अवष्टम्भमय Adj. *von Entschlossenheit —, von Muth zeugend* Ragh. 3,33.

*अवघाण m. *geräuschvolles Essen.*

1. अवस् n. 1) *Förderung, Gunst, Beistand.* — 2) *Labung, Erquickung.* — 3) *Lust, Behagen.* — 4) *Lust, Verlangen, Wunsch.*

2. अवस् (vor म einmal अवर्) 1) Adv. *herab.* — 2) Praep. *a) herab von,* mit Abl. und Instr. — *b) unter,* mit Instr.

अवस् n. *Nahrung, Zehrung, Wegzehrung.* पथस् so v. a. *das Vieh.*

*अवसक्थ्य f. (Gal.) und °का (Gaut. 2,14) f. *ein Tuch, welches beim Sitzen über die Lenden geschlagen wird.* °का कर् *ein Tuch über die Lenden schlagen.*

*अवसंवद्य Adj. *zu meiden* Mahâbh. 2,405,a.

अवसञ्जन n. *die über die Schulter hängende Brahmanenschnur.*

*अवसथ m. 1) *Wohnung.* — 2) *Dorf.* — Vgl. आवसथ.

अवसन्नता f. *Verlegenheit, Rathlosigkeit.*

अवसभ Adj. (f. आ) *von einer Versammlung ausgeschlossen.*

अवसर m. 1) **Regen.* — 2) *Gelegenheit, Veranlassung, günstiger Augenblick* 176,7. — 3) *das am Platze Sein, das irgendwobei Zuthunhaben.* — 4) *Jmds Reihe.* — 5) = मत्तभेद्. — 6) **Jahr.* — 7) N. pr. eines Mannes B. A. J. 1,217.

अवसर्ग m. 1) *das Loslassen,* in धनावसर्ग. — 2) **Willensfreiheit.*

अवसर्जन n. *Lösung.*

*अवसर्प m. *Späher.*

अवसर्पण n. 1) *das Herabsteigen; der Ort, von dem Jmd herabgestiegen ist.* — 2) *das auf die Strasse Gehen.*

अवसर्पिन् 1) Adj. *eine Abnahme bewirkend* VP. 2,4,13. — 2) f. °णी *eine herabsteigende Zeitperiode* Âryabh. 3,7.

अवसलवि Adv. = अपसलवि.

अवसवि Adv. *nach links hin.*

*अवसव्य Adj. *nicht der linke, der rechte.*

अवसा 1) *Rast, Einkehr,* in अनवसा. — 2) *Lösung, Befreiung.*

अवसातर् Nom. ag. *Löser, Befreier.*

अवसाद् m. 1) *das Sichsenken* Suçr. 1,109,3. — 2) *das Sinken, Abnahme.* — 3) *Abnahme der Kräfte, Mattigkeit.* — 4) *Niederlage* Milav. 12,14. — 5) **das Sinken des Muths, Rathlosigkeit.*

अवसादक Adj. *zum Sinken bringend, vereitelnd.*

अवसादन n. 1) *das Entmuthigen.* — 2) *Gedrücktheit* Karaka 3,1. — 3) *künstliche Erzeugung von Schorf.*

*अवसादिनी f. *eine best. Pflanze* Gal.

1. अवसान n. (adj. Comp. f. आ) 1) *Ort der Einkehr, Ruheort.* — 2) *das zu Ende Gehen, Schluss, Ende.* — 3) *Lebensende, Tod.* — 4) * *Grenze.* — 5) *Ende eines Wortes; der letzte Bestandtheil eines Compositums; Ende eines Satzes, Pause.* — 6) *Ende einer Verszeile und die dadurch gebildete Verszeile selbst.* — 7) *N. pr. einer Oertlichkeit.

2. अवसान Adj. *unbekleidet.*

°अवसानक Adj. (f. °निका) *sein Ende erreichend —, absterbend mit.*

अवसानदर्श Adj. 1) *auf seinen Bestimmungsort oder Aufenthalt blickend.* — 2) *das Ende von (Gen.) schauend* Taitt.-Br. 11,5,19.

अवसानभूमि f. *Höhepunkt, das Non plus ultra* Kâd. 139,14.

°अवसानिक Adj. *den Schluss von Etwas bildend.*

अवसान्य Adj. *zur Verszeile gehörig.*

*अवसाम P. 5,4,75.

अवसाय m. 1) *das Haltmachen, Sichniederlassen,* in पत्रकामावसाय. — 2) **Beschluss, Ende.* — 3) **Rest.* — 4) **Beschluss, Entscheidung.*

°अवसायिन् Adj. *Halt machend, sich niederlassend.*

अवसित n. *Wohnplatz.*

अवसितत्व n. *das Abgemachtsein* Çaṃk. zu Bṛh. Âr. Up. S. 182.

अवसिति f. *Schluss, Ende* Ind. St. 8,322.

अवसेक m. 1) *Begiessung, Guss.* — 2) *Einspritzung* (eines Klystiers) Suçr. 2,201,10. — 3) *Blutentziehung* (durch Blutegel) Suçr. 1,41,21 (Chr. 217,19).

*अवसेकिम m. *eine Art Gebäck.* *°सेकित Gal.

अवसेचन n. 1) *das Begiessen.* — 2) *das Baden.* — 3) *Wasser zum Begiessen.* — 4) *das Aufstreuen.* — 5) *das Blutentziehen.*

अवसेय Adj. 1) *zu erschliessen, — errathen* Comm. zu Kîrân. 2,72. — 2) *zu erlernen* Comm. zu Âryabh. S. 2, Z. 11. fgg.

अवस्कन्द् m. *Ueberfall, Angriff.* स्कन्दावस्कन्दिन् Adj. Bîlân. 109,16.

अवस्कन्दन n. 1) *das Herabsteigen.* — 2) * *das Baden.* — 3) *Beschuldigung.*

अवस्कन्दिन् Adj. 1) *herspringend* Çat. Br. — 2) *angreifend.*

*अवस्कन्दीय Adj. v. l. im gaṇa गर्गादि in der Kâç.

अवस्कर m. 1) **Excremente.* — 2) **Schamtheile* — 3) *Ort, wohin die Unreinigkeiten getragen werden; Abtritt.* — 4) * = अपस्कर *Wagentheil* Gal.

*अवस्कारक m. *etwa Spulwurm.*

अवस्कारमन्दिर n. *Abtritt.*

अवस्कर्व m. *ein best. Wurm.*

अवस्तरण n. 1) *das Bestreuen.* — 2) *Bettdecke* Âpast.

अवस्तात् 1) Adv. *a) unten.* — *b) diesseits, vorher.* — 2) Praep. mit Gen. *a) unter.* — *b) westlich von* Çulbas. 3,20.

अवस्तात्प्रपदन Adj. *wohin man von unten her gelangt.*

अवस्तार m. *Streu.*

अवस्तु n. 1) *werthlose Sache.* — 2) *Unding, das Unreale* 258,3.9. 274,5. Dazu Nom. abstr. °ता n.

अवस्त्र Adj. *unbekleidet.* Davon Nom. abstr. °ता f. MBh. 3,62,16.

अवस्था 1) m. *penis.* — 2) f. आ *a) das Erscheinen vor Gericht.* — *b) Bestand.* — *c) Lage, Lebenslage, Zustand, Verhältniss.* — *d) Grad, Stufe, Altersstufe.* — *e)* in der Dramatik *ein einzelner Erfolg, der alle übrigen nach sich zieht.* — *f) vulva.*

अवस्थातव्य n. impers. *zu verbleiben, sich aufzuhalten* Kâd. II,31,6.

अवस्थान n. 1) *das Auftreten* R. 5,5,18. — 2) *Stellung, Lage* Pâṇ. Prât. 9,14. — 3) *das Weilen, Verweilen, Verharren* 284,25. 285,9. Sâh. D. 75,3. —

4) *das Standhalten, Bestand.*

अवस्थापन n. *das Ausstellen* (von Waaren).

अवस्थापिन् Adj. 1) *einen Platz einnehmend, sich aufhaltend in* Kâd. II, 49, 8. *aufgestellt.* — 2) *in einem best. Zustande verharrend* Çaṃk. zu Bâdar. 2,2,19. Davon Nom. abstr. °पित्व n. ebend.

अवस्थायिन् Adj. *Stand haltend* TS. 5,5,20,2. 4.

अवस्थासंग्रह m. Titel eines Werkes.

अवस्थिति f. 1) *Aufenthalt.* — 2) *das Verbleiben, Verharren.*

अवस्थितिचापल n. *Unbeständigkeit* Spr. 3563.

अवस्पर्तृ Nom. ag. *Erretter* RV.

अवस्फूर्जथु m. *das Rollen des Donners* Kaṇ. 5, 2,9, v. l.

अवस्फोटन n. *das Knacken mit den Fingern* Gaut. 2,15. 9,31.

अवस्यत् Partic. *Beistand suchend.*

*अवस्यन्दन n. und davon Adj. *°नीय gaṇa गहादि.

अवस्यन्दित n. in der Dramatik *das Umdeuten der eigenen Worte.*

*अवस्यन्दी f. und davon Adj. *°य gaṇa गहादि Kâç. zu P. 4,2,138.

अवस्यु 1) Adj. *Beistand oder Gunst suchend.* Auch °स्यू. — 2) m. N. pr. eines Ṛshi.

अवर्ष्मसु Abl. Inf. *vor Herabfall, ne decidat* RV. 2,17,3.

अवस्वत् Adj. *strebend, begierig.*

*अवह m. *kein Weg* Gal.

अवहनन n. 1) *das Dreschen, Aushülsen* 229,1. — 2) *Lunge.*

अवहर्तृ Nom. ag. *der niederschlägt, abwehrt, vertreibt.*

अवहरण n. *das Wegwerfen.*

अवहसन n. *das Verlachen, Verspotten.*

*अवहस्त m. *Rücken der Hand.*

अवहार m. 1) *Zurückziehung der Truppen, Einstellung des Kampfes.* — 2) *Aufschiebung, Hinausschiebung.* — 3) * *Einladung.* — 4) * *Dieb.* — 5) * *ein best. grosses Wasserthier.* — 6) * = धर्मोत्तर. — 7) * = उपनेतव्यद्रव्य oder उपनेतव्य°.

*अवहारक m. = अवहार 5).

अवहारिक n. *Beute.*

अवहार्य Adj. 1) *der anzuhalten ist, Etwas* (Acc.) *zu erstatten, — bezahlen.* — 2) *was man erstatten lassen muss.*

*अवहालिका f. *Hecke, Zaun.*

अवहास m. 1) *Scherz, Spass.* — 2) *Verspottung, Spott.*

अवहास्य Adj. *zu verspotten, dem Spotte ausgesetzt, lächerlich.* Davon Nom. abstr. °ता f.

अवहित Partic. von धा, दधाति mit अव.

अवहितपाणि Adj. *Etwas in der Hand haltend* Âpast.

अवहित्थ 1) m. *eine best. Stellung der Hände.* — 2) n. und f. आ *das Verbergen einer inneren Aufregung.*

अवहित्थक m. = अवहित्थ 1).

अवहेल *n. und f. °ला *Geringschätzung.* °हेलया so v. a. *mit der grössten Leichtigkeit, ohne alle Anstrengung.* विसकाण्ड° *mit einer Leichtigkeit, als wenn es ein Lotusstengel wäre.*

अवहेलन* n. *Geringschätzung.* f. ना dass. Spr. 7043 (Conj.).

अवक्कार in अनवक्कार.

अवांश m. *penis* Śiṃav. Br. 2,6,11.

अवाक् von अवाच् und अवास्.

अर्वाका f. *die untere Ekhani* (?) TS. 4,6,8,1.

अवाकिन् Adj. *nicht redend.*

1. अवाक् Adj. *sprachlos.*

2. अर्वाक् Adj. (f. आ) *abwärts gerichtet.*

*अवाक्पुष्पी f. *Anethum Sowa Roxb.*

अवाक्फण Adj. *mit der Haube nach unten* (Schlange) LA. 83,9.

अवाक्फल Adj. *schlimme Folgen habend* MBh. 2,63,6.

अवाक्शेष m. *kein weggebliebenes Wort* Gaim. 1,3,13.

अवाक्शाख Adj. *mit nach unten gerichteten Zweigen.*

अवाक्शिरस् Adj. 1) *mit dem Kopf nach unten.* — 2) *mit dem obern Ende nach unten.*

अवाक्शीर्ष Adj. *mit dem Kopf nach unten.*

अवाक्शृङ्ग Adj. *mit einem Horn nach unten* (Mond).

*अवाक्श्रुति Adj. *taubstumm.*

अवाक्सर्ग m. *Schöpfung der abwärts strebenden Wesen.*

अवाक्स्रोतस् Adj. *abwärts strebend* MBh. 14, 36,25.

अवाग्गति Adj. *Gang zur Hölle.*

अवाग्गमनवत् Adj. *sich abwärts bewegend* 264,24.

अवाग्र Adj. *nicht aus der Stimme* (dem Laut) *entspringend* Durjanap. Up. 18.

*अवाग्भाग m. *der untere Theil, Boden.*

*अवाग्र Adj. *krumm.*

अवाग्वदन Adj. *mit dem Gesicht nach unten.*

अवाङ्ग्य Adj. *mit der Spitze nach unten* Âpast. Ungrammatisch für अवाग्र.

अवाङ्नाभि Adv. *unterhalb des Nabels.*

अवाङ्निरय Adj. *Hölle unter der Erde.*

अवाङ्मनस Adj. *dem Worte und dem Geiste sich entziehend* Bhâg. P. 5,1,21.

अवाङ्मनसगोचर Adj. dass. 253,10.

अवाङ्मनोगोचर Adj. dass. Davon Nom. abstr. °त्व n. Ind. St. 9,134.

अवाङ्मुख 1) Adj. (f. ई) a) *mit dem Gesicht nach unten.* — b) *abwärts gekehrt* Ind. St. 14,383. — 2) m. *ein best. über Waffen gesprochener Zauberspruch.*

अर्वाच् Adj. *sprachlos, stumm.*

अवाचक Adj. *Etwas nicht ausdrückend, — besagend* Kâvjâd. 7,2. Ind. St. 8,313. Davon Nom. abstr. °त्व n.

अवाचनीय Adj. *nicht zu lesen* Bâlar. 156,6.

अवाचाल Adj. *nicht geschwätzig, — grosssprecherisch* Spr. 3591.

अवार्चीन 1) Adj. (f. आ) *abwärts gerichtet, unterhalb von* (Abl.) *befindlich.* Mit अर्वाचीन verwechselt Spr. 3360. — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

अवाचीनशीर्षन् Adj. (f. °र्ष्णी) *mit dem Kopf nach unten.*

अवाच्य Adj. 1) *nicht anzureden.* — 2) *nicht zu sagen, — auszusprechen* 126,10. — 3) *nicht unmittelbar ausgedrückt.*

अवाच्यता f. *Schmähung.*

अवाच्यत्व n. *das nicht unmittelbar Ausgedrücktsein.*

अवाच्यदेश m. *vulva.*

अर्वाजिन् m. *schlechtes Ross.*

अर्वाञ्च् 1) Adj. (Nom. m. अर्वाङ्, f. अर्वाची) a) *abwärts gerichtet, der untere, unterhalb von* (Abl.) *gelegen.* दिश् *Richtung nach dem Boden hin.* — b) *nach einem Zahlwort um — abnehmend.* — 2) * f. अवाची *Süden.* — 3) अवाक् Adv. *nach unten, in die Tiefe.*

अवाञ्चम् Adv. *abwärts* Çulbas. 3,35.

1. अवात Adj. (f. आ) *nicht eingetrocknet, frisch, vollsaftig* MBh. 2,17,28, v. l. für अवान.

2. अर्वात Adj. (f. आ) *unangefochten, sicher.*

3. अवात 1) Adj. *windstill* RV. 1,38,7. — 2) n. *Windstille.*

अवातल Adj. *nicht blähend.*

अवान Adj. 1) *nicht eingetrocknet, frisch, vollsaftig* MBh. 2,17,28. — 2) *nass* Kâd. II, 72,17. — 3) * *trocken.*

अवान्तर Adj. 1) *dazwischen liegend* TS. 7,3,7, 1. Çat. Br. — 2) *je ein anderer, — verschiedener* 235,11. 270,3. 9. Sarvad. 18,3.

अवान्तरदिश् f. *Zwischengegend* Çulbas. 3,307. °दिक्सन्धि Adj. Kâtj. Çr. 5,8,21.

अवान्तरदीक्षा f. dass. Maitr. S. 3,14,7.

अवान्तरदीक्षित् (Çat. Br. 3,4,3,2) und *°दीक्षिन्

(Mahâbh. 5,20,a) Adj. *der eine dazwischen geschobene Weihe vollzieht.*

अवान्तरदेश m. *ein Ort, der in der Richtung einer Zwischengegend liegt.*

अवान्तरभेद m. *Unterabtheilung* Kap. 2,38. 3,41.

अवान्तरम् Adv. *dazwischen* Çat. Br. 12,8,3,31.

अवान्तरेडा f. *eine dazwischen geschobene* इडा Âçv. Çr. 1,7,3. 8. Ind. St. 9,225. fg.

अवाप in उदवाप.

*अवापितधान्य Adj. *nicht gesätes (d. i. verpflanztes) Korn.*

अवाप्तव्य Adj. *zu erlangen.*

अवाप्ति f. 1) *Erlangung, Erreichung.* — 2) *Quotient* Bîjag. 148.

अवाप्य Adj. *zu erlangen.*

अवाम Adj. *nicht der linke, der rechte* Hem. Pr. Gr. ed. Bomb. 38,b,7.

अवामराज्य m. *kein* Vâmarâdschja Kâç. Çr. 10, 2,21.

अवाय m. 1) *das Hinab. teigen.* उदकावाय *in's Wasser* Kâç. Çr. 8,5,3. — 2) *das Weichen, in* अनवाय.

अवार्य Adj. *ohne Wind* Çat. Br. 14,6,6,8.

अवार् m. n. *das diesseitige Ufer, Diesseits* AV. Paipp. 2,4,4. अवार्तस् Adv. *nach diesseits.*

अवारणीय Adj. 1) *unaufhaltsam, unwiderstehlich.* — 2) *von unheilbaren Krankheiten handelnd.*

*अवारपार m. *Meer.* Davon Adj. *°पारीण.

*अवारिका f. *Coriandrum sativum L.*

*अवारीण Adj. *von* अवार्.

अवारुण Adj. *nicht* Varuṇa *gehörig* Kâç. Çr. 4,5,3.

1. अवार्य Adj. *diesseitig.*

2. अवार्य Adj. 1) *nicht zurückzuhalten, — aufzuhalten.* — 2) *unheilbar.* Davon Nom. abstr. °ता f. (अवार्यक्रतु) अवार्यि° Adj. *von unwiderstehlicher Kraft.*

अवालेय m. *kein* Vâleja Kâç. Çr. 10,2,21.

अवावट m. *ein Sohn, den ein Mann mit einer Frau aus seiner Kaste zeugt, die vorher mit einem andern Manne gelebt hat.*

*अवावन् Adj. (f. °वरी).

अवाञ्चृङ्ग Adj. *dessen Hörner nach unten gebogen sind.*

*अवासस् Adj. *unbekleidet.*

*अवासिन् Adj. *gaṇa* यास्यादि.

अवास्तु Adj. *heimathlos.*

अवाहन Adj. *ohne Gespann, nicht fahrend.*

अवि 1) Adj. *zugethan, günstig.* — 2) m. a) *Schaf.* — b) Soma-*Stihe.* — c) * *Beschützer.* — d) * *die Sonne.* — e) * *Wind.* — f) * *Berg.* — g) * *Wall.* — h) * *Decke von Mäusefallen.* — 3) f. a) *Schafmutter.* — b) * *ein Frauenzimmer zur Zeit der Katamenien.*

अविक 1) *m. *Schaf.* — 2) f. ई *Schafmutter* 191,9. — 3) *n. *Diamant.*

*अविकट m. *Schafheerde.*

*अविकटाराण m. *eine für den Beschäler einer Schafheerde erhobene Abgabe.*

अविकत्वन *nicht ruhmredig* Spr. 4350.

अविकत्थन Adj. *keine unnützen Reden führend* Âpast.

अविकर्ण m. *keine Auseinandersetzung* ṚV. Pâṛ. 17,30.31.

अविकल Adj. *woran Nichts fehlt, nicht mangelhaft, vollständig* Spr. 1624. *correct* Çiç. 11,10.

अविकत्थ Adj. 1) *ununterschieden* Ind. St. 9,133 u. s. w. Bâlar. P. 3,9,3. — 2) *sich nicht lange besinnend.* °म् Adv. *ohne sich lange zu besinnen, ohne Bedenken* Kîr. II,61,1.

1. अविकार m. *keine Veränderung, — Umänderung, — Entstellung* Gaut. 27,10. Gaim. 1,1,16.

2. अविकार Adj. *keiner Veränderung unterliegend.*

*अविकारसदृश Adj. *gaṇa* चार्वादि.

अविकारिन् Adj. *keiner Veränderung unterworfen.* Davon Nom. abstr. °रित्व n. Ind. St. 9,159.

अविकृत Adj. 1) *unverändert* TS. Pâṛ. 3,39. — 2) *nicht zubereitet, — zugerichtet, unverarbeitet, in natürlichem Zustande befindlich* Gaut. 1,14. Âpast. — 3) *unentwickelt* Çat. Br. 3,1,2,3. — 4) *nicht verunstaltet, — von ungewöhnlicher Gestalt* Gaut. 17,26.

अविकृताङ्ग Adj. *mit unentwickelten Gliedern* Çat. Br. 4,5,2,6.

अविकृति f. *Unveränderlichkeit* Ind. St. 9,15.

अविकृष्ट Adj. *nicht auseinander gezogen* ṚV. Pâṛ. 3,18.

अविक्रम m. *das Nichtunterbleiben der Umwandlung des* Visarga *in einen* Uṣhman ṚV. Pâṛ. 11,22.

अविक्रिय Adj. 1) *keiner Veränderung —, keinem Wandel unterworfen.* — 2) *keine Miene verziehend.* — 3) *ganz gleich.*

अविक्रियत्व n. *Unveränderlichkeit* Kull. zu M. 6,92 (अविक्र° gedr.).

अविक्रिया f. *kein Wandel.* °त्मक Adj. *keinem W. unterworfen* 285,1.

अविक्रीत Adj. *der nicht verkauft hat.*

अविक्रेय Adj. *nicht verkäuflich* 89,25.

अविक्लव Adj. (f. आ) *unbefangen, unverwirrt, sicher (Person, Geist, Rede, Gang)* MBh. 1,54,4.

अविक्षत Adj. *unverletzt* MBh. 12,97,24.

अवित्ति m. N. pr. *eines Fürsten.*

अविवित्ति Adj. *unverwandert.*

अविवित्तिप 1) *Adj. P., Sch. — 2) m. N. pr. *eines Sohnes des* Çvaphalka Harîv. 1917.

अविवित्तीण Adj. *unvermindert.*

अविवित्तुच्छ Adj. *nicht aus der Ordnung gebracht.*

अविविज्ञातदोष Adj. *der kein offenkundiges Verbrechen begangen hat* Gaut. 24,1.

अविविज्ञापयत् Adj. *nicht ausposaunend, — zur Schau tragend* Çaṅk. zu Bâdar. 3,4,30.

*अविगन्धिका f. *Ocimum villosum* Râǵân. 4,130.

अविगान Adj. (f. आ) *einstimmig* Râǵân. 7,138.

अविगीत Adj. *sich gegenseitig nicht widersprechend* Çaṅk. zu Bâdar. 1,4,14.

अविगुण Adj. *nicht krank, normal* Bhâvapr. 4,153.

*अविग्न m. *Carissa Carandas L.* Vgl. अविघ्न.

अविग्रह m. *Unselbständigkeit eines Wortes, das Erscheinen desselben in einem Compositum* ṚV. Pâṛ. 4,12.

अविघात m. *Nichtverhinderung* Nyâs. 3,1,47.

अविघ्न 1) Adj. *ohne Hinderniss, — Störung.* — 2) *f. आ *Carissa Carandas* Râǵân. 11,214. — 3) n. *Abwesenheit jedes Hindernisses, Ungestörtheit.*

अविघ्नेन *ohne Hinderniss, ungestört.*

अविघ्नकरणव्रत n. *eine best. Begehung.*

अविघ्नविनायकचतुर्थी f. *ein best. vierter Tag.*

अविघ्नव्रत n. = अविघ्नकरणव्रत.

अविघ्नित Adj. *ungestört* 90,27.

अविचक्षण Adj. *nicht scharfsichtig, einfältig, dumm.*

अविचर्य Adj. *unlöslich.*

अविचल Adj. 1) *sich nicht von der Stelle bewegend, nicht wankend, beharrlich, beständig.* — 2) *nicht abschweifend (von den Sinnen).*

अविचलित Adj. *unverwandt* (°मनस् Adj.) Mâlatîm. 74,6. *nicht abweichend von* (Abl.) Comm. zu TS. Pâṛ. 5,2.

अविचाचल, अविचाचलत् und अविचाचलि Adj. *nicht schwankend, fest stehend.*

1. अविचार m. *Mangel an Ueberlegung.*

2. अविचार Adj. *nicht überlegend.* °म् Adv. *ohne sich lange zu bedenken.*

अविचारज्ञ Adj. *keine Ueberlegung kennend* 120,13.

अविचारण 1) n. *kein Ueberlegen, — Bedenken.* — 2) f. आ *Nichtrevision* Hall.

अविचारणीय Adj. *keiner Erwägung bedürfend.*

अविचारयत् Adj. *Etwas nicht erwägend, ohne sich zu bedenken* 205,6. 16. Spr. 677.

अविचारित 1) Adj. a) *nicht überlegt.* — b) *keinem Bedenken unterliegend.* — 2) °म् Adv. *ohne Bedenken.*

अविचार्य Adj. keiner Erwägung bedürfend 118,14.

अविचालिन् Adj. 1) nicht weichend von (Abl.). — 2) unwandelbar.

अविचाल्य Adj. nicht von der Stelle zu rücken.

अविचिकित्सत् Adj. nicht in Ungewissheit über Etwas seiend Çat. Br. 4,3,4,20.

अविचिकित्सा f. kein obwaltender Zweifel Âpast.

अविचिन्तन n. das Nichtdenken an Etwas MBh. 3,2,28.

अविचिन्वितृ Nom. sg. an Etwas (Gen.) nicht denkend.

अविचित्य Adj. 1) wovon man sich keine Vorstellung machen kann MBh. 3,189,21. — 2) nicht ausfindig zu machen, nicht vorhanden R. ed. Gorr. 2,96,22.

अविचूर्त्य Adj. unlöslich.

अविचेतन Adj. unverständlich.

अविचेतस् Adj. thöricht.

अविच्छिन्दत् (f. °दती) Adj. nicht von einander trennend Âçv. Gṛhj. 1,7,18. mit Ergänzung von यज्ञस्य Ind. St. 3,384.

अविच्छिन्न Adj. ununterbrochen.

अविच्छेद m. Ununterbrochenheit, ungestörte Fortdauer. °तस् ohne Unterbrechung Kâd. II,118,14. °देन dass. Comm. zu Nâigâs. 2,2,36.

अविजाता Adj. f. nicht geboren habend.

अविजानत् Adj. nicht verstehend, — wissend, — kennend, unwissend Kenop. 11. M. 3,37. Jâtâ. 2,288.

अविजितिन् Adj. nicht siegreich.

अविजेय Adj. unbesieglich.

अविज्ञ Adj. keine Einsicht habend. °ता f. Dummheit Spr. 4874.

अविज्ञात 1) Adj. unerkannt, unbekannt; zweifelhaft Âpast. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Anila Harîv. 1,3,42.

अविज्ञातगति 1) Adj. dessen Gang unbekannt ist Bâlc. P. 1,13,24. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Anila Harîv. 156.

अविज्ञातगद् Adj. unverständlich redend.

अविज्ञातृ Nom. sg. nicht erkennend Kâṭh. Up. 7,9,1. unwissend. Auch als Beiw. Vishṇu's.

अविज्ञातार्थ n. Nichtverständniss der Worte des Gegners (ein निग्रहस्थान) Nâigâs. 5,2,1. 9.

1. अविज्ञान n. das Nichtwissen. °मात् ohne es zu wissen.

2. अविज्ञान Adj. 1) keine Kenntniss von Etwas habend. — 2) unerkennbar. Davon Nom. abstr. °ता n. Ind. St. 9,162.

अविज्ञानवत् Adj. nicht mit Erkenntniss ausgestattet.

अविज्ञेय Adj. nicht erkennbar Gaut. 1,2,28.

अविडीन n. das Entgegenfliegen der Vög

अवितत्कारण n. bei den ekstatischen Pâçupata das Verrichten allgemein für unziemlich geltender, ihnen aber anders erscheinender Handlungen.

अवितथ 1) Adj. nicht unwahr, wahr. °म् Adv. der Wahrheit gemäss. °थेन dass. Sâṅkhyapr. 32,1; vgl. Spr. 4992. — 2) n. ein best. Metrum

अवितथाभिसंधि Adj. dessen Anschläge gelingen Bâlc. P. 3,7,5.

अवितथी Adv. mit कृ wahr machen, erfüllen.

अवितत्कारण n. bei den ekstatischen Pâçupata das Führen von allgemein für Unsinn geltenden, ihnen aber anders erscheinenden Reden.

अवितृ Nom. sg. Gönner, Förderer, Schirmer. f. अवित्री.

अवितर्क m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

अवितवे Dat. Inf. um zu laben, — erquicken RV. 7,33,1. Çat. Br. 6,4,4,9.

अवितारिन् Adj. nicht vorübergehend, dauernd.

अवित्ति f. 1) das Nichtfinden. — 2) Armuth.

*अवित्यन् m. n. Quecksilber.

अवित्वर् Adj. nicht wankend Âçv. Çr. 3,1,17.

*अवित्र्य Adj. Schafen zuträglich. f. या vielleicht eine best. Pflanze.

अवित्रुध Adj. 1) nicht verbrannt. — 2) nicht im Magen zerkocht, unverdaut. — 3) nicht reif. शोष Bâlar. 5,117. — 4) nicht sauer geworden. — 5) nicht klug, — gewandt Spr. 3786.

अवित्स्य Adj. unerschöpflich.

अविदात्त m. N. pr. eines Sohnes des Çatadhanvan.

अविदासिन् Adj. nicht versiegend.

अविदित Adj. ungekannt, nicht erkannt Çat. Br. 10,6,4,4. fgg. Kenop. 3. अविदितम् Adv. ohne dass man es weiss Mṛicch. 108,1.

अविदोधुष Adj. nicht saugend.

*अविदुघ n. Schafmilch.

अविदुष्टर Adj. unwissender, ganz unwissend RV. 10,2,1.

अविदूर 1) Adj. nicht sehr weit entfernt, nahe. — 2) n. Nähe. °रम् in die Nähe von, zu — hin. °रे (MBh. 3,280,1), °र°, °रात् und °रतस् in der Nähe.

*अविदूस n. Schafmilch.

अविदोष Adj. ohne Schuld, — Fehl Lâṭj. 6,5,20.

अविदोह m. kein verkehrtes Melken Maitr. S. 2,4,3.

अविद्ध Adj. 1) undurchbohrt, undurchstochen. — 2) unbeschädigt, unabgenutzt, in voller Kraft Bâlc. P. 3,9,3. 3,3,4. — 3) natürlich Bhar. Nâṭjaç. 34,118.

*अविद्धकर्णा und *°कर्णी f. best. Pflanzen.

अविद्य Adj. ungebildet Spr. 684. 7833. ohne Wissen 685.

अविद्यमान Adj. nicht daseiend, — vorhanden Kâṭj. Çr. 2,3,18. 3,8,26. Lâṭj. 1,7,21. 10,17,11. Davon Nom. abstr. °ता f. Comm. zu Nâigâs. 2,2,12.

अविद्या f. 1) Unwissenheit. Auch als Çakti. — 2) buddh. Unwissenheit und zugleich Nichtsein.

अविद्यामय Adj. in Unwissenheit bestehend.

अविदह्यि Adj. nicht berstend, unzerstörbar.

अविदुस् Adj. unwissend, Etwas nicht wissend Âpast.

अविद्विषाण Adj. nicht in Feindschaft lebend Kâṭj. Çr. 25,14,26. Lâṭj. 1,11,14.

अविद्विषे Dat. Inf. auf dass keine Feindschaft bestehe.

अविद्वेष m. keine Feindschaft.

अविधवा f. Nichtwittwe.

*अविधा Interj.

अविधान n. das Nichtvorgeschriebensein Kâṭj. Çr. 1,7,8. 9,5. 9,11,16. 19,4,1. °तस् nicht der Verordnung gemäss.

अविधायक Adj. nicht vorschreibend. Davon Nom. abstr. °त्व n. Gaut. 1,4,2.

अविधायिन् Adj. unfolgsam Bâlar. 1,122.

अविधि m. keine Vorschrift. °ना nicht der Vorschrift gemäss Âpast.

अविधुर Adj. nicht allein stehend.

अविधृति Adj. ohne die Vidhṛti genannten Haare Kâṭj. Çr. 5,8,31.

अविधेय Adj. unfolgsam Bâlar. 1,122.

*अविन m. ein best. Opferpriester.

अविनय m. ungebührliches —, unanständiges Benehmen.

अविनयवत् Adj. ungesittet Spr. 691.

अविनाभाव m. und °भावित्व n. Unzertrennlichkeit, Zusammengehörigkeit.

अविनाभाविन् Adj. unzertrennlich verbunden Comm. zu Nâigâs. 2,2,1.

अविनाभाव्य Adj. unzertrennbar.

अविनामित Adj. nicht mit dem ersten Svara beginnend und mit dem zweiten endend Sâṅkhyapr. 17,2.

*अविनाशिन् Adj. gaṇa यावादि.

अविनाश m. Nichtverderbniss, — verwesung Kâd. II,100,18. 110,17.

अविनाशित्व n. Unvergänglichkeit.

अविनाशिन् Adj. 1) unvergänglich. — 2) der Verderbniss —, der Verwesung nicht ausgesetzt Kâd. II,88,2.

अविनाश्य Adj. nicht zu Grunde zu richten.

अविनिपात n. *das Nichtfehlgehen.*

अविनिपातिन् Adj. *nicht fehlgehend.*

अविनियुक्त Adj. *nicht bestimmt zu* (Loc.) Mahidh. zu VS. 33,55. Davon Nom. abstr. °त्व n.

अविनिर्णय m. *Unentschlossenheit in Bezug auf* (Gen.) MBh. 14,36,12.

अविनिर्भाग m. *Unzertrennlichkeit.* °भेन *unzertrennlich* Comm. zu Nyâyas. 1,1,21.

अविनिवर्तिन् Adj. *nicht umkehrend, — stehend* Spr. 3900.

अविनीत 1) Adj. *ungezogen, schlecht gezogen, von schlechter Aufführung, ungesittet* (von Menschen und Hausthieren). *f. आ *ungesittete Frau.* — 2) m. N. pr. eines Mannes Ind. Antiq. 5,134.

अविनोद् m. *Langeweile* Vikr. 45.

अविन्ध्य 1) m. N. pr. eines Ministers des Râvaṇa. — 2) f. आ N. pr. eines Flusses.

अविपक्व Adj. *unverdaut* Bhâvapr. 3,12.

अविपक्वकरण Adj. *mit unreifen Werkzeugen* Jîv. 3,151.

अविपक्वकषाय Adj. *dessen Schlacken noch nicht ausgeglüht sind, an dem noch Sünde haftet* Bhâg. P. 1,6,22. 11,18,11.

अविपक्वबुद्धि Adj. *unreifen Geistes* Bhâg. P. 1, 18,12.

अविपक्वभाव Adj. *bei dem Etwas noch nicht zur Reife gelangt ist* Çiva. 79.

*अविपट् n. = अवानौ विस्तारः.

अविपरिक्रत Adj. *unvertauscht, so v.a. identisch* Ait. Âr. 305,5.

अविपरीत Adj. *nicht verkehrt, richtig* Comm. zu Nyâyas. 5,1,6.

अविपर्यय, °यति *nicht fehlschlagen.*

अविपर्यय m. 1) *keine Umstellung.* — 2) *kein Irrthum.* °यात् *ohne Irrthum, ganz gewiss.*

अविपर्यासम् Absol. *so dass keine Vertauschung stattfindet* Çat. Br. 3,7,1,22.

अविपश्चित् Adj. *unverständig, unerfahren.*

1. अविपाक m. *mangelhafte Verdauung.*

2. अविपाक Adj. *an mangelhafter Verdauung leidend.* Davon Nom. abstr. °ता f.

अविपाल m. *Schafhirt* Çat. Br. 4,1,5,1.

अविप्र Adj. *nicht begeistert.*

अविप्रकृष्ट Adj. *nicht weit von einander entfernt, nahe stehend* P. 2,1,3. 5,1,20.

अविप्रकरण n. *das Sichnichtentfernen* Âpast.

अविप्रगीत Adj. *worüber Einstimmigkeit herrscht* Comm. zu Gaut. 2,3,3.

अविप्रणाश m. *das nicht spurlos Vorübergehen.*

अविप्रतिपत्ति f. *keine Meinungsverschiedenheit.*

अविप्रतिपन्न Adj. *nicht abgewichen von* (Abl.) Âpast. 1,1,12.

अविप्रतिषिद्ध Adj. 1) *nicht im Widerspruch stehend* Kâty. Ça. 4,3,19. Âpast. — 2) *keinen Widerspruch hervorrufend* Çaṃk. zu Bâdar. 2,2,2.

अविप्रतिषेध m. *kein Widerspruch* Gaut. 3,4,15.

अविप्रयुक्त Adj. *nicht abgelöst, — abgetrennt* Gaut. 3,20.

अविप्रलब्ध Adj. *ehrlich gemeint* Bhâg. P. 5,10,10.

अविप्रलम्भक Adj. *nicht täuschend, — betrügend.*

अविप्रवास m. *keine Abwesenheit vom Orte.*

*अविप्रिय 1) m. *Panicum frumentaceum.* — 2) f. आ *eine best. Pflanze.*

अविप्लव Adj. (f. आ) 1) *ununterbrochen* Jogaś. 2, 26. — 2) f. आ *nicht unsittlich, keusch* MBh. 1,34,4, v.l.

अविप्लुत Adj. 1) *nicht in Unordnung gerathen, unerschüttert, unverletzt* (Gelübde, Wandel). — 2) *nicht vom richtigen Wege abgekommen, seinem Gelübde treu.*

अविबुध Adj. *unverständig.*

अविभक्त Adj. 1) *ungetheilt* Lâṭy. 1,9,12. *nicht vertheilt.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. Gaim. 4,1,2. — 2) *keine Theilung vorgenommen habend, in Gütergemeinschaft lebend.* Auch so v. a. *ein nächster Verwandter, gesetzlicher Erbe.* — 3) *ununterschieden.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. Gaim. 6,6,8.

अविभक्तृ Adj. = अविभाक्त 2) Kaṭh. 69.

अविभवत्त् Adj. *nicht vorhanden* Kâty. Ça. 12,1,12.

अविभाग m. 1) *keine Theilung* Gaut. 28,46. — 2) *keine Trennung, — Sonderung, — Unterscheidung, untheilbare Einheit* Bâdar. 4,2,16. Z. d. d. m. G. 29, 184. Sarvad. 16,20 (°भागे zu lesen).

अविभागिन् Adj. *nicht getrennt, — gesondert.*

अविभाग्य Adj. *nicht zu theilen* Lâṭy. 7,7,10. 31.

अविभावित Adj. *nicht deutlich vernommen* Bâlar. 107,23.

अविभाव्यमान Adj. *unbemerkt bleibend* Kâd. II, 4,12.

अविभु Adj. *nicht allgegenwärtig und zugleich nicht unumschränkt* Comm. zu Nyâyas. 5,1,4.

*अविभुत् m. *Wolf* Râgân. 19,9.

अविभू Adj. *nicht allgegenwärtig* MBh. 3,189,35. v. l. यो°भू besser.

*अविभूति f. *Geringachtung* Gal.

अविभूषणपरिच्छद Adj. (f. आ) *ohne Schmuck und Hausgeräthe* M. 9,78.

अविभेदन Adj. *nicht durchbohrend, so v. a. nicht verfinsternd.*

अविभ्रंशिन् Adj. *nicht zerbröckelnd.*

1. अविभ्रम m. *Besonnenheit, kaltes Blut* MBh. 4, 58,62.

2. अविभ्रम Adj. *nicht erheuchelt, — erkünstelt.*

*अविमत्त m. Pl. N. pr. eines Geschlechts.

अविमनस् Adj. *nicht zerstreut* Âpast.

अविमत् Adj. *Schafe besitzend.*

*अविमरीस n. *Schafmilch* Vârtt. zu P. 4,2,36.

अविमर्श Adj. *ohne Ueberlegung, einfältig.*

अविमान m. *Verehrung.*

अविमुक्त 1) Adj. *nicht gelöst, — abgespannt* Çat. Br. 1,9,3,32. 3,4,3,4. — 2) m. N. pr. eines Tîrtha bei Vârâṇasî. अविमुक्तेश m. *eine Form Çiva's.* अविमुक्तेशमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

*अविमुक्तक 1) m. = मधुमाधवीपुष्प Nigh. Pr. — 2) f. आ *Diospyros glutinosa* Nigh. Pr. — 3) n. ein Name von Kâçî Gal.

अविमुक्तचक्र Adj. (f. आ) *dessen Bereich nicht verlassen worden ist, stets bewohnt* Pân. Gaṇ. 1, 13,3; vgl. Âçv. Gṛhy. 1,14,7.

अविमुक्तशैव m. *ein Çaiva-Mönch best. Ranges* Kâd. 233,15 (अवमुक्त° gedr.).

अविमुक्तापीड m. N. pr. eines Fürsten.

अविमृष्ट m. Pl. Bez. *best. Ṛshi* MBh. 1,28,5.

अविमृश्यकारिन् Adj. *ohne Ueberlegung handelnd.* Davon Nom. abstr. °रिता f. Bâlar. 23,24.

अविमृष्ट Adj. 1) *(nicht rein) trübe* (Gesicht) Bhâg. P. 4,23,25. — 2) *unklar, undeutlich* Siṃh. D. 574.

अविमोक्य Adj. *unlöslich.*

अविमोचन n. *das Nichtbefreien, Nichtzuhülfekommen* Gaut. 21,19.

अवियुक्त Adj. *ungetrennt* Veṇis. 131. von (Instr.) Viṣṇ. 78,19.

अवियोग m. *Nichttrennung, das Nichtverlustiggehen* (mit Instr.).

अवियोगतृतीया f. *ein best. dritter Tag.*

अवियोगव्रत n. *eine best. Begehung.*

अवियोगिन् Adj. *keiner Trennung unterworfen* MBh. 12,242,13.

अविराग m. *das Vergehen aller Lust.*

अविरत Adj. 1) *nicht ablassend von* (Abl.). — 2) *ununterbrochen.* °म् Adv.

अविरति f. *das Hängen an den Sinnesobjecten.*

अविरमत् Adj. *nicht ablassend von* (Abl.) Kaṭhâs. 45,96.

अविरल Adj. (f. आ) 1) *dicht.* °म् Adv. — 2) *dicht anschliessend.* °म् Adv. *fest* (binden, umarmen). — 3) *ununterbrochen, häufig* 300,26. — 4) *stark, heftig* Kâd. 247,20.

अविरविकन्याय m. = अव्यविक°.

अविरक्त Adj. *nicht verlassen, stets begleitet von* Kâd. 47,1.

अविराधयत् Adj. *nicht uneins werdend.*

अविराम m. *das Nichtaufhören* Z. d. d. m. G. 29,183.

अविरुद्ध Adj. *nicht im Widerspruch stehend mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend) 210,1. 214,22. 276,23. 280,10. 288,1. Gaut. 11,20. Kâtj. Ça. 5,11, 15. Davon Nom. abstr. °ता f.

अविवदत Adj. (f. या) *nicht rauh, — hart* (Rede).

अविरोहत् Nom. sg. *nicht kämpfend* Spr. 3009.

अविरोध m. *kein Widerspruch, — Conflict mit, — Nachtheil für* (geht im Comp. voran) 169,22. 210,3. °प्रकाश m. Titel eines Werkes. °प्रकाश-विवेक m. Titel eines Commentars dazu.

अविरोधिन् Adj. 1) *nicht störend, wohlthuend* Spr. 471, v. l. — 2) *nicht im Widerspruch stehend, — beeinträchtigend* (die Ergänzung im Gen. oder im Comp. vorangehend) 214,23. Gaut. 3,10.

अविलम्बम् Adv. *ohne hängen zu bleiben.*

अविलङ्घ्य Adj. *unüberwindbar.*

1. अविलम्ब m. *kein Zögern.* °म्बेन *ohne Verzug* Spr. 7695.

2. अविलम्ब Adj. *nicht zögernd.* °म् Adj. *ohne Verzug* Spr. 7636.

1. अविलम्बन n. *das Nichtzögern, rasches Vorsichgehen* MBh. 1,132,17.

2.* अविलम्बन Adj. *nicht zögernd, rasch zu Werke gehend.*

अविलम्बित Adj. 1) dass. °म् Adv. *ohne Verzug* 320,18. — 2) *nicht langsam ausgesprochen* Lâtj. 6,10,18. TS. Prât. 23,20.

*अविला f. *Schafmutter.*

*अविलालित Adj. *frei* Gal.

*अविलिख Adj. P. 6,2,157. 158, Sch.

अविलुप्त Adj. *nicht geschwunden, unversehrt.*

अविलुप्य Adj. *unzerstörbar, unverwüstlich* Spr. 7178.

अविलोप m. *keine Störung, — Unterbrechung, — Beeinträchtigung.*

अविलोमन् n. *Schafwolle* Mahâbh. 1,283,b.

अविवक्षत् Adj. *zu sprechen nicht beabsichtigend* Sarvad. 19,4.

अविवक्षा f. *das für unwesentlich Erachten* Mahâbh. 1,282,a.

अविवक्षित Adj. *nicht ausdrücklich gemeint, unwesentlich, worauf es weiter nicht ankommt.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Mahâbh. 1,282,a.

अविवदितृ Adj. *zu keinem Streit Anlass gebend.*

अविवर्ण Adj. *nicht verfärbt, von natürlicher Farbe* Suçr. 1,45,3.

अविवश Adj. *nicht willenlos, — in der Gewalt von Etwas stehend.*

अविवाक्य Adj. *wobei kein Streit obwaltet,* Bez. *des 10ten Tages einer best.* Soma-*Feier.*

अविवाद Adj. *unbestritten, worüber Alle einig sind* Comm. zu Nâjâs. 1,1,18. 21.

अविवादिन् Adj. *nicht im Streite liegend mit* (सह).

अविवारु Adj. *keine Ehe eingehend* (Vieh) 22,17.

अविवारुप्रयोजक Adj. *keine Ehe veranlassend* Sâhit. K. 180,b. 181,a.

अविवाह्य Adj. *mit dem man sich nicht durch Heirath verbindet.*

अविवास्य Adj. 1) *die man nicht heirathen darf.* — 2) *mit dem man sich nicht verschwägern darf.*

अविविक्त Adj. *ungesondert, ungeschieden* 261,14.

अविविदिषा f. *Mangel an Wissbegierde.*

अविविदिषु Adj. *nicht wissbegierig.*

*अविवृत m. *Gymnema sylvestre* Nigh. Pa.

अविवृत Adj. *nicht aufgedeckt, ungekannt, verborgen* Çat. Br. 14,6,8,8. Baudh. P. 5,12,15. *seine Blössen nicht zeigend* Spr. 1401.

1. अविवेक m. 1) *Nichtsonderung, Nichtunterscheidung* Kap. 1,55. 57. 3,68. 6,12. — 2) *Mangel an Urtheilskraft* Kathâs. 3,37.

2. अविवेक Adj. *ohne Urtheilskraft.* Davon Nom. abstr. °ता f.

अविवेकिन् Adj. 1) *ungetrennt, aneinander stossend* Spr. 7696. — 2) *nicht gesondert, ununterschieden* Sâhityad. 11,14. Dazu Nom. abstr. °कित्व n. Wilson, Sâhityad. S. 38. — 3) *nicht richtig urtheilend, keine richtige Einsicht habend* Spr. 693. 7696. — 4) *keine urtheilsfähigen Menschen habend* Kathâs. 24,225.

अविवेचक Adj. *nicht richtig unterscheidend, keine Urtheilskraft besitzend.*

अविवेचनत् Adj. *sich nicht verschmähend abwendend* ṚV. 4,24,6.

अविवेचन Adv. *nicht abgeneigt, wohlgeneigt.*

अविशङ्क Adj. *sich nicht bedenkend, nicht zögernd.*

अविशङ्का f. *keine Scheu, kein Bedenken.* Instr. *ohne Zögern.*

अविशङ्कितम् Adv. *ohne Zögern* Sûçr. 1,13,5.

अविशङ्किन् Adj. MBh. 8,3505 fehlerhaft für अभिशङ्किन्.

अविशद् Adj. 1) *undeutlich* 294,25. — 2) *steif, starr* Kâd. II,37,13.

अविशस्तृ Nom. sg. *schlechter Zerleger, unkundiger Schlächter.*

अविशाख Adj. (f. या) *unverästelt, ungegabelt* Kâtj. Ça. 6,5,7.

अविशिष्ट Adj. 1) *nicht unterschieden, gleich* MBh. 1,170,47. °ता f. und °त्व n. *das Nichtverschiedensein von* (im Comp. vorangehend) Sarvad. 30,11.7. — 2) *niedriger stehend* Comm. zu TS. Prât. 21,1.

अविशुद्ध Adj. 1) *unrein* (auch in übertr. Bed.) Baudh. P. 5,16,41. — 2) *nicht genau untersucht* Kâm. Nîtis. 15,16.

अविशुद्धि f. *Unreinheit.*

1. अविशेष m. *keine genauere Angabe, Ununterschiedenheit, keine Verschiedenheit.* °पात् (so stets Kâtj. Ça. Gobh. 4,3,27. Gaut. 25,6. Çulbas. 3,182. 218), °पतस् und °पेण (Âpast. Chr. 210,12. 238,9) *ohne genauere Angabe, — Unterschied.* °पेण *unter allen Umständen* Kaṭhân. Up. 8,15 (घतिशेषेण Text). Çâṅk. zu Bhâsân. 4,1,18. 2,18. °पात् *gleicherweise, gleichfalls* Comm. zu Nâjâs. 2,1,18. अविशेषादेशात् = अविशेषेण उ° Kâtj. Ça. 2,6,20 u. s. w. अविशेषश्रुतेः 7,5,23. अविशेषचोदना Lâtj. 9,7,3.

2. अविशेष 1) Adj. *ununterschieden.* — 2) n. Pl. *Atome, Urstoffe.*

अविशेषज्ञ Adj. *keine Urtheilskraft besitzend.* Davon Nom. abstr. °ता f.

अविशेषवत् Adj. *keinen Unterschied machend zwischen* (Loc.).

अविशेषसम m. *ein best. Sophisma, wobei man einwendet, dass Alles ununterschieden wäre, wenn aus der Uebereinstimmung zweier Gegenstände in Bezug auf eine Eigenschaft Gleichartigkeit gefolgert würde,* Nâjâs. 5,1,22. Sarvad. 114,11 (fälschlich वि°).

अविशेषित Adj. *nicht genauer angegeben, — specificirt* Pat. zu P. 1,1,52. Çâṅk. zu Kaṭhân. Up. S. 133.

अविश्रम Adj. *nicht aufhörend, — nachlassend.*

अविश्रम्भ m. *kein Vertrauen, Misstrauen.* Davon Nom. abstr. °ता f. Kâd. 215,10.

अविश्रम्भिन् Adj. *misstrauend.*

अविश्रान्त Adj. *nicht aufhörend, — nachlassend* Çiç. 89,10.

अविश्राम Adj. 1) *nicht ausruhend.* °म् Adv. *ohne auszuruhen.* — 2) *nicht aufhörend, — nachlassend.*

अविश्व n. *nicht das All* Baudh. P. 3,9,3.

अविश्वमिन्व Adj. (f. या) *nicht allbefassend.*

अविश्वविद Adj. (f. या) *nicht überall enthalten.*

अविश्वसनीय Adj. *kein Vertrauen verdienend.* Davon Nom. abstr. °ता f.

अविश्वसत् Adj. *nicht trauend, misstrauisch* Spr. 7697.

1. अविश्वास m. *Misstrauen.*

2. अविश्वास 1) Adj. *misstrauisch.* °म् Adv. Spr. 693. — 2) *f. या *eine Kuh, die nicht regelmässig kalbt.*

अविश्वासिन् Adj. *misstrauisch* Megh. 109.

1. अविष n. *kein Gift* Spr. 696.

2. अविर्ये 1) Adj. (f. या) *ungiftig.* — 2) *m. *Meer.* — 3) *f. या *Curcuma Zedoaria.* — 4) *f. ई *Fluss.*

अविषक्त Adj. 1) *nicht an Etwas hängend* Spr. 3108. — 2) *nicht hängen bleibend, so v. a. unaufhaltsam* Kir. 13,34.

अविषम Adj. (f. या) 1) *nicht ungleich, gleich.* — 2) *nicht unwirsch, freundlich.* °म् Adv. (blicken). 1. अविषय m. 1) *kein Bereich.* रवेरविषये *so v. a. da wohin die Sonne nicht dringt, wo sie nicht scheint* Spr. 4439. 3507. — 2) *nicht Jmds Sache oder Fach, etwas Unausführbares oder Unerlaubtes* MBh. 13, 38,6. Çik. 55,30. Kathâs. 17,138. — 3) *kein geeignetes Object für* (Gen.) Mâlatîm. 17,2. Venis. 21,20.

2. अविषय Adj. *kein Object habend* Ind. St. 3,165.

अविषयमनस् Adj. *dessen Geist nicht auf die Sinnenwelt gerichtet ist* Mâlav. 1.

अविषयीकरण n. *das Etwas* (Gen.) *nicht zum Objecte Machen* 283,18. 19.

अविषह्य Adj. 1) *nicht tragbar.* — 2) *unerträglich* 315,7. — 3) *unbesiegbar, unwiderstehlich.* — 4) *unausführbar.* — 5) *unzugänglich.* चतुषाम् *so v. a. unsichtbar.* — 6) *unbestimmbar.*

अविषाण Adj. *ungehörnt.*

अविषाद m. und °दित्व n. *Unverzagtheit, guter Muth.*

अविषादिन् Adj. *unverzagt.*

अविष्टम्भ m. (Comm. zu Nyâyas. 3,1,47) und °न n. (Maitrâyaṇ. 2,2) *Nichthemmung.*

अविष्ठ Adj. Superl. *sehr gern annehmend.*

अविष्यत् Partic. 1) *gern helfend.* — 2) *begierig* (mit Acc. Loc. oder Infin.).

अविष्या f. *Begierde, Trieb, Hitze.*

अविष्यु Adj. *gierig, Rache suchend.*

अविसंवाद m. *kein Widerspruch.*

अविसंवादक Adj. *seinem Worte treu bleibend.*

अविसंवादन n. und °वादिता f. *das Worthalten.*

अविसंवादिन् Adj. *übereinstimmend, entsprechend, zutreffend.*

अविसदृश Adj. *entsprechend.*

अविसर्गिन् Adj. *nicht intermittirend* Bâlar. 3,109.

अविसर्जयितव्य Adj. *kein Object der Entlassung bildend* Ind. St. 3,164.

अविसर्पिन् m. *eine best. Hölle* Taitt. Âr. 1,19.

अविसृष्ट Adj. *nicht beseitigt, — fortgelassen* Lâṭy. 1,12,10. Śâṅkhâyan. 17,4.

*अविसोढ n. *Schafmilch.*

अविस्तर Adj. *von geringem Umfange.*

अविस्तीर्ण Adj. dass. Kâd. 265,20.

अविस्थल n. N. pr. einer Stadt.

अविस्पन्दित Adj. *nicht zuckend.*

अविस्पष्ट Adj. (f. या) *nicht klar, — deutlich* 323, 22. °म् Adv.

अविस्मित Adj. *nicht stolz* Bala. P. 6,9,21.

अविस्यन्दित Adj. Kumâras. 3,47 fehlerhaft für °स्पन्दित.

अविस्र Adj. *keinen Fleischgeruch u. s. w. habend.*

अविस्रंस m. *das Nichtauseinanderfallen, das Zusammenhalten* (intrans.) Taitt.-Br. 13,4,13.

अविस्रावय Adj. 1) *nicht abfliessen zu lassen.* — 2) *ohne Blutentziehung zu behandeln* Suçr. 1,45, 9. — 3) *was sorgeht, — aufgelöst wird.* Dazu Nom. abstr. °ता f.

अविस्वर Adj. *nicht misstönend.* °म् Adv.

अविहत Adj. 1) *unaufgehalten, ungehemmt.* — 2) *an dem Nichts auszusetzen ist.*

अविहर्षतकृतु Adj. *dessen Wille sich nicht abwenden lässt* RV.

अविहस्त Adj. *nicht ungeschickt, erfahren in* (Loc.).

अविहिंसक Adj. *Niemanden ein Leid zufügend.*

अविहिंसन n. und °सा f. *das Nichtzufügen eines Leides.*

अविहिंस्र Adj. *kein Leid zufügend, keinen Schaden bringend.*

अविहित Adj. *nicht vorgeschrieben, verboten* Âpast.

अविहित्सित Adj. *unerkünstelt* Uttarar. 113, 16 (154,3).

अवीकुत Adj. *ungebeugt, unbeschädigt.*

अवीक्ष्यत् Adj. *nicht gleitend, — fallend.*

अवीकूल Adj. (f. या) *ungebeugt, wohlgemuth* 111,6.

*अवी f. (Nom. °स्) *ein Frauenzimmer zur Zeit der Katamenien.*

अवीतित् und °त्रित m. N. pr. = अवित्तित्.

अवीद्रित Adj. *unbewegt* TBr. 1,1,8,6.

अवीचि 1) *Adj. *wellenlos.* — 2) m. *eine best. Hölle.* Auch *अवीची f. Gal.

अवीचिमत् Adj. *wellenlos.* नाक = अवीचि 2) Bala. P. 5,26,11.

अवीत Adj. *unangetastet, unberührt.*

1. अवीर Adj. (f. या) 1) *unmännlich, schwächlich.* — 2) *kinderlos.* — 3) f. *gattenlos.* Adj. und Subst. *kinder- und gattenlos, eine solche Frau; Wittwe* Bala. P. 6,19,15. — 4) *heldenlos* Bâlar. 116,18.

2. अवीर Adj. *männerleer; n. eine solche Gegend* 29,27.28.

अवीरघ्न Adj. *Männern nicht zusagend* Mṛicch. 147,14, v. l.

अवीरता f. *Kinderlosigkeit.*

अवीरपुरुष m. *Schwächling* Kathâs. 18,237.

अवीरहन् Adj. (f. °घ्नी) *Männern nicht verderblich.*

अवीर्य Adj. (f. या) *schwach, machtlos.*

अवृक 1) Adj. *nicht schädigend; ungefährdet, harmlos.* — 2) n. *Sicherheit.*

अवृत (R. ed. Bomb. 4,43,18) und °क Adj. *harmlos.*

अवृत्रिन Adj. *nicht ränkevoll.*

अवृणक् 2te und 3te Sg. Imperf. von वर्ज्.

1. अवृत Adj. *unbeschränkt, ungehemmt.*

2. अवृत Adj. *unerwählt, uneingeladen* Gaut. 9,54.

1. अवृत्त Adj. 1) *nicht erfolgt, — stattgefunden* Kathâs. 33,214. — 2) *nicht verstorben, noch am Leben seiend* R. 5,8,10.

2. अवृत्त Adj. *von schlechtem Betragen* R. ed. Bomb. 1,6,12.

1. अवृत्ति f. *kein Lebensunterhalt, Nahrungssorgen* Gaut. 12,48. 21,18. Âpast. Spr. 701. fg.

2. अवृत्ति Adj. *nicht vorkommend.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

अवृत्तिक Adj. 1) *keinen Lebensunterhalt habend.* — 2) *k. L. gewährend.*

अवृद्ध Adj. 1) *nicht alt an Jahren* Spr. 3392. — 2) *nicht gesteigert* (gramm.) Ind. St. 1,47.

अवृद्धिक Adj. *frei von Zinsen* Jiv. 2,53.

अवृध Adj. *nicht freudig erregend, — labend.*

अवृत्तक Adj. *stiellos.*

अवृषण Adj. *kodenlos* 88,23.

अवृषणी Adv. mit कृ *kodenlos machen* R. ed. Gorr. 1,50,6.

*अवृषल m. *kein Çûdra* Manu. 6,61,5.

*अवृषलक Adj. *ohne Çûdra.*

*अवृषलीक Adj. *ohne Çûdra-Frauen* Kîç. zu P. 6,2,173.

अवृष्टि f. *Mangel an Regen, Dürre* 220,28.

अवृष्य Adj. *nicht auf die Potenz wirkend.*

अवृह m. Pl. Bez. *best. Götter* (buddh.) Lalit. 171,6.

अवेकाचार्य m. N. pr. eines *Lehrers.*

अवेक्षक Adj. *die Aufsicht über Etwas habend.*

अवेक्षण n. 1) *das Hinsehen, Hinblicken auf* Gaut. 9,33. 15,24. — 2) *das Richten der Aufmerksamkeit auf Etwas, Vorsorge.* — 3) *aspectus planetarum.*

अवेक्षणीय Adj. *auf den Rücksicht zu nehmen ist.*

अवेक्षा f. *Vorsorge, Sorgfalt, Rücksicht auf* (Loc.) 82,2.

अवेक्षितव्य Adj. *aufmerksam zu beobachten.*

अवेक्षितृ Adj. 1) *hinsehend, hinblickend.* — 2) *seine Aufmerksamkeit auf Etwas* (Acc.) *richtend.*

अवेक्ष्य Adj. *auf den oder worauf man zu achten hat.*

*अवेगगमन Adj. *langsam gehend* (Pferd) Gal.

अवेणि *ein Ding für sich* Lot. de la b. l. 648.

अवेद् m. Pl. *Nicht-Veda* Çat. Br. 14,7,1,22.

1. अवेदन n. *das Nichtkennen* M. 5,60.

2. अवेदन Adj. *schmerzlos* Sūçr. 1,88,12.

अवेदविद् (Gop. Br. 1,3,15) und °विदस् (MBh. 12, 247,17) Adj. *den Veda nicht kennend.*

अवेदविहित Adj. *nicht im Veda vorgeschrieben* M. 5,43.

1. अवेदि f. *Unkenntniss* Bṛh. Âr. Up. 4,4,14.

2. अवेदि Adj. *ohne Opferbank* Kâṭy. Çr. 15,10,10.

अवेदिन् Adj. *keine Erkenntniss besitzend.*

अवेदोक्त Adj. *im Veda nicht gelehrt* MBh. 13,93,3.

1. अवेद्य 1) Adj. *nicht zu erkennen.* — 2) f. आ im Sāṁkhja *die Nichtanerkennung des Ahaṁkâra.*

2. अवेद्य Adj. (f. आ) *nicht zu ehelichen* (Weib).

3. *अवेद्य m. *Kalb.*

अवेद्यवेदकाकार Adj. (f. आ) *nicht in der Form von zu Erkennendem oder Erkennendem auftretend* Sarvad. 17,5.

अवेध्य Adj. *nicht zu durchbohren.*

अवेनस् Adj. *nach Nichts verlangend.*

*अवेल 1) m. *Verheimlichung, Läugnung.* — 2) f. आ *gekalter Betel.*

अवेलम् Adv. *zur Unzeit.*

अवेला f. *Unzeit* Liṭ. 4,11,6.

अवेशसदृश Adj. *der Prostitution nicht entsprechend* Mṛicch. 123,18.

अवेष्टि f. *Befriedigung oder Sühnung durch Opfer* Gaim. 2,3,3. Nirṇ. 2,3,4.

अवैकार्य n. *keine Umgestaltung.*

अवैक्लव्य n. *Unverzagtheit, guter Muth.*

अवैगुण्य n. *keine mangelhafte Beschaffenheit* Gaim. 6,3,22.

अवैदग्ध्य n. *Mangel an Scharfsinn, Dummheit* Spr. 3656.

अवैय्य Adj. *ungelehrt* Gaut. 5,34. 28,30. 31. Davon Nom. abstr. °त्व n. Gaim. 5,1,37.

अवैध Adj. *nicht ausdrücklich vorgeschrieben.*

अवैधर्म्य n. *keine Ungleichartigkeit.*

अवैधव्य n. *kein Wittwenstand.*

अवैयाकरण m. *kein Grammatiker* Nir. 2,3.

अवैरस्त्य n. *kein Männermord.*

अवैराग्य n. *Empfänglichkeit für die Aussenwelt* Tattvas. 7.

अवैरिसृष्ट Adj. *wozu sich auch ein Feind nicht entschliesst* Mṛicch. 147,14.

अवैश्य m. *kein Vaiçja* Kâṭy. Çr. 14,1,1.

अवैशम्य n. *keine Noth, Wohlfahrt.*

अवोक्षण n. 1) *das Begiessen.* — 2) *das Sichbegiessen, Sichbespritzen* Gaut. 2,2. Cit. im Comm. zu Jogîçv. 1,1 (S. 36).

अवोचत्, °चम्, °चस् Aor. von वच्.

अवोढृ Nom. sg. *Nichtgatte.*

*अवोद् Adj. *triefend, nass* Taitt. 3,1,3.

अवौदेव Adj. *die Götter herabblockend.*

अवोप m. wohl N. pr. eines Ameisenkönigs.

*अवोपेय und *अवोप्य Adj. von अवोप.

अवौस् wohl = अधौस् vom Pron. इ.

अव्य Adj. *vom Schaf herrührend* (Soma-Seihe); Subst. *eine solche* Soma-Seihe.

अव्यक्त 1) Adj. *a) nicht zur Erscheinung gebracht, sinnlich nicht wahrnehmbar; undeutlich.* °म् Adv. *undeutlich.* — *b) unbenannt.* — *c) undeutlich redend.* — 2) m. *a) die Achsel.* — *b)* **Bez. Vishṇu's, Çiva's und Kâma's.* — *c)* **Thor, Narr.* — *d)* Titel einer Upanishad. — 3) *f. आ *Sanseviera guineensis* Nees. Pl. — 4) n. *das nicht zur Erscheinung Gekommene, der Urstoff oder Urgeist.*

अव्यक्तगणित und °बीज n. *Algebra* Bîjag. 2.

अव्यक्तरूप Adj. *undeutlich, unentschieden.* गर्भ *eine Leibesfrucht von unbestimmtem Geschlecht* 71,9.

अव्यक्तलक्षण Adj. *mit unerkennbaren Merkmalen,* Beiw. Çiva's.

अव्यक्तव्यक्त Adj. *nicht sinnlich wahrnehmbar und zugleich s. w.,* Beiw. Çiva's.

अव्यक्तानुकरण n. *schallnachahmendes Wort.*

अव्यय Adj. (f. आ) 1) *unverwandt* Âpast. *auf ein ganz bestimmtes Ziel gerichtet, entschieden* (Rede, Vorhaben). — 2) *ruhig und besonnen zu Werke gehend.* °म् Adv. *in aller Ruhe.* — 3) *unbeschäftigt, Nichts zu thun habend.* — 4) *ungefährdet, sicher.*

1. अव्यङ्ग Adj. *vollgliederig.* Davon Nom. abstr. °ता f.

2. अव्यङ्ग 1) m. oder n. *Gürtel* (bei den Mâga). — 2) *f. आ = अव्यणा.

अव्यङ्गाङ्ग Adj. (f. ई) *vollgliederig.*

अव्यघस् Adj. *nicht gefrässig.*

अव्यञ्जन Adj. (f. आ) 1) *bartlos, ohne Pubes* Spr. 765. — 2) *ohne Consonanten* Ind. St. 9,32.

*अव्यण 1) m. *Asteracantha longifolia* Nees. Pl. — 2) f. आ *Fiscourtia cataphracta* und *Carpogon pruriens* Nees. Pl.

अव्यतिक्रम m. *Nichtübertretung, Erfüllung* (eines Vertrags), *das Nichtentgegenhandeln* Âpast.

अव्यतिषङ्ग m. *Nichtumwechselung.*

अव्यतिमोह m. *keine irrthümliche Verwechselung.*

अव्यतिरेक m. 1) *Nichtausgeschlossenheit, Ausnahmslosigkeit, das Nichthinaustreten aus dem Kreise von* Gaim. 1,1,5. Nirṇ. 3,1,52. Comm. zu 53. 60. — 2) *Ununterschiedenheit* Comm. zu Nirṇ. 4,1,28.

अव्यतिरेकिन् Adj. *unfehlbar.* Davon Nom. abstr. °किता n. Kusum. 28,11.

अव्यतिषक्त Adj. *nicht untereinandergemischt* Çat. Br. 12,7,2,15. 16.

अव्यती Partic. f. *den Beischlaf nicht wollend.*

अव्यथ 1) Adj. *a) ohne zu schwanken, unverzagt* Spr. 6146. — *b) schmerzlos.* Dazu Nom. abstr. °ता n. Bālar. 3,19. — 2) *m. *Schlange.* — 3) *f. आ *a) Terminalia citrina* Roxb. — *b) Hibiscus mutabilis* L.

अव्यथमान Partic. *nicht wankend* TS. 5,3,2,1.

अव्यथा f. *Schwankungslosigkeit.*

अव्यथि 1) Adj. *a) nicht schwankend, sicher schreitend, unverzagt.* — *b) sicher* (Hülfe). — 2) *m. *Ross* Gal. — 3) f. *sicherer Gang, Unverzagtheit.*

*अव्यधिन् Adj. P. 3,2,137.

*अव्यधिष 1) m. *a) die Sonne.* — *b) Meer.* — 2) f. ई *a) die Erde.* — *b) Nacht.*

*अव्यधिष्ये ved. um *nicht zu schwanken u. s. w.*

अव्यर्थ Adj. *unerschütterlich.*

(अव्यनस् अव्यविधनस् Adj. *nicht athmend.*

अव्यपदेश m. *keine Bezeichnung, kein Gemeintsein* Âpast. 2,8,18.

अव्यपदेशरूपिन् Adj. *für dessen Erscheinungsform es keine Bezeichnung giebt* Bālar. P. 5,18,31.

अव्यपदेश्य Adj. 1) *nicht zu bezeichnen.* — 2) *wogegen man Nichts vorzuschützen vermag* Nirṇ. 1,1,4.

अव्यपाय m. *das Nichtaufhören, Fortdauer.*

अव्यपाश्रयपदोचिन् Adj. *sich im Leben auf Niemand verlassend* MBh. 13,60,11.

अव्यपेक्षण n. *das Nichtberücksichtigen.*

अव्यपेत Adj. *nicht getrennt, unmittelbar auf einander folgend* Kirâṭ. 3,1.

अव्यपेत्य Adj. *nicht zu läugnen.*

1. अव्यभिचार m. 1) *das Nichtfehlgehen, Unumgänglichkeit, absolute Nothwendigkeit.* °रात् und °रेण *unumgänglich, nothwendig.* — 2) *eheliche Treue.* — 3) *Nichtübertretung, Nichtverletzung.*

2. अव्यभिचार Adj. *unwandelbar, beständig.*

अव्यभिचारवस् Adj. *unumgänglich, nothwendig erfolgend.*

अव्यभिचारिन् Adj. 1) *nicht folgehend* Nirṇ. 1, 1,4. *sich als wahr bewährend.* — 2) *treu anhängend.* — 3) *unwandelbar, beständig.*

1. अव्यभीचार m. *eheliche Treue* 194,19 (Conj.).

2. अव्यभीचार Adj. *sich Nichts zu Schulden kommen lassend.*

1. अव्यय und अव्यय (selten) Adj. *vom Schaf herrührend, in Schafen bestehend.*

2. अव्यय m. *das Nichtverausgaben* 165,31.

3. अव्यय 1) Adj. (f. आ) *a) unveränderlich, unver-*

gänglich. Dazu Nom. abstr. °त्व n. — b) *Nichts ausgebend, Knicker* Spr. 7689. — 2) m. a) *der höchste Gott:* *Vishṇu, Çiva. — b) *Pl. *eine best. Klasse von Göttern,* = तुषित Gal. — c) N. pr. eines Sohnes des Manu Raivata und eines Schlangendämons. — 3) n. (*m.) *Indeclinable* Spr. 7689. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Mahâbh. 3,69,b. 4. अव्यये m. häufig fehlerhaft für अव्यय.

अव्ययमान Adj. *sich nicht ergehend, unbeweglich* Maitrâjan. 2,2.

अव्ययवत् Adj. *ein Indeclinable seiend.*

अव्ययात्मन् Adj. *von unvergänglichem Wesen* 104,26. 105,7.

अव्ययीभाव m. *adverbiales Compositum.* °समास m. dass.

*अव्यर्ण Adj. *unangefochten* Bhaṭṭ. 9,19.

अव्यर्थुक Adj. *nicht verlustig gehend* (mit Instr.).

अव्यलीक Adj. 1) *ohne Leiden, wohl auf* MBh. 5,23,14. — 2) *ohne Falsch, ehrlich, wahr.* °क् Adv.

अव्यवच्छिन्न Adj. *ununterbrochen* Çat. Br. 1,3,3, 13.16. 7,3,4. 7,4,3,20.

अव्यवच्छेद m. *Ununterbrochenheit.*

1. अव्यवधान n. 1) *das Nichtdazwischentreten von Etwas, Nichtunterbrochenwerden durch Etwas* 244, 2. Çâṅk. zu Bṛh. Âr. Up. S. 94. Comm. zu Nir. 2,1,30. — 2) *Nichtsonderung, Nichtscheidung.*

2. अव्यवधान Adj. 1) *unbedeckt, nackt, bloss* (Boden) Kâd. 170,11. — 2) *ununterbrochen.*

अव्यवलम्बिन् Adj. *nicht gestützt, — fest stehend.*

अव्यवसायवत्, °सायिन् und °सित (R. 4,26,12) Adj. *unentschlossen, Nichts unternehmend.*

अव्यवस्त Adj. *nicht gebunden, — gewunden.*

अव्यवस्थिति f. *das keinen festen Wohnsitz Haben* MBh. 12,274,18. Es kann übrigens auch व्यव° gemeint sein.

अव्यवस्राव m. *das Nichtauseinanderfallen.*

अव्यवहार m. 1) *ungebührliches Verfahren* Hit. — 2) *Nichtgebrauch eines Ausdrucks* Kap. 1,120.

अव्यवहार्य Adj. *womit man sich nicht befassen kann* Mâṇḍ. Up. 7.

अव्यवहित Adj. 1) *nicht getrennt, unmittelbar anstossend, — folgend.* — 2) *durch nichts Anderes unterbrochen, ganz auf Jmd oder Etwas gerichtet* (भक्ति) Bhâg. P. 3,29,12. — 3) *durch* अ *getrennt* VS. Prât. 3,64.

अव्यवहृत Adj. = अव्यवहार्य Bhâg. P. 5,1,31.

अव्यवाय m. 1) *das Nichtdazwischentreten* Lâṭj. 1,2,15. — 2) *das Ungetrenntsein, ununterbrochener Zusammenhang* Gaim. 5,1,31. 3,17. Nyâyam. 5,3,11.

अव्यविकन्याय m. *die Weise von* अवि *und* अविका, *so v. a. Wandelbarkeit der Wortformen je nach Umständen.*

अव्यवेत Adj. 1) *nicht getrennt durch* (Instr.) RV. Prât. 5,25. — 2) *durch* अ *getrennt* VS. Prât. 3,64.

अव्यसन und °निन् Adj. *keine tadelnswerthen Passionen habend.*

अव्यस्त Adj. *nicht auseinandergerissen* Lâṭj. 5, 10,18.

अव्याकृत Adj. *ungesondert, ungetheilt* MBh. 12, 242,13. Vgl. Manobserv. zu VS. 40,9 und Comm. zu Çat. Br. 14,7,2,18.19. 8,6,1.

अव्यापेप m. *Nichtzerstreutheit, Geistesgegenwart.*

1. अव्याज m. *kein Betrug, — Täuschung.* Am Anfange eines Comp. *ohne Betrug, — angewandte Künste.*

2. अव्याज Adj. *nicht simulirt, natürlich, wirklich* Mâlatîm. 77,15 (69,15). Bîlân. 16,20.

*अव्याद् m. Bein. Jama's Gal.

अव्याधित Adj. *nicht krank, gesund* Ind. St. 13,196.

अव्याध्य Adj. *nicht zu schlagen* (Ader) Suçr. 1,382,3.

अव्यानपितव्य Adj. *nicht mit dem* Vjâna *zu fassen* Nṛs. Up. in Ind. St. 9,165.

अव्यापत्ति f. *die Nichtverwandlung des* Visarga *in den* Ûshman.

अव्यापद् f. *kein Fehler* Bhâvapr. 3,27.

अव्यापन्न Adj. *nicht gestorben* Mahâbh. 10. 98.

अव्यापार् m. *das Freisein vom Verlangen Andern zu schaden* Lalit. 36,3.

अव्यापार m. 1) **Musse.* — 2) *eine Einem nicht zukommende Beschäftigung.*

अव्यापिन् Adj. *nicht allumfassend.*

अव्याप्त Adj. *nicht erfüllt von, — versetzt mit* (Instr.) Spr. 966.

अव्याप्ति f. *das Nichtallumfassen.*

अव्याप्यवृत्ति Adj. *nicht stets sich vorfindend, an bestimmte Bedingungen geknüpft, nur relativ Geltung habend* Z. d. d. m. G. 29,246. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Nir. 2,2,18.

अव्यायत Adj. *nicht getrennt* RV. Prât. 14,19.

अव्यायाम m. *keine körperliche Anstrengung, — Uebung.*

अव्यावहारिक Adj. (f. ई) *womit man sich nicht befassen kann* Bhâg. P. 19,85,14.

अव्यावृत्त Adj. 1) *ungeschieden, ununterschieden* Comm. zu Nir. 3,2,12. — 2) *gleichzeitig* TS. 6, 4,8,3. TBr. 1,1,8,1.

अव्यावृत्ति f. *das Sichnichtabwenden, nicht den Rücken Kehren* Lâṭj. 1,2,15.

अव्याहत Adj. 1) *ungehemmt, ungehindert.* — 2) *nicht im Widerspruch stehend.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. H. 66

*अव्याहारिन् Adj. *nicht sprechend.*

अव्याहृत n. *das Nichtsprechen, Schweigen* Spr. 708.

अव्युच्छित्ति f. *Nichtunterbrechung.*

अव्युच्छिन्न Adj. *ununterbrochen.*

अव्युच्छेत्तृ Nom. ag. *nicht unterbrechend, — störend.*

अव्युत्थान n. *das Nichtnachgeben, das Bestehen auf Etwas.*

अव्युत्पन्न Adj. 1) *nicht erfolgt* Vaṇis. 10,14. — 2) *nicht entstanden, so v. a. grammatisch nicht zu zerlegen, keine Etymologie habend.* — 3) *ungebildet, roh.* °मति Adj. Spr. 6783.

अव्युष्ट Adj. *noch nicht leuchtend.*

अव्युष्टि f. *die Zeit vor Tagesanbruch* TS. 1,3,3,3.

अव्यूढ Adj. *nicht auseinandergerückt* Çat. Br. 3,1,2,13. 5,4,33.

अव्यूह् m. 1) *Untheilbarkeit* Nir. 4,2,22. — 2) *keine Auflösung von Halbvocalen oder zusammengeflossenen Vocalen.*

अव्यूढ Adj. *ungeschmälert* Çat. Br. 12,3,3,13.

अव्यृद्धि f. *das Nichtmisslingen.*

अव्येष्यत् Adj. *nicht verschwindend, sich nicht verlierend.*

अव्रण Adj. *unverletzt* (eig. und übertr.).

1. अव्रत n. *das Nichtbeobachten der religiösen Vorschriften.*

2. अव्रत 1) Adj. (f. आ) a) *gesetzlos, ungehorsam, ruchlos.* — b) *die religiösen Obliegenheiten nicht erfüllend* Gobh. 1,9,19. MBh. 12,228,72. Spr. 3283. — 2) *m. *ein Daitja* Gal.

अव्रतवत्, अव्रतिक und अव्रतिन् Adj. = 2. अव्रत 1) b).

अव्रत्य Adj. *den religiösen Vorschriften nicht entsprechend* Âçv. Çr. 12,8,19. Gobh. 1,6,7. Âit. Âr. 469,2.

*अव्राह्मिन् Adj. gaṇa ब्राह्मणादि.

अव्रात्य m. *kein* Vrâtja.

*अव्रीड m. N. pr. eines Mannes.

1. अश्, अश्नोति und अश्नुते 1) *gelangen zu* (Acc.), *erreichen; einholen.* कक्षम्: so v. a. *nach allen Weltgegenden hin sich zerstreuen.* — 2) *erlangen.* — 3) *treffen, über Jmd kommen.* — 4) *bewältigen.* — 5) *darbringen, darreichen.* — 6) *geniessen* Spr. 3067. — 7) **durchdringen, erfüllen.* — 8) **anhäufen.* — Mit अनु 1) *gleichkommen.* — 2) *erlangen.* — Mit अभि 1) *gelangen zu, erreichen.* — 2) *erlangen.* — 3) *bewältigen.* — Mit आ *erreichen.* — प्रा-

यमाशिष्ये und — याशितुम् fehlerhaft für — यासिष्ये und यासितुम्. — Mit उद् 1) *gelangen zu, erreichen* Çat. Br. 4,2,4,26. — 2) *gleichkommen.* — 3) *beherrschen.* — Mit उप *erlangen, theilhaftig werden* (auch eines Uebels). — प्रायमुपाशिष्ये fehlerhaft für — उपासिष्ये. — Mit समुप *theilhaftig werden* Spr. 6426. — Mit परि 1) *gelangen zu, erreichen.* — 2) *erlangen.* — Mit प्र 1) *gelangen zu, erreichen.* — 2) *erlangen.* — 3) *zu Theil werden.* — Mit प्रति, Partic. प्रत्यप्त etwa *Jmdm* (Loc.) *zu Theil geworden* Kâuç. 106. — Mit वि 1) *gelangen zu, erreichen.* — 2) *erlangen, theilhaftig werden.* — 3) *zu Theil werden.* — 4) *Jmdm habhaft werden.* — 5) *durchdringen, erfüllen.* — Mit अनुवि *erreichen.* — Mit सम् 1) *gelangen zu.* — 2) *erlangen, theilhaftig werden.* — 3) *zu Theil werden, treffen.* — 4) *erfüllen, erhören* RV. 8,40,1. — Mit अनुसम् *erlangen.* — Mit उपसम् dass.

2. अप्, अप्नोति 1) *essen, verzehren, zu sich nehmen* (Speise und Trank), mit Acc. und Gen. (in der älteren Sprache). — 2) *kosten, geniessen* in übertr. Bed. — Caus. आपयति *essen lassen, speisen,* mit doppeltem Acc. 225,30. आपित 1) *gespeist, gesättigt, satt.* — 2) *zum Essen dargereicht.* — Desid. आपिपिषति *essen wollen.* — Mit अति vor einem *Andern* (Acc.) *essen.* — Mit उप 1) *essen, verzehren.* — 2) *kosten, geniessen* in übertr. Bed. — Mit समुप *kosten, geniessen.* — Mit निस् in आनिरशित. — Mit परि *früher als ein Anderer* (Acc.) *essen, Jmd beim Genuss von Etwas* (Instr.) *übergehen.* — Mit प्र *essen, verzehren, zu sich nehmen.* — Caus. *essen lassen, zu essen geben, speisen;* mit doppeltem Acc. — Mit अभिप्र *etwas Anderes nach Etwas* (Acc.) *essen* (um den früheren Geschmack zu verlieren) Kâuṣ. Up. 6,13,2. — Mit वि *auffessen.* Mit — सम् 1) *essen, verzehren.* — 2) *kosten, geniessen* in übertr. Bed.

*अपक m. *Boerhavia diffusa* Nigh. Pr.

अपकुन n. (adj. Comp. f. आ) *böses Omen.*

*अपकुम्भी f. *Pistia Stratiotes L.*

अपाक Adj. *nicht könnend, unvermögend* 94,27. Die Ergänzung ein Infin. (94,28), ein Nom. act. im Loc. (81,25.30) oder Dat. (28).

अपाक्ति f. *Unvermögen, Schwäche.*

अपाक्रुवत् Adj. *nicht könnend, unvermögend,* mit Infin. Mâlav. 158,1.

*अपाक्रुवान Adj. dass. Bhaṭṭ. 3,6.

अपाक्य Adj. 1) *unmöglich, unthunlich.* वचस् *unausführbar.* वेदशास्त्र *unverfassbar.* अपाक्यो ऽपाक्रम् *unentfernbar* Rag. 12,17. स्यातु नियोक्तुर्पराक्रमपे *weil es unmöglich ist zu verleiden* 2,56. Dazu Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. mit einem Infin. — 2) *unüberwindlich.*

अपाग m. N. pr. eines Autors.

अपाङ्क Adj. *furchtlos, ohne Scheu* Spr. 4295. °म् Adv.

अपाङ्कनीय Adj. *nicht zu vermuthen,* — *zu befürchten,* — *anzunehmen.*

अपाङ्कृ f. *keine Furcht,* — *Scheu.* Instr. *ohne Scheu.*

अपाङ्कित 1) Adj. a) *unbesorgt, kein Misstrauen habend.* — b) *nicht beanstandet,* — *verdächtig.* — 2) °म् Adv. a) *ohne Scheu,* — *Bedenken* Kâd. 170, 15. — b) *wider alles Erwarten, plötzlich.*

अपाङ्क्य Adj. 1) *kein Misstrauen erregend.* — 2) *nicht zu erwarten,* — *anzunehmen.*

अपाठ Adj. (f. आ) *nicht falsch,* — *hinterlistig, ehrlich.*

अपाठक्रोध Adj. *ohne Falschheit und Zorn* MBh. 12,293,12.

अपात n. *kein volles Hundert* Çat. Br. 4,3,4,3.

अपातदक्षिण Adj. *wobei der Lohn weniger als Hundert beträgt* ebend.

अपार्त्र 1) Adj. a) *ohne ebenbürtigen Gegner.* — b) *unvermögend sich zu vertheidigen* RV. 5,2,12. — 2) *m. *der Mond.* — 3) n. *Feindlosigkeit.*

अपान् m. 1) *Stein, Fels.* — 2) *Schleuderstein.* — 3) *Himmelsgewölbe* RV. 1,164,1. 173,2. 10,27,13.

1. *अपान Adj. *erreichend, hinüberreichend.*

2. अपानं n. 1) *das Essen, Speisen.* — 2) *Essen, Speise.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ.

अपानकृत् Adj. *Speise bereitend.*

अपानक्रिया f. *das Zunehmen von Speisen.* °क्रियां कर् Pañkat. 236,22.

अपानपति m. *Speisenherr* Çat. Br.

*अपानवत् Adj. *speisereich.*

अपानी f. = अपानाया Çat. Br. 11,7,2,3. Kâṭh. Up. 6,8,3.

अपानानशने n. *das Essen und Fasten* 35,20.

1. अपानाय्, °यति *nach Speise verlangen, hungrig sein* Çat. Br. *°यित *hungrig.*

2. अपानाय् *den Donnerkeil vorstellen.* °यितन् n. impers. Dhan. V. 22,5.

अपानार्या und अपानार्या f. *Hunger.* अपानार्यापिपासे *Hunger und Durst* Çat. Br. 14,6,6,1.

अपानायावत् (271,21) und अपानार्युक Adj. *hungrig.*

अपानि 1) f., später auch m. *Donnerkeil, Blitzstrahl.* Auch अपानी f. अपान्यत्त Adj. Çat. Br. 11,2, 3,25. — 2) f. *Pfeilspitze.* — 3) f. als Naturerscheinung *eine Species der* Ulkâ. — 4) m. ein Name Rudra's. — 5) *m. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes.

*अपानिक Adj. = अपानो कुशलः.

अपानिपावन् m. *Diamant* Spr. 6850.

अपानिन् Adj. *mit einem Donnerkeil versehen.*

अपानिप्रभ m. N. pr. eines Râkshasa.

अपानिमत्त् Adj. *blitzschleudernd.*

अपानिरुत Adj. *vom Blitz getroffen.* दुःखापानि° Kathâs. 19,27.

*अपानीय्, °यति *nach Speise verlangen.*

अपापत्त् Adj. *nicht fluchend,* — *verwünschend.*

अपाब्द Adj. 1) *lautlos* Çat. Br. 14,6,8,3. Âpast. TS. Prâr. 23,6. — 2) *im Veda nicht gelehrt, unvedisch* Gaim. 6,3,29. Dazu Nom. abstr. °त्व n. 5,2,18.

अपाम् Indecl. *Unheil.*

अपामरंभावुक Adj. *in einen nie ruhenden Wagen sich wandelnd* TBr. 1,3,5,4.

अपाम्य Adj. = अपूत Cit. im Comm. zu TS. II, 694 und zu Naish. 4,1,28. अमेध्य v. l.

1. अपारण n. *Schutzlosigkeit.*

2. अपारण Adj. (f. आ) *schutzlos* Âpast.

अपारणी Adv. mit कर् *schutzlos machen* Spr. 5807.

अपारणय Adj. 1) *keinen Schutz gewährend.* — 2) *keines Schutzes bedürfend.*

अपार्य्य Adj. (f. आ) *Pfeilen nicht zugänglich.*

अपार्वीर (!) 1) Adj. (f. आ) *körperlos* Çat. Br. 14,7,3, 10. Âpast. *ohne festen Körper* Ait. Br. 2,14. *körperlos von einer Stimme, so v. a. aus keinem sichtbaren Wesen heraustönend.* — 2) m. *der Liebesgott.* — 3) n. *in der Rhetorik das Fehlen des Verbums in einem Satze.*

अपारीरिन् Adj. = अपारीर 1).

1. अपार्मन् n. *Leid, Unglück* Kâd. 12,26.

2. अपार्मन् Adj. *freudlos* Âpast.

*अपालक = भीरु Gal.

अपाल्यविद्ध Adj. *nicht gesprungen,* — *beschädigt* Harîv. 7773.

अपावाग्नि m. *kein Leichenfeuer.*

अपार्ष् Adj. *verwünschend, hassend.*

अपाशस्त Adj. *infaustus.*

अपाशस्त्वार् Adj. *unaussprechliche Schätze besitzend.*

अपाशस्ति f. 1) *Verwünschung, Hass.* — 2) *Verwünscher, Hasser.*

अपाशस्तिहन् Adj. *Verwünscher tödtend.*

1. अपास्त्र Adj. (f. आ) *keinen Anruf habend.*

2. अपास्त्र Adj. *schwertlos, unbewaffnet* MBh. 12,95,5. Bhag. 1,46. Mâlav. 102,4.

अपास्त्रकृत्य Adj. *nicht mit dem Messer zu behandeln* Suçr. 1,362,5.

अपास्त्रपाणि Adj. *kein Schwert in der Hand habend* Venis. 74. 92.

अशस्त्रपूत Adj. *nicht durch das Schwert oder Messer geläutert, — geheiligt* Mitâksh. 77,18 (69, 13). Vaṇis. 31,16.

अशस्त्रवह (wohl so zu lesen) Adj. *mit keinem Schwert bewaffnet* Kâm. Nîtis. 7,57.

*अशाखा f. *eine best. Grasart.*

अशान्त Adj. 1) *unbändig, heftig, wild.* — 2) *der heiligen Ordnung nicht unterworfen, ungeweiht, unheilig.*

*अशान्तगन्धाढ्या f. *Curcuma* Nigh. Pr.

अशान्तता f. *Mangel an Gemüthsruhe, Leidenschaftlichkeit.*

अशान्ति f. *das Nichtnachlassen, Nichtaufhören* Sarva. 2,47,21.

अशान्तिकर Adj. *Unheil bringend.*

अशाब्द Adj. *auf keinem vedischen Texte beruhend* Gaim. 5,1,5.

अशाब्दिक Adj. *nicht mit den Worten vertraut, kein Grammatiker u. s. w.*

अशाम्य Adj. *nicht zu beschwichtigen, unversöhnlich* Hariv. 1,48,7.

अशाय्, अशायते *gelangen zu* (Acc.) ṚV. 10,92,1. — Mit वि Act. *bewältigen* ṚV. 5,33,2.

अशाश्वत Adj. (f. ई) *nicht beständig, — ewig.*

अशासत्तु Adj. *nicht bestrafend* 204,5.

अशास्त्र Adj. (f. या) *auf keiner Vorschrift beruhend* Gaim. 5,2,15.

अशास्त्रघतुस् Adj. *nicht mit dem Auge der Lehrbücher schauend* Spr. 719.

(अशास्यं) अशासिर्य Adj. *untadelig.*

अशि Bez. *der Wurzel* 2. अस्. अश्यर्घ Adj. *die Bedeutung «essen» habend* 224,29.

अशिक m. Pl. N. pr. *eines Volkes.* अशिकेश Vaṃś. Bhn. S. 11,56, v. l.

अशिक्षित Adj. 1) *nicht erlernt.* — 2) *nicht unterwiesen, — gelehrt* (auch von Thieren). Die Ergänzung im Loc. (120,19) oder im Infin.

अशिख Adj. 1) *ohne Haarbusch* Ind. St. 9,149. — 2) *mit Ausnahme des Haarbusches* Kâṭy. Ça. 2,1,9.

अशित n. 1) Adj. *gegessen* 35,25. 26. 264,30. — 2) **der Ort wo Jmd gegessen hat* 238,20.

*अशितंगवीन Adj. = अशितं°.

अशितृ Nom. ag. *Esser.*

अशितव्य Adj. *zu essen.*

अशितावत् Adj. *gegessen habend* AV. 9,6,38.

अशित्र n. *Nahrung.*

अशिथिल Adj. (f. या) *nicht locker, — schlaff, fest.*

अशिथिलभाव m. *das Festwerden.*

*अशिन् Adj. *weitreichend, dauernd.*

अशिपर्द Adj. (f. या) *die Çipada genannte Krankheit verscheuchend.*

अशिमिर्द Adj. (f. या) *nicht verderblich wie die Çimidâ.*

अशिमिविर्द्दिष् Adj. als Beiw. der sieben Parjânja vielleicht *Werke nicht anfeindend.*

*अशिर 1) m. *a) Feuer.* — *b) die Sonne.* — *c)* N. pr. *eines Râkshasa.* — 2) f. या N. pr. *der Frau des Açira.* — 3) n. *Diamant.*

अशिरस् und °स्क Adj. *ohne Kopf.*

अशिल्पिन् m. *kein Künstler, — Handwerker* Gaut. 17,7.

अशिव 1) Adj. (f. या) *unheilvoll, schlimm* 82,21. — 2) m. N. pr. *eines Krankheitsdämons* Hariv. 2, 109,76. — 3) n. *Unheil.* °शंसिन् 74,20.

अशिशिर Adj. (f. या) *heiss.* °ता f. *Hitze* Mâṇ. 81.

अशिशिरकर m. *die Sonne* Kâd. 16,18.

अशिशिरकिरण m. dass. Kâd. 14,12. 28,3. 91,7. 130,14.

अशिशिषु Adj. *essen wollend, hungrig.*

1. अशिशु m. *kein Kind* MBa. 3,189,42.

2. अशिशु Adj. (f. ebenso und अशिशी) *kinderlos, ohne Junge*

अशिश्रत् 3. Sg. Aor. von श्रद्.

*अशिशुका Adj. f. *kinderlos, ohne Junge.*

1. अशिष्ट Adj. *ungebildet, ungesittet* Âpast.

2. अशिष्ट Adj. *nicht übrig.*

अशिष्ठ Adj. *am meisten essend.*

अशिष्य Adj. 1) *nicht zu lehren* (eine Sache). — 2) *nicht zu unterweisen.*

1. अशीत Adj. *der 80ste.*

2. अशीत Adj. *nicht kalt* Taṇḍ. 14.

अशीततनु Adj. *einen heissen Körper habend* TS. 1,1,12,3. TBa. 1,2,1,25.

अशीतम Adj. *am meisten essend* VS. 2,20.

अशीतरुचि m. *die Sonne* Vidhân. 40,4.

अशीतल Adj. (f. या) *nicht kühl, warm.*

अशीर्ति f. *achtzig.* अशीर्तीष्टक Adj. Çat. Ba. 10, 4,2,9. अशीर्तिशतेष्टक Adj. 6. अशीत्यत्र Adj. Maitr. S. 3,2,5.

अशीतिक Adj. 1) *das Maass von 80 habend.* — 2) *achtzigjährig.* अशीतिकाय Adj. *mindestens achtzigjährig* Gaut. 6,10.

अशीतितम Adj. *der 80ste.*

अशीतिभाग m. *der 80ste Theil.*

अशीर्ततनु Adj. *einen unzerstörbaren Körper habend* Kâṭh. 1,12.

अशीर्य Adj. *unzerstörbar.*

अशीर्षक, अशीर्षन्, *अशीर्षिक und *अशीर्षिन् (Kâç. zu P. 5,2,116) Adj. *kopflos.*

1. अशील n. *schlechte Gewohnheiten, Unsittlichkeit.*

2. अशील Adj. (f. या) *schlechten Gewohnheiten fröhnend, unsittlich.*

अशीलिन् Adj. dass.

अशुकादष्ट Adj. *nicht von Papageien angefressen* MBa. 2,17,28.

*अशुकाङ्ग n. = तमालपत्र Gal.

अशुक्ल Adj. (f. या) *nicht weiss, — weisslich.*

अशुक्लवस् Adj. *nicht das Wort* शुक्ल *enthaltend* Çat. Ba. 5,2,3,14.

अशुचि Adj. *unrein* (auch in rituellem Sinne), *unlauter.* Davon Nom. abstr. °चि n. zu Spr. 328.

अशुचिकर Adj. *verunreinigend* Âpast.

अशुचिभाव m. *Unreinheit* 43,8.

अशुचिलिप्त Adj. *verunreinigt* Âpast.

अशुध्यायतन Adj. *auf unreiner Feuerstätte befindlich* Kâṭy. Ça. 25,4,34.

अशुद्ध Adj. 1) *unrein.* — 2) *fehlerhaft.*

अशुद्धि f. *Unreinheit.*

अशुन AV. 14,2,18 fehlerhaft; vgl. ṚV. 3,33,13.

अशुभ 1) Adj. *a) hässlich.* — *b) nicht angenehm, — zusagend, unerfreulich.* — *c) Unheil verheissend, infaustus* LA. 13,13. — *d) schlecht* (in ethischem Sinne). °मति Adj. 105,1. — *e) unrein* (Beschäftigung). — 2) m. N. pr. *eines Lexicographen.* — 3) n. *a) Weh, Unheil, Unglück.* — *b) Böses, böses Werk, Sünde.*

अशुभदर्शन Adj. *hässlich.*

अशुभोदय m. *der Aufgang eines ungünstigen Planeten.*

अशुश्रूषा f. *Ungehorsam.*

अशुश्रूषु Adj. 1) *nicht lernbegierig* Gor. Ba. 2,3,13. — 2) *ungehorsam gegen* (Gen.) MBa. 12,238,73.

अशुष Adj. *verzehrend, gefrässig.*

अशुष्क Adj. (f. या) *nicht ausgetrocknet, — trocken, — dürr.*

अशुष्कास्य Adj. (f. या) *keine trockene Spitze habend* Kâṭy. Ça. 4,2,4. 5,1,3.

*अशूकधान्य m. *eine Art Gerste* Gal.

अशूद्र m. *kein Çûdra.*

अशूद्रासंक्लृप्तिन् Adj. *nicht in Berührung mit Çûdra und Ueberbleibsein kommend* Çat. Ba. 14, 1,2,21.

अशून Adj. *nicht geschwollen.*

अशून्य 1) Adj. (f. या) *a) nicht leer, — unbesetzt.* अशून्यां गुहां कर् *eine Höhle nicht verlassen.* — *b) nicht eitel, — vergeblich.* — *c) nicht unausgeführt.* नियोगमशून्यं कर् *einen Auftrag ausführen und ein Amt erfüllen* (Kâd. II,5,18). — 2) n. *Nichtleere, das Besetztsein mit Menschen.*

अशून्यता f. *das Vollwerden.*

अप्रूच्यशयन n. *der Tag, an welchem* Viçvakarman *sich dem Schlaf hingiebt, und die an diesem Tage stattfindende Begehung.*

अप्रूच्योपस्था Adj. f. *deren Schooss nicht leer bleibt, so v. a. verheirathet* Mantrabr. 1,1,10. Pân. Gaṇ. 1,3,11.

*अप्रूला f. *Vitex alata Roxb.*

अप्रृङ्ग Adj. (f. ई) *ohne Hörner* Taṇḍja-Br. 21,1, 7. Râéâr. 5,160.

अप्रृणत्वत् Adj. *nicht hörend, — hören mögend* TS. 7,5,12,1. Spr 721.

अप्रृत Adj. *ungekocht.*

अप्रृथित Adj. *nicht locker werdend.*

अप्रेय Adj. (f. या) *unlieb, verhasst.*

1. अशेष m. *kein Rest.* अशेषेण und अशेषतस् *vollständig, ganz.*

2. अशेष Adj. (f. या) *ohne Rest, ganz, vollständig, gesammt, all.* °तस् Adv.

अशेषकुलवल्लरी f. Titel eines Werkes.

अशेषगुरु Adj. *aus lauter langen Silben bestehend* Ind. St. 8,467.

अशेषता f. und °त्व n. (Gaṇ. 3,3,5. 6,7,3) *Vollständigkeit, Totalität.*

अशेषय्, °यति *vollständig zu Ende bringen.* अशेषित *vollständig vernichtet* Vṛṣṇ. 130.

अशेषसु Adj. *ohne Nachkommenschaft.*

अशेषसाम्राज्य Adj. *über Alles herrschend* (Çiva).

अशैल m. *ein* Arhant (bei den Buddhisten).

अशैल Adj. *ohne Felsen, — Berge* R. 4,44,28.

अशोक 1) Adj. (f. या) a) *ohne Gluth.* — b) *keinen Kummer bereitend* Lalit. 178,11. Daṇḍ. Nom. abstr. °त्व n. Ind. St. 3,154. — c) *keinen Kummer empfindend.* — 2) m. a) *Jonesia Asoka Roxb.* — b) N. pr. verschiedener Männer. — 3) *f. या a) *Helleborus niger L.* — b) ein Frauenname und N. pr. einer Göttin bei den Gaina. — 4) n. a) Açoka-*Blüthe.* — b) *Quecksilber.*

अशोककर 1) m. N. pr. eines Vidjâdhara. — 2) f. ई ein Frauenname.

अशोकचन्द्र m. N. pr. eines Mannes.

अशोकतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

अशोकत्रिरात्र m. *eine best. Feier.*

अशोकदत्त m. ein Mannsname.

अशोकद्वादशी f. *ein best. zwölfter Tag.*

अशोकपूर्णिमा f. *eine best. Vollmondsnacht.*

अशोकभाण्ड und °क n. *ein Kleinod, das man seiner erwählten Braut verehrt,* Lalit. 161,11.14. 17. 162,3. fgg.

अशोकमञ्जरी f. 1) *ein best. Metrum.* — 2) Titel eines astron. Werkes.

अशोकमाला f. ein Frauenname.

अशोकरोहिणी f. *Helleborus niger L.*

अशोकवनिका f. Açoka-*Wäldchen.*

*अशोकवर्तिका f. *ein best. Gericht* Gal.

अशोकवर्धन m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,24,8.

अशोकवेग m. ein Mannsname.

अशोकव्रत n. *eine best. Begehung.*

अशोकषष्ठी f. *der sechste Tag in der lichten Hälfte des* Kaitra.

अशोकासर Adj. *nicht mit Kummer untermischt* Çat. Br. 14,7,3,22.

अशोकारि m. *Nauclea Kadamba Roxb.*

अशोकाष्टमी f. *der achte Tag in der lichten Hälfte des* Kaitra.

अशोकेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

अशोकोत्तंसिका f. *ein best. Spiel.*

*अशोच Adj. = अनर्ककृति.

अशोचनीय Adj. *nicht zu beklagen* Kâç. II,115,18.

अशोच्य Adj. dass. Spr. 722. fgg.

अशोण Adj. AV. 19,60,1 wohl fehlerhaft für अशीर्ण.

अशोभन 1) Adj. a) *unschön* Uttara zu Vaṇis. Bḥn. 3,3. — b) *den Erwartungen und Wünschen nicht entsprechend, nicht gut, schlecht.* — c) *infaustus.* — 2) n. *Leid, Weh, Böses.*

*अशोभमान (संज्ञायाम्) gaṇa चार्वादि.

अशोष्य Adj. *nicht trocknend, — versiegend.*

अशौच n. *Unreinlichkeit* Spr. 328. *Unreinheit* (in ritueller Sinne). °निर्णय m. Titel eines Werkes.

अशौटीर Adj. = अशौण्डीर.

अशौटीर्य n. = अशौण्डीर्य MBh. 12,97,35.

अशौण्डीर Adj. *kein Selbstgefühl verrathend, unmännlich.*

अशौण्डीर्य n. *Mangel an Selbstgefühl.*

अशौत्रेय m. *kein* Çaubhreja Kâç. Ça. 10,2,21.

अश्म m. 1) *Stein.* — 2) N. pr. eines Dämonen.

अश्मर्यी SV. wohl fehlerhaft.

*अश्मीतपित्वता f. *eine Aufforderung noch mehr zu essen und zu trinken.*

*अश्मीतपित्वतीय्, °यति *zum fernern Essen und Trinken auffordern wollen.*

अश्मुक्षि Adj. *den Essenden brennend.*

°अश्म = 2. अश्मन् *Stein.*

अश्मक 1) m. a) N. pr. eines Sohnes des Vasishṭha und der Madajanti 108,8. — b) Pl. N. pr. eines Kriegerstammes MBh. 6,9,44. — 2) f. ई N. pr. verschiedener Frauen.

अश्मककटली f. *eine* *Species der* Kadali.

अश्मककुमुत्सु m. N. pr. eines Ṛshi MBh. 12,47,5.

अश्मकुट् und °क Adj. *mit einem Stein zermalmend* (Körner).

*अश्मकेतु m. *eine best. Pflanze.*

अश्मगन्धा f. *eine best. Pflanze.*

अश्मगर्भ und *°क n. *Smaragd.*

अश्मघनस्वेद् m. *künstliche Schweisserzeugung durch Liegen über einer erhitzten Steinplatte.*

*अश्मघ्न m. *Coleus scutellaroides* Râéâr. 5,37.

अश्मचक्र Adj. *mit einer Scheibe von Stein versehen.*

अश्मचित Adj. *mit Steinen besäet* Taṇḍja-Br. 14, 3,13. अश्माचित Comm.

अश्मचूर्ण m. n. *fein zerriebener Stein* Kâç. Ça. 18,3,19.

*अश्मज n. 1) *Erdharz.* — 2) *Eisen.*

*अश्मजातुक n. *Erdharz.*

*अश्मजित् m. = अश्मघ्न Nigh. Pa.

अश्मता f. *das Steinsein, Härte eines Steines.*

*अश्मदारण m. *Brechstange.*

अश्मदिग्धु Adj. *Steine oder Donnerkeile zu Geschossen habend.*

1. अश्मन् m. *Esser.*

2. अश्मन् m. 1) *Fels, Gestein, Stein.* Einmal अश्नन् Çat. Br. — 2) *Werkzeug aus Stein.* — 3) *Donnerkeil.* — 4) *Himmel.* — 5) N. pr. eines Brahmanen.

अश्मनगर m. N. pr. der von den Kâlakeja bewohnten *Felsenstadt.*

अश्मन्त 1) *Adj. a) *unheilvoll.* — b) *schrankenlos.* — 2) m. a) *Bauhinia tomentosa* Râéâr. 9,40. — b) N. pr. eines Marutvant. — 3) *n. a) *Ofen.* — b) *Feld.* — c) *Tod.*

अश्मन्तक 1) m. *Bauhinia tomentosa* (Râéâr. 9, 39) und *Oxalis corniculata* (Bhâvapr. 2,67). — 2) m. n. a) *Ofen.* — b) *Lampenschirm.*

अश्मन्मय Adj. (f. ई) *steinern, aus Fels gemacht.*

अश्मन्वत् Adj. *steinig.*

अश्मपराज N. pr. einer Oertlichkeit.

अश्मपुरी f. *Felsenburg* Çat. Br. 3,1,3,11.

*अश्मपुष्प n. *Benzoe-Harz.*

अश्मपृष्ठ N. pr. eines heiligen *Steines* in Gajâ.

*अश्मभार m. *eine Last Steine* gaṇa वंशादि.

*अश्मभाल n. *eine Art Mörser.*

अश्मभिद्, *°भेद् und °भेदक m. *Coleus scutellarioides Benth.*

अश्ममय Adj. (f. ई) *von Stein, steinern.*

अश्ममूर्धन् Adj. *einen Kopf von Stein habend* 27,10.

*अश्मयोनि m. *Smaragd.*

*अश्मराज m. N. pr. eines Mannes.

अश्मरी und °रि (metrisch) f. *Blasenstein.*

अश्मरीघ्न m. *Crataeva Roxburghii R. Br.* und *Capparis trifoliata* (Mat. med. 115).

*अश्मरीकर m. *eine best. Kornart.*

अश्मल m. Pl. N. pr. eines Volkes. Die richtige Lesart ist अश्मक.

*अश्मलाता f. *Erdharz* Râgân. 13,70.

*अश्मलोक् m. *Eisen* Gal.

अश्मवत् Adj. *steinig.*

अश्मवर्मन् n. *steinerner Wall* oder *Schild.*

अश्मवर्ष n. *Steinregen* MBh. 3,167,33. 12,281, 18. 19.

अश्मवाट् f. dass. R. 3,38,8.

अश्मशयित Adj. *in Fels eingesperrt.*

अश्मश्रु Adj. *unbärtig* Gop. Br. 1,3,9.

अश्मश्रुमुख Adj. *keinen Bart im Gesicht habend* Ind. St. 8,314.

अश्मसार 1) m. n. *Eisen.* — 2) m. **Sapphir.*

अश्मसारमय Adj. *eisern.*

अश्मसारिन् m. N. pr. eines Mannes.

अश्मस्कन्मन् n. *Schlag des Donnerkeils.*

अश्मान्तक m. = अश्मन्त 2) a).

अश्मापिधान Adj. *mit einem Steine zugedeckt* Târpja-Br. 19,7,1.

*अश्मार्ण n. *Trümmerhaufen von Steinen.*

(अश्मास्य) अश्मासिध्य Adj. *dessen Mündung ein Fels ist, aus einem Felsen fliessend.*

*अश्मीय Adj. von 2. अश्मन्.

*अश्मीर m. n. = अश्मरी.

*अश्मोत्थ n. *Erdharz.*

अश्येतात Adj. (f. ई) *keine röthlich weissen Augen habend* Kâty. Ça. 7,6,14.

अश्म am Ende eines adj. Comp. = अश्मि.

अश्मद्दधान Adj. *kein Vertrauen zu Etwas habend, ungläubig* Çat. Br. 12,4,1,10. MBh. 12,35,47. Bhâg. 4,10. mit Gen. 9,3.

अश्मर्ध Adj. dass.

अश्मर्धा f. 1) *Mangel an Vertrauen, Unglaube.* — 2) **Appetitlosigkeit* Gal.

अश्माद्धन Adj. *kein Vertrauen habend, ungläubig* Bhâg. P. 8,20,14.

अश्मर्धेय Adj. *unglaublich* Kâd. II,100,19. 109,4. *unglaubwürdig* Vens. 81,2. Davon Nom. abstr. °त्व n.

1. अश्मन m. *Nichtermüdung.*

2. अश्मर्ण und अश्मम Adj. *unermüdlich.*

1. अश्मनर्ण Adj. dass.

2. अश्मर्मण m. *kein Bettelmönch.*

अश्मर्मिष्ठ Adj. *nimmer ermüdend.*

अश्मवण n. 1) *das Nichterwähntsein in einem heiligen Texte* Lâty. 10,11,3. — 2) *das Fehlen, — Mangeln eines Wortes, Suffixes u. s. w.* 279,1.

अश्मवणीय Adj. *nicht hörbar.*

अश्मात Adj. *ungekocht.*

अश्माद्ध n. *eine nicht für ein Todtenmahl bestimmte Speise* Âpast. 1,10,28.

*अश्माद्धभोजिन् Adj. *an keinem Todtenmahl theilnehmend.*

अश्माद्धिन् Adj. *kein Todtenmahl veranstaltend.*

अश्माद्धेय Adj. *zu einem Todtenmahl sich nicht eignend.*

अश्मान्त Adj. *unermüdlich.* °म् Adv. Sor. 2063. 3274.

अश्माव्य Adj. *unhörbar, was man nicht hören darf.*

अश्मि f. *scharfe Kante, Ecke, Schneide.* Auch अश्मी Śnâṅkh. Br. 4,1. Am Ende eines adj. Comp. अश्मि und अश्मिक (118,9).

अश्मित Adj. *nicht haftend an* (Loc.).

अश्मिमत् Adj. *kantig.*

अश्री f. *Missgeschick, die Göttin des Unglücks.*

अश्रीक Adj. *aller Pracht* oder *Wohlfahrt baar* MBh. 3,173,64.

अश्रीमत् (R. ed. Bomb. 1,6,16) und अश्रीर (f. आ) Adj. *nicht schön, hässlich.*

अश्रु n. (ausnahmsweise auch m.) *Thräne.* Mit कर् (Spr. 3664), मुच् (Chr. 59,11. 82,27), वर्तय् und आवर्तय् *Thränen vergiessen.*

अश्रुकण्ठ Adj. *mit Thränen im Halse* R. 2,74,28.

अश्रुकर्मन् n. *das Thränenvergiessen* Spr. 3664.

अश्रुत 1) Adj. *a) ungehört* 283,32. — *b) vom Lehrer nicht gehört, nicht gelehrt* Gaim. 4,4,34. — *c) keine Gelehrsamkeit besitzend, ungelehrt* Spr. 727. 1520. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa und desgl. des Djutimant (VP.² 1,152). — 3) f. आ N. pr. der Gattin des Aṅgiras.

अश्रुतवत् Adv. *wie nicht gehört.*

अश्रुतश्रवस् m. N. pr. eines Sohnes des Djutimant VP.² 1,152.

1. अश्रुति f. 1) *Vergessenheit.* — 2) *kein vedischer Text.*

2. अश्रुति Adj. *unvernehmlich.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

अश्रुतिधर Adj. *nicht in's Gehör fallend.*

अश्रुधारा f. *Thränenstrom* Pañkad. 32.

अश्रुनिपात m. = अश्रुपात 1).

अश्रुपात m. 1) *Thränenfall, herabstürzende Thränen* MBh. 14,56,13. — 2) *ein best. Theil des Pferdekopfes.*

अश्रुपातक m. = अश्रुपात 1) Sarvad. Up. S. 36, Çl. 4.

अश्रुप्रमार्जन n. 1) *das Abwischen der Thränen, so v. a. Weinen* Spr. 117. — 2) *das Trösten.*

अश्रुप्रवाह m. *Thränenstrom.*

अश्रुप्लावित n. *Thränenfluth* Kâd. II,81,23.

अश्रुमुख 1) Adj. (f. ई) *mit Thränen im Gesicht.* — 2) m. Bez. *des Vaters, Grossvaters und Urgrossvaters* Brahma-P. in Prasogar. — 3) n. Bez. *einer der fünf Weisen, auf welche der Planet Mars seinen Rücklauf beginnt,* Varâh. Bṛh. S. 6,2.

अश्रुलोचन und अश्रुविलोचन Adj. *mit Thränen im Auge.*

अश्रेयस् 1) Adj. *schlechter, niedriger stehend.* — 2) n. *Unheil, Unglück.*

अश्रेयस्क Adj. *unheilvoll.*

अश्रेयर्मन् Adj. *ohne Band.*

अश्रोतर् Nom. ag. *nicht hörend* Kauṣ. Up. 7,9,1. Maitrâyaṇ. 6,11.

अश्रोत्र Adj. *ohne Ohren* Çat. Br. 14,6,9,8.

अश्रौत्रिय Adj. *mit der heiligen Schrift nicht vertraut.*

अश्रौतपाशुक Adj. *der nicht die* Çrauta-*Handlungen verrichtet* Ind. St. 10,100.

अश्लाघा f. *Bescheidenheit, Zurückhaltung.*

अश्लाघ्य Adj. *nicht rühmenswerth, schimpflich* Mṛkkh. 132,15.

अश्लील Adj. *unheilvoll.*

अश्लील Adj. (f. आ) *unschön, hässlich, nicht fein, unanständig* (Worte) Vâmana 2,1,15. Dazu Nom. abstr. °ता f. und °त्व n.

*अश्लीलदृश्य Adj. (f. आ) *von hässlicher, aber kräftiger Gestalt* P. 8,2,62.

अश्लीलनामन् Adj. *einen hässlichen Namen habend* Weber, Nax. 1,309.

अश्लीलपरिवाद m. *üble Nachrede.*

*अश्लीलदृप Adj. (f. आ) *hässlich* Gal.

अश्लेष m. *das Nichthaften* Bâdar. 4,1,12.

अश्लेषा f. Sg. und Pl. = आश्लेषा.

*अश्लेषाभव und *°याभू m. *der niedersteigende Knoten.*

अश्लोण Adj. (f. आ) *nicht lahm.*

*अश्व्, अश्वति *sich wie ein Pferd gebaren.*

अश्व und अश्वय 1) m. *a) Ross, Pferd,* insbes. *Hengst.* Auch collect. °वत् Adv. *wie ein Ross.* अश्वशत n. Çat. Br. 13,4,3,5. अश्वप्रोक्षण n. Kâty. Ça. 20,6,7. °संप्लवन n. 10. Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — *b)* Bez. *der Zahl sieben.* — *c) Springer im Schachspiel* Pañkad. 14. — *d) der Schütze im Thierkreise* Varâh. Bṛh. 17,9. — *e)* **Bez. eines best. Liebhabers.* — *f)* N. pr. *α)* eines Lehrers mit dem Patron. Sâmudri Çat. Br. 13,2,2,14. — *β)* eines Sohnes des Kitraka. — *γ)* eines Dânava. — 2) f. अश्वा *Stute.*

अश्वक 1) m. *a) Rösslein, Hengstlein* (spöttisch). — *b) *Sperling* Nigh. Pr. — *c)* Pl. N. pr. eines Volkes. अश्मक v. l. — 2) *f. अश्विका *eine kleine Stute.*

*अश्वकन्धरिका f. *Cactus Opuntia* Râgân. 3,114.

*अश्वकन्दिका f. *Physalis flexuosa L.*

1. अश्वकर्ण m. *Pferdeohr.*

2. अश्वकर्ण 1) Adj. *pferdeohrig* als Bez. *einer best. Art von Knochenbruch.* — 2) m. *a) Vatica robusta W. u. A.* — *b)* N. pr. eines Berges. — 3) *f. ई *eine best. Pflanze* Gal.

अश्वकर्णक 1) Adj. = 2. अश्वकर्ण 1). — 2) m. = 2. अश्वकर्ण 2) *a).*

अश्वकशा f. *Pferdepeitsche* Nir. 9,19.

*अश्वकिनी f. *das Mondhaus* अश्विनी.

अश्वकुटी f. *Pferdestall.*

अश्वकेश m. Pl. N. pr. eines Volkes Mârk. P. 58,37.

अश्वक्रन्द m. *ein best. mythisches Wesen* (Jaksha Nîlak. zu MBh.) Ind. St. 14,21.

अश्वक्रान्ता f. *eine best.* Mûrkhanâ S. S. S. 31.

*अश्वखरन्न m. *Maulthier* Râéan. 19,40.

अश्वखुर 1) m. *a) Pferdehuf.* °वत् Adv. 217,33. — *b)* **ein best. Parfum.* — 2) *f. ई *Clitoria Ternatea L.*

अश्वगति f. *Pferdegang* als Bez. *eines best. Metrums.*

अश्वगन्धा f. *Physalis flexuosa L.*

अश्वगुप्त m. N. pr. eines Lehrers (buddh.).

अश्वग्रीव m. N. pr. 1) eines Asura. — 2) eines Sohnes des Kîtraka.

अश्वघास m. N. pr. eines Ortes.

अश्वघास m. 1) *Pferdefutter.* — 2) N. pr. eines Mannes Râéar. 8,631.

अश्वघोष m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

*अश्वघ्न m. *Nerium odorum* Râéan. 10,11.

अश्वचक्र m. N. pr. eines Mannes.

अश्वचर्या f. *das Hergehen hinter einem* (zum Opfer bestimmten) *Rosse* R. 1,40,6.

अश्वचलनशाला f. *Reithaus.*

अश्वचिकित्सा f. *Veterinärkunde,* Titel eines Werkes des Gajadatta.

अश्वजघन Adj. *von hinten ein Pferd seiend.*

अश्वजित् 1) Adj. *Rosse erbeutend.* — 2) m. N. pr. eines Mannes (buddh.). v. l. für विश्वजित् VP.^{2} 4,140.

*अश्वजीवन n. *Wicke* Nigh. Pa.

अश्वतर 1) m. *a) Maulthier.* — *b)* **ein besserer Hengst.* — *c)* **männliches Kalb.* — *d)* N. pr. *α)* *eines Gandharva. — *β)* eines Schlangendämons. — 2) *f. आ *eine bessere Stute.* — 3) f. ई *Maulthierweibchen.* Eine Leibesfrucht soll ihm den Tod bringen.

*अश्वतराश्व m. N. pr. eines Mannes.

अश्वतरीरथ m. *ein mit Maulthierweibchen bespannter Wagen.*

अश्वतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अश्वत्थ 1) m. *a) Ficus religiosa L.* Aus dem Holze dieses Baumes wird das männliche Reibholz genommen. — *b)* **Thespesia populneoides Roxb.* — *c) ein best. Mondhaus,* = रेवती. — *d)* Bein. *der Sonne* MBh. 3,3,21. — *e)* Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) *f. अश्वत्था *Vollmondstag im Monat* Âçvina. — 3) f. अश्वत्थी *der kleine Pippala-Baum* Râéar. 11,128. — 4) *Adj. *zum Mondhaus* Açvattha *in Beziehung stehend.*

*अश्वत्थक 1) Adj. *zur Fruchtzeit des* Açvattha *abzutragen* (Schuld). — 2) f. °त्थिका = अश्वत्थी Râéar. 11,124.

*अश्वत्थकुण m. *Fruchtzeit des* Açvattha.

*अश्वत्थगेह m. *Ficus benjamina.*

अश्वत्थदल m. *ein best. Baum.*

*अश्वत्थसंनिभा f. = अश्वत्थी Râéar. 11,128.

*अश्वत्थाम Adj. *die Kraft eines Rosses habend* Manâr. 4,38,2.

अश्वत्थामन् 1) m. N. pr. *a)* eines Sohnes des Droṇa. — *b)* eines der sieben Ṛshi unter Manu Sâvarṇi. — 2) *Adj. von अश्वत्थामन् m.

*अश्वत्थिक (f. ई), *अश्वत्थिल und *अश्वत्थीय Adj. von अश्वत्थ.

अश्वत्रिरात्र m. *eine best. Begehung* Liṭ. 2,12,6.

अश्वत्व n. Nom. abstr. von अश्व *Ross* Çat. Br. 13,3,6,1. Çaṅk. zu Taitt. Up. S. 66.

अश्वत्थ m. N. pr. eines Mannes.

अश्वद Adj. *Rosse schenkend.*

*अश्वदंष्ट्रा f. = वृद्दंष्ट्रा *Tribulus lanuginosus L.*

अश्वदा und °दावन् (RV.) Adj. *Rosse schenkend.*

अश्वदूत m. *Bote zu Pferde* Lalit.

अश्वदाद्य Adj. Pl. (f. या) *elf Kühe und als zwölftes ein Ross* Kâṭy. Çr. 22,5,16. Liṭ. 3,7,6.

अश्वनदी f. N. pr. eines *Flusses.*

अश्वनाप m. *Rosshirt.*

*अश्वनाशक m. *Nerium odorum* Râéan. 10,11.

*अश्वनासिका f. *Nüster des Pferdes* Gal.

अश्वनिबन्धिक m. *Reitknecht.*

अश्वनिर्णिज् Adj. *mit Rossen geschmückt.*

*अश्वत्त Adj. und m. wohl fehlerhaft für अश्वत्त.

अश्वपं m. *Rosshirt.*

अश्वपति m. 1) *Rossegebieter.* — 2) N. pr. eines Asura und verschiedener Männer.

अश्वपतिन् m. N. pr. = अश्वपति.

अश्वपद् n. *Fusstapfe eines Pferdes* Kâṭy. Çr. 16,2,21.

अश्वपर्ण 1) Adj. *durch Rosse beflügelt.* — 2) f. अश्वपर्णी N. pr. eines Flusses.

अश्वपस्त्य), °पास्तेय Adj. *Rosse im Stall habend.*

अश्वपाद् 1) *Adj. *pferdefüssig* (in übertr. Bed.). — 2) m. N. pr. eines Siddha.

अश्वपाल 1) m. *a) Rosshirt, Reitknecht* 299,23. — *b) Hüter des Opferrosses.* — 2) *f. ई wohl *Rosshirtin.*

*अश्वपुच्छक 1) m. *eine best. Pflanze.* — 2) f. °च्छिका = अश्वपुच्छा Nigh. Pa.

*अश्वपुच्छा f. *Glycine debilis Ait.* Râéan. 3,18.

*अश्वपुत्री f. *Boswellia thurifera* Nigh. Pa.

1. अश्वपृष्ठ n. *Pferderücken.* Spr. 728. °पृष्ठे संगतः so v. a. *ein guter Reiter* R. 1,19,19.

2. अश्वपृष्ठ Adj. *auf Rosses Rücken getragen.*

*अश्वपेय m. N. pr. eines Mannes Kîç. zu P. 4, 3,106. °पेय v. l.

अश्वपेशस् Adj. *mit Rossen geschmückt.*

अश्वप्रणीत Adj. *durch ein Pferd hingebracht* Çat. Br. 7,3,2,4.

*अश्वप्रपतन n. und davon *°पतनीय Adj.

अश्वप्लुत n. *Sprung eines Pferdes* Spr. 729.

अश्वबन्ध und °क (R. 2,91,58) m. *Reitknecht.*

1. अश्वबन्धन n. *das Anbinden der Pferde.*

2. अश्वबन्धन Adj. (f. ई) *zum Anbinden der Pferde dienend.*

अश्वबला f. *Trigonella foenum graecum.*

अश्वबाहु m. N. pr. eines Sohnes des Kîtraka.

अश्वयुग्र Adj. (f. या) *von Rossen getragen.*

अश्वयुज्य Adj. *auf Rossen beruhend.*

*अश्वब्रह्मचर्यक n. *Keuschheit des Hengstes,* so v. a. *verdienstlose K., K. aus Mangel an Gelegenheit* Gal.

*अश्वभक्षका f. *eine best. Pflanze* Gal.

*अश्वभार m. *Pferdelast* gaṇa वेशादि.

अश्वमन्दुरा f. *Pferdestall* Kâd. II,100,14.

*अश्वमहिषिका f. *Feindschaft zwischen Pferd und Büffel.*

*अश्वमातृ f. Bein. der Lakshmî Gal.

अश्वमार und °क m. *Nerium odorum Ait.*

अश्वमित्र m. N. pr. eines Mannes.

अश्वमिष्टि Adj. 1) *Rosse wünschend.* — 2) R. *verschaffend.*

अश्वमुख 1) Adj. (f. ई) *pferdeköpfig.* — 2) m. *a) ein best. mythisches Wesen* Ind. St. 14,21. *ein Kiṃnara* Kâd. II,22,11. — *b)* Pl. N. pr. eines Volkes. अमुख v. l. — 3) f. ई *Weib eines Kiṃnara* Kumâras. 1,11.

1. अश्वमेध m. *Rossopfer.* °अश्वमेधवत् Adv. *wie beim R.* Kâṭy. Çr. 21,1,14. °त्व n. Nom. abstr. Çat. Br. 13,6,2,7. °याजिन् Adj. अश्वमेधकाण्ड n. Titel des 13ten *Buches* im Çat. Br. अश्वमेधत्रिरात्र m.

2. अश्वमेध m. N. pr. eines Mannes.

अश्वमेधक oder °मेधज्ञ m. N. pr. eines Fürsten Buâc. P. 9,22,38 (39).

अश्वमेधदत्त m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,21,3.

अश्वमेधवत् Adj. *ein Rossopfer erhaltend* Maitr. S. 2,3,9.

अश्वमेधिक 1) Adj. *vom Rossopfer handelnd.* — 2) *m. *ein zum R. sich eignendes Ross.*

अश्वमेधिन् Adj. *ein Rossopfer darbringend* Taitt. Br. 21,4,3.

*अश्वमेधीय m. = अश्वमेधिक 2).

अश्वमेधेश्वर m. N. pr. eines Fürsten.

अश्वमेध्य B. 1,12,37 fehlerhaft für अश्वमेध.

*अश्वमोरुक m. *Nerium odorum* Nigh. Pr.

*अश्वय्, °यते = अश्वतरमाचष्टे.

अश्वयज्ञ m. *Opfer für das Gedeihen der Rosse* Gobh. 3,6,13.

अश्वयाँ f. *Wunsch nach Rossen.*

अश्वयु Adj. *Rosse begehrend.*

अश्वयुक्त Adj. *auf das Ross Bezug habend* Kâty. Ça. 20,4,1.

अश्वयुक्सेन m. N. pr. eines Mannes.

अश्वयुज् 1) Adj. *a) Rosse anschirrend.* — *b) mit Rossen bespannt.* — *c) *unter dem Sternbilde Âçvayuǵ geboren.* — 2) *der Monat Âçvina.* — 3) f. Sg. und Du. *ein best. Mondhaus.*

अश्वयुज m. 1) *der Monat Âçvina.* — 2) **eine Reiseart* Gal.

अश्वयूप m. *der Pfosten, an den das Opferross gebunden wird.*

अश्वयोग Adj. *Rosse schirrend, so v. a. zum Schirren der R. veranlassend.*

*अश्वयोत्त m. *Stallknecht.*

1. अश्वरथ m. *ein mit Rossen bespannter Wagen.*

अश्वरथदान n. Titel eines Pariçishṭa zum AV.

2. अश्वरथ 1) Adj. *auf einem mit Rossen bespannten Wagen sitzend.* — 2) f. आ N. pr. eines Flusses.

अश्वराज m. *Rossefürst*, Bez. des Rosses 1) Uk-kaiḥçravas. — 2) des Çâkjamuni Lalit. 256,4. 287,11. 292,3.

अश्वराधस् Adj. *Rosse zurüstend.*

अश्वरिपु m. *Büffel* Bâlâva. 5,103.

*अश्वरोधक m. *Nerium odorum Ait.*

अश्वर्ल m. 1) N. pr. eines Mannes. — 2) * = अनीकम्.

अश्वललित n. *ein best. Metrum.*

*अश्वलाला f. *eine Art Schlange.*

*अश्ववक्त्र m. *ein Kiṁnara.*

*अश्ववडव n. Sg. oder m. Du. *Hengst und Stute.* m. Pl. *Hengste und Stuten* Kâç. zu P. 2,4,27.

अश्ववदन m. Pl. N. pr. eines fabelhaften Volkes.

अश्ववत् 1) Adj. *rosserreich.* — 2) m. N. pr. = अविक्षित्. — 3) f. अश्ववती N. pr. *a)* eines Flusses MBh. 13,166,25. — *b)* einer Apsaras VP.^{2} 2,82. — 4) n. *Besitz von Rossen.*

*अश्ववर् m. *Reiter zu Pferde.*

1. *अश्ववार् m. = अश्ववाल 1).

2. अश्ववार् m. 1) *Reiter zu Pferde.* — 2) **Stallknecht.*

*अश्ववारक m. *Stallknecht.*

*अश्ववारण m. *Bos Gavaeus.*

अश्ववार्ल m. 1) *Haar aus dem Rossschweif.* — 2) *Saccharum spontaneum L.*

अश्ववाह् m. *Reiter zu Pferde.*

*अश्वविक्रयिन् m. *Pferdehändler.*

1. *अश्वविद् Adj. *sich auf Pferde verstehend.* m. Bein. Nala's.

2. अश्वविद् Adj. *Rosse verschaffend.*

अश्ववृष m. *Hengst.*

अश्ववृत n. Name eines Sâman.

अश्वशकृत् n. *Pferdeapfel.*

अश्वशकृत् 1) n. dass. — 2) f. N. pr. eines Flusses.

अश्वशङ्कु m. N. pr. eines Dânava.

*अश्वशत्रु m. *Büffel.*

अश्वशफ m. *Pferdehuf* Çat. Br. 13,3,4,1. °शफमात्र Adj. 1,2,2,10.

*अश्वशालोट m. *eine best. Pflanze.*

अश्वशाला f. *Pferdestall.*

अश्वशास्त्र n. *Hippologie* und Titel eines Werkes des Nakula. *°विद् m. Bein. Nakula's Gal.

1. अश्वशिरस् n. *Pferdekopf.*

2. अश्वशिरस् 1) Adj. *pferdeköpfig.* — 2) m. N. pr. *a)* eines Dânava. — *b)* eines Fürsten.

अश्वशिश्न n. *equi penis* Kâty. Ça. 20,6,16.

अश्वश्चन्द्र Adj. *mit Rossen glänzend.*

*अश्वश्व, अश्वसनि und अश्वसी Adj. *Rosse gewinnend, — herbeischaffend.*

अश्वसादिन् und °सादिन् m. *Reiter zu Pferde.*

अश्वसार m. Titel eines Werkes.

अश्वसाह्य n. *Dressur der Pferde und Wagenlenkerei.*

अश्वसूक्त 1) *m. N. pr. eines Mannes Comm. zu Taitt. Br. 19,4,10. — 2) n. Name eines Sâman Sâmav. Br. 2,1,7. Comm. zu Lâṭ. 3,4,16.

अश्वसूक्तिन् m. N. pr. eines Veda-Dichters.

अश्वसूत m. *Rossezüchter* MBh. 4,12,4. 5.

अश्वसूत्र n. *ein Sûtra über die Rosskunst.*

अश्वसूनृत Adj. (f. आ) *an Rossen sich freuend* RV.

*अश्वसृगालिका f. *Feindschaft zwischen Pferd und Schakal.*

अश्वसेन m. N. pr. 1) eines Schlangendämons. — 2) eines Sohnes des Kṛshṇa. — 3) *des Vaters des 23ten Arhant der gegenwärtigen Avasarpiṇi.

*अश्वसेननृपनन्दन m. Patron. Sanatkumâra's.

अश्वस्तन Adj. *ohne morgen, für den folgenden Tag Nichts habend* MBh. 12,31,3.

अश्वस्तनविद् Adj. *das «morgen» nicht kennend.*

अश्वस्तनविधातृ Nom. sg. *der sich um das «morgen» nicht kümmert.*

अश्वस्तनविधान n. *das Sichnichtkümmern um das «morgen».*

अश्वस्तनिक Adj. = अश्वस्तन.

अश्वस्तोमीय n. Bez. *der Hymne* RV. 1,162 Çat. Br. 13,3,6,1. fgg.

1. अश्वस्थान n. *Pferdestall* Jâtâ. 1,378.

2. *अश्वस्थान Adj. *im Pferdestall geboren.*

*अश्वस्य्, °स्यति *nach dem Hengste verlangen.*

अश्वस्रवण n. *das Abfliessen des Wassers von einem nass gewordenen Pferde* Kâty. Ça. 20,2,5.

अश्वरु m. N. pr. eines Mannes.

अश्वरुत्तृ m. *Nerium odorum Ait.*

अश्वरुर्य Adj. *Rosse antreibend.*

अश्वरुविस् n. *eine best. Opferhandlung* Maitr. S. 2,3,3.

अश्वरुक m. *Pferdedieb* M. 11,51.

अश्वरुदया f. Bein. der Apsaras Rambhâ Kâd. 90,11.

*अश्वात m. *eine Art Senf.*

अश्वोत्तनी f. *Pferdepeitsche.*

अश्वाध्यक्ष m. *Aufseher über die Pferde.*

अश्वानीक n. *Reiterheer* Milav. 71,3.

अश्वानुसरण n. *das Hergehen hinter dem Opferrosse* MBh. 14,73 in der Unterschr.

अश्वानुसार m. dass. MBh. ed. Calc.

*अश्वान्तक m. *Nerium odorum* Râǵân. 10,11.

अश्वापद् f. *ein dem (Opfer-) Rosse zustossender Unfall* Kâty. Ça. 20,3,13.

अश्वाभिधानी f. *Pferdehalfter* Çat. Br. °धानीकृत Adj.

अश्वामघ Adj. *an Rossen reich.*

अश्वाय्, Partic. °यैत् *nach Rossen verlangend.*

अश्वायुर्वेद m. *Veterinärkunde.* Wird dem Bhoǵa zugeschrieben B. A. J. 10,130.

अश्वायुस् m. N. pr. eines Fürsten.

*अश्वारि m. *Büffel.*

अश्वारुढ Adj. *reitend* 133,32.

अश्वारोक् 1) m. *Reiter zu Pferde.* — 2) *f. आ *Physalis flexuosa L.*

*अश्वालु m. *eine best. Pflanze.*

*अश्वावतान m. N. pr. eines Mannes.

अश्वावत् 1) Adj. *rosserreich.* — 2) f. अश्ववती N. pr. eines Flusses. — 3) n. *Besitz an Rossen.*

*अश्वावरा m. *Maulthier* Gal. Vgl. अश्वतरा.

*अश्वावरोक्क m. und *°रोक्किका f. *Physalis flexuosa L.*

*अश्विक Adj. (f. ई) von अश्व.

अश्विन् 1) Adj. a) *mit Rossen versehen, aus R. bestehend.* — b) *zu Rosse sitzend.* — 2) m. a) *Rossehändiger, Rossezüchter.* — b) Du. Bez. zweier Lichtgötter, die zuerst am Morgenhimmel erscheinen. Sie sind die Aerzte der Götter. अश्विनोः सैषोऽनम्, साम und व्रतम् Namen von Sâman. अश्विनोस्तीर्थम्. — c) Du. *das Mondhaus* Açvini, *dessen Gottheit die* Açvin *sind.* — d) Bez. *der Zahl zwei.* — e) Du. = अश्विसुतौ d. i. Nakula und Sahadeva. — 3) f. अश्विनी a) N. pr. der Gattin oder (später) der Mutter der beiden Açvin. — b) Sg. und Pl. *das erste Mondhaus.* Metrisch auch अश्विनि. — c) **Nardostachys Jatamansi* Nees. Pa. — 4) n. *Reichthum an Rossen.*

अश्विनकृत Adj. von den Açvin *ausgeführt.*

*अश्विनिनी f. = अश्विनी b) Gal.

अश्विनीकुमार m. *Sohn der* Açvini (zeugt den Arzt).

*अश्विनीपुत्र m. Du. *die* Açvin.

*अश्विनीभेषज n. *Gymnema sylvestre* Ness. Pa.

*अश्विनीसुत m. Du. *die* Açvin.

*अश्विमत् Adv. *das Wort* अश्विन् *enthaltend.*

अश्विर्य n. Pl. *Rosseschaaren.*

*अश्वीय्, °यति *sich Rosse wünschen.*

अश्वीय 1) *Adj. *dem Pferde zuträglich.* — 2) n. *Reiterschaar* Pañc. 9,18. Kâd. 91,18. fgg.

अश्वेषित Adj. von *Rossen getrieben.*

अश्वैकविंश Adj. Pl. (f. या) *zwanzig (Kühe) und als einundzwanzigstes ein Ross* Kâty. Ça. 22,2,18.

1. अश्व्य und अश्विय 1) Adj. *zum Rosse gehörig.* — b) *aus Rossen bestehend.* — 2) n. *Besitz an Rossen, Rossheerde.*

2. (अश्व्य) अश्विर्य m. Patron. von अश्व.

*अष्, अषति und °ते (गतिदीप्त्यादानेषु).

*अषट्वृष Adj. = अतिकुत्सित Gal.

*अषडक्षीण Adj. *nicht unter sechs Augen verhandelt, geheim.*

अषडङ्गविद् Adj. *mit den sechs* Vedâṅga *nicht vertraut* R. ed. Bomb. 1,6,18.

अषतर Adj. Compar. *annehmbarer.*

अषाढ oder अषाढ्य 1) Adj. a) *unüberwindlich.* — b) **unter dem Mondhause* Âshâḍhâ *geboren.* — 2) m. a) **der Monat* Âshâḍha. — b) **ein bei besondern Gelübden getragener Stab aus* Palâça-*Holz.* — c) N. pr. eines Mannes. — d) **das Gebirge* Malaja. — 3) f. a) अषाढा *ein best. Backstein.* अषाढचेला Kâty. Ça. 17,11,9. 12,10; vgl. Çat. Br. 8, 5,4,1. — b) अषाढा Sg. und Pl. Name *zweier Mondhäuser* (पूर्वा und उत्तरा). — c) अषाढा N. pr. einer Tochter des Uçanas.

*अषाढक m. *der Monat* Âshâḍha.

अषाढिन् Adj. *einen Stab aus* Palâça-*Holz tragend* Kâd. 22,17.

अषोडशिक Adj. *nicht mit dem sechszehntheiligen Stotra verbunden.*

अष्ट 1) Partic. von अत (in 1. अष्टकर्ण) und 1. अस्. — 2) am Ende eines adj. Comp. = अष्टन्. — 3) m. v. l. für अष्टक 2) VP.² 4,27.

अष्टक 1) Adj. (f. आ) a) *achttheilig.* f. अष्टिका Çulbas. 1,19. — b) **der die acht Bücher* Pâṇini's *studirt hat.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Viçvâmitra. — 3) f. आ a) *der achte Tag nach dem Vollmonde, insbes. in den Monaten* Hemanta *und* Çiçira; auch *das an diesen Tagen dargebrachte Manenopfer.* — b) Bein. des Flusses Akkhodâ. — 4) n. *Oktade.*

अष्टकटुतैल n. *eine best. Mixtur zum Einreiben* Mat. med. 244.

*अष्टकपाल Adj. = अष्टाक°.

1. अष्टकर्ण Adj. **am Ohr durch einen Einschnitt gekennzeichnet.* f. ई *eine solche Kuh.*

2.*अष्टकर्ण m. Bein. Brahman's *(achtöhrig).*

अष्टकवर्ग m. *die aus den 7 Planeten und dem Lagna bestehende Gruppe.* °बिन्दुफल n. Titel eines astrol. Werkes.

*अष्टकाङ्ग n. *achttheiliges Würfelbrett.*

*अष्टकिक Adj. von अष्टका.

अष्टकृत्वस् Adv. *achtmal.*

*अष्टकोण m. *Achteck.*

*अष्टक्क Adj. von अष्टका.

अष्टखण्ड m. Titel einer Schrift.

*अष्टगव n. Sg. *acht Kühe.*

1. अष्टगुण m. im Comp. *acht Eigenschaften.*

2. अष्टगुण Adj. *achtfach.*

अष्टगृहीत Adj. = अष्टगृहीत Kâty. Ça. 2,2,16. 18,2,7.

अष्टचत्वारिंश Adj. *der 48ste.*

अष्टचत्वारिंशत् f. *achtundvierzig.*

अष्टतय n. *Oktade.*

अष्टताल m. *ein best. Tact* Gîv. S. 41. f. 8.8.8.227.

अष्टत्रिंश Adj. *der 38ste* MBh. ed. Bomb.

अष्टत्रिंशत् f. *achtunddreissig* MBh.

*अष्टत्व n. Nom. abstr. von अष्टन्.

अष्टदंष्ट्र m. N. pr. eines Dânava.

अष्टदल 1) Adj. *acht Blüthenblätter habend.* — 2) n. *achtblätterige Lotusblüthe.*

अष्टधा Adv. *achtfach, in acht Theile (Theilen).*

अष्टधाविस्ति Adj.

अष्टन् *acht.* Nom. Acc. अष्टौ, अष्टा und अष्ट; अष्टाभिस्, अष्टानाम्, अष्टासु.

अष्टनवत Adj. *der 98ste.*

अष्टनवति f. *achtundneunzig.*

अष्टनवतितम Adj. *der 98ste.*

अष्टनिधन n. प्रजापतेरष्ट° Name eines Sâman.

अष्टपञ्चाश Adj. *der 58ste.*

अष्टपञ्चाशत् f. *achtundfünfzig.*

अष्टपञ्चाशत्तम Adj. *der 58ste.*

अष्टपत्नी (!) Adj. n. zu अष्टपत्नी f. Taitt. Âr. 1,13.

अष्टपत्र 1) Adj. *achtblätterig* Ind. St. 9,109. — 2) n. *achtblätterige Lotusblüthe.*

अष्टपत्नी Adj. f. *acht Gatten habend* Taitt. Âr. 1,13.

अष्टपद् 1) *m. (Nom. °पात्) a) *Spinne.* — b) *ein fabelhaftes achtfüssiges Thier.* — 2) f. °पदी *eine Strophe mit acht Cäsuren* Verz. d. Oxf. H. 129,b,1.

अष्टपद् Adj. (f. आ) *achtstollig.* Davon Nom. abstr. °ता f.

अष्टपदिका f. *Vallaris dichotoma Wall.*

अष्टपाद् 1) Adj. *achtfüssig.* — 2) *m. a) *eine Art Spinne.* — b) *das fabelhafte Thier* Çarabha Râm. 19,4.

अष्टपादिका f. = अष्टपदिका.

अष्टपुत्र Adj. (f. आ) *acht Söhne habend* AV. 3,9,21. Taitt. Âr. 1,13.

अष्टपुरुष Adj. *aus acht Personen bestehend* Taitt. Âr. 1,8. 13,1. 18,1.

अष्टपुष्पिका f. *ein aus achterlei Blumen bestehender Kranz* Kâd. 255,10.

अष्टभाग m. *Achtel.*

अष्टम 1) Adj. a) oxyt. (f. ई) *der achte.* — b) *den achten Theil von (Gen.) betragend* Gaut. 10,24. Çulbas. 3,123. — 2) m. *Achtel.* — 3) f. ई a) *der achte Tag in einem Halbmonat.* — b) **eine best. Pflanze* — 4) n. = अष्टमभक्त Spr. 739.

अष्टमक 1) Adj. *der achte.* — 2) f. °मिका *ein best. Gewicht,* = मुक्ति.

अष्टमकालिक Adj. *nur jede achte Mahlzeit geniessend.*

1. अष्टमङ्गल n. Sg. *acht glückbringende Dinge.*

2.*अष्टमङ्गल m. *ein Pferd, bei dem Schweif, Brust, Hufe, Mähne und Gesicht weiss sind.*

अष्टमदेश m. *Zwischengegend.*

अष्टमभक्त n. *die achte Mahlzeit (so dass sieben übersprungen werden).*

अष्टमान n. *ein best. Hohlmass,* = कुडव.

अष्टमीव्रतविधान n. Titel eines Werkes.

अष्टमूर्ति m. Bein. Çiva's.

अष्टमूली f. *eine Gruppe von acht Wurzeln ver-*

schiedener Pflanzen.

अष्टयोनि Adj. (f. ई) *acht Geburtsstätten habend* AV. 8,9,21. Taitt. Âr. 1,13.

अष्टरत्न n. *acht Juwelen als Titel einer Spruchsammlung.*

अष्टरस m. *ein best. Präparat aus verschiedenen Metallen* Mat. med. 61.

अष्टरूप Adj. (f. आ) *achtgestaltig* Ind. St. 9,12.

अष्टर्च m. *eine Strophe oder Lied von acht Versen.*

*अष्टलोक्य n. *eine Gruppe von acht Metallen.*

1. *अष्टवर्ग m. *eine Gruppe von Achten, insbes. *von acht Arzneien.* = अष्टकवर्ग Ind. St. 14,323.

2. अष्टवर्ग Adj. *in Reihen von acht bestehend* Kâṭy. Ça. 9,4,19.

अष्टवर्गप्रातिक n. Titel eines Werkes.

अष्टवर्ष Adj. (f. आ) *achtjährig* M. 9,94.

अष्टविकल्प Adj. *achtartig* Śiṅhâs. 53.

अष्टविकृतिविवरण n. Titel eines gramm. Werkes des Madhusûdana.

अष्टविध Adj. *achtfach, achtfältig* 140,11. °शस्त्रकर्मण्य Adj. *über die achtfache Anwendung des Messers u. s. w. handelnd* Suçr. 1,91,20.

अष्टवृष Adj. *acht Stiere habend* AV. 5,16,8.

अष्टवे Dat. Inf. *zu erreichen* ṚV. 4,30,19.

अष्टशत n. 1) *Hundertundacht.* — 2) *achthundert* Lalit. 1,302.

अष्टशतक n. = अष्टशत 1) MBu. 3,3,28.

अष्टशतसाहस्र Adj. *aus 800,000 bestehend* MBu. 4,10,9.

अष्टशलाक Adj. *acht Rippen habend (Sonnenschirm)* MBu. 12,233,21.

*अष्टश्रवण und *°श्रवस् m. *Bein. Brahman's (achtohrig).*

अष्टषष्ट Adj. *der 68ste.*

अष्टषष्टि f. *achtundsechzig.*

अष्टषष्टितम Adj. *der achtundsechzigste.*

अष्टसप्तति f. *achtundsiebzig.*

अष्टसप्ततितम Adj. *der 78ste.*

अष्टसाहस्रक Adj. (f. °स्रिका) *aus achttausend bestehend* Burn. Intr. 51.

अष्टस्तना Adj. f. *achtzitzig.*

*अष्टहायनी f. *achtjährige Kuh* Gal.

अष्टाकपाल Adj. *auf acht Schalen vertheilt.*

अष्टातर 1) Adj. (f. आ) *achtstellig* Çat. Br. 5,2,4,5. — 2) m. N. pr. eines Mannes.

अष्टातरव्याख्या f. Titel eines mystischen Tractats.

*अष्टागव Adj. *mit acht Kühen bespannt.*

अष्टागृहीत Adj. *achtmal geschöpft* Çat. Br. 4, 3,4,1.3.

1. अष्टाङ्ग am Anf. eines Comp. *acht Bestandtheile.*

Eines Heeres MBu. 2,5,62. Vgl. अष्टाङ्गक.

2. अष्टाङ्ग Adj. (f. आ) *achtgliederig, achttheilig* MBu. 15,5,8.

अष्टाङ्गक Adj. (f. °ङ्गिका) dass. रथा नागा हया योधाः पत्तयः कर्मकारकाः । चारा दैशिकमुख्याश्च घ-ण्टिन्यष्टाङ्गिका मता ॥ Nilak. zu MBu. 2,5,63.

अष्टाङ्गदण्डवत् Adv. *mit acht Körpertheilen wie ein Stock (zu Boden fallen als Zeichen höchster Verehrung).*

अष्टाङ्गपात m. in साष्टाङ्गपातम्.

अष्टाङ्गहृदय n. Titel eines med. Werkes des Vâgbhaṭa und eines philos. Tractats.

अष्टाङ्गावलेह m. *eine best. Latwerge* Bhâvapr. 3,61.

अष्टाचक्र Adj. (f. आ) *achträderig.*

अष्टाचत्वारिंश Adj. 1) *der 48ste.* — 2) *aus 48 bestehend.* m. *ein aus 48 Versen best.* Stoma Ind. St. 9,266.

*अष्टाचत्वारिंशक Adj. *ein 48jähriges Gelübde begehend.*

अष्टाचत्वारिंशत् f. *achtundvierzig.* अष्टाचत्वारिंशदक्षर Adj. (f. आ) *aus 48 Silben bestehend* Çat. Br. 6,2,3,32. fg. अष्टाचत्वारिंशदृष्टक Adj. 10,4,2,12.

*अष्टाचत्वारिंशिन् Adj. = अष्टाचत्वारिंशक.

अष्टातय n. Pl. *achterlei Dinge.*

अष्टात्रिंश Adj. 1) *der 38ste.* — 2) *um 38 vermehrt.* °शी शतम् *Hundertachtunddreissig* Çat. Br. 10,4,2,18.

अष्टात्रिंशत् f. *achtunddreissig.* °शद्रात्र Adj. Kâṭy. Ça. 24,2,35.

अष्टादंष्ट्र m. N. pr. eines Mannes Âçv. Ça. 12,11, 1. Wohl fehlerhaft für अष्टा°.

अष्टादश Adj. 1) *der achtzehnte.* — 2) *mit einem achtzehntheiligen Stoma verbunden* Tâṇḍya-Br. 16,13,3.

अष्टादशधा Adv. *achtzehnfach* 212,18.

अष्टादशन् (Nom. °दश) Adj. *achtzehn.* अष्टादशदीक्ष Adj. Kâṭy. Ça. 24,3,36. अष्टादशरात्रि Adj. 8,6,4. अष्टादशाक्षर Adj. *achtzehnsilbig.*

*अष्टादशभुजा f. Bein. der Durgâ.

अष्टादशम Adj. *der achtzehnte.*

*अष्टादशविवादानुशासन n. = धर्मशास्त्र Gal.; vgl. M. 8,3. fgg.

1. अष्टादशशत n. und °शती f. *achtzehnhundert* Ind. St. 9,468. fg.

2. अष्टादशशत Adj. *aus 1800 bestehend* Ind. St. 9,469.

अष्टादशशत्य Adj. (f. आ) *aus 118 bestehend* Kâṭy. Ça. 17,7,23.

अष्टादशसाहस्र Adj. (f. ई) *aus achtzehn Tausend (Çloka) bestehend*

अष्टादशाङ्गयाग m. *ein best. aus 18 Ingredienzen bestehendes Decoct.*

अष्टादशात्मक Adj. *achtzehnartig* R. 1,13,30.

अष्टाध्यायी f. *ein aus acht Adhjâja bestehendes Buch.*

अष्टानवति f. *achtundneunzig* Çat. Br. 10,2,2,11.

अष्टानुवाक n. Sg. *acht Anuvâka's* Kâṭy. Ça. 18,5,1.

अष्टापद Adj. (f. आ) *mit 8 Seitenpfosten versehen.*

अष्टापञ्चाशत् f. *achtundfünfzig.*

अष्टापद् 1) Adj. (Nom. °पात्, f. °पदी) *a) achtfüssig. — b) achttheilig.* — 2) *m. *a) Spinne* Gal. — *b) das fabelhafte Thier* Çarabha Gal. — 3) f. °पदी *a) trächtiges Mutterthier. — b) achttheilige Strophe. — c) *eine Jasminart.*

अष्टापद् 1) m. *a) *Spinne. — b) *Raupe, Wurm. — c) *das fabelhafte Thier* Çarabha. — *d) *eine Jasminart. — e) *Keil. — f) *Bein. des Berges Kailâsa.* — 2) m. n. *a) ein getäfeltes Brett mit acht mal acht Feldern zum Würfelspiel.* °व्यापार m. *Würfelspiel* Kâd. 99,6. — *b) Gold.* — 3) f. आ *eine achtzeilige Strophe.*

*अष्टापर्ण Adj. wohl *achtblätterig.*

अष्टापाद्य Adj. *achtfach* Gaut. 12,18.

अष्टापेगे m. *Achtgespann.*

अष्टार Adj. *mit acht Speichen* Ind. St. 9,109.

*अष्टारचक्रवत् m. Bein. des Maṅgurî.

अष्टारत्नि Adj. *acht Ellen lang* Çat. Br. 3,6,4,20.

अष्टारथ m. N. pr. eines Sohnes des Bhîmaratha.

अष्टार्धार्ध n. *die Hälfte der Hälfte von acht,* d. i. *zwei* Prâtiâkh. 61,a.

अष्टावक्र 1) m. N. pr. eines Mannes. °गीता, °संहिता und °मुक्तिदीपिका f. Titel von Schriften. — 2) n. N. pr. eines Tîrtha.

अष्टावक्रीय Adj. Aṣṭâvakra *betreffend.*

अष्टावन्धुर Adj. *mit acht Wagensitzen.*

अष्टाविंश Adj. 1) *der 28ste.* — 2) *aus 28 bestehend.* m. *ein aus 28 Versen best.* Stoma Ind. St. 9,276.

अष्टाविंशति f. *achtundzwanzig.* अष्टाविंशतिरात्र n. Kâṭy. Ça. 24,2,22. अष्टाविंशतिशत n. *Hundertundachtundzwanzig.* °शतमान Adj. Tâṇḍya-Br. 18, 3,2.

अष्टाविंशतिधा Adv. *28fach.*

अष्टाविंशद्धिध Adj. *achtundzwanzigfach.*

अष्टाशत n. *Hundertundacht.*

अष्टाशफ Adj. *achthufig.*

अष्टाशीति f. *achtundachtzig.* °शतानि *Hundertundachtundachtzig.* °सहस्राणि *180 Tausend* Ind. St. 13,483.

अष्टाशीतितम Adj. *der 88ste.*

अष्टाश्रकुण्ड n. *eine best. achteckige mystische Figur.*

अष्टाधि Adj. *achteckig* Çat. Br. 3,6,4,27. 7,1,28. 5,2,1,5. अष्टाग्नि MBh. 3,134,15.

अष्टाधिष्टि f. *achtundsechzig.*

1. अष्टाष्टक n. *acht Oktaden, vierundsechzig.*

2. अष्टाष्टक Adj. *aus 64 bestehend.*

अष्टासप्तति f. *achtundsiebzig.*

अष्टाक् m. *achttägiges Soma-Opfer.*

अष्टाक्रिकमहोत्सव m. und अष्टाक्रिकव्याख्यान n. Titel von Werken.

1. अष्टि f. *Erreichung.*

2. अष्टि f. 1) *ein 64silbiges Metrum.* Später *ein Metrum von 4 × 16 Silben.* — 2) Bez. *der Zahl sechzehn.*

3. अष्टि f. *Samenkorn.*

अष्टिन् Adj. *achttheilig, achtsilbig.*

अष्टेउ Adj. *acht [Tage] enthaltend.* पदस्तोभ m. Name eines Sâman Tândya-Br. 13,5,21.

अष्टोत्तर Adj. *plus acht* 212,28.

अष्ट्रा f. *Stachel zum Antreiben des Viehes* (das Zeichen des Ackerbauers).

अष्टाक्षर m. N. pr. des Verfassers von RV. 10,111.

अष्टाचिन् Adj. *dem Stachel gehorchend.*

*अष्टि f. = 3. अष्टि.

अष्ठीला f. 1) *Kugel* 73,12.26. — 2) *runder Stein, Kiesel.* — 3) *Ambos* Baudh. 6,16,11. — 4) *Obstkern.* — 5) *kugelige steinharte Anschwellung im Unterleibe.*

अष्ठीलिका f. *eine Art von Eitergeschwüren.*

अष्ठीव n. = अष्ठीवत् in ऊर्वष्ठीव.

अष्ठीवत् m. (*n.) *Kniescheibe, Knie.*

1. अस्, अस्ति. Med. 2. Sg. से zu belegen in der älteren Sprache nur im umschriebenen Futurum von medialen Verben 30,22. TS. 2,6,3,3 (1te Sg.?). Nur in den Formen vom Präsensstamme und im Perfectum आस. 1) *sein, da —, vorhanden sein, existiren; Statt finden, geschehen, sich ereignen.* अयमस्मि *da bin ich* 39,26. Mit न a) *nicht da sein.* सो ऽपि नास्ति यथा तथा *und auch dieser ist so gut wie nicht da* 66,17. नास्ति *es ist Nichts da, ich habe Nichts.* Damit wird ein Bittender abgewiesen Spr. 7615. — b) *verloren —, hin —, nicht mehr zu retten sein.* — 2) *weilen, sich aufhalten, sich irgendwo oder irgendwobei* (Loc.) *befinden.* — 3) mit Gen. oder Dat. *esse alicui, Jmd gehören, da sein —, geben für.* अस्ति मे *ich besitze Etwas, ich bin reich.* तवास्मि *ich gehöre dir, ich bin dein Gefangener.* कस्यासि *wem gehörst du?* so v. a. *wessen Gattin —, wessen Tochter bist du?* MBh. 3,64.115. Mit Loc. *sich bei Jmd befinden, angetroffen werden, Jmd eigen sein* 102,23. — 4) *bereit —, gegenwärtig —, Jmd* (Dat.) *zur Hand sein.* — 5) *hinreichen, genug sein für* (Gen.) 74,27. *einer Sache* (Dat.) *gewachsen sein, vermögen* 34,23. — 6) *Jmd* (Dat.) *zu Etwas* (Dat.) *gereichen, — behülflich sein.* — 7) *sein* (copula). का तवास्मि *was bin ich dir?* 180,6. Bildet mit Participien verschiedene Arten von Aussageformen. Mit Adverbien *sein, sich verhalten.* तथैव *wie zuvor* 57,18. एवमस्तु *so sei es,* so v. a. *einverstanden.* स्यादेवमपि mit Potent. *es könnte auch sein, dass.* — 8) यास mit dem Acc. eines Nom. act. auf या bildet umschriebene Perfecta Âit. Br. 7,17. — 9) *werden.* Mit Gen. *Jmd zu Theil werden, zufallen* 59,26. यामीच्च मे मनसि so v. a. *und es tauchte in mir der Gedanke auf* Kâd. 35,1. 160,1. 198,19. — 10) अस्ति *so ist es* (vollständig अस्त्येतत्). Am Anfange eines Satzes mit einem andern Verbum finitum (ist es wieder अस्ति, so fällt es weg) *es ist (war) der Fall —, es kommt vor, dass; zuweilen* Mâlav. 49,17. Mânava. 1,67,*b*. 185,*a*. 294,*a*. अस्त्यत्र का चिद्गौ पश्यसि (fragend) 211,*a*. *Fragend in Verbindung mit einem Fut. *kommt es wirklich vor, dass?* अस्मि mit einer 1. Sg. *ich bin in dem Falle, dass ich* Kathâs. 25,187. Cit. bei Mallin. zu Kir. 3,6. असि mit einer 2. Sg. *du bist in dem Falle, dass* Vîrana 5,2,32. — 11) अस्तु *es geschehe,* so v. a. *gut, einverstanden.* पदस्तु *es geschehe, was da wolle.* पदस्तु मे *was mir auch geschehen möge.* अस्तु und सन्तु mit einem folgenden Nom. *um nicht davon zu reden* Spr. 6790. — Mit अति *übertreffen* (mit Acc.). — Mit *व्यति Mbh. *mehr sein, überwiegen.* — Mit अनु 1) *dabei sein* (mit Acc.). — 2) *bereit sein, sich darbieten.* — 3) *gelangen zu* (Acc.), *erreichen.* — Mit *व्यनुपनु Med. — Mit **** *sich fern halten.* — Mit अपि 1) *sein, sich befinden bei oder in.* — 2) *zu Theil werden, zufallen.* — 3) impers. mit Gen. der Person *theilhaben an* (Loc.). — Mit अभि 1) **zufallen, auf Jmds* (Gen.) *Theil kommen.* — 2) *darüber sein, übertreffen, beherrschen, bewältigen; Jmd* (Gen. oder Dat.) *mehr gelten als* (Abl.) RV. 5,33,3. — Mit उप *sein —, sich befinden in* (Acc.). — उपास्ति st. उपास्ते von आस्. — Mit नि *dabei sein, Theil haben an* (Gen.). — Mit परि 1) *überholen.* — 2) *über* (einen Zeitpunkt) *hinaus gehen,* (e. Z.) *nicht einhalten* RV. 7,103,7. — Mit प्र *voran sein, in ausgezeichnetem Maasse sein, vorliegen, hervorragen.* — Mit प्रति *Jmd gleichkommen, mit Jmd wetteifern.* — Mit * वि. — Mit सम् 1) *Jmd* (Acc.) *gleich sein.* — 2) *vereinigt sein mit* (सह). — 3) *sein, geben, existiren* Sarvad. 9,15. — समस्तु MBh. 13,1333 fehlerhaft für ममास्ति.

2. अस्, अस्यति 1) *schleudern, werfen, schiessen auf* (Loc., Dat. oder Gen.); *schleudern mit* (Instr.). — 2) *vertreiben, verscheuchen.* — 3) *von sich werfen, ablegen, fahren lassen.* Nur im Partic. अस्त am Anfange eines adj. Comp. 104,14.21. — 4) अस्त * *beendigt.* — Mit अति 1) *niederschiessen.* Vielleicht fehlerhaft für अभि. — 2) *अत्यस्त *über Etwas* (Acc. oder im Comp. vorangehend) *hinweg gebracht, Etwas hinter sich habend.* — Mit व्यति, Partic. व्यत्यस्त *umgestellt, in eine umgekehrte Lage gebracht.* — Mit अधि 1) *darüber werfen.* — 2) *fälschlich übertragen* Çâk. zu Bhar. 4,1,5. 6. *missverstehen.* — Caus. Partic. अध्यासित *mit Etwas* (Nom. abstr. im Instr.) *gemeint, unter — verstanden.* — Mit अनु, Partic. अन्वस्त *durchschossen, durchflochten.* — Mit अप 1) *wegschleudern, wegstossen, wegwerfen, abwerfen, ablegen* (Kleid, Schmuck); *niederlegen auf* 297,1. — 2) *verlassen* (einen Ort) 124,21. *Jmd im Stich lassen* 75,28. *Etwas aufgeben, fahrenlassen* 299,28. *bei Seite lassen.* अपास्य mit Acc. *mit Hintansetzung, trotz* Bâlar. 39,14. 102,12. समरम् so v. a. *ausser im Kampf* Spr. 5238. — 3) *entziehen, an sich ziehen* 93,3. — 4) *subtrahiren* Bîjag. 34. — 5) *zurückweisen, widerlegen.* — Mit उद्प *ganz aufgeben, — unterlassen.* — Mit अपि *einfügen.* — Mit अभि auch अमति und °ते. 1) *hinwerfen, zuwerfen.* — 2) *schleudern* (Pfeile) MBh. 1,138,11. — 3) *hinzufügen* Çulbas. 2,9. — 4) *obliegen, betreiben, besorgen, verrichten, studiren.* — 5) *wiederholen, verdoppeln.* अभ्यस्त *verdoppelt, reduplicirt* Spr. 7615. — 6) *multipliciren.* — Caus. *Jmd obliegen lassen, beibringen, lehren.* — Mit समभि *obliegen, betreiben, üben.* — Mit अव *hinwerfen* RV. 1,140,10. — Mit अन्वव *Etwas bringen auf* (Dat.). — Mit अभ्यव *auf Etwas hinwerfen.* — Mit आ Med. 1) *hingiessen, fliessen lassen.* — 2) *an sich —, in die Hand nehmen* Çat. Br. 1,5,3,1. — Mit उद् 1) *hinaufwerfen, in die Höhe heben.* — 2) *hinauswerfen.* — 3) *sich erheben von* (Acc.) Çiç. 34,1. — Mit अनूद् *nach Jmd hinaufwerfen.* — Mit पर्युद् *beseitigen, ausschliessen.* — Mit व्युद् 1) *umherstreuen.* — 2) *aus sich entlassen* Gaut. 9,12. — 3) *fahren lassen, aufgeben.* — Mit अभिव्युद् *vollständig fahren lassen, — aufgeben.* — Mit उद्युद् dass. — Mit उप *unter Etwas werfen, zu Etwas hinwerfen.* — Mit व्युप *dazwischen hinwerfen.* — Mit नि auch अमति. 1) *niederwerfen, — setzen, — legen, ablegen* 93,27. प्रोरान् *Steckreiser pflanzen* Bâlar. 147,13. — 2) *legen —, setzen —, absetzen —, einsetzen —, aussetzen in, auf* (Loc.), *stecken an, in* 113,17. 218,6. *schütten —, giessen auf, in* 169,11. मनसि चि-

सातिभारम् so v. a. *sich viele Gedanken machen* 311, 11. शिरस्याज्ञाम् *auf's Haupt legen*, so v. a. *mit Ehrerbietung entgegennehmen* Spr. 1876. पथि *auf die Strasse werfen*, so v. a. *ablegen, aufgeben*. — 3) *schleudern* (einen Fluch) *auf* (Loc.). — 4) *auftragen* (Salbe, Zeichen) *auf* (Loc.). — 5) *heften* (den Blick) *auf* (Loc.) Spr. 7758. — 6) *Jmd* (Loc.) *Etwas* oder *Jmd übergeben, übertragen, anvertrauen* 292,4. 326,28. — 7) *aufgeben, fahren lassen* (प्राणान्, जीवितम्, देहम्). — 8) *vorbringen, zur Sprache bringen*. — 9) न्यस्त *a) hingestreckt, ausgestreckt*. क्रयाय *zum Verkauf ausgestellt*. — *b)* von einem Vocale *α) niedrig betont*. Compar. ṚV. Prāt. 3,17. — *β) kurz* Çaut. 27. — Caus. *niederlegen* —, *niedersetzen heissen*. — Mit अभिनि *niederdrücken*. — Mit उपनि 1) *hinlegen, hinsetzen* R. 4,4,17. — 2) *Jmd* (Acc.) *Jmd* (Dat.) *anmelden* MBh. 3,158,28. — 3) *vorbringen, zur Sprache bringen* 250,3. — Mit समुपनि *vorbringen, zur Sprache bringen*. — Mit परिनि, Partic. °न्यस्त *ausgestreckt, hingestreckt*. — Mit प्रतिनि *für Jmd besonders hinlegen*. v. l. प्रवि. — Mit विनि auch असति. 1) *auseinanderlegen, ausbreiten, hinlegen, hinstellen*. — 2) *legen* —, *setzen auf* (Loc.) 304,32. 310,4. 320,8. *stecken in* 173,31. — 3) *auftragen* (Salbe, Zeichen) *auf* (Loc.) 115,17. — 4) *Etwas durch Etwas bezeichnen* Mṛcch. 84. — 5) *richten, heften* (den Geist, den Blick) *auf* (Loc.). — 6) *Jmd* (Loc.) *Etwas* oder *Jmd übergeben, anvertrauen*. — Mit संनि auch असति. 1) *zusammen niederlegen, zusammenlegen*. — 2) *niederlegen, ablegen*. — 3) *legen* —, *setzen auf* (Loc.) 43,21. *Jmd* (Loc. oder Gen.) *in Verwahrung geben, anvertrauen*. — 4) *Etwas aufgeben, fahren lassen, sich von Etwas lossagen*. — 5) *allem irdischen Treiben entsagen und sich ganz dem beschaulichen Leben widmen*. — 6) संन्यस्त *hingestreckt, ausgestreckt, ausgebreitet, hingelagert*. — Mit उपसंनि in उपसंन्यास. — Mit निर् 1) *ausreissen*. — 2) *hinauswerfen, verbannen aus* (Abl.) 128,31. *verstossen, entfernen, verjagen, verscheuchen*. — 3) *abwehren*. — 4) *zurückweisen, abweisen* (einen Bewerber). — 5) *zu Nichte machen, vertilgen*. — 6) **abschiessen*. — 7) *रस्तो Act. Med. *ausstrecken*. — 8) **von sich abstreifen*, Act. Med. — 9) *zurückweisen, widerlegen*. — 10) निरस्त *ausgestossen*. *a)* von der Aussprache der Laute श, ष, स und ह. — *b)* von einer best. fehlerhaften Aussprache der Vocale. — Caus. *ausreissen*. Partic. निरसयत् (!) zu Spr. 1171. — Mit अभिनिस् *hinwerfen nach*. — Mit परा 1) *wegwerfen, bei Seite werfen*. — 2) *hinwerfen*. — 3) *verstossen, aussetzen* (ein Kind). — 4) *verlassen* (einen Ort). — 5) *zurückweisen, widerlegen*. — Mit परि 1) *hinundher werfen*, — *bewegen, umhergehen lassen* (die Augen). — 2) *umwerfen, niederwerfen*. पर्यस्त *umgeworfen, umgestürzt, niedergefallen auf* (Loc.). — 3) Med. *ringsherum anlegen, umlegen* 21,16. — 4) *umringen, umgeben, umstricken*. — 5) *sich umdrehen*. पर्यस्य Absol. Spr. 1622. — 6) *sich ausbreiten*. पर्यस्त *ausgebreitet um* (im Comp. vorangehend). — 7) *aufreihen*. पर्यस्त *aufgereiht auf* (im Comp. vorangehend). — 8) पर्यस्त *verkehrt* Spr. 3360. — Mit विपरि 1) *umkehren, umwerfen* Gaut. 20,3.4. *umwechseln, vertauschen*. विपर्यस्त *umgekehrt, verstellt, verkehrt* 236,14. — 2) *eine verkehrte Ansicht haben* Spr. 2596. — 3) विपर्यस्त *herumstehend* 128,14. — Caus. *bewirken, dass Etwas* (Acc.) *sich verkehrt* Bālar. 271,4. — Mit संपरि s. संपर्यास. — Mit प्र 1) *fortschleudern, hinschleudern, hinwerfen, werfen in* (Loc.) 34,23. 162,1. प्रयासम् *einen Einsatz machen, wetten*. — 2) *umwerfen*. — Mit अनुप्र *nachwerfen*. — Mit अभिप्र *hinwerfen auf* (Acc.). — Mit प्रतिप्र *daraufwerfen*. — Mit प्रति 1) *zuwerfen, hinwerfen*. — 2) *umschlagen, einbiegen*. — 3) *abwerfen, ablegen, fahren lassen*. — Mit वि 1) *auseinanderwerfen, zersprengen, zertrennen, zerstreuen, sondern*. व्यस्त *zerstückt, auseinandergerissen, getrennt, zerlegt, zertheilt, gesondert, vermannichfacht* 251,16. 259,28. 263,24. 293,11. 304,24. 321,6. व्यस्ते काले *hin und wieder, bisweilen* MBh. 3,305,6. — 2) व्यस्त **verwirrt*. — Mit प्रवि *hinlegen, hinstellen auf* (Loc.) R. ed. Bomb. 2,40,15. — Mit सम् *verbinden, aneinanderreihen, zusammenlegen*, — *fügen*, — *thun* Çulbas. 1,50. 2,12.76. Pass. *zusammengesetzt werden* (gramm.) *mit* (Instr.). समस्त *a) verbunden, vereinigt, eine Einheit bildend* 259,28. *componirt* (gramm.) 251,16. — *b) ganz, alles, alle insgesammt* 104,3. 169,4. 215,25. 292,4. 297,1. — Mit अनुसम् *noch hinzulegen, vollends beifügen*. — Mit उपसम् 1) *darauflegen*. — 2) *hinzufügen* Çulbas. 1,68. — 3) उपसमस्त *mit einem andern Worte componirt*.

3. °असु् Adj. *werfend, treffend*, in कृत्स्वस्.

4. *असु्, °असति, °ते (गतिदीप्त्यादानेषु).

असंयत Adj. 1) *nicht zusammengehalten*. — 2) *ungezügelt, ungehemmt*. — 3) *unaufmerksam hergesagt* Saṃhitopan. 8,7.

असंयत्त् Adj. *nicht eingehend*, — *zusagend*.

असंयम m. *Nichtzügelung*.

असंयाज्य Adj. *mit dem man nicht an einem Opfer Theil nehmen darf*.

असंयुक्त Adj. *unverbunden, nicht zusammenhängend* Gaim. 3,3,11.

असंयुत 1) Adj. *unverbunden, nicht zusammengefügt*. — 2) *m. Bein. Vishṇu's.

1. असंयोग m. 1) *das Unverbundensein, Nichtzusammenhängen* Gaim. 3,3,16. 5,1,27. 6,3,9. — 2) *keine Doppelconsonanz* P. 1,2,5.

2. असंयोग Adj. *mit dem man keinen Verkehr haben darf* Āpast.

असंरम्भ m. *keine innere Aufregung, kein Aufwallen* MBh. 14,38,2. = निर्भय Nīlak.

असंरोध m. *Nichtbeeinträchtigung, Nichtschädigung Jmdes* MBh. 14,46,24.

असंरोह m. *das Nichtzusammenwachsen, Nichtzusammenlaufen* (von Wegen).

असंलक्ष्य Adj. *nicht wahrnehmbar*.

असंवत्सरभृत Adj. *kein Jahr hindurch getragen*.

असंवत्सरभृतिन् Adj. *kein Jahr hindurch getragen habend*.

असंवत्सरावासिन् Adj. *noch kein Jahr* (beim Lehrer) *weilend* Ait. Ār. 370,18.

असंवर्तमान Adj. *sich nicht zusammenthuend* (in coitu).

असंवार्य Adj. *nicht zurückzuhalten*, — *abzuwehren*.

असंवाद्य Adj. *nicht an den Tag zu legen, nicht zu äussern*.

असंविज्ञात Adj. *nicht einverstanden* Gaut. 4,13.

असंवित्ति f. *das Nichterkennen* v. l. in Bhāvapr. für असंप्राप्ति Sāṃkhyak. 1,331,13.

असंविद् Adj. *bewusstlos*.

असंविदान Adj. *nicht einig* —, *uneins seiend* Çat. Br. 19,6,1,2. Kāṭh. Up. 2,7,2.

असंविभागिन् Adj. *nicht mit Andern theilend*. Nom. abstr. °गित्व n.

असंविवादिता f. fehlerhaft für अविसंवादिता.

असंवृत 1) Adj. *unverdeckt, unverhüllt* Çat. Br. 14,5,5,18. 6,8,8. *unbedeckt, bloss* (Erde). °गुद Adj. *dessen After nicht mehr schliesst* Bhāvapr. 3,143. — 2) n. *eine best. Hölle*.

असंवृत्ति f. *Nichtvollendung* Āpast. 1,14,5.

असंवेशन n. *kein geschlechtliches Beiwohnen* Āpast.

असंव्यवहार्य Adj. *mit dem man nicht verkehren darf*. Nom. abstr. °त्व n.

असंव्याय m. *das nicht aus der Lage Kommen*.

*असंव्याहारिन् Adj. gaṇa प्राक्षादि.

असंव्रप m. *das Nichtzusammensinken*.

असंशब्द्य Adj. *nicht erwähnenswerth*.

1. असंशय m. *kein Zweifel*, Nom. absolut so v. a. °येन *ohne Zweifel, ganz sicher*.

2. असंशय Adj. *keinen Zweifel habend*. °म् Adv. *ohne*

Zweifel.

असंश्रवणे und °**श्रवे** Loc. *in einer Entfernung, aus der Jmd* (Gen.) *Etwas nicht vernehmen kann.*

असंश्राव्यम् Absol. *unhörbar für* (Gen.).

असंश्राव्य Adj. *nicht hörbar für* (Gen.).

असंश्लिष्ट 1) Adj. a) *nicht fest anliegend, — unmittelbar sich berührend* Taitt.-Br. 13,4,6. — b) *nicht gemischt, von einer Qualität, durchaus gut* (eine Handlung) MBh. 12,360,12. — 2) m. Bein. Çiva's.

असंश्लेष m. 1) *das Nichthaften* Bâdar. 4,1,14. — 2) *keine Berührung, kein Contact.*

असंसक्त Adj. *unzusammenhängend* Bhâvapr. 3,12.

असंसर्ग m. *Nichtberührung, kein Verkehr mit* (Gen.) Spr. 248.

असंसव m. *kein gleichzeitiges* Soma-*Opfer zweier benachbarter Gegner* Kâty. Çr. 25,14,28.

असंसारिन् Adj. *dem Kreislauf des Lebens nicht unterliegend* 261,24.

असंसृतगिर् Adj. *Ungekautes schlingend.*

असंसृष्ट Adj. 1) *in keiner näheren Berührung mit Jmd stehend, fremd, unbekannt* MBh. 12,103,18. — 2) *nicht vermischt mit* (Instr.) Kâty. Çr. 3,3,29. Âçv. Çr. 2,3,18. — 3) *frei von* (Instr.) 106,31. — 4) *an ungehöriger Stelle unterbrochen* (Recitation) Sâṅkhây. 8,7.

असंसृष्टि f. *Nichtvermengung* Maitr. S. 1,4,13.

असंस्कार m. *Mangel einer Verzierung, — Pflege, natürliche Beschaffenheit* Çik. 182. Kâd. II, 88,20.

असंस्कृत Adj. 1) *nicht zugerüstet.* — 2) *nicht geweiht* (Vieh, Jüngling mit der heiligen Schnur, Mädchen bei der Hochzeit). — 3) *ungeschmückt, unverziert; ungebildet, roh* (Sprache) Spr. 4634.

असंस्कृतालकिन् Adj. *mit ungeschmückten Locken* Kâd. 67,16.

असंस्तव Adj. = **असंस्तुत**.

असंस्तुत Adj. *unbekannt, fremd* Kir. 3,21. Kâd. II, 77,5. Verz. d. Oxf. H. 217,*a*,34.

असंस्थान Adj. *verunstaltet* R. 3,73,18.

असंस्थित Adj. 1) *nicht stille stehend, unstät, ruhelos* Çik. 33, v. l. — 2) *nicht an einem Platz vereinigt, zerstreut* (Truppen) Spr. 2821. Kâm. Nîtis. 18,52. — 3) *unvollendet* AV. 8,50,2.

असंस्पर्श m. *das Nichtinberührungkommen mit Etwas* MBh. 12,180,33.

असंस्पृशत् Adj. *nicht berührend* Âpast. In astr. Sinne Varâh. Bṛh. S. 24,29.

असंस्यन्दमान Adj. *nicht zusammenlaufend* Kâty. Çr. 2,5,36.

असंस्वादम् Absol. *ohne zu schmecken* Gobh. 3,8,16.

असंहत 1) Adj. a) *nicht zusammengeballt, — dick.* Blut Suçr. 1,45,8. faeces Bhâvapr. 2,112. Wind Kâraka 1,12. — b) *unverbunden* Bhâg. P. 2,5,32. — c) *allein stehend* MBh. 13,107,4. — d) *uneinig* Spr. 1424. — 2) m. *eine best. Art der Truppenaufstellung* Kâm. Nîtis. 18,41.

असंहनन n. *das Unverbundensein, Freisein von* (Instr.).

असंहार्य Adj. *nicht abzubringen, — zu verleiten, unbestechlich.*

असंहित Adj. *unverbunden* RV. Prât. 1,14 (24). VS. Prât. 1,136. Taitt. Prât. 21,5.

असकल Adj. (f. आ) *nicht ganz, — vollständig.*

असकृत् Adv. *nicht einmal, oftmals.* संवत्सरस्य *öfter als einmal im Jahr* Pân. Gaṇ. 1,3,31.

असकृत्समाधि m. *eine best. Meditation* (buddh.).

असकृद्ग्रह m. *Zahn* Varâh. Bṛh. S. 77,34.

असकौ Nom. Sg. m. f. mit vorangehendem **यकः** oder **यका** *der (die) da, welcher (welche)* VS. 23,32.33.

असक्त 1) Adj. a) *nicht hängen bleibend an, keinen Widerstand findend an* (Loc.) MBh. 3,39,32. *auf keinen Widerstand stossend, Alles durchbohrend* (Pfeile) 14,75,15. — b) *an Nichts gebunden, frei* Sâṅkhyak. 40. — c) *an den Dingen nicht hängend, mit dem Herzen unbetheiligt* Ragh. 1,31. Bhâg. P. 1,6,28. 3,3,19. — 2) °**म्** Adv. a) *ohne auf Widerstand zu stossen.* रघो याति Harîv. 2,113,19. वाङ्मनसिना चिच्छेद R. 3,75,6. — b) *ohne sich einer Sache hinzugeben, mit Bewahrung seiner Unabhängigkeit von Etwas* Kâm. Nîtis. 7,57.

असक्ति f. *das Nichthängen an den Dingen.*

***असक्थ** und ***असक्थि** Adj. *keine Schenkel habend.*

असक्र Adj. *nicht versiegend.*

***असखि** m. *ein schlechter Freund.*

असगोत्र Adj. (f. आ) *nicht gesippt mit* (Gen.) Gobh. 3,4,4.

असंकर m. 1) *keine Vermischung der Kasten* Gaut. 8,3. — 2) *keine Verwirrung* Nyâyas. 1,1,3.

असंकलितद्रुप Adj. *einförmig* Comm. zu Vimâna 1,3,30.

असंकल्प m. (!) *das Nichtwollen, Nichtbegehren.*

असंकल्पयत् Adj. *Nichts begehrend* Kauç. 42.

असंकल्पित Adj. *nicht beabsichtigt, — gewollt* R. 2,22,24.

असंकसुक Adj. *nicht unschlüssig, festen Sinnes.*

असंकीर्ण Adj. *nicht verunreinigt, rein* Suçr. 1, 45,12.

***असंकुल** m. *breiter Weg.*

असंकेतित Adj. *mit dem (der) man keine Verabredung getroffen hat.* °**त्व** n. *das Nichtfestgesetztsein durch Uebereinkunft.*

असंक्रान्तिमास m. *ein Monat, in dem die Sonne in kein neues Sternbild tritt,* Ganit. Adhim. 6.

असंकुद्ध Adj. *nicht erzürnt* R. 2,98,1.

असंक्लिष्ट Adj. *nicht mitgenommen, — abgenutzt* R. ed. Bomb. 2,118,19.

असंक्लेश m. *Nichtbeeinträchtigung, Nichtschädigung.*

असंकीर्ण Adj. *nicht zusammengedrängt, ausführlich* Kâvyâd. 1,18.

असंक्षादृत् Adj. *nicht zerkauend* Lâṭ. 4,11,13.

असंख्य 1) Adj. (f. या) *ohne Zahl, unzählbar.* — 2) n. *eine best. hohe Zahl* (buddh.).

असंख्यात Adj. *ungezählt, zahllos.*

असंख्येय 1) Adj. *unzählbar, unzählig.* — 2) n. a) *unzählbare Menge.* — b) *eine best. hohe Zahl* (buddh.).

1. **असङ्ग** m. 1) *das Nichthängenbleiben, Nichtanstreifen.* — 2) *das Nichthängen an den Dingen.* Abl. so v. a. *nach Laune, — Belieben* Bâlar. 62,15.

2. **असंङ्ग** und **असङ्ग** 1) Adj. a) *nicht hängen bleibend, keinen Widerstand findend an* (Loc.), *sich frei bewegend.* — b) *ungebunden, frei* Ind. St. 9,146. 164. fg. Dazu Nom. abstr. °**त्व** n. 159. — c) *an den Dingen nicht hängend.* Dazu Nom. abstr. °**ता** R. ed. Gorr. 1,67,15. — 2) m. N. pr. zweier Männer.

असंगत Adj. P. 5,1,121. 1) *unverbunden* Bhâg. P. ed. Bomb. 2,5,32. — 2) *nicht zusammenpassend, unpassend* Spr. 1066.

1. **असंगति** f. *eine rhetorische Figur, bei der zwei zu einander nicht stimmende Erscheinungen als Ursache und Wirkung dargestellt werden,* Kâvyâd. 10,38.

2. **असंगति** Adj. *mit Niemanden verkehrend* MBh. 12,363,4.

असंगम m. *kein Verlangen nach* (Loc.), *das Nichthängen an den Dingen*

असंगर Adj. *nicht kämpfend.*

असङ्गयत् R. 3,37,23 fehlerhaft für **सङ्गयत्**.

असङ्गिन् Adj. 1) *nicht an den Dingen hängend.* Nom. abstr. °**ङ्गित्व** n. MBh. 12,274,18. — 2) *frei von allen Gelüsten* (योग).

असङ्गिसत्त्व m. Pl. *best. göttliche Wesen* (buddh.).

असंघट्ट m. *kein Zusammenstoss, keine Collision.* °**सुखम्** Adv. Ragh. 14,86.

असंघचेतिष् Adj. *Ergebene nicht anfeindend* RV.

असंघक्काशी f. *Scheingiftel* (?).

असंघशास्त्र n. *schlechte —, falsche Lehre.*

असंघात Adj. *nicht blutsverwandt.*

असंघाति Adj. *nicht von derselben Kaste* 193,22.

असंघात्य Adj. (f. या) *ohne Blutsverwandtschaft.*

असज्जन m. 1) *Bösewicht* Spr. 7699. — 2) *ein übelwollender —, missgünstiger Mensch* Kâd. 2,4.

असज्जमान Adj. *nicht anstehend, — zögernd* Spr. 3625.

असज्जातिमित्र m. ein Mannsname.

असंचय (MBh. 13,31,11), °चस् (Taitt. Âr. 1,32,2) und असंचयिक (M. 6,43, v. l.) Adj. *keine Vorräthe habend.*

असंचर m. *kein Durchgang, ein Platz, den Niemand betritt.*

असंचरत् Adj. *sich nicht ergehend* Çat. Br. 14, 4,2,29. 33.

असंचार m. *das nicht von der Stelle Geschobenwerden.*

असंचार्य Adj. *unzugänglich für* (Instr.).

असंचित Adj. *nicht vollständig geschichtet.*

असंछन्न Adj. *nicht verdeckt, — umhüllt* Çat. Br. 3,7,3,19. 21.

असंज्ञ Adj. 1) *bewusstlos* Bâlar. 4,43. — 2) *kein klares Bewusstsein habend.* Nom. abstr. °त्व n. MBh. 14,36,15.

असंज्ञप्त Adj. *nicht getödtet* (Opferthier) Çat. Br. 13,6,2,12.

असंज्ञा f. 1) *Uneinigkeit, Zwietracht.* — 2) *kein Appellativum und kein Nomen proprium* P. 4,3,149.

असंधिसन्न m. Pl. v. l. für असङ्गिसन्न.

असंध्य Adj. *keine innere Gluth —, keinen Kummer empfindend.*

*असतीत्र (Gal.), *असतीपुत्र (Gal.) und *असतीसुत m. *der Sohn einer unzüchtigen Frau.*

असतीपोषण n. bei den Gaina *das Füttern von allerhand unnützen Geschöpfen.*

असत्कार Adj. *nicht im Stande Etwas zu bewirken.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

असत्कल्पना f. *falsche Voraussetzung* Çiç. 66,3.

असत्कार m. *schlechte Behandlung, Beleidigung* MBh. 1,166,23.

असत्कार्य n. *eine unerlaubte Beschäftigung.*

असत्कृत 1) Adj. *schlecht behandelt* MBh. 3,70, 12. 74,39. — 2) n. *angethanes Unrecht, Beleidigung* MBh. 3,76,31.

*असत्ता f. *das Nichtsein.*

असत्त्योत्थान Adj. *ohne Auseinandergehen vom Sattra* Kâty. Ça. 23,5,31.

1. असत्त्व n. 1) *das Nichtdasein, Abwesenheit* Nyâyam. 9,1,11. — 2) *das Nichtsein* Ind. St. 9,159.

2. असत्त्व Adj. *muth-, energielos.*

1. *असत्पथ m. *schlechter Weg.*

2. असत्पथ Adj. *nicht auf dem richtigen Wege seiend.*

असत्पुत्र Adj. *keinen Sohn habend* 197,29.

असत्प्रमुदित n. im Sâṁkhja *eine best. Unvollkommenheit.*

असत्प्रलाप m. *leeres Geschwätz* Spr. 749.

असत्प्रवृत्ति f. *schlechte Handlungsweise* 105,1.

असत्य 1) Adj. *unwahr, trügerisch.* — 2) n. *Unwahrheit, Lüge* 180,12. Spr. 7700.

असत्यता f. *Unwahrheit.*

असत्यशील Adj. (f. आ) *der Lüge ergeben* Spr. 751.

असत्यसंध Adj. *auf dessen Wort man sich nicht verlassen kann.*

असत्यसङ्ग m. ein Mannsname.

*असदध्येतृ m. *ein Brahman, der ketzerische Werke studirt.*

असदाग्रह Adj. = असद्ग्रह 1).

असद्गृह Harîv. 15479 fehlerhaft für असद्ग्राह m.

असदृश Adj. *ungleich, unähnlich, unebenbürtig* Mṛicch. 31,20. *ungebührlich* MBh. 3,279,17. Mṛicch. 125,16. Nom. abstr. °त्व n.

असदृशोपम n. *ein unähnliches Gleichniss.*

असद्ग्रह 1) Adj. *auf etwas Schlechtem bestehend, einer thörichten Grille nachgehend.* — 2) m. *ein schlechter Gedanke, auf dem man besteht, eine thörichte Grille* 105,27. *böse Neigung* Kâd. 119,19.

असद्ग्राहिन् Adj. fehlerhaft für असद्ग्राहिन्.

असद्ग्राह Adj. und m. = असद्ग्रह.

असद्ग्राहिन् Adj. = असद्ग्रह 1).

असद्धर्म m. *schlechter Brauch* Spr. 753.

असद्बुद्धि Adj. *thöricht.*

असद्भाव m. 1) *das Nichtdasein, Fehlen, Abwesenheit* 285,18. — 2) *Unwirklichkeit, Unwahrheit* Comm. zu Nyâyas. S. 1, Z. 2 v. u.

असद्यस् Adv. *nicht an demselben Tage, — sogleich.*

असद्वाच् Adj. *unwahr redend, Lügner.*

असद्वाद m. *Irrlehre.*

असद्वृत्त Adj. *nicht schön rund und zugleich nicht von gutem Betragen* Spr. 7701.

असद्वृत्ति Adj. *auf unrechtem Wege sich befindend* zu Spr. 7200. Bulc. P. 3,5,44.

असन् n. *Blut.* Zu belegen nur असा, असस् und असाम् (Maitr. S. 3,9,6). Vgl. असृज्.

1. असन 1) n. *das Schleudern, Schiessen, Schuss.* — 2) f. असनी *Geschoss, Pfeil.*

2. असन m. *Terminalia tomentosa W. u. A.*

*असनपर्णी f. *eine best. Pflanze.*

असनाम Adj. (f. आ) *nicht gleichnamig* 68,26.

*असनि und *असनिक gaṇa सण्यादि.

1. असत् 1) Adj. (f. असती) a) *nicht daseiend, — vorhanden, fehlend, nicht seiend* Taitt. Up. 2,6. — b) *wie Jmd oder Etwas nicht sein sollte:* α) *unwahr.* — β) *schlecht: untreu, unzüchtig* (von einem Weibe) zu Spr. 3319. असती auch Subst. — 2) *m. Bein. *Indra's.* — 3) n. a) *Nichtseiendes, Nichtsein.* — b) *Unwahrheit, Lüge.* — c) *Böses.*

2. असत् m. in der Personification असत्पोषवै: nach der Etym. des Çat. Br. *werfend, ausstreuend.*

असंतत Adj. *unterbrochen.*

असंतापं Adj. (f. या) 1) *keinen Schmerz —, keinen Kummer empfindend* Kull. zu M. 4,185. — 2) *keinen Schmerz —, keinen Kummer verursachend.*

असंतुष्ट Adj. *unzufrieden, ungenügsam* Spr. 755.

असंताप m. *Unzufriedenheit, Ungenügsamkeit* Spr. 757.

असंतोषवत् Adj. *unzufrieden.*

असंत्याग m. *das Nichtaufgeben, das Sichnichtlossagen von* (Gen.) Spr. 758.

असंत्यागिन् Adj. *nicht aufgebend.*

असंत्याज्य Adj. 1) *nicht im Stich zu lassen.* — 2) *nicht zu vermeiden.* — 3) *nicht zu versäumen.*

असंदधत् Adj. *nicht verbindend, keinen Samâdhi eintreten lassend* ṚV. Pâr. 11,22.

असंदधान Adj. *nicht Frieden schliessend, sich nicht vertragend* Spr. 759.

असंदर्शन n. 1) *das Nichtsehen von Menschen, kein Verkehr mit M.* MBh. 12,180,33. — 2) Loc. *ausserhalb des Gesichtskreises von* (Abl.) Âçv. Gṛhj. 4,8,12.

असंदिग्ध Adj. 1) *nicht undeutlich, klar* MBh. 12, 230,6. — 2) *keinem Zweifel unterliegend* Mahâbh. 6,85,5. °म् Adv. *ohne Zweifel.*

असंदित (M. 8,342 nach der richtigen Lesart) und असंदिन Adj. *ungebunden, unbeschränkt.*

असंदृश्य Adj. *unsichtbar für* (Gen.) Uttarar. 45, 2 (59,1).

असंदेह m. *kein Zweifel, keine Ungewissheit* Mahâbh. (K.) 1,14. 22. Abl. *ohne Zw.*

असंधिन्न Adj. *nicht durch Samâdhi* (gramm.) *entstanden.*

असंधित M. 8,342 schlechte Lesart für असंदित.

असंधेय Adj. 1) *mit dem man keinen Frieden* (kein Bündniss) *schliessen kann oder darf.* Davon Nom. abstr. °ता f. Vaṇis. 11,3. 4. — 2) *nicht wieder in Ordnung zu bringen, — gut zu machen.*

असंन्न Adj. *rastlos.*

असंनद्ध Adj. 1) *nicht angelegt* (Panzer) MBh. 12, 95,7. — 2) *dessen man noch nicht theilhaftig geworden ist* Spr. 4083. — 3) **sich für gelehrt haltend.* — 4) **stolz.*

असंनिकृष्ट Adj. *nicht in unmittelbarer Nähe befindlich* Nilak. 172.

असंनिधान n. 1) *Abwesenheit* Kâtyâr. 1,3. Uttara zu Varâh. Bṛh. 3,1. — 2) *das Nichtdasein, Nichtvor-*

landenstein Spr. 1317.

असंनिधि m. 1) *Abwesenheit* Gaut. 2,50. Uttara zu Vaśiṣ. Bṛh. 5,1. — 2) *das Nichtdasein* Gaim. 2,4,17.

असंनिपात m. *das Nichtzusammenfallen, Nichtzusammentreffen* Kāty. Ça. 1,7,15.

असंनिपम m. *keine absolute Bestimmtheit* Gaim. 1,3,12.

असंनिवृत्ति f. *Nichtwiederkehr.*

असन्मति f. 1) *kein Sinn für* (Loc.). — 2) *eine falsche Ansicht.*

असन्मर्ष m. *unwahre Rede.*

1. असपत्न m. *kein Nebenbuhler.*

2. असपत्न 1) Adj. (f. आ) *ohne Nebenbuhler, unangefochten.* — 2) f. ई *ein best. Backstein.* — 3) n. *unangefochtener Zustand, Frieden.*

असपिण्ड Adj. *so nahe verwandt, dass er nicht am Piṇḍa für die Manen theilnehmen sollte,* Gaut. 14,20.44.

असप्तविध Adj. *nicht siebenfach* Çulbas. 2,21.

असप्तशफ Adj. (f. आ) *nicht siebenklauig* TS. 5, 1,8,7. Çat. Br. 3,3,2,16.

असबन्धु Adj. *nicht verwandt.*

असभ Adj. *ohne Gesellschaft, — Gefolge.*

असभ्य Adj. 1) *nicht in gute Gesellschaft passend, ungebildet, unanständig.* — 2) *unwürdig Richter zu sein* Nār. 1,60.

1. असम 1) Adj. a) *ungleich, unebenbürtig* Gaut. 17, 20. Spr. 761. fg. — b) *unpaar.* — 2) m. *ein best. Tact* S. S. S. 233.

2. असम Adj. (f. आ) *ohne Gleichen, unvergleichlich, einzig.*

असमक्षम् Adv. *hinter dem Rücken.*

असमग्र Adj. *unvollständig* 52,12. *nicht voll* (Mond) 252,28. °म् und असमग्र° Adv. *nicht vollständig, — ganz* Milav. 31.

असमञ्ज und °म् (106,16) m. N. pr. eines Sohnes des Sagara.

असमञ्जस und °म् Adv. *nicht richtig, — wie Jmd oder Etwas sein sollte, unpassend, ungehörig.*

असमञ्जस n. *ungleiches —, unfreundliches Benehmen.*

असमञ्जस f. *Eintracht.*

असमञ्जस Adj. (f. आ) 1) *nicht zusammenbleibend, auseinanderstrebend.* — 2) *uneben.*

असमबाण m. *der Liebesgott.*

असमय m. 1) *keine übernommene Verpflichtung* Āpast. — 2) *Unzeit* Inschr. 18,2. Vasiṣ. 166.

असमर m. *kein feindlicher Zusammenstoss.*

असमरथ Adj. *einen unvergleichlichen Wagen habend.*

असमरम् Adv. *ohne Anstoss.*

असमर्थ Adj. (f. आ) 1) *unfähig.* Die Ergänzung im Infin. (155,26), Dat. (81,27), Loc. oder im Comp. vorangehend (281,16). Dazu Nom. abstr. °त्व n. — 2) *nicht die beabsichtigte Bedeutung habend* Kāçikā. 7,2.

असमवस्थितम् Adj. *nicht zusammentreffend* Çat. Br. 3,4,2,15.

असमवायिन् Adj. *nicht inhärent.* Dazu Nom. abstr. °यित्व n.

असमवेत Adj. 1) *nicht unzertrennlich verbunden* Comm. zu Nyāyam. 3,1,17. — 2) Pl. *nicht alle vereint* Gaut. 13,5.

असमदृक्काव्य Adj. *von unerreichter Weisheit.*

असमसम Adj. *ohne Gleichen, unvergleichlich* Lalit. 114,9.

असमसायक m. *der Liebesgott.*

असमस्त Adj. *nicht zusammengesetzt* (gramm.) 251,15.

असमाति 1) Adj. *einzig in seiner Art.* — 2) m. N. pr. eines Fürsten Ind. St. 10,33. — AV. 5,19,1 wohl fehlerhaft für असमर्ति.

(असमात्योजस्) असमातियोजस् Adj. *von unvergleichlicher Kraft.*

असमान 1) Adj. (f. आ) *ungleich* Gaut. 4,27. Spr. 7702. — 2) n. *eine nicht entsprechende Lage* Mṛicch. 109,3.

असमानकारण Adj. *nicht dieselbe Ursache habend.*

असमानग्राम Adj. *nicht aus demselben Dorfe* Gaut. 5,10.

असमानजातीय Adj. *ungleichartig* Comm. zu Nyāyas. 1,1,22.

असमानपन n. *das Nichteingiessen.*

असमानयितव्य Adj. *kein Object des* Samāna *bildend* Ind. St. 9,165.

असमापत्ति f. *das Sichnichtfügen, Bestehen auf seinem Kopfe* Āpast.

असमाप्त Adj. *nicht vollendet* Spr. 760. 6570. °वाक्यप Adj. *dessen Schmutz noch n. v. ist,* so v. a. *noch ferner sündigend* (von einer best. Stufe der Seele bei den Çaiva) Sarvad. 86,8.

असमाप्ति f. *Nichtvollendung* Kāty. Ça. 1,4,4.

असमापिन् Adj. *nicht für Viele gleichzeitig zu erreichen.*

असमालम्भन n. *das Nichtberühren* Gobh. 2,7,23.

असमावृत्तक und °वृत्तिक Adj. *der seine Lehrzeit noch nicht vollendet hat und noch nicht heimgekehrt ist.*

असमास m. *kein Compositum* RV. Prāt. 15,9.

असमासाङ्गयोग m. *eine andere Verbindung als die von Theilen eines Compositum* RV. Prāt. 1,23(28).

असमाक्षित Adj. *nicht gesammelt, — aufmerksam* Kaṇ. 9,1,13.

असमिद्ध Adj. *nicht entzündet* Mārk. P. 15,28.

असमिश्र Adj. *sich nicht mischend, — verbindend.*

असमीक्षितकारिन् Adj. *ohne Ueberlegung handelnd.* Davon Nom. abstr. °रिता f. Ind. St. 14,379.

असमीक्ष्यकारिन् Adj. dass. Hit. 43,22. Davon Nom. abstr. °रिता f. Nigār. 66,22.

असमीरित Adj. *nicht erregt* (Wind) Spr. 3179.

असमुद्यम m. *keine Bemühung, — Anstrengung* (mit Loc.) 184,27.

असमुद्यत Adj. *bescheiden* Spr. 588.

असमृद्ध Adj. *nicht zum Ziele gelangt, dem oder woran noch Etwas fehlt.*

असमृद्धि f. *das Misslingen, Verunglücken, Misserfolg* MBh. 5,134,11.

असमेत Adj. *nicht gekommen,* so v. a. *fehlend* Rāgān. 9,70.

*असमेषु m. *der Liebesgott.*

असमोक्षम् m. N. pr. eines Mannes.

असंपन्न Adj. *unvollkommen, mangelhaft* Çāṅkh. Br. 8,4. 5. Bhāg. P. 1,4,30.

असंपरायाभिमुख Adj. *nicht an den Tod denkend* Bhāg. P. 4,25,28.

असंपाठ्य Adj. *mit dem man nicht zusammen studiren darf.*

1. असंपात m. *kein Raum zum Durchgehen, Gedrängtheit* R. ed. Bomb. 5,21,20.

2. असंपात Adj. (f. आ) *nicht zur Hand seiend.*

असंपादयत् Adj. *nicht zu Stande bringend* Spr. 764.

असंपूर्ण Adj. *nicht vollständig, mangelhaft* Saṃskārapār. 8,6. *woran Etwas* (Instr.) *fehlt* 38,3.

असंपृक्षान Adj. *nicht in Berührung kommend* Çat. Br. 3,7,4,11. Kāty. Ça. 5,4,2.

असंप्रति Adv. *dem Augenblick —, den Verhältnissen nicht entsprechend.*

असंप्रत्त Adj. *nicht übergeben* TS. 2,6,9,2.

असंप्रत्यय m. 1) *Misstrauen.* — 2) *keine richtige Vorstellung, das Ungewissesein über Etwas* Manāṅk. 4,40,a. Vārtt. zu P. 1,1,71.

असंप्रदत्त Adj. *nicht freiwillig gegeben* (ein Mädchen zur Ehe) Harīv. 11006 (S. 709).

असंप्रदान n. *das Nichtherausgeben, das Zurückhalten einer Gabe.*

असंप्रमाद m. *keine Sorglosigkeit.*

असंप्रमोष m. *das Nichtvergessen.*

असंप्राप्त Adj. 1) *nicht angelangt, — zum Ziele gelangt* MBh. 14,75,14. — 2) *noch nicht erschienen, — da seiend* Spr. 765. — 3) *nicht erreicht, — an-*

gelangt bei Manâsv. 2,281,a. — 4) *nicht erlangt* (Wunsch) 53,33.

असंप्रीति f. *Unlust.*

असंबद्ध Adj. 1) *unverbunden, einzeln* R. 3,31,20. — 2) *in keiner näheren Beziehung stehend, fern stehend, Nichts mit Jmd oder Etwas zu schaffen habend.* — 3) *unzusammenhängend, ungereimt.* °प्रलापिन् Adj. Vṛṣṇ. 49,19. °प्रलापित्व n. Kâm. Nîtis. 14,39, v. l. *unsinnig* (Handlung) Kâd. II, 43,15. — 4) *Ungereimtes sprechend* Mṛicch. 146,6.

1. असंबन्ध m. *kein Zusammenhang, keine nähere Beziehung* Gaim. 3,1,32.

2. असंबन्ध Adj. (f. आ) *in keiner näheren Beziehung stehend* M. 2,139. Kâm. Nîtis. 14,39. Vielleicht nur fehlerhaft für असंबद्ध.

असंबाध 1) Adj. (f. आ) *a) unbeengt, geräumig, weit, gross.* — *b) unbehindert* 247,22. — *c) leer, wenig besucht* Kâd. II, 36,3. — 2) f. °आ *ein best. Metrum.* — 3) n. *Unbeengtheit, offener Raum.*

असंबोध m. *Nichterkenntniss, Nichtverständniss.*

असंबोध्य Adj. (f. आ) *wobei es keinen Angeredeten giebt* Comm. zu Mṛicch. 32,17. 18.

1. असंभव m. 1) *das Vergehen, Vernichtung.* — 2) *das Unterbleiben.* — 3) *das Nichtdasein, Fehlen, Mangeln* Gaut. 28,50. Chr. 211,13. — 4) *Unmöglichkeit, Unstatthaftigkeit, Ungereimtheit* 210,21. 215,21. 280,3.

2. असंभव Adj. 1) *nicht wieder entstehend, — geboren werdend.* — 2) *nicht vorkommend, — vorhanden, unmöglich, ungereimt* Ind. St. 1,41,19. Spr. 766. fg. — 3) *ohne groben (materiellen) Körper* Buâc. P. 1,15,31.

असंभवर्यम् Adv. *um nicht wieder aufzukommen.*

असंभावना f. 1) *das Nichtfürmöglichhalten* Kâd. II, 7,20. — 2) *Geringachtung, Mangel an Respect* Bâlar. 21,15. 78,1. 80,10.

असंभावनीय Adj. *nicht vorauszusetzen, undenkbar.*

असंभावयत् Adj. *nicht für möglich haltend* Kâd. 248,7.

असंभावित Adj. 1) = असंभवावनीय Kâd. 110,12. Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Kâvjâd. 2,39. — 2) *unwürdig, mit Gen.* Kâm. 75,11.

असंभावितोपमा f. *ein Gleichniss, bei dem Unmögliches vorausgesetzt wird,* 249,22.

असंभाव्य 1) Adj. *nicht vorauszusetzen, undenkbar* MBh. 13,5,10. Spr. 768. Kâd. 197,1. — 2) °म् Adv. *auf nicht wieder gut zu machende Weise.*

असंभाषण n. *das Nichtzureden* Kâd. 264,18.

असंभाषा f. *keine Unterredung mit* (Instr.) Pân. Gaṇ. 2,3,3.

असंभाष्य Adj. *mit dem man sich nicht unterreden darf.*

असंभिन्न Adj. 1) *undurchbrochen* (Schranken) Spr. 6363. MBh. 15,12,2. — 2) *nicht verbunden, getrennt, abgesondert.*

असंभूति f. *das Vergehen, Vernichtung.*

असंभेद m. *das Nichtineinanderfliessen, Getrenntsein.*

असंभेद्य Adj. *nicht in Verbindung zu setzen.*

असंभोग m. 1) *Nichtgenuss.* — 2) *kein Liebesgenuss.*

असंभोज्य Adj. *mit dem man nicht zusammen speisen darf.*

असंभ्रम Adj. *keine Aufregung verrathend, ruhig und besonnen.* °म् Adv.

असंभ्रान्त Adj. dass. °म् Adv. Mṛicch. 142,22.

असंमत 1) Adj. *a) nicht geschätzt, — in Ehren stehend.* — *b) nicht bevollmächtigt, — die Erlaubniss zu Etwas habend.* — 2) n. *Nichteinwilligung.*

असंमतादायिन् Adj. *ohne Einwilligung* (des Besitzers) *Etwas nehmend.*

असंमति f. *Unehre* P. 3,1,123.

असंमान m. dass.

असंमित Adj. *ungemessen, maasslos.*

असंमुख Adj. (f. ई) *mit abgewandtem Gesicht.*

असंमुग्ध Adj. *nicht verirrt.*

असंमूढ Adj. *nicht verwirrt, das volle Bewusstsein habend.*

असंमृष्ट Adj. *ungeschmeert, ungereinigt* Spr. 442.

असंमोष m. buddh. wohl = असंप्रमोष.

असंमोह m. *klares Bewusstsein, Besonnenheit.*

असम्यक् Adv. *nicht auf die richtige Weise, falsch.*

असम्यक्कारिन् Adj. *falsch verfahrend* 204,13.

असम्यक्कृतकारिन् Adj. *seine Sache schlecht machend* Spr. 3667.

असम्यक्प्रयोग m. *unrichtige Anwendung* Karaka 1,15.

असम्यग्दर्शिन् Adj. *keine richtige Einsicht habend.*

असम्यग्वचन n. *falscher Ausspruch* Tattvas. 37.

असरण n. *das Nichtgehen* Kâṭy. Ça. 18,6,25.

*असरु m. *Blumea lacera* DC.

असर्पभूत Adj. *keine Schlange seiend* 258,3.

असर्व Adj. *nicht vollständig.*

असर्वक्रतु m. *kein beliebiges Opfer.*

असर्वग Adj. *nicht überall befindlich, — allgegenwärtig.*

असर्वभक्ष Adj. *was nicht ganz aufgegessen wird.*

असर्वविभक्ति Adj. *nicht alle Casus habend* P. 1,1,38.

असर्ववीर Adj. *seine Leute nicht voll beisammen habend.*

असर्वशस् Adv. *nicht allgemein, — stets, — überall.*

असर्वसंग्राम m. *das Nichtopfern bis zum letzten Rest.*

असवर्ण Adj. (f. आ) 1) *zu einer anderen Kaste als* (Gen.) *gehörig* Çiç. 11,10. — 2) *nicht homogen* (Laut).

असव्य Adj. 1) **der rechte.* — 2) *der linke.* — 3) = यहत Cit. im Comm. zu Gaim. 4,1,36. यशस्य v. l.

असर्वात्, असस्रत् (f. °स्रती) und असस्रिवंस् (f. °स्रुषी) Adj. *nicht stockend, — versagend, — versiegend.* Pl. f. असस्रीतस् *nie versiegende Ströme.*

असस्रत् Adj. *nicht schlummernd.*

असस्थान Adj. *nicht an derselben Stelle des Mundes hervorgebracht.*

असस्य Adj. (f. आ) *nicht mit Korn bestanden* Harîv. 2,15,11.

असह् 1) Adj. (f. आ) *a) nicht im Stande Etwas* (Acc.) *zu tragen.* — *b) nicht im Stande Etwas* (im Comp. vorangehend) *zu ertragen.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. Sarvad. 9,21. *das Nichtzulassen* Sîk. D. 238,1. — *c) nicht vermögend, — im Stande seiend* (mit Infin. oder am Ende eines Comp.) Kathâs. 26,227. — *d) die Geduld verlierend, ungeduldig.* — *e) nicht bei der Hand seiend.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. Bâlar. 1,146. — 2) *n. *Mitte der Brust.*

असहज Adj. *nicht angeboren, künstlich erzeugt* S. S. S. 254.

असहन 1) Adj. (f. आ) *a) nicht im Stande Etwas* (im Comp. vorangehend) *zu ertragen.* °ता f. *Schwäche* Kâd. II, 74,11. — *b) missgünstig, eifersüchtig* 315,6. Spr. 1512. — 2) *m. *Feind.* — 3) n. *das Nichtertragen, Sichnichtgefallenlassen.*

असहत् Adj. (f. °ती) *nicht vermögend zu* (Inf.) R. ed. Gorr. 1,39,16.

असहभाव m. *das sich gegenseitig Ausschliessen* Comm. zu Nyâyas. 1,1,33.

असहस्रद Adj. *weniger als Tausend* (Kühe) *gebend* R. 1,6,15.

असहाय 1) Adj. *ohne Genossen* 169,15. *alleinstehend, isolirt.* Dazu Nom. abstr. °ता f. — 2) *m. *ein best. Schauspieler* Gal.

असहायवत् Adj. *ohne Genossen.*

असहिष्णु Adj. in der Astr. *nicht in Conjunction stehend.*

असहिष्णु Adj. 1) *Etwas* (Acc., Loc. oder im Comp. vorangehend) *nicht ertragen könnend.* Dazu Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. — 2) *Nichts ertragen könnend, sich Nichts gefallen lassend, unverträglich, missgünstig.* Dazu Nom. abstr. °ता f.

असह्य Adj. (f. आ) 1) *nicht zu ertragen, — auszuhalten, dem man nicht zu widerstehen vermag.*

— 2) *nicht zu vollbringen, unmöglich.* दुष्टम् *nicht sichtbar* Ind. St. 9,10.

असङ्ख्यनविधि (!) m. Titel einer Schrift.

असांवत्सर (Varia. Bṛh. S. 2,9), °क und °र्षिक Adj. *keinen Astrologen habend.*

असांशयिक Adj. *nicht zweifelhaft, sicher.*

असांक्लिष्ट Adj. *nicht durch* Samādhi *bewirkt.*

असाकाङ्क्ष Adj. *nicht in Correlation stehend.* Dazu Nom. abstr. °ता f. Sāh. D. 319,2.

असाक्षिक Adj. *ohne Zeugen.* °कृत *geschlagen.*

असाक्षित्व n. *das nicht Zeuge Sein.*

असात्म्य Adj. *nicht zuträglich.*

असार्द Adj. 1) *nicht reifend.* — 2) *nicht erschlaffend, — müde werdend.*

असादन n. *das Nichthinsetzen, — stellen* Kāty. Ça. 12,6,21.

असादृश्य n. *Unähnlichkeit.*

असाधक Adj. *Etwas nicht zu Ende —, nicht zum Ziele führend, nicht abschliessend, — befriedigend, ungenügend* Gaim. 6,1,2. VP. 1,5,7.11.14.

1. असाधन n. *kein Mittel, — Requisit* Kap. 4,8.

2. असाधन Adj. 1) *ohne Mittel, ganz auf seine Person angewiesen* MBh. 3,52,15 (vgl. 13,107,4). 5,46, 16. Spr. 772. — 2) *unausführbar, unmöglich.*

असाधारण Adj. (f. ई) *besonder, speciell; einzig in seiner Art, ganz ungewöhnlich.*

असाधारणोपमा f. *ein Gleichniss, bei dem ein Gegenstand als mit keinem andern, als nur mit sich selbst, vergleichbar erscheint,* 249,18.

असाधारण्य n. *Ungleichheit* Kap. 5,113.

असाधु Adj. a) *nicht gut, schlecht, böse* (von Personen und Handlungen), *schlecht gegen Jmd* (Loc.) 233,10. — b) *falsch.* — 2) m. *kein Biedermann, schlechter Mensch.* — 3) n. a) *Böses, ein böses Wort* 82,32. साधुसाधुनी *Gutes und Böses.* — b) *Unfreundlichkeit, Ungunst.* — 4) Adv. *schlecht, pfui als Ausruf.*

असाधुजन m. *kein Biedermann, schlechter Mensch.*

असाधुत्व n. *Schlechtigkeit, Unehrenhaftigkeit.*

असाधुदर्शिन् Adj. *keine richtige Einsicht habend.*

असाधुवाद् m. *Bezeugung des Missfallens.*

असाधुवृत्त Adj. *schlechtgesittet.*

असाध्य Adj. *mit dem oder womit man nicht fertig wird:* 1) *nicht in seine Gewalt zu bringen, mit dem man nicht zurechtkommen kann, nicht zu bemeistern* Spr. 774. fg. — 2) *nicht wieder gut zu machen, unheilbar* 217,10. 218,7. — 3) *nicht zu Stande zu bringen* 181,28. — 4) *nicht zu ermitteln, — constatiren, — beweisen* 215,17.20.21.

असाध्यता f. Nom. abstr. zu असाध्य 1) 2).

असाध्यत्व n. Nom. abstr. zu असाध्य 2).

असानाध्य n. *kein Beistand, keine Hülfe.*

*असांतापिक Adj. *nicht zu erhitzen vermögend.*

असांनाय्य Adj. *ohne die Spende* Sāṁnājja Kāty. 25,3,8. °वत् Adj. dass. Comm. ebend.

असांनिध्य n. *das Nichtdabeisein, Abwesenheit* Gop. Br. 2,2,5 (असान्नैध्य gedr.). Chr. 242,1.

असामञ्जस्य n. 1) *Unrichtigkeit.* — 2) *Ungebühr, Ungebührlichkeit* Bādar. 2,2,37.

1. असामन् n. *Mangel* Ṛkvid. Up. 2,1,1. असाम नो बत *ach! es geht uns schlecht* 2.

2. असामन् Adj. 1) *ohne Gesang,* — Sāman Çat. Br. 1,4,5,1. — 2) *nicht mit dem Sāmaveda vertraut* MBh. 12,60,44.

3. असामन् n. *unfreundliche Weise* Ṛkvid. Up. 2,1,3.

असामन्य Adj. *unfreundlich, unwirsch* (*parteiisch* Sāj.).

असामयिक Adj. *nicht rechtzeitig.*

1. असामर्थ्य n. *Unvermögen, Unfähigkeit.*

2. असामर्थ्य Adj. *unvermögend, im Absterben begriffen* (Baum) MBh. 13,3,19.

असामान्य Adj. *von nicht gewöhnlicher Art, absonderlich.*

असामि Adj. und Adv. *nicht halb, ganz, vollständig.*

असामिधेनीक Adj. *ohne* Sāmidhenī-*Verse.*

असामिशवस् Adj. *vollkräftig.*

असांप्रत Adj. 1) *ungebührlich, unpassend.* °म् Adv. — 2) *nicht der Gegenwart angehörig.*

असांप्रतिक Adj. *sich ungebührlich benehmend.* Davon Nom. abstr. °ता f. Bālar. 153,17.

असांप्रदायिक Adj. *nicht auf der Ueberlieferung beruhend.*

असाम्य n. *Ungleichheit.* — Adj. Harīv. 2711 fehlerhaft für अशाम्य.

असार 1) m. n. in सारासार *Tauglichkeit oder Untauglichkeit.* — 2) Adj. a) *untauglich, werthlos, nichtig.* — b) **leer* Gal. — 3) m. **Ricinus communis.* — 4) *f. आ *Musa paradisiaca* Nigh. Pr. — 5) n. **Aloeholz.*

असारता f. *Untauglichkeit.*

असारतृपता f. *Untauglichkeit, Nichtigkeit* und zugleich *Leerheit* Spr. 6233.

असारस्वत Adj. *nicht an der* Sarasvatī *vor sich gehend* Kāty. Ça. 13,4,3.

असार्वक Adj. *von keinem Nutzen.*

असार्वत्रिक Adj. *nicht allenthalben gültig, — allgemein.*

असालतिखान m. N. pr. eines *Fürsten.*

असालतिप्रकाश m. Titel eines Wörterbuchs.

असाल्चर्य n. *das Nichtzusammensein, Ungleichzeitigkeit* Comm. zu Nyāyas. 3,1,56.

असाल्स n. *keine Ueberstürzung, — Verwegenheit* Spr. 3669.

असाल्सिक Adj. *nicht verwegen, — tollkühn, — unbesonnen zu Werke gehend.*

1. असि m. *Schlachtmesser, Schwert* 136,20. 139,17.

2. असि und असी f. N. pr. eines Flusses bei Benares.

3. असि 2. Sg. Praes. von 1. अस्.

असिंहासन Adj. *ohne Thron* Mṛicch. 33,2.

असिक 1) m. N. pr. eines Volkes oder Landes. — 2) *n. *die Vertiefung zwischen Unterlippe und Kinn.*

*असिक्रिका f. Demin. von असिक्री *Dienerin im Harem.*

असिक्री s. 2. असित 4).

*असिगण्ड m. *kleines Kopfkissen.*

1. असित Adj. *ungebunden* Spr. 781.

2. असित 1) Adj. (f. असिता und असिक्री) *dunkelfarbig, schwarz* 84,8. 184,1. Spr. 781. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Varia. Bṛh. S. 5,2. — 2) m. a) *der Planet Saturn.* — b) *ein best. zu den Mäusen gerechnetes giftiges Thier.* — c) N. pr. α) eines Herrschers des *Dunkels* und Zauberers, sowie auch verschiedener Männer. — β) eines Berges. — 3) f. असिता a) **Dienerin im Harem.* — b) **die Indigopflanze.* — c) N. pr. einer Apsaras. — 4) f. असिक्री a) *Dunkel, Nacht.* — b) **Dienerin im Harem.* — c) N. pr. α) einer Gattin Daksha's. — β) eines Flusses im Pendschab, Akesines. Auch असिक्नी.

3. असित m. 1) *schwarze Schlange* und N. pr. eines Schlangendämons. — 2) *ein best. gegen Schlangen wirkender Spruch* MBh. 1,58,23.

असितग्रीव 1) Adj. *dunkelnackig.* — 2) m. *Pfau.*

असितजानु Adj. (f. ऊ) *mit dunklen Knien.*

*असितद्रुम m. *Xanthochymus pictorius* Nigh. Pr.

असितपक्ष m. *die dunkle Hälfte eines Monats* Spr. 2863, v. l.

असितपीतक Adj. (f. °तिका) *dunkelgelb* 217,7.

असितमुष्कक m. *Schrebera Swietenioides* Suçr. 1,32,7.

असितमृग m. N. pr. eines Ṛshi. Pl. *seine Nachkommen.*

असितवर्ण Adj. *dunkelfarbig* TS. 3,1,11,1.

*असितवल्ली f. *Panicum Dactylon* Nigh. Pr.

*असितसार und *°क m. *Diospyros glutinosa* Nigh. Pr.

असिताङ्ग Adj. *einen dunkeln Körper habend.* m. und °भैरव m. *eine Form Çiva's.*

*असिताञ्जनी f. *dunkelfarbige Baumwollenstaude* Rāgān. 4,189.

*असिताधेश्वर m. N. pr. eines Buddha.

*असितार्चिस् n. *Feuer.*

*असितालु m. *ein best. Knollengewächs.*

असिताश्मन् m. *Sapphir.*

असितोत्पल n. *eine blaue Lotusblüthe* Spr. 1363.

असितोद n. N. pr. eines mythischen Sees.

असिद् m. *Sichel.*

*असिदंष्ट्र und *°क m. Bez. des Makara.

असिद्ध Adj. 1) *unvollkommen* Ind. St. 9,163. Dazu Nom. abstr. °त्व n. 162. — 2) *ungültig.* — 3) *keine Zaubermacht besitzend.*

असिद्धान्त m. *kein feststehender Satz* Sūrya. 1, 149, 14.

असिद्धार्थ Adj. *der seinen Zweck nicht erreicht hat.*

असिद्धि f. 1) *Verfehlung des Ziels* Gaut. 21,3. — 2) *das sich nicht als richtig Herausstellen, Unbewiesensein* Kap. 1,34. 37. 92. 111. 5,127. Nyāyas. 4,2,33. Vaiçeshika 5,2,37. — 3) im Sāṁkhja *Unvollkommenheit.*

असिद्धिद Adj. *keinen Erfolg verleihend.*

असिद्धिनिरूपणव्याख्या f. Titel eines Werkes.

असिद्वितीय Adj. *nur von einem Schwerte begleitet* Ind. St. 13,336.

असिधारा f. *Schwertklinge* Spr. 782. °व्रत n. so v. a. *ein über die Maassen schwieriges Vorhaben.* *°व्रतिन् Adj. *der etwas ü. d. M. Schwieriges vorhat* Gal. — असिधार Kathās. 17,91 fehlerhaft für यासि°.

असिधारक Adj. in Verbindung mit व्रत = असिधाराव्रत Einschiebung nach Varāh. Bṛh. S. 76,12.

*असिधाव und *°क m. *Schwertfeger.*

असिधेनु und °का f. *Messer.*

असिन्वे (f. या) und असिन्वत् Adj. *unersättlich.*

1. असिपत्र n. *Schwertklinge.* °व्रत n. so v. a. असिधाराव्रत Gaim. Bhāṣ. 1,43. 53. 13,145. 29,48. 37,34. 2. असिपत्र m. 1) *Scirpus Kysoor* Roxb. — 2) *Zuckerrohr. — 3) *eine best. Hölle.

*असिपत्रक m. *Zuckerrohr.*

असिपत्रवन n. *eine best. Hölle.*

असिपर्ण m. *Bahn des Schlachtmessers.*

असिपाणि Adj. *ein Schwert in der Hand haltend* MBh. 12,101,5.

*असिपुच्छक m. *Delphinus gangeticus.*

*असिपुत्रिका und *°पुत्री f. *Messer.*

असिबद्ध Adj. *mit einem Messer umgürtet* Çiç. Ça. 14,22,20.

*असिभरिता f. *eine Art Tonleiter* Gal.

असिमत्त् Adj. *mit Messern oder Dolchen versehen.*

असिमुसल n. Bez. *einer der 5 Weisen, auf welche der Planet Mars seinen Rücklauf beginnt.*

*असिमेह m. *Vachellia farnesiana W. u. A.*

असिर् m. *Geschoss.*

असिलता f. *Schwertklinge* Prab. 3,9.

असिलोमन् m. N. pr. eines Dānava.

*असिशिम्बी f. *Schwertschote, ein Dolichos* Rāgān. 7,178.

असिष्ठ Adj. *am besten schiessend.*

*असिसख्य n. *Schwertkampf.*

*असिसेति Adj. *mit einem Schwerte bewaffnet.*

असीमकृष्ण m. N. pr. eines Fürsten Bālar. P. 3,22,38.

असीमन् — Adj. *unbegrenzt* Bālar. 7,14.

असु 1) m. *a) Lebenshauch, Leben.* Pl. (nur dieses in der späteren Sprache) *Lebensgeister. — b) Geisterleben. — c)* 1/360 Muhûrta Gaṇit. 1,17. — *d) *= प्रज्ञा. — 2) *n. *a) Trauer. — b) der Geist.*

असुकर Adj. *nicht leicht auszuführen.*

*असुकस् Nom. Sg. m. *jener.* Vgl. असुक.

*असुतृप n. v. l. für असूर्तृप.

असुख 1) Adj. (f. खा) *a) unangenehm, schmerzlich. — b) unglücklich. — c) nicht leicht zu* (Inf.) Kir. 5,49. — 2) n. *Herzeleid, Pein, Kummer* Spr. 7703.

असुखदुःख Adj. *weder Freude noch Leid kennend* Ind. St. 9,163.

असुखसंचार Adj. (f. खा) *wo man sich nicht behaglich ergeht, nicht einladend.*

असुखावह Adj. (f. खा) *kein Wohlbehagen bringend.*

असुखिन् Adj. *sich nicht behaglich fühlend, traurig, unglücklich.*

असुखोदय und असुखोदर्क Adj. *keine Freuden —, kein Glück verheissend.*

1. असुगन्ध m. *übler Geruch.*

2. असुगन्ध Adj. *nicht wohlriechend, — parfümirt.*

असुगम Adj. *nicht leicht gangbar.*

असुत Adj. *nicht ausgepresst, — gekeltert.*

असुतार im Sāṁkhja 1) n. *das Sichverhören* Tattvas. 37. — 2) f. या *das Jagen nach Sinnesobjecten* Tattvas. 36.

असुतृप् Adj. *unersättlich.*

असुतृप Adj. *das Leben geniessend, ganz den Lebensgenüssen ergeben.*

असुत्याग m. *das Aufgeben des Geistes.*

*असुधारण n. *das Leben.*

असुनियम m. *Hemmung des Athems* Ind. St. 9,140.

असुनीत n. *Geisterreich* oder m. *Geisterherr* (Jama).

असुनीति f. *Geisterleben, Geisterreich.* Auch personificirt als Gottheit.

असुनेत्रा f. im Sāṁkhja *das Jagen nach Reichthümern, als wären diese unvergänglich.*

असुन्दर Adj. *nicht gut, — richtig.*

असुन्वे (f. या) und असुन्वत् Adj. *keinen Soma auspressend, unfromm.*

असुपाठ्य f. im Sāṁkhja *das Hüten und Pflegen der Sinnesobjecte* Tattvas. 36.

असुप्त Adj. *nicht schlafend* Çat. Br. 14,7,2,12.

असुप्राप्य Adj. *nicht leicht zu erlangen.*

असुब्रह्मन् m. *kein guter Brahman.*

*असुभगीभविष्णु Adj. *etwa nicht beliebt werdend.*

असुभिक्ष n. *Theuerung, schlechte Zeiten* Varāh. Bṛh. S. 5,71.

असुभृत् m. *lebendes Wesen, Mensch.*

असुमति m. N. pr. eines Fürsten VP.² 4,129.

असुमत् Adj. *mit Leben begabt,* m. *belebtes Wesen.*

असुमरीचिका f. im Sāṁkhja *das Hängen an sinnlichen Genüssen.*

असुम्भ Adj. *widerwärtig.*

असुम्भर Adj. (f. री) *nur das Leben erhaltend, nur für d. L. sorgend.*

असुर 1) Adj. *geistig, unkörperlich, göttlich.* — 2) m. *a) Geist, der höchste Geist* (insbes. von Varuṇa). — *b) böser Geist, Gespenst, Dämon, Widersacher der Götter. — c)* Bez. Rāhu's. — *d) *die Sonne. — e) *Wolke. — f)* Pl. N. pr. α) *eines Kriegerstammes. — β) einer Schule. — 3) *f. असुरा *a) Nacht. — b) Zodiakalzeichen.* — 4) f. असुरी *a) ein weiblicher Unhold. — b) *Sinapis ramosa* Roxb.

असुरकाण्ड m. oder n. Titel eines *Abschnittes* in einem best. Werke.

*असुरकुमार m. Pl. *eine best. Klasse von Göttern* bei den Gaina.

असुरक्षपण und असुरक्षितिति Adj. *Dämonen vernichtend.*

असुरगुरु m. Çukra, *der Planet Venus* Kiv. II, 110,4.

असुरतमस् n. *das Dunkel der Dämonen* Çat. Br. 4,3,4,21.

असुरत्व n. 1) *Geistigkeit, göttliche Würde.* — 2) *das ein* Asura (*Widersacher der Götter*) *Sein* Maitr. S. 4,2,1.

*असुरद्विष् m. Bein. Vishṇu's.

असुरब्रह्मन् m. *Priester der Dämonen* Çat. Br. 1,1, 4,14.

असुरभि Adj. *übelriechend* Tattvas. 13. Tarkas. 14.

असुरमाया f. *dämonisches Blendwerk* Taitt.-Br. 13,12,3.

असुररत्न n. 1) Sg. *ein dämonisches Wesen, das sowohl ein* Asura *als auch ein* Rakshas *ist.* — 2. Pl. Asura und Rakshas.

असुरराज् m. *Fürst der* Asura MBh. 1,160,1.

*असुरारिपु m. Bein. Vishṇu's.

असुरलोक m. *die Welt der Dämonen* Kiṇ. 14,9)

असुरसंहिता f. *die Saṁhitā der* Asura Saṁ-

UTTARAR. 7,6.

*असुरसा f. *Basilicum pilosum* BENTH.

असुरसूदन m. Bein. Vishṇu's.

असुरहन् Adj. (f. असुरघ्नी) *Dämonen vernichtend.*

*असुराचार्य m. *der Planet Venus.*

असुराधिप m. *Fürst der* Asura.

असुरारि m. *Feind der* Asura, Bein. Vishṇu's KIR. 44,20.

*असुराङ्ग n. *Messing.*

असुरेज्य m. *der Planet Venus.*

असुरेन्द्र m. *Fürst der* Asura VP. 5,36,2.

*असुर्तण n. v. l. für असूर्तण.

असुर्य und असुरिय 1) Adj. *a) geistig, himmlisch, göttlich. — b) geisterhaft, dämonisch, asurisch.* — 2) n. *a) Geistigkeit, göttliche Lebensfülle, Göttlichkeit. — b) Geister —, Götterwelt.*

असुलभ Adj. (f. आ) *nicht leicht zu haben, selten.* Davon Nom. abstr. °ता n.

असुवर्ग्य Adj. = अस्वर्ग्य TS. 5,2,10,7.

असुविलास m. *ein best. Metrum.*

असुव्यय m. *Hingabe des Lebens* PRAB. 64,12.

असुषिरत्व n. *das Nichthohlsein* MAITR. S. 3,10,2.

असुषुप्त Adj. *nicht in tiefen Schlaf versunken* Ind. St. 9,131.

असुसुन्वि Adj. *keinen* Soma *auspressend, unfromm.*

असुसमाप्त Adj. *unvollkommen.*

असूसू m. *Pfeil* KIR. 15,3.

असुस्थ und असुस्थित Adj. *unwohl.*

असुस्थिरादर Adj. *beständig um sein Leben besorgt* RÂGAT. 1,350.

असुक्षित *nicht satt, hungrig.*

1. असृक्कृद् m. 1) *kein Freund.* — 2) *Feind.*

2. असृक्कृद् Adj. *keinen Freund habend.*

असृ Adj. f. *nicht gebärend, unfruchtbar.*

*असूतणा n. v. l. für असूर्तणा.

असूचीसंचार Adj. *so dicht, dass keine Nadel durchgeht,* Spr. 785. RÂGAT. 8,1278.

*असूत Adj. in °जाती *nicht geboren habend, unfruchtbar.*

असूति f. *Nichtentstehung, das Sichnichteinstellen* KIR. 2,56.

असूतिका Adj. f. = असूत.

असूत्रित Adj. *nicht in die Form eines Sûtra gebracht* Comm. zu TS. PRÂT. 24,6, v. l.

असूय्, °यति und °यते *murren, ungehalten* —, *unzufrieden sein* (mit Dat. oder Acc.) KIR. 121,22. — Caus. असूयपति 1) *Jmd reizen* MBH. 3,66,17. — 2) *seinen Unwillen gegen Jmd* (Acc.) *oder Etwas* (Acc.) *an den Tag legen, grollen.* Auch mit Gen. der Sache MBH. 14,20,5.

असूय 1) Adj. *murrend, grollend, ungehalten über.* — 2) f. या *das Murren, Ungehaltensein, Unlust, Unwille,* insbes. *über die Verdienste oder das Wohlergehen Anderer, Missgunst* ÂPAST.

असूयक Adj., असूयितर् Nom. sg. und असूयु (in अनसूयु) Adj. *murrend, ungehalten,* insbes. *über die Verdienste oder das Wohlergehen Anderer.*

असूर्ये Loc. *Nachts.*

*असूर्तण n. *Geringachtung.*

असूर्त Adj. *unbetreten, unbekannt.*

असूर्तरजस m. N. pr. v. l. für असूर्तरजस्. Vgl. ṚV. 10,82,4.

1. (असूर्य) असूरिर्य Adj. *unbetretbar, unbekannt.*

2. असूर्य Adj. *sonnenlos.* °म् Adv. *Nachts* SUPAṆ. BH. 4,1.

असूर्यग Adj. *nicht zur Sonne hin sich bewegend* RAGH. 3,13.

असूर्यपश्य 1) Adj. *die Sonne nie sehend* VIDDH. 82,13. Ind. St. 13,470. — 2) f. या *Gemahlin eines Fürsten.*

असूसु Adj. *nicht gebärend, unfruchtbar.*

*असृक्कार m. *Chylus.*

असृक्वत्त्व n. Nom. abstr. von असृज् 1) *a)* MAITR. S. 4,2,9.

*असृक्प m. *ein* Rakshas.

असृक्पयोपग Adj. *in's Blut übergehend* Ind. St. 14,317.

असृक्पात m. *Blutspur.*

असृक्पायिन् Adj. *Blut saugend.*

असृग्ग्रह m. *der Planet Mars.*

असृग्दर m. *Blutguss, Blutung.*

*असृग्धरा f. 1) *Haut.* — 2) *Chylus* GAL.

असृग्धारा f. 1) *Blutstrom.* — 2) **Haut.*

*असृग्विन्दुच्छदा f. *eine best. Pflanze* GAL.

असृग्भाजन Adj. *Blut als Antheil erhaltend* ÇÂÑKH. BR. 10,4.

असृक्प Adj. (f. ई) *aus Blut gebildet* ÇAT. 18,71.

असृक्स्राव Adj. *mit blutigem Gesicht.*

असृज् 1) n. *a) Blut.* Acc. असृजम् (st. असृक्) HARIV. 9296, असृद् vor द TS. 7,4,9,1. — *b) *Saffran.* — 2) m. *a) der Planet Mars* GANIT. 2,2. — *b) *ein best. astrol. Joga.*

असृण Adj. *ungezügelt, unbändig.*

*असृपाट m. und *°टी f. *Blutspur.*

*असेचन und °क Adj. *entzückend.*

असेचनीय Adj. *geeignet Entzücken zu erregen* LALIT. 59,12.

(असेन्य) असेनिर्य Adj. *nicht treffend, — verwundend.*

असेवित Adj. *nicht besucht* Spr. 788.

असेव्य Adj. 1) *nicht zu besuchen, — betreten für* (Gen.). — 2) *dem man nicht dienen soll.*

असोढ Adj. *was man nicht zu überwinden vermag* 221,23.

1. असोम m. 1) *kein* Soma-*Saft* KÂTJ. ÇR. 22,6,3. — 2) *kein* Soma-*Opfer* KÂTJ. ÇR. 6,5,23.

2. असोम Adj. *ohne* Soma-*Saft* Spr. 3988.

असोमप, असोमपीथ und असोमपीथिन् Adj. *keinen* Soma *trinkend, zum* Soma-*Trank nicht zugelassen.*

असोमयाजिन् Adj. *der kein* Soma-*Opfer dargebracht hat* ÇAT. BR. 1,6,4,10. 11.

असौ Nom. sg. m. f. *jener, jene.* Vergl. अदस्, धमी, धमु.

असौनामन् Adj. *den und den Namen führend.*

असौभाग्य n. *Unbeliebtheit* Spr. 2290.

असौम्य Adj. 1) *nicht ansprechend, unangenehm.* — 2) *Unglück verheissend.*

असौपन्न m. *ein best.* Praisha.

असौरभ Adj. *übelriechend, stinkend.*

असौवर्ण Adj. *nicht von Gold* Spr. 539.

असौहित्य n. *Nichtsättigung* SÂMAV. BR. 1,3,8.

असौहृद n. *Feindschaft.*

अस्कन्द m. *Nichtverspritzung, Nichtverschüttung.*

अस्कन्दत्व n. dass. MAITR. S. 1,8,3.

अस्कन्दयत् Adj. 1) *nicht verschüttend, — vergiessend* ÂPAST. — 2) *nicht versäumend, — unterlassend.*

अस्कन्दित Adj. *nicht versäumt, — unterlassen.*

अस्कन्दिन् Adj. *nicht gerinnend.*

अस्कन्न Adj. 1) *unverspritzt, unverschüttet.* Dazu Nom. abstr. अस्कन्नत्व n. MAITR. S. 3,9,7. — 2) *nicht mit Samen bespritzt, — belegt.*

अस्कम्भन n. *keine Stütze.*

अस्कृधोयु Adj. *nicht knapp, reichlich.*

अस्खलित 1) Adj. *a) nicht strauchelnd, sicher* (Gang). — *b) nicht stecken bleibend, ununterbrochen sich fortbewegend* 106,12. — *c) ununterbrochen, ungehemmt, ungestört.* — 2) n. *a) das Nichtstraucheln.* — *b) das Nichtsteckenbleiben* UTTARAR. 16,6 (22,8).

अस्त 1) n. *Heimat, Heimatstätte.* अस्तम् Adv. *heim, heimwärts. Heimwärts gehen* bedeutet *a) untergehen* (von Gestirnen, insbes. der Sonne). — *b) zur Ruhe eingehen, aufhören, vergehen, sterben.* — 2) m. *Untergang.* — 3) N. pr. eines mythischen Berges im Westen, hinter dem Sonne und Mond beim *Untergang* verschwinden sollen, 297,1. — 4) m. *das siebente astrologische Haus* VARÂH. BṚH. 25,4. 8. Ind. St. 14,312, Cl. 2.

अस्तंयत् und अस्तंयात् Adj. *untergehend.*

अस्तक 1) n. *Heimat, Haus.* — 2) *m. *Eingang in die ewige Ruhe.*

अस्ततितिभृत् m. = अस्त 3) 311,12.

अस्तगमन n. *Untergang* (der Sonne) MBh. 1, 155,17.

अस्तगामिन् Adj. *untergehend* Hit. 44.

अस्तगिरि m. = अस्त 3).

अस्तंगच्छत् n. *westlicher Horizont* Sûrjas. 13,12.

अस्तंगत Adj. 1) *untergegangen* (Gestirne). — 2) *zur Ruhe gelangt, aufgehört, hingegangen, gestorben.*

अस्तंगमन n. *Untergang* (der Sonne).

अस्तंगमित Adj. *vernichtet.*

अस्ततति f. *Heimatstätte.*

अस्तनिमग्न Adj. *untergegangen.*

अस्तब्ध Adj. 1) *beweglich, rührig.* — 2) *anspruchlos* Spr. 790. fg.

अस्तब्धता f. und अस्तब्धत्व n. *Anspruchlosigkeit.*

अस्तभवन n. *das 7te astrologische Haus.*

*अस्तमती f. *Desmodium gangeticum DC.*

अस्तमन n. *Untergang* (der Sonne), *heliakischer —.*

अस्तमर्य m. 1) dass. — 2) *Untergang* in übertr. Bed., *Hingang, Schwund.*

अस्तमयन n. *Untergang* (der Sonne).

अस्तमस्तक m. n. *der Gipfel des Berges* Asta 311,17.

अस्तमित Adj. 1) *untergegangen, heliakisch* — Varâh. Bṛh. S. 6,6. 7,19. °ते (sc. सूर्ये) *nach Sonnenuntergang* Chr. 38,7. — 2) *zur Ruhe gelangt, aufgehört, hingegangen, gestorben* Vaṇis. 106,10. 103,2.

अस्तमितेादिता f. (sc. पौर्णमासी) *der Tag, an welchem der Mond nach Sonnenuntergang voll aufgeht,* Gobh. 1,3,10.

अस्तमीके Loc. *daheim.*

अस्तमूर्धन् m. = अस्तमस्तक.

अस्तमेष्यत् Adj. *im Begriff unterzugehen.*

1. *अस्तम्भ m. *eine best. Kunst* Gal.

2. अस्तम्भ Adj. *anspruchlos* Râjat. 8,83.

अस्तम्भनीय Adj. *nicht zu hemmen.*

अस्तर् Nom. sg. *Schleuderer, Schütze.*

*अस्तरण n. gaṇa द्युद्यादि. आस्तरण Kâç.

अस्तराशि m. *das 7te astrol. Haus.*

*अस्तर्तृण n. v. l. für अमूर्तृण.

अस्तर्य Adj. *nicht niederzustrecken.*

अस्तलग्न n. *westlicher Horizont* Comm. zu Sûrjas. 13,13.

अस्तवे Dat. Inf. um zu *schleudern* VS. 16,3.

अस्तशिखर m. n. *der Gipfel des Berges* Asta.

अस्तशैल m. = अस्त 3).

अस्तसमय m. *Augenblick des Untergangs* (eig. und übertr.) Çiç. 9,5.

1. अस्ता Adv. v. l. zu अस्तम्.

2. अस्ता f. *Wurfgeschoss, Pfeil.*

अस्तांश m. Pl. *Zahl der Grade beim heliakischen Untergange eines Planeten* Sûrjas. 9,6.

*अस्ताग m. N. pr. eines Arhant's bei den Gaina.

*अस्ताघ Adj. *überaus tief.*

अस्ताचल (40,24) und अस्ताद्रि m. = अस्त 3).

*अस्ताय Adj. = अस्ताघ Gal.

अस्ति f. N. pr. einer Tochter Garâsaṃdha's.

अस्तिकाय m. *Kategorie* Sarvad. 35,4. °त्व n. Nom. abstr. 36,6.

*अस्तितीरा Adj. f. *Milch habend.*

अस्तिता f. und अस्तित्व n. *wirkliches Dasein, Existenz* Çaṃk. zu Bâdar. 2,2,23. Sarvad. 42,11.

अस्तिति Târân. Br. 22,17,3 fehlerhaft für अस्तृति.

अस्तिप्रवाद m. Titel eines Gaina-Werkes.

*अस्तिबल Adj. gaṇa पताद्यादि in der Kâç.

*अस्तिमत् Adj. *wohlhabend.*

*अस्तुंकार m. *ein abgedrungenes Ja.*

अस्तुत Adj. 1) *ungepriesen* Âit. Br. 3,42. — 2) *unbeliebt.* — 3) *nicht vorgetragen, — gesungen.*

अस्तुति Adj. *Niemand lobend* MBh. 12,246,24.

अस्तुत्य Adj. *nicht zu preisen, — lobenswerth* Spr. 298.

अस्तुविद् Adj. *wissend, dass Etwas gethan werden muss,* Ragat. 7,1542 (अस्त्रविद् gedr.).

अस्तृत Adj. *unüberwunden, unüberwindlich, unverwüstlich.*

अस्तृतपत्वन् Adj. *unermüdlich oder unübertrefflich opfernd.*

अस्तृति (so Hdschr.) f. *Unüberwindlichkeit* Târân. Br. 22,17,3.

अस्तेन m. *kein Dieb, — Räuber.*

अस्तेनगामिन् Adj. *sich für keinen Dieb haltend.*

अस्तेय n. *das Nichtstehlen* 285,28.

अस्तोक Adj. *nicht gering, — unbedeutend.*

अस्तोतर् Nom. sg. = अस्तुति.

अस्तोत्रस्थान n. *keine Veranlassung zu einem Stotra* Liṭ. 10,3,5.

अस्तोपगत Adj. *untergegangen.*

अस्तोभ Adj. 1) *ohne Träller u. s. w.* Liṭ. 6,11, 7. 7,2,2. — 2) *kurz und bündig.*

*अस्त्य n. *Haus.*

*अस्त्यान n. *Geringschätzung.*

अस्त्र n. (selten m.) 1) *Wurfwaffe, Geschoss, Pfeil;* auch *Bogen.* — 2) *ein best. Spruch aus einem für heilig gehaltenen Buche, den man vor dem Beginn des Lesens dieses Buches hersagt.* — 3) *ein best. beim Anzünden des Feuers gesprochener Spruch.* — 4) Bez. *der mystischen Silbe* फट्.

*अस्त्रकाण्ड m. *Pfeil.*

*अस्त्रखदिर m. *rother* Khadira Râjân. 8,27.

अस्त्रग्राम m. *eine Menge verschiedener Geschosse* Vaṇis. 114.

*अस्त्रजित् n. *eine best. Pflanze.*

अस्त्रबन्ध m. *ununterbrochene Reihe von Pfeilen* R. 5,44,13.15.

अस्त्रभृत् m. *Schütze* R. 5,43,2.

अस्त्रमन्त्र m. 1) *ein über Pfeile gesprochener Spruch.* — 2) *ein best. Spruch bei den* Maga.

*अस्त्रमार्ग m. *Schwertfeger.*

अस्त्रविद् Adj. *auf Geschosse sich verstehend, guter Schütze.*

अस्त्रवृष्टि f. *Pfeilregen* 99,9.

अस्त्रवेद m. *Bogenkunde* Dh. V. 15,3.

*अस्त्रसायक m. *eiserner Pfeil.*

अस्त्रागार n. *Waffenkammer.*

अस्त्राय् *°यते *zu einer Waffe wenden.* °यित Partic. Bâlar. 239,10.

अस्त्रिन् m. *Schütze* Çiç. 18,71.

अस्त्री f. 1) *kein Weib.* — 2) *kein Femininum, so v. a. Masculinum und Neutrum* 244,27. 245,5. 26.

अस्त्रीवित्त Adj. *nicht in der Gewalt eines Weibes stehend.*

अस्त्रीसंभोगिन् Adj. *keinem Weibe beiwohnend* Kull. zu M. 6,26.

अस्त्रैण Adj. *ohne Weiber.*

अस्त्रोपसंहारमन्त्र m. *ein Zauberspruch, mit dem man abgeschossene Pfeile wieder an sich zieht,* Verz. d. B. H. No. 909.

अस्त्र्युपायिन् Adj. *keinem Weibe beiwohnend* Kâṭy. Ça. 22,7,18.

°अस्थ n. = अस्थि *Knochen.*

अस्थन् und अस्थि n. 1) *Knochen.* — 2) *Kern —, Stein einer Frucht.*

अस्थन्वत् Adj. *mit Knochen versehen.* Subst. *ein solches Thier* Gaut. 22,20.22.

अस्थां Adv. *etwa sogleich.*

*अस्थाग und *अस्ताघ Adj. *überaus tief.*

1. अस्थान n. 1) *keine Dauer* Gaim. 1,1,7. — 2) *ungeeigneter Ort für* (Gen.) Kâd. 50,1. Loc. अस्थाने und अस्थान° *am unrechten Orte, zur unrechten Zeit, mit Unrecht.*

2. *अस्थान Adj. *überaus tief.*

अस्थानपुक्त Adj. *am unrechten Orte angebracht.* Davon Nom. abstr. °ता f.

अस्थानसमास m. *ein ungeeignetes Compositum.*

अस्थानस्थपर Adj. *wo ein Wort nicht an seiner Stelle steht* Kâtjâpr. S. 165, Z. 10.

अस्थानस्थसमास Adj. wo ein Compositum *nicht am Platz ist* Kâvjâpr. 8. 166, Z. 4.

अस्थानिन् Adj. *nicht am Platz —, — an der Reihe seiend, — hingehörig.*

*अस्थाप (!) Adj. *überaus tief.*

अस्थापिन् Adj. *unbeständig, nicht von Dauer.* Davon Nom. abstr. °पित्व n.

*अस्थार Adj. = *überaus tief.*

अस्थि s. अस्थन्.

अस्थिक n. *Knochen* Spr. 7322. Am Ende eines adj. Comp. f. आ.

अस्थिकुण्ड n. *eine mit Knochen angefüllte Grube in der Hölle.*

*अस्थिकृत् n. *Fett.*

अस्थिकेतु m. *ein best. Komet* (?).

अस्थिक्कलित n. *eine best. Art Knochenbruch.*

अस्थिगत 1) Adj. *in den Knochen entstanden.* — 2) m. a) *Donnerkeil;* vgl. MBu. 1,33,20. — b) **Mark.*

अस्थित Adj. *nicht verweilend, momentan* ṚV. Pâr. 13,3.

अस्थिति f. *schlechte Institution, Unordnung* Kâd. II, 35,3.

*अस्थितुण्ड m. *Vogel.*

*अस्थितेजस् n. *Mark.*

अस्थिदन्तमय Adj. *aus Knochen oder Elfenbein gemacht.*

*अस्थिधन्वन् m. *Bein. Çiva's.*

*अस्थिपञ्जर m. *Gerippe.*

अस्थिबन्धन n. *Sehne* R. 5,42,20.

*अस्थिभक्त m. *Hund.*

अस्थिभङ्ग m. 1) *Knochenbruch.* — 2) **Vitis quadrangularis Wall.*

*अस्थिभुज् m. *Hund.*

अस्थिभूयस् Adj. *vorzugsweise aus Knochen bestehend, dürr.*

अस्थिमत् Adj. *mit Knochen versehen.*

अस्थिमय Adj. (f. ई) *aus Knochen bestehend, voller Knochen.*

अस्थिमाला f. Titel eines Werkes.

अस्थियज्ञ m. *Knochenopfer* (eine best. Ceremonie beim Todtenritual).

*अस्थियुज् m. *Vitis quadrangularis* Madanav. 31,315.

अस्थिर Adj. 1) *nicht fest, unstät, beweglich* MBu. 14,23,23. — 2) *von keinem Bestand.* — 3) *nicht standhaft, wankelmüthig, unzuverlässig.* — 4) *zweifelhaft, nicht glaubwürdig.*

अस्थिरत्व n. 1) *Unbeständigkeit, Vergänglichkeit* MBu. 3,79,12. — 2) *Wankelmüthigkeit, Unzuverlässigkeit.*

अस्थिरी Adv. mit भू *abnehmen, geringer werden.*

अस्थिवर्षण n. *Knochenregen* Ind. St. 1,40,4 v. u.

*अस्थिविप्रकृ m. N. pr. eines Dieners des Çiva.

*अस्थिशृङ्खला f. *Vitis quadrangularis.*

अस्थिशेष Adj. *von dem nur die Knochen übrig geblieben sind.* Davon Nom. abstr. °ता f. Kathâs. 72,136.

*अस्थिशैथिल्य n. *Runzeln* Gal.

अस्थिसंयोग m. *Gelenk* Kâraka 1,11.

*अस्थिसंकर m. und *°री f. *Vitis quadrangularis.*

अस्थिसंकारक m. 1) dass. Madanav. 31,315. — 2) **ein best. Aasvogel, der calcuttische Adjutant.*

अस्थिसंचय m. *Beinhaufen, Knochenstätte* Comm. zu Kâtj. Çr. 25,8,2.

*अस्थिसंधानकर m. *Lauch* Nigh. Pr.

अस्थिसंधि m. *Gelenk* Kâraka 1,11.

अस्थिसंभव 1) Adj. *aus Knochen gebildet* MBu. 1,33,20. — 2) *m. *Mark.*

1. *अस्थिसार m. *Mark.*

2. अस्थिसार Adj. *bei dem die Knochen vorwalten, knochig* Varâh. Lagh. 2,12.

अस्थिस्थूण Adj. *Knochen zum Gerüste habend* M. 6,76.

*अस्थिस्नेह und *°सस्क m. *Mark.*

अस्थिस्रंसिन् Adj. *die Knochen auseinanderfallen machend.*

अस्थूरि Adj. *nicht einspännig, — einseitig* Kâtj. 22,9.

अस्थूल Adj. (f. आ) *nicht grob, — dick, — gross, — massiv, schmächtig.*

अस्थेयस् Adj. 1) *nicht sehr hart. — fest.* — 2) *nicht standhaltend.*

अस्थैर्य n. 1) *Unbeständigkeit, Wechsel.* — 2) *Unbestand, Vergänglichkeit.*

अस्नात Adj. *nicht gebadet.*

अस्नातर् Adj. *nicht badelustig, das Wasser scheuend, kein Schwimmer.*

अस्नावक Adj. *seimenlos.*

अस्निग्ध Adj. *nicht weich, rauh.*

*अस्निग्धदारुक m. *eine best. Fichtenart* Râgân. 12,29.

अस्नेह Adj. *ohne Fett* Çat. Br. 14,6,8,3.

अस्नेहन und अस्नेहवत् Adj. *keine Zuneigung empfindend.*

अस्नेह्य Adj. *nicht mit Fett zu behandeln* Suçr. 2,338,6 (अस्नेय्य gedr.).

अस्पन्द Adj. 1) *nicht zuckend, unbeweglich.* अस्पन्दासु Adj. so v. a. *mit unterdrücktem Athem* Bulg. P. 12,6,9. — 2) *unwandelbar.*

अस्पन्दन und अस्पन्दमान Adj. *nicht zuckend.*

अस्पन्दपत्त् Adj. *nicht zucken lassend, — bewegend.*

अस्पर्धितमनस् Adj. *nicht neidisch* MBu. 14,46,14.

1. अस्पर्श m. *das Unberührtbleiben, Nichtbehaftetsein mit* (Instr.) MBu. 3,116,17.

2. अस्पर्श Adj. 1) *keinen Gefühlssinn habend* Çat. Br. 14,6,8,3. — 2) *nicht fühlbar* Âpast. Ind. St. 9,164. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Naiṣ. 2,2,23.

अस्पर्शन n. *das nicht in Berührung Kommen mit Etwas* Comm. zu TS. Pâr. 4,23. 14,4.

अस्पर्शपर Adj. *worauf keine Muta folgt* VS. Pâr.

अस्पष्ट Adj. *nicht deutlich wahrzunehmen, — erkenntlich, unklar.* °कीर्ति Adj. *unberühmt* Bulg. P. 4,23,34.

अस्पष्टोपाधि Adj. *dessen Bedingendes unklar ist.* Davon Nom. abstr. °ता 260,5.

अस्पृत Adj. *nicht entrissen.*

अस्पृशत् Adj. *nicht berührend.* वित्तानि Spr. 1892.

अस्पृश्य 1) Adj. a) *nicht zu berühren.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. — b) *nicht fühlbar.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. — 2) n. *Unberührbarkeit* Bulg. P.

अस्पृष्ट Adj. 1) *nicht berührt, womit man nicht in Berührung gekommen ist, wohin man nicht gelangt ist* Spr. 317. Bulg. P. 4,29,47, 6,3,15. — 2) *nicht behaftet mit* (Instr.) Cit. im Comm. zu Vâsana 1,2,11. — 3) *unberührt heisst das hervorbringende Organ* (करण) *der Vocale, des Anusvâra und des Ûshman.* Dazu Nom. abstr. °ता.

अस्पृष्टपुरुषान्तर Adj. *keinem Andern zukommend* Kumâras. 6,73.

अस्पृक् Adj. *frei von allem Begehren.*

अस्पृहा f. *kein Begehren* Gaut. 8,23.

अस्प्रष्टृ Nom. sg. *nicht fühlend* Maitrâjan. 6,11.

अस्फुट Adj. (f. आ) 1) *undeutlich, unklar* Kâvjâpr. 5,1. °म् Adv. °त्व n. Nom. abstr. — 2) *ungenau, incorrect, approximativ* Sûrjas. 3,7. Nom. abstr. °ता f.

अस्फुटालंकार m. *undeutlicher Redeschmuck.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Sâh. D. 4,21.

अस्फुटित Adj. *nicht gesprungen, — rissig.*

अस्फूर्ति f. *das nicht zu Tage Treten, — Offenbarwerden.*

*अस्फोटक m. *Calotropis gigantea* Gal.

1. अस्मे Pron. der 1ten Person Pl. Davon अस्मीन्, अस्मीभिस्, अस्मीयम्, अस्मेत् (auch am Anf. eines Comp.), अस्मत्तस् (39,30. Mudrâr. 8,13 oder 25,5). अस्मै Dat. Loc. ved., अस्मीकम्, अस्मीसु.

2. अस्म Pron. der 3ten Person Sg. Davon अस्मै und अस्मे, अस्मात्, अस्मिन्. Als Substantiv unbetont.

अस्मत्प्रेषित Adj. *zu uns getrieben* Çat. Br. 6,3,2,3.

अस्मत्रा Adv. *bei —, unter —, zu uns.*

अस्मत्रीच् Adj. *uns zugewandt.*

अस्मॅत्सखि Adj. (Nom. °खा) *uns zu Gefährten habend.*

अस्मत्सघसनव्यात्तव्यालतुण्डाय्, °यते *den in der Absicht uns zu verschlingen geöffneten Rachen eines Tigers darstellen.*

अस्मदीय Adj. *unser* 290,27. 321,9.

अस्मॅदत्त Adj. *von uns gegeben.*

अस्मद्रुक् Adj. *uns nachstellend, — feindlich.*

अस्मद्र्यञ्च् अस्मद्र्यक् Adj. *uns zugewandt.* Adv. °यक् und °द्र्यक्.

अस्मद्वत् Adv. *gleich uns.*

अस्मद्विध Adj. *einer von unseres Gleichen* 58,2. 59,21.

*अस्मय्, °यति Denom. von 1. अस्म.

अस्मर्यु Adj. *uns zustrebend, — liebend.*

अस्मरण n. *das Sichnichterinnern, Nichtgedenken Jmdes* (Gen.).

अस्मरत् Adj. *sich auf Etwas nicht besinnend* Lāṭj. 9,2,7.

अस्मर्तव्य Adj. *dessen man nicht zu gedenken braucht.*

अस्मॅक Adj. *unser, der unserige.*

अस्मिता f. *Egoismus.*

*अस्मिमान m. *Selbstbewusstsein.*

अस्मृत Adj. 1) *vergessen.* — 2) *nicht erwähnt.*

अस्मृतधु Adj. *das Verlangen nicht täuschend* ṚV. 10,61,4.

1. अस्मृति f. 1) *Nichterinnerung, das Vergessen* MBn. 3,116,17. 12,180,32. — 2) *Gedächtnissschwäche* MBn. 14,36,13.

2. अस्मृति Adv. *unachtsam.*

अस्मेर Adj. (f. आ) 1) *nicht schmollend, zutraulich.* — 2) *nicht lächelnd, — heiter, betrübt* Bālar. 40,21.

अस्मॅकृति f. *Auftrag für uns.*

अस्यय n. *Messerspitze* Śiś. in Ind. St. 5,331.

अस्यवामीय n. *das Lied* ṚV. 1,164.

*अस्यसि Adv. *Schwert gegen Schwert* Vop. 6,33.

अस्याकृति Adj. *schwertförmig* Kāṭj. Śr. 1,3,39.

*अस्यूयत Adj. *mit erhobenem Schwerte.*

1. अस्र 1) Adj. *schleudernd.* — 2) n. *a) Thräne.* — *b)* * *Blut.*

2. *अस्र m. *Kopfhaar.*

*अस्रकाण्ठ m. *Pfeil.* Vgl. अस्त्रकाण्ठ.

*अस्रखदिर m. *eine rothblühende Mimosa.*

अस्रग्विन् Adj. *unbekränzt.*

*अस्रघ्न m. *Xanthoxylon Rhetsa* Nigh. Pr.

*अस्रज (Rāgān. 17,1) und *°जन्मन् (Gal.) n. *Fleisch.*

*अस्रप 1) m. *ein Rākshas.* — 2) f. आ *a) Blutegel.* — *b) eine Ḍākiṇī.*

*अस्रपत्रक m. *Abelmoschus esculentus W. und A.*

*अस्रफला f. *Weihrauchbaum.*

*अस्रबिन्दुच्छद्दा f. *ein best. Knollengewächs.*

*अस्रमातर् (Gal.) und *°मातृका f. *Chylus.*

*अस्रमेणु m. *Mennig* Nigh. Pr.

*अस्रमोघिनी f. *Mimosa pudica L.*

अस्रव fehlerhaft für आस्रव.

अस्रवत् Adj. *nicht leck.*

अस्राम Adj. (f. आ) 1) *nicht lahm.* — 2) *nicht weik.*

*अस्राय्, °यते *weinen* gaṇa सुखादि.

अस्रायमाणक Adj. *weinend* MBn. 3,297,87.

*अस्रार्जक m. *eine Art Basilienkraut.*

अस्राव m. *das Nichtausfliessen* Baudhāp. 1,22.

अस्रिग्ध् und अस्निग्धान Adj. *nicht fehlgehend, — irrend.*

*अस्रिन् Adj. *weinend* gaṇa सुखादि.

अस्रोर्वेपस् n. (Śat. Br. 8,3,2,5) und अस्रोर्वि m. oder f. *von unbekannter Bedeutung.*

अस्रुत Adj. 1) *unversieglich* Śat. Br. 14,9,2,26. Pāṇ. Gaṇ. 1,16,18. Andere Texte st. dessen अस्तृत. — 2) *nicht eingeweicht* Baudhāp. 2,15.

अस्रेधत् Adj. *nicht fehlgehend, — irrend.*

अस्रेमन् Adj. *fehlerlos, vollkommen.*

अस्व Adj. *besitzlos* MBn. 12,246,22. Davon Nom. abstr. °त्व n. Kāraṇḍ. 121,35.

*अस्वक Adj. (f. अस्वका und अस्विका) Adj. dass.

अस्वग Adj. *nicht zum eigenem Heerde gehend, ohne Heimat.*

अस्वगता f. *Heimatlosigkeit.*

*अस्वच्छन्द Adj. *keinen eigenen Willen habend, abhängig.*

अस्वजाति Adj. *von einer anderen Kaste.*

अस्वतःप्रामाण्य n. *das nicht von sich aus Autorität sein* Comm. zu Gaim. 1,3,13.

अस्वतन्त्र Adj. (f. आ) *nicht selbstständig, unfrei, abhängig* Gaut. 18,1. Buāc. P. 1,6,7. *nicht Meister seiner selbst.* Dazu Nom. abstr. °ता f. Kād. 160,12.

अस्वदित Adj. *nicht schmackhaft gemacht* Śat. Br. 1,1,1,15.

अस्वदृश् Adj. *nicht die Seele schauend.*

अस्वन Adj. *keinen hellen Klang habend.*

अस्वप्त Adj. *nicht gut auslaufend, Unglück bringend.*

अस्वपत् Adj. *nicht schlafend* Ind. St. 14,22.

1. अस्वप्न m. n. *Schlaflosigkeit.*

2. अस्वप्न 1) Adj. *a) nicht schlafend, wachsam.* — *b) nicht träumend.* — 2) * m. *ein Gott.*

अस्वप्नज् Adj. *nicht schläfrig, schlummerlos.*

अस्वयंकृत Adj. *nicht mit eigener Person betrieben* Gaut. 10,3.

अस्वर Adj. 1) *nicht laut, halblaut, undeutlich.* Dazu अस्वरम् Adv. — 2) *vocallos* Ind. St. 9,24. — 3) *tonlos, accentlos.* — 4) * *eine unangenehme Stimme habend.*

अस्वराक Adj. = अस्वर 3).

अस्वरादि Adj. *nicht vocalisch anlautend* Ind. St. 10,420.

अस्वरित Adj. *nicht mit dem Svarita-Accent versehen.* Davon Nom. abstr. °त्व n. 228,3.

अस्वर्गयोग्य Adj. *sich nicht für den Himmel eignend, des Himmels unwürdig* 107,2.

अस्वर्ग्य Adj. *nicht zum Himmel führend* Gaut. 21,30.

अस्वल्प Adj. (f. आ) *gross, geräumig* Vishṇ. 9,14.

अस्वावेश Adj. *kein eigenes Haus habend, heimatlos.*

अस्वप्राघान्यनिन्द् Adj. *kein Selbstlob und keinen Tadel Anderer enthaltend.* Davon Nom. abstr. °ता f. H. 68.

अस्वस्थ Adj. (f. आ) 1) *unwohl, krank, sich unbehaglich fühlend.* Dazu Nom. abstr. °ता f. 309,23 (im Prākrit). — 2) *nicht natürlich, — in seinen Fugen.*

अस्वस्थशरीर Adj. *unwohl* Kād. 238,4.

अस्वातन्त्र्य n. *Unselbstständigkeit, Abhängigkeit.*

अस्वाधीन Adj. (f. आ) 1) *nicht frei, abhängig.* — 2) *worüber man nicht selbst verfügen kann.*

*अस्वाध्याय Adj. *den Veda nicht studirend.*

अस्वामिक Adj. *herrenlos* Gaut. 10,36.

अस्वामिन् m. *Nichtherr, Nichtbesitzer* M. 8,4.

अस्वास्थ्य n. *das Unwohlsein, krankhafter Zustand.*

अस्वाहाकृत Adj. *nicht durch स्वाहा den Göttern geweiht* Śat. Br. 4,3,2,17. 6,6,2,17.

अस्विन्न 1) Adj. *nicht durchgesotten.* — 2) n. *keine Anwendung von Schweissmitteln* Suśr. 1,45,14.

अस्वेदन Adj. *nicht schwitzend.*

अस्वेद्य Adj. *nicht mit Schweissmitteln zu behandeln* Kāraka 1,14.

1. अह् nur im Perf. आह् u. s. w. 1) *sagen, sprechen,* mit Dat. oder Acc. der Person und Acc. der Sache. — 2) *von Jmd oder Etwas* (Acc.) *sagen.* — 3) *aussagen, ausdrücken, bedeuten, bezeichnen.* — 4) *Jmd* (Gen.) *Etwas* (Acc.) *beilegen.* — 5) *Jmd oder Etwas* (Acc.) *irgendwie* (Acc.) *nennen, Jmd oder Etwas* (Acc.) *für Jmd oder Etwas* (Acc.) *halten, ansehen, erklären.* Der prädicative Acc. wird bisweilen durch इति hervorgehoben. — 6) *anerkennen, annehmen, aufstellen, statuiren.* — 7) *Jmd* (Gen.) *Etwas* (Acc.) *zusprechen, Etwas für Jmdes Eigenthum erklären.* — Mit अधि *für Jmd* (Dat.) *sprechen.* — Mit अनु 1) *hersagen, vorsprechen*

37,29. — 2) *nachsprechen, nacherzählen.* — Mit अनि 1) *sprechen zu* (Acc.), *antworten.* — 2) *Jmd* (Dat.) *Etwas* (Acc.) *mittheilen.* — Mit निस् *aussprechen, aussagen, ausdrücken.* — Mit परा *gegen Jmd* (Acc.) *sprechen, Jmd Unrecht geben.* — Mit परि *umher, d. h. der Reihe nach oder zusammen sagen.* — Mit प्र 1) *aussagen, ansagen, ankündigen, verkündigen, sprechen, sagen.* Mit Dat. oder Acc. der Person und Acc. der Sache. — 2) *angeben, überliefern.* — 3) *Jmd* oder *Etwas* (Acc.) *irgendwie* (Acc.) *benennen, Jmd* oder *Etwas für Etwas halten, ansehen.* Der prädicative Acc. kann durch इति hervorgehoben werden. — Mit प्रति 1) *Jmd* (Acc.) *gegenüber Etwas* (Acc.) *aussprechen, zu Jmd sagen.* — 2) *erwiedern, antworten* (mit Acc. der Person). — Mit वि *eine abweichende Ansicht kund geben, streiten, disputiren.*

2. *अक्, अक्ते (व्याप्तौ).

1. अंक् Part. 1) *gewiss, sicher, ja, wohl, gerade.* — 2) *nämlich.* — 3) *zwar, freilich, wenigstens.* — 4) oft einfach durch stärkere Betonung des vorangehenden Wortes wiederzugeben.

2. अंक् n. *Tag.* Davon अंका (= अंकानि 8,1) und अंकानाम्. Häufig am Ende eines Comp. und zwar meistens m.

अंकपाति m. N. pr. eines Sohnes des Samjâti MBh. 1,95,14.15. VP. 4,19,1.

अंकपि Adj. *stolz, hochmüthig.*

अंकरिक्त Adj. *frei von der Meinung, dass man das Ich sei,* Bhâg. P. 10,38,11.

अंकवाद m. = अंकभेषज Comm. zu Kaṭhop. 2,14.

अंकवादिन् Adj. in अनंक°.

अंकभेषज und °भैषज (Kaṭhop. 2,14) n. und *अंकभैषजिका (Gal.) f. *ein für sich in Anspruch genommener Vorrang.*

अंकमन Adj. *für sich haben wollend* RV.

*अंकःपति m. = अंकपति.

*अंकम् Demin. von अंकम् *ich* Pat. zu P. 1,1,39.

अंकरण n. *das Meinen, dass man das Ich sei.*

अंकर्तव्य Adj. *das Object des* Ahaṁkâra *seiend.*

अंकार m. 1) *Ichbewusstsein.* — 2) *Selbstsucht* Spr. 810. — 3) *Selbstbewusstsein, Dünkel, Hochmuth.* — 4) N. pr. eines Mannes.

*अंकारवत् Adj. *von sich eingenommen, dunkelhaft.*

अंकारिन् Adj. dass. Daçar. 2,5.

अंकार्य Adj. 1) *das Object des* Ahaṁkâra *seiend* 269,18. — 2) n. *persönliche Angelegenheit* MBh. 3,188,6.

अंकृत Adj. 1) *ein Bewusstsein von seinem Ich habend.* — 2) *egoistisch* VP. 1,5,10. — 3) *stolz, hochmüthig.*

अंकृति f. 1) *die Meinung, dass man das Ich sei.* — 2) *hohe Meinung von sich, Dünkel.*

अंक्रिया f. in निरंक°.

अंकचन्द्रसूरि m. N. pr. eines Autors Sarvad. 27,20.

अंक्त 1) Adj. *a) nicht geschlagen, unverletzt.* — *b) nicht geschlagen* (Trommel). — *c) beim Waschen nicht geschlagen, ungewaschen, neu* (Kleid) 37,4. — *d) nicht zu Grunde gerichtet,* — *dahin.* — 2) n. *ein ungewaschenes* —, *neues Kleid.*

अंक्तता f. *Unversehrtheit* Gop. Br. 2,3,9.

अंक्तवासस् Adj. *ein neues Kleid anhabend* Çat. Br. 14,9,4,12. Kâṭh. Çr. 5,1,22. 21,4,24.

अंक्ति f. *Unversehrtheit.*

अंक्नस् und अंक्नस् (अंक्नर्) n. 1) *Tag.* Du. im RV. *Tag und Nacht.* अंक्नश्च कृष्णमंक्नर्जुनं च so v. a. *Nacht und Tag* RV. 6,9,1. अंक्नरक्तः *Tag für Tag.* — 2) *Tagewerk, Tagesabschnitt* (in einer Opferfeier). — 3) *der Tag* personif. als einer der 8 Vasu. — 4) N. pr. *a)* eines Âṅgirasa. — *b)* eines Tîrtha.

अंक्नी RV. 1,123,4 mit falscher Betonung st. अंक्ना Instr.

अंक्तर् Nom. sg. *kein Vernichter.*

अंक्ता f. *das Gefühl des Ich.*

अंक्ति f. = अंक्ति.

अंक्त्य Adj. *untreffbar, unverwundbar* TS. 4,5, 2,1.

1. अंक्त्र Adj. dass. Kâṭh.

2. अंक्त्र n. *das Ichsein* Ind. St. 9,135.

अंक्थी f. *die Meinung, dass man Ich sei.*

अंक्नोमन् Adj. *Ich heissend* 31,8.

(अंक्न्य) अंक्न्यंघ Adj. *diurnus, täglich.*

अंक्न्यमान Adj. *nicht geschlagen —, nicht getroffen werdend* Âpast. Bhâg. P. 3,17,25.

अंक्मन् m. N. pr. eines Ṛshi TS. 4,3,3,2.

अंक्म् 1) Nom. Sg. ich. मोऽंक्म् so v. a. *ich, wie ich hier vor dir u. s. w. stehe,* 30,10. 35,20. — 2) *das Ich* Pitṛpar. 3. — 3) *die Meinung, dass man Ich sei.* Gen. अंक्मस्, Loc. अंक्मि. Mit कर् *sich für Ich halten.*

अंक्म m. *eine best. Personification.*

*अंक्मयिका f. = अंक्मभेषज.

अंक्मट् m. N. pr. = احمد.

अंक्मकृत्निका f., अंक्मुत्तर् n. und अंक्मुत्तरम् (Conj.) n. = अंक्मभेषज.

*अंक्मपूजाधिका f. *Selbstüberhebung* Gal. Vgl. अंक्मा°.

अंक्मपूर्व Adj. *begierig, der Erste zu sein.*

अंक्मपूर्विका und अंक्मप्रथमिका f. = अंक्मभेषज.

अंक्मबुद्धि f. 1) *die Meinung, dass man Ich sei.* — 2) *Selbstbewusstsein, Hochmuth.*

अंक्मभद्र n. = अंक्मभेषज.

अंक्माव m. und अंक्मति f. *die Meinung, dass man Ich sei.*

अंक्ममता f. *das Gefühl des Ich und des Mein.*

अंक्ममाभिमान m. *die falsche Voraussetzung, dass es ein Ich und ein Mein gebe,* Comm. zu Çat. Br. 14,9,3,7 (ungedr.).

1. अंक्मान m. 1) *die Meinung, dass man Ich sei.* — 2) *Selbstsucht* VP. 6,7,7.24.

2. अंक्मान Adj. *meinend, dass man Ich sei,* VP. 1,5,10.

अंक्मानिन् Adj. in सर्वांक्° *Alles für Ich haltend* Ind. St. 9,162.

*अंक्मुनि m. *ein* Gîna Gal.

अंक्र् s. अंक्न्.

अंक्र m. N. pr. 1) eines Asura. — 2) eines Sohnes des Manu. अंह्र v. l.

अंक्राक्कर्मन् n. *tägliche Beschäftigung* Çat. Br. 2,4,4,17.

अंक्रागम m. *Tagesanbruch* Bhâg. 8,18.19.

अंक्रिक Adj. (f. घा) *nicht das Wort* क्रि *enthaltend* Lâṭ. 3,1,18.

अंक्रित Adj. *nicht gelb.*

अंक्रीत n. Name eines Sâman.

अंक्र्गण m. 1) *eine Reihe von Tagen,* insbes. *Opfertagen* Gaim. 6,5,56. 7,14. — 2) *die Anzahl von solaren Tagen, welche zu einer bestimmten Zeit von einem best. Zeitpuncte an verflossen sind.* — 3) **Monat.*

अंक्र्गम् Adv. *bei schwindenden Tagen, im Laufe der Tage* Mantrabr. 2,6,4. Taitt. Up. 1,4,3.

अंक्र्जात Adj. *am Tage geboren, nicht dämonisch.*

अंक्र्दिव 1) Adj. (f. घा) *tagtäglich.* — 2) अंक्र्दि-वम् Adv. *Tag für Tag.*

अंक्र्दिवि Loc. *Tag für Tag.*

अंक्र्दृश् Adj. *den Tag sehend, lebend.*

अंक्र्निश 1) n. °दिवसयोः. — 2) °म् Adv. *Tag und Nacht, beständig.*

*अंक्र्निशव्यापक m. *Händler* Nigh. Pr.

अंक्र्पति m. 1) *Herr des Tages.* — 2) *die Sonne.* — 3) Bein. Çiva's.

*अंक्र्बान्धव m. *die Sonne.*

अंक्र्भाज् Adj. *am Tage Theil habend* (von einem Backstein).

*अंक्र्मणि m. *die Sonne.*

*अंक्र्मुख n. *Tagesanbruch.*

अंक्र्लोका Adj. f. Bez. *bestimmter Backsteine.*

अंक्र्विद् Adj. *der Tage kundig.*

अंक्र्व्यत्यासम् Adv. *mit Umstellung der Tage* Kâṭh. Çr. 16,6,5.

अहर्व्याम m. *Tagdiameter, das Doppelte des Tag-Sinns.*

अहर्षण n. *kein Reiz zum coitus* Kâraka 8,13.

अहर्षमेय Adj. *nicht aus Freude bestehend.*

*अहल und *अहलि Adj. *pfluglos.*

अहल्या f. N. pr. 1) der Gattin Gautama's oder Çaradvant's. — 2) *einer Apsaras. — 3) *eines Sees.

अहल्याजार und अहल्यापति m. Bein. Indra's Bâlar. 261,12. 124,23.

अहल्याह्रद m. N. pr. eines *Sees.*

अहल्येश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अहलिक m. etwa *Schwätzer* Çat. Br.

अहविर्यज्ञिन् Adj. *nicht mit* Havis *opfernd* Âpast.

अहविष्य m. oder n. *nicht zur Opfergabe geeigneter Reis u. s. w.* Âpast. 2,15,17. 18,3.

अहविन् Adj. *nicht opfernd.*

अहव्यवट् Adj. (Nom. °वाट्) *kein Opfer bringend.*

अहश्शम् Adv. *tagweise.*

1. अहःशेष m. *Rest des Tages* M. 11,204.

2. अहःशेष Adj. *den Rest des Tagewerkes vollbringend* Sâmavidhân. 44,4.

अहस् s. अहन्.

अहस्कार m. *die Sonne* Râgat. 7,1219. Bâlar. 79,18.

अहस्ति Adj. (f. या) *handlos.*

अहस्ताभरण Adj. *ohne Handschmuck.*

अहःसंधिनत् Adj. *wobei ein Zusammentreffen zweier Tage stattfindet.*

अहःसहस्र n. *tausend Tage* Çat. Br. 10,4,3,4.

अहःसामन् n. *ein am Tage zu singendes* Sâman Çat. Br. 11,5,3,6.

अहह und *अहहा Interj. *der freudigen oder traurigen Ueberraschung.*

अहार्यत् Adj. *nicht verlierend (im Spiele)* Kathâs. 121,73.

*अहारिन् Adj. gaṇa यावादि.

अहार्य 1) Adj. *a) was nicht fortgenommen werden darf oder kann, unnehmbar, nicht stehlbar.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. Spr. 6928. — *b) unabänderlich, unerschütterlich.* — *c) unbestechlich.* — 2) m. *a)* **Berg.* — *b)* N. pr. eines Fürsten VP.² 4,137.

अहालेय m. *kein* Hâleja Kâç. 6. 10,2,31.

अहावस् Interj. in einem Sâman.

अहि m. 1) *Schlange, Natter.* — 2) *die Schlange am Himmel, der Dämon* Vṛtra. — 3) **Wolke.* — 4) **Wasser.* — 5) **die Sonne.* — 6) *Bein. Râhu's. — 7) **Reisender.* — 8) **Nabel.* — 9) **Blei.* — 10) Bez. *der Zahl acht* Gaṇit. 2,10. — 11) N. pr. verschiedener Rshi.

अहिंसक und अहिंसत् Adj. *Niemand verletzend.*

अहिंसा f. 1) *das Niemand Etwas zu Leide Thun.* Personif. als Gattin Dharma's. — 2) *Unverletztheit.*

अहिंसान Adj. *nicht verletzend.*

अहिंस्य Adj. *dem man kein Leid zufügen darf.*

अहिंस्यमान Adj. *nicht verletzt werdend.*

अहिंस्र 1) Adj. *nicht verletzend, harmlos* Gaut. 9,73. *ungefährlich.* — 2) f. या *Capparis septiaria* Mat. med. *Cactus Opuntia* Bhâvapr. 1,144. Nigh. Pr. und **Momordica cochinchinensis Spreng.* — 3) n. *kein verletzendes —, mildes Wesen.*

*अहिका f. *Salmalia malabarica Sch. u. Endl.*

*अहिकास m. *Wind.*

*अहिकुटिन् m. *Feldlerche* Nigh. Pr.

*अहिकोश m. *eine abgestreifte Schlangenhaut.*

अहिक्षत्र N. pr. eines Landes MBh. 3,254,9.

अहिक्षेत्र n. v. l. für अहिच्छत्र.

*अहिगन्धा f. *die Ichneumonpflanze* Nigh. Pr.

अहिगोप Adj. (f. या) *von der Schlange bewacht.*

अहिघ्न n. *Tödtung der Schlange.* — अहिघ्नी s. u. अहिहन्.

अहिङ्कार und अहिङ्कृत Adj. *nicht vom Ausruf* हिङ् *begleitet* Liṭ. 2,10,28. 1,12,8.

अहिचक्र n. *ein best. Diagramm.*

*अहिचुम्बक m. N. pr. eines Mannes. Davon Patron. *°चुम्बकायनि Ind. St. 13,414.

अहिच्छत्र 1) m. *a)* **ein best. vegetabilisches Gift* und **Odina pennata L.* — *b)* N. pr. eines Landes. *Pl. *seine Bewohner.* — 2) f. या *a)* **Zucker.* — *b)* **eine best. Pflanze* Gal. — *c)* N. pr. der Hauptstadt von Ahikkhattra.

अहिच्छत्रक n. *eine Art Staubpilz.*

अहिजम्भन n. *ein Schlangen vernichtendes Mittel* Mantrabr. 2,1,4.

*अहिञ्जालक m. *Eidechse* Nigh. Pr.

*अहिञ्जिङ्गिका f. *Asparagus racemosus* Nigh. Pr.

अहिठान m. N. pr. eines Kâjastha-Geschlechts.

अहिण्डुका f. *ein best. kleines giftiges Thier.*

अहित 1) Adj. *a) ungeeignet, untauglich.* — *b) nicht ersprießlich, — frommend, nachtheilig, schädlich* M. 3,20. Chr. 171,18. *Böses im Schilde führend, feindselig* 136,28. — 2) m. *Feind.* — 3) f. अहिता N. pr. eines Flusses MBh. 6,9,21. — 4) n. *Schaden, Nachtheil, Böses* Âpast. Chr. 164,30. 172,27.

अहितकारिन् Adj. *Schaden bringend, nachtheilig, schädlich.* Davon Nom. abstr. °रित्व n.

अहितनामन् Adj. *noch unbenannt.*

*अहितुण्ड (Gal.) und *°तुण्डिक m. = अहि°.

*अहिदत्त Adj. *schlangenzähnig.*

अहिदेव und अहिदेवत n. *das Mondhaus* Açleshâ.

*अहिद्विष् m. 1) *Ichneumon.* — 2) *Pfau.* — 3) Bein. *a)* Garuḍa's. — *b)* Indra's.

*अहिनकुलिका f. *die Feindschaft zwischen Schlange und Ichneumon* Manjar. 4,74,a.

*अहिनस् Adj. *schlangenmässig.*

अहिनामन् Adj. *was Schlange heisst.*

*अहिनामभृत् m. Bein. Baladeva's.

अहिनिर्ल्वयनी f. *eine abgestreifte Schlangenhaut.*

अहिपताक m. *eine best. ungiftige Schlange.*

*अहिपुत्रक m. *ein Boot von best. Form.*

*अहिपुष्प m. *Mesua Roxburghii* Nigh. Pr.

अहिपूतन m. und °ना f. *Geschwüre am After* (bei Kindern).

*अहिफल 1) n. *Schlangengurke* (die Frucht) Nigh. Pr. — 2) f. या *a) Schlangengurke* (die Pflanze) ebend. — *b)* = ऐरावती (*eine best. Pflanze*) ebend.

*अहिफेन m. *Opium.*

अहिबलचक्र n. Titel eines Werkes.

*अहिबीज n. *Mohnsamen* Nigh. Pr.

*अहिब्रघ्न m. fehlerhaft für अहिर्बुध्न्य.

*अहिभय n. *Furcht eines Fürsten vor seinen Unterthanen.*

*अहिभटा f. *Flacourtia cataphracta Roxb.*

अहिभानु Adj. *glänzend wie eine Schlange* RV.

*अहिभुज् m. 1) *Pfau.* — 2) *die Ichneumonpflanze.* — 3) Bein. Garuḍa's.

*अहिभृत् m. Bein. Çiva's.

अहिम Adj. (f. या) *ohne Kälte, nicht kalt, warm.*

अहिमकिरण m. *die Sonne.*

अहिमणि m. dass. Prasannar. 130,18.

*अहिमत् Adj. *schlangenreich.* Vgl. अहिमत.

अहिमन्यु Adj. *grimmig wie eine Schlange.*

अहिमरश्मि m. *die Sonne.*

*अहिमर्दनी f. *die Ichneumonpflanze.*

अहिमांशु m. *die Sonne* Spr. 7804.

अहिमाय Adj. *reich an Blendwerken wie eine Schlange.*

*अहिमार und *°क (Gal.) m. = अहिमेदक Râgân. 8,41.

*अहिमुक्ता f. *eine Perlenart* Gal.

*अहिमेद und *°क m. = अहिमेद Râgân. 8,41.

अहिरण्य Adj. *ohne Gold* Âpast. 1,11,34.

अहिरण्यवत् Adj. *kein Gold besitzend* AV. 20, 128,6.

*अहिरिपु m. *Pfau.*

*अहिर्बुध्न्य m. fehlerhaft für °बुध्न्य.

अहिर्बुध्न्यम् (zwei selbstständige Worte) Nom. m. 1) *der Drache der Tiefe*, d. i. *des Dunstmeeres.* — 2) N. pr. eines Rudra MBh. 1,123,68. Harîv. 1,3,83. 2,12,41. 69,24. Pl. (अहिर्बुध्न्याः) Bez. der Rudra's

MBr. 5,114,1.—3) आहिर्बुध्य n. a) *ein best. Veda-Vers* (RV. 1,186,5 oder 6,50,14) ÇāṅkhGṛ. Br. 16,7. — b) fehlerhaft für आहि°.

*आहिर्बुध्यदेवता f. Pl. und *°दैवत्य n. (Gal.) *das Mondhaus Uttarabhadrapadā.*

आहिर्बुध्र und °र्बध्न fehlerhaft für °बुध्य.

*आहिल्लता f. 1) *die Ichneumonpflanze.* — 2) *Betel.*

*आहिल्लोचन m. N. pr. eines Dieners des Çiva.

*आहिल्लोलिका f. *Flacourtia cataphracta* Nigh. Pr.

आहिल्या f. schlechte Schreibart für अहल्या.

*आहिवल्ली f. *die Betelpflanze* Nigh. Pr.

*आहिविषापहा f. *die Ichneumonpflanze* Nigh. Pr.

आहिप्रुग्मर्षवन् Adj. *dessen Mannen wie Schlangen zischen.*

आहिर्हत्य n. *Erschlagung der Schlange* (des Dämons Ahi).

आहिर्हन् Adj. (f. °घ्नी) *Schlangen —, den Dämon Ahi tödtend.*

आहिह्रद m. *Schlangensee,* N. pr. eines mythischen Sees Ind. St. 14,109.

आही m. 1) *Schlange.* — 2) *ein best. schlangenartiger Dämon.* — 3) *Du. आही *Himmel und Erde.*

1. आहीन Adj. *über mehrere Tage sich erstreckend,* m. *eine mehrtägige Feier.* Bei Kull. auch n.

2. आहीन 1) Adj. a) *ungeschmälert, vollständig, voll, üppig, reichlich.* — b) *nicht ermangelnd, sich einer Sache* (Instr.) *nicht entziehend, obliegend.* — 2) m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,9,8.

आहीनकर्मन् Adj. *keinen niedrigen Beschäftigungen obliegend* oder *die* (vorgeschriebenen) *Handlungen nicht unterlassend* Gaut. 18,29.

आहीनगु m. N. pr. eines Fürsten.

आहीनर m. dsgl. VP. 4,21,1.

आहीन्द्र m. Bein. Patañgali's.

*आहीर m. = आभीर *Kuhhirt.*

*आहीरणि m. *eine zweiköpfige Schlange.*

*आहीरवती f. (संज्ञायाम्) gaṇa शार्ङ्गादि.

आहीर्भुव m. N. pr. eines von Indra bekämpften Dämons.

आहुक Adj. = अंहुक in पोआहुक.

आहुत 1) Adj. a) *nicht geopfert, — dargebracht, noch nicht geopfert.* — b) *dem nicht geopfert worden ist.* — c) *worin* (Feuer) *nicht geopfert worden ist* ĀpŚr. 2,7,15. — d) *nicht eropfert, — durch Opfer erlangt.* — 2) m. *ein leise hergesagtes Gebet* M. 3, 73.74.

आहुतादृ Adj. *nicht vom Geopferten geniessend, dem nicht gebührt vom Opfer zu essen,* oder *Nichtgeopfertes essend* TS. 5,4,5,1.

आहुताभ्युदिते Loc. *wenn die Sonne aufgegangen ist, bevor geopfert worden ist,* Kāṭh. Çr. 25,4,10.

आहुताश m. *kein Feuer.*

आहुर m. *das Feuer im Magen* Gobh. 2,10,29. Mantrabr. 1,6,21.

आहूत Adj. *ungerufen, unaufgefordert.*

आहेषाण Adj. *nicht grollend, freundlich.*

आहेषाणीयमान Adj. dass. °म् Adv. *ohne zu grollen,* so v. a. *gern* TBr. 3,1,2,5.

आहृत Adj. *nicht hingerissen von* (Instr.) Rāgān. 8,68.

आहृदय Adj. *ohne Herz* Çat. Br. 14,6,10,17.

आहृदयसत्त्व Adj. *dem Herzen nicht zusagend.*

आहृद्य Adj. *nicht mundend.*

आहे Interj. Vgl. TS. 3,2,8,1.

आहेऊत्, आहेऊमान und आहेऊयत् Adj. *nicht unwillig, geneigt.*

आहेतु m. 1) *keine Ursache, — Veranlassung* MBh. 12,285,27. — 2) *kein gültiger Grund, ein untaugliches Argument* Nyāyas. 5,1,30. Comm. zu 1,1,37. — 3) *eine best. rhetorische Figur.*

आहेतुक Adj. *unbegründet.*

आहेतुत्व n. *das keine Ursache —, — Hauptursache Sein.*

आहेतुसम m. *ein best. Sophisma, wobei man die Tauglichkeit eines Argumentes zu bestreiten sucht wegen dessen Unzulänglichkeit für die drei Zeiten,* Nyāyas. 5,1,18. Sarvad. 114,11.

आहेय्म m. पेरुस्य Name eines Sāman Ārsh. Br.

*आहेरु m. *Asparagus racemosus Willd.*

आहेला f. *kein Spass, voller Ernst* Spr. 3135.

आहेतुक 1) Adj. (f. ई) a) *keine Ursache habend, unbegründet.* — b) *uneigennützig.* — 2) °म् Adv. *ohne Anwendung eines andern Mittels, durch seine eigene Kraft.*

आहो Interj. *des freudigen oder traurigen Staunens, des Entzückens oder der Trauer, der Freude oder des Unwillens, des Lobes oder Tadels.* आहो नु (Spr. 7717), आहो धिक्, धिगहो, आहो बत. Weder das ओ noch ein folgender Vocal erleiden irgend eine euphonische Veränderung.

आहोतर् Nom. sg. *kein Opferer, zum Opfern ungeschickt.*

*आहोपुरुषिका f. = आहो°.

आहोबल N. pr. 1) m. eines Scholiasten. — 2) einer Oertlichkeit.

आहोबलशास्त्रिन् m. N. pr. eines Autors.

आहोम m. *keine Spende* Çat. Br. 12,4,2,2. 9.

आहोमसंयुक्त Adj. *mit keiner Spende verbunden* Kāṭh. Çr. 1,3,36.

*आहोरत्न n. *das Juwel des Tages, die Sonne* Kāç. zu P. 8,2,68.

*आहोरथंतर n. Vārtt. zu P. 8,2,68.

आहोरात्र m. n. νυχθήμερον.

आहोरात्रवृत्त n. *Tagkreis* Gobhas. 6,27.

*आहोरूप n. Vārtt. zu P. 8,2,68.

आहोवीर्य m. N pr. eines Mannes.

आङ् m. am Ende einiger Compp. = अह्न् *Tag.* Dat. आह्नाय 1) *ehemals. — 2) *alsbald, sogleich.*

(आह्नवार्य) आह्नवाय्य Adj. *nicht zu läugnen, — beseitigen.*

*आङ्गि f. N. pr. einer Frau Comm. zu Taitt. Ār. 2,12.

आङ्गिक Adj. *am Tage entstehend, — erscheinend.*

आङ्गय n. *Tagereise* (der Sonne).

आङ्गिर्पु m. wohl *ein best. Vogel.*

आङ्गिरूप Adj. 1) *keck, kühn.* — 2) *üppig, reichlich.*

आङ्गिरूपाण Adj. *üppig, keck, kühn.*

आङ्गिस्व Adj. *nicht kurz* Çat. Br. 14,6,8,8.

आङ्गि Adj. = आङ्गिरूप.

1. आङ्गी f. *Schamlosigkeit* MBh. 3,94,8.

2. आङ्गी Adj. *schamlos, zudringlich.*

*आङ्गीक m. *ein Buddhist.*

आङ्गुत Adj. 1) *nicht schwankend, — strauchelnd, geradeaus gehend.* — 2) *ungekrümmt, gerade.*

आङ्गुतपक्ष Adj. *geraden —, aufrechten Ausschens.*

आङ्गुला f. 1) *das Nichtschwanken, Nichtstraucheln, Festigkeit.* — 2) **Semecarpus Anacardium L.*

---

1. आ 1) Adv. a) *heran, herbei.* — b) *dazu, ferner, auch.* — c) das vorangehende Wort steigernd und hervorhebend: *gerade, recht, zumal.* Oft nur durch stärkere Betonung des vorangehenden Wortes wiederzugeben. — 2) Praep. a) mit vorangehendem Acc. *zu — hin, bis an, — zu.* — b) mit folgendem Acc. *mit Ausschluss von.* — c) mit vorangehendem Abl. α) *von — her, — aus, — weg, — an.* — β) *aus, von, unter* (zur Hervorhebung eines Einzelnen unter Mehreren). — c) mit folgendem Abl. α) *bis zu* (einem best. Orte, Zeitpunkte oder Eintritt eines Falles). — β) *von — an.* — d) mit vorangehendem Loc. *an, auf, in, bei, zu.* — 3) am Anf. eines Comp. a) eines adj. *bis zu — sich erstreckend.* — b) eines adv. *bis zu.* — c) vor einem Adj. oder Subst. *etwas, ein wenig, kaum; gering.*

2. आ Interj., insbes. als Ausruf eines sich auf Etwas Besinnenden.

3. *आ 1) m. a) Bein. Çiva's. — b) *Grossvater.* — c) *Rede.* — 2) f. Bein. der Lakshmi.

*आंश m. Patron. von अंश.

*आकाश Adj. von आकाश.

आकाशस्पत्य Adj. unter Âkâshaspati stehend.

आकण्ठम् und आकण्ठ° Adv. bis zum Halse zu Spr. 1753. Ind. St. 14,157. Pañkad. 48. Kathâs. 30, 97. Spr. 7773.

आकत्थन Adj. ein wenig prahlend.

*आकत्थ्य n. Nom. abstr. von अकत्थ.

आकनिष्ठम् Adj. bis zum kleinen Finger AK. 2, 6,3,32.

आकपिल Adj. bräunlich Kâd. 11,6.

आकम्प m. das Erzittern, zitternde Bewegung.

आकम्पन 1) m. N. pr. eines Daitja. — 2) n. das Erzittern.

आकम्पित n. das Erzittern.

आकर 1) m. a) Ausstreuer, freigebiger Verleiher. — b) Anhäufung, Ansammlung, Menge. — c) Mine, Fundgrube, Fundort (auch in übertr. Bed.). — d) Herkunft Spr. 845. — e) N. pr. eines Landes. — f) Titel eines Werkes. — 2) *Adj. der beste.

आकरज 1) Adj. mineralisch Tarkas. 8. — 2) *n. Edelstein Râǵân. 13,147.

*आकारण n. und *°णा f. fehlerhafte Lesart für आका°.

आकरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*आकराकर m. Berg, Gebirge Gal.

आकारिक Adj. in einer Mine beschäftigt, m. Bergmann Kâç. zu P. 4,4,69.

आकारिन् Adj. aus Minen herstammend.

आकर्णन n. das Hören, Vernehmen 118,1. Ind. St. 14,388.

आकर्णनीय Adj. zu hören Prasannar. 2,13.

आकर्णम् und आकर्ण° Adv. bis zum Ohr R. 3,69,16.

आकर्णमूलम् Adv. bis zur Ohrwurzel R. 4,9,106.

आकर्णय्, °यति das Ohr hinhalten, hinhorchen, Etwas hören, vernehmen. — Mit उप hören, vernehmen. — Mit सम् dass.

आकर्ष m. 1) Anziehung, Heranziehung (auch als Zauberkunst). — 2) das Schleppen. — 3) *das Spannen (eines Bogens). — 4) *Krampf. — 5) Würfelspiel MBh. 2,63,6. — 6) *Würfel. — 7) *Spielbrett. — 8) ein best. anziehender oder klebriger Körper Kâtj. Ça. 13,3,21. MBh. 5,40,9. — 9) *Sinnesorgan. — 10) *Boot Gal. — 11) Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 2,31,11. Sg. (wohl N. pr. ihres Fürsten) od. Calc.

आकर्षक 1) *Adj. = आकर्षे कुशलः. — 2) m. Magnet VP. 5,7,30. — 3) °र्षिका f. N. pr. einer Stadt.

*आकर्षकारिका f. Pech Nigh. Pr.

आकर्षक्रीडा f. ein best. Spiel.

आकर्षण 1) Adj. (f. ई) heranziehend Pañkad. 37. — 2) *f. ई ein Haken zum Anziehziehen eines Astes. 3) n. a) das Anziehziehen, Anziehung, Herbeiziehen (auch als Zauberkunst). — b) das Ziehen an (geht im Comp. voran). — c) das Spannen (eines Bogens).

*आकर्षस्थ m. = आकर्षः श्येन.

*आकर्षिक Adj. (f. ई) = आकर्षेण चरति.

आकर्षिन् 1) Adj. in मलाक°. — 2) *f. °णी = आकर्षणी.

*आकलन n. = बन्धन (विबन्ध), परिसंख्या (°ख्यान) und आकाङ्क्ष.

आकलनीय n. impers. aufzufassen Comm. zu Mṛicch. 63,3.

*आकली f. Sperlingsweibchen Nigh. Pr.

1. आकल्प m. 1) *Nom. act. = कल्पन. — 2) Schmuck, Putz, Zierat.

2. आकल्प° Adv. = आकल्पम्. °स्थायिन् bis zum Ende der Welt dauernd Kâd. II, 46,19.

3. आकल्प n. fehlerhaft für आकल्प्य.

*आकल्पक m. = उत्कण्ठा (उत्कलिका), चित्ता कर्माणि, मुद्, मोह्, तनस् und ग्रन्थि.

आकल्पम् und आकल्पान्तम् (329,8) Adv. bis zum Ende der Welt.

आकल्प्य n. 1) *Unwohlsein, Krankheit. — 2) Liebesqual Kâd. II, 36,22 (आकल्प gedr.).

*आकल्क m. Anemis pyrethrum Nigh. Pr.

*आकशापेय m. Patron. von अकशाप gaṇa मुखादि in der Kâç.

*आकषक und *आकषिक Adj. v. l. für आकर्षक und आकर्षिक.

आकस्मिक Adj. (f. ई) unvorhergesehen, plötzlich, zufällig. Davon Nom. abstr. °त्व n.

आकाङ्क्ष 1) Adj. eine Ergänzung erfordernd. — 2) f. आ a) Verlangen, Wunsch. — b) das Erfordern einer Ergänzung.

आकाङ्क्षण n. das Erfordern, Nichtumhinkönnen Comm. zu Nyâyam. 10,1,12.

आकाङ्क्षावाद m. Titel eines Njâja-Tractats.

°आकाङ्क्षिन् Adj. verlangend, wünschend, erwartend Kâd. II, 49,13.

आकाङ्क्ष्य 1) *Adj. was man erwartet, das Complement von Etwas bildend, in दृशा°. — 2) n. das Erfordern einer Ergänzung.

*आकाप m. Scheiterhaufen.

(आकाय्य) आकार्येय Adj. begehrenswerth.

1. आकार m. (adj. Comp. f. आ) Form, Gestalt, äussere Erscheinung, Aussehen. आकारमुद्दह् eine wichtige Miene machen, sich in Positur setzen. Mit einem Verbum in der Bed. »verbergen, verstecken« so v. a. sich verstellen.

2. आकार m. der Laut आ 238,6.

*आकारकर्भ m. = आकल्क Nigh. Pr.

आकारण n. das Herbeirufen. Auch *f. आ.

आकारणीय Adj. herbeizurufen.

आकारवत् Adj. 1) gestaltet, leibhaftig. — 2) wohlgeformt.

*आकारिक Adj. fehlerhaft für आकारिक.

°आकारित Adj. die Form von — habend, in d. F. von — gekleidet 280,30. 281,10.

आकाल m. Loc. gerade um die Zeit von (Gen.).

आकालम् Adv. bis zu derselben Zeit am folgenden Tage Âpast. Gobh. 3,3,17. Sâmav. Br. 2,6,8.

1. आकालिक 1) Adj. (f. आ und ई) a) *nur einen Moment während. — b) bis zu derselben Zeit am folgenden Tage während Gaut. 16,32.47. M. 4,103. 105. 118. — c) in ferner Zukunft liegend (?) Gaim. 1,2,14. — 2) *f. ई Blitz.

2. आकालिक Adj. (f. ई) nicht zur rechten, gewöhnlichen Zeit eintreffend LA. 52,21.

आकाश m. (in der älteren Sprache) und n. (adj. Comp. f. आ) 1) freier Raum 260,30.31. — 2) Luftraum. — 3) die unbewegte Luft als das feinste Element 262,13.22. 263,1. 267,30. — 4) Die Worte, die eine Person auf der Bühne an eine abwesende richtet, und die Antwort, die sie darauf zu vernehmen vorgiebt, werden durch die scenische Bemerkung आकाशे bezeichnet. Bei den Poetikern heisst auch diese Unterredung schlechtweg आकाश n. — 5) n. *Talk Râǵân. 13,116.

*आकाशकक्षा f. Horizont.

आकाशखण्डन n. Titel eines Tractats.

आकाशग 1) Adj. (f. आ) im Luftraum sich bewegend, — befindend. — 2) m. Vogel.

आकाशगङ्गा f. die noch im Luftraum fliessende Gañgâ.

आकाशगत Adj. aus dem Luftraume kommend (Stimme) Kathâs. 18,180.

आकाशगति f. und °गमन n. Gang —, Fortbewegung im Luftraum.

आकाशगर्भ (°गर्भ?) m. N. pr. eines Bodhisattva.

आकाशगामिन् Adj. im Luftraum sich fortbewegend. Davon Nom. abstr. °मित्व n.

आकाशचक्र n. Luftbereich Ind. St. 14,137.

*आकाशचनस m. der Mond.

आकाशचारिन् 1) Adj. = आकाशग. — 2) m. Vogel 78,10.

*आकाशज्ञननिन् m. Schiessscharte.

*आकाशदीप m. eine Laterne, die zu Ehren der Lakshmi oder Krishṇa's an besondern Tagen in freier Luft an einen Dachbalken gehängt wird.

आकाशदेश m. *freier Platz* MBh. 3,66,10.

*आकाशपटल n. *Talk* Nigh. Pr.

आकाशपथ m. *Luftweg* Kathâs. 25,214.

आकाशपथिक m. *der Wanderer im Luftraum*, Beiw. der Sonne.

आकाशपोलि m. N. pr. eines Dichters.

आकाशप्रतिष्ठित m. N. pr. eines Buddha.

आकाशभाषित n. *die fingirte Unterhaltung einer Person auf der Bühne mit einer abwesenden* Comm. zu Mâlav. 32,17. 18.

आकाशमेय Adj. *aus Luft (als Element) bestehend.*

*आकाशमांसी f. *Narde.*

आकाशमुखिन् m. Pl. *eine best. Çiva'itische Secte.*

आकाशमुष्टिकृतनाय्, °यते *widersinnig sein wie das Schlagen der Luft mit den Fäusten.*

*आकाशमूली f. *Pistia Stratiotes.*

आकाशयान n. *Gang —, Fortbewegung im Luftraum.*

आकाशयोगिनी f. N. pr. einer Göttin.

आकाशरक्षिन् m. *Wärter auf einer Warte.*

आकाशवत् Adj. 1) *geräumig.* — 2) *ausgespreist* Âçv. Ça. 5,5,9.

आकाशवर्त्मन् n. *Luftweg.*

*आकाशवल्ली f. *Cassyta filiformis L.*

आकाशवाणी 1) *f. *eine Stimme aus dem Luftraum, — vom Himmel.* — 2) m. N. pr. eines Autors.

आकाशवाद und °वादार्थ m. Titel eines Werkes.

आकाशव्यभिचारिन् m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,126. 135.

आकाशशयन n. (adj. Comp. f. आ) *das Schlafen unter freiem Himmel* 85,7.

*आकाशसलिल n. *Regen.*

*आकाशस्फटिक m. *eine Krystallart.*

आकाशात्मन् Adj. *luftartig* Çat. Ba. 10,6,2,2.

आकाशानन्त्यायतन n. N. pr. einer buddh. Welt.

आकाशास्तिकाय m. *die Kategorie des Raumes* (bei den Gaina) Çâk. zu Bidar. 2,2,32.

आकाशीय Adj. *der Luft (als Element) eigen.*

आकाशेश 1) Adj. *nur über die Luft verfügend, ganz hülflos* M. 4,184. — 2) *m. Beiw. Indra's.

*आकाशोदक n. *Regen* Nigh. Pr.

आकाशोपन्यास m. Titel eines Werkes.

*आकाश्य Adj. *in der Luft befindlich.*

आकिंचन्य n. *Mangel an jeglichem Besitz.*

*आकिदत्ति m. N. pr. eines Fürsten. *°दत्तीय m. Pl. N. pr. des von ihm beherrschten Stammes. Kâç. liest °दत्ती f.

आकीटपतंगपिपीलकम् Adj. *bis auf das Gewürm, Alles was fliegt und die Ameisen* Kauç. Up. 7,2,1. 8,1.

आकीर्ण Partic. von कॄ, किरति mit आ.

आकुञ्चन n. *das Biegen, Beugen, Zusammenziehen.*

आकुटिल Adj. *etwas gekrümmt* Çik. 184. *etwas kraus* Kâv. 32;20.

आकुलीकृत Adj. *halb geöffnet* Prasannar. 53,21.

आकुमारम् Adv. *bis zu den Knaben* MBh. 3,35,28.

आकुर्वती f. N. pr. eines Felsens.

आकुल 1) Adj. (f. आ) a) *in Verwirrung oder Unordnung gerathen, verworren, aus seinem natürlichen Zustande gebracht, verwirrt* (auch in übertr. Bed.). — b) *dicht besetzt, erfüllt* —, *voll von, überhäuft mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend) 213, 14. 15. — 2) n. a) *ein mit Menschen erfüllter Ort.* — b) *Verwirrung.*

आकुलक Adj. = आकुल 1) a).

आकुलकृत् m. *Anthemis pyrethrum* Bhâvapr. 3, 97,8. Vgl. आकल्क.

आकुलता f. und °त्व n. 1) *Verwirrung, Verwirrtheit.* — 2) *Fülle, Menge.*

आकुलय्, °यति *in Verwirrung oder Unordnung bringen.* Partic. आकुलित 1) *in Verwirrung oder Unordnung gebracht, verwirrt.* — 2) *getrübt* (Wasser).

आकुलागमतन्त्र n. Titel eines Werkes.

आकुलि m. N. pr. eines Asura-Priesters. Vgl. Tândya-Br. 13,12,5.

आकुली Adv. 1) mit कृ a) *verwirren.* — b) *erfüllen mit* (Instr.) Kâv. 63,16. धूमाकुलीकृत Chr. 219,25. — 2) mit भू *verwirrt werden.*

आकुलीकरण n. *das Verwirren.*

आकुलीभाव m. *das Verwirrtwerden.*

आकूत n. *Absicht, Vorhaben, Wunsch.*

आकूति f. 1) dass. MBh. 5,138,2. Auch personif. — 2) Name eines Kalpa.

आकूतिप्र Adj. *das Vorhaben erfüllend.*

आकूपार n. Name verschiedener Sâman Lâṭj. 7,2,1.

*आकूपार m. = अकूपार *Meer.*

आकृति 1) f. a) *Bestandtheil.* — b) *Form, Gestalt, äussere Erscheinung, Aussehen.* — c) *schöne Gestalt.* — d) *Art, Unterart, Species.* — e) *ein Metrum von 88 (4 × 22) Silben.* — f) Bez. *der Zahl 22* Gaṇit. 2,7. — 2) m. N. pr. eines Mannes MBh. 2, 4,31. 31,61.

आकृतिगण m. *eine zu einer grammatischen Regel gehörige Sammlung von Worten, von denen nur ein Theil als Species aufgeführt wird.* Davon Nom. abstr. °ता f. Kâç. zu P. 4,1,96.

*आकृतिच्छत्रा f. *Achyranthes aspera.*

आकृतिमत् Adj. *gestaltet, leibhaftig.*

आकृतियोग m. *eine best. Klasse von Constellationen.*

आकृती f. = आकृति 1) b).

आकृष्ट m. Pl. als Bez. best. Ṛshi fehlerhaft für अकृष्ट.

आकृष्टि f. 1) *Anziehung, Anziehung* (einer Bogensehne), *Herbeiziehung* (auch als Zauberkunst). — 2) *der zur Herbeiziehung eines Abwesenden dienende Zauberspruch.*

आकृष्ण Adj. *schwärzlich* AV. Paiṇg. 52,10.

आकृष्णपूर्व Adj. *mit* आ कृष्णेन (RV. 1,35,2) *beginnend* Ind. St. 14,327.

आकृष्णेया f. (sc. ऋच्) *der Vers* RV. 1,35,2: Âçv. Gaṇ. Paiṇg. 1,7.

आके Loc. Adv. 1) *in der Nähe.* — 2) **in der Ferne.*

आकेकर Adj. *ein wenig schielend* Kâv. 90,22.

आकेनिर्ण Adj. 1) *in der Nähe* — (?). — 2) * = मेधाविन्.

आकोकेर m. = αἰγόκερως.

आकोप m. *ein Anflug von Zorn.*

आकौशल n. *Unerfahrenheit, Unbeholfenheit* Spr. 4194.

आक्ताक्ष Adj. *dessen Augen gesalbt sind* AV. 20. 128,7.

आक्ताक्ष्य m. N. pr. eines Mannes.

आक्त Partic. von अञ्ज् mit आ.

आक्रन्द m. 1) *Geschrei, Kampfgeschrei, Wehgeschrei.* — 2) *Freund, Beschützer.* — 3) *der natürliche Freund eines im Kriege begriffenen Fürsten (der Nachbar seines Nachbarn).* Auch von Planeten beim Planetenkampfe. — 4) **Schlacht, Kampf.*

आक्रन्दन n. *das Wehklagen.*

आक्रन्दनीय Adj. *zu Hülfe zu rufen.*

*आक्रन्दिक Adj. (f. ई) *auf einen Hülferuf herbeieilend.*

°आक्रन्दिन् Adj. *in klagendem Tone anrufend.*

आक्रम m. *Anschritt, Aufstieg, Angriff.*

आक्रमण 1) Adj. *heranschreitend, beschreitend.* — 2) n. a) *das Beschreiten, Auftreten, Aufsteigen; Aufstieg* TS. 6,6,8,2. — b) *das Angreifen, Angriff* (auf eine Person oder ein Land). — c) *das Sichverbreiten, Sichausbreiten nach* (Loc.) Kathâs. 18,16.

आक्रमणीय und आक्रम्य in घनाक्र°.

आक्रय m. und °यी f. *Handel, Kram.*

आक्राट्टव्य Adj. *hinzuschleppen.*

आक्राति f. 1) *Betretung, Besteigung.* — 2) *das Aufsteigen, Emporkommen.*

आक्रीड 1) m. n. *Spielplatz, Lusthain, Garten.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Kurûtthâma.

आक्रीडपर्वत m. *ein zum Spielen dienender Berg.*

आक्रीडभूमि f. *Spielplatz.*

*आक्रीडिन् Adj. P. 3,2,142.

आक्रोश m. 1) *Anfahrung, Schmähung, Beschimpfung* Gaut. Âpast. — 2) N. pr. eines Fürsten.

आक्रोशक Adj. *schmähend, schimpfend* Spr. 1320.

*आक्रोशन n. *das Anfahren, Schmähen.*

आक्रोशिन् Adj. und आक्रोष्टृ Nom. sg. = आक्रोशक.

*आक्ती Adv. in Verbindung mit अस्, कर् und भू.

*आक्तोद् m. Nom. act.

1.*आक्त n. *ein aus der Rinde der Terminalia Bellerica bereitetes berauschendes Getränk* Gal.

2. आक्त Adj. *von der geographischen Breite* Comm. zu Sûrjas. 4,24.25.

आक्तकी f. = आक्तिकी.

*आक्तद्यूतिक Adj. *durch Würfelspiel entstanden.*

आक्तपटलिक m. *Archivar*, in मक्त°

*आक्तपाटिक m. = अक्षपाटक *Richter.*

*आक्तपाद् m. *ein Anhänger des Philosophen* Gautama.

*आक्तभारिक Adj. von अक्षभार्.

आक्तरसमाम्नायिक Adj. *zum Alphabet gehörig; Laut, Buchstab.*

आक्ताण Partic. perf. von अक्त्.

आक्तार् n. Name eines Sâman.

*आक्तारण f. *eine auf ein geschlechtliches Vergehen bezügliche Schmähung.*

आक्तारात्त Adj. वैघाक्षयम् Name eines Sâman.

आक्ति 1te Sg. Aor. med. von 1. अञ्च् Taitt. Âr. 2,3,1.

आक्तिक 1) Adj. *a) auf Würfelspiel beruhend u. s. w. — b) aus den Früchten der Terminalia Bellerica bereitet. — c)* °= अक्षान्कृति, वकृति oder आवकृति. — 2) *m. *Morinda tinctoria.* — 3) f. ई *ein aus den Früchten der Terminalia Bellerica bereitetes berauschendes Getränk.* आक्तकी v. l.

आक्तिन् Adj. *wohnend.*

आक्तिसत्त्व n. *das Angedeutetsein* Comm. zu Âçv. Çr. 1,1,1.

आक्तिसिका f. *ein Gesang, der von einer der Bühne sich erst nähernden Person gesungen wird.*

*आक्तीव m. = अक्षीव 2).

आक्तील n. Name eines Sâman.

आँक्तुस् 3te Pl. Aor. von 1. अञ्च्.

आक्तेप m. 1) *das Aufwerfen, Aufreissen* (der Erde durch den Pflug) Spr. 7725. — 2) *Anziehung, Zuckung* Kir. 14,17. — 3) *das Auflegen, Auftragen* (einer Salbe). — 4) *das Abwerfen, Ablegen, Entfernen.* — 5) *Schwenkung* (der Hände) Pârâd. 19. bei der Aussprache des Svarita RV. Prât. 3,1; vgl. AV. Prât. 1,16. — 6) *das Hinreissen, Fortreissen, Entzücken* (Gen. oder im Comp. vorangehend) Spr. 3560. Kir. II, 118,30. 121,9. — 7) *Hinweisung auf* (im Comp. vorangehend) 216,4. *Andeutung* (auch als Bez. *eines best. Gleichnisses*) Vâmana 4,3,27. Kâvjâd. 10,31. Vgl. आक्तेपोपमा. — 8) *Schmähung, Beleidigung* Spr. 3379. 7725. — 9) *Einwurf, Einwendung, eine Erklärung, dass man mit Etwas nicht einverstanden sei,* Sarva. 2,39,5. Insbes. *Berichtigung der eigenen Rede.* — 10) *Herausforderung* (zum Streit). — 11) N. pr. eines Mannes VP.² 4,96.

आक्तेपक 1) Adj. *a) vor Augen habend, es zu thun habend mit* Comm. zu Jogâs. 2,51. — *b) hinweisend auf, andeutend* Nâjâm. 5,3,5. — *c) schmähend, beleidigend.* — 2) m. *Convulsion.*

आक्तेपण 1) Adj. (f. ई) *hinreissend, entzückend* Milatîm. 160,14. — 2) n. *a) das Stossen, Anstossen.* — *b) das Einwerfen, Einwenden* Kâraka 3,8.

आक्तेपरूपक n. = आक्तेपोपमा 252,30.

आक्तेपवलन n. *das Hinundhergehen* (der Arme) 304,24.

आक्तेपसूत्र n. *ein Faden zum Aufreihen von Perlen.*

°आक्तेपिन् Adj. 1) *vor Augen habend, es zu thun habend mit* Jogâs. 2,51. — 2) *hindeutend, anspielend auf.*

आक्तेपोपमा f. *ein Gleichniss, bei dem das womit Etwas verglichen wird, nur angedeutet wird,* Sâh. D. 276,15.

आक्तेप्तृ Nom. sg. *der Etwas zurückweist.*

आक्तेप्य Adj. 1) *wogegen man einen Einwand zu erheben hat.* — 2) *herauszufordern.*

*आक्तेत्रत्त्व n. Nom. abstr. von अक्षेत्रज्ञ.

*आक्तोट und *आक्तोड m. = अक्षो°.

*आक्तोदन n. v. l. für आक्ष्वेदन.

आक्त्यस् Adj. in Verbindung mit अह्न् Bez. *best. Schlusstage in der Feier des Ajana der Âditja und Âṅgiras.* आर्द्धेत्स् v. l.

आँख m. *Fanggrube* (Comm.); vielleicht *Ziel oder Schussweite.*

आखण m. *Zielscheibe.*

*आखण्डयितृ Nom. ag. *Zerbrecher, Zerstörer.*

आखण्डल Adj. 1) dass. als Beiw. Indra's RV. Später m. Bein. Indra's und ausnahmsweise auch Çiva's. — 2) (f. आ) *dem* Indra *gehörig* (z. B. Osten).

आखण्डलचाप m. n. *Regenbogen* Kir. 88,4.

आखण्डलधनुस् n. dass. Prasannar. 130,32.

आखण्डलाशा f. *Osten* Prasannar. 150,4.

आखण्डलोप Adj. *Indra gehörig* Prasannar. 56,11.

*आखण्डिक m. wohl *ein best. Handwerker.* *°शाला f.

*आखन m. P. 3,3,125.

*आखनिक m. 1) *Dieb.* — 2) *Schwein.* — 3) *Maus.*

*आखनिकावक m. *ein Reiher einer Maus gegenüber, so v. a. Bedrücker der Schwachen.*

आखर् m. *Höhle, Bau eines Thieres.*

आखरेष्ठ Adj. *im Bau sich aufhaltend.*

*आखा Adj. oder f. P. 3,2,101, Vârtt.

आखाटीश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*आखात n. = अखात 2) *a).*

*आखान m. = आखन.

आखु m. (*f. ebenso P. 4,1,44, Sch.) 1) *Maulwurf.* — 2) *Mus* 180,14. — 3) *Schwein. — 4) *Dieb.* — 5) *Lipoceretis serrata Trin.

आखुकरीष n. *Maulwurfshaufen.*

*आखुकर्णपर्णिका f. = आखुकर्णी Nigh. Pa.

*आखुकर्णी f. *Salvinia cucullata Roxb.*

आखुकिरि m. *Maulwurfshaufen* Maitr. S. 1,6,3.

*आखुग m. Bein. Ganeça's.

*आखुनली f. *eine best. Pflanze* Gal.

*आखुपर्णिका und *°पर्णी f. = आखुकर्णी und आखुफला (Nigh. Pa.).

*आखुपाषाण m. *Magnet.*

*आखुफला f. *eine mit Croton Tiglium zusammengestellte Pflanze* Nigh. Pa.

*आखुभुज् m. *Katze.*

*आखुरथ m. Bein. Ganeça's.

आखुवराह m. N. pr. eines *Dorfes* Râgat. 4,677.

*आखुविषहा und *°विषापहा (Nigh. Pa.) f. *Lipoceretis serrata Trin.* und *eine best. Cucurbitacee.*

*आखुभुति f. = आखुकर्णी Nigh. Pa.

आखूत्कार m. *Maulwurfshaufen.*

*आखूत्थ m. आखूनामुत्थानम्.

आखेट m. *Jagd* 134,18.

आखेटक m. 1) dass. — 2) *Jäger* Spr. 861. fg.

आखेटकावी und आखेटभूमि f. *Wildpark.*

*आखेटशीर्षक n. = आखोट°.

*आखेटिक m. 1) *Jagdhund.* — 2) *Jäger.*

*आखोट m. = अखोट *Wallnussbaum.*

आखोटकतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*आखोटशीर्षक n. *eine Art Estrich* (कुट्टिम).

*आख्यस् m. = प्रजापति.

आख्या f. 1) *Benennung, Name.* Instr. *mit Namen* 123,28. 130,29. 138,21. Am Ende eines adj. Comp. (f. ख्या) — *heissend.* — 2) *Zeitdauer* M. 2,134. MBh. 3,188,27. — 3) *Ansehen.*

आख्यात n. *Verbum finitum.*

आख्यातदीधिति f. Titel eines Werkes.

आख्यातर् Nom. ag. *der Etwas mittheilt, berichtet, erzählt* Gaut. 10,45.

आख्यातवाद m. Titel eines Werkes. °टिप्पणी f., °टीका f., °विवेचन n. und °व्याख्यासुधा f. Titel von Commentaren dazu.

आख्यातविवेक m. dass.

आख्यातवृत्तिटीका f. Titel eines gramm. *Commentars.*

आख्यातव्य Adj. *mitzutheilen, zu erzählen.*

आख्याति f. 1) *Mittheilung, Erzählung, Verbreitung einer Nachricht.* — 2) *Benennung, Name.*

आख्यातिक Adj. (f. ई) *verbal* Comm. zu Gaim. 2, 1,4 und Nalas. 2,2,60.

आख्यान n. 1) *das Mittheilen, Erzählen, Berichten* 160,17. 249,16. Kap. 1,107. In der Dramatik *das Mittheilen eines vorangegangenen Ereignisses.* — 2) *Erzählung, Legende.*

आख्यानक 1) n. *eine kleine Erzählung* Kir. 12, 34. — 2) f. ई *ein best. Metrum.*

आख्यानयु, °यति *mittheilen, berichten.*

आख्यापक (!) Adj. *verkündend.*

आख्यापन n. *Aufforderung zum Erzählen.*

आख्यापिका f. *eine kleine Erzählung.* Auch आख्यापिक (des Metrums wegen) MBu. 2,11,36.

आख्यापिन् Adj. *erzählend, berichtend.*

आख्येय Adj. *mitzutheilen, zu erzählen, — berichten, einzugestehen.*

आग = आगस् in अनाग.

आगण्ड° Adv. *bis zu den Wangen* Çik. 145. Mṛcch. 88.

आगत 1) m. *Ankömmling, Gast* Çat. Br. 3,4,4,3. — 2) n. *Eingetroffenes, Erfolgtes* Çat. Br. 2,3,4,34. 27.

आगतत्व n. 1) *das Gekommensein* Comm. zu Maitr. 72,1. — 2) *das Herkommen, Herstammen.*

*आगतनन्दिन् (°नर्दिन् Kic.), *आगतप्रकारिन्, *°मत्स्य (°मत्स्या Kic.), *°योधिन्, *°रोहिन् und *°वर्त्तिन् Adj. gaṇa पुक्कोरस्रादि.

आगतागम Adj. *der sich die Kenntniss von Etwas* (Gen.) *erworben hat* MBu. 3,28,1.

आगति f. 1) *Ankunft, Wiederkunft.* — 2) *das Herkommen, Herstammen.* — 3) *Entstehung.* — 4) *das Hinzukommen, Sichhinzugesellen.*

आगर्त्तृ Nom. ag. als Fut. *wird kommen* Çat. Br. 1,8,2,4.

आगन्तव्य n. impers. *veniendum* 110,36. 153,13.

आगन्तु Adj. 1) *herankommend, herbeikommend; m. Ankömmling, Fremdling, Gast* Rāgat. 5,62. — 2) *hinzukommend, sich anhängend, angehängt.* — 3) *zufällig.*

आगन्तुक Adj. 1) 2) 3) = आगन्तु 1) (als m.), 2) und 3). — 4) *verlaufen, verirrt* (Vieh); *eingeschlichen, nicht hingehörig* (Lesart).

आगन्तुज Adj. *zufällig entstanden.*

आगन्तोस् Gen. Inf. mit Ergänzung von इयाम्: *er könnte wiederkommen* Çat. Br. 12,5,2,1.

आगम 1) Adj. (f. आ) *hinzukommend, hinzutretend* AV. 19,35,3. — 2) m. (adj. Comp. f. आ) *a) Ankunft.* — *b) Herkunft.* — *c) Eintreffen, Eintritt* (eines Zeitpunktes, Zustandes). — *d) Lauf* (eines Wassers), *Ausfluss.* — *e) Erwerb, Besitz.* — *f) das Lernen, Erlernen.* — *g) erlangte Kenntniss, Wissen, Kunde.* — *h) überlieferter Wortlaut, überlieferte Lehre, Ueberlieferung; Gesetzsammlung.* — *i) Hinzutritt, Zusatz.* — *k) Augment* (gramm.). — *l) eine best. rhetorische Figur.* — 3) n. *ein Tantra.*

आगमकल्पद्रुम m. Titel eines Werkes.

आगमकुसर m. Kusara zum *Willkommen* Kaṭṭ. 34.

आगमन n. (adj. Comp. f. आ) 1) *das Ankommen, Ankunft; das Wiederkommen.* — 2) *das Eintreffen.* — 3) *Entstehung.* — 4) *Bestätigung* Sāh. D. 397.

आगमवत् Adj. 1) *sich fleischlich vermischend.* — 2) *mit einem Augment* (gramm.) *versehen.*

आगमशष्कुली f. Çashkuli *genanntes Backwerk zum Willkommen* Kaṭṭ. 23.

आगमशास्त्र n. *ergänzende Lehre,* Titel *eines Supplementes zur* Māṇḍūkjopanishad von Gauḍapāda, Weber, Lit.² 178.

आगमस्मृति f. *Ueberlieferung.*

आगमसार m. oder n. und °सारोद्धार m. Titel eines Werkes.

आगमापायिन् Adj. *kommend und gehend.*

आगमिक Adj. *durch Ueberlieferung erlangt* Comm. zu Nalas. 2,1,19.

आगमिन् Adj. *ein Augment* (gramm.) *erhaltend.*

आगमिष्ठ Adj. *gern kommend zu* (Acc.) TBr. 3, 1,2,6.

आगर् wohl = आगार.

आगरिन् m. *eine best. Mischlingskaste.*

*आगवीन Adj. *der so lange arbeitet, bis ihm die dafür versprochene Kuh übergeben wird.*

आगस् n. 1) *Aergerniss, Anstoss, zugefügtes Leid.* — 2) *Vergehen, Sünde.*

आगस्कारिन् Adj. *der sich gegen Jmd* (Gen.) *vergeht oder vergangen hat, Uebelthäter* MBu. 1, 113,27.

आगस्कृत् Adj. dass. MBu. 1,113,25.

आगस्कृत Adj. dass. MBu. 3,207,1.

आगस्ती s. आगस्त्य.

*आगस्तीय 1) Adj. = आगस्तेय स्तुत्. — 2) m. Pl. *die Nachkommen des* Agasti.

आगस्त्य 1) Adj. *a)* (f. आगस्ती) *den Ṛshi* Agasti *betreffend, ihm geweiht u. s. w.* — *b) von der Pflanze Agati grandiflora herrührend.* — 2) m. *a)* Patron. von आगस्ति. Pl. MBu. 3,26,8. *f. आगस्ती. — *b) *Agati grandiflora.*

आगा f. *Intonation, Sangweise, Melodie.*

आगातर् Nom. sg. *Ersinger.*

*आगाध Adj. = अगाध.

आगान n. *das Ersingen, Erlangen durch Singen.*

*आगास्तु m. = आगस्तु.

आगामिक Adj. (f. आ) *auf die Zukunft bezüglich.*

आगामिन् Adj. 1) *kommend, hinzukommend.* — 2) *künftig, bevorstehend* 110,24. — 3) *wandelbar, beweglich* (in der Auguralkunde).

आगोमुक Adj. *kommend, zu kommen pflegend nach* (Acc.) Maitr. S. 3,1,5. 2,2. Chr. 238,28.

आगार n. *Gemach, Wohnung.*

आगारगोधिका f. *Hauseidechse.*

आगारधूम m. *eine best. Pflanze.*

आगावप m. Patron. auch im Pl.

आगावीय n. *das mit den Worten* या गावः (RV. 6,28) *beginnende Lied.*

आगुर् f. *zustimmender Ausruf,* Bez. *best. Formeln in priesterlichen Responsorien.*

आगुरण n. *das Aussprechen der* Âgur.

आगुरव Adj. (f. ई) *vom Aloeholz herrührend.*

आगूर्ण und आगूर्त (Comm.) n. = आगुरण.

आगूर्तिन् Adj. *der die* Âgur *vollbringt* Çat. Br. 11,2,4,10.

आगेय Adj. (*zart, leise*) *anzustimmen* Tāṇḍya-Br. 13,10,8.

आगोपाल Adj. *bis zu den Kuhhirten herabgehend* MBu. 2,13,18.

आगोमुच् Adj. *von Schuld befreiend* Maitr. S. 3,4,11.

आग्नापौष्ण Adj. *dem Agni und Pûshan gehörig.*

आग्नावैष्णव Adj. *dem Agni und Vishṇu gehörig.*

आग्निक 1) Adj. (f. ई) *zur Schichtung des Feuers —, zum Feueropfer gehörig* Âpast. Çr. 15,33. 16,8. — 2) m. N. pr. eines Geistes Pañkav.

*आग्निदत्तेय Adj. von अग्निदत्त.

*आग्निपद Adj. = अग्निपदे दीपते कार्ये वा.

आग्निपावकी f. (sc. ऋच्) *der Vers* RV. 1,22,9 Çāṅkh. Br. 28,3.

आग्निपावमानी f. (sc. ऋच्) *der Vers* RV. 9,66,19 Tāṇḍya-Br. 18,5,9. 19.

आग्निमारुत 1) Adj. *dem Agni und den Marut gehörig.* — 2) *m. Patron. Agastja's. — 3) n. *Litanei an A. und die M.*

*आग्निमारुति m. Patron. Agastja's Taik. 1,1,89.

*आग्निवारुण Adj. (f. ई) *dem Agni und Varuṇa gehörig.*

आग्निवेशि m. Patron. von अग्निवेश.

आग्निवेशी s. आग्निवेश्य.

आग्निवेश्य 1) Adj. (f. °वेशी) *dem* Agniveça *gehörig.* — 2) m. Patron. von अग्निवेश.

आग्निवेश्यायन und °वेश्यायन 1) Adj. von Agniveçja *stammend.* — 2) m. Patron. eines Grammatikers TS. Prât. 14, 22.

आग्निशर्मायण und *आग्निशर्मि m. Patron. von अग्निशर्मन्.

*आग्निशर्मेय Adj. von आग्निशर्मि.

आग्निष्टोमिक Adj. 1) *zum Agnishṭoma gehörig.* — 2) **mit dem A. vertraut.*

आग्नेष्टोम्य n. Nom. abstr. von अग्निष्टोम 1) Liṭ. 8,1,16.

आग्नीध 1) Adj. *vom Feueranzünder herrührend, ihm gehörig.* — 2) m. *a) Feueranzünder* (ein best. Priester). — *b) Feuer* (!) Bala. P. 5,1,25. — *c)* N. pr. eines Sohnes des Manu Svâjambhuva und des Prijavrata. — 3) **f.* आग्नीधा *die Sorge um das heilige Feuer.* — 4) n. *a) der Platz des Feueranzünders, der Feueraltar sammt Umfassung.* आग्नीधगत Çat. Br. 12,6,2,16. आग्नीधवेलौ 9,2,2,15. — *b) das Geschäft des Feueranzünders.*

आग्नीधक m. N. pr. eines der 7 Ṛshi im 12ten Manvantara Bala. P. 8,13,29.

आग्नीध्रीय 1) Adj. *im Âgnîdhra* 4) *a) befindlich.* — 2) m. *a) das im Â. befindliche Feuer.* — *b) der Feuerherd im Â.*

आग्नीध्र Adj. (f. आ) *dem Âgnîdhra* 2) *a) gehörig.*

आग्नेन्द्र Adj. (f. ई) *dem Agni und Indra geweiht.*

आग्नेय 1) Adj. (f. ई) *a) dem Feuer oder Feuergotte gehörig, — geweiht, zu ihm in Beziehung stehend* 106, 3. 220, 3. 27. — *b) *der Agnâji gehörig, — geweiht.* — *c) südöstlich.* — 2) m. *a)* Patron. *α)* Skanda's. — *β) *Agastja's.* — *b)* Pl. N. pr. eines Volkes. आग्नेय v. l. — 3) f. आग्नेयी *a) eine Tochter Agni's und Gattin Ûru's* Hariv. 73. VP. 1,13,6. — *b) *Agni's Gattin.* — *c) Südost.* — *d) *der erste Tag einer Monatshälfte* Gal. — 4) n. *a) *Blut.* — *b) geklärte Butter.* — *c) *Gold.* — *d) *die Stelle der Hand an der Wurzel des Mittel- und Ringfingers* Gal. — *e) das Mondhaus Kṛttikâ.* — *f)* Name eines Sâman. — *g) *N. pr. einer Gegend.*

आग्नेयपावमानी f. = आग्निपावमानी Maitr. S. 1,5,6.

आग्नेयपुराण n. = अग्निपुराण.

आग्नेयवात्र n. *ein best. Spruch.*

आग्नेयेन्द्र Adj. *Agni und Indra gehörig* Dair. Br. 1.

आग्नेयैन्द्री f. (sc. ऋच्) *ein an Agni und Indra gerichteter Vers* Taitt.-Br. 15,6,1. 8.

आग्न्याधेयिक Adj. (f. ई) *zum Anlegen des heiligen Feuers gehörig.*

आग्रयण n. *das Schürzen, Umbinden* (eines Gürtels) Raçar. 19,61.

आग्रन्यम् Absol. in पुनरा°.

*आग्रभोजनिक Adj. *dem man zuerst das Essen reicht.*

आग्रयणी 1) m. *a) Erstling, eine Soma-Libation beim Agnishṭoma.* — *b) eine Form des Agni.* — 2) f. आग्रयणी *Erstlingsopfer.* — 3) n. *Erstlingsopfer von Früchten am Ende der Regenzeit* 85,21. Gaut. 8,19.

आग्रयणक n. = आग्रयण 3) Cit. im Comm. zu Kâṭy. Ça. 347,1. Am Ende eines adj. Comp. Chr. 85,22.

आग्रयणपात्र n. *der zur Darbringung der Âgrajana-Libation bestimmte Becher.*

आग्रयणप्रभृति Adj. *mit der Âgrajana-Libation beginnend* Çat. Br. 4,5,9,2. 12.

आग्रयणेष्टि f. *Ernteopfer.*

आग्रह m. *das Sichklammern an Etwas, Bestehen —, Versessensein auf, Hartnäckigkeit, Grille.* Abl. und Instr. *mit Beharrlichkeit, — Hartnäckigkeit, auf Etwas bestehend.* Nach den Lexicographen 1) = ग्रह oder ग्रहण. — 2) = आक्रम oder आक्रमण. — 3) = आसङ्ग, सक्ति (शक्ति fehlerhaft) oder आसक्ति (आशक्ति fehlerhaft). — 4) = घनुग्रह oder ज्ञेह.

आग्रहायण 1) *m. = अग्रहायण. — 2) f. ई *a) der Vollmondstag im Monat* Mârgaçirsha 231, 21. *Am Ende eines adv. Comp. °णि oder °णी. — *b) ein best.* Pâkajaǵña Gaut. 8,18. — *c) *das Sternbild* Mṛgaçiras.

*आग्रहायणक Adj. *am Vollmondstage im Monat Mârgaçirsha zu bezahlen.*

*आग्रहायणिक Adj. *zum Vollmondstage im Monat Mârgaçirsha in Beziehung stehend, an diesem Tage zu bezahlen.*

*आग्रहारिक Adj. von अग्रहार.

1. आग्रायण m. Patron. verschiedener Männer.

2. आग्रायण n. im Kâṭy. = आग्रयण n.

आग्रावसव्य (?) Adj. Ind. St. 3,259.

आग्रेय m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 3,254, 20. आग्रेय v. l.

आग्ला f. (?) Gop. Br. 1,2,21.

*आघट्क m. *Desmochaeta atropurpurea DC.*

आघतन (!) n. = आघातन *Schlachthaus.*

आघमर्षण n. Patron. von अघमर्षण.

*आघर्षण 1) n. *das Reiben.* — 2) f. ई *Reiber, Bürste.*

आघाट m. 1) *Cymbel, Klapper.* — 2) *Grenze.* — 3) **Achyranthes aspera.* — 4) = आघात am Ende einiger Comp.

आघाटि m. oder f. = आघाट 1).

आघात m. 1) am Ende eines Comp. *Schläger.* — 2) *Anschlag, Schlag mit oder auf* (im Comp. vorangehend). — 3) *Tödtung.* — 4) *Verhaltung* (von Harn u. s. w.). — 5) **Trübsal, Leiden.* — 6) *Richtplatz, Schlachthaus.*

आघातकाल m. *kritische —, gefährliche Zeit* Kâraka 2,7.

आघातन und आघातस्थान n. *Schlachthaus, Schlachtstätte.*

आघार m. 1) *Sprengung von Fett in das Opferfeuer.* — 2) **geklärte Butter.* — 3) *= आघाट *Grenze* Gal.

आघूर्ण Adj. *wankend, schwankend.*

आघृणि Adj. *glühend, gluthstrahlend.*

आघृणीवसु Adj. *gluthreich* ṚV.

आघोष m. 1) *Anruf* Nir. 5,11. — 2) *das Posaunen, Prahlen.*

आघोषणा f. *öffentliches Ausrufen, — Bekanntmachen.*

आघ्राण 1) n. *a) das Riechen* (trans.) Gaut. 23,6. — *b) *das Sattsein.* — 2) *Adj. *satt.*

आघ्रात n. *eine der sehn Weisen, auf welche eine Eklipse* (angeblich) *erfolgt.*

आघ्रेय Adj. *zu riechen.*

आङ् gramm. Bez. von 1. आ.

*आङ्कुशायन Adj. von अङ्कुश.

आङ्कृति m. N. pr. eines Mannes. आकृति v. l.

1. आङ्ग m. *ein Fürst der Aṅga,* f. ई *eine Prinzessin der A.*

2. आङ्ग 1) *das Thema* (gramm.) *betreffend.* — 2) *n. *ein zarter Körper.*

*आङ्गक Adj. *die Aṅga betreffend u. s. w.*

आङ्गदी f. *die Residenz Aṅgada's.*

आङ्गरिष्ठ m. N. pr. eines Mannes.

*आङ्गविद्य Adj. *mit der Chiromantie vertraut.*

*आङ्गार n. *Kohlenhaufen.*

आङ्गारक m. Patron. von अङ्गारक.

आङ्गारिक m. *Kohlenbrenner, Köhler* Spr. 4843.

आङ्गि m. Patron. des Havirdhâna.

आङ्गिक 1) Adj. *mit dem Körper —, mit den Gliedern bewerkstelligt.* — 2) *m. *Trommelschläger.*

आङ्गिरस 1) Adj. (f. ई) *von oder von den Aṅgiras stammend, ihnen gehörig, sie betreffend.* — 2) m. *a)* Patron. verschiedener Männer, insbes. Bṛhaspati's. f. ई. — *b) der Planet Jupiter.*

आङ्गिरसेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

आङ्गीरसे Adj. (f. ई) und Patron. = आङ्गिरस.

आङ्गुलिक Adj. (f. ई) von अङ्गुलि *Finger.*

आङ्कूर्य m. n. *lauter Preis, Loblied.*

(आङ्ङ्य) आङ्ङ्यघोष Adj. *laut preisend, schallend.*

आङ्गेय m. *ein Fürst der Aṅga, f. ई eine Prinzessin der A.*

*आङ्ग Adj. von 2. oder 3. अङ्ग.

आच् Bez. *des Suffixes* आ *in Adverbien wie* ट्टिणा u. s. w. 231,26.

आच m. N. pr. eines Mannes.

आचक्रि Adj. *Etwas (Acc.) in Etwas (Acc.) verwandelnd.*

*आचतुस् Adj. Uṇâdi.

आचञ्चल Adj. *sich langsam hinundher bewegend, flatternd* Prasannar. 95,9.

आचतुर्तम् Adj. *bis zum vierten Gliede* Maitr. S. 1,7,3.

*आचतुर्य n. Nom. abstr. von चतुर.

आचन्द्रतारकम् Adv. *bis auf Mond und Sterne.*

आचपराच Adj. (f. आ) *hin- und zurückgehend* Taitt.-Br. 2,2,3.

आचमन n. 1) *das Einschlürfen von Wasser, Ausspülen des Mundes* Apast. — 2) *Wasser zum Einschlürfen oder zum Ausspülen des Mundes.* Auch f. ई.

*आचमनक n. = आचामनक.

आचमनीय 1) m. *ein Gefäss zum Ausspülen des Mundes.* — 2) n. *Wasser zum Ausspülen des Mundes.*

*आचमनीयक n. = आचमनीय 2).

आचय m. *Ansammlung, Fülle.*

*आचयक Adj. = आचये कुशलः.

आचर् in उदाचर्.

आचरण n. 1) *Herfahrt, Ankunft.* — 2) *das Thun, Verrichten, Bewerkstelligen* Kir. 263,18. — 3) *Wandel, Benehmen.* — 4) *Wagen, Karren.* Nach dem Comm. m.

आचरणीय Adj. *zu thun* Spr. 6922.

आचरित n. 1) *das Herbeikommen, Herbeikunft* Pân. Gaṇ. 2,11,6. — 2) *Herkommen, Brauch.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. Pân. Gaṇ. 11,17,18. — 3) *Betragen, Benehmen.* — 4) *der herkömmliche Weg* (zur Eintreibung einer Schuld). Dieser besteht darin, dass man die Frau, den Sohn und das Vieh des Schuldners fortnimmt und sein Haus belagert. Vgl. Jolly, Schuld. 316.

आचरितव्य 1) Adj. *zu thun.* — 2) n. impers. *nach hergebrachter Sitte zu verfahren.*

*आचर्य Adj. 1) *adeundus.* — 2) *zu thun.*

आचामि f. *das Einschlürfen* Bâlar. 143,3.

आचामोदक Adj. *der Wasser eingeschlürft hat* Gobh. 1,1,3.

आचाम m. 1) *das Einschlürfen von Wasser, Ausspülung des Mundes.* — 2) *das Wasser —, der Schaum von gekochtem Reis* u. s. w. Kâty. Ça. 19,1,20.

*आचामक Adj. P. 7,3,34, Sch.

*आचामनक m. *Spucknapf.*

*आचाम्य n. = आचमन 1).

आचार 1) m. (am Ende eines adj. Comp. f. आ) *a) Wandel, Benehmen, Betragen.* — *b) guter Wandel, gutes Betragen.* — *c) Herkommen, Brauch, hergebrachte Sitte, Observanz.* Am Anf. eines Comp. vor einem Subst. *wie der Gebrauch es verlangt, herkömmlich.* — *d) bestimmte Verhaltungsweise, Diät.* — *e) Richtschnur* MBh. 3,3,36. = यन्तर्यामिन् Nilak. — *f)* bei den Buddh. *die Erklärung, dass man mit dem vom Lehrer Gesagten einverstanden sei.* — 2) *f. ई *Hingischa repens* Roxb.

आचारचक्रिन् m. *Pleinebest.* Vishṇu'itische Secte.

आचारचन्द्रिका f., °चिन्तामणि m., °तत्त्व n. (buddh.), °दीप m., °दीपिका f. und °प्रदीप m. Titel von Werken.

आचारभेद m. *Verletzung der hergebrachten Sitte* P. 3,1,60, Sch.

आचारमय Adj. *voller Observanz, ganz in Etiquette aufgehend* Kir. 100,22.

आचारमयूख m., °माधव, °माधवीय und °रत्न n. Titel von Werken.

आचारवत् Adj. *von gutem Betragen, tugendhaft.*

आचारविवेक m. Titel eines Werkes.

*आचारवेदी f. Beiw. Árjávarta's.

आचारव्यपेत Adj. *vom Herkommen abweichend* Jâś. 2,8.

आचारसंग्रह m. Titel eines Werkes.

आचाराङ्ग n. Titel eines heiligen Buches der Gaina.

*आचारातिक्रम m. = क्रिया Hall.

आचारादर्श m. Titel eines Werkes.

आचारापेत Adj. = आचारव्यपेत 211,19.

आचारार्क m. Titel eines Werkes.

आचारिक n. *bestimmte Verhaltungsweise, Diät.*

आचारोल्लास m. Titel des 11ten Theils des Paraçuráma-prakâça.

आचार्य 1) m. *a) Lehrer,* insbes. *ein Brahman, der seinen Schüler mit der heiligen Schnur umgürtet und ihn in die heiligen Schriften einführt.* आचार्यत्वा Ça. Br. 11,3,3,7. आचार्यासेवासिनौ 10,1,4. 10. आचार्यकुल n., °दार m., °पुत्र m. Apast. °भूषा Saṃhitopan. 36,5. — *b)* Beiw. Droṇa's, des Lehrers der Pâṇḍava. — 2) *f. आचार्या *Lehrerin.*

आचार्यक n. *Lehreramt, Lehrmeisterschaft* Milit. 49,8. Bâlar. 42,17. 111,23.

आचार्यकल्प m. *die Vorschriften der Lehrer* AV. Paitâm. 6,3.

आचार्यकारिका f. Bez. *einer best.* Kârikâ.

आचार्यकोश m. Titel eines *Wörterbuchs.*

आचार्यचरितचिन्तामणि m. Titel eines Werkes.

आचार्यचूडामणि m. Titel eines Werkes.

आचार्यता f. und °त्व n. *Lehreramt, Lehrerberuf.*

आचार्यदेशीय Adj. *an einen Meister anstreifend, dem M. nahe kommend,* Bez. Patañgali's bei Kaiy.; vgl. Ind. St. 13,316. fg.

*आचार्यभोगीन Adj. *zum Wohl des Lehrers gereichend.* भोगशब्दः शरीरवाची Kâç.

आचार्यमतरत्न n. Titel eines Werkes.

आचार्यवचस् n. *das Wort des Lehrers* Çat. Br. 11,3,3,6.

आचार्यवत् Adj. *einen Lehrer habend* 283,23.

आचार्यसव m. *ein best.* Ekâha.

आचार्याधीन Adj. *vom Lehrer abhängig.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Gaut. 3,5.

*आचार्यानी f. *die Frau eines Lehrers.*

आचिख्यासा f. *die Absicht, Etwas auszudrücken.*

आचिख्यासु Adj. *auszudrücken beabsichtigend* 249,7.

आचिख्यासोपमा f. *ein Gleichniss, bei dem man es im Ungewissen lässt, ob man bei der Vergleichung zweier Dinge ihre guten oder ihre schlechten Eigenschaften meint,* 249,8.

आचित् f. *das Merken auf* (Gen.).

आचित n. *Wagenlast (ein Gewicht von 20 Tulâ).*

*आचितिक (f. ई) und *आचितीन (f. आ) Adj. *eine Wagenlast bildend.*

आचिदोस् (आचिदोक् Ind.) n. Name eines Sâman Ârsh. Br.

आचूषण n. *das Saugen, Aussaugen;* auch vom *Saugen der Schröpfköpfe* u. s. w.

आचेश्वर m. N. pr. eines von Âka erbauten Heiligthums.

आचोपच Adj. *schwankend.*

आच्छद् f. *Hülle.*

आच्छदिधान n. *Schutzvorrichtung, Bedeckungsmittel.*

आच्छाद m. *Gewand, Kleidung.*

आच्छादक Adj. *verhüllend, verbergend.* Davon Nom. abstr. °त्व n. 259,12.

आच्छादन n. 1) *das Verdecken, Verhüllen, Verbergen* Gaut. 3,18. — 2) *Bekleidung, Kleidung* Apast. — 3) *Bettuch.* — 4) *Firs, Söller.

*आच्छादनपाल m. *die Baumwollenstaude* Nigh. Pr.

आच्छादनवस्त्र n. *Untergewand* Pâraṇ. 226,17.

°आच्छादिन् Adj. *verdeckend, verhüllend.*

आच्छुक m. = धातकि *Morinda tinctoria.*

आच्छुरित *n. 1) *eine mit den Nägeln bewirkte Musik.* — 2) *Hohngelächter.*

*ग्राक्कुरितक n. 1) *eine best. Verletzung durch Fingernägel.* — 2) *Hohngelächter.*

ग्राक्कर्तृ Nom. ag. *Abschneider.*

*ग्राक्कोट m. (Gal.) und *ग्राक्कोटन n. *Jagd.*

ग्राक्यादोरु n. v. l. für ग्राग्यादोरु Âśv. Gṛ. Tâṇḍya-Br. 21,2,3. °त्व n. Nom. abstr. ebend.

*ग्राक्युत्ति m. Pl. und *°त्तीय m. v. l. für ग्राक्युदृत्ति.

*ग्राक्युतिक Adj. (f. ई) von ग्रक्युत N. pr.

*ग्राक्युदृत्ति m. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes. Davon *°दृत्तीय m. *ein Fürst desselben.*

ग्राज्ञ 1) Adj. *von der Ziege herrührend, caprinus.* — 2) m. a) *Geier. — b) Patron. Auch im Pl. — 3) f. ग्राज्ञी ein zur Erklärung von यज्ञी *Ziege* erfundenes und diesem gleich gesetztes Wort Çat. Br. 3,3,3,9. — 4) n. a) *das unter Aǵa Ekapad stehende Mondhaus Pûrvabhâdrapadâ* 220,1. — b) *ein mit einem Ziegenfell geschlossener Korb* Comm. zu R. ed. Bomb. 2,35,18.

*ग्राज्नक n. *Ziegenheerde.*

*ग्राज्नकरोण Adj. R. 4,2,78, Sch.

*ग्राज्नकार m. *Çiva's Sitter.*

*ग्राज्नक्रन्दक Adj. von ग्रज्नक्रन्द Kâç. zu P. 4,2,125.

*ग्राज्नक्रन्दि m. Patron.

ग्राज्नगर् Adj. (f. ई) *einer Ziege gehörig, ihr eigen, sie betreffend, wie sie verfahrend.*

ग्राज्नगव n. *Çiva's Bogen.*

ग्राज्नगाव oder ग्रज्ञ° m. N. pr. eines Schlangendämons Tâṇḍya-Br. 25,15,3.

*ग्राज्नघेनवि m. Patron.

ग्राज्ननन n. *Geburt, Ursprung.*

ग्रौज्ञनि f. *Treibstock.*

ग्राज्नन्म Adv. *von der Geburt an* Râgat. 1,3. Kathâs. 2,29. Spr. 7725. °वैज्ञानस Bâlar. 32,20. °सात्म्य n. *Zuträglichkeit durch's ganze Leben* Vîrac. 1,10,7.

*ग्राज्नन्मसुरभिपत्र m. *eine Art Ocimum.*

*ग्राज्नपथिक Adj. von ग्रज्नपथ.

ग्राज्नपाद् n. *das Mondhaus Pûrvabhâdrapadâ* Ind. St. 14,320.

*ग्राज्नबन्धवि m. Patron. von ग्रज्नबन्धु Kâç. zu P. 4,1,96.

ग्राज्नमायव n. Name eines Sâman Âśv. Gṛ.

*ग्राज्नमार्ग m. Patron. von ग्रज्नमार्.

ग्राज्नमीढ oder °मीळ्ह m. Patron. von ग्रज्नमीढ.

*ग्राज्नमीढक Adj. von ग्रज्नमीढ.

*ग्राज्नमीढि m. Patron. von ग्रज्नमीढ Maṇḍan. 4,60,b.

*ग्राज्नयन n. Nom. act. zur Erklärung von ग्राज्नि.

ग्राज्नरसम् Adv. und °सा Dat. *bis zum hohen Alter.*

ग्राज्नर्जरित Adj. *etwas zerschlagen,* — *zerfetzt* Kâd. II, 74,22.

*ग्राज्नवन n. Nom. act. zur Erklärung von ग्राज्नि.

*ग्राज्नवस्तेय m. Patron. von ग्रज्नवस्ति.

*ग्राज्नवारु und *°क Adj. von ग्रज्नवारु.

ग्राज्नसिक Adj. *beständig* —, *täglich geschehend.*

ग्राज्नातशत्रव m. Patron. von ग्रज्नातशत्रु.

ग्राज्नाति f. *Geburt.*

*ग्राज्नाय m. *zum Stamm der Aǵâda gehörig.*

ग्राज्ञान 1) n. a) *Geburt, Abkunft.* — b) *Geburtsort.* — 2) *m. *Götterwelt* Çâṅk. zu Taitt. Up. 2,8. — — 3) f. या *Ort der Empfängniss* Âit. Âr. 103,1.

ग्राज्नानत Adj. *schön von Geburt Etwas seiend.*

ग्राज्नानदेव m. *ein Gott von Geburt.*

ग्राज्नानि f. 1) *Geburt, Abkunft.* — 2) *edle Abkunft.*

*ग्राज्नानिक्य n. *Unbeweibtheit.*

ग्राज्नानुबाहु Adj. *dessen Arme bis an die Knies reichen* R. 1,1,12.

ग्राज्नानुलम्बिन् Adj. *bis an die Knies reichend* Kâd. 33,8.

ग्राज्नानुसम Adj. *knieboch* Suçr. 2,215,19.

ग्राज्नानेय 1) Adj. (f. ई) von *edler Abkunft.* Am Ende eines Comp. (buddh.) von *der und der Abkunft,* — *Art.* — 2) m. *ein edles Pferd* MBh. 3,270,10.

ग्राज्नानेय्य Adj. dass.

*ग्राज्नापन m. Patron. von ग्रज्न.

ग्राज्नाविक Adj. *aus Ziegen- und Schaffellen oder -Haaren gemacht.*

ग्राज्नि m. f. 1) *Wettlauf, Wettkampf, Kampf* überh. Acc. mit ग्रज्, इ, धाव् und सद् *einen Wettlauf anstellen.* ग्राज्नौ *im Kampfe,* ग्राज्निमध्ये *mitten im Kampfe* MBh. 5,182,12. — 2) *Rennbahn.* — 3) *= रण. — 4) *= ग्राज्नेय.

ग्राज्निकर्तृ Adj. *einen Wettkampf anstellend.*

ग्राज्निग n. Name eines Sâman Tâṇḍya-Br. 15, 9,6. Lâṭy. 1,6,16.

ग्राज्निगमिषु Adj. in ग्रनाज्नि°.

ग्राज्निघतु Adj. *anzupacken beabsichtigend* Kâd. 70,6.

ग्राज्निजित्या f. *Sieg im Wettlauf* Tâṇḍya-Br. 14, 3,11. 15,9,6.

ग्राज्निज्ञासेन्या f. Pl. *ein best. kurzer Abschnitt der Kuntâpa-Lieder.*

ग्राज्नितुर् Adj. *in Kämpfen siegend.*

*ग्राज्निनीय Adj. von ग्राज्निन.

ग्राज्निपति m. *Herr des Kampfes* Vâlakh. 5,11.

ग्राज्निपथ m. *Kampfweg,* so v. a. *der Weg, auf dem Räuber sich zurückziehen,* Âpast. 1,24,21.

ग्राज्निमुख n. *Vordertreffen* 321,8.

*ग्राज्निरि von ग्राज्निर्.

*ग्राज्निरेय m. Patron. von ग्राज्निर्.

ग्राज्निशिरस् n. *Vordertreffen* MBh. 3,289,15.

ग्राज्निसेतृ Adj. *einen Wettlauf anstellend.*

ग्राज्निस्तोम m. N. pr. eines Mannes, Pl. *seine Nachkommen.*

ग्राज्निस्तीर्षु Adj. *Etwas* (Acc.) *herbeizubringen beabsichtigend.*

ग्राज्निस्मित Adj. *etwas seitwärts gezogen.* °लोचनम् Adv. Kâd. 73,21.

*ग्राज्नीकूल N. pr. einer Gegend. Davon *°क Adj. ग्राज्नो° v. l.

ग्राज्नीगर्त n. Name eines Sâman.

ग्रौज्नीगर्ति m. Patron. von ग्राज्नीगर्त.

ग्राज्नीव m. 1) *Lebensunterhalt.* — 2) *ein buddh. oder Gaina-Bettler.*

ग्राज्नीवक 1) m. = ग्राज्नीव 2). — 2) *°विका f. *Lebensunterhalt* Gal.

ग्राज्नीवन n. *Lebensunterhalt.*

ग्राज्नीवनिक Adj. *einen Lebensunterhalt suchend* Kâd. II, 103,16.

ग्राज्नीवम् Adv. *lebenslang.*

ग्राज्नीविक m. = ग्राज्नीविन् Varâh. Bṛh. 15,1.

ग्राज्नीवितात्तम् Adv. *lebenslang* 179,11.

ग्राज्नीविन् m. *eine best. Art Bettler.*

ग्राज्नीव्य 1) Adj. *zum Lebensunterhalt geeignet, einen L. gewährend.* — 2) n. *Lebensmittel* MBh. 3, 92,11 (= भृत्याद्यः Nîlak.).

*ग्राज्नुर् f. = विष्टि.

ग्राज्नेय m. Patron. des Nandivardhana.

ग्राज्ञप्ति f. *Anordnung, Befehl.*

ग्राज्ञा f. 1) dass. — 2) *Autorität, unbeschränkte Gewalt* Bâlar. 17,19. 23,18. — 3) Bez. *des 10ten astrol. Hauses* Varâh. Bṛh. 9,1.

ग्राज्ञाकार 1) m. *Diener.* Davon Nom. abstr. °त्व n. — 2) f. ई *Dienerin.*

ग्राज्ञाचक्र n. = ग्राज्ञाख्य.

ग्राज्ञाख्य n. *ein best. mystischer Kreis am Körper.*

ग्राज्ञातकौण्डिन्य m. N. pr. eines Schülers des Çâkjamuni.

ग्राज्ञातर् Nom. sg. *Bestimmer, Anordner.*

ग्राज्ञादान n. *das Ertheilen eines Befehls* Râǵat. 5,3.

ग्राज्ञान n. *das Erkennen, Verstehen.*

ग्राज्ञानकौण्डिन्य m. v. l. für ग्राज्ञात°

ग्राज्ञापक Adj. (f. °पिका) *anweisend.*

*ग्राज्ञापत्र n. *ein geschriebener Befehl.*

ग्राज्ञापरिग्रह m. *das Empfangen eines Befehls* Râǵat. 5,3.

ग्राज्ञापालन n. *das Befolgen der Befehle* VP. 1,13,24.

ग्राज्ञाप्य Adj. *zu Jmds* (Gen.) *Befehlen bereit.*

ग्राज्ञाभङ्ग m. *Verletzung* —, *Nichtausführung eines Befehls* Spr. 878. °कार Adj. *einen Befehl nicht ausführend* 877. °कारिन् Adj. dass. Cat. 101,19.

घाज्ञापिन् Adj. *erkennend*, in मनसाज्ञापिन्.

घाज्ञातपादिन् Adj. *Befehle ausführend, gehorsam.*

1. घाज्य und घाज्यिय n. 1) *Opferschmalz; am Feuer zerlassene und gereinigte Butter, welche in die Flamme gegossen oder zum Schmälzen und Salben verwendet wird.* — 2) *Oel, Milch und andere Stoffe, wenn sie statt des eigentlichen Opferschmalzes verwendet werden.* — 3) *ein best.* Çastra *bei der Frühspende und zwar je eines für den* Hotar *und seine drei Gehülfen.* — 4) *das in diesem* Çastra *enthaltene* Sûkta. — 5) *ein mit diesem* Çastra *verbundenes* Sûtra.

2. *घाज्य m. Patron. von घज्ञ.

घाज्यघट m. *ein Becher Opferschmalz.*

घाज्यदोह् n. Name verschiedener Sâman Âsr. Ba. Comm. zu Taitt.-Br. 21,2,5. °त्व n. Nom. abstr. ebend.

घाज्यधानी f. *Opferschmalzbehälter.*

घाज्यपत्त n. *Ziel eines Wettlaufs.*

घाज्यप 1) Adj. *Opferschmalz trinkend.* — 2) m. Pl. Bez. *bestimmter Manen.*

1. घाज्यभाग m. *Theil (Portion) des Opferschmalzes.* Gewöhnlich Du. *von den zwei Theilen für* Agni *und* Soma Lit. 5,2,4.

2. घाज्यभाग Adj. (f. घा) *das Opferschmalz als Antheil habend.*

*घाज्यभुज् m. Bein. Agni's.

घाज्यलिप्त Adj. *mit Opferschmalz bestrichen* Çat. Br. 1,3,1,24. 9,3,3,14.

घाज्यलेप m. *Salbe von Opferschmalz.*

*घाज्यवारि m. *das Meer mit Opferschmalz statt Wasser.*

घाज्यविलायनी f. *Schmalzpfanne* Çat. Br. 3,5,2, 13. 5,2,2,1.

घाज्यस्थाली f. *Schmalztopf* Cit. im Comm. zu Gobh. 1,7,24.

घाज्यकविस् Adj. *Schmalzspende habend* Çat. Br. 3,4,4,6. Ait. Br. 1,25.

घाज्यहोम m. *Schmalzopfer* Gaut. 23,30. 27,8.

घाज्योदोह् n. = घाज्यदोह् Âsr. Br.

घाज्याकुर्ति f. *Schmalzspende* Gaut. 25,3. 26,14.

घाञ्छ्, घाञ्छति *ziehen, zerren.*

घाञ्छन n. *das Ziehen, Zerren* Bâlar. 205,6.

1. घाञ्जन 1) n. *a) Salbe, insbes. Augensalbe.* — *b) Fett überh.* — 2) f. घाञ्जनी *eine Schachtel mit Augensalbe.*

2. घाञ्जन Adj. *die Farbe von Augensalbe habend.*

घाञ्जनगन्धि Adj. (f. ईयसी) *nach Salbe riechend* 20,9.

घाञ्जनगिरि m. N. pr. eines *Berges* Kâç. 23,1. Vgl. घञ्जन°.

घाञ्जनाभ्यञ्जन 1) n. Du. *Augen- und Fusssalbe.* — 2) f. घा Pl. *ein best. 49 tägiges* Sattra.

घाञ्जनाभ्यञ्जनीय n. Sg. und °या f. Pl. (Âçv. Çr. 11,6,5) = घाञ्जनाभ्यञ्जना.

*घाञ्जनिक्य n. Nom. abstr. von घञ्जनिक.

घाञ्जनीकारी f. *Salberin* oder *Salbenbereiterin.*

घाञ्जनेय m. 1) *Metron. Hanumant's.* — 2) N. pr. eines Autors.

घाञ्जन्य Adj. *für welchen Augensalbe gehört.*

*घाञ्जलिक्य n. Nom. abstr. von घञ्जलिक.

घाञ्जस Adj. (f. ई) *unmittelbar, direct* Çaṃk. zu Bâdar. 4,3,6.

घाञ्जस्य n. Abl. und Instr. *unmittelbar, ohne Weiteres.*

घाञ्जिक m. N. pr. eines *Dânava.*

घाञ्जिग m. Patron. des Svapas oder N. pr. eines *Dânava* Âsr. Br.

*घाञ्जिनेय m. *eine Eidechsenart.*

*घाञ्जीकूल N. pr. einer Gegend. Davon Adj. *°क Kâç. zu P. 4,2,127. घाञ्जी° v. l.

घाट् onomatop. vom Quaken der Frösche.

घाट 1) am Ende einiger Compp. Nom. ag. oder act. von घट्. Auch घाटक (f. °टिका). — 2) m. N. pr. eines Schlangendämons Taitt.-Br. 25,15,3.

*घाटकु, *घाटकुष und *°क m. = घटकुष *eine best. Pflanze* Gal.

घाटविक 1) Adj. *zu einem Walde in Beziehung stehend.* सैन्य n. *ein aus Waldbewohnern bestehendes Heer* Spr. 3712. — 2) m. *a) Waldbewohner* Milav. 69,1. — *b) Förster.*

घाटविन् m. N. pr. eines Lehrers.

घाटवी f. N. pr. einer Stadt.

घाटव्य m. N. pr. v. l. für घाटविन्.

घाटि f. *Turdus Gingianus* Pln. Gal. 1,19,11.

*°शाला f. gaṇa क्षुद्रादि.

घाटिको f. N. pr. einer Frau. Nach Çaṃk. Adj. f. *noch nicht mannbar* (zu lesen घनुपलातपयोघाराद्रिस्त्रीव्यञ्जना). Nach einer anderen Erklärung f. von घाटिक *sich umhertreibend* Ind. St. 1,255.

घाटिक (?) Adj. *auf der Wanderung begriffen.*

*घाटीकन n. *das Springen der Kälber.*

*घाटीकर m. *Stier.*

घाटीमुख n. *ein best. beim Aderlassen gebrauchtes Instrument.*

*घाटीमेद् m. *ein best. Vogel* Gal.

घाटोप m. 1) *Aufbauschung, Anschwellung.* — 2) *Fülle, Menge, Uebermaass.* — 3) *Aufgeblasenheit des Leibes, Flatulenz.* — 4) *Stolz.*

*घाटस्थलीक Adj. von घटस्थली.

घाट्टार् 1) m. Patron. von घट्टार. — 2) *Adj. *wanderlustig.*

घाठक m. = घाढक 1).

घाउम्पर् B. 5,13,51 fehlerhaft für घाउम्बर् (so ed. Bomb.).

घाउम्बर् m. 1) *eine Art Trommel* R. ed. Bomb. 5,10,15. — 2) *Lärm, Getöse* Spr. 3785. — 3) *lärmvolles Benehmen, das Posaunen, vieles Reden, Wortschwall.* — 4) *Trompetenstoss.* — 5) *Elephantengebrüll* Kâd. 128,16. — 6) Am Ende eines Comp. *Riesenmässigkeit, das Non plus ultra* —, *die Krone von Uttarak.* 36,12. Kathâs. 26,89. Bâlar. 271,8. 307,21. Prasannar. 23,7. 145,22. — 7) *Freude.* — 8) *die Augenwimpern.* — 9) N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

घाउम्बरवत् Adj. *viel Lärm machend* Spr. 3771.

घाउम्बराघात m. *Trommelschläger.*

*घाउाक m. N. pr. eines Mannes. घण्डाक v. l.

घाडि f. 1) *ein best. Wasservogel,* = घाति. — 2) *ein best. Fisch.*

घाडिवक und घाडी° Adj. *zwischen den Vögeln* Âdi und Baka (d. i. *zwischen* Vasishṭha *und* Viçvâmitra) *vor sich gegangen* (Kampf).

घाडीविन् m. N. pr. einer Krähe Kathâs. 62,8.

*घाडु in *घाघाडु Adj. *Reichs beneidend.*

*घाडू *Floss, Boot.*

घाढक 1) m. n. (adj. Comp. f. ई) *ein best. Hohlmaass,* = 4 Prastha. — 2) f. ई *a) Cajanus indicus Spreng.* — *b) * alaunhaltiger Thon und Alaun* Nigh. Pr.

*घाढकशम्बुक P. 4,2,120, Sch.

*घाढकिक (f. ई) und *घाढकीन (f. घा) Adj. *einen* Âḍhaka *enthaltend* u. s. w.

*घाढकीफल m. *Rohr* Gal.

*घाढीलक n. = घाटीलक.

घार्य (aus घर्ष्य) 1) Adj. (f. घा) *a) wohlhabend, begütert, reich; Subst. ein Reicher.* — *b)* mit Instr. oder am Ende eines Comp. *reich an, strotzend von, reichlich versehen* —, *vermischt* —, *getränkt mit.* — *c) vermehrt um* (Instr.) Gobh. 7,22. — 2) *f. घा *die Erde* Gal. Vgl. घाघा.

*घाघक n. *das Reichsein.*

*घाघकुलीन Adj. *aus einem reichen Geschlecht.*

*घाघकरण Adj. (f. ई) *reich machend.*

घाघता f. *das Reichsein.*

*घाघपदि Adv. gaṇa हिपघादि.

*घाघपूर्व Adj. *ehemals reich gewesen* Pat. zu Vârtt. 1 zu P. 1,1,39.

*घाघभविष्णु und *°भावुक Adj. *reich werdend.*

घाघरोग m. *Rheumatismus, Gicht.*

वाध्योगिन् Adj. *rheumatisch, gichtisch* Kâraka 1,14. Suçr. 2,207,4.

वाध्वघात m. *rheumatische Lähmung der Lenden.*

वाधक Adj. = वाधक *fein, klein, winzig* Spr. 119.

वाधव 1) Adj. a) *fein.* — b) * *mit Panicum miliaceum bestanden* Gal. — 2) * n. *Feinheit, Dünnheit.*

*वाधवय्, °यति Denom.

*वाधवोन Adj. = वाधव 1) b).

वार्धि m. und *f. 1) *der in der Nabe laufende Zapfen einer Achse.* — 2) * *Achsennagel, Lünse.* — 3) *der unmittelbar über dem Knie liegende Theil des Beines.* — 4) * *Hausecke.* — 5) * *Grenze.* — 6) * *Kampf.*

*वाधीवेष m. Patron. von वधीव.

वाण्ड 1) n. *Ei.* — 2) m. Du. *die Hoden.* — 3) f. ई *Hode.*

वाण्डकपाल n. *Eierschale.*

वाण्डकोश m. *Ei.*

वाण्डज 1) Adj. *aus einem Ei geboren.* — 2) m. *Vogel* Ind. St. 14,2.

*वाण्डवत् Adj. *mit Eiern oder Hoden versehen.*

वाण्डाद् m. *Eierfresser* (ein Dämon).

*वाण्डायन Adj. von वण्ड.

वाण्डीक Adj. *Eier —, eiartige Früchte tragend.*

*वाण्डीर Adj. = वण्डीर.

*वाण्डीवत oder *°वत् gaṇa कर्णादि. Davon *°वतायनि.

वार्तात् Adv. 1) *darauf, dann, da; indess.* im Nachsatz nach यद्, यदा, यदि. — 2) *dann, ferner, auch, und.* — 3) nach einem Fragewort *dann, doch.*

वार्ता s. वार्ताका.

वार्तक m. N. pr. eines Schlangendämons. Vgl. वार्ट.

वार्तङ्ग m. (adj. Comp. f. वा) 1) *körperliches Leiden.* — 2) * *Fieber.* — 3) *Leiden der Seele, Unruhe, Angst, Furcht* 299,22. 310,13. — 4) * *der Laut einer Trommel.*

*वार्तङ्गक m. *Fieber* Gal.

वार्तङ्गदर्पण m. Titel eines Werkes.

वार्तङ्गप्रतिमा f. *bildliche Darstellung einer Krankheit.*

वार्तङ्ग in मृतार्तङ्ग.

वार्तेयन n. *Lab.* Nach den Lexicographen = प्रतिवाप (प्रतो°), वाप्यायन (प्रावण) und श्रवन (प्रवन).

वार्तत Partic. von तन् mit वा.

वार्ततार्यिन् Adj. 1) *einen gespannten Bogen habend.* — 2) *mit bewaffneter Hand Jmds Leben oder Gut bedrohend, nach Jmds Leben oder Gut trachtend.*

वार्ततार्विन् Adj. = वार्ततायिन् 1) TS. 4,5,2,1.

वार्ततीकरण n. *das Spannen* (einer Bogensehne).

वार्तनि Adj. *durchdringend.*

वार्तप् s. वार्तपस्.

वार्तप 1) Adj. *Weh verursachend.* — 2) m. (adj. Comp. f. वा) *Gluth, Hitze* 185,11.23. *Sonnenhitze, —schein.*

वार्तपति Loc. Partic. *im Sonnenschein.*

वार्तपत्र n. (adj. Comp. f. वा) *Sonnenschirm.*

*वार्तपत्रक n. dass.

*वार्तपत्रपत्ता f. *eine best. Pflanze* Gal.

वार्तपत्राय् *einen Sonnenschirm darstellen.* °यित Partic. s. S. *darstellend.*

वार्तपन Adj. *erhitzend* (Çiva).

वार्तपवत् Adj. 1) *von der Sonne beschienen.* — 2) m. *der 24ste* Muhûrta Ind. St. 10,296.

वार्तपवर्ष्य Adj. (f. वा) *von einem Sonnenregen herrührend* Kâç. Ça. 15,4,35.

वार्तपवारण n. *Sonnenschirm.*

वार्तपस् Abl. Inf. (abhängig von वर् wehren) *zu brennen, — versengen* RV. 5,73,8. 8,62,8.

वार्तपात्यय m. *Schwund der Tageshitze, abendliche Kühle* Râgân. 1,92.

वार्तपापाय m. *Ablauf der heissen Jahreszeit, Beginn der Regenzeit* R. 2,93,9. 5,15,24. 79,56.

वार्तपाय्, °पते *zur Sonnenhitze werden* Kâd. 248,14.

*वार्तपीय Adj. von वार्तप.

वार्तपेयक n. *ein in der Sonnenhitze als Wasser erscheinende Luftspiegelung.*

वार्तपोचनम् Adv. *bis zum Busserwald* Kâtjâs. 10,208.

वार्तप्य Adj. *im Sonnenschein befindlich.*

वार्तमाम् superl. Steigerung der Präposition वा (vor ध्या).

वार्तर m. 1) *das Setzen über einen Fluss* Râgat. 8,1308. — 2) *Fährgeld.*

वार्तर्द् m. *durchbohrte Stelle, Loch.*

वार्तर्दन n. in *वल्मार्तर्दन.

*वार्तर्पण n. 1) = प्रीणन. — 2) = वालिम्पन, मण्डोदक, मङ्गलालेपन.

*वार्तव m. N. pr. eines Mannes. Davon *°वायन m. Patron.

वार्ता f. (Instr. Pl. वार्ताभिस् und वार्तेस्) *Umfassung, Rahmen einer Thür;* bildlich auch *Rahmen des Himmelsraumes.*

वार्तान m. *ausgespannte Schnur, Strick* u. s. w. VS.

वार्तापिन् 1) Adj. *von Eifer beseelt* Lalit. 296,3. — 2) m. a) = वार्तापिन्. — b) N. pr. eines Daitja.

*वार्तापिन् m. *Falco Chesia* (चिल्ल).

वार्ताम Adj. (f. वा) *röthlich* 248,8. 294,29. LA. 90,4. Compar. °तर. Nom. abstr. °ता f. Chr. 314,19.

*वार्तार m. 1) = संसारतीर प्राप्यापि पुनरावर्तनम् Ind. St. 2,41. — 2) = वार्तर 2).

वार्तार्य Adj. *zum Übersetzen behülflich.*

*वार्तालो Adv. in Verbindung mit यम्, कर् oder भू.

वार्ति und वार्ती f. *ein best. Wasservogel.* * *Turdus ginginianus* H.

वार्तिच्छन्दस n. *der 6te Tag in der 6tägigen* Prabhâja-*Feier.*

(वार्तिविग्र्व) °ग्रुर्व m. Patron. von वर्तिविग्र्व.

वार्तिवेय 1) Adj. (f. ई) *hospitalis.* — 2) *m. Patron. von वर्तिवि. — 3) f. ई (Bâlar. 18,21. 19,1) und n. *Bewirthung, gastliche Aufnahme, Gastfreundschaft.*

वार्तिर्य 1) Adj. *für einen Gast bestimmt, gastlich.* — 2) *m. *Gast.* — 3) f. या = 4) b) Liṭ. 1,3,1. 6,22. 5,6,4. — 4) n. (adj. Comp. f. वा) a) *Gastverhältniss, gastliche Aufnahme, Gastfreundschaft.* त्वष्टुरातिथ्यम् Name eines Sâman. युद्धातिथ्यं कर् oder दा *mit einem Kampfe bewirthen, so v. a. eine Herausforderung zum Kampfe annehmen.* श्रवणयोरातिथ्यं या *so v. a. zu Ohren gelangen* Prasannar. 6,1. — b) *im Ritus der Empfang des* Soma, *wenn er zum Opferplatz gebracht wird.*

वार्तिथ्यदर्प Adj. *das* वार्तिथ्य 4) b) *darstellend.*

वार्तिथ्यवत् Adj. *von Gastfreundschaft redend, das Wort »Gast« enthaltend* Ârsh. Br. 1,17.

वार्तिथ्येष्टि f. = वार्तिथ्य 4) b) Manon. zu VS. 19,14.

वार्तिदेशिक Adj. von वर्तिदेश.

वार्तिरश्रीन Adj. (f. वा) *ein wenig zur Seite gewandt* Bhâr. Chr. 198,22.

वार्तिरात्र्य n. Nom. abstr. zu वर्तिरात्र 2) a) Liṭ. 2,1,16.

वार्तिरेक n. *das Zuviel sein, Ueberschuss.*

वार्तिवाहिक Adj. in Verbindung mit शरीर *der feine Körper, der die Seele in eine fernere Geburt hinüberführt,* Kap. 3,103. Bhâr. 4,3,4. Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. ebend.

वार्तिविज्ञान्य Adj. *über das Erkennen hinausgehend.*

वार्तिशायनिक und °शायिक Adj. *Steigerung ausdrückend; ein solches Suffix.*

*वार्तिश्वायन Adj. von वर्तिश्वन्.

वार्तिष्ठ n. *das Obenanstehen.*

*वार्तिस्वायन Adj. von वर्तिस्वन् gaṇa पत्यादि in der Kâç. zu P. 4,2,80.

वार्तीयादीय n. Name eines Sâman Liṭ. 7,8,18. Tândja-Br. 12,11,15. 16.

*वार्तु m. *Floss.* Vgl. वार्डु.

वार्तुष् f. *das Dunkelwerden.*

घातुर्डि Adj. *auf Etwas losstürzend.*

घातुर्डि Dat. Inf. *herbeizuschaffen.*

घातुर Adj. (f. घा) 1) *leidend, krank.* Am Ende eines Comp. *gequält —, gepeinigt von* 58,22. 122, 29. — 2) mit Inf. *heftig verlangend* MBh. 3,63,26.

घातुरसंन्यासविधि m. Titel eines Werkes.

घातुरातंक m. fingirtes N. pr. eines Arztes (*Kranke tödtend*) Hit.

घातृष Partic. von तर्द् mit घा.

घातृतीयम् Adv. *bis zum dritten* Lit. 9,8,17. 19.

घार्तृदस् Abl. Inf. mit पुरा *ohne zu spalten* (mit attrahirtem Abl.) RV. 8,1,12.

*घातृप्य m. *Anona reticulata; n. die Frucht.*

घातोर्दिन् Adj. *stossend, stechend.*

घातोद्य n. *ein geschlagenes musik. Instrument.*

घात्कील m. Patron. von यत्कील.

घात्त Partic. von दा, ददाति mit घा.

घातकर्षण n. = घातिस्वर Saṁhitopan. 17,6.

घातकाक्ति Adj. *des Glanzes beraubt* Prab. 13,10.

घातगन्ध Adj. *dem Gewalt angethan worden ist* Raṅg. 13,7.

घातगर्व Adj. *gedemüthigt.*

घाततेजस् Adj. *der Kraft beraubt.* Speisen Âpast.

घाततमनस् (Lalit. 182,8) und °मनस्क Adj. *hingerissenen Herzens.*

घाततलक्ष्मि Adj. *der Herrlichkeit beraubt* MBh. 3,269,8.

घाततवचस् Adj. *der Sprache beraubt.*

घाततविद्य Adj. *der sein Wissen von —* (Abl.) *erlangt hat* Vor. 5,20.

घाततविभव Adj. *zu Reichthum gelangt* Kathâs. 10,130.

घाततवीर्य Adj. *der Kraft beraubt.* Speisen Gaut. 9,58.

घाततसार Adj. (f. घा) 1) *der Macht beraubt* Bhâg. P. 6,10,29. — 2) *der Schätze beraubt* Raṅg. 5,26. — 3) *gehaltlos* (Rede) Bhâg. P. 3,15,23.

घाततसोमपीथ Adj. *um den Soma-Trunk gekommen* Çat. Br. 13,3,4,19.

घात्थ 2. Sg. Perf. von यक्ष्.

घात्म am Ende einiger Compp. = घात्मन्.

घात्मक Adj. (f. घात्मिका) 1) *zum Wesen —, zur Natur eines Dinges gehörig* MBh. 15,34,7. — 2) am Ende eines Comp. *das Wesen —, die Natur —, die Eigenthümlichkeit von Etwas habend, bestehend in, aus.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. 264,3. 265,20.

घात्मैकाम Adj. (f. घा) 1) *Eigenliebe besitzend.* — 2) *die Weltseele liebend.*

*घात्मकामेय m. Pl. N. pr. eines Stammes. Davon Adj. *°क *von ihnen bewohnt.*

घात्मकीय Adj. *dem eigenen Selbst gehörig.*

घात्मैकृत Adj. 1) *gegen sich selbst begangen.* — 2) *selbstbegangen, — verschuldet.*

घात्मक्रीड Adj. *mit der Allseele spielend* Ind. St. 9,149.

घात्मगत 1) Adj. *auf —, in ihm selbst befindlich* MBh. 11,19,20. Chr. 172,13. — 2) °म् Adv. *für sich* (als scenische Bemerkung) 295,17. 304,16.

घात्मगति f. 1) *der eigene Weg.* °तिं गम् *seiner Wege gehen* R. 1,76,24. — 2) *Eigenmacht.* Instr. von *selbst, ohne Zuthun eines Andern.* — 3) *das Leben des Geistes.*

*घात्मगन्धक m. *Myrrhe* Nigh. Pr.

*घात्मगन्धिकरिद्रा f. *Curcuma Amada* Nigh. Pr.

घात्मगुण m. *Seelentugend* Gaut. 8,22. 24. 28.

घात्मगुप्ता f. *Mucuna pruriens Hook.*

घात्मगुप्ति f. *Versteck eines Thieres.*

घात्मघातक und °घातिन् (Kâd. 195,22) Adj. *sich selbst tödtend, Selbstmörder.*

*घात्मघोष m. 1) *Erdke.* — 2) *Hahn.*

*घात्मचतुर्थ Adj. *selbviert* Manuṣ. 6,37,a.

*घात्मचिन्तन n. *das Nachdenken* Gal.

घात्मच्छन्दतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

घात्मज 1) Adj. *selbsterzeugt* MBh. 12,329,28. — 2) m. (adj. Comp. f. घा) a) *Sohn;* auch *Nachkomme.* Du. auch *ein Sohn und eine Tochter.* — b) astrol. *das fünfte Haus* Ind. St. 14,313. — 3) f. घा a) *Tochter.* — b) * *Vernunft.*

घात्मजता f. Nom. abstr. von घात्मज *Sohn* Kâd. II, 110,9.

1. घात्मजन्मन् n. *Geburt (Wiedergeburt) seiner selbst, d. i. Geburt eines Sohnes.*

2. घात्मजन्मन् m. *Sohn.*

घात्मज्ञ Adj. 1) *sich selbst kennend* MBh. 12,329, 19. — 2) *die Allseele kennend* 288,29.

घात्मज्ञान n. 1) *Selbsterkenntniss.* — 2) *Kenntniss der Allseele* 283,22.

घात्मज्ञानोपदेशप्रकरण n. und °देशविधि m. Titel von Werken.

घात्मज्ञानोपनिषद् f. Titel einer Upanishad. °दीपिका f. eines Commentars dazu.

1. घात्मज्योतिस् n. *das Licht der Allseele* MBh. 12, 174,31.

2. घात्मैज्योतिस् Adj. *durch sich selbst Licht empfangend* Çat. Br. 14,7,1,6. MBh. 12,26,16.

घात्मतत्त्व n. 1) *das eigene Wesen, die eigene Natur* Spr. 888. — 2) *das wahre Wesen der Allseele.* °प्रदीप m., °प्रबोध m., °विवेक m., °विवेकक-त्यलता f. und °विवेकदीधिति f. Titel von Werken. 1. घात्मतत्त्व n. *die Grundlage des Selbst* MBh. 13,93,4.

2. घात्मतन्त्र Adj. *von sich selbst abhängig, unabhängig, frei.*

घात्मता f. *Wesenheit* Bhâg. P. 10,14,24. fg. घनुक्रोशात्मता *Mitleidigkeit* Nom. abstr. von घनुक्रोशात्मन् Chr. 61,15.

घात्मतृप्त Adj. *sich selbst genügend* Bhâg. 3,17.

घात्मत्याग m. 1) *Selbstvergessenheit* Suçr. 1,192,6. — 2) *Selbstmord.*

घात्मत्यागिन् Adj. 1) * *selbstvergessen.* — 2) *sich selbst tödtend, Selbstmörder.*

घात्मत्राण n. *ein Mittel, sich zu retten,* R. 5,47, 27. Bhâg. P. 1,7,19.

घात्मत्व n. *Wesenheit.*

घात्मत्वजातिविचार m. Titel eines Werkes.

घात्मदक्षिण Adj. *wobei die eigene Person als Opferlohn gegeben wird* Taitt. Br. 1,9,19.

घात्मदर्श m. *Spiegel.*

°घात्मदर्शन n. *das Sichselbsterblicken in.*

घात्मदा Adj. *Athem —, Leben gebend.*

घात्मदान n. *Selbstaufopferung.*

घात्महर्षि Adj. *die Seele verderbend.*

घात्महेष m. *Hass gegen sich selbst* Spr. 889.

घात्मन् m. 1) *Hauch.* — 2) *Seele* (als Prinzip von Leben und Empfindung). — 3) *das Selbst, die eigene Person.* Häufig in der Function eines Pron. reflex. घात्मना — घकरोत् *ipse fecit* Kâd. 27,21. II, 112,18. संस्तम्भयात्मानमात्मना *ipsum ipse* R. Gorr. 2,53,39. घात्मैन् Loc. mit धा oder कृ *in sich aufnehmen, sich aneignen.* — 4) *Wesen, Natur, Eigenthümlichkeit.* — 5) *der Leib im Gegensatz zu den Gliedern, Rumpf.* — 6) *Leib, Körper.* — 7) *Verstand, Intelligenz.* — 8) *die Allseele, Weltseele.* — 9) abgekürzt für घात्मोपनिषद्. — 10) * *Anstrengung.* — 11) * = धृति. — 12) * *die Sonne.* — 13) * *Feuer.* — 14) * *Sohn.* — Im Epos wird der Anlaut nach ए und ओ nicht selten elidirt.

घात्मनातृतीय Adj. *selbdritt* 125,4. Çiç. 6,17.

*घात्मनादृश्य Adj. *selbsehnt* Manuṣ. 6,37,a.

घात्मनाद्वितीय Adj. *selbander* Spr. 6604.

घात्मनापञ्चम Adj. *selbfünft* R. 4,5,9. 5,89,47.

घात्मनामसम Adj. *selbstehend* MBh. 17,1,35.

घात्मनिका f. ein Frauenname.

घात्मनित्य Adj. *an's Herz gewachsen* MBh. 1, 155,39. = स्ववश्य Nilak.

घात्मनिन्दा f. *Selbsttadel* Spr. 896.

घात्मनिष्क्रयण Adj. *sich loskaufend* Çat. Br.

घात्मनीन 1) Adj. (f. घा) *der eigenen Person entsprechend, — frommend.* — 2) * m. a) *Sohn.* — b) *ein lebendes Wesen.* — c) *Bruder der Frau.* —

d) der Spassmacher im Drama.

आत्मनीय Adj. (f. या) = आत्मीय Lalit. 377,17.

आत्मनेपद n. *die Verbalsuffixe des Mediums.*

आत्मनेपदिन् Adj. *die Medial-Endungen habend.*

आत्मनेभाष 1) Adj. = आत्मनेपदिन् Mahâbh. 6, 87,a. — 2) f. या = आत्मनेपद

आत्मन्य Adj. (f. या) *zur eigenen Person in Beziehung stehend* Taṇḍja-Br. 16,1,9.

आत्मन्वत् und आत्मन्विन् Adj. *beseelt, belebt.*

आत्मप Adj. *Hüter —, Wächter der eigenen Person.*

आत्मपक्ष m. *die eigene Partei* 156,15.

*आत्मपञ्चम Adj. *selbfünft* Kâś. zu P. 6,3,3.

आत्मपराजितृ m. *der sich selbst verspielt hat.*

आत्मपात m. *Herabsturz der Seele,* so v. a. *Wiedergeburt* Bâlar. P. 2,1,39.

आत्मपुराण n. Titel einer Schrift, °दीपिका f. desgl.

आत्मपूजा f. *Eigenlob* Spr. 896. 5794.

आत्मप्रकाश 1) Adj. *durch sich selbst hell* Ind. St. 9,149. — 2) m. Titel eines Commentars zum VP.

आत्मप्रतिकृति f. *das eigene Abbild.*

आत्मप्रत्यपिक Adj. *was man selbst lernen muss* MBh. 12,247,13.

आत्मप्रत्यर्घिनामवत् Adj. *mit dem eigenen und mit dem Namen des Verklagten versehen* 214,26.

आत्मप्रबोध m. Titel einer Upanishad.

आत्मप्रपत्ति m. *das Sichangelegensteinlassen der eigenen Person, Selbstsucht* VP. 6,7,31.

आत्मप्रयोजन Adj. *eigennützig* Âpast. 1,3,25.

आत्मप्रवाद 1) m. *Bekenner der Allseele, Metaphysiker* Nir. 13,9. — 2) *n. Titel eines Gaina-Werkes.

आत्मप्रशंसक Adj. *sich selbst lobend, Prahler* MBh. 12,141,82.

आत्मप्रशंसा f. *Eigenlob* Âpast. 1,7,24. Spr. 902.

आत्मप्रशंसिन् Adj. = आत्मप्रशंसक.

1. आत्मबोध m. 1) *Kenntniss der Allseele.* — 2) Titel eines Werkes. °प्रकरणविधि m. Titel eines Commentars dazu. °बोधोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

2. आत्मबोध Adj. *die Allseele kennend* Spr. 6445.

1. आत्मभव m. *das Erscheinen seiner selbst* MBh. 3,57,36.

2. आत्मभव 1) Adj. *von der eigenen Person herrührend, selbstverschuldet* R. 2,64,69. — 2) m. *der Liebesgott.*

आत्मभाव m. 1) *das Dasein der Seele* Çvetâçv. Up. 1,3. — 2) *das eigene Sein, Persönlichkeit* Spr. 2306. Bei den Buddhisten dass. und *Körper.*

आत्मभू m. *der durch sich selbst Entstandene,* Bez. 1) Brahman's. — 2) Vishṇu's. — 3) Çiva's. — 4) *des Liebesgottes.*

आत्मभूत Adj. *des andern Selbst seiend, ganz ergeben.*

आत्मभूय n. *Eigenthümlichkeit, Natur.*

आत्ममध्य n. *Mittelkörper, Rumpf* Ind. St. 13,234.

आत्ममय Adj. (f. ई) *aus dem eigenen Selbst hervorgegangen.*

आत्ममिथुन Adj. *mit der Allseele sich paarend* Ind. St. 9,149.

आत्ममूर्ति Adj. *dessen Leib die Seele ist.*

*आत्ममूली f. *Alhagi Maurorum Tournef.*

आत्मंभरि Adj. *nur auf seinen Unterhalt bedacht, nur an seine Person denkend, selbstsüchtig* Kâṇḍak. 100,2. Davon Nom. abstr. °त्व n.

आत्मयाजिन् Adj. 1) *für sich selbst opfernd.* — 2) *sich selbst zum Opfer bringend* (uneig.).

आत्मयूप Adj. *dessen Opferpfosten die eigene Person ist* Âpast. 2,26,2.

आत्मयोग m. *Vereinigung mit der Allseele.*

आत्मयोनि m. Bez. 1) Brahman's. — 2) *Çiva's. — 3) *des Liebesgottes.*

आत्मरक्षक Adj. *Leibtrabant* Ind. St. 10,313.

आत्मरक्षण n. *das Schonen der eigenen Person* Spr. 904.

*आत्मरक्षा f. *Trichosanthes bracteata.*

आत्मरति Adj. *an der Allseele sich erfreuend* Ind. St. 9,149.

आत्मरामयोगेन्द्र m. N. pr. eines Mannes.

आत्मरुह Adj. *auf ihm selbst wachsend.*

आत्मलाभ m. 1) *eigener Gewinn, — Vortheil* 178, 10. — 2) *das in's Leben Treten* Comm. zu Nâḍâs. 1,1,17. 4,2,12. 5,1,27. *Geburt* Kâd. II,1,10. — 3) *Gewinn der Allseele* Âpast.

आत्मलाभीय Adj. *auf den Gewinn der Allseele bezüglich* Âpast. 1,22,3.

आत्मलिङ्गपूजापद्धति f. Titel eines Werkes.

आत्मवञ्चक Adj. *sich selbst betrügend, — um den Lohn bringend.*

आत्मवत् Adv. = आत्मानमिव *wie sich selbst* 140,26.

आत्मवत्ता f. *Selbstbeherrschung.*

आत्मवध m. und °वध्या f. *Selbstmord.*

आत्मवत् Adj. 1) *beseelt* Ind. St. 9,159. — 2) *Selbstbeherrschung übend* Âpast. Gaut. 2,62. — 3) *wohlgesinnt.* — 4) *die Person betreffend.* सूत n. so v. a. *Menschenkenntniss* Râgat. ed. Calc. 8,85.

आत्मवर्ग m. *die eigene Partei* Spr. 906.

आत्मवश Adj. *was von Einem selbst abhängt.*

आत्मवाद m. Titel eines Werkes.

आत्मविक्रय m. *Verkauf seiner selbst, — seiner Freiheit.*

आत्मविद् Adj. *die Allseele kennend.*

आत्मविद्या f. *Kenntniss der Allseele.*

आत्मविधित्सा f. *Selbstsucht* Spr. 145.

आत्मविलास und आत्मविवेक m. Titel von Werken.

*आत्मवीर m. 1) *ein mächtiger Mann.* — 2) *ein lebendes Wesen.* — 3) *Sohn.* — 4) *Bruder der Frau.* — 5) *der Spassmacher im Schauspiel.*

आत्मवृत्ति f. *der Zustand, in dem man sich befindet.*

आत्मशंसा f. *Selbstlob* Spr. 5794, v. l.

आत्मशक्ति f. *eigene Kraft.* Instr. *nach Kräften* Spr. 1255.

*आत्मशत्या f. *Asparagus racemosus Willd.*

आत्मश्लाघ (Vṛṣâs. 50,4) und °श्लाघिन् Adj. *sich selbst lobend, Prahler.*

आत्मषट्त्रिंश्य n. und °षट्त्रिंशनिषद् f. Titel von Werken.

आत्मसंपुक्त Adj. *im Körper befindlich* Âpast. 1, 10,23.

आत्मसंयोग m. *die Beziehung zur eigenen Person, persönliches Interesse an Etwas* Âpast. 1,8,6.

आत्मसंस्थ Adj. (f. या) *an der Person haftend* Milav. 15.

आत्मसद् Adj. *in mir wohnend.*

आत्मसनि Adj. *Lebenshauch spendend.*

आत्मसंतान m. *Sohn.*

आत्मसंदेह m. *Lebensgefahr* 139,24.

आत्मसम Adj. *dem eigenen Selbst gleich* Ind. St. 14,366. Davon Nom. abstr. °ता f. °तां नी Jmd (Acc.) *sich selbst gleich machen* Chr. 329,1.

आत्मसमर्पण n. *das Sichhingeben* (einer Gottheit).

आत्मसंपन्न in घना°.

आत्मसंभव 1) m. *a) Sohn.* — *b) der Liebesgott* Kâd. II,130,16. — 2) f. या *Tochter.*

आत्मसंभावना f. *Eigendünkel* Kâd. 224,13.

आत्मसंमित Adj. 1) *der Person entsprechend* Çat. Br. 6,6,2,12. 7,2,3,17. 5,1,14. 9,2,3,2. 10,4,2,3 — 2) *der Allseele gleichend* Kâṭh. Up. 6,10,1.

आत्मसाक्षिन् Adj. *der eigene Begleiter* Sûpârn. 25,2.

आत्मसात् Adv. mit कर् 1) *auf sich legen.* — 2) *sich zu eigen machen, an sich ziehen, für sich gewinnen.* — 4) *zur Allseele machen* Ind. St. 9,159.

आत्मसुख m. N. pr. eines Mannes.

आत्मस्तव m. 1) *Selbstlob* R. 3,33,22. — 2) Pl. Bez. *der den Geist preisenden Hymnen* Bṛihadd. 2,18.

आत्मस्थ Adj. *in der Seele befindlich* Çiva-Up. 5.

आत्मस्पर्शन Adj. *die Person rettend.*

आत्महत्या f. *Selbstmord.*

आत्महन् 1) Adj. a) *die Seele tödtend, nicht an die Wohlfahrt der Seele denkend.* — b) *sich selbst tödtend, Selbstmörder.* — 2) *m. *Aufseher eines Heiligthums.*

आत्मात्मीय Adj. *der eigenen Person gehörig.*

आत्माधिक Adj. (f. आ) *lieber als das eigene Ich* Kathâs. 15,22.

आत्माधीन 1) Adj. *von der eigenen Person abhängig, worüber man selbst verfügen kann* Âpast. 1,13,22. Spr 908. — 2) *m. a) = प्राणाधार. — b) *Sohn.* — 3) *Bruder der Frau.* — 4) *der Spassmacher im Schauspiel.*

आत्मानन्द Adj. *an der Allseele seine Wonne habend* Ind. St. 9,149.

आत्मानन्दव्याख्या f. Titel eines Werkes.

आत्मानपेक्ष Adj. *auf sich keine Rücksicht nehmend, uneigennützig* 137,14.

आत्मानात्मविचार m., आत्मानात्मविवेक m. und आत्मानुशासन n. Titel von Werken.

आत्मापकार m. *Verstellung.* °रं कर् *sich verstellen* Çiç. 13,21.

आत्मापकारक (M. 4,255) und °कारिन् (Spr. 5619) Adj. *sich um sich selbst bringend, sich verlängnend, — verstellend.*

आत्माभिमानिता f. *hohe Meinung von sich* MBh. 3,313,94.

आत्मामिष m. *ein mit dem Opfer des eigenen Heeres erkauftes Bündniss* oder *Friede* Spr. 7329.

आत्मायास m. *Selbstquälerei* Nîlak. 68,9.

आत्मारात्म 1) Adj. *am eigenen Selbst* oder *an der Allseele sich erfreuend.* — 2) m. N. pr. eines Autors.

आत्मार्थम् (121,13) und °र्थे (74,20) Adv. *für sich.* °र्थेषु *im eigenen Interesse* Âpast.

आत्मावबोध m. Titel eines Werkes.

आत्मावास्य Adj. *von der Allseele erfüllt* Bhâg. P. 8,1,10. Vgl. Îçop. 1.

*आत्माशिन् m. *Fisch.*

आत्माश्वमेधोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

आत्मी Adv. mit कर् *sich aneignen, in Besitz nehmen* Kîr. 131,11.

आत्मीभाव m. *das Aufgehen in der Allseele* Spr. 1450.

आत्मीय Adj. (f. आ) *dem Selbst gehörig, eigen.*

आत्मेच्छा f. *das Verlangen nach der Allseele* Spr. 6275.

आत्मेर्ष्य m. Pl. und आत्मेर्षत्व n. Nom. abstr. = आत्म्य und °त्व n. Maitr. S. 4,1,9.

आत्मेश्वर m. *Herr seiner selbst.*

आत्मोत्कर्ष m. 1) *das Mehrgelten der eigenen Person* Spr. 924. — 2) *Selbstüberhebung* Spr. 6736.

आत्मोद्भव 1) m. *Sohn.* — 2) *f. आ *Glycine debilis Roxb.*

आत्मोपजीविन् Adj. *zum Lebensunterhalt nur seiner eigenen Person bedürfend* Gaut. 10,22.

आत्मोपदेश und °विधि m. Titel eines Werkes.

आत्मोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

आत्मौपम्य n. *Gleichheit mit sich selbst.* Instr. *in dem n. an sich zum Maassstab macht,* — *Jmd nach sich beurtheilt* 140,22. 24. Spr. 926.

आत्म्य m. Pl. *eine best. Götterordnung.* Davon Nom. abstr. आत्म्यत्व n. TBr. 3,2,8,11. Vgl. घना° und एतदा°.

आत्यन्तिक Adj. (f. ई) 1) *bis an's Ende dauernd, für immer gültig, unabänderlich* 107,23. 224,11. — 2) *vollständig, absolut.* Dazu Nom. abstr. °त्व n.

आत्ययिक Adj. *wobei Gefahr im Verzug ist, dringend* Gaut. 13,30.

आत्रं n. Name verschiedener Sâman.

1. आत्रेय 1) m. a) Patron. von Atri. N. pr. eines Arztes Bâlâpa. 3,7. Pl. MBh. 3,26,8. als Volksstamm 6,9,68. — b) *ein best. Priester.* — c) Bein. Çiva's. — d) *Chylus. — 2) f. ई a) *ein weiblicher Nachkomme des* Atri Gaut. 22,12 (oder zu b). — b) *eine Frau, die eben das Reinigungsbad nach den Katamenien vollzogen hat,* Âpast. Nach den Lexicographen **ein Frauenzimmer während der Katamenien.* — c) **Chylus* Gal. — d) N. pr. eines Flusses. — 3) n. Name zweier Sâman.

2. आत्रेय Adj. (f. ई) *von* Âtreja *herrührend.*

*आत्रेयायण m. Patron. von 1. आत्रेय.

*आत्रेयिका f. *ein Frauenzimmer während der Katamenien.*

आत्रेयीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

*आत्रेयीय Adj. von 1. आत्रेय.

आथर्वण 1) Adj. (f. ई) *von* Atharvan *oder den Ath. herrührend, ihnen gehörig u. s. w.* वेद Âpast. 2,29,13. — 2) m. a) *ein Abkömmling* Atharvan's *oder der Ath.* — b) *ein mit dem AV. vertrauter Brahman, Beschwörer* Spr. 4216. — c) *der Atharvaveda,* = आथर्वणवेद m. Auch *ein zum AV. gehöriges Werk.* — 3) n. a) Name verschiedener Sâman. — b) **das Gemach, in dem der Opferpriester dem Veranstalter eines Opfers das Gelingen desselben meldet.*

आथर्वणारहस्य n. Titel eines Werkes.

आथर्वणशिरस् n. Titel einer Upanishad.

आथर्वणिक 1) Adj. (f. ई) = आथर्वण. — 2) m. *ein Kenner oder Anhänger des AV.*

आथर्वणोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

आथर्विक Adj. *zum AV. in Beziehung stehend.*

आथापिनी f. *eine best.* Mûrkhanâlîka, Acc. 39.

°आद् Adj. *nehmend, empfangend.*

आदंश m. *Biss, Bisswunde.*

आदंष्ट्र Adj. *bis an den Mund reichend.*

आदत् 3. Sg. Imperf. von दा, ददाति mit आ.

आदार्दिं Adj. mit Acc. 1) *verschaffend.* — 2) *erlangend, empfangend.* — 3) *eintreibend* (eine Schuld).

आदार्भे Dat. Inf. *Etwas* (Acc.) *zu verkümmern* RV. 8,21,16.

आदम् 1te Sg. Imperf. von दा, ददाति mit आ.

आदमहान m. N. pr. eines *Chans.*

आदर m. *die einer Person oder Sache* (Loc., °र्थम् oder im Comp. vorangehend) *gewidmete Rücksicht, — Beachtung, Bemühung um, das Augenmerk Haben auf, Lust zu* Daçak. 19,8. आदरं कर् mit Infin. *sich bemühen* Kâd. 171,18. Instr. und Abl. *mit der gehörigen Rücksicht, sorgfältig, alles Ernstes, von ganzer Seele, solicite.*

आदरण n. *das Beachten.*

आदरणीय Adj. *zu berücksichtigen, — beachten.* Nom. abstr. °ता f und °त्व n. (Comm. zu Nyâyam. 1,3,20).

आदरवत् Adj. *bemüht, eifrig besorgt um* (Loc.) Kâd. 71,9.

आदर्तव्य Adj. = आदरणीय Comm. zu Gaim. 1,3,1.

आदर्दिर् Adj. *zermalmend.*

आदर्श m. 1) *Wahrnehmung mit dem Auge.* — 2) *Spiegel.* °बिम्ब m. n. *ein runder Spiegel.* — 3) am Ende von Büchertiteln so v. a. *Belenchtung.* Auch आदर्श allein als Titel eines Werkes. — 4) *Spiegelbild, Abbild* (in übertr. Bed.) Kâd. 5,4. — 5) *Abschrift.* — 6) N. pr. a) eines Sohnes des 11ten Manu. — b) eines Berges. — c) einer Landschaft.

आदर्शक 1) m. *Spiegel.* — 2) Adj. von आदर्श 6) c).

आदर्शमण्डल m. *eine Schlangenart.*

आदर्शमय Adj. *ganz und gar Spiegel seiend* Kâd. 94,10.

आदास् 2te Sg. Imperf. von दा, ददाति mit आ.

आदाहन n. *Verbrennungsplatz.*

आदातृ Nom. ag. *Empfänger.*

आदातव्य Adj. 1) *was ergriffen —, angefasst wird* Prâçnop. 4,8. — 2) *zu nehmen.*

1. आदान n. 1) *das Ergreifen, Anfassen* 269,14. — 2) *das Ansichziehen, Fürsichnehmen* Kap. 4,13. *Empfangen, Wegnahme, Entziehung.* पाञ्चभौतिक *das Ansichziehen der fünf Elemente.* रुधिरादान *Blutentziehung* Spr. 7687. — 3) in der Dramatik *kurze Angabe der Haupthandlung.* — 4) **Krankheitsursache* Râgân. 20,67.

2. आदान n. 1) *das Zerstückeln, Zermalmen, Klein-*

machen Gaut. 4,2,6. — 2) *Theil.* आदान Wasser, Gjot. 56. 58. 74.

3. आदान n. 1) *das Binden, Gebundensein.* — 2) * *Pferdeschmuck.*

आदानवत् Adj. *empfangend, gewinnend.*

आदानसमिति f. bei den Gaina *die Lebensregel des (vorsichtigen) Anfassens (so dass dabei keinem lebenden Wesen ein Leid geschieht).*

*आदानी f. *eine grosse Cucurbitacee* Rîâm. 7,171.

आदापन n. *Aufforderung zum Ergreifen* Âçv. Çr. 3,4,2.

आदाम 1te Pl. Imperf. von दा, ददाति mit आ.

*आदायचर् Adj. (f. ई) P. 3,2,17.

आदायिन् Adj. 1) *Gaben zu empfangen geneigt.* Am Ende eines Comp. *Etwas für sich nehmend.* — 2) fehlerhaft st. आधायिन्.

आदार m. 1) *Rücksicht.* — 2) *eine best. den Soma vertretende Pflanze.*

आदारमृत् fehlerhaft für यदार°

आदारिन् Adj. *aufbrechend.*

आदारिविम्बी f. *eine best. Pflanze.*

1. आदि m. 1) *Anfang, Beginn.* आदौ *am Anfange, zuerst.* आदि (metrisch) कर् *Jmd* (Acc.) *vorangehen lassen.* — 2) *Erstling.* — 3) *Anlaut.* — 4) am Ende eines adj. Comp. (häufig mit angefügtem क, f. का) *mit dem beginnend, der und die folgenden.* गर्भिणी हिमासादिः *eine Frau, die zwei Monate oder länger schwanger ist.* पञ्चादिका दशपरास्त्र्याङ्काः *mindestens fünf und höchstens zehn Acte.*

2. आदि Adj. *mit* आ *beginnend.*

*आदिकर m. Bein. Brahman's.

आदिकर्तर् Nom. sg. *Urschöpfer.*

*आदिकर्णी f. *eine best. Pflanze.*

आदिकर्मन् n. *eine beginnende Handlung.*

*आदिकवि m. Bein. 1) Brahman's. — 2) Vâlmîki's.

आदिकाण्ड n. Titel des *1ten Buchs* im Râmâjaṇa.

आदिकारण n. 1) *Urgrund.* — 2) *Analysis, Algebra.*

आदिकाल m. *Urzeit.*

आदिकालीन Adj. *der Urzeit angehörig* Comm. zu Kâvjâd. 1,3.

आदिकाव्य n. *das erste Poem,* Bez. des Râmâjaṇa.

आदिकृत् m. *Schöpfer* VP. 6,4,1.

आदिकेशव m. Bein. Vishṇu's.

आदिगदाधर m. N. pr. eines in Gajâ verehrten Gottes.

आदिग्रन्थ m. Titel des heiligen *Buches* der Sikhs.

आदितस् Adv. von *Anfang an, am Anfang, im Beginn, zuerst.* Mit कर् *voranstellen.* Am Ende eines Comp. von — *an.*

आदिताल m. *ein best. Tact* S. S. S. 207.

आदितेय m. 1) *Sohn der* Aditi. — 2) * *ein Gott.*

1. आदित्य, आदितिर्य 1) Adj. *der* Aditi *gehörig, geweiht u. s. w.; von ihr stammend.* — 2) m. *a) Sohn der* Aditi. Pl. *eine besondere Götterklasse,* deren Zahl mit Beziehung auf die Monate später auf zwölf angegeben wird. — *b)* Pl. *die obersten Götter* überh. — *c) der Sonnengott, die Sonne.* — *d)* * Du. = 4) *a).* — *e)* * *Calotropis gigantea.* — *f)* N. pr. eines Mannes. — 3) f. आदित्या *die Sonne* VS. 4,21. — 4) n. *a) das unter* Aditi *stehende Mondhaus* Punarvasu. — *b)* Name eines Sâman.

2. आदित्य Adj. 1) *den* Âditja *gehörig, ihnen zugerechnet, von ihnen stammend.* — 2) *in Beziehung zum Sonnengott stehend.*

*आदित्यकान्ता f. *Polanisia icosandra* Nigh. Pa.

आदित्यकेतु m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

आदित्यगति f. *Bewegung der Sonne* Mahâbh. in Ind. St. 13,384.

*आदित्यगर्भ m. N. pr. eines Bodhisattva.

आदित्यग्रह m. *ein best. Becher* Soma *bei der Abendspende* Çat. Br. 4,3,5,16. 23.

आदित्यचोदित Adj. *von den* Âditja *gefördert* RV. 3,46,5.

आदित्यतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*आदित्यतेजस् m. oder f. 1) *Polanisia icosandra* Nigh. Pa. — 2) *Herpestes Monniera* ebend.

आदित्यत्व n. Nom. abstr. von आदित्य *Sonne* Maitrâjan. 6,35.

आदित्यदास m. N. pr. eines Mannes.

आदित्यदेव m. desgl.

आदित्यदैवत Adj. *dessen Gottheit die Sonne ist* Çat. Br. 14,6,9,21.

आदित्यनक्तविधिव्रत n. *eine best. Begehung.*

आदित्यनामन् n. *ein Name der Sonne* Çat. Br. 5,3,5,9.

*आदित्यपत्त्र m. *Calotropis gigantea.*

*आदित्यपर्णिका f. (Nigh. Pa.), °पर्णिन् m. und °पर्णिनी f. *Polanisia icosandra.*

आदित्यपाक Adj. *in der Sonne gekocht.* तैल *ein best. Medicament* Mat. med. 27. गुग्गुलु 136.

आदित्यपात्र n. *der Becher, mit dem der* Âditjagraha *geschöpft wird,* Çat. Br. 4,3,5,6. 9. 5,5,5. 12.

आदित्यपुराण n. Titel eines Upapurâṇa. Davon Adj. °पौराण.

*आदित्यपुष्पिका f. *Calotropis gigantea.*

आदित्यप्रतापसिद्धान्त m. Titel eines Werkes.

आदित्यप्रभ m. N. pr. eines Fürsten.

आदित्यबन्धु m. Bein. Gautama's und Çâkjamuni's.

*आदित्यभक्ता f. *Polanisia icosandra.*

आदित्यमण्डल n. *Sonnenscheibe* 261,22. °मण्डलविधि m. *eine best. Ceremonie.*

आदित्यमशक m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 9,361.

आदित्यलोक m. Pl. *die Welten der Sonne* Çat. Br. 14,6,6,1.

आदित्यवत् Adv. *wie die Sonne* 44,1.

आदित्यवनि Adj. *die* Âditja *gewinnend.*

आदित्यवत्त् Adj. *von den* Âditja *umgeben.*

आदित्यवर्ण 1) Adj. *sonnenfarbig.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

आदित्यवर्मन् m. N. pr. eines Fürsten.

*आदित्यवल्लभा f. *Polanisia icosandra* Nigh. Pa.

आदित्यवार m. *Sonntag* Gobh. S. 7, Z. 19. °व्रत n. *eine best. Begehung.*

आदित्यव्रत n. 1) *eine best. Begehung* Gobh. 3, 1,28. 30. — 2) Name eines Sâman.

*आदित्यव्रतिक Adj. *das* Âditjavrata *begehend.*

आदित्यशयन n. *der Schlaf der Sonne.* °व्रत n. *eine best. Begehung.*

आदित्यसंवत्सर m. *Sonnenjahr.*

आदित्यसूक्त n. *eine best. Hymne.*

आदित्यसूनु m. *Sohn der Sonne.*

आदित्यसेन m. N. pr. eines Fürsten Kathâs. 18,69.

आदित्यस्थाली f. *der Kessel, aus dem der* Âditjagraha *geschöpft wird,* Çat. Br. 4,2,2,16. 3,5,9.

आदित्यस्वामिन् m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 2,11.

आदित्यहृदय n. Name eines Stotra. °स्तोत्रमन्त्र m.

आदित्याचार्य m. N. pr. eines Autors.

आदित्यानुवर्तिन् Adj. *der Sonne folgend* Suçr. 2,172,2.

आदित्येश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

आदित्येष्टि f. *ein best. Opfer* Çat. Br. 11,5,2,4.

आदित्व n. Nom. abstr. von 1. आदि 1).

आदित्सु Adj. *zu nehmen —, zu erlangen verlangend* (mit Acc.), *habsüchtig* Kâd. II, 54,21.

आदिदीपक n. *eine best. rhetorische Figur.* Beispiel Bhaṭṭ. 10,22.

आदिदेव m. *Urgott,* Bein. 1) Brahman's. — 2) Vishṇu's. — 3) Çiva's. — 4) des Sonnengottes. — 5) Gaṇeça's. — 6) Dhanvantari's.

आदिदैत्य m. Bein. Hiraṇjakaçipu's.

1. आदिन् Adj. *essend, fressend* Âpast. *verspeisend.*

2. °आदिन् Adj. ganz ausnahmsweise = 1. आदि am Ende eines adj. Comp.

आदिनर्व *Unglück* (im Würfelspiel) AV. 7,109,1.

आदिनवदर्श Adj. *auf des Mitspielers Unglück es abschend.*

आदिनाथ m. 1) Bein. Ádibuddha's und eines Gina. — 2) N. pr. eines Autors.

आदिनान्तम् Adv. *bis zum Ende des Tages* Kathás. 18,122.

आदिपर्वत m. *Hauptberg, — gebirge* Kin. 131,23.

आदिपर्वन् n. Titel des *ersten Buches* im MBh.

आदिपितामह m. Bein. Brahman's.

आदिपुराण n. = ब्रह्मपुराण und Titel eines Werkes über die Gaina-Religion.

आदिपुरुष m. 1) *Urahn.* — 2) *Urgeist.*

आदिपूरुष m. *Urgeist*, Bein. Vishṇu's.

आदिप्लुत Adj. *dessen erster Vocal* pluta *ist* Vaitân.

आदिबल n. *Zeugung.*

आदिबुद्ध 1) Adj. *im Anfange erkannt.* — 2) m. Bez. *der obersten Gottheit bei den nördl. Buddhisten.*

आदिभव Adj. *zuerst entstanden.*

आदिभवानी f. *die Çakti des* Paramapurusha.

आदिभूत Adj. *der erste unter* (Gen.) *seiend* 102,16. VP. 4,1,6.

आदिम 1) Adj. (f. आ) *der erste.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Nyâs. Up. in Ind. St. 9,133. — 2) *f. आ *die Erde* Râǵân. 2,2.

आदिमध्यान्तलुप्त Adj. *eines Anlauts, Inlauts oder Auslauts verlustig gegangen* Ind. St. 4,310.

आदिमत् Adj. *einen Anfang habend* Çâṅk. zu Bâdar. 4,4,17. Davon Nom. abstr. °मत्त्व n. Nyâyas. 2,2,14.

आदिमूल n. (adj. Comp. f. आ) *Urgrund.*

आदियामल n. Titel eines Tantra.

आदियोगाचार्य m. Bein. Çiva's.

आदिरसश्लोक m. Pl. Titel eines dem Kâlidâsa zugeschriebenen Gedichtes.

आदिराज m. 1) *ein Fürst der Urzeit.* — 2) Bein. Manu's und *Prthu's. — 3) N. pr. eines Sohnes des Avikshit.

आदिरूप n. *Anzeichen —, Symptom einer Krankheit.*

आदिलीला f. Titel eines Werkes.

आदिलुप्त Adj. *des Anlauts verlustig gegangen* Nir. 10,24.

आदिवंश m. *Urgeschlecht.*

आदिवक्तृ m. *Urverkünder, Gründer einer Lehre* Sâṅkh. in der Vorrede zu Âçvân. 3.

आदिवत् Adv. *wie ein Anlaut.* Davon Nom. abstr. °वत्त्व n.

आदिवराह m. *Ureber*, Bein. Vishṇu's Kin. 24,5.

आदिवाताख्यतन्त्र n. Titel eines Werkes.

आदिवाराह Adj. *auf den Ureber bezüglich.*

आदिवाराहतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

आदिविपुला f. *ein best. Metrum* Ind. St. 8,297. fgg.

*आदिवृत्त m. *Bauhinia tomentosa* Nigh. Pr.

आदिश् f. 1) *Anschlag, Absicht.* — 2) Pl. Bez. *bestimmter Puncte in der Windrose.*

आदिशरीर n. *Urkörper* MBh. 3,183,76.

आदिशाब्दिक (so zu lesen) m. *ein Grammatiker der ältesten Zeit* Vop. in Ind. St. 13,398.

आदिशे Dat. Inf. zu स्तेन *auf* (Acc.), *auf's Korn zu nehmen* ṚV. 9,21,3. 8. *in bestimmter Absicht* 6, 48,14. prâd. zu *treffen* 56,1.

आदिष्ट 1) m. *ein bestimmter Friede* oder *Bündniss.* — 2) n. a) *Anweisung, Geheiss, Verhaltungsbefehl* Kull. zu M. 5,88. — b) *Ueberbleibsel einer Mahlzeit.

आदिष्टदक्षिणा f. *ein best. Lohn, — Geschenk* Çat. Br. 6,2,2,10.

आदिष्टिन् Adj. *der die Verhaltungsbefehle* (von seinem Lehrer) *erhalten hat, Novis.*

आदिसर्ग m. *eine primitive Schöpfung.*

आदिसूर m. N. pr. eines Fürsten.

आदिसृष्टि f. *der blosse Gedanke an eine That.*

आदिस्वरित Adj. *den* Svarita *auf der ersten Silbe habend.*

*आदीध्यक Adj. und *आदीध्यन n. Nom. act.

आदीनव m. 1) *Leiden, Noth, Elend* Lalit. 284,2. — 2) *Fehler. — 3) * = दुरन्त.

आदीपक m. *Brandstifter.*

आदापन n. 1) *das Anzünden.* — 2) = आतर्पण, आलिम्पन, मण्डोदक.

आदीर्घ Adj. *länglich* Spr. 933.

आदीश्वर m. N. pr. eines Fürsten.

आदुरि Adj. *achtsam* ṚV.

आदृत्य Adj. *auf den* oder *worauf man Rücksicht zu nehmen hat, zu beachten* Ait. Âr. 47,9 v. u.

आदृष्टिगोचरम् Adv. *so weit das Auge reicht.*

आदृष्टिप्रसरम् Adv. dass. Spr. 937.

आदेय Adj. 1) *zu nehmen, sich anzueignen;* so v. a. *abzupflücken* Spr. 2153. — 2) *zu nehmen,* so v. a. *anzuwenden.* — 3) *zu entfernen, — entsetzen.* — 4) *zuzuwenden, zu schenken* Spr. 6706 (vielleicht आधेय zu lesen).

1. आदेव Adj. (f. ई) = अदेव *den Göttern feindlich.*

2. आदेव Adj. (f. ई) *den Göttern zugethan.*

आदेवन n. *Spielplatz.*

आदेश m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Bericht, Mittheilung, Aussage, Ausspruch.* — 2) *Lehre.* — 3) *Wahrsagung* 291,14. — 4) *Anweisung, Vorschrift, Geheiss.* — 5) (in der Gramm.) *Substitut* 240,2.

आदेशक m. *Wegweiser* Kin. II, 33,6. Im Comm. zu TS. Pair. 1,22 fehlerhaft für सन्देशक.

आदेशन n. *das Angeben, Angabe, Mittheilung.*

आदेशिन् Adj. 1) am Ende eines Comp. *anweisend, gebietend.* — 2) *das wofür Etwas substituirt wird* Vârtt. 7. 8 zu P. 1,1,56.

आदेश्य Adj. *anzugeben, mitzutheilen.*

आदेष्टृ Nom. ag. 1) *Lehrer.* — 2) * *Veranstalter eines Opfers* H. 817.

आद्धम् (defectiv आधम्) 2te Pl. Imperf. von आस्.

1. आद्य, आदेय 1) Adj. (f. आ) *essbar, geniessbar;* n. *Nahrung.* — 2) n. * *Korn.*

2. आद्य 1) Adj. (f. आ) a) *am Anfange befindlich, der erste.* Am Ende eines adj. Comp. (f. आ) *den und den zum Ersten habend,* so v. a. *der* und *die übrigen.* — b) am Ende eines Comp. *unmittelbar vorangehend.* — c) *früher, älter* Bâlar. 162. 166. — d) *voranstehend, einzig in seiner Art, unvergleichlich.* — 2) m. Pl. *eine Klasse von Göttern unter* Manu Ákshusha Hariv. 1,7,31 (v. l. आप्य). VP. 3,1,27. — 3) f. आ a) *eine best. Form der* Durgâ. — b) * *die Erde* Râǵân. 2,2.

*आद्यकवि m. Bein. Vâlmiki's. Vgl. Raghus. 15,41.

आद्यकालक Adj. (f. °लिका) *nur auf das Heute gerichtet.*

आद्यगङ्गा f. N. pr. eines Flusses.

आद्यन्त n. Sg. und m. Pl. (283,4. Lâṭj. 2,2,6) *Anfang und Ende.* आद्यन्त° *am Anfange und am Ende* Lâṭj. 3,9,3. 7,5,22. Am Ende eines adj. Comp. *beginnend und schliessend mit* M. 3,205.

आद्यन्तपमक n. *gleichlautende Silben am Anfange und am Schluss eines* Çloka, z. B. Bhaṭṭ. 10,21.

आद्यन्तवत् Adj. *Anfang und Ende habend.*

*आद्यबीज n. *Urgrund.*

*आद्यमायक m. *ein best. Gewicht,* = 3 Guṅǵâ.

आद्यर्त्विज् m. *Oberpriester* Ind. St. 18,143.

आद्यर्धसम Adj. (f. आ) *in den beiden ersten Stollen gleich* Ind. St. 8,302.

*आद्यवसान n. Du. *Anfang und Ende* gaṇa दधिपयआदि.

आद्याह्य Adj. *der je vorangehende* M. 1,20.

आद्युदात्त Adj. *den Acut auf der ersten Silbe habend.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

आद्यून Adj. *gefrässig* Spr. 2140. Râǵat. 8,393.

*आद्योत m. *Licht.*

आद्रव (?) m. N. pr. eines Mannes.

आद्रिसार Adj. *eisern.*

आद्वादशम् Adv. *bis auf zwölf.*

आधमन n. *das Verpfänden.*

आधमर्ण्य n. *das Schuldnersein* 239,3.

°आधार in दुराधार.

*आधर्मिक Adj. *Unrecht thuend.*

आधर्ष n. *das Unterliegen —, Verlieren im Process.*

°आधर्ष in दुराधर्ष.

आधर्वण m. 1) *Aufrüttler, Erreger.* — 2) *gerüttelte*

Masse.

*आधवन n. *das Schütteln, Rütteln.*

आधवनीय m. *ein Gefäss, in welchem der Soma geschüttelt und gereinigt wird.*

आधातर् Nom. sg. 1) *der das heilige Feuer angelegt hat* Nâiâm. 6,6,9. — 2) *Geber, Verleiher, Zutheiler* Spr. 4029.

आधातव्य Adj. *beizulegen, zuzutheilen* Comm. zu Nâiâm. 10,2,13.

आधान n. 1) *das Anlegen, Zulegen, Darauflegen.* — 2) = अग्न्याधान *das Anlegen des heiligen Feuers* Çat. Br. 2,1,4,29. — 3) = गर्भाधान *Befruchtung, eine der Befruchtung vorangehende Ceremonie.* — 4) *das Mondhaus der Befruchtung* AV. Ĝjot. 10,1. 11,2. — 5) *das Hinzufügen.* — 6) *das Bewirken, Hervorbringen* MBh. 13,96,3. Mahu. 3. Rag. 1,24. Mâlavikâ. 92,16. Sâh. D. 10,13. Chr. 235,26. — 7) *Verpfändung.* — 8) *Behälter.* — 9) *Zaum, Gebiss.* — 10) verwechselt mit आधार Kâtjâ. 67,25.

आधानकारिका (vgl. आधारका°) f., आधानपद्धति f. und आधानविधि m. Titel von Werken.

*आधानिक n. *eine der Befruchtung vorangehende Ceremonie.*

°आधायक Adj. *verleihend, bewirkend, verursachend.* Dazu Nom. abstr. °त्व n.

°आधायिन् Adj. dass. Râgat. 8,305. Dazu Nom. abstr. °यिता f. Oefters fälschlich °आदायिन् geschrieben.

आधार m. 1) *Stütze, Halt, Unterlage, Grundlage* (eig. und übertr.). — 2) *Behälter, Behältniss.* — 3) *Wasserbehälter, *Teich.* — 4) **eine Vertiefung um die Wurzel eines Baumes, in die das für den Baum bestimmte Wasser gegossen wird.* — 5) *Deich, Damm.* — 6) *Boden —, Gebiet einer Wirksamkeit oder Thätigkeit* P. 1,4,45. Am Ende eines adj. Comp. so v. a. *sich beziehend auf, betreffend.* — 7) *Subject, Träger einer Eigenschaft.* — 8) N. pr. *a)* eines Teiches. — *b)* eines Autors.

आधारक am Ende eines adj. Comp. *Unterlage.*

आधारकारिका f. Titel einer Kârikâ. Vgl. आधानका°.

आधारचक्र n. *ein best. mystischer Kreis am After.*

आधारण n. *das Tragen, Halten.*

आधारता f. Nom. abstr. von आधार 3) Kumâras. 6,67.

आधारत्व n. Nom. abstr. von आधार 1) Kap. 2,42.

आधारनृपा f. *ein Halsschmuck von best. Form* MBh. 3,112,3.

आधाराधेयभाव m. *das Verhältniss zwischen Behälter und dem darin Enthaltenen* Spr. 4760.

*आधार्मिक Adj. = अधार्मिक.

आधार्य Adj. *in Etwas enthalten.*

आधार्य m. Pl. *das Geschüttelte, durch Schütteln Gereinigte.*

1. आधि m. 1) *Behälter.* — 2) *Grundlage* (bildlich) Nâiâm. 1,1,21. — 3) *Pfand.* Dazu Nom. abstr. °ता f. — 4) *Miethgeld* Âpast. 1,18,20. — 5) **nähere Bestimmung, Epitheton u. s. w.*

2. आधि m. 1) *Gedanken, Sorge, Seelenleiden.* Gewöhnlich P — 2) **das Nachdenken über die Pflichten.* — 3) **Erwartung, Hoffnung.* — 4) **Unglück.* — 5) **ein um die Familie besorgter Mann.*

आधिकारणिक m. *Richter.*

आधिकारिक 1) Adj. *die Hauptsache —, die Hauptperson betreffend.* — 2) *der oberste Herrscher, der höchste Geist* Bâdar. 4,4,18.

आधिक्य n. *Ueberschuss, Ueberfluss, Uebermaass, grosses Maass, hoher Grad, das Vorwalten, Uebergewicht, Ueberlegenheit, höhere Bedeutung.*

*आधिघ्न Adj. 1) *mit Seelenleiden vertraut.* — 2) *krumm.*

आधिदैवत und °दैविक Adj. *zu den Göttern in Beziehung stehend, von ihnen kommend.*

आधिपत्य n. *Oberherrlichkeit,* mit Loc. 156,2.

आधिभोग m. *Nutzgebrauch eines Pfandes* Gaut.

आधिभौतिक Adj. 1) *in Bezug zu den Wesen stehend, von der Aussenwelt kommend.* — 2) *in Beziehung zu den Elementen stehend, aus ihnen gebildet.*

*आधिमन्यु m. Pl. *Fieberhitze.*

आधिरथि m. Patron. von अधिरथ.

आधिरथीय n. Name verschiedener Sâman Âsan. Bh.

आधिराज्य n. *Oberkönigthum* Bâlar. 268,6.

आधिवेदनिक n. *ein Geschenk, das ein Mann bei seiner Wiederverheirathung der hintangesetzten Frau macht.*

1. आधी f. *Sehnsucht, Sorge.*

2. आधी Adv. mit कर् *verpfänden* Mit. zu Jâg. 2,61.

आधीकरण n. *das Verpfänden.*

आधीत n. *Gegenstand des Sinnens, das Beabsichtigte, Gehoffte* Maitr. S. 1,4,14. 9,1.

आधीतपत्नीक् n. *ein Opferspruch, den man im Sinne hat.*

आधीति f. *das Sinnen, Beabsichtigung* Maitr. S. 1,3,36. 4,11.

आधीन Adj. = अधीन *abhängig von* (Loc.).

आधीपर्ण Adj. (f. आ) *mit Sehnsucht beflügelt.*

आधुनिक Adj. *jetzig.*

आधूपन und आधूमन n. *das in Rauch* (oder *Nebel*) *Hüllen.*

आधूम्र Adj. *rauchfarbig* Vârâh. Bṛh. S. 5,33.

आधृषत् Abl. Inf. mit पा *vor Angriff schützen.*

आधृषीय Adj. *bis zur Wurzel* धृष् *gehend.*

आधृषे Dat. Inf. *anzugreifen.*

आधृष्टि f. und आधृष्य Adj. in अनाधृ°.

*आधेनव n. *Mangel an Milchkühen.*

आधेय 1) Adj. *a) anzulegen* 238,30. — *b) niederzulegen, zu deponiren.* — *c) zuzutheilen, zukommen zu lassen, zu gewähren.* — *d) enthalten —, gelegen in* 227,15. 278,10. Bâlar. 41,23. 95,3. *haftend an.* — *e) fälschlich zugeschrieben werdend* Bâlar. 44,13. — 2) n. *a) das Anlegen, Aufsetzen.* — *b) Prädicat, Aussage.*

आधोरण m. *Elephantentreiber.*

आध्मान 1) n. *a) das Sichaufblähen.* — *b)* Bez. *verschiedener Krankheiten mit Blähungszuständen.* — 2) *f. ई *eine best. wohlriechende Rinde* Râéan. 12,163.

आध्मापन n. *das Daraufblasen.*

आध्यक्ष्य n. *Aufsicht.*

*आध्यर्यव m. von अध्वर्यु. Davon Adj. *°ओप.

*आध्या f. = आध्यान.

आध्यात्मिक Adj. (f. ई und आ) 1) *zum Selbst —, zum Subject in Beziehung stehend, subjectiv.* — 2) *zur Allseele in Beziehung stehend.*

आध्यान n. *wehmüthiges Zurückdenken.*

*आध्यायक m. = अध्यायक *Lehrer.*

आध्यायिक Adj. *dem Studium obliegend.*

आध्रि Adj. *dürftig, ärmlich, gering.*

आध्वनिक Adj. *auf der Reise sich befindend.*

आध्वम् defectiv für आद्वम्.

आध्वर m. N. pr. eines Mannes.

*आध्वरायण m. Patron. von आध्वर.

आध्वरिक Adj. *zum* Soma-*Opfer gehörig.*

आध्वर्यव 1) Adj. *zum* Adhvarju (d. i. Jagurveda) *in Beziehung stehend.* — 2) n. *der Dienst beim Opfer, insbes. die Function des* Adhvarju.

आन m. 1) *Gesicht.* — 2) **Hauch.*

आनंश 3te Sg. Perf. von 1. अञ्.

आनक m. 1) *eine Art Trommel.* — 2) **Donnerwolke.*

आनकदुन्दुभि m. Bein. Vasudeva's.

*आनकस्थलक Adj. von आनकस्थली.

*आनकस्थली f. N. pr. einer Gegend.

*आनकि von आनक.

आनट् 2te und 3te Sg. Aor. von 1. अञ्.

आनडुह् 1) Adj. *vom Stier stammend, taurinus* Âpast. — 2) n. N. pr. eines Tirtha. आनडुह् v. l.

*आनडुहक n. (संज्ञायाम्).

*आनडुहा m. Patron. von आनडुह.

*आनडुहायन m. Patron. von आनडुहा.

*घानुक्षायनि von घानुक्ष.

घानत Partic. von नम् mit घा.

*घानतग्र m. Pl. *eine best. Gruppe göttlicher Wesen* (bei den Gaina).

घानति f. 1) *Vernetzung.* — 2) *Unterwerfung, das zu Willen Werden* Gaut. Nyâyam. 10,2,9. Comm. zu Kiraṇ. Ça. 8,1,6 und zu Taitt.-Br. 18,1,14.

घानद्ध *n. *ein mit Fell bezogenes musik. Instrument.*

घानरुद्ध n. *Verstopfung* Bhâvapr. 3,130.

घानरुद्धवस्ति Adj. *dessen Blase verstopft ist.* Davon Nom. abstr. °ता f.

घानन n. (adj. Comp. f. घा) *Mund, Gesicht* (von Menschen und Thieren).

घाननान्त m. *Mundwinkel.*

घाननान्तम् Adv. *bis zum Munde hinan* nach Spr. 7791.

घानन्तर्य n. *unmittelbares Darauf, — Nachher.*

घानन्तर्यतृतीया f. *ein best. dritter Tag.*

घानन्त्य 1) n. *Endlosigkeit, Ewigkeit.* — 2) Adj. *a) unendlich, ewig. — b) endlosen Lohn verleihend* Ânanda. Bh. S. 71.

घानन्द् 1) m. *Lust, Wonne; Wollust.* Häufig Pl. bisweilen auch n. Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — 2) m. in der Dramatik *Eintritt des Erwünschten.* — 3) m. *eine Art Flöte* S. S. S. 196. — 4) n. *eine Art Haus* Gal. — 5) m. n. *das 48te Jahr im Jupiter-Cyclus* Varâh. Bṛh. S. 8,48. — 6) m. *der 16te Muhûrta* Ind. St. 16,296. — 7) m. Bein. Çiva's. — 8) N. pr. *a)* eines der 5 Lokeçvara bei den Buddhisten. — *b)* *des 6ten der 9 weissen Bala bei den Gaina. — *c)* verschiedener Männer. — *d)* einer Oertlichkeit. — 9) *f. घा *eine best. Pflanze.* — 10) *f. ई desgl.

घानन्दक 1) Adj. *erfreuend, erheiternd* Kâd. 155, 18. — 2) n. N. pr. eines Sees.

घानन्दकन्द m. 1) *die Wurzelknolle der Wonne.* — 2) N. pr. eines Autors. — 3) Titel eines medic. Werkes. — 4) N. pr. einer Oertlichkeit.

घानन्दकलिका f. Titel eines Werkes.

घानन्दकाननमाहात्म्य n. Titel eines Abschnitts im Vâjapuraṇa.

घानन्दकोष m. Titel eines Schauspiels Hall in der Einl. zu Daçar. 30.

घानन्दगिरि m. N. pr. eines Glossators des Çaṁkarâcârja und Verfassers des Çaṁkaradigvijaja.

घानन्दघन Adj. *aus reiner Wonne bestehend* Nṛs. Up. in Ind. St. 9,132.

घानन्दचतुर्दशी f. *ein best. 14ter Tag.*

घानन्दचिह्न Adj. *nur aus Wonne und Geist bestehend* Nṛs. Up. in Ind. St. 9,163.

घानन्दचिद्रूप Adj. *als Wonne und Geist erscheinend.* Nom. abstr. °त्व n. Kap. 5,63.

घानन्दचोल m. N. pr. eines Lehrers.

घानन्दज्ञ 1) m. desgl. — 2) *n. *männlicher Same* Gal.

घानन्दजल n. *Freudenthränen.*

घानन्दझान und °गिरि m. = घानन्दगिरि.

घानन्दैता f. Nom. abstr. von घानन्द 1) Çat. Br. 14,6,10,5.

घानन्दताण्डवपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

घानन्दतीर्घ m. N. pr. eines Gelehrten.

घानन्दद्यु m. *Lust, Wonne* Daçak. 49.

घानन्ददीपिका f. Titel eines Werkes.

घानन्ददेव m. N. pr. eines Dichters.

घानन्दन 1) Adj. *erfreuend* Spr. 7785. — 2) *n. *freundliche Begrüssung.*

घानन्दनाघ m. N. pr. eines Mannes.

घानन्दनिधि m. Titel eines Commentars.

*घानन्दपट m. *das Gewand einer Neuvermählten.*

घानन्दपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

घानन्दपूर्ण m. N. pr. eines Gelehrten.

*घानन्दप्रभव m. *männlicher Same.*

घानन्दबाष्प m. *Freudenthränen* Spr. 7730.

घानन्दबोधपरमर्क्स, °बोधयति, °बोधेन्द्र und °बोधेन्द्रसरस्वती m. N. pr. eines Gelehrten.

घानन्दभुज् Adj. *Wonne geniessend* Mân. Up. 5.

घानन्दभैरव m. 1) *eine Form Çiva's.* — 2) N. pr. eines Lehrers der Haṭhavidjâ.

घानन्दभैरवरस m. *eine best. Mixtur.*

घानन्दभोग m. *Genuss von Wonne* Nṛs. Up. in Ind. St. 9,125.

घानन्दमय Adj. (f. ई) Adj. *aus Wonne bestehend, wonnevoll* 259,12. 272,6. Davon Nom. abstr. °त्व n.

घानन्दमाला f. Titel eines Werkes.

घानन्दयितर् Nom. sg. (f. °त्री) *Erheiterer, Erfreuer.*

घानन्दयितव्य Adj. *als Wollust empfunden werdend.*

घानन्दयोग m. *ein best. astrol. Joga.*

घानन्दराय m. N. pr. eines Mannes.

घानन्दरूप Adj. *als Wonne erscheinend* Nṛs. Up. in Ind. St. 9,137.

घानन्दलहरि und °री f. Titel eines Gedichtes. °रीतरी f. Titel eines Commentars dazu. °रीस्तोत्र n. Titel eines Gedichtes.

घानन्दवन 1) m. N. pr. eines Scholiasten. — 2) *n. Bein. der Stadt Kâçî Gal.

घानन्दवर्धन 1) Adj. *Wonne fördernd.* — 2) m. N. pr. eines Dichters und eines Rhetorikers (Kumârasv. zu Prataparudr. 56,7).

घानन्दवल्ली f. Titel des 2ten Theils der Taitt. Up.

घानन्दविमल m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 1,27.

घानन्दवेद m. N. pr. eines Mannes.

घानन्दश्रावकसंधि m. Titel eines Werkes.

घानन्दाचल m. N. pr. = घानन्दगिरि.

घानन्दात्मन् 1) Adj. *dessen Wesen Wonne ist* Çat. Br. 14,3,3,12. — 2) m. N. pr. eines Lehrers.

घानन्दामृत n. *Wonnenektar* Nṛs. Up. S. 138. °रूप Adj. 156.

घानन्दाश्रम m. N. pr. eines Gelehrten.

घानन्दाश्रु n. *Freudenthränen* Daçak. 23,24.

*घानन्दि m. *Lust, Wonne.*

घानन्दित m. N. pr. eines Thürstehers Lalit. 378,11.

घानन्दिन् 1) Adj. *a) wonnig, lusterfüllt, glückselig. — b) erfreuend* Spr. 7645. — 2) m. N. pr. eines Mannes.

घानन्देश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

घानन्दोत्सव m. *Freudenfest* 252,10.

घानपत्य Adj. *von Kinderlosigkeit herrührend.*

घानभिघात m. Patron. von घनभिघात.

*घानभिघान m. Patron. von घनभिघान.

घानम in दुरानम und स्वानम.

*घानम्य Adj. = घानान्य.

घानप्र Adj. *gebogen, geneigt.*

*घानय m. *Einführung beim Lehrer.*

घानयन n. 1) *das Herbeibringen, — führen, — schaffen* 106,32. 129,16. इह *hierher* 291,16. — 2) *das Schaffen, Bewirken.* — 3) *das Berechnen.*

घानयितव्य Adj. 1) *herbeizubringen, — führen.* — 2) *zu berechnen* Utpala zu Varâh. Bṛh. 7,1.

*घानयुग n. Taik. 3,5,8.

घानर्त 1) m. *a)* *Bühne. — *b)* *Kampf. — *c)* Pl. N. pr. eines Volkes in Guzerat. — *d) ein Fürst der* Ânarta und auch N. pr. eines angeblichen Stammherrn. — 2) n. *das Reich der* Ânarta.

*घानर्तक Adj. von घानर्त 1) *c).*

घानर्तन n. *das Tanzen, Tanz.*

घानर्तपि Adj. *vom Volksstamm der* Anarta.

घानर्थक्य n. *Zwecklosigkeit* Gaim. 1,2,1. Kap. 4,13.

घानर्दम् Absol. *unter Gebrüll* MBh. 5,141,47.

घानर्दित n. *Gebrüll* R. 3,42,20.

घानल n. *das unter* Anala *stehende Mondhaus Kṛttikâ.*

घानलवि m. N. pr. eines Lehrers.

घानव 1) Adj. *a) den Menschen zugethan. — b) menschlich.* — 2) m. *ein fremder Mann.*

घानर्श, घानर्शुस्, घानर्शे, घानर्श्न und घानर्श्याम् Perfect-Formen von 1. घस्.

घानर्स Adj. *zum Lastwagen gehörig.*

1. आनाक° Adv. *bis zum Himmel* Rāgān. 1,5.

2. आनाक m. N. pr. eines fürstlichen Geschlechts.

आनाढ्य n. *Schutzlosigkeit.*

आनाभि Adv. *bis zur Nabe.*

आनामन n. *das Geneigtmachen, Gewinnen.*

*आनाम्य Adj. *zu beugen.*

आनाय m. *Netz, Fischernetz.*

आनायाय्, °यते *ein Netz darstellen.*

आनायिन् m. *Fischer.*

*आनाय्य m. *das aus dem Gārhapatja genommene südliche Altarfeuer.*

आनाश 3te Sg. Perf. von 1. अश्.

आनाह् m. 1) *Verstopfung des Leibes.* — 2) **Länge.*

आनाह्निक Adj. *bei Verstopfung des Leibes anwendbar.*

*आनिचेय m. Patron. *f. ई.

आनिङ्ग्य n. *Regungslosigkeit* Lalit. 439,15. 440,16.

आनिघन Adj. त्वाष्ट्रीसामन् n. Name eines Sāman.

*आनिधेय m. Patron. *f. ई.

आनिन्द्ययोनि Adv. *bis zur verachteten Geburtsstätte* Çiṇ. 78.

आनिरुत्त्य n. N. abstr. von अनिरुक्त Comm. zu Liṭ. 8,9,1.

*आनिरुद्ध m. Patron. von अनिरुद्ध.

आनिर्ऋत Adj. von *unvernichtbarer Art.*

आनिल्ल n. und *°ल्ली f. *das unter* Anilla *stehende Mondhaus* Svāti.

*आनिलि m. Patron. Hanumant's.

आनीकवत Adj. (f. ई) zu Agni anīkavant *in Beziehung stehend* Comm. zu Kāṭy. Çr. 4,3,4.

आनीति f. *Herbeiführung.*

आनील 1) Adj. *schwärzlich* Vīra. 146. Sīm. D. 294, 14. — 2) *m. *Rappe* Gal. — 3) *n. *Zinn* Nigh. Pr.

*आनुकल्पिक Adj. = अनुकल्पमधीते वेद वा.

*आनुकूलिक Adj. = अनुकूलं वर्तते.

आनुकूल्य n. 1) *Geneigtheit, Gunst.* — 2) *Annehmlichkeit.* °तस् *wie es Einem zusagt.* — 3) *freundschaftliches Verhältniss, Einverständniss.*

*आनुखड्य Adj. von अनुखड्यम् gaṇa परिमुखादि in der Kāç.

*आनुगड्य Adj. von अनुगङ्गम्.

*आनुगतिक Adj. von अनुगत.

*आनुगादिक Adj. = अनुगादिन्.

*आनुगुणिक Adj. = अनुगुणमधीते वेद वा.

आनुगुण्य Adj. *Gleichartigkeit.*

*आनुग्रामिक Adj. von अनुग्रामम्.

*आनुचारक Adj. von अनुचारक.

आनुजावर Adj. 1) *nachgeboren* Maitr. S. 2,5,6. — 2) *gemein, ganz niedrig.*

आनुडुक् m. N. pr. eines Tīrtha Hariv. 2,39,62. Richtiger v. l. आनडुक्.

*आनुतित्य Adj. von अनुतिलम्.

*आनुदृष्टिनेय und आनुदृष्टेय m. Metron. von अनुदृष्टि.

आनुदेशिक Adj. (f. ई) zu अनुदेश 1) Vārtt. 6 zu P. 1,1,56. Śāṅkhāyan. 27,1.

*आनुनाश्य von अनुनाश.

आनुनासिक्य n. *Nasalität.*

*आनुपद्य Adj. von अनुपदम्.

*आनुपदिक 1) Adj. *auf dem Fusse folgend.* — 2) *das* Anupada *studirend.*

*आनुपद्य Adj. von अनुपदम्.

आनुपूर्व्य n. (Gaut.), °पूर्वी f. und °पूर्व्य n. (Āpast.) *Reihenfolge von vorn (oben) nach hinten (unten).* Instr. °पूर्वेण, °पूर्व्या, °पूर्व्येण und Abl. °पूर्व्यात् *der Reihe nach.*

आनुमतेय Adj. *der* Anumati *gehörig, an sie gerichtet.*

*आनुमतिक m. Patron. gaṇa तौल्वल्यादि in der Kāç.

आनुमानिक Adj. 1) *auf einem Schluss beruhend* Āpast. Nom. abstr. °त्व n. — 2) *Schlüsse machend.*

*आनुमाप्य und *आनुपद्य Adjj. von अनुमापम् und अनुपदम्.

आनुयात्रिक m. *ein Mann aus dem Gefolge, Diener.*

*आनुयूप्य Adj. von अनुयूपम्.

*आनुरक्ति f. = अनुरक्ति.

आनुरूप्य n. *Angemessenheit.*

*आनुरोक्ति m. Patron. von अनुरोक्तृ.

आनुरोहिणी Adj. f. als Beiw. des Mondhauses Rohiṇī.

*आनुलेपिक Adj. von अनुलेपिका.

*आनुलोमिक Adj. = अनुलोमं वर्तते.

आनुलोम्य 1) Adj. = अनुलोमज. — 2) n. a) *gerade oder natürliche Ordnung.* — b) *das in gehöriger Ordnung Sein, das gut von Statten Gehen.* — c) *das Bringen in die richtige Lage.*

*आनुवंश्य Adj. von अनुवंशम्.

आनुवासनिक Adj. *zu einem öligen Klystier geeignet.*

*आनुविधित्सा (!) f. *Undankbarkeit.*

आनुवेश्य m. *ein Nachbar zur Seite.*

*आनुशातिक Adj. von अनुशतिक.

आनुशासनिक Adj. *auf Unterweisung bezüglich, davon handelnd.*

आनुश्रव, °श्रविक und °श्राविक Adj. *auf Ueberlieferung beruhend.*

आनुषक् Adj. *in stetiger Folge, nach der Reihe.*

आनुषङ्गिक Adj. (f. ई) 1) *sich anschliessend, hinterherfolgend, sich anreihend.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. — 2) *bleibend, constant* Kāśīk. 7,1147. — 3) *nothwendig auf Etwas* (Gen.) *folgend, — sich ergebend.* — 4) *zufällig, unwesentlich.*

*आनुषण्ड und *°क Adj. von अनुषण्ड.

आनुषूर्क Adj. *nachgetrieben.*

आनुष्टुभ Adj. (f. आ und ई Vārtt.) *aus* Anushṭubh *bestehend, der A. gleichartig, z. B. aus vier Theilen zusammengesetzt.*

आनुष्टुभोक्थिक Adj. *aus* Anushṭubh *und* Ukthja *bestehend* ṚV. Pāiṅg. 18,11.

*आनुसाय्य, *आनुसीत्य und *आनुसीर्य Adjj. von अनुसायम्, अनुसीतम् und अनुसीरम्.

*आनुसूक Adj. = अनुसूमधीते वेद वा.

आनूसूक Adj. = आनुषूक Kauç. 16.

*आनुसृतिनेय und *आनुसृष्टिनेय Metronn. von अनुसृति und अनुसृष्टि.

*आनुसेय m. Patron. oder Metron. von अनुसू.

*आनुस्फारति m. Patron. von अनुस्फरत्.

आनूर्कम् Adv. = अन्वक् *im Anschluss daran* ṚV. 5,33,9.

आनूप 1) Adj. *feucht, wässerig, sumpfig.* — 2) m. a) *Wasserthier, Sumpfthier.* — b) Patron. von Anūpa. — 3) n. Name eines Sāman Liṭ. 4,6,1.

*आनूपक Adj. *in Sümpfen lebend.*

आनृण्य n. und °ता f. *Schuldlosigkeit, Sch. in Bezug auf* (Gen. oder im Comp. vorangehend). आनृण्यं वि-धा *vergelten, bezahlen* Pāraskar. 132,12.

*आनृत Adj. *der Lüge ergeben.* Davon *°क Adj. von *Lügnern bewohnt.*

आनृशंस n. *Wohlwollen* Gaut. 5,45.

*आनृशंसि m. und *°शंसेय Adj. gaṇa गर्गादि.

आनृशंस्य 1) Adj. (f. आ) *wohlwollend.* — 2) n. *Wohlwollen* Āpast.

आनेतृ Nom. ag. (f. °त्री) *Herbeibringer, -führer.*

आनेतवै Dat. Inf. *herbeizubringen, -führen* Çat. Br. 2,1,4,16.

आनेतव्य Adj. *anzuführen* Comm. zu Nāṭjaç. 9,2,9.

आनेय Adj. *herbeizubringen, -führen* Kātyār. 18,265.

*आनेपुण n. = अनेपुण.

*आनेश्वर्य n. = अनेश्वर्य.

आनोभद्र und °द्रीय n. *die mit* आ नो भद्राः *beginnende Hymne* (ṚV. 1,89).

आत्त Partic. von 1. अम्.

आत्तःपुरिक 1) Adj. zum *Harem gehörig* Pāraskar. 16,15. — 2) n. *das Treiben im Harem.*

आत्तःपुरितक n. = आत्तःपुरिक 2).

आत्तेम् Adv. *bis zum Ende* (Gaut. 3,5), *vollständig, von Kopf bis zu Fuss.*

आत्तर 1) Adj. *im Innern befindlich, der innere.* — 2) m. a) *ein im Innern des Palastes Angestellter.* — b) *ein Vertrauter* Ind. St. 14,126. 153.

आसरतम्य n. nächste Verwandtschaft (von Lauten).

*आसराकृति m. Patron. gaṇa तौल्वल्यादि in der Kâç.

आसरित und weniger gut आसरीत Adj. (f. ई) zur Luft gehörig, aus der Luft stammend, in der Luft vor sich gehend, atmosphärisch Comm. zu Lâṭj. 4,8,7.

*आसरीय Adj. von असरीय Kâç.

*आसर्गेल्किक Adj. im Innern des Hauses befindlich.

आसर्प 1) Adj. bei den Gaina was auf das Streben nach Erlösung hemmend einwirkt Govindân. zu Bhâr. S. 582, Z. 11. — 2) n. nahe Verwandtschaft (von Lauten).

आसर्वेदिक Adj. innerhalb der Opferstätte befindlich.

*आसर्वेश्मिक Adj. im Innern des Hauses befindlich.

*आसिका f. = असिका ältere Schwester.

आस्त्य m. Endiger, personif. als Bhauvana.

आस्त्यायनि m. Patron. von आस्त्य.

आस्त्र n. Sg. und Pl. Eingeweide.

आस्त्रतन्ति f. und आस्त्रपाश m. Darmsaite.

आस्त्रानुचारिन् Adj. in den Eingeweiden sich aufhaltend Mantrabr. 2,7,3.

*आस्त्रिक Adj. in den Eingeweiden befindlich.

आस्त्रि m. eine best. verachtete Menschenklasse.

आस्त्रोड und आस्त्रोर m. N. pr. eines Fürsten VP.² 4,117. Vgl. आपोड.

आस्त्रोल in मरुदास्त्रोल.

आस्त्रोलक m. Schaukel, Schwinge.

आस्त्रोलन n. das Schwingen.

आस्त्रोलय्, °यति schwingen Bâlar. 38,20. आस्त्रोलित Spr. 553.

*आस्थसिक m. Koch.

आस्थीगव n. Name verschiedener Sâman Lâṭj. 4,3,27. Tâṇḍ.-Br. 12,11,21. Nidân. 9,2,10.

आस्थ्य n. Blindheit 257,22.

आस्थ्र m. Pl. N. pr. eines Volkes. f. ई eine Frau dieses Volkes.

आस्थ्रभूत m. Pl. N. pr. eines Geschlechts B.A.J. 5,33.

*आस्थ्र Adj. = अस्थ्र लब्धा.

आस्थ्यतरेय m. N. pr. eines Grammatikers.

आस्थ्याभाव्य n. das ein Anderes Sein.

*आस्थ्यविक Adj. von edler Familie.

आस्थ्यावस्थिक Adj. (f. ई) täglich.

आस्थ्यौपनिषदी f. Logik Gaut. 11,3.

*आस्थ्यौपनिषद Adj. von अस्थ्यौपनिषद.

आप्, आप्नोति, selten Med. 1) erreichen, einholen, stossen auf, antreffen. — 2) erlangen, bekommen, in Besitz nehmen, theilhaftig werden, erleiden. — 3) über Jmd kommen, zu Theil werden. — 4) Pass. voll werden. — Partic. आप्त 1) erreicht, ereilt, getroffen. — 2) erlangt, empfangen, bekommen. — 3) erfüllt, durchdrungen Çat. Br. 1,1,1, 14. — 4) angelangt bei (Acc.) Naiṣ. 22,42. — 5) sich erstreckend über (यावत्). °तम am Weitesten reichend Nas. Up. in Ind. St. 9,146. — 6) dividirt. — 7) vollständig, reichlich. — 8) zuverlässig; m. Gewährsmann. — 9) nahe stehend, befreundet. — Caus. आपयति 1) erreichen —, gelangen lassen, bringen zu. — 2) erlangen lassen. — 3) Jmd (Acc.) Etwas abgeben, zu fühlen geben. — Desid. ईप्सति und °ते zu erreichen suchen, zu erlangen streben Tâṇḍ.-Br. 20,3,2. — Partic. ईप्सित 1) wen oder was man zu haben wünscht, begehrt, erwünscht, genehm, lieb. Superl. °तम zunächst stehend 224,31. — 2) von einer Autorität festgesetzt, anerkannt. — Desid. vom Caus. आपिपयिषति zu erreichen streben. — Mit अनु erreichen Ait. Br. 3,27. — Mit अभि bis zu Etwas reichen, erreichen. — Caus. bis an's Ziel bringen. — Desid. zu erlangen streben, nach Etwas verlangen, wünschen. — Mit अव 1) erreichen, gelangen zu, stossen auf, antreffen. अवाप्त auch mit act. Bed. — 2) erlangen, bekommen, in Besitz nehmen, theilhaftig werden, erleiden. — 3) durch Division erhalten. — Mit प्रत्यव wiedererlangen. — Mit समव 1) stossen auf, antreffen. — 2) erlangen, bekommen, theilhaftig werden, erleiden. — Mit आ erreichen, über Jmd (Acc.) kommen RV. 10,32,8. — Mit उद् hinaufreichen, erreichen. — Mit उप gelangen zu, erlangen Ait. Âr. 370,11.13. — Desid. Jmd zu gewinnen suchen Maitr. S. 2,1,11. Gobh. 1, 9,5. — Mit समुप Desid. in समुपेप्सु. — Mit परि 1) erreichen, gewinnen. — 2) ein Ende machen, genug sein lassen. — Partic. पर्याप्त zum Abschluss gebracht, das volle Maass habend, reichlich, geräumig, hinreichend für (Dat. oder Gen. 182,4), genügend; einer Sache (Dat., Loc. eines Nom. act. oder Infin.) oder einer Person (Gen.) gewachsen. °म् Adv. so v. a. Alles in Allem Spr. 4813, v. l. — Caus. vollbringen. — Desid. 1) verlangen, fordern, wünschen. — 2) zu erhalten wünschen, in Acht nehmen, schützen. — 3) beizukommen suchen, lauern auf, nachstellen. — Mit संपरि zusammenfassen, zusammennehmen. — Mit प्र 1) gelangen an, in, zu, stossen auf, antreffen, erwischen 120,26. 123,15. reichen bis (यावत्). अप्राप्य mit Acc. so v. a. diesseits. दिशः so v. a. nach allen Richtungen hin fliehen. प्राप्य कृच्छ्रचतुर्दशीम् nach Erreichung dieses Tages, so v. a. nachdem dieser Tag gekommen war 110,29. — 2) Jmd treffen (von einem Ungemach). — 3) erlangen, bekommen, gewinnen, theilhaftig werden, sich zuziehen, erleiden. Mit Infin. bekommen zu. — 4) zum Gatten oder zur Gattin bekommen. — 5) in der Gramm. übergehen in. — 6) sich finden, vorhanden sein. — 7) in Folge einer Regel Geltung erhalten, sich aus einer Regel ergeben 233,4. 240,21. In derselben Bed. auch Pass. — Partic. प्राप्त 1) erreicht 159,6. getroffen, angetroffen, erwischt. — 2) erlangt, gewonnen, sich zugezogen, auf sich geladen. — 3) erreicht —, getroffen habend (auch von einem Ungemach als Subj.), angelangt bei; die Ergänzung im Acc. oder im Comp. vorangehend. सहस्रम् ein Tausend voll geworden. — 4) erlangt —, sich zugezogen —, auf sich geladen —, erlitten habend; die Ergänzung im Acc. oder im Comp. vorangehend. कं चित्प्रकारम् so v. a. eine best. Art zu sein habend 230,22. — 5) gekommen, eingetroffen, angelangt, da seiend 92,14. 119,9. 120,29. 125,22. 201, 9. प्राप्तेषु कालेषु so v. a. zu gewissen Zeiten Spr. 7651. gelangt zu (Acc.) Chr. 226,29. — 6) in der Med. indicirt. — 7) in der Gramm. in Folge einer Regel Geltung habend, sich aus einer Regel ergebend 223,17. 227,10. — Caus. 1) Jmd oder Etwas (Acc.) irgendwohin (Acc. oder Ortsadv.) gelangen lassen, treiben, Jmd (Dat.) Etwas (Acc.) zuführen 107,1. bringen, befördern. — 2) Jmd (Acc.) Etwas (Acc.) erlangen lassen. — 3) Etwas zu Jmd gelangen lassen, so v. a. überbringen, melden, anmelden, verkünden M. 8,43. MBh. 14,9,24. Râm. 14,60. — 4) erlangen, theilhaftig werden. — Desid. zu erreichen suchen, verlangen nach. — Mit अनुप्र 1) gelangen zu, erreichen, stossen auf, finden. — 2) nachgehen, nachahmen. — Partic. अनुप्राप्त 1) angelangt bei, gekommen zu (Acc.). — 2) gerathen in (Acc.) MBh. 5,190,11. — 3) widerfahren R. 5,35, 14. — 4) gekommen (auch von bestimmten Zeiten und Umständen), eingetroffen. — 5) hinauslaufend auf, einbegriffen —, enthalten in (Acc.) Nir. 1,16. — Mit समनुप्र erreichen, anlangen bei. — Partic. समनुप्राप्त 1) angelangt bei (Acc.). — 2) erlangt habend, mit Acc. — 3) angekommen, angelangt. — Mit अभिप्र reichen bis zu, erreichen. — Desid. in अभिप्रेप्सु. — Mit उपप्र, Partic. °प्राप्त genaht, herangetreten. — Mit परिप्र in परिप्राप्ति und परिप्रेप्सु. — Caus. mit Etwas zu Stande kommen Lalit. 167,1. fgg. — Mit संपरिप्र Desid. in संपरिप्रेप्सु. — Mit संप्र 1) erreichen, gelangen zu, antreffen 122,16. 123,19, कृच्छ्रकालम् in die Zeit der Noth hereinkommen 79,26. — 2) erlangen, theilhaftig werden 139,19. sich zuziehen, erleiden. — 3) zur Gattin bekommen

135,21. — Partic. संप्राप्त 1) *angetroffen.* — 2) *erlangt* 296,16. *sich zugezogen, auf sich geladen.* — 3) *erreicht habend, angelangt bei, gekommen zu, gerathen auf* (Acc.) 67,28. 228,28. *sich erstreckend auf* (im Comp. vorangehend). — 4) *erlangt habend, gerathen in* (ein Ungemach). — 5) *angelangt, gekommen* (insbes. von Zeitpunkten); *herstammend von* (Abl.) 197,4. — Caus. *erreichen machen.* — Mit अनुसंप्र *erreichen, anlangen bei, in, antreffen.* — Partic. अनुसंप्राप्त 1) *angelangt bei* (Acc.). — 2) *Jmd* (Acc.) *widerfahren.* — 3) *gekommen, erschienen, da seiend.* — Mit अभिसंप्र 1) *erreichen, gelangen zu.* — 2) *erlangen, bekommen, theilhaftig werden.* — Partic. अभिसंप्राप्त 1) *angelangt bei* (Acc.). — 2) *gekommen.* — Mit उपसंप्र *gelangen zu.* — Partic. उपसंप्राप्त 1) *sich zugezogen habend, gerathen in* (Acc.). — 2) *herangekommen.* — Mit प्रति Desid. *werben um* (ein Mädchen). — Mit वि 1) *hindurchreichen, durchdringen, erfüllen, ausfüllen.* — 2) *reichen bis* (आ). — Partic. व्याप्त 1) *durchdrungen, erfüllt, angefüllt.* सूर्यतेजसा मुक्त् *so v. a. ganz beschienen von* 154,8. — 2) *eingenommen, in Besitz genommen.* — 3) *behaftet mit* (Instr.) Taitt. Ār. 41 (अनित्यत्वेन *zu lesen*). — 4) *in etwas Anderm eingeschlossen, — enthalten* Bālar. 67. — 5) *wohlhabend* Ait. Br. 4,4. — Caus. Partic. व्यापित *durchdrungen, erfüllt* Spr. 1402. — Mit अभिवि Absol. °व्याप्य *bis — (Acc.) inclusive.* — Mit सम् 1) *erlangen, theilhaftig werden.* समाप्तवत् 91,25. — 2) *vollenden.* — 3) *heranreichen.* — Partic. समाप्त *vollendet, beendigt, zum Abschluss gelangt.* — समाप्तः MBh. 14, 2361 *fehlerhaft für* समाप्तः. — Caus. 1) *Jmd Etwas erreichen —, erlangen lassen.* — 2) *zu Ende führen, vollbringen.* — 3) *Jmd abthun, den Garaus machen.* — Desid. *zu vollenden streben.* — Partic. समीप्सित *begehrt, erwünscht.* — Desid. vom Caus. *zu vollbringen suchen.* — Mit अनुसम् Caus. *dazu vollenden, nachher zu Stande bringen.* — Mit परिसम् Pass. 1) *enthalten sein in* (Loc.). — 2) *sich erstrecken auf, gehören zu* (Loc. oder प्रति). — 3) *das Endziel erreichen.* — Partic. परिसमाप्त 1) *vollständig beendigt* MBh. 1,223,60. — 2) *vollendet, so v. a. auf dem Höhepunkt stehend* Çik. 105. — Caus. *vollenden* Gaṇit. S. 444.

1. आप in दुरा° und मनआप.

2. आप 1) m. *a)* N. pr. eines der 8 Vasu Varāh. Bṛh. S. 53,48. 49. 51. VP. 1,15,111. fg. — *b) der Stern δ Virginis.* — 2) °f. ई *das Mondhaus Pūrvāshāḍhā* H. 113.

*आपक, f. ई gaṇa गौरादि.

*आपकर् Adj. = अपकरे ज्ञातः.

आपक्व Adj. 1) *halbgar.* — 2) *halbreif* Ṛtus. 3,1.

*आपतिति m. Patron. *°तित्या f. Gaṇar. 1,36.

आपगा f. 1) *Fluss.* — 2) N. pr. eines Flusses.

आपगेय m. Metron. Bhīshma's.

*आपङ्क्तिक, f. ई gaṇa गौरादि.

आपण m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Markt* 115,4. 118, 22. — 2) *Waare.*

आपणदेवता f. *eine auf einem Markte stehende Götterstatue.*

आपणवीथिका *Budenreihe auf einem Markte* R. 7,70,11. Am Ende eines adj. Comp. f. आ R. Gorr. 2,41,21.

आपणवेदिका f. *Marktbank, -tisch.*

*आपणिक 1) Adj. *zum Markte in Beziehung stehend.* — 2) m. *a) Handelsmann.* — *b) Pachtgeld für einen Markt.*

आपणीय Adj. *vom Markte kommend* Āpast.

आपतन n. *unerwartetes zum Vorschein Kommen.*

आपतति m. etwa *Gebieter hier* Maitr. S. 1,2,7. 3,7,10.

*आपतिक Uṇādis. 2,43. 1) Adj. *vom Schicksal abhängig.* — 2) m. *Falke* Uṇādis.

आपत्कल्प m. *das Verfahren in Zeiten der Noth* Gaut. 7,1. 9,67. M. 11,28.

आपत्काल m. *Zeit der Noth* M. 2,241. Spr. 952.

*आपत्कालिक Adj. (f. आ und ई) von आपत्काल.

आपत्ति f. 1) *Eintritt eines Falles* (im Comp. vorangehend) Kap. 1,22. 30. 113. 5,8. 6,19. — 2) *Uebergang —, das Gerathen —, Umwandlung in.* — 3) *Unfall, Ungemach, Noth.* — 4) **Fehler, Versehen.*

आपत्तोस् Gen. Inf. (abhängig von ईश्वर) *zu gerathen in* Çat. Br. 9,3,2,1.

आपत्प्राप्त Adj. *in's Unglück —, in Noth gerathen.*

आपत्य Adj. *patronymisch.*

आपथि Adj. *auf dem Wege befindlich.*

आपथ्यी f. *ein auf dem Wege liegender Stein* u. s. w.

आपद् f. Sg. und Pl. *Unfall, Ungemach, Noth.* Instr. Sg. *aus Versehen* Āçv. Çr. 12,8,23.

*आपदा f. dass.

आपदुद्धरण n. *das Ziehen aus der Noth* Spr. 6780. 6835.

आपदुद्धारकल्प m. Titel eines Werkes.

आपदेव 1) m. N. pr. eines Autors. — 2) f. ई *ein von ihm verfasstes Werk.*

आपद्गत Adj. *in's Unglück —, in Noth gerathen* Spr. 963. 7733.

आपद्धर्म m. 1) *die im Falle der Noth geltenden Vorschriften.* — 2) Pl. *unglückliche Verhältnisse.*

आपद्विनीत Adj. *durch Ungemach bescheiden geworden* Bilh. 193,17.

आपन 1) Adj. *bringend, herbeiführend.* — 2) *n. *Pfeffer.*

*आपनिक Uṇādis. 2,43. m. 1) *Saphir.* — 2) *ein Kirāta* Uṇādis.

आपनेय Adj. *zu erreichen, — erlangen.*

*आपन्नजीविक Adj. *einen Lebensunterhalt habend* P. 1,2,44, Sch.

आपन्नसत्त्वा Adj. f. *schwanger.*

आपप्रथ m. Titel eines astrol. Tractats.

आपभृ m. N. pr. = आपदेव.

*आपमित्यक Adj. *durch Tausch erhalten.*

आपया f. N. pr. eines Flusses.

आपयितृ Nom. ag. *Verschaffer.*

आपरपक्षीय Adj. *zur zweiten Hälfte eines Monats in Beziehung stehend.*

*आपराधिष्य n. Nom. abstr. von अपराधिन्.

आपराह्णिक Adj. *nachmittägig.*

आपर्तुक Adj. *nicht der Jahreszeit entsprechend.*

आपर्वभङ्गनिपुण Adj. *geschickt sogar ein Rohr im Gelenk zu brechen,* so v. a. *das Schwerste zu vollbringen vermögend* Kām. Nītis. 11,40 (wo आपर्वनि-पुणो — दैवे *zu vermuthen ist*).

आपर्वभाग° Adv. *bis zum Gelenk* Çik. 80.

आपल n. Name eines Sāman.

आपव m. Bein. Vasishṭha's.

आपवत्स m. N. pr. eines Genius.

आपवर्गिक und °वार्ग्य Adj. *zur Erlösung führend.*

1. आपस् n. *ein frommes Werk* RV. 1,178,1. 4,38,4.

2. *आपस् n. *Wasser.*

3. आपस् Nom. und bisweilen auch Acc. Pl. von 3. अप् *Wasser.*

1. आपस्तम्ब m. N. pr. eines Lehrers.

2. आपस्तम्ब 1) Adj. (f. ई) von Āpastamba *stammend.* — 2) m. Pl. *die Schüler des* Āp. Verz. d. Oxf. H. 271,a,4.

आपस्तम्बि m. Patron. von आपस्तम्ब.

आपस्तम्बीय Adj. und m. Pl. = 2. आपस्तम्ब.

*आपस्तम्भिनी f. *eine best. Pflanze.*

आपाक m. *Ofen.*

आपाकस्थ Adj. *im Ofen steckend.*

आपाङ्क्त्र n. *das Behandeln der Augenwinkel mit Salbe.*

आपाटल Adj. (f. आ) *röthlich* Kāç. 32,23. 53,9.

आपाटलिपुत्रम् Adv. *bis* Pāṭaliputra Kāç. zu P. 2,1,13.

आपाण्डु Adj. *gelblich weiss, weisslich, bleich* Varāh. Bṛh. S. 3,23. Chr. 86,22. Nom. abstr. °ता f.

आपाण्डुर Adj. dass. Spr. 2497.

आपाण्डुरी Adv. mit भू *bleich werden* Kumāras. 3,33.

आपात m. 1) *Heransturz, Andrang.* लोचनापात

ein zudringlicher Blick Spr. 3974. — 2) *Sturz in* (im Comp. vorangehend). — 3) *unerwartetes Erscheinen, Eintritt, Eintreffen* Spr. 3772. 6419. आपातम् und आपात° *sofort, im Nu, beim ersten Blick.* आपातमात्रे und आपातमात्र° *nur im ersten Augenblick.* — 4) **das zum Sturz Bringen.*

आपातालिका f. *ein best. Metrum* Ind. St. 8, 307. fgg.

आपातिक Adj. *sich zunächst darbietend* Comm. zu Kiraṇ. 3, 122.

°आपातिन् Adj. *eintretend, sich ereignend.*

*आपात्य Partic. fut. pass. von पत् mit आ.

आपाद् m. *Lohn, Belohnung.*

आपादक Adj. *herbeiführend, bewirkend* Comm. zu TS. Prāt. 5, 25.

आपादकण्ठम् Adv. *von den Füssen bis zum Halse* Ind. St. 14, 375.

आपादन n. *das Bringen —, Versetzen in.*

1. आपार्य Partic. 1) *das Ziel erreichend* ṚV. 3, 34, 7. — 2) *erlangend, theilhaftig werdend* ṚV. 8, 110, 8.

2. आपान n. *das Zechen, Gelage.* °गोष्ठी f. *Gelage,* °भूमि f. *Zechplatz,* °शाला f. *Zechstube.*

आपानक n. *Trinkgelage* Kād. 35, 8. 9.

आपानमन्यु Adj. *dessen Trunk Muth erzeugt.*

आपायिन् Adj. *trinklustig.*

*आपारि m. gaṇa क्षत्र्यादि in der Kāç. zu P. 6, 2, 86.

आपाल n. Name eines Sāman.

*आपालि m. *Laus.*

आपि 1) m. *Verbündeter, Befreundeter, Bekannter.* — 2) Adj. am E. a. C. *reichend, hindringend.*

आपिङ्ग Adj. *rothbräunlich* Bhāṭṭ. 2, 30.

आपिङ्गल 1) Adj. (f. आ) *röthlich, gelbröthlich* Kād. 11, 15. II, 98, 4. — 2) *n. *Gold.*

आपिङ्गली Adv. mit कृ *röthlich färben.*

1. आपित्व n. *Bundesgenossenschaft, Freundschaft.*

2. आपित्व n. *vielleicht Abendzeit* ṚV. 3, 4, 3.

आपिशङ्ग Adj. *goldfarbig* Kād. 40, 6.

आपिशर्वर Adj. *nächtlich* TS. 7, 3, 18, 1.

आपिशल 1) Adj. (f. ई) von Āpiçali *herrührend.* शिता Ind. St. 14, 160. — 2) *m. *ein Schüler Āpiçali's.* *f. आ. — 3) *n. *ein von Āpiçali verfasstes Werk.*

आपिशलि m. Patron. eines alten Grammatikers.

*आपिशलीया f. zu आपिशलि.

आपीड m. 1) *das Zusammendrücken, Kneifen.* — 2) *ein auf dem Scheitel getragener Kranz.* — 3) *ein best. Metrum.*

आपीडन n. *das Drücken, Druck.*

°आपीडित Adj. *mit einem Kranz von — geschmückt.*

आपीत 1) Adj. *gelblich* R. 2, 76, 4. — 2) *m. *Ficus benjamina* Nigh. Pr. — 3) *n. a) *Staubfaden der Lotusblüthe* Nigh. Pr. — b) *Schwefelkies.*

आपीतवर्ण, °वर्तिन् *mit einem gelben Anstrich versehen* Kād. II, 136, 4.

आपीन n. *Euter.*

आपीनवत् Adj. *eine Form von प्या mit आ enthaltend.*

*आपूपिक 1) Adj. von आपूप. — 2) n. *ein Haufen Kuchen.*

आपूप्य 1) m. **Mehl.* — 2) *Backwerk.*

आपूर m. *Fluth, Ueberfluss, Uebermaass* Ṣaḍv. 1, 7, 4.

आपूरण 1) Adj. *füllend, voll machend* Spr. 1928. — 2) m. N. pr. a) eines Schlangendämons MBh. 1, 35, 6. — b) eines Jaksha VP. — 3) n. a) *das Füllen, Vollmachen* 179, 22. — b) *das Spannen eines Bogens bis zur vollständigen Rundung* Paraskar. 81, 12. — c) *Wassermenge* Uttarar. (1863) 75, 1.

आपूरयत् m. v. l. für आपूरण 2) b) VP.^{2} 2, 289.

आपूर्त n. = पूर्त *ein frommes Werk* Kād. II, 46, 19.

आपूर्यमाणपक्ष m. *die zunehmende Hälfte eines Mondmonats* Kālān. Up. 5, 10, 1. Āçv. Gṛ. 1, 4, 1. 14, 2.

*आपूष n. *Zinn.*

आपृक् Adv. *in Berührung mit, auf* (Gen.)

आपृचस् Gen. Inf. um zu *füllen, — sättigen* ṚV. 8, 40, 9.

आपृचे Dat. Inf. dass. ṚV. 5, 80, 2.

*आपृच्छा f. *Anrede, Unterhaltung.*

(आपृच्य) आपृच्छिय Adj. 1) *zu begrüssen, — verehren.* — 2) *lobenswerth.*

आपेतिक Adj. *relativ.* Nom. abstr. °त्व n. Nyāyas. 4, 1, 39.

आपेय m. Pl. *eine best. Götterordnung* Maitr. S. 4, 1, 9. आपेयत्व n. Nom. abstr. ebend. Vgl. आप्य 2).

आपेयम् Absol. *mit Berührung* Çat. Br. 14, 5, 1, 13.

आपेलिमान n. = ἀπόκλιμα.

आपेदेयत (Āçv. Çr. 5, 10, 17) und °दैवत्य (Çāṅkh. Br. 16, 7) Adj. *das Wasser zur Gottheit habend.*

आपेमेय Adj. *aus Wasser bestehend.*

आपोमात्रा f. *der feine Urstoff des Wassers.*

आपोमूर्ति m. N. pr. 1) eines Sohnes des Manu Svārokisha Harīv. 419. — 2) eines der 7 Ṛshi im 10ten Manvantara.

आपोरेवती f. *der Vers* ṚV. 10, 30, 12 Çāṅkh. Br. 11, 3.

आपोऽशान n. *das vor und nach dem Essen unter den Worten* अपोऽशान *zu vollziehende Mundausspülen.*

आपोहिष्टीय 1) Adj. (f. आ) von आपो हि ष्ठा (ṚV. 10, 9, 1). — 2) n. Name eines Sāman.

आप्त 1) Adj. s. u. आप्. — 2) m. a) **ein Arhant* bei den Gaina. — b) N. pr. eines Schlangendämons MBh. 1, 35, 8. — 3) *f. आ *Haarflechte.* — 4) n. a) *Quotient* Līlāv. 124. — b) **equation of a degree.*

आप्तकारिन् Adj. *zuverlässig,* von Personen.

आप्तदक्षिण Adj. *von reichlichen Geschenken begleitet* (Opfer) M. 7, 79. 3, 79, 3. R. 1, 53, 24. 2, 30, 25.

आप्तनिश्चयालंकार m. Titel eines Werkes.

आप्तभाव m. *Zuverlässigkeit* Spr. 3131.

आप्तवचन n. *ein zuverlässiger Ausspruch* Sāh. 4. 5. Rāgān. 11, 12.

आप्तवज्रसूचि f. Titel einer Upanishad.

आप्तवर्ग m. *Nahestehende, Wohlbekannte* Mālav. 67, 11.

आप्तवाक्य n. = आप्तवचन Colebr. Misc. Ess. 1, 303.

1. आप्तवाच् f. dass.

2. आप्तवाच् Adj. *dessen Wort zuverlässig ist* Rāgān. 13, 60.

आप्तव्य Adj. *zu erreichen.*

आप्तश्रुति f. *eine zuverlässige Ueberlieferung* Sāh. 5.

आप्तसङ्ग m. dass. Sāh. 6. Kāraṇḍ. 1, 11.

आप्ताधीन Adj. *von zuverlässigen Personen abhängig.*

आप्ति f. 1) *Erreichung, das Treffen.* — 2) *Erlangung, Gewinnung* 321, 3. — 3) Bez. von *zwölf Opfersprüchen, die mit* आपये (VS. 9, 20) *beginnen.* — 4) *Quotient* Bīgag. 56. Līlāv. 103. — 5) **Zusammenhang, Verbindung.*

आप्तिकर Adj. *eintretend* Lalit. 259, 6.

*आप्तोक्ति f. = आप्तवचन H. 242.

आप्तोपदेश Adj. *eine zuverlässige Unterweisung* Kap. 1, 101. Sāh. D. 10, 9.

आप्तोर्याम und °र्यामन् m. = आप्तोर्याम.

आप्त्य, आप्तिय m. 1) Bein. a) Trita's. — b) Indra's. — 2) Pl. Bez. *einer best. Götterordnung.*

आप्रवान m. Patron. von आप्रवान.

आप्रान Partic. in Verbindung mit तीर्थ *der gewöhnliche Zugang zur Opferstätte zwischen der Grube und den beiden Aufwürfen* ṚV. 10, 114, 7.

1. आप्य 1) Adj. a) *zum Wasser gehörig, wässerig, flüssig.* — b) *im Wasser wohnend.* — 2) m. a) (sc. राशि) Bez. *der Zodiakalbilder Krebs, Fische und der zweiten Hälfte des Steinbocks* Varāh. Bṛh. 5, 9. — — b) N. pr. α) eines Vasu. — β) Pl. *einer best. Götterordnung* (sonst आप्त्य). Unter Manu Kākshusha Harīv. 437 (v. l. आप्त्य). Bālar. P. — 3) n. *das die Gewässer zur Gottheit habende Mondhaus* Pūrvāshāḍhā.

2. आप्य Adj. *zu erreichen, — erlangen.*

3. (आप्य) आपिय n. *Bundesgenossenschaft, Freundschaft.*

4. *आप्य n. *Costus speciosus* oder *arabicus.*

आप्यायनवत् Adj. = आपीनवत्.

आप्याय m. *Zunahme, das Vollwerden.*

आप्यायन 1) Adj. *Fülle —, Beleibtheit verleihend.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Jaǵńabâhu und des von ihm beherrschten Varsha Bhâg. P. 5,20,9. — 3) f. आ *Sättigung* Pâśkar. ed. Bomb. I, 76,3. — 4) f. ई *eine Arterie im Nabelstrang.* — 5) n. a) *das Vollmachen, Fettmachen.* — b) *das Sättigen, Befriedigen.* — c) *das Gedeihenmachen.* तप° MBh. 3,83,32. — d) *das Schwellenmachen,* Bez. *einer best. am* Soma *vorgenommenen Handlung.* — e) *eine best. an einem Zauberspruche vorgenommene Ceremonie.* — f) *Mittel zum Fett — oder Starkwerden.* — g) *Mittel zum Gedeihen.*

आप्यायनवत् Adj. *Gedeihen verleihend* Maitrâyaṇ. 6,5.

°आप्यायिन् Adj. *Gedeihen —, Wohlergehen verleihend.*

आप्याय्य Adj. *zu sättigen, — befriedigen.*

1. आप्र् Adj. *thätig, eifrig.*

2. आप्र Adj. von आप्री.

*आप्रच्छन n. *das Lebewohlsagen*

आप्रदिवम् Adv. *für immer.*

*आप्रपदम् Adv. *bis zur Fusspitze.*

आप्रपदीन Adj. *bis zur Fusspitze reichend* Kâd. 146,23.

आप्रवर्तन n. *allgemeiner Ausbruch* (des Schweisses) Bhâvapr. 3,64.

आप्रावृषम् Adv. *bis zur Regenzeit.*

आप्री f. Pl. Bez. *gewisser Anrufungen im* ṚV.

आप्रीतपी Adj. *die Ihm Versöhnten, Wohlgefälligen schützend.*

*आप्रीतिमाणु m. N. pr. einer Oertlichkeit. Davon Adj. *°माणवक.

आप्लव m. *Bad.*

आप्लवन n. *das Eintauchen, Bad.*

*आप्लवव्रतिन् Adj. *der das Bad genommen hat, das die Lehrzeit abschliesst.*

*आप्लाव m. *Bad.*

आप्लाव्य Adj. *als Bad dienend, die Stelle eines Bades vertretend.*

आप्लुत n. *das Baden* MBh. 13,116,10.

*आप्लुतव्रतिन् Adj. = आप्लवव्रतिन्.

*आप्लुति f. *Bad* Gal.

*आप्ष्ठा f. = काण्ठस्थान.

आप्सरस 1) Adj. (f. ई) *von einer* Apsaras *stammend.* — 2) n. Name eines Sâman Ârsh. Br.

आप्सव m. Bein. eines Manu.

आफलक m. *Pallisade.*

आफल्योद्यकर्तन Adj. *einem Werke obliegend, bis der Lohn eingetreten ist,* Nâgân. 1,5.

आफल्य n. *Fruchtlosigkeit* Mâlav. 4,1,19.

*आफोन (Nigh. Pr.) und *आफूक n. (Madanav. 33, 341) *Opium.*

आबद्ध 1) n. (*m.) *Schmuck.* — 2) *m. *Zuneigung.*

आबन्ध m. *das Umbinden.*

आबन्ध m. 1) *Band.* — 2) * *ein Riemen zum Anbinden eines Ochsen an's Joch oder an den Pflug.* — 3) * *Schmuck.* — 4) * *Zuneigung;* vgl. प्रेमाबन्ध.

आबन्धन n. *das Anbinden, Umbinden.*

आबप्सु m. *eine best. Pflanze* AV. 6,16,1.

आबर्हृ 1) Adj. *ausreissend,* in मुष्कावर्हृ. — 2) *m. *das Ausreissen.*

*आबर्हृण n. *das Ausreissen.*

आबर्हृम् Absol. *unter Ausreissen* Kâṭy. 25,6.

*आबर्हिर्हृन् Adj. *zum Ausreissen geeignet.*

आबल्य n. *Kraftlosigkeit, Schwäche* Kaṭhâs. Up. 3,3 (so zu lesen).

आबाध 1) m. *Andrang.* — 2) m. und f. (आ) *Pein, Qual, Leiden.* — 3) f. आ *Segment einer Basis.*

आबालम् Adv. *bis auf die Knaben herab.*

आबाल्यम् und आबाल्य° (Kathâs. 21,122) Adv. *vom Knabenalter an.*

आबिलम् Adv. (*zur Höhle hin*) *erschrocken.*

आबुत्त m. *Mann der Schwester* (im Drama).

*आबुध्य n. Nom. abstr. von अबुध Kâç. zu P. 5,1,131.

आब्दम् Adv. *ein Jahr hindurch.*

आब्दिक Adj. *jährlich,* nach Zahlwörtern — *jährig.*

आब्रह्म Adv. *bis Brahman inclusive.*

आब्रह्मस्तम्बपर्यन्त Adj. *mit Brahman beginnend und mit einem Grasbüschel endigend* Pâśkar. 2,1,21.

आभाग m. *Theilnehmer an* (Loc.).

आभङ्गिन् Adj. *ein wenig gebogen* Kâd. 136,20.

*आभाजन n. als Bedeutung von भल्.

*आभायज्ञात Adj. von आभायज्ञात्य.

*आभायज्ञात्य m. Patron. von आभायज्ञात.

आभायिन् Adj. in अनाभायिन्.

आभर n. इन्द्रस्य Name verschiedener Sâman.

आभरण n. (adj. Comp. f. आ) 1) *Schmuck, Schmucksache.* — 2) Titel verschiedener Werke.

आभारहसव n. Name eines Sâman.

आभार्हसु 1) Adj. *Güter herbeibringend.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

°आभारित Adj. wohl = भारित *voll von.*

आभा f. 1) *Glanz, Licht.* Am Ende eines adj. Comp. (f. आ) *Licht, Farbe, Aussehen.* Als Adj. *ähnlich* gefasst 250,30. — 2) *Acacia arabica* Bhâvapr. 4, 153. 177. — 3) * *eine Art Asparagus* und * — *Zizyphus* Nigh. Pr.

आभाणक m. *Spruch, Sprichwort.*

*आभाति f. = आभा 1).

आभाष्य m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Rede, Sprache.* — 2) *Spruch, Sprichwort* Spr. 1409.

आभाषण n. *Unterredung.*

आभाष्य Adj. 1) *einer Unterredung würdig.* — 2) angeblich = अभाष्य *wovon man nicht reden darf* MBh. 13,25,67, v. l.

आभास m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Glanz, Licht* 282, 11. *Farbe, Aussehen.* — 2) *blosser Schein, Trugbild* 272,30. 273,10.

आभासन n. *das Klarmachen, Verdeutlichen.*

°आभासिन् Adj. *leuchtend wie.*

आभासुर und आभास्वर m. Pl. *eine best. Götterordnung.*

आभिकामिक Adj. *erwünscht, gern gesehen.*

आभिचरणिक Adj. *zum Behexen dienend.*

आभिचार m. = अभिचार *Behexung.*

आभिचारिक 1) Adj. *auf Behexung bezüglich* Vaitân. — 2) n. *Zauber.*

आभिजन Adj. *patronymisch.*

आभिजातौ (308,19) f. und °जात्य n. (316,33) *Adel.*

आभिज्ञित 1) *Adj. *unter dem Sternbilde* Abhigît *geboren.* — 2) m. (*f. ई) Patron. von अभिजित्. *Pl. P. 5,3,118, Schol.

*आभिज्ञित्य m. Patron. von अभिजित्.

आभिधानिक m. *Lexicograph.*

आभिप्रतारिण m. Patron. von अभिप्रतारिन्.

आभिप्रायिक Adj. *nach Belieben geschehend, beliebig.*

आभिप्लविक Adj. *zum* Abhiplava *gehörig* Âçv. Çr. 7,5,18. Liṭ. 3,6,18. Vaitân.

आभिमुख्य n. 1) *das Zugewandtsein* (die Ergänzung im Gen., Acc. oder im Comp. vorangehend) 235,4. 290,6. Spr. 3708. 6193. Instr. als Umschreibung von अभि Utpala zu Varâh. Bṛh. 27(25),29. — 2) *das im Begriff Stehen —, Willens Sein zu* (im Comp. vorangehend).

*आभिरूपक n. = आभिरूप्य.

आभिरूप्य n. 1) *Angemessenheit* Liṭ. 1,6,16. — 2) *Schönheit.*

आभिशस्य n. *Verleumdung* Âpast.

*आभिषिक्त Adj. von अभिषिक्त.

आभिषेक (Varâh. Jogâs. 9,4) und °षेचनिक Adj. (f. ई) *auf die Königsweihe bezüglich, dazu dienend.*

आभिहारिक Adj. *was aufgetragen —, einem vornehmen Herrn vorgesetzt wird.*

आभीक n. Name eines Sâman.

*आभीक्ष्ण 1) Adj. *wiederholt.* — 2) = आभीक्ष्ण्य.

आभीक्ष्ण्य n. *häufige Wiederholung.*

आभीर 1) m. a) Pl. N. pr. eines Volkes. — b) *Kuhhirt.* Im System *der Sohn eines Brahmanen*

von einer Ambashṭha-Frau. — 2) Adj. (f. ई) zum Volk der Âbhira gehörig, ihnen eigen. — 3) f. ई a) *zur Kaste der Âbhira gehörig und auch die Frau eines solchen Âbhira. — b) ein best. Metrum. — c) die Sprache der Âbhira. — d) eine best. Râgiṇî S.S.S. 37.

घाभीरक 1) m. Pl. = घाभीर 1) a). — 2) f. °रिका eine best. Râgiṇî S.S.S. 110.

*घाभीरपल्लि, *°पल्लिका und *°पल्ली f. eine Ansiedelung von Kuhhirten.

घाभीरिक Adj. (f. ई) = घाभीर 2).

घाभील 1) Adj. schrecklich. — 2) *n. Schmerz, Pein.

घाभीवर्तस्तोत्रीय Lit. 3,6,18 fehlerhaft für घभी°.

घाभीशव, °शवाच्य und °शवोत्तर n. Namen von Sâman.

घार्भु Adj. 1) leer. — 2) leerhändig, karg.

घाभुग्न Adj. ein wenig gebogen Rāgān. 1,82.

घार्भू 1) Adj. gegenwärtig, zur Hand seiend, hülfreich, dienstfertig. — 2) m. Gehülfe.

घार्भूक Adj. inhaltlos, kraftlos.

घाभूतसंप्लवम् Adv. bis zum Untergang der Geschöpfe, — Welt.

घाभूति 1) f. Vermögen, Macht. — 2) m. N. pr. eines Lehrers. — Âit. Br. 7,13 wohl fehlerhaft; vgl. Chr. 22,22. 351,18. fgg.

घाभूमिपाल Adj. mit Einschluss des Fürsten Harîv. 1,37,25.

घाभूर्धेण्य Adj. dem man sich fügen muss.

*घाभूरी (घाभीरी?) f. eine best. musikalische Weise.

1. घाभोग m. 1) Biegung, Krümmung MBh. 3,109, 11. — 2) Rundung, Wölbung. — 3) Umfänglichkeit, Ausgedehntheit MBh. 3,178,25. 15,38,21. 16,4,14. R. 2,65,3. Çiç. 8,1. Kathâs. 18,72. Bâlar. 27,22. eines Leutes, so v. a. Kräftigkeit Kâd. 11,74,3. — 4) Mannichfaltigkeit Spr. 1443. 7254. — 5) Schlange. — 6) das Finale einer Composition S.S.S. 120. — 7) *Anstrengung. — 8) *Varuṇa's Sonnenschirm.

2.*घाभोग m. Genuss.

घाभोगीय m. und घाभोगिन् f. Zehrung.

घाभोगिन् Adj. gekrümmt.

*घाभोगिन् Adj. verzehrend, in भुज्या°.

घाभ्यन्तर und °रिक (Daçâtay. 31) Adj. im Innern befindlich, innerlich, der innere.

घाभ्यवकाशिक Adj. in freier Luft lebend (buddh.).

घाभ्याशिक Adj. nahe bei einander stehend MBh. 1,207,24. घाभ्यासिक gedruckt und durch waffengeübt erklärt.

घाभ्युदयिक 1) Adj. Aufbringend Uttarâr. 38,19 (52,13). — 2) n. ein best. Manenopfer Gaut. 11,17.

घायास n. Name eines Sâman.

*घायिक Adj. mit der Hacke arbeitend.

*घाय्य m. Patron. von घघ.

घार् Interj. 1) eines sich auf Etwas Besinnenden. — 2) des Einverständnisses, ja Bâlar. 284,20. 288,11. 296,18.

1. घार्म 1) Adj. (f. घी) a) roh, ungekocht. Als Beiw. der Kuh im Gegensatz zur Milch, die als gar, gekocht bezeichnet wird; als Beiw. der Wolken im Gegensatz zum Wasser, das sie entlassen. — b) ungebrannt (von Gefässen). — c) unreif (von Früchten, Geschwüren u. dgl.). — d) unverdaut (von krankhafter Ausleerung). — e) zart, fein (Haut). — 2) m. N. pr. a) eines Sohnes des Kṛshṇa VP.² 5,79. — b) eines Sohnes des Ghṛtapṛshṭha und des von ihm beherrschten Varsha Bhâg. P. 5,20, 21. — 3) m. oder n. Verdauungslosigkeit, eruditas; insbes. eine acute Form von Dysenterie. — 4) n. der Zustand des Rohsteins.

2.*घार्म m. Krankheit.

घार्मक 1) Adj. roh, ungekocht. — 2) *m. Kürbis Nigh. Pr.

*घार्मगन्धि, *°गन्धिक und *°गन्धिन् (Gal.) Adj. muffig riechend.

घार्मगर्भ m. unreife Leibesfrucht Bhâvapr. 3,21. Vgl. Sâmav. Br. 3,6,13.

*घार्मघी f. Flaschengurke Gal.

घार्मज्वनात्तम् Adv. bis zum Untertauchen inclusive Kathâs. 10,69.

घार्मज्वर m. Dysenterie Spr. 2229.

घार्मजु Adj. reizend, lieblich Uttarâr. 34,12 (46,1).

*घार्मण्ड m. (f. घा Gal.) und *°क n. (Nigh. Pr.) = मण्ड Ricinus communis.

घार्मण्डली Adv. mit कर् beinahe zu einem Kreise gestalten Kâd. 56,8.

घार्मता f. Unfertigkeit (eines Medicaments).

घार्मध्याह्नम् Adv. bis zur Mittagsstunde Spr. 7736.

1. घार्मन n. freundliche Gesinnung, Zuneigung Maitr. S. 2,3,2.

2.*घार्मन n. Krankheit.

घार्मनस् Adj. freundlich gesinnt, geneigt Maitr. S. 2,3,2.

*घार्मनस्य n. Leid, Pein, Qual.

घार्मनस्वान m. eine von den Versen TS. 2,3,9,1. 2 begleitete Spende Nârâyaṇ. 4,4,6.

घार्मंत्रण n. 1) Anrede, Anruf. — 2) Einladung. — 3) das Bereden, Befragen, Berathen. — 4) *das Lebewohlsagen. — 5) Mahlstatt.

घार्मन्त्रणीय Adj. zu befragen, des Raths kundig.

*घार्मन्त्रयितर् Nom. ag. Einlader (mit Acc.).

घार्मन्त्रयितव्य Adj. dem man Lebewohl sagen muss Vaṇis. 8,33.

घार्मन्त्रित n. Anrede, Vocativ.

घार्मन्त्र्य Adj. angeredet werdend, im Vocativ stehend.

घार्मन्द्र Adj. ein wenig dumpf, — tief (Laut) Mṛcch. 34.

*घार्मपत्रिका f. eine Spinatart Nigh. Pr.

घार्मपाचिन् Adj. Verdauung befördernd Bhâvapr. 1,174.

घार्मपात्र n. ein ungebranntes Gefäss.

घार्मय 1) m. a) Krankheit. — b) *schlechte Verdauung. — 2) n. Costus speciosus Bhâvapr. 3,97.

घार्मयाविन् Adj. 1) krank. — 2) an schlechter Verdauung leidend. Dazu Nom. abstr. °विद्य n.

घार्मयाव्य n. Krankheit Sâmav. Br. 2,2,3.

घार्मपिलु Adj. in घनार्मपिलु.

°घार्मपिन् in घद्या° und पद्या°.

घार्मर् Adj. der Götter. घकर् Çaṃk. in Gauḍ. 304.

घार्मरणम् Adv. bis zum Tode Spr. 3525.

घार्मरणान्त (Spr. 976) und °णान्तिक Adj. bis zum Tode während, lebenslänglich.

घार्मरातसी f. ein best. Heilmittel gegen Dysenterie Mat. med. 112.

घार्मरोतर् Nom. ag. Verderber.

घार्मर्द् m. 1) Druck. — 2) das Zausen, hartes Zusetzen. — 3) N. pr. einer Stadt.

घार्मर्दक m. Beiw. Kâlabhairava's.

°घार्मर्दिन् Adj. zerzausend, hart zusetzend.

घार्मर्यादास्थ Adj. beinahe an der Grenze stehend Ind. St. 10,416.

घार्मर्शि m. Berührung, Anklang.

*घार्मल = घामलक Comm. in R. ed. Bomb. 1,70,3.

घार्मलक 1) m. und f. (ई) Myrobalanenbaum. n. die Frucht. घामलकीफल n. dass. Kâd. 19,21. 146, 18. — 2) m. *Gendarussa vulgaris Nees.

घार्मलकीपत्र n. Pinus Webbiana Nigh. Pr.

घार्मलीघरतीर्घ n. N. pr. eines Tîrtha.

घार्मवात m. eine mit Blähungen verbundene Verdauungslosigkeit.

घार्मविधि m. eine best. Begehung.

घार्मशूल n. Cholik in Folge von Indigestion Bhâvapr. 5,3. 8.

घार्मश्राद्ध n. ein best. Çrâddha.

घार्मशीर्षक 1) m. N. pr. eines Ṛshi. — 2) n. Name verschiedener Sâman.

घार्मशीर्षा f. Bez. des Verses ṚV. 2,48,3.

घार्मातिसार m. eine acute Form der Dysenterie. °रिन् Adj. daran leidend.

*घार्मात्य m. = घमात्य.

आमौद् Adj. *Rohes (Fleisch, Cadaver) essend.*

आमाय n. *Genuss von Rohem.*

*आमानस्य n. = आमनस्य.

आमावास्यै 1) Adj. *a) zum Neumond oder dessen Feier gehörig.* — *b) *an einem Neumond geboren.* — 2) n. *Neumondsopfer.* °स्येविध Adj.

आमाशय m. *Magen.*

आमिक्षवत् Adj. *mit Quark versehen* TBr. 2,7,16,1.

आमिक्षा f. *Milchklumpen, Quark.* आमिक्षेष्टि f. Vaitân.

*आमिक्षीय und *°क्ष्य Adj. *zu Quark tauglich, — geeignet.*

*आमितोदि m. Patron. von अमितोदस्.

आमित्रे Adj. (f. ई) *vom Feinde herrührend.*

*आमित्रायण, *°त्रायणि und *°त्रि m. Patronn. von अमित्र.

*आमित्रीय Adj. von आमित्रि.

*आमिधो gaṇa मघादि in der Kâç. zu P. 4,2,86. Davon Adj. *°धस् ebend.

आमिलायन m. Patron. Auch Pl.

आमिश्र Adj. *vermischt, vermengt.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

आमिश्रीभूत Adj. dass. Davon Nom. abstr. °त्व n.

आमिश्र Adj. *sich vermengend.* Superl. °तम.

आमिष 1) n. *a) Fleisch.* — *b) Leckerbissen, Lockspeise, erwünschte Beute.* Dazu Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. — *c) Geschenk, Honorar, Trinkgeld.* — 2) *f. ई *eine best. Pflanze.* Davon Adj. *°षस्.

*आमिषप्रिय m. *Reiher.*

आमिषाशिन् Adj. *Fleisch essend* 141,9. Hit. 17.

आमिस् m. *rohes Fleisch, Cadaver, Fleisch überh.*

*आमीता f. = आमिता.

*आमील *ein best. wollener Stoff (buddh.).*

आमीलन n. *das Schliessen der Augen* Spr. 4649. Kir. II,20,6.

आमीवत्कं Adj. *andringend, drängend.*

आमुकुलित Adj. *halb geöffnet (Blüthe)* Kir. 96,8.

आमुख n. 1) *Beginn. — 2) *Vorspiel, Einleitung.*

आमुखी Adv. mit कर् *offenbaren* Lalit. 218,17.19. Mit भू *offenbar werden* 250,5.10.14.20.

*आमुष m. *Bambusa spinosa Hamilt. Roxb.*

आमुर् und आमुरि m. *Verderber, Zerstörer.*

आमुष्मिक Adj. (f. ई) *dortig, im Jenseits erfolgend, auf's Jenseits gerichtet.* Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Nyâyam. 4,3,16.

*आमुष्यकुलक n. und *°कुलिका f. Nom. abstr. von आमुष्यकुल.

*आमुष्यकुलीन Adj.

*आमुष्यपुत्रक n. und *°पुत्रिका f. Nom. abstr. von आमुष्यपुत्र.

आमुष्यायणे m. *der Sohn oder Abkömmling des und des.*

आमूर्तरयस m. Patron. von अमूर्तरयस्.

आमूलम् und आमूल° (Vimâna 5,2,18) Adv. *von Anfang an.*

आमृण in अनामृण.

आमेखलम् Adv. *bis zur Thalwand eines Berges* Kumâras. 1,6.

(आमेन्य) आमेनिर्ये Adj. *mit einem Geschoss zu erreichen.*

आमेष्टका f. *ein ungebrannter Ziegel* Mṛicch. 47,9.

आमोक्षण und आमोचन n. *das Anheften, Anbinden.*

आमोटन n. *das Knicken, Brechen* Buddh. 60,9 = Spr. 7500.

आमोद् 1) Adj. (f. आ) *erfreuend, erheiternd.* — 2) m. (adj. Comp. f. आ) a) *Freude, Heiterkeit.* — *b) Wohlgeruch* Spr. 1010. — *c) *Asparagus racemosus* Nigh. Pr.

*आमोदघननी f. *Betelpfeffer* Nigh. Pr.

आमोदायन m. Patron.

आमोदिन् 1) Adj. am Ende eines Comp. *den Wohlgeruch von — habend.* — 2) *m. *a) wohlriechendes Spülwasser.* — *b) acacia Catechu Willd.* Gal. — 3) *f. °नी *Moschus* Gal.

आमोर्य m. *Beraubung.*

*आमोषिन् Adj. *beraubend.*

आमोदिनिका f. *ein best. Wohlgeruch.*

आमोत्तव्य Adj. *zu erwähnen, aufzuführen.*

*आम्रा, तन् Adj. *der Etwas (Loc.) erwähnt hat* 233,9.

आम्नान n. *Erwähnung, Ueberlieferung in einem heiligen Texte.*

आम्नाय m. *Ueberlieferung, heiliger Text, Legende.*

आम्नायरहस्य n. Titel eines Werkes.

*आम्नायिन् m. *ein Vaishṇava* Gal.

आम्र्य m. *eine best. Körnerfrucht.*

*आम्बरीषपुत्रक Adj. *von Ambarishaputra's bewohnt.*

*आम्बष्ठ m. *ein Mann aus dem Volke der Ambashṭha.*

आम्बष्ठ m. *ein Fürst der Ambashṭha.* *f. आ.

आम्बिकेय m. 1) Metron. von अम्बिका. — 2) N. pr. eines Gebirges in Çâkadvîpa VP. 2,4,62.

आम्भस Adj. *aus Wasser bestehend, W. seiend* MBh. 3,187,42.

*आम्भसिक Adj. *im Wasser lebend.*

*आम्भि Patron. von अम्भस्.

आम्भृणी f. *eine Tochter des Ambhṛiṇa.*

आम्र m. *Mangobaum;* n. *die Frucht.* Als *best. Gewicht* = पल.

आम्रकूट m. N. pr. eines Berges.

*आम्रगन्धक, *°गन्धकृत् (Gal.), *°गन्धयुक् (Râjân. 4,21) und *°गन्धधृत् (Nigh. Pr.) m. *eine best. Pflanze.*

आम्रगन्धिरुदिता f. *Curcuma reclinata* Mat. med. 291. Bhâvapr. 2,27.

*आम्रगुप्त m. N. pr. eines Mannes. Davon Patron. *°गुप्तायनि und *°गुप्ति m.

*आम्रतैल n. *Oel aus Mango* Madanav. 98,18.

*आम्रनिशा f. *Curcuma reclinata* Nigh. Pr.

आम्रपञ्चम m. *ein best.* Râga S.S.S. 36. 82.

आम्रपाल 1) m. N. pr. eines Fürsten. — 2) f. ई ein Frauenname.

आम्रफलप्रपानक n. *ein best. erfrischender Trank* Bhâvapr. 2,27.

*आम्रमय Adj. *vom Mango kommend, daraus gemacht.*

आम्रवण n. *ein Wald von Mangobäumen.*

*आम्रवाट (Nigh. Pr.) und आम्रात m. *Spondias mangifera.*

आम्रातक 1) m. *a)* dass. — *b) *verdichter Mangosaft.* — *c)* N. pr. eines Berges. — 2) *f. ई *eine best. Schlingpflanze* Râjân. 3,134.

आम्रातकेश्वर n. Name eines Liṅga.

आम्रावती f. N. pr. einer Stadt.

*आम्रावर्त m. *verdichter Mangosaft.*

आम्रास्थि n. *Mangokern* Bhâvapr. 3,138.

*आम्रिन् Adj. *mit Mangobäumen besetzt* Kâç. zu P. 5,2,121.

*आम्रिनन् m. Nom. abstr. von आम्र.

आम्रेड m. *Wiederholung* (einer Handlung) Râjat. 189,16.

आम्रेडित n. *Wiederholung, das zweite Wort einer Wiederholung.*

*आम्र्य n. Nom. abstr. von आम्र.

*आम्र m. f. (आ) und n. *Tamarindus indica* und = श्रीवल्ली.

*आम्रवल्ली f. *eine best. Pflanze* Gal.

*आम्रवेतस m. = अम्लवेतस.

*आम्रिका und *आम्रोका f. = अम्रिका.

आर्य m. 1) *Hinzutritt.* — 2) *Einkünfte, Einkommen.* — 3) *das 11te astrol. Haus.* — 4) *Mittel* (vgl. उपाय). — 5) = अय *Würfel.* — 6) Bez. *der Zahl vier.* — 7) Bez. *best. liturgischer Einschiebsel.* — 8) *Haremswächter (?).

*आयक Adj.

आयकिं, °र्किन् und °र्यु Adj. *herbeiopfernd, verschaffend.* Dazu Compar. आयकीयस् und Superl. आयकिष्ठ.

आयत 1) Adj. s. यम् mit आ. — 2) Adv. आयतम् *fuge, ohne Weiteres* Çat. Br. 14,7,2,15. आयतया dass. 1,7,2,3. — 3) f. आ *eine Art von Intervall* S.S.S. 23.

आयतचतुरस्र m. ein längliches Viereck Bhâsa. 124. Colebr. Alg. 271.

*आयतच्छदा f. Musa paradisiaca L.

आयतन n. 1) Standort, Stätte. स्वास्यायतन Gegenstand des Gelächters. Dazu Nom. abstr. आयतनत्व n. Kap. 5,121. Chr. 268,23. 269,8. — 2) Feuerstätte. — 3) heilige Stätte, Tempel 55,3. 157,17. — 4) Scheune Jâén. 2,184. — 5) Sitz einer Krankheit. — 6) Strecke (Landes). — 7) bei den Buddhisten Bez. der fünf Sinne und des Manas und der von diesen wahrgenommenen Qualitäten. Jene sind die inneren, diese die äusseren Âjatana.

आयतनवत् 1) Adj. eine Stätte habend. — 2) m. Bez. des vierten Fusses Brahman's.

*आयतस्तू Adj.

आयतात Adj. (f. ई) langgängig 163,1.

आयति f. 1) das Sichausbreiten, Sicherstrecken Prâçnop. 3,12. bis zu (Loc.) RV. 1,139,9. — 2) Länge Kâç. 62,4. — 3) Folge, Zukunft HBh. 12,274,9. Spr. 4224. Pl. 7815. Metrisch auch आयती. — 4) Erwartung, Hoffnung Kâtyâs. 24,119. Kâç. 62,4 (zugleich Länge). — 5) *Ansehen, Würde. — 6) N. pr. einer Tochter Manu's VP. 1*10,3.

*आयतीगवम् Adv. zur Zeit, wann die Kühe heimkehren.

*आयतीसमम् Adv.

आयतत्व n. und आयतत्व n. (Sâj. D. 45,13) Abhängigkeit von (Loc. oder im Comp. vorangehend).

आयतमूल Adj. was Wurzel geschlagen hat Taitt. Âr. 28,16,1.

आयत्ति f. 1) Abhängigkeit Prâçnop. in Ind. St. 1,449. — 2) *Anhänglichkeit. — 3) *Länge. — 4) *Zukunft. — 5) *Würde, Ansehen. — 6) *Macht, Kraft. — 7) *Grenze. — 8) *Schlaf. — 9) *Tag.

आयत्यातत्य n. Unrichtigkeit, unrichtige Anwendung Spr. 2134.

*आयत्यार्य n. das Anderstein wie ehemals.

आयदर्शिन् Adj. Einkommen zu Gesicht bekommend, — besitzend Mân. 33,4.

आयद्दसु Adj. bei dem die Güter sich einstellen.

आयद्वार n. Einnahmestelle.

1. आयन n. das Kommen.

2. आयन Adj. zum Solstitium in Beziehung stehend.

आयन्तृ Nom. ag. Befestiger.

आयमन n. das Spannen (eines Bogens).

आयम्य Adj. zu spannen.

*आयल्लक 1) m. eine wollene Decke Gal. — 2) n. Ungeduld, Sehnsucht.

आयव n. Name eines Sâman. यज्ञायज्ञीय desgl.

आयवन् m. = यायवन् Maitr. S. 3,4,4.

आयवस n. Rührlöffel oder ein ähnliches Geräthe.

आयवस् n. = आयवन् Maitr. S. 3,4,4.

आयवस 1) Futtermangel. Fälschlich आयवस Mahân. 5,78,a und आयवस Vârtt. 7 zu P. 5,4,36. — 2) m. N. pr. eines Mannes.

आयवाक् s. यवाक्.

*आयःशूलिक Adj. gewaltsam zu Werke gehend, Jmd das Messer an die Kehle setzend.

आयस् 1) Adj. (f. आयसी und आयसी) a) ehern, metallen, eisern. — b) eisenfarbig. — 2) *f. ई ein eisernes Netz (als Rüstung). — 3) n. a) Eisen und ein aus Eisen verfertigter Gegenstand. — b) *Blasinstrument.

आयसमय Adj. ehern, eisern Kâç. 32,16.

*आयसीय Adj. von अयस्.

*आयस्कार m. der obere Theil des Vorderbeins beim Elephanten.

*आयस्कारि m. Patron. von अयस्कार.

आयस्थान n. Einnahmestelle.

आयःस्थूण m. Patron. von अयःस्थूण.

आयाग m. 1) Opferlohn. — 2) v. l. für आयोगव 2) VP. 3,20,14.

आयाभिभू m. N. pr. = अप्याभिभू.

आयात n. Uebermaass.

आयाति 1) f. Herbeikunft. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Nahusha.

आयान n. 1) das Herankommen. — 2) *= अयान.

आयापन n. das Herbeiholen, Einladen.

आयाम m. (adj. Comp. f. आ) 1) Spannung, Dehnung. — 2) Hemmung. — 3) Länge (räumlich und zeitlich). — 4) eine Senkrechte Âçvâr. 2,8. — Bisweilen vorwechselt mit आयास.

आयामवत् Adj. lang (räumlich und zeitlich).

आयामिन् Adj. 1) hemmend, in प्राणायामिन्. — 2) lang (räumlich und zeitlich) Kâç. 28,3. 46,12. 85,16.

*आयावसीय Adj. von अयावस् v. l. im gaṇa काश्यादि in der Kâç. zu P. 4,2,80.

आयास m. 1) Anstrengung. — 2) Ermüdung, Abspannung.

आयासक (Spr. 1450, v. l.), आयासकर (f. आ) und आयासद Adj. ermüdend.

आयासन n. das Ermüden.

आयासिन् Adj. sich anstrengend, — Mühe gebend.

आयास्य n. Name verschiedener Sâman.

आयिन् Adj. herbeieilend.

1. आयु 1) Adj. beweglich, lebendig. — 2) m. a) lebendes Wesen, Mensch; häufig als Collect. — b) Sohn, Nachkomme; auch als Collect. — c) Bez. des Feuers. — d) N. pr. α) verschiedener Männer. — β) eines Froschkönigs (kann auch आयुस् sein).

2. आयु 1) m. ein Genius des Lebens RV. 10,17,4. — 2) n. Leben, Lebenszeit.

आयुक्त und °क m. Beamter Spr. 994.

*आयुक्तिन् Adj.

आयुत n. kalbgeschmolzene Butter.

आयुध n. (adj. Comp. f. आ) 1) Waffe. — 2) Geräthe. — 3) Pl. *Wasser. — 4) Gold zu Schmucksachen.

आयुधजीविन् Adj. von den Waffen lebend; m. Krieger.

*आयुधधर्मिणी f. Sesbania aegyptiaca Pers.

आयुधपाल m. Aufseher über die Waffen.

आयुधभृत् Adj. Waffen tragend; m. Krieger 219,29.

आयुधशाला f. Arsenal Kâç. 97,16.

आयुधसंनाह Adj. bewaffnet Vaṇis. 8,29.

आयुधसाकूय eine best. Pflanze Suçr. 2,104,19.

आयुधागार n. Waffenkammer, Arsenal Vaṇis. 8, 20. fgg.

आयुधागारनर und आयुधागारिक m. Aufseher über die Waffenkammer.

*आयुधि m. Patron. gaṇa तौल्वल्यादि in der Kâç. zu P. 2,4,61.

आयुधिक, आयुधिन् und आयुधीय (214,24) Adj. bewaffnet; m. Krieger. आयुधीयपुत्र m. der Sohn eines Kriegerdienste thuenden Brahmanen Âpast.

*आयुध्य n. Nom. abstr. v. l. आयुद्य.

आयुष्पत्नी Adj. f. über die Lebenden herrschend Taitt.-Br. 1,5,17.

आयुर्ज्ञान n. Titel eines Werkes.

आयुर्दद् Adj. langes Leben verleihend.

आयुर्दा 1) Adj. dass. — 2) f. N. pr. a) der Schutzgottheit der Âpnavâna. — b) eines Flusses in Çâkadvîpa Bâlar. P. 5,20,27.

आयुर्दाय m. Prognostication der durch den Planetenstand bedingten Lebensdauer.

आयुर्दावन् Adj. langes Leben verleihend.

*आयुर्द्रव्य n. Arznei.

आयुर्धर्मोदधि m. Titel eines Werkes.

आयुर्युध् Adj. um's Leben kämpfend.

*आयुर्योग m. Arznei.

आयुर्वेद m. Heilkunde. °रसायन n., °सर्वस्व n. und °सौख्य n. Titel von Werken.

आयुर्वेदमय Adj. die Heilkunde in sich enthaltend.

*आयुर्वेदिक und *°वेदिन् m. Arzt.

आयुर्हत् Adj. gesundheitsschädlich Bhâvapr. 2,165.

आयुवती f. Pl. eine best. Klasse von Apsaras VP.[2] 2,82. Vgl. VS. 18,39.

1. आयुःशेष m. Lebensrest 157,27.

2. आयुःशेष Adj. dessen Lebenszeit noch nicht abgelaufen ist. Nom. abstr. °ता f. Pâṇ. 9,4. 127,3.

°आयुष n. = आयुस् *Lebenszeit.*

आयुर्यक् Adv. *unter menschlicher Mitwirkung.*

*आयुस्य्, °यति *Jmd langes Leben wünschen.*

आयुष्क n. *das Hängen an der körperlichen Existenz.*

आयुष्कर Adj. *langes Leben bewirkend* Kâd. II, 124,17. Nom. abstr. °त्व n. Siâ. D. 11,11.

आयुष्काम Adj. *langes Leben wünschend* Âpast. 1,1,20.

आयुष्कामीय Adj. *in Beziehung stehend zu Jmd, der langes Leben wünscht.*

आयुष्कारण n. *die Ursache eines langen Lebens* Siâ. D. 11,9.

आयुष्कृत् Adj. *langes Leben schaffend.*

आयुष्पत्नी f. *Lebensherrin* AV.

आयुष्यं Adj. *das Leben erhaltend.*

आयुष्प्रतरण Adj. *das Leben verlängernd.*

आयुष्मत्पुरुषक Adj. *Männern langes Leben verleihend* Mahâbh. (K.) 7,2.

आयुष्मत् 1) Adj. *a) lebenskräftig, gesund, dem ein langes Leben bevorsteht, — gewünscht wird. — b) dauernd. — c) alt an Jahren. — d) lebenslänglich* Spr. 4463. — 2) m. *a) der Hauptstern im dritten Mondhause. — b)* N. pr. eines Sohnes *α)* des Uttânapâda. — *β)* des Samâhrâda VP. 1,21,1.

आयुष्य, आयुर्धिय 1) Adj. (f. या) *langes Leben verleihend.* — 2) n. *a) Lebenskraft, Lebensfülle, langes Leben. — b) *Arzenei* Gal. — *c) eine langes Leben verleihende Handlung* Gaut. — *d) eine best. Begehung nach der Geburt eines Kindes* Pâr. Gṛhj. 1,16,3.

आयुष्यवत् Adj. *lange lebend.*

आयुःष्टोम m. *Lebensfeier (eine best. Begehung).*

आयुस् 1) n. *a) Leben, Lebenskraft, Lebensdauer, Menschenalter, langes Leben. — b) lebendige Kraft. — c) Welt* RV. 2,38,5. 7,90,4. — *d) Lebenselement* 217,3 (in einer Etymologie). — *e) eine best. Begehung.* Auch m. — *f)* यशे: und नवस्तोमम् Namen von Sâman. — *g) das achte astrol. Haus* Ind. St. 14,312. — *h) *Speise.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Purûravas und der Urvaçî. Vgl. 1. आयु 2) *d) β).*

आयुस्तोमम् m. N. pr. eines Buddha.

आयुर्दे Dat. Inf. *herbeizukommen* RV. 2,18,3.

आयोग m. 1) *Gespann.* — 2) **das bei Etwas Angestelltsein, Beschäftigung.* — 3) *Schmuck, Zierat* R. 2,3,18 (मात्ययोगया: ed. Bomb.). Harîv. 4501. 4503. 4507. *Berühmtheit* Comm. — 4) *Schwarm.* भ्रमरायोग *Bienenschwarm* R. 5,17,3. — 5) **Darbringung von Wohlgerüchen und Kränzen.* — 6) **Ufer.* — 7) v. l. für आयोगव 2) VP. 5,20,14.

आयोगव 1) m. *eine best. Mischlingskaste, angeblich der Sohn eines Çûdra von einer Vaiçjâ* Gaut. Im Çat. Br. heisst Marutta Âvikshita आयोगवो राजा. — 2) n. N. pr. eines Bogens VP. 5,29,14.

1. आयोजन n. 1) *das Herbeischaffen.* — 2) Bez. *gewisser Sprüche* u. s. w. Kauç. 23.

2. आयोजन° Adv. *auf eine Entfernung von einem Jôgana* MBh. 1,185,21.

आयोद m. Patron. des Ṛshi Dhaumja 39,16.

आयोद° 1) *Kampf, Schlacht.* — 2) *Kampfplatz.* — 3) **Mord, Todtschlag.*

आयोधेय und आयोध्य m. Pl. Name einer Schule.

आयोध्यक Adj. von —, *aus* Ajodhjâ; m. *ein Bewohner von A.*

आयोभव्य m. = गायेभव्य.

आर्, आर्यति *preisen.* Partic. आरित.

1. आर् 1) m. n. *Erz.* — 2) n. **Eisen* Râgân. 13,45. — 3) m. *Höhlung.* — 4) n. *Stachel.* Vgl. आरा. — 5) n. *Spitze, Ecke.* — 6) m. **ein best. Baum.* — 7) m. N. pr. eines Sees in Brahman's Welt Kaush. Up. 1,3. 4.

2. आर् m. 1) = Ἄρης, *der Planet Mars.* — 2) **der Planet Saturn.*

3. आर् MBh. 1,1498 fehlerhaft für अर *Speiche.*

आरकात् Adv. *fern von* (Abl.).

आरकूट und *क (Gal.) m. n. *eine Art Messing* Râgân. 13,28.

आरक्त Adj. 1) *röthlich.* — 2) **n. rother Sandel* Nigh. Pr.

*आरक्तपुष्पी f. *Pentapetes phoenicea* Nigh. Pr.

आरक्ती Adv. mit भू *röthlich werden* Comm. zu Naish. 22,49.

आरत 1) m. und °त्ता f. (Spr. 2196) *Schutz, Wache.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 2) m. **eine best. Stelle auf der Stirn eines Elephanten.*

आरतक m. *Wächter.*

आरतणा m. *Hüter,* °णी f. *Hüterin.*

आरतिक m. *Wächter.* °नायक m. *Polizeimeister.*

आरतिन् m. *Hüter,* °तिणी f. *Hüterin.*

आरत्य Adj. *zu Aüten, in* दुरारत्य.

आरग्वध m. *Cathartocarpus (Cassia) fistula;* n. *die Frucht.* Davon Adj. °धीय *darüber handelnd* Kârana 1,3.

*आरग्वधायनबन्धकी f. *gaṇa* राजदन्तादि.

आरङ्कर m. *Biene.*

आरटि *Gebrüll.*

आरट्ट m. 1) Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) N. pr. des angeblichen Stammvaters desselben.

आरट्टक Adj. *zu den Âraṭṭa gehörig.*

आरट्टज Adj. *von den Âraṭṭa stammend, bei ihnen vorkommend.*

*आरट्टव Adj. von अरटु.

आरण n. *Abgrund, Tiefe.*

*आरणाल m. Pl. *eine best. Götterordnung (bei den Gaina).*

आरण्यकल्पा f. Titel eines Abschnittes in der Sâmavedakhâṇḍa.

*आरणि m. *Strudel.*

आरणिका f. ein Frauenname Pân.

आरण्य 1) Adj. *aus Reibhölzern erzeugt* Comm. zu Gobh. 1,1,17. 18. — 2) m. Metron. Çuka's. — 3) *a. ein Behälter für die Reibhölzer* MBh. 3,314,27.

आरण्य 1) Adj. (f. धी) *in der Wildniss befindlich, — wohnend, — wachsend, auf dieselbe bezüglich, wild.* — 2) m. *ein wildes Thier.*

आरण्यक 1) Adj. dass. und von *Waldthieren herrührend.* — 2) m. *Waldbewohner, Einsiedler.* — 3) n. *der im Walde zu studirende Theil eines Brâhmaṇa.*

आरण्यककाण्ड n. Titel des 14ten *Buchs* im Çat. Br. und des 3ten im R.

आरण्यकगान n. Titel eines Theiles des Sâmaveda.

*आरण्यकाण्ड n. Titel des 3ten *Buchs* im R. und Adhjâtman.

आरण्यकुक्कुट m. *wilder Hahn* Bhâvapr. 2,8.

आरण्यगान n. = आरण्यकगान.

आरण्यपर्वन् n. = आरण्यपर्वन्.

*आरण्यमुद्गा f. *Phaseolus trilobus Ait.*

*आरण्यराशि m. Bez. *des Löwen, Widders, Stiers und der vorderen Hälfte des Steinbocks im Thierkreise.*

आरण्योपल m. *geformter und getrockneter Kuhdung* Bhâvapr. 3,88.

आरति f. *das Aufhören, Nachlassen.*

आरदेश m. N. pr. einer *Oertlichkeit.*

आरद्ध m. N. pr. eines Mannes. Davon Patron. *आरद्धायनि.

आरद्धस् m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,17,1.

आरनाल m. n. und *°क n. *saurer Reisschleim.*

आरब 1) m. *Arabien.* — 2) f. ई *die arabische Sprache.*

आरब्ध m. N. pr. eines Fürsten (= आरद्धस्).

आरब्धव्य Adj. *zu unternehmen, — beginnen.*

आरब्धि f. *Unternehmung* Spr. 2772.

आरभट 1) *m. *ein beherzter Mann.* — 2) f. ई *a) Heldenstück* Râgat. 8,2019. — *b) Darstellung übernatürlicher und schauervoller Ereignisse auf dem Theater.*

आरभ्भै Acc. Inf. 1) *zu packen* RV. 5,34,5. — 2) *Fuss zu fassen* RV. 9,73,3. — 3) *zu erreichen* RV. 10,62,9.

आरभे Dat. Inf. *zu erfassen, festzuhalten* RV. 1,

24,3. 34,2. 182,7. 9,73,1.

आरभ्य Adj. = आरब्धव्य in अनारभ्य.

आरंभण n. 1) *Ergötzen, Lust* TS. Çat. Br. — 2) *Liebesgenuss* Gaut.

*आरमुखी f. = आरी (?) Gal. Vgl. आरामुख.

आरम्बन n. *Stütze*, in अनारम्बन.

आरम्भ m. 1) *das sich an Etwas Machen, das Gehen an Etwas, Unternehmung, das Beginnen.* — 2) *Anfang, Beginn* 167,31. 286,30. — 3) *der erste Grad in den Mysterien der Çâkta und in den Zuständen des Joga.* — 4) in der Dramatik *die beginnende Handlung, die die Besorgniss um das Erreichen des Zieles erweckt.*

आरम्भक Adj. 1) *in's Leben rufend, bewirkend* Kap. 2, 51. 5,113. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Çâṅk. zu Bhâr. 2,2,11. — 2) *voller Erwartung.* — 3) am Ende eines adj. Comp. = आरम्भ 1).

आरंभण n. 1) *das sich an Etwas Machen, das Gehen an Etwas* Comm. zu TS. Prât. 5,1. 14,3. — 2) *Haltepunct, Handhabe.* आरम्भणतस् Adv. *an der Handhabe* Ait. Br. 2,35. — 3) *woran man sich klammert* (in übertr. Bed.) Âpast. 2,27,7. m. 5,19. वाचारम्भणम् so v. a. *eine blosse Redensart* Kâṭh. Up. (Chr. 284,5).

आरंभणवत् Adj. *anfassbar.*

आरम्भणीय Adj. (f. या) 1) *zu unternehmen* Comm. zu Nâṭjaç. 1,1,1. 3,1,1. — 2) *womit zu beginnen ist, den Anfang bildend.* Mit इष्टि oder f. mit Ergänzung davon Vaitân. Nâṭjaç. 18,1,6.

आरम्भता f. Nom. abstr. zu आरम्भ 2).

आरम्भरुचि Adj. *unternehmungslustig.* Davon Nom. abstr. °ता f. M. 12,32.

आरम्भसिद्धि f. Titel eines Werkes.

आरम्भिक Adj. *einen Anfang nehmend, beginnend.*

आरम्भिन् Adj. *Vieles unternehmend.*

*आरर्क Adj. von आरर्क.

*आरर्क m. Patron. von अरर्क.

आरव m. 1) *Geschrei, Geheul, Gekrächz, Laut, Ton.* — 2) Pl. N. pr. eines Volkes Varâh. Bṛh. S. 14,17.

आरवडिण्डिम m. *eine Art Trommel.*

आरस m. *Geschrei* u. s. w., in सारस.

*आरस्य n. Nom. abstr. von आरस.

आरा f. 1) *Ahle, Pfriem.* — 2) *ein best. Wasservogel.*

*आराकर m. = लोहदण्ड Gal.

आराग m. v. l. für आरोग.

1. आराग्र n. *die Spitze einer Ahle.*

2. आराग्र Adj. (f. या) *wie eine Ahle spitz zulaufend.*

*आराजक Adj. von आराजी.

*आराजी f. gaṇa धूमादि.

आराड m. N. pr. eines Lehrers des Çâkjamuni Lalit. 295,8. fgg.

आराडि, आराळिक् m. Patron. des Saṅgâta.

आरात् 1) Abl. Adv. a) *aus der Ferne, von fern; fern, fernhin; fern von* (Abl.) Âpast. — b) *in der Nähe; nahe bei* (Abl.) Gaut. 9,39. — c) *sogleich, alsbald.* — 2) *m. N. pr. eines Dorfes der Bâhika.

आरांति m. = अराति *Feind* Maitr. S. 1,5,1.

*आरातीय Adj. von आरात् 1)

*आरात्क Adj. (f. आ und ई) von आरात् 2).

आरात्तात् Adv. *aus der Ferne, von fern.*

आरात्रिक n. *eine best. Ceremonie.*

*आरात्रिविवासम् Adv. *bis Tagesanbruch* Manâṇ. 3,27,b.

आराडुपकारक Adj. *indirect beitragend, — wirkend* Madhus. in Ind. St. 1,15. Comm. zu Nâṭjaç. 3,1,3. Nom. abstr. °ता f. zu 3,2,26. °त्व n. Çâṅk. zu Bhâr. 4,1,16.

आराडुपकारिन् Adj. dass. Comm. zu Nâṭjaç. 3,1,3.

आराध m. *Huldigung.*

आराधन 1) Adj. *für sich gewinnend, günstig stimmend.* — 2) n. a) *das Gerathen, Gedeihen* Comm. zu Nâṭjaç. 4,1,19. — b) *das Vollbringen.* — c) *das Kochen. — d) *das Erlangen. — e) *das für sich Gewinnen, günstig Stimmen, Huldigen* 290,3. Auch *f. आ.

आराधनप्रकार m. Titel eines Werkes.

आराधनीय Adj. *für sich zu gewinnen, günstig zu stimmen, dem man zu huldigen hat* Kâd. 217,10.

*आराधय Adj. wohl = आराधयितर्.

आराधयितर् Nom. ag. *für sich zu gewinnen suchend, huldigend.*

आराधयितु Adj. dass., mit Acc.

*आराधय्य n. Nom. abstr. von आराधय.

आराधिन् m. = आराविन् 2) VP.^{2} 4,132.

आराध्य 1) Adj. a) *was man zu vollbringen hat* Spr. 1768. fg. — b) = आराधनीय. — c) *was Jmd* (Instr.) *gern hat* Spr. 7640 (zugleich in Bed. b). — 2) m. Pl. Name einer Secte.

आरामं m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Ergötzen, Lust.* — 2) *Garten, Baumgarten.* — 3) *ein best. Metrum.*

*आरामवल्लिका f. *eine best. Pflanze* Nigh. Pr.

*आरामशीतला f. *eine best. Pflanze mit wohlriechenden Blättern* Râǵân. 10,177. Madanav. 30,206. Dhanv. 4,68.

आरामादिप्रतिष्ठापद्धति f. Titel eines Werkes.

आरामिक m. *Gärtner* Râǵat. 7,39.

आरायुध n. *eine Pfeilspitze in Form einer Ahle.*

*आराल gaṇa तारकादि.

आरालिक m. *eine Art Koch.*

*आरालित Adj. von आराल.

आराव m. *Geschrei, Geheul, Gesumme, Laut, Ton* 74,10. 111,6. 149,21.

आरावली f. N. pr. einer Gebirgskette.

°आराविन् 1) Adj. *klingend —, schallend mit* Milav. 52. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Gâjasena VP. 4,20,3.

*आरिका f. *Schilfhalm* Gal.

*आरित्रिक Adj. (f. आ und ई) von अरित्र.

*आरिंदमिक Adj. (f. आ und ई) von अरिंदम.

आरिप्सु Adj. *zu unternehmen beabsichtigend* Nâṭjaç. S. 3, Z. 17.

आरिराधयिषु Adj. *bestrebt Jmd zu gewinnen, — huldigen.*

*आरिष्टीय Adj. von अरिष्ट. v. l. आरीशीय.

*आरिष्टीय Adj. von अरिष्ट.

*आरी f. = आरमुखी (?) Gal. — Vgl. auch आर्य.

*आरीशीय Adj. von अरीश Kâç. zu P. 4,2,80.

*आरीकृणक n. von अरीकृण. Davon Adj. °कीय.

*आरु 1) m. a) *Eber.* — b) *Krebs.* — c) *eine best. Pflanze.* — 2) f. *Wasserkrug.*

आरुक 1) Adj. *Jmd* (Acc.) *verletzend.* — 2) n. *die Frucht einer best. Pflanze.*

आरुज् Adj. *zerbrechend*, in शपारुज्.

आरुज 1) Adj. *zerbrechend* (die Ergänzung im Acc. oder im Comp. vorangehend). — 2) m. N. pr. eines Râkshasa.

आरुजर्तु Adj. *zerbrechend.*

आरुजे Dat. Inf. *zu erbrechen* RV. 4,31,2.

आरुण 1) Adj. (f. ई) von Aruṇa *stammend* u. s. w. — 2) f. आरुणी *ein röthliches Zugthier* RV. 1, 64,7. Bei anderer Betonung erhielte man अरुणी.

आरुणक Adj. (f. °णिका) von Âruṇi *kommend, zu ihm in Beziehung stehend.*

आरुणकेतुक Adj. *zu den* अरुणाः केतवः *in Beziehung stehend.*

*आरुणपराशिन् m. Name eines alten Kalpa.

आरुणि m. Patron. (auch Pl.) von अरुण. Bez. Gaṇḍu's Bâlar. 175,3. °योग m. und °मति f. °स्रोतर् adj. Comp. Tândja-Br. 23,1,5.

*आरुणिन् m. Pl. Name einer Schule.

आरुणीय Adj. = आरुणक.

आरुणेय 1) Adj. = आरुणीय. — 2) m. Patron. von Âruṇi.

आरुणेयपद n. Name eines Âraṇjaka.

आरुण्य n. *Röthe* Comm. zu Nâṭjaç. 3,1,11.

आरुण्यक Adj. *zu den* Aruṇa *in Beziehung stehend.*

आरुढ m. v. l. für आरूढ, आरूढवत्.

आरुरुपित Adj. RV. 4,3,7.

आरुरुक्षु Adj. mit Acc. 1) *zu besteigen —, zu erklettern beabsichtigend*, mit Acc. Kâd. 36,11. 90,17.

— 2) *an Etwas zu gehen beabsichtigend.*

आरूढ 1) (Part. perf. von रुह्) Adj. f. *treffend, zu Nichte machend* RV. 10,155,2. — 2) f. N. pr. einer Tochter Manu's und Gattin Kjavana's MBh. 1,66,16.

°आरूढीय Adj. von आरूढ.

आरूक्कार n. *die Frucht von Semecarpus Anacardium L.*

आरोक्तृ 1) Adj. *besteigend*, in गर्तारोक्तृ. — 2) f. *Auswuchs, Schössling.*

°आरोक् Adj. *springend auf, besteigend.*

आरोक्तुम् Acc. Inf. (abhängig von शक्) *besteigen* RV. 10,44,6.

*आरोह Adj. *lohfarben.*

आरोहवत् n. आङ्गिरस Name eines Sâman.

आरोहि f. *das Aufsteigen*, in प्रत्यारोहि.

आरोहे Loc. Adv. 1) *fern, fern von* (Abl.). — 2) *ausserhalb, ohne* (mit Gen. oder Abl.). — 3) **in der Nähe.*

आरोहवध Adj. (f. आ) *ohne Uebel.*

आरोहवज्य Adj. *ohne Tadel.*

*आरोक m. *Zweifel.*

आरोहत m. = आरोहवध; n. *die Frucht.*

आरोहशत्रु Adj. *Feinden entrückt.*

आरोक्षण n. *das Lecken, Küssen.*

आरोक्षणि m. N. pr. eines Lehrers Ind. St. 4,373.

आरोक्ष m. 1) *ein feiner Zwischenraum, durch den das Licht durchdringt; Masche eines Geflechts oder Gewebes.* — 2) *Zwischenraum zwischen den Zähnen u. s. w.* Mantrabr. 1,3,1.

आरोग m. *eine best. Sonne* Comm. zu Âpast. Âr. 393,8.

आरोग्य 1) n. *Gesundheit* Gaut. Âpast. 1,14,29. °व्रत und °प्रतिपद्व्रत n. *ein best. Begehung.* — 2) f. आ ein Name der Dâkshâjaṇi.

आरोग्यचिन्तामणि m. Titel eines Werkes.

आरोग्यता f. *Gesundheit*

आरोग्यपञ्चक n. *ein best. Mittel gegen Fieber* Bhâvapr. 3,38.

आरोग्यनाला f. Titel eines Werkes.

*आरोग्यशाला f. *Krankenhaus.*

आरोग्याम्बु n. *Gesundheitswasser, d. i. Wasser auf ein Viertel eingekocht* Bhâvapr. 3,15.

आरोचक m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,51,7.

*आरोचन Adj. *glänzend.*

आरोक्तृ Nom. ag. *Besteiger.*

आरोक्तव्य Adj. *zu ersteigen, — besteigen.*

आरोध m. *Belagerung* Spr. 1284.

आरोधन n. *verschlossener Ort, das Innerste.*

आरोप m. 1) *das Aufsetzen, Auflegen.* — 2) *Uebertragung, Unterschiebung an die Stelle von, Identification mit* (Loc.) 258,3. 270,24.

°आरोपक Adj. *pflanzend.*

आरोपण n. 1) *das Besteigenlassen.* — 2) *das Aufstellen, Aufrichten.* — 3) *das Auflegen, Auftragen.* — 4) *das Legen auf den Scheiterhaufen, das Verbrennen eines Gestorbenen* R. 5,15,16. — 5) *das Beziehen eines Bogens mit der Sehne.* — 6) *das Uebertragen, Unterschieben an die Stelle von, Identificiren.*

आरोपणीय Adj. 1) *auf Etwas* (Loc.) *steigen zu lassen.* — 2) *zu pflanzen* (bildlich) Prasannar. 7,3. — 3) *mit einer Sehne zu beziehen* (Bogen) Prasannar. 21,16. — 4) *einzuschieben, einzuschalten* Comm. zu TS. Prât. 14,9. °त्व n. Nom. abstr. ebend.

आरोप्य Adj. 1) *aufzulegen, was auf —, angelegt wird.* — 2) *zu pflanzen, — verpflanzen* Varâh. Bṛh. S. 55,3. — 3) *mit einer Sehne zu beziehen* (Bogen). — 4) *was übertragen —, untergeschoben —, identificirt wird.*

आरोक्ष m. 1) *Reiter, ein auf — (im Comp. vorangehend) sitzender Mann.* — 2) *eine Pflanze, die auf einer anderen wächst* Maitr. S. 1,6,12. — 3) *der sich erhoben hat zu* (im Comp. vorangehend). — 4) *Haufe, Berg.* — 5) *die schwellenden Hüften eines Weibes.* — 6) *Schooss.* — 7) *Besteigung.* — 8) *das Aufsteigen* (der Töne) Comm. zu Maitr. 44,14. 15. — 9) *aufsteigendes Verhältniss, Zunahme.* — 10) *das Hochhinauswollen.* — 11) *Erhebung, Höhe.* — 12) *Verdeckung —, Verfinsterung eines Planeten durch einen andern.* — 13) *eine der 10 Weisen, auf welche eine Ekliptse erfolgt.* — 14) **Länge.* — 15) **ein best. Maass.* — 16) **das Herabsteigen.*

आरोक्षक m. 1) *Reiter.* — 2) *Backe.* — 3) **Baum.*

आरोक्षण 1) Adj. (f. ई) *aufsteigend.* — 2) n. a) *das Hinaufsteigen, Besteigen.* — b) **das Wachsen* (von Pflanzen). — c) *Gefährt, Wagen.* — d) *eine erhöhte Bühne zum Tanz.* — e) *Treppe, Leiter.* — f) = आरोक्ष 13).

आरोक्षणवाक्ष Adj. *einen Wagen ziehend.*

*आरोक्षणीय Adj. = आरोक्षण प्रयोजनमस्य.

*आरोक्षवत् Adj. von आरोक्ष.

आरोक्षिन् Adj. 1) *aufsteigend.* ट्णा Varâh. Bṛh. 8, 6. von Tönen S. S. S. 34. — 2) am Ende eines Comp. *erreichen machend, hinaufführend* Spr. 6240.

आर्क 1) Adj. a) *solar.* — b) *von der Calotropis gigantea kommend.* — 2) *n. *ein baumwollenes Kleid* Gal.

आर्कम् Adv. *mit Einschluss der Sonne.*

*आर्कलूप m. Patron. von अर्कलूप. Davon Patron. *°लूपि. *°लूपायणि Adj. von अर्कलूप.

*आर्कायण m. Patron., *°णि Adj. von अर्क.

आर्कि m. *der Sohn der Sonne, der Planet Saturn* Varâh. Bṛh. 15,3.

आर्क्ष 1) Adj. (f. ई) *aarrisch* Gaut. 1,17. — 2) m. Patron. von ऋक्ष.

*आर्क्षोद Adj. *aus dem Gebirge* Ṛkshoda *stammend.*

आर्क्षि m. Patron. von ऋक्ष.

आर्क्षेयत् Adj. Ça. Br. 12,2,2,1. 2 = आर्क्षयत्.

*आर्क्षायणी f. zu आर्क्षि.

*आर्गायन Adj. von अर्गायन.

*आर्गल m. f. = अर्गल.

*आर्गव m. = आर्गव.

आर्गवेदिक Adj. zum Ṛgveda *gehörig* Comm. zu Kâty. Ça. 25,1,5. 12. °पारिषदिकल्प n. 2,1,12.

*आर्घी f. *eine Art Biene.*

आर्घ्य Adj. von der आर्घी *genannten Biene kommend.*

1. आर्च Adj. von अर्चा.

2. आर्च Adj. (f. ई) von ऋच्.

आर्चत्क m. Patron. von ऋचत्क.

*आर्चन m. *eine best. Pflanze* Gal.

आर्चनानस m. Patron. von अर्चनानस् Taitt. Br. 3,3,9 (आर्च° gedr.).

आर्चाभिन् m. Pl. *die Schüler des* Ṛkâbha Kâç. zu P. 4,3,104. °भिकालविधि Anupada 3,12.

*आर्चायन m. Metron. von ऋच्.

आर्चिक Adj. *auf einer* Ṛk *beruhend, mit ihr zusammenhängend* Lâṭj. 10,9,7. Sâṅkhâjan. 30,8.

आर्चिकपर्वत m. N. pr. eines *Berges.*

आर्चीकि m. Patron. Ǵamadagni's Bâlar. 43, 9. 98,3.

*आर्जट m. *Barleria caerulea* Madanav. 57,19.

आर्जव 1) Adj. *redlich, aufrichtig.* — 2) m. N. pr. eines Lehrers. — 3) n. a) *gerade Richtung.* — b) *gerades —, redliches Benehmen* Âpast.

आर्जवक Adj. in Verbindung mit सर्ग als Bez. *des 8ten und 9ten Schöpfungsactes.*

आर्जविन् Adj. *gerade —, redlich sich benehmend* Spr. 3019.

*आर्जि Çiç. 3,8

आर्जीक m. *ein best. Soma-Gefäss.*

आर्जीकीय 1) m. dass. — 2) f. आ N. pr. eines Flusses.

आर्जुन n. = अर्जुन 4) d) Kâṭy. 34,3.

*आर्जुनाद m. N. pr. und davon Adj. *°क gaṇa घूमादि in der Kâç.

आर्जुनायन m. 1) Patron. von अर्जुन. Pl. Ind. St. 1,30. — 2) Pl. N. pr. eines Volkes.

*आर्जुनायनक Adj. von den Ârǵunâjana bewohnt.

*आर्जुनायक Adj. v. l. für आर्जुनाद्क.

आर्जुनि 1) *Adj. von अर्जुन. — 2) m. Patron. von अर्जुन.

आर्जुनेय m. Patron. von आर्जुनि.

आर्त Partic. *hineingerathen* (in eine unglückliche Lage), *niedergeschlagen, krank, versehrt, gestört, bedrängt, leidend.* Häufig in Comp. mit dem, was das Leid verursacht. परमार्तवत् Adv. *sehr niedergeschlagen* 95,7.

आर्तगल m. *Barleria caerulea* Roxb.

आर्तता f. *Niedergeschlagenheit.*

आर्तन Adj. (f. आ) *etwa unbebaut, wüst.*

आर्तनाद m. *Schmerzensschrei, Klageruf* Hit. 37.

आर्तपर्णि m. Patron. von ऋतपर्ण. v.l. आर्तु°.

आर्तपात्र n. *ein krankes Gefäss* TS. 6,4,10,6.

आर्तबोध m. Patron. von ऋतबोध.

आर्तभाग m. Patron. von ऋतभाग. आर्तभागीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

आर्तरौद्र n. *rauhes —, grausames Benehmen gegen Unglückliche.*

आर्तव 1) Adj. (f. ई) *a) der Jahreszeit entsprechend. — b) zu den Katamenien in Beziehung stehend.* — 2) m. Pl. *Jahresabschnitte, mehrere Jahreszeiten zusammengenommen.* — 3) *f. ई *Stute.* — 4) n. *a) monatliche Reinigung. — b) die zehn auf die monatliche Reinigung folgenden Tage. — c) die Flüssigkeit, die ein Thierweibchen zur Zeit der Brunst entlässt. — d) *Blüthe.*

आर्तशब्द m. = आर्तनाद.

1. आर्तस्वर m. dass. R. ed. Bomb. 2,59,15.

2. आर्तस्वर Adj. *wehklagend.*

1. आर्ति f. *übler Zufall, Unheil, Leid des Körpers oder der Seele, Weh.*

2. *आर्ति f. = आर्ती.

आर्तिघ्न Adj. *durch Weh erregt* Gop. Br. 2,1,15.

आर्तिमत् 1) Adj. *leidend.* — 2) m. *ein best. Mantra* MBh. 1,38,25.

आर्तुपर्णि m. Patron. von ऋतुपर्ण.

आर्तोस् Gen. Inf. (abhängig von ईश्वर) *hineinzugerathen in* TS. 3,2,8,2. Çat. Br. 10,1,3,13.

आर्ती f. *Bogensehne, an welches die Sehne befestigt wird.*

आर्त्विजीन Adj. *zum Priesteramt tauglich.*

आर्त्विज्य n. *des Priesters Amt und Pflicht.*

*आर्त्वपी Adj. f. *die Katamenien habend.*

आर्त्वे m. Patron. des Dvimûrdhan.

आर्थ Adj. (f. ई) 1) *auf Vortheil beruhend* (Verbindungen). — 2) *die Sache —, den Sinn betreffend, sachlich.* Ein *sachliches* Gleichniss hat die Form: *a* gleicht *b* in Bezug auf Etwas. Dazu Nom. abstr. °त्व n.

आर्थपत्य n. *Besitz einer Sache.*

आर्थिक Adj. *sich aus Etwas ergebend, implicite enthalten* (Gegensatz *ausdrücklich genannt*) Nyâyam. 2 A,3. Comm. zu TS. Prât. 1,59.

*आर्द, f. *आर्दी gaṇa गौरादि.

आर्द्र n. *Fülle* Bilâs. 130,18.

आर्द्र 1) Adj. (f. आ) *a) feucht, nass. — b) saftig, vollsaftig, frisch. — c) frisch, neu.* °च्छिन्न *vor Kurzem. — d) sanft, weich, gefühlvoll, warm* 252,3. Am Ende eines Comp. *überfliessend von.* — 2) m. *a) frischer Ingwer. — b)* N. pr. eines Enkels des Pṛthu. — 3) f. आ Sg. und Pl. *das vierte (sechste) Mondhaus.* — 4) n. *Feuchtigkeit, feuchte Masse.*

आर्द्रक 1) Adj. (f. आर्द्रिका) *a) feucht, nass. — b) *unter dem Sternbild Ârdrâ geboren.* — 2) m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,24,10. — 3) n. *frischer Ingwer.* Auch *m. und *f. आ.

आर्द्रकचट m. *Ingwerpastille* Bhâvapr. 2,21.

*आर्द्रच्छद n. *trockener Ingwer* Râgân. 6,26.

आर्द्रदानु Adj. *frische Tropfen habend.*

आर्द्रपटी f. *eine best. Zauberceremonie.*

*आर्द्रपत्रक m. *Bambusrohr* Nigh. Pr.

*आर्द्रपदी Adj. f. *feuchtflüssig.*

आर्द्रपवि Adj. *eine feuchte Radfelge habend.*

आर्द्रपवित्र Adj. *dessen Seihe feucht ist.*

आर्द्रभाव m. 1) *Feuchtigkeit* Kumâras. 7,14. — 2) *Weichherzigkeit* Rasa. 2,11.

आर्द्रमञ्जरी f. *eine frische Blüthenrispe* Comm. zu Gobh. 2,7,8.

*आर्द्रमाषा f. *Glycine debilis* Roxb. Râgân. 3,18.

आर्द्रमूल Adj. (f. आ) *feuchte Wurzeln habend* Çat. Br. 1,3,2,4.

आर्द्रय्, °यति 1) *befeuchten, benetzen* Spr. 3802. — 2) *weich stimmen* Bilâs. 26,1. Kâd. II, 91,20.

आर्द्रवस्त्र Adj. *ein nasses Kleid tragend.* Davon Nom. abstr. °ता f. Gaut. 19,15.

*आर्द्रशाक n. *frischer Ingwer.*

आर्द्रकृत्त Adj. *feuchthändig.*

आर्द्रानन्दकरीतृतीया f. *ein best. dritter Tag.*

°आर्द्रार्द्र Adj. *überfliessend von* Spr. 640.

*आर्द्रालुब्धक m. *der niedersteigende Knoten* Hâlâs. 1,49.

आर्द्री Adv. mit कर् 1) *befeuchten, erfrischen* Kâd. 205,5. 213,17. — 2) *weich stimmen* Kâd. 194,22. — Mit प्रति *wieder befeuchten, — erfrischen* Kâd. 240,15.

आर्द्रेधाग्नि m. *mit grünem Holz genährtes Feuer* 34,14.

आर्द्र्य n. *Feuchtigkeit* Gop. Br. 1,1,1.

*आर्धकसिव, *आर्धकौडविक, *आर्धकौशिक und *आर्धक्रौणिक Adjj. von अर्ध + कंस, कुडव, क्रोश und क्रोण.

आर्धधातुक Adj. (f. आ) *an die unerweiterte Verbalwurzel tretend* (Suffix).

आर्धधातुकीय Adj. vom substantivirten आर्धधातुक.

आर्धनारीश्वर n. *die Geschichte Çiva's als Mann und Weib* Bilâs. 29,14.

*आर्धपुर gaṇa संघादि. अर्ध ‖ पुर Kîç.

*आर्धप्रस्थिक Adj. von अर्ध + प्रस्थ.

आर्धमात्रक Adj. Ind. St. 4,115 vielleicht fehlerhaft für अर्धमात्रिक.

*आर्धमासिक Adj. *halbmonatlich.*

आर्धरात्रिक 1) Adj. *zu Mitternacht stattfindend, mitternächtlich.* — 2) m. Pl. Name einer astronomischen Schule.

*आर्धवारुनिक Adj. von अर्ध + वारुनी.

*आर्धवाल्किक Adj. von अर्ध + वाल्क gaṇa चेतनादि in der Kîç.

आर्धिक Adj. = अर्धसीरिन्.

आर्धिक Adj. *gedeihlich.*

आर्पयितृ Nom. ag. *der Jmd Etwas anthut.*

आर्बुदि m. Patron. von अर्बुद.

आर्भव 1) Adj. (f. ई) *den Ṛbhu geweiht.* पवमान (auch mit Ergänzung desselben) Lit. 2,10,4. 6,3, 25. 4,8. 8,8,5. — 2) m. Patron. des Sûnu, angeblichen Verfassers von RV. 10,176.

आर्य, आर्यिघ 1) m. *a) ein zu den Treuen Gehöriger, ein Mann des eigenen Stammes, ein Arier; später ein Mann der drei oberen Kasten und überh. ein Mann, der Anspruch auf Achtung hat.* Nicht selten, insbes. im Voc. lässt sich das Wort einfach durch *Herr* oder *Freund* wiedergeben. — *b) *ein Vaiçja.* — *c)* Bez. *α) des Grossvaters* MBh. 1,178,8. — *β) des Urgrossvaters* MBh. 12,343,19. — *γ) des älteren Bruders* Bilâs. 55,3. 206,6. — *d) *Haremswächter.* — *e) *ein Buddha.* — *f)* bei den Buddhisten *ein Mann, der über die vier Grundwahrheiten nachgedacht hat und sein Betragen darnach richtet.* — *g)* N. pr. eines Sohnes des Manu Sâvarṇa und auch ein sonst vorkommender Mannsname. — 2) Adj. (f. आ und आरी) *arisch; später eines Ariers würdig, ehrenhaft, ehrenwerth, edel.* — 3) f. आ *a)* f. zu 1) *a).* — *b)* Bez. *der Frau des älteren Bruders* Bilâs. 206,8. 207,14. — *c)* Bein. der Pârvatî. — *d) ein best. Metrum.* — *e) eine Strophe in diesem Metrum.* — *f)* Titel verschiedener in diesem Metrum verfasster Werke.

आर्यक 1) m. *a) ein ehrenwerther Mann.* — *b) Grossvater.* — *c)* Bez. *der Brahmanen in Plakshadvîpa* VP. 2,4,19. — *d)* N. pr. *α)* Pl. eines Volkes in Südindien. — *β)* eines Fürsten aus dem Hirtenstande. — *γ)* eines Schlangendämons. — 2) f. *a)* आर्यका und आर्यिका *eine ehrenwerthe Frau.* — *b)* आर्यका N. pr. eines Flusses in Kraunkadvîpa Buic. P. 5,20,22. — *c)* आर्यिका *das Mondhaus*

Kṛttikā. — 3) *n. eine best. Ceremonie zu Ehren der Manen.

*आर्यकुमार m. P. 6,2,58.

आर्यकुल्या f. N. pr. eines Flusses VP.² 2,130.134.

आर्यकृत Adj. (f. ई) von einem Manne einer der drei oberen Kasten verfertigt Maitr. S. 1,8,7.

*आर्यगण m. = आर्यसंघ 1).

आर्यगृह्य Adj. zu den Ehrenwerthen sich haltend.

आर्यचेतस् Adj. von edler Gesinnung Spr. 4194.

आर्यजन m. Arier, ehrenhafte Leute Gaut. Vaitân.

आर्यजुष्ट Adj. Ehrenhaften zusagend Spr. 1024.

आर्यता f. Ehrenhaftigkeit.

आर्यतन्त्र Titel eines astron. Tractats.

आर्यदुहितृ f. Tochter eines Edlen als Anrede einer Freundin.

आर्यदेव m. N. pr. eines Schülers des Nâgârguna.

आर्यदेश m. eine von Ariern bewohnte Gegend Spr. 1025.

आर्यदेश्य m. aus einer von Ariern bewohnten Gegend stammend.

आर्यनिवास m. Wohnort der Arier Manu. in Ind. St. 13,358.

आर्यपत्तयक्सिद्धि f. Titel eines Werkes.

आर्यपथ m. der Pfad der Ehrenhaften.

आर्यपुत्र m. Sohn eines Ehrenhaften, Bez. 1) des Sohnes eines Angeredeten. — 2) des Gatten von Seiten der Frau. — 3) des Fürsten von Seiten eines Untergebenen.

आर्यप्रवृत्त Adj. ehrenhaft verfahrend R. Gorr. 2,126,6.

आर्यप्राय Adj. zum grössten Theil von Ariern bewohnt.

आर्यबल m. N. pr. eines Bodhisattva.

*आर्यब्राह्मण m. P. 6,2,58.

आर्यभट m. N. pr. zweier Astronomen.

आर्यभटीय n. das von Âryabhaṭa verfasste Werk.

आर्यभृ m. und °भृटीय n. fehlerhaft für °भट und °भटीय.

आर्यभद्रचर्य n. Titel eines buddh. Sûtra.

आर्यभाव m. Ehrenhaftigkeit.

आर्यमण Adj. zu Aryaman in Beziehung stehend. °णी दुहिता Bez. der Jamunâ Bâlar. 303,15.

आर्यमार्ग m. = आर्यपथ.

आर्यमिश्र Adj. dem die Prädicate «ehrenhaft u. s. w.» zukommen.

आर्यम्ण n. das unter Aryaman stehende Mondhaus Uttaraphalgunî.

*आर्ययुवन् m. arischer Jüngling.

आर्यराज m. N. pr. eines Fürsten.

आर्यरूप Adj. wie ein Ehrenhafter aussehend M. 10,57.

आर्यलिङ्गिन् Adj. die Abzeichen eines Ehrenhaften tragend.

आर्यव n. Ehrenhaftigkeit (daneben आर्जव) Âpast.

आर्यवक MBu. 12,11565 fehlerhaft für आर्ष्यवक.

आर्यवर्मन् m. N. pr. eines Fürsten Kathâs. 18,319.

आर्यवाच् Adj. eine arische Sprache redend M. 10,45.

आर्यविद्यधमिश्र Adj. dem die Prädicate «ehrenhaft, gelehrt u. s. w.» zukommen.

1. आर्यवृत्त n. ehrenhaftes Betragen.

2. आर्यवृत्त Adj. von ehrenhaftem Betragen Gaut. 9,69.

आर्यवेष Adj. wie ein Ehrenhafter gekleidet.

आर्यव्रत Adj. sich wie ein Arier benehmend MBu. 1,202,9.

आर्यशाटीय m. N. pr. eines Lehrers.

*आर्यशिस् Adj. Manu. 8(4),18,b.

आर्यशील Adj. von ehrenhaftem Charakter Spr. 3451.

*आर्यश्वेत m. N. pr. eines Mannes und Patron. davon.

आर्यसंघ m. 1) *die Gesammtheit der buddh. Geistlichkeit. — 2) N. pr. eines Philosophen.

आर्यसत्य n. eine ehrwürdige Wahrheit (buddh.).

आर्यसमय m. die Satzung ehrenhafter Männer Âpast.

आर्यसिंह m. N. pr. eines buddh. Patriarchen.

आर्यसिद्धान्त m. Titel des astron. Siddhânta des jüngeren Âryabhaṭa.

आर्यसुत m. = आर्यपुत्र 2).

आर्यस्त्री f. ein Weib der oberen Kasten Gaut. Âpast.

*आर्यस्थान n. = आर्यावर्त Gal.

आर्यस्वामिन् m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 3,206.

*आर्यक्लम् Adv. etwa so v. a. Mordio.

आर्यागम m. das Beschlafen einer Frau aus den oberen Kasten Jiḍ. 2,294.

आर्यागीति f. eine Abart des Âryâ-Metrums.

आर्याचण्डोतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

आर्याणाक N. pr. eines Landes.

आर्याधिष्ठित Adj. unter der Aufsicht von Männern der höheren Kasten stehend Âpast. 2,3,1.

आर्यावर्त m. Bez. des von den Ariern bewohnten Landes (zwischen Himâlaja und Vindhja). Pl. die Bewohner dieses Landes.

आर्याविलास m. Titel eines Werkes.

आर्याशतक n. der aus 108 Âryâ-Strophen bestehende Siddhânta des älteren Âryabhaṭa.

आर्याष्टाङ्गमार्ग m. bei den Buddh. Bez. der letzten von den 37 Stufen, die zur Bodhi führen.

आर्यासङ्घ m. = आर्यसंघ 2).

आर्चनानस m. Taṇḍ.-Br. 8,5,9 fehlerhaft für आर्चनानस.

आर्श्य Adj. vom Antilopenbock gehörig.

आर्ष 1) Adj. (f. ई) von den Ṛshi herrührend, sie betreffend, archaistisch. प्रत्यय ein an den Namen eines Ṛshi gefügtes Suffix. विवाह = 2) Gaut. 4,8. — 2) m. die von den Ṛshi eingesetzte Heirathsweise. — 3) f. ई = संहितापाठ. — 4) n. a) die Hymnen der Ṛshi. — b) heilige Abstammung. — c) der Ṛshi-Ursprung, Autorschaft eines heiligen Liedes.

आर्षधर n. Name eines Sâman.

आर्षभ 1) Adj. vom Stier herrührend, taurinus. — 2) m. Patron. von Ṛshabha. — 3) f. ई Bez. der Mondhäuser Maghâ, Pûrvaphalgunî und Uttaraph. Comm. zu Baudh. P. 5,21,7. — 4) n. a) Name eines Sâman Lâṭj. 1,6,13. — b) ein best. Metrum.

*आर्षभि m. Patron. von Ṛshabha.

*आर्षभ्य Adj. als ausgewachsener Stier zu gebrauchen; castrirbar.

*आर्षिक m. ein Fürst der Ṛshika.

*आर्षिकक n. Nom. abstr. von ऋषिक.

आर्षिषेण (!) m. N. pr. eines Fürsten VP.² 4,31.

आर्षेय 1) Adj. von den Ṛshi stammend, aus altheiligem Geschlecht. — 2) n. a) heilige Abstammung. — b) mit धर्मः und देवानां वार्षाणाम् Namen von Sâman.

आर्षेयवत् Adj. mit heiliger Abkunft verbunden.

आर्ष्टिषेण m. Patron. von Ṛshtishena. Pl. Comm. zu Kâṭj. Çr. 1,9,3.

आर्ष्यशृङ्गि m. Patron. von Ṛshjaçṛṅga.

आर्हत 1) Adj. (f. ई) zur Lehre Gina's in Beziehung stehend. — 2) m. ein Gaina. — 3) n. die Gaina-Lehre.

*आर्हती f. und *आर्हत्य n. Nom. abstr. von आर्हत.

*आर्हायण m. Patron. von अर्क.

आर्हीय Adj. von या अर्हात् (P. 5,1,19).

आल 1) *Adj. nicht klein, — gering. — 2) m. N. pr. eines Affen. — 3) n. a) Laich- oder Ausspritzung eines giftigen Thieres. — b) Auripigment.

आलक n. = आल 3) a) AV. Paipp. 9,2,5.

आलतण in स्वालतण.

*आलति und *°ती f. gaṇa गौरादि.

आलत्य Adj. 1) wahrzunehmen, sichtbar, bemerkbar. — 2) anzuschauen, aussehend. — 3) kaum sichtbar 249,32.

*आलत्रि und *°त्री f. gaṇa गौरादि.

आलपन n. 1) das Plaudern, Unterhaltung Kâd. II,74,11. — 2) das Anschlagen —, Probiren eines Tons.

आलपितव्य Adj. anzureden Kâd. II,84,6.

आलपि f. = आलपन 2).

आलभ्यव्य Adj. zu schlachten.

*आलब्धि und *°ब्धी f. gaṇa गौरादि.

आलभ in दुरालभ.

आलभन n. 1) *das Anfassen, Berühren* Vaitân. Bau. 26(24),8. — 2) *das Schlachten* (eines Opferthiers).

°आलभनीय Adj. in मङ्गलालभनीय.

आलभ्य Adj. *schlachtbar, opferbar.*

आलभन्दारस्तोत्र n. Titel eines Gedichts.

आलभर्य n. = अलभर्यता.

आलम्ब 1) Adj. *herabhängend* 86,18. — 2) m. *a) das woran Etwas hängt, woran man sich festhält, Stütze* (eig. und übertr.). — *b) *senkrechte Linie.* — *c)* N. pr. eines Muni. — 3) f. आ *eine best. Pflanze mit giftigen Blättern.*

आलम्बन n. 1) *das Sichstützen auf —, das Sichanhalten an Etwas* 115,29. — 2) *das Stützen, Befestigen.* — 3) *Stütze, Halt* 105,18. Dazu Nom. abstr. °ता Comm. zu Joga. 3,2 in Verz. d. Oxf. H. 229,*a*. — 4) *Fundament, Grundlage* (in übertr. Bed.). — 5) im Joga *eine Art Meditation* Bhâs. 4,3,15. VP. 5,243. Comm. zu Joga. 3,6 in Verz. d. Oxf. H. 229,*a*. — 6) in der Poetik *der eigentliche Grund einer Gefühlserregung.* — 7) buddh. *die von den fünf Sinnesorganen und dem Manas wahrgenommenen Objecte.*

आलम्बनपरीक्षा f. Titel eines Werkes.

आलम्बनवत् Adj. *der Âlambana genannten Meditation hingegeben* VP. 6,7,12.

आलम्बनी Adv. mit कर् *zur Stütze machen* Comm. zu Joga. 3,2 in Verz. d. Oxf. H. 229,*a*.

आलम्बर m. = आडम्बर *eine Art Trommel.*

आलम्बायन m. und °नी f. Patron. von आलम्ब.

आलम्बायनीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

आलम्बायनीय Adj. von आलम्बायन.

आलम्बि m. N. pr. eines Schülers des Vaiçampâjana. f. ई. आलम्बीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

1. आलम्बिन् Adj. 1) *herabhängend, an Etwas hängend* Spr. 5695. *sich auf Etwas stützend.* — 2) *herabhängend bis an* Spr. 5695. — 3) *gehüllt in.* — 4) *abhängig —, getrieben von.* — 5) *stützend* Spr. 1928.

2. *आलम्बिन् m. Pl. *die Schule des* Âlambi.

आलम्बुक Adj. in घनालम्बुक.

आलम्भ m. 1) *Anfassung, Berührung* Âpast. — 2) *das Abreissen, Ausreissen.* — 3) *Schlachtung* (eines Opferthiers).

आलम्भन n. 1) *das Anfassen, Berühren* Gaut. 2, 16. — 2) *das Schlachten.*

आलम्भनीय in मङ्गलालम्भनीय.

°आलम्भिन् Adj. *berührend.*

आलम्भुक Adj. in घनालम्भुक.

आलम्भ्य Adj. *zu schlachten.*

आलय m. n. (selten) 1) *Wohnung, Behausung, Sitz* (auch in übertr. Bed.). °यं कर् *seine Wohnung aufschlagen.* — 2) *Seele* (buddh.).

आलयविज्ञान n. *eine Erkenntniss, die man aus sich selbst gewinnt* (buddh.).

आलर्क Adj. *von einem tollen Hunde herrührend.*

आलव m. *Stoppel.*

*आलवण्य n. Nom. abstr. von अलवण.

आलवाल n. 1) *eine Vertiefung um die Wurzel eines Baumes, in die das für den Baum bestimmte Wasser gegossen wird,* Mâlatîm. 13,16(16,11). Spr. 7800. — 2) in der Med. *ein aus Teig gebildetes Receptaculum, um Flüssigkeiten auf einem Körpertheile festzuhalten,* Bâlabh. 3,137.

*आलस 1) Adj. = अलस. — 2) m. Patron. von अलस.

*आलसायन m. Patron. von आलस.

आलस्य 1) n. *Trägheit, Schlaffheit, Mangel an Energie.* — 2) *Adj. = अलस.

आलाक्त Adj. *mit Gift bestrichen.*

आलार्थ Adj. von unbekannter Bed.

*आलात n. = अलात.

आलान 1) n. *a) der Pfosten, an den ein Elephant gebunden wird,* 115,28. Spr. 7732. Davon Nom. abstr. °ता f. — *b) der Strick, mit dem ein Elephant angebunden wird.* — 2) * m. N. pr. eines Dieners des Çiva.

आलानय्, °यति *einen Elephanten anbinden.* °नित Partic. Bâlar. 4,7.

आलानिक Adj. *als* आलान 1) *a) dienend.*

आलाप 1) m. (adj. Comp. f. आ) *a) Rede, Gespräch, Unterhaltung* 310,16. — *b) Gesang* (der Vögel), *Ton* (eines musik. Instr.). — *c)* in der Mathematik *Fragestellung.* — 2) f. आ *eine best.* Mârkh. S.S.S. 31.

आलापन in मङ्गलालापन.

आलापवत् Adj. *Jmd anredend* Spr. 1043.

आलापिकवंश m. *eine Art Flöte* S.S.S. 195.

आलापिन् 1) Adj. *redend, sprechend,* in प्रियालापिन्. — 2) f. °नी *ein best. Intervall* S.S.S. 23.

*आलाबु f. = अलाबु *Flaschengurke.*

*आलावर्त m. *Fächer aus Zeug.*

*आलास्य m. *Krokodil.*

1.*आलि Adj. 1) *unnütz, zwecklos.* — 2) *von lauterer Gesinnung.*

2. आलि m. 1) * *Scorpion.* — 2) *der Scorpion im Thierkreise.* — 3) * *Biene.*

3. आलि und °ली (Kumâras. 7,68) f. *Freundin.*

4. आलि f. 1) *Streifen, Strich, Linie, Zug.* Auch °ली. षट्पाली *Bienenschwarm* Râgat. 6,69. Am Ende eines adj. Comp. आलिका Hit. 15. — 2) * *Genealogie.* — 3) * *Damm.* — 4) * *kleiner Graben.*

आलिक्रम m. *eine best. Composition* S.S.S. 163.

आलिखत् m. N. pr. eines den Kindern gefährlichen Dämons Pâr. Gṛhy. 1,16,22.

*आलिगव्य m. Patron. von अलिगु. *f. °व्यायनी

आलिगी f. *eine best. Schlange.*

आलिङ्ग्, °ङ्गति und °ङ्गते, und आलिङ्गय्, °यति 1) *die Glieder anschmiegen, umfangen, umarmen.* — 2) *sich ausbreiten über.* — Mit प्रति *eine Umarmung erwiedern.* — Mit सम् *umfangen, umarmen.*

*आलिङ्ग m. 1) *Umarmung,* fehlerhaft für आलिङ्गन. — 2) *eine Art Trommel,* = आलिङ्ग.

आलिङ्गन n. *Umarmung.*

*आलिङ्गि, f. °ङ्गी gaṇa गौरादि in der Kâç.

*आलिङ्गिन् und *आलिङ्ग m. *eine Art Trommel.*

*आलिङ्गायन gaṇa वरणादि.

आलिङ्गन m. *Freundin* Prasannar. 39,11.

*आलिञ्जर m. = अलिञ्जर.

*आलिन् m. *Scorpion.*

*आलिन्द् und *°क m. = आलिन्द्.

*आलिम्पन n. = आदीपन 2).

आलीढ 1) m. N. pr. eines Mannes. — 2) n. *eine best. Stellung beim Schiessen.*

*आलीढेय m. Patron. von आलीढ.

*आलीनक n. *Zinn.* Vgl. आनील.

*आलु 1) m. *a) Eule.* — *b) eine Art Ebenholz.* — 2) f. आलु und आलू *ein kleines Wassergefäss.* — 3) n. *a) Floss, Nachen.* — *b) Wurzelknolle* und *eine best. Wurzelknolle.*

आलुक 1) m. *a) *m. eine Art Ebenholz.* — *b)* Bein. des Schlangendämons Çesha. — 2) f. ई *eine best. Wurzel.* — 3) n. *a) *eine best. Frucht,* = आलुक Dhanv. 5,31. — *b) die essbare Wurzel von Amorphophallus campanulatus Bl.* — *c) *die Rinde von Feronia elephantum.*

आलुञ्चन n. *das Zerrupfen.*

आलेखन 1) m. N. pr. eines Lehrers Âçv. Çr. 6, 10,29. — 2) *f. ई *Pinsel.* — 3) n. *a) das Kratzen. Scharren.* — *b)* ? *Anritzen, mit einem Riss Bezeichnen* Comm. zu Lâṭy. 10,15,17.

आलेख्य n. 1) *Malerei.* — 2) *Gemälde, Bild.*

आलेख्यपुरुष m. *eine menschliche Truggestalt* Kathâs. 121,208. 213.

आलेख्यशेष Adj. *nur noch als Bild vorhanden, so v. a. verstorben.*

आलेख्यसमर्पित Adj. *gemalt* 96,20.

आलेप m. und °न n. 1) *Einschmierung, Bestreichung, Salbung.* — 2) *Schmiermittel, Salbe.*

आलोक m. (adj. Comp. f. आ) 1) *das Sehen, Hinsehen, Erblicken, Hinblick, Anblick.* — 2) *Licht, heller Schein.* — 3) *ein Schimmer —, eine Spur von* (Gen.) — 4) *Lobpreis.* — 5) *Abschnitt, Kapitel* in

Werken, die im Titel ein Wort wie *Leuchte* oder *Licht* enthalten. — 6) Titel eines Werkes.

आलोककर Adj. *Licht verbreitend über* (Gen.).

आलोकगाढाधरी f. Titel eines Commentars zum Werke Âloka.

आलोकन 1) Adj. *anblickend, anschauend.* Dazu Nom. abstr. °ता f. Spr. 7210. — 2) n. *das Ansehen, Anblicken, Anblick* 176,26. 300,32.

आलोकनीय Adj. 1) *anzusehen, wovor das Auge nicht zurückschrickt.* Dazu Nom. abstr. °ता. — 2) *genau anzusehen, zu untersuchen.*

आलोकपथ m. *Gesichtskreis* Rāgān. 15,78. Mālatīm. 76,18 (68,17).

आलोकमयूरानाथी f. Titel eines Commentars zum Werke Âloka.

आलोकमार्ग m. *Gesichtskreis* Rāgān. 7,8.

आलोकवत् Adj. *Licht besitzend, leuchtend.*

आलोकाकाश m. *ein ausserweltlicher Raum* Sarvad. 40,22. Govindān. zu Bādar. 2,2,32 (S. 582).

°आलोकिन् Adv. *anschauend, betrachtend* Spr. 5739.

आलोचक Adj. *das Sehen vermittelnd.*

आलोचन 1) n. a) *das Sehen.* — b) *das Wahrnehmen (der Sinnesorgane).* — 2) n. und f. आ *Betrachtung, Erwägung.*

आलोचनीय Adj. *in Betracht zu ziehen* 253,24.

आलोच्य Adj. dass.

आलोडन n. *das Mischen.*

*आलोप m. *Bissen.*

आलोल Adj. (f. आ) *sich langsam hin und her bewegend* Spr. 1035.

आलोलघतुर्वी f. *ein best. Spiel: Schaukelvergnügen am 4ten Tage der lichten Hälfte im Monat* Çrāvaṇa.

*आलोष्टी Adv. gaṇa ऊर्यादि.

आलोहवत् Adj. *in's Röthliche spielend.*

आलोहायन m. Patron. von अलोहु. Verz. d. B. H. 58,9 ist vielleicht आलोहायना: st. आलोहालोभायना: zu lesen.

आलोहित Adj. *röthlich* 251,25. 252,25.

आलोहितो Adv. mit कर् *röthlich färben* Kād. 32,23.

आवं Pron. der 1ten P. Du. Nom. आवम् und आवाम्, Acc. आवाम्, Instr. Dat. Abl. आवभ्याम्, Abl. auch आवत्, Gen. Loc. आवयोस्.

आवटिक m. Pl. Name einer Schule.

*आवट्य 1) m. und f. आ Patron. von अवट. — 2) n. Nom. abstr. von अवट.

*आवट्यायनी f. Patron. = आवट्या.

आवत् f. *Nähe.*

आवत्सरात्तम् Adv. *bis zum Ende des Jahres* Kātj. 23,20.

आवदानिक Adj. *was in Stücken geopfert wird* Vaitān.

*आवनतीय Adj. von अवनत gaṇa कृशाश्वादि.

आवनेय m. *Sohn der Erde, der Planet Mars.*

आवत्त् Adj. *mit* आ *versehen.*

आवन्त 1) m. a) *ein Fürst der* Avanti. — b) N. pr. eines Sohnes des Dhṛshṭa. v. l. अवन्त. — 2) f. ई *die Sprache der* Avanti.

आवन्तक 1) Adj. *zu den* Avanti *in Beziehung stehend, zu ihnen gehörig.* — 2) m. Pl. *die Bewohner von* Avanti.

आवन्तिक 1) Adj. (f. आ) = आवन्तक. — 2) m. Pl. Name einer buddh. Schule. — 3) f. आ ein Frauenname.

आवन्त्य 1) Adj. (f. आ) = आवन्तक. — 2) m. *ein zu den* Avanti *gehöriger Mann, ein Fürst der* Av.

आवन्त्यक m. = आवन्त्य 2) AV. Pār. in Ind. St. 10,212 (अव° gedr.).

*आवन्त्यश्मक n. Kāç. zu P. 2,2,31. m. Pl. zu 6,2,37. v. l. अव°.

*आवन्दन n. *Begrüssung* Gal.

आवपन 1) n. a) *das Hinstreuen, Hinwerfen, Auflegen* Gaut. 1,32. — b) *das Einstreuen, Einschieben.* — c) *das Insichaufnehmen, Fassen* MBh. 1, 88,13. — d) *Gefäss, Behälter* (auch in übertr. Bed.) Maitr. S. 3,12,19. Baudh. P. 10,80,45. 87,20. — e) *hänfenes Gewand* Gal. — 2) f. आवपनी *Gefäss, Behälter.*

*आवपनिष्किरा f. *beständiges Hinein- und Hinausschütten.*

आवपस्तर् Adj. (f. °स्तिरी) *hinstreuend.*

आवभृत्य m. Pl. N. pr. einer Dynastie.

आवभृथ Adj. von अवभृथ.

1. आवर्प n. *Empfängniss.*

2. *आवप m. oder °पा f. Pl. *Wasser.*

3. *आवप N. pr. einer Oertlichkeit; davon Adj. *°क. v. l. अवपात, आवपातक.

आवपस fehlerhaft für आपवस.

आवपाय् m. (Nom. °पाट्) *der durch Opfer Etwas abwehrt.*

*आवपातक Adj. von अवपात gaṇa घूमादि in der Kāç.

*आवपासीय Adj. von अवपास gaṇa कृशाश्वादि in der Kāç.

आवर् 2. und 3. Sg. Aor. von वर्, वृणोति.

आवारक Adj. *bedeckend, verhüllend, verfinsternd.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

आवरण 1) Adj. dass. — 2) n. (adj. Comp. f. आ) a) *das Verdecken, Verhüllen* (eig. und übertr.) 261,10. 23. — b) *das Verschliessen, Hemmen, Unterbrechen.* — c) *Hülle, Decke* (auch in übertr. Bed.), *Gewand.* — d) *Schirm, Schutz.* — e) *Schild.* — f) *Riegel, Schloss.*

आवरणिन् m. Pl. Name einer buddh. Secte.

आवरणीय Adj. bei den Gaina *Alles was unter den Begriff* आवरण 2) c) *fällt.*

*आवरसमक Adj. *im nachfolgenden Jahre abzutragen.*

*आवरिका f. = आवारि.

आवरीतर् Nom. ag. *Hemmer* Sāj. zu ṚV. 1,52,2.

आवरीवर् 3. Sg. und आवरीवुर् 3. Pl. Imperf. vom Intens. von वर्त् mit आ.

आवर्तक Adj. *geneigt machend, für sich gewinnend.*

आवर्तन n. 1) *das Geneigtmachen, für sich Gewinnen.* — 2) *das Ducken* Lalit. 314,3. 315,1.

आवर्तनी Adv. mit कर् Jmd (Gen.) *ducken* Lalit. 308,9.

आवर्तित n. *eine best. Stellung.* — *Figur des Mondes.*

आवर्त् 1) m. (adj. Comp. f. आ) a) *Drehung.* — b) *Wendung, Windung.* — c) *Wirbel, Strudel.* — d) *Haarwirbel.* — e) Du. *die beiden Vertiefungen im Stirnbein über den Augenbrauen.* — f) *Tummelplatz.* — g) *ein best. Komet.* — h) Bez. *best. mythischer Wolken.* — i) *ein best. Edelstein.* — k) *Brunnenrad* Gal. — l) *das Hinundhergehen der Gedanken, Sorgen.* — 2) f. आ N. pr. eines Flusses. — 3) n. *Schwefelkies* Rāgān. 13,55.

आवर्तक 1) m. a) *ein best. giftiges Insect.* — b) Bez. *best. mythischer Wolken.* — 2) *f. ई *die Sennapflanze* Rāgān. 3,122.

आवर्तन 1) Adj. *umwendend, sich herwendend.* — 2) m. N. pr. eines Upadvîpa in Gambudvîpa Bhāg. P. 5,19,20. — 3) f. ई a) *=तैलावर्तन *Schmelztiegel.* — b) *eine best. Zauberkunst.* — 4) n. a) *das Umwenden, Rückkehr.* — b) *das Buttern.* — c) *das Schmelzen von Metallen.* — d) *das Sichdienstbarmachen* Sāmav. Br. 2,5,1. — e) *Mittagszeit.* — f) *Jahr.*

आवर्तनीय Adj. *zu wiederholen* Comm. zu Nāgān. 1,4,7. 3,1,14. Nom. abstr. °त्व n. zu 3,3,7.

*आवर्तपूलिका f. *Weizenkuchen mit süsser Füllung* Nigh. Pa.

*आवर्तमणि m. *ein best. Edelstein* Rāgān. 13,216.

1. आवर्तिन् Adj. *mit einem Haarwirbel versehen.*

2. आवर्तिन् 1) n. Bez. *bestimmter* Stotra-Lits. 2, 5,18. 27. 5,1,15. — 2) *f. °नी *Odina pinnata.*

आवर्प in निरावर्प.

आवलि und °ली f. *Streifen, Reihe, Zug.*

घावलिका f. 1) = घावलि Ind. St. 10,285. — 2) *Koriander* Rāǵān. 6,36.

*घावलीकन्द् m. *ein best. Knollengewächs* Rāǵān. 7,97.

घावल्गिन् Adj. *hüpfend, springend.*

घावल्गुज Adj. *von der Vernonia anthelmintica stammend.*

घावशीर् m. Pl. N. pr. eines Volkes.

घावश्यक 1) Adj. (f. ई) *nothwendig, unumgänglich.* Dazu Nom. abstr. °ता f. — 2) n. a) *Unumgänglichkeit.* — b) *Befriedigung der Nothdurft.*

घावश्यकवृत्त्युद्धृत n. Titel eines Ǵaina-Werkes Wilson, Sel. W. 1,286 (घव° gedr.).

घावसति f. 1) *Nachtlager, Herberge.* — 2) *Nacht* MBh. 3,165,14.

घावसथ m. 1) *Nachtlager, Herberge, Wohnort.* — 2) *= वक्रकवितान Cit. bei Uǵǵval. zu Unādis. 3,114.

*घावसथिक Adj. (ई) *in einem Hause übernachtend.*

घावसथ्य 1) Adj. *im Hause befindlich.* — 2) m. (sc. घग्नि) *das im Hause gepflegte Feuer* Vaitān. — 3) m. n. *= घावसथ 1).

घावसथ्याधान n. 1) *das Anlegen des häuslichen Feuers* Pāri. Gṛhy. 1,2,1. — 2) Titel eines Pariçishṭa des SV.

*घावसानिक Adj. von घवसान N. pr.

घावसायिन् Adj. *nach Zehrung ausgehend.*

*घावसित Adj. *= घवसित *aufgehäuft.*

घावस्थिक Adj. 1) *den Verhältnissen entsprechend.* — 2) *aus Zeitpunkten bestehend.*

घावह् 1) Adj. (f. घा) *herbeiführend, bewirkend.* Die Ergänzung im Comp. vorangehend, im Bhāg. P. einmal im Acc. — 2) m. a) *einer der sieben Winde.* — b) *eins der sieben Zungen des Feuers.*

घावहन n. *das Herbeibringen.*

घावाप m. 1) *das Ausstreuen, Säen* 214,3. — 2) *das Hinzustreuen, Beimischen.* — 3) *Einstreuung, Einschiebung, Einschaltung, Zusatz* 216,8. Çulbas. 1,84. 3,201. — 4) *das Aufstellen von Geräthen oder Ausstellen von Waaren.* — 5) *Hauptspende* Gobh. 1,8,16. — 6) *Behälter, Gefäss.* व्यसनावाप so v. a. *Jammerthal.* — 7) *Handschutz gegen das Anprallen der Bogensehne* MBh. 14,77,21. — 8) m. n. *ein best. Handschmuck.* — 9) *Einmischung in des Feindes Angelegenheiten, Diplomatie.* — 10) *ein best. Trank. — 11) *= घालवाल 1). — 12) *unsicherer Boden.*

*घावापक m. *= घावाप 8).

*घावापन n. *Weberstuhl.*

घावापस्थान n. *die Rk eines* Tṛka, *welche bei Bildung eines* Stoma *mehr als dreimal wiederholt wird.*

घावापिक Adj. *einen Zusatz bildend, eingeschoben.*

*घावाय m. Kāmaṇḍ. 3,93,a.

घावार् m. *Hut, Schutz.*

*घावारि f. *Marktbude.*

*घावाल m. n. *= घालवाल 1).

घावास m. (adj. Comp. f. घा) *Wohnstätte, Standort.*

*घावासित Adj. *= घवसित *aufgehäuft.*

°घावासिन् Adj. *wohnend.* निरन्तरावा° *wimmelnd* Daçak. 29,1.

घावास्य Adj. in घात्मावास्य und ईशावास्य.

घावाह् m. 1) *Einladung.* — 2) *Heirath.* — 3) N. pr. eines Sohnes des Çvaphalka.

घावाहन 1) n. *Einladung* VP. 3,15,18. — 2) f. ई *eine best. Stellung der Hände.*

घावाह्य Adj. *einzuladen* Nāṭṭ. 10,1,1.

घावि und घावी f. *Weh, Schmerz.* Pl. *Geburtswehen.* Am Ende eines adj. Comp. f. ई.

घाविक 1) Adj. a) *vom Schaf herrührend* Gaut. 17,24. — b) *wollen.* — 2) n. a) *Schaffell* Āpast. — b) *wollenes Gewand, — Decke.* Auch *m.

घाविकसौत्रिक Adj. *aus wollenen Fäden bereitet.*

*घाविक्य n. Nom. abstr. von घविक.

घाविक्षित् m. Patron. von घविक्षित्.

*घाविग्र Adj. *= घविग्र.

घाविज्ञ m. N. pr. eines Asura (?).

घाविज्ञान्य Adj. *ununterscheidbar.*

घाविद् f. 1) *Vorwissen, das Bekanntsein.* — 2) Bez. *der mit* घाविस् *und* घावित्त *beginnenden Formeln in* VS. 10,9.

घाविद्दूर्य n. *Nähe.*

घाविदे Dat. Inf. *zu erlangen* RV. 10,113,3.

घाविद्ध n. *das Schwingen* (beim Fechten).

घाविद्धवक्त्र m. *eine best. Stellung der Hände beim Tanz.*

घाविर्हेस् Adj. *kundig.*

*घाविध m. *eine Art Bohrer.*

घाविर्वसीक Adj. *offen schimmernd.*

घाविर्भाव m. und °भूति f. *das Offenbarwerden.*

घाविर्मुख 1) *Adj. (f. ई) *dessen Oeffnung vor Augen liegt.* — 2) f. (sc. द्वार्) Bez. *des rechten Auges.*

घाविर्मूल Adj. *dessen Wurzeln bloss liegen* Ait. Ār. 236,6.

घाविर्होत्र m. N. pr. eines Mannes.

घाविल Adj. (f. घा) 1) *trübe.* — 2) am Ende eines Comp. a) *befleckt —, besudelt mit.* — b) *erfüllt von, bedeckt —, besäet —, vermischt mit.*

*घाविलकन्द् m. *eine best. Wurzelknolle.* Richtig घावलीकन्द्.

घाविलय्, °यति *trüben, beflecken.*

घाविंशम् Acc. Inf. *um hineinzugehen* RV. 10,215,6.

घाविष्कार n. und °ष्कार् m. *das Offenbaren, an den Tag Legen.*

घाविष्टत्व n. *das Behaftetsein mit.*

घाविष्टलिङ्ग Adj. (f. घा) gramm. *von festem Geschlecht, das G. nicht ändernd.*

(घाविष्ट) घाविष्टिघ Adj. *offenkundig, offenbar.*

घाविष्यद् Adj. *dessen Füsse zu sehen sind* Āçv. Çr. 6,10,6.

*घाविष्यीत Adj. P. 8,3,41, Sch.

घाविस् Adv. *offenbar, sichtbar, vor Augen.* Mit यम् und भू *offenbar werden, — sein, erscheinen, vor Augen treten.* Mit कृ und भू Caus. (Kāṭ. 265, 18) *offenbar machen, aufdecken, sehen lassen, zeigen.* Compar. घाविस्तराम्.

घावी s. घावि und घाव्य.

घावीत Partic. von व्या mit घा.

घावीतिन् in प्राचीनावीतिन् und प्राचीनघा°.

घावीरचूर्ण n. *ein best. rothes Pulver.*

घावीसूत्र n. *wollener Faden* Āpast. 1,2,30.

*घावुक m. *Vater* (im Drama).

घावृत् f. 1) *das Sichherwenden, Einkehr.* — 2) *Wendung des Ganges, — Weges, Lauf, Gang, Richtung.* — 3) *Wendung einer Handlung, Vorgang, Folge von Verrichtungen;* im Ritual *eine Verrichtung ohne Sprüche* RV. 3,74,2. 10,130,7. — 4) *Hergang, hergebrachte Weise, Weise.* — 5) *Abtheilung.*

घावृत m. *eine best. Mischlingskaste.*

घावृति f. *Bedeckung, Verhüllung.*

घावृते Dat. Inf. *einzukehren* RV. 3,42,3.

घावृत्त n. *das Richten von Gebeten an einen Gott.*

घावृत्ति f. 1) *Einkehr.* — 2) *Umkehr, Wiederkehr.* — 3) *Sonnenwende.* — 4) *Wiederholung* Kap. 4,3. Auch als *best. rhetorische Figur.* — 5) *Wiederkehr in diese Welt, Wiedergeburt* Kap. 1,82. 3,82. 4,22. 6,56. — 6) *Lauf, Richtung.* — 7) *Vorgang, Hergang.*

घावृत्तिदीपक n. *die rhetorische Figur der Wiederholung.*

घावृत्तृत् Adj. *hergeneigt, zugewandt.*

घावृद्धबालकम् Adv. *vom Knaben bis zum Greise* LA. 92,9.

घावृष्टि f. *anhaltender Regen.*

घावेग 1) m. *Aufregung, Aufgeregtheit.* — 2) *f. ई *Argyreia speciosa* oder *argentea* Rāǵān. 3,105.

घावेणिक Adj. (f. ई) *mit nichts Anderem in Berührung stehend, ganz in sich abgeschlossen, unabhängig* (buddh.) Lalit. 183,18.

°घावेदक Adj. *mittheilend, aussagend.*

आवेदन n. 1) *Ankündigung, Anmeldung.* — 2) *gerichtliche Anzeige* 214,13. 20.

आवेदनीय Adj. *anzukündigen, —zeigen* Kâd. II, 61,22. *zu melden, — hinterbringen.*

°आवेदिन् Adj. *verkündend.*

आवेध Adj. = आवेदनीय.

आवेध m. *das Schütteln, Schwingen.*

आवेध्य Adj. *eingehängt werdend.*

*आवेध्यक Adj. und *आवेध्यन n.

आवेश m. (adj. Comp. f. आ) 1) *das Hereintreten* in Spr. 7231. — 2) *das Miteingeschlossensein* Kâty. Çr. 22,3,31. — 3) *das Ergriffensein, Benommensein* (von einer heftigen Gemüthserscheinung). — 4) *Wuth, Zorn* Bâlar. 146,18. Kâd. II,58,8. — 5) *das Besessensein.* — 6) *das Hängen an.* — 7) **Stolz, Hochmuth.*

आवेशन n. 1) **das Hineindringen.* — 2) *das Besessensein.* — 3) **Zorn.* — 4) *Werkstatt.*

°आवेशवत् Adj. *besessen von.* मदनावे° *verliebt* Daçak. 30,16.

*आवेशिक 1) Adj. *eigenthümlich.* — 2) m. *Gast.* — 3) n. *gastfreundliche Aufnahme.*

*आवेषण n. *Hof um die Sonne oder den Mond.*

आवेष्ट m. *das Würgen.*

आवेष्टक m. 1) *Schlinge.* — 2) **Umzäunung, Wall.*

आवेष्टन n. *Hülle, Binde.*

आवोळवे Dat. Inf. *herbeizuführen* Çat. Br. 1,1,3,17.

1. आव्य Adj. (f. आवी) 1) *zum Schafgeschlecht gehörig.* — 2) *wollen.*

2. (आव्य) आविय Absol. von अव्.

आव्यक्त Adj. *vollkommen deutlich.*

आव्यक्तिक Adj. *immateriell* Comm. zu Nyâyas. 3,1,29.

आव्यर्वी f. *ein Anflug von Rührung.* °र्वी कर् *ein wenig gerührt werden* 30,21 (Conj. für आव्यर्वी).

आव्यर्वीम् Acc. von आव्यर्वि und आर्वी *Weh, Schmerz.*

आव्यर्वी f. s. आव्यर्वी.

आव्याच्त Adj. *ein wenig geöffnet.*

आव्याधि m. *eine angerissene —, angebrochene Stelle.*

आव्याधिन् 1) Adj. *mit einem Geschosse treffend.* — 2) f. Pl. (sc. सेना:) *Räuberschaar* Maitr. S. 2,9,1.

आव्युषम् Adj. *bis zum Morgenlicht.*

आव्रश्चन m. *Strunk, Stumpf eines Baumes* Nyâyas. 18,1,11.

आव्रस्क in घनाव्रस्क.

आव्रस्कल Adj. *abgebrochen, zerbröckelt* Kaṇḍ. 16.

*आव्रोडक Adj. von *schamlosen Menschen bewohnt.*

1. आश m. *Erlangung,* in दुराश.

2. आश m. *Speise.*

आशंसन n. *das Anwünschen, Wünschen.*

आशंसा f. 1) *Wunsch, Erwartung, Hoffnung* 243, 3. 20. — 2) *Ahnung.*

आशंसितर् Nom. ag. 1) **der Etwas wünscht, — erwartet.* — 2) *Verkünder,* mit Acc.

°आशंसिन् Adj. *verkündend, versprechend* Âçv. Gṛhy. 1,23,12.

आशंसु Adj. *wünschend, erwartend, hoffend;* mit Acc.

आशक in घनाशक.

आशङ्क 1) n. am Ende eines Comp. nach einem Nom. act. a) **Zweifel —, Ungewissheit in Bezug auf.* — b) *Gefahr.* — 2) f. आ a) *Besorgniss, Befürchtung* vor (Abl.). यत्र 177,12. — b) *Misstrauen.*

आशङ्कनीय Adj. *zu befürchten, — besorgen* 267,21.

आशङ्कितव्य Adj. dass. Çâṅk. zu Bâdar. 3,5,33.

आशङ्किन् Adj. 1) *befürchtend* 299,28. — 2) *vermuthend* 111,23. — 3) *haltend für* Kâd. 50,15. — 4) *Besorgniss —, Furcht erweckend* Spr. 4517.

1.*आशन m. = अशनि und *ein Fürst der* Açani.

2.*आशन m. = अशन, असन *Terminalia tomentosa.*

आशय m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Lagerstatt, Sitz —, Ort des.* — 2) *Ort, Stelle* überh. — 3) in der Med. *Sitz oder Behälter eines der den Körper constituirenden Grundstoffe.* Ungenau auch st. आमाशय und पक्वाशय. — 4) *Sitz der Gefühle und Gedanken, Herz, Gemüth.* — 5) *Gedanken, Absicht.* — 6) *Gesinnungs —, Denkweise.* — 7) im Joga *die Anlage, mit der ein Mensch zur Welt kommt, und die eine Folge der Werke in einer vorangehenden Existenz ist.* — 8) **Artocarpus integrifolia L.* — 9) * = विभव, किण्व und गलिन.

आशयाग्नि m. *das Feuer der Verdauung.*

*आशयाश m. = आम्रयाश *Feuer.*

*आशर् m. 1) *Feuer.* — 2) *ein Rākshasa.*

आशरीक m. *Reissen* (im Körper).

आशरीरम् Adv. *mit Einschluss des Körpers.*

*आशव n. *Geschwindigkeit.*

आशिस् f. *Wunsch, Erwartung, Hoffnung.*

आशिसन n. *das Aushauen* (eines geschlachteten Thieres).

आशित्रबन्ध Adj. Kâm. Nîtis. 7,57 fehlerhaft für यश°.

आशिस्य Gobh. 1,4,29 fehlerhaft für यासस्य.

1. आशा f. 1) *Raum, Gegend.* — 2) *Himmelsgegend.*

2. आशी f. 1) *Wunsch, Erwartung, Hoffnung.* Die Ergänzung im Gen., Loc. (Spr. 7664) oder im Comp. vorangehend. Instr. *in Erwartung von Etwas, hoffend auf* 182,26. 248,23. Spr. 7619. आशां कृत्वा (so ist wohl zu lesen 94,24) dass. — 2) personif. als Gattin eines Vasu und als Schwiegertochter des Manas.

आशाकृत Adj. R. 2,63,18. Wohl आशां कृत्वा zu lesen

आशागज m. *ein eine best. Weltgegend tragender mythischer Elephant.*

आशाचक्रवाल n. *der ganze Horizont* Kâd. 28,2.

आशादशमी f. *der 10te Tag in der lichten Hälfte des Âshâḍha.*

आशादामन् m. N. pr. eines Fürsten.

आशादित्य m. = आशार्क N. pr. eines Scholiasten.

आशास्तव m. Titel eines Werkes.

आशापरा f. N. pr. einer Göttin.

आशापाल m. *Hüter einer Weltgegend* Maitr. S. 3,9,4.

आशापालीय n. Bez. *des Spruches* देवा आशापाला: s. d. w. (VS. 22,19) Vaitân. 36,20.

आशापिशाचिका und °ची f. *die Hoffnung als böser Dämon.*

आशापुर n. und °पुरी f. N. pr. einer *Stadt.*

*आशापुरसंभव m. *Balsambaum* Râgân. 12,113.

आशाबन्ध m. 1) *Band der Hoffnung.* — 2) *Spinngewebe.*

आशारिर्यिन् Adj. *ein Obdach suchend.*

आशार्क m. = आशादित्य.

आशावत् Adj. *voller Hoffnung, hoffend —, vertrauend auf* (Loc. oder Dat.).

आशावरी f. *eine best.* Râgiṇî S.S.S. 55.

आशावह् m. 1) Bez. *der Sonne* MBh. 1,1,42. — 2) N. pr. eines Vṛshṇi.

आशावासस् n. *die Weltgegenden als Gewand.* °सो वस् *sich in ein solches Gewand kleiden, so v. a. nackt einhergehen* 166,3.

आशाविजय m. *Welteroberung* Kâd. 125,7.

आशाविद् Adj. *mit den Weltgegenden vertraut.*

आशासंशित Adj. *durch die Himmelsgegenden geschärft* AV. 10,5,29.

आशासन n. *das Bitten, Flehen* Comm. zu Nyâyas. 18,2,25.

आशासनीय Adj. *zu erbitten* Comm. zu Nyâyas. 2,3,16.

आशास्य 1) Adj. *zu wünschen, erwünscht* Mâlav. 93. — 2) n. *Wunsch, Segenswunsch.*

आशि *das Essen.*

आशितंभू f. *Lernbegier.*

आशिखम् Adv. *mit Einschluss des Haars auf dem Scheitel* Harîv. 15266.

आशिञ्जित n. *Geklingel* Vidâṁ. 9,14.

आशित 1) Adj. s. 2. अश् Caus. — 2) n. *Speise* RV. 10,37,11. 117,7.

*आशितंगवीन Adj. von Kühen abgeweidet.

*आशितंभव 1) Adj. sättigend. — 2) m. n. das Sattsein.

आशितिर्मन् m. das Sattsein.

°आशिन् Adj. essend, geniessend.

आशिर्ते Adj. betagt.

*आशिमन् m. Geschwindigkeit.

आशिर् f. die dem Soma-Saft zugesetzte Milch.

1. आशिर् dass. °दुघ् Adj. Milch zum Soma-Saft melkend Âçv. Çr. 12,8,34.

2.*आशिर् 1) Adj. gefrässig. — 2) m. a) Feuer. — b) ein Rákshasa.

आशिर्:पादम् Adv. von Fuss bis zu Kopf Karmâs. 4,32.

आशिर्वाद (!) m. = आशीर्वाद Nir. 7,1.

यौशिष्ठ Adj. Superl. von आशु 1).

1. आशिष् 1) Bitte, Bittgebet, Wunsch; ein zum Wohl eines Andern ausgesprochener Wunsch, Segenswunsch. — 2) der Charakter und die Personalendungen des Precativs. — 3) ein best. Heilmittel.

2. आशिस् (Ind. St. 14, 397) und *आशी f. Schlangenzahn.

आशीतिक Adj. fehlerhaft für अशीतिक.

यौशीयस् Adj. Compar. von आशु 1).

आशीरुक्ति f. Segenswunsch Prasannar. 82,10.

आशीर्गेय n. Gesang mit Segenswünschen.

आशीर्वरूण n. das Empfangen eines Segenswunsches Dhârtan. 61.

आशीर्दा und °दार्या f. Erfüllung der Erwartung.

आशीर्वचन n. Segenswunsch. °नातेप m. in der Rhet. eine durch einen Segenswunsch ausgedrückte Erklärung, dass man mit Etwas nicht einverstanden sei. Beispiel Spr. 2057.

आशीर्वाचक Adj. einen Wunsch ausdrückend Kull. zu M. 2,33.

आशीर्वस् Adj. mit Milch gemischt.

आशीर्वाद m. Segenswunsch. °मत्त्र m. dass.

आशीर्वादाभिधानवत् Adj. ein einen Wunsch ausdrückendes Wort enthaltend M. 2,33.

*आशीर्विष m. = आशीविष.

आशीविर्ष m. 1) Giftschlange. — 2) eine best. zu den Haubenschlangen gerechnete Giftschlange.

आशु 1) Adj. geschwind, rasch, schnell. — 2) Adv. schnell, eiligst, auf der Stelle, alsbald, sogleich. — 2) m. a) Ross. — b) schnell reifender Reis. — 3) n. Name eines Sâman.

*आशुकर्मन् Adj. rasch zu Werke gehend.

आशुकारिन् 1) Adj. schnell wirkend Kâd. II, 41,1. — 2) m. eine Species von Fieber Bhâvapr. 3,71.

आशुक्रिया f. schnelles Verfahren.

आशुक्लात्त Adj. alsbald verwelkt Çiç. 66.

आशुगै 1) Adj. (f. आ) schnell gehend, — sich dahinbewegend 84,15. 217,14. — 2) m. a) Pfeil. — b) *Wind. — c) *die Sonne. — d) *N. pr. eines der fünf ersten Anhänger Çâkjamuni's.

आशुगति Adj. sich schnell bewegend Comm. zu Nâigâs. 3,2,30. Nom. abstr. °ता n. im Text.

आशुगामिन् 1) Adj. dass. — 2) m. die Sonne.

आशुगै m. wohl ein best. Vogel.

आशुतोष Adj. leicht zu befriedigen.

आशुत्व n. 1) Geschwindigkeit. — 2) die Benennung आशु Taitt.-Br. 14,9,10.

*आशुद्य n. Unreinheit Gal.

*आशुपत्री f. Weihrauchbaum.

आशुपर्वन् Adj. schnell fliegend.

आशुप्रतिकारिन् Adj. schnell einschreitend (Arzt) Karaka 1,17.

आशुबोध 1) *Adj. leicht verständlich. — 2) m. Titel einer Grammatik.

आशुभाविन् Adj. schnell von Statten gehend. Davon Nom. abstr. °विता f.

आशुमति् und आशुमतीं Adv. schnell, rasch.

आशुरथ Adj. einen raschen Wagen habend.

आशुरघोष n. कुत्सस्य आ° Name eines Sâman.

आशुविक्रम् Adj. schnellen Schrittes R. 3,30,44.

आशुविमर्दित Adj. alsbald zerdrückt Çiç. 66, v. l.

आशुवृत्ति Adj. schnell vor sich gehend. Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Nâigâs. 3,2,62.

*आशुशोचि m. schnell reifender Reis.

आशुशुक्षणि 1) Adj. hervorblinkend. — 2) m. Feuer Bâlar. 38,10. Kâd. 49,11.

आशुशुष्क Adj. schnell eintrocknend. Davon Nom. abstr. °त्व n. Kâm. Nitis. 7,18.

आशुश्रवस् m. N. pr. eines mythischen Rosses.

आशुषेण Adj. rasches Geschoss habend Maitr. S. 2,9,6.

आशुसंधेय Adj. leicht zusammenzufügen und zugleich — zu versöhnen Spr. 4971.

आशुहेमन् Adj. 1) rasch hineilend. — 2) die Rosse antreibend.

आशुहेषस् Adj. schnell verwundend.

*आशोकुटिन् m. Berg.

*आशोकेय 1) Adj. von अशोक. — 2) m. Metron. von आशोका. f. ई.

आशौच n. Unreinheit (in rit. Sinne) Gaut. °निर्णय m. Titel eines Werkes.

आशौचिन् Adj. unrein.

*आश्चर्य, °र्यति wunderbar sein.

आश्चर्य 1) Adj. seltsam, wunderbar. — 2) n. a) seltene Erscheinung, Wunder. Mit यद्, *यच्च, *यत्र, *यदि und blossem Fut. Superl. °तम n. eine gar s. E. — b) Verwunderung, Staunen, Erstaunen. °र्यं दा Jmd (Loc.) in Staunen versetzen.

आश्चर्यभूत Adj. eine seltene Erscheinung seiend, wunderbar.

आश्चर्यमय Adj. wunderbar.

आश्चर्यरत्नमाला f. Titel eines Werkes.

आश्चर्यरूप Adj. seltsam, wunderbar Nâg. Up. in Ind. St. 9, 165.

आश्योतन und आश्योतन n. das Beträufeln, Anspritzen.

यौश्योतपितवै Dat. Inf. hinzuträufeln.

*आश्म Adj. steinern.

*आश्मकि m. Patron. von अश्मक.

*आश्मन 1) Adj. steinern. — 2) m. Bein. Aruṇa's.

*आश्मन्य Adj. von अश्मन्.

*आश्मभारिक Adj. eine Last Steine fahrend u. s. w.

आश्मरथ 1) Adj. zu Âçmarathja in Beziehung stehend. — 2) *f. ई Patron. von Açmaratha.

आश्मरथ्य m. Patron. von Açmaratha.

आश्मरिक Adj. am Blasenstein leidend.

*आश्मायन m. Patron. von अश्मन्.

*आश्मिक Adj. von अश्मन्; auch so v. a. आश्मभारिक.

*आश्मेय m. Patron. von अश्मन्.

आश्रपण n. das Ankochen.

आश्रम (adj. Comp. f. आ) 1) m. n. Einsiedelei. — 2) m. eine zu feierlichen Gelegenheiten errichtete Hütte. — 3) m. ein Stadium im religiösen Leben, insbes. eines Brahmanen, deren 4 (Schüler, Haushälter, Einsiedler und Bettler) oder 3 (ohne Schüler) angenommen werden. — 4) m. N. pr. oder Bein. eines Schülers des Pṛthvidhara.

आश्रमपद् n. = आश्रम 1) 3).

आश्रमपर्वन् n. Titel des ersten Abschnittes im 15ten Buche des MBh.

आश्रममण्डल n. Gruppe von Einsiedeleien.

आश्रमवासिक Adj. auf den Aufenthalt in einer Einsiedelei bezüglich.

आश्रमवासिन् und आश्रमसद् m. Bewohner einer Einsiedelei, Einsiedler.

आश्रमस्थान n. Einsiedelei.

आश्रमालय m. Bewohner einer Einsiedelei, Einsiedler.

आश्रमिन् Adj. in irgend einem Stadium des religiösen Lebens sich befindend Gaut. 28,49.

आश्रमोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

आश्रय m. (adj. Comp. f. आ) 1) das Sichanlehnen —, Sichanheften an Spr. 7699. — 2) nächste Umgebung. — 3) Anschluss —, Hingabe an, das sich einer Sache Ergeben Spr. 2991. das Greifen zu Chr. 252,3. — 4) das Berufen auf, Abhängigkeit

von. Am Ende eines adj. Comp. *beruhend auf, abhängig von.* — 5) *Bezug auf.* Am Ende eines adj. Comp. *sich beziehend auf* 117,7. MBh. 3,45,9. — 6) *Lehne, Stütze, Halt, Unterlage.* — 7) *Halt, Zuflucht, Hort, Schirm.* — 8) *Sitz, Wohnsitz, Standort, Behälter.* — 9) *Subject; Substrat* 279,13. — 10) Pl. *zusammenhängende Menge, Kette* von. कथाश्रया: MBh. 3,298,7. — 11) Pl. *die fünf Sinnesorgane und das* Manas (buddh.). — 12) *=व्यपदेश.

आश्रयजयोग m. *eine best. Klasse von Constellationen ohne Mond.*

आश्रयण 1) Adj. (f. ई) a) *seine Zuflucht zu Etwas nehmend.* — b) *in Bezug stehend zu, betreffend.* — 2) n. a) *das Sichhingeben zu.* — b) *das Sichanschliessen an, Greifen zu* Comm. zu TS. Prât. 9,1.

आश्रयणीय Adj. 1) *zu dem man seine Zuflucht nehmen kann, von dem man Hülfe erwarten kann.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. — 2) *wozu man sich zu halten hat, zu bekennen* (eine Lehre).

आश्रयता f. Nom. abstr. zu आश्रय 6) Comm. zu Nyâyam. 9,2,3.

आश्रयत्व n. Nom. abstr. zu आश्रय 1) und 6) (Comm. zu Nyâyam. 9,2,3).

आश्रयभूत Adj. *von dem oder wovon Jmd oder Etwas abhängt, die Grundlage bildend* 144,30. 224, 14. 274,14. Comm. zu Nyâyam. 9,2,3.

आश्रयसयोग m. = आश्रयजयोग.

आश्रयलिङ्ग Adj. *dessen Geschlecht von dem Worte abhängt, an das es sich anlehnt;* m. *Adjectiv.*

आश्रयवत् Adj. *einen Halt —; einen Rückhalt habend* Comm. zu Nyâyas. 3,2,18.

आश्रयस्थान n. *das Organ des nächst folgenden Lautes, an dem sich ein anderer anlehnt,* Çikshâ in Ind. St. 4,334. 361.

आश्रयाश्र 1) *Adj. *die nächste Umgebung verzehrend.* — 2) m. *Feuer* Spr. 2881.

आश्रयासिद्ध Adj. *logisch unzulässig wegen des Substrats* Tarkas. 43.

आश्रयितव्य Adj. *woran man sich zu halten hat* (in übertr. Bed.) Comm. zu Nyâyas. 2,1,39. Çaṃk. zu Bâdar. 3,4,47.

आश्रयिन् Adj. 1) *sich an Etwas anlehnend, anhaftend an, sich anschliessend* Gaim. 4,1,18. — 2) *sitzend auf, wohnend in* 299,27. *einen Platz einnehmend.*

1. आश्रव 1) Adj. (f. आ) *gehorsam, fügsam.* — 2) *m. *Einwilligung, Versprechen.*

2. आश्रव und आश्राव m. fehlerhaft für आस्रव und आस्राव.

आश्रावण n. *Zuruf.* Bez. *best. Worte, die bei best. heiligen Handlungen einem Dienstthuenden zugerufen werden.*

आश्राव्य m. N. pr. eines Muni.

आश्राव्यप्रेष m. *der auf das* Âçrâvaṇa *folgende* Praisha Kâty. Çr. 1,9,14.

*आश्रि f. = अश्रि.

आश्रित 1) m. *Untergebener, Diener* 148,21. — 2) Pl. (wohl n.) buddh. *die durch die fünf Sinne und das* Manas *bewirkten Wahrnehmungen.*

आश्रितत्व n. *Abhängigkeit.*

आश्रुत n. = आश्रावण.

आश्रुति f. *Bereich des Gehörs.*

आश्रुत्कर्ण Adj. *dessen Ohren lauschen* RV.

आश्लेष 1) m. *Umschlinger* als N. pr. eines Plagegeistes. — 2) f. ई Pl. *das 7te Mondhaus* TBr. 3,1,2,6.

आश्लेष 1) m. (adj. Comp. f. आ) a) *unmittelbare Berührung.* — b) *Umschlingung, Umarmung.* — c) *was hängen —, kleben bleibt* Nyâyam. 18,1,5. — 2) f. ई Sg. und Pl. *das 7te Mondhaus.*

आश्लेषण n. *das Hängen, —Kiebenbleiben* Comm. zu Nyâyam. 10,1,4.5.

आश्व 1) Adj. a) *dem Pferde gehörig, vom Pf. kommend.* — b) *von Pferden gezogen. — 2) n. a) *Pferdetrupp.* — b) *Nom. abstr. von अश्व. — c) Name verschiedener Sâman.

आश्वघ्नि m. N. pr. eines Mannes.

आश्वतर m. Patron. von अश्वतर.

आश्वतराश्वि m. Patron. von अश्वतराश्व.

आश्वत्थ 1) Adj. (f. ई) a) *vom heiligen Feigenbaum, aus solchem Holze verfertigt.* — b) *zum Mondhaus Açvattha in Beziehung stehend.* — 2) *n. *die Frucht der Ficus religiosa.*

*आश्वत्थि und *°क Adj. und Subst. von अश्वत्थ.

*आश्वत्थिकोप Adj. von आश्वत्थिक.

*आश्वत्थीय Adj. von आश्वत्थि.

*आश्वपत Adj. von अश्वपति.

(आश्वपस्) आश्वपस् Adj. *rasch handelnd.*

*आश्वपालिक m. Metron. von अश्वपाली.

*आश्वपेयिन् m. Pl. *die Schüler des* Açvapeja Kâç. zu P. 4,3,106.

आश्वबल Adj. *von der Pflanze* Açvabalâ *kommend.*

*आश्वभारिक Adj. *eine Pferdelast fahrend u. s. w.*

आश्वमेधि m. Patron. von Açvamedha.

आश्वमेधिक Adj. *zum Rossopfer gehörig, dazu Beziehung habend* Âpast.

आश्वयुज m. *der Monat* Âçvina.

आश्वयुज 1) Adj. a) *unter dem Sternbild* Açvajuga *geboren.* — b) *zum Monat* Âçvajuga *in Beziehung stehend.* — 2) m. *der Monat* Âçvina. — 3) f. ई a) *Vollmondstag im Monat* Âçvina. °कर्मन् n. *ein auf diesen Tag fallender* Pâkajaṅña. — b) = °कर्मन् Gaut. 8,18.

*आश्वयुजक Adj. *am Vollmondstage im Monat* Âçvina *geschehen.*

आश्वयुज्य m. *der Monat* Âçvina.

*आश्वलतणिक (so zu lesen) Adj. *sich auf die Kennzeichen der Pferde verstehend* Manâm. 4,67,a.

1. आश्वलायन m. Patron. von Açvala, N. pr. eines Lehrers. °गृह्यकारिका f. und °श्रौतसूत्र n. Titel von Werken. °शाखा f. *die Schule des A.* °शाखिन् Adj. *zu dieser Schule gehörig.*

2. आश्वलायन 1) Adj. (f. ई) *zu* Âçvalâjana *in Beziehung stehend.* — 2) m. Pl. N. pr. einer Schule.

आश्ववार (Maitr. S. 3,7,9) und आश्ववास्य Adj. *aus dem Roh* Açvavâra (-vâla) *verfertigt.*

(आश्वश्व) आश्वश्वय Adj. *rasche Rosse habend.*

(आश्वश्व्य) आश्वश्वीय n. *Besitz rascher Rosse.*

आश्वसूक्त n. Name eines Sâman.

आश्वसूक्ति m. Patron. von Açvasûkti (-sûkta Comm.).

*आश्वायन m. Patron. von Açva.

*आश्वावतान m. Patron. von Açvâvatâna.

आश्वास m. (adj. Comp. f. आ) 1) *das Aufathmen, Erholung.* — 2) *Trost.* °सं कृ *Trost —, Muth zusprechen.* — 3) *Verlass auf* (Gen. oder Loc.). — 4) *Abschnitt in einer Erzählung.*

आश्वासन 1) n. a) *das Erfrischen, Beleben.* — b) *das Aufheitern, Trösten.* — 2) f. आ *Ermunterung, Erheiterung* Bâlar. 275,7. *Tröstung, Trost* Vaṇis. 15,30. °दायिन् Adj. Prasannar. 155,2.

आश्वासनीय Adj. *zu erheitern, — trösten* Uttarar. 38,22 (52,14).

आश्वासिन् Adj. *aufathmend, sich erheiternd.*

आश्वास्य Adj. *worüber man Beruhigung haben muss* Mṛicch. 98.

आश्वि m. Patron. von Açva.

आश्विक 1) *Adj. = आश्वभारिक. — 2) m. *Reiter zu Pferde.*

1. आश्विन 1) Adj. (f. ई) *Reitern gleichend.* — 2) n. *Tagereise für einen Reiter.*

2. आश्विन 1) Adj. *den* Açvin *gehörig, — geweiht.* — 2) m. a) *ein best. Regenmonat, in dem der Vollmond im Mondhaus* Açvini *steht.* — b) *Du. *die beiden* Açvin Gal. — 3) f. ई Bez. *best. Backsteine.* — 4) n. *das Mondhaus* Açvini.

*आश्विनचिक्लित n. *Herbstaequinoctium.*

आश्विनपात्र n. *die den* Açvin *geltende Schale* Çat. Br. 4,1,5,19.

आश्विनाय Adj. *mit dem den* Açvin *gehörigen*

Becher Soma *beginnend* Kâṭy. 30,3.

धाखिनेय m. 1) Patron. Nakula's und Sahadeva's. — 2) *Metron. der beiden Açvin.

धाखीन 1) *Adj. von einem *Pferde in einem Tage* zurücklegen (Weg). — 2) n. *Tagereise eines Pferdes* Taitt.-Br. 25,10,16.

*धाग्नेय m. Patron. von धग्न.

धाङ् onomatop. vom *Laute des Niesens.*

1. धाघाट 1) m. *a) ein best. Monat.* — *b) ein Stab aus* Palâça-*Holz* (bei besonderen Begehungen getragen). — *c)* N. pr. eines Fürsten. — *d)* *Bein. des Malaja-Gebirges. — 2) f. Pl. घा fehlerhaft für धघाटा. — 3) f. ई *Vollmondstag im Monat* Âshâḍha Varâh. Spr. 7741.

2. धाघाट 1) Adj. *zum Monat* Âshâḍha *in Beziehung stehend.* — 2) m. *ein best. Festtag* Âpast. 1,11,26.

धाघाटक 1) m. N. pr. eines Elephantenführers Kathâs. 13,8.14.16.25. — 2) f. °टिका N. pr. einer Râkshasî.

धाघाटपुर n. N. pr. eines mythischen Berges.

*धाघाटपूर्वज m. *der Monat* Gjaishṭha.

*धाघाटभव m. *der Planet Mars.*

धाघाटभूति m. N. pr. eines Gauners.

धाघाटाद्रिपुर n. = धाघाटपुर.

*धाघाटासू m. *der Planet Mars.*

धाघाटि m. Patron. von Ashâḍha.

*धाघाटीय Adj. *unter dem Mondhause* Ashâḍhâ *geboren.*

धाञ्कारणिधन n. Name eines Sâman.

धाट् 3. Sg. Aor. von 1. धम्.

*धाटक n. N. pr. einer Oertlichkeit. Davon Adj. *धाटकीय.

धाटक्य n. = धटक 3) *a)* Âpast. 1,10,2 (धाटाक्य gedr.).

*धाटम m. *Achtel.*

*धाटमातुर Adj. *acht Mütter habend.*

धाटमिक Adj. *im achten* (Buche) *gelehrt* —, *besprochen.*

धाटादंष्ट्र fehlerhaft für धाट्टा°. °ट्टाघ und °ट्टान्तर n.

*धाटि m. Patron. von धटन्.

धाट्ट 1) *n. *Luftraum.* — 2) f. धा = धट्टा Kâṭy. 37,1. — 3) f. ई *Küche, Feuerplatz.*

धाट्टादंष्ट्र n. Name eines Sâman Maitr. S. 1,11,9.

*धाट्टा f. *Weltgegend.*

1. धाम् Interj. *der Freude und des Unwillens.*

2. धान्, धास्ते, ep. auch धासते und धास्ति. 1) *sitzen, sich setzen,* —*auf* (Loc.; Acc. nur scheinbar. Vikr. 27,16 zu interpungiren: एतदासनम् । धास्यताम् । Eben so R. ed. Bomb. 1,72,15). — 2) *seinen Sitz haben, wohnen, weilen, seinen Wohnsitz aufschlagen, sich niederlassen, ein Lager beziehen,* — *in* (Loc. und *Acc.). Auch von Zuständen, die in diesem Falle persönlich gedacht werden. — 3) *auf dem Throne sitzen, Audienz ertheilen.* — 4) *ruhen, liegen* (von Thieren und leblosen Körpern). — 5) *sitzen, so v. a. festsitzen, nicht herunterfallen* Spr. 7253. — 6) *stillsitzen, verweilen, verbleiben, verharren.* सन्मार्गे *auf dem rechten Pfade* 146,3. — 7) *sitzen bleiben, so v. a. das Nachsehen haben* 233, 11. 13. — 8) *in einer heiligen Handlung begriffen sein, einer Ceremonie obliegen,* mit Acc. Ueberhaupt *obliegen,* mit Loc. — 9) *längere Zeit in einer best. Lage sich befinden, sich verhalten,* — *wie.* Die nähere Bestimmung ein Partic., Adj. oder Subst. im Nom. (oder im Instr. bei impersonaler Redeweise), ein Absol. oder Adv. सुखम् oder सुखेन *sich wohl befinden.* दुःखम् *betrübt dastehen* 327,15. — 10) *gereichen zu* (Dat.) Spr. 4859. — 11) *esse alicujus* (Gen.) 39,6. — 12) Imperat. *weg damit, genug* —, *schweigen wir davon, nedum* Spr. 7744. Kâd. 228,10. 11. 250,6. II,61,9. Vikramâṅkaṡ. 3, 30 (wo समस्तमास्ताम् zu lesen ist). तथा यथा — *so dass nicht mehr die Rede sein kann (konnte) von.* — Caus. धासयति *sitzen heissen.* — Desid. *धासिसिषते. — Mit अधि 1) *sitzen* —, *sich setzen* —, (von Thieren) *liegen* —, *sich legen auf* (Acc.). अधस्तच्छिवायायाः (so ist wohl zu lesen) *unterhalb* R. 5,57,6. — 2) *seinen Aufenthaltsort haben oder nehmen, bewohnen, seinen Sitz haben oder aufschlagen* (auch von einem Herrscher), *besitzen* (eine Wohnung); mit Acc. Auch mit प्र. wo. — 3) *treten auf* oder *in, betreten, antreten* (Weg, Stellung, Beruf, Amt). पादुके *in die Schuhe fahren.* प्रमाणयधम् oder प्रमाणयद्धतिम् so v. a. *sich beweisen lassen.* — 4) *über* —, *höher als Jmd* (Acc.) *sitzen.* — 5) *ruhen auf.* Partic. अध्यासित *a) ruhend auf.* विवादाध्या° *einem Streite unterliegend,* so v. a. *fraglich.* — *b) worauf Etwas* (Instr.) *ruht,* — *steht* Kâd. 40,15. — 6) *einem Manne* (Acc.) *fleischlich beiwohnen.* — 7) *über Etwas gestellt sein, herrschen.* — *Caus. *einen Sitz einnehmen lassen.* — *Desid. *zu besteigen im Begriff sein.* — Mit समधि *einen Platz* (Acc.) *einnehmen; bewohnen.* — *Desid. *einen Platz einnehmen wollen.* — Mit अनु 1) *dabei sitzen, umsitzen* (mit Acc.). Med. mit passiver Bed. — 2) *sich setzen, sobald sich ein Anderer gesetzt hat* (mit Acc.). — 3) *einer religiösen Ceremonie* (Acc.) *obliegen.* — Mit अन्तर् *sich setzen in* (Acc.) RV. 9, 78,3. — Mit उद् 1) *unbetheiligt sein, keine Theilnahme zeigen, sich gleichgültig* oder *passiv verhalten,* — 2) *Etwas* (Acc.) *bei Seite lassen, übergehen.* — Mit उप 1) *daneben sitzen, sich daneben setzen, neben Jmd* (Acc.) *sitzen* oder *sich setzen, umlagern* (als Zeichen der Unterordnung, Dienstbereitheit oder Hülfsbedürftigkeit). Med. auch mit pass. Bedeutung. — 2) *belagern.* — 3) *sitzen* 42,16. — 4) *zum Aufenthaltsort haben* oder *erwählen.* — 5) *beiwohnen, Theil nehmen an* (Acc.). — 6) *sich nähern,* —*hingehen,* —, *gelangen zu* (Acc.). — 7) *obliegen, sich zu thun machen mit, pflegen, ausführen, ausüben;* mit Acc. धर्वान् *dem Gelde fröhnen* Spr. 7688. — 8) *sich unterstehen, erleiden, theilhaftig werden.* — 9) *ausharren, in einer Thätigkeit* oder *einer Lage verharren.* Die nähere Bestimmung ein Partic. oder ein Absol. — 10) *erwartend dabeisitzen, erwarten, zuwarten* 28,4. *das Zuwarten* —, *Nachsehen haben.* — 11) *ehrend* oder *dienend nahen, verehren, huldigen* 179,26. — 12) *achten auf Jmd* oder *Etwas, seine Aufmerksamkeit richten auf, hegen, pflegen.* — 13) *anwenden, gebrauchen.* — 14) *dafür halten,* — *erkennen.* — 15) eine Zeit (Acc.) *zubringen* R. 1,36,1 (35,1 ed. Bomb.). — Mit पर्युप 1) *umsitzen, umgeben, umlagern* (auch in feindlicher Absicht). Med. auch mit pass. Bedeutung. — 2) *sitzen auf* (Acc.). — 3) *umwohnen.* — 4) *beiwohnen, Theil nehmen an* (Acc.). — 5) *Jmd dienend nahen, Ehre erzeigen, verehren, huldigen.* — 6) *Etwas* (Acc.) *ruhig ansehen* Spr. 3530. — Mit समुप 1) *dasitzen* 86,27. R. 2,103,1. — 2) *obliegen, ausüben, verrichten.* — 3) *Jmd Ehre erzeigen, verehren, huldigen.* — Mit परि 1) *herumsitzen, sich um Jmd* (Acc.) *sammeln.* — 2) *sich bemühen um* (Acc.) RV. 10,40, 7. — 3) *sitzen* —, *unthätig bleiben.* — Mit प्रति *sich setzen gegen* (Acc.). — Mit सम् 1) *zusammensitzen, versammelt sein* —, *sich versammeln um* (Acc.). — 2) *sitzen.* — 3) *seinen Sitz* —, *seinen Aufenthalt haben in* (Loc.) 89,14. — 4) *zur Berathung zusammentreten, Rath halten.* — 5) *obliegen,* mit Acc. — 6) *dasitzen* —, *sich benehmen wie* (इव) Spr. 5558. — 7) *dasitzen, so v. a. verblüfft sein, sich nicht zu helfen wissen* R. 7,108,7. — 8) *achten auf, anerkennen;* mit Acc. Spr. 1337. — 9) *es aufnehmen mit, gewachsen sein, widerstehen;* mit Acc. — Mit प्रतिसम् *es aufnehmen mit, gewachsen sein, widerstehen;* mit Acc.

3. धाम् wohl n. *Mund, Angesicht;* nur im Abl. und Instr. धाम्ना धाम्ना mit einer 1sten Person so v. a. *von mir aus.* धाम्नो *vor's Angesicht hin, vor Aller Augen.*

4. धाम् ved. 3te Sg. von 1. धम् 19,18.

1. घौंस m. *Asche, Staub.*

2.* घास m. n. *Bogen.*

3. घासे 1) m. *a) Sitz. — b) Nähe; s.* घासौत्. — 2) n. *Gefäss.*

घासेसारम् Adv. 1) *vom Anbeginn der Welt an.* — 2) *bis zum Weltende, für immer.*

घासेसि 1) f. *a) Nachstellung, Verfolgung. — 2) das Hängen —, Hingabe an* (Loc. oder im Comp. vorangehend). — 2) Adv. *ununterbrochen, durchgängig, durchaus.*

घासङ्ग्य Adj. *anzuhängen, anzufügen.*

घासङ्ग 1) m. (adj. Comp. f. घा) *a) das Anhaken, Hängenbleiben. — b) Nachstellung, Verfolgung. — c) das Hängen —, Hingabe an. — d)* N. pr. eines Mannes RV. eines Sohnes des Çyaphalka Baudh. P. 3,24,15. — *e)* घत्रे; Name eines Sâman Ârsh. Br. — 2) *n. *eine Lehmart.* — 3) *Adj. und °म् *Adv. *ununterbrochen.*

*घासंगत्य n. Nom. abstr. von घसंगत.

घासंगवेम् Adv. *bis zum* Saṁgava TBr. 2,1,2,3.

घासङ्गिन् 1) Adj. *hängend an* (im Comp. vorangehend) Kâd. 161,11. — 2) *°नी f. *Wirbelwind.*

घासङ्गिम m. *eine Art Verband.*

घासङ्ग Adj. in चक्रघासङ्ग.

घासञ्जन n. 1) *das Anhängen, Anhaken; das Hängenbleiben.* — 2) *Henkel, Haken.*

घासञ्जनवत् Adj. *mit einem Henkel oder dgl. versehen.*

घासंदित Adj. *mit dem man vorher eine Verabredung getroffen hat* Kâm. Nîtis. 6,11.

घासताम् Rigav. 5,3 fehlerhaft für घासाताम्.

घासत्ति f. 1) *Anschluss, unmittelbare Verbindung.* — 2) *das in die Enge Kommen, Verlegenheit, Rathlosigkeit.* — 3) **Erlangung.*

घासत्तिविचार m. Titel eines Werkes.

घासद in दुरासद.

घासदन n. *Sitz.*

घासेदम् Acc. und घासेदे Dat. Inf. *sich zu setzen auf* (Acc.) RV.

घासेन् n. *Mund, Rachen.*

1. घौंसन (AV.) und घासनं (Çat. Br. 14) 1) n. (adj. Comp. f. घा) *a) das Sitzen, Sichsetzen. — b) Art und Weise zu sitzen, Stellung beim Sitzen* (von grosser Bedeutung bei religiosen Vertiefungen). — *c) das Sichaufhalten, Verweilen an einem Orte* AV. 20,127,8. — *d) das Haltmachen* (im Feldzuge), *Bestehen eines Lagers. — e) Sitz* Çat. Br. 14,9,4, 7. — *f) Thron eines Fürsten und die damit verbundene hohe Stellung. — g) der Theil des Pferderückens, auf dem der Reiter sitzt.* — 2) **f.* घा *Aufenthalt.* — 3) f. ई *a)* **Aufenthalt. — b) Sitz. — c)* **Bude, Laden.*

2.* घासन m. = 2. घसन.

घासनबन्ध m. *das Sichsetzen* Râgân. 2,6.

घासनवत् Adj. *einen Sitz habend, sitzend* Râgân. ed. Calc. 2,6.

घासनविधि m. *das Reichen eines Sitzes* Spr. 7665.

घासनस्थ Adj. *sitzend* 292,1. 319,1. M. 2,119. 302.

घासनी Adv. mit कर् *zum Sitze machen* Kâd. 102,20. fg.

घौंसत् Adj. = घौंसत् RV. 4,5,14. 5,12,1. 7,104,3.

घासंतति Adv. *bis auf die Nachkommenschaft*

घासन्द 1) *m. Bein. Vishṇu's. — 2) f. ई *ein aus Holz oder Flechtwerk gemachter Stuhl oder Sessel* VP. 3,11,79

घासन्दिका f. *ein kleiner Sessel* Kâd. 247,6.

घासन्दीवत् m. N. pr. einer Oertlichkeit.

घासन्दीसद् Adj. *auf einem Sessel sitzend.*

घासम n. *Nähe.* °घर् Adj. *in der Nähe von* (im Comp. vorangehend) *sich bewegend* Kumâras. 3,56. °वर्तिन् Adj. *in der Nähe, neben Jmd befindlich* Chr. 109,24.

घासमतरता f. *grössere Nähe* Spr. 1665.

*घासमनिवासिन् Adj. *in der Nähe wohnend, Nachbar* Gal.

घासमप्रसवा Adj. f. *dem Gebären (Eierlegen) nahe* Bhâvapr. 1,77. Chr. 151,29.

घासंमिषु Adj. *Pfeile im Munde führend.*

घासन्य Adj. *im Munde befindlich, mündlich.*

घासन्वेत् Adj. *gegenwärtig.*

घासपिण्डक्रियाकर्म Adv. *vor der Veranstaltung des Todtenmahls, an dem die Sapiṇḍa theilnehmen,* M. 3,247.

घासप्तम Adj. *bis zum siebenten sich erstreckend* Mahâp. Up. 1,2,3. Jîân. 1,205. R. 4,34,15.

घासमज्ञ m. Patron. von घसमज्ञ.

घासमुद्र° Adv. *bis zum Meere* Râgân. 1,3.

घासमुद्रात्तम् Adv. dass. R. 4,37,3 (°त्ते gedr.). समुद्रात्ते R. ed. Bomb.

घासंबाध Adj. *beengt, vollgedrängt.*

घासयी Instr. Adv. *vor Jmdes Angesicht.*

1. घासव m. 1) **Destillation.* — 2) *abgezogenes —, destillirtes Getränk, Liqueur,* insbes. *Rum* 294,28. Uebertragen auf *das Nass der Lippen.*

2. घासर्व m. *Belebung, Anregung.*

*घासवद्रु m. *Borassus flabelliformis L.*

घासवितर् Nom. sg. *Anreger.*

घासस्य m. *ein best.* Bali Gaṇa 1,4,29 (घासास्य gedr.).

घासरु in दुरासरु.

घासौत् Abl. Adv. *aus der Nähe, in d. N.*

घासार्द m. *Fussbank eines Sessels* Tâṇḍ. Br. 15,3,7.

घासादन n. 1) *das Niedersetzen, Niederlegen.* — 2) *das Stossen auf, Habhaftwerden* MBh. 2,21,12. Chr. 291,14

घासादयितव्य Adj. *dem man sich nähern darf, angreifbar.*

घासाद्य Adj. *erreichbar, zu erlangen,* in घनासाद्य.

घासायम् Adv. *bis zum Abend* Spr. 7743.

घासार m. (adj. Comp. f. घा) 1) *Platzregen. heftiger Erguss* überh. Milav. 56. — 2) **Unschlüssigkeit des Feindes.* — 3) *ein durch mehrere zwischenliegende Länder getrennter Fürst, der im Fall eines Krieges ein natürlicher Bundesgenosse ist.* — 4) *ein best. Metrum.*

घासारण m. N. pr. eines Jaksha.

घासारशर्करा f. Pl. *Hagelschlag.*

घासाव m. *Bereiter eines* Soma-Trankes RV.

*घासाव्य Partic. fut. pass. von सु, सुनोति mit घा.

*घासिक Adj. *mit einem Schwerte kämpfend.*

*घासिका f. 1) *die Reihe zu sitzen* 237,30. — 2) *Art und Weise zu sitzen.* — 3) *das Sitzen* (als Angabe einer Wurzelbedeutung).

घासेच् f. *Schale, Schüssel.*

घासित 1) Adj. *a) sitzend* Kathâs. 121,99. — *b)* **gesessen habend.* — *c)* n. impers. *gesessen worden.* — *d) dem man obgelegen hat, was getrieben worden ist* R. 1,3,1. — 2) n. *a) das Sitzen, Sichsetzen. — b) der Ort, an dem man gesessen oder sich aufgehalten hat. — c)* Name verschiedener Sâman. घासितान्य n. und घासितोत्तर n. desgl.

घासितकी s. घासीतकी.

घासितव्य n. impers. *zu sitzen.*

घासिधार Adj. *mit der Schneide eines Schwertes in Verbindung stehend.*

घासिन् Adj. *werfend, schleudernd,* in पूर्वासिन्.

*घासिनासि und *घासिवन्धकि m. Patron.

घासिसादयिषु Adj. *Jmd* (Acc.) *anzugreifen beabsichtigend.*

घासिकृत्य von घसिकृत्य gaṇa यनुशतिकादि in der Kâç.

घासीतकी f. *eine best. Pflanze* Lalit. 319,8. घासितकी 321,3.

घौंसीन Partic. praes. von 2. घास्.

घासीननगरप्राकारप्रशस्ति f. Titel eines Werkes.

*घासीनप्रचलायित n. *das Nicken beim Schlaf in sitzender Stellung.*

घासीमात्तम् Adv. *bis zur Grenze* Kathâs. 56,206.

घासीवन n. *das Annähen* Kâṭh. 23,2.

घासुक n. Name eines Sâman Ârsh. Br.

आसुत् gaṇa गर्गादि.

आसुत n. *Mischtrank* (aus Früchten, Wurzeln u. s. w.) Baudhây. 2,57.

1. आसुति f. *Gebräu.*

2. आसुति f. *Erregung Belebung.*

*आसुतिमत् Adj. von 1. आसुति.

*आसुतीय Adj. von आसुत्.

*आसुतीवल m. 1) *Opferpriester.* — 2) *Bereiter* oder *Verkäufer von gebrauten Getränken.*

1. आसुर 1) Adj. (f. ई) a) *geistig, göttlich.* — b) *assyrisch, dämonisch.* — 2) m. a) *ein* Asura. — b) *ein Fürst der* Asura. — c) Pl. *die Sterne der südlichen Hemisphäre.* — 3) f. ई a) *weiblicher Dämon.* — b) *Chirurgie.* — c) (sc. द्वार्) *Harnröhre.* — d) *Sinapis ramosa Roxb.* — 4) *n. a) *Binse.* — b) *Sochalsalz.*

2. आसुर Adj. von Âsuri *stammend* Ind. St. 3,259.

आसुरायण 1) m. a) Patron. von Âsuri, N. pr. eines Lehrers MBh. 13,4,56. — b) Pl. Name einer Schule. — 2) *f. ई Patron. von Asura und f. zu Âsuri.

आसुरायणि m. MBh. 13,233 wohl nur fehlerhaft für आसुरायण.

आसुरायणीय Adj. von Âsurâjaṇa.

*आसुरायणि m. Patron. gaṇa तौल्वल्यादि in der Kâç.

आसुरि m. Patron. von Asura, N. pr. eines Lehrers.

आसुरिवासिन् m. Bein. des Prâçniputra.

आसुरीकल्प m. Titel eines Tantra.

*आसुरीय Adj. von Âsuri *stammend.*

आसृक्ष° Adv. *bis zu den Mundwinkeln* Kâraṇ. 18,89.

आसृष्टि Adv. von *der Erschaffung der Welt an.*

आसेक m. *das Begiessen, Bewässern* (eines Feldes).

आसेका m. *eine Art Schwächling.*

आसेचन n. 1) *das Aufgiessen, Eingiessen.* — 2) *Behälter für Flüssigkeiten.*

*आसेचनक Adj. = असेचनक.

आसेद्रु Nom. sg. *der Einen in Haft setzt* 213,31.

आसेध m. *Haft, Gefangensetzung* 213,25. 29. 30. 33. 214,5.

आसेवन n. 1) *das Sichaufhalten in* Spr. 2575. — 2) *anhaltende Beschäftigung mit Etwas.*

आसेवा f. = आसेवन 2) 233,32.

*आसेवितिन् Adj. = आसेवितमनेन.

आसेविन् Adj. 1) *besuchend, sich aufhaltend in.* — 2) *betreibend, obliegend, einer Sache sich hingebend.*

आसेव्य Adj. *zu besuchen* Spr. 1769.

आस्कन्द् m. 1) *das Hinaufspringen, Sichschwingen auf.* — 2) *Angriff.* — 3) *eine best. Recitationsweise.* — 4) Bez. *des vierten Würfels.*

आस्कन्दक oder स्कन्दक Sin. D. 561 fehlerhaft für स्कन्धक.

आस्कन्दन n. 1) *Angriff.* — 2) **das Anführen, Schmähen.* — 3) ** = संशोषण.

*आस्कन्दित und *°क n. *Carrière eines Pferdes.*

आस्कन्दिन् 1) Adj. a) *springend auf.* — b) *angreifend.* — c) *spendend.* — 2) *m. *Räuber* Gal.

आस्क्त Adj. (f. आ) *zusammenhaltend, vereinigt.*

आस्तर m. 1) *Streu, Lager, Teppich* Spr. 6052. — 2) N. pr. eines Mannes

1. आस्तरण 1) n. = आस्तर 1). Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 2) *f. ई gaṇa गौरादि.

2. *आस्तरण Adj. = आस्तरणे दीयते oder कार्यम् gaṇa व्युष्टादि in der Kâç.

आस्तरणिक und °णीय n. = आस्तर 1).

*आस्तायन Adj. von आस्ति gaṇa पत्तादि.

आस्तार m. 1) *Hinstreuung.* — 2) *ein zum Würfelspiel hergerichteter Platz.*

आस्तारक m. *Rost* oder *Dreifuss* (auf welchem eine Pfanne über das Feuer gesetzt wird).

आस्तारपङ्क्ति f. *ein best. Metrum.*

आस्तार्य m. *Ort der Recitation eines best.* Stotra.

आस्तिक Adj. 1) *gläubig, gottesfürchtig.* — 2) *von Glauben zeugend* (Rede).

आस्तिका n. *Gläubigkeit, Gottesfurcht.*

आस्तिबलायन Adj. von आस्तिबल gaṇa पत्तादि in der Kâç.

1. आस्तीक m. N. pr. eines alten Weisen.

2. आस्तीक Adj. Âstika *betreffend.*

*आस्तीकार्यद् m. Bein. Ganameǵaja's (आस्ति° die Autt.).

*आस्तेय Adj. von आस्ति.

आस्तोभ्रुध् m. N. pr. eines Mannes.

आस्थत् 3te Sg. und आस्थताम् (Bhaṭṭ. 15,91) 3te Du. Aor. von अस्, अस्यति.

आस्था f. (adj. Comp. f. आ) 1) *Verlangen nach, Interesse für, Sorge um, Lust an, Drang zu* (Loc. oder im Comp. vorangehend) Bâlar. 47,2. Spr. 4444. Instr. so v. a. *mit Leib und Seele, nur darauf bedacht* 2304. Kâraṇ. 81,113. 87,24. — 2) *Einwilligung, Versprechen.* — 3) *Stütze. — 4) *Versammlung. — 5) *Aufenthalt. — 6) *Zustand.*

आस्थातृ Nom. sg. *darauf* (auf dem Wagen) *stehend.*

आस्थान 1) n. a) *Standort.* — b) *eine von Fürsten veranstaltete Versammlung* und *der dazu dienende Ort, Audienzsaal.* — 2) f. ई *Versammlungsort. Audienzsaal* 297,2.

*आस्थानगृह n. *Versammlungszimmer.*

आस्थानमण्डप m. oder n. *Audienzsaal* Hariv. 14438. Kâd. 8,3. 14,18. 15,4. 74,4.

आस्थानीय m. etwa *Hämmerling* Râǵat. 7,1518.

आस्थापन n. 1) *das Stillen* (des Blutes). — 2) *ein stärkendes und beruhigendes, gewöhnlich öliges Klystier.*

*आस्थापित n. (Kâç.) संज्ञायाम् gaṇa याचितादि.

आस्थापिका f. *Audienz.*

आस्थेय Adj. 1) *anzuwenden, zu erwählen,* — *ergreifen.* — 2) *anzusehen als, zu halten für* (Nom.). — 3) n. impers. *anzunehmen* Sarvad. 63,13.

आस्थान n. *Waschwasser, Bad.*

आस्नुषसम् v. l. für आस्रु°.

आस्नेय Adj. (f. ई) *im Blut befindlich.*

आस्पद n. (adj. Comp. f. आ) 1) *Standort, Sitz, Stätte, Aufenthaltsort, Stelle* —, *Ort für* (eig. und übertr.); *Gegenstand des.* Dazu Nom abstr. °ता f. und °त्व n (Pân. 20,4). — 2) *das 10te astrologische Haus.* — 3) **Geschäft.* — 4) **Macht.*

आस्पदी Adv. mit भू *zur Stätte von* —, *zum Gegenstand des* (Gen.) *werden* 211,31.

आस्पन्दन n. *das Zittern.*

आस्पर्पात्र n. *Mund* —, *Trinkgefäss.*

आस्फानक n. *eine best. Meditation* Lalit. 314. fg. 324. fg.

आस्फार m. (Sâj. zu ṚV. 10,34,1. s. 9) und आस्फारकस्थान n. *Würfelbrett.*

*आस्फाल m. *das Aneinanderprallen der Ohren eines Elephanten.*

आस्फालन n. *das Anprallen, Anschlagen, Anstossen, Zusammenstoss.*

आस्फुजित् m. Ἀφροδίτη, *der Planet Venus.*

आस्फोट 1) m. a) *das Schüttein, insbes. der Arme.* — b) **eine best. Pflanze.* — 2) *f. आ = 1) a).

*आस्फोटक m. *eine best. Pflanze.*

आस्फोटन 1) n. a) *das Schütteln, rasche Hinundherbewegung.* गात्रास्फो° *das Recken der Glieder.* — b) **das Aufblühen.* — c) **das Verstegeln.* — 2) *f. ई *Bohrer.*

आस्फोटित n. *das Schütteln, insbes. der Arme.*

आस्फोत 1) m. a) *Calotropis gigantea.* — b) **Bauhinia variegata.* — c) ** = भूपलाश. — 2) f. आ a) *Jasminum Sambac Ait.* — b) **Clitoria Ternatea.* — c) **Echites frutescens* und *dichotoma.*

*आस्फोतक m. = आस्फोत 1) a).

आस्माक Adj. (f. ई) *unser, der unserige.*

*आस्माकीन Adj. dass.

आस्य, आस्तिय n. 1) *Mund, Maul, Rachen.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 2) *Gesicht.* — 3) *der Theil des Mundes, der bei der Hervorbringung eines*

Lautes in Betracht kommt. — 4) *Mündung, Oeffnung* (z. B. einer Wunde).

आस्यदघ्न Adj. *bis zum Munde reichend* Kâṭy. 23,4.

*आस्यन्दनवत् Adj. *herbeiströmend.*

*आस्यंधय Adj. (f. ई) *am Munde saugend, den M. küssend.*

*आस्यपत्र n. *Lotusblüthe.*

*आस्यपुष्प m. *eine Achyranthes* Nigh. Pr.

*आस्यफल m. *weiss blühender Steckapfel* Nigh. Pr.

आस्यभेदक n. *eine best. mythische Waffe.*

*आस्यलाङ्गल m. *Wildschwein.*

*आस्यलोमन् n. *Bart.*

आस्यस्रवण n. *Wässern des Mundes* (bei Uebelkeit) Kâraka 1,17.

*आस्यस्कात्य Adj. *die Worte* घस्यस्कत्य (!) *enthaltend.* — Vgl. घासिस्कात्य.

आस्या f. 1) *das Sitzen.* — 2) **Aufenthalt.* — 3) **Zustand.*

*आस्यास्रव m. *Speichel.*

आस्यास्रुख Adj. *unangenehm schmeckend* Kâraka 1,17.

आस्योपलेप m. *eine best. Schleimkrankheit.*

*आस्रप m. *das 19te Mondhaus.*

आस्रव m. 1) **Reisschleim.* — 2) bei den Gaina *der Einfluss der Aussenwelt auf den Menschen.*

*आस्रावण m. Patron. von घस्र.

आस्रावे m. 1) *das Fliessen, Ausfluss, Eiterung* Spr. 3667. — 2) *im Munde zusammengelaufenes Wasser* Gal. — 3) *Körperschaden, Gebrechen.* — 4) Pl. *die auf den Menschen einwirkenden Sinnesobjecte* Âpast. 2,5,19.

आस्रावभेषज n. *Heilmittel gegen Schäden.*

आस्राविन् Adj. 1) *Brunstsaft entlassend, brünstig* (Elephant). — 2) am Ende eines adj. Comp. *Etwas fliessen lassend,* — von *sich gebend.*

आस्रुपयस् Adj. *mit reichlich fliessender Milch.*

धास्व 2. Imper. von 2. घास् 33,22.

आस्वाद् m. 1) *das Kosten, Genuss* (auch in übertragener Bed.). — 2) *der an Etwas haftende Geschmack* (auch in übertr. Bed.).

आस्वादक Adj. *kostend, geniessend* (auch in übertr. Bed.).

आस्वादन n. = आस्वाद् 1) 286,29.

आस्वादवत् Adj. *wohlschmeckend.*

आस्वाद्य Adj. 1) *zu kosten,* — *schmecken* (auch in übertr. Bed.). — 2) *wohlschmeckend, schmackhaft* (auch in übertr. Bed.). Dazu Nom. abstr. °ता n.

आस्से 1te (MBh. 3,189,41) und 2te Sg. Praes. von 2. घास्.

*आह् Interj. *des Vorwurfs, Befehls und der staunenden Vermuthung.*

आहक m. *eine best. Nasenkrankheit.*

आहंकारिक Adj. *zum* Ahaṁkâra *in Beziehung stehend.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Kap. 2,20. 5,84.

आहत 1) Adj. *angeschlagen,* so v. a. *durch ein Instrument bewirkt* (Ton) S. S. S. 5,1. 21,2. 3. 8. auch रूप् mit घा. — 2) **m. Trommel.* — 3) **n. ein altes oder neues Kleid.*

*आहतलक्षण Adj. *in gutem Rufe stehend.*

आहतविसर्ग Adj. *wo der* Visarga *in* यो *übergeht.* Davon Nom. abstr. °ता f. Sin. D. 575.

आहति f. 1) *Schlag, Stoss.* — 2) *Product einer Multiplication* Comm. zu Âryabh. 2,17. Bîjag. 70.

आहत्यवाद् m. *ausdrückliche Erklärung* Çaṁk. zu Bâdar. 4,3,15.

आहनन n. 1) *das Anschlagen, Aufschlagen.* — 2) *das Schlachten eines Thiers.* — 3) *Trommelschlägel* AV. 20,133,1.

*आहननवत् Adj. zur Erklärung von आहनस्.

आहनस्य Adj. *beim Anschlagen* (der Trommel u. s. w.) *sich äussernd.*

आहनस् Adj. 1) *schwellend, strotzend.* — 2) *geil.*

आहनस्य 1) n. a) *Geilheit.* — b) *Zoten.* °वादितर् Adj. *sehr schamlose Reden führend.* — 2) f. घा Pl. Bez. *eines best. Abschnittes der* Kuntâpa-*Lieder.*

आहर् 1) Adj. am Ende eines Comp. *herbeitragend, bringend.* — 2) m. a) *Darbringung* (eines Opfers) Kâṭ. 5,4. — b) **die eingeathmete Luft.*

*आहरकरटा und *आहरचेला f. gaṇa मयूरव्यंसकादि.

आहरण 1) *Adj. *entwendend.* in अमृताहरण 1). — 2) f. ई *District* Ind. Antiq. 7,54. — 3) n. a) *das Ergreifen* Sâṁkhyak. 32. — b) *das Herbeiholen, Bringen.* — c) *das Aussichen, Entfernen.* — d) *das Darbringen* (eines Opfers). — e) **Kampf* Gal.

आहरणी Adv. mit कर् *darbringen, verleihen.*

*आहरनिवपा, *आहरनिष्किरा, *आहरवनिता, *आहरवसना, *आहरवितना und *आहरसेना f. gaṇa मयूरव्यंसकादि.

आहर्तर् Nom. sg. 1) *Herbeiholer, Bringer, Verschaffer.* — 2) *Nehmer, Entleiher* 214,18. — 3) *Veranlasser, Urheber,* mit Acc. — 4) *Darbringer* (eines Opfers). — 5) *Zusichnehmer, Geniesser,* mit Acc. Lalit. 320,13.

आहर्तवै Dat. Inf. *herbeizuholen* Çat. Br. 13,8,2,10.

आहलक् Interj.

1. *आहव m. *Opfer.*

2. आहर्व m. *Herausforderung, Kampf, Streit.* देहि ममाहर्वम् *kämpfe mit mir.*

आहर्वन n. *Opferspende.*

आहर्वनीय Adj. in Verbindung mit अग्नि) oder m. (mit Ergänzung von अग्नि) *Opferfeuer,* insbes. *das östliche der drei Feuer in der* Vedi. आहवनीयागार्.

आहवनीयक dass.

आहवभूमि f. *Kampfplatz.*

आहस्पत्य Adj. *dem Herrn des Tages* (der Sonne) *gehörig* Mantrabr. 1,5,14. Gobh. 1,8,14.

आहार् 1) Adj. (f. ई) am Ende eines Comp. a) *herbeiholend, verschaffend.* — b) *herbeizuholen beabsichtigend, allaturus.* — 2) m. a) *das Herbeiholen.* — b) *das Beisichen, Anwenden.* — c) *das Zusichnehmen von Nahrung; Nahrung, Speise.* °रं कर् *Nahrung zu sich nehmen.* Am Ende eines adj. Comp. f. या.

आहारक 1) *Adj. *allaturus,* mit Acc. — 2) am Ende eines adj. Comp. *Nahrung, Speise.*

आहारनिर्गमस्थान n. und आहारनिःसरणमार्ग m. euphem. für *After* Spr. 5051.

आहारभूमि f. *Speiseplatz.*

आहारय्, °पति *seine Mahlzeit einnehmen* Spr. 1078.

आहारयोजन n. *Speisebereitung* MBh. 12,59,66.

आहारवृत्ति f. *Lebensunterhalt* Pañcat. 77,12.

*आहारसंभव m. *Chylus.*

आहारिक Adj. Bez. eines der fünf Körper der Seele bei den Gaina.

आहारिन् Adj. *sammelnd, lesend,* in शिलाहारिन्.

आहार्य 1) Adj. a) *herbeizuholen, herbeizuschaffen.* — b) *auszusiehen, zu entfernen,* wobei ausgesogen wird Suçr. 1,14,19. 28,9. 29,7. — c) *anzuwendend* Ind. St. 8,30. — d) *wandelbar, äusserlich.* — 2) m. *eine Art Verband.* — 3) n. a) *Zurüstung, Aufwartung.* — b) *Nahrung.*

1. आहाव m. 1) *Eimer, Trog.* — 2) **Tränke an einem Brunnen.*

2. आहाव m. 1) *Anruf, eine best. liturgische Formel.* — 2) **Kampf.*

3. आहाव Pañcat. I, 458 fehlerhaft für आहार्; vgl. Spr. 5051.

*आहिंसि m. Patron. Davon Adj. *°सीय.

*आहिक m. 1) *der niedersteigende Knoten.* — 2) Beiw. Pâṇini's.

*आहिकम् Indecl.

आहिच्छत्र Adj. (f. ई) *aus* अहिच्छत्र oder °त्रा *stammend* Manuss. 4,35,a.

आहिच्छत्रिक m. *ein Bewohner von* अहिच्छत्र oder °त्रा.

*आहिच्छत्रीय Adj. von आहिच्छत्र.

आहिण्डक und आहिण्डिक m. *eine best. Misch-*

*Angirasa: der Sohn eines Nishâda von einer Vaidehî. Im Prâkrit Hâsy. 37,9 v. u. *Reisender.*

आङ्क्त Partic. von अञ्, ट्यक्ति mit आ.

*आङ्क्तलक्तण Adj. = आक्तलक्तण.

आङ्क्तसमित्क Adj. *der Brennholz zugelegt hat* Kauç. 56.

आङ्क्ताग्नि Adj. *der das heilige Feuer angelegt hat, es unterhält.*

आङ्क्ति f. *Anlegung (des Feuers), Angelegtes.*

आङ्क्तिपवित्रक m. *Schlangenbändiger.*

*आङ्क्त्य n. = अवक्त्य 2).

*आङ्क्मत Adj. von अक्मन्.

आङ्क्र्यंबुध्न und °र्बुध्न्य n. *das unter* Abirbudhna *stehende Mondhaus* Uttarabhadrapadâ.

आङ्गीनिक Adj. (f. ई) *zu einer mehrtägigen Feier gehörig* Âçv. Ça. 11,2,11 (Dâdchrr.).

आङ्गुक 1) m. N. pr. a) eines Sohnes oder Grosssohnes des Abhigît. — b) Pl. eines Volkes. आङ्गूतीनाम् v. l. für आङ्गुकानाम्. — 2) f. ई N. pr. der Schwester Âhuka's.

आङ्गुत n. **das den Menschen darzubringende Opfer, Gastfreundschaft.*

आङ्गुति 1) f. *Opferspende.* In der älteren Sprache wohl auch *Anrufung* (s. आह्वति). — 2) m. N. pr. eines Marutvant und eines Sohnes des Babhru Hariv. 1,36,22. MBh. 3,12,30. VP.² 4,67.

आङ्गुतिकृत Adj. *als Opferspende dargebracht* Çat. Br. 6,6,4,2.

आङ्गुतिभाज् Adj. *einer Opferspende theilhaftig* Maitr. S. 1,6,3,7.

आङ्गुतिमय Adj. *aus Opferspenden gebildet.*

आङ्गुतिवत् Adj. *mit Opferspenden versehen.*

आङ्गुती Adv. mit कर् *als Opferspende darbringen* 325,24. Bâlar. 280,9. Mit भू *zur O. werden* 244,12.

आङ्गुतीवर्धु Adj. *an Opferspenden sich erfreuend.*

आङ्गुतीष्टका f. Pl. Bez. *best. Backsteine* TS. 3, 4,10,1.

*आङ्गुत्य n. *Tabernaemontana coronaria Willd.*

आङ्गुवध्ये Dat. Inf. *herbeizurufen* RV. 8,60,13.

आङ्गूर्ति f. *Anruf.*

आङ्गूतप्रपलायिन् Adj. *der, wenn er vor Gericht citirt wird, sich aus dem Staube macht,* 214,16.

आङ्गूतव्य Adj. *herbeizurufen* Kâtâs. 110,141. Wohl nur fehlerhaft für आङ्गातव्य.

आङ्गूतसंप्रवम् Adv. fehlerhaft für आभूतसंप्रवम्.

आङ्गूताध्यायिन् Adj. *mit dem Studium wartend, bis man gerufen wird,* Âpast. 1,3,27. Gaut. 2,29.

आङ्गूति f. *Anrufung.*

(आङ्गूर्य) आङ्गूरिध Adj. *vor dem man sich zu beugen hat.*

आङ्गूतपत्नीक्रतु Adj. *das bereits Opfer zu vollziehen entschlossen.*

आङ्गृति f. *das Heranziehen.*

आङ्गेय 1) Adj. *einer Schlange gehörig* AV. Paipp. — 2) m. *Schlangenkind.*

आङ्गेयिक Âçv. Ça. 11,2,11 fehlerhaft für आङ्गीनिक.

आङ्गो Indecl. *oder (in der Frage).* Mit folgendem स्विद् *oder etwa.*

आङ्गोयुक्तिका f. *grosses Selbstvertrauen*

आङ्गे m. oder n. *eine Folge von Tagen.*

आङ्गिक 1) Adj. *a) was am Tage geschieht, — erfolgt. — b) was täglich geschieht, — erfolgt, täglich.* — 2) n. *a) eine täglich zu bestimmter Zeit zu vollbringende religiöse Handlung. — b) was an einem Tage vollbracht werden kann, Abschnitt, Kapitel. — c) *Speise. — d)* Titel verschiedener Werke.

आङ्गिकचन्द्रिका f., आङ्गिकतत्त्व n., आङ्गिकदीपक m., आङ्गिकप्रदीप m., आङ्गिकप्रयोग m., आङ्गिकमञ्जरी f., आङ्गिकसार m. und आङ्गिकाचारतत्त्व n. Titel von Werken.

आङ्गीनेबुक m. oder n. *ein best. Fest bei den* Dâkshiṇâtja Comm. zu Gaim. 1,3,15 und zu Nilam. 1,3,26.

आङ्गेर्षे m. Metron. des Çaṅka.

आङ्गुतभेषज Adj. (f. ई) *das aus der Lage Gekommene heilend.*

आङ्गूर्दे m. 1) *Erquickung, Erfrischung.* °कर (313,20. Kâd. II,69,6) und °कारिन् (Spr. 343) *erquickend.*

आङ्गूर्दक Adj. *erquickend, erfrischend.*

आङ्गूर्दन n. *das Erquicken, Erfrischen.* °कर *erquickend.*

आङ्गूर्दनीय Adj. *geeignet zu erquicken, — erfrischen* Kâd. 139,12.

आङ्गूर्दिन् Adj. *erquickend, erfrischend* 290,11.

आङ्गू 1) *Adj. etwa *anrufend, herbeirufend.* — 2) f. आ (adj. Comp. f. आ) *Benennung, Name.*

आङ्गूय m. 1) *Wette,* insbes. *bei Thierkämpfen* 212, 25. — 2) *Benennung, Name.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ.

आङ्गूयन n. *Benennung, Name.*

आङ्गूयितवै Dat. Inf. *herbeizurufen* Çat. Br. 2, 5,3,19.

आङ्गूयितव्य Adj. *aufzufordern, einzuladen.*

आङ्गूरक m. Pl. = आङ्गारक.

*आङ्गूरकन्य n. N. pr. einer Stadt bei den Uçînara.

*आङ्गूरय्, °यति = आङ्गूरकं करोति oder आचष्टे.

आङ्गान n. 1) *das Anrufen, Herbeirufen, Einladung.* — 2) *das Citiren vor Gericht* 213,6.12.20. — 3) *Aufforderung zum Kampf.* — 4) *das Herbeirufen einer Gottheit.* — 5) *das Citiren eines Geistes.* — 6) *eine best. liturgische Formel.* — 7) **Benennung, Name.*

आङ्गानय्, °यति *Jmd* (Acc.) *vor Gericht citiren* 213,16.22.

*आङ्गाय m. *Herbeirufung.*

आङ्गापक 1) m. *Bote, Gerichtsbote* MBh. 12,76,6. — 2) °पिका *Botin.*

आङ्गापयितव्य Adj. *vor Gericht zu citiren.*

आङ्गारक m. Pl. N. pr. einer Schule TS. Prât. 23,14.

आङ्गारि 1) Adj. *hinterlistig* Hariv. 6737. — 2) m. N. pr. eines Fürsten. आङ्गति v. l.

1.*इ Interj.

2. इ pronom. Stamm der 3ten Person.

3. इ, एति (इमि! Taitt. Âr. 1,12,2) und °एते, अैषति und °ते, ईयति; Pass. ईयते. 1) *gehen, wandern, fahren, fliessen, sich fortbewegen, — verbreiten* (vom Schall); *kommen.* इत *gekommen in* (Acc.) Ait. Br. 2,31 (गृहानितं zu lesen). Mit पुनर् *wiederkommen.* — 2) *hingehen zu, sich begeben in, nach, zu* (Acc.). Mit पुनर् *zurückkehren zu:* — 3) *weggehen, entfliehen, weichen, verstreichen.* — 4) *ausgehen —, herkommen von* (Abl.). — 5) *wiederkommen.* — 6) *gut von Statten gehen, gelingen.* — 7) *gelangen zu, erlangen, erreichen, gerathen in.* Pass. ईयते Bhâg. P. 3,32,36. Partic. इत *gelangt zu* (Acc.). — 8) *Jmd* (Acc.) *zu Theil werden* 236,2. — 9) *bittend kommen, erbitten.* — 10) *gehen an, sich einlassen in, unternehmen.* — 11) *in einer Handlung begriffen sein, in einem Zustande oder Verhältnisse sich befinden.* Die Ergänzung ein Partic. Praes. — 12) *beschäftigt sein mit* (Instr.). — 13) *erscheinen —, sich darstellen als, sein.* — 14) Partic. इत = *स्मृत. — Caus. *आययति *zu gehen veranlassen.* — Intens. ईयते (auch in pass. Bed.), इयते, ईमहे, Partic. इयान (. ch in pass. Bed.). 1) *wandeln, laufen, eilen, rasch dahin fahren.* — 2) *eilen zu* (Acc., Dat. oder Loc.). — 3) *erscheinen —, sich darstellen als* (Nom.). — 4) *angehen —, anflehen um;* mit doppeltem Acc.: *erflehen.* Pass. *angegangen —, angefleht werden um* (Acc. oder Gen.); *erfleht werden.* — Mit अव्क् *hinzugehen, sich nähern;* mit Acc. — Mit अति 1) *vorübergehen, verstreichen, hingehen.* Partic. अतीत *vergangen, verflossen, verstrichen, geschwunden.* — 2) *überflüssig —, überzählig sein.* — 3) *hingehen —, wegschreiten über* (Acc.), *überschreiten, hinter sich lassen.* अतीत mit act. Bed. — 4) *eine best. Zeit* (Acc.) *verstreichen lassen, versäumen.* अतीत mit act. Bed. — 5) *für*

Jmd (Acc.) *verstreichen* (von der Zeit). — 6) *betreten.* — 7) *hinausgehen über, weiterreichen, überholen, überragen* (mit Acc.). अतीत mit act. Bed. — 8) *siegreich überschreiten, überwinden.* अतीत mit act. Bed. — 9) *vorbeischreiten an, vorbeikommen, vermeiden, nicht beachten.* — 10) *sich ablösen von* (Abl.). बलादतीत: so v. a. *kraftlos.* — 11) अतीत *verstorben.* Mit वयसा dass. — 12) अतीत *säumig, lässig;* mit Loc. — Intens. अतीपते *im Widerspruch stehen mit* (Acc.) MBh. 2,41,10. — Mit अन्वति *in Jmds Gefolge hinüberschreiten.* — Mit अपाति *entgehen,* mit Acc. Gop. Br. 1,1,13. — Mit अभ्यति 1) *vorübergehen, verstreichen.* अभ्यतीत *verstrichen.* — 2) *überschreiten,* mit Acc. — 3) *durchdringen zu.* — 4) *verstreichen lassen, versäumen.* — 5) अभ्यतीत *gestorben.* — Mit उपाति *überschüssig hinzukommen.* — Mit अत्यरूपाति *eintreten, indem man eine Schwelle oder Grenze überschreitet.* — Mit प्राति *vorübergehen an* (Acc.) ṚV. 3,1,9. — Mit व्याति 1) *vorübergehen, verstreichen.* व्यतीत *vergangen, verstrichen.* °काल Adj. *ungelegen* (z. B. kommen) Rāgān. 5,14. — 2) *einen unregelmässigen Gang annehmen.* — 3) *vorübergehen—, —kommen an, überschreiten* 304,4. — 4) *hinüberkommen über* (einen best. Zeitraum). — 5) *überwinden, besiegen.* — 6) *nicht beachten, versäumen.* व्यतीत mit act. und pass. Bed. — 7) *abgehen —, abweichen von* (Abl.). — 8) व्यतीत *gestorben.* — 9) व्यतीत *säumig, lässig;* mit Loc. R. ed. Bomb. 4,31,8. — Mit समति 1) *vergehen, verstreichen.* समतीत *vergangen, verstrichen.* — 2) *vorübergehen bei, —kommen an, durchschreiten.* — 3) *überwinden, besiegen* Bhāg. 14,26. — Mit अधि 1) Act. *a) bemerken, wahrnehmen, erkennen.* — *b) den Sinn richten auf* Tāṇḍ.-Br. 8,2,10. *gedenken an, sich erinnern, sich kümmern um;* mit Gen. oder Acc. — *c) behüten vor* (पुरा) ṚV. 1,71,10. — *d) kennen, verstehen, auswendig wissen.* — *e) auswendig hersagen, verkünden.* — *f) studiren, lernen.* गुरोर्मुखात्. — 2) Med. *a) auswendig lernen, studiren, lernen von* (Abl.). — *b) auswendig hersagen, verkünden.* — 3) अधीत *a) gelernt, erlernt von* (Abl.). — *b) der Studien gemacht hat, unterrichtet.* — Caus. अध्यापयति und °ते (selten) *studiren lassen, unterrichten;* mit dopp. Acc. — *Desid. अधीषिपति. — *Desid. vom Caus. अध्यापयिषति. — Mit उपाधि in उपाध्याय. — Mit प्राधि, Partic. प्राधीत *im Veda-Studium vorgeschritten* Gaut. — Mit प्रत्यधि Med. *einzeln durchstudiren* MBh. 1,104,12. — Mit समधि Med. *durchstudiren, erlernen.* समधीत *erlernt.* — Mit अनु 1) *nachgehen, folgen, verfolgen, nachkommen.* — 2) *suchend nachgehen, aufsuchen.* — 3) *hingehen zu, besuchen, Theil nehmen an.* — 4) *sich richten nach, folgen, gehorchen* 26,16. — 5) *Jmd* (Acc.) *anheimfallen* (als Erbe). — 6) *gleichkommen, gleichen;* mit Acc. 248,18. 251,8. — 7) *hineingehen in* (Loc.). — 8) *kennen.* — Partic. अन्वित 1) *nachgehend, verfolgend;* mit Acc. — 2) *begleitet, umgeben, verbunden, erfüllt, versehen, ausgestattet, begabt, heimgesucht;* Ergänzung im Instr. oder im Comp. vorangehend. दृशयोजनान्वित *vermehrt um, plus* 221,1. — 3) *nachgeahmt, wiedergegeben.* — 4) *in einem logischen Zusammenhange stehend.* — 5) *entsprechend, passend.* — Intens. *suchend nachgehen, aufsuchen* ṚV. 5,34,1. — Mit समनु, Partic. समन्वित 1) = अन्वित 2). — 2) *entsprechend, angemessen, passend.* — Mit अन्तर् 1) *dazwischentreten.* — 2) *dazwischentretend Jmd* (Acc.) *beschirmen* Bhāg. 233,6. — 3) *beseitigen.* अन्तरायान् *Hindernisse* Kād. 182,4. — 4) *ausschliessen von* (Abl. und bisweilen Gen.) 29,14. *Jmd übergehen.* अन्तरित *ausgeschlossen von.* — 5) अन्तरित *a) dazwischenstehend* Spr. 3523. — *b) entfernt* 143,20. — *c) getrennt, geschieden.* कतिपयदिवसान्तरितम् Adv. so v. a. *nach Verlauf von einigen Tagen* Kād. II, 60,14. — *d) sich in einer best. Lage oder Zustande* (im Comp. vorangehend) *befindend.* — *e) verhüllt, verdeckt;* die Ergänzung im Instr. oder im Comp. vorangehend 241,27. MBh. 13,143,10. — *f) unterdrückt —, gehemmt durch* Spr. 7327. — Intens. *hinundhergehen zwischen* (Acc.). — Mit अप *weggehen, sich entfernen, entfliehen, weichen, verschwinden.* — अपेत 1) *entflohen, gewichen, geschwunden.* — 2) *abgefallen —, abgewichen von, im Widerspruch stehend mit* (Abl. oder im Comp. vorangehend). — 3) *gekommen um, frei von.* — Mit व्यप 1) *auseinandergehen, sich trennen.* — 2) *weichen, schwinden, aufhören.* — व्यपेत 1) *getrennt* Spr. 3163. — 2) *gewichen, geschwunden.* — 3) *abweichend von* (im Comp. vorangehend). — Mit अपि 1) *eintreten —, eingehen —, sich ergiessen —, sich auflösen in* (Acc.). अपेत mit act. Bed. — 2) *hingehen zu.* — 3) *hingehen in die andere Welt, sterben.* — 4) *theilhaftig werden.* — 5) *vergehen.* — Mit अभि 1) *herankommen, sich nähern, — einstellen.* सकाशम् oder समीपम् *sich nähern.* अस्तम् *zum Untergang sich neigen.* — 2) *zugehen —, losgehen auf* (Acc.). — 3) *entlang gehen, nachgehen.* °पद्वीम् so v. a. *gleichen.* — 4) *hereintreten, eingehen in.* — 5) *erreichen, treffen, gelangen zu.* — 6) *erlangen, theilhaftig werden.* — 7) *Jmd* (Acc.) *zu Theil werden.* — 8) mit einem Partic. Praes. *sich daran machen zu.* — 9) *hervorgehen, entstehen aus* (Abl.) Spr. 2969. Wohl besser अत्येति. — 10) *erkennen.* — Intens. *anflehen um,* mit dopp. Acc. — Mit उदभि *über Jmd* (Acc.) *aufgehen* (von der Sonne) ṚV. 3,32,1. — Mit समभि 1) *herankommen, kommen zu* (Acc.). — 2) *zu Theil werden.* — 3) *nachgehen, folgen.* — Mit अव 1) *herabgehen.* — 2) *sich herabstürzen auf* (Acc.). — 3) *hingehen zu.* — 4) *weggehen, sich entfernen.* — 5) *der Meinung sein, dafürhalten.* — 6) *schauen auf, betrachten.* — 7) *einsehen, begreifen, verstehen, gewahr —, inne werden.* Mit Acc. des Objects und Prädicats *erfahren —, erkennen —, wissen, dass — ist.* Das Prädicat auch im Nom. mit इति. — 8) *verstehen zu* (Infin.). — अवेत 1) *vergangen, abgelaufen.* — 2) *gelangt zu* oder *zur Einsicht gelangt von* (Acc.) P. 5,1,134 nach der Kāç. — Intens. *abbitten, versöhnen.* — Mit अन्वव *nachgehen, zugehen auf* (Acc.). — 2) *theilhaftig werden, erhalten.* — 3) *sich einlassen in, — abgeben mit.* अन्ववेत *betrieben, dem man obliegt.* — Mit अभ्यव 1) *hinabgehen —, hinabsteigen in.* — 2) *ein Einsehen haben, sich herablassen* Çat. Br. 4,2,4,6. — 3) *wahrnehmen.* — Mit समभ्यव 1) *ganz hineindringen in* (Acc.) Çat. Br. 3,8,5,8. — 2) *ein Uebereinkommen schliessen mit* (Instr.). — Mit आव *sich herabstürzen —, herabschiessen auf* (Acc.) ṚV. 5,41,12. — Mit उपाव 1) *hinabgehen, hinabsteigen in* (Acc.). Mit निर्तोराम् *ganz niedersinken.* — 2) *einstimmen, einfallen.* — 3) *zustimmen, sich willig zeigen.* — Mit पर्याव 1) *umlenken, einlenken auf* (Acc.). — 3) *umlaufen* (von der Zeit), *verstreichen.* — Mit प्रत्याव 1) *wieder herabkommen zu* (Acc.) Tāṇḍ.-Br. 15,7,6. — 2) *sich vergehen, sündigen* Çāṅkh. zu Bādar. 4,1,5. — Mit अभिप्रत्याव *herabsteigen zu.* — Mit व्याव *treten zwischen* (Acc.), *trennen* ṚV. Prāt. 17,14. °व्यवेत *getrennt —, geschieden durch* Vārtt. zu P. 8,4,93 (Maṇḍan. 8,4, 33,b). — Mit अनुव्याव *einem Andern folgend dazwischentreten.* — Mit समाव 1) *zusammenkommen, — fliessen, sich vereinigen in* (Acc.) Çāṅkh. zu Bādar. 2,2, 10.11. — 2) *erachten, halten.* तृणमिव 104,16. — समवेत 1) *vereint, zusammengenommen, alle.* — 2) *enthalten in, inhärirend.* — 3) *gelangt zu* (Acc.). — Mit आ 1) *herbeikommen, kommen, hingehen zu* (Acc., ausnahmsweise Dat.) 119,4. 128,11. 271,13. Mit पुनर् *wiederkommen, — hingehen zu* 25,9. 40,13. 116,26. — 2) *wiederkommen* 78,2. — 3) *gelangen zu. erlangen. gerathen in* (eine Lage, einen Zustand). मध्यम् *zu stehen kommen zwischen* (Gen.). — 4) *Jmd* (Acc.) *zu Theil werden.* आयत्ति Kaṭh. Up. 5,14,1 wohl

fehlerhaft für आपसि. — Intens. 1) *herbeieilen.* — 2) *anflehen* um (mit dopp. Acc.), *erflehen.* — Mit उच्छ् *hinzugehen.* — Mit अत्या *herüberkommen.* — Mit अन्वा 1) *in Jmds* (Acc.) *Gefolge kommen.* — 2) *Etwas nachthun, sich richten nach* (Acc.) Kāṭ. Çr. 11,1,8. — Mit अभ्या 1) *herbeikommen, kommen zu oder in, herantreten an* (Acc.) 22,1. 48,18. 62,30. *kommen von* (Abl.). Mit भूयस् *wieder zurückkommen* 115,10. — 2) *sich hingeben* (z. B. dem Schlafe). — Mit समभ्या *herbeikommen, kommen zu* (Acc.). — Mit अवा *scheinbar in* अवेहि (fehlerhaft für अवेहि). — Mit उद्या 1) *hinaufgehen, aufgehen* (von einem Gestirn), *emporsteigen, hinaufsteigen auf* oder *zu* (Acc.). — 2) *herauskommen, — steigen, hinausgehen.* — 3) *hervorgehen, entstehen.* — Mit समूद्या *nach Jmd hinaufsteigen.* — Mit अभ्युद्या *heraustretend Jmd* (Acc.) *entgegengehen.* — Mit उपोद्या *hinaufgehen in* (Acc.). — Mit उपा 1) *herbeikommen, kommen —, treten zu, sich nähern.* शरणम् *sich in Jmds* (Acc.) *Schutz begeben.* गान्धर्वेण विवाहेन *sich nach Art der Gandharva mit einem Manne* (Acc.) *vermischen.* — 2) *Jmd angehen um,* mit dopp. Acc. Ṛv. 8,20,22. — 3) *gelangen zu, theilhaftig werden* Spr. 1450. — Mit अभ्युपा *zu Jmd hingehen.* शरणम् *sich in Jmds* (Acc.) *Schutz begeben.* — Mit न्या *gerathen in* (Acc.). — Mit निरा *hervorkommen, erscheinen, abgehen* AV. 10,4,21. 22. — Mit परा *scheinbar in* पेरेहि (fehlerhaft für परेहि). — Mit पर्या 1) *umherwandern* 23,13. — 2) *umwandeln,* mit Acc. — 3) *wiederkehren.* — Mit अनुपर्या *der Länge nach umwandeln, durchwandern.* — Mit अभिपर्या *für Jmd* (Acc.) *verstreichen.* — Mit प्रत्या *wiederkommen, zurückkommen, — kehren nach* (Acc.) 39,3. — Mit प्रा und विप्रा *scheinbar in* प्रेहि und विप्रेहि (fehlerhaft für प्रेहि und विप्रेहि). — Mit समा 1) *zusammenkommen, zusammen herbeikommen, sich sammeln bei oder in* (Acc. oder Loc.), *zusammenkommen mit* (समम् oder blosser Instr.). — 2) *sich ehelich verbinden mit* (Instr.). — 3) *herbeikommen, hinkommen —, hingehen zu* (Acc.). — 4) *betreten.* — 5) *es mit Jmd* (Acc.) *aufnehmen.* — 6) *herbeiführen, bewerkstelligen.* — समेत 1) *zusammengekommen, versammelt, verbunden, vereinigt.* — 2) *vereinigt —, verbunden —, versehen mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). °म् Adv. — 3) *aneinandergerathen mit* (Instr.). — 4) *gelangt zu, getreten in* (ein Verhältniss, eine Lage); mit Acc. Vaitān. Bṛh. S. 24,29. — Mit अभिसमा 1) *zusammen herbeikommen, vereinigt hinkommen zu* (Acc.), *aufsuchen.* अभिसमेत *versammelt.* — 2) *zusammentreffen, aneinanderstossen* Sāmav. Br. 3,3,5. — 3) *sich wenden zu* (Acc.) AV. 8,102,1. — Mit उपसमा *zusammenkommen, zusammentreffen an* oder *mit* (Acc.). — Mit परिसमा *umkehrend sich hinbegeben zu* (Acc.). — Mit उद् 1) *hinaufgehen, — steigen, — zu* (Acc.). — 2) *aufgehen* (von Gestirnen) Spr. 7850. in der Astron. *heliakisch aufgehen.* उदित *aufgegangen.* — 3) *aufziehen* (von Wolken). — 4) *sich erheben, aufbrechen, aufstehen* AV. 3,4,1. *zum Kampfe gegen* (Acc.). — 5) *in die Höhe kommen, sich über Andere erheben* Spr. 399. so v. a. *stolz thun* 6863. उदित *sich brüstend* MBh. 3,254,27. — 6) *einen Aufschwung nehmen, sich steigern.* उदित *gehoben, gesteigert; üppig geworden.* — 7) *aufsteigen, wachsen, an Zahl zunehmen.* — 8) *hinaus —, herausgehen aus* (Abl.). — 9) *hervorgehen, entstehen, zu Tage treten, zum Vorschein kommen* 280,30. 293,21. *ertönen* Bilh. 188,12. उदित *entstanden, zum Vorschein gekommen* Spr. 4498. *offen zu Tage liegend* Ṛv. 3,92,11. — 10) *entkommen, sich losmachen von* (Abl.). — Mit अनूद् 1) *hinaufgehen —, hinaufsteigen nach* (Acc.) Çat. Br. 7,5,2,30. — 2) *aufgehen nach.* — 3) *heraustretend Jmd* (Acc.) *entgegengehen* Ait. Br. 2,19. — Mit अपोद् 1) *ausweichen, auf die Seite gehen, abgehen von* (Abl.). — 2) *sich entfernen von* (Abl.) Çat. Br. 2,6,2,15. — 3) *sich entziehen,* mit Abl. 22,2. — Mit अभ्युद् 1) *aufgehen über* (Acc.), von der Sonne. अभ्युदित mit pass. Bed. *bei Sonnenaufgang noch schlafend* Cit. im Comm. zu TS. 1, 144. — 2) *aufgehen,* von Gestirnen. In der Astron. *heliakisch aufgehen.* अभ्युदित *aufgegangen.* — 3) *sich zum Kampf erheben gegen* (Acc.). अभ्युदित mit act. Bed. — 4) *in die Höhe kommen.* अभ्युदित *im Glück sich befindend.* — 5) *entstehen, erscheinen, zu Tage treten.* — 6) *bei Etwas* (Acc.) *den Schluss machen* Taitt.-Br. 1,5,5,7,4. — Mit उपोद् *zugehen auf* (Acc.). — Mit प्रोद् 1) *aufgehen,* von Gestirnen. — 2) *hervortreten, erscheinen, sich zeigen* Sin. D. 18,21. Spr. 4034. — Mit प्रत्युद् 1) *hinaufsteigen zu* (Acc.). — 2) *sich erheben und Jmd* (Acc.) *entgegen gehen.* — Mit समुद् 1) *aufgehen,* von Gestirnen. — 2) *aufstehen, sich zum Kampf erheben.* एककार्यसमुद्यतौ MBh. 2,20,24. — समुदित 1) *aufgezogen,* von Wolken. — 2) *hoch.* — 3) *zusammengekommen, vereinigt, gesammt* 290,25. Bhag. Chr. 190,11. — 4) *versehen mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — 5) *gehörig versehen, woran Nichts fehlt, allen Forderungen entsprechend* R. 2,14,10. *glücklich ausgestattet* MBh. 4,20,13. — Mit उप 1) *herbeikommen, hinzugehen, herankommen an, hintreten —, gelangen zu, sich hinbegeben zu* oder *nach, sich nähern, antreffen, stossen auf* 29,2. *sich von* (Abl.) *zu* (Acc.) *hinwenden* 35,12. 13. अस्तम् *heliakisch untergehen.* अप: *sich in's Wasser begeben, baden.* — 2) *sich fleischlich nähern* (vom Manne und Weibe). — 3) *in die Lehre treten bei* (Acc.). — 4) *sich wenden an, angehen* Spr. 3154. — 5) *erlangen, theilhaftig werden* 25,27. 26,17. *sich begeben —, gerathen in* (eine Lage, einen Zustand). नम पुत्रताम् 25,21. 24. धृतिम् 292,7. दर्शनम् *sich Jmd* (Gen.) *zeigen* 42,23. रात्रिभावम् 107,27. समीपत्वम्, अतिदूरत्वम् Spr. 7849. — 6) *antreten, begehen, unternehmen, sich widmen, — hingeben.* निद्राम् *dem Schlafe,* प्रायम् *dem Hungertode.* — 7) *eintreten, sich einstellen, erscheinen.* — 8) *zu Theil werden, zufallen, widerfahren, treffen* Spr. 5343. — 9) *einstimmen, einfallen.* — 10) *sich zu einer Meinung bekennen, annehmen* Comm. zu Nyāyam. 2,1,18. — 11) *begreifen, fassen.* — 12) *Etwas* (Acc.) *halten für* (Acc.), *ansehen.* — उपेत 1) *herbeigekommen.* — 2) *sich begeben habend nach* वनोपेत *der sich in den Wald zurückgezogen hat* 219,3. रात्रिम् so v. a. *sich befindend —, stehend in.* — 3) *bei einem Lehrer in die Lehre getreten* Pāṇ. Gaṇ. 3,10,10. Jāḍ. 3,2. — 4) *gekommen um Schutz zu finden, um Schutz flehend* Spr. 1843. — 5) *sich an einem Ort* (Loc.) *befindend.* — 6) *gelangt zu, erreicht habend.* पीनत्वम् 311,16. — 7) *angetreten —, sich hingegeben habend.* निद्राम् *schlafend.* मैथुनतोपेत 58,24. — 8) *Jmd* (Gen.) *zu Theil geworden* Pāṇ. 75,12. — 9) *begleitet von, versehen mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — Intens. (einen Gott) *angehen —, anflehen mit* (Instr.) Ṛv. 10,24,2. — Mit अध्युप R. 2,43,18 fehlerhaft für अभ्युप. — Mit अभ्युप 1) *herbeikommen* 291,29. *treten —, sich hinbegeben —, gelangen zu, sich hineinbegeben in.* अप: so v. a. *baden.* — 2) *Jmd* (Acc.) *entgegengehen.* — 3) *sich gesellen zu* (Acc.) Spr. 3483, v. l. — 4) *gelangen zu, theilhaftig werden, gerathen in* (eine Lage, einen Zustand). कुक्षाम् *Jmd* (Dat.) *gefallen* MBh. 3,5,13. — 5) *sich zu einer Meinung bekennen, annehmen* Ṛv. Prāt. 11,24. Comm. zu Nyāyam. 2,1,18. Çāṅkh. zu Bhāsh. 2,2,23. — 6) *erwählen* Spr. 7734. — zu (Acc.) 3734. Chr. 44,24. — 7) *zugeben, beistimmen, beipflichten.* — अभ्युपेत 1) *gekommen zu oder in* (Acc.). गृहम् so v. a. *stehend —, sich befindend in.* — 2) *wozu sich Etwas gesellt hat, verbunden mit* (Instr.). — 3) *zugegeben, dem man beistimmt* Bhag. Chr. 183,13. *versprochen* Manu. 38. — Mit समभ्युप in समभ्युपेत. — Mit समोप, Partic. °समोपेत *versehen mit.* — Mit प्रत्युप *sich wieder hinwenden zu, wieder beginnen.* — Mit व्युप *sich vertheilen in oder*

über. — Mit समुप 1) *zusammenkommen, sich versammeln.* — 2) *feindlich zusammenstossen.* — 3) *herbeikommen, hintreten* —, *sich begeben zu.* — 4) *sich fleischlich nähern* (einem Weibe) 75,20. — 5) *Jmd angehen, sich wenden an* zu Spr. 3154. — 6) *aufgehen in* RV. Prâtr. 18,32. — 7) *erlangen, theilhaftig werden, gerathen in.* — 8) *eintreten, sich einstellen, erscheinen* MBh. 2,63,5. — 9) *Jmd zu Theil werden, kommen über, treffen* Spr. 7797. — समुपेत 1) *zusammengekommen, versammelt.* — 2) *gekommen.* — 3) *verbunden* —, *versehen mit* (Instr.) 31,31. — Mit *उस्, उरते und उलपते. — Mit नि 1) *hineingehen, eindringen in.* — 2) *gerathen in, theilhaftig werden.* — Mit अभिनि *intre* (feminam). — Mit उपनि *sich irgendwohin begeben.* — Mit निस् *herausgehen, hervorkommen,* — *dringen* (von Belebtem und Unbelebtem). Auch *निलपते. — Mit परा 1) *weggehen,* — *laufen.* — 2) *hingehen* 21,24. — zu (Acc.). — 3) *hingehen in die andere Welt, abscheiden, sterben.* परापिवंस् (Bulc. P.) und पेरेत *abgeschieden.* — 4) *gelangen zu, erlangen, theilhaftig werden.* — Mit अनुपरा *entlang gehen, nachgehen.* — Mit अपपरा *davon gehen.* — Mit अभिपरा *weggehen zu.* — Mit उपपरा *hingehen zu.* — Mit प्रतिपरा *wieder zurückkehren zu.* — Mit विपरा *wieder weggehen, zurückkehren zu.* — Mit संपरा, Partic. संपेत 1) *dem Tode verfallen* Ait. Âr. 352, 3 v. u. — 2) *abgeschieden, verstorben.* — Mit परि 1) *umhergehen, im Kreise sich bewegen, umherwandern; umschreiten, umwandern, umfliessen.* — 2) *umfassen, einfassen, umspannen, umgeben.* — 3) *rennen in.* — 4) *gelangen zu, erreichen.* — 5) *erlangen, theilhaftig werden.* — 6) mit oder ohne मनसा *mit dem Geiste durchwandern, erwägen.* — परीत 1) *im Kreise herumstehend.* — 2) *abgelaufen.* — 3) *umspannt* —, *umgeben* —, *erfüllt* —, *in Besitz genommen* —, *ergriffen von* (Instr. oder im Comp. vorangehend) 24,2. — 4) = विपरीत *verkehrt in* übertr. Bed. MBh. 14,17,13. — 5) fehlerhaft für परीत्त. — Intens. *sich umwälzen,* — *bewegen um, umkreisen.* — Mit अनुपरि 1) *im Kreise sich bewegend nach, umkreisen.* — 2) *entlang wandern,* mit Acc. R. 6, 3,29. — Mit अभिपरि, Partic. अभिपरीत *erfüllt* —, *ergriffen von* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — Mit प्रतिपरि *in umgekehrter Richtung herumgehen.* — Mit विपरि 1) *sich umwenden, umkehren, heimkehren.* — 2) *fehlschlagen.* — विपरीत 1) *umgekehrt, verkehrt, in entgegengesetzter Richtung gehend, versetzt.* — 2) *im umgekehrten Falle sich befindend, das Gegentheil von Etwas seiend* oder *thuend.* — 3) *auseinandergehend, verschieden.* — 4) *verkehrt* in übertragener Bed. — 5) *widerwärtig, ungünstig.* — Mit प्रतिविपरि *sich wieder umwenden.* — Mit संपरि 1) *umgehen, umschreiten.* — 2) *umspannen, in sich fassen.* — 3) *erwägen* Kathop. 2,3. — Mit पला (= परा), पलायति (selten) und पलायते *fliehen.* — Mit प्रपला *davonfliehen, profugere.* — Mit विपला *auseinander fliehen.* Imperf. व्यपलायत. — Mit *संपला *insgesammt fliehen.* — Mit पलि (= परि), पल्ययते *umhergehen.* — Mit उपपलि *sich zurückwenden.* — Mit विपलि *sich umwenden, umkehren, heimkehren.* — Mit प्र 1) *fortgehen, weitergehen, aufbrechen, sich auf den Weg machen* 29,14. 80,20. 81,6. यस्माल्लोकात् oder इतस् *aus dieser Welt scheiden; fortschreiten* —, *vordringen* —, *hingehen zu.* — 2) *hervortreten, vorschreiten.* — 3) *in Gang kommen,* von *Statten gehen.* — 4) *aus dieser Welt fortgehen, abscheiden, sterben.* प्रेत्य *nach dem Tode, jenseits* 34,25. प्रेत *verstorben.* — 5) *gelangen zu, theilhaftig werden.* — Mit अनुप्र 1) *Jmd nachgehen, folgen.* — 2) *aufsuchen.* — 3) *im Tode folgen.* — Mit अपप्र *sich entfernen von* (Abl.). — Mit अभिप्र 1) *herbeikommen, sich nähern, hingehen* —, *sich hinbegeben zu.* — 2) *Jmd* (Acc.) *zu Theil werden.* — 3) *mit den Gedanken gehen zu, im Auge haben, meinen, denken an* P. 1,4,32. Comm. zu Nyâyam. 2,1,10. — 4) *hinter Etwas kommen, erfahren.* — 5) *einwilligen in* (Acc.). — अभिप्रेत 1) *beabsichtigt, gemeint.* बोधयितुम् *dem man Etwas zu wissen thun will* 222,33. °म् Adv. Pâṇ. 265,21 fehlerhaft für यद्याभिप्रेतम्, wie ed. Bomb. liest. — 2) *angenommen, anerkannt, gebilligt.* — 3) *am Herzen liegend, erwünscht, genehm, lieb.* — Mit उपप्र 1) *hinzugehen, losgehen auf, hingehen zu.* — 2) *unternehmen, beginnen, sich anschicken zu* (Acc. oder Dat.). — Mit परिप्र *ringsum durchlaufen.* — Mit विप्र 1) *auseinandergehen, sich zerstreuen.* विप्रेताः Partic. — 2) *fortgehen.* — Mit संप्र *zusammenströmen.* — संप्रेत्य MBh. 13,2980 fehlerhaft für स प्रेत्य. — Mit प्रति 1) *hinzugehen* —, *hingehen zu, entgegen gehen* (auch feindlich). — 2) *herbeikommen.* — 3) *heimkehren.* — 4) *Jmd angehen, sich wenden an.* — 5) *Jmd* (Dat.) zu *Theil werden, zufallen.* — 6) *Etwas annehmen, entgegennehmen* 24,27. — 7) *annehmen, anerkennen, als gemeint ansehen, als gültig erkennen, glauben an.* Ausnahmsweise auch प्रतीयते in dieser Bed. — 8) *sich überzeugen von, Gewissheit erlangen über, mit Bestimmtheit wissen* (Object und Prädicat im Acc.). — 9) *Jmd* (Gen.) *glauben, trauen.* — 10) Pass. प्रतीयते *erkannt* —, *ersehen werden, sich ergeben* 248,1. 6. प्रतीयमान *bekannt als* (Nom.); *sich erst herausstellend, nicht direct ausgesprochen* 230,13. — प्रतीत 1) *der eine feste Ueberzeugung gewonnen hat, fest entschlossen, auf Etwas bestehend* MBh. 3,260,9. 14,9,23. — 2) *Glauben schenkend, vertrauend auf* (im Comp. vorangehend) Hit. 12,1. — 3) (*einverstanden*) *zufriedengestellt, froh, heiter* 26,11. 81,9. — 4) *anerkannt, bekannt,* — *für* (Instr.). — Caus. प्रत्याययति 1) *annehmen* —, *erkennen lassen, führen auf, herausstellen als, beweisen.* — 2) *Jmd von der Wahrheit einer Sache überzeugen.* — *Desid. प्रतीषियति zu *erkennen streben.* — Mit आप्रति *Jmd* (Acc.) *entgegengehen* RV. 8,42,2. — Mit संप्रति 1) *wiederkehren;* nur im Partic. संप्रतीत. — 2) zu *einer festen Ueberzeugung gelangen, auf's Reine kommen.* संप्रतीत *fest überzeugt* MBh. 3,186,26. *fest entschlossen* 268,13. — 3) *Jmd* (Gen.) *trauen.* — 4) Pass. *gemeint sein.* — 5) संप्रतीत *allgemein angenommen.* — Caus. *bewirken, dass man Etwas unter Etwas versteht.* — Mit प्र (= प्र), प्रापते *fortgehen, hingehen* Maitr. S. 3,9,1. 4,6,8. — Mit उपप्र, °प्रापते *losgehen auf* Maitr. S. 1,10,14. 16. — Mit वि 1) *auseinander gehen, nach verschiedenen Richtungen gehen, sich zerstreuen,* — *vertheilen.* — 2) *zerstieben, verschwinden, vergehen, weichen, verloren* —, zu *Grunde gehen.* वीत am Anf. eines adj. Comp. *verschwunden, vergangen, gewichen.* — 3) *durchgehen, durchschneiden im Gange.* — Intens. *durchgehen, durchlaufen.* — Mit अनुवि 1) *im Anschluss an Jmd sich trennen.* — 2) *sich ausbreiten.* — Mit अभिवि *von verschiedenen Seiten hingehen zu.* — Mit परिवि in परिव्यय. — Mit सम् 1) *zusammengehen,* — *kommen,* — *treffen, sich vereinigen an* oder *bei* (Acc.), — *mit* (Instr., in der älteren Sprache auch Dat.). संमित *vereinigt* 15,7. *versammelt; verbunden mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — 2) *feindlich zusammentreffen.* — 3) *sich fleischlich vereinigen mit* (Acc. oder सार्धम्, सत्र). — 4) *kommen, hingehen, hingehen* —, *gelangen zu, aufsuchen.* — 5) *führen zu* (von einem Wege). — 6) *übereinkommen* —, *übereinstimmen mit* (Instr.). — 7) impers. *unter Jmd* (Gen.) *über Etwas* (Loc.) *zur Entscheidung kommen.* — Intens. 1) *besuchen.* — 2) *erscheinen, sich darstellen.* — Vgl. समीए. — Mit अतिसम् *hinaufgelangen zu* (Acc.). — Mit अनुसम् 1) *zusammen* —, *der Reihe nach aufsuchen,* — *besuchen.* — 2) zu *Jmd* (Acc.) *treten um ihm zu dienen.* — 3) *sich zusammen richten nach* (Acc.). — 4) *übergehen in, werden zu* (Acc.). — 5) *der Reihe nach abma-*

chen Nalaen. 5,2,8. — Mit अभिसम् 1) zusammenkommen, zusammen hingehen zu. — 2) einen Einfall machen in (Acc.). — 3) Jmd (Acc.) treffen, zu Theil werden. — Mit उपसम् zusammen herbeikommen zu (Acc.).

4.*इ m. 1) der Liebesgott Spr. 7674. — 2) Patron. von अ

इकार् m. der Laut इ Lit. 7,4,3. 8,16.19.

*इक्कट m. eine Rohrart. Davon Adj. *°टिक und *°टिन्.

इक्कावास् astrol. = إِقْبَال.

इक्षु m. 1) Zuckerrohr. इक्षुनेत्र n. Pârâd. 21. — 2) Zuckerrohrstengel. — 3) Augenwimper. — 4) N. pr. verschiedener Fürsten VP.

इक्षुक 1) m. Zuckerrohr. — 2) f. आ N. pr. eines Flusses VP.² 2,135.

1. इक्षुकाण्ड n. Zuckerrohrstengel zu Spr. 2219. Comm. zu TBr. I,222,1 v. u.

2.*इक्षुकाण्ड m. Saccharum 1) Munja Rajb. — 2) spontaneum L.

*इक्षुकीय Adj. reich an Zuckerrohr.

*इक्षुगन्ध 1) m. a) Saccharum spontaneum L. — b) eine Varietät von Asteracantha longifolia Nees. — c) Tribulus terrestris Râgân. 4,12. — 2) f. आ a) Saccharum spontaneum L. — b) Asteracantha longifolia Nees. — c) Capparis spinosa L. — d) Batatas paniculata Chois. — e) Tribulus terrestris Mat. med. 125.

*इक्षुगन्धिका f. Batatas paniculata Chois.

*इक्षुतृत्या f. Saccharum spontaneum L.

इक्षुदण्ड m. n. Zuckerrohrstengel Spr. 1085. 2684.

*इक्षुदुग्धी f. eine Schilfart Râgân. 8,127.

इक्षुदा f. N. pr. eines Flusses. इक्षुला v. l.

*इक्षुनेत्र n. Wurzel des Zuckerrohrs Râgân. 14,88.

*इक्षुपत्र 1) m. Penicillaria spicata Willd. — 2) f. ई Acorus Calamus Nigh. Pr.

*इक्षुपर्णी f. Acorus Calamus Nigh. Pr.

*इक्षुपाक m. Melasse.

*इक्षुप्र m. Saccharum Sara.

*इक्षुबालिका f. Saccharum spontaneum L.

*इक्षुभक्तिका f. das Hauen von Zuckerrohr.

*इक्षुभक्षित Adj. (f. आ und ई) Zuckerrohr kauend.

इक्षुभङ्गम् Absol. auf die Weise, wie man Zuckerrohr knickt, Prasannâr. 72,22.

इक्षुभङ्गिका f. ein best. Spiel.

इक्षुमती f. N. pr. eines Flusses.

इक्षुमालवी f. N. pr. eines Flusses MBh. 6,334.

इक्षुमालिनी f. v. l. für इक्षुमालवी.

*इक्षुमेह m. Zuckerharnruhr. Davon °मेहिन् Adj. damit behaftet.

*इक्षुयोनि m. Saccharum officinarum L.

*इक्षुर् m. 1) Capparis spinosa L. — 2) Asteracantha longifolia Nees. — 3) Saccharum spontaneum L.

इक्षुरक m. Capparis spinosa L. und Saccharum spontaneum L.

*इक्षुरतण्डुला f. Uraria lagopodioides Nigh. Pr.

1. इक्षुरस m. Zuckerrohrsaft.

2. इक्षुरस m. Saccharum spontaneum L.

*इक्षुराक्षाध m. Melasse.

इक्षुरसोद m. Syrupmeer VP. 2,4,30. °क m. 24.

*इक्षुलता f. Batatas paniculata Nigh. Pr.

इक्षुला f. N. pr. eines Flusses MBh. 6,9,13.

*इक्षुलोचन n. = इक्षुनेत्र Gal.

*इक्षुवण n. Zuckerröhricht.

इक्षुवती f. N. pr. eines Flusses.

*इक्षुवल्लरी und *°वल्ली f. Batatas paniculata.

*इक्षुवाटिका und *°वाटी f. Saccharum officinarum.

*इक्षुवारि m. Syrupmeer.

*इक्षुवार्धि m. eine Art Zuckerrohr Gal.

इक्षुविकार m. Zuckerwerk, Gezuckertes.

*इक्षुवेष्टन m. eine Art Zuckerrohr.

इक्षुशलाका f. Zuckerrohrstäbchen Maitr. S. 1,10,17.

*इक्षुशाक und *°शाकिन n. ein mit Zuckerrohr bestandenes Feld.

*इक्षुसमुद्र m. Syrupmeer.

*इक्षुसार m. Melasse.

इक्ष्वाकु 1) m. a) N. pr. eines alten Fürsten. — b) ein Abkömmling Ikshvâku's. — c) Pl. N. pr. eines Volkes. — d) ein Fürst der Ikshvâku. — 2) f. eine saure Gurkenart.

*इक्ष्वारि m., *इक्ष्वालिक m. und *°का f. Saccharum spontaneum L.

*इख्, एखति (गत्यर्थ).

इङ् = इञ्. Mit वि Caus. hinundherbewegen TBr. 1,1,8,6. Tândja-Br. 14,6,10.

इङ्कार m. und इङ्कृत n. = किङ्कार, किङ्कृत.

*इङ्, इङ्गति (गत्यर्थ).

इङ्, इङ्गति und °ते sich regen, — bewegen. — Caus. 1) in Bewegung setzen, rühren, schütteln. — 2) (ein zusammengesetztes Wort) durch eine Pause trennen. — Mit उद् Caus. hinundherbewegen, schwingen TS. Pâr. 17,8. — Mit वि Caus. Partic. वीङ्गित bewegt. — Mit सम् Caus. in eine zitternde Bewegung versetzen.

इङ्ग 1) Adj. a) beweglich. — b) *wunderbar. — 2) *m. a) Gebärde. — b) Kenntniss. — 3) f. आ eine best. Zählmethode (buddh.).

इङ्गन 1) n. a) das Hinundherbewegen, Schütteln. — b) das Trennen eines zusammengesetzten Wortes durch eine Pause. — 2) f. आ Bezeichnung für (Gen.).

*इङ्गल m. das Lebensprincip, Seele Râgân. 18. Wohl fehlerhaft für इङ्गन.

इङ्गिड m. eine best. Pflanze.

इङ्गित n. 1) Gebärde, Miene. — 2) Absicht.

इङ्गिताध्यासित n. Mienenbewegung, –spiel MBh. 3,233,21.

इङ्गुद m. und f. (ई) Terminalia Catappa. n. die Nuss derselben. Nach Andern Balanites indica Mat. med. 300.

*इङ्गुल m. und f. (ई) dass.

इच्च Adj. trennbar durch eine Pause (ein zusammengesetztes Wort).

*इचिकिल m. Sumpf.

*इच्छक m. Citrus medica L.

इच्छा f. 1) Wunsch, Verlangen, Neigung. Instr. nach Wunsch, — eigener Neigung, — Belieben, — Laune. इच्छा° dass. — 2) Desiderativum (gramm.). — 3) in der Math. die gestellte Frage. °फल n. die Lösung derselben. °राशि m. die Zahl derselben Comm. zu Âryabh. 2,26.

इच्छाभरण m. N. pr. eines Mannes.

*इच्छामरण m. Bein. Bhîshma's Gal.

इच्छाराम und °स्वामिन् m. N. pr. eines Autors.

इच्छारूप n. die erste Manifestation der göttlichen Macht bei den Çâkta.

*इच्छावत् Adj. viele Wünsche habend.

*इच्छावसु m. Bein. Kubera's.

इच्छाशक्तिमत् Adj. die Kraft des Wünschens besitzend 265,26.

इच्छु Adj. wünschend, verlangend nach. Die Ergänzung im Acc. (Karmâs. 18,129), Infin. oder im Comp. vorangehend.

इङ्ख s. 3. इष्.

इञ् in सनिञ्.

*इञ्जल m. Barringtonia acutangula Gaertn.

इज्य 1) Adj. zu verehren, das Object der Verehrung seiend. — 2) m. a) Lehrer. — b) Bein. Bṛhaspati's, des Lehrers der Götter. Als Planet Jupiter Goladhj. 6,2. — c) Gottheit. — 3) f. आ a) Opfer. *°शील Adj. fleissig opfernd. — b) *Gabe. — c) *Zusammenkunft. — d) *Kupplerin. — e) *Kuh.

*इज्याक m. Seekrabbe.

*इञ्ज्, समिञ्जयति Dhâ. Âu. Up. 6,4,28 prâkritisch für सामिङ्गयति.

इञ्जना f. Bewegung Lalit. 325,3. कापेञ्जना 472,3.

इञ्जे Partic. इञ्जत् etwa eilend, irrend.

इट् m. 1) Schilf. — 2) Geflecht aus Schilf, Matte. — 3) N. pr. eines Rshi.

इटज् m. N. pr. eines Kâvja.

*इटजूर्न n. Schilfgeflecht, Matte.

*इडुर m. *ein frei umherwandelnder Bulle.*

इडिमिका m. Titel eines Abschnitts in der Kâṭhaka-Recension des Jagurveda.

1. इड् f. 1) *Labetrank, Labung, eine den Göttern dargebrachte Spende* und *das dabei gesprochene Gebet.* इडस्पति: heissen Pûshan, Bṛhaspati und Vishṇu (Bhâg. P. 8,5,27). — 2) Pl. Bez. *des 3ten oder 4ten* Prajâpati.

2. इड्, इळयति RV. ed. M. 1,191,6 fehlerh. für इलयति.

इडे m. 1) in einer Formel als Beiw. Agni's. — 2) N. pr. eines Fürsten, eines Sohnes des Kardama oder des Manu (VP.² 3,234. fg.). Auch इल.

ईडप्रज्ञम् f. Pl. = इडाप्रज्ञम् Maitr. S. 1,5,2.

*इडविड् f. = इडविडा 2).

इडविड 1) m. N. pr. eines Sohnes des Daçaratha VP.² 3,211. Auch इडविल. — 2) f. या *a) eine Art Ziege.* — *b)* N. pr. einer Tochter Tṛṇabindu's und der Mutter Kubera's VP. Bhâg. P.

इडविल s. इडविड.

ईडा, ईळा, इला 1) *Labetrank, Labung.* — 2) *Spende, Libation; insbes. eine feierliche Spende aus viererlei Milchstoffen, oder die durch fünfmaliges Schöpfen aus allen Havis gewonnen wird.* इडानां संतार: Name eines Sâman. — 3) *Erguss des Lobes und der Andacht,* personif. als *Göttin der heiligen Rede und Handlung.* — 4) *Rede* überh. — 5) *die Erde* MBh. 3,114,28 (= पत्त Comm.). 236,10. — 6) *Kuh.* — 7) *eine best. Arterie auf der linken Seite des Körpers.* — 8) **der Himmel.* — 9) Bein. der Durgâ. — 10) N. pr. *a)* einer Tochter Manu's oder auch Mitra-Varuṇa's. — *b)* einer Tochter Daksha's und Gattin Kaçjapa's. इरा v. l. — *c)* einer Gattin Vasudeva's Bhâg. P. 9,24,44. — *d)* = इड, इल 2) als Weib.

इडाचमस m. *der Becher für die Spende* इडा Kauç. 81.

*इडाचिका f. *Wespe.*

*इडाजात m. *eine Art Agallochum* Râgân. 12,113.

इडादघ (इळादघ) m. *ein best.* Ishṭijajana.

ईडान्त Adj. *mit der* इडा *schliessend* Çat. Br.

इडापात्र n. (Comm. zu Liṭ. 8,8,19) und °पात्री f. *das Gefäss für die Spende* इडा.

इडाप्रज्ञम् f. Pl. *die Nachkommenschaft der* Idâ Kâṭy. in Ind. St. 3,463. Vgl. इडप्रज्ञम्.

इडाप्राशित्र n. Sg. *die* Idâ *und das* Prâçitra Çat. Br. 2,6,1,33.

ईडावत् 1) Adj. *a) labend, erquickend.* — *b) gelabt, erquickt.* — *c) das Wort* इडा *enthaltend.* — 2) m. *ein best. Tact* S.S.S. 133.

*इडिका f. *die Erde.*

*इडिका m. *wilde Ziege.*

इडिविड m. v. l. für इडविड VP.² 3,211.

इडिविडा f. v. l. für इडविडा *b).*

*इडीय Adj. von इडा.

*इडुर m. = इडुर.

इडुत् m. Tâṇḍya-Br. 14,9,16 fehlerhaft für इदुत्.

*इणउरी und *इणउली f. *eine Art Gebäck* Madanav. 117,33.

इणड् n. Du. *zwei runde aus Muñga-Schilf geflochtene Plättchen, die beim Ausheben der Feuerpfannen zum Schutz der Hände dienen.*

*इणवेरिका (इणउरिका?) f. *eine Art Gebäck.*

इत् Adj. in घर्वेत्.

इतं n. *Gang, Weg.*

इतऊति Adj. 1) von *hier aus weiter fördernd.* — 2) *über diese Zeit hinausdauernd.*

1. इतःप्रदान n. *Darbringung von hier* (d. i. *der Erde*) *aus* TS. 3,2,9,7.

2. इतःप्रदान Adj. (f. या) von *hier aus Spenden erhaltend* Çat. Br. 3,8,2,22.

इतर 1) Adj. (f. या, Nom. Acc. n. इतरम् und इतरद् Çat. Br., इतरद् in der späteren Sprache) *a) ein anderer, der andere.* In न पतो कुत एवेतरे मृगा: und ähnlichen Verbindungen hebt इतर den schon durch मृग ausgesprochenen Gegensatz nur noch stärker hervor. इतर — इतर *der eine — der andere.* पदेतरार्धान् *die eine und andere Hälfte des Wortes.* — *b) ein anderer als, verschieden von* (Abl.). द्विजेतर *ein anderer Mann als ein Brahman.* स्वस्वेतर 267,16. — *c) unter Zweien der andere,* d. i. *entgegengesetzt.* विजयापेतराय वा *zum Siege oder zur Niederlage,* जङ्गमानीतराणि च *Bewegliches und Unbewegliches,* सुखेतरेषु *bei Freud und bei Leid,* बहुलेतरपक्षयो: *in der dunkelen und hellen Monatshälfte,* दक्षिणेतर *der linke.* — *d) gewöhnlich, alltäglich, gemein* Spr. 1093. Kâd. II,123,24. यथायमितरो जन: *wie dieser gewöhnliche Mensch,* so v. a. *wie Unsereins* MBh. 3,30,38. — 2) f. या angeblich N. pr. der Mutter des Aitareja. — 3) इतरद् Adv. *dagegen* Spr. 2639 (Conj.).

इतरजन m. 1) *ein gewöhnliches Menschenkind* Spr. 7713. — 2) Pl. *andere, nicht zu nennende Wesen,* so v. a. *Dämonen* Maitr. S. 3,14,17. Gop. Br. 1,3,12.

इतरजातीय Adj. *von gemeiner Art* Burnouf, Intr. 504, N. 3.

इतरतस् Adv. 1) *anderswohin.* इतश्चेतरतश्च *hierhin und dorthin.* — 2) *anders als* (Abl.).

इतरत्र Adv. 1) in der Bed. des Loc. Sg., Du. oder Pl. von इतर 1) *a)* Çulbas. 1,34. fg. — 2) *anderswo.* — 3) *im entgegengesetzten Falle, sonst.*

इतरथा Adv. 1) *anders, auf andere Weise.* — 2) *im entgegengesetzten Falle, sonst* 225,1. 232,1. 19. 237,33. 239,19.

इतरपाणि m. *die linke Hand.*

*इतरय्, °यति *abspenstig machen, auf seine Seite ziehen.*

इतराङ्ग n. *ein Hülfsmittel zu etwas Anderm.*

इतरेतर Subst. nur in den obliquen Casus des Sg. im Gebrauch. *Einer den Andern u. s. w.* °रम्, *°राम् (wenn das Subject f. oder n. ist) und इतरेतर° Adv. *gegenseitig, im Verhältniss zu einander.* Am Anf. eines Comp. auch *dieser und jener.* °तस् Adv. *hierhin und dorthin* Spr. 3561, v. l.

इतरेतरप्रत्यय Adj. *gegenseitig bedingt.* Nom. abstr. °त्व n. Bâdar. 2,2,19.

इतरेतराश्रय Adj. *sich gegenseitig stützend.* m. *ein best. logischer Fehler.*

इतरेतरोपकृतिमत् Adj. *gegenseitig behülflich* Çiç. 9,33.

*इतरेद्युस् Adv. *am andern Tage.*

इतस् Adv. 1) in der Bed. des Abl. Sg., Du. und Pl. (89,20) von 1. इद. Auf den Sprechenden bezogen so v. a. *von mir.* इतो ज्ञनात् dass. — 2) in der Bed. des Loc. von 1. इद. Auf den Sprechenden bezogen so v. a. *auf —, gegen mich* (geschleudert). — 3) von *hier; aus dieser Welt* 59,3. 63,20. von *hier an* (in einem Buche). इत ऊर्ध्वम् dass. 221,7. 226, 25. इतश्चेतश्च von *hier und von dort.* — 4) *hier; hienieden.* इतस् — इतस् *hier — dort.* इतस्तत: *hier und dort* 57,1. 142,26. 145,8. 9. — 5) *hierher.* इतस्तत:, इतश्चेतश्च und यत इत: *hierhin und dorthin, hin und her.* — 6) *von jetzt an* 110,25. इतो ऽपरम्, इत: परम् und इत: प्रभृति *von nun an, künftighin.* इत: पूर्वम् *früher.* — 7) *daher, dadurch, in Folge dessen* 83,3.

इतासु Adj. *dessen Lebensgeister entflohen sind.*

1. इति Adv. *so,* auf Ausgesprochenes oder Gedachtes hinweisend und am Ende oder Anfange stehend. In gebundener Rede bleibt es nicht selten dem Hörer oder Leser überlassen, das Wort richtig zu verbinden. इति तवा करोति als scenische Bemerkung so v. a. *er thut wie gesagt.* Statt des einfachen इति findet man auch इतीति in Versen. इति fasst auch einzeln aufgezählte Dinge am Schluss zusammen. In diesem Falle kann च ganz fehlen (28,10. Çat. Br. 11,5,3,9. Gaut. 8,18. fgg. 9,44. Âpast. 2,11,7), oder nach jedem Gliede erscheinen (Gaut. 8,13), oder nur nach dem letzten (Chr. 51,11), oder auch hier und da (M. 5,51). In den Brâhmaṇa häufig als lautlicher Begleiter einer Geberde. Beliebte Verbindungen: इतीव (93,

13. 170,28), इत्युत am Ende eines Verses (49,29. 53,18), इत्येवं (Çat. Br. 2,6,3,3), इत्येवम् (77,20), mit einem nachfolgenden pleonastischen demonstrat. Pronomen इतीयं वैदिकी श्रुतिः, इत्येषा सृष्टि-रादितः), इति कृ (242,6), इति कृ स्म (31,18. 53,9), इति स्म कृ (81,18), इति कृत्वा *so sagend* (56,13), *aus diesem Grunde, in Betracht dessen, dass*, किमिति = किम् *warum, weshalb*, aber auch = इति किम् (173,12).

2. इति f. 1) *das Gehen, Sichbewegen*; oxyt. VS., paroxyt. TS. — 2) *das einer Sache* (Acc.) *Nachgehen* RV. 1,113,6 (oxyt.).

3. इति m. N. pr. eines Sohnes des Babhru VP.² 4,67. v. l. धृति.

*इतिक m. N. pr. eines Mannes.

*इतिकथ Adj. und *°था f. fehlerhaft für धति°.

इतिकरण m. *das Wort* इति RV. Pāṛ.

इतिकर्तव्य n. und °ता f. *das etwas zu thun, das zu Vollbringende, Obliegenheit.*

इतिकार m. = इतिकरण RV. Pāṛ.

इतिकार्य n. (209,15), °कार्यता f., °कृत्य n. (M. 2, 237) und °कृत्यता f. = इतिकर्तव्य.

इतिर्ह Adj. (f. ई) *der und der.*

इतिनामन् Adj. *so heissend* Harīv. 1813.

इतिपर् Adj. *worauf* इति *folgt* TS. Pāṛ. °त्व n. Nom. abstr. Comm.

*इतिपाणिनि Adv. so v. a. Pāṇini *über Alles* P. 2,1,5, Sch.

इतिमात्रम् Adv. fehlerhaft für धतिमात्रम्.

इतिवत् Adv. *gerade so, auf eben diese Weise* 211,19.

इतिवृत्त n. *Begebenheit, Ereigniss, Geschichte* Vikrama 1,3,11. तुल्येतिवृत्त Adj. Davon Nom. abstr. °ता f. Comm. zu Daçak. 1,14.

*इतिश m. N. pr. eines Mannes.

*इतिहरि Adv. so v. a. Hari *über Alles* Vop. 6,61.

इतिहास m. *Sage, Legende.* इतिहासपुराण n. Sg. *Legende und Purāṇa.* Das m. Kaṭhāç. Up. 7,1,4 ohne Zweifel fehlerhaft.

इतिहाससमुच्चय m. Titel eines Werkes.

इतीक m. Pl. N. pr. eines Volkes, v. l. für ईतिक.

इत्कट m. = इक्कट Kāraṇḍ. 1,4. Davon Adj. *°टिक gaṇa कुमुदादि 1. in der Kāç.

*इत्किला f. *ein best. Parfum.*

इत्थ n. = ἰχθύς, *die Fische im Thierkreis.*

इत्थंविध Adj. *so geartet, so beschaffen* Spr. 5778.

*इत्थंकारम् Adv. = इत्थम्.

इत्थन m. N. pr. v. l. für इत्वल VP.² 2,71.

*इत्थैम् Adv. *so, auf diese Weise.*

इत्थंभाव m. *das der Art Sein.*

इत्थंभूत Adj. *so seiend, in diesem Zustande sich befindend, so beschaffen* Mitāv. 66,22.

इत्थशाल m. *der 5te astrol. Joga*, = إتصال.

इत्थं Adv. ursprünglich *so*, häufig aber durch ein den Begriff hervorhebendes oder verstärkendes Wort wiederzugeben, wie etwa *recht, eigentlich, wahrhaft, gar, gerade.* Geht gewöhnlich dem hervorgehobenen Worte voran.

इत्थंतात् Adv. = इत्थम्.

इत्थंधी Adj. *recht andächtig, innig verlangend.*

इत्थ 1) *Adj. *adeundus* u. s. w. — 2) f. था a) *Gang.* — b) **Sänfte, Palankin.*

इत्थक m. N. pr. eines Oberkämmerers und eines Vidjādhara.

इत्थत्त Adj. *so endend* P. 1,2,1, Sch.

इत्थर्थ und °क (Comm. zu Mṛicch. 165,25) Adj. *die obengenannte Bedeutung habend.*

इत्थर्थम् Adv. *zu diesem Endzweck.*

इत्थर्हे Loc. *an dem und dem Tage* Çat. Br. 3,3, 4,17. 19. 3,5,2,3.

इत्यादि Adj. *so beginnend* 255,5. 258,15. n. *und so weiter* 262,1. °क dass. Comm. zu Nyāyam. 1,4,1.

इत्यालिखित Adj. *so geritzt* Çat. Br. 10,2,2,3. 10.

इत्युक्त n. *Bericht, Erzählung* (buddh.).

इत्युन्मृज्य Adj. (f. या) *so zu berühren* Çat. Br. 1,4,1,33.

इत्येतन्नामक Adj. *die eben genannten Namen habend* 268,3.

इत्येवमादि Adj. = इत्यादि 102,20. 106,4. 250,19.

इत्वन् Adj. *gehend*, in यमेत्वन् und प्रातरित्वन्

इत्वर् 1) Adj. (*f. ई) a) *gehend, sich bewegend.* — b) **auf Reisen befindlich.* — c) **grausam.* — d) **arm.* — e) *niedrig, verachtet.* Voc. f. इत्वरे (!) etwa *du Elende!* Pāṇ. 12. — 2) *m. = उद्धव. — 3) f. ई *eine untreue Frau* Rāgat. 8,2673.

इद् Indecl. hebt das vorangehende Wort hervor: *eben, gerade, selbst, sogar, nur.* Oft nur durch stärkere Betonung wiederzugeben.

*इदंयु Adj. *dieses begehrend.*

इदंरूप Adj. *diese Gestalt habend.*

इदंविद् Adj. *dieses wissend* Ait. Ār. 469,14.

*इदंकाया f. *Hedysarum Alhagi*

इदंदम Adj. *an diesem und jenem reich.*

इदानन Adj. *jetzig, jetzt lebend.*

इदत्ता f. *das Diesssein, haecceitas.*

*इदंतृतीय Adj. *dieses zum dritten Male thuend* P. 5,2,162, Sch.

इदन्द्र m. *zur Erklärung von* इन्द्र *erfunden.*

*इदंद्वितीय Adj. *dieses zum zweiten Male thuend* P. 5,2,162, Sch.

इदम् Nom. Acc. Sg. n. 1) *dieses, es.* इदमस्मदीयं गृहम् *dies ist unser Haus* 290,27. *Dieses* sagen, *diese* Worte, so v. a. *Folgendes* s., *folgende* W.; dagegen auf etwas Vorangehendes hinweisend 231,12. 237,3. इदं विश्वम्, विश्वमिदम् (76,13), इदं सर्वम्, सकलमिदम् (105,3) und इदम् allein *dieses Alles, Alles um uns her.* तदिदम् *eben dieses* 51,15. 171,15. 177,3. *da ist es* 101,21. किमिदं कुरुषे *was thust du da?* 55,3. किमिदं ते चिकीर्षितम् 73,16. 127,32. यदिदं किं च (31,20. 33,15. 16) und यत्किं चेदम् (31,28) so v. a. *jeglich.* — 2) Adv. a) *hier.* इदम्—इदम् *hier—dort.* — b) *hierher.* — c) *jetzt.* — d) *hiermit, da* (in feierlicher Rede). — e) *gerade, recht, eben.* — f) *so, in dieser Weise* R. 2,53,31. Çik. 66,16, v. l.

*इदंपर Adj. *dieses bezweckend.* Vgl. एतत्पर.

*इदंप्रकारम् Adv. *auf diese Weise.*

1. *इदंप्रथम Adj. *hierdurch der erste* P. 5,2,162, Sch.

2. *इदंप्रथम Adj. 1) *dieses zum ersten Male thuend.* — 2) *diesen zum Ersten* (Vorzüglichsten) *habend.* Auch °क P. 5,2,162, Sch.

*इदंप्रधान Adj. = 2. इदंप्रथम 2) P. 5,2,162, Sch.

इदंमधु m. *ein best. Lied.*

इदम्मय Adj. *aus diesem bestehend.*

इदा Adv. *jetzt, in diesem Augenblick.* In Verbindung mit dem Gen. Sg. oder Pl. von अहन् *heut am Tage, heutigen Tages.* इदा ह्यः: *gestern erst, schon g.*

इदादिक Adj. *mit* इदा *beginnend.* वत्सर so v. a. इदावत्सर.

इदानि n. *ein Nu, als best. Zeitmaass* 1/15 Etarhi.

इदानीन्तन Adj. *jetzig, jetzt lebend.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

इदानीम् Adv. *jetzt, in diesem Augenblick, gerade.* Mit Gen. Sg. oder Pl. von अहन् wie इदा. Auch mit यत्त verbunden.

*इदाम्, °मति Denom. von इदम्.

इदावत्सर m. *ein Jahr der Jahre* (meist das 5te) *in einem 5jährigen Cyclus* Maitr. S. 4,9,18. Davon Adj. °रीण (f. या TBr. 1,4,10,2) und °रीय.

इदासंवत्सर m. dass.

इदुवत्सर m. = इदत्सर.

इद्ध *n. 1) *Sonnenschein.* — 2) *Wunder.*

इद्धतेजस् m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 4,111.

इद्धदीधिति m. *Feuer* Spr. 4736.

*इद्धा Adv. gaṇa घादि und स्वरादि.

इद्धाग्नि Adj. *dessen Feuer brennt.*

इद्धात् Indecl. Liṭ. 5,11,11. ईद्धात् Comm.

इद्धत्सर m. *das Ate, 5te und auch 5te Jahr in einem 5jährigen Cyclus.*

1. इध्, इन्ध्, इन्द्ध *entzünden, entflammen.* ईन्धान 1)

entzündend. — 2) entzündet. — इधानँ angezündet, flammend. — Pass. इध्यँते entzündet werden, flammen. इद्ध 1) entzündet, flammend (eig. und übertr.) 290,9. — 2) *rein, lauter. — Mit घनु entflammen. — Mit अभि mit Flammen umgeben, in Flammen setzen. — Mit आ 1) anzünden, entflammen. — 2) entflammt sein, flammen. — Mit परि ringsum entzünden Maitr. S. 4,2,2. — Mit प्र, प्रेद्ध entflammt. — Mit संप्र, संप्रेद्ध dass. — Mit प्रति in प्रतीन्धक. — Mit सम् 1) entzünden. Auch Act. ausnahmsweise = Pass. entflammt werden, flammen. सँमिद्ध entzündet, entflammt. °तम Superl. — 2) entzünden, so v. a. verstärken, steigern. — 3) sich entflammen, flammen. समिधानँ flammend. — Mit अभिसम् entzünden Taṇḍja-Br. 12,2,2. — Mit उपसम् dass. TBr. 2,1,2,3. — प्रतिसम् wieder entzünden.

2. इध् Adj. entzündend, in घृतीध्.

इध्मँ 1) m. *n. Brennholz, insbes. das zum heiligen Feuer verwendete. — 2) m. N. pr. eines Āṅgirasa Gop. Br. 2,1,2.

इध्मचिति f. Holzstoss Āçv. Gṛhj. 4,2,14.

इध्मजिह्व m. 1) Feuer Bālar. P. 5,1,25. — 2) N. pr. eines Sohnes des Priǰavrata ebend.

*इध्मप्रव्रश्चन m. Messer oder Axt zum Hauen von Brennholz.

इध्मँभृति Adj. mit Herbeischaffung des Brennholzes beschäftigt.

इध्मँवत् Adj. mit Brennholz versehen TBr. 2,1,2,8.

इध्मवाह m. N. pr. eines Mannes.

इध्मसँनह्न n. Strang aus Gräsern zum Binden des Brennholzes.

*इध्माबर्हिषी Nom. Du. n. Brennholz und Streu.

इन् s. इन्व्.

इनँ 1) Adj. a) tüchtig, stark, kräftig. — b) reichlich. — 2) m. a) ein grosser Herr, Gebieter, Fürst. — b) die Sonne Spr. 7804. — c) N. pr. eines Āditja. — d) *der Planet Venus Gal. — e) *das Mondhaus Hasta.

इनन्, ईनन्ति zu erreichen suchen, zustreben; mit Acc. — Mit उद् aufstreben zu (Acc.), erstreben RV. 10,45,7. — Mit सम् erstreben.

*इनानी f. eine best. Pflanze Rāǰān. 5,39.

इनोदय m. Sonnenaufgang Ganit. 1,20.

इन्चिका f. = اِنْچ.

*इन्द्, इन्दति (परमैश्वर्ये).

*इन्दम्बर n. = इन्दीवर 1).

इन्दिन्दिरा f. eine Art Biene Prasannar. 37,7.

इन्दिरा f. Bein. der Lakshmi.

*इन्दिरामन्दिर m. Bein. Vishṇu's.

*इन्दिरालय und *इन्दिरावर n. = इन्दीवर 1).

इन्दीवर 1) m. n. eine blaue Lotusblüthe 167,29. °दल n. ein Blüthenblatt des blaublühenden Lotus. — 2) m. Biene. — 3) *f. ā) घा Koloquinthengurke. — b) ई Asparagus racemosus Willd.

इन्दीवरप्रभा f. N. pr. einer Tochter Kaṇva's.

इन्दीवरात्त m. N. pr. eines Mannes.

इन्दीवरिका f. ein Frauenname Pāṇ. 13,2.

*इन्दीवरिणी f. blauer Lotus (die ganze Pflanze), eine Gruppe blauer Lotusse.

*इन्दीवार n. = इन्दीवर 1).

इन्दु m. 1) Tropfen, Soma-Tropfen. — 2) der Tropfen am Himmel, der Mond. — 3) Bez. der Zahl Eins. — 4) Kampher Bhāvapr. 3,93. 4,110. — 5) Funke TS. 5,7,9,1. — 6) Auge des Würfels AV. 7,109,6. — 7) Bez. des Anusvāra. — 8) Bez. Vāstoshpati's RV. 7,54,2. — 9) *Münze Gal.

*इन्दुक 1) m. Bauhinia tomentosa Rāǰān. 9,39. — 2) n. die Knolle der Colocasia Nigh. Pr.

*इन्दुकमल n. die Blüthe der weissen Nymphaea Nigh. Pr.

इन्दुकर m. N. pr. eines Mannes.

इन्दुकलश m. desgl.

इन्दुकला f. 1) Mondsichel. — 2) *Cocculus cordifolius DC. — 3) *Sarcostemma viminale R. Br. — 4) *Ligusticum Ajowan Roxb.

इन्दुकलावतंस m. Bein. Çiva's Daçak. 15,16.

*इन्दुकलिका f. Pandanus odoratissimus.

इन्दुकान्त 1) m. der Mondstein (चन्द्रकान्त) Kād. 9,4. — 2) *f. घा Nacht.

इन्दुकिरीट m. Bein. Çiva's Prasannar. 39,4.

इन्दुकेसरिन् m. N. pr. eines Fürsten.

इन्दुखण्डा f. eine Art Galläpfel Mat. med. 140 (vgl. 303). Rāǰān. 6,138.

*इन्दुचन्दन n. weisser Sandel Nigh. Pr.

इन्दुज 1) m. der Planet Mercur. — 2) *f. घा Patron. des Flusses Revā.

*इन्दुजनक m. das Meer.

इन्दुदिन n. ein lunarer Tag. Pl. die Zahl der lunaren Tage im Abhargaṇa Ganit. Bhāgān. 12.

इन्दुनन्दन m. der Planet Mercur J. R. A. S. 1870, S. 473.

इन्दुपुत्र m. der Planet Mercur.

*इन्दुपुष्पिका f. Methonica superba. इन्द्र° s. d.

इन्दुप्रभ m. N. pr. eines Mannes.

इन्दुप्रमति (°मदि) fehlerhaft für इन्द्रप्रमति.

*इन्दुफल m. Spondias mangifera Nigh. Pr.

इन्दुबिम्ब n. (adj. Comp. f. घा) Mondscheibe Spr. 7721. 7813.

इन्दुभवा f. N. pr. eines Flusses.

*इन्दुभृत् m. Bein. Çiva's.

इन्दुमणि m. der Mondstein (चन्द्रकान्त).

इन्दुमत् 1) Adj. Beiw. Agni's; vgl. VS. 26,13. — 2) °मती f. a) *Vollmondstag. — b) N. pr. α) verschiedener Frauen. — β) eines Flusses. — c) Titel eines Commentars.

इन्दुमित्र m. N. pr. eines Grammatikers.

इन्दुमुख Adj. (f. ई) mondantlitzig Hem. 1.

इन्दुमौलि m. Bein. Çiva's Bālār. 76,16.

इन्दुयशस् f. N. pr. einer Prinzessin.

*इन्दुरत्न n. Perle.

इन्दुराज् m. fehlerhaft für उडुराज्.

इन्दुराज m. ein Mannsname.

*इन्दुराजी f. Vernonia anthelmintica Nigh. Pr.

इन्दुलेखा f. 1) *dass. Rāǰān. 4,68. — 2) N. pr. einer Fürstin.

*इन्दुलोहक n. Silber Rāǰān. 13,14.

इन्दुवदन 1) Adj. (f. घा) mondantlitzig Mālav. 17. — 2) f. घा ein best. Metrum Ind. St. 8,389.

*इन्दुवल्ली f. Sarcostemma viminale R. Br.

इन्दुवार m. astrol. = اِتْبار.

इन्दुव्रत n. eine best. Kasteiung, = चान्द्रायण MBh. 13,26,39.

*इन्दुशकला f. = इन्दुराजी Nigh. Pr.

*इन्दुशफरी f. Bauhinia tomentosa Rāǰān. 9,39.

इन्दुशेखर m. 1) Bein. Çiva's. — 2) N. pr. eines Kiṁnara.

इन्दुसुत m. der Planet Mercur Sāmav. bei Uvvaṭa zu Vāǰas. Bāu. 4,14.

इन्दुसूनु m. dass. J. R. A. S. 1870, S. 477.

*इन्दूर m. Ratte, Maus.

इन्द्र (im RV. auch dreisilbig) 1) m. a) N. pr. des nationalen Gottes der arisch-indischen Stämme, der mit seinem Donnerkeil im Gewitter die dämonischen Gewalten bekämpft. Er ist das Haupt der Götterwelt und Hüter des Ostens. इन्द्रतम Indra in höchster Potenz. — b) am Ende eines Comp. der Erste in seiner Art, Fürst, Oberster (von Belebtem und Unbelebtem). — c) das auf dem Stern des rechten Auges sich spiegelnde Bildchen. — d) Bez. der Zahl vierzehn (14 Manvantara und 14 Indra). — e) der Stern γ Pegasi. — f) ein best. astrol. Joga. — g) *Seele. — h) *Nacht. — i) *ein best. vegetabilisches Gift. Auch *f. — k) N. pr. α) eines Āditja. — β) eines Grammatikers. — γ) eines Arztes. — δ) *eines Upadvīpa. — 2) *f. घा a) Indra's Gattin. — b) Koloquinthengurke Nigh. Pr. — 3) f. ई N. pr. eines Wesens im Gefolge der Devī.

इन्द्रसपर्य Adj. Indra zum Befreuchter habend.

*इन्द्रक n. Audienzsaal.

इन्द्रकर्मन् Adj. Indra's Thaten verrichtend.

इन्द्रकवि m. N. pr. eines *Dichters*.

इन्द्रकार्मुक n. *Regenbogen*.

इन्द्रकील m. 1) *Thür —, Thorriegel, vorgeschobene Stange* AV. Paric. 38,4,1. Suça. 2,144,2. — 2) N. pr. eines Berges.

इन्द्रकुलि m. Du. Bez. *der beiden* Soma-*Opfer* Viçvagit *und* Abhigit Taṇḍya-Br. 25,11,1. 4. 12,1. 6.

*इन्द्रकुञ्जर m. Indra's *Elephant*.

इन्द्रकूट m. N. pr. eines Berges.

इन्द्रकृष्ट Adj. von Indra *gepflügt, wild wachsend*.

इन्द्रकेतु m. 1) Indra's *Fahne*. — 2) N. pr. eines Mannes Lalit. 202,4.

*इन्द्रकोश und °क m. *ein flaches Dach, Plattform*.

इन्द्रकोशा m. N. pr. einer Oertlichkeit.

इन्द्रगिरि m. N. pr. eines *Berges*.

इन्द्रगुप्त 1) Adj. von Indra *behütet*. — 2) m. N. pr. eines Brahmanen.

इन्द्रगुरु m. Indra's *Lehrer*, Beiw. Kaçjapa's.

इन्द्रगृह n. *ein dem* Indra *geweihtes Haus*, d. i. Indra's *Versteck* Taṇḍya-Br. 15,11,9.

1. इन्द्रगोप oder °पा Adj. Indra *zum Hüter habend*.

2. इन्द्रगोप und °गोपक m. *Coccinelle*.

इन्द्रघोष m. *eine best. Gottheit*. Pl. Mattr. 8,1,2,8.

*इन्द्रचन्दन n. = रुचिचन्दन Rigan. 12,35.

इन्द्रचाप m. n. *Regenbogen*.

*इन्द्रचिर्भिटा f. *Koloquinthengurke* Rigan. 3,57.

इन्द्रच्छन्द m. *ein aus 1008 Schnüren bestehender Perlenschmuck* Pañcad. 30.

*इन्द्रज m. Patron. des Affen Vâlin Gal.

इन्द्रजटाकलापिन् Adj. Ind. St. 3,28.

*इन्द्रजतु n. *Erdpech* Nigh. Pa.

*इन्द्रजनन n. Indra's *Geburt*. Davon Adj. *°नीय *darüber handelnd*.

इन्द्रजा Adj. von Indra *stammend*.

इन्द्रजानु m. N. pr. eines Affen.

इन्द्रजाल n. 1) Indra's *Netz*. — 2) *eine best. mythische Waffe* Arǵuna's. — 3) *Blendwerk, Zauber* 288,2. 322,17. 326,21. °ज m. *Zauberer, Gaukler*. °विद्या f. *Zauberkunde*. — 4) Titel eines Werkes über *Zauberei*.

इन्द्रजालपुरुष m. *eine menschliche Truggestalt* Daçak. 38,13.

*इन्द्रजालि m. N. pr. eines Mannes gaṇa कुर्वादि in der Kâç. इन्द्रलाजी v. l.

इन्द्रजालिक m. *Zauberer, Gaukler*.

इन्द्रजालिन् m. 1) dass. — 2) N. pr. eines Bodhisattva Lalit. 364,14.

इन्द्रजित् m. Indra's *Besieger*, N. pr. 1) eines Sohnes des Râvaṇa Rasa. 13,38. — 2) eines Dânava. — 3) des Vaters von Râvaṇa und Fürsten von Kâçmira. — 4) eines Prinzen im 17ten Jahrh., des Patrons von Kaçavadâsa.

*इन्द्रजिद्विषापिन् m. Besieger Indraǵit's, Beiw. Lakshmaṇa's.

इन्द्रजूत Adj. von Indra *gefördert, —verschafft*.

इन्द्रज्येष्ठ Adj. Indra *an der Spitze habend*, von *ihm angeführt*.

इन्द्रतनू f. Bez. *best. Backsteine*.

इन्द्रतरु m. *Terminalia Arjuna* Nigh. Pa.

इन्द्रता f. Indra's *Macht und Würde*.

इन्द्रतापन m. N. pr. eines Dânava.

इन्द्रतुरीय n. *eine best. liturgische Handlung*.

*इन्द्रतूल n. *in der Luft umherfliegende Baumwollenflocken*.

इन्द्रतेजस् n. Indra's *Donnerkeil*.

इन्द्रतोया f. N. pr. eines Flusses MBh. 13,25,11.

इन्द्रत्व n. 1) Indra's *Macht und Würde*. — 2) *Oberherrschaft*.

इन्द्रदेवोत Adj. von *dir*, o Indra, *begünstigt*.

इन्द्रदत्त m. N. pr. eines Brahmanen.

इन्द्रदत्तस्मृति f. Titel eines Werkes.

इन्द्रदमन m. N. pr. eines Asura (buddh.).

इन्द्रदारु n. *Pinus Deodora* Bhâvapr. 1,188.

इन्द्रदिन्नसूरि m. N. pr. eines der Daçapûrvin bei den Gaina.

इन्द्रदेवी f. N. pr. der Gattin Meghavâhana's.

°भवन n. Name eines von ihr erbauten Vihâra.

*इन्द्रद्युति *Sandel* Nigh. Pa.

इन्द्रद्युम्न N. pr. 1) m. verschiedener Männer. — 2) n. eines Sees. Auch °सरस् n.

*इन्द्रद्रु m. 1) *Terminalia Arjuna W. u. A.* — 2) *Wrightia antidysenterica R. Br.* — 3) *Pinus Deodora Roxb.* Nigh. Pa.

*इन्द्रद्रुम m. = इन्द्रद्रु 1).

इन्द्रद्विष्ट Adj. Indra *verhasst, — unangenehm*.

इन्द्रद्वीप m. N. pr. eines der 9 Dvipa VP. 2,3,5.

इन्द्रधनुस् n. *Regenbogen*.

इन्द्रध्रुव m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

इन्द्रध्वज m. 1) Indra's *Banner*. — 2) N. pr. *a*) eines Buddha. — *b*) *eines Schlangendämons.

इन्द्रनक्षत्र n. Indra's *Mondhaus*, d. i. Phalgunî.

इन्द्रनील und *°क m. *Sapphir* oder *Smaragd*.

इन्द्रनीलमय Adj. *aus Smaragden bestehend*.

इन्द्रपत्नी f. Indra's *Gattin*.

इन्द्रपद s. Ind. St. 15.

इन्द्रपर्णी f. *eine best. Pflanze*.

इन्द्रपीतम Adj. von Indra *am liebsten getrunken*.

इन्द्रपीन Adj. *dem* Indra *zum Trunke dienend*.

इन्द्रपाल m. N. pr. eines Fürsten.

इन्द्रपालित m. 1) N. pr. eines Fürsten. — 2) ein Vaiçja-Name.

इन्द्रपीत Adj. von Indra *getrunken*.

इन्द्रपुत्रा f. Indra's *Mutter* AV.

इन्द्रपुष्प m. (Bhâvapr. 1,142), *°पुष्पा, *°पुष्पिका (इन्दु° v. l. Rigan. 4,130) und °पुष्पी f. *Methonica superba Lam.*

इन्द्रप्रमति m. N. pr. eines Ṛshi VP. 3,4,19.

इन्द्रप्रमद m. N. pr. eines Mannes.

इन्द्रप्रसूत Adj. von Indra *angeregt*.

इन्द्रप्रस्थ n. N. pr. der Residenz der Jâdava.

*इन्द्रप्रहरण n. Indra's *Donnerkeil*.

*इन्द्रफल n. = इन्द्रपव.

इन्द्रबाहु m. Du. Indra's *zwei Arme*. Nach einem Comm. *Sonne und Mond*.

इन्द्रबीज n. = इन्द्रपव.

इन्द्रब्राह्मण m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

*इन्द्रभगिनी f. Indra's *Schwester*, Beiw. der Pârvatî.

इन्द्रभागिनेय n. Indra's *Stellvertreter* Çat. Br. 3, 4,3,13.

इन्द्रभू m. N. pr. eines Lehrers.

*इन्द्रभूति m. N. pr. eines Gaṇâdhipa bei den Gaina.

*इन्द्रभेषज n. *getrockneter Ingwer*.

इन्द्रमद m. *eine best. Krankheit der Blutegel* 218, 7. **der Fische* Gal.

इन्द्रमन्त्रिन् m. Bṛhaspati, *der Planet Jupiter* Utpala zu Varâh. Bṛh. 2,3.

इन्द्रमन्दिर m. Indra's *Behausung*, Svarga Daçak. 44,18.

1. इन्द्रमह (इन्द्र+मह) m. *ein Fest zu Ehren* Indra's.

2. इन्द्रमह (इन्द्रमहम् AV. 3,13,1) n. *eine best. Weihe*.

*इन्द्रमहकर्मन् und *°महकामुक m. *Hund*.

इन्द्रमहोत्सव m. *ein grosses Fest zu Ehren* Indra's.

इन्द्रमातृ f. Indra's *Mutter* Ind. St. 1,114. Auch Pl.

इन्द्रमीढ्न (sechssilbig) Adj. Indra *ergötzend*.

इन्द्रमार्ग m. N. pr. eines Tîrtha.

इन्द्रमार्गा f. N. pr. eines Flusses.

इन्द्रमेदिन् Adj. Indra *zum Genossen habend*.

इन्द्रयु, °यते *nach* Indra *verlangen* RV.

इन्द्रयज्ञ m. *eine Feier zu Ehren* Indra's Pâr. Gṛhj. 2,15,1.

इन्द्रयव m. *der kaffeähnliche Same der Wrightia antidysenterica*.

इन्द्रयष्टि m. N. pr. eines Schlangendämons (buddh.).

इन्द्रयाग m. = इन्द्रयज्ञ.

इन्द्रयु Adj. *nach* Indra *verlangend*.

इन्द्रयोग m. Indra's *verbindende Kraft*.

इन्द्राज्ञ m. N. pr. eines Fürsten R. A. J. 1,317. 2,378. Ind. Antiq. 5,149.

ऐन्द्राज्ञन् Adj. Indra zum *Fürsten habend* TBr. 1,5,6,4.

इन्द्राशि m. Indra's *Haufe* (von Fruchtkörnern) AV. Paipp. 12,1,3.

*इन्द्रालानी f. ein Frauenname. इन्द्राली v. l.

इन्द्रलुप्त m. n. und *°क n. *krankhaftes Ausfallen der Haare.*

इन्द्रलोक m. Indra's *Welt.* इन्द्रलोकाभिगमन (ed. Bomb.) oder इन्द्रलोकागमन n Titel eines Abschnittes im MBh.

इन्द्रवंश m. Indra's *Geschlecht.*

इन्द्रवंशा f. *ein best. Metrum.*

इन्द्रवज्र n. 1) Indra's *Donnerkeil.* — 2) Name eines Sâman.

इन्द्रवज्रा f. *ein best. Metrum.*

इन्द्रवन n. N. pr. einer Oertlichkeit.

ऐन्द्रव Adj. von Indra *begleitet, in seiner Gemeinschaft befindlich.*

*इन्द्रवर्मन् m. ein Kriegername.

*इन्द्रवल्लरी und °वल्ली f. *Koloquinthengurke.*

इन्द्रवास्ति m. *Wade.*

ऐन्द्रवैकु (stark °वाकु) Adj. Indra *fahrend.*

इन्द्रवातीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

ऐन्द्रवातत्म (siebensilbig) Adj. von Indra *sehr begehrt.*

इन्द्रवायु m. Du. Indra und Vâju.

इन्द्रवारुण 1) n. *Koloquinthengurke* (die Frucht) Spr. 5943. — 2) f. ई *Koloquinthengurke* (die Pflanze).

*इन्द्रवारुणिका f. *Koloquinthengurke.*

इन्द्रवाह् m. N. pr. = पुरंजय Bhâg. P. 9,6,12.

इन्द्रवाहन n. Indra's *Fahrzeug* Vîmâna 5,2,92.

इन्द्रवृक्ष m. = इन्द्रद्रु Nigh. Pa. Davon *°क्षीय Adj.

इन्द्रवृद्धा f. *eine best. Art von Abscess.*

*इन्द्रवृद्धिक m. *eine best. Pferdeart.*

इन्द्रवैडूर्य n. *ein best. Edelstein.* °वैदूर्य geschr.

*इन्द्रवैरिन् m. Indra's *Feind, ein Daitja* Gal.

इन्द्रव्रत n. Indra's *Verfahren.*

1. इन्द्रशत्रु m. 1) Indra's *Ueberwinder.* — 2) Indra's *Feind,* Bez. Prahlâda's.

2. ऐन्द्रशत्रु Adj. Indra *zum Ueberwinder habend.*

*इन्द्रशर्मन् m. N. pr. eines Mannes.

इन्द्रशाला m. N. pr. eines Mannes.

*इन्द्रशिर N. pr. einer Oertlichkeit.

इन्द्रशैल m. N. pr. eines *Berges.*

ऐन्द्रश्रेष्ठ Adj. = इन्द्रश्रेष्ठ.

ऐन्द्रसख Adj. Indra *zum Gefährten habend* Sudhâk. 19,3.

ऐन्द्रसखि Adj. (Nom. °खा) dass.

इन्द्रसंजय n. Name eines Sâman. इन्द्रस्य सं° Ârsh. Br.

इन्द्रसंधी f. *Vertrag mit* Indra.

इन्द्रसव m. *ein best. Form des* Soma-*Opfers* Kâtj. 37,8.

इन्द्रसामन् n. Name eines Sâman.

ऐन्द्रसारथि Adj. Indra *zum Wagengenossen habend.*

इन्द्रसावर्णि m. Name Indra's im 14ten Manvantara Bhâg. P. 8,13,34.

इन्द्रसाह्व m. = इन्द्रपद Kâraṇ. 6,15.

इन्द्रसिंह m. N. pr. eines Dichters.

*इन्द्रसुत m. 1) Patron. Arguna's, Gajanta's und des Affen Vâlin. — 2) *Terminalia Arjuna W. u. A.*

इन्द्रसुपर्ण m. Du. Indra und Suparṇa Sparan.

*इन्द्रसुरस m. *Vitex Negundo.*

इन्द्रसुरा f. *eine bittere Koloquinthe* Nigh. Pa.

*इन्द्रसुरिस m. = इन्द्रसुरस.

इन्द्रसेन m. N. pr. 1) verschiedener Manner. — 2) *eines Schlangendämons. — 3) eines Berges Bhâg. P. 5,20,4.

इन्द्रसेना f. 1) Indra's *Wurfgeschoss.* — 2) N. pr. *a*) einer Göttin. — *b*) verschiedener Frauen.

इन्द्रस्तुत् und °स्तोम m. Name eines Ekâha.

इन्द्रस्थान n. *die Stelle, an der* Indra's *Banner steht,* Varâh. Jogâs. 7,15.

ऐन्द्रस्वत् Adj. *dem* Indra *ähnlich.*

इन्द्रहूर्व m. *Anrufung* Indra's.

*इन्द्रहस्त m. *eine best. Arznei* (buddh.).

*इन्द्रहू m. N. pr. eines Mannes.

ऐन्द्रहूति f. *Anrufung* Indra's RV. 6,38,1.

इन्द्राकुत्स m. Du. Indra und Kutsa RV. 5,31,9.

इन्द्राक्त m. *eine best. Heilpflanze,* = सपक्ष Bhâvapr. 1,170. Madanav. 8,48.

इन्द्राग्नि (auch viersilbig) m. Du. Indra und Agni.

इन्द्राग्नोरयनम् Taitta-Br. 25,11,1. 4. °ग्नोः कुलापः 19,13,1. स्तोमः 17,1.

*इन्द्राग्निदेवता f. *das Mondhaus* Viçâkhâ.

इन्द्राग्निदैव Adj. Indra und Agni *zur Gottheit habend.* पर्व n. *das 10te Lustrum im 60jährigen Jupitercyclus.*

इन्द्राग्निदैवत und *°दैवत्य (Gal.) n. *das Mondhaus* Viçâkhâ.

*इन्द्राग्निधूम m. *Schnee.*

*इन्द्राङ्क m. *eine Art Krabbe* Gal.

*इन्द्राणिका f. = इन्द्रसुरस.

इन्द्राणी f. 1) Indra's *Gattin.* — 2) *das auf dem Stern des linken Auges sich spiegelnde Bildchen* Çat. Br. 10,5,2,9. — 3) **quidam coeundi modus.* — 4) **Vitex Negundo* Râgân. 4,155. — 5) **Kardamomen.* — 6) **eine bittere Koloquinthe* Nigh. Pa.

इन्द्राणीकर्मन् n. *eine best. Ceremonie* Ind. St. 5,293.

इन्द्राणीतन्त्र n. Titel eines Tantra.

इन्द्राणीशाक n. *eine best. Gemüsepflanze* Kâraṇ. 6,20.

इन्द्राणीसामन् n. Name eines Sâman Ârsh. Br.

इन्द्रादित्य m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 3,206.

*इन्द्रादृश gaṇa तात्वादि.

इन्द्रानुज m. Indra's *jüngerer Bruder,* Bein. Vishṇu's oder Krshṇa's.

इन्द्रापर्वत m. Du. Indra und Parvata RV.

ऐन्द्रापूषन् und ऐन्द्रापूषन् m. Du. Indra und Pûshan.

ऐन्द्राबार्हस्पत्य m. Du. Indra und Bṛhaspati.

इन्द्राब्रह्मणस्पति m. Du. Indra und Brahmaṇaspati RV.

इन्द्राभ m. 1) *ein best. zu den Hühnerarten gezählter Vogel.* — 2) N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra MBh. 1,94,59.

इन्द्रामरुत् m. Pl. Indra und *die* Marut RV.

ऐन्द्रायतन Adj. *auf* Indra *beruhend* Çat. Br. 12, 8,2,24. 3,25.

1. इन्द्रायुध n. 1) *Regenbogen.* — 2) **Diamant* Râgân. 13,176.

2. इन्द्रायुध 1) m. *ein Pferd mit schwarzen Flecken an den Augen.* — 2) f. आ *eine Blutegelart.*

इन्द्रायुधमय Adj. *ganz aus Regenbogen bestehend* Kâd. 94,3.

*इन्द्रायुधधारिन् m. N. pr. eines Schlangendämons (buddh.).

*इन्द्रारि m. Indra's *Feind, ein* Asura.

*इन्द्रालिश gaṇa तात्वादि.

ऐन्द्रावत् Adj. = इन्द्रवत्.

इन्द्रावरज m. = इन्द्रानुज VP.^{2} 4,318.

ऐन्द्रावरुण m. Du. Indra und Varuṇa.

*इन्द्रावसान gaṇa उत्सादि.

ऐन्द्राविष्णु m. Du. Indra und Vishṇu.

*इन्द्राशन m. 1) *Hanf.* — 2) *Abrus precatorius.*

इन्द्रासन n. 1) Indra's *Thron.* — 2) *ein Fass von fünf Maass.*

ऐन्द्रासोम m. Du. Indra und Soma.

ऐन्द्रासोमीय Adj. Indra und Soma *geweiht.*

इन्द्राह्व m. = इन्द्रपद Bṛça. 3,224,4.

ऐन्द्रिय 1) Adj. *dem* Indra *gehörig, — angemessen, — ähnlich, — lieb.* — 2) m. *ein Genosse* Indra's. — 3) n. *a*) *ein ausserordentliches Vermögen wie das* Indra's, *potentia, Uebergewalt.* — *b*) Sg. und Pl. *Aeusserung des Vermögens, Kraftthat, gewaltige Erscheinung.* — *c*) Sg. und Pl. *körperliches Vermögen, Sinnesvermögen, sinnliche Kraft.* Häufig in

Verbindung mit वीर्य. — *d) Sinn, Organ* (sowohl *ein aufnehmendes*, बुद्धीन्द्रिय, als auch *ein verrichtendes*, कर्मेन्द्रिय). Nicht selten wird auch मनस् hinzugezählt. — *e) Bez. der Zahl fünf.* — *f) männlicher Same* MBh. 12,228,43. — *g) *=धन. — *h) *=प्रमाण Kull. zu M. 9,18. — *i)* इन्द्रस्येन्द्रियम् Name eines Sâman.

इन्द्रियैकाम Adj. *nach Vermögen —, nach Kraft verlangend* Âpast.

इन्द्रियकृत Adj. *mit den Sinnesorganen gethan, — verübt* Ind. St. 9,26.

इन्द्रियग्राम m. *die Gesammtheit der Sinne* 287,22.

इन्द्रियघात m. *Schwäche der Sinnesorgane* Sâṁkhjak. 7.

इन्द्रियत्व n. *das ein Sinnesorgan Sein* Kap. 5,69.

इन्द्रियनिग्रह m. *Zügelung der Sinne.*

इन्द्रियप्रसङ्ग m. *das den Sinnen Fröhnen.*

इन्द्रियबोधन und °बोधिन् Adj. *die Sinne weckend, — schärfend.*

इन्द्रियमोचन n. *freiwilliger Nichtgebrauch der Sinne* Gobh. 3,1,26.

इन्द्रियवत् Adj. 1) *vermögend, kräftig.* इन्द्रियवत्तम Superl. — 2) *Sinnesorgane habend.*

इन्द्रियविषय m. *ein Object der Sinne* Cit. im Comm. zu TS. Pâṭ. 21,13.

इन्द्रियवृत्ति f. *Sinnesthätigkeit* Kap. 2,33.

इन्द्रियशक्ति f. *Kraft der Sinne* 183,14. Kap. 5,113.

इन्द्रियसंयम m. *Zügelung der Sinne.*

*इन्द्रियस्त्याप m. *Weltende.*

इन्द्रियकृत् m. Bez. *eines* Agni *im Wasser* Maitrâjan. 1,7,1.

*इन्द्रियायतन n. *der Sitz der Sinne, Körper.*

इन्द्रियात्मन् Adj. *eines Wesens mit den Sinnen* VP. 5,18,50.

इन्द्रियार्थ m. Sg. (selten) und Pl. *ein Object der Sinne; Alles was die Sinne anregt.* °वाद m. Titel eines Werkes.

इन्द्रियावत् und इन्द्रियाविन् Adj. *vermögend, kräftig.*

इन्द्रियासङ्ग m. *das den Sinnen Nichtfröhnen*, Pl. M. 6,75.

इन्द्रियेष्या f. *eine einjährige Kuh mit röthlichbraunen Augen* Taitt.-Br. 21,1,3.6.

*इन्द्रीय् Denom. von इन्द्र. Davon Desid. *इन्द्रीयिषति.

*इन्द्रेय m. Bein. Bṛhaspati's.

इन्द्रेषित Adj. (f. आ) in Verbindung mit इषीका *ein von selbst gekrümmtes Rohr* Taitt.-Br. 15,3,20. Liṭ. 4,1,7.

इन्द्रेश्वर und °तीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

इन्द्रेश्वरलिङ्ग n. Name eines Liṅga.

ईन्द्रेषित Adj. von Indra *ausgesandt, — angetrieben.*

इन्द्रोति m. N. pr. eines Mannes.

इन्द्रोत्सव m. *ein Fest zu Ehren* Indra's.

इन्ध् s. इध्.

ईन्ध 1) Adj. *entflammend.* — 2) *m. N. pr. eines Mannes.

इन्धन n. 1) *das Anzünden, Entflammen*, in अग्नीन्धन. — 2) *Brennstoff, Brennholz.*

इन्धनवत् Adj. *mit Brennholz versehen.*

इन्धनी Adv. mit कर् *zum Brennstoff machen* Kâṭh. 156,16.

ईन्धन्वन् Adj. *flammend.*

इन्धूक m. N. pr. eines Mannes.

इन्व्, इन्, ईन्वति, ईनोति (ईनीमसि v. l. für मिनीमसि) 1) *in Schwung —, in Bewegung setzen.* — 2) *von sich geben, ausgehen lassen.* — 3) *senden, zutheilen.* — 4) *fördern, begünstigen.* — 5) *eindringen, vordringen.* — 6) *fortdrängen, verscheuchen.* — 7) *bewältigen, bezwingen.* — 7) *=गतिकर्मन् und व्याप्तिकर्मन्. — Mit अव *herabsenden* RV. 7,64,2. — Mit आ *herbeisenden.* — Mit उप, उपेनित *eingezwängt, eingefügt.* — Mit प्र *emportreiben.* — Mit प्रति *Nachdruck geben.* — Mit वि 1) *wegdrängen, verscheuchen.* — 2) *Jmd* (Dat.) *Etwas* (Acc.) *zukommen lassen.* — Mit सम् 1) *zusenden, zutheilen.* — 2) *zusammenfügen, wieder herstellen* RV. 1,119,7.

इन्व Adj. in विश्वमिन्व.

इन्वक 1) n. Name eines Sâman. — 2) f. ई Pl. *das Mondhaus* Mṛgaçirsha.

इन्वगी f. = इन्वका Maitr. S. 2,13,20.

इन्वि 1) m. oder n. *Gesinde, Dienerschaft, Hausgenossenschaft, Familie.* RV. 9,57,3 ईन्वि zu vermuthen. — 2) m. *a) Elephant* Râgân. 4,67.59. °कुम्भ m. Ind. St. 14,373. Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — *b) Bez. der Zahl acht* Ganit. 2,5. — *c) *Mesua Roxburghii* Nimm. Pr. — 3) *f. ई *Elephantenweibchen.*

*इन्वकाणा f. *Scindapsus officinalis* Sch.

इन्वकेसर m. *Mesua Roxburghii* Wight.

*इन्वगन्धा f. *eine best. giftige Frucht.*

इन्वत्ता f. *Tiaridium indicum.*

*इन्वनिभोलिका f. *das Thun, als wenn man Etwas nicht sähe.*

इन्वप und *इन्वपालक m. *Elephantenwächter.*

*इन्वमाचल m. *Löwe.*

*इन्वमूलक m. *ein best. Gras* Nimm. Pr.

*इन्वाख्य m. = इन्वकेसर.

*इन्वारि m. *Löwe.*

*इन्वावस् m. N. pr. eines Mannes.

ईन्व्य 1) Adj. a) *zum Gesinde gehörig, ein Höriger.* — *b) reich, ein reicher Mann* Spr. 7649. Paṇḍ. — 2) *f. इन्व्या *a) Elephantenweibchen.* — *b) Boswellia serrata* Stackh.

*इन्व्यका und *इन्व्यिका Adj. Demin. f.

ईन्व्यतित्विल Adj. *reich an Hörigen.*

इम Pron. *dieser, — hier.* Davon इमम्, इमाम्, इमस्य; इमौ oder इमा, इमे (f. n.); इमै, इमाम् (Nom. Acc.), इमान्, इमा und इमानि. In der klass. Spr. nur Acc. Sg. und Nom. Acc. Sg. Du. und Pl. इमे स्म: *da sind wir.* या: — इमास्ता: R. 5,13,31. इमेत् (!) MBh. 1,129, 22. Kâraka 607,8.

*इमक Demin. von इम in allen Casus mit Ausnahme des Nom. Sg.

इमेया Adv. *auf diese Art.*

इम्माद्रिभारत्याचार्य und इम्माद्रिसच्चिदानन्दभारत्याचार्य m. N. pr. zweier *Lehrer.*

इयत्, ईयत्ति, Partic. auch Med. 1) *Etwas* (Acc.) *erflehen, ersehnen, Jmd* (Acc.) *um Etwas* (Acc.) *bitten, nach Jmd* (Gen. Acc.) oder *nach Etwas* (Acc.) *sich sehnen, verlangen.* — 2) *=गतिकर्मन्. — Mit अभि *hinstreben —, verlangen nach* (Acc.). — Mit प्र dass.

इयर्तु Adj. *verlangend.*

इयच्चिरम् Adv. *so lange* Kathâs. 6,144. *bislang, bisher, bis jetzt* 13,187. 25,285. Chr. 136,24.

इयत्तर्क Adj. (f. °र्तिका) *so klein, — winzig.*

इयत्ता f. *Quantität, Anzahl, Maass, Entfernung.* धवलिम्न: so v. a. *Inbegriff, Summe* Kâd. 145,22.

इयेद्यै Dat. Inf. zu kommen RV. 8,20,8.

ईयत् Adj. *tantus, so gross, — viel, nur so gross, — viel, so klein, — unbedeutend* 136,4. 166,16. 248, 18. Spr. 7751. 7856.

इयेम् Nom. Sg. f. *diese, — hier.* संध्या प्रवर्तते चेयम् *da* (hinweisend) 70,8. चेयम् 28,19. 244,3. सेयम् 248,10. 250,3. इयं सा 248,12. Ohne Beisatz so v. a. *diese Erde.*

ईयर्ति s. ऋ.

इयसी f. *das Einschrumpfen.*

इयसित 1) Adj. *eingeschrumpft* — 2) n. = इयसा.

इयस्, °स्यते *einschrumpfen* Çat. Br.

इयेष 3. Sg. Perf. von 3. इष्.

*इर्, इरति *sich bewegen.*

इरय्, °र्यति, °र्यते 1) *anordnen, befehlen.* — 2) *lenken, leiten.* — 3) *verfügen —, gebieten über* (Gen.). — 4) इरर्यत् durch दीप्यमान *flammend* erklärt Çat. Br. 7,3,1,32. — 5) *=परिचरणकर्मन्. — 6) *ईर्याम्. — Mit प्र *einrichten.*

इरर्यु Adj. *mit Zurüsten beschäftigt.*

*इरण n. *salzhaltiges Land.*

ऋघ्, °धते, *ऋध्यति zu *gewinnen suchen.*

(ऋंध्ये) ऋंधिऐ Dat. Inf. zu *gewinnen.*

ऋंमेंद् Adj. = ऋंमद् 1) Maitr. S. 4,3,3.

ऋंमेंद् 1) Adj. *im Trank schwelgend*, Beiw. Agni's. — 2) m. *Wetterleuchten* Kâç. 78,11.

ऋस्य, °स्यैति *missgönnen, Jmd* (Dat.) *neiden.* — Mit घभि *Jmd übelwollen.*

ऋस्यॉ f. *Uebelwollen.*

ऋॅरा f. 1) *Trunk, Labetrunk.* — 2) *Erquickung, Genuss, Wohlbehagen.* Auch ऋॅरा. — 3) **Speise.* — 4) **Wasser.* — 5) *ein berauschendes Getränk* Bhâvapr. 4,37. — 6) **die Erde.* — 7) **Rede, die Göttin der Rede.* — 8) N. pr. einer Apsaras und einer Tochter Daksha's und Gattin Kaçjapa's VP. 1,15,25.

ऋॅरातीर Adj. (f. घा) *deren Milch Sättigung (Befriedigung) ist.*

*ऋाचर n. *Hagel.*

*ऋाज्ञ m. Bein. Kâma's ÇKDa. nach Hariv., wo aber 1,34 ऋज्ञः, d. i. ऋ und घज्ञ gelesen wird.

ऋांद् n. Name eines Sâman Âsân. Br.

ऋामय Adj. *aus Saft bestehend* Ait. Âr. 160,2 v. u.

ऋामा f. N. pr. eines Flusses MBh. 3,188,104.

ऋामुख n. N. pr. der Stadt der Asura unter dem Meru.

*ऋाम्बर (!) n. = ऋाचर.

ऋावत m. N. pr. eines Schlangendämons.

ऋॅरावत् 1) Adj. *a) mit Labetrunk —, mit Labung versehen. — b) Labung gewährend, erquickend* Kaç. 20. — 2) m. *a) *Meer. — b)* N. pr. α) eines Sohnes des Arguna VP. 4,20,11 — β) v. l. für ऐरावत VP.[2] 2,293. — 3) f. ऋावती *a) *eine Art Basilicum oder dgl.* Rîâr. 5,39. — *b)* N. pr. α) der Gattin eines Rudra Bala. P 3,12,13. — β) der Tochter des Schlangendämons Sucarman. — γ) eines Flusses.

*ऋिका f. *eine best. Pflanze.* *°वन n.

ऋॅरिण n. 1) *Rinnsal.* — 2) *Bach, Quelle.* — 3) *Rinne, Vertiefung, Grube im Boden.* — 4) *Würfelbrett.* — 5) *kahles, lostes, salzhaltiges Land.*

ऋिण्य Adj. *zu ödem Lande gehörig.*

ऋॅरिन् m. *Zwingherr.*

ऋरिमेद् m. = घरिमेद् Çâṅkh. Çr. 2,9,24. Madhav. 39,24.

ऋरिश्चिठि m. N. pr. eines Ṛshi.

ऋरिश्चिला, °वेल्लिका (Bhâvapr. 6,35) und °वेल्ली (Çâṅkh. Çr. 4,7,63) f. *ein best. Ausschlag am Kopf.*

ऋॅरेश m. 1) **Fürst.* — 2) Bein. Brahman's, *Vishṇu's und *Varuṇa's.

*ऋर्कट und davon Adj. *ऋर्कटिन् gaṇa प्रेक्षादि in der Kâç.

*ऋर्गल und davon Adj. *ऋर्गलीय, *ऋर्गल्य gaṇa घयूपादि.

*ऋर्ज्, ऋर्जति, °ते = ऋरज्.

ऋर्ज् Adj. *rührig, kräftig, energisch.*

*ऋर्वारु m. f. *Cucumis utilissimus Roxb.*

*ऋर्वारुभक्षिका f. *Cucumis momordica Roxb.*

*ऋर्वालु = ऋर्वारु.

ऋल् 1) ऋलति *a) kommen* VP.[2] 3,224. — *b) *स्वप्नेपणयोः.* — 2) ऋलॅयति *stillstehen, sich nicht rühren, zur Ruhe kommen.* ऋळॅयति fehlerhaft. — Caus. *ऋलयति (प्रेरणे). — Mit घव (ऋलयति) *zur Ruhe kommen.*

ऋल und ऋला s. ऋड und ऋडा.

ऋलप Adj. in घनिलप.

ऋलव m. *Pflüger, Bauer.*

ऋलविल m. und f. घा (VP. 4,1,19,b) v. l. für ऋडविड, °डा.

ऋलसंवर्तम् Absol. *in Erde eingehüllt* Çâṅkh. Çr. 17,5,6.

ऋलादघ = ऋडादघ.

ऋलाडुर्ग n. N. pr. einer Oertlichkeit.

ऋलॅाद n. Name eines Sâman Maitr. S. 4,2,1. 7. Lâṭy. 7,7,12. 8,12. 10,9,6.

ऋलावृत N. pr. 1) m. eines Sohnes des Agnidhra VP. 2,1,17. 30. — 2) n. eines Varsha VP. 2,2,14. 22.

ऋलास्पद n. N. pr. eines Tîrtha MBh. 3,83,77.

*ऋलिका f. *die Erde.*

ऋलिना f. N. pr. einer Tochter Jama's VP.[2] 4,131.

ऋलिनी f. N. pr. einer Tochter Medhâtithi's. ऐलिनी v. l.

ऋलिविल m. N. pr. eines Sohnes des Daçaratha VP. 4,4,38. Vgl. ऋडविड.

*ऋली f. v. l. für ऋलि.

ऋलीविॅश m. N. pr. eines Dämons.

*ऋलीश m. = ऋछिश.

ऋलुर्वॅर् m. von unbekannter Bed. TBr. 3,8,20,3.

*ऋलूष m. N. pr. eines Mannes. Vgl. ऐलूष.

ऋल्य m. *ein best. mythischer Baum.*

ऋल्लक m. ein Mannsname.

*ऋल्लल m. *ein best. Vogel.*

*ऋल्लिश, ऋल्लिस (Bhâvapr. 2,12) und *ऋल्लीस m. *Clupea alosa.*

*ऋल्वका f. Pl. fehlerhaft für ऋन्वका.

ऋल्वल 1) m. *a) *ein best. Fisch.* — *b)* N. pr. eines Daitja, eines Bruders des Vâtâpi. — 2) *f. घा Pl. *die fünf Sterne im Haupt des Orion.* Vgl. ऋन्वका.

*ऋल्वलारि m. Bein. Agastja's Gal.

ऋव Adv. Ausnahmsweise am Anfange eines Stollens 118,12. 1) *gleichwie, wie.* गुणानामिव रत्नानाम् *sowohl der Tugenden als auch der Juwelen* 123,26. — 2) *gleichsam, gewissermaassen, so zu sagen.* Nach einem Infin. so v. a. *als wenn es sich darum handelte zu* — 118,22. — 3) *beinahe, fast, ungefähr, etwa.* — 4) *ein wenig, etwas.* — 5) nach einem Interrogativum so v. a. *wohl.* — 6) oft wie एव durch *eben, gerade, nur*, oder bloss durch stärkere Betonung des vorangehenden Wortes wiederzugeben. उत्तमिव भस्म *möglichst heisse Asche* AV. Paiṇḍ. 1,3.

ऋवर्ण m. *der Laut* ऋ *oder* ॠ VS. Pâr. TS. Pâr.

ऋवीलक m. N. pr. eines Sohnes des Lambodara. दिवीलक v. l.

1. ऋ्, ऋति, ॠते (mit घनु), ऋ्यति und ऋ्नॅाति (*घभीत्ये). Auch Med. 1) *in rasche Bewegung setzen, schnellen, schleudern.* — 2) *aussenden.* — 3) *aus sich entlassen, aussprechen, verkünden.* — 4) *Jmd antreiben, bewegen, erregen, anregen, aufmuntern, beleben, fördern.* — 5) *schleudernd treffen.* — 6) *vordringen, zustreben, hinstreben zu* (Dat. Loc.). — 7) ॠते *suchen* Bala. P. 3,13,44. 9, 4,32. — Mit प्राघि in प्राध्येषणा. — Mit घनु, घन्विषति (MBh. 3,271,33), घन्वेषति, °ते und घन्विष्यति, °ते *hinterhergehen, nachgehen, suchen, sich umsehen nach* 39,3. 130,24. MBh. 1,125,24. Çiç. 32,13. *durchsuchen.* — Mit समनु (ॠष्यति) *aufsuchen* Bilâs. 107,32. — Mit घपि Med. *nachstreben, nachzukommen suchen:* mit Loc. — Mit परि (ॠषति) *herumsuchen nach* MBh. 13,85,19. Med. Sapaṇḍ. P. 4,24,b. — Caus. dass. Sapaṇḍ. P. 4,13,b. 21,b. — Mit प्र Act. Med. 1) *forttreiben, antreiben; aussenden.* — 2) *auffordern* (einen andern Priester) *zu* (einer Recitation oder Handlung, im Acc.). प्रेष्य mit Acc. oder Gen. *fordere auf zur Recitation* oder *Darbringung von; bisweilen auch so v. a. bringe dar.* Mit Dat. *fordere auf zur Darbringung* oder *Recitation für.* — Caus. प्रेषयति, °ते 1) *schleudern, werfen.* — 2) *schicken, senden, entsenden in* (Acc.), *zu* (Dat.), *gegen* (प्रति). — 3) *fortschicken, entlassen.* — 4) *Jmd* (Gen.) *eine Botschaft senden.* — प्रेषित auch fehlerhaft für प्रेषित. — Mit घनुप्र Caus. *nachsenden, hinsenden, aussenden.* — Mit घभिप्र 1) *auffordern.* — 2) *anbefehlen*, s. घनभिप्रेषित. — Mit उपप्र 1) *antreiben.* — 2) *auffordern* (in liturg. Sinne). — Mit निप्र in पृश्निनिप्रेषित. — Mit परिप्र Caus. *aussenden.* — Mit संप्र *auffordern* (in liturg. Sinne). — Caus. 1) *senden, schicken, fortschicken, entlassen.* — 2) *Jmd* (Gen.) *eine Botschaft senden.* — 3) *richten* (die Gedanken) *auf* (Loc.) Lalit. 216,16. — Mit सम् in समिष्.

2. ऋ्ष् Adj. *eilend*, in घरमिष्.

3. ऋ्ष्, ऋ्ष्कॅति, °ते (in der älteren Sprache und im Epos) 1) *suchen, aufsuchen.* — 2) mit मॅनसा *Jmd*

wollen, herbeiwünschen, erwünschen. — 3) मैन: *Jmds Herz zu gewinnen suchen.* — 4) *zu gewinnen —, sich zu verschaffen suchen, erwünschen, wünschen, haben wollen, verlangen, belieben.* a) mit Acc. — b) mit zwei Acc. *wünschen, dass sei* 41,21. 43,2. 71,26. Âpast. 2,23,1. 8. — c) mit Acc. und Abl. (90,22) oder Loc. *Etwas von Jmd oder Etwas zu erhalten suchen, erwarten, sich Etwas von Jmd erbitten.* Meistens Med. — d) mit Infin: *Willens —, im Begriff sein, im Sinne haben zu.* Mit न *sich weigern zu* 212,17. — e) mit Acc. und Inf. α) in act. Bed. यदि मां च जीवितुमिच्छसि (v. l. चेज्जीवत्तम्) *wenn du wünschest, dass ich am Leben bliebe.* — β) mit pass. Bed. यत्सर्वेणेच्छति ज्ञातुम् (man könnte ज्ञातम् vermuthen) *wovon er wünscht, dass es Jedermann wisse.* — f) mit Potent. oder Imperat. *wünschen, dass.* Zu belegen nur Potent. mit इति, wobei die Person, von der man Etwas wünscht, im Acc. steht. — g) ohne Ergänzung *wollen, geneigt —, einverstanden sein.* Mit न *nicht einverstanden sein, sich weigern* 42,13. — 5) *nach Belieben wählen* M. 8,334. — 6) *anerkennen, annehmen, statuiren* 238,9. mit zwei Acc. *dafür halten, dass Etwas sei.* — Pass. इष्यते (इष्यति MBh. 3,59 fehlerhaft) 1) *gewünscht —, gern gesehen werden.* ज्ञापयितुमिष्यमाण: *von dem man Etwas zu wissen thun will* 222,33. — 2) *verlangt — gefordert werden, vorgeschrieben sein.* — 3) *gebilligt —, anerkannt —, angenommen werden, für Etwas angesehen werden, gelten.* भर्तुरेव तदिष्यते *das wird als dem Gatten angehörend angesehen.* — Partic. इष्ट s. besonders. — Caus. 1) एषयति *sondiren* Suçr. 2,7,15. — 2) इच्छयामि R. 7,59,8, 25 = इच्छामि *ich bin Willens.* — Mit अधि, Partic. अधीष्ट *um Unterweisung freundlich angegangen* (Lehrer). — Mit अनु *suchen, forschen nach, aufsuchen, durchsuchen; zu erlangen suchen, streben —, verlangen nach.* — Caus. अन्वेषयति 1) *suchen.* — 2) *warten auf* (einen Zeitpunkt). — Mit पर्यनु *umhersuchen.* — Mit समनु *durchsuchen.* — Mit अभ्यनु *herbeiwünschen, begehren* RV. 8,61, 3. — Mit अभि 1) *aufsuchen, erstreben.* — 2) *wünschen, wollen, beabsichtigen; mit Infin.* — Partic. अभीष्ट *erstrebt, erwünscht, genehm, lieb; m. Liebling, Geliebter.* °वर्षिन् *erwünschten Regen sendend* Spr. 4345. °तम Adj *überaus lieb.* — Mit परि *herumsuchen nach* (Acc.) Kaush. Up. 1,11,2 (पर्येषियम् zu lesen). — Mit प्रति 1) *suchen* RV. 10, 129,4. — 2) *entgegennehmen, empfangen von* (Gen.) 88,32. — 3) *auffangen in* (Loc.) Bhag. 206,12. Prasannar. 118,23. — 4) *annehmen* (Worte, einem Befehl), so v. a. *achten auf.* — Mit वि *suchen.*

4. इष् 1) Adj. *suchend* u. s. w. in गविष्, नमस्विष्, पश्चिष्. — 2) °f. *Wunsch*, in °इट्टर.

5. इष् f. Sg. und Pl. 1) *Trank, Labung, Erquickung.* — 2) *Trankopfer, Spende.* — 3) *die erquickenden Gewässer des Himmels.* — 4) *Kraft, Frische; Wohlsein, Gedeihen, Wohlstand.* In Verbindung mit ऊर्ज् so v. a. *Saft und Kraft.*

1. इष 1) Adj. *suchend*, in गविष.

2. इर्ष 1) Adj. a) *wohlgenährt, fett* RV. 10,106,5. — b) *saftig, fruchtbar* RV. 1,165,15. 169,8. — 2) m. a) *ein best. Herbstmonat* (Âçvina). — b) N. pr eines Rshi Bale. P. 4,13,12.

इषणय्, °यते *bewegen, anregen* RV.

इर्षणि (für इर्ष्वणि) optat. Inf. *möge entlassen, — ausspritzen.*

इषण्य्, इषण्यति *zur Eile antreiben, beschleunigen, anregen.* Partic. इषण्यत्. — Mit सम् *zusammentreiben.*

इषण्या f. *Anregung, Antrieb.*

इर्ष्ये Dat. Inf. *anzutreiben, zu erregen* RV. 7,43,1.

इषंधर m. Pl. Bez. der Çûdra in Plakshadvipa Bhâg. P. 5,20,11.

इषंभर m. *der Hüter des Monats* Âçvina.

इषय्, इर्षयति, °ते 1) *frisch —, rege —, rührig —, kräftig sein.* इषयते Dat. Partic. — 2) *erfrischen, stärken, beleben.*

इषर्यध्ये Dat. Inf. um zu *erfrischen, — laben.*

इषर्यु Adj. *frisch, kräftig.*

इषव्य Adj. *pfeilkundig.* Vgl. धनिषव्य.

इषस्तुत् oder इषःस्तुत् f. *Lob des Gedeihens, — Wohlstandes.*

इर्षि 1) f. *Erquickung, Labung.* Dat. als Infin. RV. 6, 32,13. — 2) इर्षयस् Nom. Pl. v. l. im SV. zu इर्षस् im RV.

°इषिका f. = इषीका 1) *Pinsel.* — 2) *Augapfel des Elephanten.*

इषितवत्ता Instr. *mit Begeisterung.*

°इषितसेन m. N. pr. eines Mannes Nir. 2,11.

इर्षिध् f. *Spende, Gabe.*

इषिर 1) Adj. a) *erquickend, erfrischend.* — b) *frisch, blühend.* — c) *kräftig, muthig, rüstig, rasch, munter.* °मु Adv. — 2) °m. Bein. Agni's.

इषीक oder इषीक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

इषीकनूल n. *Schilfrispe.*

इर्षीका f. 1) *Rohr, Binse, Schilfhalm.* Häufig besprochen und als Zaubermittel, insbes. als Pfeil. gebraucht. इषीकातूल n. *Schilfrispe.* इषीकास्त्र n. *ein Schilfhalm als Wurfgeschoss.* इषीकाट्वी f. *Röhricht.* — 2) °*Saccharum spontaneum.* — 3) °*Pinsel.* — 4) *Augapfel der Elephanten.*

इषु m. f. 1) *Pfeil.* — 2) इषुस्त्रिकाण: und °काण्डा *ein best. Sternbild.* — 3) *Sinus versus.* — 4) *eine best.* Soma *Frier.* — 5) Bez. *der Zahl fünf.* — 6) *eine best. Constellation.*

इषुक 1) °Adj. *pfeilartig.* — 2) am Ende eines adj. Comp. (f. आ) *Pfeil.* — 3) f. इषुका a) *Pfeil.* — b) f. N. pr. einer Apsaras VP.² 2,81.

°इषुकामशमी f. N. pr. einer Oertlichkeit, in अपरेषु° (Kâç. zu P. 2,1,50) und पूर्वेषु

इषुकार m. *Pfeilmacher* Kap. 4,11.

1. इषुकृत् m. dass.

2. इषुकृत् (für इष्कृत्) Adj. *zurüstend* RV. 1,184,3.

इषुतेप m. *Pfeilschussweite* Lalit. 341,16.

इषुधि m. °f. *Köcher.*

इषुधिमत् Adj. *mit einem Köcher versehen.*

इषुध्य्, °ध्यति 1) *flehen um* (Dat.), *Jmd* (Acc.) *anflehen.* — 2) °शरधारणे.

इषुध्या f. *das Flehen.*

इषुध्यु Adj. *flehend.*

इषुप m. N. pr. eines Asura. इषुपद् v. l.

इषुपथ m. *Pfeilschussweite.*

इषुपद् m. (stark °पाद्) N. pr. eines Asura MBh. 1,67,20. इषुप v. l.

इषुपातिन् Adj. nach Sis. *Pfeile schleudernd* Çat. Br. 13,4,2,5.

°इषुपुङ्खा und °ङ्खिका f. *die Indigopflanze* Râgân. 4,72.

इषुबल Adj. *durch Pfeile stark.*

इषुभृत् Adj. *Pfeile tragend, Bogenschütze.*

इषुमत् und इषुमत् (einmal) Adj. *mit Pfeilen versehen.*

1. इषुमात्र 1) n. *die Länge eines Pfeils* Âpast. 1,15,19. — 2) °त्रम् *so weit ein Pfeilschuss reicht.*

2. इषुमात्र Adj. (f. ई) *die Länge eines Pfeils* (etwa drei Fuss) *habend.*

°इषुमार्ग m. *Luftraum.* Gal.

इषुवध m. *Tod durch einen Pfeil* Çat. Br. 5,4,2,2.

इषुसाक्य m. *eine best. Pflanze.*

इषुकृत Adj. *durch einen Pfeil getödtet* Taitt.-Br. 22,14,2.

इषूय्, इषूयति *streben, strebsam sein.* इषूयते Dat. Partic.

°इषेवक Adj. *die Worte* इर्षे वा (VS. 1,1) *enthaltend.*

इषोवधीय n. Name eines Sâman Lâty. 3,4,16.

इष्कर्तृ Nom. ag. *Zurüster, Anordner.*

इष्कृताख्य Adj. *dessen Eimer bereit ist.*

इष्कृति f. *Heilung* RV. 10,97,9.

1. इष्ट 1) Adj. a) *gesucht.* — b) *erwünscht, gewünscht, gern gesehen, beliebt, genehm, lieb.* °तर und °तम *lieber als* (Instr.) °तम mit einem passivisch auf-

zufassenden Inf. 228,32. — c) *günstig, faustus.* Tag 49,14. — d) *für gut erachtet, angenommen, Geltung habend, erachtet für* (Nom.) 252,22. °तम *für den besten erachtet.* — 2) *m. *Ricinus communis.* — 3) *f. या *Mimosa Suma* Roxb. Rāǵān. 8,38. — 4) n. *Wunsch, Verlangen* 96,2. 116,6.

2. इष्टे 1) Adj. *geopfert.* — 2) m. *Opfer* Mān. P. 13,13. (vielleicht इष्टञ्च पूर्तञ्च zu lesen). — 3) n. a) *das Opfern, Opfer* 329,7 (Pl.). — b) *= संस्कार. — c) *= योग.

इष्टकचित Adj. *mit Backsteinen belegt.*

इष्टकर्मन् n. *eine mathem. Operation mit einer beliebig angenommenen Zahl* Līlāv. 14. fg. Colebr. Alg. 23.

इष्टका f. *Ziegel*, insbes. *gebrannter Backstein.*

इष्टकागृह n. *ein Haus aus Backsteinen* Spr. 1850, v. l.

इष्टकाचिति f. *Backsteinschichtung* Śat. Br. 10, 1,2,8.

इष्टकापथ (Bhāvapr. 1,193), *°थक und *°थिक (Rāǵān. 12,52) n. *die Wurzel von Andropogon muricatus.*

इष्टकापशु m. *ein Thieropfer bei Gelegenheit der Backsteinbereitung* Mānān. zu VS. 27,29.

इष्टकापूरण n. Titel eines Werkes Ind. St. 13,263.

इष्टकामडुघ् f. (Nom. °धुक्) *die alle Wünsche melkende (gewährende) Wunderkuh.*

इष्टकामात्रा f. *das Maass der Backsteine* Śat. Br. 8,7,2,17.

इष्टकालय n. *ein Haus aus Backsteinen* Spr. 1850.

*इष्टकाव und *°वत् Adj. von इष्टका.

इष्टकासंपद् f. *Vollzahl —, Harmonie der Backsteine* Śat. Br. 10,4,2,3.

इष्टकृत् Adj. *das Opfer zu Stande bringend* Cit. im Comm. zu Kāṭy. Śr. 5,9,10.

इष्टकैकशतविध Adj. *den 101 Backsteinen entsprechend* Śat. Br. 10,2,6,11.

इष्टगन्ध 1) Adj. *wohlriechend* Suçr. 2,480,5. — 2) *n. *Sand.*

*इष्टगन्धि Adj. *wohlriechend* Gal.

इष्टजन m. *geliebte Person, Geliebter, Geliebte.*

इष्टदर्पण m. Titel eines Werkes.

इष्टदेवता f. *die besonders verehrte Gottheit einer Person oder Secte, Schutzgottheit.*

इष्टनि Adj. *rauschend.*

इष्टयजुस् Adj. *der einen Opferspruch gesprochen hat.*

इष्टयायन् Adj. *dessen Gang dem Wunsche entspricht.*

इष्टरश्मि Adj. *dessen Zügel (Zaum überh.) dem Wunsche entsprechen.*

इष्टर्ग (für निष्टर्ग) n. *Vor- oder Nebenkämpfer zur Deckung des Hauptkriegers.*

इष्टव्रत Adj. *dem Wunsche gehorchend.*

इष्टसंपादिन् Adj. *Gewünschtes verschaffend.*

इष्टस्विष्टकृत् Adj. *dem ein Sviṣṭakṛt dargebracht ist* Śat. Br. 4,3,5,7.

इष्टाकृत MBn. 3,10513 fehlerhaft für इष्टीकृत.

इष्टापूर्त n. Sg. und Du. *Erstrebtes* (auch *Eropfertes*) *und Lohn, d. h. erworbener Schatz* (*Verdienst*) *frommer Werke; also Anspruch an den himmlischen Lohn.* Später aufgefasst als *Opfer und fromme Werke.*

इष्टापूर्ति f. *Opfer und fromme Werke* Brahmor. 243.

इष्टापूर्तिन् Adj. *das Verdienst der Opfer und frommen Werke habend* TS. 1,7,3,3.

1. इष्टार्थ m. *etwas Erwünschtes, — Angenehmes* a. K. 3,1,9.

2. इष्टार्थ Adj. *der das gewünschte Ziel erreicht hat* MBn. 13,164,10. R. 2,25,38.

इष्टावत् Adj. *das Gewünschte besitzend.*

इष्टाश्व (viersilbig) Adj. *dessen Rosse dem Wunsche entsprechen.*

इष्टाहोत्रीय n. Name eines Sāman Lāṭy. 1,6,5.

इष्टाहोर्त्य n. dass. Maitr. S. 4,9,11.

1. इष्टि f. 1) *Beschleunigung, Antrieb, Anregung* — 2) *Aufforderung, Geheiss.* — 3) *Stärkung, Förderung.* — 4) *Förderer, Helfer.*

2. इष्टि f. 1) *das Suchen, Aufsuchen, Nachgehen.* Häufig nach Art eines Infin. construirt. — 2) *Wunsch, Bitte, Verlangen.* — 3) *Ausspruch einer Autorität.*

3. इष्टि f. *Opfer*, insbes. *die Darbringung eines einfachen, aus Butter, Früchten und dgl. bestehenden Opfers* im Unterschied vom *feierlichen Thier- oder* Soma-*Opfer.*

इष्टिका f. fehlerhaft für इष्टका.

*इष्टिकापथ m. = इष्टकापथ.

इष्टिकापुर n. N. pr. einer *Stadt.*

इष्टित्व n. Nom. abstr. von 3. इष्टि Āpr. Br. 1,2. Gaim. 6,8,7.

इष्टिन् Adj. *der geopfert hat.*

*इष्टिपच und *इष्टिभुज् m. *ein* Asura.

इष्टियाजुक Adj. *ein Iṣṭi genanntes Opfer darzubringen pflegend* Śat. Br. 14,4,2,3.

इष्टिरूप n. *die Eigenthümlichkeit des Iṣṭi-Opfers* Śat. Br. 1,6,3,12.

इष्टिमाद्द n. *ein best. Todtenmahl* VP.² 3,189. fg.

इष्टिहोत्र n. *Verrichtung des* Hotar *bei der Iṣṭi* Comm. zu TBr. 3,5,1.

इष्टीकृत n. *eine best. grosse* Soma-*Feier* MBn. 3,129,1. 260,4.

*इष्टु f. *Wunsch, Verlangen.*

इष्टायन n. *eine ein Jahr lang dauernde Opferfeier.*

इष्ट्वा Absol. von यज्.

इष्नुच् *das Suffix* इष्नु 238,27.

*इष्म m. 1) *Frühling.* — 2) *Liebe, Liebesgott.*

इष्मिन् Adj. *treibend, eilig, stürmisch.*

*इष्य m. = इष्म 1).

इषधि n. *Pfeilspitze.*

*इषधीय Adj. von इषध.

*इषनीक n. *Pfeilspitze.* Davon *°कीय Adj.

इषसन n. *Bogen.*

इषस्त्र n. *Pfeile und andere Geschosse.*

इषायुध n. *Pfeil und Waffen.*

इषास m. 1) *Pfeilschütze.* — 2) *Bogen* 228,1.

1. इस् Prep. = निस्.

2. *इस् Interj. *Kränkung, Leid, Mitleid.*

इह Adv. 1) *hier, hierher.* — 2) *hienieden.* In gebundener Rede oft als blosses Flickwort verwandt. — 3) in einem Buche a) *hier in diesem Lehrbuch oder System.* — b) *im Folgenden* 225,27. 228,15. 230,2. 231,16. 232,1. 234,26. — 4) vor einem Subst. im Loc. so v. a. इहास्मिन्, इहास्याम्. Auch substantivisch so v. a. *in —, an ihm u. s. w.*; statt Loc. Du. 181,2. — 5) *jetzt, nun, im Augenblick* 51,4. 61,20. 81,14. — 6) इहेह *hier und da; von da und dort; jetzt und jetzt*, d. i. *wiederholt.*

इहकार m. *das Wort* इह Lāṭy. 7,8,5.

इहकृत Adj. *dessen Wille hierher geht.*

इहचित्त Adj. *dessen Gedanken hierher gehen.*

इहत्य Adj. *hiesig.* *°क (f. °त्यिका) dass.

*इहत्र Adv. *hienieden.*

*इहदितीया und *इहपञ्चमी f. gaṇa मयूरव्यंसकादि.

इहभोजन Adj. *dessen Habe hierher kommt.*

इहलोक m. *die Welt hienieden* 264,9. Spr. 6771. °स्थ MBn. 14,35,18. 47,8.

इहवत् n. Name verschiedener Sāman Lāṭy. 7,8,9.

इहशिल्प n. *ein Kunstwerk von Menschenhand.*

इहस्थ Adj. (f. स्था) *hier seiend, — befindlich, — bleibend* 303,16. 322,15. 325,6. Bālar. 156,3. 280,6.

इहस्थान Adj. *dessen Standort hier auf Erden ist.*

इहात्मतिका (sic) Kathās. 108,117 *in zwei selbstständige Worte* (इह und आत्मनिका) *zu zerlegen.*

इहामुत्रफलभोगविराग m. *Gleichgültigkeit gegen die Genüsse des Lohns in dieser und in jener Welt* 253,18. 28.

इहार्थ Adj. *für diese Welt nützlich* MBn. 12,259,3.

इहेहमातृ Adj. Du. *von deren Müttern die eine hier, die andere dort ist.*

---

1. *ई Interj. *Schmerz, Kränkung, Bejahung, Verneinung, Verachtung, Mitleid.*

2. ई in ईमहे s. 3. इ.

3 *ई (Nom. ई oder ईस्) f. Bein. der Lakshmi.

4. ई = ईम्.

ईकार m. *der Laut* ई AV. Prāt. 1,74.

ईक्, ईक्षते (Act. selten) 1) *sehen, blicken, hinblicken, anblicken, erblicken;* mit Acc. oder Loc. — 2) *mit dem geistigen Auge schauen, bei sich denken, auf einen Gedanken kommen, eine Betrachtung anstellen* (insbes. von höhern Wesen). — 3) *Etwas* (Acc.) *mit dem geistigen Auge schauen, — wahrnehmen.* — 4) *achten —, Rücksicht nehmen auf* (Acc.) 112,38. — 5) *Etwas* (Acc.) *erwarten.* — 6) **Jmd* (Dat.) *wahrsagen* P. 1,4,39; vgl. Kāç. — Caus. ईक्षयति *Ansehen lassen nach* (Acc.). — Mit अधि (?) *erwarten, befürchten, besorgen* Spr. 6897, v. l. — Mit अनु und समनु 1) *in einer Richtung hinsehen, Jmd nachsehen.* — 2) *im Auge behalten.* — Mit अप 1) *wegsehen, sich umsehen.* — 2) *es auf Jmd* (Acc.) *abgesehen haben, lauern auf.* — 3) *achten —, Rücksicht nehmen auf* 163,19. — 4) *warten auf, erwarten* Spr. 7829. *harren auf* 436 (Conj.). — 5) *befürchten, besorgen* Spr. 6897. — 6) *erheischen, erfordern, voraussetzen* 282, 2. *bedingt sein durch* (Acc.) Kārāka 3,3. — 7) mit न *nicht ansehen können, — leiden.* — Mit व्यप 1) *gehörig Acht geben* R. 2,86,23. — 2) *achten —, Rücksicht nehmen auf.* — Mit अभि *hinblicken auf* (Acc.). — Mit अव 1) *hinsehen nach, ansehen, betrachten.* — 2) *erblicken, wahrnehmen, bemerken* 104,15. *in Erfahrung bringen* Kathās. 18,194. — 3) *sein Augenmerk richten auf, berücksichtigen, erwägen, in Betracht ziehen.* — 4) *erwarten, hoffen auf.* — Caus. *Jmd* (Acc.) *veranlassen hinzusehen.* — Mit सम्यव 1) *hinsehen auf* MBh. 14,50,22. सर्वतस् *nach allen Seiten ausschauen.* — 2) *in Augenschein nehmen, untersuchen.* — 3) *schauen, wahrnehmen, bemerken* — 4) *eine Betrachtung anstellen, bei sich denken.* — 5) *in Betracht ziehen, erwägen, berücksichtigen* 77,27. 78,11. — Mit सम्यव *anblicken.* — Mit उपाव *hinblicken, hinunterblicken.* — Mit न्याव *erwägen* MBh. 12,137,64. — Mit निरव *in Betracht ziehen, berücksichtigen.* — Mit पर्यव 1) *von allen Seiten anschauen* MBh. 14,21,9. — 2) *hinabschauen auf* Kaṭha Up. 1,4. — Mit प्रत्यव 1) *anschauen.* — 2) *besichtigen, in Augenschein nehmen, nachsehen wie es sich mit Jmd oder Etwas verhält, prüfen.* — 3) *in Betracht ziehen, erwägen, berücksichtigen.* — Mit समव 1) *ansehen, betrachten, um sich sehen, zu Gesicht bekommen.* — 2) *mit dem geistigen Auge betrachten, nachdenken.* — 3) *in Betracht ziehen, erwägen, berücksichtigen, sich kümmern um* Spr. 620. — 4) *Etwas anerkennen, für nöthig erachten.* — Caus. *sehen lassen.* — Mit आ *ansehen* MBh. 3,71,10. — Mit उद् 1) *hinaufblicken zu.* — 2) *ansehen, erblicken, schauen, sehen.* — 3) (eine Zeitlang) *zusehen, warten.* — 4) *erwarten.* — Caus. 1) *hinaufsehen lassen.* — 2) *zusehen, warten.* — Mit अभ्युद् *hinsehen nach, auf.* — Mit प्रत्युद् *anschauen, erblicken.* — Mit समुद् 1) *aufschauen, hinaufschauen* R. 3,73,2. — 2) *hinsehen nach* Spr. 1316. *ansehen* Chr. 57,18. *erblicken.* — 3) *wahrnehmen, bemerken.* — 4) *an Jmd denken, auf Jmd Rücksicht nehmen* MBh. 5,172,7. — Mit उप 1) *zusehen.* — 2) *hinblicken auf.* — 3) *erschauen.* — 4) *zusehen, zuwarten.* — 5) *übersehen, nicht beachten, vernachlässigen.* — 6) *nachsehen, Etwas geschehen lassen, leiden* Spr. 162. — 7) *es nicht genau mit Etwas* (Acc.) *nehmen, nicht bestehen auf* Spr. 7644. — 8) *harren auf* (fehlerhaft für अप) Spr. 436. — Mit सम्युप *nachsehen, Etwas geschehen lassen* MBh. 16,6,13. — Mit समुप *nicht beachten, vernachlässigen.* — Mit निस् *hinsehen, schauen nach, umhersehen, ansehen, betrachten, gewahren.* Auch vom *aspectus planetarum.* — Mit सनिस् 1) *erblicken.* — 2) *einsehen, erkennen.* — Mit परा *hinblicken* (neben sich). — Mit परि 1) *um sich hinsehen, genau hinsehen nach, prüfen, untersuchen.* — 2) *erkennen, finden dass* Spr. 4854, v. l. — Caus. *prüfen —, untersuchen lassen.* — Mit उपपरि *erkennen, finden dass* Lalit. 216,14. — Mit प्र 1) *hinsehen, zusehen, ansehen, erblicken, gewahren.* — 2) *ruhig ansehen, zugeben dass* MBh. 3,12,66. — Mit अनुप्र *nachschauen* MBh. 3,268,22. — Mit अभिप्र *ansehen, hinsehen, erblicken.* — Mit समभिप्र *dass.* — Mit आप्र Hit. 3,21 *fehlerhaft für* संप्र. — Mit उत्प्र 1) *zu Jmd hinaufschauen um seinen Worten zu lauschen.* — 2) *ausschauen, hinschauen* Kād. 135,18. — 3) *erwarten* Bālār. 38,7. — 4) *mit Sehnsucht zurückdenken an* Spr. 2071. — 5) *uneigentlich —, bildlich gebrauchen, — benennen* 248,28. *übertragen auf* (Loc.). — 6) *Etwas* (Acc.) *irrthümlich für Etwas* (Acc.) *ansehen* Kād. 264,19. *fälschlich voraussetzen, sich einbilden* Vaṇis. 36. — 7) *Jmd* (Loc.) *Etwas zuschreiben, imputare* Çāṅk. zu Bādar. 2,2,10. — Mit उपप्र *übersehen, nicht beachten* MBh. 1,74,35. — Mit विप्र 1) *hierher und dorthin schauen.* — 2) *betrachten* (?). — Mit संप्र 1) *ansehen, betrachten, erblicken, gewahr werden.* — 2) *in Betracht ziehen, erwägen.* — Mit अभिसंप्र *ansehen, gewahr werden.* — Mit प्रति 1) *zusehen.* — 2) *hinblicken auf.* — 3) *erblicken.* — 4) *erwarten, abwarten, warten auf.* प्रतीक्ष्य so v. a. *ganz allmählich* Mālav. 48,19. — 5) *Geduld mit Jmd* (Acc.) *haben* M. 9,77. — Mit संप्रति *warten, warten auf.* संप्रतीक्ष्य so v. a. *lange.* — Mit वि 1) *sehen, schauen, hinsehen, ansehen, erblicken.* Auch vom *aspectus planetarum.* हृदि *im Herzen schauen,* so v. a. *nachdenken.* Pass. *aussehen.* — 2) *sich über Etwas Gewissheit verschaffen, erfahren* 128,39. 315,5. *erkennen, unterscheiden.* — 3) *für angemessen erkennen.* — 4) *durchsehen,* so v. a. *lesen, studiren.* — 4) *ansehen als, sich gegen Jmd benehmen.* पितृवत् *wie gegen einen Vater.* — Mit अनुवि 1) *sich umschauen, hinsehen auf, nach, erblicken.* अन्ववीक्षेताम् = अनुव्यीक्षेताम् MBh. 4,38,8. — 2) *prüfen, untersuchen.* — Mit समनुवि *erblicken* Spr. 7813. — Mit अभिवि 1) *ansehen, erblicken, gewahren* 103,31. — 2) *sein Augenmerk auf Etwas richten, prüfen, untersuchen.* — 3) *auf Jmd schauen, sich gegen Jmd benehmen.* पितृवेन *wie ein Vater* MBh. 15,11,24. — Mit समभिवि *gewahr werden.* — Mit उद्वि 1) *hinaufschauen.* — 2) *schauen auf, nach, hinblicken auf* 297,4. — 3) *gewahr werden* R. 5, 8,8. *sich einer Sache bewusst werden* Spr. 892. — Mit समुद्वि *ansehen, erblicken.* — Mit उपवि 1) *hinschauen nach.* — 2) *für angemessen erkennen* Bhāvapr. 4,131. — Mit प्रतिवि *hinsehen auf, gewahr werden.* — Mit संवि *gewahr werden* Spr. 1381. — Mit अभिसंवि *anstarren* Kād. 74,20. — Mit सम् 1) *hinsehen, hinblicken, anschauen, erblicken, sehen.* — 2) *gewahr —, inne werden, sich überzeugen von, Gewissheit erlangen.* — 3) *ausfindig machen, erdenken.* — 4) *sein Augenmerk richten auf, denken an, es abgesehen haben auf.* — 5) *in Betracht ziehen, untersuchen, prüfen, überlegen.* — 6) *Jmd* (Acc.) *bestimmen zu* (Acc.) R. 2,45,9. — समीक्षत MBh. 14,2201 *fehlerhaft für* समैक्षत. — Caus. Act. Med. 1) *Jmd* (Acc.) *Etwas oder Jmd* (Acc. oder Instr.) *sehen lassen.* — 2) *sich sehen lassen.* — Mit अनुसम् *im Auge haben.* — Mit अभिसम् 1) *erblicken.* — 2) *einsehen, gewahr —, inne werden* Sūçr. 1,3,3. 60,14. 2,47,9. RV. Prāt. 17,15. — 3) *in Betracht ziehen, bedenken.* °मीक्ष्य *mit Rücksicht auf* Kārāka 3,8. 4,8. 6,1. Sūçr. 1,30,21. — Mit प्रसम् 1) *sehen, ansehen, erblicken, gewahren.* — 2) *lauern auf.* — 3) *in Betracht ziehen, erwägen.* — 4) *erklären für* (Acc.) MBh. 3,180,30. 36. — Mit प्रतिसम् *ausharren.*

ईक्ष 1) Adj. (f. ई) *sehend, blickend,* in तिर्यगीक्ष. वधूनाम् प्रति *zu den* (Weibern), *welche kommen, um die junge Frau zu sehen* Kāç. 77. — 2) m.

f. oder n. *Masche*, in सुईक्त (v.l. सुद्रात) Adj. *feinmaschig*. — 3) f. या a) *Blick, Anblick*. — b) *Betrachtung, Erwägung*. — 4) ईक्ष n. ein zur Erklärung von यास्क erfundenes Wort.

ईक्षक m. *Zuschauer* Gobh. 2,2,14.

ईक्षण n. 1) *das Sehen, Hinsehen, Erblicken, Gewahrwerden* Lāṭ. 5,3,2. Chr. 133,15. 299,28. यावदीक्षणम् so v. a. *einen Augenblick*. — 2) *das Nachsehen, Sichkümmern um, Besorgen*. — 3) *Auge*. Am Ende eines adj. Comp. f. या.

ईक्षणपथ m. *Gesichtskreis* 311,26.

ईक्षणसवम् m. *Schlange* MBh. 1,37,29.

ईक्षणिक (* f. या) und ईक्षणीक m. *Wahrsager*.

ईक्षणीय Adj. *zu sehen, zu Gesicht kommend* Spr. 6073.

ईक्षति in वधोक्षीन् Kāç. 77 fehlerhaft für वधोक्षीः; s. u. ईक्ष 1).

ईक्षित n. *Blick* Çāk. 45. Pañc. 108,14.

ईक्षितृ Nom. sg. *der da sieht, — schaut*. ब्रह्मेक्षितृ जगत् *das Brahman schaut die Welt* Çāk. zu Bīdar. S. 1035, Z. 6.

°ईक्षिन् (Conj.) Adj. *ein Auge habend für* Spr. 2904.

ईक्षे 1. Sg. Med. von ईक्ष् und 2. Sg. Med. von ईष्.

(ईक्षेण्य) ईक्षेणिय Adj. *sehenswerth*.

*ईख्, ईखति v. l. für ईङ्ख्.

ईङ्ख्, ईङ्खति, *ईङ्खते (गतिकर्मन्). — Caus. ईङ्खयति *schwankend bewegen, schaukeln*. — Mit समा, सम्वेङ्ख् Āçv. Ba. 8,9 fehlerhaft für सम्विक्स्व. — Mit परि, परीङ्खयते AV. v. l. für पर्यङ्ख° des RV. — Mit प्र *erzittern*. Med. Āçv. Ba. 409,12. — Caus. *schaukeln*. Med. *sich schaukeln*.

ईङ्खन n. *das Schaukeln*.

°ईङ्खय Adj. *in Bewegung setzend*.

ईङ्खयति Çat. Ba. 14,9,4,22 fehlerhaft für ईङ्खयति.

ईङ्ख्, *ईञ्चति, *ईञ्चति (गतिकुत्सनयोः), ईञ्चते. — Mit अप Med. *wegtreiben*. — Mit सम् Med. *zusammentreiben*.

ईञ्चान Partic. Perf. von यञ्च्.

ईञ्जिक m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,9,52.

ईञ्जितुम् MBh. 2,33,6 = यष्टुम्, ईञ्जिरे 3. Pl. Perf. Med. und ईञ्जे 1te und 3te Sg. Perf. Med. von यज्.

1. ईड्, ईट्टे 1) *Jmd* (Acc.) *anflehen —, bitten um* (Acc., Gen. oder Dat.). — 2) *Jmd* (Dat.) *Etwas* (Acc.) *darbringen* RV. 5,13,6. — 3) *preisen, loben*. — 4) **in Bewegung setzen, erregen* (ईट्टे = ईर्ते). — Caus. ईडयति 1) *preisen, loben*. — 2) *ertönen lassen*. Vgl. ईड्. — Mit प्र, उपप्र, प्रति, सम् und प्रसम् *preisen, loben*.

2. ईड् und *ईडा f. *Preis, Lob*.

ईडितृ Nom. sg. *Lobpreiser* AV. ईढ्ते RV.

ईड्न्य, ईड्निय Adj. 1) *anzuflehen um* (Dat.). — 2) *zu preisen*.

ईड्य und ईडिय Adj. *zu preisen, preiswerth*.

*ईणमत् Adj. von 2. ईम्.

1. ईति f. 1) *Noth, Plage, Landplage* Milav. 95. ईतिनाम् st. ईतीनाम्. — 2) * = प्रवास. — 3) * = डिम्ब. 2. ईति Adv. = इति *so*.

ईदृक्ता f. *Qualität*.

ईदृत् (f. या), ईदृग्विध, ईदृश् (Nom. ईट्ट् und ईट्क्), ईदृश (f. ई) und ईदृशक Adj. von *diesem Aussehen, derartig, so beschaffen, ein solcher*. (यदि) ईदृगहं wenn *ich in solche Lage gerathen bin*.

ईद्धान्, ईधात् oder ई° Adv. Lāṭ. 5,11,11.

ईधीय Adj. = वीध्य *zum heitern Himmel gehörig*.

ईध्य VS. Pair. aus वीध्य herausgenommen.

ईनिधन Adj. ई *zum Schlussatz habend* (ein Sāman).

*ईन्, ईन्ति (बन्धने).

ईप्स्, ईप्सति Desid. von आप्.

ईप्सा f. *Verlangen, Begehren, Wunsch*.

ईप्सित n. dass. 81,11. R. 1,55,13. Rāgat. 1,79. 3,1. 5. Kathās. 18,315. 22,170.

ईप्सिततमत्व n. *das Zunächststehen, das nächstes-Object-Seineiner Handlung* Comm. zu Nyāyam. 9,2,28.

ईप्सु Adj. *zu erlangen strebend, verlangend —, begehrend nach*. Die Ergänzung im Acc., Infin. oder im Comp vorangehend.

ईप्सुगण m. *ein best. Soma-Opfer*.

ईम् nachgesetzte Verstärkungspartikel. Nach Relativen so v. a. *cunque*. कं ईम् so v. a. *wer wohl* RV. 10,40,11. *welche wohl* 7,56,1. किं चनेम् *gar nichts* 2,16,2. Häufig ganz bedeutungslos zur Vermeidung des Hiatus eingeschoben.

ईयचक्षम् Adj. *weithin schauend* RV.

ईयिवंस् (schwach ईयुस्) Partic. Perf. von 3. इ.

ईर्, ईर्ते (hier und da auch Act.) 1) *in Bewegung setzen, fördern*. — 2) *sich in Bewegung setzen, sich erheben, hervorgehen, erstehen, erschallen*. — 3) *sich auf und davon machen*. — Caus. ईरयति, °ते 1) *in Bewegung setzen, schleudern, anregen, hervorgehen —, erstehen lassen, in's Leben rufen*. — 2) *erschallen lassen*, ohne Object *ausrufen, verkünden* 105,6. Pass. *genannt werden*. — 3) *erheben, in die Höhe heben*. — 4) *sich erheben*. — Mit अभि Caus. *herbeischaffen*. — Mit व्यव Caus. *zertheilen*. — Mit आ Simpl. und Caus. Act. Med. 1) *herbeischaffen, verschaffen, hinschaffen*. — 2) *sich verschaffen, theilhaftig werden* RV. 1,6,4. — 3) *erheben* (einen Gesang u. s. w.). — Mit न्या 1) *Jmd* (Acc.) *einsetzen als* (Acc.). — 2) *richten* (das Verlangen) *auf* (Loc.). — Mit समा *zusammenfügen, schaffen* RV. 10,40,10. — Mit उद् 1) *herausholen* RV. 1,118,6. — 2) *Jmd ehren* RV. 4,2,7. — 3) *sich erheben, aufstehen, aufbrechen*. — 4) *in Bewegung kommen, aufsteigen, erstehen*. — Partic. उदीर्ण *erregt, zum Ausbruch gekommen, gesteigert, gehoben* (in übertr. Bed.), von *Selbstgefühl erfüllt*. — Caus. 1) *herausholen* RV. 1,112,5. 118,6. 10,39,9. — 2) *erheben, emporrichten, aufwirbeln* (Staub). — 3) *schleudern, werfen* (Geschosse, Würfel). — 4) *emportreiben, ansetzen* (Blüthe). — 5) *aus sich hervortreten lassen, an den Tag legen* Kumāras. 2,6. — 6) *anstimmen, ertönen lassen* RV. 1,168,8. 8, 90,16. 9,72,1. *aussprechen, enunciare*. Ohne Object *sprechen* L.A. 28,1. Pass. *angegeben —, genannt werden* Chr. 274,10. *gelten für* (Nom.) 104,4. — 7) *verschaffen, bewirken, hervorbringen* RV. 1,48,9. 10,39,2. TS. 2,4,10,2. Suçr. 1,128,1. — 8) *erregen, steigern, verstärken, vermehren* Suçr. 1,152,15. 2, 312,17. Kumāras. 4,41. उदीरितधी Adj. von *aufgewecktem Verstande*. — 9) *Jmd erheben, verherrlichen* RV. 5,42,3. MBh. 3,134,21. — 10) *Jmd beleben, aufregen, höher stimmen* RV. 1,113,8. 117,24. 8,68,6. R. 2,7,9. — 11) *Jmd drängen, anstacheln* R. 5,49,19. — 12) *sich erheben aus* (Abl.) RV. 5, 33,5. *aufbrechen* 8,7,3. — Mit अभ्युद् Caus. 1) *ertönen lassen*. इति तयाभ्युदीरिते *nachdem sie so geredet hatte*. — 2) *erregen, steigern, verstärken*. — Mit प्रत्युद् Caus. *dagegen ertönen lassen, erwiedern*. — Mit समुद्, Partic. समुदीर्ण *erregt, in Aufregung gerathen*. — Caus. 1) *hinausdrängen* MBh. 5,179,39. — 2) *aufwirbeln* (Staub). — 3) *schleudern, werfen*. — 4) *aussprechen, enunciare* 69,16. 144,11. — समुदीर्पयति Çat. Ba. wohl fehlerhaft für समुद्दीपयति. — Mit नि Caus. *herabschleudern auf* (Loc.). — Mit प्र *sich in Bewegung setzen, hervorkommen, zum Vorschein kommen, erstehen, erschallen*. — Caus. 1) *vorwärts treiben, — drängen, Jmd treiben, drängen* 122, 23. 148,7. 312,30. — 2) *entsenden, richten* (die Augen). — 3) *anstimmen, ertönen lassen, aussprechen* 181,3. — 4) *erregen, in Aufregung versetzen* Megh. 69, v. l. — 5) *vertreiben, verbringen* (die Zeit). — Mit अभिप्र Caus. *vorwärts treiben*. — Mit संप्र *sich zusammen erheben*. — Caus. *vorwärts drängen, stossen*. — Mit प्रति Caus. *aufhetzen*. — Mit वि *zerspalten*. — Caus. *zerspalten, zertheilen, theilen* Çat. Ba. 3,3,4,13. — Mit सम् 1) *zusammenfügen, schaffen* RV. 3,55,20. 4,56,3. — 2) *bewirken, befördern* RV. 3,31,15. — Caus. 1) *zusammenfügen, schaffen, entstehen lassen*. — 2) *antreiben* RV. 10,

59,16. — 3) wiederbeleben. — 4) ausstatten mit (Instr.). — Mit अभिसम् Caus. in Bewegung versetzen.

ईर m. *Wind.* °ज्ञ m. Patron. Hanumant's.

ईरण 1) *Adj. *bewegend, treibend.* — 2) m. *Wind.* — 3) n. *a) das Drängen, Drücken* (bei Ausleerungen) Bālar. 5,93. — *b) das Verkünden.*

ईरपाद् m. *Schlange* Ait. Âr. 136,5 v. u.

ईरयैध्ये Dat. Inf. *in Bewegung zu setzen, lebendig zu machen* ṚV. 4,2,1.

ईरामा f. N. pr. eines Flusses. इरामा v. l.

ईरिण n. *salzhaltiges, unfruchtbares Land* MBh. 3,179,34. Vgl. इरिण.

ईरिन् m. Pl. N. pr. eines Stammes.

ईरुगप्पण्डनाथ m. N. pr. eines Lexicographen.

*ईर्ष्य्, ईर्ष्यति = ईर्ष्य्.

ईर्त्स्, ईर्त्सति Desid. von धर्ष्.

*ईर्त्सु Adj. *Etwas* (Acc.) *zu vermehren wünschend* Bhatt. 9,33.

ईर्म m. 1) *Bug, Arm, Vorderschenkel eines Thiers.* ईर्मतस् Taitt.-Br. 21,1,7. — 2) m. n. *Wunde* Spr. 7843.

ईर्मन् = ईर्म 1) in दृतिणेर्मन्.

ईर्मा (Padap. ईर्म) Adv. *auf der Stelle, hier, hierher.*

ईर्मान्त Adj. Pl. etwa *deren Büge dicht bei einander stehen.*

ईर्य 1) Adj. *anzuregen, — treiben.* Dazu Nom. abstr. ईर्यता f. Ait. Âr. 114,3. — 2) f. या bei den Buddhisten und Gaina *vorsichtiges Gehen, so dass man keinem lebenden Wesen dabei ein Leid zufügt.* °पथ m.

*ईर्वाह् m. f. = ईर्वाह्.

ईर्षा, ईर्षालु, ईर्षित, ईर्षितव्य und ईर्षु fehlerhaft für ईर्ष्या u. s. w.

ईर्ष्, ईर्ष्यति *neidisch —, eifersüchtig sein.* Der Nebenbuhler im *Dativ, die Gattin im Gen. (Âpast.) oder *Acc.

ईर्ष्यक m. *eine Art Schwächling.*

ईर्ष्या f. *Neid, Eifersucht.*

ईर्ष्याभिरति m. *eine Art Schwächling* Karaka 4,2.

ईर्ष्याय् Denom. *Eifersucht an den Tag legen.* °यित n. Nom. act. Bhâr. 121,17.

ईर्ष्यारति m. = ईर्ष्याभिरति Karaka 4,2.

ईर्ष्यालु und ईर्ष्यावत् Adj. *neidisch, eifersüchtig.*

ईर्ष्यायण m. *eine Art Schwächling* Nir. 12,13.15.

ईर्ष्यित n. *Eifersucht* Spr. 7336.

ईर्ष्यिन् Adj. *neidisch* Spr. 1149, v. l.

ईर्ष्यु Adj. *neidisch, eifersüchtig.*

*ईलि, *ईलिका und *ईली f. *eine Art Schwert.*

ईलिन 1) m. N. pr. eines Sohnes des Tamasu MBh. 1,95,27. 28. — 2) f. ई N. pr. einer Tochter Medhâtithi's Hariv. 1,32,6. इलिनी v. l.

ईवत् Adj. *so gross, — trefflich, tantus.*

1. ईश् ईष्टे und ईशे 1) *zu eigen haben, besitzen;* mit Gen. (selten Acc.). — 2) *zu eigen sein, Jmd* (Gen.) *gehören, gebühren.* — 3) *verfügen können über, Ansprüche oder ein Recht haben auf* (Gen.). — 4) *können, vermögen zu* (Inf. auf तोस् oder तुम्, oder Nom. act. im Loc.), *Etwas* (Acc.) *vermögen.* Ohne Ergänzung auch so v. a. *männliches Vermögen haben.* — 5) *gebieten —, herrschen —, Gewalt haben über* (Gen. oder Acc.). — 6) (*als Gebieter*) *Erlaubniss ertheilen.* — Mit परि *vermögen zu* (Inf.).

2. ईश् m. 1) *Gebieter, Herr.* — 2) Bein. Çiva's.

ईश 1) Adj. Subst. (f. शा) *a) Eigenthümer.* — *b) verfügen könnend über* (Gen.), *Ansprüche oder ein Recht habend auf* (Gen.). — *c) vermögend —, im Stande seiend zu* (Infin.). — 2) m. *a) Herr, Gebieter von, der Oberste unter* (Gen. oder im Comp. vorangehend). — *b) *Gemahl.* — *c)* Bein. α) Vishṇu's VP. 5,20,91. — β) Çiva's. — γ) Kubera's. — *d) eine Form* Çiva's. — *e) ein* Rudra. — *f)* Bez. *der Zahl elf.* — *g) bei einigen* Çaiva *eine best.* Çakti. — *h)* N. pr. eines Sâdhja VP.² 2,22. — 3) f. ईशी *a) Vermögen, Gewalt, Herrschaft.* — *b) eine best.* Çakti.

ईशखान m. N. pr. eines *Chans.*

ईशगीता f. Pl. Titel eines Abschnittes im Kûrmapurâṇa.

ईशत्व n. LA. 3,13 fehlerhaft für ईशित्व.

ईशन n. *das Gebieten, Herrschen.* — ईशनी fehlerhaft für ईशिनी

*ईशय्, °यति = ईशमानमाचष्टे oder करोति.

ईशसंस्थ Adj. *als Herr erscheinend* Çvetâçv. Up. 6,17.

*ईशसखि m. Bein. Kubera's.

ईशसरस् n. N. pr. eines *Sees.*

ईशसूदन n. Titel eines Werkes.

ईशाखान m. N. pr. eines *Chans.*

ईशाध्याय m. = ईशोपनिषद्.

ईशान und ईशानक 1) Adj. *a) zu eigen habend, besitzend.* — *b) vermögend.* — *c) herrschend, Herrscher.* — 2) m. *a)* Bein. α) Çiva-Rudra's. — β) *der Sonne, als einer der acht Formen* Çiva's. — γ) Vishṇu's. — *b)* Bez. *des 14ten* Muhûrta Ind. St. 10,296. — *c)* N. pr. α) eines Rudra VP. 1,8,6. — β) eines Sâdhja. — γ) eines Mannes. — *d)* eines Berges in Çâkadvîpa Bhâg. P. 5,20,36. — 3) f. ईशाना *a)* Bein. der Durgâ. — *b) eine best.* Çakti. — 4) m. f. (ई) *Mimosa Suma Roxb. — 5) *n. *Licht, Glanz.*

ईशानकल्प m. Name eines Kalpa VP.² 1,LVIII. LXVII.

ईशानकोण् Adj. *handelnd wie Einer der es vermag, seinen Besitz oder seine Macht gebrauchend.*

ईशानचन्द्र m. N. pr. eines Arztes.

*ईशानत्त m. Pl. *eine best. Götterordnung* bei den Gaina.

ईशानदेवी f. ein Frauenname.

ईशानबलि m. *ein best. Opfer* VP.² 3,114.

ईशानाधिप Adj. (f. आ) Çiva *zum Herrn habend.* दिश् *Nordost.*

ईशान्य n. Name eines Liṅga.

ईशावास्य n. = ईशोपनिषद्.

ईशितर् Nom. ag. *Herr, Gebieter.* Nom. abstr. °तृत्व n. Comm. zu Nyâyam. 5,7,2.

ईशितव्य Adj. *das Object eines Herrn oder Herrschers seiend, beherrscht werdend.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

ईशितव्याय् °यति *thun, als wenn man beherrscht würde.*

ईशिता f. *Allmacht* (eine der acht Siddhi).

ईशित्व n. dass. MBh. 14,38,12.

ईशिन् 1) Adj. *gebietend —, herrschend über.* — 2) f. °नी *Herrschermacht.*

ईशोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

ईश्वर 1) Adj. (f. आ) *vermögend, im Stande zu thun, — zu werden, in dem Falle seiend zu.* Die Ergänzung ein Infin. auf धस्, तोस्, तवै oder तुम्, ein Nom. act. im Loc., oder ein Potent. mit oder ohne यद्. Beim Infin. auf तोस् steht häufig der Nom. m. Sg. ohne Rücksicht auf Genus und Numerus des Subst. — 2) m. (adj. Comp. f. आ) *a) Besitzer, Eigenthümer von* (Gen., Loc. oder im Comp. vorangehend) 126,18. — *b) Gebieter, Fürst, König.* — *c) ein vornehmer —, reicher Herr* 166,4. — *d) Gemahl.* — *e) die oberste Gottheit.* — *f)* Bein. α) Brahman's 55,33. — β) Çiva's 130,3. — γ) Indra's. *δ) *des Liebesgottes.* — *g) *die Seele.* — *h)* N. pr. α) eines Rudra. — β) eines Sohnes Brahman's VP.² 2,126. — γ) eines Fürsten MBh. 1,67,65. — *i)* Bez. *der Zahl elf.* — *k) das 41te Jahr im 60jährigen Jupiter-Cyclus.* — 3) f. ईश्वरा und *ईश्वरी Bein. der Durgâ. — 4) f. ईश्वरी *a) Gebieterin, Fürstin.* — *b) eine best. übernatürliche Kraft.* — *c) *Bez. verschiedener Pflanzen* Nigh. Pr.

ईश्वरकृष्ण m. N. pr. eines Autors.

ईश्वरगीता f. Pl. 1) = भगवद्गीता. — 2) Titel eines Abschnittes im Kûrmapurâṇa.

ईश्वरग्रास Adj. *Gott* (die 3te Stufe des Âtman) *verschlingend* (d. i. *aufhebend*), Beiw. der 4ten Stufe des Âtman Nṛs. Up. in Ind. St. 9,126.

ईश्वरचन्द्रराय m. N. pr. eines Mannes.

ईश्वरता f. *Herrschaft, Oberherrschaft.*

ईश्वरतीर्थाचार्य m. N. pr. eines *Lehrers.*

ईश्वरत्व n. *Herrschaft, Oberherrschaft.*

ईश्वरदत्त m. N. pr. eines Fürsten.

ईश्वरप्रणिधान n. *Ergebung in den Willen Gottes* 285,30.

ईश्वरप्रत्यभिज्ञा f. Titel eines Werkes.

*ईश्वरमल्लिका f. *Mimusops Elengi* Nigh. Pr.

ईश्वरमीननाथसंवाद m. Titel eines Werkes.

ईश्वरवर्मन् m. N. pr. eines Mannes.

ईश्वरवाद m. Titel eines Werkes.

*ईश्वरसदन् n. *Tempel.*

ईश्वरसूरि m. N. pr. eines Gelehrten.

ईश्वरसेन m. N. pr. eines Fürsten VP.² 4,208.

ईश्वरानन्द m. N. pr. eines Scholiasten.

ईश्वरी Adv. mit कर् *Jmd zu einem reichen Herrn machen.*

ईश्वरीतन्त्र n. und ईश्वरे (Loc.) नित्यमुक्तावस्थापनम् Titel von Werken.

1. ईष्, ईषति (meist mit Präpp.), °ते 1) *wegrücken, sich entziehen, weichen von* (Abl.). — 2) *abweichen von* (Abl.). — 3) *Jmd* (Acc.) *verlassen* RV. 10,89,3. — 4) *feindlich anrücken*, im Partic. ईषत्. — 5) Act. *उष्के. — 6) Med. * क्षिसायाम् und *दृंहने. — Mit अति *vorüberlaufen*, mit Acc. Maitr. S. 1,10,14. — Mit अप Act. *sich entfernen von* (Abl.). — Mit आ Act. (selten) und Med. 1) *anrücken, sich drängen an, zu.* — 2) *Etwas* (Acc.) *erstreben, begehren, hinstreben nach* (Loc.), *sich anschicken zu* (Infin. auf धम्). — 3) *bittend angehen, anflehen.* — Mit उपा Med. *angehen, anflehen.* — Mit प्रत्या Med. *sich fügen an, in* RV. 5,86,3. — Mit उद् Act. *emporsteigen* Maitr. S. 1,10,12. उदीषित *emporgestiegen, erhoben.* — Mit समुद् Act. *emporsteigen, auf die Oberfläche kommen.* — Mit उप Med. *losgehen auf.* — Mit प्रति, Partic. प्रतीषित *entgegengestreckt.* — Mit वि Act. *auseinandergehen, sich dehnen.* — Mit सम् *sich strecken.* संमीषित *gestreckt.*

2. ईष् die als Nidhana verwandte Silbe ईष् Ârsh. Br.

ईष m. 1) *der Monat* Âçvina. — 2) N. pr. eines Sohnes des 3ten Manu. — Fehlerhaft für इष.

*ईषण 1) Adj. *eilend.* — 2) f. घा *Bestreben* und *Bitte* Gal.

*ईषणिन् Adj. *eilend.*

ईषच्छ्वास Adj. *mit geringem Hauch hervorgebracht.*

ईषत् Adv. *annähernd, obenhin, leichthin, ein wenig, etwas.*

ईषत्कर Adj. 1) *leicht zu vollbringen.* — 2) **ein wenig.*

ईषत्कार्य Adj. (f. घा) *leicht zu* (Loc. eines Nom. act.).

*ईषत्पान Adj. *leicht zu trinken.*

*ईषत्प्रमय Adj. etwa *leicht vergänglich.*

*ईषत्प्रलम्भ Adj. *leicht zu betrügen.*

ईषत्स्पृष्ट Adj. *leicht berührt.* Nom. abstr. °ता f.

ईषथुस् 2. Du. Perf. von 3. इष्.

ईषदसमाप्त Adj. *nicht ganz vollständig.* °स्तः पटुः so v. a. *nicht vollkommen geschickt, nahe daran geschickt zu heissen* P. 5,3,67, Sch.

ईषदसमाप्ति f. *das Fehlen von Wenigem, Nahekommen, Anstreifen* (in übertr. Bed.) P. 5,3,67.

*ईषदाढ्यंकार Adj. *leicht reich zu machen.*

*ईषदाढ्यंभव m. impers. *leicht reich zu werden.*

*ईषदुपदान Adj. *leicht zu Grunde gehend* Kâç. zu P. 6,1,50.

ईषद्धास Adj. (f. घा) *lächelnd.*

1. ईषद्धास्य n. *das Lächeln.*

2. ईषद्धास्य Adj. (f. घा) *lächelnd.*

*ईषद्धोत्रा f. *eine Traubenart ohne Kerne* Nigh. Pr.

*ईषद्विलय Adj. *leicht vergänglich.*

*ईषद्वीर्य m. *Mandelbaum* Nigh. Pr.

ईषद्वाद Adj. *schwach tönend.*

*ईषन्मिमय Adj. *leicht auszumessen.*

*ईषन्मर्ष und °र्षण Adj. *leicht zu ertragen.*

*ईषल्लभ Adj. *leicht zu erlangen, — haben.*

ईषा f. 1) *Deichsel.* Du. *die doppelte, gabelförmige D.* ईषागुर्गीनि. — 2) *Brett an einer Bettstelle.* — 3) *ein best. Längenmaass,* = 88 Aṅgula Çulbas. 1,10.

ईषादण्ड m. *Deichsel* VP. 2,8,3.

ईषादत्त Adj. *deichsellange Stosszähne habend.*

*ईषिका f. 1) *Saccharum spontaneum.* — 2) *Pinsel, Probirstäbchen.* — 3) *Augapfel eines Elephanten.* — Vgl. इषीका.

*ईषिर m. *Feuer.* Vgl. इषिर.

ईषिरे Apasr. = ईषुस्. ईषिरषंषः metrisch richtig und in der älteren Sprache unanfechtbar.

ईषीका f. *Rohr, Schilf* Maitr. S. 3,6,3. Vgl. इषीका.

ईषुस् 3. Pl. Perf. von 3. इष्.

*ईष्म m. = इष्म.

*ईष्य m. *Lehrer.*

ईसराफ (arab.) m. in der Astrol. Bez. des 4ten Joga.

ईह्, ईहति (selten), ईहते *streben* —, *verlangen nach, sich Etwas* (Acc.) *angelegen sein lassen, im Sinne haben, gedenken zu* (Infin.). धनकृतेम् *sich des Geldes wegen abmühen* Spr. 3058. समारम्भान् *Etwas unternehmen.* ईहित *worauf man sein Streben gerichtet hat* 290,3. — *Caus. *Jmd antreiben.* — Mit प्रति in प्रतीह्. — Mit सम् = Simpl. समीहित *unternommen.*

ईह 1) m. *das Bestreben.* — 2) f. घा a) *das Streben, Anstrengung, Thätigkeit, Arbeit.* — b) *das Treiben, Thun.* — c) *Verlangen, Begehren, Wunsch.*

ईहामृग m. 1) *Wolf.* — 2) *eine Art Schauspiel.*

*ईहावृका m. *Wolf.*

ईहित n. 1) *Anstrengung, Bemühung.* — 2) *das Treiben, Thun.* — 3) *Vorhaben* Spr. 3889. — 4) *Verlangen, Begehren, Wunsch.*

---

1. उ Interj. Nach den Lexicographen रोषोक्ति, सामन्त्रणे (संबोधने), अनुकम्पायाम्, निषेधे, पदपूरणे und पादपूरणे.

2. उ (ऊ) Indecl. 1) *und, auch, und auch.* — 2) *doch, dagegen, andererseits, dafür.* — 3) *nun, schon, so eben, sogleich, alsbald.* — 4) besonders beliebt nach einem Pron. demonstr., relat. oder interrog., nach einigen Partikeln und am Ende eines Stollens nach einem Infin. auf तवै (तवा उ). Meistens nur durch eine stärkere Betonung wiederzugeben. — 5) उ — उ, उ — उत *einestheils — andererntheils, sowohl — als auch.* — 6) in der klass. Sprache nur nach यद (s. u. यद), न (s. नो) und किम्. किमु प्रतिकूले विधातरि न संभाव्यते *was wohl nicht?* so v. a. *Alles.* यदाभाषस्ते किमु न विदितः *ist dir etwa nicht bekannt?* किमु — स्यात् *ob wohl?* मुक्तत्सार्थः किमु त्यज्यते *warum doch, — wohl?* Spr. 4288. किमु सर्वमास्ताम् so v. a. *doch lieber sage ich Nichts* 480,1. मोत्रतो किमु नेत्रताम् *oder* 3216, v. l. 7105. किमु — उत *utrum — an.* Häufig bedeutet किमु so v. a. *wie viel eher, — mehr* (schon im Çat. Br.). Auch *dagegen, jedoch* Bâlar. 42,1. 106,4. 276,18.

3. उ, उणोति und *धवते *rufen, schreien.* — उवै s. bes. — Mit आ Partic. ओत *angerufen, aufgefordert.* — Mit वि *zurufen, antreiben.*

4. *उ m. Bein. 1) Brahman's. — 2) Çiva's.

उवेक m. Maṇḍanamiçra's volksthümlicher Name.

*उक Indecl.

*उकण, f. *ई gaṇa गौरादि in der Kâç. उणक v. l.

*उकनाक् m. *ein hell- oder dunkelbraunes Pferd.*

उकार m. *der Laut* उ.

उक्ष 1) m. N. pr. eines zu den Viçve Devâs gezählten Wesens Hariv. 2,12,31. उक्थ v. l. — 2) n. *Wort, Ausdruck für.* — 3) n. f. (घा) *ein best. Metrum.* — Vgl. वच्.

उक्षपुंस्क Adj. *wozu es ein nur durch den Begriff des Geschlechts sich unterscheidendes Masculinum giebt.*

उक्षपूर्व Adj. *ehemals —, sonst gesprochen* 60,5. 72,6. 73,24.

उक्षप्रत्युक्त n. *Rede und Gegenrede, Unterhaltung.* Auch *eine Art Wechselgesang.*

उक्षवत् Partic. Perf. von वच्.

उक्षवाक्य Adj. *gesprochen habend* 89,29.

उक्थानुशासन Adj. (f. घा) *dem eine Unterweisung zu Theil geworden ist* Çat. Br. 14,7,3,25.

उक्ति f. 1) *Ausspruch, Verkündigung, ausdrückliche Erwähnung, Rede, Wort, Ausdruck für.* उक्तिं कृ *seine Stimme erheben* 174,4. — 2) *kluger —, witziger Ausspruch.*

उक्थोपनिषत्क Adj. *dem die Upanishad gelehrt worden sind* Çat. Br. 14,6,32,1.

उक्था Absol. von वच्.

उक्थ्य 1) m. *a) eine Form Agni's* MBh. 3,219, 28. — *b)* N. pr. *α)* eines zu den Viçve Devâs gezählten Wesens. उक्थ्य v. l. — *β)* eines Fürsten VP. 4,4,47. — 2) n. *a) Spruch, Preis, Lob.* — *b)* im Ritual *der Satz oder die Strophenreihe, welche die Recitation des* Hotar *und seiner Gehülfen bilden* (später शस्त्र genannt). मरुदुक्थम् oder बृहदुक्थम् = बृहतीसरूपात्मकं शस्त्रम् Comm. zu Çat. Br. 10,1,4,1. — 3) n. f. (घा) *ein best. Metrum.*

उक्थवाच् f. *ein best. Theil eines Çastra* Âçv. Çr. 5,14,26. 15,22.

उक्थशेष m. *ein best. Schlusstheil eines Çastra* Ait. Âr. 454,18.

उक्थपत्र Adj. *Sprüche zu Flügeln habend* VS. 17,35. उक्थपात्रम् Mahân. 6,1,10,2.

उक्थपात्र n. *Schalen, welche während der Recitation der* Ukthas *aufgestellt werden.*

उक्थभृत् Adj. *Sprüche darbringend.*

उक्थमुख n. *Beginn der* Ukthas *genannten Recitation* Ait. Br. 2,35.37. Çâṅkh. Br. 7,9. 29,3. Ait. Âr. 82,6. Davon °मुखीय Adj. Çâṅkh. Br. 22,8. 25, 5. 6. 29,4. Çr. 12,3,5. Vaitân.

उक्थयत् Adj. *mit einem Spruch verbunden.*

उक्थवर्धन Adj. *den Lobpreis sich stärkend, — ergötzend.*

उक्थवाहस् Adj. 1) *Sprüche darbringend.* — 2) *dem Sprüche dargebracht werden.*

उक्थविद् Adj. *der Sprüche kundig* Çat. Br. 14, 8,14,1.

उक्थविष Adj. *spruchartig* Çat. Br. 10,6,2,10.

उक्थवीर्य n. *ein best. Theil des* माध्यं शस्त्रम् Ind. St. 10,334. Ait. Âr. 416,4. 454,18.

उक्थशंसिन् Adj. 1) *lobpreisend.* — 2) *die* Ukthas *sprechend.*

उक्थशंस् (stark °शास्) und °शंसि Adj. *den Spruch sprechend, lobpreisend.*

उक्थशास्त्र m. Titel eines Werkes.

उक्थश्रुष्म Adj. 1) *in Sprüchen dahin rauschend.* — 2) *dem rauschendes Lob dargebracht wird.*

उक्थसंपद् f. *eine best. Schlussrecitation eines Çastra* Ait. Âr. 454,17.

उक्थामद् n. Pl. *Preis und Jubel* Maitr. S. 1,9,2. 8.

उक्थार्ण Adj. *nach Lob verlangend* TS. 1,4,42,1. Maitr. S. 1,3,14.

उक्थार्क (viersilbig) n. Pl. *Spruch und Lied.*

उक्थावत् Adj. *Sprüche liebend.*

उक्थाशस्त्र n. Pl. Ukthas und Çastras.

उक्थिन् Adj. 1) *Sprüche sprechend, preisend, lobend.* — 2) von *Preis begleitet,* liturg. von Ukthas (rit.) *b.*

उक्थ्य, उक्थ्येय 1) Adj. *a) des Preisens würdig, preiswerth.* — *b) Preis enthaltend, preisend.* — *c)* von Ukthas (rit.) *begleitet.* — 2) m. *a) eine best. Libation bei der Früh- und Mittagsspende.* — *b) eine der Grundformen der Soma-Feier.* Nom. abstr. °ता f. Lâṭj. 8,1,16.

उक्थ्यपात्र n. *der zur Darbringung der Libation* Ukthja *bestimmte Becher* Çat. Br. 4,5,5,8.12.

उक्थ्यस्थाली f. *der zur Bereitung der Libation* Ukthja *dienende Topf* Çat. Br. 4,2,3,16.

1. उत्, उत्ते, °ते 1) *träufeln lassen, sprengen.* — 2) *beträufeln —, besprengen mit* (Instr.). उत्तित *besprengt, benetzt.* — 3) Med. *träufeln.* — 4) Med. *sprühen* (Funken). — 5) *harnen.* — 6) उत्तित *reichlich versehen mit* (im Comp. vorangehend). — Mit घ्रा Act. Med. *beträufeln, besprengen, besprühen.* — Mit घ्रि, घ्रा und धा Act. *beträufeln, besprengen.* — Mit उद् Act. *hinauf —, hinaussprengen.* — Mit उप Act. *hinzusprengen.* — Mit निस् Act. *wegsprengen, wegspritzen.* — Mit परि *ringsum besprengen.* — Mit धनुपरि dass. Gobh. 1,3,11.8,26. Gaut. 25, 4. — Mit घ्रिपरि *einen Guss machen um* Gobh. 1,3, 8. — Mit प्र Act. 1) *vor sich hinsprengen.* — 2) *besprengen, weihen.* — 3) *durch Besprengung zum Opfertode weihen, schlachten.* — Caus. *vor sich hinsprengen.* — Mit संप्र 1) *besprengen.* — 2) Med. *sich besprengen.* — Mit वि 1) Act. *vergiessen.* — 2) Mod. *übersträufeln.* — Mit घ्रभिवि *hinsprengen nach* (Acc.). — Mit सम् 1) *ausgiessen.* — 2) *besprengen, begiessen.* — 3) समुत्तित *übergossen —, so v. a. reichlich versehen mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend).

2. उत् Adj. in बृहदुत्.

3. उत्, उत्तति, उत्तमाण *heranwachsen, erstarken.* उत्तित *erwachsen, herangewachsen, erstarkt.* — Caus. उत्तयते *stärken.* — Mit सम्, Partic. संमुत्तित *zugleich gestärkt, — ermuthigt.* — Vgl. वत्.

4. उत् Adj. in साकमुत्.

उत 1) *Adj. *gross.* — 2) m. = उत्तन् in ज्ञातोत u.s.w.

उतण n. *das Besprengen, Weihen.*

उतण्य, °ण्यति etwa *nach Stieren (Rinderheerden) begierig sein.*

(उतण्यायन) उतणिधायन m. Patron.

उतण्यु Adj. etwa *nach Stieren (Rinderheerden) begierig.*

*उततर m. *ein kleiner* (angeblich auch *grosser*) *Stier.*

उतन् 1) m. *a) Stier, Bulle.* Häufig bildlich gebraucht. — *b) der Stier im Thierkreise.* — *c) ein best. Heilmittel.* — 2) *Adj. = मरुत्.

उतवर्श m. *Stierkalb.*

उतवेरुत् m. *ein zeugungsunfähiger Stier* Çat. Br. 12,4,4,6.

उतसेन m. N. pr. eines Fürsten.

उतोत्र Adj. *Stiere verzehrend.*

उत्तोशन्ध m. N. pr. eines Ṛshi Taṇḍja-Br. 13,9,19.

*उथ्, थोथति (गतौ).

उद्ध 1) m. *a) Kochtopf, Pfanne.* — *b) ein best. Theil des Oberschenkels.* — *c)* N. pr. eines Lehrers. — 2) f. उद्धी *a) Kochtopf, Pfanne.* — *b) = 1) b) Kâṭaka 4,7.

उद्धचिद्द् Adj. *brüchig wie ein Topf, morsch.*

उद्धड N. pr. einer Oertlichkeit.

*उद्धर्वल und *उद्धल m. *ein Andropogon* Râǵân. 8,126.

उद्धासंभरण n. *Herstellung des Kochtopfes,* Titel des 8ten Buchs im Çat. Br. Davon Adj. °भरणीय Çâṅkh. Br. 19,1. Çr. 2,22,7. Âçv. Çr. 4,1,21. Vaitân.

*उद्धास्रम् (Nom. °स्रत्) Adj. *aus dem Topfe fallend.*

उद्ध्य 1) Adj. *a) in der Feuerschüssel befindlich.* — *b) *auf einer Pfanne gebraten.* — 2) m. N. pr. eines Grammatikers. — 3) *f. उद्ध्या gaṇa कत्यादि.

उद्गण Adj. (f. घा) in Verbindung mit सेना oder Subst. ohne सेना *breitgeschaart.*

उग्र 1) Adj. (f. घा) *gewaltig, heftig, über die Maassen stark, — gross, — streng, grausig.* Bez. best. Mondhauser. — 2) m. *a) ein Gewaltiger, Grosser, Vornehmer; ein gewaltthätiger, leidenschaftlicher Mensch.* — *b)* Bein. Çiva's oder Rudra's. — *c)* N. pr. eines Rudra VP. 1,8,7. Bale. P. 6,6,17. — *d) der Sohn eines Kriegers* (Vaiçja Comm. zu Âpast.) von *einer* Çûdrâ Âpast. 1,7,20. 21. Gaut. 4,16. — *e) *Hyperanthera Moringa.* — *f)* N. pr. eines Dânava und verschiedener anderer Personen. — *g)* Pl. Name einer Çiva'itischen Secte. — 3) f. उग्रा *a)* Bez. *verschiedener Pflanzen* (*Artemisia sternutatoria* Roxb., *Coriandrum sativum,* = घतता und वचा). — *b) die Tochter eines Kriegers von einer* Çûdrâ. — *c) eine best.* Çruti S.S.S. 23. — 4) f. उग्रेयी Pl. Bez. *best. dämonischer Wesen* AV. 4,24,2. — 5) *n. *die Wurzel von Aconitum ferox* Wall.

उग्रक m. N. pr. eines Schlangendämons MBh. 1,35,7.

उग्रकर्णिक Adj. *einen gewaltig grossen Ohrschmuck tragend.* Kirâta R. 4,40,29.

*उग्रकाण्ड m. *Momordica Charantia Lin.*

उग्रकाली f. *eine Form der* Durgâ.

*उग्रगन्ध 1) m. *Knoblauch* (Râgân. 7,19), *Ocimum pilosum* (Râgân. 10,159). *Michelia Champaca* und *Myrica sapida* (Râgân. 9,19). — 2) f. ग्रा *Carum Carvi, Apium involucratum, Artemisia sternutatoria, Ligusticum Ajowan* und = वचा. — 3) n. *Asa foetida.*

*उग्रगन्धिका f. *Apium involucratum* Râgân. 6,111.

उग्रगाध m. *eine Stelle* (in einem Flusse u. s. w.), *wo man schwer Fuss fassen kann,* Tândja-Br. 14, 8,1. 15,2,6.

उग्रचण्डा f. N. pr. einer Nâjikâ der Devî.

उग्रचारिन् 1) Adj. *sich heftig —, sich rasch bewegend* (Mond). — 2) *f. °रिणी Bein. der Durgâ.

उग्रजाति f. *ein Grauen erregender Stand* Varâh. Bṛh. S. 15,29.

उग्रजित् f. N. pr. einer Apsaras.

उग्रतपस् m. N. pr. eines Muni.

उग्रता f. *heftiges —, ungestümes Wesen.*

उग्रतारा f. N. pr. einer Göttin.

उग्रतेजस् 1) Adj. *von gewaltiger Energie.* — 2) m. N. pr. *a*) eines Schlangendämons MBh. 14,4,16. — *b*) eines Buddha Lalit. 5,18. eines Devaputra 43,18. eines Sohnes des Mâra 360,2.

उग्रत्व n. *Gewaltthätigkeit, grosse Strenge* 51,14.

उग्रदण्ड Adj. *strenge strafend.*

*उग्रदंष्ट्र (H. 457) und *°दंष्ट्र (Gal.) Adj. *gewaltige Zähne habend.*

उग्रदर्शन Adj. (f. ग्रा) *grausig anzusehen* MBh. 1,210,24.

*उग्रदुहितृ f. *Tochter eines Grossen.*

उग्रदेव m. N. pr. eines Mannes.

उग्रधन्वन् Adj. *einen gewaltigen Bogen führend.*

*उग्रनासिक Adj. *eine gewaltige Nase habend* H. 452.

1. उग्रपुत्र m. *Sohn eines Grossen.*

2. उग्रपुत्र Adj. (f. ग्रा) *gewaltige Söhne habend* RV.

उग्रप्रदर्शन Adj. (f. ग्रा) *grausig anzusehen* MBh. 3,12,1.

उग्रबाहु Adj. *gewaltige Arme habend.*

उग्रभट m. N. pr. eines Fürsten.

*उग्रभी f. *Vitis quadrangularis* Nigh. Pr.

उग्रभैरव m. N. pr. eines Kâpâlika.

उग्रमयूख 1) Adj. *schrecklich blickend,* als Beiw. der Würfel. — 2) f. ग्रा N. pr. einer Apsaras.

उग्ररेतस् m. *eine Form Rudra's* Bhâg. P. 3,12,12.

उग्रवीर्य Adj. *gewaltige Männer habend.*

*उग्रवोर्ष n *Asa foetida* Râgân. 6,74.

उग्रव्यय m. N. pr. eines Dânava Harîv. 2282.

उग्रशक्ति m. N. pr. eines Fürsten.

*उग्रशेखरा f. Bein. der Gaṅgâ.

उग्रश्रवस् m. N. pr. eines Sohnes des Lomaharshaṇa.

उग्रसेन 1) m. N. pr. *a*) verschiedener Fürsten. — *b*) eines Gandharva VP.^{2} 2,285. — 2) f. उग्रसेनी (°सेना falsch) N. pr. der Gattin Akrûra's VP.^{2} 4,96.

*उग्रसेनज und *°सेनसुत (Gal.) m. Bein. Kaṃsa's.

उग्रसेनानी m. Bein. Kṛshṇa's MBh. 12,43,9.

उग्रसेवित Adj. *von gewaltthätigen Wesen bewohnt* R. 3,20,38.

उग्राचार्य m. N. pr. eines *Lehrers.*

उग्रादित्य m. N. pr. eines Mannes.

उग्रायुध 1) Adj. *gewaltige Waffen führend.* — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

उग्रेश m. 1) *der gewaltige Herr,* Bein. Çiva's MBh. 3,106,12. — 2) N. pr. eines von einem Ugra erbauten Heiligthums.

*उङ्कण m. = उत्कण.

*उङ्ङ्, उङ्ङति (गतौ).

उच्, उच्यति *Gefallen finden an, gern thun, gewohnt sein.* — Partic. उचित 1) *Gefallen findend —, gewohnt an* (Gen., Loc. oder im Comp. vorangehend). — 2) *müssend, verpflichtet zu* (Infin.) Spr. 7685. — 3) *woran man Gefallen findet, — gewohnt ist, bekannt* Çic. 10,81. — 4) *angemessen, entsprechend, passend.* गणयितुम् *aufgeführt zu werden verdienend.* उचितेन *auf eine entsprechende Weise* Spr. 2708. — Mit अभि *einen Zug haben zu, gern aufsuchen.* — Mit नि 1) *Gefallen finden an* (Acc. oder Loc.). — 2) *gern verweilen in, bei* (Loc.). — Mit सम् *Behagen finden an* (Instr.), *gern zusammensein mit.* — समुचित 1) *gewohnt an* (im Comp. vorangehend). — 2) *angemessen, passend zu* (Gen. oder im Comp. vorangehend) 133,29. 179,30.

उच्च n. *Spruch, Preis, Loblied.*

उच्च्य, उचित्र्य 1) Adj. *preiswürdig.* — 2) m. N. pr. eines Âṅgirasa.

उचितज्ञ Adj. *wissend was sich schickt.* Davon Nom. abstr. °ता f. Spr. 2748.

उचितत्व n. *Angemessenheit, Schicklichkeit* MBh. 1,204,6.

उच्च 1) Adj. *a*) *in der Höhe befindlich, hoch.* — *b*) *tief* (Sumpf). — *c*) *hoch, so v. a. vornehm.* — *d*) *laut.* — *e*) *hoch* (Ton), *hoch betont.* — *f*) *gesteigert, heftig* (Leidenschaft). — 2) m. *a*) *Höhe.* — *b*) *Höhestand eines Planeten.* — *c*) **Pinus longifolia* Râgân. 12,38. **Kokospalme* Nigh. Pr.

उच्चैस् Adv. *laut.*

*उच्चनस् Adj. *mit nach oben gerichteten Augen.*

*उच्चनू Adv. mit यस् und नू *die Augen nach oben gerichtet haben,* mit कृ *d. A. n. o. richten.*

उच्चगिर् Adj. *eine laute Stimme habend für* (im Comp. vorangehend), *laut ausposaunend* Spr. 6967.

उच्चता f. 1) **Wandel, Benehmen.* — 2) **Stolz.* — 3) *eine Art Cyperus,* **eine Art Knoblauch,* **Abrus precatorius* und *Flacourtia cataphracta.*

उच्चण्ड Adj. 1) *überaus heftig, — stark, gewaltig, fürchterlich* Bâlar. 104,9. 145,7. Prasannar. 94,21. — 2) **rasch.* — 3) **ungebunden, ungezügelt* (in übertr. Bed.) Gal.

*उच्चतरु m. *Kokospalme* Râgân. 11,17.

उच्चता f. *Ueberliegenheit* MBh. 3,133,18.

*उच्चताल m. *Tanz bei Gelagen.*

उच्चत्व n. *Höhestand eines Planeten* Ind. St. 10,312.

*उच्चदेव m. Bein. Vishṇu's oder Kṛshṇa's.

*उच्चद्रु m. *Pinus longifolia* Râgân. 12,38.

उच्चधर्म m. Name Çâkjamuni's als Lehrers der Götter.

*उच्चनासिक Adj. *hochnasig* Gal.

उच्चनीच 1) Adj. *eine hohe oder niedrige Stellung einnehmend* MBh. 14,16,21. — 2) n. *a*) *der Höhe- und Tiefestand eines Planeten.* — *b*) *Tonwechsel.*

उच्चनीचवृत्त n. *Epicyclus* Âryabh. 3,19.

*उच्चन्द्र m. *der zweite Theil der Nacht.*

*उच्चभाल Adj. (f. ग्रा) *eine hohe Stirn habend* Gal.

उच्चय m. (adj. Comp. f. ग्रा) 1) *das Auflesen von der Erde.* — 2) *das Zulegen, Zusätzlen.* — 3) *Ansammlung, Haufen, Fülle, Menge* 184,30. — 4) **der Knoten, mit dem das Untergewand aufgebunden wird.* — 5) **Kathete.*

उच्चयमान m. N. pr. eines Mannes. Pl. *seine Nachkommen.*

उच्चरित n. *Excremente* Bhâg. P. 5,5,22.

उच्चल m. 1) **der Geist.* — 2) N. pr. eines Fürsten Râgat. 8,14. fgg.

*उच्चललाट (f. ग्रा) und *°क (f. °टिका) *eine hohe Stirn habend.*

उच्चशस् Adv. *aufwärts* Gop. Br. 1,3,9.

उच्चा Adv. *oben* (insbes. *im Himmel*), *von oben, nach oben.*

उच्चाचक्र Adj. *das Rad oben habend.*

उच्चाट m. *das aus dem Wege Räumen eines Gegners* und *die darauf gerichtete Zauberhandlung.*

उच्चाटन 1) Adj. (f. ई) *einen Gegner aus dem Wege räumend.* — 2) m. Name eines der 5 Pfeile des

Liebesgottes. — 3) n. a) *das Umwerfen.* — b) = उच्चाट.

उच्चाटालघ्वजवत् Adj. *Fahnen auf den hohen Wachtthürmen habend* R. 1,5,17.

उच्चाप्राशापत्य n. Name eines Sâman.

उच्चाभ्रुघ्र Adj. *den Boden oben habend.*

*उच्चामन्यु m. N. pr. eines Mannes. Vgl. चोच्चामन्यव.

उच्चार् 1) Adj. *aufgehend.* सूर्यमेवोदित्यमुच्चार् कुरुते *lässt die Sonne da aufgehen* TS. 2,3,12,2. — 2) m. a) *Ausleerung, Excremente* 229,2. मूत्रोच्चारे n. Du. Gaut. 9,37. — b) *das Aussprechen. Hörbarmachung.*

उच्चारक Adj. *aussprechend, hörbar machend.*

उच्चारण n. *das Aussprechen, Hörbarmachen.*

उच्चारयितर् Nom. sg. *der Etwas* (Acc.) *aussprichi* Comm. zu Nâigam. 3,8,21.

उच्चारित 1) Adj. *der eine Ausleerung gehabt hat* Gaut. Sûtra. 2,463,13. — 2) n. *das Geschäft der Ausleerung* Sûtra. 2,148,19.

*उच्चारिन् Adj. *Töne ausstossend.* गर्दभो° *wie ein Esel.*

उच्चार्य Adj. *auszusprechen, ausgesprochen werdend.* Nom. abstr. °ता f. und °त्व n.

उच्चावच Adj. *hoch und niedrig, gross und klein, mannichfaltig, verschieden, bunt.*

*उच्चिङ्ट m. 1) *ein sorniger Mensch.* — 2) *eine Art Seekrabbe.*

उच्चिटिङ m. *ein best. kleines giftiges Wasserthier.*

उच्ची Adv. mit कर् *in die Höhe heben.*

*उच्चुड und *उच्चूल m. *ein in die Höhe stehender Büschel.*

उच्चेय Adj. *zu pflücken, — lesen* Kâç. II,86,11.

उच्चैःकार Adj. *den Hochton bewirkend* TS. Prât.

*उच्चैःकारम् Adv. *mit lauter Stimme* P. 3,4,49, Sch.

उच्चैःकुल n. *hohes Geschlecht* Çiç. 92.

उच्चैःपद n. *hoher Standort* Kumâras. 5,61.

उच्चैःपौर्णमासी f. *der Tag, an welchem der Vollmond am Himmel steht, ehe die Sonne untergegangen ist,* Gobh. 1,3,10.

उच्चैरुच्चैःश्रवस् m. *der erhabene* Ukkaiḥçravas Kumâras. 2,47.

उच्चैर्गोत्र n. *hohes Geschlecht, hohe Geburt.*

*उच्चैर्घुष्ट n. *lautes Verkünden.*

उच्चैर्घोष Adj. *laut tönend, — schreiend, — wiehernd, — brüllend, — rasselnd.*

उच्चैर्हिष् Adj. *mächtige Feinde habend* Kumâras. 3,44.

उच्चैर्धामन् Adj. *hoch —, stark strahlend* Spr. 3971.

उच्चैर्भाषण und °भाष्य n. *lautes Reden.*

उच्चैर्भुज Adj. *die Arme emporhaltend* Mṛcch. 36.

उच्चैर्मन्यु m. N. pr. eines Mannes. Pl. *seine Nachkommen.*

*उच्चैर्मुख Adj. *mit emporgerichtetem Gesicht.*

उच्चैःशिरस् Adj. *den Kopf hoch tragend, hochstehend, vornehm.*

उच्चैःश्रवस् 1) *Adj. *etwa laut wiehernd.* — 2) m. a) * *Ross.* — b) N. pr. des bei der Quirlung des Oceans hervorgekommenen Prototyps und Königs der Rosse. Nach den Lexicographen Indra's *Ross.*

उच्चैःश्रवस m. N. pr. 1) * = उच्चैःश्रवस् 2, b). — 2) eines Rosses des Sonnengottes.

उच्चैस् Instr. Pl. Adv. 1) *hoch, oben, nach oben, von oben.* — 2) *laut.* Als scenische Bemerkung 290,27. Mit * कर् *laut sprechen.* — 3) *hoch* (vom Tone). — 4) *in gesteigertem Maasse, in hohem Grade* 104,13. *stark, kräftig, gründlich, ganz genau* (wissen).

उच्चैस्तर n. *Abhang* Ind. St. 14,372.

*उच्चैस्तमाम् Adv. *überaus hoch* u. s. w.

उच्चैस्तर 1) Adj. a) *höher, recht hoch.* Nom. abstr. °त्व n. — b) * *sehr laut.* — 2) °तराम् Adv. a) *höher* Apast. उच्चैरुच्चैस्तराम् *höher und höher* Spr. 1160. — b) *höher betont.*

उच्चैस्त्व n. Nom. abstr. von उच्चैस् *laut* Comm. zu Gaim. S. 278, Z. 2.

1. उच्चैःस्थान n. *hoher Standort* Spr. 1162.

2. उच्चैःस्थान Adj. *von hohem Range* M. 7,131.

उच्छादन n. *das Einreiben des Körpers mit Oel* u. s. w.

उच्छास्त्रवर्तिन् Adj. *ausserhalb der Gesetzbücher wandelnd, die G. übertretend.*

उच्छिङ्खन n. = उच्छिङ्घन.

उच्छिख 1) Adj. a) *mit emporstehendem Kamme* (Pfau) Uttarâs. 50,12 (65,3). — b) *mit der Flamme nach oben, hell lodernd.* — 2) m. N. pr. eines Schlangendämons.

उच्छिखण्ड Adj. *mit emporgerichtetem Schwanze* (Pfau).

उच्छिङ्घन n. *das Aufziehen in die Nase.*

उच्छित्ति f. *Zerstörung, Ausrottung, Vernichtung, das Zugrundegehen.*

उच्छिन्न m. (sc. सेधि) *ein durch Abtretung fruchtbarer Ländereien erkaufter Friede* Spr. 1600.

उच्छिरस् 1) Adj. *mit erhobenem Haupte, das Haupt hoch tragend.* — 2) m. N. pr. eines Berges.

1. उच्छिलीध्र n. *ein aufgeschossener Pilz* Mṛcch. 11.

2. उच्छिलीध्र Adj. (f. घ्री) *mit aufgeschossenen Pilzen* Mṛcch. 11, v. l.

उच्छिष्ट 1) Aaj. a) *übrig gelassen, als unbrauchbar liegen gelassen, übrig geblieben.* — b) *an dem noch ein Speiserest haftet, der nach vollbrachter Mahlzeit sich noch nicht den Mund gespült, die Zähne gereinigt und die Hände gewaschen hat,* unrein überh. (in rituellem Sinne) Gaut. 1,28. 41. Chr. 42,22. — 2) n. *Ueberbleibsel, Rest,* insbes. *Opferrest, Speiserest.*

उच्छिष्टक Adj. = उच्छिष्ट 1) b) MBh. 13.131,5.

उच्छिष्टगणपति und °गणेश m. *eine Form Ganeça's.* °पतिपञ्चाङ्ग n. Titel eines Tantra.

उच्छिष्टचाण्डालिनी f. N. pr. einer Göttin.

उच्छिष्टता f. Nom. abstr. zu उच्छिष्ट 1) b) und 2). °तां या *zu einem Ueberbleibsel machen,* so v. a. *bis auf einen kleinen Rest verzehren.*

उच्छिष्टभाज् Adj. *die Speisereste erhaltend* Gobh. 4,3,28.

1. उच्छिष्टभोजन n. *das Geniessen der Speisereste.*

2. *उच्छिष्टभोजन m. *ein Brahman, der von den Ueberbleibseln der Opfer lebt, welche den ihm anvertrauten Götzenbildern dargebracht werden.*

*उच्छिष्टमोदन n. *Wachs.*

उच्छिष्टाशन n. *das Geniessen von Speiseresten* Gaut. 2,32.

उच्छिष्टित Adj. *verunreinigt* Pâraç. 11,6.

*उच्छिष्य ved. Partic. fut. pass. von शिष् mit उद्.

उच्छीर्षक 1. Adj. *der den Kopf aufgerichtet hat.* — 2) n. *Kopfkissen.*

उच्छुष्क Adj. *ausgetrocknet, vertrocknet, ausgemergelt* Râm. 7,157,4.

उच्छुष्म 1* Adj. *etwa aufziehend* AV. Paric. 38. — 2) m. N. pr. einer Tantra-Gottheit (buddh.).

उच्छुष्मकल्प m. Titel eines Abschnittes in AV. Paric. Verz. d. B. II. 91.

उच्छुष्मभैरव Titel eines Werkes

उच्छुष्मरुद्र m. Pl. 1) *eine best. Dämonenschaar* AV. Paric. 36. — 2) N. pr. einer Çiva'itischen Secte.

उच्छून Partic. von स्ना (श्नि), श्नपति.

उच्छृङ्खल Adj. *entfesselt, zügellos, keine Schranken kennend.*

उच्छेतर् Nom. sg. *Zerstörer, Vernichter.*

उच्छेतवै Dat. Inf. *abzuhauen* Çat. Br. 1,2,3,10.

उच्छेद m. 1) *das Abhauen.* — 2) *abgebrochenes Stück.* — 3) *Zerstörung, Ausrottung, Vernichtung.* — 4) *Unterbrechung.*

उच्छेदन n. *das Zerstören, Vernichten, Zugrunderichten.*

उच्छेदनीय Adj. *abzuschneiden.*

°उच्छेदिन् Adj. *zerstörend, vernichtend.*

उच्छेद्य Adj. *zu zerstören, — vernichten, auszurotten.*

उच्छेष 1) Adj. *übriggeblieben.* — 2) m. *Ueberbleibsel.*

उच्छेषण n. *Ueberbleibsel, Rest.*

उच्छेषणी Adv. mit कृ *übriglassen, zurücklassen* Daçak. 40,8.

उच्छोचन Adj. *brennend.*

उच्छोष m. *Anschwellung, Aufgedunsenheit* Mit. 70,16.

उच्छोषण 1) Adj. *austrocknend, austörrend.* — 2) n. a) *das Austrocknen, Trockenwerden.* — b) *das Austrocknen, Trockenlegen.*

उच्छोषुक Adj. *austrocknend, dürre werdend* Gop. Br. 1,4,3.

उच्छ्राय m. (adj. Comp. f. या) 1) *das in die Höhe Steigen, Sichemporheben, Erhebung.* — 2) *Höhe.* — 3) *Wachsthum, Zunahme. Steigerung.* — 4) *Kathete.*

उच्छ्रायण n. *das Erheben, Aufrichten.*

उच्छ्राय 1) m. (adj. Comp. f. या a) *das in die Höhe Steigen, Aufsteigen, Sichemporheben.* — b) *Höhe.* — c) *Wachsthum, Zunahme, Steigerung.* — 2) f. ई *eine aufgerichtete Planke.*

उच्छ्रित Partic. von श्रि mit उद्. *m. Pinus longifolia* Rāǵān. 12,38.

उच्छ्रिति f. 1) *das in die Höhe Steigen, Emporkommen.* — 2) *Wachsthum, Zunahme, Steigerung.* — 3) *Kathete.*

उच्छ्वास m. Du. *ein best. Theil des menschlichen Leibes.*

उच्छ्वास m. *das Aufathmen, Sichaufthun.*

उच्छ्वयन n. *das Aufschwellen* Çaṅk. zu Bādar. 4,2,13.

उच्छ्वसत् m. *ein athmendes Wesen.*

उच्छ्वसित n. 1) *das Ausstossen des Athems.* — 2) *Athem, Lebenshauch.* — 3) *das Ausströmen feuchter Dünste.* — 4) *das Aufgehen, Sichlösen.*

उच्छ्वास m. (adj. Comp. f. या) 1) *das Ausstossen des Athems.* — 2) *Athem, Hauch.* — 3) *das Verhauchen, Sterben.* — 4) *Seufzer.* — 5) *Gicht.* — 6) *das Aufschwellen, Sichheben.* — 7) *Abschnitt, Kapitel.*

उच्छ्वासिन् Adj. 1) *aushauchend.* — 2) *athmend.* — 3) *seufzend.* — 4) *aufschwellend, sich erhebend* Kumāras. 7,82 (उच्छ्वासिकाला° zu verbinden).

1. उछ् s. वस्.

2. *उछ्, उच्छति (विवासे, निवासे, विपाशे, बन्धनमापने, वर्त्तने, व्यतिक्रमे). — *Desid. उचिच्छिषति.

उज्जयन 1) m. N. pr. eines Mannes. — 2) f. ई = उज्जयिनी.

उज्जयन्त m. N. pr. eines Berges in Surāshṭra.

उज्जयिनी f. N. pr. der Hauptstadt der Avanti.

*उज्जलिनीड m. (Kāç. zu P. 2,1,73) und उज्जलिस्तम्ब m. gaṇa मयूरव्यंसकादि.

उज्जागर Adj. *aufgeregt, aufgebracht* Śiç. 130,20. 133,19.

उज्जानक m. N. pr. eines Tirtha.

उज्जालुक m. N. pr. einer Oertlichkeit.

*उज्जासन n. *das Morden, Tödten.*

*उज्जिघ्र Adj. Vop. 26,34.

उज्जिति f. 1) *Sieg.* — 2) Pl. Bez. *der Verse* VS. 9,21. fgg.

उज्जिक्रान 1) Adj. Partic. von क्रा, क्रिक्रीते mit उद्. — 2) m. a) *N. pr. eines Mannes gaṇa पेलादि. — b) Pl. N. pr. eines Volkes Varāh. Bṛh. S. 14,2. — 3) f. या N. pr. einer Stadt.

उज्जीवितमदालस m. Titel eines Schauspiels Daçār. Einl. 30.

उज्जीविन् m. N. pr. einer Krähe.

उज्जूटिम्ब n. N. pr. einer Oertlichkeit. उत्कट° v.l.

उज्जूटित Adj. *der sich die Haarflechte aufgebunden hat.*

उज्जृम्भ Adj. 1) *gähnend.* — 2) *aufgeblüht.*

उज्जृम्भण 1) n. a) *das Gähnen, Schnappen.* — b) *das Hervorbrechen* Bālar. 99,3. — 2) f. या = 1) b) Bālar. 249,17.

*उज्जृम्भित n. *Anstrengung, Bemühung.*

उज्जेन्द्र m. N. pr. eines Mannes.

उज्जेष Adj. *siegend,*

उज्जेषवत् Adj. *das Wort* उज्जेष *enthaltend.*

उज्जेषिन् m. N. pr. eines der 7 Marut.

उज्झ Adj. *mit abgespannter Sehne.* °धन्वन्.

उज्ज्वल 1) Adj. (f. या) *glänzend, strahlend, prächtig, schmuck* Bhar. Nāṭyāç. 34,103. — 2) m. a) *Geschlechtsliebe. — b) N. pr. eines Autors. — 3) f. या *ein best. Metrum.* — 4) *n. *Gold.*

उज्ज्वलदत्त m. N. pr. eines Scholiasten.

उज्ज्वलन scheinbar R. 2,40,14. यथो ज्वलन° ed. Bomb.

उज्ज्वलनरसिंह N. pr. eines Tirtha.

उज्ज्वलनीलमणि m. Titel eines Werkes.

उज्ज्वलभाष्य n. und उज्ज्वलरसकणा f. Titel von Werken.

उज्ज्वलितल n. *das in Gluth Versetztsein* Kap. 1,99.

उज्ज्वालन n. *das in Gluth Versetzen* Karaka 1,12.

उज्झ्, उज्झति 1) *fahren lassen, aus der Hand —, von sich geben, aufgeben, verlassen.* उज्झित *fahren gelassen, verlassen —, frei von* (Instr. oder im Comp vorangehend). — 2) *hinablassen in* (Loc.). — 3) *Jmd aussetzen.* — 4) *vermeiden, entgehen.* — Mit प्र 1) *fahren lassen, aufgeben, verlassen.* प्रोज्झ्य *bei Seite lassend, mit Ausnahme von.* °प्रोज्झित *frei von.* — 2) *abziehen, subtrahiren.* — 3) mit उज्झ् verwechselt Spr. 5539. 6977. — Mit सम् *fahren lassen, aufgeben, verlassen.* °समुज्झित *frei von.*

°उज्झ Adj. *fahren lassend, aufgebend.*

*उज्झक m. 1) *Woche.* — 2) *Mönch.*

उज्झटिम्ब n. N. pr. einer Oertlichkeit. उज्झट° v.l.

उज्झन n. 1) *das Wegschaffen.* — 2) *das Aufgeben, Meiden.*

उज्झितिति f. *das Verlassen dieser Welt* Tāṇḍya-Br. 18,6,10.

उज्य fehlerhafte Schreibart für उज्झ्य.

उज्जदेश m. N. pr. eines *Landes.*

उञ्छ्, उञ्छति *nachlesen, liegen gebliebene Aehren auflesen.* तृणानि Çiç. Gaṇ. 2,17. — Mit प्र *wegwischen.*

उञ्छ m. und उञ्छन n. *Nachlese, das Aufsammeln von liegen gebliebenen Aehren.*

उञ्छवर्तिन् Adj. *von Nachlese lebend.*

उञ्छवृत्ति 1) Adj. dass. — 2) m. Bein. Mudgala's.

उञ्छशिल n. = उञ्छ.

*उट m. *Laub, Gras.*

उटज m. n. (adj. Comp. f. या) *Hütte aus Laub.*

उटजाङ्गन n. Nigh. 55,12.

उटङ्कन (उटङ्कण gedr.) n. *das Stempeln.*

*उठ्, ओठति (उपघाते).

*उड् (संरम्भे).

उडङ्गव m. *eine best. Körnerfrucht.*

उडिप und उडिपान m. N. pr. eines Mannes.

उडु 1) f. n. *Stern.* — 2) n. a) *Mondhaus.* — b) *Wasser.*

उडुगणाधिप m. *der Mond.* °र्क्ष n. *das Mondhaus* Mṛgaçiras.

उडुगोल m. *die Sphäre der Gestirne* Goladh. 11,1.

उडुदायप्रदीप m. Titel eines astrol. Werkes.

उडुनाथ m. *der Mond.*

उडुप 1) m. n. (adj. Comp. f. या) *Nachen.* — 2) m. *der Nachen am Himmel, der Mond.* — 3) n. *eine Art Tanz* S.S.S. 257.

उडुपति m. 1) *der Mond* 290,13. — 2) *eine Soma-Art* Sūtra. 2,164,19.

*उडुपथ m. *Luftraum.*

*उडुपप्रिया f. *bei Nacht blühender Lotus* Nigh. Pa.

उडुम्बर schlechte Schreibart für उदुम्बर.

उडुराज् und °राज m. *der Mond.*

*उडुलोम m. Pl. *die Nachkommen des* Uḍuloman.

*उडुलोमन् m. N. pr. eines Mannes.

*उडुप = उडुप.

उडुमर Adj. = उडुमर. Bālar. 124,3.

उडुमरित Adj. *in Aufruhr gebracht, aufgeregt* Bālar. 267,12. 270,4.

उडुयन n. *das Aufffliegen, Flug.*

उडुमर Adj. *aussergewöhnlich, absonderlich, heftig, stark.* Laut Bālar. 22,6.

उड्डामरतन्त्र n. Titel eines Tantra.

उड्डामरिन् Adj. einen entsetzlichen Lärm machend Bâlar. 80,4.

उड्डामरेश्वरतन्त्र n. = उड्डामरतन्त्र.

उड्डियाण N. pr. einer Oertlichkeit.

उड्डियान eine best. Fingerstellung.

उड्डीन n. Auffug, Flug.

उड्डीयकवि m. N. pr. eines Dichters.

उड्डीयन n. das Auffliegen.

उड्डीयान = उड्डियान.

*उड्डीविन् m. N. pr. einer Krähe. Vgl. उड्डीविन्.

*उड्डीश m. 1) Bein. Çiva's. — 2) Titel eines Werkes.

उड्र m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*उणक, f. ई gaṇa गौरादि. उकण v. l.

उणादि m. Pl. eine best. Klasse von Suffixen. Die °सूत्राणि behandeln dieselben. °वृत्ति f. ein Commentar zu diesen Sûtra Avrascr, Uéâval. S. 1, Ç. 4.

उणुक m. 1) Säckchen, Netz. — 2) Magen Bâlar. 4,168.

उणेरकलम् f. eine Art Gebäck.

*उत् Indecl. = 2. उत.

1. उत Partic. von वा, वयति.

2. उत Indecl. 1) und, auch. उतो und auch, उत स्म und zumal, उत—उत, उतो—उत, उत—उतो, उतो—उतो sowohl — als auch, उत वा oder auch, वा—उत वा, उताहो वापि—वा, उत—वा (kann auch fehlen) entweder — oder. — 2) Fragewort. उत—किंवा (oder). Sehr häufig in einer doppelten oder mehrfachen Frage an zweiter und folgender Stelle, d. i. oder. Kann auch durch वा, किंवा, स्विद् und किंवा स्विद् verstärkt werden und mit वा, यद वा, किंवा स्विद् wechseln. Selten wird an zweiter oder folgender Stelle किम् vor उत wiederholt 129,9. — 3) किमुत wie viel mehr, — eher, — weniger (in einem negativen Satze). — 4) im Epos häufig blosses Flickwort, insbes. am Ende eines Verses 52,4. 61,9. 163,20. — 5) *उताधीयीत soll so v. a. षाडमध्येष्यते sein.

उतङ्क fehlerhaft für उत्तङ्क.

उतथ in Verz. d. Oxf. H. vielleicht fehlerhaft für उतथ्य.

उतथ्य m. N. pr. eines Âṅgirasa. उचथ्य die ältere Form.

उतथ्यतनय m. Patron. Gautama's.

*उतथ्यानुज und *उतथ्यानुजन्मन् m. Bein. Bṛhaspati's, der Planet Jupiter

उताहो s. u. 2. उत 2).

उतूल m. 1) Knecht Pîs. Gaṇ. 3,7,1. 2. — 2) Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,361. उलूत v. l.

उत्क 1) Adj. (f. घा) sich sehnend nach, heftig verlangend. Die Ergänzung im Infin. oder im Comp. vorangehend. — 2) wohl n. Sehnsucht, heftiges Verlangen.

उत्कच Adj. 1) haarlos. — 2) aufgeblüht.

उत्कचयु, °यति das Haar aufstecken, —aufputzen.

उत्कच्छा f. ein best. Metrum.

उत्कच्छुक Adj. des Mieders beraubt Spr. 2302.

उत्कट 1) Adj. (f. घा) a) das gewöhnliche Maass überschreitend, überaus gross, — stark, — heftig. करभोत्कटमूर्धज्ञ Adj. dessen Haare die Dicke eines Elephantenrüssels haben MBh. 3,280,16 (= उष्ट्रसदृशकेश Nîlak.). उत्कट° Adv. in hohem Grade, heftig. — b) reichlich versehen mit, strotzend von (im Comp. vorangehend). — c) trunken, toll, rasend. — 2) m. a) *die zur Brunstzeit aus den Schläfen des Elephanten träufelnde Flüssigkeit. — b) Saccharum Sara oder eine verwandte Grasart. — c) N. pr. eines Dichters. — 3) f. घा a) *Laurus Cassia und *eine Art Pfeffer (Râgân. 6,117). — b) N. pr. einer Stadt. — 4) n. a) *die Rinde von Laurus Cassia. — b) eine Art Tanz S. S. S. 238.

उत्कटिका f. und °मन n. das Sitzen auf dem Erdboden mit ausgestreckten Beinen (im rechten Winkel). Vgl. उत्कुटक.

उत्कटुक s. उत्कुटक.

उत्कणिका f. fehlerhaft für उत्कलिका.

उत्कण्टकित Adj. mit aufgerichteten Dornen, — Härchen Kâd. 253,8. II,70,17. 79,10. 121,22.

उत्कण्टकिन् Adj. dass. Kâd. II,134,7.

उत्कण्ठ, °ठते 1) den Hals in die Höhe richten. उत्कण्ठित d. H. in d. H. richtend Spr. 1753. — 2) sich sehnen nach (Dat.) Prasannar. 15,9. mit Infin. Pañc. 13,11. उत्कण्ठित sich sehnend nach (प्रति oder Dat. Prasannar. 23,3); verliebt. — Caus. उत्कण्ठयति 1) machen, dass Jmd (Acc.) den Hals in die Höhe richtet. — 2) in Jmd (Acc.) Sehnsucht erwecken. — Mit प्र Caus. in Jmd (Acc.) Sehnsucht erregen. — Mit सम् sich sehnen, wehmüthig zurückdenken.

1. उत्कण्ठ Adj. 1) den Hals in die Höhe richtend. — 2) mit offener Kehle. नद् so v. a. aus vollem Halse schreien. — 3) sehnsüchtig. °म् Adv. Spr. 1753.

2. उत्कण्ठ 1) m. a) *Sehnsucht. — b) quidam coeundi modus. — 2) f. घा Sehnsucht, wehmüthige Gedanken um einen geliebten Gegenstand, Verlangen nach 163,2.

उत्कण्ठक Adj. Sehnsucht erregend.

उत्कण्ठमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

उत्कण्ठाय्, °यते den Hals in die Höhe heben, so v. a. wieder Muth fassen. °यित n. impers. Prasannar. 133,11.

उत्कण्ठेश्वरमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

उत्कण्ठा f. 1) Sehnsucht, Verlangen nach. — 2) *Pothos officinalis Roxb.

*उत्कन्दक m. eine best. Krankheit.

उत्कन्धर Adj. mit erhobenem Halse Râgân. 8,2334.

उत्कम्प 1) Adj. erzitternd, zitternd. — 2) m. (adj. Comp. f. घा) das Erzittern, Zittern 290,3.

उत्कम्पन n. das Erzittern.

उत्कम्पिन् Adj. 1) erzitternd Spr. 4366. Kâd. 247, 18. II, 84, 22. wallend (Busen) Chr. 316, 30. — 2) am Ende eines Comp. erzittern machend.

उत्कर m. (adj. Comp. f. घा) 1) Auswurf, Schutt, — haufen. — 2) Haufen, Menge. — 3) das Beppein mit Händen und Füssen Bhâvpr. 1,138.

उत्करणिका f. Ketrichthaufen Comm. zu Gobh. 1,4,11.

उत्करिका f. ein best. süsses Gericht Kull. zu M. 5,7 (तत्करिका gedr.).

*उत्करीय Adj. von उत्कर.

*उत्कर्कर m. ein best. musikalisches Instrument.

उत्कर्ण Adj. die Ohren emporrichtend.

उत्कर्णताल Adj. mit den Ohren zu klatschen beginnend (Elephant) Kathâs. 12,19.

उत्कर्तन n. das Ausschneiden.

उत्कर्तम् Asbol. ausschneidend Çat. Br. 13,7,1,9.

उत्कर्तृ Nom. sg. Förderer. Nom. abstr. °र्तृत्व n. Nṛs. Up. in Ind. St. 9,154.

उत्कर्ष 1) Adj. prahlerisch. — 2) m. a) Aufschwung, Zunahme, Zuwachs; Erhebung zu etwas Besserem; das Hervorragen, Vorwiegen, Vorrang, Uebergewicht, Uebermaass. — b) das Ausnehmen, bei Seite Lassen. — c) Selbstüberhebung. — d) Aufschub Nâsân. 3,1,22. 33. 35. Comm. zu 4,10.

उत्कर्षक Adj. steigernd, hebend.

उत्कर्षण 1) n. a) das Hinaufziehen. — b) das Ausziehen (eines Keiles). — 2) f. ई eine best. Çakti.

*उत्कर्षम् Absol. auseinanderziehend.

उत्कर्षसम m. im Nyâja das Sophisma: a und b haben eine Eigenschaft mit einander gemein, folglich auch eine andere. Nâsân. 5,1,1. Sarvad. 114,10.

*उत्कर्षित Adj. von उत्कर्ष.

उत्कर्षिन् 1) Adj. den Vorrang habend, vorzüglicher, besser 249,11. — 2) f. °णी eine best. Çakti.

उत्कल m. 1) Pl. N. pr. eines Volkes. Sg. Name des Landes. — 2) N. pr. eines Sohnes des Dhruva und des Sudjumna. — 3) *Lastträger. Vgl. उत्तल. — 4) *Vogelsteller.

उत्कलखण्ड m. n. Titel eines Abschnitts im Skandapurâṇa.

उत्कलाप Adj. *mit emporgehobenem Schwanze, ein Rad schlagend* (Pfau).

उत्कलापन n. *das Heimführen der Frau* (Acc.) *aus dem väterlichen Hause.*

उत्कलापय्, °पति 1) *sich bei Jmd* (Acc.) *verabschieden* Pañcad. 33. 34. — 2) *seine Frau aus dem väterlichen Hause heimführen.*

उत्कलिका f. (adj. Comp. f. घा) 1) *Sehnsucht, heftiges Verlangen nach einem geliebten Gegenstande* 300,23. Mālatīm. 50,13. — 2) *Zärtlichkeiten, Tändeleien eines Verliebten.* — 3) *Knospe* 300, 25. — 4) *Welle* Mālatīm. 50,13.

उत्कलिकाप्राय Adj. *von zusammengesetzten Wörtern strotzend* (Prosa) Vāsavā 1,3,36.

उत्कषण n. *das Aufreissen.*

*उत्काका f. *eine Kuh, die jedes Jahr kalbt.*

*उत्काकुद् Adj. *einen hohen Gaumen habend.*

उत्कान्ति f. *überaus heller Schein* (des Mondes).

*उत्काय्, °यते = उत्सुकाय्.

*उत्कार् m. *das Schwingen* (des Korns).

उत्कारिका f. *warmer Brei.*

उत्कारिकोपनाह् m. *Brennschlag* Kāraṇḍ. 6,19.

उत्काश n. (?) *Hinausgang* Çāṅkh. Br. 2,5.

*उत्कास m. N. pr. *eines Mannes. Pl. seine Nachkommen.*

उत्कासन n. *das Aushusten, Schwindsucht.*

°उत्किर् Adj. *aufwerfend, aufwerbelnd.*

1. उत्किरण m. *heller Strahl.*

2. उत्किरण n. *Verbindung, Vereinigung.*

उत्कीर्तन n. *das Berichten, Bericht.*

उत्कील m. v. l. für घत्कील.

उत्कीलक m. N. pr. *eines Berges.*

उत्कीलित Adj. *durch Herausziehen des Pflockes geöffnet* Kāṭh. II,15,3.

*उत्कुञ्चिका und *उत्कुञ्चिता f. *Nigella indica Roxb.*

*उत्कुट Adj. = उत्तान.

उत्कुटक Adj. *hockend, kauernd,* उत्कुटकासन n. *das Hocken, Kauern.* °प्रधान (vgl. Dharmap. 141) Bcan. Intr. 324. उत्कटुक und उत्कुटुक v. l.

उत्कुटुक s. उत्कुटक.

*उत्कुण m. = मत्कुण *Wanze.*

°उत्कुतुक Adj. *sich belustigend an* Prasannar. 100,6.

उत्कुमुद Adj. *mit emporgetretenen Lotusblüthen.*

उत्कुल Adj. (f. घा) *vom Geschlecht ausgeartet, seiner Familie Unehre machend.*

उत्कूज m. *Gesang* (des Kokila).

*उत्कूट m. *Sonnenschirm.*

उत्कूर्दन n. *das Aufspringen.*

उत्कूल Adj. *über das Ufer gehend* (Wasser) Kāṭh. II,70,17.

उत्कूलगामिन् Adj. dass. Kāṭh. 71,24.

उत्कूलनिकूल Adj. Pl. *bergan und bergab gehend* VS. 30,14. Lalit. 380,12.

उत्कूलम् Adv. *bergan.*

उत्कूलित Adj. *an's Ufer geworfen.*

उत्कृति f. 1) *ein Metrum von 104* (4×26) *und von 80* (4×20) *Silben.* — 2) Bez. *der Zahl 26* Çatapat. in Gaupt. S. 31.

उत्कृष्टत्व n. *Vorzüglichkeit* Ind. St. 9,134.

उत्कृष्टविवेदन n. *das Heirathen eines Mannes aus einer höheren Kaste.*

उत्कृष्टापाधि Adj. *dessen Bedingendes hoch steht.* Nom. abstr. °ता f. 258,22.

उत्कोच m. 1) *das Abwinden, Ablösen.* — 2) *Bestechung.*

उत्कोचक 1) Adj. *der sich bestechen lässt.* — 2) n. N. pr. *eines Tirtha.*

*उत्कोट m. Nom. act.

उत्कोटि Adj. *spitz zulaufend* Kāṭh. 149,24.

उत्कोठ m. *eine Art Ausschlag* Bhāvapr. 6,40.

उत्कोरकाय्, °यति *mit hervorbrechenden Knospen versehen* Kāṭh. II,138,3.

उत्क्रम m. 1) *das Emporsteigen.* — 2) *das Hinausgehen.* — 3) *das Eingehen in* (Loc.) Comm. zu Çiṅg. 92. — 4) *umgekehrte Ordnung.* — 5) * *Unordnung, Verwirrung.*

उत्क्रमत्रीवा (Comm. zu Ārjabh. S. 29) und °ग्रीवा f. *sinus versus.*

उत्क्रमण n. 1) *das Hinaufschreiten.* — 2) *das Hinaustreten, Hinausgang* 284,28. — 3) *Betrag des sinus versus* Ārjabh. 4,36.

उत्क्रमणीय Adj. *aufzugeben* (Absicht).

उत्क्रष्टव्य Adj. *zu verschieben, aufzuschieben* Nāṭak. 5,1,29. Comm. zu 36.

उत्क्राविनी f. N. pr. *einer der Mütter im Gefolge Skanda's.*

उत्क्रान्तमेध Adj. *aus dem Saft und Kraft hinausgegangen ist* Çat. Br. 7,5,2,37.

उत्क्रान्तमेधम् Adj. *von dem das Glück gewichen ist* Vaitān.

उत्क्रान्ति 1) a) *das Hinaufschreiten.* — b) *Aufgang.* — c) *das Hinausschreiten, Hinausgang* Çāṅkh. zu Bādar. 4,2,1. — d) *das Scheiden aus dieser Welt.*

*उत्क्रान्त्यवस्थ Adj. *moribundus* Gal. — 2) m. इन्द्राविष्णो: उ° Name *eines Ekāha.*

उत्क्रोश m. Name *eines Ekāha.*

उत्क्रोर्द् m. etwa *exultatio.*

उत्क्रोर्दिन् Adj. etwa *exultans* Maitr. S. 2,5,9.

उत्क्लेश m. *Meeradler.*

*उत्क्लेशीय Adj. von उत्क्लेश.

उत्क्लेद m. *das Nasswerden, Sichregen der Flüssigkeiten, Uebelkeit.* v. l. उत्क्लेश.

उत्क्लेदिन् Adj. *nässend, auflösend* Kāraṇḍ. 1, 27, *a. b.*

उत्क्लेश m. *Aufregung, das Heraustreten einer der drei Flüssigkeiten des Leibes aus ihrem normalen Stande, Uebelkeit* Bhāvapr. 6,37,7. v. l. उत्क्लेद.

उत्क्लेशक m. *ein best. giftiges Insect.*

उत्क्लेशन und °उत्क्लेशिन् Adj. *aufregend.*

उत्क्वाथ m. *Abzug* Kāraṇḍ. 6,3,*d.*

उत्क्षित्त m. (?) *die Frucht der Datura Metel oder fastuosa.*

उत्क्षिप्ति f. *das Heben* Pāṇ. 11,11.

*उत्क्षिप्तिका f. *ein best. Ohrschmuck.*

उत्क्षेप 1) m. *a) das in die Höhe Werfen, Heben, Emporrichten.* — *b) das Ausbreiten* (der Flügel). — *c)* Du. *die Stellen über den Schläfen.* — *d)* **N. pr. eines Mannes.* — 2) *f. घा N. pr. *einer Frau* Kāç. zu P. 4,1,113. v. l. für उत्क्षिप.

उत्क्षेपक m. *Kleiderdieb.*

उत्क्षेपण n. 1) *das in die Höhe Werfen, Heben, Erheben.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. — 2) *das Auswerfen.* — 3) * *Dreschflegel.* — 4) * *Fächer.* — 5) **16 Paṇa.*

उत्क्षेपलिपि m. *eine best. Schrift* (buddh.).

उत्खलिन् m. N. pr. *eines* Devaputra (buddh.).

उत्खली f. N. pr. *einer buddh. Göttin.*

उत्खेडी f. *ein zur Erklärung von* उखा *erfundenes Wort* Çat. Br. 6,7,2,22.

उत्खात n. 1) *das Untergraben, Unterwühlen* Spr. 860. — 2) *Ausrottung* Mudrār. 6,13 (19,5). — 3) *unebener Boden.*

उत्खातिन् Adj. *uneben* (Boden).

उत्खोली f. N. pr. *einer buddh. Göttin.*

उत्त Partic. von उद्, उनत्ति.

उत्तंस m. (adj. Comp. f. घा) *ein auf dem Scheitel getragener Kranz.* Uebertr. so v. a. *Zierde* Bilār. 11,20.

उत्तंसक m. dass. Am Ende eines adj. Comp. in यशोकान्तंसिका.

उत्तंसय्, °यति *mit einem Kranze schmücken* Vaṇis. 21. — Partic. उत्तंसित *als Kranz verwendet, — getragen* Spr. 2303. *gleichsam mit einem Kranze geschmückt* Prasannar. 31,17. Mit उत्तंभित verwechselt.

*उत्तंसिक m. N. pr. *eines Schlangendämons.*

उत्तङ्क m. N. pr. *eines Rshi* 41,20. MBh. 3,201, 11. fgg. 14,53,7. fgg. Harīv. 1,11,27. °मेघा: *best. nach ihm benannte Wolken* MBh. 14,55,37.

उत्त Adj. *aus den Ufern getreten.*

उत्तथ्य m. N. pr. eines Sohnes des Devadatta. Vgl. उतथ्य.

उत्तपन m. *ein best. Fieber.*

उत्तप्त *n. *gedörrtes Fleisch.*

उत्तब्ध und उत्तभित Partic. von स्तभ् mit उद्.

उत्तम 1) Adj. (f. आ) a) *der höchste, oberste.* — b) *die höchste Stelle einnehmend, der vorzüglichste, trefflichste, beste; summus.* Am Ende eines Comp. *der trefflichste unter.* — c) *höher stehend, vorzüglicher als* (Abl.). — d) *der höchste* (vom Tone). — e) *der äusserste, letzte* (im Raume, in der Reihenfolge, in der Zeit). — 2) m. a) *die erste Person* 241, 27. 29. — b) *der letzte Laut in einem* Varga, *ein Nasal.* — c) N. pr. α) eines Bruders des Dhruva, eines Vjâsa, eines Manu und eines Ṛshi unter dem 6ten Manu (VP. 3,1,38). — β) Pl. eines Volkes MBh. 6,9,41. — γ) eines Berges Ind. St. 10, 281. — 3) f. आ a) *eine Art Pastel.* — b) *Oxystelma esculentum R. Br.* — c) *die drei Myrobalanen* Bhâvapr. 3,98. — d) *die erste Nacht im* Karmamâsa Ind. St. 10,296. — 4) n. = उत्तमाङ्ग *Kopf*, in मृगोत्तम.

उत्तमजन m. Pl. *ausgezeichnete Menschen* Spr. 4342.

उत्तमतेजस् Adj. *überaus glanzvoll* 49,12.

उत्तमदन्तिणा Adj. in Verbindung mit कर *die Fingerspitzen der rechten Hand* R. 2,52,12.

उत्तमदर्शन Adj. *prachtvoll anzuschauen* MBh. 3, 234,3.

उत्तमपुरुष m. 1) *die erste Person.* — 2) *der höchste Geist* Gaut.

उत्तमपूरुष m. *der höchste Geist.*

*उत्तमफलिनी f. *Oxystelma esculentum R. Br.*

उत्तमबल Adj. *sehr stark* Kâraka 1,13.

उत्तमम्, उत्तम° Adv. 1) *im höchsten Grade* R. 2, 30,2. — 2) *zuletzt* Çat. Br. 3,2,4,21.

*उत्तममणि m. *der Edelstein* Gomeda Gal.

*उत्तमरथ्य Adj. von उत्तम-रथ.

उत्तमर्ण m. 1) *Gläubiger* Spr. 7646. — 2) Pl. N. Pr. eines Volkes Mârk. P. 57,53.

उत्तमर्णिक m. *Gläubiger.*

उत्तमवयस् n. *der letzte Abschnitt des Lebens* Çat. Br. 12,9,1,8.

उत्तमवर्ण Adj. *die schönste Farbe habend, überaus schön gefärbt* 155,23.

उत्तमवेष Adj. *in prachtvoller Tracht* (Çiva).

*उत्तमशाख m. und davon Adj. *°खीय gaṇa गहादि.

उत्तमश्रुत Adj. *die grösste Gelehrsamkeit besitzend* R. 2,63,2.

1. उत्तमश्लोक m. *der höchste Ruhm.*

2. उत्तमश्लोक Adj. *hochberühmt.*

उत्तमश्लोकतीर्थ m. N. pr. eines Lehrers.

उत्तमसुख m. N. pr. eines Mannes.

1. उत्तमाङ्ग n. 1) *Kopf.* — 2) = मुख *Antlitz* Sch. zu Çiç. Ça. 7,15,2.

2. उत्तमाङ्ग m. *eine Art Papagei* Gal.

(उत्तमाध्य) उत्तमाधिक Adj. *was zu oberst zu setzen ist.*

*उत्तमाणी f. *Asparagus racemosus Willd.*

उत्तमार्ध m. *der letzte Theil* Lîlâv. 7,12,6. 10.

*उत्तमीय Adj. von उत्तम gaṇa गहादि.

उत्तमोत्तम Adj. *der allervorzüglichste.*

उत्तमोत्तमक n. *eine Art Gesang.*

उत्तमोत्तरीय m. N. pr. eines alten Grammatikers.

उत्तमोदास m. N. pr. eines Mannes.

उत्तमोदार्य Adj. *überaus edelmüthig* R. 6,41,106.

*उत्तम्भ m. Nom. act. von स्तम्भ् mit उद्.

उत्तम्भन n. *Stützbalken.*

*उत्तम्भितव्य Partic. fut. pass. von स्तम्भ् mit उद्.

1. उत्तर 1) Adj. (f. आ) mit Abl. 231,32.33. a) *der obere, höhere.* — b) *nördlich, vom Norden kommend* (Wind), *nach Norden gerichtet.* — c) *der linke.* — d) *folgend, der hintere, spätere, künftig, der letzte.* गुरूत्तर *auf eine Länge folgend.* दशोत्तर so v. a. *der elfte* MBh. 3,308,1. काव्य so v. a. *das letzte Buch des Poems* R. 1,3,38. — e) *superior, überlegen, siegreich, mächtiger.* — f) *im Process gewinnend.* — g) *besser, trefflicher* R. 2,103,20. — 2) m. a) *Beantwortung einer Klage.* — b) *gleichmässige Differenz der Glieder einer Progression* Lîlâv. 103. — c) N. pr. α) *eines Schlangendamons. — β) verschiedener Männer, insbes. eines Sohnes des Virâṭa. — γ) Pl. einer Schule. — δ) eines Berges. — 3) आ a) *Norden.* — b) *ein in seinem Namen mit dem Worte* उत्तर *verbundenes Mondhaus.* — c) Du. *der 2te und 3te Vers eines* Ṭṛka Nâlâm. 3,2,6. — d) Pl. *der zweite Theil der* Sâmasaṃhitâ. — e) N. pr. α) einer Tochter Virâṭa's. — β) einer Magd Lalit. 335,3. fgg. — 4) n. (adj. Comp. f. आ) a) am Ende eines adj. Comp. *Oberfläche, Decke.* — b) *Norden.* — c) *das hintere Ende, der folgende Theil, der letzte Theil einer Zusammensetzung.* स्मोत्तर Adj. *gefolgt von* स्म 244,8. भवदुत्तरम् Adv. *so dass* भवत् *folgt.* — d) *Folge, ein späteres Stadium.* वर्षोत्तरेषु *in späteren Jahren* Sucr. 2,297,1. दुःखोत्तर Adj. *Leiden im Gefolge habend* Çik. 61, 18. — e) *Antwort* 136,1. Spr. 7826. — f) *Beantwortung einer Klage.* — g) *Widerrede, Behauptung des Gegentheils* Kâraka 3,8. — h) in der Mîmâṃsâ Bez. des 4ten Gliedes eines Adhikaraṇa, *die Antwort, d. i. der bewiesene Schluss.* — i) *Oberhand, Ueberlegenheit.* उत्तरं कर् *den Sieg davontragen.* — k) am Ende eines adj. Comp. *Haupttheil, der grösste, überwiegende Theil, das Hervorragende.* कम्पोत्तर *heftig zitternd.* वृष्युत्तरा निशा *sehr regnerisch* Râǵat. 7,1675. जयोत्तर *voll des Sieges, des Sieges gewiss* MBh. 3,284,41. घर्मोत्तरम् Adv. *ganz in Thränen.* — l) *Ueberschuss, ein Plus.* शतमष्टोत्तरम् *hundertundacht* 212,28 Nur am Ende eines adj. Comp.: könnte also auch als m. gefasst werden. — m) *das im Stande Sein, Vermögen zu* (Nom. act. im Loc.) R. 5,70,18. — n) *ein in seinem Namen mit dem Worte* उत्तर *verbundenes Mondhaus.* — o) *ein best. Gesang.* — p) *eine best. rhetorische Figur.* — q) Bez. *des letzten Buchs im* Râmâyaṇa.

2. उत्तर in दुरुत्तर.

उत्तरक Adj. *aufgegangen* (beim Kochen).

उत्तरकल्प m. Titel eines Werkes.

उत्तरकाण्ड n. Titel *des letzten Buchs im* Râmâyaṇa und Adhjâtmarâmâyaṇa.

उत्तरकामाख्यतन्त्र n. Titel eines Werkes.

उत्तरकाय m. *Oberkörper* Râgân. 9,60.

1. उत्तरकाल m. *Folgezeit.* °म् Adv. *später, nach;* die Ergänzung im Abl. oder im Comp. vorangehend. °तस् *nach*, mit Gen.

2. उत्तरकाल Adj. (f. आ) *bevorstehend, zukünftig* MBh. 3,181,23. 9,62,23.

उत्तरकुरु m. Pl. *die nördlichen* Kuru.

उत्तरकोसल 1) m. Pl. *die nördlichen* Kosala. — 2) *f. आ Bez. *der Stadt* Ajodhjâ.

उत्तरक्रिया f. *die letzte —, Todtenceremonie.*

उत्तरखण्ड m. n. wz. des *Schlussbuches* in verschiedenen Werken.

उत्तरग Adj. (f. आ) *nach Norden fliessend* R. ed. Bomb. 2,71,11.

उत्तरगार्ग्य m. Gârgja *der Jüngere.*

उत्तरगीता f. Titel eines Abschnittes im 6ten Buche des MBh.

उत्तरग्रन्थ m. Titel eines buddh. Werkes. Auch verwechselt mit उत्तराग्रन्थ.

उत्तरघृत Adj. *mit* Ghṛta *begossen, geschmälzt* Gobh. 2,7,9.

उत्तरङ्ग, °यते *wellenartig hervorbrechen* Kâd. II, 87,16. — Vgl. तरङ्ग.

1. उत्तरङ्ग m. *eine hochgehende Woge.*

2. उत्तरङ्ग 1) Adj. *mit hochgehenden Wogen.* — 2) *n. *Sturz einer Thür.*

उत्तरङ्गय्, °यति *in eine wogenartige Bewegung versetzen, hinundher bewegen* (die Augen) Pârçvân. 39,7.

उत्तरच्छद m. *Decke, Ueberwurf.*

उत्तरज Adj. *in der letzten (zuletzt genannten Ehe) geboren.*

*उत्तरज्या f. *the versed sine of an arc.*

उत्तरज्योतिष n. N. pr. eines Landes.

उत्तरण 1) Adj. *überschreitend.* — 2) n. a) *das Uebersetzen —, Hinüberkommen über* (im Comp. vorangehend). — b) *das Herauskommen aus* (Abl.) *auf* (Acc.).

उत्तरतआयतन Adj. (f. आ) *zur Linken seinen Platz habend.*

उत्तरतउपचार Adj. *woran man von links herantritt.*

उत्तरतन्त्र n. Bez. der *Schlussstücke* in verschiedenen Werken.

उत्तरतर Adj. *weiter entfernt als* (Abl.).

उत्तरतस् Adv. 1) *nach Norden* R. 4,55,30. *nördlich von* (Gen.) Chr. 37,8. *von —, im Norden, in nördlicher Richtung.* उत्तरतः पश्चात् *nordwestlich.* — 2) *links.* — *von* (Gen.). — 3) *nachher* AV. Paipp. 1,1.

उत्तरतापनीय n. Titel des *zweiten* Theils der Nṛsiṁhatāpanīyopaniṣad.

उत्तरत्र Adv. 1) *in der Folge, weiter unten* (in einem Buche). — 2) *im andern Falle.*

उत्तरत्वे AV. 3,8,3. Zu vermuthen यत्तुत्तरत्वे.

उत्तरदन्त m. *ein Zahn in der oberen Kinnlade* Comm. zu TS. Pair. 2,12.

उत्तरदायक Adj. *antwortend, widersprechend* 131,1.

उत्तरद्रु m. *etwa oberer Stein einer Mühle oder Presse* AV. 6,49,3.

उत्तरद्वारिक Adj. *einem kriegerischen Auszuge nach Norden günstig* Ind. St. 14,336.

उत्तरधर्म m. N. pr. eines buddh. Lehrers.

*उत्तरधुरीण Adj. *links von der Deichsel angespannt.*

उत्तरनाभि f. *die Vertiefung am nördlichen Feuerheerd* Śat. Br. 14,3,1,16. Comm. zu Śulbas. 1,8.

उत्तरनारायण m. *der zweite Theil des* Puruṣha-*Liedes* (ṚV. 10,90; Śat. Br. 13,6,2,20. Vgl. Comm. zu Taitt. Ār. 3,13,1.

उत्तरपक्ष m. 1) *der nördliche oder linke Flügel (Seite).* — 2) *die Antwort desjenigen, der eine These aufstellt, auf die vom Gegner gemachte Einwendung.* °पक्षावली f. Titel eines Werkes.

उत्तरपट m. *Obergewand* MBh. 1,137,1.

उत्तरपथ m. *Nordland.*

उत्तरपथिक (देशतर °?) Adj. *das Nordland bewohnend.*

उत्तरपद n. *das hintere Glied einer Zusammensetzung.*

उत्तरपदार्थप्रधान Adj. (ein Compositum) *in dem die Bedeutung des hintern Gliedes vorwaltet* P. 2,1,22, Sch.

*उत्तरपदिक Adj. = उत्तरपदमधीते वेद वा.

उत्तरपर्वत m. N. pr. eines *Berges im Norden.*

*उत्तरपश्चार्ध m. *der nordwestliche Theil.*

उत्तरपश्चिम m. und *f. (आ) *Nordwesten.*

उत्तरपाद् m. *der zweite Theil des viertheiligen Processes, die Beantwortung einer Klage.*

उत्तरपुरस्तात् Adv. *nordöstlich von* (Gen.).

उत्तरपुराण n. Titel eines Gaina-Werkes.

उत्तरपूर्व 1) Adj. (f. आ) a) *nordöstlich.* — b) **Nord für Osten haltend.* — 2) *f. आ *Nordost.*

*उत्तरप्रच्छद् m. = उत्तरच्छद्.

उत्तरप्रोष्ठपदा f. *ein best. Mondhaus.*

उत्तरफल्गुनी und °फाल्गुनी f. desgl.

उत्तरबर्हिस् n. *die nördliche Opferstreu.*

उत्तरभक्तिक Adj. *nach dem Essen angewendet.*

*उत्तरभद्रपदा f. = °भाद्रपदा Gal.

उत्तरभाग m. *der andere Theil* Ind. St. 1,20,2,6.

उत्तरभाद्रपदा f. *ein best. Mondhaus.*

उत्तरम् Adv. 1) *weiter hinaus, vorwärts.* — 2) *hinterher, darauf* 54,27. Spr. 3333. इत्: *im Folgenden* (im Buche).

उत्तरमति m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

उत्तरमद्र m. Pl. *die nördlichen Madra.*

उत्तरमन्द्रा f. *eine laute aber langsame Sangweise.*

उत्तरमन्द्राघा f. *eine best.* Mūrkhanā S.S.S. 31.

उत्तरमानस n. N. pr. eines Tirtha.

उत्तरमार्ग m. (adj. Comp. f. आ) *der Weg nach Norden* Ind. St. 1,20. 393. Çāṅk. zu Kaṭh. Up. 4,17,2.

उत्तरमीमांसा f. *der andere Theil der* Mīmāṁsā, *die Untersuchung des* Brahman.

उत्तरमूल Adj. (f. आ) *die Wurzeln oben habend* Śat. Br. 1,2,4,16.

उत्तरय्, °यति *antworten, insbes. eine Klage beantworten.*

उत्तरयुग n. *15* Aṅgula Śulbas. 1,8.

उत्तररामचरित und °चरित्र n. Titel eines Schauspiels.

उत्तररूप n. *der zweite von zwei zusammenstossenden Vocalen oder Consonanten.*

उत्तरल Adj. *aufzuckend, erzitternd* Bilh. 84,10. Kād. 246,10. II,10,8.

उत्तरलतण Adj. (f. आ) *links gezeichnet.*

उत्तरलाय्, °यते *aufwecken, erzittern* Kād. II,50,12.

उत्तरलित Adj. *in Aufregung versetzt* Bilh. 292,8.

उत्तरली Adv. mit कर् *in eine hüpfende Bewegung versetzen.* Davon Nom. act. °करण n.

उत्तरलोमन् Adj. *mit den Haaren nach oben* Āçv. Gṛhj. 4,2,15.

उत्तरवयस् n. *das spätere Lebensalter.*

उत्तरवल्ली f. Titel der *zweiten* Abtheilung der Kaṭhopaniṣad.

उत्तरवस्ति m. *eine zu Einspritzungen in die Harnröhre dienende Blase und das Klystier selbst.*

उत्तरवस्त्र n. *Obergewand.*

उत्तरवादिन् Adj. 1) *antwortend, mit einer Antwort nicht verlegen.* — 2) in der Gerichtssprache *die späteren Ansprüche machend.*

उत्तरवासस् n. *Obergewand.*

उत्तरवीथि f. *die nördliche Bahn am Himmel.*

उत्तरवेदि und °दी f. *der nördliche Aufwurf, — Feuerheerd.* Nom. abstr. °वेदित्व n. Maitr. S. 3,8,3.

उत्तरशान्ति f. *Schlussweihe* Çāṅkh. Gṛhj. 6,3.

उत्तरशैल m. Pl. Name einer buddh. Schule.

उत्तरस् in रेवोत्तरस्.

*उत्तरसक्थ n. *Oberschenkel.*

उत्तरसाधक m. *Gehülfe.* Nom. abstr. °त्व n. Ind. St. 15,276.

उत्तरसेन m. N. pr. eines buddh. Lehrers.

उत्तरस्रु f. *die obere Kinnlade.*

उत्तरा Adv. *nach Norden,* **nördlich von* (Gen. Abl.).

उत्तरांस m. *die linke Schulter.*

उत्तरागार n. *Giebelzimmer.*

उत्तरामन्य m. *der zweite Theil der* Sāmasaṁhitā Nidān. 2,2,6.

उत्तराङ्ग n. *der letzte Theil einer Consonantengruppe.*

*उत्तराचमन n. *eine best. Ceremonie* Gal.

उत्तरात् Adv. 1) *von Norden her.* — 2) *von links her.*

*उत्तरातनय m. Metron. Parikshit's Gal.

उत्तरात्तात् Adv. *von Norden her.*

उत्तरात्व n. Nom. abstr. zu उत्तर 3) e) Comm. zu Nidān. 2,2,6.

उत्तरात्सद् Adj. = उत्तरासद् Maitr. S. 2,6,3.

*उत्तराद्रि m. *der Himālaja.*

उत्तरादात् m. *Nordwind* Maitr. S. 2,7,10.

उत्तरादर् 1) Adj. (f. आ) *darüber und darunter seiend.* — 2) n. *die Ober- und Unterlippe, die Lippen.*

उत्तरादधरविवा n. *Mund* Daçak. 73,11.

*उत्तराधिकारिन् Adj. *in zweiter Reihe auf Etwas Ansprüche habend.*

उत्तराध्ययनगीता f. und °नसूत्र n. (Pischel, de Gr. pr. 20) Titel von Gaina-Werken.

उत्तरापथ m. *Nordland.*

उत्तरापर Adj. (f. आ) *nordwestlich* Pāṇ. Gaṇ. 2, 9,10. °राभिमुख Adj. *nach Nordwesten gewandt* Āçv. Gṛhj. 3,7,1.

उत्तराभास m. *Scheinantwort, eine ungenügende,*

unklare Antwort auf eine gerichtliche Klage.

उत्तराभिमुख Adj. nach Norden gewandt Ind. St. 9,30.

उत्तरांम् Adv. weiter hinaus.

उत्तरामुख Adj. nach Norden gewandt.

उत्तराम्नाय m. Titel eines heiligen Buches der Çâkta.

उत्तरायण n. der Gang der Sonne nach Norden, das Halbjahr, in dem die Sonne sich von Süden nach Norden bewegt; Sommersolstitium.

उत्तरायणचक्र n. ein best. mystisches Diagramm.

उत्तरायता f. eine best. Mûrkhanâ S. S. S. 31.

उत्तरारणि f. das obere Reibholz bei der Feuererzeugung 30,33.

उत्तरार्क m. eine der 12 Formen der Sonne.

उत्तरार्चिक n. = उत्तरायन्य.

उत्तरार्ध Adj. (f. आ) des Folgenden wegen geschehend Lit. 1,4,9. Chr. 236,29. 240,6.

उत्तरार्ध m. 1) Oberkörper. — 2) der nördliche Theil. — 3) die letztere Hälfte.

उत्तरार्धपूर्वार्ध m. der vordere Theil der nördlichen Seite Çat. Br. 1,6,3,39.

उत्तरार्ध्य Adj. auf der nördlichen Seite befindlich.

उत्तरावत् Adj. 1) oben befindlich. — 2) überlegen, siegreich.

उत्तराशा f. Norden Hemâdri 1,127,23. *°धिपति und *°पति Beiw. Kubera's.

उत्तराश्मन् 1) Adj. mit hochanstehenden Felsen Râm. 4,157. — 2) *m. N. pr. einer Gegend. Davon *Adj. °श्मक.

उत्तराश्रमिन् Adj. in's nächstfolgende Lebensstadium eintretend Ind. St. 15,117.

उत्तराश्रित Adj. in nördlicher Richtung befindlich Baudh. 1,140.

*उत्तराषाढा f. ein best. Mondhaus.

उत्तरासङ्ग m. Obergewand, Ueberwurf.

उत्तरासद् Adj. nördlich oder links sitzend.

*उत्तराह्न m. der folgende Tag.

उत्तराहि Adv. nördlich Çat. Br. 2,1,3,4. Daçak. 85,6. *— von (Abl.).

उत्तरिका f. N. pr. eines Flusses.

उत्तरिन् Adj. gesteigert. Wiederholt immer stärker und stärker (Stimme) Vaitân.

उत्तरीय n. (adj. Comp. f. या) Obergewand, Ueberwurf Pân. Gaṇ. 1,4,12. Bettdecke Kâraṇ. 8,3. Nom. abstr. °ता f. Gobh. 1,2,21.

उत्तरीयक n. (adj. Comp. f. या) dass. VP. 3,9,20.

उत्तरेण Instr. Adv. mit Gen., Abl., Acc. oder am Ende eines Comp. 1) nördlich. — 2) links.

*उत्तरेतरा f. Süden.

उत्तरेद्युस् Adv. am folgenden Tage TS. 5,2,8,7.

उत्तरेला f. = घवात्तरेडा Ind. St. 9,226.

उत्तरेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

उत्तरेश्वराश्रम n. Name eines Liṅga.

उत्तरोत्तर 1) Adj. (f. आ) je folgend, stets höher steigend Kap. 3,52. stets zunehmend, überbietend. °तस् Adv. immer höher und höher, — mehr und mehr, in stetiger Folge Gaut. — 2) n. Erwiederung auf Erwiederung, das Hinundherreden.

उत्तरोत्तरपद्धक्ला f. Titel eines Abschnittes der Sâmavedakhilâs.

उत्तरोत्तरिन् Adj. stets sich steigernd, — zunehmend. Dazu Nom. abstr. °रिता f.

उत्तरोत्तरोक्त Adj. je später ausgesprochen 272,21.

उत्तरोष्ठ und °रौष्ठ m. 1) Oberlippe. — 2) der oberste Theil einer Säule.

उत्तर्जन n. heftiges Drohen.

उत्तान 1) Adj. (f. आ) a) in horizontaler Lage ausgestreckt, — ausgebreitet. Von Menschen: mit dem Gesicht nach oben, von Händen und Füssen: mit der inneren Fläche nach oben, von Gefässen, Muscheln und vom Schnabel: mit der Oeffnung nach oben. — b) flach, auf der Oberfläche sich befindend Kâraṇ. 5,27. oberflächlich (eig. und übertragen). — c) ausgebreitet, weit offen Kâm. 161,12. so v. a. fertig daliegend Spr. 1189. — 2) m. N. pr. eines Âṅgirasa.

उत्तानक 1) *m. eine Cyperus-Art. — 2) f. °निका N. pr. eines Flusses.

उत्तानकूर्मक n. eine best. Art zu sitzen.

उत्तानचरण m. = उत्तानपाद 1). *°रणात्मज m. Patron. Dhruva's Gal.

उत्तानपत्रक m. rother Ricinus Bhâvapr. 1,201. Râgân. 6,88.

उत्तानपद् f. (deren Beine ausgebreitet sind) Name einer kosmogonischen Potenz.

उत्तानपर्ण Adj. ausgebreitete Blätter habend.

*उत्तानपर्णक m. eine best. Pflanze Gal.

उत्तानपाद m. 1) N. pr. eines Sohnes des Vîra oder Manusvâjambhuva und Vaters des Dhruva. *°ज m. Patron. Dhruva's. — 2) der Stern β im kleinen Bären

उत्तानवर्ष्मन् m. N. pr. eines Sohnes des Çarjâti Bhâg. P. 9,3,27.

उत्तानवेक्षित und उत्तानवीक्षित (v. l.) m. eine best. Stellung der Hände.

*उत्तानशय 1) Adj. auf dem Rücken liegend. — 2) m. ein kleines Kind.

उत्तानशायिन् Adj. auf dem Rücken liegend Ind. St. 15,399.

उत्तानशीवरी Adj. f. ausgestreckt daliegend.

उत्तान: stehende Gewässer.

उत्तानरूप m. N. pr. eines Sohnes des Çatâjit VP.² 4,33.

उत्तानोत्तान Adj. die Hände ausbreitend, — ausstreckend (zum Gebet) Vaitân.

उत्तानार्ध Adj. flach —, oberflächlich dem Inhalt nach.

उत्तानी Adv. mit भू sich ausbreiten Kâm. II,37,21. mit कर् weit aufsperren (den Mund) Chr. 314,33.

उत्ताप m. grosse Hitze, Gluth (eig. und übertr.) Bâlar. 188,8. Spr. 4245.

*°उत्तापिन् Adj. brennend.

1. उत्तार् m. 1) das Hinüberseitzen über (im Comp. vorangehend). — 2) Rettung Spr. 4888. — 3) das Brechen, Vomiren.

2. उत्तार् Adj. 1) mit herausgetretenem Augenstern. — 2) *ausgezeichnet.

उत्तारक Adj. rettend, Beiw. Çiva's.

उत्तारण 1) Adj. rettend (Çiva). — 2) n. a) das Hinüberschaffen über (im Comp. vorangehend). — b) das Hinausschaffen Weber, Kâtjây. 288. — c) das Herausschaffen —, Befreien aus (Abl.).

उत्तारयितर् Nom. ag. trajecturus, mit Acc. Daçak. 79,11.

*उत्तारिन् Adj. beweglich, unbeständig.

उत्तार्य Adj. auszubrechen, von sich zu geben.

उत्ताल 1) Adj. a) heftig, ungestüm Vishn. 40,7. 42,3. — b) üppig (Locken) Bâlar. 62,21. — c) grausig, Grauen erregend Pañkad. 16. — d) *ausgezeichnet, vorzüglich. — 2) *m. Affe. — 3) n. eine best. hohe Zahl (buddh.).

उत्तालीभवन n. ungestümes Verfahren.

उत्तितीर्षु Adj. 1) herauszusteigen —, herauszukommen beabsichtigend aus (Abl.) Ind. St. 9,148. — 2) überzusetzen beabsichtigend Anukr. zu RV. 3,33 bei Sây. über (Acc.).

उत्तिष्ठासा f. die Absicht vor Vollendung einer heiligen Handlung aufzubrechen, — eine h. H. abzubrechen.

उत्तीर्णविकृति Adj. jeder Veränderung entronnen. Nom. abstr. °ता n. Nṛs. Up. in Bibl. ind. 203. °कृतत्व n. Ind. St. 9,134 fehlerhaft.

उत्तुङ्ग Adj. emporragend, hoch 168,12. Spr. 7788. fg.

*उत्तुण्डिका f. Militia piscidia Nigh. Pa.

उत्तुण्डित Adj. mit der Spitze hervorragend.

उत्तुद् m. Aufstachler.

*उत्तुष m. (enthülstes) geröstetes Korn.

उत्तेजन n. das Anfeuern, Aufreizen.

उत्तेजित *n. der Gang eines Pferdes mit mittlerer Geschwindigkeit.

*उत्तेरित n. *Carriere eines Pferdes.*

उत्तोरण Adj. (f. या) *mit aufgerichteten Bogen geschmückt.*

उत्तोरणपताक Adj. (f. या) *mit aufgerichteten Bogen und Fahnen geschmückt.*

*उत्तोलन n. *das in die Höhe Heben.*

°उत्त्रास m. *Schreck.*

उत्त्रासक Adj. *schreckend.*

उत्थ 1) Adj. (f. या) fast nur am Ende eines Comp. a) *aufstehend, sich erhebend.* Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Çat. Br. 887,10. — b) *hervorgehend, entstehend, entspringend* 304,27. — 2) *m. in घाकूत्य.

उत्थातर् Nom. ag. 1) *Aufsteher.* — 2) etwa *Beendiger, Beschliesser.*

उत्थातव्य n. impers. 1) *aufzustehen* Kâd. 77,2. — 2) *aufzubrechen.* — 3) *thätig zu sein* Spr. 1194.

उत्थान 1) m. *Urheber.* — 2) n. a) *das Aufstehen* Çâṅkh. Gṛhj. 1,24,25 (einer Wöchnerin). Gaut. (vom Mahl). *Sichaufrichten.* — b) *Aufgang* (der Gestirne). — c) *das Auferstehen eines Verstorbenen.* — d) *das Herauskommen, Emportauchen* Kap. 3,56. *das Aufschiessen* (von Pflanzen) Gaim. 6,5,26. — e) *Aufstand, Aufruhr* Râǵat. 8,368. — f) *Bemühung, Anstrengung, Thätigkeit, Arbeit* Âpast. 2,28,1. — g) *Entstehung, Ursprung,* insbes. *einer Krankheit.* — h) *das Aufbrechen, Aufhören mit, Einstellung, Schluss.* — i) euphem. für *Ausleerung.* — k) *ein best. mit Mineralien vorgenommener Process.* — Nach den Lexicographen noch यज्ञन (प्राङ्गण), चैत्य तल्प, पुस्तक, पुर (रण), वास्तव्त, सैन्य und हर्ष.

उत्थानयुक्त Adj. *bemüht,* mit Loc. eines Nom. act.

उत्थानवत् Adj. *thätig, fleissig.*

उत्थानवीर m. *ein Mann der That* 168,17. 18.

उत्थानशील und °शीलिन् Adj. *thätig, fleissig.*

उत्थानीय Adj. *den Schluss bildend* Tândya-Br. 23,19,11. Comm. zu Lâṭj. 3,3,8.

उत्थानैकादशी f. *der 11te Tag in der lichten Hälfte des Kârttika.*

उत्थापक m. 1) *Wecker, Kammerdiener* Kathâs. 1,15. — 2) *eine best. Stilart.*

उत्थापन 1) n. a) *das Aufstehenmachen.* — b) *das Erwecken* 69,29. — c) *das Hervorgehenlassen, Hervortreiben.* — d) *das in's Werk Setzen.* — e) *das aufhören Machen, Beendigen.* — f) in der Mathem. *das Finden der gesuchten Quantität, Antwort auf eine Frage oder Substitution eines Werthes* Bîâg. 143. — 2) f. ई *ein beschliessender Vers.*

*उत्थापनीय Adj. = उत्थापनं प्रयोजनमस्य.

उत्थापयितर् Nom. ag. *Aufrichter.* Nom. abstr. °तृत्व n. Ind. St. 9,154.

उत्थाप्य Adj. 1) *wegzuschicken.* — 2) in der Math. *durch Substitution eines Werthes zu finden* Bîâg. 43.

*उत्थायम् Absol. *aufstehend.* शय्याया: vom Lager P. 3,4,52, Sch.

उत्थायिन् Adj. 1) *aufstehend* (vom Schlaf). — 2) *erscheinend.* — 3) *sich anstrengend, thätig* Spr. 1202.

°त्व n. Nom. abstr. 2977.

उत्थित n. *das Aufstehen* AV. 3,15,1.

उत्थितता f. *das bei der Hand Sein, Dienstbereitheit.*

*उत्थिताङ्गुलि m. *die Hand mit ausgestreckten Fingern.*

*उत्थेप m. *Fächer aus einem Pfauenschweif* Gal.

उत्पत m. N. pr. eines Sohnes des Çvaphalka Harîv. 1,34,13. Vgl. अपेत und उपेत.

उत्पक्ष्मन् und °क्ष्मल Adj. *mit erhobenen Wimpern.*

*उत्पचनिपचा und *उत्पचविपचा f.

*उत्पचिक्षु Adj. P. 3,2,136.

उत्पट m. *der aus einer Baumwunde hervordringende Saft.*

*उत्पत n. gaṇa उत्सङ्गादि in der Kâç. *Vogel.*

उत्पतन 1) Adj. (f. ई) *auffliegend.* विद्या *ein Zauberspruch, mittels dessen man sich in die Lüfte erhebt.* — 2) n. a) *das Aufspringen, in die Höhe Springen.* — b) *das Entstehen.

उत्पताक Adj. *mit aufgezogenen Fahnen.*

उत्पताका f. *eine aufgezogene Fahne.*

उत्पताकाधिक Adj. *mit aufgezogenen Fahnen und Bannern.*

*उत्पतितर् Nom. ag. *der da auffliegt, in die Höhe springt.*

उत्पतितव्य n. impers. *surgendum subvolandum.*

उत्पतिष्णु Adj. 1) *auffliegend.* — 2) *im Begriff stehend aufzuspringen* Spr. 5179.

उत्पत्तव्य n. impers. *zum Vorschein zu kommen, zu erscheinen, aufzutreten.* अनेन °व्यम् *er wird wiedergeboren werden* Kâd. 11,90,10.

उत्पत्ति f. 1) *das zum Vorschein Kommen, Entstehung, Geburt, Ursprung, origo, Fundgrube* Kâd. 5,3. — 2) *Wiedergeburt.* — 3) *Ertrag, Ergiebigkeit* (eines Landes). — 4) *das Vorkommen,* insbes. *einer vedischen Stelle, ausdrückliches Erwähntsein in einer vedischen Stelle* Gaim. 1,1,31. 2,1,3. 2,21. 3,6,6. 7,26. 4,2,14. 19. 3,2. 27. 5,1,42.

उत्पत्तिकेतन n. *Geburtsort, — stätte.*

उत्पत्तिधामन् n. dass. 112,20.

उत्पत्तिमत् Adj. *entstanden, geboren.*

उत्पत्तिवाक्य n. *ein vedischer und folglich maassgebender Satz* Nyâyam. 4,3,21. Comm. zu 1,4,32. 2,2,7 und zu Gaim. 2,2,23.

उत्पत्तिविशिष्ट Adj. so v. a. *im Veda gelehrt* Nîlak. zu MBh. 12,201,12.

उत्पत्त्यपूर्व n. *die wundertätige Wirkung einer einzelnen Handlung aus einem Aggregat von Handlungen* Comm. zu Nyâyam. 2,1,9.

*उत्पत्यपाकुला f. wohl fehlerhaft für *उत्पत्त्यव्याकुला f., wie die Kâç. liest.

उत्पत्सु *eine best. Zeitperiode.*

1. उत्पथ m. *Abweg* (eig. und übertr.) 228,25.

2. उत्पथ Adj. *vom rechten Wege gewichen* Bâlar. P. 1,17,16 (उत्पथानिक् zu verbinden).

उत्पथचारिकल n. Ind. St. 9,154 fehlerhaft für °वारिकल.

उत्पथवारिक (°वारक?) Adj. *von Abwegen zurückhaltend.* Nom. abstr. °त्व n. Nyâs. Up. 203,3.

*उत्पद्मबल Adj. *mächtig* Gal.

उत्पद्मबुद्धि Adj. *verständig, klug* 106,3.

उत्पद्मापवर्गिन् Adj. *entstehend und sogleich wieder vergehend* Comm. zu Nyâyam. 3,2,44. fgg. Nom. abstr. °र्गित्व n. ebend.

1. उत्पल 1) n. a) *Lotusblüthe,* insbes. *eine blaue* 251,29. 252,3. 313,18. erscheint später als कमल 97,30. Auch *m. Am Ende eines adj. Comp. f. या. — b) *Samenkorn einer Nymphaea.* — c) *Costus speciosus* Bhâvapr. 1,175. Varâh. Bṛh. S. 77,10. — d) *Blume überh.* — e) *eine best. Hölle* (buddh.). — 2) m. N. pr. a) eines Schlangendämons. — b) verschiedener Männer. — 3) f. या N. pr. eines Flusses Harîv. 9511. — 4) *f. ई *ein best. Gebäck.*

2. *उत्पल Adj. *fleischlos.*

उत्पलक m. N. pr. 1) *eines Schlangendämons. — 2) eines Mannes, = उत्पल.

*उत्पलगन्धिक n. *eine Art Sandelholz*

*उत्पलगोपा f. = उत्पलसारिवा Nigh. Pr.

*उत्पलपत्र n. 1) *Lotusblüthenblatt.* — 2) *eine durch den Fingernagel eines Frauenzimmers hervorgebrachte Wunde.* — 3) *Schminkfleck, Schönfleckchen.* — 4) = उत्पलपत्रक.

उत्पलपत्रक n. *ein best. chirurgisches Instrument.*

उत्पलपरिमल m. Titel eines Commentars zur Varâhasaṃhitâ Kumârasv. zu Prasâdan. 154,3.

उत्पलपुर n. Name einer von Utpala erbauten *Stadt.*

उत्पलभेषक m. *eine Art von Verband.*

*उत्पलमालभारिन् Adj. *einen Lotuskranz tragend* P. 6,3,65, Schol.

उत्पलमाला f. Titel von Utpala's Wörterbuche.

उत्पलराज m. N. pr. eines Dichters.

उत्पलवन n. *Lotusgruppe* 112,24.

उत्पलवर्णा f. N. pr. einer Frauenzimmers (buddh.).

उत्पलशाक n. *eine best. Pflanze.*

उत्पलश्रीगर्भ m. N. pr. eines Bodhisattva.

उत्पलसारिया f. *Ichnocarpus frutescens Roxb.*

उत्पलस्वामिन् m. Name eines von Utpala erbauten Heiligthums.

उत्पलाक्ष 1) Adj. (f. ई) *lotusäugig* Daśak. 18. — 2) m. N. pr. eines Fürsten. — 3) f. ई N. der Dākshājaṇi in Sahasrāksha.

उत्पलाचार्य m. N. pr. eines Autors.

उत्पलापीड m. N. pr. eines Fürsten.

उत्पलावती f. N. pr. eines Flusses MBh. 6,342. = ताम्रपर्णी Gal.

उत्पलावन n. N. pr. einer Oertlichkeit der Pāṇḍava MBh. 3,87,15. 12,25,24.

उत्पलावर्तक N. pr. einer Oertlichkeit.

उत्पलिन् 1) Adj. *mit Lotusblüthen versehen.* — 2) f. °नी *a) eine Nymphaea, eine Gruppe von N. — b) ein best. Metrum. — c)* N. pr. eines Flusses MBh. 1,215,6. — *d)* Titel eines Wörterbuchs.

उत्पवन n. 1) *das Reinigen* Comm. zu Nyāyam. 9, 2,22. 4,14. — 2) *Werkzeug zum Reinigen.* — 3) **das Springen von geschmolzener Butter u.s.w. in's Feuer.*

उत्पवितृ Nom. ag. *Reiniger.*

*उत्पश्य Adj. *hinaufschauend.*

उत्पांसप्, °पति s. उत्पुंसप्.

उत्पाट m. *eine best. Krankheit des äusseren Ohres.*

उत्पाटक 1) m. dass. — 2) f. उत्पाटिका *die äussere Rinde eines Baumes.*

उत्पाटन 1) Adj. *verjagend, verscheuchend,* in *कासनोत्पाटन. — 2) n. *a) das Ausreissen, gewaltsames Herausziehen.* — *b) das Bersten, Reissen* AV. Paris. 71,7. — *c) das Verjagen, Fortjagen.* — *d) das Entthronen.*

उत्पाटयोग m. *ein best. astrol. Joga.*

°उत्पाटिन् Adj. *ausreissend, herausziehend.*

उत्पात m. 1) *Aufflug* Kāraka 1,30. — 2) *Sprung, Satz.* — 3) *das Steigen* (in übertr. Bed.) Spr. 3053. — 4) *plötzliche Erscheinung, etwas ganz Unerwartetes* Kāraka 1,30. Instr. so v. a. *plötzlich* MBh. 3, 181,25. — 5) *eine aussergewöhnliche, Unglück verheissende Erscheinung, portentum* Gaut. Gop. Br. 2,2,1. Ausnahmsweise auch n. — 6) fehlerhaft für उत्पाट Suçr. 2,149,10.17.

उत्पातक 1) m. *ein best. Thier.* — 2) n. N. pr. eines Tīrtha.

उत्पाद m. *das Hervorkommen, Entstehung, Geburt.*

1. उत्पादक 1) Adj. *hervorbringend, bewirkend, herbeischaffend; productiv* (Dichter). — 2) m. *Erzeuger.*

2. उत्पादक 1) *m. *das fabelhafte Thier* Çarabha. — 2) f. °दिका *a)* **ein best. Insect.* — *b) Enhydra Hingtscha DC., Bassia cordifolia Lam.* Hariv. 2, 79,59.

उत्पादकत्व n. *das Hervorbringersein* Ind. St. 9,154.

उत्पादन 1) Adj. (f. ई) *erzeugend, hervorbringend, bewirkend.* — 2) n. *das Erzeugen, Gebären, Hervorbringen, Bewirken, Herbeischaffen.*

*उत्पादपूर्व n. Titel eines Gaina-Werkes.

उत्पादयितृ Nom. ag. *Erzeuger.*

उत्पादयितव्य Adj. *hervorzubringen, herbeizuschaffen* Comm. zu Gaim. 2,1,12.

*उत्पादशयन m. *eine Hühnerart.*

उत्पादिन् Adj. 1) *was entsteht —, geboren wird.* — 2) am Ende eines Comp. *hervorbringend, bewirkend.*

उत्पाद्य Adj. *hervorzubringen, herbeizuschaffen* Nyāyam. 2,1,12. *was hervorgebracht —, bereitet —, herbeigeschafft wird* Sarvad. 18,13. *was vom Dichter geschaffen —, — erdacht wird.*

उत्पाद्योत्पादकता f. *das Verhältniss von Erzeugtem und Erzeugendem.*

उत्पारण n. *das Hinübersetzen über, Retten.*

उत्पारपारम् Adv. *bis auf den tiefsten Grund des Meeres.*

*उत्पाली f. *Gesundheit.*

*उत्पाव m. *Reinigung.*

उत्पिञ्ज *Aufruhr.* Wohl m.

*उत्पिञ्जल 1) Adj. *wobei eine grosse Verwirrung herrscht, wo es drunter und drüber geht.* — 2) m. = रृणी लोलता Gal.

*उत्पिण्ड *Zuspeise* (buddh.).

उत्पित्सु Adj. 1) *sich erheben wollend, heraufstrebend* Çiç. 3,17 — 2) *im Entstehen begriffen* (Krankheit).

*उत्पिब Adj. *austrinkend.*

उत्पीड m. 1) *das Drücken, Druck* Kād. 91,17. 11, 125,15. — 2) *ein hervorbrechender Strom.* बाष्पोत्पीड Kād. 11,63,6. — 3) *Wunde* MBh. 3,21,8.

उत्पीडन n. 1) *das Drücken.* — 2) *das Entwurzeln.*

उत्पुंसप्, °पति *wegwischen.* Wohl fehlerhaft für उत्पांसप्.

*उत्पुच्छ Adj. 1) = उत्क्रान्तः पुच्छात्. — 2) = उद्रस्तं पुच्छमस्य. — 3) = पुच्छमुद्रस्यति Kāç. zu P. 5,2,106.

*उत्पुच्छय्, °यति und °यते *den Schwanz in die Höhe heben.*

*उत्पुट gaṇa उत्सङ्गादि und सँकलादि.

उत्पुटक m. *eine best. Krankheit des äusseren Ohrs.*

*उत्पुत gaṇa उत्सङ्गादि. उत्पत v. l.

1. उत्पुलक n. *Haarsträuben.*

2. उत्पुलक (f. घा) und उत्पुलकित Adj. *mit Haarsträuben versehen.*

उत्पोषध (?) m. N. pr. eines alten Königs (buddh.).

उत्प्रबन्ध Adj. *ununterbrochen* Milindap. 35,11.

*उत्प्रभ Adj. *Licht ausstrahlend, leuchtend.*

उत्प्रवाल Adj. *mit aufspriessendem Laube* Spr. 1218.

उत्प्रविष्टत्व n. *das tief Hineingedrungensein* Ind. St. 9,154. v. l. उत्प्रवेष्टृत्व.

उत्प्रवेष्टृ Nom. ag. *der tief hineindringt.* Nom. abstr. °ष्टृत्व n. Nyāyam. Up. 203,6.

उत्प्राम m. und °न n. *Spott, Hohn.*

उत्प्रुष् f. *Aufsprützendes*

उत्प्रेक्ष Adj. *betrachtend.*

उत्प्रेक्षण n. 1) *das Voraussehen, Ahnen.* — 2) *bildliche Bezeichnung.*

उत्प्रेक्षणीय Adj. *bildlich gesagt werdend.*

उत्प्रेक्षा f. 1) *Nichtbeachtung, Gleichgültigkeit.* — 2) *Gleichniss, bildliche Redeweise* Vāmana 4,3,9. Kāvyād. 10,6.

उत्प्रेक्षावयव m. in der Rhetorik *eine best. Form der Upamā.*

उत्प्रेक्षावल्लभ m. N. pr. eines Dichters.

उत्प्रेक्षितोपमा f. *eine Art Gleichniss* 248,20.

उत्प्रेक्ष्य Adj. = उत्प्रेक्षणीय.

उत्प्लवन n. 1) *das Springen.* — 2) *das Ueberfliessen, Abfliessen.*

*उत्प्लवा f. *Nachen.*

उत्फण Adj. *mit angeschwollener Haube* (Schlange) Ind. St. 14,374.

उत्फल in प्रोत्फल.

उत्फाल m. *Sprung, Bewegung in Sprüngen, Galopp.*

उत्फुलिङ्ग (उत्स्फु°) Adj. *Funken sprühend* Ind. St. 14,373.

उत्फुल्ल 1) Adj. *a) aufgeblüht.* — *b) weit geöffnet.* — *c) gedunsen, geschwollen, aufgeblasen* Kathās. 20,109. Spr. 1219. Ind. St. 14,158,5. °फुल्ल Adj. Bil. 109,19. — *d) *Jmd frech anssehend, unverfroren* Mahābh. 8,39,b. — 2) *n. *quidam cosndi modus.*

उत्स m. *Quelle, Brunnen* (auch in übertr. Bed.).

उत्सक्थ Adj. *die Schenkel öffnend.*

उत्सङ्ग 1) m. (adj. Comp. f. घा) *a) Schooss.* — *b) horizontale Fläche.* — *c) Vertiefung* Suçr. 1,15, 13. 18,6. 63,1. 2,80,12. — *d) eine best. Stellung der Hände.* — 2) n. *eine best. grosse Zahl* Lalit. 168,16.

उत्सङ्गक m. = उत्सङ्ग 1) *d).*

उत्सङ्गवत् Adj. *vertieft* Suçr. 2,7,1

*उत्सङ्गवल Adj. = उत्सङ्गो ऽस्यास्ति.

उत्सङ्गिन् 1) Adj. *vertieft, tiefsitzend* Kârâka 6, 13. — 2) f. °नी *Ausschlag am untern Augenlide.*

उत्सञ्जन n. *das Aufheben, Emporrichten.*

उत्सन्नि f. *Schwund.*

उत्सेचि m. *Behälter —, Umfassung einer Quelle.*

उत्सेधि Adj. *nicht in dem Falle gewesen* Bîlâs. 129,11.

उत्सन्नयज्ञ m. *eine ausgesetzte, unterbrochene Opferfeier.*

उत्सर 1) *ein best. Metrum.* — 2) m. **der Monat* Vaiçâkha Gal.

*उत्सरण n. *das Hinaufsteigen, —kriechen.*

उत्सर्ग m. 1) *das Aussichentlassen, Vonsichgeben, Ausstossen.* — 2) *das Ablegen, Wegwerfen* (verdorbener Gegenstände) Gaut. 1,34. — 3) *Loslassung, Freilassung, Befreiung.* — 4) *das Fahrenlassen, Aufgeben, Aufhebung, Einstellung, Beendigung, Schluss* Çâṅkh. Grhj. 4,5. — 5) *das Wiederherausgeben* Gaut. 22,31. — 6) *das Spenden* MBh. 3,293, 11. *Spende* 14,85,38. — 7) *das Veranlassen* Gaim. 3,7,19. — 8) *stercus.* Personificirt als Sohn Mitra's von der Revatî. — 9) *allgemeine Regel* (Gegensatz *Ausnahme*). — 10) mit und ohne छन्दसाम् *eine best. Ceremonie bei Gelegenheit der Einstellung des Veda-Studiums.* — 11) Bez. *der Sprüche* VS. 13,47—51.

उत्सर्गनिर्णय m., उत्सर्गपद्धति f. und उत्सर्गमयूख m. Titel von Werken.

उत्सर्गसमिति f. bei den Gaina *behutsames Benehmen bei der Entleerung, so dass dabei keinem lebenden Wesen ein Leid widerfährt.*

उत्सर्गिन् Adj. *weglassend.*

उत्सर्जन 1) Adj. (f. ई) *ausstossend,* so heisst eine der drei Falten des Afters Bhâvapr. 1,28,2. = 2) n. a) *das Entlassen, Loslassen.* — b) *das Aufheben, Einstellung* Lâṭj. 4,8,3. छन्दसाम् *eine best. Ceremonie.* — c) **das Spenden.*

उत्सर्जनप्रयोग und उत्सर्जनोपाकर्मप्रयोग m. Titel zweier Werke.

उत्सर्जनम् Absol. *freilassend* Çat. Br. 5,2,2,7.

उत्सर्प n. Name eines Sâman.

उत्सर्पण n. 1) *das Aufgehen der Sonne.* — 2) *das Hinausgehen.* — 3) *das Vortreten.*

उत्सर्पिन् 1) Adj. a) *in die Höhe springend* Râgân. 16,62. — b) *hervorbrechend, zu Tage kommend* Kâd. 11,15. — c) *hinaufstrebend* Çik. 101,5. — d) *eine Zunahme bewirkend* VP. 2,4,13. — 2) f. °णी *eine aufsteigende Zeitperiode* Âryabh. 3,9.

*उत्सर्या f. *eine erwachsene, belegbare Kuh.*

उत्सर्ग m. 1) *Unternehmung, Beginn.* — 2) *Festtag, Fest, Jubel* (auch in übertr. Bed.). Compar. °तर n. *ein grösseres Fest als* (Abl.) Kârâka 6,12. Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — 3) *Aufbruch* (einer Blume) Spr. 6418. — 4) *ein best. Tact* S. S. S. 213. — Nach den Lexicographen ausserdem = उत्सेक, घमण्ड (कोष), इच्छाप्रसव (°प्रस्र).

उत्सवप्रताप und उत्सवविधि m. Titel zweier Werke.

उत्सवसंकेत m. Pl. N. pr. eines Volkes.

उत्सवाय्, °यते *ein Fest bilden für* °लोचनोत्सवायमान Daçak. 88,8.9.

उत्सक् in दुरुत्सक्.

उत्सर्द m. 1) *das zu Ende Gehen* MBh. 1,110,2. — 2) *Störenfried* VS. 30,10. — 3) *ein best. Theil des Opferthiers.*

उत्सादक Adj. *zu Grunde richtend, vernichtend.*

उत्सादन n. 1) *das Wegsetzen* Ind. St. 13,278. — 2) *das Aussetzen, Abbrechen, Einstellen.* उत्सादनार्घम् Adv. Çat. Br. 14,3,2,31. — 3) *das Vernichten, Zugrunderichten.* — 4) *das Ausreiben, Abreiben, Einreiben* Çâṅkh. Grhj. 4,7. — 5) *das Höhermachen einer Wunde u. s. w., ein Mittel dazu* Kârâka 6,13.

उत्सादनीय n. *ein Mittel zum Höhermachen von Wunden u. s. w.*

उत्सादिन् Adj. *einstellend, ausgehen lassend,* in घाय्यु°.

*उत्सारक m. *Thürsteher.*

उत्सारण n. und °णा f. (Mundâ. 27,11) *das Wegtreiben des Volkes auf der Strasse.*

उत्सारणीय (Spr. 1676) und उत्सार्य Adj. *hinauszuweisen, fortzujagen, wegzutreiben.*

उत्साह m. (adj. Comp. f. घा) 1) *Vermögen, Kraft.* — 2) *fester Wille, — Entschluss.* — 3) *Lust zu, Freude an* (im Comp. vorangehend) R. 3,33,4. Çiç. 23,13. — 4) **Faden.*

*उत्साख्य 1) Adj. am Ende eines Comp. — 2) f. °ख्या = वर्धापन Gal.

*उत्साहन n. = गन्धन.

उत्साहयोग m. *Kraftanwendung, Uebung der Kräfte* 206,29.

उत्साहवत् Adj. *Willenskraft an den Tag legend.*

*उत्साहवर्धन Adj. *die Willenskraft steigernd.*

*उत्साहवल Adj. = उत्साहो ऽस्यास्ति.

उत्साहशक्ति f. *Willenskraft* Spr. 1222.

उत्साहशौर्यधनमानसवत् Adj. *mit Willenskraft, Heldenmuth, Reichthum und Verwegenheit ausgestattet* Varâh. Bṛh. 13,7.

उत्साहिन् Adj. 1) *standhaft* (ein Kranker) Rigân. 20,32. — 2) *mächtig* Spr. 5248. — Vgl. धनुत्साहिन्.

उत्सिक्त *m. = राजमल्ल.

उत्सिसृप् Adj. *aufzugeben beabsichtigend.*

उत्सुक 1) Adj. (f. घा) a) *unruhig, aufgeregt, besorgt.* — b) *mit Ungeduld Etwas erwartend, gespannt.* — c) *mit Wehmuth an einen geliebten Gegenstand denkend, sehnsüchtig.* — d) *verlangend nach* (Loc., प्रति oder im Comp. vorangehend) 124, 22. 200,29. — e) **für Etwas Sorge tragend, bedacht auf* (Loc. oder Instr.) 234,18. — 2) n. in निरुत्सुक und सोत्सुक a) *Sorge.* — b) *Sehnsucht* — c) *Verlangen.*

उत्सुकता f. 1) *Unruhe, Hast, Eifer.* — 2) *Sehnsucht, Verlangen.*

उत्सुकय्, °यति *wehmüthig stimmen.*

*उत्सुकाय्, °यते *ein Verlangen bekommen.*

*उत्सुकी Adv. mit भू dass. Comm. II zu Bhaṭṭ. 8,74.

*उत्सूर m. *Abend.*

उत्सूर्य° Adv. *nach Sonnenaufgang.* °शायिन् — *noch schlafend.* Vgl. द्योत्सूर्यम्.

उत्सृष्टाग्नि Adj. *der das heilige Feuer hat ausgehen lassen* Gaut.

उत्सृष्टि f. *das Hinauslassen.*

उत्सृष्टिकाङ्क m. *eine Art einactiger Schauspiele.*

उत्सेक m. 1) *das Ueberfluthen, Uebermaass.* — 2) *Ueberhebung, Hochmuth, hochfahrendes Wesen.*

उत्सेकिन् in धनुत्सेकिन्.

°उत्सेक्य Adj. *über und über voll zu machen geeignet* Vishn. 12,3.

उत्सेद MBh. 1,136[1] fehlerhaft für उत्साह.

उत्सेध m. (adj. Comp. f. घा) 1) *Erhebung* Kârâka 1,18 (der Haut). *Anhöhe.* — 2) *Höhe, Dicke.* Auch *n. — 3) *das Hervorragen über Anderes, Ueberlegenheit.* — 4) **Körper.* — 5) Name verschiedener Sâman.

उत्सेधपरीतवृद्ध Adj. *als Beiw. der Saṃhitâ des Agni Saṃvarpan.* 10,6.

उत्सेधविस्तारतस् Adv. *nach Höhe und Breite.*

उत्स्तन Adj. (f. ई) *hohe Brüste habend.*

उत्स्थल n. N. pr. einer Insel.

उत्स्नान n. *das Auftauchen aus dem Wasser* Dvaitâdhik. Brâhm. 3.

उत्स्रेकन n. *das Ausgleiten, Gerathen auf einen falschen Weg* Kârâka 3,1.

उत्स्मय Adj. 1) *aufgeblüht, blühend.* — 2) *weit geöffnet* (Blick).

उत्स्मित n. *das Lächeln.*

(उत्स्य) उत्सेध Adj. *aus Quellen —, aus Brunnen stammend.*

उत्स्रष्टव्य Adj. 1) *auszuscheiden per anum.* — 2) *zu entlassen* Kâd. II,86,20.

उत्स्वन m. *ein lauter Ton.*

उत्स्वप्राय्, °यते *im Schlafe sprechen.* °पित n.

das Sprechen im Schlafe.

1. उद् in Verbindung mit Verben und in Comp. mit Nominibus 1) *hinauf, auf.* — 2) *hinaus, aus.* — Zu उद् mit einem nachfolgenden Acc. ist ein Zeitwort zu ergänzen.

2. उद्, उन्द्, उनत्ति und उन्दति (auch Med.) 1) *quellen.* — 2) *benetzen, baden.* — Partic. 1) उन्न a) *benetzt, nass.* — b) *mitleidig.* — 2) *उत्त *benetzt, nass.* — Mit घनु und घमि *benetzen.* — Mit घव, in घवोद्. — Mit उप *benetzen.* Partic. उपोत्त. — Mit नि *eintauchen.* Partic. न्युत्त *eingetaucht, benetzt.* — Mit वि 1) *hervorquellen.* — 2) *beträufeln, benetzen.* Partic. व्युत्त. — Mit सम् *benetzen.* Partic. समुन्न *benetzt, nass gemacht* Spr. 6863.

उद् am Anfange eines Comp. und am Ende eines adj. Comp. (f. घा) *Wasser.*

उदंशु Adj. *hell strahlend.*

उदक् s. उदच्.

उदक् 1) n. (adj. Comp. f. घा) a) *Wasser.* उदकं दा, प्र-दा oder कर् (उदकं कृत्वा oder *उदकंकृत्य) *einem Verstorbenen* (Gen. oder Dat.) *die Wasserspende darbringen.* उदकं कर् auch *die vorgeschriebenen Abwaschungen vollbringen.* उदकमुप-स्पर्श् *die vorgeschriebenen Berührungen einzelner Theile des Körpers mit Wasser vollbringen.* — b) = उदककर्मन् Gaut. 20,2.16. — c) *ein best. Metrum.* — 2) *m. N. pr. eines Mannes. उदङ् die richtige Lesart.

उदककर्मन् n. *die einem Verstorbenen dargebrachte Wasserspende.*

उदकवार्ष n. 1) dass. — 2) *Abwaschung des Körpers* 43,33.

*उदककुम्भ m. = उदकुम्भ.

उदकक्रिया f. = उदककर्मन् Gaut.

उदकक्रीडन n. *Belustigung im Wasser.*

उदकक्ष्वेडिका f. *ein best. Spiel, bei dem man sich mit wohlriechendem Wasser besprützt.*

*उदकगाह् Adj. *sich in's Wasser tauchend.*

*उदकगिरि m. *ein wasserreicher Berg.*

उदकघात m. *eine der 64 Kalâ.*

*उदकघन्द्र *eine best. Zauberkunst* (buddh.).

उदकतर्पण n. *Wasserlibation* Gaut. 26,11. Sinav. Bh. 1,2,5.

उदकदान n. 1) *die einem Verstorbenen dargebrachte Wasserspende* Gaut. 5,5. 14,34. — 2) *ein best. Fest.*

उदकदानिक Adj. *auf die Wasserspende bezüglich.*

उदकदायिन् Adj. *die Wasserspende darbringend.*

*उदकधर m. *Wolke.*

उदकधारा f. *Wasserguss.*

उदकपरीक्षा f. *Wasserprobe* (als Gottesurtheil).

*उदकपर्वत m. *ein wasserreicher Berg.*

उदकपूर्व Adj. (f. घा) 1) *mit einer Wasserausgiessung beginnend* Âpast. 1,9,5. — 2) *vorher gebadet.*

*उदकबिन्दु m. *Wassertropfen.*

*उदकभार m. *Wasserträger.*

*उदकभूम m. *feuchter Boden.* v. l. उद्गभूम.

उदकमञ्जरी f. Titel eines medic. Werkes.

उदकमण्डलु m. *ein Krug mit Wasser.*

उदकमत n. *die Lehre der Verehrer des Wassers.*

*उदकमन्थ m. = उदमन्थ.

उदकमय Adj. *ganz aus Wasser bestehend* Kâd. 244,16.

उदकमेह् m. *eine Art Harnruhr.* °मेहिन् Adj. *daran leidend.*

*उदकल Adj. *wasserhaltig.*

*उदकवम्र m. = उदकस्य वम्र: Kâç.

उदकवत् Adj. *mit Wasser versehen.*

उदकवाह्य n. *eine der 64 Kalâ.*

*उदकवीवध m. = उदकस्य वीवध:.

उदकशान्तिप्रयोग m. Titel eines Werkes.

उदकशील Adj. *Verstorbenen regelmässig die Wasserspende darbringend* MBh. 12,123,33.

*उदकशुद्ध m. N. pr. eines Mannes.

*उदकसक्तु m. *Grütze mit Wasser.*

उदकसाधु Adj. *aus dem Wasser —, über das W. helfend* Gobh. 3,2,28.

उदकसेन m. VP. 4,19,12 fehlerhaft für उदक्सेन.

*उदकस्पर्श Adj. *Wasser berührend.*

उदकस्पर्शन n. *Berührung mit Wasser, Abwaschung* Âpast.

*उदकहार Adj. *Wasser holend, Wasserträger.*

उदकाञ्जलि m. *eine Handvoll Wasser* 107,28.

उदकात्मन् (!) Adj. *Wasser zum Wesen habend.*

उदकान्त 1) m. *Wassergrenze* Pân. Gaṇ. 3,10,10. सूर्य्यस्यैव यत्रैष उदकान्ते (nach dem Comm.) *da wo die S. verschwindet.* घोदकान्तात् *bis zu einem Wasser.* — 2) °म् Adv. *zum Wasser, bis z. W.* MBh. 3,187,11.

उदकार्गल n. v. l. für उदगार्गल.

उदकार्णव m. *Behälter der Gewässer* Spr. 184.

उदकार्थ 1) m. *Wasserhandlung* Pân. Gaṇ. 2,3,6. — 2) °म् Adv. *um eine Abwaschung zu vollbringen* 43,21.

उदकाहार Adj. *der Wasser zu holen hat* Comm. zu VS. Pair. 3,37.

*उदकिल Adj. *wasserhaltig.*

*उदकीय्, °यति Denom. von उदक.

उदकीर्ण und °कीर्य m. *Galeodopa piscidia* Roxb. Bhâvapr. 1,206. °कीर्या f. wohl *eine Karañga-Art* Karaka 1,1.3,8.

उदकुम्भ m. *ein Krug mit Wasser* 38,12.

उदकेचर m. *Wasserbewohner.*

*उदकेविशीर्ण Adj. *im Wasser zu Grunde gegangen,* so v. a. *zwecklos z. G. g.*

उदकेशय Adj. *im Wasser liegend, — hausend.*

उदकोदरिन् Adj. *wassersüchtig.*

उदकोपस्पर्शन n. *Berührung von Wasser, Abwaschung* Gaut. 14,20. 19,13. 24,4. 26,10. Âpast.

उदकोपस्पर्शिन् Adj. *Wasser berührend, sich abwaschend* Gaut. 22,6.

उदकोष्ठ m. *Wassergefäss* Karaka 1,15.

*उदकौदन m. *in Wasser gekochter Reisbrei.*

उदक्तम् und उदक्तात् Adv. *von oben —, von Norden her.*

उदक्पथ m. *Nordland.*

उदक्पाद् Adj. (f. ई) *dessen Füsse nach Norden gewandt sind* Kauç. 44.

उदक्प्रवण Adj. *nach Norden geneigt.*

उदक्य Adj. 1) *im Wasser befindlich.* — 2) f. या *menstruirend.* °गमन n. *Beischlaf mit einer m. Frau* Gaut. 23,34.

उदक्संस्थ Adj. *im Norden endigend* Âçv. Gṛhj. 1,3,1.

उदक्सेन m. N. pr. eines Fürsten.

उदग्र Adj. *mit den Spitzen nach Norden* Kâty. Çr. 4,13,19. Lâṭy. 2,6,6.7.

*उदग्गिरि m. *der Himâlaja.*

उदग्रपवर्गम् Adv. *mit Abschluss im Norden* Âpast. 2,3,20.

उदग्रयन 1) n. *der Gang der Sonne nach Norden, das Halbjahr vom Winter- zum Sommersolstitium* Kauç. 67 — 2) Adj. *auf dem Wege liegend, den die Sonne auf ihrem Gange nach Norden geht.*

उदग्रायत Adj. *nach Norden gerichtet* Âçv. Gṛhj. 1,3,1.

उदगार्गल n. = दगार्गल.

उदगावृत्ति f. *die Wendung* (der Sonne) *nach Norden* Raghu. 8,38.

*उदगाह् Adj. = उदकगाह्.

उदगति f. = उदगयन 1).

उदग्दक्षिण Adj. (f. घा) *nördlich und südlich* AK. 1,1,3,13.

उदग्दश् Adj. *dessen Saum nach oben oder nach Norden gewandt ist.*

उदग्द्वार Adj. *nach Norden den Eingang habend* Çâṅkh. Gṛhj. 6,3. °म् Adv. *nördlich vom Eingange* MBh. 3,219,21.

*उदग्भव Adj. *nördlich.*

*उदग्भूम m. *fruchtbares Land* Kâç. zu P. 5,4,75.

उद्य Adj. 1) *in die Höhe gehoben, hoch, lang, gross.* — 2) *hoch, erhaben* (in übertr. Bed.), *überlegen, mächtig, erhöht—, gesteigert durch* (im Comp. vorangehend). उद्य° *überaus.* — 3) *hochfahrend* (Rede) Prasannar. 77,21. — 4) *vorgerückt* (Alter). — 5) *laut tönend.* — 6) *aufgeregt, hingerissen durch* (im Comp. vorangehend).

उद्यप्लुत Adj. *hohe Sprünge machend.* Nom. abstr. °त्व n. Çiç. 7.

उद्यमार्ग m. *der das Wasser umfasst, — einschliesst.*

उद्योष m. *das Rauschen des Wassers.*

उद्र m. 1) *Schöpfgefäss.* — 2) N. pr. eines Mannes. *Pl. seine Nachkommen.

उद्रङ्क m. N. pr. eines Dämons Kacc. 56.

उद्रङ्गुलीक Adj. *mit emporgehobenen Fingern* Vidn. 28,18.

उद्रङ्मुख Adj. 1) *nach oben gerichtet* Bhag. 90,7. — 2) *mit nach Norden gewandtem Gesicht.*

*उद्रजृम्भिक m. = उद्रम्भूम.

उद्रचमस m. *eine Schale mit Wasser.*

1.*उद्रप्र m. *das Hinaustreiben* (des Viehes).

2. उद्रप्र n. *Lotusblüthe.*

उद्रप्रलक m. N. pr. eines Wagners.

*उद्रप्रिन n. gaṇa निकृष्कादि.

*उद्रप्र m. N. pr. eines Mannes. उद्रय्य v. l.

उद्रङ् 1) Adj. (f. उदीची) *a) aufwärts gerichtet, nach oben gehend.* — *b) nach Norden gerichtet, nördlich.* — *c) *später, nachfolgend.* — 2) Adv. उदक् *a) nördlich, gegen Norden.* — *b) *später.* — 3) *m. N. pr. eines Mannes gaṇa वाकूदादि.

उदञ्चन 1) m. *Schöpfgefäss, — eimer.* — 2) *n. *Deckel.*

उदञ्जलि Adj. *die beiden hohl an einander gelegten Hände in die Höhe haltend.*

*उदएपाल m. 1) *ein best. Fisch.* — 2) *eine best. Schlange.*

उदतन्तु m. *Wasserfaden,* so v. a. *ein zusammenhängender feiner Guss* AV. Paiṇḍ. 1,3.

उदतौलिक m. *ein best. Gewicht,* = भार Hemâdri 1,117,13.17.

उदधान 1) Adj. *Wasser enthaltend.* — 2) n. *Wasserbehälter* Âpast. Gobh. 1,4,9.

उदधारा f. *Wasserguss.*

उदधि 1) Adj. *Wasser enthaltend.* — 2) m. *a) Wasserbehälter, von der Wolke, von Seen und Flüssen. Später das Meer.* — *b)* N. pr. eines Sohnes des Vasudeva VP.² 4,110.

*उदधिकुमार m. Pl. *eine best. Götterordnung bei den Gaina.*

*उदधिक्रा m. *Seefahrer.*

उदधिजमय Adj. *aus Meerwasser gebildet* Kir. II,17,24.

*उदधिमल m. *os sepiae.*

उदधिमेखला f. *die Erde.*

उदधिराज m. *der Fürst der Wasserbehälter, das Meer, der Meergott* R. 3,52,80.

*उदधिवस्त्रा f. *die Erde* Râm. 2,1.

उदधिसुता m. N. pr. eines der 7 Weisen im 11ten Manvantara. उदधिष्य v. l.

*उदधिसंभव n. *Sesam* Nigh. Pr.

उदधिसुता f. Bein. 1) der Lakshmi. °नायक m. Bein. Vishṇu's Prasannar. 59,6. — 2) *der Stadt Dvâraká.

उदधीपू, °पति *Etwas* (Acc.) *für ein Meer halten.*

उदन् n. *Wasserwoge, Wasser.*

उदनिमेष Adj. *wogen —, wasserreich.*

उदनेमि Adj. *meerumfeigt* Comm. zu Nalâs. 4,1,37.

1. उदर्त्त m. 1) *Ende der Arbeit, Erntezeit.* — 2) *Nachricht, Neuigkeit.* — 3) *das Opfern für Andere als Lebensunterhalt.*

2. उदर्त्त 1) Adj. *a) überlaufend* (beim Kochen). — *b) *gut, brav* (साधु). — 2) °तु Adv. *bis zu Ende.*

*उदर्तक 1) m. *Nachricht.* — 2) f. °तिका *Befriedigung.*

उदर्त्य Adj. *jenseits der Grenze wohnend.*

उदर्च्, °र्चति 1) *herabströmen auf* (Loc.). °र्च्यत् Partic. — 2) *dürsten.*

उदर्च्य, उदर्चिष 1) Adj. (f. या) *wogend, wässerig.* — 2) *m. N. pr. eines Mannes gaṇa तिकादि in der Kç. — 3) f. या *Verlangen nach Wasser* Râgat. 1,167. Durat.

उदर्चिस् Adj. *wassergeboren.*

उदर्चु Adj. 1) *nach Wasser verlangend.* — 2) *Wasser ausströmend.*

उदर्वत् 1) Adj. *wogend, wasserreich.* — 2) m. *a) Meer* 109,1. Spr. 7863. — *b) *N. pr. eines Rshi.

*उदर्य Adj. *aus dem Wasser schaffend.*

उदर्पात्र 1) n. *a) Wasserbecher, ein Gefäss mit Wasser* Âpast. — *b) Wasserspende.* — 2) f. °त्री = 1) a).

उदर्पान 1) m. n. *Brunnen.* — 2) m. *N. pr. eines Dorfes. v. l. उदर्पान.

*उदर्पानमण्डूक m *ein Frosch im Brunnen,* so v. a. *ein unerfahrener Mensch.*

उदर्पीति f. *ein Ort, an dem man Wasser zu trinken bekommt,* Kir. II,49,7.

उदर्प्य Adj. *im Wasser sich reinigend, durch W. rein.*

उदर्पेषम् Absol. *im Wasser zerreibend* Pâr. Gṛhj. 1,13,1. 14,3.

उदर्प्लुत् Adj. *im Wasser schwimmend, plätschernd.*

उदप्लव m. *Wasserfluth.*

उदप्लुत Adj. *im Wasser schwimmend.*

उदबिन्दु m. *Wassertropfen* Kumâras. 5,31.

*उदबुद्ध m. N. pr. eines Mannes. S. सोदबुद्धि.

*उदभार m. = उदकभार.

*उदभृत्त und *उदमत्त m. N. pr. zweier Männer.

उदमन्थ m. *ein best. Rührtrank* Çiñkh. Gṛhj. 3,2.

उदमय 1) Adj. *aus Wasser bestehend.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

उदमेघ m. 1) *Wasserschauer.* — 2) *N. pr. eines Mannes Kiç.

*उदमेय m. N. pr. eines Mannes. Vgl. सोदमेधि.

उदमेदिन् Adj. = उदकमेदिन् Kârâka 2,4.

उदम्भस् Adj. *reichlich mit Wasser versehen.*

उदर्य m. (adj. Comp. f. या) 1) *das Emporsteigen, Sichheben, Anschwellen.* — 2) *Aufgang* (von Gestirnen), *heliakischer Aufgang, Aufzug* (von Wolken). — 3) N. pr. eines fabelhaften Berges, hinter dem Sonne und Mond *aufgehen* sollen. — 4) *Hinausgang* R. 2,48,29. — 5) *das Hervorbrechen, Hervortreten, Sichtbarwerden, zur Erscheinung Kommen, Entstehung, Entfaltung.* — 6) *Ausgang, Erfolg, Folge.* — 7) *ein nachfolgendes Wort, ein nachfolgender Laut.* — 8) *das Emporkommen, Aufschwung, glückliche Lage, — Verhältnisse.* — 9) *Vortheil, Gewinn.* — 10) *Erwerb, Einkommen, Besitz.* — 11) *Zinsen.* — 12) *das erste astrol. Haus* Ind. St. 14,313. 315. 319. — 13) = उदयया. — 14) N. pr. verschiedener Männer.

उदयकर m. N. pr. eines Autors. Vgl. उदयाकर.

उदयगिरि m. = उदय 3) VP. 2,4,61.

उदयगुप्त m. N. pr. eines Mannes.

उदयङ्कर m. = उदयकर.

उदयचित् m. N. pr. eines Mannes.

उदयच्छया f. *orient sins.*

उदयतट m. *der Abhang des Berges* Hâlâ 297,1.

उदयतुङ्ग m. N. pr. eines Fürsten.

उदयधवल m. desgl.

उदयन 1) n. (adj. Comp. f. या) *a) Aufgang* (eines Gestirns). — *b) Ausgang.* — *c) Ausgang, Ende* Taitt. Br. 2,15,2. 13,12,1. — *d) Erlösungsmittel* Kârâka 4,8. — 2) m. N. pr. verschiedener Männer.

उदयनचरित n. Titel eines Schauspiels.

उदयनाचार्य m. N. pr. eines Philosophen.

उदयनीय 1) Adj. (f. या) *zum Ausgang gehörig, schliessend.* — 2) m. f. oder n. je nachdem अतिरात्र, इष्टि oder कर्मन् zu ergänzen sind.

उदयनोपाधि m. Titel eines Werkes.

उदयपर्वत m. = उदय 3).

उदयपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

उदयप्राण m. Pl. *die Zeit des Aufganges eines Sternbildes, in dem ein Planet steht, nach Prâṇa berechnet*

उदयादित्त m. N. pr. eines Mannes.

उदयाप m. desgl. Kshitîç. 52,17.

उदयाशि m. = उदयर्त्त 2).

उदयर्त्त n. 1) *dasjenige Mondhaus, in welchem der heliakische Aufgang stattfindet.* — 2) *dasjenige astrologische Haus, in welchem ein am Horizont erscheinender Planet steht.*

उदयवस् 1) Adj. *aufgegangen* (Gestirn). — 2) f. °वती N. pr. einer Tochter Udajatuṅga's.

उदयशैल m. = उदय 3).

उदयसिंह m. N. pr. eines Fürsten.

उदयाकर m. N. pr. eines Mannes. Vgl. उदयकर.

उदयाचल m. = उदय 3).

उदयादित्य m. N. pr. verschiedener Männer.

उदयाद्रि m. = उदय 3).

*उदयान m. v. l. für उदयान 2) Kîç.

उदयास्त Adj. (f. या) *mit dem Aufgang der Sonne endend* Spr. 818.

उदयास्तकर्मन् n. *eine Correction, die vorgenommen wird, um den wahren Stand der Planeten für Laṅkâ zu berechnen, wenn man denselben zuvor durch den mittleren Abhargaṇa bestimmt hat.*

उदयावृत्ति f. *die Wendung nach dem Aufgange* (der Sonne) Âin Rasn. ed. Calc. 8,34.

उदयाश्व m. N. pr. eines Sohnes des Darbhaka.

उदयासु m. Pl. = उदयप्राण.

उदयिन् und उदयिभद्र m. = उदयाश्व.

उदयोन्मुख Adj. (f. ई) *gute Tage erwartend* Pañkad. 43.

उदयोर्वीभृत् m. = उदय 3) 314,2.

उदर n. (adj. Comp. f. या und ई) 1) *Bauch; Mutterleib* 73,9.11. 105,28. m. Karaka 1,30. — 2) *Wasserbauch* und überh. *Anschwellung des Leibes* (Bez. einer best. Krankheitsklasse). — 3) *der dicke Theil eines Dinges* (z. B. des Daumens, eines Korns). — 4) *Höhlung, das Innere eines Dinges.* — 5) *Kampf* Naish. 7,61.

*उदरग्रन्थि m. *krankhafte Anschwellung im Unterleibe.*

उदरण n. *das Sicherheben, Aufsteigen* Maitr. S. 1,9,7.

*उदरत्राण n. *Panzer.*

*उदरधि m. 1) *die Sonne.* — 2) *Meer.*

उदरदारि m. *eine best. Unterleibskrankheit.*

उदरपात्र n. *der Bauch als Gefäss* Âpast. Up. 5.

*उदरपिशाच m. *der keinerlei Speise für seinen Bauch verschmäht.*

*उदरपूरम् Absol. *bis der Bauch gefüllt ist.*

उदरंभर und °भरि Adj. *der nur seinen Bauch nährt.*

उदररन्ध्र n. *ein best. Theil am Bauche des Pferdes* Kâd. 87,23.

उदरराग m. *Unterleibskrankheit.*

*उदरवत् Adj. *dickbäuchig.*

उदरवेष्ट m. *Zusammenschnürung des Bauches* Karaka 1,20.

उदरव्याधि m. *Unterleibskrankheit* Râjat. 6,90.

*उदरशय Abl. *auf dem Bauche liegend, —schlafend.*

उदरशाण्डिल्य m. N. pr. eines Ṛshi Vaṃçabr. 2.

उदरसर्पिन् Adj. *auf dem Bauche kriechend.*

उदरस्थ m. *das Feuer im Magen* Maitrâjan. 6,17.

उदरात m. N. pr. eines Krankheitsdämons. Udârâta v. l.

उदराग्नि m. *Verdauungskraft.*

उदराट m. *eine Art von Eingeweidewürmern* Karaka 1,9. 3,7.

उदराध्मान n. *Aufgeblasenheit des Unterleibes.*

उदरामय m. *Unterleibskrankheit.* * = घतीसार Nigh. Pr.

उदरामयिन् Adj. *eine Unterleibskrankheit habend.*

*उदरावर्त m. *Nabel.*

*उदरावेष्ट m. *Bandwurm.*

*उदरिक Adj. *dickbäuchig.*

उदरिन् Adj. 1) *an Leibesanschwellung leidend.* — 2) f. °णी *schwanger.*

*उदरिल Adj. *dickbäuchig.*

उदरेमुख Adj. *am Bauch den Mund habend.*

उदर्क m. (adj. Comp. f. या) 1) *das Ertönen* ṚV. 1,113,18. — 2) *Folge, Zukunft, zukünftige Lage.* — 3) *glückliche Zukunft.* — 4) *Ausgang, Ende.* — 5) *Refrain.* — 6) *Thurm, Warte.* — 7) *Vanguiera spinosa Roxb.

उदर्चिस् 1) Adj. *glänzend, strahlend.* — 2) m. *Feuer* Spr. 6122.

उदर्ज m. *Rothlauf, Rose* Bhâvapr. 6,40.

उदर्य 1) Adj. *zum Bauch gehörig, im B. befindlich* Karaka 1,6/20. 3,3. — 2) n. *Inhalt des Leibes oder was den Leib bildet.*

उदर्य m. *Ueberlauf, Ueberschwang* TBr. 3,7,10,1.

उदल m. N. pr. eines Mannes.

उदलाकाश्यप m. N. pr. einer Gottheit des Ackerbaues.

*उदलावणिक Adj. *mit Salzwasser bereitet.*

उदवयक् Adj. *dessen Udâtta auf dem ersten Bestandtheil des aufgelösten Wortes ruht.*

उदवज्र m. *Wasserdonnerkeil* Çiç. 8,39.

उदवसातर् Nom. sg. *der beim Abschluss der Feier die Opferstätte verlässt* Comm. zu Nâjâm. 10,2,16.

उदवसान n. *das Verlassen der Opferstätte nach Abschluss der Feier* Comm. zu Nâjâm. 10,2,16. Bala. P. 4,7,10.

उदवसानीय 1) Adj. (f. या) *den Schluss eines Opfers bildend* Maitr. S. 4,8,6. — 2) f. या *Schlussfeier.*

उदवसित n. *Wohnung, Haus* Mṛicch. 67,10, v. l.

*उदवाप m. N. pr. eines Mannes. v. l. richtig उदवाक्.

उदवास m. *Aufenthalt im Wasser.*

उदवासिन् Adj. *im Wasser sich aufhaltend* Kâd. 24,23.

उदवाह 1) Adj. *Wasser bringend.* — 2) *m. N. pr. eines Mannes; vgl. वोदवाहि.

*उदवाहन Adj. *Wasser bringend* Kîç.

*उदवीवध m. = उदकवीवध.

उदवेश्म n. 1) *Behausung der Gewässer.* Nach Sîs. N. pr. einer Oertlichkeit. — 2) *N. pr. eines Mannes.

उदशराव m. *eine Schüssel mit Wasser.*

*उदश्रुद m. N. pr. eines Mannes.

उदशाचा f. N. pr. einer Hexe Ind. St. 14,127.

उदश्रय्, °यति 1) *Thränen vergiessen* Subaṇḍ. 30, 7. — 2) *weinen machen* Spr. 1251.

उदश्रयण n. *das Weinenmachen.*

उदश्रु Adj. *weinend.*

उदश्वित् n. *kalt Wasser und kalt Buttermilch.*

*उदश्वितस् Adj. *reich an Udaçvit.*

*उदसक्तु m. = उदकसक्तु.

उदसन n. *das in die Höhe Werfen, Aufrichten.*

उदस्तात् Adv. *oberhalb,* mit Gen.

उदस्तोक m. *Wassertropfen.*

*उदस्थान n. N. pr. einer Oertlichkeit.

उदस्थालिन् f. *ein Kessel mit Wasser* Çat. Br. 12, 9,3.8.

उदहरण n. *Gefäss zum Wasserschöpfen.*

उदहार 1) Adj. (f. ई) a) *Wasser holend, Wasserträger* Ind. St. 13,485. — b) *Wasser zu holen beabsichtigend.* — 2) *m. *Wolke.*

उदहृत् Adj. *Wasser holend* Kauç. 60.

उदाचम् Absol. *aufhörend* Çat. Br. 3,3,3,14. fgg.

उदाचार m. *Spazierplatz* Âpast.

उदार्ह m. *kriegerischer Anzug* Maitr. S. 1,10,16.

उदात्त 1) Adj. a) *erhoben, hoch.* — b) *aufgegangen, zum Vorschein gekommen* Prân. 97,1. — c) *hochsteh, berühmt* (Geschlecht) 327,10. — d) *hochbetont.* °तर ṚV. Prât. 3,2. °तम Sarvopan. 27,3.5. — e) *grossmüthig, hochherzig.* — f) *hochfahrend, trotzig.* — 2) m. a) *Acut.* — b) *Gabe.* — c) *Geschäft.* — d) *eine best. Redefigur.* — e) *ein best. musikalisches Instrument.* — 3) n. *prunkhafte Rede* Kâvjâd. 10,29.

उदात्तता f. *Prunkhaftigkeit der Rede.*

उदात्तत्व n. *das Hochbetontsein.*

उदात्तमय Adj. *wie der Acut klingend.*

उदात्तय्, °यति *Jmd* (Acc.) *erheben, zu einem angesehenen Manne machen* Bâlar. 258,23

उदात्तराघव n Titel eines Schauspiels.

उदात्तवत् Adj. *mit dem Acut versehen.*

उदात्तश्रुति Adj. *wie der Acut klingend.* Nom. abstr. °ता f.

उदात्त्त Adj. *dem ein Acut vorangeht und folgt.*

उदान् m. 1) *der sich von unten nach oben bewegende Wind im Körper* 264,30. 38. — b) °*Nabel.* — c) °*Augenwimpern.* — d) °*eine Art Schlange.* — e) bei den Buddhisten α) *Herzensergiessung;* s. उ-°दानय्. — β) *eine Klasse von Schriften, in denen Buddha ohne besondere Veranlassung spricht.*

उदानय्, °यति in Verbindung mit उदानम् *sein Herz vor Freude ausschütten* Lalit. 34,6. 118,8. 182,11.

उदापि m. N. pr. eines Sohnes 1) des Sahadeva Hariv. 1,32,99. — 2) des Vasudeva VP. 4,15,15. उदायिन् v. l.

उदायितिन् m. N. pr. eines Sohnes des Viçvâmitra.

(उदार्य्यन्) उदार्यन्धम् Adv. *gegen den Strom.*

उदामत्रण n. *lautes Anrufen, — Anreden.*

उदाय in व्युदाय.

उदायिन् m. N. pr. eines Sohnes 1) des Vasudeva VP.^{2} 4,110. — 2) des Kûnika VP.^{2} 5,291.

उदायुध Adj. *mit erhobenen Waffen.*

1. उदार् 1) Adj. (f. घा und °ई) a) *erregend, bewirkend.* — b) *erhaben, edel, ausgezeichnet, vorzüglich, prächtig.* रथोदार् *der trefflichste der Wagen.* — c) *laut.* °म् Adv. — d) als Bez. eines best. Kleça *beständig thätig, unablässig wirkend.* — 2) m. a) *aufsteigender Nebel, Dunst.* — b) Pl. *Nebelgeister, Dunstgestalten.* — 3) °f. घा N. pr. einer Apsaras Gal.

2. उदार् m. Pl. Çiva's *Gattin* Spr. 7764.

उदारक m. *ehrender Bein. eines Mannes.*

उदारकीर्ति Adj. *hochberühmt, von Çiva.*

उदारचरित 1) Adj. *von edlem Benehmen, edel handelnd* 142,6. 158,23. — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

उदारता f. 1) *Edelmuth.* — 2) *edle Ausdrucksweise* Vimân. 3,1,20. 2,12.

उदारत्व n. 1) *edle Ausdrucksweise.* — 2) Nom. abstr. zu 1. उदार् 1) d).

उदारधि 1) Adj. *dampfend.* — 2) °m. Bein. Vishṇu's.

उदारदर्शन Adj. (f. घा) *von edlem Aussehen.*

उदारधिषण m. N. pr. eines Astronomen.

उदारधी 1) Adj. *von ausgezeichnetem Verstande.* — 2) m. N. pr. des Vaters von Ripu VP.^{2} 1,178.

उदारभाव m. *Edelmuth* Spr. 7733.

उदारमति Adj. *von ausgezeichnetem Verstande.*

उदारवसु m. = उदावसु VP. 4,3,12.

उदारविक्रम Adj. *von vorzüglicher Tapferkeit* Spr. 1843.

उदारवृत्तार्थपद् Adj. *dem Metrum, dem Sinne und den Worten nach vorzüglich* R. 1,2,45.

उदारशोभ Adj. (f. घा) *überaus prachtvoll.*

उदारसत्त्व Adj. *von edlem Charakter.*

उदार °भिजन Adj. *von edlem Charakter und edler Abkunft.*

उदारात्त m. N. pr. eines Krankheitsdämons MBh. 9,45,62. उदात्त v. l.

उदारार्थ Adj. *inhaltsvoll* (Rede).

उदार्वर्त 1) m. Bez. *einer Klasse von Krankheiten, wobei die natürlichen Ausscheidungen zurückgehalten werden* TS. 6,1,8,1. — 2) f. घा *schmerzhafte Menstruation mit schaumigem Blute.*

उदावर्तक Adj. *zurückhaltend* Bhâvapr. 4,170.

उदावर्तन n. *das Zurückhalten* Kâraka 6,30.

उदावर्तिन् Adj. *an Verhaltung leidend.*

उदावसु m. N. pr. eines Sohnes des Gânaka.

उदाशय m. *Wasserbehälter, Teich.*

उदास m. *das Auswerfen, Ausstossung* Taitt. Br. 1,5,12. गर्भस्य *Fehlgeburt.*

उदासर्पणी f. in सर्वदोदा°.

°उदासारिन् Adj. Mahâbh. 3,68,a.

उदासिन् m. 1) N. pr. v. l. für उदाश्व VP.^{2} 4, 182. — 2) Pl. *eine best. asketische Schule.*

उदासीन 1) Adj. *unbetheiligt, sich gleichgültig verhaltend in Bezug auf* (Loc.). — 2) m. a) *ein Gleichgültiger,* so v. a. *weder Freund noch Feind.* Auch in astrol. Sinne. — b) *Asket.*

उदासीनता f. *das bei einer Sache Unbetheiligtsein.*

उदास्त-Adj. = उदासीन.

उदास्थित m. 1) *ein Mönch, der sein Gelübde gebrochen hat* (als Späher verwandt) Kull. zu M. 7, 154. — 2) °*Thürsteher.* — 3) °*Aufseher.*

उदास्यपुच्छ Adj. *mit erhobenem Gesichte und Schweife.*

उदाहरण n. 1) *das Sprechen, Reden.* — 2) *das Aussprechen, Hersagen* Gaut. — 3) *Beispiel* 241,16.

उदाहरणावली f. *Reihe von Beispielen* H. S. — 4) *das dritte Glied eines fünftheiligen Syllogismus* Nyâyas. 1,32. 36. — 5) *steigernde Rede, Uebertreibung im Ausdruck.*

उदाहरणचन्द्रिका f. Titel eines Werkes.

उदाहरणवस्तु n. Pl. *Alles was gesprochen wird.*

उदाहरणानुगम m. Titel eines Werkes.

उदाहरणीय n. impers. = उदाहार्य Comm. zu Nyâyas. 2,1,30.

उदाहरिन् Adj. *ausrufend, anrufend,* mit Acc. 1.° उदाहार m. 1) *Beispiel.* — 2) *Einleitung einer Rede.* 2. उदाहार 1) Adj. *Wasser zu holen die Absicht habend* 93,28. — 2) m. *das Herbeiholen von Wasser.*

उदाहार्य n. impers. *als Beispiel zu geben* 231,13.

उदाहित Adj. *erhöht.* Compar. °तर Çat. Br. 7,5,2,38.

उदाहृति f. 1) *Beispiel.* — 2) *steigernde Rede, Uebertreibung im Ausdruck.*

उदिङ्गण (!) m. *ein best. Tact* S. S. S. 210.

उदित Partic. 1) von इ mit उद्. — 2) von वद्. — 3) nachlässige Schreibart für उदित.

उदितउम्बार (!) m. N. pr. eines Mannes.

उदितहोमिन् Adj. *nach Sonnenaufgang das Feueropfer darbringend.*

उदितानुवादिन् Adj. *Andern nachsprechend.*

उदिति f. 1) *Aufgang* (der Sonne). — 2) *Weggang, Untergang* (der Sonne). — 3) *Ende, Schwund* RV. 6,15,11. AV. 18,2,16.

उदितोदित Adj. *in dem das Gesprochene aufgegangen ist, gelehrt.*

उदिवर Adj. *hervorragend, aussergewöhnlich* Ind. St. 14,158,6.

उदीक्षा f. 1) *das Aufblicken, Hinblicken.* — 2) *das Warten* Ç. Bh. zu Bâdar. 4,2,20.

उदीची s. उदच्.

उदीचीन Adj. *nördlich gewandt.* °प्रवण *nach Norden sich neigend.* °दृश् Adj. Çat. Br. 1,7,2,13. 4,3,3,21. °वंश Adj. (f. घा) 3,1,1,7. 6,2,28. उदीचीनाग्र Adj. (f. घा) 1,2,1,16 (falsch betont). 3,5,4,20. 6,2,14. 7,1,7.

(उदीच्य) उदीचिंष and उदीच्य 1) Adj. *im Norden befindlich,* — wohnend. m. Pl. *die Bewohner des Nordlandes.* Am Anf. eines Comp. *Nordland* MBh. 3,237,3. — 2) m. Pl. *eine best. Schule.* — 3) n. *ein Parfum, Pavonia odorata* Bhâvapr. 1,190. 2,118.

°उदीच्यकाष्ठ *Smilax China* Nigh. Pr.

उदीच्यवृत्ति f. 1) *die Sitte der Bewohner des Nordlandes* Âpast. 2,17,17. — 2) *ein best. Metrum.*

उदीप m. *Hochwasser, Ueberschwemmung* Râjat. 7,1626. 8,2887.

उदीरण n. 1) *das Schleudern.* — 2) *das Ausstossen* Kâraka 1,15. — 3) *das Erregen* Kâraka 7,2. — 3) *das Aussprechen, Kundthun.*

उदीर्ण Partic. von ईर् mit उद्.

उदीर्णता f. *gesteigerter Zustand* Soça. 1,355,9.

उदीर्णवाक्तीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

उदुम्बर 1) m. *Ficus glomerata.* Auch *die Frucht* 23,22. — b) *eine Art Aussatz* Kâraka 6,7. °कुष्ठ dass. 2,5. — c) *Schwelle.* — d) °*Eunuch.* — e) °*penis.* — f) N. pr. α) °*eines Mannes* gaṇa नडादि. — β) Pl. *eines Volks-*

stammes. — 2) f. ई in काकोदुम्बरी *Ficus oppositifolia* Suçr. 2,67,12. — 3) n. a) ein Udumbara-Wald. — b) *die Frucht des* Udumbara उदुम्बर Çat. Br. 14. — c) *Kupfer.* — d) *ein best. Gewicht*, = कर्ष.

*उदुम्बरकृमि m. *eine Raupe auf einem* Udumbara (als Gleichniss).

*उदुम्बरच्छदा (Nigh. Pr.), *उदुम्बरदला und उदुम्बरपर्णी (Karaka 7,13) f. *Croton polyandra* Roxb.

*उदुम्बरमशक m. *eine Mücke auf einem* Udumbaka (als Gleichniss).

उदुम्बरावती f. N. pr. eines Flusses Harıv. 9511.

उदुम्बरिका f. in काकोदु°.

उदुम्बरी Adj. *kupferfarben.*

उदुर्भर m. ein zur Erklärung von उदुम्बर erfundenes Wort.

उदुष्टमुख Adj. *mit einer glühendrothen Schnauze* Çat. Br. 7,3,2,14.

उदुर्वे TBr. 3,8,8,3 fehlerhaft für उदूर्वे.

उदूखल = उलूखल n. 1) *Mörser.* — 2) **Bdellium.*

*उदूढ Adj. 1) = ऊढ. — 2) *dick, fett.*

उदूर्वे m. 1) *Bündel von Ruthen, Besen.* — 2) *ein am höchsten gesprochener Accent* Sa. Br. 27,6.

उदृच् f. *Ausgang, Ende.* Loc. *zuletzt, schliesslich.*

*उदेजय Adj. *zittern machend.*

उदेतव्य n. impers. *aufzugehen* Kir. 245,22.

उदेतोस् Abl. Infin. mit पुरा vor *Aufgang* (der Sonne) 238,30. mit यावत् *bis zum A.* Taṇḍya-Br. 9,1,35.

उदेपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

उदैदासम् Adj. *übergewaltig.*

उदैदन m. *in Wasser gekochter Reisbrei.*

*उद्गतशृङ्ग Adj. *bei dem die Hörner schon hervorgekommen sind.*

उद्गता f. *ein best. Metrum* Ind. St. 8,332. fgg.

उद्गति f. *das Hervorkommen.*

उद्गदिका f. *das Schluchzen* Kir. II,99,15.

उद्गन्तर् (!) Nom. sg. *Hinausführer* Maitrâjan. 6,31.

उद्गन्धि Adj. *wohlriechend.*

उद्गम m. (adj. Comp. f. या) 1) *Aufgang* (von Gestirnen). — 2) *das Emporsteigen, Erhebung.* — 3) *das Hervortreten, —brechen, zum Vorschein Kommen* 300,26. 304,13. 326,1. — 4) *Hinaustritt, Entweichung.* — 5) *Schoss, Schössling.* — 6) *Horoskop* Ind. St. 14,312.

उद्गमन n. 1) *Aufgang* (von Gestirnen). — 2) *das Hervortreten, —brechen, zum Vorschein Kommen.*

उद्गमनीय n. *ein reines Gewand.*

उद्गर्भ Adj. *schwanger* Vimâna 41,13.

उद्गल Adj. *den Hals* (Kopf) *aufrichtend.*

उद्गातर् m. *derjenige Hauptpriester, der das Sâman singt.* °तृवेद m. Comm. zu Kâty. Çr. 22,1,1.

उद्गातृदमन n. Name verschiedener Sâman Ârsh. Br.

उद्गाथा f. *ein best. Metrum.*

उद्गार m. 1) *das Ausspeien, Auswerfen, Vorstechgeben, Ausstossen, Ausströmen* Spr. 7682. — 2) *Auswurf, Speichel* Gaut. — 3) *eine herausstürzende Wassermasse, Fluth.* — 4) *Gebrüll, Getöse, lauter Ausruf.* व्यक्तोद्गारम् Adv. Spr. 2473.

*उद्गारकाणि m. *Koralle* Râgân. 13,161.

उद्गारशूक m. *ein best. zu den* Pratuda *gezählter Vogel.*

उद्गारशोधन m. *schwarzer Kümmel* Bhâvapr. 1, 166. °नी Nigh. Pr.

उद्गारिन् 1) Adj. am Ende eines Comp. *ausspeiend, auswerfend, von sich gebend, ausstossend, ausströmend.* सामो° *ertönen lassend* Bâlar. 33,17. — 2) m. *das 57ste Jahr im 60jährigen Jupitercyclus.*

उद्गारिम Adj. *ausströmend* Ind. St. 15,292.

उद्गारुमान *m. N. pr. eines Mannes गा'पा पेलादि.

उद्गिरण n. *das Ausspeien, Erbrechen* 265,3.

उद्गिरत्, °यति *ausstossen* (Laute).

उद्गीत n. *Gesang.*

उद्गीति f. *ein best. Metrum.*

उद्गीर्ण 1) m. und n. (ausnahmsweise) *das Singen des Sâman, das Geschäft des* Udgâtar; insbes. *der Gesang des eigentlichen Sâman* (ohne die Zuthaten) und *ein best. Theil eines Sâman* Mîm. Kâlân. 82,b. — 2) m. N. pr. a) eines Sohnes des Bhuva (VP. 2,1,28) oder Bhâman. — β) eines Commentators Sây. zu ṚV. 10,46,5.

उद्गेय n. impers. *zu singen* Taṇḍya-Br. 6,7,12. 7,7,13.

*उद्गैकी f. *eine Ameisenart* Gal. Vgl. उद्देकिका.

उद्गवन n. *das Schürzen, Umbinden* (eines Gürtels) Râm. ed. Calc. 19,41.

उद्गन्य m. a) **Kapitel, Abschnitt.* — 2) N. pr. eines Mannes (buddh.).

उद्गन्थि Adj. *frei von zusammenden Knoten* (bildlich).

उद्ग्रभण n. *das in die Höhe Nehmen.*

उद्ग्रहण n. 1) *das Herausnehmen.* — 2) **das Eintreiben* (einer Schuld).

उद्ग्रहणिका f. *Einwand.*

उद्ग्रार्भ m. *das Erheben, Emporheben, Erhöhen.*

उद्ग्रासक Adj. *verschlingend.* Nom. abstr. °सक n. Nyâs. Up. 203.

उद्ग्राह m. 1) *Aufnahme.* — 2) **Einwurf.* — 3) *ein best. grammatischer Samâdhi.* — 4) *der erste Theil einer Composition, Introduction, Vorspiel* S. S. S. 120.

*उद्ग्राहणिका f. *Einwurf.*

उद्ग्राह्यवृत्ति f. *ein best. grammatischer Samâdhi.*

उद्ग्राह्यस् n. desgl.

*उद्ग्राहिणी f. *Einwand.*

उद्ग्रीव Adj. 1) *den Hals in die Höhe richtend.* °म् Adv. Spr. 7812. — 2) *mit dem Halse nach oben gekehrt* (Gefäss) Kir. 40,18.

उद्ग्रीविन् Adj. = उद्ग्रीव 1) Spr. 3780.

*उद्घ m. 1) *Ausbund —, Muster von.* — 2) *die hohle Hand.* — 3) *Feuer.* — 4) *der Wind im Körper.*

*उद्घट्टक m. *ein best. Tact.*

उद्घट्टन n. 1) *das Aufschlagen, Schlag* Mann. 61. — 2) *Ausbruch.* दुर्गो° Kathâs. 18,28. धविनयो° Bâlar. 191,3. Ohne nähere Bez. *Ausbruch einer Leidenschaft* 25,20.

*उद्घन m. *Werkbank eines Zimmermanns.*

उद्घर्ष m. = उद्घर्षण 2) Karaka 1,28. 6,7.

उद्घर्षण n. 1) *das Schrammen* Suçr. 2,149,13. — 2) *Reibung, Friction* (als Heilmittel). — 3) *Prügel.*

*उद्घस m. *Fleisch.*

उद्घाट m. 1) *das Oeffnen, Offenlegen, Zeigen* (der Zähne). — 2) **Wachhaus.*

उद्घाटक 1) m. *Schlüssel.* — 2) *n. *Schöpfeimer.*

उद्घाटन 1) Adj. *öffnend, wegschiebend* (einen Riegel) Spr. 599. — 2) n. a) *das Oeffnen, Aufschliessen* Sây. zu ṚV. 1,13,6. — b) *das Blosslegen, Entblössen.* — c) *das Erschliessen, Offenbarmachen, Offenbaren* Mârk. P. 16,11. — d) **Schöpfeimer.*

उद्घाटनीय Adj. *zu öffnen.*

उद्घाटितज्ञ Adj. (f. या) *klug, verständig.*

*उद्घाटिताक्ष Adj. 1) *nackt.* — 2) *klug, verständig.*

उद्घाटिन् Adj. *öffnend, aufschliessend* Prasannar. 43,7.

उद्घात m. 1) *Stoss, Schlag.* — 2) **das Straucheln der Füsse.* — 3) *Erhöhung, Höcker.* — 4) *Beginn.* — 5) *das zur Sprache Kommen* Kathâs. 17,3. — 6) **Kapitel, Abschnitt.* — 7) *eine best. Art zu athmen als Kasteiung.* — 8) **Hammer.* — 9) **Waffe.*

उद्घातक n. *Wechselrede in kurzen, nur andeutenden Worten.*

*उद्घातन n. *Schöpfeimer.*

उद्घातिन् Adj. *höckerig, uneben.*

उद्घात्य n. = उद्घातक.

उद्घात्यक 1) m. *diejenige Stelle in einem Prolog, in der ein Schauspieler Worte, die für ihn unverständlich sind, auf seine Weise auffasst, indem er selbst Etwas dazu ergänzt.* — 2) n. = उद्घातक.

उद्घूर्ण Adj. *in's Schwanken gerathen* Kir. 225,12.

उद्घोण Adj. *mit emporgehobener Nase, —Schnauze* Kir. 29,19.

उद्घोष m. *lautes Verkünden.* °डिण्डिम m. *eine*

Trommel, mit der man das Volk zusammenruft, um Etwas bekannt zu machen.

उद्घोषक m. 1) *Ausrufer.* — 2) N. pr. eines Bharaṭaka.

उद्घोषण 1) n. a) *öffentliche Bekanntmachung.* पटहो° *mit Hülfe einer Trommel.* — b) *das Ausposaunen, Ausplaudern.* — 2) f. या = 1) b).

*उद्घोष und °क (Gal.) m. *Wanse.*

उद्घोष 1) Adj. a) *mit erhobenem Stabe* Spr. 3719. — b) *mit emporstehendem Stile* Rāgat. 16,46. Kathās. 25,248. — c) *emporgehoben, —stehend* Spr. 1790. Prab. 81,13. — d) *emporragend, ausserge-wöhnlich.* °कर्मन् Adj. Daçak. 25,18. — 2) m. *ein best. Tact* S. S. S. 236.

*उद्घोषपाल m. = उद्घोषपाल.

उद्घोषित Adj. 1) *emporgerichtet, — gehoben.* — 2) *hoch aufgesteckt, so v. a. für Jedermann sichtbar gemacht.*

*उद्घोषिन् Adj. 1) *hervorstehende Zähne habend.* — 2) *hoch.* — 3) *Schander erregend.*

*उद्दम m. *Bändigung.*

*उद्दर्शन m. N. pr. eines Schlangendämons (buddh.).

उद्दल m. N. pr. eines Schülers des Jāgñavalkja.

उद्दलन 1) Adj. *ausreissend* Kād. 130,1. — 2) n. *das Spalten* Ind. St. 14,389.

उद्दान 1) n. a) *das Aufbinden, Aufreihen.* — b) **das Bändigen.* — c) **Taille.* — d) **Ofen.* — e) **das unterseeische Feuer.* — f) **Eintritt der Sonne in ein Zodiakalzeichen.* — g) **Inhalt.* — h) **Abgaben, Gebühren* Gal. — 2) m. N. pr. eines Mannes.

*उद्दानक m. *Acacia Sirissa* Rāgān. 9,39.

उद्दाम 1) Adj. (f. या) a) *entfesselt, ungebunden, zügellos, schrankenlos, massios* — b) *voll —, ganz erfüllt von* (im Comp. vorangehend). रणोद्दाम *kampfbegierig* Spr. 6045. — 2) °म् und उद्दाम° Adv. *ungezügelt, ausgelassen, ohne alle Grenzen, wild* Kād. II,91,8. — 3) m. a) *ein best. Metrum.* — b) Beiw. α) **Jama's.* — β) **Varuṇa's* Gal.

उद्दामय्, °यति *in einen üppigen Zustand versetzen* Kād. II,136,3.

उद्दाल m. 1) *Paspalum frumentaceum Roxb.* — 2) **Cordia Myxa oder latifolia.*

उद्दालक 1) m. a) = उद्दाल 1). — b) = *उद्दाल 2). — c) N. pr. eines Lehrers. — 2) *n. *eine Art Honig.* Wohl fehlerhaft für ग्रोद्दालक.

*उद्दालकपुष्पभोजिका f. *ein best. Spiel bei den* Prākṛtas.

उद्दालकव्रत n. *ein best. Gelübde* Comm. zu Āçv. Gṛhj. (Bibl. ind.) 1,19,6.

उद्दालकायन m. Patron. von उद्दालक. Vgl. ग्रोद्दा°.

उद्दालन n. *Mittel zur Wegschaffung* Kāraka 6,7.

उद्दालेन् m. N. pr. = उद्दल.

*उद्दास m. *gaṇa* बलादि.

*उद्दासिन् Adj. *gaṇa* बलादि und ग्राक्षादि.

उद्दिधीर्षा f. *das Verlangen zu entfernen* Comm. zu Nāṭjaç. (1829) 5,19. Fehlerhaft für उज्जिहीर्षा.

उद्दिधीर्षु Adj. *zu retten wünschend.* Fehlerhaft für उज्जिहीर्षु.

उद्दिश्य f. *Aufgegend.*

उद्दिष्ट n. *ein best. Tact* S. S. S. 216.

उद्दीपक 1) Adj. *anfachend, erregend.* Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. — 2) m. *ein best. Vogel.* — 3) f. °पिका *eine Ameisenart* AV. Paric. 67,1.

उद्दीपन 1) Adj. a) *anfachend, erregend.* — b) *stark wirkend.* Nom. abstr. °ता f. *Schärfe* (eines Giftes) Daçak. 12,10. — 2) n. a) *das Anfachen, Erregen.* — b) *das Anfeuern, Aufwiegeln.* — c) *Anregungsmittel.*

उद्दीप्ति f. *das Entflammen, Erregtwerden.*

*उद्दीप्र n. *Bdellium.*

*उद्दीश m. = उडुीश Bein. Çiva's.

उद्दृष्ट n. *das Sichtbarwerden des Mondes.*

उद्देश m. (adj. Comp. f. या) 1) *Hinweisung.* कस्य चोद्देशः *so v. a. für wen ist es bestimmt?* °उद्देशेन (Pāraask. 36) und °उद्देशात् (Kap. 2,7) *für, in Bezug auf, in Betreff —, zum Behuf —, in Folge von.* — 2) *Angabe.* कृतोद्देश Adj. *dem man Etwas angegeben hat.* — 3) *kurze Angabe, blosses Nennen, blosse Angabe des Namens* MBu. 3,45,15. 230,59. उद्देशतस् *in aller Kürze, in ganz geringem Maasse.* — 4) *Platz, Gegend.*

उद्देशक 1) *Adj. *auf Etwas hinweisend, s. angebend.* — 2) m. *Aufgabe* (in der Math.) Comm. zu Āryabh. 2,8.

*उद्देशकावृत् m. *ein bedeutungsvoller, zu einem best. Zweck gepflanzter Baum.*

उद्देशन n. *das Hinausstrecken, Hinaushalten.*

उद्देशविधेयविचार m. Titel eines Werkes

*उद्देशवृत् m. = उद्देशकावृत्.

उद्देशिन् Adj. *worauf zunächst hingewiesen wird, was z. angegeben wird.*

उद्देश्य Adj. 1) *worauf* oder *auf wen man hindeutet, — es abgesehen hat* Ind. St. 13,334. Comm. zu Gobh. 180,3. Nom. abstr. °त्व n. 4. — 2) *was zuerst angegeben oder gesagt wird* Kāvjādarç. S. 168, Z. 10. — 3) *für Jmd bestimmt* Āpast. — 4) *nur dem Namen nach anzugeben* Comm. zu Nāṭjaç. 2,1,1.

उद्देश्यक am Ende eines adj. Comp. *so v. a. hinweisend auf.*

*उद्देश्यवादप m. = उद्देशकावृत्.

उद्देश्यविधेयबोधस्थलीयविचार m. Titel eines Werkes.

उद्देल्लिक 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) *f. या *Termite.*

उद्द्योत 1) Adj. *aufleuchtend, strahlend.* — 2) m. a) *das Aufleuchten, Hellwerden, Erglänzen* (eig. und übertr.). — b) *aufstrahlendes Licht, Glanz.* — c) *Kapitel, Abschnitt* Verz. d. B. H. No. 648.

उद्द्योतक Adj. *anfeuernd, aufregend.*

उद्द्योतकर Adj. (f. ई) *erleuchtend, erhellend* (eig. und übertr.).

उद्द्योतकराचार्य m. N. pr. eines *Lehrers.*

उद्द्योतकारिन् Adj. = उद्द्योतकर.

उद्द्योतनसूरि m. N. pr. eines Gaina-Lehrers.

उद्द्योतमयूख m. Titel eines Werkes Verz. d. B. H. No. 1043.

उद्द्योतिन् Adj. *hinauf leuchtend.*

उद्द्रष्टर् Nom. ag. *Erschauer.* °ष्टृत्व n. Nṛs. Up. in Ind. St. 9,154.

उद्द्रावं m. 1) Adj. *davonlaufend.* — 2) m. a) **Flucht.* — b) Bez. *bestimmter Formeln.*

उद्धत 1) Adj. s. धन् mit उद्. — 2) m. a) **ein königlicher Ringer.* — b) N. pr. eines Esels Pañcat. 247,25.

उद्धतत्व n. *Hochmuth* Maitrājaṇ. 3,3.

*उद्धतमनस्क Adj. *hochmüthig.* Nom. abstr. °स्य n. *Hochmuth.*

उद्धति f. *Stoss, Schlag.*

उद्धनन n. *das Aufschütten* Comm. zu Nāṭjaç. 19,1,1.

उद्धनवै Dat. Inf. *aufzuschütten* Çat. Br. 13,8,4,10.

*उद्धम Adj. Vop. 26,34.

*उद्धमचूडा und *उद्धमविधमा f. *gaṇa* मयूरव्यंसकादि.

*उद्धय Adj. Vop. 26,34.

उद्धर् MBu. 3,11188 fehlerhaft für उद्धुर्.

*उद्धरचूडा f. *gaṇa* मयूरव्यंसकादि.

उद्धरण 1) n. a) *das Aufheben* MBu. 3,147,12. Çiksh. Paṇḍ. 47,b,1 (68,b,3). — b) *das Herausziehen, Ausreissen.* — c) *Mittel zum Ausreissen.* — d) *das Ausziehen* (eines Kleides). — e) *das Fortnehmen, Entfernen.* — f) *das Ausscheiden eines Theiles.* — g) *das Vorsetzen, Anbieten* Comm. zu Kāty. Çr. 4,1,10. — h) *das Befreien, Erretten.* — i) *das Herausnehmen des Feuers, d. h. das Entzünden der andern Feuer durch aus dem Gārhapatja-Feuer entnommene Brände.* — k) *Näschereien, die man nach Hause bringt,* MBu. 13, 60,15 (सोद्धरणा गृ° zu vermuthen). — l) **ausgebrochene Speise.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

उद्धरणीय Adj. auszuscheiden Comm. zu Nyâyam. 9,4,16.

*उद्धावसृता f. gaṇa मयूरव्यंसकादि.

उद्धर्तृ Nom. ag. 1) Ausrotter, Vernichter. — 2) Errretter, Befreier.

उद्धर्तव्य Adj. 1) herauszuziehen Kathâs. 18,299. — 2) auszuscheiden Comm. zu Nyâyam. 9,4,9.

उद्धर्म m. Irrlehre.

1. उद्धर्ष m. 1) das mit Lust und Muth an Etwas Gehen. — 2) *Fest.

2. उद्धर्ष Adj. erfreut, froh.

उद्धर्षण 1) Adj. ermuthigend. — 2) f. ई ein best. Metrum. — 3) n. a) Ermuthigung. — b) *Haarsträubung.

उद्धर्षिन् 1) Adj. dessen Haar sich sträubt. — 2) f. °र्षिणी ein best. Metrum, = उद्धर्षणी.

उद्धव m. 1) *Opferfeuer. — 2) *Freude. — 3) *Fest. — 4) N. pr. eines Jâdava.

उद्धवदूत und उद्धवसंदेश m. Titel zweier Gedichte.

उद्धस्त Adj. die Hände ausstreckend Suçr. 2, 533,10. v. l. उद्धस्त und प्रस्तब्ध.

1. उद्धान n. das Verlassen, in धनुर्द्धान.

2. *उद्धान 1) Adj. 1) ausgebrochen, ausgespien. — b) einen Hängebauch habend. — 2) n. a) das Brechen, Ausspeien. — b) Ofen.

*उद्धान 1) Adj. ausgebrochen; ausgespien. — 2) m. ein Elephant, der nicht mehr brünstig ist.

उद्धार 1) m. a) das Herauf—, Herausziehen. — b) das Ausreissen Gaut. 12,2. — c) Entfernung, Tilgung (einer Schuld). — d) Wegnahme, Abzug M. 10,85. Auslassung (in einem Schriftstück) Chr. 216,8. — e) Widerlegung Kârakâ 8,12. Comm. zu Nyâyas. 5,1,12. — f) Auswahl, ein für Jmd ausgeschiedener, ausgewählter Theil Agni-P. 115,15. Auszug (aus einer Schrift). — g) Rettung, Befreiung. — h) = उद्धरण 1) b). — i) Anleihe, Schuld Kâtj. Du. — 2) *f. आ Coccinia cordifolia DC. — 3) *n. Ofen.

उद्धारकविधि m. Bezahlung, Bestreitung (einer Ausgabe) Pâraç. od. Bomb. II,38,18.

उद्धारकोश m. Titel eines Werkes.

उद्धारण n. 1) das Herausziehen. — 2) das Bezahlen, Bestreiten (einer Ausgabe) Pâraç. 138,14.

उद्धार्य Adj. 1) wegzuschaffen, zu entfernen Âpast. eine Krankheit Kârakâ 1,25. — 2) zu retten.

उद्धि m. 1) Sitz eines Wagens. — 2) Untersatz an der Ukhâ.

उद्धित Partic. von धा, दधाति mit उद्.

उद्धुर Adj. 1) aus Rand und Band gekommen, vor Uebermuth vergehend. — 2) in Comp. mit einem Nom. act. oder mit einem Infin. bestrebt zu. — 3) alles Maass überschreitend, ganz aussergewöhnlich. — 4) *hoch.

*उद्धुषण n. Haarsträubung.

उद्धूत n. 1) das Stampfen. पादोद्धूत mit den Füssen MBh. 4,13,29 = Harıv. 4719. — 2) das Wühlen. वराहोद्धूत eines Ebers MBh. 4,13,28 = Harıv. 4718.

उद्धूनन n. 1) das Rütteln, das in heftige Bewegung Versetzen Vaṇis. 90,14. — 2) eine Art Pulver.

उद्धूपन n. das Ausräuchern.

उद्धूलन n. das Bestreuen Bâlar. 185,19.

उद्धूलय् °यति bestreuen Kâç. II,36,11.

*उद्धूष m. eine Art Mehl Gal.

उद्धूषित Adj. schaudernd Paraç. 190,21. प्रोद्धूषित ed. Bomb.

उद्धृत Partic. von हृ mit उद्.

उद्धृति f. 1) das Herausziehen Spr. 2682. Çiç. 14,14. — 2) das Herausnehmen (des Feuers) Nyâyam. 9,4, 11. — 3) Auszug (aus einer Schrift). — 4) Rettung.

*उद्धान n. Ofen.

उद्धा m. 1) Fluss. — 2) *N. pr. eines Flusses.

उद्धंस m. 1) Vernichtung Kârakâ 2,2,3. — 2) Uebersogenheit, das Bedecktsein. कण्ठस्य oder कण्ठोद्धंस (Kârakâ 6,1) so v. a. Heiserkeit. — 3) Epidemie.

उद्धंसन n. = उद्धंस 2) 3).

1. उद्बन्ध m. das Sicherhängen.

2. उद्बन्ध Adj. des Bandes beraubt.

उद्बन्धन 1) Adj. (f. ई) zum Hängen dienend. — 2) n. a) das Hängen (eines Verbrechers). — 3) aus Siechthum Gaut.

उद्बन्धुक Adj. der sich erhängt.

उद्बल Adj. in उपोद्बलय्.

उद्बाष्प Adj. Thränen vergiessend. Nom. abstr. °ष्पत्व n. Vikr. 29.

उद्बाहु, °क und °°लक (!) Adj. die Arme erhebend.

उद्बिल Adj. der die Höhle verlassen hat.

उद्बुध्य् °ध्यति aufkeimen Maitrâyaṇ. 7,11.

उद्बृंहण Adj. verstärkend, vermehrend, fördernd.

उद्बोध m. 1) das Erwachen, so v. a. Hervorbrechen (des Bastes, einer Gemüthsstimmung, Leidenschaft). — 2) das Räuchern.

उद्बोधक Adj. erweckend, zum Ausbruch bringend.

उद्बोधन n. das Erwachen Verz. d. Oxf. H. 16,a,17 (उद्बोधनं zu lesen).

उद्भङ्ग m. das Brechen, Aufgeben (einer Gewohnheit) Spr. 6349.

उद्भट 1) Adj. (f. आ) hervorragend, ausgezeichnet, in seiner Art ungewöhnlich Bhâm. Nâṭyaç. 34,119. Vidḍh. 98,7. Adv. heftig, leidenschaftlich (gekusst). °त्व n. Nom. abstr. gravitas (eines Widerspruchs). — 2) m. a) *Schildkröte. — b) *Schwingkorb. — c) *Sonne (missverständlich). — d) N. pr. eines Autors.

उद्भव m. 1) Entstehung, Geburt, Ursprung, Erscheinung, das zum Vorschein Kommen Kap. 1,11. 2,36. 3,22. 5,31. — 2) Geburtsstätte Çvetâçv. Up. 3,4. Chr. 249,3. — 3) am Ende eines adj. Comp. (f. आ) entstehend aus, herstammend von 44,2. Nom. abstr. °त्व n. — 4) *Steppensalz Gal. — 5) N. pr. eines Sohnes des Nahusha VP.² 4,46.

उद्भवक्षेत्र n. Ursprungsstätte Daçak. 79,14.

उद्भस m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,50,52.

*उद्भार m. N. pr. eines Mannes; vgl. गोद्भारि.

उद्भाव m. gaṇa बलादि in der Kâç. zu P. 5,2,136. das Aufsteigen (von Tönen) Prâtâp. 9,4,22.

उद्भावन n. 1) das in die Höhe Bringen. — 2) Verstümmelung MBh. 1,129,41. 141,22.

उद्भावयितृ Nom. ag. in die Höhe bringend.

*उद्भाविन् Adj. von उद्भाव gaṇa बलादि in der Kâç. zu P. 5,2,136.

*उद्भास m. Strahl, Glanz.

*उद्भासवत् Adj. strahlend, glänzend.

उद्भासिन् Adj. 1) strahlend —, glänzend durch, mit Spr. 1269. — 2) hervortretend —, sichtbar werdend durch Spr. 6238. — 3) Glanz verleihend, fördernd Mâlav. 130,21.

उद्भासुर Adj. strahlend Spr. 283.

*उद्भिक्ष fehlerhaft für उद्भिक्ष.

उद्भिक्ष Adj. aus dem Erdboden emporschiessend (von Pflanzen) Kap. 5,111. Chr. 268,12. 21.

उद्भिद् 1) Adj. a) aus der Erde emporschiessend. — b) hervorbrechend, —quellend (auch in übertr. Bed.), siegreich durchdringend. — 2) m. ein best. Opfer. — 3) f. a) Spross, Sprössling, Pflanze. — b) Quelle. — c) इन्द्रस्य Name eines Sâman.

उद्भिद् 1) Adj. = उद्भिद् 1) a). — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Gjotishmant und des von ihm beherrschten Varsha VP. 2,4,36. fg. — 3) n. a) *Quelle. — b) *Steppensalz. — c) Name eines Sâman.

उद्भू Adj. (f. उद्भ्वी, n. उद्भु) ausreichend, Bestand haltend, dauernd.

उद्भूतारसस्य कारणत्वविचार Titel eines Werkes.

उद्भूति f. 1) Entstehung, Erscheinung, das zum Vorschein Kommen Kap. 6,65. — 2) das Emporkommen, Gedeihen.

उद्भेद m. 1) Durchbruch, das Hervorbrechen, zum Vorschein Kommen Megh. X. — 2) *Spross, Sprössling Gal. — 3) Quelle. — 4) Verrath. — 5) Erwähnung Prasannar. 100,3. — 6) in der Dramatik die Entwickelung des Keims (बीज).

उद्भेदन n. = उद्भेद 1) Kârakâ 1,12.

उद्यासे Adj. *erhebend.*

उद्यम m. 1) **Aufregung.* — 2) **Rausch* Gal. — 3) N. pr. einer Schaar Çiva's.

उद्यमण n. *das sich in die Luft Schwingen.*

उद्यान n. 1) *das Sicherheben* (eines Windes). — 2) *Schwertschwingen.*

उद्यानक 1) Adj. *umherirrend.* Nom. abstr. °त्व n. Nyâs. Up. in Ind. St. 9,154. — 2) n. *das sich in die Luft Schwingen.*

उद्यु Adj. *mit emporgezogenen Brauen* Bilh. 36,1. 1.°उद्य 1) Adj. *auszusprechen, gesprochen werdend.* — 2) n. *Unterhaltung.*

2. उद्यै Adj. nachlässig für उद्य.

3.*उद्य m. fehlerhaft für उद्य.

उद्यत *m. 1) *ein best. Tact.* — 2) *Abschnitt, Kapitel.* Richtig उद्यात.

उद्यतस्रुच् Adj. *der den Opferlöffel erhoben hat.*

उद्यति f. 1) *Erhebung, Darbringung.* — 2) *Erhöhung* (in übertr. Bed.) Âit. Br. 3,2.

उद्यद्गिरि m. = उद्यगिरि R. 7,36,44.

उद्यम् 1; m. a) *Gestirn* (was *aufgeht*) Pân. Gaṇ. 1, 3,2. — b) in Verbindung mit पर्वत = उद्यगिरि. — 2) f. °ती *eine best. steigende Recitationsweise* Tâṇḍya-Br. 2,1,1. 12,1. Liṭ. 6,7,2.3.

उद्यन्तृ Nom. ag. *erhebend.*

उद्यम m. *n. (adj. Comp. f. या) 1) *Erhebung, das in die Höhe Heben.* — 2) *das sich an Etwas Machen, Gehen an, Anstrengung, Bemühung, Fleiss* Spr. 1246. fgg. Die Ergänzung im Dat., im Acc. mit प्रति, im Infin. oder im Comp. vorangehend.

उद्यमन n. 1) *das Aufheben, Emporheben.* — 2) *das Bestreben zu* Daçak. 78,6.

उद्यमभृत् Adj. *sich anstrengend, — bemühend, arbeitend* Spr. 1460.

उद्यमिन् Adj. dass.

उद्यमीयस् Adj. (f. °यसी) *mehr in die Höhe hebend.*

उद्यष्ट Adj. *beim Singen schreiend* S.S.S. 117.

उद्यान n. 1) *das Hinausgehen.* — 2) *Lustgarten, Park* (auch *m.). Am Ende eines adj. Comp. f. या. — 3) **Beweggrund, Zweck.* — 4) N. pr. eines Landes im Norden Indiens. — 5) MBh. 12,137,14 fehlerhaft für उद्धान.

उद्यानक n. *Lustgarten, Park.*

उद्यानपाल (Spr. 7767) und °क m. *Gärtner,* °ली (Kâd. 212,5) und °लिका f. *Gärtnerin.*

उद्यानमाला f. *eine Reihe von Gärten* 249,2.

उद्यापन n. *das Vollbringen, Vollziehen.*

उद्यार्म m. 1) *das Aufrichten, Aufspannen.* — 2) *Strang.*

उद्याव m. *Scheidewand* Kâṭh. 24,6.

उद्यास m. *Anstrengung.*

उद्युर्ग m. oder n. wohl *eine best. Krankheit.*

उद्युस् wohl f. *Bemühung* Mân. Gṛhj. 1,1.

उद्योग m. *n. *das sich an Etwas Machen, Gehen an, Anstrengung, Bemühung, Uebung in* (im Comp. vorangehend).

उद्योगपर्वन् n. Titel des 5ten *Buchs* im MBh. und eines *Abschnitts* im 5ten Buche des Râmâjaṇa.

उद्योगिन् Adj. *sich Mühe gebend, —anstrengend, fleissig* Spr. 7769. Nom. abstr. °गिता f. Ind. St. 13,351.

उद्योत nachlässig für उद्द्योत.

उर्द् 1) m. a) *ein best. Wasserthier* (*Krabbe* und *Fischotter* die Erklärer). — b) in einer unbekannten ved. Schule angeblich = रुद्र. रुत VS. — 2) n. *Wasser,* in धनुर् und उदिन्.

उदक m. N. pr. eines Ṛshi. v. l. रुदक.

*उदङ्क m. = उदङ्ग 2).

*उदङ्ग m. 1) in बकुदङ्ग so v. a. *das Sichbäumen* (eines Rosses) Nîlak. zu MBh. 5,155,20. — 2) *Stadt* und N. pr. der *in der Luft schwebenden* Stadt Hariçkandra's.

*उदध m. 1) *Bolzen an einer Wagenachse.* — 2) *Hahn.*

उदपाक m. N. pr. eines Schlangendämons.

1.°उदिक्तचित्त n. *ein von — überfliessendes Gemüth* Pañkat. 1,6,12.

2. उदिक्तचित्त Adj. 1) *hochmüthig* Kathâs. 91,38. — 2) **berauscht.* Nom. abstr. *°ता f. Gal.

उदिक्तचेतस् Adj. *hochsinnig* Kathâs. 32,73.

उदिन् Adj. *wasserreich.*

°उदुह Adj. *unterwühlend,* in कूलमुदुह.

उदेक 1) m. *Ueberschuss, Ueberfluss, Uebergewicht, Uebermacht, das Ueberwiegen.* — 2) *f. या *Meila sempervirens* Suç.

उदेकिन् Adj. 1) *übermässig, heftig.* — 2) am Ende eines Comp. *ein Uebermaass von — bewirkend.*

°उदेचक Adj. = उदेकिन् 2).

उदेधन n. *das Aufsteigen, Wachsen.*

उदेधमान m. *das Besteigen eines Bettes* Mân. Gṛhj. 2,7.

*उद्द ved. Adj. (f. या) Mahâvîra 5,51,b.

उद्देश Adj. *hohen Geschlechts* (Rudra-Çiva) Hemâdri 1,210,20.

उद्देशपुत्र m. 1) N. pr. eines Ṛshi. — 2) Name eines Sâman.

उद्देशीय n. Name eines Sâman Liṭ. 1,6,19. 8, 5,22. उद्देशीयोत्तर n. desgl.

उद्दंश Adj. *mit emporgehobenem Gesicht* (Rudra-Çiva) Hemâdri 1,203,16.

उर्द्दत् 1) f. *Höhe, Anhöhe.* — 2) उद्दत् Adj. (*f. °ती) Mahâvîra 5,51,b. *das Wort* उद् *enthaltend* Tâṇḍya-Br. 10,6,2. 12,3,2. — 3) n. Name zweier Sâman Liṭ. 1,6,31.

उद्दत्सर m. *das letzte Jahr in einem Lustrum* Maitr. S. 4,9,16. Dat. n Adj. °रीय.

उद्दन Adj. *ansteigend.*

उद्दपन n. *das Ausschütten.*

उद्दमन n. 1) *das Ausspeien, Vonsichgeben, Entlassen.* — 2) *das über die Ufer Treten* Kâraka 1,12. v. l. उद्दर्तन.

उद्दंयस् Adj. *stärkend.*

उद्दर्ग m. *Vertilger.*

उद्दर्त Adj. *überschüssig.*

उद्दर्तक 1) Adj. am Ende eines Comp. *einreibend.* — 2) m. in der Mathem. *the quantity assumed for the purpose of the operation.*

उद्दर्तन n. 1) Adj. *zersprengend,* in कूद्योद्दर्तन. — 2) n. a) *das Aufspringen, Sicherheben.* — b) *das über die Ufer Treten* Kâraka 1,12. उद्दमन v. l. — c) *das Einreiben, Einreibung* (auch in concreter Bed.). °उद्दर्तिन् Adj. *sich einreibend mit.*

उद्दर्त्मन् n. *Abweg.*

*उद्दर्धन n. *unterdrücktes Lachen.*

उद्दस 1) Adj. a) *unbewohnt, öde* Spr. 6005. — b) *geschwunden, dahingegangen* Vidagdh. 9,3. — 2) n. *Einöde.*

उद्दस्त्र Adj. *die Kleider abwerfend* Suç. 2,533, 19 v. l. für उद्दस्त.

उद्दर्क् 1) Adj. a) *hinaufführend.* — b) *wegtragend,* in शवोद्दर्क्. — c) *fortreissend,* in कूलमुद्दर्क्. — d) *fortführend, fortleitend,* in कुलोद्दर्क्. — 2) m. a) *das Heimführen einer Frau, Hochzeit.* — b) *Sohn —, Nachkomme des* (im Comp. vorangehend). — c) Name eines der sieben Winde. — d) Name einer der sieben Zungen des Feuers. — e) N. pr. eines Fürsten MBh. 1,67,61. — 3) *f. या Tochter.

उद्दरण n. 1) *das Hinaufheben, — schaffen.* — 2) *das Tragen, Ziehen, Fahren.* — 3) mit Instr. *das Reiten auf.* — 4) *das Heimführen einer Frau, Heirath, Hochzeit.* — 5) *das Ansichhaben, Besitzen.* — 6) *der unterste Theil einer Säule.*

उद्दर्चि Adj. *Feuer sprühend.*

उद्दर्चिज्वाल Adj. *mit aufsteigender Flamme.*

उद्दर्हन Adj. AV. 5,8,8 vielleicht fehlerhaft für उद्दहन *ausweichend.*

उद्दात Kathâs. 68,11 fehlerhaft für उद्दात.

उद्दादन n. *lautes Ausrufen* Vaitân. 2,2.

1. उद्दान n. *das Erlöschen* Nirukt. 9,4,12.

2.*उद्दान 1) Adj. *ausgebrochen, ausgespien.* — 2) n. a) *das Ausbrechen, Ausspeien.* — b) *Ofen.*

उद्दान *m. *ein Elephant, dessen Brunstzeit vorüber ist.*

उहात्ति f. = उहमन 1).

उहाप m. 1) *das Hinauswerfen, Entfernen* Comm. zu Nyâyam. 5,3,3. 10,4,10. — 2) *Auswurf.* — 3) *das Subtrahiren* Weber, Gjot. — 4) *das Abstrahiren* Çaṃk. zu Bâdar. 3,4,53.

*उहाम m. und davon Adj. *°वत् gaṇa यलादि in der Kâç. zu P. 5,2,136.

°उहामिन् Adj. *aussetzend* Kâraka 6,15.

उहार् Adj. *mit emporgerichtetem Schwanze.*

उहालवत् m. N. pr. eines Gandharva.

1. उहास m. 1) *Entlassung.* — 2) **Schlachtung* Gal.

2. उहास Adj. (f. या) in रुद्रउहास.

उहासन n. 1) *das Herausnehmen, Wegnehmen vom Feuer.* — 2) **das Schlachten (Hinausführen zur Schlachtbank).*

*उहासवत् Adj. von 1. उहास.

उहासम् Adj. in मलोहासम्.

*उहासिन् Adj. von 1. उहास.

उहासीकारिन् Adj. *von Wohnungen leer machend.*

उहास्य Adj. 1) *abzunehmen, abzulegen.* — 2) *auf die Schlachtung des Opferthiers bezüglich.*

उहाह् m. (adj. Comp. f. या) *das Heimführen einer Frau, Heirath, Hochzeit.* °तत्त्व n. Titel eines Tractats.

उहाहन 1) n. a) **das Hinaufheben.* — b) *ein Werkzeug zum Hinaufheben.* — c) **das Hintragen des Feuers an seine Oerter.* — d) **zweimaliges Pflügen.* — e) **Angst, Besorgniss.* — 2) *f. ई *Strick.*

उहाहर्क्ष n. *ein für eine Heirath günstiges Mondhaus.*

उहाहिक Adj. M. 9,65 *fehlerhaft für* यौहाहिक.

*उहाहिनी f. *Strick* Med. n. 772 *fehlerhaft für* उहाहनी.

उहिकामिन् Adj. *aufgeblüht* Kâd. II,79,11.

उहिहर्षण n. *das Herausziehen.*

उहीक्षण n. *Blick, Anblick.*

उहूत 1) m. *eine best. Stellung der Hände beim Tanz* Verz. d. Oxf. H. — 2) n. = उन्मण्डल Gaṇit. Taipa. 39. °शङ्कु m. 64.

उहत्य Adj. *sich umdrehend, — umwendend.*

उहयभयप्त m. *ein best. Opfer* Comm. zu Gaim. 1,3, 15 und zu Nyâyam. 1,3,16.

1. उहेग 1) m. a) *das Zittern, Wogen (des Meeres).* — b) *innere Unruhe, Aufregung* 291,4. °गं कर् *beunruhigen und sich b., erschrecken (intrans.).* — c) *das Anstossennehmen an Etwas* 250,14. 16. — 2) **n. die Nuss von Areca Faufel Gaertn.*

2. *उहेग Adj. 1) *mit grosser Geschwindigkeit gehend.* — 2) *die Arme in die Höhe haltend.* — 3) *unbeweglich.*

उहेगकर Adj. (f. ई) *beunruhigend, aufregend, in Angst versetzend.*

उहेगकारक Adj. *dass.* Pârâç. 123,20.

उहेगकारिन् Adj. *dass.* 83,13.

उहेगकृत् Adj. *Widerwillen erzeugend* Spr. 7631.

उहेगवारिन् Adj. *Jmd* (Gen.) *beunruhigend.*

उहेगिन् Adj. *in Aufregung gerathend* Spr. 574.

उहेजिन् zu vermuthen.

उहेजक Adj. = उहेगकर Spr. 6219.

उहेजन 1) Adj. *in Unruhe —, in Angst versetzend* Kum. Nîtis. 3,16. — 2) n. a) *das Schaudern.* — b) *Aufregung, Angst.* — c) *das Aufregen, in Angst Versetzen.*

उहेजनकर Adj. = उहेगकर.

उहेजनीय Adj. *wovor oder vor dem man zusammenfährt, — erschrickt.*

उहेजिन् Adj. 1) = उहेगकर. — 2) *Widerwillen erzeugend, unangenehm berührend* Kâvyâd. 24,26.

उहेदि Adj. *worauf sich eine Opferbank erhebt.*

उहेल Adj. (f. या) 1) *aus den Ufern getreten* Agni-P. 2,14. — 2) *übermässig* Kâd. 155,17. — 3) *frei von* (im Comp. vorangehend) Prasannar. 22,14.

उहेलय्, °यति *über die Ufer treten lassen* Prasannar. 148,14. उहेलित Hemâdri 1,1,11.

उहेष्ट m. = 1. उहेष्टन Kâraka 8,6.

1. उहेष्टन n. *das Zusammenschnüren, Beengen.*

2. उहेष्टन Adj. *dessen Band sich gelöst hat.*

उहेष्टनीय Adj. *aufzudrehen, aufzulösen* Hem. 89.

उर्धन् n. = ऊ° *Euter* Maitr. S. 1,3,26.

*उधम्, उधघ्राति und उधामयति (उन्धे, उन्त्ते).

उनय् 2. Sg. Imperf. von उन्.

उन्द् s. 2. उद्.

उन्दन n. *das Benetzen* Pân. Gaṇ. 2,1,14.

*उन्दरु, उन्दुर und उन्दुरु m. *Maus oder Ratte.*

उन्दुरकर्णिका und *°कर्णी f. *Salvinia cucullata.*

उन Partic. von 2. उद्.

उमर्त 1) m. a) *ein grosshöckeriger Stier.* — b) **eine grosse Schlange, Boa.* — c) N. pr. α) eines der 7 Ṛshi unter Manu Kâkshusha VP.[2] 3,1. — β) eines Buddha. — γ) eines Gebirges in Çâlmaladvîpa VP. 2,4,26. — 2) n. a) *Erhebung, Steigung.* — b) *Erhöhung, erhabener Theil.*

उन्नतकोकिला f. *ein best. Saiteninstrument* S. S. S. 177.

उन्नतत्व n. *Höhe, Erhabenheit, Majestät.*

उन्नतमन्नशालिन् Adj. *von hohem Wesen* Spr. 1128 (nach der richtigen Lesart).

उन्नति f. 1) *das Aufsteigen, Sicherheben* Spr. 7864 (von Wolken und Brüsten). — 2) *das Sicherheben über* (Loc.), *Aufschwung, hohe Stellung* Spr. 7778. — 3) N. pr. a) einer Tochter Daksha's und Gattin Dharma's Bhâg. P. 4,1,49. — b) **der Gattin Garuḍa's.*

उन्नतिमत् Adj. 1) *hoch.* — 2) *eine hohe Stellung einnehmend.*

उन्नती Adv. mit भू *sich erheben* Comm. zu Mṛicch. 3,16. fgg.

*उन्नतीश m. *Beiw. Garuḍa's.*

उन्नमन n. 1) *das Aufrichten.* — 2) *Aufschwung* Prasannar. 81,21.

उन्नम Adj. *sich erhebend.* Nom. abstr. °ता f.

उन्नय m. 1) **das in die Höhe Bringen, — Schaffen.* — 2) *Folgerung, Erschliessung* Sîm. D. 736.

उन्नयन n. 1) *das Hinaufheben* Âçv. Bh. — 2) *das Herausnehmen, Schöpfen.* — 3) *das Gefäss, aus welchem geschöpft wird.* — 4) *das Auseinanderstreifen, Abscheiden, Schlichten.* — 5) *das Folgern, Erschliessen.*

उन्नयनपङ्क्ति Adj. Pl. *deren Augenreihen nach oben gerichtet sind.*

उन्नस Adj. *eine hervorspringende Nase habend.*

उन्नरून Adj. *entfesselt.*

उन्नाद m. 1) *Geschrei* MBh. 3,158,40. — 2) N. pr. eines Sohnes des Kṛishṇa.

उन्नाभ m. N. pr. eines Fürsten.

उन्नाम m. *das Aufsteigen, Sicherheben.*

*उन्नाय m. = उन्नय 1).

उन्नाल Adj. *mit emporgerichtetem Stengel* Kâd. 91,9. Bâlar. 229,5.

उन्नाह m. 1) *Uebermaass, Fülle.* — 2) *zügelloses Wesen.* — 3) **saurer Reisschleim.* n. Gal.

उन्निद्र Adj. (f. या) 1) *schlaflos, wach* Megh. 85. — 2) *aufgeblüht* 248,7. Ind. St. 14,372. Pâṇ. 15,1. — 3) *am Himmel erwacht, scheinend (Mond), von den Strahlen der aufgehenden Sonne* Prasannar. 130,15. — 4) *sich sträubend (Härchen)* Naish. 8,1.

उन्निद्रक n. und उन्निद्रता f. *Schlaflosigkeit, das Wachen.*

उन्निद्रय्, °यति *Jmd* (Acc.) *erwecken.*

*उन्नी Adj. *in die Höhe bringend.*

उन्नीत n. *Ausschöpfung, Füllung.*

उन्नीतशिख Adj. *mit hinaufgekämmtem Haarstrang* Sopârn. 16,5.

उन्नीतसुरभि Adj. *dessen Hauch oder Duft aufsteigt* Maitr. S. 1,1,11.

उन्नीतिन् Adj. *der die Ausschöpfung oder Füllung vollbracht hat.*

*उन्नीप ved. Adj.

उन्नीयम् (°य?) Absol. *herausschöpfend* Çiksh. Gaṇ. 4,14.

उन्नेतृ Nom. ag. *der Priester, welcher den Soma in die Becher giesst.*

उन्नेतव्य Adj. *zu folgern* Comm. zu Nyâyam. 2,2,7.

उन्नेत्र n. *die Verrichtung des* Unnetar.

उन्नेय Adj. *zu folgern, nach der Analogie zu bilden.* Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Nyâyam. 1,1,34.

उन्मकर m. *ein Ohrschmuck in der Gestalt eines sich aufrichtenden* Makara.

उन्मज्जन 1) m. N. pr. eines Fieberdämons. — 2) n. *das Auftauchen.*

उन्मणि m. *ein an der Oberfläche liegender Edelstein.*

उन्मण्डल n. *der Kreis am Himmel, auf der die Sonne um sechs Uhr steht.* °शङ्कु m. zu Sûrjas. 3,34.

उन्मत्त m. 1) *Stechapfel* Spr. 7770 (zugleich berauscht oder toll). — 2) * *Pterospermum acerifolium Willd.* — 3) *eine der acht Formen* Bhairava's. — 4) N. pr. eines Rakshas.

उन्मत्तक 1) Adj. (f. °त्तिका) *toll, nicht ganz bei Sinnen* MBh. 12,14,32. Kâd. II,85,7. — 2) * m. *Stechapfel* Dhanv. 4,4.

*उन्मत्तकीर्ति m. Bein. Çiva's.

*उन्मत्तगङ्गम् Adv. *wo die Gañgâ tobt* Mahâbh. 2,111,b.

*उन्मत्तप्रलपित n. *das Geschwätz eines Tollen.*

उन्मत्तभैरव 1) m. *eine Form* Bhairava's. °तन्त्र n. Titel eines Werkes. — 2) f. ई *eine Form der* Durgâ.

उन्मत्तवेष Adj. *als Toller angeputzt* (Çiva).

उन्मत्तावन्ति m. N. pr. eines Fürsten.

उन्मथन n. 1) *das Schütteln.* — 2) *das Quirlen.* — 3) *Aufreibung* Kâraka 2,7. — 4) *das Herunterschlessen.*

उन्मद् Adj. *trunken, toll, ausgelassen.*

उन्मदन Adj. *von Liebe entbrannt.*

उन्मदिष्णु Adj. *verrückt, toll* Sor. 1536.

उन्मन m. *ein best. Hohlmaass,* = द्रोण.

उन्मनय्, °यति *in Aufregung versetzen, verwirren.*

उन्मनस् 1) Adj. a) *aufgeregt, verwirrt.* — b) *heftig verlangend, mit Inf.* Spr. 2026. — 2) m. Bez. eines der 7 Ullâsa bei den Çâkta.

उन्मनस्क Adj. = उन्मनस् 1) a). Nom. abstr. °स्का f.

उन्मनाय्, °यते *in Aufregung gerathen, verwirrt werden.* *°यित n. Nom. act. Gal.

उन्मनी Adv. 1) mit *अस् und भू = उन्मनाय्. — 2) mit कृ *in Aufregung versetzen, verwirren.*

उन्मनीभाव m. *Selbstvergessenheit* Brahmabindup. 4.

उन्मन्थ m. 1) * *Tödtung.* — 2) *eine best. Krankheit des äusseren Ohres.*

उन्मन्थक m. = उन्मन्थ 2).

उन्मयूख Adj. *Strahlen aussendend, strahlend, glänzend* Mucch. III. Ind. St. 14,371. Kâd. 9,5. 125,20.

उन्मर्द m. *das Einreiben.*

उन्मर्दन n. 1) dass. Gaut. — 2) *Wohlriechendes zum Einreiben.*

उन्मा f. *Maass nach oben* Maitr. S. 1,4,11. 2,8,11. 4,9,4.

उन्माथ m. 1) * *Mörder.* — 2) *das Erschüttern.* — 3) * *Tödtung.* — 4) *Falle.* — 5) N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

°उन्माथिन् A 1) *erschütternd* Nâish. 52. — 2) *zerstörend, zu Grunde richtend* Bâlar. 20,16.

1. उन्माद् m. 1) *Geistesverwirrung, Tollheit* 219,28. भूतोन्माद *durch Dämonen bewirkt,* दैवोन्माद *durch Götter b.* — 2) *Steifheit* (des Gliedes).

2. उन्माद Adj. *toll, verrückt.*

उन्मादक Adj. *toll machend.*

उन्मादन 1) Adj. dass. — 2) m. Name *eines der fünf Pfeile des Liebesgottes.*

उन्मादयन्ती f. N. pr. eines Mädchens Beitr. z. K. d. ig. Spr. 4,380.

उन्मादवत् Adj. *toll, verrückt.*

उन्मादिता f. *Tollheit* Harshak. 25,2.

उन्मादिन् 1) Adj. *toll, verrückt* Spr. 1791. — 2) m. N. pr. eines Kaufmannes. — 3) f. °नी N. pr. a) einer Königstochter. — b) einer Statue Ind. St. 15,241.

उन्मीलुक Adj. *Trunk liebend* Maitr. S. 1,8,2. 3,1,10.

उन्मान 1) m. *ein best. Hohlmaass,* = द्रोण. — 2) n. a) *Maass.* — b) *Höhenmaass, Länge einer Gestalt.* — c) *Gewicht.* — d) *Werth.*

1. उन्मार्ग m. *Aweg.* °गामिन्, °यात (Spr. 4671, v. l.), °वर्तिन् und °वृत्ति Adj. *auf Abwegen wandelnd.* °गमन n. *das Abseitsgehen* Sâṃ. 1,355,20.

2. उन्मार्ग Adj. 1) *über die Ufer getreten.* — 2) *auf Abwegen gehend.*

उन्मार्गिन् Adj. *abseits gehend, einen Ausweg nehmend.*

उन्मार्जन Adj. *verwischend.*

उन्मिति f. 1) *Höhenmaass* Comm. zu Âpast. 2, 3. — 2) *Maass.* — 3) *Werth.*

°उन्मिश्र Adj. *vermengt —, vermischt mit.*

*उन्मिष m. *das Aufschlagen der Augen.*

उन्मील m. *das zu Tage Treten.*

उन्मीलन n. 1) *das Aufschlagen* (der Augen). — 2) *das zu Tage Treten.* — 3) *das Sichtbarwerden des Mondes nach einer Ekliptse.*

उन्मीलित n. *unverdeckte, offene Beziehung oder Anspielung.*

उन्मुख 1) Adj. (f. ई) a) *das Gesicht emporrichtend, hinblickend auf.* — b) *emporgerichtet* Kathâs. 90, 44. — c) *verlangend nach, erwartend.* — d) *im Begriff stehend, nahe daran stehend zu.* — 2) °म Adv. *hinauf* (blicken). — 3) m. N. pr. eines Brahmanen in seiner Verwandlung als Gazelle.

उन्मुखता f. Nom. abstr. zu उन्मुख 1) c) Kathâs. 25,248.

उन्मुखदर्शन n. *das Hinaufblicken* Spr. 4625.

उन्मुखर Adj. *laut tönend.*

उन्मुखीकरण n. (Daçar. 3,6) und °कार m. *das Hinlenken der Aufmerksamkeit Jmds auf Etwas.*

उन्मुच und उन्मुचु m. N. pr. eines Rshi.

उन्मुद् Adj. 1) * *aufgeblüht.* — 2) *ausgelassen* (vor Freude) Pârâçarya. 15,16.

*उन्मुद्र् Adj. (Nom. °द्).

उन्मूल्, उन्मूलति *entwurzelt werden* Sarasv. Ba. 6,12. — Caus. उन्मूलयति 1) *entwurzeln, mit der Wurzel ausreissen.* — 2) *ausrotten, zu Grunde richten.* — 3) *entthronen* 132,10. — Caus. mit सम् 1) *entwurzeln, mit der Wurzel ausreissen* Spr. 4752. — *ausrotten, zu Grunde richten.*

उन्मूल Adj. (f. आ) *entwurzelt.*

उन्मूलन 1) Adj. *von Grund aus vernichtend.* — 2) n. a) *das Entwurzeln, Ausziehen* (der Wurzel). — b) *das Ausrotten, Vernichten.*

उन्मूलनीय Adj. *zu entwurzeln, mit der Wurzel auszureissen.*

*उन्मृज्यायमृज्या f. *wiederholtes Hinauf- und Hinabstreichen.*

उन्मृष्ट Adj. in द्यूतोन्मृष्ट.

*उन्मेष m. *Last.*

उन्मेष m. 1) *das Aufschlagen der Augen.* — 2) *das Zucken* (des Blitzes). — 3) *das Aufblühen.* — 4) *das zu Tage Treten, Erscheinen* Spr. 6887. 7750.

उन्मेषण n. = उन्मेष 4).

उन्मेषम् Absol. *in einem Augenblick.* Nach Nîlak.

उन्मेष n. = उपवर्हण.

उन्मोचन n. 1) *das Auflösen.* °प्रमोचनै Dn. AV. 5,30,2. — 2) *das Fahrenlassen, Aufgeben* Kir. II,3,8.

उन्मोचन n. *das Abknicken, Abbrechen.*

उप 1) Adv. a) in Verbindung mit Verben *heran, hinzu, herbei.* Bisweilen ist im Veda ein Zeitwort der Bewegung zu उप zu ergänzen. — b) *dazu, ferner.* — 2) Präp. a) mit Acc. α) *zu — her, zu — hin.* — β) *in der Nähe von, bei.* — γ) * *unter* (zur Bezeichnung der Unterordnung). — b) mit Loc. α) *in der Nähe von, an, bei, auf.* — β) *zur Zeit von, an.* — γ) *zu — hin, zu — hinauf.* — δ) *in.* — ε) * *über, mehr als.* — c) mit Instr. α) *mit, in Begleitung von, gleichzeitig mit.* — β) *in Gemässheit von.* — d) in Comp. mit einem Nom. *in der Nähe von* (eig. und übertr.).

*उपक m. Hypokoristikon aller mit उप anlautenden Eigennamen. Auch Pl.

उपकक्ष 1) Adj. *bis zur Achsel reichend.* — 2) n. *die Haare in der Achselgrube* Gop. Br. 1,3,7. 9. Könnte auch Adj. *in der A. befindlich* sein.

उपकण्ठ n. 1) *Nähe, Nachbarschaft* 112,5. — 2) *Carrière eines Pferdes.

उपकनिष्ठिका f. *Ringfinger.*

*उपकन्या f. gaṇa गौरादि zu P. 6,2,104.

उपकन्यापुरम् Adv. *in der Nähe des Gynaeceums.*

उपकरण n. (adj. Comp. f. घा) 1) *das Erweisen eines Dienstes, einer Gefälligkeit, das Fördern.* — 2) *Zuthat, Zubehör, Gerathe, Werkzeug.* m. Bale. P. — 3) *Zugabe, Beitrag, Hülfsmittel.* — 4) *Gefolge eines Fürsten.

उपकरणवस् Adj. *mit Hülfsmitteln versehen, vermögend* Kaṭaka 3,8.

उपकरणार्थ Adj. *dienlich, erforderlich* Kaṭaka 1,13.

उपकरणी Adv. mit कर् *zu einem Werkzeug machen, so v. a. ganz von sich abhängig machen* Harshaç. 21,13. Kâd. 229,13. Mit भू *so v. a. ganz abhängig werden* 222,21.

उपकरणीय Adj. in घनुप°.

*उपकर्णम् Adv. *in der Nähe des Ohres.*

उपकर्तर् Nom. sg. (f. °त्री) *Jmd einen Dienst oder eine Gefälligkeit erweisend, Förderer.*

उपकर्षण n. *das Herbeischleppen.*

*उपकलापम् Adv. *in der Nähe des Gürtels.*

उपकल्प m. *Zubehör.*

उपकल्पन 1) n. *das Zurüsten.* — 2) f. घा *Zubereitung.*

उपकल्पनीय Adj. 1) *vorzubereiten, zuzurüsten, herbei —, anzuschaffen* Kaṭaka 1,13. — 2) *über Herbeischaffung handelnd* ebend.

उपकल्पयितवे Dat. Inf. *zuzurüsten, herbeizuschaffen.*

उपकल्पायितव्य Adj. = उपकल्पनीय 1).

उपकार 1) m. (adj. Comp. f. घा) a) *Diensterweisung, Dienst, Gefallen, das Beitragen zu Etwas, von Nutzen Sein* Kap. 3,68. 5,3. °े वर्तृ *Jmd einen Dienst erweisen können, — erwiesen haben.* — b) *Zurüstung, Ausschmückung.* — 2) *f. ई = उपकार्य 2) a).

उपकारक 1) Adj. (f. °रिका) a) *einen Dienst erweisend, zu Etwas beitragend, nützlich, behülflich* 107,5. 161,1. 224,3. Nom. abstr. °त्व n. — b) *accessorisch.* — 2) *f. °रिका a) = उपकार्य 2) a). — b) *eine Art Gebäck.

उपकारिन् Adj. *der Jmd einen Dienst oder einen Gefallen erweist, Wohlthäter, beitragend zu Etwas, nützlich, förderlich* 253,21. Nom. abstr. °रित्व n.

उपकार्य 1) Adj. *dem ein Gefallen oder eine Wohlthat erwiesen wird* Bâlar. 7,221. *dem Hülfe geleistet werden muss, was ohne andere Factoren nicht zu Stande kommen kann, was gefördert wird.* — 2) f. या a) *ein königliches Zelt.* — b) *Leichenacker* Gal.

*उपकाल m. N. pr. eines Schlangendämons.

उपकालिका f. *Nigella indica* Bhâvapr. 1,186.

उपकिरण n. *das Verschütten, Vergraben in.*

उपकोचक m. *ein Anhänger des* Kâkaka.

*उपकुञ्चि f. *Nigella indica* Roxb.

उपकुञ्चिका f. 1) dass. — 2) *kleine Kardamomen.

*उपकुम्भ 1) °म्, °म्भे, °म्भेन *in der oder die Nähe des Topfes.* *°म्भात् *vom Topfe her.* — 2) f. घा *Croton polyandrum* Nigh. Pr.

उपकुर्वाण (Çâṅkh. zu Kâṭhaka Up. S. 137) und °क (Kull. zu M. 9,94, wo °दुपोप° zu lesen ist) m. *ein Schüler, der nur bis zur Beendigung des Veda-Studiums beim Lehrer wohnt und dann* Gṛihastha *wird.*

उपकुल n. *Nebengeschlecht,* Bez. *best. Mondhäuser* Ind. St. 10,289. 292.

उपकुल्या f. *Piper longum L.*

उपकुश m. 1) *Abscess am Zahnfleisch* Kaṭaka 1,25. 6,17. — 2) *N. pr. eines Sohnes des* Kuça (buddh.).

*उपकूप m. 1) *ein kleiner Brunnen.* — 2) °पे und उपकूप° *in der Nähe eines Brunnens.*

उपकूल Adj. *am Ufer sich befindend, — wachsend* Kâd. II,75,1. Auch in Comp. mit einem Flussnamen.

उपकूलक m. N. pr. eines Mannes.

उपकूलतस् und °कूलम् Adv. *am Ufer von.*

उपकृति f. *Erweisung eines Dienstes oder Gefallens* Spr. 7748. 7753.

*उपकृतिन् Adj. *der Jmd einen Dienst erwiesen hat.*

*उपकृत्त m. gaṇa गौरादि zu P. 6,2,104.

उपकृत्तक m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

उपकेतु m. N. pr. eines Mannes.

उपकोण m. *Zwischengegend* Bîlar. 273,7.

उपकोणा f. N. pr. der Gattin Vararuki's.

उपकोसल m. N. pr. eines Mannes.

*उपक्रक्तर् Nom. sg. Vop. 26,28.

उपक्रम m. (adj. Comp. f. घा) 1) *Herannahung, Herbeikunft.* — 2) *Anwendung* (einer Arzenei). — 3) *das Thun für Etwas, Befördern.* — 4) *Behandlung* (medic.) — 5) *Antritt, Anfang, Beginn* Liṅg. 4,6,1. — 6) *Anschlag, überlegter Plan.* — 7) *der erste Gedanke zu einem Werke.* *n. am Ende eines Comp. — 8) *Mittel.* — 9) *Radkranz* Hemâdri 1,326, 16. — 10) *= विक्रम. — 11) fehlerhaft für उपक्रम.

उपक्रमण 1) Adj. (f. ई) *nachkommend, willfahrend.* — 2) n. *das Behandeln* (medic.).

उपक्रमणीय Adj. 1) *zu behandeln* (eine Krankheit). — b) *die Behandlung betreffend.* द्विविधोप *die zweifache Art der B. b.*

उपक्रमपराक्रम Titel eines Werkes.

उपक्रमितव्य Adj. *womit der Anfang zu machen ist.*

उपक्रम्य und °क्राम्य Adj. *zu behandeln, behandelt werdend* (medic.).

उपक्रिया f. 1) *Zuführung, Mittheilung.* — 2) *Diensterweisung.* — 3) *Heilmittel* Kaṭaka 6,24.

उपक्रीडा f. *Spielplatz.*

उपक्रुष्ट m. *Zimmermann* Âçv. Çr. 2,1,13.

उपक्रोश m. *Tadel, Vorwurf.*

उपक्रोशन n. *das Tadeln, Schmähen.* कुलोपक्रोशनकरी *das Geschlecht beschimpfend.*

उपक्रोष्टर् m. *Esel.*

उपक्लेश m. *ein kleinerer* Kleça (buddh.).

*उपक्वण m. *Ton einer Laute.*

उपक्वास m. *ein best. Wurm* AV. 8,50,2.

उपक्ष m. = उपक्षत्र VP.² 4,96.

उपक्षत्र m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,14,3.

उपक्षपयितर् Nom. sg. *Zunichtemacher* Sây. zu RV. 7,83,1.

उपक्षय m. 1) *Abnahme, Verminderung, Schwund.* — 2) als Beiw. Çiva's nach Nîlak. *ein intermediärer Weltuntergang.*

उपक्षर्तर् Adj. *anhaftend, anhängend.*

उपक्षत्र Adj. (f. घा) *minnesiek.*

उपक्षेतर् Nom. sg. *Anhänger.*

उपक्षेप m. 1) *Andeutung, Erwähnung* Vidan. 5,1. — 2) *poetical or figurative style or composition.

उपक्षेपक Adj. *andeutend,* in सर्वोपक्षेपक.

उपक्षेपण n. 1) *das Andeuten.* — 2) *das Kochenlassen von Speisen eines* Çûdra *im Hause eines Brahmanen.*

उपक्षेत्रम् Adv. *am Graben.*

उपखल n. *ein Supplement zu einem Supplement.*

°उपग Adj. (f. घा) 1) *sich hinbegebend zu, in, s.* घटकोपोपग. — 2) *befindlich —, stehend in, auf* (Çiç. 16,68). — 3) *gehörig zu, sich anschliessend an* AK. 3,6,9,42. — 4) *geeignet —, dienend zu* MBu 13,14,398. Kaṭaka 1,4. 6,3. — 5) *versehen mit.* — 6) *f. belegt —, besprungen von* H. 1266. — Vgl. उपगा

उपगण 1) *Adj. *keine sehr grosse Zahl bildend.* — 2) m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

उपगत n. *Empfangsschein.*

उपगति f. *Herbeikunft.*

उपगत्वे Dat. Inf. *herbeizukommen* RV. 10,160,3.

उपगन्तव्य Adj. worein man sich zu fügen hat Kâd. II. 91, 22.

उपगम m. 1) Hinzutritt, Ankunft, das Sichhingeben —, Hingelangen zu Bâlar. 93, 10. मकरोपगमे रवेः wenn die Sonne in den Steinbock tritt Hemâdri 1, 538, 7. — 2) das Eintreten, Hinzutreten (eines Verhältnisses) Çiç. 14. — 3) ehrfurchtsvolles Herantreten, so v. a. Verehrung. — 4) *Einwilligung. — 5) das Gewahr—, Innewerden. — 6) *eine best. hohe Zahl (buddh.).

उपगमन n. 1) das Gelangen in, zu. — 2) das Sichhingeben. — 3) das Gewahr—, Innewerden.

उपगम्य Adj. zugänglich.

उपगर्ग m. N. pr. eines Ṛshi.

उपगा f. Begleitung eines Gesanges Lâṭj. 1, 11, 24. Gaim. 3, 7, 30.

उपगातृ Nom. ag. der den Gesang (des Udgâtar) begleitet, Chorsänger.

उपगान n. begleitender Gesang.

उपगामिन् Adj. herbeikommend, sich einstellend.

उपगायन n. das Singen.

*उपगिरम् Adv. am Berge.

उपगिरि 1) m. an ein Gebirge angrenzendes Land. — 2) *Adv. am Berge.

उपगीति f. ein best. Metrum.

उपगीर्ष dass. Mârk. S. 2, 13, 4.

उपगु 1) m. N. pr. eines Fürsten. — 2) *Adv. bei der Kuh.

*उपगुड (Kâç.) und *उपगुध m. gaṇa गौरादि zu P. 6, 2, 194.

उपगुप्त m. N. pr. eines Fürsten.

1. उपगुरु m. dasgl. VP.² 3, 334.

2. उपगुरु Adv. beim Lehrer Ind. St. 15, 291.

उपगूढ n. das an die Brust Drücken Jmds, Umarmen Vaṇis. 115.

*उपगूढक Adj. von उपगूढ.

उपगूहन n. 1) das Verstecken. — 2) = उपगूढ. — 3) in der Dramatik das Eintreten eines wunderbaren Ereignisses.

उपगेय n. Gesang.

उपगोप्तृ m. ein best. als unrein geltendes Feuer Mantrabr. 1, 7, 1.

*उपगोर m. P. 6, 2, 194.

उपग्रन्थ m. eine best. Gattung von Werken.

1. उपग्रह m. 1) *Ergreifung, Gefangennehmung. — 2) Handvoll (insbes. Kuça-Gras) Kâṭj. Çrâuas. 1. — 3) *ein Gefangener. — 4) Anfügung (eines Bindevocals). — 5) ein als Nidhana bei einem Sâman angefügtes ए. — 6) Veränderung, Modification Sâṅkhjân. 17, 1 (vgl. 21, 6). — 7) Geneigtmachung, Zufriedenstellung, das Schmeicheln. — 8) ein Bündniss oder Friede, die man, um das Leben zu retten, durch Hingabe von Allem erkauft, Spr. 7329. — 9) genus verbi (Act. Med.).

2. उपग्रह m. 1) Nebenplanet, Meteor, Sternschnuppe. — 2) ein best. Krankheitsdämon Hariv. 9362.

उपग्रहण n. 1) das Unterfangen, Unterstützen. — 2) das Fördern, Befestigen. — 3) *das Gefangennehmen.

उपग्राह m. Geschenk, Gabe MBh. 2, 52, 10.

*उपग्राह्य n. dass.

उपघात m. 1) Schlag, Verletzung, Beschädigung. — 2) Verkümmerung, Beeinträchtigung, Erleidung eines Schadens. — 3) das Nehmen, Fassen.

उपघातक 1) Adj. verkümmernd, beeinträchtigend, schädigend, schädlich Kâraka 3, 12. — 2) m. = उपघात 2).

उपघातम् Absol. nehmend, fassend Pâr. Gṛhj. 2, 14, 12.

उपघातिन् Adj. 1) verletzend, beschädigend. — 2) verkümmernd, beeinträchtigend, schädigend.

उपघोषण n. das Verkünden, Bekanntmachen.

उपघ्न m. 1) Stütze. — 2) *Zufluchtsstätte.

उपच Adj. in घाचोपच.

उपचक्र m. ein zu den Vishkira gezählter Vogel.

*उपचक्षुस् n. ein über Raum und Zeit hinwegsehendes Auge.

*उपचतुर Adj. Pl. beinahe vier.

उपचय m. 1) Ansammlung, Zunahme, Vermehrung, Wachsthum, das Gedeihen, Wohlergehen. °यं कर् Jmds (Gen.) Wohlergehen fördern, Jmd Hülfe gewähren. उपचयावह Adj. Vortheil bringend 164, 29. — 2) Zusatz. — 3) das 3te, 6te, 10te und 11te Haus vom Lagna.

उपचर् 1) Adj. hinzutretend. — 2) m. in सूपचर a) Zugang. — b) Behandlung (medic.)

उपचरण n. das Hinzutreten, in सूपचरण.

उपचरणीय Adj. zuzuschreiben Comm. zu TBr. 1, 126, 5 v. u.

*उपचर्ध्यै Dat. Inf. P. 3, 4, 9, Sch.

उपचरित n. = उपाचरित.

उपचरितव्य Adj. 1) zu behandeln (Person) 175, 22. — 2) dem man höflich begegnen muss, — Verehrung zu bezeigen hat Spr. 3956, v. l.

*उपचर्म Adv. an der Haut, am Felle oder am Schilde.

उपचर्य 1) Adj. = उपचरितव्य 1) (Kâraka 4, 8) und 2). — 2) f. र्या a) Bedienung, Aufwartung Spr. 7665. — b) *Behandlung (medic.).

*उपचाकु m. N. pr. eines Mannes.

उपचायमृदु Adj. zu किरण Kâṭj. 11, 1. Vgl. उपचाय्यपृदु.

°उपचापित MBh. 14, 2198 fehlerhaft für °क्षपचापित.

°उपचापिन् Adj. 1) gedeihen machend, fördernd. — 2) ehrend.

*उपचाय्य und *°क (Gal.) m. ein best. Opferfeuer.

*उपचाय्यपृदु Adj. v. l. für उपचायमृदु Manâs. 3, 60, a.

उपचार m. (adj. Comp. f. घा) 1) das Betragen, Benehmen, Verhalten Jmds (Gen.); das Verfahren mit Jmd oder Etwas (Gen.) 29, 28. 35, 23. Âpast. — 2) zuvorkommendes Betragen, Aufwartung, Bedienung, Höflichkeitsbezeigung. Bei der Verehrung eines Götterbildes 16 derselben aufgezählt Hemâdri 1, 111, 2. fgg. Weber, Kṛshṇaj. 285. — 3) Behandlung (medic.). — 4) Ceremonie. — 5) *Darbringung, Geschenk. — 6) Schmuck, Verzierung Râm. 7, 4. Kumâras. 7, 38. — 7) ein glücklicher Umstand. — 8) Sprachgebrauch, Redeweise Nâlâs. 2, 2, 14. 15. 31. 32. — 9) uneigentliche, conventionelle Benennung eines Gegenstandes. — 10) das Erscheinen von स und ष an Stelle des Visarga. Vgl. उपाचार. — 11) Titel eines Pariçishṭa des SV.

उपचारक 1) am Ende eines adj. Comp. (f. °रिका) = उपचार 2) 117, 13. — 2) m. = उपचार 2) Hemâdri 1, 756, 8.

उपचारक्रिया f. Höflichkeitsbezeigung M. 8, 337.

उपचारच्छल n. das Verdrehen der Meinung eines Andern, indem man ein Wort nach dem Sprachgebrauch in einem andern Sinne auffasst, Nâlâs. 1, 1, 52. 55.

उपचारपद n. ein höfliches Wort, blosse Schmeichelei Kumâras. 4, 9.

उपचारपरीत Adj. überaus höflich. Nom. abstr. °ता II. 65.

उपचारवत् Adj. verziert, geschmückt Râm. 6, 1.

°उपचारिक Adj. zu Etwas dienend, —gehörig.

उपचारिन् Adj. 1) Jmd (Acc.) dienend, aufwartend, Ehre erweisend Maitrâjan. 6, 30. — 2) am Ende eines Comp. gebrauchend (medic.) Kâraka 1, 12.

*उपचाह und °मत् m. N. pr. zweier Kakravartin (buddh.).

उपचार्य 1) Adj. dem man den Hof machen muss Spr. 7343, v. l. — 2) *m. Behandlung (medic.).

उपचिकीर्षु Adj. Jmd einen Dienst zu leisten beabsichtigend Bâlar. 243, 16.

उपचित् f. eine best. Krankheit, etwa Anschwellung.

उपचिति f. 1) Zunahme, Vermehrung Spr. 2810. 3474 (Conj.). — 2) Gewinn Spr. 914. — 3) Schichterhaufen MBh. 3, 251, 21. — 4) arithmetische Pro-

gression Ârsâkr. 2,21.

उपचितो Adv. mit भू zunehmen, wachsen.

उपचित्र 1) Adj. buntfarbig Ind. St. 8,338. — 2) m. N. pr. eines Mannes. — 3) f. ई a) *Saivinia cucullata Roxb. — b) Croton polyandrum Spr. — c) Name verschiedener Metra.

उपचित्रक n. ein best. Metrum.

उपचोका f. so v. a. उपजीका AV. Paipp. 9,2,5. schädliche Wesen 19,8,4.

उपचूडन und °चूलन n. das Abflammen, Sengen Pârâç. 3,6. Âçvalâjanâç. und Mîr. 3,83,a,2 v. u.

*उपचेय Partic. fut. pass. von चि mit उप. °पुट Mahâvîra. 3,60,a. Vgl. उपचाय्य°.

उपच्छन्द m. Bedarf MBh. 13,65,12.

उपच्छन्दन n. das Bereden, Überreden Bîlâr. 118,2.

उपच्छन्दोरूपीठ N. pr. einer Oertlichkeit.

उपजै 1) Adj. a) hinzukommend, hinzuzurechnen zu (Gen.). — b) entstanden—, hervorgegangen aus, herkommend von (im Comp. vorangehend) Gaut. — 2) m. eine best. Gottheit.

उपजगती f. ein best. Metrum.

उपजन m. 1) Hinzutritt Comm. zu Nâigâr. 2,2,22. — 2) Zusatz, Zuwachs, Anhängsel. — 3) hinzutretender Laut, — Silbe, Suffix.

उपजनन n. Zeugung Min. Gaṇ. 1,11.

उपजन्धनि m. N. pr. eines Mannes. Vgl. घोष°.

उपजप्य Adj. aufzuwiegeln, zu seiner Partei herüberzuziehen.

उपजला f. N. pr. eines Flusses.

उपजल्पित्नु Adj. zu Jmd redend, Rath ertheilend.

उपजा f. entferntere Nachkommenschaft.

उपजाति f. ein gemischtes Metrum.

उपजातिका f. dass. Uttara zu Vaitân. Bau. 26 (24),2. 27 (25),2.

*उपजानु Adv. am Knie.

उपजाप m. das Zureden, Aufwiegeln, Herüberziehen zu seiner Partei MBh. 12,140,61.

उपजापक Adj. aufwiegelnd.

उपजिगमिषु Adj. zu gehen beabsichtigend nach (Acc.).

उपजिघ्रण n. oder °णा f. das Beriechen Karaka 7,7.

उपजिज्ञासु Adj. kennen zu lernen wünschend.

उपजिज्ञास्य Adj. räthselhaft.

उपजिहीर्षा f. die Absicht zu rauben MBh. 3,300,11.

उपजिह्वा f. 1) Zäpfchen im Halse. — 2) Abscess auf der unteren Seite der Zunge. — 3) *eine Ameisenart.

उपजिह्विका f. = उपजिह्वा 1)*, 2) und 3).

उपजीक m. Bez. von Nîzen. Vgl. Ind. St. 13,139.

उपजीव 1) Adj. Nebenbegriff zu घोष in einer Formel. — 2) f. ई Lebensmittel.

उपजीवक Adj. 1) lebend von, seinen Lebensunterhalt habend von (Instr. oder im Comp. vorangehend). — 2) von einem Andern seinen Lebensunterhalt beziehend, auf Kosten Anderer lebend, ein Untergebener.

उपजीवन n. 1) Lebensunterhalt. — 2) vollkommene Abhängigkeit von, demüthige Verehrung Pañcat. 50,1.

उपजीवनीय Adj. Lebensunterhalt gewährend, dazu dienend.

उपजीविन् Adj. 1) lebend—, seinen Lebensunterhalt habend von (Acc., Gen. oder im Comp. vorangehend). — 2) vollkommen abhängig von, demüthig verehrend 290,16. — 3) = उपजीवक 2).

उपजीव्य 1) Adj. a) = उपजीवनीय. — b) das wovon etwas Anderes abhängt, worauf Etwas beruht. Nom. abstr. °ता n. — 2) n. Lebensunterhalt.

उपजोष 1; m. Gefallen, arbitrium, in यथोपजोषम्. — 2) Adv. a) *nach Belieben. — b) still, ruhig.

उपजोषण n. das Gebrauchen, Geniessen (einer Speise).

उपज्ञा f. eine Kenntniss, auf die man selbst gelangt ist, eigene Erfindung. Am Ende eines adj. Comp. erfunden —, erdacht von —, vor — nicht gekannt.

उपज्मन् m. etwa Bahn.

उपज्योतिष N. pr. eines Landes Vaitân. Bau. 8,14,2.

*उपट m. Hypokoristikon, = उपक.

*उपटौकन n. Darbringung, Geschenk.

उपतट und °क m. N. pr. eines Schlangendämons.

उपतटम् und उपतट° Adv. am Abhange, — Ufer Kâd. 24,30.

उपतप्तस् und *°तप्त् m. innere Hitze, Krankheit.

उपतत्यम् Adv. an den Thürmen, an die Thürme Çiç. 3,39.

उपतत्य्य m. Auftritt, Bank.

*उपतस्विन् m. N. pr. eines Mannes.

उपताप m. 1) Hitze, Wärme, Erwärmung. — 2) Schmerz, Leid. — 3) Erkrankung, Krankheit. Beschädigung.

उपतापक Adj. Schmerz bereitend Hem. Joc. 4,9 (nach der richtigen Lesart).

उपतापिन् Adj. 1) krank. — 2) am Ende eines Comp. Schmerz bereitend 252,29. Nom. abstr. °पित्व n.

उपतारक Adj. (f. घा) überschwemmend.

उपतिष्ठमान Adj. sich hingebend wollend. °घस्तिकम् Daçak. 8,13.

उपतिष्य m. N. pr. eines Sohnes des Tishja.

*उपतीरम् Adv. am Ufer.

उपतीर्थ Steg zum Wasser, in सुपतीर्थ.

*उपतूलम् Adv. an der Rispe u. s. w.

उपतृण्य m. eine best. Schlange AV. 5,13,5.

*उपतेल und *उपतेष gaṇa गोत्रादि.

उपत्यका f. am Fusse eines Berges gelegenes Land.

उपदंश m. 1) Gewürz, Zukost. — 2) eine best. Krankheit der Geschlechtstheile. — 3) *Moringa pterygosperma Willd. — 4) *ein best. Strauch.

*उपदंशक m. eine best. Pflanze Gal.

*उपदंशम् Absol. mit einem Instr. oder am Ende eines Comp. mit einem Zubisse von.

उपदर्हि Adj. darauf liegend.

*उपदर्शक m. Thürsteher.

उपदर्शन n. das vor Augen Führen, Vergegenwärtigen.

*उपदश Adj. gegen—, beinahe zehn.

उपदा 1) Adj. nur Kost (nicht Lohn) empfangend. — 2) f. Darbringung, Geschenk.

1. उपदातृ Nom. ag. Gewährer, Ertheiler, Verleiher.

2. *उपदातृ Nom. ag. von दो mit उप Kâç. zu P. 6,1,50.

*उपदातव्य Partic. fut. pass. von दो mit उप Kâç. zu P. 6,1,50.

*1. उपदान n. Darbringung, Geschenk.

*2. उपदान n. Nom. act. von दो mit उप.

*उपदानक n. Darbringung, Geschenk.

उपदानवी f. N. pr. einer Tochter Vṛshaparvan's und Vaiçvânara's.

उपदंसुक Adj. (f. घा) ausgehend, versiegend.

°उपदिग्धता f. das Beschmiertsein, Belegtsein mit.

उपदिदिक्षा f. die Absicht anzuweisen, — zu belehren Çiç. zu Bhâm. 3,4,8.

1. उपदिश् Adj. anzeigend, anweisend, in मार्गोपदिश्.

2. उपदिश् f. Zwischengegend.

उपदिश m. N. pr. eines Sohnes des Vasudeva.

*उपदिशम् Adv. in einer Zwischengegend.

उपदिशा f. Zwischengegend.

उपदिष्ट n. in der Dramatik Worte der Ermahnung der Vorschrift gemäss.

1. *उपदी f. Schmarotzerpflanze.

2. उपदी Adv. mit कृ Jmd (Dat.) Etwas (Acc.) darbringen, schenken.

उपदीक m. (Taitt. Âr. 5,10,6) und °का f. eine Ameisenart.

उपदीतिन् Adj. an der Weihe Theil nehmend, nahe verwandt.

उपदुह् m. Melkeimer.

उपदृश् f. Anblick, Aussehen.

उपदेव 1) m. a) eine untergeordnete Gottheit. — b) N. pr. verschiedener Männer VP. — 2) f. ई und

ई N. pr. einer Gemahlin Vasudeva's.

*उपदेवता f. = उपदेव 1) a).

उपदेश m. (adj. Comp. f. या) 1) *Hinweisung, Verweisung auf.* — 2) *Anweisung, Unterweisung, Belehrung, Rathertheilung, Vorschrift.* — 3) *die in grammatischen Lehrbüchern angenommene Bezeichnungsweise einer Wurzel, eines Themas, Suffixes u. s. w.* — 4) *eine best. Klasse von Schriften bei den Buddhisten.* — 5) fehlerhaft für अपदेश *Vorwand.*

उपदेशक 1) Adj. *Etwas lehrend.* — 2) *m. *Handwerker* Gal.

उपदेशकर्णिका f. Titel eines Werkes.

उपदेशता f. Nom. abstr. zu उपदेश 2).

उपदेशन n. und उपदेशना f. *Anweisung, Unterweisung, Lehre.*

उपदेशनवत् Adj. *mit einer Anweisung versehen* Tāṇḍ.-Br. 6,2,1.3.

उपदेशपञ्चक n., उपदेशमाला f., उपदेशसाहस्री f. und उपदेशामृत n. Titel von Werken.

1. उपदेशिन् Adj. *unterweisend, lehrend, Lehrer.*

2. उपदेशिन् m. *ein Wort, Thema, Suffix u. s. w. in der in grammatischen Lehrbüchern angenommenen Form.*

(उपदेश्य) उपदेक्ष्य, उपदेश्य Adj. *was gelehrt wird.*

उपदेष्टर् Nom. sg. *Anweiser, Unterweiser, Lehrer.* Nom. abstr. °ष्टृत्व n.

उपदेष्टव्य Adj. *anzuweisen, zu unterweisen, — lehren (Etwas).*

उपदेह m. 1) *Ueberzug, eine sich ansetzende Aussonderung (an kranken Körpertheilen).* — 2) *Umschlag, Pflaster* Comm. zu Karaka 1,1 (S. 357).

°उपदेहवत् Adj. *mit einem Ueberzug von — versehen* Suçr. 2,304,6.

*उपदेहिका f. *eine Ameisenart.*

उपदोह m. (adj. Comp. f. या) und °न n. (adj. Comp. f. या) *Melkeimer.*

उपद्रव m. (adj. Comp. f. या) 1) *widerwärtiger Zufall, Unfall, Widerwärtigkeit, Calamität, Uebel, Gebrechen.* — 2) *Sonnen- oder Mondfinsterniss* Gal. — 3) *eine hinzukommende Krankheitserscheinung, Krankheitszufall.* — 4) *Scheusal* (?) MBu. 12, 60,61. — 5) *der vierte Satz in einer Sāman-Strophe* Comm. zu Ārṣ. Br. 227,3 v. u.

उ ष्टर् Nom. sg. *Zuschauer, Zeuge.*

उपद्र ष्टृ Adj. *mit Zeugen versehen.* Loc. so v. a. *vor Zeugen.*

उपद्रुत n. *ein best. Samādhi.*

उपद्वार् n. *Nebenthor, — thür* Agni-P. 29,37. 47.

उपद्वीप m. *ein kleinerer Dvīpa.*

उपधमन n. *das Anblasen* Gaut.

उपधर्म m. 1) *eine untergeordnete Verpflichtung.* — 2) *Aftergesetz, falscher Glaube.*

उपधा f. 1) *Betrug, Schelmerei, Ränke.* — 2) *das auf die Probe Stellen.* — 3) *der vorletzte oder vorangehende Laut.*

उपधातु m. 1) *Halbmetall.* — 2) *ein untergeordneter Bestandtheil des Körpers.*

उपधान 1) Adj. *aufsetzend, beim Aufsetzen angewendet.* — 2) n. (adj. Comp. f. या) a) *das Aufsetzen* Çulbas. 3,16. — b) *das Hinzufügen* Comm. zu Lāṭ. 7,9,8. — c) *Kissen, Polster.* — d) *Einschlagtuch (für Stoffe, die unter die Presse kommen)* Karaka 1,15. — e) *Deckel* Hemâdri 1,416,13. — f) etwa *Zapfen an der Vīṇā.* — g) *Ausserordentlichkeit, Ungewöhnlichkeit.* प्रेमोप° *eine ungewöhnliche Liebe* Bālar. 92,19. फलोपधान Siddh. K. — h) *Zuneigung. — i) *Gelübde. — k) *Gift.* — 3) f. उपधानी *Kissen.*

उपधानक n. *Kissen, Polster* Hemâdri 1,657,20.

उपधानविधि m. Titel eines Werkes.

उपधानीय n. *Kissen.*

°उपधायिन् Adj. *Etwas (als Kissen) unterlegend.*

उपधारण n. *das in Betracht Ziehen, Erwägung.*

उपधार्य Adj. *zu begreifen* Karaka 1,15.

उपधालोपिन् Adj. *einen Ausfall des vorletzten Lautes erleidend* P. 4,1,38.

उपधि m. 1) *Hinzufügung* Lāṭ. 7,9,8. — 2) *Betrug, Schelmerei.* — 3) *der Theil des Rades zwischen Nabe und Radkranz.* — 4) = उपाधि *Bedingung, Attribut* (buddh.).

उपधिक M. 9,288 fehlerhaft für खोपधिक.

*उपधृति f. *Lichtstrahl.*

उपधेय Adj. *aufzusetzen, aufgesetzt werdend.*

उपध्मा f. *Anhauch, die Thätigkeit, durch welche der Upadhmānīya hervorgebracht wird.*

उपध्मानीय Adj. *anhauchend.*

उपध्मानीय m. *der Visarga vor प und फ.*

उपधंसन MBu. 13,2617. fgg. fehlerhaft für अप°.

उपनक्षत्र n. *Nebenstern.*

उपनख n. *eine best. Krankheit der Nägel.*

उपनगर *n. *Vorstadt.* Adv. in °भव Adj. *in der Nähe der Stadt befindlich* Daçak. 60,17.

उपनति f. 1) *Zuneigung.* — 2) *das Zutheilwerden.*

*उपनदम् Adv. *am Fluss.*

उपनद्धव्य Adj. *mit einem Umschlag zu versehen.*

उपनन्द m. N. pr. eines Schlangenfürsten und verschiedener Männer.

उपनन्दक m. N. pr. 1) eines Sohnes des Dhṛtarāshṭra. — 2) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 3) einer Trommel Judhishṭhira's.

उपनन्दन m. *eine Form Çiva's* VP.² 1,79.

उपनन्दसंज्ञा f. N. pr. einer der Kumārī zu Indra's Banner.

उपनम्र Adj. *sich einstellend* Naish. 3,12. 3,134.

उपनय m. 1) *Zuführung, Verschaffung.* — 2) *Erlangung.* — 3) *Anwendung.* — 4) *Einführung (in eine Wissenschaft).* — 5) *das vierte Glied in einem Syllogismus* Karaka 3,8. — 6) = *उपनयन 4).

उपनयन n. 1) *das Zuführen, Bringen.* — 2) *das Anwenden.* स्नेहस्य Karaka 1,19. — 3) *das Einführen (in eine Wissenschaft), das Vertrautmachen mit.* — 4) *Aufnahme eines Schülers in die Lehre, wodurch dieser in die Stellung eines vollberechtigten Mitglieds der religiösen Gemeinde einzutreten beginnt.* — 5) *Einleitung, introductio.*

उपनयनचिन्तामणि m. und उपनयनलक्षण n. Titel zweier Werke.

*उपनर m. N. pr. eines Schlangendämons (buddh.).

उपनद्ध n. *Tuch zum Einbinden.*

उपनागर Adj. Bez. *eines best.* Apabhraṁça-*Dialects.*

उपनामक Adj. *sich zuneigend.*

उपनार्य m. 1) *Führer, Anführer.* — 2) *= उपनयन 4).

उपनायक m. *Nebenheld* (im Drama).

उपनायन n. = उपनयन 4).

उपनायिक Harîv. 4417 fehlerhaft für खोप°.

उपनासिक n. *Umgebung der Nase.*

उपनाह m. 1) *Bündel.* — 2) *Pflaster, Umschlag.* °स्वेद m. *Schweiss durch heisse Umschläge* Mat. med. 19. — 3) *Augenwinkelgeschwulst.* — 4) *das obere Ende des Halses der Vīṇā.* — 5) *anhaltende Feindschaft* Gal.

उपनिक्षेप m. *Depositum, anvertrautes Gut.*

उपनिधार्तर् Nom. sg. *niedersetzend.*

उपनिधान 1) *das Daneben-setzen* Comm. zu Lāṭ. 9,7,16. — 2) *= उपनिधि 1).

उपनिधि m. 1) *anvertrautes Gut, insbes. ein mit einem Siegel versehenes.* — 2) *Lichtstrahl* Gal. Vgl. उपधृति. — 3) N. pr. eines Sohnes des Vasudeva.

उपनिपात m. 1) *Hinzutritt.* — 2) *Eintritt, das Eintreffen* Çaṅk. zu Bādar. 3,4,51. *plötzliches Eintragen, das Hervorbrechen* Mṛicch. 132,2 (197,3). Kād. 152,14. 171,3. — 3) *Ueberfall.*

उपनिपातन n. *das Hereinbrechen, plötzliches Erscheinen* Comm. zu Nyāyas. 2,1,34.

°उपनिपातिन् Adj. *hereinbrechend —, sich stürzend in.*

उपनिबन्धर् Nom. sg. *Abfasser, Redacteur.* Nom. abstr. °न्धृत्व n.

उपनिबन्धन 1) Adj. *offenbarend, an den Tag le-*

gend. — 2) n. das Schildern, Beschreiben.

°उपनिभ Adj. gleich, ähnlich.

उपनिमन्त्रण n. das Einladen Vaṃs. 25.

*उपनिर्गम m. Hauptstrasse.

उपनिवपन n. das Hinwerfen auf Etwas.

उपनिवेश m. (adj. Comp. f. आ) Vorstadt.

°उपनिवेशिन् Adj. zukommend (ein Name einem Dinge).

उपनिषद् f. 1) *das sich in die Nähe Setzen. — 2) esoterische Lehre, Geheimlehre, Geheimniss. *उपनिषत्कर् wohl mit Etwas geheim halten. — 3) eine Klasse von Schriften, welche die Auffindung des geheimen Sinnes des Veda zur Aufgabe haben.

उपनिषद् n. = उपनिषद् 3).

उपनिषद्ब्राह्मण n., °षद्रत्न n. und °षद्विवरण n. Titel von Werken.

उपनिषादिन् Adj. zu Jmds Füssen sitzend, unterthänig.

*उपनिष्कर m. Hauptstrasse.

उपनिष्क्रमण n. 1) das Hinaustreten zu Etwas. — 2) das erste Hinauskommen eines Kindes in die freie Luft Hemâdri 1,231,6. — 3) freier Platz Gaut. — 4) *Hauptstrasse.

उपनीति f. = उपनयन 4) Nârâyaṇa 2,3,8.

*उपनीवि Adv. am Schurz Comm. zu Çiç. 10,60.

उपनृत्य n. Tanzplatz.

उपनेतर् Nom. ag. (f. °त्री) 1) Zuführer, Herbeibringer. — 2) der einen Schüler bei sich aufnimmt, Erzieher Spr. 2328.

उपनेतव्य Adj. zu bringen.

उपनेय Adj. Nâr. 4,31 fehlerhaft für अपनेय.

उपन्यसन n. das zur Sprache Bringen, Etwas Predigen Çiç. 16,31.

उपन्यास 1) Adj. das Nöthige herbeischaffend MBh. 12,100,28,5. — 2) m. a) Beisetzung, Beifügung. — b) das Herbeischaffen des Nöthigen MBh. 12,100, 28,a. — c) eine hingeworfene Aeusserung, gelegentliche Erwähnung, — Ausspruch, Andeutung, Angabe Bâdar. 1,2,33. 4,6. Anführung, Citat Utpala zu Varâh. Bṛh. 7,3. — d) Begründung. — e) eine best. Art von Bündniss oder Frieden Spr. 4566. — f) in der Dramatik Beschwichtigung; Besänftigung. — g) *Pfand.

°उपन्यासम् Absol. unter Aeusserung von Spr. 2665.

उपपक्ष m. 1) Achselgrube. उपपक्षदघ्न Adj. bis dahin reichend. — 2) Du. die Haare in der Achselgrube.

उपपक्ष्म Adv. an den Augenwimpern Suçr. 2,338,3.

(उपपक्ष्य) उपपक्षिक Adj. an der Achsel befindlich.

उपपतनीय n. = उपपातक.

उपपति m. Nebenmann, Buhle.

उपपत्ति f. 1) das Eintreffen, Sichereignen, zu Stande —, zum Vorschein Kommen. — 2) das Zutreffen, Sichergeben, Begründetsein, Bewiesensein, Begründung, Beweis. °युक्त begründet, bewiesen. °परित्यक्त unbegründet, unbewiesen. — 3) Angemessenheit. Instr. Sg. und Pl. (MBh. 13,23,3) auf angemessene Weise.

उपपत्तिमत् Adj. mit Beweisen versehen, bewiesen. Nom. abstr. °मत्त्व n. Beweisbarkeit Çaṃk. zu Bâdar. 2,2,32.

उपपत्तिसम m. im Nyâja das Sophisma: einem Dinge kann die eine von zwei grundverschiedenen Eigenschaften zukommen, wenn die Verschiedenheit in der Ursache des Dinges begründet ist. Nyâyas. 5,1,1. 35.

उपपद 1) m. etwa Anhang, Ergänzung. — 2) *°म् Adv. am Wege.

उपपद् f. das Eintreffen, Eintreten.

उपपद् n. 1) ein Wort in untergeordneter Stellung, das als Begleiter eines andern Wortes auftritt. — 2) *ein Bischen.

*उपपरीक्षण n. und उपपरीक्षा f. genaue Betrachtung, Untersuchung, Erforschung.

उपपर्चन 1) *Adj. dicht berührend. — 2) n. Begattung.

उपपर्वन् n. der Tag vor oder nach einem Parvan Çaṃk. Gṛhy. 6,1.

उपपल्वलम् Adv. am Teiche Naish. 1,121.

उपपात m. 1) das Hinzukommen, von Neuem Entstehen Ind. St. 10,311. — 2) Zufall, Unfall.

उपपातक n. eine kleinere Sünde Gaut.

°उपपातिन् Adj. sich stürzend auf.

उपपाद in द्रुपपाद und गवोपपादम्.

उपपादक Adj. bewirkend, dass Etwas sich ereignet, —zu Stande kommt, bedingend, ermöglichend.

उपपादन 1) Adj. vorbringend, zur Sprache bringend H. 255. — 2) n. a) das Herbeischaffen. — b) das Erscheinen. — c) das Beweisen.

उपपादनीय Adj. zu behandeln (medic.) Kâraka 3,7.

उपपादुक Adj. von selbst entstehend.

उपपाद्य Adj. was zur Erscheinung gebracht wird.

उपपाप n. = उपपातक.

उपपार्श्व m. wohl Schulterblatt MBh. 3,71,16.

उपपीडन n. das Quälen, Martern.

उपपीडम् Absol. unter Drücken, an sich drückend Naish. 6,78. उपपीति Çiç. 10,17. *पार्श्वोप°, *पार्श्वीभ्यामुप° oder *पार्श्वयोरुप° P. 3,4,49, Sch.

*उपपुर n. und °पुरी f. Vorstadt.

°पुराण n. Neben-Purâṇa, eine best. Klasse von Schriften, die den 18 Purâṇa zur Seite gestellt werden.

*उपपुष्पिका f. das Gähnen.

*उपपूर्वरात्रम् Adv. gegen Anfang der Nacht P. 6, 2,33. Sch.

उपपेचु Adj. fest angeschmiegt an (Gen.).

उपपौरिक Adj. in der Nähe der Stadt gelegen.

*उपपौर्णमासम् und *°मासि Adv. um die Zeit des Vollmondes.

उपप्रेतं Inf. um sich zu begatten.

उपप्रदर्शन n. das Hinweisen auf.

उपप्रदान n. das Beschenken, Geschenk VP. 5,22,17.

उपप्रलोभन n. das Verführen, Verlockung.

उपप्रेषु Adj. heranwallend.

उपप्रेषण n. ruhiges Zusehen, das Nichtbeachten.

उपप्रेष्य m. Aufforderung.

उपप्लव m. 1) Heimsuchung, widerwärtiger Zufall, Unfall, Unglück, Störung; insbes. von widerwärtigen Naturereignissen und Finsternissen. — 2) Kampfplatz MBh. 2,23,35. — 3) Rand Çulbas. 2,37.

उपप्लविन् Adj. von einem Unfall betroffen. Zugleich verfinstert Kâd. 234,6.

उपप्लव्य n. N. pr. der Hauptstadt der Matsja.

उपबन्ध m. 1) Verbindung. — 2) Band, Strick. — 3) Anführung, Citat Taitt. Prât. 1,59. — 4) Anwendung, Gebrauch (eines Wortes u. s. w.) Bâdar. 3,4,21. — 5) eine best. Art zu sitzen. — 6) Suffix.

उपबन्धन n. = उपबन्ध 4) Çaṃk. zu Bâdar. 3,4,24.

*उपबर्ह m. Kissen.

उपबर्हण 1) Adj. (f. आ) mit einem Polster versehen Vaitân. 36,7. — 2) m. a) Bein. des Gandharva Nârada VP.² 2,20. — b) N. pr. eines Gebirges. — 3) f. ई Kissen, Polster. — 4) n. dass

उपबर्हिण m. v. l. für उपबर्हण 2) b).

*उपबल्ह Adj. ziemlich viel.

उपबाहु m. 1) Unterarm. — 2) *N. pr. eines Mannes.

उपबाह्वकसृञ्जयी und उपबाह्वा f. N. pr. einer Gattin des Bhaṅgâçana Hariv. 1,37,3. 4.

*उपबिन्दु m. N. pr. eines Mannes gaṇa बाह्वादि in der Kâç.

उपबिल Adj. neben der Oeffnung befindlich Mânava im Comm. zu Kâty. Çr. 9,9,25.

उपबृंहण n. das Befestigen, Kräftigen, Fördern R. ed. Bomb. 1,4,3.

उपबृंहिन् Adj. kräftigend, fördernd.

उपब्द 1) m. Geräusch, Geklapper, Gerassel u. s. w. — 2) f. उपब्दा oder m. उपब्दि ein best. giftiges Thier AV. 2,24,6.

उपब्दि m. = उपब्द 1).

उपब्दिमत् Adj. geräuschvoll, laut

उपभङ्ग m. Glied einer Strophe.

उपभाषा f. *ein untergeordneter Provincialdialect.*

उपभुक्तधन Adj. *der sein Vermögen genossen hat* und zugleich m. N. pr. eines Kaufmanns.

उपभुक्ति f. *die tägliche Bewegung eines Gestirns.*

उपभृथ n. *Schiff und Geschirr.*

उपभृत् f. *eine hölzerne Opferkelle.*

उपभेद m. *Unterart, Species.*

उपभैमि Adv. *neben* Bhaimi (Damajanti) Naish. 3,1.

उपभोक्तृ Nom. sg. *Geniesser, Nissbraucher, Gebraucher.*

उपभोग m. *Genuss, Niessbrauch, Gebrauch* (vom *coitus* 108,1); *Genuss, so v.a. Genussmittel.* Bei den Gaina *wiederholter Genuss desselben Gegenstandes.*

उपभोगवत् Adj. *Genüsse gewährend* zu Spr. 4491.

°उपभोगिन् Adj. *geniessend, niessbrauchend.*

उपभोग्य Adj. 1) *zu geniessen, — niessbrauchen, —gebrauchen, was genossen u. s. w. wird.* Nom. abstr. °त्व n. — 2) n. *Object des Genusses* HBn. 1,204,20.

उपभोक्तृ Adj. *geniessend, essend.*

°उपभोज्य Adj. *sich zum Genuss für — eignend.*

उपमे Adj. (f. या) 1) *der oberste, höchste.* — 2) *der höchste, herrlichste, trefflichste.* — 3) *der nächste, erste.*

उपमज्जन n. *Bad, Abwaschung.*

उपमद्गु m. N. pr. *eines jüngern Bruders des* Madgu.

उपमन्त्रण n. *das Bereden, Beschwatzen.*

1. उपमन्त्रिन् Adj. *ermunternd, antreibend.*

2. उपमन्त्रिन् m. *ein fürstlicher Rath zweiten Ranges.*

उपमन्थनी f. *Rührstab.*

उपमन्थितृ Nom. sg. *der* (Butter u. dgl.) *rührt.*

उपमन्यु 1) Adj. *eifrig, anstrebend.* — 2) m. N. pr. eines Mannes. Pl. *seine Nachkommen.*

उपमर्द m. 1) *heftiger Druck.* — 2) *Zufügung eines Leids, — Schadens, Beeinträchtigung.* — 3) *Vernichtung* Comm. zu Nyâyas. 4,1,14. — 4) *Unterdrückung, das Verschwindenlassen* (eines Lautes) Nyâyas. 2,2,59.

उपमर्दक Adj. 1) *vernichtend, zu Grunde richtend.* — 2) *unterdrückend, aufhebend.*

उपमर्दन n. 1) *Zufügung eines Leids, Beleidigung* Comm. zu Mahâbh. 18,20. — 2) *das Unterdrücken, Aufheben.*

°उपमर्दिन् Adj. *vernichtend, zu Grunde richtend.*

उपमश्रवस् 1) Adj. *hochberühmt.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

1. उपमा Adv. *in nächster Nähe.*

2. उपमा f. 1) *Verhältniss der Aehnlichkeit oder Gleichheit, Vergleichung, Gleichniss* (auch rhet.). Am Ende eines adj. Comp. (f. या) so v. a. *ähnlich, gleichend.* अलब्धोपम *keinen Vergleich zulassend.* — 2) *Vergleichungswort.* — 3) *ein best. Metrum.*

उपमातृ = उपमितृ.

•उपमातृ f. *Amme.*

उपमाति f. 1) *das Angehen mit einem Wunsche, — einer Bitte, Ansprache, Anrede.* — 2) *der Anrede zugänglich, affabilis.*

उपमातिवेनि Adj. *eine Ansprache gern aufnehmend.*

उपमार्ज m. *Beimischung, Erhellerung.*

उपमान n. 1) *Vergleich, Aehnlichkeit, Analogie.* Am Ende eines adj. Comp. so v. a. *ähnlich, gleichend.* — 2) *das womit Etwas verglichen wird.* — 3) *Vergleichungswort.*

उपमानचिन्तामणि m. Titel eines Werkes.

उपमानता f. 1) *Gleichheit.* °तां प्राप् *einem Dinge* (Gen.) *in Etwas* (Loc.) *gleich werden.* — 2) Nom. abstr. zu उपमान 2).

उपमानत्व n. Nom. abstr. zu उपमान 2) Comm. zu Vimâna 4,3,15.

उपमानवत् Adj. *ähnlich* Çâṅkh. 14,162.

उपमात्म Adv. *am Höchsten.*

उपमार्ग n. *das Untertauchen* (trans.).

उपमालङ्कार m. in der Rhet. *ein best. Gleichniss.*

उपमालिनी f. *ein best. Metrum.*

उपमाव्यतिरेक m. in der Rhet. *ein best. Gleichniss* 252,24.

उपमास Adj. *allmonatlich.*

उपमिति f. 1) *Aehnlichkeit.* — 2) *Schlussfolge nach Analogie.*

•उपमित्र n. *ein Freund in zweiter Reihe.*

उपमीमांसा f. *das Bedenken, Besinnen.*

उपमुक्ष्म Adv. *am Munde* Lâṭy. 4,2,5.

उपमूलम् und उपमूल° (Gobh. 1,5,7) Adv. *an der Wurzel.*

•उपमेत m. *Vatica robusta W. u. A.*

उपमेय Adj. *zu vergleichen mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend), *was verglichen wird;* n. *der verglichene Gegenstand.* Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Vimâna 4,3,15.

उपमेयोपमा f. *ein Gleichniss von der Form: a gleicht b, und b gleicht a* Kâvyâd. 10,5.

उपयज्ञ f. (Nom. °यज्) Bez. von *elf Zusatzsprüchen beim Thieropfer* (VS. 6,21) Maitr. S. 3,10,1.

उपयन Kaṭhâs. 14,21 fehlerhaft für उपायन.

उपयन्तृ Nom. sg. *Gemahl.*

उपयन्त्र n. *chirurgisches Hülfswerkzeug.*

उपयम m. (adj. Comp. f. या) *das Sichanlegen, Heirathen* (einer Frau) und *das Anlegen* (eines Feuers) Gaut.

उपयमन 1) Adj. *unterfassend, zum Unterfassen dienend.* — 2) f. ई a) *Unterlage.* — b) *Schöpflöffel.* — 3) n. *das Heirathen, zur Frau Nehmen.* — Fehlerhaft für उपयामन Kâd. II,141,13.

उपयष्टृ Nom. sg. *der bei der* Upasad *thätige Priester.*

उपयाचन, °याचित und °याचितक n. *Bitte, Forderung.*

उपयाज m. 1) = उपयज्. — 2) N. pr. *eines jüngern Bruders des* Jâga.

उपयान n. *das Herankommen, Herbei—, Ankunft.*

उपयापन n. *das Hinführen zu, Zusammenführen mit* (Instr.).

उपयाम m. 1) *ein best. irdenes Geschirr* AV. Paipp. 37,14. Comm. zu TS. 3,2,8,1. — 2) Pl. *die mit* उपयामगृहीत: *beginnenden, beim* Soma-*Schöpfen dienenden Sprüche.* — 3) •*das Heirathen einer Frau* (obj.). — 4) von unbekannter Bed. VS. 25,1.

उपयामगृहीत Adj. *mit* Upajâma 1) *geschöpft* VS. 7,4.12.20. Ind. St. 2,99.

•उपयामवत् und °यामिन् Adj. von उपयाम.

उपयायिन् Adj. *herankommend.*

उपयुत m. N. pr. eines Fürsten VP.[2] 3,334.

उपयुपुनु Adj. *anzuwenden beabsichtigend.*

उपयै Dat. Inf. zu *kommen* ṚV. 3,47,12.

उपयोक्तृ Nom. sg. *der da anwendet, Gebrauch macht* (von einer Nahrung).

उपयोक्तव्य Adj. *zu geniessen* 40,4.

उपयोग m. 1) *Anwendung, Verwendung, Gebrauch, Genuss* (von Speisen und Getränken). °गं यन्, इ oder गम् (Spr. 7630) *zur Anwendung kommen.* — 2) *Erwerbung, Erlernung* Gaut.

उपयोगिन् Adj. 1) *zur Anwendung kommend, dienlich, förderlich, angemessen.* Nom. abstr. °गिता f. (Naish. 2,48) und °गित्व n. — 2) am Ende eines Comp. *anwendend, gebrauchend.*

उपयोग्य Adj. = उपयोज्य Bâlar. 254,6.

उपयोजन n. 1) *das Anspannen.* — 2) *Gespann.*

उपयोज्य Adj. *anzuwenden, zu gebrauchen, was angewandt oder gebraucht wird* 217,10.

•उपयोधम् Adv. v. l. für उपद्योधम्.

उपर 1) Adj. (f. या) a) *unterhalb gelegen, der untere.* — b) *der hintere.* — c) *der spätere.* — d) *der nähere, benachbarte.* — 2) m. a) *der untere Stein, auf welchem der* Soma *mit den Handsteinen ausgeschlagen wird.* — b) *der untere Theil des Opferpfostens.* — c) •*Wolke.* — d) •*Weltgegend.* — 3) f. या Pl. Loc. *in der Nähe.*

*उपरत्तण n. *Piquet, Feldwache.*

उपरञ्जक Adj. 1) *färbend.* — 2) *einem Dinge eine Färbung gebend, auf dasselbe Einfluss übend.*

उपरक्त Adj. *dem eine Färbung gegeben wird, worauf ein Einfluss geübt wird.*

उपरतशोणिता Adj. f. *deren menses aufgehört haben* Gobh. 2,5,8.

उपरिंसात् f. *Nähe.* Nur im Loc.

उपरति f. 1) *das Aufhören.* — 2) *Quietismus* 256,1. 11. — 3) *Tod* Kir. II,100,17. 112,13.

उपरत्न n. *ein Edelstein niederer Gattung.*

उपरन्ध्र n. *ein best. Theil des Körpers beim Pferde.*

उपराम m. 1) *das Aufhören, zu Ende Gehen, Ablauf.* Nom. abstr. °त्व n. 259,18. — 2) *das Abstehen von, Aufgeben.* — 3) *Hingang, Tod* Kir. II,141,29.

उपरामण n. *das zur Ruhe Kommen* 256,11.

उपरार्ध m. *Schallloch; so heissen Gruben, über welchen der* Soma *ausgeschlagen wird, damit der Schall der Steine verstärkt wird.*

उपरास m. *Halbmstall.*

उपराग m. 1) *Färbung.* — 2) *Verfinsterung, Finsterniss.* — 3) *Einfluss* Çiṅk. zu Bhâr. 2,2,20.

उपरागपर्वन् m. Titel eines astron. Tractats.

उपराज 1) *m. *Unterkönig.* — 2) °म् Adv. *in Gegenwart des Königs* Ind. St. 15,287.

*उपराधय Adj. *gaṇa* शारदादि.

*उपराम m. *das Aufhören*

*उपराव m. Nom. act.

उपरि 1) Adv. *a) oben, darauf, nach oben.* Wiederholt *über einander* 268,3. Sûçr. 1,288,13. — *b) überdies, dazu, ferner.* Wiederholt *immer wieder* Kir. 188,18. II,89,17. — *c) nachher.* — 2) Praep. *a) über, oberhalb, über — hinaus, auf, hinauf in;* mit Acc., Gen., Abl., Loc. und am Anfange oder Ende eines adv. Comp. उपर्युपरि mit Acc. *unmittelbar über* Taitt.-Br. 6,5,14. mit Gen. *hoch über* MBh. 3,33,3. — *b) über (der Zahl, dem Werthe nach);* mit Gen. oder am Ende eines adv Comp. — *c) nach (zeitlich),* mit Gen. oder am Ende eines adv. Comp. — *d) in Bezug auf, in Betreff von, wegen;* mit Gen.

उपरिकाण्ड n. Titel des 3ten Kâṇḍa in Maitr. S.

*उपरिकुटी f. *Bodenkammer.*

उपरिग Adj. *darüber sich bewegend, — fliegend.*

उपरिचर m. Bein. des Königs Vasu.

°उपरिचिह्नित Adj. *oben mit — gekennzeichnet.*

उपरिज्ञ Adj. *hervorwachsend, herausragend.*

उपरिज्ञानु Adv. *oberhalb des Knies* Âpast.

उपरितन Adj. (f. घा) 1) *der obere* Mahân. 31,18, v. l. Comm. zu Taitt.-Br. 3,6,3. — 2) *in einem Buche* so v. a. *nachfolgend, nächstfolgend* Comm. zu Nâiâm. 2,2,5. 3,21. 9,2,16.

उपरितल n. *superficies* Mahân. 31,18. Daçak. 35,1.

उपरितस् Adv. *darüber* Hemâdri 1,306,7.

उपरिदेशिन् Adj. *in der oberen Einnlade Schneidezähne habend.*

उपरिनाभि Adv. *über dem Nabel.*

उपरिन्यस्त Adj. *darauf gesetzt.*

उपरिपात्र n. *Oberschale, Deckel* Hemâdri 1,231,9. Vgl. ऊर्ध्वपात्र.

उपरिपुरुष m. *ein darauf befindlicher Mann.*

उपरिप्रुत् Adj. *von oben herkommend.*

उपरिबभ्रव m. N. pr. eines Ṛshi.

उपरिबुध्र Adj. *über den Boden emporragend.*

उपरिभाक्त Adj. *nach dem Essen angewendet* Kâraka 6,30. 35.

उपरिभाग m. *Obertheil* Comm. zu TS. Prât. 3, 87. 41. Hemâdri 1,190,7.

उपरिभाव m. *das Darübersein, Höhersein.*

उपरिभूमि Adv. *über dem Boden.*

(उपरिमर्त्य) °मर्तिय Adj. *über die Sterblichen sich erhebend.*

*उपरिमेधस m. N. pr. eines Mannes. Pl. *seine Nachkommen.*

उपरियान n. *das nach oben Gehen, in den Himmel Kommen.*

उपरिशयन n. *erhöhte Lagerstatt.*

उपरिशय्या f. dass. Âpast. Gobh. 3,1,18.

उपरिशायिन् Adj. *auf einem erhöhten Lager ruhend.*

उपरिश्येनिक Adj. *in der oberen Reihe stehend.*

उपरिषद् und °षद्य (Taitt.-Br. 5,5,1) = °सद् und °सद्य.

उपरिष्टाज्ज्योतिष्मती f. und °ज्योतिस् *ein best. ved. Metrum.*

उपरिष्टात् 1) Adv. *a) oben, oberhalb* 116,12. *von oben her.* — *b) hinten.* — *c) in einem Buche u. s. w. weiterhin, später, im Folgenden.* — *d) nachher.* — 2) Praep. *a) über, auf, hinab auf;* mit Acc. oder Gen. (Colebr. 1,39). — *b) hinter,* mit Gen. — *c) über, in Bezug auf, in Betreff von;* mit Gen.

उपरिष्टात्स्वाहाकृति Adj. *mit hinterher folgendem* Svâhâ-*Ruf* Çat. Br. 3,8,5;16. 13,2,6,2.

उपरिष्टादुपयाम Adj. *mit hinterher folgenden* Upajâma-*Sprüchen* TS. 6,5,10,2.

उपरिष्टाद्बृहती f. *ein best. ved. Metrum.*

उपरिष्टाद्वात m. *Wind von oben* Maitr. S. 2,7,20.

उपरिष्टाल्लक्षण Adj. (f. घा) *hinten das Merkmal habend* Çat. Br. 1,7,2,19.

उपरिष्ठ Adj. = उपरिस्थ Daçak. 16,2.

उपरिसद् Adj. *oberhalb sitzend, — wohnend.*

उपरिसद्य n. *das Sitzen in der Höhe.*

उपरिस्थ (!) Adj. (f. घा) *oben —, darüber stehend, darauf befindlich* Lâṭyâyan. 2,4. *stehend auf* (Gen. oder im Comp. vorangehend) Hemâdri 1,591,1. 12.

उपरिस्थापन n. *das Daraufliegen.*

उपरिस्थायिन् Adj. *höher stehend, überragend* Comm. zu TS. Prât. 21,1.

उपरिस्थित Adj. = उपरिस्थ.

उपरिस्पृश् Adj. *emporragend.*

उपरिहस्त m. *eine höher stehende Hand* (unter vieren) Hemâdri 1,285,8.

उपरीतक m. *quidam eorundi modus.*

उपरूप n. *ein schlechtes Symptom* Kâraka 8,12.

उपरूपक n. *ein Schauspiel von untergeordneter Gattung.*

उपरोध m. 1) *Versperrung, Obstruction, Hemmung.* — 2) *Störung, Schädigung, Beeinträchtigung.* — 3) *Zwistigkeit, Missheiligkeit.* — 4) = धनुरोध *Rücksicht.*

*उपरोधक n. *ein inneres Gemach.*

उपरोधन n. 1) *Belagerung.* — 2) *Hemmniss.*

°उपरोधिन् Adj. 1) *gehemmt —, gestört —, unterbrochen durch.* — 2) *hemmend, störend, beeinträchtigend.*

उपर्यासन n. *das Sitzen in der Höhe.*

उपर्यासीन Adj. *erhöht sitzend* Ait. Âr. 468,2 v. u.

उपल 1) m. (adj. Comp. f. घा) *a) Stein.* — *b) Edelstein* Jâtâk. 3,36. — *c) *Welle.* — 2) f. उपला *a) der obere, kleinere Mühlstein.* — *b) * = शर्करा.

उपलक m. *Stein.*

उपलत in कुरूपलत.

उपलतक Adj. 1) *implicite bezeichnend, — ausdrückend.* Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu TS. Prât. 4,23. 8,34. — 2) *wahrnehmend, erratend* Spr. 4976.

उपलक्षण 1) n. *a) Bezeichnung.* — *b) das implicite Bezeichnen, elliptische Bezeichnung.* Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. (267,21). — *c) Merkmal.* — *d) das Schauen nach.* — 2) f. घा = 1) *b).*

उपलक्षयितव्य Adj. *worauf man zu achten hat* Sûçr. 1,43,9.

उपलक्ष्य Adj. *erkennbar.*

*उपलधिप्रिय m. *fehlerhaft für* वालधिप्रिय.

उपलप्रर्तिन् Adj. *mit dem Mühlstein hantirend.*

उपलब्धृ Nom. sg. *Wahrnehmer* Nṛs. Up. in Ind. St. 9,162. Çiṅk. zu Bhâr. 2,2,23.

उपलब्धव्य Adj. *wahrzunehmen.*

उपलब्धार्थ Adj. (f. घा) *was man vernommen hat.*

उपलब्धि f. 1) *Erlangung.* — 2) *Auffassung, Wahrnehmung, das Gewahrwerden, Verständniss.* — 3) *Vernehmbarkeit.*

उपलब्धिमत् Adj. 1) *wahrnehmend.* °मत्त्व n. *Fähigkeit der Wahrnehmung.* — 2) *vernehmlich, verständlich.*

उपलब्धिसम m. *im Njâja das Sophisma: dagegen ist einzuwenden, dass die Erscheinung nicht immer dieselbe Ursache hat.* Nyâyas. 5,1,27. Sarvad. 114,12.

*उपलभेदिन् m. *Coleus scutellarioides Benth.*

उपलभ्य Adj. 1) *zu erlangen.* — 2) *wahrzunehmen.*

उपलम्भ m. 1) *Erlangung.* — 2) *Wahrnehmung, Empfindung.* — 3) *fehlerhaft für* उपलम्भ.

उपलम्भक Adj. 1) *wahrnehmend.* — 2) *wahrnehmen lassend.*

उपलम्भन n. 1) *Wahrnehmung.* Nom. abstr. °त्व n. Gaut. 1,1,4. — 2) *Intellect.*

उपलम्भ्य Adj. *was man sich zu eigen zu machen hat.*

उपलरुस्त m. N. pr. eines Râkshasa.

उपलाभ m. *Erhaschung,* in अनुपलाभ.

उपलालन n. und °ना f. *das Hätscheln* Comm. zu R. ed. Bomb. 2,77,13.

*उपलिङ्ग n. *ein Unglück verheissendes Zeichen.*

उपलिप्सा f. *das Verlangen nach* Spr. 2337.

उपलिप्सु Adj. *zu erfahren begierig, mit Acc.*

उपलेख m. Titel eines gramm. Tractats. °पञ्जिका f. und °भाष्य n. *Commentare dazu* Ind. St. 1,82.

*उपलेट gaṇa गौरादि.

उपलेप m. 1) *das Bestreichen mit Kuhmist.* — 2) *Verschleimung* Suçr. 1,155,15. — 3) *Abstumpfung, Stumpfheit.*

उपलेपन n. 1) *das Bestreichen, Bekleben, insbes. mit Kuhmist* Âçv.-P. 38,42. — 2) *Kuhmist* Kâraka 3 .

उपलेपिन् Adj. 1) *zur Salbe dienend.* — 2) *verstopfend.*

*उपलोट gaṇa गौरादि. = कोल Nigh. Pr.

उपलोह m. n. *etwa Halbmetall.*

उपवक्तृ Nom. sg. 1) *Zusprecher, Ermunterer.* — 2) Bez. *eines best. Priesters* Comm. zu TBr. 2, 411,15. 412,2. Âçv. Çr. 5,7,3.

उपवङ्ग m. Pl. N. pr. eines Volkes.

उपवञ्चन in सूपवञ्चन.

*उपवट m. *Buchanania latifolia Roxb.*

उपवन n. (adj. Comp. f. या) *Wäldchen, Hain.*

उपवनविनोद m. Titel eines Werkes.

उपवत्त् Adj. *das Wort* उप *enthaltend.* f. °ती (sc. ऋच्) Çat. Br. 2,3,4,9. 16. Lâṭj. 4,5,19. Târpja-Br. 11,1 i. 2.

उपवर्णन n. 1) *das Schildern, Beschreiben, genaues Angeben.* f. या dass. Harshaṃ. 1,533,9. — 2) *das Verherrlichen, Lobrede auf* Bâlar. 183,4.

*उपवर्त *eine best. hohe Zahl* (buddh.).

उपवर्तन n. 1) *das Vorführen.* — 2) **Tummelplatz, Land.*

उपवर्ष m. N. pr. *eines jüngern Bruders des* Varsha.

*उपवल्लिका f. = घमनवा.

उपवल्गे m. *Herausforderung zum Wettstreit.*

उपवसथ m. 1) *Fasttag,* Bez. *des Vorabends des* Soma-*Opfers und der Feier dieses Tages.* — 2) **Dorf.*

उपवसथीय und °वसथ्य Adj. *zum* Upavasatha 1) *bestimmt.*

उपवसन in पयोप° und पीवोप°

उपवसनीय Adj. = उपवसथीय.

*उपवस्त n. *Fasten.*

*उपवस्तृ Nom. sg. *der da fastet.*

उपवस्तव्य Adj. *mit Fasten zu begehen* Gobh. 1,5,3.

*उपवस्ति gaṇa वेतनादि.

उपवर्ह n. *Unterlage des Joches auf dem Nacken eines Stieres, um diesen einem höhern Jochgenossen gleichzumachen.*

उपवर्हा f. *das Anwehen.*

1. उपवार्क m. *Anrede, Preis.*

2. उपवार्क m. und °का f. Indra-*Korn* (इन्द्रयव).

उपवाकसर्क्तव:.

(उपवार्क्य) °वार्किय und (°वाच्य) °वाचिय Adj. *anzureden, zu preisen.*

उपवाजन n. *Fächer.*

उपवात Adj. *trocken.* Holz Âçv. Gṛhj. 3,8,1.

उपवाद् m. *Tadel, Anfahrung* Âit. Âr. 315,1 (अप° gedr.).

उपवादिन् Adj. *tadelnd, schmähend.*

उपवास m. *n. 1) *Fasten* (religiös und diätetisch) Gaut. Spr. 7623. 7802. — 2) *das Anlegen des heiligen Feuers.*

उपवासक m. = उपवास 1).

उपवासन n. *Anzug, Ueberwurf.*

उपवासव्रतिन् Adj. *in Folge eines Gelübdes fastend* Naish. 3,101.

उपवासिन् Adj. *fastend.*

उपवाह m. Pl. N. pr. eines Volkes VP.^{2} 2,165.

°उपवाहिन् Adj. *einfliessend zu* MBh. 1,63,35.

उपवाह्य 1) Adj. *a) herbeizuführen.* — *b) zum Fahren oder Reiten dienend.* °कारणका Kâd. II,47, 11. — 2) m. *a) Reitthier.* — *b) *ein von einem Fürsten geritteter Elephant.*

*उपविचार m. *Umgegend* (buddh.).

उपविद् f. *das Aufsuchen, Erkunden.*

*उपविन्ध्य m. *das an den Vindhja grenzende Land* Gal.

*उपविपाशम् Adv. *an der Vipâç.*

उपविमोकम् Adv. *mit Wechsel der Zugthiere.*

उपविष 1) n. *ein leichteres Pflanzengift.* Sieben aufgezählt Bhâvapr. 2,169. — 2) *f. या *Aconitum ferox.*

*उपविषाणिका f. *ein Aconitum* Nigh. Pr.

उपविष्टक Adj. *von einer Leibesfrucht, die über die Zeit bleibt.*

उपवीणय, °यति *Jmd* (Acc.) *auf der* Vîṇâ *vorspielen* Kâd. 147,15.

उपवीत n. 1) *das Behängtsein mit der heiligen Schnur.* — 2) *die heilige Schnur.*

उपवीतक n. = उपवीत 2).

उपवीतिन् Adj. *die heilige Schnur über die linke Schulter tragend.*

उपवीर् m. *ein best. böser Geist* Pâr. Gṛhj. 1,16,22.

उपवृत्त n. *ein best. mit dem ersten Verticalkreis parallel laufender Kreis* Comm. zu Gobhil. 8,67.

उपवृत्ति f. *das an seine Stelle Rücken.*

उपवेणा f. N. pr. eines Flusses MBh. 3,222,34.

उपवेणु m. *etwa gewöhnliches Rohr.* Am Ende eines adj. Comp. °क Hemâdri 1,363,2.

उपवेद् m. *Neben-Veda, eine den 4 Veda untergeordnete Klasse von Werken.*

उपवेदनीय Adj. *ausfindig zu machen* Comm. zu Nyâyas. 1,1,37.

उपवेश m. 1) *das Sichniederlassen.* — 2) *das Obliegen, Sichhingeben.* — 3) N. pr. eines Ṛshi.

उपवेशन n. 1) *das Niedersitzen.* — 2) *Sitz.* — 3) *das Obliegen, Sichhingeben.* — 4) *Stuhlgang.*

उपवेशि m. N. pr. eines Mannes.

°उपवेशिन् Adj. 1) *obliegend, sich hingebend.* — 2) *Stuhlgang habend* Kâraka 6,18.

उपवेष m. *Schürhaken* Gaut. 6,4,47.

उपवेष्टन n. *das Umwickeln mit Windeln* Kâraka 3,6.

उपवेष्टितिन् Adj. *der ein Tuch um die Lenden geschlagen hat* Âpast.

*उपवेषस n. *die drei Tageszeiten.*

उपव्याख्यान n. *Erklärung* Nyâs. Up. in Ind. St. 9,125.

*उपव्याघ्र m. *der kleine Jagdleopard* Râjân. 19,6.

उपव्युषम् (Âpast. und Kâraka 3,8) und °व्युषसम् Adv. *um das Morgenroth.*

उपव्रजम् Adv. *in der Nähe der Kuhhürde.*

उपव्रज m. *die Gegend um das Schlüsselbein* Liṅg. 1,5,7.

उपशट् m. 1) * *Aufhebung eines Zeugungshindernisses.* — 2) *ein best.* Ekâha Âçv. Çr. 9,8,22. Varâh.

उपशफ m. *Afterklaue.*

उपशम m. 1) *das zur Ruhe Gelangen, Nachlassen, Aufhören, Erlöschen.* — 2) *Ruhe, — des Gemüths* MBh. 3,102,17. — 3) *Bez. des 20ten Muhûrta* Ind. St. 13,296.

उपशमजल n. bei den Gaina *das Zunichtewerden des Thätigkeitsdranges in Folge des zur Ruhe Kommens.*

उपशमन 1) Adj. (f. ई) *zur Ruhe bringend, stillend.* — 2) n. a) *das Erlöschen.* — b) *das zur Ruhe Bringen, Stillen* Spr. 7701.

उपशमनीय Adj. 1) *zur Ruhe zu bringen, — stillen.* Nom. abstr. °ता n. — 2) *zur Beruhigung geeignet* Kâraka 6,10.

उपशमवत् Adj. *im Gemüth beruhigt.*

उपशमायन Adj. *auf dem Wege zur Ruhe des Gemüths seiend.*

उपशय 1) Adj. *daneben —, daliegend.* — 2) m. a) **das daneben Liegen.* — b) *das Wohlbekommen, Zuträglichkeit, begünstigender Umstand.* — c) *Vorliebe.* — d) *Bez. des 12ten Jûpa* TS. 5,6,6,1. Nom. abstr. उपशयत्व n. ebend. — 2) f. ई *ein bereit liegendes Stück Thon.*

*उपशरदम् Adv. *zur Herbstzeit.*

उपशल्य n. 1) *ein Pfahl mit eiserner Spitze* (Nîlak. und zwar m.) MBh. 3,15,6. — 2) *offener Platz vor einer Stadt* oder *einem Dorfe, nächste Umgebung* überh.

उपशल्यक n. *ein offenes Plätzchen in der Umgebung* Kâd. 56,1.

उपशार्क m. etwa *Helfer.*

उपशाखा f. *Zweig* Sây. zu RV. 7,33,6.

उपशान्ति f. *das zur Ruhe Gelangen, Nachlassen, Aufhören, Schwinden.*

उपशामक Adj. *zur Ruhe bringend* Lalit. 250,20.

*°उपशाय m. *die Reihe bei Jmd zu schlafen, abwechselndes Schlafen bei Jmd.*

उपशायक 1) *Adj. (f. °यिका) *abwechselnd bei Jmd schlafend.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

उपशायिन् Adj. 1) *liegend an* (Acc.). — 2) *liegend, schlafend.* — 3) *sich schlafen legend.*

उपशाल 1) n. *Vorhof.* — 2) *°म् am *Hause.*

उपशिक्य n. *Riechmittel.*

उपशिति f. 1) *Erlernung.* — 2) *Lernbegierde.*

उपशिरस् Adv. *am Kopfe* Kauç. 86.

*उपशिव m. N. pr. eines Mannes.

उपशिष्य m. *ein Schüler vom Schüler.*

उपशीर्षक n. *eine Krankheit des Kopfes* Çâlîn. Su. 1,7,36. 103.

उपशेषिवरी Adj. f. *daneben liegend* Maitr. S. 2, 13,16. Kâṭh. 39,9.

*उपशुनम् Adv. *in der Nähe eines Hundes.*

उपशूनम् s. उपशुनम्.

उपशैल m. *ein kleinerer Berg* Hemâdri 1,496,15.

उपशोभन 1) Adj. *schmückend.* — 2) n. *das Aufschmücken.*

उपशोभा f. *Schmuck* Çiç. 13,36 *Nebenschmuck, — verzierung* Agni-P. 29,15. 16. 18. 46. 30,16. Hemâdri 1,177,17. 194,17.

उपशोभिका f. *Schmuck, Verzierung* Agni-P. 29,48.

उपशोभिन् Adj. *ein schönes Aussehen habend.*

उपशोषण Adj. *austrocknend, austrocknend.*

उपर्या f. *Decke, Ueberwurf.*

उपश्रुति 1) m. N. pr. eines bösen Geistes Pâṇ. Gaṇ. 1,16,33. — 2) f. a) *das Aufhorchen, Lauschen.* — b) *das Hören.* — c) *Bereich des Hörens.* — d) *Gerücht* MBh. 5,30,3. — e) *Orakelstimme.* शकुनोप° dass. Prasannar. 135,1. — f) N. pr. einer Göttin, die Verborgenes enthüllt, MBh. 5,13,36. 37.

उपश्रोतृ Nom. ag. *Zuhörer, Lauscher* Vaitân.

उपश्राद्धा f. *Grossthuerei.*

उपश्लेष m. 1) *unmittelbare Berührung.* — 2) *Umarmung.*

उपश्लेषण n. *das Anschliessen, Anheften.*

उपश्लोक m. N. pr. des Vaters des 10ten Manu.

*उपश्लोकय्, °यति *in Çloka besingen.*

उपश्वस् Adj. *dröhnend.*

उपष्टम्भ und °क s. उपस्तम्भ und °क.

उपष्टुत् Adv. *auf den Ruf, zu Befehl, zur Hand.*

उपस् *Schooss.* Nur Loc. उपसि.

उपसंयोग m. *Nebenbeziehung, Modification.*

उपसंरोह m. *Verwachsung.*

उपसंवाद m. *das Uebereinkommen.*

उपसंव्यान n. *Untergewand.*

उपसंस्कार m. *ergänzende Behandlung.*

उपसंस्थान n. etwa *eine secundäre Erscheinungsform.*

उपसंकर्तव्य Adj. *herbeizuschaffen* Lalit. 235,18. 232,11.

उपसंहार m. 1) *das Ansichziehen, Einziehen* (einer gezückten Waffe) MBh. 3,168,67. — 2) *Annäherung* TS. Pâit. 2,24,31. — 3) **Bändigung* (buddh.). — 4) *Zusammenfassung am und als Schluss, Resumé.* — 5) *Ende, Abschluss, Epilog.*

उपसंहारप्रकरण n. Titel eines Werkes.

उपसंहारिन् in अनुप°.

उपसंकृति f. *Abschluss, Katastrophe* (im Schauspiel).

उपसंक्रमण n. *das Hinschreiten zu* Lalit. 39,18.

उपसंक्रान्ति f. *das Hinübergelangen, — geschafft-werden* Râǵat. 8,722.

उपसंक्षेप m. *gedrängte Zusammenfassung.*

उपसंख्य Adj. etwa *annäherungsweise der Zahl nach zu bestimmen.*

उपसंख्यान n. *das Hinzuzählen, — fügen.*

उपसंख्येय Adj. *hinzuzuzählen, —, —fügen zu* (Loc.).

उपसंगमन n. *fleischliches Beiwohnen* Gaut.

उपसंग्रह m. 1) *das Umfassen* (z. B. der Füsse). — 2) **das Umfassen der Füsse als ehrerbietige Begrüssung.* — 3) *das Nehmen* (einer Frau). — 4) *Zusammenbringung, — schaarung.* — 5) *Anreihung.* — 6) *Polster, Matratze.*

उपसंग्रहण n. 1) = उपसंग्रह 1) Gaut. 1,52. 6,1. — 2) = उपसंग्रह 2) Âpast. Gaut. 6,8.

उपसंग्राह्य Adj. *dessen Füsse man umfassen soll* Âpast.

उपसंघात m. *das Zusammenfassen im Geiste* Comm. zu Nâṛas. 1,1,22.

उपसंचार m. *Zugang, Eingang* Gobh. 4,2,7.

उपसत्क am Bode eines adj. Comp. = उपसद् 3) d).

उपसर्तृ Nom. ag. 1) *der Nahende, Verehrer.* — 2) *Bewohner.*

*उपसत्ति f. 1) = सङ्ग. — 2) = सेवा. — 3) = प्रतिपादन.

उपसद् n. Nom. abstr. zu उपसद् 3) d) Maitr. S. 3,8,1.

उपसद् 1) Adj. *aufwartend, dienend.* — 2) m. Bez. *best. Feuer.* — 3) f. a) *Belagerung, Berennung* Kâṭh. 24,10. — b) *Aufspeicherung.* — c) *Aufwartung.* — d) *eine best. der* Sutjâ *vorangehende mehrtägige Feier beim* Soma-*Opfer.* उपसत्पर्व m., उपसद्पर्व n. Çat. Br. 11,2,3,26.

उपसद् 1) m. = उपसद् 3) d). — 2) f. उपसदी *Dienerschaft oder Nachkommenschaft.*

उपसदन n. 1) *ehrfurchtsvolle Begrüssung* MBh. 1,132,8. — 2) *das Gehen an Etwas, Verrichten* Gaut. — 3) *das bei Jmd* (Gen.) *in die Lehre Gehen,* mit Loc. des zu Erlernenden MBh. 3,309,17. — 4) *Feier* (eines Opfers) R. 1,30,..

उपसद्य Adj. *dem man verehrend nahen dienen muss.*

उपसदृतिन् Adj. *der Verehrung geniesst.*

उपसदृतिन् Adj. *die Uebungen der* Upasad-*Feier einhaltend.*

उपसंतान m. *unmittelbare Verbindung, das Anhängen.*

उपसंध्यम् Adv. *um die Zeit der Dämmerung.*

उपसंन्यास m. *das Aufgeben, Fahrenlassen.*

उपसपत्नि Adv. *in Gegenwart der Nebenfrau* Çiç. 10,65.

उपसमाधान n. *das Aufeinanderlegen.*

उपसमाकर्षं Adj. *zusammenzubringen, zuzuzu-*

sten.

*उपसमिद् und *°समिधम् Adv. beim Brennholz.

उपसमिन्धन n. das Anzünden Comm. zu TBr. 2,387,1.

उपसमूहन n. das Hineinschieben.

उपसंपत्ति f. das Sichbegeben in eine Lage u. s. w.

उपसंभाषा f. freundliches Zureden.

*उपसर् m. das Belegen, Befruchten.

*उपसरस् Adj. Manas. 6,81,5.

उपसरण n. 1) das Herantreten an Mnem. 81. — 2) das Anströmen, krankhafter Andrang. — 3) Zufluchtsstätte.

उपसर्ग m. (adj. Comp. f. घा) 1) Zusatz. — 2) Widerwärtigkeit, Unfall, Ungemach 292,5. — 3) in der Med. Anfall, das Besessensein. — 4) eine hinzukommende Krankheitserscheinung. — 5) Verfinsterung (eines Gestirns) Kull. zu M. 4,105. — 6) Präposition.

उपसर्गवाद् m. Titel eines Werkes.

उपसर्गहारस्तोत्र n. Titel eines Werkes.

उपसर्गिन् Adj. zu den 30 Tagen des sâvana-Monats einen 31sten hinzufügend Lîlâv. 4,8,21.

उपसर्जन 1) n. (adj. Comp. f. घा) a) das Zugiessen, Zuguss Kâraka 7,1. — b) Verfinsterung (eines Gestirns) M. 4,105. — c) etwas Untergeordnetes (Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Nyâyas. 1, 4,19), Nebenperson; in der Gramm. ein Wort, das in der Zusammensetzung oder in der Ableitung seine ursprüngliche Selbstständigkeit einbüsst, indem es zur näheren Bestimmung eines Andern verwendet wird. — 2) f. ई Pl. Aufguss.

उपसर्जनीय Adj. 1) um Hülfe anzugehen. — 2) woran man zu gehen hat, womit man sich befassen soll.

उपसर्पण n. das Herantreten, Sichnähern, insbes. geräuschloses Hinzugehen; das Hinausgehen auf (z. B. die Strasse).

उपसर्पितक n. das Herantreten. Instr. als scenische Bemerkung sich nähernd Bâlar. 148,22.

उपसर्पिन् Adj. herankriechend.

*उपसर्या Adj. f. zu belegen, —befruchten.

उपसाद Padmap. 8,19 fehlerhaft für 2. उपाङ्ग.

उपसादन n. 1) das Hinsetzen. — 2) ehrfurchtsvolles Hinzutreten zu, das Verehren.

उपसाधक Adj. zubereitend, in भक्तोपसाधक.

उपसान्त्वन n. freundliches Zureden P. 1,3,47, Sch. Pl. freundliche Worte Kâd. 197,22. 257,2.

*उपसार्य Adj. woran man herantreten hat.

उपसिन्धु Adv. am Indus.

*उपसीरम् Adv. gaṇa परिमुखादि.

उपसुन्द m. N. pr. eines Daitja, eines jüngern Bruders des Sunda.

उपसुपर्णम् Adv. auf Suparṇa Baiz. P. 8,5,29.

उपसूचक Adj. angebend, verrathend.

उपसूतिका f. Geburtshelferin, Gehülfin einer Wöchnerin.

उपसूनम् (so zu lesen) Adv. an der Schlachtbank Hem. Joc. 2,94.

*उपसूर्यक 1) m. Elater noctilucus Râgân. 19,128. — 2) n. Hc. = उपसूर्य.

*उपसूर्यग m. = उपसूर्यक 1) Gal.

उपसृप्य Adj. adeundus Bâlar. 1,3,2. Nom. abstr. °त्व n. Comm.

उपसृष्ट *n. Beischlaf.

उपसेकर् Nom. sg. Begiesser.

उपसेचन 1) Adj. zugiessend, zum Zugiessen dienend. — 2) f. ई Löffel oder Schale zum Zugiessen. — 3) n. a) das Zugiessen, Begiessen, Sprengen mit (Instr.) in (Loc.) Pân. Gaṇ. 3,3,11. — b) Zuguss, Brühe. क्षीरोप° mit Milch übergossener Reis.

*उपसेन m. N. pr. eines Schülers des Çâkjamuni.

°उपसेवक Adj. huldigend, hofirend.

उपसेवन n. 1) das Huldigen, Hofiren. — 2) das Sichhingeben einer Sache, häufiges Gebrauchen, — Geniessen. — 3) das Erfahren, Erleiden.

उपसेवा f. 1) Huldigung, Verehrung. — 2) Hingabe an Etwas, das Obliegen, häufiger Gebrauch, — Genuss.

°उपसेविन् Adj. 1) huldigend, dienend, verehrend. — 2) sich einer Sache hingebend.

*उपसोम P. 8,2,104, Sch.

उपस्कर 1) m. und ausnahmsweise n. (adj. Comp. f. घा) Zuthat, Zubehör, Geräthe, Ausrüstung. — 2) m. *Gewürz. — 3) m. N. pr. eines Ṛshi.

उपस्कार m. Ergänzung.

*उपस्कृति f. Nom. act.

उपस्तम्भ m. 1) Stütze, Hülfsmittel. — 2) Aufregung.

उपस्तम्भक Adj. stützend, fördernd. Nom. abstr. °ता f.

उपस्तम्भन n. Stütze.

उपस्तरण n. 1) das Untergiessen Comm. zu Nyâyas. 10,2,2. — 2) das Aufsagen eines das Wort उपस्तृणुते enthaltenden Mantra. — 3) Unterlage, Matratze Âpast.

उपस्तव m. Lob (des Lehrers) Sâṅkhjop. 36,1.

उपस्तार m. Unterguss Nyâyas. 10,2,2.

उपस्ति und उपस्ती m. Untergebener, Dienstbote.

उपस्तितरम् Adv. untergeordneter.

उपस्तीर् 1) f. Decke. — 2) °स्तीरे Dat. Inf. auszubreiten.

उपस्तुत् f. Anrufung.

उपस्तुतॄ m. N. pr. eines Ṛshi. Pl. sein Geschlecht.

उपस्तुति f. Anrufung, Preis.

उपस्तुत्य Adj. zu preisen.

उपस्तृणीर्घणि optat. Inf. hinzubreiten RV. 8,44,6.

*उपस्त्री f. Nebenfrau.

उपस्थ 1) m. (adj. Comp. f. घा) Schooss (eig. und übertr.). उपस्थे कर् so v. a. mit angezogenen Beinen sitzen. उपस्थकृत (Âçv. Çr. 6,5,5) und °याद् (Çâṅkh. Gṛhj. 4,5) Adj. so sitzend. पिप्पलोपस्थे so v. a. im Schatten eines Feigenbaumes. उर्व्युपस्थे, धरोपस्थे auf dem Erdboden. — 2) m. n. die Geschlechtstheile, insbes. des Weibes. उपस्थनियह् m. Bezähmung des Geschlechtstriebes. — 3) m. Schooss (Fond) des Wagens. — 4) m. *anus. — 5) *Adj. dabeistehend, nahe.

*उपस्थक m. penis Gal.

उपस्थदर्श Adj. bis an den Schooss reichend.

*उपस्थपत्र m. der indische Feigenbaum.

उपस्थपट्टा f. ein best. zu den Geschlechtstheilen führendes Gefäss.

उपस्थसद् Adj. im Schooss von — sitzend.

उपस्थी Adj. auf Etwas stehend.

उपस्थातर् Nom. sg. 1) sich einstellend 214,13. — 2) Pfleger, Wärter.

उपस्थातव्य n. impers. 1) sich einzustellen Bâlar. 91,6. — 2) aufzuwarten.

उपस्थान n. 1) das zur Seite Stehen, Dasein, Gegenwart. Am Ende eines adj. Comp. °क Hemâdri 1,697, 1. — 2) das Hinzutreten, Nahen, Erscheinen. उपस्थानं कर् Jmd (Dat.) Zutritt, Gelegenheit zu Etwas geben. — 3) Aufwartung, Verehrung. — 4) das Herbeischaffen der Effecten des Schuldners Jolly, Schuld. 303. — 5) beim Kṛshṇa-Dienst das Erwecken des Gottes. — 6) *Aufenthalt. — 7) Versammlung. — 8) Standort (eines Gottes) Pân. Gaṇ. 3,4,9.

उपस्थानगृह n. und उपस्थानशाला f. Versammlungszimmer, Audienzsaal.

उपस्थानसारस्वी f. Titel eines Werkes.

*उपस्थानीय Adj. 1) dem aufzuwarten ist. — 2) der Jmd (Gen.) aufzuwarten hat.

उपस्थापन in अनुप°.

उपस्थापयितव्य Adj. herbeizuholen, — schaffen.

उपस्थाप्य Adj. was zuwegegebracht wird P. 2, 3,66, Sch.

उपस्थायक m. Diener (boddh.).

उपस्थायम् Absol. sich an Etwas haltend RV. 1, 143,4.

उपस्थायिक m. eine Art von Diener Bhâr. Nâṭyaç. 34,55. Krankenwächter Râgân. 7,1081.

उपस्थायिन् Adj. = उपस्थातर् 1) Gaut. 5,10.

उपस्थावर् Adj. *stillstehend.*

उपस्थित 1) *m. *Thürsteher* Gal. — 2) f. या *ein best. Metrum.* — 3) n. a) Name *zweier Metra.* — b) *das im* Padapâṭha *von* इति *gefolgte Wort.*

उपस्थितप्रवृत्ति n. *ein best. Metrum.*

उपस्थिति f. 1) *das Dabeistehen, Dasein.* — 2) *Vollständigkeit,* in घनुप°.

*उपस्थूणम् Adv. *am Pfosten.*

उपस्थेय 1) Adj. *dem man aufzuwarten hat.* — 2) n. impers. *aufzuwarten.*

*उपस्निग्धिति f. Nom. act.

उपस्नेह m. *Befeuchtung, Feuchtwerdung.*

*उपस्पर्श m. 1) *Berührung.* — 2) *Abwaschung.* — 3) *Ausspülung des Mundes.*

उपस्पर्शन n. 1) *das Berühren* Saṃhitopan. 42,5. उदकोप° Gaut. 19,15. 24,1. 26,10. — 2) *Abwaschung, Bad.* — 3) *Ausspülung des Mundes.*

°उपस्पर्शिन् Adj. 1) *berührend.* उदकोप° Gaut. 22,6. — 2) *badend in.*

उपस्पिञ् f. *eine Scherz.*

उपस्पृश् 1) Adj. *berührend.* — 2) f. *Liebkosung.*

उपस्मारम् in पद्योपस्मारम्.

उपस्मृति f. *ein Rechtsbuch niederen Ranges* Hemâdri 1,529,3.

उपस्रवण n. *das Fliessen der monatlichen Reinigung.*

उपस्रोतस् Adv. *am Fluss* Cit. bei Vimada 3,2,17.

*उपस्वस्र n. *Einkünfte.*

उपस्वाप (Hariv. 1,38,46) oder उपस्वापस् (Hariv. 2077) m. N. pr. *eines Sohnes des* Satrâjit.

उपस्वेद m. *Feuchtigkeit* Kâraka 7,1.

उपस्वेदन n. *künstliche Schweisserzeugung.*

उपहत *n. संज्ञायाम् Kâç. zu P. 6,2,146. उपहित v.l.

उपहतात्मन् Adj. *verblendet* Kârand. 1,17. Kathâs. 114,106.

उपहति f. 1) *Unterdrückung, Schädigung.* दृगुप° so v. a. *Blindheit* Naish. 4,85. — 2) *Kehricht* Comm. zu Taitt.-Br. 1,6,8.

उपहर्तृ Adj. *anfallend, angreifend.*

उपहर्त्री f. *Verblendung* (der Augen).

उपहर्तृन n. *das Bescheissen.*

उपहर्तृ Nom. sg. *entgegenwirkend, verderblich.*

उपहर्तव्य Adj. *zu tödten.*

उपहरण n. *das Darbringen, Darreichen.*

उपहर्तृ Nom. sg. *Darbringer, Darreicher.*

उपहर्तव्य Adj. *darzubringen, darzureichen.*

उपहवे m. *Herbeirufung, Einladung.* °वम् इष् *Einladung bei Jmd* (Loc.) *begehren, Zutritt wünschen.* भारद्वाजस्योपहवौ Name *zweier* Sâman Ârshn. Br.

उपहव्य m. *eine best. Feier* Gaim. 2,4,28.

उपहसित n. *ein Lachen, bei dem der Kopf sich schüttelt.*

*उपहस्त gaṇa वेतनादि.

उपहस्तिका f. *Beutelhalter.*

उपहस्वन् Adj. *spottend, Spötter.*

उपहार m. (adj. Comp. f. या) 1) *Darbringung* (insbes. *an eine Gottheit*), *Geschenk* 92,17. 136,23. 237,22. °रं वि-धा *Jmd* (Acc.) *als Opfer darbringen* 136,23. Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. — 2) *ein best. durch Opferbringen erkauftes Bündniss oder Frieden.* — 3) bei den ekstatischen Pâçupata *eine best. Observanz.*

उपहारक 1) m. = उपहार 1). Auch am Ende eines adj. Comp. — 2) f. °रिका dass.

उपहारपशु m. *Opferthier.* Nom. abstr. °ता f.

उपहारवर्मन् m. N. pr. *eines Mannes.*

उपहारी Adv. mit कर् Jmd (Acc.) *als Opfer darbringen.*

उपहारीचिकीर्षु Adj. Jmd (Acc.) *als Opfer darzubringen beabsichtigend.*

उपहार्य 1) Adj. *darzubringen, was dargebracht wird.* — 2) n. *Darbringung.*

*उपहालक m. Pl. N. pr. *eines Volkes.*

उपहास m. 1) *Gelächter, Spott.* — 2) *Lächerlichkeit* Vaṃç. Bhâg. S. 2,16. — 3) *Tändelei, Scherz, Spass, nicht ernstlich Gemeintes.*

उपहासक m. *Posse.*

*उपहासगिर् f. *Scherz* Gal.

°उपहासिन् Adj. *verlachend, verspottend* Vaṃç. 52,9.

उपहास्य Adj. *zu verspotten, dem Spott anheimgefallen.* Nom. abstr. °ता f. und °त्व n.

उपहित 1) Adj. a) Partic. a. धा, दधाति mit उप. — b) *gut in zweiter Reihe,* n. *ein secundäres Gut.* — 2) *n. संज्ञायाम् gaṇa याचितादि. उपहत v. l.

उपहितत्व n. *das Bedingtsein* 266,7. 17.

उपहिति f. 1) *das Aufsetzen* Naish. 18,1,22. — 2) *das Anhängen.*

उपहूत *m. 1) Bein. Çâkalja's Kâç. zu P. 6,2, 146. — 2) Pl. *best. Manen* Gal.

उपहूति f. *Herausforderung* (zum Kampfe) Çiç. 13,30. 17,19.

उपहोम m. *Zusatzopfer.*

उपहृर् 1) m. a) *Abhang* (eines Berges oder Flussufers). — b) * *Wagen.* — 2) n. a) *ein einsamer Ort.* Nur °रे so v. a. *in geheim* MBh. 1,167,v. 178,22. — b) *Nähe.* Nur °रे *in der Nähe, nahebei* MBh. 3,165,8. 12,29, 68. 15,5,7.

उपहृत n. *das Einladen.*

उपा f. *das Finale* upâ *in einem* Sâman Liṭ. 7,10,1. fgg. Comm. zu Taitt.-Br. 3,1,1. 9,17.

उपांशु 1) Adv. a) *leise, ohne Stimme.* — b) *im Stillen, — Geheimen.* — 2) m. a) *ein ohne Stimme gesprochenes Gebet.* — b) *der erste* Graha, *der beim* Soma-*Opfer gekeltert wird.*

उपांशुयज् m. = उपांशु 2) b). °ष्टोम m. Vaitân.

उपांशुता f. und °त्व n. (Comm. zu Nyâyam. 3,1,9) Nom. abstr. zu उपांशु 1) a).

उपांशुदण्ड m. *eine heimliche Strafe.*

उपांशुपात्र n. *der Becher für den* उपांशु 2) b).

उपांशुयाज m. *ein leise dargebrachtes Opfer* Gaim. 2,2,9. 3,5,10. Vaitân.

उपांशुवध m. *ein heimlicher Mord* Mudrâr. 74,17.

उपांशुव्रत n. *ein im Stillen gethanes Gelübde.*

उपांशुसवन n. *der Stein, mit dem der für den* उपांशु 2) b) *bestimmte* Soma *gekeltert wird,* Liṭ. 1,10,13.

उपांशुहविस् Adj. *wobei die Opfergabe ohne zu reden gereicht wird.*

उपांशुस्तर्पार्मे m. Du. Bez. *zweier best.* Soma-*Füllungen* Çat. Br. 4,1,3,2. 13. 4,3,1. 2,10. 5,3,12.

उपांशूपतन Adj. *eine lautlose Stätte habend* Çat. Br. 10,3,3,15.

उपाक und उपार्क 1) Adj. (f. या) *mehr zusammengerückt, verbunden, benachbart.* — 2) Loc. उपार्के *in nächster Nähe, gegenwärtig, coram;* mit Gen.

उपार्कचक्षस् Adj. *nahe vor Augen stehend.*

उपार्करण n. 1) *das Herbeiholen* Pâr. Gṛhj. 3,11, 2. 3. — 2) *Vorbereitung zu, Beginn* Âpast. 1,11,7. — 3) *Beginn des* Veda-*Studiums.* — 4) *ein best. Spruch* Kâṭh. Ça. 3,3,17.

उपार्करणविधि m. Titel eines Werkes.

उपार्कर्मन् n. = उपार्करण 2) und 3).

उपार्कर्मप्रयोग und °कर्मविधि m. Titel zweier Werke.

उपार्कृत *m. 1) *ein geschlachtetes Opferthier.* — 2) *Widerwärtigkeit.*

*उपार्कृति f. = उपार्करण 2) Gal.

*उपार्कृतिन् Adj. = उपार्कृतमनेन.

उपार्क्ष m. *ein an der Achse befindlicher Theil des Wagens.* Auch °क्क m.

*उपार्क्षम् Adv. *vor Augen.*

उपार्घ्य 1) Adj. in घनुपार्घ्य und निरुपार्घ्य. — 2) f. या *Beiname.*

उपार्घ्यान n. 1) *eine kleinere Erzählung, Episode.* Auch °क्क n. — 2) *Erzählung einer von einem Andern gehörten Begebenheit.*

*उपागम m. 1) *Herankunft.* — 2) *Einwilligung.*

*उपाग्नि Adv. *am Feuer.*

उपाग्निक Adj. (f. घी) *bei dem die Feuerceremonie angewendet worden ist.*

उपाग्र n. 1) *der der Spitze —, dem Ende vorangehende Theil.* — 2) **ein untergeordnetes Glied.*

*उपाग्रकरण n. = उपाकरण 2).

*उपाग्रकरणम् und *°णि *am den Vollmondstag im Monat Agrahâjana.*

*उपाग्र्य n. = उपाग्र 2).

उपाङ्गपृष्ठ m. *ein best.* Ekâha.

1. उपाङ्ग m. *das Schmieren* Kâraka 1,5. Vgl. घनु°.

2. उपाङ्ग n. 1) *ein untergeordnetes Glied des Körpers.* — 2) *Unterabtheilung.* — 3) *ein Anhang—, ein ergänzendes Werk von geringerer Bedeutung.* Ausnahmsweise m. — 4) *ein trommelartiges Instrument* S. S. S. 192.

उपाङ्गगीत n. *etwa Chorgesang* Spr. 6279. Râmây. 7,607.

उपाङ्गललितव्रत n. *eine best. Begehung.*

उपाचरित m. n. *ein best. grammatischer* Samâdhi.

उपाचार m. 1) *das Verfahren.* — 2) *Sprachgebrauch* Nir. 1,4. — 3) = उपाचरित.

उपाचिकीर्षु Adj. *an Etwas zu gehen beabsichtigend.*

उपाच्युतम् Adv. *in* Akjuta's (Krishṇa's) *Nähe.*

*उपाजिन n. *etwa Lederhaut.*

*उपाजे Adv. mit कर् *unterstützen.*

उपाञ्जन n. *das Salben, Bestreichen.*

उपातर्ष n. *Lab.*

उपात्त 1) Adj. s. दा, ददाति mit उपा. — 2) *m. *ein Elephant ausser Brunst.*

उपात्यय m. *Versäumniss.*

उपादान n. 1) *das Fürsichnehmen, Sichzueignen.* — 2) *das Aufnehmen mit den Sinnen, mit dem Verstande.* — 3) *das Annehmen, Anerkennen, Nichtausschliessen* 231,15. Sâh. D. 11,21. Siddh. K. 248,b,4. — 4) *das Gebrauchen, Anwenden.* — 5) *das Erwähnen, Aufführen* 210,2. 211,22. 283,4. — 6) **das Ablenken der Sinne von der Sinnenwelt.* — 7) bei den Râmânuga *das Herbeischaffen von zur Verehrung der Gottheit erforderlichen wohlriechenden Dingen und Blumen.* — 8) bei den Buddhisten *Aufnahme, Empfängniss.* — 9) *= उपदान *Geschenk, Darbringung.* — 10) *materielle Ursache* 262,24. Nom. abstr. °ना f. Kap. 5,109. 6,32. °त्व n. 1,31.

उपादानक am Ende eines adj. Comp. = उपादान 10).

उपादानलक्षणा f. *eine elliptische Ausdrucksweise, bei der ein Wort auf das zu ihm hinzuzudenkende Wort selbst hinweist und seine eigene Bedeutung dabei bewahrt.*

उपादानोपलम्भकता f. *das die materielle Ursache und zugleich das der Wahrnehmende Sein* Bâlar. P. 6,9,11.

*उपादिक m. *ein best. Insect* Taitt. 2,5,13.

उपादित्सा f. *Bereitwilligkeit anzunehmen, anzuerkennen.*

उपादेय Adj. 1) *anzunehmen, nicht zurückzuweisen* Spr. 2473. Nom. abstr. °त्व n. — 2) *enthalten in.* — 3) *vorzüglich.* Nom. abstr. °त्व n.

उपाध्य Adj. *auf den ersten folgend.*

उपाधार्य्यपूर्वय Adj. *mit einem Besatz oder Durchzug (einer rothen Schnur) versehen, verbrämt, praetextus.*

1. उपाधि m. 1) *Stellvertretung* R. 2,111,29. *Surrogat.* — 2) *Alles was den Namen von Etwas trägt, — für Etwas gelten kann.* °मात्रायाम् *so v. a. zum blossen Schein.* — 3) *Beiname.* — 4) *Bedingung, Voraussetzung, Postulat, das Bedingende.* — 5) *Betrug* MBh. 3,190,9. Vgl. उपधि.

2. उपाधि m. 1) *Augenmerk* Kâraka 3,4. — 2) **Pflichterwägung.* — 3) **ein für den Unterhalt der Familie besorgter Mann.*

1. उपाधिक am Ende eines adj. Comp. = 1. उपाधि 4).

2. उपाधिक Adj. *überzählig.*

उपाधिखण्डन n., उपाधिदूषकताबीज n., उपाधिन्यायसंग्रह m., उपाधिविवृति f. und उपाधिसिद्धान्तग्रन्थ m. Titel von Werken.

उपाध्याय 1) m. *Lehrer.* उपाध्यायस्य सर्वस्वम् und °सर्वस्व n. Titel einer Grammatik. — 2) *f. घा *Lehrerin.* — 3) *f. ई *Lehrerin und Frau eines Lehrers.*

उपाध्यायानी f. *Frau eines Lehrers.*

उपाध्यायी Adv. mit कर् *zum Lehrer nehmen* Bâlar. 85,18.

उपाधुर् m. *ein zweiter* Adhvarju, *ein die Stelle eines A. vertretender Mann.*

उपानत्क am Ende eines adj. Comp. = उपानह्.

उपानयन n. *das Heimführen.*

उपानस् 1) Adj. *auf dem Wagen befindlich.* — 2) n. *der Raum auf einem Wagen oder das auf einem Wagen Geladene.*

उपानह् f. (Nom. °नत्) *Sandale, Schuh.*

उपानह् m. = उपानह्, insbes. am Ende eines copul. und adv. Comp.

उपानहिन् Adj. *beschuht* Âpast.

उपानुवाक्य 1) Adj. als Beiw. eines Agni. — 2) n. *ein best. Abschnitt im* TS.

1. उपान्त n. (adj. Comp. f. घा) 1) *Nähe des Endes, Saum, Rand.* — 2) *vorletzte Stelle.* — 3) *unmittelbare Nähe.* उपान्ते und उपान्त° *in der Nähe von* (Gen. oder im Comp. vorangehend), *nahebei.* °उपान्तम् und °उपान्तात् *zu — hin.*

2. उपान्त Adj. = उपान्त्य.

उपान्तभाग m. *Saum, Rand.*

उपान्तिक n. *Nähe.* °कम् *zu* (Gen.) *hin.* °कात् *aus der Nähe, in d. N.* कर्णयोरुपान्तिके *in's Ohr* (sagen).

उपान्तिम (Bîlâc. 48) und उपान्त्य Adj. *der vorletzte.*

उपाप in दुरुपाप.

उपाप्ति f. *Erreichung, Erlangung* Ait. Âr. 84,13.

उपाभिगद् Adj. *dem das Sprechen schwer fällt* Kauśn. Up. 2,15.

उपाभृति f. *das Herzubringen.*

उपाय m. 1) *Annäherung* Spr. 3772, v. l. — 2) *Mittel* Gaut. *Weg zu, fein angelegtes Mittel, Kunstgriff, List.* उपायेन und उपायतस् (136,5) *auf die rechte Weise, auf kluge Weise.* — 3) *das Anstimmen eines Gesanges* Çâṅkh. Çr. 5,12,4.

उपायन n. 1) *das Herbeikommen.* — 2) *das in die Lehre Treten* Âpast. उपायनकीर्ति f. — 3) *das Antreten, Unternehmen.* — 4) *Geschenk, Darbringung.* उपायनी Adv. mit कर् 1) *als Geschenk darbringen* Daçak. 16,30. — 2) *ehrerbietig anbieten, so v. a. die Ehre haben mitzutheilen* Prasannar. 10,3.

उपायम Kathâs. 13,166 *fehlerhaft für* उपायन.

उपायवत् Adj. *wobei ein Gesang angestimmt wird* Lâṭj. 7,6,5.

उपायशोभद्र m. N. pr. *eines Gelehrten (buddh.).*

उपायोपेक्षेप m. in der Rhet. *eine durch Angabe des Mittels, durch welches ein Uebel wieder gutgemacht werden könnte, abgegebene Erklärung, dass man mit Etwas nicht einverstanden sei.*

उपायात n. *Ankunft.*

उपायिन् Adj. 1) *hinzutretend.* Nom. abstr. °यित्व n. — 2) *Jmd zukommend (Gegens. abgehend).* — 3) *sich fleischlich vereinigend mit.* — 4) *Jmd erreichend, in* घनुपायिन्.

उपायु Adj. *herbeikommend.*

उपायोपन्यास m. Titel des 1ten Acts im Madhurânirudḍha.

उपार् m. und उपारण n. *Verfehlung, Zufügung eines Unrechts.*

उपारम m. *das Aufhören, Nachlassen.*

उपाराम m. *das Ausruhen.*

उपारुह् f. *Schoss.*

उपार्जन n. und °ना f. *das Herbeischaffen, Erwerben, Erlangen.*

उपार्जय Adj. *zu erwerben, acquirendus.*

उपार्ध n. 1) *die erste Hälfte* Ind. St. 15,160. — 2) *Hälfte* Lalit. 242,1.

उपालब्धव्य (Kâd. II. 84,6) und उपालभ्य Adj. *zu*

tadeln, mit Vorwürfen zu empfangen.

उपालम्भ m. 1) *Zurechtweisung, Vorwurf, Tadel* (auch einer Sache). — 2) *Verbot.*

उपालम्भन n. = उपालम्भ 1).

उपालम्भ्य Adj. *zum Opfer hinzuzunehmen.*

उपालात्य Adj. *zu kämscheln.*

1. उपालि m. N. pr. eines Schülers Buddha's.

2. उपालि Adv. *in Gegenwart der Freundin* Çiç. 10,26.

*उपाव m. N. pr. eines Mannes.

उपावरोकण n. *das Wiederhervorholen* Çāṅku. Gṛhy. 5,1.

उपावर्तन n. *das Zurückkehren.*

उपावर्तितर् Nom. ag. als Fut. *wird herantreten zu* (Acc.).

उपावसायिन् Adj. *sich Jmd* (Gen.) *fügend, — anschliessend.*

उपावसित Partic. von सो, स्यति mit उपाव.

उपावसु Adj. *Gutes herbeibringend, — verschaffend.*

उपावरोण n. *das Herabnehmen.*

उपावि m. N. pr. eines Mannes Ait. Br. 1,25. Vgl. वीपावि.

उपावृ Adj. *ermunternd, anziehend.*

उपावृत् f. *Wiederkehr.*

उपावृत्त m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,9,43.

उपावृत्ति f. *Wiederkehr* Taṇḍya-Br. 7,9,7. 15,5,25.

उपाव्यार्ध m. *verwundbare, offene Stelle.*

उपाशंसनीय Adj. *zu hoffen.*

उपाशार m. *Schutz* Kāṭh. 29,8.

उपाश्रय m. 1) *Lehne, Stützkissen.* — 2) *Anschluss.* — 3) *Zuflucht.* Richtiger वपाश्रय.

उपासक Adj. Subst. 1) *dienend, Diener.* — 2) *Verehrer, Anhänger;* insbes. Buddha's. — 3) *einer Sache obliegend.* — 4) *ein Çūdra* Rāǵān. 18,12.

उपासकदश m. Pl. Titel eines Gaina-Werkes.

उपासङ्ग m. *Kocher.*

उपासन 1) n. *a) das Danebensitzen, in der Nähe Sein.* — *b) Sitz* Vaitān. — *c) das Dienen, Aufwarten, Pflegen, Ehrerweisen* Gaut. Āpast. — *d) das Verehren einer Gottheit, Cult, fromme Hingebung* 254,4. 30. 255,1. — *e) das Obliegen, Sichüben in.* — *f) Uebungen im Bogenschiessen.* — *g) das häusliche Feuer.* — 2) f. आ = 1) *a)* (Naish. 1,34), *c)* und *d).*

उपासनाखण्ड n. Titel des 11ten *Theils* im Gaṇeçapurāṇa.

उपासनाघनद्रामृत n. Titel eines Werkes.

उपासनीय Adj. *dem man obzuliegen hat.*

उपासा f. *Verehrung.*

*उपासादितिन् Adj. = उपासादितमनेन.

उपासितर् Nom. ag. *Ehrenerweiser, Verehrer* Kāraṇḍ. 6,1.

उपासितव्य Adj. 1) *dem man Ehre zu erzeigen hat.* — 2) *dem man obzuliegen hat.*

उपास्तमनवेला f. *die Zeit um Sonnenuntergang.*

उपास्तमयम् Adv. *um Sonnenuntergang.*

उपास्तरण n. Kāṭh. Çr. 9,9,24 Druckfehler für उपस्त°.

1. उपास्ति f. *Verehrung, Cult.*

2. उपास्ति m. fingirte 3. Sg. Praes. von 2. धास् mit उप als Bez. *dieses Verbums* Çāṅkh. zu Bhāṛ. 4,1,1.

उपास्त्र n. *eine untergeordnete Waffengattung*

*उपास्नात n. N. pr. eines Tīrtha.

उपास्य Adj. 1) *zu verehren* Kap. 4,33. Nom. abstr. °त्व n. Çāṅkh. zu Bhāṛ. 4,1,5. — 2) *dem man obzuliegen hat.* — 3) *wozu man seine Zuflucht zu nehmen hat.*

उपाख्नि 1) Adj. Partic. von धा, दधाति mit उपा. — 2) *m. *eine feurige Lufterscheinung.*

*उपिक m. Hypokoristikon für alle mit उप anfangenden Eigennamen.

उपित Partic. von वप् *säen.*

*उपिय und *उपिल m. = उपिक.

उपेत 1) m. N. pr. eines Sohnes des Çvaphalka. — 2) f. आ *Nichtbeachtung, Gleichgültigkeit, Vernachlässigung,*

उपेतक Adj. *nicht beachtend, sich gleichgültig verhaltend.*

उपेतण n. 1) *das Nichtbeachten, Sichgleichgültigverhalten.* — 2) *Unterlassung* Lāṭy. 1,1,26. — 3) *Schonung* Kāraṇḍ. 1,9.

उपेतणीय Adj. 1) *nicht zu beachten, zu übersehen.* — 2) *wogegen man gleichgültig ist* Comm. zu Nyāyas. 3,1,39.

उपेतितव्य und उपेत्य Adj. 1) *zu beachten, worauf zu sehen ist.* — 2) *nicht zu beachten, zu übersehen.*

उपेतपूर्व Adj. *der sich schon zum Lehrer in die Lehre begeben hat* 38,15.

उपेतर् Nom. ag. *Unternehmer.*

उपेतव्य Adj = उपेत्य Comm. zu Taṇḍya-Br. 4,10,3.

उपेति f. *Annäherung.*

उपेत्य Adj. *anzutreten, zu beginnen* Taṇḍya-Br. 4,10,3. 4.

उपेन्द्र 1) m. *a)* Bein. Vishṇu's. — *b)* *N. pr. eines Schlangendämons (buddh.). — 2) f. आ N. pr. eines Flusses Mbh. 6,9,27.

उपेन्द्रगुप्त m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 7,39.

*उपेन्द्रदत्त m. N. pr. eines Mannes. *°क m. Hypokoristikon.

उपेन्द्रबल m. N. pr. eines Mannes.

उपेन्द्रवज्रा f. *ein best. Metrum.*

उपेन्द्रशक्ति m. N. pr. eines Kaufmanns.

*उपेन्ध्य Adj. *anzufachen, zu entflammen.*

उपेप्सा f. *der Wunsch Etwas zu erlangen.*

उपेय Adj. 1) *was unternommen wird.* — 2) *dem oder der man sich fleischlich nahen darf.* — 3) *was man erreichen möchte,* n. so v. a. *Ziel* Naish. 6,93. Uppala in der Einleitung zu Vaāsv. Bhāṣ.

उपेयिवस् Partic. Perf. von 3. इ mit उप.

उपैधत्त् m. N. pr. eines bösen Geistes AV. 8,6,17.

उपोक्तवत् Adj. वच् *mit* उप *enthaltend* Āçv. Çr. 2,14,19.

उपोच्चारिन् Adj. *dazu ertönend, — gesprochen werdend.*

उपोढ 1) Adj. Partic. von ऊह् oder वह् mit उप. — 2) *m. *Schlachtordnung.* — 3) f. ढा *eine Hinzugeheirathete, Nebengattin.*

उपोत 1) Adj. Partic. von वा, वयति mit उप. — 2) *f. ई = उपोतिका.

उपोत्तम 1) Adj. *der vorletzte.* — 2) n. *der vorletzte Vocal.*

उपोदक 1) Adj. *am Wasser befindlich.* — 2) उपोदिका f., उपोदकी f. und उपोदक n. *Basella cordifolia Lam.*

उपोदयम् Adv. *um Sonnenaufgang.*

*उपोदित 1) m. N. pr. eines Mannes. — 2) f. आ N. pr. einer Frau.

उपोदिति m. N. pr. eines Gaupāleja.

*उपोदीका f. *Basella cordifolia Lam.*

उपोद्घात 1) m. *Einleitung* Nyāyam. S. 1, Çl. 18. *Beginn.* Nom. abstr. °त्व n. — 2) m. n. *ein d-Propos.*

उपोद्घातपाद m. Titel des 3ten *Abschnitts* im Vāǵapurāṇa.

उपोद्बलक Adj. 1) *unterstützend, fördernd.* Nom. abstr. °त्व n. Mallin. zu Kir. 2,4. — 2) *bekräftigend, bestätigend.*

उपोद्बलन n. *das Bekräftigen, Bestätigen.*

उपोद्बलय्, °यति 1) *unterstützen, fördern* Mit. 3, 45,b,6. — 2) *bekräftigen, bestätigen* Comm. zu Nyāyam. 2,3,37.

उपोपक्रम Adj. *mit* उप *beginnend.* Nom. abstr. °त्व n. Çāṅkh. zu Kāṭh. Up. 2,8,2.

उपोलपे (Maitr. S. 1,7,3) und उपोलप (Kauç. 18) Adj. *buschartig.* Vgl. उलप.

उपोषण n. *Fasten.*

उपोषध m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

उपोषय्, °यति *unter Fasten zubringen.*

उपोषित n. *Fasten.*

उपोष्य Adj. *unter Fasten zuzubringen*

उपोह् m. *das Zulegen, Anhäufen.*

उप्त 1) Adj. Partic. von वप् *scheeren* und वप् *besteuern, säen.* — 2) *n. *Saatfeld* Gal.

*उत्कृष्ट Adj. *besäet und alsdann gepflügt.*

*उत्गाढ Adj. *gaṇa* राजदन्तादि.

उप्ति f. *das Säen.*

*उप्तिम Adj. *was gesäet wird.*

उप्य Adj. *zu streuen, streubar.*

उब्ज्, उर्ब्जति 1) *niederhalten, niederdrücken.* — 2) *घासवि. — *Caus. उब्जयति. — *Desid. उज्जिज्ञिपति. — Mit उद् 1) *auseinanderbiegen, aufbrechen.* — 2) *aufrichten.* — Mit नि 1) *niederdrücken, umbiegen.* — 2) *umstürzen.* — Mit अभिनि *niederdrücken, niederhalten.* न्युब्जित *zusammengebogen, gekauert.* — Mit निस् *loslassen.* — Mit वि *aufmachen, aufdecken.* — Mit सम् 1) *zuhalten, zudecken.* — 2) *zusammendrücken.* — Mit अभिसम् *decken auf* (Acc.) Taṇḍ.-Br. 3,5,16.

उब्ध Partic. von उभ्.

उब्बण m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,135.

उभ्, *उर्भति, उर्म्भति, उर्भ्नाति, उर्नभि 1) *zusammenschnüren, verschliessen.* — 2) *stützen.* Partic. उर्म्भित. — 3) *bedecken. — Mit अप *binden, fesseln.* — Mit नि *zusammenhalten.* — Mit प्र *binden.* — Mit सम् 1) *zusammenhalten.* — 2) *zuschliessen, zudecken.*

उभ Adj. (f. या) Du. *beide.* उभो nachlässig für द्वौ, उभावपि st. द्वावपि.

उभय 1) Adj. (f. ई) Sg. und Pl. *beides, beide, beiderseitig,* von *beiderlei Art* Comm. zu Nir. 4,1,6. उभयसरेण so v. a. *in der Krama-Weise* (hersagen) Ait. Ār. 314,19.22. Nom. abstr. °त्व n. Nṛs. Up. in Ind. St. 9,133. — 2) f. ई *ein best. Backstein* Śulbas. 3,129.

उभयकाम Adj. *Beides wünschend* Śat. Br. 3,3,4,14.

उभयकार Adj. *Beides bewirkend.*

उभयचारिन् Adj. *sowohl bei Tage als bei Nacht wandelnd.*

उभयच्छन्दा f. *eine Art Räthsel.*

उभयतउक्थ्य Adj. *zwischen zwei* Ukthja-*Tagen befindlich.*

उभयतःकृष्टि Adj. *auf beiden Seiten bunt* Kāṭy. 34,1. °कृष्टी f. TS. 7,1,8,3.

उभयतःकालम् Adv. *zu beiden Zeiten,* d. i. *vor und nach dem Essen* Karaka 4,8.

उभयतःदर्णुत् Adj. *zweischneidig* Lāṭy. 8,2,6.

उभयतःपत Adj. (f. या) *beiderseitig* Weber, Nax. 1,312.

उभयतःपद् (stark °पाद्) Adj. *beide Füsse gebrauchend* Ait. Br. 5,32.

उभयतःपरिगृहीत Adj. *von beiden (elterlichen) Seiten umfasst* Śat. Br. 2,3,4,32. 33.

उभयतःपाश Adj. (f. या) 1) *an beiden Seiten eine Leiste habend* Kauç. 76. — 2) *an beiden Seiten verschlungen* Sarvad. 133,3.

उभयतःप्रउग (उभयतःप्रैउग Śat. Br.) Adj. *auf beiden Seiten mit einem* Prauga *versehen.* Subst. *eine solche geometrische Figur* Śulbas. 1,57. 3,172. fg.

उभयतःप्रज्ञ Adj. *dessen Erkenntniss nach beiden Seiten* (d. i. *nach innen und aussen*) *gerichtet ist.*

उभयतःप्राण Adj. *auf beiden Seiten einen Lebenshauch habend* Taṇḍ.-Br. 7,3,28.

उभयतश्चक्र Adj. *rechts und links mit Rädern versehen* Ait. Br. 5,33.

उभयतःशीर्षन् Adj. (f. °शीर्ष्णी) *nach beiden Seiten einen Kopf habend.* Nom. abstr. °र्ष्ण्य n. Maitr. S. 3,7,3.

उभयतस् Adv. *von beiden Seiten aus, auf b. S., nach b. S. hin;* mit Gen. oder Acc.

उभयतस्तीक्ष्ण Adj. (f. या) *auf beiden Seiten scharf* M. 8,315.

उभयतःसंधार्यिन् Adj. *von beiden Seiten schwellend* TS. 2,6,8,1.

उभयतःसस्य Adj. *zu beiden Zeiten Frucht tragend* Âçv. Gṛhj. 1,3,3.

उभयतःसुजात Adj. *von Seiten des Vaters und der Mutter wohlgeboren* Çiṅkh. Gṛhj. 1,16,8.

उभयतःस्तोभ Adj. *auf beiden Seiten Träller habend* Lāṭy. 7,5,14. Taṇḍ.-Br. 10,9,1. 12,2. 12,3,17.

उभयतोभङ्ग Adj. *nach beiden Seiten Antheil habend* Weber, Nax. 1,312.

उभयतोज्योतिस् Adj. *auf beiden Seiten Licht — und — einen* Gjotis-*Tag habend* Śat. Br. 12,2,2,1. 13,6,3,9. Ait. Br. 4,18.

उभयतोगतिरात्र Adj. *zwischen zwei* Atirātra *befindlich* Vaitān.

उभयतोदत्त् (Maitr. S. 2,3,3) und उभयतोदत्त (f. या) Adj. *unten und oben Schneidezähne habend.*

उभयतोद्वार Adj. *auf beiden Seiten eine Thür habend.*

उभयतोनमस्कार Adj. *auf beiden Seiten* नमस् *habend* Śat. Br. 3,1,4,20.

उभयतोनाभि Adj. *auf beiden Seiten eine Nabe habend* Baudh. P. 5,7,9.

उभयतोबार्हतम् Adv. *beiderseits mit* Bṛhatsāman-*Ton* Śat. Br. 11,4,3,13.

उभयतोभाग und °क्र Adj. *nach beiden Seiten treibend,* d. i. *vomitiv und purgativ* Suçr. 1,133, 20. 152,7. 145,3.

उभयतोभाज् Adj. dass. Karaka 1,26.

उभयतोभाष Adj. *sowohl* Parasmaipada *als* Âtmanepada *habend.*

उभयतोमुख Adj. 1) *auf beiden Seiten eine Schnauze habend* (Gefäss). — 2) f. ई *trächtig* Hemâdri 1,476, 20. 477,3. Subst. *eine trächtige Kuh.*

उभयतोह्रस्व Adj. *aus zwei Kürzen entstanden.*

उभयत्र Adv. *an beiden Orten, beiderseits, in beiden Fällen, beide Male.*

उभयथा Adv. *auf beiderlei Weise, in beiden Fällen.*

*उभयदत्त् ved. Adj. = उभयादत्त् Kāç. zu P. 5,4,143.

उभयद्युस् Adv. *an beiden,* d. i. *zwei aufeinanderfolgenden Tagen.*

उभयपद् (stark °पाद्) Adj. *beide Füsse habend.*

उभयपदार्थप्रधान Adj. (ein Compositum) *in welchem beide Theile einander coordinirt sind* P. 2,2, 29, Sch.

उभयपादिन् Adj. = उभयतोभाष.

उभयभाग Adj. *an Beidem Theil habend* Ind. St. 10,287. fg.

उभयभाज् Adj. = उभयतोभाज् Karaka 1,15.

उभयमुखी Adj. und Subst. f. = उभयतोमुख 2) Hemâdri 1,466,19. 479,18. 20.

उभयवंश्य Adj. *zu beiden (Königs-) Geschlechtern gehörig.*

उभयवत् Adj. *mit Beidem versehen, Beides enthaltend.*

उभयवासिन् Adj. *an beiden (Orten) wohnend* Pat. zu P. 1,1,8.

उभयविध Adj. *von beiderlei Art* Comm. zu Nir. 1,3,15.

उभयविपुला f. *ein best. Metrum.*

उभयवेतन Adj. *von beiden Seiten Lohn empfangend, zweien Herren dienend.* Vgl. Nom. abstr. उभयवेदवेतनता Bâlar. 35,4.

*उभयव्यञ्जन n. *Zwitter.*

उभयशिरस् Adj. und Subst. f. = उभयतोमुख 2) Hemâdri 1,480,3. 481,4.

उभयसप्तमी f. *ein best. siebenter Tag.*

1. *उभयसंभव m. *die Möglichkeit von Beidem, Dilemma.*

2. उभयसंभव Adj. *von Beiden* (einem lebenden Wesen und einem Instrument) *herrührend* (Ton) S. S. S. 21.

उभयसामन् Adj. *wobei beide* Sâman (Bṛhat und Rathaṁtara) *angewendet werden.* m. *ein solcher Tag* Ait. Br. 8,1. Âçv. Çr. 8,5,2. 9,3,8. Lāṭy. 10, 13,8. Ind. St. 9,235.

उभयस्तोभ n. Name verschiedener Sâman.

उभयस्नानक Adj. *der das Bad nach Beidem* (d. i. *nach Abschluss der Lehrzeit und des Gelübdes*) *genommen hat* Kull. zu M. 4,31.

उभयस्पृष्टि f. N. pr. eines Flusses Baudh. P. 1,20,27.

उभयौ Adv. *in beiderlei Weise.*

*उभयाकर्णि und *उभयाञ्जलि Adv.

उभयात्मक Adj. von beiderlei Wesen M. 2,92. Sitzungsk. 27. Vidon. 16,3.

उभयादत् (AV. 5,19,3) und उभयादत्त् Adj. unten und oben Schneidezähne habend.

*उभयादत्ति, *उभयापाणि und *उभयाबाहु Adv.

उभयाय् Beide darstellen. °पित Partic. B. darstellend.

उभयापिन् Adj. für beide (Welten) bestimmt.

उभयालंकार m. und °कृति f. eine rhetorische Figur der Form und dem Inhalte nach.

उभयार्धिन् Adj. beiderseitig, an Beidem theilnehmend.

उभयावृत्ति f. in der Rhet. Wiederkehr gleichbedeutender und gleichlautender Wörter. Beispiel Spr. 2418.

उभयाकृस्ति Adv. beide Hände voll.

(उभयाकृस्त्य) °कृस्तिर्य Adj. beide Hände füllend.

उभयीय Adj. Beiden gehörig.

उभयेद्युस् Adv. an zwei aufeinanderfolgenden Tagen.

*उभाकर्ण, *उभाञ्जलि, *उभादत्ति, *उभापाणि, *उभाबाहु und उभाकृत्ति Adv.

*उभ् Interj. प्रभे, रोषोक्तौ, घङ्कृतौ.

उभ 1) *m. a) Stadt. — b) Landungsplatz. — 2) f. ऊभा a) Flachs. °फल n. Kauç. 33. — b) Gelbwurz Karaka 6,13. — c) *Glanz. — d) *Ruhm. — e) *Ruhe. — f) *Nacht. — g) N. pr. α) einer Tochter des Himavant und Gattin Çiva-Rudra's. — β) verschiedener Frauen. — 4) Bez. eines 6jährigen Mädchens, das bei der Durgâ-Feier diese Göttin vertritt.

*उभाकर्ण n. der Blüthenstaub vom Flachs.

उभाकान्त m. Bein. Çiva's MBh. 13,17,137.

उभागुरु m. Vater der Umâ, Bein. des Himavant.

उभागुरुनदी f. N. pr. eines Flusses Hariv. 9316.

उभाचतुर्थी f. der 4te Tag in der lichten Hälfte des Gjaishṭha.

उभातिलक m. eine Art Composition S.S.S. 163. °ताल m. ein best. Tact.

उभानाथ m. Bein. Çiva's.

उभापति m. 1) dass. Taitt. Âr. 10,18. — 2) N. pr. eines neueren Grammatikers.

उभापतिदत्त m. N. pr. eines Mannes.

उभापतिधर m. N. pr. eines Dichters.

उभापत्य eine Art Flöte S.S.S. 129.

उभापरिणयन n. Titel eines Werkes.

*उभापुष्पकषाय n. P. 6,2,10, Sch.

उभामहेश्वर und °व्रत n. eine best. Begehung.

*उभावन n. N. pr. einer Stadt.

उभामहिला f. Titel eines Werkes.

उभामुख m. Bein. Çiva's.

उभासुत m. Bein. Skanda's Ind. St. 15,234.

उभास्थातिवाचकाचार्य m. N. pr. eines Lehrers.

उभेश m. 1) Bein. Çiva's. — 2) Çiva mit Umâ (als Statue).

उम्बर m. 1) *Schwelle; vgl. उदुम्बर. — 2) N. pr. eines Gandharva. उम्बर v. l.

*उम्बिका f. = उम्बी Nigh. Pr.

उम्बी f. eine grüne Gersten- oder Weizenähre, über einem Grasfeuer halb geröstet, Bhâvapr. 2,30.

*उम्बुर = उम्बर 1).

उम्बेक m. N. pr. eines Mannes. Vgl. उंबेक.

उम्भ् s. उभ्.

*उम्भि gaṇa कत्र्यादि.

*उम्य n. 1) Flachsfeld. — 2) ein Feld mit Gelbwurz.

उम्लोचा f. N. pr. einer Apsaras.

उरःकपाट eine breite Brust Kâd. 5,22.

उरःक्षतकास m. schwindsüchtiger Husten Çârṅ. Saṃh. 1,7,14.

उरःक्षय m. Lungenschwindsucht.

उरःपार्श्वार्धनउत्क्षिप् m. eine best. Stellung der Hände beim Tanz.

उरःप्रतिपेषम् Absol. Brust an Brust gedrückt Çiç. 10,46.

उरग 1) m. a) Schlange, Schlangendämon Suparṇ. 8,5. — b) das unter den Schlangen stehende Mondhaus Âçleshâ Varâh. Jogaj. 5,3. — c) *Blei. — d) *Mesua Roxburghii Nigh. Pr. — 2) f. आ N. pr. einer Stadt. Auch उरगाख्य पुरम्. — 3) f. ई Schlangenweibchen.

*उरगभूषण m. Bein. Çiva's.

उरगयव m. ein best. Gerstenkorn als Maass (buddh.).

उरगसारचन्दन eine best. Sandelart Lalit. 73,1. 2. °चूर्ण n. 249,16. 367,6. Adj. °चन्दनमय daraus verfertigt 143,14.

*उरगस्थान n. Pâtâla, der Aufenthaltsort der Schlangen.

उरगारि m. Bein. Garuḍa's. °केतन m. Bein. Vishṇu's oder Kṛishṇa's VP. 4,13,53.

*उरगाशन m. Bein. Garuḍa's.

उरगास्य eine Art Spaten.

उरंग und °म m. Schlange.

उरण m. (adj. Comp. f. आ) 1) Widder, Lamm. — 2) ein best. dämonisches Wesen.

उरणक m. Widder, Lamm. °वत्स m. Lamm.

*उरणाल und *°क, *उरणाख्य und *°क m. Cassia alata oder Tora.

उरध m. 1) Widder. — 2) ein best. giftiges Insect.

उररी Adv. mit कर् 1) ausbreiten. — 2) empfangen Daçak. 17,10. — 3) annehmen, bei sich zur Erscheinung bringen, an den Tag legen Çiç. 10,14. — 4) zugeben, einräumen, annehmen. — 5) zusagen, versprechen Naish. 5,114.

उररीकरण n. und *°कार m. Einräumung, Annahme.

*उरल und davon Adj. *उरल्य gaṇa बलादि.

उरस 1) *m. N. pr. eines Mannes. — 2) f. आ N. pr. einer Stadt.

उरस्त्रक् m. Brustharnisch.

उरःशूलिन् Adj. an Brustschmerzen leidend Kâraka 6,8.

उरस् 1) n. a) Brust. उरसा धा (Med.) auf der Brust (tragen Kâd. 191,3. *उरसि कर् an die Brust drücken, getrennt oder componirt einwilligen. — 2) *der Beste in seiner Art. — 3) *m. N. pr. eines Mannes.

उरस 1) *Adj. eine breite oder starke Brust habend. — 2) *m. v. l. für उरण. — 3) f. आ v. l. für उरणा. — 4) *n. das Beste in seiner Art.

उरसास्पृष्टम् Adv. ohne dass eine Berührung mit der Brust stattfindet Kâṭy. Çr. 17,4,10.

उरसिज und *उरसिरुह् m. die weibliche Brust.

*उरसिल Adj. = उरस 1).

*उरसिलोमन् Adj. auf der Brust behaart.

उरस्क am Ende eines adj. Comp. = उरस् 1) a).

*उरस्कट m. die über die Brust getragene Opferschnur.

उरस्तस् Adv. aus der Brust Taitt.-Br. 3,1,8.

*उरस्त्र und *उरस्त्राण n. Brustharnisch.

*उरस्य्, °स्यति kräftig sein.

उरस्य 1) Adj. a) wobei die Brust betheiligt ist. कर्मन् so v. a. anstrengend. Von einem Laute so v. a. daher kommend. — b) *in der Richtung der Brust gelegen. — c) *leiblich (Kind). — d) *vorzüglich. — 2) m. die weibliche Brust.

*उरस्वत् Adj. = उरस 1).

*उरःसूत्रिका f. ein über die Brust herabhängender Perlenschmuck.

उरःस्तम्भ m. Brustbeklemmung.

ऊरा f. Schaf.

उराण Partic. von वर्, वृणाति.

उरभ्रघ्न Adj. Schafe würgend.

उराल oder °री f. ein best. Spiel Comm. zu Kâṭy. Çr. 15,7,18 (ungedr.).

*उराल् m. ein Schimmel mit schwarzen Beinen.

1. उरी Adv. mit कर् 1) empfangen, theilhaftig werden. — 2) annehmen, bei sich zur Erscheinung bringen, an den Tag legen Naish. 4,81. — 3) zur Verfügung stellen, hingeben. — 4) zusagen, versprechen Naish. 5,117.

2. उरी f. N. pr. eines Flusses.

उरु 1) Adj. (f. उर्वी) *weit, geräumig, ausgedehnt, weit reichend, sich weithin verbreitend, breit, gross.* — 2) Adv. *weit, weithin.* — 3) m. N. pr. a) eines Âṅgirasa Âsan. Ba. — b) eines Sohnes des 14ten Manu VP. 3,2,43. Bhâg. P. 8,13,34. — 4) उर्वी a) *die Erde, der Erdboden, Erde als Stoff.* Du. *Erde und Himmel.* — b) Pl. mit षष् *die sechs Welten (die vier Himmelsgegenden, Oben und Unten; aber auch anders gedeutet).* — c) *Pl. *Flüsse.* — 5) n. *das Weite, Unbeengte.* उरु कर् *Raum schaffen, Unbeengtheit —, Gelegenheit geben.*

उरुक Adj. = उरु 1) Maitr. S. 1,5,1. 11.

*उरुकाल und *°क m. *eine best. kriechende Pflanze.*

उरुकीर्ति Adj. *dessen Ruf weit reicht.*

उरुकृत् Adj. *Raum schaffend.*

उरुक्रम 1) Adj. *weit schreitend.* — 2) Bein. *Vishṇu's und Çiva's.

उरुक्षिप m. N. pr. eines Fürsten.

उरुक्षय (RV.) und उरुक्षय (AV.) 1) *weite Räume einnehmend.* — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

*उरुक्षयस् m. = उरुक्षय 2); vgl. घोरुक्षयस.

उरुक्षिति f. *geräumiger Wohnsitz.*

उरुक्षेप (?) m. N. pr. eines Fürsten.

उरुग (?) m. = उरग *Schlange* Supark. 4,5.

उरुगव्यूति Adj. *ein weites Gebiet habend.*

उरुगाय 1) Adj. *weit schreitend, sich weithin verbreitend, weit (Weg).* — 2) m. Bein. Vishṇu's. — 3) n. *weiter Raum zur Bewegung, Unbeengtheit, freie Bewegung.*

उरुगायवत् Adj. *unbeengt.*

उरुगूला f. *eine Art Schlange.*

उरुपार्क fehlerhaft für ऊरु°.

उरुचक्र Adj. *weiträderig.*

उरुचक्रि 1) Adj. *Unbeengtheit schaffend.* — 2) m. N. pr. eines Âtrêja.

उरुचक्षस् Adj. *weitschauend.*

उरुजन् Adj. *weitläufig* AV.

उरुद्रप्यस् und °द्रप्सि Adj. *auf weiter Bahn sich bewegend.*

उरुज्रया f. Name des Flusses Vipâç.

उरुण्ड m. N. pr. 1) eines Dämons. — 2) eines Mannes.

उरुता f. *Weite.*

उरुधा Adv. *vielfach.*

उरुधार Adj. (f. धा) *einen breiten Strom gebend, reichlich milchend.*

उरुधिक्य m. N. pr. eines der 7 Weisen im 11ten Manvantara Harîv. 1,7,71.

उरुपुण्यकोश m. *ein grosser Schatz von guten Werken* Cit. im Comm. zu Gosv. 1,1,18.

*उरुपुष्पिका f. *eine best. hanfartige Pflanze* Nigh. Pa.

उरुप्रथस् und उरुप्रथस् Adj. *ausgebreitet.*

उरुबिन्दु m. N. pr. eines Flamingo.

उरुबिल Adj. (f. ई) *eine weite Oeffnung habend.*

उरुबिल्वा f. N. pr. eines Dorfes.

उरुबिल्वाकल्प N. pr. einer Oertlichkeit Lalit. 528, 5.

उरुबिल्वाकाश्यप m. Bein. eines Kâçjapa.

उरुभ्रम Adj. *weit geöffnet.*

उरुमाण m. *Crataeva religiosa* Nigh. Pa. Râjan. 1,27 (S. 62).

उरुमुण्ड m. N. pr. eines Berges.

उरुयाँ Instr. Adv. *weithin* Maitr. S. 3,2,1.

उरुयुग Adj. *ein weites Joch habend.*

उरुरात्रि f. *späte Nacht* Cit. im Comm. zu Gosv. 1,3,26 (S. 214).

*उरुरी Adv. = उरारी.

उरुलोक Adj. *weiträumig.*

उरुवत्क m. N. pr. eines Sohnes des Vasudeva.

उरुवस् m. N. pr. eines Mannes VP.^{2} 4,69.

उरुवास m. Name eines buddh. Klosters.

उरुविक्रम Adj. *von grossem Muth* MBh. 2,45,1. 3,224,23. Vaṇis. 162.

उरुवु, *°क und उरुवूक m. n. *Ricinus communis.*

उरुव्यचस् 1) Adj. *weitumfassend, vielfassend, capax.* — 2) *m. *ein Rakshas.*

उरुव्यस् 1) Adj. (f. उरूची) a) *weitumfassend, weit ausgedehnt.* — b) *weitreichend (Stimme).* — 2) f. उरूची *die Erde.*

उरुव्रज Adj. (f. जा) *ein weites Gebiet habend.*

उरुशंस Adj. 1) *laut preisend.* — 2) *weithin gebietend.*

उरुशर्मन् Adj. *eine weite Zuflucht habend.*

उरुशृङ्ग m. N. pr. eines Berges in Çâkadvîpa Bhâg. P. 5,20,26.

उरुश्रवस् m. N. pr. eines Mannes VP.^{2} 3,238.

उरुषा Adj. *Unbeengtheit gewährend.*

उरुष्, °षति 1) *das Weite suchen, sich davonmachen.* — 2) *sich abwenden von (Abl.).* — 3) *entgehen, mit Acc.* — 4) *in Sicherheit bringen, retten, beschützen vor (Abl.).* — 5) *abwenden, abwehren.*

उरुषा Instr. *mit rettender Hand.*

उरुष्य Adj. *rettend.*

उरूक nach Einigen m. = उलूक *Eule*, nach Andern n. *omentum* Nigh. 9,4,8.

उरूची s. उरुव्यस्.

उरूणस Adj. *breitnasig.*

उरोगम m. *Schlange* Supark. 4,1.

उरोग्रह m. *Brustfellentzündung* Çâṅg. Saṃh. 1, 7,27.

*उरोघात m. *Brustschmerzen.*

*उरोज m. *die weibliche Brust.*

उरोवृती f. *ein best. Metrum.*

*उरोभूषण n. *Brustschmuck.*

उरोमण्डलिन् m. *eine best. Stellung der Hände beim Tanz.*

उरोविबन्ध m. *Brustbeklemmung* Karaka 6,12.

उर्जिकाना f. N. pr. einer Stadt. उज्जिकाना v. l.

*उर्दि m. oder f. N. pr. einer Person Mahâbh. 4,71,b.

*उर्द्र m. = उद्र 1) a).

उर्मिला f. fehlerhaft für उर्मिला.

उर्व m. 1) N. pr. eines Mannes. *Pl. *sein Geschlecht.* — 2) AV. 16,3,2 wohl fehlerhaft für उख.

*उर्वङ्ग m. 1) *Berg.* — 2) *Meer.*

(उर्वध्न) उर्वध्न m. *weite Flur.*

*उर्वट m. *Jahr.*

उर्वरा f. 1) *Fruchtfeld, Saatland* RV. 8,80,3. 6. — 2) *die Erde* Bâlar. 239,16. 241,17. Spr. 4936. — 3) N. pr. einer Apsaras. — उर्वराय Kâṭy. Ça. 25,6,10 und Çâṅkh. Ça. 3,17,1 fehlerhaft für उरुर्वराय.

उर्वराजित् Adj. *Felder gewinnend.*

उर्वरापति m. *Herr des Saatlandes* RV.

उर्वरासा Adj. *Felder verschaffend.*

उर्वरित Adj. *übrig geblieben, entkommen, gerettet* Prasannar. 26,7 (im Prâkrit).

उर्वरी f. *Werg, die aus dem Rocken gezogene Fäden.*

उर्वरीवत् m. N. pr. eines Ṛshi VP. 1,10,10. 3,1,11.

उर्वर्य (Maitr. S. 2,9,6) und उर्वर्य Adj. *zum Saatland gehörig.*

उर्वशी f. 1) *Begierde, Inbrunst, heisser Wunsch.* — 2) N. pr. einer Apsaras, der Geliebten des Purûravas. — 3) Name der Dâkshâjanî und der Badarî.

उर्वशीतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

उर्वशीनाममाला f. Titel eines *Wörterbuchs.*

*उर्वशीरमण und *उर्वशीवल्लभ m. Beiname des Purûravas.

उर्वारु *m. und उर्वारू f. *eine Kürbisart.* उर्वारु und °क n. *die Frucht* Hemâdri 1,196,8. 629,11.

उर्विया Instr. Adv. *weit, weithin, weit und breit, in die Breite.* Vgl. उरुया.

उर्वी s. und उरु.

उर्वीतल n. *Erdboden, die Erde* 329,1. Spr. 7705.

उर्वीपति m. *Fürst, König* Spr. 1317. Naish. 3,73.

उर्वीभुज् m. dass. Prasannar. 75,7.

उर्वीभृत् m. *Berg.*

उर्वीश und उर्वीश्वर m. *Fürst, König.*

ऊर्ध्वसू Adj. TS. 4,6,6,3 gegen das Metrum für उरुव्यचस्.

1. ऊर्ध्वा f. *Unbeengtheit, Sicherheit.*

2. ऊर्ध्वा Adv. VS. 12,1. TS. 1,3,14,5 gegen das Metrum st. उर्विया.

(ऊर्ध्वूति) ऊर्ध्वूति Adj. *weithin Hülfe bringend.*

ऊर्ल m. 1) *ein best. wildes Thier* Maitr. S. 3,14,12. — 2) **halbreife Hülsenfrucht über leichtem Feuer geröstet* Nigh. Pa. — 3) N. pr. eines Ṛshi.

*ऊलण्ड्, °ण्डयति = घोलण्ड्.

*ऊलन्द् gaṇa घरीरुणादि.

*ऊलन्दक m. Bein. Çiva's Gal. Vgl. उलिन्द्.

ऊलप 1) m. *Staude, Buschwerk; Büschel.* — 2) m. n. **eine sich weit ausbreitende kriechende Pflanze.* — 3) m. *Eleusine indica Gaertn.* Mahidh. zu VS. 16,45. — 4) m. **Saccharum cylindricum.* — 5) m. N. pr. eines Schülers des Kaḷâpin Cit. in der Kâç. zu P. 4,3,104. — 6) f. आ *eine best. Grasart* Bâlar. 164,8.

ऊलपराजि (Mânava im Comm. zu Kâty. Çr. 9, 7,7, °का (Nârâyaṇa 3.1.31) und °स्त्री (Lâṭy. 8,8,33) f. *ein Büschel Gras.*

*ऊलपिन् m. = ऊलुपिन्.

ऊलप्य Adj. von ऊलप 1).

*ऊलभ m. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes Kâç. zu P. 5,3,116.

*ऊलिन्द् m. 1) N. pr. einer Gegend. — 2) Beiw. Çiva's. Vgl. ऊलन्दक.

*ऊलुण्ड m. N. pr. eines Mannes.

*ऊलुप m. n. = ऊलप 2) und 3).

*ऊलुपिन् m. *Meerschwein oder ein ähnliches Thier.*

ऊलुप्य Adj. = ऊलप्य.

*ऊलुम्बा f. = उम्बी Nigh. Pa.

ऊलुलि Adj. *ululabilis* oder m. *ululatus.*

ऊलूक 1) m. a) *Eule, Käuzlein.* Nom. abstr. ऊलूकत्व n. — b) Pl. N. pr. eines Volkes, Sg. *der Fürst desselben.* — c) Beiw. Indra's (vgl. कौशिक) Vâmana 2,1,13. — d) N. pr. α) eines Muni. — β) eines Schlangendämons Supârṇ. 23,3 (oxyt.). — 2) f. ऊलूकी Bez. *der Ureule.* — 3) *n. *eine Grasart.*

ऊलूकचेटी f. *eine Art Eule.*

ऊलूकजित् m. 1) **Krähe* Nigh. Pa. — 2) N. pr. = इन्द्रजित् 1) Vâmana 2,1,13.

*ऊलूकपत Adj. (f. ई) *die Gestalt eines Eulenflügels habend* Mahâbh. 4,29,b.

*ऊलूकपाक m. *eine junge Eule.*

*ऊलूकपुच्छ Adj. (f. ई) *die Gestalt eines Eulenschwanzes habend* Mahâbh. 4,29,b.

ऊलूकयातु m *ein Dämon in Gestalt einer Eule.*

ऊलूखल 1) n. *Mörser.* ऊलूखलमुसलें n. Du. *Mörser und Stösser.* ऊलूखलबुद्ध Adj. ऊलूखलाङ्गि m. *der Fuss —, die untere Fläche eines Mörsers.* — 2) n. Bez. *gewisser* Soma-*Becher, der neun* Grahapâtra. — 3) m. Bez. *eines best. Ohrenschmuckes bei einer* Piçâcî. — 4) m. n. **ein bei besonderen Gelegenheiten getragener Stock aus* Udumbara-*Holz.* — 5) n. **Bdellion.* — 6) m. N. pr. eines bösen Dämons Pân. Gaṇ. 1,16,32.

ऊलूखलक 1) m. N. pr. eines Muni. — 2) n. a) *Mörserchen* RV. — b) **Bdellion.*

ऊलूखलवृप Adj. *die Gestalt eines Mörsers habend.* Nom. abstr. °वृपता f. Çat. Br. 7,5,1,15.

ऊलूखलसुत Adj. *in einem Mörser ausgestampft.*

°ऊलूखलिक Adj. *als Mörser gebrauchend.*

ऊलूट m. Pl. v. l. für ऊलूत 1) b).

ऊलूत 1) m. a) **Boa.* — b) Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,9,54. Vgl. उतूल. — 2) *f. ई N. pr. einer Geliebten Garuḍa's Gal. *ऊलूतीश m. Bein. Garuḍa's ebend.

ऊलूप 1) m. *eine best. Pflanze* 168,14. Vgl. उलप, उलुप. — 2) f. ई N. pr. einer Tochter des Schlangendämons Kauravja und Gattin Arǵuna's.

ऊलूलि und ऊलूलु = उलुलि.

ऊल्क 1) m. N. pr. eines Fürsten Hariv. 1,13,35. — 2) f. ऊल्का a) *eine feurige Erscheinung, Meteor.* — b) *Feuerbrand.* — c) Titel einer Grammatik.

ऊल्काशिरस् m. N. pr. eines Rakshas.

ऊल्कानवमी f. *ein best. 9ter Tag.*

ऊल्कानिर्ऋत (AV. 19,9,8) und ऊल्काभिर्ऋत (AV. 19,9,9) Adj. *von einem Meteor getroffen.*

ऊल्कामालिन् m *ein best. Krankheitsdämon* Hariv. 9559.

ऊल्कामुख 1) m. a) *eine Art Gespenst* Milindap. 78,4 (70,3). — b) N. pr. α) eines Nachkommen des Ikshvâku. — β) eines Affen. — γ) eines Rakshas. — 2) *f. ई *Fuchs.*

ऊल्कुर्षी f. 1) *eine feurige Erscheinung, Meteor.* ऊल्कुर्ष्यत्त Adj Çat. Br. 11,2,7,25. — 2) *Feuerbrand.*

ऊल्कुर्षीमत् Adj. *von feurigen Erscheinungen begleitet.*

ऊल्ब m. (selten) und n. 1) *Hülle des Embryo, Eihaut.* इन्द्राण्या ऊल्बग्रायणी Name zweier Sâman. — 2) *Gebärmutter.* — 3) **Höhle.*

ऊल्बण 1) Adj. (f. आ) *übermässig, zu viel, — gross, — stark, aussergewöhnlich, ungeheuer.* — b) am Ende eines Comp. *reich an, voll von* Nom. abstr. °ता f. — c) **offenbar.* — 2) m. a) *eine best. Stellung der Hände beim Tanz.* — N. pr. eines Sohnes des Vasishṭha. — 3) *f. आ *ein Gericht aus dem Mark von Bananen, Melonen u. s. w. mit Milch und Gewürz* Nigh. Pa. — 4) n. ऊल्बण a) = ऊल्ब *Eihaut,* — b) *Absonderlichkeit* Âit. Âr. 346,15.

ऊल्बणिसु Adj. *an's Absonderliche streifend* Âit. Âr. 250,4.

ऊल्ब्य Adj. mit आपस् *Fruchtwasser.*

ऊल्मुक 1) n. *Feuerbrand.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes a) des Balarâma. — b) des Manu Kâkshusha VP.² 1,178.

ऊल्मुकमय्य Adj. *aus einem Feuerbrand zu reiben.*

ऊल्मुकावलेपण n. *eine Zange oder Schaufel für einen Feuerbrand.*

ऊल्मुकी Adj. *von einem Feuerbrand herrührend.*

*ऊल्य Adj. von ऊल gaṇa घलादि.

*ऊल्ल m. und *ऊल्ली f. *weisses Arum* Nigh. Pa.

*ऊल्लकासन n. *Haarsträubung.*

ऊल्लङ्घन n. 1) *das Hinübersetzen über.* — 2) *das Uebertreten, Brechen* (einer Verpflichtung u. s. w.).

ऊल्लङ्घनीय und ऊल्लङ्घ्य Adj. *zu übertreten.*

*ऊल्लम्पन n. *Sprung.*

°ऊल्लम्बिन् Adj. *hängend auf.*

*ऊल्लमत्फल m. *Mohn* Nigh. Pa.

ऊल्लाघ 1) Adj. a) *von einer Krankheit genesen.* °ता f. *Genesung* Spr. 7802. — b) **geschickt.* — c) **rein.* — d) **böse.* — e) **froh.* — 2) * m. *schwarzer Pfeffer.*

ऊल्लाघय्, °यति *gesund machen, zu neuem Leben erwecken* Spr. 543. — Mit *प्र P. 8,2,55, Sch.

ऊल्लाङ्गूल Adj. *mit erhobenem Schweife* Dhn. V. 29,2.

ऊल्लाप m. *ein hartes Wort* Spr. 2047.

ऊल्लापक n. *Schmeichel-, Lobreds.*

ऊल्लापन 1) Adj. *vergänglich* Lalit. 238,20. — 2) n. *das Liebkosen.* Zu den Kalâ gezählt bei Gal.

ऊल्लापिक *eine Art Gebäck.*

ऊल्लापिन् Adj. *ausrufend, rufend* Spr. 2102.

ऊल्लाप्य n. *eine Art von Schauspielen.*

ऊल्लाल *das Complet in der Shaṭpadikâ.*

ऊल्लास m. 1) *das Erscheinen, zum Vorschein Kommen* Kap. 2,36. Spr. 4711. Kathâs. 14,13. Siç. D. 198. 238,21. 305,20. — 2) *Freude, Lust* Kathâs. 72,28. — 3) *Zunahme, Wachsthum.* — 4) in der Rhet. *Hervorhebung durch Vergleichung oder Entgegensetzung.* — 5) *Kapitel, Abschnitt.* — 6) Bez. *der sieben Grade in den Mysterien der Çâkta.*

ऊल्लासन 1) n. *das Ergänzen* Râǵat. 5,343. — 2) f. आ *das Erscheinenlassen* Bâlar. 244,5.

ऊल्लासिन् Adj. *spielend, hüpfend* Vâs. 31.

ऊल्लिखन n. *Brechmittel* Bhâvapr. 4,102.

ऊल्लिङ्गनाष्टक n. Titel eines Werkes.

ऊल्लिङ्ग्य्, °यति *aus Merkmalen erschliessen* Kâç. 14,2.

ऊल्लुचन n. *das Zausen, Zerren an, Ausreissen*

(z. B. der Haare).

उल्लुण्ठा f. *Ironie, Sarkasmus.*

*उल्लू Adj. *aufschneidend.*

उल्लेख 1) Adj. in Verbindung mit युद्ध Bez. *einer der 4 Arten des* Grahajuddha, *wobei die Sterne sich gleichsam ritzen.* — 2) m. *a) Erwähnung, Angabe, Schilderung, anschauliche Darstellung* Kâd. 7,1133. — *b) das Hervortretenlassen, in den Vordergrund Stellen* Prasannar. 32,6. — *c) das Vomiren* Kâraka 6,26. — *d) in der Rhet. malende Beschreibung eines Objectes nach der Verschiedenheit der Eindrücke, welche seine Erscheinung hervorbringt.* — 3) *f. ई *Strich, Linie.*

उल्लेखन 1) Adj. *abmalend, anschaulich ausdrückend, darstellend.* — 2) n. *a) das Einritzen, Ziehen von Linien* Kâty. Çr. 7,4,9. — *b) das Aufkratzen, Abscharren.* — *c) das Vomiren* Kâraka 6,5.11.19. — *d) Brechmittel* Kâraka 1,13. — *e) das Erwähnen, Angeben.*

उल्लेखरेखा f. *eine Etwas deutlich bezeichnende Linie.* S. सोल्लेखरेखन्.

उल्लेखिन् Adj. 1) *kratzend an, so v. a. berührend, reichend bis* Kâv. 55,13. — 2) = उल्लेखन 1) Sarvad. 20,15.

उल्लेख्य Adj. 1) *einzuritzen, aufzuschreiben.* — 2) *was abgemalt —, anschaulich ausgedrückt wird.*

*उल्लोघ m. *Traghimmel.*

उल्लोपिक m. und °का f. v. l. für उल्लापिक Ind. St. 14,329, N.

उल्लोल 1) Adj. *baumelnd.* — 2) *m. *eine hohe Welle.*

उवट m. N. pr. eines Scholiasten.

उवर्ण m. *die Vocale* उ und ऊ VS. Paiṭ. TS. Paiṭ. AV. Paiṭ.

उवै Interj. ṚV. 10,86,7.

उशङ्ख m. N. pr. eines Fürsten.

उशत m. N. pr. eines Sohnes des Sujaṅga Hariv. 1,36,6. उशत् v. l.

उशदृच् Adj. (Nom. °धक्) *nach Wahl erreichend, beliebig sich ausdehnend.*

*उशनःप्रिय m. *der Edelstein* Gomeda Nigh. Pa.

उशनस् m. (Nom. °ना, ved. Acc. °नाम्, ved. Dat. und Loc. °ने) N. pr. eines Frommen der mythischen Vorzeit, mit dem Patron. Kâvja, Später wird er mit Çukra, dem Lehrer der Asura, identificirt, und bezeichnet wie dieser den *Planeten Venus.* उशनसः स्तोमाः *eine best. Recitation, welche anzuwenden ist, wenn sich Jmd vergiftet glaubt.*

उशना f. 1) Instr. (gleichlautend) *begierig, freudig, eilig.* — 2) N. pr. der Gattin eines Rudra VP.² 1,117.

उशत् s. u. वश्, वष्टि. उशती v. l. für उषती, रुशती.

उशाना f. *eine best. Pflanze.*

उशिक m. 1) N. pr. eines Fürsten. — 2) Name *des 12ten* Kalpa.

उशिज् 1) Adj. *a) heischend, eifrig strebend, zugethan, bereitwillig.* — *b) reizend, schön* Bala. P. — 2) *m. *a) Feuer.* — *b) verlassene Butter.* — 3) f. N. pr. der Mutter des Kakshivant.

*उशिज m. N. pr. des Vaters Kakshivant's Comm. zu Tândja-Br. 14,11,17.

*उशी f. *Wunsch.*

उशीनर m. Pl. N. pr. eines Volkes im Mittellande. Sg. *ein Fürst dieses Volkes.*

उशीनरगिरि m. N. pr. eines *Berges.*

उशीनराणी f. *eine Fürstin der* Uçînara.

उशीर 1) m. n. *die wohlriechende Wurzel von Andropogon muricatus.* Am Ende eines adj. Comp. f. या Harivaṃça 1,53,2. — 2) *f. ई *eine best. Grasart.*

*उशीरक n. = उशीर 1).

उशीरगिरि m. N. pr. eines *Berges.*

उशीरबीज m. desgl.

*उशीरिक Adj. (f. ई) *mit* Uçîra *handelnd.*

(उशेन्य) उशेनिष Adj. *wünschenswerth.*

उशीनर m. N. pr. eines Sohnes des Purûravas VP.² 4,15.

1. उष्, वोषति und उष्णाति 1) *brennen* (trans.). उष्यते intrans. Kâraka 1,18. — 2) *züchtigen.* — 3) *verzehren, zu Grunde richten.* — Mit अभि *anbrennen.* — Mit उद् *durch Gluth vertreiben.* — Mit उप *aufbrennen, verbrennen* Vaitân. — Mit समुप *zusammenbrennen.* — Mit नि *niederbrennen.* — Mit प्रति *versengen.* — Mit सम् *verbrennen.*

2. उष्, उष्क्ति s. वस्, उष्क्ति.

3. उष् f. *Frühlicht, Morgenröthe.*

1. उष 1) Adj. *begierig, verlangend.* — 2) *m. *Liebhaber.*

2. उष 1) *m. *a) salzhaltige Erde.* — *b) Edelstein.* — 2) f. षा *das Brennen, Glühen.* — 3) *n. *fossiles Salz.*

3. उष 1) *m. *Ende der Nacht* Med. sb. 4. — 2) f. उषा *a) Frühlicht, Morgenröthe.* — *b) Nacht* Kâraka 6,18. VP. 2,8,48. — *c) *Kuh.* — *d) N. pr. einer Tochter Bâṇa's und Gattin Aniruddha's Agni-P. 12,46. 52. — 3) उषा *Adv. *a) bei Anbruch des Tages.* — *b) in der Nacht.*

*उषःकल m. *Hahn* Gal. Vgl. उषाकल.

उषङ्गु m. 1) N. pr. *a)* eines Ṛshi. — *b)* eines Fürsten. — 2) Bein. Çiva's.

*उषण 1) n. *a) Pfeffer.* — *b) die Wurzel von Piper longum.* — 2) f. षा *a) Piper longum oder Chaba.* — *b) getrockneter Ingwer.* — Vgl. ऊषण.

उषती f. *eine verletzende Rede* MBh.

*उषदश्व m. N. pr. eines Mannes; vgl. घोषदश्वि.

उषदु m. N. pr. eines Sohnes des Svâhi.

उषदश्व m. N. pr. eines Sohnes des Titikshu.

उषस् 1) m. N. pr. eines Sohnes des Sujaṅga. उशत v. l. — 2) f. उषती in Verbindung mit वाच् *eine verletzende Rede* MBh. 12,236,10. 241,9. An beiden Stellen उशती: उषती ed. Calc. Die richtige Form ist wohl रुशती.

*उषप m. 1) *Feuer.* — 2) *die Sonne.*

उषर्बुध् Adj. *früh wach.*

*उषर्बुध m. 1) *Feuer.* — 2) *Kind.*

उषस् 1) f. (stark auch उषास् im Veda) *a) Frühlicht, Morgenröthe, Morgen.* Personificirt als *Tochter des Himmels und Schwester der* Âditja. उषसः साम-Âṇsu. Br. — *b) Abendröthe.* — *c)* Du. *Nacht und Morgen.* — *d)* N. pr. der Gattin Bhava's (einer Form Rudra's) VP. 1,8,9. — 2) n. *a) Tagesanbruch, Dämmerung.* — *b) *Oberhöhle.* — *c) *das Gebirge* Malaja. — Vgl. 2. ऊष.

उषस्ति und उषस्ति m. N. pr. eines Mannes.

*उषस्य्, °स्यति *tagen.*

उषस्य Adj. *der Morgenröthe geweiht* Âçv. Çr. 4,14,1.

उषाकर m. *der Mond.*

*उषाकल m. *Hahn.* Vgl. उषःकल.

उषापति (Agni-P. 12,41) und *उषारमण m. Bein. Aniruddha's.

उषारागोदय m. Titel eines Schauspiels.

उषर्बुधामानक्ता Nom. Du. f. *Morgenröthe und Nacht.*

*उषासासूर्य n. Sg. *die Morgenröthe und die Sonne.*

उषित m. N. pr. eines Sohnes des Ûru.

उषित Partic. von उष्, घोषति und वस्, वसति.

*उषितगवीन Adj. *wo früher Kühe sich aufgehalten haben.*

उषितव्य n. impers. *zu übernachten* Kâd. II,31,6.

उषेश m. 1) *Mond.* — 2) *Bein. Aniruddha's.

उषोवल n. Pl. Thon.

उषोराग m. *Morgenröthe* Daçak. 43,13.

उष्ट्र und उष्ट्र m. *Pflugsterz.*

उष्ट्र 1) m. *a) Büffel.* — *b) Kamel.* उष्ट्रखरम् *K. und Esel* Gaut. *उष्ट्रशशम् *K. und Hase.* — *c) *Lastwagen.* — *d)* N. pr. eines Asura. — 2) f. उष्ट्री *a) Kamelweibchen.* — *b) ein irdenes Gefäss von best. Form.* — *c) *Urtica interrupta und *eine Art* मेषशृङ्गी Nigh. Pa.

उष्ट्रकर्णिक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*उष्ट्रकाण्डी f. *Echinops echinatus* Râgân. 10,142.

उष्ट्रकुङ्कुमवस्त्र n. *das Safran-Sahleppen eines Kamels.* °वत् Adv. Kap. 3,58. 6,40.

*उष्ट्रक्रोशिन् Adj. wie ein Kamel schreiend.

उष्ट्रग्रीव m. eine Form der Mastdarmfistel.

उष्ट्रचिक्क m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

उष्ट्रत्व n. Nom. abstr. zu उष्ट्र 1) b) Hemâdri 1,675,20.

उष्ट्रदत्त MBh. 12,8717 fehlerhaft für ओष्ट्रदत्त.

*उष्ट्रधूसरपरिच्छदा f. Tragia involucrata L.

उष्ट्रनिषदन n. eine best. Art des Sitzens bei den Jogin.

*उष्ट्रपादिका f. Jasminum Sambac Ait.

*उष्ट्रपाल m. Kamelhirt Gal.

*उष्ट्रप्रमाण m. das fabelhafte Thier Çarabha Nigh. Pr.

*उष्ट्रभता (Gal.) und *°भतिका f. eine best. der Alkagi verwandte Pflanze Bhâvapr. 4,87.

उष्ट्रयामी f. Kamelstute. *°यामि n. (auch Kâç.) schwerlich richtig.

*उष्ट्रयोजिन् Adj. von Kamelen gezogen (Wagen).

उष्ट्रशिरोधर m. = उष्ट्रग्रीव.

*उष्ट्रसादि m. ein Reiter zu Kamel. n. (auch Kâç.) schwerlich richtig.

1.*उष्ट्रस्थान n. Kamelstall.

2.*उष्ट्रस्थान Adj. in einem Kamelstall geboren.

*उष्ट्राकृति m. = das fabelhafte Thier Çarabha Gal.

उष्ट्राक्ष m. N. pr. eines Mannes. Pl. sein Geschlecht.

उष्ट्रिका f. 1) Kamelstute. — 2) ein irdenes Gefäss von best. Form. — 3) *eine best. Staude.

उष्ण 1) Adj. (f. घा; ई nur Kauç.) a) heiss, warm Gaut. Auch von einem Seufzer. — b) heftig (Conj.). — c) *rasch zu Werke gehend. — 2) उष्णम् Adv. heiss (seufzen) 50,29. *Mit कर् componirt. — 3) m. a) *Zwiebel. — b) N. pr. zweier Männer VP. 2,4,18. 4,21,3. — 4) *f. घा a) Hitze. — b) Auszehrung. — c) Galle. — d) *eine Art Momordica Nigh. Pr. — 5) n. (*m.) a) ein heisser Gegenstand. — b) Hitze, Wärme. — c) die heisse Jahreszeit. — d) Bez. der rückläufigen Bewegung des Mars, wenn sie stattfindet im 7ten, 8ten oder 9ten Mondhause von dem Mondhause, in welchem er heliakisch aufging. — e) N. pr. eines von Ushṇa beherrschten Varsha in Kuçadvipa VP. 2,4,48.

*उष्णक 1) Adj. a) fieberkrank. — b) rasch zu Werke gehend. — 2) m. a) Hitze, die heisse Jahreszeit. — b) Brand (Krankheit) Gal. — 3) *Betelnuss Nigh. Pr.

उष्णका m. die Sonne Kâd. II,49,15.

उष्णकाल m. die heisse Jahreszeit Spr. 1320.

उष्णकिरण und *उष्णकृत् (Gal.) m. die Sonne.

उष्णग m. Sg. und Pl. die heisse Jahreszeit. Auch उष्णगः कालः.

*उष्णगन्धा f. Alpinia Galanga Nigh. Pr.

उष्णगु m. die Sonne.

*उष्णघ्न n. Sonnenschirm.

*उष्णकारण Adj. erhitzend, erwärmend.

उष्णता f. 1) Hitze, Wärme. — 2) am Ende eines Comp. grosses Verlangen nach.

उष्णतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

उष्णत्व n. Hitze, Wärme.

*उष्णनदी f. Bein. des Höllenflusses Vaitaraṇi.

उष्णप fehlerhaft für उष्मप.

*उष्णफला f. eine Art Momordica Nigh. Pr.

*उष्णभृत् m. die Sonne Gal.

*उष्णभोजिन् Adj. warme Speisen geniessend.

उष्णय्, °यति heiss machen.

उष्णरश्मि und उष्णर्चिस् m. die Sonne.

उष्णवात m. eine best. Blasenkrankheit Wise 365. Çârîr. Saṃh. 1,7,40.

उष्णवारण (*m.) n. Sonnenschirm.

उष्णविदग्धक m. eine best. Augenkrankheit Çârîr. Saṃh. 1,7,94.

उष्णवीर्य 1) Adj. erwärmende Kraft besitzend Kâraka 1,14. 6,3. — 2) *m. Delphinus gangeticus.

उष्णवेतालो f. N. pr. einer Hexe Hariv. 9542.

उष्णसमय m. die heisse Jahreszeit. Davon Denom. °समयाय्, °समयायते zur h. J. werden Bâlar. 129,3.

*उष्णसुन्दर m. Momordica Charantia, Averrhoa Carambola und Terminalia Bellerica Nigh. Pr.

उष्णस्पर्शवत् Adj. heiss anzufühlen Taitt. S.

उष्णांशु m. die Sonne 172,7. Hemâdri 1,156,22.

*उष्णागम m. Beginn der heissen Jahreszeit.

उष्णाग्रा m. Ende der heissen Jahreszeit R. 6,69,31.

*उष्णाभिगम m. = उष्णागम.

उष्णाभिप्राय Adj. mit Hitze endend (Fieber) Kâraka 1,19. Davon °प्रायिन् Adj. an einem solchen Fieber leidend 6,3,d.

उष्णालु Adj. von der Hitze leidend.

*उष्णावक् m. Winter Râgân. 21,67 (उष्णापक् Hdschr.).

उष्णि Adj. brennend, in यज्ञोष्णि.

*उष्णिका f. Reisbrei.

उष्णिगर्भ Adj. f. (घा) in Verbindung mit गायत्री ein best. Metrum.

उष्णिमन् m. Hitze.

उष्णिह् f. (Nom. उष्णीक्) 1) ein best. Metrum. — 2) ein diesem Metrum geweihter Backstein. — 3) wie andere Metra Name eines der Rosse des Sonnengottes VP. 2,8,3.

उष्णिहककुभौ f. Du. die Metra Ushṇih und Kakubh.

उष्णीका f. 1) Pl. Genick. — 2) = उष्णिह् 1).

उष्णी Adv. mit कर् erhitzen, erwärmen.

उष्णीगङ्ग wohl n. N. pr. eines Tîrtha.

उष्णीनाभ m. N. pr. eines göttlichen Wesens.

उष्णीष 1) m. n. Kopfbinde, Turban, Binde überh. उष्णीषपट् dass. 290,10. — 2) Bez. eines Auswuchses auf Çâkjamuni's Kopfe.

उष्णीषार्यपणा f. N. pr. einer buddh. Göttin.

उष्णीषिन् Adj. mit einer Kopfbinde versehen.

1. उष्णोदक n. 1) warmes Wasser Spr. 6775. — 2) eingekochtes Wasser Bhâvapr. 3,14.

2. उष्णोदक m. R. 2,83,13 nach dem Comm. Gliederreiber.

*उष्णोपगम m. = उष्णागम.

*उष्म m. 1) Hitze. — 2) die heisse Jahreszeit. — 3) Frühling. — 4) Zorn.

*उष्मक = ऊष्मक.

उष्मता MBh. 1,103,17 fehlerhaft für उष्णता Hitze.

उष्मन्, उष्मप und उष्मस्वेद s. ऊष्मन् u. s. w.

*उष्मागम m. schlechte Lesart für उष्णागम oder ऊष्मागम.

*उष्माय् und *उष्मोपनम s. ऊष्माय् und ऊष्मोपगम.

उष्य in सुखोष्य.

उष्यल n. Rahmen (eines Ruhebettes).

उषर् f. = उषस् Frühlicht, Morgenröthe.

उषस् 1) Adj. (f. षी) a) morgendlich. — b) etwa hell, klar (Gaṇḍa) MBh. 13,26,93. Kuh nach Nilak. — 2) m. a) Strahl. — b) Stier. — 3) f. षी a) Frühlicht, Morgenröthe, Helle. — b) Kuh. — c) *eine best. Pflanze.

उषसयामन् Adj. im Frühlicht ausgehend, bei Tageshelle gehend.

उषसि f. Morgen, Helle.

उषसिक m. Ochsstein.

उषसीय Adj. TBr. 2,7,12,2 wohl fehlerhaft.

उषसीय 1) Adj. (f. घा) a) röthlich. — b) taurinus. — 2) m. a) Stier. — b) Kalb. — 3) f. घा a) Helle, Licht. — b) Kuh. — c) Milch und Anderes von der Kuh Kommende.

उषसीयपर्व n. Nom. abstr. zu उषसीय 3) b) Maitr. S. 4,2,12.

*उषीय्, °यति sich eine Kuh wünschen.

1. उष् s. उक्, उक्षति.

2. उष् s. वस्.

3.*उष्, घोषति (वधे).

*उषान m. N. pr. einer Gegend

उषङ्गवापिवासिष्ठ n. Name eines Sâman.

उष्ट्र Adj. wohl wie ein Kamel schreiend.

उष्टगान n. = उष्णगान.

---

1. उ = 1. उ; s. d.

2.*उ Interj. वाक्यारम्भे, घनुकम्पायाम्, रक्षायाम्.

3.*उ Adj. von घव्, घवति und von घा, वयति.

•ऊ m. 1) *der Mond.* — 2) Bein. Çiva's.

ऊग्ट m. N. pr. = उवट.

ऊँ (ऊं) im Padapâṭha vor hinzugefügtem इति = 2. उ.

ऊकार m. *der Laut* ऊ TS. Prât. AV. Prât.

ऊखर m. Pl. N. pr. einer Çiva'itischen Secte.

ऊध्य AK. 2,9,13 fehlerhaft für उध्य.

ऊङ् mit नि in न्यूङ् und न्यूङ्मानक.

•ऊठ्, ऊठति = •उठ्, धोठति.

ऊढ 1) Adj. Partic. von 1. und 2. ऊह् und वह्. — 2) f. धा *eine Heimgeführte, Gattin.*

•ऊढकाङ्क्ष Adj. *gepanzert*, v. l. für व्यूढ°.

•ऊढभार्य Adj. *der eine Gattin heimgeführt hat.*

•ऊढय्, °यति Denom. von ऊढ und ऊढि.

•ऊढ्य Adj. *einen Wagen ziehend* L. K. 1037.

ऊढ्यस् Adj. *erwachsen* Bâlar. P. 4,9,66.

ऊढि f. *das Tragen* Râǵâr. 7,1020.

ऊर्णि v. l. für मोर्णि.

ऊणीतेनस् Lâṭj. 5,11 wohl fehlerhaft für ऊर्णितेनस्.

ऊत Partic. 1) von ध्यै. — 2) von वा, वयति.

1. ऊति f. im Çat. Br. einmal m.) 1) *das in Gang Bringen, Fortbewegung.* — 2) *Gang, Iter.* — 3) *Förderung, Begünstigung, Unterstützung, Hülfe, Wohlwollen.* — 4) *Helfer, Förderer.* — 5) *Labung, Erquickung, Stärkung.* — 6) Pl. *Lebensmittel, erquickende Dinge.* — 7) *Spiel, Scherz, Belustigung* Bâlar. P. — 8) •= तारण.

2. ऊति f. *Gewebe.*

3. ऊति m. N. pr. eines Daitja.

ऊनीक m. = पूतीक *ein als Surrogat für die Soma-Pflanze dienendes Kraut.*

ऊदक und ऊदर = उदक und उदर in घनूदक und घनूदर.

ऊदल n. Name eines Sâman Lâṭj. 4,6,17.

ऊधन्, ऊधर्, ऊधस् n. 1) *Euter.* — 2) *ein verehrter, geheimer oder nur dem Freunde zugänglicher Ort, Busen.* — 3) *Wolke* (als *Euter des Himmels*), *bewölkter Himmel.* — 4) •*Nacht.* — 5) Bez. *einer best. Stelle in den* Mahânâmnî.

ऊधन्य Adj. *im Euter enthalten* Maitr. S. 1,10,5.

ऊधर् und ऊधस् s. ऊधन्.

ऊधस्य 1) Adj. (f. धा) *milchend* Hemâdri 1,470, 17. 22 उ° gedr. — 2) n. *Milch.*

ऊधस्वती Adj. f. *ein volles Euter habend.*

ऊन Adj. *woran Etwas fehlt, unter dem Maasse bleibend, unzureichend, zu klein, — wenig, nachstehend; der kleinste.* Mit einem Abl. *weniger —, geringer als;* mit einem Instr. *um — weniger;* am Ende eines Comp. in beiden Bedeutungen. °विंश so v. a. एकोनविंश *der 19te.* Nom. abstr. ऊनता f. Hemâdri 1,15,14. ऊनत्व n. 17.

ऊनक Adj. dass. Gobhila. 7,25.

ऊनकोटिलिङ्ग n. Name eines Liṅga.

ऊनय्, °यति *unerfüllt lassen.* ऊनित *vermindert um* (Instr.).

ऊनरात्र m. und °रात्रि f. Pl. *die überschüssigen lunaren Tage in einem Juga, die man ausscheiden muss, um die richtigen solaren Tage zu erhalten.*

ऊनाईतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

ऊनाक्षर Adj. *eine Silbe zu wenig habend* Lâṭj. 7,9,8.

ऊनाधिक m. *der kleinere von den zwei als Multiplicatoren zu verwendenden Ueberschüssen bei der* Kuṭṭâkâra *genannten Operation* Âryabh. 2,32. fgg.

ऊनातिरिक्त Adj. *zu wenig oder zu viel.*

ऊनाह्न m. = ऊनरात्र Gaut. Pariçiṣṭa. 3.

ऊनी Adv. mit कर् *subtrahiren.*

ऊनेवध्य s. ऊंवध्य.

ऊभाव m. *das zu* ऊ *Werden* TS. Prât.

•ऊम् Interj. रुषोक्तौ, प्रश्ने und स्पर्धायाम्.

ऊम 1) m. *guter Freund, Genosse, Mitglied einer Verbindung oder Verbrüderung.* — 2) •n. a) *Stadt.* — b) N. pr. einer Gegend.

•ऊय्, °यते = वा, वयति.

•ऊरी Adv. = उरी.

•ऊर्व्य m. *ein* Vaiçja.

ऊरी Adv. = उरी. Mit कर् *einräumen, anerkennen.*

ऊरु m. 1) *Schenkel, Lende.* Am Ende eines adj. Comp. f. ऊरु und ऊरू. — 2) N. pr. a) eines Âṅgirasa. — b) eines Sohnes des Manu Kâkshusha. कुरु v. l.

ऊरुघ्न m. *Schenkellähmung* Kârana 6,25.

ऊरुघ्निन् Adj. *an Schenkellähmung leidend* Kârana 6,23.

ऊरुपार्श्व m. = ऊरुपर्व.

ऊरुज 1) Adj. *aus einer Lende entsprossen.* — 2) •m. *ein* Vaiçja.

ऊरुजन्मन् m. Bein. Aurva's.

ऊरुदघ्न Adj. *bis zum Schenkel reichend.*

•ऊरुदघ्नस Adj. (f. ई) dass. P. 4,1,15, Sch.

•ऊरुपर्वन् m. n. *Knie.*

ऊरुफलक n. *Lendenschild.*

ऊरुबलिन् Adj. *lendenstark* Çat. Br. 13,2,2,8.

•ऊरुभिन्न Adj. (f. ई) *am Schenkel durchstochen.*

•ऊरुमात्र Adj. (f. ई) *bis zum Schenkel reichend* P. 4,1,15, Sch.

•ऊरो Adv. = उरौ.

ऊरुस्कम्भ m. = °स्कम्भ Kârana 1,19. 20. 6,25.

ऊरुसार m. *Schenkelschwäche, — lähmung* Kârana 1,20.

ऊरुस्कम्भ m. *Schenkellähmung.* °गृहीत Adj. Maitr. S. 1,10,14.

ऊरुस्तम्भ m. (adj. Comp. f. धा) dass.

•ऊरुस्तम्भा f. *Musa sapientum* Râǵân. 11,37 (उरु° Hdschr.).

ऊरूपधीडम् Absol. *unter Schenkeldruck* Daçak. 91,6.

ऊर्ज् f. *Nahrung, Stärkung; Kraftfülle, Saft und Kraft.*

ऊर्ज 1) Adj. (f. धा) *kräftig.* — 2) m. a) *Kraftfülle, Kraft und Saft.* — b) •*Leben.* — c) *ein best. Herbstmonat, October — November.* — d) N. pr. verschiedener Männer. Pl. *ihr Geschlecht.* — 3) f. धा a) *Kraftfülle, Saft und Kraft.* — b) = 2) c) Kârana 8,6. — c) N. pr. einer Tochter Daksha's und Gattin Vasishṭha's. — 4) •n. *Wasser.*

•ऊर्जन n. Nom. act. von ऊर्जय्.

ऊर्जमेध Adj. (f. धा) von *gewaltiger Einsicht* MBh. 13,76,10. Vgl. Hemâdri 1,469,18.

ऊर्जय्, ऊर्जयति 1) *nähren, kräftigen* Kârana 1,26. Partic. ऊर्जयत् *nährend, kräftig.* Med. *sich kräftigen, kraftvoll sein.* Partic. ऊर्जयमान = ऊर्जयत्. — 2) •*leben.* — Partic. ऊर्जित *kräftig, mächtig, üppig, gewaltig, bedeutend.*

ऊर्जयत् m. N. pr. 1) eines Lehrers. — 2) eines Gebirges in Guzerat Ind. Antiq. 7,261.

ऊर्जयोनि m. N. pr. eines Sohnes des Viçvâmitra MBh. 13,4,39.

ऊर्जवह् und °वाह् m. N. pr. eines Fürsten VP.[2] 3,333.

(ऊर्जव्य) ऊर्जाविष Adj. *nahrungsreich, kraftreich.*

ऊर्जस् n. *Macht, Kraft* Sin. D. 341,12.

ऊर्जसनि Adj. *Kraft verleihend* RV.

ऊर्जस्कर Adj. *Kraft bewirkend.*

ऊर्जस्तम्ब m. N. pr. eines Ṛshi im 2ten Manvantara.

ऊर्जस्वत् 1) Adj. a) *nahrungsreich, saftig, strotzend.* — b) *mächtig, kräftig, stark.* — 2) f. ऊर्जस्वती N. pr. verschiedener Frauen.

ऊर्जस्वल 1) Adj. *mächtig, kräftig, stark.* — 2) N. pr. eines Ṛshi im 2ten Manvantara.

ऊर्जस्विन् 1) Adj. *mächtig, kräftig, stark* Bâlar. 283,20. — 2) n. in der Rhet. *Schilderung einer Gewaltthat, — Ungebührlichkeit.*

ऊर्जाद (dreisilbig) Adj. *saftige Nahrung geniessend* RV.

ऊर्जानी f. *Nahrung, Stärkung* als Personification.

ऊर्जावत् Adj. 1) *Macht —, Kraft verleihend* MBh. 13,26,34. — 2) *mächtig, kräftig* Pân. Gaṇ. 1,15,6.

ऊर्जाकृति Adj. (f. ई) *saftige —, nährende Opfer-*

gaben bringend.

ऊर्जित 1) Adj. s. ऊर्ज्. — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

ऊर्जिन् Adj. *fruchtbar.* Pân. Gaṇ. 1,16,6.

ऊर्ण 1) m. N. pr. eines Jaksha. — 2) ऊर्णा f. a) *Wolle.* — b) *die Fäden einer Spinne.* — c) *Haarwirbel zwischen den Augenbrauen* Kâd. 9,10. 81,9. Lalit. 290,3 (ऊर्णा gedr.). °कोश m. dass. 375,16. — d) N. pr. verschiedener Frauen. — 3) n. *Wolle* in einigen Compp.

ऊर्णनाभ m. 1) *Spinne.* — 2) *eine best. Stellung der Hand.* — 3) N. pr. a) eines Sohnes des Dhṛitarâshṭra. — b) *Pl. eines Volksstammes gaṇa राजन्यादि. — c) eines Dânava.

ऊर्णनाभि m., °नाभी f. (Kâṭaśśor. 9) und ऊर्णापट m. *Spinne.*

ऊर्णाप्रदस् Adj. *wollenweich.*

ऊर्णावीभि m. *Spinne.*

ऊर्णामय Adj. (f. ई) *wollen.*

ऊर्णायु 1) Adj. *wollig.* — 2) m. a) **Widder.* — b) **Spinne.* — c) **wollene Decke.* — d) *= लूता-भङ्ग. — e) N. pr. eines Gandharva. — 3) f. *Schaf* Hemâdri 1,714,21.

ऊर्णावस् 1) Adj. *wollig.* — 2) m. a) *Spinne.* — b) *N. pr. eines Mannes. — 3) f. ऊर्णावती *Schaf.*

ऊर्णावल Adj. *wollig.*

ऊर्णासूत्र n. *Wollenfaden.* — °सूत्री Çiṣṭ. Gaṇ. 2,1 fehlerhaft für वैर्णा°.

ऊर्णास्तुका f. *Büschel von Wolle* TS. Comm. 1,357.

ऊर्णोतेजस् m. N. pr. eines Buddha.

ऊर्णु, ऊर्णोति und ऊर्णौति, ऊर्णुते *umgeben, umhüllen.* Med. *sich einhüllen.* — *Desid. ऊर्णुनूषति, ऊर्णुनविषति und ऊर्णुनुविषति. — *Intens. ऊर्णोनूयते. — Mit अप 1. *aufdecken, enthüllen.* Med. auch *sich enthüllen, — entblössen.* — 2) *öffnen.* — Mit प्रत्यप Med. *sich in Gegenwart Jmds* (Acc.) *enthüllen.* — Mit अभि *bedecken, verhüllen.* Med. auch *sich verhüllen.* — Mit आ *bedecken mit.* — Mit परि Med. *sich einhüllen* Maitr. S. 3,6,6. — Mit प्र *bedecken, verhüllen.* Med. *sich verhüllen.* — *Intens. *vollständig bedecken.* — Mit संप्र *ringsum bedecken.* — Mit वि 1) *aufdecken, enthüllen.* — 2) *öffnen.*

ऊर्णोदर m. N. pr. eines Lehrers.

*ऊर्द (ऊर्द), ऊर्दति (माने, क्रीडायाम्, वास्वादने).

*ऊर्द und *ऊर्दी gaṇa गौरादि. ऊर्दी = विमान Gaṇar. 1,48.

ऊर्दर m. 1) *ein Gefäss zum Messen des Getreides, Scheffel.* — 2) **Held.* — 3) **ein* Rakshas.

*ऊर्दि N. pr. ऊर्दि richtiger.

ऊर्ध und ऊर्धक fehlerhaft für ऊर्ध्व, ऊर्ध्वक.

ऊर्ध्व 1) Adj. (f. धा) a) *aufwärts gehend, nach oben gerichtet, aufrecht, erhoben, oben befindlich.* — b) *aufgerichtet,* so v. a. *in Gang gebracht* ṚV. 7,2,7. 8, 45,12. — 2) ऊर्ध्वम्, ऊर्ध्व° Adv. a) *aufwärts, nach oben, oben, oberhalb* (mit Abl.). Mit गम् s. v. a. *sterben.* घर्मणि संक्रु so v. a. *die Thränen unterdrücken* 298,27. — b) *in der Folge, weiterhin, hinter, über — hinaus, von — an, nach* (mit Abl.). घ्रत ऊर्ध्वम् *von da an, von nun an, hierauf.* इत ऊर्ध्वम् *von nun an* (in einem Buche) 221,7. 226,35. देहात् so v. a. *nach dem Tode.* — c) *nach dem Tode, — von* (Gen.). — d) *ansteigend, crescendo* Çat. Br. 12,2,3,3. — e) *laut.* — 3) n. *Höhe, ein oberhalb gelegener Theil;* mit Abl.

ऊर्ध्वक 1) Adj. *erhoben.* Arm Saṃh. Up. 3. — 2) m. (adj. Comp. f. धा) *eine Art Trommel* Naiṣh. 7,66. *ऊर्ध्वकष m. *der niedersteigende Knoten.*

ऊर्ध्वकण्ठ 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) *f. धा *eine Asparagus-Species* Râǵân. 4,122.

*ऊर्ध्वकण्ठक 1) m. *Athagi maurorum* Dhanv. 1,5. — 2) f. °कण्ठिका = ऊर्ध्वकण्ठ 2) Nigh. Pa.

ऊर्ध्वकपाल Adj. (f. धा) *oben in eine Schale auslaufend* Maitr. S. 1,8,2. Kâṭy. Ça. 4,14,1.

1. ऊर्ध्वकर m. *eine obere Hand* (unter vieren) Hemâdri 1,237,7. 738,15. 740,4.

2. ऊर्ध्वकर Adj. *mit erhobenen Händen* und zugleich *aufwärts strahlend* 314,3.

ऊर्ध्वकर्ण 1) Adj. *die Ohren spitzend* Çiç. 8. — 2) N. pr. einer Oertlichkeit.

1. ऊर्ध्वकर्मन् n. *eine Bewegung nach oben.*

2. *ऊर्ध्वकर्मन् m. Bein. Vishṇu's.

ऊर्ध्वकाय m. (adj. Comp. f. धा) *Oberkörper* Naiṣh. 7,66.

ऊर्ध्वकृत Adj. *emporgerichtet* Kâtyâs. 18,148.

ऊर्ध्वकेशन 1) Adj. *oben perlend.* — 2) m. angeblich N. pr. eines Ṛshi.

ऊर्ध्वकेतु m. N. pr. eines Mannes.

ऊर्ध्वकेश 1) Adj. *dessen Haare emporstehen.* — 2) m. N. pr. eines Mannes. — 3) f. ई N. pr. einer Göttin.

ऊर्ध्वक्रिया f. = 1. ऊर्ध्वकर्मन्.

ऊर्ध्वग 1) Adj. a) *nach oben gehend, aufwärts dringend.* — b) *oben, — in der Höhe befindlich.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

1. ऊर्ध्वगति f. 1) *springende Bewegung.* — 2) *Gang, —, Drang nach oben.*

2. ऊर्ध्वगति 1) Adj. a) *in die Höhe stehend* MBh. 1,146,78. — b) *in den Himmel gelangend oder gelangt* R. 1,2,40. Ind. St. 14,384. — b) *nach oben strebend.* — 2) *m. *Feuer* Gal.

ऊर्ध्वगमन n. 1) *das Aufgehen* (von Gestirnen). — 2) *Hebung.* — 3) *das Aufsteigen zum Himmel* Naiṣh. 8,15. — 4) *das Aufsteigen zu einer höheren Stellung.*

ऊर्ध्वगमनवस् Adj. *sich nach oben bewegend* 264,28.

ऊर्ध्वगात्मन् Adj. *dessen Natur nach oben strebt* (Çiva) MBh. 13,17,136.

ऊर्ध्वगामिन् Adj. *nach oben gehend, aufwärts dringend.*

ऊर्ध्वगुद m. *eine best. Krankheit des Mundes* Çâṅkh. Śrâ. 1,7,30.

ऊर्ध्वग्रावन् 1) Adj. *der den* Soma-*Stein erhoben hat.* — 2) m. N. pr. eines Ṛshi.

ऊर्ध्वचित् Adj. *aufschichtend.*

ऊर्ध्वज Adj. *der obere.*

ऊर्ध्वजत्रु n. *was oberhalb des Schlüsselbeines liegt.*

ऊर्ध्वजानु und °क Adj. *die Kniee in die Höhe richtend.*

ऊर्ध्वतु Adj. und °ता f. Nom. abstr. fehlerhaft für °तु und °तुता.

*ऊर्ध्वत्र und ऊर्ध्वसु Adj. = ऊर्ध्वजानु Maitr. S. 1, 10,2. Ait. Âr. 468,1 v. u. Nom. abstr. °ता Âçv. Ça. 2,16,14 nebst Comm. °तु und °तुता gedr.

ऊर्ध्वजानु Adv. *oberhalb des Knies.*

ऊर्ध्वतरण n. *das Austreten* (von Flüssen).

ऊर्ध्वतस् Adv. *aufwärts, nach oben* Hemâdri 1, 250,12. 14. 344,22.

ऊर्ध्वताल m. *ein best. Tact.*

ऊर्ध्वतिलकिन् Adj. *mit einem senkrecht stehenden Sectenzeichen auf der Stirn versehen.*

ऊर्ध्वया Adv. *aufwärts, aufgerichtet.*

ऊर्ध्वदंष्ट्रकेश Adj. *mit aufwärts gerichteten Spitzzähnen und Haaren* (Çiva) MBh. 12,284,35.

*ऊर्ध्वदिश् f. *Zenith.*

ऊर्ध्वदृश् und °दृष्टि 1) Adj. *nach oben sehend.* — 2) *m. °दृश् *Krebs* Râǵân. 19,76.

*ऊर्ध्वदेव m. Bein. Vishṇu's.

ऊर्ध्वदेह m. *Todtenceremonie.*

ऊर्ध्वद्वार n. *das nach oben (zum Himmel) führende Thor* Ânaṛ. Up. in Ind. St. 9,33.

ऊर्ध्वनाभस् Adj. *über den Wolken befindlich.*

*ऊर्ध्वनयन m. *das fabelhafte Thier* Çarabha Gal.

ऊर्ध्वनभस् m. N. pr. eines Ṛshi.

ऊर्ध्वनाल Adj. *mit dem Stiele nach oben* Jogaṭ. Up. 9.

*ऊर्ध्वदम Adj. *emporgerichtet.*

ऊर्ध्वपथ m. *der Luftraum.*

ऊर्ध्वपवित्र Adj. *oben rein* Taitt. Âr. 7,10 (Taitt. Up. 1,10).

ऊर्ध्वपाठ m. *das im Folgenden Gesagte* Comm. zu Ait. Âr. 13,10.

ऊर्ध्वपातन n. *Sublimation von Quecksilber* Rasêndrac.

VARR. 2,99. °यन्त्र n. *ein dazu dienender Apparat.*

ऊर्धपात्र n. 1) *ein hohes Gefäss* JÍÁN. 1,182. — 2) *Oberschale, Deckel* HEMÂDRI 1,228,3. 7. 19.

1. ऊर्धपाद् m. *Fussspitze* HEMÂDRI 1,697,18. 19.

2. ऊर्धपाद् 1) Adj. *die Füsse in die Höhe haltend.* — 2) °m. *das fabelhafte Thier* Çarabha.

ऊर्धपुण्ड्र und °क m. *eine mit Sandel u. s. w. senkrecht gezogene Linie auf der Stirn eines Brahmanen.* °माहात्म्य n. Titel eines Werkes.

°ऊर्धपूरम् Absol. *bis oben voll.*

ऊर्धपृषि Adj. *nach oben zu gesprenkelt* MAITR. S. 3,13,5.

ऊर्धप्रमाण n. *Höhenmaass, Höhe* ÇULBAS. 2,12.

ऊर्धबर्हिस् Adj. *über der Streu befindlich.*

ऊर्धबाहु 1) Adj. *mit erhobenen Armen.* — 2) N. pr. a) Pl. einer Çiva'itischen Secte. — b) verschiedener Rshi.

ऊर्धबिन्दु Adj. *oberhalb mit dem Minuszeichen versehen* BHÂG. 1.

ऊर्धबुध्न Adj. *dessen Boden oben ist.*

ऊर्धबृहती f. *ein best. Metrum.*

ऊर्धभक्तिक Adj. *nach oben wirkend, Erbrechen bewirkend* KÂRAKA 6,30.

ऊर्धभ्राज् Adj. *nach oben tragend, hebend* TÂṆḌYA-BR. 1,1,6.

1. ऊर्धभाग m. 1) *Obertheil.* — 2) *ein höher als* (Abl.) *gelegener Theil* HEMÂDRI 1,230,2. — 3) *ein höher Etwas* (Abl.) *gelegener Theil.*

2. ऊर्धभाग und °भागिक Adj. = ऊर्धभक्तिक KÂRAKA 6,28. 7,1. 8,11.

ऊर्धभाज् 1) Adj. a) *nach oben strebend* MAITRAJUP. 4,3. MBh. 3,219,20. — b) = ऊर्धभक्तिक KÂRAKA 1,26. — 2) m. *eine Form Agni's* MBh. 3,219,20.

ऊर्धभास् in घनूर्धभास्.

ऊर्धभूमि f. *das oberste Stockwerk* PÂRAḌ.

ऊर्धमण्डलिन् m. *eine best. Stellung der Hände beim Tanz.*

ऊर्धमन्थिन् Adj. = ऊर्धरेतस्.

ऊर्धमान n. *Höhenmaass, Höhe.*

ऊर्धमायु Adj. *Gebrüll erhebend.*

ऊर्धमारुत n. *Andrang des Windes* (in med. Sinn) *nach oben* (was Auswurf veranlasst).

ऊर्धमुख Adj. 1) *mit nach oben gerichtetem Gesicht.* — 2) *mit der Oeffnung nach oben gekehrt.* — 3) *nach oben gerichtet.* तेजस् so v. a. *Feuer, der Gott des Feuers* NAISH. 9,33.

ऊर्धमुण्ड Adj. *auf dem Scheitel rasirt* 106,10.

ऊर्धमोहूर्तिक Adj. *vor nach einer kurzen Weile geschieht.*

ऊर्धरक्तिन् Adj. *dessen Blut nach oben steigt* BHÂVAPR. 2,114.

ऊर्धरात्रि f. *ein von unten nach oben laufender Strich* 217,7.

ऊर्धरेखा f. *eine von unten nach oben laufende Linie* RAGH. 3,44. 7,65. NAISH. 1,18. PÂRAḌ.

ऊर्धरित Adj. = °रेतस् 1) TAITT. ÂR. 10,12. NṚS. UP. in Ind. St. 9,81.

ऊर्धरेतस् 1) Adj. *dessen Same oben bleibt, des Beischlafs sich enthaltend* GAUT. Nom. abstr. °स्त्व ÇAṄK. zu BÂDAR. 3,4,17. — 2) m. Bein. a) Çiva's. — b) °Bhîshma's.

ऊर्धरेतस्तीर्थ n. pr. eines Tirtha.

ऊर्धरोमन् Adj. 1) *dessen Haare auf dem Körper in die Höhe stehen.* — 2) m. N. pr. eines Berges.

ऊर्धलिङ्ग Adj. *dessen penis sich oben befindet* (Çiva). Statt dessen °लिङ्गिन् HEMÂDRI 1,203,20.

ऊर्धलोक m. *Oberwelt, der Himmel.*

ऊर्धवक्त्र m. Pl. *eine best. Götterordnung* VP.[2] 3,149.

ऊर्धवपस् Adj. *hochkräftig* MAITR. S. 3,12,14.

°ऊर्धवर्तमन् n. = ऊर्धपथ.

ऊर्धवाच् Adj. *eine laute Stimme habend* Ind. St. 10,147.

ऊर्धवात m. = ऊर्धमारुत.

ऊर्धवाल Adj. (f. आ) *mit dem Schweife nach oben* GAUT. PÂR. GṚHY. 3,12,7.

ऊर्धवह Adj. *oben —, über die Schulter getragen.*

ऊर्धवेणीधर 1) Adj. (f. आ) *oben aufgebundene Flechten tragend* MBh. 9,46,24. — 2) f. आ N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

ऊर्धशायिन् Adj. *auf dem Rücken liegend* (Çiva).

ऊर्धशोचिस् Adj. *nach oben flammend* RV. 6,13,2.

°ऊर्धशोधन n. *das Vomiren.*

°ऊर्धशोषम् Absol. *so dass Etwas oben trocken wird.*

ऊर्धश्वास m. 1) *tiefes Aufathmen* HÎR. 1. — 2) *eine Form von Asthma* SUÇR. 2,408,3. BHÂVAPR. 4,24.

ऊर्धश्वित् Adj. *nach oben leuchtend* AV. PAIPP. 12,6,1.

ऊर्धसंहनन Adj. *von hohem und kräftigem Körperbau* (Çiva) MBh. 13,17,130.

ऊर्धसद्मन् m. N. pr. eines Âṅgirasa.

ऊर्धसद्मन n. TÂṆḌYA-BR. 9,2,10. 11 fehlerhaft für गौर्ध°.

ऊर्धसस्य Adj. (f. आ) *mit hochstehendem Getraide* MBh. 1,109,2.

ऊर्धसान Adj. *sich erhebend, — aufrichtend.*

ऊर्धसानु Adj. *den Nacken hoch tragend.*

ऊर्धस्तनी Adj. f. *deren Brüste in die Höhe stehen.*

ऊर्धस्तोम Adj. *mit ansteigenden Stoma.* Daçarâtra ÇAT. BR. 12,2,2,8. 9. VAITÂN. 31,14.

ऊर्धस्थिति f. *aufrechte Stellung, das Bäumen.*

1. ऊर्धस्रोतस् n. *die Laufbahn nach oben, Bez. eines best. Schöpfungsactes.*

2. ऊर्धस्रोतस् m. Bez. *der aufwärts* (zum *Himmel*) *gezogenen Geschöpfe* VP. 1,5,31.

ऊर्धस्वप्न Adj. *stehend schlafend.*

ऊर्धाङ्ग n. = ऊर्धजत्रु.

ऊर्धाङ्गुलि Adj. *mit nach oben gerichteten Fingern* 37,30. MBh. 1,132,6.

ऊर्धाम्नाय m. Titel einer heiligen Schrift der Çâkta und einer Vishṇu'itischen Secte.

ऊर्धाय्, °यते *in die Höhe steigen* BHÂVAPR. 4,33.

1. ऊर्धायन n. *das Aufsteigen* NAISH. 2,68.

2. ऊर्धायन m. Pl. Bez. der Vaiçja in Plakshadvipa.

ऊर्धारोह m. *das Emporsteigen* Spr. 1326.

ऊर्धासिन् Adj. *in aufrechter Stellung sitzend.*

°ऊर्धासित m. *Momordica Charantia L.*

ऊर्धी Adv. mit कर् *in die Höhe heben.*

ऊर्धेड n. Name eines Sâman TÂṆḌYA-BR. 10,12,4. 11,9,7. Adj. mit स्तोमसामन् desgl.

ऊर्धेक् m. *das Bestreben sich aufzurichten.*

ऊर्धोच्छ्वासिन् Adj. *den letzten Athemzug thuend* ÇAT. BR. 14,7,1,16.

ऊर्मि m. f. 1) *Welle, Woge.* — 2) Pl. *andringende —, überfluthende Menge* (von Pfeilen, Kummer u. s. w.). — 3) *das Wogen, Wallen* (der Sturmwinde) TBr. 2,5,9,1. — 4) *schnelle Bewegung* ÇIC. 5,1. — 5) *sechs Wogen*, d. i. *Leiden*, bedrängen das Leben: *Hunger und Durst, Kälte und Hitze, Gier und Irrthum* Spr. 6470. Oder: *Hunger und Durst, Alter und Tod, Kummer und Irrthum* Comm. zu VP. 1,15,37. Wer diese überwunden hat, heisst ऊर्मिषड्गातिग. — 6) Bez. *der Zahl sechs.* — 7) °*Falte im Kleide.* — 8) °*Reihe, Linie.* — 9) °*Sehnsucht.* — 10) °*das Sichtbarwerden.*

ऊर्मिका f. 1) °*Woge.* — 2) *Fingerring* BHÂVAPR. 7,188. 202. — 3) °*Falte im Kleide.* — 4) °*Bienengesumme.* — 5) °*Sehnsucht.*

ऊर्मिन् Adj. *wogend.*

ऊर्मिमत् Adj. 1) *wogend* (auch vom Haupthaar). — 2) am Ende eines Comp. *strotzend von* MBh. 1,23,19. Nach NILAK. m. *Meer.* — 3) °*krumm.*

ऊर्मिमाला f. 1) *Wogenreihe.* — 2) *ein best. Metrum.*

ऊर्मिला f. N. pr. 1) einer Tochter Janaka's und Gattin Lakshmaṇa's. — 2) der Gattin Jama's. — 3) der Mutter der Gandharvî Somadâ.

ऊर्म्य 1) Adj. *wogend, wallend.* — 2) f. ऊर्म्या *Nacht.*

°ऊर्व् (°ऊर्वति, ऊर्वति) क्षिसार्थ.

ऊर्व, ऊर्ध m. 1) *Behälter*, insbes. *ein Ort wo*

sich Wasser sammelt, Becken; daher auch so v. a. *Wolke.* — 2) *Verschluss, Stall für's Vieh; Gehege.* — 3) *Gefängniss, Gefangenschaft.* — 4) Pl. Bez. *der Manen bei der Mittagsspende.* — 5) Bez. Agni's. — 6) N. pr. eines Heiligen, dessen Name auf ऊर् zurückgeführt wird, weil Aurva, *das unterseeische Feuer,* aus seinem *Schenkel* entsprungen sein soll. Du. Taṇḍja-Br. 21,10,6. = उर्वपुत्रौ, ग्रामण्यौ Comm. — 7) **das unterseeische Feuer.*

*ऊर्वा f. = उर्वा 1).

ऊर्वणी f. fehlerhaft für उर्वशी.

ऊर्वष्ठीवं n. *Enieschabe.*

ऊर्वस्थ्य n. *Schenkelknochen* Cat. Br. 8,7,2,17. ऊर्वस्थ्यमात्र Adj. (f. ई) ebend.

ऊर्वी f. *Mitte des Schenkels* oder *eine dort befindliche Hauptader.*

ऊर्व्य Adj. *in Wasserbehältern (Seen u. s. w.) befindlich.* Nach Andern *auf der Erde* (उर्वी) oder *im unterseeischen Wasser befindlich.*

*ऊर्व्यङ्ग n. *Pilz.*

*ऊर्षा f. *eine best. Pflanze.*

*ऊलुपिन्, *ऊलूक und ऊवट m. = उ°.

ऊवध्य n. *der Inhalt des Magens und der Gedärme.* ऊवध्यगोह m. *der Ort, wo dieser versteckt werden,* Vaitân. ऊवध्या AV.

*ऊष्, ऊषति (रुजायाम्).

1. ऊष 1) m. *a) salzige Erde, Steppensalz.* — *b) Vieh* (nach den Brâhmaṇa). — 2) f. ऊषा = 1) *a)* Kâṭj. Çr. 4,8,16. — 3) ऊषी *mit Salz geschwängerter, unfruchtbarer Boden.*

2. ऊष 1) *m. *a) Morgendämmerung.* — *b) Spalte, Höhle.* — *c) Ohrhöhle.* — *d) das Gebirge* Malaja. — Vgl. उषस्. — 2) f. षा N. pr. v. l. für 3. उष 2) *c).*

1. ऊषक n. *Salz* oder *Pfeffer.*

2. *ऊषक n. *Tagesanbruch.*

ऊषण 1) n. *Pfeffer verschiedener Arten* (vgl. ऋषण) Bhâvapr. 1,163. — 2) *f. षा = उषणी.

ऊषपुटे m. *Salzdüte, d. i. Salzstücke in ein Blatt gewickelt* Maitr. S. 1,11,8.

ऊषर Adj. (f. षा) *salzhaltig; Subst. salziger Boden.*

*ऊषरस n. 1) *Steppensalz.* — 2) *eine Art Magnet(?).*

ऊषराय्, °यते *einen salzhaltigen, unfruchtbaren Boden darstellen.* °यितम् n. impers.

*ऊषवत् Adj. = ऊषर.

ऊषसिकर्त wohl n. *Salz in Körnern* Çat. Br. 6,1,2,13. f. °षा Mân. Gṛhj. 1,38.

ऊषाय् (wohl ऊष्माय्), °यते *dampfen* Kâṭaka 1, 13. 6,18.

*ऊह fehlerhaft für उह.

ऊष्म Âçv. Br. 583 fehlerhaft für उह.

*ऊष्मक m. *die heisse Jahreszeit.*

ऊष्मज Adj. *aus heissen Dünsten entstanden* (niedere Thiere) Kap. 3,111.

*ऊष्मण und (ऊष्मार्ण) ऊष्मार्णिघ Adj. *dampfend.*

ऊष्मत्व n. Nom. abstr. von ऊष्मन् 3) Comm. zu TS. Prât.

ऊष्मन् m. 1) *Hitze, Gluth, Dampf.* Häufig wird dem Gelde eine *Hitze* zugeschrieben, die den Menschen versengt. — 2) **die heisse Jahreszeit.* — 3) Bez. *der drei Sibilanten, des* क्, *des* Visarganîja, Gihvâmûlîja, Upadhmânîja *und des* Anusvâra. ऊष्मप्रकृति Adj. Ṛ. Prât. 6,9.

ऊष्मप 1) Adj. *den blossen Dampf der Speisen schlürfend* Kâṭ. 52,22. — 2) m. *a)* Pl. *eine best. Klasse von Manen.* — *b) Feuer.*

ऊष्मपुर n. Name eines buddh. Tempels Târân.

ऊष्मभाग Adj. *dessen Antheil der Dampf ist* TBr. 1,3,10,6.

ऊष्मवत् Adj. *glühend heiss* Suçr. 1,289,18.

ऊष्मस्वेद m. *Dampfbad* Suçr. 2,181,12 (उ° gedr.).

ऊष्मा f. *Dampf* MBh. 13,88,46.

*ऊष्मापक् m. *Winter* Râgân. 21,67.

*ऊष्माय्, °यते *dampfen.* Vgl. ऊषाय्.

*ऊष्मायण m. *die heisse Jahreszeit* H. ç. 24.

*ऊष्मोपगम m. *Beginn der heissen Jahreszeit.*

1. ऋ, ऋणोति, ऋणुते (der Wurzelvocal häufig gekürzt) 1) **schieben, rücken, streifen.* — 2) *verändern, modificiren* Comm. zu Nâṣ. 9,1,18. बहुवचन *in den Plural umsetzend* Gobh. 2,5,4. — Mit अति *hinüberschaffen.* — Mit व्यति *umstellen, je den Platz wechseln lassen.* — Mit आधि 1) *überziehen, überstreifen, überlegen.* Med. *sich mit Etwas* (Acc.) *überziehen.* — 2) *draufsetzen, erheben über* (Loc.). — Mit उप 1) *abstreifen, zurückschieben, fortstossen, verscheuchen, entfernen, fernhalten, heilen* (eine Krankheit). — 2) *jagen,* so v. a. *rasch folgen auf* (Acc.). — 3) *von sich fern halten, fahren lassen, aufgeben.* — 4) *absprechen, negiren.* — Mit उपाप Suçr. 1,344,11 fehlerhaft. संदेहमपोह्यारभते क्रियाम् v. l. — Mit व्यप 1) *auseinanderschieben, —treiben, entfernen, wegschaffen, vertreiben, verscheuchen, zu Nichte machen, heilen* (eine Krankheit). — Mit समप *vollständig vertreiben.* — Mit आपि *überziehen —, zudecken mit.* — Mit अव *hinabschieben.* — Mit उद् 1) *hinauf— oder hinausschieben, —rücken, —schaffen, herausholen* Vaitân. — 2) *erhöhen* (einen Ton) Sâṃkhjâjan. 27,4. — Mit अवोद् *wegstreifen.* — Mit अभ्युद् *hinausschieben, —rücken.* — Mit प्रत्युद् *anhäufen.* — Mit व्युद् 1) *auseinanderschieben, hinausrücken.* — 2) *ausfegen, auskehren.* — Mit उप 1) *heranschieben, heranrücken.* — 2) *zulegen, anhäufen.* — 3) *unterschieben, einschieben.* — 4) *herbeitreiben.* — 5) Pass. *heranrücken, sich nähern* (von einem Zeitpuncte). — उपोढ 1) *nahe gerückt, nahe.* — 2) *begonnen.* — 3) *zum Vorschein gekommen, den Sinnen sich darbietend* 169,3. Vish. 26. Çiç. 169. — Mit समुप, समुपोढ 1) *begonnen* (ein Kampf). — 2) *sich darbietend.* — Mit नि Med. *für sich hineinschieben, in seinen Stall hineintreiben* Taṇḍja-Br. 13,6,12. — Mit निस् 1) *herausschieben, —ziehen, wegziehen, bei Seite bringen,* निर्ऊढ *abgesondert, für sich stehend* Gaut. — 2) निर्ऊढ *der nach einem Klystier purgirt hat* Kâṭaka 6,18. — Caus. निर्ऊढयति *Jmd mittels Anwendung eines Klystiers purgiren lassen* Kâṭaka 6,18. — Mit परि *ringe anlegen, umhäufen, mit angelegter Erde u. s. w. umfangen, befestigen.* — Mit विपरि *einzeln befestigen.* — Mit प्र 1) *fortschieben.* — 2) *hinwerfen.* — 3) *durch* 1. ऊह् 2) *zu Stande bringen* Taṇḍja-Br. 9,2,10. 5,9. — Mit प्रति 1) *zurückschieben, —streifen, abstreifen.* — 2) *zurückbringen.* — 3) *zurückdrängen, abhalten, verdrängen* Bhâg. P. 4,22,38. — 4) *zurückweisen, verschmähen.* — 5) *unterbrechen.* — 6) *zuweisen, übergeben.* — Mit वि 1) *auseinanderschieben, —rücken, —breiten, zertheilen.* — 2) *in Schlachtordnung stellen.* — 3) *auf eine andere Stelle versetzen.* — 4) *vertheilen, durch Auseinanderschieben ausgleichen.* — 5) *auflösen* (Vocalverschlingungen). — 6) *anlegen, umlegen* (Rüstung, Seewort) L.A. 90,8. — 7) व्यूढ *a) breit, ausgedehnt* 321,7. — *b)* **zusammengetrieben, fest.* — Mit अनुवि *verschieben nach* Taṇḍja-Br. 6,1,11. — Mit निर्वि 1) *hinausdrängen, — jagen.* — 2) *in Schlachtordnung stellen.* — 3) *vollbringen.* — 4) निर्व्यूढ *a) der Erfolg gehabt —, seine Sache gut gemacht hat* Bâlar. 4,16. — *b)* **verlassen, aufgegeben.* — Mit प्रतिवि 1) *in Gegenschlachtordnung stellen.* प्रत्यव्यूढत् s. प्रतिव्यौढत्. — 2) *wieder in Ordnung bringen.* — 3) *abhalten, zurückhalten.* — 4) प्रतिव्यूढ *breit.* — Mit सम् 1) *zusammenstreifen, —rücken, —kehren.* — 2) *zusammenbringen, vereinigen.* — 3) *an der gewohnten Stelle zusammenbringen.* — Caus. *zusammenkehren, — fegen.* — Mit घमिसम् 1) *zusammenkehrend bedecken.* — 2) *zusammenhäufen* Taṇḍja-Br. 8,5,2. — Mit उपसम् 1) *zusammenziehen, einziehen, zusammenraffen.* — 2) *herbeischaffen.* — Mit परिसम् *zusammenkehren* Vaitân.

2. ऊह्, ऊहते, ऊहति, °ते 1) *beachten, merken auf* (Acc.). — 2) *rechnen auf* (Loc.) Ṛ. 8,7,31.

— 3) *warten auf* (Acc.). *lauern auf* (Loc.). — 4) *ahnen, vermuthen, voraussetzen.* — 5) *begreifen, verstehen* Spr. 1236. — 6) *bei sich selbst in Gedanken weiter ausführen, bedenken, erschliessen.* — 7) *bemerkt werden.* — 8) *für Etwas geachtet werden, gelten für* (Nom.). — Caus. 1) *bedenken.* — 2) **Jmd* (Acc.) *zu denken —, zu vermuthen geben.* — Mit अति *verachten.* — Mit घन् *erwarten.* — Mit अपि *auffassen, verstehen, erschliessen.* — Mit अभि 1) *auflauern, nachstellen.* — 2) *überlegen* Daçak. 89,1. — 3) *erschliessen, errathen* Gaut. — Mit व्या *empfinden.* — Mit नि *bemerkt werden.* — Mit निस् in 2. निर्ऊह्. — Mit वि *ahnen, empfinden* RV. 2,23,16. — Mit *सम् *bedenken.*

1. ऊह् m. 1) *Hinzufügung* Kâraka 6,27. — 2) *Veränderung, Modification, Verschiebung* (von Wörtern in einem Mantra) Lâṭj. 1,8,2. 2,7,19. Mânav. (K.) 1,14. 16.

2. ऊह् m. und *ऊहा f. *Ueberlegung, Prüfung, das Bedenken, weiteres Verfolgen einer Sache in Gedanken, Erschliessung* Gaim. 1,2,32. Kap. 3,44.

ऊह्यगान n. und °गीति f. Titel des 3ten *Gesangbuches* im SV.

ऊह्यच्छला f. Titel eines Kapitels in der Sâmavedakhalâ.

1. ऊहन 1) n. = 1. ऊह् 2) Nâigam. 9,1,19. 3,10. — 2) *f. °नी *Besen.*

2. ऊहन n. = 2. ऊह् Amṛtan. Up. 16.

1. ऊहनीय Adj. *zu verändern, — modificiren* Nâigam. 9,1,16.

2. ऊहनीय Adj. *bei sich selbst in Gedanken weiter auszuführen, zu finden, — erschliessen.*

ऊहवत् Adj. *gut begreifend, scharfsinnig* Gaut. 28,44. Spr. 4275.

ऊहितव्य Adj. *zu verändern, — modificiren* Nâigam. 9,1,10. n. impers. Comm. zu Lâṭj. 2,7,19.

*ऊहिनी f. 1) *Besen* Gal. — 2) angeblich in यतो हिणी Mânav. 6,43,a.

ऊहिवंस् (schwach ऊहुष्) Partic. von वह्.

1. ऊह्य 1) Adj. = 1. ऊहनीय Nâigam. 9,1,17. fgg. — 2) n. wohl = ऊह्यगान.

2. ऊह्य Adj. = 2. ऊहनीय.

ऊह्यगान n. Titel des 4ten *Gesangbuches* im SV.

ऊह्यच्छला f. Titel eines Kapitels in der Sâmavedakhalâ.

1.*ऋ Interj. *des Tadels* und *des Lachens*, वाक्यो und वाक्यविकारे.

2.*ऋ f. Bein. der Aditi.

ऋकार m. *der Laut* ऋ TS. Prât.

ऋक्कम् Adv. *je nach einzelnen* Ṛk.

*ऋक्ण n. = ऋक्थ, रिक्थ.

ऋक्णावन् Adj. (f. ई) *kahle Schultern habend, vom Ziehen kahl gerieben, geschunden.*

ऋक्तस् Adv. von *Seiten — in Betreff der* Ṛk.

ऋक्तन्त्र n. Titel eines Werkes. °व्याकरण n. Titel eines Pariçishṭa des SV.

ऋक्ति in सुऋक्ति.

ऋक्थ s. रिक्थ.

ऋक्वन्, ऋक्वान् und ऋक्वान् Adj. *lobpreisend, jubelnd, Sänger.*

ऋक्षास् Adv. = ऋक्कम्.

1. ऋक्त Adj. (f. या) 1) *kahl* Maitr. S. 1,6,9. ऋक्ततस्. — 2) **durchbohrt.*

2. ऋक्त 1) Adj. *arg, schlimm.* — 2) m. a) *Bär.* — b) *eine Affenart.* Vielleicht in dieser Bed. R. 1,16, 19. 31 (vgl. 21). 2,54,28. Râgat. 13,72. — c) Pl. *das Siebengestirn.* — d) **am Ende eines Comp. so v. a. der beste unter.* — e) **Bignonia indica* oder *eine verwandte Species.* — f) N. pr. α) verschiedener Männer. Pl. *ihr Geschlecht.* — β) eines Gebirges. — 3) m. n. *Stern, Sternbild, Mondhaus.* — 4) f. या N. pr. a) einer Gattin Agamidha's. — b) einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — 5) f. ऋक्ती *Bärin.* — 6) n. *ein Zwölftel der Ekliptik, astrologisches Haus.*

ऋक्तक m. = 2. ऋक्त 2) f) β) VP.² 2,113.

*ऋक्तगन्धा f. 1) *Argyreia argentea Sweet.* — 2) = ऋक्तगन्धिका.

*ऋक्तगन्धिका f. *Batatas paniculata Chois.*

ऋक्तयोव m. *ein best. gespenstisches Wesen.*

ऋक्तविड् n. *eine Form des Aussatzes.*

ऋक्तनाथ m. *der Mond.*

*ऋक्तनेमि m. Bein. Vishṇu's.

ऋक्तपति m. 1) *Herr der Bären oder Affen* R. 5, 63,5. — 2) *der Regent (Planet) eines astrologischen Hauses.*

ऋक्तम n. Name eines Sâman.

ऋक्तमन्त्र m. *ein Spruch auf die Mondhäuser* Verz. d. B. H. No. 1252.

ऋक्तर 1) m. a) *Spitze, Dorn,* in घनऋक्तर. — b) *= ऋक्तिन्. — 2) °n. *Regenguss.*

ऋक्तराज, °राज und °राज् f. N. pr. des Vaters der Affen Vâlin und Sugrîva.

ऋक्तराज m. 1) *König der Bären oder Affen.* — 2. *der Mond.*

ऋक्तराजन् m. = ऋक्तराज.

ऋक्तला f. *Fessel* (bei Hufthieren).

ऋक्तवत् m. N. pr. eines Gebirges.

ऋक्तवत् n. N. pr. einer Stadt.

ऋक्तविड्म्भिन् m. *ein Charlatan von Astrolog.*

ऋक्तिका f. Bez. *böser, gespenstischer Wesen.*

*ऋक्तेश m. *der Mond.*

ऋक्तेष्टि f. *ein Opfer an die Mondhäuser* M. 6,10.

*ऋक्तोद् m. N. pr. eines Gebirges.

ऋक्संशित Adj. *von* Ṛk *getrieben.*

ऋक्संहिता f. *die geordnete Sammlung der* Ṛk.

ऋक्सम n. = ऋक्तम

ऋक्सामन् n. Du. *die* Ṛk *und die* Sâman Çâṅkh. zu Bâuâ. 4,1,5.

ऋक्स्थ (so zu lesen) Adj. *in* Ṛk *bestehend* Taṇḍya-Br. 16,8,1.

*ऋगयन n. = ऋचामयनम्.

ऋगर्थसार n. Titel eines Werkes.

ऋगशीति f. Pl. *achtzig* Ṛk Çat. Br. 9,5,2,63.

ऋगात्मक Adj. Ṛk-*artig* P. 7,4,38, Sch.

ऋगावानम् Absol. *so dass man die* Ṛk *anheftet, zwischen denselben nicht absetzt.*

ऋगगण m. Pl. *die Gesammtheit der* Ṛk.

ऋगगाथा f. *der* Ṛk-*Gesang.*

ऋग्ब्राह्मण n. *das zum* Ṛgveda *gehörige* Brâhmaṇa.

ऋग्भाज् Adj. *an einer* Ṛk *Theil habend* (eine Gottheit).

ऋग्भाष्य n. Titel eines *Commentars zum* Ṛgveda.

ऋग्य Adj. *den Charakter der* Ṛk *habend.*

*ऋग्यत् Adj. *zur Erklärung von* ऋग्मिय.

ऋग्मिन् Adj. *preisend, jubelnd.*

ऋग्मिय und ऋग्मिय Adj. 1) *preiswürdig, löblich.* — 2) *aus* Ṛk *bestehend*

ऋग्य Adj. = ऋग्मिय 2).

ऋग्यजुष n. *die* Ṛk *und die* Jaǵus Gaut.

ऋग्यजुःसामवेदिन् Adj. *mit dem* Ṛg-, Jaǵur- *und* Sâmaveda *vertraut.*

ऋग्विद् Adj. *den* Ṛgveda *kennend* Vaitân.

ऋग्विधान n. 1) *die Verwendung der* Ṛk Agni-P. 258. — 2) Titel eines (von Rudolf Meyer herausgegebenen) Werkes.

ऋग्विराम m. *Verspause* TS. Prât. 22,13.

ऋग्वेद m. *die Gesammtheit derjenigen heiligen Poesien, welche nach ihrer Anwendung im Cultus* ऋच: *heissen im Unterschied von den* यजूंषि *und* सामानि. In weiterem Sinne auch *die dazu gehörigen liturgischen und speculativen Werke.* °भाष्य n. Titel verschiedener *Commentare.*

ऋग्वेदिन् Adj. *mit dem* Ṛgveda *vertraut.*

ऋग्वेदीय Adj. *zum* Ṛgveda *gehörig.*

ऋघ in कर्मर्घ.

ऋघाय्, ऋघायति und °ते 1) *beben* RV. 2,25,3. — 2) *vor Leidenschaft beben, toben, rasen.*

संघावन् und °वत् Adj. *tobend, stürmisch.*

ऋङ्ग im मनऋङ्ग.

ऋच्य Adj. aus Ṛk bestehend.

ऋच् f. 1) Glanz. — 2) heiliges Lied, — Vers; insbes. im Unterschied vom gesungenen (सामन्) und von der Opferformel (यजुस्). — 3) der Vers, so v. a. der Text, auf welchem eine Handlung beruht oder auf welchen eine Erklärung sich beruft. — 4) die Sammlung der Ṛk, der Ṛgveda; gewöhnlich Pl. — 5) der Text des Pârvatâpanîja.

ऋच m. 1) am Ende eines Comp. = ऋच् 2). — 2) N. pr. eines Fürsten.

*ऋचत्क m. N. pr. eines Mannes.

ऋचस् in शतर्चस्.

ऋचसे Dat. Inf. zum Preisen.

*ऋचाभ m. N. pr. eines Schülers des Vaiçampâjana Kâç. zu P. 6,3,104.

ऋचीक m. N. pr. 1) des Vaters des Ǵamadagni. — 2) eines Landes.

*ऋचीष n. = ऋतीष 1) Bratpfanne. — 2) eine best. Hölle.

ऋचीषम Adj. als Beiw. Indra's.

ऋचेषु m. N. pr. = ऋतेषु.

*ऋच्कका f. vielleicht eine best. Landplage.

ऋच्कारा f. 1) = ऋतला. — 2) *Buhldirne.

ऋच्का f. in परृच्का.

ऋजिप्यं Adj. ausgreifend, sich streckend.

*ऋजिमन् m. Nom. abstr. zu ऋजु.

ऋजिषिन् m. N. pr. eines Schützlings von Indra.

*ऋजिष्ठ Superl. zu ऋजु.

ऋजीक 1) Adj. a) schimmernd, in यावियऋजीक, गो° und भा°. — b) *= उपकृत. — 2) *m. a) Rauch. — b) Beiw. Indra's. — c) N. pr. eines Berges.

ऋजीति Adj. glühend, sprühend.

ऋजीषिन् Adj. = ऋजिप्य.

ऋजीयस् Compar. zu ऋजु.

ऋजीर्य 1) Adj. a) = ऋजीषिन् 1). — b) schlüpfrig. — 2) n. a) Soma-Trester Comm. zu Nâigân. 4,2, 15. — b) *Bratpfanne. — c) eine best. Hölle.

*ऋजीषित Adj. = ऋजीर्य संघातमस्य.

ऋजीषिन् Adj. 1) vorstürzend, erstlend. — 2) aus Trestern bestehend.

ऋजु 1) Adj. (f. ऋज्वी) a) gerade. — b) richtig, recht, gerecht. — c) rechtlich, aufrichtig. — 2) Adv. a) gerade. — b) richtig. — 3) m. N. pr. eines Sohnes des Vasudeva. — 4) f. ऋज्वी das Stadium, in dem ein Planet einen geraden Lauf hat.

ऋजुकाय 1) Adj. geraden Körpers. — 2) *m. Beiw. Kaçjapa's.

ऋजुकृत Adj. richtig gestellt Ait. Br. 3,3.

ऋजुकेतु Adj. das Rechte wollend.

ऋजुगे Adj. geradeaus gehend.

ऋजुगाथ Adj. richtig singend ṚV.

ऋजुता f. 1) gerade Richtung, Geradheit. — 2) gerades, offenes Wesen.

ऋजुत्व n. = ऋजुता 2).

ऋजुदारुमय Adj. (f. ई) aus geradem Holze gemacht Hariv. 1,644,18.

ऋजुदास m. N. pr. eines Sohnes des Vasudeva.

ऋजुदृश् Adj. richtig sehend Naish. 4,66.

ऋजुधा Adv. 1) geradewegs. — 2) richtig.

ऋजुनीति f. richtige Führung.

ऋजुपत्त Adj. gerade Flügel habend Ind. St. 13, 239. 263.

ऋजुपालिका f. N. pr. eines Flusses.

ऋजुबुद्धि Adj. aufrichtig (von Personen). Nom. abstr. °ता f.

ऋजुमितातरा f. Titel eines Commentars.

ऋजुमुष्क Adj. dessen Glied straff ist.

ऋजुरश्मि Adj. gerade Stränge habend.

*ऋजुरोहित n. Indra's gerader rother Bogen.

ऋजुलेख Adj. geradlinig Çulbas.

ऋजुलेखा f. ein gerader Strich Sch. zu Çat. Br. 10,2,6,8.

ऋजुवेनि Adj. gerade zustrebend.

ऋजुसर्प m. eine Schlangenart.

ऋजुहस्त Adj. die Hand ausstreckend.

ऋजू Adv. mit कर् 1) gerade machen. — 2) berichtigen.

*ऋजूक m. N. pr. eines Gebirges.

ऋजूकरण n. das Geraderichten.

ऋजूनम् m. N. pr. eines Mannes.

ऋजूयु Partic. 1) ऋजूयुस् redlich verfahrend. — 2) ऋजूयमान sich gerade aufrichtend.

ऋजूया Instr. gerades Weges.

ऋजूयु Adj. redlich.

ऋण्य (auch dreisilbig) 1) Adj. (f. या) röthlich, braunroth. — 2) *m. Führer.

ऋणाय (auch viersilbig) m. N. pr. eines Mannes.

(ऋत्वेच्) ऋतुयेच् Adj. geradeaus gehend.

ऋत्यालिखित Adj. mit geraden Strichen geritzt Çat. Br. 10,2,6,8.

ऋत्याक् m. N. pr. eines Ṛshi.

ऋत्वसान 1) Adj. Partic. von रञ्ज्, ऋञ्जति. — 2) *m. Wolke.

ऋण 1) Adj. (f. णी) schuldig. — 2) n. a) Verschuldung, Verpflichtung, Schuldigkeit, Schuld, Geldschuld. Unter drei Verpflichtungen sind die gegen die Ṛshi, Götter und Manen gemeint. Die vierte ist die gegen die Menschen, die fünfte die gegen die Gäste. यज्ञ die letzte Verpflichtung ist die gegen die Manen, d. i. die Erzeugung eines Sohnes. ऋणं धारय् Jmd (Gen.) Etwas schuldig sein; कर् eine Schuld machen, borgen von (Abl.); प्र-यम् und नी e. Sch. abtragen; दा dass. und Jmd (Loc.) borgen; प्र-याच् e. Sch. auf sich laden; परि-ईप्स् e. Sch. einfordern; मृगय्, याच् um ein Darlehn bitten. — b) eine negative Grösse. — c) *Wasser. — d) *Burg, Feste.

ऋणकर्तर् Nom. ag. Schulden machend MBh. 13, 23,21. Spr. 1330.

ऋणकाति Adj. Schuld rächend.

*ऋणाकर् 1) Adj. Schulden machend. — 2) m. das Schuldenmachen.

*ऋणाकरण n. das Eintreiben einer Schuld.

*ऋणाकारिन् Adj. Schulden machend.

ऋणार्चित् Adj. Schuld rächend.

ऋणच्छेद् m. Tilgung einer Schuld.

ऋणच्युत् Adj. Schuld tilgend.

ऋणञ्य m. N. pr. eines Vjâsa VP. 3,3,18.

ऋणाचर्य m. N. pr. eines Fürsten und eines Âṅgirasa.

ऋणता f. Schuldhaftigkeit.

ऋणदातर् Nom. ag. Geldverleiher Spr. 2477, v. l.

ऋणदास m. Einer der, um eine Schuld zu tilgen, sich in Sclaverei begeben hat.

ऋणनिर्मोक्त m. Befreiung von einer Verpflichtung gegen (Gen.) Rasn. 10,2.

ऋणप्रदातर् Nom. ag. Geldverleiher Spr. 2477.

ऋणभङ्गाध्याय m. Titel eines Werkes.

*ऋणमत्कुण und *ऋणमार्गण m. Bürge für eine Schuld.

*ऋणमुक्ति f., *°मोक्त m. und °मोक्षन n. das Abtragen einer Schuld.

ऋणमोचनतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

ऋणार्य, °यात् und °यावन् Adj. Schuld verfolgend, — rächend.

ऋणार्वन् Adj. schuldbeladen, verschuldet.

ऋणावत् 1) Adj. eine Verpflichtung gegen Jmd (Gen.) habend, verschuldet, in Schulden steckend. — 2) m. Bez. des 26sten Muhûrta Ind. St. 13,296.

*ऋणशोधन n. und ऋणसमुद्धार m. (Spr. 7187) Tilgung einer Schuld.

ऋणादान n. das Eintreiben einer Schuld M. 8,6. Jolly, Schuld. 287.

*ऋणात्तक m. der Planet Mars.

ऋणापनय (Kull. zu M. 9,107) und *ऋणापनोदन n. das Abtragen einer Verpflichtung, — Schuld.

*ऋणार्ण n. wohl N. pr. einer Oertlichkeit Mahâbh. 6,42,a.

ऋणार्वन् Adj. = ऋणार्वन्.

ऋणिक m. Schuldner.

ऋणाधमर्ण und °धर्म्य n. *ein best. mystisches Diagramm.*

ऋणिन् 1) Adj. *eine Verpflichtung habend, verschuldet.* — 2) m. *Schuldner.*

ऋणी Adv. mit कृ *borgen, entlehnen* Naish. 7,33.

*ऋणोद्धरण n. *das Eintreiben einer Schuld.*

ऋणोद्धार m. *Tilgung einer Schuld* Spr. 7487.

ऋत 1) Adj. (f. आ) *a) getroffen, betroffen.* प्रुचा TS. 5,2,9,3. — *b) gehörig, ordentlich, recht, passend.* — *c) rechtschaffen, wacker, tüchtig.* — *d) wahr.* — *e) *geehrt.* — *f) * = दीप्त.* — 2) ऋतम् Adv. *recht, richtig; gehörig, nachdrücklich.* Mit इ *richtig —, den richtigen Weg gehen* (eig. und übertr.). — 3) m. *a) eine best. Personification,* später N. pr. eines Rudra. — *b)* N. pr. eines Sohnes α) des Manu Kâkshusha Bale. P. 4,13,16. — β) des Vigâja VP. — 4) n. *a) feste Ordnung, Bestimmung, Entscheidung.* — *b) die Ordnung in heiligen Dingen: heiliger Brauch, Satzung, frommes Werk; göttliches Gesetz, Glaube als Inbegriff der religiösen Wahrheiten.* — *c) das Rechte, Wahre, Wahrheit.* — *d) Gelöbniss, Versprechen, Eid, Schwur;* vgl. सत्य. — *e)* bildliche Bez. *des Aehrenlesens.* — *f) *Wasser.* — *g) * = धन.* — 5) ऋतेन Instr. als Adv. *a) nach der Ordnung, gehörig, richtig, regelmässig, rite.* — *b) von Rechtswegen, billig.* — *c) wahr, aufrichtig, der Wahrheit gemäss.* — *d)* einfach bekräftigend wie *sane.*

ऋतचित् Adj. *des heiligen Gesetzes u. s. w. kundig.*

ऋतजात Adj. *recht geartet.*

ऋतजात Adj. (f. आ) 1) *rechtseitig.* — 2) *richtig erzeugt.* — 3) *recht geartet.*

ऋतजातसत्य Adj. *das recht Geartete verwirklichend.*

ऋतजित् 1) Adj. *das Rechte erkämpfend.* — 2) m. N. pr. eines Jaksha.

ऋतजुर् Adj. *vollkommen gealtert.*

ऋतज्ञा Adj. *des heiligen Gesetzes u. s. w. kundig.*

ऋतञ्जय Adj. *wohlbesehnt* (Bogen).

ऋतञ्जय m. N. pr. eines Vjâsa.

ऋतद्युम्न Adj. *für die Wahrheit begeistert* RV.

ऋतधामन् 1) Adj. *die Wahrheit liebend.* — 2) m. *a)* Bein. Vishṇu's. — *b)* N. pr. α) eines Manu. — β) des Indra im 12ten Manvantara.

ऋतधी Adj. *von richtiger Einsicht.*

ऋतधीति Adj. *heilig —, wahrhaft gesinnt.*

ऋतधृत m. N. pr. 1) eines Rudra. — 2) verschiedener Manner.

ऋतनि Adj. *richtig führend.*

ऋतनिधन n. Name eines Sâman.

ऋतपर्ण m. N. pr. = ऋतुपर्ण.

ऋतपा Adj. *das heilige Gesetz u. s. w. wahrend.*

ऋतपात्र n. *ein vollkommenes Gefäss* Taitt.-Br. 1,2,8.

ऋतपेय m. *ein best.* Ekâha.

ऋतपेशस् Adj. *von vollkommener Gestalt.*

ऋतप्रजात Adj. (f. आ) 1) *rechtseitig.* — 2) *richtig erzeugt.* — 3) *recht geartet.* — 4) f. *rechtseitig entbunden, -gebärend.*

ऋतप्रवीत Adj. *richtig befruchtet, — erzeugt.*

ऋतप्सु Adj. *von gehörigem Aussehen* RV.

*ऋतबोध m. N. pr. eines Mannes.

ऋतभाग m. desgl. Pl. *sein Geschlecht.*

ऋतभुज् Adj. *die Frucht seiner frommen Werke geniessend* Maitrâjan. 2,7.

ऋतभर् 1) Adj. (f. आ) *die Wahrheit in sich enthaltend.* — 2) m. Bein. Vishṇu's Bale. 6,13,17. — 3) f. आ *a) die die Wahrheit in sich enthaltende Vernunft.* Auch personif. als Göttin. — *b)* N. pr. eines Flusses.

ऋतभरप्रज्ञ und ऋतभराप्रज्ञ Adj. Bez. *eines Jogin auf der zweiten Stufe.*

ऋतभवा f. v. l. für ऋतभर् 3) *a).*

ऋतय्, °यते *Etwas recht machen* RV. Partic. ऋतयत् und ऋतायत् *die Ordnung einhaltend, regelrecht.*

ऋतया Instr. Adv. *richtig.*

ऋतयु Adj. *die Ordnung einhaltend, regelrecht.*

ऋतयुक्ति f. *rechte Verbindung.*

ऋतयुज् Adj. 1) *richtig angeschirrt.* — 2) *wohl verbündet.*

ऋतवस् Adj. *Recht habend, wahr sprechend.*

ऋतवाक् m. *rechte, fromme Rede.*

ऋतवादिन् Adj. *recht —, wahr redend.*

ऋतवीर्य m. N. pr. eines Mannes VP.^{2} 4,55.

ऋतव्य 1) Adj. *den Ṛtu geweiht.* — 2) f. आ Bez. *bestimmter Backsteine.*

ऋतव्यवत् Adj. *mit den* ऋतव्या *genannten Backsteinen versehen.*

ऋतव्रत 1) Adj. *der Wahrheit ergeben.* — 2) m. Pl. Bez. *der Brahmanen in Çâkadvîpa.*

ऋतसत्य n. Du. *Recht und Wahrheit* Çat. Br. 11,2,7,9.

ऋतसद् Adj. *auf der Wahrheit thronend.*

ऋतसदन n. und °नी f. *der rechte, gewohnte Sitz.*

ऋतसाप् (nur stark °साप्) Adj. *frommes Werk und Sinn pflegend, glaubenseifrig.*

ऋतसात v. l. für ऋतसाप्.

ऋतसामन् n. Name zweier Sâman Ârsh. Br.

ऋतसेन m. N. pr. eines Gandharva.

ऋतस्तुभ् Adj. *recht preisend,* oder m. N. pr. eines Mannes.

ऋतस्था Adj. *richtig stehend.*

ऋतस्पति m. *Herr des heiligen Gesetzes u. s. w.* RV.

ऋतस्पृश् Adj. *dem heiligen Gesetz u. s. w. ergeben.*

ऋताप्, Partic. ऋतार्षत् *lenkend* RV. 7,87,1. *den richtigen Gang —, die Ordnung einhaltend, gehorsam, fromm.*

ऋतार्यन् und ऋतार्यु Adj. = ऋतायत्.

ऋतायुस् m. N. pr. eines Sohnes des Purûravas VP.^{2} 4,13.

ऋतावन् Adj. (f. °वरी) 1) *die Ordnung einhaltend, gesetzmässig, regelrecht.* — 2) *dem heiligen Gesetz treu, gerecht, fromm, gläubig.* — 3) *gerecht, heilig.*

ऋतावसु Adj. *reich an Glauben, fromm, gläubig* RV. 8,90,5.

ऋतावृत् Adj. Vârtt. fehlerhaft für °वृध्; vgl. RV. 10,66,1.

ऋतावृध् Adj. *am heiligen Gesetz u. s. w. sich erfreuend, heilig gesinnt.*

ऋतायक् (stark °यीक्) Adj. *die heilige Ordnung aufrecht erhaltend.*

ऋति und ऋती f. 1) *Angriff, Streit.* — 2) **Gang, Weg.* — 3) **Glück, Heil.* — 4) **Wetteifer.* — 5) **Abscheu, Widerwille.* — 6) **Erinnerung* (स्मृति). — 7) **Schutz.* — 8) **Unglück.*

*ऋतिकर Adj. P. 3,2,63.

ऋतीय् 1) ऋतीयते *sich streiten.* — 2) ऋतीयति *einen Abscheu haben, sich scheuen* (buddh.).

*ऋतीया f. *Verachtung, Geringschätzung.*

ऋतीयक् (stark °यीक् und °यीयक्) Adj. 1) *Angriff aushaltend, widerstandsfähig.* — 2) *ausdauernd, nicht zu Ende gehend* (Reichthum).

ऋतु m. 1) *zutreffende Zeit, Zeitpunct, zugemessene Zeit.* Instr. Sg. und Pl. *zu seiner Zeit, in den rechten Zeiten, zur Opfer- oder Festzeit.* — 2) *Zeitabschnitt,* insbes. *Jahresabschnitt, Jahreszeit.* Es werden deren 5, 6 (so stets in der späteren Literatur), 7, 12 (= *Monat*) oder 24 (= *Halbmonat*) angenommen. ऋतौ *in der entsprechenden Jahreszeit.* Sg. auch in collect. Bed. — 3) Bez. *der Zahl sechs.* — 4) *die Regeln der Weiber,* insbes. *die unmittelbar darauf folgenden, zur Empfängniss geeigneten Tage* (nach Bâlâvat. *die 16 Tage nach dem Erscheinen der menses*). — 5) *der Beischlaf zu dieser Zeit.* — 6) *bestimmte Folge, Ordnung, Regel.* — 7) **Glanz.* — 8) **schwarzes Schwefelantimon.* — 9) N. pr. *a)* eines Ṛshi. — *b)* des 12ten Manu.

ऋतुकाल m. 1) *die entsprechende Jahreszeit.* — 2) *die Zeit der Menstruation,* insbes. *die unmittelbar*

darauf folgenden, zur Empfängniss geeigneten Tage.

ऋतुकालातिवर्तिनी Adj. f. schwanger R. 7,48,19.

ऋतुगामिन् Adj. der Frau in der richtigen Zeit beiwohnend.

ऋतुयज्ञ m. Libation an die Ṛtu.

ऋतुचर्या f. Titel eines Werkes.

ऋतुजित् m. N. pr. eines Fürsten von Mithilâ.

ऋतुतुष् Adj. f. in der zur Empfängniss günstigen Periode sich befindend.

ऋतुथा Adv. 1) regelrecht, — mässig, gehörig. — 2) deutlich, bestimmt, genau.

ऋतुधामन् m. Bein. Vishṇu's.

ऋतुध्वज m. N. pr. eines Fürsten Ind. St. 14,107.

ऋतुपति m. Herr der Zeiten.

ऋतुपर्ण m. N. pr. eines Fürsten von Ajodhjâ.

ऋतुपशु m. das je in einer best. Jahreszeit zu opfernde Thier Çat. Br. 13,3,4,28. Vaitân.

ऋतुपा Adj. regelmässig trinkend, — zur Libation kommend.

ऋतुपात्र Adj. der zur Libation für die Ṛtu bestimmte Becher Vaitân.

*ऋतुप्राप्त Adj. fruchttragend.

ऋतुप्रेष m. die Aufforderung zum Opfer an die Ṛtu Âçv. Br. 3,9.

ऋतुभाग m. Sechstel Harivañç 1,133,7. 13.

ऋतुभाज् Adj. an einer Jahreszeit Theil habend Çat. Br. 10,4,4,4.

ऋतुमत् 1) Adj. a) an regelmässige Zeiten sich haltend Taitt.-Br. 14,12,9. — b) den Genuss der Jahreszeiten habend. — c) f. °मती α) die Regeln habend, so v. a. mannbar. — β) in der Zeit der monatlichen Reinigung —, in der zur Empfängniss geeigneten Periode sich befindend. — 2) n. N. pr. des Lusthains von Varuṇa.

ऋतुमय Adj. aus Ṛtu bestehend.

ऋतुमाला f. N. pr. v. l. für कृतमाला VP.² 2,132.

ऋतुमुख n. Beginn —, erster Tag eines Ṛtu.

ऋतुमुखिन् Adj. in den Beginn eines Ṛtu fallend TBr. Comm. 2,477,9.

ऋतुयाज m. Opfer an die Ṛtu (eine best. Ceremonie).

ऋतुयाजिन् Adj. am Anfange jeder Jahreszeit opfernd Maitr. S. 1,10,9.

ऋतुयाज्या f. eine best. Ceremonie Vaitân.

ऋतुराज m. Frühling.

ऋतुर्जनित्रीय n. das Lied ṚV. 2,13 Çâṅkh. Çr. 11,14,10. 22.

ऋतुलिङ्ग n. charakteristisches Zeichen einer Jahreszeit.

ऋतुलोका Adj. f. Bez. bestimmter Backsteine Çat. Br. 10,4,3,19.

*ऋतुवृत्ति f. Jahr.

ऋतुवेला f. = ऋतुकाल 2).

ऋतुशस् Adv. regelrecht, gehörig.

ऋतुशान्ति f. Titel eines Werkes.

ऋतुसामन् n. Name eines Sâman.

ऋतुस्थ Adj. in festen Zeiten stehend Maitr. S. 3,3,1.

ऋतुस्थायस्थायघोष n. Name eines Sâman Âṛṣ. Br. Lâṭj. 1,8,15.

ऋतुसंवत्सर m. ein Jahr von 360 Tagen Ind. St. 10,300.

ऋतुसंहार m. Titel eines dem Kâlidâsa zugeschriebenen Gedichts.

ऋतुसंधि m. Uebergangszeit zweier Jahreszeiten Gop. Br. 2,1,19.

ऋतुसमय m. die Zeit der Menstruation, die zur Empfängniss geeignete Periode.

ऋतुसहस्र n. tausend Jahreszeiten Çat. Br. 10,4,4,1.

ऋतुसाराय n. ein best. an Metallen vorgenommener Process.

ऋतुस्थला f. N. pr. einer Apsaras. Vgl. क्रतु°.

ऋतुस्था Adj. = ऋतुस्था.

ऋतुस्नाता Adj. f. die sich nach der Menstruation gebadet hat, zum Beischlaf vorbereitet.

ऋतुस्नान n. das Baden nach der Menstruation.

ऋतुस्राविका f. N. pr. einer bösen Fee, die den Weibern die menses benimmt.

ऋतुहोम m. eine best. Spende Vaitân.

ऋते Loc. Praep. mit Ausschluss von, ausser, ohne, wenn nicht — da ist; mit vorangehendem oder folgendem Abl. oder Acc. Mit folgendem यतस् ausgenommen dass.

ऋतेकर्मन् Adv. ohne Werk.

ऋतेजा Adj. im heiligen Gesetz u. s. w. lebend, gesetzgetreu.

ऋतेबर्हिष्क Adj. ohne die Barhis-Litanei.

ऋतेमूल Adj. ohne Wurzeln Maitr. S. 1,10,17.

ऋतेयज्ञम् Adv. ausserhalb des Opfers Maitr. S. 1,11,6.

ऋतेयु m. N. pr. 1) eines Ṛshi. — 2) eines Sohnes des Raudrâçva.

ऋतेरत्न Adj. wobei die Rakshas ausgeschlossen sind.

ऋतेवाच् n. wahre Rede, Wahrhaftigkeit.

ऋत्व n. der zeitige Same Taitt.-Br. 10,3,1.

1. ऋत्वन्त m. Ende einer Jahreszeit M. 4,26.

2. ऋत्वन्त Adj. (f. या) das Ende einer Jahreszeit bildend (Tag) M. 4,110.

ऋत्विक्ता n. Nom. abstr. zu ऋत्विज् 2) Taitt.-Br. 10,3,1

ऋत्विक्पथ m. Priesterweg Lâṭj. 2,4,6.

ऋत्विक्पाल n. Priesterlohn Gaim. 3,8,25.

ऋत्विग्यज्ञोपवीत m. eine best. Soma-Feier von dreierlei Art Kâṭj. Çr. 22,6,21.

ऋत्विज् 1) Adj. nach Vorschrift und Zeitfolge —, regelmässig opfernd. — 2) m. Priester.

1. ऋत्विय Adj. 1) gehörig, regelmässig, zeitig, den Regeln des Cultus angemessen. — 2) der Regeln des Cultus kundig.

2. ऋत्विय 1) Adj. (f. या) menstruirend, in der zur Empfängniss geeigneten Periode befindlich. — 2) n. monatliche Reinigung, die zur Empfängniss geeignete Periode.

ऋत्वियवत् Adj. = 2. ऋत्विय 1).

ऋत्वियावत् Adj. gesetzmässig, regelrecht, förmlich, feierlich.

ऋत्व्य (ऋत्विय) Adj. (f. या) und n. (Âpast. 2,5,17) = 2. ऋत्विय.

ऋदूदर Adj. mild, sanft, gnädig.

ऋदूपा f. Biene oder ein anderes Süssigkeit saugendes Thier.

ऋदूवृध् Adj. an Süssem sich ergötzend.

ऋद्ध 1) Adj. Partic. s. u. ऋध्. — 2) *n. a) aufgespeichertes Korn. — b) bewiesene Wahrheit.

ऋद्धि f. 1) das Gelingen, Gedeihen, gedeihlicher Zustand, Vollkommenheit, Wohlfahrt, Wohlstand, Glück. ऋद्धस्य Name eines Sâman Âṛṣ. Br. — 2) Vollkommenheit, übernatürliche Kraft. — 3) eine best. Heilpflanze (Knolle) Kâraṇḍ. 4,1. — 4) N. pr. der Gattin Kubera's. — 5) *Bein. der Pârvati.

ऋद्धिकाम Adj. Gedeihen —, Wohlstand begehrend.

ऋद्धिपाद m. einer der vier Bestandtheile der übernatürlichen Kraft Lalit. 9,1. 37,2.

ऋद्धिमत् Adj. 1) in einem gedeihlichen Zustande —, im Wohlstande befindlich, ansehnlich, wohlhabend, reich an (im Comp. vorangehend). — 2) Glück bringend.

ऋद्धिल m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

ऋधक् und ऋधक् Adv. 1) abgesondert, abseits. — — 2) je einzeln. — 3) vor Andern ausgezeichnet, sonderlich. — 4) ungeschickt ṚV. 4,18,1.

ऋधग्वच् Adj. dem die Rede fehlt.

ऋधदेव m. N. pr. eines Mannes.

ऋधद्वार Adj. Güter mehrend.

*ऋधुक Adj. = ऋजीष.

ऋधुक Adj. Gedeihen verleihend.

ऋधोण n. 1) Erdspalte, Schlund. — 2) Erdwärme.

ऋभु 1) Adj. a) anstellig, geschickt, kunstfertig, erfindsam, klug. — b) geschickt, so v. a. handlich, leicht zu gebrauchen. — 2) m. a) Künstler, Bildner, insbes. in Schmiedearbeit und Wagenbau. —

b) Bez. dreier mythischer als *Künstler* gepriesener Wesen. — c) N. pr. des ersten unter diesen. — d) Pl. später *eine best. Götterordnung.* — e) **Gottheit* überh.

**ऋभुक्षन्* m. 1) Bein. Indra's. — 2) Indra's *Himmel.* — 3) Indra's *Donnerkeil.*

ऋभुक्षिन्, °क्षी und °क्षिन् 1) m. a) N. pr. des ersten Ṛbhu. — b) = ऋभु 2) b). — c) Beiw. a) Indra's. — b) der Marut. — 2) Adj. = मरुत्वत् RV. 8,82,34, wo aber die Lesart falsch ist.

**ऋभुक्षीन्, °क्षीणाति* Denom. von **ऋभुक्षिन्*.

ऋभुक्षेस् Adj. 1) *anstellig, verständig.* — 2) *mit den Ṛbhu verbunden, von ihnen begleitet.*

ऋभुक्षिर Adj. *stark wie die Ṛbhu* RV. Vielleicht ist ऋभुः क्षिरः (sc. Pfeil) zu lesen.

ऋभ्व, ऋभ्वन् und ऋभ्वस् Adj. = ऋभु 1) a). Das letzte auch *kunstreich gemacht.*

ऋष्टाक (कल्टाक?) m. *Spieler auf einem best. musik. Instrument.*

ऋष्टारी (कल्टारी?) f. *ein best. musik. Instrument.*

ऋषर्ण n. *die Laute* ऋ *und* ॠ AV. Paipp.

ऋष्य 1) m. = ऋष्य 1) AV. — 2) **f. ई das Weibchen des Ṛṣja gaṇa* गौरादि.

ऋषात् Kaṭhâs. 106,181 fehlerhaft für टृशत् oder टसत्.

ऋष्य m. 1) *der Bock einer Antilopenart.* — 2) N. pr. a) eines Ṛshi Âṅgir. Br. — b) eines Sohnes des Devâtithi.

ऋष्यक Adj. *die Farbe des Ṛṣja habend.*

**ऋष्यकेतन* und **°केतु* m. Bein. Aniruddha's.

ऋष्यगन्धा f. = ऋतगन्धा 1) Kâraka 1,1.

ऋष्यजिह्व n. *eine Art Aussatz* Kâraka 2,3. 6,7.

ऋष्यर्ट *Fanggrube für Antilopen.*

ऋष्यपद् Adj. (f. °दी) *antilopenfüssig.*

ऋष्यमूक m. N. pr. eines Gebirges im Süden von Indien. Ueberall ऋष्य° geschr.

ऋष्यलोम m. N. pr. eines Mannes.

ऋष्यशृङ्ग m. N. pr. verschiedener Männer.

**ऋष्याङ्क* m. Bein. Aniruddha's.

ऋषह् m. N. pr. eines Mannes. उषह् u. s. w. v. l.

ऋषभ 1) m. (adj. Comp. f. घा) a) *Stier.* — b) in Comp. mit andern Thiernamen *Männchen.* — c) *der Beste, Edelste unter* (Gen. oder im Comp. vorangehend), *ein Held* (z. B. in der Rede). — d) *die zweite Note der indischen Tonleiter.* — e) Name *des 15ten* Kalpa. — f) **Ohrhöhle.* — g) **Schwanz eines Ebers.* — h) **Schwanz eines Krokodils.* — i) *eine best. auf dem Himavant wachsende Knolle.* — k) *ein best. Antidoton.* — l) *ein best.* Ekâha. — m) in Verbindung mit einem Gen. (z. B. हरि-ऋषभ) oder verschiedener Adjj. Name von Sâman. — n) Pl. Bez. *der Kriegerkaste in* Krauṅkadvipa. — o) N. pr. α) Pl. eines Volkes. — β) verschiedener Männer. — γ) eines Affen. — δ) eines Schlangendämons. — ε) eines Gebirges. — ζ) eines Tirtha. — 2) f. ऋषभी a) **Mannweib.* — b) **Wittwe.* — c) *Carpopogon pruriens* (Kâraka 1,4) und *= सिराला.

ऋषभक m. 1) **Stier* Nigh. Pa. — 2) *eine best. auf dem Himavant wachsende Knolle* Bhâvapr. 1,170. Kâraka 6,1. — 3) N. pr. a) eines Fürsten. — b) eines Gebirges.

ऋषभकूट m. *eine Bergkuppe im Gebirge* Ṛshabha MBh. 3,110,8.

ऋषभगजविलसित n. Bez. *zweier Metra.*

**ऋषभता* f. *kleiner Stier.*

ऋषभता f. *das Obenanstehen.*

ऋषभदायिन् Adj. *einen Stier schenkend.*

ऋषभदेव m. N. pr. eines Tîrthaṁkara bei den Gaina.

ऋषभद्वीप m. N. pr. einer Oertlichkeit MBh. 3,84,160.

**ऋषभध्वज* m. 1) Bein. Çiva's. — 2) N. pr. eines Arhant bei den Gaina.

ऋषभपञ्चाशिका f. Titel eines Werkes.

ऋषभपूजा f. *eine best. Ceremonie mit dem Stiere* Gobh. 3,6,12.

ऋषभवत् Adj. *das Wort* ऋषभ *enthaltend* Taitt. Br. 19,6,3. 5. 6.

ऋषभस्तव m. Titel eines Werkes.

ऋषभानन m. N. pr. eines Gina.

ऋषि m. 1) *Sänger heiliger Lieder, Dichter, ein Heiliger der Vorzeit.* Pl. *eine best. Klasse hochverehrter Wesen,* deren Zahl häufig als sieben bestimmt wird. In der späteren Kosmologie hat jedes Manvantara seine besondern sieben Ṛshi. — 2) *ein von einem Sänger der Vorzeit gedichtetes Lied.* — 3) später *eine durch Frömmigkeit und Weisheit geheiligte Person,* insbes. *ein solcher Einsiedler.* — 4) Pl. *die sieben Sterne des grossen Bären.* — 5) Bez. *der Zahl sieben.* — 6) *der Mond.* — 7) **Lichtstrahl.* — 8) *an imaginary circle.* — 9) **Cyprinus Rishi.*

ऋषिक 1) m. a) *ein Ṛshi niederen Ranges* Âçval. 38,10. fgg. — b) Pl. N. pr. eines Volkes. Sg. *ein Fürst dieses Volkes.* — 2) f. घी a) *ein weiblicher Ṛshi niederen Ranges* Âçval. 39,13. — b) N. pr. eines Flusses.

ऋषिकुल्या f. 1) *ein Ṛshi-Bach, -Fluss.* Bez. geheiligter Flüsse. Auf die Sarasvatî als *Göttin der Rede* bezogen, so v. a. *reich an heiligen Liedern.* — 2) N. pr. a) eines Flusses MBh. 6,9,36. — b) der Gattin Bhûman's.

ऋषिकृत् Adj. *zum heiligen Dichter machend, begeisternd.*

ऋषिगिरि m. N. pr. eines *Berges in Magadha.*

ऋषिगुप्त m. N. pr. eines Buddha.

ऋषिचान्द्रायण n. *eine best. Kasteiung.*

ऋषिचिति f. *Ṛshi-Schichtung* Çat. Br. 8,4,4,12.

ऋषिचोदन Adj. *den Sänger antreibend.*

ऋषिच्छन्दस् n. *eine best. Klasse von Metren.*

**ऋषिब्राह्मलिका* f. *eine best. Pflanze.*

ऋषितर्पण n. 1) *Libation an die Ṛshi.* — 2) Titel eines Werkes.

ऋषितीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

ऋषित्व n. *der Stand eines Ṛshi.*

ऋषिदेव m. N. pr. eines Buddha.

ऋषिदेश m. N. pr. einer Oertlichkeit.

ऋषिद्विष् Adj. *dem frommen Sänger übelwollend.*

ऋषिपञ्चमी f. *der fünfte Tag in der lichten Hälfte des* Bhâdrapada.

ऋषिपतन m. N. pr. eines Wildparks in der Nähe von Vârâṇasî Lalit. 20,12 (°पत्तन). 331,12. 522,14. 529,2.

ऋषिपुत्र m. 1) *der Sohn eines Ṛshi* 57,20. 58,1. — 2) Bez. *bestimmter Hymnendichter* Âçval. 38, 10. — 3) N. pr. eines Autors.

**ऋषिपुत्रक* m. *Artemisia vulgaris* Nigh. Pa.

ऋषिप्रशिष्ट Adj. *vom Ṛshi angewiesen.*

**ऋषिप्रोक्ता* f. *Glycine debilis.*

ऋषिबन्धु Adj. *dem Sänger verwandt.*

ऋषिब्राह्मण n. Titel eines Werkes.

ऋषिमनस् Adj. *eines heiligen Sängers Sinn habend, begeistert.*

ऋषिमुख n. *der Anfang eines* Maṇḍala oder Sûkta Ind. St. 13,131.

ऋषियज्ञ m. *das den Ṛshi darzubringende Opfer, das Studium des* Veda.

ऋषिलोक m. *die Welt der Ṛshi.* Zwischen देवलोक und ब्रह्मलोक AV. Paric. 38,2.

ऋषिवत् Adv. *einem Ṛshi gleich.*

ऋषिशृङ्ग m. N. pr. wohl fehlerhaft für ऋष्यशृङ्ग.

ऋषिषेण (stark °षैण) Adj. *den Sänger überwältigend.*

ऋषिषाण Adj. *zum frommen Sänger sich hingezogen fühlend* RV.

ऋषिष्टुत Adj. *von den Ṛshi gepriesen.*

ऋषिसंहिता f. *die Saṁhitâ der Ṛshi* Sâṅkhây. 6,5. 7.

ऋषिसाकूय Adj. *nach den Ṛshi genannt.* वनवा so v. a. ऋषिपतन Lalit. 523,3. 4.

ऋषिस्तोम m. *eine best. Recitation.*

ऋषिस्वर् Adj. *von heiligen Sängern besungen.*

ऋषिस्वाध्याय m. Titel eines Werkes Çiṅkh. Gṛhj. 2,7.

*ऋषीक m. *eine Grasart* Nigh. Pr.

ऋषीतत (!) Adj. R. 3,78,31.

ऋषीवस् 1) Adj. *der mit Sängern gern zu thun hat* RV. — 2) *f. ॰वती संहितायाम्.

*ऋषीवत् Adj. P. 6,3,121, Sch.

ऋष्टि (bloss Gen. Pl.) *Gluth, Flamme.*

ऋष्टि f. 1) *Speer.* — 2) **Schwert.*

ऋष्टिक m. Pl. N. pr. eines Volkes R. ed. Bomb. 4,41,10.

ऋष्टिमत् Adj. *mit Speeren versehen.*

ऋष्टिविद्युत् Adj. *Speer-blitzend.*

ऋष्टिषेण m. N. pr. eines Mannes.

ऋष्य spätere Schreibart für ऋष्य.

*ऋष्यगता f. = ऋष्यप्रोक्ता.

ऋष्यङ्ग m. N. pr. v. l. उपऋङ्ग.

ऋष्यप्रोक्ता (!) f. 1) *Carpopogon pruriens.* — 2) *Asparagus racemosus.* — 3) *Sida cordifolia* oder *rhombifolia* Kâraka 1,4 (= माषपर्णी Comm.). 4,1.

ऋष्व Adj. (f. ष्वी) 1) *emporragend, hoch.* — 2) *erhaben, sublimis.*

ऋष्वावीर Adj. *mit erhabenen Helden bevölkert.*

ऋष्वोजस् Adj. *hohe Kraft besitzend.*

ऋहस् Adj. *schwach, klein.*

---

*ऋ 1) Interj. *des Tadels, der Furcht,* रवायाम् und वाक्यारम्भे. — 2) *Brust, Gedächtniss, Gang, ein* Dânava, Bhairava, *die Mutter der Götter und die der Ungötter.*

ऋकार m. *der Laut* ऋ TS. Prât. Davon Denom.

*॰रीयति und mit उप — उपर्कारीयति.

---

*ऌ *Erde, Berg, die Mutter der Götter.*

ऌकार m. *der Laut* ऌ RV. Prât. TS. Prât.

*ऌतक m. *erfundenes* N. pr.

ऌवर्ण n. *der Laut* ऌ AV. Prât.

---

*ॡ Çiva, *Mutter, Gottweib, weibliche Natur, die Mutter der* Dânava, *Frau eines* Daitja, *die Mutter der* Kâmadhenu.

---

1. *ॠ Interj. *des Sichbesinnens auf Etwas, der Anrede oder des Anrufs, des Ungehaltenseins und des Mitleidens.*

2. *ॠ m. Vishṇu.

एक 1) Adj. (f. या) *a) ein, eins.* नै — एकयानै, न — एक (121,15), एको ऽपि न (130,15), नैको ऽपि (250,5) *keiner.* एकया नै, एकस्यै नै, एकार्थै und *एकेन न vor Zehnern so v. a. *weniger eins.* — *b) seine, alleinig, einzig, einmalig, dieser allein, nur der.* In Zusammensetzungen wie धर्मैकरत Adj. und स्वर्गैकसंमुख Adj. ist एक mit dem vorangehenden Worte zu verbinden: *einzig und allein das Gute, nur den Himmel.* — *c) ein und derselbe.* — *d) einer unter zweien oder mehreren* (Gen. [148,6], Abl. oder im Comp. vorangehend). एक — एक, अन्य, अपर oder द्वितीय *der eine — der andere.* एक — द्वितीय — तृतीय — चतुर्थ, एक — अन्य — एक — चतुर्थ. एके *einige, manche.* एके — एके oder अपरे *einige — andere.* एके — एके — अपरे, एके — अन्ये — एके — अपरे — अपरे. — *e)* zwei neben einander stehende, auf dasselbe Substantiv bezogene एक (das zweite unbetont) bedeuten *je einer, einer um den andern.* — *f) einzig in seiner Art, vorzüglich.* — *g) ein* (als unbest. Artikel), *Jemand.* — 2) m. N. pr. eines Lehrers Âpast. 1,19,7. eines Sohnes des Raja. — 3) f. या Bein. der Durgâ. — 4) n. *Einheit.* कार्पादैकहीनक *einer Hand und eines Fusses beraubt* Jâtâ. 2,274. पलैक so v. a. *ein* Pala Hemâdri 1,373,11. 399,11. 12.

एकऋतु m. *die eine Zeit.*

एकऋषि m. 1) *der einzige, oberste* Ṛshi. — 2) N. pr. eines Ṛshi.

एकक Adj. (f. एकका und एकिका) *einzig, alleinig, allein seiend, — stehend.*

*एककपाटक n. *eine Art Wels* Gal.

एककपाठ Adj. *einstimmig* Lalit. 167,20.

एककपाल Adj. *auf einer Schale befindlich.*

*एककार Adj. (f. ई) P. 3,2,21.

एककाल्प Adj. *denselben Ritus habend* Ind. St. 13,93.

एककशत n. *ein Procent* Bâlar. 101.

1. एककार्य n. *ein und dasselbe Geschäft, — Vorhaben.*

2. एककार्य Adj. *ein und dasselbe vorhabend.*

एककाल Adj. *gleichzeitig.* Nom. abstr. ॰ता f. und ॰त्व n.

एककालम् und ॰लिकम् Adv. *nur einmal am Tage.*

एककालिन् Adj. *nur einmal am Tage stattfindend.*

*एककुण्डल m. Bein. 1) Kubera's. — 2) Balabhadra's. — 3) des Schlangendämons Çesha.

एककुष्ठ n. *eine Art Aussatz* Bâlâva. 6,20. 23. Kâraka 6,7.

*एककृष्ट Adj. *einmal gepflügt* Gal.

*एकक्षीर n. *Milch von einer und derselben Kuh* P. 6,3,62, Sch.

एकखुर Adj. *einhufig.* m. *ein Thier mit ungespaltenen Hufen* Âpast.

एकगु m. *ein best.* Agnishṭoma.

*एकगुरु m. *Studiengenosse.*

एकगृह्यपतिक Adj. *denselben* Gṛhapati (beim Opfer) *habend* Çat. Br. 4,6,8,18.

एकग्राम m. *dasselbe Dorf* Sâmav. Br. 2,6,14.

एकग्रामीण (Çâṅkh. Gṛhj. 2,16) und *॰ग्रामीय Adj. *in demselben Dorfe wohnhaft.*

एकचक्र 1) Adj. (f. या) *a) einrädrig* 311,10. — *b) nur von einem Fürsten beherrscht.* — 2) m. N. pr. eines Dânava. — 3) f. या N. pr. einer Stadt der Kikaka.

एकचक्रवर्तिन् 1) Adj. *auf einem Rade sich drehend.* — 2) m. *Alleinherrscher.* — Nom. abstr. ॰र्तिता f. zu Beidem Kathâs. 18,70.

एकचत्वम् Adj. *einäugig und zugleich einöhrig* (Nadel) Spr. 7776.

एकचत्वारिंश Adj. *der 41ste.*

एकचत्वारिंशत् f. *41.*

एकचन्द्रा f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

एकचर 1) Adj. (f. या) *a) allein wandelnd, nicht in Gesellschaft lebend, allein stehend.* — *b) zu gleicher Zeit schreitend.* — 2) m. *a)* Bein. α) Çiva Rudra's Gaṅg. — β) *Baladeva's Gal. — *b)* **Rhinoceros.*

एकचरण 1) Adj. *einfüssig.* — 2) m. Pl. N. pr. eines fabelhaften Volkes.

एकचारिन् 1) Adj. = एकचर 1) *a)* VP. 5,4,4. — 2) *m. *ein* Pratjekabuddha. — 3) f. ॰रिणी *eine treue, nur an Einem hängende Geliebte oder Gattin* Daçak. 49,18.

एकचिति Adj. *einschichtig* Gaim. 4,4,17.

एकचितिक Adj. dass. Çat. Br. 9,4,3,3.

एकचितीक Adj. dass. TS. 5,2,3,7. Çulbas. 2,42. Nom. abstr. ॰त्व n. Comm. ebend.

1. एकचित्त n. 1) *ein und derselbe Gedanke, ein Herz und eine Seele.* — 2) *der nur auf einen Gegenstand gerichtete Gedanke.*

2. एकचित्त Adj. (f. या) 1) *einen und denselben Gedanken habend, einmüthig.* Nom. abstr. ॰ता f. — 2) *nur auf einen Gegenstand seine Gedanken gerichtet habend.* Nom. abstr. ॰ता f. *Häufig in Comp. mit der Ergänzung.* तद्गतचित्त *nur an ihn denkend.*

एकचित्तो Adv. mit भू *eines Sinnes werden.*

एकचित्तन n. *gemeinsames Ueberlegen* von (Gen.).

एकचिन्मय Adj. *einzig aus Geist bestehend.*

एकचूर्णि m. N. pr. eines Autors.

एकचेतस् Adj. *einmüthig.*

1. एकचोदन n. *eine einen einzelnen Gegenstand betreffende Anweisung* Kâtj. Çr. 5,6,8.

2. एकचोदन Adj. (f. या) *auf einer gemeinschaftlichen Anweisung beruhend.*

एकच्छत्र Adj. (f. या) *nur einen fürstlichen Sonnenschirm habend, nur von einem Fürsten be-*

herrscht Spr. 1338. Harṣac. 1,304,17. *allein herrschend* Ind. St. 15,278.

एकच्छत्रा f. *eine Art Räthsel.*

एकच्छाय Adj. *ganz finster.*

एकज Adj. 1) *einzeln geboren.* — 2) *allein stehend.* — 3) *einzig in seiner Art.* — 4) *einartig, sich gleich bleibend.*

एकजट N. pr. 1) m. *eines Wesens im Gefolge Skanda's.* — 2) f. आ *einer Göttin.*

*एकजन्मन् m. 1) *Fürst, König.* — 2) *ein Çûdra.*

एकजात Adj. 1) *von demselben Vater* —, *von denselben Eltern erzeugt.* — 2) *in ebenbürtiger Ehe erzeugt.*

एकजाति 1) Adj. a) *nur eine Geburt habend* (Gegens. द्विजाति) Gaut. — b) *zu einem und demselben Geschlecht* — *zu einer und derselben Art gehörig.* — 2) m. *ein Çûdra.*

एकजातीय Adj. = एकजाति 1) b).

*एकज्या f. *der Sinus von 30 Grad.*

एकज्योतिस् n. *das einzige Licht, Beiw. Çiva's.*

एकत m N. pr. 1) *eines göttlichen Wesens neben* Dvita *und* Trita. — 2) *eines Brahmanen.*

एकतन्त्रिका und °न्त्री f. *eine einsaitige Laute* S. S. S. 177

एकतम und एकतमक Adj. (f. आ) *einer unter vielen.*

एकतय Adj. (f. ई) *einzeln, singulus* Maitr. S. 2,2,1.

एकतर Adj. 1) *einer unter zweien.* — 2) *ungenau* = एकतम Kâd. 36,5.

एकतस् Adv. 1) = Abl. von एक *ein und derselbe.* — 2) *von* —, *auf einer Seite.* एकतस् — एकतस्, अन्यतस्, अपर° (im Loc.) oder bloss वा *auf der einen Seite — auf der anderen Seite, hier — dort.* — 3) *in eins, zusammen* Suçr. 1,163,13. 16.

एकता f. *das Einssein, Einheit, Vereinigung, das Zusammenfallen, Identität.* एकतामपि-या *sich vereinigen mit* (Instr.) 104,5.

एकतान 1) Adj. *nur auf Eines gerichtet, seine Aufmerksamkeit nur auf Eines richtend.* Häufig in Comp. mit seiner Ergänzung. Nom. abstr. °ता f. — 2) m. a) *die auf Eines gerichtete Aufmerksamkeit.* — b) * = एकताल *Harmonie.*

एकतायन n. *Vereinigungspunkt, Sammelplatz.*

1. एकताल m. *Einklang, Harmonie.*

2. एकताल 1) Adj. *nur mit einer Weinpalme versehen.* — 2) f. ई a) *ein best. Tact* S. S. S. 211. Verz. d. Oxf. H. 87,a,12 (°लीविधि zu verbinden). — b) * *ein best. musikalisches Instrument.*

एकतालिका f. = एकताल 2) a) S. S. S. 211.

एकतीर्थिन् Adj. *dieselbe Einsiedelei bewohnend.*

एकतुम्ब Adj. (f. ई) *nur mit einer Flaschenkürbis* (als Resonanzboden) *versehen* S. S. S. 178.

एकतोदत् Adj. *nur im Unterkiefer Schneidezähne habend.*

एकत्र Adv. 1) = Loc. von एक *ein.* — 2) *an einer Stelle.* एकत्र — अपरत्र *hier — dort.* एकस्यां दिशि — एकत्र — कुत्रापि Pañcad. 53. — 3) *an einem und demselben Orte, zusammen, vereinigt.*

एकत्रिंश Adj. *der 31ste.*

एकत्रिंशक Adj. *aus 31 bestehend* Ind. St. 9,17.

एकत्रिंशत् f. *einunddreissig.* एकत्रिंशत्तम Adj. (f. आ) *31stelbig* Çat. Br. 3,1,4,22.

एकत्रिक m. *ein best.* Ekâha.

एकत्व n. 1) = एकता. °त्वं गम् *sich vereinigen mit* (Instr.). — 2) *Einzahl, Singular* 226,22. 234,29. — 3) *das Alleinsein,* — *stehen.*

*एकदंष्ट्र m. 1) Bein. Gaṇeça's. — 2) *ein best. Fieber* Gal.

एकदण्डिन् m. 1) Bez. *einer best. Art von Mönchen.* — 2) Pl. *eine best.* Vedânta-*Schule.*

एकदण्डिसंन्यासविधि m. Titel eines Werkes.

एकदा Adv. 1) *auf einmal, zu gleicher Zeit* 156,7. — 2) *zu Zeiten, bisweilen.* नो — एकदापि *niemals.* — 3) *eines Tages, einstmals.*

एकदिश् Adj. *in derselben Richtung wie* (Instr.) *befindlich,* — *gelegen.*

एकदीक्ष Adj. *wobei nur eine einmalige Weihe stattfindet* Liṭ. 8,5,19.

एकदुःख Adj. *dieselben Leiden habend* 30,1.

*एकदृश् 1) Adj. *einäugig.* — 2) m. a) *Krähe.* — b) Bein. Çiva's.

एकदृश्य Adj. *allein anzusehen,* — *sehenswerth* Kumâras. 7,66. Naish. 6,8.

1. एकदृष्टि f. *ein nur auf einen Gegenstand gerichteter Blick.*

2.* एकदृष्टि m. *Krähe* Nigh. Pa.

एकदेवत und °दैवत्य (TS. 3,4,8,1) Adj. *nur einer Gottheit geweiht, nur an eine G. gerichtet.*

1. एकदेश m. 1) *irgend ein Ort,* — *eine Stelle* 133, 19. 174,17. 227,24. Spr. 7646. — 2) *Theil, Etwas unter Vielem* Kâç. Ça. 14,2,14. Chr. 234,5. Nom. abstr. °ता n. Gaut. 1,3,20. — 3) *eine und dieselbe Stelle.*

2. एकदेश Adj. (आ) *an demselben Ort sich befindend.*

एकदेशविवर्तिन् Adj. *partiell* Kâvjâd. 10,8.

एकदेशिन् 1) Adj. *aus Theilen bestehend;* m. *ein Ganzes* Çaṃk. zu Bâdar. 4,3,14. — 2) m. *Sectirer, Separatist.*

एकदृश् m. N. pr. *eines Mannes.*

एकद्रव्य n. 1) *ein einzelner Gegenstand* Kâç. Ça. 1,10,6. — 2) *ein und derselbe Gegenstand* Kâç. Ça. 1,7,9.

1. एकधन n. *ein Theil der Habe* Âpast.

2. ऐकधन 1) m. *ein best. Krug, mit dem zu einer best. gottesdienstlichen Handlung Wasser geschöpft wird.* — 2) f. आ Pl. *das damit geschöpfte Wasser.*

एकधनविद् Adj. *einen Theil der Habe erhaltend.*

एकधर्मिन् Adj. *die* Ekadhanas *genannten Krüge tragend.*

एकधर्म Adj. (f. आ) *gleichartig* 248,6.

एकधर्मिन् Adj. *dass.*

एकधा Adv. *vereint, einfach, auf ein Mal, zusammen mit* (Instr.) Kâraka 1,36. *in Einem fort* TBr. 1,3,8,4.

एकधातु Adj. *eintheilig* (Musikstück) S. S. S. 131.

एकधाभूय n. *das zu eins Werden.* °यै भू *zu eins werden.*

एकधार, Instr. °रेण *mit einem Gusse, so v. a. m. e. Male* Taitt.-Br. 14,4,7.

एकधारक m. N. pr. eines Berges.

ऐकधिष्ण्य Adj. *eine und dieselbe Feuerstelle habend* Çat. Br. 4,6,9,13.

*एकधुर, *°धुराक्ष und °धुरीण (Naish. 6,68) Adj. *zu demselben Anspann tauglich; so v. a. entsprechend, gleichend* Naish.

ऐकधेनु f. Pl. wohl Bez. *bestimmter mythischer Wesen.*

एकनक्षत्र n. *ein aus einem einzigen Sterne bestehendes Mondhaus oder ein M., das nur einfach* (ohne पूर्व und उत्तर) *erscheint.*

*एकनट m. *Hauptschauspieler.*

*एकनयन m. *der Planet Venus* Gal.

एकनवत Adj. *der 91ste.*

एकनवति f. *einunddneunzig.* °तम Adj. *der 91te.*

एकनाथ 1) m. N. pr. eines Autors. — 2) f. ई Titel eines von ihm verfassten Commentars.

एकनायक m. Bein. Çiva's.

एकनिवद्वेणी Adj. f. *deren Haar zu einem einzigen Zopf zusammengebunden ist* Hariv. 7042.

एव नि° v. l.

1. एकनिश्चय m. *gemeinschaftlicher Beschluss.*

2. एकनिश्चय Adj. *ein und denselben Beschluss gefasst habend, dasselbe Ziel verfolgend.*

ऐकनीड Adj. 1) *eine gemeinsame Heimat habend.* — 2) *nur einen inneren Raum habend* (Wagen).

एकनेत्र 1) *Adj. *einäugig* Gal. — 2) m. a) *Bein. Çiva's. — b) bei den ekstatischen Çaiva Bez. *einer der 8 Arten von* Vidjeçvara.

एकनेत्रक m. = एकनेत्र 2) b) Hemâdri 1,611,3. 823,5.

ऐकनेमि Adj. *nur eine Radfelge habend.*

*एकपत्त Adj. zu derselben Partei gehörig.

एकपत्नी Adv. mit भू nur die eine Seite einer Sache sein.

एकपत्नीभाव m. das als eine These Gelten Comm. zu Nyâyas. 3,2,16.

एकपञ्चाश Adj. der 51ste.

ऐकपञ्चाशत् f. einundfünfzig.

एकपति m. ein und derselbe Gatte Bhâg. P. 4,26,27.

एकपतिका Adj. f. denselben Gatten habend.

*एकपत्र m. ein best. Knollengewächs Râgân. 7,103.

*एकपत्रिका f. Ocimum gratissimum.

एकपत्नि Adj. nur eine Gattin habend. बहुनामेकपत्नित्व f. Polyandrie.

1. एकपत्नी f. nur eine Gattin. °व्रतधर Adj.

2. ऐकपत्नी Adj. f. 1) nur einen Eherrn habend, d. i. dem Gatten treu. Subst. eine treue Ehefrau. Nom. abstr. °त्व n. — 2) Pl. einen und denselben Gatten habend.

एकपत्नीक Adj. nur eine Gattin habend Comm. zu Nyâyas. 9,3,8.

ऐकपद् und एकपैद् 1) Adj. (stark °पाद्, f. °पदी) a) einfüssig, hinkend. — b) unvollständig. — 2) m. a) Bein. α) Vishṇu's. — β) *Çiva's. — b) N. pr. eines Dânava. — 3) f. एकपदी Fussteg.

1. एकपद् n. 1) eine und dieselbe Stelle. Nur im Loc. °पदे plötzlich, im Nu. — 2) ein und dasselbe Fach oder Feld Agni-P. 40,12. — 3) ein einzelnes —, einziges Wort. — 4) ein und dasselbe Wort. — 5) ein einfaches Wort, eine einfache Nominalbildung.

2. ऐकपद् 1) Adj. (f. या) a) nur einen Schritt gross Spr. 7671. — b) einfüssig. — c) ein Fach oder Feld einnehmend Hemâdri 1,653,2. 3. — d) nur aus einem Worte bestehend Taitt.-Br. 12,13,22. °म् Adv. mit einem Worte, kurz ausgedrückt. — 2) m. a) Pl. N. pr. eines mythischen Volkes. — b) quidam cognati modus. — 3) f. एकपदा a) ein aus einem Pâda bestehender Vers. — b) = पूर्वभाद्रपदा Vaitân. Bṛh. S. 6,12.

*एकपदि Adv. gaṇa छिदाद्यादि.

एकपदिक Adj. = 2. एकपद् 1) c) Hemâdri 1,651,12.

एकपर् Adj. über Alles gehend.

*एकपरि Adv. mit Ausnahme eines (Würfels u. s. w.).

एकपर्णा f. 1) N. pr. einer jüngeren Schwester der Durgâ. — 2) *Bein. der Durgâ.

एकपर्णिका f. eine Form der Durgâ.

एकपर्वतक m. N. pr. eines Gebirges.

*एकपलाश m. Davon Adj. °शीय gaṇa गहादि.

एकपशुक Adj. dasselbe Opferthier erhaltend Âçv. Çr. 3,6,18.

एकपाकोपजीविन् Adj. von einer Küche speisend Comm. zu Gobh. 1,4,21.

एकपाटला f. 1) N. pr. einer jüngeren Schwester der Durgâ. — 2) *Bein. der Durgâ.

एकपातिन् Adj. 1) allein seiend, — stehend. — 2) zusammen gehörig, zusammenfallend RV. Prât. Âçv. Çr. 5,18,11. 6,5,6. 12,6,23. — 3) Pl. zusammengenommen Ait. Br. 1,19.

1. एकपाद् m. 1) ein Fuss — 2) Viertel MBh. 12, 232,21. — 3) ein und derselbe Pâda.

2. ऐकपाद् 1) Adj. (f. या) einfüssig; nur einen Fuss gebrauchend. — 2) m. Pl. N. pr. eines mythischen Volkes. — 3) m. oder n. N. pr. einer Oertlichkeit. — 4) f. एकपदी Titel des 2ten Buches im Çat. Br.

एकपाद्क 1) m. Pl. eines mythischen Volkes R. ed. Bomb. 4,40,26. — 2) f. °दिका a) ein Fuss Naish. 1,121. — b) = 2. एकपाद् 4).

एकपार्थिव m. Alleinherrscher 97,20.

एकपिङ्ग und °ल m. Bein. Kubera's (ganz braun).

एकपिङ्गलाचल m. Kubera's Berg, d. i. der Himavant Daçak. 42,21.

एकपीत Adj. (f. या) ganz gelb 292,19.

एकपुण्डरीक n. die einzige Lotusblüthe, so v. a. der absolut Beste Çat. Br. 14,9,3,14.

एकपुत्रक m. ein best. Vogel.

1. एकपुरुष m. 1) nur ein Mann. — 2) der eine Urgeist (पुरुष v. l. bessere Lesart).

2. एकपुरुष Adj. nur aus einem Menschen bestehend.

ऐकपुरोडाश Adj. denselben Opferkuchen erhaltend Çat. Br. 4,6,6,18.

*एकपुष्पा f. eine best. Pflanze.

एकप्रख्य Adj. (f. या) gleichartig Mucn. XI.

एकप्रतिहार Adj. nur mit einer Pratihâra genannten Silbe versehen Lâṭy. 6,12,1.

एकप्रदान Adj. (f. या) Pl. ihre Gaben in einer durch eine gemeinsame Jâgjâ eingeleiteten Darbringung empfangend.

*एकप्रस्थ m. N. pr. einer Stadt.

एकप्राणाभाव m. einmaliges Athemholen TS. Prât.

एकप्राणयोग m. das Verbinden von Lauten) mittels eines einzigen Athemzuges.

ऐकप्रादेश Adj. (f. या) eine Spanne lang Çat. Br. 8,3,3,10.

*एकफला f. eine best. Pflanze.

एकबुद्धि 1) Adj. a) einmüthig Kathâs. 18,136. — b) von schlichtem Verstande. — 2) m. N. pr. eines Fisches.

एकभक्त 1) Adj. (f. या) nur Einem ergeben, treu M. 8,362. — 2) n. einmaliges Essen am Tage Kaṇḍ. 38.

एकभक्ति f. = एकभक्त 2).

एकभक्तिक Adj. nur eine Mahlzeit am Tage einnehmend Gaut.

1. एकभाव m. 1) das Einssein. — 2) Einfalt, schlichtes und ehrliches Benehmen Spr. 1878.

2. एकभाव Adj. 1) eines und desselben Wesens. — 2) sich einfach und offen benehmend gegen (Gen.).

एकभाविन् Adj. zu eins werdend, zusammenfliessend.

एकमत Adj. einmüthig und ungetheilt, ganz aufmerksam.

एकभूमिक Adj. einstöckig Hemâdri 1,672,2.

एकभूय n. Einswerdung Kauṣ. Up. 3,2.

एकभोजन n. 1) = एकभक्त 2). — 2) gemeinsames Mahl.

एकभोजिन् Adj. nur einmal am Tage essend.

1. एकमति f. der auf einen Gegenstand gerichtete Sinn.

2. एकमति Adj. einmüthig.

एकमनस् Adj. 1) der seinen Sinn nur auf einen Gegenstand gerichtet hat, nur einem Gedanken nachgehend, aufmerksam 298,17. Auch mit der Ergänzung componirt. — 2) einmüthig.

°एकमय Adj. (f. ई) nur aus oder in — bestehend, ganz erfüllt von.

एकमात्र Adj. nur eine Mâtra habend.

ऐकमुख Adj. 1) nur einen Mund habend Hemâdri 1,808,22. — 2) demselben Ziele zugewandt. — 3) zu einer Kategorie gehörig. Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu TBr. 1,60. — 4) von Einem beaufsichtigt.

ऐकमूर्धन् Adj. (f. °र्धी) = एकमुख 2).

एकमूल 1) Adj. eine einzige Wurzel habend 38,11. — 2) *f. या a) Linum usitatissimum. — b) Desmodium gangeticum.

एकयम Adj. einlönig TS. Prât. 15,9.

*एकयष्टि und *°का f. ein Perlenschmuck aus einer einzigen Schnur.

एकयोधन् m. N. pr. eines Fürsten.

एकयूप m. ein einziger —, ein und derselbe Opferpfosten Maitr. S. 1,4,8. Taitt.-Br. 21,4,13.

एकयोनि Adj. 1) von derselben Mutter geboren. — 2) von derselben Herkunft, — Kaste.

*एकरज m. Verbesina scandens Roxb.

*एकरट् m. Bein. Gaṇeça's Gal.

1. एकरस m. die einzige Neigung, das e. Vergnügen.

2. एकरस Adj. (f. या) 1) nur einen Geschmack (obj.) habend Râgân. 16,17. — 2) nur an Einem Gefallen findend Râgân. 8,61. Gewöhnlich in Comp. mit der Ergänzung 9,42. Çiç. (Piṣṭ.) 62,8. — 3) sich stets gleich bleibend, unwandelbar Milaṛâm. 71,7 (63,19) = Uttarâs. 79,6 (102,3).

एकराज् 1) Adj. allein sichtbar. — 2) m. a) der Fürst allein. — b) Alleinherrscher.

एकरात्र m. *Alleinherrscher* TBr. 2,8,2,7.

एकराज्ञी f. *Alleinherrscherin* AV. Paipp. 7,3,2.

एकरात्र 1) m. *eine eine Nacht lang dauernde Feier.* — 2) n. *die Dauer einer Nacht (eines Tages)* Gaut.

एकरात्रिक Adj. 1) *für eine Nacht (einen Tag) ausreichend.* — 2) *eine Nacht (einen Tag) verweilend* MBh. 12,192,2. ग्रामैक° *in einem Dorfe* 14, 46,26. — Vgl. ऐक°.

एकरात्रीण Adj. *eine Nacht während* Lit. 8,4,3.

एकरिक्थिन् Adj. *gleiche Ansprüche auf eine Erbschaft habend.*

एकरुद्र m. 1) Rudra *allein* Ind. St. 13,271. — 2) bei den ekstatischen Çaiva Bez. *einer der 8 Arten von Vidjeçvara* Hemâdri 1,611,9. 823,6.

1. एकरूप n. *nur eine Art und Weise* Ind. St. 15, 384. °तस् *immer in derselben Weise.*

2. ऐकरूप 1) Adj. (f. या) *a) einfarbig.* — *b) von gleicher Gestalt, von gleichem Aussehen, einförmig, einartig.* Nom. abstr. °ता f. *Gleichförmigkeit, Uebereinstimmung* Spr. 1237. — 2) n. *ein best. Metrum.*

*एकरूप्य Adj. *von Einem oder Einer herrührend.*

*एकरोणभू m. Bein. Kakshîvant's Gal.

एकर्च 1) Adj. *aus einem Verse bestehend.* — 2) n. *ein aus einem Verse bestehendes Lied.*

एकर्तु m. *die eine Zeit.*

एकर्षि m. 1) *der einzige, oberste Rishi.* — 2) N. pr. eines Rishi. एकर्षे रात्रिनाम् Name eines Sâman Âsv. Br.

एकल 1) Adj. *a) ein, der Eine.* — *b) allein.* — 2) m. *Solosänger* S. S. S. 118.

एकलक्ष्यता f. *das das einzige Ziel Sein* Daçak. 82,3.

एकलव्य N. pr. 1) m. eines Fürsten der Nishâda. — 2) f. या einer Stadt.

1. एकलिङ्ग n. *ein isolirt stehender Phallus.*

2. एकलिङ्ग 1) *m. Bein. Kubera's. — 2) n. N. pr. eines Tîrtha.

*एकलू m. N. pr. eines Mannes.

एकवक्त्र N. pr. 1) m. eines Dânava. — 2) f. या einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

एकवक्त्रक Adj. *eingesichtig* Hemâdri 1,824,2.

एकवचन n. *Einzahl, Singular.*

एकवचनान्त Adj. *auf eine Casusendung des Singulars ausgehend.* Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. Comm. zu Mahâbh. 63,2.

एकवत् Adv. *wie Eines, wie wenn es sich um Einen handelte* Âpast.

एकवद्भाव m. *das Sichdarstellen als Einheit* Comm. zu Kâty. Çr. 2,3,8.

1. एकवर्ण m. *ein einziger Laut.*

2. एकवर्ण 1) Adj. *a) einfarbig, gleich* — Spr. 1378. Nom. abstr. °ता f. Brahmabindûp. 19. — *b) einförmig* Bale. P. 8,5,29. — *c) nur eine Kaste habend.* — *d) nur aus einem Laute bestehend.* — 2) *f. ई *ein best. musik. Instrument.*

एकवर्णक Adj. *einsilbig.*

एकवर्णसमीकरण n. *eine Gleichung mit einer unbekannten Grösse.*

एकवर्त्मन् n. *Pfad* Naish. 6,24.

*एकवर्षिका f. *eine einjährige Kuh.*

एकवस्त्र Adj. *nur mit einem Untergewand angethan* Âpast. Hemâdri 1,90,22. Nom. abstr. °ता f.

एकवस्त्रज्ञानविधि m. Titel eines Werkes.

एकवाक्य n. 1) *ein Ausdruck, — Wort.* Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu den Çivasûtra. — 2) *ein einziger Satz.* Nom. abstr. °ता f. und त्व n. Ind. St. 13,500. Comm. zu Çâmk. 132,1. 131,16. — 3) *ein und derselbe Satz* Kâvjâd. 3,131.

एकवाचक Adj. *dasselbe besagend, synonym* Comm. zu Vaish. Bhâs. S. 78.

एकवाचकानुप्रवेशसंकर m. *eine best. rhetorische Figur.*

*एकवाद m. *eine Art Trommel.*

एकवामी f. *ein best. gespenstisches Wesen.*

एकवारम् Adv. 1) *nur ein Mal.* यद्यप्येकवारम् *heute noch e. M.* — 2) *auf ein Mal.*

एकवास Adj. *an demselben Orte lebend* Spr. 2149.

एकवासविधि m. Titel eines Werkes.

एकवासस् Adj. = एकवस्त्र Âpast. MBh. 3,61,6.

एकविंश 1) Adj. (f. ई) *a) der 21ste.* — *b) aus 21 bestehend.* — *c) mit dem Ekavimçastoma verbunden.* — 2) m. *a)* = एकविंशस्तोम. — *b) Bez. eines der 6 Prishthjastoma.*

एकविंशक 1) Adj. (f. °शिका) *a) der 21ste* Hemâdri 1,416,1. 420,6. — *b) aus 21 bestehend.* — 2) n. *21-Zahl.*

एकविंशत् f. Pl. *einundzwanzig.* Am Anf. eines Comp. Hemâdri 1,293,5.

ऐकविंशति f. Sg. und Pl. (selten) dass. एकविंशत्यग्नी (!) स्वर्गो: Hemâdri 1,164,1. Als Adj. in °यूपा: एकविंशतिगृहीतै *21 Mal geschöpft.* ऐकविंशतिनिर्घात Adj. Çat. Br. 6,7,2,2. 7,4,2,10. ऐकविंशत्यहीन Adj. एकविंशत्यक m. Lit. 4,6,12. एकविंशतिमस्थ Adj. Ind. St. 13,326. *एकविंशतिभाक्षणम् Mânâva. 2,211,b.

एकविंशतितम Adj. *der 21ste.*

एकविंशतिधा Adv. *21fach, in 21 Theile.*

ऐकविंशतिविध Adj. *21fach* Maitr. S. 3,2,3.

एकविंशतिस्थान n. Titel eines Werkes.

एकविंशत्क n. *21-Zahl.*

एकविंशत्यनुमान n. Name eines Sâman.

एकविंशवस् Adj. *mit dem Ekavimçastoma verbunden.*

एकविंशसंपद् f. *Herstellung einer 21-Zahl* Çat. Br. 7,1,2,15. 8,5,3,8.

एकविंशस्तोम m. *ein aus 21 Gliedern bestehender Stoma.*

एकविंशिनी f. *21-Zahl* Taitt.-Br. 21,4,13.

ऐकविध Adj. 1) *einfach.* — 2) *identisch.*

एकविभक्ति Adj. *immer in demselben Casus stehend* P. 1,2,44.

एकविलोचन m. Pl. N. pr. eines mythischen Volkes.

एकवीर 1) m. *a) ein unvergleichlicher Held.* — *b) *ein best. Baum* Râgân. 8,17. — 2) f. या *a) *eine Gurkenart* Nigh. Pr. — *b)* N. pr. einer Tochter Çiva's.

एकवीरकल्प m. Titel eines Werkes.

एकवीर्य Adj. *von gleicher Kraft* Taitt.-Br. 3,1,12.

एकवृक m. *ein allein wandernder Wolf* Cit. im Comm. zu Taitt. Âr. 4,28,1.

एकवृत्त m. 1) *ein isolirt stehender Baum* Vaish. Jogas. 3,10. °मय Adj. Mân. Gṛhj. 1,13. — 2) *ein und derselbe Baum* Spr. 1376. — Davon *Adj. °तीय.

एकवृत्तमय Adj. *in einem und demselben Metrum abgefasst.*

एकवृन्द m. *eine best. Krankheit des Schlundes.*

एकवृष 1) m. *der einzige Stier, Herrscher der Heerde.* — 2) n. Name eines Sâman.

1. एकवेणि und °णी f. *eine einzige Flechte* (als Zeichen der Trauer) Mahân. Xii. °वेणीधरा Adj. f., °वेणीधरत्व n. Nom. abstr.

2. एकवेणी Adj. f. *aus einer Flechte bestehend* Mahân. 89.

एकवेश्मन् n. *ein einziges Bauwerk* Çat. Br. 1,3,3,14.

ऐकव्याख्यान Adj. (f. या) *dieselbe Begründung habend* Çat. Br. 6,2,1,27. 33. 7,4,6. 7,2,1,28.

एकव्यावहारिक m. Pl. Name einer buddh. Schule.

एकव्रत Adj. (f. या) 1) *allein befehlend* AV. Paipp. 7,3,1. — 2) *nur Einem ergeben, treu.*

एकव्रात्य m. *der eine, oberste Vrâtja.*

1. ऐकशत n. *Aunderteinheit.* सर्वमेकशतं गा: *Aunderte Kühe und einen Stier* MBh. 12,165,37.

2. एकशत Adj. *der hunderteinunderste.* Am Ende eines adj. Comp. f. या Gaut.

एकशततम Adj. dass.

एकशतधा Adv. *101fach, in 101 Theile.*

ऐकशतविध Adj. *101fach.*

ऐकशफ 1) Adj. *einhufig, dessen Huf nicht gespalten ist.* — 2) m. *a) Einhufer.* — *b) *Pferd.* — 3) n. *das Geschlecht der Einhufer.*

*एकशरीर Adj. *blutsverwandt.*

एकशलाका *Ein einzelnes Stäbchen* Çat. Br. 2,6,1,6.

एकशस् Adv. *einzeln* 130,27.

*एकशाख Adj. *zu derselben Schule gehörig.* Davon *Adj. ०खीय.

एकशायिन् Adj. *allein (ohne Frau) schlafend.*

एकशाल 1) m. a) *ein Haus aus einem Zimmer.* — b) N. pr. einer Oertlichkeit. ०साल v. l. — 2) f. आ N. pr. a) einer Oertlichkeit. — b) einer Stadt.

*एकशालिक Adj. = एकशाला.

एकशात्मलीस्फ्यसीव्रत n. *ein best Spiel.*

एकशितिपद् Adj. (stark ०पाद्) *einen weissen Fuss habend.*

एकशिला f. N. pr. einer Stadt. ०नगरी f. Buddh. Pa. 56,74.

एकशीर्षन् Adj. = एकमुख 2).

एकशील Adj. *von gleicher Sinnesart* MBu. 12, 273,11.

एकशीला f. v. l. für एकशाल 2) b).

एकशुङ्ग Adj. (f. आ) *eine Knospendecke habend.*

एकशृङ्ग m. Pl. Bez. *bestimmter Manen* MBu. 2,11,47.

एकशेष m. N. pr. eines Mannes.

एकशेष m. 1) *der einzige Rest, das allein übrig Bleibende* Naish. 3,82, v. l. 7,39. Am Ende eines Comp. *allein übrig geblieben von* Vaṇis. 68,2. 69,2. — 2) *eine elliptische Bezeichnungsweise, bei der von zwei oder mehreren Wörtern nur eins übrig bleibt, so z. B. der Dual und der Plural.*

एकशुतधर Adj. *ein Mal Gehörtes im Gedächtniss behaltend.* Nom. abstr. ०त्व n.

1. एकश्रुति f. 1) *ein Ausspruch in der Einzahl* Lit. 1,1,4. Nom. abstr. ०त्व n. Gaim. 4,1,12. — 2) *das Hören eines einzigen Tones, Eintönigkeit.* = तान Comm. zu Nyâyam. 9,2,13. Nom. abstr. ०त्व n. ebend.

2. एकश्रुति Adj. Adv. *eintönig, gleich —.*

एकश्रुत्युपदेश m. Titel eines Vedânta-Werkes.

एकश्रुष्टि Adj. *einem Befehle gehorsam.*

एकषष्ट Adj. 1) *der 61ste.* — 2) *mit 61 verbunden, — 61.*

एकषष्टि f. *einundsechzig.* ०तम Adj. *der 61ste.*

एकसंवत्सर m. *ein Jahr.* Acc. *ein Jahr lang* Maitr. S. 1,9,7.

1. एकसंभव m. *das Zusammenhalten, friedliches Zusammenleben* Spr. 3941.

2. एकसंभव Adj. Pl. *zusammenhaltend* Spr. 4404.

एकसती Adj. f. *in der Treue zum Gatten einzig dastehend* Naish. 9,35.

एकसप्तत Adj. *der 71ste.*

एकसप्तति f. *einundsiebenzig.* चतुर्युगानि — एकसप्तति (l) यावत्सा Hemâdri 1,561,14.

एकसप्ततिक Adj. *aus 71 bestehend.*

एकसप्ततितम Adj. *der 71ste.*

एकसर्ग m. *Sammelpunct für Alles.*

*एकसर्ग Adj. = एकतान 1).

एकसहस्र 1) n. *tausendundein.* सपमेकसहस्रं गाः *tausend Kühe und einen Stier* MBu. 12,165,16. — 2) Adj. *der tausendunderste.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ. सपमेकसहस्रा गाः so v. a. *tausend Kühe und einen Stier* Gaut. H. 11,127.

एकसार्थप्रपात Adj. *mit* (सह) *Jmd ein und dasselbe Ziel verfolgend* MBu. 12,5,32. Râdh. 5,374.

एकसाल n. N. pr. einer Oertlichkeit B. ed. Bomb. 2,71,6. ०साल v. l.

*एकसूत्र n. *eine Art Trommel.*

एकसृक m. *Schakal.*

एकस्तम्भ Adj. *auf einem Pfeiler ruhend* 61,24.

एकस्तोम Adj. *nur mit einem* Stoma *gefeiert* Lit. 8,7,8. Gaim. 5,3,42. ०क dass. Comm.

एकस्थ Adj. 1) *zusammenstehend, in Einem vereint, vereint.* Nom. abstr. एकस्थता f. — 2) *ein Fach oder Feld einnehmend* Agni-P. 40,7. — 3) *alleinstehend,* so v. a. *selbstständig* AV. Paipp. 7,3,2.

1. एकस्थान n. 1) *ein und derselbe Ort* 154,19. — 2) ०स्थाने — अन्यस्मिन् so v. a. *ein Mal — das andere Mal* Spr. 1403, v. l.

2. एकस्थान Adj. *mit demselben Organ ausgesprochen werdend.* Nom. abstr. ०त्व n. Comm. zu TS. Pâr.

एकस्फ्या f. *ein mit einem Holzspan gezogener Strich* Çat. Br. 3,5,3,2. 9,2,3,1.

एकस्मान्नपञ्चार्श m. *ein aus 49 sattja-Tagen bestehendes Opfer* TS. 7,4,7,1.

एकहंस 1) m. *der einzige, höchste* Haṁsa, allegorische Bez. *der Seele.* — 2) wohl n. N. pr. eines Tîrtha.

*एकहल्य Adj. *ein Mal gepflügt* Gal.

एकहस्त Adj. (f. आ) *die Länge einer Hand habend* Agni-P. 42,22. Hemâdri 1,782,16. 825,1.

एकहायन 1) Adj. (f. ई) *einjährig.* — 2) f. एकहायनी *eine einjährige Kuh.* — 3) n. *Zeitraum eines Jahres.*

एकहार्य Adj. (f. आ) 1) *von Einem aufzuführen* (Schauspiel). — 2) als Beiw. von युग *Zeitalter* MBu. 3,12049. एकाहार्य v. l.

एकहेला f. Instr. ०हेलया *mit einem Schlage, auf ein Mal* Ganit. 7. Pañcat. 256,24.

एकांश m. *Theil.* Nom. abstr. ०ता f.

*एकांशमल m. *Zuckerrohrsaft* Gal.

एकाकिकेसरिन् m. N. pr. eines Bhilla.

एकाकिन् Adj. *allein, einsam.* Nom. abstr. ०किता f. Instr. *allein.*

1. एकाक्ष Adj. *nur eine Achse habend.*

2. एकाक्ष 1) Adj. *eindugig* Vaṭṭa. Joseph. 6,22. — 2) m. a) *Krähe. — b) Bein. Çiva's. — c) N. pr. α) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — β) eines Dânava.

1. एकाक्षर n. 1) *das einzige Unvergängliche.* — 2) *eine einzige Silbe* Spr. 1400.

2. एकाक्षर 1) Adj. *einsilbig.* Nom. abstr. ०त्व n. — 2) wohl m. Titel einer Sammlung *einsilbiger Wörter.* — 3) n. a) *ein einsilbiges Wort.* ०कोश m., ०नाममाला f., ०निघण्ट m., ०मालिका f. und एकाक्षराभिधानकोश m. Titel von Sammlungen solcher Wörter. — b) *die Silbe* ओम्. — c) Titel einer Upanishad.

एकाक्षरगणपतिकवच n. Titel eines *Gebetes* zu Ganeça.

एकाक्षरीभाव m. *Zusammenziehung zweier Silben in eine.*

एकाक्षरीभाविन् Adj. *in einer Contraction von Silben bestehend.*

1. एकाग्नि m. *ein und dasselbe Feuer* Lit. 4,9,2.

2. एकाग्नि Adj. *nur ein Feuer unterhaltend* Âpast.

एकाग्निक m. = 1. एकाग्नि Hemâdri 1,20,4.

एकाग्निकाण्ड n. Titel eines *Abschnitts* im Kâṭhaka Ind. St. 3,387 (vgl. 12,354).

एकाग्र 1) Adj. (f. आ) *auf einen Punct —, auf einen Gegenstand gerichtet, seine Aufmerksamkeit auf einen Gegenstand richtend.* ०दृष्टि, ०धी und ०मनस् Adj. Häufig in Composition mit der Ergänzung. ०म् und ०तस् Adv. ०ता f. und ०त्व n. Nom. abstr. — 2) wohl n. *the whole of the long side (in an excavation) which is subdivided.*

एकाग्रमति m. N. pr. eines Mannes Lalit. 391,11.

*एकाग्र्य Adj. = एकाग्र 1).

*एकाङ्क m. N. pr. eines Mannes.

1. एकाङ्ग n. *ein einzelnes Glied, — Theil.*

2. एकाङ्ग 1) m. a) Pl. *Leibwache.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — b) *der Planet Mercur. — c) *der Planet Mars. — d) *Bein. Vishṇu's. — 2) f. ई *ein best. wohlriechender Stoff* (aus Guzerat kommend) Bhâvapr. 1,191. 3,100. — 3) *n. *Sandelholz.*

एकाङ्गरूपक n. *ein unvollständiges Gleichniss* 231,31.

1. एकात्मन् m. *der einzige Geist.*

2. एकात्मन् Adj. 1) *auf sich allein beschränkt, alleinstehend* MBu. 13,107,4. — 2) *eines und desselben Wesens mit* (Gen.). Nom. abstr. ०त्मता f.

एकात्म्य fehlerhaft für एकात्मन् und ऐकात्म्य.

एकादश 1) Adj. (f. ई) a) *der elfte* Am Ende eines adj. Comp. f. आ. सपमेकादशा गाः so v. a. *zehn Kühe*

und einen Stier Gaut. 22,16. Henâdri 1,467,8 (वृषभै-कादशाय zu lesen). वृषभैकादशी f. Sg. dass. 1. 3. — *b*) *mit elf verbunden.* — 11. — *c*) *aus Elfen bestehend.* — *d*) = एकादशन् Henâdri 1,627,14. 628,4. — 2) f. ई *der elfte Tag in einem Halbmonat.* — 3) n. *Elfzahl.*

एकादशक 1) Adj. *a*) *der elfte* Kap. 2,18. 19. Śiksh. 23. — *b*) *aus Elfen bestehend, elfheilig.* — 2) n. *Elfzahl.*

एकादशकपाल Adj. *auf elf Schüsseln vertheilt.*

एकादशकृत्वस् Adv. *elf Mal.*

एकादशक्त्व n. *Elfzahl.*

एकादशधा Adv. *elffach, in elf Theile* Śat. Br. 10,1,2,10.

एकादशन् Adj. Pl. *elf.*

एकादशम Adj. *der elfte.*

एकादशमारिका f. ein Frauenname (*Mörderin von Elfen*).

एकादशरात्र *ein Zeitraum von elf Nächten (Tagen)* Gaut.

एकादशविध Adj. *elffach.*

एकादशविप्रगणश्राद्ध n. *ein best.* Çrâddha.

एकादशस्कन्धार्थनिरूपणकारिका f. Titel einer Kârikâ zum Bhâg. P.

एकादशात्त m. N. pr. eines Mannes.

एकादशात्तर Adj. (f. आ) *elftheilig.*

एकादशारत्नि Adj. *elf Ellen lang.*

1. एकादशाह् n. *ein Zeitraum von elf Tagen* R. 1,19,14.

2. एकादशाह् m. *ein elftägiges Opfer* MBh. 13,103,32.

एकादशिन् 1) Adj. *aus Elfen bestehend.* — 2) f. °शिनी *Elfzahl.*

एकादशिन fehlerhaft für एका°.

*एकादशोत्तम m. Bein. Çiva's.

एकादेश m. 1) *die Substitution eines einzigen Lautes für zwei oder mehrere.* — 2) *ein aus einem einzigen Laute bestehendes Substitut, das an die Stelle von zwei oder mehreren tritt.*

एकाधिप m. *Alleinherrscher* Spr. 3568.

एकाध्यायिन् Adj. *allein studirend* Âpast.

एकानंशा f. Bein. 1) der Kubû. — 2) der Durgâ.

एकानर्घ Adj. *denselben Nachtheile empfindend* 50,1.

एकानुगान n. Name eines Sâman Ârsh. Br.

एकानुदिष्ट n. *ein einem einzigen (kürzlich) Verstorbenen geltendes* Çrâddha.

एकानेकस्वरूप Adj. *einfach und zugleich vielfach* VP. 1,2,3.

1. एकान्त m. 1) *ein einsamer, abseits gelegener Ort.* °तम् *in der Einsamkeit.* — 2) *Theil, Bestandtheil.* Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. — 3) *Beschränkung auf Eins, Ausschliesslichkeit.* नेष एकान्तो यत् *es ist keine absolute Nothwendigkeit, dass* Pâṇ. Bhâshjap. ed. Bomb. III,56,18. °तम्, °तेन, °तात् (Kap. 5,118), °ततस् und एकान्त° (°लाभ *absoluter Gewinn* Buâlâ. P. 3,6,37) *ausschliesslich, absolut, durchaus, schlechterdings, vollkommen.* °ते Pâṇ. 2,47,18 wohl fehlerhaft für °न्त. — 4) *das Aufgehen in Einem, absolute Einheit.* — 5) *Dogma* Comm. zu Nyâs. 4,1, 28. 34. 36. सांख्यैकान्त Adj. *ein Anhänger der Sâṃkhja-Lehre* 40. 43.

2. एकान्त Adj. *ganz in Etwas oder Jmd* (Loc. oder im Comp. vorangehend) *aufgehend, nur Einem hingegeben.* Nom. abstr. °ता f.

एकान्तग्रहण n. *einseitige Auffassung* Kârâṇa 3,3.

एकान्तग्राहिन् Adj. *einseitig auffassend* Kârâṇa 3,8.

*एकान्तदुःषमा f. bei den Gaina Bez. *zweier Speichen im Zeitrade.*

एकान्तभाव् m. = एकान्त 4) MBh. 12,336,28.

एकान्तभूत Adj. *ganz allein stehend.*

एकान्तर Adj. (f. आ) *nur durch ein Zwischenglied getrennt* Gaut.

एकान्तरूप्य n. Titel eines Werkes.

*एकान्तराज् m. N. pr. eines Bodhisattva.

एकान्तशील Adj. *einen einsamen Ort aufsuchend, sich in die Einsamkeit zurückziehend* MBh. 1,36,4. 14,19,19.

*एकान्तसुषमा f. bei den Gaina Bez. *zweier Speichen im Zeitrade.*

एकान्तिन् Adj. = 2. एकान्त. Die Ergänzung im Gen. oder Loc. °न्तित्व n. Nom. abstr.

एकान्तीतीर्थ (?) n. N. pr. eines Tîrtha.

एकाम्रत्रिंश Adj. *aus 29 bestehend* Vaitân. 29,7 (nach der richtigen Lesart).

एकान्नसक्तभोजन n. *das nur einmal am Tage — oder das nur in der Nacht Speisen* Henâdri 1,156,13.

एकान्नाशीतिरात्र Adj. *49 Tage während;* m. n. *ein solches Opfer* Kâtj. Çr. 24,2,37. 3,36. Comm. zu 24,2,38.

एकान्नभोजिन् Adj. *nur einmal am Tage essend* Henâdri 1,164,21.

एकान्नविंश m. *ein 19theiliger Stoma* Lâṭj. 6,7,14.

एकान्नविंशतिधा Adv. *19fach, in 19 Theile* Śat. Br. 10,4,2,15.

एकान्नाशिन् Adj. *die Speise Eines essend.*

एकान्वय Adj. *von derselben Familie wie* (Gen.) Çiç. 104,8.

एकापचय m. *Abnahme um Eins* Gaut. 27,13.

*एकाब्दा f. *eine einjährige Kuh.*

एकाम्र, °म्र, °म्बन und °काम्बन n. N. pr. eines geheiligten Waldes.

1. एकायन n. 1) *ein nur für Einen gangbarer, schmaler Pfad.* — 2) *Vereinigungspunct, Sammelplatz.* — 3) *das Aufgehen in Einem, absolute Einheit.* — 4) *das einzige, richtige Verfahren, Lebensklugheit.*

2. एकायन Adj. 1) *nur für Einen gangbar, überaus schmal.* — 2) **nur auf einen Gegenstand gerichtet, nur an s. G. denkend.*

एकायनगत Adj. 1) *auf einem schmalen Pfade sich befindend* MBh. 1,176,3. — 2) *= 2. एकायन 2).

एकायनी Adv. mit भू *zum Vereinigungspunct von Etwas* (Gen.) *werden.*

एकायु m. *der vornehmste Lebendige.*

एकार m. *der Laut* ए TS. Prât. Tândja-Br. 5,7,9.

एकारत्नि Adj. *eine Elle lang* Śat. Br. 11,7,4,1.

एकाराम Adj. *nur an Einem sich ergötzend* Jâtâ. 3,88. Nom. abstr. °मता f.

एकार्णव m. *ein einziges Meer, nichts als Meer.*

1. एकार्थ m. *ein und derselbe Gegenstand* Spr. 5329.

2. एकार्थ 1) Adj. (f. आ) *a*) *gleichen Zweck —, gleiches Ziel habend* MBh. 3,55,7. Spr. 1407 (°र्थी zu lesen). — *b*) *dieselbe Bedeutung habend, ein und dasselbe ausdrückend;* n. in der Rhetorik *ein best. Fehler des Ausdrucks* Vâmana 2,2,11. Kâvjâd. 3, 125. 133. — *c*) *die Bedeutung eines Ganzen habend, nur einen Begriff bildend.* — 2) m. Titel eines *synonymischen* Wörterbuchs.

एकार्थता f. Nom. abstr. zu 2. एकार्थ 1) *a*).

एकार्थत्व n. Nom. abstr. zu 2. एकार्थ. 1) zu 1) *a*) 216,4. — 2) zu 1) *c*) Mahâbh. 2,368,*a*.

एकार्थनाममाला f. Titel eines *Wörterbuchs.*

एकालापक n. *Wortspiel* Dâśar. 6,1.

एकावम Adj. *um Eins geringer.*

एकावर्त Adj. *einen Wirbel bildend* Vâgbh. 1, 7,13.

एकावलि und °ली f. 1) *ein aus einer einzigen Perlenschnur bestehender Schmuck* Kâd. 232,7. Dâśar. 279,6. Naish. 6,69. Am Ende eines adj. Comp. f. ई Chr. 218,13. — 2) in der Rhet. *eine Reihe von Sätzen, in denen ein regelmässiger Uebergang eines Prädicats in ein Subject oder umgekehrt erfolgt,* Kâvjâd. 10,45. — 3) Titel eines rhet. Werkes. °तारल (Kommentar zu Pratâpar.) und °प्रकाश m. Titel von Commentaren dazu.

एकावाश् Adj. *um Eins abnehmend.*

एकाशिन् Adj. *allein speisend, das Mahl nicht mit Andern theilend* Suçr. 1,333,17.

एकाशीत Adj. *der 81ste.*

एकाशीति f. *einundachtzig.* °तम Adj. *der 81ste.*

एकाश्रित Adj. *an Einem haftend, einem einzel-*

nen Gegenstande zukommend.

एकाष्टकी f. der achte Tag nach dem Vollmonde, insbes. im Monat Mágha Vaṭṭân.

एकाष्ठील 1) *m. f. (घा) zugeblich Agati grandiflora. — 2) f. घा a) eine Art Calotropis Karaka 8, 10. — b) *Clypea hernandifolia.

एकास्य Adj. nur ein Gesicht habend Harivaṁ 1, 823,17.

एकाह्न् m. 1) Zeitraum eines Tages Gaut. — 2) Eintagsfeier. Unter den Soma-Feiern diejenigen, welche an einem einzigen Tage Trankbereitung haben. Bei den Commentatoren oft so v. a. der Agnishṭoma als Grundform der anderen.

एकाह्नगम m. Tagereise.

एकाह्नम् n. ein einziger Tag. °ह्ना in einem Tage.

एकाह्नातान् m. die Schnur, d. i. die ununterbrochene Reihe von Ekâha Çat. Br. 13,5,2,9.

1. एकाहार m. eine einmalige Mahlzeit am Tage Spr. 1409.

2. एकाहार Adj. nur einmal am Tage essend.

एकाहार्य Adj. nach Nilak. nur zu einerlei Speise geeignet MBh. 3,190,41. एकार्य v. l.

एकिन् Adj. einfach; m. ein aus einem Verse hergestellter Stoma Lâṭy. 6,5,18. 6,13.

एकी Adv. 1) mit कृ vereinigen, verbinden, sammeln Daçak. 40,13. — 2) mit भू zu Eins werden, sich vereinigen, — vermischen.

एकीकरण n. das Vereinigen, Verbinden Comm. zu TS. Pair.

एकीभाव m. das Einswerden, Vereinigung.

एकीभाविन् Adj. auf das Verschmelzen von Vocalen bezüglich.

एकीय Adj. 1) von Einem herrührend, nur eine Autorität habend. — 2) *zu derselben Partei gehörig.

एकेन्द्रिय Adj. nur ein Organ habend H. 21.

एकेष Adj. nur eine Deichsel habend.

एकेष्टक Adj. einen Backstein habend Çat. Br. 6,1,2,30. 10,5,2,22

एकेष्टकी f. ein Backstein Çat. Br. 2,1,2,14.

एकैक Adj. (f. घा) je einer, jedes Mal einer, jeder einzelne. Pl. 161,7. °म् Adv. °तर् einer unter Mehreren Bhâg. P.

एकैकवृत्ति Adj. sich an einem einzelnen Gegenstande befindend.

एकैकशस् Adv. einzeln, jenach der Reihe, je und je.

एकैकशस्य n. Nom. abstr. von एकैकशस्. Instr. = एकैकशस्. °येन (!) Karaka 3,1. Wohl fehlerhaft für ऐ°.

एकैश्वर्य n. Alleinherrschaft Mâlav. 1.

एकोपिका f. Ipomoea Turpethum oder Cissampelos hexandra Madanav. 25,46.

एकोक्ति f. ein einziger Ausdruck, ein Wort.

एकोत्तर m. Zunahme um Eins Gaut. 27,13.

ऐकोत्ति Adj. einem und demselben Ziele zustrebend Çat. Br. 12,2,2,4.

ऐकोत्तर Adj. um Eins grösser, — mehr, — zunehmend. °क्रमशस् Adv. der Reihe nach stets um Eins mehr.

एकोत्तरिका f. oder °गम m. Titel eines buddh. Âgama.

एकोदक Adj. mit Jmd in dem Verwandtschaftsgrade stehend, dass man mit ihm die Wasserspende für einen und denselben Verstorbenen darbringt.

एकोदात्त Adj. einen Acut habend VS. Pair. 2,1.

एकोद्दिष्ट und °श्राद्ध n. = एकानुद्दिष्ट.

एकोन Adj. (f. घा) woran Eins fehlt Spr. 1428.

एकोनविंशति f. neunzehn.

ऐकोन्नत Adj. eine Erhöhung habend TS. 5,2,8,2.

एङ् Bez. der Vocale ए und ओ 235,11.

एज् 1) ऐजति sich rühren, — bewegen, — in Bewegung setzen, erbeben. Partic. ऐजत् beweglich; n. das Bewegliche, Lebendige. — 2) *एजते (दी॰ सी॰). — Caus. एजयति, °ते in Bewegung setzen. — Mit उद् sich rühren, — erheben. — Caus. in *उदेजय. — Mit *प्र प्रेजते. — Mit सम् sich in Bewegung setzen 44,6.

एजत्क 1) Adj. zitternd (vor Alter). — 2) m. ein best. Insect.

एजथु m. das Beben (der Erde).

°एजय Adj. mit vorangehendem Acc. in Bewegung setzend, erzittern machend.

*एजि (!) m. N. pr. eines Mannes.

एज्य Adj. (f. घा) darzubringen.

*एठ्, एठते (विबाधायाम्).

एड 1) *Adj. taub. — 2) m. eine Art Schaf. — 3) f. ई N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

एडक 1) m. a) ein breithörniges fettschwänziges Schaf Bhâvapr. 2,10. °रजस् n. ein Staubkörnchen auf einem Schafhaare. — b) eine best. Heilpflanze. — 2) f. *एडका und एडिका (Bhâvapr. 2,10) f. zu 1) a).

*एडकनुख m. ein Kimpuru Gal.

*एडकीय्, °यति Denom. von एडक. — Mit *उप, उपेड° oder उपीड°.

एडगज m. Cassia Tora oder alata Karaka 6,7.

*एडमूक Adj. 1) taubstumm. — 2) blind Gal. — 3) böse, schlecht.

एडिकाली f. eine best. Pflanze Uppala zu Varâh. Bṛ. S. 48,41.

*एडुक n. = एडूक.

एडूक m. *n. Beinhaus, Reliquientempel (der Buddhisten).

*एडोक 1) Adj. taub Gal. — 2) n. = एडूक.

एण 1) m. a) eine Antilopenart. — b) der Steinbock im Thierkreise. — 2) f. एणी das Weibchen des एण Spr. 7618. 7783.

एणक m. = एण 1) a).

एणजङ्घ m. N. pr. eines Läufers Daçak. 42,21.

*एणतिलक m. der Mond.

एणदृश् 1) f. Gazellenauge Naish. 7,33. — 2) m. der Steinbock im Thierkreise.

एणनाभि m. Moschus Hit. 15.

एणनेत्रा f. eine Gazellenäugige Hit. 20.

*एणभृत् m. der Mond.

एणमद m. Moschus Naish. 2,92.

एणशिरस् n. = मृगशिरस् Weber, Nax. 2,391 (एन° gedr.).

एणाक्षी f. eine Gazellenäugige Spr. 1443. Vidbh. 82,7.

एणाङ्क m. der Mond.

एणाङ्कमणि m. der Mondstein (चन्द्रकान्त).

एणीकृत Adj. Bez. einer best. fehlerhaften Aussprache der Vocale Mahâbh. (K.) 13,22. 26.

एणीदारु m. eine Form des Fiebers Bhâvapr. 3,79.

एणीदृश् f. eine Gazellenäugige Bilhaṇ. 190,3. Pañcatantra. 37,14. Vidbh. 28,9. 83,2.

एणीनयना f. dass. Spr. 7628.

*एणीपचन m. Pl. N. pr. eines Volkes. Davon *Adj. °नीय.

एणीपद् m. eine Schlangenart.

एणीपदी f. ein best. giftiges Insect.

एणीतणा f. eine Gazellenäugige Naish. 6,40. Vidbh. 63,5.

1. एत Pron. (f. घा) dieser hier, dieser. Davon alle Casus mit Ausnahme des Nom. Sg. m. und f. Dieselben एष(म्) und एषा. Weist häufiger auf etwas Vorangehendes als auf etwas Folgendes hin. एतस्मिन् in diesem Falle 308,14. एष याति शिवः पन्थाः hier geht, एष कालः jetzt ist die Zeit. एष वो नयामि स्वर्गम् wie ich hier stehe, stracks. Congruirt als Subject in genere und numero in der Regel mit dem Prädicat ohne Rücksicht auf das zu ergänzende Nomen. Häufig mit andern Demonstrativen, mit dem Relativum und Interrogativum verbunden, und wie त in Correlation mit dem Relativum. एतेन — यतस् deshalb — weil.

2. ऐत 1) Adj. (f. *एता und ऐनी) bunt, schimmernd, schillernd. — 2) m. a) eine Hirschart. — b) Hirschfell. — 3) f. एता Hirschkuh. — 4) ऐनी *Fluss.

3. ऐत Partic. von 3. इ mit घा.

1. *एतक (f. एतिका) Demin. zu 1. एत.

2. *एतक Adj. (f. एतिका und एनिका) Demin. zu 2. एत.

ऐतायव Adj. *bunt schimmernd.*

एतत्पर Adj. *ganz damit beschäftigt* Kull. zu M. 3,127.

*एतत्प्रथम Adj. *dieses zum ersten Male thuend* P. 6,2,162.

एतद् 1) Nom. Acc. Sg. n. von 1. एत. — 2) Adv. *auf diese Weise, so, also* 35,32. 36,2. Spr. 2163.

एतदत्त Adj. (f. आ) *damit schliessend* M. 1,50.

एतदर्थम् Adv. *zu diesem Endzweck, deshalb.* In Correlation mit यद् *zu dem E. — dass.*

एतद्वस्थ Adj. *in dieser Lage sich befindend* 310, 13. *derartig* Vish. 135.

एतद्वात्म्य n. Kaush. Up. 3,8,7 fehlerhaft für ऐ°.

एतदायतन Adj. *diesen Standort habend* Taitt. Br. 12,10,16.

एतदीय Adj. 1) *diesem, dieser oder diesen gehörig, sein, ihr* Hemâdri 1,2,7. 13. 3,10. Karmâs. 18, 119. — 2) *darauf bezüglich*

एतंड m. N. pr. eines Asura.

एतर्हि Adj. *dieses verleihend* Çat. Br. 9,2,4,17.

एतद्देवत्य Adj. *diese zur Gottheit habend* Çat. Br. 3,3,3,6.

*एतद्द्वितीय Adj. *dieses zum zweiten Male thuend* P. 6,2,162, Sch.

*एतन m. 1) *der ausgestossene Athem.* — 2) *Sinus petorius.*

एतन्मय Adj. (f. ई) *daraus bestehend, so geartet.*

*एतस्, °यति = एनीमाचष्टे.

एतर् Nom. sg. 1) am Ende eines Comp. *der da geht.* — 2) एतरी (एतरि Padap.) von unbekannter Bed.

एतर्हि 1) Adv. *a) jetzt, nunmehr, heut zu Tage.* — 2) *dann* in Correlation mit यर्हि. — 3) n. *ein best. Zeitmaass,* = 15 अहानि.

एतवे, एतवै Dat. Inf. von 3. इ RV.

एतव्य 1) Adj. *dem man sich hinzugeben hat* Taitt.-Br. 3,1,11. — 2) n. impers. *vorzugehen mit* (instr.) Taitt.-Br. 4,4,2. 5. 11.

एतश und एतश 1) Adj. *bunt, schimmernd.* — 2) a) m. *buntes Ross, Scheckе;* insbes. *Sonnenross.* — b) **ein Brahman.* — c) N. pr. eines Mannes.

*एतशस् und *एतस m. *ein Brahman.*

एतादृश und °दृक् Adj. *ein solcher, derartig.*

एतादृश Adj. (f. ई) dass. *von derselben Art* Spr. 3802. In Correlation mit einem Relativum.

एतावच्छस् Adv. *so oft* Maitr. S. 1,9,4 (°च्छस्).

एतावत्ता n. *Quantität, Anzahl, Grösse, Umfang.* Mit folgendem यद् *das Soweitgehen, dass.*

एतावद्धा Adv. *so vielfach.*

एतावत् 1) Adj. *so gross, — viel, von solchem Umfange, so gross und nicht grösser, so viel und nicht mehr, so weit und nicht weiter, nur so weit sich erstreckend, nur insofern Etwas seiend.* Häufig in Correlation mit einem Relativum. एतावति *in solcher Entfernung.* — 2) °वत् Adv. *so viel, — weit, bis hierher, so. tam.*

एतावन्मात्र Adj. *dieses Maasses, so gross, —viel, — wenig.*

एति f. *Ankunft.*

एतिवत् Adj. *eine Form von* 3. इ *enthaltend* TBr. 1,4,6,1 (vgl. Comm.).

एतु in स्वेतु.

एतोस् Abl. Inf. von 3. इ RV.

एदु (आ + इदु) mit folgendem Acc. als Ausruf der *Ueberraschung.* एतिरे भूताम् *sieh da, sie war verschwunden* 29,30. 30,13 (vielleicht अगामेद्धिरण° zu lesen). 30. एत्युरोऽशनयेऽकूमे भूतो संपत्तम् Çat. Br. 1,6,3,3. 2,2,3,3. 4,12. 3,4,3. 4,1,3,4. 11,6,4,3. एत् (so Hdschrr., wohl एत् zu lesen) पशुमेव निरात्ते शपानम् Âit. Br. 2,13.

एदिधिषुःपतिं m. *der Gemahl einer jüngeren Schwester, deren ältere noch nicht verheirathet ist.*

एध्, एधते (selten एधति) *gedeihen, Wohlergehen finden, glücklich sein* (insbes. mit सुखम्); *gross werden, um sich greifen* (von Feuer und Leidenschaften), *anschwellen* (von Wasser). Partic. एधित (oder zum Caus.) *erstarkt, verstärkt, gross geworden, aufgewachsen, angewachsen, angeschwollen.* — Caus. एधयति *gedeihen machen, verstärken, kräftigen.* आशीर्भिः *mit Segenswünschen Jmd hoch leben lassen.* — Mit अधि, Partic. अध्येधित (oder zum Caus.) *erstarkt, verstärkt.* — Mit *उप und *प्र, उपेधते, प्रेधते. — Mit सम् *gedeihen, Wohlergehen finden, erstarken.* समेधित (oder zum Caus.) *erstarkt, gekräftigt, verstärkt.* — Caus. *gedeihen machen, kräftigen, beglücken, vermehren, anschwellen.*

एध 1) Adj. *entzündend,* in अग्नेध. — 2) m. Sg. Pl. *Brennholz.* एधोदक n. *Brennholz und Wasser.*

एधस् 1) m. f. (Çat. Br.) *Gedeihen, Wohlfahrt.* — 2) *m. a) *Mensch.* — b) *Feuer.* — 3) *Adj. = एधित.

एधमानहविष् Adj. *dem im Glück Uebermüthigen feind.*

एधवत् Adj. *mit Brennholz genährt* Rasch. 13,41

1. एधस् n. Sg. Pl. *Brennholz.*

2. एधस् n. und *एधा f. *Gedeihen.*

एधि 2. Sg. Imper. von 1. अस्.

1. एन् Pron. subst. der 3ten Person (*er, sie, es*). Davon folgende obliquе Casus: एनम्, एनाम् (einmal im RV. एनाम् am Anfange eines Stollens), एनद्, एनेन, एनयोः एनौ, एने, एनयोस् und एनोस् (ved.): एनान्, एनासु, एना, एनानि. In der späteren Sprache häufig mit एत verwechselt.

2. एन् und एना Instr. von 1. यद्. In der Bed. *dann, alsdann* 17,16. Vgl. एनी.

3. एन m. *Hirsch,* in घनेन.

एनप् Bez. der Casusendung एन in den Advv. दक्षिणेन u. s. w. 232,9.

एनशिरम् s. एणा°.

एनस् n. 1) *Frevel, Unthat, Fluch, Unglück* AV 2,35,2. — 2) *Sünde, Sündenschuld.* — 3) **Tadel.*

एनस्य, एनस्विन् Adj. 1) *durch Frevel veranlasst.* — 2) *sündig, unrecht.*

एनस्वत् und एनस्विन् Adj. *sündig, frevelhaft.*

एनी Adv. 1) *hier, da.* — 2) *dann.* — 3) *auf diese Weise, so.* — 4) एनी परि *weiterhin.* — 5) परि एनी mit Instr. *hinaus über.*

एनी s. 2. एत.

एनोमुच् Adj. von *Sünde befreiend* Maitr. S. 3,15,11.

एन m. und एमन् n. *Gang, Weg, Bahn.*

एमुष s. u. 1. यम्.

एमूष m. Nom. entstellt aus एमुषम्.

एरक 1) m. N. pr. eines Schlangendämons. — 2) f. आ *Typha angustifolia, eine knotenlose, sehr harte Grasart* Bhâvapr. 1,210. Mat. med. 297. VP. 5,27,11. 39. — 3) f. ई a) *eine best. Pflanze.* — b) N. pr. eines Flusses. — 4) *n. *wollener Teppich* (buddh.).

एरङ्ग m. *ein best. Fisch* Bhâvapr. 2,13.

एरण्ड 1) m. *Ricinus communis.* °तैल n. *Ricinusoel.* — 2) *f. आ *langer Pfeffer.*

*एरण्डपत्रक 1) m. = एरण्ड 1). — 2) f. °त्रिका = एरण्डफला.

*एरण्डफला f. *Croton polyandrum* Spr.

एरण्डीतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

एरमत्तक m. N. pr. eines Mannes. Auch ऐर°.

एरिरे 3. Pl. Perf. von ईर् mit आ.

एरु m. (?) AV. 6,22,3.

एर्वारु m. f. und °क m. n. *Cucumis utilissimus;* n. *die Frucht; Melone* Mat. med. 297.

*एल n. *eine best. Zahl* (buddh.).

*एलक m. = एडक *eine Art Schaf.*

*एलङ्ग m. *ein best. Fisch.*

*एलद n. *eine best. Zahl* (buddh.).

एलवालु und °क n. *die wohlriechende Rinde von Feronia elephantum; ein rothes Pulver* (*der Same einer best. Pflanze*) Mat. med. 297.

*एलविल m. = ऐलविल.

एला f. 1) *Kardamomen.* — 2) *ein best. Metrum.* — 3) N. pr. eines Flusses Hariv. 9312. ऐला v. l.

*एलाय in. N. pr. eines Mannes.

एलाकपुर n. N. pr. einer Stadt.

*एलागन्धिक n. = एलवालु Râǵân. 4,127.

*एलान n. Orange Nigu. Pa.

एलापत्र m. N. pr. eines Schlangendämons.

एलापत्या f. die dritte Nacht im Karmamâsa Ind. St. 10,296.

*एलापर्णी f. Mimosa octandra Roxb.

एलापुर n. N. pr. einer Stadt LA. 17,9. Ind. St. 16,115. 127.

*एलाफल n. = एलवालु Râǵân. 4,127.

*एलाय्, °यति (विलासे).

*एलावली f. eine best. Pflanze.

*एलाळु n. = एलवालु Râǵân. 4,127.

*एलीका f. kleine Kardamomen.

*एलु n. eine best. Zahl (buddh.).

एलुक eine best. Pflanze oder Arzneistoff.

*एल्यवालुक (Râǵân. 4,126), एल्यालु (Bhâvapr. 1, 194) und एल्वालुक (Karaka 6,9) n. = एलवालु.

1. एवं, एवा Adv. 1) so, gerade so. Im MBh. einmal = इव. — 2) allerdings, ja wohl, wirklich. — 3) das unmittelbar vorangehende Wort mit Nachdruck hervorhebend und durch gerade, eben, kaum, nur, noch, schon u. s. w. wiederzugeben. Oft genügt der blosse Nachdruck, und bisweilen, insbes. nach einigen Partikeln, ist एव ganz bedeutungslos. Ausnahmsweise am Anfange eines Stollens 122,9. 2. एव 1) Adj. (f. या) eilig, rasch. — 2) m. a) Lauf, Gang; meist Instr. Pl. — b) Pl. das Gebaren, Handlungsweise, Gewohnheit. Instr. more suo, wie es hergebracht ist u. s. w. — c) die Welt.

एवंरूप Adj. (f. या) so gestaltet, derartig. Nom. abstr. एवंरूपता f. Comm. zu Tâṇḍya-Br. 13,4,5.

एवंवित् Adj. so oder solches wissend, wohlunterrichtet, des Richtigen kundig.

एवंविद्वंस् Adj. dass. Śat. Br. 14. Sonst stets एवंवि°.

एवंविध Adj. (f. या) derartig.

एवंविशेषण Adj. so prädicirt, — definirt Comm. zu Nir. 1,1,12.

एवंविषय Adj. (f. या) darauf gerichtet, — sich beziehend Kull. zu M. 2,3.

एवंवीर्य Adj. 1) darin stark Śat. Br. 13,8,3,11. — 2) solche Kraft besitzend.

एवंवृत्त (f. या) und °वृत्ति Adj. sich so benehmend, so verfahrend, — beschaffen.

एवंव्रत Adj. 1) diese Pflichten erfüllend. — 2) so verfahrend.

एवंस्थालिक Adj. (f. या) von dieser Beschaffenheit Bhn. 3,32,39.

एवंनाम Adj. so benannt, diesen terminus technicus habend Madhus. (K.) 81,3.

एवंसमृद्ध Adj. so vollkommen Śat. Br. 5,1,2,10.

*एवंकारम् Adv. auf diese Weise.

एवंकार्य Adj. dieses bezweckend Karaka 3,8.

एवंकाल Adj. so viele Moren enthaltend P. 1,2, 27, Sch.

एवंक्रतु Adj. so gesinnt.

एवंगत Adj. (f. या) in solchem Zustande befindlich, sich so verhaltend, so beschaffen. °गते bei so bewandten Umständen.

1. एवंगुण° solche Eigenschaften, — Vorzüge.

2. एवंगुण Adj. mit solchen Eigenschaften oder Vorzügen ausgestattet.

एवंगुणजातीय Adj. dass. MBh. 13,22,37.

एवंजातीय Adj. derartig Lâṭy. 2,6,2. Gobh. 2,1, 20. °क dass.

एवंद्या Adv. = 1. एव.

एवंद्रव्य Adj. von solchem Stoff Karaka 1,13.

एवंनामन् Adj. so genannt.

एवंन्याय Adj. nach dieser Regel gehend.

एवंम् Adv. so, auf diese Weise. यथा — एवम्, एवम् — यथा wie — so, so — wie. एवमेवैतत् so verhält sich dieses, so ist es. नैतदेवम् damit verhält es sich nicht so. एवमस्तु, एवं भवतु und एवम् allein (323,7) so geschehe es, gut. अस्त्येवम् so ist es. यद्येवम् wenn es sich so verhält. किमेवम् inwiefern? मैवम् (134,3) und मा मैवम् nicht so! Nicht selten in der Bed. von एवंविध.

एवमभ्यनूक्त Adj. in Bezug worauf Solches gesagt worden ist.

एवमर्थीय Adj. darauf bezüglich. In Correlation mit यथा Nir. 3,1.

एवमवस्थ Adj. in solcher Lage sich befindend.

एवमाकृति Adj. so gestaltet Daçak. 87,18.

एवमाचार Adj. solchen Wandel führend Gaut.

एवमात्मक (f. °त्मिका) so beschaffen.

एवमादि und एवमाद्य Adj. von der eben erwähnten Art, — Beschaffenheit.

एवंपूर्व Adj. dem dieses vorangeht 223,26.

एवंप्रकार Adj. derartig.

एवंप्रभाव Adj. von solcher Macht.

एवंप्राय Adj. (f. या) derartig.

एवंभूत Adj. (f. या) so beschaffen, ein solcher.

एवर्यी Adj. rasch gehend.

एवयामरुत् 1) als Refrain in RV. 5,87 wohl ein Ausruf. — 2) Bez. des Liedes RV. 5,87. — 3) angeblich N. pr. des Verfassers dieses Liedes.

एवयामरुत m. = एवयामरुत् 3) Âçv. Br.

एवर्यावन् Adj. rasch gehend.

एवार Adj. so bereitstehend, fertig.

एवावद् Adj. wahr redend, wahrhaftig. Nach Sây. N. pr.

एष्, ऐषति, *°ते schleichen, gleiten AV. — Mit यति hingleiten über. — Mit उप herbeischleichen, herbeikommen.

1. एषे s. u. 1. एत.

2. एष m. das Hineilen.

3. एष 1) Adj. suchend, in नक्षत्रेष. — 2) m. das Aufsuchen.

4. एषे m. Wunsch, Wahl.

5. एषे Adj. hingleitend, eilend.

*एषक (f. एषका und एषिका) Demin. von 1. एष.

1. एषण n. oder °णा f. Drang, Trieb.

2. एषण 1) Adj. suchend, wünschend. — 2) *m. ein eiserner Pfeil. — 3) f. ऐषणा a) das Suchen, Ersuchen um, Wunsch, Verlangen. — b) = एषणासमिति. — 4) f. एषणी a) Sonde. — b) *Goldschmidtswage. — 5) n. a) das Suchen. — b) das Sondiren.

एषणासमिति f. tadelloses Benehmen beim Betteln Hem. Joc. 1,37.

*एषणिका f. Goldschmidtswage.

*एषणिन् Adj. suchend, strebend.

एषणीय Adj. 1) wünschenswerth, erwünscht. — 2) am Ende eines Comp. zur Untersuchung von gehörig.

*एषवीर m. ein best. verachtetes Brahmanengeschlecht.

*एषिक gaṇa पुरोऽस्तादि in der Kâç.

*एषितर् Nom. ag. der Etwas sucht, — haben will Bhaṭṭ. 9,81.

एषितव्य Adj. 1) zu suchen Çaṅk. zu Bâdar. 2, 2,10. — 2) als wahr anzunehmen Comm. zu Nir. 2,1,27. 3,2,33.

एषिन् Adj. suchend, nachgehend, wünschend. Meist in Comp. mit der Ergänzung.

(एषेण्य) एषेर्यिष Adj. suchenswerth, wünschenswerth.

एष्टन, Pl. das Erbetene RV. 1,184,2.

1. एष्टर् Nom. ag. der da vordringt Maitr. S. 2,2,13.

2. *एष्टर् Nom. ag. = एषितर् Bhaṭṭ. 9,81.

एष्टवै Dat. Inf. aufzusuchen Śat. Br. 4,5,2,1. 12,8,1,4.

एष्टव्य Adj. 1) aufzusuchen, wünschenswerth, erwünscht. — 2) als wahr anzunehmen.

एष्टि f. Aufsuchung, Begehr, Wunsch.

1. एष्य Adj. zukünftig.

2. एष्य, एषिष्य Adj. 1) aufzusuchen Tâṇḍya-Br. 13, 9,11. 11,20. — 2) zu sondiren.

एष्यत्कालीय und एष्यत् Adj. zukünftig.

एकै Adj. (f. यी) *begierig, verlangend.*

ऐकस् n. = *कोध. Vgl. घनैकस्.

*एकि m. N. pr. eines Mannes.

*एकिकटा und *एकिद्वितीया f. gaṇa मयूरव्यंसकादि.

ऐकिमाय Adj. fehlerhaft für घैकिमाय.

*एकिय n. und *एकियाकिरा f. gaṇa मयूरव्यंसकादि.

एकियत् Adj. *das Wort* एकि *enthaltend* Taṇḍya-Br. 11,11,1.

*एकियाणिका f., *एकियिधमा f., *एकियागता f. und *एकीड n. gaṇa मयूरव्यंसकादि.

*1. ऐ Interj. *des Anrufens, der Anrede und des Sichbesinnens.*

*2. ऐ m. Bein. Çiva's.

*ऐक gaṇa गहादि.

ऐककर्म्य n. *Einheit der Handlung* Gaim. 6,1,17. 3,12.

ऐककाल्य n. *Gleichzeitigkeit* Gaim. 3,4,24.

*ऐकगविक Adj. *nur eine Kuh habend.*

ऐकगुण्य n. *einfacher Betrag, einfaches Maass.*

ऐकध्य n. *das auf ein Mal.* °म् und °तस् *auf ein Mal, zusammen.*

ऐकपत्य n. *Alleinherrschaft über* (Gen.).

ऐकपदिक Adj. 1) *zu einem einfachen Worte gehörig.* — 2) *in einzelnen Wörtern bestehend.*

ऐकपद्य n. *Worteinheit.*

*ऐकभाव्य n. *das Einssein.*

ऐकभौतिक Adj. *aus einem einzigen Element bestehend.*

ऐकमत्य n. *Einmüthigkeit, Einstimmigkeit* Spr. 1479. 1481.

ऐकराज्य n. *Alleinherrschaft.*

ऐकरात्रिक Adj. *eine Nacht verweilend* Gaut.

ऐकरूप्य n. *Einartigkeit, Identität.*

*ऐकलव Adj. von ऐकलव्य.

*ऐकलव्य m. Patron. von एकलू.

ऐकवर्णिक Adj. *nur einer Kaste zukommend* MBh. 3,130,34.

*ऐकशतिक Adj. *mit 101 versehen.*

ऐकशफ Adj. von *Einhufern kommend* Gaut.

ऐकशब्द्य n. *Worteinheit, Identität des Wortes* Gaim. 1,4,8. 2,1,30.

*ऐकशालिक Adj. = एक°.

ऐकश्रुत्य n. *Gleichtönigkeit.*

*ऐकसहस्रिक Adj. *mit 1001 versehen.*

ऐकस्वर्य n. 1) *das nur einen Accent Haben.* — 2) *Gleichtönigkeit.*

ऐकागारिक m. *Dieb.* f. ई *Diebin.*

ऐकाग्निक Adj. *ein einziges Feuer betreffend.*

*ऐकाथ H. 1458 fehlerhaft für एकाग्र.

ऐकाग्र्य n. *die auf einen Gegenstand gerichtete Aufmerksamkeit.*

ऐकाङ्गायन m. Patron. von एकाङ्ग.

ऐकाङ्ग m. *ein Soldat von der Leibwache.*

ऐकात्म्य n. *Wesenseinheit* Bālār. P. 4,13,8. 21,19.

ऐकादशात्त m. Patron. von एकादशात्त.

ऐकादशिन Adj. *zu einer Elfzahl gehörig.*

ऐकाधिकरण्य n. *Einheit des Bezuges.*

ऐकान्तिक Adj. (f. ई) *alles Andere ausschliessend, ausschliesslich, absolut.*

ऐकान्त्य n. *Ausschliesslichkeit, ein absolutes Verhältniss* Sarvad. 42,5.

*ऐकान्यिक Adj. *der beim Hersagen einen Fehler gemacht hat.*

*ऐकायन m. Patron. von एक.

ऐकार m. *der Laut* ऐ TS. Prāt. AV. Prāt.

ऐकार्थ्य n. 1) *Einheit der Absicht, — des Zwecks.* — 2) *Begriffseinheit* Mālāv. 2,368,a. — 3) *Gleichheit der Bedeutung* Gaim. 2,1,30.

ऐकाश्म्य n. *das Bestehen nur eines Stadiums im religiösen Leben* Gaut. Comm. zu Nirṇ. 4,1,61. fg.

ऐकाहिक Adj. (f. ई) 1) *eintägig, quotidianus* (Fieber) Agni-P. 31,18. — 2) *zur Eintagsfeier gehörig, dem einfachen* Soma-*Opfer eigen, — entsprechend.*

ऐकाक्ष्य n. Nom. abstr. von एकाक्ष Çāṅkh. Br. 20,3.

*ऐकीय Adj. von ऐक.

ऐकैकश्य n. richtiger als ऐकैकश्य, aber nicht zu belegen.

ऐक्य 1) *m. Patron. von एक. — 2) n. a) *Einheit, das Einssein, Identität.* — b) *Summe.* — c) *aggregate; the product of the length and depth of the portions or little excavations differing in depth.*

ऐक्यभावपत्त्र (!) Partic. *vereinigend* Āpast. Çr. 346,16.

ऐक्यारोप m. *Gleichsetzung, Identification.*

ऐक्षव 1) Adj. (f. ई) *aus Zuckerrohr gemacht, vom Z. kommend* Çat. Br. 3,4,4,18. 6,2,10. Kāṭy. Çr. 3,1, 4. Hemādri 1,428,20. Bilāh. 62,15. — 2) n. *Zucker.*

*ऐक्षुक 1) Adj. a) *für das Zuckerrohr gut.* — b) *Zuckerrohr tragend.* — 2) m. Pl. *die Bewohner von* Ikshukiṭā.

ऐक्ष्वाक 1) *Adj. (f. ई) *dem* Ikshvāku *gehörig u. s. w.* — 2) m. Patron. von Ikshvāku Çat. Br. 13, 5,4,5. MBh. 12,29,130. 13,3,9. R. ed. Bomb. 1,24, 12. Pl. Viṣṇu-P. in VP.² 3,70. — 3) f. ई f. zu 2).

ऐक्ष्वाकु m. fehlerhaft für ऐक्ष्वाक.

ऐङ्गुद 1) Adj. (f. ई) *von der Pflanze* Iṅgudā *herrührend* Kāraka 3,8. — 2) *n. *die Frucht des* Iṅguda.

ऐच्छिक Adj. *der Wahl anheimgestellt.*

*ऐञ्ज m. Patron. von एञ्जि.

ऐट्ट n. Name verschiedener Sāman Āsvin. Br. 1.

ऐड 1) Adj. (f. ई) a) *Labung —, Stärkung enthaltend.* — b) *von der* Iḍā *abstammend* Viṣṇu-P. in VP.² 3,69. — 2) m. a) Patron. des Pākajaǵña Gobh. 1,9,17. — b) Metron. des Purūravas. Pl. *sein Geschlecht* Viṣṇu-P. in VP. — 3) n. Name verschiedener *auf* इडा *ausgehender* Sāman.

2. ऐड Adj. *vom* एड *genanntem Schaf kommend* MBh. 3,44,29.

ऐडक 1) Adj. (f. ई) in घनैडक. — 2) m. *eine Art Schaf;* vgl. एडक.

ऐडकाव, ऐडकौत्स, ऐडकौष, ऐडयाम und ऐडवासिष्ठ n. Namen von Sāman.

ऐडविड m. 1) Metron. Kubera's. — 2) N. pr. eines Sohnes des Daçaratha.

ऐडमुद्गमुद्गीथ, ऐडसैन्धुक्षित und ऐडसौपर्ण n. Namen von Sāman.

*ऐडूक n. = एडूक.

ऐण Adj. (*f. ई) *von der schwarzen Antilope herrührend.*

*ऐणिक Adj. *schwarze Antilopen jagend.*

*ऐणिकीय Adj. Mālāv. 4,78,b.

*ऐणीपचन Adj. (f. ई) von एणीपचन.

ऐणेय 1) Adj. a) *von einer schwarzen Antilopenart herrührend.* — b) *herrührend von Etwas, das von einer schwarzen Antilopenart herrührt.* — 2) m. = एण *eine schwarze Antilopenart.* — 3) *n. *quidam coeundi modus.*

ऐतदात्म्य n. *das dessen-Wesen-Sein* 283,5.

*ऐतर Adj. von इतर.

ऐतरेय 1) m. Patron. oder Metron. des Mahidāsa. — 2) Adj. von Aitareja *verfasst.*

ऐतरेयक und ऐतरेयब्राह्मण n. *das von Aitareja verfasste* Brāhmaṇa.

ऐतरेयिन् m. Pl. *die Schule des* Aitareja.

ऐतरेयोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

ऐतवाच्य n. Name eines Sāman Āsvin. Br.

ऐतश m. N. pr. eines Muni. °प्रलाप m. Bez. eines Bestandtheils der Kuntāpa-Lieder Vaitān.

ऐतशायन m. Patron. von ऐतश.

ऐतिकायन m. Patron. von इतिक. Pl. Sāṅkh. K. 188,a,7 (ऐनि° gedr.).

ऐतिकायनीय Adj. von ऐतिकायन.

ऐतिशायन m. Patron. von इतिश Gaim. 3,2,42. 6,1,6.

ऐतिह n. = ऐतिह्य.

ऐतिहासिक 1) Adj. (f. ई) *auf eine alte Legende zurückgehend* Sis. zu ṚV. 3,31,8. — 2) m. *Erzähler oder Kenner von Legenden.*

ऐतिह्य n. *Ueberlieferung* Taitt. Ār. 1,2,1. MBh. 12,218,27.

ऐतोस् Gen. Inf. (abhängig von ईश्वर 1) zu *erreichen* Ait. Br. 8,7.

ऐदंयुगीन Adj. *in diesem Zeitalter lebend* Çaṃk. zu Kaṭh. Up. 1,9,6.

ऐदंपर्य n. *Hauptsache, Zweck, Ziel* Çaṃk. zu Bādar. 2,2,1.

ऐध् m. *Gedeihen* RV. 1,166,1 (ऐधेव = ऐधमिव).

ऐध्मकाण्व, ऐध्मवाह् und ऐध्मस्फार n. Namen von Sāman.

ऐन m. Pl. MBu. 13,3126 fehlerhaft für ऐल.

*ऐनस n. = एनस्.

ऐमिकायन s. ऐतिकायन.

ऐन्द्र्य 1) Adj. (f. ई) *lunaris*. — 2) m. *der Planet Mercur*. — 3) *f. ई *Serratula anthelmintica* Rāgān. 4,64. — 4) n. a) *das Mondhaus* Mṛgaçiras. — b) *eine best. Kasteiung*, = चान्द्रायण Pāraç. 4,12,6.

ऐन्दुमतेय m. Metron. Daçaratha's Bālar. 268,18.

ऐन्दुशेखर 1) Adj. *dem* Çiva *gehörig* Bālar. 22, 19. 78,9. — 2) n. *die Geschichte, wie der Mond zu* Çiva's *Diadem wurde*, Bālar. 29,15.

ऐन्द्र 1) Adj. (f. ई) *dem* Indra *gehörig, ihm geweiht, von ihm ausgehend u. s. w.* वज्र, जल, तोय *Regenwasser* Kāraka 1,27. 6,30. कार्मुक, धनुस् *Regenbogen*. दिश् *Osten*. — 2) m. *der für* Indra *bestimmte Opfertheil*. — 3) f. आ ई a) *ein an* Indra *gerichteter Vers*. — b) *Osten*. — c) **das Mondhaus* Ǵjeshṭhā. — d) *der 8te Tag in der dunkelen Hälfte des Monats* Mārgaçirsha (oder Pausha). — e) Indra's *Energie*, personif. als *seine Gattin*. Auf die Durgā übertragen Māhātmyam. P. 88,34. — f) **böses Geschick*. — g) *Koloquinthengurke* Bhāvapr. 1,141. Kāraka 6,27. — h) **Kardamomen*. — 4) n. a) *das Mondhaus* Ǵjeshṭhā. — b) **wilder Ingwer*. — c) Name verschiedener Sāman. — d) N. pr. eines Gebiets in Bhāratavarsha VP.² 2,112.

ऐन्द्रजाल n. *Zauberei*.

ऐन्द्रजालि m. *Zauberer* Ind. St. 15,428.

ऐन्द्रजालिक 1) Adj. (f. ई) *mit Zauberei sich abgebend, auf Z. bezüglich*. — 2) m. *Zauberer, Gaukler* 321,23. Uttarā zu Vārāh. Bṛh. 18,5.

*ऐन्द्रजालिय m. Patron. von इन्द्रजालि gaṇa कुर्वादि in der Kāç.

ऐन्द्रतुरीय Adj. *zum Viertel dem* Indra *gehörig*.

ऐन्द्रद्युम्न Adj. *auf* Indradjumna *bezüglich*.

ऐन्द्रद्युम्नि m. Patron. Ǵanaka's MBh. 3,133,1.

ऐन्द्रनील Adj. (f. ई) *aus Sapphir gemacht* Spr. 6039.

*ऐन्द्रमल्लिक Adj. (f. ई) von इन्द्रमल्ल.

ऐन्द्रमारुत Adj. *zu* Indra *und den* Marut *in Beziehung stehend*.

*ऐन्द्रलाज्य m. Metron. von इन्द्रलाजी.

*ऐन्द्रलुप्तिक Adj. *dessen Haare ausfallen*.

ऐन्द्रवायव 1) Adj. Indra *und* Vāju *gehörig*. — 2) m. *der* 1. *und* 2. *gehörige Graha*. °वायवपात्र n. Çat. Br. 4,1,5,19. °वायवीय Adj. 4,1,2,17. 5,2,1. fgg.

ऐन्द्रशिर m. *eine Elephantenart*.

ऐन्द्रसेनि m. Patron. von इन्द्रसेन.

*ऐन्द्रकव Adj. von ऐन्द्रकव्य.

*ऐन्द्रकव्य m. Patron. von इन्द्रकु.

ऐन्द्राग्न 1) Adj. (f. ई) Indra *und* Agni *geweiht, — gehörig, von ihnen kommend*. विधान MBh. 12, 60,39. — 2) n. *das Mondhaus* Viçākhā. Auch ऐन्द्राग्नाध्य n.

ऐन्द्राग्नकुलाय m. *ein best.* Ekāha Kāty. Ça. 22, 11,13.

ऐन्द्राग्न्य v. l. für ऐन्द्राग्न.

ऐन्द्रागत Adj. *an* Indra *gerichtet und im* Ǵagatī-*Metrum verfasst* Vaitān. Gop. Br. 2,6,16. Vgl. Ait. Br. 6,25.

*ऐन्द्रादृश Adj. (f. ई) von इन्द्रादृश.

ऐन्द्रानैर्ऋत Adj. Indra *und* Nirṛti *gehörig*.

ऐन्द्रापौष्ण Adj. Indra *und* Pūshan *gehörig*.

ऐन्द्राबार्हस्पत्य Adj. Indra *und* Bṛhaspati *gehörig* Maitr. S. 2,1,12.

ऐन्द्रामारुत Adj. Indra *und den* Marut *gehörig* Kāty. Ça. 23,4,10.

ऐन्द्रायण 1) *wohl m. als Patron. von इन्द्र. — 2) f. ई ein Frauenname.

*ऐन्द्रायणक Adj. von ऐन्द्रायण.

*ऐन्द्रायुध Adj. (f. ई) von इन्द्रायुध.

ऐन्द्रार्भव Adj. *zu* Indra *und den* Ṛbhu *in Beziehung stehend*.

*ऐन्द्रालिश Adj. (f. ई) von इन्द्रालिश.

ऐन्द्रावरुण Adj. *zu* Indra *und* Varuṇa *in Beziehung stehend* Ait. Br. 6,11. 23. 26. Vaitān.

ऐन्द्रावली f. Bez. *des Lautes* ल.

ऐन्द्रावसान Adj. (f. ई) von इन्द्रावसान.

ऐन्द्रावारुण Adj. = ऐन्द्रावरुण Taitt.-Br. 3,8,6.

ऐन्द्राविष्णव Adj. (f. ई) Indra *und* Vishṇu *gehörig*.

ऐन्द्रासोम्य Adj. Indra *und* Soma *gehörig*.

ऐन्द्रि m. 1) Patron. a) Apratiratha's. — b) Ǵayanta's. — c) Arǵuna's. — d) **des Affen* Vālin. — 2) *Krähe*.

ऐन्द्रिय (Comm. zu Nyāyas. 3,2,14) und °क (Kāraka 4,1. VP. 1,5,19) Adj. *die Sinne betreffend, sinnlich wahrnehmbar*; n. *Sinnengenuss*. Nom. abstr. °कत्व n. Comm. zu Nyāyas. 2,2,14. 15. 3,1,14.

ऐन्द्रियेधी Adj. *nur an Sinnengenuss denkend*.

ऐन्द्रोत m. und °ति m. Patron. von Indrota.

ऐन्धन Adj. *aus Brennstoff entstanden* (Feuer). Auch fehlerhaft für इन्धन.

*ऐन्धापन m. Patron. von इन्ध.

ऐन्य m. 1) *Patron. von इन. — 2) इन्द्रस्येन्यौ Name zweier Sāman Āsān. Br.

ऐन्वक n. Name zweier Sāman Āsān. Br.

ऐभ 1) Adj. (f. ई) *einem Elephanten gehörig* Mahābh. 66,18 (108,3). Çiç. 18,71. — 2) *f. ई *ein grosser Kürbis*.

ऐभावत m. Patron. Pratidarça's.

ऐयत्य n. *Quantität, Anzahl, Werth*.

ऐषस् 3. Sg. Aor. von ईष्.

ऐर् Adj. von इरा.

*ऐरक्य m. Metron. von एरका.

ऐरण्ड und °क Adj. *aus Ricinus communis gewonnen*. तैल Kāraka 1,27. 6,8.

ऐरमतक s. एरमतक.

ऐरंमद 1) Adj. von *Wetterleuchten stammend* Bālar. 41,10. — 2) m. Patron. Dovamuni's.

ऐरंमदीय n. N. pr. eines Sees in Brahman's Welt.

ऐरय n. Name eines Sāman Āsān. Br.

ऐरावण m. N. pr. des Elephanten Indra's Lalit. 249,3.

ऐरावत 1) m. a) N. pr. α) eines Schlangendämons. — β) des Elephanten Indra's 322,27. °पथ m. MBh. 3,162,34. — b) *eine Elephantenart*. — c) *Artocarpus Lacucha* Roxb. — d) **Orangenbaum*. — e) = ऐरावणी d). — f) Name *einer Sonne* Ind. St. 16, 275. — 2) m. n. *eine Art von Regenbogen*. — 3) f. आ = ऐरावती d) VP.² 4,276. — 4) f. ई a) N. pr. α) des Weibchens von Indra's Elephanten. — β) eines Flusses. — b) **Blitz überh. oder eine bes. Art Blitz*. — c) *ein Farnkraut*. — d) *die Strecke der Mondbahn, welche die Mondhäuser* Punarvasu, Pushja *und* Āçleshā *umfasst*. — 3) n. a) *die Frucht von Artocarpus Lacucha*. — b) N. pr. eines Varsha. *Pl. H. 946.

ऐरावतक 1) *Adj. P. 4,2,121, Sch. — 2) n. = ऐरावत 3) a).

ऐरिण n. 1) **Steppensalz*. — 2) Name eines Sāman.

*ऐरेय n. *ein berauschendes Getränk*.

ऐर्म Suçr. 2,86,2 wohl fehlerhaft.

ऐल 1) m. Metron. des Purūravas. Pl. *sein Geschlecht* MBh. 13,34,17. — 2) f. आ N. pr. eines Flusses Harīv. 2,109,25. एला v. l. — 3) *n. *eine best. Zahl* (buddh.).

ऐलक Adj. vom एउक *genannten Schafe herkommend* Āpast.

ऐलधान 1) m. N. pr. eines Dorfes. — 2) f. ई N. pr. eines Flusses Kāraka im Comm. zu R. od. Bomb. 2,[illegible],3.

ऐलर्व m. *Lärm, Getöse, Geschrei*.

ऐलबकार्य Adj. *lärmend*

ऐलबृद् und ऐलमृड् (Maitr. S. 2,9,9) Adj. *Nahrung bringend* (?).

*ऐलवालुक n. = ऐलवालु.

ऐलविल् m. 1) Patron. Dilipa's. — 2) Metron. Kubera's Bâlar. 119,10. 290,5.

*ऐलाक 1) Adj. von ऐलाक्य. — 2) m. N. pr. eines Mannes.

*ऐलाक्य m. Patron. von ऐलाक.

*ऐलि m. und *°शाला f. Kîç. zu P. 6,2,86.

ऐलिक m. Metron. von इलिनी oder ईलिनी.

ऐलूष m. Patron. des Kavasha, der auch ऐलूषीपुत्र genannt wird.

*ऐलेय n. = ऐलवालु.

1. ऐश Adj. von Çiva *herrührend, ihm gehörig* Agni-P. 27,73.

2. ऐश 3. Sg. Imperf. von 1. ईश् Maitr. S. 1,6,8.

ऐशान 1) Adj. (f. ई) *a) zu Çiva in Beziehung stehend.* — *b) nordöstlich.* — 2) f. ई *Nordost.*

*ऐशानक m. P' = ईशानक.

ऐषिक Adj. zu Îça *in Beziehung stehend* R. ed. Gorr. 1,57,c. ऐषीक v. l.

ऐश्य n. *Herrschaft, Macht.*

ऐश्वर 1) Adj. (f. ई) *a) einem Gebieter —, grossen Herrn angemessen, mächtig, majestätisch.* — *b) Çiva gehörig.* — 2) n. *Herrschaft, Oberherrlichkeit.*

ऐश्वरि m. Patron. von ईश्वर.

ऐश्वर्य n. 1) *der Stand eines grossen Herrn, Herrschaft, Oberherrlichkeit* über (Gen., Loc. oder im Comp. vorhergehend). पुत्रैश्वर्ये *unter der Herrschaft des Sohnes.* — 2) *eine übernatürliche Kraft.* — 3) *Herrschaft, so v. a. Reich.*

ऐश्वर्यविचारण n. Titel eines Werkes.

ऐश्वर्यवत् Adj. *in Besitz der Herrschaft, — Oberherrlichkeit.*

ऐष n. Name verschiedener Sâman.

ऐषमस् Adv. *heuer.*

*ऐषमस्तन und *ऐषमस्त्य Adj. *heurig.*

ऐषावीर m. *der ein Mann sein will, es aber nicht ist, ein unbedeutender Mann.*

ऐषिक Adj. = ऐषीक. ऐषिकास्त्र n. Agni-P. 6, 36. 14,11.

*ऐषिकत्व n. Nom. abstr. von ऐषिक gaṇa पुरोहितादि in der Kâç.

ऐषिर n. Name verschiedener Sâman.

ऐषीक 1) Adj. *a) aus Halmen bereitet, aus Rohr geflochten.* शस्त्र n. *ein solches Geschoss.* — *b) über aus Halmen bereitete Geschosse handelnd.* — 2) m. Pl. N. pr. eines Volkes.

ऐषीकास्ति (wohl so zu lesen) m. Patron. Verz. d. B. H. 58,5.

ऐषीरथि m. Patron. des Kuçika.

*ऐषुकारि m. wohl Patron. von इषुकार. *°भक्त adj. *von solchen Leuten bewohnt.*

ऐषुमत 1) *Adj. (f. ई) von इषुमत्. — 2) m. Patron. des Trâta.

ऐष्टक 1) Adj. *aus Backsteinen gemacht.* गृह n. Haus Hemâdri 1,648,3. — 2) n. *a) die Gesammtheit der Backsteine.* — *b) das Schichten der Backsteine* Çulbas. 2,11.

*ऐष्टकावत Adj. von इष्टकावत्.

ऐष्टिक Adj. (f. *ई) *was zum Ishṭi genannten Opfer gehört, dient u. s. w.* Hemâdri 1,7,16. *nach Art einer I. zu feiern* Paddh. zu Kâtj. Çr. 547,15.

ऐष्टिकपौर्तिक Adj. *was sich auf Opfer und fromme Werke bezieht* Hemâdri 1,7,14.

ऐष्य Adj. = 1. एष्य *zukünftig.*

ऐष्यत्सूर्य (Ind. St. 10,202) und ऐष्यदर्क Adj. (f. या) *wohin die Sonne alsbald kommen wird.*

ऐहलौकिक Adj. (*f. ई) *von dieser Welt, in d. W. erfolgend, zu d. W. in Beziehung stehend.*

ऐहिक Adj. dass.

---

*1. ओ Interj. *der Anrede, des Anrufs, des Sichbesinnens auf Etwas und des Mitleids.*

*2. ओ m. Bein. Brahman's.

3. ओ 6,7. 18,22 = 2. वी + 2. उ.

ओक *m 1) *Wohnstätte.* — 2) **Zodiakalbild.*

ओकस Adj. *im Hause geboren, selbstgezüchtet.* Kühe Hemâdri 1,448,1. 3.

*ओकण und *ओकणि m. = मत्कुण *Wanze.*

ओकस् n. 1) *Behagen, Gefallen.* — 2) *Ort des Behagens, gewohnter Ort, Heimatsstätte, Wohnstätte.*

द्वारौकस् Adj. so v. a. *Bewohner von* Dv.

ओकःसारिन् Adj. *den gewohnten Ort besuchend.*

ओकार m. *der Laut* ओ Lâṭj. 7,2,11. AV. Prât.

ओकारी Adv. mit कर् *zu* ओ *machen.*

ओकिवंस् Adj. *Gefallen findend.*

*ओकुल m. *grün geröstete Weizenkörner* Râgân. 10,96.

ओकूलक (!) m. N. pr. eines Mannes.

*ओकोदनी f. *Wanze.*

ओकानिधन n. Name eines Sâman.

*ओक्कणी f. *Wanze.*

(ओक्य) ओर्किय 1) Adj. *heimatlich.* — 2) n. *a) Behagen, Gefallen.* — *b) gewohnter, behaglicher Platz, Heimatsstätte.*

*ओख्, ओखति (शोषणात्समर्थयोः). — Mit *परा, पराखति.

ओगर्ण Adj. *alleinstehend, verachtet.*

ओगीयंस् Adj. = ओजीयंस्.

ओघ m. (adj. Comp. f. घा) 1) *Fluth, Strömung, Strom.* — 2) *Fluth, Schwall, Menge, Masse.* — 3) **schneller Tact.* — 4) **Ueberlieferung.* — 5) **Unterweisung.*

ओघनिर्युक्ति f. Titel eines Werkes.

ओघवत् m. N. pr. eines Sohnes des Oghavant.

ओघवत् 1) Adj. *einen starken Strom habend.* — 2) m. N. pr. eines Fürsten. — 3) f. °वती N. pr. *a) eines Flusses.* — *b) einer Tochter (Schwester) des Oghavant.*

ओंकार (ein vorangehendes अ + ओं° giebt ओं°) 1) m. *a) die heilige Silbe* ओम्. स्वचित्तओंकारं कर् so v. a. *sein Dankgebet verrichten für.* कृतोंकार Adj. *an den man sich mit einem Gebet gewendet hat.* Mit einem Gen. *ein Glück verheissender Anfang* Bâlar. 269,12. Wird auch personificirt. — *b) Name eines Liṅga.* — 2) *f. या *eine best. buddh. Çakti.*

ओंकारग्रन्थ m. Titel eines Werkes.

ओंकारतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha

ओंकारपीठ n. N. pr. einer Oertlichkeit.

ओंकारभट्ट m. N. pr. eines Mannes.

ओंकाराढ्य? Davon Adj. °मय Hemâdri 1,827,1.

ओंकारी Adv. Lâṭj. 8,10,16 fehlerhaft für ओंकारी.

*ओंकारीय्, °यति Denom. von ओंकार.

ओंकारेश्वर Name eines Liṅga.

*ओज्, ओजति (वृद्धौ), ओजयति (बलतेजसोः).

ओज 1) Adj. *ungerade, der erste, dritte u. s. w. in einer Reihe.* — 2) m. *a) * = ओजस् 1) a).* — *b) N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.*

ओजस् 1) n. *a) Sg. und Pl. Kraft, Stärke, Tüchtigkeit, Lebensfrische, Energie;* in der Med. *Lebenskraft.* ओजसा *mit Macht, kräftig, muthig, entschlossen, nachhaltig.* — *b) eine kraftvolle, schwungvolle Ausdrucksweise* Vâmana 3,1,4. 5. 2,7. — *c) ein mit zusammengesetzten Wörtern reich ausgestatteter Stil.* — *d) *Wasser.* — *e) *Glanz, heller Schein.* — *f) *Stütze.* — 2) m. N. pr. eines Jaksha.

ओजस्वीन Adj. *sich kraftvoll erweisend.*

*ओजस्तर Adj. Compar. zur Erklärung von ओजीयंस्.

*ओजस्य्, °स्यते Denom. von ओजस्.

ओजस्य (Maitr. S. 2,3,1) und ओजस्वत् Adj. *kraftvoll.*

ओजस्विता f. *eine kraftvolle, schwungvolle Ausdrucksweise.*

ओजस्विन् 1) Adj. *kraftvoll, energisch, muthig.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Manu Bhautja VP.² 3,29.

ओजाय्, °यते *sich anstrengen, Kraft anwenden.* °यित n. *kerlhaftes Benehmen* Bâlar. 175,10.

ओजिष्ठ 1) Adj. Superl. *der kräftigste unter* (Gen.)

24,21. *überaus kräftig.* —*gewaltig.* — 2) m. N. pr. eines Mondl. Pl. *sein Geschlecht.*

ओजीयस् Adj. *kräftiger* —, *gewaltiger als* (Abl.), *überaus kräftig,* — *gewaltig.*

ओजोदा Adj. *Kraft verleihend, stärkend.*

ओजोपति m. N. pr. einer Gottheit des Bodhivṛkṣa Lalit. 347,8.

ओजोबला (wohl so zu verbinden und मौर्वृद्धिः zu lesen) f. desgl. ebend. 411,16.

ओजोमानी f. *eine best. Pflanze* Kauç. 83. 84.

ओर्मन् m. *Kraft.*

ओड m. N. pr. eines Mannes.

*ओडक m. = ओडव.

ओडदेश m. N. pr. einer *Gegend.*

ओडव m. = ओडव.

*ओडिका und *ओडी f. *wilder Reis.*

ओडीपदेश m. N. pr. einer *Gegend.*

ओड्र m. 1) Pl. N. pr. eines Volkes, Sg. des Landes. — 2) *= ओड्रपुष्प.

*ओड्रकाष्ठा f. *Hibiscus rosa sinensis* Rāǵan. 10,124.

*ओड्रपुष्प n. *die Blüthe von Hibiscus rosa sinensis.*

ओढ Partic. von वह् mit आ.

*ओढीय्, °यति Denom. von ओढ.

ओढ्र fehlerhaft für ओड्र.

*ओण, °णति (घयनयने, घयसारणे).

ओणि m. oder f. *ein best.* Soma-*Gefäss;* gewöhnlich Du. Nach den Comm. *Himmel und Erde.* ऊर्णि v. l.

ओण्ड्र m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,9,57 (ओड्र v. l.). Sg. *ein Fürst dieses Volkes* Bhāg. 76,12.

ओत Partic. von 3. उ mit आ und von वा, वयति mit आ.

ओतप्रोत Adj. *ein- und angewebt* Çiva-Up. 6.

ओतवे und ओतवै Dat. Inf. *zu weben* RV.

ओतु 1) m. *Einschlag eines Gewebes* Kauç. 107. — 2) m. f. **Katze.* — 3) n. Name eines Sâman Âran. Br.

ओत्सूर्गम् Adv. *bis die Sonne am Himmel steht* AV. 4,5,7.

ओदगयनेदिवे ein Ausruf in der Litanei Çat. Br. 4,3,3,13. Vgl. Ind. St. 10,37.

ओदक Adj. Taitt. Âr. 1,26,7 fehlerhaft für ओ°.

ओदती Partic. f. 1) Adj. *quellend, wallend.* — 2) f. **Morgenröthe.*

ओदन् 1) m. n. *Mus, Brei.* Häufig in Composition mit dem Stoffe, aus welchem oder mit welchem der Brei gekocht wird. — 2) m. **Wolke.* — 3) *f. ई *Sida cordifolia.*

ओदनपचन m. *das südliche Altarfeuer* Kāṭh. 36,12.

ओदनपाकी f. *Barleria caerulea* Nigh. Pr. Ka. 3,8.

*ओदनपाणिनीय m. Pl. *Schüler des* Pâṇini, *denen es nur um den Brei zu thun ist.*

ओदनवत् Adj. *mit Brei versehen.*

ओदनसव m. *ein best. Opfer* Comm. zu TBr. 2,766.

*ओदनाकूपा und *ओदनाकूा f. *eine best. Pflanze.*

*ओदनिक 1) Adj. (f. आ) *dem regelmässig Brei gereicht wird* Kāç. zu P. 4,4,67. — 2) f. आ *Sida cordifolia* Rāǵan. 4,96.

ओदनीय्, °यति *Brei wünschen.*

*ओदनीय und *ओदन्य Adj. von ओदन.

ओदरिक MBh. 7,6390 fehlerhaft für ओ°.

*ओदस् m. und ओदमन् n. *das Wogen, Fluthen.*

*ओधस् n. = ऊधस् *Euter.*

ओपश m. 1) *Haarbusch, Zopf, Flechte.* — 2) *Horn.*

ओपशदा Adj. *Flechten-, Locken gebend* Kāṭh. 39,9.

ओपशिन् Adj. *gelockt.*

ओप्य Absol. von वप् mit आ.

ओम् Interj. *der feierlichen Bekräftigung und ehrfurchtsvollen Anerkennung, dem Sinne nach oft* ἀμήν *entsprechend.* Wird im Gottesdienst als ein heiliger Ausruf viel gebraucht und beim Beginn und Schluss der Recitation heiliger Werke, sowie vor dem Namen der Gottheit, die angerufen wird, und auch als Gruss ausgesprochen. Erhält später einen mystischen Charakter und wird zum Gegenstand einer religiösen Betrachtung und Vertiefung. ओमिति ब्रुवन् so v. a. *bejahend* Comm. zu Nâǵas. 3,2,73.

ओम m. *Genosse* RV.

1. ओर्मन् m. *Gunst, Freundlichkeit, Beistand.*

2. ओमन् m. *Genosse.*

ओमन्वत् Adj. (f. °न्वती) 1) *freundlich, annehmlich.* — 2) *günstig, gnädig* Maitr. S. 4,3,9.

ओमला f. *ein best.* Çakti Ind. St. 9,98. ओमला v. l.

ओमात्रा f. *Freundlichkeit, Bereitwilligkeit zur Hülfe.*

ओमिल m. N. pr. eines Mannes.

ओर्म्या f. *Gunst, Schutz, Hülfe* Maitr. S. 1,8,9.

(ओर्म्यावत्) ओमिर्यावत् Adj. *freundlich, annehmlich.*

ओरिमिका f. Titel eines Abschnittes in der Kâṭhaka-Recension des Jagurveda.

*ओल 1) Adj. *nass, feucht.* — 2) m. *Arum campanulatum Roxb.*

*ओलण्ड्, °ण्डयति und *ओल्म्, ओल्मयति (उत्क्षेपणे).

*ओल्ल Adj. und n. = ओल.

ओवा f. ein Ausruf in der Litanei Lāṭy. 7,2,9.12. 9,8.

ओविली f. = ओवीली Kaṭhâśr. 7,2. 5.

ओवीली f. *das Holzstück, in welchem der obere Theil der Spindel läuft* (bei der Feuererzeugung).

ओष m. *das Brennen.*

*ओषण 1) m. *scharfer Geschmack.* — 2) f. ई *eine best. Gemüsepflanze.*

ओषदावन् (Conj.) Adj. *rasch gebend.*

ओषधि und °धी f. *Kraut, Pflanze,* insbes. *Heilkraut.* Im System *eine einjährige Pflanze.* Der Mond gilt als *Herr der Kräuter,* und einige Kräuter sollen leuchten. *Heilmittel* überh. Sucr. 1,4,15.

*ओषधिगर्भ m. *der Mond.*

ओषधिजीवनी Adj. *unter Kräutern geboren,* — *lebend.*

ओषधिपति m. 1) *der Mond* Kād. 226,6. — 2) *Arzt.*

ओषधिप्रस्थ m. N. pr. einer mythischen Stadt.

ओषधिलोक m. *die Welt der Kräuter.*

ओषधिवनस्पति m. Sg. und m. Pl. (in einem unaccentuirten Texte) *Kräuter und Bäume.*

ओषधीपति m. 1) *das Haupt der Kräuter* (die Soma-Pflanze) Sucr. 2,173,1 (ओ° gedr.). — 2) *der Mond.*

ओषधीमत् Adj. *mit Kräutern verbunden.*

*ओषधीश m. *der Mond.*

ओषधीसंशित Adj. *von Kräutern getrieben.*

ओषधीसूक्त m. *ein best. Hymne.*

ओषध्यनुवाक m. *ein best.* Anuvâka.

1. ओषम् Adv. *geschwind, zugleich.*

2. ओषम् Absol. *brennend,* so v. a. *gar machend.*

ओषस् in उरोषस्.

ओषसी f. = ओषसी.

ओषिदावन् Adj. *sehr rasch gebend.*

ओषिदेवन् Adj. *sehr rasch treffend* TS. 1,4,26,1.

ओष्टृ m. v. l. für उष्टृ *Pflugstier.*

ओष्ठ 1) m. (adj. Comp. f. *आ und ई; ein vorangehendes अ giebt mit ओ — ओ oder ओ) a) *Oberlippe, Lippe* überh. — b) bei einer Feuergrube so v. a. योन्यय Hemâdri 1,136,12. fgg. — 2) *f. ओष्ठी *Coccinia grandis W. u. A.*

ओष्ठक 1) am Ende eines adj. Comp. = ओष्ठ 1) a). — 2) *Adj. *auf die Lippen Sorgfalt verwendend.*

ओष्ठकर्णक m. Pl. N. pr. eines Volkes R. ed. Bomb. 4,40,26.

ओष्ठकोप m. *Lippenkrankheit.*

*ओष्ठजाल n. = ओष्ठस्य मूलम्.

ओष्ठपुट m. *die Höhlung zwischen den geschlossenen Lippen.*

*ओष्ठपुष्प m. *Pentapetes phoenicea* Rāǵan. 10,120.

ओष्ठप्रकोप m. *Lippenkrankheit.*

*ओष्ठफला f. = ओष्ठोपमफला Nigh. Pr.

*ओष्ठरोग m. *Lippenkrankheit.*

ओष्ठापिधान Adj. *von den Lippen bedeckt* Man-

ṛkpr. 1,7,15. Ait. Âr. 364.17.

•ओष्ठापमफला f. *Coccinia grandis W. u. A.*

ओष्ठ्य 1) Adj. *an den Lippen befindlich, mit d. L. hervorgebracht.* — 2) m. *Lippenlaut* Pân. Gaṇ. 3,16.

•ओष्ण Adj. *lauwarm.*

ओस् m. *etwa Aufmerksamkeit, so v. a. Erweisung derselben, Gefälligkeit, officium.*

ओस्रयस्पान् m. *ein echter Priester.*

ओस्र (!) m. N. pr. eines Mannes.

ओस्मन् n. *Gewährung der Anwartschaft, — der Aussicht auf Etwas.*

---

1. •ओ Interj. *der Anrede, des Anrufs, Widerspruchs und der Entscheidung.*

2. •ओ 1) m. *a) Laut.* — *b)* Bein. Çeṣha's. — 2) f. *die Erde.*

ओकार m. *der Laut* ओ TS. Prâr. AV. Prâr.

•ओकस्य Adj. von ओकस्या.

•ओक्थिक Adj. *der die* Ukthâ *kennt, — hersagt.*

•ओक्थिकक्रम n. *der Text —, die Richtschnur der* Aukthika.

ओकस्या 1) •m. Patron. von उक्थ्य. — 2) n. मह्नो° Name eines Sâman.

ओक्षण Adj. (f. ई) *vom Stier kommend, taurinus.*

•ओक्षक n. *eine Menge von Stieren.*

ओर्तगन्धि f. N. pr. einer Apsaras.

ओक्षण m. Patron. von उक्षन्. Pl. *sein Geschlecht.*

ओक्षण्य und ओक्षर्ण (Çat. Br. 14) 1) Adj. *taurinus.* — 2) •m. Patron. von उक्षन्.

ओक्षणोऽनुयान n. und ओक्षणोरन्ध्र m. n. Namen verschiedener Sâman.

ओखीय, ओखेय und ओख्य m. Pl. *die Schule* Ukhâ's.

•ओख्येयक Adj. von उख्या.

ओग्रसेनि, •°सेन्य und °सेन्य m. Patron. von उग्रसेन.

•ओग्रेय m. Patron. von उग्र.

ओघ्य n. *grausiges, furchtbares Wesen.*

ओघ m. *Fluth.*

ओचथ्य (°घिर्य) m. Patron. von उचथ्य.

ओचिती f. *Angemessenheit, Schicklichkeit* Naish. 2,89. 3,107. 5,61. 6,85. Râjat. 7,1534.

ओचित्य n. 1) *das Gewohntsein an* (im Comp. vorangehend). °मात्रतस् Ind. St. 15,268. — 2) *Gewöhnlichkeit.* — 3) *Erfahrung* Ind. St. 15,349. — 4) *Angemessenheit, Schicklichkeit.*

ओचित्यालंकार m. Titel eines Werkes.

ओज्ञामन्यव m. Patron. von उज्ञामन्यु.

ओचेःश्रवस m. N. pr. von Indra's Rosse.

ओच्य n. *Höhe, Entfernung* (eines Planeten).

•ओजस n. *Gold.*

•ओजसिक Adj. *energisch zu Werke gehend.*

ओजस्य 1) Adj. *der Lebenskraft zuträglich.* — 2) n. *Energie,* in घनो°.

ओजागरि m. Patron. eines Sundara.

•ओज्जयनक Adj. von उज्जयनी.

ओज्जयनिक m. *ein Fürst von* Ujjajanî.

•ओज्झिकानि m. Patron. von उज्झिकान.

ओज्झिकायनक m. Pl. N. pr. einer grammatischen Schule.

ओज्ज्वल्य n. 1) *Glanz, heller Schein.* — 2) *Pracht, Schönheit.*

•ओट् und f. •ओटी gaṇa गौरादि.

ओटज 1) Adj. (f. ई) *stellaris* Kâd. 200,22. — 2) m. *ein nur aus fünf Tönen bestehender* Râga S. S. S. 32. 100. — 3) f. ई *eine best.* Râgiṇî S. S. S. 38. fgg. 47. 48. 54.

•ओटवि m. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes.

•ओटवीय m. *ein Fürst der* Aṭavi.

•ओटायन m. Patron. °भक्त von Aṭâjana *bewohnt.*

•ओटुप und •ओटुपिक Adj. von उडुप.

ओटुम्बर schlechte Schreibart für ओडुम्बर.

ओटुलोमि m. Patron. eines Philosophen.

•ओटुलोम्या f. zum Patron. ओटुलोमि.

ओट्ट m. Pl. N. pr. eines Volkes, = ओड्र MBh. 6,365. ओड्रा: ed. Bomb.

ओतङ्क fehlerhaft für ओतङ्क.

ओतथ्य m. Patron. von उतथ्य Bâlar. 17,22.

ओतथ्येश्वर n. Name eines Liṅga.

ओत्कण्ठ्य n. 1) *Sehnsucht, Verlangen.* — 2) *hoher Grad.*

ओत्कण्ठ्यवत् Adj. *sehnsüchtig, verlangend.*

ओत्कर्ष (Pâṇ. 30,10) und •ओत्कर्ष्य n. = उत्कर्ष 2) *a*).

ओत्क्य n. *Sehnsucht.*

•ओत्तेप m. Patron. von उत्तेप.

ओत्तङ्क Adj. (f. ई) *dem* Uttaṅka *eigen* MBh. 14,56,3.

ओत्तम und ओत्तमि m. Patron. des 3ten Manu.

ओत्तमिक Adj. *auf die am höchsten Orte (im Himmel) befindlichen Götter bezüglich.*

ओत्तमेय m. Patron. von ओत्तमि.

ओत्तर Adj. *im Norden wohnend.*

•ओत्तरपथिक Adj. *vom Nordland kommend, dahin gehend.*

ओत्तरपदिक Adj. *am hintern Gliede einer Zusammensetzung erscheinend.*

ओत्तरभक्तिक Adj. = उत्तर° Kâṭaka 6,24. 8,9.

ओत्तरवेदिक Adj. *zur Uttaravedi gehörig.*

ओत्तरार्घ्य n. *ein Drüber und Drunter, so v. a.* 1) *das Uebereinanderstehen.* — 2) *ein Pêle-mêle* P. 3,3,62.

•ओत्तरार्धिक Adj. = उत्तरार्ध्य.

•ओत्तराह्न Adj. *vom folgenden Tage.*

ओत्तरेय m. Metron. von उत्तरा.

ओत्तानपाद und °पादि m. Patron. Dhruva's.

ओत्थानिक Adj. *auf das Sichaufrichten* (eines Kindes) *bezüglich.*

ओत्थासनिक Adj. Bein. Gojihkandra's.

ओत्पत्तिक Adj. (f. ई) *angeboren, naturgemäss, natürlich, ursprünglich* Gaim. 1,1,5. Liṅg. 7,10,8. °तस् in der Bed. eines Adv. Bhâg. P. 8,3,30.

•ओत्पात Adj. *über portenta handelnd.*

ओत्पातिक 1) Adj. (f. ई) *eine ausserordentliche Erscheinung bildend, prodigiosus, portentosus.* — 2) m. Titel des 3ten Actes im Mahânâṭaka.

•ओत्पाद Adj. *den* उत्पाद *betreffend, davon handelnd.*

•ओत्पुट und •ओत्पुटिक Adj. von उत्पुट.

•ओत्पुतिक Adj. von उत्पुत.

ओत्र Adj. *bei den Mathematikern grob, roh, ungenau.*

•ओत्स Adj. (f. ई) *in einem Brunnen geboren u. s. w.*

•ओत्सङ्गिक Adj. (f. ई) *auf den Schooss nehmend, in den Busen steckend.*

ओत्सर्गिक Adj. *allgemeine Geltung habend.* Nom. abstr. °त्व n.

•ओत्सायन m. Patron. von उत्स.

ओत्सुक्य n. (adj. Comp. f. या) 1) *Sehnsucht, Verlangen.* — 2) *Ungeduld.* — 3) *Diensteifer.*

ओत्सुक्यवत् Adj. *mit Ungeduld Etwas* (Dat.) *erwartend.*

ओदक 1) Adj. (f. ई) *a) im Wasser lebend (Wasserthier), — wachsend (Wassergewächs), mit Wasser zu thun habend, — in Beziehung stehend.* — 2) f. या *eine von Wasser umgebene Stadt.*

ओदकान्त Adj. *von Wassergewächsen herrührend.*

•ओदकि m. Patron. von उदक. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes.

•ओदकीय m. *ein Fürst der* Audaki.

•ओदङ्कि m. Patron. von उदङ्क. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes.

•ओदङ्कीय m. *ein Fürst der* Audaṅki.

•ओदञ्जायनि m. Patron. von उदञ्ज.

ओदञ्चन Adj. *in einem Schöpfgefäss enthalten.*

•ओदञ्चनक Adj. von उदञ्चन.

•ओदञ्जि m. Patron. von उदञ्ज् gaṇa वाक्कादि und पैलादि.

•ओदनिक Adj. (f. ई) *sich auf das Breikochen verstehend.*

ओदन्य und ओदन्यव m. Patron. des Mundibha.

•ओदन्यायनि (gaṇa तिकादि in der Kâç.) und

*औदन्य m. Patron. von उदन्य.

औदन्वत 1) Adj. marinus Bilar. 267,9. — 2) *m. Patron. von उदन्वत् Kic. zu P. 8,2,13.

*औदपान Adj. (f. ई) von उदपान.

*औदबुद्धि m. Patron. gaṇa वैलादि in der Kic.

*औदभृञ्जि und *औदमञ्जि m. Patron.

*औदमेघ m. 1) Pl. die Schüler der Audameghi. — 2) = औदमेघ्यानां संघः.

*औदमेघि m. Patron. Kic. zu P. 8,3,57.

*औदमेघीय Adj. dem Audameghi gehörig.

*औदमेघेय Adj. von औदमेघ्या.

*औदमेघ्या f. zu औदमेघि Mahâbh. 4,33,a.

*औदमेधि m. Patron. gaṇa रैवतिकादि in der Kic.

औदयक m. Pl. Name einer astronomischen Schule.

औदयन Adj. von Udajana herkommend, ihm eigen.

औदयिक Adj. 1) von Sonnenaufgang zu rechnen Comm. zu Çâṅkh. Grhj. 5. — 2) bei den Gaina aus dem Thätigkeitsdrange hervorgehend, beim Erscheinen der Thätigkeit sich bildend.

औदर Adj. im Bauche befindlich Suçr. 17,1. Krankheiten Hariv. 1,725,4. 5.

औदरिक Adj. (*f. ई) 1) den Genüssen des Bauches fröhnend, Schlemmer MBh. 7,148,2. Suçr. 1, 335,17. — 2) dem Bauche zusagend (Speise) Lalit. 331,5. 6. 337,11. — 3) wassersüchtig Hariv. 1, 768,11. — 4) ganz hingegeben. कार्यविषये Comm. zu Gaut. 2,101.

औदर्य Adj. im Bauche —, im Mutterleibe sich befindend.

औदल 1) m. Patron. von उद्दाल. — 2) n. Name verschiedener Sâman Ârsh. Br.

*औदवापि m. Patron. von उदवाप. °वाकि Kic.

औदवाह und औदवाहि (1) m. Patron. von उदवाह.

औदव्रज Adj. (f. ई) von Udavraja herrührend Ind. St. 14,160.

औदव्रजि m. Patron. von उदव्रज.

*औदभ्रुहि m. Patron. von उदभ्रुह.

*औदश्वित und *°श्वित्क Adj. mit Udaçvit zubereitet.

*औदस्थान Adj. von उदस्थान.

औदात्त्य n. Hochbetontheit.

औदारिक m. bei den Gaina der gröbere Körper der Seele.

औदार्य n. 1) edles, würdevolles Wesen, Adel. — 2) Freigebigkeit. — 3) edle Ausdrucksweise.

औदार्यता f. Freigebigkeit Pañkad. 35.

औदासीन्य und औदास्य n. der Zustand des Unbetheiligten, Gleichgültigkeit Kâd. II,115,11.

औदीच्य Adj. aus dem Norden stammend, nördlich Ind. St. 13,365.

औदीच्यप्रकाश m. Titel eines Rechtsbuches.

औदुम्बर 1) Adj. (f. ई) a) vom Baume Udumbara herrührend, aus dessen Holze gemacht. Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. Nâṭjaç. 1,2,5 und Comm. — b) kupfern Sinav. Ba. 2,5,3. — c) °री संहिता Titel eines Werkes. — 2) m. a) *eine an Udumbara reiche Gegend. — b) ein best. Wurm Kâraka 1,19. — c) Sein. Jama's. — d) Pl. N. pr. eines Volkes. — e) Pl. N. pr. eines Geschlechts. — f) Pl. Bez. einer Art von Asketen. — 3) f. ई a) ein Zweig vom Udumbara Liṭ. 1,7,1. Nâṭjaç. 1,2,4. — b) ein best. Saiteninstrument. S. S. S. 185 (औडुम्बरी). — 4) n. a) ein Gehölz von Udumbara. — b) ein Holzstück von U. — c) Frucht des U. — d) eine Art Aussatz. — e) *Kupfer.

*औदुम्बरक m. das von den Udumbara bewohnte Gebiet.

*औदुम्बरच्छद m. Croton polyandrum Roxb. Pr.

औदुम्बरायण m. Patron. von उदुम्बर. N. pr. eines Grammatikers.

औदुम्बरायणि m. Patron. von औदुम्बरायण.

*औदुम्बरि m. ein Fürst der Udumbara.

औद्गात्र 1) Adj. den Udgâtar betreffend. — 2) n. die Function des U.

औद्गात्रसारसंग्रह m. Titel eines Werkes.

औद्गाह्मानि m. Patron. von उद्गाह्मान Gobh. 3, 10,7. 13. *f. °नी.

*औद्गाह्मानीय Adj. von औद्गाह्मानि.

औद्गर्भण (Maitr. S. 3,6,5. औद्गर्भणार्त्व n. Nom. abstr. ebend.) und औद्गर्ण n. Bez. gewisser Libationen.

*औद्गडक Adj. von उद्गड.

औद्दालक n. 1) Honig von Bienen, welche in die Erde bauen, Bhâvapr. 2,62. Râgân. 14,118. — 2) ein best. Gelübde. — 3) N. pr. eines Tîrtha.

*औद्दालकायन m. Patron. von औद्दालकि.

औद्दालकि m. Patron. von उद्दालक.

औद्देशिक Adj. aufweisend, aufzählend.

औद्धत्य n. Aufgeblasenheit und die damit verbundene Geringschätzung Anderer.

औद्धारिक Adj. zum ausgeschiedenen, ausgesonderten Theil gehörig.

औद्धित्य n. ausgelassene Freude (buddh.).

औद्धट m. Pl. die Schüler des Udbhaṭa.

औद्धारि m. Patron. von उद्धार.

औद्भिद 1) Adj. aus der Erde hervorkommend Hariv. 11122. — 2) *n. Steppensalz Râgân. 6,108.

औद्भिद् 1) Adj. durch einen Durchbruch zu Tage tretend MBh. 3,197,28. hervorsprudelnd. लवण Steppensalz. — b) zum Ziel durchdringend, siegreich. — 2) n. Quellwasser.

औद्भिद्य, औद्भेद्य (Maitr. S. 2,11,4) und औद्भेदिक (Âpast. Çr. 6,20) n. Sieghaftigkeit.

*औद्भाव Adj. (f. ई) von उद्भाव.

औद्वाहिक Adj. mit der Hochzeit in Verbindung stehend, bei dieser Gelegenheit geschenkt 192,11 (Conj.).

*औद्वेप Adj. von उद्वेप.

औधस Adj. im Euter enthalten.

औधेय m. Pl. N. pr. eines Geschlechts und einer Schule des weissen Jagus Âçv. 46.

औन्नत्य n. Höhe.

*औन्मित्र n. die Function des Unneter.

औन्मुख्य n. das sehnsüchtige Hinaufblicken nach, das Erwarten von Spr 3888.

*औपकर्णिक Adj. am Ohr befindlich.

*औपकलाप्य n. Adj. von उपकलापम्.

औपकायन m. Patron. von उपक. N. pr. eines Autors Hemâdri 1,52,16. Auch im *Pl.

औपकार्य n. (?) und °या f. ein königliches Zelt.

औपकुर्वाणक m. = उपकुर्वाणक.

*औपकूल Adj. am Ufer gelegen.

औपगव 1) *Adj. dem Upagu gehörig. — 2) m. Patron. von Upagu. Auch im Pl. *f. ई. — 3) n. Name zweier Sâman Liṭ. 7,10,10.

*औपगवक 1) Adj. von den Aupagava kommend Ind. St. 13,416. — 2) m. ein Verehrer Upagu's P. 4,3,99, Sch.

औपगवि m. Patron. von औपगव.

*औपगवीय m. Pl. die Schüler des Aupagavi.

औपगात्र n. Nom. abstr. von उपगातृ Çâṅkh. Br. 12,3.

*औपयस्तिक und *औपयस्किक m. die Sonne oder der Mond während einer Finsterniss.

औपचन्धनि m. = औपज्ञन्धनि.

*औपचाकवि m. Patron. von उपचाकु.

औपचारिक Adj. (f. ई) 1) auf Höflichkeit beruhend. नामन् Ehrenname. — 2) uneigentlich gemeint, nicht wörtlich aufzufassen.

औपच्छन्दसक (wohl falsch) und °दसिक 1) Adj. dem Veda gemäss. — 2) n. ein best. Metrum.

औपज्ञन्धनि m. Patron. eines Lehrers.

*औपज्ञानुक Adj. am Knie befindlich.

औपतस्विनि m. Patron. eines Râma.

औपदेशिक Adj. (*f. ई) 1) *vom Unterricht lebend. — 2) auf besonderer Vorschrift (ad hoc) beruhend Pariç. 120,2. Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Kâṭj. Çr. 5,11,31.

औपदर्विक Adj. die Symptome betreffend, davon handelnd.

औपदृष्ट्य n. Augenzeugenschaft, Aufsicht.

उपधर्म्य n. *falsche Lehre, Ketzerei.*

उपधिक Adj. *betrügerisch;* m. *Betrüger, Schelm* Kârika 4,8. *Erpresser von Geld* (Kull.) Chr. 204,13.

उपधेनव m. N. pr. eines Arztes.

•उपधेय 1) Adj. *zu dem* उपधि *genannten Theile des Rades dienend.* — 2) n. = उपधि 3).

उपनायक (wohl °यिक) Adj. *zur Darbringung bestimmt.*

उपनायनिक Adj. *das* Upanajana 4) *betreffend, dafür bestimmt.*

उपनासिक Adj. *an der Nase befindlich.*

उपनिधिक Adj. *ein Depositum bildend.*

•उपनिषत्क Adj. *von einer* Upanishad *lebend.*

उपनिषद् 1) Adj. (f. ई) *in einer* Upanishad *enthalten, — gelehrt.* — 2) m. *ein Anhänger der* Upanishad, d. h. *ein* Vedântin Çaṃk. *zu* Bâdar. 2,2,10.

उपनिषदक Adj. Upanishad-*artig.*

उपनीविक Adj. *am Schurz befindlich* Çiç. 10,60.

उपपक्ष्य Adj. *in der Achselhöhle befindlich.*

उपपत्तिक Adj. *was gerade vorhanden ist.*

उपपत्य n. *ein Verhältniss mit einem Nebenmanne.*

उपपातिक 1) Adj. *der eine kleinere Sünde begangen hat.* — 2) n. Titel eines Upâṅga bei den Gaina.

उपपादक (?), °पादिक (Kârika 4,3 neben den beiden anderen Formen) und °पादुक (Lalit. 143, 12) Adj. = उपपादुक.

•उपप्रारुचि m. Patron. von उपप्रारु.

•उपप्रिन्द्वि m. Patron. von उपप्रिन्दु.

उपप्रुत Adj. *zum* Upabhṛt-*Löffel gehörig, darin enthalten* u. s. w. Gaim. 4,1,44.

उपप्रमन्यव m. 1) Patron. von Upamanju. — 2) Pl. Name einer Jaǵus-Schule Âpast. 44,19.

उपप्रमाणिक Adj. *auf Induction beruhend* Comm. zu Nyâyas. 2,1,19.

उपप्रमिक Adj. *zur Vergleichung dienend, V. bildend* Dasy. Bh. 3.

उपप्रमित Adj. *dem Jmd gleichkommt, erreicht, aequatus* Daçak. 3,21.

उपप्रम्य n. (adj. Comp. f. या) *das Verhältniss der Aehnlichkeit oder Gleichheit, Vergleichung.* बीजोपप्रम्येन *in der Weise des Samens,* यात्मोपप्रम्येन *als wenn es die eigene Person beträfe,* वात्योपप्रम्या Adj. f. *einem Sturmwind ähnlich.*

उपप्रयत Adj. *zu den* Upajaǵ *gehörig* Âçv. Ça. 4,12,3.

उपप्रयिक Adj. (f. ई) 1) *schicklich, passend, angemessen.* Nom. abstr. °ता f. (Comm. zu Âçv. Ça. 1, 1,1) und °त्व n. — 2) *Jmd gehörend.*

°उपप्रयोगिक Adj. *die Anwendung von — betreffend.*

उपप्रर् m. Patron. des Daṇḍa Maitr. S. 3,8,7.

उपप्रव Adj. von उपप्रव Comm. zu Kâṭy. Ça. 8,8,7.

•उपप्रातिक Adj. (f. या und ई) von उपप्रात.

•उपप्राधिक्य n. Nom. abstr. von उपप्राधिक.

•उपप्रिष्ट Adj. *supernus.*

उपप्रिष्टक Adj. dass. रत n. = विपरीतरत.

•उपप्रैधिक und •उपप्रोधिक m. *ein Stab von* Pîlu-*Holz.*

उपप्रल 1) Adj. a) *steinern.* — b) •*von Steinen (Mühlsteinen) erhoben* (Abgabe). — 2) f. या N. pr. einer Çakti Nâs. Up. (Bibl. ind.) 66. उपप्रला v. l.

उपप्रवसथिक 1) Adj. *zum* Upavasatha *gehörig, — bestimmt* Gobh. 1,3,26. 6,1. — 2) Titel eines Pariçishṭa zum SV.

उपप्रवसथ्य Adj. = उपप्रवसथिक 1).

उपप्रवस्त und °क (Comm. zu Kâṭy. Ça. 176,2) n. *Einleitungsfeier am Vortage, in Fasten u. s. w. bestehend* Âpast.

•उपप्रवस्तिक Adj. *von* उपप्रवस्ति *lebend.*

•उपप्रवस्त्र n. *Fasten.*

•उपप्रवस्त्रक n. *Fastenspeise.*

उपप्रवस्य n. = उपप्रवस्त.

•उपप्रवास Adj. (f. ई) *zu den Fasten in Beziehung stehend.*

•उपप्रवासिक Adj. (f. ई) 1) *für die Fasten geeignet.* — 2) *die Fasten zu halten im Stande seiend.*

उपप्रवाह्य 1) Adj. *zum Fahren oder Reiten bestimmt.* — 2) °m. *ein von einem Fürsten geritteter Elephant.*

उपप्रवीतिक n. *das Umhängen der heiligen Schnur.*

उपप्रवीली f. v. l. für उपवीली.

उपप्रवेशि m. Patron. des Aruṇa.

•उपप्रवेशिक Adj. (f. ई) *vom* उपप्रवेश *lebend.*

उपप्रश = उपप्रश in स्त्रीउपप्रश.

उपप्रशद् m. *ein best.* Ekâha.

उपप्रशमिक Adj. *bei den Gaina aus dem zur Ruhe Gekommensein hervorgehend.*

•उपप्रशाल Adj. *an der Halle gelegen.*

उपप्रशिव Adj. (f. ई) *zu* Upaçiva *in Beziehung stehend.*

उपप्रशिवि m. Patron. eines Grammatikers.

उपप्रश्लेषिक Adj. *mit unmittelbarer Berührung verbunden.*

•उपप्रसंक्रमण Adj. (f. ई) von उपसंक्रमण.

उपप्रसंख्यानिक Adj. *auf einer Hinzufügung, Ergänzung beruhend, in einer E. erwähnt.*

1. उपप्रसद् Adj. 1) •*it* Upasad *beschäftigt* u. s. w. — 2) *das Wort* उपसद् *enthaltend.*

2. उपप्रसद् m. fehlerhaft für उपप्रशद्.

उपप्रसंध्य Adj. *zur Dämmerungszeit in Beziehung stehend.*

उपप्रसर्गिक Adj. 1) •*Widerwärtigkeiten —, störenden Erscheinungen u. s. w. gewachsen.* — 2) *hinzutretend, aus einem Andern sich entwickelnd* (eine Krankheitserscheinung). — 3) *ansteckend* (Krankheit) Suçr. 1,271,13.

•उपप्रसीर्य Adj. *am Pflug befindlich.*

•उपप्रस्थान und •उपप्रस्थानिक Adj. (f. ई) von उपस्थान.

•उपप्रस्थिक Adj. (f. ई) von *Hurerei lebend.*

•उपप्रस्थूण Adj. *an einem Pfosten befindlich.*

उपप्रस्थ्य n. *Geschlechtsgenuss.*

उपप्रस्वस्ती f. Patron. °पुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

•उपप्रहस्तिक Adj. von उपहस्त.

उपप्रहारिक n. *Darbringung.*

उपप्राकरण 1) Adj. *die Vorbereitung betreffend.* — 2) n. *Beginn des* Veda-*Studiums* Âpast.

उपप्राट्टानिक Adj. von उपप्राट्टान.

उपप्राधिक Adj. *von einer bestimmten Bedingung abhängig, nur unter gewissen Bedingungen wahr und gültig, nicht zum Wesen einer Sache gehörig* Sarvopak. S. 402. Nom. abstr. °त्व n.

•उपप्राध्यायक Adj. *vom Lehrer stammend.*

•उपप्रानस्य Adj. *zur Bereitung von Schuhen dienend.*

उपप्रानुवाक्य 1) Adj. *im* Upânuvâkja *erwähnt* Gaim. 3,3,15. — 2) n. = उपानुवाक्य 2) Comm. zu TS. 1,14,22 und zu Gaim. 3,3,15.

उपप्रापिक fehlerhaft für उपयिक.

उपप्राचि m. Patron. des Gânaçruteja.

1. उपप्रासन n. 1) *das für häuslichen Gottesdienst bestimmte Feuer.* °प्रयोग m. *das betreffende Ritual.* — 2) *ein für die Manen bestimmter kleiner Kloss.*

2. उपप्रासन Adj. (f. या) *was mit dem* Aupâsana-*Feuer vollbracht wird.*

उपप्रासनिक m. = 1. उपप्रासन 1).

उपप्रेय (!) m. Patron.

उपप्रोदिति m. Patron. des Tumiṅga.

उपप्रोदितेर्य m. Metron. von उपोदिता.

उपप्रोढातिक Adj. *gelegentlich, durch Etwas veranlasst* Sâj. zu Snâpr. Bh. 2,9

उपब्द wohl m. Patron.

उपम् Indecl. *die heilige Silbe der Çûdra.*

उपम Adj. (°f. ई) 1) *flächsen.* — 2) *zur* Umâ *in Beziehung stehend.*

•उपमक Adj. *flächsen.*

उपमापत 1) Adj. Çiva *gehörig* Bhâr. 77,19. — 2) n. *die Geschichte, wie* Çiva *der Gemahl der* Umâ *wurde,* Bhâr. 29,14.

•उपमिक Adj. (f. ई) von उमा.

•उपमीन n. *Flachsfeld.*

•उपम्येयक Adj. von उम्मि.

सारग 1) Adj. zu den Schlangen in Beziehung stehend, serpentinus Naish. 8,44. — 2) *n. das Mondhaus Âçleshâ.

सारघ 1) Adj. vom Widder —, vom Schaf kommend. — 2) m. a) *eine wollene Decke. — b) N. pr. eines Arztes.

*सारघक m. Schafheerde.

सारघिक m. Schafhirt.

सारव 1) m. Patron. des Arga. — 2) *n. Weite, Geräumigkeit, Ausgedehntheit, Grösse.

सारश m. ein Bewohner von Uraça oder Uraçâ.

सारस Kiç.

1. सारस 1) Adj. (f. ई) a) aus der Brust kommend (Laut). — b) angeboren, eigen (बल). — c) selbsterzeugt, leiblich. — 2) m. a) Brustlaut Pân. Gaṇ. 3,16. — b) ein leiblicher Sohn. — 3) f. ई eine leibliche Tochter Naish. 9,72.

2.*सारस Adj. aus Urasâ stammend. Vgl. सारण.

*सारसायनि m. Patron. von उरस् und सारस.

सारसि m. Patron. Auch Pl.

सारस्य Adj. 1) aus der Brust kommend (Laut). — 2) selbsterzeugt, leiblich Spr. 1496, v. l.

सारा f. N. pr. einer Frau.

*सारिण n. Steppensalz Râéân. 6,108.

सारुतप n. Name eines Sâman.

सारुतपस m. Patron. von उरुतपस् Âçv.Çr.12,13,2.

सारूप्य n. eine best. lobenswerthe Eigenschaft des rednerischen Ausdrucks.

सारेत्य n. Vollkraft, Fülle Comm. zu Kâtj. 1,71.

सार्ण Adj. (*f. ई) wollen.

*सार्णक Adj. dass.

*सार्णनाभ m. Patron. von ऊर्णनाभ.

*सार्णनाभक Adj. vom Stamme der Ûrṇanâbha bewohnt.

सार्णवार्भ m. Patron. von ऊर्णवाभ. Auch Pl. Insbes. N.pr. 1) eines Dämons. — 2) eines Grammatikers.

सार्णाय्य n. Name eines Sâman.

*सार्णावत und *°वत्य m. Patron. von ऊर्णावत्.

सार्णासूत्र Adj. (f. ई) aus wollenen Fäden bestehend Çâṅkh. Gṛhj. 2,1 (ऊर्णा° gedr.).

सार्णिक Adj. (*f. ई) wollen.

*सार्दायनी f. Patron. oder Metron. von उर्दि.

*सार्धकालिक Adj. (f. आ und ई) aus der späteren Zeit.

सार्धदेह n. das künftige Leben.

सार्धदेहिक Adj. (f. आ) was mit dem künftigen Leben in Verbindung steht; n. Vorbereitungen zum künftigen Leben, Todtenceremonie, Gaben, welche bei einem Todesfalle vertheilt werden. क्रियतामार्धदेहिकम् so v. a. bereite dich zum Tode.

सार्धदेहिककल्पवल्लि f., °निर्णय m. und °पद्धति f. Titel von Werken.

*सार्धदेहिक Adj. = सार्धदेहिक.

*सार्धदमिक Adj. von ऊर्धदम.

सार्धभक्तिक Adj. nach dem Essen angewendet.

सार्धमत्तन n. Name eines Sâman.

*सार्धमेतासिक m. ein Verehrer Çiva's.

सार्मिलेय m. Metron. von ऊर्मिला.

सार्म्य m. eine best. Personification.

1. सार्व 1) Adj. (f. ई) zur Erde gehörig. छाया der Schatten der Erde. — 2) *n. Steppensalz Râéân. 6,108.

2. सार्व m. Patron. (von उर्व) verschiedener Ṛshi 105,28. Pl. Bez. bestimmter Manen. *f. सार्वी.

3. सार्व 1) Adj. den Ṛshi Aurva betreffend. — 2) m. das unterseeische Feuer (das in's Meer gefahrene Zornesfeuer des Aurva Bhârgava). Pl. 169,28.

सार्वदरुन m. = 3. सार्व 2).

सार्वभृगुवर्त् (सार्वभृघ्र°) Adv. wie Aurva und Bhṛgu ṚV. 8,91,1.

सार्वर Adj. von der Erde kommend (Staub) Spr. 5903.

*सार्वश Adj. das Wort उर्वशी enthaltend.

सार्वशेय 1) Adj. von der Urvaçî stammend. — 2) *m. Metron. Agastja's.

सार्वाग्नि und सार्वानल (Kâç. 48,2. II,50,10) m. = 3. सार्व 2).

सार्वाप्, °पते wie das unterseeische Feuer sich gebaren Vaṇis. 60.

*सार्वाल m. = साल 2) Nigh. Pr.

*सार्वालन्दक Adj. von उलन्द.

*सार्वालपि m. Patron. von उलप. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes.

*सार्वालपिन् m. Pl. die Schüler des Ulapa.

*सार्वालपीय m. ein Fürst der Aulapi.

*सार्वालभीय m. ein Fürst der Ulabha gaṇa दाम्न्यादि in der Kiç.

सार्वालायि m. nach Sây. Patron. = शौतनव.

*सार्वालुपुत्र m. Patron. des Supratîta.

1.*सार्वालूक 1) m. N. pr. eines Dorfes Ind. St. 13, 393. — 2) n. eine Menge von Eulen.

2.*सार्वालूक Adj. (f. ई) von सार्वालूक.

*सार्वालूकीय Adj. von 1. सार्वालूक.

सार्वालूक्य m. 1) Patron. von उलूक. — 2) ein Anhänger der Vaiçeshika-Lehre.

सार्वालूर्त्त Adj. vom Mörser kommend u. s. w.

सार्वावली f. v. l. für सार्वावली.

सार्वावेणक n. ein best. Gesang.

सार्वावेली f. = सार्वावली Comm. zu Kâtj. Çr. 25,7,33.

सार्वाशत m. Patron. von उशत Hariv. 1,36,7 (सार्वाषत gedr.).

सार्वाशन 1) *Adj. (f. ई) = सार्वाशनस. — 2) n. Name verschiedener Sâman Comm. zu Nidân. 2,2,9.

सार्वाशनस 1) Adj. (f. ई) von Uçanas herrührend, ihm eigenthümlich Mudrâr. 8,9. — 2) m. Patron. von Uçanas. f. ई. — 2) n. a) das von Uçanas verfasste Gesetzbuch. — b) N. pr. eines Tîrtha

सार्वाशनस्य (!) Adj. von Uçanas herrührend Mudrâr. (1926) 24,9.

सार्वाशान Adj. ṚV. 10,30,9 vielleicht = सार्वाशान.

सार्वाशिर 1) Adj. begierig, eifrig, verlangend. — 2) m. Metron. oder Patron. des Kakshîvant.

सार्वाशीनर 1) Adj. (f. ई) zum Volk der Uçînara gehörig. — 2) f. ई N. pr. einer Gemahlin des Purûravas.

सार्वाशीनरि m. ein Fürst der Uçînara.

सार्वाशेर 1) Adj. aus Uçîra gemacht. — 2) m. n. *der Griff eines Fliegenwedels. — 3) n. a) eine aus Uçîra bereitete Salbe. — b) *ein Bett, welches zugleich als Sitz gebraucht wird.

*सार्वाशीरिका f. 1) Schüsselng. — 2) Napf. — Buddh.

*सार्वाषण n. brennender Geschmack.

सार्वाषत s. सार्वाशत.

सार्वाषदत्ति m. Patron. des Vasumant.

सार्वार्ध 1) Adj. aus Kräutern bestehend. — 2) f. सार्वार्धी Bein. der Dâkshâjaṇî. — 3) n. a) das Kraut, die Gesammtheit der Kräuter. — b) Heilstoff aus Kräutern, Arznei. — c) Kräutergefäss.

सार्वार्धभेषक m. Arzneimischer Kâraka 1,15.

सार्वार्धावली f. Titel eines Werkes.

सार्वार्धि und सार्वार्धी f. in der Bed. von Kraut fehlerhaft für सौ°.

सार्वार्धी Adv. mit कर् in eine Arznei umwandeln.

*सार्वार्र n. 1) Steppensalz. — 2) eine Art Magnet.

*सार्वारक n. Steppensalz.

सार्वार्त्त 1) Adj. morgendlich. — 2) f. ई Tagesanbruch. — 3) n. Name verschiedener Sâman.

*सार्विक Adj. in der Nacht wandelnd.

सार्विन्न und सार्वीन्न fehlerhaft für सौविन्न.

सार्वीष्ट 1) Adj. a) vom Büffel oder Kamel kommend Gaut. — b) *reich an Büffeln oder Kamelen. — 2) n. a) Büffelfell Varâh. — b) *das Kamel (als Gattung).

*सार्वीष्टक 1) Adj. vom Kamel herrührend. — 2) n. eine Menge Kamele.

*सार्वीष्ट्राय Adj. zu einem von Kamelen gezogenen Wagen gehörend.

सार्वीष्ट्रायणि m. Patron. von उष्ट्रायण.

*सार्वीष्ट्रायण m. Patron. von उष्ट्र.

सार्वीष्ट्रिक 1) Adj. vom Kamelweibchen herrührend. — 2) m. Oelmüller (nach Nîlak.).

सार्वीष्ठ Adj. lippenförmig.

सार्वीष्ठिक् 1) Adj. aus Ushṇîh bestehend, mit U.

beginnend u. s.w. — 2) *n. = उष्णिक् gaṇa प्रोष्ठादि in der Kāç.

वैष्णीक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

वैष्ण्य n. *Wärme, Hitze, Brennen.*

वैष्ण्य n. fehlerhaft für वैष्ण्य.

Nachträge und Verbesserungen.

2. व°, वत्स्वतम् Taitt.-Br. 18,4,4.

वंश 1) केनोपनि so v. a. *in welchem Stücke?* Daçak. 51,7. — 8) *Nenner eines Bruchs.*

वंशसवर्णन n. *das Reduciren von Brüchen auf einen gemeinschaftlichen Nenner* Liláv. S. 8.

वंशस्था m. *Haupt- oder Leitton in einem Musikstücke* S. S. S. 34.

वंशु 1) auch *eine best.* Soma-*Libation* Çat. Br. 4,1,4,2. 6,4,1. fgg. वंशुवत् Adv. Kâṭy. Çr. 12,5,19. 13,8,22. वंशुचमस m. 22,8,22. — 4) *Faden* Kâraka 4,1.

वंशुधारा m. *Lampe* Maitrâyaṇ. 6,35.

वंशूदक n. *Wasser, das den Strahlen der Sonne oder des Mondes ausgesetzt war,* Bhâvapr. 3,13.16.

वंसदृश् Adj. (f. वंशी) *bis zur Schulter reichend* Çat. Br. 14,1,2,10.

वंकोमुच् m. N. pr. eines Ṛshi Âçv. Gṛ.

वकण्ठ auch *keine Stimme habend, heiser* Spr. 4913.

*वकत Adj. P. 3,1,121.

वकत्यन 1) Adj. *nicht prahlend* MBh. 3,45,10. — 2) n. auch *vieles Reden* Suçr. 2,363,12.

वकपिल Adj. (f. वा) *nicht bräunlich* Hemâdri 1, 681,17.

वकम्पित auch *nicht in eine zitternde Bewegung versetzt.*

वकम्प्य Adj. *nicht zum Zittern zu bringen,* — *von der Stelle zu rücken.*

वकराल Adj. (f. वा) 1) *nicht scharfzahnig* Suçr. 1,27, 14. — 2) *sanft, milde.* Augen Bhâg. P. 3,13,28.

वकर्णप्रावृत Adj. *bis zu den Ohren exclusive verhüllt* Âpast. im Comm. zu Taitt.-Br. 3,7,7.

वकल्पित Adj. *unbekannt, unbestimmbar* Mîmâṅs. 40,3 (96,1). Kaṭhâs. 123,339.

वकल्माष Adj. (f. ई) *nicht bunt* Çat. Br. 6,3,4,22.

वकल्य (so zu lesen) Adj. *nicht zu errathen* Daçak. 42,19.

*वकशाप m. N. pr. eines Mannes gaṇa प्रुथादि in der Kāç.

वकस्पर्विट् Adj. *nicht auf Etwas merkend* Maitr. S. 1,8,12.

वकाञ्चन Adj. *ohne Gold,* — *Goldschmuck* Naiṣh. 9,28.

वकामयमान Adj. *nicht wünschend* Çat. Br. 14, 7,2,6.

वकाम्य Adj. *nicht begehrenswerth* Kap. 1,88.

1. वकारण, °तस् = वकारणात् u. s. w. Çiç. 10,16.

वकार्पण्य definirt Hemâdri 2,a,9,6.7.

वकावर्ङ् n. = वङ्कावङ् Maitr. S. 2,8,7.

वकिंचित्त Adj. *Nichts wissend* Spr. 5188.

वकिंचिद् *Nichts.* उक्ता MBh. 13,41,27.52,26.55,2.

वकुण्ठ Adj. *nicht stumpf, scharf* (eig. und übertr.).

वकुण्ठधिष्ण्य n. = वैकुण्ठलोक Bhâg. P. ed. Bomb. 3,5,45.

वकुण्ठित Adj. = वकुण्ठ.

वकुत्सिपृषत् Adj. *weder aussätzig noch gesprenkelt* Âçv. Gṛ. 4,8,4.

वकूजन n. *das Schweigen* MBh. 12,109,15.

वकृत 1) *a*) Nom. abstr. °त्व n. Kâṭy. Çr. 19,4,6.

वकृतकृत्य Adj. *der seine Pflicht nicht gethan hat.* Nom. abstr. °त्व n. Ind. St. 15,348.

वकृतव्यूरु Adj. *eine Sache nicht weiter verfolgend, sich über Etwas nicht aussprechend* Pâraṅk. 56.

वकृतश्मशान Adj. *der keine Leichenstätte angelegt hat* Çat. Br. 13,8,4,1.

वकृप Adj. (f. वा) *mitleidlos, grausam* Daçak. 80,5.

वकृष्ट 1) *c*) *nicht gezogen,* von einer best. Aussprache der Vocale Saṃhitopan. 29,3. 6. 7.

वकृष्ण Adj. *nicht schwarz* Kâṭy. Çr. 22,4,12.

वकोपन Adj. (f. वा) *nicht zornig,* — *böse.* Kuh Hemâdri 1,456,3.

वकौरव्य m. *kein* Kaurava Kâṭy. Çr. 10,3,31.

वकौशल Mudrâr. 70,19. 20 (117,11. 12).

वक्का *Hurenwirthin* Pâṇ. Gaṇ.

2. वक्रम, °म् Adv. *gleichseitig* Naiṣh. 8,4.

वक्रमशस् Adv. dass. Kap. 2,32.

वक्रिमि m. *kein Wurm* Çat. Br. 5,4,4,2.

वक्रीत Adj. *nicht gekauft* Çat. Br. 3,2,4,7. Taitt.-Br. 1,5,1.

वक्रुद्ध Adj. *nicht erzürnt* Taitt. Âr. 1,4,3.

वक्रुध्यत् Adj. *nicht zürnend* Çat. Br. 14,2,2,30.

वक्रूर 1) Çat. Br. 5,4,3,12.

वक्रूरपरिवार Adj. *eine milde Umgebung habend.* Nom. abstr. °ता f. Kâm. Nîtiç. 8,11.

1. वक्रोध Çat. Br. 3,2,3,24.

2. वक्रोध, f. धा Hemâdri 2,a,92,9.

वक्लिष्ट 3) *keine Pein verursachend* Kap. 2,33.

वक्लेश Adj. dass. Hemâdri 1,15,3.

3. वत 1) n. auch *sinnliche Wahrnehmung* Naiṣh. 1,1,17.

वततामर्ष m. *eine Krankheit ohne Verletzung* Çat. Br. 13,3,6,3.

वतत्रिय m. *kein Kshatrija* Çat. Br. 5,6,3,12.

वतट्टाप m. *Zug mit einer Spielfigur* Naiṣh. 6,71.

वतद्वार n. *Achsenloch* Sâj. zu ṚV. 5,30,1.

*वतभार m. gaṇa वेशन्ति.

वतमालाभ्य Adj. *aus Rosenkränzen gebildet* Hemâdri 2,a,104,14.

वतय 2) f. धा) N. pr. einer Jogini Hemâdri 2,a,93,18.

वतयवट m. N. pr. eines Tîrtha Comm. zu Viṣṇus. 85,3.

वतय्य, वतय्योदक n. *Wasser, begleitet von dem Wunsche, dass es nie mangeln möge,* Jîván. 1,242. Viṣṇus. 21,4. 73,27. वतय्यास्थाने Çikṣân. Gṛ. 4, 2. Jîván. 1,251.

वतर 2) m) Name eines Sâman Âṛṣh. Br.

वतरघस् Maitr. S. 3,1,1.

वतरशिखा f. *das Abece* Daçak. 15,12.

वतरोस्था Adj. *in Silben bestehend* Taitt.-Br. 16,8,4.

वतर्य, °र्यवत् Name eines Sâman Âṛṣh. Br.

वतशील Adj. *dem Würfelspiel ergeben* Âpast.

वतसङ्गम् Adv. *so dass die Achse hängen bleibt* Maitr. S. 3,9,3.

वतसूत्र Adj. (f. धा) *mit einem Rosenkranz versehen* Hemâdri 2,a,105,7. 16.

वतसूत्रक n. = वतसूत्र Hemâdri 1,285 u.

वतास्त Adj. *nicht geduldet* Naiṣh. 6,18.

वतावली f. *Rosenkranz* Kâd. 166,22.

वतिर्तृ Adj. *unvergänglich, nicht verloren* Maitr. S. 1,8,6.

वतिदुःख n. *Augenübel* Taitt. Âr. 1,4,1.

*वतिनिकाणम् Absol. *mit zugekniffenen Augen.*

वतिबन्ध m. *Verblendung* Naiṣh. 8,31.

वतिरोगवत् Adj. *augenkrank* Hemâdri 1,745,7.

वतिलक्ती Adv. mit कर् *zum Ziel der Augen machen, hinblicken auf* Naiṣh. 2,107.

वतीय 2) lies m. statt f.

वर्तु ist = वर्त *Wagenachse.*

वर्तेत्रज्ञ Adj. *nicht ortskundig* Çat. Br. 13,2,8,2.

वर्तेत्रतर n. *eine zum Bebauen oder Bewohnen sehr ungeeignete Gegend.*

वर्तेम n. *Leid* R. Gorr. 2,6,14.17.

वर्तोधुक Adj. *nicht hungernd* Maitr. S. 1,6,5.

वर्तोभ्य 3) f. धा N. pr. einer Jogini Hemâdri 2,a,93,2.

वर्दणार्गोकृत Adj. *verkehrt gethan* Çat. Br. 14,4,3,26.

वर्दणिउताज्ञ Adj. *dessen Befehle nicht verletzt werden.* Nom. abstr. °त्व n. Râjat. 6,339.

वर्धर्य 1) auch *nicht klein, gross, bedeutend* Daçak. 4,15. Naiṣh. 2,31.

वर्धर्वन्(ति) Adj. *unverstümmelt* Hemâdri 2,a,75,19.

वर्गणायस् Adj. *nicht achtend auf* (Acc.) R. 4,10,4.

वर्गणितप्रतिपात Adj. *heimgekehrt, weil nicht beachtet,* Çiç. 10,20.

2. अगति Adj. 1) *nicht gehend.* Nom. abstr. °ता f. *Stillstand* Mudrâr. 151,3(220,7). — 2) *hülflos, unglücklich* Daçak. 12,15.

अगदवेद् m. *Heilkunde* Kâraka 6,17.

अगदंकार Naish. 4,116.

अगन्धसेविन् Adj. *nicht den Wohlgerüchen ergeben* Âpast.

अगम्यगा Adj. f. *verbotenen Umgang mit einem Manne pflegend* Varâh. Bṛh. 24(22),3.

अगर्भ Adj. *nicht in einem andern Baume wurzelnd* Kâç. Ça. 4,7,23.

अगस्ति 3) *Iles grandiflora.*

अगस्त्याश्रम m. N. pr. eines Tîrtha Vishnus. 85,29.

अगाध 1) °रुधिर *eine grosse Menge Blut* Daçak. 5,23. Nom. abstr. °ता f. Naish. 2,31.

अगार, क्रोधागारं प्र-विश् so v. a. *in Zorn gerathen* R. Gorr. 2,8,18.

अगुञ्जिन् Adj. *keinen brummenden Laut von sich gebend* Bâlar. 151,3.

अगुरु 3) m. *kein Lehrer* Âpast.

अगुरुक n. = अगुरु 2) a) Hemâdri 1,423,13.

अगुरुतल्प n. *kein Ehebruch mit der Frau eines Lehrers* Âpast.

अगुरू Adj. *kanslos.* Nom. abstr. °ता f. Târpja-Br. 10,5,16.

*अगुरूपति und *°क gaṇa चार्वादि.

अगृकीत Adj. *nicht geschöpft* Çat. Br. 3,9,2,5. 4,2,2,3. 5.

अगृह्यमानकारण (?), आर्गसमय Âpast.

अगो f. *keine Kuh* Pân. Gaṇ. 3,11,1.

अगोत्रचरण Adj. *ohne Geschlechter und Schulen* Agni-P. 1,18.

1.* अगोप m. *kein Kuhhirt* P. 2,2,14, Sch.

2. अगोप Adj. (f. आ) *hirtenlos.*

अगोरस Adj. *ohne Milch* Hemâdri 1,639,14.

अगोपवन m. *kein* Gaupavana Kâtj. Ça. 10,2,31.

अग्नाविष्णु Çat. Br. 12,1,3,1.

अग्निक 4) = आग्निक 2) Pâraç.

अग्निर्ं 1) Maitr. S. 3,7,3.

अग्निज्वाल Adj. *wie Feuer flammend* Hemâdri 1, 206,16.

अग्निदेव Adj. Agni *zur Gottheit habend.* म् *das Mondhaus* Kṛittikâ Hemâdri 1,792,18.

अग्निपूजा f. *Verehrung des Feuers* Âpast.

अग्निर्मथ Çat. Br. 10,5,2,11.

अग्निर्मुख Adj. (f. ई) Agni *zum Munde habend* Çat. Br. 7,1,2,4. 13,4,2,12.

अग्निरव vielleicht fehlerhaft für अग्निरिव: *bewegliches Feuer.*

अग्निर्लेप n. *eine Form des Feuers* Çat. Br. 5,1, 2,18. 19.

अग्निवेताल m. N. pr. eines Vetâla Ind. St. 15,273.

अग्निशिख 2) a) N. pr. eines Vetâla Kathâs. 121, 23. 203. fgg.

अग्निष्टुत् Çat. Br. 13,7,1,2.

अग्निष्टोम 3) = अग्निष्टुत् 2) VP.^{2} 1,177. fgg.

अग्निष्ठ 1) a) Çat. Br. 3,7,2,4.

अग्निस्पर्ण Adj. (f. आ) *glühend heiss* Âpast.

अग्निहुत Adj. *im Feuer geopfert* Vaitân.

1. अग्निहोत्र 1) °देवता f. Âçv. Gṛihj. 1,2,2. Nom. abstr. °त्व n. Maitr. S. 1,8,1.

अग्निहोत्रिन् Çat. Br. 11,3,1,5.

अग्निहोर्त्र Adj. etwa *beim Feuer(-Opfer) fuhlgehend,* d. h. *keinen Theil erlangend* Maitr. S. 1,3,35.

अग्नीवैरूण Çat. Br. 4,4,1,17. 19.

अग्न्यगार Çat. Br. 13,4,1,5.

अग्न्यर्चिस् f. oder n. *Feuerflamme* Çat. Br. 14,5, 2,10.

अग्न्याधेय, °देवता f. Pân. Gaṇ. 1,2,9.

अग्न्युत्पात *Feuersbrunst* Pân. Gaṇ. 2,11,2.

अग्र n. auch *Rest* Lâṭj. 133. °क n. dass. 134.

अग्रगणना f. *das obenan Stellen, — Stehen* Comm. zu Naish. 1,32.

*अग्रप्रामिका f. *der Anspruch auf den ersten Bissen* Kâç. zu P. 3,3,111.

अग्रतलसंचार m. *eine best. Stellung beim Tanz* S. S. S. 241.

*अग्रभोजन n. *der erste Bissen* P. 4,4,66, Sch.

अग्रसारा f. *eine best. hohe Zahl* Lalit. 169,13.

अग्रसूची f. *Nadelspitze* Naish. 1,10.

अग्रहरण Adj. Maitr. S. 1,8,1.

अग्रहरण n. *das Nichtmeinen, — Darunterverstehen* Parish. 72.

अग्रहोम m. *eine best. Spende* Hemâdri 1,195,8.

अग्रास *the product added to the ultimate term* Colebr. Alg. 326.

अग्रिमवती f. *der Vers* RV. 9,62,25 Lâṭj. 4,3,19.

अग्रेदधुस् m. = अग्रेदिधिषु 1) Maitr. S. 4,1,9.

अग्रेसान्नु auch *unverdrossen* Âpast. 1,3,22.

अघ m. N. pr. eines Asura Bhâg. P. 10,12,13.

अघटित Adj. *nicht zu Stande gebracht, — hervorgebracht* Ind. St. 15,332.

अघन auch *wolkenlos* Kâtjân. 3,38.

अघभेद् Hemâdri 1,619,3. 13 fehlerhaft für अर्घभेद्.

अघमृक Maitr. S. 1,8,5.

अघोरकल्प m. Name eines Kalpa Hemâdri 1, 536,21.

अघ्न्यार्व n. Nom. abstr. von अघ्न्या Maitr. S. 4,2,12.

अङ्गता f. Nom. abstr. zu अङ्ग 5) Naish. 1,3.

अङ्गपाश m. *Combination* (math.) Lîlâv. S. 110.

अङ्गरार्पणविधि m. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 561.

अङ्गरा 1) a) वसिष्ठस्याङ्गरो Name zweier Sâman Ârsh. Br.

अङ्गशखेटिन् Adj. *mit einem Haken und einem Schilde versehen* Hemâdri 2,a,93,16.

अङ्गक्रिया f. *das Einreiben des Körpers mit Salbe u. s. w.* Daçak. 49,1.

अङ्गज 2) b) *Haar am Körper* Kâraka 6,15.

अङ्गवाटा f. N. pr. der Gattin Bhava's Hemâdri 1,799,3.

अङ्गविलेप Pâraç.

अङ्गसुश्रूषक m. *Leibdiener.* f. आ Ind. St. 15,444.

अङ्गारकलिका f. N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15,241.

अङ्गिरोधामन् Adj. *bei den Aṅgiras seine Stätte habend* Maitr. S. 3,2,9.

अङ्गुलिमात्र Adj. *fingergross* Maitr. S. 3,9,6.

अङ्गुष्ठक a. = अङ्गुष्ठ 1) und 2) Agni-P. 23,31. 24,12.14.

अङ्गि s. = पद् *Fach, Feld* Agni-P. 40,14. 17.

अङ्घ्रवनेजन Adj. (f. ई) *zum Abwaschen der Füsse dienend* Bhâg. P. 10,41,15.

अचकित Adj. *nicht zitternd, fest.* Gang Daçak. 45,6.

अचण्ड Adj. *nicht ungestüm, gemessen.* Gang Kâd. 6,25.

अचण्डमरीचि m. *der Mond* Naish. 4,105.

अचन्दन Adj. *ohne Sandel* Mṛicch. 161,22.

अचयन n. *das Nichtschichten* Çat. Br. 9,5,2,11.

अचरण Adj. (f. आ) *apathisch* (ein Fehler der weiblichen Geschlechtstheile) Kâraka 1,19. 6,20.

अचल 1) Nom. abstr. °त्व n. Bâdar. 4,1,9. — 2) c) N. pr. eines Devarshi VP.^{2} 3,68.

अचलदत्त m. N. pr. eines Schreibers Mudrâr. 69,1 (114,2).

अचलेन्द्र m. *der Himavant* Kâd. 13,18.

अचलेश्वर m. dass. Çiç. 4,64.

अचातुर्मास्य Adj. *ohne* Kâturmâsja-*Opfer* Mânp. Up. 1,2,3.

अचापल n. *Gesetztheit, Besonnenheit* MBh. 12, 329,19.

अचापल्य n. dass. Spr. 3870.

2. अचित् ist f. *das Nichtwissen,* also = 1. अचित्.

अचित्तपात्रम् und अचित्तमनस्.

अचिन्तनीय Adj. *woran man nicht zu denken braucht, woran man nicht zu achten hat* Spr. 1823.

अचित्य Maitrâjan. 6,19.

अचिरांशु Çiç. 6,71. अचिरभा Kâd. 4,24.

अचेतन, Nom. abstr. °त्व n. Kap. 3,39.

अवेक्षित Adj. 1) *unbeachtet, unberücksichtigt* Kâd. 69,15. II,121,9. 140,14. — 2) *gedankenlos* Kâd. 67, 9. °म् Adv. 13,10.

अवैत्रभानव Adj. *nicht vom Feuer kommend* Bâlar. 53,20.

अवक्त्रक Adj. *ohne Sonnenschirm* Naish. 9,79.

अवक्त्रान् n. *keine Hinterlist* MBh. 1,118,13.

अवक्त्रैन्द्रिक Adj. *ohne Metrum* Maitr. S. 4,7,5.

अवक्राक्ष Bâlar. 167,1.

अवक्षेपोपग Adj. *sich nicht in den Schatten begebend* Âpast.

अविच्छिद्र Adj. *ununterbrochen* Naish. 8,61.

अविच्छिद्रव n. = अविच्छिद्रता Maitr. S. 3,8,7. 10,4.

अविच्छिन्न 3) *ununterbrochen* Agni-P. 27,7.

अवेर (अवेर) Adj. (f. आ) *als Beiw. von Wasser* Maitr. S. 4,4,1.

अव्युत 1) c) *vom rechten Wege nicht abgewichen* Kirât. 2,332.

अव्युतलोक Adj. *im Besitz von Vishṇu's Welt.* Nom. abstr. °ता f. Agni-P. 38,3. 47.

अव्युति f. *das Nichtwandern aus einer Welt in eine andere* Kâlâs. 4,128.

*अव्रक्रन्द m. Pl. N. pr. einer Völkerschaft Kâç. zu P. 4,2,125.

अव्रतीर Maitr. S. 3,1,3.

अव्रतगाव oder अव्रात° m. N. pr. eines Schlangendämons Târpja-Br. 25,15,3.

अव्रतक्रम Adj. *unbesiegbar* Hemâdri 1,368,15.

अव्रतप्रमातृसिद्धि f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 433.

अव्रतवादशील Adj. *nicht dem Geklatsch ergeben* Âpast.

अव्रतायीय Adj. *nicht den Blicken der Leute ausgesetzt* Çâṅkh. Gṛhj. 6,2.

*अव्रताशम् Absol. *wie eine Ziege verloren geht* P. 3,3,48, Sch.

*अव्रयन्धु m. N. pr. eines Mannes Kâç. zu P. 4,1,96.

अव्रारक *Indigestion* Karaka 6,18.

अव्रातगुण Adj. *nicht wieder hergestellt* Ind. St. 15, 305.

अव्रापाल m. N. pr. eines Fürsten Hemâdri 1,717,12.

अव्रिनारत्न n. *Glückssäckel* Daçak. 63,15. 65,5.

अव्रिल्स 1) auch *nicht träge* Naish. 2,102.

अव्रीर्ण Adj. (f. आ) *nicht gealtert, — alternd* Pân. Gṛhj. 3,3,5.

अव्रीर्णि f. *Indigestion* Comm. zu Nyâjam. 6,8,10.

अव्रातर् Nom. sg. *Etwas nicht wissend* Naish. 6,91.

अव्यार्यस् Adj. *nicht grösser als* (Abl.) TBr. 3,7,5,6.

अव्रनाभ m. auch Beiw. Râhu's Kâlâs. 1,126.

*अव्रनिक gaṇa पौरोडाश्यादि.

अव्रत Adj. *herumzuschweifen gewohnt* Varâh. Bṛh. 16,9. 17,1.7.10. 18,1.4.17.

2. अव्रक्राम 2) c) N. pr. einer Stadt Hemâdri 1,83,10.

अव्रणिक Adj. *vom Sohne lernend* Âpast.

अव्रणिमर्तेस् Adv. *an der dünnen Seite* Maitr. S. 3,10,4.

अव्रणु n. auch = अव्रणतैल Karaka 6,24.

अव्रणुज्योतिस् Adj. *trübsinnig* Karaka 8,11.

अव्रण auch *Kuppel* Varâh. Bṛh. S. 56,22. 24. 28.

अव्रणउत्तर u. अव्रणात *eine Art Tanz* S. S. S. 261.

*अव्रणारक m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht* Kâç. zu P. 2,4,69.

अव्रणिका f. *ein best. Gewicht*, = 4 Java Karaka 7,12.

अव्रतक्रुद् m. *kein vedischer Beleg dafür* Bhâsh. 1,3,3.

अव्रतक्रुति f. dass. Bhâsh. 2,3,21.

अव्रतद्धित Adj. *kein Taddhita-Suffix habend* Gorn. 2,8,15.

अव्रतद्भाव m. *das Nichtdasein, Anderswerden* Bhâsh. 3,4,40.

अव्रतरूप Adj. *nicht wie es sein sollte, verkehrt* Bhâsh. 3,4,40.

अव्रतविद् Adj. *dieses nicht verstehend* Bhâg. P. 4,9,4.

अव्रतनुबल Adj. (f. आ) *stark* Mudrâ. 157,1 (231,5).

अव्रतत्व, गोतमस्य तत्त्वातत्वे Name zweier Sâmans Ârsh. Br.

अव्रतस्थित Adj. 1) *durch Nichts gebunden, sich vollkommen frei fühlend* Cit. im Comm. zu Gorn. 1,5,36 (S. 214). — 2) häufig fehlerhaft für अव्रतस्थित.

अव्रतमोविष्ट Adj. *nicht in Finsterniss gehüllt* Maitrâjan. 6,24.

अव्रतरुण Adj. *nicht jung* P. 1,2,72.

अव्रतर्कावचर Adj. *sich nicht in spitzfindigen Erwägungen bewegend* Lot. de la b. l. 353.

अव्रतस्थान Adj. *sich in Etwas* (Dat.) *nicht fügend* Çat. Br. 12,5,4,1. fgg.

अव्रताच्कोत्य n. *das Nichtgewohntsein an Etwas* P. 3,2,79, Sch.

अव्रतापभृत् Adj. *keine Glut in sich bergend* Naish. 4,73.

अव्रतिकठिन Adj. *überaus hart.*

अव्रतिकातर Adj. *gar ängstlich* Mâlatîm. 62,10.

अव्रतिकान्ति f. *grosse Anmuth.* Personif. Agni-P. 33,39.44.

अव्रतिगरीयस् Adj. *zu theuer.* °यसा क्री — *kaufen* Daçak. 59,7.

अव्रतिघणिका f. = अव्रतिचण्डा Hemâdri 2,a,85,3.

अव्रतिघार् 3) *Vergehen* Varâh.

अव्रतिजटाधर Adj. *starke Flechten tragend* Hemâdri 2,a,121,12.

अव्रतिजितकाशिन् Adj. *sich zu sehr als Sieger gebarend* Mudrâ. 82,18 (137,9).

अव्रतितृप्त Adj. *vollkommen befriedigt.* Nom. abstr. °ता f. Naish. 2,49.

अव्रतियो Adv. 1) mit कर् *a) Etwas* (Acc.) *einem Gaste gewähren* Naish. 5,23. — *b) Etwas* (Acc.) *gelangen lassen in* (Loc.) Naish. 1,134. अव्रतियीकृता *zu Ohren gebracht* Comm. zu 2,56. — 2) mit भू *Jmds* (im Comp. vorangehend) *Gast werden* Naish. 4,91.

अव्रतिदुर्नय m. *eine grosse Gemeinheit* Naish. 4,91.

अव्रतिदुर्बल f. आ Hemâdri 2,a,100,6.

अव्रतिदुःसह् Adj. *überaus schwer zu ertragen* Hemâdri 1,744,1.

अव्रतिदूषित Adj. *sehr gemissbilligt* Bhâsh. im Comm. zu Âpast. 2,27,3.

अव्रतिधर्म m. *die strengste Pflicht* Hemâdri 1,54,20.

अव्रतिधवल Adj. *sehr weiss* Daçak. 73,15.

अव्रतिधूम Adj. *starken Rauch gebend* Varâh. Jogâs. 8,9.

अव्रतिनिभृतम् Adv. *ganz im Geheimen* Mudrâ. 55, 19 (88,12).

अव्रतिनिरोध m. *vollkommene Unterdrückung, — Vernichtung* Hemâdri 1,733,2; vgl. 733,21. 734,1.

अव्रतिनिर्मल Adj. *überaus rein* Hemâdri 1,164,6. 183,12.

अव्रतिनिर्वृत Adj. *überaus erfreut* Bhâg. P. 1,6,18.

अव्रतिनील Adj. *dunkelblau* Hemâdri 2,a,118,9.

अव्रतिनेद् in अव्रतिनेद्.

अव्रतिपावन Adj. *in hohem Grade entsündigend* Hemâdri 1,83,8.

अव्रतिपौरुष Adj. *überaus mannhaft* Mudrâ. 154, 12 (227,9).

अव्रतिप्रतिलोम Adj. (f. आ) *überaus widrig, — unangenehm* Naish. 6,95.

अव्रतिप्रथित Adj. *weitberühmt* Naish. 4,79.

अव्रतिप्रभावती f. N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15.

अव्रतिप्रमाण auch von *grosser Autorität* Hemâdri 2,a,19,6.

अव्रतिप्रमाद् Adj. *sehr fahrlässig, — unachtsam* MBh. 5,37,27.

अव्रतिप्रिय Adj. *überaus lieb* P. 8,1,13, Sch.

अव्रतिबल m. oder n. = अव्रतिबल 3) *a)* Varâh. Jogâs. 9,18.

अव्रतिबहु auch *zu viel* Maitr. S. 2,4,3.

अव्रतिभक्ति f. *grosse aus Glauben entspringende Liebe* Hemâdri 1,578,9. 613,13.

अव्रतिभयानक Adj. *gar fürchterlich* Bhâg. P. 5,9,19.

अव्रतिभारवस् Adj. *schwer belastet* Naish. 5,88.

अव्रतिभीत Adj. *sehr furchtsam* Kâlâs. 3,142.

अतिमञ्जुल Adj. überaus lieblich Daçak. 86,12.

अतिमतिमत् Adj. überaus klug Mudrâ. 86,18 (141,9).

अतिमद् m. heftige Aufgeregtheit Çiç. 10,32.

अतिमकृत् Adj. überaus gross (Baum) Daçak. 46, 16. allzulang (Erzählung) 79,3.

*अतिमस्मिन् Adj. überaus gross P. 4,1,51, Sch.

*अतिमाल Adj. schöner als eine Perlenschnur Lalit. 1017.

अतिमूर्ख Adj. sehr thöricht Kâlâ. 3,143.

अतिम्लानि f. tiefe Schwärze Naish. 5,62.

अतियात्रा f. Ueberfahrt Çaṃk. zu Bâdar. 4,3,5.

अतिरमणीय, Nom. abstr. °ता f. Mudrâ. 59,15 (96,7).

अतिरय Adj. überaus schnell laufend Daçak. 21,4.

अतिराग m. dunkles Roth und starke Zuneigung Naish. 7,39.

अतिरेघ in घनातिरेघ.

अतिरोक m. Lichtloch, Durchblick Maitr. S. 3,6,1.

अतिरोद्र Adj. als Beiw. von Rudra-Çiva Hemâdri 1,210,9.

अतिल auch keinen Sesam habend Hemâdri 1, 594,17.

अतिवक्र auch sehr krumm und zugleich sehr unverständlich Naish. 7,62.

अतिवाम Adj. überaus hart, — grausam gegen (Loc.) und zugleich um Weiber sich nicht kümmernd Naish. 0,93.

अतिवितवावाच् Adj. stark lügend Mudrâ. 63,10 (103,3.)

अतिवितीर्ण Adj. in hohem Grade gewährt Naish. 5,11.

°अतिविद्दम् Adj. überaus erfahren in Hemâdri 1, 319,11.

अतिविमल Adj. überaus rein Naish. 2,103.

अतिविश्रम्भ m. grosses Vertrauen Naish. 2,7.

अतिविश्व Adj. (f. आ) Alles übertreffend Naish. 7,107.

अतिवीर्य Adj. überaus mächtig Hariv. 1558.

अतिवृद्ध m. N. pr. des Weltelephanten des Westens Garga in J. R. A. S. 1871, S. 274.

अतिवेदनाय n. sehr grosse Erfahrenheit Daçak. 69,15.

अतिवैष्णव Adj. dem Vishṇu sehr ergeben Agni-P. 19,7.

अतिव्यपकार m. Âpast. schlechte Lesart für अतिव्यवकार.

अतिव्यवकार m. zu vieler Verkehr Âpast. 1,28,4.

अतिशंसन n. = अतिशंसना Vaitân.

अतिशयवत् Adj. übermässig Daçak. 85,17.

अतिशिष्ट Adj. sehr gelehrt Hemâdri 1,726,18.

अतिशीघ्र, °म् Adv. Saṃhitopan. 9,1.

अतिशुभ्र Adj. überaus weiss Hemâdri 1,725,19.

अतिशृत Adj. zu stark gekocht Maitr. S. 1,8,2.

अतिश्लक्ष्ण Adj. (f. आ) überaus glatt Hemâdri 1, 728,14.

अतिश्वास m. Kurzathmigkeit Agni-P. 31,20.

अतिष्टिघम् Acc. Inf. bemeistern Maitr. S. 1,6,3.

अतिसंसिद्धि f. ein überaus vollkommener Zustand Saṃhitopan. 36,1.

अतिसंकृष्ट Adj. überaus erfreut Hemâdri 1,473,7.

अतिसत्वरम् Adv. überaus eilig Daçak. 42,13.

अतिसंप्रीति f. grosse Freude, — Befriedigung Hemâdri 1,15,1.

अतिसदृप Adj. überaus ähnlich Naish. 8,46.

अतिसर्ग 3) Abschied. °र्गं दा Jmd (Dat.) Lebewohl sagen Maitr. S. 2,13,22.

अतिसुन्दर Adj. (f. ई) sehr hübsch Hemâdri 2,a,87,18.

अतिसृष्टप्रतिबद्ध Adj. zu lose oder zu fest Kâraka 3,6.

*अतिस्वन् v. l. für अतिश्वन् gaṇa पत्ताद्यादि in der Kâç.

अतिहर्ष m. grosse Freude Naish. 6,53.

अतिहार m. Hinzufügung (Gegens. लोप) Saṃhitopan. 16,2.

अतिहास Adj. laut lachend (Rudra-Çiva) Hemâdri 1,206,8. Vgl. अट्टहास.

*अतिह्यिमम् Adv. nach Ablauf des Winters Lalit. 972.

अतीकृष्ट Adj. sehr erfreut Daçak. 72,5.

अतुल्य Adj. verschieden P. 2,4,26, Sch.

अतोय Adj. (f. आ) wasserlos Hemâdri 1,500,11.

अत्य RV. 2,34,13 flüchtig.

अत्यग्निष्टोमक m. = अत्यग्निष्टोम Agni-P. 30,5.

अत्यणु Adj. sehr dünn Maitr. S. 3,9,4.

अत्यब्ज Adj. schöner als eine Lotusblüthe Naish. 3,34.

अत्यल्पबुद्धि Adj. von sehr geringem Verstande Mukân. 136,12.

अत्यसदृश Adj. überaus unangemessen Naish. 5,115.

अत्याकुलित Adj. sehr verworren L. A. 37,17.

अत्याचार m. zu feines Benehmen Spr. 156 (lauter Acc. anzunehmen).

अत्यायु n. ein best. Gefäss Taitt.-Br. 1,2,1.6,3.7.

अत्यारोह m. das zu hoch Hinauswollen.

अत्यार्ति f. heftiger Schmerz Kathâs. 52,226.

अत्यावेग m. heftige Aufregung Prab. 92,3.

अत्याशित Adj. überfallt Maitr. S. 3,6,2.

अत्यासन्नता f. ausserordentliche Nähe Çâṅk. 12,66.

अत्युच्च Adj. überaus hoch Kathâs. 17,133. Ind. St. 15,296.

अत्युत्क Adj. (f. आ) ein heftiges Verlangen empfindend Kathâs. 52,101. 65,338.

अत्युत्तम Adj. (f. आ) ganz vorzüglich Kathâs. 87,4.

अत्युदार Adj. 1) ganz vorzüglich Daçak. 56,15. — 2) allzufreigebig. Nom. abstr. °ता f. Daçak. 57,12.

अत्युन्नति f. sehr bedeutende Höhe Siṃh. D. 41,13.

अत्युष्णता f. allzugrosse Hitze Daçak. 18,14.

अत्येतवे Dat. Inf. zu durchschreiten RV. 5,83,10.

अत्यौत्सुक्य n. grosse Ungeduld Kathâs. 89,53.

अत्रपुस् Adj. unverzinnt Maitr. S. 1,8,3.

अत्रासुक Adj. sich nicht fürchtend Maitr. S. 4,2,3.

अत्रिज m. = 1. आत्रेय 1) a) Kâraka 1,3.

अत्रिनेत्रप्रसूत m. der Mond Hemâdri 1,432,11.

अदक्षिणीय auch = अदक्षिण्य Taitt.-Br. 3,1,5.

अदग्ध Adj. nicht verbrannt R. 5,51,3.

अदण्डवासिक Adj. ohne Dorfältesten Hemâdri 1,639,16.

अदरिद्र Adj. (f. आ) nicht arm, reich Hemâdri 2, a,2,10.

अदर्श Adj. ohne Darça-Feier Mund. Up. 1,2,3.

अदर्शन 1) das Nichtansehen Pân. Gaṇ. 2,8,3.

अदसीय Adj. (f. ई) Jenem —, Jener gehörig Naish. 7,86. 94.

अदाभ्यव्रत.

अदाम्भिक Adj. nicht heuchelnd Âpast.

अदाम्भोल Adj. nicht von Indra's Donnerkeil herrührend Bâlar. 53,19.

अदासीक Adj. ohne Sclavinnen Hemâdri 1,639, 14. 16.

अदेवदेव.

अदेवदेवलोकरणनाटक n. Titel eines Schauspiels Bühler, Rep. No. 104.

अदिवाशिन् Adj. nicht am Tage essend Âpast.

अदिवास्वापिन् Adj. nicht am Tage schlafend Âpast.

अदीन auch mit vollem Tone ausgesprochen. °तम Saṃhitopan. 8,1.

अदुःखिन् Adj. kein Leid empfindend, nicht unglücklich. Nom. abstr. °ख n. Hemâdri 1,151,22.

अदुःस्पृष्ट Adj. nicht falsch articulirt Saṃhitopan. 9,3. 6.

अदूर m. N. pr. eines Sohnes des 12ten Manu Hariv. 1,7,77. अदूर v. l.

अदृष्टभक्तिक Adj. nicht anhänglich MBh. 5,37,37.

अदृश्यता f. und अदृश्यत्व n. Unsichtbarkeit Daçak. 11,4. 5,10. Bâdar. 1,2,21.

अदृष्टि f. 1) das Nichtsehen Kap. 1,156. — 2) das Nichtgesehenwerden, Nichtangetroffenwerden Kap. 3,40. 5,129.

अदेवदेव Adj. nicht den Leib eines Gottes habend menschlich gestaltet Naish. 6,94.

अदेवमातृक Adj. (f. आ) *regenlos, des Regens nicht bedürfend.*

2. अदेव Adj. *tadellos* Kav. 1,123.

अदेवता, lies *das Nichtfahlersein.* In der angegebenen Bed. Naish. 3,97.

अदुतकर Adj. (f. ई) *in Staunen versetzend* Naish. 6,38.

अदुताप्य॰पते *als Wunder erscheinen* Daçak. 88,16.

अद्योतक Adj. *nicht ausdrückend, — bezeichnend.*

अद्रव, Nom. abstr. °त्व n. Kiran. 3,119.

अद्रव्यार्थ und °क Adj. *keine Substanz bezeichnend* Sch. zu P. 1,4,57. 58.

अद्रिजतु Karaka 6,19.

अद्रिपति m. *der Himavant.* °कन्या f. Bez. der Pârvatî Daçak. 15,22.

अद्रुतालो f. *ein best. Tact* S. S. S. 213.

अद्वयवाद m. *der Ausspruch, dass es keinen Zweiten gebe,* Naish. 8,68.

अद्विवर्ष Adj. *noch nicht zwei Jahre alt* Pân. Gaṇ. 5,10,2.

अध:कर auch *eine niedriger gelegene Hand* (unter vieren) Hemâdri 1,237,7.

अध:पात्र n. *Unterschale* Hemâdri 1,228,2. 5. 18.

अधनवत् Adj. *besitzlos, arm* Agni-P. 38,11.

अधमर्णता f. Nom. abstr. von अधमर्ण Naish. 9,3.

अधरत्व n. Nom. abstr. zu अधर 1) b) und 2) a) Naish. 7,39.

अधरसपत्न.

अधर्म° = अधर्मेण Âpast. 1,28,11.

अधर्मचर्या f. *Nichterfüllung der Pflichten* Âpast.

अधर्मशरण vor अधर्मिष्ठ zu setzen.

अधर्मोत्तरता f. *das Vorwalten des Unrechts* MBh. 1,37,20.

अधस् 1) b) mit करे auch *mit Geringschätzung behandeln* Naish. 5,61.

अधासनशायिन् (st. अधआसन°) Adj. *auf dem Erdboden sitzend und schlafend* Âpast.

1. अधि 2) e) α) *unter* Daçak. 79,10.

अधिकण्ठम् Adv. *am Halse* Naish. 7,67.

अधिकमासफल n. Titel eines Werkes Dînkara, Rep. No. 45.

अधिकर्णम् Adv. *am Ohr* Çiç. 7,59.

अधिकाधि Adj. *voller Sorgen* Daçak. 6,12.

अधिकारवत् m. *Beamter* Mudrâ. 65,18 (106,8).

अधिकारिता auch Nom. abstr. zu अधिकारिन् 1) b) Naish. 1,20.

अधिकारित्व dass. Kap. 5,123.

अधिक्षिति Adv. *auf der Erde* Naish. 5,100.

अधिगणपति m. *oberster Schaarführer* Kiran. 2,134.

अधिगुण, f. आ Naish. 3,126.

°अधिगोपम् Adv. *auf dem oder den Kuhhirten* Lalita. 970.

अधिजङ्घम् Adv. *an den Beinen* Naish. 7,96.

अधितत्यम् Adv. *auf die Thürme* Çiç. 3,39, v. l.

अधिदैवत, adj. Comp. f. आ Hemâdri 1,643,15.

अधिदैवत n.

अधिधो (Nom. °धोस्) f. Bez. *eines best. Backsteins* Maitr. S. 2,8,14.

अधिपतिवती.

अधिरजनि Adv. *in der Nacht* Çiç. 11,31.

°अधिरुक् Adj. *reitend auf* Çiç. 12,20.

अधिरूढक m. *Schmarotzerpflanze* Hemâdri 2,a, 47,15.

अधिरूढार्कर्ण Maitr. S. 2,6,13.

अधिवृद्धि f. *Zunahme —, das Dickerwerden von unten nach oben* Naish. 7,96.

अधिरोक् Adj. *reitend auf,* mit Acc. Çiç. 11,7.

°अधिरोहिन् Adj. *aufsteigend —, hinaufführend* zu Daçak. 85,4.

अधिलीलागृहभित्ति Adv. *auf die Wand des Lusthauses* Naish. 1,38.

अधिवाद्.

अधिवासनकं n. = अधिवासन 2) Hemâdri 1,232,11.

अधिवासनीय Adj. *zu weihen* Hemâdri 1,252,12.

°अधिवासिन् Hemâdri 1,254,9.

अधिविवाहम् Adv. *in Bezug auf die Hochzeit, bei der H.* Çâṅku. Gṛuj. 2,13. Pân. Gṛuj. 1,3,30.

अधिष्ठ n. *Sitz, Wohnort* Hemâdri 1,605,20 (wenn nicht स्थानि धिष्ण्यानि zu lesen ist).

अधिष्ठिति f. *Herrschaft* Kap. 3,115.

अधिस्त्रि *in Bezug auf eine Frau* Naish. 9,22.

अधीतपूर्व Adj. *der vorher schon studirt hat* Âçv. Ça. 3,14,22.

अधीमास m. (!) *Hypertrophie der Fleischtheile* Karaka 6,13. Vgl. अधिमास.

अधीरम् Adv. *ängstlich* Daçak. 40,13.

अधीश्वर 1) Naish. 2,1.

अधीष्ट n. *freundliches Angehen eines Lehrers um Unterweisung* P. 3,3,161. 166. Maṇiḥ. 3,88,a.

अधूत Adj. *nicht bewegt* Taitt. Âr. 7,9,9.

अधून्वत् Adj. *nicht bewegend* Taitt. Âr. 7,9,9.

अधृति 1) *Verzagtheit* Kathâs. 121,107. 122.

अधोगामिन् Adj. *herab —, zur Erde kommend* ...a. 6,99.

अधोगुडा f. *Argyreia speciosa* Karaka 1,1.

अधोनाभि Adv. *unterhalb des Nabels* Maitr. S. 3,2,1. Âpast.

अधोबाण m. N. pr. eines Berges Divjâv. 168.

अधोमुख 1) f. आ Çiç. 10,17.

अधोवाम m. *eine niedriger gelegene linke Hand* Hemâdri 2,a,127,1.

अधोहस्त m. *eine niedriger gelegene Hand* (unter vieren) Hemâdri 1,283,8.

अध्ययनमात्रवत् Adj. *der nur studirt hat* Bâdar. 3,4,12.

अध्यर्धिकाधार m. *eine best. Stellung beim Tanz* S. S. S. 241.

अध्याधार m. *Bereich* Pân. Gaṇ. 2,14,3.

अध्यासन s. अनध्यासन.

अध्यूढी Maitr. S. 3,10,1.

अध्येय auch zu *erlernen* Naish. 1,67.

2. अध्येय Adj. *woran man nicht denken soll* Hemâdri 1,624,3.

अधियमाण Adj. *nicht mehr am Leben seiend* Mayn, Ind. Erb. 18.

अधरत्व n. Nom. abstr. zu अधर 2) a) Maitr. S. 3,6,10.

अधरमय, lies अधरम.

अधशील Adj. *reizlustig* Âpast.

अधमक् Adj. *ein unermüdlicher Fussgänger* Vasiṣṭha Bṛih. 17,11.

अधापन्न Adj. *auf der Reise befindlich* Âpast.

अनक्षाशिन् Adj. *nicht in der Nacht essend* Âpast.

अनक्षज्ञ Adj. *das Würfelspiel nicht verstehend* MBh. 3,32,44.

अनक्षसङ्ग.

अनक्षिगत Adj. *kein Dorn im Auge seiend* Harshaç. 148,18.

अनग्निसाक्षिक Adj. *wobei Agni nicht Zeuge ist* Naish. 9,20.

2. अनङ्ग 2) d) *ein best. Tact* S. S. S. 211.

अनङ्गजया f. N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15.

अनङ्गता f. = अनङ्गत्व Naish. 8,66.

अनङ्गहिय् m. Bein. Çiva's Harshaç. 188,13.

अनङ्गधना f. N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15.

अनङ्गन m. N. pr. eines Mannes Divjâv. 109.

अनङ्गीकरण n. *das Nichteinräumen und zugleich das Jmd körperlos Machen* Naish. 8,41.

अनङ्गीकृत 2) auch *was man sich nicht hat angelegen sein lassen* Naish. 7,61.

अनण 1) auch *nicht klein, — unbedeutend* Naish. 3,37. 9,59.

अनत auch *der sich vor Niemand neigt* Ait. Âr. 354,3.

अनतित्रसु Adj. *nicht sehr furchtsam* Daçak. 70,3.

अनतिदर्शन n. *kein häufiges Sehenlassen* Daçak. 49,3.

अनतिदेश m. *keine Uebertragung* Pariḥ. 101.

अनतिनेद.

अनतिपात m. *Nichtversäumniss, Nichtvernach-*

lässigung P. 3,3,38; Sch.

अनतिपाद् m. *das Nichtüberschreiten, — springen* Tāṇḍ.-Br. 4.5.12. 7,3,23

अनतिपीडम् Absol. *unter sonstem Drucke* Daçak. 87,6.

अनतिप्रयोजन Adj. *keinen besondern Zweck habend, ziemlich unnütz* Naish. 9,8.

अनतिरेच m. *das Nichtzuviel* Maitr. S. 4,1,3.

अनतिवलित Adj. *nicht sehr gewölbt* (Bauch) Daçak. 73,7.

अनतिवादिन् Maitr. S. 4,1,13.

1. अनत्यय auch *das Nichtverstrichensein, Nichtzurpätsein* Âpast. 1,1,31 (अना° fehlerhaft).

अनघर् Adj. (f. आ) *nicht geringer, — nachstehend* Naish. 3,42.

अनधीतपूर्व Adj. *der vorher noch nicht studirt hat* Âçv. Çr. 3,14,21.

अनधीतवत् Adj. *der Etwas* (Acc.) *nicht studirt hat* Hemâdri 1,324,20.

अनधीयान Adj. *nicht studirend* Âpast.

अनध्याय m. *das Schweigen* Naish. 9,61.

अनध्यायक Adj. *die Einstellung des Studiums veranlassend* Çâṅku. Gṛhj. 6,1.

अनध्यासन n. *das Nichtbetreten* Ind. St. 13,472.

अननियोगपूर्व Âpast. fehlerhaft für अननुयोग°.

अननुध्याति.

अननुज्ञात Adj. *wozu man nicht die Erlaubniss hat* M. 2,116.

अननुपाद् Maitr. S. 3,7,3.

अननुयोग Adj. *wonach man sich nicht erkundigt hat* Âpast. 1,19,12, v. l. °पूर्व Adj. w. m. s. n. *zuvor s. A.* ebend. (Conj.)

अननुशास्त Adj. *wonach nicht recitirt worden ist* Tāṇḍ.-Br. 4,9,13.

अनन्त 2) *b*) α) auch eines Vidjeçvara Hemâdri 1,823,3. 13. 2,*a*,126,11.

अनन्तकाय Adj. *unvergänglich* als Bez. *bestimmter Pflanzen.*

अनन्तधूप m. *ein best. Räucherwerk* Hemâdri 2, *a*,50,13.

अनन्तघषा f. N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15.

अनन्तर 1) *e*) *nicht ablassend von* (Abl.) Âpast.

अनन्तर्गर्भक (Hemâdri 2,*a*,41,2) und अनन्तर्गर्भिन् (Cit. im Comm. zu Gobh. 1,7,6. 2,7,3) Adj. = अनन्तर्गर्भ.

अनन्तर्हिति f. *das Nichtverdecktwerden* Maitr. S. 3,2,5.

अनन्तवात m. *eine best. rheumatische Krankheit* Karaṇa 8,13.

अनन्तसीर् m. N. pr. eines Mannes Daçak. 90,20.

अनन्त्य Adj. so v. a. अनन्त Âpast. अनन्तर v. l.

2. अनन्य *keinem Andern zugehören* TS. 3,2,8,3.

अनन्यगति Adj. *hülflos* Daçak. 50,11.

अनन्यधावृत्ति Adj. *mit nichts Anderm beschäftigt* Daçak. 84,10.

अनन्यनारोकमनीय Adj. *wonach kein anderes Weib verlangen kann* Kumâras. 1,37.

अनन्यप्रतिम Adj. (f. आ) *mit Anderm nicht zu vergleichen* Naish. 2,32.

अनन्यविषय Adj. (f. आ) *keinen andern Ruhepunct habend* Naish. 1,11.

अनन्यव्यापार Adj. (f. आ) *mit nichts Anderm beschäftigt* Daçak. 80,15.

अनन्यशासन Adj. (f. आ) *unter keines Andern Befehlen stehend* Daçak. 3,14.

अनन्याभाव und अनन्यवयव.

अनन्ववाय m. *das Nichtnachschleichen* Maitr. S. 1,10,20. 2,5,6. 3,2,4. 6,1.

अनन्वित Adj. *in keiner logischen Verbindung mit etwas Anderm stehend* Sâh. D. 9.

अनन्विष्यत् Adj. *nicht nachforschend nach* (Acc.) 120,10.

अनपक्रामुक.

अनपच्छादयमान Adj. *nicht geheim haltend* Âpast.

अनपजय्य Adj. *nicht abzuerobern* Tāṇḍ.-Br. 11, 10,21.

अनपयात् Adj. *sich nicht entfernend* Harshaç. 107,1.

अनपकृनन n. *das Nichtabhalten* Tāṇḍ.-Br. 13, 10,11.

अनपिधान° *ohne dass ein Schutz dagegen wäre* Naish. 4,9.

अनपिमस्त्र Adj. *nicht Rede stehend* Kâṭy. 13,1.

अनपुंसक n. *kein Neutrum* P. 1,2,69. 2,4,1.

अनपेक्षमाण Adj. *keine Rücksicht nehmend auf* (Acc.) Raghu. 3,67.

अनभिगीत Adj. *nicht mit dem zweiten* Svara *beginnend und mit dem ersten endend* Sâmavidhân. 7,3.

अनभिघ्नत् Adj. *nicht darauf schlagend* Âpast. 2,22,13.

अनभिज्ञात Adj. *von dem man Nichts weiss.* Nom. abstr. °ता f. Daçak. 8,14.

अनभिप्रभुवत् Adj. *nicht bezwingend* Maitr. S. 1,10,14.

अनभिनन्दत् Adj. *sich über Etwas nicht freuend* Tāṇḍ.-Br. 5,9,3.

अनभिभव m. *das Nichtunterliegen* Bâdar. 3,4,35.

अनभिमुख Adj. (f. ई) *abgewandt* Mudrâr. 67,1 (109,2).

अनभियुक्त Adj. *sich um Etwas* (Loc.) *nicht kümmernd* Mudrâr. 68,3. 69,19 (112,3. 115,3).

अनभिरूप 3) *hässlich* Daçak. 54,6.

अनभिलक्षित Adj. *ungesehen, unbemerkt.*

अनभिसंधिपूर्व Adj. *unbeabsichtigt* Âpast.

अनभ्यवहारक Adj. (f. आ) *nicht andringend gegen* (Acc.) Maitr. S. 3,8,7.

अनभ्यमूया f. = अनमूया Hemâdri 2,*a*,7,19.

अनभ्याकृतम् Adv. *ohne Unterbrechung, — Wiederholung* Âçv. Çr. 4,15,11.

अनर्क m. *etwas Anderes als die Sonne* Naish. 3,76.

अनर्गल, lies *ungehemmt, frei.*

अनर्चिस् Adj. *nicht flammend* Hemâdri 1,138,8.

अनर्थमय Adj. (f. ई) *unheilvoll und zugleich sinnlos* Naish. 4,107.

अनर्धार्धविभागभाज् Adj. *sich nicht halbiren lassend* Naish. 8,4.

2. अनल m. *ein Anderer als* Nala Naish. 3,77 (zugleich *Feuer*).

1. अनलता f. Nom. abstr. von अनल *Feuer* Naish. 5,83.

2. अनलता f. Nom. abstr. von 2. अनल ebend.

अनवकर्णित Adj. *nicht überhört, — in den Wind geschlagen* Kâd. II, 115,4.

अनवक्राम m. *das Nichtentfliehen* Maitr. S. 4,1,14.

2. अनवग्रह Adj. *ungehemmt* Milatîm. 24,7. Naish. 1,130.

अनवधानक Adj. *der die* Varṇa *verwechselt* (Sänger) S. S. S. 118.

अनवधि Naish. 2,60.

अनवन Adj. (f. ई) *nicht ermüdend* Çiç. 6,37.

अनवपाद् m. *das Nichtdarunterergrathen* Tāṇḍ.-Br. 4,5,12.

अनवर्ण Adj. (f. आ) *schön, prächtig* Taitt. Âr. 1,8,3.

अनवर्ति Adj. *nicht in Noth seiend* Tāṇḍ.-Br. 7,9,21.

अनवलम्ब Adj. *keine Stütze —, keinen Halt bietend* Naish. 2,32.

अनवलम्बित Adj. *in keiner Beziehung zu Etwas stehend* Naish. 2,79.

अनवशेषम् Adv. *ohne dass ein Rest übrig bliebe* Âpast.

अनवेत Adj. *nicht abgelaufen* TS. 2,6,8,5.

अनवेष्ट Adj. *nicht durch Opfer abgewendet* Maitr. S. 1,10,11.

अनशनायुक Adj. (f. आ) *keinen Hunger leidend* Tāṇḍ.-Br. 2,7,7. 13,6,3.

अनश्लील Adj. *anständig* Nom. abstr. °ता f. Hemâdri 2,*a*,18,1.

अनष्ट n. mit अनष्टम् *hast du Nichts verloren?* begrüsst man einen Vaiçja Âpast.

अनष्टद्रव्य Adj. *dem Nichts abhanden kommt.* Nom. abstr. °ता f. VP. 4,11,3.

अनसूयिन् Adj. = अनसूय 1). Nom. abstr. °यिता f. Hemâdri 2,a,6,3.

अनस्तंगत Adj. *nicht untergegangen* R. 5,3,41.

अनस्थक (!).

अनस्थिचित् Adj. *nicht wie Knochen geschichtet* Maitr. S. 3,5,1.

अनस्थिमत् = अनस्य Gaut. 22,31.

अनहंकृति Adj. *nicht der Meinung seiend, dass man Ich sei*, Bhâg. P. 11,9,30.

अनहंबुद्धि Adj. *ohne Hochmuth* MBh. 13,108,6.

अनाकाङ्क्ष n. *das Nichtfordern einer Ergänzung* P. 3,4,28.

अनाकाशीकरण n. *das Nichtveröffentlichen* Sâṅkhâyan. 30,5. 46,4.

अनाकृष्ट Adj. *nicht behäufelt* (Korn).

अनाक्रन्द Adj. (f. आ) *keinen Freund —, keinen Beschützer habend.*

अनाक्रम m. *das nicht über Einen Kommen* Maitr. S. 4,1,14.

अनाक्रमण n. *das Nichtbetreten* Ind. St. 13,472.

अनाक्रम्य Adj. *unerreichbar für* (Gen.) Kathâs. 72,337.

अनाक्रोश्य Adj. *den man nicht anfahren darf* Âpast.

अनागति f. *das Nichtkommen* Naish. 5,13.

अनागम m. *das Nichtwiederkommen* MBh. 3, 107,20.

अनागमन n. dass. Pañcat. 89,5.

अनाग्रयण Adj. *ohne die Libation* Âgrayaṇa Mundp. Up. 1,2,3.

अनाङ्ग Adj. *nicht das Thema betreffend* P. 1,1, 63, Sch.

अनाचार्य m. *kein Lehrer* (mehr) Âpast.

अनाचार्यसंबन्ध m. *keine Beziehung von Schüler zu Lehrer* Âpast.

अनाच्छादित Adj. *nicht unter Dach seiend* Vaitân.

अनाज्यभोजन Adj. *wo es kein Âgja zu essen giebt* Hemâdri 1,639,17.

अनात्मपरज्ञ Adj. *weder sich noch Andere kennend* Naish. 4,78.

अनात्म्य n. *Mangel an Selbstbeherrschung* Âpast.

अनात्यय m. Âpast. fehlerhaft für अनत्यय.

*अनायकुटी und *अनायसभा f. P. 2,4,24, Sch.

अनायः Adv. 1) mit कर् *schutzlos machen* Nîlak. 70,5 (90,16). — 2) mit भू *schutzlos werden, verwaisen* Hariv. 140,4.

अनायान n. *das Nichtempfangen* MBh. 3,32,10.

अनायि Adv. so v. a. *immerwährend* Naish. 6,103.

अनादिनिधन Adj. *ohne Anfang und Ende* Hemâdri 1,311,23.

अनादिमध्यान्त Adj. *ohne Anfang, Mitte und Ende* Ind. St. 15,290.

अनादिशन n. *Nichtangabe* Mahâbh. 2,311,b.

अनाधार Adj. *ohne Halt* Agni-P. 3,7.

अनानम्य Adj. *nicht zu biegen* MBh. 1,185,9.

अनानर् Nom. *der nicht theilhaftig wird* Çiç. 16,88.

अनाबाध, f. आ Hemâdri 1,507,15.

अनाभास Adj. *lichtlos* Kâr. 48 zu Mînp. Up.

अनाभोगे Adj. *aller Genüsse bar* Taitt. Âr. 1,8,5.

अनामा Hemâdri 2,a,51,20.

अनामिष Adj. *uneigennützig* MBh. 3,271,38.

अनामृष्ट Adj. *unberührt* Daçak. 74,16.

अनायम्य Adj. *nicht zu spannen* MBh. 1,6933. अनानम्य v. l.

अनारब्ध Adj. *nicht begonnen* Bhâg. 4,1,15.

अनारोप्य Adj. *nicht mit einer Sehne zu beziehen* Hariv. 4504.

अनार्षेय n. *Unehrenhaftigkeit* Âpast. Vgl. आर्षेय.

अनालक्ष्य Adj. *unsichtbar* Kathâs. 88,52.

अनालम्ब m. und °नता f. *Wüsthelt des Kupfes* Sîk. D. 222.

अनालस्य Adj. *unverdrossen* Hemâdri 1,332,11.

अनालोक Adj. *finster, dunkel* MBh. 13,64,10.

अनावश्यकत्व n. *keine Unumgänglichkeit* Sîk. D. 123,14.

अनाविष्कुर्वत् Adj. *nicht kund thuend* Bhâg. 3, 4,30.

अनाविःस्रगनुलेप Adj. *keine Kränze und keine Salbe zur Schau tragend* Âpast. 1,32,5.

अनावृत 2) °वृतार्गल Adj. so v. a. *unverschlossen* MBh. 3,3,27.

अनाश Adj. (f. आ) *aller Erwartungen baar.* आशामनाशी कर् *allen E. entsagen* Spr. 7078. Vgl. निराश.

अनाश्रमधर्मिन् Adj. *seinem Âçrama untreu* Pârâç. 97,4.

अनाश्रव Adj. (f. आ) *ungehorsam, mit Gen.* Râgat. 19,49. Naish. 6,88.

अनासवाढ्य Adj. *nicht Liqueur heissend* Kathâs. 1,21.

अनासित Adj. *dem man nicht obliegt* R. 2,71,35. अनाशित v. l.

अनास्थित Adj. *nicht eingenommen* (Platz) Bhâg. P. 4,12,26.

अनास्मार्क Adj. *nicht unser* AV. 19,57,3.

अनास्वाद्य Adj. *nicht schmackhaft* (übertr.) Sîk. D. 117,4. Nom. abstr. °त्व n. 6.

अनास्रस्य Adj. *nicht schamlos, sittig* (Kleid) Çâṅkh. Gṛhj. 2,1.

अनाहूत Adj. *nicht aufgefordert. — eingeladen.*

अनिङ्गन Adj. *unfreiwillig.*

अनिचित Adj. *nicht besetzt mit* (Instr.) MBh. 3,21,7.

अनिच्छ Adj. *keine Wünsche habend* MBh. 12. 237,26.

अनिउ Adj. *nicht das Wort* इउा *enthaltend* Taitt.-Br. 1,9,22.

अनितिपर् Adj. *worauf kein* इति *folgt* P. 1,4,61.

अनिधन Adj. *ohne den* निधन *genannten Schlusssatz* Taitt.-Br. 7,3,6. 13.

अनिबद्ध *in seinen Theilen unzusammenhängend* (Musikstück) S. S. S. 120.

1. अनिमित्त n. *schlechtes Vorzeichen* Mṛicch. 129,14.

2. अनिमेष 1) f. आ Naish. 5,19.

अनियसित Adj. *nicht eingeschrumpft* Çat. Br. 2,1,4,27.

अनियुक्त Adj. *durch Metrum und Tact nicht beschränkt* S. S. S. 121. 138 (अनिर्युक्त).

अनिराकरण 2) *das Nichtvergessen* Pân. Gaṇ. 3,16,1.

अनिराकरिष्णु Adj. *nicht vergesslich* Pân. Gaṇ. 3,4,3.

अनिराकृतिन् Adj. *der das Gelernte nicht vergessen hat* Âçv. Çr. 1,14,1.

अनिरुक्त, streiche 1).

अनिरुद्धक m. = अनिरुद्ध 2) a) Agni-P. 25,1.

अनिरुद्धभट्ट m. N. pr. eines Autors Pischel, de Gr. pr. 17.

अनिरुद्धमय Adj. Aniruddha *darstellend* Agni-P. 37,10.

अनिर्दाह m. *Nichtverbrennung* Maitr. S. 3,3,3.

अनिर्दाहक Adj. *nicht verbrennend, — versengend* Maitr. S. 1,4,6.

अनिर्भुक्त Adj. (f. आ) *wobei man die Hände auf die Kniee legt* Saṅkhâyan. 9,3. 10,1. 12,17.

अनिर्भेद m. *das Nichtverrathen* Daçak. 72,10.

अनिर्मार्ग m. *Nichtverwischung* Maitr. S. 1,8,5 2,3,1.

अनिर्मुक्त Adj. *nicht befreit von* (Abl.) MBh. 1,120,16

अनिर्युक्त s. अनियुक्त.

अनिर्वृत Adj. *nicht froh, traurig* Naish. 4,87.

अनिवृत 1) *auch nicht abstehend von* (Abl.), *— aufgebend, — vernachlässigend* Hemâdri 1,25,13.

अनिश्चित Adj. *unbestimmt, ungewiss.* Nom. abstr. °ता f. Daçak. 12,14.

अनिष्कृत Adj. *ungesühnt* M. 11,53.

अनिष्टसोम Adj. *der kein Soma-Opfer dargebracht hat* Vaitân.

अनिसृष्ट Adj. *nicht ermächtigt* MBh. 3,215,7.

अनीकत्व n. Nom. abstr. zu अनीक 1) Maitr. S. 1,10,14.

अनीक्षा f. *das Nichtsehen, nicht zu Gesicht Be-*

kommen Naish. 6,42.

अनीदृश् Adj. *nicht gleichkommend, nachstehend* Naish. 1,61.

अनीक् Adj. 1) *sich nicht anstrengend, unthätig* MBh. 3,32,40. — 2) *ohne Bemühung erlangt* MBh. 3, 2,48.

अनीक्षमाण Adj. *Nichts verlangend* Jñân. 2,116.

अनुकम्पित m. *Mitleiden, Mitgefühl.*

अनुकर्षण 2) *c) das Spannen* (eines Bogens) R. Gorr. 1,69,10.

अनुकार 1) *auch nachzuahmen verstehend* S. S. S. 118.

अनुकारानुकारिन् Adj. *gleichend, mit Gen.* Harshac. 2,a,88,7.

अनुकूलकारिन् Adj. *Liebes erweisend* Çiç. ed. Pisch. 61,1.

अनुक्ति f. *Verschweigung* Sâh. D. 688.

अनुक्रोशिन् Adj. *sympathisch* (Person) Âçv. Çr. 3,14,1. 16.

*अनुखड्गम् Adv. *gaṇa* परिमुखादि in der Kâç.

अनुप्रकृतर् Nom. ag. *Förderer, beitragend zu Etwas* Çiç. zu Bâlar. 3,4,38.

अनुच्च Adj. *niedrig* (Geschlecht) Râjat. 5,479.

अनुच्छ्वासवर्तिन् Adj. *die Gesetze nicht übertretend.*

अनुच्छित्ति f. *Unzerstörbarkeit* Kap. 6,13.

अनुच्छ्वसमान Adj. *nicht athmend* R. 1,65,8.

अनुच्छ्वास m. *das Nichtathmen* R. 1,65,7.

अनुच्यमान Adj. *nicht gesagt, — angegeben werdend* Karmapr. 15,1.

अनुज्ञापन n. *das Sichverabschieden* Ind. St. 15,441.

अनुज्येष्ठम् Maitr. S. 1,8,4.

अनुतापक Adj. (f. °पिका) *Jmd* (Acc.) *Reue verursachend* Naish. 6,96.

अनुतोदन n. *das Nachstossen, häufiges Wiederholen* Comm. zu Tândja-Br. 12,10,11.

अनुतोदवत् Adj. von अनुतोद Tândja-Br. 10,6,4.

अनुत्कीर्ण Adj. *nicht ausgehöhlt.*

अनुत्खात n. *kein unebener Boden* Çiç. 192, v, l.

1. अनुत्तर n. *eine mangelhafte Antwort in einem Process* Kâty. in Mit. 16. Nom. abstr. °त्व n. ebend.

2. अनुत्तर 1) *c) mit keiner Stipulation verbunden* Nîla. 1,5.

अनुत्तरंग Adj. *nicht wogend* Kumâras. 3,48.

अनुत्तरप्रकाशपञ्चाशिका f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 436.

अनुत्थित Adj. (f. या) *nicht aufgestanden* (Wöchnerin) Âpast.

अनुत्साहिन् Adj. *willenlos.* °नी मति: *Indolenz in Bezug auf* (Loc.) Kathâs. 72,118.

अनुत्सृष्ट auch *nicht ausgesetzt, unausgesetzt gefeiert* Tândja-Br. 5,10,2. 3.

अनुदक n. *Nichtwasser, das Trockene* MBh. 12, 68,11.

अनुदय m. *Nichtaufgang* MBh. 12,68,10.

°अनुदेशक Adj. *zeigend, weisend* Hemâdri 2,a,23,14.

अनुद्यम m. *das Nichthervortreten* Kap. 1,11.

अनुद्भासिन् Adj. *nicht glänzend* Âpast. 1,30,12, v. l.

अनुद्रिन्न Adj. *nicht zu Tage getreten* Kâtjân. 2,264.

अनुद्रिक्त Adj. *nicht überschüssig, nirgends ein Uebermaass zeigend.*

अनुध्यायिन् Adj. *Vieles vermissend* Maitr. S. 1, 8,4. 5.

अनुनायक Adj. (f. °यिका) *versöhnend* Çiç. 6,7.

अनुन्मत्त Adj. *nicht verrückt* Daçak. 75,9.

अनुन्माद Maitr. S. 3,1,10 (nicht 2).

अनुन्मुक्त Adj. *nicht befreit* Maitr. S. 3,7,8. 9,7.

अनुपकारणीय Adj. *dem kein Dienst zu erweisen ist von* (Gen.) Ind. St. 15,329.

अनुपकुर्वाण Adj. *keinen Dienst —, keine Gefälligkeit erweisend.*

अनुपक्रमणीय, °क्रम्य und °क्राम्य Adj. *nicht zu behandeln, — heilbar.*

अनुपगम m. *das Nichtkommen* Naish. 8,28.

अनुपगृहीत Adj. *unverändert* Saṃhitopan. 17,4.

अनुपदेश m. *keine Anweisung* Kap. 1,9.

अनुपदेष्टव्य Adj. *nicht anzugeben, — mitzutheilen* Milatîr. 38,3 (93,2).

अनुपधि Adj. *bedingungslos* Burn. Intr. 590. fgg.

अनुपनम्र Adj. *sich nicht verneigend und zugleich nicht zur Hand seiend.* Nom. abstr. °ता f. Naish. 8,22.

अनुपनीत Adj. *nicht in die Lehre aufgenommen* Kâtjân. 3,178.

अनुपन्यास m. *Nichtbeifügung* P. 3,3,154, Sch.

अनुपपत्ति Adj. *nicht zutreffend, unstatthaft, unmöglich* Spr. 6005.

अनुपपत्तिमत् Adj. dass. Naish. 4,110.

अनुपपद्म, Nom. abstr. °त्व n. Vimâna 4,2,20.

अनुपपोग m. *Nichtverwendung* Hemâdri 1,327,3.

अनुपराग Adj. *nicht unter dem Einfluss irgend einer Leidenschaft stehend* MBh. 5,129,32.

अनुपर्वत m. *Vorberge* Hemâdri 1,315,17.

अनुपलक्ष्य Adj. *nicht erkennbar* Naish. 4,26.

अनुपलक्ष्यमाण Adj. *unbemerkt* Ind. St. 15,273.

अनुपलब्धिसम Z. 1 lies *auf die.*

अनुपविष्ट Adj. *nicht sitzend* Hemâdri 1,253,16.

अनुपवीत Adj. *nicht mit der heiligen Schnur behängt* Hemâdri 2,a,38,19.

अनुपशय m. *keine Vorliebe für Etwas* Kâraka 3,8.

अनुपश्रुति f. *das Nichthören* Bhâg. P. 10,42,29.

अनुपसर्ग m. *keine Praeposition.* Nom. abstr. °त्व n. Sch. zu P. 1,4,30. 94.

अनुपस्कृत Adj. 1) *unbearbeitet, nicht präparirt, im natürlichen Zustande sich befindend.* — 2) *schlicht, einfach.* — 3) *nicht versehen mit* (Instr.). — 4) *uneigennützig.*

अनुपहूयमान.

अनुपात्यय n. *Nichtversäumniss, Nichtvernachlässigung* P. 3,3,38.

अनुपादेय Adj. *nicht anzunehmen, — zu bekämpfen.* Nom. abstr. °त्व n. Sîh. D. 118,10.

अनुपाध्याय m. *kein Lehrer* MBh. 14,88,36.

अनुपाय, °पेन so v. a. *zwecklos* MBh. 12,88,13.

अनुपायिन् Adj. *das Ziel nicht erreichend, verhallend* (Laut) Weber, Râmây. 336.

अनुपालभ्य Adj. *nicht zu tadeln* Kâm. Nîtis. 11,39.

अनुपेक्षण n. *das Nichtunbeachtetlassen* Mudrâr. (n. A.) 120,3.

अनुपेत Adj. *nicht die Beistimmung von* (Instr.) *habend.* Nom. abstr. °त्व n. Kull. zu M. 3,127.

अनुप्रदान m. *darauf folgende Spenden* Âpast.

अनुबन्धिका f. *ungünstiges Symptom, Todesanzeichen* Harshac. 124,4.

अनुबन्ध्य 3) *primär, natürlich, günstig* (Krankheitssymptom) Kâraka 3,6.

अनुबिम्ब m. n. Naish. 8,66.

अनुबिम्बित Adj. *wiedergespiegelt* Naish. 2,79.

अनुमर्तर् TBr. 3,10,8,3. 9,7. 10,3.

अनुमास° Adv. *allmonatlich* Naish. 8,37.

अनुयाजवत् Maitr. S. 3,7,3.

अनुयापिन् 1) Nom. abstr. °पित्व n. Kull. zu M. 9,109.

अनुयोज्य 3) *der Kritik unterliegend* Kâraka 3,8.

अनुरणन n. *das Nachtönen* S. S. S. 21. 22.

अनुराधवती f. N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15,443.

अनुरोद्र Maitr. S. 2,8,8.

अनुत्सवण, Nom. abstr. °ता f. Vimâna 3,2,4.

अनुल्लङ्घनीय Adj. *nicht zu übertreten* Pâraç. 247,19.

अनुर्वी f. *das Nachwehen* TS. 3,8,3,3. 4,4,6,1. Vgl. अन्वा.

अनुवाक्य n. *Wiederholung* Âpast. 1,11,6.

अनुविलेपन n. *Salbe* Hemâdri 1,155,6 fehlerhaft; vgl. MBh. 13,57,38.

*अनुविष्णु Adv. *nach* Vishṇu Lalluc. 972.

अनुवृत् Maitr. S. 2,8,8.

अनुवृत्ति 7) *Dienst* Hemâdri 1,42,3. 11.

अनुव्रजन Hemâdri 1,476,7.

अनुशंसन n. *nachfolgendes Hersagen* Comm. zu Tândja-Br. 4,9,13.

अनुशयिन् 4) *gleichgültig gegen Alles* Kap. 5,135.

अनुशंसे Dat. Inf. etwa *mit einzustimmen* RV. 5,50,2.

अनुष्टुप्कन्दस् Adj. *die Anushṭubh zum Metrum habend* Maitr. S. 2,3,3.

अनुष्ठान 1) auch *das Jmd* (Gen.) *zu Diensten Stehen* MBh. 13,33,2.

अनुसंतति Maitr. S. 2,4,5.

अनुस्तनित n. *anhaltender Donner* Âpast.

अनूढता f. *das Nichtverheirathetsein einer Frau mit* (im Comp. vorangehend) Naish. 3,46.

अनूत्सर्ग m. angeblich = अनुत्सर्ग *Nichteinstellung* Âpast.

अनूद्देश auch *hinterherfolgende Angabe* Kirâd. 3,144.

अनूद्वासिन् Adj. angeblich = अनुद्वासिन् Âpast.

अनूपरेखा und अनूपवती f. N. pr. zweier Surâṅganâ Ind. St. 15.

अनूर्जित Adj. *nicht vollkräftig, matt* Kirâd. 1,71.

अनूर्ध्वकर्मन् n. und °क्रिया f. *keine Handlung nach oben* P. 1,3,24 und Sch.

अनूर्ध्वजानु Adj. *die Knies nicht in die Höhe richtend* Çâṅkh. Gṛhj. 1,10.

अनूयाज, f. या Hemâdri 1,507,13. 630,19.

1. अनूक m. *keine Veränderung, — Modification.*

2. अनूक Adj. *nicht lange überlegend, kein Bedenken tragend.*

अनूर्क्.

2. अनूक्ष Adj. *nicht zu verändern, — modificiren* Âçv. Çr. 3,2,30.

अनूर्चम् Maitr. S. 3,3,5.

अनृणी Adv. mit भू *sich von einer Schuld befreien* Pâraṇd.

अनृतपश्यु Maitr. S. 1,10,12.

अनृतसंगर Adj. *eine Zusage nicht haltend* Âpast. 1,19,16 (°संकर Text und Comm.).

अनृतु Adv. *zu unrechter Zeit* Maitr. S. 3,6,7.

अनृषभ Adj. *ohne Männchen* Taitt.-Br. 13,5,18. 10,11. 15,3,17.

अनेकधृत् Adj. Beiw. Rudra-Çiva's Hemâdri 1,206,1.

अनेकाग्र Adj. (f. या) *keine Aufmerksamkeit auf Etwas wendend.*

अनेकान्त auch *kein Bestandtheil* Pariḍiṣ. 4.

अनेकार्थकैरवकौमुदी f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 702.

अनेजत् Adj. *sich nicht bewegend* Bhâg. P. 7,3,32.

•अनेय (Nom. °यम्) *nicht dieser hier* P. 6,1,132, Sch.

अनैन्दव Adj. *nicht vom Monde kommend* Bâlar. 53,20.

अनैरमद् Adj. *nicht von Wetterleuchten kommend* Bâlar. 53,19.

अनैवारिक Adj. *nicht ablenkend, — verstreuend* Âpast.

अनैषध m. *ein Anderer als Nala* Naish. 3,79.

अनोकशायिन् Adj. *nicht in einem Hause schlafend* MBh. 1,91,5.

अनौचिती f. *ungebührliches Benehmen* Naish. 3,97.

अनौपम (Hemâdri 1,388,22) und अनौपम्य Adj. *mit Nichts zu vergleichen.*

अनौपयिक Adj. *unangemessen.* Instr. in der Bed. eines Adv. Naish. 5,115.

अनौपाधिक Adj. *uneigennützig.*

अनौशीर Adj. *ohne Auçîra-Salbe.*

अन्तःकोटरपुष्पी Karaka 1,1.

अन्तकरण 1) Adj. (f. ई) Hemâdri 1,514,9.

अन्तर्दीपक n. *eine best. rhetorische Figur.* Beispiel Bhatt. 10,23.

अन्तनामन् Adj. *das Ende bezeichnend* Taitt.-Br. 3,9,4. 5.

अन्तप्लुत Adj. *am Ende mit dem* Pluta *gesprochen* Vaitân.

अन्तरक्रीडा f. *ein best. Tact* S. S. S. 213.

अन्तरा 1) a) wiederholt Daçak. 56,3.

अन्तरात्मक.

अन्तरात्मन् Maitr. S. 1,9,3.

अन्तरान्तरतस् Adv. *je dazwischen* Hemâdri 1, 329,21.

अन्तरित Adj. (f. या) Taitt.-Br. 1,3,3 fehlerhaft für यान्त°.

अन्तरीति Maitr. S. 3,10,1.

अन्तरीप Naish. 7,73. °नगर Ind. St. 15,343.

अन्तरीप Gobh. 1,2,21.

°अन्तर्गण m. *ein* (im Gaṇa —) *enthaltener* Gaṇa Sch. zu P. 1,1,74. 3,1,55.

अन्तर्जाता Adj. f. *trächtig* Hemâdri 1,447,23. 448,3.

अन्तर्जानु 2) *mit den Händen zwischen den Knieen* Hemâdri 1,100,11.

अन्तर्जानुकर Adj. = अन्तर्जानु 1) Hemâdri 1,94,15.

अन्तर्धाय m. *das Verschwinden* °वं गम् *verschwinden* Daçak. 38,14.

अन्तर्मन्दिर n. *Gynaeceum* Daçak. 38,18.

अन्तर्मांस Adj. *mit der Fleischseite nach innen gekehrt* Hemâdri 1,703,9.

अन्तर्मुख n. *das Innere des Mundes* Vimâna S. 23, Z. 2.

अन्तर्यामीय Adj. *zum* Antarjâma *gehörig* Vaitân.

अन्तर्लोम Maitr. S. 3,6,6.

अन्तःश्वास m. *eine best. Krankheit der Athmungsorgane* Agni-P. 31,20.

अन्तःसामिक Adj. *innerhalb eines* Sâman *erscheinend* Sâṅkhây. 27,2.

अन्त्यपत् zu streichen.

अन्त्रकूजन n. *Kollern im Leibe.*

अन्त्रवृद्धिमत् Adj. *einen Leistenbruch habend* Hemâdri 1,732,12.

अन्त्रापीडप्रकर्षिन् Adj. *heftiges Leibkneifen habend* MBh. 6,39,17.

अन्धकारण Naish. 1,87. 8,28.

अन्धास्यत् Adj. *das Wort* अन्धस् *enthaltend* Taitt.-Br. 12,3,3.

अन्नरूपप्रूल n. *eine Form der Kolik* Bhâvapr. 5, 10. Çârṅg. Saṃh. 1,7,34. Wise 347.

अन्नवपत्य.

अन्नवर्षायम् (wohl so zu lesen st. °वर्षाय) Adv. *so dass alle Speisen der Reihe nach umgehen* Pân. Gaṇ. 1,19,13.

अन्नप्राशनक n. = अन्नप्राशन Hemâdri 1,231,1.

अन्नकार Adj. *Speise enthaltend* Hemâdri 2,a,108,7.

अन्नाशन n. = अन्नप्राशन Agni-P. 32,3.

अन्यतस्तोऽतिरात्र Adj. *nur von einer Seite einen Atirâtra habend* Vaitân.

अन्यत्रकारण m. *der Sohn eines Buhlen* Çâṅkh. Gṛhj. 3,13.

अन्यपर Adj. *zu etwas Anderm dienend.* Nom. °त्व n. Kap. 5,54.

अन्योऽन्याश्रय, Nom. abstr. °त्व n. Kap. 5,14.

अन्वक्षम् Adv. *je nach dem Laut* Sâṅkhây. 25,2.

अन्वारम्भणीयदेवता f. *eine Gottheit der Eingangsceremonie* Çâṅkh. Gṛhj. 1,3.

अन्वेतवै Dat. Inf. *einzuholen* RV. 7,33,8.

अपकार्षसम Z. 2 lies *folglich.*

अपकल्मष, f. षा Râgat. 2,55.

अपकारक Adj. *Jmd Schaden zufügend, wehe thuend* Naish. 9,14.

अपक्रान्त n. *das Hinwegschreiten* und Name eines Sâman Taitt.-Br. 3,8,3.

अपक्रान्ति.

अपक्षपात m. *Unparteilichkeit* Ind. St. 15,277.

अपगृह्य Adj. *ausser dem Hause befindlich* Çâṅkh. Gṛhj. 3,2. उपगोह्य Pân. Gaṇ.

1. अपघन Naish. 8,11.

अपचायिन्, वृद्धापचायिन n. (so zu lesen) MBh. 14,2198.

अपतनीय Adj. *nicht zu Fall bringend, — zum Verlust der Kaste führend* Âpast.

अपतस्क n. = अपतस्कक Hemâdri 1,709,6.16. °स्किन् Adj. *daran leidend* 707,22.

अपतर्ण.

अपत्यद् n. *die Frucht der* Apatjadâ Karaṇa 6,28.

अपत्रपिष्णु Naish. 3,111.

अपदर्प Adj. (f. आ) *frei von Selbstüberschätzung* Naish. 1,31.

अपदान्त m. *nicht der Auslaut eines Wortes* P. 8,3,24.

अपदान्तस्थ Adj. *nicht am Ende eines Wortes stehend* P. 8,3,24, Sch.

अपदृष्टि f. *ein Blick des Missfallens* Naish. 5,120.

अपध्यमान Adj. *nicht fallend* TS. 4,1,6,3.

अपनिह्न auch *sich sträubend* (Härchen am Körper) Naish. 6,78.

अपनिह्नु Adj. *sich öffnend* Naish. 6,101.

अपनुत्ति f. *Vertreibung, Verscheuchung* Tândja-Br. 12,4,10. Vaitân.

अपनेय auch *zurückzunehmen* Nîl. 4,31.

अपभाषण n. *ungrammatische, falsche Ausdrucksweise* Kîrân. 3,151.

अपमार्जनक Adj. = अपमार्जन 1) Agni-P. 31,48.

*अपरकाय m. *Hinterkörper* Lagaur. 993.

अपरागत Adj. *nicht weggegangen* Tândja-Br. 1,5,17.

अपरार्धित 3) *h) ein best. Backstein* Maitr. S. 2, 8,14. — *i)* N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15. — *k)* Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 47. — 4) *b) ein best. Spruch* Vaitân. Jogaś. 8,6.

अपरादित्य m. N. pr. eines Fürsten Ind. St. 15,192.

अपराद्धृ Nom. ag. *eines Vergehens schuldig* Çiç. 10,14.

अपराद्धेयु Naish. 3,70.

अपरापात m. *das Nichtverstreichen* Maitr. S. 3,6,7.

अपराबाध Adj. *wobei einem Andern kein Leid geschieht* Hemâdri 1,15,3.

अपरावाप m. *Nichterstreuung* Maitr. S. 1,4,2.

अपरिक्षीणशक्ति Adj. *von ungeschwächter Kraft.* Nom. abstr. °त्व n. Daçak. 44,3.

अपरिगृहीत Adj. 1) *nicht eingepfercht* Tândja-Br. 6,8,10. — 2) *von Niemand in Besitz genommen, N. gehörend* Âpast.

2. अपरियत् 3) *Niemand gehörend* Hemâdri 1,646,18.

अपरिच्छेद्य Adj. *nicht genauer zu bestimmen.*

अपरिजीर्ण Adj. *unverdaut* Sçs. 2,188,2.

अपरिनिर्मित Adj. *nicht geschaffen.* Vishṇu Vi. 98,30.

अपरिनिर्वाण Adj. *nicht ganz zu Ende gegangen* (Tag).

अपरिभूताज्ञ Adj. *dessen Befehle beachtet werden* Mudrâ. 67,11 (110,3).

अपरिमितकृत्वस् Adv. *unzählige Male* Taitt. Âr. 4,28,1.

अपरिश्रान्त Adj. *unermüdet, unermüdlich.*

अपरिषित n. *kein eingeschlossener Platz* Tândja-Br. 6,8,10.

अपरिक्षित Adj. = परिषेचनकृत (Nîlak.) MBh. 13,104,90, v. l.

अपरिक्षीयमाण Adj. *nicht mangelnd* 41,21

अपरीतित Adj. *unbekannt* R. 5,81,7. Spr. 543.

अपरीत्त (अपरित्त Hdschrr.) Adj. *nicht übergeben* Maitr. S. 3,1,8.

अपरेर्मुस् Maitr. S. 3,7,8.

*अपरेयुकाद्यमी f. N. pr. Kâç. zu P. 2,1,50.

अपरोधुक.

अपरोपतापिन् Adj. *Andern keinen Schmerz bereitend.* Nom. abstr. °पिता f. Hemâdri 2,*a*, 18,1.

अपर्येषित und अपर्येष्ट Adj. *nicht gesucht* Saddh. P. 4,31,*b*. 7,*b*.

अपर्वभङ्गनिपुण richtig. अपर्वभङ्ग m. *das Brechen* (intrans.) *an einer Stelle, wo kein Gelenk ist,* d. h. *das Brechen im Gegensatz zum Biegen;* vgl. अद्यापर्वणि भज्येत न नमेतेरु कस्य चित् MBh. 12,133,10.

अपलपन n. *das Schmeicheln* Mudrâ. (n. A.) 102,3.

अपलपनीय Adj. *zu läugnen, — verneinen* Kap. 5,128.

अपलायिन् Adj. *nicht fliehend.*

अपविद्धि f. *Verwerfung* Kâraka 1,26.

अपव्यवस्थ Adj. *schwankend, bald so bald anders seiend* Naish. 6,106.

अपशब्दनिराकरण n. Titel eines gramm. Werkes Bühler, Rep. No. 271.

अपशालीन Adj. *nicht verlegen.* Nom. abstr. °ता f. Naish. 8,18.

अपश्रम Adj. *unermüdlich* Naish. 7,11.

अपस्कन्द Adj. *wegschnellend* AV. Paipp. 2,5,4.

अपस्वर Adj. *einen falschen Ton singend* S. S. S. 117.

अपस्कृत्क Adj. *handlos* Çiç. Gaṇ. 2,12. 6,1.

अपस्कार्य Adj. *dem Etwas* (Acc.) *wegzunehmen ist* Âpast.

अपस्कृत्य 4) R. Gorr. 2,24,12.

अपस्फोर्तोस् Maitr. S. 1,4,5.

अपाटित Adj. *nicht gespalten* Hemâdri 2,*a*,75,19.

अपापक Adj. = अपाप Naish. 4,62.

अपापरोगिन् Adj. *mit keiner bösen Krankheit behaftet* Hemâdri 1,14,16.

अपामभिवित्तु.

अपामैत्य n. *Aequivalent* Maitr. S. 1,10,2.

अपार्थय्, °पति *unnütz machen* Naish. 9,80.

अपाप्त in दुरपाप.

अपायु Adj. *entseelt* Naish. 4,46.

अपिङ्गात Adj. (f. ई) *nicht gelbängig* Hemâdri 1, 681,17.

अपिन्वमान Adj. *nicht mehr tropfend* Çiç. Gaṇ. 6,2.

अपिपासित Adj. *keinen Durst empfindend* Saṃhitopan. 42,6.

अपिशंसस् Mait. S. 4,13,1.

अपिहिति.

अपुत्र्यपशव्य Adj. (f. आ) *für Söhne und Vieh nicht dienlich* Saṃhitopan. 8,7.

अपुनरागम m. *das Nichtwiedererscheinen* Maitr. S. 3,8,4.

अपुनर्भव Adj. (f. आ) *ohne Wiedergeburt* Hemâdri 1,215,5.

अपुरस्कृत Adj. *hintangesetzt* Naish. 2,20.

अपुरुषार्थ m. *nicht das Ziel des Menschen, — der Seele* Kap. 1,67. 82. 5,78.

अपुष्कल Adj. auch *inhaltsleer, nichtssagend* Harshaç. 138,7.

अपूतभृत् m. *kein* Pûtabhṛt Maitr. S. 2,11,3.

अपूर्व 1) *b)* Z. 3 lies प्रजापतेस्तनूः. — *c) früher nicht verheirathet* Âpast.

अपृथग्धर्मचरण Adj. *in Bezug auf Pflicht und Lebenswandel nicht seinen eigenen Weg gehend* Agni-P. 18,23.

अपृष्ठ n. *kein richtiges* Pṛshṭha Tândja-Br. 5,2,4.

अपेतनीय Maitr. S. 2,3,3.

अपेक्षयेष, Nom. abstr. °त्व n. Kap. 5,61. 68.

अपेर्णमास Adj. *ohne Vollmondsfeier* Muṇḍ. Up. 1,2,3.

अप्तुर्मत्.

अप्रकाशित Adj. *nicht offenbar gemacht* Çiç. 10,15.

अप्रकृतिस्थ Adj. (f. आ) = अप्रकृति Hemâdri 1,680,1.

अप्रचेदित Adj. *nicht angekündigt.*

अप्रज्ञनिधु.

अप्रज्ञात TS. 6,3,4,3.

अप्रज्ञान n. *Unkenntniss* Vaitân.

अप्रणामित Adj. *nicht mit dem zweiten* Svara *beginnend und dem dritten endend* Saṃhitopan. 17,3.

अप्रतिक्रियमाण Adj. *nicht ärztlich behandelt werdend* (Krankheit).

अप्रतिगृहीत Adj. *nicht angenommen* Tândja-Br. 13,7,12. 13.

अप्रतिग्राहिन् Adj. *Nichts annehmend.*

अप्रतिनन्दस् Adj. *Nichts wissen wollend von* (Acc.) MBh. 3,60,3.

अप्रतिनोद Maitr. S. 3,3,3. 6,6.

2. अप्रतिपत्ति Adj. *verblüfft, rathlos* Harshaç. 131,20.

1. अप्रतिबन्ध m. *Ungehemmtheit.*

2. अप्रतिबन्ध Adj. *ungehemmt.*

अप्रतिभट Adj. *unwiderstehlich* Daçak. 4,11.

अप्रतिरथ 3) अप्रतिरथत्व.

अप्रतिरुद्ध Adj. *ungehemmt.*

अप्रतिलोमयत् Adj. *sich nicht widersetzend.* आ-

अ so v. a. *nicht widersprechend* Âpast.

अप्रतिविधान n. *das Nichttreffen von Massregeln* Mudrâr. 70,21 (117,13). Am Anf. eines Comp. *ohne alles Hinzuthun* Çiç. 10,37.

अप्रतिषिद्ध und अप्रतिषेद्ध.

अप्रतिष्ठा f. *Unbestand* TBr. 1,2,5,1.

अप्रतिष्ठाणुक.

अप्रतिकृत Adj. *nicht vom* Pratihartar *unterbrochen* Tândja-Br. 7,1,6.

अप्रत्त Adj. *nicht zurückgegeben* Tândja-Br. 6,10,18.

अप्रत्त्रास m. *das Nichterzittern* Tândja-Br. 6,7, 10. 18.

अप्रथमयज्ञ m. *nicht das erste Opfer* Vaitân.

अप्रदुष्ट Adj. *nicht verdorben* (moralisch) Jiân. 3,269.

अप्रधानं Adj. (f. आ) Hemâdri 1,514,20.

अप्रपूजित Adj. *nicht hoch geehrt* Hemâdri 1,689,2.

अप्रयुक्त Adj. *nicht in Gebrauch genommen* Maitr. S. 1,9,7.

अप्रयोग auch *Nichtanwendung* Tândja-Br. 8,9,21.

अप्रलय° *ohne dass die Welt zu Grunde ginge* Ragh. 10,35.

अप्रवेदित Adj. *nicht angekündigt* Âpast.

अप्रसन्न 3) *unversöhnt, grollend auf* (Loc.) Çiç. 10,11.

अप्रस्रंस m. *das Nichthinfallen.*

अप्रस्रावरी.

अप्राकृत auch *nicht in normalem Zustande sich befindend* Hemâdri 1,19,5. 11.

अप्राण m. *kein Lebenshauch* Maitrâyan. 6,19.

अप्राप्तवत् Adj. *nicht erlangt habend* MBh. 14, 90,31.

अप्राप्ति f. *das Nichterreichen* Kap. 3,101.

अप्रायश्चित Adj. *ohne Sühne* Âpast.

अप्रास्ताविक Adj. (f. ई) *zur Unzeit vorgebracht* Milavim. (1876) 95,1.

अप्रियंकार Adj. (f. ई) *Unliebes erweisend* Agni-P. 6,24.

अप्रीतिकृत् Adj. = अप्रियकार Hemâdri 1,332,21.

अप्रोष m. *Nichtverbrennung* Naish. 7,25.

अप्सराप्, Partic. f. °पिता Naish. 1,113.

अप्सव्य.

अप्सुपर्यटन् n. *Sitz in den Wassern* Maitr. S. 2,7,13.

अबद्ध 1) auch *ungesüsselt.* मनस् TS. 3,1,8,2.

अबालिश Adj. *überaus schwach* Tândja-Br. 7,3,10.

अबहुपाद् Adj. *nicht vielfüssig* (Sitz) Âpast.

अबाधमान Adj. *nicht hemmend* Naish. 6,34.

अबान्धवकृत Adj. *nicht durch die Angehörigen bewirkt* Çiç. 92.

अबिभृत् Adj. *nicht ernährend* MBh. 12,10,22.

अब्ज 4) f. आ N. pr. einer Tochter Bhârgava's VP.^{2} 3,238.

अब्जाक्ष n. *Lotusblüthe* Agni-P. 29,12.

अब्जनाभक m. = अब्जनाभ Agni-P. 30,1.

अब्जभू m. Beiw. Brahman's Daçak. 30,18.

अब्जयोनि Hemâdri 1,789,21.

अब्रह्मवर्चसिन् Adj. *kein hervorragender Geistlicher* Maitr. S. 3,6,5.

1. अब्राह्मण 1) auch so v. a. *kein ächter Brahman* Hemâdri 1,28,3. fgg.

अभक्षणीय Adj. *ungeniessbar* Tândja-Br. 9,9,9.

1. अभग 2) b) eines Sohnes des Idhmagihva Bhâg. P. 5,20,3. 8. Das Kind Dharma's ist eine Personification von 4) *a*), also n. Bhâg. P. 4,1,50. — 3) c) N. pr. eines Flusses in Krauñkadvîpa Bhâg. P. 5,20,33. — 4) c) hierher vielleicht Hemâdri 1,725, 18. 727,1. 790,19. 2,*a*,81,14. 82,1. 2. 84,3. 99,3. — *d*) N. pr. des von Abhaja beherrschten Varsha in Plakshadvîpa Bhâg. P. 5,20,3.

अभयप्रदानसार Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 409.

अभर्तृक Adj. *keinen Ernährer habend* Bhâsv. im Comm. zu Âpast. 2,27,3.

अभवदीय Adj. *nicht dir (dem Herrn) gehörig* Daçak. 40,6.

अभस्मीकरण Adj. *nicht in Asche verwandelnd, so v. a. wobei man nicht verbrennt* Harshak. 126,3.

अभाग, f. आ Tândja-Br. 6,7,3.

अभावप्रत्यव्याख्या f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 703.

अभिक auch *verliebt* Naish. 4,3. 7,19.

अभिकर्णकूपम् Adv. *in den Gehörgang* Naish. 7,62.

अभिक्रान्त n. *das Hinzuschreiten* und Name eines Sâman Tândja-Br. 5,8,3.

अभिक्रयीतृ.

अभिघात 3) fehlerhaft für अभिवात.

अभिजानितोस् liesse sich anders fassen, wenn man ईश्वरः dazu ergänzte.

अभिजात m. N. pr. eines Sohnes des Jaghanabâhu; n. N. pr. des von ihm beherrschten Varsha Bhâg. P. 5,20,9.

अभितर्तृम्.

अभिद्रवण n. *feindseliges Losgehen auf* (Gen.) Kârana 2,7.

अभिधर्षयितव्य Adj. *zu entehren.* परस्त्रियः Kârana 3,8.

अभिनामिन् m. N. pr. eines Ṛshi im 6ten Manvantara VP.^{2} 3,13.

अभिपर्यावर्ति m. *Beschleichung* Maitr. S. 2,4,3.

अभिपूर्य Adj. *zu füllen* Maitr. S. 1,10,7.

अभिपूर्व Z. 2 lies अभिपूर्वम्.

अभिप्रियतमम् Adv. *in Gegenwart des Liebsten* Çiç. 10,18.

अभिभावुक Adj. *überlegen* Sây. zu ṚV. 3,34,6.

अभिभूति 1) *c*) *ein best.* Ekâha Vaitân.

अभिमङ्गल Adj. *glückbringend* Pân. Gaṇ. 3,5,2.

अभिमत् Adj. *das Wort* अभि *enthaltend* Tândja-Br. 10,6,3.

अभिमन्युक m. = अभिमन्यु N. pr. eines Sohnes des Manu Âkâshusha Agni-P. 18,9.

°अभिमार्शिन् Adj. *berührend, antastend* Daçak. 68,8.

अभिर्मा.

अभिमातिषक्, lies °षाक्.

अभिमान 7) N. pr. eines Ṛshi im 6ten Manvantara VP.^{2} 3,13.

अभिमेशे Dat. Inf. *zu berühren* ṚV. 2,10,5.

अभियेचन n. *das Schmähen* Vaitân.

अभियुक्त m. Pl. Bez. der Vaiçja in Kuçadvîpa.

अभिरुङ्गना s. अभ्युङ्गना.

अभिरोहेर्.

अभिलक्षण n. *das Kennzeichnen* Hemâdri 1,366,18.

अभिवन्द्य Adj. *preisenswerth* Naish. 3,57.

अभिवयस् *eher kräftig, frisch.*

अभिवाञ्छित n. *Wunsch.*

1. अभिवासस्, °वास Âçv. Br., aber wohl fehlerhaft.

अभिव्यक्तो Adv. mit भू *offenbar werden* Naish. 3,136.

अभिशास्तृ Nom. ag. *Anweiser, Anordner* TBr. 3,10,8,3. 9,7. 20,3.

अभिषेच् auch *sorgend, Jmds wartend.*

अभिषव 3) VP. 3,16,15.

अभिषवण 1) °होम m. Vaitân.

अभिषेढृ.

अभिसिद्धि f. *das Zustandekommen* Agni-P. 29,12.

अभिसिसारयिषु Adj. f. *den Geliebten* (Acc.) *zu besuchen beabsichtigend* Çiç. 10,20.

अभिस्रवन n. *das Begiessen* Âçv. Çr. 4,8,28.

अभिहोतवै *zu begiessen, —begossen* Maitr. S. 1,8,6.

अभिहोम m. *Begiessung* Vaitân.

अभीष्टि f. *Wunsch* Tândja-Br. 6,4,15.

अभूत auch *nicht vorhanden* Mudrâr. 63,9 (103,3).

अभूमि m. N. pr. eines Sohnes des Kitraka VP.^{2} 4,96.

अभूरि Adj. *nicht viel, gering* Varâh. Jogâs. 7,2.

अभोक्तृ Nom. ag. *Nichtgeniesser.* Nom. abstr. °क्तृत्व n. Kap. 3,53.

अभोजित Adj. *ungespeist* Hemâdri 1,675,21.

अभ्यधिकाधिक Adj. (f. आ) *stets zunehmend* Naish. 4,6.

अभ्यवकर्षण S. 92, Sp. 3, Z. 2 steht an falscher Stelle.

अभ्यवघातक lies अनभ्य°.

°अभ्यवायिन् Adj. *hinabgehend in* Âpast.

अभ्यादार्य्य m. *das dem Feuer der Vedi nahegekommene und mit diesem sich mischende wilde Feuer* Maitr. S. 1,8,9.

अभ्यारोहक.

अभ्याह्वावण n. *das Zurufen im Ritual* Vaitân.

अभ्यासङ्ग m. *ein best.* Ekâha.

अभ्युत्थिति f. = अभ्युत्थान 1) Naisn. 8,7.

अभ्युक्ता, gedr. अभिउक्ता; statt dessen अभिहूता Hasu, Acc. 89.

अभ्युक्ति f. *das Entgegengehen* Daçak. 27,10.

अभ्युपपादन n. = अभ्युपपत्ति 1) Daçak. 79,3.

अभ्युपाय 1) Nom. abstr. °ता f. Daçak. 92,14.

अभ्युपेतोस् Gen. Inf. (abhängig von ईश्वर:) *zu erlangen* Ait. Br. 7,29.

अधग m. *Vogel* Agni-P. 8,14.

अधगिरि m. N. pr. eines *Berges* Hemâdri 1,315,18.

अमत्सर n. *Uneigennützigkeit* Hemâdri 2,a,8,6.

अमत्सरिन् Adj. = अमत्सर Hemâdri 1,363,5.

अमनाक् Adv. *nicht in geringem Maasse* Naisn. 2,17.

अमर्नोभाव.

अमर्त्तृ.

अमन्दहृदय Adj. (f. या) *munteren Herzens* Daçak. 6,1.

अमरगिरि m. *der Berg* Meru Kâlaś. 2,33. 4,162.

अमरधुनी f. *die* Gaṅgâ Ind. St. 15,296.

अमरनाथमाहात्म्य n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 48.

अमरपर्वत Bez. des Meru Hemâdri 1,353,22.

अमरपुर n. = अमरपुरी Daçak. 2,14 (am Ende eines adj. Comp.).

अमरवधू f. *eine* Apsaras Hemâdri 1,301,6. 345,9.

अमरस्त्री f. dass. ebend. 1,344,20.

अमरेश्वरकल्प m., अमरेश्वरमाहात्म्य n. und अमरेश्वरयात्रा f. Titel von Werken Bühler, Rep. No. 49. fgg.

अमस्वरी Adj. f. Maitr. S. 2,4,7. 8 st. तमस्वरी der TS.

2. अमांस, auch *ohne Fleisch* Pân. Gaṇ. 1,3,39.

अमात्र Adj. *keinen Raum habend in* (Loc.) Çiç. 3,73. 13,2.

अमाय auch *mit Ausnahme von Bäumen* Hemâdri 1,793,7.

अमिति auch *Unbegrenztheit* Naisn. 4,63.

अमित्रकर्षिन् Adj. = अमृतकर्षण R. Gorr. 2,6,27.

अमिथुन Adj. Pl. *nicht beide Geschlechter untereinander* Âçv. Gṛhy. 4,2,2.

अमो Adv. mit कर् *mit dem Namen* अमा *belegen* Naisn. 4,62.

अमुक्त 4) *wobei man nicht alle Finger ausser Spiel lässt* Śâṅkhâyan. 16,4.

अमुञ्चमान Adj. = अमुञ्चत् Naisn. 6,105.

अमुत्रार्थ Adj. *für das Jenseits nützlich* MBh. 12, 259,2.

अमृत 3) *f*) γ) eines Flusses Hemâdri 1,314,12.

अमृतचित्त Adj. *wie Nektar geschichtet* Maitr. S. 3,4,4.

अमृतद्युति Naisn. 2,101.

अमृतप्राश n. *eine best. Mixtur* Kâraka 6,16.

अमृतवर्षिन् Adj. *Nektar regnend* Çiç. ed. Pischel 64,9.

अमृतापिधान n. *eine unvergängliche Decke* Taitt. Âr. 10,35.

अमृतासङ्ग Kâraka 6,7. 9.

अमृतोपस्तरण n. *eine unvergängliche Unterlage* Taitt. Âr. 10,32.

अमृत्यात्रप.

अमृत्युशङ्कित Adj. *den Tod nicht fürchtend* Naisn. 9,57.

अमैन्मय TBr. 3,7,4,10.

अमोघ 1) Nom. abstr. °ता f. Daçak. 32,14.

अम्बिका 6) *f*) zweier Flüsse Hemâdri 1,314,11. 315,18.

अम्बुकुक्कुटिका f. *Wasserhuhn* Suçr. 1,205,14.

अम्बुजन्मन् Naisn. 1,122.

अम्बुजात Adj. *im Wasser geboren.* Rudra-Çiva Hemâdri 1,207,21.

अम्बुजासना f. Bein. der Lakshmi Daçak. 40,8.

अम्बुजिनी f. *eine Gruppe von am Tage blühenden Lotusen* Naisn. 3,45. 7,57.

अम्बुदागम m. *Beginn der Regenzeit* Naisn. 2,46.

अम्भःश्यामाक m., so zu lesen.

अम्भोजबन्धु m. Bein. *der Sonne* Hemâdri 1,760,5.

अम्लान 2) Hemâdri 1,284,15. 285,9.

अयजुस्, अयर्जुषा Maitr. S. 3,8,9.

अयत्त Adj. *nicht angereiht, — angeschlossen* Maitr. S. 1,8,6.

अयमदेवत्य Adj. *nicht* Jama *zur Gottheit habend* Maitr. S. 3,2,3.

अयमे Dat. Inf. *zu gehen* RV. 1,57,3.

अयस्कोल m. N. pr. eines Berges Divjâv. 43.

अयाचितव्रत Adj. *von freiwillig gereichten Speisen lebend* Âpast.

अयाच्य Adj. *nicht mit einer Bitte anzugehen von* (Gen.) Ind. St. 15,329.

अयाशर्य.

अयुद्धमनस् Adj. *nicht kampflustig* R. 7,8,2.

अयुपित.

1. अयोग 9) *Zerstreutheit* Âpast.

अयोगिन् Adj. (vom geliebten Gegenstande) *getrennt* Naisn. 4,19. 97.

अयोमिश्र Adj. (f. या) *mit Eisen besetzt* Âpast.

अयोरज्जु und am Ende eines adj. Comp. °क Kâraka 6,7.

अयोरजोमय Adj. *aus Eisenrost, — Eisenfeilicht* Kâraka 6,19.

अर् Caus. 9) *Jmd* (Acc.) *versehen mit* (Instr.) TS. 5,1,8,3.

अरक्षक Adj. (Bedrängte) *nicht schützend* Agni-P. 18,11.

अरक्षस्य Adj. *frei von* Rakshas Maitr. S. 3,7,7.

अरङ्गक wohl *eine best. Frucht* Hemâdri 1,621, 8. 622,3.

अरन्ध्र Adj. *keine Oeffnung habend* Naisn. 3,11.

अरशन Adj. *ohne Gurt* Maitr. S. 3,9,4.

अरसर्पितर्.

अरागिता f. *Gleichgültigkeit gegen* (Loc.) Siṁh. D. 22.

अरीण Adj. *nicht ermangelnd, voll von* Naisn. 6,63.

अरुणाक्ष n. *Röthe* Hemâdri 1,288,18.

अरुणैत Adj. *gelb gesprenkelt* TS. 5,6,18,1.

अरुष्क am Ende eines adj. Comp. = अरुस् *Wunde* Kâraka 6,24.

अर्कवत Maitr. S. 1,8,5.

अरोचकिन् Adj. *keinen Appetit habend zu* (Loc.) Hemâdri 1,3,20.

अरोमश Adj. *unbehaart* Varâh. Bṛh. S. 70,5.

अर्ककर m. *Sonnenstrahl* Naisn. 2,100.

अर्कनेत्र Adj. *zwölfäugig* Kâlaś. 4,16.

अर्कवत् auch *dem zu Ehren der* Arka *dargebracht wird* (Maitr. S. 2,2,9) und *das Wort* अर्क *enthaltend* (Taitt.-Br. 3,1,8).

अर्कोपल Naisn. 2,87.

°अर्जितव n. *das Erworbensein durch* Kap. 2,168,55.

अर्जुनार्चयारिज्ञात, lies अर्जुनार्चा°.

अर्थकर्तर् Nom. ag. *Nutzen stiftend* Kâlaś. 5,259.

अर्थकारणात् *eines Vortheils wegen* Hemâdri 1, 89,20.

अर्थकारिन् Adj. *Nutzen schaffend.* Rudra-Çiva Hemâdri 1,208,1.

अर्थग्राहिन् Adj. *den Nutzen wählend* Âpast.

अर्थदान auch *das Spenden mit egoistischer Absicht* Hemâdri 1,14,5.

अर्थपर Adj. *habsüchtig* R. Gorr. 2,16,21.

अर्थबहुल Adj. *dem Inhalte —, dem Stoffe nach reich* Kâraka 3,8.

अर्थमत्त Adj. *geldstolz* Daçak. 66,12.

अर्घय् mit अभि, अभ्यर्घसि = प्रेरयसि Comm. zu R. ed. Bomb. 2,21,56. Vielleicht ist अभ्यर्कसि gemeint.

अ so v. a. *nicht widersprechend* Âpast.

अप्रतिविधान n. *das Nichttreffen von Maassregeln* Mudrâr. 70,21 (117,13). Am Anf. eines Comp. *ohne alles Hinzuthun* Çiç. 10,37.

अप्रातिपक्ष und अप्रतिपेक्ष्य.

अप्रतिष्ठा f. *Unbestand* TBr. 1,2,5,1.

अप्रतिष्ठागुक.

अप्रतिकृत Adj. *nicht vom Pratihartar unterbrochen* Tândja-Br. 7,1,1.

अप्रत्त Adj. *nicht zurückgegeben* Tândja-Br. 6,10,13.

अप्रत्रास m. *das Nichterzittern* Tândja-Br. 6,7, 10. 13.

अप्रथमयज्ञ m. *nicht das erste Opfer* Vaitân.

अप्रदुष्ट Adj. *nicht verdorben* (moralisch) Jâéî. 3,269.

अप्रधान Adj. (f. आ) Hemâdri 1,514,20.

अप्रपूजित Adj. *nicht hoch geehrt* Hemâdri 1,689,2.

अप्रयुक्त Adj. *nicht in Gebrauch genommen* Maitr. S. 1,9,7.

अप्रयोग auch *Nichtanwendung* Tândja-Br. 2,9,21.

अप्रलय° *ohne dass die Welt zu Grunde ginge* Ragh. 10,35.

अप्रवेदित Adj. *nicht angekündigt* Âpast.

अप्रसन्न 3) *unversöhnt, grollend auf* (Loc.) Çiç. 10,14.

अप्रसंग m. *das Nichtstattfinden.*

अप्रस्रावरी.

अप्राकृत auch *nicht in normalem Zustande sich befindend* Hemâdri 1,19,5. 11.

अप्राण m. *kein Lebenshauch* Maitrâjan. 6,19.

अप्राप्तवत् Adj. *nicht erlangt habend* MBh. 14, 90,31.

अप्राप्ति f. *das Nichterreichen* Kap. 5,104.

अप्रायश्चित Adj. *ohne Sühne* Âpast.

अप्रास्ताविक Adj. (f. ई) *zur Unzeit vorgebracht* Mâlatîm. (1876) 95,1.

अप्रियंकार Adj. (f. ई) *Unliebes erweisend* Agni-P. 6,24.

अप्रीतिकृत् Adj. = अप्रियकार Hemâdri 1,552,21.

अप्लोष m. *Nichtverbrennung* Naish. 7,25.

अप्साराय्, Partic. f. °यिता Naish. 1,115.

अप्सव्य.

अप्सुपर्वदम् n. *Sitz in den Wassern* Maitr. S. 2,7,15.

अबद्ध 1) auch *ungezügelt.* मनस् TS. 3,1,4,2.

अबलिष्ठ Adj. *überaus schwach* Tândja-Br. 7,3,10.

अबकुपाद् Adj. *nicht vielfüssig* (Sitz) Âpast.

अबाधमान Adj. *nicht hemmend* Naish. 6,54.

अबान्धवकृत Adj. *nicht durch die Angehörigen bewirkt* Çiç. 92.

अबिभ्यत् Adj. *nicht erschreckend* MBh. 12,10,22.

अब्ज 4) f. आ N. pr. einer Tochter Bhârgava's VP.² 3,228.

अब्जक n. *Lotusblüthe* Agni-P. 29,12.

अब्जनाभक m. = अब्जनाभ Agni-P. 30,1.

अब्जभू m. Bein. Brahman's Daçak. 30,15.

अब्जयोनि Hemâdri 1,789,21.

अब्रह्मवर्चसिन् Adj. *kein hervorragender Geistlicher* Maitr. S. 3,6,3.

1. अब्राह्मण 1) auch so v. a. *kein ächter Brahman* Hemâdri 1,28,2. fgg.

अभक्षणीय Adj. *ungenießbar* Tândja-Br. 9,9,9.

1. अभग 2) *b*) eines Sohnes des Idhmagihva Bhâg. P. 5,20,2. 3. Das Kind Dharma's ist eine Personification von 4) *a*), also n. Bhâg. P. 4,1,50. — 3) *c*) N. pr. eines Flusses in Kraunkadvîpa Bhâg. P. 5,20,22. — 4) *c*) hierher vielleicht Hemâdri 1,725, 18. 727,4. 790,19. 2,a,81,14. 82,1. 2. 84,3. 99,3. — *d*) N. pr. des von Abhaja beherrschten Varsha in Plakshadvîpa Bhâg. P. 5,20,3.

अभगप्रदानसार Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 409.

अभर्तृक Adj. *keinen Ernährer habend* Bhâsâp. im Comm. zu Âpast. 2,27,3.

अभवदीय Adj. *nicht dir (dem Herrn) gehörig* Daçak. 40,6.

अभस्मीकरण Adj. *nicht in Asche verwandelnd, so v. a. wobei man nicht verbrennt* Harshak. 126,2.

अभाग, f. आ Tândja-Br. 6,7,3.

अभावप्रत्यवस्थाख्या f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 703.

अभिक auch *verliebt* Naish. 4,3. 7,19.

अभिकर्णकूपम् Adv. *in den Gehörgang* Naish. 7,62.

अभिक्रान्त n. *das Hinzuschreiten* und Name eines Sâman Tândja-Br. 5,8,3.

अभिक्रोर्तृ.

अभिघात 3) fehlerhaft für अभिवात.

अभिजानितोस् liesse sich anders fassen, wenn man ईश्वर: dazu ergänzte.

अभिजित m. N. pr. eines Sohnes des Jagnabâhu; n. N. pr. des von ihm beherrschten Varsha Bhâg. P. 5,20,9.

अभितर्तृम्.

अभिद्रवण n. *feindseliges Losgehen auf* (Gen.) Kâraka 2,7.

अभिधर्षयितव्य Adj. *zu entehren.* परस्त्रिय: Kâraka 3,8.

अभिनामिन् m. N. pr. eines Ṛshi im 6ten Manvantara VP.² 3,13.

अभिपर्यावर्ति m. *Beschleichung* Maitr. S. 2,4,3.

अभिपूर्ण Adj. *zu füllen* Maitr. S. 1,10,7.

अभिपूर्व Z. 2 lies अभिपूर्वम्.

अभिप्रियतमम् Adv. *in Gegenwart des Liebsten* Çiç. 10,18.

अभिभावुक Adj. *überlegen* Sây. zu ṚV. 3,34,5.

अभिभूति 1) c) *ein best.* Ekâha Vaitân.

अभिमङ्गल Adj. *glückbringend* Pâr. Gṛhj. 3,5,2.

अभिमत् Adj. *das Wort* अभि *enthaltend* Tândja-Br. 10,6,9.

अभिमन्युक m. = अभिमन्यु N. pr. eines Sohnes des Manu Âkâbusha Agni-P. 18,9.

°अभिमर्शिन् Adj. *berührend, antastend* Daçak. 68,8.

अभिमी.

अभिमातिषक्, lies °षाक्.

अभिमान 7) N. pr. eines Ṛshi im 6ten Manvantara VP.² 3,13.

अभिमेधे Dat. Inf. zu *berühren* ṚV. 2,10,5.

अभिमेयन n. *das Schmähen* Vaitân.

अभियुक्त m. Pl. Bez. der Vaiçja in Kuçadvîpa.

अभिरुङ्गता s. अभ्युरुता.

अभिरोर्ढृ.

अभिलक्षण n. *das Kennzeichnen* Hemâdri 1,360,13.

अभिवन्द्य Adj. *preiswerth* Naish. 3,57.

अभिवपस् eher *kräftig, frisch.*

अभिवाञ्छित n. *Wunsch.*

1. अभिवानम्, °वास Âçv. Br., aber wohl fehlerhaft.

अभिव्यक्तो Adv. mit भू *offenbar werden* Naish. 5,136.

अभिशास्तृर् Nom. ag. *Anweiser, Anordner* TBr. 3,10,8,3. 9,7. 10,3.

अभिषेचू auch *sorgend, Jmds wartend.*

अभिषव 3) VP. 3,16,15.

अभिषवण 1) °क्षोम् m. Vaitân.

अभिषङ्गिन्.

अभिसिद्धि f. *das Zustandekommen* Agni-P. 29,12.

अभिसिसारयिषु Adj. f. *den Geliebten* [Acc.] *zu besuchen beabsichtigend* Çiç. 10,20.

अभिस्रवन n. *das Beopfern* Âçv. Çr. 4,8,28.

अभिस्रोतवे *zu beopfern, —begiessen* Maitr. S. 1,6,6.

अभिहोम m. *Beopferung* Vaitân.

अभीष्टि f. *Wunsch* Tândja-Br. 6,6,13.

अभूत auch *nicht vorhanden* Mudrâr. 63,9 (103,2).

अभूमि m. N. pr. eines Sohnes des Kîtraka VP.² 4,96.

अभूरि Adj. *nicht viel, gering* Varâh. Jogaç. 7,2.

अभोक्तृ Nom. ag. *Nichtgeniesser.* Nom. abstr. °क्तृत्व n. Kap. 3,33.

अभोजित Adj. *ungespeist* Hemâdri 1,675,21.

अभ्यधिकाधिक Adj. (f. आ) *stets zunehmend* Naish. 4,6.

अभ्यवकर्षण S. 92, Sp. 3, Z. 2 steht an falscher Stelle.

अभ्यवहारक in घनभ्य°.

°अभ्यवायिन् Adj. *hinabgehend in* Âpast.

अभ्यादार्य्य m. *das dem Feuer der* Vedi *nahegekommene und mit diesem sich mischende wilde Feuer* Maitr. S. 1,8,9.

अभ्योहाक्क.

अभ्याह्वावण n. *das Zurufen im Ritual* Vaitân.

अभ्यासङ्ग m. *ein best.* Ekâha.

अभ्युत्थिति f. = अभ्युत्थान 1) Naish. 8,7.

अभ्युद्गता, gedr. अभिउद्गता; statt dessen अभिहृता Haug, Acc. 59.

अभ्युद्गति f. *das Entgegengehen* Daçak. 27,10.

अभ्युपपादन n. = अभ्युपपत्ति 1) Daçak. 79,2.

अभ्युपाय 1) Nom. abstr. °ता f. Daçak. 92,14.

अभ्युपेतीम् Gen. Inf. (abhängig von ईश्वर:) *zu erlangen* Ait. Br. 7,29.

अधग m. *Vogel* Agni-P. 8,14.

अधगिरि m. N. pr. eines *Berges* Hemâdri 1,315,18.

अमत्सर n. *Uneigennützigkeit* Hemâdri 2,a,8,6.

अमत्सरिन् Adj. = अमत्सर Hemâdri 1,863,3.

अमनाक् Adv. *nicht in geringem Maasse* Naish. 2,17.

अमनैभाव.

अमर्त्तृ.

अमन्दहृदय Adj. (f. आ) *munterm Herzens* Daçak. 6,1.

अमरगिरि m. *der Berg* Meru Kâlâs. 2,33.4,162.

अमरधुनी f. *die* Gangâ Ind. St. 15,296.

अमरनाथमाहात्म्य n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 48.

अमरपर्वत Bez. des Meru Hemâdri 1,353,22.

अमरपुर n. = अमरपुरी Daçak. 2,14 (am Ende eines adj. Comp.).

अमरवधू f. *eine* Apsaras Hemâdri 1,301,6.345,9.

अमरस्त्री f. dass. ebend. 1,344,20.

अमरेश्वरकल्प m., अमरेश्वरमाहात्म्य n. und अमरेश्वरयात्रा f. Titel von Werken Bühler, Rep. No. 49. fgg.

अमस्वरी Adj. f. Maitr. S. 2,4,7. 8 st. तमस्वरी der TS.

2. अमांस, auch ohne *Fleisch* Pân. Gaṇ. 1,3,39.

अमात्र Adj. *keinen Raum habend in* (Loc.) Çiç. 3,73. 13,2.

अमाथ auch *mit Ausnahme von Bohnen* Hemâdri 1,793,7.

अमिति auch *Unbegrenztheit* Naish. 4,63.

अमित्रकर्षिन् Adj. = अमृतकर्षण R. Gorr. 2,6,27.

अमिथुन Adj. Pl. *nicht beide Geschlechter untereinander* Âçv. Gṛhj. 4,2,2.

अमी Adv. mit कर् *mit dem Namen* अमा *belegen* Naish. 4,62.

अमुक्त 4) *wobei man nicht alle Finger ausser Spiel lässt* Saṃhitopan. 16,4.

अमुह्यमान Adj. = अमुह्यत् Naish. 6,105.

अमुत्रार्थ Adj. *für das Jenseits nützlich* MBh. 12, 259,2.

अमृत 3) *f*) γ) eines Flusses Hemâdri 1,314,12.

अमृतचित्त् Adj. *wie Nektar geschichtet* Maitr. S. 3,4,1.

अमृतगुति Naish. 2,101.

अमृतप्राश n. *eine best. Mixtur* Karaka 6,16.

अमृतवर्षिन् Adj. *Nektar regnend* Çiv. od. Pischn. 64,9.

अमृतापिधान n. *eine unvergängliche Decke* Taitt. Âr. 18,35.

अमृतासङ्ग Karaka 6,7. 9.

अमृतोपस्तरण n. *eine unvergängliche Unterlage* Taitt. Âr. 18,32.

अमृत्यात्रप.

अमृत्युशङ्कित Adj. *den Tod nicht fürchtend* Naish. 9,37.

अमृन्मय TBr. 3,7,4,10.

अमोघ 1) Nom. abstr. °ता f. Daçak. 32,14.

अम्बिका 6) *f*) zweier Flüsse Hemâdri 1,314,11. 315,18.

अम्बुकुक्कुटिका f. *Wasserhuhn* Suçr. 1,205,14.

अम्बुजन्मन् Naish. 1,122.

अम्बुजात Adj. *im Wasser geboren.* Rudra-Çiva Hemâdri 1,207,21.

अम्बुजासना f. Bein. der Lakshmi Daçak. 40,3.

अम्बुजिनी f. *eine Gruppe von am Tage blühenden Lotusen* Naish. 3,15. 7,57.

अम्बुदागम m. *Beginn der Regenzeit* Naish. 2,46.

अम्भःश्यामाक m., so zu lesen.

अम्भोजबन्धु m. Bein. *der Sonne* Hemâdri 1,760,3.

अयान 2) Hemâdri 1,284,15. 285,9.

अयजुस्, अयर्जुषा Maitr. S. 3,8,9.

अयत्त Adj. *nicht angereiht, — angeschlossen* Maitr. S. 1,8,6.

अयमदेवत्य Adj. *nicht* Jama *zur Gottheit habend* Maitr. S. 3,2,3.

अयसे Dat. Inf. *zu gehen* RV. 1,57,3.

अयस्कील m. N. pr. eines Berges Divjâv. 43.

अयाचितव्रत Adj. *von freiwillig gereichten Speisen lebend* Âpast.

अयाच्य Adj. *nicht mit einer Bitte anzugehen von* (Gen.) Ind. St. 15,329.

अयाणार्य.

अयुद्धमनस् Adj. *nicht kampflustig* R. 7,8,3.

अयुपित.

1. अयोग 9) *Zerstreutheit* Âpast.

अयोगिन् Adj. (vom geliebten Gegenstande) *getrennt* Naish. 4,19. 97.

अयोमिश्र Adj. (f. आ) *mit Eisen besetzt* Âpast.

अयोरज्जु und am Ende eines adj. Comp. °क Karaka 6,7.

अयोरजोमय Adj. *aus Eisenrost, — Eisenfeilicht* Karaka 6,19.

अर् Caus. 9) *Jmd* (Acc.) *versehen mit* (Instr.) TS. 5,1,8,3.

अरत्नक Adj. (Bedrängte) *nicht schützend* Agni-P. 18,11.

अरक्षस्य Adj. *frei von* Rakshas Maitr. S. 3,7,7.

अरज्जक wohl *eine best. Frucht* Hemâdri 1,621, 8. 622,3.

अरन्ध्र Adj. *keine Oeffnung habend* Naish. 3,14.

अरशनै Adj. *ohne Gurt* Maitr. S. 3,9,4.

अरसपितृ.

अरागिता f. *Gleichgültigkeit gegen* (Loc.) Sin. D. 22.

अरीण Adj. *nicht ermangelnd, voll von* Naish. 6,63.

अरुणाव n. *Röthe* Hemâdri 1,288,18.

अरुणैतै Adj. *gelb gesprenkelt* TS. 5,6,18,1.

अरुष्क am Ende eines adj. Comp. = अरुस् *Wunde* Karaka 6,24.

अर्द्धत Maitr. S. 1,8,5.

अरोचकिन् Adj. *keinen Appetit habend zu* (Loc.) Hemâdri 1,3,20.

अरोमश Adj. *unbehaart* Varâh. Bṛh. S. 70,3.

अर्ककर m. *Sonnenstrahl* Naish. 2,100.

अर्कनेत्र Adj. *zwölfäugig* Kâlâs. 4,16.

अर्कवस् auch *dem zu Ehren der* Arka *dargebracht wird* (Maitr. S. 2,2,9) und *das Wort* अर्क *enthaltend* (Taitt.-Br. 3,1,6).

अर्कोपल Naish. 2,87.

°अर्जितव्य n. *das Erworbensein durch* Kap. 2,166,35.

अर्जुनार्घयाज्ञात, lies अर्जुनार्घा°.

अर्थकर्तृ Nom. ag. *Nutzen stiftend* Kâlâs. 5,239.

अर्थकारणात् *eines Vortheils wegen* Hemâdri 1, 89,20.

अर्थकारिन् Adj. *Nutzen schaffend.* Rudra-Çiva Hemâdri 1,208,1.

अर्थग्राहिन् Adj. *den Nutzen wählend* Âpast.

अर्थदान auch *das Spenden mit egoistischer Absicht* Hemâdri 1,14,5.

अर्थपर Adj. *habsüchtig* R. Gorr. 2,16,24.

अर्थबहुल Adj. *dem Inhalte —, dem Stoffe nach reich* Karaka 3,8.

अर्थमत्त Adj. *geldstolz* Daçak. 66,12.

अर्यप् mit अभि, अभ्यर्यसि = प्रेरयसि Comm. zu R. ed. Bomb. 2,21,56. Vielleicht ist अभ्यर्हसि gemeint.

अर्घपितृ Nom. sg. *ein Bittender* Naish. 8,132.

अर्घराशि m. *Reichthum* Daçak. 83,6.

अर्घलुब्ध Adj. *geldgierig* Daçak. 67,18.

अर्घलोल Adj. dass. Kâlâs. 3,131.

अर्घशास्त्रक n. = अर्घशास्त्र Agni-P. 1,17.

अर्घापय् *wie Geld behandeln*, so v. a. *ängstlich verbergen* Naish. 3,63.

अर्घालंकार m. auch Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 225.

अर्घोत्सर्ग m. *Geldausgabe* Mudrâr. 67,20(111,10).

°अर्दिन् Adj. *hart mitnehmend* Naish. 2,10.

अर्घ्, अर्घते 3) *gelingen* VS. 18,11. — Mit वि, व्यर्घ *sündlich* Âpast.

अर्धक auch *Hälfte* Hemâdri 1,479,16.

अर्धकपाटसंधिक Adj. Bez. *eines best. Verbandes* Sçr. 1,36,1.

अर्धकर्ण m. *Radius*.

अर्धचन्द्र Adj. *halbmondförmig* Hemâdri 2,a,61,3.11.

अर्धचन्द्रधर Adj. *einen Halbmond tragend*. Rudra-Çiva Hemâdri 1,204,3.

अर्धनागरी f. *eine best. Schriftart*.

अर्धनारीश्वरस्तोत्र n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 107.

अर्धपतित Adj. *halb zerfallen*. Haus Agni-P. 38,16.

अर्धपट् auch *ein halbes Fach*, — *Feld* Agni-P. 40,1.5.

2. अर्धपट् Adj. *ein halbes Fach* oder *Feld einnehmend* Varâh. Bṛh. S. 53,55.

अर्धपाट् auch *Viertel* Hemâdri 1,612,7.

अर्धप्रसूता Adj. f. *noch im Gebären begriffen* Hemâdri 1,82,2.

अर्धवर्त्मन् n. = अर्धपथ Naish. 5,18.

अर्धशंभु Adj. f. *deren halber Körper Çiva ist* Naish. 3,29.

अर्धशाणी f. *ein halbes hänfenes Gewand*. °पट्ट m. *die Hälfte davon* Âpast.

अर्धषष्ठ Adj. Pl. *sechstehalb* Pân. Gaṇ. 2,11,10.

अर्धसप्तम Adj. Pl. *siebentehalb* Pân. Gaṇ. 2,11,11.

अर्धसमस्या f. *Ergänzung eines nur halb ausgesprochenen Gedankens* Naish. 4,101.

अर्धस्थ Adj. *ein halbes Fach* oder *Feld einnehmend* Agni-P. 40,7.

अर्धार्चशस्य n. *das Recitiren nach Halbversen* Vaitân.

अर्धावभेद m. = अर्धभेद Kârakâ 1,18. °क m. dass. 2,7.

अर्धकोकम् Adj. *ein kleines Haus habend*. Nom. abstr. °स्व n. Bîdar. 1,2,7.

अर्यमनन्दन m. Patron. Jama's Naish. 8,58.

अर्यामिन् Adj. = अर्यम Hemâdri 1,440,15.

°अर्ल्क Adj. *Ansprüche habend auf* Hemâdri 1, 675,1. 6.

अर्लु 4) *nicht unbedeutend* Daçak. 51,1.

अर्लंकार, °लाकर m. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 277. fgg.

अर्लंकारिक s. अार्ल°.

अर्लंकारिन् Adj. *sich auf Schmuck verstehend* Ind. St. 15,293.

अर्लंकारोदाहरण n. Titel zweier Werke Bühler, Rep. No. 240. fg.

अर्लङ्कनीय auch *unerreichbar für* (Instr.) Hemâdri 1,282,16.

अर्लक्ष्मी, f. या Naish. 3,89.

अर्लमर्थवचस् n. *ein Wort der Abwehr, ein Nein* Çic. 10,75.

अर्लाक m. = अर्लर्क 3) Kârakâ 8,10.

अर्लिङ्गसंख्य Adj. *ohne Genus und Numerus* Comm. zu Gaṇar. 2,68.

अर्लोक 1) f. या Naish. 6,16.

अर्लोकनली Adv. mit कर् *zum Schein Nala's Gestalt annehmen* Naish. 6,61.

अर्लोकवाद्शील Adj. *lügenhaft* Daçak. 90,19.

अर्लोठ Adj. *unbeleckt* Varâh. Jogâs. 8,3.

अर्लोन Adj. *nicht in Etwas steckend* Spr. 3250.

अर्ल्पतपस् Adj. *der wenig Kasteiungen geübt hat* Varâh. Jogâs. 8,13.

अर्ल्पप्रचार Adj. *sich selten zeigend*.

अर्ल्पवत्त् Adj. *wenig besitzend* Hemâdri 1,433,9.

अर्ल्पविभवत्त् Adj. dass. ebend. 1,361,19.

अर्ल्पवीर्य Adj. *schwach* Kâlâs. 5,30.

अर्ल्पश्रुत Adj. *ungelehrt* Hemâdri 1,529,18.

अर्वक m. = अवका Maitr. S. 3,15,1.

अर्वकेशिन् m. *ein unfruchtbarer Baum* Naish. 2,45.

अवक्राम in घनवक्राम.

अवगाढ् 1) auch so v. a. *das in der Erde Stecken* (eines Berges) Hemâdri 1,297,11.

अवतंस 1) Nom. abstr. °ता f. Daçak. 87,9.

अवतंसन auch *das Stossen* (eines Wagens) Kârakâ 6,36.

अवतंसय् *als Kranz verwenden*. मूलावतंसित so v. a. *gepflückt* Daçak. 41,16.

अवतार m. *Gelegenheit, günstiger Augenblick* Naish. 3,53.

अवतारप्रेक्षिन् m. N. pr. eines Mannes Lalit. 391,14.

अवधानवत् Adj. *aufmerksam*. Nom. abstr. °वत्ता f. Comm. zu Naish. 8,9.

°अवधिक Adj. *nach — erfolgend* Daçak. 60,12.

अवधी Adv. 1) mit कर् *zum Grenzpunct machen, sich erstrecken lassen bis* (Acc.) Hemâdri 1, 130,14. 15. — 2) mit भू *zum Grenzpunct werden, Einhalt gebieten* Naish. 3,131.

अवधूलय्, °यति *bestreuen* Hemâdri 1,545,1.

अवधेय n. impers. = अवधानीय ebend. 1,492,11.

अवनाटनासिक Adj. *mit einer herabhängenden Nase* Harshak. 199,15.

अवनिपातम् Absol. mit पत् *zu Boden fallen* Daçak. 48,13.

अवनिभृत् *Berg* und zugleich *Fürst, König* Naish. 4,11.

अवनीभृत् m. *Fürst, König* Naish. 1,107.

अवनीभृत् m. dass. Naish. 2,66.

अवन्तीकुमार m. N. pr. des Gründers von Avanti Ind. St. 15,269.

अवन्तीपुरी f. = अवन्ती 1) Ind. St. 15,313.

अवन्तीसुकुमाल m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 15,290. fg.

अवन्ध्य 1) Nom. abstr. °ता f. Daçak. 8,3.

अवपेटम् Abl. Inf. mit आ *vor dem Herabfallen schützen* RV. 2,29,6.

अवपन n. *das Nichtscheeren* Pân. Gaṇ. 2,1,35.

अवपूरण n. *Ueberschüttung mit* (im Comp. vorangehend) Kârakâ 6,13.

अवभृथ 1) °यसूक्ति TS. 6,6,3,1. °सोम m. Vaitân.

अवम m. n. und °वासर m. *ein mit drei innaren Tagen zusammenstossender Wochentag* Hemâdri 1,77,15. 19. 21.

अवयै Dat. Inf. *fortzugehen* RV. 8,47,12.

अवरुणगृहीत Adj. *nicht von Varuṇa ergriffen* Maitr. S. 1,10,12. 2,5,6.

°अवरोधिन् auch *hemmend* Naish. 1,6.

अवर्षिन् Adj. *nicht regnend* Hemâdri 1,11,7.

अवर्षी (f. या) Maitr. S. 2,9,7. *nicht vom Regen kommend* TS. 7,4,22,1.

अवलम्बक Adj. *herabhängend* Hemâdri 1,194,5.

अवलम्बनक n. *Halt, Stütze* ebend. 1,191,22.

अवलम्ब्य Adj. *anzuhängen* ebend. 1,173,11. 16. 177,13.

अवलुप्ति f. *Abfall* Taitt.-Br. 1,3,12.

अवसथ 1) Hemâdri 1,675,4. 9.

अवसथिन् Adj. *eine Wohnung habend* ebend. 1, 674,20.

अवसार्पन् Z. 3 lies 3,9.

अवसितार्थ Adj. (f. या) *zufriedengestellt* Daçak. 86,19.

अवसे Dat. (Abl.) Inf. घावसे *bis zur Einkehr* RV. 3,53,20.

अवस्फूर्ज m. = °थु Pân. Gaṇ. 2,11,3.

अवस्वहत् Adj. *mit Strebenden vereint* Maitr. S. 2,6,3.

अवस्वन्य Adj. *rauschend, tosend* Maitr. S. 2,9,5.

अवरुनन 2) genauer die linke Lunge Comm. zu Vishṇus. 96,91.

अवलिप्तत्व n. Aufmerksamkeit Naish. 5,19.

अवाक्शुष्क 1) a) Nom. abstr. °त्व n. Naish. 2,105.

अवाधोनाभिल Adj. (f. आ) mit der Oeffnung nach unten Taitt.-Br. 2,13,1. 2. Nom. abstr. °त्व n. Comm.

अवाच्यवचनपद n. ein Wettstreit im Sagen von Unanständigkeiten Harshaṃ. 98,22.

अवाप्त n. Quotient Utpala zu Varāh. Bṛ. 7,1.

अवामन m. kein Zwerg Agni-P. 4,10.

अवाराक (?) Mārk. P. 49,17.

अवारितद्वार Adj. dem der Eingang nicht verboten ist. Nom. abstr. °ता f. Naish. 3,41.

अवारितम् Adv. ungehemmt Mudrâ. 79,7(133,7).

अविकम्पित Adj. nicht zitternd, unerschüttert Kathâs. 60,183.

अविकृष्ट Adj. auch unberaubt Ait. Br. 8,11.

अविचित्त Adj. nicht verstellt MBh. 12,237,27.

अविचेभ m. das nicht aus der Ordnung Kommen Maitr. S. 2,3,3.

अविचलत् Adj. sich nicht bewegend Naish. 4,98.

अविच्युत Adj. 1) unverlierbar. — 2) fehlerlos.

अवितथ 1) Nom. abstr. °ता f. Naish. 5,130.

अवितर्कयत् Adj. sich nicht lange bedenkend Harshaṃ. 1,683,2.

अविदाहिन् Adj. nicht brennend Karaka 6,18. Nom. abstr. °हित्व n.

अविदोह.

अविधिज्ञ Adj. die Vorschrift nicht kennend Harshaṃ. 1,471,12.

अविधेय, Nom. abstr. °ता f. Widerspänstigkeit (des Schicksals) Mudrâ. 78,8 (130,9).

अविनिर्यत् Adj. (f. °ती) nicht hinausgehend Naish. 4,24.

अविभिन्नकालम् Adv. zu derselben Zeit Mudrâ. 63,15 (103,8).

अविमुच्यमान Adj. nicht ausgespannt werdend Ait. Br. 6,23.

अविमोक्ष m. Nichterlösung Bâdar. 2,1,11.

अविरेचनीय Adj. dem man keine Abführung geben darf Suçr. 2,188,4. 6.

अविरोधित Adj. nicht ungern gesehen Çiç. 10,69.

अविषम° ohne auszurufen Naish. 3,19.

अविस्मृत Adj. nicht vergessen Mudrâ. 107,17 (166,19).

अवीक्षित Adj. 1) vorher nicht gesehen Naish. 1, 40. 8,12. — 2) nicht erkannt Spr. 6213.

°अवीक्षिन् Adj. nicht sehend Naish. 1,28.

अवीर्यवत् Adj. schwach, machtlos Maitr. S. 3,8,1.

अवेक्षण 1) das Hinabblicken in Pân. Gaṇ. 2,7,6.

अवेदनीय Adj. unerkennbar Harshaṃ. 1,209,16.

अवैदिक Adj. nicht mit dem Veda vertraut Harshaṃ. 2,a,73,21. 28.

1. अव्यङ्ग, f. आ Agni-P. 41,17.

अव्यधिष्ये Kâṭy. 3,7. अव्यधिषे (!) Maitr. S. 1,2,17.

अव्यपवृत्ति f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 272.

अव्यवस्थितचित्त Adj. unbeständigen Sinnes Spr. 1988.

अव्यवानम् Absol. ohne dazwischen zu athmen, ununterbrochen Maitr. S. 1,10,9.

अव्याक्त Adj. nicht geöffnet. Mund Agni-P. 44,19.

अव्याधिक्त Adj. Nichts mit einer Krankheit zu thun habend MBh. 2,64,18.

अव्यापुक Adj. nicht entlaufend Maitr. S. 4,1,5.

अव्युत्क्रान्त Adj. keiner Uebertretung schuldig, mit Loc. Harshaṃ. 1,32,5.

अव्युप्तकेश Adj. mit ungeschorenem Haar Maitr. S. 2,9,5.

अव्रण, f. आ Karmapr. 15,11.

2. अश् mit सम् geniessen Harshaṃ. 1,396,6. 464,12.

अशकलीकरण Adj. wobei keine Zerstückelung stattfindet Harshaṃ. 126,3.

अशकुनौ Adv. mit भू zu einem bösen Omen werden Naish. 3,9.

अशक्तिमत् Adj. unvermögend Harshaṃ. 1,333,3.

अशङ्कम् Adv. ohne Bedenken ebend. 1,792,2.

अशतवर्ष Adj. noch nicht hundert Jahre alt Pân. Gaṇ. 3,10,6.

अशनीश m. Bein. Rudra-Çiva's Harshaṃ. 1, 203,16.

अशयान Adj. nicht liegend ebend. 1,253,16.

अशरण्य (f. आ) 3) schutzlos Daçak. 7,16.

अशात 1) Maitr. S. 3,1,6.

अशितव्य n. impers. Maitr. S. 1,5,7.

अशिथिर Adj. = अशिथिल. Nom. abstr. °त्व n. Maitr. S. 2,2,2. 3,3,2. 7,2.

अशिरःस्नान n. das Nichtnassmachen des Kopfes Suçr. 2,363,18.

अशिरोग्रीव Adj. ohne Kopf und Hals R. 3,74,14.

अशिल्प Adj. (f. आ) steinlos R. 5,74,15. 6,82,182.

अशिल्पजीविन् Adj. von keinem Handwerk lebend MBh. 1,91,5.

अशीति, अशीत्यन्तर Adj. und अशीत्यन्तरत्व n. Nom. abstr. Maitr. S. 3,2,5.

अशीर्णाग्र Adj. mit nicht abgebrochener Spitze Karmapr. 15,19.

अशुभचिन्तक m. N. pr. eines Wahrsagers Kautukar.

1. अशून्यार्थ m. Aufklärung Mudrâ. 168,1 (n. A.).

°म् Adv. zur A. 108,2. 113,13 (176,9).

2. अशून्यार्थ Adj. klar, verständlich Mudrâ. (n. A.) 109,2.

अशोकवर्ण Adj. N. pr. eines Çakravartin Divjâv. 35.

अशोकाष्य n. das Açoka-Wäldchen auf Laṅkâ Agni-P. 7,18.

अशौचक Adj. unrein Harshaṃ. 1,603,7.

अश्मगर्भ n. Erdharz Karaka 6,18.

अश्मशानचैत्य Adj. nicht wie eine Leichenstätte geschichtet Maitr. S. 3,5,1.

अश्रावयत् Adj. Jmd (Acc.) Etwas nicht hören lassend Harshaṃ. 1,525,1.

अश्रुत 1) a) Nom. abstr. °ता f. Unbekanntheit Daçak. 12,16.

अश्रुमय Adj. aus Thränen bestehend Naish. 4,26.

अश्रूयमाण Adj. was nicht gehört oder gelehrt wird Harshaṃ. 1,238,13.

अश्वोर्तृ.

अश्वक्रान्त Adj. von Rossen betreten Taitt. Âr. 10,1,3.

*अश्वक्रीत Adj. (f. ई) für ein Pferd gekauft.

अश्वतीर्थक m. N. pr. eines Schlangendämons Divjâv. 72.

अश्वत्थ 1) a) °शाखी f. Maitr. S. 2,6,6. Nom. abstr. अश्वत्थत्व n. 1,6,12.

अश्वपद (stark °पाद) m. Pferdefuss Vaitân.

अश्वमेधवत्.

अश्ववत् Adj. das Wort अश्व enthaltend Taitt.-Br. 12,4,15.

1. अश्ववार = अश्ववाल 2); vgl. आश्ववार.

अश्वशीर्ष m. eine Form Vishṇu's (mit einem Pferdekopf) Agni-P. 43,3; vgl. Harshaṃ. 1,309,1.

अश्वकर्ण m. Nerium odorum Karaka 1,3.

अश्वकर्विन्.

अश्वाग्नि m. das unterseeische Feuer Naish. 8,31.

अश्वावत्, lies अश्ववती.

अष्टकोण Adj. achteckig Harshaṃ. 2,a,60,18. °क das. 61,5.

अष्टमहासिद्धिप Adj. den acht grossen Vollkommenheiten gleichkommend Ind. St. 15,390.

अष्टलोह n. = °क Harshaṃ. 1,215,11.

अष्टवार्षिक Adj. (f. ई) acht Jahre dauernd ebend. 1,66,14.

अष्टशती f. achthundert Sâmasr. 2,66.

अष्टस्तनी (so zu lesen) Maitr. S. 3,1,7.

अष्टाङ्गप्रणिपात m. das Niederfallen auf Erde mit acht Theilen des Körpers Harshaṃ. 1,214,13.

अष्टाचत्वारिंशक Adj. 48 (Jahre) während Pân. Gaṇ. 2,6,2.

अष्टादशता f. Nom. abstr. von अष्टादशन् Naish. 1,3.

अष्टादशवक्त्र m. N. pr. eines Berges Divjâv. 43.

अष्टादिश् (!) f. Pl. *die acht Weltgegenden* Hemâdri 2,*a*,81,21.

अष्टानिधन n. Name zweier Sâman Ârsh. Br.

अष्टीप्रपू Adj. (Nom. °प्रूः) *achttroppig*. Gold TS. 3,4,8,4.

अष्टानड् Adj. zu क्रिया Kâty. 13,10.

अष्टीस्तना Adj. f. *achtzitzig* TS. 5,1,6,1.

अष्ठील m. oder n. = अष्ठीला 5) Hemâdri 1,725,3.

2. अस् mit उद् 2) auch *schleudern* (eine Waffe) Naish. 4,39. — Mit अभिसम् *zusammenstellen* Kâraka 1,4.

3. अस् Interj. am Ende eines Sâman Tândja-Br. 12,3,21.

*अस (Nom. °स्) *nicht er* P. 6,1,133.

असंयोगोपध Adj. *dessen vorletzter Laut kein Doppelconsonant ist* P. 4,1,54.

असंवार् Adj. *nicht verborgen, — zu verbergen* Naish. 1,53.

असंशुद्ध Adj. *nicht bereinigt, — bezahlt*.

असंस्कार् m. *keine Einweihung* Pân. Gaṇ. 2,5,42.

असंस्पृत Adj. *unzerbissen* Pân. Gaṇ. 2,14,33.

असंस्कार्य auch *nicht zu beseitigen, dem kein Einhalt zu thun ist*. °म् Adv. so v. a. *auf Nimmerwiederschen* Tândja-Br. 3,1,21. 22.

असक्त 2) c) *im Nu* Daçak. 45,14.

असंक्रान्त m. *Schaltmonat* Hemâdri 1,79,20.

असंख्य 1) Nom. abstr. °ता f. Ind. St. 15,364.

असंख्यक Adj. = असंख्य 1) Agni-P. 10,3.

असंग्राह्य Adj. *sich nicht bäumend*.

असंचेतयमान Adj. *nicht gewahr werdend* Spr. 6125.

असत्यवाद् m. *Lüge* Daçak. 72,13.

असपत्नेष्टका f. = असपत्न 2) Vaitân.

असब्रह्मचारिन् m. *kein Mitschüler* Pân. Gaṇ. 2, 11,9.

असमता f. *das Keinen seines Gleichen Haben* Naish. 5,123.

असमर्पण n. *das Nichtabliefern, Nichtbezahlen* Hemâdri 1,10,7. 46,6.

असमशर m. Bein. *des Liebesgottes* Naish. 3,133.

असनान Adj. *mit keinem Andern gemeinsam, unvergleichlich* Daçak. 19,2.

असमावेश m. *Nichtbesetzung* Mahâbh. in Ind. St. 13,472.

असमाशुग m. *der Liebesgott* Naish. 4,118.

असमीक्षित Adj. *dem Auge sich entziehend* R. 5,81,8.

असंपत्ति f. *das Nichtausreichen, Zuwenigsein* Hemâdri 1,645,10.

असंप्रकीर्ण Adj. *unvermengt*.

असंप्रमाण Adj. *nicht zu geräumig* Çâṅkh. Gṛhj. 6,2.

असंभिन्दत् Adj. (f. °न्ती) *nicht verletzend* Tândja-Br. 7,9,11.

असंभृत Adj. *nicht gemacht, natürlich* Kumâras. 1,31.

असमरूप Adj. *ungleichartig* P. 3,1,94.

असरूपचरित Adj. *kein Genosse seiend* Pârâsh. 103.

असल्मान Adj. *nicht ertragend, — duldend* Mudrâr. 82,18 (137,10).

असापत्न्य n. *Feindlosigkeit* Naish. 7,17.

असामान्य n. *Formverschiedenheit* Pârâsh. 8.

असार्वत्रिक, f. ई Bâdar. 3,4,10.

असितपुच्छक m. *ein best. Thier*, = कालपुच्छक Kâraka 6,12.

असितवर्त्मन् m. *Feuer, Gott* Agni Harshaç. 170,11.

असिपुत्रिका Hemâdri 1,647,17. °पुत्री 763,2.

असीम Adj. (f. आ) = असीमन् Naish. 3,98.

असुदर्शन Adj. *nicht leicht zu erblicken*. Nom. abstr. °ता f. Hemâdri 1,333,15.

असूत Adj. *ohne Wagenlenker* R. ed. Bomb. 6,91,28.

असूय्, statt des blossen Acc. auch Acc. mit प्रति MBh. 12,109,13. — Mit अभि *ungehalten sein* Naish. 3,102.

असूयिन् in घनसूयिन्.

असूर्य Maitr. S. 1,5,10.

अस्ताभिलाषिन् Adj. *zum Untergang sich neigend* Mudrâr. 95,8 (153,8).

अस्तेषता f. = अस्तेय Hemâdri 2,*a*,7,21.

अस्तोम m. *kein rechter Stoma* Tândja-Br. 3,9,2.

अस्थिचित् Adj. *nicht wie Knochen geschichtet* Maitr. S. 3,3,1.

अस्युयस् in einem best. Falle zu sprechen für तस्युयस् Tândja-Br. 7,7,16.

अस्नान n. *das Nichtbaden* MBh. 14,49,8. = नैष्ठिकस्नात्यर्य Nîlak.

अस्नायिन् Adj. *der sich nicht gebadet oder gewaschen hat* Hemâdri 1,99,1 v. u.

अस्यूक, Nom. abstr. °क n. Hemâdri 2,*a*,8,15.

अस्युटित auch *nicht geöffnet* (Augen) Naish. 1,141.

अस्फुरत् Adj. *nicht zitternd* Hemâdri 1,681,17.

अस्मद्देवत्य Adj. *uns zur Gottheit habend* Tândja-Br. 9,1,36.

अस्रीवेणे (Nom. °म्) = अस्रीवि Maitr. S. 2,8,3. 13,14.

अस्वधर्म m. *Pflichtvergessenheit* Daçak. 55,9.

अस्वाङ्गपूर्वपद Adj. *dessen erstes Glied* (in der Zusammensetzung) *kein Körpertheil ist* P. 4,1,53. 1. अहरूत्व Maitr. S. 2,9,3.

अहर्पति 1) Maitr. S. 1,11,3.

अहस्चर Adj. *am Tage wandelnd* Çâṅkh. Gṛhj. 2,14.

अहिर्बुध्यस् 2) अहिर्बुध्याय Pân. Gaṇ. 2,13,3.

अहृष्ट Adj. *betrübt* Naish. 3,124.

अहेतुक, f. आ Naish. 4,105.

अहेलि m. *etwas Anderes als die Sonne* Naish. 3,80.

अहेलिन् Adj. *nicht tändelnd* abend.

अहोतव्य Adj. *nicht zu opfern* Maitr. S. 1,6,10. 8,7.

अहोमक Adj. *ohne Spende* Comm. zu Gobh. 1, 9,27 (Karmapr. 9,7). Nom. abstr. °त्व n. ebend.

अह्रस्त Adj. *unverkürzt* Vaitân.

आकर्णतट° Adv. *bis zum Ohrknorpel* Naish. 8,87.

आकर्णदेशात्तम् Adv. *bis zur Gegend des Ohres* MBh. 3,99,33.

°आकर्णिन् Adj. *hörend* Naish. 1,28.

आकर्षफलक n. *Würfelbrett* Pân. Gaṇ. 2,10,17.

आकर्षिन् 1) *mit sich fortschleppend* Daçak. 77,17.

आकल्पसार Adj. *putzsüchtig* Daçak. 68,9.

आकल्प, lies *Anthemis*.

आकीटम् Adv. *vom Wurm an* Naish. 6,106.

आकुमार° *vom Knaben an* Rag. 4,20.

आकृतिलोष्ट ? Vaitân.

आकैटभवैरि Adv. *bis zum Feinde Kaiṭabha's*, d. i. *bis Vishṇu* Naish. 6,106.

आकोष्ठम् Adv. *bis zum Unterleibe* Bhâg. P. 10, 83,32.

आक्षिद् Adj. *der ansichreisst* Maitr. S. 2,9,8.

आक्ष्या 2) lies *Betrag, Belauf*.

आगति 1) Nom. abstr. °त्व n. Daçak. 65,14.

आगारव Adj. = आगारव Harshaç. 184,19.

आगर्भम् Adv. *bis zum Kinde im Mutterleibe* Ind. St. 14,104.

आग्निवारुणी Adj. (f. ई) Maitr. S. 2,1,4.

आग्रयणदेवता f. *eine Gottheit des Erstlingsopfers* Çâṅkh. Gṛhj. 3,8.

आघर्घरम् Adv. *knirrend* Mâlatîm. 78,7 (171,5).

आचन्द्रतारकम्, lies *so lange Mond und Sterne bestehen* und füge Hemâdri 1,661,18 hinzu.

आचमनक Harshaç. 115,7. 121,18.

आचमनीयक Agni-P. 34,21. Hemâdri 1,787,13.

आचारकालकूट m. N. pr. eines Priesters Kauçikâr.

°आडम्बरित Adj. *auf's Höchste gesteigert* Ind. St. 15,371.

आतपनिवारण n. *Sonnenschirm* Varâh. Jogaç. 8,13.

आतपवारण Adj. *vor Hitze schützend*. वृष्टेरातप° *vor Regen und H. sch.* Hemâdri 1,157,19.

आतिच्छन्दसे Maitr. S. 3,13,10.

आतिजगत Adj. *im Metrum Atijagatî verfasst* Comm. zu Tândja-Br. 12,10,2.

आतिथात्रिक Adj. von आतिथात्रा Çâṅkh. zu Bâdar. 4,3,5.

आतिशयिक Adj. *in Ueberfluss vorhanden* Çiç. 10,23.

आतिसारिक Adj. (f. ई) *gleich wie beim Durchfall* Kârâka 3,5.

आत्मदेवता f. N. pr. einer Gottheit Hemâdri 2, *a*,84,11.

आत्मयोनि 4) Vishṇu's Mocnâk. 187,1 (231,5).

आदधीचि Adv. *mit Einschluss von* Dadhîki Naish. 5,111.

आदरिन् Adj. *ein grosses Gewicht auf Etwas legend, nicht gleichgültig* Naish. 3,62. Am Ende eines Comp. *berücksichtigend, hervorhebend* 6,95.

आदर्श 4) *Musterbild.* Nom. abstr. °ता f. Naish. 4,56.

आदशकण्ठबन्धम् Adv. *bis zur Gefangennahme* Râvaṇa's Bâlar. 183,3.

आदार्य Adj. Maitr. S. 2,10,4 fehlerhaft für सदर्य RV. 10,103,7.

आदिचक्रिन् Adj. *der zuerst den Discus führte.* Vishṇu Kṛshṇa Agni-P. 31,10.

2. आदित्य 2) सरस् *Sonntag* Vishṇus. 77,1.

आदित्यवर्त.

आदित्यधामन् Adj. *bei den Âditja seine Stätte habend* Maitr. S. 3,2,9.

आदिदीप m. *die erste Leuchte,* Rudra-Çiva Hemâdri 1,205,14.

आदेहदाहम् Adv. *seit der Verbrennung des Körpers* Naish. 8,43.

आद्यन्तस्थायिक Adj. *von Anfang bis zu Ende dauernd* Ind. St. 15,392.

आद्वादशवर्षभाविन् Adj. *zwölf Jahre während* Ind. St. 15,410.

आधारक m. = आधार 2) Hemâdri 1,192,12.

आधिकारिक 1) (f. आ) auch *zu den einzelnen Abschnitten gehörig* Çiksh. Gaṇ. 6,4. *vorschriftmässig, ordinär* Dâsa. 3,4,41. — 2) fügt m. hinzu.

आधीतयजुस्. Nom. abstr. °सुष्ट n. Maitr. S. 3,6,4.

आध्यात्मिकी Adv. mit कर् *zur Allseele in Beziehung bringen* Agni-P. 27,61.

आनन auch *Eingang, Thür* Hemâdri 1,169,9.13.

आनन्द 9) auch ein Name der Gaurî Hemâdri 1,395,16.

आनन्दकाव्य n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 108.

आनन्दप्रभा f. N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15.

आनर्तक m. Pl. = आनर्त 1)c) Hemâdri 2,*a*,29,20.

आनीलनिषधायत Adj. *vom Gebirge* Nîla *bis zum Gebirge* Nishadha *sich erstreckend* Hemâdri 1,295, 21. 296,6.

आनीलनिषधायाम Adj. dass. ebend. 1,307,19.

आनस् 3) n. *Herz* Naish. 9,100.

आन्दोल = °क Hemâdri 1,386,1.

आप् mit सव Caus. *Jmd* (Acc.) *Etwas* (Acc.) *erlangen lassen* Naish. 8,89.

आपतर्स् *eine best. Körnerfrucht* Maitr. S. 2,6,6.

आपत्तिसम m. = उपपत्तिसम Sarvad. 114,13.

आपर्वभङ्गनिपुण zu streichen; vgl. oben सपर्व°.

आपादन Adj. *bewirkend* Agni-P. 43,13.

°आपादिन् Adj. *gerathend in, unterliegend* Liṅg. 2,7,19.

आपीठासम् Adv. *bis zum Ende des Piedestals* Hemâdri 1,259,7.

आपीड 2) am Ende eines adj. Comp. f. आ Hemâdri 2,*a*,90,21. 119,13.

आपुङ्खशिखम् Adv. *bis zum untersten Ende des Pfeils* Naish. 8,3.

आपृच्छ, lies *wonach man zu fragen —, d. h. sich zu richten hat.*

आपद्यक्षरस् Adj. *dem Metrum nach vollständig* Taṇḍya-Br. 4,8,7.

आपनीमांसालंकृति, °मीमांसाविवृति und °मीमांसावृत्ति f. Titel von Werken Bühler, Rep. No. 564. fgg. आपा° in den zwei letzten Titeln.

आपर् in अनापर्.

आपवाद् m. *der Ausspruch einer Autorität* Ind. St. 15,353.

आपविभक्तिक Adj. *in den Casusendungen vollständig* Taṇḍya-Br. 4,8,7.

आपस्तोम Adj. *in den Stoma vollständig* ebend. °क Comm.

आप्यानवस्, so zu lesen.

आप्यायिनी f. *eine best.* Çakti Hemâdri 1,198,1.

आप्सर् Adj. *den Apsaras gehörig* Hemâdri 1, 164,13.

आब्रह्मभुवनात्सिकम् Adv. *bis zu Brahman's Welt* Hemâdri 1,273,3.

आब्रह्मसाएड° Adv. *so lange die Welt besteht* Hemâdri 1,700,11.

आभरणी Adv. mit भू *zum Schmuck werden* Naish. 6,3.

आभिज्ञानिक Adj. *auf das Erkennen sich beziehend* Daçak. 92,4.

आभिरामिक Adj. *liebenswürdig* Mudrâ. 82,8 (136,15).

1. आभोग 8) Harshak. 185,21. °गाढ्य 182,10.

3. आभोग Adj. *aller Genüsse theilhaftig* Taitt. Âr. 1,8,5.

आय Adj. von *Talk* Naish. 6,62.

आयज्ञम् Adv. *bis in's Mark* Naish. 8,51.

आयपेय Adj. *roh zerstampfend* Maitr. S. 1,10,11.

आयमृणालम् Adv. *bis zur Wurzel* (eines Lotus) Naish. 8,69.

आयसेखलम् auch *bis zum Gürtel,* so v. a. *bis zur schmalsten Stelle* (eines Kuṇḍa) Hemâdri 1,130,14.

आयुद् Adj. *von einer Wolke kommend* Naish. 4,39.

आयासन wohl *das Reisen, Aufbringen.*

आयुर्वेदिन् Ind. St. 15,295.

आयुष्य 2) *e) ein best. Spruch* Vaitân. Çraut. 8,6.

आरत n. *quidam coeundi modus* Cit. im Comm. zu Kir. 5,33.

आरुह n. *das Bespringen* Hariv. 4104.

आरोग्य Adj. 1) *gesund* Hemâdri 1,609,2. — 2) *Gesundheit verleihend* ebend. 1,576,19. 619,19. 766,19. 797,20.

आरोग्यय्, °यति *salutare, begrüssen* Divjâv. 52.

आरोग्यवत् Adj. *gesund* Hemâdri 1,741,3.

आर्णव Adj. *aus dem Meere gekommen* Naish. 4,61.

आर्तारव m. *Nothgeschrei* Daçak. 67,10.

आर्तस्वन m. dass. Pân. Gaṇ. 2,11,6.

आर्धत् Taṇḍya-Br. 11,8,10. 13,6,10. 11,10 fehlerhaft für आर्द्धत्, wie die Hdschrr. haben.

आर्द्रता (Nom. abstr. zu आर्द्र 1)a) Çiç. 10,19. zu d) 36.

आर्षपुत्रीय Adj. von आर्षपुत्र Naish. 9,68.

आर्हत 2) auch *ein Buddhist* Agni-P. 16,4.

आलंकारिक (so zu lesen) m. *Rhetoriker* Comm. zu Çiç. 10,21.

आलम्भम् Absol. *anfassend,* mit Acc. Taṇḍya-Br. 3,6,2.

आलिङ्गना f. = आलिङ्गन n. Naish. 6,75.

आलोकक m. *Zuschauer* Naish. 2,68.

आलोकाचल m. N. pr. eines *Gebirges* Hemâdri 2,*a*,28,16.

आवामदेव्यम् Adv. *mit Einschluss des* Vâmadevja Çâṅkh. Gaṇ. 6,2.

आविर्भूय Adj. *das Offenbarwerden* Maitr. S. 1,8,6.

आविंशम्, lies 2,34,6.

आविष्पृष्ठ Adj. *dessen Rücken sichtbar ist* Maitr. S. 1,10,7.

°आशंस Adj. *erwartend* Daçak. 14,1.

आशातिक Adj. Taitt. Âr. 1,8,7. = आशत्य शात्यमानः, यस्माभिरेव याद्यमानः Comm.

आशापति m. = आशापाल Naish. 8,71.

आशापल्ली f. N. pr. eines *Dorfes* Ind. St. 15,225.

आशापाल, lies 3,12,4.

आशापुरा f. N. pr. einer Gottheit Ind. St. 15,313.

आशिखम् auch so v. a. vom *Fusse bis zum Scheitel* Naish. 5,27.

आशीयस् Adv. *schneller* Taṇḍya-Br. 18,6,10.

आशुगी Adv. mit भू *zu Jmds* (im Comp. vorangehend) *Pfeil werden* Naish. 6,67.

आशूर Adj. Suçr. 1,333,17 fehlerhaft für आसुर.

आश्याम Adj. *dunkelfarbig* Hemâdri 1,681,16.

1. आश्रव 1) Nom. abstr. °ता f. Naish. 3,84.

घाम्यवणम् Adj. *bis zum Ohr* Naish. 4,93.

घाम्रिनेय 2) Naish. 8,29.

घाट्टादृट्टे, so zu betonen.

2. घाम् 9) कथमास्ते तात: so v. a. *wie geht es dem Vater?* Hanum. 126,9. — Mit अनु 1) *sich in Jmds* (Gen.) *Nähe aufhalten* Hemâdri 1,35,20.

घासलक्षकृत्वस् Adj. *bis tausend Mal* Taitt. Âr. 4,28,1.

घास्फाल auch *das Zurückprallen* Naish. 8,68.

घाहृत्य Adj. 1) *herbeizuholen* Tândya-Br. 9,5,2. — 2) *darzubringen* (ein Opfer) ebend. 6,7,14.

3. इ mit अधि Caus. Med. *veranlassen, dass Jmd Jmd* (Acc.) *lehrt,* Hemâdri 1,325,8. — Mit प्राधि *weiter studiren* Çiñkar. Gaṇ. 6,2. — Mit उद् 9) उदीत = उदित Naish. 1,83. 6,52. 71. — Mit अनुपरा *einen Fliehenden* (Acc.) *verfolgen* Tândya-Br. 9,1,20.

1. इक्षुकाण्ड Maitr. S. 3,7,9.

इक्षुदण्डमय Adj. *aus Zuckerrohrstengeln gemacht* Hemâdri 1,404,17.

इक्षुमय Adj. *aus Zuckerrohr gemacht* Hemâdri 1, 341,19.

इक्षुयष्टि f. *Zuckerrohrstengel.* °मय Adj. *daraus gemacht* Hemâdri 1,413,10. 416,17.

इडात्व n. Nom. abstr. von इडा Maitr. S. 4,2,3.

इदंयुगीन Adj. *zu dieser Weltperiode gehörig* Ind. St. 15,294.

इदमीय Adj. *ihm —, ihr gehörig* Naish. 4,12. 7,82.

इध्मप्रव्रश्चन m. = इध्मप्रव्रश्चन Agni-P. 34,27.

इन्दुका f. N pr. eines Flusses Hemâdri 1,315,20.

इन्दुगौर m. Beiw. Çiva's Ind. St. 15,210.

इन्दुता f. Nom. abstr. zu इन्दु 2) Naish. 6,26.

इन्द्रगुरु, vgl. Pân. Gaṇ. 3,1,18.

इन्द्रतय m. wohl = इन्द्रजित् 1) Agni-P. 40,15.

इन्द्रदैवत्य Adj. Indra *zur Gottheit habend* Pân. Gaṇ. 2,13,1.

इन्द्रनीलक Hemâdri 1,399,9.

इन्द्रनीलमणिमय Adj. = इन्द्रनीलमय Hemâdri 1, 280,?

इन्द्रपाश m. Indra's *Schlinge* Pân. Gaṇ. 3,7,3.

इन्द्रपुरुष m. Indra's *Diener.* Pl. Âçv. Gaṇ. 1,2,3.

इन्द्रप्रस्थनाहात्म्य n. Titel eines Werkes Burnell, Rep. No. 53.

इन्द्रमह Maitr. S. 3,4,3.

इन्द्राशन *Hanf* Kâtyâr.

इन्धन्यस्, lies *auf dem Feuer stehend, heiss.*

इम् Interj. Maitr. S. 4,9,22.

इषुनख n. *Pfeilspitze* Taitt. Âr. 1,4,2

इषुवर्ष m. *Pfeilregen* Daçak. 84,10.

इषुविक्षेप m. *Pfeilschussweite.*

इष्टकामय Adj. (f. ई) *aus Backsteinen gemacht* Hemâdri 1,169,20.

इष्टत्व n. Nom. abstr. zu 1) इष्ट 1)b) Naish. 6,106.

इष्टेउ n. Name eines Sâman Tândya-Br. 19,12,1. 1. उ als Nidhana eines Sâman Tândya-Br. 19,10, 1. 12,13. 12,11,26

इह्यति (ungirte 3. Sg. Praes.) *die Bedeutung der Wurzel* इह् Bîdar. 1,1,5. 3,13.

ईकार Adj. *den Laut* ई *hervorbringend* TS. 7, 1,19,1.

ईकृत Adj. *der den Laut* ई *hervorgebracht hat* ebend.

ईदृशभूत Adj. *ein derartiger seiend.* Nom. abstr. °ता f. Naish. 4,55.

ईशक m. Çiva. Loc. so v. a. *in Nordost* Agni-P. 43,3.

ईशगोचर m. Çiva's *Bereich,* so v. a. *Nordost* Agni-P. 43,2. Hemâdri 1,125,9. 2,a,62,15. 63,17.

ईशत्व n. Nom. abstr. zu ईश 2) a) Hemâdri 1,823,3.

ईशानदिश् f. *Nordost* Hemâdri 1,138,1.

ईश्वरकारयितृ m. *Deist* Çañk. zu Bîdar. 1,1,12.

ईश्वराकारित्व m. dass. Harshak. 204,7.

ईश्वरशतक n. Titel eines Werkes Bhartṛ. Rep. No. 109.

उक्तपोष m. *Pleonasmus* Comm. in Mîmâṃs. ed. Bomb. S. 2.

उक्तत्व n. Nom. abstr. von उक्तवत् 1) a) Maitr. S. 2,5,1. 7.

उग्रदण्ड 2) f. आ N. pr. einer Nâjikâ der Devî Hemâdri 2,a,85,6.

उग्ररूपिन् Adj. *von grausigem Aussehen* Hemâdri 2,a,100,13.

उग्रवंशकर Adj. *ein gewaltiges Geschlecht erzeugend.* Rudra-Çiva Hemâdri 1,208,3.

उच् mit अभि, सम्युचित *entsprechend, passend* R. Gorr. 1,75,12.

उच्चतरता f. *Uebermaass* Naish. 8,104.

उच्चनासिक Naish. 2,28.

उच्चल Adj. *hervorspringend* Hemâdri 1,2,18.

उच्चाटनीय Adj. *zu verscheuchen, verscheucht werdend* Naish. 3,7.

उच्चैर्मान m. *grosser Hochmuth* Naish. 5,47.

उच्चैर्वाद m. *ein hochfahrendes Wort.*

उच्चैर्विस्मय m. *grosses Erstaunen* Naish. 5,2.

उच्छूसन n. *das Schlafwerden* Mâlatîm. 35,2 (88,2).

उच्छ्वास 2) auch *Athemzug.* °यक n. Hemâdri 1, 221,2.

उज्ज्वलो Adv. 1) mit कर् *glänzend —, schmuck machen* Harshak. 128,5. 142,22. — 2) mit भू *aufstrahlen, hell prangen* Harshak. 139,4.

उत्क 1) Nom. abstr. °ता Naish. 1,126.

2. उत्क Adj. *dessen Wasser sich erhoben hat.* Nom. abstr. °ता f. ebend.

उत्कर्षवत् Adj. *hervorhebend, steigernd* Kâvyâd. 1,76.

उत्कुटिल Adj. *nach oben schief, — verzogen* S. S. S. 117,3.

उत्खानम् Absol. *ausgrabend* Lit. 8,2,3.

उत्ताब्धि f. *Befestigung* Maitr. S. 3,3,1.

उत्तमता f. Nom. abstr. zu उत्तम 1) b) Hemâdri 1, 367,2.

उत्तरधारय Adj. *Jmd* (Dat.) *eine Antwort schuldend* Naish. 9,3.

उत्तारतां mit भू *in eine hüpfende Bewegung gerathen* Naish. 3,55.

उत्तारवती f. Bez. *einer best. Schichtung* Maitr. S. 3,3,2. 4,2

उत्तराङ्ग auch *das Querholz über den zwei Pfosten einer Wage* Hemâdri 1,173,4. 8.

उत्तराशापति Hemâdri 1,769,16.

उत्तापन n. *das Kasteien* Hemâdri 2,a,6,10.

उत्तापनीय n. etwa *ein Mittel auf die Beine zu bringen* Maitr. S. 1,10,14.

उत्थापितोत्प्रेक्षा f. *eine Art Gleichniss* Comm. zu Naish. 1,80.

उत्पातिन् Adj. *auffliegend* Naish. 1,126.

उत्प्लव m. *das Auffliegen* Naish. 1,125.

उत्फुल्लतनूरुही Adv. mit कर् *bewirken, dass bei Jmd die Härchen* (Federn) *sich erheben* Naish. 2,3.

उत्सव 2) पुत्रोत्सव so v. a. *Geburt eines Sohnes* Pariâm. 122.

उत्सृज्य Adj. *auszusetzen, nicht zu feiern* Tândya-Br. 5,10,4.

उदकमण्डलु m. = उदकमण्डलु Hemâdri 2,a,79,9.

उदकपात्र n. = उदपात्र 1) a) Hemâdri 2,a,77,5.

उदकपूर्व 1) °म् Adv. Hemâdri 1,820,3.

उदकमणि m. *Wassertopf* Divyâv. 27.

उदपुरी f. Bez. *eines best. Backsteins* Maitr. S. 2,8,14.

उदरभेदिन् Adj. *Oeffnung des Leibes bewirkend.*

उदस्र Adj. *Thränen vergiessend* Naish. 8,34.

उदारचरित्र Adj. = उदारचरित 1) Kâtyâr.

उदारचित्त Adj. *edelmüthig* Kâtyâr.

उदित्वर auch *aufgegangen* Naish. 4,38.

उदेतोस् mit पुरा Maitr. S. 1,6,10.

उद्गमनीय auch Adj. °ये डुकूले Harshak. 142,8.

उद्घाचन 3) *das Verkünden, Mittheilen* Naish. 9,19.

उद्धन् n. *das Wogen, Fluthen* VS. 13,33. Maitr. S. 2,7,16 18. 8,14.

उद्वह् 1) Adj. (f. घ्नी) a) *tragend, haltend* Hemâdri 2,a,89,6.7.

उमति 1) *erectio* (penis) Kâtyâr. 68.

उन्मत्तीकरण n. *das Berauschen* Kautukar. 98.

उन्मदिष्णु auch *toll machend* Naish. 7,79.

उन्मुक्ति f. *Befreiung* Maitr. S. 3,6,7.

उन्मुक्ता f. dass. Maitr. S. 3,9,7.

*उपकर्षम् Absol. *heranziehend.*

उपक्षेप 3) *Herbeischaffung* R. 2,15 in der Unterschr.

उपदेशरत्नमाला f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 568.

उपदेशरसायन n. desgl. ebend. No. 704.

उपद्रष्टृका f. *Zeugin* Maitr. S. 3,2,4.

उपप्रातर् Adv. *kurz vor Tagesanbruch* Mahidh. zu VS. 35,1.

2. उपमातर् Nom. ag. *Vergleicher* Naish. 7,16.

उपयुक्ततमत्व n. *das ganz besonders am Platze Sein* Hemâdri 2,a,31,17.

उपवत्स्यद्भक्त n. *Speise vor Beginn des Fastens* Kauç. 1. 8. Vaitân. 6,12.

उपरिष्टाल्लक्ष्मन् Adj. = उपरिष्टाल्लक्षण Maitr. S. 3,2,7.

उपवासक, füge n. hinzu.

*उपस्कारम् Absol. *spaltend.*

*उपस्कीर्ण n. etwa *das Geschundenwerden.*

उपाकर्तव्य n. impers. *an die Eröffnungsfeier zu gehen* Çâñkh. Gṛhj. 4,5.

उपाप्ति f. *Gebrauch, Anwendung* Comm. zu Kâtj. Çr. 1,8,2.

उपासकाध्ययन n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 569.

उपेप्सा Maitr. S. 2,9,8.

उभयदस् Maitr. S. 1,8,1.

उररी mit कर् 6) *vorangehen lassen, beginnen mit* (Acc.) Mâlav. ed. Bomb. 108,7.

उरी mit कर् 5) dass. Mâlav. 71,22.

उरोविदारम् Absol. *mit Aufschlitzung der Brust* Çiç. 1,47.

उलप्य Maitr. S. 2,9,8.

ऊतिमती f. *der Vers* ṚV. 1,30,7 Maitr. S. 3,1,3.

ऊनी mit भू *sich vermindern, abnehmen* Kâlak. 1,25.

ऊरुक am Ende eines adj. Comp. (f. आ) = ऊरु 1) Hemâdri 2,a,84,16.

ऊर्जय्, ऊर्जितम् Adv. *stolz, mit Selbstbewusstsein* Nâgâr. 62,21 (82,9).

ऊर्णामृदु Adj. *wollenweich* TBr. 3,7,6,5.

ऊर्ध्वज्योतिस् Adj. *dessen Licht nach oben strebt* Maitr. S. 2,13,19.

ऊर्ध्वमूल Adj. *mit den Wurzeln nach oben* Taitt. Âr. 1,11,5.

ऊर्ध्वहस्तक m. = 1. ऊर्ध्वकर Hemâdri 2,a,127,4.

ऊष्माप् Harshak. 139,5. 160,5.

1. ऊह् mit प्रतिवि 4) *aus einander schieben* R. Gorr. 2,12,26.

ऋक्षकर्णी f. N. pr. einer Jogini Hemâdri 2,a,93,4. 6.

ऋगुत्तम Adj. *mit einer* Ṛk *schliessend* Maitr. S. 3,1,1.

ऋचक Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 6. 7.

ऋषभनाथचरित्र n. desgl. ebend. No. 570.

ऋषिदेश m. = ब्रह्मर्षिदेश Hemâdri 2,a,27,18.

ऋषिमण्डल n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 571.

ए Interj. Maitr. S. 4,9,21.

एककर्ण Adj. (f. ई) *einohrig.*

एकधारक m. N. pr. eines Berges Divjâv. 167.

2. एकवर्ण 1) e) *zu derselben Kaste gehörig* Kâlak. 5,196.

एकाशीतिचक्रोद्धार m. Titel eines Werkes.

एकीभावस्तोत्र n. desgl. Bühler, Rep. No. 572.

ऐ Interj. Maitr. S. 4,9,21.

ऐरावतक 3) m. N. pr. eines Berges Divjâv. 168.

Helioplandruck von F. A. Brockhaus, Leipzig

SANSKRIT-WÖRTERBUCH

IN KÜRZERER FASSUNG

BEARBEITET

VON

OTTO BÖHTLINGK

ZWEITER THEIL.

क — प.

ST. PETERSBURG.
BUCHDRUCKEREI DER KAISERLICHEN AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN.
(Wass.-Ostr. 9. L. No. 12.)
1881.

Gedruckt auf Verfügung der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften.

Im Januar 1881.

C. Vesselofski, beständiger Secretär.

VORWORT.

Ueber dem Wörterbuch hat ein gütiges Schicksal gewaltet, da im Laufe von 30 Jahren von seinen activen Freunden nur Einer mit Tode abgegangen ist. Dieser Todesfall aber hat uns um so schmerzlicher berührt, als der Verstorbene bei der Frische seines Geistes und Körpers und bei seinem zum Erstaunen vielseitigen Interesse an Personen und Sachen bei längerem Leben noch Manchen für die Wissenschaft gewonnen und die Wissenschaft selbst gefördert hätte. Wer unserm heimgegangenen lieben Freunde A. Schiefner im Leben näher zu treten das Glück hatte, und deren gab es Viele, konnte sich bald von dem Reichthum seines Wissens überzeugen und an diesem nimmer versiegenden oder stets sich wieder füllenden Borne getrost zu jeder Zeit sich erlaben. Der Verstorbene gehörte zu den edlen Naturen, die den mit Mühe und Arbeit von allen Seiten her eingesammelten Honig gern Andern hingeben und sich selbst dabei vergessen. Er ruhe in Frieden, wir aber seine Freunde wollen, so lange wir leben, seiner in Liebe gedenken!

Von den vielen Gönnern des Wörterbuchs, die das Vorwort zum ersten Theil aufzählt, haben Mehrere mit nicht genug anzuerkennender Selbstverläugnung das Gebiet ihrer Beiträge erweitert. Die neu gewonnenen Freunde, denen ich zu grossem Danke für ihre Mittheilungen verpflichtet bin, sind: Siegfried Goldschmidt, Hermann Jacobi, F. Kielhorn, A. Hillebrandt, Adolf Holtzmann und J. S. Speijer.

Ueber die zahlreichen Nachträge auch in diesem Theile wird vielleicht Mancher ungehalten sein und mit einigem Rechte, da viele derselben bei einer genaueren Durchmusterung des grossen Wörterbuchs in den Haupttheil hätten verarbeitet werden können. Zu meiner Entschuldigung darf ich wohl anführen, dass ich bei meinen Jahren dieser grossen Arbeit mich nicht glaubte unterziehen zu dürfen, weil dadurch die Vollendung des Werkes noch mehr gefährdet worden wäre. Dass ich überhaupt schon jetzt Nachträge gegeben, erklärt sich aus dem natürlichen Verlangen, dem bis jetzt bearbeiteten Theile des Werkes für alle Eventualitäten, so weit es von mir abhing, die grösstmögliche Vollendung zu geben.

Verzeichniss der in diesem Theil neu hinzugekommenen Citate von Werken nebst Angabe derjenigen Gelehrten, denen ich die Mittheilungen aus diesen Werken verdanke:

Ainslie = Ainslie, Materia indica. London 1826.
Ânandal. = Ânandalahari in Haeberlin's Anthologie.
Baudh. = Baudhâjana, nach Citaten in andern Werken.
Brahmavaiv. P. = Brahmavaivartapurâṇa.
Bühler, Rep. 1872—73 = Bühler, Report on Sanskrit Mss. 1872—73.
Çântiç. = Çântiçataka in Haeberlin's Anthologie.
Cat. Gujar. = A Catalogue of Sanskṛit Manuscripts contained in the private libraries of Gujarât, Kâṭhiâvâd, Katchchh, Sindh and Khândeś. Compiled unter the superintendence of G. Bühler (Roth).
Cat. Willmot = A Catalogue of Sanskṛit Mss. existing in the central Provinces, prepared by order of E. Willmot Esq. (Roth).
Çilâñka = Çilâñka's Commentar zum Âḱârâñgasûtra, Calcutta 1878 (Jacobi).
ÇKDr. = Çabdakalpadruma.
Çobh. = Çobhanamuni's Çobhanastutajas in Z. d. d. m. G. 32,509. fgg. (Jacobi).
Çrut. (Br.) = Çrutabodha, Ausg. von Brockhaus.
Cunningham, Arch. Surv. = Cunningham, Archaeological Survey of India.
Daçak. (1925) = Daçakumâraḱarita, Calcutta १९२५ संवत्सरे (Cappeller).
Dâj. = Dâjabhâga, Calcutta 1829.
Deçîn. = Hemaḱandra's Deçînâmamâlâ, Hdschr. (Pischel).
Dhûrtas. wird von nun an nach der lithographirten Ausgabe von Cappeller citirt.
Führer, Bṛh. = Darstellung der Lehre von den Schriften in Bṛhaspati's Dharmaçâstra. Inauguraldissertation von Alois Anton Führer.

1257776

Gaṇit. Bhagram. = Gaṇita, Bhagrahajutjadhikâra (Kern).
Gaṇit. Kaksh. = Gaṇita, Kakshâdhjâja (Kern).
Gaṇit. Spashṭ. = Gaṇita, Spashṭâdhikâra (Kern).
Gâr. Up. = Gârupopanishad in der Bibl. ind.
Ǵaṭâdh. = Ǵaṭâdhara im ÇKDr.
Golâdhj. Bhuv. = Golâdhjâja, Bhuvanakoça (Kern).
Gṛhjâs. = Gṛhjâsaṁgraha in der Bibl. ind.
Hâla. Citirt nach der neuen noch im Druck befindlichen Ausgabe von Weber (Cappeller).
Haṁsop. = Haṁsopanishad in der Bibl. ind. (Geldner).
Hanum. Up. = Hanumaduktarâmopanishad in der Bibl. ind. (Geldner).
Hariv. Langl. = Langlois' Uebersetzung des Harivaṁça.
Hâsj. wird von nun an nach der lithograph. Ausgabe von Cappeller citirt.
Hem. Par. = Hemaḱandra's Pariçishṭaparvan, Hdschr. (Jacobi).
Ind. Str. = Weber, Indische Streifen.
J. A. S. Beng. = Journal of the Asiatic Society of Bengal. Part I. (History, Antiquities, &c.).
Jogaç. Up. = Jogaçikhopanishad in der Bibl. ind. (Geldner).
Ḱaitanj. = Ḱaitanjaḱandrodaja in der Bibl. ind. (Pischel).
Kalpas. = Kalpasûtra, herausg. von H. Jacobi (Jacobi und Kern).
Ḱâṇ. = Ḱâṇakja in Haeberlin's Anthologie.
Kap. (Ball.) = The Aphorisms of the Sánkhya Philosophy, of Kapila, Allahabad 1852.
Kâraṇḍ. = Kâraṇḍavjûha, Calcutta 1873 (Kern).
Kât. = Kâtantra, herausgegeben von Eggeling.
Kâṭh. = Kâṭhaka Hdschr. (v. Schröder und Weber).
Kâṭh. Gṛhj. = Kâṭhakagṛhjasûtra, Hdschr. (Jolly).
Kap. S. = Kapishṭhalakaṭhasaṁhitâ, Hdschr. (v. Schröder).
Ḱûlikop. = Ḱûlikopanishad in der Bibl. ind. (Geldner).
Varâh. Laghuǵ. = Varâhamihira's Laghuǵâtaka.
Magavj. = Ueber zwei Parteischriften zu Gunsten der Maga, resp. Çâkadvîpîja Brâhmana. Von A. Weber.
Mahâç. = Mahâçânti, Hdschr. (Roth).
Maitr. Paddh. = Paddhati zu Maitr. S., Hdschr. (v. Schröder).
Mân. Çr. = Mânavaçrautasûtra, Hdschr. (v. Schröder).
Mâṇḍ. Up. = Mâṇḍûkjopanishad in der Bibl. ind.
Molesw. = A Dictionary, Maráṭhi and English, compiled by J. T. Molesworth, Bombay 1857.
Mon. d. B. A. = Monatsberichte der Königlich Preussischen Akademie der Wissenschaften in Berlin.
Nâdar. Up. = Nâdabindûpanishad in der Bibl. ind. (Geldner).
Nigh. = Jâska's Nirukta sammt den Nighaṇṭavas, herausgegeben und erläutert von Rudolph Roth.
Nirṇajas. = Nirṇajasindhu.
Opp. Cat. = List of Sanskṛit Manuscripts in private libraries of southern India. Compiled, arranged and indexed by Gustav Oppert.
Pańḱat. ed. orn. = Kosegarten, Pantschatantrum sive quinquepartitum de moribus exponens. Pars secunda, textum sanscritum, ornatiorem tenens.
Râǵav. = Râǵavallabha, nach Citaten im ÇKDr.
Setub. = Setubandha, herausgegeben von Siegfried Goldschmidt.
Tal. Br. = A legend from the Talavakâra or Jaiminîya Brâhmaṇa of the Sâmaveda by A. C. Burnell, Mangalore 1878.
Teǵob. Up. = Teǵobindûpanishad in der Bibl. ind. (Geldner).
Vâstuv. = Viçvakarman's Vâstuvidjâ, Hdschr. (Kern).
Viçva = Viçvakoça (Pischel).
Vivâdaḱ. = Vivâdaḱintâmaṇi, Calcutta संवत् १८३४ शाके १७५३ वैशाखे.
Vivekav. = Vivekavilâsa im Journal Pratnakamranandinî.
Vop. = Vopadeva's Mugdhabodha, herausgegeben und erklärt von O. Böhtlingk.
Weber, Lit. = Akademische Vorlesungen über Indische Literaturgeschichte. Von Albrecht Weber. Zweite vermehrte Auflage.
Wilson, Sel. Spec. = Wilson, Select Specimens of the Theatre of the Hindus.

Jena, den 11. December 1880.

O. Böhtlingk.

1. कँ Pron. interr. (Nom. Acc. n. कँद्, später किँम्) 1) *wer, was, welcher.* — a) in directer Frage. के भवतो ऽवलम्बते *wer seid ihr, die ihr —?* 65,22. के वराकास्तु मानुषाः so v. a. *was haben die zu bedeuten? die kommen gar nicht in Betracht.* का तवास्मि *was bin ich dir?* 180,6. के मम धन्विनो ऽन्ये so v. a. *was kümmern mich die?* को ऽयमायाति *wer kommt da?* कैमिर्मम् 29,3. किमिदं कुरुषे *was thust du da?* 55,8. कैषा कथा *wie kann davon die Rede sein?* 133,32. कः को ऽत्र द्वारि तिष्ठति 150, 29. कस्त्वा कमुपनयते 37,14. नृपमीत्तितुमत्र के वयम् *wer sind wir um — zu, wie kämen wir dazu — zu?* Spr. 3319. किम् mit einem Instr. oder einem Absol. auf त्वा oder य *was liegt Jmd* (Gen.) *an, — daran, dass?* Das Interr. verbindet sich gern mit den Partikeln इव, उ, नाम *wohl*, नुँ, उ नुँ, वा *wohl*, स्विद्, उ स्विद् und नु स्विद्. — b) in indirecter Frage. ते के न ज्ञानीमके *was die sind, wissen wir nicht* 169,24. — 2) als Pron. indef. *Jemand, irgendwer, was, — welcher.* यैत्किंमेकम् 28,25. Çat. Br. 1,7, 2,19. Meistens in negativen Sätzen oder in Verbindung mit verschiedenen Partikeln. — a) mit च. Mit einem vorangehenden Relat. entweder relativ (*wer —, welcher immer*) oder indef. (*wer —, was es auch sei, Jedermann, jeglich, jeder beliebige.* — b) mit चन (च नँ) α) *auch Niemand, — Nichts, — nicht ein.* — β) in negativen Sätzen wird die Verneinung nur noch verstärkt. नैं पुर्वपोरुषे किं चन *der geht euch gar Nichts an.* न च के चन मद्रकाः so v. a. *haben Nichts zu bedeuten.* — γ) *wer —, was es auch sei; irgend ein.* Pl. *Einige*, wiederholt *etwelche, verschiedene.* In Verbindung mit य wie कश्च; s. 2) a). यत्किंचनप्रलापिन् Adj. *allerhand Zeug schwatzend* R. 4,17,5. — c) mit चित् *wer —, was —, welcher immer, Jemand, man, Etwas, irgend ein, ein* (unbest. Artikel), *der Eine oder der Andere, hier und da Einer.* Pl. *Einige.* कश्चित् — कश्चित्, के चित् — के चित् (mit अन्य und अपर wechselnd) *der Eine — der Andere, Einige — Andere.* पतिणः स्वाहाकारं चित्किं चिद्दति *dieses und jenes, ein Weniges* 171,3. 4. Spr. 5188. कश्चित्कं चित्पृच्छति *Jemand frägt einen Andern* Chr. 242,10. Auch in Comp. किंचिद्ङ्स्पर्श 154,28. In einem negativen Satze mit der Negation durch, *Niemand, Nichts, kein* wiederzugeben. नान्येन केन चित् *mit nichts Anderm* 248,11. न तेश किं चित् so v. a. *mit diesen ist Nichts anzufangen* Spr. 7651. न खलु किं चिन्न so v. a. *Alles* Chr. 310,31. Auch in Verbindung mit य wie कश्च: s. 2) a). न ये के चित्साद्यमर्कन्ति so v. a. *nicht jeder Beliebige, — der erste Beste.* — d) mit अपि (noch nicht bei Manu) *Jemand, Etwas, irgend ein, ein* (unbest. Artikel), *ein unbestimmter, — nicht näher zu bezeichnender.* के ऽपि *Einige.* सर्वः को ऽपि *Jedermann, wer es auch sei*, 118,24. को ऽप्येकः पुरुषः *ein Mann* 111,13. अपूर्वः को ऽपि *ein bisher ganz unbekannter, ein ganz ungewöhnlicher* 164, 17. 165,32. 176,26. — e) mit वा und vorangehendem य *ein beliebiger* nur M. 2,24.

2. कँ 1) m. a) Bein. α) Prajâpati's oder eines Prajâpati. — β) Brahman's Spr. 7804. — γ) Daksha's. — δ) *Vishṇu's. — ε) *Jama's. — ζ) Garuḍa's. — b) *die Seele.* — c) *ein best. Komet.* — d) *die Sonne.* — e) *Feuer.* — f) *Helle, Licht.* — g) *Wind.* — h) *Pfau.* — i) *Körper.* — k) *Zeit.* — l) *Reichthum.* — m) *Laut.* — n) *ब्रह्मन् कामयन्ति. — 2) n. a) *Freude, Glückseligkeit.* — b) *Wasser* Maitr. S. 1,10,10. Spr. 7804. — c) *Kopf* Spr. 7840.

*कंप, *कंपु, *कँप्य, *कँप्यु und *कंव Adj. *glücklich.*

कँवत् (कँप्वत्) Adj. *heilvoll.* कँवति *an einem N. Orte* Çat. Br. 13,8,4,10.

कंवूल n. = قبول *der 8te astrol. Joga.*

*कंस्, कंस्ते (गतिशासनयोः, शातने).

कँस 1) m. (* n.) *ein metallenes Gefäss, — Becher.* — 2) m. *n. *ein best. Hohlmaass*, = षाष्टक, = zwei षाष्टक Karaka 7,12. — 3) m. n. *Messing, Glockengut.* °स्थाल n. Lit. 2,11,33. — 4) m. N. pr. eines von Kṛshṇa erschlagenen Fürsten von Mathurâ 241,3. — 6) N. pr. einer Oertlichkeit. — 7) f. आ N. pr. einer Schwester Kaṁsa's.

कँसक 1) m. = कंस 1) Mahâbh. 3,13,a. — 2) *n. *eine best. Augensalbe.*

कँसकार m. *der in Messing arbeitet, Glockengiesser.*

कँसकेशिनिषूदन, *कँसजित् und कँसनिषूदन m. Bein. Kṛshṇa's.

कँसपात्र n. *ein best. Hohlmaass*, = षाष्टक Çârṅg. Saṁh. 1,1,20.

*कँसमर्दन m. Bein. Kṛshṇa's Gal.

कँसवती f. N. pr. einer Schwester des Kaṁsa und der Kaṁsâ.

कँसवध m. Kaṁsa's *Tod.* Auch Titel eines Schauspiels.

कँसविद्रावणकारी f. Bein. der Durgâ.

कँसशत्रु (Daçar.) 1) und *कँसरिपु m. Bein. Kṛshṇa's.

कँसार 1) Adj. *einen festen Kern bildend, consistent.* — 2) *n. = कंसर Gal.

*कँसाराति m. Bein. Kṛshṇa's.

कँसारि m. 1) Bein. Kṛshṇa's Spr. 7809. — 2) N. pr. eines Fürsten.

*कँसास्थि n. = कंस 3).

*कँसिक und *कँसीय Adj. von कंस.

*कँसोद्भवा f. *eine best. wohlriechende Erde.*

*कक्, ककते (लौल्ये, इच्छागर्वघापले).

ककडीकृत Adj. (f. घा) etwa *zerfetzt.*

*ककन्द् m. 1) *Gold.* — 2) N. pr. eines Fürsten.

कँकार m. *ein best. Vogel* Maitr. S. 3,14,1.

कर्कँडु m. *ein best. Thier.*

ककाट in रेणु°,

कर्कोटिका f. *ein best. Theil des menschlichen Hinterkopfes.*

ककार m. *der Laut* क TS. Prât.

*ककुञ्चल m. *der Vogel* Kâṭaka.

ककुठ m. = कर्कट Maitr. S. 3,14,13.

कँकुत्सल m. vielleicht Liebkosungswort für *ein kleines Kind.*

ककुत्स्थ m. N. pr. eines Fürsten.

कर्कँदू f. 1) *Kuppe, Gipfel.* — 2) *Haupt von, der Oberste unter* (Gen.). — 3) *jede hervortretende Spitze.* — 4) *der Höcker des indischen Büffels.* —

5) *Buckel.* — 6) *die königlichen Insignien.* — 7) *ein best. Metrum,* = ककुभ्; aber nur in flexionsloser Form.

ककुद् m. (selten) und n. 1) 2) 3) 4) = ककुद 1) 2) 4) 6). — 5) m. *eine Schlangenart.* — 6) m. N. pr. eines Fürsten VP.² 4,97.

ककुदंकात्यायन m. N. pr. eines Gegners des Çâkjamuni.

ककुदच्छविन् Adj. *die Form eines Höckers habend* Dasv. Bh. 3.

ककुदवत् Adj. *buckelig.*

*ककुदात्त m. N. pr. eines Mannes.

*ककुदावर्तिन् m. *eine best. Art von Pferden.*

ककुद्भ्रम m. N. pr. eines Schakals.

ककुभमान् Adj. *hoch, erhaben.*

ककुभवत् 1) Adj. *mit einem Höcker versehen.* — 2) m. *a) Berg.* — *b)* N. pr. eines *Gebirges* in Çâlmaladvîpa VP. 2,4,27. — *c) der Büffel mit dem Höcker.* — *d) *eine best. Arzneipflanze.* — 3) f. ककुभवती *a) *Hüfte.* — *b) ein best. Metrum.* — *c)* N. pr. der Gattin Pradjumna's VP.² 4,112; vgl. ककुद्मती.

*ककुभिकन्या f. *Fluss.*

ककुभिन् 1) Adj. *mit einem Höcker versehen.* — 2) m. *a) *Berg.* — *b) der Büffel mit dem Höcker.* — *c)* Bein. Vishṇu's. — *d)* N. pr. eines Fürsten der Ânarta. — 3) f. ॰नी N. pr. eines Flusses.

ककुद्म nachlässig für ककुद्भ्रम.

ककुद्मत् 1) m. *der Büffel mit dem Höcker.* — 2) f. ॰ती N. pr. der Gattin Pradjumna's. — Vgl. die richtige Form ककुभवत्.

ककुन्दर n. *Landenhöhle* Buâvabh. 1,28,7.

ककुन्मत् Adj. *gipfelnd, sich auflhürmend.*

ककुप्कारम् Absol. *unter Verwandlung in Kakubh-Strophen.*

ककुप्प्रदाह m. *brandähnliches Glühen des Horizonts.*

ककुब्जय m. *Eroberung der Welt.*

ककुब्भाण्ड m. *ein best. mythisches Wesen* Supârn. 23,4.

ककुभ् f. 1) *Kuppe, Gipfel, cacumen.* — 2) *Weltgegend.* — 3) *ein best. Metrum.* — 4) * *Haarflechte.* — 5) **ein Kranz von Kampaka-Blüthen.* — 6) **Glanz, Schönheit.* — 7) **Lehre, Lehrbuch.* — 8) N. pr. einer Tochter Daksha's und Gattin Dharma's.

ककुभ 1) Adj. *hervorragend, erhaben, vortrefflich.* — 2) m. *a) eine Art von Unholden.* — *b) *ein best. Vogel* Gal. — *c) Terminalia Arjuna.* — *d) *Dämpfer an der indischen Laute.* — *e) ein best. Râga* (musik.). — *f) *eine best. Krankheit* (Verwechselung von रोग und रोग). — *g)* *N. pr. *α)* eines Mannes. — *β)* eines Gebirges. — 3) f. घा *a) *Weltgegend.* — *b) eine best. Râgiṇî* S. S. S. 65. — 4) n. *die Blüthe der Terminalia Arjuna.*

ककुभमय Adj. *aus Kakubha-Holz gemacht.*

*ककुभाकार m. *ein best. Vogel* Gal.

*ककुभादनी f. *ein best. Parfum.*

ककुभ्मती f. *ein best. Metrum.*

ककुभपुष्पिका f. *ein best. Vogel* Kâraka 1,27 (Çl. 37).

ककुभ्र Adj. *hochragend, in der Höhe befindlich, — schwebend, sublimis.*

*ककुभ्स्तिना v. l. für ककुभ्र.

ककेरुक m. *ein best. Eingeweidewurm* Kâraka 3,7. Çâṅkh. Sr. 1,7,12.

*कक्ख्, कक्खति v. l. für कख्.

कक्खट m. *ein best. Vogel.*

कक्खाड m. N. pr. eines Fürsten B. A. J. 2,275.

कक्खाल m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 1,217.

कक्कुल m. N. pr. eines buddh. Bettlers.

कक्कोल 1) m. *ein best. Baum.* R. 3,39,22. तक्कोल ed. Bomb. — 2) f. ई desgl. Pâṇâd. — 3) n. *ein best. wohlriechender Stoff* (*Muskatnuss* Comm. zu Varâh. Bṛh. S. 78,1).

कक्कोलक 1) n. = कक्कोल 3). — 2) *f. ॰लिका *eine best. Pflanze.*

*कक्ख्, कक्खति v. l. für कख्.

*कक्खट 1) Adj. *hart.* — 2) f. ई *Kreide.*

*कक्खटपत्रक m. *Corchorus olitorius* Lin.

कक्खाल und कक्खाल्ल m. N. pr. eines Mannes.

कक्ष 1) m. *a) Schlupfwinkel, Versteck.* — *b) Gebüsch, Strauchwerk,* insbes. *dürres Gestrüpp* R. 6, 38,108. — *c) *Seite.* — *d) *Sonne.* — *e)* Pl. N. pr. eines Volkes. — *f)* उरुः कक्षः RV. 8,45,31 wohl fehlerhaft für उरुकक्षः N. pr. — 2) m. f. (घा) *a) Achselgrube* Mân. 132,3. Pâraṇ. 32,25 33,1. 34,13. 20. — *b) Gürtel, Gurt, Leibgurt, Schurz* MBh. 1,134,23. 33. 2,23,11. 13. 24,2. 4,13,22. R. Gorr. 2,32,46. m. nur einmal zu belegen. — *c) Saum, Borte* nur Bâlar. P. 9,10,37 am Ende eines adj. Comp. — *d) Wagschale* (gew. f.). यत्तमंशुमतः कक्षा मारोढुं तेजसा so v. a. *kann sich mit der Sonne in der Gluth messen* 250,18. तस्य कक्षां विगाहते so v. a. *kann sich mit ihm messen* 251,7. कक्षां गाहते dass. Vikramâṅkaç. 2,11. चतुल्यकक्ष Adj. so v. a. *dir gleich* Spr. 7782. — 3) f. घा *a) Abscess in der Achselgrube.* — *b) Ringmauer, Wall, der von ihnen eingeschlossene Raum.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — *c) Planetenbahn.* — *d) Peripherie.* — *e) *ein best. Theil des Wagens.* — *f) Gleichgewicht, Gleichheit.* — *g) Wetteifer, Gegenstand des Wetteifers.* कक्षां किमतः परापि so v. a. *kann man nach etwas noch Höherem als dieses streben?* Naish. 6,81. — *h) *Einwurf.*

कक्षक m. N. pr. eines Schlangendämons.

*कक्षतु m. *ein best. Fruchtbaum.* काक्ष, तुरुष्क in der Kâç. als v. l. st. रुक्ष, कक्षतु.

कक्षधर m. *die Gegend des Schultergelenkes.*

*कक्षप m. = कक्ष्यप *einer der 9 Schätze Kubera's.*

कक्षपुट m. Titel eines Werkes.

*कक्षरुहा f. *eine Cyperus-Species.*

कक्षलोमन् n. *die Haare in der Achselgrube.*

*कक्षशाय m. *Hund.*

कक्षस् n. Du. wohl *best. Theile des Handgelenkes* Âit. Âr. 38,15.

कक्षसेन m. N. pr. eines Râgarshi.

कक्षाग्नि m. *ein im Gestrüpp hausendes Feuer.*

कक्षापट m. *ein um die Lenden geschlagenes Tuch.*

कक्षापुटि (!) m. N. pr. eines Arztes.

*कक्षाय्, ॰यते *etwas Böses im Sinne haben.*

*कक्षावेक्षक m. 1) *Aufseher im Gynaeceum.* — 2) *Parkaufseher.* — 3) *Thürsteher.* — 4) *Dichter.* — 5) *Wüstling.* — 6) = रङ्गावेक्ष. — 7) *eagerness of feeling, strength of sentiment.*

*कक्षाश्रित n. = कक्षलोमन् Gal.

*कक्षिन् Adj. von कक्ष.

कक्षी Adv. mit कर् *Jmd* (Acc.) *in einer Stellung* (Instr. eines Nom. abstr.) *anerkennen.*

कक्षीकरण n. *das Annehmen, Anerkennen.*

कक्षीकर्तव्य Adj. *anzunehmen, anzuerkennen.*

कक्षीकार m. *Annahme, Anerkennung.*

कक्षीवत् m. N. pr. eines Ṛshi.

कक्षेयु m. N. pr. eines Sohnes des Raudrâçva.

*कक्षोत्या f. *eine Cyperus-Species.*

कक्षोदक n. *Feuchtigkeit in dichtem Buschwerk* Âit. Âr. 469,16.

1. कक्ष्य Adj. von कक्ष *Gebüsch.*

2. कक्ष्य (कक्षेय) 1) Adj. *etwa im Versteck befindlich.* — 2) f. कक्ष्या (कक्षेया) *a) Gürtel, Gurt, Leibgurt* MBh. 3,11,12. यद्धकक्ष्य Adj. *gegürtet,* so v. a. *gerüstet —, bereit —, fest entschlossen zu.* — *b) Ringmauer und der von ihr eingeschlossene Raum.* — *c) Planetenbahn* Âryabh. 4,6. Comm. zu 1,1. 3. 24. — *d)* Pl. **die Finger* Nigh. 2,5. — *e) Wagschale.* कक्ष्यया कक्ष्या निमातव्या sprüchwörtlich. — *f) *Obergewand.* — *g) *Abrus precatorius.* — *h) *Gleichheit.* — *i) *Anstrengung.* — 3) n. *a) Wagschale.* — *b) ein best. Theil des Wagens oder einfach Gurt.*

(कक्ष्यप्रा) कक्षिप्रा Adj. *den Gurt füllend, wohlgenährt.*

*कट्यावस् Adj. *mit einem Leibgurt versehen.*

*कट्यावेतक m. = कत्तावेतक, mit den Varianten कण statt कवि und खड्ग statt पिङ्ग.

कट्यास्तोत्र n. *ein best.* Stotra.

*कच्, कचति (क्सने).

*कग्, कगति (?).

*कगित्थ m. = कपित्थ.

*कङ्क, कङ्कते (गत्यर्थ).

कङ्क 1) m. a) *Reiher.* Der *Urreiher* ist ein Sohn der Sarasá. — b) **eine Mango-Species.* — c) *Bein. Jama's. — d) N. pr. α) verschiedener Männer. — β) Pl. eines Volkes und einer Dynastie (VP.[2] 4,206). — γ) eines Brahmanen, für den sich Judhishṭhira beim König Virâṭa ausgiebt. — δ) eines Gebirges VP. 2,4,27. — ε) **ein Brahman dem Scheine nach.* — ζ) **Krieger.* — 2) f. कङ्का a) **eine Art Sandelholz.* — b) **Lotusduft.* — c) N. pr. einer Tochter Ugrasena's und Schwester Kaṅka's. — 3) f. कङ्की a) Bez. *gewisser Graha* (30 an der Zahl) AV. Paric. 32,20. — b) = 2) c).

कङ्कचित् Adj. *in Gestalt eines Reihers geschichtet* Çulbas. 3,136.

कङ्कट m. 1) *Panzer* Vaṇis. 53. — 2) **ein eiserner Haken zum Antreiben eines Elephanten.* — 3) *Grenze.* — 4) Pl. N. pr. eines Volkes Varâh. Bṛh. 14,12.

*कङ्कटक m. *Panzer.*

*कङ्कटिक, कङ्कटिन् (m. *Hämmerling* Harshaḱ. 121,24) und *कङ्कट्टिन् von कङ्कट.

*कङ्कटीक m. Bein. Çiva's Gal.

कङ्कण 1) (*m.) n. (adj. Comp. f. घा) *Reif, ringförmiger Schmuck, Armband, ringförmige Waffe.* — 2) m. N. pr. eines *Lehrers.* — 3) f. घा N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — 4) **f.* ई *ein Schmuck mit Glöckchen.*

कङ्कणक m. *ein best. Tact* S. S. S. 236.

कङ्कणपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

कङ्कणप्रिय m. N. pr. eines Fieberdämons Hariv. 9563.

कङ्कणवर्ष Adj. *Armbänder regnen lassend.* Auch als Mannsname.

कङ्कणवर्षिन् Adj. dass. Nom. abstr. °र्षिता f. Rigâr. 6,161.

कङ्कणकारिका f. *ein best. Vogel.*

कङ्कणिन् Adj. *mit einem Armband versehen.*

कङ्कणीक 1) m. N. pr. eines Schlangendämons VP.[7] 2,293. — 2) **f.* घा a) *Glöckchen.* — b) = प्रतिसरा Uṇâdis.

कङ्कणीर m. = कङ्कणीक 1) VP.[2] 2,293.

कङ्कत 1) m. **f.* (ई) und **n. *Kamm.* — 2) m. a) *ein best. schädliches Thier.* — b) N. pr. eines Lehrers Ind. St. 13,435. — 3) **f.* ई *Sida rhombifolia* Nigh. Pr.

कङ्कतिका f. 1) *Kamm.* — 2) *Sida rhombifolia* Bhâvapr. 1,208;12.

कङ्कतीय m. Pl. N. pr. eines Geschlechts.

कङ्कतुण्ड m. N. pr. eines Rakshas.

*कङ्कत्राट und *°त्रोटि m. *Esox Kankila.*

1. कङ्कपत्त्र n. *Reiherfeder* (am Pfeil).

2. कङ्कपत्त्र Adj. *mit Reiherfedern versehen;* m. *ein solcher Pfeil.*

कङ्कपत्त्रिन् Adj. dass.

कङ्कपर्वन् AV. 7,56,1 wohl verdorbene Lesart. Paipp. hat खङ्कपर्वणः.

*कङ्कपृष्ठिन् m. *ein best. Fisch* Gal.

कङ्कमाला f. *das Klatschen mit den Händen.*

कङ्कमुख Adj. *reiherschnabelförmig* (ein chirurgisches Instrument) Suça. 1,26,5.

कङ्कर 1) *Adj. *schlecht.* — 2) n. a) **Buttermilch mit Wasser.* — b) *eine best. hohe Zahl* Lalit. 168,13.

*कङ्करोल m. *Alangium hexapetalum.*

*कङ्कलता f. *eine best. Pflanze* Gal.

*कङ्कलोह्य n. v. l. für खङ्कलोह्य.

कङ्कवदन n. *Zange* Vaṇis. 118.

*कङ्कशत्रु m. *Desmodium gangeticum.*

*कङ्कशाप m. *Hund.*

कङ्काल 1) m. n. *Gerippe* 161,9. — 2) m. *ein best. Tact* S. S. S. 233.

कङ्कालकेतु m. N. pr. eines Dânava.

कङ्कालभैरव und °तन्त्र n. Titel eines Tantra.

कङ्कालमालभारिन् (Ind. St. 8,330) und कङ्कालमालिन् Adj. *mit einem Knochenkranz geschmückt.*

कङ्कालमुसल *eine best. mythische Waffe.*

कङ्कालप oder कात्कालप m. N. pr. eines Autors.

कङ्कालिन् 1) m. N. pr. eines Jaksha. — 2) f. °नी *eine Form der* Durgâ.

कङ्कील m. viell. nur fehlerhaft für कङ्काल 1) b) α).

कङ्कु m. 1) v. l. für काकु *Fennich.* — 2) N. pr. fehlerhaft für कङ्क.

कङ्कुष्ठ m. *eine best. Erdart* Rigân. 13,143.

कङ्कुष्य Pl. *ein best. Theil des Kopfes.*

*कङ्कुस्त m. *eine Art Erdhe.*

कङ्केलि (Bâlar. 282,3 v. u.), *कङ्केल्ल, कङ्केल्लि m. und कङ्केल्ली f. (Vâsana 39,13) *Jonesia Asoka.*

कङ्कोल 1) m. a) *eine best. Pflanze* Spr. 1754, v. l. — b) N. pr. α) eines Schlangendämons. — β) eines Autors. — 2) n. *Kubebe, Stielpfeffer* Bhâvapr. 1,146.

*कङ्कोलक n. = कङ्कोल 2).

*कङ्कु n. *Genuss.* Zu zerlegen in कं ङ्कम्.

कङ्कनील m. N. pr. eines Schlangendämons VP.[2] 2,293.

कङ्कु f., °का (wohl m.), °की und *कङ्कू f. *Fennich.*

कङ्कुनी f. 1) *Celastrus paniculatus* Bhâvapr. 1, 174. — 2) **Fennich.*

*कङ्कुनीपत्त्रा f. *Panicum verticillatum* Rigân. 8,140.

कङ्कुल m. *eine best. Stellung der Hand.*

*कच्, कचति (रचे), कचते (बन्धने, बन्धनिषेधे). — Mit घा *umbinden, befestigen.* — Mit उद्, उत्कचित fehlerhaft für उत्खचित. — Mit वि s. विकचय्.

कच 1) m. a) *Haupthaar.* °ग्रह m. (adj. Comp. f. घा) und °ग्रहण n. *das Packen an die Haare.* — b) **Narbe.* — c) **Band.* — d) **Wolke.* — e) N. pr. eines Sohnes des Bṛhaspati.

*कचक m. *ein best. Pilz* Nigh. Pr.

कचकुल n. 1) **Meer.* — 2) **Markt.* — 3) N. pr. einer Gegend.

कचटतपगघडदब n. als Beispiel einer sinnlosen Aneinanderreihung von Silben 215,19.

*कचद्रिघण्टा f. *Cucurbita hispida* Nigh. Pr.

*कचप n. *Gemüseschüssel.*

*कचपत, कचपाश (Naish. 8,40) und कचभार (Spr. 7793) m. *starkes Haar.*

*कचमाल m. *Rauch.*

*कचरिपुफला f. = शमी Rigân. 8,39.

*कचरुस्त m. *starkes Haar.*

कचाकचि Adv. *so dass man sich an die Haare packt* Bâlar. 283,2.

*कचाकु 1) Adj. a) *schlechten Charakters.* — b) *dem schwer beizukommen ist.* — 2) m. *Schlange.*

*कचागुरु m. *eine best. Hühnerart.*

*कचामोद n. *Pavonia odorata.*

*कचिक Adj. von कच.

कचु f. = कच्चू.

कचुराय m. N. pr. eines Mannes.

*कचेल n. v. l. für काचन.

कचेश्वर N. pr. eines Heiligthums in Mahârâshṭra.

*कचोर m. *Curcuma Zerumbet* Nigh. Pr.

कच्चट n. = ग्रलपिप्पली.

*कच्चर 1) Adj. a) *schmutzig.* — b) *schlecht.* — 2) n. *Buttermilch mit Wasser.*

कच्चिद् s. u. 1. कद्.

कच्छ 1) m. **f.* (घा) und **n. *Ufer, morastiges Land an den Ufern von Flüssen und andern Gewässern.* — 2) N. pr. verschiedener Localitäten. — 3) m. **Cedrela Toona* und **Hibiscus populneoides.* — 4) m. f. (घा) **Saum, Borde.* — 5) m. **Bez. verschiedener Theile der Schildkröte.* — 6) m. **ein best. Theil an einem Boote.* — 7) m. Pl. N. pr. eines Volkes, v. l. für कत्त. — 8) f. घा a) **Grille, Heimche...* — b) **Dioscorea.* — c) *Gürtel, Leibgurt,* v. l. für कत्ता bei Nigh. zu MBh. 4,13,22.

*कच्छा f. *eine Cyperus-Species* Gal.

*कच्छिका f. *Saum, Borte.*

कच्छेश m. N. pr. eines *Landes.*

कच्छनीर n. N. pr. eines Schlangendämons. °बिल N. pr. einer Oertlichkeit Ind. St. 14,121. 137.

कच्छप 1) m. *a) Schildkröte* Gaut. — *b) eine Art Gaumengeschwulst.* — *c) *ein beim Brennen von Spirituosen gebrauchtes Geräthe.* — *d) *eine best. Stellung beim Ringen.* — *e) *Cedrela Toona.* — *f) einer der 9 Schätze* Kubera's. — *g)* N. pr. *α) eines* Schlangendämons. — *β) eines Sohnes des* Viçvámitra. — *γ) eines Landes.* Auch °देश. — 2) f. ई *a) *Schildkrötenweibchen oder *eine kleine Species der Schildkröte.* — *b) eine Art Abscess.* — *c) eine Art Laute* S. S. S. 187.

कच्छपक 1) m. *Schildkröte.* — 2) f. °पिका *a) eine kleine Schildkröte.* — *b) eine Art Abscess.*

कच्छपपुट 1) *ein Kasten mit Fächern.* — 2) Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 437.

कच्छविहार m. N. pr. einer *Sumpfgegend.*

*कच्छाटिका f. = कच्छटिका.

*कच्छान्तरुहा f. *Dûrvâ-Gras* Rîgân. 8,112.

कच्छार m. Pl. N. pr. eines Volkes Vasiṣṭh. Bṛh. S. 14,27.

*कच्छालंकार m. *das Schreibrohr* Nigh. Pa.

कच्छिप m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*कच्छु f. 1) = कच्छू. — 2) *eine best. Pflanze* Gal.

*कच्छुअ 1) m. *Trichosanthes dioeca* Rîgân. 3,11. — 2) f. ई *eine Species der* Hapushâ Rîgân. 4,115.

कच्छुर 1) *Adj. *a) mit Krätze oder einer ähnlichen Hautkrankheit behaftet.* — *b) unkeusch.* — 2) m. oder n. *Gelbwurz. — 3) f. घा *a) Alhagi Maurorum.* — *b) °Carpopogon pruriens.* — *c) *Gelbwurz.*

कच्छू f. *Krätze oder eine ähnliche Hautkrankheit.*

*कच्छूमती f. *Carpopogon pruriens.*

कच्छूरातस Adj. तैल n. *ein öliges Präparat gegen Krätze* Bhâvapr. 3,67.

*कच्छूल und *कच्छूलित gaṇa काशादि.

*कच्छेष्ट m. *Schildkröte* Rîgân. 19,75.

*कच्छोटिका f. v. l. für कच्छाटिका.

*कच्छोर n. *Gelbwurz.*

कच्ची f. *Arum Colocasia.* °वन n. N. pr. eines *Waldes.*

*कञ्, कञ्जति (मदे).

कञ्ज n. *Lotusblüthe* Agni-P. 29,32.

कञ्जासन 1) Adj. *auf einer Lotusblüthe sitzend* Hemâdri 2,a,106,13. — 2) m. Bein. Brahman's Hemâdri 1,385,16.

कञ्जिन् m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कञ्जल 1) *m. *Wolke.* — 2) *f. *a)* घा und ई *ein best. Fisch.* — *b)* ई *α) Aethiops mineralis.* — *β) Beinschwarz, Tinte.* — 3) n. *a) Lampenruss und ein daraus bereitetes Collyrium.* — *b)* übertr. so v. a. *Abschaum.*

*कञ्जलधन्न m. *Lampe.*

कञ्जलमय Adj. *aus Lampenruss bestehend* Harshaç. 101,17.

*कञ्जलरोधक m. n. *Lampenstock.*

*कञ्जलार्ग n. P. 6,2,91.

कञ्जलिका f. *feines Pulver* Bhâvapr. 2,102. 3,36. namentlich *aus Quecksilber* Mat. med. 31.

कञ्जलित Adj. 1) *mit Lampenruss bestrichen. — 2) *schwärzlich gefärbt, besudelt* Harshaç. 48,14.

कञ्जलीतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*कञ्ज्, कञ्जते (दीप्तिबन्धनयोः).

*कञ्जट m. *Commelina salicifolia* und *bengalensis.*

कञ्जड m. *Commelina bengalensis* Bhâvapr. 3,136.

*कञ्जार m. *die Sonne.*

कञ्जिका f. 1) *eine kleine Beule.* — 2) *Zweig eines Bambusrohrs.*

कञ्जिटेक n. und कञ्जिट्या f. N. pr. eines Dorfes.

कञ्चुक 1) m. f. (ई Spr. 7678) und n. *eine eng anschliessende Bekleidung des Oberkörpers: Panzer, Wamms, Mieder, Jacke.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — 2) m. *Schlangenhaut.* — 3) *Hülse.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — 4) *Einhüllung eines Stoffes in andere* Bhâvapr. 2,99. — 5) m. übertragen so v. a. *äussere, leicht wieder abzustreifende Hülle* Hemâdri 1,468,3. — 6) m. *= कारभ. — 7) f. ई *Lipeocercis serrata* Trin.

*कञ्चुकालु m. *Schlange.*

कञ्चुकित Adj. *gepanzert* u. s. w. पुलक° *dessen Härchen sich sträuben* Ind. St. 14,390.

कञ्चुकिन् 1) Adj. am Ende eines Comp. *gehüllt in* Spr. 2308. — 2) m. *a) Kämmerer, Kämmerling.* — *b) *Schlange.* — *c) *Wüstling, leichtsinniger Geselle.* — *d) *Agallochum.* — *e) *Gerste.* — *f) *Cicer arietinum* Rîgân. 10,46. — *g) *Lipeocercis serrata* Trin.

कञ्चुकीय m. = कञ्चुकिन् 2) *a)* Bhâg. Nitjaç. 34, 56. का° fehlerhaft Vikr. ed. Pischel 661,4.14.664,15.

कञ्चुकोष्णीषिन् Adj. *mit einem Panzer und einem Turban versehen* R. 5,99,23.

*कञ्चुमालिनी f. *Andropogon aciculatus* Gal.

*कञ्चुल 1) m. *Rebhuhn* Gal. — 2) f. ई *Panzer* u. s. w. Gal.

कञ्चुलिका f. und *कञ्चूल m. n. *Mieder, Jacke.*

कञ्ज 1) *m. *a) Haar.* — *b)* Bein. Brahman's. — 2) n. *a) Lotusblüthe.* — *b) *Nektar.*

*कञ्जक m. *Predigerkrähe.*

*कञ्जन m. Bein. Brahman's.

*कञ्जन m. 1) *Predigerkrähe.* — 2) *der Liebesgott.*

कञ्जनाभ m. Bein. Vishṇu's.

कञ्जबाहु m. N. pr. eines Asura Harîv. 3,47,14. बज्र° v. l.

*कञ्जर m. 1) *Bauch.* — 2) *Elephant.* — 3) *die Sonne.* — 4) Bein. Brahman's.

*कञ्जल m. *Predigerkrähe.*

*कञ्जसू m. *der Liebesgott* Gal.

*कञ्जार m. 1) *Pfau.* — 2) *Bauch.* — 3) *Elephant.* — 4) *Einsiedler.* — 5) *die Sonne.* — 6) Bein. Brahman's. — 7) = व्यञ्जन.

कञ्जिका f. *Siphonanthus indica.*

*कञ्जिनी f. *Hetäre* Gal.

*कट् कटति (वर्षावरणयोः, गतौ, भेदने).

कट 1) m. (adj. Comp. f. घा) *a) Geflecht, Matte.* — *b)* = कटि *Hüfte.* — *c) Elephantenschläfe.* — *d)* = काटात *Seitenblick.* — *e) ein best. Wurf im Würfelspiel.* — *f) *Leichnam.* — *g) *Leichenwagen, Todtenbahre.* — *h) *Gottesacker.* — *i) *Menge.* — *k) *eine einjährige Pflanze.* — *l) *Gras.* — *m) *Saccharum Sara.* — *n) *Brett.* — *o) *Uebereinkunft.* — *p) *= क्रियाकार neben समय (also nicht *Uebereinkunft*). — *q) *nächste Umgebung.* — *r) *= निगम. — *s)* N. pr. eines Rakshas. — 2) *f. घा gaṇa सिध्मादि. — 3) *n. am Ende eines Comp. *Blüthenstaub.* — 4) Interj. *der Verwunderung* Ind. St. 15,366.

कटक 1) m. *Geflecht, Matte.* — 2) m. n. (adj. Comp. f. घा) *a) Strang* Kâç. 87,20. — *b) Armband.* — *c) Ring als Gebiss des Pferdes* Sûrjas. 1,25,11. 101,7. — *d) Thal.* — *e) Hoflager, das Lager eines Fürsten.* — *f) *Armee, Heer.* — *g) Karawane* Daçak. 24,13. — *h) Sammlung, corpus.* धर्मशास्त्र° Kâç. 40,11. — *i) *Seesalz.* — *k) die Stadt* Kuṭṭak Ind. Antiq. 1878,33. — 3) f. °टिका (vgl. auch u. कटिका) *Matte*

*कटकगृह m. *Eidechse* Gal.

कटकट m. Bein. Çiva's.

कटकटा onomatop. etwa *knack!*

कटकटाय्, °यति *knirschen* (intrans. und trans.).

कटकटायिन् Adj. *knirschend,* mit Acc.

*कटकवलयिन् Adj. *mit den* कटक *und* वलय *genannten Armbändern versehen.*

कटकवाराणसी f. N. pr. einer Stadt.

*कटकिन् m. *Berg.*

*कटकीय Adj. von कटक.

कटकुटि *eine aus Matten zusammengefügte Hut*

कटकृत् m. *Mattenflechter.*

*कटकील m. *Spunge.*

*कटक्य Adj. = कैटकीय.

कटक्रिया f. *das Flechten von Matten.*

*कटखादक 1) Adj. *gefräßig.* — 2) m. *a) Schakal.* — *b) Krähe.* — *c) Glasgefäss.*

*कटघोष N. pr. einer Oertlichkeit. Davon Adj. *°घोष.

कटङ्कट m. Bein. 1) Çiva's. — 2) Agni's.

कटङ्कटी f. *Gelbwurz.*

कटच्चु *Löffel.*

कटच्चक m. ein Mannsname Pat. zu Vârtt. 3 zu P. 4,1,33.

कटत्कार m. = कडत्कार Bâlar. 114,8 v. u.

*कटनगर n. N. pr. einer *Stadt.* Davon Adj. *°गरीय.

कटपल्लिकुल्लिका f. *Strohhütte.* Auch कटपल्लि° und कटपल्लि°.

*कटपल्वल N. pr. einer Oertlichkeit. Davon Adj. *°लीय.

कटपूतन m. und °ना f. *ein best. gespenstisches Wesen.*

*कटप्रू m. 1) *Wurm.* — 2) *Würfelspieler.* — 3) Bein. Çiva's. — 4) *ein Rakshas.* — 5) *ein Vidjâdhara.*

*कटभङ्ग m. 1) *das Abreissen des Horns mit den Händen.* — 2) *Untergang eines Fürsten.*

कटभी f. 1) *Cardiospermum Halicacabum.* — 2) *Achyranthes atropurpurea.* — 3) *= यवक्षारिका.

*कटमर्द m. Bein. Çiva's Gal. Vgl. कठ°.

कटमालिनी f. *ein berauschendes Getränk.*

*कटम्ब m. 1) *ein best. musikalisches Instrument.* — 2) *Pfeil.*

*कटम्बरा f. *Helleborus niger.*

कटभर 1) *m. *Bignonia indica* und = कटभी. — 2) f. रा *a) *Elephantenweibchen.* — *b)* Name *verschiedener Pflanzen.* — *c) *rother Arsenik* (गोला).

*कटम्भरण m. Bein. Bhîmasena's.

कटशर्करा f. 1) wohl *Zucker aus Saccharum Sara.* 2) *Guilandina Bonducella.*

कटसंघात m. *Rahmen aus Flechtwerk* Âpast. in Ait. Âr. 421,11.

*कटसी f. *Leichenstätte* (buddh.).

*कटस्थाल n. *Leichnam* Gal.

कटाक्ष m. (adj. Comp. f. क्षा) *Seitenblick* Spr. 7624.

कटाक्षक्षेत्र n. N. pr. eines *Gebietes.*

कटाक्षमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

कटाक्षित Adj. *mit einem Seitenblick angesehen.*

कटाक्षिप् *zur Seite blicken.* °प्य Absol.

कटाक्षी Adv. mit कृ *mit einem Seitenblick ansehen* Harshaç. 123,19.

कटाक्षेप m. *Seitenblick.*

कटाग्नि m. *Strohfeuer.*

*कटाङ्ग m. Bein. Çiva's.

*कटाचन n. *Andropogon muricatus.*

*कटार m. = नागर, कामिन्.

कटारमल्ल m. N. pr. = मदनपाल Ind. St. 14,399.

*कटाल Adj. von कटा.

*कटालु m. *Solanum melongena* Gal.

कटाह m. 1) *Pfanne.* Ausnahmsweise auch f. ई (Ind. St. 15,372) und n. — 2) *Schildkrötenschale. 3) *Tope. — 4) *ein pfannenähnliches Ding*, z. B. die Elephantenschläfe Çiç. 5,37. — 5) *Hütte. — 6) *eine junge Büffelkuh, bei der die Hörner so eben durchbrechen.* — 7) N. pr. eines Dvipa.

*कटाह्क n. *Schüssel.*

कटि und कटी f. 1) *Hüfte.* — 2) *Vorhalle eines Tempels.* — 3) *langer Pfeffer.*

कटिक 1) am Ende eines adj. Comp. = कटि 1). — 2) f. घा (vgl. auch u. कटक) *a) *Hüfte.* — *b) *Schnippchen* Gal.

कटिकर्पट *ein um die Hüften geschlagener Lappen.*

कटिकुष्ठ *eine Art Aussatz.*

*कटिकूप m. *Hüftengrube.*

कटित्र m. *eine Art Gürtel.*

*कटित्रान n. *Wechsel der Seiten beim Liegen.*

*कटिन् m. *Elephant.*

*कटिनाडिका f. *Gürtel* Gal.

*कटिप gaṇa संकाशादि.

*कटिप्रोथ m. *Hinterbacke.*

*कटिबन्ध m. *Gürtel.*

*कटिमालिका f. *ein weiblicher Gürtel.*

*कटिरोष्क m. *ein Reiter auf dem hinteren Theile eines Elephanten.*

कटिल्ल (Kârâka 6,3) und °क m. *Momordica Charantia.*

कटिवास m. *ein um die Hüften geschlagenes Tuch* Hemâdri 2,a,111,21.

*कटिशीर्षक m. *Hüfte.*

कटिश्रूल m. *Seitenstiche.*

*कटिश्रृङ्खला f. *eine Art Gürtel.*

कटिसूत्र n. *Gürtel* Pârâd.

कटी s. कटि.

कटीक am Ende eines adj. Comp. von कटी *Hüfte.*

कटीतरुण n. Du. *Hüftgelenk.*

*कटीतल n. *ein krummer Säbel.*

कटीनिवसन n. und कटीपट (Râjat. 5,419) *ein um die Hüften geschlagenes Tuch.*

*कटीर 1) m. n. *Hüftengrube.* — 2) m. *Vertiefung, Grube.*

कटीरक (*n.) *Hüfte.*

कटु 1) Adj. *scharf, beissend* (Geschmack, Geruch, Laute, Reden, Wind). कटु und °तरम् (Spr. 7669) Adv. — 2) m. *a) *scharfer Geschmack, Schärfe.* — *b) Trichosanthes dioeca.* — *c) *Michelia Champaca.* — *d) * = कट्वी. — *e) *eine Art Kampfer.* — 3) *f. कटु Bez. *verschiedener Pflanzen.* — 4) f. कट्वी *eine best. Pflanze.*

कटुक 1) Adj. *scharf, beissend* (vgl. 1. कटु); *heiss* (Kampf), *schlimm* (Folgen). — 2) *m. *a) Trichosanthes dioeca.* — *b) Calotropis gigantea.* — *c) Wrightia antidysenterica.* — *d) Sinapis dichotoma oder ramosa.* — *e) eine wohlriechende Grasart.* — *f)* N. pr. eines Mannes. — 3) f. कटुका Bez. *verschiedener Pflanzen.* — 4) f. *कटुकी *eine best. Pflanze.* — 5) n. *a) Schärfe, Herbe.* — *b) *eine best. Pflanze.* — *c) * = कटुकत्रय.

कटुकता f. *Schärfe, scharfer —, beissender Geschmack* zu Spr. 4321.

कटुकत्रय n. *Ingwer, schwarzer und langer Pfeffer.*

कटुकाम्ल n. = कटुकता.

*कटुकन्द m. 1) *Ingwer.* — 2) *Knoblauch.* — 3) *Hyperanthera Moringa.*

*कटुकफल n. = कक्कोलक Râjân. 12,82.

कटुकभक्तिन् m. N. pr. eines Mannes.

कटुकविटप m. Pl. Bez. *einer best. Gattung von Pflanzen.*

*कटुकाङ्ग m. *Guilandina Bonducella.*

कटुकारोहिणी f. *Helleborus niger.*

*कटुकवल्ली f. = कट्वी.

*कटुकाञ्जनी f. *Helleborus niger* Râjân. 6,132.

कटुकारोहिणी f. dass. Kârâka 6,24.

*कटुकालाबु m. *Trichosanthes dioeca.*

कटुकित Adj. *der Schärfe —, Beissendes zu Ohren bekommen hat* 313,37 (im Prâkrit).

कटुकिमन् m. *Schärfe* Nir. 5,4.

*कटुकोट und *°क m. *Hülse.*

कटुकोदय Adj. *von schlimmen Folgen* MBh. 3,13, 10. 287,28. 13,93,42.

*कटुक्षाण m. *Parra Jacana oder gonata.*

*कटुप्रन्थि n. 1) *getrockneter Ingwer.* — 2) *die Wurzel vom langen Pfeffer.*

*कटुङ्कता f. *rauhes Wesen.*

*कटुचातुर्जातक n. *Kardamomen, die Rinde und die Blätter der Laurus Cassia und schwarzer Pfeffer.*

*कटुच्छद m. *Tabernaemontana coronaria.*

कटुत्त Adj. *aus scharfen Stoffen bereitet* MBh. 2, 64,18.

कटुता f. *Schärfe, scharfer Geschmack, — Geruch Herbe —, Härte des Charakters.*

*कटुतिक्त m. *eine best. Pflanze.*

कटुतिक्तक 1) m. *a) *Cannabis sativa* R. Gorr. 2, 28,21. — *b) *Gentiana Cherayta.* — 2) *f. घा *eine Gurkenart.*

*कटुतुण्डिका und *°तुण्डी f. *eine best. Pflanze.*

कटुतुम्बी f. *eine wilde Gurkenart* Râjân. 3,12.

*कटुतुम्बिनी f. *eine best. Pflanze.*

*कटुतैल m. *weisser Senf* Gal.

*कटुत्रय und °त्रिक n. *Ingwer, schwarzer und langer Pfeffer.*

कटुत्व n. *scharfer —, beissender Geschmack.*

*कटुदला f. *Cucumis utilissimus* Rîâṇ. 7,199.

*कटुनिष्पाव m. *Lablab vulgaris* Rîâṇ. 16,69.

*कटुपत्र m. 1) *Oldenlandia biflora.* — 2) *weisses Basilienkraut.*

*कटुपत्रक 1) m. *weisses Basilienkraut.* — 2) f. °त्रिका *eine best. Pflanze* Rîâṇ. 8,61

कटुपाक und °पाकिन् Adj. *bei der Verdauung Schärfe entwickelnd.*

कटुफल 1) m. (auch f. n. Gal.) **Trichosanthes dioeca.* — 2) f. घा *Luffa foetida* Kâraṇḍ. 7,4. — 3) *n. = कटुकफल Rîâṇ. 12,83.

*कटुबदरी f. *eine best. Pflanze* und N. pr. eines nach ihr benannten Dorfes.

*कटुबीजा f. *langer Pfeffer.*

*कटुभङ्ग und °भङ्ग (Bhâvapr. 1,162) m. *trockener Ingwer.*

कटुभाषिन् Adj. *Beissendes sagend.* Nom. abstr. °षिता f. Prasannar. 24,18.

*कटुमञ्जरिका f. *Achyranthes aspera.*

*कटुमूल n. *die Wurzel vom langen Pfeffer* Gal.

*कटुमोद n. *ein best. Parfum.*

*कटुम्भरा f. *eine best. Pflanze.*

*कटुर n. *Buttermilch mit Wasser.*

*कटुरव m. *Frosch.*

*कटुरोहिणिका und °णी f. *Helleborus niger.* Nach Mat. med. 212 *Picrorhiza Kurroa Royle.*

*कटुवल्ली f. *Gaertnera racemosa* Gal.

*कटुवार्ताकी f. *eine best. Solanacee.*

कटुविपाक Adj. = कटुपाक.

*कटुशृङ्ग (Gal.) und *°शृङ्गाल n. *eine best. Gemüsepflanze.*

*कटुशेरु m. *Sinapis dichotoma.*

*कटूत्कट und *°क n. *(trockener) Ingwer.*

*कटूषण n. 1) *trockener Ingwer* Gal. — 2) *die Wurzel vom langen Pfeffer* Gal.

कटेरकग्राम m. N. pr. eines *Dorfes.*

कटोदक n. *eine einem Verstorbenen darzubringende Wasserspende.*

कटोर m. f. (घा) *eine Art Gefäss.*

*कटोल 1) Adj. *scharf, beissend.* — 2) m. *ein Kâṇḍâla.* °वीणा f. *die von ihnen gespielte Laute.*

*कटोलकपाद und *कटोलपाद gaṇa क्षुत्यादि.

कट्, कटति *häufen (Getraide).* — Mit घा dass.

कटन n. *das Anhäufen.*

कटनृत्य n. *eine Art Tanz* S. S. S. 270.

*कट्टार m., °क m. (Rîâṇ. 8,315) und °रिका f. *Schlachtmesser, Dolch.*

कट्टुल 1) m. *ein best. Baum mit würziger Frucht und Rinde.* — 2) f. घा **Gmelina arborea* und verschiedene *Species von Solanaceen* Rîâṇ. 9,19. *Myrica sapida* Mat. med. 236

कट्फल m. 1) *Calosanthes indica;* n. *die Frucht* Kâraṇḍ. 1,35. — 2) Beiw. Dilipa's Bale. P. 3,9,41. 10,1. खट्वाङ्ग ed. Bomb.

*कट्वङ्गनी f. *Helleborus niger* Rîâṇ. 6,184.

कट्वर 1) * Adj. *verachtet.* — 2) n. *Buttermilch mit Wasser.*

कट्वाक und कट्वाङ्ग Adj. *scharf, beissend.*

कट्वाङ्ग fehlerhaft für खट्वाङ्ग.

*कट्वाङ्गनी f. = कट्वङ्गनी Gal.

*कठ्, कठति (कृच्छ्रजीवने, तर्कने).

कठ 1) m. *a)* N. pr. eines Schülers des Vaiçaṁpâjana und Stifters einer nach ihm benannten Schule des Jâgurveda. — *b) ein Schüler —, Anhänger des* Kaṭha. — *c) *ein Brahman.* — 2) *f. ई *a) eine Schülerin —, Anhängerin des* Kaṭha. — *b) eine Brahmanenfrau.*

कठकालाप (*n. Sg.) und m. Pl. *die Schule des* Kaṭha *und* Kalâpin.

*कठकौथुम n. Sg. und m. Pl. *die Schule des* Kaṭha *und* Kuthumin.

*कठमर्द m. Beiw. Çiva's. Vgl. कट°.

*कठर Adj. *hart.*

कठल्य oder कठल्ल *Gries, Kies* (buddh.). कठिल्ल Lalit. 377,5 (dieses auch 44,7 herzustellen für कात्थिन्य.

कठवल्ली f. Titel zweier Upanishad

*कठशाठ m. N. pr. eines Mannes.

कठश्रुति f. Titel einer Upanishad.

*कठाकु m. *Vogel* oder *ein best. Vogel.*

*कठाक्क m. *eine Hühnerart.*

*कठिका f. 1) *Kreide.* — 2) *Ocimum sanctum.*

*कठिञ्जर m. *Ocimum sanctum.*

कठिन 1) Adj. (f. घा) *hart* (auch in übertr. Bed.); *heftig* (Schmerz). — 2) *f. घा *a) crystallisirter Zucker. — b) eine Art Betelpalme* Gal. — 3) f. ई *Kreide.* — 4) n. *a) Hochtopf. — b) Tragstange, — band, — riemen* P. 4,4,72. — *c) *Schaufel.*

*कठिनक 1) n. *Schaufel.* — 2) f. °निका *Kreide.*

कठिनता f. und कठिनत्व n. *Härte.* स्वरस्य कठिनता Comm. zu TS. Pair. 22,9.

*कठिनपृष्ठक m. *Schildkröte.*

*कठिनफल m. *Feronia elephantum* Rîâṇ. 11,183.

कठिनय्, °यति *hart machen* Vidaṁ. 82,3.

कठिनावदान n. Titel einer buddh. Legende.

कठिनी Adv. mit कर् dass. Kâraṇḍ. 2,3.

*कठिनेक्षु m. *eine Art Zuckerrohr* Gal.

कठिल्ल 1) *m. *Momordica Charantia.* — 2) *Gries;* s. कठल्य.

*कठिल्लक m. 1) *Momordica Charantia.* — 2) *Ocimum sanctum.* — 3) *Boerhavia diffusa.*

*कठीय्, °यति Denom. von कठी.

कठुर Adj. (f. घा) = कठोर *hart* (Rede) Spr. 166.

*कठेर m. *ein Armer.*

*कठेरणि m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

कठोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

कठोर Adj. (f. घा) 1) *hart, steif, fest.* — 2) *scharf* (auch vom Winde). — 3) *scharf, durchdringend* (Laut). °म् Adv. — 4) *hart, harthersig.* — 5) *üppig* Mâlatîm. 115,13.

कठोरगिरि m. N. pr. eines *Berges.*

कठोरचित्त Adj. *harthersig.* Nom. abstr. °ता f. 168,1 (vgl. Ind. St. 15,373).

कठोरता f. *Härte* Spr. 2656.

कठोरतराधिप m. *Vollmond* Çiç. 1,20.

कठोरय्, °यति *üppig machen.* °रित Adj. *kräftig geworden, zur vollen Entwickelung gelangt* Harshak. 60,1.

कठोरी Adv. mit भू *stärker —, intensiver werden* Harshak. 33,5.

*कठोल Adj. = कठोर *hart.*

*कड्, कडति (मदे, दर्पे, घट्टने). — Caus. काडयति (भेदने).

कडं Adj. *stumm.*

कडङ्कर m. *Spreu.*

*कडङ्करीय und *कडङ्कर्य Adj. *mit Spreu zu füttern.*

*कडङ्ग m. *ein best. berauschendes Getränk.*

*कडङ्गक = निष्पाव.

*कडङ्गर m. = कडङ्कर.

कडङ्गरीय Adj. = कडङ्करीय.

*कडच्छक m. *eine Art Löffel* Gal.

कडत्कार m. *Getöse, Lärm* Bâlar. 105,10.

*कडत्र = कलत्र und auch *eine Art Gefäss.*

*कडन्दिका f. = कलन्दिका.

कडम्ब m. 1) **Spitze.* — 2) **Stengel einer Gemüsepflanze.* — 3) *Convolvulus repens* Kâraṇḍ. f. 27 (Çl. 103). Auch *f. ई.

कडवक *Kapitel* (in literarischen Werken in einer Apabhraṁça-Sprache).

कडार 1) Adj. *lohfarben.* — 2) *m. *a) Lohfarbe. — b) Sclave.*

*कडित्तुल m. *Schwert, krummer Säbel.*

*कडुली f. *eine Art Trommel* S. S. S. 177.

•कडृ, कडति (कार्श्ये).

•कणे, कणति (क्षणभावे, शब्दार्थे, गतौ). — Caus. काणयति (निमीलने). — Mit नि in निकाणम्.

कण 1) m. a) *Korn, Samenkorn.* — b) (Staub-)*korn.* — c) *Tropfen.* — d) (Schnee-)*flocke.* — e) (Feuer-)*funke.* — f) *Stückchen, ein Weniges, Bischen.* — 2) f. काणा a) = 1) f). — b) *langer Pfeffer.* — c) •*Kümmel.* — d) •*eine best. Fliege.* — 3) •f. कणी = कणिका. — 4) n. = 1) a).

•कणगुग्गुलु m. *eine Art Bdellion.*

कणज्ञ m. *ein best. Gewicht* Hemâdri 1,117,3. 4 = 2,a,53,16. 17.

•कणजीर m. *weisser Kümmel.*

•कणजीरक n. dass.

कणधूम m. *eine best. Kasteiung.*

कणप (Varâh. Jogaś. 6,26) und कणपायिन् m. *eine best. Waffe.*

•कणप्रिय m. *eine Art Sperling.*

कणभ und •क m. *Stechfliege.*

कणभक्ष m. N. pr. = कणाद.

•कणभक्षक m. *eine Art Sperling.*

कणभुज् m. N. pr. = कणाद.

कणय m. v. l. für कणप.

•कणलाभ m. *Strudel.*

कणशस् Adv. *zu kleinen Theilen, minutatim* Bâlar. 176,2.

•कणाटोन, •°टीर und •°टीरक m. *Bachstelze.*

कणाद m. 1) N. pr. des Gründers des Vaiçeshika-Systems. — 2) • = कलाद *Goldschmied.*

कणादरहस्यसंग्रह m. Titel eines Werkes.

कणाम Adj. *von Körnern sich nährend.* Nom. abstr. °ता f.

•कणाम्बा f. *weisser Kümmel* Râgân. 6,59.

कणिक (adj. Comp. f. घा) 1) m. a) *Körnchen, Samenkorn.* — b) *Tröpfchen.* — c) •*Mehl von dürrem, überreifem Weizen* Râgân. 16,103. — d) •*Feind.* — e) •*eine best. Ceremonie,* = नीराजन. — 2) f. घा a) *Körnchen* Comm. zu Buâ. P ed. Bomb. 7,9,33. — b) *Tröpfchen.* — c) *Körnchen, so v. a. ein kleines Bischen.* लवण° *ein kleines Fleckchen Spr.* 7828. Kâd. II,49,3. — d) = 1) c) Ind. St. 15,427. — e) • *Premna spinosa oder longifolia.* — f) *eine best. Kornart* Pârâd. 20.

•कणित n. *Wehgeschrei.*

कणिश m. *Aehre* Kâd. II,98,4. •°किंशारु *Granne des Getraides* Gal.

कणीक 1) •Adj. *klein.* — 2) f. घा *Körnchen, Samen* — MBh. 12,218,29.

•कणीचि und •°ची f. 1) *Lauf.* — 2) *eine kriechende Pflanze in Blüthe.* — 3) *Abrus precatorius.* — 4) *Karren.* — Vgl. कनीचि.

•कणीयस् Adj. Compar. = कनीयस्.

कणूकय् Partic. f. °कर्यन्ती *sich in Noth befindend.*

•कणे Adv. °कृत्य पयः पिबति *so v. a. er trinkt sich satt an Wasser.*

•कणेर 1) m. *Pterospermum aceriſolium.* — 2) f. घा a) *Elephantenweibchen.* — b) *Buhldirne.*

•कणेरु = कणेर. Vgl. केरण.

•कणै, कैणति (गतिकर्मन्).

कणै m. 1) *Dorn.* — 2) •*Dorfgrenze* Gal.

कैणक 1) m. •n. (adj. Comp. f. घा) a) *Dorn.* — b) *Stachel, Spitze.* — c) *Gräte, feines Bein.* — d) *Fingernagel* Naish. 1,91. — e) *die bei heftigen Gemüthsbewegungen stachelartig sich erhebenden Härchen am menschlichen Körper.* — f) *stachelartige kleine Unebenheiten (z. B. auf der Zunge)* Kâraka 3,8. — g) *ein Dorn für seinen Mitmenschen, ein Feind der bestehenden Ordnung im Staate, Feind überh.* — h) *stechender Schmerz, Krankheitserscheinung.* — i) *Dornen der Rede sind spitze verletzende Worte.* — k) *Hemmniss, Hinderniss.* — l) *das erste, vierte, siebente und zehnte astrol. Haus.* — m) •*Bambusrohr.* — n) •*Werkstube.* — o) •*Dorfgrenze* Gal. — p) •*Fehler.* — q) •*Aufdeckung eines Fehlers.* — r) •*Bein.* Makara's. — s) N. pr. α) eines Landes. v. l. कण्डक. — β) eines Rosses des Çâkjamuni Lalit. 109,4. Richtig कण्ठक. — γ) eines Agrahâra. — 2) f. कण्टकी a) *eine dornige Pflanze.* — b) *eine Art Solanum.*

•कण्टकत्रय n. Collectivname für *drei Arten von Solanum.*

•कण्टकदला f. *Pandanus odoratissimus* Gal.

कण्टकद्रुम m. 1) *ein Baum mit Dornen, Dornstrauch.* — 2) •*Bombax heptaphyllum.*

•कण्टकप्रावृता f. *Aloe perfoliata.*

•कण्टकफल m. 1) *Artocarpus integrifolia.* — 2) *Ruellia longifolia.*

कण्टकभुज् m. *Kamel.*

•कण्टकलता f. *Capparis zeylanica* Nigh. Pr.

कण्टकवत् Adj. *mit emporgerichteten Härchen.*

•कण्टकवृन्ताकी f. *Solanum Jacquini.*

•कण्टकश्रेणी f. dass.

कण्टकस्थल N. pr. eines Landes Varâh. Bṛh. S. 14,10. °स्थली v. l.

•कण्टकाढ्य m. *Trapa bispinosa.*

•कण्टकागार m. *eine Eidechsenart.*

कण्टकाढ्य Adj. *dornig.*

कण्टकार 1) •m. *eine best. Pflanze.* — 2) f. ई a) *Solanum Jacquini.* — b) •*Bombax heptaphyllum.* — c) •*Flacourtia sapida.*

कण्टकारक 1) •m. *eine Art Solanum.* — 2) °रिका *Solanum Jacquini.*

•कण्टकारीत्रय n. = कण्टकत्रय.

•कण्टकाल m. = कण्टकफल.

•कण्टकालुका m. *Hedysarum Alhagi* Râgân. 4,15.

•कण्टकाशन m. *Kamel.*

कण्टकित Adj. 1) *dornig* 134,17. — 2) *mit emporgerichteten Härchen* Kâd. 74,14.

कण्टकिन् 1) Adj. *dornig.* — 2) •m. a) *Acacia Catechu.* — b) *Vangueria spinosa.* — c) *Ruellia longifolia.* — d) *Zizyphus Jujuba.* — e) *Bambusrohr.* — f) *Fisch.* — 3) f. °नी a) •*Solanum Jacquini.* — b) •*hochrother Amaranth.* — c) •*eine Dattelart.* — d) N. pr. einer der Mutter im Gefolge Skanda's

•कण्टकिफल m. = कण्टकफल.

•कण्टकिल m. *Bambusa spinosa.*

•कण्टकिलता f. *Gurke.*

कण्टकिवृक्ष m. *ein best. Baum* Suçr. 2,72,13.

कण्टकोद्धारी Adj. f. *in Dornen arbeitend.*

•कण्टकोद्रुम m. *Acacia Catechu.*

•कण्टकोफल m. = कण्टकिफल.

•कण्टकुरण्ट m. *Barleria cristata.*

कण्टकोद्धार m. Titel eines Werkes.

कण्टकौत्तम m. N. pr. eines Agrahâra Râgât. 1,174.

•कण्टतनु f. *eine Art Solanum.*

•कण्टदला f. *Pandanus odoratissimus* Râgân. 10,68.

•कण्टपत्र m. *Flacourtia sapida.*

•कण्टपत्रफला f. *eine best. Pflanze* Râgân. 5,134.

•कण्टपत्रिका f. *Solanum Melongena* Gal.

•कण्टपाद m. *Flacourtia sapida.*

•कण्टपुङ्खिका f. *Solanum Jacquini* Gal.

•कण्टफल 1) m. a) *eine Varietät von Asteracantha longifolia.* — b) *Brodfruchtbaum.* — c) *Datura fastuosa.* — d) *Guilandina Bonduc.* — e) *Ricinus communis.* — f) = तेजःफल. — 2) f. घा *eine best. Cucurbitacee.*

•कण्टल m. *Mimosa arabica.*

•कण्टवल्ली f. *Acacia concinna* Râgân. 4,73.

•कण्टवृत्त m. *Guilandina Bonduc* und = तेजःफल (Râgân. 11,217).

•कण्टाफल m. = कण्टफल 1) a).

•कण्टारिका *Leine best. Pflanze,* = क्षुद्रदुरालभा Gal.

•कण्टार्तगला f. *Barleria cristata.*

•कण्टालिका f. *Solanum Jacquini* Râgân. 4,31.

•कण्टालु m. 1) *Solanum Jacquini und eine andere Species von Solanum.* — 2) *Bambusrohr.* — 3) *die Pflanze* सर्वूर.

•कण्टाळूप n. *Wurzelknolle vom Lotus.*

•कणिन् m. 1) *Achyranthes aspera.* — 2) *Acacia Catechu.* — 3) *Ruellia longifolia.* — 4) *eine Erbsenart.*

*कण्ठ्, काण्ठति, °ते und कण्ठयति (शोके, ध्यानेऽ). Vgl. उत्कण्ठ्.

कण्ठ 1) m. (adj Comp. f. घा und ई) *a) Hals, Kehle.* कण्ठे ग्रह् *umarmen.* कम्बु° Adj. *einen muschelförmigen Hals habend,* दृति° Adj. *einen Schlauch am Halse tragend,* घर्घु° Adj. *mit Thränen im Halse. — b) Stimme. — c) Hals, so v. a. der schmalste Theil eines Dinges, z. B. der Gebärmutter, eines Stieles, einer Feuergrube* (Harivaṃ 1,135,1. fgg. = योनिमेखला 136,17). *— d) unmittelbare Nähe. — e) * Vanguiera spinosa. — f)* N. pr. eines Maharshi. — 2) *f. ई *a) Hals, Kehle. — b) Halfter. — c) Halsschmuck.*

कण्ठक 1) m. *a) Halsschmuck. — b)* N. pr. des Rosses des Çâkjamuni Lalit. 261,5. 266,3. — 2) f. काण्ठिका *a) Halsschmuck. — b) *ein aus einer einzigen Perlenschnur bestehender Halsschmuck.*

कण्ठकुब्ज m. *eine Art Fieber.*

*कण्ठकूणिका f. *Laute.*

कण्ठकूप m. *Kehlgrube.*

कण्ठग Adj. (f. घा) *bis zum Halse reichend.*

कण्ठगत Adj. 1) *am Halse befindlich* 316,1. — 2) *in der Kehle befindlich.* प्राणाः, घसवः, *so v. a. zu entfliehen drohend* 316,1. Spr. 1508.

कण्ठग्रह् m. (116,20. 319,9) und °ग्राह m. *Umarmung.*

कण्ठच्छेद् m. *Halsabschneidung* Ind. St. 15,424.

*कण्ठनलामिका f. *Halfter.*

कण्ठतस् Adv. *einzeln, Stück für Stück* (erwähnen).

कण्ठदघ्न und कण्ठदघ्नस Adj. *bis zum Halse reichend.*

कण्ठधान m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कण्ठनाल 1) *der Hals gleichsam ein Stengel* Ragu. 15,52. — 2) *Hals, Kehle* Prab. 55,5. Bîlar. 74,17. Auch °नाली f. 128,3. Prasannar. 69,15.

*कण्ठनीडक m. *Falco Chasia.*

*कण्ठनीलक n. *Feuerbrand.*

कण्ठपण्डित m. N. pr. eines Dichters.

*कण्ठपाशक m. 1) *Halfter für einen Elephanten.* — 2) *Elephantenbacke.*

कण्ठपीठ n. *Unterhals, Gurgel* Bîlar. 107,14. °पीठी f. dass. 16,19. Prasannar. 67,13. 69,17.

कण्ठपोडा f. *Schlundzwang* Bhâvapr. 2,115.

कण्ठप्रावृत n. *Halsbedeckung* Gaut.

*कण्ठबन्ध m. = कण्ठपाशक 1).

कण्ठभङ्ग m. *Entstellung der Stimme, Gestammel.*

कण्ठभूषण n. (Harivaṃ 2,a,67,30) und *°भूषा f. *Halsschmuck.*

*कण्ठमणि m. *ein am Halse getragenes Juwel.*

कण्ठमूलीय Adj. *an der Wurzel der Kehle —, hinten im Schlund sich befindend* Citat im Comm. zu TS. Prât. 23,17.

कण्ठरव m. N. pr. eines Autors.

कण्ठरोध m. *Dämpfung der Stimme* in सकण्ठरोधम्.

*कण्ठला f. *Rohrkorb* Gal. Vgl. कण्डोल.

कण्ठवर्तिन् Adj. *in der Kehle steckend.* प्राणाः *so v. a. zu entfliehen drohend.*

*कण्ठविभूषण n. *Halsschmuck* Gal.

कण्ठशालूक n. *harte Anschwellung im Schlunde.*

कण्ठशुण्डी f. *Anschwellung der Mandeln.*

कण्ठशोष m. *trockener Hals* Çiṅs. Saṃh. 1,7,71.

कण्ठश्रुति f. Titel einer Upanishad.

कण्ठसूत्र n. *eine best. Art der Umarmung.*

कण्ठस्थली f. *Hals* Spr. 7809.

*कण्ठाग्नि m. *Vogel.*

कण्ठारक *Mantelsack* Vîsvap. 291,1.

*कण्ठारव fehlerhaft für कण्ठीरव.

*कण्ठाल 1) m. *a) Boot, Schiff. — b) Spaten. — c) Kampf. — d) Arum campanulatum. — e) Kamel. — f) Butterfass.* — 2) f. घा *Butterfass.*

कण्ठालेय m. *Umarmung* 167,15. 312,15. 320,9.

कण्ठीरव 1) m. *a) Löwe* Spr. 1222. — *b) *ein Elephant in Wuth. — c) *Taube.* — 2) *f. ई *Gendarussa vulgaris* Râgân. 4,17.

*कण्ठील 1) m. *Kamel.* — 2) m. f. (घा) *Butterfass.*

*कण्ठेकाल m. Bein. Çiva's.

*कण्ठेचिबुक m. N. pr. eines Mannes.

*कण्ठेचूडतीर्थ n. pr. eines Tîrtha.

कण्ठेतक Adj. *einzeln —, Stück für Stück aufgeführt* Comm. zu TS. Prât. Nom. abstr. °त्व n. ebend.

कण्ठोक्ति f. *eine Aufführung im Einzelnen* Comm. zu TS. Prât.

कैण्ठ Adj. 1) *am oder im Halse befindlich. — 2) dem Halse zuträglich. — 3) mit der Kehle hervorgebracht.* m. *Kehllaut* Pân. Gaṇ. 3,16.

*कण्ड्, कण्डति, °ते (मदे), कण्डयति (भेदने). — Mit अव, °काण्ड fehlerhaft für °खण्ड.

*कण्डगोलिक n. *saurer Reisschleim* Gal.

कण्डन 1) n. *a) das Enthülsen* Harivaṃ 1,138,21. *— b) Abfall von den Körnern, Hülse.* — 2) f. ई *Mörser.*

कण्डरव m. *eine best. Pflanze* Hariv. 3,39,70.

कण्डरा f. *Sehne* Comm. zu Nyâyas. 3,2,68.

कण्डरीक m. N. pr. eines Mannes.

*कण्डानक m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Çiva's.

कण्डिका f. *kurzer Abschnitt, letzte Unterabtheilung.*

कण्डी (wohl खण्डी) Adv. mit कृ *fein stampfen* Kâraka 6,18.

कण्डोर m. *eine best. Gemüsepflanze;* nach den Comm. *Kürbis* oder *Phaseolus.*

कण्डु 1) f. (gewöhnlich कण्डू) *a) das Jucken, Beissen.* °कण्डुकर Adj. Hâs. 38. *— b) das Kratzen* Spr. 2054, v. l. — 2) m. N. pr. eines Ṛshi.

कण्डुक m. N. pr. eines Barbiers.

कण्डुर 1) Adj. (f. घा) *juckend.* — 2) *m. *a) Momordica Charantia. — b) eine best. Grasart.* — 3) *f. घा *a) Mucuna pruriens. — b) eine best. Schlingpflanze.*

कण्डुल Adj. *juckend* Kâraka 6,7.

कण्डू s. कण्डु.

कण्डूक am Ende eines adj. Comp. = कण्डू 1) *a).*

*कण्डूकरी f. *Mucuna pruriens.*

*कण्डूघ्न m. 1) *Cathartocarpus Fistula.* — 2) *weisser Senf.*

कण्डूजुष् Adj. *Jucken empfindend* Haarn. 44,7.

कण्डूति 1) f. *a) das Jucken, Beissen, Kitzel* (auch in übertr. Bed.); auch von der *Geilheit des Weibes. — b) das Kratzen.* — c) N. pr. einer der Mutter im Gefolge Skanda's. — 2) *m. N. pr. eines Siddha Gal.

कण्डूल Adj. *Jucken empfindend, so v. a. verlangend nach.*

कण्डूमका f. *ein best. Insect mit giftigem Biss.*

कण्डूमत् Adj. *juckend, beissend.*

कण्डूय्, °यति, °यते 1) *kratzen.* — 2) Med. *jucken* (auch in übertr. Bed.). — 3) Med. *gekratzt werden.*

कण्डूयन 1) n. *a) das Kratzen. — b) das Jucken, Beissen.* — 2) f. °नी *Bürste zum Kratzen.*

कण्डूयनक Adj. *zum Kratzen dienend* Spr. 2706.

*कण्डूया f. und कण्डूयित n. *das Kratzen.*

कण्डूयितृ Nom. ag. *der da kratzt.*

कण्डूर 1) m. *Amorphophallus campanulatus* Gal. Kâraka 1,27. — 2) *f. घा *Mucuna pruriens.*

कण्डूल 1) Adj. *juckend* Bîlar. 38,13. — 2) *f. घा *Amorphophallus campanulatus* Râgân. 3,115.

कण्डूलभाव m. *ein Jucken —, Verlangen nach* (Loc.) Naish. 3,39.

कण्डेक्षुगण्ड m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,362.

कण्डोल 1) m. *a) Rohrkorb* Kull. zu M. 8,405. *— b) *Kamel.* — 2) *f. ई *die Laute der Kâṇḍâla.*

*कण्डोलक m. *Rohrkorb.*

*कण्डोलकपाद und *कण्डोलपाद gaṇa कुस्त्यादि.

*कण्डोलवीणा f. *die Laute der Kâṇḍâla.*

*कण्डोष m. *Scorpion, Tarantel.*

कैण्व 1) m. *a)* N. pr. eines alten Ṛshi und verschiedener anderer Personen. Pl. *sein Geschlecht* und eine best. Dynastie VP. 4,24,11. — *b) Bez. böser Wesen.* — 2) Adj. *taub oder m. ein Nachkomme Kaṇva's* Kâç. Ça. 19,2,33. — 3) *n. *Bosse.*

कण्वकश्यप n. *taub oder schwarzsähnig oder ein Nachkomme Kaṇva's oder Kaçjapa's.*

कण्वध्वंसन Adj. (f. ई) *die Kaṇva (böse Wesen) verscheuchend, — vernichtend.*

कण्वतम m. *ein ächter Kaṇva.*

कण्वबृहत् n. Name verschiedener Sâman.

कण्वमत्त् Adj. *von den Kaṇva bereitet.*

कण्वरथीतर n. Name eines Sâman.

कण्ववत् Adv. *nach Kaṇva's Art.*

कण्ववेद m. Titel eines Werkes.

कण्वसखि m. (Nom. °खा) *Freund der Kaṇva.*

कण्वसूत्र n. Titel eines Werkes.

कण्वहोतर् Adj. *einen Kaṇva zum Priester habend.*

*कण्वाय्, °यते *Böses thun.*

कण्वायन VP.^{2} 4,181 u. s. w. fehlerhaft für का°.

कण्वाश्रम m. N. pr. eines Tîrtha Viṣṇus. 85,30.

कण्वीयसंक्षिप्ताकोम m. Titel eines Werkes.

कण्वोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

कत m. 1) * = कतक 1). — 2) N. pr. eines Ṛshi.

कतक m. 1) *Strychnos potatorum.* Die Nuss wird zur Klärung trüben Wassers benutzt. — 2) N. pr. eines Commentators des Râmâjaṇa.

*कतफल m. = कतक 1) Râǵân. 11,201.

कतमे Pron. interr. 1) *wer —, welcher unter Vielen?*

*कतमकठ: *wer von diesen ist ein Anhänger des Kaṭha? — 2) ungenau für* कतर°. — 3) *mit folgendem* चन *und vorangehendem* यतमे *welcher immer. — 4) mit folgenden* चन *oder* अपि (Bâlar. P.) *und vorangehender Negation auch nicht ein, kein.*

*कतमाल m. fehlerhaft für खतमाल *Feuer.*

कतमोराग m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

कतरे Pron. interr. 1) *wer —, welcher unter Zweien?*

*कतरकठ: *wer von Beiden ist ein Anhänger des Kaṭha? — 2) ungenau für* कतम°. — 3) *mit folgendem* चन *und vorangehender Negation keiner von Beiden.*

कतरेतस् Adv. *auf welcher von beiden Seiten?*

1. कति Pron. interr. 1) *quot? wie viele? — 2) etliche. — 3) mit folgendem* चिद् *etliche, einige, gar viele* (RV. 3,72,1). — 4) *mit folgendem* अपि *einige* Spr. 1631.

2. कति m. N. pr. eines Sohnes des Viçvâmitra.

कतिक 1) Adj. (f. या) *a) quot? wie viele?* Kâraka 1,13. — *b) *für wieviel gekauft. — 2) n. N. pr. einer Stadt.*

*कतिकृत्वस् Adv. *wie oft?* Zu belegen कति कृत्वस्.

*कतिञ्जर m. *Ocimum pilosum* Gal.

कतितिथ (!) Adj. = कतिथ. Mit folgendem चिद् oder च (!) *der so und so vielste* Bâlar. 162,19. 170,1.

कतिथ Adj. 1) **der wievielste? — 2) mit folgendem* चिद् *der so und so vielste.*

कतिधा Adv. 1) *wie vielfach? an wie vielen Orten? in wie vielen Theilen? — viele Theile? wie oft? — 2) mit folgendem* चिद् *allenthalben.*

कतिपय Adj. (f. ई, या nur Bâlar. P.) *etliche, einige.* पुरस्तादेव कतिपयाहेन *um etliche Tage früher.* कतिपयाहस्य *nach etlichen Tagen* 47,19. 69,35. °रात्रम् *etliche Tage.* *उदञ्चित्कतिपयम् *etwas Udaçvit.* *कतिपयेन und *कतिपयात् *mit einem nachfolgenden Partic. praet. pass. mit einiger Anstrengung, mit genauer Noth.*

कतिपयिष्ठ Adj. *der etlichste.*

कतिभेद Adj. *in wie viele Arten sich fallend?* Kârâka 6,11.

कतिविध Adj. *von wie vieler Art? wie elfach?* 209,15.

*कतिशस् Adv. *zu wie vielen?*

कतिसंख्य Adj. *von welcher Anzahl?* Pâraśar. 156,6 (ed. Bomb. 3,38,14).

कतिहायन Adj. *wie viele Jahre alt?* Bâlar. 258,9.

कतीमुख m. N. pr. eines Agrahâra.

कतृण n. 1) *ein best. wohlriechendes Gras. — 2) * Pistia Stratiotes.*

*कत्तोय n. *ein herausschendes Getränk.*

*कत्त्रि Pl. = कुत्सितात्रयः.

कत्थ्, कत्थते (कत्थति ausnahmsweise) 1) *prahlen.* यं कत्थसे सत्यवादी *du prahlst damit, dass du wahrhaft seiest. — 2) lobend hervorheben, loben. — 3) tadelnd hervorheben, tadeln, herabsetzen. —* Mit वि 1) *prahlen, — mit* (Instr.). — 2) *lobend hervorheben, viel Lärm von Etwas* (Acc.) *machen. — 3) Jmd herabsetzen, mit Etwas* (Instr.) *demüthigen. —* Caus. Act. 1) *demüthiger* ← 2) *prahlen* Çiç. 14,15.

कत्थक m. N. pr. eines Mannes.

कत्थन 1) Adj. *prahlend. — 2) n. das Prahlen, — mit* (Instr.). Auch *f. या.

कत्थित n. *das Prahlen.*

कत्थितव्य n. impers. *zu prahlen mit* (Loc.) Kârâka 3,8.

कत्पर्य Adj. *hoch aufschwellend.*

*कत्रप्, °पति (शैथिल्ये) v. l. für कर्त्रप्.

*कत्सवर m. *Schulter.*

कथंरूप Adj. (f. या) *wie aussehend?* R. 3,73,9. 5,12,3. 5,99,15.

कथंवीर्य Adj. *von welcher Macht?* R. 3,73,9.

कथक 1) Adj. *erzählend; m. Erzähler, dessen Amt das Erzählen ist* (auch **Hauptschauspieler*). — 2) m. N. pr. *a) eines Mannes. — b) eines Wesens im Gefolge Skanda's.*

*कथंकथिक Adj. *der da beständig fragt.* Nom. abstr. °ता f.

कथंकारम् Adv. *auf welche Weise? wie?* Naish. 3,15.

कथंजातीयक Adj. *von welcher Art?* 241,25.

कथन n. *das Erzählen, Berichten, Mittheilen, Erwähnen.*

कथनिक (!) m. *Erzähler* Harshaç. 30,12.

कथनीय Adj. 1) *zu erzählen, — sagen. — erwähnen, der Mittheilung würdig.* Nom. abstr. °ता f. — 2) *zu benennen.*

कथञ्चनम् Adv. *wie — doch?*

कथञ्चना f. *das wie-Sein.*

कथम् Adv. 1) *wie? auf welche Weise? woher? wie kommt es, dass —?* Mit einem Potent. (78,3. 9. 93, 24) oder Imperat. *wie könnte —? wie sollte —?* Mit मा und Aor. *wie sollte nicht —?* — 2) abgeschwächt so v. a. *nonne, num* 33,19. कथम् — कथं वा *utrum — an. — 3) wie als Ausruf der Verwunderung.* कथम् । इयं सा कण्वदुहिता Çiç. 9,12. 16,12, v. l. 80,3, v. l. 89,2. 102,17. 104,8. Chr. 291,16. — 4) *mit* नु *a)* = 1). — करिष्यामि *so v. a. wie wird es mir wohl ergehen?* R. 7,24,14. — *b) wie viel mehr, mit einer Neg. wie viel weniger. — 5) mit* इव *wie so? woher wohl? — 6) mit* नाम *wie — wohl? — 7) mit* स्विद् dass. — 8) mit च न (चन) *a) auf keine Weise, in keinem Falle, durchaus nicht* Spr. 6037. Gewöhnlich als Verstärkung einer vorangehenden Negation. — *b) irgendwie, auf irgend eine Weise, bei irgend einer Gelegenheit, in Folge von diesem oder jenem. — c) mit Mühe, — genauer Noth.* कथं कथं चन dass. — 9) mit चिद् *a) irgendwie, auf irgend eine Weise, auf welche Weise immer.* Mit einer Negation *auf keine Weise, durchaus nicht.* Mit doppelter Negation *durchaus.* Mit vorangehendem यथा *wie —, auf welche Weise immer* 248,1. — *b) mit einiger Anstrengung, — Mühe, — genauer Noth, kaum.* कथं कथं चिद् dass. Naish. 6,37. (वयम्) न दग्धाश्च कथं चिदेवसंभ्रमपात् *so v. a. es fehlte nicht viel, so wären wir verbrannt, aber das Schicksal rettete uns* MBu. 1,151,36. कथं चिदपि जीवन्तीम् *so eben mit dem Leben davongekommen.* कथं चिच्चिरं जीवति *ist kaum noch am Leben. — c) kaum, so v. a. ein wenig, ziemlich, einigermaassen. — 10) mit* अपि (nicht vor Kâlidâsa) *a) irgendwie, auf irgend eine Weise, man weiss nicht wie* 171,22. 178,20. Mit einer Negation *auf keinen Fall. — b) mit einiger Anstrengung, — Mühe, — genauer Noth, endlich, kaum.* कथं कथमपि dass. कथमपि न प्राणैर्विमुक्तः *so v. a. beinahe um's Leben gekommen. — c) ein wenig, nur obenhin, etwas.* Mit einer Negation *ganz und gar nicht.*

कथंप्रमाण Adj. von welchem Umfange? R. 1,22,11.

कथंभाव m. das Wie Comm. zu Kir. Ça. 1,7,2.

कथंभूत Adj. wie beschaffen? wie geartet?

कथय्, °यति (metrisch auch Med.) 1) sich mit Jmd (Instr. oder Instr. mit सह) unterhalten. — 2) erzählen, mittheilen, berichten, sagen, reden von, auseinandersetzen. — 3) angeben, ankündigen, verrathen 303,14. 304,27. — 4) sagen, so v. a. befehlen. — 5) annehmen, statuiren. — 6) Pass. genannt werden, heissen, gelten für. — Mit अनु hinterher erzählen. — Mit °नि, Partic. °कथित gaṇa इष्टादि. — Mit परि nennen. — Mit प्र verkünden, melden. — Mit वि unnütze Reden führen Milav. 10,13. Vgl. विकथयत्. — Mit सम् erzählen, berichten, reden von, auseinandersetzen.

कथयितव्य Adj. zu erzählen, mitzutheilen.

1. कथं Adv. 1) wie? auf welche Weise? woher? warum? यथा कथं च auf welche Weise es auch sei. — 2) abgeschwächt so v. a. num. कथं — कथं auch utrum — an.

2. कथा f. (am Ende eines adj. Comp. f. या Kathās. 8,38) 1) Unterhaltung, Gespräch, Unterredung über (Loc. oder im Comp. vorangehend). — 2) Erzählung, — von (Gen. oder im Comp. vorangehend), Mittheilung, Rede, Erwähnung, Angabe 225,9. — 3) in der Rhet. eine kunstgerechte Erzählung Kâvyâd. 1,38. Nom. abstr. °त्व n. Comm. ebend. Die Kathâ personif. Kathās. 8,37. 38. — 4) im Njâja Discussion, Dialog. — 5) का कथा wie könnte die Rede sein von? (Loc., Gen. oder प्रति mit Acc.), so v. a. geschweige 176,14. मधुरच्छायापल्लेः का कथा शीर्णेनापि हि नोपयोगमगमत्पर्णेन तालद्रुमः nicht nur nicht mit — sondern auch nicht einmal mit oder in umgekehrter Ordnung nicht einmal mit — geschweige denn mit Spr. 7630. कोपा कथा wie könnte davon die Rede sein? Chr. 133,32.

कथाकोश m. Titel eines Werkes.

कथाकौतुक n. desgl. Bühler, Rep. No. 110.

कथाक्रम m. fortlaufende Unterhaltung, Gespräch, Erzählung. Geschichte.

कथाघण Adj. weit berühmt.

कथाजीव m. N. pr. eines Schülers des Bâshkali VP. 4,3,20.

कथानक n. eine kleine Erzählung, Erzählung überh. Hemâdri 1,533,13. Ind. St. 15,263. 276.

कथान्तर n. Unterhaltung, Gespräch 117,13.

कथापय्, °पति hersagen. कथापित Ind. St. 15,287.

कथापीठ n. Titel des 1sten Lambaka im Kathās.

1. कथाप्रसङ्ग m. eine sich darbietende Gelegenheit sich zu unterhalten, — von Etwas zu reden Naish. 1,38. Instr. und Abl. so v. a. bei Gelegenheit einer Unterhaltung, im Verlauf des Gespräches, gelegentlich (Etwas sagen) Comm. zu Kâvyâd. 1,38.

2. *कथाप्रसङ्ग Adj. 1) schwatzhaft, grossprecherisch, prahlerisch. — 2) mit der Behandlung von Vergiftungen sich abgebend (Charlatan).

*कथाप्राण Adj. = कथक 1).

1. कथामात्र n. die blosse Erzählung. °मात्रावशिष्ट Adj. so v. a. nur noch in der Erzählung lebend, verstorben.

2. कथामात्र Adj. = कथामात्रावशिष्ट.

कथामुख n. 1) Einleitung zu einer Erzählung. — 2) Titel des 2ten Lambaka im Kathās.

कथामृतनिधि m. Titel eines Werkes.

कथायोग m. Gespräch, Unterhaltung Harîv. 11191.

कथार्णव m. Titel eines Werkes.

कथालक्षण n. Titel eines Werkes.

कथालाप m. Gespräch, Unterhaltung, Erzählung Kathās. 19,30. 21,52. 54,31. 66,116. 119.

कथावली f. eine Sammlung von Erzählungen.

1. कथावशेष m. die Erzählung als einziger Ueberrest. °यं गम् so v. a. sterben Naish. 9,99.

2. कथावशेष Adj. nur noch in der Erzählung lebend, d. i. verstorben. Nom. abstr. °ता f.

कथावशेषी Adv. mit भू so v. a. mit Tode abgehen Kâd. II, 82,22.

कथाशेष Adj. = 2. कथावशेष Spr. 7620. Râgat. 4, 579. Nom. abstr. °ता f. Vîs.

कथासरित्सागर m. Titel einer von Somadeva verfassten Sammlung von Erzählungen

*कथिक Adj. = कथक 1).

कथित n. Gespräch, Unterhaltung.

कथी Adv. mit कर् in eine Erzählung umwandeln. °कृत so v. a. verstorben.

कथोदय m. 1) Beginn einer Erzählung Bhâg. P. 1,7,12. — 2) Angabe, Anführung Çiç. 46, v. l.

कथोद्घात m. 1) Beginn einer Erzählung Raghuv. 4,20. — 2) in der Dramatik das Auftreten eines Schauspielers am Ende des Prologs in Folge eines dieses Auftreten motivirenden Ausspruchs des Sûtradhâra, der eigentliche Anfang eines Schauspiels.

कथ्य Adj. zu erzählen Daçak. 6,22. von dem man reden darf, zu erwähnen.

1. कद् 1) vor Nom. Acc. Sg. n. von 1. क. — 2) nonne, num. — 3) wo? [illegible] (fehlhaft). — 4) etwas Böses, — Schlimmes Bhâg. P. — 5) *= सुख. — 6) am Anfange eines Comp. als Ausdruck der Schlechtigkeit oder Geringheit. — 7) mit चन und einer vorangehenden Negation auf keine Weise. — 8) mit चिद् a) je und je. — b) nonne, num. Mit nachfolgendem नु dass.

2. *कद्, कदते (वैक्लव्ये, वैकल्ये). चकार् कदनम् R. 8,88,22 wohl nur Druckfehler für चकार क°, wie ed. Bomb. 8,86,24 liest.

*कद् m. 1) Wolke. — 2) = कदम Gal.

*कदक m. Traghimmel.

*कदक्षर n. ein schlechter Buchstab.

*कदग्नि m. etwas Feuer.

*कदध्वन् m. ein schlechter Weg.

कदन n. Tödtung, Vernichtung.

कदनपुर n. N. pr. einer Stadt.

1. कदन्न n. schlechte Speise Spr. 908. Nom. abstr. °ता f. 2713.

2. कदन्न Adj. schlechte Nahrung habend.

कदपत्य n. schlechte Kinder.

कदम्ब 1) a) Nauclea Cadamba (mit orangefarbener duftender Blüthe). — b) *weisser Senf. — c) *Andropogon serratus. — d) *eine best. mineralische Substanz. — e) eine best. Stellung der Hand. — f) der Pol der Ekliptik. — g) *= कादम्ब Pfeil Gal. — h) N. pr. eines fürstlichen Geschlechts Ind. Antiq. 1878,33. — 2) *f. ई eine best. Cucurbitacee. — 3) n. Menge, Schaar, Schwarm.

कदम्बक 1) m. a) Nauclea Cadamba. — b) *Sinapis dichotoma. — c) *Curcuma aromatica. — 2) *f. °म्बिका Nackenmuskel Gal. Vgl. कलम्बिका. — 3) n. Menge, Schaar, Schwarm.

कदम्बकी Adv. mit कर् zu Blüthen von Nauclea Cadamba machen.

*कदम्बर m. Sinapis dichotoma.

*कदम्बपुष्पा (Sphaeranthus mollis oder eine andere Species Râgân. 5,19) und °पुष्पी f. eine best. Pflanze. Am Ende eines adj. Comp. f. ई Suçr. 2,468,2.

कदम्बप्रमण्डल n. der Polarkreis der Ekliptik Golâdh. 8,34.

कदम्बयुद्ध n. ein best. Spiel.

*कदम्बवल्लरी f. eine best. Arsenikpflanze Gal.

कदम्बवृत्त n. = कदम्बप्रमण्डल Comm. zu Golâdh. 8,32.

कदर 1) m. a) *Säge. — b) *ein eiserner Haken zum Antreiben eines Elephanten. — c) eine Art Mimose. — 2) m. n. harte Anschwellungen an den Fusssohlen in Folge äusserer Verletzung. — 3) *f. ई gaṇa गौरादि. — 4) *n. ein best. Milchgericht.

कैदर्थ Adj. welchen Zweck —, welche Absicht habend?

कदर्थन n. und °ना f. Quälerei, Plagerei.

कदर्थनीय Adj. zu quälen, — peinigen Naish. 9,69. Hemâdri 137,2.

कदर्थय्, °यति 1) zu Nichts anschlagen, geringachten Spr. 2813. — 2) quälen, peinigen, beunru-

Ägen Spr. 1519. — 3) *übertreffen 251,3.

कदर्थी Adv. mit कृ *gering achten, nicht beachten.*

कदर्थीकृति f. *Qualerei* Harshak. 173,6.

कदर्य Adj. *habsüchtig, geizig* Gaut. *knickerig, knauserig.* **कादार्य** Ind. St. 13,268.

कदर्यता f. und **कदर्यभाव** m. *Habsucht, Geiz.*

कदल 1) m. f. ई und *घा *Musa sapientum* (ein Bild der Hinfälligkeit). — 2) *f. घा *a) Pistia Stratiotes. — b) Bombax heptaphyllum. — c) Calosanthes indica.* — 3) f. ई *a) eine Antilopenart. — b) *Fahne, eine auf einem Elephanten angebrachte Fahne.* — 4) n. *Banane* Bhâvapr. 2,14 (कदम falsch).

कदलक 1) *m. *Musa sapientum.* — 2) f. °लिका *a) dass. — b) Fahne, insbes. auf einem Elephanten* Kâd. 118,23. 130,15. II,38,13.

*कदलिन् m. *eine Art Antilope.*

*कदलीतता f. 1) *a sort of cucumber.* — 2) *a fine woman.*

कदलीगर्भ m. *das Mark der Musa sapientum* Maitrâjan. 4,2. Mâlatîm. 34,17 (86,8). Kathâs. 32, 102. 104.

कदलीगर्भा f. N. pr. einer Tochter Mañkaṇaka's Kathâs. 32,104.

कदलीसुक्ष्म् Adv. *so leicht wie einen Pisang.*

*कदलीस्कन्ध m. *eine Art Blendwerk* (buddh.).

*कदश्व m. *ein schlechtes Pferd.*

कदा 1) wann? — 2) *eines Tages, einst* RV. 8,5,32. Mit न *niemals* 8,21,2. — 3) wie? — 4) mit folgendem नु क्षत्रु wann wohl? MBh. 3,68,22. — 5) mit च und vorangehendem यदा wann es auch immer sei, *so oft es auch sei, jeden Augenblick, sehr oft.* — 6) mit च नं (घनं) *a) niemals.* Namentlich als Verstärkung einer vorangehenden Negation, in welchem Falle im RV. कदा betont wird. — *b) irgendeinmal,* — wann 67,31. 166,7. — 7) mit चित् *a) irgendeinmal, bisweilen, eines Tages, einst.* Mit einer Negation *niemals.* — *b) vielleicht* Pañkat. 108, 20. Spr. 7677. कदा चिदेवमपि स्यात् so v. a. *das könnte wohl sein* Mudrâ. 52,19. Chr. 315,28. — 8) mit चित्पि und einer Negation *niemals* 149,14. 150,27. — 9) mit यपि (nicht vor Kâlidâsa) wenn es auch sei, *stets* 157,12. Mit einer Negation *niemals.*

*कदाकार Adj. *hässlich.*

*कदाक्ष्य n. *Costus speciosus.*

*कदामत्त m. N. pr. eines Mannes.

1. **कदाहार** m. *schlechte Nahrung* Kâraka 4,8.

2. **कदाहार** Adj. *schlechte Nahrung zu sich nehmend* ebend.

1. **कदिन्द्रिय** n. Pl. *böse Organe* Bâlar. P. 9,18,51.

2. **कदिन्द्रिय** Adj. *böse Organe habend* Bâlar. P. 8,3,28.

कदिन्द्रियगण entweder m. = 1. कदिन्द्रिय oder Adj. = 2. कदिन्द्रिय.

कदुत्थक *ein best. Gerüthe* Hemâdri 1,657,21.

*कदुष्ट्र m. *ein schlechtes Kamel.*

कदुष्ण Adj. 1) *lau* Bhâr. V. 34,4. — 2) *verletzend* (Wort) Naish. 9,88.

कदूकि (!) m. N. pr. eines Mannes.

कदृच m. *ein schlechter Wagen.*

कदेचि s. कदाच्.

कदु 1) Adj. *schwärzlichgelb, rothbraun.* — 2) f. कदु = कदू *c).* — 3) f. कदू *a) ein best. Soma-Gefäss. — b)* eine best. Personification, nach den Brâhmaṇa *die Erde. — c)* N. pr. einer Tochter Daksha's, Gattin Kaçjapa's und Mutter der Schlangen.

कदुक in त्रि°.

*कदुक्ष m. *Schlange* Gal.

*कदुण und *कदूण Adj von कदु und कदू.

कदूक *Höcker des indischen Büffels* Hemâdri 1, 399,6. गदूक 7.

कदाच् Adj. (f. कदेची) *wohin gerichtet?*

*कदर् Adj. 1) *schlecht redend, hässlich singend.* — 2) *sehr schlecht.*

कदर्त् Adj. क *enthaltend.*

*कदर n. *saurer Rahm oder Buttermilch mit Wasser.*

कधप्रिय und °प्री Adj. *je —, d. h. stets freundlich* RV.

*कधि m. *Meer* Râgân. 14,3. Vgl. कंधि.

कध m. *ein best. Thier* AV. Paipp. 19,13,4.

कन्, *कनति (कान्तिकर्मन्. दीप्तिकान्तिगतिषु) 1) *befriedigt sein.* — 2) *sich Etwas* (Acc.) *belieben lassen.* — Intens. (Stamm चाकन् und चकान्) 1) *befriedigt sein, Gefallen finden, sich einer Sache erfreuen;* mit Loc., Gen. oder Instr. — 2) *Jmd* (Gen.) *gefallen, erwünscht sein.* — 3) *zu gewinnen suchen, lieben, begehren;* mit Acc. — घा Intens. 1) *Gefallen finden an* (Loc.). — 2) *zu gewinnen suchen, lieben, begehren.* — Vgl. का.

कनक 1) n. *Gold* Naish. (nur hier accentuirt). — 2) m. *a) Stechapfel, Mesua ferrea* (Spr. 3838), *Michelia Champaka, Butea frondosa, Bauhinia variegata, eine schwarze Art Agallochum oder Sandelholz, Cassia Sophora und eine Art Bdellion. — b) eine best. destillirte Mixtur* Kâraka 6,9. 8,12. — *c)* Bez. *bestimmter* Graha oder Ketu. — *d)* N. pr. α) Pl. eines Volkes. — β) verschiedener Männer. — 3) *f. कनका *eine der 7 Zungen des Feuers.* — 4) Adj. *golden* (vgl. कानक) Sâmitopan. 44,1.

कनककदली f. *eine Abart von Musa sapientum* Mucn. 74.

कनककलश m. N. pr. eines Mannes.

कनककार m. *Goldschmied* L.A. 10,13.

कनककुण्डला f. N. pr. der Mutter des Jaksha Harikeça.

*कनककेतकी f. *ein gelb blühender Pandanus* Râgân. 10,70.

*कनककेलार m. *Borax.*

*कनकतोरी f. *Cleome felina* Dhanv. 1,20.

कनकगिरि m. N. pr. des Hauptes einer best. Secte.

कनकगैरिक n. *eine Art Ocher.*

कनकगोर n. *Saffran.*

कनकधन्व m. N. pr. eines Fürsten.

कनकचम्पक m. *eine Art Kampaka.*

कनकता f. Nom. abstr. von कनक 1) Kâlâk. 2,133.

*कनकदण्डक n. *ein fürstlicher Sonnenschirm.*

कनकदत्त m. N. pr. eines Mannes.

कनकध्वज m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛitarâshṭra.

कनकपत्र n. *ein best. Ohrenschmuck.*

कनकपर्वत m. Bein. des Meru MBh. 12,59,119.

*कनकपल m. *Gold-Pala,* = 16 Mâshaka.

कनकपिङ्गल n. N. pr. eines Tîrtha Hariv. 9522.

कनकपुर n. und °पुरी f. N. pr. verschiedener *Städte.*

*कनकपुष्पिका f. *Premna spinosa* Nigh. Pr.

*कनकपुष्पी f. *gelb blühender Pandanus* Râgân. 10,70.

कनकप्रभ 1) Adj. (f. घा) *glänzend wie Gold* Ind. St. 8,420. — 2) f. घा *a) *Cardiospermum Halicacabum* Râgân. 3,71. — b) *ein best. Metrum* Ind. St. 8,420. — *c)* N. pr. einer Fürstin.

*कनकप्रसवा f. *gelb blühender Pandanus* Râgân. 10,70.

*कनकप्रसून m. *Dalbergia ougeinensis* Râgân. in Nigh. Pr.

कनकफल n. *der Same von Croton Tiglium* Mat. med. 228.

कनकमञ्जरी f. N. pr. eines Frauenzimmers.

कनकमय Adj. (f. ई) *golden* 299,21.

कनकमाला f. ein Frauenname Vîs. 8. Pañkad.

कनकमुनि m. N. pr. eines Buddha.

*कनकरम्भा f. *eine Art Musa* Râgân. 11,46.

कनकरस m. 1) *flüssiges Gold.* — 2) *Auripigment.*

कनकरेखा f. ein Frauenname.

कनकलता und °लतिका f. *eine best. Pflanze.*

*कनकलोहव m. *das Harz der Shorea robusta* Râgân. 12,118.

कनकवती f. N. pr. 1) einer Stadt. — 2) eines Frauenzimmers Pañkad.

कनकवर्ण m. N. pr. eines Fürsten.
कनकवर्मन् m. N. pr. eines Kaufmanns.
कनकवर्ष m. N. pr. eines Fürsten.
कनकवाहिनी f. N. pr. eines Flusses.
कनकशक m. Pl. N. pr. eines Volkes.
कनकशक्ति m. Bein. Kârttikeja's.
कनकशिखरिन् m. Bein. des Meru Kâd. 8,33.
कनकसूत्र n. *eine goldene Kette* 151,29.
कनकसेन m. N. pr. eines Fürsten Paṇḍ.
*कनकस्तम्भा f. *eine Art Musa* Râǵân. 11,43.
कनकाकार m. *Goldmine* Suçr. 2,341,20.
कनकाक्ष m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.
कनकाङ्गद m. N. pr. 1) eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra. — 2) eines Gandharva Bâlar. 89,17.
कनकाचल m. 1) *ein* (künstlicher) *Berg von Gold.* — 2) Bein. des Meru.
कनकाद्रि m. Bein. des Meru Spr. 7756.
कनकाध्यक्ष m. *Schatzmeister.*
*कनकान्तक m. *Bauhinia variegata* Gal. Vgl. कनकारक.
कनकापीड m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.
कनकाभ Adj. *goldähnlich* Taitt. Âr. 1,4,1.
कनकावतरी f. N. pr. eines *Flusses.*
कनकायु oder °स् m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.
*कनकारक m. *Bauhinia variegata* Râǵân. 10,28.
*कनकालुका f. *eine goldene Vase.*
कनकावती f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.
कनकावतीमाधव m. Titel eines Werkes
कनकावली f. *eine goldene Kette* Paṇḍ.
*कनकाह्व n. *die Blüthe der Mesua ferrea.*
कनकाह्वय m. 1) **Steckapfel.* — 2) N. pr. eines Buddha Lalit. 351,5. 354,6.
कनकेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.
कनक्रक Adj. als Bez. eines Giftes.
कनखल N. pr. 1) n. Sg. eines Tîrtha Hariv. 9521. Agni-P. 115,23. — 2) m. Pl. bestimmter Berge MBh. 3,135,5.
*कनटी f. = कुनटी *rother Arsenik.*
कनदेव m. N. pr. eines buddh. Patriarchen.
कनप m. 1) = कणप MBh. 3,20,36. — 2) N. pr. eines Mannes.
*कनप् °पति *vermindern, schmälern.*
कनप m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*
*कनल gaṇa यवादि.
कनवक m. N. pr. eines Sohnes des Çûra.
कनी f. *Mädchen.*
कनाठ (!) m. N. pr. eines Mannes.
कनीनक *Augenstern* TS. 5,7.12,1. कनानके Du. (also n. oder f. घा) Comm.
कनिकर्द Adj. *wiehernd.*
कनिष्क m. N. pr. eines indoscythischen Fürsten. °पुर n. N. pr. einer von ihm erbauten *Stadt.*
कनिस्कन् 3. Sg. vom Intens. von स्कन्द्.
कनिष्ठ und कनिष्ठ 1) Adj. (f. घा) a) *der kleinste, geringste, niedrigste, wenigste.* — b) *der jüngste, jüngere.* — c) in Verbindung mit अङ्गुलि oder f. mit Ergänzung dieses Wortes *der kleine Finger.* — 2) m. a) **ein jüngerer Bruder.* — b) (sc. घट) *der niedersteigende Eimer an einem Brunnenrade* Spr. 2429. — c) Pl. *eine best. Götterordnung im 14ten Manvantara.* — 3) f. घा *die jüngste Ehegattin* 195,29. *eine hintanstehende Gattin oder Geliebte.*
कनिष्ठक 1) Adj. (f. कनिष्ठिका) *der kleinste.* — 2) f. कनिष्ठिका a) *der kleine Finger.* — b) *Unterordnung, Gehorsam* Spr. 4388. — 3) *n. *ein best. stacheliges Gras* Râǵân. 8,139.
*कनिष्ठग m. *ein Gina* Gal. Vgl. घ°.
कनिष्ठपद und कनिष्ठमूल n. *least root; that quantity, of which the square multiplied by the given multiplicator and having the given addend added, or subtrahend subtracted, is capable of affording an exact square root.*
कनिष्ठात्रेय m. *der jüngere Âtreja.*
कनिष्ठिनेय bei Kull. zu M. 9,123 fehlerhaft für कानि°.
कनी f. *Mädchen, Jungfrau.* In der alten Sprache nur im Gen. Pl. कनीनाम्. कनी Nom. Paṇḍ. कनि Voc. Kâṭâk. 3,111.
*कनीचि f. 1) *Karren.* — 2) *eine kriechende Pflanze in Blüthe.* — 3) *Abrus precatorius.* — Vgl. कणीचि.
कनीन 1) Adj. *jung, jugendlich.* — 2) *f. कनीनी a) *Augenstern.* — b) *der kleine Finger.*
कनीनक 1) m. a) oxyt. *Knabe, Jüngling.* — b) proparox. *Augenstern.* — c) **caruncula lacrymalis.* — 2) f. a) कनीनकी *Mädchen, Jungfrau.* — b) कनीनिका *Augenstern.* — c) कनीनिका α) *Augenstern.* — β) **der kleine Finger.* — γ) Name verschiedener Sâman. प्रजापतेश्च कनीनिके हे यत्रेवा Âṣṭâv. Br. कनीनिक n. Ind. St. 3.
कनीयस् 1) Adj. a) *kleiner, geringer, weniger, überaus klein, — gering, — wenig.* — b) *jünger; m. ein jüngerer Sohn oder Bruder.* — 2) *f. कनीयसी *eine jüngere Schwester der Gattin* Gal.
कनीयस n. 1) Adj. a) *kleiner, geringer.* — b) *jünger.* — 2) *n. *Kupfer.*
कनीयस्त्व n. Nom. abstr. zu कनीयस् 1) a) Hemâdri 1,390,7.
कनीयस्विन् Adj. *geringer.*
कनीयःस्तन Adj. *weniger Zitzen habend* Çat. Br. 6,5,3,19.
कनीयोऽन्तर Adj. (f. घा) *weniger Silben habend* Tândja-Br. 3,3,9.
*कनेरा f. = कणेरा.
कनेरिन् m. N. pr. eines Lehrers.
*कन्त und *कन्ति Adj. *glücklich.*
*कन्तु 1) Adj. *glücklich.* — 2) m. a) *Herz.* — b) *der Liebesgott.* — c) *Kornkammer.*
कन्तुक m. oder f. घा *ein geflicktes Kleid* Hemâdri 1,57,6. 8.
कन्त्र n. *Glück, Wohlfahrt* Maitr. S. 1,10,19.
*कन्थक 1) m. N. pr. eines Mannes. — 2) f. घा = कन्थारी Râǵân. 8,34.
कन्थडि, कन्थद् oder कन्थरि m. N. pr. eines Lehrers.
*कन्थरी f. = कन्थारी Râǵân. 8,34.
कन्थलिन् = कन्थडि u. s. w.
कन्था f. 1) *ein geflicktes Kleid.* — 2) **Mauer.* — 3) **Stadt.* — 4) **ein best. Baum.* — 5) *N. pr. einer Oertlichkeit.
*कन्थारी f. *eine Art Opuntia* Râǵân. 8,34.
कन्थेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.
1. कन्द् 1) m. *n. a) *Wurzelknolle, Zwiebel.* — b) **die Knolle von Amorphophallus campanulatus.* — c) **Knoblauch.* — d) *Knolle, Knoten überh.* — e) *Anschwellungen des uterus und der vagina.* — f) *ein best. Metrum.* — g) *ein best. Tact* S. S. S. 213. — 2) f. ई in मास°.
2. *कंद् m. *Wolke.*
*कन्दगुडूची f. *eine Art Cocculus* Râǵân. 3,3.
कन्दज Adj. *aus Knollen wachsend, — entstanden, in Kn. enthalten.*
*कन्दट m. *die weisse Wasserlilie.*
*कन्दफला f. *eine best. Cucurbitacee.*
*कन्दबकुला f. *ein best. Knollengewächs.*
*कन्दमूल n. und *°क m. (Gal.) *Radieschen.*
कन्दर 1) (*m.) f. (घा) n. (adj. Comp. f. घा) *Höhle, Schlucht.* — 2) *m. *ein Haken zum Antreiben des Elephanten.* — 3) f. घा a) **die Laute der Kâpâla.* — b) N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — 4) *n. *Ingwer.*
कन्दरवत् Adj. *mit Höhlen —, mit Schluchten versehen.*
*कन्दराकर m. *Berg.*
*कन्दराल m. 1) *Wallnussbaum.* — 2) *Hibiscus populneoides.* — 3) *Ficus infectoria.*

*कन्दरालक m. *Ficus infectoria.*

*कन्दरोद्भवा f. *eine dem* पाषाणभेद *ähnliche Pflanze* Râǵân. 3,63.

*कन्दरोहिणी f. *eine Art Coccinia* Râǵân. 3,3.

कन्दर्प 1) m. (adj. Comp. f. घा) *a) der Liebesgott, Geschlechtsliebe. — b) ein best.* Râga S. S. S. 36. *— c) ein best. Tact* S. S. S. 207. *— d) *penis* Gal. *— e)* N. pr. zweier Manner. — 2) *f. घा N. pr. einer göttlichen Dienerin des 15ten Arhant's bei den Gaina.

कन्दर्पकुमाराभ्र n. *eine best. hauptsächlich aus Talk bestehende Mixtur* Mat. med. 78.

*कन्दर्पकूप m. *die weibliche Scham.*

कन्दर्पकेतु m. N. pr. eines Mannes.

कन्दर्पकेलि m. Titel eines Werkes.

कन्दर्पचूडामणि m. Titel eines Werkes.

*कन्दर्पजीव m. *ein best. Strauch.*

*कन्दर्पमातृ f. Bein. der Lakshmi Gal.

*कन्दर्पमुसल m. *das männliche Glied.*

कन्दर्पमृङ्गल m. *quidam coeundi modus.*

कन्दर्पसिद्धान्त m. N. pr. eines Scholiasten.

कन्दर्पसेना f. 1) ein Frauenname. — 2) N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15,232.

कन्दल 1) m. f. n. *a) *Schädel* oder *Gürtel. — b) *ein junger Schoss. — c) *ein sanfter Ton. — d) *Verfinsterung, Finsterniss. — e) *Tadel. —* 2) m. a) *Gold. — b) *Kampf.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — 3) f. ई *a) *eine Art Antilope. — b) eine best. Pflanze mit weissen Blüthen* (die beim Beginn der Regenzeit in grosser Menge plötzlich erscheinen) Bîlar. 147,13. Prasannar. 32,7. 150,21. *— c) *Lotussamen. — d) *Fahne. — e)* Titel eines Werkes. — 4) n. *die Blüthe der* Kandali. Am Ende eines adj. Comp. f. घा.

*कन्दलता f. *ein best. Knollengewächs.*

कन्दलय्, °यति 1) *in grosser Menge und auf einmal erscheinen.* कन्दैः कन्दलितम् (impers.) Spr. 4462, v. l. — 2) *reichlich oder auf einmal hervorbringen, — erzeugen, — bewirken* Bîlar. 118,22. Prasannar. 36,9. 148,14. 151,11. कन्दलित *reichlich oder ganz unerwartet hervorgebracht, — bewirkt* Bîlar. 98,19.

*कन्दलात्त m. *eine Schlangenart* Gal.

कन्दलायन m. N. pr. eines Weisen der Vorzeit.

कन्दलिन् 1) Adj. *a) mit Blüthen der* Kandali *bedeckt* Spr. 6171. *— b)* am Ende eines Comp. *erfüllt —, voll von* Kân. 200,23. 233,22. — 2) *m. *eine Art Antilope.*

कन्दलीकार m. *der Verfasser der* Kandali.

कन्दवत् m. *eine Species der* Soma-*Pflanze.*

*कन्दवर्धन m. *die Knolle von Amorphophallus campanulatus* Râǵân. 7,63.

*कन्दवल्ली f. *eine best. Arzneipflanze.*

कन्दशाक n. *Knollengemüse* Bhâvapr. 1,143.

*कन्दशूरण m. *Amorphophallus campanulatus* Râǵân. 7,62.

*कन्दसंज्ञ n. = कान्द 1) *a*).

कन्दसंभव Adj. *aus Knollen wachsend.*

*कन्दसार und *°क (Gal.) n. Indra's *Wald.*

*कन्दाढ्य m. *ein best. Knollengewächs.*

*कन्दामला f. *eine Art Opuntia* Râǵân. 8,54.

*कन्दार्ह m. *Amorphophallus campanulatus* Râǵân. 7,63.

*कन्दालु m. Bez. *verschiedener Knollengewächse.*

कन्दाशन Adj. von *Knollen sich nährend* Bîlar. 298,12.

*कन्दिन् m. *Amorphophallus campanulatus* Râǵân. 7,62.

*कन्दिरी f. *Mimosa pudica.*

*कन्दिल m. *ein best. Knollengewächs* Gal.

कन्दु 1) (*m. *f.) *Röstpfanne.* — 2) m. *a) *ein best. wohlriechender Stoff. — b)* N. pr. eines Mannes.

कन्दुक m. 1) *Röstpfanne.* — 2) *Spielball* Spr. 7721. — 3) *Kugel.* — 4) *Kopfkissen* Spr. 4601. Auch n. nach v. l. — 5) *Betelnuss* Nigh. Pr. — 6) *ein best. Tact* S. S. S. 211. Vers. d. Oxf. H. 87,*a*,9.

कन्दुकगृह n. *Bratküche* Comm. zu Kâtj. Ça. 4,7,16.

*कन्दुकप्रस्थ m. N. pr. einer Stadt.

कन्दुकाय्, °यते *einem Spielball gleichen* Bîlar. 226,11.

कन्दुकेश und कन्दुकेश्वरलिङ्ग n. Name eines Liṅga.

कन्दुगृह n. (Comm. zu Kâtj. Ça. 4,7,16, v. l.) und *कन्दुशाला f. *Bratküche.*

*कन्दूरक m. *ein best. wohlriechender Stoff* Gal.

*कन्देलु m. *Scirpus Kysoor* oder *ein ähnliches Gras* Nigh. Pr.

*कन्दोट 1) m. *Nymphaea esculenta.* — 2) n. *eine blaue Lotusblüthe.*

*कन्दोत m. *Nymphaea esculenta.*

*कन्दोत्थ n. = कन्दोट 2) Râǵân. 10,202.

*कन्दोद्भवा f. *eine Art Coccinia* Râǵân. 3,3.

*कन्दोषध n. *Arum* Nigh. Pr.

*कंध m. *Wolke.*

कंधर 1) m. f. (घा) *Hals.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — 2) m. *a) *Wolke. — b) *Amaranthus oleraceus.*

*कंधि m. 1) *Meer.* — 2) *Hals.*

कंब 1) m. N. pr. eines Ṛshi R. Gorr. 5,91,7. कंब ed. Bomb. 6,18,26. — 2) *n. *a) Ohnmacht. — b) Sünde.*

कन्य 1) Adj. (f. घा) *der kleinste* Hemâdri 1,302, 8. 11. 13. — 2) f. कन्या, कनिघा *a) Mädchen, Jungfrau, Tochter. — b) die Jungfrau im Thierkreise* 178,18. *— c) Weibchen eines Thieres.* भृङ्ग° Mâlatîm. 62,30. — d) Bein. oder *eine Form der* Durgâ. *— e) ein in Kaçmîra wachsendes Knollengewächs. — f) *Aloe perfoliata* und auch Bez. *anderer Pflanzen. — g) *grosse Kardamomen. — h) ein best. Metrum.*

कन्यक 1) Adj. (f. घा) *der kleinste* Hemâdri 1,302, 16. — 2) f. घा *a) Mädchen, Jungfrau, Tochter. — b) die Jungfrau im Thierkreise. — c)* Bein. der Durgâ. *— d) *Aloe indica.* — 3) *f. कन्यिका = 2) *a*).

कन्यकागार n. *Gynaeceum.*

कन्यकागण m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कन्यकुब्ज n. *f. (घा) N. pr. einer Stadt.

कन्यकुमारी f. Bein. der Durgâ Taitt. Âr.

कन्यना und कन्यला f. *Mädchen.*

कन्यस 1) Adj. (f. घा und ई) *a) der kleinere, kleinste* Hemâdri 1,123,11. 124,4. 401,14. 16. *— b) junger.* — 2) *f. घा *der kleine Finger.*

कन्याका f. 1) *Mädchen, Jungfrau. — 2) *Augenstern* Ait. Âr. 353,5.

*कन्याकुब्ज n. und *°ब्जा (Gal.) f. = कन्यकुब्ज.

कन्याकुमारी f. wohl *eine Form der* Durgâ. Vgl. कन्यकु°.

कन्याकूप m. N. pr. eines Tîrtha.

कन्यागर्भ m. *das Kind eines unverheiratheten Frauenzimmers.*

*कन्याज्ञ und *°ज्ञात m. *der Sohn eines unverheiratheten Frauenzimmers* Gal.

*कन्याट 1) Adj. *Mädchen nachstellend.* — 2) m. *Gynaeceum.*

कन्यातीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

कन्यात्व n. *Jungfrauschaft.*

कन्यादातृ Nom. sg. *der eine Tochter verheirathet* 192,28.

कन्यादान n. *das Verheirathen einer Tochter.*

कन्यादूषक Adj. *eine Jungfrau schändend.*

कन्याधन n. *Aussteuer.*

*कन्यापति m. *Schwiegersohn.*

*कन्यापाल m. *Verkäufer von berauschenden Getränken.*

*कन्यापुत्र m. = कन्याज्ञ.

कन्यापुर n. *Gynaeceum.*

कन्याप्रदान n. = कन्यादान.

कन्याभर्तृ m. Bein. Kârttikeja's.

कन्याभाव m. *Jungfrauschaft.*

कन्याभिक्ष n. *das Betteln um ein Mädchen* 68,14.

कन्यामय Adj. *in einer Jungfrau oder Tochter*

bestehend.

*कन्यारत्न m. N. pr. eines Buddha.

कन्यावत् Adj. *eine Tochter habend;* m. *der Vater des Mädchens* Gaut.

कन्यावेदिन् m. *Schwiegersohn.*

कन्याव्रत n. *die mensas der Weiber.* °स्था Adj. f. *sich in dieser Periode befindend* Kathâs. 26,36.

कन्याश्रम m. N. pr. einer *Einsiedelei.*

कन्यासंवेश्म n. N. pr. eines Tirtha.

कन्यासमुद्भव Adj. *von einem unverheiratheten Frauenzimmer geboren.*

कन्याह्रद m. N. pr. eines Tirtha.

*कन्युष n. *die Hand unterhalb des Handgelenks.*

कन्हभृ m. N. pr. eines Mannes.

*कप् v. l. für क्रप्.

कप m. Pl. Bez. *bestimmter Götter.*

कपट 1) m. n. a) *Betrug, Hinterlist.* Häufig in Comp. mit dem, was als simulirt oder falsch bezeichnet werden soll (कपट geht voran). कपटात् und कपट° *unter dem Scheine von* (im Comp. vorangehend) Pañcat. 37,5. 148,18. — 2) m. N. pr. eines Dânava. — 3) *f. ई a) *ein best. Maass, zwei Handvoll.* — b) *ein dem* Devadâru *verwandter Baum mit wohlriechendem Harze* Nigh. Pr.

*कपटघोडा f. = कपट 3) b) Nigh. Pr.

कपटदैत्य m. N. pr. eines Daitja oder *ein einen* Daitja *simulirender Mann.*

कपटनाटक m. N. pr. eines Mannes Vîs.

कपटप्रबन्ध m. *ein listiger Anschlag.*

*कपटिक Adj. *mit Betrug zu Werke gehend.*

कपटिल LA. 30,7 schlechte Lesart; vgl. Spr. 3092.

*कपटिन् 1) Adj. = कपटिक. — 2) f. °नी *ein best. Parfum.*

कपटेश्वर 1) n. N. pr. eines Heiligthums. — 2) *f. ई *Solanum diffusum* Râgân. 4,34.

कपर्णी f. *Raupe.*

कपर्द m. 1) *Otterköpfchen.* Als Scheidemünze = 1/10 Paṇa. — 2) *aufgewundene Haarflechte.*

कपर्दक 1) m. f. (°र्दिका) *Otterköpfchen.* — 2) m. *aufgewundene Haarflechte. — 3) f. *eine Gansart* Gal.

कपर्दयक्ष m. N. pr. eines Jaksha Çatr. 14,*73. Vgl. कपर्दिन् 2) b) β).

कपर्दिकाश्रिका f. Pl. *die Kârikâ des* Kapardin.

कपर्दिन् 1) Adj. a) *dessen Haar in Form einer Muschel aufgewunden ist.* — b) *zottig.* — 2) m. a) Bein. Çiva's Gal. — b) N. pr. α) eines der 11 Rudra. — β) eines Jaksha Çatr. 14,246. 283. — γ) eines Autors Sîs. zu RV 1,60,1. — 3) f. °नी N. pr. der Schutzgottin der Bhrgu.

कपर्दिभाष्य n. Titel eines Werkes.

कपर्दिस्वामिन् m. N. pr. = कपर्दिन् 2) b) 8).

कपर्दीविनायकव्रत (!) n. *eine best. Begehung.*

कपर्दीशलिङ्ग n. Name eines Liṅga.

कपर्दीश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

कपल n. *Hälfte, Theil.*

कपाट 1) m. *f. n. (adj. Comp. f. आ) *Thür —, Thorflügel.* Eine breite Brust wird mit einem *Thürflügel* verglichen. — 2) n. a) *Fensterladen* Mokshîv. — b) N. pr. einer Stadt.

कपाटक 1) am Ende eines adj. Comp. (f. °टिका) = कपाट 1). — 2) f. °टिका f. dass. Comm. zu Bhâg. P. 3,15,29.

*कपाटघ्न Adj. Subst. *eine Thür einbrechend, ein solcher Dieb.*

कपाटतोरणवत् Adj. *mit Thorflügeln und bogenförmigen Verzierungen darüber geschmückt.*

कपाटसंधि m. *eine best. Art von Multiplication.*

कपाटसंधिक Adj. als Bez. *eines best. Verbandes.*

कपाटित Adj. *verschlossen* Râgân. 8,321.

*कपाटिनी f. = कपट 3) b) Râgân. 12,33. Nigh. Pr.

कपायी f. *Affin* in वृषा°.

कपाल 1) (*m.) n. (adj. Comp. f. आ) a) *Schale, Schüssel.* — b) *Deckel.* — c) *Scherbe.* — d) *Hirnschale, Schädel, Schädelknochen.* — e) *Schale des Eies.* — f) *Schale der Schildkröte.* — g) *Hemisphäre.* — h) *Pfanne am Schenkel des Menschen oder Thieres, ein schalen- oder scheibenförmiger Knochen.* — i) *eine Art Aussatz.* — k) *Menge. — 2) m. a) = °संधि. — b) *eine best. Mischlingskaste.* — c) N. pr. verschiedener Männer. Pl. Name einer Schule und Secte (VP.² 3,187. 375). — 3) f. ई = 1) a) Spr. 1102. — 4) wohl n. Titel eines Tantra.

कपालक 1) Adj. *schalenförmig.* — 2) m. *Schale, Schüssel* Hemâdri 2,a,80,13. 127,17 (°कपालको zu lesen). — 3) f. °लिका a) *Scherbe.* — b) *Weinstein der Zähne.*

कपालकेतु m. *ein best. Komet.*

कपालखट्वाङ्ग Adj. *einen Schädel und ein Schwert tragend* Hemâdri 2,a,96,11.

*कपालनालिका f. *eine Spindel zum Aufwinden von Baumwolle u. s. w.*

कपालपाणि Adj. *einen Schädel in der Hand haltend.* Nom. abstr. °त्व n.

कपालपाशिन् Adj. *einen Schädel und eine Schlinge tragend,* Hemâdri 2,a,86,9.

कपालभाती f. *eine best. Art des Athmens bei Asketen.*

*कपालभृत् m. Bein. Çiva's.

कपालमाला f. N. pr. eines Wesens im Gefolge der Devî.

कपालमालिन् Adj. *mit Schädelknochen bekränzt* Hemâdri 2,a,87,19. 123,12.

कपालमोचन n. N. pr. eines Tirtha.

*कपाललासिका f. = कपालनालिका Gal.

कपालवह्निन् Adj. *einen Schädel und einen Donnerkeil tragend* Hemâdri 2,a,86,11.

कपालवत् Adj. *einen Schädel tragend* Bâlar. 29,11.

कपालशिरस् n. *Kehlkopf.*

कपालशूलखट्वाङ्गिन् Adj. *einen Schädel, einen Spiess und eine Keule tragend* (Çiva) Hemâdri 1, 234,18.

कपालसंधि m. *ein auf gleichen Verhältnissen beruhendes Bündniss* Spr. 1530.

कपालस्फोट m. N. pr. eines Rakshas.

कपालि m. Bein. Çiva's, = कपालिन्.

कपालिन् 1) Adj. a) *eine Schale* (zum Betteln) *tragend* Nir. 3,62. — b) *mit Schädelknochen versehen.* — 2) m. und °नी f. a) *der Sohn* (*die Tochter*) *einer Brahmanin und eines Fischers.* — b) *der Anhänger* (*Anhängerin*) *einer best. Çiva'itischen Secte.* — 3) m. a) Bein. Çiva's Bâlar. 111,14. — b) N. pr. α) eines der 11 Rudra. — β) eines best. Krankheitsdämons Harîv. 9337. — γ) eines Lehrers. — 4) f. °नी a) *eine Form der* Durgâ. — b) N. pr. eines Wesens im Gefolge der Devî.

कपालिन Adj. *zu* Kapâlin *in Beziehung stehend.*

*कपालीन m. *Backstelze* Gal.

कपालेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

कपि 1) m. a) *Affe.* Das *f. कपि und कपी. — b) *Elephant.* — c) *Emblica officinalis, *eine* Karañga-*Species und *Olibanum* (Râgân. 12,105). — d) *die Sonne.* — e) Bein. Vishṇu-Kṛshṇa's. — f) N. pr. verschiedener Männer. Pl. *ihr Geschlecht.*

कपिकच्छु und °च्छू f. *Mucuna pruriens.*

*कपिकच्छुफलोपमा f. *eine best. Schlingpflanze* Râgân. 3,115.

*कपिकच्छुरा f. *Mucuna pruriens.*

*कपिकन्दुक n. *Schädel.*

*कपिका f. *Vitex Negundo.*

कपिकेतन m. Bein. Arǵuna's, Sohnes des Pâṇḍu.

*कपिकेश Adj. *braunhaarig.*

*कपिकोलि m. *eine Zizyphus-Species.*

*कपिञ्जल m. v. l. für कपिञ्जल *Haselhuhn.*

*कपिचूड m. (Râgân. 11,172), °चूडा f. und °चूत m. *Spondias mangifera.*

*कपिज्ञ m. *Olibanum* Râgân. 12,106.

*कपिञ्जाङ्किका f. *eine Ameisenart.*

कपिञ्जल 1) m. a) *Haselhuhn.* — b) *Cuculus melanoleucus.* — c) N. pr. α) eines Vidjâdhara.

Bâlar. 89,12. — β) eines Mannes. — γ) eines Sperlings. — 2) f. कपिञ्जला N. pr. eines Flusses.

कपिञ्जलक m. Hypokoristikon von कपिञ्जल 1) c) β).

*कपिञ्जलाद् m. N. pr. eines Mannes.

*कपिञ्जलार्म n. Kâç. zu P. 6,2,90.

कपितीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

कपितैल n. *Liquidambar* Bhâvapr. 1,187.

कपित्थ m. 1) *Feronia elephantum*; n. *die Frucht*. — 2) *eine best. Stellung der Hand.*

कपित्थक m. n. (*die Frucht*) = कपित्थ 1).

कपित्थत्वच् f. *die Rinde von Feronia elephantum* Bhâvapr. 1,194.

*कपित्थपर्णी f. *eine best. Pflanze* Ratnam. 112.

*कपित्थफल m. *eine Mangoart.*

*कपित्थानी f. = कपित्थपर्णी Ratnam. 112.

*कपित्थास्य m. *eine Affenart.*

*कपित्थिनी f. *eine an Kapittha reiche Gegend.*

*कपित्थिल Adj. von कपित्थ.

कपिध्वज m. = कपिकेतन.

कपिनामक m. *Liquidambar* Bhâvapr. 1,187.

*कपिनामन् m. dass. Ratnam. 42.

*कपिनाशन n. *ein geistiges Getränk* Gal.

कपिनास m. und °नासिका f. *ein best. Saiteninstrument* S. S. S. 185. 191.

*कपिनिक्ता f. *ein best. Arzneistoff* Gal.

कपिपति m. Bein. Hanumant's Spr. 6230.

*कपिपिप्पली f. 1) *roth blühender Apâmârga.* — 2) *Scindapsus officinalis.*

*कपिप्रभा f. *Mucuna pruriens.*

*कपिप्रभु m. Bein. Râma's.

*कपिप्रिय m. 1) *Spondias mangifera* Râǵân. 11, 172. — 2) *Feronia elephantum.*

कपिभक्त m. *ein best. süsser Stoff.*

*कपिरक = कपिलक.

*कपिरथ m. Bein. Râma's.

*कपिरसाला f. *Spondias mangifera* Râǵân. 11,172.

*कपिरोमफला und *°रोमलता (Gal.) f. *Mucuna pruriens.*

कपिल 1) Adj. (f. श्रा) *bräunlich, röthlich.* — 2) m. a) *die bräunliche oder röthliche Farbe* Sucr. 2, 280,1. — b) *eine Mausart.* — c) *eine Affenart.* — d) *eine Hundeart.* — e) *Weihrauch.* — f) N. pr. α) eines alten Weisen. — β) verschiedener anderer Männer. — γ) eines Dânava. — δ) eines Schlangendämons. — ε) Pl. eines Volkes Varâh. Bṛh. S. 14,17. — ζ) eines von einem Kapila beherrschten Varsha in Kuçadvîpa VP. 2,4,37. — η) verschiedener Berge und Gebirge. — g) *ein best. Feuer* (mit dem Weisen identificirt). — h) Bein. der Sonne. — i) Pl. Bez. *der Brahmanen in Çâlmaladvîpa* VP. 2,4,31. — k) *ein Sänger; der zu hoch oder zu tief singt*, S. S. S. 117. — 3) f. श्रा a) *eine bräunliche Kuh.* — b) *eine Blutegelart* 217,12. 13. — c) *eine Spinnenart* Sucr. 2,296,12. — d) *Dalbergia Sissoo oder eine verwandte Species.* — e) *Aloe perfoliata.* — f) *ein best. Arzneistoff.* — g) *eine Art Messing.* — h) N. pr. α) einer Tochter Dakṣa's und Name der Dâkshâjanî in Mahâliṅga. — β) einer Kiṁnara-Jungfrau Kâraṇḍ. 6,3. — γ) des Weibchens vom Elephanten Puṇḍarîka. — δ) eines Flusses.

कपिलक 1) Adj. (f. °लिका) *röthlich.* — 2) *f. °लिका N. pr. eines Frauenzimmers.

कपिलगीता f. Titel eines Werkes.

कपिलजट m. N. pr. eines Muni.

कपिलदेव m. N. pr. des Verfassers einer Smṛti.

*कपिलद्युति m. *die Sonne.*

*कपिलद्राक्षा f. *Weinstock mit röthlichen Trauben* Râǵân. 11,103.

*कपिलद्रुम m. *Cytisus Cajan.*

*कपिलधारा f. 1) Bein. der Gaṅgâ. — 2) N. pr. eines Tîrtha.

कपिलपञ्चरात्र n. Titel eines Werkes.

कपिलपुर n. = कपिलवस्तु.

*कपिलफला f. = कपिलद्राक्षा Râǵân. 11,103.

कपिलभद्रा f. ein Frauenname (buddh.)

कपिलभाष्य n. = कपिलसांख्यप्रवचनशास्त्रभाष्य.

कपिलरुद्र m. N. pr. eines Dichters.

कपिलर्षि m. *der Rishi Kapila* 106,22. 28.

*कपिललोक् *eine Art Messing* Nigh. Pr.

कपिलवस्तु N. pr. der Geburtsstadt Çâkjamuni's.

कपिलशर्मन् m. N. pr. eines Brahmanen.

*कपिलशिंशपा f. *eine Varietät von Dalbergia Sissoo* Râǵân. 9,135.

कपिलसंहिता f. Titel eines Upapurâṇa.

कपिलसांख्यप्रवचन n. = सांख्यप्रवचन. °भाष्य n. *der Commentar dazu.*

*कपिलाता f. = कपिलाती 2) Gal.

*कपिलाती f. 1) *Koloquinthengurke.* — 2) = कपिलशिंशपा Râǵân. 9,135.

कपिलाचार्य m. Kapila *der Lehrer*, auf Çiva übertragen.

*कपिलाञ्जन m. Bein. Çiva's.

कपिलातीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*कपिलाधिका f. *eine Ameisenart* Nigh. Pr.

*कपिलापति m. Bein. Drupada's Gal.

कपिलाय्, °यते *in's Bräunliche oder Röthliche spielen* Harshaḥ. 40,20.

कपिलावट m. N. pr. eines Tîrtha.

कपिलाश्रम m. N. pr. einer *Einsiedelei* VP.² 3,302.

कपिलाश्व m. 1) Bein. Indra's. — 2) N. pr. eines Mannes.

कपिलाषष्ठी f. *der 6te Tag in der dunkelen Hälfte des* Bhâdrapada.

कपिलाह्रद m. N. pr. eines Tîrtha.

कपिलिमन् m. Nom. abstr. zu कापिल 1).

कपिली Adv. mit कृ *bräunlich oder röthlich färben* Kâd. 156,23.

कपिलेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

कपिलेश्वरदेव m. N. pr. eines *Fürsten*.

*कपिलोमफला f. *Mucuna pruriens.*

*कपिलोला f. *Piper aurantiacum* Râǵân. 6,114.

*कपिलोह् n. *Messing.*

*कपिल्लक 1) m. *eine Art rothes Pigment* Gal. — 2) f. *लिका *Scindapsus officinalis.*

*कपिवक्त्र m. Bein. Nârada's.

कपिवन m. N. pr. eines Mannes.

*कपिवल्लिका und *°वल्ली f. *Scindapsus officinalis.*

कपिश 1) Adj. (f. श्रा) *bräunlich, röthlich.* — 2) *m. a) *Weihrauch.* — b) *die Sonne* Gal. — c) Bein. Çiva's Gal. — 3) f. श्रा a) *eine Art Rum.* — b) N. pr. α) *der Mutter der Piçâka. — β) *eines Flusses.* — 4) *n. = 3) a) Gal.

कपिशधू f. ein Frauenname.

कपिशयू, °यति *röthlich färben* Nigh. 70. Prasannar. 130,22.

*कपिशाञ्जन m. Bein. Çiva's.

कपिशावदान n. Titel eines buddh. Avadâna.

*कपिशिरस् n. *Mauersims* Gal.

*कपिशीका f. *eine Art Rum.*

कपिशीर्ष n. *Mauersims* Vikramâṅkaḥ. 2,7.

कपिशीर्षी f. *eine Art Lgute.*

°कपिशेक्षण m. *Asteracantha longifolia* Gal.

कपिष्ठल m. N. pr. eines Rishi. Pl. *sein Geschlecht.* °लिता.

कपिस्कन्ध m. N. pr. 1) eines Wesens im Gefolge Skanda's MBh. 9,45,37. — 2) eines Dânava.

कपिस्थल n. 1) *Standort von Affen.* — 2) N. pr. einer Stadt.

*कपिस्था f. *eine Art Kardamomen* Gal.

कपिस्वर m. N. pr. eines Mannes.

*कपीकच्छु f. = कपि°.

*कपीश्य m. *Mimusops Kauki.*

*कपोत m. *eine best. Pflanze*, = श्वेतवृक्ष Râǵân. 32.

कपोतक n. *Berberis asiatica* Bhâvapr. 1,177.

कपोतन m. 1) *Spondias mangifera.* — 2) *Thespesia populnea.* — 3) *Acacia Sirisa.* — 4) *Ficus religiosa.* — 5) *Areca Faufel.* — 6) *Aegle Marmelos.*

los. — Im Suça. nicht naher zu bestimmen.

कपोन्द्र m. Bein. 1) Vishṇu's. — 2) Gâmbavant's. — 3) Sugrîva's. — 4) Hanumant's R. 7,36,44. 45.

कपोवत् N. pr. 1) m. eines Weisen. — 2) f. ॰वती eines Flusses.

कपोवक्र Kîç. zu P. 6,3,121.

कपोशीर्ष m. Bein. Sugrîva's.

*कपोष्ट m. 1) *Feronia elephantum.* — 2) = राजादनी.

कपोलकूल n. 1) *das Haar am Hinterhaupte* Gobh. 2, 9,18. — 2) *die Schale oder Kelle des Opferlöffels.*

कपोलमल n. v. l. für कपुच्कूल 2).

*कपोलिका f. = कपोलिका.

कपोलिका f. *Haarbüschel an der Seite des Kopfes* Gobh. 2,9,12.

कपोष Adj. (f. घा) *stinkend.*

कपोष् und कपोषं m. *das männliche Glied.*

कपोत 1) m. a) *Taube, Täuberich.* — b) * *Vogel.* — c) = कपोतपालि Vishṇ. 607. — d) *eine best. Stellung der Hand.* — e) *die graue Farbe der Taube.* — f) *Antimonglanz.* — 2) f. कपोती *eine weibliche Taube.*

कपोतक 1) Adj. (f. ॰तिका) *taubenfarbig, grau.* — 2) m. a) *Täubchen, Taube.* — b) *eine best. Stellung der Hand.* — 3) f. ॰तिका *ein weibliches Täubchen.* — 4) f. ई *ein best. Vogel,* = पृषता. — 5) n. *Antimonglanz* Karaka 6,18.

*कपोतकोष Adj. von कपोत

कपोतचरणा f. *ein best. wohlriechender Stoff* Bâlâvat. 1,195.

*कपोतवर्णी f. *Kardamomen* Gal. Fehlerhaft für कपोतवर्णी.

*कपोतवाक 1) m. a) *eine junge Taube.* — b) Pl. N. pr. eines Kriegerstammes. — 2) f. घा *eine Fürstin der* Kapotapâka. ॰पाकी Kîç.

*कपोतपाद Adj. *taubenfüssig.*

कपोतपालि f. *Fries, Carnies* (eines Gebäudes).

*कपोतपालिका und ॰पाली f. *Taubenschlag.*

*कपोतचाणा f. = कपोतचरणा Râgân. 12,163.

कपोतरेतस m. N. pr. eines Mannes.

कपोतरोमन् m. N. pr. eines Fürsten.

*कपोतवक्र n. *eine best. Pflanze.*

कपोतवङ्का f. *eine best. Arzneipflanze.*

कपोतवर्ण 1) Adj. *bleigrau.* — 2) *f. ई *kleine Kardamomen.*

कपोतवल्ली f. *eine best. Pflanze.*

*कपोतवेगा f. *Ruta graveolens* Râgân. 5,63.

*कपोतसार n. *Antimonglanz* Râgân. 13,99.

कपोतकुत्त und ॰क m. *eine best. Stellung der Hand.*

*कपोताङ्गि f. *ein best. wohlriechender Stoff.*

*कपोताञ्जन n. *Antimonglanz.*

कपोताभ Adj. *bleigrau.*

*कपोतारि m. *Falke.*

कपोतिन् Adj. *taubenähnlich.*

कपोल 1) m. a) *Wange.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — b) Pl. Name einer Schule des weissen Jagurveda Âpast. 46,13. — 2) *f. ई *Kniescheibe.*

कपोलक n. *Wange* Hemâdri 1,435,11. — 2,a,127, 17 fehlerhaft für कपालक.

कपोलकवि m. N. pr. eines *Dichters.*

कपोलकाय m. *ein Gegenstand, an dem sich die Wange reibt.*

कपोलपत्र n. *ein auf die Wange aufgetragenes Zeichen* Naish. 7,60.

कपोलपालि und ॰पाली (Spr. 7792. Kâv. II,16, 18) f. *Backenrand.*

कपोलपालक n. (adj. Comp. f. घा) *Backenknochen.*

कपोलगिति f. dass.

कप्फण, कप्फिन oder कप्फिल्ल m. N. pr. eines Mannes.

*कप्यास्य n. *Weihrauch.*

कप्यास n. *Gesäss eines Affen* Kâṭh. Up. 1,6,7.

*कप्यास्य (Conj.) m. Bein. Nârada's.

कप्पक Adj. TBr. 2,7,18,1 nach der Lesart des Comm.

कफ m. *Phlegma, Schleim* (eine der 3 Flüssigkeiten im menschlichen Körper).

*कफकूर्चिका f. *Speichel.*

कफगण्ड m. *eine best. Halskrankheit* Çâṅg. Saṃh. 1,7,39.

कफघ्न 1) Adj. *das Phlegma vertreibend, dem Phl. entgegenwirkend.* — 2) *f. ई *eine best. Pflanze,* = रूपुषा Râgân. 4,116.

*कफणि m. f. *Ellbogen.*

कफनाडी f. *eine best. Zahnfistel* Çâṅg. Saṃh. 1,7,76.

कफप्राय und कफल Adj. *phlegmatisch.*

*कफवर्धन m. *eine Species der Tabernaemontana.*

कफवातिक Adj. *bei dem Phlegma und Wind vorwalten.*

*कफविरोधिन् n. und *कफवैरिन् m. (Gal.) *schwarzer Pfeffer.*

कफात्मक Adj. *phlegmatisch.*

*कफान्तक und *कफान्तिक (Gal.) m. *eine best. Pflanze.*

*कफारि m. *getrockneter Ingwer.*

कफिन् 1) *Adj. *phlegmatisch, verschleimt.* — 2) m. a) * *Elephant.* — b) N. pr. v. l. für कप्फिण.

कफिण und कफिल m. Varianten von कप्फिण.

*कफोल m. *Cordia latifolia.*

कफोणि (*m. *f.) *Ellbogen.*

कफोणिगुडाय्, ॰पते *einer Kugel auf dem Ellbogen gleichen, so v. a. nichts weniger als feststehen, durchaus nicht bewiesen sein.* ॰पित n. Nom. act.

कफोडि m. vielleicht *Ellbogen.*

*कब्, कबते (वर्णे). Vgl. कंब्.

कंबन्ध s. कबन्ध.

कबर 1) Adj. (f. घा) *gesprenkelt, bunt.* — 2) m. f. (ई) *Haarflechte* 166,17. Spr. 7809. — 3) *m. *der Etwas hersagt.* — 4) *f. घा und ई *Ocimum gratissimum.* — 5) f. ई a) **Acacia arabica* und **rother Oleander* Nigh. Pr. — b) ein Frauenname Ind. St. 14,112. — 6) *n. a) *Salz.* — b) *Sänre.* — c) *eine Art Sandelholz* Gal.

*कबरपुच्छी Adj. f. *einen flechtenähnlichen Schweif habend.*

*कबरवास n. *eine Art Schleier* Gal.

*कबित्थ m. = कपित्थ.

*कबिल Adj. = कपिल.

*कबुलि f. *After.*

कंबु n. AV. 11,3,6 vielleicht = कम्बूक und fehlerhaft für कम्बु; vgl. 11,1.29.

1. कं Indecl. 1) *wohl, gut, bene.* — 2) hebt einen vorangehenden Dativ hervor. — 3) Fragepartikel.

2. कम् Indecl. *wohl, ja* nach नु, नु und हि. Einmal im AV. betont.

3. *कम् Indecl. 1) *Wasser.* — 2) *Speise.* — 3) *Kopf.*

4. कम्, चकमे (29,12), चकमाते, कमिष्यते; die Special-Tempora fehlen. 1) *wünschen, begehren, wollen, ein Verlangen haben.* — 2) *lieben, der Liebe pflegen.* — Partic. कान्त s. bes. — Caus. कामयते, episch auch कामयति 1) *wünschen, begehren, wollen, ein Verlangen haben;* mit Acc., Infin. oder *Potent. कामित *erwünscht.* — 2) *lieben, der Liebe pflegen.* — 3) mit बहु oder अत्यर्थम् *Etwas hoch anschlagen, einen grossen Werth auf Etwas legen.* — 4) *zur Liebe reizen.* — Mit अनु Caus. *wünschen,* mit Acc. — Mit अभि *verlangen nach,* mit Acc. — Caus. 1) *verlangen nach, wünschen;* mit Acc. oder Infin. — 2) *lieben, verliebt sein* Daçak. 87,10. — Mit नि Simpl. und Caus. *sich gelüsten lassen nach, begehren, neidisch sein;* mit Acc. — Mit प्र in ॰कमन und ॰कमनीय.

*कमक m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

कमठ 1) m. a) *Schildkröte.* — b) **Stachelschwein.* — c) **Wassertopf der Einsiedler.* Nach Einigen n. — d) **Bambusrohr.* — e) N. pr. α) eines Fürsten. — β) eines Muni. — γ) eines Asura.

कमण्डलु 1) m. *n. *Wassertopf der Einsiedler.*

— 2) *m. *Ficus infectoria.* — 3) *f. ऊ a) = 1). — b) *ein best. vierfüssiges Thier.*

*कमण्डलुतरु m. *Ficus infectoria.*

कमण्डलुधर m. Bein. Çiva's.

कमण्डल्वम्बुसूत्रिन् Adj. *mit einem Wassertopf und einem Rosenkranz versehen* Hemâdri 1,242,2. 814,4. 2,a,109,7.

कमठी f. N. pr. eines Weibes.

कमन 1) Adj. (f. आ) a) *begierig, lüstern.* — b) *lieblich, reizend.* — 2) *m. a) *der Liebesgott.* — b) Bein. Brahman's. — c) *Jonesia Asoka.*

*कमनच्छद m. *Reiher.*

कमनीय Adj. 1) *wonach man ein Verlangen haben kann oder darf.* — b) *lieblich, reizend, schön* Spr. 7793.

*कमनक und *कमन्दक m. N. pr. zweier Männer. Pl. *ihr Geschlecht.*

*कमन्ध n. *Wasser.*

*कमर Adj. *begierig, lüstern.*

1. कर्मल Adj. viell. *begierig, brünstig.*

2. कामल Adj. Bez. *einer best. Farbe.*

3. कमल 1) m. (Hemâdri 1,797,11) und n. (adj. Comp. f. आ) *die Blüthe von Nelumbium.* Erscheint früher als उत्पल 97,30. Ungenau für कमलिनी Comm. zu Vimâna 5,1,12. — 2) m. a) *eine Hirschart.* — b) *Ardea sibirica.* — c) Bein. Brahman's. — d) *ein best.* Dhruvaka (musik.). — e) N. pr. α) *eines Schülers des Vaiçampâjana Kâç. zu P. 4,3,104. — β) eines Asura. — 3) f. आ a) Bein. α) der Lakshmi und dann Sg. und Pl. *Reichthum, Glücksgüter.* — β) der Dâkshâjaṇî in Kamalâlaja. — b) *ein ausgezeichnetes Weib. — c) *Orange.* — d) N. pr. α) einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — β) der Gemahlin Gajâpida's und einer anderen Frau. — 4) f. ई und n. *ein best. Metrum.* — 5) n. a) *eine best. Constellation.* — b) *Wasser.* — c) *Kupfer.* — d) *Urinblase. — e) *Arsenik.* — f) N. pr. einer von Kamalâ erbauten Stadt.

कमलक n. N. pr. einer Stadt.

*कमलकीकर, *कमलकीट und *कमलकीर (so Kâç. st. कमलकीकर) Namen von Dörfern.

कमलगर्भ und कमलज्ञ m. Bein. Brahman's.

कमलदलविमलनेत्रराजसंकुसुमिताभिज्ञ m. N. pr. eines Buddha.

कमलदेव N. pr. 1) m. eines Mannes. — 2) f. ई der Gemahlin Lalitâditja's.

कमलनयन m. N. pr. eines Fürsten.

कमलनाभ m. Bein. Vishṇu's (Nârâjaṇa's) Kâd. II,110,13.

कमलनेत्र Adj. (f. आ) *lotusäugig* Daçâvat. 48.

कमलपत्र n. *Blatt der Lotusblüthe.* °पत्रात Adj.

कमलबान्धव m. Bein. *der Sonne* Kâd. 235,11.

कमलबालनालाय्, °यते *einem jungen Lotusstengel gleichen* Ind. St. 15,277.

कमलभव m. Bein. Brahman's Vaṁç. Bgn. S. 53,1.

कमलभवन m. desgl. Spr. 4771.

*कमलभिदा f. N. pr. eines Dorfes.

कमलभू m. Bein. Brahman's Viddh. 34,5.

कमलमति m. N. pr. eines Mannes.

कमलमय Adj. *ganz aus Blüthen von Nelumbium bestehend* Kâd. II,17,22. Harshaḱ. 90,14.

कमलयोनि m. Bein. Brahman's Hemâdri 1, 816,15.

कमललोचन 1) Adj. (f. आ) *lotusäugig.* — 2) f. आ ein Frauenname.

कमलवती f. N. pr. 1) = कमलदेवी. — 2) einer Prinzessin.

कमलवदन Adj. (f. आ) *ein Lotusgesicht habend.*

कमलवन n. *Lotusgruppe.* Davon °मय Adj. *ganz aus Lotusgruppen bestehend* Kâd. 94,7.

कमलवर्धन und °वर्मन् m. N. pr. zweier Fürsten.

कमलशील m. N. pr. eines Gelehrten (buddh.).

कमलषष्ठी f. *ein best. sechster Tag.*

कमलसप्तमी f. *ein best. siebenter Tag.*

कमलसंभव m. Bein. Brahman's.

कमलाकर m. 1) *Lotusgruppe, Lotusteich* 298,24 (im Prâkrit). — 2) N. pr. verschiedener Männer, insbes. Gelehrten. Auch °भट्ट, भट्ट°, °पूर्ण, °शर्मन्.

कमलाकरतीर्थयात्रा f. Titel eines Werkes.

कमलाकेलिज्ञ m. N. pr. eines Heiligthums.

कमलाक्त 1) Adj. (f. ई) *lotusäugig* Spr. 7793. Daçâvat. 47. — 2) m. oder n. N. pr. einer Oertlichkeit. — 3) f. ई N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

कमलायता f. Bein. der Alakshmi Spr. 7769.

कमलाक्षया f. N. pr. einer Apsaras VP.² 2,82.

कमलातीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

कमलानन्दन n. Metron. des Miçradinakara.

कमलापात m. N. pr. eines Mannes.

कमलाभक्त m. desgl.

कमलायुध m. N. pr. eines Dichters.

कमलालय 1) N. pr. einer Oertlichkeit. — 2) f. आ Bein. der Lakshmi Spr. 7769.

1. कमलासन n. 1) *eine Lotusblüthe als Sitz.* — 2) *eine best. Art zu sitzen.*

2. कमलासन m. Bein. Brahman's.

कमलाहट्ट m. N. pr. eines *Marktplatzes.*

कमलाहास्, °सति *lachen wie die* Lakshmi.

कमलिनी f. 1) *Lotuspflanze.* °दल *Lotusblatt* 304,19 (im Prâkrit). — 2) *Lotusgruppe, Lotusteich.*

कमलिनीका f. Demin. von कमलिनी 2) Kâd. 243,1.

कमलिनीकान्त n. Bein. *der Sonne.*

कमलिनीबन्धु m. dass. Comm. zu Ganit. 1,1.

कमलेक्षण Adj. (f. आ) *lotusäugig.*

*कमलोत्तर n. *Safflor.*

कमलोत्पलमालिन् Adj. *mit Kamala und Utpala bekränzt,* — *reich versehen* MBh. 3,138,21.

कमलोदय m. N. pr. eines Mannes.

कमलोद्भव m. Bein. Brahman's.

*कमा f. *Lieblichkeit, Schönheit.*

कमि Bez. *der Wurzel* कम् 238,28.

कमितर् Nom. ag. *der da liebt,* mit Acc. Naish. 5,31. *Gatte* (von einem Thiere) Bâlar. 28,5.

कमुका oder कमुञ्का f. *Schopf.*

कम्प्, कम्पते (episch auch कम्पति) 1) *zittern, beben.* कम्पित *zitternd.* — 2) * = कुध्यतिकर्मन्. — Caus. कम्पयति, °ते *zittern machen, zum Zittern bringen.* कम्पित *in eine zitternde Bewegung gebracht, geschwungen.* — 2) *schwingend —, trillernd aussprechen.* — Mit घञ् *mit Jmd* (Loc. oder Acc.) *Mitgefühl haben, bemitleiden, durch Etwas* (Instr.) *Jmd* (Acc.) *sein Mitgefühl zu erkennen geben.* — Caus. dass., mit Acc. — Mit समनु dass., mit Acc. — Mit अभि *erzittern, erbeben.* — Caus. *aufregen, anlocken.* — Mit आ *erzittern* Kâd. 127,1. — Caus. *erzittern machen.* आकम्पित *erzittern gemacht.* — Mit उद् *aufzittern.* — Caus. *nach oben schwingen, aufschütteln.* — Mit परि Caus. *erzittern machen, schütteln.* — Mit संपरि Caus. dass. — Mit प्र 1) *erzittern.* प्रकम्पित (!) Supârn. 4,1. — 2) *aus der festen Lage kommen, locker werden.* — 3) *schwingend klingen.* — Caus. 1) *erzittern machen.* — 2) *schwingen, schütteln.* — Mit घञ्प्र Caus. *nach einem Andern schwingen* Âpast. Çr. 12,28. 18,7. — Mit अभिप्र Caus. *aufregen, anlocken.* — Mit संप्र *erzittern.* — Caus. *erzittern machen.* — Mit प्रति Caus. *erzittern machen* MBh. 4,11,2. — Mit वि 1) *erzittern.* — 2) *weichen von* (Abl.). — 3) *sich entstellen.* *विकम्पित *entstellt.* — Caus. *erzittern machen.* — Mit सम् *erzittern.* — Caus. *erzittern machen.*

कम्प m. 1) *das Zittern, Beben, zitternde Bewegung.* — 2) *Erdbeben* 220,23. 26. — 3) *vibratio, trillernde Aussprache.* — 4) *ein best. Tact* S. S. S. 235. — 5) N. pr. eines Mannes.

कम्पन 1) Adj. (f. आ) a) *zitternd.* — b) *zittern machend, erschütternd.* — 2) m. a) *eine best. Waffe.* b) *eine Species von Fieber* Bhâvapr. 3,71. — c) *die kühle Jahreszeit.* — d) N. pr. α) eines Fürsten. — β) eines an Kaçmîra angrenzenden Landes. — 3) f. आ N. pr. eines Flusses. — 4) n. a) *das*

Zittern, Beben. — *b) Erdbeben.* — *c) vibratio, trillernde Aussprache.* — *d) das Schüttlein, Schwingen.*

कम्पराज m. N. pr. eines Mannes.

*कम्पल m. *Brodfruchtbaum.*

*कम्पलद्रुमन् und *कम्पाङ्ग m. *Wind.*

कम्पाय्, °यते *zittern* Comm. zu Vaitân. Bau. 6,6.

कम्पिका f. *eine Art Cymbel* S. S. S. 198.

कम्पित n. *das Zittern.*

कम्पिन् Adj. 1) *zitternd.* — 2) am Ende eines Comp. *schüttelnd.*

कम्पिल m. 1) * = काम्पिल्य. — 2) N. pr. eines Mannes, = लवण.

*काम्पिल्य, °क (Karaka 6,7), कम्पिल्ल, कम्पिल्लक, कम्पिल्लक (l. Karaka 7,12) und *कम्पील n. Râéan. 13,102. Nach Mat. med. 232 *der Farbstoff, welchen die Rottleria tinctoria liefert.*

कम्प्य Adj. 1) *zum Zittern zu bringen* in यो°. — 2) *trillernd zu sprechen.*

कम्प्र Adj. (f. या) 1) *zitternd* Bhâg. 33,17. — 2) *bebende Lüge* 8,6,19. — 3) *schwankend, ungewiss* Nâigu. 3,71.

कम्फिल्ल m. = कप्फिण.

*कम्ब्, काम्बति (गतौ).

कम्बल 1) m. n. (selten) *wollenes Tuch, — Decke, — Gewand* Hemâdri 1,423,17. — 2) m. a) *Wamme.* Am Ende eines adj. Comp. f. या Hemâdri 1,402,17. 423,17. — b) *Wurm, Insect.* — c) *eine Hirschart.* — d) N. pr. α) zweier Männer. — β) eines Schlangendämons. — 3) n. a) *Wasser.* — b) N. pr. eines Varsha in Kuçadvîpa.

कम्बलक 1) m. = कम्बल 1). — 2) *f. °लिका gaṇa पत्तादि.

*कम्बलचारायणीय m. Pl. Spottname einer Schule der Kârâjaṇa.

कम्बलबर्हिष m. N. pr. eines Mannes.

कम्बलबर्हिस् m. N. pr. eines Sohnes des Uçanas VP.² 4,62. 64.

*कम्बलवास m. = कम्बलिवास्क.

*कम्बलहार m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

*कम्बलार्ण n. Vârtt. zu P. 6,1,89.

*कम्बलालुका f. *eine best. Gemüsepflanze* Gal.

*कम्बलिन् m. *Ochs (bewammt).*

*कम्बलिवास्क n. *ein von Ochsen gezogener Wagen.*

*कम्बलीय Adj. *zu wollenen Decken u. s. w. geeignet.*

कम्बलेश्वरग्राम m. N. pr. eines *Dorfes.*

कम्बलोदरि m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

*कम्बल्य n. (adj. Comp. f. या) *Aundert* Pala *Wolle.*

*काम्बि f. 1) *Löffel.* — 2) *Bambusknoten.*

कम्बु 1) m. *n. *Muschel.* कण्ठेन कम्बुतुल्येन Hemâdri 2,a,111,10. — 2) m. a) *Armband von Muscheln.* — b) *drei Falten im Nacken* Vaitân. Bau. S. 70,5. — c) * *Hals.* — d) *Elephant.* — e) *ein röhrenförmiger Knochen.* — f) *eine Art Curcuma.*

कम्बुक 1) *m. a) *Muschel.* — b) *eine verächtliche Person.* — 2) *f. या *Physalis flexuosa.* — 3) n. N. pr. einer Stadt.

कम्बुकण्ठ (f. ई) und कम्बुकंधर Adj. *einen muschelähnlichen Nacken —, d. i. drei Falten im Nacken habend.*

*कम्बुकाञ्ची f. *Physalis flexuosa* Râéan. 4,111.

कम्बुकेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

कम्बुग्रीव 1) Adj. = कम्बुकण्ठ. — 2) m. N. pr. einer Schildkröte.

*कम्बुग्रीवा f. *ein muschelähnlicher Nacken, s. v. mit drei Falten.*

कम्बुज m. *eine Art Trommel* S. S. S. 192.

*कम्बुपुष्पी und *कम्बुमालिनी f. *Andropogon aciculatus* Râéan. 3,136.

*कम्बू m. 1) *Dieb.* — 2) *Armband.*

कम्बूक m. *Abfall von Reiskörnern.*

कम्बोज m. 1) Pl. N. pr. eines Volkes. *Sg. *ein Fürst dieses Volkes.* — 2) *Muschel. — 3) *eine Elephantenart.*

*कम्बोजमुण्ड Adj. *kahlgeschoren wie die Kamboga.*

कम्व्वातापिन् m. *Falco Cheela.*

*कम्भ Adj. von कम्.

*कम्भारी f. *Gmelina arborea.*

*कम्भु n. *die Wurzel von Andropogon muricatus.*

कम्र Adj. (f. या) 1) *verliebt. — 2) *reizend, schön* Spr. 792.

कंयत् Adj. s. कंवत्.

कंय = 1. क. Mit चिद् *jeder.* Nur Gen. कंयस्य.

*कयस्या f. *eine best. Arzneipflanze*, v. l. für वयःस्था.

कंया Instr. Adv. *auf welche Weise?*

कर्याद् Adj. v. l. des SV. für कर्व्याद् des RV.

कयाधु (so Bhâg. P. ed. Bomb.) und °धू f. N. pr. der Gattin Kaçjapa's.

कयाशुभीय n. das Sûkta RV. 1,165 (Âit. Âr. 37,18) und Name eines Sâman.

कय्य m. N. pr. eines Fürsten.

कय्यक m. N. pr. eines Mannes.

कय्यट m. N. pr. = कैय्यट.

1. कर् (स्कर्), Präsensstämme: कर् (कुर्, कृ), कीर्, कीर्ण, कुरु, कृणु (कृणो, कृण् vor म und व); Act. und Med. 1) *machen, vollbringen, ausführen, bewirken, verursachen, zu Stande bringen, anfertigen, bereiten, veranstalten, begehen.* — 2) *bearbeiten, zubereiten, bestellen* (ein Feld). — 3) *Etwas aus Etwas* (Abl. oder Instr.) *machen, verfertigen.* — 4) *Jmd* (Gen. oder Loc.) d. i. *zu Jmds Frommen oder Schaden Etwas thun.* — 5) mit zwei Acc. — *machen, machen zu.* कार्मुकं सज्यम् MBh. 1,187, 18. भेषजकृत *zur Arznei gemacht.* — 6) *Etwas* (Acc., meist किम् *was?*) *mit Etwas* (Instr.) *anfangen, einen Gebrauch von Etwas machen.* Statt Instr. ausnahmsweise auch Acc. कान्तामुखं किं कुरुते भुजंग: Spr. 7822. — 7) *mit Etwas* (Acc.) *Etwas vornehmen, so v. a. an oder mit Etwas eine übliche Handlung vollbringen.* — 8) Jmds Befehl, Wunsch, Verlangen, Worte *thun*, so v. a. *vollbringen, ausführen; (seine Obliegenheit) erfüllen.* — 9) einem Gefühl, einer Stimmung (Acc.) *sich hingeben* R. 1, 21,14. — 10) bildet im AV. und später mit dem Acc. eines oft sonst gar nicht vorkommenden Nom. act. auf या ein periphrastisches Tempus. So insbes. Perf. चकार und चक्रे, aber auch Praes. करोति (Çâiku. Ça.), Imperf. अकर् (Maitr. S. 1,6,5. 10. 8,5. Kâṭh. 7,1), अकरन् (Maitr. S. 1,4,7. TBa. 1,3,10,3), Prec. क्रियात् (Maitr. S. 2,1,3) und *Imper. करोतु. Das Genus des Hülfsverbum richtet sich in der älteren Sprache nach dem des Hauptverbum Chr. 351. fg. — 11) *ertönen lassen, ausrufen, aussprechen, hersagen*, (ein Wort u. s. w.) *gebrauchen.* — 12) *darstellen, beschreiben.* — 13) *festsetzen, bestimmen.* धर्मो ज्ञातकृत: Jâéî. 2,186. — 14) (ein best. Zeit) *zu Ende bringen, erleben, verbringen.* क्षणम् *den Augenblick erwarten.* — 15) mit किम् *was machen?* so v. a. — *anthun*, — *ausrichten*, — *vermögen?* — 16) *Jmd* (Gen. oder Loc.) *Etwas* (Acc.) *verschaffen, zutheilen.* Med. *sich verschaffen*, — *aneignen, annehmen;* auch Act., wenn die Zurückbeziehung auf das Subject schon durch स्व oder आत्मन् ausgedrückt wird. — 17) *veranlassen* —, *verhelfen zu* (Dat.). — 18) *Jmd preisgeben*, mit Dat. — 19) *Jmd* (Acc.) *Etwas* (किम् *was?*) *anhaben.* कन्याम् so v. a. *eine Jungfrau entehren.* — 20) mit न — किं घन *sich aus Etwas Nichts machen.* — 21) *thun* —, *bringen* —, *versetzen in, stellen auf* oder *an, legen auf, an* oder *in, nehmen in* oder *an, richten auf;* mit Loc., seltener mit Instr. चेतसि oder मनसि so v. a. *bedenken, überlegen* Harshaç. 163,11. 186,5. 192,22. 211,9. Kâraṇḍ. 78,3. — 22) (den Geist, die Gedanken) *richten auf* (Loc., Dat. eines Nom. act., Inf. oder directe Rede mit इति). — 23) *Jmd* (in einem Amte) an-

stellen, beauftragen mit (Loc.) — 24) *thun, zu Werke gehen, verfahren, sich verhalten.* कथं नु करिष्यामि *so v. a. wie wird es mir ergehen?* — 25) *thätig sein* —, *handeln im Hinblick auf eine Gottheit, den Göttern dienen.* — 26) *beschliessen, mit Inf.* R. 2, 6,10. — 27) **mit einem Abl. oder einem Adv. auf* तस् *Jmd* (von einer Krankheit) *verhelfen.* — 28) **mit einem Zahladv. auf* धा *so und so oft* —, *zum so und so vielten Male pflügen.* — 29) *mit einem Adv. auf* ई (z. B. सतिवी) *oder* ऊ (z. B. मृदू) — *bilden,* — *machen, machen zu, verwandeln in.* — 30) *mit einem Adv. auf* आ *gelangen lassen zu.* — 31) *mit einem Zahladv. auf* धा *theilen* —, *zerlegen in so und so viele Theile.* — 32) *mit einem Adv. auf* वत् *gleichstellen.* — 33) *mit einem Adv. auf* सात् *aufgehen lassen in, gelangen lassen zu, umwandeln in.* — 34) इति कृत्वा s. u. 1. इति am Ende. कथं कृत्वा *aus welchem Grunde? weshalb?* एवं कृत्वा *aus diesem Grunde* Mīmāṃs. — Vgl. auch कृत. — Caus. कारयति, °ते 1) *zur Thätigkeit antreiben, machen lassen, dafür Sorge tragen, dass Etwas geschieht, Jmd* (Acc.) *veranlassen Etwas* (Acc.) *zu thun, zu vollbringen u. s. w., Etwas* (Acc.) *durch Jmd* (Instr.) *thun lassen.* — 2) *bearbeiten* —, *zubereiten* —, (ein Feld) *bestellen lassen.* — 3) *Etwas* (Acc.) *aus Etwas* (Instr.) *machen lassen.* — 4) *Jmd oder Etwas zu Etwas machen lassen.* mit zwei Acc. — 5) *mit Etwas* (Acc.) *Etwas vornehmen lassen, so v. a. an oder mit Etwas eine übliche Handlung vollbringen lassen.* — 6) *Etwas irgendwohin* (Loc.) *stellen* — *oder legen lassen, Etwas irgendwo anbringen lassen.* — 7) = Simpl. 1), 5) und *11). — 8) *Jmd* (Acc.) *behandeln, mit Jmd verfahren.* — 9) *Jmd bilden, unterweisen* MBh. 2,5,34. — Desid. चिकीर्षति, °ते 1) *machen* —, *thun wollen, unternehmen, beginnen, beabsichtigen, streben nach.* — 2) *eine heilige Handlung unternehmen, den Göttern dienen wollen.* — Caus. vom Desid. चिकीर्षयति *Etwas zu thun beabsichtigen* Bālar. P. — Intens. कारिक्राति (3. Pl.), Partic. कारिक्रत् *wiederholt machen oder machen.* *चर्कर्ति, *चरिकर्ति, *चरीकर्ति, *चकरीति, *चरिकरीति, *चरीकरीति, *चेक्रीयते. — Mit अति 1) *mehr thun (als erfordert wird).* — 2) *handeln gegen* (Acc.) RV. 10,12,5. — Mit व्यति Pass. *eine grosse Veränderung an sich erfahren, in grosse Aufregung gerathen* Bālar. P. — Mit अधि 1) *Jmd an die Spitze von Etwas* (Loc.) *stellen, mit Etwas betrauen, in ein Amt einsetzen.* स्त्रियं नाधिकुर्यात् *so v. a. man lasse nicht ein Weib das Regiment führen* Kāraṇḍ. 1,8. °कृत *betraut mit* (Loc. oder im Comp. vorangehend) Chr. 209,21. 205,9. *betheiligt an* (Loc.), *wobei beschäftigt.* — 2) *Etwas an die Spitze* —, *in den Vordergrund stellen, zum Gegenstand der Behandlung machen* 221,6. °कृत्य Absol. *mit Bezug auf, in Betreff von* (Acc.). — 3) Med. *voraussetzen, sich zurückbeziehen auf.* — 4) Med. *berechtigt sein* Nāṭyaś. 5,1,12. mit Acc. oder Infin. (Nāṭyaś. 3,63). Auch Act. mit Loc. Comm. zu Nāṭyaś. 5,1,12. अधिकारम् *eine Berechtigung erhalten zu* (Loc.). — 5) Med. **überwältigen.* — 6) *die Oberaufsicht haben über* (Loc.). — Mit अनु 1) *Etwas* (Acc.) *nachthun, nachahmen* 106,20. zu Spr. 4243. — 2) *es Jmd* (Gen. oder Acc.) *gleichthun* 251,9. Spr. 7818. *Jmd* (Acc.) *in Etwas* (Instr.) *gleichkommen* Chr. 250,12. — 3) *anpassen.* — 4) *es Jmd* (Acc.) *vergelten.* — अनुकृत Spr. 4829 fehlerhaft für अधिकृत. — Caus. *Jmd* (Acc.) *Etwas* (Acc.) *nachmachen lassen.* — Mit अप 1) *fortschaffen, wegschaffen, fortschleppen.* — 2) *Jmd* (Gen., Loc. oder Acc.) *ein Leid* —, *Schaden zufügen, zu nahe treten, beleidigen; Jmd* (Acc.) *bestrafen.* किम् *welches Leid?* किं चित् *irgend ein Leid.* — Caus. *Jmd* (Acc.) *ein Leid zufügen.* — Mit प्रत्यप in प्रत्यपकार. — Mit अपि *zurecht* —, *fertig machen.* — Mit अभि 1) *thun in Beziehung auf, zu Gunsten eines Andern.* — 2) *zuwegebringen.* — 3) *thun, machen.* निवेशम् *sich niederlassen* MBh. 1,210,37. — Desid. *zu thun beabsichtigen, beginnen, unternehmen.* — Mit आम् 1) *zurechtmachen, zurüsten.* आकृत *gerüstet, bereit.* — 2) *dienen.* — Mit अलम्, अन्यलम्, उपालम् und समलम् s. u. अलम् 9). — Mit अव *nach unten thun,* — *richten.* — Mit अन्वव *abweisen, verschmähen* Maitr. S. 1,8,4. — Mit आ 1) *herbeibringen, herbeischaffen.* — 2) *hertreiben, zusammentreiben.* — 3) *zurechtmachen, bereiten.* आकृत *eingerichtet* RV. 8,10,1. — 4) *einem Gotte* (Gen.) *dienen, opfern* RV. 4,17,18. — 5) *Jmd Etwas* (Acc.) *anthun.* — 6) *herbeirufen* MBh. 5, 13,26. — Caus. 1) *herbeirufen.* — 2) *Jmd* (Acc.) *um Etwas* (Acc.) *angehen.* — आकारित s. bes. — Desid. *auszuführen gedenken.* — Intens. आचेरिक्रत् Partic. *wiederholt an sich ziehend.* — Mit उत्या 1) *über Etwas herholen.* — 2) **schmähen.* — Mit अन्वा *mitgeben.* — Mit अपा 1) *wegschaffen, wegtreiben, fernhalten* Maitr. S. 4,1,1. — 2) *von sich abwerfen,* — *stossen,* — *weisen, aufgeben, abstehen von.* — 3) *zum Geschenk absondern.* — 4) *abweisen, zurückweisen* (eine Ansicht). — Mit व्यपा, Partic. व्यपाकृत *frei von* Nāṭyaś. 4,117. — Mit अवा *wegtreiben, fernhalten.* — Mit उद्या 1) *herausstreiben, herausholen.* — 2) *auswählen.* — 3) Med. etwa **sticheln* Kāç. zu P. 1,3,32. — 4) Med. **verspotten, verhöhnen* ebend. — Mit उपा 1) *herbeiholen, herbeitreiben.* — 2) *übergeben, überlassen, hingeben, verleihen.* कामम् *einen Wunsch gewähren.* — 3) *sich verschaffen, erlangen.* — 4) *einleiten, Vorbereitungen zu einer heiligen Handlung machen, sich machen* —, *gehen an.* — 5) *einweihen.* — 6) उपाकृत **von einer Widerwärtigkeit betroffen.* — Mit समुपा *bei Gelegenheit von* —, *gleichzeitig mit* (Acc.) *Etwas einleiten u. s. w.* Maitr. S. 4,8,8. — Mit प्रत्युपा in प्रत्युपाकरण. — Mit सम्पुपा *Jmd zufriedenstellen.* — Mit न्या *zurückhalten.* — Mit निरा 1) *absondern, ausscheiden.* — 2) *von sich stossen, abstossen, verdrängen, verstossen, abweisen, zurückweisen* 187. 3. *beseitigen, verjagen.* — 3) *unterdrücken, verschwinden machen* RV. Prāt. 11,30. MBh. 1,210, 13. ad Çāk. 25,7. H. 67. — 4) *verwerfen, nicht anerkennen, läugnen* 282,1. — 5) °निराकृत *ermangelnd* Bhaṭṭ. 3,19. — Mit पर्या *umwenden.* — Desid. *umwenden wollen.* — Mit प्रा *wegtreiben.* — Mit व्या 1) *sondern, scheiden, trennen von* (Instr.). — 2) *auseinandersetzen.* — 3) (buddh.) *Etwas* (Acc.) *von Jmd* (Acc.) *weissagen* Lalit. 224,22. 257,1. Kāraṇḍ. 90,21. — Mit समा 1) *zusammenbringen, verbinden.* — 2) *zusammentreiben, eintreiben.* — 3) *zurechtmachen, in Stand setzen, conficere.* — Mit उपसमा *vereinigen.* — Mit सम् *einrichten, in Ordnung bringen; zurüsten, ausrüsten.* — Mit उद् 1) *aufheben, tilgen* Maitr. S. 1,5,3. — 2) Méd. etwa **sticheln* Kāç. zu P. 1,3,32. — Mit उप 1) कर् a) *Jmd Etwas zuführen, zukommen lassen* 328,31. — b) *einen Dienst* —, *eine Gefälligkeit erweisen; mit Gen. oder Loc. der Person* — c) *Etwas fördern.* — d) Med. (episch auch Act.) *Jmd hegen, pflegen.* — e) *sich machen* —, *gehen an* (Dat.). — f) Med. **verspotten, verhöhnen* Vop. 23,25. — 2) स्कर् Med. a) *bearbeiten, zubereiten, ausrüsten, schmücken.* उपस्कृत *ausgerüstet* —, *versehen mit* (Instr.). — b) *sich um Jmd* (Acc.) *kümmern; sorgen für* (*Gen.). — c) **ergänzen, suppliren.* — d) *mit etwas Ungehörigem versehen, verderben, entstellen.* — e) उपस्कृत Pl. **versammelt.* — Vgl. अनुपस्कृत und निरुपस्कृत. — Mit प्रत्युप *einen Gegendienst erweisen* 179,7. — Mit नि *von der Höhe herabbringen, demüthigen, überwinden.* — निकृत 1) *erniedrigt, gedemüthigt, beleidigt, niedergebeugt* (von Schmerz). — 2) *niederträchtig, gemein.* — 3) **betrogen.* — Desid. *überwinden wollen.* — Mit *प्रनि. — Mit विनि *Jmd zu nahe treten, beleidigen, kränken, ver-*

letzen. — Mit निस् 1) कर् *a) Herausschaffen aus* (Abl.). — *b) ausschliessen, verdrängen, vertreiben.* — *c) *zerbrechen.* — *d) zurüsten, anrüsten, verfertigen.* — *e) einrichten, zurechtbringen, heilen.* — *f) vergelten.* — 2) स्कर् *vertreiben* ṚV. 10,127, 2. — Mit अभिनिस्, अभिनिष्कृत *gegen Jmd angelegt.* — Mit उपनिस् in *उपनिष्कार. — Mit विनिस् Caus. *herstellen —, ausbessern lassen.* — Mit परा *bei Seite lassen, nicht berücksichtigen, beseitigen.* — Mit परि 1) कर् °कृत *zubereitet* (Speise). — 2) स्कर् *zubereiten, anrüsten, schmücken.* परिष्कृत *zubereitet, ausgerüstet, angethan, geschmückt, begleitet von* (Instr.). — Mit प्र 1) *vollbringen, ausführen, bewirken, veranstalten, machen, anfertigen.* तत्प्रकृत *daraus gemacht, — bestehend* P. 5,4,21. — 2) mit zwei Acc. *— machen, machen zu.* — 3) *sich aneignen, — nehmen* (दारान् ein Weib) 67,13. कन्याम् *heirathen.* — 4) *Jmd anstellen* (in einem Amte), *beauftragen mit* (Loc.). — 5) *Jmd tauglich machen zu* (Dat. Inf.). — 6) *wegschaffen, vernichten.* — 7) *abthun, tödten.* — 8) *entehren* (eine Jungfrau). *Unzucht treiben mit* (Acc.). Nach den Grammatikern *Med. — 9) Med. *a) Jmd veranlassen, bewegen, geneigt machen zu; Jmd zu Etwas anstellen, verrichten lassen* Pāṇ. Gaṇ. 3, 10,23. — *b)* मनस्, बुद्धिम् *seine Gedanken richten auf* (Dat. oder Loc.), *beschliessen.* — *c) gewinnen, erbeuten.* — *d) bewirken* ṚV. 9,13,7. — *e) *verwenden, aufwenden.* — *f) voranschicken, zum Gegenstand einer Besprechung machen.* प्रकृत *von dem die Rede geht.* — *g) *Jmd dienen, verehren.* — 10) प्रकृत *a) begonnen.* — *b) *der Etwas* (Acc.) *begonnen hat.* — Caus. *bereiten lassen* Gaut. 5,32. — Mit विप्र 1) *Jmd zu nahe treten, ein Leid zufügen.* °कृत *a) dem ein Leid zugefügt worden ist.* — *b) auf Hindernisse gestossen* (Handlung) Spr. 2279. — 2) *anstellen bei, zulassen zu* (Loc.). साक्ष्ये MBh. 5,1225 (richtiger यधि od. Bomb.). — Mit संप्र 1) *zusammen Hervorbringen, — bewirken* Kāraṇḍ. 6, 18. — 2) *ausführen oder beginnen.* — 3) mit zwei Acc. *— machen, machen zu.* — Mit प्रति 1) *dagegen Etwas zu Etwas machen,* mit zwei Acc. Āit. Br. 1, 23. — 2) *erwiedern, vergelten, Vergeltung üben* (im Guten oder Bösen); mit Acc. der Sache und Gen., Dat. oder Loc. der Person. — 3) *entgegenwirken, sich widersetzen;* mit Acc. der Sache und Gen. der Person. — 4) *mit ärztlichen Mitteln entgegenwirken, ärztlich behandeln.* — 5) *wieder in Stand setzen.* — 6) *bezahlen* (eine Schuld) Gaut. 12,40. — Caus. Mod. *wiederholen lassen.* — Desid. zu *erwiedern —, — vergelten —. Rache zu nehmen suchen;* mit Acc. der Sache oder mit Acc. oder Loc. der Person. — Mit वि 1) Act. Med. *anders machen, umgestalten, umwandeln, verändern* Spr. 366. *umstimmen.* Med. (ausnahmsweise auch Act.) und Pass. *anders werden, eine Veränderung erfahren, sich umwandeln, umgestimmt werden.* °कृत *verändert, umgestaltet, umgewandelt, umgestimmt.* — 2) *verunstalten, entstellen, verderben.* °कृत *verunstaltet, entstellt, verstümmelt, geschädigt; unnatürlich; abstossend, widerlich.* — 3) *entwickeln, entfalten, hervorbringen.* — 4) *zu Grunde richten, zerstören.* — 5) *zertheilen, verbreiten.* — 6) *Jmd vertreten.* — 7) *mit etwas Anderm vergleichen* 231,27. — 8) Med. *a)* (Hände, Füsse) *hinundher bewegen, Unruhe an den Tag legen mit* (नेत्राभ्याम्). — *b) sich befinden.* — *c) feindselig auftreten gegen* (Gen. oder Loc.), *abfallen, abtrünnig —, untreu werden* (dem Gatten, Loc.). Einmal Act. °कृत *abtrünnig.* — *d) *in mannichfacher Weise verfahren.* — 9) विकृत *a) unvollendet.* — *b) ausgelegt —, verziert mit* (im Comp. vorangehend). — *c) qualificirt* (Todesstrafe). — *d) *krank.* — Caus. *Jmd umstimmen.* — Mit घनुवि *nachgestalten.* — Mit समु, कर् und स्कर् 1) *zusammenfügen, verbinden.* पापानि *Böses zu Bösem fügen.* संस्कृत *zusammengesetzt, so v. a. einen Organismus bildend* Lalit. 203,12. 209,13. — 2) *zubereiten* (auch Speisen), *conficere, bilden, zurüsten.* — 3) *nach den heiligen Bräuchen ordnen, — behandeln; weihen* (einen Jüngling durch Umgurtung mit der heiligen Schnur, ein Mädchen bei der Hochzeit, einen Verstorbenen mit den heiligen Feuern). — 4) *aufputzen, schmücken, verzieren.* संस्कृत *geputzt, geschmückt, verziert, schmuck; gebildet, fein* (von einer Rede), *sanskritisch.* — 5) *grammatisch zurechtmachen, bilden.* — 6) *corrigiren* (in mathem. Sinne). — Mit अभिसम्, स्कर् 1) *zurechtmachen, bilden.* — 2) Med. *Jmd* (Acc.) *zu Etwas* (Acc.) *machen.* — 3) *weihen.* — Mit उपसम्, स्कर् 1) *zubereiten* (Speisen, Arzeneien) Kāraṇḍ. 3,8. — 2) *schmücken, putzen.* — Mit प्रतिसम्, स्कर् 1) *wieder in Stand setzen.* — 2) *Etwas mit Etwas verbinden.*

2. कर्, Partic. चर्कृत्, Potent. चक्रियास्, Intens.-Stamm चर्करु, चर्किरु, चर्क. *gedenken, Jmds* (Gen.) *rühmend erwähnen.* चर्कर्ये 3. Sg. Med. in act. und pass. Bed.

3. करु (स्करु), किरति 1) *ausgiessen, ausschütten, ausstreuen, in Mengen schleudern* (Geschosse). कीर्ण *ausgeschüttet, ausgestreut, hierhin und dorthin geworfen, zerstreut, auseinandergeworfen.* — 2) *beschütten, bestreuen, überschütten.* कीर्ण *bestreut, überdeckt, erfüllt mit.* — 3) *aufschütten* (सेतुम्). — 4) कीर्ण *a) verstopft* (Ohren) Spr. 3321 — *b) *ausgetheilt, gegeben.* — *Desid. चिकरिषति. — *Intens. चाकर्ति. — Mit व्यति, Pass. *unter einander vermengt werden* Śāṅkh. zu Bhāsa. 2,3, 49. °कीर्ण Pl. *durch einander geworfen liegend.* — Mit घनु 1) *hinstreuen.* — 2) *überdecken, erfüllen.* — Mit घप 1) स्कर् Med. *mit den Füsserscharren.* — 2) **ausspritzen, ausstreuen.* — 3) **hinstrecken, niederwerfen.* — Mit घभि *übergiessen, überschütten, überdecken, erfüllen.* — Mit घव 1) *hinabstreuen, hinstreuen, ausgiessen, ausstreuen, ausschütten.* — 2) *seinen Samen vergiessen.* ऊर्ध्वकीर्ण *der s. S. vergossen hat* Pāṇ. Gaṇ. 3,12, 9. Jāṭ. 3,281. — 3) *abschütteln, abwerfen, Jmd im Stich lassen.* — 4) *bestreuen, überschütten, überdecken, erfüllen, übergiessen* (in übertr. Bed.). °कीर्ण *bestreut, überschüttet, überdeckt.* पाशावकीर्ण *so v. a. in einer Schlinge steckend* Spr. 2708. *erfüllt —, voll —, ganz ergriffen von, ganz in der Gewalt von Etwas stehend* M. 6,48. MBh. 15,16,11. — 5) Pass. und *Med. *a) sich ausbreiten.* °कीर्णप्रभार् Adj. *auseinandergefallen.* — *b) verrinnen, hinschwinden.* — *c) abfallen, untreu werden.* — Mit घन्वव *umherstreuen mit* (Instr.). — Caus. घन्ववकीरयति *umherstreuen lassen.* — Mit घप्यव *beschütten, bestreuen, überdecken.* — Mit पर्यव *überschütten.* — Mit व्यव *überschütten, beschütten.* — Mit समव *beschütten, überdecken, rings umgeben.* — Mit घा 1) *hinstreuen, reichlich verleihen.* घाकीर्ण *hingestreut* 130,1. — 2) *bestreuen, überdecken.* घाकीर्ण *überdeckt, erfüllt, voll, rings umgeben.* घाकीर्ण *an einem zahlreich besuchten Orte, im Beisein vieler Leute* Spr. 1323. — Mit घपा *von sich stossen, im Stich lassen, verschmähen.* — Mit घवा R. Gorr. 2,42,14 fehlerhaft für घव. — Mit व्या, °कीर्ण *zerstreut, auseinandergeworfen.* — Mit समा *überschütten, überdecken.* °कीर्ण *überdeckt von, überfüllt mit* 54,10. 84,23. — Mit उद् 1) *aufwirbeln.* — 2) *ausgraben, aushöhlen, aufwühlen.* — 3) उत्कीर्ण *a) ausgeschnitten, aus irgend einem Stoffe künstlich gebildet* Vikr. 43. चन्द्रबिम्बात् Chr. 249, 25. — *b) eingegraben, eingeritzt.* — *c) überhaupt mit* (im Comp. vorangehend) Kād. 251,9. — Mit समुद्, समुत्कीर्ण *durchbohrt.* — Mit उप 1) *hinstreuen, hinwerfen.* — 2) *bestreuen, bedecken.* — 3) *स्कर् *a) spalten.* — *b) Jmd schinden;* vgl. *उपस्कीर्ण — Mit नि in निकर्. — Mit विनि 1) *zersplittern,*

zerschmettern. — 2) überdecken. °कीर्ण überdeckt, erfüllt, besäet mit. — 3) von sich stossen, Jmd im Stich lassen. — Mit सँनि. °कीर्ण hingestreckt. — Mit *निस् in स्रावपनिष्किरा. — Mit परा aufgeben, fahren lassen. — Mit परि 1) umherstreuen. — 2) rings bestreuen. °कीर्ण umgeben, umschwärmt. — 3) übergeben. — Mit घनुपरि längs eines Gegenstandes umherstreuen. — Mit प्र 1) ausstreuen, aussäen, hinwerfen. °कीर्ण ausgestreut, umherliegend, zerstreut, auseinandergeworfen, hingeworfen; zerstreut, aufgelöst (Haar, Gewand); verschleudert (Geld); verworren (Rede); mannichfaltig, verschiedenartig, allerhand. °मैथुन Adj. in gemischter Ehe lebend. — 2) hervorquellen, hervorspringen. — 3) Pass. zerrinnen. — 4) °कीर्ण brünstig (Elephant) Spr. 4671, v. l. — Mit विप्र, °कीर्ण 1) zerstreut, auseinandergeworfen, zersplittert; aufgelöst (Haar); hingestreckt; ausgedehnt, weit. — Mit संप्र in धर्म-प्रकीर्ण. — Mit प्रति. स्कॄ schinden. — Mit वि 1) ausstreuen, ausschütten, schleudern, ausbreiten, auseinanderwerfen, zerstreuen, auflösen (das Haar). — 2) ausstossen, von sich geben (Seufzer). — 3) zerreissen, zerspalten, zersplittern, sprengen. — 4) bestreuen, beschütten, erfüllen. °कीर्ण überdeckt mit, voll von. Statt des Acc. auch Loc. Bhic. P. — 5) bewerfen, so v. a. schmähen. — Mit घनुवि 1) einzeln auseinander streuen, verstreuen Āpast. Çr. 15,15. — 2) bestreuen. — Mit प्रवि auseinanderstreuen, —werfen, — fallen lassen, verbreiten. °कीर्णकामा Adj. f. mit allerhand Männern der Liebe pflegend. — Mit सम् 1) ausgiessen, reichlich verleihen. — 2) überschütten. °कीर्ण erfüllt —, voll von. — 3) zusammenmischen, vermengen. न सँकिरेत्तदस्यम् (sc. im Magen) so v. a. er esse nichts Anderes darauf MBh. 13,138,13. Pass. vermengt —, verunreinigt werden. °कीर्ण a) gemischt, verbunden mit 215,28. 29. — b) gemischt, verschiedenartig, dieses und jenes 217, 21. 22. Kāraṇḍ. 24. — c) verunreinigt, befleckt. — d) aus einer gemischten Ehe geboren. — e) durch Brunstsaft verunreinigt, brünstig (Elephant) Spr. 4671. — f) Bez. (eines Elephanten) mit bestimmten Merkmalen.

4. *कॄ, कृणाति und कृणीते, कृणोति und कृणुते (हिंसायाम्), कृणोति (हिंसाकरणयोः und गतौ). कृत und कीर्ण verletzt, getödtet.

5. *कॄ, कारयते (विज्ञाने, विज्ञापने) v. l. für गॄ.

1. कॄ 1) Adj. (f. ई, ausnahmsweise या) a) thuend, ausführend, bereitend, machend, bewirkend. Meist in Comp. mit seinem Object. — b) helfend RV. 1,116, 13. — 2) m. a) das Thun, Machen, Vollbringen in दुष्कॄ, सुकॄ u. s. w. — b) Hand. — c) als Längenmaass = 24 Daumenbreiten. — d) Rüssel. — e) Scheere eines Krebses. — f) Bez. der Zahl zwei Ind. St. 15,2. — g) das Mondhaus Hasta.

2. कर m. 1) Lichtstrahl. — 2) Abgabe, Tribut. — 3) *Hagel.

करक 1) m. Wasserkrug. — 2) *m. n. eine in Form eines Kruges ausgehöhlte Kokosnuss. — 3) *m. Schale der Kokosnuss. — 4) (*m.), f. (या) und (*n.) Hagel Spr. 7746. — 5) *m. ein best. Vogel. — 6) m. ein best. Baum Vīs. 38. *Granatbaum, *Pongamia glabra, *Butea frondosa, *Bauhinia variegata Rāǵān. 10,33. *Mimusops Elengi 65. *Capparis aphylla 8,48 (aber n.). — 7) *n. Pfir. — 8) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 9) f. करिका Nagelmal Çiç. 4,39.

*करकर m. 1) = करट Schläfe des Elephanten. — 2) Centropus pyropterus Nīlak. Pa.

करकचतुर्थी f. der 4te Tag in der lichten Hälfte des Āçvina.

करकच्छपिका f. eine best. Fingerverbindung.

*करकण्टक m. Fingernagel.

*करकतोय m. Kokosnussbaum Nīlak. Pa.

*करकपात्रिका f. ein ledernes Wassergefäss.

करकर्ण m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

*करकलश m. die als Trinkschale gehöhlte Hand.

करकाभिघात m. Hagelschlag Spr. 6038.

*करकाम्भ् (Nīlak. Pa.) und *करकाम्भस् m. Kokosnussbaum.

करकायु oder °स् m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarāshṭra.

करकासार, °रति einem Hagelwetter gleichen.

करकिसलय und *करकुसल n. Finger.

करकृतात्मन् Adj. aus der Hand in den Mund lebend, bettelarm.

*करकेतु m. eine Art Zuckerrohr Gal.

करकोश m. = करकलश.

1. करग्रह m. das Erfassen der Hand (insbes. der Braut bei der Hochzeit) Spr. 7735.

2. करग्रह m. das Erheben von Abgaben.

करग्रहण n. das Erfassen der Hand, das E. mit der Hand (insbes. der Braut bei der Hochzeit) 171, 7. Pāraṇ.

*करग्राहम् Absol. mit ग्रह् mit der Hand fassen P. 3,4,29, Sch.

*करघर्षण und *°र्षिन् m. Butterlöffel.

करघाट m. ein best. giftiger Baum.

करङ्क m. 1) Schädel. — 2) *eine ausgehöhlte Kokosnuss (auch als *Wasserkrug gebraucht). — 3) *eine Art Zuckerrohr

*करङ्कशालि m. eine Art Zuckerrohr Rāǵān. 14,33.

करङ्किनी f. N. pr. einer Jogini Hemādri 2,a, 98,12. 13.

करचुलि N. pr. eines Landes Viddh. 97,12.

करचूचुक? Bālār. 300,15.

करञ्ज 1) m. Trophis aspera. — 2) *f. या eine best. Pflanze Nīlak. Pa. m. Rāǵān. 10,73.

करञ्ज 1) m. a) Fingernagel. — b) * = करञ्ज Pongamia glabra. — 2) *n. ein best. Parfum.

करञ्जप्य m. N. pr. eines Mannes. Pl. sein Geschlecht Harīv. 1,27,53. ध्यानञ्जप्य v. l.

करञ्जवर्धन m. N. pr. ein Fürsten.

*करञ्जाप्य m. = करञ्ज 2).

*करञ्जोटि m. eine best. Pflanze.

करञ्ज 1) m. a) Pongamia glabra (auch andere Species) Āpast. — b) N. pr. eines von Indra überwundenen Feindes. — 2) f. ई Galedupa piscidia Bhāvapr. 1,206.

करञ्जक 1) m. f. (करञ्जिका) Pongamia glabra. — 2) *m. Verbesina scandens.

*करञ्जफलक m. Feronia elephantum.

करञ्जर्ष्टि Adj. dem Karañǵa verderblich.

करट 1) m. a) Schläfe des Elephanten. — b) Schläfegegend bei einem Vogel, Zügel. — c) Krähe. — d) eine Art Trommel S. S. S. 177. Uttara zu Varāh. Bṛh. S. 87,12. — e) *ein Mann, der einem verächtlichen Lebensunterhalt nachgeht. — f) *ein schlechter Brahman. — g) *ein Atheist. — h) *Carthamus tinctorius. — i) *ein best. Todtenmahl. — k) N. pr. α) Pl. eines Volkes. — β) eines königlichen Geschlechts. — 2) *f. या eine schwer zu melkende Kuh. — 3) *f. ई Krähe. — 4) *n. Siddh. K. (neue Ausg.) 2,630. — 5) Adj. dunkelroth.

करटक m. 1) *Krähe. — 2) N. pr. eines Schakals.

करटामुख (Länge metrisch) n. die Oeffnung der Elephantenschläfe.

करटिकौतुक n. Titel eines Werkes über Elephanten.

करटिन् m. Elephant.

*करटु m. der numidische Kranich.

1. कार्ण Adj. kunstfertig.

2. कारण 1) Adj. (f. ई) machend, bewirkend; in Comp. mit seinem Object. — 2) m. a) Helfer, Gehülfe — b) eine best. Mischlingskaste; nach Einigen der Sohn eines ausgestossenen Kriegers, nach Andern der Sohn eines Vaiçja von einer Çūdrā, oder auch der Sohn eines Kriegers und einer Vaiçjā. — c) Lautcomplex, Wort. — d) ein best. Tact S. S. S. 213. Kalpas. 6,10. — 3) f. कारणी a) f. zu 2) b). — b) eine irrationale Zahl, — Wurzel. —

c) die Seite eines Quadrats Çulbas. 1,50. Manjus. zu VS. 33,1. — d) ein best. Maass. — e) eine best. Fingerstellung. — 4) n. a) das Machen, Anfertigen, Hervorbringen, Bewirken, Thun, Vollziehen. — b) Berechnung, insbes. astronomische —, mathematische Astronomie. — c) das Aussprechen —, Setzen eines Wortes. — d) Haltung, Stellung, Pose. — e) That, Handlung (insbes. eine religiöse), Beschäftigung, Gewerbe. — f) Werkzeug R. 2,80,5. — g) Organ, Sinnesorgan. — h) Zaubermittel. — i) das hervorbringende Organ eines Lautes. — k) der im Instrumental gedachte Begriff, die Kategorie des Instrumentals. — l) in der Rechtssprache Instrument, Beweismittel, Urkunde. — m) Körper Mrcch. 55. 98. Kin. II,134,4. — n) eine astrologische Eintheilung der Tage; zwei Karaṇa bilden einen lunaren Tag. Es sind ihrer 11, von denen die 7 ersten sich achtmal wiederholen; die Zählung beginnt mit der zweiten Hälfte des ersten Tages des zunehmenden Mondes. — o) *Feld. — p) *= कारण Ursache. — q) Titel eines zum Çaivadarçana gehörigen Werkes.

कारणकुतूहल n. Titel eines Werkes des Bhâskara.

कारणकेसरिन् m. Titel eines Werkes.

*कारणग्राम m. die Gesammtheit der Sinnesorgane.

कारणता f. Nom. abstr. zu कारण 4) b) 232,22.

*कारणत्राण n. Kopf.

कारणत्व n. Nom. abstr. zu कारण 4) f) Kap. 2,39. 5,69.

कारणनेरि und ᵒक m. ein best. Tanz S.S.S. 257.

कारणपद्धति f., कारणप्रकाश m. und कारणप्रबोध m. Titel von Werken.

कारणपति f. ein best. Tact S. S. S. 212.

कारणवत् Adj. articulirt TS. Prât.

कारणाब्द m. Pl. die bei astronomischen Berechnungen gebrauchten Jahre, d. i. Jahre nach der Çâka-Aera.

कारणि Form, Aussehen Vîrabhadrak. 7,68. Bilan. 203,6. 204,17.

कारणिन् 1) Adj. mit Werkzeugen ausgestattet VP. 5,7,32. — 2) m. N. pr. eines Lehrers.

कारणीय Adj. zu thun, — machen, — bewerkstelligen 41,26. 45,28; 33.

कारणीसुता f. Adeptivtochter R. Gorr. 1,19,9.

कारण्ड 1) (*m. *f. ई) n. Korb, Körbchen, Kästchen. — 2) *m. a) Schwert. — b) eine Art Ente. — c) ein best. Pflanze, = दलाष्टक. — 3) n. Holzblatt, — scheit Bhâvapr. 2,85.

कारण्डक m. und ᵒण्डिका f. = कारण्ड 1). कारण्डकवत् Adv. Kâraṇḍ. 9,5.

कारण्डकनिवाप m. N. pr. einer Oertlichkeit in der Nähe von Râgagṛha.

*कारण्डफलक m. Feronia elephantum Râgân. 11,188.

कारण्डव्यूह m. Titel eines buddh. Werkes.

*कारण्डिन् m. Fisch.

*कारतन्तु s. कारततविका.

करतल n. Handfläche. ᵒगत Adj. was man auf (in) der Hand hat.

कारतला f. Messer.

कारतलामलक n. eine Myrobalane auf der Handfläche als Bild von etwas ganz klar vor Augen Liegendem Vâsân. 213,10.

करतली Adv. mit कर् auf die Hand legen. ᵒतलीकृत so v. a. klar vor Augen liegend.

कारताल n. und f. ई 1) *Cymbel. — 2) Händegeklatsch. n. Bâlân. 29,2.

कारतालक 1) n. Cymbel. — 2) f. ᵒलिका a) Händegeklatsch Naish. 3,7. — b) *eine Art Cymbel Gal. — 3) am Ende eines adj. Comp. (f. ᵒलिका) mit den Händen geschlagener Tact.

*कारतृण Pandanus odoratissimus Nigh. Pr.

कारतोया f. N. pr. eines Flusses.

कारतोयिनी f. desgl.

कारथ m. N. pr. eines alten Arztes.

करद Adj. 1) Abgaben entrichtend, Tribut zahlend. — 2) übertr. so v. a. majori cedens, nachstehend; mit Gen. Spr. 7809.

करदान n. das Zahlen von Tribut Harshaç. 162, 8. 175,13.

करदी Adv. mit कर् tributär machen Harshaç. 71,1.

*कारद्रुम m. eine best. Giftpflanze.

कारधिष् m. Pl. N. pr. eines Geschlechts oder einer Schule Taitt.-Br. 2,15,4. 3,6,4.

*कारन्धोष m. Gallandina Bonducella Nigh. Pr.

कारन्ध्य m. Pl. N. pr. eines Volkes VP². 2,180.

कारंधम m. N. pr. zweier Fürsten.

*कारंधप Adj. die Hand saugend.

कारपण्य n. eine als Tribut dargebrachte Waare.

कारपत्र 1) n. a) Säge. — b) * = कारपात्र. — 2) *f. या eine Art Feigenbaum Gal.

*कारपत्रक 1) n. Säge. — 2) f. ᵒत्रिका = कारपात्र.

*कारपत्रच्छदा f. eine Art Feigenbaum Gal.

*कारपत्रवस् m. Borassus flabelliformis.

कारपर्ण m. 1) Abelmoschus esculentus. — 2) rother Ricinus.

कारपल्लव m. Finger.

*कारपात्र 1) n. ein Spiel im Wasser, bei dem man sich mit den Händen bespritzt. — 2) f. ई ein lederner Becher Gal.

1.*कारपाल m. Schwert.

2. कारपाल m. Obersteuerempfänger Pañcat. ed. Bomb. 3,59,2.

*कारपालक 1) m. Schwert Gal. — 2) f. ᵒलिका ein kleines Schwert.

*कारपालि m. eine Art Schwert Gal.

कारपुट m. Koffer, ein Kasten mit einem Deckel.

कारप्रद Adj. = करद 1).

कारप्राप्त Adj. was man in der Hand hat Spr. 3391.

कारबक m. ein best. Vogel.

कारबदर n. eine Brustbeere auf der Hand als Bild von etwas klar vor Augen Liegendem Vikr. 2,1.

1. कारभ 1) m. a) Elephantenrüssel MBh. 3,280,16. — b) Kamel. — c) Kameljunges. — d) Elephantenjunges. Auch करि°. — e) Mittelhand. — f) ein Sänger, der beim Singen eine Grube in der Stirn bildet, S. S. S. 117. — g) *ein best. Parfum. — h) *Wand Gal. — i) Bein. Dantavakra's. — 2) *f. या Fennich Gal. — 3) *f. ई a) Kameljunges. — b) Tragia involucrata.

2. कारभ n. das Mondhaus Hasta Hemâdri 1,70,1.5.

कारभक m. N. pr. 1) eines Boten. — 2) eines Dorfes.

*कारभकाण्डिका f. Echinops echinatus.

कारभग्राम m. N. pr. eines Dorfes, = कारभक.

कारभयोग m. N. pr. einer Festung im Vindhja.

कारभञ्जक 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. v. l. ᵒभञ्जिक. — 2) f. ᵒञ्जिका Galedupa pisicidia Bhâvapr. 1,206.

*कारभप्रिय 1) m. ein best. Baum Gal. — 2) f. या eine Alhagi-Species.

*कारभवल्लभ m. Feronia elephantum.

कारभायन m. N. pr. eines Brahmanen.

*कारभादनी f. = कारभप्रिया.

कारभाष्टक n. Titel eines Werkes.

*कारभिन् m. Elephant.

*कारभीर m. Löwe.

कारभूषण n. Handschmuck Spr. 7826.

कारभोज्य Adj. f. Schenkel wie Elephantenrüssel habend. Andere Erklärungen im Comm. zu Naish. 9,48.

कारम = कलम Schreibrohr Kâraṇḍ. 69,18. fg.

*कारमट m. Betelnussbaum.

*कारमण्डलिन् m. Achyranthes aspera Gal.

कारमध्य m. ein best. Gewicht, = कर्ष.

कारमन्द m. N. pr. eines Mannes.

*कारमरी f. ein Gefangener, eine Gefangene.

कारमर्द 1) m. und *f. ई Carissa Carandas. — 2) f. या N. pr. eines Flusses.

कारमर्दक m. = कारमर्द 1). n. die Frucht.

*कर्माल m. *Rauch.*

कर्माला f. *die Knöchel der Finger als Rosenkranz verwendet.*

*कर्मुक n. *eine mit der Hand geworfene Waffe.*

कर्मुकेश्वर N. pr. eines Heiligthums.

कर्मोत्त m. und °मोचन n. *Handlösung von Seiten des Vaters der Braut nach vollzogener Trauung* Pāraśar.

*कर्म्य 1) Adj. *vermengt.* — 2) m. *Mus, Brei.*

कर्म्मित Adj. *vermengt —, verbunden mit* (Instr.) Naish. 1,113. 9,102. Vīrod. 82,14. Prasannar. 93,3. 119,17.

कर्म्म 1) m. a) *Mus, Brei, Grütze.* — b) *eine best. Giftpflanze.* — c) N. pr. α) eines Sohnes des Çakuni. — β) des Vaters von Asura Mahisha. — γ) eines Affen. — 2) f. श्रा a) **Asparagus racemosus.* — b) **Fennich.* — c) N. pr. der Gattin Akrodhana's. — 3) Adj. *gemischt* (Geruch) Bala. P. 2, 26,15.

कर्म्मक 1) m. a) **eine Art Achyranthes* Nigh. Pr. — b) N. pr. α) Pl. eines Volkes. — β) eines Mannes. — 2) n. a) *Mus, Brei, Grütze.* — b) *ein in verschiedenen Provincialsprachen verfasstes Schriftstück.*

कर्म्मपात्र n. *eine Schüssel mit Brei* Çat. Br. 2, 5,2,11.

कर्म्मभाग Adj. *der Brei als seinen Theil erhält.*

कर्म्मवालुका f. Sg. und Pl. (heisser) *Sand als Grütze* (eine best. Höllenstrafe). Auch °साप m. Pl.

कर्म्मौद् Adj. *Brei essend.*

कर्म्मि m. N. pr. eines Sohnes des Çakuni. Pl. *sein Geschlecht.*

कर्म्मिन् Adj. *mit Brei versehen.*

कर्रुक m. 1) *Fingernagel* Prasannar. 7,1. — 2) **Unguis odoratus* Nigh. 12,128.

*कर्दि f. *Cymbel.*

*कर्वतीर N. pr. Mahān. 4,72,6.

कर्वत् Adj. *Trieut zahlend.*

*कर्वर्तम् Absol. mit dem Caus. von वर्त् *mit der Hand drehen.*

*कर्वल्ली f. *eine best. Pflanze* Gal.

*कर्वारक m. Beiw. Skanda's.

कर्वाल m. 1) *Schwert.* — 2) **Fingernagel.*

कर्वालपुत्री f. *Messer* Ind. St. 14,156.

*कर्वालि m. *eine Art Schwert* Gal.

*कर्वालिका f. *ein kleines Schwert.*

कर्विन्द m. N. pr. eines Mannes.

कर्विमुक्ति f. N. pr. eines Tirtha.

कर्वी f. *das Blatt der Asa foetida.*

कर्वीक m. N. pr. eines Gebirges.

कर्वीर 1) m. a) *Nerium odorum.* — b) *eine Art Soma.* — c) **Schwert.* — d) **Daumen* Gal. — e) **Leichenstätte.* — f) *ein best. über Waffen gesprochener Zauberspruch.* — g) N. pr. α) eines Schlangendämons. — β) **eines Daitja.* — γ) verschiedener Städte. Auch °पुर. — δ) eines Gebirges Bala. P. 5,16,28. — 2) **f.* घा *rother Arsenik.* — 3) f. **ई a) *die Mutter eines Sohnes.* — b) *eine vorzügliche Kuh.* — c) Beiw. der Aditi. — 4) **n. die Blüthe von Nerium odorum.*

कर्वीरक 1) m. a) **die giftige Wurzel von Nerium odorum.* — b) **Terminalia Arjuna.* — c) **Schwert.* — d) **Leichenstätte* Gal. — e) *ein best. Theil des Gesichts.* — f) N. pr. eines Schlangendämons Harīv. 9507. — 2) **f.* घा *rother Arsenik* Nigh. Pr. — 3) n. *die Blüthe von Nerium odorum* Hemādri 1,623,6.

*कर्वीरकन्द m. *ein best. Knollengewächs* Bhāvapr. 7,110.

कर्वीरकर्म्मिन् n. N. pr. eines Waldes.

*कर्वीरभुज्ञा f. *Cajanus indicus.*

कर्वीरमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

कर्वीरव्रत n. *eine best. Begehung.*

कर्वीराका n. N. pr. eines Waldes Harīv. 2,98,19.

कर्वीर्य m. N. pr. eines Arztes.

*कर्वेर m. v. l. für कोवर.

*कर्व्वण m. Beiw. Bhīmasena's Gal.

*कर्शाखा f. *Finger*

कर्शित Adj. = कर्शित *abgemagert.*

कर्शीकर m. *das aus einem Elephantenrüssel ausgespritzte Wasser.*

*कर्ष्णुक m. *Fingernagel.*

कर्स् n. *That.*

कर्साद् m. *das Erschlaffen der Hände und zugleich das Mattwerden der Strahlen.*

कर्स्य Adj. *auf der Hand liegend* Naish. 9,88.

कर्स्थालिन् Adj. *die Hände als Topf gebrauchend.*

कर्स्थी Adv. mit कृ *auf die Hand legen* Spr. 7754.

कर्स्न्न m. 1) *Vorderarm.* — 2) *Fingernagel.*

कर्स्पन्द् m. *Zittern der Hände und zugleich — der Strahlen.*

कर्स्फोट m. *Ausbreitung der Hände und zugleich — Strahlen* zu Spr. 1539.

कर्स्वन m. *Händegeklatsch.*

कर्स्वामिन् m. N. pr. eines Tirtha.

कर्स्वा f. *ein best. Metrum.*

कर्स्वति f. *Schlag mit der Hand* Kauṭukar. 1.

कर्स्फाट 1) m. a) *Vanguieria spinosa.* — b) **N. pr. einer Gegend.* — 2) **m. u. Lotuswurzel.*

कर्स्फाटक m. 1) *Vanguieria spinosa.* — 2) *eine Verbindung von sechs* Çloka, *durch welche ein und derselbe Satz durchgeht.* — 3) N. pr. eines Fürsten.

कर्स्फार Adj. *Abgaben erhebend.*

कर्स्फु m. oder f. *eine best. hohe Zahl* Lalit. 168,20.

*कराग्र n. *die Spitze des Elephantenrüssels.*

*कराग्रह m. *Fingernagel* Gal.

कराघात m. *Schlag mit der Hand* Spr. 3886.

*कराङ्गण m. *ein stark besuchter Markt.*

कराङ्गुलि f. *Finger der Hand* 113,18.

कराट 1) m. Beiw. Ganeça's Maitr. S. 2,9,1. — 2) **n.*? Sinon. z. कर neue Ausg. 2,630.

करापात m. *das Sinken der Strahlen, Untergang* (der Sonne).

*करामर्द m. = करमर्द *Carissa Carandas.*

करामलक n. = करतलामलक.

*कराम्बुक, *कराम्र und *°क m. *Carissa Carandas.*

करायिका f. *eine Kranichart.*

करारिन् m. Pl. N. pr. einer die Devi verehrenden Secte.

*कराराट und *कारारोट (Gal.) m. *Siegelring*

*करार्गल n. *Laute* Gal.

कराल 1) Adj. (f. घा) a) *hervorstehend* (Zähne, Augen). — b) *weit offen stehend, klaffend.* — c) *den Mund aufsperrend.* — d) *grausig, Schauder erregend.* — 2) m. a) *ein best. Thier* (*Moschusthier* Nigh. Pr.). — b) **ein Gemisch von Oel mit dem Harz der Shorea robusta.* — c) N. pr. α) eines Asura. — β) eines Rakshas. — γ) eines Devagandharva. — δ) einer Oertlichkeit. — 3) f. घा a) **Hemidesmus indicus.* — b) Beiw. der Durgā. — c) N. pr. einer Kupplerin 149,32. — 4) f. ई a) Bez. *einer der sieben Zungen und neun Samidh des Agni.* — b) **Schwert* Gal. — 5) n. *eine Art Basilienkraut.* कराल शाकम् Karaka 1,27.

*करालक 1) n. = कराल 5). — 2) f. °लिका Beiw. der Durgā.

करालकेसर m. N. pr. eines Löwen.

करालजनक m. N. pr. eines Fürsten, = जनक.

करालता f. Nom. abstr. zu कराल 1) b) Pārāç. 217,28.

*करालत्रिपुटा f. *eine Hornart.*

करालम्ब m. *Handstütze*, so v. a. *Rettungsanker* Spr. 4474. 7769.

करालवदन 1) Adj. *einen weit geöffneten oder grausigen Mund habend* 107,12. — 2) f. घा Beiw. der Durgā.

करालाल m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

*करालिक m. 1) *Baum.* — 2) *Schwert.*

करालित Adj. 1) *grausig gemacht.* — 2) *gesteigert, verstärkt* Kād. 99,2.

कारालिन् 1) Adj. *mit aufgerissenem und verzogenem Munde singend* S. S. S. 117. — 2) *m. *Baum* Gal.

कारावलम्बन n. *das Sichanhalten mit der Hand.*

कारास्नि f. *Schlag mit der Hand, — den Händen* Çiç. 17,2.

कारि 1) Adj. *machend u. s. w. in* शक्तकारि und स्तम्ब°. — 2) *m. *Hand* Gal.

कारिक am Ende eines adj. Comp. = कारिन् *Elephant* Çiç. 4,29. — कारिका s. u. कारक.

*कारिकणा und *°वल्ली f. *Piper Chaba.*

*कारिकुसुम्भ m. *ein aus Nâgakesara bereitetes wohlriechendes Pulver.*

*कारिकृत् m. *Pongamia glabra* Gal.

*कारिकृष्णा f. *Piper Chaba* Nigh. Pa.

कारिक्र Adj. in घृङ्कारिक्र.

कारिक्रत m. N. pr. des Verfassers von RV. 10,136,5.

*कारिण m. *ein junger Elephant.*

*कारिदारक m. *Löwe.*

कारिन् 1) *Adj. *machend, verfertigend* 239,7. — 2) m. *Elephant.* — 3) f. °णी a) *Elephantenweibchen.* — b) = कारेणु 2) c) Mânp. Çikshâ 9,12.

*कारिनासा f. *Elephantenrüssel.*

*कारिनासिका f. *ein best. musik. Instrument.*

*कारिय gaṇa चूर्णादि.

*कारिपत्र n. *das Blatt der Flacourtia cataphracta* Râgân. 6,184.

*कारिपथ m. wohl *eine best. Strecke der Mondbahn.*

*कारिपिप्पली f. 1) *Pothos officinalis.* — 2) *Piper Chaba*

*कारिबन्ध m. *ein Pfosten zum Anbinden eines Elephanten.*

*कारिभ m. *Ficus religiosa.*

*कारिमकर m. *ein best. Seeungeheuer.*

कारिमण्डित n. N. pr. eines Waldes.

*कारिमाघल m. *Löwe.*

*कारिमुक्ता f. *eine (angeblich) im Kopfe des Elephanten bisweilen anzutreffende Perle* Gal.

*कारिमुख m. Bein. Gaṇeça's.

*कारिर m. n. *Rohrschössling.*

*कारिव gaṇa चूर्णादि.

*कारिवैजयन्ती f. *eine auf einem Elephanten befestigte Fahne.*

कारिष्ठ Adj. *am Meisten machend.*

°कारिन् Adj. *thuend, ausführend* Daçak. 21,23.

कारिष्यत् Adj. *zukünftig* Ait. Br. 4,29. 3,4.16.

कारिष्यौ RV. 1,165,9 wohl als Verbum fin. कारिष्यान् zu fassen.

*कारिसुन्दरिका f. *Pegel.*

*कारिस्कन्ध m. *Elephantentrupp.*

कारीरस्त m. *eine best. Stellung der Hände.*

कारी Adv. mit कर् *Etwas als Tribut darbringen.*

कारीति m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कारीर 1) m. n. *Rohrschössling* Hemâdri 2,a,47, 15.17. — 2) m. a) *Capparis aphylla;* n. *die Frucht.* — b) *Wasserkrug. — 3) *f. कारीरा und °री a) *Fangzahnwurzel beim Elephanten.* — b) *Grille, Heimchen.*

*कारीरक 1) n. *Kampf, Schlacht.* — 2) f. °रिका *Fangzahnwurzel beim Elephanten.*

*कारीरकुण m. *die Fruchtzeit der Capparis aphylla.*

*कारीरप्रस्थ m. N. pr. einer Stadt.

*कारीरवती f. N. pr.

कारीलदेश m. N. pr. eines *Landes.*

कारीष 1) (*m.) n. *Schutt, Auswurf, Dünger* (insbes. *trockener*). *कारीषाग्नि m. *Feuer von trockenem Kuhdünger.* — 2) m. N. pr. eines Berges.

कारीषक m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,9,55.

*कारीषगन्धि m. N. pr. eines Mannes.

कारीषकष Adj. (f. आ) 1) *Schutt mit sich fortreissend.* — 2) *heftig erregend.* हृद्य° Bâlar. 153,7.

कारीषिन् 1) Adj. *düngerreich.* — 2) f. °षिणी N. pr. zweier Flüsse MBh. 6,9,17. 23.

*कारीषेष्ठ m. *Feuer von trockenem Kuhdünger* Gal.

करुण 1) Adj. (f. आ) *a) kläglich.* °म् Adv. — b) *mitleidig* Bhâg. P. — 2) m. a) *der klägliche —, Mitleid erregende Grundton eines poetischen Werkes.* — b) *Citrus decumana. — c) *ein Buddha. — d) N. pr. eines Asura Harîv. 3,47,14. — 3) f. करुणा a) *Mitleid.* — b) *=2) a). — c) *eine best. Tonfarbe* S. S. S. 23. — 4) *f. करुणी *eine best. Pflanze* Râgân. 10,108. — 5) n. *Handlung, heiliges Werk.*

करुणापुण्डरीक n. Titel eines buddh. Werkes.

*करुणामल्ली f. *Jasminum Sambac.*

करुणावेदिन् Adj. *mitleidig* Kâraṇ. 6,1. Nom. abstr. °दित्व n. *Mitgefühl* R. Gorr. 1,2,16.

करुणाकर m. N. pr. eines Brahmanen.

करुणाकल्पलता f. Titel eines Werkes.

*करुणाकूर्च m. *ein Gina* Gal.

करुणात्मन् Adj. *kläglich* Bâlar. 46,11.

करुणानन्दकाव्य n. Titel eines Werkes.

*करुणापर und करुणामय (Bâlar. 225,17) Adj. *voller Mitleid.*

करुणाय्, °यति und *°यते *Mitleid empfinden.*

करुणावत् 1) Adj. *sich in einem kläglichen Zustande befindend.* — 2) f. °वती N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15,144.

करुणेश्वर n. Name eines Liṅga.

करुत्थाम m. N. pr. eines Sohnes des Dushjanta.

कुङ्कुत्थाम v. l.

करुन्धक m. N. pr. eines Sohnes des Çûra.

करुम Adj. als Beiw. gespenstischer Wesen.

*करुस् vielleicht *Säge;* enthalten in करुङ्कतिन्.

करुंकर m. *Wirbel des Halses und Rückgrats.*

करुङ्कतिन् Adj. *zahnlückig.*

करूष m. 1) Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) *ein Fürst der Karûsha und N. pr. des Urahns derselben.*

करूषक 1) m. N. pr. eines Sohnes des Manu Vaivasvata. — 2) n. *eine best. Frucht.*

*करेट m. *Fingernagel.*

*करेटव्या f., *करेटु m. und *करेडुक m. (Nigh. Pa.) *der numidische Kranich.*

करेणु 1) m. a) *Elephant.* — b) *Pterospermum acerifolium. — 2) f. a) *Elephantenweibchen.* — b) *eine best. Pflanze.* — c) *die Svarabhakti zwischen* र् *und* क् Çâsan. im Comm. zu TS. Prât.

करेणुक 1) n. *die giftige Frucht der* Kareṇu. — 2) f. आ *Elephantenweibchen.* Am Ende eines adj. Comp. f. eben so

*करेणुपाल m. N. pr. eines Mannes.

*करेणुभू m. Metron. Pâlakâpja's.

करेणुमती f. N. pr. einer Prinzessin.

*करेणुसुत m. = करेणुभू.

*करेन्डुक m. *Andropogon Schoenanthus.*

*करेर (?) Adj. *hart* Gal.

*करेवर m. *Olibanum* Râgân. 12,106.

*करोट m. 1) *Becken, Schale.* — 2) *Schädel.*

करोटक MBh. 1,1553 fehlerhaft für कर्कोटक.

करोटि f. 1) *Becken, Schale.* — 2) *Schädel* (auch *Kopf*) Bhâg. P. 24,7. Auch °टी.

करोटिक am Ende eines adj. Comp. *Schädel, Kopf.*

करोटितीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*करोहिण *schwarzer Senf* Nigh. Pa.

कर्क 1) Adj. (f. र्की) *a) weiss.* वत्सी (so zu lesen st. वत्सी) AV. 4,38,6.7. — b) *gut, ausgezeichnet.* — 2) m. a) *Schimmel (weisses Pferd).* — b) *Krebs, Krabbe. — c) *der Krebs im Thierkreise.* — d) *Wasserkrug. — e) *Feuer. — f) *Spiegel. — g) *eine best. Pflanze,* = कर्कट Râgân. 11,202. — h) *ein jüngerer Bruder des Vaters* Gal. — i) *ein best. Edelstein. — k) *Schönheit. — l) N. pr. eines Scholiasten. — 3) f. आ *eine weisse Stute.*

कर्काखण्ड m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कर्कचणेश्वरतन्त्र n. Titel eines Tantra.

*कर्कचिर्भिटा f. *eine best. Gurkenart.*

कर्कट 1) m. a) *Krebs, Krabbe.* — b) *der Krebs im Thierkreise.* — c) *ein best. Vogel. — d) Name verschiedener Pflanzen. — e) *Lotusknolle. — f) *das in Gestalt einer Krebsschere ausgehende Ende des*

Wagebalkens, an welches die Stricke der Schalen befestigt werden. — *g) ein zum Ziehen eines best. Kreises gestellter Zirkel* Golâdh. 5,10. Colebr. Alg. 90. — *h) eine best. Stellung der Hände.* — *i) eine Art von Fieber* Bhâvapr. 3,71. — *k) *quidam cocundi modus.* — 2) *f. घा *Momordica mixta.* — 3) f. ई *a) Krebsweibchen.* — *b) Cucumis utilissimus und eine Kürbisart.* — *c) *die Frucht von Bombax heptaphyllum.* — *d) Trinkkrug* Spr. 7140. — *e)* N. pr. einer Râkshasî.

कर्कटक 1) m. *a) Krebs, Krabbe.* — *b) der Krebs im Thierkreise.* — *c) Zange.* — *d)* = कर्कट 1) *g)* Gaut. Sraddh. 27. Ugg. Comm. — *e) eine best. Pflanze.* — *f) eine best. Stellung der Hände.* — *g)* N. pr. eines Schlangendämons. — 2) f. °टिका *a) eine best. Pflanze.* — *b) *Korn.* — 3) f. ई *Krebsweibchen.* — 4) n. *a) eine best. giftige Knolle.* — *b) eine best. Form von Knochenbruch.*

कर्कटकास्थि n. *Krebsschale.*

कर्कटपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

*कर्कटवल्ली f. Nigh. Pr. 1) *Achyranthes aspera.* — 2) *Piper Chaba.* — 3) *Carpopogon pruriens.*

कर्कटशृङ्ग 1) n. *Krebsscheere.* — 2) f. ई *eine best. Pflanze* Râgân. 6,158.

कर्कटशृङ्गिका f. *Galläpfel auf Rhus succedanea* Mat. med. 140.

*कर्कटाक्ष m. *Cucumis utilissimus.*

कर्कटाख्या und *कर्कटाङ्गा f. = कर्कटशृङ्गी.

कर्कटास्थि n. *Krebsschale.*

कर्कटाह्व 1) *m. *Aegle Marmelos.* — 2) f. घा = कर्कटशृङ्गी Bhâvapr. 1,175. Râgân. 6,158.

*कर्कटि f. *Cucumis utilissimus.*

*कर्कटिनी f. *Curcuma xanthorrhiza.*

*कर्कटु m. *der numidische Kranich.*

*कर्कटेलु ? Kâç. zu P. 4,2,71.

कर्कटेश m. N. pr. eines Heiligthums.

कर्कटेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

कर्कन्धु 1) m. f. (न्धू) *Judendorn, Zizyphus Jujuba; n. die Frucht des Baumes, Brustbeere.* °सक्तु m. Pl. Cat. Br. 12,9,1,5. — 2) m. *a) *ein ausgetrockneter Brunnen.* — *b)* N. pr. eines Mannes. — 3) f. कर्कन्धू Bez. *des zehntägigen Fötus* Bâlâc. P. 3,31,2.

*कर्कन्धुकण m. *die Fruchtzeit des Judendorns.*

*कर्कन्धुप्रस्थ m. N. pr. einer Stadt.

*कर्कन्धुमती f. N. pr.

कर्कन्धुरोहित Adj. *röthlich wie die Brustbeere.*

*कर्कपाल n. *eine best. Pflanze* Râgân. 11,202.

कर्कर 1) Adj. (f. घा) *hart.* — 2) m. *a) *Knochen.* — *b) *Hammer.* — *c) *Spiegel.* — *d) Erbsenstein.* Auch *n. — *e)* angeblich *lederner Riemen* Spr. 3850. — *f)* N. pr. eines Schlangendämons. — 3) *m. n. *eine Dattelart* Gal. — कर्करी s. u. कर्करि.

*कर्करच्छद f. *eine best. Pflanze* Gal.

*कर्कराल und *कर्कराङ्ग m. *Backenbart.*

कर्कराल m. N. pr. eines Mannes Ind. Antiq. 3,148.

*कर्कराङ्ग m. *Seitenblick.*

*कर्कराङ्गक m. *der numidische Kranich.*

*कर्करान्ध (Gal.), *°क und *कर्करान्धुक m. *ein verschütteter Brunnen.*

*कर्करार्ल m. n. *Haarlocke.*

*कर्करालका f. *eine best. Pflanze.*

कर्करि f. 1) *eine Art Laute.* Auch °री. — 2) कर्करी *a) Wasserkrug* Spr. 622. Agni-P. 40,34. 38. — *b) *eine best. Pflanze* Gal.

कर्करिकर्णी Adj. (f. ई) *lautenähnliche Ohren habend* Maitr. S. 4,2,9.

*कर्करीका m. *ein kleiner Wasserkrug.*

*कर्करेट m. *die zum Anpacken gekrümmte Hand.*

कर्करेटु m. *der numidische Kranich.*

*कर्करेडु und *°क m. dass. Madanav. 128,70.

*कर्कवल्ली f. *Achyranthes aspera, Pothos officinalis* und *Dolichos pruriens* Nigh. Pr.

कर्कश 1) Adj. (f. घा) *rauh, hart* (eig. und übertr.). — 2) *m. *a) Schwert.* — *b) Cassia* oder *Senna esculenta, eine Art Zuckerrohr* und = गुण्डारोचनी. — 3) f. घा *a) *Tragia involucrata.* — *b)* N. pr. einer Apsaras. — 4) *f. ई *wilder Judendorn.*

*कर्कशच्छद 1) m. *Trophis aspera* und *Trichosanthes dioeca.* — 2) f. घा *Luffa acutangula* und = दग्धा.

कर्कशत्व n. *Härte, rauhes Wesen.*

*कर्कशदल 1) m. *Trichosanthes dioeca.* — 2) f. घा *eine best. Pflanze,* = दग्धा.

कर्कशिका f. *wilder Judendorn.*

*कर्कसार n. *Mehlbrei.*

कर्कस्वामिन् m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 3, 5,208.

कर्काल Adj. als Beiw. der Eule Spr. 3899, v. l.

कर्काक्ष und °क m. *Beninkasa cerifera; *n. die Frucht.*

*कर्काक्षु m. *eine best. Pflanze* Gal.

कर्कि und कर्किन् m. *der Krebs im Thierkreise.*

*कर्किप्रस्थ und *कर्की° m. N. pr. einer Stadt.

कर्कीतण (Karaka 6,23. कर्कीणत gedr.), कर्कीतन und *कर्कीतिल m. *Katzenauge (eine Art Quars).* Vgl. Makk. 71,1.

कर्कोट 1) m. N. pr. *a)* Pl. eines Volkes. — *b)* eines Schlangendämons. — 2) f. ई *eine best. Pflanze mit bitterer Frucht.*

कर्कोटक 1) m. *a) Momordica mixta; n. die Frucht.* — *b) *Aegle Marmelos.* — *c) *Zuckerrohr.* — *d)* N. pr. *α)* Pl. eines Volkes. — *β)* eines Schlangendämons. — 3) *f. °टिका *Momordica mixta.* — 4) f. ई *a) eine gelbblühende* Ghoshâ Bhâvapr. 3,95. Ratnam. 64. Karaka 3,95. — *b) *Momordica mixta* Râgân. 7,188.

कर्कोटकि m. = कर्कोटक 1) *d) β)* Bilâs. 225,3.

कर्घरिका f. *eine Art Gebäck.*

*कर्चरी f. *eine best. Pflanze* Gal.

कर्चुदार fehlerhaft für कर्चुदार.

*कर्चूटिका f. *eine Art Gebäck* Gal.

कर्चूर 1) *m. *Gelbwurz.* — 2) n. *a) Auripigment* Çiç. 3,11. — *b) *Gold.*

*कर्चूरक m. *Gelbwurz.*

*कर्ड, कर्डति (व्यधने, पीडे).

1. कर्ण m. (adj. Comp. f. घा und ई) 1) *Ohr.* कर्णे in's *Ohr* (als scenische Bemerkung). कर्णे दा *das Ohr hinhalten, hinhorchen.* कर्णम् घा-गम् *zu Ohren kommen.* Statt अपि कर्णे ist अपिकर्णी zu vermuthen. — 2) *Handhabe oder eine andere Hervorragung auf beiden Seiten eines Gefässes u. s. w., Oehr, Oese.* — 3) *Steuerruder.* — 4) *Hypotenuse, Diagonale eines Tetragons* Hemâdri 1,130,23. 131,3. — 5) *Durchmesser.* — 6) *Spondeus.* — 7) *Cassia Fistula und *Calotropis gigantea. — 8) N. pr. verschiedener Männer, insbes. eines Sohnes der Kunti und des Sonnengottes.

2. कर्ण und कर्ण (RV.) Adj. *auritus, geöhrt* (eig. und übertr.), *langohrig.*

कर्णक 1) m. (adj. Comp. f. ऋ) *a) seitliche Hervorragung, Gabel.* — *b)* Du. Bez. *der ausgespreizten Beine.* — *c) Reif, Rundband* überh. Karaka 1,30, Anf. — *d) eine Art von Fieber;* vgl. कर्णिक. — *e) eine best. Krankheit des Holzes.* — *f)* *N. pr. eines Mannes; Pl. *sein Geschlecht.* — 2) f. कर्णिका *a) Ohrenschmuck* 104,3. — *b) Knoten, Tuberkel.* — *c) Wulst,* z. B. *die ringartige Verdickung an der Mündung eines Rohrs.* — *d) Samenkapsel der Lotusblume* 87,3. — *e) Mittelpunct* Karaka 1,30. Bilâs. 290,9. — *f) *der Finger am Ende des Elephantenrüssels.* — *g) *Mittelfinger.* — *h) *Kreide* oder **Stift zum Schreiben.* — *i) *Premna spinosa* oder *longifolia* und **Odina pinnata.* — *k) *Kupplerin.* — *l)* N. pr. einer Apsaras.

कर्णकण्डू f. *schmerzhaftes Jucken im Ohr*

*कर्णकर्णिका f. *Koloquinthengurke* Gal.

कर्णकवत् Adj. *mit seitlichen Hervorragungen —, mit Handhaben u. dgl. versehen* Maitr. S. 3,3,9.

कर्णकषाय m. *Unreinigkeit in den Ohren.*

कर्णकावत् und *कर्णकित Adj. = कर्णकवत्.

*कर्णकिट् n. *Ohrenschmalz* Nigh. Pa.

*कर्णकोटा und *°कोटी f. *Ohrwurm, Julus.*

कर्णकुतूहल n. Titel eines Werkes.

कर्णकुब्ज n. N. pr. einer erdichteten Stadt.

कर्णकुमारी f. Beiw. der Bhavâni Ind. St. 14, 108. fg.

कर्णकुण्डलिय n. *eine am Ohr befestigte Lotusblüthe* Daçan 70,9.

कर्णकोश und कर्णकोड (Sucr. 2,336,7. 443,21) m. *Ohrensausen.*

*कर्णखरक oder *°खरिक m. N. pr. eines Vaiçja.

कर्णगिरि m. N. pr. eines *Berges* Ind. St. 14,157.

कर्णगूथ 1) m. *Verhärtung des Ohrenschmalzes.* Auch °क m. — 2) (*n.) *Ohrenschmalz* Sucr. 2,368, 18, v. l.

कर्णगृहीत Adj. *am Ohr gefasst.*

कर्णग्राह्य Absol. *am Ohr fassend.*

*कर्णग्राह m. *Steuermann.*

कर्णग्राहवत् Adj. *mit einem Steuermann versehen.*

कर्णचामर n. *ein Wedel als Ohrenschmuck eines Elephanten* Kâd. 98,6.

कर्णच्छिद्र n. *Gehörgang.*

*कर्णच्छिद्रक P. 4,2,75, Sch.

*कर्णज m. *Ohrenschmalz* Gal.

कर्णजप Adj. *Ohrenbläser.*

*कर्णजलूका, *°लोकस् und *°लोका f. *Julus.*

कर्णजाप m. *Ohrenbläserei.*

कर्णजाल n. *Ohrwurzel.*

*कर्णजित् m. Beiw. Arguna's.

*कर्णज्योति f. *Gynandropsis pentaphylla* Nigh. Pa.

कर्णज्वर m. *Ohrenschmerzen* Dhanvant. 29. Ind. St. 15,412.

कर्णतस् Adj. *aus dem Ohre weg.*

कर्णता f. *das Ohrsein* Spr. 3246.

*कर्णताल m. *das Klappen der Elephantenohren.*

कर्णतालपत्रता f. *Ohrlappen des Elephanten.*

*कर्णदर्पण m. *ein best. Ohrenschmuck.*

*कर्णदुन्दुभि f. *Ohrwurm, Julus.*

कर्णधार 1) m. (adj. Comp. f. या) a) *Steuermann.* Nom. abstr. °ता f. — b) *Matrose* Kathâs. 18,300. — 2) f. या N. pr. einer Apsaras Kâraṇḍ. 3,10.

*कर्णधारक m. *Steuermann.*

*कर्णधारिणी f. *Elephantenweibchen.*

कर्णधनन n. *Ohrenklingen.*

कर्णनाद m. *Ohrenklingen* Wise 287.

कर्णनासा f. Du. *Ohren und Nase* R. ed. Bomb. 3,18,21. Sg. (!) R. Gorr.

कर्णनीलोत्पल n. *eine am Ohr befestigte blaue Lotusblüthe* Spr. 7646.

*कर्णन्तु f. = कर्णान्तु.

कर्णप m. N. pr. eines Mannes.

कर्णपत्रक m. *Ohrblatt.*

कर्णपत्रभङ्ग m. Pl. *verschiedene Arten die Ohren zu schmücken.*

कर्णपथ m. *Bereich des Gehörs.* °पथम् या-पा, उप-इ zu *Ohren kommen.* °पथातिथि m. so v. a. zu *Ohren gekommen* Râǵat. 7,1264.

कर्णपरंपरा f. *das von Ohr zu Ohr Gehen* Pañcat. ed. Bomb. 1,38,13.

कर्णपराक्रम m. Titel eines Werkes.

कर्णपर्वन् n. Titel des achten *Buches* im MBh.

कर्णपाक m. *Ohrenentzündung.*

कर्णपालि f. 1) *Ohrläppchen* und überh. *das äussere Ohr.*

कर्णपाली f. 1) dass. — 2) *ein best. Ohrenschmuck. — 3) N. pr. eines Flusses.

*कर्णपितृ m. *der Sonnengott, die Sonne* Gal.

कर्णपिशाची f. N. pr. einer Gottheit.

कर्णपीठ n. *die äussere Mündung des Gehörgangs.*

कर्णपुट n. *Gehörgang.*

कर्णपुत्रक m. (Kâraṇḍ. 4,7) und *°त्रिका f. (Nigh. Pa.) *Ohrmuschel.*

*कर्णपुर und *°पुरी f. Karṇa's *Stadt*, d. i. Kampâ.

*कर्णपुष्प m. *blauer Amaranth* Nigh. Pa.

कर्णपूर 1) m. n. *ein Ohrenschmuck*, insbes. von *Blumen.* मणि° Kâd. 63,21. — 2) *m. a) *eine blaue Lotusblüthe.* — b) *Acacia Sirissa.* — c) *Jonesia Asoka.*

कर्णपूरक m. 1) **Nauclea Cadamba.* — 2) N. pr. eines *geschwätzigen* Dieners.

कर्णपूरण 1) m. N. pr. eines Dichters, = कविकर्णपूर. — 2) n. *das Ausstopfen des Ohres* und *was dazu dient.*

कर्णपूरी Adv. mit कर् *zum Ohrenschmuck machen* Kâd. 163,19. Harshaç. 162,10.

कर्णप्रकाश m. Titel eines Werkes.

कर्णप्रतिनाह und °प्रतीनाह m. *schmerzhafter Ausfluss des Ohrenschmalzes durch Nase und Mund.*

कर्णप्रयाग m. *der Zusammenfluss der Gaṅgâ mit dem Pindar.*

कर्णप्राघेय m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*कर्णप्रान्त m. *Ohrläppchen.*

कर्णप्रावरण 1) Adj. (f. या) *die Ohren als Mantel benutzend.* — 2) m. Pl. N. pr. eines fabelhaften Volkes. — 3) f. या N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

कर्णप्रावेय m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*कर्णफल m. *Ophiocephalus Kurrawey.*

कर्णभूषण n. *Ohrenschmuck.*

*कर्णभूषा f. 1) *das Schmücken der Ohren* (eine bes. Kalâ) Gal. — 2) *Ohrenschmuck.*

*कर्णमट्ट m. *Silurus unitus.*

*कर्णमल n. *Ohrenschmalz.*

*कर्णमुक्त m. *ein best. Ohrenschmuck.*

कर्णमुनि m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,114.

कर्णमूल n. *Ohrwurzel, der Ort wo sich der Ohrknorpel an den Kopf ansetzt* 103,21. Spr. 7661.

कर्णमूलीय Adj. *zur Ohrwurzel in Beziehung stehend.*

*कर्णमोटा f. *Acacia arabica* Nigh. Pa.

*कर्णमोटि und *°टी f. Beiw. der Kâmuṇḍâ.

*कर्णय्, °यति (छेदने) Dhâtup. 35,71. — घाकर्णय् s. bes.

कर्णयोनि Adj. *vom Ohr aus kommend* (Pfeile).

कर्णरन्ध्र m. *Gehörgang.*

कर्णरोग m. *Ohrenkrankheit.*

*कर्णल Adj. *mit Ohren versehen.*

*कर्णलता f. *Ohrläppchen.*

कर्णलतामय Adj. *Ohrläppchen darstellend* Naish. 7,64.

*कर्णलतिका f. *Ohrläppchen.*

*कर्णवंश m. *ein flaches hervortretendes Dach von Bambusrohr.*

कर्णवत् Adj. 1) *mit Ohren versehen.* — 2) *mit Gabeln —, mit Haken versehen.*

*कर्णवर्तिन m. *Schlange.*

*कर्णवल्ली f. *Ohrläppchen* Comm. zu Naish. 7,64.

कर्णविट् *Ohrenschmalz.*

कर्णविवर n. *Gehörgang.*

कर्णविष् f. *Ohrenschmalz.*

कर्णविष n. *Gift für die Ohren* Spr. 1548.

कर्णविषयी Adv. mit कर् *zu Ohren bringen* Vet. d. Oxf. H. 153,a,7 v. u.

कर्णवेध m. *Durchbohrung der Ohren* (eine best. rel. Ceremonie).

*कर्णवेधनिका und *°वेधनी f. *ein zum Durchbohren der Ohren eines Elephanten gebrauchtes Werkzeug.*

कर्णवेष्ट m. 1) *Ohrring.* — 2) N. pr. eines Fürsten.

कर्णवेष्टक m. *Ohrring* Pân. Gaṇ. 2,6,26.

*कर्णवेष्टकीय und *°वेष्टिक Adj. von °वेष्टक.

*कर्णवेष्टन n. *Ohrring.*

कर्णशष्कुलिका (Kâraṇḍ. 4,7) und °ली f. *Gehörgang.*

कर्णशिरीष n. *eine am Ohr befestigte* Çirîsha-*Blume* Çiç. 29.

*कर्णशून्य Adj. *taub* Gal.

कर्णशूल n. *Ohrenstiche.*

कर्णशूलिन् Adj. *mit Ohrenstichen behaftet.*

कर्णशोभन n. *Ohrenschmuck.*

कर्णश्रव Adj. *den Ohren vernehmbar.*

कर्णश्रवस् m. N. pr. eines Mannes.

कर्णश्राविन् Adj. = कर्णश्रव Gaut.

कर्णश्रुत् m. N. pr. eines Mannes.

कर्णसंस्राव m. *Eiterfluss aus dem Ohre.*

*कर्णसख m. Bein. Garâsamdha's Gal.

कर्णसुन्दरी f. Titel eines Schauspiels.

कर्णसुभग Adj. *angenehm zu Ohren* Vaits. 154.

*कर्णसू m. *der Sonnengott, die Sonne.*

कर्णसूचि f. *ein best. Insect.*

*कर्णस्फोटा f. *Gynandropsis pentaphylla* Râgân. 3,128.

कर्णस्राव m. = कर्णसंस्राव.

कर्णस्रोतस् n. 1) *Gehörgang, Ohrloch.* — 2) *Ohrenschmalz.*

कर्णक्ष्विका f. *eine best. Ohrenkrankheit* Çârîr. Saṃh. 1,7,31.

कर्णाकर्णि Adv. *von Ohr zu Ohr.*

*कर्णाख्य m. *weisser Amaranth* Nigh. Pr.

कर्णाञ्जलि m. *gespitzte Ohren.*

कर्णाट 1) m. *a*) Pl. N. pr. eines Volkes. — *b*) *ein Fürst und ein Angehöriger der K.* — *c*) *ein best.* Râga S. S. S. 84. Gît. S. 18. — 2) f. ई *a*) *eine Fürstin der K.* — *b*) **eine Mimose* Râgân. 3,109. — *c*) *eine best.* Râgin. S. S. S. 37.

कर्णाटक 1) m. *a*) = कर्णाट 1) *a*) und **b*) (*gaṇa* पत्र्यादि in der Kâç.). — 2) f. °टिका = कर्णाट 2) *c*) S. S. S. 48.

कर्णाटगौड m. *ein best.* Râga *von sechs Tönen* S. S. S. 93.

कर्णातर्द m. *die beiden Stellen am Wagen, an welche die Deichselstangen angesteckt werden,* Âpast. Çr. 11,7. Comm. zu TS. 1,427,3. 7.

*कर्णादर्श m. *Ohrring* Gal. कर्णादिश wohl fehlerhaft.

*कर्णानुज m. Bein. Judhishṭhira's.

कर्णान्तिकचर Adj. *die Ohren umfliegend* Çîk. 22.

*कर्णान्दु und *कर्णान्दू f. *Ohrring und ein best. Ohrenschmuck.*

कर्णाभरण n. *Ohrenschmuck* 305,22.

*कर्णाभरणक m. *Cathartocarpus Fistula* Râgân. 9,16.

कर्णामृत n. 1) *Nektar für die Ohren* Spr. 1548. — 2) Titel eines Werkes.

*कर्णारा f. = कर्णवेधनी.

*कर्णारि m. 1) Bein. Arǵuna's. — 2) *Terminalia Arjuna.*

कर्णार्ध *Radius.*

कर्णार्शस् n. *eine best. Ohrenkrankheit,* Çârîr. Saṃh. 1,7,31.

*कर्णालंकरण n., कर्णालंकार m. und कर्णालंकृति f. (175,31) *Ohrenschmuck.*

कर्णावतंस dass. Bhâg. Pur. 199,3. Vikrama 2,2, 14. Kiṭṭâdi 7,10.

कर्णावतंसी Adv. mit कर् *zum Ohrenschmuck machen* Kâd. 111,1.

कर्णावधान n. *das Hinhorchen.* °नं दा *aufmerken* Prasannar. 115,18.

कर्णाश्व (?) m. N. pr. eines Mannes.

कर्णिक 1) *Adj. *a*) *Ohren habend.* — *b*) *mit einem Steuerruder versehen.* — 2) m. *a*) **Steuermann.* — *b*) *eine best. Fieberkrankheit* Bâlâpa. 3,78. 101. Vgl. कर्णक. — *c*) N. pr. α) Pl. eines Volkes. — β) eines Fürsten in Poṭâla. — 3) m. oder n. metrisch = कर्णिका *Samenkapsel der Lotusblume.* — 4) n. *eine best. Form von Pfeilspitzen.*

*कर्णिकाचल m. Bein. des Meru.

कर्णिकार 1) m. *a*) *Pterospermum acerifolium.* — *b*) **Cathartocarpus Fistula*; vgl. महा°. — 2) n. *a*) *die Blüthe von Pter. acer.* — *b*) *Samenkapsel der Lotusblume* Hemâdri 1,323,5. Râgân. 8,3309. — 3) Adj. ? MBh. 18,7,38.

*कर्णिकारक m. = कर्णिकार 1) *a*) Gal.

कर्णिकारप्रिय Adj. Beiw. Çiva's.

*कर्णिकिका f. *Feige* Gal.

*कर्णिकिन् m. *Elephant.*

कर्णिन् 1) Adj. *a*) *auritus.* — *b*) *am Ende eines Comp.* — *im Ohre habend.* — *c*) *mit Seitenklappen oder dgl. versehen (Schuhe).* — *d*) *mit Knoten, mit einem Wulst oder sonstigen Erhabenheiten versehen (Geschosse).* — *e*) **mit einem Steuerruder versehen.* — 2) m. *a*) **Umgebung des Ohrs.* — *b*) *Steuermann.* — *c*) *N. pr. eines der sieben Hauptgebirge. — 3) f. कर्णिनी *Tuberkelbildung in der Scheide.*

कर्णिय m. *eine Art Sänfte* Râgân. 7,179.

कर्णीसुत m. Bein. *Kaṃsa's und des Verfassers eines Lehrbuchs über Diebstahl.

*कर्णीचुरचुरा (Kâç.) und *°घृतचुरा f. *gaṇa* पात्रेसमितादि.

कर्णीजप Adj. *Ohrenbläser.*

*कर्णीटिट्टिभ m. (Kâç.) und *°टिरिटिरा f. *gaṇa* पात्रेसमितादि.

*कर्णीन्दु f. = कर्णान्दु.

कर्णीत्पल 1) n. *eine am Ohr befestigte Lotusblüthe* Çîk. (Prasn.) 66,6. Nom. abstr. °ता f. Hasan. 7,23. — 2) m. N. pr. eines Dichters und eines Fürsten.

कर्णीरथ m. Titel eines Werkes.

कर्णीपकर्णिका f. = कर्णपरंपरा.

कर्णीर्ण m. *ein Thier mit Wolle an den Ohren.*

कर्ण्य (कार्णीय) Adj. 1) *im oder am Ohr befindlich.* — 2) **den Ohren zuträglich.*

1. कर्तृ, कर्त्तति: episch auch कृन्तते und कर्तति. 1) *schneiden, zerschneiden, abschneiden, zerspalten.* Med. *an sich abschneiden.* कृत्त *abgeschnitten, abgerissen* (299,21), *abgehauen* (321,6), *zerspalten.* — 2) *zu Nichte machen.* — Caus. कर्तयति = Simpl. 1). — *Desid. चिकर्तिषति und चिकृत्सति. — Mit समधि *nach und nach zerschneiden.* — Mit घनु *nach und nach vernichten.* — Mit उप *abschneiden.* — Mit घपि dass. — Mit घव 1) *abschneiden, ablösen.* — 2) *vernichten.* — Caus. *abschneiden lassen.* — Mit उद् 1) *ausschneiden, ausweiden.* — 2) *abschneiden, abreissen.* — 3) *zu Nichte machen.* Pass. *zu Grunde gehen* Âit. Br. 6,23. — Mit समुद् *ausschneiden.* — Mit उप *verletzen.* — Mit नि *niedermetzeln,* — *reissen, weg* —, *abschneiden, abhauen, abreissen, zerschneiden, zerhauen.* Med. auch *sich beschneiden* (z. B. die Nägel). — Caus. *beschneiden lassen.* — Mit विनि *zerhauen, abhauen, abreissen,* — Mit निस् *ausschneiden, los* —, *abtrennen, ablösen; zerhauen, zerreissen, niedermetzeln.* — Mit परि 1) *rings umschneiden; beschneiden.* — 2) *abschneiden von, so v. a. ausschliessen aus* (Abl.). — Mit प्र *abschneiden, zerschneiden.* — Mit वि *auf* —, *ein* —, *zerschneiden, zerlegen, zerreissen.* — Caus. dass. — Mit घधिवि in °कर्तन. — Mit समृ *zusammen* —, *zerschneiden.*

2. कर्तृ, कर्पति 1) *den Faden drehen, spinnen* Maitr. S. 1,9,4 = Taitt.-Br. 1,8,9 = Nir. 3,21. — 2) *sich winden* (von einer Schlange). — 3) कृत्त = *वेष्टित. — Caus. कर्तपति *weben.* — Mit उद् *fortspinnen.* — Mit परि *umwinden.*

1. कर्त m. *Trennung, Unterscheidung.*

2. कर्त und *कर्ति m. = गर्त *Grube, Loch.*

1. कर्तन 1) n. *a*) *das Abschneiden, Abhauen.* — *b*) *das zu Nichte Machen* Ind. St. 14,104. — 2) **f.* ई *Scheere.*

2. *कर्तन n. *das Spinnen.*

*कर्तनसाधन n. *Spindel*

कर्तपत्य n. *das Fallen in ein Loch.*

कर्तप्रस्कन्द m. dass. Taitt.-Br. 4,5,12.

*कर्तप्, °पति (पोधित्वे) Dhâtup. 33,60. Vgl. auch Caus. von 1. und 2. कर्तृ.

कर्तृ Nom. ag. 1) *Thäter, Ausführer, Schaffer, Vollbringer, Urheber, Verfasser.* Die Ergänzung im Gen. (*Acc. bei anderer Betonung) oder im Comp. vorangehend. — 2) *der in Etwas* (im Comp. vorangehend) *arbeitet.* — 3) *der dienstthuende Priester.* — 4) *der Schöpfer der Welt.* Bein. *Brahman's, Vishṇu's und *Çiva's. — 5) in der Gramm.

der aus freiem Antriebe handelnde Urheber einer Handlung. Er steht im Nom., Instr. (bei passiver Construction) oder im Gen. (in Verbindung mit einem Nom. act.). — 6) in der Function eines Futurum 40,30.

कर्तरि f. *Scheere* oder *ein anderes Schneideinstrument* Hemâdri 1,329,15. 474,16. 2,a,98,9.

कर्तरिका f. dass. Hemâdri 2,a,93,15.

कर्तरी f. 1) dass. Hemâdri 2,a,94,14. 99,3. °फल n. *Messerklinge* 98,17. — 2) *der Theil des Pfeils, an den die Federn befestigt werden.* — 3) *eine Art Tanz* S. S. S. 239.

कर्तरीका f. = कर्तरी 1) Hemâdri 2,a,94,12.

कर्तरीमुख m. *eine best. Stellung der Hand.*

कर्तरीय *eine best. Giftpflanze.*

कर्तर्पङ्कुर m. *eine Art Cymbel* S. S. S. 198 (कर्त° gedr.)

कर्तर्यास्य m. = कर्तरीमुख.

कर्तवे und कर्तवै Dat. Infin. von 1. कर्.

कर्तव्य und कर्तव्य 1) Adj. *zu machen, — thun, — vollbringen, auszuführen* u. s. w.: s. u. 1. कर्. — 2) n. *das Zuthuende, Obliegenheit, Aufgabe*

कर्तव्यता f. 1) *das Gethanwerdenmüssen.* °तां ब्रूहि *sage, was ich zu thun habe,* 131,22. *Obliegenheit.* — 2) *das Gethanwerdenkönnen, Erwägung der Möglichkeit einer Handlung* Tattvas. 18.

कर्तव्यत्व n. *das Gethanwerdenmüssen.*

कर्ति Hariv. 1082 fehlerhaft für कार्ति.

कर्तृक am Bode eines adj. Comp. = कर्तर् *Agens* 223,27.

*कर्तृकार Adj. P. 3,2,21.

कर्तृग Adj. *dem Agens einer Handlung zu Theil werdend* P. 1,3,86, Schol.

कर्तृगामिन् Adj. dass. P. 1,3,63, Sch. Nom. abstr. °मित्व n. 77, Sch.

कर्तृगुप्त und °क n. *eine künstliche Satzbildung mit verstecktem Subjecte.*

कर्तृता f. in der Gramm. *das Agens-Sein einer Handlung.*

कर्तृत्व n. 1) *das Thäter —, Vollbringer —, Urheber-Sein* Kap. 1,154. Chr. 262,6. 264,9. — 2) = कर्तृता 226,33.

कर्तृपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

कर्तृभूत Adj. in der Gramm. *der Agens einer Handlung seiend* 223,31.

*कर्तृमत् Adj. von कर्तर्.

कर्तृस्थ Adj. *am Agens einer Handlung befindlich* P. 1,3,37.

कर्तोस् Gen. Inf. von 1. कर्.

1. कर्तर् Nom. ag. *Vernichter* Ind. St. 14,104.

2. कर्तर् Nom ag. *Spinner.*

कर्तव्य Adj. *niederzumachen, zu vernichten* Spr. 4113.

*कर्त्तप्, °पति (शैथिल्ये).

कर्त्तिका und कर्त्ती f. = कर्तरि. Richtiger wohl कर्त्रिका.

कर्त्य Adj. *abzuschneiden, abzuhauen.*

कर्त्र n. *Zaubermittel, Zauber.*

*कर्त्रीय्, °यति Denom. von कर्तर्.

कर्त्व, कर्त्वय 1) Adj. *zu machen, auszuführen.* — 2) n. *ein zu thuendes Werk, Aufgabe.*

*कर्द्, कर्दति (कुत्सिते शब्दे).

*कर्द m. *Sumpf.*

*कर्दट m. 1) *Sumpf.* — 2) *Lotuswurzel.* — 3) = पङ्कार.

*कर्दन 1) n. *das Knurren in den Eingeweiden.* — 2) f. ई Taik. 1,1,109 fehlerhaft für कूर्दनी.

1. कर्दम 1) m. *a) Schlamm, Bodensatz, Schmutz, Unreinigkeit.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — *b) *Sünde.* — *c) eine best. Körnerfrucht* (zum Reis gerechnet). — *d) eine best. giftige Knolle.* — *e)* im Veda angeblich *Schatten.* — *f)* N. pr. α) eines Prâgâpati. — β) eines Sohnes des Pulaha. — γ) eines Schlangendämons. — 2) f. ई *eine Art Jasmin* Râgân. 10,78. — 3) *n. *a) Fleisch.* — *b) Zibeth* Râgân. 12,73.

2. कर्दम Adj. *mit Schlamm, Bodensatz, Schmutz, Unreinigkeit versehen.*

कर्दमक m. 1) *eine best. Körnerfrucht.* — 2) *eine best. giftige Knolle.* — 3) *eine Schlangenart.* — 4) *eine Form von Rothlauf* Karaka 6,11.

कर्दमराज oder °न् m. N. pr. eines Mannes.

कर्दमवोसर्प m. = कर्दमक 4) Karaka 6,11.

कर्दमाण्ड m. *eine best. giftige Knolle.*

*कर्दमाल्क m. *ein Ort zur Ablagerung von Unrath.*

कर्दमित Adj. *beschmutzt, besudelt.*

*कर्दमिनी f. *schlammiger Boden.*

कर्दमिल n. N. pr. einer Oertlichkeit.

कर्दमेश्वरमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

*कर्दमोद्भव m. *eine Reisart* Gal.

कर्प s. क्रप्.

कर्पट 1) (*m.) n. *Lappen* 184,32. °खण्ड Ind. St. 15,418. — 2) m. N. pr. eines Berges.

*कर्पटधारिन् m. *Bettler.*

*कर्पटिक Adj. *in Lumpen gehüllt.* Vgl. का° und Ind. St. 15,425.

*कर्पटिन् Adj. dass.

कर्पण *eine Art Lanze oder Speer.*

कर्पर 1) m. *a) Schale.* — *b) *Hirnschale.* — *c) Schale der Schildkröte.* — *d) *eine Art Waffe.* — *e) *Ficus glomerata.* — *f)* N. pr. eines Diebes. — 2) *f. ई *eine Art Collyrium.* — 3) n. *Scherbe* Pañkat. 217,21. 22. 218,11. 12.

कर्परक 1) m. N. pr. = कर्पर 1) *f).* — 2) *f. °रिका *eine Art Collyrium.*

*कर्पराश m. *Scherbe.*

*कर्पराल m. v. l. für कन्दराल.

*कर्पराश m. *sand, gravel, a sandy soil* wohl fehlerhaft für कर्पराश.

कर्पास (*m. *f. ई und *n.) und °की f. (Bhâvapr. 1,209) *die Baumwollenstaude, Baumwolle.*

कर्पूर, °रति *Kampher gleichen.*

कर्पूर 1) m. n. *Kampfer* (*die Pflanze, das Harz* und *die Frucht*). — 2) m. N. pr. verschiedener Männer. — 3) N. pr. eines Dvîpa. — 4) Adj. (f. या) *aus Kampfer gemacht* Hemâdri 1,435,13. 14.

*कर्पूरक m. *Curcuma Zerumbet.*

कर्पूरकेलि m. N. pr. eines Flamingo.

कर्पूरगौर n. N. pr. eines Teiches.

कर्पूरतिलक 1) m. N. pr. eines Elephanten. — 2) *f. या Beiw. der Gâjâ, einer Freundin der Durgâ.

*कर्पूरतैल n. *Kampfersalbe* Râgân. 15,121.

कर्पूरद्रोप = कर्पूर 3) Vishn. 38,9.

कर्पूरनालिका f. *eine best. mit Kampher zubereitete Speise* Bhâvapr. 2,24.

कर्पूरपट m. N. pr. eines Färbers 148,12.

कर्पूरप्रकरण n. Titel eines Gaina-Werkes.

कर्पूरमञ्जरी f. 1) N. pr. einer Tochter *a)* des Fürsten Karpûrasena. — *b)* des Flamingo Karpûrakoli. — 2) Titel eines Schauspiels.

*कर्पूरमणि m. *ein best. weisses Mineral.*

कर्पूरमय Adj. *aus Kampfer bestehend, dem K. ähnlich* Kâd. 244,16.

कर्पूररस m. *eine best. Mixtur* Mat. med. 223.

कर्पूरवर्ष m. N. pr. eines Fürsten Vishn. 78,2. 79,8.

कर्पूरविलास m. N. pr. eines Wäschers.

कर्पूरसरस् n. N. pr. eines *Teiches.*

कर्पूरसेन m. N. pr. eines Fürsten.

कर्पूरस्तव m. und °स्तोत्र n. Titel zweier Werke.

कर्पूरहरिद्रा f. *Curcuma Amada* Mat. med. 257.

*कर्पूराश्मन् m. *Krystall* Nigh. Pr.

*कर्पूरिन् und *कर्पूरिल Adj. von कर्पूर.

*कर्पूर m. *Spiegel.*

*कर्ब्, कर्बति (गतौ).

*कर्बर 1) Adj. *gefleckt.* — 2) m. *a) Sünde.* — *b) Tiger.* — *c) ein* Rakshas. — *d) eine best. Arzenei.* — 3) f. ई *a) Nacht.* — *b) Tigerin.* — *c) eine* Râkshasî. — *d) das Blatt der Asa foetida.* — *e)* Beiw. der Durgâ. — 4) n. *Mennig* Gal.

कर्बु Adj. *bunt.*

कर्बुक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कर्बुदार m. 1) *Bauhinia candida* Karaka 1,5. 27. 3,8. 8,7. 10. An mehreren Stellen fälschlich कर्चु°. — 2) **Bauhinia variegata.* — 3) **Barleria caerulea.*

*कर्बुदारक m. *Cordia latifolia* Râǵân. 11,205.

कर्बुर 1) Adj. (f. श्रा) *gefleckt, gesprenkelt.* — 2) *m. a) *Sünde.* — b) *ein* Rakshas. — c) *Curcuma Amhaldi* oder *Zerumbet.* — d) *eine Dolichos-Art* Râǵân. 16,69. — 3) f. श्रा a) *eine giftige Blutegelart* 217,8. 6. — b) **Bignonia suaveolens* und * = वर्बरा. — 4) *f. ई Bein. der Durgâ. — 5) *n. a) *Gold.* — b) *Stechapfel.* — c) *Wasser.*

कर्बुरक Adj. = कर्बुर 1).

*कर्बुरफल m. *eine best. Pflanze.*

*कर्बुराङ्गा f. *eine blaue Fliegen- oder Bienenart* Gal.

*कर्बूर 1) m. = कर्बुर 2) b) c). — 2) f. श्रा = कर्बुर 3) a). — 3) n. a) = कर्बुर 3) a). — b) *Auripigment.*

*कर्बूरक m. = कर्बुर 2) c).

*कर्बूरित Adj. *gesprenkelt.*

*कर्म m. n. = कर्मन्.

कर्मक am Ende eines adj. Comp. = कर्मन् *Werk, That.*

कर्मकार 1) Adj. (f. ई) *für Andere Arbeit thuend;* Subst. *Arbeiter, Knecht, Diener, Handwerker.* — 2) *m. Bein. Jama's. — 3) *f. श्रा (!) *Freundin* Gal. — 4) *f. ई a) *Sanseviera zeylanica.* — b) *Momordica monadelpha.*

कर्मकारीभाव m. *das Amt einer Dienerin.*

कर्मकर्तर् m. 1) Sg. *der Agens einer Handlung, der zugleich Object ist* (beim Verbum reflex.). — 2) Du. *das Werk und der Urheber desselben.*

कर्मकाण्ड n. 1) *der über die Opfer handelnde Theil der* Çruti. — 2) Titel eines Gaina-Werkes.

कर्मकार 1) Adj. Subst. = कर्मकार 1, — 2) m. a) *Schmied.* Im System der Sohn Viçvakarman's von einer Çûdrâ. — b) **Stier.* — 3) *f. ई = कर्मकार 4).

कर्मकारापय्, °पयते *Jmd als Knecht arbeiten lassen.*

°कर्मकारिन् Adj. *eine Arbeit —, ein Geschäft vollbringend.*

*कर्मकार्मुक n. *ein mächtiger Bogen.*

कर्मकालनिर्णय m. Titel eines Werkes.

*कर्मकील (Gal.) und *°क m. *Wäscher.*

कर्मकृत् Adj. *werkthätig, — kundig;* m. *Arbeiter, Knecht* Spr. 5729.

कर्मकृत्य n. *Werkthätigkeit.*

कर्मकौमुदी f. Titel eines Werkes.

कर्मक्रियाकाण्ड n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 438. fg.

कर्मक्षम Adj. *einem Werke gewachsen.*

कर्मक्षय m. *das Aufhören der Werke, — aller Thätigkeit* Çvetâç. Up. 6,6.

कर्मक्षेत्र n. *das Gebiet, in dem man Werken obliegt.*

कर्मगति f. *die Schicksale eines Menschen.*

कर्मगुप्त n. *eine künstliche Satzbildung mit versteckten Objecten.*

कर्मग्रन्थ m. Titel eines Gaina-Werkes. °ग्रन्थ n. Bühler, Rep. No. 706. fg.

कर्मग्रन्थिप्रशमविचार m. desgl.

*कर्मघात m. *vollständiges Aufgeben aller Werkthätigkeit.*

कर्मचन्द्र m. N. pr. verschiedener Fürsten.

कर्मचारिन् Adj. *in Werken thätig* Nidân. Up. 6.

कर्मचित् Adj. *opere conflatus.*

कर्मचेष्टा f. *Werkthätigkeit, Arbeit, Anstrengung.*

कर्मज 1) Adj. *aus Handlungen, Werken, Thaten hervorgehend oder hervorgegangen.* — 2) *m. *ein Gott* Gal. — b) *der indische Feigenbaum.* — c) *das Kalijuga.*

कर्मजित् m. N. pr. eines Fürsten.

कर्मठ 1) Adj. *fähig —, geeignet zu* (im Comp. vorangehend) Bâlar. 106,8. — 2) *fleissig obliegend.* Die Ergänzung im Loc. oder im Comp. (Râǵat. 7, 1013) vorangehend. Ohne Ergänzung *Werken obliegend, das Verdienst in fromme Werke setzend.*

कर्मण्य (कर्मण्यिष्ठ) 1) Adj. a) *im Werke gewandt, geschickt; fleissig.* — b) *zur Verrichtung heiliger Handlungen geeignet* Gaut. — c) *günstig für eine Unternehmung* Ind. St. 14,356. — d) am Ende eines Comp. *auf das Geschäft —, auf die Verrichtung von — bezüglich.* — 2) *f. श्रा *Arbeitslohn.* — Vgl. श्र°.

कर्मण्यता f. *Thätigkeit, Wirksamkeit* Varâh. Jogas. 5,23.

*कर्मण्यभुज् Adj. *Lohn empfangend.* *कर्मण्यभुज् Gal.

कर्मतन्त्रप्रदीपिका f. Titel eines Werkes.

कर्मता f. Nom. abstr. zu कर्मन् *Wirkung.* प्रभूतस्य °तां कर् so v. a. *dasselbe bewirken was Vieles* Karaka 7,12.

कर्मत्व n. 1) *der Gattungsbegriff* कर्मन्. — 2) *das Object-Sein* Comm. zu TS. Pât.

कर्मदीप m. Titel eines Werkes.

कर्मदेव m. *ein Gott durch Werke.*

कर्मदोष m. *ein sündhaftes Werk, Sünde.*

कर्मधारय m. *ein* Tatpurusha, *in welchem die beiden Glieder in einem Congruenzverhältniss stehen.*

कर्मन् (*m.) n. 1) *Handlung, Thätigkeit, Arbeit, Werk, That; Verrichtung, Geschäft.* Wird componirt mit dem, der die Handlung oder Verrichtung vollführt, mit dem, für den oder woran d. H. oder V. v. wird und mit dem, was verrichtet wird. Statt क्रूरकर्मण्या: R. 2,75,6 liest ed. Bomb. °कार्याया:. — 2) *heiliges Werk, Opferhandlung, Ritus.* — 3) *ärztliche Behandlung, Cur* Karaka 6,11. — 4) *Berechnung.* — 5) *Aeusserung, Wirkung.* — 6) *Sinnesorgan.* — 7) in der Gramm. *das nächste Object des Agens, das Object einer Handlung.* — 8) *Schicksal (die Folge der Handlungen in einem frühern Leben).* — 9) in der Astrol. *das zehnte Haus.*

कर्मनामन् n. 1) *ein nach der Thätigkeit sich richtender Name* 32,3. — 2) *Particip.*

कर्मनाशा f. N. pr. eines Flusses.

कर्मनिर्णय m. Titel eines Werkes.

कर्मनिष्ठ und °निष्ठा Adj. *fleissig in Werken, — heiligen W.*

*कर्मन्द् m. N. pr. des Verfassers eines Bhikshusûtra.

*कर्मन्दिन् m. *ein Anhänger des* Karmanda; *Bettler.*

कर्मन्यास m. *Einstellung der Arbeit* Âpast.

कर्मपद्य m. *die Richtung, die eine Handlung nimmt, eine Art von Handlung* Kâraṇ. 46,7.

कर्मपद्धति f. Titel eines Werkes.

कर्मपाक m. *das Reifen der Werke, die Vergeltung der Werke in einem frühern Leben.*

कर्मपारदा f. N. pr. einer Göttin.

कर्मप्रकाश m., °काशिका und °काशिनी f. Titel von Werken.

कर्मप्रदीप m. Titel zweier Werke.

कर्मप्रदीपिका f. Titel eines Werkes.

कर्मप्रवचनीय m. Bez. *der Präpositionen, wenn sie in einem nähern Verhältniss zu einem Nomen stehen,* und *einiger Adverbia.*

*कर्मप्रवाद n. Titel eines Gaina-Werkes.

कर्मफल n. 1) *die Frucht —, der Lohn der Werke* Âpast. und zu Spr. 1093. — 2) **die Frucht von Averrhoa Carambola.*

कर्मबाहुल्य n. *viele —, schwere Arbeit* Spr. 7695.

कर्मबुद्धि f. *das geistige Organ einer Handlung, das* Manas MBh. 11,15,13.

*कर्मभू f. *bebautes Land.*

कर्मभूमि f. 1) *das Land der Werke.* — 2) *Gebiet der Thätigkeit, Arbeitsfeld* Kâraṇ. 18,11. 15. 50,1. 89,8. 10.

कर्मभूय n. *das zu einer Handlung Werden.* °यं भू *den Charakter —, die Eigenschaften einer Handlung annehmen* Çaṃk. zu Bâdar. 4,1,6.

कर्मभेदविचार m. Titel eines Werkes.

कर्ममय Adj. (f. ई) *aus Werken bestehend, — hervorgegangen, werkartig u. s. w.*

कर्ममार्ग m. 1) *Werkthätigkeit* VP. 6,6,9. — 2) *der Weg zur That*, ein Diebsausdruck für *eine in eine Mauer geschlagene Oeffnung*.

कर्ममास m. *der bürgerliche Monat von 30 Tagen* Ind. St. 10,263. 290.

कर्ममीमांसा f. = पूर्वमीमांसा.

*कर्ममूल n. *Kuça-Gras*.

*कर्मयुग n. *das Kalijuga*.

कर्मयोग m. 1) *Werkthätigkeit*, insbes. *das Ueben frommer Werke*. — 2) *Behandlung, angewandte Operation* Sarvad. 98,3. 9. — 3) *die Verbindung mit einer Opferhandlung* Lâṭj. 4,10,11. Âpast.

कर्मयोनि f. *die Quelle einer Handlung*.

*कर्मर 1) m. *Averrhoa Carambola*. — 2) f. ई *Bambus-Manna* Râǵân. 6,188.

*कर्मरक und कर्मरङ्ग m. *Averrhoa Carambola*.

कर्मरत्नावली f. Titel eines Werkes.

कर्मर्चि m. N. pr. eines Lehrers.

कर्मलोचन n. Titel eines Werkes.

कर्मवचन n. *Ritual* (buddh.).

कर्मवज्र Adj. *dessen Donnerkeil die Arbeit ist*, Bein. der Çûdra.

कर्मवस् Adj. *ein Anliegen habend*.

कर्मवश Adj. *in der Gewalt einer vorangegangenen That stehend*.

*कर्मवशिन् Adj. *Gewalt über seine Handlungen habend*. Nom. abstr. *°शिता f. (buddh.).

कर्मवाटी f. *ein innerer Tag*.

कर्मविधि m. *Regeln für Werke, — Verrichtungen*.

कर्मविपत्ति f. *das Misslingen eines Werkes*.

कर्मविपर्यय m. *eine verkehrte Handlungsweise* Spr. 3739.

कर्मविपाक m. 1) = कर्मपाक. — 2) Titel eines Werkes. °माला desgl.

कर्मविरोधिन् Adj. *Jmds Werke störend* Sîs. zu RV. 6,33,3.

कर्मशर्मन् m. N. pr. eines Sohnes des Pulaha VP.^{2} 1,134. कर्मस in der ersten Ausg., कर्दम der gedr. Text.

कर्मशतक n. Titel eines buddh. Werkes.

कर्मशत्रु n. *Hinderniss* Buâs. Nâgân. 19,130.

कर्मशाला f. *Wohnstube*.

कर्मशाली f. N. pr. eines Flusses.

कर्मशील 1) *Adj. *thätig, geschäftig*. — 2) m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

*कर्मशूर m. *ein gewandter Geschäftsmann*.

कर्मश्रेष्ठ m. N. pr. eines Sohnes des Pulaha.

*कर्मष = कल्मष.

कर्मस s. कर्मश.

कर्मसंवत्सर m. *das bürgerliche Jahr von 360 Tagen* Ind. St. 10,300.

*कर्मसचिव m. *Gehülfe, Beamter*.

कर्मसंन्यासिक Adj. *der alle Werke aufgegeben hat, Asket*.

कर्मसमाप्त Adj. *der die heiligen Handlungen vollbracht hat* Âpast.

*कर्मसाक्षिन् m. *die Sonne*.

कर्मसारथि m. *Gefährte* Bâlar. P. 5,23,3.

कर्मसिद्धि f. *das Gelingen eines Werkes* Milar. 48,6.

कर्मसेन m. N. pr. eines Fürsten.

कर्मसेनीय Adj. von कर्मसेन.

कर्मस्तव m. Titel eines Werkes.

कर्मस्थान n. *Verwaltungsamt*.

*कर्मकुशल Adj. *geschäftskundig* Gal.

कर्मक्षीन m. Pl. Bez. einer Vishṇu'itischen Secte.

कर्मात्मीव m. *Gewerbe*.

कर्मात्मन् Adj. *dessen Wesen in Thätigkeit besteht*.

कर्मादित्य m. N. pr. eines Fürsten.

कर्माध्यक्ष m. *der Aufseher über Alles was geschieht* Çvetâç. Up. 3,11.

कर्मान्त m. 1) *Ende einer Arbeit* Mṛkkh. 107,15. Spr. 4238. — 2) *Ende einer heiligen Handlung* Sâmav. Br. 1,3,7. Karmapr. 15,1. — 3) *Beschäftigung, Thätigkeit* Lalit. 217,18. *Geschäft, Verwaltung eines Amtes*. कृषि° *Landbau* Lalit. 147,1. — 4) *bebautes Land*.

कर्मान्तर n. 1) *Pause während einer heiligen Handlung*. — 2) *eine andere Handlung* Nâlân. 2,2,7. *ein anderes Werk, eine andere Arbeit*.

कर्मान्तिक m. *Arbeiter, Handwerker*. °लोक m. *Arbeiter* (Pl.) Kâd. II,47,7.

कर्माभ्यास m. *das Obliegen einer heiligen Handlung* Âpast.

कर्मार m. 1) *faber, Werkmeister, Schmied*. — 2) *Bambusrohr*. — 3) *Averrhoa Carambola* Râǵân. 11,110.

*कर्मारक m. *Averrhoa Carambola* Râǵân. 11,110.

*कर्मारवन n. N. pr. einer Oertlichkeit.

कर्मार्ह 1) Adj. *zum Opferamt tauglich*. — 2) *m. *Mann* Râǵân. 18,2.

कर्मार्पण m. 1) *die Ansammlung von (guten und bösen) Werken* Comm. zu Nâlân. 2,2,75. Çâṅk. zu Bâdar. 3,1,8. 3,30. 4,1,19. Vâsa zu Joǵas. 1,3. — 2) *Anlage zu Handlungen*.

कर्मार्पितभक्त m. Pl. Bez. einer Vishṇu'itischen Secte.

*कर्मिक Adj. von कर्मन्.

कर्मिन् 1) Adj. *handelnd, fungirend, Werken nachgehend, eine Arbeit verrichtend, Vollbringer einer That*. Auch in Comp. mit einer Ergänzung. तत्कर्मिन् n. Nom. abstr. Ind. St. 10,94. — 2) m. a) *Werkmann, Arbeiter*. — b) *Butea frondosa* Nigh. Pr.

*कर्मिष्ठ Adj. Superl. zu कर्मिन् 1).

कर्मीण Adj. *was verrichtet wird*. वाचा° Âpast. im Comm. zu Kâtj. Çr. 5,3,18.

*कर्मीर = किर्मीर.

कर्मेन्द्रिय n. *ein Organ für sinnliche Verrichtungen* (Stimme, Hände, Füsse, After und Geschlechtsorgan) 263,19. 264,12. 15.

कर्मोपकरण Adj. *dessen Beitrag die Arbeit ist*.

*कर्व्, कर्वति (दर्प).

*कर्व m. 1) *Liebe*. — 2) *Maus*.

कर्वट 1) (*m.) n. *Flecken, Marktplatz* Hemâd. 1,288,1. 3. — 2) *Bergabhang* (buddh.). — 3) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 4) f. ई N. pr. eines Flusses.

*कर्वटक *Bergabhang* (buddh.).

*कर्वटिक m. *Schlamm* Gal.

कर्वर n. *That, Werk*.

*कर्वार m. *eine best. Pflanze* Gal.

कर्विणी f. Bez. der Svarabhakti zwischen l und ḷ Mâṇḍ. Çikṣâ 9,13. Comm. zu TS. Prât.

कर्ष्, कृष्यति 1) *abmagern, unansehnlich werden*. कृशित *abgemagert*. — 2) *abmagern —, abnehmen lassen*. — Caus. कर्शयति 1) *abmagern lassen, mager halten* Âpast. — 2) *vermindern* Spr. 666. — 3) *Jmd hart mitnehmen*. कर्शित *hart mitgenommen von*. — Mit घञ् Caus. *Jmd hart mitnehmen* MBh. 13,156,17. — Mit घञ् Caus. *mager —, unansehnlich machen, entstellen*. — Mit परि Caus. *Jmd hart mitnehmen* Bâlar. P. ed. Bomb. 4,23,20. — Mit *प्र, प्रकृशित. — Mit वि Caus. *mager —, unansehnlich machen, entstellen*. — Häufig mit dem Caus. von 1) कर्ष् wechselnd.

कार्शन 1) Adj. a) *mager machend*. — b) in Comp. mit Feind so v. a. *hart mitnehmend* MBh. 3,64,21. 13,139,20. Vgl. कर्षण. — c) AV. 4,10,7 wohl fehlerhaft für कार्शन. — 2) n. *das Magermachen* Karaka 1,21 (कर्षण gedr.).

कार्शनीय Adj. *zum Magermachen geeignet* Karaka 1,2 (कर्षणीय gedr.).

कार्शफ m. N. pr. eines Unholds.

*कर्ष्य m. *Geilheit*.

1. कर्ष्, कर्षति (selten Med.) 1) *ziehen, anziehen, schleppen, hinunterziehen, zerren, sausen, mit sich fortziehen; (das Schwert) ziehen, (einen Pfeil*

anziehen, (einen Bogen) *spannen*. कृष्ट *gezogen* (von der Aussprache eines Vocals). — 2) *an sich ziehen*, so v. a. *in seine Gewalt bekommen*, *überwältigen*. — 3) *an sich ziehen*, so v. a. *erlangen*, *theilhaftig werden* M. 3,66. — 4) **Jmd* (Acc.) *Etwas* (Acc.) *entziehen*. — 5) *Furchen ziehen*, *befurchen*, *pflügen* Vaitân. (Med.), *einpflügen*. Vgl. 2. कर्ष्. — Caus. कर्षयति 1) *ziehen*. — 2) *anziehen*, *anreizen*. — 3) *hinundher zerren*, *hart mitnehmen*, *peinigen*. — Mit अति *über Etwas hinziehen*. — Mit अनु 1) *hinter sich her ziehen*. — 2) *anziehen*, *attrahere*. — 3) *aus dem Vorangehenden heranziehen* (ein Wort). — 4) *anführen*, *citiren* Ind. St. 9,265. — Caus. *an sich ziehen*, so v. a. *in Anspruch nehmen* (v. l. अनुकर्षित). — Mit अप 1) *abziehen*, *wegziehen*, *fortreissen*, *wegnehmen*, *entfernen*. — 2) *abziehen*, so v. a. *weglassen*, *vermindern*. — 3) *ablegen*, *bei Seite setzen* (z. B. die Scham). — 4) *aus dem Folgenden zum Vorhergehenden ziehen*. — 5) *vorgreifen*, *anticipiren* Nâigam. 5,1,27. — 6) *anziehen*, *spannen* (einen Bogen). — 7) *herabziehen*, *ernisarigen*. अपकृष्ट *niedrig*, *gering*, *unansehnlich*. — Caus. 1) *abziehen*, *entfernen*. — 2) *herabziehen*, *schmälern*. — Mit व्यप 1) *wegziehen*, *fortziehen*, *fortschleppen*. — 2) *abziehen*, *ablegen* (ein Kleid). — 3) *entfernen*, *aufgeben*, *fahren lassen*. — 4) *abwendig machen* MBh. 13,23,70. — Mit अभि *in seine Gewalt bekommen*, *überwältigen*. — Mit अव 1) *fortziehen*, *wegziehen*. — 2) *abziehen*, *ablegen*. अवकृष्येत = अवकर्षेत्. — 3) *abkehren*. — 4) *abziehen* —, *abbringen von* MBh. 2,3,73. — 5) *anziehen*, *anlocken* Kâd. 16,17. 46,24. — 6) अवकृष्ट *a) nach unten gebracht*, *unter Etwas* (im Comp. vorangehend) *befindlich*. — *b) weiter weg befindlich* Kâç. Ça. 2,8,13. 26,7,13. *entfernt*. °तर *entfernter von* (Abl.). — *c) eine niedrige oder niedrigere Stellung einnehmend*. — Mit अभ्यव in *अभ्यवकर्षण. — Mit व्यव *abwendig machen*. v. l. व्यप besser. — Mit आ 1) *heranziehen*, *an sich ziehen*, *mit sich fortziehen*, *fortschleppen* MBh. 2,68,41. 47. (ein Schwert) *ziehen*, (einen Bogen) *anziehen*, *spannen*. — 2) (einen Schmuck) *abstreifen*, —, *abnehmen von* (Abl.). — 3) *herausziehen aus* (Abl.). — 4) *entziehen*, *entreissen*. — 5) *anziehen* —, *entlehnen aus* (Abl.). — 6) *angreifen*. गर्भं सिक् इवाकर्षन् Kârâka 1,7. — Caus. *heranziehen*, *an sich ziehen*. — Mit उपा 1) *abziehen* —, *abwenden von* (Abl.), *entfernen*. — 2) अपाकृष्ट *herabgezogen*, *erniedrigt* Spr. 4766. — Mit व्यपा *umherziehen*, — *schleppen*. — Mit सम्या in सम्याकर्ष. — Mit सम्युपा *an sich heranziehen*. — Mit पर्या *umherziehen*, — *schleppen*. — Mit प्रत्या *zurückziehen*. — Mit व्या 1) *an sich ziehen* 311,13. — 2) *abziehen*, *ablegen*, *abwerfen*. — 3) *abwendig machen* Pâsh. 37,7. — Mit समा 1) *heranziehen*, *an sich ziehen*. — 2) *herausziehen aus* (Abl.). — Caus. *mit sich fortreissen*. — Mit उद् 1) *herausziehen*, *herausnehmen*, *fortnehmen*. — 2) *ausziehen*, *ablegen* (ein Kleid). — 3) *spannen* einen Bogen), *auseinanderziehen*. — 4) *in die Höhe bringen* (in übertr. Bed.); Pass. *in die Höhe kommen*, *die Oberhand bekommen*, *höher stehen* Bâlar. 92,14. उत्कृष्ट *eine hohe oder höhere Stellung einnehmend*, *ausgezeichnet*, *vorzüglich*. ज्ञानोत्कृष्ट *durch Kenntnisse ausgezeichnet*, दस्यूत्कृष्टा जनपदाः *in denen Dasju die Oberhand haben*. — 5) *aufschieben*, *verschieben* Nâigam. 3,1,33. 35. Comm. zu 4,10. — 6) उत्कृष्ट *nach oben gebracht*, *oben liegend*. योगोत्कृष्ट *wobei das gute Korn oben liegt* 206,15. — Mit उपोद् *abtrennen*. — Mit प्रत्युद् in प्रत्युत्कर्ष. — Mit समुद् 1) *in die Höhe ziehen*. — *bringen*. — 2) *anziehen* (eine Bogensehne). — Mit उप 1) *heranziehen*, *zu sich ziehen*. — 2) *zu sich schleppen*, *entführen*. — 3) *aufgeben*, *fahren lassen*. व्यप v. l. besser. — Mit समुप *heranziehen*. — Mit नि 1) *niederziehen*; Pass. *von der Strömung abwärts getrieben werden*. — 2) *einpflügen*. फलं क्षेत्रेषु AV. Paipp. 19,13,3. — 3) निकृष्ट *a) niedrig oder niedriger stehend*, *verachtet*, *gemein*. °भूत *klein erscheinend im Vergleich mit* (Gen.) MBh. 3,134,5. — *b) in die Nähe gebracht*, *nahe*. — Mit सन्नि 1) Pass. *in unmittelbare Nähe* —, *in Berührung kommen mit* (Instr.) Comm. zu Nâigam. 1,1,4. 3,2,36. Absol. °कृष्य *sich nähernd* Daçak. 46,7. — 2) °कृष्ट *a) in die Nähe gebracht*, *in der Nähe stehend*, *nahe*, — *bevorstehend*. — *b) nahe stehend*, so v. a. *eine gleiche Stellung einnehmend* Kathâs. 64,124. — Mit निस् 1) *herausziehen*, — *aus* (Abl.) Spr. 7689. *ausgepresst* Râjat. 6,272. — 2) *sausen*, — *reissen*. — Caus. *zerstören*, *zu Grunde richten*. — Mit परा 1) *fortziehen*. — 2) *herabziehen*, *schmälern*. — Mit परि 1) *umherziehen*, *schleppen*. Med. auch *sich gegenseitig umherziehen*. — 2) *hinter sich her führen*, *anführen* (ein Heer). — 3) *quälen*, *peinigen* MBh. 3,2,84. Spr. 2601. — 4) *Macht haben über* (Acc.) MBh. 13,48,47. — 5) *in sich herumgehen lassen*, *beständig an Etwas denken*. — Caus. *quälen*, *plagen*. — Mit प्र 1) *vorwärts ziehen*, *fortziehen*. — 2) *hervorziehen*, *vorstrecken*. — 3) *verdrängen von* (Abl.) R. 3,43,12. — 4) *anführen* (ein Heer). — 5) *spannen* (einen Bogen). — 6) *fortziehen*, so v. a. *keine Ruhe lassen*, *beunruhigen*. — 7) प्रकृष्ट *a) lang* (örtlich und zeitlich). — *b) ausgezeichnet*, *vorzüglich*, *heftig*, *stark* 315,7. — Mit विप्र 1) *wegführen*, *heimführen*. — 2) *abziehen*, *entfernen* Spr. 7816. दृष्टेः *dem Auge entziehen* Naish. 3, 131. °कृष्ट *entfernt*, *weit*; mit *Gen. oder *Abl. Chr. 232,28. — Mit संप्र *mit sich fortziehen* 161,24. 163, 8. — Mit प्रति, °कृष्ट 1) *zurückgeschoben*. — 2) **verachtet*. — 3) **zu verbergen*. — Mit वि 1) *auseinanderziehen*. विकृष्ट *auseinandergezogen* (Vocale). — 2) *zerreissen*. — 3) (einen Pfeil) *anziehen*, (einen Bogen) *spannen*. — 4) *erweitern*. विकृष्ट *weit*, *lang*. — 5) *hinundherziehen*, — *schleppen*, *mit sich fortziehen*, *zausen*. — 6) *anführen* (ein Heer). — 7) *herausziehen*. — 8) *berauben*. — 9) *vorenthalten*. — Mit सम् 1) *zusammenziehen*, — *schnüren*, *verengern*. °कृष्ट *zusammengezogen* (Laute), *nahe gerückt*. — 2) *mit sich fortziehen*, — *führen*.

2. कर्ष्, कर्षति, °ते 1) *Furchen ziehen*, *pflügen*, *einpflügen*. Med. auch *sich einpflügen*. कृष्ट *gepflügt*, *auf gepflügtem Boden gewachsen*. — 2) *mit Furchen versehen*, so v. a. *durchwandern*. — Caus. कर्षयति **pflügen*. — Intens. चर्कृषति, *करीकृष्यते, *घरीकृष्यते = Simpl. 1). — Mit आ *behäufeln*; s. घनाकृष्ट. — Mit परि 1) *Furchen ziehen um*. — 2) *einen Kreis ziehen* Çulbas. 3,202. 207. — Mit प्र Caus. *pflügen lassen*. — Mit प्रति, °कृष्ट 1) **zurückgepflügt*. — 2) *zerknittert* in सु°. — Mit वि 1) *durchpflügen*, *mit Furchen bestehen* Vaitân. — 2) *auseinanderziehen*.

कर्ष m. 1) *das Ziehen*, *Schleppen*. — 2) *Scharre*, *rasura*. — 3) *das Pflügen*, *Landbau* Âpast. — 4) *ein best. Gewicht*, = 16 Mâsha. Auch *n. कर्षार्ध soll = तोलक sein. — 5) **Terminalia Bellerica*. — 6) **Boot* Gal.

कर्षक 1) Adj. *a) am Ende eines Comp. hinundher zerrend*, *peinigend*, *quälend* Agni-P. 7,13. — *b) pflügend*, *bebauend*; m. *Ackerbauer* Gaut. — 2) n. MBh. 3,10080 fehlerhaft für कर्षण.

कर्षण 1) Adj. *a)* = कर्षक 1) *a)*. Häufig mit कर्षन wechselnd. — *b) sich hinziehend* (in der Zeitdauer). — 2) n. *a) das Herbeiziehen*. — *b) das Herausziehen* Spr. 7677. — *c) das Zausen*. केश° *an den Haaren*. — *d) das Anziehen*, *Spannen* (eines Bogens). — *e) das Hinziehen* (eines Tones) Sâmavidh. 17,5. 6. — *f) das Hinundherzerren*, *Peinigen*, *Quälen*. — *g) das Pflügen*, *Landbau*. — *h) Ackerland* MBh. 3,113,11. 13. — Vgl. कर्शन 2).

*कर्षणि f. *ein unkeusches Weib.*

*कर्षणी f. *eine best. Pflanze* (durch starken Geruch die Fliegen verscheuchend) Râǵân. 5,50.

कर्षणीय *eine best. Vertheidigungswaffe.* — Vgl. कर्शनीय.

*कर्षफल 1) m. *Terminalia Bellerica.* — 2) f. या *Emblica officinalis.*

*कर्षापण = कार्षापण.

कर्षिन् 1) Adj. *mit sich ziehend, nach sich schleppend.* — *b) anziehend, einladend.* — *c) das Feld pflügend;* m. *Ackerbauer, Landmann.* — 2) *f. ॰णी *a) Gebiss am Pferdezaum.* — *b) eine best. Pflanze.*

कर्षू 1) f. *a) Furche, Grube, Einschnitt.* — *b) *Fluss.* — 2) *m. *a) Ackerbau.* — *b) Lebensunterhalt.* — *c) Feuer von trockenem Kuhdünger oder Strohfeuer.*

कर्षूशय Adj. *in einer Grube liegend.* शशस्य ॰शयस्य व्रतम् Âpast. Bs.

कर्षूस्वेद m. *Schweisserzeugung durch Anfüllung einer unter der Lagerstatt gezogenen Furche mit glühenden Kohlen.*

कर्हि Adv. *wann?* Im RV. mit folgendem स्विद् oder चिद् (auch कर्हि कर्हि चिद्) *irgendwann, einmal;* mit चिद् und einer Negat. *niemals, nie und nimmer.* Mit folgendem यदि (Bhâg. P.) *irgendwann.*

1. *कल्, कलते (शब्दसंख्यानयोः).

2. कल्, कालयति (selten Med.) 1) *treiben, antreiben* Hemâdri 1,763,9. — 2) *halten, tragen.* — 3) *sich hinbegeben zu* (Acc.). विमानकलितव्योमन् Naish. 2,104. — 4) *thun, machen, bewerkstelligen.* मूर्छाम् *so v. a. in Ohnmacht fallen* Bâlar. 169,17. चुलुकं जलस्य *einen Schluck Wasser thun* 74,13. — 5) (einen Laut) *hervorbringen, ertönen lassen, anstimmen* Naish. 12,106. — 6) *thun, so v. a. auflegen, anheften, anbringen.* — 7) *bemerken, gewahr werden.* तूष्णीम् *stillschweigend aufnehmen* Spr. 1041. — 8) *annehmen, meinen* Spr. 4017. *glauben an* 7017. *beachten* Bâlar. 108,15. *halten für* (mit zwei Acc.) Chr. 310,16. *erkennen als* (mit zwei Acc.) Spr. 7783. — 9) कलित *a) versehen mit* (im Comp. vorangehend) Bhâvapr. 1,68. — *b) *= भेदित.* — Vgl. कलय्. — Mit *अव, ॰कलित *gesehen, wahrgenommen.* — Mit व्यव, ॰कलित *abgezogen, subtrahirt.* — Mit आ 1) *schütteln.* — 2) *festhalten* MBu. 4,22,65. Çiç. 9,72. — 3) *befestigen, anbinden.* — 4) *annehmen.* मूर्तिम् Nârada. 8. 1, Gl. 3. — 5) *übergeben.* — 6) *erkennen, wahrnehmen, finden.* आकलयित्री Naish. 3,70. — 7) *prüfen, untersuchen* 120,14. Spr. 3311. दृशा Bâlar. 68,18. — 8) *bei sich denken, eine Betrachtung anstellen* 127,12. — 9) *annehmen, glauben an* 43,17. *halten für* (mit zwei Acc.; beim zweiten Acc. auch इव) Naish. 5,21. Çiç. 3,72. Spr. 7621. — Mit प्रत्या *aufzählen, hersählen.* — Vgl. प्रत्याकलित. — Mit उद्, उत्कलित 1) *losgemacht, —gelassen.* — 2) *aufgeblüht, blühend.* — 3) *strahlend vor* (im Comp. vorangehend), von den Augen, vom Gesicht und von der Seele. — 4) *zu Tage getreten.* — 5) *sehnsüchtig;* vgl. Comm. zu Bhâg. P. 1,10,33. — 6) *gedehnt.* — Mit परि 1) *ergreifen* Bâlar. 258,2. — 2) *in sich aufnehmen, verschlingen* Kâd. 140,1; Harshaç. 123,23. — 3) *ansehen —, halten für.* — 4) ॰कलित *umlegt —, umgeben mit* (im Comp. vorangehend) Bhâvapr. 1,69. Harshaç. 122,6. 183,17. — Mit सम् 1) *zusammenthun, — fügen, — fassen.* — 2) *addiren* Gaṇit. 1,28. — 3) *der Meinung sein* Spr. 1531. — Mit प्रत्यासम् in प्रत्यासंकलित. — Mit उत्सम्, उत्संकलित *angetrieben, beauftragt* Kâd. II,40,20.

3. कल्, कालयति (selten Med.) 1) *treiben, vor sich her treiben, mit sich wegführen.* — 2) *Jmd in feindlicher Absicht nachgehen, verfolgen* R. 3,41,26. — 3) *überzählen* MBu. 3,240,5. — 4) *तेपे. — Mit उद् *hinaustreiben.* — उत्कालित Pañcat. 184,18 fehlerhaft für उत्कलित. — Mit उप *heimtreiben.* — Mit निस् *hinaustreiben, verjagen.* — Mit परि *hetzen, verfolgen* R. ed. Bomb. 4,46,16. — Mit प्र 1) *hinaustreiben* (sc. auf die Weide) Gobh. 3,6,1. — 2) *vor sich her treiben, verfolgen.* — 3) *antreiben.* — Mit सम् 1) *hinaustreiben* (sc. auf die Weide). — 2) *in die Flucht schlagen.* — 3) *einem Verstorbenen die letzte Ehre erzeigen* R. ed. Bomb. 2,72,55. संकल्प्य v. l. st. संकाल्य. — Mit अनुसम् *nachführen.*

काल 1) Adj. (f. या) *a) stumm.* Vgl. कड. — *b) in Comp. mit* वाष्प oder अम्बु *vor Thränen nicht reden könnend, schluchzend; in Folge von Thränen undeutlich, —unverständlich.* ॰म् Adv. — *c) fein, zart* (von Tönen), *zarte Töne von sich gebend* (Kehle) Spr. 4679. ॰म् Adv. — *d) Bez. einer best. fehlerhaften Aussprache der Vocale.* — *e) *unverdaut.* — 2) m. *a) *ein feiner, zarter Ton.* — *b) *Hund* Gal. — *c) *Shorea robusta.* — *d) Bez. bestimmter Manen. — 3) f. काली *a) ein kleiner Theil eines Ganzen, insbes. ein Sechzehntel.* — *b) ein Sechzehntel der Mondscheibe.* — *c) ungenau Bez. der Zahl sechzehn* Hemâdri 1,188,16. 190,1. — *d) Zins.* — *e) ein best. kleiner Zeittheil* (die Angaben schwanken zwischen *8 Secunden* und *2 Minuten* $26^{54}/_{201}$ *Secunden*). — *f) Minute eines Grades.* — *g) eine Mora* (in der Prosodie). — *h) Atom.* — *i) Bez. der Substrate der sieben Hauptbestandtheile des menschlichen Leibes.* — *k) bei den Pâçupata Sg. die Elemente der materiellen Welt.* — *l) in Comp. mit* वाष्प oder अम्बु *Thränentropfen, Thräne* Bhâg. P. — *m) ein einen Tag alter Embryo.* — *n) *die monatliche Reinigung.* — *o) Bez. der drei Bestandtheile einer Ceremonie* MBu. 14,89,3. = मन्त्र, द्रव्य und मन्त्रा Nîlak. — *p) Kunstfertigkeit, Kunst* (deren 64). — *q) Unwissenheit.* — *r) = काल 2) a) Bâlar. 21,6. — *s) *eine best. Pflanze.* — *t) *Boot, Schiff.* — *u) N. pr. einer Tochter Kardama's und Gattin Marîci's* (einer Personification der *Mondsichel*). — *v) Name der Dâkshâjaṇî an der Kandrabhâgâ. — *w) Titel eines gramm. Commentars.

*कालक 1) m. *a) ein best. Fisch.* — *b) *eine best. Art Prosa.* — 2) n. *die Wurzel von Andropogon muricatus.*

1. *कलकण्ठ m. *eine feine, zarte Stimme.*

2. कलकण्ठ 1) *m. *a) der indische Kuckuck.* — *b) Taube.* — *c) eine Art Gans.* — 2) f. ई *a) f. zu 1) c) Pârâçarâr. 111,4. — *b) N. pr. einer Apsaras* Bâlar. 89,9.

कलकण्ठिका f. *das Weibchen des indischen Kuckucks* Spr. 7809.

कलकण्ठिन् m. *der indische Kuckuck* Bâlar. 206,21.

कलकल m. 1) *verworrenes Geschrei, — Gesang, — Geräusch* 291,23. 299,30. 324,29. Mit Hintanfügung von रव oder शब्द dass. — 2) *das Harz der Shorea robusta.* — 3) Bein. Çiva's.

कलकलवत् Adj. *gellend* Spr. 1316.

कलकलेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*कलकोट m. N. pr. eines Dorfes.

*कलकूणिका f. = कलकूणिका.

*कलकूट m. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes.

*कलकूणिका f. *ein unkeusches Weib.*

*कलघोष m. *der indische Kuckuck.*

कलङ्क m. *Fleck, Makel, Schandfleck* 175,14.

*कलङ्ककला f. *a digit of the moon in shadow.*

कलङ्कय्, ॰यति *beflecken, besudeln* Kâd. 263,1. *verunehren.* कलङ्कित *befleckt, mit einem Makel versehen, verunehrt.*

कलङ्कलेखा f. *ein fleckiger Streif.*

*कलंकष m. 1) *Löwe.* — 2) *Cymbel.*

कलङ्किन् Adj. *befleckt, mit einem Makel versehen, verunehrt* 249,12. Naish. 8,16. Nom. abstr. ॰ङ्किता n.

*कलंकुर m. *Strudel.*

कलचुरि (Bâlar. 67,7) und ॰चूरि m. N. pr. eines fürstlichen Geschlechts.

कलञ्ज m. *Hahn* Bhâvapr. 2,8 (कलप्य v. l.). Nigh. Pr.

कलञ्ज m. 1) *Calamus Rotang.* Hierher vielleicht कलञ्जन्यायनिर्णय (so zu lesen) Verz. d. Oxf. H. 286,*b*, No. 673. — 2) *Taback.* — 3) **ein mit einem vergifteten Pfeile getödtetes Thier.* — 4) *ein best. Gewicht,* = 10 Rûpaka.

*कलट n. *Dach.*

*कलत Adj. *kahlköpfig.* — कलता Kathâs. 100,37 fehlerhaft für कलना.

*कलतूलिका f. *ein unkeusches Weib.*

कलत्र n. 1) *Ehefrau.* Auch in collect. Bed. Spr. 3609. — 2) *Weibchen eines Thieres.* — 3) **Hüfte, Lende.* — 4) **die weibliche Scham.* — 5) *das siebente astrol. Haus.*

कलत्रता f. Nom. abstr. von कलत्र 1).

कलत्रवत् und कलत्रिन् Adj. *beweibt, mit seiner Frau vereint.*

कलत्री Adv. mit कर् *zur Ehefrau machen* Vidâm. 99,6.

*कलधूत n. *Silber.*

कलधौत 1) n. *Gold* (Prasannar. 14,1) und *Silber* Hemâdri 1,331,3. °लिपि *Goldschrift.* — 2) *m. n. *ein feiner, zarter Ton.* — 3) Adj. *golden.*

कलधौतमय Adj. *golden oder silbern* Hemâdri 1,494,18.

1. कलध्वनि m. 1) *ein *feiner, zarter Ton.* — 2) *ein best. Tact* S. S. S. 214.

2. *कलध्वनि m. 1) *der indische Kuckuck.* — 2) *Taube.* — 3) *Pfau.*

कलन 1) Adj. am Ende eines Comp. *bewirkend* Spr. 1721. — 2) *m. *Calamus Rotang.* — 3) f. आ *a) das Treiben, Antreiben.* — *b) Verrichtung* Nilak. zu MBh. 14,89,3. — *c) das Sichgebaren, Gebärde.* — *d) Berührung.* — *e) das Versehensein mit.* विरह° so v. a. *das Getrenntsein* Bâlar. 240,20. — *f) Berechnung.* — 4) n. *a) das Schütteln, Hinundherbewegen* Prasannar. 129,22. — *b)* * = कलल *ein einen Tag alter Embryo.* — *c)* * = कलङ्क *Fleck, Makel, Schandfleck.*

कलनाथ m. N. pr. eines Autors.

*कलनाद m. *eine Art Gans* Râgân. 19,101.

कलन्तक (wohl fehlerhaft) = कलन्दक 1).

कलन्दक 1) m. *a) ein best. Vogel* (?); im Pâli *Eichhörnchen.* — *b) ein best. Geräthe des Çramana.* — 2) *f. °न्दिका = कलिन्दिका.

कलन्दन m. N. pr. eines Mannes.

कलन्दर m. *eine best. Mischlingskaste.*

*कलन्डु (Gal.) und *कलन्धु m. *Portulak* Râgân. 7,149.

कलभ 1) m. *a) Elephantenkalb, ein junger Elephant* Spr. 7801. — *b) Kameljunges.* — *c)* **Datura fastuosa* Râgân. 10,18. — 2) *f. ई *Gemüsepflanze* Râgân. 4,146.

कलभक m. *Elephantenkalb* Du. V. 26,11. गज° Kâd. 85,2.

*कलभव m. *Stechapfel* Dhany. 4,1.

*कलभवल्लभ m. *Careya arborea* oder *Salvadora persica.*

कलभाषिन् Adj. *mit zarter Stimme redend* Mâlav. 61.

कलभोद्व N. pr. eines Abgrundes in den Gebirgen zwischen der Tâpî und der Narmadâ.

कलम m. 1) *eine Reisart.* — 2) **Schreiberohr.* — — 3) **Dieb.*

कलमगोपी f. *Hüterin eines Reisfeldes.* °ग्न m. Bâlar. 162,20.

*कलमस्थान n. *Dintenfass* Gal.

*कलमूक Adj. *taubstumm* Gal. Vgl. कल्ल°.

*कलमोत्तम m. *wohlriechender Reis* Râgân. 16,21.

कलम्ब 1) *m. *a) Stengel einer Gemüsepflanze.* — *b) Convolvulus repens.* — *c) Nauclea Cadamba.* — *d) Pfeil.* — 2) f. ई *Convolvulus repens.* — 3) n. *a) wohl Blüthenrispe.* — *b) *Columba root (Menispermum Columba).*

*कलम्बक 1) m. *eine* Kadamba-*Species.* — 2) f. °म्बिका *a) Du. die beiden Sehnen im Nacken.* — *b) Convolvulus repens.*

कलम्बुका f. *Convolvulus repens* Ind. St. 10,280.

*कलम्बुर n. *frisch geschlagene Butter.*

*कलम्बू f. *Convolvulus repens.*

*कलय्, °यति = कलिं गृह्णाति. S. auch 2. कल्.

कलय m. *Hahn* Bhâvapr. 2,8. कलञ्ज v. l.

*कलयज्ञ m. = कललज्ञ Râgân. 12,118. Nigh. Pr.

1. कलरव m. *ein feiner, zarter Ton* Spr. 1039.

2. *कलरव m. 1) *der indische Kuckuck.* — 2) *Taube.*

कलल (*m.) n. *ein Embryo unmittelbar oder bald nach der Zeugung* Garbhop. 3. Suçr. 1,319, 10. Bale. P. od. Bomb. 3,31,2.

*कललज्ञ m. *das Haar der Shorea robusta.*

*कललज्ञोद्व m. *Shorea robusta.*

कलविकर्णी f. *eine Form der Durgâ* Hemâdri 2,*a*,88,1. 3.

कलविकाल m. N. pr. wohl eines Unholden.

कलविङ्क m. 1) *Sperling.* — 2) *der indische Kuckuck* Kâraṇḍ. 89,15 (auch 73,24 herzustellen). — 3) **Fleck.* — 4) **ein weisser Kâmara.* — 5) *eine best. Pflanze,* = कलिङ्क. — 6) N. pr. eines Tîrtha.

कलविङ्कस्वर m. *ein best.* Samâdhi Kâraṇḍ. 52,1.

*कलव्याघ्र m. *Bastard von einer Tigerin und einem Panther* Gal.

कलश 1) m. f. (ई) Bâlar. 168,18. 169,14. 230,16) und *n. *Topf, Krug, Becher.* Häufig werden die Brüste damit verglichen. Am Ende eines adj. Comp. f. ई. — 2) m. (*f. ई) *Butterfass* MBh. 1,17,12. 18,32. 2,49,26. — 3) m. *ein best. Hohlmaass,* = द्रोण. — 4) m. *Kuppeldach* oder *Dachkuppel* Kâd. 55,21. — 5) m. N. pr. *a)* eines Mannes (ṚV.), auch eines Dichters. — *b)* eines Schlangendämons MBh. 5,103, 11. — 6) f. ई *a) Hemionitis cordifolia.* — *b)* N. pr. eines Tîrtha.

कलशजन्मन् m. Bein. *Agastja's.*

कलशदिंद्र Adj. *dessen Krug zerbrochen ist.*

कलशपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

कलशपोतक m. N. pr. eines Schlangendämons.

कलशभू m. Bein. *Agastja's* Bâlar. 15,2.

कलशयोनि m. Bein. 1) *Agastja's* Kâd. 22,22. — 2) *Droṇa's* Harshâk. 155,14.

कलशि f. 1) **Topf, Krug.* — 2) *Butterfass.* — 3) * *Hemionitis cordifolia.*

*कलशीकण्ठ m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

*कलशीपट्टी Adj. f. *topfflüssig.*

*कलशीमुख m. *ein best. musik. Instrument.*

*कलशीसुत m. Bein. *Agastja's.*

कलशोदर N. pr. 1) m. *a)* eines Wesens im Gefolge Skanda's. — *b)* eines Daitja Harîv. 3,47,14. — 2) f. ई eines grossen Flusses Kâraṇḍ. 71,16.

कलशोद्भव m. Bein. *Agastja's* Bâlar. 184,18.

कलकू, °कति *sich senken.*

कलह 1) m. *a) Streit, Zank, Hader.* Auch *n. — *b) eine Hader hervorzurufen bezweckende Zauberceremonie.* — *c) *Degenscheide.* — *d)* * = राह oder राहा. — 2) f. आ ein Frauenname.

कलहंस 1) m. *a) eine Art Ente, Gans oder Schwan.* Nom. abstr. °ता f. Spr. 7851. — *b) *ein vorzüglicher König.* — *c) *der höchste Geist, das Brahman.* — *d) ein best. Metrum.* — 2) f. ई *das Weibchen von* 1) *a).*

कलहंसक m. Demin. von कलहंस 1) *a)* Kâd. 15,4.

कलहकन्दल m. N. pr. eines Schauspielers.

कलहकार 1) Adj. (f. ई) *streitsüchtig, zänkisch.* — 2) f. ई N. pr. der Gemahlin Vikramakâṇḍa's.

कलहकारिका f. *ein best. Vogel.*

*कलहत्यदेश m. N. pr. eines *Landes.*

कलहप्रिय 1) Adj. (f. आ) *streitsüchtig, zänkisch.* — 2) m. Bein. *Nârada's.* — 3) *f. आ *Predigerkrähe.*

कलहवत् Adj. *sich senkend mit* (सह) Pañkat. ed. Bomb. 4,4,2.

*कलहाकुला f. *Predigerkrähe* Nigh. Pr.

कलहाङ्कुर m. N. pr. eines Mannes Hit. 17.

कलहान्तरिता f. *eine Heroine, welche in Folge eines Haders von ihrem Geliebten getrennt ist.*

कलक्राय्, °यते *hadern, streiten.* Statt कलक्रायतम् Partic. Pañkat. 207,22 ed. Bomb. richtig कलस्यतम्.

कलक्रिन् Adj. *streitend, im Streit liegend, streitsüchtig.*

कलङ्क m. oder f. = कारङ्क.

कलांश m. *ein Theil eines Theilchens.*

कलांशांश m. *ein Theil eines Theiles eines Theilchens.*

कलाकन्द *ein best. Metrum.*

*कलाकुल n. *Gift.*

कलाकेलि m. 1) *Liebesspiel* Bâlar. 292,21. — 2) **der Liebesgott.*

*कलाङ्कुर m. 1) *Ardea sibirica.* — 2) Bein. Kaṁsa's.

कलाङ्गल *eine best. Waffe.* Nur am Ende eines adj. Comp. (f. या).

*कलाचिक 1) *Löffel.* — 2) f. या *Vorderarm.*

1. *कलाची f. *Vorderarm.*

2. कलाची Adv. mit कर् *als Löffel gebrauchen* Bâlar. 28,11 (कलावी gedr.).

कलाज्ञ Adj. (f. या) *sich auf die Künste oder — eine Kunst verstehend* 173,14. m. *Künstler.*

*कलाटीन m. *Bachstelze.*

*कलाण्डी f. *eine best. Pflanze* Gal.

कलात्मन् Adj. in Verbindung mit दीक्षा *eine best. Einweihungsceremonie.*

*कलाद m. *Goldschmied.*

कलादीक्षा f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 440. fgg.

कलाधर् 1) Adj. *im Besitz der Künste oder einer Kunst seiend* Spr. 7861,d. — 2) m. *a) der Mond* Spr. 7861,b. Hit. 43. — *b)* Bein. Çiva's.

*कलाधिक m. *Hahn.*

*कलानक m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Çiva's.

कलानाथ m. 1) *der Mond.* — 2) Pl. N. pr. best. Verfasser von Mantra.

कलानिधि m. *der Mond* Spr. 7718.

*कलानुनादिन् m. 1) *Sperling.* — 2) *Haselhuhn oder Cuculus melanoleucus.* — 3) *eine Bienenart.*

कलान्तर् n. *Zins* Râǵat. 8,146. fg.

कलाप 1) m. (adj. Comp. f. या) *a) Bund, Bündel, Gebinde.* — *b) ein Bündel Pfeile, Köcher mit Pfeilen, Köcher.* Einmal auch n. — *c) Pfauenschweif.* — *d) Schmuck* Mâlav. 85. — *e) *Gürtel.* Vgl. काञ्ची° und रघना°. — *f) Gesammtheit* 209, 13. — *g) *der Mond.* — *h) *ein unterrichteter Mann.* — *i) *ein Anhänger des* Kalâpin Sch. zu P. 1,3,19. 2,1,68. f. ई zu 4,1,68. — *k)* Titel einer Grammatik. — *l)* N. pr. = कलापग्राम VP. 3,16,17. — 2) f. ई *ein Bund Gras.*

1. कलापक 1) m. *a)* = कलाप 1) *a).* — *b) eine Art Schmuck* MBh. 3,112,8. — *c) *ein Strick, der um den Hals eines Elephanten geschlungen wird.* — *d) *Stirnzeichen.* — 2) n. *a) eine Verbindung von vier dem Sinne nach untrennbaren* Çloka. — *b)* *= चन्द्रक.

2. *कलापक Adj. *zur Balzzeit der Pfauen abzutragen* (Schuld).

कलापखञ्ज f. कलापखञ्ज.

कलापग्राम m. N. pr. eines *Dorfes* Harîv. 1,15, 33. VP. 4,4,17.

*कलापचक्रन्द m. *ein Perlenschmuck von 24 Schnüren.*

कलापतद्व्याख्यान n. Titel eines Commentars zur Grammatik Kalâpa.

कलापदीप v. l. für कलापग्राम.

कलापवर्मन् m. N. pr. eines Mannes Kîp. II,103,13.

कलापशस् Adv. *bundweise* MBh. 13,93,112.

कलापशिरस् wohl m. und N. pr. eines Mannes R. Gorr. 2,54,32. कपालशिरस् v. l.

कलापिन् 1) Adj. *a) mit einem Bündel Pfeilen versehen, einen Köcher mit Pfeilen tragend.* — *b) ein Rad schlagend* (Pfau). — *c)* *in Verbindung mit काल *die Balzzeit der Pfauen.* — 2) m. *a) Pfau* 173,1. — *b) *der indische Kuckuck.* — *c) *Ficus infectoria.* — *d)* N. pr. eines alten Lehrers Cit. in der Kîç. zu P. 4,3,104. — 3) f. °नी *a) Pfauhenne.* — *b) *Nacht.* — *c) *der Mond* (f.). — *d) *eine Cyperus-Art* Râǵân. 6,144.

*कलापूर oder *°रा f. *ein best. musikalisches Instrument.*

कलापूर्ण 1) Adj. *ein volles Sechstheil von Jmd* (Gen.) *bildend.* Mit der Negation so v. a. *nicht würdig, Jmd die Schuhriemen aufzulösen.* — 2) *m. *der Mond.*

*कलाबाह्य n. *ein best. Fehler beim Singen* Gal.

कलाभर् m. *Künstler* Gaut.

कलाभृत् m. 1) **der Mond.* — 2) *Künstler.*

*कलामव m. *eine Art Reis.*

*कलाम्बि und *°का f. *das Ausleihen auf Zinsen, Wuchergeschäft.*

कलाय 1) m. *a) eine Erbsenart.* — *b) eine best. Pflanze mit dunkelfarbiger Blüthe.* — 2) *f. या *eine Art* Dûrvâ-*Gras* Râǵân. 8,117.

कलायखञ्ज m. angeblich *Veitstanz* Çiṅku. Sarv. 1,7,70. कलाप° Bhâvapr. 4,136. fg.

*कलायन m. *Tänzer.*

*कलायसूप m. *Erbsenbrühe;* vgl. कलायसूपिक.

कलाविधि 1) m. *eine best. feierliche Handlung, die an einer Feuergrube vorgenommen wird.* — 2) f. या Bez. *einer der fünf Formen der* Mûlaprakṛti.

कलार्णव m. N. pr. eines Lehrers der Tanz- oder Schauspielerkunst Kumârasv. zu Pârçvan. 113,14.

1. कलालाप m. *ein zarter Ton der Stimme* Karaṇ. 18,82.

2. *कलालाप m. *Biene* Râǵân. 19,126.

कलावत् 1) m. *der Mond.* — 2) f. °वती *a) eine best. Einweihungsceremonie.* — *b) eine best.* Mûrkhanâ S. S. S. 30. — *c) *die Laute* Tumburu's. — *d)* N. pr. *α)* *einer Apsaras. — *β) einer Tochter der Apsaras* Alambushâ. — *γ)* verschiedener *Frauen.*

कलावाद् n. Titel eines Tantra Ârṣav. 160,19.

*कलाविक m. *Hahn.*

*कलाविकल m. *Sperling.*

कलाविद् 1) Adj. *sich auf eine Kunst verstehend;* m. *Künstler.* — 2) m. **ein* Vidjâdhara Gal.

कलाविद्यम् = कलाविद् 1).

कलाविधितन्त्र n. Titel eines Tantra.

कलाविलास m. Titel einer Rhetorik.

कलावी s. 2. कलाची.

कलावेद् n. (!) *der die Künste behandelnde* Veda Hemâdri 2,*a*,108,20.

कलाशस् Adv. *Theil für Theil* Tândja-Br. 3,12,3.

कलाशास्त्र n. *ein Lehrbuch der Künste* Hemâdri 2,*a*,109,3.

*कलाश्रुरि m. N. pr. eines fürstlichen Geschlechts.

कलाश्राद्ध m. Bein. Çiva's.

कलास m. *eine best. Art die Trommel zu schlagen* S. S. S. 194.

कलासार n. Titel eines Tantra Ârṣav. 160,19.

*कलाक्क m. *ein best. musik. Instrument.*

1. कलि 1) m. *a) derjenige Würfel oder diejenige Würfelseite, welche mit einem Auge bezeichnet ist.* Erscheint auch personificirt. — *b)* Bez. *der Zahlen eins und fünf.* — *c) *Terminalia Bellerica,* deren Nüsse zu Würfeln gebraucht wurden. — *d) das letzte und schlechteste Weltalter* (Juga). — *e) Zwietracht, Hader.* Personificirt als Sohn des Zorns und der Leidzufügung und auch als Gottheit bestimmter Tithi. — *f) der Schlechteste in seiner Art.* — *g)* Bein. Çiva's. = धन्योऽन्यं देवासुरादीनां वैरकर्ता Nîlak. — *h)* Titel einer Upanishad. — *i) *Held* (भूर्) oder **Pfeil* (शर्). — 2) *f. कलि und कली *Knospe.*

2. कलि m. 1) Bez. *bestimmter mythischer, den* Gandharva *verwandter Wesen.* — 2) N. pr. *a)* eines Devagandharva. — *b)* eines Mannes; Pl. *sein Geschlecht.*

कलिका f. (adj. Comp. f. eben so) 1) *ein Sack-*

zehntel (der Mondscheibe). — 2) ein best. kleiner Zeittheil, = कल 3) a). — 3) Knospe. — 4) *ein Wirbel aus Rohr am unteren Ende der indischen Laute. — 5) Bez. verschiedener Metra. — 6) Bez. *einer best. Art künstlicher Verse; vgl. कात्त°. — 7) Titel eines medic. und philos. (Ind. St. 14,404) Werkes.

कलिकाता f. die Stadt Calcutta.

कलिकापूर्व s. कालिकापूर्व.

*कलिकार 1) m. a) Bein. Nârada's. — b) der gabelschwänzige Würger. — c) Loxia philippensis. — d) eine best. Hühnerart. — e) Pongamia glabra. — f) Guilandina Bonduc. — 2) f. ई Methonica superba Râǵân. 4,126; vgl. कलिकारी.

कलिकारक 1) *m. a) Bein. Nârada's. — b) Caesalpina Bonducella. — 2) f. °रिका eine best. Pflanze.

कलिकाल m. das Weltalter Kali.

*कलिकाली f. eine best. Pflanze Gal.

*कलिकुक्षिका f. eine jüngere Schwester der Gattin Gal.

कलिकृत् Adj. sich streitend Ind. St. 15,381.

कलिङ्ग 1) m. a) Pl. N. pr. eines Volkes an der Koromandelküste. — b) ein Individuum dieses Volkes. — c) N. pr. α) eines Fürsten, des angeblichen Stammvaters der Kaliṅga. — β) eines Wesens im Gefolge Skanda's MBh. 9,45,64. — γ) verschiedener Autoren. — d) *der gabelschwänzige Würger. — e) *Caesalpina Bonducella, *Wrightia antidysenterica, *Acacia Sirissa und *Ficus infectoria. — 2) *f. घा ein schönes Frauenzimmer. — b) Ipomoea Turpethum. — 3) n. der Same der Wrightia antidysenterica. — 4) *Adj. = दत्त und विदग्ध.

कलिङ्गक 1) m. das Land der Kaliṅga. — b) der Same der Wrightia antidysenterica Kâraka 7,5. — 2) *f. घा eine best. Pflanze Gal.

*कलिङ्गबीज n. = कलिङ्गक 1) b) Râǵân. 9,86.

*कलिङ्गपव m. dass. Nigh. Pr.

कलिङ्गसेना f. N. pr. einer Prinzessin.

कलिच्छन्दस् n. Bez. einer Art von Metren.

*कलिञ्ज 1) m. Matte. — 2) n. Holz Gal.

कलिञ्जर m. N. pr. eines Fürsten oder einer Oertlichkeit Râǵat. 7,1269. Vgl. कालिञ्जर.

कलिद्रु m. Terminalia Bellerica Bhâvapr. 3,102.

कलिद्रुम m. Baum des Haders und zugleich Terminalia Bellerica Spr. 6895.

कलिधर्मनिर्णय und °धर्मसारसंग्रह m. Titel zweier Werke.

कलिनाथ m. N. pr. eines Autors über Musik.

*कलिनी f. Hülsenfrucht, Schote Gal.

कलिन्द 1) m. a) *Terminalia Bellerica. — b) *die Sonne. — c) N. pr. α) Pl. eines Volkes MBh. 13,2104. Richtig कलिङ्ग. — β) eines Wesens im Gefolge Skanda's. कलिङ्ग v. l. — γ) eines Berges, auf dem die Jamunâ entspringt. — 2) f. घा N. pr. eines Flusses R. 2,71,6. कुलिङ्गा ed. Bomb. — 3) f. ई R. 2,55,4. 12,12 fehlerhaft für कालिन्दी.

कलिन्दकन्या (Kâd. 26,18), *कलिन्दतनया, कलिन्दनन्दिनी (Bâlar. 164,3), *कलिन्दशैलजाता, कलिन्दसुता (Prasannar. 153,8) und कलिन्दात्मजा (Spr. 7759) f. Patron. der Jamunâ.

*कलिन्दिका f. Wissenschaft.

*कलिप्रद m. Trinkstube Nigh. Pr.

कलिप्रिय m. 1) Bein. Nârada's. — 2) *Affe.

*कलिमारक, *°मालक und *°मात्य m. Caesalpina Bonducella.

कलियुग n. das Weltalter Kali.

कलियुगालय m. Terminalia Bellerica Bhâvapr. 1,161.

कलिल 1) Adj. (f. घा) erfüllt —, voll von (Instr. oder im Comp. vorangehend). — 2) n. a) Gewirre, Chaos. — b) Ind. St. 2,68 fehlerhaft für कलल.

कलिललित = चतण Gal.

कलिललता f. Gewirre, Chaos.

*कलिव gaṇa प्रगण्डादि in der Kâç. कविल v. l.

कलिविनाशिनी f. N. pr. einer Göttin.

*कलिवृत m. Terminalia Bellerica.

*कलिशासन m. ein Gina Gal.

कलिसंतारण n. Titel einer Upanishad.

कलिस्तोम m. ein best. Stoma.

कलिहारी f. Methonica superba Bhâvapr. 1,201. Vgl. कलिकारी.

*कलुक्क 1) m. Cymbel. — 2) f. घा a) Schenke. — b) Meteor.

कलुष 1) Adj. (f. घा) a) beschmutzt, unrein, trübe, belegt (Stimme), unlauter (in übertr. Bed.). — b) im Comp. mit einem Nom. act. unfähig. — 2) m. a) *Büffel. — b) eine Schlangenart Sucr. 2,265,14. — 3) *f. घा Büffelkuh Râǵân. 19,22. — 4) n. (adj. Comp. f. घा) Unreinigkeit, Schmutz, Unflath (eig. und übertr.) 104,6.

कलुषचेतस् und कलुषमति (104,29. 30) Adj. unreinen Sinnes.

*कलुषमञ्जरी f. Odina Wodier Nigh. Pr.

कलुषय्, °यति beschmutzen, verunreinigen Vidoc. 57,16 (कलु° zu lesen).

कलुषात्मन् Adj. = कलुषचेतस्.

कलुषाय्, °यते trübe werden.

कलुषी Adv. mit कर् trüben, beschmutzen, verunreinigen.

कलूतर N. pr. einer Oertlichkeit. कुलून v. l.

कलेवर 1) m. (selten) und n. (adj. Comp. f. घा) Leib, Körper. — 2) m. *Olibanum Gal.

कलोतोल Adj. (f. घा) lieblich und stark (Stimme).

कलोपलता f. eine best. Mûrkhanâ S. S. S. 31.

कल्क 1) m. (*n.) a) zäher Teig von zerriebenen, namentlich öligen Stoffen, Paste. — b) *Koth, Dreck, Unreinigkeit; Ohrenschmalz. — c) moralischer Schmutz, Unredlichkeit, Gemeinheit, Sünde. d) *Terminalia Bellerica. — e) *Olibanum. — 2) *Adj. böse, sündhaft.

कल्कन n. gemeines Benehmen.

*कल्कपत्त m. Granatbaum.

कल्कल m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कल्कालय m. N. pr. eines Mannes.

कल्कि m. N. pr. eines künftigen Befreiers der Welt, der als 10ter Avatâra Vishṇu's gilt.

कल्किकल्पारम्भ n. eine best. Begehung.

कल्किन् 1) *Adj. schmutzig, sündhaft. — 2) m. = कल्कि. Stifter einer Aera in Karṇâṭaka B. A. J. 10,128.

कल्किपुराण n. Titel eines Purâṇa.

कल्की Adv. mit कर् zu einem Teige verarbeiten.

कल्कुर्पी Nom. Du. Handgelenk und Ellbogen.

कल्प्, कॢप्ते 1) in richtiger Ordnung sein, sich richtig verhalten, taugen, richtig vor sich gehen, gelingen. — 2) in richtigem Verhältniss stehen zu, entsprechen, sich richten nach, in Einklang kommen; mit Instr. — 3) sich darstellen —, erscheinen als; mit Instr. — 4) sich eignen zu (Loc.). — 5) sich fügen zu, günstig sein für, dienen —, verhelfen zu, veranlassen; mit Dat. Spr. 7781. — 6) theilhaftig werden, mit Dat. — 7) Jmd (Loc., Dat. oder Gen.) zu Theil werden. — 8) sich gestalten —, werden zu (Nom. oder Dat.). — 9) geschehen, erfolgen. — 10) dasein, gegeben sein R. ed. Bomb. 2,43,20, v. l. — 11) hervorbringen, schaffen, bewirken; mit Acc. — 12) *zurechtmachen, zurüsten; mit Acc. — 13) erklären —, halten für; mit zwei Acc. Pañkat. 150,24. — 14) कॢप्त a) in Ordnung gekommen, fertig, hergestellt, zugerüstet. — b) von Nägeln, Haupthaar und Bart so v. a. beschnitten. — c) zu Wege gebracht, hervorgebracht, vollbracht, abgemacht. — d) festgesetzt, vorgeschrieben. — e) feststehend (Ueberzeugung) Kathâs. 123,147. — f) vorhanden, da seiend. — Caus. कल्पयति, °ते 1) in Ordnung bringen, — halten, richtig stellen, anordnen, vertheilen. — 2) in eine entsprechende Verbindung bringen mit (Instr.). — 3) zubereiten, zurechtma-

chen, zurüsten. — 4) *Jmd mit Etwas* (Instr.) *ausrüsten, theilhaftig machen.* — 5) *Jmd zu Etwas* (Dat. oder Loc.) *verhelfen, eines Zustandes theilhaftig machen.* मरणाय कल्पितः so v. a. *tödtlich.* — 6) *Jmd* (Gen.) *Etwas* (Acc.) *verleihen, zu Theil werden lassen* R. 2,43,19. — 7) *verfertigen, bilden, — aus* (Instr.), *hervorbringen, verfassen, zu Wege bringen, bewerkstelligen, veranstalten, ausführen* (auch heilige Gebräuche), *verrichten, machen.* — 8) *in der Phantasie bilden, zu sehen glauben* Spr. 4876. — 9) *anweisen, bestimmen, festsetzen.* — 10) *bestimmen zu, erklären für, machen zu;* mit zwei Acc. 76,12. 183,29. — 11) *erachten für,* mit zwei Acc. — 12) *gebrauchen, anwenden* R. 2,61,17. — 13) *schneiden, schnitzelnd bearbeiten.* — 14) *einen Spruch sprechen, der das Zeitwort* कल्प् *enthält.* — *Desid. चिकल्पयति und चिकल्पयते. — Mit घनु *sich ordnen nach, richtig folgen auf.* — Caus. 1) *ausführen nach, folgen lassen* Harivaṃ. 1,393,7. श्रद्धाम् *Glauben schenken.* — 2) घनुकल्पित *entsprechend, würdig* MBh. 13,35,8. — Mit समनु Caus. *Jmd eines Zustandes* (Loc.) *theilhaftig machen.* — Mit घभि *entsprechen, dasselbe ausdrücken;* mit Acc. — Caus. *gewähren, verleihen.* — Mit घव 1) *entsprechen, richtig —, in Ordnung sein* Çaṅk. zu Bādar. 2,2,9. so v. a. *ganz gut möglich sein, sich ganz gut erklären lassen* zu 30. — 2) *zu irgend Etwas nützlich sein, gereichen zu* (Dat.). — Caus. 1) *in Ordnung bringen, zurechtmachen, zurüsten.* — 2) *geeignet —, richtig anwenden.* — 3) *für wahrscheinlich halten.* — Desid. vom Caus. *zurechtmachen —, zurüsten wollen.* — Mit घा in 1. घाकल्प. — Mit उद् Caus. *in's Dasein rufen, schaffen.* — Mit उप 1) *passend —, zur Hand sein, sich gebühren.* — 2) *dienen —, verhelfen —, gereichen zu* (Dat.). — 3) उपकल्प 1) *zur Hand befindlich, fertig, bereit, zurechtgemacht, zugerüstet.* — 2) *gebildet —, hervorgebracht aus* (Instr.). — Caus. 1) *zurechtmachen, zurüsten, zubereiten* Mālatīm. 77, 15 (169,5). उपकल्पित so v. a. *bespannt mit* (Instr.); *am Ende eines Comp. versehen mit* MBh. 3,77,7. — 2) *herbeischaffen, herbeiholen* 151,13. — 3) *aufstellen, hinstellen, richten auf* (Loc.). — 4) *bestimmen für oder zu* (Dat. oder Loc. eines Nom. abstr.). उपकल्पित mit einem Infin., der passivisch zu übersetzen ist. — 5) *hergeben, mittheilen.* — 6) *annehmen, statuiren.* — Mit समुप, °कल्प *zusammen bereit stehend.* — Caus. 1) *zurechtmachen, zurüsten.* — 2) *fertig machen, vollbringen* MBh. 13,104,109. — Mit परि, °कल्प Pl. *hier und da stehend* (Pflanzen). — Caus. *festsetzen, bestimmen, — zu;* die Ergänzung ein Acc. (Bhāg. P. 5,20,30), °घर्मम्, der Loc. eines Nom. abstr. oder ein Infin., der passivisch wiederzugeben ist. — 2) *wählen.* — 3) *ausführen, bewerkstelligen, herstellen, machen.* Mit einem Zahladverb auf धा *in so und so viele Theile theilen, unter so und so viele Kategorien bringen.* खण्डशस् *zerstückeln,* स्वचेतसा so v. a. *erfinden* 308,4. यादृच्छापरिकल्पित so v. a. *nur erwünscht, — erwartet* Mālatīm. 76,7 (163,3). — 4) *einladen —, hinzuziehen zu* (Loc.). — 5) *annehmen, voraussetzen, erachten —, halten für* (Acc.). — Mit प्र 1) *vor sich —, von Statten gehen, gelingen.* प्रकल्पम् Adv. *facile, leicht.* — 2) *am Platze sein, seine Richtigkeit haben.* °कल्प *a. Pl. seiend, s. R. haben.* — Mit Infin. *sich eignen zu.* — 3) प्रकल्प *a) zurechtgemacht, zugerüstet* Kathās. 18, 366. — *b) festgesetzt, vorgeschrieben.* — Caus. 1) *Jmd voranstellen.* — 2) *hinsetzen —, hinstellen auf* (Loc.). — 3) *Jmd einsetzen* (in ein Amt). — 4) *wie es sich gebührt eintreten —, an die Stelle treten lassen von* (Gen.). — 5) *zurechtmachen, zubereiten, zurüsten* Pāraṣkar. ed. Bomb. 4,16,3. — 6) *anweisen, festsetzen, bestimmen; verschreiben* (in medic. Sinne) Kāraka 8,3. — 7) *bestimmen, ausfindig machen, berechnen.* — 8) *bewerkstelligen, veranstalten.* घर्म so v. a. *Thränen vergiessen* Spr. 1512. — 9) *machen zu* (Acc. oder Loc. eines Nom. abstr.) — 10) *erachten —, halten für* (Loc. eines Nom. abstr.) MBh. 13,1,38. — Mit संप्र, *संप्रकल्प *bereitet* — Caus. 1) *einsetzen* (in ein Amt). — 2) *festsetzen, bestimmen.* — Mit प्रति *zu Jmds* (Acc.) *Diensten mit Etwas* (Instr.) *bereit sein, Jmd empfangen mit.* — Caus. *anordnen.* — Mit वि 1) *einen Wechsel erfahren, sich verändern.* — 2) *sich verwechseln lassen mit* (Instr.); *freistehen, facultativ sein* Nyāyam. 9,3,17. 4,5. — 3) *zweifelhaft —, unschlüssig sein* Pāraṣkar. 1,87. — 4) *in Frage kommen, einem Zweifel unterliegen.* Mit न so v. a. *gelingen* Spr. 7398. — Caus. 1) *verfertigen, zusammensetzen, bilden.* विकारान् *verschiedene Modificationen hervorbringen* Kāraka 2,3. — 2) *theilen.* विकल्पित *getheilt, so und so vielfach* (Zahladverb auf धा) —, *so und auch anders erscheinend* Bhāg. P. 5,26,38. 14,1. — 3) *nach Belieben wählen, eklektisch verfahren.* — 4) *in Frage stellen, für zweifelhaft halten; Etwas* (Acc.) *neben etwas Anderm zulassen, für facultativ erklären* 228,29. 239,10. — 5) *verschiedentlich combiniren, variiren* Kāraka 8,3. — 6) *ein Dilemma aufstellen* Govindān. zu Çaṅk. zu Bādar. 2,2,17 (S. 539, Z. 1 v. u.). — 7) *mit Misstrauen ansehen* Bhāg. P. 1,15,1. Comm. nimmt घाविकल्पित an. — 8) *voraussetzen, vermuthen, annehmen* Spr. 3792. Pāraṣkar. 89,1. — 9) *Nimundkar *überlegen.* — 10) *erfinden.* — Statt विकल्पित Bhāg. P. 9,16,27 hat die ed. Bomb. besser प्रकल्पित. — Mit समु 1) *in richtiger Ordnung sein.* सङ्कल्प *in Ordnung, bereit* 69,11. — 2) *zu Stande kommen* Kaṭhās. Up. 1,2,8. 7,4,2. 3. — 3) संकल्प *begehrt.* — Caus. 1) *zusammenfügen, — mit* (Instr.). — 2) *hervorbringen, schaffen.* — 3) *hinundherbewegen.* शिरः *den Kopf* R. Gorr. 2,20,4. — 4) *anweisen, bestimmen* Kāṭh. 263,3. 266,10. *festsetzen* MBh. 3,114,11. — 5) *machen zu* (Loc. eines Nom. abstr.). — 6) *im Sinne haben, streben nach, beabsichtigen, wollen* (mit und ohne मनसा). Auch Med. — 7) *bei sich beschliessen.* — 8) *sich einbilden.* संकल्पित *eingebildet* Kav. 3,31. — 9) *halten —, ansehen für* (Acc. mit इव) Bhartṛ. Chr. 197,1. — 10) *einem Verstorbenen die letzte Ehre erweisen.* °कल्प्य v. l. für संकल्प्य. — Mit उपसम्, उपसंकल्प *darüberstehend, aufgesetzt.* — Caus. 1) *hinsetzen, hinlegen.* — 2) *einsetzen, erwählen.*

कैल्प 1) Adj. (f. घा) *a) was sich macht, möglich.* — *b) geeignet, befähigt, im Stande, einer Sache gewachsen, vermögend.* Die Ergänzung ein Gen., Loc., Infin. oder im Comp. vorangehend. Als Beiw. Çiva's MBh. 12,10368. — 2) m. *a) Satzung, Regel, Ordnung, Brauch; Verfahren, Art und Weise.* प्रथमः कल्पः und प्रथमकल्प *eine vor allen andern geltende Regel, ein vor allen andern den Vorzug verdienendes Verfahren;* mit folgendem यद् und Potent. so v. a. *die erste Sorge ist, dass.* — *b) Verfahren* in med. Sinne. — *c) ein Muster von.* पुरुष° Harshāk. 147,12. — *d) die Gesammtheit der Vorschriften über Ritual* (eines der 6 Vedāṅga) MBh. 13,10,38. कल्पमात्रे Pār. Gṛh. 2,6,7 wohl fehlerhaft für °मात्रं (*nicht*) *blos den Kalpa.* — *e)* am Ende eines adj. Comp. (f. घा) *die Art und Weise von dem und dem Anhang, ihm nahe kommend, ähnlich;* nach einem Adj. *beinahe, fast.* Ausnahmsweise steht vor कल्प noch सम oder समान. *कल्पम् nach einem Verbum finitum *ziemlich, recht gut.* — *f) der eine von zwei Fällen.* प्रथम *die erstere Annahme* (in einem Dilemma.) — *g) Untersuchung, Nachforschung.* — *h) eine best. grosse Zeitperiode, ein Tag Brahman's oder 1000 Juga.* n. Harivaṃ. 1,307,17 (wenn nicht दश कल्पाग्निवसति zu lesen ist). Bei den Buddhisten sind die Kalpa von ungleicher Dauer. — *i)* *Welt-

ende. — k) die Lehre α) von der Bereitung der Arzneien Kâraka 7,1.4.7. — β) von den Giften und Gegengiften. — l) Bez. von Sprüchen, welche das Zeitwort कल्प् enthalten. — m) ein best. Tanz S.S.S. 271. — n) das erste astrol. Haus. — o) als Personif. ein Sohn Dhruva's von der Bhrami. — p) °bei den Gaina ein best. Götterstz. — q) °= कल्पवृक्ष. — 3) °n. ein berauschendes Getränk; vgl. कल्य.

कैल्पक 1) Adj. a) maassgebend, als Norm geltend. — b) aufstellend, annehmend (in Comp. mit der Ergänzung) Harîv. 15477. — b) von unbekannter Bed. TBr. 2,7,18,4. कल्पक Comm. — 2) m. a) °Barbier. — b) Satzung, Regel. उत्तम° Adj. so v. a. den strengsten Regeln entsprechend. — c) Curcuma Zerumbet Bhâvapr. 1,191.

कल्पकतरु m. = कल्पतरु 1).

कल्पकार m. der Verfasser der Regeln über Ritual.

कल्पक्षय m. Ende eines Kalpa, Vernichtung der Welt.

कल्पगा f. N. pr. eines Flusses.

कल्पचिन्तामणि m. und कल्पलता n. Titel zweier Werke.

कल्पतरु m. 1) ein fabelhafter Baum, der alle an ihn gerichteten Wünsche erfüllt. — 2) Titel verschiedener Werke.

कल्पतरुरस m. eine best. Mixtur Bhâvapr. 3,88.84.

कल्पता f. Nom. abstr. zu कल्प 1) b).

°कल्पद्रव्य n. Zeug vom Kalpataru (buddh.).

कल्पद्रु m. 1) = कल्पतरु 1). — 2) Titel verschiedener Werke.

कल्पद्रुकलिका f. Titel eines Werkes Hall in der Einl. zu Vîsav. 5. Dasselbe Werk heisst an einem andern Orte कल्पद्रुमकलिका

कल्पद्रुम m. 1) = कल्पतरु 1). Nom. abstr. °ता. — 2) Titel verschiedener Werke.

कल्पद्रुमकलिका f. Titel eines Werkes. Vgl. कल्पद्रुकलिका.

कल्पद्रुमी Adv. mit भू zu einem Kalpadruma werden.

कल्पहीप m. ein best. Samâdhi Kâraṇ. 51,10.

कल्पधेनु f. N. pr. einer mythischen Kuh.

कल्पन 1) n. a) °das Verfertigen, Bilden, Machen. — b) das Bilden in der Phantasie, Erfinden Pâṇ. 111,8. — c) das Schnitzeln, Bearbeiten mit Hülfe von Schneidewerkzeugen. — d) eine bestimmte feierliche Handlung, die an einer Feuergrube vorgenommen wird. — e) Aufsatz. — 2) f. आ a) Verfertigung, Anfertigung, Bereitung. — b) Behandlungsweise, Praxis. °सिद्धि f. kunstgemässe Behandlung Kâraka 8,1. — c) das Bilden in Gedanken, Annahme von etwas in Wirklichkeit nicht Existirendem oder Erfundenem, Fiction; Hypothese Nyâyam. 2,1,8. — d) Ausrüstung —, Ausschmückung eines Elephanten. — e) Festsetzung, Bestimmung. — f) That, Werk Mṛicch. 47,17. स्वेच्छा° eine That des eigenen Willens Spr. 1111. — g) Gebilde, Gestalt, Form 104,4. — 3) °f. ई Scheere.

कल्पनविधि m. Art der Zubereitung (von Speisen) Bâlâvat. 3,40.

कल्पनीय Adj. 1) auszuführen, möglich. — 2) anzunehmen, fingendus Comm. zu Nyâyam. 2,1,7. Caṇḍ. zu Bîdar. 2,2,17 (S. 543, Z. 4). 3,3,49. — 3) zu bestimmen, — berechnen.

कल्पनृत्य n. ein best. Tanz S.S.S. 271.

कल्पपादप m. = कल्पतरु 1).

कल्पपाल m. 1) Beschützer der Ordnung, König. — 2) ein Brenner oder Verkäufer von berauschenden Getränken. f. ई. Vgl. कल्य°.

कल्पपाल्या f. v. l. für कल्पपाली.

कल्पप्रदीप m. Titel eines Werkes Ind. St. 14,151.

कल्पप्रदीपिका f. desgl.

°कल्पभव m. Pl. eine best. Götterordnung (bei den Gaina).

कल्पमहीरुह und °रूह m. = कल्पतरु 1).

कल्पयितव्य Adj. fingendus Caṇḍ. zu Bîdar. 2,2,13.

कल्पयुक्ति f. Titel eines Werkes.

कल्पलता f. 1) eine fabelhafte Schlingpflanze, die alle an sie gerichteten Wünsche erfüllen soll. — 2) Titel eines Werkes.

कल्पलतातन्त्र n. Titel eines Tantra.

कल्पलताप्रकाश und °लतावतार m. Titel von Commentaren.

कल्पलतिका f. 1) = कल्पलता 1). — 2) eine best. wunderthätige Pille.

कल्पवट n. N. pr. eines Tîrtha.

कल्पवर्ष m. N. pr. eines Fürsten.

कल्पवल्ली f. = कल्पलता 1).

कल्पविटपिन् m. = कल्पतरु 1).

कल्पविवरण n. Titel eines Werkes.

कल्पवृत्त m. = कल्पतरु 1). Nom. abstr. °त्ता f. und °त्त n.

कल्पवृत्तलता f. Titel eines Werkes.

कल्पशताय्, °यते so lang wie hundert Kalpa 2) A) erscheinen zu Spr. 2246.

कल्पशाखिन् m. = कल्पतरु 1) Spr. 2746.

कल्पसिद्धान्त m. Titel eines Gaina-Werkes Pischel de Gr. pr. 20.

कल्पसूत्र n. Titel verschiedener Sûtra.

कल्पस्थान n. die Lehre 1) von der Bereitung der Arzneien Kâraṇa 7. — 2) von den Giften und Gegengiften.

कल्पाग्नि m. das Alles vernichtende Feuer am Ende eines Kalpa 2) A) Vens. 153.

°कल्पाङ्ग m. eine best. Pflanze Gal.

°कल्पातीत m. Pl. eine best. Götterordnung (bei den Gaina).

कल्पाधिकारिन् m. der Regent eines Kalpa 2) A) VP.² 2,238.

कल्पानुपद n. Titel eines Werkes.

कल्पान्त m. Ende eines Kalpa, Vernichtung der Welt. Am Anf. eines Comp. auch bis z. V. d. W.

कल्पाय्, °यते zu einem Kalpa 2) A) werden, so lang erscheinen Harshaṇ. 26,1. °पित Vîs. 50.

°कल्पिक Adj. geeignet (buddh.).

कल्पितत्व n. das blosse Angenommensein, das Bestehen nur für die Einbildungskraft Comm. zu Vedânta 4,2,3.

कल्पितव्य Adj. fingendus Caṇḍ. zu Bîdar. 2,2,17 (S. 543).

कल्पिता f. eine Art Gleichniss Vedânta 4,2,3.

कल्पिन् Adj. als Beiw. eines Spielers.

कल्पेतर Adj. (f. आ) bei dem das Verfahren ein anderes ist Suçr. 2,216,3.

कल्पोत्थापिन् MBh. 5,135,33 fehlerhaft für कल्पो°.

कल्पोपनिषद् f. Pharmacologie Kâraṇa 1,1

कल्प्य Adj. 1) zu bilden aus (Instr.) Nyâyam. 8,21 — 2) anzuweisen, anzuweisen. — 3) zu bestimmen, auszurechnen. — 4) zu denken, was man sich vorzustellen hat, fingendus Caṇḍ. zu Bîdar. 2,2,17 — 5) das Ritual betreffend.

°कल्मन् n. = कर्मन्, विरहीतं कर्म oder यपरिमार्तं कर्म Manjuṣ. (K.) b. 1, S. 336.

कल्मलि etwa Glanz.

°कल्मलोक n. = तेजस्.

कल्मलोकिन् Adj. flammend, brennend.

कल्मष 1) n. (adj. Comp. f. आ) a) Fleck, Schmutz; moralischer Fleck, Sünde. Auch m. Bhâg. P. — b) °eine best. Hölle. — c) °die Hand unterhalb des Handgelenkes. — 2) °Adj. schmutzig.

कल्मषता R. 7,65,32 fehlerhaft für कल्माषता.

कल्मौष 1) Adj. (f. ई) schwarz gefleckt Âçv. Gṛ. 4,8,5. — 2) m. a) °ein Rakshas. — b) °eine wohlriechende Reisart. — c) eine Form Agni's. — d) N. pr. α) eines Schlangendämons. — β) °eines Wesens im Gefolge der Sonne. — 2) f. कल्मायी a) eine schwarz gefleckte Kuh. — b) N. pr. eines Flusses. MBh. 1,167,3 nach Nîlak. die Jamunâ

oder die Kuh Kalmâshapâda's. — 4) n. a) Fleck. — b) Name eines Sâman.

*कल्माषकण्ठ m. Beiw. Çiva's.

कल्माषग्रीव Adj. einen schwarz gefleckten Nacken habend.

कल्माषतन्तु m. N. pr. eines Mannes.

कल्माषता f. Nom. abstr. zu कल्माष 1) 107,26.

कल्माषपाद् 1) Adj. dessen Füsse schwarz gefleckt sind. — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

कल्माषपादचरित n. Titel eines Werkes.

कल्माषपुच्छ् Adj. einen schwarzgefleckten Schweif habend Nîlak. Up. 21.

कल्माषाङ्घ्रि m. = कल्माषपाद् 2).

*कल्माषाभिष्व n. saurer Reisschleim.

कल्माषित Adj. gesprenkelt, bunt gemacht durch (Instr.) Kâv. 44,2.

1. कल्य 1) a) wohl auf, gesund Naish. 8,57. वयस् das kräftige Alter. — b) gerüstet —, bereit zu (Loc. oder Infin.) — c) geschickt, befähigt. Als Beiw. Çiva's MBh. 12,284,94 (= समर्थ Nîlak., कल्प v. l.). — d) *angenehm, erfreulich (Rede). — e) *belehrend, ermahnend. — f) *taubstumm. — 2) n. a) Gesundheit. — b) Tagesanbruch. कल्यम्, कल्ये (Spr. 7760) und कल्य° mit Tagesanbruch. कल्यम् *gestern. — 3) (*f. या) und n. ein berauschendes Getränk; vgl. कल्प.

2. कल्य Adj. zu errathen, in घ° (Nachträge).

*कल्यग्रहि f. Morgenimbiss.

कल्यता f. (Spr. 2679) und *°त्व n. Gesundheit.

कल्यपाल (Râgat. 3,202) und *°क = कल्पपाल 2).

कल्यवर्त 1) *m. Morgenimbiss. — 2) n. Kleinigkeit.

कल्याण 1) Adj. (f. कल्याणी) a) schön, lieblich. — b) gut, trefflich, vorzüglich, edel. — c) ersprießlich, glücklich, faustus. — 2) m. a) ein best. Tact S. S. S. 226. — b) N. pr. α) eines Gandharva. — β) verschiedener Männer. — 3) f. कल्याणी a) *Kuh. — b) Glycine debilis 227,22. — c) *rother Arsenik Gal. — d) eine best. Râgiṇî S. S. S. 37. — e) Name der Dâkshâjanî im Malaja. — f) N. pr. α) einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — β) zweier Städte. — γ) eines Flusses. — 4) n. a) das Gute, Tugend, Verdienst Kâv. 11,110,21. — b) Wohlergehen, Glück, Heil, Segen. कल्याणम् als Gruss. — c) Fest. — d) *Gold. — e) *der Himmel. — f) *Titel eines Gaina-Werkes.

कल्याणक 1) Adj. (f. °णिका) a) trefflich (von Arzneimitteln). — b) glücklich. — 2) *f. °णिका rother Arsenik Râgân. 13,50.

कल्याणकटक N. pr. einer Oertlichkeit 145,14.

कल्याणकीर्ति Adj. einen guten Ruf habend Âit. Âr. 236,6.

कल्याणगिरि m. N. pr. eines Elephanten.

कल्याणचन्द्र m. N. pr. eines Astronomen und eines Fürsten.

कल्याणदेवी f. N. pr. einer Fürstin.

कल्याणपञ्चकपूजा f. Titel eines Gaina-Werkes Bühler, Rep. No. 573.

कल्याणपुर n. N. pr. einer Stadt.

कल्याणप्रकृति Adj. von vortrefflicher, edler Natur Harshak. 128,6. Spr. 7808.

*कल्याणबीज m. Linse.

कल्याणभट्ट m. N. pr. eines Mannes.

कल्याणमन्दिर n. 1) ein Haus —, eine Stätte des Heils Ind. St. 14,378. — 2) Titel eines Werkes. °टीका Titel eines Commentars dazu.

कल्याणमन्दिरस्तोत्र n. Titel eines Gaina-Werkes Ind. St. 14,376. fgg.

कल्याणमय Adj. segensreich.

कल्याणमल्ल m. N. pr. eines Fürsten.

कल्याणमित्र m. ein wohlwollender Freund. Mit Loc. Kâraṇḍ. 67,1.

कल्याणराघवचरित्र n. Titel eines Werkes.

कल्याणराय m. N. pr. eines Mannes.

कल्याणवत्त् 1) *Adj. glücklich. — 2) f. °वती N. pr. einer Fürstin.

कल्याणवर्त्मन् m. N. pr. eines Fürsten.

कल्याणवर्धन m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

कल्याणवर्मन् m. N. pr. verschiedener Männer

कल्याणवृत्त Adj. (f. या) von gutem Lebenswandel.

कल्याणशर्मन् m. N. pr. eines Commentators.

कल्याणसङ्ग Adj. von edlem Charakter. Nom. abstr. °ता f.

कल्याणसप्तमी f. ein best. siebenter Tag. °व्रत n.

कल्याणसूत्र m. N. pr. eines Brahmanen.

कल्याणसेन m. N. pr. eines Fürsten.

कल्याणस्वामिकेशव m. Name einer Statue Vishṇu's Râgat. 4,696.

कल्याणाभिजन Adj. von edler Geburt.

कल्याणाभिनिवेशिन् Adj. das Gute wollend, Gönner Kâv. 133,5.

कल्याणिन् 1) Adj. a) tugendhaft. — b) dem es wohl ergeht. — 2) *f. नी Sida cordifolia Râgân. 4,96.

*कल्याणीदर्शन Adj. (f. या) dessen zehnte (Nacht) glückverheissend ist Kâç. zu P. 5,4,116.

*कल्याणीपञ्चम (f. या) und *°पञ्चमीक Adj. dessen fünfte (Nacht) glückverheissend ist.

*कल्याणीप्रिय Adj. dessen Geliebte ehrenwerth ist.

कल्याणीस्तोत्र n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 443.

*कल्यापाल m. = कल्पपाल 2).

कल्योत्थायिन् Adj. mit Tagesanbruch aufstehend MBh. 3,16616.

*कक्ष्, कक्षते (अव्यक्ते शब्दे, गतौ, यशब्दे, शब्दे).

*कक्ष 1) Adj. taub. — 2) n. v. l. für कक्ष.

कक्षट m. N. pr. verschiedener Männer.

*कक्षता f. das Stottern Gal.

*कक्षत्व n. Belegtheit der Stimme.

*कक्षमूक Adj. taubstumm.

कक्षवीरतन्त्र n. Titel eines buddh. Werkes.

कक्षार्य m. N. pr. eines Autors.

कक्षालेशो लक्ष्मीकान्तः Nom. m. N. pr. eine Gottheit.

कक्षिनाथ und °नार्य (!) m. N. pr. eines Autors.

कक्षोल m. 1) Woge, Welle Spr. 7838. — 2) *Feind. — 3) *Freude.

कक्षोलज्ञातक n. Titel eines astrol. Tractats.

*कक्षोलित Adj. wogend.

कक्षोलिनी f. Fluss.

कक्ष्कण m. N. pr. eines Autors.

कक्ष्कार v. l. für कङ्कार.

कक्ष्कोटीगङ्गेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*कच्, कचते (वर्णे, स्तुतौ).

1. कच am Anf. einiger Compp. = 1. कट् 6).

2. कच Adj. in अकच.

कचक n. 1) Pilz Hemâdri 2,a,47,15. 17. — 2) *Mundvoll, Bissen.

कवच 1) m. n. Panzer. — 2) Mieder, Jacke. Am Ende eines adj. Comp. f. या Kâṭy. 34,5. — 3) Baumrinde. — 4) n. ein best. Theil eines Zauberspruchs, der Panzer des als Fürsten gedachten Z. — 5) *m. Trommel. — 6) m. Oldenlandia herbacea Bulvan. 1,203. 3,98. — 7) *m. Hibiscus populneoides.

कवचधर Adj. = कवचिन् Harshak. 116,6.

*कवचपत्र n. eine Art Birke.

कवचपार्श्व m. Panzerband.

*कवचिकर Adj. schon einen Panzer tragend, der das Jünglingsalter erreicht hat.

*कवचित Adj. gepanzert.

कवचिन् 1) Adj. gepanzert. Auch von Çiva. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

*कवटी f. Thürflügel.

कवड Gurgelwasser und andere Mundmittel.

कवर्तु Adj. geizig, karg.

कवन 1) m. N. pr. eines Mannes. — 2) *n. Wasser.

कवस् Adj. das Wort क enthaltend.

*कवस्क m. N. pr. eines Mannes. Pl. sein Geschlecht.

कवन्ध (RV.), कबन्ध (AV. u. später die Bomb.

Ausgg.) 1) m. n. *Tonne*; bildlich von der *Wolke* und vom *Bauch*. Im Epos von den *Wolken* (auch personif.), die die Sonne beim Auf- und Untergange verhüllen. — 2) m. n. *Rumpf*. Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 3) m. Bein. a) des Dämons Danu, dem Indra Kopf und Schenkel in den Leib drückte und dessen lange Arme Râma und Lakshmana abhieben. — b) *Râhu's. — 4) m. Bez. von *96 best.* Ketu. — 5) m. N. pr. eines Âtharvana und Gandharva. कबन्ध Çat. Br. 14. — 6) *n. *Wasser*.

कबन्धिन् und कबन्धिन् (RV.) 1) Adj. *eine Tonne mit sich führend*. — 2) m. N. pr. eines Kâtjâjana.

*कबपथ m. *ein schlechter Weg*.

कबय्, °यति *dichten* Spr. 7690.

कबयितर् Nom. ag. *Dichter* Vidpa. 9,12. zu Spr. 632.

*कबयी f. *Cojus Cobojus (ein best. Fisch)*.

*कबरकी f. *ein Gefangener*.

कबर्ग m. *die Gutturale* TS. Prât.

कबल m. 1) *Mundvoll, Bissen*. Auch *n. — 2) *Gurgelwasser und andere Mundmittel*. — 3) *ein best. Fisch*.

कबलग्रह m. 1) *ein Schluck zum Mundspülen, Mundwasser* Bulvapr. 3,40. — 2) *ein best. Gericht*, = कर्प.

कबलग्राह m. *das Mundspülen oder Gurgeln* Kâraka 6,24.

कबलता f. Nom. abstr. zu कबल 1) Spr. 2643.

कबलन 1) Adj. *verschluckend, verschlingend* Spr. 7634. — 2) n. *das in den Mund Stecken* Bâlar. 176,10. *das Hinunterschlingen, Verspeisen* Vimâna 27,13.

*कबलप्रस्थ m. N. pr. einer Stadt.

कबलय्, °यति *verschlucken, verschlingen* Hariv. 134,6. कबलित *verschluckt, verschlungen*.

कबलिका f. *Compresse* (auf Wunden u. s. w.).

कबलो Adv. mit कर् *verschlucken, verschlingen* Nigh. 97 (98). Bâlar. 274,10.

कर्बय् Adj. *klaffend*. Thore VS. 29,3 = Maitr. S. 3,16,3. Statt कर्बयः haben TS. (vgl. jedoch Ind. St. 12,19. 13,97) und Kâṭh. 5,6,3 कर्बयः.

कैबय 1) Adj. (accentuirt nur f. कबयी) dass. कबयोरु d. i. कबया ऊरू *die Schenkel ausgespreizt*. — 2) m. N. pr. verschiedener Männer.

कबषिन् m. N. pr. eines Ṛshi.

*कबस m. 1) *Panzer*. — 2) *eine best. dornige Pflanze*.

*कबाग्नि m. *etwas Feuer*.

कबाट *m. *f. (ई) und *n. *Thürflügel* Naish. 9,89.

कबाटक dass., insbes. am Ende eines adj. Comp.

*कबाटर m. *Dieb*.

*कबाटवक्र m. *eine best. Pflanze*.

कैबातिर्यञ्च Adj. *etwas in die Quere gerichtet*.

*कबार 1) m. *Tantalus falcinellus (ein best. Vogel)*. — 2) n. *Lotusblüthe*.

कबारि Adj. *karg, geizig*.

कबासङ्ग Adj. *Karge zu Genossen habend, Einer von den Kargen*.

1. कबि 1) Adj. *sinnig, verständig, klug, weise*; m. *ein Denker, Weiser, kluger Mann*. Auch Götter erhalten dieses Beiwort. Compar. कबितर, Superl. कबितम. — 2) m. a) *Dichter*, insbes. *Kunstdichter*. — b) im Sâṁkhja *die Seele*. — c) *ein hinterlistiger Kämpfer*. — d) N. pr. oder blosser Bein. verschiedener Männer. — e) *der Planet Venus* Spr. 7632. 7861 (an beiden Stellen zugleich *Dichter*). — f) *Eule* Râǵân. 19,91.

2.*कबि f. 1) *Gebiss eines Zaumes*. — 2) *Löffel*.

कबिक 1) *n. *Gebiss eines Zaumes*. — 2) f. आ a) dass. Mṛkkh. 196,7. 227,7. — b) *eine best. Blume* Râǵân. 10,118. — c) *ein best. Fisch* Bhâvapr. 2,13.

कबिकण्ठहार m. Titel einer Rhetorik.

कबिकमलसमन् m. *der Brahman (d. i. Urvater) unter den Dichtern* Prasannar. 4,14.

कबिकर्णपूर m. N. pr. eines Dichters.

कबिकर्णपूरी f. Titel eines Tractats über Prosodie.

कबिकल्पद्रुम m. Titel eines Wurzelverzeichnisses.

कबिकल्पलता f. Titel einer Rhetorik.

कबिकल्पितु Adj. *einsichtsvoll, weise*.

कबिचक्रवर्तिन् m. Bein. Pûrṇânanda's.

कबिचन्द्र m. N. pr. eines Autors.

कबिच्छन्द् Adj. *an den Weisen Gefallen findend*.

कबिजनविनोद m. Titel eines Werkes.

*कबिजेष्ठ m. Bein. Vâlmiki's.

कबिट m. N. pr. eines Ṛshi.

*कबितर् H. 341, Sch. fehlerhaft für कबयितर्.

कबिता f. *Dichterthum, Dichtkunst* Spr. 7627. 7781. Prasannar. 4,11.

कबितामृतकूप m. Titel einer neueren Sammlung von Sprüchen.

कबितारहस्य n. Titel einer Rhetorik.

कबितार्किकसिंह m. Bein. Veṅkatanâtha's.

कबित्व n. 1) *Weisheit*. — 2) *Dichterthum, Dichtkunst, Dichtergabe* 167,26.

कबित्वन् n. *Weisheit*.

कबित्वरत्नाकर m. Titel einer Rhetorik.

कबिदर्पण m. Titel eines Werkes.

कबिपुत्र m. N. pr. eines Schauspieldichters.

कबिप्रशस्त Adj. *von Weisen bewillkommt*.

कबिभृ m. N. pr. eines *Dichters*.

कबिभूम m. N. pr. eines Mannes.

कबिभूषण m. desgl.

कबिमण्डन m. Bein. Çaṁbhubhaṭṭa's.

*कबिय m. n. *Gebiss eines Zaumes*.

कबिरत्नपुरुषोत्तममिश्र m. N. pr. eines Mannes.

कबिरथ m. N. pr. eines Fürsten.

कबिरहस्य m. Titel eines Wurzelverzeichnisses.

कबिराज m. 1) *Dichterfürst* Vâsana 4,1,10. — 2) m. N. pr. eines *Dichters* Bilh. 8,20.

कबिराजकौतुक n. Titel eines Werkes.

कबिराजभिसु und °राजयति m. N. pr. eines Mannes.

कबिराजवसुंधर m. desgl.

*कबिरामायण m. Bein. Vâlmiki's.

*कबिल gaṇa प्रगल्भादि. कलिव Kâç.

*कबिलासिका f. *eine Art Laute*.

कबिवल्लभ m. N. pr. eines Mannes.

कबिवर्ध Adj. *den Weisen fördernd, — beglückend*.

कबिवर्धन् m. *ein ausgezeichneter Dichter* Bilar. 8,7.

कबिशस्त und कबिशस्त (Çat. Br.) Adj. 1) *von Weisen gesprochen*. — 2) v. *w. gepriesen*.

कबिशिक्षा m. *eine Unterweisung für Dichter*.

कबीन्दु m. *ein Mond unter den Dichtern*, Bein. Vâlmiki's Spr. 1586.

कबीन्द्र m. *Dichterfürst* Prasannar. 5,23.

कबीन्द्रकल्पलतिका m. Titel eines Werkes.

कबीय्, कबीयस् *wie ein Weiser handelnd*, कबीयमान *auf Weisheit Anspruch machend*.

*कबीय = कबिय.

कैबीयस् Adj. Compar. = कबितर.

कबीश्वर m. 1) *Dichterfürst* Ind. St. 15,210. — 2) N. pr. eines *Dichters*.

कबूल n. = कैबूल.

कबेरकन्या f. N. pr. eines Flusses, = कावेरी.

*कबेल n. *Lotusblüthe*.

कबोष्ण Adj. *lauwarm*. Nom. abstr. °ता f. Kâd. II,142,5.

*कव्य्, कव्यति Denom. von 1. कबि.

कव्य 1) Adj. = 1. कबि 1) VS. 22,3 (wohl कव्याः zu lesen). — 2) m. a) Pl. *eine Art Manen*. — b) N. pr. eines Weisen im 4ten Manvantara. — 3) n. *das den Weisen Gebührende, das den Manen dargebrachte Opfer*. Meist in Verbindung mit हव्य.

कव्यता f. *die Eigenschaften —, das Thun eines Weisen*.

*कव्यभुज् und *कव्यभोजन m. Pl. *die Manen* oder *best. Manen* Gal.

काव्यवट् (Nom. °वाट्) und काव्यवाह Adj. = काव्यवाहन.

काव्यवाल 1) Adj. dass. — 2) *m. Pl. Bez. bestimmter Manen.

काव्यवाहन Adj. das den Weisen (Manen) Gebührende ihnen zuführend. Agni ṚV. 10,16,11 (so Sāj.; vgl. auch VS. 19,63). Āçv. Çr. 2,19,25. Auch Bein. Çiva's.

*काश्, काशति (शब्दे, गतौ). Auch als v. l. von कांस्, कास्, कष् und शास्.

काश 1) m. a) ein best. Nagethier. — b) Peitsche. — 2) f. काशा a) Peitsche. — b) Zügel Çiç. 12,31. — c) *Strick. — d) *Gesicht oder Mund. — e) *Eigenschaft.

काशकु Coix barbata.

*काशकृत्स्न m. N. pr. v. l. für काश्य°.

काशप्रकी m. Du. etwa die Schamlefzen ṚV. 8,33,19.

काशम्बूक m. ein best. mythisches Wesen Sch. zu Pān. 23,5.

काशस् n. 1) angeblich Gang TBr. 1,4,8,3. — 2) *Wasser.

काशाघात und काशानिपात m. Peitschenschlag.

*काशाय m. N. pr. eines Lehrers Kāç. zu P. 4,3, 106. कषाय v. l.

काशारि f. Bez. der Uttaravedi.

*काशार्ह Adj. die Peitsche verdienend.

काशावत् Adj. mit einer Peitsche versehen.

*काशिक und *°वाद् Adj. gaṇa कुत्स्यादि.

काशिपु 1) m. n. Matte, Kissen, Matratze Vaitān. — 2) *m. Kost und Kleidung.

काशिपूपवर्हण n. Kissenüberzug, Decke Vaitān. 36,33.

काशीका f. Wiesel.

काशु m. N. pr. eines Mannes.

काशोरक m. N. pr. eines Jaksha.

काशोक m. Pl. Bez. bestimmter Dämonen.

काशोरु m. wohl N. pr. eines Mannes.

काश्मल 1) Adj. (f. आ und ई) a) schmutzig. — b) kleinmuthig, schüchtern. — 2) n. Unrath, Schmutz. — 3) m. n. (adj. Comp. f. आ) Kleinmuth, Bestürzung, Verzweiflung.

काश्मलमय Adj. Nichts als Verzweiflung bringend Comm. zu R. ed. Bomb. 2,42,22.

काश्मला Bestürzung (?).

काश्मीर n. (adj. Comp. f. आ) Pl. N. pr. eines Volkes 241,9. Sg. Name des Landes.

*काश्मीरजन्मन् n. Safran.

1.*काश्य 1) Adj. die Peitsche verdienend. — 2) n. Flanke des Pferdes.

2.*काश्य n. ein berauschendes Getränk.

काश्यप 1) Adj schwarzzähnig. — 2) m. a) Schildkröte. — b) *ein best. Fisch. — c) *eine Antilopenart. — d) ein best. Wesen göttlicher Art (neben oder identisch mit Prajāpati), Pl. Genien, welche mit dem Sonnenlauf in Verbindung stehen. — e) N. pr. verschiedener Ṛshi. Auch als Patron., insbes. im Pl. काश्यस्य धृष्टु, प्रतेदो, बार्हिष्यं मध्यमम्, शोभनम् und स्वयोनी Namen von Sāman Ārsh. Br. — f) ein best. Stern VP. 2,12,34. — 3) f. आ N. pr. eines weiblichen Ṛshi.

काश्यपीय n. Name eines Sāman Ārsh. Br.

काश्यपेतुङ्ग m. N. pr. einer Oertlichkeit.

काश्यपद्वीप m. N. pr. eines Dvīpa. का° v. l.

*काश्यपनन्दन m. Patron. Garuḍa's.

काश्यपपुच्छ und काश्यपपत्र n. Namen von Sāman.

*काश्यपमुनुज्येष्ठ m. Beiw. Hiraṇjākshа's Gal.

काश्यपापत्य n. 1) ein Nachkomme Kaçjapa's Ind. St. 13,343. — 2) *ein Daitja und Beiw. Garuḍa's Gal.

काश्यपेश्वर und °तीर्थ n. N. pr. eines Tīrtha.

कष्, कषति, °ते 1) reiben, schaben, kratzen, wegkratzen; Med. sich kratzen (Vaitān.) und gekratzt werden (Bhāg. P.). — 2) aufreiben, ausrotten. — 3) *प्रतगतौ. — *Caus. कापयति (हिंसायाम्). — Mit घञ् abschaben. — Mit घञ् in *घाकष. — Mit उद् einreiben, färben. — Mit नि 1) Hineinreiben. — 2) abkratzen, wegkratzen. — Mit निस् in निष्काष.

कष 1) Adj. am Ende eines Comp. reibend, schabend, abreibend. — 2) Probirstein.

कषण 1) Adj. a) am Ende eines Comp. sich reibend an, so v. a. sich richtend nach. — b) *unreif. — 2) n. das Reiben, Kratzen, Reibung 321,6. Kād. 60,14.

कषपट्टिका f. (Spr. 7809) und कषपाषाण m. Probirstein.

*कषाकु m. 1) Feuer. — 2) die Sonne.

कषाय 1) Adj. a) zusammenziehend (Geschmack). — b) wohlriechend. — c) roth, gelbroth, dunkelroth. — 2) m. a) rothe Farbe, Röthe. — b) eine Schlangenart Suçr. 2,265,14. — c) Bignonia indica R. Gorr. 2,28,31. — d) *das Kalijuga. — e) Leidenschaft 286,15. 26. Deren vier bei den Gaina. — f) *N. pr. eines Lehrers. काशाय v. l. — 3) m. n. (selten) a) ausgekochter Saft. °प Āpast. — b) in der Med. Decoct; diejenige Form der Medicin, bei deren Bereitung ein Theil des Arzneistoffes mit vier, acht oder sechzehn Theilen Wasser gemischt, und die Mischung bis auf ein Viertel eingekocht wird. Auch allgemeine Bezeichnung für Heiltränke (funferlei Formen) Bhāvapr. 2,74. — c) Salbe, Schminke. — d) Unreinigkeit, Schmutz. — e) der an der Seele haftende Schmutz. — f) Verschlimmerung, Verfall, sittlicher —. Die Buddhisten nehmen fünf Kashāja an. — 4) *m. f. n. Grislea tomentosa. — 5) *f. आ ein best. dorniger Strauch Rāgān. 4,58. — 6) n. ein gelbes —, rothgelbes Gewand.

*कषायक m. Acacia Catechu Gal.

*कषायकृत् m. Symplocos racemosa.

कषायता f. das Zusammenziehen (des Mundes).

कषायदत्त und °दृषन m. eine Mansart.

*कषायपाण m. Pl. Theetrinker, Spottname der Gāndhāra.

*कषायपावनाल m. eine best. Kornart Rāgān. 16,21.

कषायपक्वता f. Zusammenziehen im Munde Çārṅ. Saṃh. 1,7,76.

कषायवासिक m. ein best. giftiges Insect.

कषायित Adj. 1) geröthet, roth gefärbt Bālār. 83, 15. Vidom. 99,5. — 2) beschmutzt, befleckt. — 3) durchdrungen —, ergriffen —, voll von (im Comp. vorangehend) Bālār. 93,14. 116,5. Kād. 3,5. Sāh. 121,6.

*कषायिन् m. 1) Shorea robusta. — 2) Artocarpus Lacucha. — 3) der wilde Dattelbaum.

कषायी Adv. 1) mit कृ röthen, roth färben. — 2) mit भू roth werden.

*कषि Adj. Schaden zufügend.

*कषीका f. ein best. Vogel.

कषोत्क m. Taitt. Ār. 10,59 nach dem Comm. = परमेश्वर.

कैष्कष m. ein best. schädliches Insect.

कष्ट 1) Adj. (f. आ) a) schlimm, arg, bös. °म् Adv. mit Mühe. — b) in der Rhet. α) das Ohr beleidigend Vāmana 2,1,5. — β) gezwungen, unnatürlich. — 2) *m. N. pr. eines Mannes; s. काष्टायन. — 3) n. eine schlimme Sache, Uebel, Jammer, Elend. कष्टात्कष्टतरम् (Spr. 1597), कष्टादपि कष्टतरम् (Spr. 1596) und कष्टात्कष्टम् das allerschlimmste Uebel. कष्टात्, कष्टेन und कष्ट° mit Mühe, — Anstrengung, — genauer Noth. — 4) कष्टम् Interj. o Jammer! weh! Auch धिक्कष्टम् und का धिक्कष्टम् (122,3). काकष्टशब्द.

*कष्टकारक m. die Welt.

कष्टगुग्गुल m. ein best. Parfum Utpala zu Varāh. Bṛh. S. 48,61.

कष्टता f. und कष्टत्व n. in der Rhet. Gezwungenheit, Unnatürlichkeit.

*कष्टभागिनेय m. der Sohn einer Mitgemahlin der Schwester Gal.

*कष्टमातुल m. Bruder der Stiefmutter Gal.

कष्टाधिक Adj. (f. आ) schlimmer Spr. 7717.

कष्टार्थ Adj. *einen gezwungenen Sinn gebend.* Nom. abstr. °त्व n. Sin. D. 227,18.

*कष्टि f. 1) *test, trial.* — 2) *pain, trouble.*

1. कस्, *कंसति 1) (गतिकर्मन्). — 2) *strahlen* Naigh. — *Intens. चनीकस्यते, चनीकस्पते. — Mit उद् *sich spalten, sich öffnen.* — Mit निस् Caus. निष्कासयति *hinaustreiben.* — Mit प्र Caus. 1) *fortreiben, abweisen* (im Prâkrit). — 2) *zum Aufblühen bringen.* — Mit वि 1) *sich spalten.* विकस्त *zerspalten, zerrissen, gesprungen.* — 2) *sich öffnen, aufblühen* Spr. 7770. विकसित *aufgeblüht.* — 3) *strahlen.* विकसत्किरण Adj. Varâh. Bṛh. S. 9,45. cor *Freude strahlen*, insbes. von den Augen und vom Munde (aber mit dem Nebenbegriff *sich öffnen*) Spr. 2389. — 4) *sich ausbreiten, an Umfang gewinnen* Sṛṅgâra. 1,247,12. Kumâras. 7,55. विकसित *ausgebreitet, weit* (vom Meere) MBh. 1,22,12. — Caus. 1) *öffnen, zum Aufblühen bringen.* — 2) *zum Strahlen bringen.* — Mit घनुवि *sich öffnen, aufblühen.* — Mit प्रवि 1) *sich öffnen.* — 2) *sich aufthun, — zeigen* Prasannar. 155,9. — Mit सम् in संकसुक.

2.*कस्, कास्ते v. l. für कंस्.

3.*कस् in der Umgangssprache = कर्ष्.

*कस Adj. von 1. कस्.

कसना *f. eine best. giftige Schlange.*

*कसनोत्पाटन m. *Gendarussa vulgaris.*

कसर्णीर् und कसर्णील m. *eine best. Schlange* (auch personif.).

कसाम्बु n. vielleicht *Holzstoss.*

*कसार् n. = *केसार् 2) Gal.

कसारस् (?) m. *ein best. Vogel.*

*कसीय n. = कांस्य *Messing* Gal.

कसुन् *das Suffix* यस् (in विसृपस् u. s. w.) 238,29.

कसेरु m. = कसेरु 3) a) VP.² 2,129.

कसेरु 1) *m. n. *Rückgrat.* — 2) f. n. *die Wurzel von Scirpus Kysoor.* — 3) m. N. pr. a) eines Theils von Bhârata Varsha Harîv. 6793. VP.² 2,112. 129. — b) eines Mannes VP. 4,6,18. fgg.

कसेरुक 1) *n. und f. (या) *Rückgrat.* — 2) m. (*f. या und *n.) = कसेरु 2).

कसेरुमत् m. N. pr. eines Javana.

*कसेरुपत्र m. *ein best. Opfer* Mânâv. 5,5,b.

कसेरुमत् m. N. pr. eines Theils von Bhârata Varsha VP. 2,3,6 (कशे° gedr.).

कस्तम्भी *f. Stütze an der Wagendeichsel.*

*कस्तीर् n. *Zinn.*

*कस्तुरिका und कस्तूरिका f. (Spr. 7800. 7809) *Moschus.*

कस्तूरिकाकरङ्क m. *Moschusthier* Kâd. 99,2.

*कस्तूरिकाण्डज und कस्तूरिकामद् m. *Moschus.*

कस्तूरिकामृगी f. *das Weibchen des Moschusthiers* Kâd. 137,1.

कस्तूरिकेणु f. dass. Bâlar. 28,6.

कस्तूरी f. 1) *Moschus* Spr. 7680. 7803. Bhâvapr. 1,133. — 2) *Hibiscus Abelmoschus.* — 3) *Amaryllis zeylanica.*

*कस्तूरीमल्लिका f. *eine Jasminart* Râgân. 10,82.

कस्तूरीमृग m. *Moschusthier.*

कस्पिल m. N. pr. eines buddh. Bettlers.

कस्मात् Abl. von 1. क 31,11. Als Adv. *woher? weshalb? warum?*

*कस्वर् Adj. von 1. कस्.

*कस्य m. N. pr. eines Mannes.

*कस्यिक m. Hypokoristikon von कस्येडु.

*कह्रप oder *कह्रूप (Kâç.) m. N. pr. eines Mannes.

कह्लेड 1) m. N. pr. eines Mannes. — 2) n. Titel *eines von ihm verfassten Werkes.*

कह्लोल = कह्लेड. Als n. Âçv. Gṛhj. 3,4,4.

कह्लण fehlerhaft für कल्हण.

कह्लार n. *die Blüthe der weissen Wasserlilie.*

*कङ्क m. *Ardea nivea.*

1. का onomatop. *vom Geschrei des Esels.*

2. का am Anfange einiger Compp. = कद्, कु u. s. w.

3. का, Partic. कायमान gehört zu काय् = चाय् चकार्ने *sich erfreuend an* (Gen., Instr. oder Loc.); *zu gewinnen suchend*, mit Acc. oder Dat. — Intens. Partic. चाकस् *gefallend* RV. 10,29,1. — Mit *घनु, °कायति = घभिधत्ते Ind. St. 13,457. — Mit घा, Perf. चके (1ste und 3te Sg.) *zu gewinnen suchen, lieben, begehren.* — Intens. (घा चकस्) *Gefallen finden an* (Loc.). — Mit सम्, Partic. संचकार्न *befriedigt durch* (Instr.).

4.*का, कायति (शब्दे).

कांशि m. *Becher.*

*कांस्, कांसते (दीप्ति).

*कांस Adj. *aus Kâṁsa gebürtig.*

कांसी Adv. mit कर् *zu dem Kâṁsja genannten Hohlmaasse machen* Naish. 3,122.

कांस्य 1) Adj. *messingen* MBh. 13,94,41. — 2) n. a) *Messing.* — b) *ein messingenes Gefäss.* Am Ende eines adj. Comp. f. या Hemâdri 1,463,21. — c) *ein best. Hohlmaass.* — d) *ein best. musikalisches Instrument.*

कांस्यक 1) Adj. *messingen* Hemâdri 1,391,1. — 2) *n. *Messing.*

कांस्यकार m. *Glockengiesser.*

कांस्यकोशी *f. *ein best. musikalisches Instrument* Harshaç. 99,20.

कांस्यघन m. *eine Art Cymbel* S. S. S. 198.

कांस्यज Adj. *messingen.*

कांस्यताल m. *Cymbel* Râgân. 8,904. Bâlar. 203,6.

कांस्यदोह Adj. (f. घा) *mit einem messingenen Melkkübel* MBh. 13,71,33.

कांस्यदोहन Adj. (f. घा) dass. MBh. 2,53,2. R. 1,72,13.

कांस्यनील 1) m. N. pr. eines Affen. — 2) f. ई (und *n.) *blauer Vitriol.* Am Ende eines adj. Comp. °नील Sṛṅgâra. 2,109,1. 312,10.

कांस्यपात्र n. (Sṛṅgâra. 2,446,15) und °त्री f. (Chr. 225,14. 237,27) *ein messingenes Gefäss.*

कांस्यभाजन n. dass. Sṛṅgâra. 1,74,19.

कांस्यमय Adj. *messingen* Hemâdri 1,614,3.

कांस्यमल n. *Grünspan.*

कांस्याभ Adj. *messingfarben.*

कांस्योपदोह Adj. (f. घा) = कांस्यदोह MBh. 3, 186,11. 13. 13,6,13.

कांस्योपदोहन Adj. (f. घा) dass. MBh. 13,64,33.

काक 1) onomatop. vom *Gekrächz der Krähe* MBh. 3,41,53. — 2) m. a) *Krähe.* *न स्यो काकं मन्ये als Ausdruck der Verachtung. — b) *ein unverschämter, zudringlicher Mensch.* — c) *Krüppel. — d) *das Eintauchen des Kopfes in Wasser.* — e) *Seelenzeichen. — f) *ein best. Maass.* — g) *Ardisia humilis. — h) N. pr. α) *eines Dvîpa. — β) Pl. eines Volkes. — 3) *f. घा a) *Abrus precatorius.* — b) *Leea hirta.* — c) *Solanum indicum.* — d) *Ficus oppositifolia.* — e) = काकोली. — 4) f. ई a) *Krähenweibchen.* — b) personif. als Tochter Kaçjapa's und der Tâmrâ; ist die Urmutter der *Krähen* und Eulen. — c) *eine best. Arzneipflanze.* — d) N pr. einer der 7 Mütter Çiva's. — 5) *n. a) *Krähenschwarm.* — b) *quidam coeundi modus.*

*काककङ्कु und *°कङ्कुनी (Gal.) f. *Panicum miliaceum.*

काककदली f. *eine best. Pflanze* Comm. zu Çiksh. Gṛhj. 1,22.

*काककर्कटी f. *eine kleine Dattelart* Nigh. Pr.

*काककला f. *Leea hirta.*

*काककापनि m. Patron. von काक.

काककाष्ठ n. *eine best. Stellung im Spiel* Katurâṅga.

काककुलायगन्धिक Adj. *stinkend wie ein Krähennest* Âry. Âs. 332,3 a. u.

काकखर m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*काकगुरु Adj. *worin sich Krähen verstecken* Tîkâ: Kâç. zu P. 3,2,5.

*काकघ्नी f. *eine Art* Karaṅga.

काकचण्डेश्वर m. N. pr. eines Mannes.

काकचण्डेश्वरी f. Titel eines Werkes.

*काकचिञ्चा, *°चिञ्चि und °चिञ्ची (Bhâvapr. 1,206) f. *Abrus precatorius.*

काकचिञ्चिक *ein best. angenehm anzufühlender Stoff.*

*काकची f. *ein best. Fisch.*

*काकच्छद, *°च्छदि und *°च्छर्दि m. *Rachitis.*

काकजङ्घा f. 1) *Leea hirta* Râgân. 4,144. — 2) **Abrus precatorius* Ratnam. 33.

*काकजम्बु und *°म्बू f. *eine best. Pflanze* Râgân. 11,38.

*काकजात m. *Kuckuck.*

काकणा 1) n. *eine Art Aussatz.* — 2) *=काकणी 1).

काकणाक n. = काकणा 1).

काकणत्तिका f. *Abrus precatorius.*

काकणाक्षा f. dass. Karaka 7,7.

काकणि und *°णी (Gal.) f. = काकिणी 1).

काकता f. Nom. abstr. von काक *Krähe.*

काकतालीय Adj. (f. या) *unerwartet wie in der Fabel der Tod der Krähe durch eine herabfallende Palmenfrucht.* °म् und °वत् Adv. *unversehens, plötzlich.*

*काकतालुकिन् Adj. *eine best. Abnormität am Gaumen habend.*

काकति f. N. pr. der Familiengottheit der Fürsten von Ekaçilâ.

*काकतिक्का f. *Abrus precatorius.*

*काकतिन्दु (Gal.) und *°क m. *Diospyros tomentosa.*

काकतीय 1) Adj. *ein Verehrer der Kâkati.* — 2) m. Pl. N. pr. eines Volkes B. A. J. 10,46. 54.

काकतीयपुर m. N. pr. eines Fürsten.

काकतुण्ड 1) m. *eine schwarze Species von Agallochum.* — 2) f. ई a) *Asclepias curassavica* Mat. med. 302. — b) **Xanthochymus pictorius.* — c) **eine Art Messing* Râgân. 13,29.

काकतुण्डक 1) m. *ein best. Wasservogel.* — 2) *°णिका *Xanthochymus pictorius.*

काकत्व n. Nom. abstr. von काक *Krähe.*

काकदन्त m. *Krähenzahn, so v. a. Unding.* °चिन्तार् m. *eine Discussion über ein Nichts* Comm. zu Nyâyam. 4,1,1.

*काकदन्तकि m. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes. Davon *°कीय m. *ein Fürst desselben.* *काकदन्ति und *°न्तीय Kâç.

*काकदह्न m. *das unterseeische Feuer.*

काकदन्ती f. = काकणत्तिका.

*काकनामन् m. und *°नाम्ना f. *Agati grandiflora.*

काकनास 1) *m. *Asteracantha longifolia.* — 2) f. या *Leea hirta.*

*काकनासिका f. 1) *Leea hirta.* — 2) *eine roth blühende* Trivṛt.

*काकनि und *°नी f. = काकिणी 1).

*काकनीला f. *eine best. Pflanze* Râgân. 11,28.

*काकन्दक Adj. von काकन्दी.

*काकन्दि m. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes. Davon *°न्दीय m. *ein Fürst desselben.*

*काकन्दी f. N. pr. einer Oertlichkeit.

काकपक्ष m. 1) *Krähenflügel.* — 2) *Locken an den Schläfen der Knaben und Jünglinge.*

काकपक्षक am Ende eines adj. Comp. = काकपक्ष 2).

1. काकपद n. 1) *der Eindruck eines Krähenfusses.* — 2) *eine diesem ähnliche Figur* Ind. St. 15,427. — 3) *ein d. ä. Einschnitt in der Haut.* — 4) *ein d. ä. Fundament.* — 5) *das d. ä. Auslassungszeichen in den Handschriften.* — 6) *eine best. graphische Spielerei, bei der ein sich wiederholendes Wort nur einmal geschrieben wird.*

2. काकपद m. *quidam coeundi modus.*

काकपर्णी f. *Phaseolus trilobus* Bhâvapr. 1,200.

काकपीलु m. 1) **Diospyros tomentosa.* — 2) **Xanthochymus pictorius.* — 3) = श्वेतगुञ्जा Bhâvapr. 1,206.

*काकपीलुक m. *Diospyros tomentosa.*

*काकपुच्छ und *°पुष्ट m. *Kuckuck.*

काकपुष्प m. *eine best. Pflanze* Bhâvapr. 1,192.

*काकपेय Adj. *nicht mehr Wasser enthaltend, als eine Krähe zu trinken vermag.*

*काकपेलव n. Mahân. 4,69,b.

*काकपाल 1) m. *Azadirachta indica.* — 2) f. या *eine Gambû-Art.*

काकबलि m. *eine den Krähen geltende Spende.*

*काकबोधक m. *Diospyros tomentosa* Gal.

*काकभाण्डी f. *eine Karañga-Species.*

*काकभीरु m. *Eule.*

काकमङ्गु m. *eine best. Hühnerart.*

*काकमद m. *Koloquinthengurke.*

*काकमाचिका, °माची und *°माता f. *Solanum indicum.*

काकमारिन् m. *Menispermum Cocculus* Ainslie 2,121.

काकमुख m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*काकमुद्गा f. *Phaseolus trilobus.*

*काकमेषी f. *Vernonia anthelmintica* Gal.

काकम्बीर m. *ein best. Baum.*

काकयव m. Pl. *körnerlose Gerste.*

काकरक्त n. *Krähenblut.*

*काकरात्ति m. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes. Davon *°त्तीय m. *ein Fürst desselben* Kâç. zu P. 5,3,116.

काकरव Adj. *wie eine Krähe krächzend,* wohl so v. a. *feig, Feigling* Pañcat. ed. Bomb. 1,7,16. v. l. काकरुक.

काकरुक wohl nur fehlerhaft für काकरुक.

काकरुसंवाद m. Titel eines Werkes.

*काकरुहा f. *Schmarotzerpflanze.*

काकरुक 1) Adj. *a) feig, Feigling.* — *b) *unter dem Weiber-Pantoffel stehend.* — *c) *arm.* — *d) *nackt.* — 2) *m. *a) Eule.* — *b) Betrug.*

काकल 1) (*m. *n.) *Schilddrüsenkropf* Taik. 2,6,28. Karaka 1,18. Gal. — 2) m. *Rabe.*

काकलक 1) (*m. *n.) = काकल 1) H. 588. — 2) m. *eine Reisart.*

काकलि f. 1) *ein leiser, lieblicher Ton.* Auch °ली. — 2) *N. pr. einer Apsaras. — 3) °ली *a) ein musik. Instrument mit einem leisen Ton, das man anschlägt um zu erproben, ob Jmd schläft oder nicht.* — *b) *eine Art Weintraube ohne Kerne* Râgân. 11,106.

काकलिका f. N. pr. einer Apsaras VP.² 2,83.

*काकलीरव m. *Kuckuck.*

काकवक्त्र 1) *m. *eine Entenart* Gal. — 2) f. ई N. pr. einer buddh. Göttin Kâlâd. 4,65.

काकवन्ध्या f. *eine Frau, die nur ein Kind zur Welt bringt,* Comm. zu Gobh. 3,5,7.

काकवर्ण m. N. pr. eines Fürsten.

काकवर्णिन् m. desgl.

*काकवल्लभा f. *eine best. Pflanze.*

काकवल्लरी f. *a) eine best. Schlingpflanze* Bhâvapr. 1,208. — *b) Abrus precatorius* Bhâvapr. 1,206.

काकवाशिका Adj. *kâka krächzend* MBh. 3,41,38.

काकवैरिन् m. *Eule* Mahân. zu VS. 24,38.

*काकशाव m. *eine junge Krähe.*

*काकशिम्बी f. *Xanthochymus pictorius.*

*काकशीर्ष m. *Agati grandiflora.*

काकशीर्षि wohl m. Patron.

काकसंपात m. *Krähenflug* Kauç. 31. 36.

काकस्पर्श m. 1) *die Berührung von Seiten einer Krähe* Nilak. zu MBh. 12,177,11. — 2) *eine best. Ceremonie am 10ten Tage nach einem Todesfalle, das Ausstellen eines Reisklumpens für die Krähen.*

*काकस्फूर्ज m. *Diospyros tomentosa.*

काकस्वर m. *ein schriller Ton.*

काकह्रदतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

काका onomatop. vom *Gekrächz der Krähe.* °कृत् Adj.

काकाक्षि n. *ein Krähenauge* (das, da der Vogel für einäugig gilt, nach beiden Seiten schaut) Aṣṭâ-P. 9,18. °वत्, °न्यायेन und °न्यायात् *nach Art des Krähenauges, d. i. nach beiden Seiten hin.*

sowohl hierhinals dorthin, sowohl zum Vorangehenden als zum Folgenden. °गोलकन्यायात् dass. Comm. zu Nyâyas. 1,11.

*काकाङ्गा und *काकाङ्गी f. Loca hirta.

काकाण्ड 1) m. a) eine Bohnenart. — b) *Diospyros tomentosa. — c) *Melia Bukayun. — 2) f. आ a) eine Spinnenart. — b) *Carpopogon pruriens. — 3) *f. ई eine best. Pflanze.

काकाण्डक 1) m. wohl Diospyros tomentosa. — 2) f. आ eine Spinnenart.

काकाण्डोला f. eine dem Carpopogon pruriens ähnliche Pflanze.

काकातनी f. Koloquinthengurke Çiçr. Gaṇ. 1,38. v. l. काकादनी.

काकादनी f. dass. und eine weisse Abart von Abrus precatorius. Nach Mat. med. 301 Capparis sepiaria.

काकायु m. eine best. Schlingpflanze Bhâvapr. 1,208.

*काकार m. f. ई und n. scattering water.

*काकारि m. Eule.

*काकाल m. Rabe.

काकास्या f. N. pr. einer buddh. Göttin Kâlâk. 3,134.

काकाह्वान Adj. (f. आ) nach dem Golde benannt. उदुम्बरी f. Ficus oppositifolia Sucr. 2,67,13.

*काकि m. Patron. von काक.

काकिणि m. (!) = काकिणी 1).

काकिणिक 1) Adj. eine Kâkiṇi werth. — 2) f. आ = काकिणी 1).

काकिणी f. 1) eine best. kleine Münze oder ein best. geringer Geldwerth, = 20 Otterköpfchen oder 1/4 Paṇa. — 2) *ein Korn vom Abrus precatorius als best. Gewicht. — 3) *Otterköpfchen. — 4) *ein best. Längenmaass, = 1/4 Daṇḍa.

*काकिणीक Adj. eine Kâkiṇi werth.

काकिन् Adj. wie eine Krähe krächzend. Sänger S. S. S. 117.

*काकिनि = काकिणी 1) Gal.

काकिनी f. 1) *2) *3) = काकिणी 1) 2) 3). — 4) eine best. Svarabhakti Mahâp. Çikshâ 9,18. — 5) N. pr. einer Göttin.

*काकिल m. Schildknorpel.

काकु f. 1) Klagelaut Vikr. 42. Naish. 6,71. 73. 9,73. °वाक्य n. 93. — 2) Wechsel der Stimme, Nachdruck, Emphasis. — 3) *Zunge.

काकुत्स्थ m. Patron. von ककुत्स्थ.

काकुद f. und *काकुद n. Mundhöhle, Gaumen.

*काकुदानिक m. Patron. von ककुदान.

काकुदीक n. eine best. mythische Waffe.

काकुद Adj. am Gaumen gelegen.

*काकुभ् v. l. für काकुद्.

काकुभ 1) Adj. aus Kakubh-Versen bestehend. — 2) *m. Metron. von ककुभ्.

काकुभवार्क्त m. ein best. Pragâtha ṚV. Pâiṛ. 18,10.

काकुलीमृग m. ein best. zu den Bhûmiçaja gezähltes Thier.

1.*काकुवाच् f. Klagelaut H. 275.

2.*काकुवाच् m. Ardea sibirica Gm.

*काकेतु m. Saccharum spontaneum.

*काकेची f. ein best. Fisch.

*काकेन्दु m. Diospyros tomentosa.

*काकेष्ट m. Melia Azadirachta.

*काकेष्टफला f. eine best. Pflanze Gal.

काकोड्डास Adj. wie eine Krähe —, schnell athmend (vor Angst).

*काकोडुम्बर m. und f. ई (Gal.) Ficus oppositifolia.

काकोडुम्बरिका f. dass.

काकोल 1) m. a) Rabe Spr. 7669. — b) *eine Eberart. — c) *Schlange. — d) *Töpfer. — e) = *काकोलि. — 2) (*m.) n. ein best. Gift Spr. 7809. — 3) n. eine best. Hölle.

काकोलि und °ली f. eine best. Arzneipflanze. प्त्यौ हे = काकोली und तीरकाकोली Kâraka 6, 18. 8,10.

*काकोलूक n. Sg. Krähe und Eule.

*काकोलूकिका f. das feindliche Verhältniss zwischen Krähen und Eulen.

काकोलूकीय n. die Erzählung von den Krähen und Eulen.

काकोष्ठक und काकोष्ठक Adj. krähenschnabelförmig (Verband).

काक्षशेष fehlerhaft für कार्क्षशेष.

1.*काक्ष m. n. ein finsterer Blick.

2.*काक्ष Adj. finster blickend.

3.*काक्ष 1) m. eine best. Pflanze; n. die Frucht गण प्रत्यादि in der Kâç. — 2) f. ई a) Cytisus Cajan. — b) eine best. wohlriechende Erde.

*काक्षतव 1) Adj. von कक्षतु. — 2) n. die Frucht von कक्षतु.

काक्षसेनि m. Patron. von कक्षसेन.

काक्षि m. N. pr. eines Mannes.

काक्षीव m. 1) *Hyperanthera Moringa. — 2) N. pr. eines Sohnes des Gautama.

*काक्षीवक m. = काक्षीव 1).

काक्षीवत 1) Adj. von Kakshîvant herrührend, ihn betreffend. — 2) m. Patron. von Kakshîvant; f. ई. — 3) n. Name verschiedener Sâman.

काक्षीवत् m. N. pr. = कक्षीवत्. काक्षीवतौ त्रीणि सामानि Ind. St. 3,202,a fehlerhaft für काक्षीवतानि त्री° सा°; vgl. Âçv. Çr. 1,561.

*काग m. Krähe.

कागद् n. Papier.

*काङ्कत m. Pl. die Schule des Kâṅkata Mahâbh. 4,66,b.

*काङ्गि m. etwas Feuer.

काङ्कायन m. Patron. N. pr. eines alten Arztes.

काङ्क्ष्, काङ्क्षति, °ते 1) begehren, verlangen nach, zu erlangen streben, sich sehnen nach, erwarten, warten auf (Acc.), warten (ohne Object). काङ्क्षित begehrt, wonach oder nach dem man verlangt, erwartet. — 2) bedacht sein auf (Dat., Acc. od. Bomb.) R. 2,25,42. — Mit अनु Med. 1) begehren, verlangen, streben nach. — 2) (einen Kranken) beobachten Kâraka 1,15. — Mit अभि verlangen nach, warten auf. °काङ्क्षित ersehnt, erwünscht 55,28. — Mit अव verlangen nach Kâraka 1,21. — Mit आ begehren, verlangen —, streben nach, erwarten, abwarten; mit Acc. प्रत्याशसते रिपुम् warten, bis der Feind sich erholt. — 2) verlangen nach (Gen.). — 3) sich hinwenden nach (Acc.). — 4) gramm. zur Ergänzung erfordern 241,18. — Mit आप्या in °काङ्क्षित. — Mit प्रत्या Med. erwarten, lauern auf. — Mit समा begehren, verlangen; mit Infin. — Mit परि in °°काङ्क्षित. — Mit प्र begehren, verlangen, warten —, lauern auf. — Mit प्रति verlangen —, sich sehnen nach. — Mit वि 1) beabsichtigen, es auf Etwas abgesehen haben. — 2) warten, so v. a. sich bedenken Taṇḍya-Br. 6,9,22.

काङ्क्षणीय Adj. zu begehren Kâd. 102,17.

काङ्क्षा f., काङ्क्षित n. und काङ्क्षिता f. Verlangen nach.

काङ्क्षिन् Adj. verlangend nach, wartend auf (Acc. oder im Comp. vorangehend).

*काङ्खी f. ein best. wohlriechende Erde Gal. Vgl. काक्षी und काङ्क्षी.

*काङ्खेरु m. Reiher.

*काङ्गा f. eine best. Pflanze.

काङ्गक eine Getraideart.

कार्च 1) m. a) Glas. — b) Pl. Glasperlen. — c) *Bergkrystall. — d) eine Klasse von Augenkrankheiten, insbes. Affectionen der Linse. — e) *der an den beiden Seiten eines Jochs herabhängende Strick mit einem Netze, in dem die Last liegt; der Strick einer Wagenschale. — f) ein Dvicâlaka mit einer Halle nach Norden und einer nach Süden. — 2) *n. a) schwarzes Salz. — b) Wachs. — 3) Adj. die Farbe von Glas habend.

*काचक m. 1) *Glas.* — 2) *Stein.*

काचकामल n. *eine best. Krankheit des Auges* Ind. St. 14,383. Davon °कामलिन् Adj. *daran leidend* ebend.

*काचकूपी f. *Glasflasche.*

*काचघटी f. *Glaskrug.*

*काचतिलक n. *schwarzes Salz* Râǵân. 6,97.

*काचन und *°क n. *eine Schnur oder ein Umschlag, um die losen Blätter einer Handschrift zusammenzuhalten.*

*काचनकिन् m. *Handschrift.*

*काचपाकपत्र n. *Glasretorte.*

*काचभाजन n. *Glasgefäss.*

काचमणि m. *Bergkrystall, Quars* Spr. 801.7621.

काचमल n. 1) *die Unreinigkeit, welche das Auge bei der Krankheit* काच *ausscheidet.* — 2) **schwarzes Salz.*

*काकमाची f. *ein geistiges Getränk* Gal.

*काचमाली f. als eine Bed. von मालती.

*काचमाष m. *Dolichos Catjang* Gal.

काचर Adj. *gläsern, glasähnlich.*

*काचलवण n. *schwarzes Salz* Râǵân. 6,97.

काचलिन्दि = काकचिञ्चिक.

*काचसंभव und *काचसौवर्चल n. *schwarzes Salz* Râǵân. 6,97.

*काचस्थाली f. *Bignonia suaveolens.*

काचात m. *ein best. Schwimmvogel.*

*काचिच m. 1) *Maus, Ratte.* — 2) *Gold.* — 3) *Hülsenfrucht oder Waise.*

काचिञ्चिक = काकचिञ्चिक.

*काचित Adj. *im Strickneiz liegend, am Ende eines Joches hängend.*

काचित्कर Adj. *Allerlei thuend, zu Allem dienend.*

*काचिम m. *ein in der Nähe eines Tempels stehender, für heilig angesehener Baum.*

काचिलिन्दि und °क = काकचिञ्चिक.

*काच्छ und *°क Adj. von कच्छ.

काच्छिक m. *Bereiter von Wohlgerüchen.*

*काच्छी f. *eine best. wohlriechende Erde.*

काञ्च n. *ein hölzerner Hammer* Âpast.

1. *काञ्चल n. *etwas Wasser.*

2. काञ्चल Adj. *wasserarm* Kâraka 6,2.

1. काञ्चन n. 1) *Gold; auch so v. a. Geld.* — 2) **die Staubfäden der Lotusblüthe.*

2. काञ्चन 1) Adj. (f. ई) *golden.* — 2) m. *a) eine best. essbare Pflanze. Nach den Lexicographen: Mesua ferrea, Michelia Champaca, Ficus glomerata, Bauhinia variegata, Datura fastuosa und Rottleria tinctoria.* — *b) ein für das ganze Leben geschlossenes Bündniss.* — *c) eine best. Tempelform* Hemâdr. 2,*a*,58,10. — *d)* N. pr. *α) *eines Buddha.* — *β) verschiedener Männer.* — 3) *f. ई *a) Gelbwurz.* — *b) eine Art Asclepias.* — *c) eine mit der Premna spinosa verwandte Pflanze* Gal. — *d) ein best. gelbes Pigment, Gallenstein des Rindes* Râǵân. 12,59.

काञ्चनक 1) Adj. *golden.* — 2) m. *a) eine Reis- oder Getraidefrucht.* — *b) *Bauhinia variegata.* — 3) f. घा N. pr. einer Stadt VP.^{2} 4,212. — 4) *f. °निका *eine mit der Premna s. mosa verwandte Pflanze* Râǵân. 10,111. — 5) *n. *Auripigment.*

*काञ्चनकदली f. *eine Art Musa.*

काञ्चनकान्ति Adj. *glänzend wie Gold* Daçak. 12,5.

*काञ्चनकारिणी f. *Asparagus racemosus.*

काञ्चनक्षीरी f. *eine Art Asclepias.*

काञ्चनगर्भ R. 3,53,33 wohl fehlerhaft; ed. Bomb. 3,47,27 काञ्चनवर्ण.

काञ्चनगिरि m. 1) *Goldberg,* Bein. des Meru. — 2) N. pr. eines Elephanten.

काञ्चनगैरिक n. *eine Art Ocker.*

काञ्चनदंष्ट्र m. pr. eines Fürsten.

काञ्चनपुर n. und °पुरी f. N. pr. einer *Stadt.*

*काञ्चनपुष्पक m. *Tabernaemontana coronaria.*

*काञ्चनपुष्पी f. *eine mit der Premna spinosa verwandte Pflanze* Râǵân. 10,111.

काञ्चनप्रभ N. pr. 1) m. eines Fürsten. — 2) f. घा einer Vidjâdhara-Fürstin.

*काञ्चनभूया f. *Ocker* Nigh. Pr.

काञ्चनमय Adj. (f. ई) *golden.*

काञ्चनमाला f. N. pr. 1) verschiedener Frauen 295,2. — 2) einer Apsaras Kâraṇḍ. 3,14.

काञ्चनरुचि Adj. *glänzend wie Gold* Hit. 33.

काञ्चनवर्मन् m. N. pr. eines Fürsten MBu. 5,189,10.

काञ्चनवेग m. N. pr. eines Vidjâdhara.

काञ्चनशृङ्ग n. N. pr. einer mythischen Stadt.

काञ्चनशृङ्गिन् Adj. *mit goldenen Spitzen versehen* Hemâdr. 1,362,22.

*काञ्चनसंधि m. *eine Art Bündniss;* s. 2. काञ्चन 2) b).

काञ्चनाक्ष 1) m. N. pr. *a)* eines Wesens im Gefolge Skanda's. — *b)* eines Dânava. — 2) *f. ई Bein. der Sarasvatî Gal.

काञ्चनाङ्गदिन् Adj. *ein goldenes Geschmeide am Oberarm tragend* MBu. 12,4,9.

काञ्चनाचल m. Bein. des *Berges* Meru MBu. 1, 67,30.

काञ्चनाचार्य m. N. pr. des Verfassers des Dhanañǵajavigaja.

काञ्चनाद्रि m. = काञ्चनाचल Spr. 7754.

काञ्चनाभा f. N. pr. einer Stadt.

काञ्चनार (Râǵân. 10,23. Bhâvapr. 2,84. Bâlar. 279,7), °नारक und °नाल m. *Bauhinia variegata.*

काञ्चनाक्ष Adj. *nach dem Golde benannt.* गैरिक n. *eine Art Ocker* Sçe. 2,405,10.

काञ्चनीय 1) Adj. (f. या) *golden.* — 2) f. *या *ein best. gelbes Pigment.*

काञ्चनेषुधि m. N. pr. eines Fürsten.

काञ्चि 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) f. = काञ्ची 1). Auch am Ende eines adv. Comp.

*काञ्चिक n. = काञ्जिक *saurer Reisschleim.*

काञ्ची f. 1) *Gürtel,* insbes. *ein weiblicher mit Glöckchen und andern Zierathen.* — 2) **Abrus precatorius.* — 3) N. pr. einer der 7 heiligen Städte. Auch °नगर, °पुर und °पुरी.

काञ्चीकलाप m. (adj. Comp. f. या) = काञ्ची 1) Spr. 6641.

काञ्चीगुणस्थान und *काञ्चीपद n. *die Hüften* Kumâras. 1,37. Vikrama 16,2.

*काञ्चीपुरक Adj. von °पुर; s. काञ्ची 3).

*काञ्चीप्रस्थ m. N. pr. einer Stadt.

काञ्चीपमक n. *eine Art Paronomasie.* Beispiel Bhaṭṭ. 10,8.

काञ्चुकिन् Adj. angeblich = कञ्चुकिन् *gepanzert* Âpast.

काञ्चुकीय m. = कञ्चुकीय Lalit. 241,17. fgg.

काञ्जिक 1) n. *saurer Reisschleim.* — 2) *f. या *a) dass.* — *b) eine best. officinelle, auch als Gemüse genossene Pflanze* (Râǵân. 3,26), und *eine best. Schlingpflanze* Râǵân. 3,134.

काञ्जिकपूजा f. Titel eines Ǵaina-Werkes Bühler, Rep. No. 576.

काञ्जिकवटक m. *ein aus saurem Reisschleim, Mehl und verschiedenen Gewürzen zubereiteter Kloss* Bhâvapr. 2,19. 28.

*काञ्जीक n. = काञ्जिक 1).

कार्ट m. *Tiefe, Grund* Maitr. S. 3,12,12 Âpast. Çr. 17,2.

काटपचेम m. N. pr. eines Scholiasten.

काट्य n. *Schärfe.*

काट्यचेम fehlerhaft für काटपचेम.

काटान *ein best. Flüssigkeitsbehälter* Kâṭj. 40,4.

*काटिप्य Adj. von कटिप.

*काटुक n. *Schärfe.*

कौट्य Adj. *in der Tiefe befindlich.*

काठ 1) Adj. von Kaṭha *herrührend.* — 2) *n. *Stein, Fels.*

काठक 1) Adj. (f. ई) *zu* Kaṭha *in Beziehung stehend.* — 2) n. Titel eines Veda.

काठकोपनिषद् f. = कठोपनिषद्.

*काठशाठिन् m. Pl. *die Schüler des* Kaṭhaçâṭha *oder des* Kaṭha *und* Çâṭha (Kiç.).

*काठिन n. 1) *hardness.* — 2) *sternness.* — 3) *the date fruit.*

काठिन्य n. 1) *Härte, Steife* Spr. 7627. als *Krankheit* Çiva. Sarn. 1,7,10. — 2) *Rauheit, Festigkeit des Charakters.* — 3) fehlerhaft für कठिल्ल Lalit. 44,7.

*काठिन्यफल m. *Feronia elephantum.*

*काठेरणि N. pr. und davon Adj. *°णीय gaṇa गर्गादि.

काणी 1) Adj. (f. या) *a) einäugig.* *यदणा *auf einem Auge blind.* — *b) durchstochen* (*Auge), *durchlöchert* (Muschel) Spr. 1170. — *c) nur einen Henkel habend* und zugleich *einäugig* Spr. 7140. — 2) *m. *Krähe.*

काणत्व n. *Einäugigkeit.*

काणदेव m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

काणभुज 1) Adj. (f. ई) von Kaṇabhuǵ (Kaṇâda) *stammend* Çaṃk. zu Bâdar. 2,2,11. — 2) m. *ein Anhänger des* Kaṇâda, *Atomist* Çaṃk. zu Bâdar. 2,2,12. 3,18. 50. Harshaṃ. 204,6.

काणभूति m. N. pr. eines Jaksha.

काणाद Adj. von Kaṇâda *stammend.*

*काणिकेर m. Metron.

काणुकै Adj. zu सैरस् RV. 8,66,4.

*काणूक m. *Krähe.*

*काणेय m. *der Sohn einer Einäugigen.* *°विष Adj. von *solchen bewohnt.*

*काणेर m. dass.

काणेरि oder °न् m. N. pr. eines Lehrers.

काणेलीमातृ m. *Bastard.*

काण्टक Adj. (f. ई) *aus Dornen bestehend* Âpast. Ça. 15,1.

*काण्टकमर्दनिक Adj. *durch das Niederdrücken der Dornen oder Feinde zu Wege gebracht.*

काण्ठेविद्धि m. Patron. von काण्ठेविद्ध Vaṃçabr. 1. *f. °द्धी und °द्धा.

काण्ड und काण्डै 1) m. n. (adj. Comp. f. या und *ई) *a) Abschnitt, Stück;* bei einer Pflanze *das Stück des Halmes oder Stengels von einem Absatz zum andern; Abschnitt in einem Werke, Absatz in einer Handlung.* — *b) Halm, Stengel, Gerte.* — *c) Pfeil* 154,9. — *d) Rohr eines Knochens, ein langer Knochen.* — *e) vielleicht Ruder* R. 2,89,19. — *f) *ein best. Flächenmaass.* — *g) *Saccharum Sara.* — *h) *Wasser.* — *i) *ein geheimer Ort.* — *k) *Gelegenheit;* vgl. एकाण्ड. — *l) *Lob, Schmeicheleі.* — *m) am Ende eines Comp. α) *Menge.* — *β) als *Ausdruck des Tadels.* — *n) verwechselt mit खण्ड. — 2) f. ई *Hälmchen* Râǵat. 7,117. — 3) *Adj. = काण्डस्यावयवो विकारो वा.

काण्डऋषि m. *der Ṛshi eines Kâṇḍa* Taitt. Âr. 1,32,2.

*काण्डकटु (Gal.) und *°क m. *Momordica Charantia.*

*काण्डकण्ट m. *eine best. Pflanze* Gal.

*काण्डकाण्डक m. *Saccharum spontaneum*

*काण्डकार m. *Betelnussbaum.*

*काण्डकीलक m. *Symplocos racemosa.*

*काण्डगुण m. *eine Grasart.*

*काण्डगोचर m. *eiserner Pfeil.*

काण्डतिक्त und °क m. *Gentiana Chirayita* Bhâvapr. 1,173.

*काण्डधार 1) m. N. pr. einer Oertlichkeit. — 2) Adj. *daher stammend.* — काण्डवारण v. l.

*काण्डनी f. *eine best. Pflanze.*

*काण्डनील m. *Symplocos racemosa.*

काण्डपट m. (Kâd. II,121,14), *°पटी f. und °टक m. *Vorhang.*

काण्डपतित m. N. pr. eines Schlangenfürsten.

*काण्डपत्र m. *eine Art Zuckerrohr* Gal.

*काण्डपुङ्खा f. *Galega purpurea* Râǵân. 4,73.

*काण्डपुष्प 1) n. *die Blüthe von Artemisia indica.* — 2) f. या wohl *die Pflanze A. i.*

काण्डपृष्ठ 1) m. *a) ein vom Waffenhandwerk lebender Brahman.* — *b) der Gatte einer Hetäre.* — *c) *ein adoptirter oder jeder nicht selbsterzeugte Sohn.* — 2) *n. Karṇa's oder Kâma's *Bogen.*

*काण्डपर्ण m. *Ficus glomerata* Gal.

काण्डभग्न n. *Knochenbruch* Suçr. 1,300,18. 19. 2,31,5. Nom. abstr. °त्व n. 1,301,8.

काण्डमयी f. *eine Art Laute* Liṭ. 4,2,6.

काण्डमायन m. N. pr. eines Grammatikers.

काण्डकृष्णा f. *Helleborus niger* Bhâvapr. 1,173.

काण्डर्षि m. = काण्डऋषि Çaṃk. zu Bâdar. 301,7.

*काण्डलाव Adj. *Gerten zu schneiden beabsichtigend.*

*काण्डवस् Adj. *mit Pfeilen bewaffnet.*

काण्डवारण 1) n. *das Abwehren von Pfeilen* Bâlar. 235,7. — 2) N. pr. einer Oertlichkeit. — 3) Adj. *daher stammend* gaṇa तक्षशिलादि in der Kâç.

काण्डवारिणी f. Beiw. der Devî.

काण्डवीणा f. *eine Art Laute.*

*काण्डशाखा f. *eine* Somavalli Râǵân. 3,90.

*काण्डसंधि m. *Knoten am Halme.*

काण्डस्पृष्ट m. = काण्डपृष्ठ 1) *a).

*काण्डस्थूल m. *Cyperus pertenuis.*

*काण्डाग्नि (v. l. कुण्डाग्नि) m. N. pr. einer Oertlichkeit. Davon Adj. *काण्डाग्नक Kâç. zu P. 4,2,126.

काण्डानुक्रम m., °क्रमणिका und °क्रमणी f. *Inhaltsverzeichniss der Kâṇḍa in der TS.*

काण्डानुसमय m. *die Verrichtung aller vorgeschriebenen rituellen Handlungen in ihrer Reihenfolge an einem Gegenstande, ehe man zur Verrichtung derselben Handlungen in derselben Reihenfolge am zweiten Gegenstande übergeht,* Comm. zu Âçv. Gṛhy. 1,24,7. zu Kâṭy. Ça. 1,5,9. 11. 8,9. 14. 15. 17. zu Nâṛâyaṇ. 3,2,1. fgg. Vgl. पदार्थानुसमय

काण्डार m. *eine best. Mischlingskaste.*

काण्डिका f. 1) *Abschnitt in einem Buche* Comm. zu Çat. Br. 13,3,8,1. — 2) *eine best. Körnerfrucht. — 3) *Cucumis utilissimus.*

काण्डिन् Adj. etwa *halmartig.*

*काण्डीर 1) Adj. *mit Pfeilen bewaffnet.* — 2) m. *a) Achyranthes aspera.* — *b) Momordica Charantia* Râǵân. 3,113. — 3) f. या und ई *Rubia Munjista.*

काण्डेक्षु m. 1) *Saccharum spontaneum* Bhâvapr. 2,64,9. Karaka 3,8. — 2) *Asteracantha longifolia.*

*काण्डेरी f. *Tiaridium indicum.*

*काण्डेरुहा f. = काण्डरुहा Ratnam. 20.

*काण्डेल m. *Rohrkorb.*

काण्व und काण्वक 1) *Adj. zu Kaṇva in Beziehung stehend, ihn verehrend u. s. w.* — 2) m. *a) Patron. von* काण्व Taṃḍya-Br. 14,6,6. 15,10,11. — *b) Pl. α) die Schule des Kaṇva.* — β) Name einer Dynastie. — 3) n. Name verschiedener Sâman.

काण्वक n. Name eines Sâman.

काण्वदेव m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 4,105.

काण्वायन m. Patron. von Kâṇva. Pl. Vâlakh.

काण्वायनि m. desgl. Saṃhitopan. Br. bei Sây. zu RV. 1,51,1 (काण्व° gedr.) und 8,2,40. Comm. zu Nâṛâyaṇ. 3,1,21.

काण्वीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

*काण्वीय Adj. von काण्व.

काण्व्य m. Patron. von काण्व Taṃḍya-Br. Hdschrr.; vgl. काण्व 2) *a).

काण्व्यायन m. 1) Patron. von काण्व. Pl. Hariv. 1,32,5. — 2) Pl. Name einer Dynastie VP. 4,24,12.

*काण्व्यायनीय m. Pl. *die Schule des* Kâṇvâyana.

कात् Adv. mit कर् *verhöhnen, verspotten.*

कातन्त्र 1) n. Titel einer Grammatik. Zu ihr in Beziehung stehen folgende Werke: °कौमुदी (Bühler, Rep. No. 277), °गणधातु, °चतुष्टयप्रदीप, °चन्द्रिका, °धातुघोषा, °पञ्जिका, °परिशिष्ट, °परिशिष्टप्रबोध, °लघुवृत्ति (Bühler, Rep. No. 279. fg.), °विधमसूत्र, °विस्तर oder °विस्तार, °वृत्ति, °वृत्तिटीका, °वृत्तिपञ्जिका, °शब्दमाला, °षट्पाठक und कातन्त्रोणादिवृत्ति. — 2) m. Pl. *die Anhänger der Kâtantra-Grammatik.*

कातर 1) Adj. (f. घा) *feig, muthlos, verzagt, kleinmüthig, befangen, zurückschreckend vor* (Loc., Inf. oder im Comp. vorangehend). Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. — 2) *m. *Cyprinus Catla.* — 3) n. *Verzagtheit* in सकातर.

*कातरायण m. Patron. von कातर.

कातर्य n. *Feigheit, Muthlosigkeit, Verzagtheit, Kleinmuth.*

*कातल m. 1) *Cyprinus Catla.* — 2) N. pr. eines Mannes.

*कातलायन m. Patron. von कातल.

काति 1) Adj. in सर्वा° und काम°. — 2) m. Pl. Name einer Schule.

कातीय Adj. von Kâtja *herrührend.*

*कातीर n. etwa *ein schlechtes Ufer.*

*कातु m. = कूप.

*कातृण n. *eine bestimmte Grasart.*

*कात्रैयक Adj. *zu einer bösen Drei gehörig.*

कात्यक m. Patron. als N. pr. eines Commentators.

कात्य m. Patron. = कात्यायन.

कात्यायन 1) m. Patron. von कति als N. pr. eines berühmten alten Weisen. Pl. *die Nachkommen des* Kati. — 2) f. ई a) N. pr. α) einer Frau des Jâgñavalkja. — β) einer Pravrâgikâ. — b) Bein. der Durgâ. — c) *eine Wittwe mittleren Alters in Roth gekleidet. — 3) Adj. (f. ई) von Kâtjâjana *herrührend* Ind. St. 14,160.

कात्यायनतन्त्र und कात्यायनमाहात्म्य n. Titel zweier Werke.

*कात्यायनिका f. *eine Wittwe mittleren Alters.*

कात्यायनीकल्प m. Name eines Kalpa.

कात्यायनीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

कात्यायनीय 1) m. Pl. *die Schule des* Kâtjâjana. — 2) n. Titel verschiedener Werke.

कात्यायनेश्वर n. Name eines Liṅga.

काद्यक und काद्यक्य m. Patron. von कद्यक.

*काद्यक्यायनी f. zu काद्यक्य.

*कार्यचित्क Adj. (f. ई) *mit Mühe zu Stande kommend.*

*काधिक Adj. (f. ई) *in Erzählungen bewandert.*

काद्म्ब 1) m. a) *eine Gansart mit dunkelgrauen Flügeln.* — b) *Pfeil. — c) *Nauclea Cadamba. — 2) *f. घा *eine best. Pflanze.* — 3) n. *die Blüthe der Nauclea Cadamba.*

*काद्म्बक m. *Pfeil.*

काद्म्बर 1) *m. n. *saurer Rahm.* — 2) (*n.) f. ई *ein best. berauschendes Getränk* Kâd. 102,19. — 3) f. ई a) *das Weibchen des Kokila. — b) *Predigerkrähe. — c) N. pr. einer Tochter Kitraratha's und der Madirâ und Titel eines nach ihr benannten Romans.

*काद्म्बरीलोचनानन्द m. Bein. des *Mondes* Kâd. II,133,7.

*काद्म्बर्य m. *Nauclea Cadamba.*

काद्म्बिनी f. 1) *eine dicke Wolkenschicht* Pañkat. 4,20. Spr. 7809. — 2) N. pr. einer Tochter Takshaka's Ind. St. 14,122.

काद्याचित्क Adj. (f. ई) *nur dann und wann vorkommend, zufällig* Çaṃk. zu Bâdar. 2,3,18. 3,2,19. Nom. abstr. °ता f. und °त्व n.

काद्यिकमस्तुति f. und काद्यिकमत n. Titel zweier Werke.

काद्रव Adj. *schwärzlichgelb, rothbraun.*

काद्रवेय m. 1) Metron. (von कद्रू) verschiedener Schlangendämone. — 2) *Schlange überh.

कानक 1) Adj. *golden.* — 2) *n. *der Same von Croton Jamalgota.*

कानघ् *das Suffix* घान als Partic. perf. 238,18. 240,1.

कानटा f. *eine best.* Râgat. S. S. S. 55.

कानद् m. N. pr. eines Mannes.

1. कानन n. 1) *Wald.* Bisweilen neben वन. Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — 2) *Haus.

2. *कानन Brahman's *Antlitz.*

काननान्त n. *Waldgegend, Wald* 84,17. R. 4,48,14. Vgl. वनान्त.

*काननारि m. *Mimosa Suma.*

काननौकस् m. *Affe.*

*कानलक Adj. von कनल.

कानायन (!) m. Patron.

*कानिष्ठिक Adj. von कनिष्ठिका.

कानिष्ठिनेर्य m. *ein Sohn der jüngsten oder einer jüngeren Gattin.* Pl. Kull. zu M. 9,138 (कनि° gedr.).

कानिष्ठ्य n. *die Stellung des Jüngsten, — Jüngern.*

कानीनेर्य m. Patron. des Pṛthuçravas.

कानीनेय 1) Adj. (*f. ई) a) von *einer Jungfrau geboren.* — b) *für den Augenstern geeignet, — bestimmt.* — 2) m. Bez. a) *Vjâsa's. — b) *Karṇa's. — c) Agnivecja's.

कानीयस् Adj. Pl. *geringer an Zahl.*

कानेरिन् m. N. pr. = काणेरिन्.

1. कान्त 1) Adj. (f. घा) a) *begehrt, geliebt.* — b) *liebreich, reizend.* — 2) m. a) *Geliebter, Gatte* 170,7. Spr. 7619. 7678. — b) *der Mond. — c) *Frühling. — d) *Barringtonia acutangula. — e) *Eisen. — f) *Stein. — g) Bein. α) Skanda's. — β) *Kṛshṇa's. — h) N. pr. eines Sohnes des Dharmanetra Hariv. 1,33,3. — 3) f. घा a) *Geliebte, Gattin* 122,23. 134,3. 167,30. — b) *ein reizendes Weib. — c) *die Erde. — d) *Fenchel. — e) *eine Art Cyperus. — f) *grosse Kardamomen. — g) *Piper aurantiacum. — h) *ein best. Metrum. — i) *eine best.* Çruti S. S. S. 24. — 4) n. a) *Safran. — b) *eine Art Eisen. — c) *Magnet. — d) *eine Art Haus* Gal.

2. कान्त Adj. *auf* क *auslautend* Spr. 7840.

कान्तक m. N. pr. eines Mannes.

कान्तकलिका f. *eine Art künstlicher Verse.*

कान्तत्व n. *Lieblichkeit, Liebreiz.*

*कान्तपर्णिन् m. *Pfau.*

*कान्तपाषाण m. *Magneteisenstein* Nigh. Pr.

*कान्तपुष्प m. *Bauhinia variegata* Râǵân. 10,22.

कान्तमिश्र m. N. pr. eines Autors.

*कान्तलक m. *Cedrela Toona.*

*कान्तलोह n. *Magnet* Râǵân. 13,27.

कान्तलोह n. *Gusseisen* Mat. med. 46.

*कान्ताङ्गिदोहद् und *कान्ताचरणदोहद् m. *Jonesia Asoca.*

कान्तानुवृत्त m. *das Zuwillensein dem Geliebten oder der Geliebten.*

कान्तापुरी f. v. l. für कान्तिपुरी VP.² 4,217.

कान्तायँ, °यते *den Geliebten oder die Geliebte machen.*

*कान्तायस n. *Magnet* Râǵân. 13,27.

कान्तार 1) m. n. a) *ein grosser Wald, Wildniss.* — b) *Höhle. — 2) m. a) *eine Art Zuckerrohr.* — b) *Bambusrohr. — c) *Bauhinia variegata. — d) *ein best. Tact. — 3) *f. ई *eine Art Zuckerrohr.* — 4) n. a) *Landplage, calamitas* Kâraṇḍ. 47,15. 20. — b) *die Blüthe einer best. Lotusart.*

कान्तारक 1) m. a) *eine Art Zuckerrohr. — b) Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) f. °रिका *eine Bienenart.*

कान्तारपथ m. *ein Weg durch eine Wildniss.*

*कान्तारपथिक Adj. *auf beschwerlichen Waldwegen herbeigeführt.*

कान्तारभव m. *Waldbewohner* 219,6.

*कान्तारवासिनी f. Bein. der Durgâ.

कान्तारेक्षु m. *eine Art Zuckerrohr* Bhâvapr. 5,64.

कान्ति f. (adj. Comp. f. auch ई) 1) *Begehr, Verlangen. — 2) *Liebreiz, Lieblichkeit, Anmuth, Schönheit.* — 3) *liebliche Farbe, heller Schein* (insbes. des Mondes) 116,17. Spr. 2121. 7736. — 4) in der Rhet. *gesteigerte Anmuth* Vimâna 3,1,22. 22,14. — 5) personif., insbes. als *Gattin des Mondes*; auch Bein. der Lakshmi und der Durgâ.

कान्तिक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कान्तिकोसल m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,9,10.

*कान्तिद् 1) n. *Galle.* — 2) f. घा *Serratula anthelmintica.*

कान्तिदायक n. *ein best. wohlriechendes Holz.*

कान्तिपुर n. und °पुरी f. Namen von *Städten.*

कान्तिमत्ता f. *Anmuth, Schönheit.*

कान्तिमत् 1) Adj. *lieblich, reizend, schön.* — 2) f. °मती a) *ein best. Metrum.* — b) ein Frauenname.

कान्तिराज m. N. pr. eines *Fürsten.*

कान्तिव्रत n. *eine best. Begehung.*

कान्ती (Ind. St. 15,337) und °नगरी f. N. pr. einer Stadt.

कान्तोत्पीडा f. *ein best. Metrum.*

°कान्धक n. *ein best. Stoff.*

°कान्धक्य m. Patron. von कन्धक. Dazu °f. कान्धक्यायनी.

°कान्धिक Adj. von कन्था.

°कान्द्र *gaṇa* घस्मादि.

°कान्द्रकायन m. Patron. von कान्द्रकि *gaṇa* तौल्वल्यादि in der Kāç.

°कान्द्रकि m. Patron. *gaṇa* तौल्वल्यादि in der Kāç.

कान्दम m. Patron. des Ekajâvan.

°कान्दर्प Patron. von कन्दर्प.

कान्दर्पिक n. *Erotikon.*

कान्दविक m. *Bäcker* Pâṇḍ.

कान्दाविर्य n. *ein best. Gift.*

कान्दिश् Adj. *flüchtig.*

कान्दिशी Adv. mit भू *die Flucht ergreifen.*

कान्दिशीक Adj. *flüchtig* Bâlar. 54,3.

कान्दुला f. *eine best.* Râgat. 8. 8. 111.

°कान्दूरा f. *eine best. Pflanze* Gal.

कान्यकुब्ज 1) n. N. pr. einer Stadt. — 2) °Adj. (f. ई) *aus Kânjakubga stammend, dort wohnend.*

°कान्यता f. *ein best. wohlriechender Stoff* (नली).

कान्याकुब्ज n. Kathâs. 61,219 fehlerhaft für कान्यकुब्ज.

कापट Adj. (f. ई) *dem Betrug ergeben.*

कापटव m. Patron. °f. ई.

°कापटवक Adj. von कापटव.

°कापठ्य n. *Schelmerei, Betrügerei.*

कापथ 1) m. (°n.) *ein schlechter Weg, Abweg* (in übertr. Bed.). — 2) m. N. pr. eines Dânava. — 3) °n. *die Wurzel von Andropogon muricatus.*

कापा f. *vielleicht Wagen* (Grassmann).

°कापाटिक Adj. = कपाटिकव. Auch v. l. für कार्पटिक.

कापाल 1) Adj. (f. ई) *zu Schädeln in Beziehung stehend* Spr. 4300. *aus Schädeln gebildet* Prasannar. 78,13. — 2) m. a) Pl. *die Schule des* Kapâlin. — b) *ein Anhänger einer best. Çiva'itischen Secte.* — c) °*Cucumis utilissimus.* — 3) °f. ई *Embelia Ribes.* — 4) n. *eine Art Aussatz* Karaka 6,7.

कापालि m. N. pr. eines alten Weisen.

कापालिक 1) °Adj. a) = कपालिकव. — b) *einem Kâpâlika* 2) *a) eigenthümlich.* — 2) m. a) *ein Anhänger einer best. Çiva'itischen Secte, der mit Menschenschädeln sich schmückt und aus ihnen isst,* Govindân. zu Çâṅk. zu Bâdar. 2,2,37 (S. 502). — b) *eine best. Mischlingskaste.* — c) N. pr. eines Lehrers. — 3) °n. *Aussatz* Gal.

कापालिन् m. 1) Bein. Çiva's. — 2) *eine best. Mischlingskaste.* — 3) N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

°कापिक Adj. (f. ई) *affenartig.*

कापिञ्जल 1) Adj. *vom Haselhuhn.* — 2) °m. Patron. von कपिञ्जल.

°कापिञ्जलाद् m. Pl. *die Schule des* Kâpiñgalâdja Mânâṇ. 4,43, a.

°कापिञ्जलादि m. Patron. von कापिञ्जलाद्.

°कापिञ्जलायन m. Patron. von कापिञ्जलादि.

°कापिञ्जलि m. Patron. von कपिञ्जल.

°कापिञ्जल्य Adj. von कापिञ्जलि.

कापित्थ Adj. von कपित्थ.

कापित्थक 1) N. pr. einer Oertlichkeit. — 2) f. °त्थिका wohl *Feronia elephantum.*

कापित्थिक Adj. als Bez. bestimmter Brahmanen.

कापिल 1) Adj. (f. ई) a) *dem* Kapila *eigen, ihm gehörig* u. s. w. °पुराण n. Titel eines Werkes. — b) °*bräunlich.* — 2) m. *ein Anhänger der Lehre des Kapila* Harshaṅ. 204,6. — 3) n. *ein von Kapila verfasstes Werk.* = सांख्य Gal.

कापिलवलि m. N. pr. eines Mannes Karaka 860,11.

°कापिलिका m. Metron. von कापिलिका.

कापिलेय 1) Adj. *von Kapila herrührend.* — 2) m. Metron. von कापिला.

कापिलेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

°कापित्थ Adj. von कपिल.

कापिवन n. *eine best. zweitägige Feier* Vaitân.

°कापिष्ठ 1) n. *eine Art Rum.* — 2) f. ई N. pr. einer Oertlichkeit.

कापिशायन 1) °Adj. (f. ई) *aus Kâpiçî kommend* u. s. w. — 2) m. Patron. oder Metron. — 3) n. a) *eine Art Rum.* — b) °*Gottheit.*

°कापिशेय m. *ein* Piçâka.

कापिष्ठल m. 1) Patron. von कापिष्ठल. — 2) Pl. N. pr. eines Volkes.

कापिष्ठलकठ m. Pl. Name einer Schule des Jâgurveda Ârsh. 44,18.

°कापिष्ठलायन Adj. von कापिष्ठल Mânâṇ. 8.44,5.

°कापिष्ठलि m. Patron. von कापिष्ठल.

°कापिष्ठल्या f. zu कापिष्ठलि.

कापी f. 1) Patron. f. zu काप्य. °पत्र m. N. pr. eines Lehrers. — 2) N. pr. eines Flusses MBh. 6,9,34.

कापोतकानिक m. N. pr. eines Muni.

कापुरुष 1) m. *ein elender Wicht, Feigling.* — 2) Adj. (f. घी) *elend, feig.*

°कापुरुष्य n. *Feigheit.*

कापेय 1) Adj. (f. ई) *einem Affen eigenthümlich.* — 2) m. Patron. von कपि. Auch Pl. — 3) °n. *Affenart.*

कापोत 1) Adj. (f. ई) a) *der Taube eigenthümlich, von der Taube kommend.* — b) *von der Farbe der Taube, grau.* — 2) °m. *Natrum.* — 3) f. ई *eine best. Pflanze.* — 4) n. a) °*Taubenschwarm.* — b) °*Spiessglanz.* — c) Name zweier Sâman Ârsh. Bâ.

°कापोतक Adj. von कपोतकोष.

°कापोतपाक m. *ein Fürst der* Kapotapâka.

कापोतरेतस m. Patron. von कपोतरेतस Comm. zu Çâṅk. Bâ. 3,3.

°कापोताञ्जन n. *Collyrium aus Antimon.*

कापोति m. Patron. von कपोत.

कापोल m. Pl. Name einer Schule des Sâmaveda Ârsh. 47,10.

काप्य m. Patron. von कपि.

°काप्यकर Adj. *seine Sünden bekennend.*

°काप्यकार 1) Adj. dass. — 2) m. *Sündenbekenntniss.*

°काप्यायनी f. zu काप्य.

°कापिल m. = कपिल.

कावन्ध s. कावन्ध्य.

कावर्य m. Bez. von *Unholden.*

कावर्तर् m. *ein schlechter Herr.*

काम (einmal कामे VS.) 1) m. (adj. Comp. f. घा) a) *Wunsch, Begehren, Verlangen nach* (Gen., Dat. oder Loc.), *Trieb, Lust, Vergnügen.* कामाय *nach Wunsch, Jmds* (Gen. oder Dat.) *Wünsche entsprechend,* so v. a. *Jmd zu Liebe.* कामे dass. कामात् *aus eigener Lust, freiwillig, gern, absichtlich.* Am Ende eines adj. Comp. mit vorangehendem Objecte (häufig ein Infin. auf तु) *ein Verlangen habend —, begehrend nach, die Absicht habend zu.* — b) *ein Gegenstand des Wunsches, Begehrens, Verlangens, der Lust.* — c) *Liebe,* insbes. *Geschlechtsliebe.* — d) *Einsatz im Spiele* Nal. 16,7. — e) personif. α) *der Wunschgott.* — β) *der Liebesgott.* — f) Bein. α) Agni's. — β) °Vishṇu's Gal. — γ) Baladeva's. — δ) °*eine Mangoart.* — ε) °*eine Bohnenart* Gal. — ζ) *eine best. Tempelform* Hemâdri 2,a,38,10. — η) *ein best. Metrum.* — θ) N. pr. verschiedener Männer. — 2) f. कामा a) nur Instr. कामया in Verbindung mit ब्रूहि oder प्रब्रूहि *so v. a. frei heraus.* — b) N. pr. einer Tochter des Pṛthuçravas. — 3) °n. a) *Gegenstand des Wunsches.* — b) *der männliche Same.*

कामकन्दला f. ein Frauenname.

कातर 1) Adj. (f. घा) *feig, muthlos, verzagt, kleinmüthig, befangen, zurückschreckend vor* (Loc., Infin. oder im Comp. vorangehend). Nom. abstr. °ना f. und °त्व n. — 2) *m. *Cyprinus Catla.* — 3) n. *Verzagtheit* in सकातर.

*कातरायण m. Patron. von कातर.

कातर्य n. *Feigheit, Muthlosigkeit, Verzagtheit, Kleinmuth.*

*कातल m. 1) *Cyprinus Catla.* — 2) N. pr. eines Mannes.

*कातलायन m. Patron. von कातल.

कातवि 1) Adj. in सपा° und काम°. — 2) m. Pl. Name einer Schule.

कातीय Adj. von Kâtja *herrührend.*

*कातीर n. *etwa ein schlechtes Ufer.*

*कातु m. = कूप.

*कातृण n. *eine bestimmte Grasart.*

*कात्रेयक Adj. *zu einer bösen Dirn gehörig.*

कात्यक m. Patron. als N. pr. eines Commentators.

कात्य m. Patron. = कात्यायन.

कात्यायन 1) m. Patron. von कति als N. pr. eines berühmten alten Weisen. Pl. *die Nachkommen des* Kâti. — 2) f. ई a) N. pr. α) einer Frau des Jâgñavalkja. — β) einer Pravrâgikâ. — b) Bein. der Durgâ. — c) *eine Wittwe mittleren Alters in Roth gekleidet. — 3) Adj. (f. ई) von Kâtjâjana *herrührend* Ind. St. 14,160.

कात्यायनतन्त्र und कात्यायनमाहात्म्य n. Titel zweier Werke.

*कात्यायनिका f. *eine Wittwe mittleren Alters.*

कात्यायनीवत्स्य m. Name eines Kalpa.

कात्यायनीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

कात्यायनीय 1) m. Pl. *die Schule des* Kâtjâjana. — 2) n. Titel verschiedener Werke.

कात्यायनेश्वर n. Name eines Liṅga.

काथक und काथक्य m. Patron. von कथक.

*काथक्यायनी f. zu काथक्य.

*कार्यचित्क Adj. (f. ई) *mit Mühe zu Stande kommend.*

*काधिक Adj. (f. ई) *in Erzählungen bewandert.*

काद्म्ब 1) m. a) *eine Gansart mit dunkelgrauen Flügeln.* — b) *Pfeil. — c) *Nauclea Cadamba.* — 2) *f. घा *eine best. Pflanze.* — 3) n. *die Blüthe der Nauclea Cadamba.*

*काद्म्बक m. *Pfeil.*

काद्म्बर 1) *m. n. *saurer Rahm.* — 2) (*n.) f. ई *ein best. berauschendes Getränk* Kâd. 102,19. — 3) f. ई a) *das Weibchen des Kokila. — b) *Predigerkrähe. — c) N. pr. einer Tochter Kitraratha's und der Madirâ und Titel eines nach ihr benannten Romans.

*काद्म्बरीलोचनानन्द m. Bein. des *Mondes* Kâd. II,133,7.

*काद्म्बर्य m. *Nauclea Cadamba.*

काद्म्बिनी f. 1) *eine dicke Wolkenschicht* Pârâçarja. 3,20. Spr. 7809. — 2) N. pr. einer Tochter Takshaka's Ind. St. 14,122.

कादाचित्क Adj. (f. ई) *nur dann und wann vorkommend, zufällig* Çaṅk. zu Bâdar. 2,3,18. 3,2,10. Nom. abstr. °ता f. und °त्व n.

कादिक्रमस्तुति f. und कादिमत n. Titel zweier Werke.

काद्रव Adj. *schwärzlichgelb, rothbraun.*

काद्रवेय m. 1) Metron. (von कद्रू) verschiedener Schlangendämone. — 2) *Schlange überh.

कानक 1) Adj. *golden.* — 2) *n. *der Same von Croton Jamalgota.*

कानच् *das Suffix* चान als Partic. perf. 238,15. 240,1.

कानडा *f. *eine best. Râgiṇî* 8. S. S. 35.

कानद m. N. pr. eines Mannes.

1. कानन n. 1) *Wald.* Bisweilen neben वन. Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — 2) *Haus.

2. *कानन Brahman's *Antlitz.*

काननान्त n. *Waldgegend, Wald* 84,17. R. 4,48,14. Vgl. वनान्त.

*काननारि m. *Mimosa Suma.*

काननौकस् m. *Affe.*

*कानलक Adj. von कनल.

कानायन (!) m. Patron.

*कानिष्ठिक Adj. von कनिष्ठिका.

कानिष्ठिनेय m. *ein Sohn der jüngsten oder einer jüngeren Gattin.* Pl. Kull. zu M. 9,123 (कनि° gedr.).

कानिष्ठ्य n. *die Stellung des Jüngsten, — Jüngern.*

कानीत m. Patron. des Pṛthuçravas.

कानीन 1) Adj. (*f. ई) a) *von einer Jungfrau geboren.* — b) *für den Augenstern geeignet, — bestimmt.* — 2) m. Bez. a) *Vjâsa's. — b) *Karṇa's. — c) Agnivecja's.

कानीयस् Adj. Pl. *geringer an Zahl.*

कानीरिन् m. N. pr. = कणीरिन्.

1. कान्त 1) Adj. (f. घा) a) *begehrt, geliebt.* — b) *liebreich, reizend.* — 2) m. a) *Geliebter, Gatte* 170,7. Spr. 7619. 7678. — b) *der Mond. — c) *Frühling. — d) *Barringtonia acutangula. — e) *Eisen. — f) *Stein. — g) Bein. α) Skanda's. — β) *Kṛshṇa's. — h) N. pr. eines Sohnes des Dharmanetra Hariv. 1,33,3. — 3) f. घा a) *Geliebte, Gattin* 122,22. 134,5. 167,30. — b) *ein reizendes Weib. — c) *die Erde. — d) *Fennich. — e) *eine Art Cyperus. — f) *grosse Kardamomen. — g) *Piper aurantiacum. — h) *ein best. Metrum. — i) *eine best. Çruti* 8. S. S. 24. — 4) n. a) *Safran. — b) *eine Art Eisen. — c) *Magnet. — d) *eine Art Haus* Gal.

2. कान्त Adj. *auf* क *auslautend* Spr. 7840.

कान्तक m. N. pr. eines Mannes.

कान्तकलिका f. *eine Art künstlicher Verse.*

कान्तत्व n. *Lieblichkeit, Liebreiz.*

*कान्तपर्वतिन् m. *Pfau.*

*कान्तपाषाण m. *Magnetisenstein* Nigh. Pa.

*कान्तपुष्प m. *Bauhinia variegata* Râǵân. 10,23.

कान्तमिश्र m. N. pr. eines Autors.

*कान्तलक m. *Cedrela Toona.*

*कान्तलोह n. *Magnet* Râǵân. 11,27.

कान्तलोह n. *Gusseisen* Mat. med. 46.

*कान्ताङ्घ्रिदोहद् und *कान्ताघरणदोहद् m. *Jonesia Asoca.*

कान्तानुवृत्त m. *das Zuwillensein dem Geliebten oder der Geliebten.*

कान्तापुरी f. v. l. für कान्तिपुरी VP.² 4,217.

कान्तायँ, °यते *den Geliebten oder die Geliebte machen.*

*कान्तायस n. *Magnet* Râǵân. 13,27.

कान्तार 1) m. n. a) *ein grosser Wald. Wildniss.* — b) *Höhle. — 2) m. a) *eine Art Zuckerrohr.* — b) *Bambusrohr. — c) *Bauhinia variegata. — d) *ein best. Tact.* — 3) *f. ई *eine Art Zuckerrohr.* — 4) n. a) *Landplage, calamitas* Kâraṇ. 47,13.20. — b) *die Blüthe einer best. Lotusart.*

कान्तारक 1) m. a) *eine Art Zuckerrohr. — b) Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) f. °रिका *eine Bienenart.*

कान्तारपथ m. *ein Weg durch eine Wildniss.*

*कान्तारपथिक Adj. *auf beschwerlichen Waldwegen herbeigeführt.*

कान्तारभव m. *Waldbewohner* 219,6.

*कान्तारवासिनी f. Bein. der Durgâ.

कान्तारेक्षु m. *eine Art Zuckerrohr* Bhâvapr. 2,64.

कान्ति f. (adj. Comp. f. auch ई) 1) *Begehr, Verlangen. — 2) *Liebreiz, Lieblichkeit, Anmuth, Schönheit.* — 3) *liebliche Farbe, heller Schein* (insbes. des Mondes) 116,17. Spr. 2121. 7756. — 4) in der Rhet. *gesteigerte Anmuth* Vîmâṇa 3,1,22. 22,14. — 5) personif., insbes. als *Gattin des Mondes*; auch Bein. der Lakshmi und der Durgâ.

कान्तिक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कान्तिकोसल m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,9,10.

*कान्तिद् 1) n. *Galle.* — 2) f. घा *Serratula anthelminthica.*

कान्तिदायक n. *ein best. wohlriechendes Holz.*

कान्तिपुर n. und °पुरी f. Namen von *Städten.*

कान्तिमती f. *Anmuth, Schönheit.*

कान्तिमत् 1) Adj. *lieblich, reizend, schön.* — 2) f. °मती a) *ein best. Metrum.* — b) ein Frauenname.

कान्तिराज m. N. pr. eines *Fürsten.*

कान्तिव्रत n. *eine best. Begehung.*

कान्ती (Ind. St. 15,337) und °नगरी f. N. pr. einer Stadt.

कान्तोत्पीडा f. *ein best. Metrum.*

*कान्थक n. *ein best. Stoff.*

*कान्थक्य m. Patron. von कन्थक. Dazu *f. कान्थक्यायनी.

*कान्थिक Adj. von कन्था.

*कान्द् gaṇa घस्मादि.

*कान्दकायन m. Patron. von कान्दकि gaṇa तौल्वल्यादि in der Kāç.

*कान्दकि m. Patron. gaṇa तौल्वल्यादि in der Kāç.

कान्दम m. Patron. des Ekajâvan.

*कान्दर्प Patron. von कन्दर्प.

कान्दर्पिक a. *Erotikon.*

कान्दविक m. *Bäcker* Pañcad.

कान्दाविर्य n. *ein best. List.*

कान्दिश् Adj. *flüchtig.*

कान्दिशी Adv. mit भू *die Flucht ergreifen.*

कान्दिशीक Adj. *flüchtig* Bâlar. 54,3.

कान्दुला f. *eine best. Rāgiṇī* S. S. S. 111.

*कान्दूरा f. *eine best. Pflanze* Gal.

कान्यकुब्ज 1) n. N. pr. einer Stadt. — 2) *Adj. (f. ई) *aus Kânjakubǵa stammend, dort wohnend.*

*कान्यजा f. *ein best. wohlriechender Stoff* (नली).

कान्याकुब्ज n. Kathâs. 61,319 fehlerhaft für कान्यकुब्ज.

कापट Adj. (f. ई) *dem Betrug ergeben.*

कापटव m. Patron. *f. ई.

*कापटवक Adj. von कापटव.

*कापठ्य n. *Schelmerei, Betrügerei.*

कापथ 1) m. (*n.) *ein schlechter Weg, Abweg* (in übertr. Bed.). — 2) m. N. pr. eines Dânava. — 3) *n. *die Wurzel von Andropogon muricatus.*

कापा f. *vielleicht Wagen* (Grassmann).

*कापाटिक Adj. = कपाटिकव. Auch v. l. für कार्पटिक.

कापाल 1) Adj. (f. ई) *zu Schädeln in Beziehung stehend* Spr. 4300. *aus Schädeln gebildet* Prasannar. 78,13. — 2) m. a) Pl. *die Schule des* Kapâlin. — b) *ein Anhänger einer best. Çiva'itischen Secte.* — c) *Cucumis utilissimus. — 3) *f. ई *Embelia Ribes.* — 4) n. *eine Art Amulet* Kathâs. 6,7.

कापालि m. N. pr. eines alten Weisen.

कापालिक 1) *Adj. a) = कपालिकव. — b) *einem Kâpâlika* 2) *a) eigenthümlich.* — 2) m. a) *ein Anhänger einer best. Çiva'itischen Secte, der mit Menschenschädeln sich schmückt und aus ihnen isst,* Govindân. zu Çârîr. zu Bâdar. 2,2,37 (S. 502). — b) *eine best. Mischlingskaste.* — c) N. pr. eines Lehrers. — 3) *n. *Amulet* Gal.

कापालिन् m. 1) Bein. Çiva's. — 2) *eine best. Mischlingskaste.* — 3) N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

*कापिक Adj. (f. ई) *affenartig.*

कापिञ्जल 1) Adj. *vom Haselhuhn.* — 2) *m. Patron. von कपिञ्जल.

*कापिञ्जलाद् m. Pl. *die Schule des* Kâpiñǵalâdja Mânav. 4,43, a.

*कापिञ्जलादि m. Patron. von कापिञ्जलाद्.

*कापिञ्जलाद्य m. Patron. von कापिञ्जलादि.

*कापिञ्जलि m. Patron. von कपिञ्जल.

*कापित्थ Adj. von कपित्थ.

कापित्थक 1) N. pr. einer Oertlichkeit. — 2) f. °त्थिका wohl *Feronia elephantum.*

कापिष्ठिक Adj. als Bez. bestimmter Brahmanen.

कापिल 1) Adj. (f. ई) a) *dem* Kapila *eigen, ihm gehörig u. s. w.* °पुराण n. Titel eines Werkes. — b) *bräunlich.* — 2) m. *ein Anhänger der Lehre des* Kapila Haasnâ. 204,6. — 3) n. *ein von* Kapila *verfasstes Werk.* = सांख्य Gal.

कापिलवलि m. N. pr. eines Mannes Kârand. 860,11.

*कापिलिक m. Metron. von कपिलिका.

कापिलेय 1) Adj. *von* Kapila *herrührend.* — 2) m. Metron. von कपिला.

कापिलेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*कापित्थ Adj. von कपित्थ.

कापिवन n. *eine best. zweitägige Feier* Varâh.

*कापिश 1) n. *eine Art Rum.* — 2) f. ई N. pr. einer Oertlichkeit.

कापिशायन 1) *Adj. (f. ई) *aus* Kâpiçî *kommend u. s. w.* — 2) m. Patron. oder Metron. — 3) n. a) *eine Art Rum.* — b) *Gottheit.

*कापिशेय m. *ein* Piçâka.

कापिष्ठल m. 1) Patron. von कापिष्ठल. — 2) Pl. N. pr. eines Volkes.

कापिष्ठलकठ m. Pl. Name einer Schule des Jâgurveda Ârśay. 44,18.

*कापिष्ठलायन Adj. von कापिष्ठल Mânav. 8,64,b.

*कापिष्ठलि m. Patron. von कापिष्ठल.

*कापिष्ठलित्या f. zu कापिष्ठलि.

कापी f. 1) Patron. f. zu काप्य. °पुत्र m. N. pr. eines Lehrers. — 2) N. pr. eines Flusses MBh. 6,9,34.

कापोपकानिक m. N. pr. eines Muni.

कापुरुष 1) m. *ein elender Wicht, Feigling.* — 2) Adj. (f. आ) *elend, feig.*

*कापुरुष्य n. *Feigheit.*

कापेय 1) Adj. (f. ई) *einem Affen eigenthümlich.* — 2) m. Patron. von कपि. Auch Pl. — 3) *n. *Affenart.*

कापोत 1) Adj. (f. ई) a) *der Taube eigenthümlich, von der Taube kommend.* — b) *von der Farbe der Taube, grau.* — 2) *m. *Natrum.* — 3) f. ई *eine best. Pflanze.* — 4) n. a) *Taubenschwarm. — b) *Spiessglanz. — c) Name zweier Sâman Ârśa. Br.

*कापोतक Adj. von कपोतकोष.

*कापोतपाक m. *ein Fürst der* Kapotapâka.

कापोतरेतस m. Patron. von कपोतरेतस Comm. zu Çâṅku. Br. 3,3.

*कापोताञ्जन n. *Collyrium aus Antimon.*

कापोति m. Patron. von कपोत.

कापोल m. Pl. Name einer Schule des Sâmaveda Ârśay. 47,10.

काप्य m. Patron. von कपि.

*काप्यकर Adj. *seine Sünden bekennend.*

*काप्यकार 1) Adj. dass. — 2) m. *Sündenbekenntniss.*

*काप्यायनी f. zu काप्य.

*काफल m. = कट्फल.

काबन्ध s. कावन्ध.

काबर्य m. Bez. von *Unholden.*

कामर्तृ m. *ein schlechter Herr.*

काम (einmal कामै VS.) 1) m. (adj. Comp. f. आ) a) *Wunsch, Begehren, Verlangen nach* (Gen., Dat. oder Loc.), *Trieb; Lust, Vergnügen.* कामाय *nach Wunsch, Jmds* (Gen. oder Dat.) *Wünsche entsprechend,* so v. a. *Jmd zu Liebe.* कामे dass. कामात् *aus eigener Lust, freiwillig, gern, absichtlich.* Am Ende eines adj. Comp. mit vorangehendem Objecte (häufig ein Infin. auf तु) *ein Verlangen habend —, begehrend nach, die Absicht habend zu.* — b) *ein Gegenstand des Wunsches, Begehrens, Verlangens, der Lust.* — c) *Liebe,* insbes. *Geschlechtsliebe.* — d) *Einsatz im Spiele* Nal. 16,7. — e) personif. α) *der Wunschgott.* — β) *der Liebesgott.* — f) Bein. α) Agni's. — β) *Vishṇu's Gal. — γ) Baladeva's. — g) *eine Mangoart. — h) *eine Bohnenart* Gal. — i) *eine best. Tempelform* Hemâdri 2,a,38,10. — k) *ein best. Metrum.* — l) N. pr. verschiedener Männer. — 2) f. कामा a) nur Instr. कामया in Verbindung mit ब्रूहि oder प्रब्रूहि so v. a. *frei heraus.* — b) N. pr. einer Tochter des Pṛthuçravas. — 3) *n. a) *Gegenstand des Wunsches.* — b) *der männliche Same.*

कामकन्दला f. ein Frauenname.

कामकर्शन in घ°

कामकला f. Bein. der Rati (der Gattin des *Liebesgottes*). °बीज n. *der Keim eines best. Zauberspruches.* °तन्त्र n. und °ङ्गनाविलास m. Titel von Werken.

कामकलिका f. N. pr. einer Surāṅganā Ind. St. 15,241.

*कामकाकुरव m. *Taube* Gal.

कामकाति Adj. *Wünsche heischend.*

*कामकाला f. *Jasminum Sambac* Rāǵān. 10,93.

कामकाम und °कामिन् Adj. *allerhand Wünsche habend.*

कामकार 1) Adj. *Jmds* (Gen.) *Wünsche erfüllend.* — 2) m. *eine That des freien Willens, Willensfreiheit.* °कारं कर् *thun was s. an will,* कारेण, °कारात्, °कारतस् und °कार° *freiwillig.*

कामकुण्ड n. Name eines Liṅga.

*कामकूट m. 1) *erheuchelte Liebe, das verliebte Thun einer Buhldirne.* — 2) *der Geliebte einer Buhldirne.*

कामकृत Adj. *mit Absicht —, mit Bewusstsein vollbracht* Āpast. 2,28,12.

कामकृति f. *beliebige Anordnung* Vaitān.

1. कामकेलि m. *Beischlaf.*

2.*कामकेलि m. *der Vidūshaka im Schauspiel* Tait. 3,1,6.

कामकेलिरस m. *ein best. Aphrodisiacum.*

कामकोशी f. N. pr. eines Flusses.

कामक्रीडा f. *ein best. Metrum* Ind. St. 8,392.

*कामखट्वला f. *Pandanus odoratissimus* Rāǵān. 10,71.

कामग 1) Adj. (f. घा) a) *nach Belieben sich nach irgend einem Orte begebend.* — b) *seinen Neigungen fröhnend.* — 2) *f. घा Kokila-Weibchen* Gal.

कामगति Adj. = कामग 1) a).

कामगम 1) Adj. (f. घा) dass. — 2) m. Pl. *eine best. Klasse von Göttern im 11ten* Manvantara.

कामगवी f. = कामधेनु 1) Ind. St. 15,371.

*कामगामिन् Adj. = कामग 1) a).

कामगिरि m. N. pr. eines *Berges* VP.² 2,142.

कामगुण m. 1) *Liebe, Zuneigung.* — 2) Pl. *die den fünf Sinnen angenehmen Objecte, Sinnengenüsse* Lalit. 225.4.

कामगो f. = कामधेनु 1) Spr. 2693.

*कामगामिन् Adj. = कामग 1) a).

कामचक्र n. *ein best. mystischer Kreis*

कामचन्द्र m. N. pr. eines Fürsten (buddh.).

कामचर 1) Adj. (f. ई) *sich frei, ungehemmt bewegend, nur seinem eigenen Willen folgend.* Nom. abstr. °त्व n. Kathās. 18,216. — 2) f. ई N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

कामचर्या n. *freie —, ungehemmte Bewegung.*

1. कामचार m. 1) *freie —, ungehemmte Bewegung* Mit. 1,1,a,13. *freies, selbstbestimmtes, absichtliches Verfahren.* °तस् *ad libitum* Comm. zu TS. Prāt. — 2) *das Frönen seiner Lust.*

2. कामचार Adj. (f. घा) *sich frei bewegend, ungehemmt zu Werke gehend.*

कामचारवादभक्ष Adj. *nach Belieben handelnd, sprechend und essend* Gaut. 2,1

कामचारिन् 1) Adj. a) = 2. कामचार. Nom. abstr. °रित्व n. Kād. II,130,13. — b) *seinen Lüsten nachgehend.* परस्त्री° *in Bezug auf die Frau eines Andern.* Nom. abstr. °रित्व n. — 2) m. a) *ein Jaksha.* — b) *Sperling.* — c) *Bein. Garuḍa's.* — 3) f. °णी a) Name der Dākshājaṇī im Gebirge Mandara. — b) *eine Artemisia* Nigh. Pr.

कामचालन n. ein Ausdruck aus der Erotik.

कामज 1) Adj. a) *aus dem Begehren entstehend.* — b) *in Folge sinnlicher Triebe erzeugt.* — 2) m. a) *Bein. Aniruddha's.* — b) Pl. = कामगम 2) VP.² 3,20.

*कामजननी f. *Betelpfeffer* Nigh. Pr.

*कामजनि und *°ज्ञान m. *der indische Kuckuck.*

कामजित् m. Bein. Skanda's.

कामजेष्ठ Adj. *den Wunschgott an der Spitze habend.*

कामठ Adj. *der Schildkröte eigenthümlich.*

कामठक m. N. pr. eines Schlangendämons.

कामण्डलव 1) Adj. *in einem Topf enthalten* Harshac. 4,6. — 2) *n. *Töpfergeschäft.*

*कामण्डलेय m. (f. ई) Metron. von कमण्डलु.

कामतन्त्र n. Titel eines Werkes.

कामतरु m. 1) *der Liebesgott als Baum.* — 2) *Vanda Roxburghii* Nigh. Pr.

कामतस् Adv. 1) *von Seiten der Lust, — des Vergnügens.* — 2) *aus eigner Lust, freiwillig, absichtlich.*

*कामताल m. *der indische Kuckuck.*

कामतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

कामद 1) Adj. (f. घा) *Wünsche gewährend* Spr. 7853. Nom. abstr. °त्व n. 2105. — 2) m. Bein. a) *der Sonne.* — b) Skanda's. — 3) f. घा a) = कामधेनु 1) R. Gorr. 1,53,20. — b) *Betelpfeffer, *gelbe Myrobalane* und *eine Sanseviera* Nigh. Pr. — c) N. pr. α) einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — β) einer Tochter des Çatadhanvan.

कामदत्ता f. Titel eines Werkes.

कामदत्तिका f. N. pr. einer Tochter des Çatadhanvan.

कामदत्तिका f. v. l. für कामदत्तिका Hariv. 1,38,6.

कामदमनी f. N. pr. eines ausschweifenden Frauenzimmers.

कामदर्शन Adj. *von lieblichem Aussehen.*

कामदहन n. 1) *die Verbrennung des Liebesgottes* (durch Çiva). — 2) *ein best. Fest am Vollmondstage des* Phālguna.

कामदान n. 1) *eine Schenkung zum eigenen Vergnügen* Hemādri 1,14,7. — 2) *eine best. Begehung von Buhldirnen.*

कामदुघ 1) Adj. (f. घा) *Wünsche melkend, jeglichen Wunsch gewährend* Bālar. 42,13. — 2) f. घा *eine solche Kuh.*

कामदुघ (Nom. °धुक्) 1) Adj. und 2) f. = कामदुघ 1) und 2).

कामदुघ Adj. (f. घा) = कामदुघ 1).

*कामदूतिका f. *Tiaridium indicum.*

कामदूती f. 1) *Kokila-Weibchen. — 2) *Bignonia suaveolens* Bhāvapr. 3,51.

कामदेव m. 1) *der Liebesgott.* Nom. abstr. °त्व n. — 2) Bein. a) Vishṇu's Viṣṇus. 98,10. Vgl. Bhāg. P. 5,18,13. — b) Çiva's. — 3) N. pr. verschiedener Männer

कामदेवन Adj. *den Liebesgott darstellend* Agni-P. 37,11.

कामदोहना Adj. f. *sich leicht melken lassend* Hemādri 1,460,3. 8. 6. 8

कामदोहनी f. 1) Adj. dass. Hemādri 1,459,10. — 2) Subst. = कामधेनु 1).

कामधर m. N. pr. eines Sees in Kāmarūpa.

कामधैर्यण n. *Wunschbefriedigung.*

कामधर्म m. *Liebesspiel.*

कामधातु m. *die Region der Wünsche* (der Sitz der Kāmāvakara).

कामधेनु f. 1) *eine alle Wünsche gewährende Wunderkuh.* — 2) N. pr. einer Göttin. — 3) Titel verschiedener Werke.

कामधेनुगणित n. Titel eines Werkes.

कामधेनुतन्त्र n. desgl.

*कामधेनिस् m. Bein. Çiva's.

कामन 1) *Adj. *wollüstig, geil.* — 2) f. घा a) *Wunsch, Verlangen.* — b) *Vanda Roxburghii* Nigh. Pr.

*कामनीडा f. *Moschus* Rāǵān. 12,48.

कामनीयक n. *Liebreiz, Schönheit* Naish. 3,64.

कामन्द m. N. pr. eines Rshi.

कामन्दक 1) m. = कामन्द. — 2) f. ई N. pr. a) einer buddh. Priesterin. — b) einer Stadt 134,17. — 3) n. Titel eines Werkes.

कामन्दकि m. Patron. von कामन्दक, Verfasser eines Nītiçāstra Ind. St. 15,233.

कामन्दकीय Adj. von Kāmandaki *verfasst.*

*कार्मधमिन् m. *Kupferschmied.*

कामपति m. *Herr der Wünsche.*

कामपत्नी f. *Kâma's Gattin, d. i.* Rati.

*कामपर्णिका und *°पर्णी f. *Trichodesma zeylanicum* Nigh. Pr.

कामपाल m. 1) Bein. a) Çiva's. — b) *Baladeva's. — 2) N. pr. eines Mannes.

*कामपालक m. = कामपाल 1) b) Gal.

कामपूर Adj. *Wünsche erfüllend, — gewährend.*

कामपूर्ण 1) Adj. dass. — 2) n. *Wunscherfüllung.*

कामप्रद 1) Adj. *Wünsche gewährend.* — 2) m. *quidam eorundi modus.*

कामप्रदीप m. Titel eines Werkes.

कामप्रश्न m. *ein Fragen nach Belieben, freies Fragen.*

*कामप्रस्थ m. N. pr. einer Stadt. Davon Adj. *स्थीय.

कामप्रि wohl m. Patron. von कामप्र.

*कामप्रियकारी f. *Physalis flexuosa* Râgân. 4,113.

*कामफल m. *eine Mangoart* Râgân. 11,18.

*कामबद्ध 1) Adj. *durch Liebe gefesselt.* — 2) n. *Wald.*

कामबल n. *geschlechtliches Vermögen* Bâlarâm. 2,91.

कामबिन्दु m. *ein Tropfen seiner Wünsche,* beim Feuer so v. a. *ein Tropfen geschmolzener Butter* Bhâg. P. 7,11,34.

कामभक्त m. *ein Essen nach Belieben* Mit. 1,1,a,12 (°भक्त्य gedr.).

कामभाज् Adj. *der Genüsse theilhaftig.*

कामभोग m. Pl. *Sinnengenüsse.*

कामम् Adv. 1) *nach Wunsch, — Herzenslust, — Belieben, getrost.* — 2) *gern, mit Freuden.* — 3) *ja, ja gewiss* 124,22. R. 5,24,4. Spr. 2911. — 4) *immerhin, jedenfalls* MBh. 3,310,19. R. 4,9,105. 19, 21. 5,53,11. Çiç. 26,16. Spr. 6306. Mit einer Negation *keinenfalls* R. 3,56,17. 6,94,24. — 5) *dennoch* R. 4,16,30. Spr. 5911. 6776. — 6) *wenn auch, gesetzt dass* (gewöhnlich mit Imperat.) 319,30. R. 6,95,19. 36. Râgân. 2, 3. Spr. 1637. 3894. 7843. — 7) काम् — तु, किं तु, च (Spr. 1002), पुनर् (292,7), यद्यपि oder तथापि *wenn auch, obgleich, zwar — aber, aber doch, dennoch.* — 8) काम् — न तु oder न च *wohl —, nicht aber, lieber — nicht aber, eher, als dass.* Auch न तु — काम् — 9) यद्यपि — काम् तथापि *obgleich — dennoch* Spr. 5284.

काममञ्जरी f. ein Frauenname.

काममय Adj. (f. ई) 1) *dessen Wesen Trieb ist.* — 2) *allen Wünschen entsprechend.*

काममर्दन m. Bein. Çiva's.

*काममह m. *das Fest des Liebesgottes am Vollmondstage im Monat* Kâitra.

*काममालिन् m. Bein. Gaṇeça's.

कामयमूल Adj. *von Liebe getrieben.*

काममोह m. *Liebesrausch.*

*कामयितर् Nom. ag. *begierig, verlangend, geil.*

कामयितव्य Adj. *zu wünschen, — begehren* Comm. zu Nyâyam. 10,2,26.

कामरत्न n. Titel eines Tantra.

कामरस m. *der Genuss des Beischlafs.*

कामरसिक Adj. *der Liebe fröhnend.*

कामराज m. N. pr. eines *Fürsten* und eines Dichters.

1. कामरूप n. *jede beliebige Gestalt.*

2. कामरूप 1) Adj. (f. आ) *jede beliebige Gestalt annehmend.* — 2) m. a) *ein Gott.* — b) Pl. N. pr. eines Volkes im westlichen Assam; Sg. Name des Landes Bâlarâm. 1,183.

कामरूपतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

कामरूपनिबन्ध m. Titel eines Werkes.

कामरूपपति m. N. pr. eines Autors.

कामरूपपात्रापद्धति f. Titel eines Werkes.

कामरूपिन् 1) Adj. a) *jede beliebige Gestalt annehmend* Harîv. 6701. VP. 5,28,4. Nom. abstr. °पित्व n. — 2) *m. a) *Igel.* — b) *Eber.* — c) *ein Vidjâdhara.* — 3) *f. °पिणी *Physalis flexuosa* Râgân. 4,112.

कामरूपीयनिबन्ध m. = कामरूपनिबन्ध.

*कामरूपोद्भवा f. *eine Art Moschus* Nigh. Pr.

*कामरेखा f. *Buhldirne.*

कामल 1) *Adj. *verliebt, lüstern.* — 2) *m. a) *Frühling.* — b) *Wüste, Steppe.* — 3) n. f. (आ) *eine Form der Gelbsucht* Hemâdri 1,744,2. — 4) *f. आ N. pr. einer Apsaras. — 5) f. ई N. pr. einer Tochter des Ruṇu.

*कामलकोकर् Adj. von कमलकोकर्.

कामलकोट Adj. von कमलकोट.

कामलता f. 1) *penis.* — 2) *Quamoclit pennata* Mat. med. 302.

*कामलभिद् Adj. von कमलभिद्.

कामलायन und °नि m. Patron. von कमल.

*कामलि m. desgl. gaṇa तौल्वल्यादि in der Kâç.

कामलिक Adj. *bei der Gelbsucht üblich* Kâraka 6,18.

कामलिन् 1) Adj. *mit der Gelbsucht behaftet* Hemâdri 1,742,19. — 2) *m. Pl. *die Schule des Kamala* Kâç. zu P. 4,3,104.

*कामलेखा f. = कामरेखा.

कामवत्स Adj. (f. आ) *den Wunsch zum Kalbe habend* TBr. 3,12,8,2.

कामवत् 1) Adj. a) *verliebt.* — b) *das Wort* काम *enthaltend.* — 2) f. कामवती a) *Curcuma aromatica.* — b) N. pr. einer Stadt.

कामवर m. *eine nach Wunsch zu wählende Gabe.*

कामवर्षिन् Adj. *nach Wunsch regnend* Ind. St. 15,377.

*कामवल्लभ 1) m. a) *Frühling.* — b) *der Mangobaum* Râgân. 11,9. — b) *der Zimmetbaum.* — 2) f. आ *Mondlicht.*

कामवश्य Adj. *von Liebe beherrscht, verliebt.*

कामवसति f. ein Ausdruck aus der Erotik.

कामवाद m. *ein Reden nach Belieben* Mit. 1,1,a,12.

कामवासिन् Adj. *seinen Aufenthalt nach Belieben wechselnd.*

*कामविद्ध m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

कामविवर्जित Adj. *frei von allen Wünschen* Brahmabindûp. 1.

कामवीर्य Adj. *nach Belieben Heldenmuth an den Tag legend.*

*कामवृत्त m. *Vanda Roxburghii* Râgân. 5,66.

कामवृत्त Adj. (f. आ) *den Gelüsten fröhnend.*

1. कामवृद्धि f. *Steigerung des Geschlechtstriebes.*

2. *कामवृद्धि m. *ein best. Strauch* Râgân. 4,209.

*कामवृत्ता f. *Bignonia suaveolens.*

*कामवेरणि v. l. im gaṇa गर्गादि in der Kâç. Davon Adj. °णीय ebend.

कामव्याहारिन् Adj. *lieblich singend.*

कामशर m. 1) *ein Pfeil des Liebesgottes.* — 2) *der Mangobaum* Râgân. 11,9.

कामशोन्मादिनी f. N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15,241.

कामशल्य Adj. (f. आ) *Liebe zur Spitze habend* AV. 3,25,2

कामशासन m. Bein. Çiva's Daçak. 51,3.

कामशास्त्र n. 1) *eine Lehre vom Angenehmen.* — 2) *eine Lehre von der Liebe* Vâmana. — 3) Titel verschiedener Werke.

कामशैल m. N. pr. eines *Berges* R. ed. Bomb. 4,43,28.

*कामसख m. 1) *Frühling.* — 2) *der Monat* Kâitra. — 3) *der Mangobaum.*

कामसंकल्प Adj. *allerhand Wünsche habend* Brahmabindûp. 1.

कामसनि Adj. *Wünsche erfüllend.*

काममसूक्त m. Titel eines Werkes.

*कामसुत m. Aniruddha, *der Sohn des Liebesgottes.*

कामसू 1) Adj. 1) *Wünsche gewährend.* — 2) *f. Beiw. der Rukmiṇî Gal.

कामसूक्त n. *eine best. Hymne* Hemâdri 1,300,3.

कामसूत्र n. *ein über die Liebe handelndes Sûtra.*

कामसेन N. pr. 1) m. eines Fürsten. — 2) f. घा einer Fürstin.

कामस्वामिन् m. N. pr. eines Lehrers.

कामहैतुक Adj. *nur in Folge eines Verlangens hervorgerufen.*

कामाक्षा f. *eine Form der* Dâkshâjaṇî. °तन्त्र n. Titel eines Tantra.

कामाख्या f. *eine Form der* Durgâ und Bez. einer ihr geheiligten Localität in Assam.

कामाख्य 1) n. N. pr. eines Tîrtha MBh. 3,82, 183. — 2) f. घा = कामाक्षा VP.² 5,88. Paśâd. Ind. St. 15,393. fgg.

कामाख्यतन्त्र n. Titel eines Tantra.

कामाग्निसंदीपन Adj. *den Geschlechtstrieb erregend.*

कामाङ्कुश m. 1) *der Haken, mit dem der Liebesgott die Verliebten antreibt.* — 2) **Fingernagel.* — 3) **penis.*

*कामाङ्ग 1) m. *der Mangobaum* Râgân. 11,9. — 2) f. घा *eine best.* Çruti Gal.

कामातुर 1) Adj. *liebeskrank.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

कामात्मन् Adj. *den Begierden frönend, von Liebe erfüllt.* Nom. abstr. °त्मता f.

कामान्ध 1) Adj. *durch Liebe geblendet* 176,16. — 2) *m. a) *der indische Kuckuck.* — b) *Falke* Gal. 3) *f. घा *Moschus* Râgân. 12,48 (gegen Metrum).

कामान्वित् Adj. *nach Belieben Speise habend.*

कामापनी Patron. der Çraddhâ.

*कामायुध 1) m. *eine Mangoart* Râgân. 11,18. — 2) n. *a) die Waffe des Liebesgottes.* — *b) penis.*

*कामायुस् m. 1) *Geier.* — 2) Bein. Garuḍa's.

*कामारण्य n. *ein lieblicher Wald.*

कामारि m. 1) Bein. Çiva's Spr. 7809. Prasannar. 13,8. Dhûrtan. 69. — 2) **eine best. mineralische Substanz.*

कामार्बुदनगर n. N. pr. einer *Stadt.*

*कामालिका f. *ein berauschendes Getränk.*

*कामालु m. *Bauhinia variegata.*

कामावचर m. Pl. *eine best. Klasse von Göttern* (buddh.).

कामावतार m. *ein best. Metrum.*

*कामावसायिन् Adj. angeblich = कामान्त्वेच्छ्या-वसायितुं शीलमस्य. Nom. abstr. *°यिता f. und *°यित्व n. = सत्यसंकल्पता. Vgl. पत्र°.

कामाशन n. *Essen nach Lust, unbeschränkter Genuss von Speisen.*

कामाशय m. *der Sitz des Begehrens* Bhâg. P. 7, 11,34.

कामाशोक m. N. pr. eines Fürsten (buddh.).

कामाश्रम m. und °पद् n. *die Einsiedelei des Liebesgottes.*

*कामि 1) m. *Wollüstling.* — 2) f. Bein. der Rati.

कामिक 1) Adj. *a) worauf das Verlangen gerichtet ist, erwünscht.* — *b) die Befriedigung der Wünsche ankündigend.* — Vgl. पुत्र°, सर्व°. — 2) m. *a) *eine Entenart.* — *b)* N. pr. eines Verfassers von Mantra. — 3) f. घा mystische Bez. *des Lautes* त. — 4) n. Titel eines Werkes Hemâdri 1,190, 6. 201,10. 17.

कामिजन m. *ein Verliebter* 310,12.

कामित n. *Wunsch* MBh. 1,58,22. Ind. St. 15,386.

कामिता f. *der Zustand eines Liebenden, — Verliebten.*

कामिन् 1) Adj. *a) begierig, verlangend, — nach* (Acc. oder im Comp. vorangehend). — *b) liebend, verliebt, — in* (Acc. oder सार्धम्). — 2) m. *a) ein Verliebter, Liebhaber.* — *b)* Bein. Çiva's. — *c) *Anas Casarca.* — *d) *Taube.* — *e) *Sperling.* — *f) *Ardea sibirica.* — 3) f. °मिनी *a) eine Verliebte.* — *b) Weib überh.* 169,6. Spr. 7643. 7674. — *c) eine Form der* Devî Hemâdri 1,395,14. — *d) *Vanda Roxburghii* Râgân. 5,67. — *e) *Curcuma aromatica.* — *f) *ein berauschendes Getränk.*

कामिनीकान्त n. *ein best. Metrum.*

*कामिनीप्रिया f. *ein berauschendes Getränk* Nigh. Pa.

*कामिनीश m. *Hyperanthera Moringa.*

*कामिमत् m. = काममत् Gal.

*कामिवल्लभ m. *Ardea sibirica* Gal.

*कामीन oder *कामील m. *Areca triandra.*

कामुक 1) Adj. (f. घा und *ई) *a) verlangend, begehrend, — nach* (im Comp. vorangehend). — *b) liebend, verliebt in* (Acc.). — 2) m. *a) ein Liebender, Liebhaber, Verliebter.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा. Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Mṛicch. 18,20. — *b) Verlocker,* Pl. *die verlockenden Sinnesgegenstände.* — *c) *Sperling.* — *d) *eine Taubenart* Gal. — *e) *Jonesia Asoca.* — *f) *Gaertnera racemosa.* — *g)* N. pr. eines Verfassers von Mantra. — 3) f. घा Name der Dâkshâjaṇî in Gandhamâdana. — 4) *f. ई *eine Kranichart.*

*कामुककान्ता f. *Gaertnera racemosa.*

कामुकाय्, °यते *den Liebhaber machen.* °यित n. *das Treiben eines Liebhabers.*

कामुकायन m. Patron. von कामुक. N. pr. eines Lehrers.

कामेप्सु Adj. *von irdischen Wünschen erfüllt* Sâṁkhyak. Bh. 1,1,17.

कामेरी f. N. pr. einer Oertlichkeit.

कामेश्वर 1) m. 1) m. Bein. Kubera's Taitt. Âr. 1,31,6. — 2) f. ई N. pr. einer Göttin. — 3) n. Name eines Tîrtha.

कामेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

कामेश्वरमोदक *ein best. Aphrodisiacum* Mat. med. 240.

*कामेष्ट m. *der Mangobaum* Nigh. Pa.

कामोत्थाप्य Adj. *nach Belieben wegzuschicken* Âpast. Bh. 7,39.

कामोद 1) m. *ein best. Râga* S. S. S. 36. 82. — 2) f. ई *a) *Phaseolus trilobus* Ratnam. 53. — *b) eine best. Râgiṇî* S. S. S. 37. Auch *कामोदा.

कामोदक n. *eine beliebige, — nicht unbedingt darzubringende Wasserspende.*

कामोन्मत्त Adj. *liebestoll* Daçak. 43,5.

कामोन्मादिनी f. N. pr. einer Surangamâ Ind. St. 15,241.

*काम्पिल 1) m. N. pr. eines Landes. — 2) f. ई N. pr. der Hauptstadt darin.

काम्पिल्य 1) n. f. (घा) N. pr. einer Stadt der Pañkâla. — 2) m. *a)* N. pr. α) *eines Landes. — β) eines Sohnes des Harjaçva oder Bhârmjâçva. — *b) *eine best. Pflanze, wohl ein Crinum.*

काम्पिल्यक m. 1) *ein Bewohner von* Kâmpilja Manu. 4,74,b. — 2) = काम्पिल्य 2) *b)* Mîlatîrth. ed. Bomb. 323,9, v. l.

*काम्पिल्ल m. 1) = काम्पिल्य 2) *a)* α). — 2) = काम्पिल्य 2) *b).*

काम्पिल्लक 1) m. = काम्पिल्य 2) *b)* Mîlatîrth. ed. Bomb. 323,9. — 2) *f. °ल्लिका dass. — 3) n. *ein best. Arzneistoff,* = पुण्डरोधनिका Ratnam. 163.

काम्पील 1) m. = काम्पिल्य 2) *b).* — 2) Adj. (f. ई) *von dieser Pflanze herrührend.* — 3) n. N. pr. einer Stadt Manu. zu VS. 23,18.

*काम्पीलवासिन् Adj. *in der Stadt* Kâmpîla *wohnend.*

*काम्बल Adj. *mit einer wollenen Decke bezogen* (Wagen).

काम्बलिक m. *eine aus Milchknollen, Molken und Fruchtessig bereitete saure Speise* Kâraka 1 13,6,21.

*काम्बलिकायन Adj. von काम्बलिका.

*काम्बविक m. *Muschelarbeiter.*

*काम्बुका f. = कम्बुका *Physalis flexuosa.*

काम्बुव m. N. pr. eines Dhakka.

काम्बोज 1) Adj. *von den* Kamboǵa *kommend* (Pferde). — 2) m. *a) ein Fürst der* Kamboǵa. — *b)* Pl. N. pr. eines Volkes, = कम्बोज. — *c) *Kelt-*

lotio tinctoria. — d) *eine best. Mimose. — 3) *f. ई a) *Glycine debilis.* — b) *eine best. Mimose.* — c) *Abrus precatorius.* — d) *Serratula anthelminthica.*

*काम्बोजक 1) Adj. von काम्बोज. — 2) f. °जिका *weisser Abrus* Nigh. Pr.

काम्बोजि (metrisch) f. = काम्बोजी *Glycine debilis.*

काम्बोजिनी f. N. pr. eines Wesens im Gefolge der Devî.

°काम्य्, काम्यति *ein Verlangen haben nach.*

काम्य (कामिय) 1) Adj. (f. या) a) *begehrenswerth, köstlich, liebenswerth, beliebt, angenehm.* — b) *beliebig.* — c) *mit einem Wunsche in Verbindung stehend, in einer egoistischen Absicht unternommen.* — 2) *m. *Terminalia alata* Nigh. Pr. — 3) f. काम्या N. pr. a) einer Apsaras. — b) verschiedener Frauen VP.² 1,108.135. 2,99. fg. 263. — Vgl. auch काम्या.

काम्यक m. N. pr. 1) eines Waldes. — 2) eines Sees.

काम्यता f. *Lieblichkeit, Schönheit*

काम्यत्व n. Nom. abstr. zu काम्य 1) c) Gaim. 5,3,34.

*काम्यमरण n. *freiwilliger Tod, Selbstmord.*

काम्यव्रत n. *eine best. Begehung.*

काम्या f. *das Begehren, Verlangen, Wunsch, das Streben nach* (Gen. oder im Comp. vorangehend). — काम्यया mit कामया verwechselt. Vgl. auch काम्य 3).

काम्याष्टमी f. *ein best. achter Tag* Hemâdri 1, 471,8. 17.

काम्येष्टि f. und °त्तन्त्र n. Titel von Werken.

*काम्र Adj. *säuerlich.*

काय् in कायमान Partic. *scheuend, meidend* RV. 3,9,3. Vgl. चाय्.

1. काय 1) Adj. (f. ई) *dem Gott* Ka (Prâgâpati) *betreffend, ihm geweiht u. s. w.* — 2) m. *die Eheform des* Prâgâpati. — 3) n. *die dem* Prâgâpati *geweihte Wurzel des kleinen Fingers.*

2. काय m. (adj. Comp. f. या) 1) *Leib, Körper.* — 2) *Masse, Umfang, Menge, Gruppe.* — 3) *Kapital.* — 4) *Wohnung.* — 5) *Ziel.* — 6) *Natur, Eigenthümlichkeit.*

कायक Adj. (f. °यिका) 1) mit und ohne वृद्धि Bez. *eines best. Zinses* Gaut. 12,35. Jolly, Schuld. 297. fg. — 2) am Ende eines adj. Comp. = 2. काय *Körper.*

कायचिकित्सा f. *die Lehre von der Behandlung der Krankheiten, die den ganzen Körper ergreifen.*

कायत्व n. Nom. abstr. zu 2. काय *Körper.*

कायदण्ड m. *vollständige Herrschaft über den Körper* M. 12,10.

*कायबन्धन n. *Gürtel* (buddh.).

कायमान n. *ein Zelt aus Gräsern, Laub u. s. w.* Kâd. II,47,19. 67,4. Vâsavad. 290,5, v. l. Vgl. auch काय्.

कायमानिकनिकेतन n. wohl dass. Vâsavad. 2nd. 3.

कायवध m. N. pr. eines Asura VP.² 4,250.

कायवत्त् Adj. *verkörpert* Mahâvîrac. 41.

*कायवलन n. *Rüstung.*

कायव्य m. N. pr. eines Mannes.

कायप्रुहि f. = कायचिकित्सा VP.² 4,33.

कायस्थ 1) m. a) *der Allgeist.* — b) *Schreiber (eine Mischlingskaste).* — 2) f. या a) *eine Frau aus der Kaste der Schreiber.* — b) *Myrobalanus Chebula.* — c) *Emblica officinalis* Bhâvapr. 3,118. — d) *Ocimum sanctum.* — e) *= काकोली. — f) *Kardamomen.* — 3) *f. ई *die Frau eines Schreibers.*

*कायस्थाली f. *rothe Dignonia* Nigh. Pr.

*कायस्थिका f. = काकोली Nigh. Pr.

कायस्थोत्पत्ति f. Titel eines Werkes.

कायाग्नि m. *das Feuer im Körper* Kâraka 3,6.

कायाधर्व m. Metron. Prabhâda's.

कायारोकृण und कायावरोकृण n. N. pr. zweier Oertlichkeiten.

कायिक Adj. (f. ई) 1) *mit dem Körper vollbracht.* — 2) *den Leib betreffend, körperlich.* दुःख n. Kâraṇḍ. 9,9. — 3) am Ende eines Comp. *zu der und der Gruppe gehörig* (buddh.).

कायेनेतिविवरण n. Titel der Erklärung eines Çloka im Bala. P.

कायोत्सर्ग m. 1) *das Ablegen des Körpers, das Sterben* Ind. St. 15,291. — 2) *eine best. Art zu sitzen.*

1. कार 1) Adj. (f. ई) am Ende eines Comp. *machend, vollbringend, ausführend, bewirkend, verursachend, anfertigend, herstellend, veranstaltend, vollführend, begehend;* Subst. *Verfertiger, Bewirker, Bildner, Verfasser* u. s. w. पञ्चकोशं गमिष्यामि so v. a. *ein Opfer zu vollführen beabsichtigend.* — 2) m. a) am Ende eines Comp. *That, Handlung.* — b) am Ende eines Comp. *Laut, flexionsloses Wort,* insbes. *eine Interjection* TS. Pâr. 22,1. — c) *Anstrengung. — d) *Entscheidung, Beschluss.* — e) * = पति. — f) *Gemahl (पति). — 3) *f. ई *eine best. Pflanze* Râgân. 8,63. — कारा s. bes.

2. कार m. *Lobgesang, Preislied; Schlachtgesang.*

3. *कार m. = 2. कर *Abgabe, Tribut.*

4. *कार m. *Mord, Todtschlag.*

5. कार 1) Adj. *aus Hagel entstanden.* — 2) *m. *ein in Schnee gehüllter Berg.*

1. कारक 1) Adj. (f. कारिका) = 1. कार 1). Die Ergänzung im Gen. oder im Comp. vorangehend. Ohne Object *der Etwas erreicht* 223,10. *Einfluss ausübend; der Handelnde, Agens, Factor.* *कटं कारको व्रजति so v. a. *eine Matte zu verfertigen beabsichtigend.* — 2) f. कारिका a) *Tänzerin. — b) *Arbeit, Geschäft.* — c) *Handwerk. — d) *eine in gebundener Rede abgefasste Erklärung und Entwickelung schwieriger Lehrsätze.* *कारिकाकर् wohl *durch eine K. erklären.* — e) *Harfe. — f) *Zins.* — g) *eine best. Pflanze.* कारिका v. l. — 3) n. *die Beziehung des Nomens zum Verbum im Satz, Casusbegriff;* insbes. *Subject.* Auch *m.

2. *कारक n. *aus Hagel entstandenes Wasser.*

कारककारिका f., कारककौमदी f. und कारकखण्डनमण्डन n. Titel von Werken.

कारकगुप्ति f. *ein künstlich gebildeter Satz mit verstecktem Subject.*

कारकचक्र n. Titel eines Werkes.

कारकत्व n. *das Erreichen von Etwas, Gelangen zu E.* 233,10.

कारकदीपक n. in der Rhet. *Häufung verschiedener successiver Handlungen auf ein Subject.*

कारकपरीक्षा f. Titel eines Werkes über die Casus Bühler, Rep. No. 282.

*कारकर Adj. P. 3,2,21.

*कारकवत्त् Adj. von कारक.

कारकवाद m. Titel *einer Abhandlung über die Casus.*

कारकविचार m. Titel eines Werkes.

कारकव्याख्या f. und कारकव्यूह m. desgl.

*कारकान्विता f. = क्रिया Gal.

*कारकुलीय m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*कारङ्ग 1) Adj. *am Fingernagel befindlich, von ihm herrührend.* — 2) m. = कारुण्ड *junger Elephant.*

कारञ्ज 1) Adj. *von der Pongamia glabra herrührend.* — 2) *f. ई *langer Pfeffer* Gal.

*कारट्क n. *eine Art Çrâddha* Gal.

1. कारण 1) Adj. am Ende eines Comp. *machend* u. s. w. तत्कारण *dieses verschuldend,* — *zu verantworten habend* 120,18. — 2) f. या a) *Handlung, Begehung.* — b) *Marter. — c) *an astronomical period.* — 3) n. (adj. Comp. f. ई) a) *Veranlassung, Ursache, Grund, Motiv;* mit Gen., Loc. oder am Ende eines Comp. °णात्, °णेन, °णे, °ण° (Nâgân. 18,22) *aus irgend einem Grunde, in Folge irgend einer Veranlassung.* कस्मात्कारणात्, केन °णेन, किं °णम्, कस्मिन्कारणे, *कस्मै °णाय, *कस्य °णस्य *weshalb? warum?* केनापि °णेन *aus irgend einem Grunde* 130,17. एतस्मात्कारणात् *deshalb,* यत्कारणम् *weil,* मम °णात् *meinetwegen,* मित्र°

des Freundes wegen, कारणैरेवनादिभिः *aus diesem und andern Gründen*, मम °णे *meinetwegen*. — *b*) in der Med. *Veranlassung* —, *Grund einer Krankheit*. — *c*) *Grundursache, Element*. — *d*) *worauf man ein Urtheil gründet, Anzeichen, Beleg, Beweisgrund*. — *e*) *Mittel*. — *f*) *Werkzeug, Sinnesorgan*. — *g*) *Bedingung*. — *h*) in der Dram. *der eigentliche Anfang der Haupthandlung*. — *i*) *Handlung*. — *k*) *Körper*. — *l*) *ein best. musik. Instrument*. — *m*) *eine Art Gesang*. — *n*) *eine Anzahl von Schreibern*.

2. *कारण n. *Tödtung*.

कारणक am Ende eines adj. Comp. = कारण 3) *a*). Nom. abstr. °त्व n.

*कारणकारण n. 1) *der Grund des Grundes, der letzte Grund*. — 2) *Element, Atom*.

°कारणकारितम् Adv. *in Folge von*, aus R. 2, 58,21.

कारणकुध् Adj. *mit Grund zürnend* 177,23.

कारणगुण m. *eine Eigenschaft des Grundes* 263,9.

कारणगुणात्मक Adj. *woran die Eigenschaften des Grundes haften*. Nom. abstr. °त्व n. Sāṁkhyak. 14.

कारणतस् Adv. *auf einen Grund* etc.

कारणता f. und °त्व n. Nom. abstr. zu कारण 3) *a*).

कारणतावाद m. Titel eines Werkes.

कारणमाला f. *Verkettung von Ursachen* (eine bes. rhet. Figur).

कारणवत् Adj. *eine Ursache habend* Comm. zu Nyāy. (1828) 2,68.

कारणवादार्थ m. Titel eines Werkes.

कारणशरीर n. *der ursächliche Körper* 259,10. 260,7. 270,7.

कारणाक्षेप m. in der Rhet. *eine Erklärung, dass man Etwas nicht als Grund einer Erscheinung gelten lasse*.

कारणाख्या f. bei den Pāçupata Bez. *der fünf wahrnehmenden und der fünf handelnden Organe, der* Buddhi, *des* Ahaṁkāra *und des* Manas.

कारणात्मन् Adj. *seinem Wesen nach der Grund von* (Gen.) *seiend* 102,1.

कारणान्तर n. *eine besondere Veranlassung*.

कारणार्थ, Acc. und Dat. *wegen*. Vgl. सर्वकारण.

कारणिक m. 1) *Lehrer* MBh. 2,5,34. — 2) *Richter* Pārāç. 237,20. — 3) *Kenner einer Sache*.

*कारणिन् m. = कारणिक 3).

कारणोत्तर n. *das mit der Rechtfertigung einer Jmd zur Last gelegten Handlung verbundene Eingeständniss derselben vor Gericht*.

कारण्ड (nur einmal) und °व्व m. *eine Art Ente*.

*कारण्डवती f. *eine an Kāraṇḍava reiche Gegend*.

कारण्डव्यूह m. 1) *N. pr. eines Buddha. — 2) Titel eines buddh. Werkes, = कार° Kāraṇḍ. 13, 20 °महायानसूत्र n. 25,6.

*कारतन्त्रिका und °की f. von कारतन्त्र Mahāvy.

कारंधम 1) m. Patron. *Avikshit's*. — 2) n. N. pr. eines Tirtha.

*कारंधमिन् m. 1) *Bergmann*. — 2) *Kupferschmied*.

कारपचव N. pr. einer Oertlichkeit.

कारपथ m. = कारापथ VP.² 3,319.

कारभ Adj. vom *Kamel herrührend* Kāraka 6,13.

*कारभू Mahāvy. 6,21,*b*.

*कारमिल्लिका f. angeblich *Kampfer*; vgl. jedoch Rāgān. 12,61.

*कारम्भा f. *Fennich*.

कारम्भि m. Patron. von कारम्भ.

कारयितर् Nom. sg. 1) *der Jmd zum Handeln antreibt*. Nom. abstr. °यित्र n. Çāṅk. zu Bādar. 3, 2,41. — 2) *Vollzieher einer heiligen Handlung* Hemādri 1,798,1.3. — 3) *Barbier* Gaut.

कारयितव्य Adj. 1) *was man machen zu lassen hat*. — 2) *der Etwas* (Acc.) *zu thun angehalten werden soll*. — 3) *zu bewirken, — verschaffen*.

*कारयिष्णु Adj. *der da antreibt*.

कारयेय m. Pl. Bez. *bestimmter Ṛshi* Çāṅk. zu Bādar. 3,4,9. Zum Citat vgl. Çat. Br. 14,7,3,26.

कारव m. 1) *Krähe. — 2) N. pr. eines Mannes; Pl. *sein Geschlecht*.

*कारवतीर Adj. (f. ई) von कारवतीर.

कारवल्ली f. = कारवेल्ल Rāgān. 7,180. Kāraka 3,1.

कारवी f. 1) *Carum Carvi* Bhāvapr. 1,165,16. — 2) *Nigella indica* Bhāvapr. 1,166,4. — 3) *Gartenkresse* Bhāvapr. 1,167. — 4) *Celosia cristata*. — 5) *Anethum Sowa*. — 6) *eine best. Cucurbitacee*. — 7) *= क्षिप्रपत्री.

*कारवीरेय Adj. von कारवीर.

कारवेल्ल m., °वेल्ली f. (Bhāvapr. 3,69. 4,38), °वेल्लक m. und °वेल्लिका f. *Momordica Charantia*.

कारव्या f. (sc. सच्) *ein auf den Sänger bezüglicher Vers* (AV. 20,127,11—14).

कारसूत्र n. fehlerhaft für कालसूत्र Kāraṇḍ. 38,10.

कारस्कर m. 1) *eine best. Giftpflanze*. Nach Einigen *Strychnos nux vomica* Rāgān. 9,149; vgl. Mat. med. 198. — 2) *Baum, Pflanze*. — 3) Pl. N. pr. eines Volkes.

*कारस्कारिका f. *Hundertfuss, Julus*.

कारा f. 1) *Gefängniss*. — 2) *Qual, Marter*. — 3) *Dämpfer an der Vīṇā*. — 4) *Bolin*. — 5) *Goldarbeiterin*. — 6) *ein best. Vogel* Gal.

कारागार (Daçak. 19,16. Bilh. 134,19) und कारागृह n. *Gefängniss*.

कारांधुनि *Schlachtruf*. °धुनीव = °धुनिमिव.

कारापथ m. N. pr. eines Landes Rāṣṭr. 18,20. Vgl. कारुपथ, कारुपथ.

कारापाल m. *Gefängnisswächter*.

*कारापु Kāç. zu P. 6,4,84.

*कारापिका f. = कारपिका *eine Art Kranich*.

कारावर m. *eine best. Mischlingskaste*.

कारावास m. *Gefangenschaft oder Gefängniss* Daçak. 19,18.

*कारावी f. *ein auseinander zu nehmendes Häuschen* Gal.

कारावेश्मन् n. *Gefängniss* Bilh. 24,4.

1. *कारि 1) m. f. *Handarbeiter, Handwerker, Handwerkerin*. — 2) f. *Werk, Arbeit*. Blos bei Fragen und Antworten.

2. कारि Adj. wohl *jubelnd*. Nach Mahīdh. = कारुशील.

कारिकानिबन्ध m. und कारिकावली f. Titel verschiedener Werke. Vgl. 1. कारक 2) *d*).

*कारिकेय m. wohl Metron. von कारिका f. ई Kāç. zu P. 6,4,150. 151.

*कारिकेपि m. Patron. von कारिकेय Kāç. zu P. 6,4,151.

*कारिकेपी Adv. mit भू *zu einem Kārikeja werden* Kāç. zu P. 6,4,152.

*कारिकेपीय्, °यति Denom. von कारिकेय ebend.

कारित 1) Adj. *a*) am Ende eines Comp. α) *veranlasst —, hervorgerufen durch*. — β) *Bezug habend auf*. — *b*) f. आ mit oder ohne वृद्धि *Zinsen, welche den gesetzlichen Zinsfuss überschreiten, die aber der Schuldner in seiner Noth angeboten hat*, Gaut. Jolly, Schuld. 297. fg. — 2) n. *der Character der Causativa, der 10ten Klasse und der Denominativa* (Ç); *die Causalform des Zeitworts*.

कारितार्थ Adj. *mit dem Suffix des Causativs versehen*.

1. कारिन् 1) Adj. *machend, thuend, bewirkend, hervorbringend* (auch einen Laut), *zu Werke gehend, handelnd*; die Ergänzung ein Gen., Adv. oder im Comp. vorangehend. — 2) *m. *Handarbeiter, Handwerker*.

2. कारिन् 1) Adj. *lobsingend, jubelnd; Lobsänger*. — 2) *m. = सत्रिन् Ind. St. 13,368.

कारिसोम m. *der Soma des Lobsängers* Ind. St. 13,368.

कारीर 1) Adj. *aus Rohrschösslingen gebildet, daraus entstanden*. — 2) f. ई *ein best. zur Erlangung von Regen unternommenes Opfer* Maitr. S. 2,4,3.

कारीरेष्टि f. Titel eines Werkes.

कारीर्य Adj. zur Kārīrī in Beziehung stehend Ind. St. 3,393. 12,355.

कारीष Adj. aus Dünger hervorgegangen. — Hariv. 4355 fehlerhaft für करीष.

*कारीषगन्धि m. Patron. von करीषगन्धि. f. *गन्ध्या. *°गन्धी in einem adj. Comp. vor बन्धु.

कारीषि m. N. pr. eines Mannes. Pl. sein Geschlecht.

1. कारु 1) m. a) Handarbeiter, Handwerker Gaut. Bhâgav. 8,498. f. कारू. — b) *Bein. Viçvakarman's. — c) *Handwerk, Kunst. — 2) Adj. grausenhaft, schrecklich (in einer Etymologie).

2. कारु m. 1) Lobsänger, Dichter. — 2) Pl. N. pr. eines Ṛshi-Geschlechts.

कारुक 1) m. Handarbeiter, Handwerker Spr. 7839. f. घी. — 2) *n. die Frucht einer best. Pflanze, = वीरसेन Gal. Fehlerhaft für घारुक.

कारुकसिद्धान्तिन् m. Pl. eine best. Çiva'itische Secte Govindân. zu Çârîr. zu Bidpai 2,2,87 (S. 392).

*कारुज 1) m. das Product eines Handwerkers, Künstlers. — 2) Ameisenhaufen. — 3) ein junger Elephant. — 4) Schaum. — 5) wilder Sesam. — 6) Mesua ferrea. — 7) rothes Rauschgelb.

कारुणिक Adj. mitleidig. Nom. abstr. °ता f.

*कारुणिउका und *कारुणउी f. Blutegel.

कारुण्य 1) Adj. trefflich, preiswürdig. — 2) n. Mitleid.

कारुण्यवेदिन् Adj. mitleidig. Nom. abstr. °दित्व n. R. 1,2,17.

कारुण्यसूत्र n. Titel eines Sûtra.

कारुहेर्धिन् Adj. Sänger hassend Maitr. S. 1,8,7.

कारुधायस् Adj. Sänger hegend, — pflegend.

कारुपथ m. N. pr. eines Landes. Vgl. कारूपथ, कारापथ.

कारुविद्या f. Gop. Br. 1,2,21.

कारुष und °क fehlerhaft für कारूष und °क.

कारूष m. 1) ein Fürst der Karûsha. *f. ई. — 2) Pl. N. pr. eines Volkes, = कारूष. — 3) das von den Karûsha bewohnte Land. — 4) N. pr. eines Sohnes des Manu, = कारूष. — 5) eine best. Mischlingskaste.

कारूषक Adj. über die Karûsha herrschend.

कारेणव 1) vom Elephantenweibchen kommend. — 2) *m. Bein. Pâlakâpja's.

*कारेणुपालायन m. Patron. von कारेणुपालि Gaṇa 3,172.

*कारेणुपालि m. Patron. von कारेणुपाल.

कारोटिन् m. N. pr. v. l. für काणेरि u. s. w.

कारोतर n. Seihe zum Läutern der Surâ.

कारोती f. N. pr. eines Flusses oder einer Oertlichkeit.

*कारोत्तम m. die obenauf schwimmenden geistigsten Theile gebrannter Getränke.

1. *कारोत्तर m. 1) dass. — 2) Brunnen.

2. कारोत्तर Adj. worauf कार folgt TS. Pâṛ. 1,16.

*कार्कटेलव Adj. von कर्कटेलु.

*कार्कट्य m. N. pr. eines Mannes. Davon *Patron. °ायनि gaṇa वाकिनादि in der Kâç.

*कार्कण Adj. (f. ई) von कर्कण.

*कार्कन्धव Adj. (f. ई) von कर्कन्धू.

*कार्कलासेय m. Patron. von कर्कलास.

*कार्कवाकव Adj. (f. ई) von कर्कवाकु.

कार्कशेय m. Bez. Vibhîshaṇa's Hariv. Up. S. 392.

कार्कश्य n. 1) Rauhheit, Härte (auch in übertr. Bed.). — 2) rohe —, harte Arbeit.

*कार्कष्य m. N. pr. eines Mannes. Davon *Patron. °ायणि. कार्कट्य v. l.

कार्कारिण Pân. Gaṇ. 3,15,20 verdorben. Man erwartet einen Namen des Todesgottes im Nominativ.

*कार्कीकि Adj. einem Schimmel ähnlich.

कार्कोट m. N. pr. eines Schlangendämons.

कार्कोटक 1) m. dass. — 2) n. N. pr. einer Stadt Kathâs. 18,133.

कार्ण 1) Adj. im Ohr befindlich. — 2) *m. Patron. von कर्ण. — 3) *n. Ohrenschmaus.

*कार्णखरकि oder *कार्णखरिकि m. Patron. von कर्णखरक oder कर्णखरिक.

*कार्णग्राहिक m. Patron. von कर्णग्राह.

*कार्णचिक्कक Adj. von कर्णचिक्कक P. 4,2,79, Sch.

*कार्णवेष्टकिक Adj. (f. ई) zu Ohrringen geeignet.

कार्णभवस n. Name von Sâman Âsur. Br.

कार्णाट Adj. den Karṇâṭa gehörig u. s. w.

*कार्णायनि und *कार्णि Adj. von कर्ण.

कार्त 1) Adj. die Kṛt-Suffixe behandelnd, — betreffend. — 2) m. Patron. in *कार्तकौण्डपि. N. pr. eines Sohnes des Dharmanetra (v. l. कास्त und कार्ति).

कार्तयज्ञ m. Name verschiedener Sâman Âsur. Br.

कार्तयुग Adj. von कृतयुग das Weltalter Kṛta.

कार्तवीर्य m. Patron. Arǵuna's, Fürsten der Haihaja. °चरित n., °पूजा f. und °पौराण m. Titel von Werken.

कार्तवेष 1) m. Patron. von कृतवेष Âsur. Br. — 2) n. Name verschiedener Sâman ebend.

कार्तस्वर n. 1) Gold. — 2) *Stechapfel.

कार्तान्तिक m. Wahrsager.

कार्तार्थ्य n. Erreichung des Zieles.

कार्ति m. Patron. von कृत. Pl. sein Geschlecht. Vgl. u. कार्त 2).

कार्तिसिद्धेव m. N. pr. eines Mannes.

कार्तिक 1) m. a) (mit oder ohne मास) ein best. Herbstmonat. — b) Metron. Skanda's. — c) N. pr. α) eines med. Autors. — β) eines Varsha. — 2) m. n. das erste Jahr in der 12jährigen Umlaufszeit des Jupiters. — 3) f. ई a) der Vollmondstag im Monat Kârttika. — b) der Neumondstag im Monat Kârttika Ind. St. 15,293. — c) die Çakti Kârttikeja's. — 4) n. N. pr. eines Tîrtha.

कार्तिककुण्ड m. N. pr. eines Arztes.

कार्तिकमल्लिन् m. Titel eines Werkes.

कार्तिकमाहात्म्य n. Titel eines Abschnittes im Skanda- oder Padma-Purâṇa.

कार्तिकसिद्धान्त m. N. pr. eines Scholiasten.

*कार्तिकिक 1) Adj. im Monat Kârttika stattfindend. — 2) m. der Monat Kârttika.

कार्तिकीय Adj. = कार्तिकिक 1). Die Form wird gedadelt.

कार्तिकीव्रत n. eine best. Begehung.

कार्तिकेय m. 1) Metron. Skanda's. — 2) N. pr. eines Autors.

कार्तिकेयपुर n. N. pr. einer Stadt.

*कार्तिकेयप्रसू f. Bein. der Durgâ.

कार्तिकेयव्रत n. eine best. Begehung.

कार्तिकेयषष्ठी f. ein best. sechster Tag.

*कार्तिकोत्सव m. der Vollmondstag im Monat Kârttika.

*कार्त्र m. Patron. von कर्तृ.

*कार्त्रायणि m. Patron. von कार्त्र.

*कार्त्र्य m. Patron. von कर्तृ.

कार्त्स्न्य (vor Jächtig) und कार्त्स्न्यं n. Ganzheit, Gesammtheit. Instr. vollständig.

*कार्त्स्निक Adj. °प्रत्यय ein Kṛt-Suffix.

कार्दम Adj. 1) schlammig. — 2) dem Kardama gehörig.

कार्दमि m. Patron. Ila's.

कार्दमिक Adj. (*f. ई) schlammig.

कार्दमेय m. Patron. Ila's.

*कार्पट m. 1) Bettsteller. — 2) Lack, Gummi.

कार्पटिक m. 1) ein ärmlich gekleideter Pilger Ind. St. 15,382. — 2) N. pr. eines solchen Pilgers. — 3) ein treuer, vertrauter Anhänger Hemâd. 73,5. — 4) Betrüger, Schalk, Einer der sich auf die Schwächen eines Menschen versteht.

कार्पटिन् = कर्पटिन् Gal. = कार्पटिक 1) Kathâs. 124,69.

*कार्पणी f. Fröhlichkeit Nigh. Pa.

कार्पण्य n. 1) das Kläglichthun, Jammern. — 2) Armuth. — 3) Knickerei, Geiz. — 4) Mitleid.

कार्पाणी nach Sis. n. *Schwertkampf.*

कार्पास 1) Adj (*f. ई) *baumwollen.* — 2) m. f. (ई) *die Baumwollenstaude* zu Spr. 3802. — 3) (*m. *n.) *Baumwolle, Baumwollenzeug.*

कार्पासक 1) Adj. *baumwollen.* f. °सकी Hemâdri 1,431,21 fehlerhaft für °सिकी. — 2) *f. °सिका *die Baumwollenstaude.*

कार्पाससंतानव *ein Baumwollengewebe* M. 12,64.

*कार्पासनासिका f. *Spindel.*

कार्पाससौत्रिक = कार्पासतानव Jîv. 2,179.

कार्पासास्थि n. *ein Samenkorn der Baumwollenstaude.*

कार्पासिक Adj. (f. ई) *baumwollen.*

कार्पूर Adj. *aus Kampfer* Hemâdri 1,391,13.

*कार्पूरिण Adj. von कर्पूरिन्.

*कार्पूरिष m. Patron. von कर्पूर.

1.*कार्म Adj. (f. ई) *thätig, arbeitsam.*

2. कार्म Adj. von कृमि *Wurm.*

कार्मण 1) Adj. a) *zu den Handlungen in Beziehung stehend, aus ihnen hervorgegangen.* — b) *zauberend* Daçak. 19. Nom. abstr. °त्व n. — 2) n. *Zauberei, Zauberkunst* Râgat. 7,437.

कार्मणिक Adj. *etwa durch einen Zauber bewirkt* Daçak. 19.

कार्मणेयक m. Pl. N. pr. *eines Volkes.*

कार्मरङ्ग Adj. *kochroth* Harshaç. 174,22. 184,16. Vgl. कर्मिराग.

कार्मार m. 1) *faber, Schmied.* — 2) *Patron. von कर्मार.

*कार्मार्यायणि m. Patron. von कर्मार.

कार्मिक 1) m. Pl. *eine best. buddh. Schule.* — 2) *buntes Gewebe.*

*कार्मिकत्व n. Nom. abstr. von कार्मिक.

1. कार्मुक 1) Adj. *wirksam* (Heilmittel) Kâraka 1, 26. 6,3. — 2) m. a) *Mella sempervirens* Bhâvapr. 1,204. — b) *weisser Khadira* Râgân. 8,24. — c) *Smilax China* Nigh. Pr. — d) *Bambusrohr.*

2. कार्मुक 1) Adj. (f. ई) *vom Baume* Kârmuka. — 2) n. a) *Bogen zum Schiessen.* Einmal m. Am Ende eines adj. Comp. f. या. — b) *ein bogenförmiges Werkzeug.* — c) *ein geometrischer Bogen.* — d) *Regenbogen* Varâh. Jogaj. 5,19. — e) *der Schütze im Thierkreise.* — f) *eine best. Constellation.*

कार्मुकभृत् 1) Adj. *einen Bogen tragend* Vasish. 103. — 2) m. *der Schütze im Thierkreise.*

कार्मुकाय् °यते *einen Bogen darstellen.*

कार्मुकिन् Adj. *mit einem Bogen bewaffnet.*

कार्मुकोपनिषद् f. *das Geheimniss der Schiesskunst* Bâlar. 233,16.

कार्य 1) Adj. a) *faciendus* mit den unter 1. कर् 1) 3) 5) 7) 8) 9) 13) aufgeführten Farbungen. — b) *was hervorgebracht oder bewirkt wird.* — c) *zu veranlassen Etwas* (Acc.) *zu thun* Nîlak. 6,102. — 2) *f. या *eine best. Pflanze* Râgân. 8,65. — 3) n. a) *Obliegenheit, Verhaben, Geschäft, Beschäftigung, Angelegenheit, Sache, gerichtliche Sache.* तेषां कार्याणि कर् *seine Obliegenheit diesen gegenüber erfüllen* 64,14. कार्यम् mit dem Gen. der Person und Instr. der Sache *es ist Jmd zu thun um, es kann Jmd Gebrauch machen von.* — *eine grammatische Operation.* — c) *Wirkung, Product* 263,28. — d) *Absicht, Zweck.* किं कार्यम् *zu welchem Endzweck? weshalb?* °मानुष m. *in einer bestimmten Absicht als Mensch erscheinend.* — e) in der Dramatik *das Endziel, um dessen Erreichung es sich im Drama handelt.* — f) *Grund.

कार्यकर Adj. *wirksam.*

कार्यकर्तृ Nom. sg. *Jmds* (Gen.) *Sache betreibend* Spr. 3396.

कार्यकारण n. *eine best. Absicht als Veranlassung, ein best. Grund.* तत्कार्यकारणात् *in Folge von diesem* 123,8. °तस् *in einer best. Absicht.*

कार्यकारणभाव m. *das Wirkung- und Ursache-Sein.*

कार्यकाल m. Sg. und Pl. *die Zeit zum Handeln* 46,8. R. 1,30,12. Spr. 5435. °विपत्ति f. Kâm. Nîtis. 12,31. °कालात्यय m. *Gefahr im Verzuge.*

कार्यचिन्तक m. *Geschäftsführer.*

कार्यता f. (Kap. 5,58) und °त्व n. (264,2. 265,20) *das Hervorgebrachtwerden, das Wirkung—, Product-Sein.*

कार्यदर्शन n. *die Prüfung einer vor Gericht vorgebrachten Sache.*

कार्यध्वंस m. *das Fallenlassen—, Aufgeben einer Sache* 184,16.

कार्यनिर्णय m. *die Entscheidung einer vor Gericht vorgebrachten Sache.*

कार्यनिर्वृत्ति f. *das Erfolgen der Wirkung.* या °त्ति Soç. 2,351,20.

कार्यपरिच्छेद m. *die richtige Beurtheilung einer Sache.*

*कार्यपुट = घनघर्कर, उन्मत्त und तपण (कृपण).

*कार्यप्रद्वेष m. *Trägheit.*

कार्यप्रेप्य m. *ein Abgesandter in einer Angelegenheit.*

कार्यभाज् Adj. *einer grammatischen Operation unterliegend* Comm. zu TS. Prât. Nom abstr. °भाक्त n. ebend.

कार्यवत्ता f. Nom. abstr. zu कार्यवत् 2) und 3) (R. 5,8,9).

कार्यवत् Adj. 1) *eifrig mit Etwas beschäftigt.* — 2) *ein Geschäft—, ein Anliegen habend.* — 3) *eine best. Absicht verfolgend.*

कार्यवश m. Abl. *so v. a. für Etwas* Spr. 6246.

कार्यविनिमय m. *gegenseitige Verpflichtung Etwas zu thun* Milav. 9,8 (9,16 Boll.).

कार्यविनिर्णय m. = कार्यनिर्णय.

कार्यविपत्ति f. *das Misslingen einer Sache* Spr. 3216.

कार्यवृत्तान्त m. *Thatsache* 60,27.

कार्यव्यसन n. *das Misslingen einer Sache* 184,28.

*कार्यशब्दिक Adj. Vârtt. zu P. 4,4,1.

कार्यशेष m. *was noch zu thun ist* 291,30.

कार्यसम m. im Njâja *eine best. sophistische Einwendung, wobei ignorirt wird, dass gleiche Wirkungen in Folge verschiedener Umstände eintreten können,* Nyâyas. 5,1,37. Sarvad. 114,13.

कार्यसिद्धि f. *Erfolg einer Sache* Mudrâ. 52,18. Ind. St. 15,275.

कार्यहन्तृ Nom. sg. *der eine Sache schädigt, — hintertreibt* 143,1.

कार्यातिपे m. in der Rhet. *eine Erklärung, dass man mit der Wirkung—, den Folgen eines Verhältnisses nicht einverstanden sei.*

कार्याख्या f. bei den Pâçupata Bez. *der fünf Elemente und der fünf Qualitäten.*

कार्यातिपात m. *Versäumniss eines Geschäftes.* घन्य° Çiç. 7,19.

कार्यातिपातिन् Adj. *der in den Fall kommt ein Geschäft zu versäumen* 213,15.

कार्याधिकारिन् m. *ein Minister der Politik* Hit. 61,7.

कार्याधिप m. *der Planet, in dessen Bereich der Gegenstand der gerade gestellten Frage gehört.*

कार्यान्तर n. 1) *Musse-stunde.* — 2) *ein anderes Geschäft* 211,1.

कार्यान्तरसचिव m. *der Genosse eines Fürsten in den Musse-stunden, maître de plaisir.*

कार्यापेक्षिन् Adj. *ein best. Ziel verfolgend* Spr. 1683.

कार्यार्थ 1) m. *Unternehmen.* °सिद्धि f. *das Gelingen eines U.* — 2) °म् Adv. *eines Geschäfts wegen, in einer bestimmten Absicht.*

कार्यार्थिन् Adj. *ein Anliegen habend, ein best. Ziel zu erreichen bestrebt, der eine Sache vor Gericht bringt, — mit einer Klage vor Gericht auftritt* 213,8.

कार्यिक Adj. dass.

कार्यिन् 1) Adj. a) dass. — b) *einer grammatischen Operation unterworfen.* Nom. abstr. °यित्व n. — 2) m. *Beamter* Râgat. 8,88. 105.

कार्येतण n. = कार्यदर्शन.

कार्येश und कार्येश्वर m. = कार्याधिप.

कार्यापेक्षा f. *Vernachlässigung des Dienstes.* स्वामि° 148,22.

*कार्षि m. *Curcuma Zedoaria* Rîâs. 6,f19.

कार्षिकेयीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

कार्षिनि (Conj.) Adj. *aus Perlen oder Perlmutter bestehend.*

कार्षीनव Adj. (f. °ई) *igneus* Bîlar. 26,15.

*कार्षीशीय wohl n. *das Sûtra des* Kṛçâçva.

*कार्ष्मरी f. = कार्ष्मर्य.

कार्ष्ण्य 1) n. *a) Magerkeit, Abmagerung* Hemâdri 1,749,1. 3. — *b) Geringheit, Verminderung.* — 2) *m. *Artocarpus Lacucha* Rîâs. 9,159.

*कार्ष and °क m. *Ackerbauer, Landmann.*

कार्षापण 1) m. n. *eine best. Münze vom Gewicht eines* Karsha 228,9. — 2) *m. *a)* Pl. N. pr. eines Kriegerstammes. — *b) ein Fürst der* Kârshâpaṇa.

*कार्षापणक = कार्षापण 1).

*कार्षापणिक Adj. (f. ई) *einen* Kârshâpaṇa *werth.*

कार्षि 1) Adj. *ziehend oder furchend.* — 2) *m. *Feuer.*

1. कार्षिक 1) Adj. *einen* Karsha *wiegend* Hemâdri 1,435,6. — 2) *m. = कार्षापण 1).

2. कार्षिक m. = कार्षक; s. तिल°.

कार्षिन् Adj. v. l. für कार्षि 1) Maitr. S. 1,3,1. 4,5,2. Kâṭh. 3,9.

कार्षिविण m. *Pflüger.*

*कार्षुक m. = कार्षक Gal.

*कार्ष्ण्य n. Nom. abstr. von कृष्ण.

कार्ष्ण 1) Adj. (f. ई) *a) von der schwarzen Antilope kommend, aus deren Fell gemacht.* — *b) zur dunkelen Hälfte eines Monats gehörig.* — *c)* Kṛshṇa *gehörig, von ihm verfasst.* — *d)* **zu einem Nachkommen* Kṛshṇa's *in Beziehung stehend.* — 2) *f. ई *Asparagus racemosus* Rîâs. 4,121. — 4) n. *a) ein Fell von der schwarzen Antilope.* — *b)* Name zweier Sâman Âsan. Bz.

*कार्ष्णकर्ण Adj. von कृष्णकर्ण.

कार्ष्णाजिन Adj. *aus dem Fell der schwarzen Antilope gemacht* Âpast. Ça. 15,5.

कार्ष्णाजिनि m. Patron. N. pr. eines Lehrers Bîrar. 3,1,9.

*कार्ष्णायन m. Patron. von कृष्ण.

कार्ष्णायस 1) Adj. (f. ई) *eisern.* — 2) n. *Eisen.*

कार्ष्णि m. 1) Patron. von कृष्ण. — 2) N. pr. eines Devagandharva.

कार्ष्ण्य 1) *m. Patron. von कृष्ण. — 2) n. *a) dunkle Farbe, Schwärze, Finsterniss.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — *b) Eisenfeil* Rîâs. 13,63.

कार्ष्मन् n. *das durch eine Furche bezeichnete Ziel eines Wettlaufs.*

कार्ष्मर्य m. *Gmelina arborea.*

कार्ष्मर्यमय Adj. (f. ई) *aus dem Holz der Gm. arb. bestehend.*

*कार्ष्य m. 1) *Shorea robusta.* — 2) *Artocarpus Lacucha.* — 3) *Gelbwurz.*

*कार्ष्यवण n. *ein Wald von Shorea robusta.*

1. काल 1) Adj. (f. ई) *blauschwarz, schwarz.* — 2) m. *a) das Schwarze im Auge.* — *b)* **der indische Kuckuck.* — *c) Coluber Naga.* — *d)* **Cassia Sophora.* — *e)* **ein best. Strauch* (रक्तचित्रक). — *f)* **das Harz der Shorea robusta.* — *g) der Planet Saturn.* — *h)* Bein. Rudra-Çiva's. — *i)* mystische Bez. *des Lautes* m. — *k)* N. pr. *α)* verschiener Männer, insbes. Fürsten. — *β)* eines zukünftigen Buddha. — *γ)* eines Daitja. — *δ)* eines Rakshas. — *ε)* *eines Schlangendämons. — *ζ)* eines Berges. Kâraṇḍ. 91,13. — *η)* *eines best. Schatzes bei den Gaina. — 3) f. घा *a)* wohl *Ipomoea atropurpurea.* — *b)* **Indigofera tinctoria.* — *c)* **Piper longum.* — *d)* **Nigella indica.* — *e)* **Rubia Munjista.* — *f)* **Physalis flexuosa.* — *g)* **Bignonia suaveolens.* — *h) eine best.* Çakti Hemâdri 1,611,5. — *i)* *Bein. der Durgâ. — *k)* N. pr. einer Tochter Daksha's. — 4) f. ई *a)* **schwarze Farbe, Tinte.* — *b)* **Anschwärzung, üble Nachrede.* — *c)* **Nacht.* — *d)* **eine schwarz aufsteigende Wolkenmasse.* — *e)* **ein best. Insect.* — *f)* **ein best. Strauch* (कालाञ्जनी). — *g)* **Ipomoea Turpethum.* — *h)* **Bignonia suaveolens.* — *i)* **eine best. Lehmart.* — *k) eine der sieben Zungen Agni's.* — *l) ein best. Theilchen der* Prakṛti. — *m)* eine Form der Durgâ. — *n)* Name der Dâkshâjaṇi auf dem Berge Kâlaṅgara. — *o)* Bein. der Satjavatî. — *p)* N. pr. *α)* der Gattin Bhîmasena's. — *β)* *einer der göttlichen Mütter. — *γ)* *einer Vidjâdevî. — *δ)* einer Unholdin. — *ε)* eines Flusses. — 5) *n. *a) eine Art Sandelholz.* — *b) ein best. wohlriechender Stoff.* — *c) Eisen.*

2. काल m. (adj. Comp. f. घा RV. Prât. 2,1) 1) *ein bestimmter oder richtiger Zeitpunct, die zu Etwas* (Gen., Dat., Loc., Inf., im Comp. vorangehend oder *Potent. mit पद्) *bestimmte oder geeignete Zeit; Zeit* überh. परः काल: *die höchste Zeit*, mit Infin. 77,28. — *a)* काले कर् *eine best. Z. für Etwas* (Loc.) *festsetzen;* vgl. auch u. 12). — *b)* कालमासाद्य *je nach den Zeitverhältnissen, mit Rücksicht auf die Zeitumstände.* कालमासाद्य के चन *nach einer Weile.* — *c)* महान्तं कालम् *eine lange Z. hindurch.* — *d)* कालेन *im Verlauf der Z., mit der Z.; zu einer bestimmten Z.* Spr. 1700. fg. 2837. 6900. गच्छता *im Verlauf der Z.* Chr. 107,13. दीर्घेण *eine lange Z. hindurch, nach langer Z.* मरुता (11, 11. 32,1) oder बहुना *nach Verlauf einer langen Z.* केन चित् *nach einiger Z.* तेन *zu dieser Z.* 76,32. — *e)* कालात् und कालतस् *im Verlauf der Z., mit der Z.* कालतस् *der Z. nach* Âpast. — *f)* दीर्घस्य oder महत: कालस्य *nach langer Z.* कस्य चित् *nach einiger Z.* — *g)* काले *zur rechten Z., zur bestimmten Z., zu gelegener Z.; mit der Z.*, so v. a. *allmählich* Spr. 5168. स्व° *zu seiner Z.* प्राप्ते *wenn die Z. gekommen ist.* गच्छति *im Verlauf d. Z.* पाते *nach Verlauf einiger Z.* कस्मिंश्चित् *eines Tages* Chr. 41,19. काले काले *immer zu seiner Z.* 37. 26. 92,15. प्राप्तेषु कालेषु *wenn die Z. da ist*, so v. a. *wenn Noth am Manne ist* Spr. 7651. — *h)* काल° *zu rechter Z.; mit der Zeit, allmählich.* — 2) *Zeit*, so v. a. *Gelegenheit, Fall.* — 3) *Jahreszeit* 84,3. 93, 13. 171,3. — 4) *Essenszeit* (deren zwei am Tage). उभौ कालौ so v. a. *Morgens und Abends* MBh. 1,119, 22. षष्ठे काले *am Abend des dritten Tages* Chr. 107,27. पञ्चमे काले so v. a. *nach 250 Tagen* 52,5. — 5) *Stunde.* षष्ठे काले शक्र: so v. a. *um Mittagszeit.* — 6) *Zeit — , Weltalter.* — 7) *Zeitrechnung. Aera.* शक° 218,18. शाक° Weber, Gjot. 101,3. — 8) *Zeitmaass, Prosodie.* — 9) *Knöpfnet.* काले गच्छति *er kommt zum Schuss* (beim coitus) Kuṇḍ. Up. 2,13, 1 (पार् गच्छति तद्विधनम् ist Glosse). — 10) *der natürliche, durch's Alter kommende Tod.* — 11) *die Alles beherrschende und von Niemanden abhängige Zeit, Weltordnung, Schicksal.* — 12) *die Alles vernichtende Zeit, der Tod.* कालम् या-ई oder कर् (Lalit. 112,5. 10) *sterben.* Oefters in Verbindung mit यमक und मृत्यु *Tod.* Personificirt mit den Attributen Jama's und bisweilen mit diesem identificirt. Erscheint als Devarshi an Indra's Hofe, als Sohn Dhruva's, *des Polarsterns*, und *im Gefolge des Sonnengottes. — 13) *Abtheilung, Abschnitt* VS. Prât. 3,3. 4. — 14) in den Verbindungen षट्°, कम°, संहिता° so v. a. पाठ.

1. कालक 1) Adj. *a) blauschwarz, schwarz* Lalit. 320,6. 321,18. — *b)* wohl **mit Sommersprossen versehen* Mânâv. 6,58,b. — 2) m. *a) Leberfleck am Körper, Sommersprosse.* — *b) das Schwarze im Auge.* — *c)* **eine Schlangenart.* — *d) eine Getraideart.* — *e)* in der Algebra *die zweite unbekannte Grösse* Bîâs. 12,21. 33. — *f)* N. pr. *α)* Pl. eines Volkes Vâsiṣ. Bṛh. S. 14,19. — *β)* Pl. einer Dynastie VP.² 4,134. — *γ)* eines Rakshas. — *δ)* eines Asura. — 3) f. कालिका *a) ein best. Vogel.* — *b)* N. pr. einer Unholdin VP. 1,21,7. — 4) f. कालिका *a)*

*Schwärze, schwarze Farbe. — b) *Schwärze, Tinte. — c) schwarzer Fleck, Rost. — d) Leber Mit. 3,31,a,11. — e) ein best. Bindegefäss im Ohr. — f) *die Haarreihe von den Schamtheilen bis zum Nabel. — g) eine dunkle Wolkenmasse R. 2,41,12. — h) *Nebel. — i) *Schnee. — k) *das Weibchen des Vogels Añgáraka, *Krähe, * = श्यामा. — l) *Scorpion. — m) *ein best. in Milch lebendes Insect. — n) eine best. Arzneipflanze; *Valeriana Jatamansi, *eine Art Terminalia, *eine Ranke von Trichosanthes dioeca. — o) *alaunhaltiger Thon. — p) ein vierjähriges Mädchen, welches bei der Durgá-Feier diese Göttin vertritt. — q) Bein. der Durgá. — r) N. pr. α) eines nicht näher zu bestimmenden göttlichen Wesens MBh. 2,11,10. Harıv. 9332. — β) einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — γ) einer Vidjádhari. — δ) *einer Kiṁnarí. — ε) *einer Joginí. — ζ) *eines göttlichen Wesens im Gefolge des 4ten Arhant's bei den Gaina. — η) eines Flusses. — 3) n. a) Wurmstich im Holze. — b) *Leber. — c) eine best. Gemüsepflanze.

2. कालक 1) Adj. (f. कालिका) mit वृद्धि monatlicher Zins Jolly, Schuld. 297. — 2) *f. कालिका Wechsel der Gesichtsfarbe.

*कालकचु f. Arum Colocasia.

कालकञ्ज m. N. pr. 1) Pl. eines Asura-Geschlechts Kaṭh. Up. 3,1 (Varianten: °कांय, काय, °खञ्ज). Einige davon erstiegen den Himmel und glänzen dort als Sterne. — 2) eines Asura.

कालकञ्य s. कालकञ्ज 1).

कालकण्ठेश्वर m. Bein. Çiva's.

कालकर्णी f. eine Art Rákshasí.

*कालकण्ठक m. eine Hühnerart.

कालकण्ठ m. 1) *Pfau. — 2) *eine andere Hühnerart. — 3) *Bachstelze. — 4) *Sperling. — 5) * = पीतशाल oder पीतसार. — 6) Bein. Çiva's. — 7) N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

कालकण्ठक m. 1) Sperling Buívapa. 2,8,7. — 2) *eine Hühnerart.

*कालकन्दक m. Wasserschlange.

*कालकर्णिका f. Unglück.

कालकर्णी f. 1) dass. — 2) Bein. der Lakshmí Ind. St. 1,103. — 3) N. pr. einer Joginí Hemádri 2,a,99,1. 2.

कालकर्मन् n. Tod.

कालकलना f. das Sterben Ánandal. 29.

*कालकलाय m. Phaseolus Max.

*कालकवन m. N. pr. eines Berges.

कालकवि m. Bein. Agni's Hemádri 1,180,12.

कालकवृक्षीय m. N. pr. eines Ṛshi. Vgl. कालवृक्षीय.

*कालकस्तूरी f. Hibiscus Abelmoschus.

कालकाक्रन्द m. Name zweier Sáman.

कालकाच m. N. pr. 1) eines Asura. — 2) eines Wesens im Gefolge Skanda's.

कालकाङ्क्षिन् Adj. auf den richtigen Zeitpunct wartend R. 5,53,37. Spr. 5658. den r. Z. ungeduldig erwartend 1707.

कालकार्ञ्ज m. Pl. = कालकञ्ज 1) Maitr. S. 1,6,9.

कालकाञ्य s. कालकञ्ज 1).

कालकार् Ldd. die Zeit machend, — hervorbringend.

कालकारणिक Adj. der die Zeit für den Grund aller Erscheinungen hält.

कालकारित Adj. temporär, vorübergehend M. 8,318.

*कालकाट Adj. von कालकोट.

कालकीर्ति m. N. pr. eines Fürsten.

*कालकील m. verworrenes Geräusch.

*कालकुञ्ज (!) m. Bein. Vishṇu's.

*कालकुण्ठ m. Bein. Jama's.

*कालकुष्ठ n. eine best. Erdart Rágan. 13,143.

*कालकूचिका f. Speichel Gal. Vgl. कफकूर्चिका.

*कालकूची f. Buhldirne.

कालकूट 1) m. (*n.) a) ein best. in einer Knolle enthaltenes Gift. — b) ein bei der Quirlung des Oceans zu Tage gefördertes Gift. — c) Gift überh. — 2) m. a) N. pr. α) Pl. eines Volkes. — β) eines Landes. — b) *Bein. Jama's.

कालकूटक 1) = कालकूट 1) a). — 2) *m. eine best. giftige Pflanze.

*कालकूरुट्ट fehlerhaft für कालकटुट्ट.

कालकूटपति m. N. pr. eines Vidjádhara.

*कालकूटि m. ein Fürst der Kalakúṭa.

कालकूटीय n. die Geschichte von Çiva mit dem Gifte Kálakúṭa Bálar. 29,15.

*कालकृत् m. Bein. der Sonne.

कालकृत 1) Adj. a) durch die Zeit hervorgerufen. — b) nur auf eine best. Zeit Geltung habend, temporär, vorübergehend 213,28. Ját. 2,58. — 2) m. a) Sonne. — b) Zeit.

कालकृति f. Zeitbestimmung, — berechnung Sáj. in der Vorrede zu Ánandal. VII,16.

कालकेन्द्र m. N. pr. eines Fürsten der Dánava.

कालकेय m. N. pr. a) Pl. eines Dánava-Geschlechts. Auch गण: °य:. — 2) eines Asura.

कालकेयान्तक m. Bein. Arǵuna's Bu. V. 22,11.

*कालकेशी f. Indigofera tinctoria Nigh. Pr.

कालकोटि f. N. pr. einer Oertlichkeit.

कालकौमुदी f. Titel eines Werkes.

कालक्रम m. Lauf der Zeit. °क्रमेण (Spr. 1689) und °क्रमात् im Lauf der Zeit. तावत्कालक्रमात् so v. a. nicht vermögend sich so lange zu gedulden.

कालक्रिया f. 1) Zeitbestimmung, — berechnung Ánandal. 1,1. °पाद् m. Titel des 3ten Kapitels. — 2) Tod.

कालक्लीतक m. die Indigopflanze Çivám. Gaṇ. 1,22.

कालक्षपण n. Zeitvertreib Comm. zu VP. 2,13,45.

कालक्षेप m. das Verstreichenlassen —, Hinbringen der Zeit, Zeitverlust Comm. zu Nyájam. 9, 2,18. °क्षेपाय um Zeit zu gewinnen Chr. 131,22. °क्षेपं कर् die Zeit nutzlos verstreichen lassen Spr. 1690. zögern, säumen; mit Loc.

कालखञ्ज 1) m. Pl. = कालकञ्ज 1). — 2) *n. Leber.

*कालखञ्जन und कालखण्ड (Bálar. 53,6) n. Leber.

कालखण्डनविचार m. Titel eines Werkes.

*कालखण्डरुन् (!) m. Bein. Arǵuna's Gal.

कालगङ्गा f. N. pr. eines Flusses in Ceylon.

कालगण्डिका f. N. pr. eines Flusses.

कालगत Adj. verstorben Lalit. 112,5. 229,9. 523,3.

*कालगन्ध m. Wasserschlange.

कालगुप्त m. N. pr. eines Vaiçja Daçak. 9,24.

*कालग्रन्थि m. Jahr.

कालघट m. N. pr. eines Brahmanen.

कालघण्टयोग m. ein best. astrol. Joga.

कालघातिन् Adj. allmählich tödtend.

कालङ्कत m. Cassia Sophora Karaka 3,8.

कालचक्र 1) n. die Zeit als ein beständig sich drehendes Rad. — 2) m. n. eine best. mythische Waffe. — 3) m. Bein. der Sonne. — 4) n. Titel eines boddh. Tantra.

कालचक्रज्ञातक n., °चक्रप्रकाश m. und कालचन्द्रकवन n. Titel von Werken.

कालचरित n. das Verfahren —, die Macht der Zeit.

कालजित् m. N. pr. einer Persönlichkeit.

कालजिह्व m. N. pr. eines Jaksha.

कालजोषक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कालज्ञ 1) Adj. die bestimmten Zeiten kennend. — 2) *m. a) Astrolog. — b) Huhn.

कालज्ञान n. 1) Kenntniss der Zeit, — Zeitrechnung 102,3. — 2) Titel verschiedener Werke.

कालज्ञानिन् Adj. die Zeiten kennend.

कालञ्जर 1) m. a) N. pr. α) eines für heilig gehaltenen Gebirgszuges. — β) *Pl. eines Grenzvolkes. — b) *Versammlungsort religiöser Bettler. — c) *Bein. Çiva's. — 2) *f. आ und ई Bein. der Durgá.

*कालञ्जरक Adj. von कालञ्जर.

*कालञ्जरपति m. Bein. Çiva's Gal.

कालटि m. N. pr. eines Agrahâra.

कालतत्त्वविवेचन n. und °सङ्ग्रह m. Titel von Werken.

कालतत्त्वकवि m. *Astrolog* Ind. St. 15,284.

*कालतर् = काले ऽतिशेते कालीम्.

कालतरंग m. Titel des 1ten Theils im Smṛitjarthasâgara.

1. कालता f. *Schwärze* Spr. 2606.

2. कालता f. *Zeitgemässheit.*

*कालताल m. *Xanthochymus pictorius* Rîâân. 3,99.

कालतिन्दुक m. *eine Art Ebenholz* Bâvapr. 1, 242; vgl. Mat. med. 196.

कालतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

कालतोयक m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6, 9,47.

कालद् m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,9,63. कालव v. l.

कालदण्ड m. *Todesstab, die Keule des Todesgottes* 49,22. 148,7. R. 1,56,2. 3,35,43.

कालदत्तक m. N. pr. eines Schlangendämons.

*कालदमनी f. Bein. der Durgâ.

*कालदास = तित्तिड H. an. 3,181.

कालदिवाकर m. Titel eines Werkes.

कालदूत m. *Todesbote* Hemâdri 1,765,14.16. *ein Vorbote des Todes* Kâd. II,74,5.

कालदेशविभाग m. *die Verschiedenheit von Zeit und Ort* Suçr. 1,194,10.

कालधर्म und °न् m. *das Gesetz der Zeit*, euphem. so v. a. *der unvermeidliche Tod.*

कालधारणा f. *Pause* ṚV. Prâtiç. 11,16.

*कालनक Adj. von कालन.

1. कालनर् m. = कालपुरुष 1).

2. कालनर् m. N. pr. eines Sohnes des Sabhânara.

कालनाथ m. Bein. Çiva's.

कालनाभ m. N. pr. eines Asura.

कालनिधि m. Bein. Çiva's.

कालनियम m. *Beschränkung der Zeit*, so v. a. *Bestimmung des Wann* MBh. 1,170,17. *B. des Wie lange* Çâṅkh. Gṛ. 2,11. *B. des Bis wann, Frist* Spr. 7644.

*कालनियोग m. *Geheiss der Zeit, Schicksal.*

कालनिर्णय m. Titel eines Werkes. °चन्द्रिका f., °दीपिका f., °प्रकाश m., °सिद्धान्त m. (Bühler, Rep. No. 344) und °निर्णयावबोध m. desgl.

*कालनिर्यास m. *das Harz der Amyris Agallocha.*

कालनेत्र Adj. (f. आ) *schwarzäugig.*

कालनेमि m. N. pr. 1) eines von Kṛishṇa erschlagenen Asura. — 2) eines Rakshas. — 3) eines Brahmanen.

कालनेमिन् 1) Adj. *mit den Radfelgen des Todesgottes bewaffnet* Harîv. 2840. — 2) m. = कालनेमि 1).

*कालनेमिरिपु, *°नेमिहन्, *°नेमिहर् und *°नेम्यरि m. Beinamen Kṛishṇa's.

कालपक्व Adj. *durch die Zeit —, von selbst reif geworden.*

*कालपक्षी f. = सालोशपक्ष Nigh. Pa.

कालपक्ष m. N. pr. eines Sohnes des Viçvâmitra.

कालपरिपाक m. *Wandel der Zeiten* Bâlar. 107,2.

*कालपर्णी 1) m. *Tabernaemontana coronaria.* — 2) f. ई a) *eine dunkle Ipomoea* Nigh. Pa. — b) Bein. der Nirṛiti.

*कालपर्णिका f. = कालपर्णी 2) a) Nigh. Pa.

कालपर्यय m. *Verlauf der Zeit.* °यात् und कस्माच्चित् °यात् *nach V. einer bestimmten Z.* °ये *im Laufe der Z.* Hemâdri 1,701,16. व्यतीतः °ये so v. a. *der den rechten Zeitpunct hat verstreichen lassen* R. ed. Bomb. 6,31,2.

कालपर्याय m. dass. °येण *nach Verlauf einer bestimmten Z.* LA. 17,11.

कालपर्वत m. N. pr. eines *Berges.*

*कालपात्रिक m. *eine Art Bettler* (buddh.).

*कालपालक n. *eine best. Erdart* Rîâân. 13,143.

कालपाश m. *die Schlinge des Todesgottes* Kâd. II,74,7. °पोत Adj. *dem Tode verfallen* Kâraka 5,11.

कालपाशिक m. *Henker.*

*कालपीलुक m. *eine Art Ebenholz.*

कालपुच्छ und °क m. 1) *ein best. in feuchter Erde lebendes Thier* Kâraka 6,3,4. — 2) *eine Sperlingsart* Nigh. Pa.

कालपुरुष m. 1) *die personificirte Zeit.* — 2) *ein Scherge des Todesgottes* Kâd. II,74,2. 127,8.

*कालपुष्प n. = कालाय 1) b).

कालपूग m. *eine geraume Zeit.* °गस्य मरुतः *nach einer sehr langen Z.*

*कालपृष्ठ 1) m. a) *eine Antilopenart.* — b) *Reiher.* — 2) n. a) Karṇa's *Bogen.* — b) *Bogen.*

*कालपेशिका f. *Rubia Munjista* Nigh. Pa.

*कालपेशी f. *eine best. Pflanze* (श्यामा) Ratnam. 27.

कालप्रबोधिन् Adj. *zur rechten Zeit erweckend.* °नी विद्या *ein best. Zauberspruch.*

*कालप्रभात n. *Herbst.*

कालप्रभु m. *Herr der Zeiten*, Bez. *des Mondes* Kâd. II,142,3.

कालप्राप्त Adj. *was mit der Zeit kommt, was die Z. bringt* 186,26.

कालप्रिय N. pr. eines der Sonne geheiligten Ortes.

*कालप्रियकरी f. *eine best. Pflanze* Gal.

कालप्रियनाथ m. Name eines Liṅga in Ujjajinî.

कालभव m. N. eines Mannes; Pl. *sein Geschlecht* Âçv. Çr. 12,14,2 (nach dem Comm. zwei Namen) Auch Patron.

कालभविन् m. Pl. *die Schule des* Kâlabhava.

*कालभीरुक m. *eine Diospyros.* Rîâân. 11,89.

कालभक्त m. Bein. Çiva's.

कालभाग m. *Zeittheil.*

*कालभाण्डिका f. *Rubia Munjista* Rîâân. 6,194.

*कालभृत् m. *die Sonne.*

कालभैरव m. *eine Form Bhairava's.*

कालभोगिन् m. *Coluber Naga* Daçak. 12,8.

कालमयूख m. Titel eines Abschnittes in Bhâskara's Werke.

*कालमल्लिका f. *ein Ocimum* Rîâân. 10,162.

कालमसी f. N. pr. eines Flusses.

कालमाधव m. Titel eines Gesetzbuchs. °कारिका f. Titel einer Kârikâ dazu.

कालमाधवीय n. Titel eines Werkes.

*कालमान m. = कालमाल.

कालमार्ताण्ड m. Titel eines Werkes.

कालमाल und °क m. *Ocimum sanctum* Kâraka 3,8 (°माल gedr.). 7 (einmal °मालक).

कालमुख 1) Adj. *ein schwarzes Gesicht habend* Ind. St. 13,489. — 2) m. a) *eine Affenart.* — b) Pl. N. pr. eines fabelhaften Volkes. — 3) *f. आ N. pr.

*कालमुष्कक m. *Schrebera Swietenioides.*

*कालमूल m. *eine Plumbago* Rîâân. 6,47.

कालमेघ m. 1) *eine schwarze Wolke* Kâd. 129,19. — 2) N. pr. eines Elephanten.

*कालमेषिका f. 1) *Rubia Munjista.* — 2) wohl *Ipomoea atropurpurea.*

*कालमेषी f. 1) und 2) = कालमेषिका 1) und 2). — 3) *Vernonia anthelminthica.*

कालमेह m. *eine best. Harnruhr* Kâraka 2,6. °मेहिन् Adj. *daran leidend* ebend.

*कालमोरिका f. *Vernonia anthelminthica* Gal.

कालम्ब्य m. Name eines Karawanserais.

*कालय्, °यति (कालोपदेशे). Vgl. 3. कल्.

कालयवन m. N. pr. 1) eines Fürsten der Javana. — 2) eines Dvîpa Daçak. 9,33.

कालयाप m. (Spr. 466) und °न n. (Spr. 1691. 6815) *das Verstreichenlassen der Zeit, Säumen, Zögern.*

कालयुक्त m. *das 52te Jahr im 60jährigen Jupitercyclus.*

कालयोग m. *Fügung der Zeit, — des Schicksals, Zeitumstände, — verhältnisse.*

कालयोगिन् Adj. als Beiw. Çiva's.

कालरात्रि und °त्री f. 1) *die Schreckensnacht am*

Ende der Welt. Häufig personificirt und mit Durgá identificirt oder als eine ihrer Çakti betrachtet. °षणिका. — 2) *die Schreckensnacht eines Individuums, der bevorstehende Todestag* Pañcar. — 3) **die 7te Nacht im 7ten Monat des 7 7ten Lebensjahres.* — 4) N. pr. einer zauberkundigen Brahmanin.

कालरुद्र m. = कालाग्निरुद्र 1).

कालरूपिन् Adj. als Beiw. Çiva's.

*कालल Adj. von काल.

*काललवण n. *eine Art Salz.*

काललोहन m. N. pr. eines Daitja.

काललोक् (Daçak. 41,17) und *°लोक् n. *Eisen oder Stahl.*

कालव 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. कालद् v. l. — 2) *f. आ *ein geistiges Getränk* Gal.

1. कालवदन n. Titel eines Çástra.

2. कालवदन m. N. pr. eines Daitja.

कालवत् 1) Adj. *mit der Zeit in Verbindung stehend.* आशा °वती *eine Hoffnung auf die Zukunft.* — 2) f. °वती N. pr. einer Tochter Kálagíbva's.

कालवराटक m. N. pr. eines Mannes.

*कालवर्णी f. *böses Geschick* Gal.

*कालवलन n. fehlerhaft für कापवलन.

*कालवल्कर m. *eine Art Waffe* Gal.

1.*कालवाल Adj. *mit schwarzen Schweifhaaren* Çiky. 4,1. Chr. 54,20.

2.*कालवाल und *°वालुक n. *eine best. Erdart* Nigh. Pr. Vgl. कालपालक.

*कालवाहन m. *Büffel* Nigh. Pr.

कालविद् Adj. *die Zeiten kennend* R. 4,32,13.

कालविद्या f. *die Kenntniss der Zeitrechnung, — des Kalenders.*

कालविधम् m. *ein Kenner der Zeitrechnung, Kalendermacher.*

कालविधान n. Titel eines Werkes.

कालविधृति f. *Zeitunterschied, — verlust* Buiyapr. 2,63.

कालविधमन m. *eine best. Mixtur.*

कालविपर्यय m. *Ungunst der Zeit* Jolly, Schuld. 314.

कालविभक्ति f. *Zeittheil, — abschnitt* M. 1,34.

कालविभाग m. 1) dass. MBh. 4,52,2. P. 3,3,137. — 2) *richtige Unterscheidung der Zeiten* Gal. Vgl. कालदेशविभाग.

*कालविरोधिन् Adj. *nicht al tempo (Gesang)* Gal.

कालविवेक m. Titel eines Werkes.

कालविष n. wohl *das Gift des Colober Naga* MBh. 3,141,14.

*कालवृत m. = कालवृत्त 1).

कालवृतीय m. N. pr. eines Rshi. Vgl. कालकवृतीय.

कालवृद्धि f. *ein best. verbotener Zins* Gaut.

*कालवृत्त 1) m. *Dolichos biflorus.* — 2) f. ई *Bignonia suaveolens.*

*कालवृत्तिका f. = कालवृत्त 2) Nigh. Pr.

कालवेग m. N. pr. eines Schlangendämons.

कालवेध m. Pl. N. pr. einer Schule.

कालवेला f. *diejenigen Stunden am Tage, welche sich zu keiner heiligen Handlung eignen.*

कालवेधिन् Adj. *sich nach den Zeitumständen richtend* Lalit. 184,7. 18.

कालव्यतीत Adj. *wofür die richtige Zeit verpasst worden ist* Spr. 5657.

कालव्यापिन् Adj. *ewig dauernd.*

कालव्रत n. *eine best. Begehung.*

कालशक्ति f. *die Çakti der Alles zerstörenden Zeit* Ind. St. 14,140.

कालशम्बर m. N. pr. eines Dánava.

कालशाक n. 1) *Ocimum sanctum* Gaut. — 2) *Corchorus capsularis, Jute* Mat. med. 302.

*कालशालि m. *eine schwarze Reisart* Rágan. 16,13.

कालशिखि m. N. pr. eines Mannes.

*कालशेय n. *Buttermilch.*

कालशैल m. N. pr. eines *Berges.*

कालसंरोध m. *langwieriges Verbleiben* (eines Gegenstandes bei Jmd).

कालसंख्या f. Titel eines astronom. Werkes.

कालसंकर्षी f. *ein neunjähriges, noch nicht menstruirendes Mädchen, welches bei der* Durgá-*Feier diese Göttin vertritt.*

कालसंकर्षिन् Adj. *die Zeit verkürzend.* °णी विद्या *ein best. Zauberspruch.*

कालसंख्या f. *Zeitberechnung, — bestimmung* Pañcar. 242,19.

कालसंग्रह m. *Termin* R. 4,31,8.

कालसमन्वित Adj. *verstorben* R. 2,65,16.

कालसमायुक्त Adj. dass. R. 6,93,23.

कालसर्प m. *Coluber Naga.*

कालसह Adj. in स°.

कालसार 1) Adj. *einen schwarzen Augenstern habend* Naish. 6,19. — 2) m. a) *die schwarze Antilope* Naish. 6,19. — b) *eine Art Sandelholz* Buiyapr. 1,184.

कालसाक्ष्य Adj. mit निस्य *eine best. Hölle,* = कालसूत्र.

कालसिद्धान्त m. Titel eines Werkes.

कालसूकरिका f. ein Frauenname.

कालसूक्त n. *eine best. Hymne* Hemádri 1,300,5.

कालसूत्र 1) n. *die Angelschnur des Todesgottes* MBh. 3,187,45. — 2) m. n. *eine best. Hölle* VP. 2,6,4. Kád. 18,12. 37,1. 66,16.

कालसूत्रक = कालसूत्र 2).

कालसूर्य m. *die Sonne beim Weltuntergange.*

कालसेन m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,100.

कालस्कन्ध m. 1) *Diospyros embryopteris.* — 2) **Xanthochymus pictorius.* — 3) **Ficus glomerata.* — 4) **ein der Acacia Catechu verwandter Baum.* — 5) * = जीवक (*eine best. Pflanze*).

*कालस्कन्धिन् m. *Ficus glomerata* Gal.

कालस्खलन n. *Zeitverlust.*

कालस्तिपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

कालस्तिशैल n. N. pr. eines Tirtha.

कालस्तीशविलास m. Titel eines Werkes.

कालस्तीश्वर n. N. pr. eines Tirtha.

कालहार m. 1) *Zeitverlust.* — 2) *Zeitgewinn.*

कालहेमाद्रि m. Titel eines Gesetzbuchs.

कालांश m. *Zeittheil.*

कालाकाङ्क्षिन् Adj. *die Zeit ruhig erwartend.*

कालाकालचक्र n. *ein best. mystischer Kreis.*

*कालाक्षरिक m. *Anfänger, Schüler.*

कालागुरु m. (*n.) *eine schwarze Art Agallochum* Spr. 7733.

कालाग्नि m. *das Feuer der Alles zerstörenden Zeit, — des allgemeinen Todes.* Auch personificirt.

कालाग्निभैरव und °तन्त्र n. Titel eines Tantra.

कालाग्निरुद्र m. 1) Rudra *als das Feuer des allgemeinen Todes.* — 2) *eine best. Mixtur aus Eisen, Quecksilber u. s. w.* Mat. med. 53.

कालाग्निरुद्रतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

कालाग्निरुद्रोपनिषद् f. Titel verschiedener Upanishad.

कालाङ्ग Adj. *schwarz, dunkelfarbig* (Schwert).

*कालाजाजी f. *eine Kümmelart* Rágan. 6,61.

कालाजिन m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कालाञ्जन n. *schwarze Salbe.*

*कालाञ्जनी f. *eine best. Pflanze* Rágan. 4,159.

कालाण्डज m. *der indische Kuckuck.*

कालातिक्रमण n. *das Verstreichen des richtigen Zeitpunctes für* (Gen.) Spr. 1697.

कालातिपात m. *Verzögerung* Kir. 11,9,1. Pañcadaçan. 66,5.

कालातीत Adj. *verstrichen, zu spät kommend, nicht mehr zeitgemäss* MBh. 12,138,60. R. 4,28,16.

कालात्मक Adj. *von der Zeit —, vom Schicksal abhängig.*

कालात्यय m. *das Verstreichen einer bestimmten Zeit.*

कालात्ययापदिष्ट Adj. *verfallen, ungültig geworden* Comm. zu Nyáyas. 1,3,5. Nom. abstr. °ता n.

zu 6, 18, 24.

कालात्ययोपदिष्ट fehlerhaft für कालात्ययापदिष्ट.

कालादर्श m. Titel eines Werkes.

*कालादिक m. *der Monat* Kâitra Rîâs. 21,37.

कालाध्यक्ष m. *Leiter der Zeit* (die Sonne).

कालानयन n. *Zeitberechnung.*

कालानर m. N. pr. eines Sohnes des Sabhânara.

कालानल m. 1) = कालाग्नि. — 2) N. pr. = कालानर und auch eines andern Mannes.

कालानलरस m. *ein best. medic. Präparat* Mat. med. 279.

*कालानुनादिन् m. fehlerhaft für कला°.

कालानुपूर्व scheinbar Adj. Gîsr. in der Vorrede zu Âryâs. IX,9. Zu lesen ist °पूर्व्या Instr.

*कालानुसारक n. 1) *ein aus der Tabernaemontana coronaria gewonnenes Pulver.* — 2) *eine Art Sandel.*

*कालानुसारि m. *Benzoeharz.*

कालानुसारिन् 1) Adj. *sich nach der Zeit richtend, von ihr abhängig* Nîlak. zu MBh. 13,1,52. — 2) m. und f. °णी (Kâraka 6,24) *Benzoeharz.*

कालानुसारिणी f. 1) *Benzoeharz.* — 2) *Villarsia cristata* Mat. med. 302.

कालानुसार्य 1) (*m.) f. या und (*n.) *Benzoeharz.* — 2) *m. n. *ein best. wohlriechendes Holz.* — 3) *m. n. *Dalbergia Sissoo.* — 4) *n. = कालानुसारक 1).

*कालानुसार्यक n. *Benzoeharz.*

कालान्तक m. *die Zeit als Todesgott.*

कालान्तकयम und कालान्तयम m. *die alles zerstörende Zeit in der Gestalt von Jama.*

कालान्तर n. 1) *zeitlicher Zwischenraum, Verlauf einer bestimmten Zeit.* Instr. (41,17) und Abl. (Spr. 2997) *nach Verlauf einiger Zeit.* °क्षम *einen Aufschub vertragend.* — 2) *ein günstiger Augenblick* Spr. 6345.

कालान्ध Adj. *durch den bevorstehenden Tod geblendet* Kâraka 8,11.

कालाप m. 1) N. pr. eines Lehrers. — 2) Pl. *die Schule des* Kalâpin. — 3) *die Haube der Brillenschlange.* — 4) *ein* Rakshas. — 5) *Kenner oder Anhänger der* Kalâpa-*Grammatik.* — कालापा: Çântiç. 1,27 fehlerhaft für कालापा:; vgl. Spr. 2000.

कालापक n. 1) *die Schule des* Kalâpin Cit. in der Kâç. zu P. 4,3,104. — 2) *die* Veda-*Recension dieser Schule.* — 3) Titel einer Grammatik. — 4) fehlerhaft für 1. कलापक 2) a).

कालापनयन n. *Zeitvertreib* Ind. St. 15,235.

कालापक्षार m. *Aufschub* Rîâj. 8,127.

कालाम m. Bein. Ârâḍa's.

कालामुख m. Pl. Name einer Çiva'itischen Secte.

कालामहीप N. pr. eines Dvipa.

*कालाम्ल n. *sauer gewordenes Getränk, Essig* Nigh. Pr.

*कालायन 1) Adj. von कला. — 2) f. ई Bein. der Durgâ.

कालापनि m. N. pr. eines Lehrers.

कालायस 1) n. *Eisen.* — 2) Adj. *eisern.*

कालायसमय Adj. (f. ई) *eisern.*

*कालायसमूपिक Adj. von कालायसमूष.

कालाल Adj. *schwärzlich.*

कालावर Adj. *der Zeit nach später* Vop. 3,37.

कालावस्था f. Pl. *die verschiedenen Zeiten* Soça. 1,113,14.

कालाव्यवाय m. *keine Pause* RV. Pair. 2,1.

कालाशोक m. N. pr. eines Fürsten.

*कालासुक्षुद् m. Bein. Çiva's.

कालाहुति f. *eine Opferspende als Sühnung.*

1. कालिक m. 1) *Ardea jaculator.* — 2) N. pr. a) eines Schlangendämons Lalit. 350,19. — b) eines Prinzen Pankar. 7.

2. कालिक Adj. (*f. ई) 1) *die Zeit betreffend, mit der Z. in Verbindung stehend, auf d. Z. beruhend.* — 2) *zeitgemäss.* तात्कालिकम् v. l. für तत्का°. — 3) *lange dauernd.* — 4) am Ende eines Comp. *was so lange wie — bestehen wird oder soll.* चन्द्रार्क° Fünfz. Bşu. 6. Vgl. कालीन.

कालिका s. u. कालक.

कालिकाक्रम m. Titel eines Werkes.

कालिकाख्य Adj. *nach der* Kâlikâ *benannt.* उपपुराण = कालिकापुराण.

कालिकागुरु m. Pl. *eine best. Klasse von Verfassern mystischer Gebete.*

कालिकाग्रन्थ m. Titel eines *Werkes.*

कालिकाचार्य m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 15,281. °कथा f. Titel einer *Erzählung.*

कालिकातन्त्र n. Titel eines Tantra.

कालिकापुराण n. Titel eines Purâṇa (Upapurâṇa).

कालिकापूर्व n. = परमापूर्वप्रनकमपूर्वम् (यथोत्यत्यपूर्वाणि) N. K. 70. कलिका° v. l.

कालिकामुख m. N. pr. eines Rakshas.

कालिकारहस्य n. Titel eines Werkes.

कालिकार्य m. N. pr. eines Mannes.

कालिकाव्रत n. *eine best. Begehung.*

कालिकाश्रम m. N. pr. einer *Einsiedelei.*

कालिकास्तोत्र n. Titel eines Stotra.

कालिकाख्य Adj. = कालिकाख्य.

कालिकेय Adj. *zur* Kâlikâ *in Beziehung stehend.*

कालिकोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

कालिङ्ग 1) Adj. *aus dem Lande der* Kaliṅga; m. *ein solcher Mann* 103,30. 105,9. — 2) m. n. *Wrightia antidysenterica* Mat. med. 192. Bhâvapr. 1,173. 206. 3,52. — 3) m. a) *ein Fürst der* Kaliṅga. — b) *das Land der* Kaliṅga. — c) Pl. N. pr. eines Volkes, = कलिङ्ग. — d) *Elephant. — e) *Schlange. — f) *Beninkasa cerifera. — g) *eine best. giftige Pflanze. — h) *eine Art Eisen.* — 4) f. ई a) *eine Fürstin der* Kaliṅga. — b) *eine Gurkenart.* — c) N. pr. eines Flusses. कालिन्दी die richtige Lesart. — 5) n. *Wassermelone.*

कालिङ्गक 1) Adj. = कालिङ्ग 1) 103,30. — 2) m. a) *ein Fürst der* Kaliṅga. — b) *Wrightia antidysenterica* Bhâvapr. 3,114. — 3) *f. °ङ्गिका *Ipomoea Turpethum.*

कालिङ्गर 1) m. N. pr. eines Berges und einer Oertlichkeit. — 2) *f. ई Bein. der Gaurî Gal.

*कालितरा f. = कालयतिशेते कालम्.

कालिदास m. 1) N. pr. verschiedener Dichter. — 2) Bez. *der Zahl drei.*

*कालिदासक m. = कालिदास 1).

कालिदेव m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 9,378.

कालिन् 1) m. N. pr. eines Sohnes des Kâidjoparikara Hariv. 1,32,94. — 2) *f. °नी *das 6te Mondhaus.*

कालिन्द 1) n. *Wassermelone.* — 2) f. ई a) *eine Art Gefäss.* — b) *eine roth blühende* Trivṛt. — c) N. pr. α) einer Tochter des Sonnengottes und Gattin Kṛshṇa's. — β) der Mutter Sagara's. — γ) Patron. der Jamunâ Hariv. 9512. Spr. 7809. Wird auch mit c) α) identificirt. — 3) Adj. von *der Jamunâ kommend.*

कालिन्दक 1) n. *Wassermelone.* — 2) *f. °न्दिका = कालिन्दिका Gal.

*कालिन्दीकर्षण m. Bein. Balarâma's.

*कालिन्दीपति m. Bein. Kṛshṇa's Gal.

*कालिन्दीभेदन m. Bein. Balarâma's.

कालिन्दीमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

*कालिन्दीसू Bein. 1) m. des Sonnengottes. — 2) f. einer Gattin des Sonnengottes.

*कालिन्दीसोदर m. Bein. Jama's.

कालिमन् m. *Schwärze.*

*कालिमन्या Adj. f. *für* Kâli *geltend oder sich für* K. *haltend.*

कालिय m. N. pr. eines Schlangendämons. *°दमन m. Bein. Kṛshṇa's oder Vishṇu's.

*कालियक n. *ein best. wohlriechendes Holz.*

*कालिल Adj. von काल.

*कालिव्य Adj. von कलिव gaṇa प्रगद्यादि in der Kâç. कावित्य v. l.

काली Adv. mit कर् *schwarz machen* Kâd. 155, 7. Harshaç. 138,11. 141,13.

*कालीक m. *Ardea jaculator.*

कालीकुलसर्वस्व n. Titel eines Werkes.

कालीक्रम m. = कालिकाक्रम.

*कालीची f. Jama's *Gerichtshof.*

कालीतन्त्र n. Titel eines Werkes.

*कालीतनय m. *Büffel.*

कालीतन्त्र n. Titel eines Tantra.

°कालीन Adj. *mit der und der Zeit in Verbindung stehend.* चन्द्रार्कसम° *was so lange wie Mond und Sonne bestehen wird oder soll* Fünfz., Bsp. 14. Vgl. कालिक 1).

कालीपुराण n. Titel eines Purâṇa (Upapurâṇa).

कालीमनु m. Pl. Bez. *bestimmter mystischer Gebete.*

कालीमाहात्म्य n. = देवीमाहात्म्य.

कालीमुख m. Pl. N. pr. einer Secte.

कालीय 1) m. = कालिय. °दमन und °मर्दन m. Bein. Krishṇa's oder Vishṇu's Gal. — 2) n. *schwarzes Sandelholz.*

कालीयक 1) m. N. pr. eines Schlangendämons. — 2) n. *ein best. wohlriechendes schwarzes Holz (schwarzes Sandelholz oder — Agallochum).* — 3) *m. n. *Curcuma xanthorrhiza.*

कालीयन्त्र n. *ein best. Jantra.*

कालीरहस्य n. Titel eines Werkes.

कालीविद्या स्वच्छन्दसंग्रह: desgl.

कालीविलासतन्त्र n. desgl.

कालीविलासिन् m. *Gatte der Kâli, eine Form Çiva's* Daçak. 4,9.

कालीश m. desgl.

कालीशंकरी f. Titel eines Werkes.

कालीसमस्तमन्त्र m. *ein best.* Mantra.

कालीसकल्पनामन्, कालीसारतन्त्र und कालीहृदय n. Titel von Werken.

कालुष्य n. *Unreinheit, Trübe* (eig. und übertr.).

*कालूतर und *°क Adj. von कलूतर.

*कालेत्र Adj. *zur bestimmten Zeit geboren, — entstanden.*

1. कालेय 1) m. Pl. N. pr. einer Schule. — 2) n. Name verschiedener Sâman Ârsh. Br.

2. कालेय n. 1) **Leber.* — 2) *ein best. wohlriechendes Holz.* — 3) **Saffran.*

3. कालेय m. N. pr. 1) Pl. eines Geschlechts der Daitja. Auch °यो गण:. — 2) *eines Schlangendämons, = कालिय.

कालेयक 1) (*n.) *ein best. wohlriechendes Holz.* — 2) *m. *Curcuma xanthorrhiza.* — 3) *ein best. Eingeweide.* — 4) *eine best. der Gelbsucht verwandte Krankheit.* — 5) m. *Hund* Harshaç. 133,24 (sonst hier कालेयक).

कालेयकुतूहलप्रहसन n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 116.

*कालेयवैरिन् m. *ein Gott* Gal.

कालेश्वर 1) n. Name eines Liṅga. — 2) f. ई *Herrin der Zeit.*

कालेश्वरमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

कालेष्टिका f. N. pr. einer Mütter im Gefolge Skanda's.

कालोत्तर n. Titel eines Werkes Hemâdri 1,351, 3. °शैवशास्त्र n. dass. 384,7.

कालोदक n. N. pr. 1) eines Tirtha. — 2) eines Meeres.

कालोदय m. *der Eintritt eines best. Zeitpunctes* MBh. 3,183,38.

कालोदायिन् m. N. pr. eines Schülers des Çâkjamuni.

*कालोल m. *Krähe* Nigh. Pr. Vgl. महाकालोल.

*कालय und *°क m. *Curcuma Zerumbet.* — Vgl. u. कालय 3).

कालयनिक Adj. *was nur in der Einbildung existirt, erdacht, auf einer Fiction beruhend.* Nom. abstr. °त्व n. Çiç. zu Bâlâv. 2,33.

*कालयसूत्र m. *ein Kenner der* Kalpasûtra.

कालय 1) *Adj. (f. या) a) *der Zeit entsprechend, sich in einer best. Periode befindend.* कालया प्रज्ञप्ते *belegbar* (Kuh). f. कालया *eine belegbare Kuh.* — b) *angenehm, erfreulich.* — 2) *m. N. pr. eines Mannes. — 3) n. *Tagesanbruch.* Loc. und Acc. *mit Tagesanbruch* (auch neben प्रभाते). R. 1,72,21 liest die ed. Bomb. कालयम्, was der Comm. mit गोदानम् verbindet und durch प्रात:कालकर्तव्यम् erklärt.

*कालयक m. = कालयक.

*कालयाणक n. Nom. abstr. von कालयाण.

*कालयाणिनेय m. Metron. von कालयाणी.

*कालयायन m. Patron. von कालय.

कालयुपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

कालयार्ची Adv. mit कर् wohl *kahl machen* Çat. Br. 2,2,4,3. Im Comm. ist मद्न्येव zu lesen.

काय n. Name eines Sâman.

*कायधिक n. *eine Anzahl gepanzerter Männer.*

*कायट n. *ein Bezirk von 100 Grâma.*

*कायटिका f. *ein Bezirk von 200 Grâma.*

कायन्ध Adj. (f. ई) *rumpfartig* Çiç. 19,51.

*कायरूक fehlerhaft für काकरूक.

कायव n. Name verschiedener Sâman.

कायवेर्य und कायवेय m. Patron. des Tura. Auch Pl. °गोता f.

*कायार 1) n. *eine Vallisneria.* — 2) f. ई *Regenschirm.*

काविराज् f. *ein best. Metrum.*

*कावित्य Adj. von कविल. v. l. कालिय.

*कावृक m. 1) *Hahn.* — 2) *Anas Casarca.* — 3) *Loxia philippensis.*

कावेर 1) *n. *Saffran.* — 2) f. ई a) **Gelbwurz.* — b) **Hure.* — c) N. pr. eines Flusses. Nach der Legende eine Tochter Juvanâçva's und Gattin Gahnu's. Vgl. VP.² 2,148, N.

कावेरक 1) m. Patron. des Ragatanâbhi. — 2) f. °रिका = कावेर 2) c).

*कावेरणि gaṇa गर्गादि in der Kâç. Davon *Adj. °णीय ebend.

1. काव्य (काविध) 1) Adj. *die Eigenschaften eines Weisen habend, von einem W. stammend.* — 2) m. Patron. des Uçanas. Als Stern *der Planet Venus.*

2. काव्य (काविध) 1) Adj. = काव्य 1). — 2) n. *Weisheit, Sehergabe, höhere Erkenntniss, — Kraft und Kunst.* Auch Pl.

3. काव्य 1) Adj. (f. या) *zu Uçanas in Beziehung stehend, von ihm herrührend* MBh. 2,62,4. — 2) m. a) Pl. *eine Klasse von Manen.* — b) *das (personificirte) poetische Kunstwerk* MBh. 2,11,36. — 3) *f. या a) *Verstand.* — b) N. pr. einer Unholdin. — 4) n. a) *Gedicht, poetisches Kunstwerk.* — b) *eine Art einaktiger Schauspiele.* — c) *eine Art kleinerer Dichtwerke, in denen neben dem Sanskrit auch andere Volksdialecte erscheinen.* — d) *der vorangehende Tetrastich im Metrum* Shalpada. — e) **Heil, Wohlfahrt.*

काव्यकर्तृ m. *Dichter.*

काव्यकल्पलता f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 708. °वृत्ति f. und °वृत्तिपरिमल m. Titel von *Commentaren* dazu.

काव्यकामधेनु f. Titel eines Commentars zum Kavikalpadruma.

काव्यगोष्ठी f. *eine Unterhaltung über Poesie* Kâd. 99,8.

काव्यचन्द्रिका f. Titel zweier Werke.

*काव्यचोर m. *der die Gedichte Anderer bestiehlt.*

काव्यजीवन n. Titel eines Werkes.

काव्यता f. und काव्यत्व n. Nom. abstr. zu 3. काव्य 4) a).

काव्यदेवी f. N. pr. einer *Fürstin.* °देवीश्वर m. Name einer von ihr errichteten Statue des Çiva.

काव्यनिर्णय m. Titel eines Werkes Hall in der Einl. zu Daçar. 4.

काव्यप्रकाश m. Titel eines Werkes. °टीका f.

°दीपिका f., °निदर्शन n. (Bühler, Rep. No. 246), °प्रदीप m., °मञ्जरी f., °संकेत m. (Rep. No. 247) und °प्रकाशादर्श m. Titel von Commentaren dazu.

काव्यप्रकाशीय Adj. zum Kâvjaprakâça gehörig. °कारिकावली f. Titel eines Werkes.

काव्यप्रदीप m. Titel eines Commentars zum Kâvjaprakâça.

काव्यमीमांसक m. *Poetiker, Rhetoriker.*

काव्यमीमांसा f. 1) *Theorie der Dichtkunst, Poetik.* — 2) Titel eines Werkes.

काव्यरस m. *der Wohlgeschmack der Poesie* 169,30.

काव्यरसिक Adj. *Geschmack für Poesie habend;* m. *Poetiker.*

काव्यरहस्य n. Titel eines *Kunstgedichtes*

काव्यलिङ्ग n. *eine best. Redefigur, in welcher neben einer Behauptung auch die Begründung derselben implicite oder explicite ausgesprochen wird,* Kâvjâd. 10,28.

काव्यविलास m. Titel eines Werkes.

काव्यशास्त्र n. 1) am Anf. eines Comp. *Gedicht und (oder) Lehrbuch* Spr. 1711. — 2) *Poetik,* Titel eines Werkes.

काव्यसंहार m. *der Segensspruch am Ende eines Schauspiels.*

काव्यसंजीवनी f. und काव्यसारसंग्रह m. Titel von Werken.

काव्यसुधा f. Titel eines Commentars.

काव्यादर्श m. Titel einer *Poetik.* °मार्जन n. Titel eines Commentars dazu.

काव्यामृत m. Titel eines Werkes.

*काव्यायन m. Patron. von काव्य.

काव्यालंकार m. 1) *der Schmuck eines Kunstgedichtes* Vers. d. Oxf. H. 87,a,3. — 2) Titel einer *Poetik* des Vâmana und des Rudraṭa (?Bühler, Rep. No. 248). °सूत्र n. Pl. *die Sûtra des Vâmana,* °वृत्ति f. *der Commentar desselben dazu.* °धेनु f. Titel eines Commentars des Gopendra zur Kâvjâlaṁkâravṛtti.

काव्यालोक m. Titel einer *Poetik* Kumârasv. zu Prataparudra. 63,19.

काव्याष्टक n. Titel eines Werkes.

काव्योदय m. desgl.

काश्, काशते (episch auch Act.) und *काश्यते 1) *sichtbar sein, erscheinen.* — 2) *glänzen, leuchten, einen lieblichen Anblick gewähren.* काशित *glänzend, leuchtend.* — Intens. चाकशीति, चाकश्यते 1) *hell leuchten.* — 2) *hell sehen, überblicken.* — Mit अति in अतीकाश. — Mit अनु in अनूकाश fg. — Mit अभि Intens. 1) *beleuchten, bestrahlen.* — 2) *beschauen, erschauen.* — Mit अव *sichtbar sein, zu Tage liegen.* — Caus. अवकाशयति *hinblicken lassen,* — *heissen.* — Intens. Partic. अवचाकशत् 1) *strahlend.* — 2) *erblickend.* — Mit आ *erschauen, erkennen.* — Mit उद् *aufleuchten, erglänzen.* — Mit नि in निकाश und नीकाश. — Mit संनि Caus. Act. *enthüllen, offenbaren.* — Mit निस् in दृसनिष्काशित Adj. *die Zähne zeigend.* — Caus. निष्काशयति *hinauszuweisen, fortjagen* ist vielleicht eben so berechtigt wie निष्कासयति von कस् Caus. mit निस्. — Mit प्र 1) *sichtbar werden, sich zeigen, zum Vorschein kommen, erscheinen, klar* —, *offenbar werden.* — 2) *erglänzen, glänzen, leuchten.* — Caus. Act. (selten Med.) 1) *sichtbar machen, erscheinen lassen, zeigen, an den Tag legen, enthüllen, bekanntmachen, mittheilen, verkünden, offenbaren, erklären für* (Acc.). — 2) *erleuchten, erhellen.* — Intens. *bestrahlen und überblicken.* — Mit प्रभिप्र *sichtbar werden, sich zeigen.* — Mit संप्र 1) *sichtbar werden, sich zeigen, erscheinen.* — 2) *glänzen, leuchten.* — Caus. *erhellen, enthüllen, offenbaren.* — Mit प्रति in प्रतीकाश. — Intens. *erblicken.* — Mit वि *erscheinen.* — Caus. 1) *an den Tag legen, verbreiten.* — 2) *erhellen, erleuchten.* — Intens. Partic. विचाकशत् 1) *strahlend.* — 2) *aus* —, *erschauend, wahrnehmend.* — Mit अनुवि Intens. *hindurchschauen.* — Mit प्रवि Caus. *offenbaren.* — Mit सम् *erscheinen.* — Caus. *erblicken.* — Mit प्रतिसम् in प्रतिसंकाश.

काश 1) m. *Sichtbarkeit* in स°. — 2) m. (*f. आ und ई und *n.) *Saccharum spontaneum,* ein *glänzend weisses* Gras Taitt. Âr. 5,9,1. Auch personificirt. Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 3) m. N. pr. eines Fürsten Harîv. 1,32,20.

काशक m. = काश 2) 3).

काशकृत्स्न 1) m. N. pr. eines Lehrers. Pl. *sein Geschlecht.* — 2) *Adj. *a)* (f. ई) *von Kâçakṛtsna herrührend, von ihm gelehrt.* — *b)* (f. आ) *die von Kâçakṛtsna gelehrte Philosophie studirend.*

*काशकृत्स्नक Adj. von काशकृत्स्न 1).

काशकृत्स्निन् m. Patron. von काशकृत्स्न 1).

*काशन Adj. P. 5,2,32.

*काशपरी f. N. pr. davon *Adj. °पेरव.

काशपेणु m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*काशफरी f. N. pr. davon *Adj. °फेरव.

काशमय Adj. *aus Saccharum spontaneum bestehend.*

काशय m. N. pr. 1) eines Sohnes des Kâça oder Kâçi. — 2) *des Landes der Kâçi.

*काशायिन् m. Pl. *die Schule des* Kaçâja Kâç. zu zu P. 4,3,106. काषायिन् v. l.

*काशास्त्मलि f. *eine Varietät der Baumwollenstaude.*

काशि 1) m. *a) die geschlossene Hand oder Faust, Handvoll, manipulus.* — *b) *die Sonne.* — *c)* N. pr. α) Pl. eines Volkes. — β) eines Fürsten. Pl. *sein Geschlecht.* — 2) f. *a)* काशि und काशी *die Stadt Benares* Spr. 7830. — *b)* काशी N. pr. einer Gattin Vasudeva's und Bhîmasena's (VP.² 4,189).

काशिक 1) Adj. (f. आ und *ई) *aus Kâçi kommend* Lalit. 278,10. 14. 294,12. 18. — 2) m. N. pr. eines Fürsten Harîv. 1,32,20. काशक v. l. — 3) f. आ *a) die Stadt Benares.* — *b)* Titel zweier Commentare. Auch °वृत्ति f. °वृत्तिन्यास m. Bühler, Rep. No. 284. fgg.

काशिकन्या f. *ein Mädchen vom Volke der* Kâçi MBh. 5,178,6. 17. 180,17.

काशिकवस्त्र (Kâraṇḍ. 39,5. 72,5. 78,23. 86,17) und *काशिकसूक्ष्म n. *feiner Baumwollenstoff aus Benares.*

काशिकागीत n. Titel einer Abhandlung über Musik.

काशिकातिलक n. Titel eines Gedichtes.

*काशिकाप्रिय m. Bein. Divodâsa's.

*काशिकोसलीय Adj. *von den Kâçi und Kosala kommend u. s. w.*

काशिखण्ड = काशीखण्ड.

काशिन् 1) Adj. *am Ende eines Comp. scheinend, erscheinend als, den Schein habend von.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

काशिनगर n. *die Stadt Benares* MBh. 5,176,12.

काशिनाथ m. N. pr. eines Mannes.

काशिप und काशिपति m. *Gebieter über die* Kâçi.

काशिपुरी f. = काशिनगर.

काशिमनुज m. *ein Mann aus dem Volke der* Kâçi.

काशिराज m. *ein Fürst der* Kâçi, Bez. verschiedener Personen.

काशिराजन् m. dass. MBh. 5,176,13.

काशिराम m. N. pr. eines Scholiasten.

*काशिल Adj. von काश.

काशिविलास m. = काशीविलास.

काशिशु Adj. *glänzend, strahlend.*

काशी s. u. काश 2) und काशि 2).

काशीखण्ड m. Titel eines *über Benares handelnden Abschnittes* im Skandapurâṇa. °दीपिका f. Titel eines Commentars dazu VP.² 2,229.

काशीत n. Name eines Sâman.

काशीनाथ 1) m. *Gebieter von Benares:* *a)* *Bein. Çiva's. — *b)* Bez. verschiedener Personen. Auch °तर्कपञ्चानन und °भ°. — 2) f. ई *das Werk des* (Med.) Kâçînâtha.

काशीपति m. 1) *Gebieter von Benares* R. 1,12, 22. Richtiger काशिपति ed. Bomb. 1,13,22. — 2) N. pr. eines dramatischen Dichters Hall in der Einl. zu Daçar. 30.

काशीप्रकाश und काशीप्रघट्टक m. Titel von Werken.

काशीमाहात्म्य n. 1) *die Majestät von Benares.* — 2) Titel einer Schrift Bühler, Rep. No. 117.

काशीमोक्ष m. Titel eines Werkes.

काशीय 1) *Adj. von काश und काशि. — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

काशीराज m. *König von Benares* MBh. 4,2851. Richtiger काशिराज ed. Bomb. 4,72,16.

काशीराम m. = काशिराम.

काशीविलास m. Titel eines Werkes.

*काशीश m. Beiw. 1) Çiva's. — 2) Divodâsa's.

काशीसेतु m. Titel eines Werkes.

काशीस्तोत्र n. Titel eines *Lobgedichtes auf Benares.*

*काशू f. = विकलधातु und शक्ति. Vgl. कासू.

*काशूकार m. *Betelnussbaum.*

काशेय 1) m. a) *ein Fürst der Kâçi.* — b) Pl. N. pr. einer Dynastie VP.^{2} 4,184. — 2) f. ई *eine Prinzessin der Kâçi.*

काश्मरी f. und काश्मर्य m. *Gmelina arborea.*

काश्मीर 1) Adj. (f. ई) *zu den Kaçmira in Beziehung stehend, aus dem Lande der K. kommend* u. s. w. — 2) m. a) *ein Fürst der Kaçmira.* — b) Pl. N. pr. eines Volkes, = काश्मीरि. — c) *das Land der Kaçmira.* — 3) *f. या *Weinstock mit röthlichen Trauben.* — 4) f. ई a) *Gmelina arborea.* b) **Ficus elastica.* — 5) n. a) *Safran.* — b) **die Wurzel von Costus speciosus.* — c) *= दर्वी.

काश्मीरक 1) Adj. *zu den Kaçmira gehörig* u. s. w. — 2) m. a) *ein Fürst der Kaçmira.* — b) Pl. = काश्मीर 2) b). — 3) f. *रिका f. *eine Prinzessin der Kaçmira.*

काश्मीरज 1) n. a) *Safran* Râéân. 12,40. — b) **Costus speciosus* und **die Wurzel desselben.* — 2) *f. या *Birke* oder *Aconitum ferox.*

*काश्मीरजन्मन् n. *Safran.*

*काश्मीरजीरका f. *eine Art Kümmel* Râéân. 6,62.

काश्मीरदेश m. *das Land der Kaçmira* Ind. St. 15,337.

काश्मीरपुर n. *die Stadt der Kaçmira.*

काश्मीरमण्डल n. *das Reich der Kaçmira.*

काश्मीरलिङ्ग n. Name eines Liṅga Ind. St. 15, 362.

*काश्मीरवृत्त m. *ein best. Baum mit öligem Samen* Râéân. in Nigh. Pr.

*काश्मीरसंभव n. *Safran* Gal.

काश्मीरिक Adj. = काश्मीरक 1).

*काश्मीर्य Adj. von काश्मीर.

1. काश्य 1) m. *ein Fürst der Kâçi,* Bez. verschiedener Personen. — 2) f. या *eine Fürstin der K.*

2. *काश्य n. *ein berauschendes Getränk.*

काश्यक m. = 1. काश्य 1).

काश्यप 1) Adj. (f. ई) *Kaçjapa gehörig, mit ihm in Verbindung stehend* u. s. w. — 2) m. a) Patron. von Kaçjapa, das so vielen Personen zukommt, dass man auch demjenigen, dessen Geschlechtsnamen man nicht kennt, damit bezeichnet. Auch Pl. — b) *die Sonne* VP. 3,12,41. — c) *Bez. Viṣṇu's Gal. — d) **eine Hirschart.* — e) **Fisch.* — 3) f. ई a) Patron. von Kaçjapa. — b) *die Erde* Harivañç. 66,22. *Land.* — 4) n. Name verschiedener Sâman Ârsh. Br.

काश्यपक Adj. (f. *पिका) *von Kaçjapa herrührend.*

काश्यपद्वीप m. N. pr. eines Dvîpa MBh. 6,6,

काश्यपनन्दन m. Pl. *Kinder des* Kâçjapa, Beiw. der Götter.

काश्यपपरिवर्त m. Titel eines Abschnittes im Ratnakûṭa.

काश्यपस्मृति f. Titel eines Werkes.

*काश्यपायन m. Patron. von काश्यप.

काश्यपि m. Patron. von काश्यप. Auch Pl. Insbes. Bez. 1) Târkshja's. — 2) **Garuḍa's.* — 3) **Aruṇa's.*

*काश्यपिन् m. Pl. *die Schule des* Kâçjapa.

काश्यपीवालाक्यामाठरीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

काश्यपीभृत् m. *Fürst, König.*

काश्यपीय m. Pl. *die Schule des* Kâçjapa (buddh.).

काश्यपेय m. Patron. 1) der zwölf Âditja. — 2) **des Sonnengottes.* — 3) **Garuḍa's.*

*काश्यायन m. Patron. von काश्य.

*काश्यरी f. = काश्मरी.

काष m. in कोषा°.

काषाय 1) Adj. *braunroth gefärbt.* — 2) f. ई a) *eine Art Biene oder Wespe.* — b) **eine Art wilder Dattel* Gal. — 3) n. *ein braunrothes Gewand.*

काषायग्रहण n. N. pr. eines Kaitja Lalit. 278,17.

काषायणि m. N. pr. eines Lehrers.

काषायवसन 1) Adj. (f. या) *ein rothbraunes Gewand tragend.* — 2) f. या *Wittwe.*

काषायवासस् Adj. = काषायवसन 1).

काषायवासिक m. *ein best. giftiges Insect.*

1. *काषायिन् m. Pl. *die Schule des* Kashâja.

काषायिन् s. 1.

2. काषायिन् m. *ein buddhistischer Mönch (ein rothbraunes Gewand tragend)* Karaka 5,5. Vasiṣṭh. 63, 36 (= वृथालिङ्गधारिन् Comm.).

काषिन् Adj. in पत्काषिन्.

काषेय m. Pl. N. pr. einer Dynastie VP.^{2} 4,184.

काष्टायन m. Patron. von काष्ठ.

1. काष्ठ m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Kubera's.

2. काष्ठ 1) n. a) *Holzstück, — scheit.* — b) *Längenmaass.* — c) *ein best. Hohlmaass.* — 2) *काष्ठम् Adv. und काष्ठ am Anf. eines Comp. als Ausdruck des *Lobes.*

काष्ठक 1) *Adj. zu काष्ठकोष. — 2) *m. *eine Art Weizen* Gal. — 3) f. काष्ठिका a) *Holzstückchen.* — b) **wilder Pisang* Râéân. 11,46. — 4) *n. *Agallochum* Râéân. 12,90.

काष्ठकदली f. *wilder Pisang* Râéân. 11,46.

काष्ठकीट m. *ein best. in Holz lebendes Insect.*

*काष्ठकोष n. (Kîç.) und *°या f. von 2. काष्ठा.

काष्ठकुट् m. *Picus bengalensis.*

*काष्ठकुट्टाल n. *Haus von Holz.*

काष्ठकूट m. = काष्ठकुट्.

काष्ठखण्ड und °क m. n. *Holzstück.*

काष्ठगर्भ Adj. *inwendig holzig* Bhâvapr. 3,96.

काष्ठघटन n. *Zimmerarbeit* Ind. St. 15,433.

काष्ठचिता f. *Scheiterhaufen* Pañcad.

*काष्ठजम्बू f. *Premna herbacea* Râéân. 11,32.

*काष्ठतक्षन् (Nom. °क्षा) und *°तक्षक m. *Zimmermann.*

*काष्ठतनु m. *eine sich in Holz verpuppende Raupe.*

*काष्ठदारु n. *Pinus Deodora* Râéân. 12,20.

*काष्ठद्रु m. *Butea frondosa* Râéân. 10,37.

*काष्ठधात्रीफल n. *die Frucht der Emblica officinalis* Râéân. 11,163.

काष्ठपट्ट m. *Holzbrett* Bhâvapr. 1,65,17.

काष्ठपत्त्रोपजीविन् m. *Einer, der sich durch Bearbeitung von Holz und Blättern ernährt.*

*काष्ठपाटला f. *eine weisse Bignonia* Râéân. 10,51.

काष्ठपुष्प n. Pl. Bez. *einer best. Gattung von Blumen* Kâraṇḍ. 8,4. 79,3 (fehlerhaft °पुष्पानि).

काष्ठप्रदान n. *das Anrichten eines Scheiterhaufens.*

काष्ठभक्षण n. *das Verspeisen von Holzscheiten, scherzhaft so v. a.* काष्ठाधिरोहण Pañcad.

काष्ठभार m. *eine Tracht Holz, Holzlast.*

काष्ठभारिक m. *Holzträger.*

काष्ठभिद् Adj. *Holz spaltend.*

काष्ठभूत 1) Adj. *zu einem Holzstück geworden, unbeweglich wie ein H.* R. 1,65,3. — 2) m. *ein best. Krankheitsdämon* Harîv. 9559.

काष्ठभृत् Adj. *zum Ziele führend.*

*काष्ठभेद m. *das Spalten von Holz.*

*काष्ठमठी f. *Scheiterhaufen.*

काष्ठमय Adj. (f. ई) *aus einem Holzstück gemacht, hölzern.*

*काष्ठमञ्च m. *Todtenbahre.*

*काष्ठरजनी f. = दारुहरिद्रा Nigh. Pa.

काष्ठरज्जु f. *ein Strick zum Zusammbinden von Holzscheiten.*

*काष्ठलेखक m. *ein best. in Holz lebendes Insect.*

काष्ठलोष्टमय Adj. *aus Holz oder Lehm gemacht.*

*काष्ठलोहिन् m. *eine mit Eisen beschlagene Keule von Holz.*

काष्ठवल्लिका und *°वल्ली (Gal.) f. *eine best. Pflanze.*

काष्ठवाट m. *eine Einzäunung von Holz.*

*काष्ठवास्तुक n. *eine Art Spinat* Nigh. Pa.

काष्ठविवर n. *Baumhöhle.*

*काष्ठशाक Adj. Mahâk.

*काष्ठसारिवा f. *Ichnocarpus frutescens* Râgân. 12,125. Madanav. 10,37.

काष्ठस्तम्भ m. *Balken* 148,5.

काष्ठा f. 1) *Rennbahn; auch die himmlischen Bahnen, in welchen Wind und Wolken laufen.* — 2) *Ziel, meta, Grenze, Grenzpunkt* Bhâg. P. 1,1,25. परा oder परम° (Daçak. 34,16) = 3). — 3) *der äusserste Grenzpunkt, Gipfel* (in übertr. Bed.) Kumâras. 3,35. 5,28. Daçak. 92,*. — 4) *Weltgegend.* काष्ठाः neben दिशः MBh. 13,16,15. — 5) *ein best. Zeitmaass* 102,3. — 6) *ein Sechszehntel der Mondscheibe* Bhâg. P. 1,12,31. — 7) *Form, Erscheinungsform* Bhâg. P. 3,28,13. 7,4,22. — 8) *die Sonne.* — 9) *Wasser* Nir. 2,15. — 10) *Curcuma xanthorrhiza.* — 11) N. pr. *a)* einer Tochter Daksha's. — *b)* einer Stadt.

*काष्ठागार m. n. *ein hölzernes Haus.*

*काष्ठागुरु m. *Agallochum* Râgân. 12,96.

काष्ठाधिरोहण n. *das Besteigen des Scheiterhaufens* Pârâd.

*काष्ठाम्बुवाहिनी f. *ein hölzernes Gerüth zum Ausschöpfen des Wassers.*

काष्ठालुक n. *eine best. Wurzel* Harshâ. 198,1.

काष्ठिक m. *Holzträger* Kâd. II,108,13.

काष्ठी Adv. mit भू *zu einem Holzstück —, unbeweglich werden* Bâlar. 4,108.

*काष्ठोरस m. *Musa sapientum* Râgân. 11,37.

*काष्ठोल 1) m. *Calotropis gigantea* Râgân. 10,31. — 2) f. आ *Musa sapientum.*

काष्ठेक्षु m. *weisses Zuckerrohr* Râgân. 14,78.

1. कास्, कासते (metrisch auch Act.) *Husten.* — कासां चक्रे Bhaṭṭ. 5,105 fehlerhaft für काशां चक्रे. — Mit उद् *aushusten, sich ausräuspern* Kâraka 6,20.

2. कास् f. *Husten.*

1.*कास von कस् P. 3.1,140.

2. कास m. und कासा f. (AV.) *Husten.*

3.*कास m. *Moringa pterygosperma.* — Auch fehlerhaft für काश.

कासक m. Pl. N. pr. einer Dynastie VP.[2] 4,184.

*कासकन्द m. *eine best. Knolle* Râgân. 7,73.

कासकिक Adj. *einen Turban aufhabend* Gobh. 1,2,35. Nach Andern = वस्त्रपरिकर: कञ्चुको.

कासघ्न 1) Adj. *den Husten vertreibend.* — 2) *f. ई *Solanum Jacquini.*

*कासञ्जित् f. *Clerodendrum Siphonanthus* Râgân. 6,152.

*कासनाशिनी f. *eine Art Galläpfel* Ratnam. 45.

कासमर्द m. 1) *Cassia Sophora.* — 2) *eine gegen Husten gebrauchte Arznei aus Tamarinden und Senfsamen.*

कासमर्दक m. = कासमर्द 1) Râgân. 4,174.

*कासमर्दन m. *Trichosanthes dioeca.*

*कासर m. *Büffel.*

कासवत् Adj. *mit Husten behaftet* Kâraka 6,20.

कासार 1) m. (*n.) *Teich, See.* — 2) m. N. pr. eines Lehrers Bhâg. P. 12,6,59.

*कासारि m. = कासमर्द 1) Râgân. 4,174.

*कासालु m. *eine best. Knolle.*

कासिका f. *Husten.*

कासिन् Adj. *mit Husten behaftet.*

कासीस n. *Eisenvitriol* Kâraka 6,7.

कासीसकाञ्चनतीर्थ Adj. *Eisenvitriol und eine Asclepias enthaltend.* वर्ग Sacr. 2,62,3.

*कासुन्दीवटिका f. *eine Pille aus Cassia Sophora.*

*कासू f. 1) *eine Art Speer.* — 2) *mangelhafte, undeutliche Sprache.* — 3) *Sprache.* — 4) *Glanz.* — 5) *Krankheit.* — 6) *Verstand.* — Vgl. काम्.

*कासूरी f. *ein kleiner Speer.*

कासृति f. *Schleichweg.*

*कासेरुपत्रिक Adj. von कासेरुपत्र.

कास्तम्बर m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

*कास्तीर n. N. pr. eines Dorfes der Bâhika. Davon *Adj. f. °रिका und °रिकी.

कास्तूरिक Adj. (f. आ) *von Moschus* Hemâdri 1, 391,15. 436,3.

*काहला f. *ein best. musik. Instrument.*

काह्न् und काह्नन् n. *ein Tag Brahman's, ein Kalpa* 2) A) Ganit. Brahmag. 7. Arjabh. 1,3.

*काह्नप m. Patron. von काह्नप.

काह्नल 1) Adj. *a) unanständig.* °लं वच् — *b) unanständige Worte im Munde führend.* Dazu Nom. abstr. °ल्य n. — *c) *undeutlich redend.* — *d) *bösartig.* — *e) *übermässig.* — *f) *trocken.* — 2) m. *a) eine grosse Trommel.* — *b) *Laut, Ton.* — *c) *Katze.* — *d) *Hahn.* — *e)* N. pr. eines Autors. — 3) f. आ *a) ein best. Blasinstrument* S. S. S. 177. Vgl. Weber, Hist. of Nep. 294. — *b) *ein berauschendes Getränk* Gal. — *c) *eine Affenart.* — *d) *N. pr. einer Apsaras.* — 4) *f. ई *a) ein junges Weib.* — *b)* N. pr. der Gattin Varuṇa's Gal. — 5) *n. *a) eine undeutliche Rede.* — *b) ein best. musik. Instrument.*

*काह्लापुष्प m. *Stechapfel* Râgân. 10,18.

काह्लि m. Bein. Çiva's.

काह्लिन् m. N. pr. eines Ṛshi.

काह्स् s. काह्न्.

काह्वाबाह् n. *Kollern im Leibe.*

काह्वारक m. *Palankinträger.*

*काह्वी f. *Wrightia antidysenterica.*

काह्वेय m. N. pr. eines Autors.

*काह्वेय m. Patron. von काह्वेय.

*काह्वेय m. Patron. von काह्वेय gaṇa शिवादि in der Kâç.

काह्वेड und काह्वेडि m. Patron. von काह्वेड.

काह्लार Adj. *von der weissen Wasserlilie kommend.*

1. कि Pron. interr. in किम् u. s. w.

2. कि, चिकेति s. चि.

3. कि Suffix इ in पपि u. s. w. 238,28.

किंयु Adj. *was begehrend?*

*किंराज m. = कस्य राज्ञ:.

*किंराजन् m. *ein schlechter Fürst.*

किंरूप Adj. (f. आ) *von welcher Gestalt? von welchem Aussehen?* Hemâdri 1,474,6.

किंलक्षणक Adj. *welche Merkmale habend?* Çâk. zu Bhâm. 1,1,2 (S. 38).

किंवत् Adv. *wie was?* Sâyaṇ. 13,22.

किंवदन्त 1) m. N. pr. eines den Kindern schädlichen Dämons. — 2) f. ई *Gerücht, Sage, Sprichwort.* Auch *न्ति.

*किंवस् Adj. *was habend? womit versehen?*

किंवराटक Adj. *ein Otterköpfchen nicht beachtend.*

किंवर्ण Adj. *von welcher Farbe?* 52,29.

किंविद् Adj. *was wissend?*

किंविद्य Adj. *welches Wissen habend?* MBh. 12, 230,1.

किंविध Adj. *von welcher Art?* Bâlar. 235,9.

किंविभाग Adj. *wie eingetheilt?*

किंविशेषण Adj. *wie prädicirt? wie definirt?* Comm. zu Nyâs. 1,1,44.

किंविषयक Adj. *worauf sich beziehend?* Çaṃk. zu Bâdar. 3,2,21 (S. 815, Z. 12).

किंवीर्य Adj. *von welcher Kraft? — Macht?*

1. किंवृत्त n. *eine Form des Pronomens* कः.

2. किंवृत्त Adj. *über das Geschehene sich wundernd, unvorsichtig* Pañcat. ed. Bomb. 1,7,16.

किंव्यापार Adj. *womit beschäftigt?*

किंशारु 1) (*m.) n. *die Grannen am Getraide.* — 2) *m. a) *Pfeil.* — b) *Reiher.*

किंशिलं Adj. *in steinigem Lande —, in Geröllboden befindlich* Maitr. S. 2,9,5.

किंशील Adj. *welche gewohnte Art zu sein habend?* MBh. 12,230,1.

किंशुक m. *Butea frondosa; n. die geruchlose rothe Blüthe.*

किंशुकोदक n. *ein Aufguss auf die Blüthe der B. fr.*

*किंशुलक m. P. 8,3,117 nach der Lesart der Kâç.

*किंशुलकागिरि m. N. pr. eines *Berges* obend.

*किंशुलुक m. *eine Varietät von Butea frondosa.*

*किंशुलुकागिरि m. v. l. für किंशुलकाग्°.

*किंस Adj. = किं स्यति Kâç. zu P. 8,3,110.

किंसखि m. (Nom. °खा) *ein schlechter Freund* Spr. 6648.

किंसंनिभ्य Adj. (f. घा) *was zur Unterlage habend?* Çaṃk. zu Bâdar. 2,2,24.

किंसमाचार Adj. *von welchem Benehmen?* MBh. 12,230,1.

किंसाधन Adj. *welches Mittel (zum Beweise) habend?* Comm. zu Nyâyas. S. 4, Z. 18.

किंसुहृद् m. *ein schlechter Freund* Spr. 5435.

किंस्तुघ्न m. n. *ein best.* Karaṇa 4) n).

किंस्तुघ्न n. *eine best. Frucht (?).*

किंस्वरूप Adj. (f. घा) *von welcher Eigenthümlichkeit?* Comm. zu Sûryas. 12,7.

*किकि m. 1) *der blaue Holzheher.* — 2) *Kokospalme.*

किकिदिव und *°दिवि m. = किकिदीवि.

किकिदीवि m. *der blaue Holzheher oder Rebhuhn.*

*किकिन् m. dass.

*किकिर m. *Vogel* oder *ein best. Vogel* Nigh. Pa.

किकिरा onomatop. mit कर् *zerreissen, zerfetzen.*

*किकीदिव, °वि und *°दीवि m. = किकिदीवि.

किकिरिटा Interj.

किकिराकार m. *der Ausruf* किकिरा.

किकिराकारम् Absol. *mit dem Ausruf* किकिरा.

किकिश (किकिशा gedr.) und किकिस (Kâraka 4,8) m. *ein best. Wurm.*

किकिसाद m. *eine best. Schlange.*

किकस m. *Theile des zerriebenen Kornes, Schrot, Gries.*

किकिश f. किकिस.

*किकि 1) m. *Affe.* — 2) f. *eine kleine Schakalart oder Fuchs.*

*किङ्किणी f. = किङ्किणी.

किंकर, °रति *den Diener machen, dienen.* °कर्तुम् Naish. 6,81.

किंकर 1) m. a) *Diener, Sclave.* Nom. abstr. °त्व n. — b) wohl *ein best. Theil des Wagens.* — c) *eine Art* Râkshasa. — d) N. pr. α) Pl. eines Volkes. — β) eines Wesens im Gefolge Çiva's. — 2) *f. घा *Dienerin.* — 3) f. ई a) *Dienerin, Sclavin.* — b) *die Frau eines Dieners.*

किंकरपाणि Adj. *dienstbereite Hände habend.*

*किंकराल m. *Acacia arabica* Madanav. 59,35.

किंकरी Adv. mit भू *Diener werden* Comm. zu Naish. 6,81.

किंकरीय्, °यति *Jmd.* (Acc.) *für einen Diener halten.*

किंकर्तव्यता f. *das „was zu machen?"*

किंकर्मन् Adj. *womit sich beschäftigend?* R. 3, 73,9.

*किंकल m. N. pr. eines Mannes.

*किंकाम्य्, °म्यति *was wünschen?*

*किंकाम्यी Instr. Adv. *aus dem Wunsche wonach?*

किंकारण Adj. *welche Ursache —, welchen Grund habend?*

किंकार्यता f. = किंकर्तव्यता.

किङ्किण 1) m. a) *eine Art Trommel.* — b) N. pr. eines Sohnes des Bhagamâna. — 2) f. ई a) *Glöckchen.* — b) *Flacourtia sapida* Râgân. 9,162. — c) N. pr. einer Göttin.

किङ्किणि f., °का f. (Hemâdri 1,172,14. 19) und °णीक *Glöckchen.*

किङ्किणीकाश्रम m. N. pr. einer *Einsiedelei.*

किङ्किणीकिन् Adj. *mit Glöckchen geschmückt.*

किङ्किणीजालमालिन् Adj. *rundum mit Glöckchen behangen* Hemâdri 1,256,19.

किङ्किणीसापक m. *ein Pfeil mit Glöckchen.*

*किङ्किर 1) m. a) *Pferd.* — b) *der indische Kuckuck.* — c) *Biene.* — d) *der Liebesgott.* — 2) f. घा *Blut.* — 3) n. *die Oeffnung in der Schlafgegend eines Elephanten.*

किंकिरात m. 1) *Papagei. — 2) *der indische Kuckuck. — 3) *der Liebesgott. — 4) *Jonesia Asoca. — 5) *rother und gelber* (Kâç. II,136,4) *Amaranth* Râgân. 10,135. n. *die Blüthe.*

*किङ्किराल m. *eine best. Pflanze.*

*किङ्किरिन् m. *Flacourtia sapida.*

किंकृते Adv. *weshalb? wozu?*

किंक्षण Adj. *den Augenblick gering achtend* Spr. 1535.

किंगोत्र Adj. *welchem Geschlecht angehörig?*

*किंचन m. *Butea frondosa.* — Vgl. 1. क 2) b).

*किंचनक m. N. pr. eines Schlangendämons.

किंचन्य n. *Besitz.*

*किंचिच्चीरितपत्रिका f. *Beta bengalensis* Nigh. Pa. Vgl. चीरितच्छदा.

किंचिच्छेष Adj. (f. घा) *wovon nur ein kleiner Rest übrig ist.*

किंचित्क Pron. indef. Mit vorangehendem यः *jeglich, jeder beliebige* Âit. Br. 2,9.

किंचित्कार Adj. *bedeutsam.* Vgl. घ°.

किंचित्पाणि m. *ein best. Gewicht,* = कर्ष.

*किंचित्पुरुषलक्षण m. = किंपुरुष 1).

किंचिद् *Etwas* (s. 1. क 2) c) als *best. Maass = acht Handvoll.*

*किंशिलिक, किंशुलक (Bhâvapr. 4,9 und किंशुलुक (Bhâvapr. 4,9 Hdschr.) m. *Regenwurm.*

किंछन्दस् Adj. 1) *mit welchem Veda vertraut? — 2) welches Metrum habend?* Taṇḍya-Br. 14,5,8. 11,35.

1. किंशु Adj. *von niedriger Herkunft.*

2. *किंशु n. *die Blüthe der Mesua ferrea.*

किंशुक्य n. N. pr. eines Tîrtha.

*किंशुल m. = किंशुल्क 1).

किंशुल्क 1) (*m. *n.) *Staubfaden, insbes. einer Lotusblüthe.* — 2) n. *die Blüthe der Mesua ferrea* Râgân. 6,178. LA. 5,4.

किंशुल्किन् Adj. *mit Staubfäden versehen.*

किंशुलोग Adj. *von welchem Stande?* Daçakum. 10.

किंसोपेतिस् Adj. *welches Licht habend?*

*किट्, केटति (त्रासे, भक्षणीयपोः, गतौ).

*किट m. *eine Affenart* Gal.

किटकिटाय्, °यति (Kâraka 8,6) und किटकिटाय्, °यते *knirschend aneinanderreiben.*

किटि m. 1) *Wildschwein.* — 2) *Batatas edulis* Nigh. Pa.

*किटिक n. Madan. 2,112,b.

किटिकिटाय् Kâraka 8,6 fehlerhaft für किटकि°.

किटिभ 1) *m. a) *Wanze.* — b) *Laus.* — 2) n. *ein best. Exanthem.*

किटिम n. *eine best. Form des Ausreibens.*

*किटिमूलक und *°मूलभ m. *Batatas edulis* Nigh. Pa.

किटिवरदना f. N. pr. einer buddh. Gottheit.

किट् n. *Secretion, Ausscheidung.* *लोह *Eisenrost.* Auch *°क n.

*किटिम n. = किटिभ Gal.

*किट्टवर्त्तित n. *männlicher Samen.*

*किट्टाल m. 1) *Eisenrost.* — 2) *ein kupferner Krug.*

*किट्टिम n. *trübes Wasser* Gal.

किड्य m. = किटिभ Comm. zu Taitt.-Br. 2,17,8.

किण m. *Warze, Makel.* — 2) *Narbe* Bālar. 6,34. Harshaḱ. 141,13. — 3) *eine Art Holzwurm.

किणाकृत, किणाजात und किणावत् Adj. *schwielig.*

*किणि und किणिही f. *Achyranthes aspera.*

किण्व (*m.) n. 1) *Hefe* überh. oder *ein best. Gährungsstoff,* insbes. *der zur Bereitung von geistigen Getränken angewendete* Āpast. — 2) *Sünde.

*किण्विन् m. *Pferd.*

*किण्वीय und *किण्व्य Adj. von किण्व.

कित्, चिकेत्ति s. चित्; केतय् s. bes.

*कित m. N. pr. eines Mannes.

कितव 1) m. a) *Spieler.* — b) *Betrüger, Schelm.* °यौक्तिक° *ein betrügerischer Liturgiker.* — c) *ein Trunkener, Wahnsinniger. — d) *Stechapfel. — e) *ein best. wohlriechender Stoff,* = घोरक Rāǵān. 12,144. Bālar. 1,193. — f) N. pr. α) Pl. eines Volkes. — β) *eines Mannes. तिककितवा: *das Geschlecht des* Tika *und* Kitava. — 2) f. कितवी *Spielerin.*

*कितवीय Adj. von कितव.

*किदर्भ m. N. pr. eines Mannes gaṇa विदादि in der Kāç. किंदर्भ v. l.

कित् *ein* Kṛt-*Suffix* Ⅰ 238,15.

किंनाट n. *Baumbast.*

किनारिलिपि f. *ein best. Schrift* Lalit. 143,19.

*किंतनु m. *eine Art Spinne.*

किंतुघ्न m. = किंस्तुघ्न.

किंदर्व Adj. *geschwätzig fragend.*

किंदत्त wohl fehlerhaft für किंदत्त.

किंदत्त m. N. pr. eines Brunnens MBh. 3,83,98.

किंदम m. N. pr. eines Muni Kāç. 196,5.

*किंदर्भ m. N. pr. eines Mannes. किदर्भ v. l.

किंदान n. N. pr. eines Tirtha.

*किंदास m. N. pr. eines Mannes.

किन्दुबिल्व oder °बिल्ल N. pr. des Geschlechts oder des Geburtsortes von Ǵayadeva. v. l. auch केन्दुबिल्ल und तिन्दुबिल्ल.

किंदेव m. *Halbgott.*

किंदेवत Adj. *was als Gottheit habend?*

किंदेवत्य Adj. *welcher Gottheit geweiht? — gehörig?*

किंधर्मक Adj. *von welcher Eigenthümlichkeit?* Comm. zu Nyāyas. 4,1,11.

*किन्धिन् m. *Pferd.*

किंनर 1) m. a) Bez. *bestimmter mythischer Wesen, halb Mensch halb Thier* (ursprünglich wohl eine *Affenart*). Sie werden zu den Gandharva gezählt und als Sänger gerühmt; erscheinen auch im Gefolge Kubera's. Die Ǵaina ordnen sie den Vjantara unter. — b) Bein. und N. pr. verschiedener Personen. — c) *N. pr. einer Oertlichkeit; vgl. °वर्ष. — 2) *f. घा *ein best. Saiteninstrument.* Vgl. κιννύρα. — 3) f. ई a) f. zu 1) a). Auch = किंपुरुषी. — b) *die Laute der Kāṇḍāla.

किंनरकण्ठ Adj. (f. ई) *wie ein* Kimnara *singend* Ind. St. 3,418. Vishn. 84,4.

किंनरपति m. Bein. Kubera's Bālar. 89,8.

किंनरवर्ष n. N. pr. eines nördlich von Bhāratavarsha gelegenen Varsha Gorresio. Bhuv. 27.

*किंनरेश und *°नरेश्वर m. Bein. Kubera's.

किंनामक (f. °मिका), °नामधेय und °नामन् (182, 28) Adj. *welchen Namen führend?*

किंनिमित्त Adj. *welche Veranlassung habend?*

किंप्य m. *ein best. Wurm.* किंप्य v. l.

किंम् 1) Nom. Acc. n. von 1. क. — 2) Adv. a) *woher? warum? weshalb? wozu?* — b) blosses Fragewort, num, an. In Doppelfragen an zweiter Stelle किम् 166,22. 171,28. 248,28. किमुत 129,9. किमु वा 116,29. किं नु वा 120,5. किं वा, यद्य वा (183,30), यद्दो स्विद्, उत, उत वा, वा (156,24. 185,19) und वापि. Bei einer dreifachen Frage an zweiter und dritter Stelle किं वा — किं वा, यद्य वा — उत, उत — उत, उत — यद्य वा und उत — यद्दो स्विद्. Bei einer vierfachen an zweiter und den folgenden Stellen किमु — किम् — किं वा (Spr. 7828) und किम् — वा — यद्य. — c) *mit einem Verbum fin. einen Tadel ausdrückend. — d) in Verbindung mit nachfolgenden Partikeln: α) यदि 1) *warum doch? warum sonst?* — 2) *wie viel mehr* Spr. 2706. — β) यपि (erst bei Kālidāsa) 1) *sehr, gehörig, heftig, stark* Spr. 7620. 7638. 7715. Mit einer Negation *durchaus nicht* 7828. Rāǵat. 2,67. — 2) *noch mehr, ja sogar.* — γ) इति 1) *woher? warum? weshalb?* — 2) ungenau für इति किम् 173,12. — δ) इव *wozu?* Spr. 1770. — ε) उ s. u. 2. उ 6). किंमु — किंम् ṚV. 1,161,1. किमु — यद्य Chr. 177,2. किम् — किमु वा 116,29. — ζ) उत s. 2. उत 2) und 3). — η) *किल und Fut. *dass nach nicht für möglich halten, nicht leiden* P. 3,3, 146. — θ) च *und auch, — noch, ferner, weiter* 43,13. — ι) च न (चन) 1) mit einer Negation *auf keine Weise, durchaus nicht.* — 2) *etwas, ein wenig.* — κ) चिद् *etwas, ein wenig.* Auch mit nachfolgendem इव. Mit einer Negation *durchaus nicht* Spr. 5617. — λ) तर्हि *sondern.* — μ) तु *aber, jedoch* Spr. 1737. *nichtsdestoweniger.* Auch mit nachfolgendem तथापि oder vorangehendem परम्. — ν) नु 1) verstärktes Fragewort. किं नु — वा, किं नु — किं नु स्विद्, किं नु — यद्य — यद्य वा, किं नु — नु — किम् — नु किम् Spr. 2102. किम् — किं नु वा Chr. 120,5. — 2) *wie viel mehr* oder *weniger.* — ξ) नु खलु 1) *woher doch?* — 2) verstärktes Fragewort. — ο) पुनर् 1) *wie viel mehr* oder *weniger.* — 2) *jedoch* Bālar. 101,18. 191,14. 229,18. 275,20. — 3) *sondern* Bālar. 275,7. — π) वा 1) *ob wohl?* किं वा — किं वा 169,30. — 2) *oder* in und ausserhalb der Frage. — ρ) स्विद् 1) *warum wohl?* — 2) *ob wohl?* ṚV. 1,161,10. mit Potent. Chr. 127,28. Kathās. 14,18. किं स्विद् — किं स्विद् in einer Doppelfrage. — σ) mit vorangehendem यद्य *wie denn anders? so ist es, allerdings.*

किमधिकरण Adj. (f. घा) *worauf zu beziehen?* Spr. 5193.

किमन्तर Adj. (f. घा) *wie weit von einander abstehend?*

किमभिधान Adj. *wie genannt?* Spr. 6455. Kāç. 162,2.

किमर्थ Adj. *was bezweckend?* Āpast. Âr. 370,15. 16. Chr. 229,30.

किमर्थम् Adv. *zu welchem Endzweck? weshalb? warum?*

किमवस्थ Adj. *in welchem Zustande sich befindend?* Ind. St. 13,462.

किमाकार Adj. (f. घा) *von welcher Gestalt?*

किमाख्य Adj. *wie genannt?*

किमाचार Adj. *welchen Wandel führend?*

किमात्मक Adj. (f. °त्मिका) *von welcher Eigenthümlichkeit?* Comm. zu Sāṅkhyak. 12,7.

किमाधार Adj. *worauf sich beziehend?* Spr. 5193

किमायुस् Adj. *welches Lebensalter erreichend?*

किमाश्रय Adj. (f. घा) *worauf ruhend?*

किमाहार Adj. *welche Nahrung zu sich nehmend.*

किमिच्छक 1) n. *etwas den Wünschen Entsprechendes, — Angenehmes, — Liebes* MBh. 12,38,18. — 2) m. *eine best. Kasteiung, durch die man etwas Gewünschtes erlangt.*

किमीदिन् m. und °दिनी f. *eine Art Unhold.*

किमीय Adj. (f. घा) *zu wem —, wohin gehörig?*

किमुत्सेध Adj. (f. घा) *wie hoch?*

*किंयव und *°यचान Adj. *geizig.*

किंपराक्रम Adj. *wie mächtig?* MBh. 12,230,1.

किंपरिवार Adj. *was im Gefolge habend* Daçak. 52,6.

किम्पल *ein best. musikalisches Instrument* Lalit. 252,1. 258,8. Vgl. κυμβαλον.

किंपाक 1) *Adj. *unreif, unwissend, dumm.* — 2) m. *a) eine Gurkenart; n. die Frucht* Prasannar. 133,11. — *b) *Strychnos nux vomica* Râǵân. 9,149; vgl. Mat. med. 198.

किंपुना f. N. pr. eines Flusses.

किंपुरुष und °पुरुष 1) m. *a) ein best. Zwittergeschöpf, ein kleineres Seitenstück zum Menschen, Kobold, Zwerg.* Erscheinen später wie die Kiṁnara, mit denen sie bisweilen gleichgesetzt werden, im Gefolge Kubera's. Bei den Gaina zu den Vjantara gezählt. — *b) N. pr. eines Sohnes α) des zweiten Manu VP. 3,1,12. — β) des Agnidhra VP. 2,1,17. 19. — 2) m. n. N. pr. eines Varsha. — 3) f. ई f. zu 1) a).

किंपुरुषी Adv. mit करो *in* ... *den Kiṁpurusha* 1) a) *verwandeln.*

किंपुरुषीय n. *die Erzählung vom Kiṁpurusha.*

किंपुरुषेश m. Bein. Druma's.

*किंपुरुषेश्वर m. Bein. Kubera's.

किंपूरुष 1) m. *a) wohl ein best. verachteter Menschenschlag* VS. 30,16. — *b) = किंपुरुष 1) a). — 2) *n. = किंपुरुष 2).

*किंप्रकारम् Adv. *auf welche Weise?*

किंप्रभाव Adj. *wie mächtig?*

किंप्रभु m. *ein schlechter Herr.*

1. किंप्रमाण n. *welcher Umfang?*

2. किंप्रमाण Adj. (f. या) *von welchem Umfange?* Hemâdri 1,474,6.

किंफल Adj. *was für Frucht bringend?* Daçak. 82,7.

किंबल Adj. *wie mächtig?*

*किंभरा f. *ein bestimmter wohlriechender Stoff.*

किंभूत Adj. *was seiend?* Damit wird nach dem zu einem Substantiv gehörigen Adjectiv gefragt.

किंभृत्य m. *ein schlechter Diener* Spr. 5435.

किंमन्त्रिन् m. *ein schlechter Minister.*

किंमर्तव्य Adj. *worauf bestehend?*

किंमात्र Adj. (f. या) *von welchem Umfange?*

किंमूरी N. pr. eines Geschlechts.

किंयाचिरम् Acc. Adv. *wie lange?* In indirecter Frage Kâtjâs. 18,266.

किंयच्चिरेण Instr. Adv. *wie bald?*

*किंयेतिका und *किंयेत्किका f. *eine den Kräften entsprechende Anstrengung.*

किंयद्दूर n. 1) *welche Entfernung?* Loc. *wie weit?* — 2) *einige Entfernung.* Loc., Acc. oder am Anf. eines Comp. *nicht weit, ein wenig* (raumlich) 143, 19. 148,3. 154,20. Vgl. केतियद्दूरे 295,3. 307,7.

किंयत् Adj. 1) *wie gross? — weit? — lang?* von *welchem Umfange? wie mannichfaltig?* von *welcher Beschaffenheit?* किंयात्यो (Loc. + ह्यो) *wie lange her?* किंयदेतद्धनं पुंसः so v. a. *was fängt man mit diesem Besitze an?* किंयानर्थः und किंयत् mit Instr. *welcher Nutzen erwächst aus?* किंयत् Adv. *wie weit? — viel? wie (quam)?* किंयदेतदिमि so v. a. *wozu nützt mir das Weinen?* Kâd. 190,23. Auch in indirecten Fragen. — 2) *klein, gering, wenig, einiges, unbedeutend* Spr. 4162. किंयत् Adv. *ein wenig, etwas.* — 3) mit folgendem चित् und vorangehendem यावत् *quantuscumque, qualiscumque.* — 4) mit folgendem यदि *quantuscumque* (nur Pâṇ.).

किंयन्मात्र Adj. *von geringer Bedeutung; n. eine Kleinigkeit.*

किंयाम्बु n. *eine best. Wasserpflanze.* Vgl. क्याम्बू.

*किंयाक्ष m. *Fuchs (Pferd).*

किंयेधा Adj. *vielumfassend, aber zu vermuthen* °धा Adv. *wie oft?* so v. a. *sehr oft.*

1. किर्, किरति s. 3. कर्.

2. °किर् Adj. *ausschüttend, ausgiessend* Vidjâd. 66,4.

*किर् 1) Adj. (f. रा) *ausstreuend u. s. w.* — 2) m. *Wildschwein.*

*किरक 1) m. *Schreiber.* — 2) f. °रिका *Tintenfass* Gal.

किरण m. *a) Staub, Stäubchen.* — *b) Lichtstrahl.* — *c) etwa Faden* RV. 10,106,4. AV. 20,133,1. 2. — *d) *Zügel.* — *e) Bez. bestimmter 25 Ketu.* — *f) *die Sonne.* — *g) Titel eines zum Çaivadarçana gehörigen Werkes.* किरणाध्यतत्त्व n. *über Architectur handelnd.* — 2) f. किरणा N. eines Flusses.

किरणपति, किरणपाणि und *किरणमालिन् m. *die Sonne.*

किरणावली f. Titel zweier Commentare. °प्रकाश m., °प्रकाशव्याख्या f. und °रिप्पणक Titel von Supercommentaren.

किराट m. *Kaufmann.*

किरात 1) m. *a)* Pl. N. pr. eines verachteten, von der Jagd lebenden Gebirgsvolks. In der Umgebung eines Fürsten 299,27 (Etymologie: *wilden Schweinen nachsetzend*). Sg. *ein Individuum* (Spr. 7814) und *ein Fürst dieses Volkes.* — *b) *Zwerg.* — *c) *Pferdehirt.* — *d) *Agathotes Chirayta.* — 2) f. किराती *a) ein weibliches Individuum der* Kirâta (ein solches pflegt den Fliegenwedel eines Fürsten zu tragen). — *b) *Kupplerin.* — *c) Bein. α) der Durgâ. — β) *der Gaṅgâ, sowohl der irdischen als auch der himmlischen.*

किरातक m. 1) am Ende eines adj. Comp. = किरात 1) a). — 2) *Agathotes Chirayta* Râǵân. 9,15.

किरातकाव्यदुर्घट Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 123.

किरातकुल Adj. (f. ई) *zum Stamme der* Kirâta *gehörig* Târân. 13,12,3. Vgl. Cat. Bo. 1,1,4,14.

किरातितिक्त und °क m. *Agathotes Chirayta* Râǵân. 9,15. n. *die Frucht.*

*किरातवल्लभ n. *eine Art Sandelholz* Gal.

किरातार्जुनीय n. Titel eines Kunstgedichts des Bhâravi.

*किरातशिन् m. Bein. Garuḍa's.

*किराति f. Bein. der Gaṅgâ.

*किरातिनी f. *Nardostachys Jatamansi.*

किरि m. 1) *aufgeschütteter Haufe* in ग्राखुकिरि. — 2) *Wildschwein. — 3) *Batatas edulis* Nigh. Pr.

किरिक Adj. *sprühend.* — किरिका s. u. किरक.

किरिट Adj. in ग्रति°.

*किरिटि n. *die Frucht der Phoenix paludosa.*

*किरिश m. N. pr. eines Mannes; s. केरिशि.

किरीट 1) Adj. s. u. ग्रतिकिरिट. — 2) (*m.) n. *Diadem.* — 3) *ein best. Metrum* (wohl n.). — 4) m. *Handelsmann.* — 5) *f. ई *Andropogon aciculatus* Râǵân. 3,121.

किरीटभृत् m. Bein. Arǵuna's.

किरीटमालिन् 1) Adj. *mit einem Diadem geschmückt.* — 2) m. Bein. Arǵuna's.

किरीटिन् 1) Adj. *mit einem Diadem geschmückt.* — 2) m. *a)* Bein. *α)* Indra's. — *β)* Arǵuna's. — *γ)* Nara's (nach Nîlak.) MBh. 1,19,81; vgl. Z. d. d. m. G. β2,330. — *c)* N. pr. eines Wesens im Gefolge *α)* Skanda's. — *β)* Çiva's.

*किरोडाय्, °यति (धैर्ये).

*किर्किर (Gal.) und किर्मिर Adj. *bunt.*

*किर्मी f. 1) *Halle.* — 2) *eine Puppe von Gold oder Eisen.* — 3) *Butea frondosa; vgl.* कर्मिन् 2) b).

किर्मीर 1) Adj. *bunt* Harshaḱ. 174,23. — 2) m. *a) *Orangenbaum.* — *b)* N. pr. eines von Bhîmasena besiegten Râkshasa. *°जित्, *°निषूदन, *°भिद्, *°सूदन (Gal.) und *किर्मीरारि m. Beinamen Bhîmasena's.

*किर्मीरित्वच् m. *Orangenbaum.*

किर्मीरित Adj. *bunt gemacht, so v. a. gemischt mit* (im Comp. vorangehend) Naish. 6,97.

*किर्याणी f. *eine wilde Saat.*

*किल्, किलति (श्वेत्यक्रीडनयोः oder श्वेत्य°), केलयति (क्षेपे).

1. किल (किलो) Adv. *quidem, fürwahr, gewiss, ja, nämlich.; wie man sagt, angeblich* Varâh. Bṛ. S. 3,2. 12,21. 81,24. Kâd. 138,17. 219,12. Ausnahmsweise am Anfange eines Halbverses oder Satzes. Nach den Lexicographen वार्तायाम्, संभाव्ये,

निश्चये, घनुमतो, घरूचो, ग्रंलीके und केतो.

2. *किल m. *Spiel, Tändelei.*

3. किल m. N. pr. eines Mannes.

किलकल m. Pl. v. l. für किलकिल 1) b) VP.² 4,211.

किलकिञ्चित n. *hysterische Aeusserungen der Freude* Bâlar. 190,8. 294,13.

किलकिल 1) m. a) Beiw. Çiva's. — b) Pl. N. pr. eines Javana-Stammes. — 2) °ला (onomatop.) Ausruf der *Freude;* f. *Freudengeschrei.* °ध्वनि m. dass. Bâlar. 185,6.

किलकिलाय्, °यति *ein Freudengeschrei erheben, aufjauchzen.* Med. dass. und auch *aufschreien* Kâraṇḍ. 53,18; 58,16.

किलञ्ज m. *Matte.*

किलाट m. (*f. ई) *eine Art gekäster Milch* Bhâvapr. 2,43.

*किलाटिन् m. *Bambusrohr.*

किलात m. 1) N. pr. eines Asura-Priesters. किलाताकुलौ Du. — 2) *Zwerg.

किलाद Harîv. 2,89,63 v. l. für किलाट.

किलास 1) Adj. *aussätzig.* Nom. abstr. °त्व n. — 2) f. किलासी *ein geflechtes Thier.* — 3) n. *Aussatzmal, Aussatz.* Im System *eine best. Form des Aussatzes.*

*किलासघ्न m. *Momordica mixta.*

किलासनाशन Adj. *den Aussatz vertreibend.*

किलासभेषज n. *ein Mittel gegen den Aussatz.*

किलासमय Adj. *räudig* (Hund) Kauç. 13.

किलासिन् Adj. *aussätzig* Gaut.

किलिकिल N. pr. 1) m. Pl. eines Volkes VP.² 4,211. — 2) f. या einer Stadt.

किलिकिलाय् *jauchzen.* किलिकिलित n. impers. Bâlar. 218,4.

किलिकिलाय्, °यते dass. Harshaç. 178,14.

*किलिञ्च m. *Planke, Brett.*

*किलिञ्चन m. *ein best. Fisch* Nigh. Pr.; vgl. Râgân. 19,73.

किलिञ्ज m. 1) *Matte.* °कृत्तिन् m. *ein aus Matten zusammengefügter Elephant.* — 2) *Planke, Brett.

*किलिञ्जक m. *Matte.*

किलिम (*m.) n. *Pinus Deodora* Karaka 4,8. 7,7.

*किल्बिन् m. *Pferd.*

किल्बिष n. (adj. Comp. f. या) 1) *Fehler, Vergehen, Schuld, Sünde.* Am Ende eines Comp. *ein Vergehen gegen* oder *eine Schuld, die — auf sich ladet.* Im Buâc. P. einmal m. — 2) *Unbill, Beleidigung* 61,16. — 3) *Krankheit.

किल्बिषस्पृत् Adj. *Vergehen entfernend, — vermeidend.*

किल्बिषिन् Adj. *der sich ein Vergehen zu Schulden kommen lässt, schuldig, sündhaft.*

*किल्विन् m. *Pferd.*

*किशरा f. und davon *Adj. °वत् gaṇa मधादि.

किशोर 1) m. a) *Füllen.* — b) *Jüngling.* — c) *die Sonne. — d) *eine best. Pflanze.* — e) N. pr. eines Dânava. — 2) f. किशोरी a) *ein weibliches Füllen.* — b) *Jungfrau.*

किशोरक 1) m. a) *Füllen. — b) *das Junge eines Thieres* Daçak. 42,8. Kâd. 83,24. 85,3. Prasannar. 6, 5. — 2) *f. °रिका *ein weibliches Füllen* oder *Jungfrau.*

*किष्क्, किष्कयते (हिंसायाम्).

किष्किन् in सु°.

किष्किन्ध N. pr. 1) m. a) eines Bergos. — b) *eines Volkes. °गन्धिक n. Sg. Mahân. 2,397,b. — 2) f. या (und *ई) einer Höhle in 1) a), der Behausung des Affen Vâlin. Ungenau auch = 1) a). °काण्ड n. Titel des 4ten *Buchs* im Râmâjaṇa.

किष्किन्धक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

किष्किन्ध्य *m. und °न्ध्या f. schlechte Schreibart für °न्ध und °न्धा.

किष्किश m. v. l. für किष्किष.

किष्कु 1) m. (*f.) a) *Vorderarm.* — b) *Stiel* (einer Axt) Târaṇḍja-Br. 6,5,12. — c) *ein best. Längenmaass,* = कर Karaka 1,14. — 2) *Adj. *verächtlich, schlecht.*

*किष्कुपर्वन् m. 1) *Bambusrohr.* — 2) *Zuckerrohr.* — 3) *Arundo tibialis.*

किष्य m. v. l. für किष्प.

किंसु Fragepartikel. Nach Nir. = कर्तरि.

*किस gaṇa सवनादि. m. N. pr. eines Dieners des Sonnengottes.

*किसर 1) m. *ein best. wohlriechender Stoff* Kâç. (किशर) zu P. 4,4,53. — 2) f. या gaṇa मधादि (auch in der Kâç. किशरा).

*किसराक्षत् Adj. von किसरा 2). Auch in der Kâç. किश°.

*किसरिक Adj. (f. ई) mit किसर *handelnd.*

*किसल m. n. = किसलय.

किसलय, °यति *hervorsprossen lassen, erregen.* यत्तस्तोयम् Prasannar. 43,14. °यित Adj. *mit Blattknospen —, mit jungen Schossen versehen* Harshaç. 22,1.

किसलय (*m.) n. *Blattknospe, ein junger Schoss* Gaut. Chr. 294,21. 296,14.

कीकट 1) m. a) N. pr. α) Pl. eines nicht-arischen Volkes. — β) zweier Männer. — b) *Pferd. — 2) *Adj. a) *arm.* — b) *geizig.*

*कीकटक m. *Pferd* Nigh. Pr.

*कीकटिन् m. *Wildschwein* Nigh. Pr.

कीकस 1) *Adj. *hart.* — 2) m. a) *Wirbelsäule* Âsv. Bṛ. — b) *eine Art Wurm. Vgl. किकिश, किकिस. — 3) f. कीकसा *Wirbel, vertebra.* — 4) n. *Knochen.*

*कीकसकास्थि n. *Wirbel, vertebra* H. an. 3,478.

*कीकसमुख und *कीकसास्य m. *Vogel*

*कीकि m. *der blaue Holzhacker.*

कीचक m. 1) *Rohrschilf, Amphidonax Karka.* Gewöhnlich in Comp. mit वेणु und im Pl. — 2) N. pr. a) Pl. eines Volkes. — b) eines von Bhîmasena besiegten Heerführers des Virâṭa. *Beinamen Bhîmasena's: °जित्, °निषूदन, °भिद्, °सूदन (Gal.). — c) *eines Daitja. — d) *eines Râkshasa.

कीट m. *ein best. Geräthe* (Sporn Grassmann).

*कीट्, कीटयति (वर्णे, बन्धे).

कीट 1) m. (*f. ई und *n.) a) *Wurm, Insect.* °पतंगा: Çat. Br. 14,9,3,14. Am Ende eines adj. Comp. f. या Hemâdri 2,a,76,6. — b) *der Scorpion im Thierkreise.* — c) *Wurm als Ausdruck der Verachtung.* — 2) *n. *stercus;* vgl. किट्.

कीटक 1) m. a) *Wurm, Insect.* — b) *eine Art Barde.* — c) N. pr. eines Fürsten. — 2) *Adj. *hart.*

कीटगर्दभक m. *ein best. Insect* Sucr. 2,288,10.

*कीटघ्न m. *Schwefel* Râgân. 13,71.

कीटज 1) n. *Seide.* — 2) *f. या *der von der Schildlaus kommende Lack.*

*कीटनाशन् *Cissus pedata* Nigh. Pr.

*कीटपादिका f. dass. Râgân. 5,111.

कीटमणि m. *Leuchtkäfer* Spr. 7750.

कीटमातृ f. 1) *Bienenweibchen* Gal. — 2) *Cissus pedata* Bhâvapr. 1,219.

*कीटमारी f. *Cissus pedata* Râgân. 5,110.

*कीटयोनि f. = कीटमातृ 1) Gal.

कीटरात्रु m. *Embelia Ribes.*

*कीटसंभवा f. = कीटमातृ 1) Gal.

कीटारि m. 1) *eine best. Pflanze.* — 2) *Schwefel* Gal.

कीटोत्कार m. *Ameisenhaufe.*

कीडेर m. *Amaranthus polygonoides.* Vgl. काण्डेर.

कीदृत्त Adj. *qualis?* Spr. 7847.

कीदृगाकार Adj. *wie aussehend?* Pârâśar.

कीदृग्रूप Adj. dass. MBh. 13,85,71.

कीदृग्वर्ण Adj. *von welcher Farbe?* ebend.

कीदृग्व्यापारवत् Adj. *womit beschäftigt?* 144,8.

कीदृश् Adj. *qualis?* Mit folgendem चे und vorgehendem यावत् *qualiscumque.*

कीदृश Adj. (f. ई) *qualis? wozu nütze?* so v. a. unnütz 183,16.

*कीन n. *Fleisch.*

कीनार m. *vielleicht Pflüger.*

कीनाश m. 1) *Pflüger, Ackerknecht* TBr. 2,4,8, 7. — 2) *Filz, Geizhals.* — 3) Beiw. Jama's Naish.

6,75. Bâlar. 89,5. 234,13. — 4) *eine Affenart. — 5) *ein Rakshas. — 6) *= पशुघातिन् oder उपा-शुघातिन्.

कीमू in घा° und मा°.

कीर 1) m. a) *Papagei* Spr. 7669. — 2) Pl. N. pr. eines Volkes. — 3) *n. *Fleisch.*

*कीरक m. 1) = प्रापण. — 2) = तपणक. — 3) *eine best. Pflanze.*

*कीरवर्णक n. *ein best. wohlriechender Stoff* Râéan. 12,137.

कीरि m. *Lobsänger, Dichter.*

कीरिचोदन Adj. *Lobsänger antreibend.*

कीरिन् Adj. *preisend;* m. *Lobsänger* RV. 1,100, 9. 5,4,10. 40,8. 52,12.

*कीरिष्ट m. 1) *Mangifera indica* Râéan. 11,9. — 2) *Wallnussbaum* Râéan. 11,33. — 3) = जलमधूक Râéan. 11,94.

*कीरोदूत Adj. *aus dem Lande der* Kira (Pferd) Gal.

कीर्ण Partic. s. u. 3. und 4. कॄ.

*कीर्णपुष्प m. *eine best. Schlingpflanze mit süssem Milchsaft* Râéan. 3,30.

*कीर्णि f. Nom. act. von 3. कॄ.

कीर्तन 1) n. *das Erwähnen, Nennen, Aufzählen, Berichten, Erzählen.* — 2) f. घा a) dass. — b) *Ruhm.

कीर्तय्, कीर्तयति (episch auch Med.) 1) *commemorare, gedenken, Erwähnung thun, nennen, aufführen, hersagen, mittheilen, verkünden, erzählen, rühmend erwähnen;* mit Gen. oder Acc. (nur dieser später). — 2) *Etwas als Etwas erwähnen, erklären für, nennen, heissen;* mit zwei Acc. Pass. *heissen, gelten für.* — Desid. *Erwähnung thun wollen,* mit Gen. Âit. Âr. 469,19 (न चिकीर्तयिषेत् zu lesen). — Mit अनु *gedenken, Erwähnung thun, verkünden, hersagen, erzählen;* mit Acc. — Mit समनु in समनुकीर्तन. — Mit समभि *berichten, erzählen;* mit Acc. — Mit उद् *preisen,* mit Acc. — Mit परि 1) *laut überall verkünden, verkünden, mittheilen, erwähnen, erzählen, preisen;* mit Acc. — 2) *erklären für, nennen;* mit zwei Acc. Pass. *heissen, gelten für.* — Mit संपरि *aufzählen.* — Mit प्र 1) *hersagen, mittheilen, verkünden, ausposaunen* Hemâdri 1,382,20. — 2) *erklären für, nennen;* mit zwei Acc. Pass. *heissen, gelten für* 216,21. — 3) *gutheissen, für angemessen erachten;* mit Acc. — Mit संप्र 1) *erwähnen,* mit Acc. — 2) *erklären für, nennen;* mit zwei Acc. Pass. *heissen, gelten für.* — Mit सम् *erwähnen, hersagen, verkünden, preisen;* mit Acc.

कीर्ति 1) f. a) *das Gedenken, Erwähnung; Rede, Kunde.* — b) *gute Kunde, Ruhm.* Neben श्लोक Çat. Ba. 6,3,4,17 (wohl कीर्तिः श्लोकः zu lesen). 14,4, 2,18. Auch personificirt als Tochter Daksha's und Gattin Dharma's. — c) *ein best. Tact* S. S. S. 210. — d) *Ansdehnung. — e) *Glanz. — f) *Schmutz* (vgl. 3. कॄ). — g) *= प्रसाद oder प्रासाद. — h) *N. pr. einer Mâtrikâ. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Dharmanetra VP.² 4,54.

कीर्तिकर Adj. (f. ई) *Ruhm verschaffend* Spr. 6089, v. l.

कीर्तितव्य Adj. *zu preis° n.*

कीर्तिधर m. N. pr. eines Autors.

*कीर्तिभाज् m. Bein. Droṇa's.

कीर्तिमत् 1) Adj. *berühmt,* von Personen. — 2) m. N. pr. a) eines der Viçve Devâs. — b) eines Sohnes des α) Uttânapâda. — β) Vasudeva. — γ) Aṅgiras. — 3) f. °मती Bein. der Dâkshâjaṇî.

कीर्तिमय Adj. (f. ई) *aus Ruhm bestehend.*

कीर्तिमालिनी f. ein Frauenname.

कीर्तियुत Adj. *berühmt* (Person) 150,11.

कीर्तिरथ m. N. pr. eines Fürsten der Videha.

कीर्तिरात m. Pl. Bez. bestimmter Ṛshi.

कीर्तिरात m. N. pr. eines Fürsten der Videha.

कीर्तिवर्मन् m. N. pr. eines Fürsten.

कीर्तिवास m. N. pr. 1) eines Autors. — 2) eines Asura.

*कीर्तिशेष m. *Tod.*

कीर्तिसार m. N. pr. eines Mannes Daçak. 43,6.

कीर्तिसिंहदेव m. desgl.

कीर्तिसेन m. N. pr. eines Neffen Vâsuki's.

कीर्तिसोम m. N. pr. eines Mannes.

कीर्तिस्तम्भ m. *Ruhmessäule* Bâlar. 75,18.

(कीर्तेन्य) कीर्तनिय Adj. *rühmenswerth.*

कीर्त्य Adj. *herzusagen* in दिवा°.

कीर्य Adj. in उद्°.

*कीर्वि Adj. von 3. कॄ.

कौर्षा f. wohl *ein best. Vogel.*

*कील्, कीलति (बन्धने).

कील 1) m. (adj. Comp. f. घा) a) *zugespitztes Holz, Pfahl, Pflock, Keil.* Auch *f. घा. — b) *Handgriff.* — c) *Ellbogen* VP. 5,20,54. Auch *f. घा. — d) *eine spitz zulaufende Geschwulst.* — e) *eine best. ungünstige Lage des Fötus.* — f) *die mittleren Silben eines Spruches.* — g) Bein. des Vitarâga Mahoça. — h) *= बन्ध Mahîdh. zu VS. 2,31. — 2) *m. f. a) *Lanze, Speer.* — b) *Flamme.* — c) *ein Bischen.* — 3) f. घा *ein Stoss mit dem Ellbogen.* Auch *m. — 4) *n. = कील *Fleisch* Gal.

कीलक 1) m. a) = कील 1) a). — b) *Schiene* (bei Knochenbrüchen). — c) *= कील 1) d). — d) *Kuhbe* Nigh. Pr. — e) Bez. *bestimmter* Kalpa. — f) *das 42ste Jahr im 60jährigen Jupitercyklus.* — 2) f. कीलिका *Pflock, Bolzen* Hemâdri 1,291,19.

कीलकविवरण n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 444.

कीलन n. *das Annageln, Befestigen* Kâlâd. 4,133.

कीलनीय Adj. *anzunageln, zu befestigen* ebend.

*कीलपादिका f. v. l. zu कीट° Râéan. 5,111.

*कीलसंस्पर्श m. *Diospyros glutinosa.*

कीलाल 1) m. *süsser Trank,* auch von *einem himmlischen, dem* Amṛta *zu vergleichenden Trank.* Auch *n. — 2) n. a) *Blut.* — b) *Wasser.*

कीलालज n. *Fleisch.*

*कीलालधि m. *Meer.*

कीलालप 1) Adj. *Blut trinkend.* — 2) *m. *ein* Rakshas Taik. 1,1,73.

कीलालपा Adj. *den Trank* Kîlâla *trinkend.*

कीलालपेशस् Adj. *mit dem Trank* Kîlâla *geschmückt* Mârk. S. 2.7,13.

*कीलालिन् m. *Eidechse, Chamäleon* Nigh. Pr.

कीलालोत्पि Adj. f. *den Trank* Kîlâla *im Euter führend.*

कीलालोषधि f. *ein zur Bereitung eines berauschenden Trankes dienendes Kraut* Âpast.

कीलित 1) *angesteckt, befestigt.* कीलितेव घास्मिन्नेव स्थाने तनुः *wie festgenagelt* Kir. II,44,11. — 2) *stecken bleibend.* — 3) *bespickt —, besäet mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend) Kir. II,134,7.11.

कीलेशय m. = कील 1) g).

कौवत् Adj. = कियत्. यौ कौवतः *quousque?*

कोश 1) *Adj. *nackt.* — 2) m. a) *Affe.* — b) *Vogel.* — c) *die Sonne.*

*कोशपर्ण m. und f. (ई) *Achyranthes aspera.*

कोश्मील m. *eine best. Krankheit* AV. Paipp. 19,8,4.

कौस्त m. *Lobsänger, Dichter.*

1. कु Pron. interr. in कुतस् u. s. w. Drückt am Anfange eines Comp. *Mangel* aus. Vgl. कूँ.

2. कु Verbalwurzel s. कू.

3. कु f. 1) *die Erde* Âçvâjan. 2,1. *Land, Erdboden* Spr. 7789. — 2) *die Basis eines Dreiecks* (Comm. zu Âçvâjan. 2,8) oder *einer anderen Figur.* — 3) Bez. *der Zahl eins.*

कुंव्या f. s. कुम्व्या.

*कुंश्, कुंशति und कुंशयति (भाषार्थ oder भासार्थ).

कुंश in भृ°, ध°, धु° und धू°.

*कुंस्, कुंसति und कुंसयति = कुंश्.

कुंस in भृ°, ध°, धु° und धू°.

*कुक्, कोकते (आदाने).

कुकथा f. *eine schlechte, elende Erzählung.*

कुकन्यका f. *ein schlechtes Mädchen.*

*कुकभ n. ein berauschendes Getränk.

*कुकर Adj. eine verkrüppelte Hand habend.

1. कुकर्मन् n. eine böse That.

2. कुकर्मन् Adj. böse Thaten verübend.

कुकलत्र n. ein schlechtes Weib Spr. 1803.

कुकवि m. ein schlechter Dichter, Dichterling Spr. 7854.

कुकाव्य n. ein schlechtes Gedicht.

*कुकील m. Berg.

*कुकुट m. Marsilea quadrifolia. Vgl. कुकुट.

कुकुटम्बिनी f. eine schlechte Hausfrau.

कुकुण्डक n. die Frucht des Khaṭṭrāka Nigh. 3,22,a.

*कुकुद m. = कूकुद.

*कुकुन्दु m. Blumea lacera Nigh. Pa.

कुकुन्दनी f. Cardiospermum Halicacabum Bhāvapr. 1,174.

कुकुन्दर 1) n. Du. (adj. Comp. f. घा) die beiden Vertiefungen um die Wirbelsäule unmittelbar über den Hüften. Auch *m. Du. — 2) m. Blumea lacera Bhāvapr. 1,228.

*कुकुन्दुर n. = कुकुन्दर 1).

कुकुन्ध m. Bez. gespenstischer Wesen.

*कुकुभा f. eine best. Rāgiṇī.

कुकुर m. 1) N. pr. a) eines Volkes MBh. 6,9,60. — b) eines Fürsten, Pl. sein Geschlecht. — 2) *Hund. — 3) *eine Art Dūrvā-Gras.

*कुकुरविल्वा f. 1) Aegle Marmelos (ein Fisch). — 2) Lasa staphylea. — 3) Ixora undulata.

कुकुल m. = कुकूल 1) b) Karaka 6,1.

*कुकुवाच् m. Schakal Nigh. Pa.

*कुकूटी f. Salmalia malabarica Rāgān. 8,8.

कुकूणक m. eine best. Augenkrankheit der Kinder.

कुकूणन Adj. (f. घा) murmelnd (Wasser).

कुकूभ m. Bez. gespenstischer Wesen.

कुकूल 1) (*m. *n.) a) Hülsen. — b) *Hülsenfeuer, Strohfeuer. — 2) *n. a) eine Höhle mit Pfählen. — 3) Rüstung.

कुकूलमुर्मुर m. Hülsenfeuer Bilar. 187,24.

*कुकूवाच् m. eine Antilopenart Gal. Vgl. कुकुवाच्.

कुकृत Adj. schlecht gemacht.

कुकृत्य n. Schandthat, Schlechtigkeit.

*कुकोल m. Zizyphus Jujuba.

कुक्कुट onomatop. vom Gekräke des Hahns.

कुक्कुर 1) m. a) Hahn. Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — b) wilder Hahn, Phasianus gallus. — c) *Marsilea quadrifolia Rāgān. 4,51. — d) eine best. Gangart S. S. S. 253. — e) *der Sohn eines Nishāda und einer Çūdra-Frau. Vgl. कुकुर 1) b). — f) *ein brennendes Grasbündel. — g) *Funke. — h) *fehlerhaft für कुकुर Huna. — 2) f. कुक्कुटी a) Henne. — b) *eine kleine Hauseidechse. — c) Dolichos pruriens Suçr. 2,536,13. — d) Salmalia malabarica. — e) *Heuchelei. — 3) n. eine best. Art zu sitzen. Auch कुक्कुटासन n.

कुक्कुटक 1) m. a) *Phasianus gallus. — b) = कुक्कुट 1) c). — 2) f. °टिका N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

*कुक्कुटकन्या n. N. pr. einer Stadt.

कुक्कुटनाडीयन्त्र n. ein best. Instrument, Saṅgrahāra Comm. zu Golādh. 11,34.

*कुक्कुटपत्तक m. ein Messer in der Gestalt eines Hahnenflügels.

कुक्कुटपाद m. N. pr. eines Berges.

*कुक्कुटमञ्जरी f. Piper Chaba Nigh. Pa.

कुक्कुटमण्डप m. N. pr. eines Tempels in Benares.

*कुक्कुटमर्दक und *°मर्दन m. eine best. Pflanze mit wohlriechenden Blättern Madanav. 30,806.

*°मर्दिका f. Dhanv. 4,62.

*कुक्कुटमस्तक m. Piper Chaba Rāgān. 6,42. Dhanv. 2,37.

कुक्कुटमिश्र m. ein Spottname.

कुक्कुटव्रत n. eine best. Begehung.

*कुक्कुटशिख m. Carthamus tinctorius.

*कुक्कुटागिरि m. N. pr. eines Berges.

कुक्कुटाण्ड 1) n. Hühnerei. — 2) *m. eine Reisart Gal.

कुक्कुटाण्डक m. eine Reisart Bhāvapr. 1,273.

*कुक्कुटाण्डसम m. eine Eierpflanze mit weisser Frucht Nigh. Pa.

*कुक्कुटाभ m. eine Schlangenart.

कुक्कुटाराम m. N. pr. eines Lusthains.

*कुक्कुटार्म n. N. pr. einer Oertlichkeit.

कुक्कुटासन n. = कुक्कुट 3).

*कुक्कुटाक्षि m. eine Schlangenart.

*कुक्कुटि f. Heuchelei.

कुक्कुटीमर्कटीव्रत und कुक्कुटीव्रत n. eine best. Begehung.

कुक्कुटेश्वर 1) m. ein best. Zauberspruch. — 2) n. Name eines Liṅga.

कुक्कुटेश्वरतन्त्र n. Titel eines Tantra.

*कुक्कुटोराग m. eine Schlangenart Nigh. Pa.

कुक्कुभ m. 1) Phasianus gallus. — 2) *varnish, oiling or oily gloss.

कुक्कुर 1) m. a) Hund. — b) eine best. verachtete Mischlingskaste Kharaṇ. 61,18. Vgl. कुक्कुट 1) c). — c) N. pr. α) verschiedener Männer. — β) Pl. eines Volkes. — 2) f. ई Hündin. — 3) *n. ein best. wollriechender Stoff.

कुक्कुरु m. Blumea lacera Madanav. 30,807. Mat. med. 808.

*कुक्कुवाच् m. eine Antilopenart Rāgān. 19,43. Vgl. कुकूवाच्.

*कुक्ष m. Bauch.

कुक्षि 1) m. a) Bauch, Unterleib. In der älteren Sprache gewöhnlich Du. Auch *f. — b) Mutterleib. — c) Höhlung, Höhle, Thal. — d) in Verbindung mit सागर und समुद्र Meerbusen. — e) *Degenscheide. — f) *Stall. — g) N. pr. α) verschiedener Männer. — β) *einer Oertlichkeit. — 2) f. N. pr. einer Tochter Prijavrata's.

कुक्षिगत Adj. im Bauch befindlich. Davon °गती Adv. mit करू verschlucken Naish. 2,83.

कुक्षिज m. Sohn Bhag. 15,15.

कुक्षिभेद m. Bez. einer der 10 angeblichen Weisen, auf welche eine Finsterniss endet.

कुक्षिभरि Adj. nur seinen Bauch pflegend Ind. St. 15,390.

*कुक्षिरन्ध्र und *°क (Gal.) m. Schilfrohr, Amphidonax Karka.

कुक्षिल m. Bez. gespenstischer Wesen.

कुक्षिशूल m. n. Leibschmerz, Kolik.

कुक्षी f. = कुक्षि Bauch.

कुक्षेयु m. N. pr. eines Sohnes des Raudrāçva.

कुक्ष्यामय m. Bauchkrankheit.

*कुखाटि f. = खाटि = घसकरू.

*कुख्याति f. übler Ruf.

कुगणिन् Adj. zu einer bösen Rotte gehörig (buddh.).

कुगति f. Abweg (buddh.).

कुगृह m. Pl. eine schlechte Hausfrau Spr. 1784.

कुगेहिनी f. dass.

कुगो m. ein feiler, schwacher Stier.

कुग्राम m. ein elendes Dorf.

कुङ्कण N. pr. einer Oertlichkeit.

कुङ्कुम n. Crocus sativus (die Pflanze und der Blüthenstaub).

कुङ्कुमपङ्क m. Safransalbe Spr. 1787.

*कुङ्कुमाकृति m. eine Reisart Gal.

*कुङ्कुनी f. eine best. Pflanze.

कुच्, कुचति und कुचु, कुचते sich zusammenziehen, — krümmen. कुचित zusammengezogen, gekrümmt, kraus, geringelt. Nach dem Dhātup. कुच्, °कोचति (सेपर्षनकोटिल्यप्रतिष्टम्भविलेखनेषु, st. प्रतिष्टम्भ auch रोध); कुचु, °कुचति (कोटिल्यात्पभावयोः, auch गति° und वक्राणे तोच्चे च). °कुचित = परिमित. — Caus. कुचयति kräuseln, in Locken einlegen. — Mit अनु, °कुचित eingebogen, gekrümmt. — Mit अव in अवकुचन. — Mit आ, आकुचित eingebogen, eingezogen, zusammengezogen, gebogen, kraus, geringelt. — Caus. आकुचयति zusammen-

ziehen; einbiegen, verkürzen. — Mit समा, °कुञ्चित *eingezogen*, so v. a. *eingestellt* (Rede) Naish. 3,61. — Mit उद् Act. *sich aufwärts —, sich auseinander biegen, — krümmen.* — Caus. उत्कोचित *aufgeblüht.* — Mit वि in निकुचिति u. s. w. — Caus. *anziehen, attrahere* (Gegens. *ausstrecken*) Karaka 8,3 (°कुञ्च). — Mit संनि Caus. *zusammenziehen* Ind. St. 15,383 (°कुञ्च). — Mit वि, विकुञ्चित *zusammengezogen, geringelt.* — Caus. विकुञ्चयति *zusammen —, einziehen.* कर्णौ so v. a. *zurückschlagen.* — Mit सम् Act. 1) *sich zusammenziehen* 169,12. *sich schliessen* 174,28. Ind. St. 15,420. Mit einem Abl. *sich verschliessen gegen, ablassen von.* Pass. संकुच्यते *schliesst sich.* संकुचित *a) zusammengezogen, — gekauert, geschlossen.* — *b) zusammengeschrumpft*, so v. a. *unvollständig* Comm. zu TS. Prât. — *c) niedergeschlagen, ganz aus der Fassung gebracht* Kâd. II, 108,13. — 2) *zusammenziehen, einziehen*, so v. a. *absorbiren, zu Nichte machen.* — Caus. संकोचयति 1) *zusammenziehen, einziehen.* — 2) *verringern, verkleinern* Spr. 3933. — 3) Med. *vorenthalten.*

कुच m. (adj. Comp. f. या) *die weibliche Brust.* Gewöhnlich Du.

कुचग्रह Kathâs. 103,225 fehlerhaft für क्रचग्रह.

*कुचपिटिका f. *Sanseviera Roxburghiana*

कुचन्दन n. 1) *rother Sandel von Pterocarpus santalinus.* — 2) **Cassalpina Sappan.* — 3) **Adenanthera pavonina.* — 4) **Safran.*

*कुचफल m. 1) *Granatbaum* Râgân. 11,73. — 2) *Feronia elephantum* Râgân. 11,182.

*कुचमुख n. *Brustwarze.*

कुचर Adj. 1) *umherschweifend.* — 2) *einen schlechten Wandel führend*; m. *ein schlechter Mensch* Gaut. — 3) **übel nachredend.*

कुचरित्र n. und कुचर्या f. *schlechter Wandel.*

कुचल्ला f. N. pr. einer bösen Fee, die den Weibern *die Brüste fortnimmt.*

*कुचाग्र n. *Brustwarze.*

*कुचाङ्केरी f. *Rumex vesicarius.*

कुचिक 1) *m. f. (या) *ein best. Fisch.* — 2) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 3) *f. या *eine best. Pflanze.*

कुचिकर्ण m. N. pr. eines Mannes.

कुचीरा f. N. pr. eines Flusses MBh. 6,334. कुवीरा v. l.

*कुचुण्टक m. *eine best. Gemüsepflanze* Nigh. Pr.

कुचुमार m. N. pr. eines Autors. Auch fehlerhaft für कौचुमार.

1. कुचेल n. 1) *ein schlechtes Kleid.* — 2) *Lumpen, Lappen* Karaka 1,8.

2. कुचेल 1) Adj. *schlecht gekleidet.* Nom. abstr. °ता f. — 2) *f. या *eine best. Pflanze.* — 3) *f. ई *Clypea hernandifolia.*

कुचैल (f. या) und कुचैलिन् Adj. *schlecht gekleidet, sich schlecht kleidend.*

कुचोद्य n. *eine unpassende Frage.*

कुचोष्मवत् Adj. *der sich an Brüsten erwärmt* Spr. 7625.

*कुच्छ n. *die Blüthe der weissen Wasserlilie.*

कुच्छिला f. N. pr. eines Flusses VP.^{2} 2,131.

*कुज्, कुजति *krumm sein.* °जति (स्तेयकरणे).

कुज 1) m. *a) *Baum.* — *b)* Metron. *α) des Planeten Mars.* — *β) des Daitja Naraka.* — 2) *f. या Metron. *a) der Durgâ.* — *b) der Sitâ.* — 3) n. *Horizont.*

कुजदिन n. *Dienstag*

कुजन m. *ein schlechter Mensch* oder *schlechte Menschen* Spr. 1785.

कुजननी f. *eine schlechte Mutter.*

1. कुजन्मन् 1) Adj. *einen schlechten Ursprung habend.* — 2) m. *ein Mann niederen Standes, Sclave* Spr. 7632.

2. कुजन्मन् m. *der Planet Mars* Spr. 7632.

*कुजप m. N. pr. eines Mannes.

कुजम्भ m. N. pr. eines Daitja.

*कुजम्भल, *कुजम्भिर und *कुजम्भिल m. *ein in ein Haus einbrechender Dieb.*

कुजीविका f. *ein elendes Dasein* 170,20.

*कुञ्जिश m. *ein best. Fisch.*

*कुञ्जकटि, *का und *कुञ्जकटी f. *Nebel.*

कुज्ञान n. *mangelhaftes Wissen* Ind. St. 15,338.

कुज्या f. *der Sinus des zwischen dem Horizont und dem* Unmaṇḍala *gelegenen Bogens des Tageskreises.*

कुञ् s. कुच्.

कुञ्चन n. 1) *das Sichzusammenziehen.* — 2) *eine best. Krankheit der Augenlider.*

*कुञ्चपाला f. *Benincasa cerifera.*

कुञ्चि m. *ein best. Hohlmaass*, = 8 *Handvoll* Harivańśa 2,a,57,17.

कुञ्चिका f. 1) *Schlüssel* Prasannar. 43,7. — 2) **ein best. Fisch.* — 3) **Abrus precatorius.* — 4) *Nigella indica* Karaka 6,2. 24. — 5) **Trigonella foenum graecum* Râgân. 6,70, v. l. — 6) **Bambusszweig.* — 7) **Kupplerin* Gal. — 8) Titel eines Commentars (*Schlüssels*) zur Mańgûshâ.

कुञ्चित 1) Adj. s. u. कुच्. — 2) f. या *eine best. fehlerhafte Art des Oeffnens einer Ader.* — 3) *n. *Tabernaemontana coronaria* Râgân. 10,144.

कुञ्ची f. 1) *Kümmel* Dhanvant. 1,166. — 2) **Trigonella foenum graecum* Râgân. 6,70.

कुञ्ज्, कुञ्जति *rauschen* Harshak. 172,8.

कुञ्ज 1) m. (*n.) *a) Gebüsch, Laube.* सारस्वत्या: N. pr. eines Tîrtha. — *b) *Kinnlade.* — *c) *Kinnlade eines Elephanten.* — *d) *Zahn.* — *e) *Elephantenzahn.* — 2) *m. N. pr. eines Mannes.

कुञ्जर 1) m. *a) Elephant.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — *b)* als Ausdruck *des Vorzüglichsten in seiner Art.* राज°, कपि°. — *c)* Bez. *der Zahl acht* (wegen der *acht Weltelephanten*). — *d) eine best. Tempelform.* — *e) eine best. Gangart* S. S. S. 253. — *f) *Ficus religiosa.* — *g)* N. pr. *α)* eines Schlangendämons. — *β)* eines Fürsten. — *γ)* eines Berges. — *δ)* einer Oertlichkeit. — 2) *f. या und ई *Elephantenweibchen.* — 3) *f. या *a) Bignonia suaveolens.* — *b) Grislea tomentosa.*

कुञ्जकुटीर *Laube* Gît. 1,27. Mâlatîm. 79,16 (176,7).

*कुञ्जरतारमूल n. *Rettig* Râgân. 7,15.

कुञ्जरग्रह m. *Elephantenknecht.*

कुञ्जरत्व n. Nom. abstr. von कुञ्जर 1) *a).*

कुञ्जरदरी f. N. pr. einer Oertlichkeit Varâh. Bṛh. S. 14,16.

*कुञ्जरपादप m. *Ficus benjamina* Nigh. Pr.

*कुञ्जरपिप्पली f. *Scindapsus officinalis.*

*कुञ्जरारि m. 1) *Löwe.* — 2) = शरभ 1).

कुञ्जरारोह m. *Elephantenlenker.*

*कुञ्जरालुक n. *eine best. Knolle.*

*कुञ्जराशन m. *Ficus religiosa.*

कुञ्जल 1) m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 2) *n. *saurer Reisschleim.*

*कुञ्जवल्लरी (Râgân. 8,77) und *°वल्ली (Gal.) f. *eine der Mimosa concinna ähnliche Pflanze.*

कुञ्जिका f. 1) *dass. Râgân. 8,77. — 2) *Schwarzkümmel* Karaka 1,27.

1. कुट् mit अव (°कुट्य) *zertheilen, zerkleinern.* — Mit प्र (°कुट्य) *zermalmen, zerkauen.*

2. *कुट्, कुटति (कौटिल्ये). कुटित *krumm.* — Mit उद् Caus. उत्कोटयति. — Mit वि, विकुटित = कुत्सीभूत. — Mit सम् *sich* (vor Angst) *zusammenkrümmen, verzweifeln.*

3. *कुट्, कोटयते (छेदने, घप्रसादे, घप्रतापने).

कुट (*m.) 1) vielleicht *Haus, Familie* RV. 1,46,4. = कूट Nir. Auch *n. — 2) **Wasserkrug.* Auch n. — 3) **Festung.* — 4) **Hammer, Axt* (Gal.). — 5) **Baum.* — 6) **Berg.* — 7) *N. pr. eines Mannes.

कुटक 1) m. *a) ein best. Baum* Kâśik. 8. कुटज v. l. — *b)* * = कुठार 1). — *c)* Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) f. कुटिका N. pr. eines Flusses. — 3) *n. *ein Pflug ohne Deichsel.*

कुटकाचल m. N. pr. eines *Berges.*

*कुटङ्ग m. *Dach.* Vgl. कुटल.

*कुटङ्क m. = कुरुङ्क.

*कुटघ m. = कुटज 1).

कुटज m. 1) *Wrightia antidysenterica.* n. (!) Spr. 1754. — 2) *Bein. *a)* Agastja's. — *b)* Drona's.

*कुटजमञ्जी f. *eine best. Pflanze.*

*कुटजोद्भव m. *Putranjiva Roxburghii* Rîgân. 9,145.

कुटजक n. = कुटजर 2) Bhâvapr. 1,197 (Hdschr.).

कुटजर m. 1) *Calosanthes indica.* — 2) *Cyperus rotundus* und auch *eine andere Species* Bhâvapr. 194. 2,67.

कुटप 1) m. *a) ein best. Hohlmaass.* — *b) *ein Muni.* — *c) *Lustwald.* — 2) *n. *Lotusblüthe.*

*कुटपिनी f. = कमलिनी Nigh. Pr.

कुटम्ब und कुटम्बक v. l. für कुटुम्ब und कुटुम्बक Ind. St. 15.

कुटर m. 1) *= कुठर 1). — 2) N. pr. eines Schlangendämons. कुठर v. l.

कुटार m. 1) *Hahn* Maitr. S. 1,1,6. 3,14,4. 20. 4, 1,6. TS. 5,3,22,1. — 2) *Zelt.*

*कुटरुणा f. *Ipomoea Turpethum.*

*कुटल n. *Dach.* Vgl. कुटङ्क.

कुटलारिका f. = कुटृ° *Dienerin* Harshaç. 98,21.

*कुटामोद m. *Zibeth* Rîgân. 12,73.

कुटार und कुटारिका in *घव°.

कुटि 1) f. *a) Krümmung, Biegung* in भृ°, भ्रु°, भ्रु°, भ्रू°. — *b) Halle, Hütte.* — 2) *m. *a) Baum.* — *b) Körper.* — Vgl. कुटी.

कुटिक Adj. *gekrümmt, gebogen.* स्थानकुटिकासन n. *das Stehen und Hocken* MBh. 3,200,103. = स्थावरगृहत्याग Nîlak.; vgl. aber उत्कुटकासन u. उत्कुटक. — कुटिका s. u. कुटक.

कुटिकुटी Adv. mit कर् *mit Gezwitscher erfüllen* Harshaç. 202,16.

कुटिकोष्णिका f. N. pr. eines Flusses.

*कुटिचर m. *Krokodil.*

कुटिञ्जर m. *ein Chenopodium* Karaka 1,27.

कुटिपार्थिव m. N. pr. eines Mannes.

*कुटिर n. = कुटीर 1).

कुटिल 1) Adj. (f. घा) *a) krumm, gebogen, gewunden, in gewundenen Linien laufend, kraus.* °कुटिलम् und कुटिल° Adv. — *b) krumme Wege gehend, falsch, hinterlistig.* — *c) widrig* (Schicksal) Spr. 7754. — 2) m. *ein Ziegenbock mit bestimmten Merkmalen.* — 3) f. घा *a) ein best. Stadium in der rücklänfigen Bewegung eines Planeten.* — *b) eine best. übernatürliche Kraft.* — *c)* N. pr. eines Flusses, = सरस्वती Rîgân. 14,21. — 4) f. (घा) und n. *a) ein best. Metrum.* — *b) *Tabernaemontana coronaria.* — 5) *n. *a) Trigonella corniculata* Rîgân. 12,134. — *b) Zinn.*

कुटिलक 1) Adj. *gewunden, kraus.* — 2) f. °लिका *a) eine Bewegung in gewundenen Linien.* — *b) *ein best. Werkzeug der Schmiede.*

*कुटिलकीटक m. *eine Spinnenart* Rîgân. 19,65.

कुटिलगति 1) Adj. *in einem best. Stadium der rücklänfigen Bewegung befindlich.* Nom. abstr. °ति n. Ind. St. 10,205. — 2) f. *ein best. Metrum.*

कुटिलगा f. *Fluss.* °गेश m. *der Ocean.*

कुटिलगामिन् Adj. 1) *in Windungen sich bewegend.* — 2) *grillenhaft, launenhaft.* Nom. abstr. °मित्व n. Sin. D. 80,11.

कुटिलचार m. *eine Bewegung in gewundenen Linien.*

*कुटिलचित्त Adj. *falsch, hinterlistig.*

कुटिलता f. 1) *Krnmmheit.* — 2) *Falschheit.*

कुटिलत्व n. 1) *Krnmmheit.* — 2) *Falschheit.* — 3) *Abweichung* von (im Comp. vorangehend).

*कुटिलपुष्पिका f. *Trigonella corniculata* Nigh. Pr.

कुटिलमति Adj. *falsch, hinterlistig* Muvoâ. 12,6.

कुटिलमनस् Adj. dass. Spr. 6997.

कुटिलाङ्गी f. = कुटिल 3) b).

कुटिलाशय Adj. (f. या) *sich windend und zugleich falsch, hinterlistig* Spr. 6819.

कुटिली Adv. mit कर् *krümmen, verziehen* (die Brauen) 316,31.

कुटी f. 1) *Krümmung, Biegung* in भृ°, भ्रु°, भ्रु° und भ्रू°. — 2) *Hütte, Halle, Schoppen.* — 3) *ein zu Fumigationen dienendes Gemach mit Oeffnungen.* — 4) *Kupplerin. — 5) *Blumenstrauss.* — 6) *ein best. Parfum aus Guserat* (मूरा Rîgân. 12, 139) oder *Branntwein (सुरा).

कुटीक in सकुटीका सेना Hariv. 15829.

*कुटीकुट m. Sg. gaṇa गवाद्यादि.

कुटीकृत n. vielleicht *krauser Zeug.*

*कुटीगु m. N. pr. eines Mannes.

कुटीचक m. Bez. *bestimmter Asketen.*

कुटीधर m. 1) desgl. Âçv. Gr. 2. Bâlar. 298,13. — 2) *= वरिष्कुटी° Krebs Gal.

*कुटीनिवातम् Adv. *in einer Hütte vor Wind geschützt* P. 6,2,8, Sch.

कुटीप्रवेश m. *das Beziehen einer Hütte, das Sichbegeben unter Dach und Fach* Karaka 6,1.

कुटीप्रावेशिक Adj. *unter Dach und Fach vor sich gehend.*

*कुटीमय Adj. von कुटी.

*कुटीमुख m. *Klosterfest* (buddh.).

कुटीमुख m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Kubera's.

*कुटीय्, °यति *in einer Hütte zu sein glauben.*

कुटीर 1) (*m. *n.) *Hütte* 176,10. — 2) *eine best. Pflanze. — 3) *n. *Beischlaf.* — 4) *n. = केवल.

कुटीरक 1) = कुटीर 1). — 2) m. = कुटीचर 1).

कुटुक m. *ein best. Baum* Kâç. 8. कुटक v. l.

*कुटुङ्क m. 1) *Laube.* — 2) *Kornkammer, Vorrathshaus.* — 3) *Dach.* — 4) *eine Art Hütte.*

*कुटुनी f. schlechte Schreibart für कुट्टनी.

कुटुम्ब (*m.) n. 1) *Hausstand, Hauswesen* Âpast. *Hausgesinde, Familie.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा Spr. 7865. — 2) *das zweite astrologische Haus.* — 3) *Name.

कुटुम्बक 1) n. = कुटुम्ब 1). — 2) *m. *ein best. Gras.*

*कुटुम्बय्, °यति *eine Familie unterhalten.*

कुटुम्बिक Adj. 1) *für den Hausstand sorgend.* — 2) *m. *Hausclave.*

कुटुम्बिन् 1) m. *a) Hausherr, Familienvater* Âpast. Rîgât. 5,168. Du. कुटुम्बिनौ *der Hausherr und die Hausfrau* Âpast. — *b) Glied einer Familie, Hausgenosse, Hausdiener.* — *c) *Landmann.* — 2) f) °नी *a) Hausfrau.* — *b) Hausdienerin* 213,19. — *c) *ein grosser Haushalt, eine grosse Familie.* — *d) eine best. Pflanze* Rîgân. 3.76.

कुट्, कुट्टति 1) *quetschen* Bhâvapr. 2,162. AV. Pariç. 64,7. कुट्टित *gequetscht* Bhâvapr. 2,16. 30. — 2) *stampfen.* कुट्टित *zerstampft, zermalmt.* — 3) *klatschend schlagen.* लयम् Bâlar. 29,3. — *auf* (Acc.). — 4) *multipliciren.* — 5) *भर्त्सने. — 6) *पूरणे. — 7) *Med. प्रतापने, घप्रतापने. — Mit चि 1) *stampfen.* — 2) *zerfetzen* Spr. 4078.

कुट् 1) Adj. *am Ende eines Comp. zermalmend—, zerschlagend mit: Etwas zermalmend, zerschlagend; hämmernd.* — 2) m. *a multiplier such, that a given dividend being multiplied by it, and a given quantity added to (or subtracted from) the product, the sum (or difference) may be measured by a given divisor.* °विधि m. Bîjag. 51.

कुटक 1) Adj. *am Ende eines Comp.* = कुट् 1). — 2) m. *a) ein Ziegenbock mit best. Merkmalen.* — *b) *Elsvogel.* — *c)* = कुट् 2). — 3) wohl n. *Gehopftes, Gestampftes* Karaka 6,2.

कुट्टन 1) n. *das Stampfen* Naish. 1,59. *das Schlagen, Anschlagen, Anstossen.* — 2) f. ई *a) *eine Art Speer* Gal. Vgl. कुट्टनी. — *b) Kupplerin.*

कुट्टनीकपट m. N. pr. eines Schelmen.

*कुट्टनी f. *eine Art Dolch.* Vgl. कुट्टन 2) *a*

कुट्टप्रचरण m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कुट्टप्रावरण m. Pl. desgl.

कुट्टमित n. *eine nicht ernstlich gemeinte Abweisung der Zärtlichkeiten eines Geliebten.*

कुण्ड Kuṇḍod. 130 fehlerhaft für कुम्भल.

*कुण्डकारिका f. = कुट° Diemerin.

कुण्डक 1) Adj. (*f. ई) zerfetzend, zerreissend am Ende eines Comp. — 2) m. Raufbold Harshaç. 178,15.

कुण्डकार m. die mathematische Operation कुट्ट 2) Comm. zu Âryabh. 2,32.

कुण्डपराज्ञ m. Pl. N. pr. eines Volkes. कुन्दापरान्त v. l.

*कुण्डर 1) m. Berg. — 2) n. a) Beischlaf oder Vergnügen, Freude. — b) ein wollenes Tuch oder Decke. — c) = केवल.

कुण्डिता f. ein fehlerhaftes Oeffnen der Ader, wobei diese durch wiederholtes Ansetzen des Messers zerfetzt wird.

कुण्डिनी f. Kupplerin Spr. 7727.

कुण्डिम 1) *Adj. (f. घा) durch Stampfen geebnet. — 2) (*m.) n. a) ein geebneter Fussboden, Estrich 292,32. Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — b) *Hütte. — 3) *m. Granatbaum Râgân. 11,74.

*कुण्डिकारिका f. fehlerhaft für कुट्टकारिका.

*कुण्डीर m. Berg.

*कुण्डित n. = कुण्डित.

कुण्डल n. s. w. s. कुण्डल n. s. w.

*कुण्ड m. Baum.

कुण्ठर m. 1) *der Pfosten, um den sich der Strick des Butterstössels windet. — 2) N. pr. eines Schlangendämons MBh. 1,35,15. कुटर v. l.

*कुण्ठाकु m. Picus bengalensis.

*कुण्ठातङ्क m. f. Axt.

कुण्ठार 1) m. (*f. ई) a) Axt. — b) *eine Art Hacke oder Spaten. — 2) m. a) *Baum. — b) N. pr. α) *eines Mannes. — β) eines Schlangendämons.

कुण्ठारक 1) m. Axt. — 2) f. °रिका a) eine kleine Axt Spr. 494. — b) eine axtförmige Lanzette. — c) *N. pr. einer Frau.

कुण्ठारिक m. Holzhauer.

*कुण्ठारु m. 1) Affe. — 2) Baum. — 3) Waffenschmied.

कुण्ठि 1) Adj. kahl oder schief. — 2) *m. a) Baum. — b) Berg.

*कुण्ठिक m. Costus speciosus oder arabicus.

कुण्ठिमि m. N. pr. eines Lehrers.

कुण्ठेर m. 1) Ocimum pilosum Râgân. 10,160. Bâlar. 3,118. Karaka 2,2. — 2) *Feuer.

कुण्ठेरक m. eine Art Basilicum und Cedrela Toona Râgân. 12,76.

*कुण्ठेरज m. eine Art Basilicum.

*कुण्ठेरु m. der durch den Fliegenwedel erzeugte Wind.

*कुण्ड्, कुण्डति (घसने, वात्ये, संघाते, निमज्जने).

*कुण्डङ्ग m. Laube. Im Prâkrit zu belegen.

*कुण्डप m. n. = कुण्डव.

कुण्डव m. n. ein best. Hohlmaass und Gewicht Hemâdri 2,a,37,11. 12. 38,..

कुण्डापिका und कुण्डापी f. ein best. Reis S. S. S. 110. 82.

कुण्डालगाण्डि und कुण्डालि° N. pr. eines Dorfes.

*कुण्डि m. Körper.

*कुण्डिका f. ein Wassertopf der Asketen.

*कुण्डिश m. Cyprinus Curchius.

कुण्डी f. MBh. 13,6471 fehlerhaft für कुटी Hütte.

कुण्डुक m. ein best. Tact S. S. S. 209.

*कुण्डुप m. the clasp or fastening of a necklace or bracelet.

कुण्डुमी f. Verbandnagel zwischen Balken Ind. Antiq. 1876, S. 294.

*कुण्डुकर्णी f. Solanum trilobatum Râgân. 7,122 (als Erklärung). Soll mahrattisch sein nach Nigh. Pr.

कुण्डल 1) Adj. in Knospen stehend. — 2) (°m. *n.) Knospe. स्तन° so v. a. Brustwarze. — 3) n. eine best. Hölle.

कुण्डलता f. das Geschlossensein (einer Blume, des Auges).

कुण्डलदन्ती 1) Adj. f. knospenähnliche Zähne habend Ind. St. 8,418. — 2) f. ein best. Metrum.

*कुण्डलाग्रदन्त und °दन्त Adj. dessen Zahnspitzen Knospen gleichen.

कुण्डलाय्, °यते eine Knospe darstellen, so v. a. sich schliessen (von den Augen) Bâlar. 255,16.

कुण्डलित Adj. in Knospen stehend Bâlar. 272, 9. knospenartig geschlossen.

कुण्ड्य 1) n. und f. या (Bhâg. P.) Wand. — 2) *n. a) das Bestreichen, Tünchen. — b) Neugier.

*कुण्ड्यक n. Wand.

*कुण्ड्यच्छेदिन् m. ein Dieb, der die Wand einbricht.

*कुण्ड्यच्छेद्य n. ein Loch in der Wand.

*कुण्ड्यपुच्छा f. (Nigh. Pr.), *कुण्ड्यमत्सी f. und °मत्स्य m. Hauseidechse.

*कुण्ड्यलेप m. Tüncher.

*कुण्, कुणति (शब्दोपकरणयोः), उपतापे), कुणयति (घामन्त्रणे), कुणयति, °ते (संघाते).

*कुण m. 1) Kleiderlaus. — 2) Nabelschmutz Gal. — 3) im Comp. nach einigen Pflanzennamen Fruchtzeit.

कुणक m. Thierjunges.

*कुणक्षी f., *कुणक्ष m. und *कुणक्षार n. Meide Râgân. 5,89. Vgl. कुटिक्षार.

1. कुणप (*m.) n. Leichnam. Aas. Verächtlich auch vom lebenden Körper. — 2) Dünger. °जल n. Jauche.

2. कुणप 1) Adj. in Verwesung übergehend, wie Aas riechend. — 2) f. कुणपी ein best. Aasvogel; vgl. पक्ष°.

3. कुणप m. 1) eine Art Lanze. — 2) Pl. N. pr. eines Volkes.

कुणपगन्ध m. Aasgeruch.

कुणपाण्ड m. N. pr. eines Mannes.

कुणारवाडव m. N. pr. eines Grammatikers.

कुणारु Adj. lahm am Arm.

कुणाल m. 1) ein best. Vogel Lalit. 44,12. 186, 14. 337,19. — 2) N. pr. a) eines Sohnes des Açoka. — b) *einer Oertlichkeit.

कुणावी f. wohl eine best. Pflanze.

कुणि 1) Adj. lahm am Arm. *पाणिना 230,19. — 2) m. a) *Nagelgeschwür. — b) *Cedrela Toona. — c) N. pr. verschiedener Männer.

कुणिक m. N. pr. eines Lehrers. Âpast.

कुणितार्कि m. N. pr. eines Autors.

कुणित्व n. Lahmheit.

कुणिन् m. eine best. Stechfliege.

*कुणिन्द m. Lunt.

*कुणिपदी f. gaṇa कुम्भपद्यादि.

कुणिबाहु m. N. pr. eines Muni.

*कुण्ट्, कुण्टति (विकलीकरणे).

*कुण्टक Adj. dick, fett.

1. कुण्ठ्, *कुण्ठति (क्षोदनवैकल्यालस्ये). कुण्ठित 1) stumpf geworden, stumpf. — 2) abgestumpft, so v. a. ermattet, erschlafft, wirkungslos. — 3) stumpfsinnig. — Mit वि, °कुण्ठित stumpf geworden.

2. कुण्ठ्, *कुण्ठयति (वेष्टे). — Mit सच in सचकुण्ठन.

कुण्ठ Adj. 1) stumpf. — 2) abgestumpft, so v. a. ermattet, erschlafft.

कुण्ठक 1) *Adj. stumpfsinnig. — 2) m. N. pr. a) Pl. eines Volkes. कुण्डल v. l. — b) eines Mannes.

कुण्ठता f. Stumpfheit, Gefühllosigkeit in einem Gliede.

कुण्ठत्व n. Stumpfsinnigkeit.

कुण्ठधी (Gobhil. 3,44) und कुण्ठमनस् Adj. stumpfsinnig.

कुण्ठी Adv. 1) mit कर् stumpf machen Schol. zu Rigv. ed. Calc. 5,44. — 2) mit भू sich als wirkungslos erweisen Çâṅk. zu Bâdar. 1,1,4 (S. 76). Bâlar. 36,24.

*कुण्ड् 1) कुण्डति (वैकल्ये). — 2) कुण्डते (दाहे). — 3) कुण्डयति (रक्षणे).

कुण्ड 1) (*m.) f. ई (Hemâdri 2,a,86,17. 99,13. 103, 10. Prasannar. 77,20) und n. Krug, Topf, Kohlentopf. — 2) (*m.) n. eine runde Höhlung im Erdboden, — Grube, — Feuergrube. — 3) m. a) der uneheliche Sohn einer verheiratheten Frau. — b) Bein. Çiva's. — c) N. pr. α) eines Schlangendämons. — β) eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra. — 4) *f. या a) Nom. act. von

1. कुण्ड्. — *b*) Bein. der Durgâ. — 3) f. ई s. u. 1). — 6) n. *a*) *eine best. Gestalt des Mondes, der Mond mit einem Kreise oder Ringe.* — *b*) Bez. *bestimmter mystischer Figuren.* — *c*) **ein best. Maass.* — *d*) *In Comp. mit einem Pflanzennamen *Hain.*

कुण्डक 1) m. oder n. *Krug, Topf.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes *a*) des Dhṛtarâshṭra. — *b*) des Kshudraka. — 3) f. कुण्डिका *a*) *Topf* Sâṁkhj. Up. 4,1. Mânâm. in Ind. St. 13,391. Hemâdri 2,*a*,126, 20. — *b*) Titel einer Upanishad.

कुण्डेकर्ण m. *ein best. mythisches Wesen* Supârṇ. 23,4.

कुण्डकल्पद्रुम m. und °कल्पलता f. Titel von Werken.

*कुण्डकीट m. 1) *ein im Ehebruch erzeugter Sohn einer Brahmanin.* — 2) *ein mit Sclavinnen im Concubinat lebender Mann.* — 3) *ein gelehrter Kârvâka.*

*कुण्डकील m. *a low, vile man.*

कुण्डकौमुदी f. Titel eines Werkes.

कुण्डगोल m. 1 Du. *der unehelichen Sohn einer verheiratheten Frau und der einer Wittwe.* — 2) **saurer Reisschleim.*

कुण्डगोलक 1) m. Du. = कुण्डगोल 1). — 2) *n. = कुण्डगोल 2).

*कुण्डङ्ग m. fehlerhaft für कुडङ्ग *Laube.*

कुण्डज्ञ m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

कुण्डजठर m. N. pr. eines alten Weisen.

कुण्डतन्त्रप्रदीप und कुण्डदिक्पाल m. Titel von Werken.

कुण्डधार m. N. pr. 1) eines Schlangendämons. — 2) eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

कुण्डनदी f. N. pr. eines *Flusses* Hariv. 2,109,29.

कुण्डनाचि oder °लाचि m. *ein best. Tact* S. S. S. 226.

कुण्डनी f. *ein best. Geräthe* Hemâdri 1,658,3.

कुण्डपायिन् Adj. *aus einem Kruge trinkend.* °पायिनामयनम् *eine best. religiöse Feier.*

कुण्डपाय्य (°पायिय) 1) *Adj. *wobei man aus Krügen trinkt.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

*कुण्डप्रस्थ m. N. pr. einer Stadt.

कुण्डभेदिन् 1) *Töpfe zerbrechend, so v. a. ungeschickt, linkisch* Kâraka 1,30. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

कुण्डमण्डपकौमुदी f., °मण्डपसंग्रह m., °मण्डपसिद्धि f., कुण्डमार्तण्ड m. und कुण्डरत्नाकर m. Titel von Werken.

कुण्डल 1) n. *a*) *Ring*, insbes. *Ohrring.* श्रवण° pleonastisch nach Vâmana. Am Ende eines adj. Comp. f. या. — *b*) **Armband.* — *c*) **Strick.* — *d*) *eine best. Blasenkrankheit* Kâraka 8,9.12. — 2) m. *a*) *ein best. Tact* S. S. S. 236. — N. pr. α) eines Schlangendämons. — β) Pl. eines Volkes MBh. 6, 9,62. कुण्डठ v. l. — 3) f. या ein Frauenname. — 4) f. ई *a*) *eine Art Trommel* S. S. S. 192. Könnte auch कुण्डलिन् m. sein. — *b*) *ein best. Backwerk.* — *c*) *eine best. Çakti.* — *d*) **Bauhinia variegata.* — *e*) *Cocculus cordifolius* Bhâvapr. 3,102. — *f*) **Mucuna pruriens* Râgân. 3,38. — *g*) **ein best. Strauch,* = सर्पिणी Râgân. 5,126. — *h*) N. pr. eines Flusses MBh. 6 9,21.

कुण्डलक 1) *Ohrring* Hemâdri 2,*a*,106,2. — 2) f. °लिका *a*) *Ring.* Nom. abstr. °त्व n. — *b*) *ein best. Metrum.* — *c*) **ein best. Backwerk.* — *d*) यक्षाणां कु° Comm. zu Vâsiṣṭh. Bpr. 28(26),4 = यक्षकुण्डलिका.

कुण्डलक्षणविवृति f. Titel eines Werkes.

कुण्डलना f. *das Einkreisen eines Wortes oder einer Silbe als Zeichen der Ungültigkeit.*

*कुण्डलर Adj. von कुण्डल.

कुण्डलनाचि s. कुण्डनाचि.

कुण्डलिकामत n. Titel eines Tantra.

कुण्डलित Adj. *geringelt.*

कुण्डलिन् 1) Adj. *a*) *mit Ohrringen geschmückt.* — *b*) *einen Ring bildend, geringelt.* — 2) m. *a*) *Schlange.* — *b*) **die gesprenkelte Antilope.* — *c*) **Pfau.* — *d*) *Bauhinia variegata* Bhâvapr. 1,204. — *e*) Bein. α) Çiva's. — β) *Varuṇa's. — 3) f. °नी *a*) **Cocculus cordifolius.* — *b*) *ein best. Backwerk* Bhâvapr. 2,26. — *c*) *eine best. Çakti.*

कुण्डलिपा f. Verz. d. Oxf. H. 122,*a*,38.

कुण्डलो Adv. 1) mit कर् *zu einem Ringe machen, zu einem Kreise bilden.* — 2) mit भू *a*) *sich ringeln.* — *b*) °भूत *mit der Kuṇḍala genannten Blasenkrankheit behaftet* Kâraka 8,9.

कुण्डलीकरण n. *das Spannen des Bogens bis zu einem Kreise* Harshaḱ. 199,17.

कुण्डलीका f. *Kreis* Hemâdri 1,423,11.

कुण्डवासिनी f. N. pr. der Schutzgöttin der Gautama.

कुण्डविधान n. Titel eines Werkes.

*कुण्डविहारदेश m. N. pr. einer *Oertlichkeit.*

कुण्डशायिन् m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

कुण्डसिद्धि f. Titel eines Werkes.

*कुण्डाग्नि m. N. pr. einer Oertlichkeit. काण्डाग्नि v. l.

कुण्डाक N. pr. 1) m. oder n. einer Oertlichkeit. — 2) f. °रिका einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

कुण्डार्क m. Titel eines Werkes.

कुण्डावृध Adj. *auf eine best. Weise sich geschlechtlich vergehend.*

कुण्डाशिन् 1) Adj. *das Brod eines Kuṇḍa 3) a) essend* Gaut. — 2) m. *a*) **Kuppler.* — *b*) N. pr. *a*) eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra. — β) eines Fieberdämons Hariv. 9563.

कुण्डिक m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra. — कुण्डिका s. u. कुण्डक.

कुण्डिकामत n. Titel eines Tantra Âsiat. 160,19.

कुण्डिन् 1) Adj. *mit einem Topfe versehen* Hemâdri 1,807,13. — 2) m. *a*) *ein best. Gefäss.* कुण्डिनी v. l. — *b*) **Kuppler.* — *c*) **Pferd.* — 3) f. °नी *a*) *ein best. Gefäss.* — *b*) bei den Jogin *die Natur* (Gegens. *Geist*). — *c*) ein Frauenname Ind. St. 13,390.

कुण्डिन 1) m. N. pr. verschiedener Personen. Pl. *ihr Geschlecht;* auch **das der* Kuṇḍiṇi Ind. St. 13,389. fg. — 2) n. N. pr. der Hauptstadt der Vidarbha. Auch °नगर n.

कुण्डीक am Ende eines adj. Comp. (f. या) *Topf* Hemâdri 2,*a*,105,7.

*कुण्डीर 1) Adj. *kräftig, stark.* — 2) m. *Mann.*

कुण्डीविष m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कुण्डीवृष Adj. v. l. für कुण्डावृध.

कुण्डूर्णाची f. *Hausseidechse* Comm. zu TS. I 6 RV. = कुण्डिलगति nach Sây.

कुण्डेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

कुण्डोद m. N. pr. eines Berges.

कुण्डोदर 1) *Adj. *einen topfähnlichen Bauch habend.* — 2) m. N. pr. *a*) eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra. — *b*) eines Bruders des Dhṛtarâshṭra. — *c*) eines Schlangendämons.

कुण्डोदरेश्वर n. Name eines Liṅga.

कुण्डोद्योतदर्शन n. Titel eines Werkes.

कुण्डोध्री Adj. f. *ein topfähnliches Euter habend* Râgân. 1,84.

कुण्डोपधानीपक Adj. *einen Topf zum Kissen habend.* Beiw. eines Pûrṇa.

*कुण्डोपार्थ m. N. pr. anzunehmen für कौण्डोपार्थ.

*कुत् (sautra-Wurzel) *ausbrüten.*

कुतनय m. *ein schlechter Sohn.*

*कुतनु m. Bein. Kubera's.

कुतल्ली f. *Schwanz.*

कुतप 1) m. n. *eine Decke von Ziegenhaar* Gaut. — 2) m. *a*) Kuça-*Gras, Poa cynosuroides* Hemâdri 1,703,10.704,3. — *b*) *die achte Stunde des 30theiligen Tages, die Zeit um Mittag.* — *c*) **Korn.* — *d*) **Schwestersohn.* — *e*) **Tochtersohn.* — *f*) **ein Brahman.* — *g*) **Gast.* — *h*) **die Sonne.* — *i*) **Feuer.* — *k*) **Ochs.* — *l*) **ein best. musikalisches Instrument.*

*कुतपसामक n. a Çrâddha, in which seven constituents occur, noon, a horn platter, a Nepal blanket, silver, sacrificial grass, sesamum and kine.

*कुनपसोभुत m. N. pr. eines Mannes gaṇa पार्थिवादि.

कुतपस्विन् m. ein böser, schlechter Asket.

1. कुतर्क m. schlechte Dialectik, Sophisterei.

2. कुतर्क m. ein schlechter Dialectiker Kap. 6,34.

कुतस् Adv. 1) von welchem? von wem? — 2) woher? von wo? — 3) wohin? या कुतः bis wohin? — 4) wo? R. einmal. — 5) woher? warum? weswegen? Häufig im Drama vor einem Distichon, welches eine vorangehende Aeusserung oder Ausdrucksweise begründet. — 6) wie? auf welche Weise? — 7) wie viel weniger, geschweige denn. — 8) mit अपि (spät) von —, aus irgend einem. — 9) mit चन und vorangehender Negation a) von keiner Seite her. — b) nach keiner Seite hin, nirgendshin. — 10) mit चिद् a) von —, aus irgend einem 156,18. — b) irgendwoher. Mit einer Negation von keiner Seite her. — 11) mit चिद् und vorangehendem यतस् von einem beliebigen.

*कुतस्त m. N. pr. eines Mannes Comm. zu Tâṇḍya-Br. 25,15,3. Vgl. कौतस्त.

कुतस्तराम् Adv. wie? auf welche Weise? Kap. 1,80.

कुतस्त्य Adj. woher kommend? Prasannar. 51,20. Mit अपि von unbekannter Herkunft.

कुतापस m. ein böser, schlechter Asket. f. ई.

कुतार्किक m. ein schlechter Dialectiker.

कुतित्तिरि m. ein best. dem Rebhuhn verwandter Vogel.

कुतीपाद् m. N. pr. eines alten Sängers Ârsh. Br.

कुतीर्थ ein schlechter Lehrer.

कुतुक n. Neugier, Interesse Râǵat. 8,1613. Verlangen nach (im Comp. vorangehend).

कुतुकित Adj. neugierig Prasannar. 10,1.

कुतुकिन् Adj. dass. Naish. 2,38.

*कुतुप 1) m. ein kleiner Oelschlauch. — 2) m. n. = कुतप 2) b).

कुतुम्बुक m. eine best. Gemüsepflanze Karaka 1,27.

*कुतुम्बुरु n. eine schlechte Frucht von Diospyros embryopteris.

*कुतू f. Oelschlauch.

कुतूणवा m. = कुलूणक.

कुतूहल n. 1) Neugier, Interesse für, Verlangen nach (Loc. oder im Comp. vorangehend), Vergnügen, Lust an Etwas. °कृत् Adj. Neugier erregend, curios Harshaṇ. 183,7. — 2) was Neugier erregt, eine interessante Erscheinung, etwas Amüsantes.

कुतूहलवत् Adj. neugierig, Interesse für Etwas habend.

*कुतूहलित Adj. von कुतूहल.

कुतूहलिन् Adj. neugierig Harshaṇ. 16,11. Etwas mit Interesse verfolgend.

*कुतृण n. Phalia Stratiotes.

कुतोनिमित्त Adj. welchen Grund habend?

कुतोमूल Adj. welchen Ursprung habend? Karaka 3,3.

कुतुथ der 15te astrol. Joga.

कुत्र (कुत्रा) Adv. 1) woran? सगर्वः Spr. 7847. — 2) wo? — 3) wohin? — 4) worin? Spr. 4637. Hit. 110,12. — 5) कुत्र — क wo (dieses)? — wo (jenes)? so v. a. wie weit ist dieses von jenem entfernt, wie wenig stimmt dieses zu jenem. — 6) mit अपि (spät) a) unter diesem oder jenem Kap. 6,7. — b) irgendwo. — c) irgendwohin, Gott weiss wohin. — 7) mit च und vorangehendem यत्र bei wem es auch sei. — 8) Mit चिद् a) in irgend einem. — b) wo es auch sei, irgendwo. Mit einer Negation nirgends. — c) wohin es auch sei, irgendwohin. Mit einer Negation nirgendswohin. — d) wiederholt in einem Falle — im andern Falle, bisweilen — bisweilen. — e) mit vorangehendem यत्र wo es auch sei, hier oder dort.

कुत्रत्य Adj. wo ansässig? woher stammend? Daçak. 11,7.

कुत्स्, कुत्सति = कुत्सय्.

कुत्स 1) m. a) N. pr. verschiedener Männer. Pl. ihr Geschlecht. — b) * Blitz, Donnerkeil. — 2) *n. Costus speciosus oder arabicus Râǵân. 12,128. — कुत्सा s. bes.

*कुत्सकुशिकिका f. eine eheliche Verbindung zwischen dem Geschlecht des Kutsa und des Kuçika.

कुत्सन 1) n. a) das Schmähen, Tadeln. — b) Schmähwort, ein tadelnder Ausdruck. — 2) f. आ ein Ausdruck der Geringschätzung.

कुत्सपुत्र m. Sohn des Kutsa.

कुत्सय्, °यति (*Med. Dauvr.) schmähen, seinen Tadel ausdrücken über, seine Geringschätzung an den Tag legen; mit Acc. कुत्सित geschmäht, was getadelt wird, woran ein Makel haftet. — Mit अभि und अव = Simpl.

*कुत्सला f. die Indigopflanze.

कुत्सव in पुरु°.

कुत्सवत्स m. Sohn des Kutsa.

कुत्सा f. Schmähung, Tadel. Instr. so v. a. verächtlich.

*कुत्सायन m. N. pr. eines Mannes Comm. zu Maitrâṇ. 3,1. Vgl. कौत्सायन.

कुत्सार Erdspalte.

कुत्सित 1) Adj. s. कुत्सय्. — 2) *n. ein best. Gras Râǵân. 8,101.

कुत्सी (von 2. कुत्स्य) Adv. mit भू dem Tadel anheimfallen Daça zu Nir. 6,30.

कुत्स्य, कुत्स्यति = कुत्सय् R. 7,43,18.

1. कुत्स्य (कुत्सिर्घे) m. = कुत्स 1).

2. कुत्स्य Adj. tadelnswerth.

कुथ्, *कुथ्यति stinken. कुथित stinkend. — Caus. कोथयति verwesen lassen. — Mit नि in निकोथक. — Mit प्र, °कुथित verwest.

कुथ 1) m. f. (आ) und *n. eine gefärbte wollene Decke R. 2,30,14. — 2) *m. Kuça-Gras.

कुथक = कुथ 1) Karaka 1,6.

कुथुम m. N. pr. = कुथुमिन्. Pl. sein Geschlecht.

कुथुमि und *°न् m. N. pr. eines Lehrers.

कुथोदरी f. N. pr. einer Tochter Nikumbha's.

*कुद्, कोदयति (घनत्भाषणे).

*कुदण्ड m. eine ungerechte Strafe.

कुदर्शन n. eine schlechte Doctrin.

कुदशा (Conj.) f. eine schlimme Lage.

1. *कुदार m. Bauhinia variegata.

2. कुदार Adj. eine schlechte Frau habend.

कुदारदार m. Pl. eine schlechte Frau als Frau Spr. 3963.

*कुदाल m. Bauhinia variegata.

कुदिन n. ein bürgerlicher Tag Ârjabh. 4,17. Comm. zu Ganit. 1,20.

कुदिष्टि f. ein best. Längenmaass.

कुदुम्बरी f. N. pr. eines Flusses.

कुदृष्ट Adj. schlecht —, nicht genau gesehen.

कुदृष्टि f. 1) mangelhaftes Sehen Ind. St. 15,333. — 2) eine falsche Lehre, Irrlehre Kâd. II,55,1.

कुदृष्टिन् Adj. einer Irrlehre ergeben Kâd. II,55,19.

कुदेश m. ein schlechtes Land.

कुदेह m. ein schlechter, elender Körper.

कुदेशिक m. ein schlechter Führer, — Anleiter Râǵat. 7,320.

*कुद्दल m. Bauhinia variegata.

कुद्दाल 1) (*m. *n.) Haue, Spaten. — 2) *m. Bauhinia variegata.

*कुद्दालक 1) Haue, Spaten. — 2) n. ein kupferner Krug.

*कुद्दालकाखात n. = कुद्दालखात.

*कुद्दालखात n. N. pr. einer Stadt Kâç. zu P. 6,2,146.

*कुद्दालपाद् Adj. gaṇa कुस्त्यादि.

कुद्मल fehlerhaft für कुड्मल Knospe.

कुद्य fehlerhaft für कुड्य Wand.

कुद्वङ्ग und *कुद्वङ्ग m. Wachhaus.

*कुद्रव m. = कोद्रव.

कुद्रव्य n. schlechter Reichthum Spr. 1796.

*कुत्रि m. N. p. eines Mannes. Pl. sein Geschlecht.
कुत्रात्रि m. desgl.
कुद्वार n. Hinterthür Gaut.
*कुधर m. Berg Râéan. 2,14.
कुधर्म m. schlechte Sitte, schlechter Brauch Kiâs. 5,88.
कुधर्मन् n. Scheinrecht.
कुधान्य n. eine Klasse von geringeren Körner- und Hülsenfrüchten.
*कुधि m. Bulo Gal. Vgl. कुवि, कुशि.
कुधी Adj. thöricht, einfältig; m. Thor.
*कुध्र m. Berg.
कुध्यक् in ध्र°
कुनक m. Pl. N. pr. eines Volkes.
कुनख Adj. schlechte Nägel —, schlechte Klauen habend.
कुनखिन् 1) Adj. schlechte, hässliche Nägel habend. — 2) m. N. pr. eines Mannes und Name eines zum AV. gerechneten Werkes.
कुनट 1) m. a) *eine Art Bignonia Râéan. 9,29. — b) Pl. N. pr. eines Volkes Varâh. Bṛh. S. 14,30, v. l. — 2) f. ई a) *Coriandrum sativum. — b) rother Arsenik Bhâvapr. 4,15.
कुनठ m. Pl. N. pr. eines Volkes.
कुनदिका und कुनदी f. ein unbedeutendes Flüsschen.
कुनदीक m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.
कुनम्रम् Adj. schwer zu beugen.
कुनरक m. eine schlimme Hölle Kâlâs. 4,203.
कुनरेन्द्र (Spr. 1786) und कुनरेश्वर m. ein schlechter Fürst.
*कुनलिन् m. Agati grandiflora.
1. कुनाथ m. ein schlechter Schützer.
2. कुनाथ Adj. einen schlechten Führer habend.
कुनादीका Paâéat. II,145 fehlerhaft für कुनदिका.
*कुनाभि m. 1) Luft, Luftraum Taik. 1,1,81. — 2) Schatz H. 192.
*कुनामन् m. N. pr. eines Mannes.
कुनायक Adj. einen schlechten Führer habend.
कुनारी f. ein schlechtes Weib.
कुनाल m. 1) ein best. Vogel. — 2) N. pr. eines Sohnes des Açoka.
*कुनालिक m. der indische Kuckuck.
*कुनाशक m. Alhagi Maurorum.
*कुनास m. Kamel Nigh. Pa.
कुनिषङ्ग m. N. pr. eines Sohnes des 10ten Manu, भूरिषेण v. l.
कुनीत n. schlechte Führung Mcoâh. 138,4.
*कुनीति f. 1) schlechtes Betragen. — 2) schlechte Verwaltung, schlechtes Regiment.
*कुनीली f. eine best. Staude.
कुनृप und कुनृपति (Vaâis. 149) m. ein schlechter Fürst.
कुनेत्रक m. N. pr. eines Muni.
कुन्त m. 1) Speer, Lanze. — 2) Zeiger der Sonnenuhr AV. Gṛoy. 1,3. — 3) *ein kleines Thier, ein kleiner Wurm. — 4) *Coix barbata. — 5) *Heftigkeit, Leidenschaftlichkeit. — 9) *der Liebesgott Gal.
कुन्तप्रावरण m. Pl. N. pr. eines Volkes Mârk. P. 57,37.
*कुन्तर m. = कुन्तल 1) Gal.
कुन्तल m. 1) Haupthaar. Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 2) *eine best. Haartracht. — 3) *Trinkschale. — 4) *Pflug. — 5) *Gerste. — 6) *eine Art Andropogon. — 7) ein best. Dhruvaka (musik.). — 8) Pl. N. pr. eines Volkes. Sg. ein Fürst dieses Volkes.
*कुन्तलवर्धन m. Eclipta prostrata Râéan. 4,140.
कुन्तलस्वातिकर्ण m. N. pr. eines Fürsten VP.² 4,200.
कुन्तलिका f. 1) eine best. Pflanze. — 2) *Käse-, Buttermesser.
*कुन्तलोशीर n. eine Art Andropogon.
कुन्तवनमय Adj. aus einem Walde von Speeren bestehend Kâd. II,35,22.
कुन्ताय n. 1) Bez. bestimmter Organe, welche zwanzig an Zahl im Bauche liegen sollen. — 2) ein best. Liederabschnitt im AV. Vaitân.
कुन्ति m. N. pr. 1) Pl. eines Volkes. Sg. ein Fürst der Kunti. — 2) verschiedener Männer.
कुन्तिक m. Pl. N. pr. eines Volkes.
कुन्तिभिल् m. N. pr. eines Fürsten VP.² 3,334.
कुन्तिभोज m. N. pr. 1) eines Fürsten der Kunti und Adoptivvaters der Kunti. — 2) Pl. eines Volkes.
कुन्ती f. 1) Bein. der Pṛthâ, einer der beiden Gattinnen Pâṇḍu's. — 2) *Boswellia thurifera. — 3) *Bdellion. — 4) *eine Brahmanin. — 5) N. pr. a) einer Râkshasî. — b) eines Flusses VP.² 2,132.
कुन्तीभोज MBh. 3,17067 fehlerhaft für कुन्तिभोज.
कुन्तीमातृ m. Metron. Arǵuna's MBh. 1,222,16.
*कुन्थ् 1) कुन्थति (क्लेशनिकेतनयोः). — 2) कुन्थाति (संश्रयणे. क्लेशने). — Mit प्रति Vop.
*कुन्थन und *कुन्थित n. als eine Bed. von स्तनन.
*कुन्थु m. N. pr. zweier Gaina.
कुन्द m. 1) Jasminum multiflorum oder pubescens; n. die Blüthe. — 2) *Nerium odorum Râéan. 10,11. — 3) *das Harz der Boswellia thurifera. — 4) *Drehscheibe der Drechsler. — 5) *einer der 9 Schätze Kubera's. — 6) Bein. Vishṇu's. — 7) N. pr. a) *eines Guhjaka Gal. — b) eines Berges.
*कुन्दक m. das Harz der Boswellia thurifera.
*कुन्दकुन्दाचार्य m. N. pr. eines Lehrers. Auch °कुण्डाचार्य.
कुन्दचतुर्थी f. der 4te Tag in der lichten Hälfte des Mâgha.
*कुन्दपुष्प m. Nerium odorum Gal.
*कुन्दम m. Katze.
कुन्दमाला f. Titel eines Werkes.
कुन्दर m. 1) *eine best. Grasart Râéan. 8,119. — 2) Bein. Vishṇu's.
*कुन्दरिका f. Boswellia thurifera Râéan. 11,197.
कुन्दापरान्त m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6, 9,48. कुट्टापरान्त v. l.
*कुन्दिनी f. Jasmingruppe.
*कुन्दु 1) m. Maus, Ratte. — 2) f. das Harz der Boswellia thurifera.
*कुन्दुम gaṇa घृणादि. कुन्द्रम v. l.
*कुन्दुर m. = कुन्दु 2).
कुन्दुरु 1) (*m. *f.) Boswellia thurifera. — 2) das Harz derselben.
कुन्दुरुक 1) m. (*f.) das Harz der Boswellia thurifera Râéan. 12,119. — 2) *f. ई Boswellia thurifera.
कुन्दुरुक = कुन्दुरुक 1).
*कुन्द्र्, कुन्द्रयति (घनृतभाषणे).
1. कुप्, कुप्यति, °ते 1) in Bewegung —, in Aufregung —, in Wallung gerathen. Statt कुपित Bala. P. 3,16,15 liest ed. Bomb. तुभित, und der Comm. erwähnt eine Lesart कूपित. — 2) aufwallen, erzürnen, zürnen; mit Dat., Gen. oder Acc. (verdächtig) der Person. कुपित erzürnt, böse, — auf (उपरि oder Gen.). — 3) in Widerspruch stehen mit (Gen.) Çâṅk. zu Bâdar. 2,1,27 (S. 484). — Caus. कोपयति und कोपयते 1) in Bewegung bringen, erschüttern, aufregen, in Wallung bringen. — 2) in Zorn versetzen, Jmd erzürnen Bala. P. 4,3,11. — Mit घटि heftig zürnen. — Mit परि 1) in heftige Bewegung gerathen. — 2) heftig zürnen, mit Gen. — C: . 1) in heftige Bewegung versetzen, stark aufregen. — 2) in heftigen Zorn versetzen. — Mit प्र 1) in Bewegung —, in Wallung gerathen. प्रकुपित. — 2) aufbrausen, in Zorn gerathen. प्रकुपित erzürnt, — auf (प्रति oder Loc.). Statt ज्ञाता प्रकुप्या (!) Vîra. 130 hat die drav. Rec. ज्ञातानुतापा. — 3) wüthen (von Krankheiten). — 4) in Widerspruch gerathen Çâṅk. zu Bâdar. 2,1,26. — Caus. 1) in Bewegung —, in Wallung versetzen. — 2) zum Zorn reizen, erzürnen. — Mit प्रति in प्रतिकोप. — Mit सम् in Zorn gerathen. — Caus. 1) in Wallung gerathen. — 2) in Zorn versetzen, reizen.

2. *कुप् कोपयति (भाषार्थे oder भासार्थे).

कुर्प m. 1) *Wagebalken.* — 2) **Feldlerche* Nigh. Pr.

1. कुपट *ein schlechtes Gewand.*

2. कुपट m. N. pr. eines Dânava.

कुपटु Adj. *dumm* Harshaç. 138,4.

कुपण्डित m. *ein Aftergelehrter.*

कुपति m. 1) *ein schlechter Gatte* Kâd. 10,8. — 2) *ein schlechter Fürst, — König* Kâd. 10,8.

1. कुपथ m. *Irrweg.*

2. कुपथ m. N. pr. 1) eines Asura oder Dânava. — 2) Pl. eines Volkes.

कुपन m. N. pr. eines Asura.

कुपय, कुपयि und कुपयी m. MBh. 13,93,90, v. l. Nach Nilak. *die Sonne.*

कुपय Adj. *wallend, unruhig.*

कुपरिज्ञात Adj. *schlecht —, falsch begriffen.*

कुपरीतक Adj. *schlecht abschätzend;* m. *ein schlechter Taxator.*

कुपरीक्षित Adj. *schlecht geprüft.*

*कुपाक m. *Strychnos nux vomica* Râgân. 9,149.

*कुपाणि Adj. *eine lahme Hand habend.*

कुपात्र n. *ein Unwürdiger* Spr. 7836.

कुपात्रक n. *ein schlechtes Geschirr* MBh. 12,227, 15. कुपात्रिक v. l.

कुपार्षु Adj. *zum Zorn geneigt* AV. 20,130,8.

*कुपाल m. v. l. für कुपाक Râgân. 9,149.

*कुपिञ्जल m. N. pr. eines Mannes.

कुपितर् m. *ein schlechter Vater.*

*कुपिनिन् m. *Fischer.*

*कुपिनी f. *ein Netz für kleine Fische.*

*कुपिन्द m. *Weber.*

कुपीलु m. *eine Art Ebenholzbaum mit giftiger Frucht* Bhâvapr. 1,243. Nach Mat. med. 198 *Strychnos nux vomica.*

कुपुत्र m. *ein schlechter —, kein vollbürtiger Sohn.*

कुपुरुष m. *ein schlechter Mensch, elender Wicht, Feigling* 82,14.

कुपुरुषव्रतिता f. *ein best. Metrum.*

*कुपूय Adj. *gemein, verächtlich.*

कुप्य 1) n. *a)* impers. *irascendum* in अ°. — *b) ein unedles Metall, jedes Metall mit Ausnahme von Gold und Silber.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

कुप्यक 1) am Ende eines adj. Comp. = कुप्य 1) *b).* — 2) Adj. *aus einem unedlen Metall verfertigt* Hemâdri 1,638,8.

*कुप्यंवर m. *Meide* Gal. Fehlerhaft für कुणञ्जर.

*कुप्यधौत n. *Silber* Râgân. 13,15.

*कुप्यशाला f. *Aufbewahrungsort für unedle Metalle.*

कुप्रद Adj. *Land schenkend.*

कुप्रभु m. *ein schlechter Herr.*

*कुप्रावरण Adj. *einen schlechten Mantel habend.*

कुप्रावृत Adj. *schlecht gekleidet.*

*कुप्रिय Adj. *unangenehm.*

कुप्लव m. *ein gebrechliches Floss.*

कुबन्ध m. *ein schimpfliches Brandmal.*

कुबन्धु m. *ein schlechter Verwandter.*

*कुबर m. = कूबर Gal.

*कुबाढुल m. *Kamel.*

*कुबिम्ब m. n. Trik. 3,3,10.

1. कुबुद्धि f. *eine falsche Ansicht.*

2. कुबुद्धि Adj. 1) *bösgesinnt* Hemâdri 1,697,22. — 2) *dumm, einfältig.*

कुबेर 1) m. *a)* N. pr. *a)* eines Vorstehers der Geister der Tiefe und des Dunkels; später *der Gott der Schätze, der Welthüter im Norden.* Pl. Kathâs. — *b)* verschiedener Männer. — *c)* *Cedrela Toona. — *d)* *Gelbwurz Trik. — 2) *Adj. *a) missgestaltet. — b) faul, träge.*

कुबेरक 1) m. *eine best. Gemüsepflanze* Karaka 1, 27. *Cedrela Toona. — 2) *f. °रिका ein Frauenname.

*कुबेरगिरि m. Bein. des Himâlaja Gal.

*कुबेरगुप्त Adj. *von Kubera gehütet.* दिश् f. *Nord.*

कुबेरचरित n. Titel eines Werkes.

कुबेरतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

कुबेरदत्त m. N. pr. eines mythischen Wesens.

कुबेरनलिनी f. N. pr. eines Tirtha.

कुबेरबान्धव m. Bein. Çiva's.

*कुबेरवन n. N. pr. einer Oertlichkeit.

कुबेरवल्लभ m. N. pr. eines Vaiçja.

कुबेरहृदय oder °हृद्य *eine best. Hymne.*

कुबेराक्ष 1) *m. *eine best. Pflanze,* = वल्लीकराञ्ज Gal. — 2) f. ई *Bignonia suaveolens,* *Guilandina Bonduc (Râgân. 8,63) und auch *andere Pflanzen.*

*कुबेराचल und *कुबेराद्रि m. Bein. des Kailâsa.

कुबेरिन् m. *eine best. Mischlingskaste.*

कुब्ज 1) Adj. (f. आ) *bucklig, krumm überh.* — 2) m. *a)* Bez. *einer unter bestimmten Constellationen geborenen Person, eines Vasalls des* Hamsa *genannten Wundermenschen. — b)* *ein krummer Säbel. — c) *Bola Cuja (ein Fisch). — d) *Achyranthes aspera.* — 3) f. आ *ein best. Saiteninstrument* S. S. S. 185.

कुब्जक 1) *Adj. *bucklig, krumm.* — 2) m. *a) Rosa moschata* Râgân. 10,103. Mat. med. 306. — *b)* *Trapa bispinosa. — 3) f. कुब्जिका *ein achtjähriges, noch nicht menstruirendes Mädchen, das bei der Durgâ-Feier diese Göttin vertritt.*

*कुब्जकण्टक m. *weiss blühender* Khadira Râgân. 8,24. Dhanv. 1,9.

कुब्जता f. *Gekrümmtheit des Rückens* Karaka 6,27.

*कुब्जपुष्प n. *die Blüthe von Trapa bispinosa.*

कुब्जप्रसारणीतैल n. *eine best. Salbe gegen Gliederlähmung* Mat. med. 179.

कुब्जकृक m. *ein best. parasitischer Wurm* Karaka 1,19. 3,7.

कुब्जलीढ oder कुब्जालीढ m. N. pr. eines Mannes.

कुब्जाम्र (Vishnus. 85,15) und °क n. N. pr. eines Tirtha.

कुब्जालीढ s. कुब्जलीढ.

कुब्जिकातन्त्र n. Titel eines Tantra.

कुब्जित und कुब्जितत्त् Adj. *gekrümmt.*

कुब्जी Adv. mit भू *krumm werden, sich krumm machen.*

कुब्जीकरण n. *das Krümmen.*

*कुब्र n. 1) *Wald.* — 2) *Höhlung in der Erde, Grube.* — 3) *Ohrring.* — 4) *Faden.* — 5) *Harren.*

*कुब्रस्, कुब्रस्न् und *कुब्रास्रण (Manâv. 2, 335,a) m. *ein schlechter Brahman.*

कुभन्यु Adj. *nach Wasser verlangend* (Sis.), *lüpfend* (Grassmann).

कुभर्तर् m. *ein schlechter Gatte.*

कुभा f. wohl *der Fluss Kabul.*

कुभार्य Adj. *eine schlechte Gattin habend.*

कुभार्या f. *eine schlechte Gattin.*

कुभिक्षु m. *ein Bösewicht von Bettler.*

कुभुक्त n. *ein schlechtes Mahl* Spr. 7046.

कुभुक्ति f. dass. Spr. 7046, v. l.

कुभूमि f. *schlechter, unfruchtbarer Boden.*

कुभृत् m. *Berg* und als solcher Bez. *der Zahl sieben* Gaṇit. Bhâgân. 6.

कुभृत्य m. *ein schlechter Diener.*

कुभोग m. *ein schlechter Genuss.*

कुभोजन n. *schlechte Speise, — Nahrung* Spr. 1783. fg. zu 2713.

कुभोज्य n. dass. Spr. 1798. 1803.

कुर्च m. *ein best. Thier* Maitr. S. 2,5,3.

कुभ्रातर् m. *ein schlechter Bruder.*

*कुम् Interj.

कुमत n. *eine falsche Lehre.*

1. कुमति f. 1) *eine falsche Ansicht.* — 2) *Dummheit.*

2. कुमति 1) Adj. *dumm, einfältig.* — 2) m. N. pr eines Mannes Hit. 22.

कुमतिपुञ्ज m. N. pr. eines Mannes Kâraṇḍ.

कुमतिवर्मन् m. desgl. Hit. 3.

कुमनस् Adj. *verstimmt, ungehalten* Maitr. S. 4,2,13.

कुमनीय und °यिन् Adj. *dumm, einfältig.*

कुमत्त m. 1) ein schlechter Rath. — 2) ein schlimmer Zauberspruch.

कुमत्तिन् m. ein schlechter Rathgeber.

कुमार् 1) m. a) Knabe, Jüngling, Sohn. In Comp. mit einem coordinirten Begriffe voranstehend oder folgend. — b) Fürstensohn, Prinz, Erbprinz. — c) *Pferdeknecht, Stallknecht. — d) Bein. α) Skanda's, des Kriegsgottes. Als dieser auch ein best. Krankheitsdämon Suçr. 2,394,10. — β) des Mañgugrî. — γ) *des Sindhu. — ε) einer der 9 Namen Agni's. — f) N. pr. α) eines Prağâpati. — β) verschiedener Männer. — γ) Pl. eines Volkes. — δ) eines Flusses VP. 2,3,13. — g) *Papagei. — h) *Capparis trifoliata. — 2) f. ँरी a) Mädchen, Jungfrau, Tochter. — b) Bein. der Durgâ und der Dâkshâjaṇî in Mâjâpurî. — c) Bez. kleiner Flaggenstöcke, welche neben Indra's Banner aufgerichtet werden. — d) ein best. Metrum. — e) *ein dunkelfarbiger Sperling Râǵân. 19,124. — f) eine best. Pflanze Verz. d. B. H. No. 957. *Aloe perfoliata, *Clitoria Ternatea, *Jasminum Sambac und eine Cucurbitacee (Râǵân. 3,49). — g) *die Blüthe von Tarugî und Modinî. — h) N. pr. α) verschiedener Flüsse Harivaṁ 2,29,3. — β) *= Gambûdvîpa oder ein Theil davon. — γ) das Kap Komorin. Pl. Comm. zu Nalâm. 10,1,18. — Vgl. auch कुमारी. — 3) n. a) N. pr. eines von Kumâra, einem Sohne des Bhavja, beherrschten Varsha VP. 2,4,59. fgg. — b) *reines Gold.

कुमारक 1) m. a) Knäbchen, Knabe, Jüngling. ऋषि° ein junger Ṛshi, नाग° ein junger Schlangendämon. — b) Pupille. — 2) *Capparis trifoliata. — d) N. pr. eines Schlangendämons. — 2) f. कुमारिका a) Mädchen. कुमारिकाणां शक्रस्य तीर्थम्. Auch Dienstmädchen. — b) = कुमार 2) c). — c) *Sphex aristata. — d) *Jasminum Sambac. — e) *grosse Kardamomen Râǵân. 6,85. — f) N. pr. α) eines Theiles von Bhâratavarsha VP.² 2,112. — β) eines Flusses Harivaṁ 2,a,28,17.

*कुमारकुलटा f. schon als junges Mädchen ein liederliches Frauenzimmer.

*कुमारकुशल Adj. schon als Knabe erfahren.

*कुमारगर्भिणी Adj. f. schon als junges Mädchen schwanger.

कुमारगिरि m. N. pr. eines Oertlichkeit Pischel de Gr. pr. 18. 19. °राजीय n. Titel eines Commentars zu Çiç. ebend.

कुमारगुप्त m. N. pr. verschiedener Fürsten Harsha. 105,4.

*कुमारघातिन् Adj. Knaben mordend.

*कुमारचपल Adj. schon als Knabe leichtsinnig.

कुमारजीव m. Patranjiva Roxburghii Kâraṇḍ. 1,27.

कुमारतन्त्र n. = कुमारभृत्या VP.² 4,23.

*कुमारतापसी f. schon als Mädchen eine Büsserin.

कुमारत्व n. Nom. abstr. zu कुमार 1) a).

कुमारदत्त m. ein Mannsname.

कुमारदर्शन m. N. pr. eines Fürsten der Gandharva Kâraṇḍ. 2,20.

कुमारदास 1) m. N. pr. eines Dichters. — 2) *f. ई schon als junges Mädchen eine Selavin.

कुमारदेवी f. N. pr. der Mutter Samudragupta's.

कुमारदेय Adj. hinfällige, flüchtige Gaben gewährend.

कुमारधारा f. N. pr. eines Flusses.

*कुमारनिपुण Adj. schon als Knabe geschickt.

*कुमारपटु Adj. dass.

*कुमारपण्डित Adj. schon als Knabe gelehrt.

कुमारपाल m. N. pr. eines Fürsten.

कुमारपालप्रतिबोधचरित्र n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 709.

*कुमारप्रव्रजिता f. schon als junges Mädchen eine Bettelnonne.

*कुमारबन्धकी f. = कुमारकुलटा.

कुमारभट् m. N. pr. eines Dichters.

कुमारभृत्या f. die Pflege des Kindes und Geburtshülfe.

*कुमारय्, °यति (क्रीडायाम्).

*कुमारयु m. Prinz.

कुमारराज्य n. die erbprinzliche Stellung R. ed. Bomb. 2,58,23. कोमार° v. l.

कुमारललिता 1) Adj. f. Jünglingen erwünscht Ind. St. 8,366. — 2) f. ein best. Metrum.

*कुमारलील wohl fehlerhaft für कुमारिल.

*कुमारव Adj. von कुमार.

कुमारवारिधारा f. N. pr. eines Flusses.

*कुमारवाहिन् m. Pfau.

*कुमारव्रत n. Keuschheitsgelübde.

कुमारशिरस् m. N. pr. eines Arztes.

*कुमारश्रमणा f. schon als Mädchen eine Çramaṇâ.

कुमारसंभव m. 1) die Geburt des Skanda. — 2) Titel eines Gedichtes des Kâlidâsa.

कुमारसिंह m. N. pr. eines Astronomen VP.² 1,VIII.

कुमारसू 1) m. der Vater Skanda's, Bein. Agni's. — 2) *f. die Mutter Skanda's, Bein. a) der Gañgâ. — b) der Durgâ.

कुमारसेन m. N. pr. eines Ministers.

कुमारसेवक m. Prinzendiener Mudrâ. 114,13.

116,3.

कुमारस्वामिन् m. N. pr. eines Scholiasten.

कुमारस्वामिन् m. N. pr. eines Lehrers.

कुमारागार Kinderstube Kâraṇḍ. 4,8.

*कुमाराध्यापक m. schon als Knabe Lehrer.

*कुमाराभिव्रपक Adj. schon als Knabe unterrichtet.

*कुमारिक Adj. (f. ई) mit Mädchen versehen.

कुमारिकाक्षेत्र n. N. pr. eines Theils von Bhâratavarsha.

*कुमारितमा Superl. und *कुमारितरा Compar. von कुमारी Mädchen P. 1,1,22, Sch.

कुमारिदत्त m. N. pr. eines Mannes.

*कुमारिदा Adj. ved. °दाशा(?) Kâç.

कुमारिन् Adj. 1) mit Kindern versehen. — 2) Kinder verleihend Sâmav. Br. 3,8,2.

कुमारिल, °भट्ट und °स्वामिन् m. N. pr. eines Lehrers der Mîmâṁsâ.

*कुमारी Adj. nach einem Mädchen Verlangen habend. — Vgl. auch u. कुमार.

कुमारीकल्प m. Titel eines Werkes.

*कुमारीक्रीडनक n. ein Spielzeug der Mädchen.

कुमारीतन्त्र n. Titel eines Werkes.

*कुमारीदात्त m. Pl. die auf ein Mädchen erpichten Dâkshâ.

कुमारीपाल m. Hüter der Jungfrau (Braut).

कुमारीपुत्र m. Jungfernkind.

*कुमारीपुत्रक Adj. von कुमारीपुत्र.

कुमारीपुर n. der Theil des Gynaeceums, in dem sich die Mädchen aufhalten, Kâd. 166,8. Daçak. 44, 12. 71,13.

कुमारीयौवन n. die Blüthezeit eines Mädchens Kâraṇḍ. 45,18.

कुमारीश m. N. pr. eines Verfassers von Mantra.

*कुमारीश्वशुर m. der Schwiegervater eines (gefallenen) Mädchens. Davon *Adj. °क.

कुमारीस्नेह्यत् Adj. Mädchen —, Töchter liebend Nîlak. zu MBh. 1,100,89 (90).

कुमारेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

कुमार्ग m. Irrweg Ind. St. 15,355.

*कुमालक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कुमालन m. N. pr. eines Mannes Âpast.

*कुमालय्, °यति (क्रीडायाम्).

कुमित्र n. ein schlechter Freund.

कुमित्रमित्र n. ein schlechter Freund als Freund Spr. 5963.

*कुमुख m. Schwein.

कुमुद 1) *Adj. missvergnügt, miser. — 2) n. = कुमुद 1).

कुमुद 1) (*m.) n. die weisse Blüthe einer in der Nacht sich öffnenden Nymphaea. — 2) m. a) eine

Art Bdellion Bhâvapr. 1,86. — b) *ein best.* Dhruvaka (musik.) — c) *ein best. Komet.* — d) N. pr. α) eines Schlangendämons. — β) eines Wesens im Gefolge Skanda's und auch Vishṇu's. — γ) *eines Daitja. — δ) *eines Weltelephanten. — ε) eines Affen. — ζ) verschiedener Männer. — η) verschiedener Berge. — 3) eines kleineren Dvîpa. — 3) f. ई a) *eine best. Wasserader.* — b) *eine Form der* Durgâ. — c) **Gmelina arborea*, **Pistia Stratiotes*, **Desmodium gangeticum*, **Grislea tomentosa* und **Myrica sapida* (Râǵân. 9,20). — 4) *f. ई *Myrica sapida* Râǵân. 9,20. — 5) *n. a) *Kampfer* Râǵân. 12,61. — b) *Silber.*

*कुमुदखण्ड n. *Lotusgruppe.*

कुमुदघ्नी f. *eine best. Pflanze mit giftigem Milchsafte.*

कुमुदचन्द्र m. Bein. Siddhasena's Ind. St. 14, 376. fg. 390. 15,282.

कुमुदनाथ m. *der Mond* Kâd. 235,14.

कुमुदपुष्पा f. N. pr. eines Gandharva-Mädchens Kâraṇḍ. 5,5.

*कुमुदबन्धु und *°बान्धव m. *der Mond.*

कुमुदमय Adj. *ganz aus weissen Lotusblüthen bestehend* Kâd. 244,14. II,17,23.

*कुमुदवती f. *Lotusgruppe.*

कुमुदवन n. dass. Ind. St. 15,319.

*कुमुदसुहृद् m. *der Mond.*

कुमुदाकर m. *Lotusgruppe* Vishṇ. 66,1. Nom. abstr. °ता f. Kathâs. 95,20.

कुमुदाकरबान्धव m. *der Mond* Sinâv. im Comm. zu Vâsiṣṭha Bhâṣ. 4,1.

कुमुदाक्ष m. N. pr. 1) eines Schlangendämons. — 2) eines Wesens im Gefolge Vishṇu's.

कुमुदादि m. N. pr. eines Lehrers VP. 3,6,11.

*कुमुदाम्बय m. *ein Elephant mit best. Kennzeichen* Gal.

*कुमुदावास Adj. *mit Lotusblüthen reich besetzt.*

*कुमुदिक Adj. (f. ई) von कुमुद.

कुमुदिका f. N. pr. einer Hetäre.

कुमुदिनी f. 1) *eine bei Nacht sich öffnende Nymphaea* (die Pflanze, nicht die Blüthe), *eine Gruppe von* Kumuda. — 2) N. pr. a) der Tochter eines Daitja. — b) der Mutter Raghudeva's.

कुमुदिनीनायक, *कुमुदिनीपति, कुमुदिनीवधूवर (Kâd. 231,20) und *कुमुदेश m. Bein. des *Mondes.*

कुमुदोत्तर m. N. pr. eines Varsha.

कुमुदोत्पलिन् Adj. *mit* Kumuda *und* Utpala (zwei Arten von Lotusblüthen) *reich besetzt* R. 3, 78,26.

कुमुद्वत् 1) Adj. a) *mit Lotusblüthen reich besetzt.* — b) Bez. eines Windes Maitr. S. 4,9,8. — 2) m. a) = 3)a). — b) *der Mond.* — 3) f. °ती a) = कुमुदिनी 1). — b) *eine best. Pflanze mit giftiger Frucht.* — c) *eine best.* Çruti S. S. S. 23. — d) N. pr. α) einer Schwester des Schlangendämons Kumuda. — β) der Gattin Vimarshaṇa's. — γ) der Gattin Pradjumna's VP. 4,13,32. — δ) eines Flusses VP. 2,4,35.

कुमुहिन् Adj. *missvergnügt.*

कुमुहूर्त m. *eine unheilvolle Stunde.*

कुमेधस् Adj. *dumm, einfältig.*

*कुमेरु m. *the southern hemisphere or pole, the region of the demons and Titans.*

*कुमोदक m. Bein. Vishṇu's.

*कुम्प्, कुम्पयति v. l. für कुम्ब्.

*कुम्प Adj. *lahm an der Hand.*

*कुम्ब्, कुम्बति und कुम्बयति (घाच्छादने, स्तुतौ).

कुम्भ 1) m. oder n. (adj. Comp. f. घा) a) *ein best. weiblicher Kopfputz.* — b) *das dicke Ende* (eines Knochens oder Pflockes). — 2) *f. कुम्भा a) *ein grober Unterrock.* — b) *Schutzwehr um einen Opferplatz.*

कुम्भकुरीर m. (Comm.) *ein best. Kopfputz, Haube* oder dgl. Âpast. Çr. 10,9,5.

कुम्भ्या oder कुम्भ्यी f. *eine Vorschrift in gebundener Sprache* Ait. Âr. 236,1.

*कुम्भ्, कुम्भयति v. l. für कुम्ब्. Vgl. कुम्भ्.

कुम्भ 1) m. a) *Topf, Krug* Spr. 6388. Die weiblichen Brüste damit verglichen Chr. 305,1. Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — b) *Aschenkrug, ein Gefäss, in welches die Todtengebeine gesammelt werden.* — c) *der Wassermann im Thierkreise.* — d) *ein best. Hohlmaass* Hemâdri 1,392,22. 393,4. s. 2,a,57,14. — e) Du. *die beiden Erhöhungen auf der Stirn des Elephanten, welche zur Brunstzeit stark anschwellen.* — f) *ein best. Theil des Beitstollens.* — g) *eine best. Pflanze und deren Frucht.* — h) *eine best. medicinisch gebrauchte Wurzel.* — i) **eine religiöse Verrichtung, bei der man mit der rechten Hand die Nasenlöcher schliesst und den Athem anhält.* — k) **der Liebhaber einer Buhldirne.* — l) *ein best. über Waffen gesprochener Spruch.* — m) Titel eines Werkes. — n) N. pr. α) eines Dânava. — β) eines Râkshasa. — γ) verschiedener Männer. — δ) eines Affen. — 2) *f. घा a) *Hure.* — b) *Tiaridium indicum.* — c) Nom. act. von कुम्भ्. — 3) f. ई a) *Topf, Krug, Kochtopf* M. 4,7. Jâǵ. 1,128. Kathâs. 24,87. — b) *eine best. Hölle* Kâraṇḍ. 9,6. fgg. Vgl. °पाक. — c) *eine best. Pflanze* Bâlar. 169,14. **Bignonia suaveolens*, **Pistia Stratiotes*, **Croton polyandrum* (Râǵân. 6,162), **ein best. Knollengewächs* und **Myrica sapida* (Râǵân. 9,20). — 4) *n. a) *Ipomoea Turpethum.* — b) *Bdellion.* — c) *Gold* Gal.; vgl. शात°.

कुम्भक 1) am Ende eines adj. Comp. = कुम्भ 1) a) und c). — 2) m. n. = कुम्भ 1) f). — 3) m. a) = कुम्भ 1) d). — b) **Säulenbasis* (buddh.). — c) N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 4) f. कुम्भिका a) *ein kleiner Topf, — Krug.* — b) **Myrica sapida* Bhâvapr. 1,175. — c) **Pistia Stratiotes.* — d) **Bignonia suaveolens.* — e) **ein best. kleiner Strauch, = द्रोणपुष्पी.* — f) Pl. *eine best. Augenkrankheit, = कुम्भीका.* — g) N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

कुम्भकारपद्धति f. Titel eines Werkes.

कुम्भकर्ण m. 1) N. pr. a) eines von Râma bekämpften Râkshasa. — b) eines Daitja Hariv. 3,47,3. — c) eines Muni. — d) einer Oertlichkeit. — 2) Bein. Çiva's.

*कुम्भकर्णनिषसृ m. Bein. Râma's Gal.

कुम्भकर्णाय्, °यते *dem Râkshasa* Kumbhakarṇa *gleichen* (in langem Schlafen) Spr. 7747.

कुम्भकामला f. *eine Form der Gelbsucht mit Anschwellung der Gelenke.*

कुम्भकार 1) m. a) *Töpfer.* Im System *eine best. Mischlingskaste.* — b) **Schlange.* — c) **Phasianus gallus.* — 2) f. ई a) **die Frau eines Töpfers.* — b) ein Frauenname Lalit. 331,18. — c) **eine Art Collyrium.* — d) **rother Arsenik.*

कुम्भकारक 1) *m. *Töpfer.* — 2) f. °रिका a) *die Frau eines Töpfers.* — b) **eine Art Collyrium.*

*कुम्भकारकुकुट m. *Phasianus gallus.*

*कुम्भकारशाला f. *Töpferwerkstätte* Gal.

कुम्भकेतु m. N. pr. eines Sohnes des Çambara.

कुम्भघोणतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

कुम्भचक्र n. *ein best. Diagramm.*

कुम्भजन्मन् m. Bein. Agastja's.

कुम्भताल m. *ein best. Tact* S. S. S. 226.

*कुम्भतुम्बी f. *eine Art runder Gurken* Râǵân. 7,161.

कुम्भदास 1) m. (?) Nom. abstr. °ता f. Râǵat. 3, 456. — 2) f. ई a) *eine gemeine Hure* Hariv. 149,3. — b) **Kupplerin.*

कुम्भधर m. 1) *der Wassermann im Thierkreise.* — 2) *ein best. über Waffen gesprochener Zauberspruch.*

कुम्भधान्य Adj. *nur einen Topf voll Korn besitzend* MBh. 12,244,2.

कुम्भनाभ m. N. pr. eines Daitja.

कुम्भपदी Adj. f. zu कुम्भपाद.

*कुम्भपाद Adj. *topfähnliche Füsse habend.*

*कुम्भफला f. *Cucurbita Pepo* Râǵân. 7,181.

कुम्बाक्ष m. N. pr. eines Daitja.

*कुम्बाक्षक m. eine Karaṇḍa-Art.

*कुम्बिल n. P. 6,2,102.

कुम्भज m. der Stern Canopus (Agastja) Gal. Bhagav. 16.

कुम्भभित्ति f. die abschüssige Stirn des Elephanten mit den beiden Erhöhungen; vgl. कुम्भ 1) e).

कुम्भभू m. Bein. Agastja's Harshaḱ. 177,16.

*कुम्भमण्डूक m. ein Frosch im Topfe, so v. a. ein unerfahrener Mensch.

*कुम्भमात्रक m. ein Piçâka Gal.

कुम्भमुष्क Adj. topfgrosse Hoden habend.

कुम्भमूर्धन् m. ein best. Krankheitsdämon Hariv. 9560.

कुम्भय्, °यति das Kumbha genannte Einhalten des Athmens vollbringen.

कुम्भयोनि 1) m. Bein. a) Agastja's. — b) *Droṇa's. — c) *Vasishṭha's. — 2) f. a) N. pr. einer Apsaras. — b) *Phlomis ceylanica Râǵân. 5,138.

कुम्भरेतस् m. eine Form Agni's. — n. MBh. 13, 7372 fehlerhaft für कुम्भे रेतः.

*कुम्भला f. Sphaeranthus hirtus Ratnam. 39.

कुम्भवक्त्र m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

*कुम्भशाला f. Töpferwerkstätte.

*कुम्भसंधि m. die Gegend zwischen den beiden Stirnerhebungen beim Elephanten.

कुम्भसंभव m. Bein. 1) Agastja's Spr. 7837. — 2) Nârâjaṇa's.

कुम्भसर्पिस् n. eingetopfte Butter.

कुम्भस्तनी Adj. f. topfähnliche Brüste habend.

कुम्भस्नु m. N. pr. eines Râkshasa.

कुम्भाण्ड 1) m. N. pr. a) einer Klasse dämonischer Wesen (mit Rudra an der Spitze) bei den Buddhisten Lalit. 148,16. 266,14. 313,11. — b) eines Ministers des Asura Bâṇa. — 2) *f. ई Beninkasa cerifera.

कुम्भाण्डक m. 1) = कुम्भाण्ड 1) a). — 2) N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

कुम्भाण्डकोदर m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

कुम्भादिस्वर्णकारता f. das Geschäft eines Töpfers u. s. w. und eines Goldarbeiters Hem. Joc. 3,100.

कुम्भार m. = कुम्भकार Töpfer Ind. St. 15,403.

कुम्भि (metrisch) f. = कुम्भी Topf Kâraka 1,14.

कुम्भिन् 1) Adj. mit einem Topfe versehen Vaitân. — 2) m. a) Elephant Spr. 2935. — b) Bez. der Zahl acht Ganit. Sparsh. 5. — c) *Krokodil. — d) ein best. giftiges Insect. — e) *Bdellium. — f) N. pr. eines bösen Dämons Pân. Gaṇ. 4,16,23. — 2) *f. कुम्भिनी die Erde Gal.

*कुम्भिनरक m. eine best. Hölle.

*कुम्भिनीबीज n. Croton Jamalgota Râǵân. 6,166.

*कुम्भिमद m. die zur Brunstzeit aus den Schläfen des Elephanten träufelnde Flüssigkeit.

*कुम्भिल m. 1) Dieb. — 2) Plagiator. — 3) der Bruder der Frau. — 4) a child begotten at undue seasons, or of an imperfect pregnation. — 5) Ophiocephalus Wrahl.

कुम्भीक 1) m. a) qui mulieres paedicat. — b) eine best. Pflanze, Rottleria tinctoria oder Pistia Stratiotes. — 2) f. कुम्भीका a) = 1) b). — b) eine dem Kumbhika-Korn ähnliche Anschwellung, namentlich der Augenlider. — c) Bez. eines best. dämonischen Wesens.

कुम्भीकिन् Adj. dem Kumbhika-Korn ähnlich.

कुम्भीनस 1) m. a) eine Art Schlange. — b) ein best. giftiges Insect. — 2) f. कुम्भीनसी N. pr. a) einer Gandharvî. — b) einer Râkshasî.

कुम्भीनसि m. N. pr. eines Dämons.

कुम्भीपाक m. 1) der Inhalt eines Kochtopfes. — 2) Sg. und Pl. eine best. Hölle. — 3) ein best. Fieber Bhâvapr. 3,79.

*कुम्भीबीज n. Croton Jamalgota Râǵân. 6,166.

कुम्भीमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

कुम्भीमुख m. eine Wunde von best. Form Kâraka 6,13.

कुम्भीर m. 1) Krokodil. — 2) *eine best. Pflanze Gal. — 3) N. pr. eines Jaksha.

*कुम्भीरमत्तिका f. Vespa solitaria.

*कुम्भील m. Krokodil.

कुम्भेश्वर m. N. pr. eines Vitarâga.

कुम्भेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

कुम्भोष्ठका f. ein best. Backstein Âpast. Ça. 16,33.

कुम्भोदर m. N. pr. eines Dieners des Çiva.

कुम्भोद्भव m. Bein. Agastja's Spr. 7793. 7825.

कुम्भोद्भूत m. desgl. zu Spr. 649.

*कुम्भोलु n. Bdellium.

कुम्भोलूक m. eine Art Eule.

कुम्भोलूखलक n. Bdellium Bhâvapr. 1,86.

कुपथिन् m. ein schlechter Opferer.

कुपथ्य 1) Adj. Missernte bringend. — 2) m. N. pr. eines Dämons. — 3) n. Missernte.

कुपथ्यवाच् Adj. übel redend, lästernd.

कुपक्षिक m. ein best. Vogel, = कोपक्षिक Kâraka 1,27.

कुपाषिक m. ein schlechter Liturgiker Comm. zu Bhâg. ed. Bomb. 4,6,19.

कुपोगिन् m. ein schlechter Jogin.

कुपोनि f. ein verachtet[illegible]tterleib.

1. कुर् s. 1. कर्.

2. *कुर्, कुरति (शब्दे).

*कुरका f. Boswellia thurifera.

*कुरङ्कर und *कुरङ्कुर m. Ardea sibirica.

कुरङ्ग 1) m. a) eine Antilopenart und Antilope überh. Bhâvapr. 1,143. Auch vom Flecken im Monde (wie मृग u. s. w.) Prasannar. 106,10. — b) N. pr. eines Berges. — 2) f. ई a) Antilopenweibchen Spr. 7679. — b) N. pr. einer Tochter Prasenaǵit's.

कुरङ्गक 1) m. a) Antilope Kâd. 110,22. — b) N. pr. eines Mannes Vishn. 97,5. — 2) f. °ङ्गिका a) *Phaseolus trilobus. — b) N. pr. einer Zofe Vishn. 32,3.

कुरङ्गनयना f. 1) eine Gazellenäugige. — 2) N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15.

कुरङ्गनाभि m. Moschus Prasannar. 29,2.

कुरङ्गनेत्रा f. eine Gazellenäugige Prasannar. 107,2.

*कुरङ्गम m. = कुरङ्ग 1) a).

कुरङ्गलाञ्छन m. der Mond Dhûrtan. 45.

कुरङ्गलोचना f. eine Gazellenäugige Prasannar. 39,7.

कुरङ्गवधू f. Antilopenweibchen Prasannar. 120,4.

कुरङ्गाक्षी f. 1) eine Gazellenäugige Prasannar. 5,23. 154,22. — 2) ein Frauenname Harshaḱ. 127, 11. Ind. St. 14,126.

कुरङ्गाय्, °यते zu einer Antilope werden Spr. 6014.

कुरङ्गीदृश् f. eine Gazellenäugige Vishn. 44,2.

*कुरचिल्ल m. fehlerhaft für कुरुचिल्ल.

कुरट m. 1) *Schuhmacher. — 2) Pl. N. pr. eines Volkes. करट v. l.

*कुरठ m. Pferd Gal. Vgl. कुरण्टिन्.

*कुरण्ट m. 1) gelber Amarantk. — 2) Marsilea quadrifolia Râǵân. 4,51.

कुरण्टक m. und °ण्टिका f. gelber Amarantk und eine gelb blühende Barleria. कुरण्टक n. die Blüthe.

*कुरण्ड m. 1) geschwollene Hoden. — 2) eine best. Pflanze Râǵân. 6,246.

कुरण्डक m. 1) = कुरण्ड 1) Kautukar. 77. — 2) = कुरण्टक.

*कुरपी f. die Erde Râǵân. 2,1.

कुरब m. ein best. Baum Bhâg. P. 3,15,19. = तिलक Comm. Nach Râǵân. eine roth blühende Barleria.

कुरबक m. 1) rother Amarantk oder eine roth blühende Barleria; n. die Blüthe. — 2) eine Reis- oder Getraideart.

*कुरवाण wohl m. N. pr. eines Mannes. Vgl. कौर°.

कुरर 1) m. a) Meeradler. — b) *= करीर Capparis aphylla Gal. — c) N. pr. eines Berges. — 2) f. ई a) das Weibchen des Meeradlers. — b) *Schaf-

unter.

*कुरराडि m. *eine Art Seef* Rāǵān. 9,158.

*कुरराव Adj. von कुरर.

कुरारि m. N. pr. eines Berges VP. 2,2,25.

कुरारीश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

कुरल m. 1) = कुरर 1) a) AV. Paric. 71,24. — 2) *= कुरुल.

*कुरलप्रस्थ m. N. pr. einer Stadt gaṇa कर्कादि in der Kāç.

कुरव 1) *Adj. *geschwätzig.* — 2) m. a) *Taube oder Turteltaube* Rāǵān. 19,107. — b) Bez. der Kshatrija in Plakshadvipa VP. 2,4,17. कुरु v. l. — 3) *f. ई *eine Art Pfeffer* Rāǵān. 6,18.

कुरवाक und °क (? Sūçr. 1,201,2) m. *ein best. Vogel.* Vgl. कुरुवाक.

*कुरस 1) m. *ein berauschendes Getränk.* — 2) f. या *eine best. Pflanze.*

कुराङ्गी f. ein Frauenname Ind. St. 14,139.

कुराजन् m. *ein schlechter Fürst.*

कुराज्य n. *eine schlechte Herrschaft, ein schlechtes Regiment.*

*कुराल (fehlerhaft) und *कुराल (v. l.) für उराल.

*कुरी f. *eine wilde Getraideart* Rāǵān. 16,96.

कुरीर n. 1) *eine Art Kopfbinde* Gop. Br. 1,3, 21. — 2) *Beischlaf.

कुरीरिन् Adj. *mit* कुरीर 1) *geschmückt*; auch von einem Thiere.

कुरु 1) m. a) N. pr. α) Pl. eines Volkes. Ausnahmsweise auch Sg. (कुरौ = कुरुषु). — β) des Ahnherrn der Kurú, eines Sohnes des Saṁvaraṇa. — γ) eines Sohnes des Ágnidhra. — δ) eines Sohnes des Manu Ḱákshusha Harıv. 1,2, 18. 19. ऊरु v. l. — b) Bez. der Kshatrija in Plakshadvipa VP.² 2,193. कुरव v. l. — c) *Pl. = सञ्चिनस् und कर्तारम्. — d) *gekochter Reis.* — e) *Solanum Jacquini.* — 2) *f. कुरू *eine Fürstin der Kuru.*

कुरुक m. N. pr. eines Fürsten. कुरुक v. l.

*कुरुकत m. N. pr. eines Mannes gaṇa गर्गादि und धनुशतिकादि.

*कुरुकन्दक n. *Rettig.*

कुरुकुराय् (onomatop.), °यते *schwatzen* (von der Predigerkrähe). Nur im Prâkrit 302,8. Mṛkkh. 71,16.

*कुरुकुरु m. *ein best. Vogel,* = कुरुवाक Gal.

*कुरुकुरुक्षेत्र n. *das Land der* Kuru *und* Kurukshetra.

*कुरुकुरुताङ्गल n. *das Land der* Kuru *und* Kurugáṅgala Kāç. zu P. 2,4,7.

कुरुकुल्ला f. N. pr. einer buddh. Göttin.

कुरुक्षेत्र 1) n. N. pr. eines Landes. — 2) m. Pl. *die Bewohner dieses Landes.*

कुरुक्षेत्रक m. Pl. = कुरुक्षेत्र 2).

कुरुक्षेत्रस्थली f. N. pr. einer Gegend.

कुरुक्षेत्रिन् Adj. in Verbindung mit योग *das Zusammentreffen dreier lunarer Tage, dreier Nakshatra und dreier Joga an einem Sonnentage.*

*कुरुगार्ह्यपत n. P. 6,2,43.

कुरुङ्गि m. N. pr. eines Fürsten.

*कुरुचर Adj. (f. ई). Am Ende eines adj. Comp. f. या Ind. St. 13,378. fg.

*कुरुचिल्ल m. *Krebs.*

कुरुताङ्गल 1) n. N. pr. eines Landes. — 2) m. Pl. *die Bewohner dieses Landes.*

*कुरुट m. *Marsilea quadrifolia* Rāǵān. 4,31, v. l. Vgl. कुरण्ट.

*कुरुटिन् m. *Pferd.* Vgl. कुरठ.

*कुरुण्ट 1) m. *eine Art Amaranth* und *Barleria.* — 2) f. ई a) *eine hölzerne Puppe.* — b) *eine Brahmanin.*

कुरुण्टक m. und कुरुण्टिका f. *gelber Amaranth* und *eine gelbe Barleria.*

कुरुण्ठ Lalit. 201,12 = कुरुण्ट 1).

*कुरुण्डवृद्धि f. *Rotz* Gal.

कुरुण्डि m. N. pr. eines Ṛshi im 3ten Manvantara VP.² 3,7.

*कुरुत gaṇa क्रुत्यादि. °पाद Adj. ebend.

कुरुता f. *eine best. hohe Zahl* Lalit. 169,10.

कुरुतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

कुरुनदिका f. angeblich = कुनदिका.

कुरुपञ्चाल m. Pl. *die* Kuru *und* Páṅkála Kāṭy. 10,6.

कुरुपञ्चालत्रा Adv. *bei den* Kuru *und* Páṅkála.

*कुरुपथ m. N. pr. eines Mannes.

कुरुपाण्डव m. Du. Pl. *die Nachkommen* Kuru's (d. i. Dhṛtarâshṭra's) *und* Pándu's.

कुरुपिशङ्गिल Adj. (f. या) wohl eine best. Farbe bezeichnend.

कुरुबक (कुरुवक) vielleicht nur fehlerhaft für कुरवक 1).

*कुरुबाकु m. *ein best. Vogel* Nigh. Pa. Vgl. कुरवाकु.

*कुरुबित्त्व m. *Rubin.*

*कुरुबित्त्वक m. = कुलत्थाय.

कुरुमयी f. *ein best. Tanz* S. S. S. 260.

*कुरुम्ब 1) m. *eine Art Orange.* — 2) f. या *Phlomis zeylanica* Rāǵān. 5,138. — 3) f. ई *eine Art Pfeffer* Rāǵān. 16,18.

कुरुम्बिका f. = कुरुम्ब 2) Rāǵān. 5,138.

कुरुर m. Pl. v. l. für कुरव 2) b) VP.² 2,193.

कुरुरी fehlerhaft für कुररी.

*कुरुल m. *Haarlocke an der Stirn.*

कुरुवंश und °क m. N. pr. eines Fürsten VP.² 4,70.

कुरुवत्स m. N. pr. eines Fürsten.

कुरुवर्णक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कुरुवश m. N. pr. eines Fürsten.

कुरुवानपेय m. *eine best. Art des* Vâǵapeja.

कुरुविन्द 1) m. a) *eine Getraideart.* — b) *Cyperus rotundus.* — c) *Terminalia Catappa.* — d) *Knospe.* — e) * = कुलत्थाय. — 2) (*m. *n.) *Rubin* Rāǵān. 13,149. Suçr. 1,28,8. — 3) *n. a) *Zinnober.* — b) *schwarzes Salz.*

*कुरुविन्दक m. *eine Abart von Dolichos biflorus*

कुरुविन्द m. *ein* Pâla *Gold* Hemâdri 2,a,57,6.

*कुरुवीरक m. *Terminalia Arunja* Rāǵān. 9,122.

कुरुश्रवण m. N. pr. eines Fürsten.

कुरुसुति m. N. pr. eines Veda-Dichters.

*कुरुह m. *Baum* Rāǵān. 2,28.

कुरुहार m. N. pr. eines Agrahâra.

कुरूर्टिन् Adj. vielleicht = किरीटिन्.

कुरूत्थाम m. N. pr. eines Sohnes des Dushjanta Harıv. 1,32,122. VP.² 4,117. कक्षत्थाम v. l.

कुरूप *missgestaltet, hässlich.* Nom. abstr. °ता f.

*कुरूप्य n. *Zinn* Rāǵān. 13,21.

कुरूरु m. *ein best. Gewürm.*

कुर्कुट m. = कुक्कुट *Hahn* Spr. 6597, v. l.

*कुर्कुटाहि m. *eine Art Schlange.*

कुर्कुटीव्रत n. *eine best. Begehung.*

कुर्कुर m. *Hund.*

*कुर्कुरीय्.° यति Denom. von कुर्कुर.

*कुर्चिका f. = कूर्च 1) *Knollenmilch.* — 2) *Nadel.*

कुर्द्द s. कूर्द्द.

*कुर्दन n. = कूर्दन.

कुर्पर m. fehlerhaft für कूर्पर.

*कुर्पास und °क m. = कूर्पास *Mieder.*

कुर्मल = कुत्मल 1) AV. Paipp. 11,1,2.

कुर्वत् Partic. von 1. कर् 1) in den u. 1. कर् angegebenen Bedeutungen. — 2) *die Geschäfte eines Dieners oder Solanen verrichtend.* — 3) *gegenwärtig, Gegenwart* Âpast. Bz. 4,31,3.

कुर्वाण Partic. = कुर्वत् 1) und *2).

1. कुल् in कुल्मस् = कुर्मस् (von 1. कर्) Einschiebung nach RV. 10,128.

2. *कुल्, कोलति (संस्त्याने = संक्लेदे; संघाते, संताने, बन्धुषु).

3. कुल्, कुलय् s. घाकुलय् und संकुलय्.

कुल 1) n. (adj. Comp. f. या) a) *Heerde, Schwarm, Menge* überh. विप्र° Daçan. 2,12. — b) *Geschlecht, Familie, Gemeinde, Innung, Genossenschaft.* पदातीनाम् *so v. a. Infanterie.* *चौरस्य°, *दासस्य° *so v. a. Bande, Gesindel.* — c) *ein edles, vornehmes Geschlecht.* — d) *Wohnstätte, Haus* 40,6. 41,13.16.

44,33. 45,1. — e) * Körper. — f) bei den Çâkta Bez. der Çakti und ihres Cultus. — g) Bez. best. Mondhäuser Ind. St. 10,289. Tantras. im ÇKDa. u. कुलनक्षत्र. — h) *ein best. blauer Stein. — i) am Anf. vieler Compp. als Ausdruck der hohen Stellung, die Jmd oder Etwas unter seines Gleichen einnimmt. — 2) m. a) * das Haupt einer Innung. — b) Bez. des Dienstags und Freitags Tantras. im ÇKDa. u. कुलवार. — c) N. pr. eines Mannes. — 3) f. घा der 4te, 8te, 12te und 14te Tag in einem Halbmonat Tantras. im ÇKDa. u. कुलतिथि. — 4) *f. ई a) eine ältere Schwester der Frau. — b) Solanum Jacquini und longum.

कुलक 1) am Ende eines adj. Comp. a) Menge. — b) Fruchtkern Kârana 6,1. — 2) m. a) *das Haupt einer Innung. — b) *Ameisenhaufe. — c) ein best. zu den Mäusen gezähltes Thier. — d) *eine grüne Schlange. — e) * Diospyros tomentosa, eine andere Art Ebenholz Bhâvapr. 1,243, und *=मरुवक Ratnam. 203. — f) Pl. Bez. der Çûdra in Kuçadvîpa Bhâg. P. 5,20,16. — g) N. pr. eines Fürsten. — 3) n. a) *Trichosanthes dioeca. — b) *=कुलुक Gal. — c) eine Verbindung von drei und mehr Çloka, durch welche ein und derselbe Satz durchgeht. — d) Prosa mit wenigen Compositis.

*कुलककार्कटी f. eine Gurkenart Râgân. 7,216.

कुलकण्टक m. ein Dorn im Geschlecht, ein schädliches Glied der Familie Nilak. zu MBh. 1,170,15.

कुलकन्यका f. ein Mädchen aus guter Familie.

कुलकर Adj. ein Geschlecht gründend, Stammvater von.

कुलकर्तर् Nom. =कुलकार.

कुलकलङ्क m. ein Schandfleck der Familie. °कारिन् die F. entehrend Pañcat. 46,3.

कुलकलङ्कित Adj. wodurch die Familie entehrt wird Kathâs. 22,216.

कुलकुण्डलिनी f. eine best. Çakti.

*कुलकूणी f. ein unsittliges Weib Gal.

कुलकोशिक m. N. pr. eines Verfassers von Mantra.

*कुलक्क m. Cymbel.

कुलक्रमस्थिति f. der in einer Familie sich fortvererbende Brauch Kâd. II,11,16.

कुलक्रमागत Adj. in der Familie erblich, vom Vater auf Kind und Kindeskind übergegangen, von Alters her in demselben Verhältniss stehend Harshâ. 126,16. Kâd. 87,13. 164,23. 263,2.

कुलक्षण Adj. (f. घा) ein schlimmes Zeichen an sich habend Ind. St. 15,428.

कुलक्षय m. Untergang des Geschlechts Spr. 33.

*कुलक्षया f. Mucuna pruriens.

कुलगिरि m. Hauptberg, —gebirge.

कुलगुरु m. Familienhaupt, die erste Autorität einer Familie, Familienpriester 106,6. Dh. V. 7,13.

कुलगृह n. ein vornehmes Haus.

कुलगोप्तर् m. Hüter der Wohnstätte.

कुलघ्न Adj. (f. घा und ई) das Geschlecht zu Grunde richtend.

कुलंकुल Adj. von Haus zu Haus gehend Çiksh. Gaut. 4,12. Gaut.

कुलङ्ग 1) m. = कुरङ्ग, कुलुङ्ग Antilope Maitr. S. 3,14,9. 13. — 2) *f. कुलङ्गी fehlerhaft für कुलिङ्गी.

कुलचन्द्र m. N. pr. eines Commentators.

कुलचित n. eine best. Kampfart. विकुचित v. l.

कुलचूडामणि m. Titel eines Tantra Âsaṃ. 160,21.

कुलज 1) Adj (f. घा) von edlem Stamme. Auch von Pferden. — 2) *n. saurer Reisschleim Gal.

कुलजन m. eine Person aus guter Familie.

कुलजात Adj. = कुलज 1).

*कुलञ्ज und *°न m. Alpinia Galanga Râgân. 6,36.

कुलट 1) *jeder nicht selbsterzeugte Sohn. — 2) f. घा a) eine untreue Frau Âpast. Spr. 7788. — b) *eine ehrbare Bettlerin.

कुलटी f. = कुनटी rother Arsenik.

कुलतन्तु m. der Faden, an dem ein Geschlecht hängt, d. i. der Letzte eines Stammes 66,26.

*कुलतिथि f. = कुल 3).

कुलत्थ 1) m. a) Dolichos uniflorus Varâh. Jogas. 7,18. — b) Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) f. घा a) *Glycine labialis. — b) *ein best. in der Medicin und als Collyrium gebrauchter blauer Stein. — c) ein best. Metrum.

कुलत्थिका f. =कुलत्थ 2) a) und *b).

*कुलदमन Adj. die Familie im Zaum haltend.

कुलदीपिका f. Titel eines Werkes.

कुलदीपोत्सव m. ein best. Fest.

कुलदुहितर् f. eine Tochter aus guter Familie Kâraṇ. 19,24. 68,16. 75,2. ein gesittetes Mädchen.

कुलदूषण Adj. die Familie schändend.

कुलदेव 1) m. Familiengottheit. Nom. abstr. °त्व n. — 2) f. ई (metrisch ई) Bein. der Durgâ.

कुलदेवता f. 1) Familiengottheit 107,24. Varâh. Jogas. 6,19. — 2) *Bein. der Durgâ.

कुलदैव n. 1) das Schicksal der Familie. — 2) Familiengottheit.

कुलदैवत n. Familiengottheit R. Gorr. 1,72,14.

कुलधर m. N. pr. eines Fürsten.

कुलधर्म m. die Satzungen, der Brauch 1) der Familie Âpast. — 2) der Kaula.

*कुलधारक m. Sohn.

कुलधुर्य Adj. die Bürde der Familie tragend, an der Spitze der F. stehend.

कुलनक्षत्र n. Bez. bestimmter Mondhäuser.

कुलनन्दन Adj. Subst. (f. घा) die Familie erfreuend, ein solches Kind.

कुलनाग m. ein oberster Schlangendämon.

कुलनायिका f. das bei den Orgien der Çâkta von der linken Hand gefeierte Mädchen.

कुलनारी f. eine sittsame Frau.

*कुलनाश m. Kamel.

कुलनिम्नगा f. Hauptstrom, ein edler Strom.

कुलंधर Adj. das Geschlecht erhaltend.

कुलपञ्चाशिका f. Titel eines Werkes.

कुलपतन n. der Fall —, die Entehrung der Familie Spr. 1827.

कुलपति m. Familienhaupt.

कुलपर्वत m. Hauptberg, — gebirge.

कुलपा m. f. Familien —, Gemeindehaupt.

कुलपात MBh. 12,12089 fehlerhaft für कूल°.

कुलपालक 1) 1) *m. eine Art Orange. — 2) f. °लिका a) eine edle Frau, Matrone Dh. V. 32,16. — b) ein Frauenname.

*कुलपालि und *°पाली f. eine edle Frau.

कुलपुत्र 1) m. a) ein Sohn aus guter Familie Kâraṇ. 9,12. ein gesitteter junger Mann. — b) *Artemisia indica Râgân. 10,144. — 2) *f. ई ein gesittetes Mädchen.

कुलपुत्रक m. 1) = कुलपुत्र 1). — 2) Artemisia indica Bhâvapr. 1,230.

कुलपुरुष m. ein Mann aus guter Familie, ein gesitteter Mensch.

कुलपूर्वक m. Vorfahr. Am Ende eines adj. Comp. f. °र्वका R. ed. Bomb. 2,73,24.

कुलपूर्वग m. dass.

कुलप्रकाश m. Titel eines Werkes.

कुलप्रदीप m. eine Leuchte —, eine Zierde der Familie Harshâ. 138,3.

कुलप्रसूत Adj. einem edlen Geschlecht entsprossen.

*कुलबालिका f. eine edle Frau.

*कुलबोध m. das Haupt einer Innung Gal.

कुलभ m. N. pr. eines Daitja.

कुलभव Adj. aus edler Familie stammend, vornehm.

कुलभवन n. Hauptsitz Kâd. 3,5. 49,23.

*कुलभार्या f. eine tugendhafte Gattin.

कुलभूत Adj. das Haupt einer Innung seiend 211,6.

कुलभृत् m. 1) Hauptberg, — gebirge. — 2) ein Muster von Fürst.

*कुलभृत्या f. die Pflege einer Schwangeren.

*कुलमातृका f. *eine Art Speer* Gal.

कुलमार्ग m. 1) *der Weg der Väter* Spr. 1828. — 2) *die Lehre der* Kaula. °तन्त्र n. Gesammtname für 64 Tantra.

*कुलमित्र m. *das Haupt einer Innung* Gal.

कुलयुग N. pr. 1) n. eines Tirtha. — 2) f. या eines Flusses.

कुलभर 1) Adj. *das Geschlecht fortführend.* घनकुल *Zuchtochs.* — 2) *m. fehlerhaft für कुलम्पल *Dieb.*

कुलयुक्ति f. Titel eines Werkes.

कुलयोषित् f. *eine tugendhafte Frau.*

*कुलर Adj. von कुल.

कुलरत्नमाला und °मालिका f. Titel zweier Werke.

*कुलर्द्धिक m. *der Sohn eines Vetters* Gal.

कुलव Kathâs. 33,88 fehlerhaft für कुवल.

कुलवधू f. *eine tugendhafte Frau* Kap. 3,70.

कुलवत् Adj. *aus edlem Geschlecht.*

*कुलवणी f. *eine roth blühende* Trivṛt Râǵân. 6,170.

कुलवर्त्मन् n. *die Lehre der* Kaula.

कुलवर्धन Adj. *ein Geschlecht fortpflanzend;* m. *Stammhalter* 66,29. 74,15. 77,18.

*कुलवार m. = कुल 2) b).

कुलविद्या f. *eine in der Familie forterbende Wissenschaft.*

*कुलविप्र m. *Familienpriester.*

कुलवृद्ध m. *Geschlechtsältester.*

कुलव्रत n. *die gute Sitte einer Familie* Spr. 1829.

कुलशिखरिन् m. *Hauptberg, — gebirge.*

कुलशीलवत् Adj. *aus edlem Geschlecht und von edlem Character* Hemâdri 1,641,3.

कुलशीलवयोवृत्तविभवत् Adj. *aus edlem Geschlecht, von edlem Charakter, gehörigen Alters, von gutem Wandel und wohlhabend* 211,3.

*कुलशुल्क n. *das dem künftigen Schwiegervater für die Tochter zu entrichtende Geschenk* Vâsiṣṭh. 157.

कुलशेखर m. N. pr. eines Autors.

कुलशैल m. *Hauptberg, — gebirge.*

*कुलश्रेष्ठिन् m. *das Haupt einer Innung.*

*कुलस Adj. *seinem Geschlecht ein Ende bereitend* Nîlak. zu MBh. 1,170,15.

कुलसंख्या f. *das Gezähltwerden zu einem edlen Geschlecht.*

कुलसत्त्र n. *Familienopfer.*

कुलसंतति f. *Nachkommenschaft* 77,26.

कुलसंनिधि m. *die Anwesenheit Vieler.* Loc. so v. a. vor Zeugen 193,16.

कुलसमुद्भव und *कुलसंभव Adj. *einem edlen Geschlecht entsprossen.*

*कुलसंमत Adj. *in Folge des Geschlechts hochgeachtet* Gal.

कुलसार n. Titel eines Tantra Âsâv. 160,21.

कुलसुन्दरी f. N. pr. einer Göttin.

कुलसूत्र n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 445.

कुलसेवक m. *ein vorzüglicher Diener.*

*कुलसोभ n. *eine best. Pflanze,* = मकुवक.

कुलस्तम्ब m. *ein Geschlecht gleichsam ein Grasbüschel* 66,20 (Loc.).

कुलस्त्री f. *eine tugendhafte Frau.*

कुलस्थिति f. *Familienbrauch* Kâd. 221,16.

*कुलकूपउक m. = कूल°.

कुलहीन Adj. *aus unedlem Geschlecht* Mudrâr. 62,3.

कुलाकुल 1) m. *a) Mittwoch.* — *b)* N. pr. eines Dânava. कुलाकुलि v. l. — 2) n. *a) der zweite, sechste und zehnte Tag in einem Halbmonat.* — *b)* Bez. *best. Mondhäuser.* — *c) ein best. Diagramm.*

*कुलाकुलातिथि f. = कुलाकुल 2) a).

*कुलाकुलनक्षत्र n. = कुलाकुल 2) b).

कुलाकुलि m. N. pr. eines Dânava Hariv. 3, 47,7. कुलाकुल v. l.

*कुलातुता f. *Hündin.*

कुलाङ्कुर m. *Sprössling einer Familie* Çiç. 178.

कुलाङ्गना f. *eine tugendhafte Frau.*

कुलाङ्गार 1) m. *eine Brandfackel des Geschlechts,* so v. a. *ein die Familie zu Grunde richtendes Glied derselben* Prasannar. 77,14. — 2) f. ई dass. von einem Frauenzimmer gesagt Hariv. 9940.

कुलाचल m. 1) *Hauptberg, — gebirge.* — 2) N. pr. eines Dânava. कुलाकुल und कुलाकुलि v. l.

कुलाचार्य m. 1) *Lehrer der Familie, Familienpriester* VP. 4,2,6. — 2) *Genealog.

*कुलाट m. *ein best. kleiner Fisch.*

कुलाय्य s. घधिवाय्य°.

कुलाद्रि m. *Hauptberg, — gebirge.*

*कुलाधारक m. *Sohn.*

कुलानन्द m. N. pr. eines Verfassers von Mantra.

कुलानल m. N. pr. eines Mannes Hit.

कुलानुगुणावत् Adj. *dem Geschlecht entsprechende Vorzüge besitzend* Spr. 4490.

कुलान्तकारण Adj. *das Ende eines Geschlechts bewirkend* 74,25.

कुलान्वय m. *edle Abstammung, Adel des Geschlechts.*

कुलान्वित Adj. *aus edlem Geschlecht.*

कुलापीड m. *eine Zierde der Familie* Ragh. 18,28.

*कुलाभि m. *Schatz,* fehlerhaft für कुनाभि.

कुलामृत n. Titel eines Werkes

कुलाम्बा f. *Mutter eines Geschlechts,* so v. a. *Schutzgöttin s. G.*

कुलाय m. n. (dieses alter) *Geflecht, Gewebe, Nest, Gehäuse, Lagerstatt;* auch vom menschlichen *Körper als dem Gehäuse der Seele.* घघो: (Vaitân.) und इन्द्राग्यो: *ein best.* Ekâha Tiṣṭha-Bh. 19,15,1.

कुलायन m. N. pr. eines Mannes.

कुलायय्, कुलायायत् Partic. *sich einnistend.*

*कुलायस्थ m. *Vogel.*

*कुलायिका f. *Vogelhaus.*

कुलायिन् 1) Adj. *ein Nest bildend, nestartig* TS. 4,3,4,1. — 2) f. °नी *a) Vogelhaus* Gal. — *b) eine verflochtene Recitationsweise* Tiṣṭha-Bh. 2,3, 1. Comm. zu Nâigâm. 1,1,6.

कुलार्णव m. 1) *Bestimmung des Ritus der* Kaula. — 2) Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 446. Auch °तन्त्र n

कुलाल 1) m. *a) Töpfer.* — *b) *Phasianus gallus.* — *c) *Eule.* — *d)* N. pr. eines Fürsten VP.² 4,189. — 2) f. कुलाली *a) die Frau eines Töpfers* Râǵat. 8,138. — *b) *Glycine labialis.* — *c) *ein best. blauer Stein.*

कुलालकुक्कुट m. *Phasianus gallus.*

कुलालकृत Adj. *von einem Töpfer verfertigt* Maitr. S. 1,8,3.

कुलालचक्र n. *Töpferscheibe.*

कुलालशाला f. *Töpferwerkstatt.*

*कुलालिका f. fehlerhaft für कुलायिका.

कुलाष्टमी f. *ein best. achter Tag bei den* Çâkta.

*कुलाह m. *ein geblichtes Pferd mit schwarzen Knien.*

कुलाहक m. 1) *Eidechse, Chamäleon.* — 2) *Celsia coromandelina* Ratnam. 198. Mat. med. 306.

कुलाहल m. *eine best. Pflanze.*

*कुलि 1) m. *Hund.* — 2) f. *Solanum Jacquini.*

कुलिक m. 1) *ein Verwandter.* — 2) *Jäger.* — 3) *das Haupt einer Innung. — 4) *Ruellia longifolia.* — 5) Bez. *des Dienstags* und *Freitags.* In Verbindung mit मङ्गारवार *Dienstag.* Vgl. कुल 2) b). — 6) *ein best. Gift* Gal. — 7) N. pr. *a)* eines Schlangendämons. — *b)* eines Fürsten VP.² 4,171.

कुलिकवेला f. *bestimmte für gute Werke nicht geeignete Tagesstunden an den sieben Wochentagen.*

*कुलिङ्क m. *Sperling.*

कुलिङ्ग 1) m. *a) eine Art Maus.* — *b) der gabelschwänzige Würger* MBh. 1,61,9. — *c) Sperling* Bhâvapr. 2,8. 3,92. — 2) f. या *a) eine Art Galläpfel* Râǵân. 6,138. — *b)* N. pr. *α)* einer Stadt. — *β)*

eines Flusses R. ed. Bomb. 2,71,6. — 3) f. ई a) *das Weibchen des gabelschwänzigen Würgers.* — b) *eine best. Pflanze.*

कुलिङ्गक m. 1) *ein best. Raubvogel* Kâraṇḍ. 1,27. — 2) **Sperling.*

*कुलिङ्गाली f. *eine best. Pflanze* Ratnam. 172.

कुलित्त n. 1) *ein best. Gefäss* Kauç. 12. 43. — 2) *ein best. Hohlmaass.* Am Ende eines adj. Comp. *f. या (Kâç.) oder ई.

*कुलित्तिक (f. ई) und *कुलित्तीन (f. या) Adj. von कुलित्त nach einem Zahlwort.

*कुलिन् 1) Adj. *aus vornehmem Geschlecht.* — 2) f. °नी *Impatiens balsamina* Râǵân. 4,139.

कुलिन्द m. 1) Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) *ein Fürst dieses Volkes.*

कुलिन्दोपत्यक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*कुलिर m. = कुलीर *Krebs.*

कुलिश 1) m. *Axt, Beil.* — 2) (*m.) n. *Donnerkeil.* — 3) n. *Diamant* Mucn. Spr. 1832. — 4) m. *ein best. Fisch.* — 5) *m. n. *Heliotropium indicum.* — 6) f. कुलिशी N. pr. eines Stromes in den Luften.

कुलिशता f. Nom. abstr. zu कुलिश 2).

*कुलिशद्रुम m. *eine Opuntia* Nigh. Pr.

कुलिशधर m. Bein. Indra's.

कुलिशनायक m. *quidam cosmi modus.*

कुलिशभृत् m. Bein. Indra's.

कुलिशलेप m. *ein best. fest haltender Mörtel.*

*कुलिशाङ्कुशा f. N. pr. einer Vidjâdevi.

कुलिशाय्, °यते *dem Donnerkeil oder einem Diamanten (an Härte) gleichen* Harshaḱ. 160,28.

*कुलिशासन m. Bein. Çâkjamuni's.

कुलीकय m. *ein best. Wasserthier* TS. 5.5.23,1. Vgl. कुलीपय.

कुलीका f. *ein best. Vogel.*

कुलीन 1) Adj. (f. या) a) am Ende eines Comp. *zum Geschlecht von — gehörig.* Vgl. ज्ञात°. — b) *zu einem edlen Geschlecht gehörig* (auch von Thieren). — c) *von edler Gesinnung.* — 2) *m. *ein Verehrer der* Çakti *nach dem Ritual der linken Hand.* — 3) f. या *ein best. Metrum.* — 4) n. *Nagelgeschwür, Onychia.*

*कुलीनक m. *Phaseolus trilobus.*

कुलीनत्व n. *edle Abstammung, Adel der Geburt.*

*कुलीनस n. *Wasser.*

कुलीपय m. *ein best. Wasserthier.* Vgl. कुलीकय.

°कुलीय Adj. *zur Familie von — gehörig* Pâṇ. Gaṇ. 41.

कुलीर m. 1) *Krebs.* — 2) *der Krebs im Thierkreise.*

कुलीरक m. *Krebschen.*

कुलीरविषाणिका f. *eine Art Gallapfel* Bhâvapr. 1,175.

कुलीरशृङ्गी f. dass. Râǵân. 6,127. Bhâvapr. 3,102.

*कुलीराद् m. *ein junger Krebs.*

*कुलीश n. n. = कुलिश *Donnerkeil.*

*कुलुक n. *Belag der Zunge.*

*कुलुकगुञ्जा f. *Feuerbrand.*

कुलुङ्ग m. *Antilope.* Vgl. कुलङ्ग.

कुलुच m. *Ausraufer* (der Haare).

कुलूत m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कुलूतक m. Pl. dass. Sg. *ein Mann aus diesem Volke.*

*कुलून N. pr. einer Oertlichkeit gaṇa कच्छादि in der Kâç.

कुलेचर *eine best. Pflanze.*

°कुलेय Adj. = कुलीय 1)a).

कुलेशान m. N. pr. eines Verfassers von Mantra.

कुलेश्वर 1) m. a) *Familienhaupt. — b) *Bein. Çiva's. — c) N. pr. eines Verfassers von Mantra. — 2) f. ई *eine Form der* Durgâ.

कुलेश्वरीतन्त्र n. Titel eines Tantra Âsaṃ. 160,21.

*कुलोत्कट Adj. *von sehr edlem Geschlecht* (Pferde).

कुलोत्थक m. wohl = कुलत्थ *Dolichos uniflorus* Hemâdri 1,637,17.

कुलोत्साद m. *Vernichtung eines Geschlechts und eine darauf gerichtete Zauberceremonie.*

कुलोद्गत Adj. *aus einem edlen Geschlecht hervorgegangen.*

कुलोद्दिश n. Titel eines Tantra Âsaṃ. 160,21.

*कुलोद्भव Adj. *aus edlem Geschlecht.*

कुलोद्वह Adj. *Jmds* (Gen. oder im Comp. vorangehend) *Geschlecht fortsetzend, Nachkomme von.*

कुलोपकुल n. Bez. *bestimmter Mondhäuser* Ind. St. 10,289.

कुल्पी m. 1) *Knöchel.* — 2) **Krankheit.*

कुल्पोद्घ Adj. *bis zu den Knöcheln reichend.*

कुल्मल n. 1) *der Hals der Pfeil- oder Speerspitze, in welchen der Schaft eingelassen ist,* Maitr. S. 3,8,1.2. — 2) **Sünde.*

कुल्मलबर्हिष und °बर्हिस् m. N. pr. eines Mannes.

कुल्माष 1) m. a) Sg. und Pl. *saurer Schleim von Früchten u. s. w.* Auch *n. — b) *eine best. geringe oder mangelhafte Körnerfrucht* Kâṭh. Up. 1,10,2. Baudh. 3,9,12 (= काष्ट्रष्टा माषा: Comm.). *halbgedämpfte Körner- und Hülsenfrüchte* Bhâvapr. 2,30. — c) **eine best. Krankheit.* — 2) f. ई N. pr. eines Flusses.

*कुल्माषाभिषुत n. *saurer Reisschleim.*

कुल्मि *Schaar, Heerde.*

1. कुल्य 1) Adj. (f. या) a) *einem Geschlecht —, einer Familie eigenthümlich, dazu gehörig.* राज्ञ° *von königlichem Geschlecht.* — b) **einer edlen Familie entsprossen;* Subst. *ein gesitteter Mann, eine tugendhafte Frau.* — 2) m. N. pr. eines Lehrers. — 3) *f. या a) *Schmarotzerpflanze.* — b) *Solanum longum.* — 4) *n. *eine freundliche Erkundigung nach den Familienverhältnissen.*

2. कौल्य Adj. *rivalis.*

3. कुल्य n. 1) *ein Aufbewahrungsort der Knochen eines verbrannten Leichnams* MBh. 1,130,12. Harîv. 2098. — 2) **Knochen.* — 3) **Fleisch.* — 4) **Schweinkorb.* — 5) **ein best. Hohlmaass.*

1. कुल्या (कुलिया) f. 1) *Bach, Kanal.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — 2) N. pr. eines Flusses.

2. कुल्या f. vielleicht *Familienbranch, Sitte.*

कुल्याय्, °यते *zu einem Bache werden.*

*कुल्ल m. *eine best. ölhaltige Pflanze* Gal.

*कुल्लालिङ्ग n. *vulva* Gal.

कुल्लूक 1) m. N. pr. eines Commentators des Manu. Auch °भट्ट m. — 2) f. या bei den Çâkta Bez. *bestimmter Silben, die einer mystischen Formel vorangeschickt werden.*

कुल्व Adj. *kahl.* Vgl. कूल्व.

कुल्हरिका und कुल्हरी f. *Kachel, Topf* Bhâvapr. 3,130.

*कुव n. *Wasserlilie (die Blüthe).*

*कुवकालुका f. *eine best. Gemüsepflanze.*

कुवक Adj. *ein wenig gebückt.*

*कुवङ्ग n. *Blei* Râǵân. 13,24.

*कुवच Adj. *böse nachredend.*

*कुवज्रक m. *ein dem Diamanten ähnlicher Edelstein* Râǵân. 13,210.

*कुवणि f. *Fischbehälter* Gal. Vgl. कुवेणी.

कुवणिज् m. *ein Bösewicht von Kaufmann.*

*कुवद् Adj. = कुवच.

कुवधू f. *ein böses Weib* Kathâs. 19,39.

कुवपुस् Adj. *missgestaltet* Ind. St. 15,339.

कुवम m. MBh. 13,93,90 nach Nîlak. *die Sonne.*

कुवय m. *ein best. Vogel* Maitr. S. 3,14,20. छोपि VS. und TS.

*कुवर 1) Adj. *adstringirend.* — 2) f. ई *ein best. Fisch* Gal.

कुवर्त्मन् n. *Irrweg, Irrlehre.*

कुवर्ष m. *Platzregen.*

कुवल 1) *m. f. (ई) *Zizyphus Jujuba.* — 2) n. a) *die Frucht von Zizyphus Jujuba.* कुवलसक्तु m. Pl. — b) *Wasserlilie.* — c) **Perle.*

*कुवलकुण m. *die Fruchtzeit von Zizyphus Jujuba.*

*कुवलप्रस्थ m. N. pr. einer Stadt.

1. कुवलय n. (adj. Comp. f. या) *eine blaue Wasserlilie (die Blüthe, die sich bei Nacht öffnet)* Spr. 7809.

2. कुवलय n. *Erdkreis.*

3. कुवलय 1) m. N. pr. des Rosses des Kuvalajâçva. — 2) f. या ein Frauenname.

कुवलयदृश् (Vidpn. 15,13) und कुवलयनयना f. *eine Lotusäugige.*

कुवलयपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

कुवलयमय Adj. (f. ई) *aus blauen Wasserlilien bestehend* Prasannar. 118,15.

कुवलयमाला f. N. pr. einer Stute.

कुवलयवती f. N. pr. einer Fürstin.

कुवलयादित्य m. N. pr. eines Fürsten.

कुवलयानन्द m. Titel eines Werkes.

कुवलयापीड m. N. pr. 1) eines Daitja. — 2) eines Fürsten. — 3) eines Elephanten.

कुवलयावली f. N. pr. einer Fürstin.

कुवलयाश्व m. 1) N. pr. eines Fürsten. — 2) Bein. Pratardana's.

कुवलयाश्वक m. = कुवलयाश्व 1).

कुवलयाश्वीय n. *die Geschichte des* Kuvalajâçva.

कुवलयित Adj. *mit Wasserlilien geschmückt.*

*कुवलयिनी f. *die blaue Wasserlilie (die Pflanze), eine Gruppe von blauen Wasserlilien.*

कुवलयेश m. *Fürst, König.* Nom. abstr. °ता f.

कुवलाश्व m. N. pr. = कुवलयाश्व 1).

कुवलेशय Adj. *auf einer Wasserlilie liegend.*

1. कुवस्त्र n. *ein schlechtes Kleid.*

2. कुवस्त्र Adj. *schlecht gekleidet.* Nom. abstr. °ता f.

कुवाक्य n. und कुवाच् f. *ein böses Wort.*

*कुवाट und *°क (Gal.) m. = कपाट *Thürflügel.*

*कुवाद् Adj. *übel nachredend*

कुवादिक m. *Charlatan, Quacksalber* Kâd. 234,21.

कुवासना f. *eine böse Vorstellung* Spr. 1904. 7700.

*कुवि m. *Eule* Râgân. 19,94 v. l. für कुश.

कुविक्रम m. *eine übel angebrachte Tapferkeit* Nâish. 1,122.

कुविडम्बना f. *eine gemeine Betrügerei.*

*कुविणा f. = कुवेणी Gal.

कुविदित्त m. *ein Unbekannter, Jemand.*

कुविद् Adv. 1) *ob? etwa?* Auch bei indirecter Frage. — 2) * = वकु.

कुविन्द m. *Weber* Çâk. zu Bâlân. 2,1,19.

कुविन्दक m. 1) dass. — 2) *ein best. Tact* S.S.S. 214.

कुविवाह m. *Missheirath.*

*कुवीणा f. *die Laute der Kândâla.*

कुवीरा f. N. pr. eines Flusses MBh. 6,9,27.

कुवृत्ति f. *ein schlechter Lebensunterhalt* Spr. 1796. 1798.

*कुवृत्तिकृत् Adj. *Caesalpina Bonducella.*

*कुवृषल m. *ein schlechter* Çûdra Ind. St. 13,342.

कुवेणा f. 1) * = कुवेणी. — 2) N. pr. eines Flusses.

*कुवेणि und *°णी f. *Fischbehälter.*

कुवेधस् m. *der böse Schöpfer.*

*कुवेल n. = 1. कुवलय.

कुवैद्य m. *ein schlechter Arzt.*

कुव्यापार m. *eine verpönte Beschäftigung.*

*कुश् कुश्यति (संश्लेषणे).

कुश 1) m. *a) Gras. — b) das heilige, bei verschiedenen religiösen Ceremonien verwendete Gras, Poa cynosuroides. — c) der Strick, welcher die Deichsel des Pfluges mit dem Joche verbindet. — d)* N. pr. *α)* verschiedener Personen. — *β)* eines der 7 grossen Dvîpa. — 2) f. कुशा *a) Stift, kleiner Pflock* (als Marke dienend) Lâṭj. 2,6,14. — *b) Strick; vgl.* कशा. — *c) Zügel; vgl.* कशा. — *d) eine best. Pflanze.* — 3) f. कुशी *a)* = 2) *a)* Maitr. S. 4,5,7. — *b) Pflugschar.* — *c) a pod of cotton.* — 4) *n. Wasser. — 5) *Adj. a) überaus schlimm, — bös. — b) trunken.*

कुशकाशमय Adj. *aus den Grasern* Kuça *und (oder)* Kâça *gemacht* Bhâg. P. 3,22,31.

*कुशकेतु m. Bein. Brahman's Gal.

कुशङ्कु m. N. pr. eines Fürsten VP.² 4,61.

कुशचीर n. *ein aus* Kuça-*Gras verfertigtes Gewand.*

कुशचीरा f. N. pr. eines Flusses MBh. 6,9,23.

कुशज m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कुशट 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) *f. ई = कुशपिटका.

कुशपिटका f. *Weihung des Opferfeuers.*

कुशदूर्वामय Adj. *aus den Gräsern* Kuça *und (oder)* Dûrvâ *gemacht* Hemâdri 1,653,19.

कुशद्वीप m. N. pr. eines der 7 grossen Dvîpa und auch = कुमुद्वीप (VP.² 2,129).

कुशधारा f. N. pr. eines Flusses MBh. 6,9,24.

कुशध्वज m. N. pr. eines Fürsten.

कुशनगर n. N. pr. einer *Stadt.*

कुशनाभ m. N. pr. des Sohnes eines Kuça.

*कुशनामन् m. fehlerhaft für शिम्नामन् *Kamel.*

कुशनाव m. v. l. für कुशधारा.

कुशनेत्र m. N. pr. eines Daitja.

*कुशप m. *Trinkgeschirr.*

*कुशपुष्प n. *eine best. vegetabilisches Gift* Kâraṇḍ. 6,23.

कुशप्लव m. N. pr. einer Einsiedelei.

कुशप्लवन n. N. pr. eines Tîrtha.

कुशबिन्दु m. Pl. pr. eines Volkes MBh. 6,9,36.

कुशमुष्टि m. f. 1) *eine Handvoll Gras.* — 2) angeblich *die Spitze von abgeschnittenem* Kuça-*Gras.*

*कुशय m. *Cisterne.*

कुशर m. *eine Art Schilf.*

कुशरज्जु f. *eine aus* Kuça-*Gras gedrehte Schnur* Gobh. 1,2,1.

1. कुशरीर n. *der elende Leib.*

2. कुशरीर 1) Adj. *missgestaltet* Thom. 3,3,329. Nom. abstr. °त्व n. Mâlav. P. im ÇKDn. u. कुचेर. — 2) m. N. pr. eines Muni.

कुशल 1) Adj. (f. या) *a) in gutem Zustande —, in der gehörigen Ordnung sich befindend, vollkommen entsprechend.* कुशलं मन् so v. a. *billigen.* कुशलम् Adv. *auf die gehörige Weise, recte. — b) ersprießlich* Spr. 3476. *— c) dem es wohlgeht, gesund.* कुशलम्-यास् *sich wohl befinden* Bhâg. P. 1,14,39. *— d) einer Sache gewachsen, bewandert, geschickt, erfahren;* die Ergänzung im Loc., Gen., Infin. oder im Comp. (Gaut. 8,6) vorangehend. — 2) m. *a)* Bein. Çiva's. *— b)* Pl. Bez. *der Brahmanen in* Kuçadvîpa. *— c)* N. pr. *α)* Pl. eines Volkes. कोसल v. l. — *β)* verschiedener Personen VP. 2,4,48. — 3) *f. या N. pr. eines Frauenzimmers. — 4) f. कुशली *Oxalis corniculata* und *eine andere Art Sauerampfer.* — 5) n. *a) ein guter Zustand, die gehörige Ordnung.* कुशलेन und कुशल° *ordnungsgemäss.* — *b) Wohlfahrt, Wohlergehen, Wohlbefinden* Gaut. 8,11. Âpast. कुशलं ते *geht es dir wohl?* und *es gehe dir wohl.* कुशलं ब्रू, वच् oder वद् *Jmd wes ergehe dir wohl zurufen. — c) Wohlwollen* R. 2,34,22. *— d) Geschicklichkeit, Erfahrenheit. — e)* N. pr. eines von einem Kuçala beherrschten Varsha VP. 2,4,48.

कुशलता f. *das Bewandertsein, Geschicklichkeit, Erfahrenheit in* (Loc.)

कुशलप्रश्न m. *eine Erkundigung nach Jmds Wohlbefinden* 60,27.

कुशलवत् Adj. *gesund, wohl auf.*

कुशलवाच् Adj. *beredt.*

कुशलिन् Adj. 1) *gesund, wohl auf, heil.* — 2) *ein Wohlbefinden verkundend, günstig, gut* (Nachricht).

कुशलं Adv. 1) mit कर् *in Ordnung bringen* Âçv. Gṛhj. 1,17,17. 19,10. — 2) mit dem Caus. von कर् *Jmd in Ordnung bringen oder — lassen,* so v. a. *kahl scheeren oder — lassen* Gobh. 2,9,28. 10,7.

कुशल्य m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,9,40.

कुशवत् 1) Adj. mit Kuça-Gras versehen. — 2) f. °वती N. pr. = कुशस्थली.

*कुशवाक m. eine Art Reis Gal.

कुशवारि n. ein Absud von Kuça-Gras.

कुशवीरा f. v. l. für कुशचीरा.

कुशस्तम्ब m. 1) Grasbüschel und ein Büschel Kuça-Gras 38,13. VP. 2,4,44. — 2) N. pr eines Tirtha.

कुशस्थल 1) n. Bein. der Stadt Kânjakubga Harshaç. 194,7. — 2) f. ई Bein. der Stadt Dvâraká und = कुशावती. °नाथ m. Bâlar. 72,3. = नृमृत 75,9.

*कुशाकर m. Feuer.

*कुशात n. Affe.

1. कुशाग्र n. die Spitze eines Kuça-Halmes. °बुद्धि Adj. dessen Verstand so scharf ist wie die Spitze eines Kuça-Halmes.

2. कुशाग्र m. N. pr. eines Fürsten.

*कुशाग्रीय Adj. scharf wie die Spitze eines Kuça-Halmes, vom Verstande.

कुशाम्ब m. N. pr. verschiedener Personen.

कुशाम्बु m. v. l. für कुशाम्ब.

*कुशारणि m. Bein. des Durvâsas.

कुशाल m. N. pr. eines Fürsten VP.^{3} 4,189.

*कुशाल्मली f. eine Grasart Nigh. Pa.

कुशावती f. N. pr. einer Stadt.

कुशावर्त m. N. pr. 1) eines Tirtha Vishṇus. 83, 11. — 2) eines Sohnes des Ṛshabha und eines Muni. Pl. sein Geschlecht.

कुशावलेह m. eine best. Latwerge Mat. med. 267.

कुशाश्व m. N. pr. eines Fürsten.

कुशासन n. ein Sitz aus Kuça-Gras und zugleich Irrlehre Spr. 52.

*कुशि m. Eule Râǵan. 19,91. v. l. कुचि, कवि.

*कुशिंशपा f. eine Varietät von Dalbergia Sissoo Râǵan. 9,135.

कुशिक 1) m. a) N. pr. α) des Vaters (oder Grossvaters) von Viçvâmitra. Pl. sein Geschlecht. — β) Pl. eines Volkes. — b) Name des 3ten Kalpa 2) A). — c) *Bodensatz im Oel. — d) *Shorea robusta. — e) *Terminalia Bellerica. — f) *Vatica robusta Râǵan. 9,83. — 2) *m. n. Pflugschar. — 3) *Adj. schielend.

कुशिकधर m. N. pr. eines Mannes.

कुशिका f. ein zum Schienen eines gebrochenen Beines dienendes Holzstück Kârakâ 8,23.

कुशिग्रामक m. N. pr. eines Dorfes der Malla.

कुशिन् 1) Adj. mit Kuça-Gras versehen. — 2) *m. Bein. Vâlmiki's.

कुशिनगर n. und °री f. N. pr. der Hauptstadt der Malla.

कुशिम्बि und *कुशिम्बी f. eine best. Pflanze.

कुशिष्य m. ein schlechter Schüler.

कुशिष्यशिष्य m. ein schlechter Schüler als Schüler.

कुशीति und कुशीद m. N. pr. eines Lehrers.

*कुशीरक gaṇa मध्यादि.

कुशील n. ein schlechter Charakter.

कुशीलव m. 1) Barde, Schauspieler. — 2) *Bein. Vâlmiki's. — 3) Du. N. pr. der beiden Söhne Râma's.

*कुशीवश m. Bein. Vâlmiki's.

कुशेशय 1) Adj. auf Kuça-Gras liegend. — 2) m. a) *Pterospermum acerifolium. — b) *der indische Kranich. — c) N. pr. eines Berges in Kuçadvîpa VP. 2,4,41. — 3) n. eine am Tage sich öffnende Wasserlilie. Einmal auch f. या.

कुशेशयभू m. Bein. Brahman's Bâlar. 74,12.

कुशेशयमय Adj. (f. ई) aus Wasserlilien bestehend

कुशेशयवास Adj. lotusäugig.

कुशोदक n. = कुशवारि M. 11,212. Jâǵ. 3,315.

कुशोदका f. Name der Dâkshâjaṇî in Kuçadvîpa.

कुशोर्णा f. Pl. Graswolle Cat. Ba. 2,5,2,15.

कुर्षि und कुँषि m. N. pr. eines Lehrers.

1. कुश्रुत 1) Adj. schlecht gehört Spr. 1795. — 2) n. eine üble Kunde, ein übles Gerücht Spr. 7046.

2. कुश्रुत Adj. unwissend in (im Comp. vorangehend) Bâlar. 76,7.

कुश्रुति f. = 1. कुश्रुत 2) Spr. 7046, v. l. Ind. St. 15,355.

*कुश्रुध n. eine kleine Grube.

कुष्, कुष्णाति und कुषति 1) zwicken. नासिकाम् so v. a. in der Nase bohren Kârakâ 1,8. VP. 3,12,9. — 2) kneten. कुषित geknetet. — 3) benagen, bepicken. — 4) herausserren, — reissen. — 5) *wägen. — 6) *कुषित mit Wasser vermischt. — Mit *अनु etwa nachwägen. — Mit अभि zwicken. — Mit *अव etwa abwägen. — Mit निस् 1) zwicken. — 2) benagen, bepicken. — 3) herausserren, — reissen. — Mit अभिनिस् zwicken. — Mit वि, °कुषित in einer Etymologie Nir. 5,26 etwa herausgezogen. — Mit सम् zusammenraffen Maitr. S. 1,4,13.

कुषण्ड m. N. pr. eines Priesters.

कुषवा f. wohl N. pr. eines Flusses.

*कुषाकु 1) Adj. brennend — 2) m. a) Feuer. — b) die Sonne. — c) Affe.

*कुषाकू m. N. pr. eines Mannes.

कुषिक m. N. pr. eines Fürsten MBh. 2,8,10. कुशिक v. l.

कुषीतक m. 1) ein best. Vogel. — 2) N. pr. eines Mannes.

*कुषुभ्, कुषुभ्यति (लेपे).

कुषुम्भ m. Giftbläschen eines Insects. Vgl. कुसुम्भ.

कुषुम्भक m. dass. ĀV. 1,191,15. Uebertragen ein giftiges Thier (Ichneumon Sis.) 16.

कुष्ट Adj. (f. या) als Bez. einer best Farbe (Comm.) Târpya-Br. 21,1,7. Man könnte कुष्ठ räudig vermuthen.

*कुष्टचित् gaṇa कवादि in der Kâç. कुष्ठचित् v. l.

कुष्ठ 1) m. n. Costus speciosus oder arabicus. Nach Mat. med. 180 Saussurea auriculata. — 2) m. Lendenhöhle VS. 25,6 (nach Comm.; vielleicht aber = कुक्षिका). — 2) f. कुष्ठा a) das hervorragende Ende eines Dinges, Schnabel, Spitze. — b) = कुक्षिका Afterklaue und als solche wohl Bez. eines Zwölftels (कला, कुष्ठा, शफ, पद) Maitr. S. 3. 7,7. — 3) n. a) Aussatz. — b) *ein best. vegetabilisches Gift.

कुष्ठक 1) m. in *षड्ढार°. — 2) f. कुष्ठिका Afterklaue. Nach Sis. der Inhalt der Gedärme.

*कुष्ठकण्टक m. Acacia Catechu Nigh. Pa.

*कुष्ठकन्द m. Trichosanthes dioeca Gal.

*कुष्ठकेतु m. ein der Cassia auriculata ähnlicher Strauch Râǵan. 4,173.

*कुष्ठगन्धि n. die wohlriechende Rinde von Feronia elephantum. Râǵan. 4,127. गुप्तन्धि v. l.

कुष्ठघ्न 1) m. ein best. gegen den Aussatz angewandtes Mittel. — 2) f. ई a) Vernonia anthelmintica Bhâvapr. 1,178. — b) *Ficus oppositifolia Râǵan. 11,33.

कुष्ठघ्न Adj. im Aussatz entstehend Suçr. 2,310,10.

*कुष्ठनाशन m. 1) Yamswurzel. — 2) weisser Pfeffer. — 3) Lipocercis serrata.

*कुष्ठनाशिनी f. Vernonia anthelmintica.

*कुष्ठनिदन m. der rothe Khadira Râǵan. 8,36.

*कुष्ठल n. P. 8.3,96.

*कुष्ठविट् gaṇa कवादि. कुष्ठचित् v. l.

*कुष्ठसूदन m. Cathartocarpus fistula Râǵan. 9,45.

*कुष्ठस्तम्ब 1) m. ein best. Knollengewächs Râǵan. 7,81. — 2) f. °स्तम्बी Vernonia anthelmintica Râǵan. 4,63.

*कुष्ठस्तर m. Cathartocarpus fistula Gal.

*कुष्ठहृत् m. Acacia Catechu.

कुष्ठाङ्ग Adj. aussätzig 1.A. 27,5.

*कुष्ठारि m. 1) Schwefel. — 2) Acacia Catechu. — 3) Acacia farnesiana. — 4) Trichosanthes dioeca Râǵan. 3,11. — 5) ein Helianthus Râǵan. 4,176.

कुष्ठित und कुष्ठिन् Adj. mit Aussatz behaftet.

*कुष्मल n. Blatt.

कुष्माण्ड 1) m. a) Benincasa cerifera. — b) Pl eine Klasse von Dämonen. Sg. ein best. Krankheits dämon Harîv. 9360. — c) Bez. der Verse VS. 20

14. fgg. — d) *= धूणाक्षर. — 2) f. ई *a) *b) = 1) a) c). — c) Bein. der Durgâ. — Die Bomb. Ausgg. lesen कूष्माण्ड und कूष्माण्ड.

कूष्माण्डक m. 1) = कुष्माण्ड 1) a). °वटी f. Bhâvapr. 2,30. — 2) N. pr. a) eines Schlangendämons. कूष्माण्डक v. l. — b) *eines Dieners des Çiva.

*कुस्, कुस्यति (संश्लेषणे).

कुसखा f. *eine schlechte Freundin.*

कुसंगत n. *eine schlechte Verbindung.*

कुसचिव m. *ein schlechter Minister* Mudrâs. 100,7.

कुसंबन्ध m. *ein schlechter Verwandter* Spr. 1802.

कुसयसर्पिस् n. Kâç. 21,6 vielleicht fehlerhaft für कुम्भसर्पिस् *eingetopfte Butter.*

कुसारथि m. *ein schlechter Wagenlenker.*

*कुसि = घात्मशोक Comm. zu TBr. 2,489,3.

कुसित 1) *m. a) = जनपद्. — b) *ein best. dämonisches Wesen* P. 4,1,37. — 2) f. ई = कुसितायी Maitr. S. 3,2,6.

कुसितायी f. *ein best. dämonisches Wesen* Maitr. S. 2,1,11. 4,2,3.

*कुसिद् m. = कुसित 1) b) P. 4,1,37.

कुसिदायी f. 1) *ein best. dämonisches Wesen* Kâç. 10,5. — 2) *die Frau eines Wucherers.

कुसिन्ध n. *Rumpf.* So heisst auch *das den Backsteinen, um ihnen Halt zu geben, beigemischte Stroh* Schol. zu Kâty. Çr. 16,1,33.

कुसीद 1) Adj. wohl *träge, faul.* — 2) n. a) *Anleihe.* — b) *das Ausleihen von Geld auf Zinsen, Wucher* Gaut. 10,6. 49. — c) = कुसीदवृद्धि Gaut. 12,36. — d) *rothes Sandelholz. — 3) *m. f. *Wucherer.*

कुसीदपथ m. *Wuchergeschäft.*

कुसीदवृद्धि f. *der bei einem Wuchergeschäft festgesetzte Zins* Gaut. 12,29.

*कुसीदायी f. *die Frau eines Wucherers.*

*कुसीदिक Adj. Subst. (f. ई) *Wucherer.*

कुसीदिन् 1) Adj. Subst. dass. Gaut. — 2) m. N. pr. eines Liederdichters und eines Lehrers (VP. 3,6,5).

कुसुत m. *der Planet Mars* Viṣṇukandra im Comm. zu Varâh. Bṛh. 2,30.

कुसुम 1) n. a) *Blume, Blüthe.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा 296,21. — b) Bez. *der kleineren Abschnitte im Werke* Kavikalpalatâ. — c) *Frucht. — d) *die Regeln der Frauen. — e) *eine best. Augenkrankheit. — 2) m. a) *eine Form des Feuers.* — b) N. pr. verschiedener Personen.

कुसुमक Adj. (f. °मिका) mit वटी f. *eine best. Paste oder Pille* Bhâvapr. 2,157.

*कुसुमकार्मुक m. *der Liebesgott.*

*कुसुमकेतुगणेश्वर m. N. pr. eines Kinnara.

कुसुमचाप m. *der Liebesgott* 291,29.

कुसुमजङ्घ m. N. pr. eines Fürsten.

कुसुमदत्त m. *ein best. mythisches Wesen*, = पुष्पदत्त.

कुसुमदेव m. N. pr. eines Autors.

कुसुमद्रुम m. *ein Baum in Blüthe.*

कुसुमधनुस् m. *der Liebesgott* Vidâm. 92,8.

कुसुमधन्वन् m. desgl. 310,8.

कुसुमधन्न m. N. pr. einer Oertlichkeit Ind. St. 13,306.

कुसुमनग m. N. pr. eines *Berges.*

कुसुमपुर n. Bein. der *Stadt* Pâṭaliputra Âsâdh. 2,1.

*कुसुमफल m. *Croton Jamalgota* Nigh. Pr.

1. कुसुमबाण m. *Blumengeschoss*

2. *कुसुमबाण m. *der Liebesgott.*

*कुसुममध्य n. *eine best. Pflanze.*

कुसुममय Adj. (f. ई) *aus Blumen bestehend* Vidâm. 69,11. Kâd. 171,24.

कुसुममार्गण m. *der Liebesgott* Kâd. II,37,16.

कुसुमय्, °यति *Blüthen schaffen* Vidâm. 41,5. कुसुमित *in Blüthe stehend, blühend* Prasannâr. 35,16.

कुसुमलता f. *eine Schlingpflanze in Blüthe.*

*कुसुमवत् 1) Adj. a) *blühend. — b) f. *die Regeln habend.* — 2) f. °ती = कुसुमपुर.

कुसुमविचित्र 1) Adj. (f. घा) *bunt von Blumen.* — 2) f. घा *ein best. Metrum.*

कुसुमशयन n. *ein Lager von Blumen.*

कुसुमशर 1) Adj. *Blumen zu Pfeilen habend.* Nom. abstr. °त्व n. — 2) m. *der Liebesgott.*

कुसुमशेखरविजय m. Titel eines Schauspiels.

कुसुमसंभव m. Bez. *des 10ten Monats* Ind. St. 10,298.

कुसुमसायक m. *der Liebesgott* Daçak. 13,11.

कुसुमसार m. N. pr. eines Kaufmanns.

कुसुमस्तबक m. 1) *Blumenbüschel* Spr. 1845. — 2) *ein best. Metrum.*

कुसुमाकर m. 1) *Blumenstrauss. — 2) *der Frühling.*

*कुसुमाञ्जन n. *Messingasche als Collyrium.*

कुसुमाञ्जलि m. 1) *zwei Handvoll Blumen* 290,4. — 2) Titel eines Werkes. Titel von Commentaren dazu: °कारिकाव्याख्या, °टीका, °प्रकाश, °प्रकाशमकरण्ड, °मकरण्ड, °विकाश, °वृत्ति und °व्याख्या.

*कुसुमात्मक n. *Safran.*

*कुसुमाधिप und *कुसुमाधिराज् m. *Michelia Champaca.*

कुसुमायुध m. 1) *der Liebesgott.* — 2) N. pr. eines Brahmanen.

*कुसुमाल m. *Dieb.*

कुसुमावली f. Titel eines med. Werkes.

कुसुमाशुग m. *der Liebesgott* Daçak. 24.

कुसुमासव m. *Blumensaft, Honig* Râgân. 14,110.

Spr. 7760.

कुसुमास्त्र m. *der Liebesgott.*

कुसुमि m. N. pr. eines Fürsten VP.^{2} 4,99.

कुसुमित n. *das Blühen, Blüthezeit.* Vgl. कुसुमय्.

कुसुमितलतावेष्टिता f. *ein best. Metrum* Ind. St. 8,397.

कुसुमेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

कुसुमेषु m. *der Liebesgott* Kâd. 247,23.

कुसुमोद् N. pr. 1) m. eines Fürsten VP. 2,4,60. — 2) n. des von ihm beherrschten Varsha ebend.

कुसुम्बक m. n. *eine best. Gemüsepflanze* Kâraka 1,27.

कुसुम्भ 1) m. *n. a) *Saflor* 215,12. Auch *Safran. — b) *Krug, Wassertopf der Einsiedler.* — 2) m. a) *eine heftige aber leicht verrauschende Zuneigung.* — b) N. pr. eines Berges. — 3) *f. ई = मन्थर. — 4) *n. *Gold.*

1. कुसुम्भराग m. *die Farbe des Saflor.*

2. कुसुम्भराग Adj. *von der Farbe des Saflors, d. i. prächtig (heftig) aber nicht andauernd (Zuneigung).*

*कुसुम्भला f. *eine Curcuma* Nigh. Pr.

कुसुम्भवत् Adj. *mit einem Kruge oder Wassertopfe versehen.*

*कुसुम्य्, °म्यति (विकत्थने).

कुसुरुविन्द und °विन्दु m. N. pr. eines Mannes. °विन्ददशरात्र und °विन्दुत्रिरात्र n. Bez. *bestimmter Feiern.*

*कुसू m. *Regenwurm.*

कुसूल m. 1) *Kornkammer, —boden, Speicher.* — 2) *Röstpfanne. — 3) *Hülsenfrucht. — 4) *ein best. gespenstisches Wesen.*

*कुसूलपाद Adj. gaṇa क्षुत्क्षामादि.

*कुसूलबिल n. P. 6,2,102.

1. कुसृति f. 1) *Nebenweg, Schleichweg* Âpast. — 2) *Betrügerei, Gaunkelei.*

2. कुसृति Adj. *auf Irrwegen sich befindend.*

कुसौहृद m. *ein schlechter Freund.*

कुस्ता f. = कुसिता, कुसितायी Maitr. S. 4,2,3.

कुस्तुक m. N. pr. eines Lehrers.

*कुस्तुभ m. Bein. Vishṇu's.

कुस्तुम्बरी f. *Koriander (die Pflanze).*

कुस्तुम्बुरु m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Kubera's.

कुस्तुम्बुरु m. *Koriander (die Pflanze), n. das Korn.*

कुस्त्री f. *ein schlechtes Weib.*

कुस्त्रीक Adj. *ein schlechtes Weib habend.*

कुस्थान n. *ein elender, armseliger Ort* Spr. 7839.

*कुस्नय्, °यते (कुत्सितशब्दे, मतौक्तिते).

*कुस्मयन n. als Bed. von कुस्मय् Duiṭop. 33,27.

*कुस्मित n. *Farz* Gal.

कुस्वामिन् m. *ein schlechter Herr.*

1.*कुक् s. कुक्ष्.

2. कुक् Adj. in विषू°.

1. कुह् Adv. wo? Auch mit folgendem स्विद्. Mit चिद् wo immer, irgendwo, irgendwohin.

2.*कुह् m. Bein. Kubera's.

कुहक 1) m. *a) Schelm, Gaukler, Betrüger, Taschenspieler.* — *b) Heuchler* Āpast. — *c) eine Art Frosch.* — *d)* N. pr. eines Schlangendämons. — 2) f. घा und n. *Gaukelei, Betrügerei.*

*कुहककारिका f. *Kupplerin* Gal.

कुहकवित् und कुहकिन् m. *Gaukler, Charlatan.*

*कुहकस्वन und *कुहकस्वर m. *Phasianus gallus.*

कुहकुहारव m. *das Geschrei des* Dātjūha Bīlan. 28,13.

कुहक्क m. *ein best. Tact.*

कुहचिद्दिष् Adj. wo immer seiend.

कुहन 1) *Adj. *missgünstig, neidisch.* — 2) m. *a) *Maus.* — *b) *Schlange.* — *c)* N. pr. eines Mannes. — 2) *f. घा und n. *Gaukelei, Betrügerei.* — 3) *n. *a) eine Art Thongefäss.* — *b) Glasgeschirr.*

*कुहनिका f. *Gaukelei, Betrügerei.*

*कुह्य्, °यते *durch Taschenspielerkünste blenden, betrügen.*

कुहर्या Adv. wo?

कुहयाकृति Adj. wo thätig? RV.

कुहर 1) m. N. pr. eines Schlangendämons. — 2) n. *a) Höhle, Höhlung* Spr. 7686. — *b)* etwa *Fensterchen.* — *c)* *Ohr. — *d)* *Kehle. — *e)* *Kehllaut. — *f)* *vulva Gal. — *g)* *Nähe. — *h) Begattung.*

*कुहरित n. 1) *Lärm, Geschrei.* — 2) *der Gesang des indischen Kuckucks.* — 3) *während des coitus ausgestossene Laute.*

*कुहरिल m. *Blumen und Betel, welche Hochzeitsgästen gereicht werden.*

कुहरुतीय Adj. von कुह् रुत (RV. 10,22,1).

कुहरा f. *eine* Zizyphus Bhāvapr. 1,243.

कुहराशित m. N. pr. eines Mannes.

*कुहावती f. Bein. der Durgā.

*कुह्वी f. *Nebel* Gal.

1. कुङ् 1) m. *ein best. Gewicht* Hemādri 1,117,8. — 2) *f. *Neumond.*

2. कुङ् onomatop. vom *Rufe des Kuckucks.*

कुङ्कुरुय्, °यते *Laute der Verwunderung von sich geben.*

कुङ्कार m. Bez. *eines best. Geräusches* Vishn. 30,17.

कुङ्कारव m. *der Ruf des Kuckucks* MBh. 15,27,10.

1. कुङ्गू f. 1) *Neumond.* Personificirt als eine Tochter des Āṅgiras. — 2) *eine best. Arterie.* — 3) N. pr. verschiedener Flüsse VP.² 2,153.

2. कुङ्गू = 2. कुङ्.

कुङ्गूकण्ठ m. *der indische Kuckuck.*

कुङ्गूकूजित n. *der Ruf des Kuckucks.*

*कुङ्गूपाल m. N. pr. der die Welt tragenden Schildkröte.

*कुङ्गूमुख m. *der indische Kuckuck.*

1. कुङ्गूरव m. *der Ruf des Kuckucks* Naish. 9,38.

2. *कुङ्गूरव m. *der indische Kuckuck* Rāǵān. 19,110.

*कुङ्गूल n. *eine Höhle mit Pfählen.*

कुङ्गूस् = 2. कुङ् Gir. 1,17.

*कुङेटिका, *कुङेटी und *कुङेलिका f. *Nebel.*

कुङ्कान n. *ein unangenehmer Laut.*

1. कू (कु) 1) कुवते (nur mit घा), *कौति, *कवीति, *कवते, *कुनाति, *कुनोते, *कूनाति, *कूनीते *ein Geschrei erheben* (nur Bhaṭṭ.). — 2) *कवते (गतिकर्मन्). — Intens. कोकूयते (Nir.), *कोकवीति, *चोकूयते *ein lautes Geschrei erheben.* — Mit घा *beabsichtigen.*

2. कूँ Adv. wo? RV. 5,74,1 (zu trennen कू ह्वः d. i. स्यस् von 1. यस्). Mit चिद् *irgendwo* 9,87,5.

3. *कू f. *eine* Piçāki.

कूवुद् m. *der seine Tochter wohl ausgestattet dem Schwiegersohn übergiebt* Hemādri 1,689,18. 20.

*कूकुल m. = कुकुल *Hülsenfeuer* Gal.

*कूच m. 1) *die weibliche Brust.* — 2) *Elephant.*

*कूचका f. *Knoblauchmilch.*

कूचक्र n. wohl *Brunnenrad.* Vgl. कूपचक्र.

*कूचवार m. N. pr. 1) eines Mannes. — 2) einer Oertlichkeit.

*कूचिका f. 1) *Pinsel.* — 2) *Schlüssel.*

कूचिद्दिन् Adj. *irgendwohin strebend.*

कूची f. *Pinsel.*

कूचीका f. *ein best. zu den* भूमिशय *gehöriges Thier* Kāraṇḍ. 1,27.

कूज्, कूजति, °ते (nur mit नि) 1) *einförmige Töne von sich geben: knurren, brummen, zwitschern, girren, summen, stöhnen, murmeln, krähen u. s. w.* Auch mit Acc. des Lautes. — 2) *mit seinen einförmigen Lauten erfüllen.* — 3) *blasen* (die Flöte). — Mit घनु *nachzwitschern, — summen. — stöhnen;* mit Gen. — Mit अभि *summen.* — Mit अव 1) *reden, sprechen;* mit न *schweigen* MBh. 12,109, 15. — 2) *nachzwitschern,* mit Instr. R. ed. Bomb. Cl. 13 in dem nach 2,96 eingeschobenen Sarga. — Mit घा *girren u. s. w.* — Mit उद् 1) dass. — 2) *Klagetöne ausstossen* Kād. 37,10. — Mit प्रति *summen* Bhr. V. 3,7. — Mit उप *mit seinem Gegirr u. s. w. erfüllen.* — Mit नि 1) *zwitschern.* — 2) *mit seinem Gezwitscher u. s. w. erfüllen.* — Mit निस् (Laute) *ausstossen.* — Mit परि *rings herum summen u. s. w.* — Mit प्र *aufstöhnen* Kathās. 5,7. — Mit प्रति *Jmd* (Acc.) *entgegensummen u. s. w.* — Mit वि *knurren, brummen, zwitschern u. s. w.* — Mit सम् dass.

कूज m. *Gemurmel u. s. w.* Auch vom *Kollern im Leibe.*

*°कूजक Adj. (f. °जिका) *zwitschernd, girrend u. s. w.*

कूजन n. *Gemurmel, Gerassel u. s. w.* Auch vom *Kollern im Leibe.*

कूजित n. *Gezwitscher, Gesumm, Gegirr u. s. w.*

कूजितव्य n. impers. Loc. *wenn man Rede stehen muss* MBh. 12,109,15.

कूजिन् Adj. *Kollern im Leibe habend.*

*कूज्य Partic. fut. pass. von कूज्.

1. कूट 1) n. *das Stirnbein mit seinen Vorsprüngen, Horn.* — 2) m. n. *Kuppe* Bālar. P. 3,13,29. *Spitze überh.* R. 6,95,21. — 3) *Spitze, so v. a. der Vornehmste —, Erste unter* (Gen.). — 4) n. *ein best. Geräth.* — 5) (*m. *n.) *ein eiserner Hammer* MBh. 16,4,6. — 6) *m. n. *ein best. Theil des Pfluges.* — 7) m. *eine Art Halle oder Tempel* (मण्डप) Hemādri 1,188,15. 189,23. 779,6. 11. — 8) m. n. *Haufe, Menge.* — 9) (*m. *n.) *Fussangel, Fallstrick, Falle* (auch in übertr. Bed.). — 10) n. *verfälschte Waare* Varāh. Bṛh. 14,3. — 11) (*m.) n. *Täuschung, Trug, Unwahrheit.* — 12) m. *eine best. Constellation.* — 13) m. *eine Unterart des* Grahajuddha. — 14) m. mystische Bez. *des Lautes* क्ष. — 15) *m. n. *Unbewegliches, Unveränderliches.* — 16) *m. n. *Wasserkrug.* — 17) *m. n. *eine best. Pflanze.* — 18) *m. *die Mitte eines Elephantenzahns* Gal. — 19) *m. f. *Haus.* — 20) *m. Bein. Agastja's. — 21) m. N. pr. eines Feindes des Vishṇu.

2. कूटे 1) Adj. (f. घा) *a) ungehörnt vom Rinde, welches nur unvollkommene Fortsätze des Stirnbeins hat.* — *b) trügerisch, falsch, verfälscht, hinterlistig.* — 2) *m. *ein Stier mit abgebrochenen Hörnern.*

कूटक 1) Adj. *falsch* (Münze). — 2) m. *a) *Haarflechte.* — *b) *eine best. wohlriechende Pflanze.* — *c)* N. pr. eines Berges. — 3) n. *a) Erhöhung, Vorsprung.* — *b) *Pflugschar.*

कूटकर्मन् n. *Betrügerei* Daçak. 56,4.

कूटकाव्यान n. *eine Erzählung mit Attrapen.*

*कूटकार und °क m. *Fälscher, falscher Zeuge.*

कूटकृत् m. 1) *Fälscher, Bestecher, Fälscher von* (Gen.). — 2) *Schreiber. — 3) *Bein. Çiva's.

*कूटकिन् m. Bein. Çiva's Gal.

कूटखड्ग m. *ein verstecktes Schwert, Stockdegen.*

कूटग्रन्थ m. Titel eines Werkes.

कूटच्कम्न् m. *Gauner, Betrüger.*

कूटज m. *Wrightia antidysenterica* Râǵân. 9,52.

कूटतापस m. *Einer der einen Asketen spielt.*

कूटतुला f. *eine falsche Wage.*

कूटधर्म Adj. *wo Trug als Recht gilt.*

*कूटपर्व m. = कूटपूर्व.

कूटपाकल m. 1) *Fieber beim Elephanten* Mâlatîm. 24,9 (68,6). — 2) *eine Art Fieber beim Menschen* Bhâvapr. 3,71.

कूटपालक m. 1) = कूटपाकल 1) Mâlatîm. ed. Bomb. 68,4, v. l. — 2) **Töpferofen.* — Fehlerhaft für कूटपाकल.

कूटपाश m. *Fallstrick* Kâd. II,129,14.

कूटपूरि (metrisch) und °री f. *eine Art Kranich.*

*कूटपूर्व m. *Fieber beim Elephanten.*

कूटबन्ध m. *Fallstrick.*

*कूटबन्धम् Absol. P. 3,4,41, Schol.

कूटमान n. *falsches Maass, — Gewicht.*

कूटमुद्गर 1) m. *eine versteckte hammerähnliche Waffe.* — 2) Titel eines Werkes.

कूटमोक्षन m. Bein. Skanda's.

*कूटय् 1) °यति (परितापे, परिदाहे, मत्ते). — 2) °यते (अप्रसादे, अप्रतापने, अप्रदाने, अवसादने).

*कूटपत्त्र n. *Falle.*

1. कूटयुद्ध m. *ein hinterlistiger Kampf.*

2. कूटयुद्ध Adj. *hinterlistig kämpfend.*

कूटयोधिन् Adj. dass.

कूटरचना f. 1) *Hinterlist.* — 2) *Falle.*

कूटलेख m. und °लेख्य n. *ein falsches Schriftstück.*

कूटशस् Adv. *haufenweise.*

कूटशाल्मलि m. f. 1) **Andersonia Rohitaka* Râǵân. 8,14. — 2) *eine mythische Baumwollenstaude mit scharfen Dornen, mit der Verbrecher in Jama's Welt gemartert werden, und eine Hölle mit diesen Martern.* Auch °ली f. und °लिक m.

कूटशासन n. *ein gefälschtes Edict.*

कूटशैल m. N. pr. eines *Berges* VP.^{2} 2,142.

कूटसंक्रान्ति f. *der Eintritt der Sonne in ein anderes Zodiakalbild nach Mitternacht.*

कूटसंघटितलक्षण n. Titel eines Werkes.

कूटसंदोह m. desgl.

कूटसाक्षिन् m. *ein falscher Zeuge* Gaut. 13,16

कूटसाक्ष्य n. *ein falsches Zeugniss.*

कूटस्थ 1) Adj. *a) an der Spitze stehend, die höchste Stelle einnehmend.* — *b)* am Ende eines Comp. *in einem Haufen von —, mitten unter — stehend.* — *c) unbeweglich, ewig unveränderlich.* Nom. abstr. °स्थ n. — 2) *m. n. *ein best. Parfum* Râǵân. 12,131 (m.). — 3) *n. *die Seele.*

कूटस्थदीप m. Titel eines Prakaraṇa in der Pañkadaçî.

कूटस्वर्ण n. *verfälschtes Gold* Hemâdri 1,725,19.

कूटहेमन् n. dass.

कूटाक्ष m. *ein falscher Würfel.*

कूटाख्यान = कूटकाख्यान.

कूटागार m. n. *Dachzimmer, Belvedere, Lusthaus* Kâraṇḍ. 1,14. VP. 5,3,36. Lalit. 73,3. 4. Kâraṇḍ. 7, 9. 66,11.

*कूटाढ्य m. *eine roth blühende Moringa.*

*कूटाख्यायिका f. = कूटकाख्यान.

1. *कूट्, कूटति (वसने, घनत्वे).

2. कूट्, कूटयति, कूटयति *versengen* RV. Vgl. 2. कुल्.—Mit उप *rösten* Kâraṇḍ. 3,7 (°कूट्य zu lesen).

*कूट्य n. = कुड्य *Wand.*

कूण्, कूणति *sich zusammenziehen.* कूणित *zusammengezogen, eingeschnürt, zugekniffen.* — * Caus. कूणयति, °ते *zusammenziehen.* — Mit नि, °कूणित *geschlossen* (Blume) Râǵân. 2,33. — Mit वि Caus. *zusammenziehen.*

*कूणाकुच्क (!) m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Çiva's.

*कूणि 1) Adj. = कुणि *lahm am Arm.* — 2) m. *ein best. Vogel* Gal.

*कूणिका f. 1) *Horn.* — 2) *ein Wirbel aus Rohr am unteren Ende der indischen Laute.*

*कूणितेक्षण m. *Geier.*

कूतना f. Pl. Bez. *best. Wasser.*

कूदर m. *ein von einem Ṛshi mit einer Brahmanin am ersten Tage ihrer Menses erzeugter Sohn.*

कूदी f. *Reisbündel, Büschel.*

कूदीमय Adj. *aus* कूदी *bestehend.*

*कूद्दाल m. = कु° *Bauhinia variegata.*

कूप 1) m. *a) Grube, Höhle.* — *b) Brunnen.* — *c)* **ein Pfosten zum Anbinden eines Bootes* oder *Mast.* — *d)* **ein Fels* oder *Baumstamm in einem Flusse.* — *e)* * *Oelschlauch.* — *f)* * = मन्मान. — 2) *f. कूपी *a) ein kleiner Brunnen.* — *b) Nabel.* — *c) Flasche.*

कूपक 1) m. *a) Grube, Höhle.* — *b) Hautpore.* — *c)* **Lendenhöhle.* — *d) ein winziger Brunnen, Brunnen überh.* Ind. St. 15,297. — *e)* **eine Pfütze in einem ausgetrockneten Flussbette.* — **f)* * *g)* **h)* = कूप 1) *c) d) e).* — *i)* * *Scheiterhaufen.* — *k)* * = च्युता. — 2) f. कूपिका *a)* = 1) *e)* Kâd. 251,18. — *b) ein kleiner Krug, Fläschchen* Bhâvapr. 2,26. 30. — *c)* **ein Fels im Wasser.* — *d)* * = च्युता.

*कूपकच्छप m. *eine Schildkröte im Brunnen,* so v. a. *ein unerfahrener Mensch.*

कूपकन्दर m. N. pr. eines Mannes.

कूपकर्ण m. desgl.

कूपकार m. *Brunnengräber.*

*कूपकिन् Adj. von कूपक.

कूपकूर्म m. *eine Schildkröte im Brunnen* Spr. 7722.

*कूपखा und °खानक m. *Brunnengräber.*

कूपचक्र n. *Brunnenrad.* °घट m. Pl. *die Krüge daran* Jogat. Up. 5.

*कूपज m. *Haar.*

*कूपजलोद्धारक n. *Schöpfrad* Gal.

*कूपत् Indecl.

कूपदर्दुर m. *ein Frosch im Brunnen* (von einem unerfahrenen Menschen).

*कूपबिल n. P. 6,2,102.

कूपमण्डूक m. (Prasannar. 14,19) und *°की f. = कूपदर्दुर.

*कूपय्, °यति (दीर्घत्वे).

कूपयन्त्र n. *Schöpfrad* Mṛicch. 178,7.

कूपराज्य n. N. pr. eines Landes.

कूपशय Adj. *im Brunnen steckend* MBh. 3,160, 102.

*कूपाङ्ग m. *Haarsträubung.*

कूपाय्, °यते *zu einem Brunnen werden.*

*कूपार m. = अकूपार *Meer.*

*कूपिक Adj. von कूप.

कूपित (von कूप *Pore*) so v. a. *emporgerichtete Härchen habend* Bhâg. 3,16,15, v. l.

*कूपेपिशाचक m. Pl. (संज्ञायाम्).

कूप्य Adj. (f. या) *in einer Grube —, in einem Brunnen befindlich.*

कूबर 1) m. oder n. (Maitr. S. 2,1,11) und f. कूबरी *Deichsel.* Am Ende eines adj. Comp. f. या Hemâdri 1,643,9. — 2) *f. कूबरी *ein von Ochsen gezogener Wagen.* — 3) *Adj. *a) reizend, schön.* — *b) buckelig.*

कूबरस्थान n. *Wagensitz* Sây. zu RV. 3,14,3.

*कूबरिन् m. *Wagen.*

*कूम n. *See, Teich.*

*कूमनस् Adj. *bösgesinnt.*

कूर n. *gekochter Reis* Bhâvapr. 2,14. — Harîv. 9346 fehlerhaft für क्रूर.

कूर्कुर m. *ein best. Kinder bedrohender Dämon.*

कूर्च 1) m. n. (Gaut.) *Büschel, ein Bündel von Gras* oder *Halmen* (als Sitz); *Wedel, Besen.* — 2) m. (*n.) *Bündel, Wulst, Ballen* (am menschlichen Körper). — 3) (*m.) n. *Bart* (bei Menschen und Thieren) Kâd. 47,4. 254,12. — 4) *m. n. *die Gegend zwischen den Augenbrauen.* — 5) *m. *Kopf.*

— 6) *m. Vorrathskammer. — 7) m. die mystische Silbe कुम् oder कूँ. — 8) *m. n. Betrug, Heuchelei. — 9) *m. n. Prahlerei. — 10) *m. n. Härte.

कूर्चक 1) m. a) Büschel. — b) Bürste, Pinsel. वर्णसुधा° Kâd. II.78,22. — c) = कूर्च 2). — d) Bart, am Ende eines adj. Comp. Spr. 7631. — e) *= कूर्चशीर्ष Nigh. Pr. — 2) f. कूर्चिका a) *Pinsel. — b) *Schlüssel. — c) *Nadel. — d) *Knospe. — e) Knollenmilch.

कूर्चकिन् Adj. wulstig.

कूर्चता f. Nom. abstr. zu कूर्च Bart.

*कूर्चपर्णी f. Gymnema sylvestre Nigh. Pr.

कूर्चल Adj. bärtig.

कूर्चशिरस् n. der obere Theil des Ballens an Hand und Fuss.

*कूर्चशीर्ष und *°क m. eine best. Pflanze Râgân. 8,11.

*कूर्चशेखर m. Kokosnussbaum Râgân. 11,47.

कूर्चानुख m. N. pr. eines Ṛshi.

कूर्चाल (Conj.) Adj. = कूर्चल.

कूर्चिन् Adj. langbärtig.

कूर्द, कूर्दति, °ते 1) springen, hüpfen. — 2) *Med. spielen. — Mit घति herumspringen, — hüpfen. — Mit उद् aufspringen. — Mit प्र Sprünge machen.

कूर्द m. Sprung. प्रजापतेः Name eines Sâman.

कूर्दन 1) n. a) das Springen. — b) *Spiel. — 2) *f. या (Gal.) und ई der Vollmondstag im Monat Kârttika, ein Festtag zu Ehren des Liebesgottes.

कूर्प 1) Sand. — 2) *n. die Gegend zwischen den Augenbrauen.

*कूर्पक n. = कूर्प 2) Gal.

कूर्पर 1) m. (*f. या) Ellbogen Bâlar. 239,9. Bisweilen auch Knie. — 2) m. N. pr. eines Dorfes.

*कूर्परित Adj. mit dem Ellbogen gestossen Bâlar. 239,3 v. u.

*कूर्पस n. das Innere der Kokosnuss Gal.

*कूर्पास m. 1) Panzer. — 2) Jacke, Mieder.

कूर्पासक m. Jacke, Wamms Harshak. 174,16.

कूर्म 1) m. a) Schildkröte. Am Ende eines adj. Comp. f. या. — b) die als eine auf dem Wasser schwimmende Schildkröte dargestellte Erde. — c) Bez. des 14ten Adhjâja in Varâh. Bṛh. S. Varâh. Jogât. 9,4. — d) eine best. Stellung der Finger oder Hände. — e) ein best. Wind im menschlichen Körper, der das Schliessen der Augen bewirkt, 264,33. 265,3. — f) N. pr. α) einer Gottheit. — β) eines Schlangendämons. — γ) eines Ṛshi. — 2) f. कूर्मी Schildkrötenweibchen.

कूर्मकल्प m. ein best. Kalpa 2) A) Hemâdri 1, 338,10.

कूर्मचक्र n. ein best. Diagramm

कूर्मद्वादशी f. der zwölfte Tag in der — Hälfte des Paushа.

कूर्मनाडी f. eine best. Arteria unter der Halsgrube.

कूर्मनाथ m. N. pr. eines Verfassers von Mantra.

कूर्मपति m. der Fürst der Schildkröten (trägt die Erde).

कूर्मपित्त n. 1) Schildkrötengalle. — 2) eine Schüssel mit Wasser.

कूर्मपुराण n. Titel eines Purâṇa.

1. कूर्मपृष्ठ n. der Rücken einer Schildkröte.

2. कूर्मपृष्ठ m. 1) *Kugelamaranth. — 2) N. pr. eines Jaksha.

*कूर्मपृष्ठक n. Schüssel.

कूर्ममणी f. Schildkrötenweibchen Nasân. 12,106.

कूर्ममलतणा n. Titel eines Werkes.

कूर्मविभाग m. Eintheilung des Globus (Halbglobus).

कूर्माङ्ग n. Erdglobus Varâh. Jogât. 3,18.

कूर्मासन n. eine best. Art des Sitzens bei den Asketen.

कूर्मिका f. ein best. Saiteninstrument S.S.S. 183.

कूर्मि und कूर्मिन् in तुवि°.

1. *कूल्, कूलति (घावरणे).

2. कूल्, कूलयति versengen. — Mit अव dass. — Vgl. 2. कूड्.

कूल n. 1) Abhang, Hügel. — 2) Ufer. Am Ende eines adj. Comp. f. या. — 3) Tope Karaka 1,8 (1). — 4) *Teich. — 5) *Nachtrab eines Heeres. — 6) N. pr. einer Oertlichkeit. — 7) mit तूल verwechselt.

कूलक 1) *m. n. a) Ufer. — b) Tope. — 2) m. a) *Ameisenhaufe. — b) Pl. v. l. für कालकञ्ज VP.² 2,71. — 3) *n. Trichosanthes dioeca. — 4) *f. °लिका base or bottom part of the Indian lute; vgl. कूणिका.

कूलंकष 1) Adj. (f. या) das Ufer mit sich fortreissend. — 2) *m. a) Meer. — b) Strömung. — 3) *f. या Fluss Râgân. 14,9

कूलचर Adj. am Ufer —, am Wasser sich aufhaltend.

कूलजात Adj. am Ufer wachsend 164 Sch.

*कूलतण्डुल m. Brandung.

*कूलंधष Adj. (f. ई) Vop. 26,33.

*कूलभङ्ग m. Brandung.

*कूलभू f. Uferland, Küste.

कूलमुद्वह Adj. (*f. या) das Ufer unterwühlend.

*कूलमुद्वह् Adj. das Ufer fortreissend.

*कूलवत् 1) Adj. mit Ufern versehen. — 2) f. °वती Fluss Râgân. 14,9.

*कूलकण्ड und *°क m. Brandung.

*कूलाम gaṇa संकलादि.

कूलि m. N. pr. eines Brahmanen.

कूलिक m. N. pr. eines Fürsten.

कूलिन् 1) *Adj. mit Ufern versehen. — 2) f. °नी Fluss.

कूलेचर Adj. = कूलचर Bhâvapr. 2,2,4.

कूल्वज? AV. 12,5,12. 53.

कौल्य Adj. zum Ufer gehörig.

कूल्य Adj. kahl in घति°.

*कूवार m. Meer.

कूशाम्ब m. N. pr. eines Mannes Tândja-Br. 8,6,8.

कूष्मैं m. wohl ein best. dämonisches Wesen. कूष्मैं Maitr. S. 3,13,9.

कूष्माण्ड 1) m. Benincasa cerifera MBh. 13,91, 39. — 2) n. Bez. der Verse VS. 20,14. fgg. Taitt. Âr. 2,7,1. 8,1.

कूष्माण्डक m. N. pr. eines Schlangendämons MBh. 1,35,11.

कूष्मैं s. कूष्मैं.

कूष्माण्ड 1) m. a) *Benincasa cerifera. — b) Pl. eine best. Art von Dämonen VP. 1,12,12. — c) N. pr. eines Krankheitsdämons Hariv. 3,109,75. — 2) f. या Bein. der Durgâ. — 3) f. ई a) *Benincasa cerifera Râgân. 7,153. — b) Bein. der Durgâ Hariv. 2,120,17. — c) Bez. der Verse VS. 20,14 f. fgg. — 4) n. desgl. Gaur.

कूष्माण्डक 1) (*m.) n. = कूष्माण्ड 1) a) Karaka 1,27. — 2) *m. N. pr. eines Dieners des Çiva.

कूष्माण्डदीपिका f. Titel eines Werkes Bühler. Rep. No. 15.

कूष्माण्डराजपुत्र m. N. pr. eines Dämons Mahâç. 1,4. 9.

कूष्माण्डिनी f. N. pr. einer Gottheit.

*कूलना f. Heuchelei.

*कूका f. Nebel.

*कूक m. 1) Kehlkopf. — 2) Kehle. — 3) Hals. — 4) Gaumen. — 5) Nabel.

कृकण m. 1) *Perdix sylvatica. — 2) *Wurm. — 3) *eine best. Einnahmestelle. — 4) N. pr. α) eines Mannes. — β) *einer Oertlichkeit.

*कृकणीय Adj. von कृकण.

कृकणेयु m. N. pr. eines Sohnes des Raudrâçva.

कृकवाकक ein best. giftiges Thier Karaka 6,23.

कृकदार्वी m. oder f. ein best. dämonisches Wesen.

कृकर 1) m. a) eine Art Rebhuhn. — b) *Piper Chaba Râgân. 6,112. — c) *wohlriechender Oleander(?). — d) ein best. Wind im menschlichen Körper, der den Hunger bewirkt, 264,33. 265,7. — e) *Bein. Çiva's. — 2) *f. या langer Pfeffer Râgân. 6,11.

कृकल 1) m. a) eine Art Rebhuhn. — b) = कृकर 1) d). — 2) *f. या langer Pfeffer.

कृकलास m. *Eidechse, Chamäleon* Maitr. S. 3, 14,21.

कृकलासक m. dass.

कृकलासतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

कृकलासत्व n. Nom. abstr. von कृकलास.

कृकलासदीपिका f. Titel eines Werkes.

कृकलासी Adv. mit भू *zum Rebhuhn werden.*

कृकवाकु m. 1) *Hahn* Maitr. S. 3,14,18. °f. ebenso. — 2) *Pfau.* — 3) **Eidechse, Chamäleon.*

*कृकवाकुध्वज m. Bein. Kârttikeja's.

कृकया f. *ein best. Vogel.*

कृकाट n. und कृकाटी f. *Halsgelenk.*

कृकाटक 1) n. a) **Nacken.* — b) *ein best. Theil einer Säule.* — 2) f. °टिका *Halsgelenk.*

कृकालिका f. *ein best. Vogel.*

कृकिन् m. N. pr. eines mythischen Fürsten.

*कृकुलास m. = कृकलास.

कृच्छ्र 1) Adj. (f. श्रा) a) *was Beschwerde und Noth verursacht, schlimm, arg, gefährlich* (Krankheit). °म् Adv. *auf eine arge, jämmerliche Weise.* — b) *sich in Noth und Jammer befindend.* v. l. कृत्स्न. — 2) m. n. a) *Schwierigkeit, Beschwerde, Widerwärtigkeit, Ungemach, Noth, Jammer, Elend, Gefahr.* Instr., Abl. (*mit einem Partic. praet. pass. componirt), °तस् und कृच्छ्र° *mit Beschwerde, — Mühe, — Anstrengung, — genauer Noth, schwer.* — b) **Harnbeschwerde* Râgân. 20,19. — c) *Kasteiung, Busse* Gaut. 26,1. 24. — d) *eine best. kleine Busse.*

कृच्छ्रकर्मन् n. *Beschwerde, Mühe.*

कृच्छ्रकाल m. *Zeit der Noth, Stunde der Gefahr* 79,23. 26.

कृच्छ्रगत Adj. 1) *sich in Noth —, sich in Gefahr befindend, gefährdet* 82,17. — 2) *einer Kasteiung obliegend* 89,1.

कृच्छ्रता f. *Gefährlichkeit* (einer Krankheit).

कृच्छ्रदादशरात्र m. *eine best. zwölftägige Kasteiung* Âpast. 1,27,6. 7. 28,20.

कृच्छ्रपतित Adj. *in Noth gerathen* 135,19.

कृच्छ्रप्राण Adj. *dessen Leben in Gefahr steht, mit Mühe sein Leben fristend.*

कृच्छ्रभाज् Adj. *mit Mühe und Noth verbunden* MBh. 2,13,2.

कृच्छ्रभोजिन् Adj. *mit Fasten sich kasteiend* MBh. 12,33,7.

कृच्छ्रमूत्रपुरीष Adj. *mit Beschwerde den Leib ausleerend.* Nom. abstr. °त्व n.

कृच्छ्ररूप Adj. *in schlimmer Lage sich befindend* MBh. 3,34,13.

कृच्छ्रशस् Adv. *kärglich.*

कृच्छ्रसंवत्सर m. *eine best. einjährige Kasteiung* Âpast. 1,25,8. 27,3.

कृच्छ्रातिकृच्छ्र m. 1) Du. *die gewöhnliche und die gesteigerte Busse* Gaut. 19,30. — 2) Sg. *eine best. Busse* Gaut. 26,30.

कृच्छ्राब्द m. = कृच्छ्रसंवत्सर Gaut. 23,32.

कृच्छ्राप्, °पते 1) *Beschwerde u. s. w. empfinden* Âpast. Ça. 10,26,16. — 2) **etwas Arges im Sinne haben.*

*कृच्छ्रारि m. *eine best. Citrace.*

कृच्छ्रार्ध m. *eine best. sechstägige Busse.*

*कृच्छ्रिकृन् Adj. *mit Beschwerde u. s. w. verbunden, B. u. s. w. empfindend.*

कृच्छ्री Adv. mit भू *in Verlegenheit gerathen* Kâṭh. Up. 5,3,7.

कृच्छ्रीभाव m. *das in Verlegenheit Gerathen* Ânandâc. zu Çâṅk. zu Kâṭh. Up. 5,3,7.

कृच्छ्रेप्सित Adj. *in Gefahr sich begebend.*

कृच्छ्रोन्मील m. *eine best. Krankheit der Augenlider* Çiraḥ. Saṅh. 1,7,33.

कृज् Bez. *der Wurzel* 1. कर्, कोरति, कुरुते 235,35.

*कृड्, कृडति v. l. für कूड्, कूडति.

*कृणञ्ज m. fehlerhaft für कुणञ्ज.

*कृणु m. *Maler.*

कृत् 1) Adj. Subst. am Ende eines Comp. *machend, vollbringend, ausführend, bewirkend, verursachend, zu Stande bringend, hervorbringend, anfertigend, bereitend, veranstaltend, begehend; Verfertiger, Veranstalter, Verfasser* u. s. w. — 2) m. a) *ein an Wurzeln tretendes Nominalsuffix.* — b) *ein mit einem solchen Suffix gebildetes Nomen.*

कृत 1) Adj. a) *gemacht, gethan, ausgeführt* u. s. w.; vgl. 1. कर्. Im Comp. bisweilen in verstellter Ordnung, z. B. ब्रह्माञ्जलिकृत Adj. = कृतब्रह्माञ्जलि. — b) *zubereitet, zugerüstet, aufgestellt; bereit, geneigt zu Etwas.* — c) *erworben, vorhanden.* — d) *gut gethan, zweckmässig, recht, gut.* कृतम् als Ausdruck des Einverständnisses, der Einwilligung. — e) *vergangen,* n. *Vergangenheit* Ait. Br. 3,1. — f) कृतम् mit सर् oder blossem Instr. (308,19) *abgethan damit, so v. a. dessen bedarf es nicht, genug des.* — g) am Ende eines Comp. *betreffend, sich beziehend auf* Jâḍ. 2,210. — 2) m. N. pr. a) eines der Viçve Devâs. — b) verschiedener Männer. — 3) n. a) *That, Werk, Handlung.* — b) *Wohlthat.* — c) *Zauberwerk* Sâmav. Br. 3,5,5. — d) **Folge, Frucht, Lohn.* — e)) *Einsatz im Spiele, Preis* oder *Beute eines Kampfes.* — f) *derjenige Würfel* oder *diejenige Würfelseite, welche mit vier Augen bezeichnet ist.* Coll. *die vier Würfel* (im Gegensatz zum Öten, dem Kali). — g) Bez. *der Zahl vier.* — h) Bez. *des ersten Juga oder goldenen Weltalters.* — 4) Instr. कृतेन und Loc. कृते *wegen, für, an Stelle von;* die Ergänzung im Gen. oder im Comp. vorangehend. कृते ohne Ergänzung *für Etwas* 179,8. Vop. 1,2.

कृतक 1) Adj. a) *zubereitet, künstlich bereitet, — hervorgebracht, künstlich,* पुत्र so v. a. *ein adoptirter Sohn.* Nom. abstr. °त्व n. — b) *erkünstelt, verstellt, sich verstellend, falsch.* कृतकम् und कृतक° Adv. *verstellter Weise.* — 2) m. N. pr. verschiedener Männer. — 3) *n. a) *ein best. Salz* (विड्लवण) Râgân. 6,98. — b) *Kupfervitriol* Râgân. 13,95.

*कृतकर m. Bein. Çiva's Gal.

कृतकर्तव्य Adj. *der seine Aufgabe erfüllt hat.*

1. कृतकर्मन् n. *eine vollbrachte That* Spr. 1854.

2. कृतकर्मन् Adj. 1) *der sein Werk —, seine Obliegenheit erfüllt hat.* — 2) **geschickt.*

कृतकल्प Adj. *beschlagen in* (Loc.).

कृतकल्पतरु m. Titel eines Werkes.

कृतकाम Adj. (f. श्रा) *der seinen Wunsch erreicht hat, befriedigt* R. 1,66,6. 2,53,6.

कृतकारिन् Adj. *ein Werk —, eine Sache thuend.*

1. कृतकार्य n. *ein erreichter Zweck.*

2. कृतकार्य Adj. *der seinen Zweck erreicht hat, zufriedengestellt.* Mit einem Instr. *Jmds nicht bedürfend.* Nom. abstr. °त्व n.

1. कृतकाल m. *die festgesetzte Zeit.*

2. कृतकाल Adj. 1) *der Zeit nach bestimmt, auf eine best. Zeit gegeben* (Pfand) Nir. 4,51. — 2) *der eine best. Zeit gewartet hat.*

1. कृतकृत्य n. *Gethanes und Zuthuendes.* — °कृत्यच्च MBh. 4,552 fehlerhaft für °कृत्यच्च.

2. कृतकृत्य Adj. 1) *der seine Pflicht erfüllt hat.* — 2) *der seine Absicht —, seinen Zweck erreicht hat, zufriedengestellt, — in Bezug auf* (Loc.). Nom. abstr. °ता f.

कृतकृत्यभाव m. Nom. abstr. zu 2. कृतकृत्य 2) Naish. 6,106.

*कृतकोटि m. N. pr. eines Kâçjapa und Bein. Upavarsha's.

कृतक्रिय Adj. *der eine heilige Handlung vollzogen hat.*

कृतघ्न 1) Adj. (f. श्रा) a) *Musse —, freie Zeit habend* Kâṭhaka 8,3. — b) *mit Ungeduld wartend, nicht erwarten könnend;* die Ergänzung im Loc., im Acc. mit प्रति, im Infin. oder im Comp. vorangehend. — c) *schnell bei der Hand seiend, nicht lange säumend* Kâṭhaka 3,6. — d) am Ende eines Comp. *ausgesetzt, unterliegend* Çaṅk. zu Kâṭh. Up. S. 361. — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

कृतक्षोभ Adj. *gerüttelt* Spr. 7735.

कृतघ्न Adj. (f. घ्नी) *Wohlthaten zu Nichte machend, undankbar.* Nom. abstr. °ता f. und °त्व n.

कृतघ्नी Adv. mit कर् *Jmd undankbar sein lassen.* Davon Nom. act. °कृति f. Naish. 6,88. °करण n. Comm.

कृतचूड Adj. *an dem die Ceremonie der Tonsur vollbracht worden ist.*

कृतचेतस् m. N. pr. eines Brahmanen.

कृतच्छन्दस् n. Pl. *eine best. Klasse von Metren.*

कृतच्छिद्र 1) Adj. *durchlöchert, mit einer Oeffnung versehen.* — 2) °f. घा *Luffa acutangula* Rîgân. 3,36.

कृतज्ञ 1) Adj. (f. घ्नी) *a) das Rechte kennend* MBh. 12,104,6. — *b) der Wohlthaten eingedenk, erkenntlich, dankbar.* Nom. abstr. °ता f. — 2) m. *a)* Beiw. Çiva's. — *b) Hund.*

कृतञ्जय m. N. pr. verschiedener Männer.

कृततीर्थ Adj. 1) *wozu ein Steig geführt worden ist* Kir. 2,3. — 2) *wozu man eine Anleitung erhalten hat* ebend.

°कृतत्राणा f. *Ficus heterophylla* Rîgân. 5,85.

कृतत्व n. *das Gethansein, Fertigsein* Gaim. 3,4,40.

कृतत्वर Adj. (f. घ्नी) *eilend* 290,3.

कृतदार Adj. *beweibt, verheirathet* Spr. 7841.

कृतदास m. *Jmd der auf eine bestimmte Zeit sich selbst zum Sclaven anbietet.*

कृतदीर्घरोष m. *lange anhaltender Zorn* 317,21.

कृतदेश Adj. *dessen Stelle bestimmt ist* Gaim. 5,2,21.

कृतदोष Adj. *der sich vergangen hat* Pañc. 8,5.

कृतद्युति f. N. pr. einer Fürstin.

कृतद्रुस Adj. vielleicht *Güter vertheilend.*

कृतद्विष्ट Adj. *dem Beginnen eines Andern zürnend.*

कृतधन्वन् m. v. l. für कृतवर्मन्.

कृतधर्मन् m. N. pr. eines Mannes VP.² 4,55. °न् m. 44.

कृतधी Adj. 1) *klug* Mudrâ. 102,4. — 2) *entschlossen* (mit Infin.) Mudrâ. 100,3.

कृतध्वज Adj. *mit Bannern versehen.*

कृतध्वज m. N. pr. eines Fürsten.

कृतनख Adj. *der seine Nägel in Ordnung gebracht hat.*

कृतनन्दन m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,24,17.

कृतनाशक und °नाशन Adj. *undankbar.*

कृतनिश्चय Adj. (f. या) 1) *der sich von Etwas überzeugt hat* Spr. 7728. — 2) *fest entschlossen* (die Ergänzung im Dat., Loc., Infin. oder im Comp. vorangehend), *entschlossen* (Wort, Rede) Kâd. 199,20.

कृतनिश्चयिन् Adj. *entschlossen* Spr. 1860.

कृतपण Adj. (f. घ्नी) *der eine Wette eingegangen ist,* mit Loc. des Einsatzes.

कृतपद् Adj. *der Fuss gefasst hat* Spr. 7657.

कृतपर्व = कृतयुग.

°कृतपुङ्ख Adj. *im Bogenschiessen geübt.*

कृतपुण्य Adj. (f. घ्नी) *glücklich.*

कृतपूर्व Adj. *zuvor gethan* Daçak. 59,3.

कृतपूर्वनाशन n. *das Nichtanerkennen geleisteter Dienste* Spr. 196.

°कृतपूर्विन् Adj. *der zuvor Etwas* (Acc.) *gethan —, verfertigt hat u. s. w.*

कृतप्रज्ञ Adj. *klug.*

कृतप्रतिकृत n. 1) *Angriff und Widerstand.* — 2) *Wiedervergeltung eines Angriffes.*

कृतप्रहरण Adj. *der sich im Gebrauch der Waffen geübt hat.*

कृतप्रिय Adj. *dem ein Gefallen erwiesen worden ist* MBh. 3,166,14.

°कृतफल 1) Adj *mit Erfolg gekrönt.* — 2) f. घा *eine Musuna.* — 3) n. *Eubebe.*

कृतबन्धु m. N. pr. eines Fürsten.

कृतबुद्धि Adj. 1) *einsichtsvoll.* — 2) *der einen bestimmten Entschluss gefasst hat, fest entschlossen;* die Ergänzung im Dat. oder Infin. (Harîv. 2,61,12).

कृतब्रह्मन् Adj 1) *der seine Andacht verrichtet hat.* — 2) *wofür oder für wen man eine Andacht verrichtet hat.*

कृतभाग m. N. pr. eines Mannes: Pl. *sein Geschlecht.*

कृतभाव Adj. *der seine Gedanken auf* — (Loc.) *gerichtet hat.*

कृतभूमि f. *ein ad hoc zubereiteter Platz* Âpast.

कृतमति Adj. (f. eben so) *der sich zu Etwas entschlossen hat.*

कृतमन्दपदन्यास Adj. (f. घा) *die Füsse langsam setzend* und zugleich *wenige Worte gebrauchend* Spr. 7840.

कृतमन्दार m. N. pr. eines Mannes.

कृतमाल 1) m. *a) die gesprenkelte Antilope* Dharv. 6,69. — *b) Cassia fistula.* — 2) f. घा N. pr. eines Flusses.

°कृतमालिका m. = कृतमाल 1) *a)* (Gal.) und *b).*

°कृतमुख Adj. *geschickt.*

°कृतय्, °यति *den Kṛta-Würfel ergreifen.*

कृतयजुस् Adj. *der den Opferspruch gesprochen hat.*

कृतयज्ञ m. N. pr. eines Sohnes des Kjavana

कृतयत्न Adj. *der sich angestrengt hat* Spr. 1862.

कृतयशस् m. N. pr. eines Âṅgirasa.

कृतयुग n. *das goldene Weltalter.*

°कृतयूष m. *mit Salz und Fett zubereitete Brühe von Hülsenfrüchten* u. s. w. Madanav. 111,24.

कृतरथ m. N. pr. eines Mannes.

कृतलक्षण 1) Adj. *a) gekennzeichnet.* — *b) gute Kennzeichen an sich tragend.* — *c) gebrandmarkt.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

कृतवत् 1) Adj. *a)* Partic. praet. act. von 1. कर्. — *b)* vielleicht *der den Einsatz hat.* — 2) f. °वती N. pr. eines Flusses VP.² 2,149.

कृतवर्मन् m. N. pr. verschiedener Männer.

कृतवसति Adj. *der seinen Wohnsitz aufgeschlagen hat, wohnend, sich aufhaltend.*

कृतविद्य Adj. *der Studien gemacht —, Etwas gelernt hat, unterrichtet, gelehrt.*

कृतविलास m. N. pr. eines Mannes.

कृतवीर्य 1) Adj. *in Kraft stehend.* — 2) m. N. pr. verschiedener Männer.

कृतवेग m. N. pr. eines Fürsten.

कृतवेतन Adj. *Lohn empfangend.*

कृतवेदिन् Adj. 1) *erkenntlich, dankbar* Mudrâ. 182,2. Nom. abstr. °दिता f. Lalit. 35,18. — 2) *knowing, observant.*

°कृतवेधक m. = °वेधन 1).

कृतवेधन 1) m. *eine Art Fenchel oder Anis.* — 2) °f. घा *Luffa acutangula* Rîgân. 3,36.

कृतवेष 1) Adj. *aufgeputzt, geschmückt.* — 2) °m. N. pr. eines Mannes; vgl. कार्तवेष.

कृतवैर Adj. *der Einen angefeindet hat* Spr. 1864.

कृतव्यधन Adj. (f. ई) *geübt im Durchstechen* AV.

कृतव्रत m. N. pr. eines Mannes.

कृतशर्मन् m. N. pr. eines Fürsten VP.² 3,314.

कृतशिल्प Adj. *der eine Kunst erlernt hat.*

कृतशौच 1) Adj. (f. घा) *der sich gereinigt hat* (eig. und in rituellem Sinne). — 2) N. pr. einer Oertlichkeit.

कृतश्रम 1) Adj. *der sich Mühen unterzogen hat, der sich eifrig beschäftigt hat mit* (Loc. oder im Comp. vorangehend). — 2) m. N. pr. eines Muni.

कृतश्राम R. 1,21,6 fehlerhaft für °श्रम.

कृतसंस्कार Adj. 1) *bearbeitet, zugerichtet, verziert, geschmückt.* — 2) *geweiht.*

कृतसंज्ञ Adj. 1) *dem ein Zeichen gegeben worden ist* Rîgat. 4,321. Pl. *die Signale unter sich verabredet habend* M. 7,190. — 2) *der in Etwas eingeweiht worden ist,* in सू°.

°कृतसपत्निका f. *eine Frau, deren Mann nach ihr noch eine andere Frau genommen hat.*

कृतसव्य Adj. *mit der Opferschnur über die linke Schulter behängt* Comm. zu Kâty. Çr. 5,8,33. 9,21.

°कृतसापत्निका, °सापत्नी und °सापत्नीका f. = कृतसपत्निका.

कृतस्तोम m. Bez. *bestimmter Stoma.*

कृतस्थली f. N. pr. einer Apsaras Maitr. S. 2, 8,10. कृतस्थली VP.² 2,285.

कृतस्मर m. N. pr. eines Berges.

कृतस्मरचरित n. Titel eines Werkes.

कृतस्वर Adj. *mit dem ursprünglichen Accent versehen* Lit. 7,11,19.

कृतहस्त Adj. *geschickt*, insbes. *im Schiessen* Du. V.21.12. °वत् Adv. *auf eine geschickte Weise*. Nom. abstr. °ता f.

कृंता f. *Spalt*.

कृताकृत Adj. 1) n. Sg. oder Du. *Gethanes und nicht Gethanes*. — 2) *vollbracht und nicht vollbracht, so v. a. halb gethan* 167,27. — 3) *bearbeitet und nicht bearbeitet, zubereitet und nicht zubereitet*. — 4) *beliebig, willkührlich* 38,13. — 5) *indifferent*.

कृताकृत्यसम m. Pl. Name einer Secte.

कृतागस् Adj. *der ein Vergehen begangen hat, schuldig, sündig*.

कृताघस्क Adj. dass. Bhāg. P. 10,38,29.

कृताग्नि m. N. pr. eines Mannes.

कृताङ्क Adj. *gebrandmarkt*.

कृताञ्जलि 1) Adj. (f. बी) *der* (zum Zeichen der Ehrerbietung und Unterwürfigkeit) *die beiden Hände hohl an einander gelegt hat*, mit Dat. der Person. — 2) *m. *eine best. Arzneipflanze*.

कृतातिथ्य Adj. (f. या) 1) *der Gastfreundschaft geübt hat*. — 2) *bewirthet* Daśak. 6,21.

कृतात्मन् Adj. *dessen Geist gebildet, geläutert ist*.

कृतादर Adj. (f. या) *dem die gehörige Rücksicht oder Aufmerksamkeit erwiesen worden ist*.

*कृतानन Adj. *kenntnissreich, erfahren* Gal.

कृतानुकार Adj. *Gethanes nachthuend, nicht selbstständig verfahrend, dienend*.

कृतानुकृतकारिन् Adj. *Etwas vor- oder nachmachend*.

कृतान्त 1) Adj. *das Ende —, die Entscheidung herbeiführend*. — 2) m. a) *Angelegenheit, Sache, Fall*. — b) *das Schicksal*. — c) *der Todesgott, Jama* 133,3. °काम m. Kād. II,74,9. — d) *Dogma, Doctrin*. — e) *Schluss, Folgerung* MBh. 12,218,27. — f) *eine unheilvolle That*. — g) *Sonnabend*. — 3) *f. बी *ein best. Arzneistoff*.

कृतान्तकालासुर m. N. pr. eines Asura.

*कृतान्तघनक m. Bein. *der Sonne*.

कृतान्तर Adj. *der sich einen Weg gebahnt hat zu* (Gen.) Kād. 4,3.

कृतान्तसंत्रास m. N. pr. eines Rakshas.

कृतान्न n. 1) *zubereitete, gekochte Speise*. — 2) *verdaute Speise, die Excremente*.

*कृतापकृत Adj. *was wohl gethan und was versehen worden ist*. Vgl. Spr. 923. 1557.

कृतापराध Adj. *der sich vergangen hat* Mālav. 75. Spr. 7700. *gegen* (Gen.) Vīra. 18.

कृताभिषेक 1) Adj. a) *der eine religiöse Abwaschung vollzogen hat*. — b) *geweiht*. — 2) °f. बी *die geweihte Gemahlin eines Fürsten* Gal.

*कृताय m. *der Kṛta-Würfel*.

कृतार्घ 1) Adj. *dem der Argha erwiesen wird* Pāṇ. Gaṇ. 1,3,31. — 2) °m. N. pr. eines Arhant's bei den Gaina.

कृतार्थ Adj. (f. आ) *der sein Ziel —, seine Absicht erreicht hat, zufriedengestellt*. Nom. abstr. °ता f. und °त्व n.

कृतार्थनीय Adj. *zufriedenzustellen* Naish. 9,31.

कृतार्थय्, °यति *Jmd* (Acc.) *zufriedenstellen* Mālatīm. 48,12 (110,4). Naish. 17,77. Vidūn. 29,13. Kād. II,114,8. *Etwas* (Acc.) *befriedigen, erfüllen*. प्रार्थनाम् 76,21.

कृतार्थी Adv. 1) mit करु *zufriedenstellen*. — 2) mit भू *zufriedengestellt werden* Mālatīm. 91,16.

कृतार्थीकरण Adj. *zufriedenstellend*.

कृतालय 1) Adj. a) *der seine Wohnung aufgeschlagen hat, wohnend*, — *in* (Loc. oder im Comp. vorangehend). — b) *sich heimisch fühlend* Spr. 6314. — 2) °m. *Hund*.

कृतावसक्थिक Adj. *der ein Tuch um die Lenden geschlagen hat*.

कृतावसथ Adj. *den man in seinem Hause aufgenommen hat* Āpast.

कृतावस्थ Adj. *vor Gericht geladen*.

कृताश Adj. *auf Etwas hoffend* MBh. 3,31,27. कृता नाशिता घाशा येन्ते Nīlak.

कृताशंस Adj. *hoffend* Kād. II,130,13.

कृतास्त्र 1) Adj. *der sich im Gebrauch der Waffen geübt hat, mit dem Bogenschiessen vertraut*. Nom. abstr. °ता f. — 2) m. N. pr. eines Kriegers.

1. कृति f. 1) *das Thun, Ausführung, Hervorbringung, Verfertigung* Agni-P. 38,1. *Handlung, Thätigkeit*. — 2) *Schöpfung, Werk, literarisches Product*. — 3) *Zauberin, Fee*. — 4) Bez. *verschiedener Metra*, insbes. *eines von 4×20 Silben*. Auch Gesammtname für *alle auf* कृति *ausgehenden Metra*. — 5) Bez. *der Zahl zwanzig*. — 6) *Quadrat, — zahl*. — 7) in der Dramatik *Bestätigung —, Bewahrheitung einer Errungenschaft*. — 8) N. pr. der Gattin Saṁvarta's.

2. कृर्ति m. oder f. *eine best. Waffe, Messer oder Dolch*.

3. कृति m. N. pr. verschiedener Männer.

4. *कृति f. *Verletzung*.

*कृतिकर m. Bein. Rāvaṇa's.

कृतित्व n. Nom. abstr. zu कृतिन् 1) c).

कृतिन् 1) Adj. a) *thätig*. — b) *klug, verständig, erfahren, geschickt*. Die Ergänzung im Loc. oder im Comp. vorangehend. — c) *der seine Absicht erreicht hat, zufriedengestellt*. — 2) m. N. pr. verschiedener Männer.

कृतिप्रकृति f. *eine unbestimmte Aufgabe des zweiten Grades* Colebr. Alg. 170.

कृतिमत् m. N. pr. verschiedener Männer VP.²

कृतिरथ m. N. pr. eines Fürsten VP.² 3,331.

कृतिरात m. N. pr. eines Fürsten.

कृतिरामन् m. N. pr. eines Sohnes des Kṛtirāta.

कृतिवत्सर m. Titel eines Werkes.

कृतीसुत m. Metron. Rukmiparvan's.

कृते s. कृत 4).

कृतेतण Paśśat. 52,12 fehlerhaft für कृतत्रण; vgl. od. Bomb. 1,35,8.

कृतेन s. कृत 4).

कृतेयु (VP.² 4,128. 129) und °क m. N. pr. eines Sohnes des Raudrāçva.

कृतोदक Adj. 1) *der die vorgeschriebenen Abwaschungen vollbracht hat*. — 2) *der einem Verstorbenen die Wasserspende dargebracht hat*.

कृतोन्माद Adj. *sich toll stellend* Kathās. 18,350.

कृतोपकार Adj. (f. आ) 1) *der Jmd einen Dienst erwiesen hat* 170,27. — 2) *dem ein Dienst erwiesen worden ist* Kumāras. 3,72.

कृतौजस् m. N. pr. eines Fürsten.

कृतज्ञबोधिनी f. Titel eines gramm. Werkes.

*कृत्तरुहा f. *Cocculus cordifolius* Dhanv. 1,1.

कृत्ति f. 1) *Fell, Haut*. — 2) *Obergewand*. — 3) *Birke*. — 4) *Birkenrinde*. — 5) *= कृत्तिका 1). — 6) *Haus*. — 7) *Speise*. — 8) *Ruhm*.

कृत्तिका f. 1) Pl. und (später) Sg. *die Plejaden* (in der älteren Zeit *das erste*, später *das dritte Mondhaus*). Die sechs *Plejaden* personif. sind die Ammen Skanda's. कृत्तिकानामाश्रम: *eine best. Einsiedelei*. *यस्य कृत्तिका so v. a. *heute steht der Mond in den Plejaden*. कृत्तिकामाघयोस्तीर्थम् *ein best.* Tīrtha. कृत्तिकाङ्गारके *zur Zeit der Vereinigung des Mars mit den Plejaden*. — 2) *weisse Tüpfel* Comm. zu Vaṭa. Bṛh. S. 65,3. — 3) *Karren*.

कृत्तिकाङ्ग Adj. *weiss getüpfelt*.

कृत्तिकापिङ्गल Adj. *fuchsroth mit weissen Tüpfeln* Harshak. 43,22.

*कृत्तिकाभव und *कृत्तिकासंभव (Gal.) m. Metron. *des Mondes*.

*कृत्तिकासुत m. Metron. Skanda's.

*कृत्तिपत्रा f. *eine Karaṅga-Species* Gal.

कृत्तिरथ m. N. pr. eines Fürsten.

*कृत्तिवास m. = कृत्तिवासस्.

कृत्तिवासस् Adj. *in ein Fell gehüllt*, Beiw. und Bein. Rudra-Çiva's und der Durgā.

कृतिवासेश्वर und °लिङ्ग n. Name eines Liṅga.

कृत्त्यधीवास् m. *ein Ueberwurf von Fell.*

कृत्नु 1) Adj. *thatkräftig, tüchtig; kunstreich, gewandt.* — 2) m. N. pr. eines Ṛshi.

कृत्यतत्त्व Titel eines gramm. Werkes.

कृत्य 1) Adj. *a) zu thun.* कृत्यम् mit Instr. der Sache und Gen. der Person *es ist Jmd um Etwas zu thun.* — *b) angemessen, recht.* °तम् n. *das Angemessenste.* — *c) bestechlich.* — *d) ärztlich zu behandeln mit* (im Comp. vorangehend) Suçr. 1,34,19. — 2) m. *ein Suffix des Participii futuri passivi.* — 3) f. या *a) That, Handlung, Verrichtung, Ausführung.* कृत्स (Gen.) *so v. a. Misshandlung.* — *b) das Anthun, Behexung, Zauber.* — *c) eine böse Fee.* — *d)* N. pr. eines Flusses MBh. 6,9,18. — 4) n. *a) Thätigkeit, Geschäft, Verrichtung.* — *b) Obliegenheit, Pflicht.* — *c) Vorhaben.* — *d) Zweck, Bestimmung eines Dinges.*

कृत्यकल्पतरु m., °कल्पद्रुम m. und °कल्पलता f. Titel von Werken.

कृत्यका f. *eine böse Fee* MBh. 3,65,29.

कृत्यकौमुदी f. Titel eines Werkes.

कृत्यचिन्ता f. *Erwägung eines denkbaren Falles* Nalâs. 6,5,3. 18. 7,18.

कृत्यचिन्तामणि m., कृत्यतत्त्व n. und °तत्त्वार्णव m. Titel von Werken.

कृत्यता f. Nom. abstr. zu कृत्य 1) *a*).

कृत्यप्रदीप m., कृत्यमञ्जरी f., कृत्यमहार्णव m., कृत्यरत्न n., °रत्नाकर m., °रत्नावली f. und कृत्यराज m. Titel von Werken.

कृत्यवत् Adj. 1) *in einer Thätigkeit begriffen, mit Etwas beschäftigt.* — 2) *ein Anliegen habend* MBh. 3,270,6. — 3) *bedürfend, verlangend nach* (Instr.). — 4) *der in einer Sache* (Loc.) *Etwas vermag* R. 2,73,66.

कृत्यविद् Adj. *pflichtkundig* Daçak. 7,9.

कृत्यशेष Adj. *der seine Arbeit noch nicht vollbracht hat.*

कृत्यसार Titel eines Werkes.

कृत्याकृत् Adj. *Zauber treibend, behexend.*

कृत्याकृत्य Adj. *was zu thun oder zu unterlassen ist;* n. *Recht oder Unrecht.*

कृत्याहृ॑षण (f. ई) und °हृ॑षि Adj. *Zauber vertreibend.*

कृत्यारावण Titel eines Werkes.

कृत्यो॑द्भव Adj. *wie ein Gespenst aussehend* 28,22.

कृत्यास्त्र n. *ein best. Zauberspruch.*

कृत्रि॑म 1) Adj. (f. या) *a) künstlich bereitet, factitius, künstlich.* पुत्र m. *ein Adoptivsohn* Gaut. — *b) verfälscht, unächt.* — *c) fingirt* 175,9. — *d) nicht in der Natur der Sache begründet, zufällig* Spr. 1882. — 2) *m. *a) Olibanum.* — *b) ein Adoptivsohn.* — 3) * f. या *Kanal* Gal. — 4) *n. *a) durch Kochen gewonnenes Salz.* — *b) Zibeth* Râgân. 12,72. — *c) Kupfervitriol und ein daraus bereitetes Collyrium.*

*कृत्रिमक m. *Olibanum* Gal.

*कृत्रिमधूप m. *dass.*

*कृत्रिमधूपक m. *ein aus verschiedenen Stoffen bereitetes Räucherwerk.*

कृत्रिमपुत्रक m. und °पुत्रिका f. *Puppe.*

*कृत्रिमरत्न n. *Glas* Nigh. Pa.

कृत्रिमार्ति Adj. *sich traurig stellend* Daçak. 64,9.

कृ॑त्वन् Adj. (f. कृ॑त्वरी) 1) *am Ende eines Comp. hervorbringend, bewirkend.* — 2) *thätig, rührig.* — 3) *zauberisch.*

कृ॑त्वरी s. कृत्वन्.

कृ॑त्वस् Adv. *mal.* In der späteren Sprache nur am Ende eines Comp.

कृ॑त्वाय Absol. von 1. कृ TS. 4,1,8,1. 5,1,6,4.

1. कृ॑त्वी desgl.

2. कृत्वी f. N. pr. einer Tochter Çuka's.

(कृत्य) कृ॑त्विय Adj. 1) *der Etwas zu leisten vermag, tüchtig, wirksam.* — 2) *arbeitsvoll.*

*कृत्स n. 1) *Wasser.* — 2) *Gesammtheit.*

कृत्स्न 1) Adj. (f. या) *ganz, vollständig.* Ausnahmsweise Pl. *alle.* Compar. कृत्स्नतर Âpast. Âç. 78,16. — 2) m. N. pr. eines Mannes. — 3) *n. *a) Wasser.* — *b) Bauch.*

कृत्स्नक Adj. *jeder.*

कृत्स्नकारक Adj. *was Jeder vermag* MBh. 3,283,25.

कृत्स्नगत m. *ein best. Samâdhi* Kâraṇ. 51,17.

कृत्स्नता f. und कृत्स्नत्व n. *Ganzheit, Vollständigkeit, Gesammtheit.*

कृत्स्नविद् Adj. *allwissend.*

कृत्स्नवृ॑त Adj. *ganz umhüllt* Çat. Br. 3,8,3,27.

कृत्स्नशस् Adv. *ganz, vollständig.*

कृत्स्नहृ॑दय n. *das ganze Herz.*

कृत्स्नाकारा f. N. pr. einer Apsaras Kâraṇ. 3,16.

कृत्स्नागत m. N. pr. eines fabelhaften Berges Kâraṇ. 91,15.

कृत्स्नाप्ति Adj. *ganz ausgestreckt* (im Laufe).

कृथ in तनू° und पुत्र°.

कृदन्त Adj. *auf ein Kṛt-Suffix ausgehend;* m. *ein solches Nomen.*

कृ॑दर (*m.) n. *Vorrathskammer.*

कृधु und *कृधुक Adj. *verkürzt, verstümmelt, klein, mangelhaft.*

कृधुकर्ण Adj. 1) *stutzohrig.* — 2) *schlecht hörend.*

कृन्त्र n. 1) *Kluft, Spalte; Zerklüftung.* — 2) * *Pflug.*

कृन्तन n. *das Zerschneiden, Abschneiden.*

*कृन्तविचतणा und *कृन्द्विचतणा f.

कृ॑प् f. (nur Instr. कृपा) 1) *Gestalt, Erscheinung, Schein.* — 2) *schönes Aussehen, Schönheit.*

कृप 1) m. N. pr. eines Mannes. — 2) f. कृपी N. pr. der Schwester Kṛpa's.

कृ॑पण्, Partic. कृ॑पणत् *verlangend nach, begehrend;* mit Acc.

1. कृपण 1) Adj. (f. या und *ई) *a) dem es weinerlich zu Muthe ist oder wobei es Jmd weinerlich zu Muthe ist, miser. bejammernswerth, arm, elend, erbärmlich* (in verächtlichem Sinne R. 2,38,10), *jämmerlich, weinerlich;* Subst. *ein Armer.* कृपणम् Adv. *weinerlich, kläglich.* — *b) geizig;* Subst. *Geizhals.* — 2) m. *a) °Wurm.* — *b)* N. pr. eines Mannes VP.^{3} 4,72.

2. कृ॑पण n. *Jammer, Elend* 22,18.

कृपणकारिणी॑ Adj. *traurig aussehend.*

कृपणत्व n. *Jämmerlichkeit, Erbärmlichkeit.*

कृपणवर्ण Adj. *elend aussehend* Daçak. 54,6.

*कृपणाय्, °यते *jämmerlich thun.*

*कृपणिन् Adj. *jämmerlich, elend.*

कृपण्य्, कृपण्यति 1) *begehren, wünschen.* — 2) *= घर्घतिकर्मन्.

*कृपण्यु Adj. = स्तोतृ.

कृ॑पनीळ Adj. *im Glanze heimisch.*

कृपय्, कृपयति 1) *trauern, jammern um;* mit Acc. Partic. कृ॑पयत् und कृपयत् (RV. 8,46,16). — 2) *Mitleid haben.* — 3) *दैर्बल्ये.

कृपा f. 1) *Mitgefühl, Mitleid, — für* (Gen. oder Loc.). कृपां कृ *Mitleid haben mit* (Loc.). — 2) N. pr. eines Flusses.

कृपाकर m. *eine Fundgrube des Mitleids, überaus barmherzig* Hemâdri 1,382,3.

*कृपाचार्य m. Beiw. Gautama's Gal.

कृपाण 1) m. *Schwert.* — 2) f. ई *Scheere, Dolch, Messer* Kâd. 140,21.

कृपाणक 1) *m. *Schwert.* — 2) f. °णिका *Dolch, Messer.*

कृपाणकेतु m. N. pr. eines Vidjâdhara Kâraṇ. 89,11.

कृपाणलतिका f. *Schwertklinge* Spr. 7809.

कृपाणि m. N. pr. eines Mannes.

*कृपाहित m. N. pr. eines Buddha.

कृपानील m. N. pr. eines Mannes.

कृपामिश्र m. desgl.

कृपाय् 1) कृपायते *a) trauern, jammern.* — *b) Mitleid fühlen.* — 2) *कृपायति = घर्घतिकर्मन्. — Mit अनु Med. *mit Jmd* (Acc.) *Mitleid fühlen.*

कृपायित n. *das Trauern, Jammern.*

कृपायितवत् Adj. (f. °वती) *trauernd, jammernd* MBh. 3,9,15 (zu lesen कृपायितवत्पत्र).

कृपालु Adj. *Mitleid fühlend mit* (Gen.), *mitleidig* 125,21. Nom. abstr. °ता f.

कृपावत् Adj. dass.

कृपासागर m. *ein Meer von Barmherzigkeit, überaus barmherzig.*

कृपीट n. 1) *Gesträuch.* — 2) **Wald.* — 3) **Brennholz.* — 4) **Wasser.* — 5) **Bauch.*

*कृपीटपाल m. 1) *Steuerruder.* — 2) *Meer.* — 3) *Wind.*

*कृपीटयोनि m. *Feuer.*

*कृपीपति m. Bein. Droṇa's.

*कृपीपुत्र und *कृपीसुत m. Metron. Açvatthâman's.

कृमि 1) m. a) *Wurm, Made, Insect;* insbes. *Eingeweidewurm, Seidenraupe, Spinne, Schildlaus* und **Ameise.* — b) * *die von der Schildlaus kommende rothe Farbe.* — c) N. pr. α) *eines Asura. — β) *eines Schlangendämons. — γ) verschiedener Männer. — 2) f. N. pr. a) der Gattin Uçînara's. कृमी Harîv. 1,31,38. VP.² 4,121. — b) eines Flusses MBh. 6,9,17.

कृमिक 1) m. *ein kleiner Wurm.* — 2) *n. = कक्कुक *Betelnuss* Madanav. 72,101.

*कृमिकणक n. 1) *Ficus glomerata.* — 2) *Embelia Ribes.* — 3) = चित्रा. — 4) = चित्राङ्ग.

कृमिकर m. *ein best. giftiges Insect.*

कृमिकर्ण und °क m. *Bildung von Maden im Ohr.*

*कृमिकृत् Adj. *Würmer erzeugend* Madanav. 72,104.

*कृमिकोश m. *Cocon.*

*कृमिकोशज (Gal.) und *°कोशोत्थ Adj. *seiden.*

कृमिघ्नि m. *eine best. Krankheit des Auges.*

कृमिघातिन् *Embelia Ribes.*

कृमिघ्न 1) Adj. *Würmer vertreibend.* — 2) m. n. *Embelia Ribes* Bhâvapr. 1,169. — 3) *m. a) *Zwiebel.* — b) *Azadirachta indica.* — c) *Semecarpus Anacardium.* — d) = कोलकन्द. — 3) f. घ्नी *Gelbwurz* Bhâvapr. 1,177. — 4) *f. ई a) *Embelia Ribes.* — b) *Vernonia anthelmintica.* — c) = धूम्रपत्रा.

कृमिचण्डेश्वर n. Name eines Liṅga.

कृमित 1) Adj. *von einem Wurm erzeugt.* — 2) *f. घ्नी *Schildlaus* Râǵân. 6,206. — 3) *n. *Aloeholz.*

कृमिताप्य n. *Aloeholz* Bhâvapr. 1,183.

*कृमितलज m. *das in einer Muschel lebende Thier* Râǵân. 13,127.

*कृमिदित् *Embelia Ribes* Nigh. Pr.

कृमिण Adj. (f. घ्नी) *Würmer habend* Âpast. Çr. 15,19,5.

कृमिता f. Nom. abstr. von कृमि 1) a) Hemâdri 1,504,5.

कृमिदन्तक m. *der Wurm am Zahn, caries.*

*कृमिद्रव n. *Cochenille* Nigh. Pr.

कृमिन् (metrisch) m. = कृमि 1) a).

*कृमिपर्वत m. *Ameisenhaufen.*

*कृमिपुरीषका f. *eine best. blaue Fliege* Gal.

कृमिपूयवह m. *eine best. Hölle* VP.² 2,218.

*कृमिफल m. *Ficus glomerata* Nigh. Pr.

कृमिभक्त m. *eine best. Hölle* VP. 2,6,15.

कृमिभोजन 1) Adj. *Würmer als Speise geniessend.* — 2) m. *eine best. Hölle.*

कृमिमत् Adj. *mit Würmern versehen, — bedeckt.*

कृमिराग Adj. *scharlachroth.* Vgl. कार्मरङ्ग.

कृमिरिपु m. *Embelia Ribes* Bhâvapr. 1,19.

कृमिरोग m. *Wurmkrankheit.*

कृमिल Adj. (f. घ्नी) *verminosus, durch Maden verunreinigt.* — 2) f. घ्नी a) **eine Mutter von vielen Kindern.* — b) N. pr. einer Stadt.

कृमिलाश्व m. N. pr. eines Fürsten.

*कृमिलिका f. *scharlachrother leinener Stoff* (buddh.)

*कृमिलोहक n. *Eisen* Gal.

*कृमिवर्ण *scharlachrothes Tuch* (buddh.)

*कृमिवारिरुह m. = कृमिजलज Râǵân. 13,127.

कृमिवृत m. *Mangifera sylvatica* Bhâvapr. 1,239.

कृमिश m. *eine best. Hölle* VP. 2,6,3. 15.

*कृमिशङ्ख m. = कृमिजलज Râǵân. 13,127.

*कृमिशत्रु m. 1) *Embelia Ribes* Nigh. Pr. — 2) *Erythrina fulgens.*

*कृमिशात्रव m. *Acacia farnesiana.*

*कृमिशुक्ति f. *eine zweischalige Muschel.*

*कृमिशैल und *°क m. *Ameisenhaufen.*

कृमिसारी f. *ein best. giftiges Insect.*

*कृमिसू f. *eine zweischalige Muschel* Râǵân. 13,122.

कृमिसूत्र n. *eine best. Krankheit.*

कृमिसेन m. N. pr. eines Yaksha.

कृमिहर m. *Embelia Ribes* Bhâvapr. 3,95.

*कृमिहा f. dass. Râǵân. 6,49.

*कृमीलक m. *Phaseolus aconitifolius* Râǵân. 16,54.

कृमीश fehlerhaft für कृमिश.

कृमुक m. *ein best. Baum.*

*कृवि *ein best. Werkzeug des Webers.*

कृश 1) Adj. (f. घ्नी) a) *abgemagert, hager, schlank, schmächtig, schwächlich, kränklich.* Vom Monde so v. a. *nicht voll* Spr. 7860. — b) *dünn, schwach, unbedeutend.* — c) *arm.* — 2) m. a) **ein best. Fisch* Gal. — b) N. pr. α) verschiedener Männer. — β) eines Schlangendämons.

कृशक 1) Adj. *schmächtig.* — 2) *f. कृशिका *Salvinia cucullata*

*कृशकूट m. *ein best. Vogel* Gal.

कृशगव und कृशागु Adj. *magere Kühe habend.*

*कृशचञ्चु m. *Reiher* Gal.

कृशता f. und कृशत्व n. *Magerkeit.*

कृशधन Adj. *unbemittelt, arm* Spr. 4354.

1. कृशन 1) n. a) *Perle.* — b) **Gold.* — c) **Form, Gestalt.* — 2) Adj. *margaritifer.*

2. कृशन m. *der Pulsschlag des Herzens* Gorn. 2, 10,30.

कृशनीवत् Adj. *mit Perlen geschmückt.*

कृशनास MBh. 12,10365 fehlerhaft für कृशनास.

कृशनास Adj. *eine dünne Nase habend.* Çiva MBh. 12,284,91.

कृशनिन् Adj. *mit Perlen geschmückt.*

कृशपशु Adj. *mit magern Opferthieren* Çat. Br. 11,4,3,18.

कृशबुद्धि Adj. *von schwachem Verstande* Spr. 3007, v. l.

कृशभृत्य Adj. *der seine Diener hungern lässt* Spr. 3007.

कृशमध्य Adj. *von schlanker Taille* Citat im Comm. zu TS. Pair.

*कृशला f. *Haupthaar.*

कृशवृत्ति Adj. *Nahrungssorgen habend.*

*कृशशाख m. *Hedyotis burmanniana* Râǵân. 5,3.

*कृशाकु (!) m. 1) *heating.* — 2) *grieving.*

*कृशात m. *Spinne.*

कृशाङ्ग 1) Adj. (f. ई) *mager, hager, schlank* 304,25. Bâlar. 284,22. — 2) f. ई a) * *Fenich.* — b) N. pr. einer Apsaras VP.² 2,82.

कृशातिथि Adj. *der seine Gäste hungern lässt* Spr. 3007.

कृशानु 1) Adj. *gut schiessend.* — 2) m. a) *Bogenschütze.* — b) N. pr. α) eines göttlichen *Bogenschützen, der den himmlischen* Soma *bewacht.* — β) eines Gandharva. — c) Bein. α) Agni's. — β) Vishṇu's. — d) *Feuer.* — e) **Plumbago zeylanica* Râǵân. 6,44.

*कृशानुक Adj. *das Wort* कृशानु *enthaltend.*

*कृशानुग m. *Naravelia zeylanica* Nigh. Pr.

*कृशानुरेतस् m. Bein. Çiva's

कृशार्थ Adj. *unbemittelt, arm* Spr. 3007, v. l.

कृशाश Adj. *geringe Hoffnung habend* Naish. 6,76.

कृशाश्व 1) Adj. *seine Pferde schlecht fütternd* Spr. 3007. — 2) m. N. pr. verschiedener Männer.

कृशाश्विन् m. 1) *Pl. *die Schüler des* Kṛçâçva. — 2) *Schauspieler.*

कृशी Adv. 1) mit कर् a) *mager machen.* — b) *arm machen.* — 2) mit भू a) *abmagern* Hemâdri 1,675,4. — b) *unbedeutend werden, eintrocknen* Spr. 7751.

कृशोदर Adj. (f. ई) *einen schmächtigen Bauch habend, schlank* Daçak. 29,20. Vidḍh. 44,3. Spr.

7831. Kâd. 67,5.

*कृष m. *Pflugschar* Gal.

कृषक 1) m. a) *Ackerbauer.* — b) **Pflugschar.* — c) **Stier.* — 2) f. कृषिका *Ackerbau, Feldarbeit* Spr. 1896.

*कृषाण m. *Ackerbauer* Gal.

कृषायु Adj. mit सनउळ् so v. a. *Pflugstier* AV. Paipp. 9,2,5.

कृषि f. 1) *Ackerbau.* Ausnahmsweise Pl. Auch personificirt. — 2) *Acker.* Auch कृषी. — 3) *Ernte.* — 4) = भू *Boden* einer Etymologie wegen.

*कृषिक m. 1) *Ackerbauer.* — 2) *Pflugschar.*

कृषिकार m. *Ackerbauer.*

कृषिकर्मन् n. *Ackerbau.*

कृषिकर्मान्त m. *Ackerbau, Landbau* Kâraṇḍ. 28, 13. Lalit. 147,1.

कृषिकृत् m. *Ackerbauer.*

कृषिग्राम m. *Ackerdorf* Lalit. 146,21.

कृषिजीविन् m. *Ackerbauer.*

*कृषिहिष्ट m. *eine Sperlingsart* Râǵân. 19,121.

कृषिफल n. *Ernte.*

कृषिसंशित Adj. *durch Pflügen erregt* AV. 10, 5,24.

कृषिसंग्रह m. Titel eines Werkes.

कृषिभागिन् (Harivańśa 1,439,8. 595,3) und कृषिवत m. *Ackerbauer.*

*कृषिलोह n. *Eisen* Râǵân. 13,15.

कृषीबल m. N. pr. eines Weisen MBh. 2,7,13.

कृषीवल m. *Ackerbauer* 214,3. MBh. 2,5,76.

*कृष्कार m. Bein. Çiva's.

कृष्ट 1) *gepflügter Boden* Gaut. Bh. 3,3,3,8. — 2) m. *eine best. Note* TS. Prât.

कृष्टज Adj. *auf gepflügtem Boden gewachsen, angebaut* (Culturpflanzen).

कृष्टपच्य und °पाक्य Adj. *auf gepflügtem Boden reifend, angebaut* (Culturpflanzen).

कृष्टफल n. *der Werth der Ernte.*

*कृष्टभूमिजा f. wohl fehlerhaft für कृष्ण°.

कृष्टराधि Adj. *im Landbau erfolgreich.*

कृष्टि 1) f. *a) Zug.* केम° *des Schicksals* Naish. 6,100. — b) **das Pflügen.* — c) Pl. (nur einmal Sg.) *das ackerbautreibende, sesshafte Volk, Volk* überh. — 2) m. *ein Kluger, Weiser.*

कृष्टिप्रा Adj. *die Völker durchdringend.*

*कृष्टिमन् m. Nom. abstr. von कृष्ट.

कृष्टिसेन् Adj. *Völker niederwerfend.*

कृष्टोप्य Adj. *auf gepflügtem Boden gesäet.*

(कृष्टोप्यम्) कृष्टिप्योजस् Adj. *Völker bewältigend* RV.

*कृष्, कृष्णति *sich wie* Kṛshṇa *benehmen.*

कृष्ण 1) Adj. oxyt. (f. यी) *schwarz, dunkel; auch schwarz in moralischem Sinne.* Mit पक्ष m. *die dunkele Monatshälfte, die Zeit vom Vollmond bis zum Neumond.* — 2) m. *a) *die schwarze Farbe.* — *b)* parox. (einmal im AV. oxyt.) *die schwarze Antilope und ein best. aasfressendes Thier.* — *c) *der indische Kuckuck.* — *d) *Krähe.* — *e) *Carissa Carandas.* — *f) die dunkele Monatshälfte.* — *g) *das vierte Weltalter* (कलि). — *h)* N. pr. *α)* parox. eines alten Sängers. — *β)* eines alten Weisen, eines Sohnes der Devakî, Derselbe Mutter entstammt der im MBh. verherrlichte Held und Lehrer Kṛshṇa, der treue Bundesgenosse der Pâṇḍava, der schliesslich zur Gottheit erhoben und mit Vishṇu identificirt wird. Er hat Tausende von Frauen, unter denen acht besonders hervorgehoben werden. Du. Bez. Kṛshṇa's und Arǵuna's. — *γ)* eines Wesens im Gefolge Skanda's. — *δ)* eines Asura. — *ε)* eines Schlangendämons. — *ζ)* verschiedener Männer. — *i)* Bein. Arǵuna's, des Sohnes des Pâṇḍu. — *k)* Pl. Bez. der Çûdra in Çâlmaladvîpa VP.^{2} 2, 194. — *l) eine best. Hölle.* — 3) f. कृष्णा *a) eine Blutegelart* 217,5,6. — *b) ein best. giftiges Insect.* — *c)* Name *verschiedener Pflanzen.* Nach den Lexicographen: *Piper longum, die Indigopflanze, Weinstock mit dunklen Trauben, eine blau blühende* Punarnavâ. *Gmelina arborea, Nigella indica, Sinapis ramosa, Vernonia anthelminthica,* = काकोली und *eine Art* Sârivâ. — *d) ein best. wohlriechender Stoff.* — *e)* Bein. *α)* der Draupadî. — *β)* der Durgâ. — *f) *Name einer der sieben Zungen des Feuers.* — *g)* N. pr. *α)* einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — *β)* einer Yoginî Harivańśa 2,*a*,97,5. fgg. — *γ)* eines Flusses. Auch in Verbindung mit गङ्गा. — 4) f. कृष्णी *Nacht.* — 5) n. oxyt. *a) Schwärze, Dunkelheit.* — *b) das Schwarze im Auge.* — *c) das Schwarze im Monde.* — *d) Dunkelwesen* (von Dämonen). — *e) *schwarzer Pfeffer.* — *f) *schwarzes Aloeholz.* — *g) *Eisen.* — *h) *Blei.* — *i) *Spiessglanz.* — *k) *blauer Vitriol.*

कृष्णक 1) m. *a) eine best. Pflanze,* vielleicht *schwarzer Sesam.* — *b) *Hypokoristikon von* कृष्णत्रिन. — 2) f. कृष्णिका *a) Schwärze* Kâd. 113,7. Harshaç. 22,15. — *b) ein best. Vogel.* — *c) *Sinapis ramosa.*

*कृष्णकटुका f. *schwarzer Helleborus* Gal.

*कृष्णकन्द n. *eine rothe Lotusblüthe.*

*कृष्णकरवीर m. *dunkler Oleander* Râǵân. 10,18.

कृष्णकर्कटक m. *eine schwarze Krebsart.*

कृष्णकर्ण Adj. *schwarzohrig.*

कृष्णकर्णामृत n. Titel eines Gedichts.

*कृष्णकलेरवर्ण m. *ein best. Vogel* Gal.

1. कृष्णकर्मन् n. *eine best. Art des Gaukelns.*

2. *कृष्णकर्मन् Adj. *Böses thuend.*

*कृष्णकलि f. *Mirabilis Jalapa.* Vgl. कृष्णकेलि.

कृष्णकवच n. *eine best. Gebetsformel.*

*कृष्णकाक m. *Rabe*

कृष्णकापोती f. *eine best. Pflanze.*

*कृष्णकाष्ठ n. *schwarzes Aloeholz.*

कृष्णकिंकरप्रक्रिया f. Titel eines Werkes.

कृष्णकीर्तन n. desgl.

कृष्णकुतूहल n. Titel eines Werkes.

कृष्णकेलि f. *Mirabilis Jalapa* Mat. med. 305.

कृष्णकेश m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

*कृष्णकोरुल m. *Hazardspieler.*

कृष्णक्रीडित n. Titel eines Gedichts.

कृष्णखण्ड Titel des 4ten *Buchs* im Brahmavaivartapurâṇa.

*कृष्णगङ्गा f. N. pr. eines Flusses.

कृष्णगति m. *Feuer.*

कृष्णगन्धा f. *Hyperanthera Moringa.*

कृष्णगर्भ 1) *m. *Myrica sapida* Râǵân. 9,19. — 2) f. कृष्णगर्भा im Pl. *die im Schooße der schwarzen Wolke ruhenden Wasser.*

*कृष्णगल m. *ein best. Vogel* Gal.

कृष्णगिरि m. N. pr. eines *Berges.*

कृष्णगुप्त m. ein Mannsname Çâṅkh. zu Bhâr. 4,3,5.

*कृष्णगुल्म m. = कृष्णगर्भ 1) Gal.

कृष्णगोधा f. *ein best. giftiges Insect.*

कृष्णग्रीव Adj. (f. ई) *schwarznackig.*

*कृष्णचणक m. *Kichererbse.*

कृष्णचन्द्र m. N. pr. eines Fürsten.

*कृष्णचर Adj. *was ehemals* Kṛshṇa *gehört hat.*

*कृष्णचूडा f. *Caesalpinia pulcherrima.*

*कृष्णचूडिका f. *Abrus precatorius* Râǵân. 3,101

*कृष्णचूर्ण n. *Eisenrost* Râǵân. 3,13.

कृष्णचैतन्य m. Bein. des Propheten Kaitanja.

कृष्णचैतन्यपुरी m. N. pr. eines Philosophen.

कृष्णच्छवि f. wohl *das Fell der schwarzen Antilope* MBh. 4,6,9. Nach Nîlak. *schwarze Wolke.*

कृष्णज m. Patron. Pradjumna's Harîv. 9322.

कृष्णजंघस् Adj. *schwarzbeschwingt.*

*कृष्णजटा f. *Nardostachys Jatamansi.*

*कृष्णजनक m. Bein. Vasudeva's Gal.

कृष्णजन्मखण्ड Titel eines *Abschnittes* im Brahmavaivartapurâṇa.

कृष्णजन्माष्टमी f. *ein best. achter Tag,* Kṛshṇa's *Geburtstag.*

कृष्णजी m. N. pr. eines Mannes.

कृष्णजीर Râǵan. 6,61. Bhâvapr. 1,166) und °क m. *Nigella indica.*

कृष्णतोयनी f. *Basilienkraut.*

कृष्णज्योतिर्विद् m. N. pr. eines Autors.

*कृष्णतण्डुला f. 1) *Gynandropsis pentaphylla* Râǵan. 3,135. — 2) *Piper longum.*

कृष्णतर्कालंकार m. N. pr. eines Scholiasten.

कृष्णता f. 1) *Schwärze.* — 2) *der Zustand des abnehmenden Mondes* Hemâdri 1,764,12.

*कृष्णताम्र n. *eine Art Sandelholz.*

*कृष्णतार m. *Antilope.*

कृष्णतारा f. *Augenstern, Iris* Taranâs. 8.

*कृष्णताल m. *Xanthochymus pictorius* Gal.

कृष्णतिल m. *schwarzer Sesam.* Davon *Adj. °तिल्य.

कृष्णतीर्थ N. pr. 1) m. eines Lehrers. — 2) n. eines Tîrtha.

कृष्णतुण्ड m. *ein best. giftiges Insect*

*कृष्णत्रिवृता f. *eine Art Ipomoea.*

कृष्णत्व n. 1) *Schwärze.* — 2) Nom. abstr. von कृष्ण 2) b) β).

कृष्णदत्त m. N. pr. eines Lehrers.

कृष्णदत्त 1) Adj. *schwarzzähnig.* — 2) *f. या *Gmelina arborea.*

कृष्णदर्शन m. N. pr. eines Lehrers.

कृष्णदास m. N. pr. verschiedener Männer.

कृष्णदीक्षित m. N. pr. eines Lehrers.

कृष्णदेव m. N. pr. verschiedener Männer.

*कृष्णदेक m. *eine Art Biene.*

कृष्णद्वैपायन m. Bein. Vjâsa's.

*कृष्णधतूर und *°क m. *eine Art Stechapfel* Râǵan. 10,20.

कृष्णधान्य n. *schwarze Körnerfrucht* Âpast.

कृष्णधूम्रदीक्षित m. N. pr. eines Autors.

कृष्णनगर n. N. pr. eines kleinen Staates.

कृष्णनन्दन m. Patron. Pradjumna's Hariv. 9331.

कृष्णनयन Adj. *schwarzäugig* 64,22.

कृष्णनेत्र Adj. dass. Çiva MBh. 14,8,21.

1. कृष्णपक्ष m. *die dunkle Hälfte eines Monats, die Zeit vom Vollmond bis zum Neumond.*

2. कृष्णपक्ष m. Bein. Arǵuna's.

कृष्णपक्षक m. N. pr. eines Schlangendämons.

कृष्णपण्डित m. N. pr. zweier Autoren.

*कृष्णपदी Adj. f. *schwarzfüssig.*

*कृष्णपर्णी f. *Ocimum pilosum.*

कृष्णपवि Adj. *schwarze Radfelgen habend*

कृष्णपांसु Adj. *schwarze Erde habend* Ind. St. 10,24.

*कृष्णपाक und *°फल m. *Carissa Carandas.*

*कृष्णपाण्डुर Adj. *gräulich weiss.*

*कृष्णपादचिह्नित m. Bein. des Schlangendämons Kâlîja Gal.

कृष्णपिङ्गल 1) Adj. (f. या) *dunkelbraun.* — 2) *m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.* — 3) f. या Bein. der Durgâ.

*कृष्णपिङ्गा f. Bein. der Durgâ Gal.

*कृष्णपिण्डोतक und *°पिण्डीर m. *Cyperus rotundus.*

*कृष्णपिपीली f. *eine schwarze Ameisenart.*

कृष्णपिङ्ग m. N. pr. eines Dichters.

कृष्णपुच्छ m. *der Fisch* Rohita Bhâvapr. 2,12.

*कृष्णपुच्छक m. *eine Antilopenart* Dharm. 6,69.

कृष्णपुरुषोत्तमसिद्धान्तोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

*कृष्णपुष्प 1) m. *eine Art Stechapfel* Râǵan. 10,20. — 2) f. ई *Fennich.*

कृष्णपृषत् Adj. *im Dunkel sich bewegend.*

कृष्णप्रेमामृत n. Titel eines Gedichts.

कृष्णफल 1) *m. *Carissa Carandas.* — 2) f. या *a) Vernonia anthelmintica* Bhâvapr. 1,178. — *b) eine Mucuna* Bhâvapr. 1,388.

कृष्णबन्धु m. *Freund der Dunkelheit, Finsterling* Lalit. 329,9.

*कृष्णबर्बरक m. *eine best. Pflanze.*

कृष्णबलत Adj. *schwarzweiss.*

*कृष्णबीज 1) m. *eine roth blühende Moringa.* — 2) n. *Wassermelone.*

कृष्णभक्त m. 1) *ein Verehrer* Krshṇa's. — 2) N. pr. eines Brahmanen.

कृष्णभक्ति f. Titel eines Werkes.

कृष्णभक्तिचन्द्रिका f. Titel eines Schauspiels.

कृष्णभक्त Adj. *dunkle Speisen essend* Gobh. 3,2,14.

*कृष्णभगिनी f. Bein. der Durgâ Gal.

कृष्णभट्ट 1) m. N. pr. verschiedener Autoren. — 2) f. ई Titel eines von einem Krshṇabhaṭṭa verfassten Commentars.

कृष्णभट्टीय n. Titel eines von einem Krshṇabhaṭṭa verfassten Werkes.

कृष्णभस्मन् n. *Quecksilbersulfurat* Mat. med. 29.

कृष्णभुजग m. *Coluber Naga* Ind. St. 15,272.

*कृष्णभू f. = कृष्णभूमि Gal.

कृष्णभूमि m. *ein Boden mit schwarzer Erde* 215,12.

*कृष्णभूमिक m. dass. Gal.

*कृष्णभूमिजा f. *ein best. Gras* Râǵan. 8,128.

कृष्णभेदा f. *Helleborus niger* Râǵan. 6,133. Bhâvapr. 1,172.

कृष्णभोगिन् m. *Coluber Naga.*

कृष्णमण्डल n. *das Schwarze im Auge.*

कृष्णमत्स्य m. *ein best. Fisch.*

*कृष्णमल्लिका f. *Ocimum sanctum* Râǵan. 10,162.

*कृष्णमसूर m. *eine Art Linsen* Gal.

कृष्णमार्ग Adj. *von der schwarzen Antilope kommend* Hemâdri 1,600,3.

कृष्णमार्गीय n. *ein Fell der schwarzen Antilope* Hemâdri 1,690,9. 698,17.

*कृष्णमालुक m. *Ocimum sanctum* Râǵan. 10,162.

कृष्णमित्र m. N. pr. eines Scholiasten.

कृष्णमिश्र m. N. pr. verschiedener Männer.

कृष्णमुख 1) Adj. (f. ई) *a) schwarzmäulig* 217,7. — *b) schwarzspitzig.* Nom. abstr. °ता f. — 2) m. *a)* N. pr. eines Asura. — *b)* *Pl. *eine best. buddhistische Secte.*

*कृष्णमुक्ततण्डुल m. *eine Art Reis* Gal.

*कृष्णमुद्ग m. *Phaseolus Mungo* Râǵan. 16,38.

*कृष्णमूली f. *eine Art* Sârivâ Râǵan. 12,26.

कृष्णमृग m. *die schwarze Antilope.*

*कृष्णमृत्तिक Adj. *schwarze Erde habend (Land).*

कृष्णमृत्तिका (Bhâvapr. 1,266) und *°मृद् f. *schwarze Erde.*

कृष्णमैत्रिन् m. N. pr. eines Autors.

कृष्णयजुर्वेद m. *der schwarze Jaǵurveda.* Davon Adj. °वेदीय.

कृष्णयाम Adj. *eine schwarze Bahn habend.*

कृष्णयुधिष्ठिरधर्मगोष्ठी f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 710.

कृष्णयोनि Adj. (f. eben so) *einen schwarzen Schooss habend.*

*कृष्णरक्त Adj. *dunkelroth.*

कृष्णराज m. N. pr. eines Mannes Ind. Antiq. 5, 149. B. A. J. 1,217.

कृष्णराम m. N. pr. eines Fürsten.

कृष्णरामाय्, Partic. °यित Krshṇa und Râma *darstellend.*

कृष्णल 1) m. (selten) und n. *a) die als Gewicht gebrauchte schwarze Beere von Abrus precatorius, = 3 Gerstenkörner.* — *b) ein Stückchen Gold* (TS. Kâtj. Nirukt. 10,1,3. 2,1) und *eine best. Münze vom Gewicht eines* Krshṇala. — 2) *f. या *Abrus precatorius.*

कृष्णलक am Ende eines adj. Comp. = कृष्णल 1) Hemâdri 2,a,38,5.

*कृष्णलवण n. *schwarzes Salz* Râǵan. 6,93. 95.

कृष्णलीला f. Krshṇa's *Spiele, — Scherze.* °तरंगिणी f. Titel eines Gedichtes.

कृष्णलोह n. *Magneteisenstein.*

*कृष्णलोहित Adj. *dunkelroth, purpurn.*

कृष्णवक्त्र Adj. *schwarzmäulig.*

कृष्णवर्ण 1) Adj. *von schwarzer Farbe, schwarz.* — 2) f. आ N. pr. einer der Mütter im Gefolge *Skanda's.*

कृष्णवर्तनि Adj. *eine schwarze Wegspur habend.*

कृष्णवर्त्मन् 1) Adj. *a) dass.* — *b) *einen bösen Lebenswandel führend.* — 2) m. *a) Feuer.* — *b) *Plumbago zeylanica.* — *c) *Bein. Râhu's.*

*कृष्णवल्लिका f. *eine best. Pflanze.*

*कृष्णवल्ली f. 1) *Ocimum sanctum.* — 2) *eine dunkle Sârivâ* Râǵân. 12,126.

कृष्णवस्त्र Adj. *dunkle Kleider tragend* Gobh. 3,2,12.

*कृष्णवानर m. *eine schwarze Affenart.*

कृष्णवाल Adj. *einen schwarzen Schweif habend* 33,5.

कृष्णवास Adj. *schwarz gekleidet. Çiva* MBh. 13, 14,289.

कृष्णवासस् Adj. dass. R. 2,69,14.

कृष्णविनोद m. Titel eines Werkes.

कृष्णविभी f. = कृष्णवेणा.

कृष्णविषाण n. (Liṭ. 3,1,28) und °विषाणी f. *das Geweih der schwarzen Antilope.*

*कृष्णवृत्ता f. 1) *Bignonia suaveolens.* — 2) *Glycine debilis.* — 3) *Gmelina arborea* Râǵân. 9,35.

*कृष्णवृत्तिका f. *Gmelina arborea.*

कृष्णवेणा und °वेणी f. N. pr. eines Flusses.

कृष्णवेणा, °वेण्या und °वेण्वा fehlerhaft für °वेणा.

कृष्णवेत्र (so zu lesen) m. *Calamus Rotang* Bhâvapr. 6,32.

कृष्णव्यथिस् Adj. *in schwarzen Bahnen sich bewegend.* Zu vermuthen °व्यति *schwarze Rosse habend.*

*कृष्णव्याल m. *Plumbago rosea* Gal.

कृष्णव्रीहि m. *eine schwarze Reisart.*

कृष्णश Adj. *schwärzlich.*

कृष्णशकुनि m. *Rabe.*

कृष्णशङ्ख m. N. pr. eines Mannes.

कृष्णशंकरशर्मन् m. desgl. Vidḍh. 6,1.

कृष्णशर्मन् m. desgl.

*कृष्णशल्किन् m. *Cyprinus Rohita* Gal.

कृष्णशवासिन् Adj. *schwärzlich gekleidet.*

*कृष्णशालि m. *eine schwarze Reisart* Râǵân. 16,13.

*कृष्णशिंशपा f. *Dalbergia Sissoo* Râǵân. 9,132.

*कृष्णशिग्रु m. *Moringa pterygosperma* Râǵân. 7,129.

*कृष्णशिम्बिका und *°शिम्बी f. *eine Bohnenart.*

कृष्णशिला f. Pl. N. pr. einer Oertlichkeit.

*कृष्णशृङ्ग m. *Büffel*

कृष्णषष्टिक m. oder °का f. *schwarzer Reis* Sinav. Ba. 2,8,3.

*कृष्णसख 1) m. Bein. Arǵuna's. — 2) f. ई *Kümmel.*

कृष्णसंदर्भ m. Titel eines Werkes.

*कृष्णसमुद्रवा f. N. pr. eines Flusses.

कृष्णसरस् n. N. pr. eines *Sees.*

कृष्णसर्प 1) m. *Coluber Naga.* — 2) f. आ *eine best. Pflanze.*

*कृष्णसर्षप m. *Sinapis ramosa.*

कृष्णसार 1) Adj. (f. ई) *vorwaltend schwarz, schwarz und weiss* (Auge; vgl. 4), *schwarzscheckig* Hemâdri 1,457,9. — 2) m. *a) mit und ohne मृग *die schwarzscheckige Antilope.* — *b) *Dalbergia Sissoo.* — *c) *Acacia Catechu.* — *d) *Euphorbia antiquorum.* — 3) *f. आ = 2) b) d). — 4) n. *Augapfel* Nalâs. 3, 1,30. Comm. zu 62.

कृष्णसारङ्ग 1) Adj. *schwarzscheckig.* — 2) m. *die schwarzscheckige Antilope.*

*कृष्णसारथि m. 1) Bein. Arǵuna's. — 2) *Terminalia Arjuna* Râǵân. 9,122.

कृष्णसारमुख m. *eine best. Stellung der Hand.*

*कृष्णसारिवा f. *eine dunkle Sârivâ* Madanav. 10,100.

कृष्णसार्वभौम n. N. pr. eines Dichters.

कृष्णसिंह m. N. pr. eines Mannes.

कृष्णसीत Adj. *schwarze Furchen ziehend.*

*कृष्णसुन्दर m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

*कृष्णसू f. Bein. der Devaki Gal.

कृष्णसूत्र m. *eine best. Hölle* VP. 2,6,4.

*कृष्णसूनु m. Patron. Pradjumna's Harîv. 9324.

कृष्णसैन्धाञ्जिक n. Titel eines Werkes.

कृष्णसैरेयक m. *eine Art Barleria* Karaka 6,24.

*कृष्णस्कन्ध m. *ein best. Baum.*

*कृष्णस्वसर् f. Bein. der Durgâ.

कृष्णहरित m. N. pr. eines Ṛshi Âit. Âr. 370,1.

*कृष्णागरुकाष्ठ n. *eine Art Aloe* Gal.

कृष्णागुरु n. desgl. Kâd. 33,1. 100,3. Davon Adj. °मय *daraus verfertigt* Hemâdri 1,415,9.

*कृष्णाग्रज m. Bein. Baladeva's Gal.

कृष्णाङ्ग 1) *m. *eine Art Papagei* Gal. — 2) f. ई N. pr. einer Apsaras VP.² 2,82.

कृष्णाङ्घ्रि Adj. *schwarzbeinig* Citat im Comm. zu TS. Pair.

*कृष्णाचल m. *das Gebirge* Raivata.

1. कृष्णाजिन n. *das Fell der schwarzen Antilope.* कृष्णाजिनग्रीवा: Çat. Ba. 3,3,4,5.

2. *कृष्णाजिन m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

कृष्णाजिनिन् Adj. *in ein Fell der schwarzen Antilope gehüllt.*

कृष्णाञ्जनगिरि m. N. pr. eines *Berges* R. 3,55,3. Vgl. अञ्जनगिरि.

*कृष्णाञ्जनी f. *ein best. Strauch* Râǵân. 4,139.

कृष्णाञ्जि Adj. *schwarzgezeichnet.*

कृष्णात्रेय m. N. pr. eines Weisen Karaka 6,18.

कृष्णाधन् (viersilbig) Adj. *eine schwarze Bahn habend.*

कृष्णानन्द und °भट्ट m. N. pr. eines Scholiasten.

कृष्णानन्दस्वामिन् m. N. pr. eines Mannes Dân. Vyâs.

*कृष्णाभ्रक n. *Magnet* Gal.

*कृष्णाभा f. *ein best. Strauch* Râǵân. 4,139.

*कृष्णाय und *°क n. *dunkler Talk* Râǵân. 13,120.

*कृष्णायस n. *Eisen.*

कृष्णामृततरंगिका f. und °मृतमहार्णव m. Titel zweier Werke.

कृष्णय् 1) °यति Krshṇa *darstellen.* — 2) °यते *a) schwärzen, schwarz färben.* — *b) *= 1).

कृष्णायस् und कृष्णायस n. *Eisen.*

कृष्णार्चनविधि m. Titel eines Werkes.

*कृष्णार्चिस् m. *Feuer.*

*कृष्णार्जक m. *Ocimum sanctum* Râǵân. 10,162.

*कृष्णार्द्रक m. *Alocasia* Comm. zu Vaǵîn. Bân. S. 78,1.

*कृष्णावास m. *Ficus religiosa.*

कृष्णाश्रम m. Titel eines Werkes.

कृष्णाष्टमि (metrisch) f. = °मी 1). °व्रत Adj. Beiw. Çiva's MBh. 13,14,290.

कृष्णाष्टमी f. 1) *der achte Tag in der dunklen Hälfte eines Monats.* — 2) *ein best. dem* Krshṇa *geweihter achter Tag.*

कृष्णाहि m. *Coluber Naga* Pankat.

कृष्णाकूप m. Pl. Name einer Schule.

कृष्णिमन् m. *Schwärze* Mṛkkaṭ. 184,14.

कृष्णियै m. N. pr. eines Mannes.

कृष्णी Adv. 1) *mit घस् und भू *schwarz werden* Vop. — 2) mit कर् *schwärzen.*

कृष्णीकरण n. *das Schwärzen.*

*कृष्णेक्षु m. *eine Art Zuckerrohr* Râǵân. 14,34.

कृष्णेय m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

कृष्णेर्ण Adj. *schwarzbunt.*

कृष्णोदर m. *eine best. Schlangenart.*

*कृष्णोदरशिरस् m. *ein best. Vogel* Gal.

*कृष्णोडुम्बरिका f. *Ficus oppositifolia* Râǵân. 11,130.

कृष्णोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

कृष्णोरग m. *Coluber Naga.*

*कृष्णोऽस्याखरेष्ठक Adj. *mit den Worten* कृष्णोऽस्याखरेष्ठ: (TS. 1,1,11,1. VS. 2,1) *beginnend.*

कृष्णौजस् m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

कृष्य Adj. 1) *hinundher geserrt —, gepeinigt —, gehudelt werdend.* — 2) *zu pflügen.*

कृसर m. f. (या) und n. *ein Gericht aus Reis und Sesamkörnern.*

कृस्न s. u. कृत्स्न.

*कृसकोला f. *Rechtsurkunde.*

कृसकेशनखश्मश्रु Adj. *dessen Haare, Nägel und Bart in Ordnung sind* M. 4,33. 6,52.

*कृसधूप m. *Olibanum.*

कृसनख Adj. *dessen Nägel in Ordnung sind* Bṛcc. 1,370,16. 2,33,14.

कृसि und कृसी (Çat. Bṛ.) f. 1) *das in richtige Ordnung Kommen, Zustandekommen, Gelingen.* दिशाम् *Orientirung;* so heissen auch *die Verse* AV. 20,128,1. fgg. — 2) *Auseinandersetzung, Darstellung; Bestimmung* Nâigam. 2,1,18. — 3) Bez. von *Sprüchen, die das Zeitwort* कृत् *enthalten* Comm. zu Nâigam. 3,8,11.

*कृसिक n. = प्रकृप.

कृष् s. क्रिष्.

केकय m Pl. N. pr. eines Volkes. Sg. *ein Fürst dieses Volkes.* f. ई.

केकर und °क Adj. *schielend.*

*केकाल m. *Tänzer.*

केका f. *das Geschrei des Pfauen.* °रव m. dass. Kâd. 36,9.

केकाय्, °यते *schreien* (vom Pfau) Vâs. 8.

*केकावत् m. *Pfau.*

केकासुर m. N. pr. eines Asura.

*केकिक und केकिन् m. *Pfau.*

*केकिशिखा f. *eine best. Staude.*

*केकेयी fehlerhaft für कैकेयी.

केचुक m. und f. (या) *Colocasia antiquorum.* *n. *die Knolle.* Vgl. केवुक.

*केत m. *eine Art Sperling* Gal.

*केणिका f. *Zelt.*

केत m. 1) *Wille, Absicht.* — 2) *Verlangen, Begehren.* — 3) *Gesinnung.* — 4) *Zufluchtsort, Stätte.* — 5) *Erkennungszeichen, Zeichen.*

केतक m., केतकि (metrisch) und केतकी f. *Pandanus odoratissimus.*

केतन n. (adj. Comp. f. या) 1) *Aufforderung, Einladung.* — 2) *Zufluchtsort, Obdach.* — 3) *Ort.* — 4) *Leib, Körper.* — 5) *Erkennungszeichen, Banner.* — 6) **Geschäft.*

केतपूत Adj. *den Willen läuternd* Maitr. S. 1,11,1.

केतय्, केतयति 1) *auffordern, einladen.* — 2) *निःप्रावणे, समवोद्रावणे. — 3) *प्रवणे. — Mit सम् s. संकेतय्.

केतलिकीर्ति m. N. pr. eines Autors.

*केतवती f. N. pr. eines Dorfes.

कैतवेदस् Adj. *die Absicht durchschauend.*

केतसंपद् (stark °साद्) Adj. *dem Willen folgend, folgsam.*

केतु m. 1) *Helle, Licht.* Häufig Pl. *Lichtstrahlen.* — 2) *Fackel, Leuchte.* — 3) *Tageszeit.* — 4) *Bild, Gestalt, Form.* — 5) *Erkennungszeichen, Feldzeichen, Banner.* — 6) *hervorragende Erscheinung, Anführer, Vorgänger, princeps.* — 7) vielleicht *Erkenntniss, Unterscheidungsgabe.* — 8) *eine ungewöhnliche Lichterscheinung, Meteor, Komet.* — 9) *der niedersteigende Knoten* VP.^{2} — 10) ग्रहणी: केतवः Bez. *gewisser höherer oder dämonischer Wesen* MBu. 12,26,7. — 11) **Krankheit.* — 12) **Feind.* — 13) N. pr. a) eines Dânava. — b) verschiedener Männer.

केतुगण m. Bez. *zwerghafter Bewohner von* Kuçadvîpa, *Kinder des* Gâlmini.

*केतुग्रह m. *der niedersteigende Knoten.*

*केतुग्रहवल्लभ m. *Beryll* Nigh. Pa.

केतुचक्र n. *ein best. Diagramm.*

*केतुतारा f. *Komet.*

केतुधर्मन् m. N. pr. eines Mannes. केतुवर्मन् v. l.

*केतुभ m. *Wolke.*

केतुमत् 1) Adj. a) *licht, hell.* — b) *hell, durchdringend* (Töne). — 2) m. a) **ein* Yaksha Gal. — b) N. pr. α) eines Dânava. — β) eines Welthüters im Westen, eines Sohnes des Raǵas. — γ) verschiedener Männer. — δ) eines Gebirges. — ε) eines Palastes der Sunandâ. — 3) f. केतुमती a) *ein best. Metrum.* — b) N. pr. α) der Gattin Sumâlin's. — β) einer Oertlichkeit.

केतुमाल N. pr. 1) m. a) Pl. eines Volkes. — b) eines Sohnes des Âgnîdhra. — 2) m. n. eines Varsha VP. 2,1,13. 2,32. Auch f. या vgl. Kern in Ind. St. 10,211. — 3) f. या eines Tîrtha.

केतुमालक = केतुमाल 2) VP.^{2} 2,111.

केतुमालि (metrisch) m. = केतुमालिन् 1).

केतुमालिन् m. N. pr. 1) eines Dânava. — 2) eines Muni.

केतुयष्टि f. *Fahnenstock.*

*केतुरत्न n. *Beryll* Râǵân. 13,194.

केतुवर्मन् m. N. pr. eines Mannes MBu. 14,74, 14, fgg. केतुधर्मन् v. l.

केतुवीर्य m. N. pr. eines Dânava.

केतुशृङ्ग m. N. pr. 1) eines Fürsten. — 2) eines Muni.

*केदर 1) Adj. *schielend.* — 2) m. *eine best. Pflanze.*

केदार 1) m. a) *ein zur Berieselung mit erhöhten Beeten angelegtes Feld.* Auch *n. — b) *Fläche.* — c) कपिलस्य und मतङ्गस्य Namen von Tîrtha. — d) *= शालवाल 1). — e) *eine best. Constellation.* — f) *ein best.* Râga S. S. S. 111. — g) N. pr. α) eines Gebirgslandes. — β) verschiedener Männer. — 2) m. Bein. des in Kedâra verehrten Çiva. — 3) f. ई *eine best.* Râgiṇî S. S. S. 37. — 3) n. a) N. pr. eines Tîrtha. — b) Name eines Liṅga.

केदारक 1) m. *eine Reisart.* — 2) °रिका *eine best.* Râgiṇî S. S. S. 55.

*केदारकटु *eine best. Pflanze* Gal.

*केदारकटुका f. *ein Helleborus* Râǵân. 6,134.

केदारकर्मन् n. *Feldarbeit.*

केदारकल्प m. Titel eines Werkes und eines Abschnittes im Skandapurâṇa.

केदारखण्ड n. 1) *ein Loch in einem eingedämmten Felde* 39,17. 18. — 2) *ein über* Kedâra *handelnder Abschnitt im* Skandapurâṇa.

*केदारज n. *die Frucht von Cerasus Puddum* Râǵân. 12,147.

केदारतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

केदारदेव m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 4,103.

केदारनाथ m. Bez. *des in* Kedâra *verehrten* Çiva.

केदारपुराण n. Titel eines Purâṇa Bühler, Rep. No. 54.

केदारभट्ट m. N. pr. eines Autors.

केदारमल्ल m. Bein. Madanapâla's.

केदारमाहात्म्य n. Titel eines Abschnitts im Vâjupurâṇa.

केदारलिङ्ग n. Name eines Liṅga.

केदारशंभु N. pr. eines Tîrtha.

केदारसेतु m. *ein um ein Feld gezogener Damm.*

केदारेश Name 1) m. einer Statue des Çiva in Kâçî. — 2) n. eines Liṅga.

केदारेश्वर 1) m. = केदारेश 1). — 2) N. pr. eines Wallfahrtsortes im Himâlaja VP.^{2} 1,LXXV.

केदारेश्वरलिङ्ग n. Name eines Liṅga.

केदारेश्वरस्थली f. N. pr. einer *Oertlichkeit.*

कैन Instr. von 1. क 1) *durch wen? u. s. w.* — 2) *wodurch? womit?* 29,7. 40,3. — 3) *woher?*

*केनती (?) f. Bein. von Kâma's Gattin.

केनव m. N. pr. eines Lehrers.

*केनार m. 1) *Kopf.* — 2) *Schale, Hirnschale* (कपाल). — 3) *Wange* (कपोल). — 4) *Gelenk.* — 5) *eine best. Hölle.*

केनिप m. *ein Weiser.*

*केनिपात, *°क m. und *°पातन n. (Gal.) *Steuerruder.*

केनेषितोपनिषद् und केनोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

*केन्दु m. *Diospyros embryopteris.*

केन्दुक m. 1) **eine Art Ebenholz, = गालव.* — 2) *ein best. Tanz.*

केन्दुविल्व v. l. für किन्दुविल्व.

केन्द्र n. 1) *Centrum eines Kreises.* — 2) *der Stand des Centrums des Epicykels in Bezug zur Apsis, die Entfernung zwischen den Planeten und der oberen Apsis.* — 3) in der Astrol. *das 1te, 4te, 7te und 10te Haus.*

केन्द्रका f. Sçs. 2,364,16 fehlerhaft für केचुका.

*केप्, केपते (कम्पने, गतौ).

केपि Adj. 1) *zitternd, zappelnd.* — 2) **unrein.*

केमद्रुम m. = खदिर.

केमुक m. *Colocasia antiquorum* Bhâvpr. 1,291. 4,18 (zu verbessern) 36. Nach Mat. med. 304 *Costus speciosus.*

केम्बुक n. *Kohl* Kâraka 1,27. 6,24. Nach Nigh. Pr. *Kern der Arecanuss.*

केयूर 1) m. n. *ein am Oberarm getragener Reifschmuck.* — 2) m. a) *quidam secundi modus.* — b) *ein best.* Samâdhi Kârand. 51,11.

केयूरक m. N. pr. eines Gandharva.

केयूरघरा f. N. pr. einer Apsaras Kârand. 3,17.

केयूरबल m. N. pr. eines Devaputra Lalit. 346,10.

केयूराय् *einen auf dem Oberarm getragenen Schmuck darstellen.* °यित n. impers.

केयूरिन् Adj. *mit einem Schmuck am Oberarm versehen* Kâd. 258,15. Harshaç. 86,1.

केरक MBh. 2,1173 fehlerhaft für केरल.

केरल 1) m. a) Pl. N. pr. eines Volkes in Malabar. — b) *ein Fürst dieses Volkes.* — c) N. pr. eines Sohnes des Âkrîḍa, auf den das Volk zurückgeführt wird. — 2) f. ई a) *eine Frau vom Volke der* Kerâla Kâd. 20,16. — b) **ein best. astronomisches Werk.* — c) **Stunde* u. s. w. (होरा).

केरलक m. 1) Pl. = केरल 1) a). — 2) N. pr. eines Schlangendämons.

केरलजातक n., केरलतन्त्र n. und केरलसिद्धान्त m. Titel von Werken.

केरु in माकि°.

*केल्, केलति (चलने, गतौ).

*केल *eine best. hohe Zahl* (buddh.).

*केलक m. *Jongleur.* Vgl. केवल 3) a)

*केलटक = केमुक Nigh. Pr.

*केलाय्, °यते *spielen, scherzen.*

केलि 1) m. f. (auch °ली) *Belustigung, Spiel, Scherz, Liebesspiel, Tändelei.* — 2) * *Verbergung, Verheimlichung* Gal. — 3) **die Erde.*

*केलिक 1) Adj. *spielend, scherzend.* — 2) m. *Jonesia Asoca* Rîgân. 10,54.

*केलिकदम्ब m. *eine* Kadamba-*Art.*

केलिकल 1) Adj. *spielend, sich belustigend* Hariv. 2,75,55. v. l. केलिकिलं. — 2) *f. घा a) *amorous or sportive accents or address.* — b) *sportive skill, wantonness.* — c) *die Laute der* Sarasvatî.

*केलिकलह m. *ein Zank im Scherz.*

*केलिकानन n. *Lusthain.*

केलिकिल 1) Adj. a) *spielend, sich belustigend.* — b) am Ende eines Comp. *seine Freude habend an.* — c) *streitsüchtig.* — 2) *m. a) *der Vertraute des Helden —, die lustige Person im Drama.* — b) N. pr. eines Dieners des Çiva. — 3) f. घा a) **Belustigung, Scherz, Spiel.* — b) *Bein. der Gattin Kâma's. — c) N. pr. einer Stadt VP.² 4,211.

*केलिकिलावती f. = केलिकिल 3) b).

*केलिकीर्ण m. *Kamel.*

*केलिकुक्किका f. *der Frau jüngere Schwester.*

केलिकैलास m. *ein Berg, der den* Kailâsa *vorstellen soll,* Vishn. 30,3.

*केलिकोश m. *Tänzer, Schauspieler.*

केलिगृह n. *Lusthaus, Lustgemach.*

केलित n. *Spiel, Scherz.*

*केलिनागर m. *Sensualist.*

केलिनिकेतन, केलिभवन und केलिमन्दिर n. *Lusthaus, Lustgemach.*

*केलिमुख m. *Liebesspiel, Tändelei.*

केलिरङ्ग m. *Lustort.*

केलिरैवतक n. Titel eines Werkes.

केलिवन n. *Lusthain.*

*केलिवृक्ष m. *Nauclea cordifolia.*

केलिशयन n. *Lustlager, Sofa.*

*केलिसुषि f. *die Erde.*

केलिशैल m. *Lustberg* Daçak. 28.

केलिश्वेतसरसिरुह, °च्छति *eine zum Spielen dienende weisse Lotusblüthe darstellen* Prasannar. 149,1.

*केलिसचिव m. *maître de plaisir.*

केलिसदन n. *Lusthaus, Lustgemach.*

केलिसार m. N. pr. eines Vidjâdhara Bâlar. 89,18.

केलिसरसी f. *Spielplatz* Spr. 1074.

केलीकलित n. *Belustigung, Scherz, Spiel* Bâlar. 28,18. Vgl. केलिकल.

केलीपिक m. *ein zum Vergnügen gehaltener Kuckuck.*

केलीवनी f. *Lustwald.*

केलीशालभञ्जिका f. *Statuette* Daçak. 29,22.

*केलु *eine best. hohe Zahl* (buddh.).

केलूट n. *ein best. Gemüse* Madanav. 82,93 (zu verbessern). Nach Nigh. Pr. = केमुक und *eine Art* Udumbara.

*केव्, केवते (सेवने).

केवट m. *Grube.*

केवर्त m. *Fischer.*

केवल 1) Adj. (f. ई, später घा) a) *Jmd* (Gen. oder Dat.) *ausschliesslich eigen* AV. 10,7,36. — b) *allein, einzig, alles Andere ausschliessend, merus, pur, lauter.* — c) *ganz, vollständig, gesammt, jeder, alle insgesammt.* — 2) केवलम् Adv. a) *nur.* न केवलम् — यपि *nicht nur — sondern auch* 107,5. न केवलम् — यावत् — यपि dass. Ind. St. 13,368, N. 2. केवलम् — न तु *nur — nicht aber.* — b) *ganz, vollständig.* — c) *allein, aber* Kâd. 267,1. Harshaç. 16,10. 166,6. — 3) m. a) **ein herumziehender Schauspieler* Gal.; vgl. केलक. — b) N. pr. eines Fürsten. — 4) f. केवला N. pr. einer Oertlichkeit MBh. 3,254,10. केवली v. l. — 5) केवली a) *das Ganze, insbes. einer Lehre;* s. पाशक°. — b) N. pr. einer Oertlichkeit. केवला v. l. — 6) n. a) *die Lehre von der absoluten Einheit.* — b) N. pr. eines Landes MBh. 6,9,34. केरल v. l.

केवलकर्मिन् Adj. *blosse Werke verrichtend* (ohne Verstandniss) Çaṃk. zu Bâdar. 3,1,7.

*केवलज्ञानिन् m. N. pr. eines Arhant's bei den Gaina.

केवलतस् Adv. *nur.*

केवलत्व n. das *Alleinstehen.*

केवलद्रव्य n. 1) *reiner Stoff, der Stoff an sich.* — 2) **schwarzer Pfeffer.*

केवलपुत्रा f. N. pr. eines Tîrtha.

केवलबर्हिस् Adj. *seine eigene Streu habend.*

केवलब्रह्मोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

केवलमानुष m. *ein einfacher *Mensch, bloss Mensch und nichts Anderes* MBh. 12,176,17. 207,19.

केवलवातिक Adj. (f. ई) *bei einfachen rheumatischen Affectionen zur Anwendung kommend* Kâraka 6,26.

केवलव्यतिरेकिन् Adj. *nur zur Geschiedenheit in Beziehung stehend.*

केवलशस् Adv. *vollständig.*

केवलाघ Adj. *allein schuldig.*

केवलात्मन् Adj. *dessen Wesen absolute Einheit ist.*

केवलादिन् Adj. *allein essend.*

केवलाद्वैतवादकुलिश n. Titel eines Werkes Bühler, Rép. No. 411.

केवलान्वयिगम्य m. Titel eines Werkes.

केवलान्वयिन् Adj. *nur zur Verbindung in Beziehung stehend.*

केवलान्वयिवाद m. Titel eines Werkes.

केवलिन् m. 1) *Asket.* — 2) **ein Arhant bei den Gaina.*

*केवाल mit dem f. *°ली gaṇa गौरादि.

*केवाली und *केवालो Adv. mit यस्, भू und कृ.

*केविका und *केवी f. *eine best. Blume* Rágân. 10,118.

केवुक (Kârakâ 1,23. 3,3) und केवूक (Kârakâ 1, 4) = केवुक.

1. केश 1) m. (adj. Comp. f. या und ई) a) *Haupthaar.* — b) *Mähne.* — c) Pl. *Schweif* (des Bos grunniens) 233,16. — d) **eine Art Andropogon.* — e) *ein best. Mineral.* — f) *Bein. α) Varuṇa's. — β) Vishṇu's. — g) N. pr. α) °eines Daitja. — β) einer Oertlichkeit. — 2) *f. केशी a) ein Büschel von Haaren auf dem Scheitel des Kopfes.* — b) *die Indigopflanze.* — c) *Carpopogon pruriens.* — d) = भूतकेशी *eine best. Pflanze.* — e) Bein. der Durgâ.

2. केश n. *das unter* Prâgâpatja (क) *stehende Mondhaus* Rohiṇî.

*केशक Adj. *auf das Haupthaar Sorgfalt verwendend.*

केशकर्मन् n. *das Ordnen der Haare.*

केशकर्षण n. *das Zausen an den Haaren* Vâsiṣṭh. 17.

केशकलाप m. *Haarschopf.*

केशकार m. *eine Art Zuckerrohr.* Vgl. das richtige केशिकार.

केशकारिन् Adj. *sich mit dem Ordnen der Haare abgebend.*

केशकीट m. *Haarlaus.*

*केशगर्भ m. 1) *Haarflechte.* — 2) Bein. Varuṇa's.

°केशगर्भक m. *Haarflechte.*

केशग्रन्थि m. *Haarknoten.*

केशग्रह m. *das Packen bei den Haaren.*

केशग्रहण n. dass. या °णाद्यतितव्यं मया तत्र so v. a. *ich muss mit dir das Aeusserste aufbieten.*

*केशग्राहम् Absol. *so dass man sich bei den Haaren packt* P. 3,4,50, Sch.

*केशघ्न m. *krankhaftes Ausfallen der Haare.*

*केशचूड Adj. *der seine Haare auf dem Scheitel zusammengebunden hat.*

केशचैत्य m. Name eines Kâitja.

*केशच्छिद् m. *Haarschneider, Barbier.*

*केशजाल n. *Haarwurzel.*

केशट 1) *Adj. *reichlich versehen mit Etwas.* — 2) m. a) ** Bock.* — b) ** Laus.* — c) **Bignonia indica.* — d) ** das ausdörrende Geschoss des Liebesgottes.* — e) **Bruder.* — f) **Bein. Vishṇu's.* — g) N. pr. eines Mannes.

*केशट्मनी f. *Prosopis spicigera* Gal.

केशदेशण Adj. (f. ई) *zur Befestigung der Haare dienend.*

केशधर m. Pl. N. pr. eines Volkes.

केशधारण n. *das Nichtabschneiden der Haare.*

*केशधारिणी f. *eine best. Pflanze.*

*केशधृत् m. desgl.

केशन् in सुकेशन्.

केशपत m. 1) *Haarschopf.* Am Ende eines adj. Comp. f. या Prasannâr. 130,9. — 2) Du. *die Schläfen.*

°केशपर्णी f. *Achyranthes aspera.*

केशपाश 1) m. (adj. Comp. f. या) *Haarschopf, Haarmasse.* — 2) *f. ई *ein vom Scheitel herabhängender Haarzopf.*

केशपिङ्गल m. N. pr. eines Brahmanen.

केशप्रघर्षण n. *das Ziehen an den Haaren* MBh. 7,102,21.

केशप्रसार m. *das Kämmen der Haare.*

केशबन्ध m. 1) *Haarband.* — 2) *eine best. Stellung der Hände beim Tanz.*

*केशभू f. *Kopf.*

केशभूमि f. *Haarboden.*

केशमण्डल n. *Haarlocke.*

*केशमत्तनी f. = केशट्मनी Rágân. 8,33.

केशमर्दन n. *das Kämmen der Haare.* °मार्जन v. l.

*केशमार्जक m. n. *Kamm.*

केशमार्जन n. 1) *das Kämmen der Haare.* — 2) ** Kamm.*

केशमिश्र Adj. (f. या) *mit Haaren vermischt, durch Haare verunreinigt* Car. Bh. 2,2,4,3.

केशमुष्टि m. 1) *Melia Bukayun* Bhâvapr. 1,204. — 2) ** = विषमुष्टि Rágân. 4,185.

*केशमुष्टिक m. = केशमुष्टि 1) Rágân. 9,11.

केशयष्टी f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

केशरचना f. *das Ordnen —, Schmücken der Haare.*

केशरञ्जन 1) °m. *Eclipta prostrata.* — 2) n. *das Färben der Haare.*

*केशराज m. *Eclipta prostrata* und *Wedelia calendulacea* Mat. med. 185.

*केशराजी f. *eine Art Croton* Rágân. 6,163.

*केशराजपा f. *Vanda Roxburghii* Rágân. 8,67.

*केशरोला (wohl केश°) f. *Mucuna pruriens* Gal.

केशलुञ्चक Adj. *der sich die Haare ausgerupft hat;* m. so v. a. *ein Gaina-Mönch.*

केशलुञ्चन 1) m. = केशलुञ्चक Hariv. 204,6. — 2) n. *das Ausraufen der Haare* Daçak. 55,6.

केशव 1) Adj. *langhaarig.* — 2) m. a) Bein. Vishṇu's oder Kṛshṇa's. Nom. abstr. °त्व n. — b) *der Monat* Mârgaçîrsha. — c) **Rottleria tinctoria.* — d) N. pr. verschiedener Männer.

केशवजातकपद्धत्युदाहरण n. Titel eines Commentars.

केशवज्ञानेन्द्रशर्मन् m. N. pr. eines Autors.

केशवदास m. N. pr. verschiedener Autoren.

केशवदीक्षित m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 4,113.

केशवदैवज्ञ m. N. pr. eines *Astronomen.*

कैशवत् 1) Adj. a) *langhaarig.* — b) *mähnig.* — 2) f. केशवती N. pr. eines Flusses.

केशवपन n. *das Scheeren der Haare* 38,18.

केशवपनीय m. *eine best. zum* Râgasûja *gehörige Feier.*

केशवप्रभु m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 4,105.

केशवभट्ट m. N. pr. eines Mannes.

केशवमिश्र m. N. pr. eines Autors.

केशवर्धन 1) Adj. (f. ई) *Haarwuchs befördernd.* — 2) *f. °वर्धनी *Sida rhomboides* Rágân. 4,100.

केशवशिला f. Titel einer Çikshâ Ind. St. 16,160.

केशवस्वामिन् m. N. pr. eines Grammatikers.

केशवाचार्य m. N. pr. eines *Lehrers.*

केशवादित्य m. *eine Form der Sonne.*

*केशवायुध m. *der Mangobaum.*

केशवाक m. 1) *eine Form der Sonne.* — 2) N. pr. eines Autors.

*केशवालय und *केशवावास m. *Ficus religiosa.*

केशवीजोद्धरण n. und केशवीपद्धति f. Titel von Werken.

केशवेष m. *Haartracht* Âçv. Grhj. 1,17,18.

केशवेष्ट m. *gescheiteltes Haar.*

केशव्यपरोपण m. *das Ausreissen der Haare* Rigv. 3,56.

केशव्युदाहरण n. Titel eines Werkes.

केशश्मश्रु n. Sg. *Haupthaar und Bart.*

केशस्तुक m. *Haarflecke.*

*केशकृत्पकला (Nigh. Pr.) und *केशकृत्ती (Rágân. 8,33) f. *Prosopis spicigera.*

*केशकृस्त m. 1) *Haarschopf, Haarmasse.* — 2) *das Haar als Hand.*

*केशकृत्पकला f. *Prosopis spicigera* Nigh. Pr.

केशाकेशि Adv. *Haar an Haar, Kopf an Kopf.*

केशाग्र n. *Haarspitze.*

केशाद m. *ein best. parasitischer Wurm* Kârakâ 1,19. Suçr. 2,310,9. 16.

केशान्त m. (adj. Comp. f. या) 1) *Haarende, Stirnrand des Haares.* — 2) *Haarschopf, Haarmasse.* — 3) *die Ceremonie des Haarschneidens.*

केशान्तिक Adj. *bis zum Stirnrand der Haare reichend.*

*केशापक्वा f. *Prosopis spicigera* Nigh. Pr.

केशाम्बु n. *Pavonia odorata* Ratnam. 121. Bhâvapr. 1,190.

*केशारि m. *Mesua ferrea.*

*केशारुहा f. *Sida rhomboides* Rágân. 4,100.

*केशार्का f. *eine best. Pflanze* Rágân. 4,36.

*केशालि m. *Eclipta prostrata* Nigh. Pr.

केशि m. N. pr. eines Asura, = केशिन्.

केशिक 1) *Adj. langhaarig. — 2) *m. Asparagus racemosus Rîâṇ. 4,120. — 3) f. ई N. pr. der Mutter Gaṇeśa's VP.² 4,14.

केशिगृह्यपति m. ein zur Familie des Keçin Gehöriger Çat. Br. 11,8,4,1; vgl. 6.

केशितीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

केशिध्वज m. N. pr. eines Fürsten.

केशिन् 1) Adj. a) langhaarig. — b) mähnig. — c) bildlich von Strahlen, Flammen u. s. w. — 2) m. a) Bein. α) Rudra's. — β) *Vishṇu's. — b) Ross. — c) *Löwe. — d) N. pr. α) eines von Kṛshṇa erschlagenen Asura. — β) verschiedener Männer. — 3) f. केशिनी a) Bez. α) Pl. der Schaaren Rudra's. — β) bestimmter dämonischer Wesen. — b) Bein der Durgâ. — c) *Chrysopogon aciculatus. — d) *Nardostachys Jatamansi Rîâṇ. 12,97. — e) N. pr. α) einer Apsaras. — β) einer Râkshasî. — γ) verschiedener Frauen.

केशिनिषूदन, केशिमथन, केशिसूदन, केशिहन् und केशिहन्तृ m. Beinamen Kṛshṇa's.

केशोण्डुक m. Haarschlinge Sçca. 1,101,15.

केशोण्डुक (wohl °पुडुक) ringförmige Lichterscheinungen vor geschlossenen Augen Comm. zu Âit. Âr. 338,20.

केश्य (केशिय) 1) Adj. a) in den Haaren befindlich. — b) den Haaren zuträglich. — 2) *m. Eclipta prostrata. — 3) *n. schwarzes Aloeholz.

केसर 1) n. Haar (der Brauen). केसरगन्धा Wohlgerüche für's Haar. — 2) (*m.) f. (आ) und (*n.) Mähne. Du. Comm. zu Kâṭy. Çr. 25,5,16. — 3) *n. der Schweif des Bos grunniens. — 4) (*m.) und n. Staubfaden, insbes. der Lotusblüthe 249,32. 253,4. — 5) m. oder n. Faser. — 6) m. Bottleria tinctoria, Mesua ferrea, — Roxburghii und Mimusops Elengi; n. die Blüthe. Als Pflanzenname zu belegen, aber nicht näher zu bestimmen. — 7) *m. f. n. Asa foetida. — 8) *n. Gold. — 9) *n. Eisenvitriol. — 10) n. ein best. Metrum. — 11) m. N. pr. eines Berges MBu. 6,11,23.

केसरग्राम m. N. pr. eines Dorfes.

केसरपुर n. N. pr. einer Stadt Vîs.

केसरप्रावन्धा f. N. pr. einer Frau.

केसरमाला f. Titel eines Werkes.

केसरवत् Adj. bemähnt.

*केसरवर n. Safran.

केसराग्र n. die Spitzen einer Mähne 149,6.

केसराचल m. Pl. Bez. der als Staubfäden um den Meru (der Samenkapsel einer Lotusblüthe) sich lagernden Berge.

*केसरापीड m. eine best. Kunst (कला) Gal.

*केसराम्र m. Citronenbaum.

केसराल Adj. reich an Staubfäden.

केसरि m. = केसरिन् 2) A) α).

*केसरिका f. Sida rhomboidea Rîâṇ. 4,100.

केसरिन् 1) Adj. bemähnt. — 2) m. a) Löwe. — b) *Pferd. — c) ein best. Wasservogel. — d) *Bottleria tinctoria. — e) *Mesua ferrea. — f) *Citronenbaum. — g) *eine roth blühende Moringa. — h) N. pr. α) eines Affen, des Vaters von Hanumant. — β) eines Fürsten Lalit. 199,10. — γ) eines Gebirges VP. 2,4,63.

*केसरिसुत m. Patron. Hanumant's.

*केसरोत्पटा f. eine Cyperus-Art Rîâṇ. 6,144.

*केसरुका f. = कसेरुका Rückgrat.

केऽक्षदेव m. N. pr. eines Mannes.

केऽगुरु Adj. an der Butea frondosa befindlich

केकय 1) m. a) Pl. N. pr. eines Volkes, = केकय. — b) ein Fürst der Kekaja. Pl. seine Söhne. — 2) f. ई die Tochter eines Fürsten der Kekaja.

केकस 1) *m. Patron. — 2) f. ई N. pr. einer Tochter des Râkshasa Sumâlin.

केकेय 1) m. a) ein Fürst der Kekaja. — b) Pl. N. pr. eines Volkes, = केकय. — c) N. pr. eines Fürsten, auf den das Volk zurückgeführt wird. — 2) f. केकेयी die Tochter eines Fürsten der Kekaja. — 3) n. die Sprache der Kekaja.

*केकरापण m. Patron. von किंकर.

केकर्य n. die Stellung eines Dieners.

*केकलापन m. Patron. von किंकल.

केकिरात Adj. von der Jonesia Asoka kommend 292,17.

केच्छिकिल m. Pl. N. pr. eines Volkes VP.² 4,209.

केजव m. N. pr. eines Lehrers.

केट Adj. von einem Insect herrührend.

केटभ m. Wrightia antidysenterica. Fehlerhaft für कोटज.

केटभ 1) m. N. pr. eines von Vishṇu erschlagenen Asura. — 2) *f. (आ) und ई Bein. der Durgâ. — 3) n. etwa Vorhersagung Ind. St. 15,174. 183.

केटभजित्, केटभजिद्, केटभभिद्, *केटभहन्, केटभारि (Kâd. 66,10) und केटभार्दन m. Beinamen Vishṇu's.

केटभेश्वरलक्षण n. = केटभ 3) Lalit. 179,3.

केटभेश्वरी f. Bein. der Durgâ.

केतर्ण m. eine best. Arzneipflanze. Nach den Lexicographen: Azadirachta indica, Melia Bukajun, Vangueria spinosa und Myrica sapida (Comm. zu Kâraka 1,1).

केतव 1) Adj. (f. ई) falsch, hinterlistig. — 2) m. Patron. des Ulûka. — 3) f. ई Betrug, Lüge, Falsch Bîlar. 133,20. — 4) n. a) Einsatz im Spiele. — b) *Hazardspiel. — c) Betrug, Lüge, Falsch. — d) *Beryll Rîâṇ. 13,191.

केतवक n. Spielerkniff.

*केतवायन und *°यनि m. Patron. von कितव.

केतवेय und केतव्य m. Patron. des Ulûka.

*केतायन m. Patron. von कित.

केतियुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

*केदर्भ m. Patron. von किदर्भ gaṇa विदादि in der Kâç. केदर्भ v. l.

केदार 1) Adj. auf erhöhten Besten befindlich, — wachsend. — 2) *m. Reis. — 3) *n. eine Anzahl von Feldern.

*केदारक, *केदारिक und *केदार्य n. = केदार 3).

*केदर्भ m. Patron. von किंदर्भ.

*केदास m. Patron. von किंदास.

*केदासायन m Patron. von केदास.

*केनर Adj. von किंनर.

केमर्घक n. das Fragen nach dem «warum» Çaṅk. zu Bâdar. 1,3,33 (S. 311, Z. 11).

केमर्घ्य n. dass.

*केमायनि m. Patron. von किम्.

केमुतिक Adj. auf dem «wie viel mehr» oder «wie viel weniger» beruhend.

केमुत्य n. das Verhältniss des «wie viel mehr» oder «wie viel weniger».

केयट oder केय्यट m. N. pr. eines Grammatikers.

*केरणिक Adj. von किरण.

*केरली f. Embelia Ribes Rîâṇ. 6,30.

केरलेय m. ein Fürst der Kerala.

केरव 1) m. a) *Spieler oder Betrüger. — b) *Feind. — c) Harîv 5020 fehlerhaft für केरष. — 2) *f. ई a) Mondschein, — b) Trigonella foenum graecum. — 3) n. eine bei Nacht sich öffnende weisse Lotusblüthe Spr. 7770.

*केरवबन्धु m. der Mond.

*केरविणीखण्ड n. eine Menge von weissen Lotusen

केरविन् 1) *m. der Mond. — 2) f. °विणी weisser Lotus (die ganze Pflanze) Spr. 7757. eine Gruppe von weissen Lotusen, Lotusteich.

केरात 1) Adj. zu dem Volke der Kirâta in Beziehung stehend. — 2) m. a) ein Fürst der Kirâta. — b) eine best. Schlange AV. — c) ein best. zu den Pramda gezählter Vogel. — d) *ein star-

den Lexicographen Cardiospermum Halicacabum und Myrica sapida.

केतक 1) Adj. vom Pandanus odoratissimus herrührend. — 2) *n. die Blüthe von P. o.

der Mann. — 3) *n. a) *Agathotes Chirayta.* — b) *eine Art Sandelholz* Rîâan. 9,15.

कैरातक Adj. *zum Volke der Kirâta gehörig.* f. °तिका und °तिकी.

कैरातसरस् n. N. pr. eines *Sees.*

कैराल a. und *f. (ई) *Embelia Ribes.* Vgl. केराली.

कैरिशि m. Patron. des Sutvan.

*कैर्मेडुर N. pr. einer Oertlichkeit. Davon ein gleichlautendes Adj. कैमेडुर v. l.

कैल (!) m. Patron.

कैलकिल m. Pl. N. pr. eines Stammes der Javana.

*कैलात m. Patron. von किलात.

कैलातक Adj. in Verbindung mit मधु *Honig.*

कैलावत m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कैलास m. 1) N. pr. eines Berges, des Sitzes von Kubera und Çiva. — 2) *eine best. Tempelform.*

कैलासनाथ m. Bein. Kubera's.

*कैलासनिकेतन, *कैलासपति und कैलासशिखरवासिन् m. Beinamen Çiva's.

*कैलासौकस् m. Bein. Kubera's.

कैलिकिल m. Pl. N. pr. eines Volkes VP.^{2} 4,209.

कैलिञ्च Adj. (f. ई) *aus dünnen Stäbchen gemacht.*

कैवर्त 1) m. *Fischer.* Im System *eine best. Mischlingskaste.* — 2) f. ई a) *Fischerweib.* — b) *Cyperus rotundus.*

कैवर्तक 1) m. *Fischer.* — 2) *f. °र्तिका *eine best. Pflanze* Rîâan. 3,108.

*कैवर्तमुस्त n., °क n. (Comm. zu Karaka 1,3), °मुस्ता f. (Bhâvapr. 4,126) und *कैवर्तीमुस्तक n. *Cyperus rotundus.*

कैवर्तीय Adj. *einen Fischer betreffend.*

*कैवल n. *Embelia Ribes.* Vgl. केराली.

कैवल्य 1) n. a) *Alleinheit* Vimâna 3,1,1. — b) *absolute Einheit* 289,13. Bhâg. P. 3,11,2. 5,3,17. — c) *vollkommene Erlösung.* — d) Rîâar. 7,1149 fehlerhaft für वैकल्य. — 2) Adj. (f. घा) *zur vollkommenen Erlösung führend.*

कैवल्यकल्पद्रुम m., कैवल्यतत्त्व n. und कैवल्यदीपिका f. Titel von Werken.

कैवल्यानन्द, °योगीन्द्र und °सरस्वती m. N. pr. eines Lehrers.

कैवल्याश्रम m. N. pr. eines Scholiasten.

कैवल्येन्द्र m. N. pr. eines Lehrers.

कैवल्योपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

कैशव Adj. (f. ई) *dem Kṛshṇa gehörig, ihn betreffend.*

कैशिक 1) Adj. (f. ई) *von der Dicke eines Haares.* — 2) m. a) *ein best.* Râga S. S. S. 36. — b) **Geschlechtsliebe.* — c) N. pr. α) Pl. eines zu den Jâdava gehörigen Volksstammes. — β) des angeblichen Stammvaters dieses Volkes. — γ) verschiedener Männer. — 3) f. ई a) *ein best. Stil im Schauspiel, die Darstellung auf Auge und Ohr angenehm wirkender, insbes. auf Geschlechtsliebe beruhender Verhältnisse.* — b) N. pr. eines Flusses oder einer Oertlichkeit. — 4) *n. *die gesammte Haarmasse.*

कैशिकीमय Adj. *im Stil* कैशिकी *gehalten* Comm. zu Pân. 2,3.

कैशिनि Adj. (f. ई) *zu* Keçin *in Beziehung stehend.*

*कैशिन्य m. Metron. von केशिनी.

कैशोर n. *das jugendliche Alter.*

कैशोरक 1) Adj. (f. °रिका) *jugendlich* Bhâvapr. 4,226. — 2) n. *das junge Volk.*

कैशोरकगुग्गुलु n. *ein best. Elixir* Çârṅg. Saṃh. 2,7,17. Mat. med. 134.

*कैशोरि m. Patron. von किशोर.

*कैशोरिकेय m. Metron. von किशोरिका.

कैशोर्य m. Patron. von कैशोरि.

केश्य n. *die Gesammtmasse der Haare* Naish. 4,114.

*कैष्किन्ध Adj. *aus Kishkindhâ stammend.*

को pronominales Praefix in einigen Nominibus.

कोक 1) m. a) *Wolf.* — b) *Kuckuck.* — c) *Anas Casarca.* — d) *Frosch. — e) *eine kleine Hauseidechse. — f) ein best. schädliches parasitisches Thier. — g) *Phoenix sylvestris.* — h) *Bein. Vishṇu's. — i) Titel eines Werkes. — k) N. pr. α) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — β) eines Sohnes des Çoṇa. — 2) f. कोका N. pr. a) eines Flusses. — b) einer Oertlichkeit. — 3) f. कोकी a) *Kuckuckweibchen.* — b) *das Weibchen der Anas Casarca* Vîs. 24.

*कोकउ m. *der indische Fuchs* Rîâan. 19,31.

*कोकघु m. *Waldtaube* Gal.

कोकदेव m. 1) *Taube. — 2) N. pr. eines Autors.

कोकनद 1) m. N. pr. a) Pl. eines Volkes. — b) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 2) n. *die Blüthe der rothen Wasserlilie.*

कोकनदिनी f. *die rothe Wasserlilie (die ganze Pflanze).*

कोकपितर् m. N. pr. eines Mannes Çat. Br. 13, 5,6,17.

कोकबक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*कोकबन्धु m. Bein. *der Sonne.*

कोकमुख Adj. (f. घा) *ein Wolfsgesicht habend.*

कोकपातु m. *ein nächtliches Gespenst in Gestalt eines Kuckucks.*

कोकरक m. Pl. N. pr. eines Volkes. कोकवक v. l.

कोकलिक m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

कोकली f. N. pr. einer Frau (buddh.).

*कोकवाच m. = कोकउ.

कोकशास्त्र n. Titel eines rhet. Werkes.

*कोकात m. N. pr. eines Mannes.

*कोकाप m. *ein best. Strauch.*

कोकामुख n. N. pr. eines Tirtha.

*कोकारु m. *Schimmel (Pferd).*

कोकिल 1) m. a) *der indische Kuckuck.* — b) *eine Mansart.* — c) *eine Schlangenart* Gal. — d) *ein best. giftiges Insect.* — e) *eine Art Zuckerrohr* Gal. Vgl. कोकिलेक्षु. — f) *Kohle. — g) N. pr. α) eines Râgaputra. — β) eines Autors. — γ) einer Maus. — 2) f. घा *Kuckuckweibchen.*

कोकिलक 1) m. a) *Kuckuck.* — b) N. pr. α) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — β) eines Ṛshi Ind. St. 16,352. — 2) n. *ein best. Metrum.*

*कोकिलनयन m. *Asteracantha longifolia.*

कोकिलप्रिय m. *ein best. Tant.* S. S. S. 209.

कोकिलमैत्रावरुण n. Titel eines Werkes.

कोकिलस्मृति f. desgl.

कोकिलक्षेत्र n. desgl.

कोकिलाक्ष (Harshaṃ. 195,24) und *°क m. *Asteracantha longifolia.*

कोकिलादेवी f. N. pr. einer Göttin.

कोकिलामाहात्म्य n. Titel eines Abschnitts im Skandapurâṇa.

कोकिलारहस्य n. Titel eines Werkes.

*कोकिलावास m. *der Mangobaum* Rîâan. 11,11.

कोकिलाव्रत n. *eine best. Begehung.*

*कोकिलेक्षु m. *eine Art Zuckerrohr* Rîâan. 4,84 (das Metrum verlangt °क).

*कोकिलेष्टा f. *eine Art* Gambû Rîâan. 11,26.

*कोकिलोत्सव m. *der Mangobaum* Rîâan. 11,10.

*कोकोवाच m. = कोकउ Nigh. Pa.

कोकूट m. = कोङ्कट.

कोक्रोक m. N. pr. eines Autors.

कोङ्क m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कोङ्कट m. N. pr. eines Scholiasten.

कोङ्कण 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6, 9,60. Bîlan. 33,9. — 2) *f. घा N. pr. der Mutter Paraçurâma's. — 3) *n. *eine Art Waffe.*

कोङ्कणक m. Pl. = कोङ्कण 1).

कोङ्कणावती f. N. pr. eines Flusses Hariv. 9310.

*कोङ्कणासुत m. Metron. Paraçurâma's.

कोङ्काण Adj. (f. ई) wohl *aus Koṅkaṇa stammend* (Pferd). Richtiger wohl कोङ्कणी (die Länge metrisch). Vgl. कोङ्कणीदूत.

कोकार m. *der Laut* कोङ् oder कोम्.

*कोड्डि m. oder f. eine best. Waffe Gal. Vgl. कोड्डण 3).

कोच m. 1) das Einschrumpfen. — 2) eine best. Mischlingskaste.

कोजागर m. die unter Wachen und Spielen gefeierte Vollmondsnacht im Monat Âçvina. °माहात्म्य n. Titel eines Werkes.

कोञ्च m. = कोच 2).

*कोञ्च m. N. pr. eines Berges.

कोट 1) m. a) Feste Vishṇus. 11,28. fgg. — b) *Bart. — c) *Schuppen, Hütte. — d) *Krümmung. — e) vielleicht ein best. Diagramm Verz. d. B. H. No. 903. Vgl. °चक्र. — 2) *f. या P. 3,1,17, Vârtt.

कोटक m. Zimmermann. Im System eine best. Mischlingskaste.

कोटचक्र n. ein best. Diagramm.

*कोटन m. Winter Râgân. 21,68.

*कोटप m. ein best. Beamter Gal.

कोटपराज m. N. pr. eines Fürsten.

कोटपाल m. der Schutzgenius einer Feste Vishṇus. 11,28. 33.

कोटपुढनिर्णय m. Titel eines Werkes.

कोटर 1) (*m.) n. Baumhöhle, Höhle überh. — 2) m. a) *Alangium decapetalum Râgân. 9,76. — b) N. pr. eines Mannes. — 3) f. या a) Ipomoea Turpethum Karaka 7,7. — b) N. pr. α) einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — β) der Mutter Bâṇa's. — 4) *f. ई a) eine nackte Frau. — b) Bein. der Durgâ.

*कोटरपुष्प m. eine best. Pflanze Gal. Vgl. कोठरपुष्पी und वृहत्कोटरपुष्पी.

*कोटरवासिनी und *कोटरस्था f. eine weisse Varietät von Ipomoea Turpethum Nigh. Pr.

*कोटरावण n. N. pr. eines Waldes.

*कोटविक n. Sochalsalz Râgân. 6,93.

कोट्टवी f. 1) *eine nackte Frau. — 2) eine Form der Durgâ und Mutter Bâṇa's (Harîv. 2,120,2. 126,33). — 3) N. pr. der Schutzgottheit der Daitja VP.² 3,117.

*कोटशिरस् n. Mauersims Gal.

कोटाद्रि m. N. pr. eines Berges.

*कोटाय्, °यते Denom. von कोटा.

कोटि und कोटी f. 1) das gekrümmte Ende des Bogens, — der Krallen u. s. w., äusserste Spitze überh. — 2) äusserste Spitze, so v. a. der höchste Grad. Auch mit पर 292,14. धन° sowohl der höchste als auch der niedrigste Grad des Reichthums. — 3) °द्वय n. die zwei Endpuncte, so v. a. die zwei Alternativen. — 4) zehn Millionen. — 5) die Senkrechte in einem rechtwinkeligen Dreieck. — 6) the complement of an arc to 90°. — 7) *Medicago esculenta.

कोटिक 1) m. a) eine Art Frosch. — b) *Coccinella. — c) N. pr. eines Fürsten. — 2) f. या a) die äusserste Spitze von Etwas. मानुष° so v. a. ein Auswurf der Menschheit. — b) Trigonella corniculata Bhâvapr. 1,194.

कोटिकर्ण m. wohl N. pr. eines Mannes.

कोटिकास्य m. N. pr. eines Fürsten.

*कोटिकृत् m. Beiw. Gupâdhja's Gal.

*कोटिखित् m. Beiw. Kâlidâsa's.

कोटिसीवा und कोटिस्था f. der durch Koṭi 3) gebildete Sinus.

कोटितीर्थ n. N. pr. eines Tirtha. °माहात्म्य n. Titel eines Werkes.

कोटिधन m. ein Millionär Ind. St. 15,402.

*कोटिपात्र n. Steuerruder.

कोटिपुर n. N. pr. einer Stadt.

कोटिमत् Adj. mit einer Spitze versehen.

कोटिर 1) *m. a) Haarflechte. — b) Ichneumon. — c) Coccinella. — d) Beiw. Indra's. — 2) f. या N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

कोटिलतात्ती f. N. pr. einer Göttin.

कोटिलिङ्ग und °लिङ्गेश्वर n. Name eines Liṅga.

कोटिवर्ष 1) n. N. pr. einer Stadt an der Koromandelküste. — 2) *f. या Medicago esculenta.

कोटिवेधिन् 1) Adj. die äusserste Spitze treffend, so v. a. das Schwierigste vollbringend. — 2) m. eine best. Pflanze.

कोटिश m. 1) *Egge. — 2) N. pr. eines Schlangendämons.

कोटिशस् Adv. in einer Anzahl von zehn Millionen.

कोटिस्था f. N. pr. einer Göttin.

कोटिहोम m. eine best. Spende. °विधि m. Titel eines Werkes.

कोटीघड m. v. l. für कोटिघन.

कोटीर m. 1) Haarflechte. — 2) Diadem.

*कोटीवर्ष 1) n. = कोटिवर्ष 1). — 2) f. या = कोटिवर्ष 2.

*कोटीश m. n. = कोटिश 1).

कोटीश्वर m. N. pr. eines Millionärs.

कोटीश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

कोटीश्वरमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

कोटृ m. (*n.) Festung.

कोटृकारक m. ein best. Thier Karaka 1,27.

कोटृपाल m. Commandant einer Festung Pâṇ. 237,15.

कोटृमल्लिक m. Bettler (?).

कोटृराज und °न् m. etwa Burggraf Lalit. 135, 9. 136,15. 154,14.

कोटृवी f. 1) eine nackte Frau. — 2) eine Form der Durgâ und Mutter Bâṇa's Harîv. 10271. — 3) N. pr. der Schutzgottheit der Daitja VP.² 3,117.

*कोटृवीपुर n. = कोटिवर्ष 1).

*कोटृर m. 1) Festung. — 2) Brunnen. — 3) eine zu einem Teich führende Treppe. — 4) = गार.

कोठ m. eine Art Ausschlag mit rothen Flecken.

*कोठक (Gal.) und *कोठर m. Alangium hexapetalum.

*कोठरपुष्पी f. Convolvulus argenteus. Vgl. कोटरपुष्प.

कोठा f. eine best. Râgiṇ. 8,8,35. Vgl. कोद्रा.

कोड्य m. Pl. N. pr. eines Volkes Lalit. 277,7.

कोण m. 1) Ecke, Winkel. — 2) Zwischengegend. — 3) Bez. der Zahl vier Hemâdri 1,135,23. — 4) ein Werkzeug zum Schlagen der Laute oder eines andern musik. Instrumentes Kâd. 124,14. 211,6. — 5) *ein best. musik. Instrument. — 6) *Ecule. — 7) der Planet Saturn. — 8) *der Planet Mars.

*कोणकुप m. Wanze.

कोणकोष्ठ und °क Eckfeld Agni-P. 40,15. 17.

कोणदिश् f. Zwischengegend.

कोणदेश m. N. pr. einer Oertlichkeit Ind. St. 14,140.

कोणनर m. = कोणशङ्कु Garrr. Trip. 30.

*कोणप m. = निर्ऋति.

*कोणवादिन् m. Beiw. Çiva's.

कोणवृत्त n. ein von NO nach SW oder von NW nach SO gezogener Verticalkreis Golâdh. 7,38.

कोणशङ्कु m. der Sinus der Höhe, wenn die Sonne weder im Verticalkreise noch im Unmaṇḍala steht, Golâdh. 7,26.

*कोणाकोणि Adv. in der Diagonale.

कोणादित्य wohl = कोणार्क VP.² 1,xxviii.

कोणार्क n. N. pr. einer dem Purushottama geheiligten Oertlichkeit.

*कोणि Adj. lahm am Arm.

कोणेय und कोणेयन wohl nur fehlerhaft für कौणेय.

कोणेरभट्ट m. N. pr. eines Mannes.

कोण्डभट्ट m. N. pr. eines Grammatikers.

कौतना f. Pl. Bez. bestimmter Wasser.

कोथ 1) m. a) Fäulniss, Verwesung. — b) ein faulendes Geschwür. — c) *eine best. Augenkrankheit. — d) *das Quirlen. — 2) *Adj. = शटित oder मथित.

*कोथरी f. Cactus Opuntia Râgân. 3,114.

कोदण्ड 1) (*m. *n.) Bogen. — 2) *m. a) die bogenförmige Braue. — b) eine kriechende Pflanze. — c) N. pr. einer Gegend.

कोदण्डिन् Adj. mit einem Bogen bewaffnet.

कोदार m. eine Getraideart.

कोद्रव m. Paspalum scrobiculatum.

कोद्रा f. *eine best.* Rāgat. 8,3,3. 110. Vgl. कोद्रु.

कोनालक m. *ein best. Vogel.*

कोनालि m. wohl = कोनालक.

*कोनील m. *ein best. Wasservogel* Nigh. Pr.

कोन्तल Harav. 784 fehlerhaft für कौन्तल.

कोन्व m. N. pr. eines Berges.

कोन्वशिर m. Pl. N. pr. eines Volkes. कान्व° v.l.

कोप m. (adj. Comp. f. घा) 1 *krankhafte Aufregung*, insbes. der Flüssigkeiten des Leibes. — 2) *das Wüthen* (der Waffen, des Kriegos u. s. w.). — 3) *Aufwallung, Zorn, — über Jmd* (Loc., Gen., प्रति oder उपरि) oder *Etwas* (im Comp. vorangehend) 149,3. कोपं कृ *zürnen.* Auch Pl. — 4) *das im Widerspruch Stehen* Bhāsa. 2,1,26. Çiç. zu 29. 3,6.

*1. कोपक्रम Adj. *zornig.*

*2. कोपक्रम m. Brahman's *Schöpfung.*

कोपत्तमाविस्मयरूर्ष्यवत् Adj. *erzürnt, von Mitleid erfüllt, erstaunt und erfreut* Kathās. 29,187.

कोपच्छद् m. *ein best. Räucherwerk.*

*कोपज्ञ m. Brahman's *Schöpfung.*

कोपन 1) Adj. (f. घा) a) *zum Zorn geneigt, zornig, bös.* Nom. abstr. °त्व n. Kārāka 2,7. — b) *in krankhafte Aufregung versetzend, reizend.* — 2) n. a) *Aufregung, Reizung.* — b) *das Erzürnen* (trans.).

*कोपनक्र n. *ein best. Parfum.*

कोपनीय Adj. *zur Erregung des Zornes dienend.*

कोपयिषु Adj. *Jmd* (Acc.) *zu erzürnen beabsichtigend.*

*कोपलता f. *Gynanaropsis pentaphylla.*

कोपवती f. *ein best. Metrum.*

कोपवेग m. N. pr. eines Ṛshi.

*कोपवेरिन् m. *Sesbania grandiflora* Nigh. Pr.

*कोपाकोपि Adv. *unter beiderseitigem Zorn.*

कोपाय्, °यते *wüthen* (vom Zorn).

कोपिन् 1) Adj. a) *zornig.* — b) am Ende eines Comp. *aufregend, reizend.* — 2) *m. *eine Art Taube* Rāgān. 19,108.

कोपियस m. N. pr. eines Mannes.

कोप्य Adj. *zu erzürnen.*

*कोम n. = क्रोम, क्रोमन्.

कोमल 1) Adj. (f. घा) *zart, weich* (eig. und übertr.) Kāvyād. 9,3. — 2) *f. घा *eine Dattelart.* — 3) * n. a) *Wasser.* — b) *Seide* Gal. — c) *Muskatnuss* Gal. — Bisweilen verwechselt mit कोमल.

*कोमलक n. *Lotusfiber.*

*कोमलच्छद् m. *eine best. Pflanze* Gal.

*कोमलतण्डुल m. *eine Art Reis* Gal.

कोमलवल्कला f. *Cicca disticha* Dhanv. 5,19. Bhāvapr. 1,244.

कोमलाङ्ग Adj. (f. ई) *von zartem Körper* Daçak. 34,17.

*कोमामिका f. = ग्रालिका.

(कोर्म्य) कोमिर्ष Adj. etwa *geglättet.*

कोयंपुरी (?) f. N. pr. einer *Stadt.*

कोयष्टि, °क und कोयष्टिम m. *Parra jacana* oder *gonasis.*

कोर m. 1) *ein bewegliches Gelenk.* — 2) **Knospe.* — 3) N. pr. eines Berges Mārk. P. 57,18.

कोरक (°m. °n.) 1) *Knospe.* — 2) **Lotusfiber.* — 3) *Name *zweier wollartigen Stoffe.*

कोरकित Adj. 1) *mit Knospen versehen* Naish. 3,121. — 2) am Ende eines Comp. *voll von* Ind. St. 15,294.

*कोरङ्गी f. *kleine Kardamomen.*

कोरण्टकग्राम m. N. pr. eines *Dorfes.*

कोरण्टक m. N. pr. eines Lehrers.

कोरण्टक und °क m. *Paspalum scrobiculatum.*

कोरली f. N. pr. einer Stadt.

कोरित Adj. 1) *ausgescharrt* Bhāvapr. 2,26. — 2) **pounded, ground, comminuted.* — 3) **budded, sprouted.*

कोरिला f. N. pr. einer Stadt.

कोर्प्य m. *der Scorpion im Thierkreise.*

कोल 1) m. a) *Eber.* — b) **Floss, Nachen.* — c) **Busen, Schooss.* — d) **Umarmung.* — e) **eine best. Pflanze.* — f) **der Planet Saturn.* — g) *Beiw. Çiva's Gal. — h) *eine best. Mischlingskaste.* — i) N. pr. α) eines Sohnes des Ākrīḍa. — β) * eines Landes. — 2) m. n. *ein best. Gewicht.* — 3) *f. घा *Piper longum* und *Chaba.* — 4) *f. घा und ई *Zizyphus Jujuba.* — 5) n. a) *Brustbeere.* — b) **schwarzer Pfeffer* und * *das Korn von Piper Chaba* Rāgān. 6,31. 42.

कोलक 1) *m. a) *Alangium hexapetalum* Rāgān. 9,73. — b) *Cordia Myxa.* — 2) n. a) *Kubeben* Bhāvapr. 1,193. — b) **schwarzer Pfeffer.*

कोलकग्राम m. N. pr. eines *Dorfes.*

*कोलकन्द m. *ein best. Knollengewächs* Rāgān. 7,83.

*कोलकर्कटिका und *°कर्कटी (Gal.) f. *eine Dattelart* Rāgān. 11,38.

कोलकिल m. Pl. N. pr. eines Volkes VP.² 4,211.

*कोलकुणा m. *Wanze.*

*कोलगन्धिनी f. *Scindapsus officinalis* Nigh. Pr.

कोलगिरि m. N. pr. eines *Gebirges.*

*कोलदल n. *ein best. Parfum.*

*कोलनामिका f. *eine best. Pflanze.*

*कोलपुच्छ m. *Reiher.*

*कोलमुखा f. *eine best. Pflanze* Gal.

*कोलमूल n. *die Wurzel von Piper longum* Rāgān. 6,22.

*कोलम्बक m. *der Körper der indischen Laute.*

*कोलम्बी f. Çiva's *Laute* Gal.

*कोलवल्ली f. 1) *Pothos officinalis.* — 2) *Piper Chaba* Rāgān. 6,42.

कोलशिम्बी f. *eine dem Carpopogon pruriens ähnliche Pflanze* Madanav. 76,32. Bhāvapr. 1,288.

*कोलाकोलि Adv. *unter gegenseitiger Umarmung.*

कोलात und कोलाप्य (Vāsuv. 10,93) n. *ein Loch von bestimmter Form im Holze.*

*कोलाश m. N. pr. eines Landes.

*कोलास्थि m. *Brustbeere* Nigh. Pr.

कोलापुर n. N. pr. einer *Stadt* Ind. St. 14,114.

कोलाविधर्मिन् m. Pl. N. pr. eines Fürstengeschlechts.

कोलाहल 1) m. n. *ein verworrenes Geschrei* (von Menschen und Thieren). — 2) m. f. (घा) *ein best.* Rāga S. S. S. 96. 93. — 3) m. N. pr. a) eines Fürsten VP.² 4,120. — b) eines personificirten Berges.

°कोलाहलिन् Adj. *von Lärm erfüllt* Kir. 42,18.

*कोलि m. f. und *कोलिका f. (Nigh. Pr.) *Zizyphus Jujuba.*

कोलिकिल m. Pl. N. pr. eines Volkes VP.² 4,211.

कोलित m. Bein. Maudgaljājana's.

कोलिसर्प und कोलिसर्प m. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes.

कोलुक und कोलूत N. pr. eines Landes.

कोलेयण n. = कोलात.

*कोल्या f. *Piper longum.*

कोल्लक m. N. pr. eines Gebirges.

कोल्लगिरि m. desgl.

कोल्लगिरेय m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 14, 83,11.

कोल्लपुर n. N. pr. einer *Stadt* Ind. St. 14,114.

कोल्वगिरेय fehlerhaft für कोल्ल°.

कोविद् 1) Adj. (f. घा) *kundig, erfahren, — in* (Loc., Gen. oder im Comp. vorangehend). Nom. abstr. °त्व n. Daçak. 13,1. Ind. St. 15,333. — 2) m. Pl. Bez. *der Kshatrija in Kuçadvīpa* Bhāg. P. 5,20,16.

कोविदार m. *Bauhinia variegata.*

कोश 1) m. *n. (adj. Comp. f. घा) a) *Fass, Kufe.* Auch bildlich von den *Wolken.* — b) *Eimer* ṚV. 10,100,10. — c) *Kiste, Kasten, Truhe.* — d) *Kasten des Wagens.* — e) *Degenscheide.* — f) *Behälter, Verschluss, Gehäuse.* — g) *Vorrathskammer, Vorrath; Schatzkammer, Schatz.* कोशच MBh. 4,264 fehlerhaft für कोशद्य. — h) *Wörterbuch.* — i) *poetischer Schatz, Spruchsammlung, eine Sammlung lose an einander gereihter Strophen.* — k) *Knospe, Blumenkelch, Samenbehälter* (insbes. der Lotusblüthe). — l)

Schote, Hülse, Schale der Nüsse. — m) **Muskatnuss.* — n) **das Innere der Frucht von Artocarpus integrifolia* u. s. w. — o) *Cocon.* — p) *Ethani* Vaiś. Bhn. 5,4. — q) *Hodensack;* Du. *die beiden Abtheilungen desselben.* — r) **vulva.* — s) **penis.* — t) **Ei.* — u) am Ende eines Comp. *Kugel, Kugelform.* — v) *das beim Gottesurtheil angewandte Weihwasser.* — w) *Eid.* — x) *Friedensbecher* oder — *trank.* कोशं पा so v. a. *einen geschlossenen Frieden durch einen Trunk besiegeln* Rigv. 7,8.75.460. 493. 8,233. — y) *eine best. Conjunction der Planeten.* — z) *das 2te astrologische Haus* Varāh. Jogaj. 4,1. — aa) Titel einer *Sammlung von Gāthā* (buddh.) Kāraṇḍ. 98,24. Harshak. 204,13. — 2) f. कोशी a) *Knospe* in धर्क°. — b) **Blattauge.* — c) **Schuh.* — d) **ein best. wohlriechender Stoff* Gal. — e) **eine eiserne Pflugschar* Gal.

कोशक 1) *m. *Ei, Hode.* — 2) *f. °शिका *Trinkgeschirr.* — 3) n. (!) *Gehäuse.*

कोशकार 1) m. a) *Verfertiger von Kasten, Degenscheiden* u. s. w. — b) *Verfasser eines Wörterbuchs.* — c) *Seidenraupe.* — 2) m. n. *ein Art Zuckerrohr* Bhāvapr. 2,64. Bālar. 128,15. — 3) f. ई (zu 1) a).

कोशकारक 1) m. *Seidenraupe.* — 2) f. °रिका a) **Bienenweibchen* Gal. — b) Titel einer *Sammlung von Gāthā* (buddh.).

*कोशकारकीट m. *Seidenraupe.*

*कोशकालिन् m. oder *°ली f. *ein best. Wasservogel* Nigh. Pr.

कोशकृत् m. *eine Art Zuckerrohr.*

कोशगृह n. *Schatzkammer, ein Gemach zur Aufbewahrung von kostbaren Gewändern, Schmucksachen* u. s. w.

*कोशचक्षु m. *der indische Kranich.*

*कोशज n. *Seide.*

कोशजात n. *Schatz, Vermögen* Rāgat. 5,1.

कोशधान्य n. *Hülsenfrucht.*

*कोशनायक m. 1) *Schatzmeister.* — 2) Bein. Kubera's.

कोशपाल m. *Hüter des Schatzes.*

कोशपेटक *Schatzkästchen.*

1. कोशफल n. 1) *Hodensack.* — 2) **Muskatnuss.* — 3) **ein best. wohlriechender Stoff.*

2. *कोशफल 1) m. *Luffa foetida* oder *eine ähnliche Pflanze.* — 2) f. ई *Cucumis utilissimus* und *eine andere Cucurbitacee; Ipomoea Turpethum* Nigh. Pr.

कोशभृती f. etwa *was einen Kasten füllt.*

कोशरक्षिन् m. *Schatzhüter, Schatzmeister.*

कोशवत् 1) Adj. a) *einen Behälter bildend* (von einer Wunde) Kāraka 6,13. Vgl. 3. कोशिक 1) a). — b) *im Besitz von Schätzen, reich.* — 2) *m. *Schwert.* Gal. — 3) f. °वती *Cucumis acutangulus* oder *sulcatus.*

कोशवारि n. *das beim Gottesurtheil angewandte Wasser.*

कोशवासिन् m. 1) *Schalthier.* — 2) **Puppe eines Insects.*

कोशवाह्य n. Sg. *Schatz und Vehikel* Daśak. 43,11. 46,13.

*कोशवृद्धि f. *Anschwellung der Hoden.*

कोशवेश्मन् n. *Schatzkammer.*

*कोशशायिका f. *Messer.*

कोशस्कृत् m. *Seidenraupe.*

कोशस्थ m. 1) *Schalthier.* — 2) **Puppe eines Insects.*

कोशागार m. n. *Schatzkammer.*

कोशागाराधिकारिन् m. *Schatzmeister.*

*कोशाङ्ग m. oder n. *eine Art Rohr.*

*कोशाण्ड m. = घण्टकोश *Hodensack* Gal.

कोशातक 1) *m. *Haar.* — 2) f. ई a) *eine best. Pflanze* und *deren Frucht* Çiñkn. Gṛhj. 1,33. Kāraka 7,6. Nach den Lexicographen: *Trichosanthes dioeca, Luffa acutangula* und *pentandra* Rāgān. 3, 36. 7,169. — b) **eine mondhelle Nacht.* — 3) n. *die Frucht von* 2) a) Kāraka 7,6.

*कोशातकिन् m. 1) *Handel.* — 2) *Handelsmann.* — 3) *das unterseeische Feuer.*

कोशाधीश m. *Schatzmeister* Ind. St. 15,309.

कोशाध्यक्ष m. 1) dass. — 2) Bein. Kubera's.

कोशाम्र m. *Mangifera sylvatica* Mat. med. 305. Rāgān. 11,14. 13,119. n. *die Frucht.*

*कोशिन् m. *der Mangobaum.*

*कोशिला f. *Phaseolus trilobus* Rāgān. 3,23.

कोशेक्षण Adj. *hervorstehende Augen habend.*

कोशेश m. *Schatzmeister* Ind. St. 15,221.

कोशैर्य Du. angeblich *am Herzen des Pferdes befindliche Fleischklümpchen.*

कोशैर्य 1) m. Pl. N. pr. eines Priestergeschlechts. — 2) f. या N. pr. eines Flusses MBh. 6,9,34.

कोषण 1) *n. Nom. act. von कुष्. — 2) f. ई in क्षीव°.

कोषधावन in धै°.

कोष्ठ 1) m. *Eingeweide,* namentlich *die Behälter von Speise, Flüssigkeiten* u. s. w., *Unterleib.* Einmal n. — 2) (*m.) n. *Vorrathskammer.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — 3) n. *Ringmauer.* — 4) *eine umschlossene Fläche, Feld* (z. B. auf einem Schachbrett) Hemādri 1,651,3. 5. 790,12. — 5) m. *eine Art Gefäss, Tiegel, Topf* Bhāvapr. 2,85. Kāraka 1,14. — 6) *m. *ein inneres Gemach.* — 7) **the shell of any fruit.* — 8) *n. *Eigenthum.* — 9) **Nacht.*

कोष्ठक 1) am Ende eines Comp. *Behälter für* Kāraka 1,14. — 2) *m. n. *Vorrathskammer.* — 3) f. कोष्ठिका *Tiegel* Bhāvapr. 2,85. — 4) n. a) **Schatzkammer.* — b) *Ringmauer.* — c) *eine umschlossene Fläche, Feld* Agni-P. 40,13. 14. Hemādri 1,651,7. 8. Am Ende eines adj. Comp. f. या 2. 790,10. — d) **a brick trough for watering cattle at.* — e) N. pr. einer Stadt.

कोष्ठकी Adv. mit कृ *umzingeln.*

*कोष्ठकोटि m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Çiva's.

*कोष्ठताप m. *Brennen im Unterleibe* Gal.

कोष्ठपाल m. 1) **der Aufseher einer Vorrathskammer, Schatzmeister.* — 2) *Stadtwächter* La. 12,13.

कोष्ठभेद m. *Bruch des Unterleibs.*

कोष्ठरोग m. *Unterleibskrankheit.*

कोष्ठवत् m. N. pr. eines Gebirges.

*कोष्ठसंताप m. *innere Gluth* Rāgān. 20,36.

कोष्ठागार n. 1) *Kornkammer.* — 2) *eine umschlossene Fläche, Feld.* — 3) *das Mondhaus* Maghā.

कोष्ठागारिक m. *Wespe* Bhāvapr. 6,182.

कोष्ठागारिन् m. dass.

कोष्ठाग्नि m. *das Feuer der Verdauung.*

कोष्ठानाह m. *Leibesverstopfung* Kāraka 1,14.

कोष्ठिल m. N. pr. eines Mannes.

कोष्ठीप्रदीप m. Titel eines Werkes.

कोष्य Adj. *aus dem Unterleibe kommend.*

कोष्ल Adj. *lau.*

कोसल N. pr. 1) m. a) Pl. eines Volkes. — b) Sg. des Landes der K. — c) कोशलानां (so schreiben bisweilen auch die Bomb. Ausgg., को° v. l.) नक्षत्रम् *ein best. Mondhaus* R. ed. Bomb. 6,103,35. — 2) (*m.) f. (या) der Hauptstadt der K., d. i. Ajodhjā.

कोसलविदेह m. Pl. *die Kosala und Videha.*

कोसलवा und *कोसलात्मजा f. Bez. der Mutter Rāma's.

कोसार m. = कर्पूर 1).

कोसिद Kāṭy. 10,8 fehlerhaft für को°.

*कोस्कुट m. N. pr. eines Mannes.

कोस्तुभ m. N. pr. eines Prākrit-Grammatikers.

कोस्र 1) *Adj. *undeutlich redend.* — 2) m. a) *ein best. geistiges Getränk aus Gerste* Mat. med. 272. — b) **ein best. musikalisches Instrument* (?). — c) N. pr. α) Pl. eines Volkes. — β) eines Ṛshi und anderer Männer. — 3) *f. ई = कुष्माण्डसुरा Nigh. Pr.

कोक्लीय n. *das von Kohala verfasste Werk über Musik.*

कोकलेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

*कोकिल m. N. pr. eines Mannes.

*कोकिल् m. *Wrightia antidysenterica* Rîéan. 9,52.

कोकिलाक्ष m. *ein best.* Râga S. S. S. 36.

*कोकिलान Adj. von कोकिल.

कोकिल 1) m. und f. (ई) *eine best. Ceremonie* Lâṭj. 5,4,20. 21. — 2) *m. Patron. von कोकिल und Metron. von कोकिला.

कोकुरक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कोकुण्डाक्षि m. N. pr. eines Ṛshi VP.² 3,7.

कोकुत्तक und कोकुन्दक v. l. für कोकुरक.

कोकुर m. Pl. N. pr. eines Volkes.

कोकुरुण्डि m. Patron. N. pr. eines Lehrers Sâṃbitopan. 38,

कोकुलिका f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

कोकूस्त m. N. pr. eines Mannes.

*कोकृत्य n. 1) *Schandthat, Schlechtigkeit.* — 2) *Reue.*

कोकुट 1) Adj. *gallinaceus.* — 2) m. *eine best. Art des Sitzens.*

कोकुटिक m. 1) *eine best. verachtete Kaste* Kâraṇḍ. 42,10. — 2) *ein Verkäufer von Hühnern. — 3) *ein Bettler, der stets auf den Boden sieht, um auf keine Thiere zu treten. — 4) Heuchler. — 5) *Taube* Râéan. 19,106.

*कोकुटिकन्दल m. *eine Art Schlange.*

*कोकुटोदक n. N. pr. eines Dorfes der Bâhika. Davon *Adj. °क.

*कोकुत Adj. von कुक्षि *Bauch.*

*कोकुतक Adj. von कुक्षि ebenso.

कोकुतेय 1) *Adj. *im Bauch befindlich.* — 2) m. *Schwert.*

कोकुतेयक m. *Schwert; Messer* Kâd. 8,4.

*कोकुड und कोकुण m. Pl. N. pr. eines Volkes, = कोङ्कण.

*कोकुणोद्भूत Adj. *aus Koṅkaṇa stammend,* von einem edlen Pferde Gal. Vgl. कोङ्काण.

*कोकुण m. Pl. N. pr. eines Volkes, = कोङ्कण.

कोकुम 1) Adj. (f. ई) a) *aus Safran bestehend* Hemâdri 1,391,16. — b) *mit Safran gefärbt.* — c) *safrangelb* Vishn. 13,10. — 2) m. Pl. Bez. von *60 bestimmten* Kolu.

*कोकुवार m. Patron. von कूकुवार.

*कोकुवार्य Adj. *aus Kûkuvâra stammend.*

कोकुरुस्ति m. Patron., auch Pl.

कोकुपाक m. *ein best. Decoct.*

कोकुमारयोग m. Pl. *eine best. Kunst.*

कोकुत 1) Adj. *zum Planeten Mars in Beziehung stehend, ihm gehörig.* — 2) m. *Dienstag* Vishnus. 77,3.

*कोकुप m. Patron. von कुक्षप.

कोकुष m. N. pr. eines Berges. कोकुषाद्रि m. desgl. Bâlar. 109,15.

कोकुसिकी f. Bez. einer der acht Akulâ bei den Kaula.

कोकुसार 1) Adj. (f. ई) *einem Elephanten gehörig* u. s. w. — 2) n. *eine best. Art des Sitzens.*

*कोकुसायन 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) f. ई *eine Fürstin dieses Volkes.*

*कोकुसायन्य m. *ein Fürst der* Kauṇḍâjana.

*कोकुसि m. Patron. von कुक्षि.

*1. कोकूट Adj. *selbständig, frei.*

2. कोकूट 1) Adj. a) *betrügerisch, falsch.* — b) *snared, wired.* — 2) *n. *Betrug.*

3. कोकूट m. *Wrightia antidysenterica* Bhâvapr. 1,206. °पर्ण्य n. Kâraka 8,11.

*कोकूटिक Adj. *der sich mit dem Fangen von Thieren in Fallen oder Schlingen abgiebt.*

कोकूड 1) Adj. *von der Wrightia antidysenterica kommend* u. s. w. — 2) m. *Wrightia antidysenterica* Bhâvapr. 3,139.

*कोकूडभारिक und *कोकूडिक Adj. *eine Last Wrightia antidysenterica tragend* u. s. w.

*कोकूतक्त m. *ein für eigene Rechnung arbeitender Zimmermann.*

कोकूलि m. Patron.

*कोकूल्य m. Bein. Kâṇakja's.

*कोकूवी f. *eine nackte Frau.*

कोकूसाक्षिन् m. *ein falscher Zeuge.*

कोकूसाक्ष्य n. *ein falsches Zeugniss* Gaut.

कोकूस्थ्य n. *Unveränderlichkeit, Unwandelbarkeit* Govindân. zu Çiç. zu Bîdar. 2,2,10.

*कोकूयन und *कोकूरि m. Patron. von कुक्ट.

*कोकूरिक 1) Adj. = कोकूटिक. — 2) m. *Fleischverkäufer.*

कोकूरिया f. = कोकूरीया Harîv. 2,120,16.

*कोकूलिक m. 1) *Jäger.* — 2) *Schmied.*

कोकूल्य 1) m. a) Bein. Kâṇakja's Mudrâr. 59, 3. Daçak. 13,3. — b) N. pr. eines Grammatikers. — 2) n. a) *Gekrummtheit, Krauszheit.* — b) *Falschheit, hinterlistiges Betragen.* — c) *eine Rettigart* Râéan. 7,17.

कोकूल्यशास्त्र n. *Diplomatie oder Kâṇakja's Lehre* Kâd. 122,5.

*कोकूलीगव Adj. von कोकूलीगव्य.

*कोकूलीगव्य m. Patron. von कुकूलु.

*कोकूलीय Adj. von कूकूल.

*कोकूलीर Adj. *zu der Pflanze* Kuṭira *gehörig, daraus gemacht.*

कोकूरीया Bein. der Durgâ. कोकूरिया v. l.

कोकूम्ब 1) Adj. *für das Hauswesen erforderlich.* — 2) n. *das Verhältniss zu einer Familie.*

कोकूम्बिक 1) Adj. *zur Familie gehörig, die F. bildend.* — 2) m. *Familienvater.*

कोकूल्य n. *Kuppelei* Râéar. 7,289. 297.

1.*कोक्य 1) m. Patron. von कूक. — 2) f. या f. zu कोटि.

2.*कोक्य Adj. von कूक.

*कोक्षार m. Patron. von कुक्षार.

*कोक्षारिकेय m. Metron. von कुक्षारिका.

कोक्षम Adj. (f. ई) von कुक्षमि.

कोक्षिक Adj. (f. ई) *mit einem* Kukṣa *besäet, einen K. enthaltend* Kâraka 6,17.

*कोक्षेयक Adj. von कुक्षा.

*कोक्ष्य m. Pl. = कोक्ष्य.

कोक्षकुत्स्य m. N. pr. eines Brahmanen.

कोक्षय 1) Adj. von *Leichen kommend* Bîlar. 29, 11. — 2) m. a) *ein* Rakshas. — b) N. pr. eines Schlangendämons.

*कोक्षयदत्त m. Bein. Bhîshma's.

कोक्षयपाशन m. N. pr. eines Schlangendämons.

कोक्षिन्द् m. Pl. N. pr. eines Volkes. Sg. *ein Fürst dieses Volkes.*

कोक्षेय m. Patron. (von कुक्षि) des Raṅgna.

कोक्षठाव्य m. Patron. von कुक्षठाव Âçv. Âr. 341. 2 v. u.

कोक्षठा n. *Stumpfheit*

कोक्षउपाक्षिन् fehlerhaft für कुक्षउ° Comm. zu Lâṭj. 1,4,23.

कोक्षउपाक्षिन Adj. in Verbindung mit अयन n. *ein best.* Soma-*Opfer.*

*कोक्षउल und *कोक्षउलिक Adj. *mit Ringen versehen.*

*कोक्षउग्रक Adj. von कुक्षउग्रि. v. l. काक्षउग्रक.

*कोक्षउायन Adj. von कुक्षउ.

कोक्षिउन 1) *Adj. von कोक्षिउन्य. — 2) f. ई f. zu कोक्षिउन्य.

*कोक्षिउनेयक Adj. von कुक्षिउन.

कौक्षिउन्य m. Patron. von कुक्षिउन (auch *Metron. von कुक्षिउनी) Pâraṇṇar. 5,33 (vielleicht Adj. *aus* Kuṇḍina *stammend*).

कोक्षिउन्यक n. Titel eines Kalpasûtra Comm. zu Gaim. 1,3,11.

कौक्षिउन्यायन und कोक्षिउन्यायनि m. Patron. von कोक्षिउन्य.

कोक्षिउल und कोक्षिउल्य fehlerhaft für कोक्षिउन्य.

कोक्षिउल्यक (कोक्षिउन्यक?) m. *ein best. giftiges Insect.*

*कोक्षीवृषी und *°वृस्य Manâv. 8,92,a.

कोक्षीवृष m. Pl. N. pr. eines Volkes. कुक्षी-

वध v. l.

कोण्डोदरि (Conj. für कोडोदरि) m. Patron. von कुण्डोदर.

*कोण्डोपरथ m. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes.

*कोण्डोपरथघोष m. *ein Fürst der* Kuṇḍoparatha.

कोण्य n. *Lähmung der Hände.*

कोत m. Pl. v. l. für कोड, कोड्य.

*कोतप Adj. von कुतप.

*कोतस्कुत Adj. von कुतस् कुत.

कोतस्त m. Patron. von कुतस्त. Du. Tāṇḍ.-Br. 25,15,3.

कोतुक n. (adj. Comp. f. घा) 1) *Neugier, Interesse für eine Sache, ein dringendes Verlangen nach*; die Ergänzung im Loc. (321,33) oder im Comp. vorangehend. — 2) *was Neugier —, Interesse erregt, eine seltsame —, unterhaltende Erscheinung, — Geschichte* Kād. 162,7. — 3) *Feierlichkeit, Festlichkeit, eine feierliche Ceremonie*, insbes. *die einer Vermählung vorangehende Ceremonie mit der Hochzeitsschnur. Auch eine best. Ceremonie vor dem Einnehmen einer Arznei* Bhāvapr. 4,16. — 4) *Hochzeitsschnur.* — 5) *Glück, Heil, Segen* Bālar. P. 1,17,26. — 6) Bez. *bestimmter Stoffe, neun an der Zahl,* Hemādri 1,110,19. 2,49,10.

कोतुकक्रिया f. *Vermählungsfeier.*

कोतुकगृह n. *Hochzeitshaus, —gemach* Harshaç. 113,8.

कोतुकचिन्तामणि m. Titel eines Werkes.

कोतुकतोरण n. (adj. Comp. f. घा) *ein bei festlichen Gelegenheiten errichteter Ehrenbogen.*

कोतुकपुर m. N. pr. einer *Stadt.*

कोतुकमङ्गल n. (adj. Comp. f. घा) = कोतुक 3).

कोतुकमय Adj. *interessant, reizend.* वपुस् n. Kād. II,128,3.

कोतुकलीलावती f. Titel eines Werkes.

कोतुकवत् Adj. *interessant.* वार्ता Prasannar. 29,1.

कोतुकागार m. n. *Fest —, Hochzeitsgemach.*

कोतुकित Adj. *Interesse nehmend an* (Loc.) Prasannar. 4,13. *dessen Interesse wach geworden ist durch* (Instr.) 58,16.

कोतुकिन् Adj. *neugierig, Interesse nehmend an, eingenommen für, dringend verlangend nach*; die Ergänzung im Comp. vorangehend Prasannar. 136, 6. 137,9. Nom. abstr. °किता f. Naish. 5,13. °किभाव m. 60.

कोतुमारयोग m. Pl. = कोचुमार°.

कोतूहल n. 1) *Neugier, eine Interesse für Etwas, ein dringendes Verlangen nach Etwas* Mṛicch. 47. Die Ergänzung im Loc., im Acc. mit प्रति, oder im Infin. — 2) *Fest.*

कोतूहलता f. und *कोतूहल्य n. = कोतूहल 1).

कोतोमत (von कुतो मतम्) 1) n. etwa *eine Frage nach dem Woher einer Meinung* Maitrāyaṇ. 2,4,6. — 2) wohl m. *der mit* कोतोमतम् *beginnende Mantra* Gobh. 4,5,19.

कौत्स 1) Adj. *zu* Kutsa *in Beziehung stehend.* — 2) m. *a)* Patron. verschiedener Männer. f. ई. — *b)* Bez. *eines zu einem best. verachteten Geschlecht gehörigen Mannes.* — 3) n. Name eines Sūkta und verschiedener Sāman Āṣṭ. Br.

कौत्सायन Adj. (f. ई) *zu* Kutsājana *in Beziehung stehend* Maitrāyaṇ. 3,1. Wird auch auf कुत्स zurückgeführt.

कौत्सीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

कोथुम m. 1) Patron. von Kuthumin. *f. ई. — 2) Pl. *die Schule des* Kuthumin.

कोथुमक n. *das Brāhmaṇa der Schule des* Kuthumin Çāṅkh. zu Bhār. 3,3,1 (S. 846).

*कोदालिक und °लीक m. *eine best. Mischlingskaste.*

*कोद्रविक n. *Sochalsalz* Rāgān. 6,93.

*कोद्रवीण (Rāgān. 2,11) und *°क (Gal.) Adj. *mit Kodrava besäet.*

*कोद्रायण und *°क gaṇa अरीहणादि.

कोद्रेय m. Patron. von Kudri.

कोनखीय (Conj. für कोनकोय) m. Pl. *eine best. Schule.*

कोनख्य n. *der Zustand dessen, der schlechte Nägel hat.*

*कोनामि m. Patron. von कुनामन्.

*कोनामिक Adj. von कुनामन्.

कोसल m. Pl. N. pr. eines Volkes Harīv. 1,14, 20. कौत्तल v. l.

*कोसायनि Adj. von कुसी.

कोसाली f. (?) Bālar. 128,22.

*कोसिक m. *Lanzenträger.*

कोसी f. 1) *ein best. Parfum* Bhāvapr. 1,192. 3, 31. Karaka 6,17. — 2) wohl N. pr. eines Flusses.

कोसेय m. 1) Metron. Judhishṭhira's, Bhīmasena's und Arǵuna's. — 2) *Terminalia Arunja* Rāgān. 9,122.

*कोत्य m. *ein Fürst der* Kunti.

कोन्द Adj. (f. ई) *vom Jasmin kommend u. s. w.*

*कोन्द्रायण und *°क gaṇa अरीहणादि.

कोप Adj. (f. ई) *aus einem Brunnen oder einer Cisterne stammend.*

*कोपादको (?) f. = कोमोदकी.

*कोपिञ्जल 1) m. Patron. von कुपिञ्जल. — 2) Adj. von 1).

कोपीन n. (adj. Comp. f. घा) 1) *die Schamtheile* Gaut. — 2) *ein um die Schamtheile geschlagenes Tuch.* — 3) *Schandthat.*

कोपीनवत् Adj. *nur ein um die Schamtheile geschlagenes Tuch zur Bekleidung habend.*

*कोपुत्रक n. Nom. abstr. von कुपुत्र.

*कोपोदकी f. = कोमोदकी.

कोप्य Adj. = कोप.

कोबेर 1) Adj. (f. ई) *zu* Kubera *in Beziehung stehend.* काष्ठा oder दिश् *Norden.* — 2) f. ई *a) Norden* Hemādri 1,194,22. — *b)* *Kubera's *Energie.* — 3) *n. *Costus speciosus* oder *arabicus.*

कोबेरतीर्थ n. N. pr. eines Tīrtha.

*कोबेरिकेय m. Metron. von कुबेरिका.

कोबेरिणी f. *eine Gattin* (Çakti) Kubera's. Pl. Bālar. 248,21.

कोब्ज्य n. *Buckligkeit.*

कोमार 1) Adj. (f. ई) *a) jugendlich, einem Jüngling oder einer Jungfrau eigen, jungfräulich.* पति m. *ein Gatte, dessen Frau als Jungfrau mit ihm in die Ehe getreten ist.* भार्या f. *eine Gattin, die als Jungfrau in d. E. g. ist.* व्रत n. *das Gelübde der Keuschheit.* — *b) in Beziehung zum Kriegsgott stehend, ihm eigen.* — *c) in Beziehung zu* Sanatkumāra *stehend.* — 2) m. *a)* N. pr. eines Bergeh. — *b) die Anhänger der Grammatik des* Kumāra. — 3) f. ई *a) die Energie des Kriegsgottes.* — *b)* *Yamaçwurśel. — *c)* *eine Art Tabaschir* Nigh. Pr. — *d) eine best.* Rāgin. S. S. S. 110. — 4) n. (adj. Comp. f. घा) *a) Kindesalter, das jugendliche Alter.* — *b) die Unschuld der Jugend, Jungfräulichkeit.*

कोमारक 1) n. *Kindesalter, das jugendliche Alter.* — 2) f. °रिका *eine best.* Rāgin. S. S. S. 88.

कोमारचारिन् Adj. *Keuschheit übend.*

कोमारतन्त्र n. *der über die Pflege und Erziehung handelnde Abschnitt in einem medicinischen Werke.*

कोमारपर्वत m. N. pr. eines *Berges.*

कोमारप्रभृत्यक n. = कोमारभृत्य Kād. 1,30.

कोमारब्रह्मचारिन् Adj. *Keuschheit übend.*

कोमारभृत्य n. *Pflege und Erziehung von Kindern.*

कोमारराज्य n. *die Stellung des Erbprinzen.*

कुमार° v. l.

कोमारव्रतचारिन् Adj. *das Gelübde der Keuschheit übend.*

कोमारहर Adj. *entjungfernd.*

कोमारहारित m. Patron. von कुमारहारित.

कोमारायण m. Patron. von कुमार.

कोमारिक Adj. 1) *Mädchen —, Töchter liebend.* — 2) *zu* Kumāra *in Beziehung stehend.*

*कोमारिकेय m. Metron. von कुमारिका.

कौमारिल Adj. zu Kumârila in Beziehung stehend, von ihm verfasst.

कौमुद 1) Adj. in Verbindung mit व्रत n. eine best. Begehung Acat-P. 207,1. fgg. — 2) m. a) Patron. von Kumuda Âsu. Ba. — b) der Monat Kârtika. — 3) f. ई a) Mondschein. — b) der Vollmondstag im Monat Âçvina oder Kârtika. — c) Nymphaea esculenta. — d) ein best. Metrum. — e) abgekürzter Titel verschiedener Werke. — f) N. pr. eines Flusses.

*कौमुदगन्ध्या f. Patron.

*कौमुदिक Adj. von कुमुद्.

कौमुदिका f. N. pr. 1) *einer Freundin der Umâ. — 2) einer Zofe im Mâlavikâgnimitra.

कौमुदीक am Ende eines adj. Comp. von कौमुदी 3) a).

*कौमुदीचार m. n. der Vollmondstag im Monat Âçvina.

*कौमुदीजीवन m. der Vogel Kakora Râm. 19,115.

*कौमुदीतरु m. Lampengestell Gal.

कौमुदीनिर्णय m. Titel eines Werkes.

*कौमुदीपति m. der Mond.

कौमुदीप्रचार m. ein best. Spiel.

कौमुदीप्रभा f. Titel eines Commentars.

कौमुदीरजनी f. eine mondhelle Nacht Harshaç. 101,5.

कौमुदीविलास m. Titel eines Werkes.

*कौमुदीवृक्ष m. Lampengestell.

कौमुदतेय m. Metron. von कुमुदती.

*कौमेडुर N. pr. einer Oertlichkeit. Davon ein gleichlautendes Adj. gaṇa तत्तशिलादि in der Kâç.

कौमोद 1) m. Pl. N. pr. einer Schule. — 2) *f. ई = कौमोदकी.

कौमोदकी f. Name der Keule Vishṇu's oder Kṛshṇa's.

कौम्भ Adj. eingetopft.

कौम्भकर्ण Adj. dem Kumbhakarṇa gehörig Bâlar. 253,14.

कौम्भकर्णि m. Patron. von कुम्भकर्ण.

*कौम्भकारक n. = कुम्भकारेण कृतम् (संज्ञायाम्).

*कौम्भकारि m. der Sohn eines Töpfers.

*कौम्भकारेय m. der Sohn einer Töpferin.

*कौम्भकार्य m. der Sohn eines Töpfers.

*कौम्भायन Adj. von कुम्भ.

*कौम्भायनि und *कौम्भेयक Adj. von कुम्भी.

कौम्भ्य 1) Adj. eingetopft. — 2) m. Patron. Babhru's.

कौरण्टक m. v. l. für कौरण्डक.

कौरम m. N. pr. eines Mannes. कौरुम v. l.

कौरयाण m. wohl Patron.

कौरव 1) Adj. (f. ई) zu den Kuru in Beziehung stehend, ihnen gehörig. क्षेत्र n. = कुरुक्षेत्र. — 2) m. Patron. von कुरु. Gewöhnlich Pl. Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — 3) *f. ई Trigonella foenum graecum Gal.

*कौरवक Adj. von कुरु.

*कौरवायणि m. Patron. von कुरु.

कौरवेय m. dass. Stets Pl.

कौरव्य (AV.) und कौरव्यं (Çat. Ba.) m. 1) dass. Pl. = पाण्डवा: und als N. pr. eines Volkes. — 2) N. pr. eines Schlangendämons.

कौरव्यायण 1) *m. Patron. von कौरव्य. — 2) f. ई f. zu कौरव्य.

*कौरव्यायणि m. Patron. von कौरव्य.

कौरव्यायणीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

कौरम्ब (!) m. Patron.

*कौरुकात्य m. Patron. von कुरुकत.

कौरुकुल्लक m. Pl. eine best. buddh. Schule.

*कौरुजङ्गल und *°ाङ्गल Adj. von कुरुजङ्गल.

कौरुपञ्चाल Adj. wohl fehlerhaft für °पाञ्चाल.

कौरुपथि m. Patron. N. pr. eines Ṛshi.

कौरुपाञ्चाल Adj. von कुरुपञ्चाल.

कौरुम s. कौरम.

कौर्पर Adj. am Ellbogen befindlich.

कौर्पि und कौर्प्य m. der Scorpion im Thierkreise.

कौर्म 1) Adj. zur Schildkröte in Beziehung stehend, ihr eigen. — 2) m. a) Vishṇu's Avatâra als Schildkröte. — b) Name eines Kalpa 2) h). — 3) n. a) eine best. Art des Sitzens. — b) Titel eines Purâṇa.

*कौर्वत Adj. von कुर्वत्.

कौल 1) Adj. (f. ई) a) zur Familie in Beziehung stehend, die Familie betreffend. — b) angestammt, ererbt. — c) *einem edlen Geschlecht entsprossen. — d) den Kaula 2) a) eigen. — 2) m. a) ein Verehrer der Çakti nach dem Ritual der linken Hand. — b) *ein best. Gewicht, = कोल Gal. — 3) f. ई edle Abstammung Vaitân. Çraut. 5,34.

*कौलक Adj. von कूल.

कौलकि m. Patron.

*कौलकेय 1) Adj. einem edlen Geschlecht entsprossen. — 2) m. fehlerhaft für कौलटेय.

कौलगर्भमर्दन n. Titel eines Werkes.

*कौलटिनेय, *कौलटेय und *कौलटेर m. der Sohn einer untreuen Frau oder einer Bettlerin.

कौलत्थ 1) Adj. (*f. ई) zu Dolichos uniflorus in Beziehung stehend, daraus gewonnen. — 2) n. ein aus D. u. bereiteter Trank.

*कौलत्थीन Adj. mit Dolichos uniflorus besäet.

*कौलपत Adj. (f. ई) von कुलपति.

कौलपत्य m. der Stand des Familienhauptes.

कौलपुत्र (Harshaç. 128,6) und *°क n. Nom. abstr. von कुलपुत्र 1) a).

कौलव m. = कोलव.

कौलमार्ग m. = कुलमार्ग 2).

कौलरहस्य n. Titel eines Werkes.

कौलव m. Name des dritten Karaṇa 4) n).

कौलवार्णव m. Titel eines Tantra.

कौलव्रत n. die angestammte, ererbte Art und Weise zu leben.

कौलार्चनदीपिका f. Titel eines Werkes.

कौलाल 1) m. der Sohn eines Töpfers oder Töpfer. — 2) n. Töpferwaare.

*कौलालक n. = कुलालेन कृतम् (संज्ञायाम्).

कौलालचक्र n. die Drehscheibe eines Töpfers.

कौलावलि f. und कौलावलीय n. Titel eines Tantra.

*कौलाल Adj. von कूलाल.

कौलि m. Patron.

कौलिक 1) *Adj. angestammt, ererbt. — 2) m. a) Weber. — b) ein Anhänger der Çakti nach dem Ritual der linken Hand. Daher *Ketzer.

कौलिकतन्त्र n. Titel eines Werkes.

कौलितर्य Adj. Bez. des Dämons Çambara.

कौलिन्द m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*कौलिशायनि Adj. von कुलिश.

*कौलिशिक Adj. (f. ई) donnerkeilartig.

कौलीर्क m. ein best. Vogel Maitr. S. 3,14,5.

कौलीन 1) Adj. (f. घा) einem edlen Geschlecht eigen. — 2) *m. a) = कौलिक 2) b). — b) Pl. die Schule des Kaulini. — c) der Sohn einer Bettlerin. — 3) n. a) Gerede der Leute, Gerücht, üble Nachrede. Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — b) eine schimpfliche Handlung Kâd. 263,1. — c) hohe Geburt. — d) *Thierkampf. — e) *die Geschlechtstheile.

*कौलीनि m. Patron. von कुलीन.

कौलीन्य n. edle Geburt, Adel.

*कौलीरा f. eine best. Pflanze.

कौलूत m. Pl. N. pr. eines Volkes. Sg. ein Fürst dieses Volkes.

*कौलून Adj. von कुलून gaṇa कच्छादि in der Kâç.

कौलूभ v. l. für कौलूत.

कौलेय 1) *Adj. a) einem edlen Geschlecht entsprossen. — b) zu den Anhängern der Çakti nach dem Ritual der linken Hand in Beziehung stehend. — 2) m. Hund. °कुट्टम्बिनी f. Hündin Kâd. 34,2.

कौलेयक 1) *Adj. = कौलेय 1) a). — 2) m. Hund, insbes. Jagdhund Kâd. 110,13. 251,20. II. 129,17. Harshaç. 197,3.

कौलेशभैरवी f. eine Form der Durgâ.

कौलेश्वर m. N. pr. eines Verfassers von Mantra.

कौलोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

कौल्मलघर्षिण n. Name verschiedener Sâman.

*कौल्माषिक Adj. (f. ई) = कुल्माषे साधु.

*कौल्माषी f. *ein best. Vollmondstag.*

*कौल्माषीण Adj. (f. या) *mit* Kulmâsha *besäet.*

कौल्य 1) Adj. *a) einem edlen Geschlecht entsprossen.* — *b)* = कौलेय 1) *b).* — 2) n. *edle Abstammung.*

*कौवल n. *Brustbeere.*

*कौविदार्य Adj. von कोविदार.

*कौविन्दास्य Adj. von कुविन्दास.

कौविन्दी f. *die Frau eines Webers.*

1. कौश 1) Adj. (f. ई) *aus* Kuça-*Gras gemacht.* — 2) n. *a)* = कुशहोम VP.² 2,110. — *b)* *Kuça's *Stadt*, d. i. Kânjakubga.

2. कौश Adj. *seiden.*

कौशकी (कौशिकी?) f. vielleicht *Seidenweberin.*

कौशल 1) n. *a) Wohlfahrt, Wohlergehen.* — *b) Geschicklichkeit, das Bewandertsein, Erfahrenheit, Klugheit, Geschicktheit.* Die Ergänzung im Loc. oder im Comp. vorangehend. — 2) *f. ई *a) eine Erkundigung nach Jmds Befinden.* — *b) Geschenk.*

*कौशलि m. Metron. von कुशला

कौशलिका f. *Geschenk.*

कौशल्य 1) m. *eine Art Pavillon* Vishnu. 830. 833. — 2) n. *a) Wohlfahrt, Wohlergehen.* — *b) Geschicklichkeit, Erfahrenheit in* (im Comp. vorangehend) Spr. 7689. Bhâvapr. 1,130.

कौशाम्ब 1) Adj. °मण्डल n. *das Gebiet von* Kauçâmbî. — 2) f. ई N. pr. einer Stadt.

कौशाम्बि f. = कौशाम्ब 2).

कौशाम्बिका f. ein Frauenname 308,29 (im Prâkrit).

कौशाम्बीय Adj. *aus* Kauçâmbî 291,15.

कौशाम्बेय 1) m. Patron. von कुशाम्ब. — 2) *Adj. von कौशाम्बी.

कौशाम्ब्य m. *ein Fürst von* Kauçâmbî.

कौशाम्भस् n. *mit* Kuça-*Gras aufgekochtes Wasser.*

कौशाम्री f. N. pr. einer Stadt.

1. कौशिक Adj. von कुश 3) *a).*

2. कौशिक 1) Adj. *zu* Kuçika (oder Kauçika) *in Beziehung stehend.* — 2) m. *a)* Patron. verschiedener Männer, insbes. Viçvâmitra's. Auch Pl. — *b)* Bein. α) Indra's. — β) des Sonnengottes Comm. zu TBa. 1,3,10,2. — γ) *Çiva's. — *c)* **Vatica robusta* Râgân. 9,83. — *d) ein best.* Râga S. S. S. 63. — *e)* N. pr. eines Asura. — 3) f. कौशिकी *a) eine best.* Râgiṇî S. S. S. 37. — *b)* Bein. der Durgâ. — *c)* Titel einer Çikshâ Ind. St. 14,160. — *d)* N. pr. *a)* verschiedener Flüsse VP.², 2,143 u. s. w. — β) einer buddhistischen Bettlerin.

3. कौशिक 1) Adj. *a) einen Behälter bildend* (von einer Wunde) Bhâvapr. 6,35. कौशिक v. l. Vgl. कोशवत् 1) *a).* — *b) in der Scheide steckend* (Schwert). — *c) seiden.* — 2) *m. *a) Schlangenfänger.* — *b) ein Kenner der Wörterbücher, Verfasser eines Wörterbuchs.* — *c) Bdellion.* — *d) Mark.* — *e) eine Rohrart.* — 3) *f. या *Trinkgeschirr.* — 4) f. ई N. pr. einer aus dem *Leibe* der Pârvatî hervorgegangenen Göttin. — 5) n. *Seidenzeug, ein seidenes Gewand.*

4. कौशिक 1) m. *a) Eule.* — *b) *Ichneumon.* — *c) *Geschlechtsliebe.* — 2) f. ई = कौशिक 3) *a).*

5. कौशिक Adj. von *einer Eule herkommend.*

कौशिकर्ता f. Nom. abstr. zu 1. कौशिक und zugleich zu 2. कौशिक 2) *b)* β).

कौशिकर्तृ n. Nom. abstr. 1) zu 1. कौशिक Maitr. S. 4,5,7 (hier zugleich zu 2. कौशिक 2) *b)* α). — 2) zu 2. कौशिक 2) *a)* und 2) *b)* α).

*कौशिकप्रिय m. Bein. Râma's.

*कौशिकफल m. *der Kokosnussbaum.*

कौशिकाङ्गुलि m. N. pr. eines Mannes.

*कौशिकात्मज m. Patron. Arguna's.

कौशिकादित्य n. N. pr. eines Tîrtha.

कौशिकायनि m. Patron. N. pr. eines Lehrers.

*कौशिकायुध n. *Regenbogen.*

कौशिकार m. Pl. = कोशकार 1) *a).*

कौशिकारण्य n. N. pr. einer Stadt Harîv. 3,44,18.

*कौशिकाराति und *कौशिकारि (Râgân. 9,89) m. *Krähe.*

*कौशिकिन् m. Pl. *die Schule des* Kauçika.

कौशिकीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

*कौशिकोष्ठ m. *Trophis aspera* Râgân. 9,129.

कौशित m. Pl. N. pr. eines Volkes. कौसल v. l.

कौशिल m. Hypokoristikon von कौशिक.

कौशिल्य m. Patron.

कौशीधान्य n. *Hülsenfrucht.*

*कौशीरकेय Adj. von कुशीरक.

कौशीलव (Gobh. 3,1,19) und °व्य n. *das Gewerbe der Barden oder Schauspieler.*

कौशेय 1) Adj. *seiden.* — 2) n. *Seide, Seidenzeug, ein seidenes Gewand.* — 3) N. pr. einer Oertlichkeit.

कौशेयक n. *Seidenzeug.*

कौश्य 1) Adj. *aus* Kuça-*Gras gemacht.* — 2) *m. Patron. von Kuça.

कौश्मेय m. Patron. von कुश्मि.

कौषारव und कौषारवि m. Patron. von कुषारु.

कौषीतक 1) m. Patron. von कुषीतक. — 2) f. ई *a) *Patron. von Agastja's Gemahlin. — *b)* Name einer Çâkhâ des Ṛgveda. — 3) n. Titel eines Brâhmaṇa Çâṅk. zu Bâdar. 3,3,1 (S. 846).

कौषीतकि m. Patron. von कुषीतक. Auch Pl.

कौषीतकिन् m. Pl. Name einer Schule.

कौषीतकिब्राह्मण n. Titel eines Brâhmaṇa.

कौषीतकिब्राह्मणोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

कौषीतकेय m. Patron. des Kahoḍa.

कौषीतक्युपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

कौषेय m. N. pr. eines Ṛshi.

*कौष्टचित्क Adj. von कुष्टचित् gaṇa कयादि in der Kiç.

कौष्ठ Adj. 1) *im Leibe befindlich.* — 2) *in der Vorrathskammer befindlich.*

*कौष्ठवित्क Adj. von कुष्ठविद्.

1. कौष्ठिक Adj. *über den Aussatz handelnd* Kâraka 2,3. 6,18.

2. कौष्ठिक Adj. *einen Behälter bildend* (von einer Wunde) Bhâvapr. 6,35. कौशिक v. l.

कौष्ठिल und कौष्ठिल्य in मरुत्°.

कौष्ठ्य Adj. 1) *im Unterleib befindlich.* — 2) etwa *überaus reich* Taitt. Âr.

कौष्माण्ड Adj. *an die* Kûshmâṇḍa *genannten Kobolde gerichtet.*

कौष्माण्डिक Adj. dass. AV. Paric. 42,2.

कौष्य m. Patron. von कोष.

कौसल 1) m. *a)* Pl. N. pr. eines Volkes und einer Dynastie. — *b)* कौशलानी (so, v. l. कोश°) नक्षत्रम् *ein best. Mondhaus* R. 6,86,43. — 2) f. या N. pr. einer Gemahlin Kṛshṇa's. — 3) f. ई N. pr. einer Gattin Vasudeva's VP.² 4,110.

कौसलक 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) Adj. *den* Kosala *gehörig.*

*कौसलेय m. Metron. des Râma.

कौसल्य Adj. *zum Volke der* Kosala *gehörig; m. ein Fürst der K.; f. या eine Fürstin der K.*

*कौसल्यानन्दन, कौसल्यामातृ, *कौसल्यायनि und कौसल्येय (Prasannar. 86,20) m. Metronn. Râma's.

कौसिन्ध m. N. pr. eines Teiches (zu Kusitâji in Beziehung gesetzt) Maitr. S. 2,1,11. Min. Gesz. 1,6.

कौसिद m. = कौसित. Vgl. कौसिद.

कौसीद Adj. (f. ई) *mit einem Anlehen in Verbindung stehend.*

कौसीद्य n. 1) *Trägheit, Schlaffheit* Lalit. 100,11. 13. कौसीद्य gedr. — 2) *Wuchergeschäft.*

कौसुम 1) Adj. (f. ई) *von Blumen herrührend, aus Bl. gemacht* Naish. 7,28. Agni-P. 43,10. Bâlar. 62,16. — 2) *n. *Messingsasche als Collyrium.*

कौसुमायुध Adj. *den Liebesgott betreffend.*

कौसुम्भ 1) Adj. (f. ई) *vom Safflor kommend, mit*

S. gefärbt, dem Safflor gleichend (Farbe) 296,10. शाक n. *Safflor-Gemüse.* — 2) *m. *wilder Safflor* Rîgân. 4,169. — 3) n. *mit Safflor gefärbter Stoff.*

कोसुम्भक Adj. *mit Safflor gefärbt* Agni-P. 30,19.

कौसुरुबिन्द m. 1) Patron. von कुसुरुबिन्द. — 2) *ein best.* Daçarâtra.

कौसुरुबिन्दि m. Patron. von कुसुरुबिन्द.

*कौसृतिक m. *Betrüger.*

कौस्तुभ 1) m. n. *ein best. bei der Quirlung des Oceans zum Vorschein gekommenes Juwel, ein Schmuck Vishṇu's.* — 2) m. *eine best. Fingerverbindung.* — 3) m. = कितुप्र AV. Gjot. 4,6. 5,1, 13. — 4) n. *eine Art Oel.* — 5) Titel eines Werkes.

कौस्तुभधामन् (Prasannar. 137,10), कौस्तुभभृत्, *कौस्तुभलक्षण und *कौस्तुभवक्षस् m. *Beinamen Vishṇu's.*

कौस्तुभीय Adj. zu कौस्तुभ 1) *gehörig* Bâlar. 197,17.

*कौस्तुभोरस् Adj. *Bein. Vishṇu's* Gal.

*कौस्त्र n. Nom. abstr. von कुस्त्री.

*कौक्कुट m. Patron. von कौक्कुट.

*कौक्कुटि m. Patron. von कौक्कुट.

कौक्कुल m. = Patron. von कौक्कुल.

कौक्कुलीपुत्र m. N. pr. eines Grammatikers.

कौक्कुलीय m. Pl. *eine best. Schule* Gobh. 3,4,34.

*कौक्षित m. Patron. von कौक्षित.

क्त *das Suffix* त *in* कृत u. s. w. 233,8. 238,11.

*क्रंस्, क्रंसति und क्रंसयति (भाषार्थ oder भासार्थ).

*क्रथ्, क्रथति (हिंसार्थ).

*क्रस्, क्रस्यति (कृ॰णदोर्ग्योः). — *Caus. क्रासयति.

क्रास Adj. von क्रस्.

क्रूण्, *क्रूणते 1) **feucht sein.* — 2) **einen best. Laut von sich geben.* — 3) **stinken.* — Caus. क्रोपयति *durchnässen.* — Mit अभि *befeuchten.* Vgl. अभिक्रूणम्.

*क्रूपितर् Nom. sg. von क्रूप्.

क्रोपन Adj. in अ॰.

क्रोपम् Absol. in वेल॰ und वस्त्र॰.

*क्लर्, क्लरति (हर्षने).

क्लं n. *das dem Prâgâpati Genehme.*

क्वंस् Adj. = किंयत् *wie viel?*

क्वाकु n. *Pils* Gaut. Âpast.

क्वाम्बू (dreisilbig) f. = किंयाम्बु Taitt. Âr. 8, 4,1 (= AV., aber क्वाम्बी).

*क्षंप् (प्रकाशयतिकर्मन्).

क्षकच 1) m. n. *Säge.* — 2) m. a) *ein best. musikalisches Instrument.* — b) **Ardea virgo* Nigh. Pa. — c) *eine best. Pflanze* Kâd. 129,17. **Capparis aphylla.* — d) *eine best. Hölle.* — e) N. pr. eines Priesters der Kâpâlika. — 3) *f. आ *Pandanus odoratissimus* Rîgân. 10,69.

*क्षकचच्छद m. *Pandanus odoratissimus.*

*क्षकचपत्र m. dass. Nigh. Pa.

*क्षकचपत्र m. *der Teakbaum* Rîgân. 9,130.

*क्षकचपद् (stark ॰पाद्) m. *Eidechse, Chamäleon.*

*क्षकचपृष्ठी f. *Cojus Cobojus.*

क्षकचव्यवहार m. *eine best. Regel zur Berechnung einer Holzmasse* Lilâv. 198. Colebr. Alg. 101.

*क्षकण m. = क्षकार 1).

क्षकार m. 1) *Perdix sylvatica.* Nom. abstr. ॰ता n. — 2) **Ardea virgo* Dhanv. 6,101. — 3) **Capparis aphylla.* — 4) **Säge.* — 5) **ein armer Mann.* — 6) **Krankheit.*

*क्षकारट oder *॰राट m. *Lerche* Dhanv. 6,101.

क्षकुच्छन्द m. N. pr. eines Buddha Kâraṇḍ. 93,14.

क्षत् nur Partic. क्षत्माण *tobend, brausend.* — Mit यव in यवक्षतिन्.

क्षत in वनक्षत.

क्षउन n. *das Untertauchen.*

क्षेतु m. 1) *Vermögen, Tüchtigkeit, Wirksamkeit.* — 2) *Ueberlegung, Rath, Einsicht, Verstand.* — 3) *Erleuchtung, Begeisterung.* — 4) *Rathschluss, Plan, Absicht, Vorsatz.* — 5) *Verlangen, Wunsch.* क्षेत्वा *willig, gern.* एकेन क्षेतुना so v. a. *mit dem blossen Willen* RV. 2,13,11. — 6) *Opferhandlung, Opfer.* Auch personificirt. — 7) *ein best.* Kalpa 2) A). — 8) N. pr. a) eines Sohnes des Brahman, eines der Prâgâpati und der sieben Weisen (als *Stern* am Himmel 218,32). — b) eines der Viçve Devâs VP.^{2} 3,189. fgg. — c) eines Sohnes des Kṛshṇa. — d) eines Sohnes des Ûru. — e) eines Flusses in Plakshadvîpa VP. 2,4,11. Könnte auch f. sein. क्षमु v. l.

*क्षतुकर्मन् n. *Opferhandlung.*

क्षतुक्रिया f. dass. Hir.

*क्षतुच्छद m. 1) fehlerhaft für क्रकुच्छन्द्र. — 2) *one skilled in sacrifice.*

क्षतुजित् m. N. pr. eines Mannes.

क्षतुदक्षिणा f. *Opferlohn* Çâṅkh. Çr. 13,6,6.

क्षतुदेव m. N. pr. eines Mannes.

*क्षतुदुघ् (Nom. ॰धुक्) m. *ein Asura.*

*क्षतुद्विष् (Nom. ॰द्विट्) m. dass.

*क्षतुधर्मिन् m. Bein. Çiva's.

क्षतुधन्न m. N. pr. eines Rudra.

क्षतुपति m. *der Veranstalter eines Opfers.*

क्षतुपशु m. 1) *Opferthier.* — 2) **Pferd.*

क्षतुपा Adj. *die Ansichten bewachend.*

*क्षतुपुरुष m. Bein. Vishṇu's.

क्षतुप्रा Adj. 1) *das Verlangen befriedigend, erfreuend* RV. 10,100,12. — 2) *begeistert oder erfreut.*

क्षतुप्रावन् Adj. = क्षतुप्रा 1).

क्षतुभुज् m. *ein Gott.*

क्षेतुमत् 1) Adj. *entschlossen; einsichtig, weise; wirksam.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Viçvâmitra.

क्षतुर्वप Adj. *consilii plenus.*

*क्षतुयष्टि f. *ein best. Vogel* Gal.

क्षतुराज् m. *das vornehmste Opfer* (Açvamedha und Râgasûja).

क्षतुराज m. = राजसूय.

क्षतुरात m. N. pr. v. l. für कीर्तिरात VP.^{2} 3,332.

क्षतुविक्रयिन् Adj. *den erwarteten Opferlohn verkaufend.*

क्षतुविद् 1) Adj. a) *Willen —, Befehle habend (äussernd).* — b) *begeisternd.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

क्षतुशेष m. Titel eines Werkes.

क्षतुसंज्ञा f. dass.

क्षतुसंप्रक्त m. und ॰परिशिष्ट n. (Ind. St. 1,39) Titel eines Pariçishṭa des SV.

क्षतुस्थला f. N. pr. einer Apsaras.

क्षतुस्पृश् Adj. *begeisternd.*

*क्षतुस्रुच् m. *Opferross* Taik. 3,3,318.

*क्षतूत्तम m. = राजसूय.

क्षेतूदेना Nom. Du. m. *Verstand und Wille* VS. 7,27. Çat. Br. 4,1,4,1. 14,3,4,31.

क्षतूय्, क्षतूयति *ernstlich wollen.*

क्षत्रङ्ग n. *Opfergeräth.*

क्षेत्रामघ Adj. *einen durch Einsicht u. s. w. erlangten Lohn bildend.*

क्षथ्, *क्षथति (हिंसायाम्). — Caus. क्षाथयति 1) *ausgelassen sein.* — 2) *हिंसायाम्. — Mit उद् in उत्क्राथिनी.

क्षद्य m. N. pr. 1) Pl. eines Volkes (stets in Comp. mit कैशिक). ॰कैशिकाधिपति m. Bâlar. 72,5. — 2) eines Sohnes des Vidarbha und Urahnen der Kratha. — 3) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 4) eines Asura.

क्षधन 1) Adj. *in Erstickungsnoth gerathend* Kâraka 6,36. — 2) m. N. pr. a) eines Asura. — b) eines Schlangendämons. — c) eines Affen. — 3) n. a) *das Durchhauen.* — b) **das Morden, Tödten.* — c) *plötzliche Stockung des Athems.*

क्षधनक 1) m. N. pr. eines Kamels. — 2) **n. schwarzes Alcohol.*

क्षद् s. क्रन्द्.

क्षधिष्ठ Superl. und क्षधीयस् Compar. zu क्षधु.

क्षन् 2te Sg. Aor. von क्रन्द्.

क्षन्त् Partic. praes. von 1. क्रद्.

क्रन्द्, क्रन्दति, क्रन्दते 1) *wiehern, brüllen.* — 2) *kläglich schreien, jammern.* — 3) *Jmd* (Acc.) *klag-*

lich anrufen. — 4) *dröhnen* (Spr. 7793), *rauschen, knarren, klirren* (293,10). — Caus. क्रन्दयति 1)2)3) Caus. zu Simpl. 1) 2) 4). — 4) 5) = Simpl. 1) 4). — 6) *wiehern nach* (Acc.). — Intens. कनिक्रन्ति und कनिक्रन्ते, Partic. कनिक्रत्, कनिक्रदत्, कनिक्रद्यमान. 1) *wiehern, brüllen, schreien, kreischen.* — 2) *dröhnen, rauschen, knattern.* — Mit घनु Med. *Jmd nach* —, *zuschreien;* mit Acc. — Mit अभि 1) *anwiehern, anbrüllen, anschreien.* — 2) *tönen, rauschen.* — Caus. *anwiehern, anbrüllen.* — Intens. dass. — Mit अव *brüllen.* — Caus. 1) dass. — 2) *herabrauschen auf* (Acc.). — Mit अभ्यव *Jmd* (Acc.) *anschreien, anrufen.* — Mit आ 1) *anschreien, anrufen.* — 2) *kläglich schreien, jammern.* — 3) *Jmd* (Acc.) *zu Hülfe rufen* Kâd. II,92,14. — 4) आक्रन्दित *von einer best. fehlerhaften Recitation* Saṃhitopan. 7,4. — Caus. 1) *herdrönen u. s. w.* — 2) *laut zurufen, anschreien.* — 3) * *ununterbrochen schreien.* — 4) *kläglich schreien* —, *jammern machen.* — Mit समा *kläglich schreien.* — Mit नि 1) *herunter schreien.* — 2) निक्रन्दित *von einer best. fehlerhaften Recitation* Saṃhitopan. 7,5. — Caus. *hineinbrüllen lassen.* — Mit परि Caus. *umrauschen.* — Mit प्र *laut rufen.* — Caus. *laut rauschen.* — Mit वि *wehklagen.* — Mit सम् *brüllen mit* (Instr.). — Caus. *durch Rauschen u. s. w. zusammenbringen, conclamare aliquid.*

क्रन्द् m. 1) *Gewieher.* — 2) *Geschrei, Ruf.*

क्रन्दद्दिष्टि Adj. *unter Brausen dahineilend.*

क्रन्दन 1) * m. a) *Katze.* — b) *eine best. Pflanze.* — 2) n. a) *das Schreien, lautes Rufen* Spr. 7747. — b) * *Schlachtgeschrei.* — c) *das Wehklagen.*

क्रन्दनधनि m. *Wehruf* 156,28.

क्रन्दनु m. *Gedröhn, Getön.*

क्रन्दस् n. 1) *Schlachtgeschrei.* — 2) Du. *die beiden kämpfenden Parteien.*

क्रन्दित * n. 1) *klägliches Schreien.* — 2) *das Herbeirufen.*

क्रन्द्य n. *das Wiehern.*

क्रप् 1) कृपते, कृपमाण a) *jammern, trauern,* — um (Acc.). — b) *flehen, ersehnen;* mit Acc. — 2) * कपते (कृपायाम्, गतौ). — Mit घनु, °कृपते *sich sehnen nach, trauern um.* — Vgl. कृपय्.

क्रम्, क्रामति und क्रमति (nicht gebilligt), क्रमते und क्रामते (nicht gebilligt) 1) *schreiten,* — zu, *nach* अन्वक्, अधि oder blosser Acc. oder Loc.). — 2) zu *Jmd* (Loc.) *gehen, kommen um Hülfe zu finden.* — 3) *durchschreiten, überschreiten* 299,22. — 4) *ersteigen.* — 5) *beschreiten* (in der Begattung). — 6) *überragen.* — 7) *in Besitz nehmen, erfüllen.* — 8) * Med. *an Etwas gehen, Etwas unternehmen, seine Kraft an Etwas wenden;* mit Dat. — 9) Med. *gut von Statten gehen, Erfolg haben, eine Wirkung thun, anschlagen.* — 10) *der grammatischen Operation des* Krama 11) *unterliegen, wiederholt werden.* — 11) Med. *nach der Weise des* Krama 11) *verfahren.* — अक्रान्ताम् Bhâg. P. 3,16,2 fehlerhaft für अक्रताम् von 1. कृ. — Caus. 1) क्रमयति *schreiten lassen.* — 2) क्रमयति und क्रामयति *dem* Krama 11) *unterwerfen, wiederholen.* — Intens. चङ्क्रमते, चङ्क्रम्यते und चङ्क्रमीति *hinundherschreiten,* — *wandern, spatziren* Kâraṇp. 65,9. 66,7. 12. *durchschreiten.* — Mit अति 1) *vorüber* —, *weitergehen.* — 2) *wegschreiten über, vorüberschreiten* —, *vorüberkommen an, treten über* (Acc.). °क्रम्य *jenseits, hinter;* mit Acc. °क्रान्त gewöhnlich in act. Bed. — 3) *weitergehen,* so v. a. *fortfahren.* — 4) *sich wegbegeben von* (Abl.) 82,28. *aus dem Wege gehen* (भयात् *einer Gefahr*) MBh. 13,117,13. — 5) *kommen um, verlustig gehen;* mit Abl. — 6) *vergehen, verstreichen, verfliessen* (von der Zeit). — 7) *über eine best. Zeit* (Acc.) *hinwegkommen, eine b. Z. verstreichen lassen.* — 8) *über das gewöhnliche Maass hinausgehen, hervorragen.* — 9) *ein best. Maass* (Acc.) *überschreiten, übertreffen* 249,17. *überwinden.* — 10) *übergehen, bei Seite lassen.* — 11) *Jmd* oder *Etwas unbeachtet lassen, vernachlässigen, versäumen, übertreten, sich ein Versäumniss zu Schulden kommen lassen, einen Fehltritt begehen.* — 12) *Jmd* (Acc.) *entgehen,* so v. a. *unbenutzt bleiben von.* सो ऽर्थो मा त्वामतिक्रमेत् so v. a. *benutze diesen.* — Caus. 1) *verstreichen lassen.* — 2) *nicht beachten, keine Rücksicht nehmen auf.* — Mit अत्यति *beschreiten* (in der Begattung). °क्रान्त mit act. Bed. — Mit अभ्यति 1) *wegschreiten über, durchschreiten.* — 2) *überwinden.* — 3) *übertreten, vernachlässigen.* — Mit समभ्यति *kommen auf.* चित्तम् *auf den Gedanken.* — Mit व्यति 1) *vorbeischreiten an, wegschreiten über, überschreiten.* — 2) *verstreichen, verfliessen, vergehen; für Jmd* (Acc.) *verstreichen.* — 3) *übertreffen, überwinden.* — 4) *vernachlässigen, versäumen, nicht einhalten* 101,16. *übertreten; ein Versäumniss sich zu Schulden kommen lassen.* धर्मव्यतिक्रान्त *der das Gesetz übertreten hat.* — 5) *verkehrter Weise sich einer Sache* (Acc.) *hingeben.* °क्रान्त mit act. Bed. Spr. 3522. — Mit समति 1) *vorübergehen, weitergehen.* — 2) *wegschreiten über, vorüberkommen, über* —, *durchschreiten.* योजनं समतिक्रान्तः so v. a. *ein Jogana zurück befindlich.* — 2) *verstreichen, verfliessen.* — 3) *hervor* —, *an die Oberfläche kommen* (von Pflanzen). — 4) *heraustreten aus* (Abl.). — 5) *übertreffen.* °क्रान्त mit act. Bed. — 6) *vernachlässigen, nicht beachten, versäumen, übertreten.* — 7) (ein Versprechen) *halten.* — Mit अधि *hinaufsteigen auf* oder zu (Acc.). — Mit अनु 1) *nachfolgen, verfolgen* (einen Weg u. s. w.), *nachgehen, entlang gehen.* — 2) *der Reihe nach durchgehen, aufzählen, im Verlauf angeben* 224,7. 226,25. — 3) (einen Beschluss) *fassen.* °क्रान्त mit act. Bed. R. 2,30,41. — 4) *mit einem Inhaltsverzeichniss versehen.* — 5) *im Inhaltsverzeichniss angeben.* — Mit समनु *vollständig hindurchschreiten, durchlaufen.* — Mit अप 1) *weggehen, sich davon machen, davonlaufen, sich entfernen* —, *weichen von* (Abl.). — 2) *verstreichen.* अपक्रान्त n. *Vergangenes, in der Vergangenheit Liegendes* Bâlar. 174,2. — 3) *abschreiten, d. h. durch Schreiten trennen.* — Caus. °क्रमयति *davonlaufen lassen* Taitt.-Br. 12,4,25. — Desid. °चिक्रमिषति *Jmd* (Abl.) *davonlaufen wollen.* — Mit अन्वप *nach Jmd weglaufen* TBr. 1,4,8,8. — Mit अभ्यप *weggehen nach, zugehen auf.* — Mit व्यप *abtreten, sich entfernen.* — Mit अभि 1) *hinzutreten, zugehen auf, sich hinbegeben zu, betreten;* mit Acc. oder mit प्रति. — 2) *überwinden* RV. 8,49,15. 9,40,1. — 3) *darangehen, anfangen, sich anschicken zu* (Dat. eines Nom. act.). — 4) *hinaufsteigen* (der Zahl nach). — 5) *durchschreiten* (fehlerhaft für अति). — Caus. °क्रमयति *in die Nähe bringen, heranziehen* Taitt.-Br. 12,4,23. — Mit समभि *hinzutreten.* — Mit अव 1) *sich wegbegeben, entfliehen.* अप v. l. — 2) *treten auf* (Acc.). Taitt. Âr. 10,9,1. — 3) *niedertreten, überwältigen.* — 4) *hinabfahren in.* गर्भम् *in einen Mutterleib* Kâraka 4,2. मातुः कुक्षौ Lalit. 43,13. — 5) *in die Existenz treten, sich zu bilden anfangen* (vom Fötus) Kâraka 4,3. — Caus. *hinuntersteigen lassen.* — Mit अन्वव *nach der Reihe hinabsteigen, eingehen in.* — Mit आ 1) *herbeikommen, hintreten* —, *hinkommen zu, beschreiten, betreten, besuchen.* — 2) *treten auf* (Acc. oder Loc.). — 3) *lasten* —, *einen Druck ausüben auf* (Acc.). — 4) *sich klammern an, anpacken.* — 5) *angreifen, einen Angriff machen auf, Gewalt brauchen.* — 6) in der Astr. *angreifen,* so v. a. *verfinstern.* — 7) *in Besitz nehmen, in seine Gewalt bekommen.* आक्रान्त *in der Gewalt stehend* —, *ergriffen* —, *beherrscht von* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — 8) *einnehmen, sich verbreiten über.* वलिभिर्मुखमाक्रान्तम् *das Gesicht mit Runzeln überzogen.* — 9) *aufsteigen, ansteigen, steigen zu* — *hinauf, ersteigen, besteigen.* Gewöhnlich Med

und häufig mit ऊर्ध्वम् verbunden. — 10) *bespringen.* — 11) *anspringen.* — 12) *beginnen*, mit Infin. — Caus. 1) *herbeikommen —, hereintreten —, betreten lassen.* — 2) *angreifen, einen Angriff machen auf* (?). — *Desid. यिचिक्रंसते *aufsteigen wollen.* — Mit अत्या *her — und vorüberschreiten.* — Mit अध्या 1) *herfallen über.* — 2) *erwählen.* — Mit अन्वा 1) *der Reihe nach betreten, — besuchen.* — 2) Med. *hinaufsteigen zu.* — Mit अपा MBh. 13,3717 fehlerhaft für अप. — Mit अभ्या s. अभ्याक्रामम्. — Mit उपा *herfallen über.* — Mit समुपा *gelangen zu.* °क्रान्त mit act. Bed. — Mit निर् *heraus —, hervortreten, — aus* (Abl.). — Mit प्रत्या *zurückschreiten* Āpast. Çr. 15,11,2. Comm. zu TBr. 1,241,20. — Mit समा 1) *treten auf.* — 2) *lasten —, einen Druck ausüben auf.* — 3) *angreifen, einen Angriff machen auf.* — 4) *in Besitz nehmen, in seine Gewalt bekommen.* रोषसमाक्रान्त *vom Zorn überwältigt.* — 5) (ein Versprechen) *halten.* — Mit उद् (Med. ausnahmsweise) 1) *hinaufschreiten, aufsteigen.* Mit यैधि und vorangehendem Abl. *sich erheben über* Maitr. S. 1,6,10. — 2) *heraustreten, hinaus —, davongehen, entweichen, — aus* (Abl.); insbes. von den Lebensgeistern. उत्क्रान्तमसुभिः impers. Kāṁ. 36,12. — 3) *hinausschreiten, so v. a. sterben.* — 4) mit Acc. so v. a. mit अनूद् Prasannar. 2,4. — 5) *übergehen, bei Seite lassen.* — 6) *übertreten, unbeachtet lassen, vernachlässigen.* — 7) *sich einer Sache* (Acc.) *entziehen* 213,26. 33. — Caus. उत्क्रमयति und उत्क्रामयति *hinaufgehen —, hinausschreiten lassen.* — Desid. *hinausgehen —, davongehen wollen.* — Mit अत्युद् 1) *sich fern halten.* अत्युत्क्रान्त *sich fern haltend von* (Loc.) MBh. 13,23,56. — 2) *überragen, mehr gelten als;* mit Acc. v. l. यति. — Mit अनूद् Act. *nach Jmd* (Acc.) *hinaus —, davongehen.* — Mit अभ्युद् Act. 1) *hinaufschreiten* Vaitān. — 2) *hinausschreiten lassen.* — Caus. dass. — Mit उपोद् Act. *hinaufsteigen zu.* — Mit प्रत्युद् *im Begriff stehen zu entweichen.* प्रत्युत्क्रान्तजीवित Adj. so v. a. *halbtodt* Daçak. 3,7. — Mit व्युद् Act. 1) *auseinandergehen.* *द्वे व्युत्क्रान्ते: *zu Zweien besonders stehend.* — 2) *fortgehen, weichen.* — 3) *überschreiten, übertreten, übergehen, nicht beachten.* — Mit समुद् 1) *aus dem Leben scheiden* Nigam. Up. 13. — 2) *übertreten, nicht beachten.* — Mit उप 1) *herantreten, herbeikommen, kommen zu, in;* mit Acc. oder Loc. — 2) *feindlich losgehen auf.* — 3) *auf eine bestimmte Art sich Jmd nähern, Jmd begegnen, behandeln, verfahren gegen* (Acc.); ohne Acc. *verfahren, zu Werke gehen.* — 4) *ärztlich behandeln.* — 5) *an Etwas gehen, sich an Etwas machen, greifen zu, begehen, verrichten.* — 6) *den Anfang womit machen, beginnen, anheben, sich anschicken;* mit Acc., Dat. oder Infin. Gewöhnlich Med. — 7) Med. *seinen Anfang nehmen* Lit. 9,9,6 (उपक्रमेतेति zu lesen). — Caus. *Jmd beginnen lassen*, mit Infin. Pāraṇ. — Mit प्रत्युप Med. *losschreiten auf* (Acc.) Gop. Br. 2,3,12. — Mit समुप *anheben, beginnen, sich anschicken;* mit Infin. und nur einmal Act. यद्यपं समुपक्रामः *so v. a. nach dem zu schliessen, wie dieser begonnen hat* R. 2,78,14. — Mit नि Act. 1) *eintreten in* (Loc.). — 2) *niedertreten.* — 3) *schreiten* RV. 6,39,6. — Mit अनुनि Act. *in den Fusstapfen folgen, nachtreten.* — Mit अभिनि Act. *niedertreten.* — Mit निस् 1) *hinausschreiten, — gehen aus* (Abl.; ausnahmsweise Gen.), von *Hause gehen, das Haus verlassen;* im Schauspiel technisch für *abtreten.* Von den Lebensgeistern so v. a. उद्. — 2) निष्क्रान्त *hervorgegangen*, so v. a. *abstammend* von (Abl.). — Caus. *hinausgehen lassen, herauslassen aus* (Abl.), *hinaustreiben, hinausbringen* Kāṁ. 11,108,13. — Mit अनुनिस् *hinaus- und nachgehen* Maitr. S. 1,6,10. — Mit अभिनिस् 1) *hinaus- und hinzuschreiten.* — 2) *hinausschreiten, —gehen aus* (Abl.). Von einem *Thor so v. a. *hinausgehen nach* (Acc.). — 3) *ausgehen*, so v. a. *das Haus verlassen* Kārāṇḍ. 1,3. buddh. d. *H. v. um Mönch zu werden* Lalit. 112,12. mit beigefügtem प्रव्रज्यायै 115,11. Auch mit Acc. der Wohnung. — 4) अभिनिष्क्रान्त *hervorgegangen*, so v. a. *abstammend* von (Abl.). — Mit उपनिस् 1) *hinaus — und hinzuschreiten.* — 2) *hinausschreiten, — gehen aus* (Abl.). — Mit विनिस् *hinausschreiten, — treten, hervorkriechen aus* (Abl.) 64, 32. — Mit परा *vorschreiten, draufloegehen, sich muthig zeigen, Kraft entwickeln, grossen Eifer an den Tag legen, sein Bestes thun, sich in einer Sache hervorthun.* पराक्रान्तः पलायने *so v. a. nur auf Fliehen bedacht.* — Mit परि (ausnahmsweise Med.) 1) *umherschreiten, herumgehen, umhergehen, sich herumbewegen.* Technisch vom *Umhergehen* der Schauspieler auf der Bühne. परिक्रमन्व्योमि विवृतनेत्रः *mit den Augen am Himmel herumgehend.* — 2) *herumschreiten um, durchschreiten, besuchen.* — 3) *vorüber kommen an, Jmd* (Acc.) *entgehen.* — 4) *im Gehen Jmd* (Acc.) *überholen.* — Intens. परिचङ्क्रम्यते *sich beständig herumbewegen.* — Mit अनुपरि 1) *der Reihe nach umhergehen.* — 2) *der Reihe nach umschreiten* Maitr. S. 4,9,10. *der Reihe nach besuchen.* — *besichtigen.* — Mit विपरि 1) *rings herumschreiten.* — 2) विपरिक्रान्त *muthig, tapfer.* — Mit संपरि *umschreiten, besuchen.* — Mit प्र 1) Act. (redupl. Aorist im RV. Med.) *vorschreiten; ausgehen, ausziehen, aufbrechen, gehen zu* (Acc.). प्रदक्षिणम् *rechts herumgehen.* — 2) Act. *überschreiten.* — 3) Med. *verfahren gegen* (Loc.). — 4) Med. (ausnahmsweise Act.) *gehen —, sich machen an, unternehmen, sich anschicken, beginnen;* mit Acc., °धर्षम् oder Infin. Einmal mit dem Acc. eines Nomen act. (वर्षयान्), das sonst nur mit कर्, भू oder अस् auftritt. — 5) प्रक्रान्त **begonnen, angebrochen* (संध्या). — Caus. *vorwärtsschreiten lassen.* — *Desid. Fut. प्रचिक्रंसिष्यते. — Mit अभिप्र Act. *hinschreiten zu* (Acc.) Vaitān. — Mit संप्र Med. *gehen an, sich anschicken, beginnen;* mit Acc. oder Infin. — Mit प्रति 1) *zurückkommen.* — 2) *herabsteigen* (der Zahl nach). — 3) *beziehen.* — Mit अनुप्रति *zurückkommen.* — Mit वि 1) *weiterschreiten, bei Seite gehen, sich entfernen, — von* (Abl.). — 2) *auseinandergehen, sich theilen.* — 3) *durchschreiten.* — 4) *einherschreiten, schreiten, gehen.* — 5) *einen Schritt machen.* — 6) *erschreiten, sich erheben zu* (Acc.). — 7) *beschreiten.* — 8) *einen Ansatz nehmen, einen muthigen Angriff thun, Muth an den Tag legen, gegenüber von* (Loc.). विक्रान्त *muthig, tapfer.* धनुषि *so v. a. ein ausgezeichneter Bogenschütze.* — 9) *Jmd* (Acc.) *bekämpfen.* — Caus. *Schritte machen lassen.* — Mit अधिवि Med. *für Jmd* (Dat.) *ausschreiten.* — Mit अनुवि Med. *nachschreiten.* — Mit निर्वि *hinausschreiten.* — Mit सम् 1) *zusammentreten, sich vereinigen.* — 2) *zusammengerathen.* — 3) *sich hinbewegen zu* (Acc.). — 4) *eintreten in* (einen Stand, Acc.) Rāgat. 5,10. — 5) *in ein Sternbild treten* (von der Sonne). — 6) *übergehen von* (Abl.) *auf* (Loc.) Sūçr. 1,271,13. Bhāvapr. 6,38. Kād. 84,9. संक्रान्त *übergegangen, —von* (Abl.) *auf* (im Comp. vorangehend) Çāk. Cr. 60,1. Gir. 12,27. Milatīm. 107,3 (237,2). — 7) *durchschreiten, durchwandern, überschreiten.* — 8) *herbeikommen.* — 9) *einherschreiten.* — Caus. 1) *hinführen zu*, mit zwei Acc. — 2) *übergehen lassen, übertragen, übergeben, überlassen, überliefern;* mit Acc. der Sache und Loc. der Person. धर्षान्तरम् (der Loc. verbietet sich wegen eines andern Loc. in anderer Function) *in eine andere Bedeutung übergehen lassen.* — 3) *zwei Wörter im Krama 11) zusammentreten lassen, indem man dazwischen liegende ausfallen lässt*, Comm. zu VS. Prāt. 4,166. — Mit अनुसम् 1) *insgesammt nachfolgen*, mit Acc. TS. 1,7,4,6. — 2) *gelangen zu.* — 3) *später übergehen auf* (Acc.)

अनुसंक्रान्त mit act. Bed. Prasannar. 104,12. — Mit अभिसम् *fortschreiten von* (Abl.) *zu* (Acc.) Taitt. Br. 4,5,16. 21,11,3. — Mit उपसम् 1) *hinzutreten, gelangen zu.* — 2) *übergehen in* (Acc.). — Caus. *hinzutreten lassen.* — Mit प्रतिसम् *seinen Lauf einstellen.* — Caus. *zurückkehren machen.*

क्रम m. 1) *Schritt.* — 2) *Gang, Art und Weise des Gehens.* — 3) *Gang, Lauf, Verlauf* Hit. 8,15. 39,5. Milatin. 18,3 (37,4). — 4) *Weg* R. 2,25,3. — 5) *die zu einem Sprunge oder Angriff angenommene Stellung.* बहुक्रम und क्रमगत Adj. Ind. St. 14,373. — 6) *Fuss* Ind. St. 14,373. fg. — 7) *regelmässiger Gang, Ordnung, Reihenfolge, Rangordnung, Erbfolge.* क्रमेण, क्रमात् und क्रमतस् *der Ordnung —, der Reihe nach.* तदनुस्मरणक्रमेण *so v. a. stets hinter ihm her* Hit. 9,8. 99,2. क्रमेण, क्रमात् und क्रम° *in regelmässigem Gange, nach und nach, allmählich.* — 8) *das Verfahren, Verfahrungsweise, Art und Weise* 74,3. Diät Kaśaka 6,13. °क्रमात् *gemäss* MBh. 1,187,19 (wohl °क्रमाच्च zu lesen). — 9) *Brauch, Ritus* Mlat. P. 23,112 (mit collectiver Bed.). *Etiquette.* क्रमं कर् *die E. beobachten* Nilam. S. 2, Z. 16. — 10) *Veranlassung —, Grund zu* (Gen. oder im Comp. vorangehend) Spr. 1969. Kathis. 18, 380. — 11) *eine best. durch Wiederholungen gehemmte Recitation des* Veda und *die nach dieser Methode gebildeten Verbindungen von Wörtern.* — 12) *Doppelconsonans am Anfange eines* Pâda. — 13) in der Dramatik *Erreichung des Gewünschten, nach Andern das Gewahrwerden der Zunei-gung.* — 14) in der Rhetorik *diejenige Form der* Upamâ, *in welcher die einzelnen Bilder sich der Reihe nach entsprechen.* — 15) * *Vermögen, Macht.*

क्रमक m. 1) *Reihenfolge* Gaim. 5,4,1. — 2) **ein Kenner des* Krama 11).

क्रमकारिका f. Titel eines Werkes.

क्रमकाल m. = क्रमपाठ.

क्रमकालयोग m. = कालयोग MBh. 3,101,30.

क्रमकृत् Adj. *die Etiquette beobachtend* Nilam. S. 1, Z. 4.

क्रमघन und क्रमचट m. *zwei bestimmte Formen des* Kramapâṭha.

क्रमचन्द्रिका f. Titel eines Werkes.

क्रमज Adj. *durch den* Krama 11) *entstanden.*

क्रमजरा f. v. l. für क्रमचट.

क्रमजित् m. N. pr. eines Fürsten.

क्रमज्यका (Goladhy. 8,55) und °ज्या f. *Sinus.*

क्रमण 1) m. a) *Schritt.* — b) **Fuss.* — c) * *Pferd.* — d) N. pr. eines Sohnes des Bhagamâna. — 2) n. a) *das Schreiten, Gehen.* — b) *das Betreten, Treten auf.* — c) *das Ueberschreiten.* — d) *Schritt.* — e) *das sich an Etwas* (Dat.) *Machen.* — f) *Behandlung nach der Weise des* Krama 11).

क्रमत्रैराशिक *the direct rule of three terms.*

क्रमदण्ड m. *eine best. Form des* Kramapâṭha.

क्रमदीपिका f. Titel eines Werkes. °टीकाकृत् m. *der Verfasser eines Commentars dazu.*

क्रमदीश्वर m. N. pr. eines Grammatikers.

क्रमघन m. *eine best. Form des* Kramapâṭha.

क्रमपद n. *Wortverbindung im* Krama 11).

क्रमपाठ m. *die Recitation in der Weise des* Krama 11).

क्रमपार m. *eine best. Form des* Kramapâṭha.

*क्रमपूरक m. etwa *Gelonia floribunda* Râǵan. 10,116.

क्रमप्रवक्तर् m. *der Lehrer des* Krama 11) RV. Pair. 11,33.

क्रमप्राप्त Adj. *ererbt.*

क्रमभाविन् Adj. Pl. *auf einander folgend* Comm. zu Nyâyas. 3,1,3.

क्रमभ्रष्ट n. *Verstoss gegen die richtige Folge der Wörter oder Begriffe.*

क्रममाला f. *eine best. Form des* Kramapâṭha.

क्रमयोग m. *Reihenfolge.*

क्रमयोगपद्य n. Du. *Allmählichkeit und Plötzlichkeit* Sarvad. 12,12.

क्रमरत्नावली f. Titel eines Werkes.

क्रमराज्य m. *eine best. Form des* Kramapâṭha.

क्रमराज्य n. N. pr. einer Oertlichkeit Râǵat. 3,87.

क्रमवृद्धि f. *allmähliches Wachsthum. — Zunahme.*

क्रमलेखा f. *eine best. Form des* Kramapâṭha.

क्रमवत्सु (!) und क्रमवर्त N. pr. eines Landes Râǵat. 5,39. 3,227.

क्रमशठ m. *eine best. Form des* Kramapâṭha.

क्रमशस् Adv. 1) *der Ordnung —, der Reihe nach.* — 2) *nach und nach, allmählich.*

क्रमशास्त्र n. *Vorschrift über den* Krama 11).

क्रमशिखा f. *eine best. Form des* Kramapâṭha.

क्रमसंहिता f. *eine nach der Weise des* Krama 11) *redigirte* Saṃhitâ.

क्रमसंग्रह m. Titel eines Werkes.

क्रमसंदर्भप्रभास m. Titel eines Abschnittes in einem best. Werke.

क्रमसरस् n. N. pr. eines heiligen *Teiches.*

क्रमसार Titel eines Werkes.

क्रमस्तुति f. Titel eines Werkes.

क्रमाक्रम m. Du. *Allmählichkeit und Plötzlichkeit.*

क्रमाक्रान्त Adj. *mit einem Satze* (eines Löwen) *gepackt* Kâd. 85,3.

क्रमागत Adj. 1) *durch Erbfolge —, folgemässig herstammend, — in Jmds Besitz gelangt.* Häufig geht dem क्रम noch eine nähere Bestimmung voran. — 2) *in gehöriger Ordnung auf einander folgend.* °गतार्थ Adj. Kâśaka 3,8.

क्रमादित्य m. Bein. Skandagupta's.

क्रमाध्ययन n. *das Recitiren nach der Weise des* Krama 11).

क्रमाध्यायिन् Adj. *den* Krama 11) *studirend.*

क्रमापात Adj. *ererbt, durch Erbfolge auf den Thron gelangt.*

क्रमि m. ungenaue Schreibart für कृमि.

क्रमिक Adj. 1) *ererbt, durch Erbschaft überkommen.* — 2) *der Reihe nach folgend, successivus.*

*क्रमितर् Nom. ag. von क्रम्.

क्रमु m. 1) * = क्रमुक 1) a). — 2) N. pr. eines Flusses in Plakshadvîpa VP.^{2} 2,192. क्रतु v. l.

क्रमुक 1) m. a) *Betelnussbaum.* — b) * *der indische Maulbeerbaum.* — c) * *eine Art* Lodhra. — d) * *eine Cyperus-Art.* — e) * *die Frucht der Baumwollenstaude.* — f) Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) * f. ई *Betelnussbaum.*

*क्रमुकपुष्पक m. *ein best. Baum* Gal.

*क्रमुकफल n. *Betelnuss.*

क्रमुञ्ज m. N. pr. eines Berges VP. 2,2,35.

*क्रमेतर gaṇa उच्चादि.

*क्रमेल und °क *Kamel* Spr. 7839. Naish. 6,101.

*क्रमेहिग m. *Stier.*

क्रम्य Adj. 1) *ärztlich zu behandeln* Kâśaka 8,2. — 2) *durch den* Krama 11) *entstehend.*

क्रय m. 1) *Kauf, Einkauf.* — 2) *Kaufpreis.*

क्रयक्रीत Adj. *erkauft* Spr. 4000.

क्रयण n. *das Kaufen.*

क्रयणीय Adj. *zum Kaufen bestimmt.*

क्रयद्रव्य n. *die Sache, um welche man Etwas kauft oder eintauscht.*

क्रयलेख्य n. *Kaufbrief.*

क्रयविक्रय m. 1) Sg. und Du. *Kauf- und Verkaufspreis* M. 7,127. 8,401. 9,332. — 2) *Handel.*

क्रयविक्रयानुशय m. *Rückgängigmachung eines Handels.*

*क्रयविक्रयिक m. *Handelsmann.*

क्रयविक्रयिन् Adj. *der da kauft oder verkauft, einen Handel abschliessend.*

*क्रयशीर्ष n. *Mauersims.*

क्रयाक्रय *Handelsverkehr* Kâśaka 1,15.

*क्रयाक्रयिका f. gaṇa शाकपार्थिवादि.

क्रयाणक Adj. *käuflich* Ind. St. 15,437.

*क्रयोरोध् m. *Markt.*

क्रैपि (क्रैपी Saṃhitâ TS. Pair. 3,13) Adj. als Beiw. eines Namens des Rudra.

क्रयिक und क्रयिन् m. *Käufer.*

क्रैय्य Adj. *käuflich.*

*क्रव्, क्रव्यति (वधकर्मन्) Naigh. 2,19.

क्रवर्ण Adj. etwa *schreckhaft, erschrocken, zaghaft.* Nach Sây. *preisend.*

क्रविद्वे Adj. *nach rohem Fleische gierig.*

क्रविस् n. *rohes Fleisch, Aas.*

क्रव्य् 1) Adj. = क्रूर TS. 5,5,8❍,1. — 2) m. vielleicht so v. a. Agni kravjâd. — 3) n. = क्रविस् 111,19.

*क्रव्यघातन m. *Antilope.*

क्रव्यभक्षिन् und °भुज् Adj. *Fleisch —, Aas fressend.*

क्रव्यमुख m. N. pr. eines Wolfs.

क्रव्यवाहन Adj. *Leichname fortführend.* क्रव्य° v. l.

क्रव्याच्य m. Pl. N. pr. eines Volkes Varâh. Bṛh. S. 14,18, v. l.

क्रव्याद् 1) Adj. *Fleisch —, Leichname verzehrend;* vom Agni des Scheiterhaufens, von gespenstischen Wesen und von Thieren. — 2) m. *Raubthier* 120,1.

क्रव्याद् 1) Adj. (f. घा) = क्रव्याद् 1). Auch Bez. einer der neun Samidh. — 2) m. *a) Raubthier* 74,20. — *b) *Löwe. — c) *Falke. — d)* Pl. Bez. *bestimmter Manen* VP.^{2} 3,339. — *e)* Pl. N. pr. eines Volkes. — *f) ein best. metallisches Präparat* Bālar. 4,30.

क्रव्यादस् (!) m. *Raubthier* Âpast. Es ist wohl क्रव्यादानाम् zu lesen.

क्रव्याशिन् 1) *Adj. = क्रव्याद् 1). — 2) m. Pl. N. pr. eines Volkes Varâh. Bṛh. S. 14,18 (Conj.).

क्रशय्, °यति *mager machen.*

क्रशिमन् m. *tenuitas, Dünne, Schmächtigkeit* Kâd. 78,1. *Seichtheit* (eines Flusses) 173,11.

*क्रशिष्ठ Superl. zu कृश.

क्रशीयस् Compar. (zu कृश) *überaus mager* Naish. 1,84.

क्रष्टव्य Adj. 1) *zu schleppen* 239,12. — 2) *herauszuziehen.*

क्रा in उदधि°, दधि°, हधि°.

क्राकचिक m. *Säger, Holzsäger.*

क्राकच्य Adj. *zu sägen* Lâṭj. S. 89. fg.

क्राकच्यव्यवहृति f. = क्रकचव्यवहार Lâṭj. 201.

क्राणी Adv. *gern, willig; sofort.*

क्राथ m. 1) *Mord. — 2) Patron. von क्रथ. — 3) N. pr. *a)* eines Fürsten. — *b)* eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra. — *c)* eines Wesens im Gefolge Skanda's. — *d)* eines Schlangendämons. — *e)* eines Affen.

क्राथन n. *das Schnarchen.*

क्राथिन् in पर्°.

क्राथेश्वर m. N. pr. eines Schülers des Âpastamba.

क्रान्त 1) Adj. Partic. von क्रम्. — 2) *m. *a) Pferd.* — *b) Declination* (astron.). — 3) f. घा *a)* **eine Art Solanum.* — *b) ein best. Metrum.* — 4) n. *a) Schritt.* विष्णोः *eine best. Feier.* — *b) a certain aspect when the moon is in conjunction with a planet.*

क्रान्ति f. 1) **Schritt, Gang.* — 2) *Ekliptik.* — 3) *die Declination eines Planeten.* — 4) **Angriff.*

क्रान्तिकता (Conj.) f. *Ekliptik.*

क्रान्तिजीवा, °ज्यका (Goḷâdh. 7,46) und °ज्या f. *der Sinus der Declination.*

क्रान्तिपात m. *Aequinoctialpunct,* insbes. *Frühlings* — Goḷâdh. 6,11. 12. 17.

क्रान्तिभाग m. *the declination of a point of the ecliptic.*

क्रान्तिभुजा f. *der Cosinus der Declination* Comm. zu Âryabh. 4,24.

*क्रान्तिमण्डल n. *Ekliptik.*

क्रान्तिमौर्वी f. = क्रान्तिजीवा Goḷâdh. 8,70.

क्रान्तिवलय m. und क्रान्तिवृत्त n. (Comm. zu Sûryas. 5,1) *Ekliptik.*

क्रान्तिशिञ्जिनी f. = क्रान्तिजीवा Goḷâdh. 8,60.

*क्रान्तु m. *Vogel.*

क्रामण n. *ein best. mit dem Quecksilber unternommener Process.*

*क्रामेतरक Adj. von क्रमेतर.

*क्रायक m. *Käufer.*

क्रिंमि ungenaue Schreibart für कृमि.

क्रिय m. χριός, *der Widder im Thierkreise.*

क्रियमाणक n. *Machwerk, literärischer Versuch.*

क्रिया f. 1) *Ausführung, Verrichtung, Bereitung, Beschäftigung mit Etwas, Geschäft, Handlung, Act, Thätigkeit, Arbeit, Mühe.* — 2) *Handlung,* so v. a. *Verbalbegriff, Verbum* 223,5. 227,20. — 3) *Arbeit,* so v. a. *literärisches Product.* — 4) *ärztliche Behandlung, Anwendung von Mitteln, Kur* Spr. 7862. — 5) *eine heilige Handlung, Opferhandlung, Ceremonie.* चरमा *die letzte,* so v. a. *Todtenceremonie.* — 6) *Verehrung, Cultus.* — 7) *Beweisführung* (कारण und कारण der Lexicographen). — 8) **Beginn.* — 9) **Sühne.* — 10) **Erwägung.* — 11) **Studium.* — 12) **Mittel.* — 13) als Personification eine Tochter Daksha's und Gattin Dharma's oder eine Tochter Kardama's und Gattin Kratu's.

क्रियाकलाप m. Titel eines Werkes Burnell, Rep. No. 711.

क्रियाकाण्ड n. *der über die Opfer handelnde Theil in der Çruti.*

क्रियाकार m. 1) **Anfänger, Lehrling.* — 2) *feierliche Uebereinkunft, Gelöbniss* Kâraṇḍ. 56,24. 58, 1. 3. 14. = वट् und समय der Lexicographen.

क्रियाकुल Adj. *sehr beschäftigt* 213,14.

क्रियाकौमुदी f. Titel eines Werkes.

क्रियागुप्त n. und °गुप्ति f. *eine künstliche Satzbildung mit verstecktem Verbum finitum.*

क्रियातन्त्र n. Bez. einer der 4 Klassen von Tantra bei den Buddhisten.

क्रियातिपत्ति f. 1) *das Nichtzustandekommen einer Handlung* P. 3,3,139. — 2) *der Charakter und die Personalendungen des Conditionalis.*

क्रियात्मक Adj. *dessen Wesen Thätigkeit ist.* Nom. abstr. °त्व n. 265,10.

क्रियादीपक n. *eine Vergleichung, bei der ein Zeitwort das tertium comparationis bildet.*

क्रियादेहिन् Adj. *die Beweisführung im Process zurückweisend* 214,18.

क्रियानिबन्ध m. Titel eines Werkes.

क्रियान्तर n. 1) *Unterbrechung einer Handlung* P. 3,4,67. — 2) *eine andere Handlung* 233,18. 19.

क्रियापद m. *Behandlungsweise, Kurart.* °पद्धतिकान्त: *nicht mehr zu kuriren* Kâraka 8,11.

क्रियापद् n. *Zeitwort* Spr. 7675.

क्रियापद्धति f. Titel eines Werkes Verz. d. B. H. No. 1107.

क्रियापात्र n. *ein durch Thaten würdiger Mann* Ind. St. 15,317.

क्रियापाद् m. *der die Beweisführung umfassende Theil in einer gerichtlichen Verhandlung.*

क्रियाप्रबन्ध m. *ununterbrochene Fortdauer einer Handlung* 243,30.

क्रियाभ्युपाय m. *eine ausdrückliche Zusage, — Versprechen* 191,19.

क्रियाम्बुधि m. Titel eines Werkes.

क्रियायुक्त Adj. *thätig,* so v. a. *sich bewegend* AK. 2,8,3,36.

क्रियायोग m. 1) *die Verbindung mit einer Handlung, — einem Verbum.* — 2) *Anwendung von Mitteln.* — 3) *der practische* Joga. — 4) Titel eines Werkes.

क्रियारत्नसमुच्चय m. Titel eines Werkes.

*क्रियारोह m. = चक्रवाट.

1. क्रियार्थ m. *eine Handlung als Zweck* Gaim. 1,1,35.

2. क्रियार्थ Adj. (f. घा) *eine Handlung —, eine zweite Handlung bezweckend* 229,8. 9. *Handlungen bezweckend, dazu dienend.* Nom. abstr. °त्व n. Gaim. 1,2,1.

क्रियालाघव n. *bequeme Erfüllung der Functionen* (des Auges) Bālar. 2,153.

क्रियालोप m. *Unterbleibung einer heiligen Handlung* 199,18.

क्रियावत् Adj. 1) *der Thaten vollbringt, handelnd, thätig.* — 2) *die religiösen Begehungen regelrecht vollziehend.* — 3) *in religiösen Begehungen bestehend.*

क्रियावसम्य Adj. *der durch die Beweisführung im Process unterliegen ist.*

क्रियावाचक Adj. *eine Handlung ausdrückend* Ind. St. 10,412.

क्रियावादिन् 1) Adj. *der in einer gerichtlichen Verhandlung die Beweise vorbringt.* — 2) m. *Kläger.*

क्रियाविधि m. 1) *eine Regel über die Art und Weise, wie man in einem bestimmten Falle zu handeln hat.* — 2) *Verwendung eines Zeitwortes.* एक° *V. eines und desselben Z.* 250,7.

क्रियाविशेषण n. *Adverb* 232,15.

क्रियाव्यवधायक Adj. *eine Handlung unterbrechend* P. 3,4,57, Sch.

क्रियाशक्ति f. 1) *die Fähigkeit Etwas zu verrichten.* Pl. so v. a. कर्मेन्द्रिय. — 2) *eine in Handlungen sich äussernde übernatürliche Macht.*

क्रियाशक्तिमत् Adj. *die Kraft der Thätigkeit besitzend* 265,28.

क्रियासंकर m. *Vermengung verschiedener Kurmethoden* Bhâvpr. 1,130.

क्रियासमुच्चय m. Titel eines Werkes.

क्रियासार desgl.

क्रियासिद्धि f. *das Gelingen einer Handlung* Ind. St. 15,375.

क्रियास्थानविचार m. Titel eines Werkes.

*क्रियेन्द्रिय n. = कर्मेन्द्रिय.

क्रैवि 1) Adj. als Beiw. eines Namens von Rudra. क्रैपि v. l. — 2) m. a) etwa *Schlauch;* auch auf die *Wolken* übertragen. — b) * *Brunnen.* — c) N. pr. α) Sg. und Pl. eines Volkes, das später Pañkâla heisst. — β) *eines Asura.

क्रैविर्दती Adj. f. etwa *sägenzähnig.*

1. क्री, क्रीणाति und क्रीणीते *kaufen, erkaufen;* mit Instr. des Preises und Gen. oder Abl. (171,17) der Person; statt des Abl. auch यत्तिकात् mit Gen. क्रीतं *gekauft.* Von einem durch *Kauf* erworbenen Sohne 198,9. Auch so v. a. *ganz für Jmd* (Instr.) *gewonnen.* — *Caus. क्रापयति. — Mit अनु in अनुक्री. — Mit अप *erkaufen.* — Mit अभि *zu einem bestimmten Zweck kaufen.* — Mit अव Med. (Act. verdächtig) 1) *erkaufen.* — 2) *miethen.* — Mit आ *erkaufen.* — Mit उप *ankaufen.* — Mit निस् 1) Act. *abkaufen, loskaufen* von (Abl.). — 2) Med. ohne oder mit आत्मानम् *sich loskaufen.* — Mit परि 1) Act. *erkaufen, eintauschen,* — um (Instr.). — 2) **erkaufen,* so v. a. *gewinnen;* mit Dat. oder Instr. des Preises. — 3) *dingen, miethen;* mit *Dat. oder *Instr. des Preises 224,11. — 4) *Med. *wiedervergelten.* — 5) परिक्रीत von einem Sohne nach Nilak. so v. a. रेतोमूल्यदानेन (!) तस्यामेव (d. i. भार्यायाम्) जनितः. — Mit प्र in प्रक्रय und प्रक्री. — Mit वि *eintauschen gegen, verkaufen für* (Instr.). विक्रीतासु: सेवक: zu Spr. 7170. — Desid. विचिक्रीषते *eintauschen wollen, für Etwas* (Instr.) *hinzugeben beabsichtigen.* — Mit सम् *kaufen.*

2. °क्री Adj. in सम्यःक्री.

क्रीड्, क्रीडति (क्रीळति) und क्रीडते *spielen, tändeln, scherzen;* von Menschen, Thieren, Wind und Wellen und auch vom Liebesspiel. Mit Instr. der Sache oder Person; bei dieser auch सकम्, सार्धम् (47,20) und समम् (150,14. 154,22). Einmal mit dem Acc. यूतम्. क्रीडित *spielend, scherzend.* — Caus. क्रीडयति *spielen heissen.* — Mit अधि *über Jmd* (Acc.) *spielen,* — *tanzen* Maitr. S. 1,10,16. TBr. 1,6,2,5. — Mit *अनु Med. *spielen.* — Mit *अव Med. — Mit आ Med. *spielen.* — Mit समा dass. — Mit उप *Jmd* (Acc.) *umtanzen.* — Mit नि Caus. etwa *ein Spiel einstellen.* — Mit परि Act. Med. (angeblich nur Med.) *umherspielen, umspielen;* mit Acc. Maitr. S. 1,10,16. — Mit प्र *sich an's Spielen machen, spielen, scherzen, sich vergnügen,* — *mit* (Instr. der Sache oder Person; bei dieser auch सकम्) Hemâdri 1,637,19. 639,3. प्रक्रीडित *spielend, scherzend.* — Mit वि 1) *spielen, scherzen,* — *mit* (सकम्) *Jmd.* — 2) *Jmd* (Acc.) *zu seinem Spielzeug machen.* — Mit सम् 1) Med. (ausnahmsweise Act.) *spielen,* — *mit;* mit Instr. der Sache oder Person; bei dieser auch सकम्. — 2) *Act. *rasseln* (von Rädern). — Mit परिसम् *herumscherzen.*

क्रीड 1) Adj. *spielend, tändelnd.* — 2) *m. = 3) a). — 3) f. ई a) *Spiel, Scherz, Tändelei, Liebesspiel.* — b) *spielend verrichtete Wunderthätigkeit* Lalit. 457,1. — c) * *eine durch Scherz an den Tag gelegte Geringachtung.* — d) *Spielplatz.* — e) *ein best. Tact* S. S. S. 210.

*क्रीडक m. *Spieler.*

क्रीडन 1) *m. N. pr. eines Windgottes Gal. — 2) n. *das Spielen, Spiel* 148,6.

क्रीडनक 1) *Adj. (f. °निका) *spielend, tändelnd.* — 2) m. *Spielzeug.* Nom. abstr. °ता f. Instr. *nach Art eines Spielzeuges.*

क्रीडनीय n. *Spielzeug* Kâd. II,128,16.

क्रीडनीयक m. (sic) *Spielzeug, Puppe.*

क्रीडाकानन n. *Lusthain* Spr. 3077.

क्रीडाकासार *Lustteich* Daçak. 29,23.

क्रीडाकुमार m. N. pr. eines Gandharva Bâlar. 89,17.

क्रीडाकेतन n. *Lusthaus.*

क्रीडाकोप n. *verstellter Zorn* Spr. 1313.

क्रीडाकौतुक n. *übermüthige Neugier* Kathâs. 18,153.

क्रीडाकौशल n. *die Kunst zu scherzen* Daçak. 49,6.

क्रीडाखण्ड Titel des 2ten *Abschnitts* im Ganeçapurâṇa.

क्रीडागृह m. n. *Lusthaus,* — *gemach.*

क्रीडाचङ्क्रमण N. pr. einer Oertlichkeit.

क्रीडाचन्द्र 1) m. N. pr. eines Dichters. — 2) *ein best. Metrum.*

क्रीडाताल m. = क्रीडा 3) d).

क्रीडानारी f. *Freudenmädchen.*

क्रीडापय्, °यति *spielen heissen.*

क्रीडापर्वत m. *ein* (künstlicher) *Lusthügel* Kâd. 64,21. °क m. dass. 241,10. II,4,19.

क्रीडापुर n. *Vergnügungsstadt* Ind. St. 15,388.

क्रीडाप्रदेश m. *Spielplatz* MBh. 3,164,6.

क्रीडामय Adj. (f. ई) *aus Spiel* —, *aus Scherz bestehend.*

क्रीडामयूर m. *ein als Spielzeug dienender Pfau.*

क्रीडामर्कटपोत m. *ein als Spielzeug dienender junger Affe* 110,2.

क्रीडानगीध m. *Lustberg* 324,22.

क्रीडामृग m. *ein als Spielzeug dienendes Thier.*

*क्रीडारत्न n. *coitus.*

क्रीडारथ m. *Vergnügungswagen.*

क्रीडारस m. *Lust am Spiel,* — *am Scherz* 293,3.

क्रीडारसातल n. Titel eines Werkes.

क्रीडाराजतसुधीपात्र, °त्रिति *eine zur Belustigung dienende silberne Branntweinschale darstellen* Prasannar. 149,2.

क्रीडावन n. *Lustwald* Ind. St. 15,387.

क्रीडावापी f. *Lustteich, ein Teich, in dem man Schildkröten, Fische u. s. w. des Vergnügens halber hält.*

क्रीडावेश्मन् n. *Lusthaus.*

क्रीडाशकुन्त m. *ein als Spielzeug dienender Vogel.*

क्रीडाशैल m. *Lustberg* Hemâdri 1,394,4.

क्रीडासरस् n. *Lustteich* 156,17.

क्रीडास्थान n. *Spielplatz* Pañkad.

क्रीडिं Adj. *spielend, tändelnd* Maitr. S. 1,10,6.

क्रीडित und °क n. *Spiel.*

क्रीडितर् Nom. ag. *Spieler.*

क्रीडित्व n. Nom. abstr. von क्रीडिन् 1) TBr. 1,6,2,3.

क्रीडिन् 1) Adj. = क्रीडि. — 2) m. N. pr. eines Mannes.

क्रीडु und क्रीडुमस् Adj. = क्रीडि.

क्रीडोद्देश m. *Spielplatz.*

क्रीत 1) Adj. s. u. 1. क्री. — 2) m. Pl. *eine best. verachtete Kaste.* — 3) n. *Kauf* 211,22.

क्रीतक Adj. *durch Kauf erworben (ein Sohn).*

क्रीतत्व n. *das Gekauftsein* Gaut. 6,1,19.

क्रीतानुशय m. *Reue über einen Kauf.*

क्रीतायति m. *der Mann eines durch Kauf erworbenen Weibes* Nir. 6,9.

*क्रीव Adj. = क्लीव.

क्रु oder क्रू in मित्र°

*1. कुच्, कुचति (कौटिल्यात्सभावयोः, गत्याम्, वक्राणि, तैवद्ये).

2. क्रुञ्च् (Nom. क्रुङ्) m. 1) *Brachvogel.* — 2) N. pr. eines Ṛshi (nach dem Comm.) Taṇḍ.-Br. 13,9,11.

क्रौञ्च 1) m. a) *Brachvogel* Maitr. S. 3,14,2. — b) Du. VS. 23,6 unbestimmbar. — c) *N. pr. eines Gebirges. — 2) *f. ई a) *das Weibchen des Brachvogels.* — b) *eine Art Laute.*

*क्रुञ्चकोप m. Pl. (Kāç.) oder °पा f. gaṇa विल्वकादि.

*क्रुञ्चामत् Adj. von क्रुञ्चा.

*क्रुड्, क्रुडति (निमज्जने, घनत्वे).

क्रुद्ध in उत्क्रोद् und उत्क्रोदिन्.

1. क्रुध्, क्रुध्यति und क्रुध्यते (selten) *in Zorn gerathen, zürnen;* mit Dat. oder Gen. der Person und Loc. der Sache. क्रुद्ध *aufgebracht, in Wuth versetzt, zornig, erzürnt auf;* mit Dat., Gen. oder Loc. der Person; auch mit उपरि oder प्रति; die Sache im Acc. mit मनु. — Caus. क्रोधयति *aufbringen, reizen.* — Mit अभि *zürnen auf* (Acc.). °क्रुद्ध *in Zorn gerathen, erzürnt* Gaut. — Mit समभि, °क्रुद्ध *erzürnt.* — Mit परि *in Zorn gerathen.* — Mit प्रति *Jmds* (Acc.) *Zorn erwiedern.* — Mit सम् *zürnen,* mit *Acc. der Person. संक्रुद्ध *aufgebracht, erzürnt, — auf* (Gen.). — Mit अभिसम् *auf Jmd* (Acc.) *zürnen.* अभिसंक्रुद्ध *erzürnt auf* (Acc. oder Gen.).

2. क्रुध् f. *Zorn.* क्रुधा *im Zorn* 121,31. Auch Pl.

*क्रुधा f. dass.

क्रुधिमैन् Adj. *reizbar.*

*क्रुन्च्, क्रुञ्चति v. l. für क्रुञ्च्.

क्रुमु f. N. pr. eines Zuflusses des Indus.

क्रुमुका m. *Spahn zum Auffangen des Feuers, wenn dieses aus den Reibhölzern hervorbricht,* Āpast. Çr. 14,21.

क्रुश्, क्रोशति und क्रोशते (selten) 1) *schreien, krächzen, wehklagen, Jmd* (Acc.) *anrufen.* — 2) *klingen* (vom Ohr). — 3) क्रुष्ट a) *der Jmd* (Acc.) *anschreit, schmäht.* — b) *geschmäht.* — c) Dez. *eines best.* Svara T8. Prāt. — *Intens. चोक्रुशीति. — Mit अति, अतिक्रुष्ट zweifelhafte Lesart. — Mit अनु *Jmd* (Acc.) *anschreien.* — Caus. *Mitgefühl an den Tag legen.* — Mit अप, °क्रुष्ट *beschollen, schmachvoll.* — Mit अभि 1) *anschreien, zurufen, scheltend oder zürnend anrufen.* — 2) *bewehklagen.* — Mit *अव wohl *auf Jmd* (Acc.) *herabschreien.* — Mit आ 1) *hinschreien, laut ausrufen.* — 2) *anschreien, anschnauzen, anfahren, schimpfen, schmähen, seinen Unmuth gegen Jmd an den Tag legen.* आक्रुष्ट *der geschmäht wird.* — 3) *anschreien, so v. a. wetteifern, um den Vorrang streiten* 231,3. — Mit अभ्या *anschnauzen, schmähen.* — Mit प्रत्या *wiederanschreien, — schmähen;* mit Acc. — Mit व्या *laut ausrufen, wehklagen.* — Mit समा, °क्रुष्ट *geschmäht.* — Mit उद् 1) *aufschreien.* — 2) *zuschreien, zurufen;* mit Acc. der Person. — Mit अभ्युद् *durch lauten Zuruf ermuntern.* — Mit प्रोद् *laut aufschreien.* — Mit समुद् ein Geschrei (Acc.) *laut erheben.* — Mit उप *seinen Unmuth an den Tag legen* 159,24. Vgl. उपक्रुष्ट. — Caus. *schreien —, wehklagen machen.* — Mit परि *hierhin und dorthin schreien, wehklagen.* — Mit प्र 1) *ein Geschrei erheben, aufschreien.* — 2) ein Geschrei (Acc.) *ausstossen.* — 3) *Jmd* (Acc.) *anschreien.* — Mit वि 1) *aufschreien.* — 2) ein Geschrei (Acc.) *ausstossen.* — 3) *Jmd* (Acc.) *anrufen.* — 4) *erschallen.* — Mit सम् 1) *ein allgemeines Geschrei erheben.* — 2) *Jmd* (Acc.) *zürnend anfahren.* — Mit अभिसम् *zuschreien, zurufen.*

*क्रुष्टन् m. *Schakal.*

क्रुष्ट *n. *Geschrei, Gehenl.*

क्रूड्, क्रूडयति *etwa dick machen.*

क्रूर 1) Adj. (f. ऊरा) a) *wund, saucius.* — b) *blutig, grausam; roh, hart; gräulich, furchtbar, schrecklich.* Auch als Bez. bestimmter Zodiakalbilder, Planeten und Mondhäuser. क्रूरम् Adv. *auf eine schreckliche Weise.* — c) *hart* (anzufühlen). — d) *stark* (von einem Bogen). — e) **heiss.* — 2) *m. n. *gekochter Reis.* Vgl. कूर. — 3) *m. a) *Falke* Rāgān. 19,33. — b) *Reiher* Rāgān. 19,87. — c) *rother Oleander* und = भूताङ्कुश Rāgān. 10,14. 9,135. — 4) *f. ई *eine roth blühende* Punarnavā Rāgān. 5,115. — 5) n. a) *wunde Stelle, Wunde.* — b) *Blutvergiessen, Grausamkeit, Gräuel, Gräuelthat, Rohheit, Härte.* — c) *grauenhafte Erscheinung.* — d) **eine Art Haus* Gal.

क्रूरकर्मकृत् 1) *Adj. *Grausamkeiten verübend.* — 2) m. *Raubthier.*

1. क्रूरकर्मन् n. 1) *Blutthat, Gräuelthat.* — 2) *eine harte, schwere Arbeit.*

2. क्रूरकर्मन् 1) Adj. *Grausamkeiten —, Rohheiten verübend.* — 2) *m. *eine best. Pflanze* Rāgān. 3,76.

*क्रूरकाक m. *Reiher* Gal.

क्रूरकृत् Adj. = 2. क्रूरकर्मन् 1).

क्रूरकोष्ठ Adj. *dessen Unterleib hart ist.*

*क्रूरगन्ध 1) m. *Schwefel* Rāgān. 13,72. — 2) f. आ *eine Art Opuntia* Rāgān. 8,31.

*क्रूरगन्धक m. *Schwefel* Gal.

क्रूरचेष्टित Adj. *grausam* (von Personen) Spr. 4635.

क्रूरता f. *Grausamkeit.*

*क्रूरदर्शी f. Bein. der Durgā.

*क्रूरदर्शन m. *der Planet Saturn* Gal.

क्रूरदृश् 1) Adj. *ein schreckliches Auge habend,* von einer Eule. — 2) m. der Planet a) *Mars.* — b) **Saturn.*

क्रूरदृष्टि f. *ein schrecklicher Blick.*

*क्रूरधूर्त m. *eine Art Stechapfel* Rāgān. 10,30.

क्रूरनिश्चय Adj. (f. आ) *Furchtbares vorhabend.*

क्रूरबुद्धि Adj. *grausam* (von Personen) MBh. 1, 154,7.

क्रूरमानस Adj. dass. MBh. 1,209,3.

*क्रूरराविन् m. *Rabe* Rāgān. 19,90.

क्रूरलोचन m. 1) **der Planet Saturn.* — 2) N. pr. einer Eule.

क्रूरसमाचार Adj. (f. आ) *sich grausam —, sich roh benehmend.*

क्रूरस्वर Adj. *furchtbar schreiend.*

*क्रूराकृति m. Bein. Rāvaṇa's.

*क्रूरात्त m. N. pr. einer Eule.

क्रूराचार Adj. *sich roh benehmend* M. 4,246.

क्रूराचारविहारवत् Adj. *sich roh benehmend und an Rohheiten sein Vergnügen habend* M. 10,9.

*क्रूरात्मन् m. *der Planet Saturn.*

*क्रूरालापिन् m. *Rabe* Nigh. Pa.

क्रूराशय Adj. (f. आ) 1) *dessen Unterleib hart ist.* — 2) *schreckliche Ungeheuer bergend* Spr. 1269. — 3) *ein rohes Herz habend* ebend.

क्रूरी Adv. mit कृ *wund machen.*

क्रेङ्कार m. *der Laut* क्रेङ् Kāç. 15,3. Bālar. 91, 2. 280,9.

क्रेङ्कारव m. *das Geschrei des Pfauen* Harshaṃ. 183,11.

क्रेङ्कृति f. = क्रेङ्कार Buddha-Pa. 71,3.

*क्रेण und *क्रेणी f. *Kauf.*

क्रेतर् Nom. ag. *Käufer.*

क्रेतव्य und क्रेय Adj. *käuflich.*

*क्रेयर् m. *Verkäufer.*

क्रैडिन् Adj. (f. ई) *den Marut mit dem Beinamen* क्रीडिन् *gehörig.*

क्रैडिनेया f. *die diesen Marut geweihte Ishṭi.*

क्रैव्य m. *ein Fürst der Krivi.*

*क्रोश m. N. pr. eines Berges, = क्रौञ्च Gal.

*क्रोशदारण m. = क्रौञ्च°.

क्रोशपदी f. BHBu. 13,1728 fehlerhaft für क्रो°

क्रोड 1) m. (*f. या und *n.) a) *Brust* (bei Menschen und Thieren). Am Ende eines adj. Comp. *f. या. — b) *Höhlung, das Innere* Bîlar. 175,6. — 2) m. a) *Eber.* — b) **der Planet Saturn.* — c) *eine nachträgliche Strophe, — Bemerkung, Nachtrag.* — d) *N. pr. eines Lehrers Ind. St. 13,419. — 3) *f. या *eine best. Pflanze.* — 4) f. ई Sam. — 5) *f. (ई) und n. *Yamswurzel* Râǵân. 7,86.

*क्रोडकन्या f. *Yamswurzel* Râǵân. 7,88.

क्रोडकासेरुक m. *Cyperus rotundus* Bhâvapr. 1,191.

*क्रोडकास्ता f. *die Erde* Râǵân. 2,3.

*क्रोडखोरा f. *eine best. Pflanze* Gal.

*क्रोडचूडा f. desgl.

*क्रोडतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*क्रोडपत्र n. *ein nachträgliches Blatt, Carton* Ind. St. 15,239.

*क्रोडपर्णी f. *Solanum Jacquini.*

*क्रोडपाद m. *Schildkröte.*

क्रोडपाली f. *Brustkasten* Bîlar. 172,21.

क्रोडलोमन् n. Pl. *Brusthaare.*

क्रोडमल्लक m. etwa *armer Wicht* (buddh.).

*क्रोडवल्लभा f. *eine Cyperus-Art* Gal.

क्रोडवाल m. *Schweinsborste* 118,9.

*क्रोडाद्रि m. *Schildkröte.*

क्रोडास्य Adj. *eine Eberschnauze habend* Varâh. Jogay. 6,23.

*क्रोडिन् m. *Rhinoceros* Gal.

क्रोडी Adv. mit कर् *in die Arme schliessen;* auch so v. a. *in seine Gewalt bekommen* Harshaç. 123,19.

*क्रोडीकरण und *°कृति f. *Umarmung.*

*क्रोडीमुख m. *Rhinoceros.*

*क्रोडिष्टा f. *Cyperus rotundus* Râǵân. 6,140.

*क्रोध m. *Mord, Todtschlag.*

क्रोध 1) m. a) *Zorn.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — b) personificirt als Sohn des Lobha und der Nikṛti, als Sohn des Todes und auch Brahman's. — c) N. pr. eines Dânava. — d) Bez. *der Silben* क्रुम् und क्रूँ. — 2) f. क्रोधा N. pr. einer Tochter Daksha's. — 3) f. ई *eine best.* Çrutiś. S. 23. — 4) n. *das 59te Jahr im 60jährigen Jupitercyclus.*

क्रोधघतुस् n. *ein zornsprühendes Auge* 155,1.

क्रोधज 1) Adj. *aus dem Zorn entstehend.* — 2) *m. *Trübung des Geistes.*

क्रोधन 1) Adj. (f. या) *zum Zorn geneigt, dem Zorn ergeben, zornig, — gegen* (Loc.). — 2) m. a) = क्रोध 4). — b) N. pr. verschiedener Männer. — 3) f. या N. pr. a) einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — b) einer Jogini Hemâdri 2,a,96,9. fgg. — 4) n. *das Zürnen, Zorn.*

क्रोधनीय Adj. *was zum Zorn Veranlassung geben kann.*

क्रोधभैरव m. *eine Form Bhairava's.*

क्रोधमल्ल m. *ein best. Zauberspruch.*

क्रोधर्मण Adj. *dessen Wesen Zorn ist.*

क्रोधमुख Adj. (f. ई) *mit zornigem Gesicht* Spr. 1783. fg.

क्रोधमूर्च्छित 1) Adj. *voller Zorn.* — 2) *m. *ein best. Parfum.*

क्रोधवर्धन m. N. pr. eines Dânava.

1. क्रोधवश m. *die Gewalt des Zornes.*

2. क्रोधवश 1) Adj. *in der Gewalt des Zornes stehend.* In Verbindung mit गण oder m. ohne गण Sg. und Pl. Bez. *verschiedener Sippen von bösen Geistern.* — 2) f. या N. pr. einer Tochter Daksha's.

क्रोधवर्तृ m. N. pr. eines Asura.

क्रोधवास m. *Zorngelächter* Bîlar. 37,15. 40,8.

क्रोधालु Adj. *leidenschaftlich, heftig.*

क्रोधिन् 1) Adj. dass. Nom. abstr. °धित्व n. — 2) m. a) *Büffel* Râǵân. 19,21. — b) *Rhinoceros* Râǵân. 19,20. — c) **Hund.* — d) *das 58te Jahr im 60jährigen Jupitercyclus.* — 3) f. °नी mystische Bez. *des Lautes r.*

क्रोधेश्वर m. N. pr. = कायेश्वर.

क्रोधोद्दन m. v. l. für प्रुद्दोदन VP.² 4,169.

1. क्रौञ्च m. 1) *Schrei, Ruf.* — 2) *das Sausen in* कर्ण°. — 3) *Rufweite als best. Wegemaass.*

2. क्रौञ्च n. Name verschiedener Sâman Âsan. Ba. Nom. abstr. क्रौञ्चत्व n. TS. 7,5,8,1.

*क्रौञ्चताल und *क्रौञ्चधनि m. *eine grosse Trommel.*

क्रौञ्चन 1) Adj. *schreiend.* — 2) f. या N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — 3) n. *das Schreien.*

*°क्रौञ्चिन् Adj. *schreiend wie.*

क्रौञ्चि m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

क्रौञ्चिन् Nom. sg. 1) *schreiend, wehklagend.* — 2) m. a) *Schakal.* — b) N. pr. eines Sohnes des Jadu. — 3) *f. क्रौञ्ची a) *eine Art Convolvulus.* — b) *eine andere Pflanze,* = लाङ्गली.

क्रौञ्चु m. 1) *Schakal.* — 2) = क्रौञ्चिन् 2) b).

क्रौञ्चुक 1) m. a) *Schakal.* — b) *N. pr. eines Mannes. — 2) f. ई N. pr. eines mythischen *schakalähnlichen Wesens.*

*क्रौञ्चुकपुच्छिका f. *Hemionitis cordifolia.*

*क्रौञ्चुकमाता f. *Hemionitis cordifolia.*

*क्रौञ्चुकर्ण N. pr. einer Localität.

क्रौञ्चुकशिरस् n. *eine best. Krankheit des Knies.*

क्रौञ्चुकशीर्ष n. dass. Bhâvapr. 4,137.

*क्रौञ्चुपाद m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

*क्रौञ्चुपुच्छिका und *°पुच्छी f. *Hemionitis cordifolia.*

*क्रौञ्चुपाल m. *Terminalia Catappa.*

*क्रौञ्चुमान und *°माय m. N. pr. zweier Männer. Pl. *ihr Geschlecht.*

*क्रौञ्चुविला f. *Hemionitis cordifolia.*

*क्रौष्टु m. *eine Art Zuckerrohr.* Richtig कौष्ठेतु.

क्रौष्ट्राय m. Pl. *eine best. Schule* Mahâbh. 1,54,a.

क्रौष्ट्र 1) m. a) *Brachvogel.* Neben कुरु Âpast 1,17,26. — b) **Meerradler.* — c) Patron. oder Metron. Auch Pl. — d) N. pr. α) eines Berges, den Kârttikeja spaltete. — β) eines Dvipa — γ) eines Lehrers. — δ) *eines Asura. — 2) f. (*या) und ई a) *das Weibchen des Brachvogels.* — b) N. pr. eines mythischen Vogels, *der Urmutter der Brachvögel.* — 3) n. a) *ein best. vegetabilisches Gift* Kâraka 6,23. — b) *ein best. mythisches Wurfgeschoss.* — c) Name verschiedener Sâman Âsan. Ba. — d) *eine best. Gesang- oder Recitationsweise.* — e) *eine best. Art des Sitzens.*

*क्रौष्टक Adj. von कुरुकीय oder °या.

*क्रौष्टदारण m. Bein. Kârttikeja's.

*क्रौष्टद्वीप m. n. N. pr. eines Dvipa.

क्रौष्टनिषदन n. *eine best. Art des Sitzens.*

क्रौष्टनिषूदन m. Bein. Kârttikeja's.

क्रौष्टपद Adj. *dessen Flanken den Flügeln eines Brachvogels gleichen.*

क्रौष्टपति m. Bein. Kârttikeja's zu Spr. 164.

क्रौष्टपदा f. *ein best. Metrum.*

क्रौष्टपदी f. N. pr. einer Oertlichkeit.

क्रौष्टपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

*क्रौष्टबन्ध्यम् Absol.

क्रौष्टब्रघ्न m. N. pr. eines Rshi.

क्रौष्टरिपु m. Bein. Kârttikeja's.

क्रौष्टवन n. N. pr. einer Stadt.

क्रौष्टवत् m. N. pr. eines Berges.

क्रौष्टशत्रु und क्रौष्टसूदन m. Bein. Kârttikeja's.

क्रौष्टायनि m. Patron. Auch Pl.

क्रौष्टाचल m. *der Berg Krauńka.*

क्रौष्टाचलदेषिन् m. Bein. Paraçurâma's Bîlar. 81,6.

क्रौष्टादन 1) n. a) *Lotuswurzel* Kâraka 1,27. — b) **Arum orizense.* — c) **langer Pfeffer.* — d) *= चित्रोटक *(eine best. Pflanze).* — 2) *f. ई *Lotussamen* Râǵân. 10,191.

क्रौञ्चारण्य n. N. pr. eines *Waldes*.

•क्रौञ्चारति m. Bein. Kârttikeja's.

क्रौञ्चारि m. Bein. 1) Kârttikeja's. — 2) Paraçurâma's Bhâg. 94,19.

क्रौञ्चिकोपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

क्रौड 1) Adj. (f. ई) *aprimus*. — 2) •Pl. *die Schule des* Kroḍa Ind. St. 13,419.

•क्रौडि m. Patron. von क्रौड.

•क्रौड्या f. zu क्रौडि.

क्रौर्य n. *Grausamkeit, Härte des Gemüths*. Auch Pl.

क्रौलापन m. Patron. Pl. Verz. d. B. H. 55 (क्रौ°).

•क्रौशशतिक Adj. 1) *hundert* Kroça *gehend*. — 2) *der es verdient, dass man aus einer Entfernung von hundert* Kroça *zu ihm kommt*.

•क्रौष्टापन m. Patron. von क्रौष्टु. Davon °क.

•क्रौष्टुकर्ण Adj. *aus* क्रौष्टुकर्ण *stammend*.

क्रौष्टुकि m. 1) Patron. von क्रौष्टुक. — 2) •Pl. N. pr. eines Kriegerstammes.

•क्रौष्टुकीय m. *ein Fürst der* Kraushṭuki.

•क्रौष्टृ Adj. von क्रोष्टृ.

•क्रौष्ट्रायण m. Patron. von क्रोष्टृ. Davon °क.

क्लघ्, क्लाघति 1) *sich drehen oder ballen*. — 2) •*Neigung*.

•क्लघन n. Nom. act. zu क्लघ् 1).

•क्लद्, क्लदते v. l. für क्लन्द्, क्लन्दते.

क्लर्दीवत् Adj. vielleicht *feucht*.

क्लन्द् 1) •क्लन्दति (धाक्राने रोदने च). — 2) क्लन्दते (वैक्लव्ये oder वैकल्ये) *erklingen, ertönen* Çiva-Up. 5,12.

क्लर्द Adj. (f. र्दी) vielleicht *geräuschvoll*.

•क्लप्, क्लापयति v. l. für क्लृप्.

•क्लपुष n. *Urinblase* Gal.

क्लम्, •क्लामति und क्लाम्यति *müde werden, erschlaffen, verschmachten*. Das Verbum finitum nur in ganz späten Werken, z. B. Kâd. 75,5. — Partic. क्लान्त 1) *ermüdet, abgemattet, erschlafft, abgespannt*. — 2) *traurig* Vaitân. Jogâs. 4,22. — 3) *verwelkt, ausgedörrt*. — 4) *schmächtig*. — Caus. क्लामयति *ermüden, erschlaffen* Çiva-Up. 5,12. — Mit परि *in hohem Grade sich erschöpft fühlen* Kâv. II,16,15. °क्लान्त *in h. G. erschöpft, — abgemattet*. — Mit वि Med. *verzagen*.

क्लम m. (adj. Comp. f. घ्रा) *Ermüdung, Erschöpfung, Erschlaffung, Abspannung* 217,31.

•क्लमथ und •क्लमथु m. dass.

•क्लमिन् Adj. *müde werdend, erschlaffend*.

क्लव्, •क्लवते (भये). क्लवित *gestammelt ausgesprochen* Sâṁkhyak. 7,3. — Mit •वि *in Verwirrung gerathen*.

क्लान्ति f. = क्लम.

क्लिद्, क्लिद्यति 1) *feucht werden*. क्लिन्दत् *feucht, triefend* Megha. 108,3. — 2) *in Verwesung übergehen* Kâraka 6,20. — क्लिन्न 1) *feucht geworden, feucht* Gaut. — 2) •*triefend* (von den Augen). — 3) *verwest, in Fäulniss übergegangen* Kâraka 1,11. 27. Lalit. 165,3. — 4) *von Mitleid bewegt* (Herz). — Caus. क्लेदयति 1) *feucht machen, befeuchten*. — 2) *besudeln*. — Mit घव in घवक्लेद्. घवक्लिन्न *erweicht* Kâraka 1,16. — Mit घा, घाक्लिन्न *von Mitleid bewegt* (Herz). — Mit समा, °क्लिन्न *feucht*. वसु *so v. a. Speise und Trank*. — Mit उद् in उत्क्लेद् und उत्क्लेदिन्. — Mit उप, °क्लिन्न 1) *feucht, nass* Kâraka 3,8. — 2) *verfault, in Fäulniss übergegangen* Kâraka 1,24. 6,11. — Caus. *durchnässen, erweichen* Kâraka 6,23. — Mit परि, °क्लिन्न *über und über feucht, — nass*. — Mit प्र Med. *feucht werden*. — प्रक्लिन्न 1) *feucht geworden, feucht*. — 2) *in Fäulniss übergegangen* Kâraka 6,11. 7,11. — 3) *von Mitleid bewegt*. — Caus. प्रक्लेदयति Kâraka 6,11 fehlerhaft für प्रक्लेशयति. — Mit वि, विक्लिन्न 1) *durchnässt, erweicht*. — 2) *von Mitleid bewegt*. — 3) •*alt*. — 4) •= शीर्ण. — Mit सम्, संक्लिन्न *befeuchtet, erweicht*.

क्लिघ in विक्लिघ.

•क्लिन्द्, क्लिन्दति und °ते (परिदेवने).

क्लिन्न 1) Adj. s. u. क्लिद्. — 2) m. N. pr. eines Verfassers von Mantra bei den Çâkta. — 3) •f. घा *Solanum diffusum* Râgân. 4,34.

•क्लिन्नक Adj. *ein wenig angefeuchtet* Comm. zu Gobh. 2,1,10.

क्लिन्नत्व n. *das Feuchtsein* Sucr. 2,309,5.

•क्लिन्ननेत्र Adj. *triefäugig*.

क्लिन्नवर्त्मन् n. *eine best. Krankheit des Augenlides*.

•क्लिन्नाक्ष Adj. *triefäugig*.

क्लिव् vielleicht *das Gelingen*.

क्लिश् 1) क्लिश्नाति *a) plagen, quälen, belästigen, Jmd* (Acc.) *Beschwerde verursachen*. — *b) •leiden, Beschwerde empfinden*. — 2) क्लिश्यति *quälen, Schmerz bereiten;* mit Acc. Spr. 3049. — 3) क्लिश्यते (selten °ति) *geplagt —, gequält werden, sich abquälen, — abmühen, Beschwerde empfinden, leiden*. — 4) Partic. क्लिष्ट und •क्लिशित *a) geplagt, gequält, belästigt, in einen leidenden Zustand versetzt*. क्लिष्टं (Adv.) जीव् *unglücklich leben*. — *b) mitgenommen, verletzt, versehrt, in einen schlechten Zustand versetzt, abgenutzt, verbraucht, zu Schanden gemacht*. — *c) mit Beschwerden —, mit Leiden verbunden*. — *d)* in der Rhetorik *gewunden, dunkel, nicht leicht verständlich* Vâmana 2,1, 21. fgg. — Caus. क्लेशयति *plagen, quälen, belästigen*. — Mit उद् *in einen unbehaglichen Zustand gerathen;* nur Absol. und उत्क्लिष्ट *in einen krankhaften Zustand gerathen* Kâraka 6,3. — Caus. *in Aufregung versetzen* (die Flüssigkeiten des Leibes). — Mit समुद्, समुत्क्लिष्ट *in einen unbehaglichen oder krankhaften Zustand versetzt* Kâraka 6,4. — Mit परि 1) *quälen, plagen;* nur Absol. — 2) °क्लिश्यति und °ते *leiden, Qualen empfinden*. — 3) परिक्लिष्ट *schwer geplagt, gequält, leidend. Beschwerden empfindend, mitgenommen, schwächlich* (217,27) von Menschen, Thieren und Pflanzen. °म् Adv. *mit einem Gefühl des Unbehagens, mager* (geben). — Caus. *quälen* Vîs. — Mit प्र Caus. *in einen krankhaften Zustand versetzen* Kâraka 6, 11 (प्रक्लेदयति gedr.). — Mit संप्र *kneten, quetschen* Âpast. Ça. 15,12,14. — Mit वि, विक्लिष्ट *verletzt, zu Schanden gemacht*. Vgl. विक्लिष्ट. — Mit सम् 1) *quetschen* (nur संक्लिश्य und संक्लिष्ट). — 2) *quälen, belästigen* (nur Infin.). — 3) संक्लिष्ट *a) angelaufen, beschlagen* (Spiegel) Kâraka 4,1. — *b) mit Beschwerden verbunden*.

क्लिष्टत्व n. *Gezwungenheit, Dunkelheit, Unverständlichkeit* (des Ausdrucks).

क्लिष्टवर्त्मन् n. *eine best. Krankheit des Augenlides*.

क्लिष्टवृत्ति Adj. *ein kümmerliches Leben führend*.

•क्लिष्टि f. 1) *Plage, Beschwerde*. — 2) *Dienst*.

क्लीत m. *ein best. giftiges Insect*.

क्लीतक 1) Adj. *zu Teig oder Brei gemacht* Gobh. 2,1,10. — 2) n. *a) Teig, Paste*. एक° *aus einer* (Bohne des Karañga) *gemacht* Âçv. Gṛhj. 3,8,8. — *b) Süssholzpaste* Bhâvapr. 1,172,9. — *c) Glycyrrhiza glabra* oder *echinata* Kâraka 1,4. — 3) m. oder n. *eine best. Pflanze mit giftiger Wurzel*.

क्लीतकिका f. *die Indigopflanze*.

•क्लीतनक und •क्लीतनापक n. *eine Süssholzpflanze* Râgân. 6,148.

•क्लीतनी f. *die Indigopflanze* Râgân. 4,38.

•क्लीव्, क्लीवते (घधार्ढ्ये, घाधार्ढ्ये). Vgl. क्लीब्.

क्लीब 1) Adj. (f. घ्रा) *a) unvermögend, entmannt;* m. *Eunuch*. — *b) unmännlich, verzagt, feig* (von Personen, vom Herzen und von Reden); m. *Schwächling, Feigling*. — 2) n. *Neutrum, das sächliche Geschlecht*.

क्लीबता f. 1) *männliches Unvermögen*. — 2) *Schwäche* (eines Grases).

क्लीबत्व n. *männliches Unvermögen*

क्लीब्, °यते *sich unmännlich —, sich feig benehmen*.

क्रौञ्चयोग m. eine best. Constellation.

क्रौर्यरूप Adj. Entmannten ähnlich.

*क्लाव्, °यते = क्लाव्.

*क्लु, क्लायते (गतौ).

क्लद् m. 1) Feuchtigkeit; das Fliessen (einer Wunde u. s. w.). — 2) das in Fäulniss Uebergehen Kâraka 1,20. 6,11.

*क्लदन् m. der Mond.

क्लदन 1) Adj. befeuchtend, feucht machend. — 2) *m. Phlegma, Schleim; eine besondere Art Schleim. — 3) n. das Feuchtmachen, Befeuchten, Feuchthalten.

क्लदवत् Adj. feucht, fliessend.

क्लदिनी f. eine best. Pflanze.

*क्लदु m. 1) der Mond. — 2) der Zusammentritt sämmtlicher drei Humores zur Hervorbringung einer Krankheit.

क्लाव्य in अक्लाव्य.

*क्लाम्, क्लामते (व्यक्लामीं वाचि, अव्यक्लामीं वाचि, वधे).

क्लाश m. 1) Qual, Plage, Schmerz, Leiden, Beschwerde. Die fünf Kleça im Joga sind अविद्या, अस्मिता, राग, द्वेष und अभिनिवेश; die Buddhisten kennen deren mehr. — 2) *Zorn. — 3) * = व्यवसाय.

*क्लाशक Adj. quälend, plagend.

क्लाशन n. Widerwille gegen (im Comp. vorangehend) Kâraka 2,1.

क्लाशल m. = क्लाश 1).

क्लाशापह 1) Adj. Schmerzen —, Leiden verscheuchend. — 2) *m. angeblich Sohn.

क्लाशिन् Adj. 1) Schmerzen —, Leiden verursachend. — 2) beschädigend.

क्लाष्टृ Nom. sg. Schmerz —, Leidenbereiter.

*क्लातकिक n. ein best. berauschendes Getränk.

क्लाव्य n. 1) männliches Unvermögen. — 2) unmännliches Benehmen, Schwäche, Zaghaftigkeit, Feigheit. — 3) Schwäche (eines Blattes).

*क्लाम n. = क्लामन्.

क्लामन् m. (älter) und n. die rechte Lunge. Auch Pl. क्लामहृदयं n. Sg. die rechte Lunge und das Herz.

क्लौश m. Zuruf.

क्व (क्वेध) Adv. 1) = Loc. von 1. क 131,26. — 2) wo? wohin? in directer und in indirecter Frage. Die nachfolgenden Partikeln चेत्, ईद्, इव, नु, नु खलु und स्विद् heben die Frage stärker hervor. — 3) wie? Cat. Bn. 12,4,3,11. In Verbindung mit भू und अस् wie stehen mit —? was werden aus —? so v. a. geschehen sein um, ausstehn mit. Auch hier folgen bisweilen ईद् oder स्विद्. क्व सदृतम् wie steht es damit? Ohne Verbum wie steht es damit? so v. a. davon kann nicht die Rede sein Spr. 2795. Nach einer Negation im vorangehenden Satze noch weniger kann die Rede von — sein R. 1,67,10. Insbesondere werden durch zwei oder mehrere क Gegensätze hervorgehoben (so v. a. wie wenig stimmt dieses zu jenem) Chr. 129,30. Statt des einfachen क findet man auch क च (auch schon an erster Stelle); auch wechselt कुत्र mit क. — 4) irgendwo (mit folgendem स्विद्). — 5) zu einem wahren Indefinitum wird क durch verschiedene nachfolgende Partikeln. a) यपि (spät) α) = कस्मिन्यपि. — β) irgendwo, — wohin, an einem bestimmten Orte, an einen b. O. (den man nicht näher bezeichnen kann oder will). Mit einer Negation nirgends. Mit vorangehendem यत्र wo es auch sei. — γ) bisweilen. — b) च α) mit einer Negation nirgends oder niemals. — β) mit vorangehendem यत्र wo immer. Eine andere Bedeutung von च s. u. 3). — c) चन α) mit einer Negation nirgends. — β) mit vorangehendem यत्र in welcher Sache es auch sei; wohin es auch sei; wann immer, jedesmal wann. — d) चिद् α) = कस्मिंश्चित् 166,7. — β) irgendwo, — wohin, an einem bestimmten Orte, an einen b. O. (den man nicht näher bezeichnen will oder kann). Mit einer Negation nirgends, — wohin. In demselben Satze wiederholt hier und da, in zwei verschiedenen Sätzen hier — dort. — γ) irgendeinmal, — wann, eines Tages; bisweilen Ind. St. 18,422. In einem Fragesatze jemals. Mit einer Negation niemals, in keinem Falle, nie und nimmer. In demselben Satze wiederholt dann und wann, in verschiedenen Sätzen bald — bald. Auf चिद् folgt bisweilen यपि, an zweiter und einer ferneren Stelle auch यपि च. — 6) यत्र क वाय — तत्र तत्रापि wo immer — da Bâlc. P.

*कङ्कु f. Femish.

कञ्चन्मन् Adj. wo geboren? MBh. 1,190,31.

कण्, कणति 1) aufschreien; krächzen Spr. 7669. summen 7687. klingen, tönen. कणत् und कणित singend; summend; klingend, tönend. — 2) erklingen lassen (ein musik. Instrument). — Caus. कणयति erklingen lassen (ein musik. Instrument), mittelst Etwas (Instr.) einen Klang verursachen. — Mit *उप in *उपकण. — Mit *नि in *निकण und *निकाण. — Mit परि in परिकणन. — Mit *प्र in *प्रकण und *प्रकाण.

*कण m. Klang, Ton.

*कणन 1) m. eine Art Topf. — 2) n. das Klingen, Tönen.

कणित n. Laut, Ton, Klang.

*कणितेतण m. Geier Nigh. Pa.

*कत्य und *कत्यक (f. °त्यिका) wo befindlich?

कथ्, कथति und कथते kochen, sieden (trans. und intrans. von einem Topfe); vor Gluth vergehen (vom Herzen) Harshaç. 142,14. कथित gekocht, gesotten. — Caus. काथयति kochen, sieden (trans.). — Mit उद् auskochen. Pass. vor Gluth vergehen (vom Herzen) Mâl. 176,8. — Caus. auskochen. — Mit नि Caus. fehlerhaft für निस्. — Mit निस् Caus. einkochen. — Mit परि siedend heiss werden Bâlar. 134,6. — Caus. durchkochen lassen Kâraka 8,12.

काथ m. Decoct, Extract.

काथन n. das Kochen.

*काथिका f. eine aus Buttermilch bereitete Speise Nigh. Pa.

काथित 1) Adj. s. u. काथ्. — 2) f. या ein best. Präparat aus Curcuma, Asa foetida u. s. w. mit Buttermilch Bhâvapr. 2,20. — 3) *(wohl n.) ein berauschendes Getränk aus Honig Nigh. Pa.

*काथितद्रव m. Liqueur Nigh. Pa.

काधःस्थ Kâtjây. 1,28 falsche Lesart.

कानिवास Adj. wo wohnend? MBh. 1,190,31.

कापि m. ein best. Vogel.

काल m. Pl. eine grössere Art von Brustbeeren (Comm. zu TS.).

कासु m. das Suffix वंस् (वस्) 238,15. 240,5.

कास्थ Adj. wo befindlich?

कारु m. ein gewöhnlicher (Sâvana-) Tag.

काधित्क Adj. (f. ई) nur hier und da vorkommend Nilâm. 1,3,32. Comm. zu Âpast. Ça. 12,7,13.

काण m. Klang, Ton Dhâtupâr. 3.

काय m. 1) das Kochen. — 2) Decoct, Infuso-Decoct. — 3) *Schmerz, Leid, Ungemach.

कायपितव्य Adj. zu kochen, zu sieden.

*कायोद्भव 1) Adj durch Kochen entstanden. — 2) n. blauer Vitriol als Collyrium.

*कील्, कीलति v. l. für ष्टील्.

क्या, क्यायति Nebenform von ष्ट्या in Maitr. S. und Kâṭh.

क्ष 1) Adj. in तुविक्ष und भुक्ष. — 2) *m. a) Vernichtung. — b) Weltuntergang. — c) Blitz. — d) Feld. — e) Feldhüter. — f) ein Rakshas. — g) Vishṇu als Mannlöwe.

*क्षञ् oder *क्षञ्, क्षञते oder क्षञते (गतिदानयोस्) क्षञयति (कण्ड्वादिषु).

1. क्षण m. n. (nur einmal) 1) Augenblick, so v. a. Zeitpunct. — 2) Augenblick, so v. a. eine ganz kurze Weile. क्षणमेकम् einen A., für eine g. k. W. 168,9. क्षणम् dass. und in einem A.; क्षणेन in einem A.; क्षणात् nach einem A., alsbald, sogleich; ततः क्ष-

णात् *sogleich darauf:* तणात् — तणात् *in diesem Augenblick — im nächsten A.* Spr. 7313. तणे *jeden A.:* तण° *in —, nach einem A., während eines A., momentan* (°सौहृद Bâlar. P. 3,3,21); तणं कर् *sich einen A. gedulden* Chr. 43,3—3] *einbest. Zeitabschnitt. In der Astron. 58 Minuten* (Garrr. 1,17. Ind. St. 10, 203), *sonst schwankend zwischen 4 Minuten und* $^4/_5$ ($^{24}/_{30}$) *Secunden.* — 4) *ein freier —, geeigneter —, gelegener Augenblick, Gelegenheit, —* zu (im Comp. vorangehend). तणं कर् oder दा *Jmd* (Gen.) *Gelegenheit geben;* तणं लभ् *G. finden.* — 5) *ein froher —, festlicher Augenblick, Fest* Mecn. 9. °क्षीन *freudenlos* Daçak. 5,14. — 6) *Moment, Phase.* — 7) °*eine Haupt-Mondphase.* — 8) °*Abhängigkeit.* — 9) °*Mitte.*

2.°तण m. = मारण Gal.

°तणतणात् Adv. *nur einen Augenblick.*

°तणतु m. *Verwundung, Wunde.*

तणद् 1) °m. *Astrolog.* — 2) f. या a) *Nacht.* — b) °*Blitz* Gal. — c) °*Gelbwurz.* — 3) n. a) = तणदान्ध्य. — b) °*Wasser.*

तणदाकर m. *der Mond.*

तणदाचर m. *Nachtwandler.* so v. a. *ein* Rakshas.

तणदान्ध्य n. *Nachtblindheit, visus diurnus.*

तणदृष्टनष्ट Adj. *erschienen und sogleich wieder verschwunden* Mañjuçrîk. 73,4. Harshak. 41,6.

तणदेश m. *der Mond* Bâlar. 89,4.

°तणद्युति f. *Blitz.*

तणन n. *das Verletzen, Verwunden.*

तणनष्टदृष्ट Adj. ungenau für तणदृष्टनष्ट Mṛicch. 76,16.

°तणनिश्वास m. *Delphinus gangeticus.*

°तणनु m. *Verwundung, Wunde.*

°तणप्रकाशा und °तणप्रभा f. *Blitz.*

तणभङ्ग m. *der beständig vorsichgehende Verfall der Dinge, beständiger Wechsel* (buddh.). °वाद् m. Çaṃk. zu Bâdar. 2,1,18.

तणभङ्गिन् und °भङ्गुर (f. घा) Adj. *alsbald zusammenbrechend.*

तणभूत Adj. *nur ein Augenblick seiend* B. 1,45,3.

तणमात्र n. *nur ein Augenblick,* Acc. *nur einen A.,* Instr. *in einem A.*

°तणरागिन् m. *Taube.*

तणविध्वंसिन् 1) Adj. *alsbald zusammenbrechend.* — 2) °m. *ein Buddhist* (*der einen* तणविध्वंस = तणभङ्ग *annimmt*).

तणवीर्य n. *eine glückliche Stunde* Vasish. Josis. 4,4.

तणवृष्टि f. *alsbald zu erwartender Regen.*

तणशस् Adv. *auf Augenblicke.*

तणान्तर n. *eine kleine Weile.* किं चित्तणान्तरम् Acc. *einen Augenblick,* Loc. *nach einer Weile, hierauf.* ततः °रे 134,4.

तणिक 1) Adj. (f. ई) a) *nur einen Augenblick während, momentan, jeden Augenblick wechselnd.* Nom. abstr. °ता f. (Çaṃk. zu Bâdar. 2,2,33) und °त्व n. — b) *einen freien Augenblick sich machend, für einen A. sich frei machend, eine Gelegenheit ergreifend.* — 2) °f. या *Blitz.*

तणिकवाद् m. = तणभङ्गवाद् (u. तणभङ्ग) Çaṃk. zu Bâdar. 2,1,18, v. l.

°तणित Adj. von 1. तण.

तर्णितोस् Abl. Inf. von तन् *verwunden* Çat. Br. 14,8,14,1.

तणिन् 1) Adj. a) *einen freien Augenblick habend.* — b) °*momentan, vorübergehend.* — 2) °f. नी *Nacht.*

°तणोपाक gaṇa न्यङ्कादि.

तत 1) Adj. s. u. तन्. — 2) f. घा *ein verletztes, geschändetes Mädchen.* — 3) n. a) *Verletzung, Wunde; Contusion; rupture or ulcer of the respiratory organs* Wise 321. — b) *das 6te astrologische Haus.*

ततकाम m. *ein aus Verletzung (übermässiger Anstrengung) entstandener Husten* Bhâvapr. 4,75.

°ततकृत् m. *Semecarpus Anacardium* Rtan. Pa.

ततकृत Adj. = ततघ्न 1). विसर्प m. Bhâvapr. 6,48.

°ततघ्न 1) m. *Conyza lacera.* — 2) f. घा und ई *Lack* (लाक्षा).

ततघ्न 1) Adj. *von einer Verletzung herrührend.* विसर्प m. Bhâvapr. 6,44. कास m. *eine best. Form des Hustens.* — 2) n. a) *Blut.* — b) °*Eiter.*

°ततजन्मन् n. *Blut* Gal.

ततजिह्वीविन् Adj. *Blut speiend* Bhâvapr. 3,26.

ततरोहण n. *das Verwachsen —, Heilen einer Wunde.*

°ततविधेसिन् m. *Argyreia speciosa oder argentea.*

ततव्रण m. *eine durch Verletzung entstandene Wunde.*

ततसर्पण n. *Verlust der Bewegungsfähigkeit* Suçr. 1,270,18.

°ततरुह n. *Aloeholz.*

ततास्यङ्ग m. *die Stelle eines* Havis, *von der man Etwas davongenommen hat.*

तति f. 1) *Verletzung, Beschädigung.* — 2) *Einbusse* Spr. 7336. — 3) *Schaden, Nachtheil.* — 4) *Fehler.* — 5) *Vernichtung, Zugrunderichtung, Beseitigung, Entfernung.*

ततिन् Adj. 1) *eine Verletzung habend* Kâraka 6, 17. — 2) *am* ततकास *leidend* Bhâvapr. 1,94.

ततोत्थ Adj. = ततघ्न 1). कास.

ततोदर्क n. *Beschädigung der Gedärme durch einen eingedrungenen Körper* Bhâvapr. 5,81,82.

ततोद्भव 1) Adj. = ततघ्न 1). — 2) n. *Blut.*

तर्तर् Nom. ag. 1) *scissor, Vorleger* (von Speisen). — 2) *Ver —, Austheiler.* — 3) *Aufwärter, insbes. Thürhüter;* auch *Kämmerling.* — 4) *Wagenführer.* — 5) *Wagenkämpfer.* — 6) *Bez. verschiedener Mischlingskasten.* — 7) °*Bein. Brahman's.* — 8) °*Fisch.*

तत्र 1) n. a) Sg. und Pl. *Herrschaft, Obergewalt, Macht, imperium.* — b) Sg. und Pl. *die Gesammtheit der Herrschenden.* — c) *der herrschende, fürstliche Stand, die zweite Kaste.* — d) *Fürstenwürde.* — e) *ein Angehöriger der zweiten Kaste.* — f) °*Reichthum.* — g) °*Wasser.* — h) °*Körper.* — i) °*Tabernaemontana coronaria* Râǵân. 10,143. क्षत्र v. l. — 2) °f. ई *eine Angehörige der zweiten Kaste.*

तत्रदेव m. N. pr. eines Mannes.

1. तत्रधर्म m. *die Pflicht der zweiten Kaste* 45,33.

2. तत्रधर्म m. N. pr. = तत्रधर्मन् 2) und तत्रवृद्ध VP.^{2} 4,63,44.

तत्रधर्मन् 1) Adj. *die Pflichten der zweiten Kaste erfüllend* MBh. 5,179,37. — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

तत्रधृति m. *eine best. Begehung beim* Râǵasûja.

तत्रप m. *Satrap.*

तत्रपति m. *Meister der Herrschaft.*

तत्रबन्धु m. *ein Angehöriger der zweiten Kaste;* im verächtlichen Sinne so v. a. *ein* Kshatrija *der Geburt aber nicht der Handlungsweise nach.*

तत्रभृत् 1) Adj. Subst. *Träger —, Bringer der Herrschaft.* — 2) m. *ein Angehöriger der zweiten Kaste.*

°तत्रभेद (!) m. Bein. Çatadhanvan's Gal.

तत्रमात्र n. *der Inbegriff des* Kshatra Çat. Br. 14,8,14,1. Vgl. Bṛh. Âr. Up. 5,13,1.

तत्रयोग m. *Verknüpfung des fürstlichen Standes.*

तत्ररूप n. *das Wesen des* Kshatra Ait. Br. 8,7.

तत्रवनि Adj. *dem fürstlichen Stande zugethan.*

तत्रवत्त Adj. *mit fürstlicher Würde begabt*

तत्रवर्धन Adj. *Herrschaft fördernd.*

तत्रविद्या f. *die Wissenschaft des Herrscherstandes.*

°तत्रवृत m. *Pterospermum suberifolium.*

तत्रवृद्ध m. N. pr. eines Fürsten.

तत्रवृद्धि m. N. pr. eines Sohnes des Manu Raukja.

तत्रवृध् m. N. pr. = तत्रवृद्ध.

तत्रवेद m. *der* Veda *der zweiten Kaste.*

तत्रभवी Adj. *im Glanz der Herrschaft stehend.*

तत्रसव m. *eine best. Opferhandlung.*

तत्रसामन् n. Name zweier Sâman Taṇḍja-Br. 9,2,7. 15.

तत्रान्वय Adj. *zur zweiten Kaste gehörig* R. 1, 1,96.

तत्राप्तनीय Adj. *sich auf das* Kshatra *stützend.*

तत्रिन् Adj. *zur zweiten Kaste gehörig* Vâsish. 1,25.

1. तत्रिय 1) Adj. Subst. *herrschend, mit den Eigenschaften eines Herrschers begabt, Herrscher.* — 2) m. *a) ein Angehöriger des Fürstenstandes, — der zweiten Kaste.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — *b) Pl. N. pr. eines Volkes* Vâsish. Bṛh. S. 14, 28. — *c) ein rothes Pferd* Gal. — 3) f. या *a) eine Angehörige des Fürstenstandes, — der zweiten Kaste.* ते तत्रिया so v. a. *deine zur zweiten Kaste gehörige Frau* 42,18. — *b)* Beiw. der Durgâ. — 4) * f. ई *die Frau eines Angehörigen der zweiten Kaste.* — 5) n. *Herrschermacht, — würde.*

2. तत्रिय Adj. Sin. D. 78,21 fehlerhaft für तेत्रिय; vgl. Spr. 4023.

*तत्रियका f. Demin. von 1. तत्रिय 3) *a).*

तत्रियता f. und तत्रियत्व n. *Stand —, Würde eines* Kshatrija.

तत्रियम्भव Adj. *sich fälschlich* Kshatrija *nennend.*

तत्रियसूर्ष m. *das Opfer eines* Kshatrija Çat. Br. 13,4,3,3.

*तत्रियवारा f. *eine wilde Gurkenart* Râgân. 7,162.

तत्रियरक्षण Adj. *Vertilger der* Kshatrija.

*तत्रियाणी f. *eine Angehörige der zweiten Kaste und die Frau eines Mannes der zw. K.*

*तत्रियारि m. Beiw. Paraçurâma's Gal.

*तत्रियिका f. = तत्रियका.

तत्रोपतत्र m. N. pr. beruht auf einer falschen Trennung von गिरितत्रोपतत्र VP. 4,14,2.

तत्रोवसु m. N. pr. eines Fürsten.

1. तद्, तर्दते 1) *vorschneiden, zerlegen, schlachten.* — 2) *vorlegen, vorsetzen* (Speisen). — 3) *sich vorlegen, zugreifen, verzehren.* — 4) * *bedecken* (einer Etymologie wegen). — Mit अभि in अभितत्तृ.

2. तद् Adj. in वाकुतर्द्.

तर्दन n. 1) *Vorlegemesser* RV. 10,106,7. — 2) * *Speise.* — 3) * *Wasser.*

1. तन् 1) तणोति *a) verletzen, verwunden.* — *b) zerbrechen.* — 2) तर्णुते *sich verletzen, wund werden.* — 3) Partic. तत *a) verwundet, verletzt.* — *b) was eine Einbusse erlitten hat, was Schaden genommen hat.* — *c) zerstört, vernichtet, zu Grunde gerichtet, beseitigt.* — Mit उप्, °तत *verwundet, verletzt.* — Mit परि, °तत 1) dass. — 2) *was eine Einbusse erlitten hat, was Schaden genommen hat.* — Mit वि, °तत *verwundet, verletzt.* — Mit अभिवि, °तत dass. — Mit परिवि, °तत dass.

2. तन् 3te Pl. Aor. von 1. तनू 30,16.

3. तन् in सुतन्.

तत्तृ Nom. sg. *der Alles erträgt, A. verzeiht.*

तत्तव्य Adj. *zu verzeihen, dem zu verzeihen ist* 151,1. Auch n. impers. mit Gen. der Person (39,23) und Abl. der Sache.

1. तप्, तपति und तर्पते *Enthaltsamkeit üben, sich kasteien.* — Mit सम् Med. dass.

2. तप्, तापयति und °ते s. Caus. von 3. तप्.

3. *तप्, तपयति (प्रेरणे).

4. तप्, तपति Ṛv. 5,3 fehlerhaft für तिप्.

5. तर्प् f. 1) *Nacht.* तर्पस्, तर्पस् und तर्पा bei *Nacht. Nacht als Zeitmass so v. a. Tag.* — 2) *Dunkelheit.* — 3) * *Wasser.*

*तप Adj. gaṇa पचाद्. m. Lalit. 341,16 fehlerhaft für तेप.

1. तपण 1) m. *a) ein buddhistischer oder Gaina-Bettler.* — *b)* * Pl. *eine best. buddhistische Secte.* — *c) ein best.* Samâdhi Kâraṇḍ. 92,19. — 2) f. या N. pr. einer Jogini Hemâdri 2,*a*,93,10. fgg. — 3) n. *Enthaltsamkeit, Kasteiung* M. 4,119 (Ildschrr.). Oefters durch *Pause im Studium* erklärt; vgl. 2. तपण 3) *b).*

2. तपण 1) Adj. am Ende eines Comp. *vernichtend, Vernichter.* — 2) m. Beiw. Çiva's. — 3) n. *a) das Vernichten, Unterdrücken, Vertreiben, Verringern.* किल्बिष° Râmây. 7,122. — *b) das Hinbringen, Verbringen* (einer Zeit), *Warten* Gaut. Vivâd. 152, 9 (तेपण v. l.).

तपणक m. 1) *Bettler, insbes. ein nackt einhergehender Gaina-Bettler* Kîn. 34,6. 72,5. — 2) N. pr. eines Autors.

1. *तपणी f. = तेपणी.

2. तपणी Adv. mit भू *die Gestalt eines Bettlers annehmen.*

*तपणु m. *Beleidigung.*

तपयिष्णु Adj. *vernichtend, die Absicht habend zu vernichten, — tilgen;* mit Acc.

तर्पा f. 1) *Nacht.* Als Zeitmass so v. a. *Tag.* — 2) * *Gelbwurz.*

तपाका m. *der Mond* Daçak. 83,14. Kîn. 3,12.

तपाकृत् m. dass. Çiç. 13,33.

तपाचर m. *Nachtwandler:* 1) *ein* Rakshas. — 2) *Nachtkäfer, Nachtvogel.* — 3) Beiw. von Nirṛti Vâsish. Jogaç. 6,21.

तपाजल n. *Nachtthau* Kîn. 28,11.

तपाट m. = तपाचर 1) 2).

तपात्यय m. *Ausgang der Nacht, Tagesanbruch.*

तपानाथ m. *der Mond.*

तपान्ध्य n. = तपाद्ध्य.

*तपापति m. 1) *der Mond.* — 2) *Kampfer.*

तपापद् m. *die Sonne.*

तपारमण m. *der Mond.*

तपारमणशेखर m. Beiw. Çiva's.

तपार्ध *Mitternacht.*

तर्पावत् und तर्पावस् m. *Herrscher.*

तपावसान n. *Ende der Nacht.* Loc. *am folgenden Morgen* Daçak. 76,4.

तपावृत्ति Adj. *in der Nacht seinen Lebensunterhalt findend.*

तपाव्यपाय m. = तपात्यय R. 5,19,35.

°तपाशय Adj. *in der Nacht liegend auf.*

तपास् ντχτήμερον.

तपितव्य Adj. *zu verbringen.* पश्चिमं वय: Kîn. 11,117,15.

तपेश m. *der Mond* Vîs.

1. तम्, तर्मते (episch auch तमति), *तमिति, *ताम्यति und तम्पते (Bhâg. P.) 1) *sich gedulden, sich ruhig verhalten, sich bescheiden, seinen Unwillen zurückdrängen.* तान्त *a) geduldig.* — *b)* n. impers. Spr. 2015. — 2) *sich in Etwas* (Dat.) *fügen.* — 3) *Etwas* (Acc.) *geduldig ertragen, ruhig hinnehmen, sich Etwas gefallen lassen.* तान्त mit pass. Bed. — 4) *Jmd* (Gen. oder Dat.) *Etwas* (Acc.) *verzeihen, nachsehen.* Partic. तान्त und तमित. — 5) *Jmd* (Gen.) *Etwas* (Acc.) *gönnen, verstatten, dass* (Potent.). — 6) *Jmd* (Acc.) *leiden, ruhig gewähren lassen, nachsichtig sein gegen.* — 7) *vermögen, im Stande sein;* mit Infin. — 8) * *Jmd* (Acc.) *Widerstand leisten.* — Caus. तमयति und तामयत 1) *Jmd* (Acc.) *wegen Etwas* (Acc.) *um Verzeihung, — Nachsicht bitten.* — 2) *Etwas* (Acc.) *geduldig ertragen.* — Mit सम् 1) *sich gnädig erzeigen.* — 2) *einer Sache* (Dat.) *günstig sein, verstatten.* — 3) *begnadigen.* — Mit सम् *Jmd* (Acc.) *leiden, ruhig gewähren lassen.*

2. तर्म् (stark तार्म्, schwach तम् und त्म्) f. *Erdboden, die Erde.*

तर्म 1) Adj. (f. र्मी) *a) geduldig.* — *b) ertragend, aushaltend, Widerstand leistend;* die Ergänzung im Comp. vorangehend. — *c) einer Sache gewachsen, tüchtig, vermögend, im Stande seiend;* die Ergänzung im Loc., Infin. oder im Comp. vorangehend. — *d) Jmd* (Gen.) *gewogen.* — *e) erträglich.* न पापमित्रैः सख्यं तर्तुं तमम् *mit schlechten Freunden zu verkehren ist unerträglich* Spr. 3931. — *f) geeignet, passend, angemessen, recht, erspriess-*

lich; mit Gen. der Person. — g) sich zu Etwas eignend, Etwas entsprechend, das geeignete Object von oder für Etwas seiend; die Ergänzung im Dat., Gen., Loc., Infin. oder im Comp. vorangehend. Ein Infin. und ein im Comp. vorangehendes Nom. act. (214,22) ist passivisch zu übersetzen. — 2) m. a) Bein. Çiva's. — b) *eine Art Sperling. — 3) f. तमा a) Geduld, Langmuth, Nachsicht, indulgentia; mit Loc. der Person. तमां कर् Nachsicht üben gegen, Geduld haben mit (प्रति oder Gen.). Auch personificirt, insbes. als Tochter Daksha's. — b) Zahmheit (einer Gazelle). — c) *Widerstand. — d) die Erde, Erdboden, Erde als Stoff. — e) Bez. der Zahl Eins Ganit. 1,23. — f) Bein. der Durgâ. — g) *Acacia Catechu. — h) ein best. Metrum. — i) N. pr. α) einer Hirtin. — β) einer Verfasserin von Mantra bei den Çâkta. — γ) *eines Flusses, = वेत्रवती Gal. — k) *fehlerhaft für तपा Nacht.

तमणीय Adj. geduldig zu ertragen, was man sich gefallen lassen kann.

तमता f. Befähigung zu Etwas, das Können, Vermögen Spr. 31.

तमत्त n. dass.; die Ergänzung im Loc. oder im Comp. vorangehend (Kull. zu M. 9,161).

तमवत् Adj. 1) der das Angemessene kennt. — 2) Kâṭh. 10,9 fehlerhaft für तामवत् 1).

*तमस्य Adj. = तामास्य.

*तमाकर् m. N. pr. eines Jaksha Gal.

तमाकल्याण m. N. pr. eines Autors.

तमाचर् Adj. im Erdboden sich aufhaltend, unterirdisch.

तमाचार्य m. N. pr. eines Verfassers von Mantra bei den Çâkta.

तमातनय m. der Planet Mars.

तमातल n. Erdboden Bâlar. 82,1.

*तमादेश m. Moringa pterygosperma Râǵân. 7,26.

तमापति m. Fürst, König

तमाप्य, °यति und °पते Jmd (Acc.) um Verzeihung bitten Âçv. P. 36,16. 43,19.

तमाभृत् m. Berg Kâd. 4,2.

तमामण्डल n. Erdkreis, die ganze Erde Spr. 2036.

तमालिङ्गात्मपीडावत् Adj. wobei der Nachweis der Nachsicht und der eigene Schaden angegeben ist 214,28.

तमावत् 1) Adj. a) geduldig, langmüthig, nachsichtig. — b) zahm, fromm (Elephant). — 2) f. °वती ein Frauenname.

तमावर्त m. N. pr. eines Sohnes des Devala VP.² 2,24.

तमाशील Adj. = तमावत् 1) a) 57,19. 60,18.

तमाषोडशी f. Titel eines Werkes.

*तमितर् Nom. ag. = तमावत् 1) a).

तमितव्य Adj. ruhig hinzunehmen, was man sich gefallen lassen kann.

तमिन् 1) Adj. = तमावत् 1) a); mit Loc. der Person. — 2) *Maulthier Gal.

*तमुर् eine best. hohe Zahl (buddh.).

*तम्प्, तम्पति und तन्यपति (तान्त्याम्, कान्ते).

(तँम्प) तँमिघ Adj. im Erdboden befindlich, irdisch.

1. तँप 1) Adj. wohnend RV. 3,2,12. 8,53,4. — 2) m. (adj. Comp. f. घा) a) Wohnung, Wohnsitz, Aufenthalt; Sitz —, Ort des Karaka 3,8. Im Epos häufig von der Behausung Jama's. — b) = तिति Stamm, Volk RV. 1,123,1.

2. *तँप m. Herrschaft Sis. zu RV. 7,46,2.

3. तप 1) m. a) Abnahme, Verminderung, Verlust, das zu Ende Gehen, Versiegen, Untergang, Ende, das zu Nichte Werden. तपं गम्, — या, — इ oder उप-इ sich vermindern, abnehmen, sich verlieren, zu Ende —, zu Grunde gehen, untergehen. तपं नी zu Grunde richten. — b) Auszehrung, insbes. Lungenschwindsucht Hemâdri 1,614,2. — c) *Krankheit überh. — d) Untergang der Welt. — e) eine negative Grösse, Minus Âryabh. 3,22. — f) = तपमास. — g) = तपाक् Ganit. Pratjabd. 12. — h) N. pr. eines Fürsten VP.² 4,167. — 2) f. घा N. pr. einer Jogini Hemâdri 2,a,94,2. fgg. — 3) n. das letzte Jahr im 60jährigen Jupitercyclus.

तपकर 1) Adj. a) am Ende eines Comp. Untergang bereitend, zu Nichte machend. Nom. abstr. °त्व n. — b) Spr. 1713 wohl fehlerhaft für तपिकल. — 2) m. das 43te Jahr im 60jährigen Jupitercyclus.

तपकर्तर् Nom. ag. am Ende eines Comp. = तपकर 1) a) 103,28.

तपकास m. Husten bei der Schwindsucht Karaka 6,20.

तपकासिन् Adj. einen solchen Husten habend ebend.

तपकृत् 1) Adj. Verderben bringend Varâh. Jogay. 7,21. Am Ende eines Comp. Abnahme —, Verlust —, Untergang verursachend. — 2) m. = 3. तप 3).

तपंकर Adj. (f. ई) Untergang verursachend; die Ergänzung im Gen. oder im Comp. vorangehend Hemâdri 1,807,19.

1. तपर्ण 1) Adj. etwa wohnlich. तँपण TS. 4,5,9,1. Vgl. तँर्ण. — 2) *m. a) ein Ort mit ruhigem Wasser. — b) *Bucht, Hafen. — 3) *n. Wohnung.

2. °तपण Adj. vernichtend, vertreibend.

*तपतरु m. Bignonia suaveolens.

*तपयु m. fehlerhaft für तवयु 2)

तपर्दिवस m. der Tag des Weltuntergangs Harshaṃ. 155,3.

तपर्हीर् Adj. Männer beherrschend.

*तपनाशिनी f. eine best. officinelle Pflanze.

तपपक्ष m. die Zeit des abnehmenden Mondes.

तपमास m. ein überschüssiger lunarer Monat, welcher bei der Ausgleichung der lunaren mit der Sâvana-Zeit ausgeschieden wird.

तपयितव्य Adj. zu Grunde zu richten, zu vernichten.

तपरोग m. Auszehrung Hemâdri 1,614,10.

तपरोगिन् Adj. die Auszehrung habend ebend. 9. Nom. abstr. °गित्व n.

तपस् Wohnung in उरु°.

तपाक् m. ein überschüssiger lunarer Tag, welcher bei der Ausgleichung der lunaren mit der Sâvana-Zeit ausgeschieden wird.

तपिक Adj. die Auszehrung habend Nâr. 12,61.

तपिकल (Conj.) Adj. der Abnahme unterworfen (Mond) Spr. 1713.

तपितता f. das zu Nichte Gemachtwerden Çiva zu Bâdar. 3,1,8 (S. 752).

तपित्न n. Vergänglichkeit.

तपिन् Adj. 1) abnehmend, sich vermindernd. — 2) vergänglich. — 3) schwindsüchtig.

तपिष्णु Adj. 1) vergänglich. — 2) vernichtend.

तपोपशम m. bei den Gaina vollständiges zu Nichte Werden (des Thätigkeitsdranges).

तप्य in घतप्य.

तर्, तँरति (metrisch auch तरते) und *तारति 1) fliessen, strömen: von Wassern u. s. w. — 2) gleiten. — 3) zerfliessen, zerrinnen, schwinden, vergehen, zu Nichte werden. — 4) einer Sache (Abl.) verlustig gehen. — 5) Etwas (Acc.) strömen, ausströmen, giessen. मूत्रम् Urin entlassen Karaka 2, 4. — 6) ohne Object einen Strom entlassen. — Caus. तारयति 1) fliessen lassen, entlassen (Harn, Koth). — 2) begiessen, besudeln, insbes. mit ätzenden Stoffen Mân. P. 8,142. — 3) Jmd (Acc.) eines Verbrechens (Loc.) beschuldigen MBh. 2,5,104. — Mit यति 1) hindurchströmen durch (Acc.) — 2) überströmen. — Mit अभ्यति hinüberströmen zu. — Mit अनु zufliessen auf, einströmen in. — Mit अभि 1) zuströmen auf, umströmen. — 2) beströmen, begiessen. — Mit अव begiessen, besudeln (mit Samen) MBh. 3,43,43 (wo अवतरत्तः st. अवरत्तः zu vermuthen ist). — Caus. hinabfliessen lassen auf

(Acc.) — Mit घा Caus. 1) *herfliessen machen* Taṇḍya-Br. 11,3,10. 11. — 2) *begiessen.* — 3) *schimpfen* Vaitân. — 4) *Jmd* (Acc.) *in üblen Ruf bringen.* घातारित *bescholten.* — Mit उप 1) *hinströmen zu* (Acc.). — 2) *übergiessen.* — Mit परि 1) *umherströmen.* — 2) *Jmd Etwas* (Acc.) *zuströmen.* — Mit प्र 1) *hervorströmen, strömen* Pāṇ. — 2) **herabfallen.* — Mit अभिप्र 1) *hinströmen nach* (Acc.). — 2) °तारित *ausgegossen.* — Mit प्र (statt प्र wegen einer Etymologie von प्रत) Caus. *strömen lassen* Maitr. S. 3,10,2. — Mit वि *zerfliessen, sich ergiessen, abfliessen.* — Mit सम् *zusammenfliessen.*

तर् 1) Adj. (f. घा) *was da zerrinnt, vergänglich.* — 2) *m. *Wolke.* — 3) n. a) * *Wasser.* — b) (*der vergängliche*) *Körper.*

°तारक Adj. (f. °रिका) *ausströmend.*

*तारज Adj. P. 5,3,116.

तारण n. 1) *das Fliessen.* — 2) *das Spritzen.* — 3) *das Ausströmen.*

तॄंघ्यै Dat. Inf. von तर्.

*तारपत्ता (?) f. *ein best. kleiner Strauch.*

*तारिन् m. *die Regenzeit.*

*तारेज Adj. = तारज.

*तार्प Adj. von तर्.

1. *तल्, तलति (संचलने, घ्ये).

2. तल्, तालयति *waschen, abwaschen* (auch in übertr. Bed.). — Mit घव in घवतालन. — Mit परि *abspülen, abwaschen.* — Mit प्र *abspülen, ausspülen, abwaschen* (auch in übertr. Bed.). — Caus. प्रतालापयते *sich Etwas* (Acc.) *abwaschen lassen.* — Mit अभिप्र *reinigen.* — Mit वि *abwaschen.*

तॅव m. 1) *das Niesen.* — 2) **Husten.* — 3) **schwarzer Senf.*

तवक 1) *m. a) *Achyranthes aspera.* — b) *schwarzer Senf* Râǵân. 9,155. — c) = भूताङ्कुश *eine best. Pflanze.* — 2) * f. तविका a) *eine Art Solanum.* — b) *eine Reisart.* — c) *Weib.* — 3) n. *eine best. Gemüsepflanze.*

तवकृत् *Artemisia sternutatoria* Bhâvapr. 1,133.

तवथु m. 1) *das Niesen* Âpast. — 2) *Schnupfen, Katarrh.*

तस् in दिवतस्.

1. ता, तॉयति *verbrennen, anbrennen.* — Caus. तापयति *versengen, verbrennen.* — Mit घव *verlöschen* Maitr. S. 1,8,9. — Mit अपि Caus. *versengen.* — Mit घव, Partic. घवतॉण *zu Ende gebrannt* Maitr. S. 1,8,9. Vgl. घवताम. — Mit परि, °ताण *verkohlt.* — Mit प्र *verbrennen* (intrans.). — Mit संप्र Caus. *verglimmen machen, auslöschen.* — Mit वि in विताम. — Mit सम् Caus. *verbrennen —, durch Feuer verzehren lassen* Maitr. S. 4,8,1.

2. तॉ f. (Nom. ताम्) Nebenform von तम् *Erdboden, die Erde.*

3. तॉ f. (Nom. ताम्) *Wohnstatt, Sitz.*

तार्ति f. *Gluth.*

तात्र n. *die Gemeinschaft —, Truppe der Aufwärter, Dienerschaft.* °संपरिवृत्तॉणाम्.

तात्र 1) Adj. (f. ई) *der zweiten Kaste eigenthümlich, ihr zukommend.* — 2) n. *Herrscherwürde.*

*तात्रविश्य Adj. von तत्रविश्या.

*तात्रि m. *der Sohn eines* Kshatrija.

1. तात्त 1) Adj. s. u. 1. तम्. — 2) m. a) Beiw. Çiva's. — b) N. pr. eines Mannes. — 3) * f. घा *die Erde.* — 4) n. *Geduld, Nachsicht* R. 1,34,32. 33.

2. तात्त Adj. *auf* त *endigend.*

*तात्तायन m. Patron. von तात्त.

तात्ति f. 1) *geduldiges Abwarten.* — 2) *Geduld, Nachsicht.* — 3) *eine best.* Çruti S. S. S. 24. — 4) N. pr. eines Flusses VP.^{2} 2,138.

तात्तिपारमिता f. *die* Pâramitâ *der Nachsicht* Kâraṇḍ. 50,18. 82,7. 87,10.

तात्तिपाल m. N. pr. eines Fürsten.

तात्तिप्रिया f. N. pr. eines Gandharva-Mädchens Kâraṇḍ. 3,7.

तात्तिमत् Adj. *geduldig, nachsichtig.*

तात्तिवादिन् m. N. pr. eines Ṛshi Kâraṇḍ. 24,18.

तात्तिशील m. N. pr. eines Mannes.

*तात्तीय Adj. von तात्त.

*तात्तु 1) Adj. *geduldig, nachsichtig.* — 2) m. *Vater.*

तापय्, °यति Caus. von 1. ता.

तार्न Adj. (f. घा) 1) *etwa verkohlend* Maitr. S. 1,8,9. — 2) *versengt, angebrannt* Gaim. 6,4,17. — 3) *ausgedorrt, vertrocknet, abgemagert, abgefallen, schlank.* — 4) *schwach, gering, unbedeutend:* insbes. von der Stimme. — 5) * *stark, kräftig.*

तामकार्षमिश्र Adj. *mit angebrannten Scharren vermengt.*

तामताम Adj. *ganz abgemagert* Çiç. 38.

तॉमन् n. *Erdboden, Boden.*

तॉमवत् 1) Adj. *etwa verkohlt,* Beiw. Agni's Maitr. S. 1,8,9. — 2) f. तामवती *ein best. Opfer.*

*तामाप्रस्थ m. N. pr. einer Stadt.

*तामास्य n. *eine mit einer Kur unverträgliche Diät oder ein solcher Zustand des Körpers.*

1. तॉमि f. *die Erde.*

2. *तामि m. Patron. von ताम.

*तामिन् Adj. = तामो ऽस्यास्ति.

*तामिमत् Adj. von 2. तामि oder तामिन्.

तामी Adv. mit कर् *verkürzen.*

ताय्य Adj. *zu verstehen, nachzusehen.*

तायिक Adj. bei den Gaina *aus vollständigem zu Nichte Werden* (des Thätigkeitsdranges) *hervorgehend, in Folge dessen eintretend.*

तार् 1) Adj. (f. घा) a) *von brennendem, ätzendem, salzigem Geschmack, salzhaltig.* — b) *scharf* (Wind). — 2) m. n. (selten) *ein brennender, ätzender Stoff; Aetzkali, Salpeter, Natrum, Potasche u. s. w.* Bhâs. P. 7,4,17. °द्रव n. = स्वर्जिका und यावशूक Bhâvapr. 1,182. °त्रय, °त्रितय und *त्रि° n. *Natrum, Salpeter und Borax;* °यद्, *तारादिक und *°पूर्वदशक n. *eine Gruppe von 6, 8 und 10 ätzenden Stoffen.* Vgl. Comm. zu Âçv. Gṛhy. 1,8,10. — 3) *m. a) *Glas.* — b) *Melasse.* — c) *ein beissender Mensch.*

तारक 1) m. a) *Kali.* — b) *Netz zum Fangen von Vögeln.* — c) * *ein Korb für Fische oder Vögel.* — d) *eine Menge junger Knospen.* °ज्ञात Adj. *in Knospen stehend* Lalit. 87,3. — e) * *Wäscher.* — 2) * f. °रिका *Hunger.*

तारकर्दम m. *eine best. Hölle.*

तारकर्मन् n. *Anwendung von Aetzmitteln.*

तारकृत्य Adj. *mit Aetzmitteln zu behandeln.*

तारक्त Adj. von *Salpeter zerfressen* Mṛicch. 47,17.

तारक्षीण Adj. dass. ebend. 9. 6. Nom. abstr. °ता f. 2.

तारण 1) n. *ein best. mit Quecksilber vorgenommener Process.* — 2) * f. घा *Beschuldigung der Untreue.*

तारतन्त्र n. *die Methode der Cauterisation* Kâraka 6,5.

तारतैल n. *ein mit verschiedenen kalihaltigen Ingredienzien aufgekochtes Oel.*

*तारदला f. *ein Chenopodium* Râǵân. 7,133.

*तारदु m. = तारवृत.

तारनदी f. *ein Fluss mit ätzendem Wasser* (in der Hölle).

*तारपत्र m. n. und *°क m. *Chenopodium album.*

तारपयस् m. *das Salzmeer.* °पयोभू angeblich *Schlange* Vidhân. 71,14.

तारपाणि m. N. pr. eines Ṛshi Harîv. 9578. Bhâvapr. 1,4 (v. l. तीर°).

तारपात m. *Anwendung von Aetzmitteln* Harshâk. 106,3.

तारभूमि f. *salzhaltiger Boden.*

*तारमध्य m. *Achyranthes aspera.*

तारमृत्तिका f. *salzhaltiger Boden.*

*तारमेलक m. *eine best. alkalische Substanz.*

तारमेह् m. *eine best. krankhafte Harnsecretion* Kâraka 2,6.

तारमेक्षिन् Adj. mit तारमेक्ष behaftet ebend.

तारलवण n. Du. ein ätzender Stoff und Salz Min. Caus. 1,2. °वर्जन Hemâdri 1,356,13. Vgl. य°.

•तारवृत m. Schreberia Swietenoides Râǵân. 11,211.

•तारमेष्ठ 1) m. a) dass. — b) Butea frondosa. — 2) n. eine Art Aetzkali Râǵân. 6,236.

तारसमुद्र und तारसिन्धु m. der salzige Ocean.

तारसूत्र n. Aetzfaden.

•तारात Adj. ein Glasauge habend (buddh.).

तारागद m. ein best. durch Auslaugen von Pflanzenasche bereitetes Gegengift und Heilmittel.

•तारायक्ष n. Meersalz.

तारास्नेह n. kalihaltige Salbe.

तारास्तु n. kalihaltiges Wasser.

•तारीय Adj. von तार.

तारोद m. der salzige Ocean VP. 2,4,1.

तारोदक n. Kalilauge.

तारल m. das Waschen Spr 2893.

तारलन 1) Adj. abwaschend, wegwischend (auch in übertr. Bed.) Spr. 4668. — 2) n. das Waschen, Abwaschen.

1. ति, तेति und तिर्यति (Partic. तिर्यत्त् und तेयत्त्) 1) weilen, sich aufhalten, wohnen, insbes. mit dem Nebenbegriff des ruhigen und ungestörten oder verborgenen Weilens. — 2) bewohnen. — 3) •तिर्यति = गतिकर्मन्. — Caus. तर्यपति und तेपयति ruhig wohnen machen, pacare. — Mit अधि 1) verweilen —, wohnen bei oder in, sich ausbreiten über (Acc. oder Loc.). °तिषते Mod. MBh. 1, 3,63. °तिषती ist fehlerhaft für °तिषतो. — 2) ruhen auf. — Mit आ 1) weilen, sich aufhalten bei oder in (Acc.), bewohnen. — 2) vorhanden sein. — 3) in Besitz kommen oder sein, mit Acc. — Mit उप sich aufhalten —, wohnen an oder bei, bleiben (auch in übertr. Bed.) bei (Acc.). — Mit परि umwohnen, mit Acc. Âit. Br. 6,32. — Mit प्रति sich niederlassen bei (Acc.). Partic. °तिर्यत्त् und °तेयत्त्. — Mit सम् zusammenwohnen mit (Instr.) ṚV. 9,72,3.

2. ति, तेपति besitzen, verfügen über, beherrschen; mit Gen. — Mit अधि in अधितिति.

3. ति 1) तिर्णाति, तिर्णोति und तपति (R.) vernichten, zerstören, verderben, ein Ende machen, übel mitnehmen; mit Acc. — 2) तेीयते abnehmen (auch vom Monde), ein Ende nehmen, aufhören, sich verschöpfen, zu Grunde gehen, umkommen. Vgl. Vâmana 5,2,6. — Partic. 1) तित erschöpft, ausgebeutelt, heruntergekommen. — 2) तीर्ण vermindert, erschöpft, hingeschwunden, zu Ende gegangen; abnehmend (vom Monde); geschwächt, heruntergekommen, in Noth gerathen; mager, dünn, schmächtig Naish. 7,81. — Caus. तपयति und तपयति, °ते (Partic. तपित und तपित) vernichten, zu Grunde richten, ein Ende machen Çaṃk. zu Bâdar. 3,1,8 (S. 783). 4,3,14 (S. 1129), aus dem Wege räumen, wegschaffen (heilen Hemâdri 1,637,9), übel mitnehmen, herunterbringen, schwächen. तपाम्, तपास् (Kâd. 27,6) so v. a. verbringen. तपित auch dividirt. — Mit अनु, °तीयते nach und nach schwinden. — Mit अप 1) Partic. °तित erschöpft, zu Ende gebracht. — 2) तेीयते abnehmen (vom Monde). — Mit अव, °तिर्णोति wegschaffen, entfernen. — Mit उप, °तीयते abnehmen, aufgezehrt werden. — Partic. 1) उपतित in अनुपतित. — 2) उपतीर्ण erschöpft —, aufgehend in (Instr.) Çaṃk. zu Bṛh. Âr. Up. S. 232 und zu Bâdar. 2,2,38 (S. 572). — Mit निस्, °तिर्णोति vernichten, wegschaffen (eine Krankheit). — Mit परि 1) °तिर्णाति vernichten, ein Ende machen. — 2) तीयते herunterkommen, verarmen. — Partic. °तीर्ण geschwunden, erschöpft, heruntergekommen, verarmt, versiegt, zu Grunde gegangen. Mit Instr. schwach an. सर्वोपाय° von allen Hülfsmitteln entblösst Spr. 7727. — Mit प्र 1) °तिर्णोति verderben, vernichten, erschöpfen. — 2) °तीयते zu Grunde gehen, umkommen. — Partic. 1) प्रतित in अ° — 2) प्रतीर्ण zerstört, vernichtet, verschwunden, erschöpft, vermindert, °चन्द्र stark abgenommen. — Mit वि, °तिर्णाति versehren, mindern, verderben, vernichten. — Partic. 1) वितित heruntergekommen, elend. — 2) वितीर्ण in अ°. — Desid. विचिक्तीपति versehren —, mindern wollen. — Mit सम् 1) °तिर्णाति verderben, versehren, zu Nichte machen. — 2) °तीयते sich erschöpfen, zu Ende gehen, aufgerieben werden. — Caus. °तपयति und °तपपति schwinden —, zusammenfallen machen.

4. •ति f. 1) Wohnung. — 2) Gang. — 3) Vernichtung.

•तिण्, तिर्णोति und तिर्णुते (हिंसायाम्).

°तित् Adj. Subst. wohnend, Bewohner; herrschend, Beherrscher.

तिता f. MBh. 13,2017 fehlerhaft für तिति.

तितीर्षु Adj. dessen Leben zu Ende geht.

1. तिति f. 1) Wohnsitz, Niederlassung. — 2) die Erde, Erdboden, Erde als Stoff (104,3). Pl. Ländereien. — 3) Pl. die Niederlassungen, sov. s. Stämme, Völkerschaften, Völker, Menschen überh. Uebertragen auch von Göttergeschlechtern. — 4) Bez. der Zahl Eins Bîǵag. 144.

2. तिति Herrschaft, Macht (nach Nîlak.) MBh. 13, 76,10.

3. तिति f. 1) das Vergehen, Untergang, Verderben. — 2) •Weltende.

4. तिति 1) m. N. pr. eines Mannes. Pl. sein Geschlecht. — 2) •f. ein best. gelbes Pigment. — 3) ein best. Halbmetall. — 4) •= तितितम Gal.

•तितिकण m. Staub.

तितिकम्प m. Erdbeben.

तितिकम्पन m. N. pr. 1) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 2) eines Daitja.

•तितितम m. Acacia Catechu Râǵân. 8,21.

•तितितित् m. Fürst, König.

तितितोद् m. Erdenstaub Kâd. 130,13.

तितिगर्भ m. N. pr. eines Bodhisattva.

तितिचलन n. Erdbeben.

तितिज 1) Adj. aus der Erde entstanden, —hervorgegangen. — 2) m. a) Baum. — b) •eine Art Schnecke Râǵân. 13,36. — c) der Planet Mars. — d) •Bein. des Dämons Naraka. — 3) •f. आ Bein. der Sîtâ. — 4) n. Horizont Âryabh. 4,18. Nom. abstr. °ता n. Goladhj. 7,8.

•तितिजम्बु m. eine Art Schnecke Râǵân. 13,36.

तितिजीवा und तितिज्या f. der Sinus der zwischen dem Horizont und dem Unmaṇḍala gelegenen Bogens des Tageskreises

तितितनय 1) m. der Planet Mars. — 2) f. आ Metron. der Sîtâ Bîlân. 114,3.

तितितनयदिन n. und °तनयदिवसवार m. Dienstag.

तितितल n. Erdboden Spr. 1170. °तलाप्सरस् f. eine auf Erden wandelnde Apsaras.

तितिदिन n. ein gewöhnlicher (Sâvana-) Tag.

तितिदेव m. und °देवता f. ein Brahman.

तितिधर m. Berg.

तितिनन्द् m. N. pr. eines Fürsten.

तितिनन्दन m. der Planet Mars Lalla in Âryabh. S. 58.

तितिनाग m. eine Art Schnecke Râǵân. 13,36.

•तितिनाथ m. Fürst, König.

तितिप und °पति m. dass.

तितिपाल m. dass. Nom. abstr. °ता f.

तितिपुत्र m. Bein. des Dämons Naraka.

•तितिवद्री f. eine Art Judendorn Râǵân. 11,115.

तितिभर्तर् (Naish. 9,22) und तितिभुज् m. Fürst, König.

तितिभू f. Metron. der Sîtâ Bîlân. 157,19.

तितिभृत् m. 1) Berg. — 2) Fürst, König. Nom. abstr. °भृत्ता f. Naish. 6,94.

तितिरस m. der Saft der Erde 104,21.

तितिराज m. Fürst, König. Nom. abstr. °ता f.

zu Spr. 3791.

तितिरुक् und °रुक्ष m. *Baum.*

तितिलवभुज् m. *ein wintziger Fürst* Spr. 4143.

*तितिवर्धन m. *Leichnam.*

तितिवृत्तिमत् Adj. *wie die Erde verfahrend*, so v. a. w. d. *E. geduldig.*

तितिशिञ्जिनी f. = तितिनीवा.

तितिसुत m. *der Planet Mars.*

तितिसुर m. *ein Brahman* Megast. 2,13.

तितिस्पृश् Adj. Subst. *Erdbewohner* Bhag. 8,30.

तितीगर्भ wohl nur fehlerhaft für तितिगर्भ.

तितीर्ष m. 1) *Fürst, König.* — 2) N. pr. eines Fürsten. °वंशावलीचरित n. Titel eines neueren Werkes.

तितीर्षु m. *Fürst, König.*

*तित्यदिति f. Beiw. der Devakî.

तित्यधिप m. *Fürst, König.*

तित्युत्कार m. *Erd—, Sandhaufen.*

*तित्वन् m. *Wind.*

*तित्र m. 1) *Krankheit.* — 2) *die Sonne.* — 3) *Horn.*

1. तिप्, तिर्पति, तिपते 1) *schleudern, schnellen, werfen, — auf Etwas* (घटि oder Loc.) oder *Jmd* (Loc., Dat., Gen. oder उपरि); (Beine, Arme) *werfen, so v. a. schnell bewegen;* (ein Netz) *werfen über* (परितम्) Spr. 578. (Worte) *schleudern, so v. a. ausstossen, — gegen* (प्रति) Spr. 1590. (das Auge, den Blick) *werfen* Chr. 306,10. *auf Jmd* (प्रति); (die Gedanken) *richten auf* (Loc.) Sarvad. 163,11. — 2) *Jmd mit einem Geschosse treffen.* — 3) *werfen in, so v. a. streuen —, giessen —, thun in* (Loc.), *stecken in oder an; niedersetzen, absetzen.* — 4) *von sich werfen, abwerfen.* — 5) *Jmd loslassen, seiner Wege gehen lassen.* — 6) (eine Schuld) *schieben auf* (Loc.). — 7) *Jmd schmähen, schelten, verhöhnen.* तिप्त *beschollten, verächtlich.* — 8) *verhöhnen, so v. a. in Schatten stellen, übertreffen* Bâlar. P. 4,8,34. 15,17. — 9) *zu Grunde richten, zu Nichte machen; vernichten.* Med. (wenn nicht तेपेरन् statt तिपेरन् zu lesen ist) *zu Grunde gehen.* तिपोऽतो वचः *eine Rede, auf die man nicht zu antworten vermag.* — 10) कालम् *die Zeit verbringen, die Z. ruhig abwarten, Z. verlieren, Jmd* (Gen.) *die Z. vertreiben.* दिनं तित्वा *mit Ueberspringung eines Tages, über einen Tag* Kâraka 6,3. — 11) *addiren.* — Caus. तेपयति 1) *werfen lassen in* (°यत्तर्). — 2) *hineinwerfen* R. 2,76,16. — 3) *hinunterstelgen lassen in* (Loc.) 116,1. — 4) *platzen machen.* — Mit अति, °तिप्त *übergeschnellt*, Bez. *einer best. Form von Dislocation eines Gelenks* Suçr. 2,27,21. — Mit अधि 1) *bewerfen, beschmeissen.* — 2) **aufsetzen, auflegen.* — 3) *schmähen, beleidigen, verspotten.* — 4) *verspotten*, so v. a. *übertreffen.* — 5) (einer Krankheit) *begegnen.* — 6) °तिप्तो MBh. 1,3,57 fehlerhaft für °तिपतो. — Mit अप 1) *wegwerfen.* — 2) *fortnehmen, entfernen.* — 3) *schmähen* MBh. 2,36,32. v. l. अव. — Mit अभि 1) *mit raschem Schlage treffen.* — 2) **übertreffen.* — Mit अव 1) *abschnellen lassen* (die Bogensehne, den Bogen). अवतिप्त *nach unten geschnellt*, Bez. *einer best. Form von Verrenkung.* — 2) *herabschleudern, schleudern auf Jmd* (Dat.); *hinunterwerfen, werfen in* (Loc.) 122,25. — 3) *abwerfen, ablegen* (ein Kleid). — 4) *schmähen.* v. l. अप. — 5) *gewähren.* — Caus. *herabfallen machen.* — Mit समव *fortschleudern.* — Mit आ 1) *schleudern —, werfen auf, gegen Etwas* (Loc.) oder *Jmd* (Dat.); *an's Ufer werfen* (von Wellen). — 2) *mit einem Geschosse treffen.* — 3) *mit Etwas* (Instr.) *an Etwas* (Acc.) *streifen, berühren* Spr. 7723. — 4) *an sich ziehen, — reissen, mit sich fortreissen, anziehen* (in übertr. Bed.), *fesseln* 323, 13. एकविषयातिप्तचित्त Adj. Çâk. zu Bâdar. 4,1, 8. विस्मयातिप्तहृदय Adj. Kâd. II,88,10. यातिप्तचेतस् Adj. so v. a. *ganz in Gedanken* 47,1. — 5) *in Zuckung versetzen.* — 6) *ab —, weg —, fortnehmen, — von* (Abl.) 316,7. *entziehen* MBh. 14,7,10. Mudrâs. 117,17. — 7) *auseinanderwerfen, zerstreuen.* — 7) *Jmd* (Acc.) *jagen aus* (Abl.). — 8) *aushängen* (Fahnen u. s. w.). — 9) *hineinlegen, hineinstecken, — in* (Loc.). — 10) *hinweisen — , hindeuten auf* Comm. zu Nyâyam. 5,3,5. *andeuten.* — 11) *Etwas zurückweisen, eine Einwendung erheben gegen* (Acc.). — 12) *entlassen, aufgeben* (सत्यवम्). — 13) *Jmd verhöhnen, verspotten.* — 14) *Jmd auffordern, herausfordern zu* (Dat.). — 15) *bewirken, hervorrufen* Kathâs. 7,19. Çâk. zu Bâdar. 2,2,19. — 16) यातिप्तबीज und यातिप्त *der beim coitus den Samen zu früh ausspritzt* Nir. 12,16. 13. — 17) यातिप्त von einem mit dem Svarita gesprochenen Vocal wohl so v. a. *von einer best. Schwenkung der Hand begleitet.* — Caus. *umwerfen lassen.* — Mit पर्या *umwinden mit* (Instr.). — Mit व्या 1) *ausstrecken* (die Hand) *nach* (Dat.). — 2) *aufsperren* (den Mund). — 3) *fortreissen, anziehen*, so v. a. *fesseln.* — 4) °व्यातिप्त *voll von.* — Mit समा 1) *zusammenwerfen, aufhäufen.* — 2) *fortschleudern.* — 3) *heftig bewegen* (Lippen Arme, Knie), *laut ausstossen* (Worte). — 4) *hinauswerfen, jagen aus* (Abl.). — 5) *herabwerfen von* (Abl.), *abreissen.* — 6) *wegnehmen, entziehen* MBh. 14,162 (v. l. आ). 1, 23,20. — 7) *verhöhnen, verspotten.* — 8) *andeuten* Comm. zu Mṛicch. 24,18. — Mit उद् 1) *hinaufwerfen, — heben, — treiben, — ziehen, aufheben, aufsetzen, — auf* (Loc.), *aufheben von, herausziehen aus* (Abl.), *ausstossen* (den Athem) Ind. St. 2,27. Pass. von einem Planeten *über den Horizont erhoben erscheinen* Gobhil. 2,1. उत्तिप्त auch *auf einer Höhe aufgestellt.* — 2) *von sich werfen, sich von Etwas befreien.* — Mit प्रोद्, प्रोत्तिप्त (so zu lesen st. प्रोतित) *geworfelt* Bhâvapr. 2,16. — Mit समुद् 1) *hinaufwerfen, aufheben, hinauftreiben.* — 2) *auseinanderwerfen, lösen, abwerfen.* — 3) *befreien von* (Abl.). — 4) *zu Grunde richten.* — Mit उप 1) *schleudern auf, schwingen gegen* (Loc.). — 2) *mit einem Schlage treffen.* — 3) *hinsetzen.* — 4) (mit Worten) *Jmd verletzen.* — 5) *andeuten* Kâd. 182,11. *anspielen auf.* — 6) *vor —, zur Sprache bringen, besprechen* Çâk. zu Bâdar. 2,1,37. — Mit नि 1) *niederwerfen, hinwerfen, werfen auf* (Loc. oder उपरि), *hinschleudern, — treiben nach* (Loc.), *niederlegen, hinsetzen, — stellen, — legen auf* (Loc.), *hineinstecken, — legen, — thun in* (Loc.); (das Auge, den Blick) *werfen auf* (Loc. oder Adv. auf तस्). — 2) *Jmd* (Loc.) *Etwas übergeben, zukommenlassen, hingeben, zur Verwahrung übergeben, Jmds Sorge anvertrauen.* Häufig in Verbindung mit न्यस्ते. — 3) *Jmd in eine Würde* (Loc.) *einsetzen, einsetzen als, ernennen zu* (Acc.). — 4) *zurücklassen* (R. 2,91, 5), *im Stich —, fahren lassen, aufgeben.* — 5) *Zahlzeichen hinzeichnen, rechnen* Lalit. 167,1. *fgg.* — 6) °नितिप्त *sich neigend zu, grenzend an.* — Caus. *aufsetzen —, aufzeichnen lassen.* — Mit उपनि *niedersetzen.* — Mit प्रतिनि *wieder niedersetzen.* — Mit विनि 1) *niederwerfen, hinwerfen, niederlegen, hinstellen, hineinstecken, — thun.* कक्षाविनितिप्त *unter die Achsel gesteckt.* मनः *die Gedanken richten auf* (Loc.) MBh. 3,224,37. — 2) *in Verwahrung geben, anvertrauen.* — 3) *Jmd zu Etwas* (Loc.) *stellen, bei Etwas walten lassen.* — Mit संनि *niederlegen.* — Mit निस् und विनिस् fehlerhaft für नि und विनि. — Mit परा 1) *entreissen.* — 2) *anziehen, fesseln.* — Mit परि 1) *über* (eine grosse Entfernung) *werfen.* — 2) *umlegen, umwinden.* — 3) *umlegen, umwinden, umgeben, umlagern, umzingeln, umfangen.* — 4) *werfen —, stecken in* (Loc.) MBh. 1,189,8. — 5) *verschleudern.* — Mit प्र 1) *hinschleudern, — werfen, schleudern auf* (Loc.), *hineinwerfen, — legen, — stecken in* (Loc.). — 2) *Jmd Etwas vorsetzen.* — 3) *hinunterlassen, hinabsteigen lassen* 115,30. — 4) *hinzufügen, addiren.* — 5) *einschalten, inter-*

polirən. — Caus. *hineinwerfen* —, *hineinlegen lassen in* (Loc.). — Mit सम् *hinschleudern.* — Mit प्रति 1) *werfen in* (Loc.). v. l. परि. — 2) **absenden.* — 3) *anstossen, verletzen.* — 4) *zurückweisen, verschmähen.* — 5) *zurückweisen, verwerfen.* — 6) *abfertigen, widerlegen.* — Mit वि 1) *hin und her werfen, auseinanderwerfen, zerpflücken;* (den Blick) *hierhin und dorthin werfen.* — 2) *ausdehnen, auseinanderrecken, ausstrecken,* (die Brauen) *verziehen.* — 3) (eine Bogensehne) *abschnellen lassen,* (einen Bogen) *abschiessen.* — 4) **hin und her gehen lassen,* so v. a. *handhaben* 236,33. — 5) *theilen.* — 6) *zerstreuen.* विक्षिप्त *zerstreut, unaufmerksam.* — 7) *vertreiben, verscheuchen* (Schmerzen). — 8) *vereiteln* in अविक्षिप्त. — 9) *cause to deviate in latitude.* — Mit सम् 1) *zusammenwerfen, aufhäufen.* — 2) *concentriren* (den Geist) Anur. Up. 13. — 3) *einzwängen, fesseln.* — 4) *auf einen kleinen Raum zusammendrängen, abkürzen, verkleinern;* Pass. *zusammenschrumpfen, kleiner werden.* संक्षिप्त *zusammengerückt, verengert, verkürzt, gedrängt, kurz* 214,22. *eng, schmal.* — 5) *klein machen,* so v. a. *in seiner Nichtigkeit erscheinen lassen* Bhâg. P. 2, 18,23. — 6) *zusammenwerfen,* so v. a. *vernichten.* — Mit अभिसम् *auf einen kleinen Raum zusammendrängen.* अभिसंक्षिप्त *der sich zusammengezogen —, sich klein gemacht hat.* — Mit उपसम् in उपसंक्षेप. — Mit परिसम् *umzingeln.*

2. क्षिप् f. (nur Nom. Pl.) *Finger.*

क्षिप 1) Adj. *schleudernd, werfend* in गिरि°. — 2) *m. Nom. act. von 1. क्षिप्. — 3) f. क्षिपा *a) Finger* (nur Instr. Pl.). — *b)* *Nom. act. von 1. क्षिप्. — *c)* *fehlerhaft für क्षपा *Nacht.*

क्षिपक 1) m. *Schütze.* — 2) f. आ von unbekannter Bed.

*क्षिपकिन् Adj. von क्षिपका.

क्षिपणि f. 1) *Sprunglauf, Galop.* — 2) * *Wurfgeschoss.* — 3) * *Ruder.* Auch °णी. — 4) * *eine Art Netz.* — 5) * = मस्त. — 6) * = अधर्यु.

क्षिपणु (*m.) 1) *Schütze* oder *Geschoss.* — 2) **Wind.*

*क्षिपणु 1) Adj. *schlüpfrig.* — 2) m. *a) Frühling.* — *b) Körper.*

*क्षिपति und *क्षिपस्ति Du. *die Arme.*

क्षिप्त 1) Adj. Partic. zu 1. क्षिप्. — 2) *f. क्षिप्ता fehlerhaft für क्षपा *Nacht.* — 3) n. *a) Schuss-* oder *Wurfwunde.* — *b) Zerstreutheit* Sarvad. 163,10. fgg. Verz. d. Oxf. H. 229,*a*,5 v. u.

*क्षिपक m. *Kehricht* Gal.

क्षिप्तचित्त Adj. *zerstreut.* Nom. abstr. °ता f.

क्षिप्तभेषज Adj. (f. ई) *Schuss-* oder *Wurfwunden heilend.*

क्षिप्तयोनि Adj. *von beschollener, verächtlicher Herkunft.*

क्षिप्ति f. 1) in der Dramatik *das Zutagekommen eines Geheimnisses.* — 2) *the quantity to be added to the square of the least root multiplied by the multiplicator, to render it capable of yielding an exact square-root.*

क्षिप्तिका f. = क्षिप्ति 2).

*क्षिप्नु Adj. = निराकरिष्णु.

क्षिप्र 1) Adj. (f. या) *a) schnellend* (Bogen). — *b) schnell, rasch.* Auch als Bez. bestimmter Mondhäuser. — 2) Adv. *a)* क्षिप्रम् *im Schuss.* क्षिप्रेव = क्षिप्रमिव. — *β) schnell, sogleich, alsbald.* — *b)* क्षिप्रात् *sogleich, alsbald* Kathâs. 18,280. *bald, in Kürze.* — *c)* क्षिप्रे *sogleich.* — 3) m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa. — 4) n. *a) ein best. Zeitmaass,* = 1/15 Muhûrta. — *b) der zwischen Daumen und Zeigefinger liegende Theil der Hand* und *der entsprechende Theil am Fusse.*

क्षिप्रक m. N. pr. eines Fürsten VP.^{2} 4,196.

क्षिप्रकाम Adj. *schnell zu Etwas zu gelangen wünschend.*

क्षिप्रकारिन् Adj. *schnell zu Werke gehend, gewandt.* Nom. abstr. °रिता f.

क्षिप्रगति Adj. *sprungweise laufend* Dasy. Ba. 3.

*क्षिप्रगर्भ m. *Myrica sapida* Nees. Pa.

क्षिप्रधन्वन् Adj. *einen schnellenden Bogen habend* AV. 11,4,22.

क्षिप्रनिश्चय Adj. *schnell einen Entschluss fassend* Spr. 982.

*क्षिप्रपोकिन् m. *Hibiscus populneoides.*

क्षिप्रमूत्रता f. *eine best. Krankheit* Çâlâkj. Saṃh. 1,7,70.

क्षिप्रयोधिन् m. *ein best. Vogel* Maitr. S. 3,14,11.

1. क्षिप्रसंधि m. *der* क्षेप्र *genannte Samâdhi.*

2. क्षिप्रसंधि Adj. = क्षेप्र 1).

क्षिप्रहस्त 1) Adj. Beiw. Agni's AV. Paipp. 17, 8,1. — 2) m. N. pr. eines Râkshasa.

क्षिप्रार्थ m. *eine Sache, die rasches Vorgehen erfordert,* Spr. 6633.

(क्षिप्रेषु) क्षिप्रेषु Adj. *schnelle Pfeile habend* 12,13.

क्षिया f. 1) * *Verlust, Abnahme, das zu Grunde Gehen.* — 2) *Verstoss gegen die Sitte.*

क्षिल्लिका f. N. pr. einer Frau.

*क्षिव्, क्षेवति und क्षेव्यति (निरसने).

*क्षी = 3. क्षि.

*क्षीञ्, क्षीवति (घव्यक्ते शब्दे, क्ष्विञ्चने).

*क्षीतन n. *das Pfeifen eines hohlen Bambusrohrs.*

क्षीण 1) Adj. s. u. 3. क्षि. — 2) *n. *eine best. Krankheit der weiblichen Geschlechtstheile* Gal.

क्षीणकर्मन् Adj. *dessen Thätigkeitsdrang erloschen ist.*

क्षीणकोश Adj. *dessen Schatz erschöpft ist* Râgat. 3,165.

क्षीणतमस् m. N. pr. eines Vihâra.

क्षीणता f. *das Mitgenommensein, Beschädigtsein.*

क्षीणत्व n. *das Hingeschwundensein.*

क्षीणमोक्ष Adj. in Verbindung mit गुणस्थान n. Bez. *der 12ten unter den 14 Stufen, die nach dem Glauben der Gaina zur Erlösung führen.*

*क्षीणवासिन् 1) Adj. *ein verfallenes Gebäude bewohnend.* — 2) m. *Taube.*

क्षीणसार Adj. *verdorrt, vermodert* (Baum) MBh. 13,5,19.

क्षीणायुस् Adj. = क्षितायुस् 63,17. MBh. 3,294,21. Kathâs. 14,80.

*क्षीणाष्टकर्मन् m. *ein* Arhant *bei den Gaina.*

*क्षीव् oder *क्षीव्, क्षीवति oder क्षीवति (निरसे). — Mit प्र, °क्षीवित oder °क्षीवित. — Vgl. क्षीवय्.

क्षीव und क्षीव Adj. (f. या) *berauscht, trunken, aufgeregt* 293,10. Nom. abstr. °ता f. und °त्व n.

क्षीवन् oder क्षीवन् Adj. dass. Bhâg. P.

क्षीवय्, °यति *in Aufregung versetzen* Bilâs. 242,17.

*क्षीविक oder *क्षीविक Adj. = क्षीवेण तरति.

क्षीर् 1) (*m.) n. (adj. Comp. f. या) *a) Milch.* — *b) Milchsaft von Pflanzen.* — *c)* * *das Harz der Pinus longifolia.* — *d)* * *Wasser.* — 2) m. N. pr. eines Grammatikers. — 3) *f. क्षीरा *eine best. Arzneipflanze* Râgân. 3,13. — 4) f. क्षीरी *a) Milchgericht* Bhâvapr. 2,16. — *b)* * Name *verschiedener Pflanzen.*

क्षीरक 1) * m. *eine best. kriechende Pflanze.* — 2) f. °रिका *a) Milchgericht, Milchbrei* Bhâvapr. 2, 16. — *b) eine Art Dattelbaum* MBh. 3,158,47. Lalit. 493,17.

°क्षीरकञ्चुकिन् m. *Lipeocercis serrata.*

क्षीरकण्ठ (Bilâs. 87,15. 160,10. Prasannar. 75, 15) und *°क m. *Milchbart, Gelbschnabel.*

*क्षीरकन्द m. (Râgân. 7,102) und *°न्दा f. *Batatas paniculata.*

*क्षीरकलम्भ N. pr. eines Mannes.

*क्षीरकाकोलिका und °काकोली (Suçr. 1,39,16. 140,8. 2,38,17) f. *eine best. Knolle.*

*क्षीरकाण्डक m. 1) *Tithymalus antiquorum* Râgân. 8,51. — 2) *Calotropis gigantea* Râgân. 10,36.

*क्षीरकाष्ठा f. *eine Feigenart* Râgân. 11,121.

*क्षीरकीट m. *ein best. in Milch lebendes Insect.*

क्षीरकुण्ड *Milchtopf* Kathâs. 63,189.

क्षीरक्षय m. *das Versiegen der Milch* (im Euter) 175,12.

*क्षीरक्षव m. fehlerhaft für क्षीरयव.

*क्षीरखर्जूर m. *eine Art Dattelbaum.*

क्षीरगर्भ m. N. pr. eines Schwans.

*क्षीरगुच्छफल m. *Mimusops Kauki* Râgân. 11,72.

क्षीरघृत n. *geklärte Butter mit Milch vermischt.*

*क्षीरच्छद m. *Calotropis gigantea* Gal.

*क्षीरज n. *Knollenmilch.*

*क्षीरजाल m. *ein best. Fisch* Gal.

क्षीरतरंगिणी f. Titel einer Grammatik. °संकेत m. wohl Titel eines Commentars dazu Bühler, Rep. No. 288 (°तरंगीसंकेत gedr.).

क्षीरतरु m. *ein Baum mit Milchsaft* Varâh. Jogas. 9,13.

*क्षीरतुम्बी f. *Flaschengurke* Râgân. 7,162.

क्षीरतैल n. *eine best. aus Milch, Oel u. s. w. bereitete Salbe.*

*क्षीरदल m. *Calotropis gigantea* Râgân. 10,26.

क्षीरदात्री Nom. ag. f. *milchgebend* (Kuh).

क्षीरदारु m. *Tithymalus antiquorum* Karaka 7,10.

*क्षीरद्रुम m. *Ficus religiosa* Râgân. 11,115.

क्षीरधर m. N. pr. eines Fürsten.

*क्षीरधात्री Nom. ag. f. *Säugamme.*

क्षीरधि m. *das Milchmeer* Spr. 1783.

क्षीरधेनु f. *eine durch Milch u. s. w. symbolisch dargestellte Kuh.*

क्षीरनदी f. N. pr. eines *Flusses* im Süden (Pâlâr) Ind. Antiq. 8,279.

*क्षीरनाश m. *Trophis aspera* Râgân. 9,129.

क्षीरनिधि m. *das Milchmeer.*

क्षीरनीर n. 1) am Anf. eines Comp. *Milch und Wasser* Spr. 2024. — 2) * *Umarmung.*

क्षीरनीरनिधि m. *das Milchmeer.*

क्षीरप 1) Adj. *nur Milch trinkend,* von Kindern, die älter als ein Jahr sind, und von best. Thieren. — 2) m. *Säugling, Kind* überh.

*क्षीरपर्णिन् m. *Calotropis gigantea* Râgân. 10,27.

क्षीरपलाण्डु m. *eine Art Zwiebel.*

क्षीरपाक Adj. *in Milch gekocht.*

क्षीरपाकविधि m. *Zubereitung von Arzneistoffen durch Kochen in Milch* Bhâvapr. 2,77. Mat. med. 10.

क्षीरपाण 1) Adj. (f. ई) *woraus Milch getrunken wird.* — 2) m. Pl. *Milchtrinker,* Bein. der Ucînara.

क्षीरपाणि m. N. pr. eines Arztes Bhâvapr. 4,1.

*क्षीरपान Adj. (f. ई) = क्षीरपाण 1).

क्षीरपायक Ind. St. 15,276 wohl fehlerhaft für रागक Adj. *Milch reichend.*

*क्षीरपायिन् m. Pl. = क्षीरपाण 2).

*क्षीरपुष्पिका f. *eine weisse* Vishnukrântâ Nigh. Pr.

*क्षीरपुष्पी f. *Andropogon aciculatus* Nigh. Pr.

*क्षीरफल m. *Carissa Carandas* Nigh. Pr.

क्षीरभृत् m. N. pr. = क्षीरस्वामिन्.

क्षीरभृत Adj. *mit Milch unterhalten, — bezahlt.*

*क्षीरमधुरा f. = क्षीरकाकोली Râgân. 3,16.

क्षीरमय Adj. *Milch darstellend.*

क्षीरमहार्णव m. *das Milchmeer* Kâd. 3,12.

*क्षीरमोचक m. *eine Art Moringa.*

क्षीरमोरट m. *eine best. Schlingpflanze* Râgân. 3,80.

*क्षीरयव m. *Kalkspath* Râgân. 13,136

*क्षीरयष्टिक m. *Süssholz mit Milch.*

क्षीरयाजिन् Adj. *Milch opfernd.*

*क्षीरलता f. *Batatas paniculata* Râgân. 7,102.

क्षीरवनस्पति m. *ein Baum mit Milchsaft* Hemâdri 1,172,15. 20. 660,11.

क्षीरवत् 1) Adj. *mit Milch versehen.* — 2) f. क्षीरवती N. pr. eines Flusses.

क्षीरवल्लिका f. = क्षीरकाकोली Bhâvapr. 1,171.

*क्षीरवल्ली f. *Batatas paniculata* Râgân. 7,102.

क्षीरवह Adj. (f. धा) *Milch führend* (Fluss) Hemâdri 1,416,1.

*क्षीरवारि und °धि m. *das Milchmeer.*

*क्षीरविकृति f. *Milchproduct.*

*क्षीरविदारिका und °°दारी f. *Batatas paniculata* Râgân. 7,102.

*क्षीरविषाणिका f. 1) *Tragia involucrata* Râgân. 9,30. — 2) = क्षीरकाकोली Râgân. 3,16.

क्षीरवृक्ष m. 1) *ein Baum mit Milchsaft.* — 2) *der gemeinsame Name für* Nyagrodha, Udumbara, Açvatthа und Madhûka. — 3) *Ficus glomerata.* — 4) * *Mimusops Kauki* Râgân. 11,71.

क्षीरव्रत n. *blosser Milchgenuss als Observanz.*

*क्षीरशर 1) m. *Milchklumpen, Quark.* — 2) f. धा *Quark mit Zucker* Gal.

क्षीरशाक n. *Quark* Bhâvapr. 2,43.

*क्षीरशीर्ष (Râgân. 12,158) und °क (Gal.) m. *das Harz der Pinus longifolia.*

क्षीरशुक्ल 1) *m. *a) Trapa bispinosa.* — *b)* = क्षीरादनी Râgân. 11,72. — 2) f. धा *a) Batatas paniculata.* — *b)* = क्षीरकाकोली Râgân. 3,16. Bhâvapr. 1,171.

*क्षीरश्रृङ्गी f. *Tragia involucrata* Gal.

क्षीरश्वेत Adj. *mit Milch gemischt.*

क्षीरषाष्टिक n. *Shashtika-Reis mit Milch* Mat. 1,43,a. °षाष्टिक Jâtâ. 1,303 fehlerhaft.

*क्षीरस m. = क्षीरसार.

क्षीरसंतानिका f. *Quark mit Milch.*

क्षीरसमुद्र m. *das Milchmeer.*

*क्षीरसंभव n. *saure Milch* Gal.

क्षीरसर्पिस् n. *zerlassene Butter mit Milch.*

क्षीरसागर m. *das Milchmeer.*

क्षीरसागरसुता f. Bein. der Lakshmi.

क्षीरसार m. Rahm.

क्षीरसिन्धु m. *das Milchmeer.*

*क्षीरस्फटिक m. wohl *eine Art Opal.*

*क्षीरस्य्, °स्यति *nach Milch —, nach der Brust verlangen.*

*क्षीरस्राव m. = क्षीरशीर्ष Nigh. Pr.

क्षीरस्वामिन् m. N. pr. eines Grammatikers.

क्षीरहोतृ Nom. sg. und क्षीरहोमिन् Adj. *Milch opfernd.*

*क्षीरह्रद m. N. pr. eines Mannes.

क्षीरान्न n. *in Milch gekochter Reis.*

क्षीरान्नाद Adj. *in Milch gekochten Reis essend,* von Kindern, die über zwei Jahre alt sind, Sucr. 1,129,2. 3.

क्षीराब्धि m. *das Milchmeer* Spr. 7794. VP. 2,4,72.

*क्षीराब्धिज 1) m. *a) Alles was bei der Quirlung des Milchmeers zum Vorschein kam.* — *b) der Mond.* — *c)* Bein. Çiva's. — 2) f. धा Bein. der Lakshmi. — 3) n. *a) Seesalz.* — *b) Perle.*

*क्षीराब्धितनया, °°पुत्री (Gal.) und °°मानुषी f. Bein. der Lakshmi.

क्षीराम्बुधि m. *das Milchmeer* Vikr. 167. Bilh. 39,3.

क्षीराय्, °यते *zu Milch werden* Spr. 2024.

क्षीरार्णव m. *das Milchmeer* Hemâdri 1,663,7.

*क्षीराविका und *क्षीरावी f. *eine Asclepias.*

*क्षीरास्क und *क्षीरास्रव m. *das Harz der Pinus longifolia.*

क्षीरिक m. 1) *eine Art Schlange.* — 2) fehlerhaft für क्षीरिका; s. u. क्षीरक 2) *b*).

क्षीरिन् 1) Adj. *a) milchreich.* — *b) Milchsaft enthaltend.* — 2) m. Bez. *verschiedener Pflanzen.* — 3) f. क्षीरिणी *a) ein best. Milchgericht.* — *b)* Bez. *verschiedener Pflanzen.*

क्षीरी Adv. mit भू *zu Milch werden* Çiku. zu Bilh. 2,2,5.

क्षीरीका f. *eine best. Pflanze* Karaka 6,2.

*क्षीरीय्, °यति *nach Milch verlangen*

*क्षीरीश m. *Lipocercis serrata.*

*क्षीरेयी f. fehlerhaft für क्षैरेयी.

*क्षीरोत्तरा f. *Knollenmilch* Gal.

*क्षीरोत्थ n. *frische Butter* Gal.

क्षीरोद m. *das Milchmeer.* °मथन n. *das Quirlen des Milchmeers.*

क्षीरोदजा f. Bein. der Lakshmi.

क्षीरोदशायसति f. *Lotusblüthe.* °सम्भू f. Pl. *Wasser.*

क्षीरोदतनया f. Bein. der Lakshmi. °पति m. Bein. Vishṇu's.

*क्षीरोदनन्दन m. *der Mond.*

क्षीरोदधि, क्षीरोदन्वत् (Prasannar. 13,20) und क्षीरोदार्णव (Ind. St. 9,83. Hemâdri 1,661,12) m. *das Milchmeer.*

क्षीरोदीय्, °यति *sich wie das Milchmeer verhalten.*

क्षीरोर्मि m. f. *eine Woge des Milchmeers.*

क्षीरौदनं (क्षीरौदन Çat. Br. 14) m. *mit Milch gekochter Reisbrei.*

*क्षीव्, क्षीव, क्षीवन् und *क्षीविक s. u. क्षीव् u. s. w. 1. क्षु, क्षौति *niesen* Gaut. क्षुत *der geniest hat* und *worauf man geniest hat.* — * Desid. चुक्षावयिषति. — Mit अव, °क्षुत *worauf man geniest hat.* — Mit परि in परिक्षव.

2. क्षुं n. *Speise.*

*क्षुत्तनिका f. *Senf* Nigh. Pa.

*क्षुण m. *Seifenbaum.*

क्षुण Partic. von क्षुद्.

*क्षुणक m. *eine Art Trommel.*

क्षुत् f. *das Niesen.*

क्षुत 1) Adj. a) s. u. 1. क्षु. — b) *fehlerhaft für क्षुण्ण *scharf.* — 2) *m. *schwarzer Senf* Gal. — 3) n. *das Niesen.*

*क्षुतक und *क्षुताभिघनन m. *schwarzer Senf.*

*क्षुत्कारी f. *eine best. Pflanze.*

क्षुत्पर Adj. *vor Hunger vergehend* MBh. 13,93,67.

क्षुत्पिपासित Adj. *von Hunger und Durst gequält.*

क्षुद् 1) क्षौदति *hart anschlagen, stampfen, durch Stossen oder Stampfen erschüttern, zerstampfen.* — 2) Med. *sich bewegen, agitari.* — 3) क्षुण्ण a) *mit Füssen getreten, festgestampft, zerstampft; zerbrochen, zersplittert, zerstochen, durchbohrt.* — b) *verletzt, übertreten in* द्यु°. — c) *tritus, gebût.* — d) *unterbrochen in* द्यु°. — e) *multiplicirt.* — Caus. क्षोदयति 1) *erschüttern, agitare.* — 2) *zerstampfen, zerreiben.* — 3) *verkleinern (Denom. zu क्षुद्). — Mit अव *zerstampfen, zerstossen, zerreiben.* — Mit प्र *zerstampfen: anstacheln, anspornen.* — Mit वि dass. — Mit सम् *feststampfen; zerstossen, zerreiben.*

*क्षुद् m. *Mehl.*

क्षुद्र 1) Adj. (f. द्रा) a) *klein, winzig.* — b) *niedrig, gemein, niederträchtig; bös, schlecht* (in halbem Ernst). — c) * *geizig.* — d) * *arm.* — 2) m. a) * *Reistheilchen.* — b) = क्षुद्रोग Suçr. 1,9,3. — 3) f. द्रा *eine Art Biene.* — b) * *Fliege überh.* — c) * *ein verkrüppeltes Weib.* — d) * *Hure.* — e) * *Tänzerin.* — f) * *Solanum Jacquini* und auch *eine andere Species.* — g) * *Oxalis pusilla.* — h) * *Coix barbata.* — i) * *Nardostachys Jatamansi* (?). — 4) n. *Stäubchen, Mehl.*

क्षुद्रक 1) Adj. *klein, winzig.* — 2) m. N. pr. a) Pl. eines Volkes. — b) eines Sohnes des Prasenagit. — 3) *f. क्षुद्रिका a) *eine Art Stechfliege.* — b) *ein kleines Glöckchen als Schmuck.* — 4) wohl n. Titel einer Sammlung buddhistischer Werke.

क्षुद्रकण्टकी f. *eine Art Solanum.*

*क्षुद्रकण्टारिका f. *Solanum Jacquini* Rigân. 4,61

*क्षुद्रकण्टिका f. *eine Art Solanum* Rigân. 4.30

क्षुद्रकमानस n. N. pr. eines Sees.

क्षुद्रकर्मन् Adj. *gemein handelnd.*

क्षुद्रकल्प m. *das kleine Ritual,* Titel bestimmter Werke.

*क्षुद्रकारलिका und *°कारवेल्ली f. *eine best. Cucurbitacee* Rigân. 7,220.

*क्षुद्रकुलिश m. *eine Art Edelstein* Rigân. 13,210.

क्षुद्रकुष्ठ n. *eine leichte Form des Aussatzes.*

क्षुद्रकृति f. *etwa Regelung der minutiae Comm zu Liv.* 6,9,1.

*क्षुद्रक्षुर m. = क्षुद्रगोक्षुरक.

*क्षुद्रगुड m. *Zucker in Stücken* Gal.

*क्षुद्रगोक्षुरक m. *eine Art Asteracantha* Rigân. 4,41.

*क्षुद्रघण्टिका und *°घण्टी (Gal.) f. *ein als Schmuck verwandtes Glöckchen.*

*क्षुद्रघोली f. *ein best. kleiner Strauch* Rigân. 3,74.

*क्षुद्रचक्षु f. *eine best. Pflanze* Rigân. 4,130.

*क्षुद्रचन्दन n. *rothes Sandelholz* Rigân. 12,21.

क्षुद्रचम्पक m. *eine Art Kampaka* Rigân. 10,62. Bhâvapr. 1,184.

*क्षुद्रचिर्भिटा f. *eine Gurkenart* Rigân. 3,93.

*क्षुद्रचुटु m. *ein best. Vogel.*

क्षुद्रजन्तु m. 1) *ein kleines Thier* 153,9. 157,22. — 2) * *Hundertfuss, Julus.* — Vgl. Manâm. 2,297,a.

*क्षुद्रजातीफल n. *Myrobalane* Rigân. 11,163.

*क्षुद्रजीर m. *feiner Kümmel.*

*क्षुद्रजीवा f. *eine best. Pflanze* Rigân. 3,35.

क्षुद्रचर Adj. *Winziges weidend.*

*क्षुद्रतात m. *des Vaters Bruder.*

*क्षुद्रतुलसी f. *eine Art Ocimum* Rigân. 10,139.

*क्षुद्रदंशिका f. *eine Art Stechfliege.*

*क्षुद्रदुरालभा f. *eine Art Alhagi* Rigân. 4,36.

*क्षुद्रदुःस्पर्शा f. *Solanum Jacquini* Rigân. 4,61.

*क्षुद्रधात्री f. *eine best. Pflanze* Rigân. 11,202.

क्षुद्रधान्य n. 1) *Korn geringerer Art* Bhâvapr. 1, 279. — 2) * *taubes —, leichtes Korn.*

क्षुद्रनदी f. *Flüsschen, Bach* VP. 2,4,66

*क्षुद्रनासिक Adv. *kleinnasig.*

*क्षुद्रपतिक m. *ein kleiner Vogel.*

*क्षुद्रपत्रा f. *Oxalis pusilla.*

क्षुद्रपत्री *Leinebest. Pflanze,* = वचा Bhâvapr. 1,168.

क्षुद्रपद n. *ein best. Längenmaass.* = 10 Aṅgula Çulbas. 1,6.

क्षुद्रपनस m. *Artocarpus Lacucha* Bhâvapr. 1,240.

क्षुद्रपशु m. *Kleinvieh* Gaut. 13,14.

क्षुद्रपशुमत् Adj. *Kleinvieh besitzend* Âpast.

*क्षुद्रपाषाणभेदक m. (Gal.), *°भेदा und *°भेदी f. *eine best. Pflanze.*

*क्षुद्रपिप्पली f. *wilder Pfeffer* Rigân. 6,20.

क्षुद्रपृषती Adj. f. *fein getüpfelt* Maitr. S. 3,13,3.

*क्षुद्रपोतिका f. *eine Basella* Rigân. 7,140.

*क्षुद्रफलक m. *eine best. Pflanze.*

*क्षुद्रफला f. *Coloquinthengurke, Solanum Jacquini* u. s. w. Rigân. 3,58. 93.

क्षुद्रबक m. N. pr. v. l. für क्षुद्रक 2) b).

*क्षुद्रबला f. *eine Basella* Rigân. 7,140.

क्षुद्रबुद्धि Adj. *von gemeiner Gesinnung;* m. als N. pr. eines Schakals.

क्षुद्रभ m. *ein best. Gewicht,* = Kola.

क्षुद्रभण्टाकी f. = क्षुद्रकण्टकी Bhâvapr. 1,198.

क्षुद्रभृत् m. N. pr. eines Mannes.

क्षुद्रमक्षा f. Kâraka 3,8. 7,4 fehlerhaft für °मक्षा.

क्षुद्रमीन m. Pl. N. pr. eines Volkes.

क्षुद्रमुस्ता f. *die Wurzel von Scirpus Kysoor* Rigân. 8,145.

क्षुद्ररस m. Pl. *niedrige Genüsse.*

*क्षुद्रासा f. *Pongamia glabra.*

*क्षुद्रकुक्षा f. *Coloquinthengurke* Gal.

क्षुद्ररोग m. Pl. *eine Klasse kleinerer, localer Uebel.*

*क्षुद्रल Adj. *klein, winzig* (von Thieren und Krankheiten).

*क्षुद्रलज्जा f. *Mimosa pudica.*

*क्षुद्रलवण m. *eine Art Edelstein* Gal.

*क्षुद्रवर्षणा f. *eine kleine Art Stechfliege* Rigân. 19,128.

*क्षुद्रवल्ली f. *eine Basella* Rigân. 7,140, v. l.

*क्षुद्रवार्ताकिनी (Rigân. 4,33) und *°वार्ताकी f. *eine Art Solanum.*

*क्षुद्रवास्तुकी f. *ein Chenopodium* Rigân. 7,127.

*क्षुद्रवेदेली f. *Scindapsus officinalis* Rigân. 6,14.

*क्षुद्रशङ्ख m. *eine Art Muschel* Rigân. 13,122.

*क्षुद्रशणपुष्पिका f. *eine Crotolaria* Rigân. 4.69

*क्षुद्रशर्करा und *°शार्करिका (Rigân. 14, 102) f. *aus Javanâla gewonnener Zucker.*

*क्षुद्रशार्दूल m. *Leopard* Rigân. 19,6.

*क्षुद्रशीर्ष m. *eine best. Stande.*

क्षुद्रशील Adj. *gemeinen Charakters* R. 3,35,60.

*क्षुद्रशुक्ति und *°का (Rigân. 13,132) f. *eine zweischalige Muschel.*

*तुरश्यामा f. einbest. Baum, = कटभी Rîgân. 9,131.
*तुरश्लेष्मातक m. Cordia Myxa Rîgân. 11,208.
तुरश्वास m. kurzer Athem.
तुरश्वेता f. = तुरश्यामा.
तुरसमाचार् Adj. gemein verfahrend.
तुरसक्का f. 1) Phaseolus trilobus Rîgân. 3,82. Kaiyâ 3,8. — 2) *Koloquinthengurke Rîgân. 3,87.
*तुरसुवर्णा n. Glockengut Rîgân. 13,28.
1. तुरसूक्त n. ein kleines Lied Çiñkn. Gṛhj. 2,7.
2. तुरसूक्त m. ein Dichter kleiner Lieder Âçv. Gṛhj. 3,4,2. Çiñkn. Gṛhj. 4,10.
*तुरस्फोट m. Pustel Rîgân. 20,7.
*तुरस्वर्णा n. Glockengut Gal.
तुरस्कृत् Adj. Niederträchtige tödtend (Çiva).
*तुरस्किकुलिका f. Solanum Jacquini.
तुरस्त Adj. feinmaschig Spr. 2031.
*तुरस्थिमन्थ m. Premna spinosa Rîgân. 9,24.
तुरस्थारित Adj. von niedrig stehenden Menschen besucht (Land) Âpast.
तुरस्नेन n. eine best. Augensalbe Suçr. 2,341,19.
*तुरस्नेह m. Fischöl.
तुरस्पत्मन् Adj. gemein, niederträchtig R. 3,35,68.
तुरस्पन्न n. die kleine Höhle des Herzens.
*तुरस्पामार्ग und *°क (Rîgân. 4,94) m. Desmochaeta atropurpurea.
*तुरस्मलक n. Myrobalane Rîgân. 11,168.
*तुरस्मलकसंज्ञ m. ein best. Baum Rîgân. 11,202.
*तुरस्म्बुपनस m. = तुरस्मपनस.
*तुरस्म m. Mangifera sylvatica Rîgân. 11,14.
*तुरस्मपनस m. Artocarpus Lacucha.
*तुरस्मा f. 1) Oxalis corniculata. — 2) eine Gurkenart Rîgân. 7,218.
*तुरस्मिका f. Oxalis pusilla Rîgân. 3,100.
*तुरीय Adj. von तुर.
तुरेत्त Adj. v. l. für तुरस्त Spr. 2031.
*तुरेखुदी f. Alhagi Maurorum Rîgân. 4,44.
*तुरेवारु m. eine Gurkenart Rîgân. 3,93.
तुरेला f. kleine Kardamomen.
*तुरेडुम्बरिका f. Ficus oppositifolia Rîgân. 11, 139.
*तुरेपोदकनासी f. eine Basella Rîgân. 7,140.
*तुरेपोदकी f. eine best. Gemüsepflanze.
*तुरेलूक m. Noctua indica.
*तुरुत्त् Adj. hungrig.
*तुरुद्योधन m. schwarzer Senf Nigh. Pa.
1. तुध्, तुंध्यति Hunger empfinden. तुधित hungrig. — Mit वि Hunger empfinden.
2. तुंध् f. Hunger.
तुधा f. 1) dass. — 2) mystische Bez. des Lautes उ.
तुधाकर् Adj. Hunger bewirkend 365,7.
*तुधाकुशल m. ein best. Baum.
*तुधानाशन n. Speise Gal.
*तुधाभिन्नन m. schwarzer Senf.
तुधामार् m. Hungertod.
तुधार्त Adj. vom Hunger gequält 40,22. 140,19.
तुधालु Adj. hungrig, beständig hungrig.
तुधावस् Adj. Hunger —, Appetit bewirkend.
तुधासागर m. eine best. den Appetit reizende Arznei.
तुधि m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.
*तुधुन m. N. pr. eines barbarischen Volkes.
तुध्य in घतुध्य.
तुन्मत् Adj. hungrig Vaṛis. 91,1 v. u.
तुप्, तुपति etwa zusammenfahren, erschrecken.
तुप 1) m. f. (या) Staude, Busch. — 2) m. N. pr. a) des Vaters von Ikshvâku. — b) eines Sohnes des Kṛshṇa. कृप v. l. — c) eines Berges. v. l. घतप.
तुपक m. und f. (या) Staude, Busch.
*तुपउडउमुष्टि m. Hova viridiflora Rîgân. 4,185.
*तुपालु m. fehlerhaft für घनुपालु.
तुब्ध 1) Adj. s. u. तुभ्. — 2) m. a) *Butterstössel. — b) quidam coeundi modus.
*तुब्धक m. Butterstössel Gal.
1. तुभ्, तोभते, तुभ्यति, °ते und *तुभ्नाति agitari, schwanken, zittern, in Bewegung —, in Aufregung gerathen (eig. und übertr.). Partic. तुब्ध (selten) und तुभित in Bewegung —, in Aufregung gerathen. — Caus. तोभयति und °ते (selten) in Bewegung versetzen, zum Schwanken bringen, aufregen, antreiben. — Desid. vom Caus. in चुतोभयिषु. — Mit नि in नितुभा. — Mit प्र in Bewegung —, in Schwanken —, in Aufregung gerathen. — Caus. in Aufregung versetzen. — Mit संप्र in Bewegung —, in Aufregung gerathen. — Mit वि 1) in Bewegung —, in Aufregung —, in Unordnung gerathen. — 2) verwirren, perturbare. — Caus. in Bewegung versetzen, zum Schwanken bringen, aufregen. — Mit परिवि in °तोभ. — Mit सम् in Bewegung —, in Aufregung gerathen. — Caus. in Aufregung versetzen.
2. तुंभ् f. Ruck, Stoss.
तुभा f. wohl eine Art Waffe. Nach Nilak. Göttin der Strafe
तुमंस् Adj. 1) nahrungsreich, nahrhaft, kräftig. — 2) kraftvoll, rüstig, wacker.
तुमी f. 1) in der Anrede an den Pfeil nach Nilak. zittern machend (?). — 2) *Linum usitatissimum. — 3) *Cannabis sativa oder *Crotolaria juncea. — 4) *die Indigopflanze. — 5) *eine best. kriechende Pflanze.
*तुम्प्, तुंम्पति (गतिकर्मन्).
तुंम्प m. Staude.
*तुर्, तुरति (विलेखने, खनने, क्षेपे, खण्डने).
तुर् 1) m. a) scharfes Messer, Scheermesser (auch als Pfeil geworfen). — b) Schneide der Scheere. — c) Asteracantha longifolia. — d) *Saccharum Sara. — e) *eine dornige Gardenia oder Randia Rîgân. 9,147. — f) *Huf, Klaue. — g) *Fuss einer Bettstelle. — 2) *f. तुरी Dolch, Messer.
तुरक 1) m. a) Trilobus lanuginosus Rîgân. 4,40. Bhâvapr. 1,199. — b) *Asteracantha longifolia. — c) *ein best. Baum, = तिलक. — d) *eine best. Pflanze, = भूताङ्कुश Rîgân. 9,135. — e) *Klaue. — f) eine best. Wolkenconfiguration. — 2) f. तुरिका a) Dolch, Messer Ind. St. 15,427. — b) *eine Art Tongefäss. — c) *Beta bengalensis.
तुरकर्णी f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.
तुरकर्मन् n. das Scheeren.
तुरकृत्य n. dass. Gobh. 3,1,23.
तुरकृत Adj. geschoren.
तुरक्रिया f. Anwendung des Scheermessers.
तुरचतुष्य n. die vier zum Rasiren erforderlichen Dinge.
तुरधानी n. Behälter für's Scheermesser.
तुरधार 1) Adj. scharf wie die Schneide eines Scheermessers. — 2) m. ein solcher Pfeil.
तुरधारा f. 1) die Schneide eines Scheermessers. — 2) *eine best. Hölle (buddh.).
तुरनक्षत्र n. ein für's Rasiren günstiges Mondhaus Ind. St. 18,203.
*तुरपत्र m. Saccharum Sara Rîgân. 8,83.
*तुरपत्रिका f. Beta bengalensis Rîgân. 7,131.
तुरपवि 1) Adj. scharfkantig, scharfschneidig, haarscharf Suparn. 25,1. 3. 5. 27,2. — 2) m. a) eine messerscharfe Radschiene Maitr. S. 1,10,14 = Kâṭh. 36,3 = Nir. 3,5. — b) ein best. Ekâha. — 3) n. Name verschiedener Sâman Ârsh. Br.
तुरप्र 1) Adj. einem Scheermesser ähnlich, scharf wie ein Sch. — 2) m. a) ein solcher Pfeil. — b) ein solches Messer oder Sense Pañkat. 38,2. तीक्ष्णाग्र st. dessen ed. Bomb. — 3) n. eine solche Pfeilspitze.
*तुरप्रग n. = तुरप्र 2) a).
तुरभृ m. N. pr. eines Mannes.
तुरभाण्ड n. Behälter für ein Scheermesser.
तुरभृष्टि Adj. mit scharfen Zacken versehen.
*तुरमर्दिन् m. Barbier.
*तुराङ्ग (Rîgân. 4,40) und *°क (Gal.) m. Tribulus lanuginosus.
तुराधिक eine best. Wolkenconfiguration.
तुरार्पण m. N. pr. eines Berges.

*तुरिकापत्र m. *Saccharum Sara* Rîâṇ. 8,82.

*तुरिकापत्त n. *Klinge* H. an. 3,147.

तुरिकोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

*तुरिन् 1) m. *Barbier.* — 2) f. °णी *a) die Frau eines Barbiers.* — *b) Mimosa pudica.*

तुल्ल Adj. *klein, wenig, winzig.*

तुल्लक 1) Adj. (f. घा) *a) dass.* — *b) * niedrig, gemein.* — *c) * arm.* — 2) m. *a) * eine kleine Muschel* Rîâṇ. 19,123. — *b) N. pr. eines Fürsten.* — 3) n. *ein best. Spiel.*

तुल्लककालेय n. Name eines Sâman Âsan. Bn.

तुल्लकतापथित n. *das kürzeste der vier* Tâpaçkita.

तुल्लकवात्सप्र n. Name eines Sâman Âsan. Bn.

*तुल्लकवैश्वदेव n. P. 6,2,39.

तुल्लकवैष्टम्भ n. Name eines Sâman Âsan. Bn.

*तुल्लतात m. *der jüngere Bruder des Vaters.* °क m. *des Vaters Bruder.*

*तेउ m. und *तेउित n. = त्येउ und त्येउित

तेणं Adj. Maitr. S. 2,9,8 statt 1. तपणा 1) der VS. und TS.

तेणाकी f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 712.

तेतिवत् Adj. *eine Form von* ति, तेति *enthaltend* Âit. Br. 5,20,21.

तेत्र n. 1) *Grundbesitz, Grundstück, Grund und Boden.* — 2) *Feld.* तेत्रं कर् *das Feld bebauen.* सस्य° *Kornfeld* 152,27. तेत्र° kennzeichnet eine Pflanze als eine *cultivirte.* — 3) *Ort, Gegend, Platz.* — 4) * *Haus.* — 5) * *Stadt.* — 6) *Gebiet, Sitz, Ort der Wirksamkeit, — der Entstehung, Arbeitsfeld, Fundort* 217,17. 21. 218,11. — 7) *ein heiliger Platz, Wallfahrtsort.* — 8) *jede begrenzte Fläche, — Strecke, eine eingeschlossene geometrische Figur.* स्वल्प° *von geringem Umfange* (Brunnen). — 9) *Planetenbahn.* — 10) $^1/_{12}$ *der Ekliptik, Zodiakalbild.* — 11) *ein astrologisches Haus.* — 12) in der Chiromantie *die Räume in der hohlen Hand.* — 13) *der fruchtbare Mutterleib: das als Feld gedachte Eheweib, welches der Ehemann selbst bestellt oder durch Andere bestellen lässt.* — 14) *der Sitz der Seele, der Körper.* — 15) im Sâṁkhja *der Urstoff o. der Urgeist.*

*तेत्रकर Adj. *das Feld bebauend; m. Landmann.*

*तेत्रकर्कटी f. *eine Gurkenart* Rîâṇ. 7,206.

तेत्रकर्मन् n. *Feldbau.* °कर्मकृत् m. *Landmann.*

तेत्रकर्षक m. *Pflüger, Landbauer* Gaut. 17,6.

तेत्रगणित n. *Geometrie.*

तेत्रगत Adj. *geometrisch.* °गतोपपत्ति f. *geometrischer Beweis.*

*तेत्रचिर्भिटा f. *eine Gurkenart* Rîâṇ. 7,203.

तेत्रज्ञ 1) Adj. *a) auf einem Felde wachsend* H. an. 3,486. Med. j. 79. — *b) mit Jmds Ehefrau von einem Andern erzeugt; m. ein solcher Sohn* Gaut. — 2) *f. घा Name *verschiedener Pflanzen.*

तेत्रज्ञात Adj. = तेत्रज्ञ 1) *b).*

तेत्रजेर्ष m. *Landerwerb.*

तेत्रज्ञ 1) Adj. *a) ortskundig* TBr. 3,10,11,4. — *b) * das Feld kennend, sich mit dem Feldbau abgebend.* — *c) sachkundig, Etwas* (Gen.) *gut kennend.* — 2) m. *a) die Seele.* — *b) * Hurenjäger.* — *c) eine Form Bhairava's.* — *d) N. pr. eines Fürsten.* — 3) f. घा *ein fünfzehnjähriges Mädchen, das bei der Durgâ-Feier diese Göttin darstellt.*

तेत्रतर्ष Adj. *Land erobernd* Maitr. S. 2,2,11.

तेत्रतर् n. *eine zum Bewohnen oder Bebauen sehr geeignete Gegend.*

तेत्रता f. Nom. abstr. zu तेत्र 6).

*तेत्रद् m. *eine Form Bhairava's.*

तेत्रदूतिका f. *Solanum diffusum* Bhâvapr. 1,199.

*तेत्रदूती f. dass. Rîâṇ. 4,33.

तेत्रधर्मन् m. N. pr. eines Fürsten VP.^{2} 4,11.

तेत्रप m. 1) *eine die Felder hütende Gottheit* Pâraṇ. — 2) * = तेत्रद्.

तेत्रपति m. *der Herr —, Besitzer eines Feldes.*

तेत्रपद् n. *ein einer Gottheit* (Gen.) *geheiligtes Gebiet.*

*तेत्रपर्पट m. und °पर्पटी f. vielleicht *Oldenlandia biflora* Mat. med. 305.

तेत्रपाल m. 1) *Feldhüter.* — 2) *eine die Felder hütende Gottheit* Agni-P. 40,21. Paraṇ. Es soll deren 49 geben. — 3) *der Genius loci* Vâstuv. 11,20. — 4) Bein. Çiva's.

*तेत्रपालास m. *eine best. Arzenei.*

तेत्रफल n. *Flächeninhalt* Comm. zu Âryabh. 2,2.

तेत्रभक्ति f. *Feldeintheilung.*

*तेत्रभूमि f. *bebautes Land.*

*तेत्रपमानिका f. *eine best. Pflanze,* = घघा.

तेत्रपत m. *Feldhüter.*

तेत्रपाशि m. *eine durch geometrische Figuren bezeichnete Quantität.*

*तेत्रकुक्षा *eine Gurkenart* Rîâṇ. 7,206.

तेत्रलिप्ता f. *eine Minute der Ekliptik.*

तेत्रलिप्तीकरण n. *das Reduciren auf Minuten der Ekliptik.*

तेत्रवसुधा f. *bebautes Land.*

तेत्रविद् 1) Adj. *a) ortskundig.* — *b) sachkundig.* — *c) den Körper kennend.* — 2) m. *die Seele.*

तेत्रव्यवहार m. *Bestimmung geometrischer Figuren, Planimetrie* Lîlâv. 44,3.

तेत्रसमास (Prâcnat. de Cir. pr. 20) m. und °सूत्र n. Titel eines Gaina-Werkes.

*तेत्रसंभव 1) m. *a) Abelmoschus esculentus.* — *b) Ricinus communis.* — 2) *f. घा *eine Gurkenart* Rîâṇ. 7,218.

*तेत्रसंभूत m. *ein best. Gras* Rîâṇ. 8,119.

तेत्रसाति f. *Landerwerb.*

तेत्रसीमन् m. *Feldscheider.*

तेत्रांश m. *ein Grad der Ekliptik.*

*तेत्रागीव Adj. *vom Felde lebend; m. Landmann.*

तेत्राधिदेवता f. *die Gottheit eines geheiligten Gebietes.*

तेत्राधिप m. 1) dass. — 2) *der Regent eines Zodiakalbildes.*

*तेत्रामलकी f. *Flacourtia cataphracta.*

तेत्रार्हा Adj. *Land verleihend.*

तेत्रिक m. 1) *Besitzer eines Feldes* Gaut. — 2) *Ehemann.*

तेत्रिन् 1) m. *a) Besitzer eines Feldes.* — *b) * Landmann.* — *c) Ehemann.* — *d) die Seele.* — 2) * f. °णी *Rubia Munjista* Rîâṇ. 6,191.

तेत्रिय 1) Adj. *a) zum Orte gehörig; n. Pl. Umgegend.* — *b) unheilbar* (Krankheit) Spr. 4023. — *c) * mit fremden Ehefrauen sich abgebend.* — 2) n. *a) ein am Körper fest haftendes, chronisches oder organisches Leiden.* Auch * m. — *b) * Unkraut auf einem Felde.*

तेत्रियनाशन Adj. (f. ई) *eine chronische oder organische Krankheit vertreibend.*

1. तेत्री f. scheinbar *eine Krankheit schaffende Unholdin* TBr. 2,5,6,1; wo aber st. तेत्रियें (!) mit AV. 2,10,1 तेत्रियोत् zu lesen ist.

2. तेत्री Adv. mit कर् *occupare, sich bemächtigen, — bemeistern;* mit Acc. Kâv. 124,10. 152,19. Agni-P. 30,22.

तेत्रीय्, °यति *nach einem Acker Verlangen tragen* Spr. 3800.

*तेत्रेक्षु m. *Andropogon bicolor* Rîâṇ. 16,23.

तेत्रोपत m. N. pr. eines Sohnes des Çvaphalka.

*तेद् m. *sorrowing, moaning.*

तेप m. 1) *Wurf.* — 2) *das Werfen, so v. a. schnelles Hinundherbewegen.* — 3) *das Hinundhergeworfenwerden, — schwanken* Mṛicch. 47. — 4) * *das Aufstreichen von Salbe oder Tünche.* — 5) * *das Ueberschreiten* (तङ्घन). — 6) *Aufschub, Frist, Zeitverlauf.* — 7) *jactura, Verlust* in धन°. — 8) *Beschuldigung* Jâtâ. 2,210. — 9) *Schmähung, Schimpf.* — 10) *Uebertragung* Çaṁk. zu Bâdar. 4,1,3. — 11) * *Hochmuth.* — 12) * *Blumenstrauss.* — 13) *die hinzuzuaddirende Zahl.* — 14) *Himmelsbreite.*

तेपक 1) Adj. a) *schleudernd, werfend.* — b) *vernichtend* Çaṃk. zu Bādar. 4,3,14 (S. 1130, Z. 1. 2). — c) *eingeschoben, interpolirt.* — 2) m. a) *Steuermann* Gal. — b) *die hinzuzuaddirende Zahl* Bīǵag. 46.

तेपण 1) n. a) *das Schnellen, Abschnellenlassen* (der Bogensehne); *das Fortschleudern* (beim Faustkampf) VP. 5,20,31. — b) *das Fortschicken, Fortjagen.* — c) *das Hinbringen, Verbringen* (einer Zeit). तपण v. l. — d) *Schleuder.* — e) M. 4,119 fehlerhaft für 1. तपण 3). — 2) f. ई a) *Schleuder oder Schleuderwaffe.* — b) * *Ruder.* — c) * *eine Art Netz.*

तेपणसार Titel eines Werkes.

*तेपणि f. *Ruder.*

तेपणीय *Schleuder.*

तेपदिन् n. = तपस्.

तेपन् m. *Wurf.* Instr. तेप्ना *rasch.*

तेपपात m. *der Punct, in dem die Bahnen der Planeten und des Mondes die Ekliptik schneiden.*

तेपय्, °यति Caus. von 1. ति und 1. तिप्.

तेपवृत्त n. *die Bahn der Planeten und des Mondes.*

*तेपिमन् m. *Geschwindigkeit.*

तैपिष्ठ Adj. (f. या) *der schnellste.* Superl. zu तिप्र.

तैपीयस् Adj. *schneller, rascher* Çat. Br. 6,3,3,2. Adv. तेपीयस् *so schnell —, so kurze Zeit als möglich* Spr. 1909. Compar. zu तिप्र.

तेपृ Nom. ag. *Schleuderer.*

तेप्य Adj. 1) *hineinzuwerfen.* — 2) *zu schmähen, zu schimpfen.*

तेपु m. *das Schnellen* (der Bogensehne) 17,4.

तेप्य Adj. 1) *geworfen werdend, hineinzuwerfen, zu werfen in* (Loc.) zu Spr. 3007. — 2) *umzulegen, anzulegen.* — 3) *zu vernichten* Çaṃk. zu Bādar. 4, 3,14 (S. 1130, Z. 2). — 4) *zu addiren.*

तेप्रा Tāṇḍ. Br. 7,6,4 Druckfehler für तेप्ना; s. u. तेपन्.

तैम 1) Adj. (f. या) *wohnlich, heimlich, behaglich, Ruhe und Sicherheit bietend.* Das Subst. älter. — 2) m. a) *Grundlage, Unterlage.* समान° *auf gleicher Unterlage stehend, so v. a. sich die Wage haltend.* Nom. abstr. समानतैमत्व n. — b) *Aufenthalt, Rast, ruhiges Verweilen.* — c) *Ruhe, Friede, Sicherheit, ein sicherer und behaglicher Zustand, Wohlergehen.* तैमं ते als Gruss. तैमेण und तैमेस् *in Ruhe und Sicherheit, wohlbehalten, unversehrt.* Häufig im Gegensatz zu यौग (auch प्रयुंज्) *Ruhe und Arbeit, unangefochtener Besitz und Erwerb.* Vgl. तैमयोग und योगतैम. Später auch n. — d) * *die letzte Erlösung.* — e) * *ein best. wohlriechender Stoff.* — f) als Personification von 2) c) *ein Sohn Dharma's.* — g) N. pr. α) verschiedener Personen VP. — β) einer Klosterschule. — 3) f. या a) *ein best. wohlriechender Stoff.* — b) * Beiw. der Durgā. — c) N. pr. α) einer Göttin, = तैमकरी. — β) einer Apsaras. — 4) n. α) = 2) c). — b) N. pr. eines Varsha in Plakshadvīpa.

तैमक m. 1) * *ein best. wohlriechender Stoff.* — 2) N. pr. a) eines Schlangendämons. — b) eines Rākshas. — c) * eines Wesens im Gefolge Çiva's. — d) verschiedener Männer. — 3) n. N. pr. eines von einem Kshemaka beherrschten Varsha in Plakshadvīpa VP. 2,4,5.

तैमन 1) Adj. *Ruhe und Sicherheit bietend, — verleihend, Behagen schaffend.* — 2) f. ई *eine Form der* Durgā VP.² 4,262.

तैमकर्ण m. N. pr. eines Autors.

तैमकर्मन् 1) Adj. = तैमकर 1). — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

तैमकाम Adj. *nach Rast verlangend.*

*तैमकार und °क Adj. = तैमकर 1).

तैमकुतूहल n. Titel eines Werkes.

तैमकृत् Adj. = तैमकर 1) Āpast. Spr. 2876.

तैमगुप्त m. N. pr. eines Fürsten.

तैमंकर 1) Adj. = तैमकर 1) Spr. 6481. — 2) m. N. pr. a) eines Fürsten der Trigarta. — b) eines Sohnes des Brahmadatta. — c) eines Autors Ind. St. 15,188. — d) eines mythischen Buddha. — 3) f. ई a) *eine Form der* Durgā VP. 5,1,33. — b) N. pr. α) einer Göttin. — b) einer Schwester von 2) b).

*तैमंकरिन् m. *Falco Ponticerianus* Gal.

तैमजित् m. N. pr. eines Fürsten.

तैमतरु m. *ein best. Baum.*

तैमदर्शिन् m. N. pr. eines Fürsten der Kosala.

तैमदर्शिय Adj. *Kshemadarçin betreffend.*

तैमधन्वन् m. N. pr. 1) eines Sohnes a) des 3ten Manu Sāvarṇa. — b) des Puṇḍarika. — 2) eines Fürsten.

तैमधर्मन् m. N. pr. eines Fürsten.

तैमधूर्त m. Pl. N. pr. eines Volkes Varāh. Bṛh. S. 14,28.

तैमधूर्ति m. N. pr. eines Mannes MBh. 1,67,64 (v. l. तैममूर्ति).

तैमधृतन् m. N. pr. = तैमधन्वन् 1) b) Tāṇḍ. Br. 22,18,7.

*तैमफला f. *Ficus oppositifolia.*

तैमभूमि m. N. pr. eines Fürsten.

तैममूर्ति m. desgl.

तैममूर्तितीर्थ n. N. pr. eines Tīrtha.

तैमय, Partic. तैमयत् 1) *rastend.* — 2) *Rast gewährend, beherbergend.*

तैमयुक्तम् Adv. *vollkommen gelungen.*

तैमयोग m. Du. *Ruhe und Arbeit* Âit. Br. 1,14.

तैमरश्मि m. N. pr. = तैमशर्मन्.

तैमराज m. N. pr. eines Mannes.

तैमवत् 1) *Adj. *von Ruhe und Sicherheit begleitet.* — 2) m. N. pr. eines Fürsten VP.² 3,334. — 3) f. °वती N. pr. a) einer Oertlichkeit. — b) eines Frauenzimmers.

तैमवर्मन् m. N. pr. eines Fürsten VP.² 4,180.

तैमवाह् m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

तैमविद् m. N. pr. eines Fürsten VP.² 4,180.

तैमवृक्ष m. *ein best. Baum,* = तैमतरु.

तैमवृद्धि m. N. pr. 1) eines Feldherrn des Çiva. — 2) * Pl. eines Kriegergeschlechts.

*तैमवृद्धिन् m. N. pr. eines Mannes.

तैमशर्मन् m. N. pr. eines Autors.

तैमभूर् m. *ein Held an sicherm Orte, feiger Prahler.*

तैमादित्य m. N. pr. eines Mannes.

तैमाधि m. N. pr. eines Fürsten von Mithilā.

तैमानन्द m. N. pr. eines Autors.

तैमारि m. N. pr. = तैमाधि.

तैमार्चिस् m. N. pr. eines Fürsten.

तैमिन् Adj. *der Ruhe und Sicherheit sich erfreuend, wohlbehalten, unversehrt.*

तैमीश्वर m. N. pr. des Autors von Kaṇḍakaṇçika Kāçyap. 3,8.

तैमेन्द्र m. N. pr. verschiedener Autoren Bühler, Rep. S. 45. fgg.

तैमेन्द्रप्रकाश m. Titel eines Werkes.

तैमेश्वर m. N. pr. wohl fehlerhaft für तैमीश्वर Hall in der Einl. zu Daçak. 30.

तैम्य (तैमिय) und तैम्य 1) Adj. (f. या) a) *rastend, ruhend.* — b) *Ruhe und Sicherheit bietend. Glück verheissend.* Auch als Beiw. Çiva's. — 2) m. N. pr. verschiedener Fürsten. — 3) f. तैम्या *eine Form der* Durgā VP. 5,1,33. — 4) n. (oxyt.) *das Rasten.*

*तैय Adj. *zu vernichten, zu entfernen.*

*तैय् (?), तैयति (निरसने).

तैयु Adj. *vergänglich* Maitr. S. 1,6,10.

तैयय n. *das zu Grunde Gehen.*

तैत m. *Stammeshaupt, Fürst.*

*तैतयत m. N. pr. eines Mannes.

*तैतयतायनि m. Patron. von तैतयत.

तैतवत् Adj. *fürstlich.*

*तैति von तित Mahābh. 8,37,b.

तैत्र n. *Feldwesen, Grundbesitz.*

तैत्रजित्य n. *Land erwerb, siegreicher Kampf.*

*तैत्रस und *°स्य n. Nom. abstr. von तैत्रस.

*तुरिकापत्र m. *Saccharum Sara* Rîgân. 8,83.

*तुरिकाफल n. *Klinge* H. an. 3,147.

तुरिकोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

*तुरिन् 1) m. *Barbier.* — 2) f. °णी a) *die Frau eines Barbiers.* — b) *Mimosa pudica.*

तुल्ल Adj. *klein, wenig, winzig.*

तुल्लक 1) Adj. (f. आ) a) dass. — b) *niedrig, gemein.* — c) *arm. — 2) m. a) *eine kleine Muschel Rîgân. 19,122. — b) N. pr. eines Fürsten. — 3) n. *ein best. Spiel.*

तुल्लककालेय n. Name eines Sâman Âsan. Ba.

तुल्लकतापथित n. *das kürzeste der vier Tâpaçikta.*

तुल्लकवातसप्र n. Name eines Sâman Âsan. Ba.

*तुल्लकवैश्वदेव n. P. 6,2,39.

तुल्लकवैष्टम्भ n. Name eines Sâman Âsan Ba.

*तुल्लतात m. *der jüngere Bruder des Vaters.* *°क m. *des Vaters Bruder.*

*तेउ m. und *तेउित n. = त्येउ und त्येउित

तेणे Adj. Maitr. S. 2,9,8 statt 1. तपणा 1) der VS. und TS.

तेणाकी f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 712.

तेतिवत्त् Adj. *eine Form von ति, तेति enthaltend* Âit. Ba. 5,20,21.

तेत्र n. 1) *Grundbesitz, Grundstück, Grund und Boden.* — 2) *Feld.* तेत्रं कर् *das Feld bebauen.* सस्य° *Kornfeld* 152,27. तेत्र° kennzeichnet eine Pflanze als eine *cultivirte.* — 3) *Ort, Gegend, Platz.* — 4) *Haus. — 5) *Stadt. — 6) *Gebiet, Sitz, Ort der Wirksamkeit, — der Entstehung, Arbeitsfeld, Fundort* 217,17. 21. 218,11. — 7) *ein heiliger Platz, Wallfahrtsort.* — 8) *jede begrenzte Fläche, — Strecke, eine eingeschlossene geometrische Figur.* स्वल्प° *von geringem Umfange* (Brunnen). — 9) *Planetenbahn.* — 10) $^1/_{12}$ *der Ekliptik, Zodiakalbild.* — 11) *ein astrologisches Haus.* — 12) In der Chiromantie *die Räume in der hohlen Hand.* — 13) *der fruchtbare Mutterleib; das als Feld gedachte Eheweib, welches der Ehemann selbst bestellt oder durch Andere bestellen lässt.* — 14) *der Sitz der Seele, der Körper.* — 15) im Sâṁkhja *der Urstoff o. der Urgeist.*

*तेत्रकर् Adj. *das Feld bebauend; m. Landmann.*

*तेत्रकर्कटी f. *eine Gurkenart* Rîgân. 7,206.

तेत्रकर्मन् n. *Feldbau.* °कर्मकृत् m. *Landmann.*

तेत्रकर्षक m. *Pflüger, Landbauer* Gaut. 17,6.

तेत्रगणित n. *Geometrie.*

तेत्रगत Adj. *geometrisch.* °गतोपपत्ति f. *geometrischer Beweis.*

*तेत्रचिर्भिटा f. *eine Gurkenart* Rîgân. 7,208.

तेत्रज्ञ 1) Adj. a) *auf einem Felde wachsend* H. an. 3,486. Mbh. 3. 79. — b) *mit Jmds Ehefrau von einem Andern erzeugt; m. ein solcher Sohn* Gaut. — 2) *f. ज्ञा Name *verschiedener Pflanzen.*

तेत्रज्ञात Adj. = तेत्रज्ञ 1) b).

तेत्रतेर्य m. *Landerwerb.*

तेत्रत्र 1) Adj. a) *ortskundig* TBr. 3,10,8,6. — b) *das Feld kennend, sich mit dem Feldbau abgebend.* — c) *sachkundig, Etwas* (Gen.) *gut kennend.* — 2) m. a) *die Seele.* — b) *Hurenjäger.* — c) *eine Form Bhairava's.* — d) N. pr. eines Fürsten. — 3) f. त्रा *ein fünfzehnjähriges Mädchen, das bei der Durgâ-Feier diese Göttin darstellt.*

तेत्रत्रर्य Adj. *Land erobernd* Maitr. S. 2,2,11.

तेत्रत्रर् n. *eine zum Bewohnen oder Bebauen sehr geeignete Gegend.*

तेत्रता f. Nom. abstr. zu तेत्र 6).

*तेत्रद् m. *eine Form Bhairava's.*

तेत्रदूतिका f. *Solanum diffusum* Bhâvapr. 1,199.

*तेत्रदूती f. dass. Rîgân. 4,38.

तेत्रधर्मन् m. N. pr. eines Fürsten VP.^{2} 4,44.

तेत्रप m. 1) *eine die Felder hütende Gottheit* Pâraṇ. — 2) * = तेत्रद्.

तेत्रपति m. *der Herr —, Besitzer eines Feldes.*

तेत्रपद् n. *ein einer Gottheit* (Gen.) *geheiligtes Gebiet.*

*तेत्रपर्पट m. und °पर्पटी f. vielleicht *Oldenlandia biflora* Mat. med. 305.

तेत्रपाल m. 1) *Feldhüter. — 2) *eine die Felder hütende Gottheit* Agni-P. 40,21. Paraṇ. Es soll deren 49 geben. — 3) *der Genius loci* Varâh. 11,10. — 4) Beiw. Çiva's.

*तेत्रपालरस m. *eine best. Arsenik.*

तेत्रफल n. *Flächeninhalt* Comm. zu Âryabh. 2,3.

तेत्रभक्ति f. *Feldeintheilung.*

*तेत्रभूमि f. *bebautes Land.*

*तेत्रपमानिका f. *eine best. Pflanze,* = वचा.

तेत्रराज m. *Feldhüter.*

तेत्रराशि m. *eine durch geometrische Figuren bezeichnete Quantität.*

*तेत्रलक्ष्मा *eine Gurkenart* Rîgân. 7,206.

तेत्रलिप्ता f. *eine Minute der Ekliptik.*

तेत्रलिप्तीकरण n. *das Reduciren auf Minuten der Ekliptik.*

तेत्रवसुधा f. *bebautes Land.*

तेत्रविद् 1) Adj. a) *ortskundig. — b) *sachkundig.* — c) *den Körper kennend.* — 2) m. *die Seele.*

तेत्रव्यवहार m. *Bestimmung geometrischer Figuren, Planimetrie* Lîlâv. 44,5.

तेत्रसमास (Pischel, de Gr. pr. 20) m. und °सूत्र n. Titel eines Gaina-Werkes.

*तेत्रसंभव 1) m. a) *Abelmoschus esculentus.* — b) *Ricinus communis.* — 2) *f. आ *eine Gurkenart* Rîgân. 7,215.

*तेत्रसंभूत m. *ein best. Gras* Rîgân. 8,119.

तेत्रसाति f. *Landerwerb.*

तेत्रसीधस् m. *Feldscheider.*

तेत्रांश m. *ein Grad der Ekliptik.*

*तेत्राग्नीध Adj. *vom Felde lebend; m. Landmann.*

तेत्राधिदेवता f. *die Gottheit eines geheiligten Gebietes.*

तेत्राधिप m. 1) dass. — 2) *der Regent eines Zodiakalbildes.*

*तेत्रामलकी f. *Flacourtia cataphracta.*

तेत्रार्ह Adj. *Land verleihend.*

तेत्रिक m. 1) *Besitzer eines Feldes* Gaut. — 2) *Ehemann.*

तेत्रिन् 1) m. a) *Besitzer eines Feldes. — b) *Landmann. — c) *Ehemann. — d) *die Seele.* — 2) *f. °णी *Rubia Munjista* Rîgân. 6,194.

तेत्रिय 1) Adj. a) *zum Orte gehörig;* n. Pl. *Umgegend.* — b) *unheilbar* (Krankheit) Spr. 4023. — c) *mit fremden Ehefrauen sich abgebend. — 2) n. a) *ein am Körper fest haftendes, chronisches, oder organisches Leiden.* Auch *m. — b) *Unkraut auf einem Felde.*

तेत्रियनाशन Adj. (f. ई) *eine chronische oder organische Krankheit vertreibend.*

1. तेत्री f. scheinbar *eine Krankheit schaffende Unholdin* TBr. 2,5,8,1, wo aber st. तेत्रिये (!) mit AV. 2,10,1 तेत्रियात् zu lesen ist.

2. तेत्री Adv. mit कर् *occupare, sich bemächtigen, — bemeistern;* mit Acc. Kâd. 124,10. 182,19. Aeçi-P. 30,32.

तेत्रीय्, °यति *nach einem Acker Verlangen tragen* Spr. 3800.

*तेत्रेक्षु m. *Andropogon bicolor* Rîgân. 16,23.

तेत्रोपेत m. N. pr. eines Sohnes des Çvaphalka.

*तेद् m. *sorrowing, moaning.*

तेप m. 1) *Wurf. — 2) *das Werfen, so v. a. schnelles Hinundherbewegen.* — 3) *das Hinundhergeworfenwerden, — schwanken* Mbh. 47. — 4) *das Aufstreichen von Salbe oder Tünche. — 5) *das Ueberschreiten* (लङ्घन). — 6) *Aufschub, Frist, Zeitverlauf.* — 7) *jactura, Verlust* in मन:°. — 8) *Beschuldigung* Jîân. 2,210. — 9) *Schmähung, Schimpf.* — 10) *Uebertragung* Çiṁh. zu Bîdar. 4,1,8. — 11) *Hochmuth. — 12) *Blumenstrauss. — 13) *die hinzuzuaddirende Zahl.* — 14) *Himmelsbreite.*

क्षेपक 1) Adj. a) *schleudernd, werfend.* — b) *vernichtend* Çaṃk. zu Bâdar. 4,3,14 (S. 1130, Z. 1. 3). — c) *eingeschoben, interpolirt.* — 2) m. a) *Steuermann* Gal. — b) *die hinzuzuaddirende Zahl* Bîjag. 46.

क्षेपण 1) n. a) *das Schnellen, Abschnellenlassen* (der Bogensehne); *das Fortschleudern* (beim Faustkampf) VP. 5,20,34. — b) *das Fortschicken, Fortjagen.* — c) *das Hinbringen, Verbringen* (einer Zeit). क्षपण v. l. — d) *Schleuder.* — e) M. 4,119 fehlerhaft für 1. क्षपण 3). — 2) f. ई a) *Schleuder oder Schleuderwaffe.* — b) * *Ruder.* — c) * *eine Art Netz.*

क्षेपणसार Titel eines Werkes.

*क्षेपणि f. *Ruder.*

क्षेपणीय *Schleuder.*

क्षेपदिन n. = क्षपाह.

क्षेपन् m. *Wurf.* Instr. क्षेप्णा *rasch.*

क्षेपपात m. *der Punct, in dem die Bahnen der Planeten und des Mondes die Ekliptik schneiden.*

क्षेप्, °पति Caus. von 1. क्षि und 1. क्षिप्.

क्षेपवृत्त n. *die Bahn der Planeten und des Mondes.*

*क्षेपिमन् m. *Geschwindigkeit.*

क्षैपिष्ठ Adj. (f. या) *der schnellste.* Superl. zu क्षिप्र.

क्षैपीयस् Adj. *schneller, rascher* Çat. Br. 6,3,2,3. Adv. क्षेपीयस् *so schnell —, so kurze Zeit als möglich* Spr. 1909. Compar. zu क्षिप्र.

क्षेप्तर् Nom. sg. *Schleuderer.*

क्षेप्तव्य Adj. 1) *hineinzuwerfen.* — 2) *zu schmähen, zu schimpfen.*

क्षेप्र m. *das Schnellen* (der Bogensehne) 17,4.

क्षेप्य Adj. 1) *geworfen werdend, hineinzuwerfen,* zu werfen in (Loc.) zu Spr. 3007. — 2) *umzulegen, anzulegen.* — 3) *zu vernichten* Çaṃk. zu Bâdar. 4, 3,14 (S. 1130, Z. 2). — 4) *zu addiren.*

क्षेम्रा Tâṇḍja-Br. 7,6,4 Druckfehler für क्षेप्या; s. u. क्षेपन्.

क्षेम 1) Adj. (f. या) *wohnlich, heimlich, behaglich, Ruhe und Sicherheit bietend.* Das Subst. älter. — 2) m. a) *Grundlage, Unterlage.* समान° *auf gleicher Unterlage stehend, so v. a. sich die Wage haltend.* Nom. abstr. समानक्षेमत्व n. — b) *Aufenthalt, Rast, ruhiges Verweilen.* — c) *Ruhe, Friede, Sicherheit, ein sicherer und behaglicher Zustand, Wohlergehen.* क्षेमं ते als Gruss. क्षेमेण und क्षेमेस् *in Ruhe und Sicherheit, wohlbehalten, unversehrt.* Häufig im Gegensatz zu योग (auch प्रयोक्ष्) *Ruhe und Arbeit, unangefochtener Besitz und Erwerb.* Vgl. क्षेमयोग und योगक्षेम. Später auch n. — d) * *die letzte Erlösung.* — e) * *ein best. wohlriechender Stoff.* — f) als Personification von 2) c) *ein Sohn Dharma's.* — g) N. pr. α) verschiedener Personen VP. — β) einer Klosterschule. — 3) f. या a) *ein best. wohlriechender Stoff.* — b) * Beiw. der Durgâ. — c) N. pr. α) einer Göttin, = क्षेमंकरी. — β) einer Apsaras. — 4) n. α) = 2) c). — b) N. pr. eines Varsha in Plakshadvîpa.

क्षेमक m. 1) * *ein best. wohlriechender Stoff.* — 2) N. pr. a) eines Schlangendämons. — b) eines Rakshas. — c) * eines Wesens im Gefolge Çiva's. — d) verschiedener Männer. — 3) n. N. pr. eines von einem Kshemaka beherrschten Varsha in Plakshadvîpa VP. 2,4,5.

क्षेमङ्कर 1) Adj. *Ruhe und Sicherheit bietend,* — *verleihend, Behagen schaffend.* — 2) f. ई *eine Form der* Durgâ VP.^{2} 4,262.

क्षेमकर्ण m. N. pr. eines Autors.

क्षेमकर्मन् 1) Adj. = क्षेमकर 1). — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

क्षेमकाम Adj. *nach Rast verlangend.*

*क्षेमकार und °क Adj. = क्षेमकर 1).

क्षेमकुतूहल n. Titel eines Werkes.

क्षेमकृत् Adj. = क्षेमकर 1) Âpast. Spr. 2876.

क्षेमगुप्त m. N. pr. eines Fürsten.

क्षेमंकर 1) Adj. = क्षेमकर 1) Spr. 6481. — 2) m. N. pr. a) eines Fürsten der Trigarta. — b) eines Sohnes des Brahmadatta. — c) eines Autors Ind. St. 15,188. — d) eines mythischen Buddha. — 3) f. ई a) *eine Form der* Durgâ VP. 5,1,33. — b) N. pr. α) einer Göttin. — b) einer Schwester von 2) b).

*क्षेमंकरिन् m. *Falco Ponticerianus* Gal.

क्षेमजित् m. N. pr. eines Fürsten.

क्षेमतरु m. *ein best. Baum.*

क्षेमदर्शिन् m. N. pr. eines Fürsten der Kosala.

क्षेमदर्शिन् Adj. *Kshemadarçin betreffend.*

क्षेमधन्वन् m. N. pr. 1) eines Sohnes a) des 3ten Manu Sâvarṇa. — b) des Puṇḍarika. — 2) eines Fürsten.

क्षेमधर्मन् m. N. pr. eines Fürsten.

क्षेमधूर्त m. Pl. N. pr. eines Volkes Varâh. Bṛh. S. 14,28.

क्षेमधूर्ति m. N. pr. eines Mannes MBh. 1,67,64 (v. l. क्षेममूर्ति).

क्षेमधृत्वन् m. N. pr. = क्षेमधन्वन् 1) b) Tâṇḍja-Br. 22,18,7.

*क्षेमफला f. *Ficus oppositifolia.*

क्षेमभूमि m. N. pr. eines Fürsten.

क्षेममूर्ति m. desgl.

क्षेममूर्तितीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

क्षेमय्, Partic. क्षेमयत् 1) *rastend.* — 2) *Rast gewährend, beherbergend.*

क्षेमयुक्तम् Adv. *vollkommen gelungen.*

क्षेमयोग m. Du. *Ruhe und Arbeit* Âit. Br. 1,14.

क्षेमरश्मि m. N. pr. = क्षेमशर्मन्.

क्षेमराज m. N. pr. eines Mannes.

क्षेमवत् 1) *Adj. von *Ruhe und Sicherheit begleitet.* — 2) m. N. pr. eines Fürsten VP.^{2} 3,334. — 3) f. °वती N. pr. a) einer Oertlichkeit. — b) eines Frauenzimmers.

क्षेमवर्मन् m. N. pr. eines Fürsten VP.^{2} 4,180.

क्षेमवाह m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

क्षेमविद् m. N. pr. eines Fürsten VP.^{2} 4,180.

क्षेमवृक्ष m. *ein best. Baum,* = क्षेमतरु.

क्षेमवृद्धि m. N. pr. 1) eines Feldherrn des Çiva. — 2) * Pl. eines Kriegergeschlechts.

*क्षेमवृद्धिन् m. N. pr. eines Mannes.

क्षेमशर्मन् m. N. pr. eines Autors.

क्षेमशूर m. *ein Held an sicherm Orte, feiger Prahler.*

क्षेमादित्य m. N. pr. eines Mannes.

क्षेमाधि m. N. pr. eines Fürsten von Mithilâ.

क्षेमानन्द m. N. pr. eines Autors.

क्षेमारि m. N. pr. = क्षेमाधि.

क्षेमार्चिस् m. N. pr. eines Fürsten.

क्षेमिन् Adj. *der Ruhe und Sicherheit sich erfreuend, wohlbehalten, unversehrt.*

क्षेमीश्वर m. N. pr. des Autors von Kaṇḍakauçika Kâṇḍak. 3,8.

क्षेमेन्द्र m. N. pr. verschiedener Autoren Bühler, Rep. S. 45. fgg.

क्षेमेन्द्रप्रकाश m. Titel eines Werkes.

क्षेमेश्वर m. N. pr. wohl fehlerhaft für क्षेमीश्वर Hall in der Einl. zu Daçak. 30.

क्षेम्य (क्षेमिय) und क्षेम्य 1) Adj. (f. या) a) *rastend, ruhend.* — b) *Ruhe und Sicherheit bietend. Glück verheissend.* Auch als Beiw. Çiva's. — 2) m. N. pr. verschiedener Fürsten. — 3) f. क्षेम्या *eine Form der* Durgâ VP. 5,1,33. — 4) n. (oxyt.) *das Rasten.*

*क्षेय Adj. *zu vernichten, zu entfernen.*

*क्षेव् (?), क्षेवति (निरसने).

क्षेवृ Adj. *vergänglich* Maitr. S. 1,6,10.

क्षेष्य n. *das zu Grunde Gehen.*

क्षैत m. *Stammeshaupt, Fürst.*

*क्षेतपत m. N. pr. eines Mannes.

*क्षेतपतायन m. Patron. von क्षेतपत.

क्षैतवत् Adj. *fürstlich.*

*क्षेति von क्षित Manâh. 8,37,b.

क्षैत्र n. *Feldwesen, Grundbesitz.*

क्षैत्रजित्य n. *Land erwerb, siegreicher Kampf.*

*क्षैत्रज्ञ und *°ज्ञ्य n. Nom. abstr. von क्षेत्रज्ञ.

तैत्रपत Adj. (f. °ई) von तैत्रपति Âpast. Ça. 11,10,13.

1. तैत्रपत्य n. *Herrschaft, Besitz.*

2. तैत्रपत्य Adj. *dem Herrn des Orts gehörig.*

तैप्र 1) Adj. *durch rasches Sprechen bewirkt; so heisst der Saṁdhi, welcher durch Uebergang eines i, ī, u oder ū in einen Halbvocal entsteht, desgleichen der auf einer solchen Silbe entstandene Svarita.* — 2) °n. *Schnelligkeit.*

तैप्राभाष्य Adj. *ein in einen Halbvocal übergegangenes i, ī, u oder ū enthaltend.*

तैप्र्य n. *Schnelligkeit* Çaṁk. zu Bâdar. 4,3,1.

°तैमवृद्धि m. Patron. von तैमवृद्धिन्.

°तैमवृद्धीय Adj. von तैमवृद्धि.

तैरकलम्भि m. Patron. N. pr. eines Lehrers.

°तैरक्रुद m. Patron. von तैरक्रुद.

°तैरेय 1) Adj. (f. ई) *mit Milch zubereitet.* — 2) f. ई *Milchgericht*

°तैष्टृ, तैष्टपति (तैपे).

°तोड m. *ein Pfosten zum Anbinden eines Elephanten.*

तोडक in गो°.

तोणी nach Nir. = तपणा, nach Sây. Adj. *nicht zu gehen vermögend* oder m. *eine Art Laute.*

तोणी und तोणी (Nom. तोणीस्) f. 1) Sg. und Pl. etwa *Schaar, Menge, Gefolge, Dienerschaft;* Du. *die Schaaren der Wesen auf Erden und im Himmel (Himmel und Erde* Naigh.). — 2) *die Erde, Land.*

तोणिपति m. *Fürst, König* Spr. 7710. Hit. 10.

तोणिपाल m. dass. Prasannar. 130,4.

तोणिदेव m. *ein Brahman* Mahâvy. 4,1

तोणिधरमिश्र m. N. pr. eines Commentators Hall in der Einl. zu Daçar. 4.

तोणीन्द्र (Kautukar. 6) und तोणीपति m. *Fürst, König.*

तोणीमण्डल n. *Erdenrund* Bâlar. 37,2

तोणीमय Adj. *die Erde darstellend.*

तोणीरमण m. *Fürst, König* Vîs.

तोणीरुह m. *Baum* Prasannar. 68,12.

°तोत्तृ Nom. ag. *Mörserkeule.*

°तोत्तव्य Adj. *zu zerstampfen, zu zertreten.*

तोद m. 1) *Stoss, harter Anschlag.* — 2) *Zerstampfung, Zermalmung, Zerschmetterung* Bâlar. 87,11. 109,14. — 3) *Mehl, Pulver, Puder* 292,16. Kâd. 136,24. II,3,9. — 4) *Tropfen* Kâd. 42,4. 131,2. II,16,13. — 5) *Stückchen* Kâd. 127,4. — 6) *Multiplication* Ganit. Taipa. 102.

तोदक्षम Adj. *einen Stoss vertragend, stichhaltig, eine Kritik ertragend* Naish. 6,113.

तोदस् n. *bewegtes Wasser, Schwall (der Wogen), Strom, fluctus.*

तोदित 1) Adj. Partic. vom Caus. von तुद्. — 2) °n. *Mehl.*

°तोदिमन् m. *Kleinheit, Winzigkeit.*

तोदिष्ठ Adj. *der kleinste, dünnste* Maitr. S. 1, 8,6. Gop. Br. 2,1,9. Superl. zu तुद्र.

तोदीयस् Adj. *geringer* Harshaç. 24,22. *überaus klein, — winzig* Hemâdri 1,1,6. Ind. St. 15,379. Compar. zu तुद्र.

तोद्य Adj. *festzustampfen.*

तोधुक Adj. *hungrig.*

तोभ m. 1) *das Schwanken, zitternde Bewegung, Erschütterung, Unruhe, Aufregung.* बल° *Meuterei der Soldaten.* — 2) in der Dramatik *eine zu Vorwürfen führende Aufregung.*

तोभक 1) Adj. *in Bewegung versetzend.* — 2) m. N. pr. eines Berges.

तोभण 1) Adj. *in's Schwanken bringend, aufregend, beunruhigend.* Auch Beiw. Çiva's und Viṣṇu's. — 2) °m. *einer der fünf Pfeile des Liebesgottes.* — 3) n. *das Aufregen* Karaka 6,13.

तोभयितृ Nom. ag. *der den ersten Anstoss zu Etwas giebt* Çaṁk. zu Bâdar. 2,2,8.

तोभिणी f. *eine best.* Cruti S. S. S. 23.

तोभ्य Adj. *in Bewegung —, in Aufregung zu versetzen.*

°तोम 1) m. n. *Wachtthurm.* — 2) n. *Linnen.*

°तोमक m. *ein best. wohlriechender Stoff.*

तोर m. *das Rasiren* Vop. in Daitup. 28,51

तोर्णी f. *die Erde, Land.*

°तोर्णीप्राचीर m. *Ocean.*

तोर्णीभृत् m. *Fürst, König.*

तोर्णीभृत् m. *Berg* Uttarar. 36,17 (53,3).

तोल 1) m. a) *Michelia Champaka.* — b) *eine best. Mischlingskaste.* — 2) n. a) °*Kleinigkeit, Winzigkeit.* — b) *Honig und eine best. Art von Honig* Râgân. 14,114. — c) °*Wasser.* — d) Titel eines Sûtra des SV

°तोलक 1) m. Patron. von तुलक; Pl. Mahâbh. 4, 99, b. — 2) n. *Honig* Gal.

°तोलकमालव Adj. (f. ई) in Verbindung mit सेना *das Heer der Kshudraka und Mâlava.*

°तोलका m. Patron. von तोलक oder *ein Diener des Kshaudraka.*

°तोलजा f. *Honigsucker* Râgân. 14,133.

°तोलधातु m. *Schwefelkies* Râgân. 13,55.

°तोलप्रिय m. *eine Aussia* Râgân. 11,24

तोलमेह m. *Diabetes mellitus.*

तोलमेहिन् Adj. *an Diabetes mellitus leidend.*

°तोलशर्करा f. *Honigsucker* Râgân. 14,133

°तोलेप n. *Wachs* Râgân. 13,78.

तोम 1) Adj. (f. ई) a) *aus Flachs gemacht, leinen* Gaut. — b) *aus Leinsamen bereitet.* — 2) °m. n. *Wachtthurm.* — 3) °f. ई *Flachs.* — 4) n. a) *Linnen, Linnengewand* Gaut. — b) *Leinsamen.* — c) °*die Blüthe von Flachs.*

°तोमक m. *ein best. wohlriechender Stoff.*

तोमभट्ट m. N. pr. eines Autors Bümlan, Rep. No. 712.

तोममय Adj. *leinen* Hemâdri 1,415,13.

तोमिक Adj. (f. ई) *leinen.*

तोर् 1) Adj. *mit dem Rasirmesser vorgenommen u. s. w.* कर्मन् n. *das Rasiren.* — 2) m. = तोरमन्त्र. — 3) °f. ई *Rasirmesser.* — 4) n. *das Rasiren.*

तोर् कर् *rasiren,* — कारय् *sich rasiren lassen* 158,1.

तोरकरण n. *das Rasiren* 158,10.

तोरकर्मन् n. dass. Spr. 2615.

तोरनक्षत्र n. *ein für's Rasiren günstiges Mondhaus* Ind. St. 10,203.

तोरनिर्णय m. Titel eines Werkes.

तोरपव्य Adj. *aus Rasirmessern und Donnerkeilen gebildet.*

तोरमन्त्र m. Pl. *die Sprüche* TS. 1,2,6,1. fgg.

तोरर्क्ष n. = तोरनक्षत्र Varâh. Jogaj. 2,35.

तोरविधि m. *das Rasiren.*

°तोरिक m. *Barbier.*

त्रप्, त्रर्पयति *schleifen, wetzen, schärfen.* त्रपित *gewetzt, geschärft.* — Mit अव *zerreiben, verreiben.* — Mit घा *anreiben.* — Mit °प्र *schärfen, zuspitzen.* — Mit सम् Med. dass.

त्रप्तृ in अन्यतः° und उभयतः°.

त्रर्पीत्र n *Wetzstein.*

त्र्पी f. *die Erde, Lama.* त्र्पयी *auf der —, auf die Erde.*

त्र्पीश m. *ein Stück Land*

त्र्पीचक्र n. *Erdkreis* Bâlar. 78,22.

त्र्पीप्र 1) m. *der Planet Mars.* — 2) n. *Horisont* Golâdhj. 7,39.

त्र्पीतल n. *der Erdboden.*

त्र्पीधर m. 1) *Berg* Milatîn. 73,10. Râgân. 267, 12. — 2) Bez. *der Zahl sieben* Ganit. 2,2.

त्र्पीपति m. *Fürst, König.*

त्र्पीप्त m. *die Grenze der Erde,* so v. a. *die gesammte Erde.*

त्र्पीप, त्र्पीपति, त्र्पीपत्त (Prasannar. 61,14), त्र्पीभर्तृ (Daçar. 8,13) und त्र्पीभुज् m. *Fürst, König.*

त्र्पीभृत् m. 1) *Berg.* — 2) *Fürst, König* Bâlar. 76,14.

त्र्पीष्, °त्र्पीषते *erzittern.* — Caus. त्र्पीषयति *erzittern machen.* — Mit वि Caus. *erschüttern.*

°त्र्पीषितृ Nom. ag. von त्र्पीष्.

त्र्पीहल्य m. *Baum* Râgân. 8,148.

ह्मावलप m. n. 1) *Erdkreis* Ind. St. 15,379. — 2) *Horizont* Gobind. 7,1.

ह्मावृष m. *ein mächtiger Fürst.*

*ह्मील्, ह्मीलति (निमेषणे).

ह्मेश m. *Fürst, König.*

ह्रीम् eine mystische Interjection.

ह्रिर्वङ्गा f. *ein best. Thier (ein rothmäuliger Affe* Comm. zu TS.).

1. ह्विङ्, ह्वेङति *knarren, summen, brummen, sausen.* — Caus. ह्वेङयति dass. — Mit घा und mit प्र dass.

2. *ह्विङ्, ह्वेङते (क्षेरूनमोचनयोः, °मोक्नयोः) *Etwas ausschweifen.*

1. ह्विद्, ह्वेदति *knarren.* — Partic. ह्विषा von *einer best. fehlerhaften Aussprache der Vocale.* — Mit उद् *erknarren* Maitr. S. 3,2,1. — Mit नि *durch Knarren zu Grunde richten* in निर्ह्विदसू ebend. — Mit *प्र *unartikulirte Laute auszustossen beginnen.*

2. *ह्विद्, ह्विन्धति und ह्वेदते = 2. ह्विङ्.

ह्वेङ 1) *Adj. a) *krumm.* — b) *schwer zugänglich.* — 2) m. a) *das Sausen* (im Ohr). — b) **Laut, Ton.* — c) *Gift.* — d) *Luffa pentandra* oder *acutangula* Karaka 7,6. 8,10. — e) mystische Bez. *des Lautes* म. — 3) *f. घा a) *Gebrüll des Löwen* oder *Schlachtgeschrei.* — b) *Bambusrohr.* — c) *eine best. Cucurbitacee* Riéan. 3,36. — 4) *n. a) *die Blüthe einer Luffa.* — b) *die Frucht einer rothblühenden Calotropis.*

ह्वेङन n. *das Sausen.* ऊष्मणाम् *der sausende Klang der Sibilanten.*

ह्वेङिका f. in उद्क° = ह्वेलिका.

1. ह्वेङित (*m. *n.) *Gesumm, Gebrumm u. s. w.*

2. ह्वेङित n. = ह्वेलित nach Nilak.

ह्वेङिन् in गेहे°.

ह्वेल्, ह्वेलति *springen, hüpfen, spielen.*

ह्वेल m. mystische Bez. *des Lautes* म.

ह्वेलन n., ह्वेलि f., ह्वेलिका f. und ह्वेलित (*m.) n. *Spiel, Tändelei.*

1. *ख m. *die Sonne.*

2. ख 1) n. a) *Oeffnung, Loch, Ausgang.* — b) *eine Oeffnung am menschlichen Leibe* Gaut. Die sieben reinen sind: *Mund, Augen, Nasenlöcher* und *Ohren*, die zwei unreinen: *die unterhalb des Nabels befindlichen.* Also so v. a. कर्मेन्द्रिय. — c) *Wunde.* — d) *die Höhlung in der Nabe des Rades, in welcher die Achse läuft; Büchse.* — e) *der hohle leere Raum, Luftraum, Aether.* — f) *Null.* — g) **der durch einen Kreis dargestellte* Anusvâra. — h) *das zehnte astrologische Haus.* — i) **Talk* Riéan. 13,116. — k) **Stadt.* — l) **Feld.* — m) **Glück* (wegen सुख und दुःख). — n) **Handlung.* — o) **Bewusstsein, Erkenntniss.* — 2) f. खा *Quelle, Brunnen.*

*खकामिनी f. 1) *das Weibchen des Falco Chela.* — 2) Bein. der Durgâ.

*खकुत्तल m. Bein. Çiva's.

*खक्ख्, खक्खति v. l. für *कख् *lachen.*

*खक्खट Adj. = *कक्खट *hart.*

खक्खर *Bettlerstab* (buddh.).

खखोल्क m. *die Sonne.*

खखोल्कादित्य m. *eine Form der Sonne.*

खग 1) Adj. *im Luftraum sich bewegend, fliegend.* — 2) m. a) *Vogel.* — b) *Bein. Garuḍa's Gal. — c) *ein fliegendes Insect.* मधुप so v. a. *Biene.* — d) **Heuschrecke.* — e) *die Sonne* Harivans. 1,613,15. — f) *Planet* Gobind. 5,17. — g) *Wind.* — h) **ein Gott.* — i) **Pfeil.*

खगङ्ग m. N. pr. eines Mannes.

खगण m. N. pr. eines Fürsten VP.² 3,223.

खगत Adj. *im Luftraum sich befindend, fliegend* R. 5,56,144. *hoch zum Himmel ragend* Harîv. 3336.

खगति f. *ein best. Metrum.*

खगपति m. Bein. Garuḍa's.

खगपतिगमना f. N. pr. einer Göttin Kâlâk. 1,119.

खगपत्त्र Adj. *befiedert* (Pfeil) MBh. 3,285,14.

खगम 1) Adj. *im Luftraum sich bewegend, fliegend.* — 2) m. a) *Vogel.* — b) N. pr. eines Brahmanen.

*खगराज् m. Bein. Garuḍa's Gal.

खगर्भ m. N. pr. eines Bodhisattva.

खगत्य *ein best. Theil des Rades* Âpast. Çr. 16,18.

*खगवक्त्र m. *Artocarpus Lacucha.*

*खगवती f. *die Erde.*

*खगशत्रु m. *Hemionitis cordifolia.*

*खगस्थान n. *Baumhöhle.*

खगाधिप m. Bein. Garuḍa's.

*खगासक m. *Falke* Riéan. 19,85.

खगाभिराम Adj. Beiw. Çiva's.

*खगासन m. Bein. 1) des Berges Udaja. — 2) Vishṇu's.

खगुण Adj. *eine Null zum Multiplicator habend.*

खगेन्द्र m. 1) *Fürst* —, *der Beste der Vögel.* — 2) **Geier* Riéan. 19,84. — 3) Bein. Garuḍa's. — 4) N. pr. eines Fürsten.

खगेन्द्रध्वज m. Bein. Vishṇu's.

*खगेश्वर m. *Geier* Riéan. 19,84.

*खगोड m. *Saccharum spontaneum.*

खगोल m. *Himmelssphäre* Gobind. 6,9. 21. °क m. dass. 6,2.

*खगौड m. *Saccharum spontaneum.*

*खङ्कर m. *Haarlocke.*

खङ्ग m. N. pr. eines Mannes.

*खङ्गण (Gal.) und *खङ्गर m. *Haarlocke.*

खड्ग m. VS. 24,40 fehlerhaft für खड्ग *Rhinoceros.*

*खङ्गार् m. = खोङ्गार् Gal.

खच् 1) खचति, Partic. खचत् als Beiw. von Zähnen *funkelnd, schimmernd.* — 2) *खञ्चति (भूतप्रादुर्भावे, भूतिप्रा°, भूतिपूत्योरुत्पत्तौ). — 3) *खचपति (बन्धने). — 4) खचित *funkelnd, schimmernd* Daśak. 73,13. Mit einem Instr. oder am Ende eines Comp. *funkelnd von, versiert —, besetzt mit* Chr. 292, 19. — Mit उद्, उत्खचित *durchwunden —, durchzogen von* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — Mit परि, °खचित *belegt —, bestreut mit* (im Comp. vorangehend) Kâraṇ. 44,17. 64,32. 87,1.

*खचमस m. *der Mond.*

खचर 1) Adj. *im Luftraum sich bewegend, fliegend.* — 2) m. a) *Vogel.* — b) *Planet.* — c) **die Sonne.* — d) **Wolke.* — e) **Wind.* — f) ein Vidjâdhara. — g) ein Rakshas. — h) *eine Art Rûpaka.* — i) Pl. N. pr. eines fabelhaften Volkes.

खचरत्व n. Nom. abstr. zu खचर 2) g) Hem. Joc. 3,74.

खचारिन् 1) Adj. = खचर 1). — 2) m. *Planet.*

खचित्र n. *ein Gemälde in der Luft*, so v. a. *ein Unding.*

*खञ्, खञ्चति (मन्थे).

खञ्ज 1) m. a) *Schlachtgewühl.* — b) *Umrührung, Quirlung* Karaka 6,16. — c) *Rührstock.* — d) **Löffel.* — 2) f. खञ्जा a) *Rührstock* (oder *Kohlenzange* Nilak.). — b) **Löffel.* — c) **die Hand mit ausgestreckten Fingern.* — d) **das Tödten.*

*खञ्जक 1) m. *Rührstock, Butterstössel.* — 2) f. खञ्जिका *Löffel.*

खञ्जकर्तृ und खञ्जकार Adj. *ein Schlachtgewühl bewirkend.*

*खञ्जप u. *geklärte Butter.*

खञ्जल n. *Nebel.*

*खञ्जाक 1) m. *Vogel.* — 2) f. घा *Löffel.*

*खञ्जित् m. *ein Buddha.*

*खञ्जोतिस् m. *Leuchtfliege.* — *Käfer.*

1. खञ्ज्, खञ्जति *hinken.*

2. *खञ्ज् (Nom. खन्) Adj. *hinkend.*

खञ्ज 1) Adj. *hinkend.* *पादेन und °चरण Adj. dass. — 2) f. घा Name *verschiedener Metra.*

*खञ्जक Adj. *hinkend.*

*खञ्जखेट und *°खेल m. *Bachstelze.*

खञ्जता f. (Kâd. 256,2) und खञ्जत्व n. *das Hinken, Lahmheit.*

खञ्जन 1) m. a) *Bachstelze.* नयन° so v. a. *ein hinundhergehendes Auge* Prasannar. 1,19. खञ्जनाती f.

ein Mädchen mit solchen Augen Spr. 7662. — *b*) *N. pr. eines Mannes gaṇa शिवादि. — 2) *f. या *eine Art Bachstelze.* — 3) *n. *das Hinken.*

खञ्जनक 1) m. *Bachstelze* Varāh. Bṛh. S. 45,1. — 2) *f. °निका *eine Art Bachstelze.*

***खञ्जनरत** n. *der geheim gehaltene Beischlaf der Asketen.*

***खञ्जनाकृति** f. *eine Art Bachstelze.*

खञ्जबाहु m. N. pr. eines Asura. Vgl. कञ्जबाहु v. l.

खञ्जरीट m. *a*) *Bachstelze.* — *b*) * = खेञ्जरीट 2). — 2) f. ई *eine best. Gangart* S. S. S. 255.

खञ्जरीटक m. *Bachstelze* Rāgān. 19,117.

***खञ्जरीटरत** n. = खञ्जनरत Gal.

***खञ्जलेख** m. *Bachstelze.*

***खञ्जार** und ***खञ्जाल** m. N. pr. zweier Männer.

1. ***खट्**, खटति (काङ्क्षायाम्).

2. **खट्** Interj. Taitt. Ār. 4,27.

***खट** m. 1) *Phlegma, Schleim.* — 2) *ein überwachsener Brunnen* Utpala zu Varāh. Bṛh. S. 48,16. — 3) *Haue, Brecheisen, Meissel.* — 4) *Pflug.* — 5) *ein Schlag besonderer Art.* — 6) *Gras.* — 7) *ein best. wohlriechendes Gras.*

खटक 1) *m. *a*) *Kuppler.* — *b*) *die halbgeschlossene oder gekrümmte Hand.* — 2) f. खटिका *a*) *Kreide* Golādh. 11,4. Āgni-P. 27,32. — *b*) **Gehörgang.* — *c*) **Andropogon muricatus.*

***खटकटाक्क** *Spucknapf* (buddh.).

खटकामुख m. *eine best. Stellung der Hand.*

खटकावर्धमान m. desgl.

खटकास्य m. desgl.

***खटाक्का** f. *Seitenthür.*

खटखटाय्, °यते *knistern.*

***खटखादक** m. 1) *an eater.* — 2) *a glass vessel.* — 3) *a jackal.* — 4) *an animal.* — 5) *a crow.*

***खटिक** m. = खटक 1) *b*). — **खटिका** s. *a.* खटक.

खटिनी (Bālar. 3,102) und ***खटी** f. *Kreide* Rāgān. 13,134.

खटुकी f. vielleicht = खट्टिकी *Fleischverkäuferin.*

***खट्**, खट्टति (संवरणे).

खट्ट 1) *Adj. *sauer* Gal. — 2) f. या fehlerhaft für खट्वा.

***खट्टन** m. *Zwerg.*

खट्टाङ्ग fehlerhaft für खट्वाङ्ग.

***खट्टाश** m., \°शी f. (Mat. med. 15) und ***खट्टाम** m. *Zibethkatze oder ein anderes Thier.*

***खट्टि** m. *Todtenbahre.*

खट्टिक 1) *m. *a*) *Fleischer, Fleischverkäufer, Jäger.* — *b*) *Rahm auf der Milch der Büffelkuh.* — 2) f. ई *Fleischverkäuferin* Kālās. 3,131.

***खट्टिका** (fehlerhaft für खट्टिकी) f. 1) *eine kleine Bettstelle.* — 2) *Todtenbahre.*

***खट्टीक** Adj. *zwerghaft.*

***खट्ठ** Adj. von खट्ट gaṇa गवादि in der Kāç.

***खट्ठका** f. Demin. von खट्वा.

***खट्ठर** 1) Adj. *sauer* Gal. — 2) m. N. pr. eines Mannes gaṇa युधादि in der Kāç.

खट्वा f. 1) *Bettstelle.* खट्वां समाढौकः so v. a. *auf dem Siechbett liegend* Spr. 3528. — 2) **Schaukel.* — 3) *eine best. Form des Verbandes von Wunden.* — 4) **eine best. Pflanze.*

***खट्वाका** f. Demin. von खट्वा.

खट्वाङ्ग 1) m. n. *eine Keule von der Gestalt des Fusses einer Bettstelle* Gaut. Milakṣ. 74,20 (139, 5; nach dem Comm. वाद्यभेद). Insbes. als *Waffe Çiva's.* — 2) m. *a*) **Rückgrat* Gal. — *b*) **eine best. Pflanze* Gal. — *c*) **Holz von einem Scheiterhaufen.* — *d*) N. pr. *α*) eines Fürsten, auch = दिलीप VP.^{2}. — *β*) eines Wesens im Gefolge der Durgā. — 3) f. ई *a*) **eine best. Pflanze* Gal. — *b*) N. pr. eines Flusses.

खट्वाङ्क = खट्वाङ्ग 1) Hemādri 2,*a*,127,16.

खट्वाङ्गद m. = खट्वाङ्ग 2) *d*) *α*) VP.^{2} 3,318.

खट्वाङ्गधर und °धार m. Beinamen Çiva's.

***खट्वाङ्गनामिका** f. *eine dem Plectranthus ähnliche Pflanze* Rāgān. 5,39.

खट्वाङ्गभृत् 1) Adj. *einen* Khaṭvāṅga 1) *tragend* Kull. zu M. 11,105. — 2) *m. Bein. Çiva's.

खट्वाङ्गवन n. N. pr. eines *Waldes.*

खट्वाङ्गशूलिन् Adj. *die* खट्वाङ्ग *und* शूल *genannten Waffen tragend* Hemādri 1,798,21.

खट्वाङ्गिन् 1) Adj. = खट्वाङ्गभृत् 1). — 2) m. Bein. Çiva's Bilhaṇ. 41,12.

खट्वातल n. Loc. *unter der oder die Bettstelle* 154,20.

***खट्वाप्लुत** Adj. *sich ungebührlich benehmend.*

***खट्वाभार** m. *eine Last von Bettstellen* gaṇa वंशादि.

***खट्वारूढ** Adj. = खट्वाप्लुत.

***खट्वाश** m. = खट्वाश Gal.

***खट्विका** f. = खट्वाका.

***खट्वीय्**, °यति Denom. von खट्वा.

***खड्**, खाडयति (भेदने) Dhātup. 32,44.

खड 1) m. *a*) *ein aus Buttermilch u. s. w. bereitetes saures Getränk* Karaka 6,9. — *b*) **das Spalten.* — *c*) *N. pr. eines Mannes. — 2) *m. n. *Stroh.* — 3) *f. ई *Kreide.*

खडक 1) n. *Pflock.* — 2) *f. खडिका *Kreide.*

***खडक्किका** f. *Seitenthür.*

***खडाड** v. l. im gaṇa धूमादि in der Kāç.

***खडालु** m. *ein am Arm und am Bein getragener Schmuck.* Vgl. खडु.

***खडवत्** Adj. von खड.

***खडिक** gaṇa मृदंगमादि.

***खडुका** f. = पादपाशी.

***खडु** wohl f. 1) = खडालु Uṇādis. zu Uṇādis. 1,84. — 2) *Todtenbahre* ebend.

खड्ग 1) AV. 11,9,16 von unbestimmbarer Bed. — 2) *m. N. pr. eines Mannes.

***खड्गकन्यका** f. ein Frauenname.

खड्ग 1) m. *a*) *Schwert, Degen.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — *b*) *Rhinoceros* Maitr. S. 3,14, 21 = VS. 24,40. Kāṭhaka 4,8. — *c*) **Rhinoceroshorn.* — *d*) **ein* Pratjekabuddha. — *e*) N. pr. *α*) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — *β*) eines Kaufmannssohnes.

***खड्गकोश** m. 1) *Degenscheide.* — 2) *Scirpus maximus.*

खड्गखेटधनुर्बाणाकमण्डल्वक्षसूत्रिन् Adj. *mit Schwert, Schild, Bogen, Pfeil, Wassertopf und Rosenkranz versehen* Hemādri 2,124,*a*,5.

खड्गधारिन् m. *Schwertträger* (ein best. Würdenträger) Harshaç. 147,21.

खड्गज्वलना f. N. pr. einer Kiṃnara-Jungfrau Kāraṇḍ. 6,18.

***खड्गट** m. *eine best. Rohrart.*

खड्गधर 1) Adj. *ein Schwert tragend.* — 2) m. N. pr. eines Kriegers.

खड्गधारा f. *Schwertklinge* Spr. 6192. °व्रत n. so v. a. *ein über die Maassen schwieriges Vorhaben.*

खड्गधेनु f. 1) *Messer* Rāgat. 8,3318. — 2) **das Weibchen des Rhinoceros.*

खड्गपत्र 1) Adj. *schwertähnliche Blätter und Schwerter zu Blättern habend.* — 2) *m. *Scirpus maximus.*

खड्गपत्रवल fehlerhaft für खड्गपत्रवन.

खड्गपत्रवन n. *eine best. Hölle* R. ed. Bomb. 3, 53,20.

***खड्गपिधान** und ***क** n. *Degenscheide.*

***खड्गपुत्रिका** f. *Messer.*

खड्गप्रहार m. *Schwertstreich* 138,4.

***खड्गफल** n. *Schwertklinge.*

खड्गबन्ध m. *eine best. Art künstlich gebildeter und — geschriebener Verse.*

खड्गबन्धिन Adj. *aus Schwertern gebildet, — bestehend.*

खड्गमालातन्त्र n. Titel eines Werkes.

खड्गरोमन् m. N. pr. eines Wagenlenkers.

खड्गवत् Adj. *mit einem Schwert bewaffnet.*

खड्गविद्या f. *Fechtkunst* 131,3.

***खड्गशिम्बी** f. *Schwertbohne* Rāgān. 7,178.

खड्गसख Adj. *mit einem Schwerte bewaffnet* Mṛcch. 183,6.

*खड्गसदन् n. Degenscheide Gal.

खड्गसेन m. N. pr. eines Mannes Vis. 15.

खड्गहस्त 1) Adj. ein Schwert in der Hand haltend. — 2) f. आ N. pr. eines Wesens im Gefolge der Devi.

खड्गामिष n. Rhinocerosfleisch.

*खड्गारीट m. 1) Schwertklinge. — 2) der etwas über die Maassen Schwieriges vorhat.

खड्गालु m. Rhinoceros.

*खड्गिक m. 1) Schwertträger. — 2) Fleischer, Verkäufer von Wildpret. — 3) Rahm auf der Milch der Büffelkuh.

खड्गिधेनुका f. das Weibchen des Rhinoceros Kâd. 31,9.

खड्गिन् 1) Adj. mit einem Schwert bewaffnet. Auch als Beiw. Çiva's. — 2) m. a) Rhinoceros Kâd. 30,13. — b) *Bein. des Maṅgueṛt.

*खड्गिसार m. Scirpus maximus.

*खड्गीक m. Sichel, Sense.

*खड्गुका f. = खड्गका.

*खण m. Rückgrat Gal.

खणखणाय्, °यते klirren, knacken, krachen. °पित Adj. klirrend u. s. w. Kâd. 111,2. Harshak. 10,7. 14,22.

खणत्खणी Adv. mit कर् bewirken, dass Etwas (Acc.) kracht.

*खण्, खण्डते (मन्थे). खण्डय् s. bes.

खण्ड 1) Adj. (f. आ) a) lückig, angebrochen; vom Monde so v. a. nicht voll. — b) mangelhaft, krüppelhaft. *°वात्स्य = *वात्स्य° Ind. St. 13,408. — — 2) m. n. a) Stück, Theil. खण्डमिन्दोः Mondsichel Prasannar. 43,14. ताराधिप° dass. राज्य° so v. a. Königreich, Reich R. 2,103,3. — b) Zucker in Sandform Bhâvapr. 2,66. Kâlâk. 2,30.132. — c) Abschnitt eines Werkes, Theil, Abtheilung. — d) Erdtheil. — e) die Sätze einer Gleichung. — f) Partie, Anzahl, Menge, Gruppe. Wechselt mit षण्ड (s. B. MBh. 3,11120 fg. od. Bomb. 3,146,51). — 3) m. a) *ein Riss in einem Edelstein. — b) *ein Kalb mit halb ausgewachsenen Hörnern Gal. — c) ein best. Tact S. S. S. 233. — d) N. pr. α) Pl. eines Volkes. — β) eines Lehrers (?). — 4) *n. a) eine Art Zuckerrohr. — b) schwarzes Salz Râǵân. 6,98.

खण्डक 1) m. a) Stück, Theil. — b) Zucker in Stücken, Candiszucker Râǵân. 14,104. — c) eine Art Tanz (?). — d) *ein Mann ohne Nägel. — 2) f. खण्डिका a) wohl Holzstück P. 3,4,21, Sch. — b) Abschnitt in einem Werke. — 3) n. die Sätze einer Gleichung. — Als Name eines Metrums fehlerhaft für स्कन्धक.

*खण्डकथा f. Quasi-Erzählung, Bez. einer best. Art von Erzählungen.

*खण्डकन्द m. ein best. Knollengewächs.

खण्डकापालिक m. 1) ein Quasi-Kâpâlika 2)a). — 2) N. pr. eines Lehrers (?).

खण्डकार m. Verfertiger von Khaṇḍa-Zucker.

*खण्डकालु n. ein best. Knollengewächs.

खण्डकाव्य n. ein Stück von einem 3. Kâvja 4)a), Quasi-Kâvja.

खण्डकुष्माण्डक n. eine best. Lattergc Bhâvapr. 4,88. 89. Mat. med. 167.

खण्डखण्डा f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

खण्डखाद्यक und °खाडक wohl fehlerhaft für °खाद्य oder °खाद्यक.

खण्डखाद्य 1) m. Naschwerk Bhâvapr. 4,87. Hariv. 2,89,62. — 2) n. und °काण्ड n. Titel eines astronomischen Karaṇa Ind. St. 14,404.

खण्डखाद्यक (Conj.) n. = खण्डखाद्य 2).

खण्डगिरि m. N. pr. eines Berges.

खण्डग्रहण n. eine partielle Verfinsterung Âryabh. 4,46.

*खण्डघ्न m. Mannazucker Râǵân. 14,106.

खण्डता f. das Getheiltsein, Spaltung.

खण्डताल m. ein best. Tact.

खण्डदेव m. N. pr. eines Autors.

खण्डद्रव्य m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

खण्डधारा f. 1) *Scheere. — 2) eine Art Tanz (?).

खण्डन 1) Adj. zerstückelnd, zu Grunde richtend, vernichtend, vertreibend. — 2) n. a) das Zerstückeln, Kleinmachen, das Zermahlen Spr. 7799. — b) das Verletzen, Verwunden, insbes. mit den Zähnen. — c) das Schmälern, Verkürzen, Aufheben, Beseitigen, Fahrenlassen. — d) Widerlegung. — e) das Täuschen, Hintergehen Spr. 7799. — f) *Rebellion, Aufruhr. — g) Titel eines Werkes, = °खण्डखाद्य. — 3) f. आ Aufhebung. Beseitigung.

खण्डनकार und खण्डनकृत् m. Bein. Harsha's.

खण्डनखण्डखाद्य n. Titel eines Werkes des Harsha.

खण्डनखाद्य n., खण्डनभूयामणि m. und खण्डनमकरतर्क m. Titel von Werken.

खण्डनीय Adj. zu zerstückeln, zu zerschneiden.

*खण्डपत्त्र n. a bundle of various leaves.

खण्डपरशु m. Bein. Çiva's.

*खण्डपर्शु m. 1) Bein. a) Çiva's. — b) Paraçu-râma's. — c) Râhu's. — 2) ein Elephant mit einem zerbrochenen Fangzahn. — 3) ein Bestreuer mit Pulver. — 4) ein best. Arzneimittel.

खण्डपाणि m. N. pr. eines Fürsten.

खण्डपाक m. Syrup verschiedener Art (auch mit Gewürzen u. s. w.) Bhâvapr. 2,35.36. Mat. med. 11.

*खण्डपाल m. ein Verkäufer von Süssigkeiten.

खण्डप्रलय m. 1) eine partielle Vernichtung der Welt Nr. K. — 2) *a quarrel; the dissolution of the bands of friendship or of society (dieses könnte °प्रणय bedeuten).

खण्डप्रशस्ति f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 124.

खण्डप्रस्तार m. ein best. Tact S. S. S. 221.

खण्डफणा m. eine Art Schlange.

1. *खण्डमण्डल n. a segment of a circle, part of a circle or an incomplete sphere.

2. *खण्डमण्डल Adj. gibbous, not full or round.

खण्डमात्रा f. eine Art von Gesang.

खण्डमेरु m. ein best. musikalisches Schema Lâṭj. 83 (112).

*खण्डगोदक m. Mannazucker Râǵân. 14,106.

खण्डय्, °यति 1) zerstückeln, zerbrechen, zerschneiden, zertheilen. — 2) verletzen, verwunden, insbes. mit den Zähnen. — 3) zertheilen, zerstreuen, vertreiben, zu Nichte machen, beseitigen Naish. 5,4. — 4) unterbrechen, stören, übertreten, nicht beachten (einen Befehl). — 5) Jmd widerlegen. — 6) tauschen, hintergehen Spr. 7845. — Mit परि 1) zerstückeln, zerbrechen Kâd. II,37,14. zerkleinern, zerbeissen. — 2) zertheilen, zu Nichte machen. — Mit सम् zerstückeln. — Mit उद् abreissen Kâd. II, 88,13. उत्खण्डिता hintergangen wohl fehlerhaft für खण्डिता. — Mit परि 1) klein machen, zerstückeln, zerbrechen Bâlar. 176,18. fg. — 2) besiegen. — Mit वि 1) zerstückeln, zertheilen, zerreissen, विखण्डित gesprungen (Lippen). — 2) stören, in Unordnung —, in Verwirrung bringen.

खण्डर ein best. Backwerk Bhâvapr. 2,31.

खण्डरस m. ein partieller Rasa (rhet.).

*खण्डल m. n. Stück, Theil.

*खण्डलवण n. schwarzes Salz Râǵân. 6,98.

*खण्डलेखक m. Backsteine Gal. Vgl. खण्डलेख.

खण्डव m. n. Tâṇḍ. 3,5,11. m. Kâṭhaka 6,16 wohl fehlerhaft für खण्डर.

खण्डवटक m. n. N. pr. eines Dorfes oder einer Stadt.

खण्डव्याख्यानमाला f. Titel eines Werkes.

खण्डशर्करा f. Zucker in Stücken oder Brosamen.

खण्डशस् Adv. in Stücke, zu Stücken. कर् zerstückeln, भू, गम्, या (129,10) in St. gehen.

*खण्डशाखा f. eine best. Schlingpflanze. Vgl. काण्डशाखा.

*खण्डशीला f. eine untreue Frau.

खण्डसंस्थापक m. etwa Zuckerbäcker.

*खण्डसार m. *Mannazucker* Râǵân. 14,106.

*खण्डाभ्र n. 1) *zerstreute Wolken.* — 2) *Spuren eines Bisses* (beim Liebesspiel).

*खण्डामलक und *खण्डाम्ल n. *Eingemachtes von zerstückelten Myrobalanen* u. s. w. Mat. med. 226. Madanav. 112,35.

*खण्डाली f. 1) *a measure for oil.* — 2) *a pond.* — 3) *a woman whose husband has been guilty of infidelity.*

खण्डिक m. 1) *etwa Zuckersieder, Zuckerbäcker.* — 2) *Erbsen.* — 3) *Achselgrube. — 4) N. pr. a) eines Mannes. — b) *Pl. eines Volkes.

खण्डिकोपाध्याय m. *ein best. Lehrer* Pat. zu Vârtt. 13 zu P. 1,1,1.

खण्डितवृत्त Adj. *beschnitten.*

खण्डिन् 1) *Adj. *aus Stücken bestehend.* — 2) m. a) *Phaseolus trilobus.* — b) Bein. Harsha's. — 2) *f. ई *die Erde.*

*खण्डिमन् m. Nom. abstr. von खण्ड.

खण्डी Adv. mit कर् *zerstückeln, zerschneiden.* Vgl. कण्डी.

खण्डीक m. *eine best. Hülsenfrucht* Karaka 1,27.

*खण्डीय Adj. von खण्ड.

*खण्डीर m. *eine Art Bohne.*

*खण्डु gaṇa यवादि.

खण्डेन्दु m. *Mondsichel* Hemâdri 1,127,16. 18.

खण्डेन्दुमण्डन m. Bein. Çiva's.

खण्डेराय m. N. pr. eines Mannes.

*खण्डोद्भव und *खण्डोद्भूत m. *eine Art Zucker* Gal.

खण्डोष्ठ m. *eine best. Krankheit der Lippen* Çârîr. Saṃh. 1,7,74.

खण्ड्य in घखण्ड्य.

खण्डखा f. *Quakerin, d. i. Frosch* AV.

*खतमाल m. 1) *Wolke.* — 2) *Rauch.*

*खतिलक m. *die Sonne.*

खत्त und °खुत्त m. N. pr. eines Astronomen.

खद्, खर्दति 1) *fest —, hart sein.* Sis. scheint Çat. Br. 1,7,4,10 खर्दत् Partic. anzunehmen; dagegen spricht aber der Accent. — 2) *क्षेपणयाम्. — 3) *भक्षणे; vgl. खाद्. — Mit *प्रनि Vor.

*खदन n. *Bruhe* Gal.

खदा f. *Hütte, Stall* Kaṭṭ. 38. 45. 16.

*खदिका f. Pl. *gedörrtes Korn.*

खदिर 1) m. a) *Acacia Catechu.* — b) *Bein. Indra's. — c) *der Mond. — d) *N. pr. eines Mannes. — 2) *f. या und ई *eine best. Gemüsepflanze.*

*खदिरक 1) m. N. pr. eines Berges. — 2) f. या *Lack* (लाक्षा) Râǵân. 6,206.

*खदिरकुण m. *die Fruchtzeit des Khadira.*

खदिरचञ्चु m. *ein best. Vogel.*

खदिरज Adj. *aus der Acacia Catechu gemacht* Kâlân. 3,14.

*खदिरपत्रिका und °पत्रा f. *eine best. Mimose.*

खदिरभू (Kâlân. 3,12) und खदिरमय (Kâlân. 3, 27) Adj. = खदिरज.

*खदिरसम m. *Catechu* Gal.

*खदिरवण n. *ein Khadira-Wald.*

खदिरवणिक, °वनिक und °वनीक m. N. pr. eines buddh. Bhikshu.

*खदिरवत् 1) Adj. *mit Khadira bestanden.* — 2) f. °वती N. pr. einer Oertlichkeit.

*खदिरवर्णपत्त und *°वर्णपर्ण m. *ein best. Vogel* Gal.

खदिरवर्मन् m. N. pr. eines Fürsten.

खदिरवारि n. und खदिरसार (Râǵân. 8,31) m. *Catechu.*

खदिरस्वामिन् m. N. pr. eines Scholiasten.

खदिराष्टक n. *ein Decoct aus Catechu und andern Stoffen* Mat. med. 159.

*खदिरीय Adj. von खदिर.

खदिरोदक n. *Catechu.*

*खदिरोपम n. *eine Art Mimose.*

*खदूरवासिनी f. N. pr. einer buddh. Göttin.

खद्योत 1) m. a) *ein leuchtendes fliegendes Insect (Elater noctilucus* Mollesw.). सुखद्योता: so v. a. *die flüchtigen Lichtfunken der Freude* im Gegensatz zu दु:खदुर्दिनानि *die langen bösen Tage des Leids.* — b) *die Sonne. — 2) f. या (sc. द्वार्) a) Bez. *des linken Auges.* — b) N. pr. einer buddh. Göttin.

खद्योतक m. *eine best. Pflanze mit giftiger Frucht.*

*खद्योतन m. *die Sonne.*

खद्योताय *das Insect* Khadjota *darstellen.* °यित n. impers. Dh. V. 22,1.

खधूप m. 1) *in der Luft geschwungenes Räucherwerk.* — 2) *Raketen, Feuerwerk.*

खन्, खनति und °ते 1) *graben, ausgraben, graben in* (Acc.), *durchgraben, durchwühlen, aufwühlen.* खन्येते तस्य तौ पादौ so v. a. *dem werden diese* (wunden) *Füsse noch mehr aufgerissen* Spr. 5417. खात *gegraben* u. s. w. — 2) *sich eingraben in* (von Pfeilen) Spr. 1626. — 3) *vergraben.* — Caus. खानयति (खनयति fehlerhaft) *graben —, ausgraben lassen.* — *Intens. चङन्यते, चाखायते, चङ्क्ति und चाखाति. — Mit घनि *nachgraben, aufwühlen.* — Mit आ in आखात u. s. w. — Mit उद् 1) *ausgraben, mit der Wurzel herausziehen, aufwühlen.* — 2) *herausziehen, ausreissen* Spr. 7817. (ein Schwert) *ziehen* Kâd. 80,10. Prasannar. 18,9. — 3) *mit der Wurzel ausreissen,* so v. a. *vollständig zu Grunde richten.* — Mit प्रोद् 1) *durchgraben, durchwühlen.* — 2) *herausziehen, ausreissen* Karpar. 23,10. — प्रोत्खात Kavâs. 27,154 fehlerhaft für प्रोत्कट. — Mit समुद् 1) *mit der Wurzel ausgraben.* — 2) *vollständig zu Grunde richten.* — 3) (ein Schwert) *ziehen* Prasannar. 98,2. — Mit नि 1) *vergraben, begraben, eingraben, durch Eingraben* (Säulen u. s. w.) *errichten.* — 2) *aufgraben, aufwühlen.* — 3) (ein Geschoss u. s. w.) *in den Körper bohren, infigere, defigere* Naish. 6,67. — Caus. 1) *graben lassen* Kâd. 154,2. — 2) *infigere.* — Mit निस् *ausgraben.* — Mit परि *ausgraben.* — Caus. *durchwühlen lassen* Bâlar. 78,19. — Mit प्र *durch Graben zu Fall bringen.* — Mit वि *aufgraben.*

खनि 1) Adj. *wühlend.* — 2) m. *Grube, Fundort für in* मृत्खनि.

खनक 1) m. a) *Gräber.* — b) *Bergmann.* — c) *ein Dieb, der in ein Haus einbricht.* — d) *Maus oder Ratte* Râǵân. 19,57. — e) N. pr. eines Mannes. — 2) *f. ई *Gräberin.*

खनखननिनादिन् Adj. *klirrend* Harshak. 172,18. Vgl. खणखणाय्.

खनखनाय्, °यते = खलखलाय्. Vgl. auch खणखणाय्.

खनति m. N. pr. eines Mannes Daçak. 90,17.

खनन n. 1) *das Graben, Ausgraben* Comm. zu Nyâyam. 10,1,1. *Durchwühlen.* — 2) *das Vergraben, Begraben.*

खननीय Adj. *zu graben.*

खनपान m. N. pr. eines Fürsten.

खनपित्री f. *Schaufel.*

खनातक Adj. *mit einer Schaufel ausgegraben* Âpast. Ça. 17,26.

खनि 1) Adj. *wühlend.* — 2) f. *Mine, Fundgrube für Edelsteine, Fundort* Spr. 7820. Auch *खनी.

*खनिक m. = खनक 1) c) Gal.

खनितृ m. *Gräber.*

खनित्र 1) n. und f. खनित्रा (B.) *Schaufel.* — 2) m. N. pr. zweier Manner VP.

खनित्रक n. und *°त्रिका f. *eine kleine Schaufel.*

खनित्रिम Adj. (f. मा) *durch Graben entstanden.*

खनिनेत्र und खनीनेत्र m. N. pr. eines Fürsten.

*खन्य Adj. = खननीय, खेय.

*खपराग m. *Finsterniss.*

खपुर 1) n. a) *eine in der Luft schwebende Stadt,* insbes. die der Kâlakeja und des *Hariçandra. — b) *Fata Morgana.* — c) *Wasserkrug. — 2) *m. a) *Trommelsucht.* — b) *Betelnussbaum.* — c) *Cyperus pertenuis.* — d) *unguis odoratus.*

खपुष्प n. *eine Blume in der Luft,* so v. a. *ein Unding* Spr. 7787. °टीका f. Titel eines *Commentars.*

*खबाष्प m *Schnee, Reif.*

*खभ n. *Planet.*

*खभासि m. *Falco Chela.*

*खमू indecl.

खमणि m. *die Sonne.*

*खमीलन n. *Schläfrigkeit, Abgespanntheit, Erschlaffung.*

खमूर्तिमत् Adj. *mit einem ätherischen Körper versehen* Hemâdri 1,412,13.

*खमूलि, *°लिका und *°ली f. *Pistia Stratiotes.*

*खम्ब्, खम्बति (गतौ)

खयोग m. Bez. *bestimmter Constellationen.*

खर 1) Adj. (f. घा) *hart, rauh, stechend, scharf* (eig. und übertr.). °म् Adv. — 2) m. a) *Esel.* — b) *Maulthier.* — c) *Meeradler* Râǵân. 19,96. — d) *Reiher* Râǵân. 19,87. — e) *Krähe* Râǵân. 19,89. — f) *Aihagi Maurorum* Râǵân. 4,44. — g) *ein best. wohlriechender Stoff* Gal. — h) *ein viereckiger Erdaufwurf um die Opfergefässe darauf zu setzen.* — i) *ein zum Aufbau eines Hauses besonders zugerichteter Platz.* — k) *das 25te Jahr im 60jährigen Jupitercyclus.* — l) *ein Daitja.* — m) Bein. des Asura Dhenuka. — n) N. pr. α) eines von Râma erschlagenen Rakshas. — β) *eines Dieners des Sonnengottes. — γ) *eines Wesens im Gefolge Çiva's. — δ) eines Rudra (?) Harîv. Langl. II,310. — 3) *f. खरा *Andropogon serratus.* — 4) f. खरी a) *Eselin.* — b) *Maulesslin* in °वात्सल्य. — c) N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

खरकपठ m. *ein best. mythisches Wesen* Suparn. 23,4.

खरकण्डूयन (MBa. 3,33,66) und °कण्डूयित (MBa. 3,1329) n. *das Kratzen mit einem scharfen Gegenstande*, so v. a. *das Verschlimmern eines Uebels.*

खरकर्णी f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

*खरकाण्डिका f. *Sida cordifolia.*

*खरकुटी f. 1) *Barbierstube.* — 2) Bezeichnung *eines starkbehaarten Mannes* Ind. St. 13,389.

खरकेतु m. N. pr. eines Rakshas.

*खरकोण m. *eine Art Rebhuhn.*

*खरकोमल m. *der Monat Gjaishṭha.*

*खरकोण m. = खरकोण.

*खरतप m. *Ohnmacht* Gal. Vgl. खरसाद.

*खरगन्धनिभा und *°गन्धा (Râǵân. 4,105) f. *Uraria lagopodioides.*

*खरगृह n. 1) *Eselstall.* — 2) *Zelt* Gal.

*खरगेह n. und *खरघर m. *Eselstall.*

*खरघातन n. *Mesua ferrea.*

खरच्छद 1) m. a) *ein best. Baum*, = भूमीसरु Bhâvapr. 1,237. — b) *eine Grasart (उलूक und कुन्दुर Râǵân. 5,119). — c) *eine Rohrart (इक्कट). — 2) *f. घा *ein best. kleiner Strauch (तुङ्गघोली)* Râǵân. 5,76.

खरजङ्घा f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

खरजुं Adj. *scharfen Ganges* (Sîtâ).

*खरटखरटा (onomatop.) mit कर् *den Laut kharaṭakharaṭa von sich geben.*

*खरणस् und *°णास m. संज्ञायाम्.

खरतरगच्छ oder खरत्रगच्छ N. pr. eines Geschlechts.

खरतर n. Nom. abstr. von खर *Esel* Hemâdri 1,675,20.

खरतष् f. *eine best. Pflanze*, = घलम्बुषा Bhâvapr. 1,220.

खरदण्ड n. *Lotusblüthe.*

*खरदला f. *Ficus oppositifolia.*

खरदूषण m. 1) *Stechapfel. — 2) Du. die Rakshas Khara und Dûshaṇa.

खरधार Adj. *mit rauher, schartiger oder gezähnter Schneide.*

*खरधिसिन् m. Bein. Râma's.

खरनख m. N. pr. eines Löwen.

खरनाग m. N. pr. eines Mannes.

खरनाद m. N. pr. eines medic. Autors Bhâvapr. 3,109.

*खरनादिन् 1) Adj. *wie ein Esel schreiend.* — 2) m. N. pr. eines Mannes. — 3) f. °नी *ein best. Arzneistoff.*

खरनाल n. *Lotusblüthe.*

*खरप m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

*खरपत्र 1) m. a) = तुरपत्रतुलसी und मरुवक *zwei Arten Ocimum.* — b) *eine best. Rohrart.* — c) *eine Art* Kuça-*Gras* Râǵân. 8,94. — d) *Trophis aspera* Gal. — e) *Tectona grandis* Râǵân. 9,120. खरपत्र v. l. — 2) f. घा *eine Art Feigenbaum.* — 3) f. ई a) *Phlomis esculenta* Râǵân. 4,88. — b) *Ficus oppositifolia* Râǵân. 11,185.

*खरपत्रक m. *eine Art Ocimum.*

खरपर्णिनी f. *Phlomis esculenta* Bhâvapr. 1,132.

*खरपात्र n. *ein eiserner Topf.*

*खरपादाष m. *Feronia elephantum.*

*खरपाल m. *a wooden vessel.*

खरपुष्प m. und *°पुष्पा f. *eine Art Ocimum.*

*खरप्रिय m. *Taube.*

खरमञ्जरी Adj. *scharf reinigend* (Sîtâ).

खरमञ्जरि und °री f. *Achyranthes aspera.*

खरमयूख m. *die Sonne* Daçakum. 31.

*खरमुखिका f. *ein best. Blasinstrument* Schol. zu Kâlpas. S. 102.

*खरयष्टिका f. *eine best. Pflanze* Madanav. 18,177.

*खररश्मि m. *die Sonne.*

*खररोमन् m. N. pr. eines Schlangendämons.

खरलि *eine Art Kitt* S. S. S. 193.

*खरलोमन् m. = खररोमन्.

*खरवल्लिका f. *Uraria lagopodioides.*

खरवृषभ m. *ein männlicher Esel* Kâraka 4,8.

*खरशब्द m. *Meeradler* Râǵân. 19,96.

खरशाक m. *Clerodendrum Siphonanthus* Bhâvapr. 1,176.

*खरशाल Adj. *in einem Eselsstall geboren.*

*खरशाला f. *Eselstall.*

*खरसाद m. *Ohnmacht* Gal. Vgl. खरतप und करसाद.

*खरसोनि, *°सोन्द und *°सोम्र m. *ein eiserner Topf.*

खरस्कन्ध 1) m. *Buchanania latifolia* Bhâvapr. 1,243. — 2) *f. घा *Phoenix sylvestris* Râǵân. 11,36.

खरस्पर्श Adj. (f. घा) *rauh anzufühlen, stechend, scharf* (Wind).

*खरस्वरा f. *wilder Jasmin.*

खरांशु m. *die Sonne* Ganit. Taitt. 91.

खरांशुतनय m. *der Planet Saturn* Hit. 43.

*खरागरी f. *Andropogon serratus.*

*खराण्डक m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Çiva's.

*खराण्डाङ्गारक n. *Lasurstein* Râǵân. 13,194. खराण्डाङ्गार्क v. l.

खराय् *wie ein Esel sich benehmen.* °पित n. *Eselsstreich.*

*खरालक m. *ein eiserner Pfeil.*

*खरालिक m. 1) dass. — 2) *Kissen.* — 3) *Barbier.* — 4) *Scheermesserbehälter.*

खराह्वा f. = घलमोदा Bhâvapr. 1,165. *Celosia cristata und *verschiedene andere Pflanzen.*

खरास्या f. N. pr. einer Hexe Ind. St. 14,135.

*खराह्वा f. *eine best. Pflanze*, = घलमोदा Râǵân. 6,110.

*खरिका f. *eine Art Moschus.*

*खरित m. *des Bruders Sohn* Gal.

*खरिंधम und *°धय Adj.

खरी Adv. mit भू *hartnäckig werden* (von einer Krankheit) Kâraka 6,18.

*खरीका f. *eine best. Pflanze*, = घलमोदा Gal.

*खरीवङ्ग m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

खरीवात्सल्य m. *die Mutterliebe einer Maulesslin* (die nie Junge hat), so v. a. *eine übelangebrachte M., eine M. für Nichts und wieder Nichts* MBa. 5, 135,8.

खरीविषाण n. *Eselshorn*, so v. a. *ein Unding*.

*खरीवृष m. *das Männchen vom Esel*.

*खरु 1) Adj. *a) weiss*. — *b) einfältig*. — *c) grausam*. — *d) scharf*. — *e) nur nach verbotenen Dingen trachtend*. — 2) m. *a) Zahn*. — *b) Pferd*. — *c) Hochmuth*. — *d) Liebe, der Liebesgott*. — *e)* Bein. Çiva's. — 3) f. *ein Mädchen, welches selbst sich den Gatten sucht*.

खरोष्ट्री f. *eine best. Art zu schreiben* (buddh.).

खरोष्ट्र n. Sg. *Esel und Kamel*.

खर्कोट *eine Art Zauber*. Vgl. खार्कोट.

खर्गल 1) *m. N. pr. eines Mannes Comm. zu Tāṇḍ.-Br. 17,4,3. — 2) f. खर्गला *Eule* oder *ein anderer Nachtvogel*.

खर्ज्, खर्जति 1) *knarren* (vom Wagen). — 2) *व्यथने. — 3) *पूजने. — 4) *मार्जने.

*खर्ज m. Nom. act. von खर्ज्.

*खर्जिका f. *ein Durst erregender Imbiss*.

*खर्जु und *खर्जू f. 1) *das Jucken, Beissen, Kratzen*. — 2) *ein best. Insect*. — 3) *der wilde Dattelbaum*.

*खर्जुप्र m. = खर्जूप्र 1) und 2) Gal.

*खर्जुर 1) m. *eine Dattelart*. — 2) n. *Silber*.

*खर्जुरकर्णा m. N. pr. eines Mannes. खर्जूर° v. l.

*खर्जूप्र m. 1) *Stechapfel* Riéan. 10,18. — 2) *Cassia alata* oder *Tora* Riéan. 4,202. — 3) *Calotropis gigantea* Riéan. 10,26.

खर्जूर 1) m. *a) Phoenix sylvestris*. — *b) Scorpion*. — *c) *N. pr. eines Mannes*. — 2) f. ई *der wilde Dattelbaum und Phoenix sylvestris*. — 3) n. *a) die Frucht der Phoenix sylvestris*. — *b) *Silber*. — *c) *Auripigment*. — *d) *= खल*.

खर्जूरक 1) m. *Scorpion*. — 2) f. °रिका *ein best. Leckerbissen*.

*खर्जूरकर्णा m. = खर्जुर° gaṇa शिवादि in der Kāç.

*खर्जूररसज m. *eine Art Zucker* Gal.

*खर्जूल m. N. pr. eines Mannes gaṇa यस्कादि in der Kāç.

*खर्ण Partic. fut. pass. von खर्ज्.

खर्तरगच्छ und खर्तरगच्छ v. l. für खरतरगच्छ.

खर्पर 1) m. *a) *Dieb*. — *b) *Schelm*. — *c) *Hirnschale*. — *d) *Bettelnapf*. — *e) *Regenschirm*. — *f)* N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,130. — 2) f. (ई) und n. *ein best. Mineral* (aus dem ein Collyrium bereitet wird) Riéan. 13,107. Bhāvapr. 1,165. 2, 95. 106. Mat. med. 71.

*खर्परिका f. 1) *Regenschirm* Gal. — 2) *eine Art Collyrium* Riéan. 13,108.

*खर्परीतुत्थ und *खर्परीरसक n. = खर्परिका 2) Riéan. 13,107.

*खर्ब्, खर्बति (गतौ).

खर्बूज n. *Wassermelone* Bhāvapr. 1,241. Madanav. 67,53.

खर्म n. 1) *Grobheit, Barschheit* Vishṇus. 127,3. — 2) *Seidenzeug* ebend. — 3) **Männlichkeit* (vielleicht eine Verwechselung von पौरुष mit पारुष्य).

*खर्य Adj. von खर.

*खर्व, खर्वति (दर्पे).

खर्व 1) Adj. *a) verstümmelt, schadhaft, krüppelhaft*. — *b) niedrig, zwerghaft*. — 2) m. n. *eine best. hohe Zahl, eine Eins mit 10 oder 57 Nullen*. — 3) *m. *a) einer der neun Schätze Kubera's*. — *b) Rosa moschata* Riéan. 10,103.

खर्वक Adj. (f. खर्विका) = खर्व 1) *a)*. पौर्णमासी f. *ein noch nicht ganz ausgebildeter Vollmond*.

खर्वट m. (* n.) *Bergdorf*.

*खर्वपत्रा f. *ein best. niedriger Strauch*.

खर्वभाग्य Adj. so v. a. *Unglückskind* Bilar. 174,7.

खर्ववार्सिन् Adj. *in Verstümmeltem —, in Verkrüppeltem sich aufhaltend*.

*खर्वशाख Adj. *zwerghaft*.

खर्वित Adj. *zwerghaft geworden*.

खर्वी Adv. mit कर् *verkrüppeln, eindrücken* (die Brüste).

*खर्वुरा und *खर्बुरा (Gal.) f. *eine best. stachelige Pflanze*.

*खल्, खलति (चलने, संचये).

खल 1) m. (* n.) *a) Scheuer —, Scheune zum Aufbewahren und Dreschen des Getraides*. — *b)* **Platz*. — 2) m. *a)* **Schlacht*. — *b) Oelkuchen* Spr. 4115. — *c) =* खड 1) *a)*. — *d) ein böser, boshafter Mensch, Bösewicht*. °कुल n. *eine gemeine niedrige Familie*. विद्या° *ein Bösewicht von Vogel* Spr. 7669. ज्ञान° so v. a. *Charlatan*. — *e)* **die Sonne*. — *f)* **Xanthochymus pictorius*. — *g)* **Stechapfel*. — 3) f. घा *a) ein böses Weib*. — *b) N. pr.* einer Tochter Rudraçva's Harīv. 1,31,10. VP.² 4,129. — 4) f. ई *Oelkuchen* Kāraka 1,22. — Vgl. noch Manūs. zu VS. 16,33.

*खलक n. *Bdellium*.

खलकुल m. *Dolichos uniflorus*. Vgl. u. खल 2) *d)*.

खलखलाय्, °यते *plätschern* Spr. 2361.

खलजा Adj. *in der Scheuer entstanden*.

खलता f. Nom. abstr. zu खल *Oelkuchen* und *Bösewicht* Spr. 7708.

खलति 1) Adj. *kahlköpfig* Bilar. 285,13. — 2) m. *Kahlköpfigkeit*.

*खलतिक 1) m. *a) die Sonne* Gal. — *b) N. pr. eines Berges*. — 2) n. Sg. N. pr. der in der Nähe von 1) *b)* gelegenen Walder.

खलतुलपर्णी f. wohl *eine best. Pflanze* Kauç. 29.

*खलधान und *°धान्य n. = खल 1) *a)*.

*खलप् Adj. *der da kehrt (die Scheune reinigt)*.

खलमालिन् Adj. *mit Getraidescheuern bekränzt* Pīṭ. Gaṇ. 2,17,9.

*खलमूर्ति m. *Quecksilber*.

खलयज्ञ m. *ein in einer Getraidescheuer vollzogenes Opfer* Gobh. 4,4,30.

खलर्थ Adj. *die Bedeutung des Suffixes* खल् (घ in सुकर् u. s. w.) *habend* 238,23.

खलवल्लकपेटिका f. Titel eines Werkes.

*खलाजिन gaṇa उत्कारादि. Davon *Adj. °नीय.

*खलाधान n. = खलधान.

*खलाधारा f. *eine Art Schabe*.

खलाय्, °यते *einen Bösewicht darstellen*.

खलाय m. N. pr. eines Lehrers VP.² 3,16.

*खलि m. 1) *Oelkuchen*. — 2) *Pinus longifolia* Nees. Pn.

*खलिद्रुम m. *Pinus longifolia* Nees. Pn.

खलिन् 1) Adj. *Getraidescheuern besitzend* als Beiw. Çiva's. — 2) m. Pl. *eine best. Klasse von Dānava*. — 3) *f. °नी *a) eine Menge von Getraidescheuern*. — *b)* **Anethum graveolens*. — *c)* **Curculigo orchioides*.

खलिन 1) (* m. * n.) *Gebiss eines Zaumes*. — 2) m. N. pr. einer Oertlichkeit MBh. 13,156,24.

*खलिश m. *Trichopodus Collsa* oder *Esox Kankila*.

खली Adv. mit कर् *Jmd arg misshandeln, hart mitnehmen, in eine schlimme Lage versetzen (gleichsam zu einem Oelkuchen machen)* Kāṭh. 39,9. 122,22. Harshaṇ. 76,1. Bisweilen mit क्षली verwechselt.

खलीकार m. (Kāṭh. II,114,14) und °कृति f. *Misshandlung*.

खलीन (* m.) n. *Gebiss eines Zaumes*.

खलु Indecl. *ja* (unbetont), *freilich, allerdings, gewiss, atqui; nun, nun aber*. In den Brāhmaṇa sehr beliebt sind die Verbindungen यद्य खलु (auch in buddh. Schriften), उ खलु, वै खलु (*nun aber* Comm. Einl. zu Nir. 4,2,1), खलु वै (*freilich, allerdings* Comm. zu Nir. 3,2,60. 76). न खलु *ja* (unbetont) *nicht*, न खलु वै dass. Comm. zu Nir. 4, 1,60. खल्वपि *nun auch* (beim Uebergange zu etwas noch zu Besprechendem) Chr. 227,22. 233,6. 239, 5. 244,3. किं तु खलु Comm. Einl. zu Nir. 4,2,1. Häufig in Fragesätzen. Ausnahmsweise am Anfange eines Satzes.

*खलुक्, *खलुच् oder *खलुञ् m. *Finsterniss*.

खलुतस् = खलु (= निश्चयात् Comm.) Saṃhitop. 46,2

*खलुरय m. *ein best. Thier* (मृगभेद).

खलूरिका und *खलूरी (Gal.) *ein zu Waffen-*

Übungen bestimmter Platz.

*खलेधानी f. = खलेवाली.

*खलेवसम् Adv. zur Dreschzeit.

*खलेवयम् Adv. zur Zeit, wenn die Gerste in die Scheuer gebracht wird.

खलेवाली f. der Pfosten in der Mitte der Getraidescheuer, an welchen beim Dreschen die Ochsen gebunden werden, Nalâs. 10,1,9.

*खलेश, *°य und *°खलेक् (Gal.) m. = खलिश.

खैल्य 1) Adj. in der Getraidescheuer befindlich Maitr. S. 2,9,6. — 2) *f. खल्या a) eine Menge von Getraidescheuern. — b) ein Frauenname.

*खल्यका f. ein Frauenname.

*खल्याङ्ग m. ein best. Fisch Gal.

खष्, खषते wackeln, los sein. खषित welk, schlaff (Brüste).

खष्ट 1) m. a) Dütte, cuculius. — b) ein Gefäss zum Zerreiben von Arzneien Bhâvapr. (hier häufiger खल्व). — c) *eine Art Zeug. — d) *Leder. — e) *eine Art Schlauch. — f) *Vertiefung, Grube. — g) *der Vogel Kâtaka. — 2) f. ई a) gichtische Schmerzen in Händen und Füssen Bhâvapr. 4,137. Karaka 1,14. 28. 6,26. — b) *Pinus longifolia Nigh. Pr.; vgl. खलि. — 3) *n. eine schmale Taille Daçak. 1,38.

*खष्टक 1) Adj. kahlköpfig Gal. — 2) f. खष्टिका Bratpfanne.

खष्टातक m. N. pr. des ersten Ministers von Bindusâra.

खष्टामर der zehnte astrol. Joga.

खष्टि = खष्ट 2) a) Karaka 6,26.

*खष्टिट Adj. kahlköpfig.

*खष्टिष m. = खलिश.

*खष्टीट Adj. = खष्टिट.

खैल्य m. 1) eine best. Körner- oder Hülsenfrucht. — 2) = खष्ट 1) b) Bhâvapr.

*खल्वट m. a severe cough.

खल्वल m. Pl. eine best. Schule.

खल्वाट Adj. kahlköpfig.

*खव्, खोनाति oder खुनाति v. l. für खष्.

*खवत् Adj. von 2. खु. Vgl. खाकाशवत्.

*खवल्ली f. Cassyta filiformis Râgân. 3,44.

*खवारि n. Regenwasser.

*खवाव्दाङ्कुरक m. s. खाव्दाङ्कुरक.

*खशय m. ein Gina Gal. Vgl. खसम.

खशरीरिन् Adj. mit einem ätherischen Körper versehen.

खशीर m. Pl. N. pr. eines Volkes. खाशीर v. l.

*खशेट und *खशेर (Gal.) m. = खलिश.

*खशास m. Wind.

*खष्, खषति (हिंसायाम्).

*खष्य m. 1) Gewalt. — 2) Zorn.

खस 1) m. a) *Krätze oder eine ähnliche Hautkrankheit. — b) Pl. N. pr. eines Volkes. — c) der Sohn eines ausgestossenen Kshatrija. — 2) f. खा a) *eine best. wohlriechende Pflanze. — b) N. pr. einer Tochter Daksha's.

*खसकन्द m. (Nigh. Pr.), *खसकस n. und *खसगन्ध m. eine best. Pflanze.

खसतिल m. Mohnsamen Bhâvapr. 1,180. Madanav. 33,339.

खसपलत्तीर् n. Mohnsaft, Opium Bhâvapr. 1,180.

खसबीज n. Mohnsamen Bhâvapr. 1,180. 2,55.

*खसम m. ein Buddha. Vgl. खशप.

*खसंभवा f. Narde Râgân. 12,102.

*खसर्षप m. N. pr. eines Buddha.

खसाक m. Pl. v. l. für खशीर.

*खसात्मज m. ein Rakshas.

*खसिन्धु m. der Mond.

खसीक m. Pl. v. l. für खशीर.

*खसूचि f. eine in die Luft gestochene Nadel. वैपाकरण° so v. a. ein Grammatiker stets Böcke schiessend.

खसृम m. N. pr. 1) eines Sohnes des Viçvâmitra. — 2) eines Dânava.

*खस्खस m. Mohn Râgân. 4,165. Vgl. खाखस.

*खस्खसरस und *खस्खससार (Nigh. Pr.) m. Opium.

*खस्तनी f. die Erde.

*खस्फटिक m. gemeinschaftlicher Name für die Steine Kandrakânta und Sûrjakânta.

खक्कर Adj. eine Null zum Nenner habend.

1. खा = खन् in खार्यते (neben खन्यते), खातवै (neben खनित्वा), खात u. s. w.

2. *खा Adj. Subst. grabend, Gräber. — खा f. s. u. 2. खा 3. *खा, खायति (खदने, स्थैर्यनिशमयोः, खनने, खेदने). — Mit प्रोद् ausgraben.

खाखस m. Mohn. °तिल m. Mohnsamen Bhâvapr. 1,180.

खागि und °का f. N. pr. zweier Oertlichkeiten.

*खाङ्कि m. gedörrtes Korn.

*खाङ्कार und *°रायण m. Patron. von खङ्कार.

*खाङ्काल m. Patron. von खङ्काल.

खाड्य n. das Hinken.

खाट् (onomatop.) mit कर् sich räuspern.

*खाटि f. 1) Todtenbahre. Auch *°टी Gal. — 2) Scharte. — 3) eine thörichte Grille, böse Neigung.

*खाटिका f. Todtenbahre.

*खाट्टेय m. Patron. von खट्ट gaṇa भृग्वादि in der Kâç.

*खाट्टभारिक und *खाट्टिक Adj. eine Last von Bettstellen tragend u. s. w.

*खाउएक Adj. von खउए v. l. im gaṇa धूमादि in der Kâç.

खाउव m. = खाएउव 1) a) Gal. Karaka 6,21.

*खाउायन m. Patron. von खउ.

*खाउायनक Adj. von खाउायन.

*खाउायनभक्त Adj. von Khâḍâjana benannt.

खाउायनिन् m. Pl. die Schule des Khâḍâjana.

*खाउायनीय Adj. von खाउायन.

खाउिक m. Pl. Name einer Schule des Jagus AV. Paric. 49.

*खाउिकि Adj. von खउिक.

खाउी f. N. pr. einer Oertlichkeit.

*खाउूरेय m. Patron. von खउूर.

*खाउोन्मत्तेय m. Metron. von खउोन्मत्ता.

खाड्ग Adj. vom Rhinoceros kommend.

*खाएउ n. Nom. abstr. von खएउ.

*खाएउक Adj. von खएउ Kâç. zu P. 4,2,127 und gaṇa यरीकृणादि ebend.

खाएउपार्श्व Adj. dem Çiva gehörig Bîlân. 76,8.

खाएउवै 1) m. n. a) ein best. Leckerbissen. = पिप्पलीशुण्ठीयुक्तो गुडसूपः Nîlak. zu MBh. 14,89, 41. खाएउवा मधुराम्लादिरसतोयसंभवाः Madanav. 112,34. — b) N. pr. eines Waldes in Kurukshetra. — 2) *f. ई N. pr. einer von Sudarçana erbauten Stadt.

*खाएउवक Adj. von खएउ.

खाएउवप्रस्थ m. N. pr. einer Stadt, = इन्द्रप्रस्थ.

खाएउवराग m. ein best. süsser Leckerbissen MBh. 14,89,41. Vgl. रागखाएउव.

खाएउवायन m. Pl. N. pr. eines Brahmanengeschlechts.

खाएउविक s. राग°.

*खाएउवीरण (खएउ + वीरण Kâç.) gaṇa यरीकृणादि. Davon *Adj. °क

खाएिउक 1) m. a) Verkäufer von Zuckerwerk. — b) Pl. α) die Gesammtheit (der Schüler Schol.) Gobh. 3,3,8. — β) N. pr. einer Schule. — c) Patron. Mitadhvaga's VP.² 5,217. — 2) *n. = खाएिउकानां समूहः.

खाएिउकीय (Âçval. 44,22) und °केय m. Pl. N. pr. einer Schule des schwarzen Jagus.

खाएिउक्य 1) m. Bein. eines Ganaka VP. 6,6,8. fgg. — 2) *n. Nom. abstr. von खाएिउक.

खाएिउक्यघनक m. = खाएिउका 1) VP. 6,5,61. 6,8.

*खाएिउति und *खाएिउत्य Adj. von खाएिउत.

खात् = खाट् (so Kâç.).

खातं 1) Adj. s. u. खन्. — 2) m. (Hemâdri 1,134, 21) und n. Graben, Grube, Brunnen; Teich. — 3) *f. खा Teich. — 4) n. Höhlung, hohler Raum.

खातक 1) *m. a) Gräber. — b) Schuldner. —

2) *f. °तिका *Graben.* — 3) n. *Graben* Hemâdri 1, 188,6. *Grube.*

*°खातन Adj. *grabend, untergrabend* in भित्ति°.

*खातभू f. *Graben.*

खातमूल Adj. *dessen Wurzel abgegraben ist* AV. Paipp. 13,1,5.

खातृ Nom. ag. *Gräber.*

*खातृपकार m. *Töpfer.*

*खाति f. *das Graben.*

*खात्र n. 1) *Schaufel.* — 2) *Teich* u. s. w. — 3) *Wald.* — 4) *Faden.* — 5) *Schauer, Grauen.*

खाद्, खादति (episch auch खादते; चखाद soll im Veda auch Perf. von खिद् sein) 1) *kauen, zerbeissen; essen, fressen; zerfressen, anfressen.* — 2) *Jmd aussaugen, zu Grunde richten.* — Caus. खादयति 1) *essen —, fressen lassen,* — von (Instr.) Gaut. Hemâdri 1,770,1. — 2) = Simpl. 1). — Desid. चिखादिषति *essen —, fressen wollen.* — Mit अव in अवखाद्. — Mit आ = Simpl. 1). आखादित verwechselt mit आस्वादित. — Mit *प्रनि. — Mit प्र *zerkauen, zerbeissen.* — Mit वि in विखाद्. — Mit सम् *zerkauen, fressen.*

खाद् 1) Adj. *am Ende eines Comp. fressend, verschlingend.* — 2) m. a) *das Verzehren.* — b) *Futter.*

खादक 1) m. a) *Esser, Verzehrer.* — b) *Schuldner.* — 2) f. °दिका *am Ende eines Comp. das Essen.*

खादद्दन्त् Adj. *zerbeissende Zähne habend* (Comm.) Taitt. Âr. 1,12,1.

*खादतमोदता f. *beständiges Essen und Fröhlichsein.*

*खादतवमता f. *beständiges Essen und Vomiren.*

*खादताचामता f. *beständiges Essen und Einschlürfen von Wasser.*

खादन 1) *m. *Zahn.* — 2) f. आ ein Frauenname. — 3) n. a) *das Kauen, Essen.* — b) *Essen, Futter.*

खादनीय Adj. *kaubar.*

खादस् in खादोमय.

खादि *Spange, Ring.*

खादितृ Nom. ag. *Esser, Verzehrer, Verspeiser* 174,19.

खादितव्य Adj. *zu essen, zu fressen, zu verspeisen* 159,14.

1. °खादिन् Adj. *kauend.*

2. खादिन् Adj. *mit Spangen —, mit Ringen geschmückt.*

खादिर 1) Adj. (f. ई) *aus der Acacia Catechu gemacht.* — 2) *m. *Catechu.* — 3) *f. ई wohl N. pr. einer Oertlichkeit.

*खादिरक Adj. von खदिर.

खादिरगृह्य n. Titel eines Werkes.

*खादिरायण m. Patron. von खदिर.

*खादिरेय Adj. von खादिरी.

खादिहस्त Adj. *Ringe an den Händen habend.*

*खादुक Adj. *bissig, boshaft.*

*खादूरक m. Patron. von खदूरक.

खादोमय (f. या) *Felsen überflutend* (Grassmann).

खाद्य 1) Adj. *kaubar, essbar.* — 2) *m. = खदिर *Acacia Catechu* Gal.

*खाद्यक m. *eine best. Speise* Gal.

खाधूया f. N. pr. einer Oertlichkeit.

1. खान n. *das Essen.* °वान n. Sg. *Essen und Trinken* Spr. 6767.

2. खान m. *Chan.*

खानक 1) Adj. *am Ende eines Comp. grabend, ausgrabend.* — 2) m. *ein Dieb, der ein Haus untergräbt.* — 3) *f. खानिका *Graben* Gal.

खानखान m. N. pr. eines *Chans.*

खानापय् *graben lassen.* खानापित n. impers. Ind. St. 15,267.

खानाराय m. N. pr. eines Mannes.

खानि f. *Grube, Mine, Fundort von* (im Comp. vorangehend).

*खानिक n. *Bresche.*

*खानिन und *खानिल Adj. *ein Haus untergrabend* (Dieb).

खानिष्क (*m.) und खानिष्ट n. *Fleischbrühe mit fein zerriebenem Fleisch und Gewürz* Madanav. 11, 115. 22.

खानुल m. N. pr. zweier Männer Ind. St. 14.

*खानादक m. *Kokosnussbaum.*

खान्य Adj. *was gegraben —, was ausgegraben wird.*

*खापगा f. Bein. der Gaṅgâ.

खापर m. Pl. N. pr. eines Volkes.

खाम्बावती f. *eine best.* Râginî S. S. S. 65.

खार m. (234,32) und खारी *Leinbest. Hohlmaass.*

*खारनादि m. Patron. von खरनादिन्.

*खारपायण m. Patron. von खरप.

*खारशतिक Adj. *hundert* Khâra *enthaltend* u. s. w.

*खारसहस्रिक Adj. *tausend* Khâra *enthaltend* u. s. w.

*खारि f. = खार, खारी.

खारिक 1) *Adj. = खारीक. — 2) f. आ = खार, खारी. — 3) *n. (wohl *die Frucht*) *ein best. Fruchtbaum* Gal.

*खारिघम und *°घय Adj.

*खारिपच Adj. *das Quantum einer* Khâri *kochend* (Kochgeschirr).

*खारीक und *खारीवाप Adj. *mit einer* Khâri *Getraides besäet.*

खार्कार m. *das Geschrei des Esels.*

खार्खोट m. *eine Art Zauber oder Zauberer* Kâraka 6,28. Vgl. खर्खोट.

खार्गलि m. Patron. von खर्गल (Comm.) Kâç. 30,3.

*खार्जूरकर्ण m. Patron. von खर्जूरकर्ण.

खार्जूर Adj. *von der Phoenix sylvestris kommend, daraus bereitet.*

*खार्जूरकर्ण m. Patron. von खर्जूरकर्ण *gaṇa* शिवादि in der Kâç.

*खार्जूरायण m. Patron. von खर्जूर.

*खार्डुलायन m. Patron. von खर्डुल *gaṇa* यस्कादि in der Kâç.

खार्वा f. *das dritte Weltalter.*

खालत्य n. *Kahlköpfigkeit.*

खालाप m. = खालीय VP.² 3,46.

*खालिक Adj. (f. ई) = खल्व.

खालित्य n. *Kahlköpfigkeit* Kâraka 6,9.

खालिय (VP.² 3,46) und खालीय m. N. pr. eines Lehrers.

*खाल्यकायनि m. Metron. von खल्यका.

*खाशि und *°क m. N. pr. einer Oertlichkeit.

खाशीर m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,9,68. खशीर v. l.

खाश्मरी f. = काश्मरी.

खासता f. N. pr. einer Oertlichkeit.

खास्यलिपि f. *eine best. Schrift* Lalit. 143,20.

खिक्खमिन् Adj. *undeutlich redend.*

*खिखि f. *Fuchs.*

*खिङ्गिर 1) m. f. (ई) *Fuchs.* — 2) m. a) *Fuss einer Bettstelle.* — b) *ein best. wohlriechender Stoff.*

*खिङ्ग m. = खिङ्ग.

*खिञ्चा (Nigh. Pr.), *खिञ्चि und *खिञ्ची f. *eine Mischung von Reis und gemahlenen Hülsenfrüchten* (gekocht oder roh) Gal.

*खिट्, खेटति (त्रासे, उन्नासने).

*खिड्ड m. fehlerhaft für पिड्ड H. an. 2,40.

खिद् 1) खिद्यति und *खिन्दति *drücken, niederdrücken, betrüben.* — 2) *खिन्ते, खिन्यते, खिन्यति und खिद्यति (Bhâg. P.) *sich gedrückt fühlen, niedergeschlagen sein, sich Etwas zu Herzen nehmen, eine Qual empfinden; eine Ermüdung —, eine Erschlaffung verspüren.* खिन्न *niedergedrückt, niedergeschlagen; ermüdet, erschlafft.* — Caus. खेदयति und °ते *niederdrücken, beängstigen, beunruhigen; ermüden, abspannen; hart mitnehmen.* — Mit आ (खिद्यति) *herbeistehen, anstehen.* — Mit उद् (खिद्यति) *herausstehen.* — Mit नि (खिद्यति) *niederdrücken.* — Mit निस् (खिद्यति) *herausstehen.*

gen. — Mit परि (खिद्यते, °ति) *sich gedrückt fühlen, eine Qual empfinden.* °खिन्न *ermüdet, erschlafft; hart mitgenommen.* — Mit प्र (खिद्यति) *wegstossen.* — Mit वि (खिद्यति Conj. für विदति Çiksh. Bh. 2,3) *auseinanderzerren.* — Mit सम् (खिदयति) 1) *eindrücken, hineinstopfen.* — 2) *mit sich fortreissen.*

*खिदिर m. 1) *ein Büsser.* — 2) *ein Armer.* — 3) *der Mond.* — 4) Beiw. Indra's.

खिदि 1) n. *Bohrer oder ein ähnliches Werkzeug.* — 2) *m. a) *ein Armer.* — b) *Krankheit.*

खिदेस् Adj. *drängend* RV.

खिन्दक und खिन्धि m. N. pr. eines Astronomen.

*खिरिण्टी f. *eine best. Pflanze.*

खिल 1) m. (*n.) *ein zwischen bebauten Feldern liegendes nicht urbares Stück, Oede, kahles Land.* — 2) n. *Ergänzung, Supplement.* — 3) Pl. *Rest.* — 4) *n. *Blumenlese.* — 5) n. *ein unlösbares Problem.* — 6) n. *Verstocktheit* Lalit. 348,11. 349,3. 412,7. — 7) *n. = वेधस्. — 8) Adj. *mangelhaft, unzulänglich* Bhâg. P. 1,4,33. 5,8. 6,4,49.

खिलकाण्ड n. *ein ergänzender Abschnitt.*

खिलक्षेत्र n. *ein nicht urbares Feld* Harshaç. 195,22.

खिलग्रन्थ m. Titel eines *Werkes.*

खिलत्व n. Nom. abstr. zu खिल 2).

खिलरूप Adj. (f. आ) *supplementartig.*

खिली Adv. 1) mit कर् a) (einen Weg) *zu einer Oede machen,* s. v. a. *leer machen.* — b) *Jmd aller Macht berauben* Râgat. 8,117. — 2) mit भू a) *leer werden von* (Gen.) Kumâras. 2,45. Harshaç. 140,5. इन्द्रियाणि विनश्यन्ति खिलीभूतेव चेतना Kâraka 5, 12. — b) *vereitelt werden.*

खिलीकार (Conj.) m. *das Bringen um alle Macht.*

खिल्य m. 1) = खिल 1). — 2) *Klumpen.* — 3) vielleicht *Fels.*

खोर N. pr. einer Oertlichkeit.

खोल m. = कील *Pfosten.*

*खु, खवते (शब्दे).

*खुङ्गणी f. *eine Art Laute.*

*खुङ्गार m. *Rappe.*

*खुञ्, खोञति (स्तेयकरणे).

*खुञ्जाक m. *Lipeocercis serrata.*

*खुड्, खोडयति (खण्डने).

खुड *Gicht, Rheumatismus* Nigh. Pr.

खुडक *Knöchelgelenk am Fuss.*

1. खुडवात m. = खुड Nigh. Pr.

2. खुडवात Adj. *gichtisch.* Nom. abstr. °ता f. Kâraka 6,26.

खुडुक (Kâraka 1,9) und खुडुाक Adj. *klein, kleiner.*

खुडुाकपक्षक n. *eine best. Ostmixtur* Kâraka 6,27.

खुडुीका Adj. f. zu खुडुाक.

*खुण्ड्, खुण्डते (मन्थे, खण्डे), खुण्डयति (खण्डने).

खुद्, खुदति *hineinstossen* (penem). — Intens. Partic. घनीखुदत् *wiederholt hineinstossend.* — Mit प्र = Simpl.

खुन्, Intens. Partic. कैनीखुनत् = घनीखुदत् (s. u. खुद्).

खुनमुष N. pr. eines Dorfes. Vgl. खोनमुष.

*खुम् Interj.

*खुर, खुरति (छेदने, खण्डने, तोरे).

खुर 1) m. a) *Huf, Klaue.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ Hemâdri 1,404,21. 406,17. 408,1. ई (!) 402,16. — b) *ein best. Theil am Fuss einer Bettstelle.* — c) *Scheermesser. — d) *ein best. wohlriechender Stoff.* — 2) *f. ई gaṇa बह्वादि.

खुरक 1) Adj. als Bez. *einer Art von Zinn* Bhâvapr. 1,254. 2,30. — 2) m. a) *eine Art Tanz.* — b) *Sesamum indicum.*

खुरखुर m. oder °रा f. *Geröchel* Lalit. 226,9.

खुरखुराय् v. l. für घुरघुराय्. Vgl. खुरुखुराय्.

*खुरण्स् und *°स Adj. *Aufmasig.*

*खुरत्राण n. *Hufschuh* Gal.

खुरप्र m. 1) *eine Art Pfeil* Bâlar. 106,20. — 2) *Sense, Sichel* Gal.

खुरली f. *Uebungen im Bogenschiessen.* °स्थान n. Bâlar. 93,1 (vgl. 92,8). रण° wohl *ein abgesteckter Platz zur Kriegsübungen* Vikramâñkaç. 6,46.

*खुराक m. *Thier.*

*खुरालक m. *ein eiserner Pfeil.*

*खुरालिक m. v. l. für खरालिक.

खुरासाण und खुरासान 1) *Chorasan.* — 2) Adj. (f. ई) *aus Chorasan* Bhâvapr. 1.168.

खुरिन् m. *ein Thier mit Hufen.*

खुरुखुराय्, °यते *röcheln* Kâraka 6,8. Lalit. 251,18.

*खुर्द् (खूर्द्), खूर्दते = कूर्द्.

*खुरोपरिबन्धन n. *Hufschuh* Gal.

खुल्लक wohl = खुडक.

*खुलुङ्किका f. = रोषमूका Gal.

*खुल्ल 1) Adj. = तुच्छ, तुल्ल. — 2) n. *ein best. wohlriechender Stoff.*

*खुल्लताल m. = तुल्लताल.

*खुल्लम m. *Weg.*

खूर = खुर 1) a) Spr. 6488.

खूंगल m. etwa *Krücke.* Nach Sîs. *Panzer.*

*खेखोरक m. *ein hohles Bambusrohr.*

*खेगमन m. *eine best. Hühnerart.*

खेचर 1) Adj. (f. ई) *im Luftraum sich bewegend, fliegend.* गति f. *Flug, die Fähigkeit zu fliegen.* °सिद्धि f. *die Zauberkraft zu fliegen.* — 2) m. a) *Vogel.* — b) *Engel als Bote der Götter* 48,26. 32. — c) *ein Gandharva.* — d) *ein Vidjâdhara.* — e) *ein Rakshas.* — f) *Planet.* — g) Bez. *der Zahl neun* Ganit. Taitt. 102. — h) *Quecksilber. — 3) f. आ *eine best.* Mârkhanâ S. S. S. 30. — 4) f. ई a) mit सिद्धि *die Zauberkraft zu fliegen.* — b) Bein. der Durgâ. — c) *eine Vidjâdhari.* — d) *eine best. wunderthätige Fingerstellung oder Fingerverschlingung.* — e) *ein best. im Ohr getragenes Seelenzeichen.* — 5) (*n.) *grüner Vitriol* Verz. d. Oxf. H. 321,a, No. 761.

खेचरकौमुदी f. Titel eines Werkes.

खेचरता f. und °त्व n. *die Zauberkraft zu fliegen.*

खेचरभूषण n. Titel eines Werkes.

*खेचराञ्जन n. *Eisenvitriol* Nigh. Pr.

खेचरान n. *ein best. Reisgericht.*

खेचरीविद्या f. Titel eines Werkes.

*खेट्, खेटयति (भक्षणे) Dhâtup. 35,22. खेटित *gepflügt* Daçak. 6,63; vgl. खेट 1)a).

खेट 1) m. n. a) *ein von Landbauern bewohntes Dorf* (Comm. zu Bhâg. P.) VP. 5,2,12. halb so gross wie पुर Hemâdri 1,288,5. — b) *Schild* Hemâdri 1,237,18. 22. 2,a,94,5. 99,15. *m. *n. — c) *Jagd. — d) am Ende eines Comp. als *Ausdruck eines Tadels.* मुनि° Bâlar. 37,17. वैखानस° 47,9. क्षत्रिय° 111,11. *n. — 2) m. a) *Schleim, Phlegma* Kâraka 4,4. — b) *Rotz. — c) *Pferd. — d) *die Keule Balarâma's.* — 3) *n. *Gras.* — 4) Adj. a) *niedrig, gemein* Bhâg. Nârâd. 34,109. — b) *bewaffnet.*

खेऽट m. 1) *Planet.* — 2) *Beiw. Râhu's.

खेटक 1) (*m. *n.) a) *Dörfchen, Weiler* VP.² 1, 94. Hemâdri 1,288,1. — b) *Schild* Hemâdri 1,329,7. 2,a,88,16. Râgat. 7,1195. — 2) *n. = वसुनन्दक.

खेऽटकर्मन् n. *Planetenberechnung.*

खेऽटकुतूहल n., खेऽटचिन्तामणि m. und खेऽटतन्त्रिणी f. Titel von Werken.

खेटन n. *das Fahren mit* (einem Wagen, Gen.) *als Fuhrmann.*

खेटपिण्ड *ein Klumpen Schleim,* so v. a. *etwas ganz Unnützes.* पद्म° dass. Lalit. 302,9.

खेऽटपीठमाला f., खेऽटबोध m. und खेऽटभूषण n. Titel von Werken.

खेऽटसाधक m. *die auf einem Declinationskreise gemessene Himmelsbreite* Ganit. Bhagan. 9.

खेटिक m. N. pr. eines Mannes.

*खेटितील m. = वेतालिक. Vgl. खेटितील, खेडितील.

*खेटिन् Adj. = नागर, कामिन्.

*खेटितील m. = खेटितील.

*खेड्, खेडयति (भक्षणे).

खेड = खेट 1) a). — Vgl. गन्ध°.

*खेडक in गन्ध°.

*खेडिताल m. = खेटिताल.

खेद 1) m. a) *Druck, Beschwerde, Mühseligkeit* 219,16. — b) *Müdigkeit, Erschlaffung, ein Gefühl der Abspannung, trübe Stimmung.* — c) *Gelbheit.* — 2) f. खेदा a) *Bohrer oder ein ähnliches Werkzeug.* — b) N. pr. einer Oertlichkeit.

खेदताति f. *Langeweile* Daçak. 29.

खेदन 1) *Adj. *stossend, durch* — Nir. 11,37. — 2) n. *Erschlaffung* Hariçop. S. 411.

खेदपितव्य Adj. *in trübe Stimmung zu versetzen* 305,22.

खेदवत् Adj. *betrübt* Ind. St. 15,409.

खेदाङ्गसार Titel eines Werkes.

*खेदि Pl. *Strahlen.*

खेदितव्य n. impers. *animo cadendum.*

खेदिन् 1) Adj. a) *ermüdet, müde* Bâlar. 168,11. — b) *ermüdend.* — 2) *f. °नी a) *eine kriechende Pflanze.* — b) = घसनपर्णी.

खेपरिधम Adj. (f. घा) *in der Luft umherfliegend.*

खेमकर्ण (खेम ?) m. N. pr. eines Mannes.

खेय 1) Adj. *zu graben, gegraben werdend* Comm. zu Âpast. Çr. 15,1. — 2) *n. *Graben.*

खेल्, खेलति 1) *schwanken, sich hinundher bewegen, sich winden,* — *wiegen* Spr. 7783. Naish. 6,66. खेलित = खेलत् *sich wiegend.* — 2) *auftauchen, zum Vorschein kommen.* — Caus. खेलयति *sich hinundher bewegen* —, *sich winden lassen.*

खेल 1) Adj. *schwankend, sich wiegend.* °म् Adv. — 2) m. N. pr. eines Mannes. — 3) m. oder n. vielleicht *Schaukel* Einl. zu Kâm. 3. — 4) *f. खेला *Spiel.*

खेलन 1) n. a) *das Hinundherfliegen* Spr. 7826. *das Hinundhergehen* (der Augen). — b) *Spiel* Bâlar. 93,1. *Scherz.* — 2) f. घा *das Schwanken, Hinundhergehen.* — 3) *f. ई *Schachfigur.*

खेलनक n. *Spiel, Scherz.*

खेलनमाहात्म्य n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 55.

*खेलाय्, °यते *spielen, scherzen.*

खेलि 1) (*f.) *Spiel, Scherz.* — 2) *m. a) *Thier.* — b) *Vogel.* — c) *die Sonne.* — d) *Pfeil.* — e) *Gesang.*

*खेलुद *eine best. hohe Zahl* (buddh.).

*खेव्, खेवते (सेवने).

*खेशय Adj. *in der Luft liegend.*

*खेसर् m. *Maulthier.* Richtig वेसर्.

खेसरा f. Bez. *des Frosches* AV.

*खेलापन Adj. von क्षिप्त.

खेलिक Adj. *supplementarisch, später hinzugefügt.*

*खोङ्काक् m. *Braunscheckе.*

*खोट्, खोटति (गतिप्रतिघाते, खोटने), खोट्यति (क्षेपे).

खोट 1) Adj. *hinkend* Gaut. 28,6, v. l. — 2) *f. ई *Boswellia thurifera.*

*खोटन n. *das Hinken.*

*खोटि f. *ein verschlagenes Frauenzimmer.*

*खोड्, खोडति = खोट्

*खोड Adj. *hinkend.*

*खोडकशीर्षक n. *Mauerzinn.*

खोनमुख m. N. pr. eines Dorfes Vishṇudharm. 18, 71; vgl. Bühler, Rep. S. 4.

*खोर्, खोरति = खोट्

खोर Adj. *hinkend* Gaut. (nach dem Comm. alt).

खोरक m. *eine best. Krankheit der Füsse.*

*खोरि f. = खोटि.

*खोरी f. in *दीप°.

*खोल्, खोलति = खोट्

खोल 1) *Adj. *hinkend.* — 2) (*n.) *eine Art Regenhut* Kâd. 256,19. Auch *Heim. Vgl. मूर्ध°.

*खोलक m. 1) *Heim.* — 2) *Ameisenhaufe.* — 3) *Kochtopf.* — 4) *die Schale der Betelnuss.*

*खोलि f. *Köcher.*

*खोल्क m. 1) *Meteor.* — 2) *Plane*

*खोल्मुक m. *der Planet Mars.*

खोषदक् N. pr. eines Districts.

ख्या, ख्याति (प्रकथने, कथने, ख्यातौ). Die Präsensformen nur ganz ausnahmsweise (vgl. चक्ष्), in den generellen Formen auch Med. Pass. ख्यायते 1) *genannt werden, bekannt sein.* ख्यात *genannt, bekannt,* — *als, berühmt.* — 2) *Jmd* (Gen.) *angemeldet werden.* — Caus. ख्यापयति 1) *bekannt machen, verkünden, ansagen.* — 2) *Etwas an den Tag legen, offenbaren, verrathen; Jmd verrathen, angeben.* — 3) *über Jmd* (Acc.) *berichten, von Jmd Etwas aussagen.* — 4) *rühmen, preisen.* — Mit अति 1) *überschauen.* — 2) *Jmd übersehen, übergehen, hintansetzen.* — 3) *überlassen, überantworten;* mit Dat. — Mit अनु *erschauen, sehen.* — Mit अन्तर् *den Blicken entziehen, vorenthalten, verbergen.* — Mit अभि 1) *erschauen, erblicken, gewahr werden.* — 2) *gnädig ansehen, in Obhut nehmen.* — 3) °ख्यात *bekannt geworden.* — Caus. *bekannt machen.* — Mit अव 1) *herabschauen.* — 2) *erblicken, gewahr werden.* — Caus. *ansehen lassen.* — Mit आ 1) *vor sich erblicken.* — 2) *aufzählen, erzählen, hersagen.* — 3) *erzählen, ansagen, mittheilen, anzeigen, angeben, ankündigen, anmelden.* — 4) *benennen, Jmd oder Etwas bezeichnen als;* mit zwei Acc. त्रेधा *dreifach* Çat. Br. 10,4,2,1. — Caus. 1) Act. *bekannt machen, verkünden.* — 2) Med. *sich erzählen lassen.* — Mit उन्दा *der Reihe nach aufzählen, aufzählen, herzählen.* — Mit कथा, °ख्यात *fälschlicher Weise beschuldigt, verleumdet.* — Mit उद्दा *laut aufzählen.* — Mit उपा *beantworten.* — Mit प्रत्या 1) *einzeln ansagen.* — 2) *Jmd zurückweisen, abweisen.* — 3) *Etwas zurückweisen, ablehnen, verweigern.* — 4) *von sich abweisen, läugnen.* — 5) *absagen, untersagen.* — 6) *zurückweisen,* so v. a. *verwerfen.* — 7) *zurückweisen,* so v. a. *widerlegen* Çañk. zu Bâdar. 2,2,22. — 8) *zurückweisen,* so v. a. *übertreffen.* — 9) *begegnen, bekämpfen* (mit Heilmitteln). — Desid. *zurückzuweisen* —, *zu widerlegen beabsichtigen* Çañk. zu Bâdar. 2,2,12. — Mit व्या 1) *auseinandersetzen, erklären, erläutern, ausführlich besprechen, sich über Jmd oder Etwas auslassen.* व्याख्यात Çat. Br. 4,1,5,10 (Loc.). — 2) *mittheilen, verkünden, erzählen.* — 3) *nennen, benennen* Harivañç 1,33,11. — Desid. व्याचिख्यासति *zu erklären beabsichtigen* Çañk. zu Bâdar. S. 23, Z. 2. Sûrjad. in der Vorrede zu Âryabh. S. 10, Z. 11. — Mit अनुव्या *weiter auseinandersetzen,* — *erklären.* — Mit उपव्या in °व्यान. — Mit समा 1) *aufzählen.* — 2) *mittheilen, erzählen.* — 3) *erklären für* (इति) Spr. 4246. क्षितसमाख्यात *als zuträglich geltend* Kâraka 1,28. — 4) °ख्यात *genannt* 102, 27. — Mit उप *sehen, wahrnehmen.* — Mit परा *in der Ferne sehen.* — Mit परि 1) *umhersehen.* — 2) *sehen, wahrnehmen.* — 3) *ansehen, betrachten, auffassen.* — 4) *übersehen, vernachlässigen.* — 5) *aufzählen, beschreiben.* — 6) °ख्यात *geltend für, genannt.* — Mit संपरि *vollständig mittheilen.* — Mit प्र 1) *sehen.* Pass. *wahrnehmbar sein.* — 2) *mittheilen, erzählen.* — 3) Pass. *anerkannt werden, bekannt sein.* °ख्यात *anerkannt, bekannt, berühmt.* °सहर्तृ *als guter Gatte bekannt.* राज्ञ: °भाण्डानि *Waaren, die als dem König zukommend anerkannt sind.* — Caus. *allgemein bekannt machen* Milindap. 4,3 (6,11). Kârpak. 48,17. °ख्यापित *bekannt als* (Nom.), *genannt.* — Mit प्रति *erblicken, gewahr werden.* — Mit वि 1) *sich umsehen, aufblicken, erblicken, sehen.* — 2) *aufleuchten, leuchten.* — 3) *erleuchten, sichtbar machen, zeigen.* — 4) विख्यात *allgemein bekannt, berühmt, bekannt als, genannt, heissend.* — Caus. 1) *sichtbar machen.* — 2) *bekannt machen, verkünden, ansagen* Spr. 7695. — Mit समिवि 1) *hinblicken auf, erblicken* Gobh. 3,2,41. — 2) °ख्यात *allgemein bekannt, berühmt, bekannt als, heissend,*

genannt. — Mit प्रति, °ख्यात allgemein bekannt, berühmt, bekannt als, genannt. — Mit सम् 1) erscheinen —, zusammengehören mit (Instr.). — 2) zusammenzählen Comm. zu Nâiâs. 2,2,62. berechnen, in Rechnung nehmen, abschätzen nach (Instr.). संख्यात gezählt, gemessen, berechnet. — Caus. betrachten lassen durch (Instr.). — Mit अनुसम् Caus. hinblicken lassen auf. — Mit अभिसम् aufzählen, herzählen. — Mit उपसम् in उपसंख्य u. s. w. — Mit परिसम् 1) aufzählen, herzählen. — 2) überzählen, zusammenzählen, berechnen, in Rechnung nehmen. — 3) auf die Zahl beschränken. — 4) ersetzen, wieder herstellen, gut machen Kârâka 1,15. Comm. zu Gaim. 6,3,40. — Mit प्रसम् 1) aufzählen, herzählen. — 2) durchzählen, berechnen. — Mit प्रतिसम् abzählen.

°ख्यातगर्हण und °°गर्हित Adj. einen schlechten Ruf habend.

ख्यातिवैकृतता f. fehlerhaft für ख्यातिवि°.

ख्याति 1) f. a) Auffassung, Annahme, Behauptung. — b) Erkenntniss, Einsicht. Nom. abstr. °ता f. Comm. zu Jogas. 1, 5. — c) allgemeines Bekanntsein, Ruf, Berühmtheit. — d) Name. — e) die Berühmtheit personif. als Tochter Daksha's oder Kardama's. — f) N. pr. eines Flusses in Krauñkadvîpa VP. 2,4,58. — 2) m. N. pr. verschiedener Männer VP.²

ख्यातिमत् Adj. berühmt.

ख्यातिविरुद्ध Adj. der allgemeinen Annahme widersprechend. Nom. abstr. °ता f. ein best. Fehler des Ausdrucks.

ख्यान n. Wahrnehmung. Erkenntniss Sâp. 5,52

°ख्यापक Adj. ankündigend, hindeutend auf.

ख्यापन n. 1) das Bekanntmachen, Verkünden, an den Tag Legen; ein öffentliches Bekenntniss seiner Sünden. — 2) das Berühmtmachen.

ख्यापनीय Adj. auszusagen, anzugeben Comm. zu Nâiâs. 5,1,4.

°ख्यापिन् Adj. an den Tag legend, darthuend.

ख्याप्य Adj. mitzutheilen, zu erzählen.

1. °ग Adj. (f. घा) 1) gehend, sich bewegend, fahrend, — in, auf. — 2) gehend zu, besuchend (ein Weib), sich begebend in (ein Ehebett). — 3) gehend —, reichend bis zu. — 4) sich befindend, befindlich. — 5) gehend —, sich beziehend auf, in Verbindung stehend mit.

2. ग 1) am Ende eines Comp. Adj. (°f. ई) singend. — 2) °n. Gesang.

3. ग m. 1) °ein Gandharva. — 2) °Bein. Ganeça's. — 3) die dritte Note.

गङ्गष्टि f. = गविष्टि.

गगण s. गगन (so die Bomb. Ausgg.).

गगन n. 1) der Luftraum, das Himmelszelt. — 2) Talk Bhâvapr. 6,36.

गगनकुसुम n. eine Blume im Luftraum, so v. a. ein Unding.

गगनग m. Planet Sûrjas. bei Utpala zu Varâh. Bṛh. 2,1.

गगनगञ्ज m. 1) ein best. Samâdhi Kâraṇḍ. 94, 1. — 2) N. pr. eines Bodhisattva Kâraṇḍ. 38, 13. fgg. 49,17. fgg.

गगनगति m. ein im Luftraum sich bewegendes Wesen.

गगनचर m. Luftgänger, Vogel.

गगनचारिन् Adj. mit वाणी eine aus dem Luftraum kommende Stimme Daçak. 7,6.

गगनतल n. das Himmelsgewölbe Varâh. Bṛh. S. 38,4. Kâd. 130,12.

°गगनधन्न m. 1) die Sonne. — 2) Wolke.

गगननगर n. Fata Morgana Spr. 2051.

°गगनपुष्प n. = गगनकुसुम.

गगनप्रिय m. N. pr. eines Dânava.

गगनधमण m. Planet Utpala zu Varâh. Bṛh. 6,12.

गगनमूर्धन् m. N. pr. eines Dânava.

गगनरोमन्थ m. das Wiederkäuen des Luftraums, so v. a. Unsinn.

गगनरोमन्थायित n. das Gleichen dem Wiederkäuen des Luftraums.

गगनविहारिन् 1) Adj. im Luftraum sich bewegend 141,12. — 2) °m. a) ein himmlisches Licht. — b) die Sonne. — c) ein himmlisches Wesen.

गगनसद् m. 1) ein Bewohner des Luftraums. — 2) Planet Cit. in Golâdhy. 297,16.

गगनसिन्धु f. die himmlische Gañgâ Kâd. 58,12.

गगनस्पर्शन m. 1) N. pr. eines Marut. — 2) °Luft, Wind.

गगनस्पृश् Adj. 1) den Himmel berührend, so v. a. — bewohnend Çiç. 13,63. — 2) bis an den Himmel reichend, sich bis in d. H. erhebend Râgat. 3,42.

गगनाङ्गना f. ein best. Metrum.

गगनाधिवासिन् m. Planet Utpala zu Varâh. Bṛh. 6,12.

°गगनाधग m. 1) die Sonne. — 2) ein Planet. — 3) ein himmlisches Wesen.

गगनानन्द m. N. pr. eines Lehrers.

गगनापगा f. die himmlische Gañgâ Kâd. 130,16.

गगनाम्बु n. Regenwasser.

°गगनायस् oder °°स n. ein best. Mineral; vgl. गगनायस.

गगनारविन्द n. eine Lotusblüthe im Luftraum, so v. a. ein Unding.

गगनेचर 1) Adj. im Luftraum wandernd. — 2) m. a) Vogel. — b) ein Planet. — c) ein Mondhaus. — d) °ein himmlisches Wesen.

°गगनेत्मुक m. der Planet Mars.

°गगल n. Schlangengift Gal.

°गग्घ्, गग्घति (लसने).

°गग्घु v. l. für वग्घु = वाघ्.

°गङ्का f. Demin. von गङ्गा 1).

गङ्कदत्त m. N. pr. eines Froschkönigs.

गङ्कदास m. N. pr. eines Scholiasten.

गङ्गा f. 1) der Ganges. Hat weisses Wasser Spr. 7759. Floss ehemals im Himmel, von woher Bhagiratha sie auf die Erde leitete. Sie ist die Tochter des Himavant. — 2) ein Frauenname.

°गङ्गाका f. Demin. von गङ्गा 1).

°गङ्गाक्षेत्र n. das heilige Gebiet am Ganges.

गङ्गाचम्पू f. Titel eines Werkes.

°गङ्गाचिल्ली f. Larus ridibundus.

गङ्गात m. Metron. 1) Kârttikeja's. — 2) °Bhîshma's.

°गङ्गाटेय m. eine Art Krabbe.

गङ्गातीर्थ m. N. pr. eines Tîrtha.

गङ्गादास m. N. pr. eines Autors.

गङ्गादित्य m. eine Form der Sonne.

गङ्गादेवी f. ein Frauenname.

गङ्गाद्वार n. N. pr. einer Stadt VP.²

गङ्गाधर m. 1) °das Meer. — 2) Bein. Çiva's. — 3) N. pr. verschiedener Männer. Auch mit folgenden Zusätzen am Ende: इन्द्रपति, इन्द्रसारस्वती, भट्ट, मल्लाडकर, माधव, पति und सारस्वती.

गङ्गाधरचूर्ण n. ein best. Pulver.

गङ्गाधरपुर n. N. pr. einer Stadt.

गङ्गाधररस m. eine best. Mixtur.

°गङ्गाधार m. = गङ्गाधर 1) Gal.

°गङ्गानागराज m. N. pr. eines Schlangendämons.

गङ्गानाथ m. N. pr. eines Lehrers.

°गङ्गापत्री f. eine best. Pflanze Râgân. 10,166.

°गङ्गापारदेश m. N. pr. einer Oertlichkeit.

गङ्गापुत्र m. 1) Metron. Bhîshma's. — 2) eine best. Mischlingskaste. — 3) °ein Brahman, der Wallfahrten zur Gañgâ geleitet.

गङ्गापुरीभट्टारक m. N. pr. eines Mannes.

गङ्गाभक्तिरसोदय m. Titel eines Werkes.

°गङ्गामख m. ein best. Fest; vgl. गङ्गामखिक.

गङ्गामलहार m. N. pr. einer Oertlichkeit MBh. 5,111,16.

गङ्गामाहात्म्य n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 56. Cat. NW. Pr. 444.

°गङ्गायात्रा f. eine Wallfahrt zur Gañgâ, insbes.

die eines Sterbenden.

गङ्गाराम m. N. pr. eines Mannes. Auch °ब्रह्मडी.

गङ्गालहरी f. 1) N. pr. einer Statue. — 2) Titel eines Werkes.

गङ्गावतरण n. Titel eines Sanggedichts Harîv. 8690.

गङ्गावतरणचम्पूप्रबन्ध m. Titel eines Werkes.

गङ्गावाक्यावली f. desgl.

गङ्गावाक्तीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*गङ्गाशोण n. Sg. *die Gañgâ und der Çoṇa.*

गङ्गाष्टक n. Titel eines Gedichts.

गङ्गासप्तमी f. *der siebente Tag in der lichten Hälfte des* Vaiçâkha.

गङ्गासङ्गम् n. N. pr. eines Tîrtha.

गङ्गासागर n. desgl. °संगम n. desgl.

गङ्गासुत m. Metron. 1) Kârttikeja's. — 2) *Bhîshma's.

गङ्गासूनु m. Metron. Bhîshma's Du. V. 26,4.

गङ्गास्तुति f. und गङ्गास्तोत्र n. Titel von Werken.

गङ्गाह्रद m. N. pr. eines Tîrtha.

*गङ्गिका f. Demin. von गङ्गा 1).

गङ्गुक Suçr. 1,72,4 wohl fehlerhaft für कङ्गुक.

गङ्गूप् °यति *aufjauchzen* Tâṇḍya-Br. 14,3,19.

गङ्गेश m. N. pr. eines Autors. Auch °शोपाध्याय und °शोपाध्यायचिन्तामणि.

गङ्गेश्वर 1) m. desgl. — 2) Name eines Liñga. °महिमन् m. Auch °लिङ्ग n.

गङ्गेश्वरमाहात्म्य n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 57.

गङ्गोद्भेद m. *die Quelle der Gañgâ.*

गच्छ m. 1) **Baum.* — 2) *the period (number of terms) of a progression* Âryabh. 2,30. Comm. zu 19. — 3) *Familie, Geschlecht* bei den Gaina. — 4) Pl. N. pr. eines Volkes

गच्छाचारप्रकीर्णकसूत्र n. Titel eines Gaina-Werkes.

गच्छ, गच्छति s. गम्.

*गज्, गजति (शब्दे, मदने), गजयति (शब्दे).

गज 1) m. a) *Elephant.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — b) Bez. *der Zahl acht.* — c) **ein best. Längenmaass.* — d) *ein zum Aufbau eines Hauses besonders zubereiteter Platz.* — e) *eine zum Kochen von Arzeneien in der Erde gemachte Vertiefung von best. Umfange.* — f) *ein best. Tact* S. S. S. 213. — g) N. pr. α) eines Mannes. — β) eines dem Çiva feindlichen Asura. — γ) *eines Dieners des Sonnengottes. — 2) f. या = गजघोषा VP.² 2,276. — 3) ई *Elephantenweibchen.*

*गजकन्द m. *ein best. Knollengewächs* Râǵân. 7,80.

गजकन्या f. *Elephantenweibchen.*

गजकर्ण 1) m. N. pr. eines Jaksha. — 2) f. ई *ein best. Knollengewächs* Bhâvapr. 1,231.

*गजकूर्माशिन् m. Bein. Garuḍa's.

गजकृष्णा f. *Scindapsus officinalis* Bhâvapr. 1,261.

गजगामिनी f. *eine best. Gangart* S. S. S. 253.

गजचर्मन् n. 1) *Elephantenhaut.* — 2) *eine Art Aussatz.*

*गजचिर्भटा f. *Koloquinthengurke.*

*गजचिर्भिट 1) m. *Cucumis maderaspatanus.* — 2) f. या *eine best. Pflanze.*

गजच्छाया f. *eine best. Constellation.*

गजच्छम्प m. *ein best. Tact* S. S. S. 212.

*गजच्छत्रा f. *eine auf einem Elephanten ruhende grosse Trommel.*

गजता f. 1) Nom. abstr. von गज *Elephant.* — 2) **Elephantentrupp.*

गजतुरंगविलसित n. *ein best. Metrum.*

गजत्व n. Nom. abstr. von गज *Elephant.*

1. गजदन्त m. 1) *Elephantenzahn, Elfenbein.* — 2) **ein Pflock in der Wand zum Anhängen von Sachen.* — 3) *eine best. Stellung der Hände.*

2. *गजदन्त m. Bein. Gaṇeça's.

*गजदन्तफला f. *eine Gurkenart.*

गजदन्तमय Adj. (f. ई) *aus Elfenbein gemacht.*

*गजदान n. *Brunstsaft eines Elephanten*

*गजदैत्यभिद् m. Bein. Çiva's Gal.

*गजनक्र m. *Rhinoceros* Gal.

गजनवी m. *der Ghaznavide.*

गजनासा f. *Elephantenrüssel.*

गजनिमीलिका f. 1) *das Thun, als wenn man Etwas nicht sehen wolle* — 2) *Unaufmerksamkeit, Fahrlässigkeit* Daçak. 1,47.

गजनिमीलित n. = गजनिमीलिका 1) Kâd. 116,16.

गजपति m. 1) *Elephantenaufseher* Ind. St. 15,398. — 2) **ein stattlicher, grosser Elephant.* — 3) ein Fürstentitel.

गजपाटप m. *Bignonia suaveolens.*

गजपिप्पली f. *Scindapsus officinalis.*

गजपुट m. = गज 1) e) Bhâvapr. 2,55,89. Mat. med. 24.

गजपुर n. N. pr. einer *Stadt,* = हास्तिनपुर.

गजपुष्पमय Adj. (f. ई) *aus Gaǵapushpi gemacht.*

गजपुष्पी f. *eine best. Pflanze.*

*गजप्रिया f. *Boswellia serrata.*

*गजबन्धन n., *°बन्धना und *°बन्धिनी f. *ein Ort, wo Elephanten eingefangen oder angebunden werden.*

*गजभक्तक m. *Ficus religiosa* Râǵân. 11,114.

*गजभक्ता (Râǵân. 11,196) und *°भक्ष्या f. *Weihrauchbaum.*

*गजभण्डन n. *die am Elephanten angebrachten Verzierungen, insbes. mit Farben aufgetragene Striche am Kopfe.*

गजमद m. *Brunstsaft eines Elephanten* Râǵân. 6,250. Varâh. Joǵîs. 9,18.

गजमल्ल m. N. pr. eines Mannes.

*गजमाचल m. *Löwe.*

*गजमुक्ता f. *eine Perle, die bisweilen in einer Elephantenstirn gefunden werden soll.*

गजमुख m. Bein. Gaṇeça's.

*गजमोचन und *°मोटन m. *Löwe.*

गजमौक्तिक n. = गजमुक्ता.

गजयूथ m. *Elephantentrupp* 153,8.

गजराजमुक्ता f. = गजमुक्ता Spr. 1616.

गजलील m. *ein best. Tact* S. S. S. 206.

गजवदन m. Bein. Gaṇeça's.

गजवत् Adj. *mit Elephanten versehen.*

*गजवल्लभा f. 1) *Weihrauchbaum* Râǵân. 11,196. — 2) *eine Art Kadali* Râǵân. 11,42.

*गजवाज n. *gaṇa* राजदन्तादि in der Kâç.

*गजविकाशी f. *eine Art Solanum* Gal.

गजवीथि und °थी f. *die Mondhäuser Rohiṇî, Mṛgaçiras und Ârdrâ.*

*गजव्रज 1) Adj. *wie ein Elephant gehend.* — 2) n. a) *Elephantengang.* — b) *Elephantentrupp.*

गजशास्त्र n. *ein Lehrbuch über Elephanten* Kumârasv. zu Prabodhâc. 138,7.

गजशिक्षा f. *die Kunst mit Elephanten umzugehen.*

गजशिरस् m. N. pr. 1) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 2) eines Dânava.

*गजशीर्ष m. N. pr. eines Schlangendämons.

गजसाकूय n. = गजपुर.

गजसिंह m. N. pr. eines Fürsten. °चरित्र n. Titel eines Werkes.

गजसुकुमारचरित्र n. Titel eines Werkes.

*गजस्कन्ध m. *Cassia alata* oder *Tora.*

गजस्थान n. 1) *Elephantenstand, — stall* Râǵân. 1, 278. — 2) N. pr. einer Oertlichkeit.

*गजाह्य m. *Cassia Tora* Râǵân. 4,202.

*गजाग्रणी m. Bein. des Elephanten Airâvata.

*गजाजीव m. *Elephantenwärter, — führer.*

*गजाण्ड n. *Möhre. Daucus Carota.*

*गजादन m. = गजाशन 1).

गजादिनामा f. = गजपिप्पली.

गजाध्यक्ष m. *Elephantenaufseher.*

गजानन m. Bein. Gaṇeça's Ind. St. 15,234.

गजानीक m. N. pr. eines Mannes.

गजायुर्वेद m. Titel *eines über den Elephanten handelnden medicinischen Werkes.*

*गजारि m. 1) *Löwe.* — 2) *eine best. Pflanze.*

गजारोह m. *Elephantenlenker.*

गजाशन 1) *m. *Ficus religiosa.* — 2) f. घा a) *Boswellia serrata.* — b) *Hanf.* — c) *Lotuswurzel.*

गजाष्टक n. Titel eines Gedichts.

गजासुर m. = गज 1) g) β) Bâlar. 41,13.

*गजासुरहेथिन् und *गजासुरुद्द् m. Bein. Çiva's.

*गजास्य m. Bein. Gaṇeça's.

*गजाह्व 1) n. = गजपुर. — 2) f. घा = गजपिप्पली.

गजाह्वय 1) n. = गजपुर. — 2) m. Pl. *die Einwohner von Hâstinapura.*

गजिन् Adj. *auf einem Elephanten reitend.*

गजी Adv. mit भू *zu einem Elephanten werden.*

गजेतणा m. N. pr. eines Dânava.

गजेन्द्र m. *ein stattlicher, grosser Elephant.*

गजेन्द्रकर्णा m. *eine Form* Çiva's.

*गजेष्टा f. *Batatas paniculata* Râǵân. 7,100.

गजोदर m. N. pr. 1) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 2) eines Dânava.

*गजोषणा f. = गजपिप्पली Râǵân. 6,14.

*गञ्ज्, गञ्जति (शब्दार्थ).

गञ्ज 1) (*m. *n.) *Schatzkammer.* — 2) *m. f. (घा) *Mine.* — 3) *m. a) *eine Hürde für Kühe.* — b) *a mast, a place where grain, etc. is stored for sale.* — c) *Verachtung.* — 4) f. घा a) *Schenke.* Nom. abstr. °त्व n. Râǵat. 8,2028. — b) *Hanf* Bhâvapr. 1,180. Mat. med. 235. — c) **ein Gefäss, aus dem berauschende Getränke getrunken werden.* — d) **eine von niedrigem Volke bewohnte Hütte.* — e) *fehlerhaft für गुञ्जा *Abrus precatorius.*

गञ्जन 1) Adj. *am Ende eines Comp. verachtend,* so v. a. *übertreffend.* — 2) m. fehlerhaft für गृञ्जन *Knoblauch.*

गञ्जवर m. *Schatzmeister.*

गञ्जाकिनी f. vielleicht *ein Behälter für Hanf.*

*गञ्जाटिका f. *Hanf* Nigh. Pr.

*गट्, गटति (सेचने), गटयति (घावरणे).

गट 1) *m. a) *eine Art Goldforelle.* — b) *Verhüllung, Decke.* — c) *Graben.* — d) *Hinderniss.* — e) N. pr. einer Oertlichkeit. — 2) f. घा *eine best.* Râǵân. S. S. S. 55.

*गटक m. = गट 1) a).

*गटदेशज n. *eine Art Salz* Râǵân. 6,100.

*गटपत्त und *गटपिलु m. *Wolke.*

*गटलवण n. *eine Art Salz* Râǵân. 6,100.

गटाढ्य n. dass. Bhâvapr. 1,181.

गटि m. = गलि *ein junger Stier.*

*गटिक v. l. für खटिक.

गटु (*m.) 1) *Auswuchs am Körper, Höcker, Buckel, Kropf.* — 2) **ein Bucklicher.* — 3) **Wurfspiess.* — 4) **Regenwurm.* — 5) **Wassertopf.*

*गटुक m. 1) *Wassertopf.* — 2) *Fingerring.* — 3) N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

*गटुकपठ Adj. *mit einem Kropf behaftet.*

*गटुर und *गटुल (f. ई) Adj. *bucklig.*

*गटुशिरस् Adj. *am Kopf einen Auswuchs habend.*

*गटुर m. *Wolke.*

*गटेत्थ n. *eine Art Salz* Râǵân. 6,100.

*गटोल m. 1) *roher Zucker.* — 2) *Mundvoll, Bissen.*

*गट्टारिका f. 1) N. pr. eines Flusses, dessen Lauf und Ursprung unbekannt sind. — 2) *ein der Heerde vorangehendes Mutterschaf.*

गट्टालिका f. °प्रवालेषा so v. a. *nach dem alten Schlendrian* Sin. D. 188,19.

*गट्टुक und *गट्टूक m. *eine Art Wassergeschirr.*

*गड्डालक v. l. für गड्डापाक.

गडदेश m. N. pr. einer *Gegend.*

गण 1) m. (adj. Comp. f. घा) a) *Schaar, Reihe* (von Lebendigem und Leblosem); *Gefolge, Anhang.* — b) *Schaarengottheiten; göttliche Wesen untergeordneter Art, welche in der Regel nicht einzeln, sondern nur in Schaaren auftreten;* insbes. Çiva's *Gefolge, welches unter der unmittelbaren Herrschaft von* Gaṇeça *steht.* — c) *ein einzelnes Individuum im Gefolge* Çiva's. — d) *eine zur Verfolgung bestimmter Zwecke zusammengetretene Anzahl von Menschen, Versammlung, Verein, Körperschaft.* — e) *bei den Gaina *eine* Ṛshi-*Versammlung des* Arhant Vira. — f) **eine philosophische oder religiöse Secte.* — g) *eine kleinere Heeresabtheilung,* = 3 Gulma. — h) *eine Gruppe von Mondhäusern, deren drei angenommen werden* (die menschliche, die göttliche und die der Rakshas). — i) *in der Arithmetik *Zahl.* — k) *Versfuss.* — l) *eine Gruppe von Wurzeln oder Wörtern, welche unter eine und dieselbe Regel fallen.* — m) *eine best. Gruppe von* Sâman Lâṭ. 1,6,15. Varâh. Jogaj. 8,7. — n) **ein best. Parfum.* — o) *= वाच्. — p) N. pr. eines Autors. — 2) f. गणा N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

गणक 1) *Adj. *um eine grosse Summe erstanden.* — 2) m. a) *Rechner, Berechner.* — b) *Astrolog.* — c) Pl. *eine best. Gruppe von acht Sternen.* — 3) f. गणिका a) *Hetäre, Hure.* — b) **Elephantenweibchen.* — c) **Jasminum auriculatum.* — d) **Aeschynomene Sesban.* — e) **Premna spinosa.* — f) **counting, enumerating.* — g) **apprehension.* — 4) *f. गणकी *die Frau eines Astrologen.*

गणकभूषण n. Titel eines Werkes.

गणकमण्डन n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 530.

*गणकारिका f. *Hologuinthe* Râǵân. 3,57.

गणकर्मन् n. *ein gemeinschaftliches heiliges Werk.*

गणकाम Adj. *Anhang wünschend* Çâṅkh. Grhj. 2,3.

गणकार m. 1) *ein Zusammensteller von* Gaṇa 1) *l).* — 2) *Bein. Bhîmasena's.

*गणकारि m. N. pr. eines Mannes.

गणकारिका f. fehlerhaft für °कारिता.

गणकारिता f. Titel eines Werkes.

गणकुमार m. N. pr. eines Mannes.

*गणकृत्वस् Adv. *eine ganze Reihe von Malen.*

गणगिन् in वीणा°.

गणचक्र n. *ein best. magischer Kreis.*

*गणचक्रक n. *ein gemeinsames Mahl von Berufsgenossen* Gal.

गणच्छन्दस् n. *ein nach Versfüssen gemessenes Metrum.*

गणतन्त्रमहोदधि m. und °तन्त्रोडुशिका f. Titel von Werken.

*गणता f. 1) *das einen Haufen Bilden.* — 2) *das zu einer Partei Gehören.* — 3) *Classification.* — 4) *Arithmetik.*

*गणतिथ Adj. *eine Schaar —, eine Versammlung bildend.*

गणत्रिका f. *Rosenkranz* oder *ein best. Halsschmuck* Hemâdri 1,267,6. fgg. Die richtige Lesart wird aber wohl गलत्तिका sein.

गणत्व n. 1) *das einen Haufen Bilden* (mit dem Dativ °त्वाय). — 2) Nom. abstr. zu Gaṇa 1) c).

गणदास m. N. pr. 1) eines Arztes Bhâvapr. 5, 29. — 2) eines Tanzlehrers.

*गणदीक्षा f. *Vorbereitungen zu einem Opfer* 1) *für eine Körperschaft,* 2) *für* Gaṇeça.

गणदीक्षाप्रभु m. N. pr. eines Autors von Mantra.

गणदीक्षित् Adj. *der ein Opfer unternimmt* 1) *für eine Körperschaft,* 2) **für* Gaṇeça.

गणदेव m. N. pr. eines Dichters.

*गणदेवता f. = गण 1) b).

गणद्रव्य n. *das Vermögen einer Körperschaft* Jâǵ. 2,187.

गणद्वीप *Inselgruppe* oder N. pr. einer *Insel.*

गणधर m. *Vorstand einer Versammlung,* insbes. *einer* Ṛshi-*Versammlung des* Arhant Vira.

गणधातुपरिभाषा f. Titel eines Werkes.

गणन 1) n. *das Zählen, Aufzählen, Herzählen.* — 2) f. घा a) dass. Spr. 7190 (Pl.). नव गणनामेति so v. a. *ist neun an der Zahl.* — b) *das Gezähltwerden zu* (im Comp. vorangehend). — c) *das in Anschlag Bringen, Hochanschlagen, Gewicht Legen auf* (Gen.).

गणनागति f. *eine best. hohe Zahl* Lalit. 168,22. 169,1.

गणनाथ m. 1) *Beiw. Çiva's. — 2) *der Gott Gaṇeça.

गणनापति m. 1) *Rechenmeister. — 2) Beiw. Gaṇeça's.

*गणनामरूपमात्र m. *Finanzminister* (buddh.).

गणनायक 1) m. a) *der Führer des Gefolges eines Gottes.* — b) *der Gott Gaṇeça.* — c) *Vorstand einer Versammlung, — Körperschaft.* — 2) *f. °नायिका Beiw. der Durgā.

गणनी (Conj.) m. *Vorstand einer Versammlung, — Körperschaft.*

*गणनीय Adj. zu zählen. aufzuzählen.

गणप m. 1) *der Gott Gaṇeça.* — 2) *der Vorstand einer Körperschaft* 220,13.

गणपति m. 1) *Schaarführer, Oberster eines Haufens.* — 2) *Beiw. Çiva's. — 3) *der Gott Gaṇeça.* — 4) N. pr. verschiedener Männer. Auch °नाथ und °भट्ट.

गणपतिकल्प m. und °पतिकवच n. Titel von Werken.

गणपतिक्षेत्र m. n. Titel eines *Abschnitts* im Brahmav. P.

गणपतिपूर्वतापनीयोपनिषद् und °पूर्वतापिनी f. Titel einer Upanishad Weber, Lit. 188.

गणपतिरहस्य n. Titel eines Werkes.

गणपतिस्तवराज m. Titel einer *Hymne auf Gaṇeça*

गणपतिस्तोत्र n. *eine Hymne auf Gaṇeça.*

गणपतिहृदया f. N. pr. einer buddh. Göttin.

गणपत्याराधन n. Titel einer Hymne auf Gaṇeça.

गणपत्युपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

*गणपर्वत m. *der Berg Kailāsa.*

गणपाठ m. *ein Verzeichniss von Gaṇa* 1) *i).*

*गणपाद् m. gaṇa पुष्करोदादि.

*गणपीठक n. *Brust.*

गणपुंगव, गणपूज्य und गणपूर्व m. *Vorstand einer Versammlung, — Körperschaft.*

गणप्रदातृ Nom. sg. *der einer Körperschaft Etwas giebt* Spr. 7317.

*गणप्रमुख (buddh.) m. = गणपुंगव.

गणभर्तृ m. Beiw. Çiva's.

गणभृत् m. *Vorstand einer Versammlung.*

*गणभोजन n. *ein gemeinsames Mahl* (buddh.).

गणमात्राच्छन्दस् n. Pl. *nach Versfüssen und nur nach der Zahl der Moren gemessene Metra.*

गणमुख्य m. *Vorstand einer Körperschaft.*

गणय्, °यति und °यते (episch) 1) *zählen, auf—, zusammen —, berechnen.* वनवासाय रामस्य पञ्च रात्रो ऽद्य गण्यते *so v. a. heute sind es fünf Tage, dass Rāma im Walde weilt.* गणित *gezählt, zusammen —, berechnet.* — 2) *zählen —, rechnen zu* (Loc.). — 3) *schätzen für, — auf, im Werthe gleichstellen mit* (Instr.). गणित *geschätzt auf* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — 4) *ansehen —, halten für;* mit zwei Acc. — 5) *achten —, Rücksicht nehmen auf* (Acc.). Mit बहु *grosse Achtung haben vor* Spr. 335. Mit न *keine Rücksicht nehmen auf, unbeachtet lassen.* — 6) *ausdenken* Mṛcch. 107. — 7) *sich zählen, seine Anzahl bestimmen.* — Mit अधि *hoch —, zur Genüge preisen.* — Mit *धनु in *धनुगणितिन्. — Mit अव *keine Rücksicht nehmen auf.* — Mit आ *überzählen.* — Mit परि 1) *zählen, auf—, her—, berechnen, durch Berechnung bestimmen* Hariv. 170,7. °गणित *berechnet, so v. a. von begrenzter Anzahl, nicht sehr viel* 161,23. — 2) *erwägen, bedenken.* — Mit प्र *berechnen, nach —.* — Mit वि 1) *zählen; Pass. gezählt werden, so v. a. betragen.* — 2) *erwägen, bedenken, in Betrachtung ziehen, im Sinne haben.* — 3) *ansehen —, halten für;* mit zwei Acc. — 4) *achten —, Rücksicht nehmen auf.* अविगणय्य *ohne Rücksicht auf* Bālar. P. ed. Bomb. 4,29,53. Kād. 59, 23. — 5) *nicht beachten, keine Rücksicht nehmen auf.* — Mit सम् in संगणना.

गणयज्ञ m. *ein gemeinschaftliches Opfer.*

गणयाग m. *Verehrung der Schaarengottheiten.*

गणरत्न n. und °मालादधि m. Titel einer Sammlung von Gaṇa 1) *i).*

गणराज्य n. N. pr. eines *Reiches* im Süden.

*गणरात्र m. n. *eine Reihe von Nächten.*

*गणरूप und *°क m. *Calotropis gigantea* Rāgān. 10,31.

*गणरूपिन् m. *Calotropis gigantea alba.*

*गणवतीसुत m. Metron. Dhanvantari's.

गणवत् 1) Adj. a) *in Reihen u. s. w. bestehend.* — b) *mit einem Anhange versehen.* — c) *das Wort* गण *enthaltend.* — 2) *f. गणवती N. pr. der Mutter Dhanvantari's.

गणवर n. N. pr. einer Stadt.

गणवृत्त n. *ein nach Versfüssen gemessenes Metrum.*

गणव्याख्यान n. Titel eines Werkes.

गणव्यूह m. Titel eines buddh. Sūtra.

गणशस् Adv. *schaaren —, reihenweise.*

गणसंघी Adj. zu *Schaaren sich verbindend, sich schaarend.*

*गणकास und °क (Bhāvapr. 1,193) m. *ein best. Parfum.*

गणेकोम m. Titel eines Werkes.

*गणाग्रणी m. *der Gott Gaṇeça.*

*गणाचल m. Beiw. des *Berges Kailāsa.*

*गणाचार्य m. *Volkslehrer* (buddh.).

गणाधिप m. 1) *das Haupt einer Schaar von Göttern* Hemādri 1,633,21. — 2) *Beiw. Çiva's. — 3) *der Gott Gaṇeça. — 4) *bei den Gaina *Vorstand einer Rahi-Versammlung des Arhant-Vira.*

गणाधिपत्य n. Nom abstr. zu गणाधिपति 1) Çiva-Up. S. 10, Z. 11.

गणाधीश und गणाध्यक्ष m. *der Gott Gaṇeça.*

गणान्न n. *Speise, die von einer Körperschaft kommt.*

गणाभ्यक्ष m. *Mitglied einer Körperschaft.*

गणावरा f. N. pr. einer Apsaras VP.² 2,31. Vgl. गुणावरा.

गणि 1) m. *Kenner der heiligen Schriften und der Hülfswissenschaften.* Wird Eigennamen angehängt. — 2) *f. *das Rechnen.*

गणिकान्न n. *Speise, die von einer Hetäre kommt.*

*गणिकापाद् Adj. gaṇa कस्त्यादि.

*गणिकारिका und *°कारी f. *Premna spinosa* oder *eine dieser ähnliche Pflanze.*

गणित 1) Adj. s. u. गण्. — 2) n. a) *das Rechnen, Berechnung, Rechenkunst.* — b) *Summe.* — c) *die Summe einer Progression.* — d) *der astronomische (astrologische) Theil eines Gjotiḥçāstra mit Ausschluss der Nativitätslehre.*

गणितकौमुदी f. und गणिततन्त्रचिन्तामणि m. Titel zweier Commentare.

गणितनाममाला und गणितपञ्चविंशतिका f. Titel zweier Werke.

गणितपाश m. in der Arithm. *Combination* Līlāv. 237.

गणितमालती f., गणितलता f. und गणितसार m. Titel *mathematischer* Werke.

गणितादेवीतीर्थ n. N. pr. eines Tīrtha.

गणिताध्याय m. Titel eines *Abschnitts* im Siddhāntaçiromaṇi.

गणितामृतसागरी f. Titel eines Commentars.

*गणितिन् Adj. *der gezählt u. s. w. hat.*

गणित्रिका f. Hemādri 1,266,20 (fehlerhaft für गणत्रिका (गलत्सिका).

गणिन् 1) Adj. *mit einem Anhang versehen.* — 2) *m. *Lehrer.*

*गणिपिटक n. Name der *zwölf heiligen Schriften der Gaina.*

गणिम Adj. *was gezählt wird* Nār. 8,3.

*गणिमत्त् m. N. pr. eines Siddha Gal.

गणेन्द्र m. N. pr. eines Buddha Lalit. 368,16.

गणेय Adj. *zählbar* Nalod. 3,10.

गणेयु m. N. pr. eines Sohnes des Raudrāçva VP.² 4,128.

*गणेरु 1) m. *Pterospermum acerifolium* Madanav. 49,109. — 2) f. a) *Hure.* — b) *Elephantenweibchen.*

*गणेरुक 1) m. = गणेरु 1) Madanav. 49,109. —

2) f. घा a) *Kupplerin.* — b) *Dienerin.*

गणेश m. 1) Bein. Çiva's. — 2) *der Anführer der Gefolges von Çiva und ein Sohn desselben. Er ist der Gott der Klugheit, der alle Hindernisse zu entfernen vermag.* — 3) Pl. bei den mystischen Çaiva *eine best. Klasse von Erlösten* Hemâdri 1, 823, 4. fgg. Ein anderer Name ist विघ्नेश oder विघ्नेश्वर. — 4) *Zunftmeister.* — 5) N. pr. verschiedener Männer.

गणेशकुम्भ m. N. pr. einer Felsenhöhle in Orissa.

*गणेशकुसुम m. *roth blühender Oleander* Râgân. 10,14.

गणेशखण्ड m. n. Titel eines *Abschnittes* in verschiedenen Purâṇa.

गणेशगीता f. Titel eines Werkes.

गणेशतापिनी f. Titel einer Upanishad Weber, Lit.

गणेशपुराण n. Titel eines Purâṇa VP.[3] 1,xc.

गणेशभुजंगप्रयातस्तोत्र n. Titel einer *Hymne auf* Gaṇeça.

*गणेशभूषण n. *Mennig* Râgân. 13,53.

गणेशयामल n. Titel eines Werkes.

गणेशविमर्शिनी f. desgl.

गणेशस्तुति f. Titel einer *Hymne auf* Gaṇeça.

गणेशान m. *der Gott* Gaṇeça Hemâdri 1,622,9. 721,2.

गणेशोपपुराण n. Titel eines Upapurâṇa VP.[3] 1,xc. 5,118.

गणेश्वर m. 1) *das Haupt einer Schaar.* Die nähere Bestimmung im Gen. oder im Comp. vorangehend (R. 5,91,1). — 2) *ein best. Krankheitsdämon* Harîv. 9556. — 3) *Löwe.

*गणोत्साह m. *Rhinoceros.*

*गण्, गणयति (वर्तनिकर्देशे). Nach Kâçikâ ohne Flexion. Vgl. गणय्.

गण 1) m. a) *Wange, Seite des Gesichts* (bei Menschen und Thieren). Am Ende eines adj. Comp. f. घा und ई. — b) *Seite* überh. — c) *Knoten, Pustel, Beule.* — d) *Kropf* (Karaka 1,23) und *andere Halsanschwellungen.* — e) **Gelenk, Knoten.* — f) **Wasserblase.* — g) **Zeichen.* — h) **ein best. Pferdeschmuck.* — i) **Rhinoceros.* — k) **Held.* — l) **der Beste, in seiner Art Ausgezeichnete.* — m) *der 10te astrol. Joga.* — n) *ein Knotenpunct der Mondhäuser; vgl.* गणान्त. — 2) m. n. in der Dramatik *ein rasches Wort, das zur Sache, um welche es sich eben handelt, nicht passt.* — 3) f. घा N. pr. der Dienerin der 7 Weisen. — 4) Bez. *der Wurzel* गण् MBh. 13,93,102. — 5) Kâtyâs. 94,66 fehlerhaft für खण.

गणक 1) m. a) **Rhinoceros.* — b) **Hinderniss.* — c) **Absonderung, Trennung.* — d) **eine best. Art zu zählen.* — e) **eine best. Wissenschaft.* — — f) Pl. N. pr. eines Zweiges der Videha. — g) Bein. Kâla's, Bruders des Prasenagit. — 2) am Ende eines adj. Comp. *Zeichen* (?). — 3) **f.* घा *Klumpen, Kugel.* — 4) f. ई N. pr. eines Flusses. — 5) f. गणिका a) *Hügel.* — b) *etwa Knötchen am Holz* Karaka 6,18. — c) **was über den ersten Anfang hinausgeht.* — d) von unbekannter Bed. MBh. 14,9,29. — 6) wohl n. *ein best. Metrum.*

गणकारु m. N. pr. eines Jaksha. °कारुक MBh. 2,10,13.

गणकार m. *Schläfe des Elephanten* Spr. 8302.

*गणकवती f. = गणक 4).

*गणकारी f. 1) *eine best. Gemüsepflanze.* — 2) *Mimosa pudica.*

*गणकाली f. = गणकारी 1).

*गणकुसुम n. *der zur Brunstzeit aus den Schläfen des Elephanten träufelnde Saft.*

*गणकूप m. *Hochplateau.*

*गणगात्र n. *die Frucht der Anona reticulata oder squamosa.*

गणगोपाल m. N. pr. eines Dichters.

गणगोपालिका f. *ein best. Wurm* Bhâvapr. 5,103.

*गणग्राम m. *ein ansehnliches Dorf.*

गणदूर्वा f. *eine Grasart* Râgân. 8,116. Bhâvapr. 1,211.

*गणपाद Adj. *gaṇa* कुस्त्यादि.

गणभित्ति f. *Backenknochen.*

गणभेरुण्ड m. Titel eines Werkes.

गणमाल 1) (*m.) und °माला f. (Kâlân. 2,127) *scrophulöse Anschwellung der Drüsen des Halses und Nackens* Karaka 1,23. — 2) **f.* ई *eine best. Pflanze* Gal.

गणमालक 1) = गणमाला Hemâdri 1,215,17. — 2) **f.* °लिका *Mimosa pudica* Râgân. 5,104.

गणमालिन् Adj. *mit scrophulösen Anschwellungen der Drüsen des Halses und Nackens behaftet.*

*गणमूर्ख Adj. *überaus thöricht.*

गणय्, °यति Vivekav. 4,6 vielleicht fehlerhaft für गन्धय् *parfumiren.*

*गणयस्त P. 6,4,55, Sch.

*गणलवण n. *eine Art Salz* Gal.

गणलिन् m. Bein. Çiva's.

गणव्यूह m. Titel eines buddh. Sûtra.

गणशिला f. *ein grosser Felsblock.*

गणशैल m. (adj. Comp. f. घा) 1) dass. Çiç. 4,40. Bâlar. 241,12. Râgat. 8,1883. 2319. — 2) *Backenknochen* Çiç. 4,40. — 3) N. pr. des Lustgartens der Apsaras.

गणसाकूया f. N. pr. eines Flusses.

गणस्थल n. und °ली f. *Wange.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा und ई.

*गणाङ्क m. *Rhinoceros.*

गणाद्य n. *das erste Viertel in demjenigen Nakshatra, welches auf einen Knotenpunct der Sternbilder folgt,* Vishṇup. 172.

गणारि m. *Bauhinia variegata* Bhâvapr. 1,204.

गणाली f. 1) = सर्पाली Bhâvapr. 1,230. — 2) **weisses Dûrvâ-Gras.* — 3) * = गणदूर्वा Râgân. 8,116.

*गणाश्मन् m. = गणशिला.

*गणिड 1) m. *a) der Stamm eines Baumes von der Wurzel bis zum Anfang der Aeste.* — *b) Kropf* (?). — 2) f. *Fuchs* Gal.

*गणिउनी f. Bein. der Durgâ.

गणिउर in पाद°.

गणिउलक n. *eine Grasart* Bhâvapr. 6,88.

गणिउर 1) m. *a) eine best. Gemüsepflanze.* — *b)* **Held.* — 2) **f.* ई *Tithymalus antiquorum.*

गणु 1) (*m. *f.) *a) Kopfkissen.* Auch *गणू f. — *b)* ** Osi.* Auch गणू f. — 2) **m.* N. pr. eines Mannes. — 3) **f. Gelenk, Knoten.*

*गणुत् *eine Grasart* Daçak. 2,78.106. 3,79.

*गणुल Adj. von गणु. = गणुल *bucklig.*

गणूपद् 1) m. *eine Art Wurm.* — 2) **f.* ई *eine kleine Art Wurm oder das Weibchen von* 1).

*गणूपदभव und *°पदोद्भव (Gal.) n. *Blei.*

गणूष 1) m. (*f. घा) und n. (Spr. 6043) *ein Mundvoll Wasser u. s. w., im Munde befindliche Flüssigkeit* Harshak. 64,13. *Schluck; Mittel zum Ausspülen des Mundes* (°मस्तु Harshak. 122,6), *Gurgelwasser.* — 2) m. a) **die Spitze des Elephantenrüssels.* — b) N. pr. eines Sohnes des Çûra.

गणूषय्, °यति *schlürfen, verschlucken* Bâlar. 141,17. Vidâm. 13,6.

गणूषी Adv. mit कृ *auf ein Mal verschlucken.*

गणोपधान n. *Kopfkissen* Pâraç. ed. Bomb. 2, 24,10.

गणोपधानीय n. dass. ebend. 2,23,30.

*गणोपल m. = गणशिला.

गणोल 1) *m. n. *roher Zucker.* — 2) *m. *Mundvoll.* — 3) N. pr. eines buddh. Tempels.

गणोलक m. 1) *Wurm.* — 2) **Mundvoll* Gal.

*गणोलकपाद und *गणोलपाद gaṇa कुस्त्यादि.

गण्य (गणिघ) 1) Adj. *a) in Reihen bestehend.* — *b)* **am Ende eines Comp. zu der und der Schaar gehörig.* — *c) zu zählen, — rechnen.* — *d) worauf man zu achten —, Rücksicht zu nehmen hat.* —

2) *f. घा = गणसमूह Gal.

°गत् Adj. *gehend* in अध° und हि°

गत 1) Adj. s. u. गम्. — 2) n. a) *Gang, Art zu gehen.* — b) *das Fortgegangensein, Dahinsein* Spr. 3767. — c) *der Ort, wo Jmd gegangen ist.* — d) *Erstreckung, Verbreitung, das Bekanntsein.* — e) *Art und Weise.*

°गतक Adj. *gehend —, bezüglich auf (?)* MBh. 8, 90,42.

*गतक्रम Adj. *aus der Ordnung gekommen* Gal.

गतजीव Adj. (f. घा) *entseelt, todt* 118,4.

गतजीवित Adj. dass. Daçak. 14,22.

*गतनासिक Adj. *nasenlos.*

गतनिधन n. Name eines Sâman.

गतपार Adj. *der sein Ziel erreicht hat* 174,30.

गतप्रत्यागत Adj. *fortgegangen und wieder zurückgekehrt.*

गतप्राण Adj. *entseelt.*

गतप्राय Adj. *beinahe vergangen, — gewichen, — hingeschwunden* Spr. 2065.

गतमति Adj *dumm, einfältig* zu Spr. 7420.

गतमत्सर Adj. *uneigennützig* Dh. V. 36,3.

गतमनस् Adj. *dessen Seele hin ist* TS. 6,6,7,3. 3.

गतमात्र Adj. *kaum —, eben weggegangen* 61,21. 71,17.

गतरोग Adj. *genesen* Spr. 7841.

गतवयस् Adj. *dessen Jugend dahin ist* Spr. 2066. Hit. 23.

गतश्रि (Gen. °श्रेस्) und गतश्री Adj. *auf der Höhe des Glückes stehend.* Nom. abstr. गतश्रीत्व n. Nalâm. 2,4,12.

गतश्रीक Adj. 1) *seiner Schönheit beraubt, entstellt* Harîv. 3722. — 2) *um seine hohe Stellung gekommen* MBh. 3,267,17.

*गतसमक m. *ein Elephant ausser der Brunstzeit.*

गतसार Adj. *werthlos, nichtig* 172,23.

गतस्पृह Adj. (f. घा) 1) *kein Verlangen —, kein Wohlgefallen mehr habend* Spr. 2796. Die Ergänzung im Loc. (Bhâg. P. 7,10,19) oder Gen. (R. Gorr. 2,1,10). — 2) *uneigennützig* Spr. 7862. — 3) *erbarmungslos* Kâm. Nîtis. 9,63.

*गतात्त Adj. *blind.*

गतागत 1) Adj. *kommend und gehend.* — 2) n. a) Sg. und Pl. *das Gehen und Kommen, Hinundhergehen* 136,3. °गतानि कर् so v. a. *Unterhandlungen pflegen* Râjat. 8,338. 1238. *das Hinundherfliegen.* — b) *das Entstehen und Vergehen.* — c) *das Fehlen und Eintreten* Ind. St. 1,47. — d) *ein unregelmässiger Lauf der Gestirne.*

गतागति f. *das Gehen und Kommen,* so v. a. *das Sterben und Wiedergeborenwerden.*

गताधि Adj. *sorgenfrei* Daçak. 6,19.

गताध्वन् Adj. 1) *der seinen Weg zurückgelegt —, seinen Tagesmarsch vollbracht hat* (auch vom Monde). — 2) *vollkommen bewandert in* (Loc.).

गताधा f. *die Zeit unmittelbar vor Eintritt des Neumonds.*

*गतानुगत n. gaṇa घतम्भूतादि.

गतानुगतिक Adj. *in die Fussstapfen eines Vorangegangenen tretend, sich nach dem Vorangehenden richtend* Harshak. 36,13. तत्ता° *in dessen F. tr.* Naish. 5,35. Nom. abstr. °ता f. Daçîk. 1,3.

गतायत Adj. *mit dem es zu Ende geht.*

गतायुस् Adj. *dessen Lebenszeit dahin ist:* 1) *dem Tode verfallen, dem Verscheiden nahe.* — 2) *gestorben, todt.*

*गतार्तवा Adj. f. *die die Regeln verloren hat.*

गतार्थ Adj. 1) *zwecklos, unnütz.* — 2) *verstanden.*

गतासु Adj. *entseelt, todt.*

गति 1) f. a) *Gang, Bewegung, Flug, Art zu gehen, — sich zu bewegen, Fähigkeit zu gehen.* पां गतिं गम् *den letzten Gang gehen,* so v. a. *sterben.* In Comp. mit einem als Gen. oder Loc. aufzufassenden Begriffe. — b) *das Weggehen, Fortgehen.* — c) *Gang,* so v. a. *Art und Weise, wie sich Etwas bethätigt oder äussert.* — d) *Fortgang, Verlauf.* — e) *das Gelangen —, Kommen zu oder in, Erreichen;* die Ergänzung im Gen., Loc. (103,3) oder im Comp. vorangehend. — f) *das Sichrichten nach, Gehorsam gegen* (Loc.) Âpast. 1,13,11. 14. 16. 14,5. — g) *Weg, Bahn* (eig. und übertr.). अन्यतां गतिं गम् von einem Kranken so v. a. *genesen oder sterben.* — h) *eine best. Strecke der Mondbahn und der Stand eines Planeten in derselben.* — i) *Ausgang, Gang einer Wunde oder Geschwürs.* — k) *Ausgangspunct, Ursprung, Grund.* — l) *Ausweg, Möglichkeit zu handeln, Mittel.* — m) *Kunstgriff, Strategem.* — n) *Zuflucht.* — o) *Lage, Zustand, Verhältniss* — oder *Schicksal eines Dinges.* — p) *ein glücklicher Zustand, Glück.* — q) *die Wanderung der Seele durch verschiedene Körper und die bei diesem Kreislauf dem Einzelnen angewiesene Stellung, Los —, Schicksal eines Menschen.* — r) *Art und Weise* Comm. zu Âçv. Gṛhj. 1,24,7. — s) *das Verstandenwerden, Gemeintsein* Manâm. 1,136,a. 166,b. 167,a. 4,91,b. 6,100,a. 8,11,a. 52,b. Pariç. 9. — t) *die Präpositionen und bestimmte andere adverbialische Formen, wenn sie in unmittelbarer Beziehung zu einem Verbalbegriff stehen.* — u) *eine best. rhetorische Figur.* — v) *eine best. hohe Zahl* (buddh.) — w) N. pr. einer Tochter Kardama's und Gattin Pulaha's. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Anala Harîv. 1,3,42.

गतिताल्लिन् m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

गतिभङ्ग m. *ein gehemmter, unsicherer Gang* Çiç. 54,6. Ind. St. 15,300.

गतिभेद m. dass. Çiç. 93,12.

गतिमत् Adj. *mit Bewegung versehen, sich bewegend.* — 2) *mit Gängen* (von Eiter u. s. w.) *versehen, fistulosus.* — 3) *mit einer Präposition u. s. w. versehen;* s. गति 1) f).

*गतिला f. 1) *das Nichtverschiedensein unter einander.* — 2) *eine best. Pflanze.* — 3) N. pr. eines Flusses.

गती (metrisch) f. = गति *Gang.*

गतीक in घ°.

गत्यागति am Anf. eines Comp. *das Gehen und Kommen, Erscheinen und Verschwinden* Ind. St. 15,317.

गत्वन् in पूर्व°.

गत्वर Adj. 1) *sich anschickend zu* (Dat.) — 2) *vergänglich* Râjat. 8,338.

गत्वाय und गत्वी Absol. von गम्.

1. गद्, गदति (metrisch auch Med.) 1) *hersagen, aussprechen, sprechen, sagen, zu Jmd* (Acc.) *sagen, Etwas* (Acc.) *zu Jmd* (Acc.) *sagen.* — 2) *aufzählen, erzählen.* — 3) *benennen.* — Desid. जिगदिषति *herzusagen —, zu sprechen beabsichtigen.* — Mit *घनु in *घनुगादिन्. — Mit *प्रणि. — Mit नि 1) *hersagen, verkünden, mittheilen, sprechen, sagen, zu Jmd* (Acc.) *sagen, Etwas* (Acc.) *zu Jmd* (Acc.) *sagen.* — 2) *aufführen, aufzählen.* — 3) *benennen;* Pass. *genannt werden, heissen, gelten für.* — Caus. निगादयति *hersagen lassen.* — Intens. *steif und fest behaupten.* जागद्यते mit pass. Bed. — Mit अभिनि *zu Jmd sprechen.* — Mit *परिणि. — Mit प्रणि 1) *lehren, behaupten.* — 2) *anzureden anheben.* — Mit प्रतिनि *einzeln hersagen* Comm. zu TBr. 1,6,18. — Mit विनि *Jmd* (Acc.) *anreden;* Pass. *genannt werden, heissen.* — Mit *परि in *°गदितिन्. — Mit *प्र in *प्रगाद्य. — Mit प्रति *beantworten.* — Mit वि, °गदित *weit verbreitet, bekannt.* निगदित v. l.

2. *गद्, गद्यति (देवशब्दे). — Mit प्र Maitrây.

1. गद् m. f. (घा) *Spruch.* — Vgl. auch गद्य.

2. गद् 1) m. *Krankheit.* — 2) *n. *Gift.*

3. गद् m. N. pr. verschiedener Söhne des Vasudeva VP.²

गदन n. *das Hersagen* Âit. Âr. 468,13. 16.

गदानिग्रह m. Titel eines Werkes.

*गदिलु 1) Adj. a) *geschwätzig.* — b) *lüstern.* — 2) m. a) *Laut.* — b) *Bogen.* — c) *der Liebesgott.* — d) *Wolke* Gal.

गदुर्वर्मन् m. N. pr. eines Mannes VP.² 4,99.

गदेसिंह m. N. pr. eines Autors.

गद्दा f. 1) *Keule.* — 2) *Bignonia suaveolens.* — 3) *ein best. Saiteninstrument* S. S. S. 183. — 4) *eine best. Constellation.* — 5) v. l. für गधा TS. Comm. 2,307.

*गदाख्य n. *Costus speciosus* oder *arabicus.*

*गदागद् m. Du. *die beiden* Açvin.

गदाग्रज m. Bein. Kṛshṇa's.

*गदाग्रणी m. *Aussehrung.*

1. गदाधर 1) Adj. *eine Keule haltend.* — 2) m. a) Bein. Kṛshṇa's. — b) N. pr. verschiedener Männer. Auch °पण्डित, °भट्ट, °भट्टाचार्य.

2. गदाधर Adj. *eine kranke Lippe habend* Spr. 6277.

*गदास्त्र m. Du. *die beiden* Açvin.

गदाभृत् Adj. *eine Keule tragend;* m. Bein. Kṛshṇa's.

*गदाम्बर m. *Wolke.*

गदाय्, °यते *müde werden.*

*गदारति m. *Arzenei.*

गदावसान n. N. pr. einer Oertlichkeit.

*गदाह्व und *°य n. *Costus speciosus* oder *arabicus.*

गदि f. und °त n. *das Reden, Sprechen.*

1. गदिन् Adj. *krank* Bhâvapr. 3,143.

2. गदिन् Adj. *mit einer Keule versehen;* *m. Bein. Kṛshṇa's.

गदिसिंह m. N. pr. eines Grammatikers.

गद्द 1) Adj. (f. आ) *stammelnd, stotternd* (von Personen und Reden). — 2) n. *Gestammel.*

गद्दक 1) *Adj. = गद्दे कुशलः. — 2) f. °दिका *Gestammel* Kâd. 2,29,2. 63,8. 76,14. Harshaç. 134, 12. 208,20.

गद्दगल Adj. *stammelnd, stotternd* Spr. 2813.

गद्दता f. (323,23) und गद्दत्व n. *Gestammel.*

*गद्दध्वनि m. *gestammelte Laute.*

गद्दभाषण n. *das Stammeln* Hemâdri 1,726,15.

गद्दभाषिन् Adj. *stammelnd.* बाष्प° *vor Thränen.*

गद्दवाक्य Adj. dass. Nom. abstr. °ता f.

गद्दवाच् Adj. dass. Hemâdri 1,723,13.

गद्दशब्द Adj. dass.

1. गद्दस्वर m. *gestammelte Laute.*

2. गद्दस्वर 1) Adj. (f. आ) *stammelnd* Bâlar. Chr. 187,10. — 2) m. a) *Büffel. — b) N. pr. eines Bodhisattva.

गद्दित Adj. *gestammelt.*

*गद्द्, °यति *stammeln.*

गद्य 1) Adj. *zu sagen.* — 2) n. *gesprochene,* so v. a. *ungebundene Rede, ein Satz in Prosa.*

गद्यत्रय n. Titel eines Werkes.

गद्यपद्यमय Adj. (f. ई) *aus Prosa und Versen bestehend.*

गद्यबन्ध m. Titel eines Werkes.

गद्याण, °क, गद्यान, *°क und *गद्यालक m. *ein best. Gewicht* Bhâvapr. 3,149. 150.

गद्रूक n. = कद्रूक Hemâdri 1,399,7.

गध्, *गध्यति (मिश्रीभावकर्मन्). *गेधिता Naigh. 4,3. — Mit आ, आगधित *angeklammert.* — Mit परि, परिगधित *umklammert.*

गधा f. *ein best. Theil des Lastwagens.* गद्दा v. l.

गध्य (गेधिय) Adj. *festzuhalten, zu erbeuten.*

गनविनपुर n. N. pr. einer *Stadt* Ind. St. 15,261.

गन्तृ Nom. sg. 1) m. a) *derjenige welcher geht, kommt, gelangt zu;* die Ergänzung im Acc., Loc. oder *Dat. (228,29.30). Als Fut. 67,8. 171,21. गन्ता चेद्रथम् तूर्णम् *wenn du reisen willst, so reise eiligst* Spr. 2078. — b) *zu einer Frau* (Loc.) *gehend, ihr beiwohnend.* — 2) f. गन्त्री a) als 3te Sg. Fut. f. नाशम् *wird untergehen.* — b) *Wagen.* तुरंगसंयुक्त Hemâdri 1,643,3. Harshaç. 173,18.

गन्तवे und गन्तवै Dat. Inf. von गम्.

गन्तव्य 1) n. Sg. impers. *eundum.* निधनं सर्वेमानवैः so v. a. *alle Menschen müssen sterben* 165,29. Loc. mit oder ohne सति *da gegangen werden muss.* गन्तव्ये ऽनुमतम् *eine Einwilligung zu gehen.* गन्तव्यमन्तरेण *auf der Reise, unterwegens.* अल्पावशेष° Adj. wovon (Meer) *nur noch wenig zu durchschiffen ist,* so v. a. *beinahe ganz durchschifft.* — 2) Adj. a) *zu gehen, zu durchschreiten, zurückzulegen* (ein Weg). — b) *zurückzulegen,* so v. a. *bevorstehend* Comm. zu Âçvâr. S. 28, Z. 6. — c) *adeundus, petendus, wohin man sich zu begeben hat.* Nom. abstr. °ता f. Çâṅk. zu Bâdar. 4,3,14. °त्व n. zu 7. — d) *adeunda coitus causa.* — e) *ineundus, capiendus, incipiendus.* विद्यामि oder विद्यास so v. a. *zu trauen.* — f) *zu zeihen.* दोषेण *eines Fehlers.* — g) *zu verstehen, verständlich.*

गन्तु m. 1) *Weg, Lauf.* — 2) *Wanderer.

*गन्त्रिका f. *Wägeleben.*

*गन्त्रीरथ m. *Wagen.*

गन्त्र in सु°.

*गन्दिका f. N. pr. einer Oertlichkeit. गन्धिका v. l.

गन्ध 1) m. a) *Geruch, Duft.* Ausnahmsweise n.; am Ende eines adj. Comp. f. आ. — b) gew. Pl. *wohlriechender Stoff, Wohlgerüche.* — c) *Schwefel* Kâlâd. 5,20. — d) *pulverisirtes Sandelholz.* — e) *Myrrhe. — f) *Hyperanthera Moringa. — g) am Ende eines Comp. *der blosse Geruch von,* so v. a. *eine Spur von, ein Wenig* Sûçr. 1,42,9. सर्पिगन्धेन so v. a. *wegen einiger Aehnlichkeit mit Schlangen.* — h) *Verbindung, Verwandtschaft. — i) *Uebermuth, Stolz* Mucc. 9. Wohl fehlerhaft für गर्ध. — k) *Nachbar. — l) Bein. Çiva's. — 2) f. आ a) *Curcuma Amhaldi oder Zerumbet. — b) *Desmodium gangeticum. — c) *die Knospe von Michelia Champaca. — d) *ein best. Metrum.* — 3) n. a) = 1) a). — b) *schwarzes Aloeholz* Râǵân. 12,91.

गन्धक 1) am Ende eines adj. Comp. (f. गन्धिका) *riechend nach;* s. अम्ल° und अरुचि°. — 2) m. a) *Schwefel* Kâlâd. 2,133. — b) *Hyperanthera Moringa.

गन्धकटी f. v. l. für °कुटी.

गन्धकन्दक m. *die Wurzel von Scirpus Kysoor.*

गन्धकारक 1) m. N. pr. eines Fürsten. — 2) *f. रिका *Bereiterin von Wohlgerüchen.*

गन्धकालिका f. N. pr. 1) einer Apsaras. — 2) *der Mutter Vjâsa's.

गन्धकाली f. = गन्धकालिका 2).

*गन्धकाष्ठ n. 1) *Aloeholz.* — 2) *eine Art Sandel* Râǵân. 12,14.

गन्धकीय Adj. *auf Schwefel bezüglich.*

गन्धकुटी f. *ein best. Parfum* (aus Guzerat) Râǵân. 12,139. Bhâvapr. 1,191. — Vgl. °कूटी.

*गन्धकुसुमा f. *eine best. Pflanze.*

गन्धकूटी f. Bez. *eines best. Gemachs* (buddh.). Richtig °कुटी.

*गन्धकेलिका f. *Moschus.* Richtig °चेलिका.

गन्धकोकिला f. *ein best. Parfum* Bhâvapr. 1,193.

*गन्धखेड n. *Andropogon Schoenanthus.*

*गन्धखेडक n. *wohlriechendes Gras.*

गन्धगज m. = गन्धहस्ति Kâd. 30,11.

गन्धग्राहक Adj. *den Geruch wahrnehmend.*

गन्धग्राहिन् Adj. *parfümirt* Daçân. (1923) 2,113,10.

गन्धघाणावत् Adj. *mit einer Schnauze aus wohlriechenden Stoffen* Hemâdri 1,402,10. 433,11.

*गन्धचेलिका f. 1) *Moschus* Râǵân. 12,47. — 2) *Zibethkatze.*

गन्धज Adj. (f. आ) *aus wohlriechenden Stoffen bestehend* Agni-P. 43,10.

*गन्धजटिला f. *Acorus Calamus.*

गन्धजल n. *wohlriechendes Wasser.*

*गन्धजात n. *das Blatt der Laurus Cassia.*

*गन्धजा f. *Nase.*

*गन्धतण्डुल m. *wohlriechender Reis* Râǵân. 16,21.

*गन्धतूर्ण n. *Schlachttrommel.*

*गन्धतृण n. *wohlriechendes Gras* Mat. med. 298.

गन्धतैल n. 1) *wohlriechendes Oel.* — 2) *Schwe-

fettbutter Mat. med. 26.

गन्धतोय n. *wohlriechendes Wasser* Kâlâs. 2,113.

*गन्धत्वच् f. *die Rinde von Feronia elephantum.*

*गन्धदला f. *eine best. Pflanze* Râǵân. 6,110.

*गन्धदारु n. *Aloeholz.*

*गन्धद्रव्य n. *wohlriechender Stoff.*

गन्धहार्य Adj. (f. ई) *durch den Geruch zugänglich.* — *wahrnehmbar* Taitt. Âr. 10,1,10.

गन्धहस्ति und गन्धहस्तिन् m. *ein Elephant zur Brunstzeit.*

गन्धधारिन् Adj. *Wohlgerüche an sich habend, von Çiva.*

*गन्धधूमन m. *ein best. Parfum* Râǵân. 12,89

*गन्धधूमभव m. *desgl.* Gal.

*गन्धधूलि f. *Moschus.*

गन्धन 1) m. *eine Reisart* Karaka 1,27. — 2) n. *a) das Riechen, Aushauchen von Gerüchen. — b) das Sticheln, Anspielen auf Jmds Fehler. — c) *= उत्सारण, उत्सारणे.*

*गन्धनकुल m. *Sorex moschatus.*

गन्धनाकुलि (metrisch) und °ली f. *eine best. Pflanze. Piper Chaba* Râǵân. 6,42. *Vanda Roxburghii* Mat. med. 258. Nach Andern *Artemisia vulgaris.*

*गन्धनाडी f. = गन्धनाली Gal.

*गन्धनामन् m. *ein roth blühendes Ocimum.*

गन्धनाशी f. *eine Pustel-Krankheit* Suçr. 2,118,2.

*गन्धनालिका und *°नाली f. *Nase.*

*गन्धनिलया f. *arabischer Jasmin.*

*गन्धनिशा f. *eine Art Curcuma.*

गन्धप Adj. *nur Gerüche schlürfend;* m. Pl. Bez. *bestimmter Manes*

*गन्धपत्र 1) m. *a) eine Art Ocimum. — b) Aegle Marmelos. — c) Orangenbaum.* — 2) f. आ *eine Art Curcuma.* — 3) f. ई *a) Physalis flexuosa. — b) = गन्धवष्टा. — c) = अश्वगन्धा.*

*गन्धपत्रिका f. 1) *eine Art Curcuma.* — 2) *Physalis flexuosa.* — 3) *Apium involucratum* Râǵân. 6,110.

*गन्धपर्णी m. *Alstonia scholaris* Râǵân. 12,38.

*गन्धपलाशिका f. *Gelbwurz.*

*गन्धपलाशी f. *Curcuma Amhaldi oder Zerumbet.*

गन्धपालिन् Adj. *Beiw. Çiva's.*

*गन्धपाषाण m. *Schwefel.*

गन्धपाषाणवत् Adj. *wohl schwefelhaltig* Daçân. (1925) 2,108,8.

*गन्धपिङ्गला f. *ein Frauenname.*

*गन्धपिशाचिका f. *der Rauch von brennendem wohlriechenden Harze.*

*गन्धपोता f. *eine Art Curcuma.*

1. गन्धपुष्प n. *eine wohlriechende Blume.*

2. *गन्धपुष्प 1) m. *a) Calamus Rotang* Râǵân. 9,110. *b) Alangium hexapetalum* Râǵân. 9,76. — *c) Cordia Myxa.* — 2) f. आ *a) die Indigopflanze. — b) Pandanus odoratissimus* Râǵân. 10,69. — *c) = गणिकारी.*

गन्धपूतना f. N. pr. einer Unholdin, die eine best. Krankheit veranlasst, Hariv. 9362.

*गन्धकणिक्कक m. *angeblich eine Art Ocimum.* Gemeint ist तीक्ष्णगन्ध und फ°.

गन्धफल 1) *m. *a) Feronia elephantum. — b) Aegle Marmelos. — c) = तेजःफल.* — 2) *f. आ *a) Fennich. — b) Trigonella foenum graecum. — c) Batatas paniculata. — d) Boswellia thurifera.* — 3) f. ई *a) Fennich. — b) *die Knospe der Michelia Champaca* Râǵân. 10,60.

*गन्धबन्धु m. *der Mangobaum.*

*गन्धबकुल m. *eine Art Ocimum.*

*गन्धबकुल 1) m. *wohlriechender Reis* Râǵân. 16, 21. — 2) f. आ = गोरक्षी.

*गन्धबीजा f. *Trigonella foenum graecum.*

*गन्धभद्रा f. *eine best. kriechende Pflanze.*

*गन्धभाण्ड m. *fehlerhaft für* गर्दभाण्ड.

गन्धमञ्जरी f. *ein Frauenname* Ind. St. 16.

गन्धमदन (metrisch) m. = गन्धमादन 1) c) Hemâdri 1,351,2.

गन्धमय Adj. (f. ई) *aus wohlriechenden Stoffen bestehend* Hemâdri 1,404,18.

*गन्धमांसी f. *eine Art Valeriana.*

*गन्धमातृ f. *die Erde.*

गन्धमाद m. N. pr. 1) *eines Sohnes des Çvaphalka.* — 2) *eines Affen.*

गन्धमादन 1) m. *a) *eine Bienenart. — b) *Schwefel. — c)* N. pr. *eines (oder verschiedener) Gebirges mit schön duftenden Wäldern* VP.² n. *verdächtig. — d) Bein. Râvaṇa's. — e)* N. pr. *eines Affen.* — 2) *f. ई *a) ein berauschendes Getränk. — b) Schmarotzerpflanze. — c) ein best. Parfum.*

गन्धमादनवर्ष m. n. N. pr. *eines Varsha* VP. 2,1,23.

*गन्धमादिनी f. 1) *Lack* (लाखा) Râǵân. 6,207. — 2) *ein best. Parfum* (मुरा) Râǵân. 12,139.

गन्धमार्जार m. *Zibethkatze* Bhâvapr. 1,184.

गन्धमालती f. *ein best. Parfum* Bhâvapr. 1,193.

गन्धमालिन् 1) m. N. pr. *eines Schlangendämons.* — 2) *f. °नी *ein best. Parfum.*

गन्धमाल्य n. (adj. Comp. f. या) Du. und Pl. *Wohlgerüche und Kränze.* °लोक m. *die Welt der W. und K.* °लोककाम Adj. *nach dieser begehrend.*

गन्धमुण्ड m. = गर्दभाण्ड.

*गन्धमूल 1) m. *Alpinia Galanga* Râǵân. 6,56. — 2) f. आ *a) Curcuma Amhaldi oder Zerumbet. — b) Boswellia thurifera.* — 3) f. ई = 2) a).

*गन्धमूलक 1) m. = गन्धमूल 2) a) Râǵân. 6,119. — 2) f. °लिका *a)* dass. *— b) Emblica officinalis.*

*गन्धमूषिक m., *°मूषिका und *°मूषी f. *Sorex moschatus.*

*गन्धमृग m. *Zibethkatze.*

*गन्धमृगाण्डजा f. *Moschus* Gal.

*गन्धमेघुन m. *Stier.*

गन्धमोद m. N. pr. *eines Sohnes des Çvaphalka* VP.³ 4,14,2.

गन्धमोच m. = गन्धमोद VP.³ 4,25.

*गन्धमोदन m. *Schwefel.*

*गन्धमोदिनी f. v. l. für °मोक्षिणी.

*गन्धमोक्षिणी f. *die Knospe der Michelia Champaca* Râǵân. 10,60.

गन्धय् 1) °यति *vielleicht parfumiren;* s. u. गण्डय्. — 2) *°यते *a)* गर्दने. — *b) gehen.*

गन्धयुक्ति f. *Bereitung von Wohlgerüchen.*

*गन्धयुक्ति f. *wohlriechendes Pulver.*

*गन्धरक्ता f. *eine best. Pflanze* Gal.

गन्धरस 1) im Comp. *a) Wohlgeruch und Wohlgeschmack* MBh. 5,27,11. 5,121,25. — *b) Wohlgerüche und Gewürze* Gaut. 7,9. — 2) *m. *a) Myrrhe. — b) Gardenia florida* Mat. med. 298.

*गन्धरसाङ्क m. *Terpentin.*

*गन्धराज 1) m. *a) eine Art Jasmin* Râǵân. 10,78. — *b) eine Art Bdellion.* — 2) f. ई *ein best. Parfum.* — 3) n. *a) Sandelholz. — b) ein best. Parfum. — c) eine best. weisse Blume.*

गन्धर्व 1) m. (adj. Comp. f. या) *a)* N. pr. *a) eines in nächster Beziehung zum Soma und zur Sonne stehenden Genius. Von ihm stammt das erste Menschenpaar, und auf das Weib besitzt er besondere Anrechte. Auch Pl. Ihre Weiber sind die Apsaras. Im Epos sind sie die himmlischen Sänger und gehören mit den Apsaras zum Hofstaat Indra's. — β) Pl. eines Volkes. — γ) *des Dieners des 17ten Arhant's der Gaina. — b) Sänger. — c) *Weiser, frommer Mann. — d) *der indische Kuckuck. — e) Pferd. — f) *Bisamthier. — g) *die Seele nach dem Tode, bevor sie in einen neuen Körper einzieht. — h) Bez. des 11ten Kalpa 2) h). — i) Bez. des 21ten Muhûrta* Ind. St. 10,296. *— k) ein best. Svara* Hariv. 3,132,53. गान्धर्व v. l., richtig wohl गान्धार. — 2) f. आ Bein. der Durgâ Hariv. 2,120,5. गान्धर्वी v. l. — 3) f. ई f. zu 1) a). Sie ist die Urmutter der Pferde.

गन्धर्वकन्या f. *eine Jungfrau der Gandharva*

1) a) Kâraṇ. 4,13. fgg.

गन्धर्वखण्ड m. n. N. pr. eines Theiles von Bhâratavarsha.

गन्धर्वगृहीत Adj. von einem Gandharva 1) a) besessen.

गन्धर्वग्रह m. Besessenheit durch einen Gandharva 1) a).

गन्धर्वतन्त्र n. Titel eines Werkes.

गन्धर्वतैल n. Ricinusöl.

गन्धर्वत्व n. Nom. abstr. zu गन्धर्व 1) a).

गन्धर्वदत्ता f. N. pr. der Tochter eines Fürsten der Gandharva 1) a).

गन्धर्वनगर n. 1) N. pr. a) der Stadt a) der गन्धर्व 1) a) β) — β) der Gandharva 1) b). — 2) Fata Morgana Kâd. 117,13.

गन्धर्वपत्नी f. die Frau der Gandharva 1) a).

गन्धर्वपद n. Aufenthalt der Gandharva 1) a) AV. Paric. 70,13.

गन्धर्वपुर n. die Stadt der Gandharva 1) a).

गन्धर्वराज m. ein Fürst der Gandharva 1) a) 16,26, 49,2.

गन्धर्वर्तु m. die Zeit der Gandharva 1) a).

गन्धर्वविद्या f. die Kunst der Gandharva 1) a), Gesang Pl. R. Gorr. 1,79,21. im Comp. 80,4.

*गन्धर्वविवाह m. die Heirathsform der Gandharva 1) a).

गन्धर्ववेद m. der Veda der Gandharva 1) a), die Lehre vom Gesange.

गन्धर्वहस्त und °क m. Ricinus communis.

गन्धर्वाप्सरस् f. 1) Pl. die Gandharva und Apsaras. — 2) Du. der G. und die A. Âṇus. Ba.

गन्धर्वेष्ठा Adj. beim Gandharva 1) a) befindlich Maitr. S. 1,3,1.

गन्धलता f. Fennich Bhâvapr. 3,96.

*गन्धलोलुपा f. Fliege.

गन्धवत्रा und °वत्री f. N. pr. einer Gottheit Kâraṇ. 3,130. 145. 4,72. 5,16.

गन्धवर्तिका f. Räucherwerk in kleinen runden Stücken Lalit. 186,11. 226,1.

गन्धवणिज् m. ein Händler mit Wohlgerüchen.

*गन्धवधू f. 1) Curcuma Amhaldi oder Zerumbet. — 2) ein best. Parfum.

गन्धवत् 1) Adj. a) mit der Qualität Geruch versehen Taitt. S. — b) duftend. — 2) f. °वती a) *Erde. — b) *arabischer Jasmin. — c) *ein berauschendes Getränk. — d) *ein best. Parfum. — e) Bein. der Satjavatî, der Mutter Vjâsa's. — f) N. pr. α) der Stadt Vâju's und *Varuṇa's. — β) eines Flusses.

*गन्धवल्कल n. 1) Laurus Cassia. — 2) Sarsaparilla.

*गन्धवल्लरी und *°वल्ली f. eine best. Pflanze.

गन्धवह् 1) Adj. Düfte zuführend. — 2) m. Wind. — 3) *f. घा Nase.

गन्धवहश्मशान n. N. pr. einer Leichenstätte Pârâç.

गन्धवाह् 1) m. a) Wind Spr. 7658. — b) *Beamtter. — 2) *f. घा Nase.

*गन्धविकूल m. Weizen.

*गन्धवृतक m. Shorea robusta Râǵân. 9,31.

*गन्धव्याकुल n. vielleicht Muskatnuss.

*गन्धशटी f. Curcuma Amhaldi oder Zerumbet.

*गन्धशाक n. eine best. Gemüsepflanze.

गन्धशालि m. wohlriechender Reis Râǵân. 16,31. Daçak. (1925) 2,113,19.

*गन्धशृगिडनी f. Moschusratte Râǵân. 19,89.

*गन्धशेखर m. Moschus.

गन्धशैल m. = गन्धमादन 1) c) Gobhil. Râut. 29.

*गन्धसार m. 1) Sandelholz. — 2) eine Art Jasmin.

*गन्धसारण m. ein best. Parfum.

*गन्धसुली oder *°लूपी f. Moschusratte.

गन्धसेवक Adj. Wohlgerüche gebrauchend Bâuâ. Nâṭaç. 34,108.

*गन्धसोम n. die weisse Wasserlilie.

गन्धस्तिन् m. 1) = गन्धद्विप. — 2) ein best. wirksames Antidoton.

गन्धस्तिमकातर्क m. Titel eines Werkes.

*गन्धस्वारिका f. eine Dienerin, die ihrer Herrin Wohlgerüche nachträgt.

*गन्धाखु m. Moschusratte.

*गन्धाजीव m. ein Händler mit Wohlgerüchen.

गन्धाढ्य 1) Adj. reich an Duft, wohlriechend Spr. 2082. fg. — 2) *m. Orangenbaum. — 3) *f. घा a) eine Art Curcuma. — b) gelber Jasmin Râǵân. 10,99. — c) Paederia foetida. — d) = रामनखी. — e) = घारामशीतला Râǵân. 10,177. — f) Moschusratte Gal. — 4) *n. a) Sandelholz. — b) ein best. Parfum Râǵân. 12,139.

*गन्धाधिक n. ein best. Parfum.

*गन्धाम्बु n. wohlriechendes Wasser.

गन्धाम्भस् n. dass. Varâh. Bṛh. S. 77,32.

*गन्धाम्ला f. der wilde Citronenbaum.

गन्धार 1) m. a) Pl. N. pr. eines Volkes. — b) *die dritte Note. — c) *ein best. Rāga. — d) *Mennig. — 2) *f. ई N. pr. einer Vidjâdevî.

गन्धारि m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*गन्धाला f. Celtis orientalis.

*गन्धाली f. 1) Wespe. — 2) Paederia foetida.

*गन्धालीगर्भ m. kleine Kardamomen.

*गन्धालु m. wohlriechender Reis Râǵân. 16,31. Vgl. *धति°.

*गन्धाश्मन् m. Schwefel.

गन्धाष्टक n. eine Verbindung von acht wohlriechenden Stoffen.

गन्धाह्वा f. eine best. Pflanze.

गन्धि am Ende eines adj. Comp. 1) den Geruch von — habend, riechend nach. — 2) nur den Geruch von Etwas habend, so v. a. nur einen geringen Theil von Etwas enthaltend, nur dem Namen nach Etwas seiend.

गन्धिक 1) am Ende eines adj. Comp. a) riechend nach; s. उत्पल°. — b) nur den Geruch von Etwas habend, so v. a. nur dem Namen nach Etwas seiend. — 2) *m. a) Händler mit Wohlgerüchen (buddh.). — b) Schwefel. — 3) Wohlgeruch. गन्धिकापण Pârâç. — 4) *N. pr. einer Oertlichkeit Ind. St. 13.

गन्धिन् 1) Adj. a) einen Geruch habend. Am Ende eines Comp. riechend nach. — b) am Ende eines Comp. ein Wenigst von Etwas habend, erinnernd an Natsr. 6,38. — c) verwechselt mit गर्धिन्. — 2) *m. a) Wanze. — b) Xanthophyllum virens. — 3) *f. °नी ein best. Parfum. — 4) *n. desgl. Râǵân.

*गन्धिपर्ण m. Alstonia scholaris. Vgl. गन्धपर्ण.

गन्धेच्छा f. N. pr. einer Göttin Kâraṇ. 4,14.

गन्धेन्द्रिय n. Geruchssinn.

गन्धेभ m. = गन्धद्विप.

गन्धेश m. N. pr. eines Vitarâga.

*गन्धेतु m. Zibethkatze.

गन्धोत्काट m. Artemisia Abrotanum Râǵân. 10, 147. Bhâvapr. 1,230.

*गन्धोत्तमा f. ein berauschendes Getränk.

गन्धोद n. wohlriechendes Wasser.

गन्धोपजीविन् m. Händler mit Wohlgerüchen.

*गन्धोपल m. Schwefel.

*गन्धोलि f. Curcuma Amhaldi oder Zerumbet.

*गन्धोली f. 1) dass. — 2) Paederia foetida. — 3) Cyperus rotundus. — 4) getrockneter Ingwer. — 5) Wespe. — 6) Bein. der Indrâṇî Gal.

*गन्धोलीश m. Löwe Gal.

*गन्धोतु m. = गन्धोतु.

गन्ध्य in वाल°.

गन्धुत् Kiṭ. 10,11 fehlerhaft für गर्धुत्.

गब्दिका f. v. l. für गन्दिका gaṇa सिन्धादि in der Kâç.

गर्भ m. vulva.

गभस्तल n. eine best. Hölle.

गभस्ति 1) m. a) Arm, Hand. — b) Strahl. — c) *die Sonne. — d) N. pr. α) eines Âditja. — β) eines

Rsbl. — 2)* f. Bein. der Svâhâ, der Gattin Agni's. — 3) f. गभस्ती N. pr. eines Flusses VP. 2,4,36. 4) Adj. *strahlend* TBa. 2,7,13,1.

गभस्तिनेमि m. Bein. Kṛshṇa's.

*गभस्तिपाणि m. *die Sonne.*

गभस्तिपूत Adj. *mit den Händen geläutert.*

गभस्तिमत् 1) Adj. *strahlend.* — 2) m. a) *die Sonne* Kâd. 2,69,18. — b) *eine best. Hölle* VP. 2, 6,2. — 3) m. n. N. pr. eines Theils von Bhâratavarsha Golleus. Bucv. 41. VP. 2,3,6.

गभस्तिमालिन् m. *die Sonne, der Sonnengott* Kâd. 109,2. 234,6. Harshaṃ. 139,3. Bâlar. 42,2.

*गभस्तिहस्त m. *die Sonne.*

गभस्तीश्वर n. Name eines Liṅga.

गभीरम् Adv. *tief* unten oder innen.

*गभीका f. *eine best. Pflanze* und *deren Frucht.*

गर्गरिका v. l.

गभीर 1) Adj. (f. घी) *tief* (in den verschiedenen Bedeutungen des Wortes, auch vom Ton); *dicht, sich weithin erstreckend* 111,5. *unerschöpflich, grenzenlos* Bâlc. P. 1,3,18. *unergründlich, verborgen, geheim.* गभीरम् und गभीर° Adv. — 2) m. N. pr. eines Sohnes a) des Manu Bhautja VP. 3,2,18. — b) des Rambha. — Vgl. गम्भीर.

गभीरचेतस् Adj. *tief erregt.*

*गभीरिका f. *eine grosse Trommel.*

*गभोलिक m. *Kopfkissen.*

गम्भर n. = गह्वर *Versteck, Dickicht, Schlucht* Kâraṇḍ. 24,13.

गम्, गच्छति, गंमति (Naigh. 2,14) und गंच्छति (nur dieses in der klass. Sprache); Act. und Med. 1) *kommen.* — 2) *kommen —, hingehen —, sich begeben nach, in, zu oder auf, gelangen nach* oder *zu, zu Theil werden;* mit Acc. (auch mit प्रति), Loc. oder Dat. — 3) *zu einem Weibe* (Acc.) *gehen,* so v. a. *beiwohnen.* पशून् *mit Vieh Unzucht treiben.* Ohne Object *den Beischlaf vollziehen.* — 4) *in einen Zustand, eine Lage, ein Verhältniss* (Acc.) *kommen, gerathen; theilhaftig werden, erlangen;* mit Acc. oder Loc. (RV. 1,83,1. 86,3. 2,23,1. 7,32,10. 8,46,9. Vikkn. 3,3). — 5) *aufbrechen, davon —, fortgehen.* उद्याग तपसे *um strenge Kasteiungen zu üben* 71,16. — 6) *hingehen;* so v. a. *sterben* 176,6. — 7) *verfliessen, vergehen, zu Ende gehen* Naish. 7,109. — 8) *gehen, sich bewegen, wandeln;* einen Gang oder Weg (Acc.) *gehen.* जीवन्गच्छति so v. a. *bleibt am Leben* 37,2. — 9) मनसा *in Gedanken sich begeben zu* (Acc.); *wahrnehmen.* — 10) *wahrnehmen, erkennen, errathen;* Pass. *verstanden werden, gemeint sein* 227,10. 234,1. 237,26. — 11) दोषेण oder दोषतस् *Jmd* (Acc.) *beschuldigen, für den Schuldigen halten.* — Partic. गत 1) mit act. Bed. a) *gekommen.* एवं गते *da es so gekommen ist,* so v. a. *unter diesen Umständen* 43,16. — b) *gekommen zu* oder *in, gegangen nach* oder *zu, gelangt zu, übergegangen auf, Jmd zu Theil geworden, — gehörig, gerathen in, sich befindend auf, in, an* oder *bei, enthalten —, ruhend in;* die Ergänzung im Acc., Loc. oder im Comp. vorangehend. क्व तद्गतम् *so v. a. was ist daraus geworden? wie steht es damit?* कण्ठगत *bis zum Herzen reichend* 42,26. — c) *in einen Zustand, eine Lage, ein Verhältniss gerathen, sich darin befindend;* die Ergänzung im Acc., Loc. (ausnahmsweise) oder im Comp. vorangehend. — d) *gehend —, gerichtet —, bezüglich auf;* mit प्रति oder am Ende eines Comp. — e) *aufgebrochen, davon —, weggegangen;* die Ergänzung im Dat. oder Infin. — f) *hingegangen, abgeschieden, dem Tode verfallen.* — g) *verflossen, — gangen, — strichen.* — h) *verschwunden, gewichen, verloren, dahin seiend, nicht mehr vorhanden.* करिणः किं गतं भवेत् *so v. a. was verlöre dabei der Elephant?* Spr. 7863. Ueberaus häufig am Anfange eines adj. Comp. — i) *hervorgegangen aus* (Abl. oder im Comp. vorangehend). — k) *einen Weg* (Acc.) *gegangen seiend.* — l) *verbreitet auf* (Loc.), *bekannt, — als, die Bedeutung habend* von (Loc.). — 2) mit pass. Bed. a) *begangen, betreten* RV. 7,57,3. — b) *erreicht, erlangt* in °पार, °भि, °भी. — Caus. गमयति (RV. 5,5,10 गा°, aber nur in der Saṃhitâ), गमयते 1) *Jmd* (Acc.) *kommen lassen, herbeiführen, führen, hinführen —, befördern —, bringen zu* oder *nach* (Acc., Dat. oder Loc.). — 2) *Jmd in einen Zustand versetzen, verhelfen zu, theilhaftig werden lassen, übergeben* (Âpast. 1,7,16); mit zwei Acc. मुखमरविन्दताम् *so v. a. das Gesicht zu einer Lotusblüthe erheben, mit ihr in Parallele bringen* 251,28. — 3) *Jmd* (Gen.) *Etwas* (Acc.) *zu Theil werden lassen, verleihen.* — 4) *Jmd weggehen heissen, fortschicken.* — 5) *hingehen lassen,* so v. a. *sterben —.* गमित *gestorben* MBu. 12,29,149. — 6) *verfliessen lassen, zubringen* (eine Zeit). — 7) *Jmd gehen lassen.* पदातिम् *zu Fusse.* — 8) **Jmd* (Acc.) *durch Jmd* (Instr.) *zum Gehen bringen.* Soll Caus. vom Caus. sein 226,5. — 9) *gehen —,* so v. a. *unberücksichtigt lassen, sich nicht kümmern um* Bâlar. 120,14. — 10) *abfahren lassen,* so v. a. *übertreffen* Prasannar. 5,22. — 11) *in's Klare bringen, erklären.* — 12) *die Bedeutung von* (Acc.) *hervorrufen, bezeichnen.* — Desid. जिगमिषति und जिगांसति 1) *gehen wollen, im Begriff sein zu gehen.* — 2) *zu erlangen streben.* — 3) *bringen wollen.* प्रकाशम् *an's Licht.* — Intens. गंनिगमति, गंनीगमति, *जङ्गत्ति, *जङ्गमीति und *जङ्गम्यते *besuchen.* — Mit अच्छ, अच्छा 1) *hingehen zu.* — 2) *gelangen zu, erreichen.* — Mit अति 1) *verfliessen, vergehen.* °गत *verflossen.* — 2) *übergehen, überspringen;* mit Acc. — MBh. 9,3367 fehlerhaft für अभि. — Mit उपाति *gehen über* (einen Fluss). — Mit व्यति 1) *verfliessen.* °गत *verflossen, vergangen* (Zeit). — 2) **gemeinsam passiren.* — Mit अधि 1) *herankommen, kommen —, hingehen —, gelangen nach* oder *zu* (Acc.). °गत so v. a. *umgeben —, umringt von* (Instr.). — 2) *einem Weibe* (Acc.) *beiwohnen.* — 3) *gehen —, sich machen an* 24,32. विरोधम् *Streit anfangen* Spr. 3453. — 4) *kommen zu, erlangen, erhalten, theilhaftig werden.* भर्तारम् *zu einem Manne kommen, einen M. nehmen.* कन्याम्, दारान् *zur Frau nehmen, heirathen.* °गत mit act. (!) und pass. Bed. — 5) *treffen, stossen auf, auffinden.* — 6) *ausfindig machen, dahinterkommen, erkennen.* — 7) *erfinden.* — 8) *halten für* (इति) Kâraka 6,12. — 9) *vollführen, ausführen.* — 10) *lernen, studiren, erforschen, lesen.* — Desid. 1) *wiederzuerlangen wünschen, suchen.* — 2) Med. °जिगांसते *studiren wollen* Âpast. 1,10,18. 15. — Mit समधि 1) *herankommen, hintreten zu, nahen.* °गत mit act. Bed. — 2) *in Besitz gelangen von, erwerben, erlangen.* — 3) *lernen, studiren, lesen.* — Mit अनु 1) *nachgehen, nachfolgen, verfolgen, begleiten; suchen, aufsuchen* (mit Acc., ausnahmsweise mit Loc.). °गत mit act. und pass. Bed. तैलं क्षीरानुगतम् *so v. a. das Oel sammt der Milch.* °गतो गजचर्मणा *so v. a. hinten mit einer Elephantenhaut bedeckt.* — 2) *zugehen auf.* — 3) *besuchen, durchwandern.* °गत mit act. Bed. Kâd. 214,23. — 4) *heimsuchen, sich Jmds* (Acc.) *bemächtigen.* मदनानुगत 47,14. — 5) *herankommen, sich einstellen.* — 6) *befolgen, sich richten nach, entsprechen, nachahmen.* °गत a) *folgsam, nachgiebig, willfährig* 256,32. Kâd. 2,123,13. — b) *am Ende eines Comp. sich richtend nach, entsprechend, gemäss* 105,21. 211,28. MBh. 3,315,26. R. 4,24,3. Pañcat. 218,3. — c) *nachgeahmt* 106,22. — 7) *eingehen —, enthalten sein in* (Loc.). — 8) *ausgehen, verlöschen, hinschwinden.* — 9) *Etwas ausführen; bewerkstelligen.* °गत mit act. Bed. — Caus. 1) *begleiten* Mâlav. 20. — 2) *auslöschen.* — Mit समनु 1) *Jmd* (Acc.) *nachgehen, folgen.* — 2) *eindringen in, durchdringen.* — 3) °गत Pl. *insgesammt zusammenhängend —, — es zu thun habend mit*

(Instr.) ÇAṄK. zu BÂDAR. 1,1,4. — Mit अन्तर् 1) *intercedere, ausschliessen* von (Abl.). — 2) अन्तर्गत *a) hineingekommen, — gegangen, hineingegangen —, enthalten —, befindlich in* (im Comp. vorangehend) 149,7. 268,8. — *b) im Innern befindlich, der innere, verborgen, geheim.* — *c) geschwunden, gewichen.* — *d) *aus dem Gedächtniss geschwunden.* — Mit अप *fortgehen, weichen, schwinden, —* von (Abl.). °गत *a) fortgegangen, gewichen, geschwunden, abgekommen* von (Abl. oder im Comp. vorangehend). — *b) *gestorben.* — Mit व्यप *fortgehen, weichen, schwinden.* °गत *fortgegangen, gewichen, geschwunden, verstrichen, gewichen* von (Abl.). — Mit अपि und Acc. 1) *eingehen —, eintreten in, hingehen zu, betreten* (einen Weg) ṚV. 10,2,3 (mit vorangehendem आ). *eingehen in*, so v. a. *sich auflösen in* ÇAṄK. zu BÂDAR. 2,1,9. — 2) *gelangen zu, theilhaftig werden.* — Mit अभि 1) *herbei —, herankommen; sich nähern, treten zu, kommen —, gehen zu oder nach;* mit Acc. °गत *a) gekommen zu* (Dat.), *mit einer Bitte herangetreten.* — *b) zu dem man gekommen ist, besucht.* — 2) *heimkehren* GAUT. — 3) *Jmd* (Acc.) *folgen, nachgehen.* — 4) *Jmd* (Acc.) *finden, antreffen.* — 5) *fleischlich beiwohnen* (von beiden Geschlechtern), mit Acc. Spr. 7842. — 6) *sich machen an, sich hingeben.* चित्ताम् MBh. 3,42, 10. — 7) *erlangen, erwerben, theilhaftig werden.* निद्रामभिगतः so v. a. *eingeschlafen.* — 8) mit मैनसा, मेधया oder हृदयेन *erfassen, begreifen.* — Caus. *lernen, studiren.* — Mit समभि 1) *herankommen.* — 2) *sich fleischlich verbinden mit* (Instr.). — Mit सम् *gewärtig sein, erscheinen, sich darbieten;* mit Dat. — Mit अव 1) *herabkommen zu* (Acc. oder Loc.). — 2) *her —, hinkommen zu, besuchen, sich begeben in, gerathen unter;* mit Acc. — 3) *erlangen.* — 4) *zu Etwas gelangen, reich* oder *mächtig werden* TS. 6,6,5,3. 4. — 5) *gehen an, unternehmen.* — 6) *auf Etwas kommen, — verfallen, in Erfahrung bringen, erfahren* von (Abl. 323,28), *bemerken, erkennen, errathen, verstehen, sich von Etwas überzeugen, überzeugt —, der Meinung sein, wissen* (अवगच्छत् *wissentlich* 107,29). अवगत mit act. und pass. Bed. — 7) *erkennen für, halten, ansehen, wissen dass;* mit zwei Acc. न तथास्मि यथा मामवगच्छसि so v. a. *ich bin nicht so, wie du glaubst.* अवगत mit act. Bed. — 8) अवगत Ind. St. 10,318 fehlerhaft für अपगत. — Caus. 1) *herbeischaffen, verschaffen.* — 2) *erfahren lassen, kennen lehren.* — Mit अव्यव, °गत Ind. St. 10,318 fehlerhaft für व्यपगत; vgl. Comm. zu SÛRJAS. 7,20,*b*. 21,*a*. — Mit प्रत्यव *genau kennen.* — Mit व्यव Med. *sich trennen.* — Mit समव *vollständig kennen lernen.* — Mit आ 1) *herbeikommen, sich einstellen, kommen, —* von (Abl.), *— zu, in* oder *nach, treten an* oder *zu;* mit Acc. oder Loc. इक् 78,10. यत्र 151,19. Mit nachfolgendem यच्छ् ṚV. 7,18,4. — 2) *wiederkommen, zurückkehren.* Gewöhnlich mit पुनर् 21,27. 29,25. — 3) *zusammenkommen mit* (Instr.) MBh. 3,68,34. — 4) *erreichen, treffen, zu Theil werden.* यदृष्टं भयं त्वामागमिष्यति 39, 1. Mit vorangehendem यच्छ् ṚV. 8,92,9. — 5) *in einen Zustand eingehen, — gerathen, sich hingeben.* — Partic. आगत (s. auch bes.) 1) mit act. Bed. *a) herbeigekommen, gekommen* (auch von der Zeit), — *in* oder *zu* (Acc., Loc. oder im Comp. vorangehend). Auch in Comp. mit dem Orte *woher.* — *b) zur Welt gekommen* Spr. 6333. — *c) zurückgekommen, wiedergekehrt.* Gewöhnlich mit पुनर्. — *d) am Ende eines Comp. angekommen*, so v. a. *angestossen.* — *e) kommend —, stammend von* (Abl.). — *f) zugekommen, zugefallen.* मामागतं तस्य तदृषः so v. a. *jenes Wort von ihm ist jetzt an mir in Erfüllung gegangen.* — *g) zugetragen, sich eingestellt habend.* — *h) gerathen in, theilhaftig geworden;* mit Acc. — *i) durch Berechnung herausgekommen, berechnet.* — 2) mit pass. Bed. *durchlaufen* (Weg). — Caus. 1) *herbeikommen lassen, herbeiführen.* — 2) **in der Erzählung herbeikommen lassen, Jmds Ankunft erzählen.* — 3) *Kunde von Etwas* (Acc.) *erhalten, — sich verschaffen* GOBH. 1,3,12 (Med.). ÇÂRAṄGA 1,8. — 4) *Etwas* (Acc.) *von Jmd* (Abl.) *lernen* 222,10. RAGH. 10,72. Spr. 4213. आगमित in Comp. mit dem Lehrer. — 5) Med. *die Zeit kommen lassen, abwarten, sich gedulden.* — Desid. *zu kommen wünschen nach* (Acc.). — Intens. (आगनीगत्ति) *wiederholt sich nähern,* mit Acc. — Mit अध्या 233,1. 2. *stossen auf, auffinden.* — Mit अन्वा *hinter Jmd herkommen an einen Ort, nachfolgen, entlang gehen;* mit Acc. अन्वागत mit act. und pass. Bed. Vgl. अनन्वागत. — Desid. (°जिगांसति) *nachzufolgen beabsichtigen,* mit Acc. — Mit समन्वा, °गत (buddh.) *begleitet von, versehen mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend) LALIT. 10,10. 15,6. 184,6. KÂRAṆḌ. 41,24. 52,17. — Mit अभ्या 1) *herbeikommen, kommen —, treten zu, besuchen.* °गत *herbeigekommen, gekommen* (auch von der Zeit), — *zu* oder *nach* (Acc.). पोषणाभ्यागत *gekommen um sich zu mästen* MBh. 13,71,31. क्रमात् so v. a. *ererbt.* — 2) *in einen Zustand —, in ein Verhältniss gerathen.* — Mit समभ्या *convenire* PRASANNAR. 14,3. *Herbeikommen.* Mit पुनर् *zurückkehren.* — Mit उपा 1) *herbeikommen, hinzutreten, kommen zu* oder *nach* (Acc. oder Loc.). °गत *herbeigekommen, gekommen* (auch von einer Zeit 116,7), — *um sich unter Jmds Schutz zu stellen.* — 2) *zurückkehren.* — 3) *gehen an, sich hingeben.* — 4) *in einen Zustand —, in ein Verhältniss treten, gerathen in.* — 5) *sich einstellen, zufallen, zu Theil werden.* — Mit सम्युपा, °गत *gekommen zu* oder *in.* व्यसनाय so v. a. *Unglück verheissend genaht* (Schicksal) R. GORR. 2, 26,9. — Mit पर्युपा, °गत Pl. *um Jmd herum stehend.* — Mit समुपा 1) *herbeikommen, kommen zu* oder *nach, treten zu;* mit Acc. °गत *herbeigekommen, gekommen* (auch von der Zeit), *gekommen zu* oder *nach.* — 2) *treffen, erreichen.* °गत mit act. Bed. — 3) *in einen Zustand —, in ein Verhältniss treten, gerathen in.* — Mit न्या *herabkommen zu.* — Mit प्रतिन्या *zurückkehren.* — Mit पर्या *einen Umgang halten.* — पर्यागत 1) *den Kreislauf vollendet habend, abgelaufen.* — 2) *inveteratus* MBh. 5,48,33. — 3) *wieder in's Leben gekommen.* — 4) *umstrickt —, in der Gewalt stehend* von (im Comp. vorangehend). — Mit प्रत्या 1) *zurück —, wiederkehren, —* von (Abl. 291,15). — *zu* (Acc.). — 2) *wieder zu sich selbst kommen, seine Besinnung wiedererlangen.* — Mit संप्रत्या *zurückkehren.* — Mit समा 1) *zusammenkommen, zusammentreffen, sich verbinden, zusammenkommen bei* (Loc.), *zusammenkommen —, zusammenstossen mit* (सह, सार्धम् oder Instr. allein), *sich geschlechtlich verbinden mit* (Instr.); von Sternen so v. a. *in eine solche Stellung kommen, dass der eine Stern den andern verdeckt.* संगमं परस्परम् *eine Verbindung unter einander eingehen.* समागत *zusammengekommen, versammelt, vereint, — mit* (Instr.), *zusammengestossen mit* (Instr.), *in Conjunction stehend mit* (Instr.). — 2) *herbeikommen, kommen, kommen zu;* mit Acc. oder Loc. (179,25). — 3) *zurückkehren* 110,12. von (Abl.) 150,15. — 4) *stossen auf, finden;* mit Acc. — Caus. *Jmd* (Acc.) *zusammenführen —, zusammenbringen mit* (Instr. oder Loc.). — Mit अभिसमा 1) *zusammen herbeikommen.* — 2) *kommen zu* (Acc.). — Mit उद् 1) *in die Höhe gehen, aufgehen* (von Gestirnen 314,4), *sich erheben, aufschiessen.* — 2) *hervorkommen, — brechen, zum Vorschein kommen.* उद्गत *hervorgekommen, — aus, hervorkommend aus* (Abl. oder im Comp. vorangehend) Spr. 7795. *zum Vorschein gekommen* Chr. 308,21. — 3) *hinaus —, fortgehen, schwinden.* — 4) *sich ausbreiten, — verbreiten.*

उद्गत weit verbreitet. — 5) *उद्गत vomirt. — Caus. 1) aufgehen lassen (die Sonne) Maitrây. 3,33,a. — 2) hervorkommen lassen. उरोरुक्षात्पयांसि Milch aus der Brust saugen Spr. 7774. — Mit उपोद् Desid. (°जिगांसति) sich zu entziehen suchen, mit Abl. 22,2. — Mit उद्युद् 1) aufgehen (vom Monde) 314,7. — 2) hinaus und Jmd (Acc.) entgegen gehen. — 3) sich ausbreiten, — verbreiten. — 4) °उद्युद्गत erhaben über Lalit. 69,10. — Mit प्रोद् hervorragen. — Mit प्रत्युद् 1) hinaus und Jmd entgegen gehen (zur Bewillkommnung oder in feindlicher Absicht). प्रत्युद्गत mit act. und pass. Bed. — 2) wieder herauskommen, — zum Vorschein kommen Prasannar. 146,14. — 3) sich aufmachen nach, proficisci; mit Acc. oder Loc. Kâraṇd. 43,10. 47,11. 49,8. — Mit समुद् 1) hervorkommen, hervorbrechen. — 2) समुद्गत begonnen (die Glieder im Comp. verstellt) Lalit. 8,8. — Mit उप 1) hinzu —, herbeikommen, herankommen an, hinzutreten zu, hingehen —, gelangen zu, besuchen; mit Acc. oder Dat. (ausnahmsweise). उपगत auch der sich in Jmds Schutz begeben hat. — 2) Jmd (Acc.) feindlich entgegentreten, herfallen über. उपधर्मेण Jmd übel begegnen. — 3) feindlich zusammenstossen mit (Instr.) RV. 1,33,9. — 4) intra (feminam). — 5) erreichen, treffen, widerfahren, begegnen, zu Theil werden; mit Acc. उपगत zu Theil geworden MBh. 13,57,10. Spr. 45. — 6) einen best. Standpunct erreichen (von Sternen). — 7) an Etwas gehen, unternehmen. — 8) in einen Zustand —, in ein Verhältniss treten, verfallen in, erlangen, theilhaftig werden. उपगत mit Acc. oder am Ende eines Comp. — 9) Jmd erwählen zu; mit zwei Acc. — उपगत 1) *angrenzend, in der Nähe befindlich. — 2) *heimgegangen, todt. — 3) versehen mit. रेखा so v. a. in Gold gefasst. मुद्धिप्रपत्तोपगत begleitet von Spr. 3143. — 4) eingeräumt, zugestanden, anerkannt. — Caus. herbeikommen lassen. — Desid. (°जिगमिषति) zu wandeln begehren. — Mit उपयुप 1) herbeikommen, hinzugehen, treten zu, gehen zu oder nach (Acc.). — 2) Jmd (Acc.) zu Hülfe kommen. — 3) gehen —, sich machen an (Dat.). — 4) zu einem best. Zeitpunkt (Acc.) gelangen. — 5) Etwas (Acc.) erlangen, theilhaftig werden. उपयुपगत mit act. Bed. — 6) sich für Etwas erklären, zugestehen, zugeben, einräumen, einwilligen in (Acc.) 327,21. — Caus. Jmd (Acc.) zur Einwilligung bewegen. — Mit समुप 1) herbeikommen, hinzutreten zu (Acc.). — 2) in einen Zustand —, in ein Verhältniss treten. — Mit नि 1) sich niederlassen auf oder bei (Acc. oder Loc.). — 2) sich einstellen. — 3) intra (feminam). — 4) gerathen an oder in, gelangen zu, theilhaftig werden. Häufig °गच्छति und °गच्छन्ति herzustellen für °पच्छति und °पच्छन्ति. — 5) eintreten, sich einfügen. — Caus. 1) einsetzen, einfügen. — 2) schliessen, er —, folgern. — Mit उपनि stossen —, treffen auf, gerathen in. — Mit संनि zusammentreffen, zusammenkommen mit (Instr.). — Mit विनि Caus. in °गमक. — Mit निस् 1) hinausgehen, — treten, hervorkommen, von Hause gehen, aufbrechen; das Woher im Abl., das Wohin im Acc. oder Loc. निर्गत hinausgegangen, hinausgehend u. s. w.; das Wohin im Abl. oder im Comp. vorangehend (183,31). Oefters mit pleonastischem बहिस्. — 2) hervortreten, — brechen, zum Vorschein kommen. — 3) fortgehen, so v. a. schwinden. — 4) befreit werden von (Abl.). — 5) gerathen in, theilhaftig werden. निद्राम् so v. a. einschlafen. — Caus. aufbrechen heissen. — Desid. (°जिगमिषते) hinauszutreten begehren; das Woher im Abl., das Wohin im Loc. — Mit अभिनिस् hinausgehen aus, sich entfernen von (Abl.). — Mit विनिस् 1) hinausgehen, — treten, hervorkommen, aus dem Hause gehen, fortgehen, aufbrechen; das Woher im Abl., das Wohin im Acc. विनिर्गत hinausgegangen, herauskommend, — tretend, hervor — 107,1. — 2) sich entfernen (von Sternen), weichen. — 3) sich lossmachen —, sich befreien von (Abl.). — 4) ausser sich gerathen. — Mit संनिस् hinausgehen, aufbrechen. — Mit परा 1) weg —, entgehen, entweichen. — 2) hingehen, abscheiden. — 3) परागत a) gekommen, angelangt Kâd. 2,102,13. — b) erfüllt —, voll von (im Comp. vorangehend). — Mit अनुपरा einem Entweichenden (Acc.) nachgehen Maitr. S. 1,8,9. — Mit परि 1) umhergehen, umwandeln, umschreiten, umkreisen, durchwandern. °गत durchwandert 89,19. — 2) umschliessen, umgeben. °गत am Ende eines Comp. umschlossen —, umgeben von. — 3) sich nach allen Seiten verbreiten. °गत weit verbreitet. — 4) dahingehen, abscheiden. °गत gestorben. — 5) in einen Zustand übergehen, theilhaftig werden, erlangen. — परिगत 1) (umgeben) erfüllt —, in Besitz genommen —, heimgesucht von, behaftet mit (Instr. oder im Comp. vorangehend). — 2) erfahren, erlebt Bâlar. 91,22. — 3) kennen gelernt, erlernt von (Abl.) Bâlar. 225,13. — 4) gekannt. — 5) *vergessen. — 6) *= चेष्टित. — Caus. eine Zeit (Acc.) verbringen. — Mit प्र 1) aufbrechen, hingehen zu (Acc. oder Loc.). Mit folgendem यत्तेन् hineindringen in (Acc.) RV. 10,42, 8. — 2) schreiten zu, gehen an (Acc.). — 3) gelangen zu, theilhaftig werden RV. 8,8,10. — 4) *प्रगत auseinanderstehend. — Mit विप्र auseinandergehen, sich zerstreuen. — Mit प्रति 1) entgegenkommen RV. 5,41,18. entgegengehen. — 2) zurück —, heimkehren, — nach oder in (Acc.). — 3) °गत dem Gedächtniss entschwunden. — Mit वि 1) auseinandergehen. — 2) weggehen; vergehen, verstreichen, verschwinden. विगत am Anfange eines adj. Comp. verschwunden, gewichen. — 3) abstehen von. रण-विगत vom Kampfe abstehend. — विगत 1) hingegangen, gestorben. — 2) *glanzlos. — Vgl. विदूर-विगत. — Caus. verbringen (eine Zeit). — Mit प्रवि, °गत verschwunden, gewichen. — Mit समस् 1) Med. (ausnahmsweise auch Act.) a) zusammenkommen, — treffen, zusammenkommen —, sich vereinigen —, sich verbinden mit (Instr. oder Instr. mit सक oder सार्धम्). Von freundlichem, feindlichem und geschlechtlichem Zusammenkommen. कुलसंगत so v. a. ein Bekannter der Familie Gaut. 17,6. — b) zusammenkommen —, sich einfinden bei (Loc.). — c) theilhaftig werden, mit Instr. RV. 5,42,18. 7,94,2. — d) abscheiden, sterben. — e) zusammenpassen, zutreffen, entsprechen. संगत zutreffend, übereinstimmend mit (im Comp. vorangehend zu Spr. 1539). — f) mit Acc. α) zusammentreffen mit (nur संगम्य). — β) in ein Verhältniss eingehen. विश्रम्भम् Vertrauen fassen. — 2) *Act. mit Acc. a) gehen nach, besuchen. — b) fleischlich beiwohnen. — 3) संगत eingeschrumpft. Statt संगतम् R. 3,25, 7 liest ed. Bomb. 3,19,10 besser संगता: zusammengekommen. — Caus. 1) zusammenbringen, zusammenbringen —, — führen —, verbinden mit (Instr.). — 2) verbinden, so v. a. construiren. — 3) hinführen zu, mit zwei Acc. — 4) übergehen lassen auf (Loc.), übergeben. — 5) tödten (nach Nîlak.) MBh. 5,142,9. — *Desid. 1) संजिगंसते zusammenkommen wollen mit (Loc.). — 2) ved. संजिगांसति gelangen wollen nach (Acc.). — Mit अनुसम् Desid. (°जिगमिषति) nachfolgen wollen. — Mit अभिसम् 1) zusammen herbeikommen. — zu (Acc.). — 2) zusammenkommen mit (Instr.). °अभिसंगत im Verein mit. — 3) zusammen bewillkommnen. — Mit उपसम् 1) zusammen herbeikommen, — zu (Acc.). — 2) hinzutreten —, sich gesellen zu (Acc.). — 3) sich verbinden. मिथुनायोपसंगतौ im Beischlaf begriffen. — 4) in einen Zustand —, in ein Verhältniss treten.

गम 1) Adj. (f. या) am Ende eines Comp. gehend u. s. w. मेष° auf einem Widder reitend Hemâdri 1,802,13. — 2) m. a) am Ende eines Comp. der

Gang zu einer Frau, *das Beiwohnen.* — *b) das Fortgehen* von oder *aus* (Abl.) Kâtjây. 44. *Aufbruch eines Heeres* Varâh. Jogaj. 4,38. — *c) Entfernung, Wegschaffung* (von Brüchen) Bîjag. 129. — *d) Weg, Wegstrecke.* — *e) *Flüchtigkeit, Unüberlegtheit.* — *f) *eine Art Würfelspiel.* — *g) *gleicher Wortlaut.*

गमक 1) Adj. *zur Ueberzeugung führend, zeugend* von (Gen.) Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. — 2) n. *ein tiefer Brustton.*

*गमकारित्व n. *Flüchtigkeit.*

*गमत्र m. 1) *Reisender.* — 2) *Weg.*

गमध्यै Dat. Inf. von गम् (abhängig von वस् 3,11.

गमन n. (adj. Comp. f. घा) 1) *das Kommen.* v. l. घा° besser. — 2) *das Hingehen —, Sichbegeben zu, in* oder *nach* (प्रति, ein Ortsadverb, Acc., Gen. oder im Comp. vorangehend). — 3) am Ende eines Comp. *das Gehen zu* (einer Frau), *das Beiwohnen* Râgat. 5,339. Auch *das Gehen zu einem Manne* Gaut. 23,14. — 4) am Ende eines Comp. *das Eingehen in* (einen Zustand), *Theilhaftigwerden.* वर्णोत्तर° Gaut. 4,32. — 5) *das Fortgehen, Abreise* 183,20. *Aufbruch eines Heeres, das Ziehen in den Krieg.* — 6) *das Gehen, Sichbewegen* 96,32. 269, 14. 279,13. *Art und Weise des Gehens.* — 7) *die Spuren eines Ganges, Fussspur* u. s. w. R. 3,68, 50 (statt गमने ist wohl गगने zu lesen).

*गमनावाध n. *Reisehinderniss* P. 8,2,21, Sch.

गमनिका f. etwa *Richtschnur, Norm* Comm. zu TS. Prât.

गमनीय 1) Adj. *zugänglich —, erreichbar für* (Gen.) — 2) *n. impers. *eundum.*

गमयितृ Nom. ag. *ein Führer zu* (im Comp. vorangehend). Nom. abstr. °तृत्व n. Çiç. zu Bîdar. 4,3,3.

गमयितव्य Adj. *zu verbringen* (eine Zeit).

गमागम m. 1) *das Gehen und Kommen, das Hinundhergehen* 123,23. — 2) Sg. und Pl. *Unterhandlung* Kâd. 223,12. Râgat. 7,1274.

गमागमकारिन् m. *Unterhändler, Botschafter* Utpala zu Varâh. Bṛh. S. 10,10.

*गमात्र *eine best. Zahl* (buddh.).

*गमिन् Adj. *zu gehen beabsichtigend, — nach* (Acc. oder im Comp. vorangehend).

गमिष्ठ Adj. Superl. *gern kommend, — sich begebend in* (Acc.).

गमिष्णु Adj. *gehend* TBr. (Whitney, Gr. 1194). *zu durchwandern beabsichtigend,* mit Acc. Daçak. 17,13.

*गम्प्, गम्पति (गतौ).

गम्भन् *Tiefe, Grund.*

गम्भर (*n.) 1) dass. — 2) * *Wasser.*

*गम्भारिका und *गम्भारी f. *Gmelina arborea* (nach *Blüthe, Frucht und Wurzel*).

गंभिष्ठ Adj. Superl. zu गम्भीर Çat. Br. 7,5,2,3.

गम्भीर 1) Adj. (f. घा) = गभीर 1). — 2) m. a) **Citronenbaum.* — b) * *Lotusblüthe.* — c) * *ein Mantra des Ṛgveda.* — d) N. pr. eines Sohnes Manu Bhautja VP.2 3,29. — 3) f. घा a) * *ein tiefer Schluchzer.* Zu belegen das Adj. in Verbindung mit क्रिया. — b) N. pr. eines Flusses. — 4) n. a) *Tiefe.* ऋग्वेदे: Name eines Sâman.

गम्भीरक 1) Adj. (f. °रिका) *tiefliegend.* दृष्टि f. *eine best. Augenkrankheit.* — 2) f. °रिका N. pr. eines Flusses.

गम्भीरगति Adj. *tiefgehend* (von Eitergängen). Nom. abstr. °त्व n. Suçr. 1,62,7.

गम्भीरचेतस् Adj. *tiefsinnig.*

*गम्भीरनिर्घोष m. N. pr. eines Schlangendämons.

*गम्भीरपद m. N. pr. eines Fürsten.

गम्भीरबुद्धि m. N. pr. eines Sohnes des Manu Indrasâvarṇi Bhâg. P. 8,13,34.

गम्भीरवेदिन् Adj. *ungesehrig, hartnäckig* (Elephant). Von Elephanten und reichen Herren (*tief empfindend*) Ind. St. 15,269.

गम्भीरविषम् Adj. = गभीरविषम्.

गम्भीरशील m. N. pr. eines Brahmanen.

गम्भीरस्वामिन् m. Name einer Statue des Nârâjaṇa.

गम्भीरार्थ Adj. *von tiefem Sinne* Spr. 2086.

गम्भीराशय Adj. *einen tiefen Gedanken habend.* °तां कर् *einen tiefen, herzhaften Gedanken fassen* Spr. 7838.

गम्य 1) Adj. a) *wohin oder zu dem man zu gehen hat, — gehen kann oder darf, zugänglich, erreichbar für* (Gen., Loc. oder im Comp. vorangehend), *thunlich.* संख्यया s. v. a. *zählbar.* — b) *zu durchwandern, zu passiren.* — c) f. *Männern zugänglich, zum Beischlaf sich Jmd hingebend.* — d) f. *zum Beischlaf geeignet, in der zum Beischlaf geeigneten Verfassung sich befindend.* — e) *mit dem ein Weib* (Gen.) *sich begatten darf oder mag.* — f) *liederlich, mit einer Hure sich abgebend* Daçak. — g) *heilbar durch* (Gen.). — h) *bevorstehend, zukünftig.* — i) *was erfasst —, begriffen —, erkannt werden kann, erkennbar* (Mass.), *verständlich.* — k) *was errathen werden muss.* Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. — l) *gemeint seiend.* — m) *passend, geeignet.* — 2) *n. impers. *eundum.*

गय 1) m. a) *Haus, Hof; Hausstand, Hauswesen,* bestehend in der *Hausgenossenschaft* sowie in dem *beweglichen und unbeweglichen Vermögen, familia.* — b) Pl. *die Lebensgeister.* — c) * *Bos Gavaeus.* — d) N. pr. α) verschiedener Rshi. — β) Pl. eines Volkes. — γ) eines Asura. — δ) eines Affen. — ε) eines Berges. — 2) f. गया N. pr. a) eines berühmten Wallfahrtsortes, der Residenz eines Gaja Spr. 7741. Lalit. 309,3. 7. 311,17. 326, 4. — b) eines Flusses.

गयदास m. N. pr. eines Arztes.

गयशिरस् n. 1) N. pr. eines Berges. — 2) *der westliche Horizont* Nir. 12,19.

गयसंधन Adj. *den Hausstand fördernd.*

गयसिंहराज m. N. pr. eines *Fürsten.* °चरित्र n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 713.

गयस्फाति f. AV. 19,31,10 wohl fehlerhaft für पयःस्फाति.

गयस्फान Adj. *den Hausstand gedeihen machend.*

*गयस्फायन Adj. dass. Mânâm. 6,28,5.

गयाकाश्यप m. N. pr. eines Schülers des Çâkjamuni.

गयाकूप m. N. pr. eines *Brunnens* bei Gajâ.

गयाकृत्य n. Titel eines Werkes.

गयातीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

गयादास m. N. pr. eines Autors.

गयापद्धति f., गयाप्रयोग, गयामाहात्म्य n. und गयायात्राप्रयोग m. Titel von Werken.

*गयाशिखर, गयाशिरस् und गयाशीर्ष n. = गयशिरस्. गयाशीर्षपर्वत m. Lalit. 309,8. 311,18.

गयाश्राद्धपद्धति f. und गयासेतु m. Titel zweier Werke.

गयिन् m. N. pr. eines Commentators des Suçruta.

1. गर्, गर्णाति, गर्णीते (auch in pass. Bed.), गिरति und गिरते (mit सम्) 1) *anrufen, rufen.* — 2) *ankündigen, anpreisen.* — 3) *lobend nennen, loben, preisen.* — 4) *aussprechen, hersagen* MBh. 7,42,14. Râgat. 10,64. Bhâg. P. 1,1,14. — 5) *verkünden, erzählen, in gebundener Rede lehren* Ganit. Karaṇ. 5. — Mit अनु 1) *lobend einstimmen.* — 2) * *Jmd* (Dat.) *beistimmen.* — 3) *antworten,* mit *Dat. — 4) *nacherzählen, wiederholen.* — Mit उप in °गा und *°गारम्. — Mit *अपि, *°गीर्ण *gelobt, gepriesen.* — Mit अभि 1) *beifällig zurufen, einstimmen in* (Acc.), *begrüssen, preisen.* — 2) *gutheissen, wohlgefällig aufnehmen, genehmigen.* — 3) *preisend anstimmen.* — Mit आ *Beifall zollen, loben.* — Mit प्रत्या *antworten.* — Mit उप *anrufen, lobend zurufen;* mit Acc. — Mit प्र 1) *Jmd*

(Loc.) *Etwas* (Acc.) *ankündigen anpreisen.* — 2) *besingen, preisen.* — Mit सम्प्र *benennen.* — Mit प्रति 1) *anrufen, begrüssen;* mit Acc. — 2) *antworten, Jmd* (Dat.) — (im Wechselruf oder Gesang). Auch mit प्रतिगरम्. — 3) **Jmd* (Dat.) *beistimmen.* — Mit अभिप्रति = प्रति 2). — Mit वि RV. 8,33,3, wo aber वृणोषे st. गृणीषे zu vermuthen ist. — Mit सम् 1) संगृणाति und संगृणीते *a) einstimmen, zusagen, versprechen.* — *b)* Act. *preisen* Bhāg. P. 3,15,45. — 2) संगिरते *a) anerkennen, als wahr annehmen, behaupten* Comm. zu TS. Pāṭ. — *b) Jmd* (Dat.) *zusagen, beipflichten;* **einstimmen in* (Acc.). — *c) sich geloben.* — *d) übereinstimmend benennen,* mit zwei Acc. — Mit अभिसम् *zusagen, versprechen.*

2. गॄ, गिरति (!), गिरते, गृणाति (mit नि und सम्), गिलति. गिर् und गिल् geben auch über die Präsensformen hinaus. 1) *verschlingen.* गीर्ण *verschlungen.* — 2) *verschlucken,* so v. a. *unterdrücken, hemmen.* — 3) *ausstossen,* (aus dem Munde) *entlassen.* — *Caus. गारयति. — *Desid. जिगरिषति. — *Intens. जेगिल्यते. — Mit अप *ausspeien* Ait. Ār. 333,18. v. l. अव. — Intens. (°जेर्गुराण) *verschlingen* RV. 5,29,4. — Mit अव Act. *hinunterschlingen.* Nach den Grammatikern stets Med. — Intens. (°अत्यगुलस्) dass., mit Gen. — Mit उद् 1) *ausspeien.* — 2) *ausspritzen, ausgiessen.* — 3) *von sich geben, ausstossen, entlassen, dem Munde entfahren lassen* (Worte), *mit Etwas* (Acc.) *heraussplatzen* 115,12. — 4) उद्गीर्ण *a)* (aus der Scheide) *herausgesprungen* (Schwert) Varāh. Bṛh. S. 50,3. — *b) hervorgerufen, bewirkt.* — Caus. उद्गिरयति *von sich geben, ertönen lassen.* — Mit *प्रत्युद् in *प्रत्युद्गार. — Mit *समुद्, *समुद्गीर्ण = समुद्गत. — Mit उप *einschlucken.* — Mit नि 1) *hinunterschlucken, verschlingen.* — 2) *verschlucken,* so v. a. *nicht aussprechen, unterdrücken.* — 3) *verschlucken,* so v. a. *sich ganz zu eigen machen* Kathās. 19,118. — *Caus. निगारयति und निगालयति. — *Intens. निजेगिल्यते (भावगर्हायाम्). — Mit निस् *ausspeien.* — Mit सम् *verschlingen.*

3. गॄ, Intens. जागर्ति (episch auch जागरति und जागृमि) 1) *wachen, wachsam sein.* — 2) *erwachen.* — 3) *wachen über, aufpassen auf, Aufsicht haben —, herrschen über* (Loc. oder Loc. mit अधि). — 4) *die Aufmerksamkeit richten —, bedacht sein auf* (Dat.). — 5) *bewachen, passen auf* (Acc.). — 6) *wach sein,* so v. a. *fortbrennen* (vom Feuer) AV. Paipp. 1,3. — 7) जागृवंस् *munter, eifrig, unermüdlich.* Konnte in Stellen wie RV. 2,29,2. 3,10,9. 7,3,1. 10. 91,1 oder zu 1. गॄ oder 3. जॄ gehören. — Caus. जागरयति (ved. Aor. अजीगरत्, जिगर्तम्, जिगर्त) 1) *Jmd erwecken, ermuntern, anregen.* — 2) *wach —, so v. a. brennend erhalten* (Feuer) Ait. Ār. 386,10. — 3) *Etwas erwecken, erregen, beleben.* — 4) *schlaflos zubringen* (eine Nacht). — Mit अनु *bei Jmd* (Acc.) *wachen* R. ed. Bomb. 2,50,30. — Mit उद् *durchwachen* Harshac. 140,3 (उज्जागार!). — Caus. 1) *Jmd erwecken.* — 2) *Etwas erregen, bewirken.* — Mit प्र *die Wache halten, aufpassen auf* (Loc.), *lauern auf* (Gen.). — Caus. *aufwecken.* — Mit प्रति *wachen bei* (Acc.).

4. *गॄ, गरति (लेखने).

5. गॄ, गारयति (विज्ञाने, विज्ञापने).

गॄ 1) Adj. *verschlingend* in घृत°. — 2) m. *a) Trank, Flüssigkeit.* — *b)* **ein best. leichteres Gift.* — *c) eine best. Krankheit.* — *d)* N. pr. verschiedener Männer. — 3) m. n. (dieses selten) *Gift.* — 4) f. या *a) das Verschlingen.* — *b) eine best. Cucurbitacee.* — 5) *f. या und ई *Andropogon serratus.* — 6) n. *a) das fünfte* 2. करण 4) n). — *b)* **ein best. Gift.*

गरगिर् und गरगीर्ण Adj. *der Gift geschluckt hat.*

गरगीर्णि m. N. pr. eines Ṛshi.

गरज 1) *Gift* — oder *die* गर् *genannte Krankheit vertreibend.* — 2) *m. *Ocimum sanctum* und auch *eine andere Species.* — 3) f. ई *ein best. Fisch.*

1. *गरण n. *das Verschlingen.*

2. *गरण n. *das Bespritzen.*

*गरणवत् Adj. *sich mit dem Verschlingen abgebend.*

गरद 1) Adj. Subst. *Gift gebend, Giftmischer* Gal. — 2) *n. *Gift.*

गरदान n. *das Reichen von Gift.*

*गरद्रुम m. *Strychnos nux vomica* Rāǵān. 9,149.

*गरभ m. *Foetus.*

गरल 1) (*m.) n. *Gift* 173,4. 14. Spr. 7682. — 2) *n. *a) Schlangengift.* — *b) Aconitum ferox* Rāǵān. 6,225. — *c) ein Bund Gras.* — *d) Maass.*

*गरलव्रत m. *Pfau* Gal.

गरलाय्, *यते *zu Gift werden.*

*गरलारि m. *Smaragd* Rāǵān. 13,167.

*गरलिन् Adj. *giftig.*

*गरव्रत m. *Pfau.*

*गरशुन् m. *Ocimum sanctum.*

गरागर° f. *Lepeocercis serrata* Karaka 7,2. 8,11.

*गरात्मजा n. *der Same von Hyperanthera Moringa.*

*गराधिका f. *Schildlaus oder Cochenille.*

*गरारति m. *Smaragd* Gal. (गरारेति).

*गरारिका = गराधिका.

*गरिका f. *die Kern der Kokosnuss* Gal.

*गरित *vergiftet.*

गरिमन् m. 1) *Schwere.* — 2) *Wichtigkeit, Würde, ehrenvolle Stellung.* — 3) *Macht* Bālar. 31,7. — 4) *eine best. übernatürliche Kraft.* — 5) *eine hochstehende Persönlichkeit* (von Rudra).

गरिष्ठ Adj. (Superl. zu गुरु) *stark angeschwollen* Gir. 1,6.

गरीयंस् Adj. (Compar. zu गुरु) 1) *überaus schwer.* — 2) *grösser, bedeutender als* (Abl.). — 3) *gewichtiger, mehr geltend als* (Abl.) Gaut. *überaus wichtig, von grosser Bedeutung* Chr. 81,15. *sehr ehrenvoll.* — 4) *ehrwürdiger, in grösserem Ansehen stehend als* (Abl.), *überaus ehrwürdig.* — 5) *lieber, — als* (Abl.). — 6) *schlimmer* 69,32. 174,9.

गरीयस Adj. = गरीयंस् 5) mit Instr. MBh. 1, 67,114.

गरीयस्तर Adj. = गरीयंस् 2) MBh. 7,130,14.

गरीयस्त्व n. 1) *Schwere, grosses Gewicht.* — 2) *Wichtigkeit.*

गरु = गुरु in *अगरु.

गरुड् 1) m. *a) ein best. mythischer Vogel.* Er ist ein Sohn der Vinatā, älterer Bruder Aruṇa's, Fürst der Vögel, Feind der Schlangen, Vehikel Vishṇu's oder Krshṇa's und geniesst göttliche Verehrung. Suparn. 4,1. 4. 5,1. Auch Pl. — *b) ein Palast von best. Form.* — *c) eine best. Schlachtordnung.* — *d)* Bez. *des 44ten* Kalpa 2) A). — *e)* N. pr. eines Sohnes des Krshṇa. — 2) f. गरुडी f. zu 1) *a).*

*गरुडका f. *ein best. Vogel* Gal.

गरुडध्वज 1) Adj. Garuḍa *im Banner führend.* — 2) m. Bein. Vishṇu's oder Krshṇa's Parāśarbh. 80,33.

गरुडपक्ष m. *eine best. Stellung der Hände.*

गरुडपुराण n. Titel eines Purāṇa.

गरुडमाणिक्य n. wohl *Smaragd.* °मय Adj. *smaragden.*

गरुडवृत्त n. *ein best. Metrum.*

गरुडवेग 1) m. N. pr. eines Rosses. — 2) f. या *eine best. Pflanze* Varāh. Bṛh. S. 54,87.

गरुडाग्रज m. Bein. Aruṇa's 2) *b).*

*गरुडाङ्क m. Bein. Vishṇu's oder Krshṇa's.

*गरुडाङ्कित m. *Smaragd.*

गरुडादित्य m. *eine Form der Sonne.*

गरुडाप्, °यते *zu* Garuḍa 1) *a) werden.*

*गरुडार्ध *eine Art von Pfeilen.*

*गरुडाश्मन् m. *Smaragd.*

गरुडेश m. = गरुडादित्य Vers. d. B. H. 146,b,30.

गरुडेशान m. = गरुड 1) *a).*

*गरुडोत्तीर्ण n. und *गरुडोत्तीर्ण m. (Gal.) *Smaragd.*

*गरुडोद्भव m. *ein best. Edelstein* Gal.

गरुडोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

गरुत् (*m. n.) *Flügel* Prasannar. 103,17.

गरुत्मत् 1) Adj. *geflügelt.* — 2) m. a) = गरुड 1) a) Sparan. 1,3. — b) *Vogel.*

*गरुत्योधिन् m. *Wachtel.*

*गरुल m. = गरुड 1) a).

गर्ग 1) m. a) N. pr. verschiedener Personen. Pl. *ihr Geschlecht.* — b) *ein best.* Tṛjaha Vaitân. — c) *ein best. Tact.* — d) *Stier. — e) *Regenwurm. — 2) f. या und ई ein Frauenname.

*गर्गकुल n. = गार्ग्यस्य, गार्ग्ययोः und गर्गाणां कुलम् Manjar. 2,409,a.

गर्गतर Adj. Ind. St. 13,412.

*गर्गत्रिरात्र und गर्गत्र्यह m. *eine best. Begehung.*

*गर्गभार्गविका f. *eine Heirath zwischen Nachkommen* Garga's und Bhṛgu's.

गर्गभूमि m. N. pr. eines Fürsten.

गर्गमनोरमा f. Titel eines Werkes.

*गर्गमय Adj. von den Garga *herrührend* Manjar. 2,406,b.

गर्गर 1) m. a) *Strudel, gurges.* — b) *ein best. musikalisches Instrument.* — c) *Butterfass.* — d) *Pimelodus Gagora* (ein Fisch). — e) *N. pr. eines Mannes. — 2) f. गर्गरा *Butterfass* Lalit. 315, 18. — 3) f. गर्गरी a) dass. — b) *eine Art Krug.*

गर्गरक 1) m. a) *ein best. Fisch.* — b) *eine best. Pflanze mit giftiger Frucht.* — 2) *f. °रिका *eine best. Pflanze* und *deren Frucht* gaṇa क्षुरीतक्यादि in der Kâç.

*गर्गरूप्य Adj. = गर्गमय Manjar. 2,406,b.

गर्गशिरस् m. N. pr. eines Dânava.

गर्गसंहिता f. Titel eines Werkes Burnell, Rep. No. 38.

गर्गस्रोतस् n. N. pr. eines Tîrtha.

*गर्गाट m. *ein best. Fisch.*

गर्ज्, गर्जति (vom Med. गर्जमान), *गृञ्जति, *गर्जयति 1) *brüllen, brummen, toben, brausen, tosen, donnern, schwätzen* (von Vögeln). Mit Acc. des Lautes 177,13. — 2) *den Mund voll nehmen, herausfordernd reden, grosssprechen, — thun* 322,15. Spr. 7325. — Mit घोरं *sehr herausfordernd reden* MBh. 7,41,1. — Mit घन् *entgegenbrüllen u. s. w.* — Mit अभि *anbrüllen, anschreien* (mit Acc.), *ein wildes herausforderndes Geschrei erheben.* — Mit समभि *anbrüllen, anschreien;* mit Acc. — Mit उद् 1) *ein Gebrüll erheben.* — 2) *mit lauter Stimme ausrufen.* — Mit परि *brüllen, schreien, knurren, keifen* (von einem bösen Weibe). — Mit प्र *zu tosen —, zu donnern beginnen.* — Mit *सम्प्र in *°गर्जित. — Mit प्रति *entgegenbrüllen, mit einem Brüllen u. s. w. antworten, anschreien;* mit Acc. der Person oder des Lautes. — 2) *sich widersetzen, Widerstand leisten.* — 3) *wetteifern mit* (Gen. oder Instr.) 249,11. 251, 2. 252,26 (चन्द्रस्य st. मुखस्य zu verbessern). — Mit वि *brüllen, schreien.* — Mit सम् *anbrüllen, anschreien.*

गर्ज 1) m. (*f. या) *Gebrüll* (insbes. *eines Elephanten*), *Getöse.* — 2) *m. *Elephant.*

*गर्जक m. *ein best. Fisch.*

गर्जन n. *Gebrüll, Geschrei, Getobe, Getöse, Donner* (Spr. 7856).

*गर्जर n. *eine Grasart* Râgân. 8,132.

*गर्जापल m. *Asteracantha longifolia* Râgân. 11,219.

गर्जि m. = गर्जित 2) a) Vikramâṅkaç. 9,71.

गर्जित 1) *m. *ein brünstiger Elephant.* — 2) n. a) *Gebrüll, wildes Geschrei, Getöse, Donner.* — b) *herausforderndes Gerede, Grosssprecherei.*

गर्जितरव m. *Gebrüll* Spr. 846.

*गर्जितारक् m. *Löwe* Gal.

*गर्ज्य Partic. fut. pass. von गर्ज्.

1. गर्त m. 1) *hoher Stuhl, Thron.* — 2) *der Sitz des Streitwagens.* — 3) *Wagen* Galt. — 4) *Würfeltisch. — 5) *Haus, Gemach.*

2. गर्त 1) m. f. (या) und n. *Grube, Loch, Grab.* — 2) m. a) *Kanal* M. 4,203. — b) *Lendenhöhle. — c) *eine best. Krankheit. — d) *N. pr. eines Theiles von* Trigarta. — e) mit गर्भ verwechselt. — 3) f. या N. pr. eines Flusses.

*गर्तकी f. *Weberwerkstatt* Gal. Vgl. गर्तिका.

गर्तन्वेत्त् Adj. *mit einer Grube oder Vertiefung versehen.*

गर्तपत्य n. *das Fallen in eine Grube* Çâṅkh. Br. 16,9. 25,11.

गर्तमित् Adj. *in eine Grube versenkt.*

गर्तसद् Adj. *auf dem Sitze des Streitwagens sitzend.*

गर्ताकुकुट m. *ein best. Vogel.*

गर्तारूढ् Adj. (Nom. °रूट्) *den Sitz des Streitwagens besteigend.*

गर्ताशय m. *ein in Löchern wohnendes Thier.*

*गर्तिका f. *Weberwerkstatt.* Vgl. गर्तकी.

*गर्तिन् und *गर्तिय Adj. von गर्त.

गर्तेश (?) m. Lot. de la b. l. 302.

गर्तेष्ठा Adj. *in der Grube, d. i. im Grabe befindlich.*

गर्तोदक n. *Grubenwasser* Âçv. Gṛhj. 4,2,10, v. l.; vgl. Sây. zu RV. 10,14,9.

*गर्त्य Adj. = गर्तमर्कति.

गर्द्, गर्दति, *गर्दयति *frohlocken.*

गर्द Adj. (f. या) *hungrig* (nach Comm.) TS. 3,1,11,3.

1. गर्दभ् °भति *den Esel spielen.*

2. *गर्दभ् Adj. von गर्दभ.

गर्दभ 1) m. a) *Esel.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — b) *ein best. Parfum.* — 2) f. °भी a) *Eselin.* — b) *ein best. in Kuhmist lebendes Insect.* — c) *Name verschiedener Pflanzen (= अपराजिता, कटभी und श्वेतकण्टकारी. — d) *eine best. Hautkrankheit. — 3) *n. a) *die Blüthe der Nymphaea esculenta.* — b) *Embelia Ribes.*

गर्दभक m. (Agni-P. 31,36), °भिका f. und *गर्दभगद m. *eine best. Hautkrankheit.* — Vgl. कीटगर्दभक.

गर्दभनादिन् Adj. *wie ein Esel schreiend.*

गर्दभपुष्प m. = खरपुष्प.

*गर्दभय्, °यति Denom. von गर्दभ.

गर्दभरथ m. *ein mit Eseln bespannter Wagen* Ait. Br. 4,9.

गर्दभराज m. Bein. eines Vikramâditja.

*गर्दभवल्ली f. (Gal.), *गर्दभशाक m. und *गर्दभशाखी f. *Clerodendrum Siphonanthus.*

गर्दभाक्ष m. N. pr. eines Daitja.

*गर्दभाण्ड 1) m. a) *Thespesia populneoides.* — b) *Ficus infectoria* Râgân. 11,193. — 2) Adj. *das Wort* गर्दभाण्ड *enthaltend.*

*गर्दभाण्डक m. = गर्दभाण्ड 1) a).

*गर्दभाण्डीय Adj. = गर्दभाण्ड 2).

गर्दभि m. N. pr. eines Mannes. गार्दभि v. l.

गर्दभिन् m. Pl. fehlerhaft für गर्दभिल्ल 2).

गर्दभिल्ल m. N. pr. 1) des Vaters von Vikramâditja VP.² 5,392. — 2) Pl. einer Dynastie VP. 4,24,11.

गर्दभीमुख m. N. pr. eines Lehrers.

गर्दभीविद्या f. *ein best. Zauberspruch* Pârâd.

गर्दभीविपीत m. N. pr. eines Mannes.

गर्दभेया f. *Eselsopfer* Kâṭj. Çr. 1,1,13.

*गर्दयित्नु m. *Wolke.*

गर्ध्, गर्ध्यति 1) *ausholen, weit ausschreiten* RV 4,38,3. — 2) *gierig sein, heftig verlangen nach* (Loc. oder Acc.). गृद्ध *gierig, heftig verlangend nach* (Loc.) — *Caus. गर्धयति, °ते 1) Act. a) *gierig machen.* — b) *gierig sein.* — 2) Med. *Jmd* (Acc.) *täuschen, hintergehen.* — Mit घन् *gierig sein nach* (Loc.). — Mit अभि in °गृध्र. — Mit प्र in प्रगर्धिन्. — Mit प्रति *gierig sein nach* (Acc.).

गर्ध m. 1) *Gier, Begierde, heftiges Verlangen nach* (im Comp. vorangehend) 218,3 (vgl. Anmm.). Naish. 7,71. — 2) *= गर्दभाण्ड 1) a).

*गर्धन 1) Adj. (f. या) *gierig.* — 2) f. या *Gier.*

*गर्धित Adj. *gierig.*

गर्धिन् Adj. *gierig* —, *heftig verlangend nach, leidenschaftlich ergeben,* — *liebend.*

*गर्ब् गर्बति (गर्बे).

गर्भ m. (adj. Comp. f. घा) 1) *Mutterleib, Schooss* (auch in übertr. Bed.). — 2) *das Innere* überh. 132,21. Spr. 7686. 7774. इन्दीवर° 3543. कमल° MBh. 1,172,9. 3,133,62. 309,11. पद्म° Varāh. Bṛh. S. 70,11. Chr. 249,28. सम्भोग° 319,8. Naish. 11, 78. रम्भा° Chr. 313,19. Am Ende eines adj. Comp. — *in seinem Innern bergend,* — *enthaltend.* — 3) **Schlafgemach.* — 4) *Leibesfrucht, Embryo* (R. 5, 28,6); *ein neugeborenes Kind, Kind, Sprosz* überh.; *Brut der Vögel; Pflanzenkeim.* धर्म°, देव°, सुर° *das Kind eines Gottes* 47,5. 72,18. MBh. 1,152,27. 3,309,9. 5,122,19. 1,154,3. — 5) *die Leibesfrucht des Himmels: die während acht Monaten durch die Sonnenstrahlen aufgesogenen Dünste, welche in der Regenzeit als reife Frucht herabfallen,* Bīlar. 236,13. *die Zeitdauer dieser Schwangerschaft des Himmels.* — 6) **ein ausgetretenes Flussbett.* — 7) **die Warzen an der Frucht des Brodfruchtbaumes.* — 8) in der Dramatik so v. a. *Katastasis.* — 9) **Vereinigung.* — 10) N. pr. eines Ṛshi.

*गर्भक m. 1) *ein in die Haare verschlungener Blumenkranz.* — 2) *zwei Nächte mit dem dazwischenliegenden Tage.*

गर्भकर 1) *Adj. *Fruchtbarkeit bewirkend.* — 2) m. *Nageia Putranjiva.*

गर्भकरण n. *Schwängerungsmittel.*

गर्भकर्तृ m. Bein. Tvashṭar's als Verfassers von ṚV. 10,184.

गर्भकाम Adj. (f. घा) *Leibesfrucht wünschend* Pāṇ. Gaṇ. 1,9,5.

गर्भकार n. *ein best.* Çastra Vaitān.

गर्भकारिन् Adj. *Leibesfrucht bewirkend* Bālar. 1,199.

गर्भकाल m. 1) *die Zeit der Schwangerschaft.* — 2) *die Zeit, wann die Leibesfrucht des Himmels* (*die Dünste der Luft*) *die ersten Lebenszeichen von sich giebt.*

गर्भकोश m. *Uterus.*

गर्भक्लेश m. *Geburtswehen.*

गर्भक्षय m. *Fehlgeburt.*

गर्भगत Adj. *im Mutterleibe liegend* 183,29.

गर्भगीता f. Titel eines Werkes.

गर्भगुर्वी Adj. f. *schwanger.*

गर्भगृह n. 1) *Schlafgemach* 179,21. — 2) *das Allerheiligste in einem Tempel, wo das Bild der Gottheit aufgestellt ist,* Kād. 253,18. देवी° *wo die* Devī *verehrt wird.* — 3) *mit einem vorangehenden* Subst. *ein — enthaltendes Gemach.*

गर्भगेह n. = गर्भगृह 2).

गर्भग्रह m. und °ग्रहण n. *Empfängniss* Comm. zu Vaitān. Bṛh. 4,1.

गर्भग्रहार्तव n. *die zur Empfängniss geeignete Zeit* Bīlar. im Comm. zu Vaitān. Bṛh. 4,1.

गर्भग्राहिका f. *Hebamme.*

*गर्भघातिन् 1) Adj. *die Leibesfrucht tödtend.* — 2) f. °नी *Methonica superba.*

*गर्भचलन n. *die Bewegungen des Kindes im Mutterleibe.*

गर्भचेट m. *ein Diener von Geburt.*

गर्भच्छद m. *Muttermund* Bālar. 1,39.

गर्भच्युति f. *das Heraustreten der Leibesfrucht, Geburt.*

*गर्भण्ड m. *Anschwellung des Nabels.*

गर्भता f. Nom. abstr. zu गर्भ 3).

गर्भत्व n. 1) *Schwangerschaft.* — 2) Nom. abstr. zu गर्भ 4) Kāraṇḍ. 4,4.

गर्भद 1) Adj. *Fruchtbarkeit verleihend.* — 2) **Nageia Putranjiva* Rāgān. 9,148. — 3) *f. घा *best. Strauch* Rāgān. 4,161.

*गर्भदात्री f. *ein best. Strauch* Rāgān. 4,161.

गर्भदास m. *ein Sclave von Geburt, Sclavenkind* Kap. 3,31. f. ई im Prākṛit 305,19.

गर्भदिवस m. Pl. *die Tage, an welchen die in der Luft schwebenden Dünste Lebenszeichen von sich geben.*

गर्भद्रावण n. und गर्भद्रुति f. *ein best. mit Mineralien* (insbes. *Quecksilber*) *vorgenommener Process.*

गर्भद्वादश m. Pl. *das 12te Jahr nach der Empfängniss* Āpast.

गर्भधं Adj. *Leibesfrucht gebend, schwängernd.*

गर्भधरा Adj. f. *schwanger.*

गर्भधान MBh. 12,9648 fehlerhaft für गर्भाधान.

गर्भधारण 1) n. *Schwangerschaft.* — 2) f. घा Bez. des 22ten Adhjāja in Vaitān. Bṛh. S., der über den *regenschwangern Himmel* handelt.

गर्भधि m. *Nest.*

गर्भधृत Adj. *im Mutterleibe getragen,* — *steckend* MBh. 4,13,12.

गर्भधृति f. *ein best. mit Mineralien* (insbes. *Quecksilber*) *vorgenommener Process.*

गर्भनाडी und गर्भनाभिनाडी f. *Nabelschnur.*

गर्भनिधान Adj. (f. ई) *die Leibesfrucht aufnehmend* Nir. 3,6.

गर्भनिष्क्रुति f. *eine vollkommen ausgebildete Leibesfrucht* Hemādri 1,477,18.

गर्भनुद् 1) *Adj. *die Leibesfrucht ausstossend.* — 2) m. *Methonica superba* Bālar. 1,201.

*गर्भपाकिन् m. *in 60 Tagen reifender Reis.*

*गर्भपातक 1) Adj. *eine Fehlgeburt verursachend.* — 2) m. *eine rothblühende Moringa.*

गर्भपातन 1) *Adj. = गर्भपातक 1). — 2) m. *eine* Karañja-*Species.* — 3) *f. ई *Methonica superba.* — 4) n. *das Verursachen einer Fehlgeburt.*

*गर्भपातिन् 1) Adj. = गर्भपातक 1). — 2) f. °नी *eine best. Pflanze.*

*गर्भपोषण n. *das Ernähren* —, *Tragen einer Leibesfrucht.*

गर्भभर्तृद्रुह् Adj. f. *die Leibesfrucht und den Gatten schädigend* M. 5,30.

गर्भभर्मन् n. *die Unterhaltung* —, *Ernährung der Leibesfrucht.*

गर्भभवन n. = गर्भगृह 2).

गर्भभार m. *die Bürde der Leibesfrucht.* °भारं यद् *schwanger werden.*

गर्भमण्डप m. *Schlafgemach.*

गर्भमास m. *Schwangerschaftsmonat* Śiṃav. Bṛ. 2,2,1.

गर्भमास m. dass. Gaut. 14,17.

गर्भमोक्ष m. und *गर्भमोचन n. *das Gebären, Niederkunft.*

गर्भयमक n. *eine Art Paronomasie.* Beispiel Bhaṭṭ. 10,18.

गर्भयुता Adj. f. *schwanger.*

गर्भयोषा f. *eine mit* — (Gen.) *schwanger gehende Frau.*

गर्भरक्षण n. *das Schützen der Leibesfrucht, eine best. Ceremonie im 4ten Monat der Schwangerschaft.*

गर्भरक्षा f. *das Schützen der Leibesfrucht.*

गर्भरस Adj. (f. घा) *nach Schwängerung begierig.*

गर्भरूप m. *ein junger Mann.* Pl. *junge Leute* Bīlar. 161,18.

गर्भरेखा f. *ein Strich im Innern* (einer Figur) Hemādri 1,127,10. fgg.

गर्भलक्षण n. *Kennzeichen* 1) *der Schwangerschaft.* — 2) *der Schwangerschaft des Himmels,* — *der Wolken.*

गर्भलम्भन n *Empfängniss einer Leibesfrucht,* Bez. *einer best. Ceremonie.*

गर्भवती Adj. f. *schwanger* 150,26.

गर्भवध m. *Tödtung einer Leibesfrucht.*

गर्भवर्त्मन् n. *Geburtsweg* Bālar. 1,68.

गर्भवसति f. *Mutterleib.*

गर्भवायुधारणा f. Titel des 21ten Adhjāja in Vaitān. Bṛh. S.

गर्भवास m. *Mutterleib.* °क्लेश m. *Kindbettfieber* Hemādri 1,261,9.

गर्भविच्युति f. *Abortus im Beginn der Schwan-*

gerschaft.

गर्भविनोदरस m. Titel eines Werkes.

गर्भविपत्ति f. das Absterben der Leibesfrucht.

गर्भविपर्यय m. ein die Leibesfrucht treffender Unfall.

गर्भविलासरस m. Titel eines Werkes.

गर्भवेदन ein Spruch, der Empfängniss bewirken soll, Vaitân.

गर्भवेश्मन् n. 1) ein Gemach im Innern des Hauses Bâgn. 19,42. — 2) Wochenstube.

गर्भव्याकरण n. detaillirte Beschreibung der Leibesfrucht.

गर्भव्यापद् f. das Absterben der Leibesfrucht.

गर्भव्यूह m. eine best. Schlachtordnung.

गर्भशङ्कु m. ein Haken zur Extraction eines todten Fötus.

गर्भशय्या f. Mutterleib Bulvâpa. 1,20. 27.

गर्भशातन n. 1) das Abtreiben der Leibesfrucht Âpast. — 2) ein fruchtabtreibendes Mittel Suçr. 1, 277,12.

गर्भशोकापहमिश्र m. N. pr. eines Autors.

गर्भसंक्रमण n. das Eingehen in einen Mutterleib.

गर्भसमय m. = गर्भकाल 2).

गर्भसंभव m. Entstehung einer Leibesfrucht, das Schwangerwerden.

*गर्भसंभवा f. eine Art Kardamomen Gal.

गर्भसंभूति f. = गर्भसंभव.

गर्भसुभग Adj. (f. घा) der Leibesfrucht günstig.

गर्भसूत्र n. Titel eines buddh. Sûtra.

गर्भसौभाग्य n. das Wohlergehen einer Leibesfrucht Verz. d. B. H. No. 1206.

गर्भस्थ Adj. 1) im Mutterleibe befindlich 72,28. MBh. 3,200,10. — 2) im Innern von (Gen.) befindlich.

*गर्भस्थान n. Mutterleib Gal.

गर्भस्राव m. Fehlgeburt Âçv. P. 158,1. Comm. zu Vaitân. Bau. 4,9.

*गर्भस्राविन् 1) Adj. eine Fehlgeburt bewirkend. — 2) m. Phoenix paludosa.

गर्भहन्तृ m. N. pr. eines bösen Dämons, der die Leibesfrucht tödtet.

गर्भागार n. 1) Mutterleib. — 2) Schlaf — oder Wochengemach. — 3) = गर्भगृह 2).

गर्भागाराध्वर m. Kindbettfieber Hemâdri 1,261,6. 9 (गर्भागार° falschlich).

गर्भाङ्क m. Zwischenspiel in einem Acte Bâlar. 85,1 (गर्भाङ्क: zu lesen).

गर्भाद Adj. Leibesfrucht verzehrend.

गर्भादि Adj. mit der Empfängniss beginnend Gaut. 1,7.

गर्भाधान n. 1) das Befruchten, Belegen (mit Loc.). — 2) eine best. der Befruchtung vorangehende Ceremonie.

*गर्भारि m. kleine Kardamomen Râgân. 6,88.

गर्भावक्रान्ति f. Empfängniss Karaka 4,4. Vgl. अवक्रमण.

गर्भावतरण oder °तारण n. dass.

गर्भाशय m. Mutterleib. °स्थ Adj. im M. befindlich.

गर्भाष्टम m. das achte Jahr (oder *der achte Monat) nach der Empfängniss Âçv. Gṛhj. 1,19,3. Pl. Âpast. Gobh. 2,10,1.

गर्भास्पन्दन n. Unbeweglichkeit des Fötus.

गर्भास्राव m. = गर्भस्राव.

गर्भिणीत्व n. das Schwangersein (auch in übertr. Bed.) Comm. zu Tândja-Br. 2,7,1.

गर्भिणीव्याकरण n. detaillirte Beschreibung einer Schwangeren.

*गर्भिणीसंवेत्तृ n. Pflege einer Schwangeren, Geburtshülfe.

गर्भित Adj. 1) in Etwas enthalten. — 2) in der Rhet. eingeschachtelt (von einem Satze) Kâvjâd. 7,6. — 3) am Ende eines Comp. schwanger mit, angefüllt mit, enthaltend Ind. St. 15,399.

गर्भितता f. und गर्भितत्व n. in der Rhetorik Einschiebung eines Satzes in einen andern.

गर्भिन् Adj. schwanger, trächtig (eig. und übertr.), schwanger gehend mit (Acc. oder Instr.). विदुषि f. Tândja-Br. 2,7,6. f. °णी eine schwangere Frau. *गो° eine trächtige Kuh. Am Ende eines Comp. versehen —, verbunden mit.

गर्भीकरण n. das zur Leibesfrucht Machen, so v. a. Bewirken, Hervorbringen.

*गर्भीतृप्त Adj. schon im Mutterleibe befriedigt, so v. a. im höchsten Grade indolent.

गर्भीश्वर 1) m. ein geborener Herrscher. Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. Kâd. 115,10. — 2) f. ई eine geborene Prinzessin Bâlar. 156,3.

गर्भेकादश m. Pl. das 11te Jahr nach der Empfängniss Âpast.

गर्भोत्पत्ति f. und गर्भोत्पाद m. die Bildung der Leibesfrucht.

गर्भोपघात m. das Misrathen von गर्भ 3).

*गर्भोपघातिनी Adj. f. eine Fehlgeburt machend, verwerfend.

गर्भोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

गर्म्य Adj. etwa einem Mutterschooss ähnlich.

*गर्मुटिका f. = गर्मूटिका.

गर्मुद् (गर्मुट्) eine best. Pflanze Harshân. 33,3.

गर्मुत् f. 1) eine best. wildwachsende Bohnenart. — 2) *Gold.

*गर्मूच्छद m., *गर्मूटिका f. und गर्मूटी f. eine best. Körnerfrucht.

*गर्मोटिका f. eine Grasart Râgân. 8,131.

*गर्व्, गर्वति und गर्वयते (दर्पे, माने). Vgl. गर्वय्.

गर्व m. Hochmuth, Dünkel, Stolz; eine hochmüthige Rede. धन° Geldstolz. गर्वं कर् oder या (Spr. 7680) hochmüthig werden.

गर्वगिर् f. Pl. hochmüthige Reden 182,26.

गर्वय्, °यति Jmd (Acc.) stolz machen R. ed. Gorr. 2,3,49.

*गर्वर 1) Adj. hochmüthig. — 2) m. Hochmuth. — 3) f. ई Beiw. der Durgâ.

*गर्वाट m. Thürsteher. Vgl. दर्वट.

गर्वाय्, °यते Hochmuth —, Dünkel an den Tag legen.

गर्वित Adj. hochmüthig, eingebildet, stolz, — auf (Instr. Ind. St. 13,456 oder im Comp. vorangehend).

गर्विष्ठ Adj. im höchsten Grade stolz, — hochmüthig Daçân. 1,128. 183. 4,23.

गर्ह्, गर्हति (seltener) und °ते, गर्ह्यति (seltener) und °ते Jmd (Dat.) Etwas (Acc.) klagen; anklagen, beschuldigen, Vorwürfe machen, tadeln; mit Acc. der Person oder Sache. दुष्कृतं कर्म so v. a. bereuen. गर्हित getadelt, für schlecht erklärt, — von (Instr., Gen., Loc. oder im Comp. vorangehend), verächtlich, tadelhaft, verwerflich, verboten, schlecht, schlimmer als (Abl.). गर्हितम् Adv. male. — Mit अव, °गर्हित verachtet. v. l. गर्हित. — Mit नि 1) °गर्हते mit Dat. wohl sich tadelnd über Etwas aussprechen 222,23. — 2) °गर्ह्यति Etwas (Acc.) verachten, verschmähen. v. l. वि. — Mit परि heftig tadeln, schmähen, verachten. — Mit वि anklagen, tadeln, schmähen. विगर्हित getadelt, für schlecht erklärt, — von (Instr., Gen. oder im Comp. vorangehend), verächtlich, tadelhaft, verwerflich, verboten, — von Seiten (Abl.) oder wegen (im Comp. vorangehend).

गर्ह्य 1) Adj. einen Tadel involvirend. — 2) f. घा Tadel, Vorwurf. °णी या sich den Tadel von (Loc.) zuziehen. — 3) n. das Tadeln, Vorwerfen, Tadel, Vorwurf, — von Seiten Jmds (Instr.).

गर्ह्यणीय Adj. zu tadeln, tadelnswerth.

गर्ह्या f. 1) Tadel, Vorwurf. — 2) ausgesprochener Widerwille.

गर्हितव्य Adj. zu tadeln, tadelhaft.

°गर्हिन् Adj. tadelnd, schmähend.

गर्ह्य 1) Adj. Tadel verdienend, tadelhaft, dem Tadel von (Gen.) unterliegend. — 2) m. ein best. Baum.

*गर्ह्यपक्व Adj. gemein Gal.

1. गल्, गलति 1) herabträufeln 251,25. Spr. 7619. — 2) herabfallen, abfallen. — 3) wegfallen, ver-

schwinden, verstreichen. गलित *verschwunden, gewichen, nicht mehr vorhanden, fehlend.* So heissen insbes. *die im Padapâṭha des* RV. *weggelassenen Stellen (weil sie schon früher da waren).* — Caus. 1) गालयति *a) durchsichen, durchsieben.* — *b) flüssig machen, auflösen, schmelzen.* — *c) abzapfen (das Wasser eines Wassersüchtigen)* Kâraka 6,18. — 2) *गालपते (ज्ञवणे). — Intens. गल्गल्यते *etwa von sich tropfen lassen.* — Mit अव *herabfallen.* — Mit आ, आगलित *herabgefallen, — gesunken, — geflossen* Kâd. 2,121,24. — Mit पर्या *ringsum herabträufeln.* — Mit सम्, °गलित *zusammengeschrumpft.* — Mit उद् 1) *hervorträufeln.* — 2) *herausfallen.* उद्गलित Spr. 7863. — Mit नि Intens. °गल्गलीति *Feuchtigkeit entlassen* VS. 23,22. — Mit निस्, निर्गलित 1) *herausgeflossen.* — 2) *abgesprungen, abgeflogen.* — Caus. निर्गालित *wovon man die Flüssigkeit hat abträufeln lassen.* — Mit परि, °गलित 1) *ringsum herabgefallen.* — 2) *eingesunken in (im Comp. vorangehend).* — Mit प्र *herabtröpfeln.* प्रगलित Megh. — Caus. *abfallen machen* Kâraka 1,26. — Mit वि 1) *sich ergiessen, entfliessen.* विगलित *zerronnen, versiegt.* — 2) *zerrinnen, schmelzen.* °गलित *zerflossen, geschmolzen.* — 3) *umstürzen, herab —, herausfallen.* °गलित *um —, herab —, herausgefallen aus (Abl.).* — 4) *zu Ende gehen* Naish. 6,113. °गलित *geschwunden, gewichen.* — 5) *zum Vorschein kommen.* °गलित *z. B. gekommen* MBh. 1,30,32. — Mit प्रवि 1) *hervorströmen* Mâlatîm. 75,13 (67,19. 162,1). — 2) *schwinden, weichen* Mâlatîm. 69,11 (62,9. 146,7).

2. गल्, गलति (यदने). गलित (गिलित?) *verspeist* Spr. 1918. — Mit नि *verschlucken* Spr. 1126, v. l. für °गिलति.

1. गल m. *Kehle, Hals.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ (Hemâd. 1,434,15) und *ई.

2. *गल 1) m. *a) Harz, insbes. der Shorea robusta.* — *b) eine Art Goldforelle.* — *c) ein best. musikalisches Instrument.* — *d) Schilf.* — *e) Strick.* — 2) f. आ *eine der Mimosa pudica verwandte Pflanze.* Richtig मेदागला.

1. गलक m. *Kehle, Hals.*

2. *गलक m. *eine Art Goldforelle.*

*गलकम्बल m. *Wamme.*

गलगण्ड 1) am Anf. eines Comp. *Kehle und Wange.* — 2) m. *a) Kropf.* — *b)* = *गण्डमाला.

गलगण्डिन् Adj. *mit einem Kropf behaftet.*

गलगोडिका, °गोडी und °गोली f. *eine Art Schlange* Kâraka 6,23.

गलग्रह m. 1) *Zusammenschnürung der Kehle, Grippe.* — 2) *Bez. bestimmter Tage in der dunklen Hälfte eines Monats.* — 3) *ein begonnenes aber sogleich wieder unterbrochenes Studium.* — 4) * *ein best. Fischgericht.*

गलचर्मन् n. *Gurgel.*

गलत्कुष्ठ n. wohl = गलितकुष्ठ Spr. 2391.

गलदार n. *Maul, Rachen.*

गलन 1) *Adj. *träufelnd, rinnend.* — 2) n. *a) das Träufeln, Rinnen* Maitr. zu VS. 1,2. — *b) das Schmelzen, Flüssigwerden.*

गलन्तिका (Hemâd. 1,267,9) und *गलन्ती f. *Wasserkrug.*

*गलनेवला f. *Halsband.*

*गलमोचिका f. *eine best. Pflanze* Gal.

गलवार्त्त Adj. *nur für die Kehle lebend* Spr. 3821.

गलविद्रधि m. *Geschwulst mit Abscess in der Kehle.*

*गलव्रत m. *Pfau.*

गलशालूक n. *Anschwellung im Schlunde* Kâraka 1,28.

गलशुण्डिका f. 1) *das Zäpfchen im Halse* Kâraka 4,7. Suçr. 2,129,15. — 2) *Anschwellung des Zäpfchens.* — 3) Du. *der weiche Gaumen.*

गलशुण्डी f. = गलशुण्डिका 2) Kâraka 1,5.

*गलस्तनी f. *Ziege*

गलग्रस्त m. *die Hand an der Kehle, das Packen an der Kehle.*

गलग्रस्तय्, °यति *Jmd (Acc.) an der Kehle packen.* °ग्रस्तित *a. d. K. gepackt.*

गलाङ्कुर m. *eine best. Krankheit des Halses.*

*गलानिक oder *गलानिल m. *eine Art Krabbe.*

गलावल m. *ein best. Baum.*

*गलाविल m. = गलानिक.

*गलि m. *ein junger Stier.*

गलितक 1) m. *ein best. Tanz oder Gesticulation.* — 2) *ein best. Metrum.*

गलितकुष्ठ n. *eine schlimme Form des Aussatzes, bei der Finger und Zehen abfallen.* °कुष्ठारिष्ट m. *ein best. Recept dagegen* Mat. med. 80.

गलितप्रदीप m. und °प्रदीपिका f. Titel eines Werkes.

*गलु und *गलू m. *ein best. Edelstein,* = चन्द्रकान्त.

गलून m. N. pr. eines Mannes.

*गलेगण्ड m. *der Adjutant, Ardea Argala.*

*गलेचोपक Adj. *mit dem Halse sich bewegend.*

*गलेस्तनी f. *Ziege.*

गलोद्य n. *eine best. Pflanze* Kâraka 1,27. Suçr. 2,39,11.

*गलोद्वर्त m. *Haarwirbel am Halse eines Pferdes.*

गलोघ m. *Geschwulst in der Kehle.*

गल्दा und गल्दी f. *etwa Gerinne, Geriesel.* Nach Naigh. गल्द m. und गल्दी f. = वाच्.

*गल्भ्, गल्भते (धार्ष्ट्ये). Vgl. *अवगल्भ् und प्रगल्भ्.

गल्भ *Adj. *muthig, entschlossen.* Vgl. अवगल्भ.

*गल्भाय्, °यते = गल्भ्. Vgl. *अवगल्भाय्.

*1. गल्या f. *eine Menge von Hülsen.*

*2. गल्या f. *eine Menge* 1) *von Schilf.* — 2) *von Stricken.*

गल्ल m. *Backe, Wange.*

गल्लक = गल्वर्क 2) Harshaç. 184,14.

गल्लकिशिलामाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

गल्लकी f. N. pr. eines Flusses.

*गल्लचातुरी f. *Ohrkissen.*

गल्लमसूरी f. dass. Paṇḍad.

*गल्लवाद्य n. *ein best. Ton* Gal.

गल्लिका f. in अव°.

गल्लोपधानीय n. *Ohrkissen.*

गल्व m. *= चन्द्रकान्त. Vgl. मुक्ता°.

गल्वर्क m. 1) wohl *Krystall.* — 2) *Krystallnäpfchen;* vgl. गल्लक und गल्लक्क im Prâkrit Mṛicch. 77,11. 126,9.

*गल्क्, गल्क्ते = गर्ज्.

1. गव = 1. गो *Rind, Kuh* am Anf. und am Ende (f. ई) von Compositis. ब्राह्मणगवी Âpast. 1,24,21.

2. गव Adj. in पुरो°.

*गवची f. *Koloquinthengurke.*

*गवय्, °यति Denom. von 1. गो.

गवय 1) m. *a) Bos Gavaeus.* — *b)* N. pr. eines Affen. — 2) f. ई *das Weibchen von* 1) *a).*

गवल 1) m. *Büffel* Yâjñ. Jogeç. 6,25. — 2) (*n.) *Büffelhorn.*

गवल्गण m. N. pr. eines Mannes MBh. 1,63,97.

गवश्वधनधान्यवस्त्र R. 1,6,7 fehlerhaft für गवाश्व°.

गवाक्ष 1) m. *a) œil-de-boeuf, rundes Fenster, Luftloch.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — *b) Masche eines Panzerhemdes.* — *c)* N. pr. α) eines Bruders des Çâkuni. — β) eines Affen. — γ) eines Sees (vielleicht n.). — 2) f. ई *eine best. Pflanze* Kâraka 6,4. Nach den Lexicographen *Cucumis maderaspatanus, Koloquinthengurke* und *Clitoria Ternatea.*

गवाक्षक m. = गवाक्ष 1) *a).*

*गवाक्षजाल n. *Gitterfenster.*

गवाक्षतन्त्र n. Titel eines Werkes.

गवाक्षित Adj. *fenestratus, gleichsam gegittert* R. ed. Bomb. 3,15,15. Mit Instr. Kâd. 234,18. am Ende eines Comp. Kâraka 6,18.

*गवाक्षिन् m. *Trophis aspera* Râgân. 9,139.

*गवाय = गोधय.

*गवाची f. *ein best. Fisch.*

*गवाक्ष Adj. (f. गोघी) Vor.

*गवाङ्न 1) n. *Weide, Wiese.* — 2) f. ई a) *ein Trog, aus dem Kühe gefüttert werden.* — b) *Kolocynthengurke* Rāǵān. 3,87. — c) *Clitoria Ternatea* Rāǵān. 3,78.

गवानृत n. *eine in Bezug auf eine Kuh ausgesprochene Unwahrheit.*

गवामय m. und गवामयन n. s. u. 1. गो.

गवामृत n. *Kummich* (nach Nīlak.).

गवांपति m. 1) *Stier* MBh. 4,19,33. — 2) *Herr der Strahlen*, Beiw. der Sonne und Agni's. — 3) N. pr. a) eines Schlangendämons Kāraṇḍ. 2,10. — b) eines buddh. Bettlers. — गवां पतिः TBr. 1,1,8,7.

गवामेध s. u. 1. गो.

गवायुत n. N. pr. eines Tīrtha.

गवायुस् n. Sg. und Du. *die Ekāha Go und Āǵus im Abhiplava* Vaitān. 31,14. 40,14.

*गवालूक m. *Bos Gavaeus.*

*गवाविक n. Sg. *Rinder und Schafe.*

गवाशन m. *Gerber, Schuhmacher* Spr. 4794. fg. गवाशिनी Adj. *mit Milch gemischt.*

गवाश्व n. Sg. *Rinder und Pferde.*

गवाश्वधनधान्यवत् Adj. *mit Rindern, Pferden, Reichthümern und Korn versehen* R. ed. Bomb. 1,6,7.

*गवाषिका f. = गाधिका.

गवाह्निक n. *das tägliche Maass Futter für eine Kuh.*

गविव्रात m. N. pr. eines Muni.

*गविनी f. *eine Heerde Kühe.*

गविपुत्र m. Metron. Vaiçravaṇa's.

गविष्ठ Adj. 1) *nach Kühen begierig, brünstig.* — 2) *begierig* überh.

गविषे Adj. = गविष्ठ 1).

गोविष्टि 1) Adj. a) *Rinder begehrend.* — b) *brünstig, leidenschaftlich begehrend, inbrünstig.* — 2) f. a) *Brunst, Begierde, Inbrunst.* — b) *Kampfbegierde, Hitze des Kampfes, Gefecht.*

गविष्ठ m. 1) *die Sonne.* — 2) N. pr. eines Dānava.

गोविष्ठिर (RV.) und गविष्ठिर (AV.) m. N. pr. eines Ṛshi.

गवीडा f. *die Kuh, welche die Milch zu einer bevorstehenden Ceremonie liefert,* Vaitān.

गवीधुक m. und गवोधुका f. *Coix barbata* Āpast. Çr. 15,3. 16. 16,12. 17,11. गवीधुकयवागू f. TS. 5,4,8,2.

गवीधुमत् n. N. pr. einer Stadt.

गवीनिका und गविनी f. Du. *ein best. Theil des Unterleibes in der Gegend der Geschlechtstheile, etwa die Leisten.*

*गवीश und *गवीश्वर m. *Besitzer von Kühen.*

*गवेडु 1) m. *Wolke.* — 2) f. *Coix barbata.*

*गवेधु f. *Coix barbata.*

गवेधुक 1) m. (Suçr. 1,197,1) und गवेधुका f. *Coix barbata.* गवेधुकासक्तु m. Pl. — 2) m. *eine Art Schlange.* — 3) f. या a) *Sida alba* Bhāvapr. 1,203. — b) *Hedysarum lagopodioides.* — 4) *n. *rothe Kreide.*

गवेन्द्र m. 1) *Besitzer von Kühen.* — 2) *Stier* Hemādri 1,483,12.

*गवेरुक n. *rothe Kreide.*

*गवेश m. *Besitzer von Kühen.*

*गवेशका f. *Hedysarum lagopodioides.*

*गवेश्वर m. *Besitzer von Kühen.*

गवेष्, °यते und °यति, °ते (110,10. Ind. St. 14, 153) *nachspüren, suchen, aufsuchen;* mit Acc. गवेषित *gesucht, auf* —. — Mit परि, °गवेषमाण *überall suchend* Lalit. 150,19.

°गवेष in धर्म°.

गवेषण 1) Adj. a) *brünstig, leidenschaftlich begehrend.* — b) *kampflustig.* — 2) m. N. pr. eines Ṛshi. — 3) (*f. या) und n. *das Suchen.*

गवेषणीय Adj. *suchenswerth.*

गवेषिन् 1) Adj. am Ende eines Comp. *suchend, fahndend auf* Lalit. 311,1. 327,4. — 2) m. N. pr. eines Bruders des Pṛthu.

गवेष्ठिन् m. N. pr. eines Dānava.

*गवेडक n. Sg. *Rinder und Schafe.*

*गवोढ m. *ein Muster von einer Kuh.*

गव्य्, *गव्यति *Rinder oder Kühe begehren.* Partic. गर्व्यत् 1) *nach Rindern oder Kühen verlangend.* — 2) *brünstig, leidenschaftlich begehrend, inbrünstig.* — 3) *kampflustig.*

गव्य (गोविध) und गव्र्य 1) Adj. a) *aus Rindern oder Kühen bestehend, dazu gehörig oder bestimmt, davon kommend.* — b) *der Kuh geheiligt, die Kuh verehrend.* — 2) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 3) f. गव्र्या a) *Lust nach oder an Rindern.* — b) *Begierde nach Milch.* — c) *Kampflust.* — d) *Kuhheerde. — e) *ein best. Längenmaass,* = गव्यूति. — f) *Bogensehne. — g) *Gallenstein des Rindes* Rāǵān. 12,89. — 4) n. गोव्य a) *Rindvieh, Kuhheerde.* b) *Weideplatz.* — c) *Kuhmilch.* — d) *Bogensehne. — e) *s. = 3) g).

*गव्यक n. *Gallenstein des Rindes.*

गव्यय Adj. (f. ई) *zum Rinde gehörig, rindern.*

गव्यपु Adj. *nach Rindern begierig.*

गव्यु Adj. 1) *an Rindern oder Kühen Lust habend, danach verlangend.* — 2) *nach Milch verlangend.* — 3) *brünstig.* — 4) *kampflustig.*

गव्यूत n. *ein best. Längenmaass,* = गव्यूति Pārask.

गव्यूति f. 1) *Weideland; Gebiet, Wohnplatz.* — 2) *ein best. Längenmaass.* Auch *गव्यूती Gal.

गह् in दुर्गह्. Auch *selbständig* P. 4,2,138.

गहगहाय m. *Gemurmel* Hem. Par. 12,169.

गहन 1) Adj. (f. या) *tief, dicht, undurchdringlich* (eig. und übertr.). — 2) f. गहना *Schmuck.* — 3) n. a) *Abgrund, Tiefe; ein unzugänglicher Ort, Versteck, Schlupfwinkel, Dickicht, Waldesdickicht, dichte Menge; unerforschliches Dunkel.* — b) *Wasser.* — c) *Schmerz, Leid.* — d) *ein Metrum von 32 Silben.*

गहनता n. *Dichtigkeit, Undurchdringlichkeit* (auch in übertr. Bed.).

*गहनाय्, °यते *etwas Böses im Schilde führen.*

गहनार्थप्रकाशिका f. Titel eines Werkes.

गहनी Adv. mit कर् *unzugänglich machen* Kād. 253,8.

*गहय्, °यति *sich vertiefen in* (Acc.). शास्त्रम्.

*गहीय Adj. von गह्.

गह्वन् m. *Tiefe.*

गह्वर 1) Adj. (f. या und ई) a) *tief, undurchdringlich* (eig. und übertr.) Harīv. 1,50,37. — b) *verworren, confus* (von einem Dummkopf). — 2) *m. a) *Gebüsch, Laube.* — b) *Höhle.* — 3) *f. या *Embelia Ribes* Rāǵān. 6,50. — 4) *f. ई a) *Höhle.* — b) *die Erde* Gal. — 5) n. a) *Abgrund, Tiefe; Versteck, Dickicht; undurchdringliches Geheimniss, Räthsel.* — b) *Leere.* — c) *Wasser.* — d) *ein tiefer Seufzer.* — e) *Heuchelei. — f) *Abrus precatorius* (?).

गह्वरित Adj. *in Gedanken vertieft.*

गह्वरी Adv. mit भू *zu einer Leere werden.*

गह्वरेष्ठ Adj. *auf dem Grunde* —, *in der Tiefe befindlich.*

1. गा, सिगाति, *अगाति (*अगार्षीत्), *गीति (Naigh. 2,14) und *गाते 1) *kommen.* — 2) *kommen* —, *hingehen zu oder nach, zugehen auf, sich hinwenden zu;* mit Acc. oder Loc. — 3) *nachgehen, verfolgen* RV. 4,3,13. 10,18,4. — 4) *zu Jmd* (Dat.) *kommen,* so v. a. *sich einstellen bei* RV. 8,45,32. *Jmd* (Acc.) *zukommen* (von einem Namen). — 5) *in einen Zustand, eine Lage, ein Verhältniss* (Acc.) *kommen, theilhaftig werden.* — 6) *aufbrechen,* davon —, *fortgehen* RV. 10,108,9. mit Abl. *woher* und Loc. *wohin.* — 7) *zu Ende gehen* Naish. 8,100. — 8) *gehen, wandeln* RV. 8,2,39. mit Acc. oder Instr. (RV. 8,5,39) des Weges. — Desid. जिगीषति *zu gehen verlangen.* — Mit यच्छ्, यच्छा *kommen* —, *hingehen zu.* Mit vorangehendem या und प्र dass. — Mit यति *hinschreiten* —, *wegschreiten über* (Acc.). — 2) *vorübergehen an* (Acc.). — 3) *vorübergehen, verstreichen* (von der Zeit), — *für* (Acc.).

— 4) hingehen, sterben. — 5) siegreich überschreiten, überwinden, glücklich entkommen; mit Acc. — 6) vorübergehen an, so v. a. unbeachtet lassen. — Mit व्यति vorübergehen an (Acc.). — Mit अधि 1) in einen Zustand (Acc.) gerathen, theilhaftig werden. — 2) verfallen auf, sich entschliessen zu (Acc.). — 3) sich erinnern, gedenken, merken auf (Gen. oder Acc.). — 4) Etwas (Acc.) studiren, lernen, — von (Abl.). Gewöhnlich Med. — *Caus. अधिगापयति lehren. — *Desid. vom Caus. अधिजिगापयिषति zu lehren verlangen. — Mit अनु 1) Jmd nachgehen, folgen, entlang gehen (93,16), einen Weg einschlagen; aufsuchen; mit Acc. — 2) befolgen, sich richten nach (Acc.). — 3) sich hingeben, sich begeben in (Acc.). — Mit समनु Jmd nachgehen, folgen; mit Acc. — Mit अन्तर् 1) gehen zwischen Etwas (Acc.). — 2) dazwischentreten, trennen —, ausschliessen von (Abl.). — Mit अप weggehen, sich entfernen —, sich fernhalten von (Abl.) 25,9. 18. weichen von (Abl.). — Mit अपि eingehen, eindringen, sich mischen in (Acc.). — Mit अभि 1) herbeikommen, zugehen auf (auch in feindlicher Absicht), herantreten zu, hingehen nach, sich hinbegeben zu oder nach; mit Acc. — 2) gelangen zu, theilhaftig werden; mit Acc. — 3) verstreichen (fehlerhaft für अति). — Mit अव 1) weggehen, abhanden kommen. — 2) hingehen zu. पुरो in den Kampf gehen. — 3) hingehen zu, so v. a. sich vereinigen mit (Acc.). — Mit अन्ववा hingehen zu, so v. a. sich vereinigen mit (Acc.). — Mit समव sich begeben in (Acc.) Gop. Br. 2,4,11. — Mit अनुव्यव einem Andern folgend dazwischentreten, mit Acc. — Mit आ 1) herbeikommen, sich nähern, kommen zu, gelangen in; mit Acc. — 2) sich einstellen, Jmd (Acc.) treffen, heimsuchen. — Mit अन्वा nachfolgen, mit Acc. — Mit समा 1) herbeikommen, sich nahern, kommen zu oder in (Acc.), zugehen auf (Gen. Bhāg. P.). — 2) Jmd (Acc.) treffen, heimsuchen. — 3) sich daran machen —, sich entschliessen zu (Infin.). — Mit समन्वा 1) herbeikommen. — 2) Jmd (Acc.) treffen, heimsuchen. — Mit उद् Hinauf —, herauskommen zu (Acc.). — Mit उपा herbeikommen, zugehen auf (auch in feindlicher Absicht), kommen zu; mit Acc. — Mit पर्या 1) einen Umlauf vollbringen. — 2) einer Sache (Acc.) nachgehen, sich beschäftigen mit ṚV. 1,88, 4. — Mit अनुपर्या wieder zurückkommen zu (Acc.). — Mit उद् 1) aufgehen (von Gestirnen). — 2) hervortreten oder einen Aufschwung nehmen. — Mit अन्युद् aufgehen über oder vor (Acc.). — Mit प्रत्युद् dass. — Mit उप 1) hingehen zu, treten —, gerathen in, gelangen zu; mit Acc. — 2) gehen, wandeln. पथो पथस्य. — Mit नि 1) gerathen in (Acc.). — 2) sich anschmiegen (?). — Mit निस् 1) hervorkommen, — aus (Abl.) 110,4. — 2) hinausgehen, fortgehen von (Abl.) 132,31. das Haus verlassen 127,8. — Mit परा bei Seite gehen, fortgehen, entfliehen; mit dem Acc. wohin. — Mit परि 1) umhergehen ṚV. 5,13,4. umgehen, umwandeln, umkreisen; durchfliegen. — 2) eingehen in (Acc.) VS. 40,8 = Īçop. 8. — 3) über Jmd (Acc.) kommen, heimsuchen. — 4) vorübergehen an, so v. a. ausweichen, vermeiden. — 5) nicht beachten, überhören. — 6) nicht dahinterkommen, — erkennen Bhāg. P. 2,6,35. — Mit अनुपरि durchgehen, durchwandern. — Mit विपरि umfallen, — stürzen. — Mit प्र 1) vorwärts gehen, vorschreiten, sich in Bewegung setzen, hinschreiten zu (Acc.), — 2) fortgehen, sich auf und davon machen von (Abl.) 17, 10. fgg. (Conj.). — 3) mit अन्तर् ein —, hinein gehen ṚV. 8,48,3. — Mit अपप्र fortgehen, weichen ṚV. 1, 113,16. — Mit उपप्र herbeikommen, hintreten zu (Acc.). — Mit प्रति zurückkehren zu (Acc.). — Mit वि vergehen, entschwinden. — Mit सम् 1) zusammenkommen. — 2) hingehen zu (Acc.).

2. °गा Adj. hingehend zu, gehend, wandelnd.

3. गा, गाँयति, °ते (selten), गाति und *जिगाति Dhātup. 25,23. singen, in singendem Tone sprechen, Jmd (Dat.) zusingen, in gebundener Rede verkünden, besingen (mit Acc.), Jmd (Acc.) vorsingen, singend vortragen. Pass. auch genannt werden, heissen. गीत gesungen, in gebundener Rede verkündet, besungen. — Caus. गापयति singen —, besingen lassen. — Intens. जेगीयते 1) singen. — 2) gesungen —, besungen werden Daçak. 1,10. — 3) oft oder steif und fest behauptet werden. — Mit अवक् herbeisingen, — rufen. — Mit अनु 1) nachsingen, singen nach, — gemäss. — 2) Jmd (Acc.) Etwas vorsingen. — 3) singen, besingen; sich über Etwas (Acc.) aussprechen (von alten Weisen). — Caus. nachsingen lassen Gobh. 3,2,31. 34. 36. — Mit समनु in gebundener Rede wiederholen Kāraṇ. 2,1. — Mit उप aufhören zu singen Vaitān. 17,1. Gop. Br. 2,2,14. — Mit अभि 1) Jmd (Acc.) zusingen, zurufen. — 2) mit seinem Gesange erfüllen. — 3) incantare, Jmd (Acc.) durch Gesang bezaubern. — 4) singen, besingen. — 5) अभिगीत mit dem zweiten Svara beginnend und mit dem ersten endend Sāmitop. 17,2. — Mit अव, अवगीत 1) oft wiederholt, tritus Hiḍ. 7,135. — 2) zum Ueberdruss gesungen. — Mit आ 1) Jmd (Acc.) zusingen. — 2) ersingen, durch Singen erlangen. — 3) leicht —, laut singen. — Mit उद् Gesang anstimmen, singen (insbes. vom liturgischen Singen), in gebundener Rede verkünden, besingen, Jmd (Acc.) vorsingen, mit Gesang erfüllen. — Mit प्रोद् zu singen anheben. — Mit प्रत्युद् Jmd (Acc.) singend antworten. — Mit उप 1) Jmd (Dat., Loc. oder Acc.) zusingen, in den Gesang einfallen, Jmd (Acc.) vorsingen, besingen, mit seinem Gesange erfüllen; singen, Etwas (Acc.) von Jmd (Gen.) singen, so v. a. verkünden. उपगीत auch mit act. Bed. der vorzusingen begonnen hat. — Mit नि 1) mit Gesang begleiten. — 2) singen, so v. a. verkünden. — Mit परि 1) singend umhergehen, — umkreisen, — umwandeln. — 2) nah und fern überall singen, besingen, verkünden als. — Mit प्र 1) zu singen —, zu besingen anheben, besingen. प्रगीत a) singend hergesagt, gesungen. — b) mit Gesang erfüllt L.A. 60,6. — c) der einen Gesang erhoben hat, singend. — 2) ertönen. — Mit अभिप्र Jmd (Acc.) zu besingen anheben. — Mit विप्र, °गीत worüber die Meinungen getheilt sind Comm. zu Gaim. 2,3,2 (S. 173, Z. 8). — Mit संप्र zu singen anfangen, singen, singend aussprechen. — Mit वि 1) tadeln Naigh. 3, 13. — 2) विगीत im Widerspruch stehend. — Mit सम् gemeinschaftlich besingen.

4. गा 1) Adj. am Ende eines Comp. singend. — 2) *f. Gesang, Vers.

5. *गा, जिगाति (जग्मानि) Vop. in Dhātup. 25,23.

गागनायस Adj. von *गागनायस् oder *°स.

गागाभृ m. N. pr. eines Autors.

गाङ् 1) Adj. (f. ई) in oder an der Gaṅgā befindlich, daher kommend u. s. w. — 2) m. Metron. a) Bhîshma's. — b) *Skanda's. — 3) f. ई Bein. der Durgā. v. l. गार्गी und गङ्गा. — 4) n. Regenwasser einer besonderen Art.

*गाङ्कट, *°क und *गाङ्केय m. eine Art Krabbe.

गाङ्देव m. N. pr. eines Dichters.

*गाङ्गामल्लिक Adj. von गङ्गामल्ल.

गाङ्गायनि m. Metron. von गङ्गा, insbes. Bhîshma's und *Skanda's.

*गाङ्गिक Adj. von गङ्गा.

गाङ्गिला f. ein Frauenname Harṣ. Pān. 2,330.

गाङ्गु m. N. pr. eines Diebes.

गाङ्गेय 1) Adj. in oder an der Gaṅgā befindlich u. s. w. — 2) m. a) Metron. von गङ्गा, insbes. Skanda's und Bhîshma's. Auch Pl. — b) *ein best. Fisch. — c) *die Wurzel einer Cyperus-Art. — 3) n. a) die Wurzel von Scirpus Kysoor oder

von *Cyperus hexastachyus communis*. — b) *Gold.

गाङ्गेरुक 1) n. *das Korn* von 2). — 2) f. ई *Uraria lagopodioides*.

*गाङ्गेष्ठी f. *Gallandina Bonducella*.

गाङ्ग (गाङ्गिर्घ) 1) Adj. = गाङ्गेय 1). — 2) m. Metron. von गङ्गा.

गाङ्गायनि m. Patron. von गाङ्ग.

*गाङ्गिकाय und *गाङ्गी° (Nigh. Pa.) m. *Wachtel*.

*गाङ्गीव m. = गाण्डीव 1) Gal.

*गाङ्गोविन् m. *Wachtel* Râǵân. 19,118.

*गाङव m. *Wolke*.

*गाङिक Adj. von गाङिक.

*गाङुल्य n. Nom. abstr. von गाङुल.

गाढ s. u. गाह्.

गाढता f. und गाढत्व n. *Heftigkeit, Stärke, Intensität*.

गाढनिद्र Adj. *tief schlafend* Daçak. (1925) 2,91,12.

*गाढमुष्टि 1) Adj. *geizig*. — 2) m. *Schwert*.

*गाढवचस् m. *Frosch* Gal.

गाढवर्चस् Adj. *hartleibig, verstopft* Kâraka 1,18.

गाढीकरण n. *das Steifmachen*.

*गाणकार्य m. Patron. von गणकारि.

गाणगारि m. N. pr. eines Lehrers.

*गाणपत्त Adj. von गणपति.

गाणपत्य 1) Adj. zu Gaṇeça *in Beziehung stehend, ihn verehrend*; m. *ein Verehrer des G.* — 2) m. N. pr. eines Verfassers von Mantra bei den Çâkta. — 3) n. *Herrschaft über die Schaaren, Schaarführerschaft* Hemâdri 1,202,10. 212,11. 722,22.

गाणपत्यपूर्वतापनी योपनिषद् f. Titel einer Upanishad Weber, Lit. 188.

*गाणापन m. Pl. Pl. zu गाणापन्य.

*गाणापन्य m. Patron. von गण.

*गाणिक Adj. *mit der grammatischen* गण *vertraut*.

*गाणिक्य n. *eine Versammlung von Hetären*.

गाणितिक m. *Rechenmeister* Lilâv. 140.

*गाणिन m. Patron. von गणिन्.

गाणेश Adj. zu Gaṇeça *in Beziehung stehend*; m. *ein Verehrer des G.*

*गाण्डाली f. *eine Art* Dûrvâ-*Gras* Gal.

*गाण्डव्य m. Patron. von गण्डु.

*गाण्डव्यायनी f. zu गाण्डव्य.

गाण्डिव m. n. 1) Arǵuna's *Bogen*. — 2) *Bogen überh.

गाण्डिवधर्वन् m. Bein. Arǵuna's.

गाण्डीविन् m. 1) desgl. — 2) *Terminalia Arunja*.

गातर् Nom. sg. 1) *Sänger*. — 2) *ein Gandharva. — 3) *das Männchen des indischen Kuckucks. — 4) *Biene*. — 5) *ein zum Zorn geneigter Mann. — 6) N. pr. eines Mannes.

गातवे Dat. Inf. zu *gehen* RV. 3,3,1.

गातव्य Adj. zu *singen* Comm. zu Nigam. 1,4,6. 9,1,24.

*गातागतिक Adj. (f. ई) *durch Hinundhergehen bewirkt*.

*गातानुगतिक Adj. (f. ई) *durch Hinterhergehen bewirkt*.

1. गातु m. (ausnahmsweise auch f.) 1) *Gang, Bewegung, freie Bewegung*. — 2) *Weg, Bahn; Ausgang, Zugang*. — 3) *Fortgang, Gedeihen, Wohlfahrt*. — 4) *Raum, Ort, Aufenthaltsort, Zuflucht*. — 5) *die Erde*. — Vgl. गातवे.

2. गातु 1) m. *a) Gesang*. — *b) Sänger*. — *c) *ein Gandharva*. — *d) *das Männchen des indischen Kuckucks*. — *e) *Biene*. — *f) N. pr. eines Âtreja. — 2) *Adj. *zum Zorn geneigt*.

गातुमत्त Adj. *räumig, bequem*.

गातुय्, °यति *Zugang* —, *Fortgang* u. s. w. *suchen oder zu verschaffen beabsichtigen*.

गातुविद् Adj. *den Weg* —, *Zugang findend*, — *weisend*, — *eröffnend, Wohlfahrt gebend*.

गातूय्, °यति = गातुय् und wohl fehlerhaft.

गात्र 1) n. (adj. Comp. f. घा und ई) *a) Glied des Körpers, Gliedmaass*. — *b) Körper*. — 2) *f. (घा) und n. *Vordertheil eines Elephanten*. — 3) *f. घा *die Erde*. — 4) m. N. pr. eines Sohnes des Vasishṭha.

गात्रक 1) n. *Körper*. — 2) *f. °त्रिका wohl *Gürtel*.

गात्रकम्प m. *ein Zittern des Körpers* Jogaç. Up. 1.

गात्रगुप्त m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

गात्रभङ्ग m. *das Biegen* —, *Recken der Glieder oder des Körpers*.

*गात्रभङ्गा f. *Mucuna pruriens*.

गात्रभञ्जन n. = गात्रभङ्ग Hariv. 3. 411.

*गात्रमार्जनी f. *Handtuch*.

*गात्रय्, °यते (शैथिल्ये).

गात्रयष्टि f. *ein schmächtiger, zarter Körper* Kâd. 159,22. Am Ende eines adj. Comp. f. ई (Kâd. 240, 19) und ई.

गात्ररुह् n. *Haar am Körper*.

गात्रलता f. *ein schmiegsamer, schmächtiger Körper*. Am Ende eines adj. Comp. f. घा LA. 37,20.

गात्रवस् 1) Adj. *einen schönen Körper habend* v. l. im Comm. zu R. ed. Bomb. 2,98,24. — 2) N. pr. a) m. eines Sohnes des Kṛshṇa. — b) f. °वती einer Tochter des Kṛshṇa.

गात्रविन्द् m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

गात्रवेष्टन n. *spasmodische Empfindung* Kâraka 6,27.

गात्रशोषण Adj. *den Körper verzehrend* (Kummer) MBu. 12,29,8.

गात्रसंकोचनी f. (Mânav. zu VS. 24,36) und *°संकोचिन् m. *Igel*.

*गात्रसम्भव m. *Pelicanus fusicollis*.

*गात्रानुलेपनी f. *Salbe, Schminke*.

गात्रावरण n. *Panzer*.

गात्रोत्सर्गतीर्थमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

गार्ध 1) m. *Gesang*. — 2) f. गार्धा *a) Gesang, Lied, Vers; in den Brâhmaṇa und liturgischen Büchern insbes. ein Vers, der vermöge seines Gebrauchs weder* Ṛk, *noch* Sâman, *noch* Yagus *ist, ein zwar religiöser aber nicht vedischer Vers*. Bei den Buddhisten *der in den* Sûtra *in gebundener Rede abgefasste Theil*. — *b) ein best. Metrum* und auch *jedes von den Lehrern der Prosodie nicht erwähnte Metrum*.

गार्यक 1) m. *Sänger* Râǵat. 7,934. — 2) f. °यिका *Gesang, Lied* MBu. 3,85,20. Chr. 302,17.

गार्धपति m. *Herr des Gesanges*.

गार्धमवस् Adj. *dem Gesang zueilend*.

*गार्धाकार m. *Verfasser von Gesängen oder Liedern*.

गार्धायनी Adj. *den Gesang liebend, vorsingend* RV. 8,92,2.

गार्धार्त्तर m. *der 4te* Kalpa 2) A).

गार्धिण m. Patron. Viçvâmitra's.

गार्धिन् 1) Adj. Subst. *gesangkundig, Sänger*. — 2) m. N. pr. des Vaters des Viçvâmitra. Pl. *sein Geschlecht* (vgl. jedoch 26,21). — 2) f. गार्धिनी *ein best. Metrum*.

गार्धिन m. Patron. von गार्धिन् 2). Auch Pl.

गार्धारी f. Titel eines von Gadâdhara verfassten Commentars.

*गार्दि m. Patron. von गर्द्.

*गार्दित्य von गर्दित.

गार्हत्य n. *das Stammsein*.

*गार्ध्, गार्धते (प्रतिष्ठालिप्सयोः, यन्त्रे) *aufbrechen, sich aufmachen*; mit Acc. Bhaṭṭ.

गार्ध 1) Adj. (f. घा) *wo man festen Fuss fassen kann, eine Furt darbietend, seicht*. — 2) m. (einmal) und n. *Grund zum Stehen im Wasser, Untiefe, Furt, vadum*. — 3) m. *a) *Verlangen, Begier*. — *b) Pl. N. pr. eines Volkes Ind. St. 10,319. — 4) n.

भारद्वाजस्य गार्धम् Name eines Sâman Âsv. Bâ.

गार्धन 1) *eine Art Pfeil* Harîv. 2,96,44. — 2) *f. ई *Wade* Gal.

गार्धप्रतिषेध m. Bez. *gewisser Theile des Rituals.*

गार्धि m. = गार्धिन् = गार्धिन् 2).

गार्धिन m. = गार्धिन् 2).

गार्धिनगर n. Beiw. Kânjakubga's.

गार्धिनन्दन und गार्धिपुत्र m. Patron. Viçvâmitra's.

गार्धिपुर n. = गार्धिनगर Bîrân. 306,10.

गार्धिसूनु m. Patron. Viçvâmitra's.

गार्धेय Patron. 1) m. Viçvâmitra's. — 2) f. ई der Satjavatî.

गार्न 1) *das Singen, Gesang.* — 2) **Laut.*

गार्नच्छला f. Titel eines Theiles der Sâmavedakhilâ.

गार्नबन्धु m. wohl N. pr. eines *gesangkundigen* mythischen Wesens.

*गार्निनी f. *eine best. aromatische Wurzel* (वचा).

1.*गार्त्तु m. *Reisender.*

2.*गार्त्तु m. *Sänger.*

*गार्त्र n. und *गार्त्री f. *Karren.*

गार्दभ m. Patron. des Ekajâvan Tâpasa-Bh. 21, 14,20. Vgl. कार्दभ.

*गार्द्धिक Adj. *in Gardhikâ gebürtig.*

गार्द्धिनी f. 1) N. pr. der Gattin Çvaphalka's. — 2) *Beiw. der Gangâ.

गार्द्धिनीसुत Metron. 1) Akrûra's. — 2) *Bhîshma's.

गार्द्धी f. = गार्द्धिनी 1). °पुत्र m. Metron. Akrûra's.

*गार्ध्यपिङ्गलेय m. Metron. von गार्ध्यपिङ्गला.

गार्ध्यवै 1) Adj. (f. गार्ध्यवी) *gandharvisch.* विवाह m. und विधि (compon. 116,31) m. Bez. *einer ohne alle Ceremonie vollzogenen Ehe.* — 2) m. a) *Sänger.* — b) *eine best. musikalische Note* Harîv. 16291. गन्धर्व v. l. Vielleicht गान्धार gemeint. — c) N. pr. α) Pl. eines Volkes. — β) eines Theiles von Bhâratavarsha VP. 2,3,7. — 3) f. गार्ध्यवी a) **Rede.* — b) Beiw. der Durgâ. गन्धर्वा v. l. — c) N. pr. einer Apsaras VP.^{2} 2,82. — 4) n. a) *die Kunst der Gandharva, Musik, Gesang.* — b) Titel eines Tantra.

गार्ध्यवक m. = गार्ध्यविक.

गार्ध्यवकला f. Pl. = गार्ध्यव 4) a).

गार्ध्यवचित्त Adj. *von einem Gandharva besessen.*

गार्ध्यववेद m. = गार्ध्यव 4) a).

गार्ध्यवशाला f. *Musikhalle, Concertsaal.*

गार्ध्यवशास्त्र n. = गार्ध्यव 4) a).

गार्ध्यविक m. *Sänger.*

गान्धार 1) *Adj. von गन्धार. — 2) m. a) *proparox. ein Fürst der Gândhâri.* — b) N. pr. α) Pl. eines Volkes. — β) des Stammvaters dieses Volkes. — c) *die dritte Note in der musikalischen Tonleiter.* — d) **Mennig.* — 3) f. ई a) *eine Prinzessin der Gândhâri, insbes. Bez. der Gemahlin Dhṛtarâshṭra's.* — b) N. pr. einer Vidjâdevî MBu. 3,231,48. *Bei den Gaina einer dem 21ten Arhant zu Diensten stehenden Göttin. — c) *eine best.* Râginî S. S. S. 37. — d) *Alhagi Maurorum* Râgân. 4,46. — e) *eine best. Ader im linken Auge.* — f) **eine best. Fliege* Gal. — 4) n. a) **Myrrhe.* — b) *Hanfspitzen.*

गान्धारक 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) f. °रिका *Alhagi Maurorum* Nigh. Pr.

गान्धारग्राम m. *eine Art Scala* S. S. S. 29.

गान्धारि m. 1) Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) Metron. Durjodhana's.

*गान्धारेय m. = गान्धारि 2).

गान्धिक 1) m. a) *ein Händler mit Wohlgerüchen* Kâd. 102,4. Im System *eine best. Mischlingskaste.* — b) **Schreiber.* — c) **eine Art Baumwanze.* — 2) f. ई f. zu 1) a). — 3) n. *wohlriechende Waare, Wohlgerüche.*

*गान्धिनी f. = गान्दिनी 2).

गान्मुत Kâṭ. 10,11 fehlerhaft für गार्मुत.

*गाब्दिक Adj. von गब्दिका gaṇa सिन्धादि in der Kâç. गान्दिक v. l.

गामन् in युगद्गामन्.

°गामिक Adj. *gehend nach, führend zu* (Weg).

गामिन् Adj. 1) *irgendwohin gehend,* mit einem Ortsadverb, *Acc. (239,6) oder प्रति. — 2) am Ende eines Comp. a) *gehend —, sich bewegend auf, in, nach, zu, wie* oder *auf eine best. Art und Weise* (nach einem Adverb). — b) *fleischlich beiwohnend* (von einem Manne). — c) *erreichend, sich erstreckend bis* oder *auf.* — d) *Jmd zufallend, — zukommend.* — e) *gelangend zu, theilhaftig werdend.* — f) *gerichtet auf* oder *an.* — g) *sich beziehend auf.*

*गामुक Adj. (f. घा) *gehend.*

गाम्भीर्य 1) *Adj. *in der Tiefe befindlich.* — 2) n. a) *Tiefe* (eig. und übertr.). — b) *Würde, unerschütterliche Ruhe.* — c) *Edelmuth.* — d) in der Rhetorik *versteckte Andeutung.*

*गौमन्य Adj. *sich für eine Kuh haltend f. s. K. geltend.*

1. गाय Adj. *schreitend* in उरु°.

2. गाय m. *Gesang.* Vgl. उत्तम°.

3. गाय Adj. *zu Gaja in Beziehung stehend.*

गायक 1) m. *Sänger.* — 2) f. ई *Sängerin.*

गायत्र 1) m. n. *Gesang, Lied.* — 2) f. ई a) *ein in dem bekannten alten 24silbigen* (3×8) *Metrum abgefasstes Lied* und *dieses Metrum selbst.* Nom. abstr. °त्र n. Comm. zu Nâṭjaç. 3,3,7. — b) *die Gâjatrî im ausgez. Sinne, der an Savitar gerichtete Vers* ṚV. 3,62,10. Zuweilen auch Bez. *anderer Verse dieses Metrums.* — c) in Verbindung mit घृत etwa so v. a. *die Grundform und Wesenheit des heiligen Liedes und Wortes.* — d) *ein Metrum von 4×6 Silben.* — e) Beiw. der Durgâ. — f) **Acacia Catechu.* — 3) n. a) *ein im Metrum Gâjatrî abgefasstes Lied.* — b) *das Metrum Gâjatrî* VP. 1,5,52. — c) Name eines Sâman. — 4) Adj. (f. ई) *in der Gâjatrî bestehend, mit ihr verbunden, nach ihr gebildet* (z. B. *nach der Silbenzahl,* d. i. *aus 24 bestehend*). व्रत n. so v. a. ब्रह्मचर्य.

गायत्रकाकुभ Adj. *aus den Metren Gâjatrî und Kakubh bestehend.*

1. गायत्रच्छन्दस् n. *ein Gâjatrî-Metrum* Liṭ. 3, 1,24; vgl. Vaitân. 19,16.

2. गायत्रच्छन्दस् Adj. *dem das Metrum Gâjatrî gehört* oder *geweiht ist, sich auf dasselbe beziehend* Maitr. S. 2,3,3.

गायत्रपार्श्व n. Name eines Sâman.

गायत्रबार्हत Adj. *aus den Metren Gâjatrî und Bṛhatî bestehend.*

गायत्रवर्तनि Adj. *in Gâjatrî-Maassen sich bewegend.*

गायत्रवेपस् Adj. *zu Gesängen anregend.*

गायत्रि (metrisch) f. = गायत्र 2) b).

गायत्रिन् m. 1) *Liedersänger.* — 2) *Acacia Catechu.*

गायत्रिसार m. *Catechu.*

गायत्रीकारम् Absol. *unter Verwandlung in Gâjatrî-Strophen.*

गायत्रीषडङ्ग, °षड्गुरु, °पुरश्चरण, °भाष्य und °रहस्य n. Titel von Werken.

गायत्रीवल्लभ m. Beiw. Çiva's.

गायत्रीसामन् n. Name verschiedener Sâman

गायत्र्य Adj. Bez. einer Art Soma.

गायत्र्यासित n. Name eines Sâman.

गायन 1) m. a) *Sänger. Lobsänger.* — b) **Schwätzer.* — c) N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 2) *f. ई *Sängerin.* — 3) n. *Gesang.*

गायन्तिका f. N. pr. einer Höhle (Nîlak.) MBa. 5,111,16, v. l.

गायन्ती f. N. pr. der Gattin Gaja's.

गायस् in घनु°.

गार् n. Name eines Sâman. Vgl. मह°.

*गारक m. *Eclipta prostrata* Gal.

गारि in मद्र°.

*गारित्र n. *Reis.*

गारुगि m. *ein best. Tact* S. S. S. 212.

गारुड 1) Adj. *die Gestalt des Vogels* Garuḍa *habend, von ihm stammend, ihn betreffend.* — 2) m. *a) ein best.* Kalpa 2) A). — *b) eine Art Reis* Gal. — 3) *f. ई *eine best. Schlingpflanze* Rāǵān. 3, 90. — 4) n. *a) Smaragd.* Als Gegengift Kād. 56,20; vgl. Spr. 3910. — *b) Gold.* — *c) eine best. Zauberformel gegen Gift.* — *d)* Titel eines Werkes Hemādri 1,513,8; vgl. गारुडं भूततन्त्रम् Kullūk. 3,49.

गारुडिक m. *Giftbeschwörer.*

गारुत्मत 1) Adj. vom *Vogel* Garuḍa *kommend* u. s. w. — 2) (*m. Gal. und n.) *Smaragd* Hemādri 1,303,17. Bhāvapr. 1,97. 260. 268. In Verbindung mit अश्मन् als Gegengift Spr. 3910.

*गारुत्मतपत्रिका f. *eine best. Schlingpflanze.*

गार्ग 1) *Adj. von गार्ग्य. — 2) m. *a) ein best. Tact* S. S. S. 236. — *b) verächtliches Metron. von गार्गी. — *c)* fehlerhaft für गार्ग्य Patron. — 3) f. ई *a)* f. zum Patron. गार्ग्य. — *b)* Bein. der Durgā.

*गार्गक 1) Adj. *dem* Gārgja *gehörig, ihn verehrend.* — 2) f. °र्गिका *die Abstammung von* Garga. — 3) n. *eine Versammlung von Nachkommen des* Garga.

*गार्गर्य m. Patron. von गर्गर.

गार्गि m. N. pr. eines Astronomen.

*गार्गिक m. verächtliches Metron. von गार्गी.

1. गार्गी s. u. गार्ग.

2. *गार्गी Adv. mit भू *zu einem* Gārgja *werden.*

गार्गीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

*गार्गीपुत्रकायणि, *°पुत्रायणि und *°पुत्रि m. Patronn. von गार्गीपुत्र.

गार्गीब्राह्मण n. Titel eines Brāhmaṇa.

*गार्गीयि, °यति *wie einen* Gārgja *behandeln; Med. sich wie ein G. benehmen.*

गार्गीय 1) Adj. von Garga (oder *Gārgja) *herrührend, — verfasst.* — 2) *m. Pl. *die Schule der Nachkommen* Garga's oder Gārgjājaṇa's.

*गार्गेय m. Metron. von गार्गी.

गार्ग्य 1) Adj. von गर्ग. — 2) m. Patron. von गर्ग. *a)* N. pr. verschiedener Lehrer. *Nom. abstr. °त्व n. Ind. St. 13,413. — *b)* N. pr. eines Königs der Gandharva. — *c)* Pl. N. pr. eines Volksstammes.

गार्ग्यायण m. Patron. von गार्ग्य, N. pr. eines Lehrers.

*गार्ग्यायणक Adj. und n. Ind. St. 13,413.

गार्ग्यायणि m. Patron. von गार्ग्यायण.

*गार्ग्यायणीय m. Pl. *die Schule des* Gārgjājaṇa.

*गार्ङ्र m. *Möhre* Rāǵān. 7,24.

*गार्तक Adj. von गर्त.

गार्त्समद 1) Adj. von गृत्समद. — 2) m. Patron. von गृत्समद. Auch Pl. — 3) n. Name eines Sāman.

गार्दभ Adj. *asininus.* यान n. *mit Eseln bespannt* Āpast.

*गार्दभराथिक Adj. *für einen von Eseln gezogenen Wagen geeignet.*

गार्दभि m. N. pr. eines Mannes MBh. 13,4,59. गर्दभि v. l.

गार्दभिन् m. Pl. Name einer Dynastie.

गार्ध्र n. *Gier.*

गार्ध्र° oft fehlerhaft für गार्ध्र.

गार्ध्र Adj. *vulturinus.*

*गार्ध्रपत्त m. *ein mit Geierfedern geschmückter Pfeil.*

गार्ध्रपत्त्र, गार्ध्रराजित, गार्ध्रवाजित und गार्ध्रवासस् Adj. *mit Geierfedern geschmückt;* m. *ein solcher Pfeil.*

गार्भ Adj. 1) *aus einem Mutterleibe geboren.* — 2) *auf einen Fötus bezüglich.*

गार्भिक Adj. *zum Mutterleibe in Beziehung stehend.*

*गार्भिण und *गार्भिणय n. *ein Verein schwangerer Frauen.*

गार्मुत 1) Adj. *aus der* Garmut *genannten Bohnenart bereitet* Maitr. S. 2,2,4. — 2) m. = गर्मुत 1) Āpast. Çr. 16,19. — 3) *n. *eine Art Honig.* v. l. कार्मुक und कार्मुत.

गार्ष्टय Adj. *von einer Färse geboren.*

गार्ह Adj. *häuslich* in °मेध.

गार्हकमेधिक m. Pl. *die Pflichten eines Hausherrn.*

गार्हपत्त n. *die Stellung —, Würde eines Hausherrn.*

गार्हपत्य 1) Adj. mit अग्नि oder m. mit Ergänzung von अग्नि *das Feuer des Hausherrn* (eines der drei heiligen Feuer). — 2) m. oder n. *der Ort wo dieses Feuer unterhalten wird.* — 3) m. Pl. *eine best. Klasse von Manen.* — 4) n. *Herrschaft im Hause, Hausstand, Haushaltung.*

गार्हपत्यस्थान n., °त्यागार m. und °त्यायतन n. *der Raum, in welchem sich das Hausfeuer befindet.*

गार्हपत्येष्टका f. *ein best. Backstein* Vaitān.

गार्हमेध m. = गृह° *Hausopfer.*

गार्हस्थ्य fehlerhaft für °स्थ्य.

गार्हस्थ्य 1) Adj. *einem Hausherrn zukommend, — obliegend.* — 2) n. *a) der Stand des Hausvaters* (Gaut.) *oder der Hausmutter.* — *b) Hausstand, häusliche Einrichtung, das Haus mit Allem was darin ist.*

गार्ह्य Adj. *häuslich.*

गाल Adj. *mit der Kehle hervorgebracht.*

*गालक्षार n. *eine Art Salz* Gal.

गालन n. 1) *das Durchseihen.* — 2) *das Schimpfen, Schmähen* Nilak. zu MBh. 12,68,31. — 3) von unbekannter Bed. Hem. Joc. 3,110.

गालव m. 1) *Symplocos racemosa oder eine andere weisse Species.* — 2) *eine Art Ebenholz. — 3) N. pr. eines alten Lehrers. Pl. *sein Geschlecht.* — 4) Pl. *eine best. Schule.*

गालविं m. Patron. von गालव.

गालि f. Pl. *Schimpfreden, — wörter.* °दान n. (Rāǵat. 7,305) und °प्रदान n. (Comm. zu Pāṇ. 41, 13) *das Schimpfen.* Auch गाली f. Pl. Rāǵat. 7,1172.

गालिनी f. *eine best. Fingerverbindung.*

गालिमत् Adj. *Schimpfwörter in Bereitschaft habend.*

*गालोडय, °यति = गालोडितमाचष्टे; Med. विमर्शे.

*गालोडित 1) Adj. = उन्मादशील, रोगार्त und मूर्ख. — 2) n. *Prüfung.*

गालोड्य n. *Lotussamen* Rāǵān. 10,191. Bhāvapr. 1,245.

गावल्गणि m. Patron. des Saṁǵaja.

गावामयनिक Adj. *zur Feier* गवामयन *gehörig* Nidān. 7,4,3.

गाविष्ठिर m. Patron. von गविष्ठिर.

*गाविष्ठिरायण m. Patron. von गाविष्ठिर.

*गावी f. = गो *Kuh.*

गावीधुकं Adj. *aus der Coix barbata bereitet* Maitr. S. 2,6,3. Āpast. Çr. 17,12.

गावेधुकं Adj. (*f. ई) dass.

*गावेश Adj. von गवेश.

*गावेष Adj. von गवेष.

गाह्, गाहते (episch auch Act.) *sich tauchen —, baden —, eindringen —, sich hineinbegeben —, sich vertiefen in* (Acc.). कर्तुम् *so v. a. sich messen können mit* (Gen.) Veṇīsaṁh. 2,11. — Partic. गाढ 1) *worin man sich taucht oder badet.* — 2) *wohin Etwas dringt.* °कर्ण: *so v. a. mit offenen Ohren.* — 3) *fest angedrückt, — angezogen, — anschliessend, fest.* °मु, गाढ° und Compar. गाढतरम्, गाढतर° Adv. — 4) *heftig, stark, intensiv.* गाढम्, गाढ° und Compar. गाढतरम् Adv. — गाढित s. bes. — Mit अति *auftauchen, sich halten —, sich erheben über* (Acc.). — °गाढ *sehr stark, —intensiv* Bālc. P. 1,15,28. °मु Adv. *zu sehr, über die Maassen* MBh. 4,4,36. — Mit अभि *eindringen in* (Acc.). — Mit अव oder व 1) *sich tauchen —, baden —, eindringen —, sich hineinbegeben —, sich wagen —* (Prasannar. 63,17), *sich vertiefen in* (Loc. oder Acc.). — 2) *aufgehen in* (Acc.). — 3) *ergründen, begreifen.* — Partic. 1) अवगाढ *a) worin man sich eintaucht, — badet.* — *b) eingetaucht —, hineingedrungen in;* die Ergänzung im Acc., Loc. (Āpast. 1,11,17), Gen.

oder im Comp. vorangehend. — c) *vertieft, tief liegend.* — d) *versteckt, stockend.* — e) *verschwunden, zu Nichte geworden.* — 2) अवगाह्य = अवगाह a). — Caus. 1) *sich eintauchen —, baden lassen in* (Loc.). — 2) *sich eintauchen —, baden in* (Loc.). — Mit सम्यञ्च् Caus. *schwemmen* (ein Pferd). — Mit व्यव 1) *sich tauchen —, eindringen in* (Acc.). — 2) *einbrechen* (von der Nacht). — Mit समा, °गाढतर *sehr heftig, — intensiv.* दुःख Kâraṇḍ. 25,13. — Mit उद् *auftauchen.* — उद्गाढ *überwallend, — mässig, heftig.* प्रेमोद्गाढ von *Liebe überströmend* Spr. 4218. — Mit उप *eindringen in* (Acc.). — Mit प्र *sich hineinmachen in, durchdringen;* mit Acc. — Mit सम्प्र *sich tauchen in, durchdringen;* mit Acc. — Caus. *eintauchen.* — Mit संप्र *sich tauchen —, sich hineinbegeben in* (Acc.). — Mit प्रति *eindringen —, sich hineinbegeben in* (Acc.) — Mit वि 1) *sich tauchen —, baden —, sich stecken —, eindringen —, sich hineinbegeben in* (Acc. oder Loc.). कलाम् *so v. a. sich messen können mit* (Gen.) 251,7. — 2) *eindringen in Jmd, so v. a. durchbohren;* mit Acc. — 3) *gelangen zu, theilhaftig werden;* mit Acc. Spr. 7307. — 4) *sich vertiefen in, so v. a. nachdenken über* (Acc.). — 5) *einbrechen* (von der Nacht). — Partic. विगाढ 1) *worin man taucht, — badet.* — 2) *eingetaucht —, sich badend in* (Loc.), *tief eingedrungen* (von einer Waffe) MBh. 4,64,36. — 3) *ein —, angebrochen, Platz ergriffen —, den Anfang genommen habend.* — Mit प्रवि *sich tauchen —, sich hineinbegeben in* (Acc.). — Mit *सम् dass.

गाढ 1) **Adj. sich tauchend in* in उद्° und उद्क°. — 2) m. *Tiefe, das Innere.*

गाहन n. *das Eintauchen, Baden.*

गाहनीय n. impers. *sich zu tauchen u. s. w.*

गाहित n. *Tiefe, das Innere* MBh. 3,103,10.

गाह्य in दुर्गाह्य.

गिद् m. N. pr. eines göttlichen Wesens (nach dem Comm.) Taṇḍja-Br. 1,7,7.

*गिध (1) gaṇa मूलविभुजादि.

*गिन्दुक m. *Spielball.*

1. गिर्, गिरते s. u. 1. गर् mit सम्.

2. गिर् 1) Adj. Subst. *anrufend, Lobsänger.* — 2) f. a) *Wort, Ruf, Spruch, Preis, Lob.* — b) Sg. und Pl. *Rede, Sprache, Worte, Ausspruch.* तद्गिरा *nach seinem Ausspruch, auf seinen Rath* 119,25. गिरा मम so v. a. *in meinem Namen.* गिरां पतिः (Vaṭṭ. Joas. 4,18) und गिरां प्रभविष्णुः Bez. Bṛhaspati's, *des Planeten Jupiter.* गिरङ्गेन MBh. 4,2103 fehlerhaft für गिराङ्गेन. — c) *Stimme.* — d) *die Göttin der Rede, Sarasvati.* — e) *eine best. mystische Silbe.*

3. गिर्, गिरति, °ते s. 2. गर्.

4. °गिर् Adj. *verschlingend.*

1. गिर 1) am Ende eines adj. Comp. = 2. गिर् *Stimme* 219,17. — 2) *f. घा *Rede.*

2. *गिर Adj. *verschlingend.*

3. गिर am Ende eines adv. Comp. = गिरि *Berg.*

*गिरण n. *das Verschlingen* Gal.

गिरपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

गिरार्वध् Adj. *an Anrufungen sich ergötzend.*

गिरि 1) m. a) *Berg, Gebirge, Höhe.* — b) Bez. *der Zahl acht.* — c) **Wolke.* — d) **eine best. Augenkrankheit.* किरि Kâç. — e) **Spielball.* — f) **eine best. schlechte Eigenschaft des Quecksilbers.* — g) **= गैरीपक.* — h) Name eines auf einen Schüler Çaṁkarâkârja's zurückgeführten Bettelordens, dessen Mitglieder ihrem Namen das Wort गिरि hinten anfügen. — i) N. pr. eines Sohnes des Çvaphalka. — 2) *f. a) *das Verschlingen.* — b) *Haus.* — 3) Adj. a) *von Bergen kommend* RV. 5,66,11 (wenn die Lesart richtig ist). — b) **ehrwürdig.*

गिरिकै 1) Adj. Beiw. der Horen der Götter Maitr. S. 2,9,9 (किरिकै VS.) und Çiva's. — 2) m. a) **Spielball.* — b) N. pr. eines Schlangendämons (buddh.). — 3) f. घा a) **Maus.* — b) N. pr. der Gemahlin Vasu's.

गिरिकच्छप m. *eine Schildkrötenart.*

*गिरिकाण्टक m. Indra's *Donnerkeil.*

*गिरिकदम्ब und °क m. *eine Kadamba-Art.*

*गिरिकदली f. *eine Kadali-Art* Râǵân. 11,42.

*गिरिकर्णी f. *Clitoria Ternatea.*

गिरिकर्णिका f. 1) **die Erde.* — 2) *Clitoria Ternatea* Râǵân. 3,77. — 3) **eine Achyranthes-Art.*

*गिरिकर्णी f. 1) *Clitoria Ternatea.* — 2) *Alhagi Maurorum.*

*गिरिकाण Adj. *einäugig in Folge der Krankheit* Gir.

गिरिकुक्कुर n. *Berghöhle* Spr. 7686.

गिरिकूट n. *Berggipfel* Bulg. P. 5,17,9.

गिरिक्षित्र m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,14,3.

गिरिक्षित् 1) Adj. *auf Höhen wohnend.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

गिरिक्षिप m. N. pr. einer Sohnes des Çvaphalka.

गिरिक्षित v. l.

गिरिगङ्गा f. N. pr. eines Flusses.

*गिरिगुड m. *Spielball.*

गिरिगैरिकधातु MBh. 5,7272 fehlerhaft für गिरेर्गै°.

गिरिचक्रवर्तिन् m. *der Berge Fürst, der Himavant* Kumâras. 7,52.

गिरिचर 1) Adj. *im Gebirge sich umhertreibend, — aufhaltend.* — 2) m. *ein wilder Elephant* Kâd. 136,6.

गिरिज 1) m. a) **eine Bassia-Art.* — b) **Bauhinia variegata* Râǵân. 10,24. — c) N. pr. eines Mannes. — 2) f. घा a) **Bez. verschiedener Pflanzen: eine Citronenart, = काली, तुङ्गपाषाणभेदा, गिरिकदली, त्रायमाणा und श्वेतबुक्का.* — b) Patron. der Pârvati. — 3) *n. a) *Talk.* — b) *Röthel.* — c) *Eisen.*

गिरिज्ञ Adj. *auf Bergen entsprungen* RV. 5,87,1.

गिरिजाकुमार m. N. pr. eines Schülers des Çaṁkarâkârja.

गिरिजाधव und °जापति m. Bein. Çiva's.

गिरिजापुत्र m. N. pr. eines Oberhauptes der Gâṇapatja.

गिरिजाप्रिय m. Bein. Çiva's.

*गिरिजामल n. *Talk.*

गिरिजामाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

गिरिजाल n. *Bergkette.*

*गिरिज्वर m. Indra's *Donnerkeil.*

*गिरिज्वरसमुद्भव n. *Röthel* Gal.

*गिरिणाख gaṇa गिरिनद्यादि.

गिरिणदी f. *Bergstrom.*

*गिरिणद्ध Adj. *von Bergen umschlossen.*

*गिरिणितम्ब m. *Bergabhang.*

गिरित्र Adj. *Berge beherrschend,* Beiw. und Bein. Rudra-Çiva's.

गिरिदुर्ग 1) Adj. *wegen gebirgiger Lage schwer zugänglich;* n. *ein solcher Platz.* — 2) n. N. pr. einer Oertlichkeit.

गिरिदुर्गेश्वरी f. Patron. der Pârvati Bilâs. 95,22.

गिरिद्वार n. *Gebirgspass.*

गिरिधर und °दीक्षित m. N. pr. eines Autors.

गिरिधातु m. 1) Pl. *Bergerze.* — 2) *Röthel* R. 2, 96,19.

*गिरिधन्व m. Indra's *Donnerkeil.*

*गिरिनख = गिरिणाख.

गिरिनगर n. N. pr. einer *Stadt* in Dakshiṇâpatha.

गिरिनदी f. = गिरिणदी.

*गिरिनद्ध Adj. = गिरिणद्ध.

गिरिनन्दिनी f. 1) *Bergstrom.* — 2) Patron. der Pârvati Prasannar. 1,11.

*गिरिनितम्ब m. = °णितम्ब.

गिरिनिम्नगा f. *Bergstrom.*

*गिरिनिम्ब m. *ein der Melia Bukayun verwandter Baum* Râǵân. 9,12.

गिरिपति m. *ein grosser Berg,* — *Fels* Bilâs. 187,6.

गिरिपैर Adj. *auf* गिरि *folgend.* रुद्रस्य नाम

Maitr. S. 2,6,8. 4,4,2.

*गिरिपीलु m. *Grewia asiatica* Bhâv. 11,113.

गिरिपुर n. *Gebirgsstadt* oder N. pr. *einer solchen Stadt.*

*गिरिपुष्पक n. *Benzoeharz.*

गिरिपृष्ठ n. *Bergkuppe.*

गिरिप्रपात m. *eine steile Felswand.*

गिरिप्रस्थ m. *Bergebene.*

*गिरिप्रिया f. *das Weibchen des Bos grunniens.*

गिरिबान्धव m. Bein. Çiva's.

गिरिंबुध्न Adj. (f. घ्नी) = गिरिबुध्न.

गिरिभिद् 1) Adj. *einen Berg durchbrechend* (Fluss) Âpast. Çr. 11,20,3. — 2) f. *Plectranthus scutellarioides.*

*गिरिभू f. 1) *ein best. Pflanze,* = तुम्बपाषाणभेदा. — 2) Bein. der Pârvati.

गिरिर्धक् Adj. *aus Bergen hervorbrechend.*

गिरिमल्लिका f. *Wrightia antidysenterica* Karaka 7,5.

गिरिमात्र Adj. *Bergesumfang habend* Çat. Br. 1,9,1,10.

*गिरिमान 1) Adj. dass. — 2) m. *Elephant.*

गिरिमाल und °क m. *ein best. Baum.*

*गिरिमृद् f. und *°मृद्भव n. *Röthel.*

*गिरिमेद m. *Vachellia farnesiana.*

*गिरिपक und *गिरिपाक m. *Spielball.*

गिरिरक्ष m. N. pr. eines Sohnes des Çvaphalka Harîv. 1,38,52 (गिरिक्षिप v. l.). °क्षु VP.² 4,98. 98.

गिरिराज् m. *der Berge Fürst,* wohl der Himavant.

गिरिवर्तिका f. *eine Wachtelart.*

*गिरिवासिन् 1) Adj. *im Gebirge wohnend,* — *wachsend.* — 2) m. *ein best. Knollengewächs* Bhâv. 7,81.

गिरिव्रज m. N. pr. der Hauptstadt der Magadha.

गिरिश 1) Adj. *im Gebirge wohnend,* Beiw. und m. Bein. Rudra-Çiva's VS. — 2) m. N. pr. eines Rudra. — 3) f. घा *a) ein best. Vogel* Gal. Sucr. 1,201,10 (गिरिशालट्टा° zu lesen). — *b)* Bein. der Durgâ Harîv. 2,107,6.

गिरिशन्त (VS.) und गिरिशय Adj. = गिरिश 1).

गिरिशर्मन् m. N. pr. eines Mannes.

*गिरिशायिका f. = गिरिश 3) *a)* Gal.

गिरिशालिनी f. *Clitoria Ternatea.*

गिरिशिखर m. n. *Bergspitze* Bâlar. P. 3,17,8. Nâgân. 43,17.

गिरिशृङ्ग m. 1) *Bein. Ganeça's. — 2) N. pr. eines Landes oder Volkes Ind. St. 10,317.

गिरिषद् Adj. *auf Bergen sitzend* (Rudra).

गिरिष्ठा (auch viersilbig) Adj. *auf Bergen befindlich, im Gebirge hausend, von Bergen kommend.*

*गिरिसंभव 1) m. *Waldmaus* Gal. — 2) n. *Erdharz* Gal.

गिरिसर्प m. *eine Schlangenart.*

*गिरिसानु n. *Bergebene.*

*गिरिसार m. 1) *Eisen.* — 2) *Zinn.* — 3) Bein. des Gebirges Malaja.

गिरिसारमय Adj. (f. ई) *eisern.*

गिरिसुता f. Metron. der Pârvati.

गिरिसुताकान्त m. Bein. Çiva's.

गिरिसेन m. N. pr. eines Mannes (buddh.)

गिरिस्रवा f. *Bergstrom.*

गिरिह्वा f. *Clitoria Ternatea.*

गिरीन्द्र m. 1) *ein hoher Berg* Spr. 2108. — 2) Bez. *der Zahl acht.*

*गिरीषक m. *Spielball.*

1. *गिरीश m. Bein. Bṛhaspati's.

2. गिरीश 1) m. *a) ein Fürst der Berge, ein grosser Berg;* *insbes. der Himavant. — *b)* Bein. Çiva's. — *c)* N. pr. eines Rudra. — 2) f. घा Bein. der Durgâ.

गिरीक्षम् in घ°.

गिर्याक्षा f. = गिरिक्षा.

गिर्वणस् und गिर्वणस्यु Adj. *Anrufung liebend, der Lieder froh.*

गिर्वन् Adj. *reich an Anrufungen,* — *Lob.*

गिर्वर्वक् (stark °वाक्) Adj. *den Liederreichen fahrend.*

गिर्वाक्षस् Adj. *von Anrufungen dargebracht werden, besungen.*

गिल्, गिलति s. 2. गॄ.

गिल 1) Adj. *am Ende eines Comp. verschlingend.* — 2) *m. *Citronenbaum.*

*गिलगिल Adj. *verschlingend.*

*गिलयाक् m. *Krokodil.*

गिलन n. *das Verschlingen.*

गिलायु m. *eine harte Geschwulst im Schlunde.*

*गिलि f. *das Verschlingen.*

गिलोड्य *die Knolle einer kleinen Nymphaea.*

*गिष्टु m. *Sänger; Kenner des Sâmaveda.*

*गीःकाम्य, °म्यति *ein Freund der Rede u. s. w. sein.*

*गीःपति m. = गीष्पति 1).

गीर्त 1) Adj. s. u. 2. गॄ. — 2) f. घा *a) eine von einem inspirirten Lehrer in gebundener Rede verkündete Lehre;* insbes. *die Bhagavadgîtâ* Spr. 7772. °तत्त्वप्रकाशिका f., °तात्पर्य n., °तात्पर्यबुद्धि f., °भाष्य n., °भाष्यविवेचन n., °व्याख्या f., °व्याख्यान n., °सार, °स्तुनिर्णय m., गीतामृततरंगिणी f. und गीतार्थविवरण n. Titel von Commentaren und Supracommentaren dazu. — *b) ein best. Metrum.* — 3) n. *a) Gesang* TBr. 3,4,8,2. Gaut. Âpast. — *b)* Titel von 4 Hymnen auf Kṛshṇa.

गीतक 1) n. *a) Gesang, Lied.* — *b) ein best. Versmaass.* — *c) etwa Gesangsweise* (deren sieben). — 2) f. °तिका *a) ein kurzer Gesang, ein kleines Lied.* गाथिका v. l. — *b) ein best. Metrum.* — *c) eine Strophe im Gîti-Metrum.*

गीतकणिउका f. Titel eines Pariçishṭa des SV.

*गीतक्रम m. = वर्ण.

गीतज्ञ Adj. *singkar* Çik. 164.

गीतगङ्गाधर n. Titel eines Gedichts.

गीतगिरीश n. desgl.

गीतगोविन्द n. Titel eines bekannten lyrischen Dramas.

गीतगौरीपति und °गौरीश Titel eines Werkes.

गीतनृत्य n. 1) Sg. *Gesang und Tanz* R. 1,24,8 (°नृत्यं च zu lesen). — 2) *ein best. Tanz* S. S. S. 263.

गीतपुस्तक n. und °संग्रह m. Titel *einer Sammlung von Gesängen* (buddh.).

गीतप्रकाश m. Titel eines Werkes.

गीतप्रिय 1) Adj. (f. घा) *den Gesang liebend.* — 2) f. घा N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

गीतबन्धन n. *ein episches Gedicht, das gesungen wird.*

गीतमार्ग m. = दृशपद्चङ्क्रमण (Comm.).

*गीतमोदिन् 1) Adj. *am Gesang sich erfreuend.* — 2) m. *ein Kimnara.*

गीतवादन n. Sg. *Gesang und Musik* M. 2,178.

गीताचार्य m. *Gesanglehrer.*

गीतापन Adj. *von Gesang begleitet.*

गीतार्थ m. *ein Mönch, der ausgelernt hat,* Hem. Par. 8,385. 13,82.

गीति f. 1) *Gesang* Gaim. 2,1,36. — 2) *ein best. Metrum.*

गीतिन् Adj. *der singend recitirt.*

गीतिसूत्र n. *ein Sûtra im Gîti-Metrum* Sâmav. in der Vorrede zu Ârsheya. S. X, Z. 7.

गीत्यार्या f. *ein best. Metrum.*

गैंधा f. *Gesang.*

*गीरथ m. Bein. Bṛhaspati's.

गीर्ण s. u. 1. und 2. गॄ.

*गीर्णि f. *das Verschlingen.*

*गीर्देवी f. *die Göttin der Rede,* Sarasvati.

*गीर्पति m. Bein. Bṛhaspati's.

*गीर्लता f. *Cardiospermum Halicacabum* Bhân. 3,72.

गीर्वाण m. *ein Gott.*

*गीर्वाणकुसुम n. *Gewürznelken* Bhân. 12,86.

गीर्वाणपदमञ्जरि f. Titel eines Werkes VP.² 3,186.

गीर्वाणवर्त्मन् n. *der Luftraum* Kir. 2.38,7. 89, 22. 91,6.

गीर्वाणवाग्वल्लरि und गीर्वाणशब्दपद्मवल्लरि f. = गीर्वाणपदमञ्जरि VP.² 3,136.

गीर्वाणसेनापति m. Bein. Skanda's Bilan. 93,7.

गीर्वाणेन्द्रसरस्वती m. N. pr. eines Lehrers.

*गीर्वि Adj. *verschlingend.*

*गीष्पति m. 1) *ein Gelehrter.* — 2) Bein. Bṛhaspati's.

*गीस्तरा f. *eine vorzügliche Rede, — Stimme.*

*गीस्त्व n. Nom. abstr. von 2. गिर्.

1. गु, *गवते (शब्द्यते शब्दे, घनै). Intens. (nur जोगुवे und जोगुवान) *ertönen lassen, laut aussprechen, verkünden.* — Mit प्रति *hören lassen vor* (Loc.).

2. *गु, गवते (गतिकर्मन्).

3. *गु, गुवति *cacare.* Partic. गून. — Mit चि, °गून.

4. °गु Adj. *kommend, gehend.*

5. गु 1) am Ende eines adj. Comp. von 1. गो *Rind, Kuh, Erde, Strahl.* — 2) *n. a) *Wasser.* — b) *das Haar auf dem Körper.*

गुग्गुल (*m.) *Bdellion.*

*गुग्गुलात m. *eine best. Pflanze* Gal.

गुग्गुलु 1) m. (später) und n. *Bdellion.* गुग्गुलुगन्धि Adj. Vaitân. — 2) *m. *eine roth blühende Moringa.* — 3) f. गुग्गुलू N. pr. einer Apsaras.

*गुग्गुलुक m. *ein Händler mit Bdellion;* f. ई.

*गुग्गुलुह m. = गुग्गुलु 2).

*गुङ्कण Adj. *näselnd* Gal.

गुडु 1) m. N. pr. eines Mannes; Pl. *sein Geschlecht.* — 2) f. गुडू *der personificirte Neumond* (Sîs.).

गुच्छ m. 1) *Busch, Büschel, Bund, Strauss.* °गुल्म n. Sg. *Busche und Sträucher.* — 2) *ein Perlenschmuck von 32 oder 70 Schnüren.* — 3) * *Abschnitt in einer Erzählung* Gal.

गुच्छक 1) * m. a) b) = गुच्छ 1) 2). — c) = गुच्छिन् Râéân. 9,73. — 2) n. *eine best. wohlriechende Pflanze* Bhâvapr. 1,133.

*गुच्छकपिण्या m. *eine best. Kornart.*

*गुच्छकारञ्ज m. *eine* Karañga-*Art* Râéân. 9,70.

*गुच्छदन्तिका f. *Musa sapientum* Râéân. 11,36.

*गुच्छपत्त्र m. *Weinpalme* Râéân. 9,87.

*गुच्छपुष्प 1) m. *Alstonia scholaris* Râéân. 12,33. — 2) f. ई. a) *Grislea tomentosa* Râéân. 6,217. — b) *ein best. Strauch* Râéân. 4,167.

*गुच्छपुष्पक m. Bez. *zweier* Karañga-*Arten* Râéân. 9,70. 73.

*गुच्छफल 1) m. a) *eine* Karañga-*Art* Râéân. 9, 73. — b) *Strychnos potatorum.* — c) *Mimusops hexandra* Râéân. 11,73. — 2) f. या a) *Musa sapientum.* — b) *Weinstock.* — c) *Solanum indicum und Jacquini.* — d) *eine best. Hülsenfrucht.*

*गुच्छवृक्षा f. v. l. für गुच्छवृक्षा.

*गुच्छमूलिका f. *Scirpus Kysoor* Râéân. 8,143.

*गुच्छल m. *ein best. Gras* Gal. Vgl. गुच्छाल.

*गुच्छवृक्षा f. *eine best. Staude* Râéân. 5,139.

*गुच्छार्ध m. *ein Perlenschmuck von 24 Schnüren.*

*गुच्छाल m. *Andropogon Schoenanthus* Râéân. 8,122.

*गुच्छालुकन्द m. *eine best. essbare Wurzel* Râéân. 7,130.

*गुच्छिन् m. *eine* Karañga-*Art* Râéân. 9,70.

*गुञ् s. गुञ्ज्.

गुञ्जारी f. *eine best.* Râgiṇî S. S. S. 37.

गुञ्ज्, गुञ्जति, *गुञ्जति, *गोञ्जति *summen, brummen.* — Mit समुद् *zu summen anfangen* Prasannar. 107,13.

गुञ्ज 1) m. (*f. या) *Gesumme.* — 2) *m. *Büschel, Bund, Strauss.* — 3) f. या a) *Abrus precatorius* (*die Pflanze und der Same*). Das Samenkorn auch als *best. Gewicht* Varâh. Bṛh. S. 81,11. 12. — b) *eine best. Pflanze mit giftiger Wurzel.* — c) **Trinkstube.* — d) * *das Nachdenken.*

*गुञ्जक 1) m. *eine best. Pflanze* Gal. — 2) f. गुञ्जिका *das Korn des Abrus precatorius.*

*गुञ्जकृत् m. *Biene.*

*गुञ्जन und गुञ्जित (Kir. 2,74,4) n. *Gesumme.*

गुञ्जिन् Adj. in या°.

गुटिका f. 1) *Kügelchen.* — 2) *Pille.* — 3) *Perle.* — 4) *Trinkbecher.*

गुटिकाञ्जन n. *in Kugelform gebrachtes Collyrium.*

गुटिकापात m. *das Fallen der Kugel, Werfen des Loses.*

गुटिकी Adv. mit कृ *zu einer Pille drehen.*

*गुड्, गुडति (रक्षायाम्).

गुड 1) m. a) *Kugel.* — b) *Spielball. — c) * *Bissen, Mundvoll.* — d) *trockner, in runde Stücke sich ballender Zucker oder gekochter Zuckerrohrsaft, Melasse.* — e) * *Rüstung eines Elephanten.* — f) * *Baumwollenstaude.* — g) Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) m. (und *f. या) *Pille.* — 3) (*m.) und f. (या und *ई) *Euphorbia antiquorum* Karaka 7,10. — 4) * f. या *eine best. Schilfart* Râéân. 8,31.

गुडक 1) m. a) *Kugel.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — b) * *Mundvoll, Bissen.* — c) *eine best. in Melasse gekochte Arsenei.* — 2) f. गुडिका a) *Pille.* — b) *Kern.* — 3) *n. *Melasse.*

*गुडकरी f. *eine best.* Râgiṇî

गुडक्षीरमय Adj. *aus Melasse und Milch bestehend* Hemâdri 1,113,15.

*गुडखी f. = गुडूची.

गुडजिह्विकान्याय m. Comm. zu TS. Pâṇ. 8,16.

*गुडतृण n. *Zuckerrohr.*

गुडत्वच् n. *die Rinde von Laurus Cassia* Mat. med. 224.

*गुडत्वच n. 1) dass. — 2) *Muskatblüthe.*

*गुडदारु m. *Zuckerrohr.*

*गुडधाना f. Pl. *Getraidekörner mit Zucker* 227,11.

गुडधेनु f. *eine aus Zucker dargestellte Milchkuh.*

*गुडपर्पटक m. *ein best. Zuckergebäck* Gal.

गुडपिष्ट n. *ein aus Mehl und Zucker bereitetes Backwerk.*

*गुडपुष्प m. *Bassia latifolia* oder *eine andere Species.*

*गुडफल m. 1) *Careya arborea* oder *Salvadora persica.* — 2) *Judendorn.*

*गुडबीज m. *Linsen* Râéân. 16,36.

*गुडभा f. *aus Javanâla gewonnener Zucker.*

गुडमय Adj. (f. ई) *aus Zucker bestehend* Hemâdri 1,362,10. 404,18.

*गुडमूल m. *Amaranthus polygamus.*

*गुडर Adj. von गुड.

*गुडल n. *Rum.*

*गुडलिण्मत् Adj. *Zuckerlecker habend.*

*गुडलिक् Adj. *Zucker leckend.*

गुडशर्करा f. *Zucker.*

*गुडशिग्रु m. *eine roth blühende Moringa.*

गुडसृङ्किका f. *eine Vorrichtung zum Schleudern von Kugeln* (Comm.).

गुडहरीतकी f. *eine in Melasse eingemachte Myrobalane.*

*गुडाका f. *Schlaf, Schläfrigkeit.*

गुडाकेश m. Bein. 1) des Pâṇḍu-Sohnes Arǵuna. — 2) *Çiva's.

*गुडापूप m. *süsses Backwerk* P. 5,2,32, Sch.

*गुडापूपिका f. *ein best. Vollmondstag.*

गुडालक m. n. *Haarlocke.*

*गुडाला f. *ein best. Gras.*

*गुडाशय m. *Walnussbaum* Râéân. 11,32.

गुडाष्टक n. *eine best. Mixtur* Mat. med. 231. Bhâvapr. 4,26. 5,17.

गुडुगुडायन n. *das Kollern.* Vgl. Karaka 6,18.

*गुडुची f. = गुडूची.

गुडुक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

गुडुचिका (Karaka 6,17) und गुडुची f. *Cocculus cordifolius.*

*गुडुर und *°क m. *Bissen, Mundvoll.*

गुडोदक n. *Zuckerwasser.*

गुडोदन n. = गुडौदन.

*गुडाढ्वा f. *Zucker* Râéân. 14,99.

गुडौदन n. *Reisbrei mit Zucker.*

गुण 1) m. (adj. Comp. f. या) a) *der einzelne Faden einer Schnur; Schnur, Strick.* — b) *Bogensehne.* — c) *Saite.* — d) in Verbindung mit Zahlwörtern *Theil. Mal.* Instr. und Abl. Pl. so v. a. — *fach*, — *Mal mehr.* Gewöhnlich am Ende eines adj. Comp. in der Bed. — *fach*, — *plex*, — πλοος. — e) *Multiplicator, Coefficient.* — f) *Unterabtheilung, Art, Species.* — g) *die sechs Arten* oder *Bestandtheile der fürstlichen Politik: Bündniss, Krieg, Ausmarsch, das Haltmachen, Theilung der Streitkräfte* (oder *Entweichung*) und *das Schutzsuchen bei einem Stärkern.* Unter *den vier Arten* sind gemeint: *freindliche Mittel, Bestechung, Entweichung* und *offene Gewalt* R. 5,81,41. — h) *ein unwesentlicher Theil, Nebensache, Accessorium* Jiś. 1,347. *Hilfsact.* — i) *Zuspeise, Zukost, Beigericht.* — k) = गुणकर्मन् *das entferntere Object einer Handlung* 225,12. 16. — l) *Eigenschaft, Eigenthümlichkeit, Beschaffenheit.* — m) *die den fünf Elementen und den fünf Sinneswerkzeugen entsprechenden fünf Haupteigenschaften: Laut, Gefühl, Farbe, Geschmack* und *Geruch.* — n) *die drei Grundeigenschaften alles Seienden, auf deren geringerem oder stärkerem Vorwalten die Stufenleiter der Wesen beruht:* Sattva, Rágas und Tamas. — o) *Beiwort, Epitheton.* — p) *eine löbliche Eigenschaft, Vorzug, Tugend, Verdienst, Vorzüglichkeit, hoher Grad von* (auch von einem Uebel). — q) *die Eigenschaften der Laute*, so v. a. *die sogenannte äussere Articulation* (बाह्यप्रयत्न, *und die drei Accente.* — r) *die erste Vocalverstärkung, die Vocale* अ (अर्, अल्), ए und ओ. — s) * *Sinneswerkzeug.* — t) * *Koch.* — u) * Bein. Bhîmasena's. — 2) f. गुणा a); * *Sansevieria Roxburghiana.* — b) * *eine best. wohlriechende Pflanze*(?). — c) N. pr. einer Fürstin.

गुणक 1) m. a) *Multiplicator.* — b) am Ende eines adj. Comp. *Eigenschaft* 239,1. — c) * *Rechner.* — d) N. pr. eines Kranzwinders. — 2) * f. गुणिका *Geschwulst.*

गुणकारण्डव्यूह m. Titel eines buddh. Werkes.

गुणकरी f. *eine best.* Râgiṇî. Vgl. गुणकिरी.

गुणकर्मन् n. 1) *eine unwesentliche, secundäre Handlung.* Nom. abstr. °र्मत्व n. Comm. zu Nyâyas. 2,1,17. — 2) in der Gramm. *das entferntere Object.*

गुणकलुष n. *Trübung —, das Zusammenfliessen der* गुण 1) n) 104,6.

गुणकार m. 1) *Multiplicator* Âryabh. 2,23. Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu 16. — 2) * Bein. Bhîmasena's.

गुणकारक m. = गुणकार 2) Gal.

गुणकिरणावली f. Titel eines Werkes. °टिप्पणी f. Titel eines *Commentars* dazu.

गुणकिरी f. *eine best.* Râgiṇî S. S. S. 37. 70.

गुणकीर्तन n. *das Besprechen der Vorzüge.*

गुणकृत्य n. *die Function einer Bogensehne* Kumâras. 4,15.

गुणकेतु m. N. pr. eines Buddha.

गुणकेशी f. N. pr. einer Tochter Mâtali's.

गुणक्री f. = गुणकिरी S. S. S. 63.

गुणगण m. *eine Menge von Vorzügen* Spr. 7669. Bhâg. P. 5,3,11.

* गुणगान n. *das Besingen der Vorzüge, Lobgesang.*

गुणगुणाय्, °यते *tosen, donnern.*

गुणगुणारव (onomatop.) m. *Gemurmel* Hem. Par. 12,162.

गुणग्राहक Adj. (f. या) *eine Vorliebe für Vorzüge habend, f. V. empfänglich* Kir. 2,5. Ind. St. 15,339.

गुणग्राह्य (Conj.) Adj. = गुणग्राहिन् Spr. 6112.

गुणग्रहण n. *das Anerkennen von Vorzügen, Lobrede* Ind. St. 15,367. Harshaç. 143,14.

गुणग्राम m. *eine Menge von Vorzügen.*

गुणग्राहिन् Adj. *ein Verständniss für Vorzüge habend, das Gute zu würdigen verstehend* 290,22. Pañc. 3,7.

गुणघातिन् Adj. *Andern das Gute verleidend* Spr. 2240.

गुणचन्द्र m. N. pr. verschiedener Männer.

गुणचन्द्रिका f. Titel eines Werkes.

गुणच्छेद m. *das Reissen des Strickes* und zugleich *das Schwinden der Vorzüge* 173,16.

गुणज्ञ Adj. *Vorzüge zu würdigen verstehend* 166, 5. 173,9. Nom. abstr. °ज्ञता f. Mâlatîm. 37,7 (127,1).

गुणतस् Adv. 1) *den* गुण 1) n); *gemäss.* — 2) *von Seiten der löblichen Eigenschaften.*

गुणता f. 1) *das Untergeordnetsein* HBh. 3,149, 12. Nyâyam. 2,1,17. — 2) *das ein Vorzug Sein* Sâh. D. 603 (zu lesen अदोषताय गुणता).

गुणत्यागिन् Adj. *das Gute fahren lassend.*

गुणत्रयविचारण n. Titel eines Werkes.

गुणत्व n. Nom. abstr. zu गुण 1) a) A) c) und p).

गुणदीधितिटिप्पणी und °दीधितिटीका f. Titel zweier *Commentare* zur Gunaprakâçavivṛti.

गुणदीपक n. *eine Vergleichung, bei der ein Eigenschaftswort das tertium comparationis bildet.*

गुणदेव m. N. pr. eines Schülers des Gunâḍhja.

गुणदोषोद्धारण n. *das aus einem Vorzuge einen Fehler Machen* Kuval. 164,a (137,b).

गुणन 1) n. a) *das Multipliciren.* — b) *das Hervorheben der Vorzüge.* — c) * = 2) Gal. — 2) * f. ई *wiederholtes Studium, Repetition* Taik.

गुणनिका f. 1) *wiederholtes Studium, Repetition* Çiç. 2,78. = पाठनिश्चय und पाठनिश्चिति H. an. und Med. — 2) etwa *Kleinod* Ânandal. 3. Bâlar. 160,5. — 3) * Tant. — 4) * *Prolog eines Schauspiels.* — 5) * *Null.*

गुणनिधि m. 1) *eine Schatzkammer von Vorzügen, ein ganz vorzüglicher Mann* Spr. 7828. — 2) N. pr. eines Mannes.

गुणनीय 1) Adj. *zu multipliciren* Uttarâ zu Vaṇîs. Bâm. 26 (24),11. — 2) * m. = गुणनिका 1).

* गुणपट्टी Adj. f. *Beine wie Stricke habend.*

गुणपालित m. N. pr. eines Mannes.

गुणप्रकाशदीधितिमायूरी f. Titel eines Commentars zur Gunaprakâçavivṛti.

गुणप्रकाशविवृति f. Titel eines Commentars. °परीक्षा oder °भावप्रकाशिका f. Titel eines Commentars dazu.

गुणप्रभ m. N. pr. eines buddh. Lehrers.

गुणबद्ध Adj. *mit Stricken gebunden* und zugleich *durch Vorzüge gefesselt* Kathâs. 18,345.

गुणभद्र m. N. pr. eines Autors.

गुणभाज् Adj. *Vorzüge besitzend* Spr. 7669.

गुणभिन्न Adj. *nach den drei Qualitäten geschieden* Ind. St. 9,162.

गुणभूत Adj. *untergeordnet, abhängig* Mahâbh. 5,28,a. *secundär* Sarvad. 77,17. 78,13.

* गुणभ्रंश m. *Verlust aller Vorzüge.*

गुणमत n. *die Lehre derer, welche die Qualitäten verehren.*

गुणमति m. N. pr. eines buddh. Lehrers.

गुणमञ्जरी f. Titel eines Werkes.

गुणमय Adj. 1) *aus Fäden bestehend, faserig* Spr. 3802. — 2) *aus den* गुण 1) n) *hervorgegangen, darauf beruhend, dieselben enthaltend.* — 3) *aus Vorzügen bestehend, tugendhaft* Spr. 3802.

गुणमुख्या f. N. pr. einer Apsaras VP.^{2} 2,81.

गुणय्, °यति 1) *vervielfachen, multipliciren.* गुणित a) *multiplicirt, — mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — b) *vermehrt, verstärkt.* — c) *verbunden mit, erfüllt von* (im Comp. vorangehend). — 2) *zu thun pflegen* Bâlar. 227,20. — 3) * धामन्. — Mit धनु, °गुणित 1) *angesammelt.* — 2) *verbunden mit* (im Comp. vorangehend). — Mit परि, °गुणित 1) *wiederholt.* — 2) *vermehrt um* (im Comp. vorangehend). — Mit प्र s. प्रगुणय्. — Mit सम् *multipliciren.*

गुणयुक्त Adj. *an einem Strick angebunden* und zugleich *mit Vorzügen versehen* Spr. 7838.

गुणयोग m. *die Berührung mit einem Stricke* und

zugleich — *mit Jmds Eigenthümlichkeiten* Kap. 4,26.

गुणरत्न n. Titel einer kurzen Spruchsammlung und eines Njâja-Werkes.

गुणरत्नकोशस्तोत्र n. Name einer *Hymne*.

गुणरत्नमाला f. Titel eines med. Werkes Bai-vapa. 4,139.

गुणरहस्य n. Titel eines Commentars. °प्रकाश m. Titel eines Commentars dazu.

गुणराग m. *das Wohlgefallen an Vorzügen*.

गुणराजप्रभास m. N. pr. eines Buddha Lalit. 365,19.

गुणराशि m. 1) Bein. Çiva's. — 2) N. pr. eines Buddha.

गुणार्ह Adj. *durch Eigenthümlichkeiten mächtig geworden* Ind. St. 9,144.

गुणाल m. N. pr. eines Sohnes Bhoǵa's.

*गुणालयनिका und *°लयनी f. *Zelt*.

गुणालेशमुख्र Titel eines Werkes.

गुणवचन m. n. *Eigenschaftswort*.

गुणवत्ता f. *Besitz löblicher Eigenschaften, Tugendhaftigkeit*.

गुणवत्त्व n. *Besitz von Eigenschaften*.

गुणवत्त्व 1) Adj. *a) mit einem Faden —, mit einer Schnur versehen* 163,26 (zugleich in der Bed. c). — *b) mit den fünf Haupteigenschaften versehen; s.* गुण 1) m). — *c) mit löblichen Eigenschaften —, mit Vorzügen versehen, tugendhaft, vorzüglich, vortrefflich, ausgezeichnet, ersprieslich*. Compar. गुणवत्तर, Superl. गुणवत्तम. — 2) m. N. pr. eines Sohnes von 3) *b*) α). — 3) f. °वती *a) eine Verbindung von drei* Çloka, *durch welche ein und derselbe Satz durchgeht*. — *b)* N. pr. einer Tochter α) Sunábha's. — β) Guṇaságara's.

गुणवर्तिन् Adj. *auf dem Wege der Tugend sich befindend*.

गुणवर्मन् m. N. pr. eines Mannes.

गुणवाचक Adj. *eine Eigenschaft ausdrückend*.

गुणवाद m. 1) *eine Aussage in uneigentlichem Sinne* Gaim. 1,2,10. — 2) *eine sonstigen Beweismitteln widersprechende Aussage* Ind. St. 1,15.

गुणवादिन् Adj. *Jmds Vorzüge hervorhebend*.

गुणविध MBu. 12,11466 fehlerhaft für °विधि.

गुणविष्णु m. N. pr. eines Scholiasten

*गुणवृत und *°क m. *Mast oder ein Pfosten zum Anbinden eines Bootes*.

गुणवृत्ति f. *ein secundäres, uneigentliches Verhältniss*.

गुणवेदिन् Adj. *die Eigenschaften kennend* Bai-vapa. 1,179.

गुणव्रत n. *ein Gelübde von grösserem Verdienste* Hem. Joc. 2,1. 3,1. 4. 73.

गुणशतशालिन् Adj. *Hunderte von Vorzügen besitzend* Spr. 2127.

गुणशब्द m. *Eigenschaftswort*.

गुणशिरोमणि m. Titel eines Commentars. °टिप्पण (sic) und °टीका Titel zweier *Commentare* dazu.

गुणशील m. N. pr. eines Kaitja Hem. Par. 1,19.

गुणशील in स°.

गुणसंयुक्त Adj. *mit löblichen Eigenschaften versehen* 60,7.

गुणसंस्कार 1) am Anf. eines Comp. *Beschaffenheit und Zubereitung* Gaut. 15,6. — 2) m. *das Non plus ultra von Vorzügen* R. 5,85,5.

गुणसमुद्र m. = गुणसागर 1) Ind. St. 14,364.

गुणसंपन्न Adj. *mit löblichen Eigenschaften versehen* Gaut. 28,35.

गुणसागर m. 1) *ein Meer —, ein Ausbund löblicher Eigenschaften*. — 2) *Bein. Brahman's. — 3) N. pr. *a)* *eines Buddha. — *b)* eines Fürsten.

गुणस्थानप्रकरण n. Titel eines Gaina-Werkes.

गुणहानि f. *Mangel an Vorzügen* Âpast.

गुणहीन Adj. *keine Vorzüge besitzend* 193,28.

1. गुणाकर m. 1) *eine Fundgrube —, ein Ausbund löblicher Eigenschaften*. — 2) Bein. *a)* Çiva's. — *b)* *Çâkjamuni's. — 3) N. pr. verschiedener Männer.

2. गुणाकर Adj. (f. आ) *eine Fundgrube von Vorzügen besitzend* Lalit. 365,18

गुणाकरसूरि m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,362.

गुणाक्तर Pañkat. 42,14 fehlerhaft für घृणाक्तर.

गुणागुण m. Pl. *die Vorzüge und Mängel* M. 3, 22. 9,331. °ज्ञ Adj. (f. आ) MBu. 13,1,24. Spr. 2130, v.l.

गुणाङ्ग n. Pl. *aus löblichen Eigenschaften entspringende Handlungen* R. 2,77,13.

गुणाढ्य 1) *Adj. *reich an Vorzügen*. — 2) m. *a)* *= गुणाढ्यक Gal. — *b)* N. pr. des Verfassers der Bṛhatkathâ.

*गुणाढ्यक m. *Alangium decapetalum* Râǵan. 9,75.

गुणातिपात m. in der Dramatik *das Schmälern anerkannter Vorzüge*.

गुणातिशय m. in der Dramatik *das Steigern anerkannter Vorzüge*.

गुणाधान n. *Hinzufügung accessorischer Eigenschaften, das zweckdienlicher Machen* Karaka 3,1. Çâk. zu Bîdar. 1,1,1 (S. 7,1, Z. 11).

गुणाधिप m. N. pr. eines Fürsten.

*गुणाधिष्ठान (Gal.) und *°क n. *der Theil des Körpers, um den der Gürtel befestigt wird*.

गुणानन्द 1) m. N. pr. eines Autors. — 2) f. ई Titel eines von ihm verfassten Commentars.

गुणानुराग m. *ein Wohlgefallen an Vorzügen, Beifall*.

गुणान्तर n. *eine andere Eigenschaft* Spr. 2165. °ं यत् so v. a. *sich anders —, sich besser gestalten, gewinnen* 4029. °रापत्ति f. *Erlangung einer anderen Eigenschaft* Nyâyas. 2,2,59. °राधान n. *das Etwas Hinzuthun von seiner Seite*, so v. a. *das Handanlegen, Sorgen für* (Gen.) Chr. 235,26. Comm. zu Bhatt. 8,19. 119.

गुणान्वय Adj. *mit Qualitäten verbunden* Çvetâçv. Up. 5,7.

गुणान्वित Adj. *mit löblichen Eigenschaften —, mit Vorzügen versehen* 256,32. M. 2 247. नेत्र n. so v. a. *Glück verheissend* 20.

*गुणाब्धि m. *ein Buddha*.

गुणाभिलाषिन् Adj. *nach Vorzügen verlangend* 97,30.

गुणाय, °यते *zu einem Vorzug werden, wie ein V. erscheinen*.

गुणायन Adj. *auf dem Wege der Tugend wandelnd*.

गुणाराम m. N. pr. eines Schauspielers.

गुणालय m. *eine Stätte von Vorzügen*, so v. a. *im Besitz vieler Vorzüge* Spr. 2139. सर्व° Chr. 175,18.

गुणालाभ m. *das Nichtanschlagen, Unwirksamkeit*.

गुणावरा f. N. pr. einer Apsaras VP.² 2,81.

गुणावरुद्ध Adj. *die richtigen Eigenschaften habend* Bai-vapa. 1,142.

गुणाश्रय m. 1) *der Sitz der Eigenschaften, Stoff, Substanz* AK. 3,4,136. — 2) *der Sitz von Vorzügen*, so v. a. *ein sehr tugendhafter Mann* 150,11.

गुणितव्य Adj. *zu multipliciren*.

गुणिन् 1) Adj. *a) mit einer Schnur —, mit einem Strick versehen* Spr. 7617 (zugleich Bed. *d*). — *b) Theile habend, aus Theilen bestehend*. — *c) Eigenschaften besitzend; Subst. Gegenstand, Object*. गुणिलिङ्ग Adj. so v. a. *das Geschlecht des Substantivs habend*. — *d) löbliche Eigenschaften —, Vorzüge besitzend*. यत्क्षण् n. so v. a. *ein Glück verheissender Tag*. — *e) am Ende eines Comp. mit ihm und den Vorzügen versehen*. — *f) die erste Vocalsteigerung erfordernd*. — 2) *m. *Bogen*.

गुणिसर्वस्व n. Titel eines Werkes.

गुणी Adv. 1) mit यम् *sich Jmd* (Gen.) *unterordnen, —zu Willen fügen*. — 2) mit भू dass. °भूत *Jmd* (Gen.) *untergeordnet, zu Jmds Verfügung stehend; in ein untergeordnetes Verhältniss getreten, bedeutungslos geworden*.

गुणीकरण n. *das zu einem Vorzug Machen*. दोष° Kuval. 164,a.

गुणीभाव m. *das Treten in ein untergeordnetes Verhältniss*.

गुणेश m. *Herr der drei Qualitäten.*

*गुणेश्वर m. Bein. des Berges Kṛitrakúṭa.

गुणोत्कर्ष m. 1) *ein Plus an Vorzügen* 253,6. *ausserordentliche Vorzüge* Spr. 6644. — 2) **Dagegengehenk* Gal.

गुणोत्कीर्तन n. = गुणकीर्तन Ind. St. 15,265. 442.

गुणोत्कृष्ट Adj. *an löblichen Eigenschaften höher stehend, besser* M. 8,73.

गुणोत्तर Adj. dass. Sch. 1,177,20.

गुणोपपन्न Adj. *mit löblichen Eigenschaften versehen, günstig ausgestattet* Vaṛâh. Jogaj. 1,2.

गुणोपासक m. *ein Verehrer der Qualitäten* (eine best. philosophische Schule).

गुण्ठ्, गुण्ठयति *verhüllen, bedecken.* गुण्ठित *gehüllt in, bedeckt mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). कालपाशेन *umstrickt.* — Mit अव dass. °गुण्ठया *das Haupt verhüllend.* °गुण्ठित *verhüllt, gehüllt in, bedeckt —, überzogen mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). पांसुपादाद्यगुण्ठित metrisch für पांस्वद्यगुण्ठितपाद्. — Mit समव, °गुण्ठित *gehüllt in* (Acc.). — Mit आ, आगुण्ठित dass. mit Acc. — Mit परि, °गुण्ठित dass. mit Instr. R. Gorr. 2, 17,21.

गुण्ठन n. und °ना f. (Bâlar. 29,11) *das Verhüllen, Bedecken, Ueberziehen mit* (im Comp. vorangehend).

*गुण्ड्, गुण्डयति (वेष्टने, रक्षणे, चूर्णीकरणे). गुण्डित *bestäubt.*

*गुण्ड 1) m. *Scirpus Kysoor* Râǵân. 8,142. *°कन्द m. *die Wurzel dieses Grases* 145. — 2) f. आ *eine best. Schilfart* Râǵân. 8,21, v. l.

गुण्डक 1) m. *a) Staub.* — *b) *Oelgefäss.* — *c) *ein lieblicher Laut.* — *d) * = मलिन.* — 2) f. गुण्डिका *a) etwa Staub, Sand* in °संभूता लिपिः. — *b) *der untere Theil eines Schwertgriffs* Gal.

गुण्डन n. = गुण्ठन.

*गुण्डरोधनिका und °नी (Comm. zu Kâraka 1,1) f. *eine best. Pflanze, wohl ein Crinum.*

*गुण्डाला f. 1) *eine best. Staude* Râǵân. 8,129. — 2) *ein best. Gras* Râǵân. 8,148.

*गुण्डाशिनी oder *गुण्डासिनी f. *ein best. Gras* Râǵân. 8,148.

गुण्डिक m. Pl. *Mehl.* — गुण्डिका s. u. गुण्डक.

गुण्डिचा f. N. pr. einer Halle, in der das Bildniss Purushottama's aufgestellt wird, Kâṭhaḳ. 1,14.

गुण्ड्र m. oder गुण्ड्रा f. *ein Cyperus* Vaṛâh. Bṛ. S. 54,100. Vgl. गुन्द्र.

गुण्य Adj. 1) **mit Vorzügen versehen.* — 2) *zu multipliciren, die zu multiplicirende Zahl.* Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Âçval. 2,22.

*गुत्स m. 1) *Büschel, Bund, Strauss.* — 2) *ein Perlenschmuck von 32 Schnüren.* — 3) *eine best. Pflanze.*

*गुत्सक m. 1) *Büschel, Bund, Strauss.* — 2) *Abschnitt in einer Erzählung.*

*गुत्सकपुष्प m. *Alstonia scholaris.*

*गुत्सार्ध m. *ein Perlenschmuck von 24 Schnüren.*

गुदं m. und n. (spät) *Darm, Mastdarm, After.* गुदौ कार्ष्ण्यौ *die beiden Bauchdarme.* Am Ende eines adj. Comp. *f. आ und ई. — Vgl. गुद्रा.

गुदकील m. und *°क m. *Hämorrhoiden.*

गुदग्रह m. *Mastdarmkrämpfe* Kâraka 5,10.

गुदज्ञ n. n. Pl. *Hämorrhoiden* Kâraka 6,9. 18. Bhâvpr. 4,10.

गुदनिर्गम m. (Bhâvpr. 3,141) und °निःसरण n. (Kâraka 6,10. Bhâvpr. 3,140) *Mastdarmvorfall.*

*गुदपरिणाह m. N. pr. eines Mannes. वकनख° m. Pl. *die Nachkommen des* Bakanakha *und* Gudaparinaddha.

गुदपाक m. *Entzündung des Afters* Kâraka 6,10.

गुदभ्रंश m. *Mastdarmvorfall* Kâraka 6,10.

गुदयोनि Adj. *pathicus* Bhâvpr. 1,24.

*गुदर Adj. von गुद.

गुदरोग m. *eine Krankheit des Mastdarms.*

गुदवदन n. *Mastdarmöffnung, After* Ind. St. 15,383.

गुदवदना f. N. pr. einer Gottheit Kâlâ. 4,41.

*गुदवर्त्मन् n. *After.*

गुदा f. Pl. *Gedärme.* Vgl. गुदं.

गुदाङ्कुर m. *Hämorrhoiden* Bhâvpr. 4,4.

गुदावर्त m. *Verstopfung.*

गुदाह्वय m. *Hämorrhoiden.*

गुदेष्ट m. *Afteröffnung* Bhâvpr. 4,1.

*गुध् 1) गुध्यति (परिवेष्टने). — 2) गुध्राति (रोषे). — 3) गोधते (क्रीडापाम्).

*गुधेर Adj. *beschützend.*

*गुन्दल m. *der Ton einer Trommel.*

*गुन्दाल m. = गुन्द्राल.

*गुन्द्, गुन्द्रयति v. l. für कुन्द्.

गुन्द्र 1) m. *a) *Saccharum Sara. — b) eine andere Pflanze,* = पटोल Bhâvpr. 2,210. — 2) (*m.) f. आ und (*n.) *die Wurzel von Cyperus pertenuis.* — 3) f. आ *a) Typha angustifolia* Bhâvpr. 1,210. — *b) *Cyperus rotundus.* — *c) *Coix barbata.* — *d) *Fennich.*

गुन्द्रफला f. *Aglaia Roxburghiana* Bhâvpr. 1,192.

*गुन्द्राल m. *eine Art Fasan.*

1. गुप् (ohne Präsensstamm; गोपत् = गोपयत् Gîr. 6,12 verdächtig), जुगोप u. s. w. 1) *hüten, bewahren, bewachen, schützen,* — vor (Abl.). गुपित und गुप्त (jünger) *gehütet, bewacht, geschützt.* Superl. गुप्ततम. — 2) *gut verwahren, verheimlichen, geheim halten.* गोपितुम् 179,3. गुप्त *gut verwahrt, geheim gehalten, versteckt, verborgen.* दण्ड *eine heimliche Strafe,* so v. a. *eine erpresste Geldsumme.* गुप्तम् Adv. *im Geheimen, — Verborgenen, ungesehen, versteckt* 114,17. 24. 116,18. 22. 117,16. 126,28. गुप्त° dass. Harshaṃ. 1,89,9. — Desid. जुगुप्सते (episch auch Act.) 1) *sich hüten vor* (Abl.). जुगुप्सित **einen Abscheu habend vor* (Abl.). — 2) *meiden, vermeiden, verabscheuen;* mit Acc. 166,16. जुगुप्सित *vor dem oder wovor man einen Abscheu hat.* Superl. °तम. — 3) *sich abgestossen —, sich unangenehm berührt —, sich beleidigt fühlen.* — Mit अधि, °गुप्त *beschützt von* (im Comp. vorangehend). — Mit अनु, °गुप्त 1) *behütet, beschützt, bewahrt,* °गुप्तं नि-धापय् *Etwas gut verwahren* Kâraka 3,7. — 2) *verdeckt, versteckt.* °म् Adv. *im Geheimen.* — Mit अभि, °गुप्त *behütet, beschützt, bewahrt.* — Mit उप, °गुप्त *versteckt, verborgen.* — Mit *निस् *behüten, beschützen.* — Mit परि Desid. *sich hüten vor* (Abl.). — Mit प्रति 1) *sich hüten vor* (Abl.). — 2) प्रतिगुप्त *behütet, geschützt.* — Mit वि Desid. *sich scheu zurückziehen.* — Mit सम्, संगुप्त 1) *gehütet, beschützt, bewacht.* — 2) *verwahrt, versteckt, verborgen, geheim gehalten.* — Mit अभिसम्, °संगुप्त *gehütet, beschützt.*

2. °गुप् Adj. 1) *hütend, bewahrend.* — 2) *sich hütend vor* Naish. 6,66.

3. गुप्, गुप्यति *verwirrt werden.*

*गुप्ति m. *Fürst, König.*

गुप्त 1) Adj. s. u. 1. गुप्. — 2) m. N. pr. verschiedener Fürsten Kâd. 3,1. Auch ein beliebter Vaiçja-Name. Häufig am Ende eines Comp. — 3) f. आ *a) *eine verheirathete Frau, die im Geheimen Umgang mit einem Geliebten pflegt.* — *b) Mucuna pruriens.* — *c)* ein Frauenname. — 4) n. *das Verborgene.* Loc. *an einem versteckten Orte* 114,7.

गुप्तक m. N. pr. eines Fürsten der Sauvîra.

*गुप्तगति m. *Späher.*

गुप्तगृह n. *Schlafgemach* Gal. Pârâd.

*गुप्तचर m. Bein. Bâlarâma's.

गुप्ततीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

गुप्तदीक्षातत्त्व n. Titel eines Werkes.

गुप्तप्रयाग m. N. pr. einer Oertlichkeit.

*गुप्तमणि m. *Versteck* Gal.

गुप्तमति m. N. pr. eines Kaufmanns Hem. Par. 1,269.

*गुप्तरजस्वला f. *ein eben mannbar gewordenes Mädchen* Gal.

गुप्तवती f. Titel eines Tantra.

गुप्तवैर Adj. (f. आ) *mit verborgener Feindschaft*

Ind. St. 2,263.

गुप्तशील Adj. (f. आ) *verschlagen, listig.*

गुप्तसरस्वती f. N. pr. eines Flusses.

गुप्तसाधनतन्त्र n. Titel eines Werkes.

गुप्तस्नेह 1) Adj (f. आ) *mit verborgener Zuneigung.* — 2) *f. आ *Alangium hexapetalum.*

*गुप्तस्नेह m. = गुप्तस्नेह 2) Gal.

*गुप्तार्म n. N. pr. einer Oertlichkeit.

गुप्तार्यक m. N. pr. eines Fürsten Mṛicch. 107,17.

गुप्तावधूत Adj. *der im Geheimen sich von Allem losgesagt hat.*

गुप्तासन n. *eine best. Art zu sitzen.*

गुप्ति f. 1) *Behütung, Bewahrung, das in Schutz Nehmen, Schutz.* — 2) bei den Gaina *das sich in Acht Nehmen, auf seiner Hut Sein, — in Bezug auf* (im Comp. vorangehend). — 3) *Verbergung, Gehelmhaltung.* — 4) *Schutzmittel, Befestigungswerke, munimenta.* — 5) *Gefängniss* Varâh. Bṛ. 3,10. — 6) *Loch in der Erde.* — 7) *das Graben eines Loches.* — 8) *Ort wohin man den Kehricht wirft.* — 9) *Leck in einem Boote.* — 10) *the well or lower deck of a boat.*

गुप्तिक m. N. pr. eines Mannes.

*गुप्तिबन्धम् Absol. P. 3,4,41, Sch.

गुप्त्यधिकृत m. *Kerkermeister.*

*गुफ्, *गुफति und गुम्फ्, गुम्फति *winden* (einen Kranz) Naish. 8,32. *aufreihen.* *गुफित und गुम्फित *gewunden, aufgereiht.* — Caus. गुम्फयति *winden.*

गुम्फ m. 1) *das Winden eines Kranzes.* — 2) *Aneinanderreihung.* वाणीनाम् Bâlar. 4,5. — 3) *Armband. — 4) *Knebelbart.

°गुम्फक Adj. (f. °गुम्फिका) *aufreihend.*

गुम्फन 1) n. *a) *das Winden eines Kranzes.* — *b) *das Aneinanderreihen* (von Worten) Bâlar. 305, 21. — 2) f. आ *das Aufreihen.* नैयायिक° Bâlar. 130, 11. *Aneinanderreihung* (als rhetorische Figur).

गुर्, गुर्ते (ausnahmsweise auch Act., insbes. im ved. Perfect.) *aufheben. Vom Simplex nur ved. Partic. गूर्त *gebilligt, willkommen, angenehm, gratus.* — *Caus. गोरयते (उद्यमने, भक्षणे). — Mit अति *aufschreien.* — Mit अप *zurückweisen, Missbilligung aussprechen, bedrohen, schmähen.* — Mit अभि *zustimmen, billigen, Beifall bezeigen;* mit Acc. अभिगूर्त *mit beifälligem Zuruf begleitet.* — Mit अव *mit Drohungen auf Jmd* (Loc. oder Dat.) *losfahren* Naish. 3,1,18 und Cit. im Comm. dazu. Absol. अवगूर्य auch M. 4,163 zu lesen mit Hdschrr. und Medhâtithi. *Partic. अवगूर्ण. — Mit आ *Beifall bezeigen, billigen; zusagen, einwilligen;* mit Acc. Ohne Obj. *die* आगुर् *aussprechen.* — Mit उद् 1) *drohend die Stimme erheben.* — 2) *aufheben.* Verbum fin. nur Bhaṭṭ. उदूर्ण *aufgehoben* Vaṇis. 171. Ind. St. 13,489, N. 2. — Mit प्र *hinaus rufen.*

*गुरण n. *das Aufheben.*

गुरु 1) Adj. (f. गुर्वी; Compar. गरीयस् und Superl. गरिष्ठ s. bes.) *a) schwer, schwerer als* (Abl.) 187,17. गुरुतर auch = गुरु MBh. 12,184,37. — *b) schwer im Magen liegend, — verdaulich.* — *c) gross* (dem äussern Umfange nach) Bâlar. 91, 20. — *d) schwer zu vollbringen* (Bâlar. 82,2), — *zu ertragen, drückend, heftig, stark, gross* (dem Grade nach), *arg, schlimm* Mṛicch. 80. Mit einem Gen. Pl. *der ärgste unter.* गुरुतर *grösser, ärger, schlimmer; recht arg, — schlimm* Pañcat. 241,15. — *e) wichtig, gewichtig, eine grosse Bedeutung habend, viel geltend.* गुरुतर *mehr geltend als; sehr wichtig, — hoch stehend.* Auch गुरु in der Bed. von गुरुतर. — *f) ehrwürdig, in grossem Ansehen stehend* (von Personen). गुरुतर *ehrwürdiger; sehr ehrwürdig.* — *g) prosodisch lang.* — 2) m. *a) eine ehrwürdige, hoch angesehene Person, Vater, Mutter, ein älterer Verwandter;* insbes. *der Lehrer.* Du. *die Eltern.* Pl. *die Eltern und andere ehrwürdige Personen;* auch ehrerbietig vom *Lehrer* 253,16 (auch der Name im Pl.). Mit einem Gen. Pl. oder am Ende eines Comp. so v. a. *das Haupt von.* — *b)* bei den Çâkta *der Verfasser eines Mantra.* — *c) der Lehrer* der Götter, Bṛhaspati. — *d) der Planet Jupiter.* — *e)* Bein. *a) *Droṇa's, des Lehrers der Pâṇḍava.* — *β)* des Philosophen Prabhâkara. — *f) das 9te astrologische Haus.* — *g) *Mucuna pruriens* Râǵân. 3,39. — *h)* N. pr. eines Sohnes des Saṁkṛti. — 3) f. गुर्वी *a)* f. zu गुरु 2) *a)* Âpast. 1,21,9. — *b) schwanger, eine schwangere Frau.* — *c) *die Frau eines Lehrers.*

गुरुक Adj. 1) *ein wenig schwer.* Auch von einem krankhaften Zustande der Glieder. — 2) *prosodisch lang.*

*गुरुकण्ठ m. *Pfau* Gal. Vgl. गुरुण्टक.

गुरुकथा f. Titel eines Werkes.

गुरुकर्मन् n. *eine Angelegenheit des Lehrers* Âpast. 1,3,23.

*गुरुकार m. *Verehrung.*

गुरुकार्य n. *eine wichtige Angelegenheit* 213,24.

गुरुकुल n. *das Haus des Lehrers* 40,6. 41,13.22. °वास m. *der Aufenthalt im H. d. L., der Stand eines Schülers* 16. *°कुलावासिन् m. *ein im H. d. L. Wohnender, Schüler* Gal.

गुरुकृत Adj. *hoch angeschlagen, gepriesen* Spr. 7186.

गुरुक्रतु m. *ein grosses Opfer* Jâǵ. 3,328.

गुरुक्रम m. *Aufeinanderfolge der Lehrer, — der Verfasser von Mantra* (bei den Çâkta).

गुरुक्षेप m. N. pr. eines Fürsten VP.² 4,167.

गुरुगवी f. in द्य°.

गुरुगीता f. und °स्तोत्र n. Titel eines Abschnittes im Skandapurâṇa.

गुरुगृह n. 1) *das Haus des Lehrers* 40,1. — 2) *die Zodiakalbilder Schütze und Fische.*

*गुरुघ्न 1) Adj. *einen* गुरु 2) *a) tödtend.* — 2) m. *weisser Senf.*

गुरुचन्द्रोदयकौमुदी f. Titel eines Werkes.

गुरुजन m. *eine ehrwürdige Person, Vater, Mutter, Eltern* Spr. 7818.

*गुरुण्टक m. *eine Art Pfau.* Vgl. गुरुकण्ठ.

गुरुण्ड m. Pl. N. pr. einer Dynastie.

गुरुतल्प m. 1) *das Ehebett des Lehrers.* — 2) *Entweihung des Ehebettes des Lehrers* Gaut. — 3) *Entweiher des Ehebettes des Lehrers.*

गुरुतल्पग (Gaut. 21,1. 23,3. R. 2,63,28), °तल्पगामिन् (Âpast.) und °तल्परत Adj. *das Ehebett des Lehrers entweihend.*

गुरुतल्पाभिगमन n. *das Entweihen des Ehebettes des Lehrers.*

गुरुतल्पिन् Adj. *das Ehebett des Lehrers entweihend.*

गुरुता 1) *Schwere.* — 2) *Beschwerde, Last.* — 3) *Wichtigkeit.* — 4) *Würde.* — 5) *der Stand des Lehrers.*

गुरुताल m. *ein best. Tact.*

गुरुतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

गुरुत्व n. 1) *Schwere.* — 2) *Schwerfälligkeit, Trägheit.* — 3) *Strenge, Härte.* — 4) *Würde, Ansehen.* — 5) *prosodische Länge* TS. Prât. — 6) *der Stand des Lehrers* MBh. 3,178,44.

गुरुत्वक n. *Schwere.*

गुरुदर्शन n. *Anblick des Lehrers* Gaut. 2,14.37.

गुरुदार m. *die Frau des Lehrers* Âpast.

गुरुदास m. N. pr. eines Lehrers.

गुरुदिवस m. *Dienstag* Âryabh. 1,3.

गुरुदीक्षा f. *Weihe zum Lehreramt.* °तत्त्व n. Titel eines Werkes.

*गुरुदेवत n. *das Mondhaus* Pushja Gal.

गुरुदेवस्वामिन् m. N. pr. eines Scholiasten Weber, Lit. 111.

*गुरुदैवत n. = गुरुदेवत.

गुरुधी m. N. pr. eines Sohnes des Saṁkṛti VP.² 4,137.

गुरुधुर् f. Pl. *schwere Arbeit* 41,13.

*गुरुपत्र 1) n. *Zinn.* — 2) f. आ *Tamarindenbaum.*

*गुरुपत्रक n. *Zinn* Gal.

गुरुपत्नी f. *die Frau des Lehrers* Spr. 2170.

गुरुपरिपाटी f. Titel eines Gaina-Werkes.

गुरुपादाभ्यर्च m. *demüthige Verehrung des Lehrers.*

गुरुपुत्र m. *der Sohn eines Lehrers* Ind. St. 13,405.

गुरुपूजा f. *die einem Lehrer erwiesene Ehre* Vaṃs. Joseph. 4,40.

गुरुप्रसादनीय Adj. *womit man dem Lehrer einen Gefallen erweist* Âpast. 1,3,9.

गुरुप्रसूत Adj. *von älteren Verwandten die Erlaubniss habend* Gaut. 18,5.

गुरुभ m. *das Mondhaus* Pushja.

गुरुभार m. N. pr. eines Sohnes des Garuḍa.

गुरुभारिक Adj. *schwer (Speise)* Bhâvapr. 2,62.

गुरुभार्या f. *die Frau des Lehrers* Gaut. 2,33.

गुरुभृत् Adj. *Schweres tragend.*

गुरुमत्ता f. *Schwere.*

गुरुमत्त् Adj. 1) f. °मती *schwanger.* — 2) *einen prosodisch langen Vocal enthaltend.*

*गुरुमर्दल m. *eine Art Trommel.*

गुरुमुष्टि m. *eine tüchtige Handvoll* Kâṭh. 21,7. दर्भगुरुमुष्टि Maitr. S. 3,3,6. Vgl. मुमुष्टि.

गुरुमेरु m. *ein best. Tact* S. S. S. 218.

*गुरुरत्न n. *Topas.*

गुरुलघुता f. *ein hoher oder niedriger Werth* Spr. 3935.

गुरुलाघव n. 1) *die grosse und geringe Bedeutung, — Wichtigkeit, relative Wichtigkeit, — Werth* Spr. 2175. — 2) *prosodische Länge und Kürze* Çalt. Bh. 4 (°लाघवम् zu lesen).

गुरुवंश m. Titel eines Werkes.

गुरुवत् Adv. = गुरुरिव und गुराविव

*गुरुवर्चोघ्न m. *Citronenbaum.*

गुरुवर्तिन् Adj. *ehrwürdigen Personen gegenüber sich ehrerbietig benehmend.*

गुरुवाक्यक्लेशसंयत् m. Titel eines Werkes.

गुरुवास m. *der Aufenthalt beim Lehrer, der Stand eines Schülers* MBh. 14,26,4. 33,5 (Pl.).

*गुरुवासन m. *Acacia Catechu* Gal.

गुरुविषयितावाद् m. Titel eines Werkes.

गुरुवीर्य m. N. pr. eines Fürsten VP.² 4,137.

गुरुवृत्त Adj. = गुरुवर्तिन्.

गुरुवृत्ति f. *das Benehmen dem Lehrer gegenüber* 40,9. *das richtige B. d. L. g.* °पर Adj. 101,6.

गुरुव्याख्या f. Titel eines Commentars VP.² 5,370.

*गुरुशिशया f. = शिशिया.

गुरुशिष्यसंवाद m. Titel *eines Dialogs zwischen Lehrer und Schüler.*

गुरुशुश्रूषा f. *Gehorsam gegen den Lehrer* Spr. 2178. Vâmana 4,3,19.

गुरुशुश्रूषु Adj. *dem Lehrer gehorsam* Ind. St. 13,406.

गुरुशीपादुकापूजा f. *demüthige Verehrung des Lehrers.*

गुरुसखी f. *die Freundin eines ältern Verwandten* Âpast. 1,21,9 (°सखीं zu lesen).

गुरुसंनिधि m. *Gegenwart des Lehrers* Âpast.

गुरुसमवाय m. *eine Mehrheit von Lehrern* Âpast.

*गुरुसाहा f. *Dalbergia Sissoo.*

गुरुस्कन्ध m. 1) *eine best. Pflanze.* — 2) N. pr. eines Gebirges.

गुरुस्तव m. Titel eines Werkes.

गुरुस्त्रीगमनीय Adj. *einen Ehebruch mit der Frau des Lehrers betreffend* M. 11,102.

गुरुह m. Pl. N. pr. eines Volkes Varâh. Bṛh. S. 14,28.

*गुरुहन् m. *ein Mörder seines Lehrers.*

गुरू Adv. mit कर् *zu seinem Lehrer machen.*

गुरूदर Adj. *schwer verdauend.* Nom. abstr. °त्व n. Suçr. 2,408,21.

*गुरेटक *ein best. Gras* Deçîn. 1,34. 2,35.

गुर्गण m. Pl. N. pr. eines Volkes Mârk. P. 57,36.

गुर्जर 1) m. *Guzerat.* — 2) f. ई a) dass. Ind. St. 15,252. — b) *eine best.* Râgiṇî.

*गुर्द्, गुर्दते (क्रीडायाम्), गुर्दयति (निकेतने).

*गुर्द् m. und *गुर्दी f. fehlerhaft für गूर्द्, गूर्दी.

*गुर्व्, गूर्वति (उद्यमने).

1. गुर्वर्थ 1) m. a) *eine wichtige Sache* MBh. 6,120,1. — b) *der für den Lehrer bestimmte Lohn* 42,1. 3. MBh. 3,168,63. Râgat. 5,17. Agni-P. 4,9. — c) *eine den Lehrer betreffende Sache* Gaut. 23,30. Chr. 46, 18. — d) *tiefer Sinn* Bhâg. P. 3,16,14. — 2) °म् Adv. *für die Eltern* 94,30. *für den Lehrer* 42,18. 29. Râgat. 5,24. Hemâdri 1,56,1.

2. गुर्वर्थ Adj. *für den Lehrer bestimmt* Gaut. 5,21. M. 11,1.

गुर्वावलि f. Titel zweier Werke Bühler, Rep. No. 714. fg.

गुर्विणी f. 1) Adj. und Subst. *schwanger, eine schwangere Frau.* — 2) *ein best. Metrum.*

गुर्वीसखी f. *die Freundin einer älteren Verwandten* Âpast. 1,21,9 (°सखीं zu lesen).

गुल 1) m. a) = गुड *trockener Zucker oder Melasse.* — b) **glans penis* und **clitoris.* — 2) *f. या *Tithymalus antiquorum.* — 3) *f. ई a) *Kugel, Pille.* — b) *Pocken.*

गुलञ्जिकान्याय m. v. l. für गुड°.

*गुलञ्चकन्द m. *eine best. Knolle.* Vgl. गुलुच्कन्द.

गुलङ् m. Pl. v. l. für गुरुङ्.

गुलिक m. N. pr. eines Jägers.

गुलिका f. 1) *Kugel* (als Geschoss) Naish. 3,127. *Kügelchen.* स्फटिक° Kâd. 157,12. — 2) *Spielball.* — 3) *Perle.* — 4) *Pille* Kâraṇ. 5,179. — 5) *Stück, caput* Âçvadh. 2,20.

*गुलिङ्ग m. *Sperling.*

*गुलुगुधा Adv. mit कर् (पीडायाम् oder क्रीडायाम्) Ganar. 2,96.

गुलुगुलित n. *Gebrüll* (eines Elephanten) Bâlar. 50,4.

*गुलुच्क् m. *Büschel, Bund, Strauss.*

*गुलुच्ककन्द m. *eine best. Knolle* Râgân. 7,30.

*गुलुञ्च, *गुलुञ्क and *°क m. = गुलुच्क्.

गुलुङ् m. Pl. v. l. für गुरुङ्.

*गुलूगुधा Adv. = गुलुगुधा Ganar. 2,96.

गुल्गुलु n. *Bdellion* Ait. Br. 1,28.

गुल्फ m. (adj. Comp. f. घा) *Fussknöchel.*

*गुल्फक m. dass. Gal.

*गुल्फजानु m. *Wurzel des Fussknöchels.*

गुल्फदघ्न Adj. *bis zu den Fussknöcheln reichend* Kâṭh. 26,3. Milaksh. 61,9.

गुल्फदघ्नस Adj. dass. Kâd. 128,8.

गुल्फय्, °यति. Partic. गुल्फित n. = गुल्फित Âpast. Ça. 18,10,3 = 13,7,16; vgl. AV. 3,7,2. — Mit उपवि *Etwas* (Acc.) *reichlich hinzufügen.* — Vgl. विगुल्फ.

*गुल्फनी (गुल्फमनी?) f. *Heer* Gal.

गुल्म 1) m. n. (selten) a) *Strauch, Busch.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — b) *ein Trupp Soldaten, Piquet, Soldatenposten.* Im System 45(*135) *Fusssoldaten,* 27 (*81) *Reiter,* 9 (*27) *Wagen und* 9 (*27) *Elephanten.* — 2) m. a) *krankhafte Anschwellungen verschiedener Art im Unterleibe.* — b) **Milz.* — c) **eine Art Landungsplatz an einem Flussufer.* — 3) *f. ई a) *Gebüsch, Gehölz.* — b) *Myrobalanenbaum.* — c) *Judendorn.* — d) *Kardamomen.* — e) *Zelt.*

गुल्मक m. 1) *Gebüsch.* — 2) N. pr. eines Brahmanen.

गुल्मकालाननरस m. *eine best. Mixtur* Mat. med. 65.

गुल्मकुष्ठ n. *eine Art Aussatz.*

*गुल्मकेतु m. *Sauerampfer* Râgân. 6,130.

*गुल्ममूला n. *frischer Ingwer* Râgân. 6,28.

गुल्मवत् Adj. *an* गुल्म 2) a) *leidend* Hemâdri 1, 720,4 v. u.

*गुल्मवल्ली f. *Sarcostemma viminale* Râgân. 3,86.

गुल्मिन् 1) Adj. = गुल्मवत् Karaka 5,9. Suçr. 2, 451,9. — 2) m. *ein stark belaubter Baum* R. 7,54, 11. — 3) *f. °नी *eine sich weit ausbreitende Schlingpflanze.*

गुल्मी Adv. mit भू *zu einem Busch* —, so v. a. *verthlos werden* Sâṁkhyapr. 8,6.

*गुल्य n. *Süsse.*

गुवाक m. *Betelnussbaum.*

*गुश्मि m. N. pr. = कुक्षि.

*गुश्मि m. N. pr. = गुश्मि; vgl. गौश्म.

गुष्टिर्त Çat. Br. 3,2,3,20 fehlerhaft für गुष्पित 2).

गुष्पिर्त n. 1) *wirre Masse* RV. — 2) *Anhäufung, Anschoppung* AV. 3,7,3. AV. Paipp. 1,4,1; vgl. गुल्पित u. गुत्कप्.

गुसाधिनृपति m. *der Fürst* Hussein.

1. गुह्, गूहति und °ते *zudecken, verhüllen, verbergen, geheim halten.* गूढ (गूळ्ह) *zugedeckt, verhüllt, verborgen, unsichtbar, geheim.* पुरुषा: *geheime Kundschafter,* दण्ड *eine geheime Strafe,* so v. a. *eine erpresste Geldsumme.* गूढम् Adv. *insgeheim.* — Caus. गूहयति. — Desid. *जुघुक्षति und *सुघुक्षति (RV.) *verhüllen* —, *beseitigen wollen.* — Mit अप *verbergen, verstecken.* — Mit समभि Med. *sich zusammenkauern.* — Mit अव 1) *zudecken, hineinstecken, verstecken, verhüllen.* — 2) *umarmen.* — 3) अवगूढ *umschlungen,* so v. a. *ganz ergriffen von* (Instr.) Ind. St. 15,369. — Caus. *hineinstecken lassen in* (Loc.) — Mit समव Med. *sich zusammenkauern* Harîv. 2,103,33. — Mit उद् *so einstecken, dass es an der anderen Seite wieder herauskommt, durchstecken, durchschlingen.* — Mit उप 1) *verdecken, verstecken, verhüllen.* — 2) *umwinden* Daçak. 40,17. — 3) *umfassen, umarmen.* — Mit सम् उप *umfassen, umarmen.* — Mit नि 1) *verdecken, verhüllen, verbergen, verheimlichen.* निगूढ *verdeckt u. s. w.* °म् Adv. *insgeheim.* निगूढचारिन् *im Verborgenen schleichend* 204,18. निगूढतर *recht versteckt.* — 2) *insgeheim hinausführen aus* (Abl.) MBh. 1,162,16, v. l. — Caus. *verstecken, verbergen* Pañcat. 263,6 (ed. Bomb. गूहन् st. निगूहन्). — Mit विनि *verbergen, verstecken.* — Caus. dass. — Mit *परि, *°गूढ. — Mit वि, °गूढ 1) *verborgen, versteckt.* °चारिन् (v. l. निगूढ°) *im Verborgenen schleichend.* — 2) * *tadelhaft.* — Mit *सम्, *संगूढ = संकलित.

2. गूह् f. *Versteck.*

गुह् 1) m. *a*) Beiw. α) des Kriegsgottes Skanda. — β) Çiva's. — γ) *Vishṇu's. — *b*) N. pr. α) eines Fürsten der Nishâda. — β) Pl. eines Volkes. — γ) von Schreibern. — *c*) * *Pferd* oder **ein schnelles Pferd.* — 2) f. गुहा *a*) *Versteck, Höhle;* bildlich so v. a. *das verborgene Herz.* Am Ende eines adj. Comp. f. या Hemâdri 1,478,11. 695,12. Instr. गुहा *im Versteck, — Verborgenen, geheim;* insbesondere in Verbindung mit धा, नि-धा und कर् *verbergen, verstecken, verhüllen, beseitigen.* — *b*) *Hemionitis cordifolia.* — *c*) * *Desmodium gangeticum.*

गुहक n. Skanda's *Kopf;* Pl. Bez. *der Zahl sechs.*

गुहगुप्त m. N. pr. eines Bodhisattva Kâraṇ. 1,10.

गुहचन्द्र m. N. pr. eines Kaufmanns.

गुहति m. *die Wurzel* गुह् Çabd. zu Taitt. Up. S. 63.

गुहदृश्य Adj. *Mängel verdeckend.*

गुहदेव m. N. pr. eines Lehrers Vaiç. XXXIII.

*गुहप्रिया f. N. pr. der Tochter Indra's Gal.

*गुहर Adj. von गुह.

गुहराज m. *eine best. Tempelform.*

*गुहलु m. N. pr. eines Mannes.

गुहवक्त्र n. Skanda's *Gesicht;* Pl. Bez. *der Zahl sechs.*

गुहवर्मन् m. N. pr. eines Prinzen Harshak. 108, 8. गुह° 111,13. गुह° 130,10.

गुहवाहन Skanda's *Reitthier,* — *Pfau* Bîlar. 45,2.

गुहशिव m. N. pr. eines Fürsten.

गुहषष्ठी f. *der 6te Tag in der lichten Hälfte des Mârgaçîrsha.*

गुहसेन m. N. pr. 1) eines Fürsten B. A. J. 3,*b*, 219. — 2) eines Kaufmanns.

*गुहस्थल m. Beiw. des Berges Kraunka Gal.

गुहाकारम् Absol. *sich versteckend* TBr. 1,2,1,2. पर्वतगुहाया घाकोरो यदा भवति तदा Comm.

*गुहागही f. *eine Art Betel* Gal.

गुहागहनवत् Adj. *mit Höhlen und Dickichten versehen* R. 4,48,6.

गुहाचर Adj. *im Verborgenen* —, *im Herzen wandelnd.*

गुहावासितीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

गुहावासिन् m. N. pr. eines Muni.

गुहाशय 1) Adj. *a*) *in Verstecken* —, *in Höhlen wohnend* Raghu. 1,72. — *b*) *im Verborgenen* —, *im Herzen ruhend* Âpast. — 2) * m. *Tiger.*

गुहाश्रित Adj. *im Verborgenen* —, *im Herzen befindlich.*

*गुहिन n. = गुह्य *Wald.*

गुह्य 1) m. N. pr. eines Fürsten J. A. O. S. 6, 518. Auch °पुत्र. — 2) * n. *Wald.*

*गुहेर m. 1) *Schmied.* — 2) *Hüter, Beschützer.*

गुहेश्वर m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Çiva's.

गुह्य und गुह्यिय 1) Adj. *zu verdecken, zu verhüllen, zu verbergen, geheim zu halten; verborgen, geheim, geheimnissvoll.* गुह्यम् Adv. *im Geheimen, still für sich* (beten) MBh. 12,33,7. — 2) * m. *a*) *Hemichelet.* — *b*) *Schildkröte.* — *c*) Beiw. Vishṇu's. — 3) n. *a*) *Geheimniss, Mysterium.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — *b*) *die Schamtheile.* — *c*) *After.* Bisweilen mit गुह्य verwechselt.

गुह्यक 1) m. *a*) *eine best. Klasse von Halbgöttern.* Sie hüten wie die Jakshа, von denen sie in der Regel unterschieden werden, die Schätze Kubera's. — *b*) Bez. *der Zahl elf.* — *c*) * Beiw. Kubera's. — 2) n. *Mysterium.* — Bisweilen mit गुह्यक verwechselt.

गुह्यकाधिपति m. Beiw. Kubera's.

गुह्यकाली f. *eine Form der* Durgâ.

*गुह्यकेश्वर m. Beiw. Kubera's.

*गुह्यगुरु m. Beiw. Çiva's.

गुह्यतन्त्र n. Titel eines Tantra.

*गुह्यदीपक m. *ein leuchtendes Insect.*

गुह्यदेवी f. N. pr. einer buddh. Göttin.

*गुह्यनिष्यन्द m. *Urin.*

गुह्यपति m. Beiw. Vâgradhara's.

*गुह्यपत्र (Nigh. Pr.) und *°क (Gal.) m. *Ficus religiosa.*

*गुह्यपिधान n. *ein Schurz zum Bedecken der Schamtheile.*

*गुह्यपुष्प m. *Ficus religiosa* Râgân. 11,118.

*गुह्यबीज m. *Andropogon Schoenanthus* Râgân. 8,122.

*गुह्यभाषित n. *Zauberformel.*

गुह्यविद्या f. *die Kenntniss der Zauberformeln* VP. 1,9,117.

गुह्येश्वरी f. *die weibliche Energie* Âdibuddha's.

1. *गू, गुवति = 3. गु.

2. गू Adj. *gehend in* धर्मेगू.

*गूक m. *Fisch* Gal.

गूढ 1) Adj. s. u. 1. गुह्. — 2) *f. या *eine best.* Çruti Gal. — 3) n. *unerforschliches Dunkel* Kâṭhâr. 1,1,29. Loc. *insgeheim* M. 7,186. 9,170.

गूढचतुर्थपादप्रहेलिका f. *ein 4stolliges Räthsel mit verstecktem 4ten Stollen.* °प्रदान n. *das Aufgeben eines solchen R.* Kân. 7,22.

गूढचार m. *Späher* Daçak. 4,2.

गूढचारिन् Adj. *im Geheimen* —, *unerkannt einhergehend.*

गूढज Adj. *insgeheim geboren* (Sohn).

गूढता f. *Verborgenheit.* Instr. *insgeheim.*

गूढत्व n. dass.

*गूढनीड m. *Bachstelze*

*गूढपत्र m. 1) *Capparis aphylla.* — 2) *Alangium hexapetalum.*

*गूढपद m. *Geist, Vernunft.*

*गूढपद् (stark °पाद्) m. *Schlange.*

गूढपाद् 1) Adj. *dessen Füsse versteckt sind —, stecken in* (im Comp. vorangehend) Spr. 6918. — 2) m. *Schlange.*

*गूढपुरुष m. *Späher.*

*गूढपुष्पक m. *Mimusops Elengi* Rîgân. 10,63.

*गूढफल m. *Judendorn.* Richtig गुडफल.

*गूढमक्षिका f. *Alangium hexapetalum* Rîgân. 9, 74. Vgl. गूढवक्षिका.

गूढमाय Adj. (f. या) *seine Anschläge geheim haltend* MBh. 3,31,37.

*गूढमार्ग m. *ein geheimer Weg.*

1. गूढमैथुन n. *im Geheimen geübter Beischlaf* Spr. 2183.

2.*गूढमैथुन m. *Krähe.*

*गूढवर्चस् m. *Frosch.*

*गूढवक्षिका f. = गूढमक्षिका.

गूढवसति f. *ein Aufenthalt im Verborgenen* Daçak. 24,17.

गूढसाक्षिन् m. *ein versteckter Zeuge;* vgl. Fünfzig, Bau. 15. 50.

गूढागूढता f. *Verborgenheit (Dunkelheit) und Deutlichkeit.*

*गूढाङ्ग m. *Schildkröte.*

*गूढाङ्गि m. *Schlange.*

1. गूढार्थ m. *der verborgene —, mystische Sinn.*

2. गूढार्थ Adj. *eine versteckte Bedeutung habend* Vimâna 2,1,11. 14.

गूढार्थचन्द्रिका f. Titel eines Commentars Hall in der Einl. zu Daçak. 14.

गूढार्थतत्त्वदीपिका f. desgl.

गूढार्थदीपिका f. desgl.

गूढार्थरत्नमाला f. desgl. Weber, Lit. 46.

गूढाशय Adj. *seine Absichten verbergend* Spr. 7782.

गूढोत्पन्न Adj. *insgeheim geboren* (Sohn).

*गूढोत्मन् m. *eher in* गूढा उत्मा *zu zerlegen.*

गूथ m. (*n.) **stercus; Unreinigkeit* überh. in कर्ण°.

गूथक m. 1) *Unreinigkeit* in कर्ण°. — 2) **eine best. Pflanze.*

*गूथलक m. *Turdus Salica.*

*गून s. u. 3. गु.

*गूर्, गूर्पते (क्षिंसागत्योः), गूरयते (उद्यमने, भक्षणे).

गूरण n. 1) *Vorwurf, Tadel* Râgat. 7,1605. — 2) *= गुरण *das Aufheben.*

गूर्जर 1. m. = गुर्जर *Guzerat.* — 2) Adj. (f. ई) *in Guzerat lebend.*

गूर्ण und गूर्ते s. u. गुर्.

गूर्तमनस् Adj. *hold gesinnt.*

गूर्तवचस् Adj. *angenehm redend.*

गूर्तश्रवस् Adj. *den man gern rühmen hört.*

गूर्तावसु Adj. *dessen Güter willkommen sind.*

गूर्ति f. *Beifall, Lob, Schmeichelwort.*

*गूर्द्, गूर्दते (क्रीडायाम्), गूर्दयति (निकेतने).

गूर्द 1) m. gaṇa गौरादि in der Kâç. *a) Sprung* Âpast. Çr. 16,30. — *b) Name eines Sâman* Lâṭy. 7,1,1. 2. प्रजापतेः Name zweier Sâman Ârsh. Br. — 2) *f. ई gaṇa गौरादि in der Kâç.

गूर्धय्, गूर्धयति *preisen.*

गूला in उरुगूला.

*गूवाक m. *Betelnussbaum.*

*गूषणा f. *das Auge im Pfauenschweife.*

गूह् s. 1. गुह्.

गूहन n. *das Verbergen, Verstecken, Geheimhalten.*

गूहितव्य Adj. *zu verbergen, geheim zu halten.*

गृञ्ज m. *eine best. Pflanze* Kâraka 6,21.

गृञ्जन 1) m. (*n.) *eine Art Zwiebel oder Knoblauch* Rîgân. 7,80. Bhâvapr. 1,190. — 2) *n. *das durch einen Pfeil vergiftete Fleisch eines Thieres.*

गृञ्जनक 1) m. = गृञ्जन 1) Kâraka 1,27. 6,9. — 2) *n. *die beiden Querstücke am Griff eines Schwertes* Gal.

गृञ्जिन (Harîv. 1,34,22) oder गृञ्जिम m. N. pr. eines Sohnes des Çûra. Du. als Patron.

गृणीर्षणि Infin. debendi *zu preisen.*

*गृणिउव und *गृणउव m. *eine Art Schakal.*

गृत्स 1) Adj. *geschickt, gewandt, gescheit, klug;* m. *ein durchtriebener Geselle, Gauner.* — 2) *m. *der Liebesgott.*

गृत्सतमस् m. N. pr. v. l. für दीर्घतमस् VP.² 4,32.

गृत्सपति m. *Oberster der Gauner.*

गृत्समति m. N. pr. eines Sohnes des Suhotra.

गृत्समर्द m. N. pr. eines Mannes; Pl. *sein Geschlecht* RV. 2,4,9. 19,8. 39,6. 41,18.

गृद् *ein in der Gegend des Afters gelegener Theil beim Pferde* (Comm.) TS. 7,4,19,1.

गृद्धत्व n. und गृद्धिन् Adj. fehlerhafte Schreibart für गृध्यत्व und गृध्यिन्.

*गृधु 1) Adj. *wollüstig.* — 2) m. *der Liebesgott.*

*गृधू m. 1) *der eingezogene Hauch.* — 2) *Vernunft.* — 3) = कुत्सित.

गृध्र Adj. MBh. 13,3640 fehlerhaft für गृध्नु.

गृध्रिन् Adj. wohl nur fehlerhaft für गृध्यिन्.

गृध्रु Adj. 1) *hastig, rasch.* — 2) *heftig verlangend nach* (Loc. oder im Comp. vorangehend), *gierig, begierig.*

गृध्रुता f. *Gier, heftiges Verlangen nach* (im Comp. vorangehend).

गृध्य 1) Adj. *wonach man gierig ist, — trachtet.* — 2) m. AV. 12,2,38 von unbekannter Bed. — 3) f. गृध्या *Gier —, Verlangen nach* (im Comp. vorangehend).

*°गृध्यिन् Adj. *gierig —, heftig verlangend nach.* So ist wohl überall zu lesen für गृद्धिन् und गृध्रिन्. Nom. abstr. *°गृध्यित्व n.

गृध्र 1) Adj. *gierig, heftig verlangend —, lechzend nach* (im Comp. vorangehend). — 2) m. *a) Geier.* — *b)* N. pr. α) eines Sohnes des Kṛshṇa. — β) eines Ṛshi im 14ten Manvantara VP.² 3, 38. — γ) eines Rakshas. — 3) f. गृध्री 1) *das Weibchen des Geiers.* — *b) die Urmutter der Geier,* eine Tochter Kaçjapa's und der Tâmrâ.

गृध्रकूट m. N. pr. eines Berges.

*गृध्रजम्भक (wohl °जम्बूक) m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Çiva's.

गृध्रदृष्टि f. *ein Geierauge habend* Spr. 2184.

गृध्रनखी f. 1) *Asteracantha longifolia.* — 2) *Zizyphus Jujuba.*

गृध्रपति m. Bein. Gaṭâju's.

गृध्रपत्र 1) m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 2) *f. या *eine best. Staude.*

*गृध्रपुत्रिका (wohl °पात्रिका) f. = गृध्रपत्र 2) Gal.

गृध्रमोक्षात्मक m. N. pr. eines Sohnes des Çvaphalka. °मोक्षान्धक v. l. VP.² 4,96.

गृध्रयातु m. *ein Dämon in Gestalt eines Geiers.*

गृध्रराज् und °राज m. Bein. Gaṭâju's.

गृध्रवक्त्रा f. N. pr. einer Göttin Kâlaṃ. 4,39.

गृध्रवट N. pr. eines Tîrtha.

गृध्रवाज und °वाजित Adj. *mit Geierfedern besetzt* (Pfeil).

गृध्रसेट् Adj. *auf einem Geier sitzend.*

गृध्रसा(?), °सि (metrisch Kâraka 6,24) und °सी (Kâraka 1,3. 20. 6,3) f. *rheumatische Lähmung der Lenden.*

गृधाण 1) Adj. *ein heftiges Verlangen empfindend* Bhâg. P. 5,7,13. — 2) *f. या *eine best. Staude.*

गृधिका f. *die Urmutter der Geier,* eine Tochter Kaçjapa's und der Tâmrâ.

गृभि f. *das Ergreifen, Erfassen, Griff.* गृभै Dat. als Inf.

गृभि m. *Griff.*

गृभय्, गृभयति *ergreifen* RV. 1,148,3.

गृभाय्, °यति 1) *ergreifen, packen* (auch von einer Krankheit). — 2) *auffassen* (eine Flüssigkeit), *schöpfen.* — Mit धनु *sich Jmds* (Acc.) *annehmen.* — Mit सम् *auf einmal erfassen, ergreifen.* — Mit उद् *aufhören zu regnen.* — Mit प्रति 1) *zu sich nehmen, zum Munde führen, geniessen.* — 2) *annehmen, empfangen* RV. 6,47,28. — Mit सम् *zusammenfassen, — raffen, ergreifen.* — Mit व्यसम् *ergreifen* RV. 8,70,1.

गृभि Adj. *in sich fassend*, mit Gen. — Vgl. दुर्गृभि und पङ्गृभि.

गृभीतातिं f. *das Ergriffensein*.

गृष्टि 1) f. a) *Färse, eine junge Kuh, die nur einmal gekalbt hat*, Kaṭhaka 6,32. Im Comp. auch von *andern jungen Thieren*. — b) **Gmelina arborea* Rāǵān. 9,36. — c) **eine Dioscorea*. — 2) m. a) = *घृष्टि *Eber*. — b) N. pr. eines Mannes.

गृष्टिका f. 1) = गृष्टि 1; Hemādri 1,705,1. — 2) *eine best. Pflanze*.

°गृह् Adj. *ergreifend, mit sich fortziehend*.

गृष्या f. MBh. 13,4427 scheinbar = गृष्टि 1), aber fehlerhaft für गृष्यो (Pl.).

गृह् 1) m. *der Handreichung thut, Diener*. — 2) m. n. (später) *Haus, Wohnsitz*. मर्त्यगृह so v. a. *Grab*, यमगृह *die Unterwelt*. Sehr häufig Pl. *das Haus als ein aus mehreren Räumen und Gebäuden bestehendes*. In Verbindung mit einem Gotternamen *Tempel*, mit einem Pflanzennamen *Laube* 303,11. — 3) m. Pl. a) *die Bewohner des Hauses, die Familie*. — b) *Hausfrau, Gattin*. — 4) m. *Hausherr, — herr*. — 5) n. a) *Zodiakalbild*. — b) *ein astrologisches Haus*. — c) *das 4te astrologische Haus*. — d) *Feld auf einem Spielbrett* Ind. St. 13,472. Kād. 6,9. — e) **Name*.

*गृहकच्छप m. *ein zum Zermahlen dienender Stein*.

गृहकन्या f. *Aloe perfoliata* Rāǵān. 5,13. Bhāvapr. 2,99.

गृहकपोत und °°क m. *Haustaube*.

गृहकर्तृ m. 1) *Baumeister, Zimmermann*. — 2) **eine Sperlingsart* Rāǵān. 19,121.

गृहकर्मकार m. *Hausdiener*.

गृहकर्मदास m. *Haussclave* Spr. 6408.

गृहकर्मन् n. 1) *ein häusliches Geschäft*. — 2) *eine auf das Haus bezügliche Ceremonie*.

गृहकारक m. *Zimmermann*. Im System *eine best. Mischlingskaste*.

गृहकारिन् m. *eine Art Wespe*.

गृहकार्य n. *ein häusliches Geschäft* Daśak. (1925) 116,10.

गृहकुक्कुट m. *Hahn*.

गृहकुलिङ्ग m. *ein best. Vogel* Suśr. 1,201,18.

गृहकूलक m. *Trichosanthes anguina* Bhāvapr. 1,286.

गृहकृत्य n. 1) *die Geschäfte —, Angelegenheiten des Hauses* Sāy. zu RV. 1,48,5. — 2) *eine best. Art Steuer* Rāǵat. 5,166. 178. 306.

गृहक्षत m. *ein best. Genius* Hemādri 1,631,13. 654,8. Vāstuv. 310.

गृहक्षेत्रिन् Adj. *Haus und Feld besitzend* Hariv. 3493.

गृहगोधा und °गोधिका f. *Hauseidechse*.

गृहगोपिका f. *ein best. böser Geist* Suśr. 2,493, 17. °गोलिका v. l.

गृहगोलक 1) m. *Hauseidechse*. — 2) f. °गोलिका a) *dass. — b) *ein best. böser Geist* Suśr. 2,493,17, v. l.

गृहघ्नी Adj. f. *das Haus schädigend*.

गृहचर्या (Conj.) f. *Besorgung des Hauses*.

गृहचुल्ली f. *eine Doppelhalle, von der die eine Halle nach Osten, die andre nach Westen geht*.

गृहचेतस् Adj. *nur an das Haus denkend* Bhāg. P. 9,11,17.

गृहच्छिद्र n. *ein Loch oder eine Schwäche im Hause* Spr. 7046.

गृहज Adj. *im Hause geboren*.

गृहजन m. *Familie* Mudrār. 45,9.

गृहजात Adj. = गृहज 171,18.

*गृहजालिका f. *Verstellung*.

गृहज्ञानिन् Adj. v. l. für गृहे° MBh. 13,94,30.

*गृहणी f. *saurer Reisschleim*.

*गृहतटी f. *Hausschwelle*.

गृहदारु n. *Hauspfosten* Mṛicch. 39,4.

गृहदाह m. *Feuersbrunst* Āpast. Çr. 9,3.

गृहदासिका und °दासी f. *Hausmagd*.

गृहदीप्ति f. *eine Leuchte —, eine Zierde des Hauses*.

गृहदेवता f. Pl. *die Gottheiten des Hauses* Gaut. 5,12.

गृहदेवी f. N. pr. einer *das Haus hütenden* Rākshasī.

*गृहद्रुम m. 1) *Odina pennata*. — 2) *Tectona grandis* Rāǵān. 9,130.

गृहद्वार n. *Hausthür* Gobh. 4,7,20.

गृहधूम m. *eine bestimmte Pflanze*.

गृहनाडिका f. *ein Abzugskanal in einem Hause* Kād. 242,16.

*गृहनमन gaṇa तुन्दादि.

*गृहनाशन m. *Taube*. Vgl. ग्रहनाशन.

*गृहनीड m. *Sperling*.

गृहपं m. *Hauswächter*.

गृहपति m. 1) *Hausherr, Hausvater*. — 2) Beiw. Agni's. — 3) *der Mond* MBh. 12,168,25. Richtig ग्रह°. — 4) *derjenige, welcher bei einem feierlichen Opfer den Vortritt hat*. — 5) *Dorfaltester, Dorfrichter* Daśak. 96,18. Comm. zu Mṛicch. 37,4. — 6) * = धर्म. — 7) * = गृहवित्त.

गृहपतिन् (metrisch) m. = गृहपति 1).

गृहपत्नी f. *Herrin des Hauses, Hausfrau*.

गृहपाल m. 1) *Hauswächter*. — 2) *Haushund*.

गृहपालाय्, °पते *einem Hausknnde gleichen*.

*गृहपोतक m. *der Boden, auf dem ein Haus steht*.

गृहपोषण n. *Unterhaltung des Hauswesens* Kathās. 2,33.

गृहप्रकरण n. Titel eines Werkes.

गृहप्रवेश m. und *°न n. *der feierliche Einzug in ein Haus*.

*गृहप्रवेशनीय Adj. *auf den feierlichen Einzug in ein Haus bezüglich*.

*गृहबधु m. *Moschusratte*.

गृहबलि m. *ein häusliches Opfer*. °देवता f. Pl.

*गृहबलिप्रिय m. *Ardea nivea*.

*गृहबलिभुज् m. Bez. *des Sperlings und andrer Vögel, die vom häuslichen Opfer zehren*.

*गृहभद्रक n. *Audienzsaal* Gal.

गृहभर्तृ m. *Hausherr*.

*गृहभित्ति f. *Hauswand*.

*गृहभूमि f. *der Boden, auf dem ein Haus steht*.

गृहभोजिन् m. *Hausgenosse*.

*गृहमणि m. *Lampe*.

°गृहमाचिका f. *Fledermaus*. Vgl. गृहमोचिका.

गृहमार्जनी f. *Hausmagd*

*गृहमुख m. = उपकुर्वाण Gal.

*गृहमृग m. *Hund*.

गृहमेध m. *Hänsermenge*.

1. गृहमेधं m. *Hausopfer* Maitr. S. 1,10,13.

2. गृहमेधं 1) Adj. a) *der die Hausopfer vollbringt oder an denselben Theil nimmt* (die Marut) RV. Maitr. S. 1,10,1. 13. — b) *mit den Hausopfern —, mit den Pflichten eines Hausherrn in Verbindung stehend*. °आश्रम m. *der Stand des Hausvaters*. — 2) m. a) *Haushalter, Hausvater* Āpast. — b) Pl. Bez. *bestimmter Regen bringender Winde* Taitt. Ār. 1,9,5.

गृहमेधिन् 1) Adj. *der die Hausopfer vollbringt oder an denselben Theil nimmt; Bez. eines religiösen Mannes*. — 2) m. *der die Hausopfer vollbringende Hausvater, der verheirathete und eine eigene Haushaltung führende Brahman*. f. °नी *die Frau eines solchen Brahmanen* (nach dem Comm. zu Bhāg. P. 4,26,13 = मात्रिकी बुद्धि). Nom. abstr. °धिता f. Bālar. 160,9.

गृहमेधिव्रत n. *die Begehung des Hausherrn und der Hausfrau* Gobh. 1,4,18.

गृहमेधीय 1) Adj. *zum Hausopfer oder zum Vollbringer des Hausopfers in Beziehung stehend*. — 2) n. *Hausopfer*.

गृहमेध्य Adj. = गृहमेधीय 1).

*गृहमोचिका f. *Fledermaus* Gal. Vgl. गृहमाचिका.

*गृह्य्, °पते (ग्रहणे) Dhātup. 33,13.

गृहपत्त्र n. *Fahnenhalter am Hause.*

*गृहपाय्य m. *Hausherr.*

*गृहपालु Adj. *zum Greifen geneigt.*

गृहपे Dat. Inf. zu यछ् Kâṭh. 9,12.

गृहपत्ता f. *Bewachung des Hauses* 148,16.

गृहपाल् m. *Herrscher des Hauses* (Agni).

गृहपाल m. N. pr. eines Mannes.

गृहपाल्वन् m. *Hausherr, Hausvater.*

गृहपालवर्मन् s. u. गृहपालवर्मन्.

*गृहपाटिका und *°पाटी f. *ein am Hause gelegener Garten.*

गृहपाल m. *der Aufenthalt in einem eigenen Hause, der Stand des Hausvaters.*

गृहपालिन् = गृहपालस्थ Nîlak. zu MBh. 13,94,28.

*गृहपिति m. = गृहपति.

गृहपतिपाटिका f. Titel eines Werkes.

गृहपत्रत Adj. *dem Hause sich widmend* Bâlar. P. 7,5,30.

*गृहपापिन् m. *Taube* Nigh. Pr.

गृहपिशुणिउन् m. *Hauspfau.*

गृहपुक m. 1) *Hauspapagei* 175,19. — 2) *Hausdichter.*

गृहपुरोध m. *Belagerung des Hauses* (um eine Schuld einzutreiben) Jolly, Schuld. 316.

गृहपुवेशक m. *Häuserbauer.*

गृहपुस्थ Adj. *im eigenen Hause wohnend;* m. *Hausherr, Hausbesitzer* MBh. 13,94,28.

गृहपुसार *Hab und Gut, Vermögen* Mudrâr. 51,5.

गृहपुसारस m. *eine zahme Ardea sibirica* Kâd. 93,20.

गृहपुस्थ 1) Adj. *am Ende eines Comp. im Hause das — sich aufhaltend.* — 2) m. *der verheirathete und eine eigene Haushaltung führende Brahman, Hausherr* Gaut. Âpast. Chr. 122,3. 11. — 3) f. घा *Hausfrau.*

*गृहपुस्थान n. *ein königliches Zelt, Lager.*

गृहपुस्थाश्रम m. *der Stand eines Hausvaters.*

गृहपुस्थिति f. dass.

*गृहपुस्थूण n. *Hauspfosten.*

गृहपुस्वामिनी f. *Hausfrau* Pârâśar.

*गृहपुद्वार m. *Fenster.*

गृहपुगत 1) Adj. *das Haus betretend* 96,11. — 2) *m. *Gast.*

गृहपुचार m. *Brauch des Hauses, das was ein Hausherr oder eine Hausfrau einem Gast gegenüber zu thun verpflichtet ist.*

गृहपुजिर n. *der Hof eines Hauses* Pârâśar. 138,1.

*गृहपुधिप m. *Hausherr, Hausvater.*

गृहपुपण m. *Bazar* Ind. St. 15,279.

*गृहपुम्बु (?) und *गृहपुम्र n. *saurer Reisschleim.*

गृहपुप Absol. = गृहीत्वा Hariv. 2,84,57. यछप v. l.

*गृहपुपणिक und *गृहपुपनिक m. *Hausherr.*

गृहपुम्भ m. *der Bau eines Hauses* Spr. 2192.

*गृहपुराम m. *ein am Hause gelegener Garten.*

गृहपुर्थ m. *die Angelegenheiten des Hauses, die Sorge für's Haus.*

*गृहपुलिक m., *°की und *गृहपुली (Gal.) f. *Hauseidechse.*

*गृहपुवगृहणी und *°पुक्षिणी f. *Hausschwelle.*

*गृहपुश्मन् m. *ein zum Zermahlen dienender Stein.*

गृहपुश्रम m. *der Stand des Hausvaters* Hemâdri 1,649,2. 7.

गृहपुश्रमवस् und गृहपुश्रमिन् m. *Hausvater, Hausherr.*

*गृहपुश्रया f. *Betelnussbaum.*

गृहि m. *Hausherr.* — गृहये s. bes.

गृहिन् 1) Adj. *ein Haus besitzend.* — 2) m. *Hausherr, Hausvater.* — 3) f. °णी *Hausfrau, Gattin.*

गृही Adv. mit भू *zum Hause —, zur Wohnung werden.*

*गृहीतक Adj. *in der Gefangenschaft lebend* Kâç. zu P. 3,1,119.

गृहीतगर्भा Adj. f. *schwanger.*

*गृहीतदिश् Adj. *das Weite suchend, fliehend.*

गृहीतनामन् Adj. *den Namen führend, heissend* MBh. 3,64,48.

*गृहीतर् Nom. ag. *Greifer, Packer.* Richtig ग्र°.

गृहीतव्य Adj. 1) *fortzunehmen, für sich zu nehmen, anzunehmen von* (Abl.). — 2) *zu nehmen, so v. a. gemeint.* — Richtig ग्र°.

गृहीतसार Adj. *seiner Stärke —, seiner Kraft beraubt* Bâlar. P. 5,14,19.

गृहीतात्तर् Adj. (f. घा) *den Wortlaut von Etwas* (Gen.) *behalten habend* 299,9 (im Prâkrit).

गृहीति f. 1) *das Erfassen, Nehmen* (der Hand). — 2) *das Erheben* (von Tribut). — 3) *das Wahrnehmen, Erkennen.* — 4) *das unter Etwas Verstehen* Çaṃk. zu Bâdar. 3,4,33. — Vgl. कर्°.

*गृहीतिन् Adj. *der Etwas* (Loc.) *ergriffen u. s. w. hat.*

गृहे m. *Bettler.*

गृहेशानिन् Adj. *im Hause klug, einfältig, dumm.* गृह° v. l.

गृहेकृक Adj. *im Hause wachsend* (Baum).

गृहेवासिन् Adj. *im Hause wohnend.*

गृहेश m. *der Regent eines Zodiakalbildes.*

*गृहेसर m. *Prahlhans* Gal.

गृहेसर 1) m. *Hausherr, Hausvater.* — 2) f. ई *Hausfrau.*

गृहेद्यान n. *ein am Hause gelegener Garten* 115,21.

गृहेपकरण n. *Hausgeräthe* Kathâs. 20,150.

*गृहेलिका f. *Hauseidechse.*

1. गृह्य 1) Adj. a) *zu ergreifen, zu fassen.* — b) *wahrzunehmen, wahrnehmbar.* — c) *von Andern abhängig, in der Gefangenschaft lebend* (von Thieren). — d) am Ende eines Comp. α) *zu wem oder wovon man sich hält, auf Seiten von —, in naher Beziehung zu — stehend* Daçak. 46,14. — β) *ausserhalb von — gelegen.* — ε) *= यवगृह्य. — 2) *m. *Hausthier.* — 3) *f. घा *Vorstadt.*

2. गृह्य 1) Adj. *zum Hause gehörig, häuslich,* insbes. von einem Agni. *Häuslich* heisst eine Reihe von Cultushandlungen, die sich über die Vorkommnisse in der Familie erstrecken. — 2) m. a) *das häusliche Feuer* Çâṅkh. Gṛhj. 5,2. — b) Pl. *Angehörige des Hauses, Hausgesinde u. s. w.* — 3) f. घा *der Cultus im Hause und die darüber handelnden Regeln* Gṛhjâs. 33. 34. — 4) n. *eine häusliche Cultushandlung* Gaut. Hausregel Hemâdri 1,687,12.

3. गृह्य oft fehlerhaft für गुह्य, so z. B. als n. in der Bed. *After.*

*गृह्यक Adj. *von Andern abhängig, in der Gefangenschaft lebend.*

गृह्यकर्मन् n. *eine häusliche Cultushandlung.*

गृह्यकारिका f. Titel einer Kârikâ.

*गृह्यगुरु m. Bein. Çiva's. Richtig गुह्यगुरु.

गृह्यग्रन्थ m., गृह्यतात्पर्यदर्शन n., गृह्यपद्धति f. und गृह्यपरिशिष्ट n. Titel von Werken.

गृह्यप्रदीपक Adj. *ein Gṛhjasûtra erläuternd.*

भाष्य n. Titel eines *Commentars.*

गृह्यवस् Adj. *einen grossen Anhang habend* Comm. zu Taitt.-Br. 13,11,13.

गृह्यविवरण n. und गृह्यसंग्रह m. Titel von Werken.

गृह्यसूत्र n. *ein Sûtra über den häuslichen Cultus.*

गृह्यस्मृतिविवरण n. Titel eines Werkes.

गृह्याकर्मन् n. *eine häusliche Cultushandlung* Gobh. 1,1,1. *eine im Gṛhjasûtra angegebene Handlung* Gṛhjâs. 33.

गृह्यासंग्रह m. = गृह्यसंग्रह.

गृह्योक्तकर्मपद्धति f. Titel eines Werkes.

*गेणु m. *Spielball.*

गेणुक m. 1) *dass. — 2) *Kopfkissen* Spr. 4601, v. l. Conj.

*गेणूक und *गेन्दुक m. *Spielball.*

*गेप्, गेपते (कम्पने, गतौ).

गेय 1) Adj. a) *zu singen, gesungen —, besungen werdend.* — b) *singend, mit Gen. — 2) n. *Gesang;* auch vom *Gesumme der Bienen.*

गेयपद् n. *ein Lied, das Jmd vor einem Andern sitzend zur Vîṇâ singt.*

*गेयराज्ञन् m. N. pr. eines Kakravartin.

*गेल und *गेलु *eine best. Zahl* (buddh.).

*गेव्, गेवते (सेवने).

*गेष्, गेषते (धन्विवक्षायाम्).

गेष m. N. pr. eines Schlangendämons.

गेह m. 1) *Gelenk, Fuge* (nach Çaṁk.) Kaṭhās. Up. 1,6,s. 7,8. — 2)=उद्गीथ 1) Ārr. Âr. 236,3. Pesḥpās. 10,3,3. — 3) **öffentlicher Sänger, Sänger des Sâmaveda, Schauspieler.*

*गेहु m. *Sänger, Schauspieler.*

गेहे 1) n. *Haus, Wohnstatt.* Du. so v. a. *Haus und Körper.* — 2) *f. गेही = उद्गेही *eine Ameisenart* Gal.

गेहदाह m. *Feuersbrunst.*

*गेहनकुल m. *Moschusratte.*

गेहपति m. *Hausherr, Gatte.*

*गेहभू f. *der Boden, auf dem ein Haus steht.*

*गेहानुप्रपातम् und *गेहानुप्रपादम् Absol. von *Haus zu Haus gehend* P. 3,4,56, Sch.

*गेहानुप्रवेशम् Absol. *Haus für Haus betretend* ebend.

*गेहानुस्यन्दम् Adj. *in jedes Haus springend* ebend.

*गेहिणी und गेहिनी f. *Hausfrau, Gattin.*

गेहीकृ, °कुरुते *Etwas* (Acc.) *für ein Haus halten.*

*गेहेश्वेडिन् Adj. *im Hause brummend,* so v. a. *Prahlhans.*

*गेहेदासिन् Adj. *im Hause singend,* so v. a. *Prahlhans.*

*गेहेदृप्त Adj. *im Hause hochfahrend,* so v. a. *Prahlhans.*

*गेहेधृष्ट Adj. *im Hause frech,* so v. a. *Prahlhans.*

*गेहेनर्दिन् Adj. *im Hause schreiend,* so v. a. *Prahlhans.*

*गेहेमेहिन् Adj. *im Hause pissend,* so v. a. *Faulpelz.*

*गेहेविजेतृ Adj. *im Hause Siege erkämpfend,* so v. a. *Prahlhans.*

*गेहेव्याघ्र m. *im Hause ein Raubthier,* so v. a. *Prahlhans.*

*गेहेशूर m. *ein Held im Hause,* so v. a. *Prahlhans.*

*गेहोपवन n. *ein Wäldchen am Hause.*

1. गेह्य Adj. *im Hause befindlich.*

2. गेह्य, गेहेय n. *res familiaris.*

*गैर 1) Adj. *von Bergen kommend, montanus.* — 2) f. ई *Methonica superba.*

गैरकंचुल *der 9te Joga.*

*गैरगण m. Patron. von गिरि.

गैरिक 1) n. und f. घा (ausnahmsweise) *Röthel, rubrica.* — 2) *n. *Gold.*

गैरिकंचूल = गैरकंचूल.

गैरिकधातु m. *Röthel.*

गैरिकधातुमत् Adj. *Röthel enthaltend.*

*गैरिकात oder *गैरिकाय्य m. *eine best. Pflanze.*

गैरिकाचल m. *ein Röthel enthaltender Berg.*

गैरिकाञ्जन n. *eine Salbe von Röthel.*

गैरित्तित m. Patron. von गिरित्तित्.

*गैरीयक wohl = गैरेय H. an. 2,110.

*गैरेय n. *Bergpech, Erdharz.*

1. गो 1) m. *Rind, Stier; f. Kuh;* Pl. *Rinder, Rinderheerden, Kühe.* गवामय: und गवामयनम् *eine best. Feier,* गवां मेध: *Kuhopfer,* गवां व्रतम् Name eines Sâman, गवां तीर्थम् N. pr. eines Tîrtha. — 2) m. *der Stier im Thierkreise.* — 3) *Kuhmilch,* meist Pl. — 4) Pl. *Fleischstücke vom Rinde.* — 5) *Rindshaut. — leder, daraus geschnittene Riemen u. s. w.* — 6) *Sehne.* — 7) *ein best.* Ekâha im Abhiplava. — 8) Pl. *die Heerde am Himmel, die Gestirne.* — 9) (*m. *f.) *der Himmel.* — 10) m. *die Sonne* in गोपुत्र 3). — 11) *m. *der Mond.* — 12) m. (*f.) Pl. *Lichtstrahlen.* — 13) **der Sonnenstrahl* Sushumṇa. — 14) *m. f. *Donnerkeil.* — 15) *f. *Weltgegend.* — 16) f. = गोवीथी VP.² 2,176. — 17) f. *die milchende Kuh der Fürsten, die Erde.* — 18) f. Bez. *der Zahl neun.* — 19) (*m.) f. Sg. und Pl. *Wasser.* — 20) *Sinnesorgan.* — 21) *Auge.* — 22) *m. f. *das Haar auf dem Körper.* — 23) *f. *Mutter.* — 24) f. *Rede, die Göttin der Rede.* — 25) *m. *Lobsänger.* — 26) *m. *Ross.* — 27) *Billion.* — 28) *Bein. der Gaurî Gal. — 29) N. pr. *a)* m. verschiedener Ṛshi. — *b)* f. verschiedener Frauen.

2.*गो Adv. mit कृ *in eine Kuh umwandeln.*

गौघ्य Adj. (f. घी) *wobei Rinder (Kühe, Milch) das Erste —, Vornehmste sind.*

गोर्घ्वन Adj. *zum Antreiben der Rinder dienend.*

गोर्घ्व Adj. *ein Rind werth.*

गोर्घ्वम् Adj. 1) *rinderreich.* — 2) *von Sternen wimmelnd* ṚV. 2,34,12.

गोघर्ष n. Sg. und m. Pl. *Rinder und Pferde.*

गोघश्रोण n. Name eines Sâman.

गोघायुस् n. Du. Go und Âjus (zwei Ekâha) Ç. Ba. 12,1,2,2. Lâṭj. 4,7,7. 8,1,18.

गोमतीक Adj. *mit Milch gemischt.*

गोघोपश Adj. *mit einer Flechte oder einem Büschel von rindsledernen Riemen versehen.*

*गोचत्त m. N. pr. eines Mannes.

*गोचण्ट m. *Asteracantha longifolia.*

*गोचण्टक 1) Adj. *durch Kuhtritte höckerig* (Boden). — 2) m. *a) Rinderklaue. — b) Asteracantha longifolia.*

*गोचण्ठक Mad. k. 15 fehlerhaft für °चण्टक.

1. गोकर्ण m. *Kuhohr.* Vgl. °शिथिल.

2. गोकर्ण 1) Adj. *kuhohrig.* — 2) m. *a) Antilope picta.* — *b) *Maulthier.* — *c) Schlange* MBu. 1,90, 42 (nach Nîlak.). Vielleicht *eine Art Pfeil.* — *d) Spanne des Daumens und Ringfingers* Hemâdri 1, 121,7. 370,1. 2,51,20. — *e)* N. pr. eines dem Çiva geheiligten Wallfahrtsortes. — *f) der in* Gokarṇa *verehrte* Çiva. — *g)* N. pr. *α)* *eines Wesens im Gefolge Çiva's. — *β)* verschiedener Männer. — 3) f. घा *a) Schlangenweibchen* MBu. 1,90,42 (nach Nîlak.). — *b)* N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — 4) *f. ई *Sansevieria zeylanica.*

गोकर्णलिङ्ग n. Name eines Liṅga.

गोकर्णशिथिल Adj. *wie Kuhohren unstät,* so v. a. *soviel auf die Seite Dieses, als auch auf die Jenes sich neigend* (von einem Zeugen) MBu. 2,68,71.

गोकर्णेश und °लिङ्ग n. Name eines Liṅga.

गोकर्णेश्वर m. N. pr. 1) eines buddh. Heiligen. — 2) einer von einem Gokarṇa errichteten Statue Çiva's.

गोकर्मन् n. *Besorgung der Kühe* Spr. 3796.

गोकल m. *eine Hirschart* Kâraka 1,27. Richtig wohl गोकर्ण.

*गोका f. Demin. von 1. गो.

गोकाम Adj. *Rinder begehrend.*

गोकामुख m. N. pr. eines Berges.

*गोकिराटिका und *°किराटी f. *Turdus Salica.*

*गोकिल und *गोकील m. 1) *Pflug.* — 2) *Keule.*

*गोकुञ्जर m. *ein prächtiger Stier* P. 2,1,62, Sch.

गोकुल n. 1) *Rinderheerde* Kâraṇḍ. 30,16. *Standort von Rindern.* — 2) *die Rinderstation des Kuhhirten* Nanda. — 3) N. pr. *a)* eines Heiligthums. — *b)* eines Dorfes an der Jamunâ.

गोकुलचरित् m. N. pr. eines neueren Autors.

गोकुलनाथ m. N. pr. verschiedener Männer. Auch °मखामरोपाध्याय.

गोकुलस्थ m. Pl. N. pr. einer Vishṇu'itischen Secte.

गोकुलाष्टक n. Titel eines Gedichts.

गोकुलिक 1) *Adj. *a) einer im Sumpf stehenden Kuh ruhig zusehend. — b) schielend.* — 2) m. Pl. Name einer buddh. Secte.

*गोकुलेश m. Bein. Kṛshṇa's Gal.

*गोकुलोद्भवा f. Bein. der Durgâ.

*गोकृत n. *Kuhmist.*

गोकीर्ण n. *Kuhmilch* 173,25.

गोकुर m. 1) **Kuhklaue* (?). — 2) *Asteracantha longifolia* oder *Tribulus lanuginosus* (Mat. med. 125. 398). — 3) N. pr. eines Dânava Harîv. 3, 47,s. v. l. गोकुर.

गोतुरक m. 1) *und 2) = गोतुर 1) 2).

*गोतुरदुग्धा f. *eine best. Pflanze.*

गोतोडक und *गोत्वेड (Gal.) m. *ein best. Vogel.*

गोत्कल (VP. 2,4,22), गोत्कलु (VP.² 3,44) und गोत्कल्य m. N. pr. eines Lehrers.

*गोत्रा f. *ein best. Theil des Körpers.*

गोत्रु m. 1) *Asteracantha longifolia.* — 2) *Tribulus lanuginosus.* — 3) N. pr. eines Dânava.

*गोत्रुरि m. = गोक्षुर 1).

गोगण m. Pl. *eine Menge von Lichtstrahlen* Bhâg. P. 4,16,14.

गोगति f. *der Gang —, der Weg der Kühe* AV. 20,129,13.

गोगमन n. *mit einer Kuh getriebene Unzucht.*

*गोगृष्टि f. *Färse.*

*गोगोष्ठ n. *Kuhstall.*

*गोगन्धि m. 1) *trockener Kuhmist.* — 2) *Standort von Rindern.* — 3) *Kuhstall.* — 4) *eine best. Pflanze.*

गोगर्कतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

गोग्रास m. *Kuhfutter* Çâṅkh. Gṛhj. 3,14.

गोघातँ, *°क und °घातिन् m. *Kuhtödter.*

गोघृत n. 1) *von der Kuh kommende Schmelzbutter.* — 2) **Regen.*

गोघोत m. N. pr. einer Familie.

गोघ्नँ Adj. 1) *den Rindern verderblich.* — 2) *der eine Kuh getödtet hat;* m. *Kuhtödter.* — 3) **für den man ein Rind schlachtet;* m. *Gast.*

गोघ्नत m. Pl. N. pr. eines Volkes. गोमत्त v. l.

गोचन्दन 1) n. *eine Sandelart.* — 2) f. आ *eine giftige Binsengelart.*

गोचपला f. N. pr. einer Tochter Raudrâçva's.

गोचर 1) m. a) **Weideplatz für Rinder.* — b) *Tummelplatz, Aufenthaltsort, Bereich, Gebiet.* Am Ende eines adj. Comp. (f. आ) so v. a. *weilend —, sich aufhaltend in oder auf, sich befindend in, sich beziehend auf.* श्रेष्ठार्थ° so v. a. *die Bedeutung von* श्रेष्ठ *habend.* — c) *Gesichtskreis.* — d) *eine bekannte Sache für* (Gen.) Spr. 2861. — e) *die Entfernung der Planeten vom* Lagna *oder von einander* Varâh. Jogaj. 5,22. °पीडा f. *die ungünstigen Entfernungen —, Stellungen auf der Ekliptik.* — 2) Adj. (f. आ) a) *im Bereich stehend von, zugänglich —, erreichbar für, in der Gewalt stehend von* (Gen. oder im Comp. vorangehend). — b) *dem Auge zugänglich, sinnlich wahrnehmbar* MBh. 13,17,33. 91,24. — c) *mit einem Loc. in der Bedeutung von — auftretend, — gebraucht.*

गोचरगत Adj. *in den Bereich von —, in Berührung gekommen mit* (Gen.) Spr. 1241.

°गोचरता f. und °गोचरत्व n. *das Unterworfensein, Unterliegen* Sarvad. 60,20. 67,5.

गोचरप्रकरण n. Titel eines Werkes.

गोचर्य्, °यति *Anwendung finden.*

गोचरान्तरगत Adj. *in der Gewalt von* (Gen., *stehend* Spr. 1942.

गोचरी Adv. mit करँ *in den Bereich von Etwas versetzen* Sin. D. 31,12. *sich Jmds bemächtigen* Hariv. 123,18.

गोचर्मन् n. 1) *Rindshaut.* — 2) *ein best. Flächenmaass* Hemâdri 1,122,3. 5. 7. 9. 11. 2,52,18. 53,1. 4. 7. 10.

गोचर्या f. *das Verfahren der Kühe.* °चर्यां चरँ *nach Art der Kühe mit dem Munde die Nahrung suchen.*

*गोचारक m. *Kuhhirt.*

गोचारण n. *das Weidenlassen —, Hüten der Kühe.*

गोचारिन् Adj. *nach Art der Kühe die Nahrung mit dem Munde suchend.*

गोचिति f. *eine best. Schichtung der Backsteine* Âpast. Çr. 17,4.

*गोची Adj. f. zu गवाञ्च्.

गोच्छा f. *die Furche auf der Oberlippe.*

*गोच्छाल m. 1) *eine best. Pflanze.* — 2) *die Hand mit ausgestreckten Fingern* (?).

गोजर m. *ein alter Stier.*

*गोजल n. *Kuhurin.*

*गोजवाड n. gaṇa राजदन्तादि. v. l. गजवाड.

गोजी Adj. *aus Milch entsprungen.*

*गोजागरिक 1) m. *eine Art Solanum.* — 2) n. a) *Heil, Glück.* — b) = भद्यकारक (?).

गोजात Adj. *am gestirnten Himmel geboren.*

*गोजापर्णी f. *ein best. kleiner Strauch* Râgân. 5,98.

गोजि (metrisch) f. = गोजी.

गोजिक 1) *m. *Goldschmied* Gal. — 2) f. आ = गोजिह्वा Bhâvapr. 1,122.

*गोजिकाय m. *Wachtel* Gal. Vgl. गाञ्जिकाय.

गोजिन् Adj. *Rinder gewinnend.*

गोजिह्वा f. *eine best. Pflanze.* Nach den Lexicographen *Phlomis oder Premna esculenta, Elephantopus scaber, Coix barbata oder ein Hieracium.*

गोजिह्विका f. 1) *Zäpfchen im Halse* Kâraka 4,7. — 2) = गोजिह्वा.

गोजी f. *eine best. Pflanze mit scharfem Blatte.*

गोञ्जीर Adj. (f. आ) *etwa durch Milch erregt.*

गोञ्जीव Adj. von *Kühen lebend, mit K. ein Gewerbe treibend* Hemâdri 1,451,3.

*गोट m. *ein fleischiger Nabel.*

गोटकग्राम m. N. pr. eines *Dorfes.*

*गोटिम्ब m. *Wassermelone.*

*गोटु m. = गोट.

*गोटुम्ब 1) m. *Wassermelone.* — 2) f. आ a) *Cucumis maderaspatanus* Comm. zu Kâraka 1,1. — b) *Koloquinthengurke.*

*गोटुम्बिका = गोटुम्ब 2) a).

गोण 1) m. *Ochs* Hem. Pr. Gr. 2,174. — 2) *f. आ *eine Grasart* Gaṇar. 1,34. — 3) f. ई a) **Kuh.* — b) *Sack* Çiç. 12,10 — c) *ein best. Hohlmaass* — d) **ein durchlöchertes Kleid.*

गोणाश्मन् m. *ein best. Edelstein* Râgân. 7,1061.

गोणिका f. *eine Art wollene Decke.*

गोणिकापुत्र m. N. pr. eines Autors.

*गोणीतरी f. *Säckchen.*

गोण्ड m. 1) **ein fleischiger Nabel.* — 2) **ein Mann mit fleischigem Nabel.* — 3) N. pr. eines verachteten Volkes.

गोण्डकिरी f. *eine best.* Rågiṇ. Vgl. गोण्ड°.

*गोण्डवन n. und *गोण्डवार N. pr. eines Landes.

*गोण्डाक्री f. = गोण्डकिरी.

गौतम 1) m. a) N. pr. verschiedener Manner. Pl. *ihr Geschlecht.* — b) *der grösste Ochs.* — c)? MBh. 13,4490. — 2) f. ई f. zu गौतम 1) a). — 3) *n. *ein best. Gift* Gal.

गौतमपृच्छा f. Titel eines Werkes.

गौतमस्तोम m. *ein best.* Ekâha.

गौतमस्वामिन् m. N. pr. eines Gaina-Heiligen.

*गौतमान्वय m. Bein. Çâkjamuni's.

गौतमीपुत्र m. N. pr. eines Fursten.

गौतमेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*गौतर 1) m. *ein besserer Stier.* — 2) f. आ *eine bessere Kuh.*

*गौतरणि *eine best. Blume.*

गौतर्पण n. *eine für die Rinder veranstaltete Ergötzlichkeit* AV. Paric. 69,7.

*गौतल्लज m. *eine vorzügliche Kuh.*

*गौता f. *Kuh.*

गौतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

गौतीर्थक Adj. mit क्षुर *ein best. seitlicher Stich* (medic.).

*गौतुल्य m. *Bos Gavaeus* Gal.

गौत्र 1) n. a) *Kuhstall, Stall.* Einmal m. — b) *Geschlecht, Familie.* — c) *Geschlechtsname.* — d) *Personenname überh.* 178,27. — e) in der Gramm. *ein Enkel und auch fernere Nachkommen, wenn neben diesen kein älterer Sprössling desselben Stammvaters am Leben ist.* — f) *ein zur Bildung eines Patronymicums dienendes Suffix.* — g) **Menge.* — h) **Zunahme.* — i) **Besitz.* — k) **Wald.* — l) **Feld.* — m) **Weg.* — n) **Sonnenschirm.* — o) **Kenntniss des Wahrscheinlichen.*

— 2) m. *a) Berg. — b) Wolke. — 3) f. गोत्रा a) Kuhheerde. — b) die Erde. — 4) am Ende eines adj. Comp. (f. घा) nur den Namen von — tragend. — 3) गोत्रम् nach einem Verbum fin. einen Tadel oder eine häufige Wiederholung ausdrückend.

गोत्रक n. Geschlecht.

गोत्रकर्तृ Nom. sg. Begründer eines Geschlechts.

गोत्रकारिन् Adj. ein Geschlecht begründend.

गोत्रकीला f. die Erde.

गोत्रक्षत्ति f. N. pr. einer Kiṁnara-Jungfrau Kâraṇḍ. 6,22.

गोत्रज Adj. 1) in demselben Geschlecht geboren; m. ein Blutsverwandter. — 2) aus vornehmer Familie stammend 132,14.

गोत्रदेवता f. Familiengottheit Ind. St. 15,321.

गोत्रनामन् n. Geschlechtsname Çâṅkh. Gṛhj. 1,5.

गोत्रपट m. Stammbaum.

गोत्रप्रवरदीप m., °प्रवरनिर्णय m. und °प्रवरमञ्जरी f. Titel von Werken.

गोत्रभाज् Adj. zur Famil' gehörig Gaut.

गोत्रभिद् 1) Adj. den Kuhstall spaltend, — öffnend. — b) Geschlechter vernichtend. — c) einen Namen vernichtend. — 2) m. Bein. Indra's.

गोत्रभूमि f. ein best. Stadium im Leben des Çrâvaka (buddh.).

गोत्रमय Adj. ein Geschlecht bildend. त्र n. so v. a. ein Kshatrija-Geschlecht Bâlar. 75,14.

गोत्रर्क्ष n. Du. der Geschlechtsname und das Erbe. °र्क्षांश m. d. G. und ein Theil des Erbes.

गोत्रवत् Adj. einem vornehmen Geschlecht angehörend.

गोत्रवर्धन m. N. pr. eines Fürsten.

गोत्रवृत्त m. ein best. Fruchtbaum.

गोत्रव्रत n. Familiengesetz Spr. 1737.

गोत्रस्थिति f. dass. und zugleich das Dastehen wie ein Berg Spr. 7863.

गोत्राख्या f. Patronymicum.

1. गोत्रास m. der Untergang von Geschlechtern und zugleich Bergen.

2. गोत्रास Adj. mit einem Patronymica bildenden Suffix versehen; m. Patronymicum.

गोत्राभिधायम् Absol. unter Nennung des Namens Bhaṭṭ. 3,80.

गोत्रिक Adj. das Geschlecht betreffend.

गोत्रेश m. Fürst, König.

गोत्र्य n. das Kuhsein, Kuhheit Maitr. S. 4,2,12. Ochsennatur.

गोत्वच् f. Rindshaut. °त्वज Adj. ledern Varâh. Jogaj. 6,18.

1. गोद 1) Adj. Rinder —, Kühe schenkend. — 2) *m. Du. N. pr. eines Dorfes. — 3) f. घा N. pr. eines Flusses.

2. *गोद् m. n. und *गोदक n. (Gal.) Gehirn.

गोदत्त Adj. Rinder schenkend RV.

1. गोदत्त m. 1) Rindersahn. — 2) *Auripigment. — 3) *eine best. mineralische Substanz von weisser Farbe.

2. गोदत्त 1) *Adj. a) Kuhzähne habend. — b) gewaffnet, gepanzert. — 2) m. N. pr. a) eines Mannes. — b) eines Dânava.

गोदन्तमणि m. ein best. Halbedelstein Harshaç. 200,3.

गोदम Adj. MBh. 13,93,94 nach Nîlak. = स्वर्गं भूमिं च दमयति वशीकरोति.

गोदरि Adj. die Kühe d. i. den Stall aufreissend RV.

गोदा Adj. Rinder —, Kühe schenkend.

गोदान n. 1) das Schenken von Kühen. — 2) Backenbart. °कर्मन् n., °मङ्गल n., °विधि m. und गोदान schlechtweg (Âçv. Gṛhj. 1,18,1. Gaut.) eine best. mit dem Backenbart vorgenommene Ceremonie.

गोदानिक Adj. = गौदानिक Gobh. 3,1,28.

गोदानीय m. N. pr. eines Dvîpa Lalit. 170,14. Vgl. घपर°.

*गोदाय Adj. Rinder —, Kühe zu schenken im Sinne habend.

*गोदारण n. 1) Pflug. — 2) Haue, Spaten.

गोदावरी f. N. pr. eines Flusses im Süden. °तीर्थ n. °माहात्म्य n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 30.

*गोदुग्ध 1) n. Kuhmilch. — 2) f. घा eine best. Grasart.

*गोदुग्धदा f. = गोदुग्ध 2).

गोदुह् (Nom. °धुक्) m. Kuhmelker, — hirt.

*गोदुह् m. dass.

गोदोह् m. das Melken der Kühe. Acc. *so lange, als die Kühe gemelkt werden

गोदोह्क 1) m. Kuhmelker. — 2) f. °ह्का eine best. Art des Sitzens.

गोदोहन 1) n. a) das Melken der Kühe Comm. zu Gaut. 8. 370, Z. 2. — b) soviel Zeit, als zum Melken der Kühe erforderlich ist. — 2) *f. ई Melkgeschirr.

*गोद्रव m. Kuhhirt.

गोध 1) m. Pl. ... pr. eines Volkes MBh. 6,9,12. — 2) f. गोधा a) Bogensehne. — b) Saite. — c) ein am linken Arm befestigtes Leder um denselben vor dem Schlag der Bogensehne zu schützen. — d) eine grosse Eidechsenart. — e) *eine best. Pflanze (इरावती) Gal. — f) N. pr. einer Hymnendichterin.

1. गोधन 1) n. Rinderbesitz, Rinderheerde (Kâd. 2, 37,16), Rinderstation. — 2) (*m.) eine Art Pfeil mit breiter Spitze.

2. गोधन m. N. pr. eines Sohnes des Çvaphalka VP.^{2} 4,96.

गोधन्य fehlerhaft für गोदानीय.

गोधर m. N. pr. eines Fürsten.

गोधर्म m. die Art und Weise der Rinder, so v. a. ihre A. u. W. sich zu begatten.

गोधस् m. N. pr. eines Hymnendichters. Fehlerhaft für गोध 2) f).

गोधसामन् n. fehlerhaft für गोधा°.

*गोधापदिका und *°पदी f. Cissus pedata.

*गोधाय्, °पते nach Art der Eidechse Godhâ sich bewegen.

गोधायस् Adj. Kühe hegend.

गोधार m. eine Art Eidechse Kâd. 254,17. Vgl. गो°.

गोधावती f. eine best. Pflanze (इरावती) Râǵân. 3,39.

गोधावीणाका f. ein best. Saiteninstrument Kâd. Ça. 13,3,17.

गोधासामन् n. Name eines Sâman Ârsh. Br.

*गोधास्कन्ध m. Vachellia farnesiana.

*गोधि 1) m. Stirn. — 2) eine Eidechsenart.

गोधिका f. Lacerta Godica Kâd. 254,17.

*गोधिकात्मज m. eine Art Eidechse.

*गोधिनी f. eine Art Solanum Râǵân. 4,26.

*गोधुम m. = गोधूम Weizen.

गोधूम 1) m. a) Weizen, gewöhnlich Pl. गोधूमसर्क्वट. Weizenkorn als best. Gewicht Hemâdri 1, 117,1. — b) *Orangenbaum. — c) *eine best. Heilpflanze. — 2) *f. ई ein best. kleiner Strauch.

गोधूमक m. eine Art Schlange.

*गोधूमत्व n. ein best. Concrement im Weizen Râǵân. 6,181.

गोधूमसंचयमय Adj. aus einem Haufen Weizen bestehend Hemâdri 1,351,3.

*गोधूमसंभव n. saurer Weizenbrei.

गोधूलि und °का f. eine best. nach den Jahreszeiten wechselnde Tageszeit.

*गोधेनु f. Milchkuh.

*गोधेर m. Beschützer.

गोधेरक m. = गोधेरक Sçe. 2,291,3.

*गोध (Conj.) m. Berg.

गोनर्द 1) m. a) Pl. N. pr. eines Volkes. Richtig गोनर्द. — b) N. pr. α) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — β) eines Muni. — γ) eines Fürsten der Kâçmîra. Richtig गोनर्द. — 2) f. घा N. pr. einer Göttin. — 3) *f. ई das Weibchen der Ardea sibirica; vgl. गोनर्द 2) a).

*गोनर्द m. Stier Gal.

गोनर्द 1) Adj. wie ein Stier brüllend (Çiva). — 2) m. a) Ardea sibirica. — b) N. pr. α) verschiedener Fürsten der Kâçmîra. — β) Pl. eines Volkes. — γ) eines Autors. — δ) eines Berges. — 3) *n. Cyperus rotundus.

गोनर्दीय m. N. pr. eines Grammatikers, angeblich Bein. Patañgali's.

गोनस 1) m. eine Schlangenart. — 2) f. ई eine best. Pflanze.

गोनसा f. Kuhschnauze.

*गोनाग m. ein prächtiger Stier P. 2,1,62, Sch.

गोनागोनीश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*गोनाडीक oder *°नाडीच m. eine best. Pflanze.

*गोनाथ m. 1) Stier Rîgân. 19,25. — 2) Kuhhirt.

*गोनाद m. Anas Casarca.

गोनामन् Pl. Bez. bestimmter Opferformeln Maitr. S. 4,2,1. 10.

गोनामन् n. ein Name für Kuh Lâṭ. 3,6,3. 9,6, 17. Gobh. 3,8,8.

गोनामिक Adj. Bez. des 2ten Prapâṭhaka im 4ten Buche der Maitr. S.

गोनाय m. Kuhhirt.

*गोनाशन m. Wolf Gal.

गोनास 1) *Adj. eine Kuhschnauze habend. — 2) m. a) *eine Art Schlange. — b) N. pr. eines Berges Vidgn. 2,5. — 3) *n. ein dem Diamant ähnlicher Edelstein Rîgân. 13,210.

गोनासा f. Kuhschnauze.

गोनिष्क्रमण n. das auf die Weide Hinausgehen der Kühe. °तीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*गोनिष्यन्द m. Kuhurin.

गोन्योघम्, गोनिषोघम् Adj. in die Milch strömend.

गोप 1) m. a) Kuhhirt. Im System eine best. Mischlingskaste. Am Ende eines adj. Comp. f. या. — b) Hüter, Wächter. — c) *ein Aufseher über mehrere Dörfer; das Haupt eines Bezirks. — d) *Fürst, König. — e) Bein. Krshṇa's. — f) eine best. Klasse von Pflanzen Baic. P. 12,8,21. — g) *Myrrhe. — h) N. pr. α) eines Gandharva. — β) eines buddh. Arhant. — 2) *f. या und ई Ichnocarpus frutescens. — 3) f. या N. pr. einer Gattin Çâkjamuni's. — 4) f. ई a) Hirtenmädchen, die Frau eines Hirten. — b) Hüterin. — c) die Natur.

गोपक 1) m. a) Kuhhirt Daçatan. 21. — b) *Hüter. — c) *das Haupt eines Bezirks. — d) *Myrrhe. — 2) f. गोपिका a) Hirtenmädchen. — b) Hüterin.

गोपकन्यका f. Hirtenmädchen.

गोपकन्या f. 1) dass. — 2) Ichnocarpus frutescens Çâlâpa. 1,217.

*गोपकर्कटिका f. eine Gurkenart Rîgân. 3,93.

*गोपघण्ट m. (Gal.), °घण्टा und °घोण्टा (Rîgân. 9,161) f. Flacourtia sapida (wohl nicht richtig, da Suçr. 2,79,2 विकङ्कत davon unterschieden wird).

गोपजाला f. N. pr. einer Tochter Raudrâçva's VP.² 4,129.

गोपत्तीचिन् m. eine best. Mischlingskaste.

गोपत्ता f. Hirtenamt.

गोपति m. 1) Herr der Rinderheerden, Anführer, Herr überh. — 2) Stier. — 3) *eine best. Pflanze (सपर्ण). — 4) die Sonne. — 5) der Mond. — 6) *Fürst, König. — 7) Bein. a) Krshṇa's oder Vishṇu's. — b) Varuṇa's. — c) Çiva's. — d) *Indra's. — 8) N. pr. a) eines Devagandharva. — b) eines Feindes des Krshṇa. — c) eines Sohnes des Çibi.

*गोपतिचाप m. Regenbogen.

गोपतिध्वज m. Bein. Çiva's.

गोपत्व n. Hirtenamt.

गोपथ m. 1) Viehweg, — weide Comm. zu Nâigâm. 6, 7,2. — 2) Titel eines Brâhmaṇa. Auch °ब्राह्मण n.

गोपदत्त und आचार्यभदत्त° m. N. pr. eines buddh. Autors.

गोपदत्त m. N. pr. eines Autors.

*गोपदल m. Betelnussbaum.

गोपन 1) n. a) Schutz, Erhaltung. — b) das Verbergen Spr. 7756. Geheimhalten Kull. zu M. 9,73. — c) *das Blatt der Laurus Cassia Rîgân. 6,176. — 2) f. गोपनी Schutz, Hut.

गोपनगर n. N. pr. einer Stadt.

गोपनीय Adj. 1) zu hüten. — 2) zu verhüten, fernzuhalten. — 3) geheimzuhalten vor (Abl.).

गोपभट्ट m. N. pr. eines Dichters.

*गोपभद्र 1) n. eine essbare Lotuswurzel. — 2) f. या Gmelina arborea Rîgân. 9,26.

*गोपभद्रिका f. = गोपभद्र 2).

गोपय्, °यति und °पते 1) hüten, bewahren, schützen. — 2) aufbewahren. — 3) verstecken, verbergen, geheimhalten. — 4) *sprechen oder *glänzen. — Mit अभि behüten, bewahren. — Mit प्र 1) hüten, schützen. — 2) verbergen Spr. 4398. geheimhalten Hemâdri 1,582,21. — Mit सम् bedecken, verbergen Kâd. 2,69,2.

गोपयत्य, गोपयतिय Adj. zu behüten.

गोपयितव्य Adj. zu verbergen Kâd. 2,35,10.

*गोपरस m. Myrrhe.

गोपराष्ट्र m. Pl. N. pr. eines Volkes.

गोपरीणस् Adj. reichlich mit Rindern oder Milch versehen.

गोपर्वत n. N. pr. eines Tîrtha.

गोपवधू f. 1) Kuhhirtin. — 2) Ichnocarpus frutescens.

गोपर्वन m. N. pr. eines Ṛshi.

गोपवल्ली f. 1) Ichnocarpus frutescens. — 2) *Sansevieria Roxburghiana Rîgân. 3,8.

गोपशु m. Opferrind.

गोपा m. Hirt, Hüter, Wächter; f. Hirtin u.s.w.

गोपाग्रहार m. Pl. N. pr. verschiedener Agrahâra Rîgân. 1,343.

गोपाजिह्व Adj. RV. 3,38,9. Richtig गोपा जिह्वास्य.

*गोपाटविक m. Kuhhirt (?).

गोपादित्य m. N. pr. 1) eines Fürsten der Kâçmîra. — 2) eines Dichters.

गोपाद्रि m. N. pr. eines Berges Rîgân. 1,343.

गोपाध्यक्ष m. Oberhirt.

गोपानसी f. Dachstuhl, Giebeldach Kârâka 1,30 Lalit. 226,8. 319,11. 321,6. Kâraṇḍ. 48,12.

गोपापुत्र m. ein best. zu den Pratuda gezählter Vogel.

गोपाय्, °यति und °पते 1) behüten, bewachen, bewahren, schützen Gaut. 9,34. — 2) verbergen, verhüllen. — 3) Act. einen Hirten darstellen. — Caus. गोपापयति behüten, bewahren. — Mit अभि Act. behüten, bewachen, bewahren. — Mit परि Act. behüten.

°गोपाय Adj. behütend Âpast. 1,4,24.

गोपायन 1) Adj. behütend, beschützend. — 2) m. N. pr. eines Lehrers. — 3) n. das Behüten, Bewahren, Beschützen, Schutz.

गोपायितर् Nom. ag. Behüter, Beschützer.

गोपारेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

गोपाल 1) m. a) Kuhhirt. Am Ende eines adj. Comp. f. या. — b) Fürst, König. — c) Bein. α) Krshṇa's. — β) Çiva's. — d) N. pr. α) eines Fieberdämons Harîv. 9556. — β) eines Schlangendämons. — γ) verschiedener Fürsten, Staatsmänner und Gelehrten (Kumârâsv. zu Prabodh. 288,1). Auch °चक्रवर्तिन्, °जी, °तीर्थ, °भट्ट, °मिश्र, गोपालाचार्य, आवसथिक°, मौनगोपाल. — 2) f. गोपाली a) *eine Gurkenart und *eine andere Pflanze. — b) N. pr. α) einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — β) einer Kâpâlî.

गोपालक 1) m. a) Kuhhirt. — b) Bein. α) Krshṇa's. — β) *Çiva's. — c) N. pr. eines Fürsten. — 2) f. °लिका a) die Frau eines Kuhhirten. — b) *eine Art Mistkäfer.

गोपालकक्ष m. N. pr. 1) Sg. eines Landes. — 2) Pl. eines Volkes.

गोपालकक्ष m. Pl. v.l. für °कक्ष 2) VP.² 2,176.

*गोपालकर्कटी f. eine Gurkenart Rîgân. 3,93.

गोपालकल्प m. Titel eines Werkes.

गोपालकेलिचन्द्रिका f. Titel eines Schauspiels.

गोपालकेशव m. N. pr einer Statue Kṛshṇa's.

गोपालचम्पू f. Titel eines Werkes.

गोपालतापनीयोपनिषद् und °तापिनी (Bühler, Rep. No. 18) Titel einer Upanishad.

गोपालदास m. N. pr. eines Mannes.

गोपालदेव m. N. pr. eines Dichters.

*गोपालधानीपूलास n. gaṇa राजदन्तादि.

गोपालपुर n. N. pr. einer *Stadt*.

गोपालपुरी und गोपालप्रसाद् m. N. pr. zweier Lehrer.

गोपालमठ m. N. pr. eines *Collegiums*.

गोपालयोगिन् m. N. pr. eines Mannes.

गोपालरहस्य n. Titel eines Werkes.

गोपालव m. Pl. N. pr. eines Brahmanengeschlechts.

गोपालवर्मन् m. N. pr. eines Fürsten.

गोपालसरस्वती m. N. pr. eines Lehrers.

गोपालसहस्रनामभूषणा f. Titel eines Werkes.

गोपालसाहि m. N. pr. eines *Fürsten*.

गोपालार्चनचन्द्रिका f. Titel eines Werkes.

गोपालि m. 1) Bein. Çiva's. — 2) N. pr. eines Mannes.

गोपालित m. N. pr. eines Lexicographen.

गोपालोत्तरतापिनी f. Titel einer Upanishad.

गोपावत्त् Adj. *Schutz gewährend*.

गोपाष्टमी f. *der achte Tag in der lichten Hälfte des* Kârttika.

*गोपिक m. *ein best. Baum* (गोत्तक) Gal. — गोपिका s. u. गोपक.

गोपिकासरस् n. N. pr. eines *Sees*.

गोपित्त n. 1) *Kuhgalle*. — 2) *Auripigment und *ein anderes gelbes Pigment*.

*गोपिन् 1) Adj. *behütend, beschützend*. — 2) f. °नी *Ichnocarpus frutescens*.

*गोपिल Adj. *behütend, beschützend*.

गोपिष्ठ Adj. *am besten hütend, — beschützend*.

गोपीचन्दन n. *weisser Lehm oder *eine Art Sandelholz*. °चन्दनोपनिषद् f. Titel einer Upanishad Weber, Lit. 187.

गोपीत m. Bez. *einer der vier ominösen Bachstelzen*.

1. गोपीथ m. *Milchtrunk*.

2. गोपीथ 1) m. *Schutz*. — 2) *n. *Wallfahrtsort*.

(गोपीथ्य) गोपीथिक n. *Schutzverleihung*.

गोपीनाथ m. 1) Bein. Kṛshṇa's. — 2) N. pr. verschiedener Männer. Auch °मौनिन्.

गोपीनाथसप्तशती f. Titel eines Werkes.

गोपीप्रेमामृत n. desgl.

गोपीरमण n. N. pr. eines Mannes.

गोपीरसविवरण n. Titel eines Werkes.

1. गोपुच्छ् 1) n. *a) Kuhschwanz*. — *b) eine Art Pfeilspitze*. — 2) *m. *a) ein Perlenschmuck aus zwei Schnüren*. — *b) eine Art Trommel*.

2. गोपुच्छ् m. *eine Affenart*.

गोपुच्छक Adj. *dessen Schwanz dem einer Kuh gleicht*.

*गोपुच्छाकृति m. *eine Art Trommel* Gal.

*गोपुटा f. *grosse Kardamomen* Râǵân. 6,86.

*गोपुटिक m. *ein* Çiva's *Stiere geheiligter Tempel*.

गोपुत्र m. 1) *ein junger Stier*. — 2) **eine Hühnerart* Gal. Vgl. गोपापुत्र. — 3) Patron. Karṇa's.

गोपुर 1) n. *a) Stadtthor*. Am Ende eines adj. Comp. f. या. — *b) Thor überh*. — *c) Cyperus rotundus* Bhâvapr. 1,194. — 2) m. N. pr. eines Arztes. — 3) *f. या = गोपुटा Gal.

*गोपुरक m. *das Harz der Boswellia thurifera*.

*गोपुरग m. wohl dass. Gal.

गोपुरादृालकवत्त् Adj. *mit Stadtthoren und Wachtthürmen versehen* MBh. 3,207,7.

*गोपुरीष n. *Kuhmist*.

गोपुरोगाव Adj. *die Kuh zur Anführerin habend*.

गोपेन्द्र m. 1) *Oberhirt*, Bein. Kṛshṇa's. — 2) N. pr. des Verfassers der Kâvjâlaṁkâradhenu.

गोपेश m. Bein. 1) Kṛshṇa's. — 2) Nanda's. — 3) *Çâkjamuni's.

गोपेश्वर m. 1) *eine Form* Çiva's. — 2) N. pr. eines Mannes.

गोपेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*गोपोतालिका f. *Kuh*.

गोपोष्ठ m. *das Gedeihen der Rinderheerde*.

गोप्तर् Nom. ag. 1) *Hüter, Beschützer* Gaṭṭ.; f. गोप्त्री, n. गोप्तृ. — 2) *Verberger, Geheimhalter*.

गोप्तव्य Adj. *zu hüten, zu beschützen*.

गोप्य 1) Adj. *a) dass.* — *b) aufzubewahren* (ein Pfand) Jolly, Schuld. 303. — *c) zu verbergen, geheimzuhalten*. °तम Superl. Daçak. 82,8. — 2) *m. *a) Diener, Sclave*. — *b) der Sohn einer Sclavin*.

*गोप्यक m. *Diener, Sclave*.

*गोप्रकाण्ड n. *ein ausgezeichnetes Rind, eine vorzügliche Kuh*.

गोप्रचार m. *Weideland für Kühe*.

गोप्रतार m. 1) N. pr. eines Wallfahrtsortes. — 2) Bein. Çiva's.

गोप्रदान n. *Schenkung einer Kuh* Spr. 3222.

गोप्रदानिक Adj. *auf das Schenken von Kühen bezüglich*.

गोप्रवेशसमय m. *die Zeit der Heimkehr der Kühe, Abenddämmerung*.

गोप्रेतक Name eines Liṅga.

*गोप्रेरक m. *ein best. Vogel* (भृङ्गराज) Gal.

*गोबक m. *Ardea Govina*.

गोबन्धु Adj. *mit der Kuh verwandt*.

गोबर्धन m. N. pr. eines Mannes.

गोबलीवर्द m. *Stier* (eig. *Rinderstier*). °न्यायेन *nach Art dieses Ausdrucks, so v. a. wie dieses trotz unnützer Häufung von Worten zu entschuldigen*.

*गोबल्लव m. *Kuhhirt*.

गोब्राह्मण n. Sg. *eine Kuh und (oder) ein Brahman* M. 3,98. 11,70. MBh. 13,66,42. Harîv. 3157. fg.

गोभट् m. N. pr. eines Dichters.

*गोभण्डीर m. *ein best. Wasservogel*.

*गोभर्तर् m. *Stier* Gal.

गोभाज् Adj. *ein Rind verdienend*.

गोभानु m. N. pr. eines Sohnes des Vahni.

गोभिल m. N. pr. eines Verfassers von Sûtra.

गोभिलीय Adj. zu Gobhila *in Beziehung stehend*.

गोभुज् m. *Fürst, König*.

गोभृत् m. 1) **Berg*. — 2) *Fürst, König* Râǵân. 7,1072.

*गोमक्षिका f. *Bremse*.

गौमघ Adj. (f. या) *Rinder —, Kühe verleihend*.

गोमट्टसार und गोमट्टसारसूत्रगाथा f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 577. fg.

गोमण्डल n. 1) *Kuhheerde* Ind. St. 13,466. — 2) **Erdkreis*.

*गोमत्, °तति = गोमानिवाचरति.

*गोमतल्लिका f. *eine prachtvolle Kuh*.

गोमति (metrisch) = गोमती N. pr. eines Flusses.

गोमतीतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

गोमतीपुत्र m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,24,12.

गोमतीसार Titel eines Werkes.

*गोमत्य्, °त्यति = गोमत्तमिच्छति und गोमानिवाचरति.

गोमत्स्य m. *ein best. Flussfisch*.

*गोमय gaṇa कुमुदादि.

1. गौमत्त् 1) Adj. *a) Rinder —, Kühe besitzend, reich an Kühen, Rinder —, Kühe enthaltend, aus ihnen bestehend u. s. w.* — *b) mit Milch verbunden*. — 2) *m. = उपासक. — 3) f. गौमती *ein rinderreicher Ort*. — 4) f. गोमती N. pr. verschiedener Flüsse. — 5) f. गोमती *a) mit oder ohne* विद्या *best. an die Kühe gerichtete Sprüche* Hemâdri 1, 403,12. 14. 451,21. 452,4. fgg. — *b)* Name der Dâkshâjaṇî im Gebirge Gomanta. — *c) *N. pr. eines Dorfes. — 6) n. (parox.) *Besitz von Rindern*.

2. *गोमत्त् künstliches Adj. von गोमत् und गोमत्य्.

गोमत्त m. 1) N. pr. *a) eines Gebirges*. — *b) Pl. eines Volkes* MBh. 6,9,43. — 2) **Rinderbesitzer*.

*Rinderheerde, °eine Menge von Rinderbesitzern.

गोमन्द् MBu. 6,449 fehlerhaft für गोमत्त 1) a).

°गोमय्, °यति (उक्लेपने).

गोमय 1) Adj. a) *aus Rindern bestehend.* — b) *voller Kuhmist.* — 2) m. (selten) und n. (häufig PL.) a) *Kuhmist* 237,10. °मयाम्भस् n. *Wasser mit Kuhmist.* — b) *Mist* überh.

*गोमयच्छत्त्र n. und *°च्छत्त्रिका f. *Pilz.*

गोमयपायसीय Adj. von गोमयपायस *Kuhmist und Milchgericht.* °न्यायवत् *in der Art dieser beiden, d.i. desselben Ursprungs und doch ganz verschieden.*

*गोमयप्रिय m. *Andropogon Schoenanthus.*

गोमयमय Adj. (f. ई) *aus Kuhmist gemacht* Kâd. 79,9.

गोमयाय्, °यते *Kuhmist gleichen, wie K. schmecken.*

*गोमयोत्था f. *eine Art Mistkäfer.*

गोमहिषदा f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

गोमातृ Adj. *eine Kuh zur Mutter habend.*

गोमायु 1) Adj. *wie ein Rind brüllend.* — 2) m. a) *eine Art Frosch.* — b) *Schakal.* — c) **Kuhgalle.* — d) N. pr. α) eines Schakals. — β) eines Gandharva.

गोमायुकेश्वर Name eines Liṅga.

गोमायुभक्त m. Pl. N. pr. eines Volkes.

गोमित्र m. N. pr. eines Mannes.

गोमिथुन n. Sg. und m. Du. *ein Stier und eine Kuh.*

गोमिन् m. 1) *Besitzer von Rindern oder Kühen.* — 2) **Schakal.* — 3) *ein buddhistischer Laienbruder.* — 4) *ein Ausdruck des Lobes und auch des Tadels.*

गोमीन m. *ein best. Fisch.*

गोमुख 1) m. a) **Krokodil.* — b) **ein von Dieben in die Mauer eingeschlagenes Loch von eigenthümlicher Gestalt.* — c) N. pr. α) *eines Wesens im Gefolge Çiva's.* — β) eines Sohnes des Mâtali. — γ) verschiedener Männer. — 2) m. (*n.) *ein best. musikalisches Instrument.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — 3) *f. ई a) = 4) b). — b) N. pr. α) einer Höhle im Himâlaja, aus der die Gaṅgâ hervorstürzt. — β) eines Flusses. — 4) n. a) **ein durch unregelmässige Bauart verunstaltetes Haus.* — b) *eine Art Sack, in dem der Rosenkranz getragen wird.* — c) *eine best. Art zu sitzen.* — d) *das Beschmieren, Bestreichen.* गोमय° Pl. *mit Kuhmist.*

गोमुख्या f. *eine best. Methode die Trommel zu schlagen* S. S. S. 193.

गोमूत्र n. *Kuhurin.*

गोमूत्रक 1) Adj. *dem Laufe des Ochsenurins ähnlich, so v. a. im Zickzack gehend.* — 2) f. °त्रिका a) *Zickzack.* — b) *eine Art künstlicher im Zickzack zu lesender Verse.* Auch °बन्ध m. — c) **eine best. Art zu rechnen.* — d) **ein best. Gras* Râǵân. 6,121.

गोमूत्रजाति f. = गोमूत्रक 2) b).

*गोमूत्रिन् m. *eine Art Terminalia* Râǵân. 9,141.

गोमृग und *°मृगेन्द्र (Gal.) m. *Bos Gavaeus.*

गोमेद m. 1) *eine Art Edelstein* Râǵân. 13,189. — 2) **ein best. Baum.* — 3) **ein best. Fisch* Gal. — 4) N. pr. eines Gebirges VP. 2,4,7. °द्वीप N. pr. eines Dvîpa.

गोमेदक (*m. *n.) 1) *eine Art Edelstein* Hemâdri 1,250,9. 486,1. — 2) **ein best. Gift.* — 3) *= पत्तक. — 4) N. pr. eines Dvîpa VP.² 2,110.

*गोमेदसंनिभ m. 1) *eine best. Pflanze.* — 2) *Chalcedon oder Opal (?).*

गोमेध m. 1) *Kuhopfer.* — 2) N. pr. eines Mannes.

गोम्बु (Bâlâpa. 5,107) und *गोम्भस् n. *Kuhurin.*

गोयज्ञ m. 1) *Rindopfer.* — 2) *ein zu Ehren der Kühe veranstaltetes Opfer.*

गोयान n. *ein mit Ochsen oder Kühen bespannter Wagen, Wagen* überh.

गोपीचन्द्र m. N. pr. eines Scholiasten.

गोयुक्त Adj. *mit Ochsen oder Kühen bespannt.*

गोयुग n. *ein Paar Rinder, s. P. Thiere* überh.

गोयुत 1) Adj. *mit Rindern oder Kühen besetzt.* — 2) *ein best. Wegemaass, = गव्यूति.

*गोयूति f. = गव्यूति.

*गोरक्ष् Adj. *Rinder —, Kühe hütend.*

गोरक्ष 1) m. a) **Kuhhirt.* — b) *Bein. Çiva's.* — c) N. pr. eines Autors. Auch °नाथ. — d) **Orangenbaum.* — e) **eine best. Heilpflanze.* — 2) f. या *das Hüten der Rinder, Hirtenleben, Rindviehzucht.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — 3) *f. ई Name verschiedener Pflanzen, die zu Umhegungen gebraucht werden: eine Art runder Gurken* Râǵân. 7,160. = सुदण्डिका 5,94. = गोरक्षदुग्धा. — 4) n. fehlerhaft für गोरक्ष्य.

गोरक्षक 1) Adj. *Rinder hütend, Rindviehzucht treibend.* — 2) m. a) *Kuhhirt* 139,18. — b) N. pr. eines Mannes.

गोरक्षकर्कटी f. *eine Gurkenart* Bâlâpa. 1,240.

गोरक्षकल्प m. Titel eines Werkes.

*गोरक्षजम्बू f. 1) *Waisen.* — 2) *Uraria lagopodioides.* — 3) = घोणटाफल.

*गोरक्षतण्डुल n. und *°ला f. *Uraria lagopodioides.*

*गोरक्षतुम्बी f. *eine Art runder Gurken* Râǵân. 7,161.

गोरक्षदास m. N. pr. eines Fürsten.

*गोरक्षदुग्धा f. *ein best. kleiner Strauch* Râǵân. 5,143.

गोरक्षशतक und गोरक्षसहस्रनामन् n. Titel zweier Werke.

गोरक्षासन n. *eine best. Art zu sitzen.*

गोरक्ष्य n. = गोरक्ष 2) Âpast.

गोरक्ष्याद्रि N. pr. einer Oertlichkeit.

*गोरङ्ग m. 1) *ein best. Vogel.* — 2) *Lobsänger, Barde.* — 3) *Bürge (der da haftet).* — 4) *ein nackter Mann (?).*

*गोरजस् n. 1) *ein Staubkörnchen auf einem Kuhhaar.* — 2) *Sonnenstäubchen.*

*गोरट m. *ein der Acacia Catechu ähnlicher Baum.*

*गोरण n. = गुरण.

गोरथ m. N. pr. eines Berges.

गोरथक m. *ein mit Ochsen oder Kühen bespannter Wagen.*

गोरभस Adj. *durch Milch kräftig gemacht.*

गोरम्भ m. N. pr. eines Mannes.

*गोरव (?) m. *Safran.*

गोरस m. 1) *Kuhmilch.* — 2) *Milch* überh. *in allen Formen* Karaka 1,27.

*गोरसज्ञ n. *Buttermilch.*

*गोराज्ञ m. *Stier.*

*गोराटिका und *गोराटी f. *Turdus Salica.*

गोराद्य MBu. 2,339 fehlerhaft für गोराज्य.

*गोरिका f. *Turdus Salica.*

*गोरुत n. *ein best. Wegemaass, = 2 Krôça.*

गोरुध in घ°.

1. गोरूप n. *Kuhgestalt* Ind. St. 15,299.

2. गोरूपे Adj. *kuhgestaltig.*

*गोरोच n. *Auripigment.*

गोरोचना f. *Gallenstein des Rindes* Râǵân. 12,58. Varâh. Jogâs. 7,12. Ind. St. 15,267.

गोरोमन् n. *Kuhhaar* Spr. 1958, v. l.

*गोर्द oder *गोर्ध n. *Gehirn.*

गोर्वर n. *pulverisirter Kuhmist* Bâlâpa. 2,36 (Hdschr.). Vgl. गोवर.

गोल 1) m. a) *Kugel, Ball.* भुव: *Erdkugel.* — b) *Erdkugel.* — c) *Hemisphäre.* — d) = गोलफल. — e) **Vangueria spinosa.* — f) **Myrrhe.* — g) *Bastard einer Wittwe.* — h) *das Zusammentreffen aller Planeten in einem Sternbilde.* — i) N. pr. eines Sohnes des Âkṛiḍa. कोल v. l. — 2) *f. या a) *Spielball.* — b) *rother Arsenik.* — c) *Tinte.* — d) *Freundin.* — e) Bein. der Durgâ. — f) N. pr. eines Flusses. — 3) *f. (या) und n. a) *Scheibe, Kreis.* — b) *ein kugelförmiger Wasserkrug.*

गोलक 1) m. a) *Kugel, Ball.* — b) *glans penis.* — c) **eine Erbsenart.* — d) **Myrrhe.* — e) **ein kugelförmiger Wassertopf.* — f) **eine Art Gebäck* Gal. — g) *Bastard einer Wittwe.* — h) *das Zusammentreffen aller Planeten in einem Sternbilde.* — i) N. pr. verschiedener Lehrer VP.² 3,46. — 2)

f. °लिका a) *Kügelchen, Ball.* °क्रीडा f. Hem. Par. 2,374. — b) **Brustbeere* Gal. — 3) n. a) *Kugel, Ball* Comm. zu Nalâm. 9,3,12. — b) = गोलोक.

गोलक्रीडा f. *Ballspiel.*

*गोलक्षण n. *die Kennzeichen einer Kuh;* vgl. गोलक्षणिक.

गोलगोल m. *eine aus mehreren Kugeln zusammengesetzte Kugel* Ind. St. 10,284.

गोलग्राम m. N. pr. eines *Dorfes.*

गोलक्षिका f. *ein best. Thier.*

*गोलन्द m. N. pr. eines Mannes.

गोलपुञ्ज m. *ein Kugelhaufe* Ind. St. 10,284.

गोलयन्त्र n. *Armillarsphäre.*

गोलव m. N. pr. eines Lehrers VP.^{2} 3,37.

*गोलवण n. *das für eine Kuh bestimmte Maass Salz.*

*गोलाङ्क m. N. pr. eines Mannes.

गोलाङ्गुल m. = गोलाङ्गूल (die richtigere Form) 1). f. ई.

गोलाङ्गुलपरिवर्तन m. N. pr. eines Berges.

गोलाङ्गूल m. 1) *eine Affenart* Râm. 19,49. Bhar. 167,3. — 2) Pl. N. pr. eines Volkes.

गोलाध्याय m. *der über die Erd- und Himmelskugel handelnde Abschnitt* (im Siddhântaçiromaṇi).

गोलाममामुद m. N. pr. = غلام محمود.

गोलावली f. *eine Reihe von Kugeln* Ind. St. 10,284.

*गोलास m. *Pfls.*

*गोलासन n. *eine Art Flinte* Gal.

गोलिङ् m. *Bignonia suaveolens* Bhâvapr. 1,226.

गोलीगुलपरिवर्तन m. = गोलाङ्गुलपरिवर्तन Lalit. 20,6.

गोलीढ m. *Bignonia suaveolens* Bhâvapr. 1,226.

गोलोक m. n. (!) *die Welt der Kühe,* nach einer späteren Vorstellung Kṛshṇa's *Himmel.*

गोलोमन् n. *Kuhhaar* Spr. 1958. Ind. St. 13,461.

*गोलोमिका f. *Hemionitis cordifolia.*

गोलोमी f. 1) *eine best. Pflanze* Kâraka 1,4. Nach den Lexicographen und Erklärern *weisses Dûrvâ-Gras,* = भूतकेशी, °केशी und = वचा. — 2) **ein vorzügliches Frauenzimmer* oder **Hure.*

गोल्लविषय m. N. pr. einer *Landschaft* Hem. Par. 8,194.

गोल्लाट *ein best. mystischer Kreis.*

गोवत्स 1) m. *Kalb.* — 2) * f. आ *ein best. Vogel* Gal.

गोवत्सद्वादशी f. *ein best. zwölfter Tag.*

गोवत्सतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*गोवत्सादिन् und *°वत्साशि (Râm. 19,10) m. *Wolf.*

गोवध m. *Tödtung einer Kuh.*

*गोवन्दनी f. 1) *Fennich.* — 2) = गन्धवल्ली.

गोवपुस् Adj. *als Kuh gestaltet.*

गोवय्, °यति *fernhalten von* (Abl.).

गोवर् 1) m. N. pr. eines Dorfes. — 2) n. *pulverisirter Kuhmist* Bhâvapr. 2,86. v. l. गोर्वर्.

गोवर्धन m. 1) N. pr. a) eines Berges, den Kṛshṇa aufgehoben und als Schutzdach über Kühen gehalten haben soll. — b) eines Feigenbaumes. — c) eines Autors. Auch °मिश्र, °रङ्गाचार्य, °वर्धनाचार्य, °वर्धनानन्द, भट्टगोवर्धनपणाक, मिश्र°. — b) Bein. Kṛshṇa's Spr. 1318.

गोवर्धनधर m. Bein. Kṛshṇa's.

गोवर्धनीय Adj. von Govardhana *herrührend, —verfasst.*

*गोवशा f. *eine unfruchtbare Kuh.*

गोवाट m. (adj. Comp. f. या) *Kuhhürde.*

1. गोवाल m. *Kuhhaar.*

2. गोवाल 1) * Adj. (f. ई) *Kuhhaar habend.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

*गोवालिन् Adj. *Kuhhaar habend.* गण m. *ein best. Thier.*

1. गोवास m. *Kuhstation, — hürde.*

2. गोवास m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 3,73,17.

गोवासन m. N. pr. 1) Pl. = 2. गोवास MBh. 2, 31,5. — 2) eines Fürsten der Çibi.

गोविकर्त m. *Schlächter* Maitr. S. 2,6,5.

गोविकर्तृ Nom. ag. dass.

*गोविचन्द्र m. N. pr. eines Fürsten.

गोवितत m. = गोविनत.

गोविद् 1) Adj. *Rinder —, Kühe verschaffend.* — 2) * m. Bein. Sahadeva's Gal.; vgl. MBh. 4,19,32.

गोविनत m. *eine Form des* Açvamedha.

गोविन्द m. 1) Bein. a) Kṛshṇa's oder Vishṇu's. — b) * Bṛhaspati's. — 2) *der 4te Monat.* — 3) * *Oberhirt.* — 4) N. pr. a) verschiedener Männer. Auch श्री°. — b) eines Berges.

गोविन्दकूट m. N. pr. eines Berges.

गोविन्दचन्द्र m. N. pr. eines Fürsten. v. l. °चन्द्र.

गोविन्दघन्द्र m. desgl.

गोविन्दत्त, °विन्ददीक्षित und °विन्ददेव m. N. pr. verschiedener Männer.

गोविन्दद्वादशी f. *der 12te Tag in der lichten Hälfte des* Phâlguna

गोविन्दनाथ, °विन्दनायक und °विन्दन्यायालंकारभट्टाचार्य m. N. pr. verschiedener Männer.

गोविन्दप्रकाश m. Titel eines Werkes.

गोविन्दभगवत्पादाचार्य und °विन्दभट्ट m. N. pr. zweier Männer.

गोविन्दमानसोल्लास m. Titel eines Werkes.

गोविन्दराज m. N. pr. eines Scholiasten des Manu Kull. zu M. 9,125. 136. 141.

गोविन्दराम m. N. pr. verschiedener Männer.

गोविन्दराय m. N. pr. eines Mannes.

गोविन्दवृन्दावन Titel eines Werkes.

गोविन्दसिंह m. N. pr. eines Fürsten.

गोविन्दसूरि m. N. pr. eines *Gelehrten.*

गोविन्दस्वामिन् m. N. pr. eines Brahmanen.

गोविन्दानन्द m. N. pr. eines Scholiasten.

गोविन्दार्चनसुधा f., गोविन्दार्णव m. und गोविन्दाष्टक n. Titel von Werken.

*गोविन्दिनी f. *eine best. wohlriechende Pflanze* Gal.

गोविन्दु Adj. *Kühe (Milch) aufsuchend.*

*गोविय् f. (Nom. °विट्) *Kuhmist.*

गोविषाण n. *Kuhhorn.*

गोविषाणिक m. *eine Art Trompete.*

गोविष्ठा f. *Kuhmist* Bhâvapr. 2,85.

गोविसर्ग m. *Tagesanbruch.*

गोवीथी f. *eine best. Strecke der Mondbahn.*

गोवीर्य n. *der Ertrag an Milch.*

*गोवृन्द n. *Kuhheerde.*

*गोवृन्दारक m. *ein Prachtstück von einem Stier.*

गोवृष m. 1) *Stier.* — 2) Bein. Çiva's.

गोवृषण m. *der Hodensack eines Stiers* 217,3.

गोवृषध्वज m. Bein. Çiva's.

गोवृषभ m. *Stier.*

गोवेष Adj. *das Aussehen eines Stiers habend* MBh. 4,19,32.

गोवैद्यक n. Titel eines Werkes.

गोव्यच्छ् Adj. Bez. *irgend eines Plagers der Kuh.*

*गोव्याघ्र n. Sg. *Kuh und Tiger.*

गोव्याघ्रिल m. N. pr. eines Mannes.

गोव्रज m. 1) *Kuhhürde.* — 2) N. pr. a) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — b) eines Dânava.

गोव्रत und °व्रतिन् (Hemâdri 1,471,8) Adj. *der in Bezug auf Genügsamkeit das Verfahren einer Kuh befolgt.*

*गोशकट m. n. *ein von Ochsen gezogener Karren.*

गोशकृत् n. *Kuhmist.*

गोशकृत्स m. *Kuhmistjauche.*

गोशतिन् Adj. *100 Kühe besitzend.*

गोशर्क m. *Klaue des Rindes.*

गौशर्क m. N. pr. eines Mannes.

1. गोशाल (* n.) und °ला f. *Kuhstall.*

2. गोशाल 1) *Adj. *in einem Kuhstall geboren.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

गोशालि m. N. pr. eines Mannes.

गोशीर्ष 1) m. N. pr. eines Schlangendämons Kâraṇḍ. 2,12. — 2) n. a) wohl *eine Art Waffe* MBh. 7,178,23. Könnte auch °शीर्षन् sein. — b) *eine Art Sandelholz.* Auch * m. und °चन्दन (Kâraṇḍ. 41,19). — c) * *Kampher* Gal.

गोशीर्षक 1) *m. *ein best. kleiner Strauch.* — 2) *eine Art Sandelholz* Kâd. 191,12.

1. गोशृङ्ग n. 1) *Kuhhorn.* — 2) Name eines Sâman (richtig गौ°).

2. गोशृङ्ग m. 1) **Acacia arabica* Râgân. 8,37. — 2) N. pr. eines Berges.

गोशृङ्गपर्वतस्वयंभूचैत्यभट्टारकोद्देश m. Titel eines buddh. Werkes.

*गोशृङ्गवतिन् m. Pl. Name einer buddh. Secte.

*गोशे Adv. *wohl bei Tagesanbruch.*

गौश्रीत Adj. *mit Milch gemischt.*

गोश्रुति m. N. pr. eines Mannes.

गोऽश्व n. Sg. *Rinder und Rosse.* *m. Du. *ein Rind und ein Ross.*

गोषक m. N. pr. eines Autors. भट्ट°.

गौषणि Adj. *Rinder bestitzend.*

*गोषड्व n. *drei Paar Rinder.*

गोषणि Adj. *Rinder gewinnend, — verschaffend.*

गोषतम Adj. Superl. zu गोषन्.

गोषद् Adj. *unter Rindern sitzend* Maitr. S. 1,1,2.

*गोषदक Adj. *das Wort* गोषद् *enthaltend.*

गोषन् und गोषा Adj. = गोषणि.

गौषाति f. *Gewinnung —, Verschaffung von Rindern, Beutekampf.*

गोषादी f. *ein best. Vogel.* घोषादी Maitr. S.

*गोषुचर Adj. *unter Kühen wandelnd.*

गोषुयुध् Adj. *um Rinder —, um Beute kämpfend.*

*गोसूक्त m. N. pr. eines Mannes Comm. zu Taitt. Âr. 19,4,10.

गोसूक्तिन् m. N. pr. eines Hymnendichters.

गोसेधी f. *ein best. dämonisches Wesen.*

*गोसृ, गोसृते (संघाते).

गौसृम m. *ein best.* Ekâha *im* Abhiplava.

गोष्ठ 1) m. (*n.) *Standort von Kühen, Kuhstall, — hürde.* — 2) m. *a) Standort von Thieren aller Art.* — *b) Sammelplatz* überh. Spr. 4959. — *c)* सङ्क्रामम् Name eines Sâman. — *d)* Beiw. Çiva's. — *e)* *N. pr. eines Autors. — 3) f. गोष्ठी *a) Versammlung, Gesellschaft, Kameradschaft; gesellige Unterhaltung, Plauderei.* — *b) eine Art dramatischer Unterhaltung in einem Acte.* — *c)* *N. pr. eines Dorfes gaṇa पलव्यादि in der Kâç. — 4) n. *ein best. Çrâddha.*

गोष्ठकर्मन् n. *eine auf den Kuhstall bezügliche Begehung* Kâtj. 19.

*गोष्ठकुक्कुट und *गोष्ठगोचर m. *eine Krähenart* Nigh. Pr.

*गोष्ठचर m. *eine Falkenart* Gal.

*गोष्ठज 1) Adj. *in einer Kuhhürde geboren.* — 2) m. N. pr. eines Brahmanen.

*गोष्ठपति m. *Oberhirt.*

*गोष्ठपशु m. *ein Mensch, der wie ein Hund in einer Kuhhürde Niemand ruhig an sich vorübergehen lässt.*

*गोष्ठागार m. n. *ein Haus in einer Kuhhürde.*

*गोष्ठाध्यक्ष m. *Oberhirt.*

गोष्ठान Adj. *den Kühen zum Aufenthalt dienend.*

गोष्ठाष्टमी f. *ein best. achter Tag.*

गोष्ठि (metrisch) f. = गोष्ठ 3) *a).*

गोष्ठिक Adj. *eine Versammlung —, eine Gesellschaft betreffend.* Richtiger गौष्ठिक.

गोष्ठोक am Ende eines adj. Comp. = गोष्ठी 3) *a).*

*गोष्ठोन fehlerhaft für गौष्ठीम.

*गोष्ठीपति m. *Vorsteher einer Versammlung, — Gesellschaft.*

गोष्ठीबन्ध m. *gesellige Zusammenkunft* Kâd. 242,5.

गोष्ठीयान n. *Gesellschaftswagen.*

गोष्ठीशाला f. *Versammlungszimmer* Dhn. V. 5,10.

गोष्ठीश्राद्ध n. *ein best. Çrâddha* Kull. zu M. 3,234.

*गोष्ठेक्वेडिन् Adj. *in der Kuhhürde brüllend, Prahlhans.*

*गोष्ठेक्षु Adj. *in der Kuhhürde geschickt, Prahlhans.*

*गोष्ठेक्षुपिशुत Adj. *in der Kuhhürde gelehrt, Prahlhans.*

*गोष्ठेप्रगल्भ Adj. *in der Kuhhürde muthig, Prahlhans.*

*गोष्ठेविजितिन् Adj. *in der Kuhhürde siegreich, Prahlhans.*

गोष्ठेशय Adj. *in einem Kuhstalle schlafend.*

*गोष्ठेशूर m. *ein Held in der Kuhhürde, Prahlhans.*

गौष्ठ Adj. *im Kuhstall befindlich.*

1. गोष्पद n. *der Eindruck einer Rinderklaue im Erdboden, die zur Ausfüllung eines solchen Eindrucks eben hinreichende Menge Wassers, eine unbedeutende Pfütze* Sorabh. 2,3. Auch als Bild von *etwas ohne alle Anstrengung zu Vollbringendem.*

2. *गोष्पद Adj. *Eindrücke von Rinderklauen zeigend, von Rindern besucht.*

गोष्पदतृतीया f. *ein best. dritter Tag.*

गोष्पदत्रिरात्रव्रत n. *eine best. Begehung.*

गोष्पदी Adv. mit कर् *in eine unbedeutende Pfütze verwandeln.*

*गोस m. 1) *Myrrhe.* — 2) *Tagesanbruch.*

गौसखि Adj. *mit Milch verbunden.*

*गोसगृह n. *Schlafgemach.*

गोसंख्य und °ख्यातर् m. *Kuhhirt.*

गोसंग fehlerhaft für गोसर्ग.

गोसत्र n. *ein best. Opfer.*

*गोसदृक्ष m. *Bos Gavaeus.*

गोसनि Adj = गोपणि.

*गोसंदाय Adj. *eine Kuh schenke*

गोसमाधि N. pr. einer Oertlichkeit

गोसंभव 1) Adj. *von der Kuh kommend.* — 2) *f. आ *weisses Dûrvâ-Gras.*

गोसर्ग m. *Tagesanbruch.*

*गोसर्प m. *Lacerta Godica.*

गोसव m. 1) *ein best.* Ekâha. — 2) *Kuhopfer.*

*गोसशश m. *Myrrhe.*

गोसहस्री f. *der 13te Tag in der dunklen Hälfte des Kârttika und Gjaishṭha.*

*गोसाद्, *°सादि und *°सारथि P. 6,2,11.

गोसावित्री f. *eine best. Hymne* Hemâdri 1,273, 22. 23.

गोसूक्त n. desgl.

गोसूत्रिका f. *a rope piqueted at both ends; with separate halters made fast to it for each ox or cow.*

गोस्तन 1) m. *a) Kuheitze* MBh. 3,32,6. °स्तनाकार Adj. Bhâvapr. 1,248. — *b)* *Blumenstrauss. — *c)* *ein Perlenschmuck von vier Schnüren. — *d) eine bes. Art Feste* Vîrtuv. 11,27. — 2) f. ई *a) eine röthliche Art Weintraube* Râgân. 11,103. Bhâvapr. 1, 217. — *b)* N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

*गोस्तनीसव m. *eine Art Wein* Nigh. Pr.

गोस्तोम m. = गोष्टोम.

गोस्थान und *°क n. *Standort von Kühen, Kuhstall, — hürde.*

*गोस्रव m. *Kuhurin* Nigh. Pr.

गोस्वामिन् m. 1) *Besitzer einer Kuh, — von Kühen.* — 2) *ein religiöser Bettler,* als Ehrentitel einem Personennamen nachgesetzt.

*गोस्वामिस्थान n. N. pr. eines Berggipfels im Himâlaja.

गोह m. *Versteck, Lager.* Vgl. u. ऊधस्य°

गोहत्या f. *Tödtung einer Kuh.*

गोहन् Adj. *Rinder tödtend.*

गोहन Adj. *verdeckend, verbergend in* सवस्य°.

गोहन्तर् Nom. sg. *Kuhtödter* Gaut. 21,11.

गोहर् m. und °ण n. *Kuhraub.*

*गोहरीतकी f. *Aegle Marmelos.*

गोहालिया f. *eine best. Pflanze.*

*गोहित 1) Adj. *Kühen zuträglich.* — 2) m. *a) Aegle Marmelos. — b) Luffa foetida oder eine ähnliche Pflanze.*

*गोहिर् n. *Fusswurzel, tarsus.*

गोहिरण्य n. Sg. *Rinder und Gold* MBh. 2,51,18.

गोहिल्ल m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,99.

गोह्य 1) *zu verhüllen.* Vgl. सु°. — 2) m. Bez. *eines der Agni im Wasser* Mantrabr. 1,7,1.

*गोकत 1) Adj. von गोकक्ष्य Kāç. zu P. 4,3,162. — 2) f. ई f. zu गोकक्ष्य. °पुत्र m. Ind. St. 13,419.

*गोकक्ष्य m. Patron. von गोकत; f. या.

*गोकक्ष्यायण m. Patron. von गोकक्ष्य; f. ई Ind. St. 13,419.

गोगुलव 1) Adj. *aus Bdellium gemacht; wohl* n. mit Ergänzung von सज्जन *Salbe* Taitt.-Br. 24, 13,4 (v. l. गोल्गुलव). — 2) *m. Patron., f. *ई

गोङ्गव n. Name verschiedener Sâman.

*गोङ्गिक m. *Juwelier, Goldschmied.*

गोड 1) Adj. (f. ई) *a) aus Zucker gemacht* Suçr. 1,189,17. Hemâdri 1,391,14. — *b) zu den Gauḍa in Beziehung stehend.* रीति f. *eine best. Stilart.* — 2) N. pr. m. n. Sg. eines Landes, m. Pl. eines Volkes. — 3) m. *a) ein Fürst der Gauḍa.* — *b) N. pr. eines Lexicographen.* — 4) f. ई *a) Rum aus Zucker.* — *b) eine best.* Râgiṇ. — 5) n. *Zuckerwerk.*

गोडक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*गोडकमृग m. *ein wildes Pferd.*

गोडग्रन्थ m. und गोडनिबन्धित्र n. Titel von Werken.

गोडदेशीय Adj. *aus dem Lande Gauḍa* Pâṇ. Gaṇ.

गोडनिबन्ध m. Titel eines Werkes.

गोडपाद 1) m. N. pr. eines Commentators. — 2) f. ई Titel eines Werkes.

*गोडपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

*गोडभृत्यपुर n. desgl.

गोडमालव m. *ein best.* Râga S. S. S. 81.

गोडव्यवहारनिर्णय m. und गोडप्रहितत्र n. Titel von Werken.

गोडसारङ्गी f. *eine best.* Râgiṇ. S. S. S. 107.

गोडाभिनन्द oder न m. N. pr. eines Dichters.

गोडिक 1) Adj. *a) mit Zucker zubereitet.* — *b) *zur Bereitung von Zucker geeignet.* — 2) n. *Rum aus Zucker.*

गोडीय Adj. *zu den Gauḍa in Beziehung stehend.* मार्ग m. oder रीति f. (Vâmana 1,2,12) *ein best. Stil;* s. गोड 1) *b).*

गोडेन्द्राचार्य m. N. pr. eines *Lehrers.*

गोडेश्वरविशिकुलप्रशस्ति f. Titel eines Werkes.

गोण 1) Adj. (f. ई) *a) nebensächlich, untergeordnet, secundär, uneigentlich* Kap. 5,67. वर्मन् n. *das entferntere Object.* — *b) zu einer Eigenschaft in Beziehung stehend.* — 2) n. Nom. abstr. zu 1) *a).*

गोणत्व n. Nom. abstr. zu गोण 1) *a).*

गोणसाध्यवसाना und गोणसारोपा f. Bez. *bestimmter Ellipsen.*

1. गोणिक Adj. (f. ई) 1) *zu den drei Qualitäten in Beziehung stehend.* — 2) *= गुणे साधुः. — 3) = *गुणमधीते वेद वा.

2. *गोणिक Adj. (f. ई) *sackartig.*

गोणउकिरी f. *eine best.* Râgiṇ. S. S. S. 104. Vgl. गोणउ°.

गोणउकीर्ति f. desgl. S. S. S. 101.

गोणउली f. *ein best. Tanz* S. S. S. 272.

गोणय 1) m. *Verdienst, Vorzug.* — 2) n. *a)* Nom. abstr. zu गोण 1) *a).* — *b) das ein Vorzug Sein.*

गोतमँ 1) Adj. (f. ई) *zu Gotama in Beziehung stehend.* — 2) m. *a)* Patron. von Gotama und N. pr. verschiedener Männer. Auch Pl. — *b) *ein best. Gift.* — 3) f. गोतमी *a)* f. zu 2) *a).* — *b)* Bein. der Durgâ. — *c)* N. pr. *α)* *einer Râkshasî. — *β)* eines Flusses, = गोदावरी Râǵân. 14,29. — *d) *Gallenstein des Rindes* Râǵân. 12,59. — *e) *= रात्रनी. — 4) n. *a)* Name verschiedener Sâman Ânśu. Br. — *b) *Fett.*

गोतमक m. N. pr. eines Schlangendämons.

गोतमपृच्छा f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 716.

गोतमवन n. N. pr. eines heiligen Ortes.

गोतमस (?) Adj. mit सर्क m. Name verschiedener Sâman.

*गोतमसंभवा f. N. pr. eines Flusses, = गोदावरी Râǵân. 14,29.

गोतमसरस् n. N. pr. eines *Sees.*

गोतमस्यामिन् m. N. pr. eines Mannes Hem. Par. 12,14.

गोतमारण्य n. N. pr. eines *Waldes* 160,10.

*गोतमार्धिक Adj. Mahâbh. 4,76,b.

गोतमाश्रम m. N. pr. einer *Einsiedelei.*

गोतमि m. Patron. von गोतम.

गोतमिनन्दन (metrisch st. गोतमी°) m. Metron. Açvatthâman's MBh. 7,156,118.

गोतमीतत्र n. Titel eines Werkes.

गोतमीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

गोतमीय Adj. *zu Gautama in Beziehung stehend, von ihm herrührend.*

गोतमीसुत m. Metron. Açvatthâman's.

गोतमेश Name eines Liṅga.

गोतमेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*गोदत्तेय m. Patron. von गोदत्त.

गोदानिक Adj. *die* Godâna *genannte Ceremonie betreffend.*

*गोधार m. *eine Art Eidechse.* Vgl. गोधार.

गोधूर्म Adj. (f. या und *ई) *aus Waizen gemacht* Hemâdri 1,412,8 (गोधूमा gedr.).

गोधूम m. N. pr. eines Mannes.

*गोधेनुक n. *eine Heerde Milchkühe.*

गोधेय m. 1) *eine Art Eidechse. — 2) Pl. Name einer Schule.

*गोधेर m. *eine junge Eidechse oder eine Art Eidechse.*

गोधेरक m. *ein best. kleines giftiges Thier.*

*गोधेरकायणि n. Patron. von गोधेर.

गोनर्द 1) *Adj. von गोनर्द. — 2) m. N. pr. eines Autors. Richtig गोनर्द.

*गोप m. Patron. von गोप Comm. zu Taitt.-Br. 13,12,3. Wohl fehlerhaft für गोप.

गोपत्य n. *Besitz von Rindern.*

गोपवन 1) m. Patron. von गोपवस. Auch *Pl. — 2) n. Name eines Sâman.

गोपायन m. Patron. von गोप (nach dem Comm. zu Taitt.-Br. = गोपगोत्र). Auch Pl.

*गोपालपप्रुपालिका f. Nom. abstr. von गोपाल + पप्रुपाल.

गोपालायन (Maitr. S. 3,10,4) und गोपालेय m. Patron. von गोपाल.

*गोपिक m. *der Sohn einer Hirtin.*

*गोपिलेय Adj. von गोपिल.

*गोपुच्छ Adj. (f. ई) *einem Kuhschwanz ähnlich.*

*गोपुच्छिक Adj. *an einem Kuhschwanz sich haltend.*

*गोप्रेय m. Metron. von गुप्रा.

*गोभृत Adj. von गोभृत्.

गोमत 1) Adj. von गोमती (N. pr. eines Dorfes und eines Flusses). — 2) f. ई N. pr. eines Flusses (richtig गोतमी).

*गोमतायन Adj. von गोमत्. Davon *°क.

*गोमधिका Adj. von गोमध.

*गोमय Adj. *von Kuhmist herrührend.*

*गोमायन m. Patron. von गोमिन्.

गोर् 1) Adj. (f. ई) *a) weisslich, gelblich, röthlich.* — *b) glänzend, schön, prächtig.* — 2) m. *a) Bos Gaurus.* — *b) weisser Senf; das Horn als best. Gewicht.* — *c) *Grislea tomentosa* Râǵân. 9,112. — *d) *eine Reisart* Gal. — *e) *der Mond.* — *f) *der Planet Jupiter.* — *g)* Bein. *α)* *des Schlangendämons Çesha Gal. — *β)* Kaitanja's; vgl. °चन्द्र. — *γ)* N. pr. eines Joga-Lehrers. — 3) *f. गौर angeblich = गौरी. — 4) f. ई *a) die Kuh des Bos Gaurus.* — *b) ein noch nicht menstruirendes (achtjähriges) Mädchen.* — *c) *die Erde.* — *d) Röthel* Kâlâm. 5,20. — *e) *ein best. gelbes Pigment; *Auripigment* Gal. — *f) Gelbwurz und *verschiedene andere Pflanzen* Râǵân. 5,191. 8,111. 10,32. — *g) *Rede.* — *h)* Name *verschiedener Metra.* — *i) ein best. Tact* S. S. S. 214. — *k) eine best.* Râgiṇ. S. S. S. 37. — *l)* N. pr. *α)* der Gattin Çiva's. — *β)* der Gattin Varuṇa's. — *γ)* einer Vidjâdevî MBh. 3,231,18. Harîv. 12036. 12041. — *δ)* verschiedener Frauen. — *ε)* verschiedener Flüsse VP.^{2}. — 5)

*n. *a) weisser Senf.* — *b) eine best. Gemüsepflanze* Gal. — *c) Saffran; vgl.* कनक°. — *d) Staubfaden der Lotusblume.* — *e) Gold.* — *f) Auripigment* Gal.

*गौरक m. *eine Reisart* Gal.

गौरकृष्ण m. N. pr. eines Fürsten VP.^{2} 4,200.

गौरक्ष्य n. fehlerhaft für गौरख्य.

*गौरखर m. *ein wilder Esel.*

गौरगणोद्देश m. Titel eines Werkes. °दीपिका f. Titel eines *Commentars* dazu.

गौरग्रीव m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*गौरग्रीवि m. Patron. Davon *Adj. °ग्रीवीय.

गौरघन्द्र m. Bein. Kaitanja's Kâitan. 1,9.

*गौरजीरक m. *weisser Kümmel* Râǵân. 6,59.

गौरण्डक m. N. pr. v. l. für कोरण्डक.

गौरतित्तिरि m. *eine Rebhuhnart* Bâlâvat. 2,3.8.

गौरत्व n. Nom. abstr. zu गौर 1)a) Comm. zu Naish. 8,99.

*गौरदच् m. *Terminalia Catappa* Râǵân. 8,45.

गौरपृष्ठ m. N. pr. eines Fürsten.

गौरमन्त्र wohl *ein best. Spruch.*

गौरमुख 1) m. N. pr. verschiedener Männer. — 2) *f. आ N. pr.

गौरमृग m. *Bos Gaurus.*

गौरललाम Adj. *an der Stirn weiss gefleckt* TS. 5,6,26,1.

गौरव 1) Adj. *zum Lehrer in Beziehung stehend.* कुल n. *die Familie des Lehrers.* — 2) *m. *eine best. giftige Pflanze* Gal. — 3) n. *a) Schwere.* — *b) Schwere eines Buches, so v. a. Voluminosität* Naish. 8. 4, Z. 9. — *c) Schwierigkeit* Kâraka 3,4. — *d) prosodische Länge.* — *e) Wichtigkeit, grosse Bedeutung, hoher Werth.* — *f) Gravität, Ehrwürdigkeit, Ansehen der Person, Würde* Âpast. — *g) die einer Person oder Sache erwiesene oder gebührende Hochachtung, Ehrfurcht —, Respect vor* Harshaç. 218, 19. Kâd. 194,21. 2,146,16. पुनरागमन° Ehre 1,238, 8. — *h) ein best. Fehler in der Dialektik: Schwerfälligkeit, zu weites Ausholen.*

गौरवज्ञात Adj. von *Ehrfurcht erfüllt* Lalit. 278,15.

गौरवलाघवविचार m. Titel eines Werkes.

*गौरवल्ली f. *Fennich* Nigh. Pa.

गौरवाकर m. N. pr. eines Fürsten.

*गौरवित Adj. *in Ansehen stehend, hochgeachtet.*

*गौरशाक m. *eine Art Bassia.*

गौरशालि m. *eine Reisart* Vaǵas. Joǵas. 7,1.

गौरशिरस् m. N. pr. eines Mannes.

*गौरसक्थ Adj. (f. ई) *röthliche Schenkel habend.*

गौरसर्षप m. *Sinapis glauca, ein solches Senfkorn* (Âpast.) auch als *best. Gewicht.*

*गौरसुवर्ण n. *eine best. Gemüsepflanze* Râǵân. 7,181.

गौराङ्ग 1) Adj. (f. ई) *einen röthlichen Körper habend* Daçâyan. 31. — 2) m. Bein. Kaitanja's. — 3) *f. ई *Kardamomen* Râǵân. 6,37.

गौराङ्गमल्लीक m. N. pr. eines Mannes.

*गौराजाजी f. *weisser Kümmel* Râǵân. 6,59.

*गौराटिका f. *Predigerkrähe* Râǵân. 19,114.

*गौरार्द्रक m. *ein best. Gift.*

गौरावस्कन्दिन् m. Bein. Indra's (*als Bos Gaurus bespringend* oder *einen B. G. angreifend*) Çat. Br. Comm. zu Nâǵâm. 3,1,21.

गौराश्व m. N. pr. eines Fürsten MBh. 2,8,18.

*गौरास्य m. *eine schwarze Affenart mit weisslichem Gesicht.*

गौराहिक m. *eine Schlangenart.*

गौरिक 1) m. *a)* vielleicht *weisser Senf.* — *b)* Metron. des Mândhâtar. — 2) *f. घा *ein noch nicht menstruirendes, achtjähriges Mädchen.*

गौरिमन् m. Nom. abstr. zu गौर 1)a) Naish. 8,99.

*गौरिमत्त् m. und *°मती f. N. pr.

*गौरिल्ल m. 1) *weisser Senf.* — 2) *Eisenfeil.*

गौरिवीत Adj. von गौरिवीति. Vgl. गौरी°.

गौरिवीति m. N. pr. eines Rshi. Vgl. गौरी°.

*गौरिवक्त्र m. N. pr.

1. गौरी f. s. u. गौर.

2. गौरी Adv. mit कर् *weiss —, glänzend machen* Ind. Stud. 15,210.

गौरीकल्प m. *ein best.* Kalpa 2)*h*).

गौरीकान्त m. N. pr. eines Autors. Auch °सार्वभौमभट्टाचार्य.

गौरीगायत्रिका und °गायत्री f. *ein best. Vers* Hemâdri 1,230,14.16.

गौरीगुरु m. Bein. des Himâlaja.

गौरीचतुर्थी f. *der 4te Tag in der lichten Hälfte des* Mâgha.

गौरीचरित n. Titel eines Werkes.

*गौरीज 1) m. Metron. Kârttikeja's. — 2) n. *Talk.*

गौरीजातक n. Titel eines Werkes.

गौरीतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

गौरीनाथ m. Bein. Çiva's.

*गौरीपट्ट m. *the horizontal plate of the* Liṅga, *typical of the female organ.*

गौरीपति m. 1) Bein. Çiva's. — 2) N. pr. eines Mannes.

*गौरीपाषाण m. *weisser Arsenik* Nigh. Pa.

*गौरीपुत्र m. Metron. Kârttikeja's.

*गौरीपुष्प m. 1) *Fennich.* — 2) *Nerium odorum* Râǵân. 10,12.

गौरीपूजा f. *Verehrung der* Gauri, *ein Festtag am 4ten Tage in der lichten Hälfte des* Mâgha.

गौरीभर्तृ m. Bein. Çiva's.

गौरीमुख m. N. pr. eines Vidjâdhara-Fürsten.

*गौरीललित n. *Auripigment* Râǵân. 13,69.

गौरीवर m. 1) *Bein. Çiva's. — 2) *ein Gurdergeschenk der* Gauri.

*गौरीवित 1) Adj. von गौरीविति; vgl. गौरि°. — 2) n. Name verschiedener Sâman Âsan. Ba.

गौरीविति m. N. pr. = गौरि°.

गौरीव्रत n. *eins best. Begehung.*

गौरीश m. Bein Çiva's.

*गौरुतल्पिक Adj. *das Ehebett des Lehrers entweihend.*

*गौर्वर n. *Bleiglätte* Nigh. Pa.

*गौर्यक्ष्मन् m. *weisser Arsenik* Nigh. Pa.

*गौलक्षणिक Adj. *die Merkmale der Kühe kennend.*

*गौलन्द Adj. (f. ई) von गौलन्द्य.

*गौलन्द्य m. Patron. von गौलन्द.

*गौला f. = गौरी N. pr. der Gattin Çiva's.

*गौलाङ्गापन m. Patron. von गौलाङ्ग.

*गौलिक m. *Bignonia suaveolens.*

*गौलोमन Adj. *dem Kuhhaar ähnlich.*

गौल्गुलव 1) Adj. = गौग्गुलव 1). — 2) f. ई Patron.

गौल्गुलवीपुत्र m. Metron. eines Gobhila.

गौल्मिक 1) Adj. *über* गुल्म 2) *a) handelnd* Kaṇâda 6,11. — 2) m. *a) das einzelne Individuum eines Soldatenpostens.* — *b) ein Befehlshaber über* गुल्म 1) *b)* J. A. S. Beng. 47,405,34.

*गौल्य 1) Adj. *süsslich* Râǵân. 7,209. 8,110. — 2) n. *a) Süssigkeit* Râǵân. 10,18. — *b) Syrup.* — *c) ein spirituöses Getränk.*

*गौवासनिक Adj. (f. घा und ई) von गोवासन.

*गौशकटिक Adj. (f. ई) *einen mit Ochsen bespannten Wagen besitzend.*

*गौशतिक Adj. (f. ई) *hundert Kühe besitzend.*

गौश्रुङ्ग n. Name eines Sâman.

गौश्व m. Patron von गुश्वि.

गौश्वायणि m. Patron. von गौश्व.

गौश्व m. = गौश्व.

गौष्कृक n. Name eines Sâman.

गौष्कृति m Patron. von गौष्कृक (Comm.).

*गौष्ठ 1) Adj. (f. ई) von गोष्ठी oder गोष्ठी (N. pr. eines Dorfes). — 2) f. ई N. pr. eines Dorfes. v. l. गोष्ठी.

गौष्ठिक Adj. *eine Versammlung —, eine Gesellschaft betreffend* zu Spr. 2206.

गौष्ठीन Adj. (ein Ort) *wo eine Kuhheerde gestanden hat;* n. *ein solcher Ort* Harshaç. 56,22 (गो° gedr.).

*गौसहस्रिक Adj. (f. ई) *tausend Kühe besitzend.*

*गोक्ष Adj. (f. ई) von गोक्ष.

*गोक्ष्लव्य m. Patron. von गुक्लु. Dazu f. *गोक्ष्लव्यायनी.

गोघ्नक Adj. *zu den* Guhjaka *in Beziehung stehend.*

ग्रघ Partic. praet. pass. von घस् in घर्घाट्.

ग्रिघ f. Nom. act. von घस् in सैंग्रिघ.

ग्रौ f. 1) *ein Weib übermenschlicher Art, Göttin, Genie.* — 2) * *Rede.*

ग्रौवत् Adj. *mit göttlichen Weibern verbunden.*

ग्रास्पैति m. *Gemahl eines göttlichen Weibes.*

ग्रास्पैत्नी f. *göttliches Eheweib.*

ग्रमन् in पृथु°.

ग्रमी f. *die Erde.* Nur in der Form ग्रमँस् Abl. Gen. ग्र in तुविग्रं.

1. ग्रन्थ्, ग्रन्थ्, ग्रन्थीति, *ग्रन्थति, *°ते, *ग्रन्थति *knüpfen, winden, aneinanderreihen,* (ein Werk, Gedicht) *zusammenknüpfen,* so v. a. — *stellen verfassen.* — ग्रन्थ्यत्ताम् Kathâs. 122,71 wohl fehlerhaft für ग्रन्थ्यताम्. — Partic. ग्रन्थितं (*ग्रन्थित) 1) *geknüpft, gebunden, verbunden, aufgereiht, gewunden, umwunden, hineingebunden, verknüpft, verbunden, besetzt —, besäet mit; künstlich verschlungen* (von der Fabel eines Schauspiels), *ineinander geschlungen und daher schwer zu scheiden.* कारुण्यार्थग्रन्थितम् Adv. so v. a. *mit Worten kläglichen Inhalts.* — 2) *knotig, verhärtet, zusammengeballt.* — 3) *zum Stocken gebracht.* — 4) **verletzt, beschädigt.* — 5) **gepackt, in Besitz genommen.* — *Caus. ग्रन्थयति, °ते (ग्रन्थने, सेदर्भे). — Mit घञ्, °ग्रन्थित *verknotet, fest.* — Mit ग्रा *umschlingen* in पुनरायन्थम्. — Mit उद् 1) *aufbinden,* so v. a. *in Bündel bringen, in die Höhe binden.* — 2) *knüpfen, winden.* — 3) *aufknüpfen, lösen.* — Caus. उदग्रन्थयति *aufknüpfen, lösen.* — Mit समुद् *in die Höhe binden.* — Mit उप *umschlingen.* — Mit नि *einschlingen* in पुनर्न्यन्थम्. — Mit प्र *verknüpfen —, verbinden mit* Comm. zu Nâigâm. 2,2,8. — Mit वि *verbinden, zusammenbinden, umbinden.* — विग्रन्थित 1) *verbunden.* — 2) *knotig, knollig, geballt* Kâraka 8,1. — 3) *unterbunden,* so v. a. *gehemmt.* — Mit सम् सँग्रन्थित *verknotet, zusammengebunden.*

2. *ग्रन्थ्, *ग्रन्थ्, ग्रथते, ग्रन्थते (कौटिल्ये).

ग्रथन 1) n. a) *Verknüpfung, Verschlingung* Comm. zu Nâigâm. 2,2,8. *das Angereihtsein* zu Spr. 1616. — b) *das Stocken, Gehemmtwerden der freien Bewegung.* — c) in der Dramatik *das Andeuten des Ausganges.* — 2) f. ग्रा *das Knüpfen, Binden, Umstricken* Bîlâr. 168,9.

ग्रथनीय Adj. *zu verknüpfen, — verbinden* Comm. zu Nâigâm. 2,2,8.

ग्रथित 1) Adj. s. u. ग्रन्थ् — 2) n. a) *das Angereihtsein* zu Spr. 1616. — b) *ein best. knotiger Abscess.*

ग्रथितव्य Adj. = ग्रथनीय Çâṅk. zu Bâdar. 4,3,2.

ग्रन्थिन् Adj. *Ränke schmiedend, ränkevoll.*

ग्रन्थिल Adj. *besessen, verrückt* Iod. St. 15,305. Vgl. ग्रन्थिल.

ग्रन्थिली Adv. mit भू verr t werden ebend.

ग्रन्थि m. *Büschel.*

ग्रन्थ्य Adj. = ग्रथनीय Nâigâm. 2,2,8.

ग्रन्थ m. 1) **das Knüpfen, Binden.* — 2) = ग्रन्थि *Knoten* TS. 6,2,9,4, v. l. — 3) *Wabe* P. 4,3,105, Vârtt. 2. — 4) *ein künstliches Gefüge von Worten* (insbes. von *32 Silben*); *literärisches Erzeugniss; Text, Wortlaut.* ग्रन्थतस्तार्थतश्च *dem Wortlaute und dem Sinne nach.* — 5) *Kapitel, Abschnitt* (im Kâṭ.). — 6) **Reichthum.*

*ग्रन्थकर्तृ m. *Autor eines Werkes.*

ग्रन्थकार m. dass.

*ग्रन्थकुटी und *°कूटी (fehlerhaft) f. *Bibliothek.*

ग्रन्थकृत् m. *Autor eines Werkes.*

ग्रन्थन n. und *°ना f. *das Knüpfen, Binden, Winden.* शब्दग्रन्थन so v. a. *das Erzählen* Mahâbh. 3,38,a.

*ग्रन्थपर्णी f. *eine Art* Dûrvâ-*Gras* Râǵân. 8,116.

ग्रन्थविस्तर m. *ein umfangreicher Text* Varâh. Bṛh. S. 1,3. *Wortschwall* Brahmabaindh. 5.

*ग्रन्थसंधि m. *Abschnitt in einem Werke, Kapitel.*

ग्रन्थाढ्य Adj. Kâraka 6,11 fehlerhaft für ग्रन्थ्याढ्य.

1. ग्रन्थि m. 1) *Knoten.* — 2) *ein in den Zipfel eines Gewandes geschlungener Knoten zur Aufbewahrung von Geld u. s. w.* — 3) *Gelenk, Knoten an Pflanzen.* — 4) *krankhafte Anschwellung und Verhärtung.* — 5) *Glocke* (zum Läuten). — 6) *Knoten* in übert. Bed. so v. a. *Fessel, Kette, Zweifel.* ग्रापद्° so v. a. *fester Vorsatz* Bîlâr. 170,8. — — 7) * Bez. *verschiedener Pflanzen und Wurzeln.*

2. *ग्रन्थि m. *Krümmung; Falschheit.*

ग्रन्थिक 1) m. a) *Erzähler, Rhapsode.* — b) *Astrolog.* — c) *eine best. Krankheit des äusseren Ohres.* — d) *eine best. Pflanze oder Stoff* Kâraka 6,18. — e) *ein angenommener Name* α) Nakula's. — β) *Sahadeva's (?).* — 2) * m. n. a) *Capparis aphylla.* — b) *Bdellium.* — 3) n. a) *die Wurzel vom langen Pfeffer.* — b) *= ग्रन्थिपर्ण. — c) **eine best. Frauenkrankheit* Gal.

ग्रन्थिच्छेदक m. *Beutelschneider.*

ग्रन्थित्व n. Nom. abstr. zu ग्रन्थि 4).

*ग्रन्थिदल 1) m. *ein best. Parfum* Râǵân. 12,146. — 2) f. ग्रा *ein best. Knollengewächs* Râǵân. 8,69.

*ग्रन्थिदूर्वा f. *eine Art* Dûrvâ-*Gras* Râǵân. 8,114.

ग्रन्थिन् Adj. 1) *Bücher lesend.* — 2) von unbekannter Bed. ṚV. 10,95,6.

*ग्रन्थिनिका f. *ein best. Knollengewächs* Gal.

*ग्रन्थिपत्र m. *ein best. Parfum.*

ग्रन्थिपर्ण 1) m. *ein best. Parfum* Râǵân. 12,146. — 2) *f. ग्रा *eine best. Pflanze.* — 3) *f. ई *eine Art* Dûrvâ-*Gras.* Vgl. ग्रन्थ्य°. — 4) *n. *eine best. wohlriechende Pflanze.*

ग्रन्थिपर्णक = ग्रन्थिपर्ण 4) Kâd. 143,1.

ग्रन्थिपर्णमय Adj. aus ग्रन्थिपर्ण 1) *gemacht* Hemâdri 1,435,8.

*ग्रन्थिफल 1) m. *Feronia elephantum* Râǵân. 11, 182. — 2) *Vanguiera spinosa* Râǵân. 8,69. — 3) = साकुरुण्ड Râǵân. 6,216.

*ग्रन्थिबन्धन n. *das Knüpfen eines Knotens; das Zusammenknüpfen der Gewänder der Braut und des Bräutigams bei der Heirathsceremonie.*

ग्रन्थिबन्धम् Absol. mit ग्रन्थ् *knotenartig zusammenknüpfen* Bîlâr. 312,11.

*ग्रन्थिबर्कृन् m. *eine best. Pflanze.*

ग्रन्थिभेद् m. *Beutelschneider.*

*ग्रन्थिमत्फल m. *Artocarpus Lacucha* Madanav. 67,69.

ग्रन्थिमत् 1) Adj. a) *geknüpft, gebunden.* — b) **knollig.* — 2) m. *Heliotropium indicum* Bhâvapr. 1,215.

ग्रन्थिमूल 1) n. *Knoblauch.* — 2) f. ग्रा *eine Art* Dûrvâ-*Gras* Râǵân. 8,114.

ग्रन्थिल 1) Adj. *knotig.* — 2) * m. a) *Flacourtia sapida* Râǵân. 9,161. — b) *Capparis aphylla.* — c) *Amarantus polygonoides.* — d) *Asteracantha longifolia.* — e) *Coccinia cordifolius.* — f) *ein best. Heilmittel* (चिकित्सा). — g) *ein best. Parfum* Râǵân. 12,143. — 3) * f. ग्रा a) Bez. zweier Grasarten Râǵân. 8,114. 116. — b) *eine Cyperus-Art.* — 4) *n. a) *die Wurzel vom langen Pfeffer* Râǵân. 6, 22. — b) *frischer Ingwer.*

ग्रन्थिली Adv. mit भू *knollig werden, sich ballen* Comm. zu Kâraka 1,1.

*ग्रन्थिवमक m. *eine Art Stahl.*

ग्रन्थिवीसर्प m. *eine best. Form von Rothlauf* Kâraka 6,11.

ग्रन्थिवीसर्पिन् Adj. *an der eben genannten Krankheit leidend* ebend.

*ग्रन्थिकृत् m. *Minister.*

ग्रन्थी Adv. mit भू *sich ballen* Bîlâr. 41,24.

*ग्रन्थीक n. *die Wurzel vom langen Pfeffer.*

ग्रप्स *Büschel, Bündel* Pân. Gaṇ. 1,13,1. Vgl. ग्लप्स.

ग्रभ् (alter) und ग्रह्, गृह्णाति und गृह्णाति (auch Med.). गृह्=गृह्ण Hemâdri 1,661,22. Pâśup. Partic. गृभीत, गृभित (Bhâg. P.) und गृहीत. 1) *ergreifen, mit der Hand fassen, fassen* (von einem Blutegel 217,22. 23. 218,1), *packen, festhalten* 310,3. करे, पाणौ *Jmd* (Acc.) *bei der Hand fassen; ausnahmsweise auch mit doppeltem Acc.* पाणिम् *die Hand fassen*, insbes. *bei der Heirathsceremonie.* गृह्य Absol. *ergriffen habend, so v. a. mit sich —, bei sich führend, mit.* गृहीत am Anfange eines adj. Comp. *mit ergriffenem —, so v. a. — mit sich führend, — bei sich habend, — haltend; bisweilen auch in versteilter Ordnung* (°गृहीत Lalit. 246,3. Kâraṇḍ. 75,1). पक्षं ग्रह् *Jmds Seite —, Partei ergreifen für* (सर्वे). Mit einem Abl. *nehmen von* 113,1. — 2) *aufhalten, nicht durchlassen.* — 3) *fangen* (Blutegel 217,23), *einfangen, gefangen nehmen, in seine Gewalt bekommen* 173,22. *Jmd* oder *Jmds Herz* (चेतस्, मनस्, हृदयम्) *für sich gewinnen* 168,21. 187,3. — 4) *ergreifen*, so v. a. *sich Jmds bemächtigen* (von Krankheiten und dämonischen Wesen). — 5) Sonne und Mond *ergreifen* (von Seiten Râhu's), so v. a. *verfinstern.* — 6) *rauben, entziehen.* — 7) *die Hand auf Etwas legen, als seinen Theil für sich nehmen, sich aneignen, beanspruchen* 156,24. — 8) *gewinnen, erlangen, erhalten.* फलम् *Frucht ansetzen.* गृहीत *fruchtbringend* (Baum). — 9) *entgegennehmen, — von* (Abl.) 40,5. *empfangen, — von* (Abl.) 212,15. *annehmen, — von* (Abl. oder Gen.). गर्भम् *eine Leibesfrucht empfangen von* (Abl.). यात्राम्, यादेशम्, संदेशम् *einen Befehl u. s. w. entgegennehmen oder empfangen.* कार्यम् *eine gerichtliche Sache —, eine Klage annehmen* 216,3. *behalten* 185,5. Angeblich auch mit doppeltem Acc. — 10) *Jmd* (Acc.) *zur Frau nehmen.* — 11) ein Weib *ergreifen*, so v. a. *beschlafen.* — 12) *durch Kauf an sich bringen*, mit Instr. des Preises. — 13) *sich Etwas erbitten, wählen* 106,15. — 14) *auffassen* (eine Flüssigkeit), *schöpfen* 182,24. — 15) *auffangen* Aṣâ. 3,24. v. l. यम् besser. — 16) *pflücken, abpflücken, sammeln.* — 17) *einsammeln, sich einen Vorrath von Etwas machen.* — 18) *Etwas in Gebrauch nehmen, anlegen* (Kleider u. s. w.) 290,23. 291,9. 292,1. *annehmen* (eine Gestalt) Bhâg. P. 2, 9,26. — 19) *nehmen und legen —, setzen auf* (Instr. oder Loc.) 123,30. 129,18. 184,24. *stecken in* (Loc.) — 20) *in sich hineinziehen* (Med.). — 21) *in sich enthalten, — begreifen, zugleich bezeichnen.* — 22) *Jmd aufnehmen, zu sich nehmen* 47,3. *willkommen heissen*, insbes. eine verstossene Gattin *wieder aufnehmen.* — 23) *Etwas auf sich nehmen, sich hingeben* (मानम् 174,6), *sich unterstehen, sich machen an.* यत्नम् *sich bemühen*, mit Loc. eines Nom. act. 129,16. — 24) *in den Mund nehmen, anführen, nennen* (einen Namen). — 25) *mit den Sinnen fassen, gewahrwerden, vernehmen, erkennen* 328,11. Bei den Astronomen *beobachten.* — 26) *erlernen, im Gedächtniss behalten* 227,20. — 27) *berechnen, bestimmen.* — 28) *annehmen, billigen, gutheissen; sich Etwas gefallen lassen, angenehm finden* Kâd. 2,49,13. — 29) *annehmen, beherzigen* 69,16. *befolgen.* — 30) *auffassen, dafür halten.* — 31) Pass. *gemeint sein, — unter* (Instr.) 214,19. 223, 13. 227,14. 237,7. 238,8. 16. — 32) mit caus. Bed. *nehmen heissen* 64,6. — Caus. ग्राहयति 1) *ergreifen —, fassen — (einen Blutegel 217,22. eine kranke Stelle durch Blutegel 31), festhalten lassen mit* (Instr.), *Jmd* (Acc.) *Etwas* (Acc.) *ergreifen lassen.* पाणिम् *die Hand* (bei der Heirathsceremonie). — 2) *einfangen —, gefangen nehmen lassen.* — 3) *sich Jmds bemächtigen lassen;* mit Acc. und Instr. श्रमेण so v. a. *Jmd zu ermüden beabsichtigen.* — 4) *rauben, — fortbringen lassen.* — 5) *empfangen lassen, annehmen heissen, einnehmen lassen* (einen Sitz, einen Wohnplatz); mit doppeltem Acc. — 6) *zur Frau geben*, mit doppeltem Acc. — 7) *wählen lassen*, mit doppeltem Acc. — 8) *Jmd* (Acc.) *sich mit Etwas* (Instr.) *beschäftigen lassen.* — 9) *lernen lassen, beibringen, vertraut machen;* mit doppeltem Acc. Âpast. Dâçar. 80,12. — Desid. सिघृक्षति, °ते 1) *zu ergreifen —, zu packen im Begriff stehen.* — 2) die Sonne *zu ergreifen —*, so v. a. *zu verfinstern im Begriff stehen* (von Râhu). — 3) *zu entreissen im Begriff stehen.* — 4) *mit den Sinnen fassen wollen, zu erkennen sich bestreben.* — *Intens. जरीगृह्यते. — Mit अति 1) *über die Zahl schöpfen.* — 2) **überflügeln, übertreffen.* — Mit अनु 1) *im Rauben folgen.* — 2) *halten, stützen.* — 3) *aufnehmen.* — 4) *beipflichten* 26,12. — 5) *Jmd gütig aufnehmen, sich gnädig erweisen, gewogen sein, seine Gewogenheit an den Tag legen, beglücken;* mit Acc. oder Gen. (Bhâg. P.) der Person und Instr. der Sache, mit der man *Jmd beglückt.* आसनम् *den Sitz beglücken*, so v. a. *geruhen sich zu setzen.* कस्मात्पादपद्मस्पर्शेन नानुगृह्णीतो मणिनूपुरौ Kâd. 67,7. — 6) *pflegen, hegen.* — 7) *Etwas fördern, zu Etwas* (Acc.) *beitragen.* — Mit समनु 1) *in Ordnung bringen* (die Haare). — 2) *sich gnädig gegen Jmd* (Acc.) *erweisen.* — Mit अप *wegnehmen, abtrennen, abreissen.* — Mit अपि *zuhalten* (Mund, Nase, Ohr); auch mit Ergänzung von Mund oder Nase. — Mit अभि 1) *ergreifen, packen.* — 2) *an sich nehmen, aufnehmen.* — 3) *aufheben, in die Höhe heben* (ein Kleid). — 4) *zusammenlegen* (die Hände). — 5) *ansetzen* (Blüthen, Früchte). — 6) *in Empfang nehmen.* — 7) *Jmd empfangen.* — Caus. *fangen, ertappen.* — Mit अव 1) *loslassen, nachlassen.* — 2) *abhalten von* (Abl.) Tândya-Br. 6,7,22. *hemmen, zurückhalten, verschliessen* Kâraka 1,26. 8,1. Kâd. 2,73,14. 99,16. — 3) *zertheilen;* in der Grammatik *absetzen, abtheilen* (Wörter, Wortheile). — 4) अवगृह्य पाद्याभ्याम् so v. a. *sich mit den Füssen anstemmend;* ohne पाद्याभ्याम् so v. a. *gewaltsam.* — 5) *mit den Sinnen fassen, wahrnehmen, empfinden.* — Caus. *in Stücke zertheilen.* — Mit प्रत्यव 1) *zurücknehmen, — stellen* Maitr. S. 1,6,1. — 2) *zurücknehmen, widerrufen.* — Mit व्यव *niederbeugen.* — Mit आ 1) *anhalten, anziehen* (die Zügel). — 2) *erlernen* Kâd. 163,2. — Mit उपा 1) *mit sich nehmen;* Absol. so v. a. *mit.* — 2) *umarmen.* — Mit समा *auf einmal erfassen, ergreifen.* — Mit उद् 1) *aufheben, emporhalten.* — 2) *aufrichten, erheben, emporbringen* Nṛs. Up. S. 40. Med. *sich aufrichten, sich erheben.* — 3) *herausgreifen, — ziehen* (z. B. ein Schwert), *wegnehmen.* — 4) *herausreissen, erretten.* — 5) *aufhören*, insbes. *zu regnen; absetzen im Reden.* — 6) *zugeben, einräumen.* — 7) *ausfindig machen, ergründen* Kâraṇḍ. 28,6. 11. 29,11. — Caus. 1) *Etwas auszuzahlen veranlassen.* — 2) *Jmd veranlassen emporzubringen* Nṛs. Up. S. 40. — 3) *zur Sprache bringen, besprechen.* — 4) *उद्ग्राक्षित = उद्ग्रह. — Mit उपोद् 1) *ebenfalls aufheben, — emporhalten.* — 2) *aufrichten* Kaṭhân. Up. 4,2,5 (Comm. *kennen*, M. Müller *öffnen*). — 3) *zum Munde führen* Ait. Br. 7,33. — Mit प्रत्युद् *absetzen.* — Mit समुद् 1) *aufheben, sublevare.* — 2) *aufgreifen, auffassen.* — Mit उप 1) *aufheben* (Conj.). — 2) *auffangen durch Unterhalten.* — 3) *unterfassen, unterfangen; unterhalten*, insbes. ein Gefäss um daraus zu trinken. — 4) *in den Besitz von Etwas gelangen, theilhaftig werden.* — 5) *sich Jmds bemeistern.* — 6) *hinzuziehen, zu Hülfe nehmen.* — 7) *aufnehmen*, so v. a. *erneuern.* — 8) धिया *mit dem Geiste erfassen.* — 9) *annehmen, gutheissen.* — 10) उपगृहीतुम् Hir. II, 3 fehlerhaft für °गूहितुम्. — Mit नि 1) *niederhalten, senken.* — 2) *eindrücken* (eine Furche) ṚV. 4,57,7. — 3) *an sich ziehen.* — 4) *zusammenziehen, rümpfen* (die Augen). — 5) *anhalten, zurückhalten.* — 6) *ergreifen, fassen, festhal-*

ten. — 7) *ergreifen, gefangen nehmen, einfangen.* — 8) *Jmd daniederhalten, niederdrücken, bezwingen, bändigen, im Zaum halten.* — 9) *zurückhalten, unterdrücken, hemmen.* — Caus. *bewirken, dass Jmd ergriffen wird.* — Caus. vom Desid. निग्रिघृक्षयति *Jmd veranlassen, dass er zu unterdrücken den Wunsch hege.* — Mit उपनि 1) *niederdrücken auf* (Loc.). — 2) *in die Nähe bringen* Âpast. Çr. 12,25,1. — Mit प्रतिनि *herausschöpfen.* — Mit विनि 1) *Jmd packen an* (Loc.). — 2) *zurückhalten, anhalten.* — 3) *zurückhalten, unterdrücken, hemmen.* — Mit सैनि 1) *daniederhalten, bezwingen, bändigen.* — 2) *zurückhalten, unterdrücken, hemmen.* — Mit निस् in निर्ग्राह्य. निर्गृहीत MBh. 13, 1998 fehlerhaft für निगृहीत. — Mit प्रतिनिस् in प्रतिनिर्ग्राह्य. — Mit परि 1) *auf beiden Seiten anfassen.* — 2) *umfassen, umfangen, umgeben, umringen, einschliessen* Çâlîn. 3,66. 148. — 3) *einfassen, einfriedigen.* परिगृह्य सरस्वतीम् *so v. a. beide Ufer der S. besetzt haltend* MBh. 5,178,38. — 4) *in der Grammatik* इति *einfassen, so v. a. mit Einschiebung von* इति *ein Wort wiederholen.* — 5) *auffangen.* — 6) *umlegen, sich kleiden in, anlegen.* — 7) *ergreifen, packen, halten, tragen.* परिगृह्य *ergreifend, so v. a. in Begleitung von, mit.* °गृहीत *mit Acc. ergriffen habend, mit* Lalit. 368,13. — 8) *bemeistern.* — 9) *in den Besitz von Etwas gelangen, theilhaftig werden.* — 10) *entgegennehmen, empfangen, annehmen, für sich behalten* 130,32. *eine Lehre annehmen, sich zu ihr bekennen* Çaṃk. zu Bâdar. 2,2,1 (S. 498, Z. 1). — 11) (Speise) *in sich aufnehmen.* — 12) *auf sich nehmen, übernehmen.* — 13) *Jmd zu sich nehmen, aufnehmen, freundlich empfangen.* — 14) *liebkosen.* — 15) *zur Frau nehmen.* — 16) *Jmd beistehen.* — 17) *sich richten nach, berücksichtigen, befolgen.* — 18) *übertreffen.* — 19) *entbehren, nicht haben.* परिगृह्य *ohne* (mit Acc.) MBh. 3,26,15. — 20) परिगृहीत *verbunden —, versehen mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend) Kâd. 123,15. Lalit. 181,2. 109,22. 110, 2. fgg. 112,19. fgg. — Desid. परिजिघ्रक्षीयत् *in der Bed. umfangen werdend* (!). — Mit संपरि 1) *entgegennehmen, empfangen.* — 2) *Jmd freundlich aufnehmen.* — 3) *unternehmen, vollbringen.* — 4) *vollständig fassen, begreifen.* — Mit प्र 1) *vor sich hin halten, vorstrecken; halten.* — 2) *darbieten.* — 3) *ergreifen, aufnehmen.* प्रगृह्य *so v. a. mit sich führend, in Begleitung von, mit* 58,28. — 4) *gefangen nehmen.* — 5) *entgegennehmen, empfangen.* — 6) *anhalten, anziehen* (die Zügel). — 7) *an sich ziehen, sich verbinden mit.* — 8) *Jmd freundlich empfangen, sich gegen Jmd freundlich beweisen.* — 9) *Etwas begünstigen, Vorschub leisten.* — 10) *sich fassen, — zusammennehmen.* — 11) *in der Grammatik gesondert halten, isoliren.* — Caus. *in Empfang nehmen.* — Mit परिप्र *um Jmd herumreichen.* — Mit प्रतिप्र *annehmen, gutheissen.* प्रति v. l. — Mit संप्र 1) *zusammen hinhalten, — vorstrecken.* — 2) *zusammen ergreifen, — aufnehmen.* — 3) *ergreifen, anfassen.* — 4) *entgegennehmen, annehmen.* वचनम् *Worte gut aufnehmen.* — Mit प्रति 1) *anfassen, ergreifen.* — 2) *auffangen, auffassen, in sich aufnehmen.* — 3) *zu sich führen, zum Munde führen, geniessen.* — 4) *in Besitz nehmen.* — 5) *wieder zu Besitz kommen.* — 6) *annehmen, empfangen, sich schenken lassen,* — von (Abl. oder Gen.). शिरसा *annehmen und aus Achtung auf den Kopf legen.* — 7) *Jmd feindlich empfangen, angreifen.* — 8) *Jmd freundlich empfangen, willkommen heissen.* — 9) *Jmd für sich gewinnen.* — 10) *zur Frau oder zum Manne nehmen.* — 11) *vernehmen, mit Wohlgefallen —, als gute Vorbedeutung aufnehmen; auf eine Rede hören, sich mit ihr einverstanden erklären, willig hinnehmen.* — Caus. 1) *Jmd Etwas empfangen heissen, darreichen;* mit doppeltem Acc. — 2) *entgegnen.* — Desid. °जिघृक्षति *anzunehmen wünschen* Gaut. 24,3. — Mit उपप्रति *nochmals für sich gewinnen* Maitr. S. 2,3,3. — Mit संप्रति *Jmd freundlich aufnehmen, willkommen heissen.* — Mit वि 1) *auseinander halten, — spreizen.* — 2) *vertheilen, abtheilen; insbes. Flüssiges schöpfend vertheilen, auf mehrere Male ausschöpfen.* — 3) *verlegen* (ein zusammengesetztes Wort in seine Bestandtheile) 236,13. — 4) *abtheilen, gesondert halten, isoliren.* — 5) *wechseln* Bhâg. P. 4,1,27. — 6) *streiten, kämpfen,* — mit (सह, सार्धम् oder blosser Instr.). विगृह्यवाद् m. *Wortstreit* Gaut. 9,33. — 7) *bekämpfen, bekriegen.* — 8) *streiten mit* (सार्धम्), *so v. a. es Jmd gleich zu thun vermögen, Jmd gewachsen sein* 251,6. — 9) *ergreifen, packen,* — an (Loc.). — 10) *Jmd freundlich empfangen, willkommen heissen.* — 11) *wahrnehmen, erkennen.* — Caus. *bekämpfen lassen.* — Desid. विजिघृक्षति *zu bekämpfen wünschen.* — Mit सम् 1) *zusammenfassen,* — *raffen; in die Hand fassen, ergreifen.* — 2) *erfassen, ergreifen* (von Krankheiten und Gemüthszuständen). — 3) *zusammenbringen, sammeln, um sich versammeln.* — 4) *auffangen.* — 5) *in sich schliessen, enthalten* Gaut. — 6) *im Zaum halten, lenken, regieren.* — 7) *zuhalten* (den Mund). — 8) *zusammenziehen, enger —, schmäler —, dünner machen.* धनुः *den Bogen schlaff machen, relaxare.* — 9) *concentriren den Geist auf* (Loc.). — 10) *zwingen, Jmd zu Leibe gehen.* — 11) *Jmd freundlich aufnehmen, willkommen heissen.* — 12) *eine Rede annehmen, auf sie hören, willig hinnehmen.* — 13) *zur Frau nehmen.* — 14) *in den Mund nehmen, nennen, aussprechen.* — 15) *auffassen, begreifen, verstehen.* — Caus. *Jmd Etwas mittheilen,* mit doppeltem Acc. Mit Dat. der Person Kâraka 6,2. — Desid. संजिघृक्षति 1) *zu sammeln sich bestreben.* — 2) *zur Ehe verlangen.* — Mit अनुसम् 1) *Jmd demüthig begrüssen, indem man seine Füsse umfasst.* — 2) *Jmd seine Gewogenheit an den Tag legen, beglücken.* — Mit अपिसम् *an sich ziehen.* — Mit अभिसम् *zugleich umfassen* (mit mehreren Fingern). — Mit उपसम् 1) *mit den Händen —, mit den Armen umfassen; insbes. die Füsse.* पादयोः *Jmdes* (Acc.) *Füsse u.; häufig mit Ergänzung dieses Genetivs* (statt des Acc. auch Dat.; indem पादौ *ergänzt wird,* Âpast. 1,8,19). — 2) *theilhaftig werden, erhalten.* — 3) *verfallen —, gerathen in* MBh. 12, 241,24. — 4) *Jmd festsetzen, gefangen nehmen.* — 5) *Jmd für sich gewinnen.* — Desid. उपसंजिघृक्षति *Jmdes* (Acc.) *Füsse zu umfassen begehren* Âpast. 1,8,19. — Mit प्रतिसम् 1) *entgegen nehmen, empfangen.* — 2) *stossen auf* MBh. 12,17,10. — Mit सह *mitnehmen.*

ग्रैभ m. *das Besitzergreifen.*

ग्रभण in सग्रभणे.

ग्रभणवत् Adj. *einen Anhalt gewährend.*

ग्रैभीतर् Nom. sg. *Ergreifer.*

1. ग्रस्, ग्रसति und °ते; Partic. ग्रसित und ग्रस्त. 1) *in den Mund stecken, im Rachen bergen, verschlingen, verzehren, aufzehren.* — 2) *einen Himmelskörper verschlingen,* so v. a. *verfinstern.* — 3) *Laute, Silben verschlucken; auch von einer best. fehlerhaften Aussprache der Laute.* — 4) *ganz umfassen,* — *in sich schliessen.* — 5) *in seine Gewalt bekommen, heimsuchen, plagen.* °ग्रस्त *besessen —, heimgesucht —, geplagt von.* — 6) *verschwinden —, zu Nichte machen.* — 7) *unterschlagen, eine Sache inhibiren.* — Caus. ग्रासयति 1) *fressen lassen.* — 2) °ग्रलणे, ग्रदने. — Mit °ग्रभि, °ग्रस्त = ग्रभिग्रस्त. — Mit ग्रा 1) *verschlingen.* — 2) ग्राग्रस्त *eingebohrt.* — Mit उप *verschlingen, so v. a. verfinstern.* — Mit परि *verschlingen* Nṛs. Up. S. 194. — Mit प्र *dass.* — Mit सम् *dass.*

2. °ग्रस् Adj. *in den Mund steckend, verschlingend.*

ग्रसती f. N. pr. einer Nâga-Jungfrau Kâraṇḍ. 4,4.

ग्रसन n. 1) *das Verschlingen.* — 2) *eine best. Art von partieller Verfinsterung des Mondes oder der Sonne.* — 3) *Rachen.*

ग्रसिष्ठ Adj. *am Meisten verschlingend.*

ग्रसिष्णु Adj. *zu verschlingen —, wieder in sich aufzunehmen pflegend.*

ग्रस्त 1) Adj. s. u. 1. ग्रस्. — 2) n. *eine best. fehlerhafte Aussprache der Vocale.*

ग्रस्तव्य n. *das zu Nichte Gemachtwerden.*

ग्रस्तृ Nom. sg. *Verschlinger*, so v. a. *Verfinsterer.*

ग्रस्ति f. *der Act des Verschlingens.*

ग्रस्य Adj. *zu verschlingen, verschlingbar.*

ग्रह् s. ग्रभ्.

ग्राह 1) Adj. *am Ende eines Comp. a) ergreifend, anfassend, haltend. — b) gewinnend, erlangend, erhaltend. — c) wahrnehmend, erkennend* Bhâg. P. 4,7,31. — 2) m. *a)* = यो गृह्णाति. *α) Bez. Râhu's, der Sonne und Mond in den Eklipsen ergreift. — β) Planet, der den Menschen magisch ergreift.* Man zählt deren fünf (Mars, Mercur, Jupiter, Venus und Saturn), sieben (die vorigen nebst Râhu und Ketu) oder neun (die vorigen nebst Sonne und Mond). Bisweilen wird auch der Polarstern dazu gerechnet. — *γ) Bez. der Zahl neun. — δ) Krankheitsdämon* (deren werden bisweilen auch neun angenommen), *böser Dämon überh.* — *ε) Krokodil* 92,3. Am Ende eines adj. Comp. f. या. — *ζ) Schöpfgefäss.* — *η)* Bez. *der acht Organe: Hauch* (Nase), *Stimme, Zunge, Auge, Ohr,* Manas, *Hände* und *Haut* Çat. Br. 14,6,9,1. fgg. Nṛs. Up. 4,3 (S. 87, Z. 1). — 3) *Haus.* — *b)* गृह्णाते. *α) Beute.* — *β) haustus, das was mit dem in eine Flüssigkeit getauchten Becher geschöpft wird, ein Bechervoll.* — *γ) die Griffstelle —, die Mitte des Bogens.* — *δ) der Anfangston eines Musikstücks* S. S. S. 34. — *ε)* Nom. act. (adj. Comp. f. या) *α) das Ergreifen, Packen.* °ग्रहे ग्रह् *packen* Spr. 807. — *β) Zurückhaltung, Verhaltung.* — *γ) das Einfangen.* ग्रहे गम् *in Gefangenschaft gerathen.* — *δ) das Ergreifen, sich Jmds Bemächtigen* (in dämonischem Sinn). — *ε) das Ergreifen* der Sonne oder des Mondes von Seiten Râhu's, *Verfinsterung.* — *ζ) Raub, Diebstahl.* — *η) Ansatz, Anstrengung.* ग्रहे कर् mit Infin. Hit. 32,5. — *θ) das Sichklammern an, Bestehen —, Erpichtsein —, Versessensein auf* (Loc. oder im Comp. vorangehend) 161,17. Naish. 9,12. zu Spr. 5719. Bhâg. P. 7,14,11. — *ι) Entgegennahme, Empfang.* — *κ) das Schöpfen* (einer Flüssigkeit). — *λ) das Greifen zu, Erwählung, Wahl* MBh. 12,83,12. Sin. D. 422. — *μ) freundliche Aufnahme, Gunstbezeigung.* — *ν) Erwähnung, Nennung.* — *ξ) Auffassung, Wahrnehmung, Erkenntniss.* — ग्रहाय s. bes.

ग्रहक 1) *m. Gefangener.* — 2) f. ग्रहिका *das Anfassen, Sichhalten an.*

*ग्रहकल्लोल m. Bein. Râhu's.

ग्रहकुण्डलिका f. *der Stand der Planeten zu einander und die damit verbundene Vorhersagung* Utpala zu Varâh. Bṛh. 20,10. 11.

ग्रहकोष्ठक n. Titel eines astr. Werkes.

ग्रहकौतुक n. desgl.

ग्रहक्लेन्द्रिन् Hariv. 2,8,19 fehlerhaft für गृह°.

ग्रहगण m. *eine Schaar von Krankheitsdämonen* Suçr. 2,531,19.

ग्रहगणित n. *der astronomische Theil eines Gjotiḥçâstra.*

ग्रहगोचर n. Titel eines astr. Werkes.

ग्रहग्रस्त Adj. *von einem Dämon besessen* Harshaç. 101,21.

ग्रहग्रामणी m. *die Sonne* Bâlar. 38,10.

ग्रहचरितविद् m. *Astrolog* Bâlar. 244,4.

ग्रहचिन्तक m. dass.

ग्रहजाभरण n. Titel eines astr. Werkes.

ग्रहण 1) Adj. *am Ende eines Comp. haltend.* — 2) f. ई *a) ein eingebildetes, zwischen Magen und Gedärmen liegendes Organ, welches den Uebergang der Nahrungsstoffe aus jenem in diese und die Wärme des Leibes vermittele soll.* — *b)* = ग्रहणीगद Hemâdri 1,472,19. 20. 23. — 3) n. ग्रहणा *a) *Hand.* — *b) Sinnesorgan.* — *c) Gefangener.* — *d) ein erwähntes, gebrauchtes Wort* 232,14. 233,3. 242,17. — *e)* Nom. act. (adj. Comp. f. या) *α) das Ergreifen, Packen, Festhalten* 34,10 fgg. — *β) das Fangen* 218,11. *Einfangen, Gefangennehmen, in seine Gewalt Bekommen.* — *γ) das Ergreifen von Seiten eines Krankheitsdämons, Besessenheit* Hemâdri 1,215,16. — *δ) das Ergreifen der Sonne oder des Mondes von Seiten Râhu's, Verfinsterung* Âpast. Hemâdri 1,337,6. °ग्रस n. *Sonnen- oder (und) Mondfinsterniss* 387,20. — *ε) das Ergreifen,* so v. a. *Anprallen an* Mṛcch. 44. — *ζ) das Gewinnen, Erlangen, Erhalten, Empfangen.* — *η) das Nehmen* (einer Frau). — *θ) das Kaufen.* — *ι) das Erwählen.* — *κ) das Auffassen, Schöpfen* (von Flussigkeiten). — *λ) das Auffangen, Aufnehmen.* — *μ) das Anlegen, Annehmen* (eines Kleides, einer Tracht, eines Körpers) 291,19. 106,24. — *ν) das Aufsichnehmen, Sichhingeben.* — *ξ) das Gefälligsein, Dienstleistung.* — *b) das Insichbegreifen, Insichschliessen.* — *π) das Erwähnen, Nennen, Brauchen eines Ausdrucks* 216,3. 222,22. 224,3. 225,1. 233,21. 234,31. 239,23. 241,9. — *ρ) rühmliches Nennen, Anerkennen.* — *σ) das Erfassen, Wahrnehmen, Vernehmen, Erkennen, Begreifen, Erlernen* 222,9. — *τ) das Meinen, Darunterverstehen* 216,4. 228,15. 229,17. 236,12. 14. 238, 8. 32.

ग्रहणाक n. *das Insichbegreifen, Insichschliessen.*

ग्रहणगत Adj. *verfinstert* (Gestirn).

ग्रहणपञ्चाङ्ग und ग्रहणफल n. Titel zweier astr. Werke.

ग्रहणवत् Adj. *in Wirklichkeit gemeint, nicht anders zu verstehen* Pariç. 31.

ग्रहणसंभवाधिकार m. Titel eines astr. Werkes.

ग्रहणास्त (38,3. Gaut. 2,47) und ग्रहणास्तिक Adj. *mit dem Erlernen das Ende erreichend.*

*ग्रहणि f. = ग्रहण 2) *b*).

ग्रहणीकपाट m. *eine best. Mixtur gegen Leibschmerzen und dgl.* Mat. med. 67. 112.

ग्रहणीगद (Bhâvapr. 3,156), °रोग und °प्रदोष m. *krankhafte Affection der Grahaṇî, Diarrhoe* und wohl auch *ein anomaler Stuhlgang* überh.

ग्रहणीय Adj. *annehmbar, beherzigenswerth.*

*ग्रहणीरुज् f. und °रोग m. = ग्रहणीगद.

ग्रहणीरोगिन् Adj. *am Grahaṇîroga leidend* Hemâdri 1,472,21.

*ग्रहणीलता n. *Weintraube.*

ग्रहता f. *das Planetenthum.*

ग्रहतिलक m. Titel eines astr. Werkes.

ग्रहत्व n. = ग्रहता.

ग्रहदाय m. *die durch einen Planeten verliehene (prognosticirte) Lebensdauer.*

ग्रहदीपिका f. Titel eines astr. Werkes.

*ग्रहद्रुम m. *Tectona grandis.* Richtig गृह°.

*ग्रहधार m. *der Polarstern* Gal. Vgl. ग्रहाधार.

ग्रहनायक m. Bein. 1) *der Sonne* Hemâdri 1,614, 21. — 2) *Planeten Saturn.

*ग्रहनाश m. *Alstonia scholaris.*

*ग्रहनाशन m. 1) *Taube* Râgân. 19,106. Vgl. गृह°. — 2) *Alstonia scholaris.*

*ग्रहनेमि m. 1) *der Mond.* — 2) *die Strecke der Mondbahn zwischen Mûla und Mṛgaçiras* Gal.

ग्रहपति m. 1) *der Mond.* गृहपति v. l. — 2) *die Sonne. — 3) *Calotropis gigantea. — 4) MBh. 13,4133 fehlerhaft für गृहपति 4).

ग्रहपीठमाला f. Titel eines astr. Werkes.

ग्रहपीडन n. und °पीडा f. *die durch Râhu verursachte Pein, Verfinsterung.*

*ग्रहपुष m. *die Sonne.*

ग्रहपूजा f. *Verehrung der Planeten.*

ग्रहपाल n. Titel eines astr. Werkes.

ग्रहभक्ति f. *Eintheilung der Länder u. s. w. in Bezug auf die sie regierenden Planeten.*

ग्रहभावाध्याय m. Titel eines astr. Werkes.

*ग्रहभीतिघ्नि m. *ein best. Parfum.*

*ग्रहभोजन (!) m. *Pferd.*

ग्रहमय Adj. *aus Planeten bestehend.*

ग्रहमर्दन n. *Reibung zwischen den Planeten, Opposition.*

ग्रहमातृका f. N. pr. einer buddh. Göttin.

*ग्रहमुख् m. (Nom. °मुट्) *die Sonne* Gal.

ग्रहयज्ञ m. *ein Opfer an die Planeten.* °तन्त्र n. Titel eines Werkes.

ग्रहयाग m. dass. °तन्त्र n. Titel eines Werkes.

ग्रहयामलतन्त्र n. Titel eines Werkes.

*ग्रहयाय्य v. l. für गृह्याय्य.

*ग्रहयालु v. l. für गृह्यालु.

ग्रहयुति f. *Conjunction der Planeten,*

ग्रहयुद्ध n. *Streit der Planeten, Opposition.*

ग्रहयोग m. = ग्रहयुति.

*ग्रहराज m. 1) *die Sonne.* — 2) *der Mond.* — 3) *der Planet Jupiter.*

ग्रहलाघव n. Titel eines neueren astr. Werkes.

ग्रहवर्मन् s. u. गुरु°.

ग्रहवर्ष n. *Planetenjahr.* Auch *das Jahr und seine Theile in Bezug auf Heil und Unheil, das von den sie beherrschenden Planeten kommt.*

ग्रहविधारिन् m. *Astrolog.*

ग्रहविनोद m. Titel eines astr. Werkes.

*ग्रहविप्र m. *Astrolog.*

ग्रहविमर्द m. = ग्रहमर्दन.

ग्रहशान्ति f. *Besänftigung —, Verehrung der Planeten.*

ग्रहसङ्गाटिक n. *eine best. Stellung der Planeten unter sich, Trigonalschein.*

ग्रहसमागम m. *Conjunction der Planeten.*

ग्रहसारणी f. und ग्रहस्थितिवर्णन n. Titel zweier astr. Werke.

ग्रहस्वर m. *der Anfangston eines Musikstücks* S. S. S. 34.

*ग्रहागम m. *Besessenheit* Râgân. 20,29.

ग्रहागमकुतूहल n. Titel eines astr. Werkes.

ग्रहाधिमास m. Bein. *des Mondes* Daçak. 83,14.

*ग्रहाधार m. *der Polarstern.* Vgl. ग्रहधार.

ग्रहाधिपति m. *ein Oberhaupt der Krankheitsdämonen* Sucr. 2,531,19.

ग्रहाधिष्ठापन n. Titel eines Werkes.

ग्रहाध्याय m. Titel eines astr. Werkes.

*ग्रहापस्मा f. *Gallenstein des Rindes* Nigh. Pa.

*ग्रहाभव m. *Besessenheit.*

ग्रहाय Absol. = गृहीत्वा Harîv. 7057. 7099. 7458. 7580. 7640. 7679. 7769. 8106. 8528. 8744.

ग्रहारामकुतूहल n. Titel eines Werkes.

ग्रहावमर्दन n. = ग्रहमर्दन.

*ग्रहावर्त m. = लग्न *Horoskop* u. s. w. Gal.

*ग्रहाशिन् m. = ग्रहनाश.

*ग्रहाश्रय m. *der Polarstern.*

*ग्रहाह्वय m. *eine best. Pflanze.*

ग्रहि in फल° und फले°.

ग्रहिल Adj. (f. घी) 1) *empfänglich für, geneigt zu* (im Comp. vorangehend) Sâh. D. 24,13. Comm. zu Hâla 431. — 2) *empfindlich, geneigt Etwas übel zu nehmen.* Nom. abstr. °ता n. Comm. zu Hâla 188. — 3) *besessen, verrückt* Hem. Par. 2,529. fg. Vgl. °चित्त.

ग्रहिली Adv. mit भू *besessen —, verrückt werden* Hem. Par. 2,538.

ग्रहिष्णु in फल°.

ग्रहीतर् Nom. sg. 1) *Greifer.* — 2) *Empfänger, erhaltend von* (Abl.). — 3) *Abnehmer, Käufer.* — 4) *Auffasser, Wahrnehmer, Vernehmer, Hörer* Bilân. 46,19.

ग्रहीतव्य 1) Adj. a) *für sich zu nehmen, zu empfangen.* — b) *zu schöpfen* (eine Flüssigkeit). — 2) n. *das Empfangensollen.*

*ग्रहेलिका f. fehlerhaft für प्रहेलिका.

*ग्रहेश m. *die Sonne.*

ग्रहेष्टक n. Sg. *das Geschöpfte und die Backsteine* Gaim. 5,3,15.

ग्रहोक्थ n. *ein beim Schöpfen des* Soma *gesprochenes Lied* Ait. Br.

ग्रहौक्य Adj. *zu einem Bechervoll gehörig, — geeignet.*

ग्राभ m. 1) *Ergreifer* u. s. w. — 2) *Krankheitsdämon.* — 3) *Griff, eine Handvoll.*

ग्राम m. 1) *bewohnter Platz, Dorf;* ausnahmsweise auch n. (Hemâdri 1,481,6). — 2) *Einwohnerschaft, Gemeinde, Stamm;* Pl. *Bewohner, Leute.* — 3) *eine zusammengehörige Anzahl von Menschen, Schaar, Haufe;* insbes. *Heerhaufe.* — 4) angeblich *alte Frauen oder — der Familie* Schol. zu Pân. Gaṇ. 1,3,13. — 5) am Ende eines Comp. *Verein, Schaar, Haufe* überh. — 6) *Scala.*

1. ग्रामक m. 1) *Dörfchen* Harshak. 199,6. *Dorf.* — 2) *N. pr. einer Stadt.

2. ग्रामक n. *die Freude des Dorfes,* so v. a. *Geschlechtsgenuss.*

ग्रामकण्टक Spr. 5762, v. l. wohl fehlerhaft für ग्रामकूटक.

*ग्रामकन्द m. *ein best. cultivirtes Knollengewächs* Madanav. 81,84.

ग्रामकाम Adj. 1) *in den Besitz eines Dorfes zu kommen wünschend.* — 2) *nach Dörfern verlangend, gern in D. wohnend.*

ग्रामकुक्कुट m. *Haushahn.*

*ग्रामकुमार m. *Dorfjunge.*

*ग्रामकुमारक n. Nom. abstr. von ग्रामकुमार.

*ग्रामकुलाल m. *Töpfer des Dorfes.*

*ग्रामकुलालक n. Nom. abstr. von ग्रामकुलाल.

*ग्रामकूट und °क m. etwa *Dorfschulze.*

*ग्रामकोल und *°कोड m. *Hausschwein* Râgân. 19,33.

*ग्रामखण्ड gaṇa मनोज्ञादि in der Kâç. °षण्ड v. l.

*ग्रामखण्डक n. Nom. abstr. von ग्रामखण्ड ebend.

*ग्रामगृह्य Adj. *ausserhalb des Dorfes postirt* (Sena).

*ग्रामगृह्यक m. *Dorfzimmermann* Gal.

ग्रामगेय Adj. *im Dorf zu singen.* °गान n. Titel eines der vier *Gesangbücher* des SV.

*ग्रामगोडुक m. *Dorfhirt.*

ग्रामघात m. *Plünderung eines Dorfes.*

ग्रामघातिन् Adj. *ein Dorf plündernd.*

ग्रामघोषिन् Adj. *unter den Leuten oder Heerhaufen tönend.*

*ग्रामचटक m. *Haussperling* Gal.

*ग्रामचर m. *Dorfbewohner, Bauer* Gal.

ग्रामचर्या f. *Dorfverfahren,* so v. a. *Geschlechtsgenuss.*

ग्रामचैत्य m. *der in einem Dorfe gepflegte heilige Baum.*

*ग्रामजनिप्यावी f. *Phaseolus radiatus.*

*ग्रामजा f. *eine Bohnenart* Nigh. Pa.

ग्रामजात Adj. *im Dorfe —, auf bebautem Felde gewachsen.*

*ग्रामजाल n. *Verein von Dörfern, District.*

*ग्रामजालिन् m. *Gouverneur eines Districts.*

ग्रामजित् Adj. *Heerhaufen besiegend.*

ग्रामटिका f. *ein elendes Dorf* Prasannar. 14,15. 52,22.

*ग्रामण Adj. (f. ई) *aus* Gramaṇi *stammend.*

ग्रामणि (metrisch) m. = ग्रामणी 1) a). Nach den Grammatikern auch n. zu ग्रामणी 1) a).

ग्रामणी 1) m. a) *Anführer —, Vorsteher einer Gemeinde, einer Schaar, eines Haufens.* — b) *Barbier. — c) *Pferdeknecht. — d) ein Jakshа VP. 2,10,3. 3. VP.^{2} 2,290. fg. Buic. P. 5,21,15. — e) N. pr. α) eines Fürsten der Gandharva. — β) eines Krankheitsdämons Harîv. 9356. — γ) *eines Wesens im Gefolge Çiva's. — δ) einer Oertlichkeit. — 2) *f. a) *Dorfbewohnerin.* — b) *Hure.* —

c) die Indigopflanze.

ग्रामणीत्व n. *die Würde eines Anführers.*

ग्रामणीय्य n. *die Würde eines Anführers der Gemeinde* Maitr. S. 1,6,5.

ग्रामणीय 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) n. = ग्रामणीय्य.

*ग्रामतक्ष m. *Dorfzimmermann.*

ग्रामता f. Pl. *eine Menge von Dörfern.*

ग्रामदेशीय m. *das Haupt über zehn Dörfer* M. 7,116.

ग्रामदेवता f. *die Gottheit eines Dorfes.*

ग्रामद्रुम m. *ein in einem Dorfe einsein stehender und als Heiligthum gepflegter Baum.*

ग्रामधरा f. N. pr. eines Felsens.

ग्रामधर्म m. *Dorfritte* Âçv. Gṛhj. 1,7,1.

*ग्राननापित m. *Dorfbarbier.*

ग्रामनिवासिन् Adj. *in Dörfern lebend (Vögel).*

ग्रामपति m. (J. A. S. Beng. 47,405,36) und *ग्रामपात्र n. *Dorfhaupt.*

ग्रामपाल m. *Dorfhüter.*

ग्रामपिष्ट Adj. *zu Hause gemahlen.*

*ग्रामपुत्र m. *Dorfjunge.*

*ग्रामपुत्रक n. Nom. abstr. von ग्रामपुत्र.

ग्रामपुरुष m. *Dorf — oder Stadthaupt.*

ग्रामप्रेष्य m. *Gemeindebote, — diener.*

ग्रामबालजन m. *Bauerbursche.*

ग्रामभृत m. *Gemeindebote, — diener.*

*ग्राममहुरिका f. 1) *Silurus Singio.* — 2) *Dorfprügelei.*

ग्राममहिषी f. *eine zahme Büffelkuh.*

*ग्राममुख m. (!) n. *Marktplatz.*

*ग्राममृग m. *Hund.*

ग्राममोष्य Hit. 66,6 fehlerhaft.

*ग्रामय्, °यति (ग्रामस्यति).

ग्रामयाजक (Gaut. 15,16) und °याजिन् Adj. *der für alle Personen einer Gemeinde, ob sie zulässig sind oder nicht, aus Habsucht den Opferdienst verrichtet.*

*ग्रामयुद्ध n. *Dorfprügelei.*

*ग्रामरथ्या f. *Dorfstrasse.*

ग्रामवस् Adj. *mit Dörfern versehen.*

*ग्रामवास m. *das Wohnen in einem Dorfe.*

ग्रामवासिन् 1) Adj. *in Dörfern lebend, zahm (Thier).* — 2) m. *Dorfbewohner.*

ग्रामवास्तव्य m. *Bewohner eines Dorfes.*

ग्रामवृद्ध m. *ein alter Mann im Dorfe* Mucn. 30.

ग्रामशताध्यक्ष und °शतेश m. *das Haupt über hundert Dörfer.*

*ग्रामषण्ड gaṇa मनोज्ञादि. v. l. °खण्ड.

*ग्रामषण्डक n. Nom. abstr. von ग्रामषण्ड.

*ग्रामसंकर m. *the common sewer or drain of a village.*

*ग्रामसिंह m. *Hund.*

ग्रामसीमा f. *Dorfflur* Kâd. 2,98,5.

ग्रामसुख n. = ग्राम्यसुख.

ग्रामसूकर m. *Hausschwein* Râǵân. 19,32. Âpast.

*ग्रामस्थ Adj. *an der Spitze stehend.*

*ग्रामहासक m. *Schwestermann.*

ग्रामातपटलिक (so zu lesen) m. *Dorfarchivar* Harshaç. 171,14.

ग्रामाग्नि m. *Dorffeuer, so v. a. das gewöhnliche* F. Pâr. Gṛhj. 3,10,12.

*ग्रामाधान n. *ein kleines Dorf.*

ग्रामाधिप m. *Oberhaupt eines Dorfes.*

ग्रामाध्ययन n. *Studium im Dorfe* Çâṅkh. Gṛhj. 6,1.

ग्रामान्त m. *Dorfgrenze.* Loc. *in der nächsten Umgebung eines Dorfes.*

ग्रामान्तीय Adj. *in der nächsten Umgebung eines Dorfes gelegen.*

ग्रामारण्य n. 1) *ein zu einem Dorfe gehöriger Wald* Çâṅkh. Gṛhj. 4,7. — 2) Du. *Dorf und Wald* Âpast.

ग्रामिक m. *das Oberhaupt eines Dorfes.*

*ग्रामिका n. Nom. abstr. von ग्रामिक.

ग्रामिन् 1) Adj. *eine Gemeinde —, einen Stamm um sich habend.* — 2) m. a) *Dorfbewohner, Bauer.* ग्रामिणी रतिः so v. a. *coitus.* — b) *Oberhaupt eines Dorfes.* — 3) *f. ग्रामिणी *die Indigopflanze.*

ग्रामिपुत्र m. *Bauerknabe.*

ग्रामीण 1) Adj. a) *rusticus, linkisch, ungebildet* Buâvapr. 1,133. — b) * = संभृतो ग्रामैः. — 2) m. a) *Dorfbewohner, Bauer.* — b) * *Hund.* — c) * *Hausschwein* Râǵân. 19,32. — d) * *Krähe.* — 3) *f. ई a) *die Indigopflanze.* — b) *Beta bengalensis* Râǵân. 7,131.

ग्रामीन Med. n. 38 fehlerhaft für ग्रामीण (aber kein Druckfehler).

ग्रामीणक m. *Gemeindemitglied.*

ग्रामेगेय Adj. *im Dorfe zu singen* Sâṁhitopan. 29,1.

ग्रामेय m. *Dorfbewohner, so v. a. Hausvater, Haushalter.*

ग्रामेय und °क (Ind. Antiq. 1876, 31) m. *Dorfbewohner.*

*ग्रामेवास m. = ग्रामवास.

*ग्रामेवासिन् m. = ग्रामवासिन् 2).

ग्राम्य (ग्रामिय) 1) Adj. a) *im Dorfe u. s. w. im Gebrauch seiend, dort entstanden, —zubereitet.* — b) *in Dörfern —, unter Menschen lebend, von Menschen gezogen, zahm, cultivirt (von Thieren und Pflanzen).* — c) *im Dorfe gestattet, auf die im Dorfe erlaubte Geschlechtslust gerichtet.* — d) *bäurisch, roh, ungeschliffen.* — 2) m. a) *Dorfbewohner* 323, 18. — b) *ein gezähmtes Thier, Hausthier.* — 3) *f. ग्राम्या a) *die Indigopflanze.* — b) *Phaseolus radiatus.* — 4) n. *Geschlechtslust, Beischlaf.*

*ग्राम्यकन्द m. *ein best. Knollengewächs.*

*ग्राम्यकर्कटी f. *Benincasa cerifera.*

ग्राम्यकर्मन् n. *des Dorfbewohners Beschäftigung, das Frönen der Geschlechtslust.*

ग्राम्यकाम m. Pl. *Dorfgelüste, Geschlechtsbefriedigung* u. s. w. Saṁs. Up. S. 36, Z. 4.

ग्राम्यकुक्कुट m. *Haushahn* Gaut. 17,29.

*ग्राम्यकुङ्कुम n. *Safflor.*

*ग्राम्यकोल m. *Hausschwein* Râǵân. 19,32.

*ग्राम्यकोशातकी f. *eine best. Cucurbitacee* Râǵân. 7,92.

*ग्राम्यक्रोड m. *Hausschwein* Râǵân. 19,32.

ग्राम्यगज m. *ein gezähmter Elephant* MBh. 3,65,5.

ग्राम्यता f. und ग्राम्यत्व n. *rohe Ausdrucksweise.*

ग्राम्यधर्म m. 1) *des Dorfbewohners Pflicht.* — 2) *des Dorfbewohners Recht, Geschlechtsbefriedigung, Beischlaf.*

ग्राम्यधर्मिन् Adj. *den Beischlaf verübend.*

ग्राम्यपशु m. * *Hausthier.* Verächtlich auch von einem Menschen.

*ग्राम्यमहुरिका f. *Silurus Singio.*

*ग्राम्यमृग m. *Hund.*

ग्राम्यराशि m. Bez. *bestimmter Zodiakalbilder.*

*ग्राम्यवल्लभा f. *Beta bengalensis* Râǵân. 7,131.

ग्राम्यवार्दिन् m. *etwa Dorfrichter, Schulze.*

ग्राम्यसुख n. *des Dorfbewohners Vergnügen, Schlaf, Befriedigung der Geschlechtslust.*

ग्राम्यसूकर m. *Hausschwein* Gaut. 17,29.

*ग्राम्यायणि m. Patron. von ग्राम्य.

*ग्राम्याश्व m. *Esel.*

ग्रावग्रभ m. *der die* ग्रावन् 1) a) *handhabt.*

ग्रावन् 1) m. a) *Stein zum Zerschlagen des* Soma. — b) *Stein, Felsblock überh.* — c) * *Berg.* — d) * *Wolke.* — e) = ग्रावस्तुत्. — 2) *Adj. *fest, hart.*

ग्रावस्तुत् m. *einer der 16 gewöhnlich aufgeführten Liturgen, genannt nach dem an die* ग्रावन् 1) a) *gerichteten Lobgesang.*

ग्रावस्तोत्रिया f. = ग्रावस्तोत्राय 2).

ग्रावस्तोत्रीय 1) Adj. *zum Lobe der* ग्रावन् 1) a) *gehörig.* — 2) f. ई *die an die* ग्रावन् 1) a) *gerichtete Anrufung* Âpast. Çr. 13,1,5. — 3) n. *die Verrichtung des* Grâvastut.

ग्रावकृत्त Adj. = ग्रावग्रभ.

*ग्रावायण m. Patron. von ग्रावन्. Auch Pl.

ग्रास 1) Adj. *am Ende eines Comp. verschlingend.* — 2) m. a) *Mundvoll, Bissen.* — b) *Futter, Nah-*

rung. Pl. zu Spr. 1324. — c) *der Umfang einer Eklipse.* — d) *das Verschlingen;* auch so v. a. *das Essen* Spr. 3710. — e) *das Verschlingen der Sonne oder des Mondes von Seiten Râhu's, Finsterniss.* — f) *die erste Berührung mit dem verfinsterten Himmelskörper.* — g) *eine best. fehlerhafte Aussprache der Gutturale.*

ग्रासप्रमाण n. 1) *die Grösse eines Bissens* Gaut. 27,10. — 2) *ein best. mit dem Quecksilber unternommener Process.*

ग्रासशल्य n. *etwas im Halse Steckengebliebenes.*

ग्रासाच्छादन n. Sg. *Nahrung und Kleidung.*

ग्रासाम्बु n. Sg. *Speise und Trank.*

ग्रासिका f. in *अप्र°.

ग्रासी Adv. mit कृ *verschlingen, verschlucken* Bâlar. 196,9. Harshak. 123,21.

ग्राह् 1) Adj. (f. ई) am Ende eines Comp. *ergreifend, haltend, fangend, nehmend, empfangend.* — 2) m. a) *Raubthier: Krokodil, Haifisch, Schlange.* — b) * *Gefangener.* — c) * *Griff* (am Schwert u. s. w.) Gal. — d) Nom. act. α) *das Ergreifen, Packen, Festhalten.* — β) *Anfall, Krankheit.* — γ) *Nennung, Erwähnung.* — δ) *Fiction, Grille, Laune* Bhag. 17, 19. — 3) ग्राही *ein weibliches Krokodil* u. s. w.

ग्राह्क 1) Adj. Subst. (f. ग्राहिका) a) *Fänger, Häscher.* — b) *entgegennehmend, empfangend, Empfänger* Hemâdri 1,424,9. 429,11. वलि f. *eine best. Falte, welche den Unrath aus dem Körper führt.* — c) *Abnehmer, Käufer.* — d) *in sich begreifend, — schliessend.* — e) *auffassend, wahrnehmend, der Wahrnehmende, das Subject* Kap. 3,98. 6,6. — f) *mit sich fortziehend, übertaugend.* — 2) m. a) * *Schlangenfänger.* — b) * *Falke.* — c) *der verfinsternde Himmelskörper.* — d) * *Marsilea quadrifolia* Râgân. 4,51. — e) N. pr. eines Krankheitsdämons Hariv. 9361.

ग्राह्यकाकार m. *ein als Lockvogel dienendes Rebhuhn* Harshak. 197,1.

ग्राह्यकविहग m. *Fang- oder Lockvogel* Kâv. 2, 129,16.

ग्राह्यण n. in *सर्वग्राह्यण.

ग्राह्यम् Absol. von ग्रह् *केशेषु oder *केशेर्यं ग्रह्यम् *so dass man sich an den Haaren packt* P. 3,4,30, Sch. *यष्टिं ग्राह्यम् 52, Sch.

ग्राहि f. *eine Unholdin, welche die Menschen festelt. Krankheit und Tod bringt; Betäubung. Bewusstlosigkeit.*

ग्राहिक Adj. *hartnäckig auf Etwas bestehend.*

ग्राहिन् 1) Adj. a) am Ende eines Comp. α) *ergreifend, packend, festhaltend, haltend.* गत्पन° *meine Partei haltend.* — β) *fangend, mit Fangen beschäftigt* 185,15. — γ) *pflückend, sammelnd.* — δ) *fassend, in sich enthaltend.* — ε) *empfangend, erhaltend, gewinnend, behaltend* 185,6. — ζ) *kaufend, erstehend;* mit Instr. des Preises. — η) *mit sich fortziehend, hinreissend, bezaubernd.* — ϑ) *ergreifend, erwählend.* — ι) *durchsuchend, durchspürend.* — κ) *wahrnehmend, anerkennend.* — λ) *annehmend, beherzigend.* — b) *Flüssigkeit aufsaugend, adstringirend, verstopfend* Karaka 6,8. — 2) *m. *Feronia elephantum.* — 3) *f. °णी a) *eine Art Alhagi* Râgân. 4,38. — b) *eine Art Mimosa* Nigh. Pr. — c) *eine grosse Eidechsenart* Nigh. Pr.

*ग्राह्यिफल m. *Feronia elephantum* Râgân. 11,182.

ग्रौलुक Adj. *ergreifend,* mit Acc.

ग्राह्य (ग्रहिष्य) 1) Adj. a) *zu ergreifen, zu halten, zu packen, zu fassen, zu umfassen.* — b) *gefangen zu nehmen, festzusetzen.* — c) *in Beschlag zu nehmen.* — d) *mitzunehmen.* — e) *zu sammeln, zu lesen.* — f) *zu erhalten, zu gewinnen, zu empfangen, anzunehmen, entgegenzunehmen.* — g) *zu ehelichen.* — h) *freundlich zu empfangen.* — i) *worauf man zu bestehen hat.* — k) *zu erfassen, wahrzunehmen, zu erkennen, zu erlernen* Spr. 7855. — l) *zu betrachten* (in astronomischem Sinne). — m) *aufzufassen, anzusehen.* — n) *zu verstehen,* so v. a. *gemeint.* — o) *anzunehmen, anzuerkennen* (185, 17), *für gültig anzusehen, Geltung habend, zu berücksichtigen.* — p) *zu unternehmen.* — q) *dem man sich hingeben darf.* न प्रत्यय: स्त्रीषु ग्राह्य: so v. a. *man darf den Weibern kein Vertrauen schenken.* — 2) m. *der verfinsterte Himmelskörper.* — 3) *f. या *Uebungen im Bogenschiessen* Gal. — 4) *n. *Gift.*

ग्राह्यक in अग्राह्यक.

ग्राह्यगिर् Adj. = ग्राह्यवत् Harshak. 143,10.

ग्राह्यत्व n. *Wahrnehmbarkeit.*

ग्राह्यवत् Adj. *dessen Worte zu beachten sind.*

घि in तुविघिं.

घोष 1) m. a) = घोषा 2) a) Âsv. Bs. — b) etwa *Corridor* Bâlar. 310,16. — 2) f. घोषी a) *Hinterhals, Nacken; die Gegend der Halswirbel.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — b) *Hals eines Gefässes.*

घोषच्छिन्न Adj. (f. घा) *mit abgeschnittenem Halse* Supary. 25,6.

घोषद्गृ Adj. *bis zum Nacken reichend* TS. 5,6,8,3.

*घोषात n. N. pr. eines Mannes.

*घोषाघण्टा f. *eine am Halse (der Pferde) hängende Glocke.*

*घोषाविल n. *die Vertiefung im Nacken.*

*घोषिन् m. *Kamel.*

घौष्म 1) m. a) *Sommer.* घौष्मकेमैत्ता, वसन्तघौष्मौ. — b) *Sommerhitze, Hitze.* — c) *N. pr. eines Mannes. — 2) *f. घा *Symplocos racemosa.* — 3) *f. ई *Jasminum Sambac* Râgân. 10,93.

*घौष्मजा f. *Anona reticulata.*

घौष्मधान्य n. *Sommerkorn.*

*घौष्मपुष्पी f. *eine best. Pflanze* Râgân. 10,108.

*घौष्मभवा f. *Jasminum Sambac.*

घौष्मवन n. *ein im Sommer besuchter Lustwald.*

घौष्मसमय m. *Sommerzeit* 154,5.

*घौष्मसुन्दरक m. *Erythraea centaureoides.* Nach Mat. med. 299 *Mollugo spergula.*

*घौष्मकास n. *zur Sommerzeit in der Luft herumfliegende Baumwollenflocken.*

*घौष्मोद्भवा f. *Jasminum Sambac* Râgân. 10,93.

*ग्रुच्, ग्रोचति (स्तेयकरणे, गतौ).

ग्रुमुष्टि m. = गुरुमुष्टि TS. 5,4,5,2. 3.

ग्रैव 1) Adj. (* f. ई) *die Stelle des Nackens vertretend.* — 2) n. a) *Halskette* (eines Elephanten). — b) * *Halsschmuck.*

*ग्रैवात m. Patron. von ग्रीवात.

ग्रैवेय m. n. 1) *Halskette* (eines Elephanten). — 2) * *Halsschmuck.*

ग्रैवेयक 1) (*m.) n. a) *Halskette* (eines Elephanten). — b) *Halsschmuck* 166,13. — 2) *m. Pl. *eine best. Klasse von Göttern bei den* Gaina.

(ग्रैव्य) ग्रैविघ Adj. *zum Nacken in Beziehung stehend.*

ग्रैष्म 1) Adj. (* f. ई) *sommerlich, zum Sommer in Beziehung stehend,* *im Sommer gesäet. — 2) *f. ग्रैष्मी *Jasminum Sambac* Râgân. 10,93.

*ग्रैष्मक Adj *im Sommer gesäet,* — abzutragen (Schuld).

*ग्रैष्मायण m. Patron. von ग्रैष्म.

ग्रैष्मिक Adj. 1) *sommerlich.* °धान्य n. *Sommerkorn.* Subst. *das im Sommer Wachsende.* — 2) * = ग्रैष्मघातिक वेद वा.

ग्लप्, ग्लपति *sich betrüben über* (Instr.) MBh. 5,43,31.

ग्लपन 1) Adj. *müde machend* Bhâvapr. 2,31. — 2) n. a) *das Erschlaffen.* — b) *das Verwelken* 324,31.

ग्लपय् s. Caus. von ग्लप्.

ग्लप्स *Büschel, Bündel.* Vgl. यप्स.

*ग्लस्, ग्लसते (घटने).

ग्लक्, ग्लक्ते 1) *würfeln,* — mit (Instr.) um (Acc.). — 2) *यत्नणे.

ग्लैक् 1) m. a) *Würfelwurf, Würfelspiel.* ग्लहे दिव् *würfeln um* (Instr.). — b) *Einsatz beim Würfelspiel.* — c) *Würfel.* — d) *Würfelbecher.* — e)

Wettstreit, Wette. — *f) derjenige auf den man im Kampfe es abgesehen hat; Kampfpreis* Bâlar. 115, 16. — 2) f. घा von unbekannter Bed.

1. ग्ला, ग्लायति (episch auch ग्लायते und ग्लाति) 1) *Widerwillen* —, *Unlust* —, *Unbehagen empfinden an, gegen* oder *bei, verdrossen sein zu;* mit Dat., Instr. oder *Infin. Ohne Ergänzung Pâr. Gaṇ. 1,16,28. ग्लानै Partic. ग्लानमनस् Adj. — 2) *sich erschöpft fühlen, von Kräften kommen, abnehmen, hinschwinden.* ग्लान *erschöpft, von Kräften gekommen; betäubt, torpidus* Çâṅk. zu Bâdar. 2,2, 29. — 3) *Jmd zusetzen, zu nahe treten;* mit Acc. MBh. 3,207,39. — Caus. ग्लपयति, °ते *erschöpfen, zusetzen, mitnehmen, hinschwinden lassen.* मनस् *das Herz in Unbehagen versetzen* und *sich betrüben über* (Loc.). ग्लापित 304,28. — Mit अव Caus. °ग्लापयति *müde machen.* — Mit परि, °ग्लान 1) *Widerwillen empfindend gegen* (Dat.). — 2) *erschöpft, mitgenommen.* — Mit अभिपरि, °ग्लान *erschöpft, mitgenommen.* — Mit प्र *dahinschwinden, verwelken.* — *Caus. प्रग्लापयति.

2.*ग्ला f. (Nom. ग्लास्) = ग्लानि Gal.

*ग्लातर् Nom. sg. *sich erschöpft fühlend.*

ग्लान 1) Adj. s. u. 1. ग्ला. — 2) n. *Erschöpfung.*

ग्लानि f. 1) *Erschöpfung, Ermüdung, Erschlaffung, Entmuthigung, Niedergedrücktheit.* — 2) *Uebelkeit.* — 3) *Abnahme.*

*ग्लानीय Partic. fut. pass. von 1. ग्ला.

ग्लान्य n. *Abnahme der Kräfte.*

ग्लाव m. N. pr. eines Mannes.

ग्लाविन् Adj. *verdrossen, thatlos.*

ग्लास्नु Adj. *schlaff, welk, krank* Kâraka 3,1.3,8.

*ग्लुच्, ग्लोचति 1) *stehlen, rauben* Bhaṭṭ. — 2) गतौ.

*ग्लुचुक m. N. pr. eines Mannes.

*ग्लुचुकायनि m. Patron. von ग्लुचुक.

*ग्लुञ्, ग्लुञ्चति (गतौ).

*ग्लेप्, ग्लेपते (दैन्ये, कम्पने, गतौ).

ग्लेपन n. Nom. act. als Bed. von गद् Daiyap.

*ग्लेव्, ग्लेवते (सेवने).

*ग्लेष्, ग्लेषते (सन्दिच्छायाम्).

1. ग्लौ 1) etwa *Ballen, kropfartiger Auswuchs.* — 2) Pl. etwa *grosse, klumpige Theile* (des Opferthiers) Maitr. S. 3,13,7 = VS. — 3) *der Mond.* — 4) *Kampfer.* — 5) *die Erde.*

2.*ग्लौ Adv. mit भू und अस् *zum Monde werden,* mit कर् *z. M. machen.*

*ग्लौचुकायन m. Patron. von ग्लुचुकायनि Mahâbh. 4,63,a. Pl. *die Schüler des* Glaukukâjana ebend.

*ग्लौचुकायनक Adj. *dem* Glaukukâjani *gehörig, ihn verehrend.*

ग्व in घतिग्वि°, एत°, दृघ°, नव°

ग्विन् in शत°.

1. घ, घा enklit. Partikel der Hervorhebung: *wenigstens, gerade, ja, gewiss.* Erscheint gewöhnlich nach उत, उतो, उत वा, चिद्, नु, वा, einem Pronomen oder einer Präposition; vor ईद्, ईडुत oder ईम्; zwischen इव und ईद्, इव und ईदृक् oder वा und ईद्.

2. घ 1) Adj. *am Ende eines Comp. schlagend, tödtend.* — 2) *f. घा *Schlag.*

3.*घ 1) m. *a) Gestön, Geklingel.* — *b) Glocke.* — 2) f. घा *ein Gürtel mit klingenden Zieraten.*

*घंघ्, घंघते und *घंस्, घंसते (कान्तिकरणे, तरणे).

*घग्घ्, घग्घति und *घघ्, घघति (हसने).

घट्, घटते (ganz ausnahmsweise Act.) 1) *eifrig beschäftigt sein, arbeiten, sich abmühen,* — *bemühen,* — *Mühe geben,* — *bestreben,* — *befleissigen.* Die Ergänzung im Loc., Dat., Acc. oder *Infin.; statt des blossen Casus auch प्रति, °घर्षम् und घर्षे. — 2) *gerathen, gelangen.* हस्ते *in die Hand.* — 3) *gerathen, gelingen.* — 4) *möglich sein.* — 5) *passen* Harshaç. 136,21. *am Platze sein* Chr. 308,11. — 6) *sich anhäufen* Spr. 7835. — 7) *sich verbinden* —, *sich vereinigen mit* (Instr.) Daçak. 79,5. — 8) *mit Worten berühren, hämisch besprechen* Hariv. 2,1,31; vgl. घट्. — Caus. 1) घटयति (ausnahmsweise Med.) *a) aneinander* —, *zusammenfügen, zusammenbringen,* — *mit* (Instr.), *anschmiegen* 312,15. °घटित *verbunden mit.* — *b) zumachen, schliessen* Harshaç. 121,12. 130,6 (घघट्यत् zu lesen). — *c) legen* —, *setzen* —, *thun auf* (Loc.). — *d) herbeiholen, herbeischaffen* Spr. 2911. 4734. Kathâs. 18,339. — *e) verfertigen, zu Stande bringen, hervorbringen, vollbringen* 291,6. *Jmd* (Gen.) *Etwas* (Acc.) *erweisen,* — *thun* Spr. 2947. °घटित *verfertigt* —, *gemacht aus,* — *mit* (Vet. 30, 14), *zu Stande gebracht durch.* — *f) Jmd antreiben* —, *bewegen zu* (Infin.). — *g) sich abmühen,* — *Mühe geben.* — *h) ungenau st. घट्टयति *hinfahren über, streichen an, unangenehm berühren.* — 2) *घाटयति (संघाते, कृत्यर्थे, भाषार्थे oder भासार्थे). — Mit अप Caus. (°घाटयति) *zumachen, schliessen* Lalit. 225,3. — Mit आ in आघाट und आघाटि. — Mit उद् *sich öffnen* Ind. St. 15,396. 420. — Caus. उद्घाटयति 1) *öffnen.* — 2) *enthüllen* Ind. St. 15,289. — 3) *verrathen.* — 4) *beginnen.* — 5) *hinwegfahren über, kitzeln.* — Mit समुद् Caus. (समुद्घाटयति) 1) *öffnen* Sîs. zu RV. 5,78,3. — 2) das Haupt *enthüllen,* so v. a. *sich vor Jedermann zeigen können ohne verlegen zu werden* Kir. 2,94,1. — Mit परि Caus. °घाटयति *hinwegfahren* —, *streichen über* (ein Saiteninstrument). — Mit प्र 1) *sich abmühen, sich mit allem Ernst einer Sache* (Loc.) *hingeben.* — 2) *beginnen, seinen Anfang nehmen.* — Mit वि 1) *auseinandergehen,* — *fliegen, sich zerstreuen* Spr. 7835. *sich trennen* Kir. 108,22. — 2) *vereitelt* —, *zu Nichte werden* Spr. 402. — Caus. विघटयति 1) *zerreissen* Spr. 7785. *trennen, zerstreuen.* — 2) *vereiteln, zu Nichte machen* Râǵat. 2,128. — Mit सम् 1) *begegnen, entgegen kommen* Ind. St. 15,384. — 2) *sich versammeln.* — Caus. संघटयति und संघा° 1) *zusammenfügen.* — 2) *versammeln.* — 3) *anschlagen* (einen Ton). — Intens. संघाघट्यते *gut passen, ganz am Platze sein.*

घट 1) *Adj. *a) sich abmühend, eifrig beschäftigt mit* (Loc.). — *b)* = घटास्यास्ति gaṇa अर्शआदि in der Kâç. — 2) m. *a) Krug, Topf* (insbes. *zum Schöpfen von Wasser*) MBh. 13,141,14. — *b) der Wassermann im Thierkreise.* — *c) ein best. Hohlmaass.* — *d) Kopf* Nîlak. zu MBh. 1,133,38 hat Med. t. 11 °भेदे ना घिः gelesen). — *e) ein best. Theil einer Säule.* — *f) eine best. Tempelform.* — *g) *die Erhöhung auf der Stirn eines Elephanten.* — *h) *Grenze.* — *i) *eine best. religiöse Verrichtung,* = °कुम्भ 1) *f).* — *k) N. pr. eines Diebes.* — 2) f. घा *a) *Bemühung.* — *b) *Versammlung.* — *c) Menge, Schwarm, Trupp* Mâlatîm. 79,16 (176,7). — *d) eine Art Trommel* S. S. S. 177. Konnte auch घट m. sein. — *e) *süsse Citrone* Madanav. 70,78. — 4) f. ई *a) Topf, Krug* (bisweilen neben घट). — *b) ein best. Zeitabschnitt, 24 Minuten.* — *c) *eine metallene Platte, auf der die Stunden angeschlagen werden.* — *d) eine best. Procession.*

घटक 1) Adj. *a) vollbringend, Etwas zu Stande bringend* Spr. 1460. 7617. — *b) verschaffend, Verschaffer zu* Spr. 3319. — 2) m. *a) Krug, Topf* Spr. 7617. — *b) Genealog.* — *c) *ein Baum, der ohne sichtbare Blüthen Früchte trägt.* — 3) f. घटिका *a) Krug, Topf.* — *b) ein best. Wasseruhrwerk* (eig. nur der *Topf* darin). — *c) ein best. Zeitabschnitt, der 60ste Theil eines Tages, 24* (auch *48) *Minuten.* — *d) *Knöchel am Fuss.*

घटकर्कटताल m. *ein best. Tact* S. S. S. 236.

घटकर्पर 1) m. N. pr. eines Dichters. — 2) n. *a) Topfscherbe.* — *b) Titel des von* Ghaṭakarpara *verfassten Gedichts.*

घटकर्परकुलकवृत्ति f. Titel eines Werkes Hall, Rep. No. 125.

घटकार und घटकृत् m. *Töpfer.*

*घटघट् m. *Wasserträger.*

*घटघातिनी f. *ein best. Vogel* Gal.

*घटजन्मन् m. Bein. Drona's Gal.

घटजानुक m. N. pr. eines Rshi MBh. 2,4,13.

घटतत्त्व n. Titel eines Werkes.

*घटद्रासी f. *Kupplerin.*

घटन 1) n. = घटा H. an. Med. *Verbindung —, Vereinigung mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — 2) f. घा *a) das Treiben, Art und Weise zu handeln* Spr. 164. Kathâs. 122,32. — *b) das Sichbemühen um, Sichzuschaffenmachen mit, Betreiben;* die Ergänzung im Loc. oder im Comp. vorangehend Spr. 6410. Sin. D. 114,3. 323,14. इषु° so v. a. *das Abschiessen eines Pfeils* 114,3. — *c) das Zustandekommen, Gelingen.* घटनां या *gelingen.* घटनां नी *zu Stande bringen* Ind. St. 15,332. — *d) Verbindung —, Vereinigung mit* (im Comp. vorangehend) Sin. D. 87,12. — *e) *(Elephanten)-Trupp.* — *f) ein Werk aus* (im Comp. vorangehend) Vikramâñkâ. 6,33. — *g) eine literärische Composition.* — 3) unbestimmt ob n. oder f. *a) das Herbeischaffen, Finden* Kathâs. 118,197. — *b) das Bearbeiten.* — *c) das Bilden, Hervorbringen, Schaffen* Kathâs. 123, 140. — *d) eine literärische Composition* Sin. D. 68,12.

*घटपुच्छ m. *eine Reisart* Gal.

घटप्रतापण m. N. pr. eines Mannes.

घटभव m. Bein. Agastja's.

*घटभेदनक *ein bei der Verfertigung von Töpfen gebrauchtes Instrument.*

घटयितव्य Adj. *zusammenzufügen, zu schliessen.*

घटयोनि m. Bein. Agastja's.

*घटराज m. *ein grosser Wassertopf.*

घटरिका f. in अब°.

घटशोधनकारक Adj. *die Töpfe reinigend;* n. ein zusammenfassender Name für sechs best. asketische Handlungen.

घटशोत्र m. N. pr. = कुम्भकर्ण 1) *a).*

घटसृञ्जय m. Pl. N. pr. eines Volkes.

घटस्थापन n. *das Hinstellen eines Wassertopfes, in dem man sich eine Gottheit gegenwärtig denkt.*

*घटाटोप m. *a covering for a carriage or any article of furniture.*

घटाभ m. N. pr. eines Daitja. कटाभ und घण्टाभ v. l.

*घटाभिधा f. *eine Art runder Gurken* Râgân. 7,160.

घटार्गलयन्त्र n. *ein best. Diagramm.*

*घटाल Adj. von घटा.

*घटालाबु f. = घटाभिधा Râgân. 7,160.

घटावस्था f. *ein best. Zustand im Joga.*

*घटाह्वया f. *eine Art runder Gurken* Gal.

घटि f. = घटी (s. u. घट्).

*घटिक 1) Adj. = घटेन तरति. — 2) n. *Hüfte, Hinterbacken.* — घटिका s. u. घटक.

घटिकलग्न n. (?) Verz. d. Oxf. H. 90,*b*, No. 146.

घटिकामण्डल n. *Stunden —, Aequatorialkreis* Comm. zu Âryabh. 4,19.

घटिकायन्त्र n. = घटीयन्त्र 1).

*घटिकालवण n. *eine Art Salz* Nigh. Pr.

घटिघट m. Bein. Çiva's.

°घटितत्व n. *das Verbundensein mit.*

घटितार्थविचार und घटितालंकार m. Titel zweier astr. Werke.

घटिन् m. 1) Bein. Çiva's. — 2) *der Wassermann im Thierkreise.* — घटी Mârk. P. 12,22 fehlerhaft für घट:.

*घटिंधम m. *Töpfer.*

*घटिंधय Adj. *einen Topf voll trinkend.*

घटियन्त्र (metrisch) n. = घटीयन्त्र 1).

*घटिल Adj. von घटा.

*घटीकार m. *Töpfer;* f. ई.

*घटीधर m. *Wasserträger.*

घटीका f. = घटक 3) *c).*

*घटीमाल (!) m. *ein Zeitabschnitt von etwa drei Stunden* Gal.

घटीयन्त्र n. 1) *ein Brunnenrad mit den Wasserkrügen, Schöpfrad.* °गुण m. *der Strick daran* Vikramâñkâ. 8,33. — 2) *ein best. Wasserwerk.* — 3) *ein heftiger Durchfall* Bhâvapr. 3,136.

घटीयन्त्रक n. Demin. von घटीयन्त्र 1) Kâd. 243,4.

घटेश्वर n. Name eines Liñga.

घटोत्कच m. N. pr. 1) eines Sohnes des Bhîmasena und der Râkshasî Hidimbâ. — 2) eines Gupta-Königs.

*घटोत्कचात्मक m. Bein. Karṇa's.

घटोदर m. 1) Bein. Ganeça's. — 2) N. pr. *a)* eines Wesens im Gefolge Varuṇa's. — *b)* eines Râkshasa. — *c)* eines Daitja.

घटोघ्नी Adj. f. *ein topfähnliches Euter habend.*

घट्, घटते (nur mit वि und सम्) und घट्टयति 1) *hinfahren über, hinüberstreichen, berühren; anstossen, schütteln, erschüttern, in Bewegung versetzen.* — 2) *umrühren.* — 3) *feststampfen, ebnen.* — 4) *eine schlechte Wirkung haben auf* (Acc.) Kâraka 8,7. — 5) घट्टयान *mit Worten berührend, höhnisch besprechend.* — Mit अनु Caus. *entlang streichen über.* — Mit अव Caus. 1) *aufreissen* (einen Thürflügel). — 2) *zuschliessen* (eine Thür) Devîk. in Âkâçabhâshâ 59,*b*, 8. — 3) *berühren, betasten, bestreichen.* अवघट्टित *zusammengestossen.* — 4) *umrühren* Kâraka 3, 7. — Mit आ Caus. *berühren* (mit Worten). — Mit उद् Caus. 1) **aufschliessen.* — 2) *umrühren* Kâraka 3,7 (उद्घाट्य!). — Mit उप Caus. *umrühren* Kâraka 3,8. — Mit परि Caus. *ringsum hinfahren über.* — Mit वि °घट्टमान (wohl °घटमान zu lesen) *zerbrechend* Prasannar. 66,8. — Caus. 1) *auseinanderdrängen, —sprengen, zerstreuen.* — 2) *umrühren, schütteln.* — 3) *anstossen an, erschüttern, sich reiben an.* — 4) *öffnen* (eine Thür). — 4) *zu Nichts —, zu Schanden machen* MBh. 4,47,33. — Mit परिवि in °घट्न.— Mit सम् *zerreiben, zerstossen.* — Caus. 1) *sich Etwas* (Acc.) *an Etwas* (Instr.) *reiben lassen.* — 2) *umrühren* Agni-P. 27,12. *kneten.* — 3) *anstossen an, berühren.* — 4) *durch eine Berührung ertönen lassen* R. ed. Bomb. 2,71,29. — 5) *sammeln, versammeln.* — 6) *zusammentreffen, begegnen* Naish. 6,37.38. — 7) संघट्टितौ (wohl संघट्टितौ zu lesen) पाणी *die zusammengelegten Hände* (von Braut und Bräutigam) Prasannar. 66,8.

घट्ट 1) m. *a) Anstoss, Zusammenstoss* R. ed. Bomb. 2,54,6, v. l. — *b) eine Treppe, welche zu einem Wasser hinabführt; Landungsplatz, Badeplatz.* — 2) f. घा *ein best. Metrum.* — 3) *f. ई Demin. zu 1) *b*).

घट्टकुटीप्रभातायित n. *das dem Tagesanbruch in einem Schoppen an einem Landungsplatze Gleichen,* so v. a. *das sich mit aller Gewalt Eingang Verschaffen.*

*घट्टगा f. N. pr. eines Flusses.

घट्टजीविन् m. *Fährmann* oder *der Aufseher an einem Landungsplatz.* Im System *der Sohn eines Wäschers und einer* Vaiçjâ.

घट्टन 1) n. *a) das Anstossen, Anstreifen, Berühren, Berührung.* — *b) das Umrühren.* — 2) *f. घा (घलनावृत्त्यो: oder °वृत्त्यो:).

घट्टानन्द *ein best. Metrum.*

घट्टित 1) Partic. von घट्ट्. — 2) f. घा *eine best. Art die Trommel zu schlagen* S. S. S. 193.

घट्टितृ Nom. ag. als Fut. *wird sich anstrengen, — viele Mühe geben.* Nîlak. घट्टनं संघट्टं करिष्यति.

*घण्, घणोति und घणुते (दीप्ति).

*घणर्, घणर्यति und घणर्त्यति (भाषार्थ oder भासार्थ).

घण्ट 1) m. *a)* Bein. Çiva's. — *b)* **ein best. Gericht.* — *c)* N. pr. eines Dânava. — 2) f. घा *a) Glocke.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — *b) eine Art Cymbel* S. S. S. 198. — *c)* **Bignonia suaveolens.* — *d)* **Sida cordifolia* oder *rhombifolia* Râgân. 4,103. — *e)* **Uraria lagopodioides* Râgân. 4, 106. — *f)* **Achyranthes aspera.* — 3) **f. ई Glocke* in **तुङ्ग°.*

*घण्टक 1) m. *Bignonia suaveolens.* — 2) f. घण्टिका *a) Glöckchen.* — *b) das Zäpfchen im Halse.*

*घण्टाक m. *Bignonia suaveolens.*

घण्टाकर्ण m. N. pr. 1) eines Wesens im Gefolge a) Skanda's. — b) Çiva's. — c) Kubera's. — 2) eines Rákshasa 149,18.

घण्टाकर्णेश्वर n. Name eines Liṅga.

घण्टाताड Adj. *eine Glocke schlagend.*

घण्टापथ m. 1) *Hauptstrasse.* — 2) Titel eines Commentars zum Kirátárgunîja.

घण्टापथज्ञ n. so v. a. *das Weltbekanntsein.*

*घण्टापाटलि m. *Bignonia suaveolens.* Nach Mat. med. 298 *Schreberia Swietenoides.*

*घण्टाबीज n. *der Same von Croton Jamalgota* Rágán. 6,166.

घण्टाभ m. N. pr. v. l. für घण्टाभ.

घण्टामुख m. N. pr. eines mythischen Wesens Bîlar. 94,2.

घण्टारव m. 1) *der Laut einer Glocke.* — 2) *ein best.* Rága S. S. S. 92.

*घण्टारवा f. Bez. *verschiedener Crotolarien* Mat. med. 298. Comm. zu Karaka 1,1.

घण्टाराव m. *der Laut einer Glocke* 149,21.

घण्टाली f. 1) *eine Reihe von Glocken.* — 2) *Bez. *verschiedener Cucurbitaceen* Rágán. 3,36.

घण्टावत् Adj. *mit einer Glocke oder mit Glocken versehen.*

*घण्टाशब्द m. *Messing.*

घण्टिक m. *Alligator* Bhâvapr. 2,3.

*घण्टिकोण m. *eine best. Waffe* Gal.

घण्टिन् Adj. *mit einer Glocke versehen* MBh. 4, 6,10. als Beiw. Çiva's.

*घण्टिनीबीज n. = घण्टाबीज.

*घण्टु m. 1) *eine Glocke am Halse des Elephanten.* — 2) *Hitze.*

घण्टेश्वर m. N. pr. eines Sohnes des Maṅgala (*Mars*).

घण्टोदर m. N. pr. eines Daitja. घण्टोदर v. l.

*घण्ड m. *Biene.*

घर्न 1) Adj. (f. घा) *a) erschlagend, Tödter, Vernichter.* — *b) compact, fest* (Strick, Speisen), *hart; zäh, dick; dicht.* RV. 1,8,3 ist घर्नो = घर्नेर्मा. Am Ende eines Comp. *voll von* Chr. 319,9. घनम् Adv. *fest* 312,15. — *c) häufig auf einander folgend, ununterbrochen.* — *d) dunkel, schwarz.* — *e) tief* (Ton). — *f) tüchtig* (Verstand) Spr. 6432 (Conj.). — *g) ganz, all.* — 2) m. *a) das Erschlagen.* — *b) Knüttel, Keule; Hammer.* — *c) eine compacte Masse, Klumpen* (auch vom *Fötus im zweiten Monat*). विज्ञानघर्न so v. a. *Nichts als —, ganz Erkennen* 34,24. — *d)* Pl. von Menschen so v. a. *Pack.* — *e) Wolke.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — *f) *Talk.* — *g) die Wurzel von Cyperus hexastachyus communis.* — *h) eine best. Tempelform* Hemâdri 2,38,10. — *i) eine best. Art den Veda zu schreiben* Ind. Antiq. 1874,133. — *k) Cubus.* — *l) *Phlegma, Schleim* Rágán. 21,5. — *m) *Körper.* — 3) f. घना *a) ein best. Saiteninstrument* S. S. S. 185. — *b) *Glycine debilis.* — *c) *eine best. Schlingpflanze.* — 4) n. *a) Schlaginstrument.* — *b) *Eisen.* — *c) *Zinn.* — *d) *das gemässigte Tempo beim Tanz.* — *e) *Dunkel* Rágán. 21,43.

घनकपीवस् m. N. pr. v. l. für वनकपीवस्.

*घनकफ m. *Hagel.*

घनकाल m. *die Regenzeit.*

घनत्तम Adj. *was sich hämmern lässt* Bhâvapr. 2,33.

*घनगोलक m. *eine Mischung von Gold und Silber.*

*घनच्छद n. 1) *Flacourtia cataphracta* Rágán. 6, 134. — 2) *Pinus Webbiana* Mat. med. — 3) *eine Art Moringa* Nigh. Pr.

घनज *Talk.*

*घनजम्बाल m. *ein zäher Morast.*

*घनजाला f. *Blitz.*

घनता f. 1) *Compactheit, Dichtheit.* — 2) *der Zustand einer Wolke.*

*घनताल m. *ein best. Vogel.*

घनतोय m. *das Meer mit dickem Wasser* (in dem das Weltei schwimmt).

*घनतोल m. *der Vogel* Kátaka.

घनत्व n. *Dicke, Zähigkeit.*

*घनत्वच् m. *eine* Lodhra-*Art* Mat. med. 244.

*घनद्रुम m. *Asteracantha longifolia* Rágán. 11,218.

*घनधातु m. *Lymphe.*

*घननाभि m. *Rauch.*

*घनपत्र m. *Boerhavia procumbens* Rágán. 5,115.

घनपदवी f. *der Luftraum.*

*घनपलाव m. *Guilandina Moringa.*

*घनपाषण्ड m. *Pfau.*

*घनप्रिया f. *eine best. Pflanze* Rágán. 11,35.

1. घनफल n. *'solid content': compared to a cube, and denominated from it cubic.*

2. *घनफल m. *Asteracantha longifolia* Rágán. 11,218.

घनभित्ति Adj. *mit dichten Wänden versehen* Karaka 1,17.

1. घनमूल n. *Cubikwurzel.*

2. *घनमूल m. *eine best. Pflanze mit süssem Milchsaft* Rágán. 3,80.

*घनराव m. *der Vogel* Kátaka Madanav. 128,71.

*घनरस 1) m. *a) Decoct.* — *b) Kampfer.* — *c)* Name *zweier Pflanzen:* = मोरट und पीलुपर्णी. — 2) m. n. *Wasser.*

*घनरसा f. *Kandiszucker* Nigh. Pr.

*घनवर्ण n. *Gesicht.*

घनवर्त्मन् n. *der Luftraum.*

*घनवल्लिका f. *Blitz.*

*घनवल्ली f. 1) dass. — 2) *eine best. Pflanze* Rágán. 3,139.

*घनवाच् m. *Rabe* Gal.

*घनवात m. *ein dicker, consistenter Wind* (darin eine Hölle).

घनवारि n. *Regenwasser* Spr. 7767.

*घनवास m. *Beninkasa cerifera.*

*घनवाहन m. Bein. 1) Çiva's. — 2) Indra's.

घनवीथि f. *der Luftraum.*

घनव्यपाय m. *das Verschwinden der Wolken, die Herbstzeit.*

घनव्यूह m. Titel eines Sûtra.

*घनशृङ्गी f. *Odina pinnata* Nigh. Pr.

घनश्याम 1) Adj. *schwarz wie eine Wolke.* — 2) m. *a)* Bein. *α)* Krshṇa's VP. 5,18,39. — *β)* Râma's. — *b)* N. pr. eines Mannes.

घनसमय m. *Regenzeit* 167,14.

घनसार 1) Adj. *fest, stark* Naish. 7,35. — 2) m. *a) Kampfer.* — *b) *Wasser.* — *c) *ein best. Baum.* — *d) * = दक्षिणावर्तपारद.*

घनसारभाव 1) *Festigkeit* Naish. 7,35. — 2) *das Kampfersein* ebend.

*घनसिक्थ *eine Art Reisbrei* Gal. (*सिक्था geschr.).

*घनस्कन्ध m. *Mangifera sylvatica* Rágán. 11,14.

*घनस्वन m. *Amaranthus polygamus* Rágán. 5,71.

घनहस्तनिष्ख्या f. *the content of an excavation; or of a solid alike in figure.*

*घनाकार m. *die Regenzeit.*

घनागम m. dass.

घनाघर्न 1) Adj. *a) gern —, leicht niederschlagend, streitsüchtig.* — *b) compact, dicht.* — 2) m. *a) *ein brünstiger Elephant.* — *b)* * Bein. Indra's. — *c) eine dicke Wolke.* — *d) *gegenseitiges Anstossen.* — 3) *f. ○ना *Solanum indicum.*

*घनाञ्जनी f. Bein. der Durgâ.

घनात्यय m. *Herbst* Karaka 1,6. Bîlar. 127,17.

घनात्त m. dass. Bîlar. 131,8.

*घनामय m. *Phoenix sylvestris.*

*घनामल m. *Melde, Chenopodium.*

घनाय्, ○यते *dicht gedrängt stehen* Spr. 6893.

*घनारव (Gal.) und *घनाराव (Madanav. 128,71) m. *der Vogel* Kátaka.

*घनाश्मय m. *der Luftraum.*

घनाश्मन् Adj. *was sich nicht hämmern lässt* Bhâvapr. 2,33.

घनास्थिक Adj. (f. घा) *einen festen (harten) Knochen habend* Jîv. 3,39.

घनी Adv. 1) mit भू *dick —, dicht werden* Spr. 7784. — 2) mit कर् *a) dick machen.* — *b) verstär-*

ken, steigern Comm. zu Daçar. 2,33.

घनीय्, °यति *nach fester Speise verlangen*

*घनेतर Adj. *flüssig* AK. 2,9,31.

*घनेश्वरी f. *eine best. Schlingpflanze* Gal.

*घनोत्तम und *घनोत्तर (Gal.) n. *Gesicht.*

घनोद m. 1) *das Meer mit dickem Wasser* (in dem das Weltei schwimmt) Sig. zu Taitt. Ân. 1,22,8. — 2) *Wolkenmeer* Ind. St. 9,361.

*घनोदधि m. *das dicke Meer* (darin eine Hölle).

*घनोदय m. *Beginn der Regenzeit.*

*घनोदश्व n. *Hammerschlag, Eisenschlacke* Nigh. Pa.

*घनोपल m. *Hagel.*

घनोरु Adj. f. *feste Schenkel habend* Vaṛis. 47.

घनोघ m. *Wolkenmasse* Ind. St. 14,387.

*घम्ब्, घम्बते (गतौ).

1. घस्, जिघर्ति, *घरति *besprengen, beträufeln.* *घृत *besprengt.* — *Caus. घारयति dass. — Mit अभि, अभिघृत 1) *gesprengt.* — 2) *besprengt.* — Caus. अभिघारयति 1) *abtriefen lassen, sprengen.* — 2) *beträufeln, besprengen.* — Mit प्रत्यभि Caus. *wiederholt besprengen.* — Mit आ 1) *sprengen gegen* oder *nach* (Acc.). — 2) *schnellen nach* (Loc.). — Caus. *sprengen.* — Mit *प्रा in *प्राघार. — Mit व्या Caus. 1) *umhersprengen.* — 2) *besprengen.* — Mit वि, विघृत *beträufelt.*

2. *घस्, जिघर्ति (दीप्तौ). घृत *brennend, leuchtend.* — Caus. घारयति (क्षादने).

घरट् m. *Handmühle* Ind. St. 15,455. Râśat. 7, 1244. 1308. 1589. Âryas. 141,5.

घरट्क m. (Ham. Par. 2,365) und *घरट्टिका f. (Daçîn. 3,10) dass.

*घर्घट m. *Pimelodus Gagora.*

घर्घर 1) Adj. *rasselnd, schnarrend.* — 2) m. a) *Gerassel. — b) *Gelächter.* रणाद्घर Adj. zu vermuthen Spr. 991. — c) *Ente. — d) *Spreufeuer. — e) *Vorhang. — f) *Thür. — g) *der Pfosten, um den sich der Strick des Butterstössels windet,* Gal. — h) *eine best. Tempelform* Hemâdri 2,38,11. — i) N. pr. eines Flusses. — 3) *f. घा *eine Glocke am Halse eines Pferdes.* — 4) f. ई a) wohl *ein best. Kleidungsstück* Buddha-Pa. 56,23. — b) *als Schmuck verwandtes Glöckchen.* — 5) *f. घा oder ई *eine Art Laute.* — 6) n. *eine Art Cymbel* S. S. S. 198.

घर्घरक 1) *m. N. pr. eines Flusses. — 2) f. घर्घरिका a) *als Schmuck verwandtes Glöckchen* Kâd. 7,18. — b) *das Stöckchen, mit dem verschiedene musikalische Instrumente gespielt werden.* — c) *ein best. musikalisches Instrument* Kâd. 97,2. — d) *gerösteter Reis.* — e) *N. pr. eines Flusses.

घर्घरध्वनि m. *Geschnarre* Kâd. 31,17. 91,1.

घर्घरित n. *Gegrunze.*

*घर्घर्य n. *Glöckchen* Gal.

*घर्घ्रा oder *घर्घ्रा f. *Holzwurm.*

*घर्ण्, घर्णाति, घर्णुते, घृणाति und घृणुते (दीप्तौ).

*घर्व्, घर्वति (गतौ).

घर्म m. 1) *Glut, Wärme;* sowohl *Sonnenhitze* als *Feuersglut.* — 2) *die heisse Jahreszeit.* — 3) *Kessel,* namentlich *das Gefäss, welches zum Heissmachen der Milch für das* Açvin-*Opfer dient.* — 4) *heisse Milch* oder *ein sonst. / heisser Opfertrank,* insbes. der Açvin. — 5) *Schweiss. — 6) *Tag* (im Gegensatz zur Nacht). — 7) N. pr. verschiedener Männer. — घर्मम् R. 2,75,15 fehlerhaft für दीर्घम्, wie ed. Bomb. (2,75,65) liest.

घर्मकाल m. *die heisse Jahreszeit.*

घर्मग m. dass. R. 5,34,20. Vgl. उष्णग.

घर्मचर्चिका f. *ein durch die Hitze hervorgerufener Hautausschlag.*

घर्मजल n. *Schweiss* 251,25.

घर्मतनु und °तनू f. Name zweier Sâman Âsan. Ba. Statt dessen घर्मस्य तन्वौ Kâty. Çr. 25,4,10. Lâṭy. 1,6,25.

घर्मत्व n. Nom. abstr. zu घर्म 3) Taitt. Ân. 5,1,3.

घर्मद Adj. (f. घा) *Hitze verursachend.*

घर्मदीधिति m. *die Sonne.*

घर्मदुघ (f. घा) und °दुह् (Nom. °धुक्) Adj. *warme Milch* oder *den Stoff zu* घर्म 4) *milchend.*

घर्मद्युति m. *die Sonne.*

घर्मप्रयस् n. *Schweiss.*

घर्मपावन् Adj. *heisse Milch trinkend.*

घर्मबिन्दु m. *Schweisstropfen* Daçakum. 32.

घर्ममास m. *ein Monat der heissen Jahreszeit.*

घर्मरश्मि m. *die Sonne* Daçakum. 62. Ind. St. 14,378.

घर्मरोचन n. सर्पस्य Name eines Sâman Âsan. Ba.

घर्मवत् Adj. *Glut besitzend.*

घर्मविचर्चिका f. = घर्मचर्चिका

घर्मशिरस् n. Bez. *der Anfangssprüche in* TBr. 1,1,3,1. 2 Âpast. Çr. 5,11,12. 12,1.

घर्मसद् Adj. *an der Glut* (des Feuers) *oder in der Glut* (des Himmels) *wohnend.*

घर्मसूक्त n. *das Lied* RV. 7,73 Vaitân.

घर्मस्तुभ् Adj. *in der Glut jauchzend.*

घर्मस्वरस् Adj. *in der Glut rauschend.*

घर्मस्वेद Adj. *schweissglühend.*

घर्मांशु m. *die Sonne* Milatîm. 12,8 (15,7).

घर्मान्त n. *das Ende der heissen Jahreszeit, die Regenzeit.*

*घर्मान्तकामुकी f. *eine Kranichart.*

घर्माम्बु und घर्माम्भस् (251,22. 23. Milatîm. 23, 14 = 26,8) n. *Schweiss.*

घर्मित Adj. *erhitzt,* von *Hitze gequält* Bilh. 28,5.

घर्मिन् Adj. *der den heissen Opfertrank bereitet.*

घर्मेटी f. v. l. für गर्मुटी.

घर्मेतरांशु m. *der Mond* Prasannar. 3,22.

घर्मेष्टका f. *ein best. Backstein* Âpast. Çr. 15,3, 13. 16,24.

घर्मोदक n. *Schweiss.*

घर्म्य n. *ein zur Bereitung des heissen Opfertranks dienendes Gefäss.*

(घर्म्येष्ठा) घर्मिष्ठा Adj. *im Hause —, im Stalle befindlich.*

1. घर्ष्, घर्षति 1) *reiben.* Pass. घृष्यते *gerieben —, zerrieben werden* (eig. und übertr.) Spr. 3695. — 2) Med. *sich reiben* MBh. 3,311,8. — घृष्ट 1) *gerieben, zerrieben, aufgerieben, geschunden, wund.* ज्ञानुनी: *an den Knien wund.* — 2) *eingerieben.* — Caus. घर्षयति *reiben, zerreiben.* — Mit घव *abreiben, zerreiben.* — Caus. 1) *abreiben, abkratzen.* — 2) *einreiben.* — Mit *घा in *घाघर्षण. — Mit उद् 1) *reiben, zerreiben.* — 2) *hinfahren über, anschlagen* (eine Glocke). — Mit समुद् *reiben, zerreiben* Prasannar. 129,12. — Mit नि 1) *einreiben.* — 2) *reiben, zerreiben, wund reiben.* — 3) *prüfen, untersuchen* MBh. 12,199,117. — Mit संनि *untereinanderreiben.* — Mit निस् *Etwas* (Acc.) *reiben an* (Loc.). — Mit परि *zerreiben.* — Mit प्र 1) *zerreiben.* — 2) *einreiben.* — Mit संप्र *einreiben.* — Mit वि, °घृष्ट *zerrieben, aufgerieben, wund.* — Mit सम् 1) *zerreiben, wund machen.* Pass. mit परस्परम् *sich aneinanderreiben.* — 2) *sich reiben an,* so v. a. *wetteifern mit* (सह).

2. *घर्ष् = हर्ष् *sich freuen.*

घर्ष m. *Reibung, Zusammenstoss.*

घर्षण 1) n. a) *das Reiben* 175,7. *Zerreiben.* — b) *das Einreiben.* — 2) *f. ई *Gelbwurz.*

*घर्षणाल m. *Reibstein.*

*घर्षिन् in *कार°.

*घल n. *ein best. Milchproduct.*

घस्, घस्ति, *घसति *verzehren, verschlingen, fressen, essen.* — Desid. जिघत्सति *zu fressen wünschen* (auch vom unedlen, gierigen Essen der Menschen). — Mit अपि *abfressen.* — Mit *उद् in *उद्घस. — Mit *नि in *निघस. — Mit प्र in प्रघस. — Mit वि in विघस.

घस m. 1) *der Fresser:* N. pr. α) eines Krankheitsdämons. — β) eines Rakshas. — 2) *Fleisch* (vgl. उद्घस) Gal.

घसन n. *das Pressen* Daçak. 28,28.

घस्मर 1) Adj. (f. घा) a) *gefrässig* Kâraṇ. 1,13.

Am Ende eines Comp. *begierig auf* Daçak. 3,2. Harshaç. 24,18. — *b) der zu vergessen pflegt*, mit Gen. Hem. Par. 1,221. — 2) m. N. pr. einer Antilope.

घस्र 1) *Adj. *verletzend, schindend* u. s. w. — 2) m. *a)* *Bein. Çiva's Gal. — *b) Tag.* — 3) *n. *Safran.*

घस्वर् Adj. *gefrässig* Mantra-Br. 2,3,1.

घाट 1) Adj. *a) arbeitend in, bearbeitet in* दत्त°. — *b)* * = घाटास्यास्ति. v. l. घट und घटा. — 2) m. Harîv. 16117 fehlerhaft für घट *Topf.* — 3) (*m.) und f. घा *Nacken, Nackenband* Kâraka 1,17. — 4) *n. *das Lenken eines Elephanten* Gal.

घाटक 1) Adj. = घाट 1) *a)* in दत्त°. — 2) f. घाटिका fehlerhaft für घटिका.

घाटकर्कारी und घाटरी f. *eine Art Laute.*

घाटाल Adj. *einen Hals (eine Einschnürung, einen Stiel) habend* Buhvapr. 3,108.

*घाटिक m. = घाण्टिक 1).

घाण्टिक m. 1) *Glöckner, ein mit einer Glocke herumziehender Bänkelsänger.* — 2) * *Steckapfel.* — 3) * *eine Art Keule* Gal.

घात 1) Adj. am Ende eines Comp. *tödtend.* — 2) m. *a) Schlag, — mit* oder *auf* (im Comp. vorangehend). — *b) Tödtung.* — *c) Beschädigung, Zugrunderichtung, Vernichtung.* — *d)* in der Astr. so v. a. *Eintritt.* — *e) das Product einer Multiplication* Ganit. Tripr. 80. Spasht. 11. — *f)* * *Pfeil.*

घातक 1) Adj. (f. ई) *a) tödtend, Mörder.* — *b) vernichtend, zu Grunde richtend, zu Schanden machend.* — *c) aus dem Holze von* घातक 2) *bestehend.* — 2) m. *ein best. Baum.*

घातकर् Adj. (f. ई) *tödtlich, verderblich.*

घातकृच्छ्र n. *eine best. Harnkrankheit* Çârîr. Sah. 1,7,11.

घातन 1) *Adj. *tödtend, Mörder.* — 2) *m. N. pr. eines Höllenbewohners. — 3) f. ई *eine Art Keule.* — 4) n. *das Tödten, Erschlagen, Morden.*

*घातनस्थान n. *Schlachthaus.*

घातय्, °यति und °यते (selten) 1) *züchtigen, bestrafen.* — 2) *tödten, umbringen.* — 3) *zu Grunde richten.* — 4) *tödten lassen.* — 5) *Jmds* (Acc.) *Tod erzählen.* — Mit अभि, शराभिघातित *von Pfeilen getroffen.* — Mit अव *dreschen lassen.* — Mit व्या *hemmen, hindern, vereiteln.* — Mit उपोद् *zur Sprache bringen, einleiten.* — Mit नि *erschlagen, tödten.* — Mit निस् 1) *herausschaffen.* — 2) *umbringen lassen* MBh. 1,146,26. — Mit प्रति *abwehren.* — Mit वि 1) *schlagen* (ein Heer). — 2) *quälen, plagen* MBh. 13,145,38. — 3) *hemmen, unterbrechen.*

घातव्य Mâlav. 9,9 fehlerhaft für घातव्य.

घातस्थान n. 1) *Richtstätte* Nigh. 50,21 (68,19). — 2) * *Schlachthaus.*

*घाति 1) *Schlag, Verwundung.* — 2) *Vogelfang.* — 3) *Vogelnetz.*

घातिन् 1) Adj. *a) tödtend, Mörder.* — *b) vernichtend, zu Grunde richtend, zu Schanden machend, verderblich, schädlich* Govindân. zu Çâk. zu Bâdar. 2,2,38 (S. 582). — 2) * f. °नी *Keule.*

*घातिपक्षिन् und *घातिविहग m. *Eule.*

घातुक Adj. 1) *erschlagend, tödtend.* — 2) *Schaden zufügend, bösartig.*

घात्य Adj. 1) *zu tödten.* — 2) *zu vernichten.*

घान्य n. Nom. abstr. zu घन 1) *b)* Vop. in Dhâtup. 28,88.

घार 1) *m. *Besprengung, Berieselung.* — 2) f. ई *ein best. Metrum.*

घार्तिक (*m.) *eine Art Gebäck.*

*घार्तेय m. Pl. N. pr. eines Kriegerstamms. Sg. *ein Fürst dieses Stammes;* f. ई.

घास् m. *Futter, Nahrung.* घासाहार्य wohl so v. a. *Stück um Stück.*

घासक am Ende eines adj. Comp. dass.

*घासकुन्द गण कुमुदादि 2. Davon *Adj. °कुन्दिक.

घासकूट n. *Heuschober.*

*घासस्थान n. *Weideplatz.*

घासि m. 1) *Futter, Speise.* — 2) * *Feuer.*

घासेयश्व Adj. *Esslust erregend.*

*घिष्, घिषते (परुष्णे).

1. *घु, घवते (शब्दे).

2. *घु m. *ein best. Laut.*

*घुंष्, घुंषते (कान्तिकरणे).

*घुक m. *Feuer* Gal.

*घुघुकत् (Nigh. Pa.) und *घुघुलारव (Râgân. 19, 103) m. *Taube.*

घुट्, *घुटति (प्रतीघाते, रत्नायाम्) und *घोटते (परिवर्तने). — Mit अव, °घोटित etwa *gepolstert.* — Mit व्या (nur °घुठा und °घुटित) *zurückkehren.*

*घुट m., *घुटि f., *घुटिक m., *घुटिका (vgl. u. घुटि) f. und *घुटी f. *Fussknöchel.*

घुटि (?) Ind. St. 14,102; vgl. घुटिका 15,384.

*घुट्, घुडति (व्याघाते, रत्नायाम्).

*घुण्, घुणति und घोणते (भ्रमणे).

घुण und °कीटक m. *Holzwurm.*

घुणक्षर् Adj. *von Würmern zerfressen, wurmstichig* Bîlar. 24,6.

घुणप्रिया f. *eine Ipomoea* Bhâvapr. 1,213.

घुणवल्लभा f. *Aconitum heterophyllum* Bhâvapr. 1,178.

घुणाक्षर n. *ein durch Holzwürmer hervorgebrachter Einschnitt im Holze, der zufälligerweise wie Schrift aussieht.* °वत् und °न्यायेन so v. a. *auf ganz zufällige und unerwartete Weise, durch eine glückliche Fügung.* अहो ऽन्यायो यत् *eine sonderbare Fügung, dass* Prasannar. 10,13.

घुंणि Adj. *vielleicht wurmstichig.* = घास Sir.

*घुण्ट m. °ण्टक m. und घुण्टिका f. (Bhâvapr. 1, 28) *Fussknöchel.*

*घुण्टिक n. *im Walde liegender Kuhmist.*

*घुण्ट m. *Biene.*

*घुष्, घुष्णते (परुष्णे).

°घुत्कारवत् Adj. *vom Gekreisch von* (Eulen) *erfüllt* Uttarar. 36,11 (52,6).

*घुम् Interj.

*घुमघुमाकार m. *eine Art Grille* Nigh. Pa.

घुनघुमाय्, °यते *brummen* Mallin. zu Kir. 6,4.

*घुमघुमारव m. = घुमघुमाकार Nigh. Pa.

*घुर्, घुरति (भीमार्थशब्दयोः oder भीमार्तै°) *ein fürchterliches Geschrei erheben* (nur Bhaṭṭ.; hier auch Med.).

घुरघुराघोष m. *Geschnaufe u. s. w.* Bâlar. 80,22.

घुरघुराय्, °यते *gurgelnde Töne von sich geben, schnaufen u. s. w.* Kân. 88,2.

घुरघुरारव m. *das Geschrei der Affen* Hem. Par. 2,732.

*घुरण m. *ein best. Laut.*

*घुरिका f. *das Schnarchen* Gal

घुरुघुराघोष m. *Geschnaufe u. s. w.* Bâlar. 228,5.

°घुराघोरनिर्घोष m. 50,16.

*घुर्घुर 1) m. *Holzwurm.* — 2) f. घा *Gekurre.* — 3) f. ई *eine Art Grille.*

घुर्घुरक 1) m. *ein gurgelnder Laut.* — 2) f. °रिका *a)* dass. — *b)* * *eine Art Grille.*

घुर्घुरता f. *das Gurgeln, Röcheln* Bhâvapr. 4,203.

घुर्घुराय्, °यते *sausen, surren.*

घुर्घुरुक m. = घुर्घुरक 1) Kâraka 5,10.

*घुलघुलारव m. *eine Art Taube.*

*घुलञ्च m. *Coix barbata.*

घुष्मेशलिङ्ग n. Name eines Liṅga.

1. घुष्, घोषति (selten Med.) 1) Med. (Aor. अघोषि) *ertönen.* घुष्ट *tönend, ertönend.* °स्वर् Adj. *mit lauter Stimme.* — 2) *laut schreien, — verkünden, ausrufen.* घुष्टान्न *ausgebotene Speise.* — 3) *mit Geräusch u. s. w. erfüllen.* Nur Partic. घुष्ट. — Caus. घोषयति 1) *berufen zu* (Dat.). — 2) *laut verkünden lassen.* — 3) *laut verkünden.* — Mit अनु *laut benennen.* — Mit अव 1) *laut verkünden.* अवघुष्ट *ausgeboten* (Speise). — 2) *berufen, zu sich bescheiden.* Nur Partic. अवघुष्ट. — 3) *laut an-*

rufen, zum Hören auffordern. Nur Partic. अवघुष्ट. — 4) mit Geräusch u. s. w. erfüllen. Nur Partic. अवघुष्ट. — 5) *अवघुषित etwa anerkannt, gebilligt Kāç. zu P. 7,2,23. — Mit आ 1) horchen auf. — 2) sich hören lassen. — 3) laut ausrufen, verkünden. — Caus. 1) Geräusch machen, laut sein. — 2) ertönen machen, laut verkünden. — 3) *laut verkünden lassen. — 4) *beständig klagen. — Mit व्या, °घुष्ट laut ertönend. — Caus. laut ausrufen. — Mit उद् 1) ertönen. Nur Partic. उद्घुष्ट ertönend. — 2) aufschreien. — 3) mit Geräusch u. s. w. erfüllen. Nur Partic. उद्घुष्ट. — 4) laut verkünden. — Caus. 1) laut ertönen lassen. — 2) laut verkünden. — Mit प्रोद् 1) mit Geräusch erfüllen. Nur Partic. प्रोद्घुष्ट. — Caus. laut verkünden. — Mit उप mit Geräusch u. s. w. erfüllen. Nur Partic. उपघुष्ट. — Mit निस् in निर्घोष. — Mit परि laut verkünden. Partic. °घुष्यत् (!). — Mit प्र ertönen. Nur Partic. प्रघुष्ट. — Caus. laut verkünden lassen. — Mit वि 1) laut ertönen. Nur Partic. विघुष्ट. — 2) laut verkünden. — 3) mit Geräusch u. s. w. erfüllen. Nur Partic. विघुष्ट. — Mit उद्वि Caus. laut verkünden. — Mit सम् 1) ertönen. Nur Partic. संघुष्ट und *संघुषित. — 2) ausbieten. Nur Partic. संघुष्ट. — 3) mit Geräusch u. s. w. erfüllen. Nur Partic. संघुष्ट. — Mit परिसम् mit Geräusch u. s. w. erfüllen. Nur Partic. परिसंघुष्ट.

2. घुष्, *घोषति 1) = घर्ष् reiben. घुष्ट gerieben Bhatt. 5,37. — 2) *tödten. — Mit नि Caus. niederschmettern, zermalmen.

घुष Adj. tönend in घोरघुष.

*घुष्ट n. Wagen.

घुष्य Adj. etwa laut zu verkünden (Çiva).

घुसृण (* n.) Safran Naish. 8,80. Vikramāṅkaḱ. 11,1.

घूक m. Eule Rāǵān. 19,91. Paṅkād.

*घूकारि m. Krähe.

*घूकावास m. Trophis aspera Rāǵān. 9,129.

घूत्कार m. Gekreische (der Eule) Milatin. ed. Bomb. 176,7. Paṅkād. Geschnaufe Bālar. 228,6.

*घूर्, घूर्यते (हिंसावयोरुनयो).

घूर्घर Spr. 991 vielleicht fehlerhaft für घर्घर.

घूर्ण्, घूर्णति und ते hinundher schwanken, wanken, sich hinundher bewegen 294,26. zucken. घूर्णित sich hinundher bewegend. — Caus. घूर्णयति hinundherbewegen. — Mit अव sich hinundher bewegen. °घूर्णित s. d. bewegend. — Mit आ hinundher schwanken, sich hinundher bewegen. आघूर्णित schwankend, sich h. bewegend. — Mit व्या, विनि (MBh. 8,90,10) und परि dass. — Mit वि rollen (von Wogen) Harshaḱ. 129,13. — Caus. hinundher bewegen Bālar. 171,15. Daçak. 3,5.

घूर्ण 1) Adj. (f. घा) wankend, sich hinundher bewegend. — 2) *m. Erythrasa centaureoides.

घूर्णन n. (Naish. 5,126), °ना f. und *घूर्णि f. das Schwanken, Sichhinundherbewegen.

घूर्णिका f. N. pr. eines Frauenzimmers.

घूर्ङ् Interj. kling!

घूर्ङ्करिक Adj. meckernd.

घृणा 1) m. a) Hitze, Glut, Sonnenschein. Instr. घृणा. — b) *Tag. — 2) f. घृणा a) ein warmes Mitgefühl für Andre, Mitleid. — b) mitleidiges Herabsehen, Verachtung, Geringschätzung, — gegen (Loc.) Naish. 3,60. — c) Abscheu, Grauen, Ekel Kād. 2,130,9. 132,11. Harshaḱ. 126,7. — d) *eine Gurkenart Gal.

घृणाघतुस् Adj. mitleidig blickend.

*घृणार्चिस् m. Feuer.

घृणालु Adj. mitleidig.

*घृणावास m. Beninkasa cerifera.

घृणि 1) m. a) Hitze, Glut, Sonnenschein. — b) Lichtstrahl. — c) Tag (im Gegensatz zur Nacht). — d) *Flamme. — e) *die Sonne. — f) Welle. — g) *Wasser. — h) *Zorn. — 2) Adj. a) *flammend. — b) lauter Buǵ. P. 7,2,7. = घृतनैवेद्य Comm.

घृणित n. 1) Mitleid. — 2) Missachtung, Geringschätzung. — 3) mürrische —, verdriessliche Stimmung Karaka 6,8.

घृणिन् 1) Adj. wild, ungestüm Gaut. — b) ein weiches Gemüth habend, mitleidig. — c) Alles tadelnd, mit Allem unzufrieden, mürrisch, verdriesslich, ärgerlich Karaka 6,30. — 2) m. N. pr. eines Sohnes der Devakī.

घृणीवत् 1) Adj. glühend, scheinend. — 2) m. ein best. Thier.

घृत 1) Adj. s. u. 1. und 2. घृ. — 2) (*m.) n. a) zerlassene und wieder gestandene Butter, Schmelsbutter; Butter, Fett (bildlich für Fruchtbarkeit), das flüssige Schmalz; Rahm. Heut zu Tage Ghee genannt. — b) *Wasser. — 3) m. N. pr. eines Sohnes des Dharma. — 4) *f. घृता eine best. Arzneipflanze.

घृतकम्बल n. Königsweihe Varāh. Bṛh. S. S. 7, Z. 1.

*घृतकरञ्ज m. eine Karaṅǵa-Art Rāǵān. 9,63.

घृतका f. wohl = घृत 4) Karaka 1,14. Könnte auch घृतक sein.

घृतकीर्ति f. Erwähnung des Ghee.

घृतकुमारिका f. Aloe indica Bhāvapr. 1,216.

घृतकुम्भ m. ein Topf mit Ghee Spr. 2217. fg.

घृतकुल्या f. ein Bach mit Ghee Çat. Br. 11,5,6,5.

घृतकेश Adj. dessen Haar von Ghee trieft.

घृतकौशिक m. N. pr. eines Lehrers. Pl. sein Geschlecht.

घृतक्षौद्रवत् Adj. Ghee und Honig enthaltend Hemādri 1,419,6.

घृतघट m. ein Topf mit Ghee Gaut.

घृतच्युता f. N. pr. eines Flusses.

घृतदानपद्धति f. Titel eines Werkes.

*घृतदीधिति m. Feuer, der Gott des Feuers.

घृतदुघ् Adj. Ghee melkend.

घृतधारा f. N. pr. eines Flusses.

घृतधेनु f. Ghee in der Form einer Milchkuh Hemādri 1,412,17.

*घृतनिधापम् Absol. mit नि-धा wie Ghee hinlegen, — aufbewahren P. 3,4,45, Sch.

घृतनिर्घाणिन् Adj. ein Fettgewand tragend, in Schmalz gehüllt.

घृतप Adj. nur Ghee trinkend, Bez. einer Art Rahi.

घृतपक्व 1) Adj. mit Ghee gekocht Bhāvapr. 2,18. — 2) *f. घा ein best. Gebäck Gal.

घृतपदी Adj. f. 1) deren Fuss von Ghee trieft. — 2) deren Fussspur Ghee ist.

*घृतपर्णा (Gal.) und *°क m. eine Karaṅǵa-Art.

घृतपशु m. ein Opferthier aus Ghee.

घृतपाक m. ein best. med. Schmalzpräparat Mat. med. 14.

घृतपात्रस्तनवती Adj. f. deren Zitzen aus Gefässen mit Ghee gebildet sind Hemādri 1,636,16.

घृतपावन् Adj. Ghee trinkend.

*घृतपीत Adj. der Ghee getrunken hat.

घृतपू Adj. Ghee klärend.

घृतपूर m. eine Art Gebäck.

घृतपूर्ण m. Guilandina Bonducella Bhāvapr. 1,206.

घृतपूर्णक m. 1) ein best. Gebäck. — 2) *Guilandina Bonducella.

घृतपृच् Adj. Ghee reichlich schenkend.

घृतपृष्ठ N Adj. (f. घा) dessen Rücken oder Oberfläche mit Ghee bestrichen ist. — 2) m. a) Feuer. — b) N. pr. eines Sohnes des Priyavrata.

घृतप्रतीक Adj. (f. घा) dessen Antlitz mit Ghee bestrichen ist.

घृतप्रप्रम् Adj. mit fetten Leckerbissen versehen.

घृतप्रसन्न Adj. durch Ghee befriedigt.

घृतप्राशन n. Genuss von Ghee Gaut.

घृतप्रेप्सु Adj. an Ghee sich ergötzend.

घृतप्लुष् Adj. Ghee spritzend, Segen oder Gaben um sich verbreitend.

घृतमण्ड m. 1) der oben schwimmende, fetteste Theil des Schmalzes. — 2) *f. घा eine Mimosa.

*घृतमण्डलिका f. = घृतमण्ड 2) Rāǵān. 5,169.

घृतमय Adj. (f. ई) *aus Ghee gemacht* Hemâdri 1, 418,13.

घृतयोनि Adj. *Ghee im Schooße habend, Segen—, Wohlfahrt verleihend.*

*घृतरौहीय m. Pl. *der Spitzname einer best. Schule.*

*घृतलेखनी f. *Butterlöffel.*

घृतवत्स m. *Ghee in Form eines Kalbes* Hemâdri 1,413,20.

घृतवत् 1) Adj. *a) schmalzig, fettreich, mit Ghee bestrichen u. s. w. — b) das Wort* घृत *enthaltend.* — 2) f. घृतवती N. pr. eines Flusses MBh. 6,9,33.

*घृतवर m. *eine Art Gebäck.*

घृतवर्तनि Adj. *dessen Gleise in Ghee gehen, — Ghee träufeln.*

घृतवर्ति f. *ein durch Ghee genährter Docht.*

घृतवद्ध Adj. *durch Ghee ergötzt.*

घृतव्रत Adj. *einzig von Ghee lebend.*

घृतसुत् Adj. *Ghee träufelnd.* °सुम्निधन (°सु-म्निधन Taitt.-Br. 13,11,18) n. Name eines Sâman.

घृतसृ Adj. 1) *mit Ghee vermengt, — getränkt.* — 2) *Ghee mengend.*

घृतसद् Adj. *in Ghee sitzend.*

घृतस्तुति f. *das Lied* RV. 4,58 Ind. St. 13,283.

घृतस्तू oder °स्तौ (nur Acc. Pl. °स्तौवस्) m. *ein Tropfen Ghee* AV. 12,2,17.

घृतस्तोक m. dass.

घृतस्तोमीय Adj. Çâṅkh. Ça. 15,1,32.

घृतस्तोम्या f. Pl. Bez. *best. Verse* Maitr. S. 1,6,7.

घृतस्थला f. N. pr. einer Apsaras.

घृतस्नु Adj. *in Ghee getaucht.*

1. घृतस्नु Adj. *in Ghee getaucht, von Ghee triefend.*

2. घृतस्नु Adj. *dessen Rücken oder Oberfläche mit Ghee bestrichen ist.*

*घृतस्पृश् Adj. *Ghee berührend.*

घृतस्रुक्त Adj. (f. या) *Ghee in der Hand habend* RV. 7,16,8.

*घृतस्रेतु m. *Butter* Nigh. Pr.

घृतस्रोम m. *eine Darbringung von Ghee* Gaut. 22,36.

घृतह्रद Adj. (f. या) *dessen Becken Ghee ist.*

घृताचल m. *Ghee in der Form eines Berges.*

घृताचि m. N. pr. eines Ṛshi Âsu. Bṛ.

घृताची 1) Adj. f. *schmalzig, fettreich; mit Ghee gefüllt u. s. w.; von Ghee triefend, — glänzend.* — 2) f. *a) der Opferlöffel zum Schöpfen und Ausgiessen des Ghee. — b) die Nacht als die Glänzige. — c) eine Schlangenart. — d)* N. pr. einer Apsaras.

*घृताचीगर्भसंभवा f. *grosse Kardamomen* Râgân. 6,36.

घृतान्न Adj. *dessen Speise Ghee ist.*

घृतान्वक्त Adj. *mit Ghee bestrichen* Maitr. S. 1,6,7.

घृताब्धि m. *ein Meer von Ghee* Spr. 7616.

घृतार्चिस् m. 1) *Feuer.* — 2) *eine Form der Sonne* Hemâdri 1,412,22.23. 414,3. 416,12. 417,2.6.

*घृतावनि f. *die mit Ghee bestrichene Stelle* (eines Opferpfostens).

घृतावेधु Adj. *an Ghee sich ergötzend.*

घृतासुति Adj. *dem der Ghee-Trank gehört.*

घृतास्वन Adj. *dem das Ghee-Opfer gehört.*

घृताक्त Adj. *dem Ghee geopfert wird.*

*घृताक्त und *°क्तक m. *das Harz der Pinus longifolia.*

घृतिन् Adj. *Ghee enthaltend.*

घृतेपु m. N. pr. eines Sohnes des Raudrâçva.

*घृतेल्ली f. *Schabe.*

घृतेष्टका f. *ein best. Backstein* Âpast. Ça. 17,5.

घृतोद Adj. *Ghee statt Wasser habend;* m. *ein solches Meer* VP. 2,4,43.

घृतौदन m. *Reis mit Ghee* Çâṅkh. Gṛhj. 1,27.

घृत्य Adj. *aus Ghee bestehend.*

घृष्णु Adj. *munter, lustig, ausgelassen.*

*घृष्टि 1) m. *Eber.* — 2) f. *a) das Reiben, Zerreiben. — b) Wetzeisen. — c) eine Dioscorea. — d) Clitoria ternatea.*

घृष्टिनेत्र n. *ein Loch von best. Form im Zimmerholze,* = सूकरानन Vâstuv. 10,93.

*घृष्टिला f. *eine der Hemionitis cordifolia verwandte Pflanze.*

घृष्वि 1) Adj. *munter, lustig, ausgelassen.* — 2) *m. *Eber.*

घृषिराधस् Adj. *mit Lust freigebig* RV.

*घेकुलिका f. *Arum orixense.*

घेरण्डसंहिता f. Titel eines Werkes.

*घेाङ् m. 1) *ein best. Thier* Comm. zu Vâsav. S. 266. — 2) *intermediate space.*

घेाट m. 1) *Pferd* Âpast. Ça. 15,3,12. — 2) * *Bart* Gal.

घेाटक 1) m. *Pferd* Ind. St. 15,378. — 2) f. °टिका *a)* * *Stute* Madanav. 121,1. — *b) Portulaca oleracea* Bhâvapr. 1,283. — *c) *ein dem Judendorn ähnlicher Strauch* Râgân. 8,61.

घेाटकमुख N. pr. 1) m. eines *Iannes.* — 2) f. ई eines Frauenzimmers Ind. St. 14,114. 116.

घेाटकारि m. *Büffel* Bhâvapr. 2,10.

*घेाटगल m. *ein Scirpus* Nigh. Pr.

घेाडाचेालिन् m. N. pr. eines Mannes.

घेाडेश्वरतीर्घ n. N. pr. eines Tirtha.

*घेाणक (Nigh. Pr.) und *घेाणस m. *eine Schlangenart.*

घेाणा f. (adj. Comp. * f. या) 1) *Nase.* — 2) *Schnauze.* — 3) *Schnabel.* — 4) * *eine best. Niesen bewirkende Pflanze* Nigh. Pr.

*घेाणासभेदन m. *Wildschwein, Eber* Râgân. 19,81.

घेाणिक m. *eine best. Stellung der Hand.*

*घेाणिन् m. *Schwein, Eber.*

घेाण्टा f. 1) *ein dem Judendorn ähnlicher Strauch* Râgân. 8,61. — 2) * *Betelnussbaum.*

1. घेाण्टाफल n. *Betelnuss* Nigh. Pr.

2. *घेाण्टाफल m. *Uraria lagopodioides.*

*घेाण्टी f. = घेाण्टा 1) Râgân. 8,61.

घेात्कार m. *das Schnaufen der Nase.*

*घेानस m. = घेाणस.

घेार 1) Adj. (f. घेारी) *a) scheusslich, ehrfurchtgebietend, hehr. — b) grausig, furchtbar. — c) schrecklich, furchtbar, überaus heftig* (Schmerzen, Krankheiten u. s. w.). — 2) *Adv. घेारम् (पुन्ने). — 3) m. *a)* *Beiw. Çiva's. — *b)* N. pr. verschiedener Männer. — 4) f. घेारा *a)* * *Nacht.* — *b)* * *eine best. Cucurbitacee. — c) eine der sieben Stationen Mercurs.* — 5) f. घेारी (!) N. pr. eines Wesens im Gefolge der Durgâ. — 6) n. *a) ehrfurchtgebietendes Wesen. — b) das Grausige, Schaurige, Schrecken. — c) Zauberwerk, Zauberspruch. — d) ein best., mythisches Geschoss. — e)* * *Gift* Râgân. 6,224. — *f)* * *Safran.*

घेारक 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) * f. घेारिका = घुरिका *das Schnarchen* Gal.

*घेारघुष्य n. *Messing* Râgân. 13,33.

घेारघेारतर Adj. *über die Maassen furchtbar* MBh. 12,284,101. Hemâdri 1,755,1.

घेारघेारदंष्ट्र Adj. *grausig aussehend oder — blickend.*

घेारता f. und घेारत्व n. *Grausenhaftigkeit.*

घेारदर्शन 1) Adj. *grausig aussehend.* — 2) *m. *a) Eule* Râgân. 19,91. — *b) Hyäne* Râgân. 19,8.

*घेारपुष्य n. *Messing.*

*घेारराशन m. fehlerhaft für °वाशन.

*घेारराशिन् m. fehlerhaft für °वाशिन्.

घेारराव 1) Adj. *dessen äussere Erscheinung Scheu einflösst.* — 2) f. या N. pr. eines Wesens im Gefolge der Durgâ.

घेारवर्पस् Adj. *dessen Gestalt Entsetzen erregt.*

घेारवालुक *eine best. Hölle* MBh. 13,111,93.

*घेारवाशन m. *Schakal.*

*घेारवाशिन् m. dass. f. °नी Gal.

घेारहृदय m. *eine Form* Içvara's.

घेाराकार Adj. *grausig aussehend* Daçak. 27,22.

घेाराकृति Adj. dass. 145,15.

घेारातिघेार Adj. *über die Maassen furchtbar,* Bez. einer Hölle Spr. 2993.

घेाल 1) m. *geronnene Milch, welche nach Abguss des Wassers mit dem Rahm verrührt wird.* — 2) * f. ई *Portulak* Râgân. 7,149.

घोलप्, °पति *untereinanderrühren, zu einem Teig verarbeiten* Bhâvapr. 2,25. 27.

*घोलि und *°का f. *Portulak* Râgân. 7,149.

घोष 1) m. a) *Lärm, Geschrei, Kampf—, Sieges—, Klagegeschrei; Gebrülle* (von Thieren); *Getöse, Gerassel, Geräusch, Geschwirr; dumpfes, fernes Reden; das Getön* (hergesprochener Gebete u. s. w.). — b) *Gerücht, rumor.* Auch personificirt Ind. St. 13,285. — c) *Bekanntmachung, Verkündigung.* — d) *Laut.* — e) in der Grammatik *die bei der Aussprache der tönenden Laute gehörte Stimme.* — f) *ein tönender Schmuck.* — g) *Hirtenstation, die Bewohner einer —.* — h) * *Hirt.* — i) *eine best. Tempelform* Hemâdri 2,58,10. — k) * *Mücke.* — l) * *Luffa foetida oder eine ähnliche Pflanze.* — m) Bein. Çiva's. — n) N. pr. α) verschiedener Männer. — β) Pl. eines Volkes. — γ) eines Asura. — 2) *m. n. *Messing* Râgân. 13,32. — 3) f. घोषा a) * *Anethum Sowa.* — b) * *Gallâpfel auf Rhus* Râgân. 6, 158. — c) N. pr. einer Frau.

घोषक m. 1) *Ausrufer.* — 2) * *Luffa foetida* oder *eine verwandte Pflanze* Comm. zu Kâraka 1,1.

*घोषकाकृति m. *eine dem* Ghoshaka *ähnliche Pflanze.*

घोषकृत् m. *Lärmmacher.*

घोषण 1) Adj. *tönend.* — 2) n. und f. (घा) *lautes Verkünden, Bekanntmachen.*

घोषणीय Adj. *laut zu verkünden.*

घोषद् nach dem Comm. *Geld oder Stoff.* Vgl. घोषद्.

घोषबद्ध Adj. *durch den Lärm aufmerksam gemacht* AV. 5,20,5.

घोषमति m. N. pr. eines Mannes.

घोषयात्रा f. *der Gang zu den Hirtenstationen.*

*घोषयितृ m. 1) *Ausrufer, Verkünder, Herold.* — 2) *ein Brahman.* — 3) *der indische Kuckuck.*

घोषवत् 1) Adj. *a) tönend, lärmend, brausend* Âpast. 1,11,8. — *b)* in der Grammatik *tönend,* so v. a. *mit Stimme gesprochen;* Subst. *ein solcher Laut.* Nom. abstr. °वत्त्व n. Comm. zu TS. Prât. — 2) m. N. pr. eines Mannes. — 3) f. °वती *eine best. Art Laute.*

घोषवसु m. N. pr. eines Fürsten.

घोषवृद्ध m. *ein Aeltester einer Hirtenstation.*

*घोषशिखली f. N. pr. einer Oertlichkeit gaṇa धूमादि in der Kâç.

*घोषातकी f. *eine best. Pflanze.*

घोषार्दी f. *ein best. Vogel* Maitr. S. 3,14,5. गोघार्दी VS.

घोषि Adj. *laut ertönend.*

घोषिन् 1) Adj. *a) tönend, lärmend, geräuschvoll.* — *b)* in der Grammatik *tönend,* so v. a. *mit Stimme ausgesprochen.* — 2) f. घोषिणी Pl. *bestimmte dämonische Wesen* Çâṅku. Gṛhj. 3,9.

*घोषिल m. *Wildschwein* Nigh. Pr.

घोष्टृ Nom. ag. *der Etwas laut verkündet* Ait. Âr. 354,4. Nom. abstr. °ष्टृत्व n. Comm.

घोर् m. Patron. von घोर.

*घोषक Adj. von घोष N. pr.

*घोषस्थलक Adj. von घोषस्थली gaṇa धूमादि in der Kâç.

घोषेय m. Metron. von घोषा.

°घ्न 1) Adj. (f. घ्नी) *a) schlagend mit.* — *b) tödtend, um's Leben bringend, Mörder.* — *c) vernichtend, zu Grunde richtend, entfernend* (Uebel, Krankheiten). — *d) multiplicirt mit.* — 2) n. *Tödtung* in अरिघ्न.

°घ्नी f. zu °घ्न.

घ्रय in °घ.

घ्रंस् m. *Sonnenglut,*

घ्रंसे m. *Sonnenglut; Sonnenschein, Helle.*

*घ्रण्, घृणते (प्रकृणे).

घ्रा, जिघ्रति (episch auch Med. und घ्राति) 1) *riechen, olfacere.* Partic. घ्रात और *घ्राण *a) gerochen.* — *b) gerochen habend.* — 2) *beriechen, an Etwas riechen, beschnuppern.* — 3) *mit den Sinnen aufnehmen* überh. °घ्रात *nur für — Sinn habend.* — 4) *küssen auf* (Loc.) Spr. 7712. — Caus. घ्राययति *riechen lassen,* mit zwei Acc. — * Intens. जेघ्रीयते. — Mit अनु *küssen.* — Mit अभि 1) *beschnuppern, beriechen.* — 2) *riechen, olfacere* Kâd. 156,12. — 3) *küssen.* — Mit अव 1) *beriechen, an Etwas riechen.* °घ्रात Âpast. 1,17,5. — 2) *küssen, — auf* (Loc.). — Caus. *beriechen lassen.* — Mit आ 1) *riechen.* °घ्रात mit pass. und act. Bed. — 2) *beriechen, an Etwas riechen.* — 3) *küssen, — auf* (Loc.). — 4) आघ्रात *a)* * *satt.* — *b)* * = क्रान्त oder आक्रान्त. — *c)* * = प्रस्तसंधि. — Caus. *beriechen lassen.* — Mit उपा 1) *riechen.* — 2) *küssen, — auf* (Loc.). — Mit समुपा *küssen, — auf* (Loc.). — Mit *व्या *wittern.* — Mit समा 1) *riechen.* — 2) *beriechen, an Etwas riechen.* — 3) *küssen, — auf* (Loc.). — Mit *उद् in *उज्जिघ्र. — Mit उप 1) *riechen.* — 2) *beriechen, an Etwas riechen.* °घ्रात mit pass. Bed. Gaut. — 3) *berühren* (mit dem Munde). — 4) *küssen, — auf* (Loc.). — Caus. *beriechen lassen.* — Mit समुप *küssen.* — Mit परि *mit Küssen bedecken.* — Mit वि 1) *wittern.* — 2) *riechen.* — 3) *beriechen.* — Mit सम् Caus. *in enge Verbindung bringen mit* (Instr.).

घ्रौं Interj. Taitt. Âr. 5,1,3.

घ्राण 1) *Adj. *gerochen.* — 2) m. n. *a) Geruch* (subj.). — *b) Geruch* (obj.). — 3) f. (घा) und n. *a) Nase.* — *b) Schnauze.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा Hemâdri 1,408,1.

घ्राणचक्षुस् Adj. *sich der Nase statt des Auges bedienend,* so v. a. *blind.*

घ्राणतर्पण 1) Adj. *die Nase ergötzend, überaus wohlriechend.* — 2) n. *Wohlgeruch.*

घ्राणडुःखदा f. *Artemisia sternutatoria* Bhâvapr. 1,223.

घ्राणपाक m. *eine best. Krankheit der Nase.*

घ्राणपुट्क am Ende eines adj. Comp. (f. घा) *Nüster.*

घ्राणबिल n *Nasenhöhle* Comm. zu TS. Prât.

घ्राणभवृ m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

घ्राणस्कन्द m. *das Schnäuzen der Nase.*

घ्रातृ Nom. ag. *der da riecht.*

घ्रातव्य Adj. *zu riechen, was gerochen wird;* n. *Geruch* (obj.).

घ्राति f. 1) *Geruch* (subj.). — 2) *das Beriechen, Riechen an.* — 3) * *Nase.*

घ्रेय Adj. *zu riechen, riechbar, was gerochen wird; Geruch* (obj.).

*ङ m. 1) *Sinnesobject.* — 2) *der Zug nach Sinnesobjecten.* — 3) Bein. Çiva's.

*ङु, ङवते (शब्दे). — Desid. जुङ्क्षते.

1. च Conj. 1) *und, auch,* τε, *que.* Steht hinter beiden zu verbindenden Theilen (oft durch *sowohl — als auch* wiederzugeben), nur nach dem letzten oder nur nach dem ersten. Bei drei und mehr zu verbindenden Theilen überall, nur nach dem letzten oder hier und da. In gebundener Rede steht च bisweilen an unrichtiger Stelle (वैचित्र्यं नीतिविग्धो दद्याति च st. च द्°) und auch müssig. Werden zwei Sätze durch wiederholtes च verbunden, so hat das erste Verbum finitum den Ton. च — च in einem negativen Satze *weder — noch;* न खलु च — नैव dass. Grammatiker, Lexicographen und Erklärer gebrauchen च oft elliptisch (*und so* v. a. *dieses und noch Anderes*). In Verbindung mit andern Partikeln: चेच, चेच — चेच, चेच — च, च — चेच, चेच हि (am Ende eines Halbverses), चापि, च — चापि, चापि — च, यपि च, न — न — यपि च (mit fehlender Negation), न — न चापि, यपि चेच, चेचापि, च तथा, तथा च, तथेच च. — 2) च — तु = च — च *sowohl — als auch* 110,13. — 3) *oder,* mit वा wechselnd oder dessen Stelle vertretend (nach उत, किं). — 4) *auch, selbst, sogar.* — 5) *und zwar.* — 6) *gerade, eben* (ausnahmsweise). — 7) *aber, dagegen* 43,13. Insbes. nach यदि, यद्य

(hier v.l. तु), यद्य वा. न चेव — तु *nicht aber* 193, 28. — 8) *dennoch.* — 9) च — च *kaum — so.* Ein च an zweiter Stelle ohne ein vorangehendes च *alsbald, sogleich.* — 10) च — च *obgleich — dennoch* Vikr. 28. च — न तु und च — न च *obgleich — dennoch nicht.* न च — च *obgleich nicht — so doch.* — 11) *wenn* (mit betontem Verbum fin.) Vikr. 39. — 12) über die Bed. von च nach einem Interrogativum s. u. 1. क 2) a), 1. कथा 1), किम् 2) d) δ), कुत्र 7) und क 8) b).

2. *च 1) Adj. a) *rein* Vicvar. — b) *sich Mmundher bewegend* ebend. — c) *böse, boshaft.* — d) *samenlos.* — 2) m. a) *Dieb* Vicvar. — b) *der Mond.* — c) *Schildkröte.*

चक्, *चकति und *°ते (दीप्ति, प्रतिघाते, तृप्तौ). चकित *zitternd, erschrocken, eingeschüchtert.* °म् Adv. — Mit उद्, उच्चकति = स्वाद्वङ् पश्यति Comm. — उच्चकित *erschrocken aufblickend* Kir. 2,74,24. 137,3. — Mit प्र, °चकित *zitternd, erschrocken.*

चक m. N. pr. eines Schlangenpriesters Tândya-Br. 25,15,3. v. l. चक्र. — Vgl. कुटी°.

चकद in विश्वकद्राकर्ष. Vgl. Nir. 2,3.

*चकन gaṇa चूर्णादि in der Kâç. v. l. चक्कन und चक्कान.

चकार m. *die Conjunction* 1. च 239,19.

1. चकास्, चकास्ति *glänzen, leuchten, einen prächtigen Anblick gewähren* Bâlar. 61,6. Bâlac. ed. Bomb. 3,19,44. चकाशेते fehlerhaft entweder für चकाशाते, प्रकाशेते oder चकासेते (nach der 1ten Klasse). — Caus. चकासयति *glänzen machen.* — Mit सम् *erhellen.*

2. *चकास् Adj. *glänzend.*

चकित 1) Adj. s. u. चक्. — 2) f. घा *ein best. Metrum.* — 3) n. *das Zittern, Erschrockensein.*

चकितचकित Adj. *überaus erschrocken.* °म् Adv.

चकोर 1) m. a) *Perdix rufa.* Das Auge dieses Vogels soll sich beim Anblick vergifteter Speise roth färben. Seine Nahrung sollen Mondstrahlen sein; daher wird das Auge, welches den Nectar eines Antlitzes einsaugt, ein Kâkora genannt, 126,22. चकोराक्षी so v. a. *ein schönes Mädchen* 175,23. Vikramâṅkâk. 8,12. °व्रतमालम्ब् *die Weise des K. annehmen, so v. a. sich ganz dem Genuss* (eines mondähnlichen Antlitzes) *hingeben.* — b) N. pr. α) Pl. eines Volkes. — β) eines Fürsten. — γ) eines Berges (?). — 3) f. ई f. zu 1) a).

चकोरक = चकोर 1) a). Zu belegen am Ende eines adj. Comp.

चकोराय् *wie der Vogel Kâkora verfahren.* °यितुम्.

*चक्क्, चक्कयति (व्यथने, घातौ, व्यसने).

चक्क m. v. l. für चक्र.

*चक्कन gaṇa चूर्णादि. v. l. चकन und चक्कान.

*चक्काल Uṇâdik.

*चक्कस Nom. sg. von क्कस्.

चक्र 1) n. a) *Rad.* Im Veda bisweilen m. चक्रे चर् *im Wagen herumfahren.* — b) *Scheibe, — eines Töpfers.* — c) *Wurfscheibe, Discus* (insbes. Vishṇu's) 100,24. 103,3. — d) *Oelmühle.* — e) *Kreis.* — f) *das Kreisen* (eines Vogels), *Kreislauf* (der Jahreszeiten). — g) *eine best. Constellation, Hexagonalschein.* — h) *ein mystischer Kreis am Körper.* — i) *ein scheibenförmiges Diagramm.* — k) *eine in ein scheibenförmiges Diagramm künstlich eingetragene Strophe.* — l) *ein best. Metrum.* — m) *Cirkel.* — n) *ein best. astronomisches Instrument.* — o) *Trupp, Schaar, Menge* 119,10. *Gesammtheit.* Auch *m. — p) *Kriegerschaar* (am Ende eines adj. Comp. f. घा MBh. 3,15,5), *Heer, Armee.* — q) *District, Provinz.* — r) *Bezirk, Bereich* in übertr. Bed. — s) *das über die Länder hinrollende Rad des Monarchen* 106,12. *Herrschaft.* — t) *Pl. Krümmungen eines Flusses.* — u) *Strudel.* — v) *Ränke.* — w) *eine best. Pflanze oder Arzneistoff.* — x) N. pr. eines Tîrtha. — 2) m. a) *Anas Casarca* Bâlar. 240,20. — b) N. pr. α) Pl. eines Volkes. — β) verschiedener Männer. — γ) eines Schlangendämons. — δ) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — ε) eines Berges Bhâg. P. 5,20,15. — Vgl. noch 1) a) und c). — 3) *f. घा *eine Cyperus-Art und eine andere Pflanze.* — 4) f. चक्री *Rad.*

चक्रक 1) *Adj. *cirkelartig* (in logischem Sinne) — 2) m. a) *eine Art Schlange.* — b) *Dolichos biflorus* Madanav. 106,39. — c) N. pr. eines Rshi. — 3) f. चक्रका *eine best. Pflanze von wunderbarer Heilkraft.* Nach Madanav. 28,286 *weisser Abrus.* — 4) f. चक्रिका a) *Trupp, Schaar.* — b) *Ränke.* — 5) n. a) *eine best. Art zu fechten* Hariv. 3,124,19. चित्रक v. l. — b) *circulus in demonstrando* Mahâbh. 6,55,b.

चक्रकारक n. *unguis odoratus* Bhâvapr. 1,190.

चक्रकाम्य m. *circulus in demonstrando.*

*चक्रकुल्या f. *eine best. Pflanze.*

*चक्रगन्ध m. *Cassia Tora.*

*चक्रगण्डु m. *ein rundes Kopfkissen.*

*चक्रगुच्छ m. *Jonesia Asoca.*

*चक्रगुल्म m. *Kamel* Nigh. Pr.

चक्रगोप्तर् m. Du. *zwei zur Seite des Wagens gehende Männer, welche die Räder zu schützen haben.*

चक्रग्रहणी f. *Bastei, Bollwerk* (nach Nîlak.)

चक्रचर m. 1) Pl. *bestimmte im Kreise sich bewegende* (d. i. *keinen festen Wohnsitz habende*) *überirdische Wesen.* — 2) *Zauberer* (Kâlik.) oder *Töpfer* u. s. w. (Comm.).

चक्रचारिन् m. *Zugvogel.*

चक्रचूडामणि m. 1) Bein. Vopadeva's. — 2) N. pr. eines Mannes. — 3) Titel einer astr. Abhandlung.

चक्रजाति f. = चक्र 1) k).

*चक्रजीवक m. *Töpfer.*

*चक्रपादी f. und *चक्रणितम्ब m. = °नदी und °नितम्ब.

*चक्रफलाम्र m. *eine best. saftige Mangoart* Râgân. 11,19.

चक्रतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha Ind. Antiq. 8, 279. °माहात्म्य n. Titel eines Werkes.

चक्रतुण्ड m. 1) *ein best. Fisch.* — 2) *ein best. mythisches Wesen* Suparn. 23,4.

चक्रतैल n. *ein best. Oel.*

*चक्रदंष्ट्र m. *Wildschwein* Râgân. 19,36. v. l. चक्र°

चक्रदत्त m. N. pr. eines Autors, = चक्रपाणिदत्त.

चक्रदत्तनामकाव्य m. Titel eines Werkes.

चक्रदीपिका f. desgl.

चक्रदृश् m. N. pr. eines Asura.

चक्रदेव m. N. pr. eines Kriegers.

चक्रधार m. N. pr. eines Berges.

चक्रधनुस् m. N. pr. eines Rshi.

चक्रधर 1) Adj. und m. a) *ein Rad tragend, Radträger.* — b) *einen Discus tragend*, Bein. Vishṇu's. — c) *im Kreise fahrend* (?). — d) *die Gewalt in Händen habend, herrschend; Herrscher, Weltherrscher* Spr. 2220. — 2) m. a) *Gouverneur einer Provinz.* — b) *= चारक Uttarâ zu Varâh. Bṛh. 15,1. — c) *Schlange.* — d) N. pr. α) verschiedener Männer. — β) einer Oertlichkeit.

चक्रधर्मन् m. N. pr. eines Vidjâdhar-Fürsten.

चक्रधार Pañkat. 242,19 fehlerhaft für °धर.

*चक्रनख m. *unguis odoratus.*

चक्रनदी f. N. pr. eines Flusses.

चक्रनाभि f. *Nabe eines Rades.*

चक्रनामन् m. 1) *Anas Casarca* Kâd. 25,8. 39,7. — 2) *Schwefelkies.*

चक्रनायक m. 1) *Führer einer Schaar.* — 2) *unguis odoratus* Râgân. 12,131.

चक्रनारायणीसंहिता f. Titel eines Werkes.

*चक्रनितम्ब m. = चक्रणितम्ब.

चक्रनेमि f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

*चक्रपत्राट m. *Cassia Tora.*

*चक्रपरिव्याध m. *Cathartocarpus fistula.*

*चक्रपर्णी f. *ein dunkelfarbiges Ocimum* Nigh. Pr.

चक्रपाणि m. 1) Bein. Vishṇu's. — 2) N. pr. eines Autors.

चक्रपाणिदत्त m. N. pr. eines Autors.

चक्रपाणिन् m. = चक्रपाणि 1).

चक्रपात m. *ein best. Metrum.*

*चक्रपाद् m. 1) *Wagen.* — 2) *Elephant.*

*चक्रपाल m. 1) *superintendent of a province.* — 2) *one who carries a discus.* — 3) *a circle.* — 4) *the horizon.*

चक्रपालित m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 7,129.

चक्रपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

चक्रपुष्करिणी f. N. pr. eines *Teiches* in Kâçî.

*चक्रफल n. *eine best. scheibenartige Waffe.*

चक्रबन्ध m. = चक्र 1) *k*).

*चक्रबन्धना f. *eine Art Jasmin* Nigh. Pr.

*चक्रबन्धम् Absol. P. 3,4,61, Sch.

*चक्रबान्धव m. *die Sonne.*

*चक्रबाला f. *Hibiscus cannabinus* Nigh. Pr.

चक्रभङ्ग m. *Radbruch* M. 8,291.

चक्रभानु m. N. pr. eines Brahmanen.

चक्रभृत् m. Bein. Vishṇu's.

चक्रभेदनिर्णय m. Titel eines Werkes.

*चक्रभेदिनी f. *Nacht.*

चक्रभ्रम m. *die Drehung der Töpferscheibe.*

चक्रभ्रमण m. N. pr. eines Berges Ind. St. 14, 118. fg.

चक्रभ्रमि f. = चक्रभ्रम.

चक्रमठ m. N. pr. einer *Klosterschule.*

*चक्रमण्डलिन् m. *Boa constrictor.*

चक्रमन्द m. N. pr. eines Schlangendämons.

चक्रमर्द m. *Cassia Tora* Râgân. 4,202.

चक्रमर्दक 1) *m. dass. — 2) f. °र्दिका N. pr. einer Fürstin.

चक्रमासन्न Adj. *das Rad hemmend.*

चक्रमीमांसा f. Titel eines Werkes.

*चक्रमुख m. *Eber, Schwein.*

चक्रमुसल Adj. *mit dem Discus und der Keule ausgerüstet.*

*चक्रमेदिनी f. *Nacht* Gal.

चक्रमेलक N. pr. einer Oertlichkeit.

चक्रमौलि m. N. pr. eines Rakshas.

*चक्रयान n. *Wagen.*

चक्रयोग m. *Anwendung des Flaschenzuges oder einer ähnlichen Vorrichtung.*

चक्ररत्न m. Du. = चक्रगोत्र.

*चक्ररद m. *Eber, Schwein.*

*चक्रराज m. *ein best. mystischer Kreis.*

*चक्रल 1) Adj. *kraus, gekräuselt.* — 2) f. आ *eine Cyperus-Art.*

*चक्रलतपणा und °लतपणिका (Bhâvapr. 1,196) f. *Coccinia cordifolius.*

*चक्रलताम m. = चक्रतलाम.

चक्रवङ्कति Adj. *wie ein Rad sich drehend* 168,22.

चक्रवत् 1) Adj. *mit Rädern versehen.* — 2) m. *a) Oelmüller.* — *b)* N. pr. eines Berges.

चक्रवर्त in घ°.

चक्रवर्तिता f. und °र्तित्व n. Nom. abstr. von चक्रवर्तिन् 2) *a*).

चक्रवर्तिन् 1) Adj. *auf Rädern rollend.* — 2) m. *a) dessen Räder ungehemmt über die Länder rennen, Weltherrscher; Herrscher über* (im Comp. vorangehend) Vikramâñkaç. 10,31. — *b) Oberhaupt überh., der unter — (Gen. oder im Comp. vorangehend) den höchsten Rang einnimmt; auch von Unbelebtem.* — *c) *Chenopodium album* Râgân. 7, 131. — *d)* N. pr. eines Commentators des Alaṁkârasarvasva Kumârasv. zu Pratâpar. 46,27 u. s. w. — 3) f. °नी *a)* f. zu 2) *b*). — *b) *eine best. wohlriechende Pflanze,* = जतुका Râgân. 3,114. — *c) *Nardostachys Jatamansi* Râgân. 12,98. — *d) *rother Lack* Râgân. 6,209.

चक्रवर्मन् m. N. pr. eines Fürsten.

चक्रवाक m. *Anas Casarca.* Männchen und Weibchen (°की), die sich über Alles lieben, sollen in der Nacht getrennt werden und darüber wehklagen.

*चक्रवाकबन्धु m. *die Sonne.*

चक्रवाकमय Adj. *aus Anas Casarca bestehend* Kâd. 2,18,1. Harshaç. 90,12.

*चक्रवाकवती f. wohl N. pr. eines Flusses.

चक्रवाकिन् Adj. *mit Kâkravâka's erfüllt.*

*चक्रवाट m. 1) *Grenze.* — 2) *Lampengestell.* — 3) = क्रियारोक.

चक्रवाड 1) m. *a) *Feuer* Gal. — *b)* N. pr. eines Gebirges, = चक्रवाल 3) Kâraṇḍ. 91,11. — 2) n. *Schaar, Menge.*

चक्रवात m. *Wirbelwind.*

चक्रवाल 1) n. *Kreis.* — 2) m. n. *Kreis, so v. a. Gruppe, Menge* MBh. 1,187,17. 20. Chr. 299,22. 325,17. Kâd. 99,14. 126,7. — 3) m. N. pr. eines mythischen Gebirges, welches wie eine Mauer die als Scheibe gedachte Erde umgiebt. °वालाद्रि m. Kâd. 2,99. — 4) n. = °यमक Comm. zu Bhatt. 10,6.

चक्रवालक n. *eine best. rhetorische Figur.*

*चक्रवालधि m. *Hund.*

चक्रवालयमक n. *eine Art Paronomasie.* Beispiel Bhatt. 10,6.

चक्रवालात्मन् f. N. pr. einer Göttin.

*चक्रविमल *eine best. Pflanze.*

चक्रवृद्धि f. 1) *Zins auf Zins* Gaut. — 2) *Frachtgeld.* — Vgl. Jolly, Schuld. 297.

चक्रव्यूह m. 1) *eine kreisförmig aufgestellte Schlachtordnung.* — 2) N. pr. eines Kimnara-Fürsten Kâraṇḍ. 3,2.

*चक्रशतपत्र *eine best. Pflanze.*

*चक्रश्रेणी f. *Odina pinnata.*

*चक्रसंवर m. N. pr. eines Buddha.

*चक्रसक्थ Adj. *säbelbeinig.*

*चक्रसंज्ञ n. *Zinn.*

चक्रसाक्ष्य m. *Anas Casarca.*

चक्रसेन N. pr. 1) m. eines Mannes. — 2) f. आ einer Prinzessin.

*चक्रस्वामिन् und *चक्रस्वामिन् m. Bein. Vishṇu's.

चक्राक्रन्द m. N. pr. eines *Sees.*

चक्राकार Adj. (f. आ) *scheibenförmig.*

*चक्राकी f. = चक्राङ्की.

चक्राङ्क 1) m. *a) Gans, Flamingo.* — *b) Anas Casarca.* — *c) *Wagen.* — 2) *f. आ *Coccinia tomentosa.* — 3) *f. ई *a)* f. zu 1) *a)* Râgân. 19,103. — *b) Helleborus niger* Râgân. 6,132. — *c) Coccinia tomentosa.* — *d) Rubia Munjista* Râgân. 6,193. — *e) Enhydra Heloncha.* — *f)* = कर्कटशृङ्गी. — 4) *n. *Sonnenschirm.*

चक्राङ्गना f. *das Weibchen der Anas Casarca.*

*चक्राट m. 1) *Giftarzt.* — 2) *Schelm, Intrigant.* — 3) *Denar.*

चक्राति m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,9,45.

*चक्राधिवासिन् m. *Orangenbaum.*

चक्रायुध m. Bein. Vishṇu's oder Kṛshṇa's.

*चक्रायोध्य m. N. pr. eines Fürsten.

चक्रार्धचक्रवाल *Halbkreis* Ind. St. 10,274.

*चक्रालु m. *eine best. saftige Mangoart* Nigh. Pr.

*चक्रावर्त m. *Kreisbewegung.*

चक्रावली f. *Schaar, Menge* MBh. 9,9,31.

चक्रास्त्र *eine Schleuder zum Werfen von Steinen* MBh. 1,227,25.

चक्राह्व 1) m. *a) Anas Casarca.* — *b) *Cassia Tora* Râgân. 4,202. — 2) f. आ *Coccinia tomentosa* Bhâvapr. 1,223, v. l.

चक्राह्वय m. *Anas Casarca* Kâd. 141,1.

चैक्रि 1) Adj. *machend, wirkend* (mit Acc.), *wirk-*

sam. — 2) m. N. pr. eines Mannes (?).

*चक्रिक m. 1) *Discusträger.* — 2) *Dolichos biflorus* Nigh. Pr. — चक्रिका s. u. चक्रका.

चक्रिन् 1) Adj. a) *Räder habend.* — b) *einen Discus tragend.* — c) *im Wagen fahrend* Gaut. — 2) m. a) *Töpfer. — b) Oelmüller. — c) Bein. α) Kṛshṇa's. — β) Çiva's. — d) *Weltherrscher. — e) *Gouverneur einer Provinz. — f) *ein Gina* Gal. — g) *Angeber, delator. — h) *Ränkeschmied. — i) *der für ein ganzes Dorf opfert. — k) Schlange Spr. 7640. — l) *Anas Casarca* Madanav. 127,67. — m) *Krähe. — n) *Cassia Tora* Riéan. 4,202. — o) *Dalbergia ougeinensis* Riéan. 9,119. — p) *Nnguis odoratus* Riéan. 12,131. — q) Pl. N. pr. einer Vishṇu'itischen Secte.

चक्रिय Adj. 1) *zum Rad oder Wagen gehörig.* — 2) *im Wagen fahrend, auf Reisen befindlich.*

चक्रियंस् Partic. perf. von 1. कॄ. n. *eine Perfect-Form* Ind. St. 9,283.

चक्री Adv. 1) mit कॄ *in eine Kreisform bringen, ganz spannen* (einen Bogen) Bilar. 116,23. — 2) mit भू *ganz gespannt werden* Prasannar. 143,3.

चक्रीवन् 1) Adj. *mit Rädern versehen.* Nom. abstr. °वत्ता. — 2) m. a) *Fuhrmann* Gaut. — b) *Esel. — c) *N. pr. eines Fürsten.

1. चक्षु *Rad.* °वृत्त Adj. *kreisrund.*

2.*चक्षु Adj. *machend, bewirkend.*

*चक्षेन्द्रक m. *eine Art Senf* Nigh. Pr.

चक्षेश m. *Weltherrscher.* Nom. abstr. °ता f.

चक्षेश्वर m. 1) Bein. a) Vishṇu's. — b) Bhairava's. — 2) *Weltherrscher.* Nom. abstr. °त्व n.

*चक्षोत्थ m. *eine Art Senf* Nigh. Pr.

चक्षोहास m. Titel eines Werkes.

*चक्षन v. l. im gaṇa चूर्णादि in der Kāç.

चक्ष्, चष्टे, episch auch Act. und nach der 1sten Klasse: in den generellen Formen gewöhnlich durch ख्या ersetzt. 1) *erscheinen.* — 2) *sehen, schauen nach; erblicken, gewahren.* — 3) *ankündigen, sagen.* — 4) *halten für,* mit doppeltem Acc. — Mit अनु 1) *blicken auf, nachschauen.* — 2) *benennen, nennen.* — Mit अभि 1) *erschauen, anblicken, sehen.* — 2) *beaufsichtigen.* — 3) *gnädig ansehen.* — 4) *anreden, anfahren.* — 5) *benennen, nennen.* — Mit अव 1) *herabschauen, — auf* (Acc.). — 2) *erschauen, erblicken.* — Mit आ 1) *anschauen, beaufsichtigen.* — 2) *sagen, seine Meinung aussprechen* Çaṃk. zu Bādar. 2,2,33. *berichten, erzählen, eine Mittheilung machen über, sagen von,* — zu *Etwas* (Spr. 869), *ankündigen, anmelden, angeben, verrathen.* — 3) *sagen —, sprechen zu* (Acc.). — 4) *anzeigen, bezeichnen, die Bedeutung haben von* (Acc.) 227, 15. — 5) *benennen, nennen.* — Mit उन्वा *benennen nach* (Acc.). — Mit उप्या 1) *anblicken.* — 2) *sprechen.* — Mit उदा *laut ansagen.* — Mit निरा *wegraisonniren, verwerfen.* — Mit प्रत्या 1) *zurückweisen, abweisen, ablehnen.* — 2) *zurückweisen,* so v. a. *verwerfen, widerlegen* Çaṃk. zu Bādar. 2,2,22. — 3) *Jmd* (Acc.) *antworten.* — Mit व्या 1) *hersagen, recitiren.* — 2) *auseinandersetzen, erklären, erläutern* Çaṃk. zu Bādar. 2,2,1. — Mit समा *berichten, erzählen, aussagen über.* — Mit परि 1) *übersehen, übergehen, verschmähen.* — 2) *verwerfen.* — 3) *für schuldig erklären.* — 4) *erzählen.* — 5) *anerkennen.* — 6) *benennen, nennen.* — 7) zu *Jmd* (Acc.) *sprechen, antworten.* — Mit प्र 1) *erzählen, berichten.* — 2) *annehmen, ansehen als, halten für.* — 3) *benennen.* — Caus. *erleuchten, erhellen.* — Mit अभिप्र *sehen.* — Mit संप्र 1) *auseinandersetzen.* — 2) *annehmen, supponiren.* — Mit प्रति 1) *sehen, gewahr werden.* — 2) *erwarten.* — 3) *sehen —, erscheinen lassen.* — Mit वि 1) *erscheinen, leuchten.* — 2) *deutlich sehen, erblicken, gewahr werden, hinblicken auf, betrachten.* — 3) *erscheinen lassen, offenbaren.* — 4) *verkünden, ansagen.* — Caus. 1) *deutlich sehen lassen, aufklären.* — 2) *verkünden, sprechen* Gop. Br. 2,2,23. — Mit अभिवि *hinschauen auf.* — Mit उद्वि *inne werden.* — Mit प्रवि *annehmen, supponiren.* — Mit सम् 1) *ansehen, betrachten.* — 2) *überblicken, — zählen, prüfen.* — 3) *betrachten, überlegen, in Betracht ziehen.* — 4) *aufzählen.* — 5) *ausführlich berichten über.* — 6) *benennen, nennen* Kāraka 3,7. — 7) *meiden. — Mit *अवसम् *meiden.* — Mit परिसम् 1) *aufzählen.* — 2) *meiden.* — Mit प्रसम् 1) *aufzählen.* — 2) *prüfend betrachten, ergründen* Comm. zu Nyāyas. 4,2,2.

चक्ष m. *ein falscher Freund* Vaṛāh. Jogas. 4,50.

चक्षण n. 1) *das Erscheinen, Erscheinung, Anblick.* — 2) *eine den Durst erregende Speise.*

चक्षणि m. *Erheller.*

चक्षन् n. *Auge.*

चक्षस् 1) *m. a) *Lehrer.* — b) *Bein. Bṛhaspati's. — 2) n. a) *Schein, Helle.* — b) *das Sehen, Gesehenwerden.* Dat. चक्षसे als Infin. — c) *Gesicht, Blick, Auge.*

चक्षु m. 1) *Auge.* — 2) N. pr. a) eines Fürsten. — b) eines Flusses. Richtig वक्षु.

चक्षुर्निरोध m. = चक्षुर्निरोध Āpast. 2,27,17.

चक्षुपीउन Adj. *das Auge unangenehm berührend* Çvetāç. Up. 2,10.

चक्षुरिन्द्रिय n. *Gesichtssinn.*

चक्षुर्ग्रहण n. *Angegriffenheit des Gesichts.*

चक्षुर्दा Adj. *Gesicht gebend.*

*चक्षुर्दान n. *the ceremony of anointing the eyes of the image at the time of consecration.*

चक्षुर्निमित Adj. *nach dem Augenmaass bestimmt* TBr. 1,1,2,1.

चक्षुर्निरोध m. *Verschluss der Augen* Āpast.

*चक्षुर्वरूल m. *Odina pinnata.* Vgl. चक्षुर्वरूण.

चक्षुर्भृत् Adj. *die Sehkraft fördernd.*

चक्षुर्मन्त्र Adj. *mit dem Blick besprechend, zaubernd.*

चक्षुर्मय Adj. *augartig.*

*चक्षुर्मल n. *Augenschmalz.*

चक्षुर्मुख Adj. *Augen im Munde habend* (?) Suparn. 26,2.

चक्षुर्मुष् Adj. *die Augen blendend.*

चक्षुर्लोक Adj. *mit dem Auge sehend.*

चक्षुर्वन्य Adj. *an den Augen leidend.*

चक्षुर्वर्धनिका f. N. pr. eines Flusses.

*चक्षुर्वरूण m. *Odina pinnata.*

चक्षुर्विषय m. *Gesichtskreis.*

चक्षुर्हन् Adj. *mit dem Blicke tödtend.*

चक्षुश्चित् Adj. *Sehkraft schichtend, — sammelnd.*

चक्षुःश्रवस् und °श्रुति m. *Schlange.*

चक्षुष 1) in स° Adj. *Augs.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Ripu v. l. चाक्षुष.

*चक्षुष्कर्ण m. *Schlange* Gal.

चक्षुष्काम Adj. *Sehkraft wünschend.*

चक्षुष्टस् Adv. *aus dem Auge weg.*

चक्षुष्ट्व n. Nom. abstr. zu चक्षुस् *Auge* Sūrjap. in der Vorrede zu Āryabh. S. VIII, Z. 3.

चक्षुष्पति m. *Herr aller Augen* Çaṃk. zu Bādar. 4,4,18.

चक्षुष्पथ m. *Gesichtskreis.*

चक्षुष्पा Adj. *das Gesicht schützend.*

चक्षुष्मता f. und चक्षुष्मत्त्व n. *Sehkraft.*

चक्षुष्मत् Adj. 1) *mit Sehkraft begabt, mit Augen versehen, sehend.* — 2) *das Auge vorstellend.*

चक्षुष्य 1) Adj. a) *den Augen heilsam, der Sehkraft zuträglich* Hemādri 1,815,2. — b) *für's Auge angenehm* Kāraka 1,3. *lieblich anzusehen, schön.* — c) *Jmd* (Instr.) *vor Augen seiend.* — d) *Jmd* (Instr.) *lieb* Çic. 8, 57. — 2) *m. a) *eine Art Collyrium.* — b) *Pandanus odoratissimus.* — c) *Hyperanthera Moringa.* — d) = पुण्डरीक. — e) = कनक. — 3) *f. आ a) *eine Art Collyrium.* — b) *Pandanus odoratissimus.* — c) *Glycine labialis.* — d) *Odina pinnata.* — 4) *n. a) *zwei Arten von Collyrium.* — b) *ein best. kleiner Stranch.*

चक्षुस् 1) Adj. *sehend.* — 2) m. N. pr. a) eines Marut. — b) verschiedener Ṛshi. — 3) f. N. pr. eines Flusses. — 4) n. a) *Helle, Licht.* — b) *das

Sehen. — c) *Anblick.* — d) *Sehkraft, Gesicht.* — e) *Blick.* — f) *Auge.* प्रजापतेस्त्रीणि चक्षूंषि und मित्रावरुणयोः चक्षुः Namen von Sâman Âsyu. Bn. — g) **Odina pinnata.*

°क्षु Adv. mit कर्.

चक्षुरोग m. *Augenkrankheit.*

चक्षूंस् Partic. *ausstreckend.*

*चक्ष्, चक्ष्टे (घातने).

चङ्कण m. N. pr. eines Mannes.

*चङ्कर 1) m. a) *Wagen.* — b) *Baum.* — 2) n. *Vehikel.*

चङ्क्रम 1) m. (Lalit. 488,16. 489,2) und °मा f. *Spaziergang.* — 2) m. *Spazierplatz* Kâraṇḍ. 65,2. 5. 8. 66,6. 85,3.

चङ्क्रमण 1) Adj. *umhergehend, —schreitend, spazierend* Spr. 7749. — 2) n. a) *das Umherstreichen, —schreiten, Spazierengehen* Âpast. — b) *das Rollen* Ind. St. 15,371. — c) *Spazierplatz* Kâraṇḍ. 42,21. 65,1. 66,6.

चङ्क्रमित n. = चङ्क्रमण 2) a) Bîlar. 140,16.

चङ्क्रि 1) Adj. a) *am Ende eines Comp. sich verstehend auf, das Gute und Schlechte an einer Sache genau kennend, überaus wählerisch in Betreff von.* Nom. abstr. °ता f. — b) *Hübsch. — 2) m. N. pr. eines Mannes.

चङ्क्रिदास m. N. pr. eines Grammatikers.

चङ्क्रिक n. (!), °का und चङ्क्री f. *Korb* Paṇḍan.

चचर्र Adj. *etwa beweglich.*

*चचेण्टा f. *eine best. Pflanze.*

*चच्चपुट und चच्चत्पुट m. *ein best. Tact.*

चच्चरी f. desgl. S. S. S. 208.

चच्च्, चच्चति *hüpfen, springen* Prasannar. 135,7. *zittern* 64,2. 66,3. *flackern* Bîlar. 143,7. 187,9.

चञ्च 1) *m. *Korb.* — 2) f. या a) *Rohrwerk.* °पुरुष m. *Strohmann* Spr. 3602. — b) **Strohmann* Ind. St. 13,389.

*चञ्चत्क Adj. *hüpfend, springend.*

*चञ्चत्पुट m. = चच्चत्पुट.

चञ्चरिन् und चञ्चरीक (Ducâtan. 16. 30. Bîlar. 128,3. Prasannar. 11,3) m. *Biene.*

चञ्चरीकावली f. *ein best. Metrum.*

चञ्चल 1) Adj. (f. या) *sich hinundher bewegend, beweglich, unstät, wandelbar.* Nom. abstr. °ल्य n. — 2) m. a) **Wind.* — b) *Liebhaber, der Geliebte.* — c) N. pr. eines Asura. — 3) f. या a) **Blitz.* — b) **Finus Gal.* — c) **langer Pfeffer.* — d) **Glück, die Göttin Lakshmi Gal.* — e) *ein best. Metrum.* — 4) *f. ई *eine Art Grille* Nigh. Pr.

*चञ्चलतैल n. *Liquidambar orientale* Nigh. Pr.

चञ्चलातिका f. *ein best. Metrum.*

*चञ्चलाध्य m. *Weihrauch.*

चञ्चलित Adj. *in zitternde Bewegung versetzt* Kâd. 24,11.

चञ्चु 1) Adj. *am Ende eines Comp. bekannt —, berühmt durch* MBh. 13,17,107. Spr. 3319. 7821. Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. (Daçak. 13,4). — 2) m. a) **Hirsch.* — b) *Ricinus communis.* °तैल n. *Ricinusoel* Bhâvapr. 2,117. — c) **rother Ricinus.* — d) * = गोनाडीका. — e) * = लुङ्चचु. — f) N. pr. eines Sohnes des Harita 103,22. — 3) f. चञ्चु und चञ्चू a) *Schnabel.* चञ्चुपुट. °पुटी (Spr. 7856) und चञ्चूपुट *die Höhlung des Schnabels.* — b) *eine best. Gemüsepflanze* Râgân. 4,146. Bhâvapr. 1,283.

*चञ्चुका f. *Schnabel.*

*चञ्चुट m. v. l. für चञ्चूट.

*चञ्चुपत्त्र m. *eine best. Gemüsepflanze* Râgân. 4,146.

चञ्चुपर्णिका f. desgl. Kâraka 1,27.

चञ्चुपुटी f. *eine best. Pflanze* Kâraka 6,9. S. auch u. चञ्चु 3) a).

*चञ्चुभृत् und *चञ्चुमत् m. *Vogel.*

*चञ्चुर m. *eine best. Gemüsepflanze* Râgân. 4,146.

चञ्चुल m. N. pr. v. l. für चुञ्चुल.

*चञ्चुसूचि und *°क m. *Sylvia sutoria.*

चञ्चू s. चञ्चु 3).

चञ्चूक 1) *eine best. Gemüsepflanze* Bhâvapr. 4, 36. — 2) m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*चञ्चूट m. *eine best. Gemüsepflanze* Madanav. 77,48.

चट्, चटति 1) *sich einstellen, Statt finden* Paṇḍat. ed. Bomb. 1,80,12. — 2) *gerathen —, gelangen in.* अस्मत्करे *in unsere Hand* Paṇḍav. *sich begeben nach* (Loc.) Ind. St. 15,266. fg. — 3) *sich befinden an* (Loc.) Spr. 6851. °चटित *sich befindend an* Paṇḍat. 121,1. in Ind. St. 15,331. — 4) चटित *zerbrochen* Kâraka 2,1. *verfallen* (Gebäude) Kâraṇḍ. 13,9. 11. — 5) *वर्षावरणयोः. — *Caus. चाटयति (भेदने, वधे). — Mit उद् *sich hinausbegeben.* — Caus. उच्चाटयति *hinausjagen, — schaffen, verscheuchen.* — Mit वि *zerbrechen* (intrans.) Bîlar. 143,6. — Vgl. चत्.

चट in क्रमचट.

चटक 1) m. a) *Sperling.* — b) Pl. Spitzname einer Schule des Vaiçaṁpâjana. — c) N. pr. eines Dichters. — 2) f. चटका a) *Sperlingsweibchen.* — b) **ein junges Sperlingsweibchen.* — c) **Turdus macrourus.* — d) **die Wurzel des langen Pfeffers.* — 3) *f. चटिका = चटका a) und d).

*चटकका f. Demin. von चटका.

चटकाशिरस् n. *die Wurzel des langen Pfeffers* Bhâvapr. 1,164.

*चटकिका f. = चटकका.

चटचटाय्, °यते *knistern.* °यित Adj. *knisternd.*

चटचटायन n. *Geknister.*

चटचटाशब्द m. *Geklirre, Grassel, Geknister.*

चटच्चटिति (onomatop. mit इति) Adv. *unter Geknister u. s. w.* Hem. Par. 2,207 (चटच्चटति fehlerhaft). 7,67. 11,136.

*चटत्कार m. und चटत्कृति f. (Râgân. 7,1893) *Geknister.*

चटिति (onomatop. mit इति) *krach!* Bîlar. 145,6.

*चटिकाशिर m. und *°रस् n. (Râgân. 6,22) *die Wurzel des langen Pfeffers.*

चटु (*m. n.) 1) *eine Artigkeit, Liebenswürdigkeit.* — 2) **Geschrei.* — 3) **Bauch.* — 4) **eine Art Sitz bei den Asketen.*

*चटुक *ein Holzgefäss zum Schöpfen.*

*चटुकार Adj. *Artigkeiten sagend.*

चटुग्राम m. N. pr. eines *Dorfes.*

चटुल 1) Adj. a) *zitternd, beweglich* Kâd. 21,18. 64, 4. *unstät, unbeständig.* — b) *artig, fein, liebenswürdig;* n. Pl. *Liebenswürdigkeiten.* — 2) *f. या *Blitz.*

चटुलाय्, °यते *tierlich gehen* Harshaç. 174,24.

*चटुलोल Adj. *sich tierlich bewegend.*

चटूपमा f. *eine in einem Gleichniss ausgesprochene Artigkeit.*

चटृ m. N. pr. eines Mannes Hem. Par. 3,197.

*चण्, चणति (दाने, गतौ, क्लिशे, शब्दे). — Caus. Aor. अचीचणात् und अचचाणत्.

चण 1) Adj. *am Ende eines Comp. berühmt, bekannt* Hem. Par. 8,195. Nom. abstr. °त्व n. Daçak. 13,5. — 2) m. *Kichererbse.*

चणक 1) m. a) *Kichererbse* Spr. 7677. — b) N. pr. a) **des Vaters von Kâṇakja.* — b) *eines Dorfes* Hem. Par. 8,194. — 2) *f. चणका *Linum usitatissimum, Leinsamen.* — 3) *f. चणिका *ein best. Gras* Râgân. 8,147.

*चणकलोणी f. = चणकाम्लक Nigh. Pr.

*चणकात्मज m. *Patron. Kâṇakja's.*

चणकाम्लक n. *saurer Saft, den Stamm und Blätter der Kichererbse ausschwitzen, Mat. med.* 150. Bhâvapr. 1,182.

*चणाङ्ग m. *eine Art Tribulus* Râgân. 4,41.

*चणापत्री f. *ein best. kleiner Strauch* Râgân. 5,38.

*चणभोजिन् m. *Pferd* Nigh. Pr.

*चणारूप्य n. N. pr. eines Dorfes.

चणिन् m. N. pr. eines Brahmanen Hem. Par. 8,194.

*चणीङ्ग m. = चणाङ्ग.

चणेश्वरी f. N. pr. der Gattin des Kaṇin Hem. Par. 8,194.

*चण्ड्, चण्डते und चण्डयते (कोपे).

चण्ड 1) Adj. (f. या Varâh. Bṛh. S. 68,92 und ई) a) *heftig, ungestüm, grimmig, grausig; zornig, erzürnt* (चण्डि Voc. 251,21. 252,31). चण्डम् Adv.

— *b*) **bei dem die Vorhaut fehlt, beschnitten.* — 2) m. *a*) *ein best. mythisches Wesen* Agni-P. 42,20. चैण्डस्य नार्य्य: heissen Unholdinnen. Insbes. α) *eine Form Çiva's oder Bhairava's.* — β) Bein. Skanda's. — γ) *ein best. Krankheitsdämon* Hariv. 9363. — *b*) N. pr. α) eines Daitja. — β) *eines Dieners des Jama und des Çiva. — γ) einer der sieben Wolken bei der Sintfluth. — *c*) **Tamarindenbaum.* — 3) f. चण्डा *a*) Bein. der Durgâ. — *b*) N. pr. α) einer der 8 Nâjikâ der Durgâ. — β) *einer Göttin im Dienste des 12ten Arhant's der Gaina in der gegenwärtigen Avasarpiṇî. — γ) *eines Flusses. — *c*) *eine best. Pflanze.* Nach den Lexicographen *Andropogon aciculatus*, *Mucuna pruriens* (Râǵân. 3,38), *Salvinia cucullata*, *weisses* Dûrvâ-*Gras* und = लिङ्गिनी Râǵân. 3,34. — 4) f. चण्डी *a*) Bein. der Durgâ. — *b*) N. pr. α) eines Wesens im Gefolge der Durgâ. — β) der Gemahlin Uddâlaka's. — *c*) abgekürzt so v. a. चण्डीमाहात्म्य. — *d*) *ein best. Metrum.* — 5) *n. Nom. abstr. zu 1) *a*).

चण्डकर् m. *die Sonne.*

चण्डकराय् °पते *wie die Sonne erscheinen* Spr. 2246.

चण्डकर्मन् m. N. pr. eines Rakshas.

चण्डकापालिक m. N. pr. eines Lehrers.

चण्डकिरण m. *die Sonne* Vikramâṅkâk. 11,7.

चण्डकेतु m. N. pr. eines Mannes.

*चण्डकोलाहला f. *ein best. musikalisches Instrument.*

चण्डकौशिक 1) m. N. pr. eines Sohnes des Kakshivant. — 2) n. Titel eines Dramas Kâṇvar. 3,8.

चण्डगिरिक m. N. pr. eines Mannes.

चण्डग्राहवत् Adj. *grausige Krokodile bergend* MBh. 1,177,8.

चण्डघण्टा f. Bein. der Durgâ.

चण्डघोष m. N. pr. eines Mannes.

*चण्डचुक्रा f. *Tamarinde* Nigh. Pr.

चण्डता f. *Leidenschaftlichkeit, das Erzürntsein.*

चण्डताल m. *ein best. Tact* S. S. S. 213.

चण्डतुण्डक m. N. pr. eines Sohnes des Garuḍa.

चण्डत्व n. *Heftigkeit, Leidenschaftlichkeit.*

चण्डदीधिति m. *die Sonne.*

चण्डधामन् m. dass. Prasannar. 80,1.

चण्डनायिका f. 1) N. pr. einer der 8 Nâjikâ der Durgâ. — 2) *Bein. der Durgâ.

चण्डपोत und °क m. N. pr. eines Elephanten Daçak. 43,8.

चण्डप्रद्योत m. N. pr. eines Fürsten Halâyud. in der Einl. zu Vâsav. 5.

चण्डप्रभ m. N. pr. eines Mannes.

चण्डबल m. N. pr. eines Affen.

चण्डभानु m. N. pr. eines Mannes.

चण्डभार्गव m. desgl.

चण्डभुजंग m. desgl.

चण्डमरीचि m. *die Sonne* Prasannar. 156,9.

चण्डमहारोषणतन्त्र n. Titel eines buddh. Werkes.

चण्डमहासेन m. N. pr. eines Fürsten Vidjâd. 32,16.

चण्डमाहात्म्य Titel eines Werkes. °वैदिक desgl.

*चण्डमुण्डा f. *eine Form der Durgâ.*

*चण्डमृग m. *ein wildes Thier* (von einem Menschen gesagt).

चण्डरव m. N. pr. eines Schakals.

चण्डरश्मि m. *die Sonne* Hâs. 49.

*चण्डरुद्रिका f. *eine best. Zauberkunst.*

चण्डरूपा f. N. pr. einer Göttin.

चण्डरोचिस् m. *die Sonne.*

चण्डवती f. 1) N. pr. einer der 8 Nâjikâ der Durgâ. — 2) *Bein. der Durgâ.

चण्डवर्मन् m. N. pr. eines Fürsten.

चण्डविक्रम 1) Adj. *einen ungestümen Muth habend.* — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

चण्डवीर् m. N. pr. einer buddh. Gottheit.

चण्डवृत्ति Adj. *widerspänstig* Vidjâd. 97,18.

चण्डवृष्टिप्रपात (richtiger) und °प्रपात (müsste n. sein) m. *ein best. Metrum.*

चण्डवेग 1) Adj. *mit Ungestüm eilend.* — 2) m. *a*) *ein best. Metrum.* — *b*) N. pr. eines Fürsten der Gandharva 1) *a*). — 3) f. आ N. pr. eines Flusses. °संगमतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

चण्डशक्ति m. N. pr. eines Daitja.

चण्डशील Adj. *jähzornig* Daçak. 42,8.

चण्डसिंह m. N. pr. eines Fürsten.

चण्डांशु m. *die Sonne* Spr. 7751.

चण्डात m. *Nerium odorum* Bhâvapr. 1,202.

चैण्डातक n. *ein kurzer Unterrock.*

चण्डादित्यतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

चण्डाल 1) m. *ein Mann der verachtetsten Schichte der menschlichen Gesellschaft.* Im System *der Sohn eines* Çûdra *und einer* Brâhmaṇî. Am Ende eines Comp. so v. a. *ein Taugenichts* von Kâd. 158, 1. f. आ und ई. — 2) *f. ई *eine best. Pflanze* Râǵân. 3,34.

*चण्डालकन्द m. *ein best. Knollengewächs* Râǵân. 7,108.

चण्डालता f. und °त्व n. N. abstr. von चण्डाल 1).

*चण्डालवल्लकी f. *die Laute der Kaṇḍâla.*

*चण्डालिका f. 1) dass. — 2) *eine best. Pflanze.* — 3) Bein. der Durgâ.

चण्डालिकाबन्धम् Absol.

चण्डाशोक m. N. pr. eines Fürsten Haravijâ. 181,4.

*चण्डि f. = चण्ड 4) *a*).

*चण्डिक Adj. *beschnitten* Gal. Vgl. चण्ड 1) *b*).

चण्डिकघण्ट Adj. Beiw. Çiva's.

चण्डिका f. 1) Bein. der Durgâ. — 2) *ein Tempel der* Durgâ Kâd. 256,20. — 3) = देवीमाहात्म्य. — 4) N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15,241. — 5) **Linum usitatissimum.*

चण्डिकागृह n. *ein Tempel der* Durgâ Kâd. 71,12.

चण्डिकामहानवमी f. *ein best. neunter Tag.*

चण्डिकामाहात्म्य n. = देवीमाहात्म्य.

चण्डिकार्चनक्रम m. und °घनचन्द्रिका f. Titel zweier Werke.

चण्डिकालय m. *ein Tempel der* Durgâ Ind. St. 15,309.

चण्डिकाशतक n. Titel eines Werkes Ind. St. 14,339.

चण्डिदास m. = चण्डीदास.

चण्डिमन् m. Nom. abstr. zu चण्ड 1) *a*) Bâlar. 53,11.

*चण्डिल 1) m. *a*) Bein. Rudra's. — *b*) *Barbier.* — *c*) *Chenopodium.* — 2) f. आ N. pr. eines Flusses.

1. चण्डी f. s. u. चण्ड.

2. चण्डी Adv. mit कर् *in Zorn versetzen.*

चण्डीकुचपञ्चशती f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 126.

*चण्डीकुसुम m. *rother Oleander* Râǵân. 10,14.

चण्डीगृह n. *ein Tempel der* Durgâ.

चण्डीचरित n. Titel eines Schauspiels Hall in der Einl. zu Daçak. 30.

चण्डीडामर m. Titel eines Werkes.

चण्डीदास m. N. pr. eines Scholiasten.

चण्डीदेवीशर्मन् m. desgl.

चण्डीपाठ m. = देवीमाहात्म्य.

चण्डीपुराण n. Titel eines Purâṇa.

चण्डीमाहात्म्य n. = देवीमाहात्म्य.

चण्डीरहस्य n. Titel eines Werkes.

चण्डीविधान n. und °विधि m. Titel zweier Werke.

चण्डीविलास m. Titel eines Schauspiels Hall in der Einl. zu Daçak. 30.

चण्डीश m. Bein. Çiva's Naish. 8,33. Bilar. 82,3.

चण्डीशतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

चण्डीशपुराण n. Titel eines Purâṇa.

चण्डीश्वर m. 1) Bein. Çiva's Megh. 33. — 2) N. pr. eines Autors.

चण्डीसपर्याक्रम m. Titel eines Werkes.

चण्डीस्तोत्र n. Titel *eines Lobgesanges auf die* Durgâ.

*चण्डु m. 1) *Ratte.* — 2) *Simia erythraea.*

चण्डेश Name eines Liṅga.

चण्डेश्वर 1) m. *a*) Bein. Çiva's. — *b*) N. pr. verschiedener Autoren. Auch °राय. — 2) n. N. pr.

eines Tirtha.

चण्डेश्वरप्रश्नविद्या f. Titel eines Werkes.

चण्डेश्वररस m. *ein med. Präparat aus Quecksilber, Arsenik u. s. w.* Mat. med. 40. 44.

चण्डेशमूलपाणि m. *eine Form Çiva's.*

चण्डेशा f. N. pr. einer der 8 Nâjikâ der Durgâ.

चत्, *चैंतति 1) *in Etwas stecken, sich verstecken.* Nur Partic. चैंतत् und चैंत्त (*चतित). — 2) *गतिकर्मन्. — 3) *Act. Med. पाचने. — Caus. चार्तयति und *ते *verscheuchen, vertreiben.* — Mit निस् Caus. Med. dass. — Mit प्र in प्रचता. °चेतुस् Pâṇ. 175,17 fehlerhaft für °चेतुस्. — Caus. Med. *verscheuchen, vertreiben.* — Mit वि Caus. Med. dass.

चैंतसर् und चतसैंर् f. Pl. f. zu चत्वर्.

चतसृका f. Pl. dass. Hemâdri 1,197,9.

चर्तिन् Adj. *sich verborgen haltend.*

चतु (!) Adj. *der vierte* Taitt. Âr. 1,8,4.

चतुःक°, चतुःख°, चतुःय° und चतुष्क° s. u. चतुष्क° u. s. w.

चतुर् s. चत्वर्.

1. चतुर 1) Adj. (f. या) *a) schnell, rasch.* °म् Adv. — *b) geschickt, gewandt, verschmitzt.* — *c) lieblich, reizend.* — *d) *sichtbar.* — 2) m. *a) *Cyprinus Rohita* Gal. — *b) *ein rundes Kissen.* — *c) eine best. Stellung der Hand.* — 3) *n. *a) Geschicklichkeit. Gewandtheit.* — *b) Elephantenstall.*

2. चतुर् am Ende einiger Compp. = चत्वर्.

चतुरंशवत् Adj. *aus vier Theilen bestehend.*

चतुरक 1) Adj. (f. °रिका) *geschickt, gewandt.* — 2) m. N. pr. eines Schakals. — 3) f. °रिका ein Frauenname. — Vgl. चतुरिका.

चतुरक्रम m. *ein best. Tact.*

चतुरक्ष Adj. (f. ई) *vieräugig.*

चैंतुरक्षर 1) Adj. *vierstibig.* — 2) n. *ein Complex von vier Silben.*

चतुरक्षरशस् Adv. *immer zu vier Silben.*

*चतुरग्निवत् Adj. *vier Feuer habend.*

चैंतुरङ्ग 1) Adj. *viergliederig.* बल n. *ein aus Fussvolk, Reiterei, Elephanten und Wagen bestehendes Heer, ein vollständiges H.* — 2) m. *a) *Cucumis utilissimus.* — *b)* N. pr. eines Sohnes des Roma- oder Lomapâda. — 3) f. या *ein viergliedriges Heer.* — 4) n. *a)* dass. — *b) Schachspiel, insbes. eine Art Vierschach.*

चतुरङ्गबलाधिपत्य n. *der Oberbefehl über eine Armee* Spr. 1440.

*चतुरङ्गबलाध्यक्ष m. *der Oberbefehlshaber einer Armee.*

चतुरङ्गविनोद m. Titel eines Werkes.

चतुरङ्गिन् Adj. *viergliederig,* = चतुरङ्ग 1).

चतुरङ्गुल 1) n. *a) die vier Finger der Hand* (ohne Daumen). — *b) vier Fingerbreiten, — Zoll.* — 2) m. *Cathartocarpus Fistula* Râǵân. 9,44. Kâraka 7,8.

चतुरणुक n. *ein Aggregat von vier Atomen* Çâṅk. zu Bâdar. 2,2,11.

चतुरता f. und चतुरत्व n. *Geschicklichkeit, Gewandtheit, Verschmitztheit.*

चतुरध्यापिक n., °का f. und चतुरध्यायी f. *ein aus vier Adhjâja bestehendes Werk.*

चैंतुरनीक Adj. *viergesichtig.*

चतुरनुगान n. Name eines Sâman.

चतुरन्त 1) Adj. (f. या) *von allen vier Seiten* (vom Meere) *begrenzt* Hemâdri 1,693,13. — 2) f. या *die Erde.*

चतुरन्तर n. Titel eines Werkes.

चतुरन्तेश m. *Fürst, König.*

चतुरम्ल n. *die vier sauren Sachen, d. i.* चुक्रवेतस, वृक्षाम्ल, वरुणाम्बीर und निम्बक.

चतुरवर्त्त Adj. *viergetheilt,* n. *der Vierschnitt* (des zu opfernden Gegenstandes).

चतुरवत्तिन् Adj. *einer der den Brauch hat das Havis in vier Abtheilungen zu opfern.*

चतुरशीत Adj. *der 84ste.*

चतुरशीति f. *vierundachtzig.*

चतुरशीतितम Adj. *der 84ste.*

चतुरशीतिपादाध्याय m. Titel eines Werkes.

चतुरस्र 1) Adj. (f. या) *a) viereckig* Râm. 6,10. Hemâdri 1,131,24. 301,14. — *b) regelmässig, harmonisch.* °शोभिन् Adj. Vimâna 5,2,60. — 2) m. *a) Viereck.* — *b) das vierte und achte astrol. Haus.* — *c)* Pl. Bez. *verschiedener* Ketu. — *d) ein best. Tact* S. S. S. 208. — *e) eine best. Stellung der Hände beim Tanz.* — 3) n. *eine best. Stellung beim Tanze* S. S. S. 240. Vîra. S. 1.

चतुरश्रक 1) Adj. (f. या) *viereckig, ein Viereck bildend* Hemâdri 1,126,9. 344,14. Âgni-P. 43,27. — 2) m. *eine best. Stellung.*

चतुरश्रता f. *Harmonie, Einklang* Spr. 6857.

चैंतुरश्रि Adj. *viereckig.*

चतुरश्री Adv. mit कर् *viereckig machen* Hemâdri 1,131,22. 173,7. Âgni-P. 20,2. 42,1. Comm. zu Kâṭh. Ça. 5,3,33.

चतुरह m. 1) *ein Zeitraum von vier Tagen.* — 2) *eine viertägige* Soma-*Feier* Vaitân.

चतुरात्मन् Adj. *vier Personen darstellend, mit vier Gesichtern versehen, viergestaltig* Ind. St. 9, 125 u. s. w.

चतुराध्यापिक n., °का f. und चतुराध्यायी f. fehlerhaft für चतुरध्या°.

चतुरानन Adj. *viergesichtig,* m. Bein. Brahman's 167,33.

चतुराश्रमिन् Adj. *die vier Lebensstadien durchmachend* MBh. 7,78,27.

चतुराश्रम्य MBh. 12,2128 fehlerhaft für चा°.

चतुरिका f. *ein viereckiger zum Empfang von Gästen besonders hergerichteter Platz* Pârâç. Vgl. चतुष्क 4) c). Das Adj. s. u. चतुरक.

चतुरिन्द्रिय Adj. *vier Sinne habend* H. 21.

चतुरिमन् m. *Geschicklichkeit, Gewandtheit* Prasannar. 33,19.

चतुरुत्तर Adj. *um vier zunehmend.*

चतुरुत्तरस्तोम m. गौतमस्य — *ein best.* Ekâha Ind. St. 10,110.

चतुरुष्ट्र n. *die vier Dinge vom Kamel.*

चतुरूधी Adj. f. *vierreihig* Kâṭh. 30,4.

*चतुरूर्ध्वपद् (stark °पाद्) m. *das fabelhafte Thier* Çarabha Gal.

चतुरूषण n. *die vier brennenden Gewürze: schwarzer —, langer Pfeffer, trockener Ingwer und die Wurzel vom langen Pfeffer* Madanav. 34,339. Bhâvapr. 1,164.

चतुरैंर्ण 1) Adj. *4 Rk besitzend, so v. a. den darin besprochenen Lohn empfangend* Sâṃkhjâjan. 46, 4. — 2) n. *ein aus vier Versen bestehendes Lied* AV. 19,23,1.

चतुर्गण m. *eine aus vier Gliedern bestehende Gruppe* Verz. d. Oxf. H. 175,a,14. 16.

चतुर्गति 1) Adj. *vier Gangarten habend* R. ed. Bomb. 5,35,19. — 2) *m. *Schildkröte.*

चतुर्गन्ध Adj. *an vier Stellen wohlriechend* R. 5, 32,12. चतुर्व्यङ्ग v. l.

चतुर्गव n. *ein mit vier Rindern bespannter Wagen.*

चैंतुर्गुण Adj. (f. या) *vierfach* 150,20.

चतुर्गृहीत Adj. *viermal geschöpft,* n. *das viermalige Schöpfen.*

चतुर्ग्राम N. pr. eines Landes.

*चतुर्ज्ञात (Madanav. 42,31) und °क n. = चा°.

चतुर्णवत Adj. 1) *der 94ste.* — 2) *von 94 begleitet.*

चतुर्थ 1) Adj. (f. ई) *der vierte.* चतुर्थम् Adv. *das vierte Mal* 38,9. Çâṅkh. Ghṛ. 1,14. — 2) m. *a) der vierte Laut in den fünftheiligen Lautgruppen, die tönende Aspirata.* — *b) *ein Çûdra* Râǵân. 18,12. — 3) f. ई *a) der vierte Tag in einem Halbmonat.* — *b) der vierte Hochzeitstag.* — *c) ein Backstein von einer viertel Manneslänge* Çulbas. 3,36. — 4) n. *der vierte Theil* Gaut. 10,38.

चतुर्थक 1) Adj. *a) der vierte.* — *b) den vierten Tag wiederkehrend* (Fieber) Kâraka 6,3. — 2) m. *ein best. Tact* S. S. S. 207. — 3) f. °र्थिका *ein*

best. Gewicht, = 4 Karsha.

1. चतुर्थकाल m. *die vierte Essenszeit.* Acc. und Loc. (Âpast.) so v. a. *am Abend des zweiten Tages.*

2. चतुर्थकाल Adj. = चतुर्थकालिक Âpast.

चतुर्थकालिक Adj. *der drei Mahlzeiten vorübergehen lässt und erst die vierte einnimmt.*

चतुर्थफल n. *the second inequality or equation of a planet.*

चतुर्थभक्तक्षपण n. *eine Kasteiung, bei der man erst die vierte Mahlzeit einnimmt.*

चतुर्थभाज् Adj. *den vierten Theil als Abgabe empfangend.*

चतुर्थमन्द्रातिस्वार्य Adj. Bez. *einer best. Betonung im* SV. Saṃhitopan. 22,3.

चतुर्थस्वर 1) Adj. *den vierten Ton habend* Saṃhitopan. 22,2. — 2) m. Name eines Sâman.

1. चतुर्थांश m. *Viertel.*

2. चतुर्थांश Adj. *ein Viertel erhaltend.*

चतुर्थांशिन् Adj. dass. Gaut.

चतुर्थि (metrisch) f. = चतुर्थ 3) *a)* Varâh. Jogay. 5,3.

चतुर्थीकर्मन् n. *die Ceremonie des vierten Hochzeitstages.*

चतुर्थीदाततम Adj. Bez. *einer best. Betonung im* SV. Saṃhitopan. 27,3.

चैतुर्दंष्ट्र 1) Adj. *vier Spitzzähne habend* R. 5,32, 11. — 2) m. *a)* **Raubthier* Gal. — *b)* *Bein. Vishṇu's. — *c)* N. pr. α) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — β) eines Dânava.

चतुर्दंस m. 1) *Bein. von Indra's Elephanten Airâvata. — 2) N. pr. eines Elephanten.

*चतुर्दल m. *Marsilea quadrifolia* Nigh. Pr.

चतुर्दश 1) Adj. (f. ई) *a) der vierzehnte.* — *b) aus 14 bestehend.* — 2) f. ई *der 14te Tag in einem Halbmonat.*

चतुर्दशक Adj. *der vierzehnte.*

चतुर्दशगुण Adj. *14 Vorzüge besitzend;* vgl. Comm. zu R. ed. Bomb. 4,54,2 und MBh. 2,5,31.

चतुर्दशगुणनामन् n. Pl. Titel eines Werkes.

चतुर्दशगुणस्थान n. desgl.

चतुर्दशधा Adv. *vierzehnfach.*

चैतुर्दशिन् und चतुर्दशिन् Adj. *vierzehn.*

चतुर्दशम Adj. *der vierzehnte.*

चतुर्दशमतविवेक m. Titel eines Werkes.

चतुर्दशरात्र m. *eine 14tägige* Sôma-*Feier* Ind. St. 10,78.

चतुर्दशर्च n. *ein aus 14 Versen bestehendes Lied* AV. 19,23,14.

चतुर्दशविध Adj. *vierzehnfach.*

चतुर्दशसमर्द्ध Adj. *dessen 14 paarige Körpertheile symmetrisch sind* R. ed. Bomb. 5,35,19.

चतुर्दशस्वप्नविचार m. Titel eines Werkes.

चतुर्दशात्र Adj. *vierzehnstöckig.*

*चतुर्दशिक *ein Festmahl am 14ten Tage eines Halbmonats.*

चतुर्दशीशान्ति f. Titel eines Werkes.

चतुर्दारिका f. Name des 9ten Lambaka im Kathâs.

चतुर्दिक्कम् und चतुर्दिशम् Adv. *nach allen vier Weltgegenden.*

चतुर्देव Adj. v. l. für चा° bei Nilak. zu Hariv. 2,58,17.

चतुर्दोल m. n. *eine königliche Sänfte.*

चतुर्दोस् Adj. *vierarmig* Naish. 7,63.

चतुर्द्वार Adj. (f. या) *vier Thüren habend* Pârâd.

चतुर्द्वीपचक्रवर्तिन् m. *Beherrscher aller 4 Dvîpa.*

चतुर्धर m. N. pr. eines Geschlechts.

चतुर्धा Adv. *in vier Theile, — Theilen, vierfach.* Mit कर् *in v. Th. theilen* Comm. zu Nâṭjaś. 18,2,8. °करण n. ebend. चतुर्धाविरूढ Adj. *vierfach getheilt.*

चतुर्धातु Adj. *viertheilig* S. S. S. 120.

*चतुर्धारिन् m. *Cissus quadrangularis* Nigh. Pr.

चतुर्नवत Adj. *der 94ste.*

चतुर्नवति f. *vierundneunzig.*

चतुर्नवतितम Adj. *der 94ste.*

चतुर्नेतर् Nom. ag. *die vier Ziele des Menschen herbeiführend* (nach Nilak.) Hariv. 2,121,16.

चतुर्बाहु Adj. *vierarmig.*

चैतुर्बिल Adj. *vier Oeffnungen habend* AV. 18, 4,30.

चतुर्बीज n. *der Same von* कालशाकी, चन्द्रशूर, मेथिका *und* यवानिका.

चतुर्भद्र 1) Adj. *viermal gesegnet, — Glück verheissend* Hemâdri 1,169,9 (12 anders erklärt). °तर् *viermal glücklicher als* (Instr.). — 2) n. *vier schöne Dinge, — Erscheinungen.*

चतुर्भद्रिका f. *ein best. med. Präparat gegen Fieber* Bhâvapr. 3,61.

1. चतुर्भाग m. *Viertel.* बले चतुर्भागम् MBh. 4,1628 fehlerhaft für बलच°.

2. चतुर्भाग Adj. (f. या) *den vierten Theil von Etwas* (Gen.) *bildend* Hemâdri 1,721,19.

चतुर्भागीया f. *ein Backstein von einer viertel Mannslänge* Çulbas. 3,29.

1. चतुर्भुज im Comp. *vier Arme.*

2. चतुर्भुज 1) Adj. (f. या) *a) vierarmig.* — *b) vierseitig.* — 2) m. *a)* Bein. α) Vishṇu's oder Kṛshṇa's. — β) *Gaṇeça's Gal. — *b) Viereck.* — *c)* N. pr. α) eines Dânava. — β) eines Autors. Auch °मिश्र und भीमन्मिश्र°.

चैतुर्भौष्ट Adj. *vierzackig, viereckig.*

*चतुर्महाराजकायिक (*zur Gruppe der vier grossen Könige gehörig*) m. Pl. *eine best. Klasse von Göttern* (buddh.).

चतुर्महाराजिक 1) Adj. Beiw. Vishṇu's Viṣṇus. 98,41. — 2) m. Pl. = चतुर्महाराजकायिक.

चतुर्मासी f. *ein Zeitraum von vier Monaten.*

चतुर्मास्य n. = चातुर्मास्य.

1. चतुर्मुख° *vier Antlitze.*

2. चतुर्मुख 1) Adj. *a) vierantlitzig.* Nom. abstr. °त्व n. — *b) vierspitzig* (Pfeil). — 2) m. *a)* Bein. α) Brahman's. — β) Vishṇu's. — γ) Çiva's. — *b)* N. pr. eines Dânava. — *c) ein best. Tact* S. S. S. 165. 212. 233.

चतुर्मुखरस m. *eine best. Mixtur.*

चतुर्मुष्टिक n. Pl. *vier Handvoll* Ind. St. 13,284.

चतुर्मुहूर्तम् Acc. *vier* Muhûrta *lang* Gaut.

चतुर्मूर्ति 1) Adj. *vier Erscheinungsformen habend, vierantlitzig.* Nom. abstr. °त्व n. MBh. 13,141,4. — 2) m. Bein. *a)* Brahman's. — *b)* Vishṇu's. — *c)* Skanda's.

तुर्मेध Adj. *der die vier Opfer dargebracht hat oder der die für den* Açva-, Puruṣha-, Sarva- *und* Pitṛi-medha *erforderlichen* Mantra *kennt* Âpast.

*चतुर्य्, °र्यति *Viere wünschen.*

चतुर्यम n. *Viertönigkeit* TS. Prât.

1. चतुर्युग n. *die vier Weltalter.*

2. चैतुर्युग Adj. (f. या) 1) *vierspännig.* — 2) *die vier Weltalter in sich schliessend.*

चतुर्युज् Adj. *zu Vieren angespannt* RV. 8,6,48. *vierspännig.*

चतुर्लेख Adj. *vier Linien* (an der Stirn) *habend* R. 5,32,13.

चतुर्वक्त्र 1) Adj. *vierantlitzig.* — 2) m. *a)* *Bein. Brahman's. — *b)* N. pr. α) eines Dânava Hariv. 3,47,6. — β) eines Wesens im Gefolge der Durgâ.

चैतुर्वग्य Adj. *vierfach.*

चतुर्वर्ग m. *ein Complex von Vieren* 140,12. °चिन्तामणि m. Titel eines Werkes.

चतुर्वर्णमय Adj. *aus den vier Kasten bestehend.*

चतुर्वर्षशतायुस् Adj. *ein Alter von 400 Jahren erreichend* M. 1,83.

*चतुर्वर्षिका f. *eine vierjährige Kuh.*

चतुर्वाहिन् m. *ein vierspänniger Wagen.*

चतुर्विंश 1) Adj. (f. ई) *a) der 24ste.* — *b) von 24 begleitet, um 24 vermehrt,* + 24. — *c) aus 24 bestehend.* — 2) m. *ein 24 theiliger* Stoma. — 3) n. mit und ohne अहन् *ein best.* Ekâha, *der zweite Tag des* Gavâmajana.

चतुर्विंशक Adj. *aus 24 bestehend.*

चतुर्विंशत् f. *vierundzwanzig.* °शत्क्रत्व n. *24* Ind. St. 9,466.

चैतुर्विंशति f. Sg. und Pl. (selten) und n. Sg. (Bhâg. P.) dass. °मान n. Taitt.-Br. 18,3,2. Ind. Str. 1,100.

चतुर्विंशतिक Adj. *aus 24 bestehend.*

चतुर्विंशतितम Adj. *der 24te.*

चतुर्विंशतितीर्थंकरपूजा f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 379.

चतुर्विंशतिदण्डकस्तव m. desgl.

चतुर्विंशतिधा Adv. *24fach* Hemâdri 1,134,11.

चतुर्विंशतिपुराण n. Titel eines Werkes.

चतुर्विंशतिम (?) Adj. *der 24ste* Hemâdri 1,134,12.

चतुर्विंशतिमत n. Titel eines Werkes.

चतुर्विंशतिस्मृति f. desgl.

चतुर्विंशत्यवतारचरित्र n. desgl.

चतुर्विंशत्यह m. Sg. *24 Tage* Gaut.

चतुर्विंशस्तोम Adj. *mit einem 24 theiligen* Stoma *verbunden.*

चतुर्विंशातर् Adj. (f. या) *24 silbig.*

चतुर्विंशिक Adj. *die Länge von 24 habend* Çulbas. 1,49.

चतुर्विद्य Adj. *die vier* Veda *kennend* MBh. 3, 85,85. चा° v. l.

चैतुर्विध Adj. *vierfältig, vierfach.* चतुर्विधम् Adv. *auf vierfache Weise*

चतुर्विधसंशयोच्छेद m. Titel eines Werkes.

चतुर्विधाहारमय Adj. *aus viererlei Speisen gebildet* Garbhop. 11.

चतुर्विभक्त Adj. *vierfach getheilt* Hariv. 12883.

चैतुर्वीरि 1) Adj. als Bez. einer Salbe (घाञ्जन). — 2) m. *eine best. viertägige* Soma-*Feier* Vaitân.

चतुर्वृष Adj. *vier Stiere habend.*

1. चतुर्वेद m. Pl. *die vier* Veda.

2. चतुर्वेद 1) Adj. *a) die 4* Veda *in sich enthaltend.* — *b) mit den 4* Veda *vertraut* Spr. 2230. — 2) m. Pl. *eine best. Klasse von Manen.*

चतुर्वेदिन् Adj. *mit den 4* Veda *vertraut* 302,11 (im Prâkrit).

चतुर्व्यङ्ग Adj. R. ed. Bomb. 5,35,18 nach dem Comm. = चतुर्व्यस्त्र. Könnte auch bedeuten *vier Flecken habend.*

चतुर्व्यापिन् Adj. *vier Personen betreffend* Nir. 1,9. 14.

चतुर्व्यूह Adj. 1) *vierfach erscheinend,* von Vishṇu und Çiva. — 2) *vier Abschnitte —, vier Kapitel enthaltend.*

चतुर्व्यूहवादिन् m. *ein Anhänger der* Vaishṇava-*Lehre* Govindân. zu Çiç. 20 Bîhar. 2,2,42.

चैतुर्व्यस्त्र 1) Adj. *vier Kinnbacken habend.* — 2) m. N. pr. eines Dânava.

*चतुर्व्हायण Adj. (f. ई) *vierjährig* (von lebenden Wesen). f. ई *eine vierjährige Kuh.*

*चतुर्व्हायन Adj. (f. या) *vier Jahre alt* (von Unbelebtem).

चतुर्व्हित Adj. *Vieren ersprosslich* Nir. 1,9. 13.

चैतुर्व्हातर् m. 1) Sg. und Pl. *eine best. Litanei* und *das damit verbundene Neumonds- und Vollmondsopfer* Ind. St. 10,139. Maitr. S. 1,9,7. — 2) Bein. Kṛshṇa's Hariv. 10404.

चतुर्व्हातर्त्व n. Nom. abstr. zu चतुर्व्हातर् 1) Maitr. S. 1,9,7.

चतुर्व्हात्र 1) Adj. als Beiw. Vishṇu's. — 2) m. N. pr. eines Mannes VP.² 4,141. — Auch fehlerhaft für चा°.

चतुर्व्हात्रक fehlerhaft für चा°.

चतुर्ह्रस्व Adj. *bei dem vier Körpertheile kurz sind.*

*चतुल = स्थापयितर्.

चतुश्चक्र n. *ein best. mystischer Kreis.*

चतुश्चत्वारिंश 1) Adj. (f. ई) *a) der 44ste.* — *b) von 44 begleitet, = 44.* — *c) 44 enthaltend.* — 2) m. *ein 44theiliger* Stoma.

चैतुश्चत्वारिंशत् f. *vierundvierzig.*

चतुश्चत्वारिंशिन् Adj. *44theilig* Maitr. S. 2,8,7.

चतुश्चरण Adj. 1) *vierfüssig;* m. *ein vierfüssiges Thier* Vaitân. Brâhm. 21 (19),6. — 2) *aus vier Vierteln —, — Abtheilungen bestehend* Sârvad. 81,1.

चतुश्चलित n. *ein best. Spiel* Ind. St. 15,419.

चतुश्चित्य Adj. *auf vier Schichten ruhend* MBh. 14,88,32.

चैतुःशत 1) n. *a) Hundertundvier. — b) vierhundert.* — 2) Adj. (f. या) *vierhundert* Kaushî. Up. 4,4,5. — 3) f. ई Titel eines Werkes.

चतुःशततम Adj. *der 104te.*

चैतुःशफ Adj. *vierhufig.*

चतुःशमी Adj. f. *vier* Çamjâ *lang* Kauç. 137.

चैतुःशराव Adj. *von vier* Çarâva *(ein best. Kornmaass)* Maitr. S. 1,4,13. 6,11. Vaitân.

*चतुःशाख n. *Leib, Körper.*

चतुःशाल 1) Adj. *vier Hallen oder Stuben enthaltend.* — 2) m. (Mahâv. 46,2) *ein vierhalliges Gebäude.*

चतुःशालक n. und °शालिका f. (Pâṇ. Gaṇ.) = चतुःशाल 2).

चतुःशिख m. N. pr. eines Autors.

चैतुःशिखण्ड Adj. (f. या) *vier Haarstränge habend.*

चतुःशिल n. *ein Haufe von vier Steinen* Kauç. 36.

चैतुःशृङ्ग 1) Adj. *vierhörnig.* — 2) m. N. pr. eines Berges.

चतुःसप्ति Adj. *vier Intervalle habend* S.S.S. 26.

चैतुःसौत्र Adj. (f. या) *vierohrig.*

चतुष्क 1) Adj. *a) aus vier bestehend* Çulbas. 1, 49. — *b) um vier vermehrt.* शत n. *104* d. i. *4 Procent* Bîhar. 104. — 2) m. N. pr. eines Mannes. — 3) *f. ई *a) ein viereckiger Teich.* — *b) ein Bettvorhang zum Schutz gegen Mücken.* — *c)* = 4) *a).* — 4) n. *a) Vierzahl, Verein von Vieren.* — *b) eine Art Halle.* — *c) ein viereckiger zum Empfang von Gästen besonders hergerichteter Platz* Prasannar. 30,9. Pâraç. Am Ende eines adj. Comp. f. या Pâṇ. Gaṇ. ed. Bomb. 4,4,3. — *d)* **Kreuzweg.* — *e)* **ein Perlenschmuck aus vier Schnüren.* — *f)* angeblich = घंसपोः कोष्ठागारालम्.

चैतुष्कपर्द Adj. (f. या) *vier Flechten habend.*

चतुष्कर्ण 1) Adj. *wobei nur vier Ohren theilnehmen.* Nom. abstr. °र्णा f. Instr. *so v. a. unter vier Augen.* — 2) f. ई N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

चतुष्कल Adj. R. ed. Bomb. 5,35,18 nach dem Comm. = चतसृणां कलानां चतुर्वेदप्राप्तिसूचकाङ्गुष्ठमूलरेखा यस्य सः. v. l. चतुष्कक्ष.

चतुष्कवेश्मन् n. = चतुष्क 4) *b)* Vikramâṅkâ. 15,13.

चतुष्कारिन् Adj. *vier Dinge bewirkend* Nir. 1,9.13.

चतुष्किका f. 1) *Vierzahl.* — 2) *eine auf vier Pfeilern ruhende Halle* Râgat. 8,23. Vishn. 10,6. im Prâkrit Bâlar. 131,16. 132,1.

°चतुष्किन् Adj. *eine Vierzahl von — habend.*

चतुष्किष्कु Adj. *vier Ellen lang* R. ed. Bomb. 5,35,18.

चतुष्कृष्ण Adj. *vier schwarze Körpertheile habend* R. 5,32,12.

चतुष्कोण 1) Adj. *viereckig* Hemâdri 1,621,13. — 2) m. n. *Viereck* Hemâdri 1,790,11.

चतुष्क्रम m. *ein viergliedriger* Krama 11) ṚV. Prât. 11,10.

चतुष्खण्ड Adj. (f. या) *aus vier Theilen bestehend* Comm. zu Kâtjâr. S. 219.

चैतुष्टय 1) Adj. (f. ई) *viererlei, aus Vieren bestehend, vier* (Bhâg. P.). — 2) n. *a) Vierzahl, ein Verein von Vieren.* Am Ende eines adj. Comp. f. या Hemâdri 1,723,16. — *b) das erste, vierte, siebente und zehnte Zodiakalbild* Varâh. Jogaj. 4,43. — *c)* **eine best. aus vier Abtheilungen bestehende Sammlung von Sûtra.*

चतुष्टोम s. चतुःष्टोम.

चैतुष्पद Adj. (f. या) *mit vier Seitenpfosten versehen* AV. 9,3,21.

चतुष्पञ्च und °न् (Bhâg. P.) Adj. Pl. *vier oder fünf.*

चतुष्पञ्चाश Adj. *der 54ste.*

चतुष्पञ्चाशत् f. *vierundfünfzig.*

चतुष्पञ्चाशत्तम Adj. *der 54ste* MBh. ed. Bomb.

चतुष्पत्री f. *Marsilea quadrifolia* Bhâvapr. 4,77.

चतुष्पथ 1) m. n. *Kreuzweg.* — 2) *m. *ein Brahman.* — 3) n. *eine best. an einer Feuergrube vorgenommene Ceremonie.*

चतुष्पथनिकेता f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

चतुष्पथरता f. desgl.

चतुष्पद् und °पाद् (auch in schwachen Casus) 1) Adj. (f. °पदी) a) *vierfüssig;* m. *ein vierfüssiges Thier,* n. (Nom. °पाद्) *das Vierfüssige,* d. i. *Thier.* — b) f. °दी *vier Schritte gethan habend.* — c) *aus vier Gliedern bestehend, viertheilig, vierstollig.* — 2) f. चतुष्पदी *eine Art Composition* S. S. S. 164.

1. चतुष्पद् 1) am Anfange eines Comp. *vier Stollen.* — 2) n. Sg. und Pl. *vier Felder oder Fächer* Âçv. P. 40,16. 18.

2. चतुष्पद् 1) Adj. (f. या) a) *vierfüssig.* — b) *vierstollig.* — c) *aus vier Wörtern bestehend.* — d) *tetranomisch.* — 2) m. a) *ein vierfüssiges Thier.* — b) Bez. *bestimmter Zodiakalbilder.* — c) **quidam cocundi modus.* — 3) f. या *ein best. Metrum.* — 4) n. *ein best.* 2. करण 4) a).

चतुष्पदिका f. *ein best. Metrum.*

चतुष्पदी s. u. चतुष्पद्.

*चतुष्पर्णी f. *Oxalis pusilla* Râgân. 5,100.

चतुष्पर्याय Adj. *vier Wendungen habend* (ein Stoma) Vaitân.

चतुष्पर्व Adj. (f. या) *viergliederig* Âit. Âr. 38,15.

*चतुष्पाटी f. *Fluss.*

*चतुष्पाठी f. *eine Schule, in der die vier Veda studirt werden.*

*चतुष्पाणि Adj. *vierhändig;* m. Bein. Vishṇu's.

चतुष्पाद् s. u. चतुष्पद्.

चतुष्पाद् 1) Adj. a) *vierfüssig;* f. ई. — b) *viertheilig;* f. या Verz. d. Oxf. H. 56,*a*,3. — 2) m. *ein vierfüssiges Thier.* — 3) f. चतुष्पादी *ein Complex von 4 Füssen.*

चतुष्पादक Adj. (f. °दिका) *vierstollig* Kâraṇḍ. 40,5. 13.

चतुष्पादसमन्वय m. *das Zusammentreffen der vier Requisite der Heilkunde* Bhâvapr. 4,3.

चतुष्पादसिद्धि f. *vollständige Kenntniss der vier Requisite der Heilkunde* Kâraka 3,8.

*चतुष्पुण्ड्रा f. *Abelmoschus esculentus.*

*चतुष्फला f. *Uvaria lagopodioides.*

चतुःषष्ट Adj. 1) *der 64ste.* — 2) *von 64 begleitet,* + *64.*

चतुःषष्टि f. 1) *vierundsechzig.* — 2) *die 64 Künste.* — 3) **der Ṛgveda.*

चतुःषष्टिकलागम m. und °कलाशास्त्र n. *das über die 64 Künste handelnde Lehrbuch* Ind. St. 1,22. Weber, Lit. 293. fg.

चतुःषष्टितम Adj. *der 64ste.*

चतुःषष्ठ्यङ्ग Adj. *64theilig.* ज्योतिःशास्त्र n. Mânâm. 3,8 (8,5).

1. चतुःष्टोम् m. *ein viertheiliger* Stoma, *dessen einzelne Glieder je um vier Verse wachsen.*

2. चतुःष्टोम 1) Adj. *mit einem viertheiligen* Stoma *verbunden.* — 2) m. *ein solcher* Ekâha.

चतुस् Adv. *viermal.* Ungenau für *vier* Spr. 2183, v. l.

चतुस्ताल m. *ein best. Tact* S. S. S. 211.

चतुस्त्रिंश 1) Adj. (f. ई) a) *der 34ste.* — b) *von 34 begleitet,* + *34.* — c) *34 enthaltend.* — 2) m. *ein 34 theiliger* Stoma.

*चतुस्त्रिंशज्ज्ञातकाश m. *ein Buddha.*

चतुस्त्रिंशत् f. *vierunddreissig.* चतुस्त्रिंशदक्षर Adj. (f. या) *34 silbig.* चतुस्त्रिंशदात्रम् Acc. *34 Tage hindurch.*

चतुस्त्रिंशत्समित n. प्रजापतेश्च° Name eines Sâman Âçv. Bh.

चतुःसंस्थ Adj. *aus vier liturgischen Sätzen bestehend* Vaitân.

चतुःसन Adj. *die vier Söhne* Brahmaṇ's (Sanaka, Sanandana, Sanâtana und Sanatkumâra) *in sich enthaltend.*

चतुःसंधि Adj. *aus vier Theilen zusammengesetzt* Âit. Br. 1,28.

चतुःसप्तत Adj. *der 74ste.*

चतुःसप्तति f. *vierundsiebenzig.*

चतुःसप्ततितम Adj. *der 74ste.*

चतुःसप्तात्मन् Adj. *28gestaltig* Ind. St. 9,140.

चतुःसम 1) Adj. *dessen vier paarige Körpertheile* (Arme, Knie, Schenkel und Wangen Comm.) *symmetrisch sind.* — 2) n. *ein Gemisch von Sandelholz, Agallochum, Moschus und Saffran zu gleichen Theilen* Bhâvapr. 3,143. Auch *ein andres Gemisch.*

चतुःसमुद्र Adj. (f. ई) *vier Meere habend* ṚV. 10, 47,2. *von vier Meeren eingeschlossen* Bâlar. 301,2.

चतुःसहस्र n. *viertausend.*

चतुःसाधन Adj. *vier Verfahrungsarten habend* Nâr. 1,9. 13.

चतुःसाहस्रक Adj. (f. °सिका) *aus viertausend bestehend* Verz. d. Oxf. H. 56,*a*,4.

चतुःस्तना und चतुःस्तनी Adj. f. *vierzitzig, mit vier zitzenähnlichen Zapfen versehen* Maitr. S. 3,1,7.

चतुःस्तोत्र Adj. *aus vier* Stotra *bestehend* Kâṭy. Çr. 12,6,4.

चतुःस्थान Adj. *vier Grundlagen habend* Nâr. 1,9.

चतुःस्रक्ति 1) Adj. *vierkantig, viereckig.* — 2) f. = उत्तरवेदि Taitt. Âr. 4,11,4. 5,9,6.

चतूराजी f. *die vier Könige,* Bez. des ehrenvollen Ausgangs im Spiele Kâturaṅga, wobei ein König alle vier Throne in Besitz nimmt.

चतूरात्र *vier Tage.* °म् Acc. = *hindurch.* m. n. *eine best. viertägige Feier.*

चतूरूप Adj. *viergestaltig* Ind. St. 9,133.

*चत्तरात्र m. N. pr. eines Mannes. Vgl. चा°.

चत्र n. v. l. für चात्र.

चत्रुक in खच°.

*चत्य Part. fut. pass. von चत्.

चत्र n. = चत्र.

चत्वर् (schwach चतुर्) m. n. Pl. *vier.* Vgl. चतस्र्. Bisweilen ungenau auch mit einem Fem. verbunden.

चत्वर m. n. (adj. Comp. f. या) *ein viereckiger Platz, — Hof, Viertel in einer Stadt.*

चत्वरवासिनी f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

चत्वारिंश 1) Adj. (f. ई) a) *der 40ste.* — b) *von 40 begleitet,* + *40.* — c) *aus 40 bestehend.* — 2) m. *ein 40theiliger* Stoma.

चत्वारिंशत् f. *viersig.* °शत्पद Adj. (f. या), °शदक्षर Adj. (f. या) und °शदात्र m.

चत्वारिंशति f. dass.

*चत्वाल m. 1) = चात्वाल. — 2) *Mutterleib* (गर्भ). — 3) *Kuça-Gras* (दर्भ).

*चद्, चदति, °ते (याचने).

*चदिर m. 1) *der Mond.* — 2) *Kampfer.* — 3) *Elephant.* — 4) *Schlange.*

*चदेलवाल m. N. pr. eines Geschlechts.

चन् nur im Aor. चनिष्टम् und चनिष्ठत् (!). Jenes in der Bed. *Gefallen finden* —, *sich erfreuen an* (Loc.); dieses mit caus. Bed. *erfreuen.*

चन (च न SV.) Indecl. 1) *auch nicht, selbst nicht, nicht einmal.* Steht unmittelbar nach dem Worte, auf welches der Nachdruck gelegt wird, und erscheint in der älteren Sprache oft ohne weitere Negation in dem Satze, während in der späteren Sprache diese niemals fehlt. In der klassischen Sprache nur nach einem Interr. mit negativer oder positiver Bed.; s. 1. क 2) b), कतम 4), कतर 3), कथम् 8), 1. कद् 7), कदा 6), किम् 2) d) ε), कुतस् 9) und क 3) c). — 2) *auch* ṚV. 1,139,2. 6,26,7. 8,67,10.

चनस् n. 1) *Gefallen, Befriedigung.* Nur in Ver-

bindung mit घा Act. Med. 1) *befriedigt sein durch, sich erfreuen an* (Acc. oder Loc.). — 2) *genehmigen.*

चनस्य्, °यति *Jmd* (Acc.) *mit* चनसित *anreden* Gop. Br. 1,3,19. 2,2,23.

चनसित Adj. etwa *genehm, willkommen.* Wird im Voc. allein oder dem Namen eines Brahmanen oder nach Andern dem eines Kshatrija und Vaiçja angehängt.

चनसितवत् Adj. *von dem Wort* चनसित *begleitet* Gop. Br. 1,3,19.

चनस्य्, °स्यति *sich erfreuen an* (Acc.).

चेनिष्ठ Adj. Superl. 1) *sehr genehm, — willkommen.* — 2) *sehr gnädig, — huldvoll.*

चनोधा Adj. *gnädig.*

चेनोक्षित Adj. *geneigt gemacht, bereitwillig.*

*चन्द्, चेन्दति (कान्तिकर्मन्, दीप्ति, आह्लादने). Vgl. चन्द्.

*चन्द् m. *der Mond.*

*चन्द्क m. 1) *der Mond.* — 2) *Mondschein.* — 3) *ein best. Fisch.*

*चन्द्कपुष्प n. *Gewürznelke.* Richtig चन्द्नपुष्प.

चन्द्न 1) m. n. (adj. Comp. f. घा) *Sandelbaum, — holz, pulverisirtes Sandelholz.* Am Ende eines Comp. als Ausdruck *des Vorzüglichsten in seiner Art.* — 2) m. N. pr. *a)* eines göttlichen Wesens Lalit. 6,20. — *b)* verschiedener Männer. — *c)* eines Affen. — 3) f. घा *a)* **ein best. Schlingstrauch.* — *b)* N. pr. eines Flusses. — 4) f. ई N. pr. eines Flusses. — 5) *n. *eine best. Pflanze,* = भद्रकाली.

चन्द्नक m. N. pr. eines Mannes.

*चन्द्नगिरि m. Bein. des *Gebirges Malaja.*

*चन्द्नगोपा f. *ein Ichnocarpus* Râgân. 12,126.

चन्द्नदास m. ein Mannsname Mudrâr. 31,8.

चन्द्नधारणविधि m. Titel eines Werkes.

चन्द्नपङ्क m. *Sandelsalbe.*

चन्द्नपात m. *das Auflegen von Sandel* Spr. 4713.

*चन्द्नपाल m. N. pr. eines Fürsten.

चन्द्नपुत्रिका und °पुत्री f. N. pr. einer mythischen Puppe Ind. St. 14.

चन्द्नपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

*चन्द्नपुष्प und *°क (Râgân. 12,86) n. *Gewürznelke.*

चन्द्नमय Adj. *aus Sandelholz gemacht, aus Sandel bestehend* Kâd. 244,16.

चन्द्नरस m. (310,4) und चन्द्नवारि n. *wässeriger Auszug von Sandelholz.*

चन्द्नसार 1) = चन्द्नरस. — 2) *m. *eine Art Aetzkali.*

*चन्द्नसारिका f. *ein Ichnocarpus* Râgân. 12,126.

चन्द्नाढ्य m. N. pr. eines Mannes Lalit. 202,2.

*चन्द्नाचल und चन्द्नाद्रि m. = चन्द्नगिरि.

चन्द्नाम्भस् n. = चन्द्नरस.

चन्द्नाय्, °यते *zu einem Sandelbaum werden.*

चन्द्नावती f. wohl N. pr. eines Flusses.

चन्द्निन् Adj. *mit Sandel bestrichen* (Çiva).

*चन्द्नीपा f. *ein best. gelbes Pigment.*

चन्द्नोदक n. = चन्द्नरस 249,22.

चन्द्नोदकदुन्दुभि m. Bein. eines Bhava.

चन्द्लेखा f. N. pr. einer Fürstin, = चन्द्रलेखा Vikramâñkâ. 11,68.

चन्द्ला f. ein Frauenname.

*चन्द्रि m. 1) *der Mond.* — 2) Bein. Buddha's (*Mercurs*) Gal. — 3) *Elephant.*

चन्द्र 1) Adj. (f. घा) *a) schimmernd, lichtfarbig.* — *b) lieblich.* चन्द्रतर Adv. *lieblicher.* — 2) m. *a) der Mond, Mondgott.* Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — *b)* am Ende eines Comp. *der Mond unter,* so v. a. *der Vorzüglichste unter* 290,14. — *c)* Bez. *der Zahl Eins.* — *d)* **eine liebliche, freundliche Erscheinung.* — *e) ein mondähnlicher Fleck.* — *f)* **das Auge im Pfauenschweife.* — *g) das* Visarga-*Zeichen.* — *h)* **eine röthliche Perle.* — *i) Kampher* Agni-P. 35,18. — *k)* **Wasser.* — *l)* **eine best. Pflanze.* — *m) ein best. Metrum.* — *n)* N. pr. *α)* eines Daitja. — *β)* verschiedener Männer. — *γ)* *eines Dvipa. — *δ)* eines Berges. — 3) (*m.) n. *Gold.* — 4) f. चन्द्रा *a)* **eine nur von oben gedeckte Halle.* — *b)* ° *Kardamomen.* — *c)* **Coccinus cordifolius.* — *d)* **Gallapfel auf Rhus* Râgân. 6,157. — *e)* N. pr. eines Flusses VP. 2,4,28. — 5) *f. ई *Serratula anthelmintica* Râgân. 4,63. — 6) n. *a)* **Fruchtessig, saurer Reisschleim.* — *b)* Name eines Sâman.

चन्द्रक 1) m. (adj. Comp. f. चन्द्रिका) *a)* am Ende eines adj. Comp. *Mond.* — *b) ein mondähnlicher Fleck.* — *c) das Auge im Pfauenschweife.* — *d)* **Fingernagel.* — *e) ein best. Seefisch.* — 2) f. चन्द्रिका *a) Mondschein.* Am Ende eines Comp. so v. a. *eine glänzende Erscheinung.* कीर्ति° *ein glänzender Ruhm* Vikramâñkâ. 3,37. — *b)* **Mondschein,* so v. a. *Glatze* Gal. — *c)* **ein best. Fisch.* — *d)* **Kardamomen.* — *e) Gartenkresse* Bhâvapr. 1,167. — *f)* **Gynandropsis pentaphylla* Râgân. 3,125. — *g)* **Jasminum Zambac* Râgân. 10,83. — *h)* **Trigonella foenum graecum.* — *i)* **eine weiss blühende* Kaṇṭakâri. — *k) ein best. Metrum.* — *l) ein best. Tact* S. S. S. 227. — *m)* Titel eines Commentars zum Kâvjadarça. Häufig am Ende eines Comp. in der Bed. von *Erläuterung, Commentar.* — *n)* Bein. der Dâkshâjaṇi. — *o)* N. pr. *α)* eines Frauenzimmers. — *β)* einer Surâṅganâ Ind. St. 13. — *γ)* *eines Flusses. — 3) *n. *schwarzer Pfeffer.*

चन्द्रकमलाकर m. Titel eines Werkes.

चन्द्रकला f. 1) *der 16te Theil der Mondscheibe, die Mondsichel am Tage vor oder nach dem Neumonde.* — 2) *Spur einer Fingernagelwunde in der Gestalt der Mondsichel.* — 3) **ein best. Fisch.* — 4) **eine Art Trommel.* — 5) *ein best. Tact* S. S. S. 213. — 6) Titel eines Schauspiels.

चन्द्रकलाकारक Titel eines Werkes.

चन्द्रकलानिधि n. desgl.

*चन्द्रकवस् m. *Pfau.*

चन्द्रकवि m. N. pr. eines *Dichters.*

चन्द्रकाकुलि (l) m. N. pr. eines Mannes.

चन्द्रकान्त 1) Adj. *lieblich wie der Mond* Spr. 7822. — 2) m. *ein best. Edelstein,* der nach der Sage aus den Strahlen des Mondes gebildet ist, nur bei Mondschein glänzt und dann eine kühl anzufühlende Feuchtigkeit ausschwitzt, 249,23. — 3) *m. n. *die in der Nacht blühende weisse essbare Wasserlilie.* — 4) f. घा *a)* **die Gattin des Mondes.* — *b)* **Nacht* Râgân. 21,46. — *c)* N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 13,444. — 5) f. घा und n. N. pr. einer Stadt. — 6) *n. *Sandelholz.*

चन्द्रकान्तमणिमय Adj. *aus dem Edelstein Kândrakânta verfertigt* Ind. St. 13,267. 294. Kâd. 2, 17,23.

चन्द्रकान्तमय Adj. dass. Kâd. 240,14.

चन्द्रकान्तरत्नमय Adj. dass. Ind. St. 13,442.

चन्द्रकान्ति 1) f. *die Mondscheibe am 9ten Tage.* — 2) m. N. pr. eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14.

चन्द्रकालानल und °चक्र n. *ein best. Diagramm.*

चन्द्रकित Adj. *mit mondähnlichen Flecken versehen.* Am Ende eines Comp. Kâd. 64,8.

चन्द्रकिन् m. *Pfau* Dh. V. 23,8.

चन्द्रकीर्ति m. N. pr. eines Gelehrten. °सूरि m. desgl. Ind. St. 14,363.

चन्द्रकुण्ड m. N. pr. eines Teiches in Kâmarûpa.

चन्द्रकुमारशिखर n. N. pr. einer Oertlichkeit.

चन्द्रकुल n. N. pr. einer Stadt.

चन्द्रकुल्या f. N. pr. eines *Flusses.*

चन्द्रकूट m. N. pr. eines *Berges* in Kâmarûpa.

चन्द्रकेतु m. N. pr. 1) verschiedener Männer VP². — 2) eines Vidjâdhara. — 3) eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14.

चन्द्रकोश m. N. pr. eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14.

चन्द्रकोसरिन् m. desgl. ebend.

चन्द्रकोष m. Titel eines *Wörterbuchs.*

चन्द्रक्रीड m. *ein best. Tact* S. S. S. 237.

चन्द्रतप m. *Neumond* M. 3,122.

चन्द्रदास m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 9,240.

चन्द्रगर्भ m. Titel eines buddh. Sûtra.

चन्द्रगिरि m. N. pr. 1) eines *Berges*. — 2) eines Fürsten.

चन्द्रगुप्त m. 1) N. pr. verschiedener Fürsten Hem. Par. 8,239. — 2) *fehlerhaft für चित्रगुप्त.

चन्द्रगुप्तक m. = चन्द्रगुप्त 1) Spr. 2875.

चन्द्रगूलीगिरि m. N. pr. einer Oertlichkeit.

चन्द्रगोमिन् m. N. pr. eines Grammatikers.

*चन्द्रगोल m. *Mondscheibe*. °त्य m. Pl. *die Manen*.

*चन्द्रगोलिका f. *Mondschein*.

चन्द्रग्रह m. (Hemâdri 1,435,1) und °ण n. *Mondfinsterniss*. °णोद्धरण n. Titel eines Werkes.

*चन्द्रचञ्चल m. und *°ला f. *ein best. Fisch*.

चन्द्रचूड m. 1) Bein. Çiva's Bâlar. 272,13. — 2) *eine Form Bhairava's*. — 3) N. pr. *a*) eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14. — *b*) eines Autors. — *c*) eines Fürsten Ind. St. 14.

चन्द्रचूडामणि m. Titel eines Werkes.

चन्द्रचूडाष्टक n. Titel einer Hymne.

चन्द्रज m. Patron. Budha's (*Merkurs*).

*चन्द्रजनक m. *das Meer* Gal.

चन्द्रजसिंह m. N. pr. eines Mannes.

चन्द्रज्ञान n. Titel eines Werkes. Auch °तन्त्र n.

चन्द्रट m. N. pr. eines alten Arztes.

चन्द्रतापन m. N. pr. eines Dânava.

चन्द्रतारके n. *Mond und Sterne* Çat. Br. 14,6,7,13.

चन्द्रताल m. *ein best. Tact* S. S. S. 227.

चन्द्रत्व n. Nom. abstr. von चन्द्र *Mond* 252,29.

चन्द्रदक्षिणा Adj. *Glänzendes oder Gold als Opfergeschenk darbringend*.

चन्द्रदत्त m. N. pr. eines Autors.

*चन्द्रदार m. Pl. *die Gattinnen des Mondes, die Mondhäuser*.

चन्द्रदीपिका f. Titel eines astrol. Werkes Comm. zu Varâh. Bṛh. 6,6.

चन्द्रदूत m. Titel eines Gedichts.

चन्द्रदेव m. N. pr. verschiedener Männer.

चन्द्रद्युति m. *Sandelholz*.

चन्द्रद्वीप m. N. pr. eines Dvipa.

*चन्द्रधनकेतु m. *ein best. Samâdhi*.

चन्द्रनाग m. N. pr. eines Dânava.

चन्द्रनारायणभट्टाचार्य m. N. pr. eines *Lehrers*.

चन्द्रनारायणी f. Titel eines Werkes.

चन्द्रनिर्णिक्त् Adj. *ein schimmerndes Gewand habend*.

चन्द्रनिर्वृति m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 1,97.

चन्द्रपक्षाङ्क m. *the lunt-solar calendar*.

चन्द्रपति m. N. pr. eines Mannes.

चन्द्रपर्वत m. N. pr. eines *Berges* R. 6,2,37.

चन्द्रपाद् m. *Mondstrahl*.

चन्द्रपाल m. N. pr. eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14.

चन्द्रपुर n. N. pr. einer *Stadt* B. A. J. 1,218.

चन्द्रपुष्पा f. *eine Art Solanum* Bhâvapr. 1,199.

चन्द्रपृष्ठ (°पृष्ठ?) m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14.

चन्द्रप्रकाश m. Titel eines Werkes.

चन्द्रप्रभ 1) m. N. pr. verschiedener Männer. — 2) f. आ *a*) *Mondschein*. — *b*) *Serratula anthelminthica* Râgân. 4,65. — *c*) *ein best. Arzneimittel* Bhâvapr. 4,228. Mat. med. 45. — *d*) ein Frauenname 123,30.

चन्द्रप्रभास्वामिचरित्र n. Titel eines Werkes.

चन्द्रप्रभासतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

चन्द्रप्रभास्वरराज m. N. pr. verschiedener Buddha.

चन्द्रप्रमर्दन n. N. pr. eines Bruders des Râhu.

चन्द्रप्रमाण Adj. *lunaris* Liv. 10,16,13.

चन्द्रप्रासाद् m. wohl = चन्द्रशाला 1).

चन्द्रप्रिय m. N. pr. eines Fürsten.

*चन्द्रबाला f. *grosse Kardamomen*.

चन्द्रबाहु m. N. pr. 1) eines Asura. — 2) eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14.

*1. चन्द्रबिन्दु m. *das Nasalzeichen* ँ.

2. चन्द्रबिन्दु Adj. *mondähnliche Flecken habend* Bhâvapr. 2,2.

चन्द्रबिम्ब n. *Mondscheibe* 249,21. 25. Spr. 7699.

चन्द्रबिम्बप्रभा f. N. pr. einer Gandharva-Jungfrau Kâraṇḍ. 5,16.

चन्द्रबिम्बमय Adj. *aus Mondscheiben bestehend* Kâd. 94,6.

चन्द्रबुध्न Adj. *dessen Boden licht ist*.

चन्द्रभ 1) m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 2) f. आ *ein Solanum* Bhâvapr. 1,199.

चन्द्रभाग N. pr. 1) m. *a*) *eines Mannes; s.* चान्द्रभागि. — *b*) eines Berges. — 2) f. आ (und *ई) eines Flusses Râgân. 14,23.

चन्द्रभागसरित् f. = चन्द्रभाग 2).

चन्द्रभानु m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

चन्द्रभास m. 1) *Schwert*. — 2) N. pr. eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14.

*चन्द्रभूति n. *Silber* Râgân. 13,15.

*चन्द्रमणि m. = चन्द्रकान्त 2).

चन्द्रमण्डल n. 1) *Mondscheibe*. — 2) *ein Hof um den Mond*.

चन्द्रमत n. *die Lehre des Mondes*, d. i. — *der Verehrer des Mondes*.

*चन्द्रमनस् m. N. pr. eines der Bosa des Mondgottes.

चन्द्रमय Adj. (f. ई) *ganz Mond seiend* Kâd. 244; 14. Harshaç. 90,18.

चन्द्रमस् m. 1) *der Mond, der Mondgott*. Erscheint als Dânava und als einer der acht Vasu. — 2) N. pr. eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14.

चन्द्रमस 1) in सच°. — 2) f. या N. pr. eines Flusses Bhâg. P. ed. Bomb. 4,28,35. Vgl. चन्द्रवसा.

*चन्द्रमर्क् m. *Hund*.

चन्द्रमा f. N. pr. eines Flusses.

*चन्द्रमार्ग m. *der Luftraum* Gal.

चन्द्रमाला f. 1) *ein best. Metrum*. — 2) N. pr. eines Flusses.

चन्द्रमास m. *Mondmonat*.

चन्द्रमुकुट m. Bein. Çiva's Prasannar. 157,10.

चन्द्रमुख 1) m. N. pr. eines Mannes. — 2) f. ई *a*) *ein best. Gefäss in der vulva* Bhâvapr. 1,18. — *b*) *ein best. Metrum*. — *c*) N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15.

चन्द्रमुखवर्मन् m. N. pr. eines Fürsten Harshaç. 187,18.

चन्द्रमौलि 1) Adj. *einen Mond auf dem Kopfe habend*. — 2) m. *a*) Bein. Çiva's. — *b*) N. pr. eines Mannes Ind. St. 15. — 3) f. *ein best. Gefäss in der vulva* Bhâvapr. 1,18.

चन्द्रयोगिन् m. Bein. Çiva's Hemâdri 1,308,21. 371,23.

चन्द्रयोग m. *eine Conjunction des Mondes mit einem Sternbilde*.

*चन्द्ररत्न n. *Perle* Gal.

चन्द्ररथ m. *dessen Wagen schimmert*.

चन्द्रराज m. N. pr. verschiedener Männer Ind. St. 15,373.

चन्द्ररेखा f. 1) *Mondsichel*. — 2) *eine best. Pflanze*. — 3) N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15,241.

*चन्द्ररेणु m. *Plagiarius*.

चन्द्रर्तु m. *eine lunare Jahreszeit* Ind. St. 10,309.

चन्द्रललाट Adj. *einen Mond auf der Stirn habend*, von Çiva Gaut.

चन्द्रललाम m. Bein. Çiva's.

चन्द्रला f. ein Frauenname.

चन्द्रलेख 1) m. N. pr. eines Rakshas. — 2) f. या *a*) *Mondsichel*. — *b*) *Serratula anthelminthica* Râgân. 4,62. — *c*) Name *verschiedener Metra*. — *d*) N. pr. α) verschiedener Frauen Vikramâṅkaç. 8, 4. — β) einer Tochter des Schlangendämons Sucravas.

चन्द्रलोक m. Pl. *die Welten des Mondes* Çat. Br. 14,6,8,1. चन्द्रादिलोके Kap. 6,56.

चन्द्रलोचन m. N. pr. eines Dânava.

*चन्द्रलोक्क (Râgân. 13,14), *°लोक् und *°लौ.

कृक n. *Silber.*

चन्द्रवंश m. *das vom Mondgott abstammende Königsgeschlecht.*

चन्द्रवक्त्रा f. N. pr. einer Stadt.

चन्द्रवत्स m. Pl. N. pr. eines Volkes.

चन्द्रवदना f. *eine Mondantlitzige* Daśar. 51.

चन्द्रवत् 1) Adj. *a) mondhell. — b) reich an Gold.* — 2) f. चन्द्रवती N. p. *a) verschiedener Frauen. — b) einer Oertlichkeit.*

चन्द्रवन्य m. N. pr. eines Mannes.

चन्द्रवपुस् Adj. *schön wie der Mond* 290,14.

चन्द्रवरलोचन m. *ein best.* Samâdhi Kâraṇ. 51,18. 93,1.

चन्द्रवर्ण Adj. *von schimmernder, lichter Farbe.*

चन्द्रवर्त्मन् n. *ein best. Metrum.*

चन्द्रवर्मन् m. N. pr. verschiedener Fürsten.

*चन्द्रवल्लरी f. *Ruta graveolens oder eine best. Gemüsepflanze.*

*चन्द्रवल्ली f. 1) *Paederia foetida.* — 2) *Ruta graveolens.* — 3) = माधवी *Gaertnera racemosa* (?).

चन्द्रवशा f. N. pr. eines Flusses Buâc. P. ed. Bomb. 5,19,18. Vgl. चन्द्रमसा und चन्द्रवसा.

चन्द्रवसा f. N. pr. eines Flusses. v. l. चन्द्रमसा und चन्द्रवशा.

चन्द्रवाहन m. N. pr. eines Fürsten Ind. St. 14.

चन्द्रविक्रम m. N. pr. eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14.

चन्द्रविप्र m. N. pr. eines Fürsten.

*चन्द्रविमल m. *ein best.* Samâdhi.

चन्द्रविमलसूर्यप्रभासश्री m. N. pr. eines Buddha.

*चन्द्रविहंगम m. *Ardea nivea.*

चन्द्रव्रत n. = चान्द्रायण 2).

चन्द्रशर्मन् m. N. pr. eines Brahmanen.

चन्द्रशाला f. 1) *ein Zimmer auf dem Dache eines Hauses.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — 2) **Mondschein.*

*चन्द्रशालिका f. = चन्द्रशाला 1).

चन्द्रशिला f. 1) = चन्द्रकान्त 2). — 2) N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's. v. l. चन्द्रशीता.

चन्द्रशीता f. v. l. für चन्द्रशिला 2) MBh. 9,46,11.

चन्द्रशुक्ल m. N. pr. eines Upadvîpa.

चन्द्रशुभ Adj. (f. या) *mondhell.*

चन्द्रशूर *Gartenkresse;* m. *die Pflanze,* n. *die Kerne* Bâlar. 1,157. 4,82.

चन्द्रशेखर m. 1) Bein. Çiva's. — 2) N. pr. *a)* verschiedener Männer. — *b)* eines Berges.

चन्द्रशेखरचम्पूप्रबन्ध m. Titel eines Werkes.

चन्द्रश्री N. pr. 1) m. eines Fürsten. — 2) f. eines Frauenzimmers.

*चन्द्रसचिव m. *der Liebesgott* Gal.

चन्द्रसद्म m. *Kampher.*

*चन्द्रसंभव 1) m. Patron. Budha's (*Mercurs*). — 2) f. या *kleine Kardamomen.*

चन्द्रसरस् n. N. pr. eines mythischen *Sees* 153,23.

चन्द्रसार m. N. pr. eines Mannes.

चन्द्रसाहि m. N. pr. eines *Fürsten.*

चन्द्रसिंह m. N. pr. 1) eines *Fürsten.* — 2) eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14.

चन्द्रसुत m. Patron. Budha's (*Mercurs*) Vaśiṣ. Jogaj. 10,11.

*चन्द्रसुरस m. *Vitex Negundo.*

चन्द्रसूक्त n. Name zweier Sâman Viṣṇus. 56,20.

चन्द्रसूत्र n. Pl. *die Sûtra des Grammatikers* Kandra Gomin, Rep. No. 289.

चन्द्रसूरि m. N. pr. eines Gaina-*Gelehrten.*

चन्द्रसूर्यपक्षीकरणप्रभ m. N. pr. eines Buddha Lalit. 365,6.

चन्द्रसूर्यप्रदीप m. desgl.

चन्द्रसेन m. N. pr. 1) eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14. — 2) eines Fürsten ebend.

चन्द्रसोम m. N. pr. eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14.

चन्द्रस्वामिन् m. N. pr. verschiedener Männer.

चन्द्रहन्, °हन्तु und °हर्तृ m. N. pr. verschiedener Dânava.

चन्द्रहास 1) m. *a) Schwert.* — *b)* Râvaṇa's *Schwert* Mâgh. V. — *c)* N. pr. *α)* eines Fürsten. — *β)* eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14. — 2) f. या *a) ein Solanum* Buâvapr. 1,199. — *b) *Cocculus cordifolius* Râéan. 3,3. — *c)* N. pr. einer Jogini Hemâdri 2,a,99,6. — 3) *n. *Silber* Râéan. 13,18.

चन्द्रहासतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

चन्द्रांशु m. *Mondstrahl* 249,23.

चन्द्राकार m. N. pr. eines Mannes.

चन्द्राग्र Adj. (f. या) 1) *einen schimmernden Gipfel habend* (Berg) RV. 5,41,14. — 2) *von schimmerndem Aussehen.*

चन्द्राङ्गद m. N. pr. eines Mannes.

चन्द्राचार्य m. N. pr. eines Grammatikers.

*चन्द्रातप m. 1) *Mondschein* Râéan. 21,46. — 2) *eine offene, mit einem blossen Dache versehene Halle.*

चन्द्रात्मज m. Patron. Budha's (*Mercurs*) Vaśiṣ. Jogaj. 6, 12.

चन्द्रादित्य m. N. pr. eines Fürsten.

चन्द्रानन 1) Adj. *mondantlitzig.* — 2) m. *a)* Bein. Skanda's. — *b)* N. pr. *α)* eines Gina. — *β)* eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14.

चन्द्रापीड m. n. 1) Bein. Çiva's Bîkan. 288,9. — 2) N. pr. *a)* verschiedener Fürsten. — *b)* eines Helden der Kâlikâ Ind. St. 14.

चन्द्रापुर n. N. pr. einer *Stadt* Râéan. 11,24.

चन्द्रामृतरस m. *eine best. Arznei* Mat. med. 81.

चन्द्रायु, °यति und °यते *den Mond darstellen, dem M. gleichen.* यित n. impers. Prasannar. 143,8.

चन्द्रायण n. fehlerhaft für चान्द्रायण 2).

*चन्द्रारि m. *des Mondes Feind,* Bein. Râhu's Gal.

चन्द्रार्कदीप m. N. pr. eines Buddha.

चन्द्रार्की f. Titel eines Werkes.

चन्द्रार्ध m. 1) *Halbmond.* — 2) *ein halbmondähnliches Zeichen* LA. 10,8.

चन्द्रार्धचूडामणि (138,3) und °र्धमौलि (Kâraṇ. 31,3) m. Bein. Çiva's.

चन्द्रालोक m. Titel eines Werkes.

चन्द्रावतंसक m. N. pr. eines Mannes.

चन्द्रावती f. N. pr. 1) einer Fürstin. — 2) einer Stadt (LA. 37,1) und eines Wallfahrtsortes.

चन्द्रावर्ता f. *ein best. Metrum.*

चन्द्रावली f. N. pr. 1) einer Jogini Hemâdri 2,a, 99,9. — 2) einer Gespielin Kṛṣṇa's.

चन्द्रावलोक m. N. pr. eines Fürsten.

चन्द्राश्व m. N. pr. eines Sohnes des Dhundhumâra.

*चन्द्रास्पद्दा f. *Galläpfel auf Rhus* Nigh. Pr.

*चन्द्राह्वय m. *Kampher.*

चन्द्रि in मकाकरणा°.

*चन्द्रिकाहाय m. = चन्द्रकान्त 2).

*चन्द्रिकापायिन् m. *der Vogel Kâkora* Râéan. 19,115.

*चन्द्रिकाम्बुज n. *eine bei Mondschein sich öffnende Lotusblüthe.*

*चन्द्रिकाशन m. *der Vogel Kâkora* Gal.

चन्द्रिन् 1) Adj. *a) golden.* — *b) Gold besitzend.* — 2) m. *der Planet Mercur.*

*चन्द्रिमन् f. *Mondschein.*

*चन्द्रिल m. 1) *Barbier.* — 2) Bein. Çiva's. — 3) *Chenopodium.*

चन्द्रेशलिङ्ग n. Name eines Liṅga.

चन्द्रेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*चन्द्रेष्टा f. *eine bei Nacht blühende Nymphaea.*

चन्द्रोत्तर्ष m. *ein best.* Samâdhi Kâraṇ. 32,4.

चन्द्रोदय 1) m. *a) Mondaufgang* Kumâras. 3,37. — *b) *eine nur oben gedeckte Halle.* — *c) ein best. medicinisches Präparat.* — *d)* N. pr. eines Kriegers. — 2) f. या *ein best. Augenmittel.*

चन्द्रोदयमकरध्वज m. *ein best. medicinisches Präparat* Mat. med. 60.

चन्द्रोन्मीलन n. Titel eines Werkes. Auch °न्द्रिका f. und °तन्त्र n.

चन्द्रोपराग m. *Mondfinsterniss.*

चन्द्रोपल m. = चन्द्रकान्त 2) Spr. 7770. Ind. St.

15,210. Prasannar. 147,10.

*चन्धन m. N. pr. eines Mannes. Vgl. चान्धनायन. चन्धनि in वैप°.

चमुभट् m. N. pr. eines Autors.

*चप्, चपति (सान्त्वने), चपपति (परिकत्त्कने).

*चपट m. = चपेट 1).

चपल 1) Adj. (f. या) *sich hinundher bewegend, beweglich, schwankend; rasch bei der Hand; flüchtig, unbeständig; leichtfertig, — sinnig, unbesonnen.* In Comp. mit dem woran sich die Beweglichkeit u. s. w. äussert. °म् Adv. *schnell, rasch.* — 2) m. a) *eine Hausart.* — b) *Fisch.* — c) *Wind* Gal. — d) *Quecksilber.* — e) *schwarzer Senf* Râǵân. 16, 65. — f) *eine Art Parfum.* — g) *ein best. Stein.* — h) N. pr. α) eines Krankheitsdämons Harîv. 9562. — β) eines Fürsten. — 3) f. या a) *Blitz.* — b) *langer Pfeffer.* — c) *Zunge.* — d) *ein leichtsinniges Weib.* — e) *ein berauschendes Getränk.* — f) *die berauschenden Spitzen vom Hanf.* — g) *Glück, die Glücksgöttin.* — h) Name zweier Metra. — i) *eine best.* Çruti S. S. S. 24. — 4) n. *ein best. Metall.*

चपलक Adj. *leichtfertig, unbesonnen.*

चपलगण m. *leichtfertiges Volk, böse Buben* 290,10.

चपलता f. *Leichtfertigkeit, Unbesonnenheit.*

*चपलताशय m. *Indigestion, Blähungen.*

चपलय्, °यति *Jmd unbesonnen machen, zu einer Unbesonnenheit verleiten.*

चपलाक्ष Adj. (f. ई) *die Augen hinundher bewegend, mit den A. spielend* Vikramâṅkaç. 9,128.

*चपलाङ्ग m. *Delphinus gangeticus.*

चपलाक्षन m. *ein leichtsinniges Weib* und zugleich *die Glücksgöttin.*

चपलाय्, °यते *sich hinundher bewegen, hinundher springen* (von Affen) Harshaç. 56,10.

चपेट 1) m. und f. (या) *ein Schlag mit der flachen Hand.* — 2) f. ई a) dass. Bâlar. 238,16. — b) *der 6te Tag in der lichten Hälfte des* Bhâdrapada.

*चपेटाघात m. *ein Schlag mit der flachen Hand.*

चपेटापातन n. dass. °नातिथि *einen Schlag mit der flachen Hand bekommend.*

*चपेटिका f. *ein Schlag mit der flachen Hand.*

चम्, चमति und *चम्नोति *schlürfen* Comm. zu Gaim. 3,3,22. Missbräuchlich auch vom Genuss fester Speisen. — Mit आ, आचामति 1) *einschlürfen, Wasser einschlürfen, den Mund ausspülen mit* (Instr.). आचान्त mit act. und pass. Bed. — 2) *einschlürfen, so v.a. rasch verschwinden machen, ganz in sich aufnehmen, absorbiren* Vikramâṅkaç. 9, 119. Prasannar. 130,15. Harshaç. 131,19. 177,3. — Caus. 1) आचमयति *schlürfen lassen* Çâṅkh. Grihj. 2,6. — 2) आचामयति *Jmd* (Acc.) *Wasser schlürfen lassen.* — Mit अन्वा, °चामति *wieder den Mund ausspülen.* — Mit पर्या, °चान्त in Verbindung mit अन्न *Speise, nach der sich Jmd früher als die Andern den Mund gespült hat.* — Mit समा, °चम्य *Wasser schlürfend.* — Mit *वि, °चमति.

चम m. Pl. = चमकसूक्त Maṇḍan. 5,32,b.

चमक m. N. pr. eines Mannes.

चमकसूक्त n. Bez. *der Sprüche* VS. 18,1—27.

चमत् Adv. mit कृ 1) *einen Ausdruck des Staunens ausstossen* Naish. 6,13. — 2) *Staunen erregen* Prasannar. 147,18. °कृत *in Staunen versetzt* Ind. St. 15,361. 379. — 3) °कृत *stolz —, hochmüthig geworden* Bâlar. 65,9.

चमत्कारण n. *das Staunen.*

चमत्कार m. 1) *das Staunen, Erstaunen, Ueberraschung.* — 2) *Achyranthes aspera.*

चमत्कारचिन्तामणि m. Titel eines Werkes.

*चमत्कारनगर n. N. pr. einer *Stadt*, = वृद्धनगर Gal.

चमत्कारनृत्य n. *eine Art Tanz* S. S. S. 262.

चमत्कारित Adj. *in Staunen versetzt.*

चमत्कारिन् Adj. *in Staunen versetzend.* Nom. abstr. °रिता f.

चमत्कृति f. = चमत्कार 1).

चमन n. *das Schlürfen* Comm. zu Gaim. 3,3,22.

चमर 1) m. f. (ई) *Bos grunniens.* — 2) m. n. *der als Fliegenwedel gebrauchte Schweif des Bos grunniens.* — 3) *m. oder n. *eine best. hohe Zahl* (buddh.). — 4) *m. N. pr. eines Daitja. — 5) *f. ई *ein zusammengesetzter Stiel.*

*चमरक m. *Biene* Gal.

*चमरपुच्छ m. *der indische Fuchs* Râǵân. 19,31.

चमरवाल m. N. pr. eines Fürsten.

चमरिक m. *Bauhinia variegata* Bhâvapr. 1,204.

चमस 1) m. (*f. ई und *n.) *Trinkschale —, Becher von Holz.* — 2) *m. und f. (ई) *eine Art Backwerk.* — 3) m. N. pr. a) verschiedener Männer. — b) = चमसोद्भेद. — 4) f. ई *Erbsenmehl* Bhâvapr. 2,17 (Hdschr.).

चमसाध्वर्यु m. *der mit den Trinkgefässen beschäftigte Liturg* Gaim. 3,7,25. 46.

*चमसि f. = चमसी *eine Art Backwerk.*

चमसिन् 1) Adj. *Ansprüche auf einen* चमस 1) *habend* Gaim. 3,5,29.30. Ind. St. 10,373.392. Nâǵam. 3,5,14. Nom. abstr. °सित्व n. Comm. zu 15. — 2) *m. N. pr. eines Mannes.

चमसोद्भेद m. und °न n. N. pr. eines Wallfahrtsortes.

चमी Adv. mit कृ *das* चमकसूक्त *über Etwas sprechen.*

चमीकार Adj. *das* चमकसूक्त *sprechend.*

*चमूपति m. = चमूपति.

चमू f. 1) *Biet (Boden) der* Soma-*Presse; häufig* Du. *Boden und oberes Brett der S.-Pr.* — 2) *Du. *Himmel und Erde*; vgl. RV. 3,55,20. — 3) etwa *Sarg.* — 4) *Heer.* Im System *ein Heer von 729 Elephanten, 729 Wagen, 2187 Reitern und 3645 Fusssoldaten.*

चमूचर m. *Krieger* Prasannar. 133,2.

चमूनाथ, चमूनायक (Nom. abstr. °ता f. Vikramâṅkaç. 10,10), चमूप, चमूपति und चमूपाल (AV. Par. 63,3) m. *Heerführer.*

चमूरु m. *eine Hirschart.* °दृश् f. *eine Gazellen-ähnliche* Prasannar. 16,13. °नेत्रा f. dass. 100,13.

चमूर्पद् Adj. *auf dem Brett der* Soma-*Presse befindlich.*

चमूरुद्र m. N. pr. eines der Viçve Devâs.

*चम्प्, चम्पपति (गत्याम्).

चम्प 1) m. *a) *Bauhinia variegata.* — b) N. pr. des Gründers der Stadt Kampâ. — 2) f. या N. pr. einer Stadt der Aṅga Hem. Par. 4,1 6,22.

चम्पक 1) m. *a) *Michelia Champaka.* — b) *ein best. Parfum.* — c) *ein best. Theil der Brodfrucht.* — d) N. pr. α) eines Mannes. — β) eines Landes. — 2) f. या N. pr. einer Stadt. — 3) n. *a) die Blüthe von Michelia Champaka* 294,29. — b) *die Frucht von einer Art Pisang.*

चम्पकगन्ध, °गन्धि oder °गन्धिन् m. *eine Art Weihrauch.*

चम्पकचतुर्दशी f. *der 14te Tag in der lichten Hälfte der* Gjaishṭha.

चम्पकनाथ m. N. pr. eines Autors.

चम्पकपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

चम्पकप्रभु m. N. pr. des Vaters von Kalhaṇa.

चम्पकमाला f. 1) *ein best. Metrum.* — 2) ein Frauenname Vîs. 20.

*चम्पकरम्भा f. *eine Art Pisang* Râǵân. 11,44.

चम्पकावती f. N. pr. 1) eines Waldes in Magadha. — 2) einer Stadt.

चम्पकव्यवहारिकथा f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 717.

चम्पकस्तवन n. desgl.

चम्पकारण्य n. N. pr. eines Wallfahrtsortes.

*चम्पकालु m. *Brodfruchtbaum.*

चम्पकावती und °कावली f. N. pr. eines Waldes in Magadha.

*चम्पकुन्द m. *ein best. Fisch.*

*चम्पकोत्त्व und *चम्पकोश m. *Brodfruchtbaum*

चम्पन n. etwa *Sprung* (vgl. कम्प्) Paṇḍan.

चम्पाधिप m. *ein Fürst von Kampâ*; insbes. Bez. *Karṇa's.*

चम्पापुरी f. = चम्प 2) VP.² 3,289.

*चम्पालु, m. *Brodfruchtbaum.*

चम्पावती f. N. pr. 1) einer Stadt, = चम्पा VP.² 4,218. fg. — 2) einer Fürstin.

चम्पाषष्ठी f. *der 6te Tag in der lichten Hälfte des Mârgaçîrsha oder Bhâdrapada*

चम्पू f. *eine Gattung von Compositionen, Verse mit Prosa gemischt.*

चम्पूकथासूत्र n. Titel eines Werkes.

चम्पूभारत und चम्पूरामायण n. Titel von Werken.

*चम्पेश m. Bein. Karṇa's.

*चम्व्, चम्वति (गतौ).

चर्चिष् f. und चर्चीष Adj. von unbekannter Bed.

*चय्, चयते (गतौ).

1. चय 1) Adj. *sammelnd* in वृतंचय. — 2) m. *a) Schicht, Aufwurf, Fundament, Wall. — b) Masse, Haufe, Menge; Gesammtheit. — c)* in der Med. *Anhäufung —, Ueberfülle der Dosha. — d) the more or augment by which each term increases, the common increase or difference of the terms* Bîjag. 123.

2. ०चय Adj. *rächend, strafend.*

*चयक Adj. = चये कुशलः.

चयन n. 1) *das Schichten. — 2) Schicht, Aufwurf.*

चयनीचन्द्रशेखरभाषागुरु m. N. pr. eines Autors.

चयनीय Adj. *aufzuschichten, einzusammeln.*

चर्, चरति (selten Med.), Partic. चरित und चीर्ण. 1) *sich regen, — bewegen, umherstreichen, fahren, wandern, sich verbreiten* (von Beliebtem und Unbeliebtem). — 2) *durchwandern, durchstreichen, durchlaufen;* mit Acc. — 3) *entlang —, nachgehen;* mit Acc. 83,2. — 4) *sich aufführen, — verhalten, — benehmen, verfahren, handeln, verfahren mit Jmd* (Instr. oder Loc.). — 5) *verfahren —, sich zu thun machen mit Etwas, obliegen;* mit Instr. — 6) *es zu thun haben mit Jmd* (Instr.), euphemistisch vom Beischlaf. — 7) mit einem Partic., Adj., einem Absol. oder Adv. *sich längere Zeit in einer Thätigkeit oder einem Zustande befinden, leben.* — 8) von Gestirnen *sich befinden —, stehen in* (Loc.). — 9) *gehen —, sich machen an, üben, treiben, vollziehen, sich hingeben, — angelegen sein lassen, obliegen, beobachten;* mit Acc. तपस् *mit Kasteiungen behandeln,* so v. a. *kasteien.* — 10) *bewirken, hervorbringen, verursachen* MBu. 1,133,17. Harîv. 6790. Spr. 3174. — 11) *zu sich nehmen, verzehren, fressen;* mit Acc. Ohne Object *weiden* 142,14. — 12) *machen zu,* mit doppeltem Acc. — 13) *sich Kunde verschaffen über, auskundschaften.* Nur Partic. चरित. — Caus. चारयति 1) *laufen —, herumgehen —, weiden lassen, ausschicken. — 2) Etwas in Bewegung setzen.* — 3) *durchwandern —, durchlaufen lassen;* mit doppeltem Acc. — 4) *Jmd* (Acc.) *verjagen aus* (Abl.). — 5) *Jmd Etwas üben —, treiben lassen;* mit doppeltem Acc. — 6) *fressen lassen,* mit doppeltem Acc. Çaṃk. zu Bâdar. 2,2,5. — 7) so v. a. *den Beischlaf verüben lassen* M. 8,362. — 8) *sich durch Jmd* (Instr.) *Kunde verschaffen von* (Acc.). — 9) *संशये oder *यसंशये. — Desid. चिचरिषति und चिचर्यति 1) *zu gehen versuchen.* — 2) *sich verhalten wollen.* — 3) *sich zu thun machen wollen mit* einem Weibe (Instr.) — Intens. चर्चरीति, चञ्चूर्यते (mit act. und pass. Bed.), चञ्चूर्यत्, *चञ्चुरीति, *चञ्चूर्ति *sich schnell —, sich wiederholt bewegen, herumstreichen, durchstreichen* (mit Acc.), *herumstreichen in* (Loc.) Kâraṇḍ. 53,1. Nach den Grammatikern einen Tadel involvirend. — Mit अभ्यञ्च् *hinwandern zu* (Acc.) RV. 3,37,3. 8,49,2. 9,1,3. — Mit अति 1) *entgehen, entwischen.* — 2) *vorübergehen bei* (Acc.) — 3) *übertreten* (einen Befehl). — 4) *sich vergehen gegen* (Acc.), insbes. *geschlechtlich* Gaut. — Mit व्यति *sich vergehen gegen* (Acc.) — Mit अधि 1) *wandeln —, fahren auf.* — 2) *höher stehen als* (Acc.) Ait. Âr. 213,1. — Mit अनु 1) *sich entlang —, sich hindurch bewegen, durchwandern, — streichen, — fahren.* — 2) *nachgehen, nachfahren, folgen.* — 3) *zugehen auf, zustreben, zu erreichen suchen.* — 4) *sich halten zu* oder *an, sich hingeben.* — 5) *sich verhalten, verfahren.* — Caus. *durchwandern —, durchstreichen lassen* von (Instr.). — Intens. अनु चर्चूर्यमाण *stets folgend.* — Mit अन्तर् *sich bewegen zwischen* oder *innerhalb, sich befinden in* (Acc., Loc. oder Gen.). — Mit अप 1) *abgehen, fehlen.* ०चरित *fehlend, nicht da seiend* Comm. zu Nâṣ. 5,3,9. — 2) *sich vergehen.* ०चरित mit pass. Bed. — Mit अभि 1) *sich vergehen gegen* (Acc.). — 2) *es Jmd anthun, bezaubern, bannen;* mit Acc. oder Dat. (Bhâg. P.). — 3) *besitzen.* — Mit प्रत्यभि *zaubern gegen Jmd* (Acc.) — Mit व्यभि 1) *sich feindselig benehmen —, sich vergehen gegen* (Acc. oder Gen.). — 2) Med. *es Jmd anthun, zaubern;* Pl. *sich gegenseitig zu verzaubern suchen.* — 3) *fehlschlagen, misslingen* Bîjag. 134. — 4) *hinausgehen über, sich entfernen von* (Acc.). — Caus. *die Fehlerhaftigkeit von Etwas* (Acc.) *darthun* Çaṃk. zu Bâdar. 2,2,10 (S. 520, Z. 10). — Mit अव *herabkommen von* (Abl.). — Caus. *anwenden.* — Mit अन्यव *sich einschleichen in.* — Mit अभ्यव *an —, eindringen.* — Caus. *entsenden.* — Mit आ 1) *herbeikommen zu, sich nahern;* mit Acc. 93,6. — 2) *herher, d. i. zur Erde fahren* (von einem Wege). — 3) *betreten, besuchen* (Kâraka 6,2). *bewohnen.* — 4) *sich an Jmd* (Acc.) *wenden* (in einer Angelegenheit) Spr. 5631. — 5) *gebrauchen* Âpast. 1, 8,11. *anwenden.* — 6) *verfahren, zu Werke gehen, sich benehmen, — gegen* (*Loc.). — 7) *behandeln,* mit Acc. — 8) *umgehen —, verkehren mit* (Instr. allein oder mit सह). — 9) *gehen an, thun, üben, treiben, begehen, vollbringen, bewerkstelligen;* mit Acc. Kâm. 85,15. Ohne Object *es thun.* — 10) *daran gehen, beginnen;* mit Infin. Spr. 7177. — 11) *für richtig erklären, vorschreiben* 225,12. RV. Prâṭ. 11,32. Çiç. 108,22, v. l. — 12) *verzehren* (von Ameisen) Bhâg. P. 7,3,15. — 13) *in's Feuer werfen.* — Caus. आचारयति Pâraṣk. IV,24 fehlerhaft; vgl. Spr. 5664. — Mit आद्या *gebrauchen* M. 2,119; vgl. Âpast. 1, 8,11. — Mit आया 1) *herankommen, — zu* (Acc.). — 2) *gehen an, üben, vollziehen.* — Mit उद् *aufsteigen aus* (Abl.). — Mit अभ्युद् s. ०चारिन्. — Mit समुद् 1) *Med. *fahren.* रथेन *zu Wagen.* — 2) *Jmd behandeln.* — 3) *thun, vollbringen.* — Mit उप 1) *herbeikommen.* — 2) *zur Hand gehen, dienstbereit sein, Dienste thun;* mit Acc. — 3) *sich fügen, sich richten nach* (Acc.). — 4) *Jmd behandeln.* v. l. उप. — 5) *eine Krankheit behandeln.* — Mit समुप 1) *eine Krankheit behandeln* Kâraka 6,3. — 2) *üben, thun, sich einer Sache befleissigen.* — Mit उपन्या *eindringen.* — Mit पर्या *herbeikommen* AV. 2, 34,5. — Mit समा 1) *verfahren, zu Werke gehen* 163, 20. — *gegen* (Loc.). — 2) *verkehren mit* (Instr.) Gaut. 21,3. — 3) *gehen an, thun, üben, verrichten, vollbringen, — an Jmd* (Loc.) 143,6. आत्मानम् *sich nähren von* (Instr.). दूरात् *weit wegthun.* — Mit अनुसमा *der Reihe nach vollziehen, — vollbringen.* — Mit उद् 1) *aufgehen* (von der Sonne), *sich erheben, hervorgehen.* — 2) *ertönen* 291,23. — 3) *gravitätisch einherschreiten.* — 4) *aus sich hervorgehen.* — 5) *von sich geben, entlassen, aussprechen.* — 6) *den Leib entleeren.* — 7) *sich ehelich vergehen gegen* (Acc.). — 8) Med. *verlassen.* — 9) *Med. *übertreten, zuwiderhandeln;* mit Acc. — Caus. *Laute entlassen, ertönen lassen, verkünden, aussprechen.* — Mit अभ्युद् *aufgehen über* (Acc.) von der Sonne. — Mit प्रोद् *ertönen lassen.* — Caus. Partic. प्रोच्चारित *Töne von sich gebend; ertönend* Pâraṣk. ed. Bomb. 1,20,15. — Mit प्रत्युद् Caus. 1) *Jmd aufregen, anstacheln.* — 2) *nachsprechen, wiederholen.* — Mit व्युद् 1) *nach verschiedenen Richtungen hervorgehen.* — 2) *sich ehelich vergehen gegen* (Acc.), *Ehebruch treiben mit* (Instr.). — 3) *begehen,

verüben. मत्कृतम् MBh. 12,266,38. — Mit अनुव्युद् nach einem Andern hervorgehen. — Mit समुद् 1) herausgehen. — 2) aussprechen, hersagen Hemâdri 1,494,13. 591,16. — Mit उप 1) herbeikommen, sich nähern, hinzutreten zu (Acc.). — 2) hinzutreten zu Jmd (Acc.) um zu bedienen, Jmd an die Hand gehen, bedienen (Kâd. 44,9), aufwarten, — mit (Instr.) etwas Gutem oder Bösem MBh. 13, 3,65. — 3) gehen an, unternehmen, angreifen. — 4) Jmd oder eine Krankheit behandeln, — mit (Instr.). — 5) uneigentlich benennen; Pass. uneigentlich —, metaphorisch gebraucht sein, — zugeschrieben werden. — Mit दुस् sich ehelich vergehen gegen (Acc.). — Mit नि in °चेतृ. — Mit निस् 1) hervorkommen, — gehen, zum Vorschein kommen, hinausgehen. — 2) erschallen. — Caus. hervorgehen lassen. — Mit विनिस् nach allen Richtungen hervorgehen. — Mit परा·weggehen, sich entfernen. — Mit परि 1) sich umherbewegen, umherwandeln; umwandeln (mit Acc.). — 2) Jmd aufwarten, bedienen, besorgen, seine Sorge ganz auf Jmd oder Etwas richten, sich ganz hingeben; mit Acc. oder Gen. (ausnahmsweise). — Caus. 1) umgeben mit (Instr.). — 2) Med. a) *sich lagern um (Acc.). — b) sich bedienen —, — aufwarten lassen. — Mit संपरि Jmd aufwarten, bedienen. — Mit प्र 1) vorschreiten, gelangen zu (Acc.). — 2) hervortreten, zum Vorschein kommen. — 3) erschallen. — 4) besuchen. — 5) wandeln. — 6) in Umlauf sein, — kommen. °चरित landläufig, ganz bekannt Comm. zu Kâraka 1,3. — 7) zu Werke gehen, verfahren. — 8) an's Werk gehen, insbes. an das heilige; Etwas verrichten; mit dem Instr des Gegenstandes, an oder mit welchem Etwas verrichtet wird. — 9) thätig sein in oder bei, beschäftigt sein mit (Loc.). — 10) vor sich —, von Statten gehen. — 11) thun, vollbringen. — Caus. laufen —, weiden lassen. — Mit संप्र 1) sich in Bewegung setzen. — 2) vor sich —, von Statten gehen, Statt finden. — Caus. Jmd entlassen Hemâdri 1,342,21. — Mit प्रति 1) herantreten, sich nähern. — 2) Kâm. Nîtis. 1,61 fehlerhaft für प्रवि. — Caus. in Umlauf bringen, verbreiten. — Mit वि 1) nach verschiedenen Seiten sich hinausbewegen, hinausstreben, sich verbreiten; vom Winde 61,30. 219, 26. — 2) ausrücken, einen Ausfall —, einen Angriff machen. — 3) zerrinnen, ablaufen. — 4) umherstreichen, sich ergehen, laufen. — 5) durchschreiten, — streichen, — wandern, — laufen, — dringen, eindringen; mit Acc. — 6) stehen —, sich befinden in (Loc.) von Gestirnen. — 7) auftreten, zu Werke gehen, verfahren. — 8) leben, sein Leben zubringen 217,21. — 9) verkehren —, Umgang pflegen mit (Instr.). — 10) ausschweifen. — 11) ein Versehen machen. — 12) üben, vollführen, vollbringen M. 9,302. — 13) abweiden, fressen Bîlâr. 28, 6. — Caus. 1) laufen —, umherstreichen lassen. — 2) (ein Weib) verführen. — 3) in Gedanken hinundher gehen lassen, erwägen, gegen einander abwägen, in Betracht ziehen, prüfen, nachdenken. — 4) in Zweifel ziehen, Bedenken tragen, mit der Entscheidung zögern. °चारित zweifelhaft 68,26. — 5) herausbringen, dahinterkommen, feststellen. °चारित fest stehend. — Mit अनुवि 1) durchschreiten. — 2) hingehen zu (Acc.). — Mit अभिवि Med. herbeikommen zu (Acc.). — Caus. überlegen, reflectiren Nir. 1,13. — Mit परिवि ringsum ausströmen. — Mit प्रवि 1) vorschreiten, vorwärts gehen. — 2) umhergehen, — streichen. — 3) durchschreiten, — wandern. — Caus. genau erwägen, — untersuchen, — prüfen. — Mit संप्रवि Caus. genau erwägen, — prüfen. — Mit अनुसंवि der Reihe nach durchwandern, — besuchen. — Mit सम् 1) zusammenkommen. — 2) herbeikommen, gelangen zu, sich einstellen, hinstreben. — 3) gehen, wandern, sich ergehen, umherstreichen; mit Instr. des Vehikels. — 4) reichen bis (आ). — 5) ausgehen von (Abl.). — 6) eingehen in, sich verbreiten durch, durchdringen, — wandern, — laufen. — 7) sich bewegen, — aufhalten, — befinden. — 8) übergehen auf (Gen.). — 9) üben, vollziehen. — Caus. 1) in Berührung —, in gleiche Richtung bringen. — 2) in Bewegung bringen. — 3) gehen lassen, herumführen, weiden lassen. — 4) durchwandern lassen. — 5) kredenzen. — 6) übertragen, übergeben; mit Acc. der Sache und Loc. der Person. सुमन्त्रसंचारितान्तर Adj. der dem Sumantra die Worte übergeben hat, so v. a. dessen Worte S. überbringt Bîlâr. 161,11. — Mit अनुसम् 1) nachfolgen, entlang gehen, besuchen. — 2) zugehen auf, zustreben. — 3) sich verbreiten durch Etwas hin, — bis zu, durchdringen, — wandern. — 4) übergehen in (Acc.). — 5) umherirren. — Caus. Jmd nachgehen lassen, so v. a. sich unterthänig machen MBh. 12, 301,111. — Mit अभिसम् zugehen auf, aufsuchen. — Mit उपसम् 1) betreten. — 2) dem Gatten (Acc.) beiwohnen. — Mit परिसम् in परिसंचर. — Mit प्रतिसम् zusammentreffen. — Mit विसम् in विसंचारिन्.

चर 1) Adj. beweglich; Subst. das Bewegliche d. i. das Thier (im Gegensatz zur Pflanze). — b) sich in Jmds Gefolge befindend. — c) am Ende eines Comp. α) gehend, wandelnd, sich hinbewegend, — — aufhaltend, lebend (an einem best. Orte, in einer best. Richtung, zu einer best. Zeit, in einer best. Weise). — β) übend, vollziehend. — γ) früher gewesen. घनालोकित° früher nicht geschaut Bîlâr. 107,8. शिक्षित° 140,21. घमुत° 188,1. f. ई und घा (?). — 2) m. a) Späher, Kundschafter. — b) *Bachstelze. — c) *Otterköpfchen. — d) Wind, Luft. — e) *der Planet Mars. — f) eine Art Würfelspiel. — g) Nom. act. in घ° ungangbar und in दुश्चर. — 3) f. चरी a) Beweglichkeit, Lebendigkeit. — b) eine best. Mûrkhanâ S. S. S. 30. — 4) *f. ई eine junge Frau. — 5) n. Ascensionaldifferenz.

चरक 1) m. a) Wanderer, ein herumziehender Brahmanenschüler. — b) Späher Naish. 4,116. — c) ein Asket besonderer Art Varâh. Bṛ. 13,1. — d) *eine best. Arzneipflanze. — e) N. pr. α) Pl. einer Schule des schwarzen Jagurveda. — β) eines alten Arztes Naish. 4,116. °सूत्राणि Bühler, Rep. No. 555. — γ) eines Lexicographen. — 2) (*m. n.) Titel des von 1) e) β) verfassten Lehrbuchs Bhâvapr. 1,30. — 3) f. चरकी a) ein best. giftiger Fisch. — b) N. pr. einer Unholdin Agni-P. 40,18.

चरकाचार्य m. ein Lehrer der Karaka 1) e) α).

चरकाध्वर्यु m. ein Priester der Karaka 1) e) α) 101,27.

चरखण्ड n. der Betrag der Ascensionaldifferenz.

चरगृह् n. das 4te, 4te, 7te und 10te Zodiakalbild.

चरडा und चरड्या f. der Sinus des चरखण्ड, reducirt auf die relative Grösse eines grossen Cirkels.

*चरट 1) m. Bachstelze. — 2) f. ई ein noch im väterlichen Hause wohnendes Frauenzimmer.

चरण 1) m. n. a) Fuss. घतपाद्चरणा: so v. a. der hochverehrte Akshapâda Nilak. zu MBh. 12, 174,24. Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — b) Tragsäule. — c) *Wurzel. — d) der einzelne Vers einer Strophe, Stollen. — e) Dactylus. — f) Viertel Varâh. Bṛ. 2,12. Lîlâv. S. 9, Z. 5. Abtheilung Bhâvapr. 4,79. — g) Schule. — 2) n. a) das Sichbewegen, Sichumtreiben, Gang. — b) Bahn. — c) das zu Werke Gehen, Verfahren, Art der Thätigkeit; insbes. Begehung (in der Liturgie) 101,27. — d) das Benehmen im Leben, Lebenswandel. — e) ein guter, sittlicher Lebenswandel. — f) das Ueben, Vollziehen, Vollbringen. — g) *das Essen, Zusichnehmen. — h) *eine best. hohe Zahl (buddh.).

चरणग्रन्थि m. Fussknöchel Comm. zu Âpast. Ça. 7,2,6.

चरणत्र n. fehlerhaft für चतुरत्र.

चरणन्यास m. 1) *das Niedersetzen der Füsse, Auftreten* 292,23. — 2) *Fusspur.*

*चरणप m. *Baum.*

चरणपतन n. *das sich zu Füssen Werfen.*

*चरणपर्वन् n. *Fussknöchel.*

चरणपात m. 1) *Fusstritt.* — 2) *Fussfall.*

चरणपृष्ठ m. *Fussrücken* Daçak. 89,17.

चरणभङ्ग m. *Beinbruch.*

चरणमूल n. *Fusswurzel.* °ले निपत् *zu Füssen fallen* Spr. 7701.

चरणावत् Adj. *einen geregelten Wandel führend.*

चरणव्यूह m. Titel eines Werkes Wassa, Lit.

चरणशुश्रूषा f. *Fussfall.*

*चरणस Adj. von चरण.

चरणास्त्र m. Bein. Gautama's.

चरणानति f. *das sich zu Füssen Verbeugen, Fussfall* Spr. 2528. 2915.

*चरणाभरण n. *Fusschmuck.*

चरणामृत n. Titel eines Werkes.

चरणायुध 1) Adj. *dessen Waffe die Füsse sind.* — 2) m. *Hahn* Kârana 6,2. 5.

चर्णि Pl. *Menschen.* Vielleicht ist ṚV. 8,24,32 चर्षणीनाम् zu lesen.

*चरणिल Adj. von चरण.

चरणोप्, °पति *einer Sache nachgehen, betreiben;* mit Acc.

चरणोपधान n. *Fusskissen* MBh. 1,193,10.

*चरण्टी f. = चरट 2).

चरण्य्, °यति **sich bewegen.* — Mit आ *sich bewegen —, sich strecken nach* (Acc.). — Mit उद् *sich heranbewegen —, sich strecken nach* (Acc.).

*चरण्य Adj. *fussartig.*

चरण्यु Adj. *beweglich.*

चर्त्र 1) Adj. *beweglich, lebendig.* — 2) n. a) *Gang, Weg, Wanderung.* — b) *Beweglichkeit, Lebendigkeit, Leben.*

चरदल n. = चरणद.

चरदलता f. = चरता.

चरदेव m. N. pr. eines Mannes.

चर्धी Dat. Infin. zu चर् ṚV. 1,61,12.

चरन्त m. N. pr. eines Mannes VP.^{2} 4,31.

चरभ und चरभवन n. = चरगृह.

चरम 1) Adj. (f. आ) a) *der letzte, äusserste.* — b) *der spätere* Kap. 1,72. Prasannar. 86,17. चरमे च किम् so v. a. *und was weiter?* Harshak. 6,4. — c) *westlich.* — d) *der unterste, geringste.* — 2) चरमम् Adv. *zuletzt, am spätesten, am Ende,* mit Gen. nach *Jmd.* — 3) **eine best. hohe Zahl* (buddh.).

*चरमक्षाभृत् m. = पर्वत 3).

चरमगिरि m. dass. Buddha-Pa. 89,1.

चरमतस् Adv. *am äussersten Ende* Maitr. S. 3,10,1.

चरमभविक Adj. *später kommend, zukünftig* Lalit. 24,2. 25,5. 27,7. Kâraṇḍ. 68,23. 69,2. 75,5.

चरमशैखिक Adj. (f. ई) *mit den Köpfchen (Spitzen) nach Westen gerichtet.*

चरमाचल m. = पर्वत 3) Prasannar. 146,21.

चरमोज्ञा f. *die letzte oder geringste Ziege.*

*चरमाद्रि m. = पर्वत 3).

चरमालप Spr. 812 fehlerhaft; vgl. die Verbesserungen.

*चरम्य्, °म्यति *der letzte sein.*

चरव्य Adj. zum चरु 2) *bestimmt* Comm. zu Âpast. Ça. 8,2,4.

चरशिञ्जिनी f. = चरज्ञा.

चर्षे Dat. Infin. zu चर्.

1. चराचर् 1) Adj. *beweglich, laufend oder hinunderfahrend.* — 2) *n. *Otterköpfchen* Râǵân. 13,128.

2. चराचर Adj. *beweglich und unbeweglich;* Subst. *Bewegliches und Unbewegliches, Thiere und Pflanzen, die ganze Welt.* यस्मिंश्चराचरे so v. a. *in dieser Welt.*

चर्षद n. = चर्षद 2)a) ṚV. 1,66,9.

*चरि m. *Thier.*

चरित् 1) Adj. s. u. चर्. — 2) n. a) *das Gehen, Sichbewegen, Bewegung, Gang.* — b) *das Verfahren, Thun, Benehmen, Treiben, Wandel, Lebenswandel, die Thaten.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ 187,14.

°चरितमय Adj. (f. ई) *die Thaten des und des enthaltend.*

चरितवे Dat. Infin. zu चर् ṚV. 1,113,3.

चरितव्य 1) n. impers. *zu verfahren.* — 2) Adj. *zu üben, — vollbringen.*

चरितव्रत Adj. *der das Gelübde erfüllt hat* 38,11.

चरितार्थ Adj. (f. आ) *dessen Ziel —, Zweck —, Bestimmung erreicht ist.* Nom. abstr. °ता f. und °त्व n.

चरितार्थय्, °यति *Jmd* (Acc.) *sein Ziel erreichen lassen, zufrieden stellen.* चरितार्थित so v. a. *beglückt.*

चरितोस् Gen. Inf. von चर् Âit. Âr. 2,1.

चरित्र 1) n. a) *Fuss, Bein.* — b) *das Gehen.* — c) *das Benehmen, Betragen, Handlungsweise, Wandel, Erlebnisse.* — d) *Herkommen, Landesbrauch, Gewohnheitsrecht* Nir. 1,11. 12. — e) *Gesetz* Nir. 17,21. — 2) *f. आ *Tamarindenbaum.*

चरित्रचिन्तामणि m. Titel eines Werkes.

चरित्रबन्धक m. oder n. *Verpfändung des Lebenswandels.* Nach Jolly, Schuld. 300 *Pfand als Vertrauenssache.*

चरित्रवत् Adj. *der* (ein Opfer) *schon vollzogen hat* Âçv. Gṛhj. 4,8,15.

°चरित्रित Adj. *der — Schicksale erlebt hat.*

चरिष्णु 1) Adj. *beweglich, unstät, wandernd.* बीजं स्थास्नु चरिष्णु च *Samen der Pflanzen- und Thierwelt.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes a) des Manu Sâvarṇa. — b) des Kirtimant.

चरिष्णुधूम Adj. *dessen Rauch wogt, — wirbelt.*

*चरीत्र n. *das Benehmen, Betragen.*

चर्ही m. 1) *Kessel, Topf.* — 2) *eine der gewöhnlichen Opferspeisen, Mus oder Suppe aus Körnern in Milch, Butter, Wasser u. s. w. gekocht* Comm. zu Nâigam. 10,1,19. — 3) **Wolke.*

चरुचेलिन् Adj. als Beiw. Çiva's.

चरुस्थाली f. *der Kochtopf für den* चरु 2).

चर्करीत n. *eine Intensivform ohne* य्.

चर्कर्ति f. *rühmende Erwähnung, Ruhm, Preis.*

चर्कर्त्य (चर्कर्तिय) Adj. *rühmend zu erwähnen, ruhmwürdig, berühmt.*

चर्च्, *चर्चति (परिभाषणार्तर्जनयोः, °भर्त्सनयोः, हिंसायाम्). — Caus. चर्चयति *ein Wort wiederholen,* insbes. *mit Einschaltung von* इति Ind. St. 13,450 — चर्चित 1) *wiederholt.* — 2) *am Ende eines Comp. überzogen —, bedeckt mit, die Spuren von — tragend.* — 3) *abgewischt.* — 4) *entschieden, beschlossen.* — Mit वि, °चर्चित *aufgetragen* (eine Salbe auf, mit Loc.).

चर्च 1) *m. = 2)c). — 2) f. आ a) *Wiederholung eines Wortes,* insbes. *mit Einschaltung von* इति Ind. St. 3,251. Hemâdri 1,519,7. 12. — b) *Ueberzug* (von Salbe) 188,3. — c) *das Sichkümmern —, Sorge um, Bedachtsein auf, das Denken an* (Gen. oder im Comp. vorangehend) 148,16. 149,3. Hit. 123,20. Pariśiṣ. 115. Naish. 5,38. Ind. St. 15,330. — d) *das Sprechen von* (im Comp. vorangehend) Râǵân. 5,303. *Besprechung, Unterredung* 7,1476. 8,3312. Buddha-Pa. 55,20. — e) **Bein. der Durgâ.*

चर्चक 1) m. *eine best. Art den* Ṛgveda *vorzutragen* Ind. St. 3,251. Hemâdri 1,518,7 (Pl.). — 2) चर्चिका Bein. der Durgâ Hemâdri 1,413,19.

चर्चन n. 1) *das Wiederholen eines Wortes,* insbes. *mit Einschaltung von* इति. — 2) **das Ueberziehen* (mit Salbe).

चर्चर 1) Adj. nach Sây. = चरणशील. — 2) f. चर्चरी a) *eine Art von Gesang* 291,25. 292,11. 293, 17. 18. — b) *ein best. Metrum.* — c) **krauses Haar.*

चर्चरिका f. *eine best. Gesticulation.*

चर्चरीक 1) am Ende eines adj. Comp. = चर्च

2) a). — 2) *m. a) *Gemüsepflanze.* — b) *eine best. Haartracht.* — c) *eine Form Çiva's.*

*चर्चस् m. *einer der 9 Schätze Kubera's.*

चर्चापद n. Pl. *mit Einschaltung von* इति *wiederholte Worte* Ind. St. 13,430.

चर्चापार m. *eine best. Art den Ṛgveda zu recitiren* Ind. St. 13,430.

चर्चाय्, °यते *einer Wiederholung unterliegen, wiederholt werden.*

चर्चि m. N. pr. eines Mannes.

*चर्चिका n. *Ueberzug* (von Salbe).

चर्चित 1) Adj. s. u. चर्च्. — 2) n. *Ueberzug* (von Salbe) Spr. 340.

चर्त् 1) चतति a) *zusammenheften. — b) *umbringen* Bhaṭṭ. — 2) *चर्तति (संदीपने Dhâtup. दीप्तौ Mahîdh. zu VS. 22,7). — *Caus. चर्तयति (संदीपने). — *Desid. चिचर्तिषति und चिचृत्सति. — Mit घति *verbinden.* — Mit अव *loslassen.* — Mit आ *befestigen, anbinden, anheften.* — Mit उप dass. — Mit नि *einheften, einfügen.* — Mit निस् *lösen.* — Mit परि *umwinden, zusammenheften.* — Mit प्र *auflösen, losmachen.* Partic. प्रचृत्त. — Mit वि 1) dass. Vaitân. Partic. विचृत्त (विचृत्त fehlerhaft VS. 22,7). — 2) *losgetrennt sein von* (Instr.) AV. 3,31,1. — Mit सम् *verbunden sein mit* (Instr.) AV. 3,31,1.

चर्तव्य Adj. *zu üben.*

*चर्त्य Partic. fut. pass. von चर्त्.

*चर्प्, चर्पति und चर्पयति (संदीपने).

चर्पट 1) Adj. *flach anliegend* (Ohren), *flach, abgeplattet* Utpala zu Varâh. Bṛh. 27(23),12. — 2) *m. a) *die flache Hand.* — b) *ein best. Gebäck.* — 3) *f. आ *der 6te Tag in der lichten Hälfte des* Bhâdrapada. — *f. ई *ein best. Gebäck.*

चर्पटिन् m. N. pr. eines Autors.

*चर्ब्, चर्बति (गतौ).

*चर्भट 1) m. *Cucumis utilissimus.* — 2) f. ई *Freudengeschrei.*

चर्म n. 1) am Ende eines Comp. = चर्मन् *Haut, Fell.* — 2) *Schild.*

चर्मकर्त m. *ein Stück Fell oder Leder* TBr. 1,2,6,7.

चर्मकशा f. *eine best. Pflanze* Karaka 1,1 (= सतला Comm.). Nach den Lexicographen *Mimosa abstergens* und *ein best. Parfum* (Râgân. 12,151. Bhâvapr. 1,207).

चर्मकार 1) m. *Schuhmacher.* Im System *eine best. Mischlingskaste.* — 2) f. ई a) f. zu 1). — b) *Mimosa abstergens.*

चर्मकारालुक m. *ein best. Knollengewächs* Bhâvapr. 1,146.

चर्मकारिन् m. *Schuhmacher.* f. °रिणी Bez. *einer Frau am 2ten Tage der Katamenien* J. A. S. Beng. 48,42.

चर्मकार्य n. *Bearbeitung von Fellen oder Leder.*

चर्मकाष्ठमय Adj. *aus Leder oder Holz verfertigt* Hemâdri 1,657,7.

*चर्मकाष्ठिका f. *Peitsche* Comm. zu Mṛicch. 10,38.

चर्मकील m. n. 1) *Warze.* — 2) *Auswüchse, welche als eine Art Hämorrhoiden betrachtet werden.*

चर्मकूप m. *ein lederner Schlauch* Daçak. 5,19.

चर्मकृत् m. *Schuhmacher.*

चर्मखण्ड n. *ein Stück Haut* Spr. 2259.

चर्मखण्डिक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

चर्मगोणी f. *ein lederner Sack* Sûrjas. 2,34,11.

*चर्मग्रीव m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Çiva's.

*चर्मघटिका f. *Blutegel* Nigh. Pr.

*चर्मघटक m., *°घटका, *°घटिका und *°घटी f. *Fledermaus.*

*चर्मचित्रक n. *der weisse Aussatz* Râgân. 20,5.

*चर्मचेल *ein Ueberwurf mit nach aussen gekehrtem Felle.*

चर्मज 1) Adj. *aus Leder gemacht, ledern.* — 2) *n. a) *die Haare am Körper* Râgân. 18,63. — b) *Blut.*

*चर्मटी f. *Blutegel* Râgân. 19,79.

चर्मण्य n. *Lederzeug.*

चर्मण्वत् 1) Adj. *mit Haut versehen.* — 2) f. ई a) *Pisang. — b) N. pr. eines Flusses.

*चर्मतरंग m. *Runzel* Râgân. 18,61.

*चर्मतिल Adj. *einen Sesamkörnern ähnlichen Hautausschlag habend.*

*चर्मदण्ड m. *Peitsche.*

चर्मदल n. *eine Form des sogenannten kleinen Aussatzes* Karaka 6,7.

*चर्मदूषिका f. *eine Art Ausschlag mit rothen Flecken.*

*चर्मद्रुम m. *Betula Bhojpatra.*

चर्मन् n. 1) *Haut, Fell.* — 2) *Schild* 133,9. 12. — 3) *eine Form des Aussatzes* Karaka 6,7.

*चर्मनासिका f. *Peitsche.*

चर्मपट्ट 1) m. *Riemen.* — 2) N. pr. einer Oertlichkeit.

*चर्मपट्टिका f. *a piece or strap of leather, for playing upon with dice, a leather backgammon board, etc.*

*चर्मपत्रा f. *Fledermaus.*

चर्मपादुका f. *ein lederner Schuh.*

*चर्मपुट und °क (Comm. zu Karaka 1,1) m. *Schlauch* (auch als Klystierspritze).

*चर्मपूरम् Absol. *so dass das Fell vollkommen bedeckt ist* P. 3,4,31.

*चर्मप्रभेदिका f. *Pfrieme, Ahle.*

*चर्मप्रसेवक m. und °सेविका f. *Blasebalg.*

चर्मबन्ध m. *ein lederner Riemen* Spr. 6691.

*चर्मबन्धन n. *Pfeffer* Nigh. Pr.

चर्मभस्त्रिका f. *ein lederner Beutel* Daçak. 61,11.

चर्ममण्डल m. Pl. N. pr. eines Volkes.

चर्ममय Adj. (f. ई) *aus Fell gemacht, ledern.*

*चर्ममुण्डा f. *eine Form der* Durgâ.

चर्मम्न m. *Gerber.*

*चर्मयष्टि f. *Peitsche.*

चर्मरङ्ग 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) *f. आ *die Sennapflanze* Râgân. 3,122.

चर्मरत्न n. *ein lederner Glückstädel* Daçak. 63, 18. 64,9. °भस्त्रिका f. dass. 60,12.

चर्मरी f. *eine best. Pflanze mit giftiger Frucht.*

*चर्मरुह m. *Schuhmacher.*

चर्मवंश m. *eine Art Flöte* S. S. S. 195.

चर्मवस्त्र m. N. pr. eines Kriegers.

*चर्मवसन Adj. *in ein Fell gekleidet;* m. Bein. Çiva's.

चर्मवृक्ष m. *Betula Bhojpatra.*

*चर्मव्रण m. *Flechte, herpes* Râgân. 20,11.

चर्मशिल्पिन् m. *Schuhmacher.*

चर्मसमुद्भव n. *Blut* Gal.

*चर्मसंभवा f. *Kardamomen.*

*चर्मसार m. *Lymphe* Râgân. 18,65.

चर्मसाह्वा f. *eine best. Pflanze,* = सतला Karaka 7,11.

चर्महेला f. *Trigonella foenum graecum oder eine verwandte Pflanze* Bhâvapr. 1,167.

चर्माख्य n. *eine Form des Aussatzes* Karaka 6,7.

*चर्मानुरञ्जन n. *Zinnober oder Mennie* Nigh. Pr.

चर्मान्न m. *Lederstück, Riemen.*

*चर्माम्भस् n. *Lymphe* Râgân. 18,65.

*चर्मार m. *Schuhmacher.*

*चर्मारक n. *Zinnober oder Mennig* Râgân. 13,59.

चर्मावकर्तिन् und °कर्तृ m. *der Leder beschneidet, Schuhmacher.*

*चर्मिक Adj. *mit einem Schilde bewaffnet, Schildträger.*

चर्मिन् 1) Adj. a) *in ein Fell gehüllt.* — b) *mit einem Schilde bewaffnet, Schildträger.* — 2) m. a) *Betula Bhojpatra. — b) *Pisang. — c) N. pr. α) *eines Dieners des Çiva. — β) eines Mannes Ind. St. 13,420.

चर्मिवृक्ष m. *Betula Bhojpatra.*

चर्ष 1) Adj. *zu üben, — vollziehen.* — 2) *m. *Otterköpfchen* Râgân. 13,128. — 3) f. आ a) *das Umhergehen, — streichen, Wandern, Fahren, Durch-*

streichen, Besuchen. — *b) das Verfahren, Benehmen, Betragen, Wandel.* — *c) frommer Wandel, Frömmigkeit.* — *d) das Ueben, Vollziehen, Obliegen, Besorgen, Beschäftigung mit* (Instr. Gaut. oder im Comp. vorangehend). — *e) eine Art Composition* S. S. S. 167. — *f)* *Bein. der Durgâ Gal. — 4) n. am Ende eines Comp. = 2) *d).*

चर्पानाथ m. N. pr. eines alten Weisen.

चर्पावतार m. Titel eines buddh. Werkes.

चर्व्, *चर्वति und चर्वयति 1) *zerkauen, zwischen die Zähne nehmen, nagen an* (Acc.) Bhâvapr. 2,59. चर्वित *zerkaut, woran man gekaut hat.* — 2) *schlürfen, kosten.*

चर्वण 1) n. *a) das Kauen* Spr. 7677. Bhâg. P. 7,5,30. — *b) das Schlürfen, Kosten.* — *c) Nahrung, Speise.* — 2) f. आ *a) das Schlürfen, Kosten.* *b)* * *Mahlzahn* Gal.

चर्वटि m. N. pr. eines Autors.

*चर्वन् m. *ein Schlag mit der flachen Hand.*

*चर्वितपात्र und *°क n. *Speisnapf.*

चर्व्य Adj. *was zerkaut wird.*

चर्षणि in रथ°.

चर्षणि 1) Adj. *a) beweglich, laufend, fahrend; rührig, thätig.* — *b)* * *sehend.* — 2) f. चर्षणि im Pl. *a) Menschen, Volk, Leute.* पञ्च चर्षणय: *die fünf Völkerschaften.* — *b) Bez. der Kinder Arjaman's und der Mâtṛkâ.* — 3) f. चर्षणी *a) eine untreue Frau* Râgat. 7,102. — *b)* N. pr. der Gattin Varuṇa's.

चर्षणिप्रा Adj. *die Menschen sättigend, — nährend.*

चर्षणिधृत् Adj. *über alle Menschen hinreichend, — wirkend.*

चर्षणिधृति f. *Erhaltung —, Schutz der Menschen.*

चर्षणीसह् Adj. *über die Menschen waltend, sie bewältigend.*

1. चल्, चलति (metrisch auch °ते) 1) *in Bewegung gerathen, sich rühren, zittern, schwanken, wackeln, zucken.* चलित *zitternd, sich hinundher bewegend, schwankend, wackelnd.* — 2) *sich von der Stelle bewegen, sich fortbewegen.* आसनेभ्य: *von den Sitzen aufspringen.* चलित *der sich fortbewegt hat.* — 3) *sich in Bewegung setzen, aufbrechen, sich auf den Weg machen, fortgehen.* चलित: *er brach auf.* — 4) *sich neigen* (vom Tage). — 5) *sich bewegen, gehen, umherwandeln.* चलित * *auf dem Marsche begriffen* (ein Heer). — 6) *sich verbreiten* (von einer Nachricht) Spr. 2898. — 7) *aus seiner Ruhe —, aus dem Geleise kommen, in Verwirrung —, in Unordnung gerathen, zu Schanden werden.* — 8) *weichen —, abfallen von, untreu werden;* mit Abl. 104,12. — Caus. 1) चलयति 1) *in Bewegung versetzen, bewegen, erzittern machen* 221,1. — *b) aus der Ruhe bringen.* — *c) ablenken —, abbringen von* (Abl.). — 2) चालयति *a) in Bewegung versetzen, bewegen, schütteln, zum Wanken bringen, erschüttern* (einen Satz) Çâṅk. zu Bâdar. 3,4,8), *stossen, Jmd anstossen* 303,30. — *b) vor sich her treiben, forttreiben, vertreiben von, aus* (Abl.). — *c) aus der Ruhe bringen* 287,.. *aus dem Geleise bringen, in Verwirrung versetzen, aufregen.* — *d) abbringen von* (Abl.). — *Intens. चञ्चल्यते und चाचल्यते. — Mit आ Caus. आचालयति 1) *in Bewegung setzen, von der Stelle rücken;* mit Abl. — 2) *umrühren.* — Mit उद् 1) *sich entfernen —, sich losmachen von, sich ablösen.* आसनात् *sich vom Sitze erheben.* — 2) *sich aufmachen, aufbrechen, fortgehen.* — 3) उच्चलत् Kathâs. 61,104 fehlerhaft für उच्छ्लत्. — Mit प्रोद् *aufbrechen.* — Mit समुद् 1) *zusammen aufspringen* Mâlatîm. 77,18 (70,1. 170,3). — 2) *zusammen aufbrechen.* — Mit नि, Intens. °चञ्चलीति *schwabbeln* Maitr. S. 3, 13,1. — Mit परि Caus. 1) °चलयति *bewegen, rühren.* — 2) °चालयति *im Kreise bewegen.* — Mit प्र 1) *in Bewegung gerathen, erbeben, erzittern.* — 2) *sich von der Stelle bewegen, — in Bewegung setzen, — fortbewegen.* आसनात् *vom Sitze aufspringen.* प्रचलिते मरुति *wenn sich ein Wind erhoben hat* zu Spr. 6067. — 3) *aufbrechen, sich auf den Weg machen, fortgehen.* — 4) *in Verwirrung —, in Aufregung gerathen.* — 5) *weichen —, abfallen von* (Abl.). — Caus. 1) °चलयति *fortbewegen, — von* (Abl. Sûçr. 2,189,9), *bewegen* 176,26. — 2) °चालयति *a) erzittern machen.* — *b) umrühren.* — Mit *संप्र, *°चलित *heftig bebend.* — Mit वि 1) *sich hinundher bewegen, schwanken.* — 2) *sich von der Stelle bewegen, — in Bewegung setzen, — entfernen von* (Abl.). — 3) *ab —, herunterfallen.* — 4) *aus dem Geleise kommen, in Verwirrung gerathen, zu Schanden werden.* — 5) *weichen —, lassen von* (Abl.). — Caus. °चालयति 1) *in Bewegung versetzen, losrütteln, — machen.* — 2) *Jmd aus seiner Ruhe bringen, aufregen.* — 3) *ablenken —, abbringen von* (Abl.). — 4) *zu Schanden machen.* — Mit अनुवि *nach Jmd sich entfernen, nachfolgen.* — Mit प्रवि 1) *in Bewegung gerathen, erbeben.* — 2) *aus dem Geleise kommen, in Verwirrung gerathen.* — 3) *weichen —, lassen von* (Abl.). — Caus. °चालयति *bewegen, erbeben machen.* — Mit सम् 1) *in Bewegung gerathen, erbeben, erzittern, wanken.* — 2) *sich in Bewegung setzen, aufbrechen.* आसनात् *vom Sitze aufspringen.* — 3) *sich fortbewegen —, sich entfernen von* (Abl.). — Caus. संचालयति 1) *in Bewegung bringen, erheben machen.* — 2) *forttreiben, — stossen aus* (Abl.).

2. *चल्, चलति (विलसने).

3. *चल्, चालयति (भृतौ).

चल 1) Adj. (f. आ) *a) sich bewegend, zitternd, beweglich, schwankend, wackelnd.* — *b) aus der Ruhe gebracht, aufgestört.* — *c) unstät, fluctuirend, wandelbar, veränderlich, vergänglich.* — 2) m. *a) Wind* (auch in medic. Sinne). — *b)* * *Quecksilber.* — *c)* * *Sprosse, junger Schoss* Gal. — *d)* * *unguis odoratus* Râgân. 12,138. — *e) das Schwanken, Beben.* — 3) f. आ *a)* * *Blitz.* — *b)* * *Weihrauch.* — *c) Glück, die Glücksgöttin.* — *d) ein best. Metrum.* — 4) *n. *Wasser* Gal.

चलकर्ण m. in der Astron. *die veränderliche Hypotenuse* Sûrjas. 2,41. 51.

चलकृति Adj. Pañkat. 109,12 fehlerhaft für चलप्रकृति.

चलकेतु m. *ein best.* केतु 8).

*चलघ्री f. *Trigonella corniculata* Râgân. 12,134.

*चलचक्षु m. *Perdix rufa.*

1. चलचित्त n. *Wankelmuth.*

2. चलचित्त 1) Adj. (f. आ) *wankelmüthig.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

चलचित्तता f. 1) *Wankelmuth.* — 2) *Leichtfertigkeit, Windbeutelei.*

चलता f. *das Schwanken.*

*चलत्पूर्णिमा f. *ein best. Fisch.*

चलत्व n. *das Schwanken, Zittern.*

*चलदङ्ग und *°क m. *Ophiocephalus auranticus.*

*चलदल m. *Ficus religiosa.*

चलद्रु Adj. *unter dem die Erde bebt* Bhâg. P. 1,9,37.

*चलद्रुम m. *Tribulus lanuginosus* Râgân. 4,61.

चलन 1) Adj. (f. आ) *a) sich bewegend, beweglich, schwankend.* — *b) auf Füssen gehend* Gaut. 8,2. — *c) liederlich* (Weib) Gaut. 22,26. — 2) *m. *a) Fuss.* — *b) Antilope.* — 3) f. ई *a) ein Unterrock bei Frauen niedern Standes* Hem. Par. 8,267 (einer Tänzerin). — *b)* * *ein Strick zum Binden der Elephanten.* — 4) n. *a) das Sichhinundherbewegen, Bewegung, das Schwanken, Zittern.* — *b) Bewegung, so v. a. Thätigkeit, Function* 271,14. 21. — *c) das aus dem Geleise —, aus der Ruhe Kommen.* — *d) das Weichen —, Ablassen von* (Abl.).

चलनक 1) m. n. *ein kurzer Unterrock.* — 2) * f. °निका *seidene Fransen.*

चलनिकेत Adj. *eine vergängliche Wohnung habend* Âpast.

*चलपत्र m. *Ficus religiosa* Râǵân. 11,114. v. l. °पत्रिन् m.

*चलपुच्छ m. *Coracias indica* Nigh. Pa.

चलप्रकृति Adj. *leichtsinnig* Pâśkar. ed. Bomb. 2,7,3.

*चलम् n. *Sauerklee.*

चलस्वभाव Adj. (f. घा) *unstäten Wesens* Spr. 2265.

चलाचल 1) Adj. *a) sich hinundher bewegend* Prasannar. 21,22. *beweglich, wackelnd, locker.* — *b) unbeständig, veränderlich.* — 2) m. *a)* **Krähe* Râǵân. 19,89. — *b)* N. pr. eines Mannes.

*चलातङ्क m. *Rheumatism* Râǵân. 20,30.

चलात्मन् Adj. *wankelmüthig.*

चलार्चा f. Titel eines Werkes.

*चलि m. *a cover, a wrapper, a surtout.*

चलित 1) Adj. s. u. चल्. — 2) n. *das Sichhinundherbewegen* Spr. 1986.

चलितव्य n. impers. *vom Fleck zu gehen* Kâd. 2,125,21.

1. चली f. in पुंश्चली.

2. चली Adv. mit कर् *in Bewegung versetzen* Naish. 1,114.

*चलु m. *ein Mundvoll Wasser.*

चलुक 1) (* m.) dass. — 2) * m. *eine Art Geschirr.* 3) m. N. pr. eines Mannes.

चलुका m. = चालुक्य Ind. Antiq. 7,210.

चलू f. in पुंश्चलू.

*चलेषु Adj. *dessen Pfeil schwankt.*

*चवन n. *Piper Chaba* Madanav. 35,363.

चवर्ग m. *die Palatalen* TS. Prât.

*चवि f., चविक n., चविका f. und चवी f. *Piper Chaba.*

चव्य 1) n. und f. या dass. — 2) * f. या *a) Baumwollenstaude* Râǵân. 4,191. — *b)* = चचा.

*चव्यजा f. und *चव्यपत्र n. *Scindapsus officinalis* Râǵân. 6,14.

चशाति MBu. 5,889 fehlerhaft für चशाति.

चशाल = चषाल 1).

*चष्, चषति und °ते (भक्षणे), चषति (हिंसायाम्).

चषक (* m. * n.) 1) *Trinkgeschirr, Becher;* insbes. *aus dem berauschende Getränke getrunken werden.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — 2) * *ein berauschendes Getränk* oder *ein best. b. G.* — 3) m. *Secunde* Utpala zu Varâh. Bṛh. 7,1.12. 26(24),5.

चषाल 1) m. n. *der Knauf des Opferpfeilers.* — 2) * m. *Bienenstock.*

चषालयूप m. *ein Opferpfeiler mit einem Knauf.*

चषालवत् Adj. *mit einem Knauf versehen.*

चसनाम m. *ein copulatives Compositum.*

*चक्ष्, चक्षति und चक्ष्यति (परिकल्कने).

चाकचक्य n. = उज्ज्वलता.

चाकचिक्य n. *Wahrnehmung* Nr. K.

*चाकचिक्या f. *eine best. Pflanze.*

चाक्र 1) Adj. *mit dem Discus ausgeführt.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

*चाक्रगर्तक Adj. von चक्रगर्त Kîç. zu P. 4,2,136.

चाक्रचर्मण m. Patron. N. pr. eines Grammatikers.

*चाक्रपालेय von चक्रपाल gaṇa सख्यादि in der Kîç.

*चाक्रवाकेय von चक्रवाक.

*चाक्रवालेय von चक्रवाल gaṇa सख्यादि in der Kîç.

चाक्राणि m. Patron. des Ushasta.

चाक्रिक m. 1) *Kärrner* MBu. 12,69,31. — 2) *Töpfer.* — 3) *Oelmüller.* — 4) *ein öffentlicher Ausrufer.* — 5) *Genosse —, Anhänger eines Complots.*

*चाक्रिण m. Patron. von चक्रिन्.

*चाक्रेय von चक्र gaṇa सख्यादि.

चाक्षाल n. Tal. Br. 38 wohl nur fehlerhaft für चात्वाल.

चाक्षुष 1) Adj. (f. ई) *a) im Gesicht bestehend, auf dem G. beruhend, daraus entsprungen, dem Auge eigenthümlich, das A. betreffend, zum Gesichtssinn in Beziehung stehend.* — *b) durch das Gesicht wahrnehmbar.* — *c)* zu Manu Câkshusha *in Beziehung stehend.* — 2) m. Patron. N. pr. *a)* verschiedener Männer VP. 1,13,2. 3. — *b)* Pl. einer Klasse von Göttern im 14ten Manvantara.

चाक्षुषत्व n. *Wahrnehmbarkeit durch das Gesicht.*

चाक्ष्म्य Adj. *zufrieden.*

*चाक्षापितृ Nom. ag. vom Intens. von क्षन्.

*चाक्ष्य m. 1) *Oxalis pustilla.* — 2) *whiteness or beauty of the teeth.*

चाक्ष्येरी f. *Oxalis pustilla.* °घृत n. *ein best. medic. Präparat* Mat. med. 124.

चाचपुट m. *ein best. Tact.*

चाचरि m. N. pr. eines Ringers.

*चाचलि Adj. *beweglich.*

चाञ्चल्य n. *Beweglichkeit, Unbeständigkeit.*

चाञ्चव n. *Berühmtheit.*

चाञ्जलिकाश्रम m. N. pr. einer *Einsiedelei* MBu. 13,25,52. Es könnte aber auch च + ञ्जलि° oder चा° getrennt worden. चाण्डालिकाश्रम v. l.

चाट m. 1) *Betrüger, Spitzbube* Varâh. Jogaś. 4, 30. Hemâdri 1,39,17. — 2) *Wahrsager* J. A. S. Beng. 47,405,36. 406,42. Hier könnte aber चाटभट als ein Wort gefasst werden und eine niedrige Bevölkerungsklasse bezeichnen. Vgl. चाटभट. — 3) * = तुरुविषयभोक्तृ Comm. zu Mahâv. 78;13.

चाटकदेश m. N. pr. einer *Gegend* Pâṇ. Gaṇ.

*चाटकायन m. Patron. von चटक.

चाटकैर m. *ein junges Sperlingsmännchen* Harshaç. 202,17 (°कैर gedr.).

चाटलिका f. N. pr. einer Oertlichkeit.

चाटव n. fehlerhaft für चाञ्चव.

चाटिग्राम m. N. pr. eines *Dorfes.*

चाटु 1) m. n. *a)* Sg. und Pl. *etwas Artiges,* — *Gefälliges* Kâd. 2,107,3. Harshaç. 202,17. चाटुर्यम् so v. a. चाटु — *etwas Liebes zu erweisen.* — *b)* * *Bauch.* — 2) Adj. *a) angenehm(?)* Râǵat. 1,213. — *b)* * *deutlich redend.*

चाटुक m. = चाटु 1).

चाटुकार und *°कारिन् Adj. *freundliche Worte —, Schmeichelworte sprechend, Schmeichler.*

*चाटुपटु m. = भण्ड.

*चाटुलोल Adj. *sich zierlich bewegend.*

*चाटुवटु m. = चाटुपटु.

*चाणक Adj. von चाणाक्य 1).

*चाणकीय Adj. *für Kichererbsen geeignet.*

चाणाक्य 1) Adj. *a) aus Kichererbsen gemacht* Bhâvapr. 2,17. — *b)* von चाणाक्य 2) *herrührend.* — 2) m. Patron. von चणक. N. pr. des Ministers von Kândragupta und Sohnes des Kaṇin Hem. Par. 8,206.

*चाणाक्यमूलक n. *eine Art Rettig* Râǵân. 7,17.

*चाणारूप्य Adj. von चणारूप्य.

चाणूर m. N. pr. 1) eines Fürsten. — 2) eines von Krshṇa erschlagenen Ringers.

*चाण्ड 1) m. Patron. von चण्ड. — 2) n. Nom. abstr. von चण्ड 1).

चाण्डाल 1) m. = चण्डाल. Mit einem Gen. Pl. oder am Ende eines Comp. so v. a. *der Verworfenste unter.* — 2) f. °ली *a)* f. zu 1). Auch als Bez. *eines Frauenzimmers am ersten Tage der Katamenien.* — *b)* * *eine best. Pflanze.* — 3) Adj. (f. ई) *dem* Kândâla 1) *eigen.*

*चाण्डालक 1) n. = चण्डालेन कृतम् (संज्ञायाम्). — 2) f. °लिका *a) die Laute der* Kaṇḍâla. — *b) ein best. Kraut.* — *c)* = किंनरी. — *d)* Bein. der Durgâ.

*चाण्डालकि m. Patron. von चण्डाल.

चाण्डालिकाश्रम m. N. pr. einer *Einsiedelei.* चाञ्जलिकाश्रम v. l.

चाण्डालिनी f. N. pr. einer Göttin.

चातक m. *Cuculus melanoleucus;* f. ई. Der Vogel lebt der Sage nach nur von Regentropfen.

*चातकानन्दन m. *die Regenzeit* Râǵân. 21,66.

चातन 1) Adj. am Ende eines Comp. *verscheuchend.* — 2) m. N. pr. des angeblichen Ṛshi von

3). — 3) n. *diejenigen Sprüche des* AV., *deren Zweck die Verscheuchung dämonischer Wesen und Kräfte ist.*

1. *चातुर Adj. *von Vieren gezogen* (Karren).

2. चातुर 1) * Adj. *a) geschickt, gewandt. — b) Schmeicheleien sagend. — c) dem Auge zugänglich. — d) lenkend, regierend.* — 2) *m. *ein rundes Kopfkissen.* — 3) f. ई *a) Geschicklichkeit* Prasannar. 32, 21. 33,6. Vikramâṅkaṅ. 6,12. — *b) Liebreiz.*

*चातुरक 1) Adj. = 2. चातुर 1) *b) c) d).* — 2) m. = 2. चातुर 2).

चातुरक्त *der entscheidende Würfelwurf von vier Augen.*

चातुरर्थिक Adj. *in den vier* (angegebenen) *Bedeutungen geltend.*

चातुराश्रमिक Adj. *in den vier Lebensstadien sich befindend.*

चातुराश्रमिन् MBh. 7,2725 fehlerhaft für चतुराश्रमिन्.

चातुराश्रम्य n. *die vier Lebensstadien des Brahmanen.* °धर्म m. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 20.

*चातुरिक m. *Wagenlenker.*

चातुर्जात (Bhâvapr. 6,32) und °क (Râǵân. 22,17. Bhâvapr. 1,139) n. *eine best. Verbindung von vier Stoffen.*

चातुर्थ Adj. *im vierten* (Adhjâja) *besprochen* Kull. zu M. 2,56.

चातुर्थक Adj. *jeden vierten Tag erscheinend* (Fieber) Agni-P. 31,15.

चातुर्थकारिरस m. *ein best. medic. Präparat gegen Quartanfieber* Mat. med. 67.

चातुर्थाह्निक Adj. *zum vierten Tag gehörig.*

चातुर्थिक Adj. *wohl dass.* Lâṭj. 7,7,29. Comm. zu Târpja-Br. 12,11,24.

*चातुर्दश Adj. *zum 14ten Tage in einem Halbmonat in Beziehung stehend.*

*चातुर्दशिक Adj. *am 14ten Tage in einem Halbmonat die heiligen Schriften studirend.*

चातुर्दैव Adj. *vier Gottheiten geheiligt.*

*चातुर्धेनि n. *eine Verbindung von vier Arten aromatischen Samens* Nigh. Pa.

*चातुर्भद्र n. *eine Verbindung von vier heilbringenden Pflanzen* Râǵân. 22,16. Auch °क n. Bhâvapr. 3,87. 93.

चातुर्भुज्ञि m. Patron. von चतुर्भुज्ञ.

चातुर्भौतिक Adj. *aus vier Elementen bestehend* Comm. zu Njâjas. 3,1,26.

चातुर्महाराजकायिक m. Pl. = चतुर्म°.

चातुर्महाराजिक m. 1) *Beiw. Çiva's.* — 2) Pl. = चातुर्महाराजकायिक.

*चातुर्मासक und °सिन् Adj. *der die Kâturmâsja-Opfer vollzieht.*

चातुर्मासी f. *der Vollmondstag bei den Kâturmâsja-Opfern* Âpast.

चातुर्मास्य 1) n. *a) Tertial, Beginn eines Tertials. — b)* Pl. *die drei vier Monate währenden und am Anfange der drei Jahreszeiten darzubringenden Opfer.* — 2) Adj. *zum Kâturmâsja-Opfer gehörig.*

चातुर्मास्यकारिका f. Titel eines Werkes.

चातुर्मास्यदेवता f. *die Gottheit eines Kâturmâsja-Opfers.*

चातुर्मास्यपद्धति f. und °माहात्म्य n. Titel zweier Werke.

चातुर्मास्यपाङ्क्तेय Adj. *der ein Kâturmâsja-Opfer darbringt.*

चातुर्य n. 1) *Geschicklichkeit, Gewandtheit.* — 2) *Liebreiz.*

चातुर्वर्ण्य n. *die vier Kasten.*

चातुर्विंशिक Adj. *zum 24sten Tag gehörig.*

चातुर्विद्य 1) Adj. *mit den vier Veda vertraut.* Vgl. चतुर्विद्य. — 2) n. *die vier Veda.* Wird von Nîlak. zu MBh. durch *die Kenntniss des* धर्म, अर्थ, काम *und* मोक्ष erklärt.

चातुर्विद्य n. *Vierfältigkeit* Harîv. 2,114,16.

चातुर्वैद्य 1) Adj. *mit den vier Veda vertraut.* — 2) *n. *die Kenntniss der vier Veda.*

चातुर्होतृक Adj. von चतुर्होतृ Maitr. S. 1,9 in der Unterschrift.

चातुर्होत्र 1) Adj. *von den vier Hauptpriestern geleitet, von ihnen vollbracht.* — 2) n. *a) ein von vier Priestern geleitetes Opfer* Buǵ. P. ed. Bomb. 7,3,30. — *b) die Functionen der vier Hauptpriester.* — *c) die vier Hauptpriester.*

चातुर्होत्रिय Adj. *wobei die vier Hauptpriester verwendet werden.*

चातुश्चरणिक 1) Adj. *wohl mit den vier Veda vertraut* Hemâdri 1,368,6. — 2) f. आ *wohl die vier Veda* ebend. 332,4.

चातुःशब्द्य n. *vier Wortformen, — Ausdrucksweisen.*

*चातुष्कोटिक Adj. *viertheilig.*

*चातुष्टय Adj. *das Katushṭaja 2) c) kennend.*

चातुष्प्राकृतिक Adj. *bei vier Gelegenheiten erfolgt* Ind. St. 15,221.

चातुष्प्राश्य Adj. *für Vier zum Essen ausreichend.*

चातुःषष्टिक Adj. *zu den 64 Künsten in Beziehung stehend.*

चातुःसागरिक Adj. (f. ई) *zu den vier Meeren in Beziehung stehend.*

चातुःस्वर्य n. *die Verwendung von vier Accenten* (d. i. त्रैस्वर्य und एकश्रुति) Ind. St. 10,422. Comm. zu Nâjâm. 9,2,15.

चात्रात्र m. Patron. des Gamadagni.

चात्र (zu चत्) n. *Spindel.* insbes. *die bei der Erzeugung des heiligen Feuers gebrauchte.*

चात्र = चात्र.

चात्वारिंश n. Titel eines Brâhmaṇa.

*चात्वारिंशत्क Adj. *für vierzig gekauft u. s. w.*

चात्वाल 1) m. n. *die Grube, welche die Erde für die Uttaravedi liefert.* — 2) *m. *Kuça-Gras.*

चात्वालवत् Adj. *wobei eine Grube* चात्वाल *gegraben wird.*

*चानराट N. pr. einer Oertlichkeit.

चानस् *das Participial-Suffix* चान 238,33.

चानूर fehlerhaft für चाणूर.

चान्दन Adj. (f. ई) *vom Sandelbaum, von Sandelholz* Prasannar. 118,14. S. S. S. 179.

*चान्दनगन्धिक Adj. *nach Sandel riechend.*

चान्द्र 1) Adj. (f. ई) *a) lunaris. — b) von Kandra verfasst.* — 2) m. *a)* * *Mondmonat.* — *b)* * *die lichte Hälfte eines Monats.* — *c) Montag* Vishnus. 77,2. — *d)* * *ein best. Edelstein,* = चन्द्रकान्त. — *e) ein Schüler des Grammatikers Kandra.* — 3) f. ई *a)* * *Mondschein* Râǵân. 21,16. — *b)* * *eine Art Solanum.* — *c)* * *Serratula anthelminthica* Râǵân. 6, 63, v. l. — *d)* N. pr. einer Fürstin. — 4) n. = चान्द्रायण 2).

चान्द्रक 1) Adj. *lunaris.* — 2) * n. *trockener Ingwer.*

चान्द्रगुप्त Adj. *dem Kandragupta gehörig* Hem. Par. 8,332.

चान्द्रचन्द्रिक n. *eine best. Art des Sitzens.*

चान्द्रपुर m. Pl. *die Bewohner von Kandrapura.*

*चान्द्रभागा f. = चन्द्रभागा.

चान्द्रभागि m. Patron. von चन्द्रभाग.

*चान्द्रभागेय m. Metron. von चन्द्रभागा.

चान्द्रम Adj. *lunaris.*

चान्द्रमस 1) Adj. (f. ई) dass. — 2) m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.* — 3) f. ई N. pr. der Gattin Bṛhaspati's. — 4) *n. *das Mondhaus Mṛgaçiras.*

*चान्द्रमसायन und *°नि m. Patron. Buddha's (Mercurs).

चान्द्रव्रतिक Adj. *nach der Weise des Mondes verfahrend.*

*चान्द्राभ्य n. *frischer Ingwer.*

चान्द्रायण 1) m. *Kenner des Mondlaufes, Mondbeobachter* Comm. zu Târpja-Br. 17,13,17. *°भक्त Adj. *von solchen bewohnt.* — 2) n. *eine best. Kasteiung, bei der man den Mondlauf zur Richt-*

schnur nimmt, indem man beim zunehmenden Monde jeden Tag einen Bissen mehr, beim abnehmenden einen Bissen weniger zu sich nimmt. °व्रत n. dass. 144,9.

*चान्द्रायणिक Adj. die Kasteiung Kâṇḍrâjaṇa übend.

चान्द्रि m. Patron. Mercurs Varâh. Jogaj. 4,19.

चान्धनायन m. Patron. des Ânandaṇa.

चाप 1) m. n. a) Bogen (zum Schiessen). — b) Bogen (in der Geometrie), insbes. der einem gegebenen Sinus oder Cosinus entsprechende. — c) der Schütze im Thierkreise. — d) Regenbogen. — e) ein best. astronomisches Instrument, Halbcirkel. — f) eine best. Constellation. — 2) m. N. pr. eines Geschlechts.

चापगुण m. Bogensehne.

चापट N. pr. eines Dorfes.

चापदासी f. N. pr. eines Flusses Harîv. 9515.

चापधर m. der Schütze im Thierkreise Utpala.

*चापपट m. Buchanania latifolia Râǵân. 11,66. Vgl. चापवट und उपवट.

चापय्, °यति auf einen Bogen (geometr.) reduciren Comm. zu Âryabh. 4,25.

चापयष्टि f. Bogensehne 295,32.

चापल n. (adj. Comp. f. घा) 1) Beweglichkeit, rasche Bewegung, Geschwindigkeit. — 2) unstätes Wesen, Unbeständigkeit, Leichtfertigkeit, eine leichtsinnige Handlung, Unvorsichtigkeit (Pl. Kâd. 114, 2. Harshaç. 84,1), Leichtsinn, — in Bezug auf (im Comp. vorangehend) Gaut.

चापलता f. Bogensehne.

*चापलायन m. Patron. von चपल.

चापलेखा f. ein Frauenname.

चापल्य n. 1) Beweglichkeit, rasche Bewegung. — 2) unstätes Wesen, Unbeständigkeit Spr. 3924. Leichtfertigkeit, Leichtsinn.

*चापवट m. = चापपट Râǵân. 11,66.

चापाचार्य m. ein Lehrer im Bogenschiessen Bîlar. 42,19.

चापाधिरोपण (Pârâśarâr. 20,11) und चापारोपण (ebend. 15,16) n. das Beziehen des Bogens mit einer Sehne, das Spannen des B.

चापाल N. pr. eines Kaitja.

चापिन्, 1) Adj. mit einem Bogen bewaffnet. — 2) m. der Schütze im Thierkreise.

चापोत्कट m. N. pr. eines Geschlechts.

*चापट्टकि m. Patron.

*चाबुका f. ein kleines rundes Kissen.

चामर 1) Adj. a) vom Bos grunniens kommend Inic. P. 8,10,13. — b) zu einem Fliegenwedel gehörig. — 2) (*m. f. घा und ई) und n. der Schweif des Bos grunniens, der als Fliegenwedel gebraucht wird und zu den Insignien eines Fürsten gehört. Auch als Schmuck auf dem Kopfe von Pferden und Elephanten Kâd. 109,17. Am Ende eines adj. Comp. f. घा. — 3) *n. und f. घा Sitel. — 4) n. ein best. Metrum.

*चामरग्राह् m. Fliegenwedelhalter.

*चामरग्राहिक m. Patron. von चामरग्राह्.

चामरग्राहिणी f. Fliegenwedelhalterin Spr. 77. Hemâdri 2,a,113,19. Kâd. 14,21. 238,11.

चामरधारि und °णी (Bîlar. 90,1) f. dass.

*चामरपुष्प m. 1) Mangifera indica. — 2) der Betelnussbaum. — 3) Pandanus odoratissimus. — 4) Saccharum spontaneum.

*चामरपुष्पक m. Saccharum spontaneum.

चामरव्यजन n. der Schweif des Bos grunniens als Fliegenwedel.

चामरसादृश्य m. Saccharum spontaneum.

*चामरिक m. Fliegenwedelhalter.

चामरिका f. Wedel, Büschel Harshaç. 189,11.

*चामरिन् m. Pferd.

*चामसायन m. Patron. von चमसिन्.

*चामस्य m. Patron. von चमस.

चामीकर 1) n. Gold. Nom. abstr. °त्व n. Ind. St. 14,382. — 2) *m. Stechapfel.

चामीकरमय Adj. (f. ई) golden Hemâdri 1,334,9. 455,15.

चामीकराचल und °कराद्रि m. Bein. des Berges Meru Kâd. 229,12. Ind. St. 14,384.

चामुण्ड 1) m. N. pr. eines Autors. Auch °राय. °रायपुराण n. Titel eines Werkes. — 2) f. घा a) eine Form der Durgâ. — b) N. pr. einer Nâjikâ der Durgâ.

चामुण्डातन्त्र m. Titel eines Werkes.

*चाम्पिला f. Fluss.

चाम्पेय 1) m. a) Michelia Champaka und Mesua ferrea. — b) *Staubfaden, insbes. der Lotusblüthe. — c) ein Fürst von Kâmpâ. — d) N. pr. eines Sohnes des Viçvâmitra. — 2) *m. n. Gold.

*चाम्पेयक n. = चाम्पेय 1) b).

*चाम्य n. Speise.

चाय्, चायति und °ते 1) Scheu haben, Besorgniss hegen vor (Acc.). Med. sich scheu —, sich ehrfurchtsvoll benehmen. — 2) wahrnehmen, erkennen Maitr. S. 1,9,3. 4. — Mit अप 1) scheuen. — 2) respectiren, ehren. — Mit नि (nur Absol. निचाय्य, निचाय्य) 1) mit ehrfurchtsvoller Scheu betrachten, verehren. — 2) wahrnehmen ṚV. 1,103,13. Daçak. 90,7.

*चाय Adj. von चय.

*चायक Adj. von चि.

*चायनीय Adj. wohl wahrnehmbar, als Erklärung von चित्र.

1. चायमान Partic. von चाय्.

2. चायमान m. Patron. des Abhjâvartin.

चायितृ Nom. ag. Wahrnehmer Nir. 5,24.

चायुं Adj. Scheu —, Ehrfurcht bezeugend.

चार् 1) m. a) Späher, Kundschafter. — b) Gang, Bewegung, Lauf (der Gestirne). — c) Verfahren, Benehmen. — d) das Betreiben. — e) *Fessel. — f) *Gefängniss. — g) Buchanania latifolia Râǵân. 11,65. Bhâvapr. 1,245. — 2) f. ई a) körperliche Bewegung, Schwenkung Bîlar. 217,13 (wenn चारोसु° verbunden wird). — b) ein best. Pas beim Tanze. — 3) *n. ein künstlich zubereitetes Gift.

चारक 1) Adj. am Ende eines Comp. a) verfahrend, zu Werke gehend. — b) in Bewegung setzend MBh. 14,42,29. — c) *von Karaka verfasst. — 2) m. a) Späher, Kundschafter. — b) *Treiber, Hüter. — c) *eine Art Priester (भोजक). — d) *Diener. — e) *Genosse, Begleiter. — f) *Fessel. — g) Gefängniss Lalit. 250,2. 252,16. — h) *Buchanania latifolia. — 3) f. °रिका a) Dienerin in वत्सःपुर°. — b) das Leben fahrender Mönche u. s. w. Lalit. 309, 2. — c) *Coccinelle Nigr. Pr. — d) *Schabe.

*चारकत्रिरात्र m. eine best. Feier.

*चारकाण्ड n. ascensional difference (in Astronomy). Richtig चरखण्ड.

*चारकीण Adj. für einen umherziehenden Brahmanenschüler geeignet.

1. चारचक्षुस् n. ein Späher als Auge 211,19.

2. चारचक्षुस् Adj. Späher als Augen benutzend.

*चारचण Adj. graceful in gait or motion.

*चारचुञ्चु Adj. remarkable in walking, of graceful carriage.

*चारज्या f. the sine of the ascensional difference. Richtig चरज्या.

*चारटिका f. die Indigopflanze Râǵân. 4,33.

चारटी f. 1) Flacourtia cataphracta Râǵân. 5,91. Bhâvapr. 6,15. Karaka 6,14. — 2) *Hibiscus mutabilis.

चारण 1) Adj. a) auf der Schule beruhend Âpast. — b) zu derselben Schule gehörig Gaut. — 2) m. a) ein umherziehender Schauspieler Spr. 2235. 2278. Pârâśar. 43,4. Râǵat. 1,232. — b) ein himmlischer Sänger. — c) Späher, Kundschafter. °चक्र n. ein Trupp von Sp. Bîlar. 90,20. — 3) f. ई a) f. zu 2) b) Bîlar. 239,3. — b) *Hibiscus mutabilis Nigh. Pr. — 4) n. a) das Weidenlassen, Hüten. — b) ein best. mit Mineralien (Quecksilber) vorgenommener Process.

चारणात्व n. Nom. abstr. zu चारण 2) a).

चारणाविद्य oder °वेद्य m. Pl. N. pr. einer Schule des AV.

चारणीकमय Adj. (f. ई) nur aus umherziehenden Schauspielern bestehend.

*चारतूल n. = चामर 2) Gal.

चारव Adj. fahrend, wandernd.

*चारपथ m. Kreuzweg.

चारपुरुष m. Späher, Kundschafter Kin. 63,2.

चारभट 1) m. Soldat Spr. 1593. Harshaç. 174,24. — b) *ein beherzter Mensch. — 2) *f. ई Heldenmuth.

*चारमिक Adj. = चरममधीते वेद वा.

*चारवायु m. Sommerlüftchen.

चाराधिकार m. Späheramt Bâlar. 90,19.

चाराधिकारिन् m. Späher, Kundschafter.

चारायण m. Patron. N. pr. eines Autors. *f. ई.

*चारायणक Adj. von den Kârâjaṇa herkommend.

चारायणीय 1) Adj. zu Kârâjaṇa in Beziehung stehend. शिता Bühler, Rep. No. 21. — 2) m. Pl. die Schule des Kârâjaṇa.

चारिक in ब्रह्म° und माम°. चारिका s. u. चारक.

चारितार्थ्य n. Erreichung des Zweckes.

चारित्र 1) m. N. pr. eines Marut. — 2) *f. या Tamarindenbaum. — 3) n. (adj. Comp. f. या) a) Verfahren, Handlungsweise, Wandel. — b) ein reiner Wandel, guter — 170,1. ein guter Name. — c) *Ceremonie.

*चारित्रवती f. ein best. Samâdhi.

चारित्रसिंहगणि m. N. pr. eines Autors.

चारित्रिन् Adj. einen guten Lebenswandel führend.

चारित्र्य n. = चारित्र 3) a) b).

चारिन् 1) Adj. a) beweglich, sich bewegend. — b) am Ende eines Comp. α) sich bewegend —, herumgehend —, umherwandelnd —, lebend —, sich aufhaltend in oder auf. — β) verfahrend, zu Werke gehend. — γ) übend, thuend. — δ) lebend von. — c) nahekommend, ähnlich. — 2) m. a) Fussoldat. — b) Späher, Kundschafter Âpast. — 3) *f. णी eine best. Pflanze Râǵân. 10,107.

*चारिवाच् (!) f. angeblich = कर्कटशृङ्गी.

चारु 1) Adj. a) angenehm, willkommen, gebilligt, geschätzt, lieb, carus; mit Dat. oder Loc. der Person. — b) lieblich, gefällig, schön. — 2) चारु Adv. zu 1) a) und b). — 3) m. a) ein best. वामक (musik.). — b) *Beiw. Bṛhaspati's. — c) N. pr. α) eines Sohnes des Kṛshṇa. — β) eines Kakravartin. — 4) *f. चार्वी a) ein schönes Weib. — b) Glanz. — c) Mondschein. — d) Intelligenz. — e) N. pr. der Gattin Kubera's. — 5) *n. Safran.

चारुक m. 1) der Same von Saccharum Sara Bâlarâm. 1,279. — 2) N. pr. eines Mannes VP. 5,37,42.

*चारुकेसरा f. 1) eine Cyperus-Art Râǵân. 6,144. — 2) eine rosenartige Pflanze Râǵân. 10,129.

चारुगर्भ m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

चारुगिरि m. N. pr. eines Berges.

चारुगीति f. ein best. Metrum.

चारुगुप्त m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

चारुचन्द्र m. desgl.

चारुचर्या f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 347. fg.

चारुचित्र und °चित्राङ्गद m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

चारुता f. 1) Beliebtheit. — 2) Schönheit 104,23. Spr. 7826.

चारुत्व n. Beliebtheit ṚV. 10,70,9.

चारुदत्त m. ein Mannsname 146,27.

चारुदत्त m. desgl.

*चारुदर्शना f. eine Schöne, Weib überh. Râǵân. 18,6.

*चारुदारु m. Hibiscus populneoides Nigh. Pr.

चारुदेव m. N. pr. eines Mannes.

चारुदेष्ण m. N. pr. eines Sohnes 1) des Gaṇḍûsha. — 2) des Kṛshṇa.

चारुदेष्ण m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

चारुधर्मन् m. N. pr. v. l. für चारुवर्मन् VP.² 5,148.

*चारुधामन् m. eine best. Pflanze.

*चारुधामा oder *°धारा f. Bein. von Indra's Gattin.

चारुधिष्ण्य m. N. pr. eines der 7 Weisen im 11ten Manvantara. Wohl nur verlesen für घोरु° d. i. च + उरु°.

चारुनालक n. eine rothe Lotusblüthe.

चारुनेत्र 1) Adj. (f. या) schönäugig. — 2) *m. Antilope cervicapra Gal. — 3) f. या N. pr. einer Apsaras.

चारुपत्रनप Adj. aus schönen Blättern gemacht Hemâdri 1,408,3.

चारुपद m. N. pr. eines Sohnes des Namasju.

*चारुपर्णी f. Paederia foetida.

चारुपुट m. ein best. Tact.

चारुप्रतीक Adj. von lieblichem Aussehen.

*चारुफला f. Weinstock.

चारुबाहु und चारुभद्र m. N. pr. zweier Söhne Kṛshṇa's.

चारुमति m. N. pr. eines Papageien.

चारुमत् N. pr. 1) m. eines Kakravartin. — 2) f. °मती a) einer Tochter Kṛshṇa's. — b) einer Zofe Kâdaṃb. 8,9. fgg.

चारुमुखी f. ein best. Metrum.

चारुयशस् m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

चारुरथ N. pr. eines Waldes.

*चारुराधा f. Bein. der Çakti.

चारुरूप m. N. pr. eines Adoptivsohnes des Asamaṅǵas Hariv. 1,38,3.

चारुलोचन 1) Adj. (f. या) schönäugig. — 2) *m. Antilope.

चारुवक्त्र m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

*चारुवर्धना f. Weib.

चारुवर्मन् m. N. pr. eines Mannes VP. 5,37,42.

*चारुवक्त्र Adj. P. 6,3,121, Vârtt., Sch.

चारुवादिन् Adj. schön klingend S. S. S. 180.

चारुविन्द m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

*चारुवृत्त m. Hibiscus populneoides Nigh. Pr.

चारुवेणी f. eine schöne Flechte und zugleich N. pr. eines Flusses Spr. 7628.

चारुवेष m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa VP.² 4,113. °वेश MBh.

*चारुव्रता f. eine Frau, die einen Monat fastet.

चारुशब्दभङ्गवत् Adj. reich an lieblichem Gestammel und zugleich an lieblichen Redewendungen (eine Rede) Spr. 7840.

*चारुशिला f. Edelstein.

चारुशीर्ष m. N. pr. eines Mannes.

चारुश्रवस् m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

चारुसंकाशिन् Adj. lieblich aussehend AV. Paipp. 20,5,5.

*चारुसार n. Gold Gal.

चारुहासिन् 1) Adj. lieblich lachend 83,10. — 2) f. °नी a) ein best. Metrum. — b) N. pr. einer Gattin Kṛshṇa's VP.²

*चारेक्षण Adj. = 2. चारुचक्षुस्

*चार्चिक Adj. = घर्षामधीते वेद वा.

*चार्चिक्य n. das Einsalben des Körpers.

*चार्म Adj. ledern, mit Fell oder Leder überzogen.

*चार्मण 1) Adj. mit Fell oder Leder überzogen. — 2) n. eine Menge von Häuten, Fellen oder Schildern.

चार्मिक Adj. ledern.

*चार्मिकायणि m. Patron. von चर्मिन्.

*चार्मिक्य n. Nom. abstr. von चार्मिक.

*चार्मिण n. eine Menge schildbewaffneter Männer.

*चार्मिणि Adj. von चर्मन्.

चार्य 1) m. der Sohn eines ausgestossenen Vaiçja. — 2) n. Späherei, Kundschaft.

चार्वङ्ग (für चारुवङ्ग) Adj. lieblich von Angesicht AV. Paipp. 20,5,5.

चार्वाक 1) m. a) N. pr. α) eines Râkshasa. — β) eines materialistischen Philosophen. — b) ein Anhänger von 1) a) β). — 2) Adj. von 1) a) β) herrührend.

*चार्वाघाट und *चार्वाघात Adj. wohl schön auf einem Instrumente spielend.

चार्वाच् (für चारुवाच्) Adj. *lieblich redend* AV. Paipp. 20,5,5.

चार्वाट Adj. in Verbindung mit मुहूर्त.

चाल m. 1) *das Wackeln* in दृत्त°. Auch ohne दृत्त dass. Cit. im Comm. zu Varāh. Bṛh. S. 66,5. — 2) **Dach.* — 3) **der blaue Holzheher.*

चालक m. **ein widerspänstiger Elephant.* Von Menschen so v. a. *ein Widerspänstiger* Rāgat. 8, 1644.

चालन 1) n. *a*) *das Bewegen, Hinundherbewegen, Wankenmachen, Lockern.* — *b*) *das Vorsichstossen.* — *c*) *ein best. Ausdruck aus der Astronomie.* — 2) (*n.) und f. ई *Sieb, Seihe* Mahāvīr. zu VS. 19,16.

चालनिका f. = चालन 2) Glosse zu Kāty. Ça. 19,2,8.

चालिक्य Ind. St. 3,485 = चालुक्य.

चालुकि m. N. pr. eines Fürsten B. A. J. 11,107.

चालुक्य m. N. pr. eines Geschlechts.

चाल्य Adj. 1) *zu bewegen, zum Schwanken —, in Bewegung zu bringen* Comm. zu Gobhil. 11,4. — 2) *abzulenken.*

चाष 1) m. *a*) *Coracias indica.* — *b*) **Zuckerrohr.* — 2) *Adj. von 1) *a*).

चाषमय Adj. *aus* चाष 1) *a*) *bestehend* Harshaç. 101,22.

चाषवक्त्र m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's. Pl. Bez. *einer Art Gespenster.*

*चाक्रव m. N. pr. eines Geschlechts.

चाक्रवाण m. desgl.

*चाक्रघाण m. desgl.

1. चि, चिनोति und चिनुते 1) *aneinanderreihen, schichten, aufbauen;* insbes. oft vom Bau des Feueraltars, und zwar Act., wenn der Priester für Andere, Med., wenn der Opfernde für sich selbst baut. — 2) *sammeln, einsammeln, belesen, bepflücken; in den Besitz von Etwas gelangen.* — 3) *bedecken —, bedecken mit* (Instr.). चित *bedeckt —, besäet mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — 4) Pass. *zunehmen, ergiebig sein, gedeihen.* — *Caus. 1) चययति und चाययति = Simpl. — 2) चाययति oder चापयति. — Desid. *चिकीषति, °ते und *चिचीषति *schichten wollen.* — *Caus. vom Desid. चिचीषयति *veranlassen, dass Jmd aneinanderzureihen wünscht.* — Mit अधि *aufschichten, aufbauen auf* (Loc.). — Mit अनु, °चित *der Länge nach besetzt mit* (Instr.). — Mit अप 1) *ablesen, einsammeln.* — 2) **verringern.* — 3) Pass. *a*) *von seiner Fülle herunterkommen, abnehmen, sich verringern, weniger werden* (in der Arithm.) Utpala zu Varāh. Bṛh. 7,2. °चित *abgemagert, mager, dünn.* — *b*) *kommen um, verlustig gehen;* mit Abl. — Mit अव 1) *ablesen, einsammeln;* mit *doppeltem Acc. 225,19. 20. — 2) *zurückschlagen, abziehen* (ein Gewand). — 3) अवचित *erfüllt —, bewohnt von* (im Comp. vorangehend). आचरित v. l. — Mit आ 1) *anhäufen, ansammeln.* आचित *angehäuft, geschaart.* — 2) *bedecken —, beladen mit* (Instr.). आचित *bedeckt —, beladen —, besteckt —, bespickt —, behaftet* (Kāraka 6,23) *mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — Mit उन्वा in °चय. — Mit अवा *vermindern, verbrauchen.* — *पर्या in *°चित. — Mit समा 1) *zusammenstellen, aufhäufen.* — 2) *überschütten —, bedecken mit* (Instr.). °चित *bedeckt —, beladen —, versehen mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — 3) (einen Weg) *bahnen* (durch *Aufschütten, Ausfüllen* der Vertiefungen). — Mit उद् *ablesen, einsammeln;* mit *doppeltem Acc. — Mit अभ्युद् 1) *auf eine Stelle* (Loc.) *zusammenbringen* Çāṅk. zu Bādar. 3,3,37. — 2) *anknüpfend behandeln* Çāṅk. zu Bādar. 2,4,7. — Mit समुद् 1) *aneinanderreihen, zusammenstellen, anreihen, hinzufügen* 232,28. — 2) *ablesen, einsammeln.* — Mit उप 1) *aneinanderreihen.* — 2) *aufhäufen, ansammeln, vermehren, verstärken.* Pass. *sich aufhäufen, — anhäufen, — vermehren, — verstärken, zunehmen* (auch vom Monde), *sich verbessern, — gut stehen, Vortheil ziehen.* उपचित *vermehrt, verstärkt, in reichlichem Maasse vorhanden, eine Fülle zeigend, dick* (Kāraka 4,8); *sich wohl befindend, gut von Statten gehend.* — 3) *überschütten —, bedecken mit* (Instr.). उपचित *überschüttet —, bedeckt —, reichlich versehen —, versehen mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — Mit समुप *aufhäufen, sammeln* Nāgān. 100 (101). Pass. *zunehmen, heranwachsen.* °चित *reichlich* 329,8. *dick* Kāraka 4,8. — Mit नि 1) *aufschichten, aufrichten.* Nur °चित *aufgeschichtet, aufgerichtet, aufgebaut.* — 2) *beschütten.* °चित *bedeckt —, besteckt —, besetzt —, versehen mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — 3) निचित *angehäuft, gestaut, constipatus.* — Mit *परिणि und *प्रणि. — Mit संनि, °चित *angehäuft, gestaut.* — Mit परि 1) *aufschichten.* — 2) *einschliessen mit* (Instr.) Çulbas. 3,81. — 3) *ansammeln, anhäufen.* Pass. *sich vermehren, zunehmen.* °चित *verstärkt.* — 4) *in den Besitz von Etwas gelangen,* °चित *gewonnen* Spr. 4242. — 5) परिचित *erfüllt von* (Instr.), so v. a. *in sich enthaltend.* — Mit प्र 1) *einsammeln, lesen, abpflücken;* Feinde *lesen*, so v. a. *niedermähen.* प्रचित *eingesammelt.* — 2) *vermehren, vergrössern.* Pass. *sich ansammeln, zunehmen.* प्रचित *angehäuft.* — 3) प्रचित *bedeckt —, überhäuft mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — Mit संप्र *ansammeln, vermehren.* — Mit वि 1) *auslesen, aussuchen, sichten* (insbes. Soma-Pflanzen). — 2) *belesen* Spr. 7133, v. l. — 3) *sondern, zertheilen* (das Haar). — 4) *ausscheiden, fortschaffen, zerstreuen.* — 5) (einen Weg) *bahnen* (durch *Beiseiteschaffen* des im Wege Liegenden). — 6) *vertheilen* (Beute). — 7) *einstehen* (Spielgewinn). — 8) *verschichten, falsch schichten.* — Mit संवि *aussondern.* — Mit सम् 1) *aufschichten, aufeinanderlegen.* — 2) *fertig schichten.* संचित *f. geschichtet.* — 3) *zusammenlesen, — legen, ordnen.* — 4) *einsammeln, anhäufen, Reichthümer sammeln, in den Besitz von Etwas gelangen.* संचित *eingesammelt, angehäuft; dicht* (Wald). — 5) संचित *erfüllt von, versehen mit* (im Comp. vorangehend). — 6) संचित *stets ausgeübt, — an den Tag gelegt* MBh. 13,6,47. — Mit अभिसम् *um einer Sache willen schichten;* mit doppeltem Acc. — Mit परिसम्, °संचित *eingesammelt, angehäuft.*

2. चि, चिर्चेति, चिनोति, चिनुते 1) *wahrnehmen.* — 2) *das Augenmerk richten auf.* — 3) *aufsuchen, suchen, forschen nach, Nachforschungen anstellen über* (Acc.), *durchsuchen, Jmd irgendwo suchen* (mit doppeltem Acc.). — Mit अनु *gedenken, sich erinnern.* — Mit अप *Rücksicht nehmen auf, respectiren.* अपचित *geehrt, geachtet* Bhāg. P. 5,3,9. — Mit अव *prüfen.* — Mit उप in °चायिन् 2). — Mit नि *wahrnehmen, bemerken.* — Desid. °चिकीषते *beobachten, überwachen.* — Mit निस् *über Etwas Gewissheit erlangen, sich überzeugen, entscheiden, als ausgemacht ansehen, festsetzen, beschliessen.* निश्चित 1) *der sich eine feste Meinung über Etwas gebildet hat, der Etwas festgestellt hat, entschlossen,* — zu (Dat., Loc., °अर्थम् oder im Comp. vorangehend). — 2) *entschieden, ausgemacht, festgestellt, beschlossen.* °म् Adv. *bestimmt, gewiss, sicher* 120,8. Spr. 7692. Superl. निश्चिततम. — Mit अभिनिस्, अभिनिश्चित 1) *dem Etwas feststeht, der fest von Etwas überzeugt ist.* — 2) *genau bestimmt in Bezug auf* (Acc.). — 3) *feststehend, ausgemacht.* — Mit परिनिस् in परिनिश्चय. — Mit विनिस् 1) *erwägen.* — 2) *für ausgemacht ansehen, für gewiss halten.* — 3) विनिश्चित *a*) *fest entschlossen zu* (im Comp. vorangehend). — *b*) *vollkommen entschieden, festgestellt, feststehend.* °म् Adv. *sicher, gewiss* 51,11. — Mit परि 1) *untersuchen, durchsuchen.* — 2) *ausfindig machen* 156,6. *erkennen* Spr. 1403. *erfahren, kennen lernen*

Rāgn. 8,18. 9,29. Naish. 6,88. Pass. *bekannt sein* Comm. zu Kāraka 1,1. °चित *bekannt, nicht selten vorkommend* Vikramāṅkaṅ. 11,3. *vertraut, gewohnt* Megh. 93. — Caus. परिचापयते *suchen*. — Mit वि 1) *unterscheiden, internoscere*. — 2) *machen, dass Etwas unterschieden wird, wahrnehmen lassen, erhellen*. — 3) *besehen, untersuchen, durchsuchen, prüfen, nachsuchen bei*. — 4) *sich umsehen nach, suchen; trachten nach*. — Mit प्रवि *durchsuchen*. °चित *geprüft, erprobt*. — Mit सम् *nachsinnen* (संचित्य fehlerhaft für संचित्य).

3. चि, चैयते 1) *verabscheuen, hassen*. — 2) *rächen, strafen, sich rächen an* (Acc.).

*चिक m. *Moschusratte*. Richtig wohl चिक्क.

*चिकरिषु Adj. *auszugiessen u. s. w. verlangend*.

चिकर्तिषा f. *das Verlangen abzuschneiden* Daç. (1923) 2,129,3.

चिकर्तिषु Adj. *aufzuschlitzen beabsichtigend* Ind. St. 15,428.

चिकश (?) Kauç. 21.

चिकाएड n. Titel eines Werkes.

चिकारयिषु Adj. *machen (bauen) zu lassen beabsichtigend* Ind. 15,433.

चिकित्वत् Adj. 1) *(wahrnehmend) wissend, kundig*. — 2) *in die Augen fallend* RV. 10,3,1.

चिकित m. N. pr. eines Mannes *gaṇa* गर्गादि in der Kāç. Âçv. Çr. 12,14,2.

चिकितान 1) Adj. Partic. von 4. चित्. — 2) *m. N. pr. eines Mannes.

*चिकितायन m. N. pr. eines Mannes.

चिकिति Adj. *kundig*.

चिकितु 1) Adj. *in die Augen fallend*. — 2) wohl f. *das Begreifen, Verstand*.

चिकितुन् Adj. *aufmerkend*.

चिकितुन्मनस् Adj. 1) *aufmerksam*. — 2) *wohlüberdacht*.

चिकित्स् Desid. von 4. चित्.

चिकित्सक m. *Arzt* Gaut. Âpast.

चिकित्सन n. *ärztliche Behandlung*.

चिकित्सा f. *ärztliche Behandlung, Heilung, Heilkunde, Therapie*.

चिकित्साकलिका f. (Verz. d. B. H. und Verz. d. Oxf. H.), °कौमुदी f., चिकित्सामञ्जन n., °तन्त्रज्ञान n., °दर्पण m. und °परतन्त्र n. Titel von Werken.

चिकित्साप्रभ m. *Consultation eines Arztes* Hem. 27,6.

चिकित्सामृत n., चिकित्सार्णव m. und चिकित्सालेश m. Titel von Werken.

चिकित्साशास्त्र n. *ein Lehrbuch der Medicin*.

चिकित्सासार Titel eines Werkes.

चिकित्सित 1) *m. N. pr. eines Mannes. — 2) n. = चिकित्सा. Pl. *die Abschnitte der therapeutischen Abtheilung*. Am Ende eines adj. Comp. f. आ 217,11.

चिकित्सु Adj. 1) *klug, listig*. — 2) *ärztlich behandelnd* Naish. 3,111.

चिकित्स्य Adj. *ärztlich zu behandeln, heilbar*.

*चिकिन 1) Adj. *flachnasig*. — 2) n. *Flachnasigkeit*.

*चिकिल m. *Sumpf*.

चिकीरणा f. = चिकीर्षा.

1. चिकीर्ष् Desid. von 1. कृ.

2. *चिकीर्ष् Adj. *thun wollend, beabsichtigend*. Vgl. प्रति°.

*चिकीर्षक Adj. dass.

चिकीर्षा f. *das Verlangen zu machen, — thun, — vollbringen* 68,13. 238,7. *das Trachten —, Verlangen nach*. Die Ergänzung im Gen. oder im Comp. vorangehend.

चिकीर्षित n. *Vorhaben, Unternehmen, Absicht* 160,18.

चिकीर्षु Adj. *zu machen —, zu thun —, anzufertigen —, zu vollbringen u. s. w. beabsichtigend, verlangend nach*. Die Ergänzung im Acc. oder im Comp. vorangehend. Vgl. उपस्कारी°.

*चिकीर्ष्य Adj. *was man zu thun beabsichtigen soll oder beabsichtigt*.

चिकुर 1) *unbesonnen. — 2) m. *a) Haupthaar* Naish. 7,108. *Haar überh.* चामर° Bilar. 90,6. — *b)* **Berg*. — *c)* **eine best. Pflanze*. — *d)* **Schlange*. — *e)* **ein best. Vogel*. — *f)* **Moschusratte*. — *g)* N. pr. eines Schlangendämons.

*चिकुरकलाप m., °पत्त m., °भार m., °रचना f. und °हस्त m. *Haarschopf, Haarmasse*.

चिकुरित Adj. (?) Daçak. 86,19.

*चिकुरोच्चय m. *Haarschopf, Haarmasse*.

*चिकूर m. = चिकुर *Haupthaar*.

चिकेतस् in न°.

*चिक्क, चिक्कयति (व्यथने, गतौ).

चिक्क 1) *Adj. *flachnasig*. — 2) *m. *Moschusratte*. — 3) f. आ *a)* **Maus*. — *b)* **Betelnuss* Rāgān. 11,242. — *c)* Verz. d. Oxf. H. 86,b,35 vielleicht fehlerhaft für क्किका. — 4) *n. *Flachnasigkeit*.

चिक्कण 1) Adj. (f. आ) *glatt, schlüpfrig*. Nom. abstr. °ता f. — 2) *m. *Betelnussbaum* Rāgān. 11, 240. — 3) *f. आ *a) Betelnuss*. — *b) eine vorzügliche Kuh*. — 4) *f. ई *Betelnuss* Rāgān. 11,242. — 5) n. *a) klebrige Feuchtigkeit, Gummi* Utpala zu Varāh. Bṛh. 3,7 (म° Adj., also Geschlecht unsicher). — *b)* **Betelnuss* Rāgān. 11,242.

*चिक्कणाकन्द n. N. pr. einer Stadt.

*चिक्कस m. n. *Gerstenmehl*.

*चिक्किण 1) Adj. = चिक्कण 1). — 2) f. आ = चिक्कण 3) *b*).

चिक्किर m. *ein best. kleines Nagethier*.

*चिक्खल्ल *Dreck, Koth*.

*चिक्रसा f. *das Verlangen zu schreiten* u. s. w.

चिक्रीडिषा f. *Lust zu spielen*.

चिक्रीडिषु Adj. *zu spielen verlangend* Hem. Par. 2,454.

*चिक्लिद् m. *der Mond*.

चिक्वण Adj. fehlerhaft für चिक्कण.

*चिक्षल्ल m. *Sumpf*.

चिक्षादिषु Adj. *zu fressen begierig*.

चिक्ष्यापयिषा f. *die Absicht zu lehren, — mitzutheilen* Comm. zu Nyâyas. 1,1,7.

*चिङ्गट m., *°टी f. und *चिङ्गड m. *eine Art Seekrabbe*.

चिचरिषु Adj. *zu gehen versuchend*.

चिचलिषु Adj. *im Begriff stehend aufzubrechen*.

चिचिण्ड m. *Trichosanthes anguina* Bhâvapr. 1,286.

चिचीकुची und °कूची fehlerhaft für चोचीकूची.

चिच्छन्दिका f. Titel eines Commentars.

चिच्चिर्क m. *ein best. Vogel*.

चिच्चिरिङ्ग m. *ein best. giftiges Insect*.

चिच्छक्ति f. *Denkkraft, Denkvermögen*.

चिच्छुक्क m. und °की f. fehlerhaft für चित्सुख, °खी.

चिञ्चा f. *Tamarindenbaum* und *Tamarinde* Rāgān. 11,165. Bhâvapr. 1,283. 2,90. 4,32.

*चिञ्चाटक m. *eine best. Pflanze*.

*चिञ्चाम्ल n. und *चिञ्चासार m. *eine Art Sauerampfer*. = सार Nigh. Pr.

चिञ्चिका f. = चिञ्चा Bhâvapr. 2,100.

चिञ्चिणी 1) Indecl. onomatop. Harshac. 410. fg. — 2) m. N. pr. eines Joga-Lehrers.

चिञ्चिनी f. N. pr. einer Stadt.

*चिञ्ची f. *Abrus precatorius*.

*चिञ्चोटक m. *eine best. Pflanze*.

*चिट्, चेटति (परिभाषे, प्रेष्ये).

चिटिङ्ग in उच्चिटिङ्ग und चिच्चिटिङ्ग.

चिणी Indecl. onomatop. Harshac. 410.

1. चित् Adj. 1) am Ende eines Comp. *schichtend*. — 2) *eine Schicht bildend, geschichtet*.

2. चित् Adj. *kennend* in सत्य°.

3. चित् Adj. *rächend* in सुप्त°.

4. चित्, चेतति und चिकेति (auch Med.) 1) *wahrnehmen, bemerken, merken auf, Acht haben auf, beobachten*; mit Gen. oder Acc. — 2) *sein Absehen*

richten auf, beabsichtigen; mit Dat. — 3) trachten nach (Acc.). चित्त so v. a. begehrt. — 4) bedacht sein auf, besorgen, sich angelegen sein lassen. — 5) beschliessen, wollen, mit Etwas zu thun haben wollen. — 6) verstehen, begreifen, wissen. — 7) *zur Besinnung kommen. — 8) sich vernehmen lassen, sich zeigen, erscheinen, gelten, bekannt sein, sein. — 9) Partic. perf. चिकित्वंस् a) bemerkt habend, bemerkend, merkend auf, aufmerksam. — b) verstehend, wissend, kundig. — Caus. चेतयति, °ते und चितयति 1) aufmerken machen, erinnern. — 2) begreifen machen, unterweisen, lehren. — 3) Jmd zum Bewusstsein bringen, denken lassen. — 4) wahrnehmen, bemerken. — 5) aufmerken, achten auf. — 6) Med. (ausnahmsweise Act.) zu einer Vorstellung gelangen, Bewusstsein haben, begreifen, denken, nachdenken, eine richtige Vorstellung haben von (Acc.). चेतयान bei Verstande seiend, vernünftig. — 7) *zum Bewusstsein gelangen, so v. a. erwachen. — 8) Med. wissen, so v. a. sich erinnern 241,10. Bewusstsein haben von (Acc.) Çaṃk. zu Bâdar. 2,3,18. — 9) erscheinen, sich zeigen als, sich auszeichnen, conspicuum esse, glänzen. — Desid. चिकित्सति (ausnahmsweise Med.) 1) beabsichtigen, es absehen auf. — 2) lüstern sein. — 3) Fürsorge treffen, sorgen für. — 4) ärztlich behandeln, heilen 171,5. — 5) sich zeigen wollen. — Caus. vom Desid. चिकित्सयति heilen. — Intens. चेकिते (d. i. चेकिते) und Partic. चेकितत्, चेकितान sich zeigen, erscheinen, erglänzen. — Mit अनु 1) gedenken, sich erinnern. — 2) zuerkennen, zudenken. — Mit अप Caus. abtrünnig werden von (Abl.). — Desid. sich abwenden wollen von (Abl.). — Mit आ 1) merken auf, sich merken. — 2) begreifen, verstehen, kennen. — 3) ersinnen. — 4) sich zeigen, erscheinen, sich auszeichnen. — Desid. aufpassen auf, belauern. — Mit प्र 1) sich bemerklich machen, kund werden, erscheinen. — 2) begreifen, verstehen. — 3) kund machen, verkündigen. — Caus. 1) kund machen, verkündigen, erscheinen machen RV. 7,80,2. — 2) wahrnehmen, bemerken. — 3) Med. erscheinen. — Desid. anzeigen, zeigen. — Mit अतिप्र bemerkbar sein, sich auszeichnen. — Mit वि 1) wahrnehmen, unterscheiden. विचित्त wahrgenommen, bemerkbar. — 2) begreifen, erkennen. — 3) Med. sich wahrnehmen lassen, erscheinen. — Caus. unterscheiden, erkennen. — Desid. 1) zu unterscheiden suchen. — 2) überlegen, zweifeln, in Ungewissheit sein über, nicht glauben wollen, sich lange bedenken. विचिकित्सित worüber man in Ungewissheit ist. — Intens. Partic. विचे — चेकितान erscheinend, sichtbar werdend RV. 4,14,2. — Mit प्रवि in °चेतन. — Mit सम् 1) zugleich wahrnehmen, überblicken, gewahr werden. — 2) einverstanden —, einmüthig sein.

3. चित् f. Intellect, Geist.

चित 1) Adj. s. u. 1. चि. — 2) f. या a) Schicht, Holzstoss, Scheiterhaufen. — b) *Haufe, Menge. — 3) n. Gebäude.

*चितविस्तर m. eine Art Schmuck.

चिताग्नि m. ein brennender Holzstoss, — Scheiterhaufen 132,5.

*चिताचूडक n. Grabmal.

चितात्यचिह्न n. ein auf der Verbrennungsstätte errichtetes Grabmal Harshâ. 143,10.

चिताधिरोहण n. das Besteigen des Scheiterhaufens.

चिताधूम m. der von einem Scheiterhaufen aufsteigende Rauch 111,19. 129,22.

चितानल m. = चिताग्नि Kathâs. 18,147.

चिताप्रवेश m. Besteigung des Scheiterhaufens Ind. St. 15,385.

चितामूमि f. N. pr. einer Oertlichkeit.

1. चिति f. 1) Schicht, Schichtung von Holz, — Backsteinen u.s.w., Scheiterhaufen. — 2) Haufe, Menge, Masse.

2. चिति 1) Verständniss. चितये als Infin. — 2) m. Intellect, Geist.

चितिका f. 1) Holzstoss, Scheiterhaufen. Am Ende eines adj. Comp. nach Zahlwörtern Schicht. — 2) *eine Art Gürtel.

चितिकृति f. die Schichtung eines Feueraltars Çulbas. 2,80.

चितिघन m. die Gesammtsumme der Glieder einer arithmetischen Progression Âryabh. 2,21.

चितिपुरीष n. Du. und Pl. Schicht und Schutt.

चितिमत् Adj. Bewusstsein —, Intelligenz habend Çaṃk. zu Bâdar. 2,3,40.

चितिवत् Adv. wie ein Scheiterhaufen Kâty. Ça. 21,3,21.

चितिव्यवकार m. Bestimmung des Gehaltes geschichteter Backsteine.

चितिशक्ति f. Denkkraft, Denkvermögen.

चिती (metrisch) f. = 1. चिति 1).

चितीक am Ende eines adj. Comp. Schicht.

चितेय Adj. regalis.

*चित्कणाकन्य n. N. pr. einer Stadt.

चित्कार m. und °वत् Adj. v. l. für चीत्कार und °वत्.

चित्त 1) Adj. s. u. 4. चित्. — 2) n. (adj. Comp. f. या) a) das Aufmerken, Bemerken. तिरश्चित्तानि so v. a. unbemerkt. — b) das Denken, Vorstellen, Gedenken. Am Ende eines adj. Comp. dessen Gedanken auf — gerichtet sind 123,24. — c) Absicht, Vorsatz, Wille. — d) Herz, Gemüth, Geist. — e) Intellect, Vernunft. — f) in der Astrol. das neunte Haus Varâh. Jogas. 4,1. — g) personificirt.

चित्तखेद m. Betrübniss, Gram 328,2.

चित्तगर्भा Adj. f. sichtbar schwanger.

चित्तचारिन् Adj. Jmd (Gen.) willfahrend.

चित्तज m. Geschlechtsliebe, der Liebesgott Daçak. (1925) 2,131,14.

चित्तजन्मन् m. dass. Mâlatîm. 13,10 (16,3).

चित्तज्ञ Adj. (f. या) Jmds (Gen.) Absichten —, Jmds Herz kennend, Menschenkenntniss besitzend Spr. 2284. Bâgh. 10,57. Nom. abstr. °ता f.

चित्तताप m. Kummer Ind. St. 15,340.

चित्तद्रवीभाव m. das Schmelzen —, Weichwerden des Herzens. °मय Adj. darin bestehend.

चित्तनाश m. das Schwinden des Bewusstseins.

चित्तनिर्वृति f. Wohlbehagen des Herzens, Gemüthsruhe.

चित्तपावनगोत्रावली f. Titel eines Werkes.

*चित्तप्रसत्तता f. Heiterkeit des Gemüths.

चित्तप्रसाद् m. dass. Kap. 6,31.

चित्तप्रसादन n. Gemüthserheiterung.

*चित्तभू m. Geschlechtsliebe, der Liebesgott.

चित्तभूमि f. im Joga so v. a. भूमि Vâsa zu Jogas. 1,1.

1. चित्तभ्रम m. Geistesverwirrung.

2. चित्तभ्रम Adj. mit Geistesverwirrung verbunden (Fieber) Bhâvapr. 3,78.

चित्तभ्रान्ति f. = 1) चित्तभ्रम 235,18.

चित्तमोक् dass.

चित्तयोनि m. Geschlechtsliebe, der Liebesgott.

चित्तरक्तिन् Adj. Jmd (Gen.) willfahrend MBh. 3, 233,20.

चित्तरञ्जन n. das Erfreuen der Herzen zu Spr. 1598.

चित्तराज m. ein best. Romavivara Kâraṇḍ. 86,10.

चित्तल Adj. (f. या) von mittlerer Art, mässig.

चित्तवत् Adj. mit Vernunft begabt: verständig, klug.

चित्तविकार m. Gemüthsstörung.

*चित्तविनाशन Adj. das Bewusstsein vernichtend.

चित्तविप्लव m. Geistesstörung, Wahnsinn.

चित्तविप्लेष m. dass. MBh. 13,54,15.

चित्तविभ्रम m. 1) dass. — 2) ein Fieber mit Delirien.

चित्तविप्लेष m. das Auseinandergehen der Herzen, Freundschaftsbruch mit (Instr.).

चित्तवृत्ति f. 1) *Gemüthsstimmung, Gefühl.* — 2) *Gedankenlauf, —gang* Spr. 4189. Naish. 8,47. *Geistesstimmung* Chr. 289,30. 286,19. Insbes. *der ungezwungene Gedankenprocess.*

चित्तशान्ति m. *Gemüthsruhe* Ind. St. 15,340.

*चित्तसमुन्नति f. *Hochmuth, Stolz.*

*चित्तस्थित m. *ein best.* Samâdhi.

चित्तहारिन् Adj. *das Herz mit sich fortziehend, reizend* Daçak. 39,1.

चित्ताकर्षण n. *das Gewinnen des Herzens.*

चित्ताकूति n. Sg. *Gedanke und Absicht* AV. 11,9,1.

चित्तानुबोध m. Titel eines Werkes.

चित्तानुवर्तिन् Adj. *Jmd* (Gen. oder im Comp. vorangehend) *willfahrend.* Nom. abstr. °र्तित्व n.

1. चित्तानुवृत्ति f. *Willfahrung* 319,3.

2. चित्तानुवृत्ति Adj. = चित्तानुवर्तिन्. Nom. abstr. °त्व n.

चित्ताभिज्वलन n. *Beleuchtung durch eine intelligente Kraft* Çâṅk. zu Bâdar. 2,2,18.

*चित्तभोग m. *volles Bewusstsein.*

चित्तार्पित Adj. *in's Herz geschlossen* Naish. 9,31.

चित्तासुख n. *Unlust, Unbehagen* Varâh. Jogâs. 9,10.

1. चित्ति f. 1) *das Denken, Verstand, Einsicht.* — 2) *Absicht.* — 3) Pl. *Andacht.* — 4) **eine heilige Handlung.* — 5) *der Verständige.* — 6) N. pr. der Gattin Atharvan's.

2. चित्ति f. *Geknister.*

चित्तिन् Adj. *verständig.*

चित्ती Adv. mit कर् *Jmd* (Acc.) *zum Gegenstand seiner Gedanken machen.*

चित्तेत्थ m. *Geschlechtsliebe*, als Bez. *des 7ten astrol. Hauses* Utpala zu Varâh. Bṛ. 1,20.

*चित्तोन्नति f. *Hochmuth, Stolz.*

चित्पति (VS.) und चित्पतिं (Maitr. S. 1,2,1. 3, 6,3) m. *Herr des Denkens.*

चित्पात् n. und चित्पतिभाव m. VP.^{2} 1,31.

चित्प्रभा f. Titel eines Werkes.

*चित्प्रवृत्ति f. *das Denken, Nachdenken.*

चित्य 1) Adj. *a) was aneinandergereiht —, aufgebaut wird;* insbes. vom Feuer, *das auf eine Schicht, einen Unterbau gesetzt wird.* m. mit Ergänzung von अग्नि. Nom. abstr. चित्यत्व n. Maitr. S. 3,1,8. — *b) vom Scheiterhaufen —, von der Leichenstätte kommend* R. 1,38,10. — 2) f. चित्या *a) das Schichten, Aufbauen* (eines Altars u. s. w.). — *b) *Scheiterhaufen.* — 3) *n. *Grabmal.*

चित्युपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

चित्र 1) Adj. (f. या) *a) augenfällig, sichtbar, ausgezeichnet.* — *b) hell, licht, hellfarbig.* °म् Adv. RV. 1,71,1. 5,65,2. — *c) hell, vernehmlich* (von Tönen). — *d) verschiedenfarbig, bunt, scheckig.* Das, was die Verschiedenfarbigkeit bildet, im Instr. oder im Comp. vorangehend. — *e) bewegt* (vom Meere). — *f) mannichfaltig, verschieden, allerlei.* °म् und चित्र° Adv. — *g) qualificirt, mit verschiedenen Martern verbunden* (Strafe, Hinrichtung) 203,26. °म् Adv. *unter verschiedenen Martern.* — *h) wunderbar* Spr. 3087. — *i) das Wort* चित्र *enthaltend.* — 2) m. *a) *Buntheit.* — *b) *Plumbago zeylanica.* — *c) *Ricinus communis.* — *d) *Jonesia Asoka.* — *e) eine Form Jama's.* — *f)* N. pr. α) verschiedener Männer (parox. RV.). — β) *eines Gandharva Gal. — 3) f. या *a)* Sg. und Pl. *das 12te* (später *das 14te*) *Mondhaus.* — *b) *eine Schlangenart.* — *c)* Bez. *verschiedener Pflanzen* Kâraka 7,12 (= इक्षवी). Nach den Lexicographen: *Salvinia cucullata, Cucumis maderaspatanus, Koloquinthe, Ricinus communis, Croton polyandrum* oder *Tiglium, Myrobalanenbaum, Rubia Munjista* und *ein best. Gras* (गण्डदूर्वा). — *d)* Bez. *verschiedener Metra.* — *e) ein best. Saiteninstrument* S. S. S. 185. — *f) ein best.* Mûrkhanâ S. S. S. 30. — *g) *Schein, Täuschung.* — *h)* N. pr. α) *einer Apsaras. — β) verschiedener Frauen. — γ) eines Felsens. — δ) *eines Flusses. — 4) n. *a) eine helle, glänzende oder farbige Erscheinung, ein in die Augen fallender Gegenstand, ein funkelndes Geschmeide, Schmuck.* — *b) *verschiedenfarbiges oder — gestaltetes Gehölz.* — *c) Fleck, macula.* — *d) *Sectenzeichen auf der Stirn.* — *e) *der weisse Aussatz.* — *f) Bild, Gemälde, Malerei.* Am Ende eines adj. Comp. f. या Megh. 64. — *g) *Buntheit.* — *h) eine ungewöhnliche Erscheinung, Wunder.* Mit folgenden पदि, पद् oder *Fuj. चित्रम् als Ausruf so v. a. o *Wunder* 123,22. 134,29. 174,14. Spr. 7811. — *i) *der Luftraum, Himmel.* — *k)* Bez. *verschiedener Arten, künstliche Verse u. s. w. in Form von allerlei Figuren durch Nichtwiederholung wiederkehrender Silben oder Wörter in abgekürzter Weise künstlich für das Auge darzustellen* Kâvjâd. 9,8. *Wort- und Lautspiel.*

चित्रक 1) m. *a) *Maler.* — *b) Tiger oder Panther.* — *c) eine Schlangenart.* — *d) Plumbago zeylanica.* — *e) *Ricinus communis.* — *f)* N. pr. α) verschiedener Männer. — β) Pl. eines Volkes. — γ) *eines Schlangendämons. — 2) n. *a) Zeichen.* Am Ende eines adj. Comp. so v. a. *durch — gekennzeichnet.* — *b) *Sectenzeichen auf der Stirn.* — *c) Bild, Gemälde* Harîv. 7074. — *d) eine best. Art zu fechten.* चक्रक v. l. — *e)* N. pr. eines Waldes.

*चित्रकण्टक m. = गोनस 2) Nigh. Pr.

*चित्रकण्ठ m. *Taube.*

*चित्रकम्बल m. *ein bunter Teppich.*

चित्रकार m. *Maler.* Im System *eine best. Mischlingskaste.*

1. चित्रकर्मन् n. 1) *das Malen, Malerei.* — 2) *Gemälde, Bild.* — 3) **Wunderthat.*

2. चित्रकर्मन् *1) Adj. *a) *malend, Maler.* — *b) verschiedenen Beschäftigungen nachgehend.* — *c) *Wunder verübend, Wunderthäter.* — 2) *m. *Dalbergia ougeinensis.*

चित्रकवि m. *ein Dichter, der sich auf Wort- und Lautspiele versteht.* Nom. abstr. °त्व n.

*चित्रकाण्डाली f. *Cissus quadrangularis* Nigh. Pr.

*चित्रकाय m. *Tiger oder Panther* Râǵân. 19,6.

चित्रकार m. 1) *der Ur-Maler, ein Sohn Viçvakarman's.* — 2) *Verwunderung, Staunen* Lalit. 337,3.

चित्रकुण्डल m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛitarâshṭra.

चित्रकुष्ठ n. *eine Art Aussatz.*

चित्रकूट 1) m. *a) Lustberg* Daçak. 82,19. — *b)* N. pr. zweier Berge. VP.^{2}. — 2) f. या N. pr. eines Flusses VP.^{2} 2,155. — 3) n. N. pr. einer Stadt.

चित्रकूटमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

*चित्रकूला f. *eine Croton-Art* Nigh. Pr.

चित्रकृत् 1) Adj. *Staunen erregend.* Nom. abstr. °कृत्व n. — 2) m. *a) Maler* Spr. 2287. — *b) *Dalbergia ougeinensis.*

चित्रकृत्य n. *das Malen.*

चित्रकेतु m. N. pr. 1) eines Sohnes des Garuḍa. — 2) verschiedener Männer.

*चित्रकोल m. *eine Art Eidechse.*

चित्रक्रिया f. *Malerei.*

चित्रक्षत्र Adj. *dessen Herrschaft licht ist* RV.

चित्रग Adj. (f. गा) *im Bilde dargestellt, gemalt.*

चित्रगत Adj. dass. 303,15.

*चित्रगन्ध n. *Auripigment* Râǵân. 13,68.

चित्रगु m. N. pr. eines Sohnes des Kṛishṇa.

चित्रगुप्त m. 1) N. pr. eines der Verzeichner der menschlichen Thaten in Jama's Reiche VP.^{2} 2, 216. Çâṅk. zu Bâdar. 3,1,15. — 2) *Secretär, Schreiber bei vornehmen Personen;* im System *eine best. Mischlingskaste.* — 3) *eine Form Jama's.* — 4) N. pr. *a) *eines Arhant's der Gaina.* — *b) eines Autors* (?).

चित्रगृह n. *ein bemaltes oder mit Bildern ausgeschmücktes Gemach.*

चित्रग्रावन् Adj. *steinig* Daçak. (1925) 2,108,19.

चित्रग्रीव m. N. pr. eines Taubenkönigs.

चित्रप्रा f. N. pr. eines Flusses Harıv. 2,109,30.

चित्रबाप m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

चित्रभ Adj. (f. घा) *aus verschiedenen Stoffen bereitet* Hemâdri 2,42,4.

चित्रभल्प m. *ein Geschwätz über allerlei Dinge.*

चित्रभृ Adj. *der sich auf die Malerei oder auf's Dichten von Wort- und Lautspielen versteht.*

*चित्रट *Zinn* Nigh. Pr.

चित्रतण्डुल m. und °ला f. *Embelia Ribes* Râgân. 6,50. Bhâvapr. 1,169.

*चित्रतनु m. *Rebhuhn* Nigh. Pr.

चित्रताल m. *ein best. Tact* S. S. S. 225.

चित्रतूलिका f. *Pinsel zum Malen* Kâd. 223,10.

*चित्रत्वच् m. *eine Art Birke* Râgân. 9,116.

*चित्रदण्डक m. *Arum campanulatum.*

चित्रदर्शन m. N. pr. eines in einen Vogel verwandelten Brahmanen.

चित्रदीप m. Titel eines Prakaraṇa in der Pañkadaçî.

चित्रदैशीक Adj. *hell aussehend, glänzend.*

चित्रदेव 1) m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 2) *f. ई *eine best. Pflanze.*

चित्रधर m. N. pr. eines Autors.

चित्रधर्मन् m. N. pr. eines Fürsten.

चित्रधा Adv. *auf mannichfache Weise, vielfach.*

चित्रैधस्रति Adj. *der einen hellen Zug oder Strich (durch die Luft) hat oder macht.*

चित्रधन्न m. N. pr. eines Mannes.

चित्रनाथ m. N. pr. eines Sohnes des Dharshṭa VP.² 3,155.

*चित्रनेत्रा f. *Predigerkräh.*

चित्रन्यस्त Adj. *im Bilde dargestellt, gemalt.*

चित्रपक्ष m. 1) *eine Taubenart* Bhâvapr. 2,8. — 2) * *Rebhuhn.* — 3) N. pr. eines Kopfschmerz bewirkenden Unholds.

चित्रपट m. *Bild, Gemälde* Daçak. 81,7.

चित्रपट् m. dass. °गत *gemalt.*

चित्रपटिका f. dass.

*चित्रपत्त्र 1) m. *Betula Bhojpatra* Nigh. Pr. — 2) f. ई *Commelina salicifolia* Râgân. 4,109.

*चित्रपत्त्रक 1) m. *Pfau* Nigh. Pr. — 2) f. °त्त्रिका Bez. *zweier Pflanzen,* = कपित्थपर्णी und द्रोणपुष्पी Râgân. 3,138.

चित्रपद् 1) Adj. *mannichfach gegliedert* (eine Rede). — 2) f. घा a) * *Cissus pedata.* — b) *ein best. Metrum.* — 3) n. *ein best. Metrum.*

*चित्रपर्णिका f. *Hemionitis cordifolia.*

*चित्रपर्णी f. 1) dass. — 2) *Rubia Munjista.* — 3) *Gynandropsis pentaphylla* Râgân. 3,125. — 4) *Commelina salicifolia.* — 5) = द्रोणपुष्पी.

*चित्रपाटल *eine best. Pflanze.*

*चित्रपाठा f. *Predigerkräh.*

*चित्रपिच्छ (Gal.) und *°क (Râgân. 19,93) m. *Pfau.*

*चित्रपुङ्ख m. *Pfeil.*

चित्रपुत्रिका f. *ein weibliches Portrait.*

चित्रपुत्रिकाय्, °यित Adj. *einem Portrait gleichend* Ind. St. 15,268.

चित्रपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

*चित्रपुष्पी f. *Hibiscus cannabinus* Râgân. 4,80.

चित्रपृष्ठ 1) Adj. *einen bunten Rücken habend.* — 2) *m. *Sperling.*

चित्रप्रतिकृति f. *Gemälde, Bild.*

*चित्रफल 1) m. a) *Mystus Chitala* (ein Fisch). — b) *Cucumis sativus.* — 2) f. घा a) *Mystus Karpirat* (ein Fisch). — b) Bez. *verschiedener Gurkenarten* und *Eierpflanzen.* — 3) f. ई = 2) a).

चित्रफलक (m. im Prâkrit 300,1) *eine Tafel, auf welche ein Bild gemalt wird* (Kathâs. 117,24) oder *— worden ist (Gemälde).* Am Ende eines adj. Comp. f. घा 298,3.

चित्रबर्ह m. 1) *Pfau.* — 2) N. pr. eines Sohnes des Garuḍa.

चित्रबर्हिन् Adj. *buntgeschwänzt* (Pfau).

चित्रैबर्हिस् Adj. *der eine funkelnde Streu* (von Sternen) *um sich her hat.*

चित्रबलगच्छ m. N. pr. eines *Geschlechts.*

चित्रबाण m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

चित्रबाहु m. N. pr. 1) eines Gandharva Bîlar. 89,15. — 2) eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra und eines andern Mannes.

*चित्रबीज 1) m. *rother Ricinus* Râgân. 8,59. — 2) f. घा *Embelia Ribes* Râgân. 6,50.

चित्रैभानु 1) Adj. *hell scheinend, licht-glänzend.* — 2) m. a) *Feuer, der Gott des Feuers.* — b) * *die Sonne.* — c) * *Plumbago zeylânica.* — d) * *Calotropis gigantea.* — e) *das 1ste Jahr im 4ten Lustrum des 60jährigen Jupitercyclus.* — f) * Bein. Bhairava's. — g) N. pr. α) eines Fürsten VP.² 4, 116. — β) des Vaters von Bâṇabhaṭṭa.

चित्रभाष्य n. *Beredsamkeit.*

चित्रभित्ति f. *eine bemalte Wand, ein auf eine Wand gemaltes Bild.*

चित्रभूत Adj. *bemalt oder ausgeschmückt.*

*चित्रभेषजा f. *Ficus oppositifolia* Râgân. 11,135.

चित्रमञ्च m. *ein best. Tact* S. S. S. 225.

चित्रमण्डल m. *eine Schlangenart.*

चित्रमनस् m. N. pr. eines Rosses des Mondgottes VP.² 2,299.

चित्रैमल्लस् 1) Adj. *ausgezeichnete Fülle habend.* — 2) m. N. pr. des angeblichen Verfassers von RV. 10,122.

चित्रमीमांसा f. Titel eines rhet. Werkes. °खण्डन n. Titel eines dasselbe bekämpfenden Werkes.

चित्रमृग m. *die gefleckte Antilope.*

*चित्रमेखल und *°क m. *Pfau.*

चित्रय्, °यति 1) *bunt machen, —zeichnen, ausschmücken.* चित्रित *bunt gemacht, ausgeschmückt, gemalt* Vîs. 32. — 2) *दर्घने, मदुतदर्घने, तणिकेतणे, मदुते. — Mit उद्, उच्चित्रित *reich geschmückt —, — versehen mit* (Instr.) Vikramâñkâ. 12,28.

चित्रयज्ञ Titel eines Schauspiels.

चित्रयान m. N. pr. eines Fürsten.

चित्रैयाम Adj. *eine lichte Bahn habend.*

चित्रयोधिन् 1) Adj. *auf verschiedene Arten kämpfend.* — 2) *m. a) Bein. Arǵuna's. — b) *Terminalia Arunja* Râgân. 9,121. — c) *Wachtel* Nigh. Pr.

*चित्ररजक n. *Zinn* Nigh. Pr.

चित्रैरथ 1) Adj. *einen lichten, glänzenden Wagen habend.* — 2) m. a) * *die Sonne.* — b) Bein. Dhruva's (*des Polarsterns*) Bala. P. 4,10,22. — c) N. pr. α) verschiedener Männer. — β) eines Gandharva. — γ) eines Schlangendämons. — δ) *eines Vidjâdhara. — 3) f. घा N. pr. eines Flusses. — 4) f. ई *eine Form der* Durgâ Harıv. 2,109,18.

*चित्ररथ्यालोक n. Sg. *gaṇa* राजदन्तादि.

चित्ररश्मि m. N. pr. eines Marut.

चित्रैराति Adj. *ausgezeichnete Gaben habend* RV. 6,62,5.

चित्रैराधस् Adj. *ausgezeichnete Gaben gewährend.*

चित्रलक्षवाद् und °वादार्घ m. Titel verschiedener Werke.

चित्रलेखा f. N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15,241.

चित्रलोफ m. N. pr. eines Fürsten.

*चित्रल 1) Adj. *bunt.* — 2) m. *die gefleckte Antilope* Râgân. 19,48. — 3) f. घा *eine best. Pflanze* Râgân. 5,94.

चित्रलता f. 1) * *Rubia Munjista* Râgân. 6,193. — 2) N. pr. einer Apsaras Bîlar. 89,7.

चित्रलिखन n. *Malerei.*

चित्रलिखित Adj. *gemalt.*

*चित्रलेखक m. *Maler.*

*चित्रलेखनिका f. *Pinsel zum Malen.*

चित्रलेखा f. 1) *Gemälde, Bild.* — 2) Name verschiedener *Metra.* — 3) N. pr. α) einer Apsaras. — b) einer Tochter Kumbhâṇḍa's.

*चित्रलोचना f. *Predigerkräh.*

*चित्रवदाल m. *Silurus pelorius* (ein Fisch).

चित्रवन n. N. pr. eines *Waldes*.

चित्रवस्त्र 1) Adj. a) *mit Gemälden versiert, bemalt.* पट Harshaç. 120,8. — b) *das Wort* चित्र *enthaltend.* — 2) f. °वती a) *ein best. Metrum.* — b) N. pr. einer Tochter Krshṇa's oder Gada's.

*चित्रवर्णी f. *Gynandropsis pentaphylla* Rîâṇ. 3,135, v. l.

चित्रवर्ति f. *Pinsel zum Malen* Mâlatîm. ed. Bomb. 62,2, v. l.

चित्रवर्तिका f. dass. Mâlatîm. 21,3 (62,2). Kâd. 224,11.

*चित्रवर्तिनी f. *ein best. Arzneistoff* = रेणुका Nigh. Pa.

चित्रवर्मन् m. N. pr. verschiedener Männer.

चित्रवर्षिन् Adj. *auf wunderbare Weise regnend.*

चित्रवलया f. N. pr. einer Göttin.

*चित्रवल्लिक m. *Silurus boalis* (ein Fisch).

*चित्रवल्ली f. 1) *Koloquinthe.* — 2) = महेन्द्रवारुणी Rîâṇ. 3,61.

चित्रवहा f. N. pr. eines Flusses.

चित्रवाह 1) Adj. a) *von ausgezeichneter Raschheit.* — b) *mit bunten Federn versiert* (Pfeil). — 2) *m. *Hahn.*

चित्रवाहन m. N. pr. eines Fürsten.

*चित्रवीर्य m. *rother Ricinus.* Vgl. चित्रबीज.

चित्रवेगिक m. N. pr. eines Schlangendämons.

चित्रवेष m. Bein. Çiva's.

*चित्रव्याघ्र m. *Leopard* Rîâṇ. 19,6.

चित्रशाकपूपभक्ष्यविकारक्रिया f. Pl. oder °शाकापूपभक्त° f. Sg. *die Kunst allerhand Gemüse, Gebäck und andere Speisen zuzubereiten.*

चित्रशाला f. 1) *Bildersaal* Kâd. 35,18. — 2) *ein best. Metrum.*

चित्रशालिका f. *Bildersaal* 309,9 (im Prâkrit).

चित्रशिखण्डधर् Adj. *mannichfache Haarbüschel tragend* (Vishṇu) Viṣṇus. 98,63.

*चित्रशिखण्डिन् m. Patron. Bṛhaspati's (*Jupiters*).

चित्रशिखण्डिन् m. Pl. Bez. *der 7 Weisen* Marîki, Atri, Aṅgiras, Pulastja, Pulaha, Kratu *und* Vasishṭha. Nach Bîlâr. 14,7 ist Viçvâmitra der 7te, nach 309,18 Vasishṭha der श्रेष्ठ (wohl ज्येष्ठ) von ihnen. Als Gestirn *der grosse Bär.*

*चित्रशिखण्डिप्रसूत m. Patron. Bṛhaspati's (*Jupiters*).

चित्रशिरस् m. 1) *ein best. giftiges Insect.* — 2) N. pr. eines Gandharva.

चित्रशिला f. N. pr. eines Flusses MBu. 6,9,30.

चित्रशीर्षक m. *ein best. giftiges Insect.*

*चित्रशोक m. *Jonesia Asoka* Nigh. Pa.

चित्रशोचिस् Adj. *hellglänzend.*

चित्रश्रवस्तम Adj. Superl. 1) *lauten Ruf ertönen lassend.* — 2) *des lauten Rühmens werth.*

*चित्रसंस्थ Adj. *im Bilde dargestellt, gemalt.*

चित्रसङ्ग n. *ein best. Metrum.*

*चित्रसर्प m. *eine Schlangenart.*

चित्रसेन 1) Adj. *mit glänzendem Speer versehen.* — 2) m. a) N. pr. α) eines Schlangendämons. — β) eines Gandharva. — γ) eines der Schriftführer in der Unterwelt. — δ) verschiedener Männer. — b) *Secretär bei einer vornehmen Person; vgl.* 2) a) γ). — 3) f. आ N. pr. a) einer Apsaras. — b) einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — c) einer Hetäre. — d) eines Flusses.

चित्रसेनि MBh. 7,1091 fehlerhaft für चैत्रसेनि.

चित्रस्थ Adj. *im Bilde dargestellt, gemalt.*

चित्रस्थल n. N. pr. eines Gartens.

चित्रस्वन m. N. pr. eines Râkshasa.

चित्रकृस्त m. Pl. (Comm.) *bestimmte Bewegungen der Hände bei Kämpfenden.*

चित्रात 1) m. N. pr. a) verschiedener Männer. — b) *eines Schlangendämons. — 2) *f. ई *Predigerkrähe.*

*चित्रातुप m. *eine best. Pflanze.*

चित्राङ्ग 1) *Adj. *einen gesprenkelten Körper habend.* — 2) m. a) **eine Schlangenart.* — b) * *Plumbago rosea* Rîâṇ. 6,17. — c) N. pr. α) eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra. — β) einer Antilope. — γ) eines Hundes. — 3) f. ई a) * *Oldenlandia, Juuss.* — b) * *Rubia Munjista* Rîâṇ. 6,193. — c) N. pr. einer Hetäre. — 4) *n. a) *Zinnober* oder *Mennig* Rîâṇ. 13,39. — b) *Auripigment* Rîâṇ. 13,68.

चित्राङ्गद 1) Adj. *mit glänzenden oder bunten Armbändern geschmückt.* — 2) m. a) N. pr. α) eines Gandharva. — β) eines Vidjâdhara. — γ) eines der Schriftführer in der Unterwelt. — δ) verschiedener Männer. — b) *Secretär bei einer vornehmen Person; vgl.* 2) a) γ). — 3) f. आ N. pr. a) einer Apsaras. — b) der Gattin Arǵuna's.

*चित्राङ्गदसू f. Bein. der Mutter Vjâsa's.

*चित्राङ्गसादन m. Bein. Arǵuna's H. ç. 137.

*चित्राटीर् m. 1) *der Mond.* — 2) *eine mit dem Blute einer dem Ghaṇṭâkarṇa zu Ehren geschlachteten Ziege bestrichene Stirn.*

चित्राण्डज m. *ein bunter Vogel* Vaitân. Çrâut. 6,18.

चित्रान्न n. *durch Zuthaten bunt gewordener Reis.*

*चित्रापूप m. *eine Art Gebäck.*

चित्रामघ Adj. (f. आ) *glänzende Gaben habend.*

*चित्रायस n. *Stahl* Rîâṇ. 13,17.

चित्रायुध m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

चित्रार्चिस् Adj. *hellglänzend.*

चित्रार्चिष्टम Adj. Superl. 1) *lauten Ruf ertönen lassend.* — 2) *des lauten Rühmens werth.*

*चित्रार्चिस्य Adj. *im Bilde dargestellt, gemalt.*

चित्रार्चिस् n. *ein best. Metrum.*

*चित्रार्चिस् m. *eine Schlangenart.*

चित्रार्चिसेन 1) Adj. *mit glänzendem Speer versehen.* — 2) m. a) N. pr. α) eines Schlangendämons. — β) eines Gandharva. — γ) eines der Schriftführer in der Unterwelt. — δ) verschiedener Männer. — b) *Secretär bei einer vornehmen Person; vgl.* 2) a) γ). — 3) f. आ N. pr. a) einer Apsaras. — b) einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — c) einer Hetäre. — d) eines Flusses.

चित्रार्पित und चित्रार्पितारम्भ Adj. *im Bilde dargestellt, gemalt.*

*चित्रार्चिस् m. *die Sonne* Gal.

चित्रावसु 1) *an funkelndem Schmuck reich.* — 2) *der Spruch* VS. 3,18 Âpast. Çr. 6,16,10.

चित्राश्व m. Bein. Saṭjavant's.

चित्रास्तरणवत् Adj. *mit bunten oder mannichfachen Teppichen belegt* R. 4,44,99.

*चित्रिक m. *der Monat* Kaitra.

चित्रित s. u. चित्रय्.

चित्रिन् 1) Adj. *gesprenkelte* (d. i. *schwarze und graue*) *Haare habend.* — 2) f. चित्रिणी a) Pl. *wundervolle Werke.* — b) *ein Frauenzimmer mit bestimmten Eigenschaften* Ind. St. 15,327. — c) *Name bestimmter Backsteine.*

चित्रिय 1) Adj. *ausgezeichnet, weithin sichtbar.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

चित्री Adv. mit कर् *zum Bilde machen, in ein Bild verwandeln.*

चित्रीकरण n. 1) *das Buntmachen, Ausschmücken, Malen* Daçak. 35,63. — 2) *Verwunderung.*

चित्रीकार m. *Verwunderung, Staunen* Lalit. 347,6.

चित्रीय्, °यते 1) *in Staunen gerathen* Harshaç. 183,13. Bîlâr. 55,12. Prasannar. 52,12. — 2) *Staunen verursachen.* — Mit यति *grosses Staunen erregen.*

चित्रीया f. *Verwunderung, Staunen* Daçak. (ed. Wilson) 144,5.

*चित्रेश m. *der Mond.*

*चित्रोक्ति f. *eine seltsame Stimme, eine St. vom Himmel.*

चित्रोति Adj. *ausgezeichnete Erquickungen habend oder gebend.*

चित्रोत्पला f. N. pr. eines Flusses.

चित्रोपला f. desgl.

चित्रोदन m. n. = चित्रान्न.

(चित्र्य) चैत्रिय Adj. *funkelnd.*

चित्सभेशानन्दतीर्थ m. N. pr. eines Autors.

चित्सुख 1) m. N. pr. eines Autors. — 2) f. ई Titel eines von ihm verfassten Werkes.

चिद् Adv. 1) *sogar, selbst, auch; immer, je;* mit einer Negation *nicht einmal.* Oft nur durch den Ton auszudrücken. In der klassischen Sprache nur nach Interrogativen und ज्ञातु. — 2) * wie. यद्धि° *wie Feuer.*

चिद्चिन्मय Adj. *aus Geist und Materie bestehend.*

चिद्मृततत्त्वचण्डीविधान n. Titel eines Werkes.

चिद्म्बर N. pr. 1) m. eines Autors. — 2) n. einer Stadt.

चिद्म्बरपुर n. = चिद्म्बर 2).

चिद्म्बररहस्य n. Titel eines Werkes.

चिद्म्बरस्थल n. = चिद्म्बर 2).

चिद्स्थिमाला f. Titel eines Commentars.

चिदात्मक Adj. *geistig* Bhâg. P. 3,3,2.

चिदात्मन् m. *der denkende Geist, der reine Intellect.*

चिदानन्दद्दश्मोकी f. Titel eines Werkes.

चिदानन्दमय Adj. *aus Geist und Wonne bestehend.*

चिदानन्दस्तवराज m. = चिदानन्दद्दश्मोकी.

चिदानन्दाय्, °यते *zu Geist und Wonne werden.*

चिदानन्दाश्रम m. N. pr. eines Lehrers.

चिदुल्लास Adj. *Gedanken gleich aufblitzend.*

चिन्नानचन्द्रिका f. Titel eines Werkes.

चिद्घन m. *ganz Intellect* Sarvad. 96,1.

चिद्ग्रलचपक Titel eines Werkes.

चिद्ग्रथ 1) m. (v. l. n.) Name eines Sâman Ârsh. Br. — 2) f. ई Titel eines Commentars.

चिद्रूप 1) Adj. a) *aus Intellect bestehend, ganz I.* Kap. 6,50. Nom. abstr. °ता n. Ind. St. 9,134. — b) **klug, verständig.* — 2) *m. *the Supreme Being, as identifiable with intellect or understanding.*

चिद्विलास m. N. pr. eines Schülers des Çaṁkarâkârja.

चिद्वृत्ति f. *Geistesthätigkeit.*

चित्, *चित्तति, चित्तयति (metrisch auch Med.; चित्तयान auch in der Prosa) 1) *bei sich denken, einen bestimmten Gedanken haben, nachdenken, nachsinnen.* — 2) *denken an, nachsinnen über, in Gedanken sich beschäftigen mit, seine G. richten auf* (Acc.; ausnahmsweise Dat., Loc. oder प्रति). Mit einer Negation *nicht denken an, — beachten, keine Aufmerksamkeit wenden auf* 175,24. — 3) *ausdenken, ausfindig machen.* — 4) *in Betracht ziehen, behandeln, besprechen.* — 5) *denken von, eine Meinung haben über, halten für, bedenken dass;* mit zwei Acc. — 6) *beherzigen, befolgen* Râm. 7,772. — Mit अनु 1) *nachdenken, überlegen, bei sich denken, sich einem Gedanken hingeben* 73,9. 328,7. — 2) *gedenken, nachsinnen über, in Gedanken sich vorführen, seine G. richten auf* (Acc.; ausnahmsweise Loc.). Mit einer Negation *nicht beachten.* — Caus. अनुचित्तयपयति *Jmd nachsinnen lassen über,* mit zwei Acc. Zu belegen Pass. mit zwei (!) Nominativen. — Mit समनु *bedenken, nachsinnen über* (Acc.). — Mit अभि dass. — Mit व्या, °चित्तयत् Pârâç. 104,16 fehlerhaft für व्यचि°. — Mit निस् in अनिश्चित्य. — Mit परि 1) *hin und her sinnen, reiflich überlegen.* — 2) *bei sich denken* Spr. 7782. — 3) *gedenken, nachsinnen über* (Acc.). — 4) *ausdenken, ausfindig machen.* — Mit संपरि *ausdenken.* — Mit प्र 1) *nachsinnen.* — 2) *Etwas denken, nachdenken —, nachsinnen über, denken an* (Acc.). — 3) *ausdenken, ausfindig machen.* — Mit विप्र *gedenken.* — Mit प्रति 1) *von Neuem durchdenken.* — 2) *gedenken.* — Mit वि 1) *unterscheiden, wahrnehmen.* — 2) *bei sich denken, überlegen, nachsinnen.* — 3) *denken an, nachsinnen über, in Gedanken sich beschäftigen mit* (Acc.), *denken zu* (Infin.). — 4) *in Betracht ziehen, berücksichtigen, beachten.* Mit einer Negation *nicht beachten, sich nicht kümmern um.* — 5) *ausdenken, ausfindig machen.* — 6) *sich Etwas vorstellen.* — Mit अनुवि 1) *in der Erinnerung zurückrufen.* — 2) *nachsinnen über* Kiraṇ. 33,21. 36,3. 57,18. 61,1. — Mit प्रवि *denken an, nachsinnen über* (Acc.). — Mit संवि *nachdenken, — sinnen.* — Mit समु 1) *denken, bei sich denken, nachdenken, überlegen.* — 2) *denken an, gedenken, sinnen auf, in Gedanken sich beschäftigen mit, bedenken;* mit Acc. — 3) *Jmd bestimmen zu* (Dat.). — Mit अनुसमु *nachsinnen.* — Mit अभिसमु *gedenken.*

चित्तक 1) am Ende eines Comp. *der nachgedacht hat über, sich kümmert um, Kenner* Gaut. — 2) m. Name des 23sten Kalpa 2) A).

चित्तन n. 1) *das Gedenken, Denken an, Betrachtung, das Nachdenken über, Sorge um;* die Ergänzung im Gen. oder im Comp. vorangehend. — 2) *trübe Gedanken, Sorgen* Spr. 2093.

चित्तनीय Adj. *woran man zu denken hat, worauf man seine Aufmerksamkeit zu richten hat, ausfindig zu machen.*

चित्तयितव्य Adj. *dessen man zu gedenken hat.*

चित्ता 1) *Gedanke an, das Nachdenken über, Betrachtung, Sorge um* (Loc. oder im Comp. vorangehend). चित्तया *in Folge blossen Gedenkens* VP. 1,13,50. — 2) *trübe Gedanken, Sorgen in Betreff von* (Gen., Loc. oder उपरि). — 3) N. pr. eines Frauenzimmers.

*चित्ताकर्मन् n. *trübe Gedanken.*

°चित्ताकारिन् Adj. *in Betracht ziehend, erwägend.*

चित्तापर Adj. *in Gedanken vertieft.*

चित्ताभर m. *eine Last von Sorgen* Ind. St. 15,338.

चित्तामणि 1) m. a) *ein Edelstein, der die Zauberkraft besitzt das Herbeizuschaffen, worauf der Besitzer seine Gedanken richtet; der Stein der Weisen.* — b) *Bein. Brahman's. — c) Titel verschiedener Werke, insbes. am Ende eines Comp. °टीका f., °परीक्षा f. und °प्रकाश m. — d) N. pr. α) *eines Buddha. — β) eines Autors. — 2) f. N. pr. einer Hetäre.

चित्तामणिचतुर्मुख m. *eine best. Quecksilberarznei* Mat. med. 35.

चित्तामणितीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

चित्तामणिवरलोचन m. *ein best.* Samâdhi Kâraṇḍ. 51,14.

चित्तामय Adj. *in der Form eines Gedankens erscheinend, im Geiste vorgestellt* Agni-P. 30,28. Am Ende eines Comp. *aus den Gedanken an — hervorgegangen.*

चित्तामोह m. *verworrene Gedanken* Spr. 2292.

चित्तायज्ञ m. *ein Opfer in Gedanken.*

चित्तारत्न n. = चित्तामणि 1) a).

चित्तारत्नाय् *ein* Kintâratna *darstellen.* °यित n. impers. Ind. St. 15,393.

*चित्तावत् Adj. *gedankenvoll.*

*चित्तावेश्मन् n. *Berathungsgemach.*

*चित्तिडी f. falsche Form für तित्तिडी.

चित्तित 1) Adj. *gedacht u. s. w.* — 2) n. a) *Gedanke.* — b) *Absicht.* — c) *trübe Gedanken, Sorgen.*

*चित्तिति f. = चित्ता 1) 2).

चित्तितोपनत Adj. *gedacht und schon da seiend* Kathâs. 18,329.

चित्तितोपस्थित Adj. dass. Kathâs. 18,116. 146.

°चित्तिन् Adj. *denkend an* Naish. 8,17.

*चित्तिया f. = चित्ता 1) 2).

*चित्तोक्ति f. *midnight cry or alarm.* Richtig चित्रोक्ति.

चित्त्य 1) Adj. a) *zu denken, vorzustellen.* — b) *an den oder woran man zu denken hat, worüber man nachzudenken hat.* Superl. °तम. — c) *was noch zu erwägen ist, unentschieden, fraglich.* — 2) n. *die Nothwendigkeit sich über Etwas* (Gen.) *Gedanken zu machen.*

चित्त्यगोत्र m. Pl. *eine best. Klasse von Göttern.*

चित्त्यसंग्रह m. Titel eines Werkes.

चिन्दुनृत्य n. *eine Art Tanz* S. S. S. 268.

*चिन्न m. *Panicum miliaceum.*

चिन्नभट्ट m. N. pr. eines Autors.

चिन्मय Adj. *geistig.*

चिन्मात्र Adj. *ganz Intellect, reiner Geist* 273,5. 22.

चिन्मात्राकाशिका f. Titel eines Werkes.

*चिपट 1) Adj. *stumpfnasig.* — 2) m. *platt gedrückter Reis.*

चिपिट 1) Adj. (f. घा) a) *abgestumpft, abgeplattet, platt, breit gedrückt, flach anliegend* Naish. 7, 65. — b) **stumpfnasig.* — 2) m. a) *ein best. gif-*

tiges Insect. — *b*) **platt gedrückter Reis.* — 3) **f.* या *ein best. Gras* Rāǵān. 8,148.

चिपिटक 1) *m. = चिपिट 2) *b*). — 2) f. *टिका *Schorf (auf einer heilenden Wunde)* Kāraṇḍ. zu Sūçr. 1,88,14.

चिपिटग्रीव Adj. *kurzhalsig.*

चिपिटघ्राण und चिपिटनास Adj. *stumpfnasig.*

चिपिटनासिक 1) Adj. dass. — 2) m. Pl. N. pr. eines Volkes.

चिपिटास्य Adj. *ein plattes Gesicht habend* Vaṇiç. Bān. 27(23),13.

चिपिटिकावत् Adj. *mit Schorf versehen.*

चिपिटी Adv. mit कर् *platt schlagen* Kād. 255, 14. Bālār. 238,16.

*चिपुट m. = चिपिट 2) *b*).

चिप्य n. *ein best. Krankheit des Fingernagels.*

*चिप्पट n. *Zinn* Rāǵān. 13,21.

चिप्पटनायीड m. N. pr. eines Fürsten.

चिप्पिका f. *ein best. Vogel (?).*

चिप्य 1) m. *ein best. Wurm.* — 2) n. = चिप्य.

*चिबि und *चिबु (Gal.) m. *Kinn.*

चिबुक 1) n. *Kinn.* — 2) m. *a*) * *Pterospermum suberifolium.* — 2) Pl. N. pr. eines Volkes.

*चिमि m. 1) *Papagei.* — 2) *eine best. Pflanze.*

*चिमिक m. *Papagei.*

चिमिचिमा f. *das Prickeln.*

चिमिचिमाय्, *यते *prickeln.*

चिर् 1) Adj. *lang (von der Zeit), langwährend, von lange her bestehend, der alten Zeit angehörig.* — 2) n. *Verzögerung, das Zögern.* किं चिरेण *wozu das Zögern? wozu Zeit verlieren?* — 3) चिरम् *lange, langsam, vor langer Zeit.* चिरं तन्मेने पेदे mit Condit. *es schien ihm zu lange, wenn* Śiva 29,29. चिरं कर् *lange machen, säumen, zögern.* चिरतरम् *recht lange.* — 4) चिरेण *nach langer Zeit, spät, nicht gleich; lange, seit langer Zeit; langsam,* चिरतरेण *langsamer,* चिरतमेन *am langsamsten.* — 5) चिराय *lange; nach langer Zeit, endlich, schliesslich; allzuspät.* — 6) चिरात् *nach langer Zeit, spät, so spät, erst jetzt (117,2), endlich; seit langer Zeit.* चिरात्प्रभृति dass. — 7) चिरस्य *nach langer Zeit, nicht bald (43,1), spät, endlich; seit langer Zeit.* — 8) चिरे *nach langer Zeit, nicht gleich darauf.* — 9) चिर° *lange, vor langer Zeit, nach l. Z., spät.*

चिरकार, °कारि, °कारिक und °कारिन् Adj. *lange machend, langsam zu Werke gehend, saumselig; lange dauernd, langsam verlaufend* Kāraka 6,3. 11. 15. Nom. abstr. °रिता f. und °रित्व n.

1. चिरकाल m. *eine lange Zeit.* °लम् *l. Z. hindurch, lange.* °लात् *nach l. Z., wegen der l. Z., die dazwischen liegt.* °लाय *auf l. Z.* °ल° *l. Z. hindurch.*

2. चिरकाल Adj. *einer längst verflossenen Zeit angehörig.*

चिरकीर्ति m. N. pr. eines Mannes.

चिरकृत Adj. *lange gethan, — geübt* Daçak. 68,8.

*चिरक्रिय Adj. = चिरकार.

चिरघ्न Adj. *alt an Jahren, betagt.*

चिरजात und °तर Adj. *älter an Jahren als* (Abl.).

चिरजीवक 1) *m. *eine best. Pflanze.* — 2) f. °विका *langes Leben* Kāmaṇḍ. 1,24.

चिरजीविन् 1) Adj. *lange lebend* 161,23. Nom. abstr. °विता f. *langes Leben* Spr. 3770. Pañc. 4,9. — 2) m. *a*) *Bein. Vishṇu's. — *b*) * *Krähe.* — *c*) * *Salmalia malabarica* und = जीवक. — *d*) N. pr. einer Krähe.

चिरञ्जीव 1) Bein. verschiedener Autoren. Auch °भट्टाचार्य. — 2) *f. या *Trigonella corniculata.*

चिरञ्जीविन् m. 1) *Bein. Vishṇu's. — 2) * *Krähe.* — 3) * *Salmalia malabarica* und = जीवक. — 4) N. pr. eines Vogels Ind. St. 15,344.

*चिरण्टी, *चिरण्ठी und चिरण्डी f. *ein noch im väterlichen Hause lebendes Frauenzimmer.*

*चिरतिक्ता f. 1) *Agathotes Chirayta.* — 2) *eine wilde Gurkenart* Nigh. Pr.

*चिरत्न Adj. = चिरन्तन 1).

चिरदातर् m. N. pr. eines Fürsten von Kirapura.

चिरन्तन 1) Adj. *alt, aus alten Zeiten stammend.* m. Pl. *die Alten.* — 2) m. Bein. *a*) *Brahman's Gal. — *b*) Çiva's.

*चिरपाकिन् m. *Feronia elephantum.*

चिरपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

*चिरपुष्प m. *Mimusops Elengi* Rāǵān. 10,65.

चिरप्रवृत्त Adj. *lange bestehend.* °त्त एव पन्थाः *so v. a. für diesen Fall giebt es viele Beispiele* Kād. 197,1.

चिरबिल्व m. *Pongamia glabra.*

चिरभाविन् Adj. *in weiter Ferne (zeitlich) liegend.*

*चिरमेकिन् m. *Esel.*

चिरमोचन n. N. pr. eines Tirtha.

*चिरम्भण m. *Falco Cheela.*

चिरय्, °यति und °यते (seltener) *lange machen, säumen, lange ausbleiben.*

चिररात्र (*m.) *lange Zeit,* — *Dauer.* °त्र् *für lange Zeit* Kāraka 6,1. Dat. auch als Adv. *lange, nach langer Zeit, endlich.* °त्र° *lange.*

चिरलोकलोक Adj. *dessen Welt einen langen Bestand hat.*

चिरवेला f. *späte Tageszeit.* Instr. zu *so sp. T.* Pāṇ. 207,13.

*चिरसूता und *°सूतिका f. *eine Kuh, die schon lange gekalbt hat.*

*चिरस्य m. = नापक.

चिरस्थायिन् Adj. *lange stehend,* — *aufbewahrt, alt* Bhāvapr. 2,109.

चिरस्थितिक Adj. in एव°.

*चिराटिका f. *eine weissblühende Boerhavia erecta.*

*चिरातिक्त m. = चिरतिक्त.

*चिराद् m. Bein. Garuḍa's.

चिरान्तक m. N. pr. eines Sohnes des Garuḍa.

चिरायु, °यति und °यते *lange machen, säumen, lange ausbleiben.* °यित *lange ausbleibend.*

*चिरायु (Rāǵān. 9,87) und *°क (Gal.) m. *Weinpalme.*

चिरायुष Adj. *langes Leben verleihend.*

चिरायुष्य Adj. *dem ein langes Leben beschieden ist.* Nom. abstr. °ता f. Daçak. 10,18.

चिरायुस् 1) Adj. *langlebig.* — 2) *m. *a*) *eine Gottheit.* — *b*) *Krähe* Gal.

1. *चिरि, °योति (हिंसायाम्, शिथीलायाम्).

2. चिरि m. *Papagei.*

*चिरिका f. *eine best. Waffe.*

चिरिकाक m. *eine Art Krähe* MBh. 13,111,133.

चिरिटीक m. *ein best. Vogel* Kāraka 1,27.

*चिरिण्टी f. = चिरण्टी.

*चिरिबिल्व m. = चिरबिल्व.

*चिरिल्ल m. *ein best. grosser Fisch* Rāǵān. 19,72. Vgl. चीरिल्ल.

चिरोटी f. *ein best. zu den Praṭuda gezählter Vogel.*

*चिरु m. *Schultergelenk.*

चिरोत्थ Adj. *lange bestehend* Sūçr. 2,368,2.

चिर्भट m. (Kāraka 6,10), चिर्भटिका f. und चिर्भटी f. *Cucumis utilissimus (Pflanze und Frucht).* — Vgl. गवाचिर्भटा.

चिर्भिट n., चिर्भिटा f. und चिर्भिटिका f. *eine Gurkenart* Bhāvapr. 1,240. Kāraka 1,27.

*चिल्, चिलति (वसने). Vgl. चेल.

*चिलमीलिका f. 1) *eine Art Halsschmuck.* — 2) *ein leuchtendes fliegendes Insect.* — 3) *Blitz.*

चिलाति m. N. pr. eines Mannes.

*चिलिका f. *eine Art Waffe.*

चिलिचिम (Kāraka 1,23. Bālār. 1,25) und *°चीम m. *ein best. Fisch.*

*चिलिचीमि 1) m. = चिलिचिम. — 2) f. (auch °मी) *Blitz* Gal.

*चिलिमिनिका f. = चिलमीलिका 1).

*चिलिमीनक m. = चिलिचिम.

*चिलिमीलिका f. = चिलमीलिका 1) 2) 3).

*चिल्, चिल्लति (शैथिल्ये, भावकरणे, क्षयकरणे).

*चिल्ल 1) Adj. *triefäugig.* — 2) m. n. *triefende Augen.* — 3) m. *Falco Chesla.* — चिल्ली s.u. चिल्लि.

चिल्लक 1) m. *ein best. Thier.* — 2) *f. घा *Grille, Heimchen.* — 3) f. चिल्लिका *a) eine best. Gemüsepflanze.* — *b) Augenbraue.*

चिल्लट und चिल्लड m. *ein best. zu den भूमिशय gezählter Thier.*

चिल्लदेवी f. N. pr. einer *Göttin.*

*चिल्लभक्षा f. *ein best. Parfum.*

*चिल्लाभ m. *Bänder.*

चिल्लि 1) m. *ein best. Raubvogel.* — 2) f. चिल्लि und °ल्ली *eine best. dem Spinat verwandte Gemüsepflanze* Rigan. 7,126. — 3) *f. चिल्ली *a) Grille, Heimchen.* — *b) Symplocos racemosa;* richtig भिल्ली.

चिल्वटि m. *ein best. Thier* Gop. Br. 1,2,7 (S. 28, Z. 13).

*चिविट m. *plattgedrückter Reis.*

*चिविल्लिका f. *ein best. kleiner Strauch* Rigan. 5,74.

चिश्चै Interj. *klirr!*

चिश्चियाकारम् (onomatop.) Absol. *schmatzend (essen)* Apast. Cr. 13,17,6. Vgl. चुचुषा.

*चिक्कणकन्द n. N. pr. einer Stadt.

*चिकुर m. Pl. *Haupthaar.*

चिह्न n. (adj. Comp. f. घा 291,16) 1) *Zeichen, Merkmal, Attribut, Anzeichen.* — 2) *Banner, Fahne. — 3) *Zodiakalbild.* — 4) *Ziel, die Richtung wohin.*

चिह्नक n. *Tüttel, Jota* Kio. 2,103,10.

*चिह्नकारिन् Adj. 1) *verletzend.* — 2) *schrecklich anzuschauen.*

*चिह्नधारिणी f. *Hemidesmus indicus* und *Ichnocarpus frutescens.*

चिह्नन n. *Merkmal* Naish. 1,62.

चिह्नय्, °यति *zeichnen, kennzeichnen.* चिह्नित *gezeichnet, bezeichnet, kenntlich gemacht.* — Mit सम् und परि = Simpl.

चिह्नयितव्य Adj. *zu bezeichnen, kenntlich zu machen.*

चिह्नी Adv. mit कर् *kennzeichnen.*

*चीक्, चीकति und चीकपति (घामर्षणे, मर्षणे, घामर्शे).

चीचीकूची onomatop. vom *Gezwitscher der Vögel.*

चीठिका f. *Zettelchen* Buoóa-Pa. 92,13.

*चीडा f. *ein best. Harz* Rigan. 12,32.

चीण m. Pl. = चीन *die Chinesen.*

चीणक m. *Panicum miliaceum.*

*चीणकर्कटिका f. *eine Gurkenart* Rigan. 7,216.

चीर्ति f. *das Sammeln.*

चीत्कार m. *Geschrei, Gelärm* 149,1.

चीत्कारवत् Adj. von *Geschrei begleitet.*

चीत्कृत n. = चीत्कार Kid. 31,8. Bâlar. 167, 19. Hem. Par. 1,45.

चीत्कृति f. *Gerassel* Bâlar. 232,6.

चीन 1) m. *a)* Pl. *die Chinesen.* — *b) *eine Art Antilope.* — *c) *Panicum miliaceum* Mat. med. 295. — *d) *eine Art Zeug.* — *e) *Faden.* — 2) n. *a) *Banner, Fahne.* — *b) *eine Art von Verband für die Augenwinkel.* — *c) *Blei.*

चीनक m. 1) Pl. *die Chinesen.* — 2) *Panicum miliaceum* Hemâdri 1,118,22. 119,13. 15. 19. — 3) *Fennich.* — 4) *eine Art Kampher* Rigan. 12,70. Bhâvapr. 1,182. Vgl. चीनाक.

*चीनकर्कटिका f. = चीण° Nigh. Pr.

*चीनकर्पूर m. *eine Art Kampher* Rigan. 12,70.

*चीनज n. *Stahl* Rigan. 13,47.

*चीननी m. *Pfirsichbaum.*

चीनपट्ट 1) *eine Art Zeug* Suça. 1,65,14. — 2) *n. *Blei.*

*चीनपति m. N. pr. eines Reiches.

चीनपिष्ट n. 1) *Mennig* Vikramâñkaç. 14,68. — 2) *Blei.*

चीनपिष्टमय Adj. *aus Mennig bestehend.*

*चीनराजपुत्र m. *Birnbaum.*

*चीनवङ्ग n. *Blei.*

चीनसिचय m. *ein seidenes Tuch* Pârâçar. 3,5,38.

चीनांशुक n. *Seidenzeug, ein seidenes Tuch.*

चीनाक m. 1) *eine Fennichart* Bhâvapr. 1,279. — 2) *eine Art Kampher.* — Vgl. चीनक 2) 3) 4).

*चीनाकर्कटी f. *eine Gurkenart.* Vgl. चीणकर्कटिका und चीनक°.

चीनाचारप्रेषणविधि m. Titel eines Werkes.

चीपुहु m. wohl *eine best. Pflanze* AV. 6,127,2 (Hdschrr.).

*चीव्, चीवति, °ते (घादानसंवरणयोः).

*चीभ्, चीभते (कत्थने).

चीमनिचरित्र n. Titel eines Werkes.

*चीय्, चीयति, °ते v. l. für चीव्.

चीर 1) n. *a) Streifen, ein schmales und langes Stück Baumrinde, — Zeug, Fetzen, Lappen, Lumpen* Gaut. *Gewand überh.* Taitt. Âr. 7,4,2. — *b) *ein Perlenschmuck aus vier Schnüren.* — *c) *Scheitelhaar.* — *d) *Strich, Linie.* — *e) *eine geschriebene öffentliche Bekanntmachung.* — *f) *Blei.* — 2) m. *vielleicht Grille, Heimchen* Kathâs. 73,240. — 3) f. घा *Streifen, Fetzen.* — 4) f. ई *a) Grille, Heimchen.* — *b) *Saum des Untergewandes.*

चीरक 1) *m. = 2) *b).* — 2) f. चीरिका *a) *Grille, Heimchen.* — *b) eine geschriebene öffentliche Bekanntmachung* Kathâs. 51,130. 55,37. 42. 71,81. Lokapr. 2.

चीरखण्ड m. *Lappen.*

चीरणीय (?) *ein best. Spiel* Ind. St. 15,419.

*चीरपत्रिका f. *eine best. Gemüsepflanze* Rigan. 7,123. v. l. तारपत्रिका.

*चीरपर्ण m. *Shorea robusta* Rigan. 9,80.

चीरप्रावरण m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*चीरभवती (!) f. *der Frau ältere Schwester.*

चीरमोचन n. N. pr. eines Tîrtha.

चीरल्लि *ein best. grosser Fisch.* Vgl. चिरिल्ल.

चीरवसन Adj. *in Baumrinde oder Lumpen gehüllt.*

चीरवासस् 1) Adj. dass. — 2) m. *a)* Beiw. Çiva's. — *b)* N. pr. *α)* eines Jaksha. — *β)* eines Fürsten.

*चीरि f. *Augenschleier.*

चीरिका s. u. चीरक.

चीरितण्डुला f. *Beta bengalensis* Bhâvapr. 1,232.

*चीरितण्डुलिका f. *eine Ichneumonpflanze* Nigh. Pr.

चीरिन् 1) Adj. = चीरवसन. — 2) f. °णी N. pr. eines Flusses.

*चीरिल्लि und *चीरोल्लि = चीरल्लि.

चीरीवाक m. *Grille, Heimchen.*

चीरुक 1) n. *eine best. Frucht* Râgân. im ÇKDr. — 2) *f. घा *Grille, Heimchen.*

चीर्ण Partic. (neben चरित) von चर्.

*चीर्णकर्कटी f. *Kolocynthis* Gal. Vgl. चीणकर्कटिका und चीन°.

*चीर्णपर्ण 1) m. n. *Azadirachta indica.* — 2) m. *Phoenix sylvestris.*

चीर्णवृत्त Adj. MBh. 13,1398 fehlerhaft für °व्रत.

चीर्णव्रत Adj. *der sein Gelübde vollbracht hat* 72,21. MBh. 13,23,24.

चीर्त्वा Absol. (neben चरित्वा) von चर्.

*चीलिका und *चील्लका f. *Grille, Heimchen.*

*चीव्, चीवति (घादानसंवरणयोः; die zweite Bed. wegen चीवर), चीवयति (भाषार्थे oder भासार्थे).

चीवर 1) Gobh. 4,9,7 nach dem Comm. m. *Eisenfeil.* — 2) n. *Bettlergewand,* insbes. *das eines Buddhisten.*

*चीवरगोपक m. *Kleiderverwahrer* (buddh.).

चीवरनिवसन m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*चीवरभाजक m. *Kleidervertheiler* (buddh.).

*चीवरिन् m. *ein buddhistischer Bettler.*

*चीविल्लिका f. v. l. für चि° Rigan. 5,74.

चुक्, Dat. Partic. चुक्रते (v. l. चुङ्क्ते) von unbekannter Bed.

चुकोपयिषु Adj. *Jmd* (Acc.) *erzürnen wollend.*

*चुक्ष्, चुक्षपति (व्यथने, घार्तौ, व्यसने) Dhâtup. 32,56.

*चुक्षस m. *ein* Kaṇḍâla.

*चुक्षार m. *Löwengebrüll.*

चुक्र 1) (*m. n.) *a) Fruchtessig, eine saure Brühe* (insbes. *aus der Tamarindenfrucht*). — *b) Sauer-*

ampfer Mat. med. 295. — 2) *f. घा und ई *Tamarindenbaum.* — 3) *f. ई *Oxalis pusilla.* — 4) *n. ein bes. präparirter saurer Reisschleim.*

चुक्रक 1) *n. *Rumex vesicarius.* — 2) f. चुक्रिका *a) Oxalis corniculata* Bhâvapr. 1,283. Karaka 6,9. — *b) ein bes. präparirter saurer Reisschleim* Râgân. 15,89.

*चुक्रचणिडका f. *Tamarinde* Nigh. Pr.

*चुक्रफल n. *Tamarindenfrucht.*

*चुक्रवास्तूक n. *Sauerampfer.*

*चुक्रवेधक n. *ein bes. präparirter saurer Reisschleim* Râgân. 15,89.

*चुक्राम्ल 1) n. *Fruchtessig von der Schale der Frucht der Garcinia* Râgân. 6,125. — 2) f. घा *a) Oxalis corniculata. — b) Tamarindenbaum. — c) ein bes. präparirter saurer Reisschleim.*

*चुक्रिमन् m. *Säure.*

*चुक्ता f.? *gaṇa* कुत्सादि.

चुक्षोभयिषु Adj. *zum Schwanken zu bringen beabsichtigend.*

*चुचि m. *die weibliche Brust.*

*चुचु m. *ein best. Gemüse.*

चुचुक 1) *m. n. *Brustwarze.* — 2) m. Pl. N. pr. eines Volkes. v. l. चूचुक.

*चुचुन्दरी f. *Moschusratte* Râgân. 19,89.

चुचुप m. Pl. N. pr. eines Volkes. v. l. चूचुप.

चुचुपर्णिका f. *eine best. Gemüsepflanze.*

*चुचूक n. *Brustwarze.*

चुञ्चु (Karaka 1,27. 6,23) und चुञ्चू m. f. *eine best. Gemüsepflanze.*

*चुच्य्, चुच्यति (अभिषवे).

चुञ्चु 1) *Adj. am Ende eines Comp. *bekannt, berühmt.* — 2) m. a) *Moschusratte. — b) *eine best. Mischlingskaste.* — c) N. pr. eines Mannes.

*चुञ्चुरी f. *ein best. Spiel mit Tamarindensamen.*

चुञ्चुल m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

*चुञ्चुलि und *°लो f. = चुञ्चुरी.

*चुट्, चुटति und चोटयति (छेदने), चोटति (घत्वीभावे).

*चुट्, चुट्यति (घत्वीभावे).

*चुड्, चुडति (संवरणे).

*चुड्, चुड्डति (क्रावकरणे, भावकरणे, कृतौ, क्राथे).

*चुण्, चुणति (छेदने).

*चुण्ट्, चुण्टति und चुण्टयति (छेदने), चुण्टति (घत्वीभावे).

*चुण्टा f. *Brunnen.*

चुण्टिका (Conj.) f. *ein kleiner Wasserbehälter.*

चुण्टी f. *Brunnen.*

*चुण्ठ्, चुण्ठयति (हिंसायाम्).

*चुण्ड्, चुण्डति (घत्वीभावे), चुण्टयति (छेदने).

चुण्ड्य (Bhâvapr. 2,14) und *चुण्ठो f. = चुण्टी *Brunnen.*

*चुत्, चोतति (क्षरणे, तरणे).

*चुत m. und *चुति f. *After.*

चुद्, चोदति, °ते 1) *antreiben, anfeuern.* — 2) *schnell herbeischaffen, bestellen.* — 3) Med. *sich sputen.* — Caus. चोदयति, °ते (selten) 1) *treiben, antreiben, in eine schnelle Bewegung versetzen, beschleunigen.* चक्षुः *das Auge werfen, — richten auf* (Loc.). — 2) *anfeuern, anreizen, begeistern.* — 3) *Jmd auffordern, anweisen; Jmd bittend, fragend, fordernd angehen; mit Bitten, Fragen, Forderungen in Jmd dringen; bestürmen.* — 4) *vorwärts bringen, fördern, verhelfen zu* (Dat.). — 5) *schnell herbeischaffen.* — 6) *fordern, verlangen.* — 7) *festsetzen, bestimmen.* — 8) *einswenden —, auszusetzen haben* Çâṅk. zu Bâdar. 2,1,13. 3,42. 47. 4,22. — 9) *sich sputen.* — Mit अभि Caus. 1) *antreiben, treiben, anfeuern, anreizen, ermuthigen.* — 2) *auffordern.* — 3) *anweisen, beauftragen.* — 4) *festsetzen, bestimmen.* — 5) *ankündigen, anzeigen.* — 6) *sich erkundigen nach* (Acc.). — Mit नि Caus. *schnell herbeischaffen* RV. 8,24, 28. — Mit परि Caus. 1) *in Bewegung versetzen, treiben, antreiben.* — 2) *auffordern, zusprechen.* — Mit प्र *treiben, antreiben.* — Caus. 1) *in schnelle Bewegung versetzen, treiben, antreiben.* प्रचुदित metrisch st. प्रचोदित *geschnellt, abgeschossen.* — 2) *anfeuern, begeistern.* — 3) *auffordern, angehen.* — 4) *auffordernd verlangen.* — 5) *festsetzen, bestimmen.* — 6) *verkündigen, ankündigen.* — 7) *sich sputen.* — Mit अभिप्र Caus. *treiben, antreiben, Jmd zu Etwas bewegen.* — Mit संप्र Caus. 1) *in schnelle Bewegung versetzen, antreiben, treiben.* — 2) *auffordern.* — Mit प्रति Caus. 1) *antreiben.* — 2) *sich gegen Jmd wenden, sich machen an* (Acc.). °चोदित mit act. Bed. — Mit सम् Caus. 1) *in schnelle Bewegung versetzen, antreiben, treiben.* — 2) *anfeuern, erregen, anreizen, auffordern, angehen.* — 3) *Etwas betreiben.* — 4) *eilig herbeischaffen.*

चुनन्द m. N. pr. eines buddh. Bettlers.

*चुन्द्, चुन्दति (निशामने).

चुन्द 1) m. N. pr. eines Schülers des Çâkjamuni. — 2) *f. ई *Kupplerin.*

1. चुप्, चोपति *sich bewegen, — rühren.* — Mit नि in निचुम्पुण. — Mit प्र in उपस्थितप्रचुपित.

2.*चुप्, चुपति (स्पर्शे).

*चुप m. N. pr. eines Mannes.

चुपुणीका f. N. pr. einer der sieben Kṛttikâ Comm. zu TS. 2,425.

चुबुक n. 1) *Kinn.* — 2) *die Spitze eines Altars* Çulbas. 3,164. 168.

चुबुकदघ्न Adj. *bis zum Kinn reichend* Maitr. S. 3,3,4.

*चुभ्र n. *Gesicht.*

चुमुचुमायन n. *das Zucken, Jucken* (einer Wunde).

चुमुरि m. N. pr. eines Dämons.

चुम्चुमायन Sucr. 1,85,8. 2,3,5 fehlerhaft für चुमुचु°.

1. चुम्ब्, चुम्बति 1) *küssen.* — 2) *unmittelbar berühren* Spr. 7699. 7833. 7843. मार्गे चुम्बिते भास्वदंशुभिः Sarvad. 39,4. मङ्कारचुम्बित Milatim. 12,3 (15,4. 38,2). चुम्बितानि मदनिद्रया नयनानि Vikramâṅkaṅ. 14,7. — Caus. चुम्बयति 1) *küssen lassen.* — 2) *küssen. — Mit व्यति *unmittelbar berühren.* — Mit उद् *in die Höhe hebend küssen* Kâd. 2,106,23. — Mit परि 1) *abküssen, küssen* Bâlar. 158,5. — 2) *unmittelbar berühren, sich dicht anlegen an* (Acc.) zu Spr. 867. — Mit वि *küssen.*

2.*चुम्ब्, चुम्बयति (हिंसायाम्).

चुम्ब 1) *m. *das Küssen, Kuss.* — 2) f. घा dass.

चुम्बक 1) *Adj. *a) der viel küsst.* — *b) der überall genascht hat, von Allem ein Weniges verstehend.* — *c) schelmisch, bübisch.* — 2) m. *a) Magnet.* — *b) *Wagehalse.* — 3) n. *Parallelstelle* Râmâjaṇa zu Sarva. 11,99.

चुम्बन n. (adj. Comp. f. घा) *das Küssen, Kuss.* °चुम्बिन् Adj. 1) *unmittelbar berührend, dicht anliegend an* Vikramâṅkaṅ. 8,42. — 2) *behaftet mit* Naish. 5,66. — 3) *betreffend* Naish. 8,87. — 4) *obliegend, beschäftigt mit* Naish. 3,95.

चुर्, *चोरति und चोरयति, °ते 1) *stehlen, sich zueignen.* — 2) *bestehlen.*

चुर in प्रचुर.

चुरचुरा f. onomatop. in *कर्णे°.

*चुरण n. *das Stehlen.*

*चुरण्, चुरण्यति *stehlen.*

*चुरा f. *Diebstahl.*

चुरादि m. *die mit* चुर् *anfangende 10te Klasse im Wurzelverzeichniss* 223,8. 236,12.

*चुरी f. *ein kleiner Brunnen.*

चुरु m. *ein best. Eingeweidewurm* Bhâvapr. 4, 38. Karaka 1,19. 3,7. Vgl. चूरु.

चुरुचुरा f. onomatop. in *कर्णे°.

चुर्चुरध्वनि (Comm.) und चुर्चुरशब्द m. *Geknirsch* Çic. 3,38.

*चुल्, चोलयति (समुच्छ्राये, निमज्जने).

*चुल *gaṇa* वलादि.

चुलक 1) m. wohl nur fehlerhaft für चुलुक 1) Pâṅkad. — 2) Titel eines Werkes. Vgl. घटिकाचु°. — 3) f. घा N. pr. eines Flusses. v. l. चुलुका.

चुलकय् wohl nur fehlerhaft für चुलुकय् Spr. 7646.

चुलकी Adv. v. l. für चुलुकी Spr. 2075.

*चुलु m. *eine Handvoll* Gal.

चुलुक 1) m. n. *die gehöhlte Hand, eine Handvoll, ein Mundvoll, Schluck* Bhâvpr. 3,37. Bâlar. 15,1. 68,11. 74,13. 188,12. 301,3. Naish. 8,45. 22,61. Vikr. 12,5. — 2) *m. *a) ein tiefer Morast.* — *b) eine Art Geschirr.* — *c)* N. pr. eines Mannes. — 3) f. आ N. pr. eines Flusses MBh. 6,9,30. v. l. चुलका.

चुलुकय्, °यति *in die gehöhlte Hand thun und verschlucken* Spr. 7646 (Conj.).

*चुलुकिन् m. *Meerschwein oder ein ähnliches Thier.*

चुलुकी Adv. mit कर् = चुलुकय् Spr. 2075.

चुलुका m. N. pr. eines Geschlechts.

*चुलुम्प्, चुलुम्पति (लोले, लोपे).

*चुलुम्प 1) m. *das Hätschein der Kinder.* — 2) f. आ *Ziege.*

*चुलुम्पिन् und *चुलूपिन् m. = चुलुकिन्.

*चुल्य Adj. von चुल.

*चुल्ल्, चुल्लति (क्रीडाकरणे, भीवकरणे).

चुल्ल 1) *Adj. *triefäugig.* चुल्लाल dass. — 2) *m. *triefende Augen.* — 3) f. ई *a) Kochofen* Hemâdri 1,647,19. 657,31. — *b) Scheiterhaufen.* — *c) eine dreifache Halle, von der die eine nach Norden, die andere nach Osten, die dritte nach Westen gerichtet ist.*

*चुल्लक 1) m. fehlerhaft für चुलुक 1). — 2) f. ई *a) eine Art Wasserkrug.* — *b) Meerschwein.* — *c)* N. pr. eines Geschlechts.

*चुल्लि f. = चुल्ली *Kochofen.*

चुचुया (onomatop.) *f. das Schmatzen* (beim Essen) Comm. zu Nâmân. 18,2,3. °कारम् Absol. *schmatzend* (essen) ebend. Mînava im Comm. zu Kâty. Ça. 10,8,8 (zu lesen सर्वे भक्षयन्तश्चुचुया°). Am Anf. eines Comp. °कार Nâmân. 18,2,3. Vgl. चिचिया-कारम्.

*चुस्त m. n. v. l. für चुस्त.

चूकृत n. *der Ruf „Holla!“* Naish. 1,142.

चूचुक 1) Adj. *stammelnd.* — 2) m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 13,207,42. — 3) n. *Brustwarze.* Auch चूचुकाय n.

चूचुप m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 5,140,26. 6,75,21.

चूड 1) m. a) *Wulst* (an Backsteinen). Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — *b) die Ceremonie des Haarschneidens beim Kinde.* Könnte auch n. sein. — *c)* N. pr. eines Mannes. — 2) f. चूडा *a) Scheitelhaar; ein Büschel von Haaren auf dem Scheitel des Kopfes, welcher bei der Tonsur eines Kindes stehen bleibt.* — *b) die Ceremonie des Haarschneidens.* — *c) *Kamm beim Hahn oder Pfau.* — *d) *Kopf.* — *e) Spitze* (auf einer Säule) Hemâdri 1, 122,13. 123,4. *Gipfel.* — *f) *ein Gemach auf dem Dache eines Hauses.* — *g) *eine Art Armband.* — *h) *Brunnen.* — *i) ein best. Metrum.* — *k) *ein Frauenname.*

चूडक 1) am Ende eines adj. Comp. = चूडा *Tonsur.* — 2) *m. *Brunnen.* — 3) f. चूडका N. pr. einer Apsaras Kâraṇḍ. 3,12. — 4) f. चूडिका *a) Spitze* (auf einer Säule) Comm. zu Kâtjâr. S. 219. — *b) *Ohrwurzel des Elephanten* Gal. — *c) ein best. Metrum.*

चूडय्, °यति *Jmd* (Acc.) *Etwas* (Acc.) *in der Weise eines Haarbüschels auf dem Scheitel befestigen.*

चूडाकरण n. *die Ceremonie des Haarabschneidens beim Kinde.*

चूडाकर्ण m. N. pr. eines Bettlers.

चूडाकर्मन् n. = चूडाकरण.

*चूडादत्त m. *ein aus einer Wand hervorstehendes Holzstück* Gal.

चूडापत्त m. wohl N. pr. eines Mannes.

चूडापाश m. *starkes Scheitelhaar* Mâlav. 65.

चूडाप्रतिपत्कृत्य n. N. pr. eines Kâitja Lalit. 278,2.

चूडाभित्तुणी f. N. pr. einer buddh. Göttin.

चूडामणि m. 1) *ein von Männern und Frauen auf dem Scheitel getragenes Juwel.* Nom. abstr. °ता f. Harshân. 185,24. — 2) am Ende eines Comp. *ein Juwel —, eine Perle von.* — 3) *der Same von Abrus precatorius* Râgân. 3,101. — 4) *ein best. Metrum.* — 5) *eine Sonnenfinsterniss an einem Sonntage oder eine Mondfinsterniss an einem Montage* Hemâdri 1,71,5. 9. — 6) *eine best. Art zu prognosticiren.* — 7) Titel verschiedener Werke. — 8) N. pr. eines Kshatrija 138,3.

*चूडामणिधर m. N. pr. eines Schlangendämons.

चूडामणिभट्टाचार्य m. Bein. und N. pr. eines *Lehrers.*

चूडामह m. *ein best. Fest* Lalit. 278,1.

*चूडाल n. = चुकाल 1) Râgân. 6,126.

*चूडार Adj. von चूडा.

*चूडारक m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

चूडारत्न n. = चूडामणि 1).

*चूडार्क m. *Gomphrena globosa* Nees. Pa.

चूडाल 1) Adj. *einen einzigen Haarbüschel auf dem Scheitel habend.* — 2) *f. आ und ई *eine Art Cyperus* Râgân. 6,142. — 3) *f. आ *weisser Abrus,* = श्वेतगुञ्जा. — 4) *n. *Kopf.*

चूडावन m. N. pr. eines Berges.

चूडावत् Adj. = चूडाल 1). So v. a. noch *ein Knabe seiend* Bâlar. 105,17.

*चूडिक gaṇa पुरोहित्यादि. चूडितिक v. l. चूडिका s. u. चूडक.

चूडिकला f. *ein best. Metrum.*

*चूडितिक gaṇa पुरोहित्यादि in der Kâç.

*चूडिन् Adj. = चूडाल 1).

चूडीय Adj. *zum Scheitelhaar bestimmt* (Schmuck) Pârâç.

*चूण्, चूणयति (संकोचने).

चूत m. 1) *der Mangobaum.* — 2) **After.*

*चूतक m. 1) *der Mangobaum.* — 2) *ein kleiner Brunnen.*

चूतमञ्जरी f. N. pr. einer Vidjâdharî.

चूतलतिका f. 1) *ein best. Spiel.* — 2) ein Frauenname 293,19.

*चूति f. *After.*

1. चूर्, चूरयति *stehlen,* so v. a. *verschwinden machen* Ind. St. 15,267. Vgl. चुर्.

*2. चूर्, चूर्णयति (दाहे).

चूरि und °का f. in ग्रव°.

*चूरी f. *ein kleiner Brunnen.*

चूरु m. *eine Art Wurm.* Vgl. चुरु.

चूर्ण 1) Adj. *fein, feinkörnig.* — 2) m. n. *feiner Staub, Mehl; wohlriechendes oder medicinisches Pulver.* — 3) m. *a) Kalk* Varâh. Bṛh. S. 77,36. Comm. zu Pâṇ. 8,2,27, Çl. 17. — *b)* N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,125. 140. — 4) n. *a) Reis mit Sesam.* — *b) eine Art einfacher Prosa* Vâmana 1, 3,25. — *c) die in einer Paronomasie durch Zerlegung eines Doppelconsonanten bewirkte Zerstückelung eines Wortes, wodurch ein anderer Sinn gewonnen wird,* Vâmana 4,1,7.

चूर्णक 1) m. *a) eine best. Hörnerfrucht.* — *b) *geröstetes und darauf gemahlenes Korn.* — *c) kalkähnliche Blässe, Todtenblässe* Kâraka 5,1. 12. — 2) f. चूर्णिका *a) ein best. Gebäck.* — *b) * = 1) b).* — *c) = 3) b).* — 3) n. *a) wohlriechendes Pulver.* — *b) eine Art einfacher Prosa.*

चूर्णकार m. *eine best. Mischlingskaste.*

चूर्णकुन्तल m. *Haarlocke* Vikramâṅkâ. 4,2.

*चूर्णकृत् m. Bein. Çaṁkarâkârja's Gal.

*चूर्णकेश m. *Haarlocke.*

*चूर्णखण्ड m. n. *Erbsenstein.*

चूर्णता f. Nom. abstr. zu चूर्ण 2).

चूर्णन n. *das Zerreiben, Zermalmen* Bâlar. 253,7.

चूर्णपद् n. 1) *eine best. Art der Bewegung, bei der man bald vor- bald rückwärts mit abwechselnder Schnelligkeit geht.* — 2) wohl = चूर्णक 3) *b)* Bâlar.

LAR. 304,6.

*चूर्णपारद m. *Zinnober* RÂÇAN. 13,58.

*चूर्णपेषम् Absol. mit पिष् zu *Staub zermalen* P. 3,4,35.

चूर्णय्, °यति zu *Staub* —, zu *Mehl machen, zerreiben; zersplittern, zermalmen, zerschmettern.* — Mit अव *mit Staub, Mehl u. s. w. bestreuen, überstäuben.* — Mit विनि, °चूर्णित MBh. 8,4663 fehlerhaft für °घूर्णित. — Mit प्र (BHATT.), वि, सम् und अभिसम् (KÂRAKA 7,4) = Simpl.

चूर्णयोग m. Pl. *zusammengesetzte Pulver.*

चूर्णशस् Adv. zu *Staub, zu Mehl.*

*चूर्णशाकाङ्ग m. *eine best. Gemüsepflanze.*

चूर्णि und चूर्णी f. 1) *Otterköpfchen. — 2) *hundert Otterköpfchen. — 3) *Bez. von Patañgali's Mahâbhâshja. — 4) चूर्णि Bez. *der in Prâkrit abgefassten alten Commentare zu Gaina-Schriften* JACOBI, KALPAS. Intr. 25. — 5) *f. चूर्णी N. pr. eines Flusses.

चूर्णिकार m. *der Verfasser einer* चूर्णि 4) JACOBI, KALPAS. Intr. 25.

*चूर्णिकृत् m. Bein. Patañgali's. Vgl. चूर्णकृत्.

*चूर्णिन् Adj. *mit Mehl u. s. w. bestreut.*

1.*चूर्णी f. s. u. चूर्णि.

2. चूर्णी Adv. 1) mit कर् zu *Staub zerreiben, zersplittern, zermalmen.* — 2) mit भू zu *Staub werden, zerstieben, zermalmt werden.*

चूर्णीकरण n. *das Zerreiben, Zermalmen* DHÂTUP. 32,46.

चूर्णीचिकीर्षु Adj. zu *Staub zu zerreiben* —, zu *zermalmen beabsichtigend.*

*चूर्ति f. Nom. act. von चर्.

चूल 1) m. N. pr. eines Mannes. — 2) f. आ a) *Spitze, Hörnchen* (eines Kometen). — b) **ein Gemach auf dem Dache eines Hauses.*

चूलक 1) am Ende eines adj. Comp. *Schopf.* — 2) f. चूलिका a) *Hahnenkamm.* — b) **Ohrwurzel des Elephanten.* — c) *Spitze* (auf einer Säule) Comm. zu KÂLIDÂS. S. 219. *Gipfel* Ind. St. 15,374. — d) *ein best. Metrum.* — e) in der Dramatik *Ankündigung einer Sache oder eines Ereignisses durch eine Stimme hinter dem Vorhange.* — f) Titel eines Theiles des Dṛṣṭivâda.

चूलिक 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. चूचुप v. l. — 2) *n. *Weizenmehl in Butter geröstet.* — चूलिका s. u. चूलक.

चूलिकापैशाचिक n. und °पैशाची f. *ein best. Dialect im Schauspiel.*

चूलिकोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

चूलिन् 1) Adj. *einen Kamm* (beim Vogel) —, *einen Aufsatz auf dem Kopfe habend.* — 2) m. N. pr. eines Ṛshi.

चूष्, *चूषति (पाने). Pass. *sieden, wallen* (von einer Wunde, Geschwulst u. s. w.). — Caus. चूषयति *aufsaugen.* — Mit आ in आचूषण. — Mit सम् Pass. *sieden, wallen.*

चूषण n. *das Saugen, Anbeissen* (eines Blutegels) 217,1.

*चूषा f. *Leibgurt eines Elephanten.*

चूषिणी f. N. pr. eines Wesens im Gefolge der Durgâ.

चूष्य 1) Adj. *woran man saugt, was ausgesogen wird.* v. l. चोष्य. — 2) *f. आ = चूषा GAL.

चेकित m. N. pr. eines Mannes. Richtig चिकित und चेकितान.

चेकितान 1) Adj. s. u. 4. चित् Intens. Als Beiw. Çiva's *verständig, klug.* — 2) m. N. pr. eines Bundesgenossen der Pâṇḍu MBh. 5,25,10.

*चेक्रिय Adj. *thätig.*

चेक्रीयित n. *der Charakter des Intensivum.*

चेच्चेत् (onomatop.) Interj., mit der ein Hund angeredet wird.

चेट 1) m. *a) Diener, Sclave.* — *b) ein best. Fisch* ÂPAST. 1,17,38. — 2) f. ई *Dienerin, Sclavin.*

चेटक 1) m. *a) Diener, Sclave.* — *b) *eine Art Nebenmann, Bulle.* — 2) f. चेटिका *Dienerin, Sclavin.*

*चेड 1) m. *Diener, Sclave.* — 2) f. ई *Dienerin, Sclavin.*

*चेडक 1) m. und 2) f. चेडिका dass.

*चेत्, चेतति Denom. von चेतस्.

*चेतःपीडा f. *Seelenschmerz.*

*चेतकी f. 1) *Terminalia Chebula.* — 2) *Jasminum grandiflorum* RÂÇAN. 10,75.

चैतन 1) Adj. (f. चेतनी) *a) augenfällig, sichtbar, ausgezeichnet.* — *b) wahrnehmend, bewusst, intelligent.* — 2) m. *a) ein intelligentes Wesen, Mensch* RÂÇAN. 18,1. — *b) *Seele, Geist.* — 3) f. चेतना *Bewusstsein, Besinnung; Intelligenz.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 4) n. *a) Wahrnehmung* (obj.), *Erscheinung.* — *b) Seele, Geist.* चेतनेन विनाभूत: und चे° विनाकृत: so v. a. *entseelt.*

*चेतनका und *°की f. *Terminalia Chebula* RÂÇAN. 11,221.

चेतनता f. und चेतनत्व n. *der Zustand eines wahrnehmenden, bewussten Wesens, Intelligenz.*

चेतनभाव m. dass. ÇAṄK. zu BÎDAR. 2,1,6.

चेतनावत् Adj. *Bewusstsein habend, wissend, verstehend, vernünftig.*

चेतनाष्टक n. Titel eines Werkes.

*चेतनिका f. = चेतनका RÂÇAN. 11,221.

चेतनी Adv. 1) mit कर् *bewirken, dass Jmd wahrnimmt,* — *bewusst wird* Comm. zu BAIC. P. 3,1,9. — 2) mit भू *wahrnehmend* —, *bewusst werden* ebend.

*चेतनीया f. *eine best. Heilpflanze* RÂÇAN. 3,28.

*चेतय Adj. *wahrnehmend, Bewusstsein habend.*

चेतयितर् Adj. *Wahrnehmer, ein Wesen mit Bewusstsein* ÇAṄK. zu BÎDAR. 2,2,10.

चेतयितव्य Adj. *was wahrgenommen —, gedacht wird.*

चेतर् Nom. sg. *Rächer.*

चेतव्य Adj. 1) *zu schichten, neben einander zu legen.* — 2) *einzusammeln.*

चैतस् n. 1) *Erscheinung, Aussehen, eine glänzende Erscheinung.* — 2) *Einsicht, Bewusstsein, Intelligenz; Sinn, Geist, Herz.* — 3) *Wille.*

चेतसक m. Pl. N. pr. eines Volkes. चेतसक v. l.

*चेतसम् am Ende eines adv. Comp. von चेतस्.

*चेताय्, °यते Denom. von चेतस्.

चैतिष्ठ Adj. (Superl. zu चित्र) *überaus augenfällig, — glänzend.*

*चेती Adv. mit कर् *zum Geist u. s. w. erheben.*

चेतु m. *Aufmerksamkeit, Fürsorge* RV. 9,81,3. Es ist aber wohl मुचेतुना zu lesen.

चेतुया f. N. pr. einer Oertlichkeit.

*चेतोभव und चेतोभू (BÎLAR. 143,11. VIKRAMÂṄKAṄ. 11,94) m. *Geschlechtsliebe, der Liebesgott.*

चेतोमत् Adj. *mit Bewusstsein begabt, lebend.*

चेतोमुख Adj. *dessen Mund Einsicht ist.*

चेतोविकार m. *Geistesstörung.*

चेतोविकारिन् Adj. *an Geistesstörung leidend.*

चैतर् und चेतर् Nom. sg. *Aufmerker, Wächter* TS. 1,4,28,1.

(चैत्य) चैतिय Adj. *wahrnehmbar, bemerklich.*

(चैत्या) चैतिया f. vielleicht *Rache, Strafe.*

चेद् Conj. (nie am Anfange eines Satzes oder Halbverses, es sei denn in ganz späten Erzeugnissen; so z. B. GARIT. SPASUT. 64. TRIPA. 6, 92.) 1) = च und. चेद् — च sowohl — als auch. — 2) mit vorangehendem अपि auch, sogar. — 3) wann. — 4) wenn. Mit Praes., Potent., Perf., Aor., Fut., Condit. oder mit Ergänzung eines Hülfsverbum (sehr häufig bildet इति चेद् einen Satz für sich). यद चेद् wenn aber. Geht der correlative Satz voran, dann wird er durch keine besondere Partikel bemerklich gemacht; folgt er, so findet dasselbe Statt, oder er wird durch तद्, ततस्, तदा, तर्हि oder यद eingeleitet. Die Negation न steht entweder unmittel-

bar vor चेट् oder vor dem Verbum finitum, welches dem चेट् vorangehen oder folgen kann. Im letztern Falle ist es von चेट् durch ein oder mehrere Wörter ausser नं getrennt. Wenn नं unmittelbar auf चेट् folgt, eröffnet es den Nachsatz (in der Bed. *wenn nicht* nur in ganz schlechtem Sanskrit). नो चेट् = न चेट्. Beide Verbindungen bilden häufig einen Satz für sich (*wenn es sich nicht so verhält* oder *verhielte, sonst, im entgegengesetzten Falle* MBh. 12,7,21. 29,143); ausserdem bedeuten sie *a*) mit Potent. *auch wenn doch nicht.* — *b*) mit Potent. oder Praes. und mit Imper. im Nachsatz *wenn nicht — soll*, so v. a. *damit nicht.* — 5) statt des einfachen चेट् wenn, findet man auch यदि चेट् (auch durch das Verbum fin. getrennt) MBh. 1,104,37. Harıv. 11895. R. 2,8,34. 48,19. J. A. S. Beng. 48,43.

•चेदार् m. *Lidechse.* Richtig वेदार्.

चेदि m. N. pr. 1) Pl. eines Volkes. — 2) des angeblichen Stammvaters von 1).

चेदिक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

चेदिप m. 1) *ein Fürst der* Ćedi. — 2) N. pr. eines Sohnes des Vasu Uparikara.

चेनभृट् m. N. pr. v. l. für चित्रभृट्.

चेय Adj. 1) *zu schichten.* — 2) *einzusammeln.*

चेर् N. pr. eines Reiches.

चेरक m. Lalit. 492,15 vielleicht fehlerhaft für चारक, wie Foucaux gelesen hat. Das entsprechende tibetische Wort soll Csoma durch मीमांसक erklären.

चेरपाद् m. Pl. wohl N. pr. eines Volkes Ait. Âr. 136,11. Vgl. ईरपाद्.

चेर्क Adj. *ein heiliges Werk begehend.*

•चेल्, चेलति (चलने).

चेल 1) n. (adj. Comp. f. या) *a*) *Kleid, Gewand* Gaut. — *b*) •*am Ende eines Comp. das blosse Kleid von*, so v. a. *ein Tangenichts von.* भार्याचेलम्, पितृचेलम् Manu. 6,82,b. Nach den Lexicographen und Gaṇar. 114 Adj. (*f.* ई). — 2) •m. = चेट *Diener, Sclave* Nilak. zu MBh. 2,70,7.

चेलक 1) m. *a*) •*Bock* Nigh. Pr.; vgl. केलक. — *b*) N. pr. eines Mannes. — 2) f. चेलिका *eine best. Frauenkleidung.* — 3) am Ende eines Comp. wohl n. *ein Tangenichts von.*

चेलकण्ठिन् Adj. Harıv. 6046 fehlerhaft für श्वेतकण्ठिन्.

•चेलक्षेपम् Absol. *so dass* (der Regen) *die Kleider durchnässt* P. 3,4,32.

चेलगङ्गा f. N. pr. eines Flusses.

चेलचीरा f. *ein Fetzen von einem Gewande.*

चेलनिर्णेजक m. *Wäscher.*

चेलरुचिका f. wohl *Trauerzeichen, — binde* Harsak. 117,13.

•चेलान m. *eine Gurkenart.*

•चेलाल m. *Cucumis sativus.*

चेलाशक m. *Kleidermotte.*

•चेलिचीम und •चेलीम m. = चिलिचिम.

•चेलुक m. *ein buddh. Novis.*

•चेल्, चेल्लति v. l. für चेल्.

•चेवी f. *eine best.* Rāgiṇī.

चेष्ट्, चेष्टति, °ते 1) *die Glieder bewegen, zappeln.* — 2) *in Bewegung sein, sich rühren, geschäftig sein, sich Mühe geben.* — 3) *sich abgeben mit, betreiben, treiben, thun, handeln; sorgen für* Kāraka 3,1. — 4) *zurichten.* — 5) *besuchen.* — Caus. चेष्टयति, °ते *beweglich machen, in Bewegung setzen, treiben.* — Mit अति *sich zu sehr anstrengen.* — Mit आ *thun, vollbringen.* — Caus. *in Bewegung setzen.* — Mit समा in °चेष्टित. — Mit परि 1) *sich herumwälzen.* — 2) *sich umhertreiben* Vaṇis. 180, v. l. — Mit वि 1) *die Glieder hinundher bewegen, sich rühren, — krümmen, — sträuben.* — 2) *sich abplacken, sich abmühen.* — 3) *sich rühren, thätig sein, handeln, zu Werke gehen, sich benehmen, verfahren, — gegen* (Loc.). — 4) *bewirken.* — Caus. *in Bewegung setzen, zur Thätigkeit antreiben.* — Mit प्रवि *sich umhertreiben* Vaṇis. 180. — Mit सम् 1) *unruhig werden.* — 2) *zu Werke gehen, verfahren.* — Bisweilen werden चेष्ट् und चेष्ट् mit einander verwechselt.

चेष्ट 1) •m. *ein best. Fisch.* — 2) f. या (adj. Comp. f. या 118,4) *a*) *Bewegung* (eines Gliedes, des Körpers) Spr. 7614. *Gebärde.* — *b*) *thätiges Verhalten, Thätigkeit, Anstrengung.* — *c*) *das Vollbringen, Thun.* — *d*) *das Thun und Treiben, Benehmen, Art und Weise zu sein.* — 3) n. *a*) *Bewegung, Gebärde.* — *b*) *das Thun und Treiben.*

चेष्टक m. 1) •*ein best. Fisch.* — 2) *quidam cosundi modus.*

चेष्टन n. 1) *Bewegung.* — 2) *das Vollbringen, Thun.*

चेष्टयितृ Nom. ag. *der in Bewegung setzt.*

चेष्टाकृत Adj. *durch Gebärden bewirkt, pantomimisch* S. S. S. 246.

चेष्टानाश m. *das Aufhören aller Bewegung, Untergang der Welt.*

चेष्टावत् Adj. *beweglich.*

चेष्टित 1) Adj. Partic. von चेष्ट्. — 2) n. (adj. Comp. f. या Bhâg. Nâr. 34,118) *a*) *Bewegung* (eines Gliedes, Körpers), *Gebärde.* — *b*) *das Thun und Treiben, Benehmen, Art und Weise zu sein.*

चेष्टितव्य n. impers. *zu handeln, zu Werke zu gehen.*

•चेकित Adj. von चैकित्य.

•चैकितान m. Patron. von चिकितान (1).

चैकितानेय m. Patron. von चैकितान.

चैकितायन m. desgl.

•चैकित्य m. Patron. von चिकित.

•चैकित्सित Adj. von चैकित्सित्य.

•चैकित्सित्य m. Patron. von चिकित्सित.

•चैकोर्पित Adj. = चिकीर्षित्.

चैत्त m. Patron. Auch Pl.

•चैत्यत m. Patron. °विध Adj. von den Kaitajata bewohnt.

•चैत्यतायनि m. Patron. von चैत्यत.

•चैत्यत्या f. zu चैत्यत.

चैतन्य 1) n. *Bewusstsein* Çaṃk. zu Bâdar. 2,1,4. *der Intellect, Geist, Seele.* — 2) m. N. pr. eines 1484 n. Chr. geborenen Propheten.

चैतन्यचन्द्रिका f. Titel eines Commentars zum Bhâg. P.

चैतन्यचन्द्रोदय m. Titel eines Schauspiels.

चैतन्यचरणामृत, °चरितामृत und °चरित्र n. Titel verschiedener Werke.

चैतन्यदेव m. N. pr. eines Mannes.

चैतन्यभैरवी f. *eine Form der* Durgā.

चैतन्यमङ्गल n. Titel eines Werkes.

चैतन्यामृत n. Titel einer Grammatik.

•चैतसिक Adj. *den Geist —, das Herz betreffend.*

•चैतिक m. Pl. N. pr. einer buddh. Schule.

चैत्त Adj. *zum Bereich des Denkens gehörend, was gedacht wird* 269,16. *geistig, geistiger Art* (buddh.) Çaṃk. zu Bâdar. 2,3,18.

चैत्तिक Adj. dass.

1. चैत्य m. *die individuelle Seele.*

2. चैत्य 1) *auf den Scheiterhaufen —, auf das Grab Bezug habend.* — 2) m. n. *Grabmal, Todtenmal; Tempel, Heiligthum; ein als Todtenmal dienender Feigenbaum u. s. w., ein an geheiligter Stätte stehender Feigenbaum u. s. w.* चैत्यार्घम् so v. a. *als Object der Verehrung, als Reliquie* Lalit. 336,16. 337,7. — 3) m. N. pr. eines Berges.

चैत्यक m. N. pr. eines Berges.

चैत्यतरु m. *ein an geheiligter Stätte stehender Feigenbaum u. s. w.*

•चैत्यद्रु m. *Ficus religiosa.*

चैत्यद्रुम m. = चैत्यतरु.

चैत्यपाल m. *Wächter eines Heiligthums.*

•चैत्यमुख m. *Wasserkopf der Einsiedler.*

चैत्ययज्ञ m. *ein einem Denkmal dargebrachtes Opfer.*

चैत्यवृक्ष m. 1) = चैत्यतरु. — 2) *Ficus religiosa.

*चैत्यशैल m. Pl. N. pr. einer buddh. Schule.

चैत्यस्थान n. *ein durch ein Grabmal oder einen Tempel geheiligter Platz.*

चैत्र 1) m. a) *der zweite Frühlingsmonat.* — b) *das sechste Jahr beim Umlauf Jupiters.* — c) *ein buddhistischer Bettler. — d) ein gangbarer Mannesname, der wie Cajus zur Bezeichnung einer unbestimmten Person gebraucht wird. — e) Metron. eines Sohnes des Buddha und eines Jaśôdhasena. — f) N. pr. α) zweier Ṛshi VP. 3,1,12. 18. — β) *eines Gebirges. — 2) f. ई (mit oder ohne पौर्णमासी) *der Vollmondstag im Monat Kaitra* und *das an demselben übliche Opfer.* — 3) *n. a) *Grabmal.* — b) *Tempel.* — 4) Adj. MBh. 7,76 fehlerhaft für चित्र oder क्षैत्र.

*चैत्रक m. 1) *der zweite Frühlingsmonat.* — 2) Pl. N. pr. eines Kriegerstammes.

चैत्रकूटी f. Titel eines gramm. Commentars.

चैत्रभावन Adj. vom *Feuer kommend*, Agni geheißig Bâlar. 188,18. 238,3.

चैत्ररथ 1) Adj. vom Gandharva Kitraratha *kommend.* — 2) m. a) Patron. von Kitraratha. — b) *ein best.* Dvjâha. — c) Daçar. 3,1 (ed. Wils.) fehlerhaft für क्षैत्ररथ. — 3) f. ई Patron. von Kitraratha. — 4) n. (mit und ohne वन) *der vom Gandharva Kitraratha für Kubera angelegte Wald.*

चैत्ररथि m. Patron. von चित्ररथ. Auch Pl.

चैत्ररथ्य n. = चैत्ररथ 4).

चैत्रवती f. N. pr. eines Flusses. Richtig चैत्रवती.

चैत्रवारुणी f. Patron. der Kitrâṅgadâ. °वाहिनी fehlerhaft.

*चैत्रसख m. *der Liebesgott.*

चैत्रसेनि m. Patron. von चित्रसेन MBh. 7,25,27.

चैत्रायण 1) m. Patron. von चित्र. Auch Pl. — 2) *N. pr. einer Oertlichkeit.

*चैत्रावली f. *der Vollmondstag im Monat Kaitra.*

*चैत्रि, *°क und *चैत्रिन् m. *der Monat Kaitra.*

चैत्रियायणी m. Patron. Jaśôdhasena's.

चैत्रेय m. wohl Metron. von चित्रा.

*चैदिक Adj. (f. या und ई) von चेदि.

चैद्य, चैदिर्य 1) m. a) Patron. von चेदि. Pl. VP. 4,12,15. — b) *ein Fürst der Kedi.* — c) *Pl. *das Volk der Kedi.* — 2) f. या *eine Fürstin der Kedi.*

*चैत्तित m. Metron. von चित्तिता.

*चैन्यभट्ट m. N. pr. = चित्रभट्ट.

चैल 1) m. a) *Kleidermotte.* — b) N. pr. eines Mannes. — 2) n. (adj. Comp. f. या) a) = चेल *Kleid, Gewand.* — b) *Lappen* Kâraka 4,8.

चैलक m. *ein buddh. Bettler.*

चैलकि m. Patron. von चैलक.

चैलधाव m. *Wäscher.*

चैलाशक m. *ein best. Gespenst.*

चैलिक wohl *Lappen, Tuch* Suçr. 2,331,13 (v. l. स्वेदशोधो°).

चैलेय Adj. *aus Zeug gemacht.*

चोक n. *die Wurzel von Cleome felina* Bhâvapr. 1,178.

चोकुटि m. N. pr. eines Mannes.

चोक्षनाथ m. N. pr. eines Autors Hall in der Einl. zu Daçar. 30.

चोक्ष Adj. (f. घा) 1) *reinlich* (von Personen). — 2) *gewandt. — 3) *schön, reizend.* — 4) *gesungen. — 5) *= घमीक्ष्ण oder तीक्ष्ण.

चोच n. 1) *die Rinde von Cinnamomum albiflorum oder eine andre Zimmetrinde.* — 2) *Rinde überh. — 3) *Haut, Fell.* — 4) *Kokosnuss* Varâh. Bṛh. S. 41,6. — 5) *die Frucht der Fächerpalme. — 6) *Banane. — 7) *der nicht essbare Theil einer Frucht.*

चोचक m. 1) = चोच 1). — 2) *= चोच 2).

*चोटिका und *चोटी f. *Unterrock.*

चोड 1) m. a) *Wulst* (an Ziegeln). — b) *Wamms.* — c) *Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) *f. या *eine best. Pflanze.*

चोडकर्ण m. N. pr. eines Mannes.

1. चोद् m. *ein Werkzeug zum Antreiben der Rosse, Stachel oder Peitsche.*

2. चोदृ Adj. *anfeuernd, begeisternd, fördernd.*

चोदक 1) Adj. *antreibend, anfeuernd.* — 2) m. *a) Anweisung* Nyâyam. 10,1,1. 2,6. *Aufforderung.* — *b) doppelte Aufführung eines Wortes* (vor und nach इति).

चोदन 1) Adj. *antreibend.* — 2) f. या und n. *das Treiben, Auffordern, Aufforderung, Anweisung, Forderung, Vorschrift* Çâṅkh. zu Bhâr. 3,3,1. — 3) *f. ई *eine best. Pflanze.*

*चोदनागुड m. *Spielball.*

चोदप्रवह Adj. *durch den begeisternden* (Trank) *erhoben.*

चोदयन्मति Adj. *die Andacht belebend, — fördernd.*

चोदयितृ Nom. ag. *Treiber, Antreiber, Begeisterer, Förderer.* f. °त्री.

चोदयितव्य Adj. *zu rügen, zu kritisiren* Çâṅkh. zu Bhâr. 2,2,10.

चोदस् n. in सचोदस्.

चोदितत्व n. *das Gefordertsein* Gaim. 6,1,9.

चोदितृ Nom. ag. = चोदयितृ.

चौदिष्ठ Adj. *aufs Stärkste anfeuernd.*

चोद्य 1) Adj. *a) anzutreiben, aufzufordern* zu (Loc.). — *b) zu rügen* Sarvad. 142,9. — *c) in Frage zu stellen.* Mit न so v. a. *sich von selbst verstehend.* — 2) n. *a) Erwägung, geistige Betrachtung* MBh. 5,43,34. — *b) *eine Einwendung gegen eine aufgestellte Behauptung. — c) *Frage. — d) *Staunen, Verwunderung.*

°चोपक Adj. in *गले°.

*चोपड m. *Rahm* Râgân. 15,3.

*चोपन Adj. *sich bewegend, — rührend.*

चोर् 1) m. *a) Dieb* Taitt. Âr. 10,64. — *b) ein litterärischer Dieb, Plagiarius* Spr. 7650. — *c) *eine best. Pflanze. — d) *ein best. Parfum* Râgân. 12,144. — *e) N. pr. eines Dichters* Prasannar. 8, 2. — 2) *f. या *Chrysopogon aciculatus.* — 3) *f. ई *a) Diebin. — b) Diebstahl* Gal.

चोरक 1) m. *a) Dieb.* — *b) *Trigonella corniculata.* — *c) ein best. Parfum* Râgân. 12,144. — 2) *f. °रिका *Diebstahl.*

*चोरकबन्धम् Absol. Kâç. zu P. 3,4,41.

*चोरपुष्पिका und *°पुष्पी f. *Chrysopogon aciculatus.*

चोरयितव्य Adj. *zu stehlen, was man zu stehlen gedenkt* Bhar. Chr. 199,8.

*चोरलावु m. *Lora hirta.*

चोरय् *einen Dieb vorstellen.* °यित *s. D. spielend.*

चोरित्रक n. *die gestohlene Sache.*

चोल 1) m. (*f. ई) *Jacke, Wamms.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — 2) m. *a)* N. pr. α) Pl. eines Volkes. — β) des Urahns dieses Volkes. — *b) ein Fürst der Kola.* — 3) f. ई *eine Frau vom Volke Kola* Vikramâṅkâ. 5,89. — 4) *n. *Kleid, Gewand.*

चोलक 1) m. *a) *= चोल 1). — *b)* = चोल 2) *a)* α). — 2) *n. *Rinde.*

*चोलकिन् m. 1) *ein geharnischter Mann.* — 2) *Rohrschössling.* — 3) *Orangenbaum.* — 4) *Handgelenk.*

चोलमण्डल n. *die Koromandel-Küste* VP.[2] 2,178.

*चोलोपुक m. *Turban.*

चोवीसीस्वर्पभू Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 583.

चोष 1) Adj. (f. या) am Ende eines Comp. *saugend* Hemâdri 1,448,18. 449,1. — 2) m. *Brennen, Hitze, Trockenheit* (als krankhaftes Gefühl).

चोषण n. *das Saugen* Çâṅkh. zu Bhâr. 2,2,3.

चोष्य Adj. *woran man saugt, was ausgesogen wird* MBh. 12,191,16. Bhâvapr. 1,12.

*चोस्क m. *ein Pferd aus dem Indusgebiete.*

*चोक्य n. *Säure.*

चोत und चोत्य Adj. *rein, reinlich.* चोत्ये MBh. 12,3888 fehlerhaft für चोभे.

चोड n. *die Ceremonie des Haarabschneidens.*

चोडदेश m. N. pr. eines *Landes.*

*चोडार्य Adj. von चूडार.

*चोडि m. Metron. von चूडा.

*चोडिक्य n. Nom. abstr. von चूडिक.

*चोडितिक्य n. Nom. abstr. von चूडितिक gaṇa पुरोहितादि in der Kâç.

चोण m. Pl. N. pr. eines Volkes.

चोणय und *चोणड (Bhâm. 14,56) Adj. von *einer ungefassten Quelle kommend.*

चोणप्पाचार्य m. N. pr. eines Mannes.

चोणडराज m. N. pr. eines Mannes A. B. J. 9,270.

चोणय Adj. = चोणय Bhâvapr. 2,14,36. Kâśa. zu Sûça.

चोदायनि (Conj.) m. Patron.

चोदायण m. N. pr. eines Fürsten von Daçapura Hem. Par. 13,1.

*चोपपत m. Patron. °विष Adj. von *den* Kaupajata *bewohnt.*

*चोपपतायनि m. Patron. von चोपपत.

*चोपपत्या f. zu चोपपत.

*चोपायन m. Patron. von चुप.

चोर 1) m. *a) Dieb, Räuber.* In Comp. mit dem gestohlenen Gute. *चोरस्यकुलम् (ein Wort) *Diebesbande.* °तर m. *ein grosser Dieb* Naish. 8,59. — *b) Usurpator, Jmd der sich unrechtmässiger Weise eine Stellung oder einen Titel aneignet.* Geht im Comp. voran (चोरसिंह). — *c) Chrysopogon aciculatus.* — *d) *ein best. Parfum,* = चोरक Madanav. 44,55. — *e)* N. pr. eines Dichters. — 2) f. ई *a) Diebin.* — *b) *Dieberei, Diebstahl.*

चोरक 1) *m. *ein best. Parfum,* = चोरक Madanav. 44,55. — 2) f. °रिका *a) Diebin* in तैल°. — *b) Diebstahl, Entwendung.* Instr. mit Gen. so v. a. *hinter dem Rücken von.*

चोरकर्मन् n. *Diebesgeschäft, Diebstahl.*

*चोरकारम् Absol. mit या - कृ *Jmd „Dieb" schimpfen* P. 3,4,25 Sch.

चोरङ्गिन् m. N. pr. eines Lehrers.

*चोरधनबद्धक m. *ein berüchtigter Dieb.*

चोरपञ्चाशिका f. fehlerhaft für चोरीसुरतप° Ind. St. 14,406.

*चोरपुष्पीवधि f. *Chrysopogon aciculatus.*

चोरभवानी f. N. pr. eines Tîrtha.

चोरांशा f. *ein best. Metrum.*

चोराङ्गिन् m. = चोरङ्गिन्.

चोराटवी f. *ein von Räubern besetzter Wald* 132,22.

चोरादिक Adj. *zu der mit* चुर् *beginnenden (d. i. zur 10ten) Klasse gehörig (Wurzel).*

चोरिका f. s. u. चोरक.

चोरिकाक m. *eine Art Krähe.* चिरिकाक v. l.

1. चोरी f. s. चोर 2).

2. चोरी Adv. mit भू *Dieben zur Beute werden.*

चोरीसुरत n. = चोरसुरत. °पञ्चाशिका f. Titel eines Gedichts Rüsten, Rep. No. 127. Ind. St. 14,406.

चोरोद्धरण n. *Vorkehrungen zur Ausrottung von Dieben* J. A. S. Beng. 47,406,12.

चोरोद्धरणिक m. = चोरोद्धर्तर् ebend. 403,22.

चोरोद्धर्तर् Nom. ag. *Vernichter von Dieben,* so v. a. *Diebswächter* Jiân. 2,271.

चोरोल *ein best. Metrum.*

चोर्य n. *Diberei, Diebstahl.* प्रत्यक्ष° *Defraudation.*

चोर्यक n. dass.

चोर्यरत n. *ein erstohlener Liebesgenuss.*

चोर्यवृत्ति Adj. *vom Diebshandwerk lebend* Daç. (1925) 2,71,6.

चोल n. *die Ceremonie des Haarabschneidens.* Auch °कर्मन्.

चोलस्त्रीपतितीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

चोलि m. = चोडि.

*चोलुक Adj. von चोलुक्य.

*चोलुक्य m. Patron. von चुलुक.

चोल्लाण und °ल्लान m. N. pr. eines Geschlechts.

*चोल्लार m. *eine Art Dill* Madanav. 36,281.

चोक्लित्थ m. N. pr. eines Mannes.

द्यव Adj. *erschütternd* in भुवन°.

द्यावन 1) Adj. *a) (in Bewegung befindlich) erschüttert.* — *b) bewegend, erschütternd.* — *c)* in Verbindung mit मन्त्रा: *Sprüche, welche die Geburt befördern.* — 2) m. *a) ein best. Krankheitsdämon.* — *b)* N. pr. verschiedener Männer. Nom. abstr. °त्व n. — 3) n. *a) Bewegung.* — *b) das Kommen um* (im Comp. vorangehend). — *c) das Herabfallen aus dem Himmel um als Mensch geboren zu werden* Hem. Par. — *d) *das Sterben.*

द्यावनप्राश m. *ein best. Elixir.* Vgl. 2. द्यावन 1).

द्यावस् in तृषु°.

द्यावान 1) Partic. Adj. *regsam, rührig.* — 2) m. N. pr. eines Ṛshi.

द्याव in दुर्द्याव.

1. द्यावन 1) Adj. *zu Fall bringend.* — 2) n. *das Verjagen —, Vertreiben von.*

2. द्यावन 1) Adj. *zu* Kjavana *in Beziehung stehend.* प्राश m. *ein best. Elixir* Kâraka 6,1.31. Vgl. द्यावनप्राश. — 2) m. Patron. von द्यावन. — 3) n. Name verschiedener Sâman Âran. Ba.

*द्यावयितर् Nom. ag. *der in Bewegung setzt.*

1. द्यु, द्यौबते (episch auch Act.) *1) schwanken, sich bewegen.* — *2) sich regen, — rühren, — von der Stelle bewegen, fortgehen, sich entfernen von* (Abl.). लक्ष्यात् oder लक्ष्यतस् so v. a. *das Ziel verfehlen* (von einem Pfeile). — *3) entfliegen, entfahren* (dem Bogen, der Hand von Waffen); mit Abl. च्युत *entflogen,* mit Abl. oder am Ende eines Comp. — *4) herauskommen, hinausgehen, herausfliessen. — träufeln, entströmen* (dem Munde von Reden); mit Abl. — *5) herabfallen, fallen, — von* (Abl.), — *auf* (Loc.). पोतच्युत *über Bord gefallen.* च्युत in der Astrol. *in den* अपोक्लिमाता *stehend.* — *6) vom Himmel herabfallen um als Mensch geboren zu werden* Hem. Par. — *7) sich entfernen von,* so v. a. *untreu werden, Etwas aufgeben;* mit Abl. MBh. 15,16,22. — *8) sich entfernen von,* so v. a. *kommen um, verlustig gehen.* च्युत mit Abl. oder am Ende eines Comp. *gekommen um, ermangelnd, frei —, verlassen von.* — *9) fortgehen,* so v. a. *vergehen, zu Nichts —, zu Schanden werden, schwinden.* — *10) zu Fall kommen* (in übertr. Bed.), *zu niederen Geburten herabsinken, moralisch sinken; abnehmen an* (Instr.). — *11) in's Werk setzen, molirt, schaffen, machen.* — *12) entfallen —, vergessen lassen.* — *13)* च्युत *dividirt* Bhâg. 75. fg. — Caus. द्यावयति und द्यवयति (ausnahmsweise) *1) in Schwanken versetzen, bewegen, schütteln, aufregen.* Med. *sich bewegen, erschüttert werden.* — *2) lockern.* — *3) von der Stelle bewegen, wegschaffen, vertreiben von* (Abl.). — *4) heraus —, herabfallen machen von* (Abl.). — *5) Jmd um Etwas bringen,* mit doppeltem Acc. — *Desid. vom Caus. चिद्यावयिषति und चु°. — Mit अप *sich entfernen.* — Caus. *vertreiben.* — Mit आ Caus. Act. (selten Med.) *1) durch Anstossen u. s. w. überfliessen machen, ausgiessen.* — *2) herbeiziehen, — schaffen, — locken.* — Mit उद् Caus. *herausziehen, — holen.* — Mit उप in उपद्याव. — Mit निस् in निर्द्यवन. — Mit परि *1) sich ablösen, entfliegen, — fallen;* mit Abl. 305,1. — *2) herabkommen, — steigen von.* — *3) vom Himmel herabfallen um als Mensch geboren zu werden* Hem. Par. — *4) sich entfernen von,* so v. a. *untreu werden;* mit Abl. — *5) kommen um, verlustig gehen;* mit Abl. Gaut. 9,74. — *6) sich befreien von* (Abl.). — *7) zu Fall kommen, in's Elend gerathen.* — *8) umströmen, übergiessen.* — Mit प्र

1) *sich fortbewegen, von der Stelle kommen, sich fortbegeben, — entfernen von* (Abl.). — 2) *hervorkommen, — strömen aus* (Abl.). — 3) *herabfallen, entfallen;* mit Abl. 326,2. — 4) *vom Himmel herabfallen um als Mensch geboren zu werden* Hem. Par. — 5) *straucheln.* — 6) *sich entfernen von, so v. a. untreu werden;* mit Abl. प्रच्युत auch mit der Ergänzung componirt 131,28. — 7) *verdrängt werden von, kommen um, verlustig gehen;* mit Abl. — 8) *verloren gehen.* — 9) *in Bewegung setzen, treiben.* — 10) प्रच्युत *subtrahirt* Bîjag. 19. — Caus. 1) *bewegen, erschüttern.* — 2) *von der Stelle bewegen, wegschaffen, vertreiben.* — 3) *herabfallen —, ausfallen machen.* — 4) *abbringen von* (Abl.). — 5) *zu Fall bringen* (in übertragener Bed.). — Mit अतिप्र *vorübergehen an* (Acc.). — Caus. *vorübergehen lassen an* (Acc.). — Mit अनुप्र *sich nach Jmd in Bewegung setzen, nachfolgen;* mit Acc. — Mit अभिप्र *sich bewegen gegen, gelangen zu* (Acc.). — Mit संप्र Caus. *von verschiedenen Seiten her in Bewegung setzen, zusammenbringen.* — Mit प्रति in °च्यवीयस्. — Mit वि 1) *auseinandergehen, — fallen.* — 2) *sich entfernen.* विच्युत *sich entfernt habend von* (Abl.) Utpala zu Varâh. Bṛh. 7,1. — 3) *abgehen von, untreu werden;* mit Abl. — 4) *verloren gehen.* — 5) *fehlschlagen, misslingen.* — 6) *los —, freimachen.* — Caus. *zerstören.* — Mit सम् Caus. *abfallen machen, abschiessen von* (Abl.).

2.*च्यु, च्यावयति (क्षपणे, सरणे).

1.°च्युत् Adj. 1) *sich bewegend.* — 2) *erschütternd, fallend, tilgend.*

2. च्युत्, च्योतति 1) *träufeln.* — 2) *hinabfallen.* — 3) *träufeln —, ausströmen lassen.* — Caus. च्योतयति *auslangen* Kâraka 6,24.

3.°च्युत् Adj. *träufeln —, fliessen lassend.*

1. च्युत Partic. von 1. च्यु.

2.°च्युत Adj. = 3.°च्युत्.

च्युतक in घतर° und मात्रा°

च्युतदत्तातर Adj. (f. या) *wo eine Silbe ausgefallen oder (und) hinzugefügt worden ist.*

*च्युतपथक m. N. pr. eines Mannes.

च्युतसंस्कार und °संस्कृति (Kâvjâdarç. 7,2) Adj. *gegen die Grammatik verstossend.*

च्युतातर Adj. (f. या) *wo eine Silbe ausgefallen ist.*

च्युति f. 1) *das Sichentfernen von* (im Comp. vorangehend). — 2) *das Hervorkommen, Herausfliessen, Träufeln* (in अघन° und स°). — 3) *das Fallen, Herabfallen* Gaut. *Gleiten.* गर्भस्य *abortus* Utpala zu Varâh. Bṛh. 4,9. — 4) *das vom Himmel Herabfallen um als Mensch geboren zu werden* Hem. Par. च्युत्याकार m. Lalit. 32,18. 34, 10. — 5) *das Abgehen von, Untreuwerden* (die Ergänzung im Abl.). — 6) *das zu Nichte Werden, Verlust.* — 7) *das Sterben, Tod.* — 8) *Fall in übertr. Bed.* — 9) **die weibliche Scham.* — 10) **After.*

*च्युप m. *Mund.*

*च्यूष् oder *च्युस्, च्योषयति oder च्योसयति (क्षपणे, सरणे, क्षणे).

*च्यूत m. *After.*

*च्योत m. Nom. act. von 2. च्युत्.

च्योत्र 1) Adj. *anfeuernd, fördernd.* — 2) n. a) *Erschütterung.* — b) *Unternehmung, Bemühung, Veranstaltung, ein kühnes Werk.*

*क् 1) Adj. a) *rein.* — b) *zitternd, beweglich.* — 2) m. *das Abschneiden, Abschnitt.* — 3) *f. या *das Verdecken.* — 4) n. *Zeichen, Abzeichen* Vîçva.

*क्का m. *Bock.*

क्काण und °क m. (*n.) *trockener Kuhmist, Kuhfladen* überh. Paṇḍâd.

क्काम 1) m. a) *Bock.* — b) N. pr. α) eines Muni. — β) *einer Oertlichkeit. — 2) *f. या und ई *Argyreia speciosa* oder *argentea.* — 3) *f. या N. pr. einer Frau gaṇa वाक्कादि. — 4) f. ई *Ziege.* °प्यस् n. Kâraka 1,3. — 5) *n. *blauer Zeug.*

*क्कामक m. *Bock.*

*क्कामाक्षी f. v. l. für क्कामाक्षी 1).

क्कामाण्ड 1) n. N. pr. eines Tîrtha. — 2) f. ई v. l. für क्कामाक्षी 1).

*क्कामाक्षिका f. = क्कामाक्षी Râgân. 3,105.

*क्कामाक्षी f. 1) *Argyreia speciosa* oder *argentea.* — 2) *Wolf.*

*क्कामिन् m. N. pr. eines Lehrers.

क्कीक्का f. *Buttermilch* Bhâvapr. 2,47.

क्कीव m. N. pr. eines Mannes.

क्क्रा f. 1) *eine zusammenhängende Masse, Klumpen, Menge.* धूलि° Prasannar. 146,8. — 2) *Lichtmasse, Glanz.* — 3) **eine Art Palme.* — 4) Titel eines Commentars zum Mugdhabodha.

क्काक्कोट onomatop. Paṇḍâd. Richtig wohl क्काट्कोट.

*क्कापल m. *Betelnussbaum.*

*क्काम्ना f. *Blitz.*

*क्कोड = क्काट 3).

क्कुद्रिका f. *ein best. Metrum.*

क्कुद्र 1) *m. a) *Pilz.* — b) *Andropogon Schoenanthus* Râgân. 8,121. — c) *ein besonders gestalteter Bienenstock.* — 2) f. या a) *eine best. in Kâçmîra wachsende Pflanze.* — b) **Anethum Sowa.* — c) **Asteracantha longifolia.* — d) **Rubia Munjista* Râgân. 6,194. — e) **Pilz.* — 3) n. a) *Sonnenschirm* (unter den Insignien eines Fürsten), *Regenschirm.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — b) *eine best. Constellation.* — c) **das Verhüllen der Schwächen des Lehrers* (wegen क्कात्र).

क्कुद्रक 1) *m. a) *ein in Form eines Sonnenschirms gestalteter Çiva-Tempel.* — b) *ein so gestalteter Bienenstock.* — c) *Asteracantha longifolia.* — d) *Pilz.* — e) *Eisvogel.* — 2) f. क्कुद्रिका a) *Sonnenschirmchen.* Kâd. 2,12,16. *Sonnenschirm* Hemâdri 1,433,15. 538,12. — b) **Pilz.* — c) **Kandiszucker* Nigh. Pr. — 3) n. *Sonnenschirm* Hemâdri 1,428,1.

*क्कुद्रगुच्छ m. *Scirpus Kysoor* Râgân. 8,143.

क्कुद्रगृह n. *das zur Aufbewahrung der fürstlichen Sonnenschirme dienende Gemach.*

क्कुद्रग्राहिणी f. *Sonnenschirmträgerin* Kâd. 161. 10. 169,21.

क्कुद्रचक्र n. *ein best. astrologisches Diagramm.*

*क्कुद्रधान्य n. *Koriander* Râgân. 6,36.

क्कुद्रधार m. *Sonnenschirmträger.* Nom. abstr. °त्व n.

क्कुद्रधारण n. *das Tragen —, Gebrauchen eines Sonnenschirms.*

क्कुद्रधारिन् m. 1) Adj. *einen Sonnenschirm tragend* Mṛkkh. 82,18. — 2) N. pr. eines Mannes.

क्कुद्रपति m. *ein Beamter, dem die fürstlichen Sonnenschirme anvertraut sind,* Ind. St. 15,398.

*क्कुद्रपत्र m. 1) *Hibiscus mutabilis.* — 2) *Betula Bhojpatra* Nigh. Pr.

*क्कुद्रपर्णी m. *Alstonia scholaris* Râgân. 12,35.

क्कुद्रपुष्पक m. *ein best. Baum,* = तिलक.

*क्कुद्रभङ्ग m. 1) *der Untergang eines Fürsten.* — 2) *Anarchie.* — 3) *Wittwenstand.*

क्कुद्रमुखा f. N. pr. einer Nâga-Jungfrau Kâraṇḍ. 4,8.

क्कुद्रवत् 1) Adj. *mit einem Sonnenschirm versehen.* — 2) f. °वती N. pr. einer Stadt.

क्कुद्रवृक्ष m. *Pterospermum suberifolium.*

क्कुद्रशाल m. N. pr. eines Mannes.

क्कुद्रसिंह n. N. pr. eines Tîrtha.

क्कुद्राक 1) *m. *eine der Acacia arabica ähnliche Pflanze* Râgân. 8,39. — 2) *f. ई *die Ichnemonpflanze.* — 3) n. *Pilz.*

*क्कुद्रिक m. *Sonnenschirmträger.* — क्कुद्रिका s. u. क्कुद्रक.

क्कुद्रिण (?) m. N. pr. eines Mannes.

क्कुद्रिन् 1) *mit einem Sonnenschirm versehen;* insbes. von einem Fürsten. — 2) *m. *Barbier.*

कृत्रिमोपेन Instr. *in der Art, wie man einen Fürsten auch* कृत्रिन् *nennt, als Rechtfertigung der Häufung tautologischer Beiwörter.*

कृत्री Adv. mit कर् *zum Sonnenschirm machen, als S. gebrauchen* Kâd. 111,12.

*कृत्रोपानह् n. Sg. *Sonnenschirm und Schuhe.*

*कृत्वर् m. 1) *Haus.* — 2) *Laube.*

1. कृद्, *कृति. Vom einfachen Stamme nur कृन 1) *zugedeckt, um —, verhüllt, über —, bedeckt.* — 2) *beschattet, verdunkelt.* — 3) *verborgen, versteckt, unbemerkt, in fremder Gestalt umhergehend* °म् und कृन° Adv. *im Verborgenen, insgeheim; in der Stille, leise.* — Caus. कार्दयति (episch auch Med.: कृदयति einmal in Âit. Br. verdächtig), *कृन्दयति 1) *zudecken, um —, verhüllen, überdecken.* — 2) *als Decke breiten.* — 3) *sich zudecken, — umhüllen.* — 4) *beschatten, verdunkeln.* — 5) *verbergen, verstecken, dem Auge entziehen, geheim halten.* — 6) *schützen* Pâr. Gṛhj. 3,9,6 = Kâṭh. Gṛhj. 47. — *Desid. vom Caus. चिच्कादयिषति. — Mit घन् in घनच्कार्द. — Mit अप Caus. 1) *abdecken, abheben* Âpast. Çr. 1,17,9. — 2) *geheim halten* in अनपच्कादयमान. — Mit अभि Caus. *bedecken.* — Mit समभि, °च्कन *bedeckt mit* (Instr.). — Mit अव, °च्कन 1) *zugedeckt, überdeckt* 218,1. *bedeckt mit* (Instr.) Kâd. 11,3. — 2) *erfüllt von* (Zorn u. s. w.). — Caus. 1) *zudecken, überdecken* Lâṭj. 1,7,15. — 2) *verdecken, verhüllen* Kâd. 119,10. *verbergen, verheimlichen.* — 3) *verdunkeln, im Dunkeln lassen.* — Mit समव, °च्कन *verdeckt, verhüllt.* — Caus. *verdecken, verhüllen, überdecken.* — Mit आ, आच्कन 1) *bedeckt mit* Vaitân. 29,3. — 2) *bekleidet.* — Caus. 1) *be —, zudecken, verhüllen, überdecken.* — 2) *bekleiden.* — 3) *mit Kleidern beschenken.* — 4) Act. und Med. *ein Gewand* (Acc.) *umnehmen, sich bekleiden.* Med. auch ohne Object. — 5) *verbergen, verstecken* zu Spr. 2397. — Mit समा Caus. *bedecken, verhüllen.* — Mit उद्, उच्कन Sûçr. 2,395,10. Mudrâ. 130,12 (193,9) fehlerhaft oder prâkritisch für उत्सन. — Caus. *enthleiden oder einreiben, einsalben* (also für उत्सादयति). — Mit समुद् Caus. *aufdecken.* — Mit सम्-नुद्, समुच्कन = समुत्सन्न *zu Nichte geworden.* — Mit उप, °च्कन 1) *bedeckt,* — 2) *versteckt, verborgen, geheim gehalten.* — Mit *समुप in *°च्कार्. — Mit परि, °च्कन 1) *umhüllt, bedeckt, überdeckt.* — 2) *erfüllt von.* — 3) *verkleidet in, unkenntlich gemacht durch.* — Caus. *umhüllen, bedecken.* — Mit प्र, प्रच्कन 1) *bedeckt, zugedeckt, umhüllt, verhüllt.* सन n. so v. a. *in einem Gefäss eingeschlossen.* — 2) *verborgen, versteckt, in fremder Gestalt umhergehend, unbemerkt, geheim.* °म् und प्रच्कन° Adv. — Caus. 1) *bedecken, zudecken, um —, verhüllen* Pâr. Gṛhj. 1,16,24. Med. *sich bedecken* 2,6,22. Çât. Br. 14,1,2,23. — 2) *Jmd den Weg verlegen, im Wege stehen;* mit Acc. — 3) *verbergen, verstecken, geheim halten.* — Mit विप्र, °च्कन *verborgen, geheim.* — Mit प्रति, °च्कन 1) *überdeckt, umkleidet, bekleidet, umgeben, verhüllt, überzogen* MBh. 8,81,3. — 2) *versteckt, verborgen, unerkannt.* — Caus. *überdecken, umkleiden.* — Mit वि Caus. *entkleiden.* Die Lesart ist zweifelhaft. — Mit सम्, संच्कन 1) *zugedeckt, überdeckt, umhüllt.* — 2) *versteckt, verborgen, unbekannt.* — Caus. 1) *zudecken, überdecken, umhüllen.* — 2) * *ein Gewand umlegen.*

2. कृद् Adj. *verhüllend, versteckend.*

3. कृद् (nur चच्कृयात् und कार्दयति, °ते) und कृन्द् (zweimal कृन्दति, sonst nur Aor. und कृन्दयति, °ते) 1) *scheinen, dünken, gelten für.* — 2) *gut scheinen, gefallen;* mit Dat. oder Acc. (einmal im MBh.). — 3) Med. *sich gefallen lassen, Gefallen finden an* (Acc. oder Loc.). — 4) * = अर्चतिकर्मन्. — 5) कृन्दयति *a) (sich gefällig machen) Jmd* (Acc., ausnahmsweise Gen.) *Etwas* (Instr.) *anbieten.* Sehr häufig in Verbindung mit वरेण oder वरैस्. — *b) Jmd* (Acc.) *zu verführen suchen.* — Mit अव, (°च्कन्दति) *begehren, erstreben.* — Mit उप (°च्कन्दयति) 1) *Jmd* (Acc.) *Etwas* (Instr.) *anbieten.* — 2) *Jmd zureden, zu verführen suchen;* mit Acc. — Mit *वि (°च्कन्दयति) *die Achtung erwiedern.* — Mit सम् (संच्कन्दयति) *Jmd* (Acc.) *Etwas* (Instr.) *anbieten.*

4. °कृद् Adj. 1) *erscheinend als.* — 2) *Gefallen findend an.*

5. *कृद्, कृति (ऊर्जने).

कृद् 1) Adj. am Ende eines Comp. *verhüllend.* — 2) m. (adj. Comp. f. घा) *a) Decke, Bedeckung, Hülle.* — *b) Flügel.* — *c) Blatt.* — *d)* * *Xanthochymus pictorius* und * *eine andere Pflanze.* — 3) n. *Gefieder* Bâlar. 122,6.

कृदन n. (adj. Comp. f. घा) 1) *Decke, Bedeckung.* — 2) *Flügel.* — 3) *Blatt.* — 4) * *das Blatt der Laurus Cassia* Râjân. 6,175.

*कृदपत्र m. *eine Art Birke.*

°कृदि 1) Adj. *verhüllend* Bhâg. P. 7,14,13. — 2) *Decke, Dach.*

°कृदिन् 1) Adj. *verhüllend.* — 2) *Blätter habend.*

कृदिस् n. *Decke, Verdeck eines Wagens; Dach.*

कृदगति f. *Beschleichung* Comm. zu Nâigam. 3,1,9.

कृदर् Bhâg. P. 3,18,26 fehlerhaft für कृन्दर्.

कृदन् n. 1) *Dach.* — 2) *eine angenommene äussere Hülle, ein trügerisches Gewand, eine angenommene Gestalt, Maske, trügerischer Schein, Betrug, Hinterlist, Verstellung.* Am Ende eines Comp. *der trügerische Schein* —, *die Maske von* Kârand. 1,11 (कृद° st. कृन्द° zu lesen). 39. Am Anf. eines Comp. *dem blossen Scheine nach, auf eine hinterlistige Weise.* — 3) in der Dramatik *eine lügenhafte Nachricht.*

*कृदवल्लभ m. *einhest. Parfum,* = चोरक Nigh. Pa.

कृदवेषिन् Adj. *sich ein falsches Aussehen gebend.*

कृदस्थ Adj. *nur so erscheinend, nicht vollbürtig, angehend.*

°कृदस्थित Adj. *Etwas heuchelnd* Spr. 3251.

*कृदिका f. *Cocculus cordifolius* Râjân. 3,2.

°कृदिन् Adj. *in der angenommenen Gestalt von — auftretend.*

*कृदर m. 1) *Zahn.* — 2) *Laube.*

कृदच्कनिति (onomatop. mit इति) Adv. *zischend* Spr. 2497.

1. *कृन्द् s. 1. कृद्.

2. कृन्द् s. 3. कृद्.

3. *कृन्द्, कृन्दति und कृन्दयति (संदीपने).

कृन्द् und कृन्दी 1) Adj. *a) gefällig, anlockend, einladend.* — *b)* * = कृश. — 2) m. *a) Erscheinung, Aussehen, Gestalt.* — *b) Lust, Gefallen an Etwas, Verlangen, Wille.* कृन्देन, यात्मकृन्देन, कृन्देन स्वेन und कृन्दतस् *nach eigenem Gutdünken, nach Belieben.* कृन्देन, कृन्दात् und कृन्दतस् mit einem Gen. oder am Ende eines Comp. *nach dem Willen von.* — *c)* * *Gift.* — *d)* N. pr. eines Fürsten.

कृन्दःकात्य m. = कात्य 2) *d)* Âpast.

कृन्दःकात्यलता f. und कृन्दःकौस्तुभ Titel von Werken.

कृन्दःपुरुष m. *das personificirte Metrum* Âit. Âr. 316,8. 11.

कृन्दःप्रकाश m. Titel eines Werkes.

कृन्दःप्रशस्ति f. = कृन्दप्रशस्ति.

कृन्दक 1) Adj. *einnehmend, gewinnend* in सर्वकृन्दक. — 2) m. N. pr. des Wagenlenkers von Çâkjamuni.

कृन्दकनिवर्तन n. N. pr. eines Kâitja Lalit. 277,16.

*कृन्दकपातन m. *ein heuchelnder Frommer.*

कृन्दगति f. *Erklärung des Veda.*

कृन्दचारिन् Adj. *Jmd* (Gen.) *willfahrend.*

कृन्द्र Adj. *nach eigenem Belieben entstehend, sich selbst erzeugend.*

छन्दन Adj. *einnehmend, für sich gewinnend.*

*छन्दपातन m. = छन्दकपातन.

छन्दप्रशस्ति f. Titel eines Werkes.

छन्दमृत्यु Adj. *den Tod in seiner Gewalt habend.*

छन्दयित् Adj. *aus Liedern geschichtet* Çulbas. 2,81.

छन्दरत्नमणि m. Titel eines Werkes.

छन्दःशास्त्र n. *Metrik* Vimâna 1,3,7. Insbes. die Piṅgala's.

1. छन्दस् n. 1) *Dach* in वृक्षच्छन्दस्. — 2) *Betrug.*

2. छन्दस् n. 1) *Lust, Verlangen, Wille.* — 2) *Zauberlied, heiliges Lied;* insbes. *ein Lied, welches nicht* Ṛk, Sâman *oder* Yagus *ist.* — 3) *heiliger Liedertext,* Veda-*Text.* Pl. Gaut. — 4) = छन्दोयन्थ Comm. zu Nâṭjas. 9,2,6. — 5) *Metrum, die Lehre vom Metrum, Metrik.*

छन्दसिका (छा°?) f. Bez. *des 11ten Theils der* Sâmasaṁhitâ Weber, Lit. 69.

छन्दस्क am Ende eines adj. Comp. (f. या) *Metrum* Comm. zu Nâṭjas. 9,2,5. 8.

छन्दस्कृत Adj. *metrisch abgefasst.*

छन्दस्त्व n. Nom. abstr. zu 2. छन्दस् 2) oder 5) Kaṭh. Up. 1,5,2.

छन्दस्यत Adj. (f. या) *von Verlangen beflügelt.*

छन्दस्य (छन्दसीय) 1) Adj. *in Liedform sich bewegend, dem Lied angemessen, das L. betreffend* u. s. w. — 2) f. या Bez. *bestimmter Backsteine.*

छन्दस्वत् Adj. *verlangend.*

छन्दःसंख्या f. Titel eines Werkes.

छन्दःसंग्रह m. Titel einer *Metrik.*

छन्दःसुधाकर m. Titel eines Werkes.

छन्दःसूत्र n. Piṅgala's Sûtra *über Metra.*

छन्दःस्तुत् und °स्तुभ् Adj. *in Liedern preisend.*

छन्दानुगामिन् Adj. *willfährig, gehorsam* Spr. 5382.

छन्दानुवर्तिन् Adj. 1) *seinem eigenen Willen folgend.* — 2) *folgsam, gehorsam;* mit Gen.

छन्दानुवृत्त n. *das Willfahren.*

छन्दु Adj. *gefällig, lieblich.*

छन्दोग m. *Sänger der* Sâman-*Lieder, ein Anhänger des* Sâmaveda.

छन्दोगपद्धति f., °गपरिशिष्ट n. und °गब्राह्मण n. Titel von Werken.

छन्दोगमाधवि m. N. pr. eines Mannes.

छन्दोगयज्ञोपवीतसंग्रहतन्त्र n., °गशाखा f., °गश्राद्धतन्त्रप्रमाण n., °गश्रुति f., °गसोपान n., °गाह्निकपद्धति f., छन्दोगोविन्द n., छन्दोग्यन्य m. (*der 11te Theil der* Sâmasaṁhitâ Comm. zu Nâṭjas. 9,2, 6) und छन्दोदीपिका f. Titel von Werken.

छन्दोदेव 1) m. N. pr. eines Mannes. — 2) f. ई *die Göttin der Metra, d. i. die* Gâjatrî Hemâdri 1,799,16. 17.

छन्दोनामन् Adj. *was Metrum heisst* VS. 4,24. °नामन् dass. Maṇḍan.

छन्दोऽनुवृत्त n. *das Willfahren.*

छन्दोऽनुशासनवृत्ति f. und छन्दोपकारावलि f. (Cat. Wilmot 176) Titel von Werken.

छन्दोबद्ध Adj. *metrisch abgefasst.*

छन्दोभाषा f. *die Sprache des* Veda TS. Prât.

छन्दोभाष्य n. Titel eines Werkes.

छन्दोमन् m. Bez. *des 8ten, 9ten und 10ten Tages in der Zwölftagefeier* (vgl. jedoch Âçv. Çr. 8,7,18) *und der dabei gesungenen drei* Stoma (Taṇḍja-Br. 18,1,19. 19,9,3).

छन्दोमञ्जरि und °री f. Titel einer *Metrik.*

छन्दोमत्रिककुद्, °मदशरात्र, °मदशाक् (Vaitân.) und °मपवमानत्रिरात्र m. Bez. *best. Feier.*

छन्दोमय Adj. *aus heiligen Liedern bestehend, die A. L. enthaltend, — darstellend, liederartig.*

छन्दोमवत्पराक m. *ein best.* Trjaha Vaitân.

छन्दोमवत् Adj. *von einem* Khandoma *begleitet.*

छन्दोमान n. *eine Silbe als metrische Einheit.*

छन्दोमार्तण्ड m., छन्दोमाला f. und छन्दोरत्नाकर m. Titel von *Metriken.*

छन्दोरुद्राम m. *ein best.* Shaḍaha.

छन्दोरूप n. *eine Form des Metrums* Çikṣ. Bh. 20,2 u. s. w.

छन्दोवती f. *eine best.* Çruti S. S. S. 23.

छन्दोविचिति f. *Sichtung der Metra, Metrik* Vimâna 1,3,7. Auch Titel einer best. Schrift (ein Vedâṅga) Âpast.

छन्दोविवृति f. *Aufhellung der Metra.* Auch Titel von Piṅgala's *Metrik.*

छन्दोवृत्त n. *Metrum.*

(छन्य) छैन्दिय Adj. *wohlgefällig* ṚV. 8,90,3.

छप 1) Adj. s. u. 1. छद्. — 2) *f. या *eine best. Pflanze* Gal. — 3) n. a) *Decke.* — b) *ein versteckter, verborgener Ort* Hariv. 8686.

*छप्, क्षपति (भदने).

छपत्कर्मिकारत्न n. Titel eines Werkes.

छपत्कर्मित n. *das Knistern, Prasseln.*

*छपण्ड m. *ein vaterloses Kind, ein alleinstehender Mensch*

*छप्प्, क्षप्पयति (गत्याम्).

छप्पण m. N. pr. eines Mannes VP.² 3,322.

छप्पंकारम् Absol. = छप्पट्टारम्.

छप्पट् Adv. mit कर् *es mit Etwas verfehlen, um Etwas kommen.*

छप्पट्टर Adj. (f. ई) *zu Grunde richtend* Bulc. P. ed. Bomb. 3,18,26.

छप्पट्टार m. in धै°.

छप्पट्टारम् Absol. in धै°.

छर्द् 1) छर्दति a) *begiessen.* — b) *ausbrechen, ausspeien.* Nur चच्छर्द. — c) *दीप्तिदेवनयोः. Auch Med. — 2) *छर्दति (संदीपने). — Caus. छर्दयति 1) Act. *überlaufen machen* Çat. Br. — 2) Act. Med. (alter) *ausspeien, sich erbrechen.* Act. *Etwas ausbrechen,* mit Acc. 101,23. — 3) Act. *ausspeien machen, vomiren lassen* Kâraka 1,13. — 4) *संदीपने. — *Desid. चिच्छर्दिषति und चिच्छर्त्सति. — *Desid. vom Caus. चिच्छर्दयिषति. — Mit आ (याच्छर्णाति) *übergiessen, vollgiessen* Taitt. Âr. 4,3,3. — Mit प्र Caus. Act. *sich erbrechen, Etwas ausbrechen.* प्रच्छर्दित *ausgespien* Âçval. 46,19.

*छर्द् n. *Erbrechen.*

छर्दन 1) Adj. *Erbrechen bewirkend* Kâraka 6,32. — 2) m. a) *Azadirachta indica* Râǵân. 9,9. — b) *Vangueria spinosa* Bhâvapr. 1,173. — c) *= घलम्बुषा. — 3) n. *das Erbrechen, Ausbrechen* Gaut.

छर्दनीय und छर्दयितव्य Adj. *zum Vomiren zu bringen* Kâraka 6,32.

*छर्दापनिका f. *eine Gurkenart* Râǵân. 7,199.

छर्दि f. 1) *Uebelkeit, Erbrechen* Gaut. Chr. 217, 2. 220,14. — 2) *das Ausstossen* [des Athems].

*छर्दिका f. 1) *Erbrechen.* — 2) *Clitoria ternatea* Râǵân. 5,87.

*छर्दिकारिपु m. *kleine Kardamomen.*

*छर्दिघ्न m. *Azadirachta indica.*

छर्दिर्ध्वा Adj. *die Heimat oder in der Heimat schützend.*

1. छर्दिस् n. *Schirm, Schutzwehr; sicherer Wohnort.*

2. छर्दिस् (*f.) n. *Erbrechen,* Pl. *Arten des Erbrechens* Kâraka 1,19. 23. 6,20. 8,2.

*छर्यापनिका und *छर्यापनी f. *eine Gurkenart* Nigh. Pr.

*छर्व्, छर्वति und छर्वयति (संदीपने).

छल 1) m. (ausnahmsweise) und n. (adj. Comp. f. या) a) *Betrug, List, Trug, Täuschung, Schein.* Am Anfange eines Comp. so v. a. छलेन *auf hinterlistige Weise.* Am Ende eines Comp. α) *ein an Jmd verübter Betrug.* — β) *Vorspiegelung von, das Thun als wenn es sich handelte um.* — γ) *das Umgehen —, Verletzung von.* धर्म° MBh. 13,20,13. — δ) *eine durch — bewirkte Täuschung.* — b) in der Dialektik *unehrliche Disputation, Wort- und Sinnverdrehung.* — c) MBh. 13,7237 fehlerhaft für स्खल. — 2) m. N. pr. eines Mannes. — 3) f. या am Ende verschiedener Sâman-Schriften oder -Kapitel.

छलक Adj. *betrügend, hintergehend.*

क्लम्भूत n. *falsches Spiel* Pañkad.

क्लन n. 1) *das Betrügen, Hintergehen, Ueberlisten.* — 2) in der Dramatik *an den Tag gelegte Geringachtung.*

क्लप्, °पति *täuschen, hintergehen, überlisten* Naish. 7,100. Inflin. क्लितुम्. क्लित Harshaç. 119, 23. — Mit उप dass.

क्लातारसूत्र n. Titel eines Werkes.

क्लिक n. *ein mit Gesticulation vorgetragenes Lied.*

क्लित n. *ein von Männern aufgeführter Tanz* Kâvjâd. 1,39.

क्लितक 1) m. N. pr. eines Mannes. — 2) n. = क्लिक.

क्लितकपोत m. Pl. Bez. einer der 64 Kalâ Comm. zu Buâs. P. 19,45,36.

क्लितराम n. Titel eines Schauspiels.

क्लितस्वामिन् m. N. pr. eines Heiligthums.

*क्लिन् m. *Betrüger.*

क्लीक्लि f. *lügnerische Worte.*

*क्लिल f. 1) *Rinde, Haut.* — 2) *Mantel.* — Vgl. क्ली.

क्लिशित n. in घस्यिच्क्लिशित.

*क्ली f. 1) *Rinde.* — 2) *eine kriechende Pflanze.* — 3) *eine best. Blume.* — 4) *Nachkommenschaft* (संतान).

क्वि und क्वी (nur in der älteren Sprache) 1) *Fell, Haut.* — 2) *Farbe.* — 3) *Schönheit, Glanz.* — 4) *Strahl.

क्विछाकर m. N. pr. eines Mannes.

*क्वृ, क्वृति und °ते (विदार्थ).

1. क्ष, क्षति *abschneiden, zerschneiden* (Bhatt.). *Partic. क्षात und क्षित *abgeschnitten;* क्षात auch *mager, schwach.* — *Caus. क्षापयति. — Mit घ्रु *aufschneiden* (die Haut). — Mit घ्रव *die Haut abziehen, schinden.* Partic. घ्रवक्षित und घ्रवक्षात, letzteres auch *abgemagert* Gaut. — Mit ग्रा 1) dass. — 2) *abschneiden, abschaben.* — Mit प्र (प्रक्ष्येत् Kârâka 6,13 und प्रक्षापित्वा Suçr.) *kleine Einschnitte in die Haut machen, schröpfen, wund machen* überh. Partic. प्रक्षित.

2. *क्ष m. (Nom. क्षाम्) *ein Junges.* Das f. s. u. क्ष.

1. क्षाग 1) m. a) *Bock.* — b) *der Widder im Thierkreise.* — c) *N. pr. eines Wesens im Gefolge Çiva's.* — 2) f. क्षागा und क्षागी *Ziege.*

2. क्षाग Adj. *vom Bock —, von der Ziege stammend* Kârâka 6,2.

*क्षागक 1) n. *Ziegenheerde* Gal. — 2) °गिका *Ziege.*

*क्षागकर्ण m. *Tectona grandis* Nigh. Pr.

*क्षागण m. *Feuer von trockenem Kuhmist.*

*क्षागनाशन m. *Wolf* Gal.

क्षागप m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,126. 135.

*क्षागभोजिन् m. *Wolf* Râéan. 19,10.

*क्षागमित्र m. N. pr. eines Mannes.

*क्षागमित्रिक Adj. (f. या und ई) von क्षागमित्र.

*क्षागमुख m. *ein Kiṁpurusha* Gal.

*क्षागरथ m. *der Gott des Feuers, Feuer.*

क्षागल 1) Adj. a) vom *Bock* —, von *der Ziege kommend.* — b) *aus Khagala gebürtig, — herstammend.* — 2) m. a) *Bock.* — b) *ein best. Fisch.* — c) *Patron. von क्षाल. — d) N. pr. eines Berges.

*क्षागलक m. *ein best. Fisch.*

क्षागलतपा n. Titel eines Werkes.

क्षागलाण्ड n. v. l. für क्षाजाण्ड 1).

*क्षागलात्त m. *Wolf* Râéan. 19,10.

*क्षागलाश्विका f. = क्षागलाविका.

*क्षागलाश्वी f. = क्षागलावी.

क्षागलि m. Patron. von क्षाल und *Metron. von क्षागला.

क्षागलेय 1) *Adj. von क्षागल. — 2) m. a) N. pr. des Verfassers eines Gesetzbuches. — b) Pl. *eine best. Schule.*

क्षागलेयिन् m. Pl. *die Schüler des* Khagalin.

*क्षागवाहन m. *der Gott des Feuers, Feuer.*

*क्षागशत्रु m. *Wolf* Nigh. Pr.

*क्षागशीर्षनाश m. *Trophis aspera* Nigh. Pr.

क्षागेय m. Pl. *eine best. Schule* Hemâdri 1,319,1 v.u.

*क्षाग्यायनि m. Patron. von क्षाग्य.

क्षाच्छिका f. N. pr. eines Tîrtha.

क्षाटा f. Titel eines Commentars zum Mugdhabodha.

क्षात्र 1) m. *Schüler.* Nom. abstr. °ता f. — 2) n. *eine Art Honig* Bhâvapr. 2,61.

*क्षात्रक n. 1) Nom. abstr. von क्षात्र 1). — 2) = क्षात्र 2) Râéan. 14,116.

*क्षात्रगण m. *ein schlechter Schüler.*

*क्षात्रदर्शन n. *frische Butter.*

*क्षात्रनिलय m. *Schule, Collegium* Gal.

क्षात्रमित्र m. N. pr. eines Grammatikers.

*क्षात्रि m. P. 8,2,86. °शाल n. (Kâç.) und °शाला f. ebend.

*क्षात्रिक n. Nom. abstr. von क्षात्रिक.

*क्षाद् n. (!) *Dach.*

क्षादक 1) Adj. *verdeckend, verhüllend* Pâr. 7,3. — 2) m. *der verfinsternde Körper.*

क्षादन 1) *m. *Barleria caerulea* Râéan. 10,137. — 2) *f. ई *Haut.* — 3) n. a) *Bedeckung, Decke, Kleidung, Hülle.* — b) *Blatt. — c) *Verhüllung, Verfinsterung.* — d) in der Dramatik *das ruhige Ertragen von Beleidigungen u. s. w., wenn dadurch die Sache gefördert wird.*

क्षादिन् 1) am Ende eines Comp. Adj. *verdeckend, verhüllend.* — 2) *f. °नी *Haut* Gal.

*क्षादिषेय Adj. *zu einem Wagendeck —, zu einem Dach bestimmt, dazu dienend.*

क्षाद्मिक Adj. *Betrug —, Hinterlist anwendend*

क्षाय 1) Adj. *zu schützen* Ind. St. 13,408. — 2) m. *der verfinstert werdende Körper.*

क्षान्द् Adj. = क्षान्दस 1).

क्षान्दउ m. N. pr. eines Brahmanen.

क्षान्दस Adj. (f. ई) 1) *den heiligen Text zum Gegenstand habend, ihm eigenthümlich, zu ihm in Beziehung stehend, ihm entsprechend, vedisch.* — 2) *vedisch, so v. a. archaistisch.* — 3) *den heiligen Text studirend, damit vertraut.* — 4) *das Metrum betreffend.*

*क्षान्दसक n. Nom. abstr. zu क्षान्दस 3).

क्षान्दसता f. Nom. abstr. zu क्षान्दस 1) Nâéam. 9,3,9.

क्षान्दसत्व n. Nom. abstr. zu क्षान्दस 1) (Nâéam. 9,3,9) und 2).

क्षान्दसीय Adj. *mit den Metren vertraut, Metriker.*

क्षान्दोग Adj. *zu den Khandoga in Beziehung stehend.* °ब्राह्मण n. und °सूत्र n.

क्षान्दोगिक n. = क्षान्दोग्य Bâudh. 6,22.

क्षान्दोग्य n. *die Lehre der Khandoga, ein Sâmabrâhmaṇa, zu dem auch die Khândogjopanishad gehört* (283,4). Auch °ब्राह्मण n. und °वेद m. °भाष्य n. Titel eines *Commentars* dazu, °मन्त्रभाष्य n. desgl.

क्षान्दोग्योपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

*क्षान्दोभाष्य Adj. von क्षन्दोभाषा.

क्षान्दोम Adj. *aus den Khandoma entlehnt.*

*क्षान्दोमान Adj. von क्षन्दोमान.

क्षान्दोमिक Adj. *zu den Khandoma gehörig.*

*क्षान्दोविचित Adj. von क्षन्दोविचिति.

क्षाय 1) Adj. *beschattend, Schatten verleihend* (Çiva). — 2) f. क्षायी (adj. Comp. f. या) a) *Schatten, schattiger Ort.* दृतस्य भुजच्क्षायायाम् *im Schatten seiner Arme, so v. a. unter seinem Schutze* 157,8. Daher = पालन bei den Lexicographen. — b) *Schatten, Abbild, Widerschein.* — c) *Lichtschattirung, Farbenspiel, Lichtglanz, Schimmer, Farbe;* insbes. *Gesichtsfarbe* und *die durch den Schatten hervortretenden Gesichtszüge.* — d) *Schönheit, Anmuth* 107,26. 134,30. Megh. — e) *Reihe, Menge* Spr. 745. — f) *ein Wenig.* सलिल° Vaṇis. 91,18.

92,7. — *g*) * *Bestechung.* — *h*) * *Alpdrücken.* — *i*) *das Abbild der* Saṁǵńá und wie diese Gattin der Sonne und Mutter des Planeten Saturn 100,8. als Çakti Hariḥ 1,197,2 v. u. — *k*) * *die Sonne.* — *l*) *ein best. Metrum.* — *m*) *eine best. rhetorische Figur.* — *n*) *ein best.* Rága S. S. S. 93. — *o*) *die einem* Prákrit-*Texte beigefügte Sanskrit-Uebersetzung.* — *p*) * Bein. der Kátjájani. — 3) m. am Ende eines Comp., insbes. nach einem im Gen. aufzufassenden Worte = 2) *a*) *b*) (Naiṣ. 6,84), *c*) und *d*).

छायक Adj. etwa *Alpdrücken verursachend.*

*छायाकर m. *Sonnenschirmträger.*

छायापट्ट m. *Spiegel* oder *Sonnenuhr.*

छायापाट्ट Adj. (f. ई) *den Schatten raubend* R. 4, 41,38.

*छायाभृ m. *der Mond.*

*छायातनय m. Metron. *des Planeten Saturn.*

छायातरु m. *ein Baum, der reichlichen Schatten bietet.*

छायातोडी f. *ein best.* Rága S. S. S. 101. 105.

*छायात्मज m. = छायातनय.

छायाद्रुम m. = छायातरु.

छायाद्वितीय Adj. *einen Schatten werfend* MBh. 3,57,25.

छायानट m. *ein best.* Rága S. S. S. 107.

छायानाटक n. *eine Art Schauspiel.*

*छायापथ m. *der Luftraum.*

*छायापिङ्ग m. *der Mond* Gal.

छायापुरुष m. *der als Schatten erscheinende* Purusha.

*छायाभर्तृ m. *die Sonne* Gal.

*छायाभृत् m. *der Mond.*

छायार्पण Adj. 1) *schattenartig.* — 2) *wiedergespiegelt* Naiṣ. 6,30.

*छायामान n. *Schattenmesser.*

*छायामित्र n. *Sonnenschirm.*

*छायानगर m. *der Mond.*

छायायन्त्र n. *Sonnenuhr.*

छायालग m. *ein best.* Rága S. S. S. 118,1.

छायावत् Adj. *schattig, Schatten bietend.*

*छायावृत्त m. *Hibiscus populneoides* Nigh. Pr.

छायाव्यवहार m. *Messung des Schattens vermittelst des Sonnenzeigers.*

छायासंज्ञा f. *die* Khája *als* Saṁǵńá 100,13.

छायासुत m. = छायातनय Uttara 22 Varâh. Bṛh. 2,3.

*छाल m. n. gaṇa अर्धर्चादि. m. *Cyprinus Rohita* Gal.

छालिक्य n. *eine Art Gesang.*

*छि m. *Tadel.*

छिक्कन 1) * n. *das Niesen.* — 2) f. ई *Artemisia sternutatoria* Bhâvapr. 1,228.

छिक्कार m. *ein best. Thier.*

छिक्का f. *das Niesen.* °कारक Adj. *Niesen bewirkend* Comm. zu Kâraka 1,4. Vgl. चिक्क 3) *c*).

छिक्कार m. *eine Art Antilope* Dhanv. 6,69. Madanav. 124,31.

छिक्किका f. = छिक्कन 2) Bhâvapr. 1,223.

छित Partic. von 1. छो.

*छिति f. 1) Nom. act. von 1. छिद्. — 2) *Pongamia glabra.*

*छिदर Adj. 1) zum *Abschneiden* u. s. w. *dienend.* — 2) *feindlich.* — 3) *betrügerisch, schelmisch.*

1. छिद्, छिनत्ति, छिन्ते (छिन्देत् Kaṭhâkṣ. 14,19) 1) *abschneiden, — hauen, — schlagen, — reissen, — nagen, — beissen, zerschneiden, — hauen, — reissen, spalten, durchbohren.* संधिम् *ein Loch in die Mauer schlagen.* Pass. *zerbrechen, — reissen* (intrans.). छिन्न *abgeschnitten u. s. w.; aufgerissen, — schnitten; eingeschnitten, d. h. mit Einschnürungen versehen* 217,6. — 2) *scheiden, trennen,* — von (Abl., ausnahmsweise Instr.). छिन्न *unterbrochen, nicht zusammenhängend.* °छिन्न auch *begrenzt —, eingeschlossen* von Spr. 1229. — 3) *ablösen, — sondern, herausnehmen.* — 4) *unterbrechen, stören.* — 5) *vernichten, zu Grunde richten, zerstören, entfernen.* ऋणम् so v. a. *eine Schuld tilgen.* Pass. *verschwinden* 287,26. छिन्न *verschwunden, nicht mehr da seiend.* किं नश्छिन्नम् so v. a. *was büssen wir dabei ein? was machen wir uns daraus?* — 6) *theilen, dividiren.* — 7) * छिन्न am Ende eines Comp. *herabgekommen —, entkräftet —, ermüdet durch* oder *von.* — Caus. छेदयति 1) *abschneiden —, abhauen —, zerhauen lassen.* — 2) *abschneiden, abhauen.* — Desid. in चिच्छित्सु. — * Intens. चेच्छिद्यते und चेच्छिदीति. — Mit घटि. °छिन्न *zu stark aufgeschnitten* Suçr. 2,19,1. *zu stark zerhauen, — verwundet* MBh. 12,96,15. — Mit घत्तर् *abschneiden, intercludere* 28,7. — Mit अप *abspalten, abtrennen.* — Mit समप *abschneiden* Çulbas. 3,72. — Mit अव *Jmd von sich weisen, zurückstossen* Kir. 2,87,3. Pass. *getrennt —, geschieden werden von* (Abl.). — अवच्छिन्न 1) *unterbrochen.* — 2) *begrenzt —, eingeschlossen* von (im Comp. vorangehend) 260,30. 261,5. — 3) *bestimmt, präcisirt, begrifflich definirt.* — Mit पर्यव *ringe abtrennen.* — Mit व्यव 1) *abschneiden.* — 2) *abschneiden, abtrennen, scheiden, —* von (Abl.). — 3) *von einander reissen, aus s. thun.* — 4) *unterbrechen.* — 5) *abgrenzen, genau bestimmen* Bâlar. P. 4,29,45. — 6) *sich entscheiden zu* (प्रति). — Mit आ 1) *abreissen, — schneiden, zerschneiden, — brechen.* — 2) *herausnehmen.* — 3) *abschneiden —, abziehen —, entfernen —, ausschliessen* von (Abl.). — 4) *entreissen* Kir. 2,88,14. *wegnehmen, rauben.* — 5) *unterbrechen.* — 6) *entfernen, zu Nichts machen.* — 7) *nicht beachten, keine Rücksicht nehmen auf.* — Mit उद्धा *entreissen aus* (Abl.). — Mit उपा *mit sich fortziehen, entreissen.* — Mit समा dass. — Mit उद् 1) *ausschneiden, abschneiden,* — von (Abl.) AV. Paipp. 20,2,2. — 2) *ausrotten, zu Grunde richten, vernichten, Jmd den Untergang bereiten.* उच्छिन्न von einem Menschen so v. a. *verloren, erbärmlich.* — 3) *störend in Etwas eingreifen, hemmen, unterbrechen.* Pass. *gehemmt —, unterbrochen werden, aufhören, ausgehen, mangeln.* — Caus. *ausrotten, vernichten* oder *— lassen.* — Mit व्युद् Pass. mit den Personalendungen des Act. *zu Nichte werden, eine Unterbrechung erleiden, aufhören.* व्युच्छिन्न *zu Ende gegangen.* — Mit समुद् 1) *ausreissen, zerreissen.* — 2) *ausrotten, vernichten, zu Nichte machen.* समुच्छिन्न *verloren gegangen.* — Mit परि 1) *auf beiden Seiten abschneiden, beschneiden;* — Getraide *schneiden* Kâraṇḍ. 71,7. — 2) *nach allen Seiten abgrenzen, genau bestimmen, — angeben, richtig abschätzen, sich Gewissheit verschaffen über.* परिच्छिन्न *begrenzt.* — 3) परिच्छिन्न *zersplittert,* so v. a. *mannichfach erscheinend.* — Mit विपरि *rings abschneiden, beschneiden, zerschneiden.* — Mit प्र 1) *abreissen, — schneiden, zerschneiden, — hauen, spalten, durchbohren.* — 2) *entreissen, entziehen.* — Caus. *abschneiden lassen.* — * Caus. vom Intens. प्रचेच्छिद्य. — Mit संप्र *zerschneiden, — hauen, spalten.* — Mit प्रति 1) *abreissen, — schneiden.* — 2) *mit Zerhauen, Spalten u. s. w. Jmd* (Acc.) *antworten.* — Mit वि 1) *zerreissen, — brechen, spalten.* — 2) *auseinanderreissen, trennen.* विच्छिन्न *getrennt von* (Abl.). Pass. *sich abtrennen* AV. Paiṭṭ. 6,3. विच्छिन्न *auseinandergerissen, getrennt, nicht zusammenhängend.* — 3) *stören, unterbrechen.* विच्छिन्न *mit Unterbrechungen.* विच्छिन्न *unterbrochen.* — 4) *zu Grunde richten, zu Nichte machen.* विच्छिन्न *nicht mehr vorhanden.* — 5) *sich spalten.* — 6) विच्छिन्न *a*) * *krumm.* — *b*) * *gesalbt* (समालब्ध). — Mit सम् 1) *abschneiden, — hauen, zerschneiden, spalten, durchbohren.* संछिन्नौ (v.

1. संछिन्दतो) च गात्राणि *sich gegenseitig Glieder abhauend.* — 2) *lösen* (einen Zweifel), *erledigen* (eine Frage).

2. छिद् 1) Adj. am Ende eines Comp. *a) abschneidend, zerschneidend, — brechend, — reissend, spaltend, durchbohrend.* — *b) zu Grunde richtend, vernichtend, entfernend.* — 2) m. *Divisor, Nenner eines Bruchs.* — 3) f. *a) das Abschneiden, Abhauen.* शिरसाम् Bâlar. 249,12. — *b)* am Ende eines Comp. *das zu Nichte Machen.*

°छिद् 1) Adj. = 2) छिद् 1) *a)* in *मातृक°. — 2) f. या *das Abhauen.*

*छिदक m. Indra's *Donnerkeil* oder *Diamant.*

*छिदि *Axt.*

*छिदिर m. 1) *Axt.* — 2) *Schwert.* — 3) *Feuer.* — 4) *Strick.*

छिदुर Adj. (*f. या) 1) *leicht reissend* Harshaç. 163,18. — 2) *abnehmend, geringer werdend.* — 3) am Ende eines Comp. *vernichtend.* — 4) **feindlich.* — 5) **betrügerisch, schelmisch.*

छिदुरेतर Adj. *nicht leicht zerreissend, stark* Naish. 7,64.

छिद्र 1) Adj. (f. या) *zerrissen, durchlöchert, leck.* — 2) n. (adj. Comp. f. या) *a) Loch, Oeffnung.* — *b) Zugang, Eintritt.* छिद्रं दा *Eintritt gewähren.* — *c) Unterbrechung, Mangel.* °वर्जित Adj. *ununterbrochen.* — *d) Gebrechen, Blösse, Schwäche.* सर्वच्छिद्रेषु *so v. a. in allen Nöthen.* — *e)* in der Astrol. *das achte Haus.* — *f)* Bez. *der Zahl neun* (wegen der neun *Oeffnungen* im Körper). — *g) *die Unterwelt* Gal.

छिद्रता f. *das Offensein, die Eigenschaft allen Dingen Platz zu geben.*

छिद्रदर्शन m. N. pr. eines Kâkravâka. — Vgl. घच्छिद्र°.

छिद्रदर्शिन् 1) Adj. *Schwächen gewahrend.* — 2) m. = छिद्रदर्शन.

*छिद्रपिप्पली f. *Scindapsus officinalis* Gal.

छिद्रय्, °यति *durchlöchern* Kâd. 2,34,7. छिद्रित Adj. *durchlöchert, ein Loch habend* Kâd. 256,3.

*छिद्रवेदकी f. *Scindapsus officinalis.*

*छिद्राघ m. *Schilfrohr* Gal.

छिद्रात्मन् Adj. *der sich Blössen zu geben pflegt.*

*छिद्रान्न m. *Rohr* Râgân. 9,103.

*छिद्रापय्, °यति = छिद्रय्.

*छिद्राफल n. *ein Gallapfel* Râgân. 6,162.

छिद्रिन् Adj. *löcherig, hohl* (Zahn).

छिद्रोदर n. *eine best. Unterleibskrankheit* Karaka 6,18.

छिद्रोदरिन् Adj. an छिद्रोदर *leidend* ebend.

*छिद्र Adj. = छिद्र.

छिन्दक m. N. pr. eines fürstlichen Geschlechts.

छिन्न 1) Adj. s. u. 1. छिद्. — 2) f. या *a) *Hure.* — *b) Cocculus cordifolius* Râgân. 3,1. Bhâvapr. 1,196.

*छिन्नक Adj. *ein wenig abgeschnitten* u. s. w. Compar. °तर.

*छिन्नकर्ण Adj. *beschnittene Ohren habend.*

*छिन्नग्रन्थिनिका f. *ein best. Knollengewächs* Râgân. 7,112.

*छिन्नतारक Adj. = छिन्नकतर (unter छिन्नक).

छिन्ननास m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,135.

छिन्नपत Adj. *dessen Flügel abgerissen sind.*

*छिन्नपत्री f. *Hibiscus cannabinus* Râgân. 4,30.

छिन्नम m. N. pr. eines Dichters.

छिन्नमस्तका u. °मस्ता f. *eine Form der* Durgâ.

छिन्नरुह् 1) *m. *Clerodendrum phlomoides* Râgân. 10,42. — 2) f. या *a) Cocculus cordifolius* Bhâvapr. 1,196. — *b) *Boswellia thurifera.* — *c) *Pandanus odoratissimus* Râgân. 10,70.

*छिन्नवेपिका f. *Clypea hernandifolia.*

1. छिन्नश्वास m. *eine Form des Asthma* Bhâvapr. 4,33.

2. छिन्नश्वास Adj. *in unregelmässigen Intervallen athmend.*

छिन्नसूत्र m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14, 126. 135.

छिन्नान्त्र Adj. als Bez. *einer Art von Unterleibsbruch* (कोष्ठभेद) Çiâbh. Saṃh. 1,7,37.

छिन्नापाशिन्नात m. und छिन्नारूप्य n. Titel von Werken.

छिन्नोद्भवा f. *Cocculus cordifolius* Râgân. 3,1. Bhâvapr. 1,196.

छिप्पिका f. wohl *ein best. Vogel.*

छिलिछिण्ड m. *eine best. Schlingpflanze* Madanav. 33,342. Bhâvapr. 1,219.

छिस्मक m. N. pr. eines Fürsten VP.² 4,195.201.

छुच्छु m. *ein best. Thier* Varâh. Bṛh. S. 86,37.

छुच्छुन्दर m., °रि m., *°री f., छुच्छून्दर m. und °री f. *Moschusratte.* Nom. abstr. छुच्छुन्दरित्व n.

छुद्, *छुदति (बन्धने), *छोदयति (छेदने). — Mit घा Caus. घाच्छोटि 1) *gezerrt* Kâd. 2,83,13. — 2) *abgerissen* Harshaç. 142,20.

छुर्, *छुरति (संवरणे). — Mit प्र Caus. प्रच्छोरयति *ausrecken* Kâraṇḍ. 35,15. 16. 56,19. 58,7. 8.

छुरु N. pr. 1) m. *verschiedener Männer.* — 2) f. या *einer Frau.*

*छुर m. 1) *Abscheer.* — 2) *Strahl.*

*छुर्, छुरति (स्पर्धे). — Intens. चोच्छुर्यते.

*छुर m. 1) *Berührung.* — 2) *Staude, Busch.* — 3) *Wind.* — 4) *Kampf.*

छुरुक n. *Kinn.*

कुर्, *कुरति (छेदने, लोपे). — Caus. 1) कुरयति und कोरयति (buddh.) *bestreuen —, bepudern —, überziehen mit* (Instr.) Kâd. 207,2. कुरित *bestreut —, bepudert —, besetzt mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend) Vaṃç. 1. Naish. 6,42. Kâd. 77,2. 123, 22. — 2) कोरयति *a) schleudern in* (Loc.) Kâraṇḍ. 31,24. — *b) ausstossen* (einen Seufzer) ebend. 57, 15. 16. — *c) verlassen* Lalit. 284,7. — Mit *घव in *घवच्छुरित und *°क. — Mit घा, घाच्छुरित *bekleidet mit* (Instr.) Kathâs. 17,35. — Mit वि, °च्छुरित *bestreut —, bepudert —, überzogen —, besetzt mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend) Kâd. 136,10.

°कुरण n. *das Bestreuen —, Bepudern mit* Vidaṃ. 20,4.

*कुरा f. *Kalk.*

कुरिका f. 1) *Messer.* *°फल n. *Messerklinge* Med. ç. 23. — 2) *Beta bengalensis* Bhâvapr. 1,232.

कुरित 1) Adj. s. u. कुर् Caus. — 2) n. *das Zucken* (des Blitzes) MBh. 3,17,4.

*कुरी f. *Dolch, Messer.*

कूरिका f. 1) *Messer* Hemâdri 1,643,4. — 2) *Kuhschwanz* M. 8,335.

*कूरिकापत्री f. *Andropogon aciculatus.*

*कूरी f. *Dolch, Messer.*

कृक 1) Adj. (f. या) *a) geschickt, gewandt, verschmitzt* Hem. Par. 2,447. — *b) *zahm, gezähmt.* — 2) m. *a) *Biene.* — *b) *eine Art Alliteration: eine einmalige Wiederkehr zweier oder mehrerer Consonanten in verschiedenen Wörtern* Kâvyâd. 9,2 (S. 227). Vollständig केकानुप्रास m.

*केकल (Gal.), *केकाल und *केकिल Adj. = केक 1) *a*).

केकोक्ति f. *Anspielung, doppelsinnige Rede* Ind. St. 15,295. 327. Vidaṃ. 40,9.

केतृ Nom. ag. 1) *Abschneider, — hauer, Holzhauer.* — 2) *Vernichter, Entferner.*

केत्य Adj. *abzuschneiden, — hauen, zu zerschneiden* Comm. zu Nâlâm. 3,3,13.

केर् m. 1) = पक्ष्मन् *a)* am Ende eines Comp. *Abhauer.* — *b) Divisor, Nenner eines Bruchs.* — 2) = पक्ष्मन् oder पत्र *a) *Abschnitt, ein abgeschnittenes, abgebrochenes Stück, Bruchstück, Theil.* — *b) Einschnitt, Schlitz.* — *c) Abschnitt,* so v. a. *Ende* Hemâdri 1,76,21. 77,4. 7. — 3) Nom. act. *a) Schnitt, das Abschneiden, — hauen, Zerschneiden, — hauen, — beissen* u. s. w. Ausnahmsweise nicht mit dem Objecte, sondern mit dem Werkzeuge componirt. — *b) Trennung, Absonderung,* insbes. von Silben oder Wörtern Nilak.

zu MBn. 12,101,3. — c) *Unterbrechung, Störung.* — d) *Vernichtung, Tilgung* (z. B. einer Schuld), *das zu Ende Gehen, Aufhören, Nachlassen, Verlust, Mangel.* — e) *genaue Bestimmung, — Angabe.* — f) *Entscheidung, Schlichtung eines Streites.*

°छेदक Adj. *abschneidend, zerschneidend,*

छेदन 1) Adj. a) *zerschneidend, — hauend, spaltend.* — b) *vernichtend, entfernend.* — 2) n. a) *Schneidewerkzeug* Hemâdri 1,657,21. — b) *Abschnitt.* — c) *das Schneiden, Abschneiden, — hauen, Zerschneiden, — hauen, — reissen, — brechen, Spalten.* — d) *das Abschneiden eines Gliedes, Verstümmelung.* — e) *das Zerbrechen, Zerreissen* (intrans.). — f) *das Vernichten, Entfernen.* — g) *Division.* — h) *ein auf Entfernung der Humores drastisch wirkendes Mittel* Bhâvapr. 1,154.

छेदनीय Adj. 1) *aufzuschneiden, zu zerschneiden* Comm. zu Nyâyam. 1,4,36. — 2) *m. *Strychnos potatorum* Râgân. 11,200.

*छेदि 1) Adj. *zerhauend* u. s. w. — 2) m. *Zimmermann.*

छेदिन् 1) Adj. a) am Ende eines Comp. α) *abschneidend, — reissend, zerreissend.* — β) *vernichtend, entfernend.* — b) in der Med. *drastisch wirkend.* Nom. abstr. °दित्व n. Kârakâ 1,27. — 2) *m. *Strychnos potatorum* Nigh. Pr.

छेदोपस्थापनीय n. bei den Gaina *prevention of evil, as of the destruction of animal life.*

छेद्य 1) Adj. *zu schneiden, abzuschneiden, abzuhauen, zu zerhauen, — spalten, — verstümmeln; wobei gespalten, abgeschnitten, abgehauen wird.* — 2) n. *das Zerschneiden, — beissen, — kratzen.*

छेद्यक n. *Riss, Projection.*

*छेप्य *Schwanz.*

*छेमण्ड m. *eine Waise.* *छेमुण्डा f. Gal.

छेलक 1) m. *Bock* Madanav. 123,30. Bhâvapr. 2, 9. Vgl. चेलक. — 2) f. छेलिका *Ziege* Bhâvapr. 2,9.

*छेलु *Vernonia anthelminthica.*

*छेदिक 1) Adj. = छेदं नित्यमर्हति. — 2) m. *Rohr.*

छोण m. N. pr. eines Mannes.

*छोटि oder *°टिन् m. *Fischer.*

छोटिका f. *ein mit Daumen und Zeigefinger geschlagenes Schnippchen* Bhâvapr. 2,133.

*छोरण n. *das Aufgeben, Verlassen.*

*छोलङ्ग m. *Citronenbaum.*

छोतु m. N. pr. eines Mannes.

*छु, छवते (गतौ).

1. ज 1) Adj. (f. या) am Ende eines Comp. a) *geboren —, erzeugt von, geboren —, entstanden —, hervorgegangen aus, verursacht durch.* — b) *geboren in, entstanden in, an, auf oder bei, wohnend —, befindlich an.* — c) *geboren, entstanden* in Verbindung mit einem Adv. oder einem adverbial aufzufassenden Worte. — d) *bereitet —, zubereitet —, gemacht aus* Hemâdri 1,413,11. 416,18. 453, 16. — e) *gehörig zu, in Verbindung stehend mit, eigenthümlich.* — f) in der Bed. *geboren* bisweilen tautologisch: उपकृष्ट = उपकृष्ट. — 2) m. a) am Ende eines Comp. *Sohn.* — b) *Vater.* — c) *Geburt. — 3) f. जी a) *Stamm* Av. 5,11,10. — b) am Ende eines Comp. *Tochter.* — Vgl. जा.

2. *ज 1) Adj. a) *eilend, rasch.* — b) *siegreich.* — c) *gegessen.* — 2) m. a) *Eile.* — b) *Genuss.* — c) *Glanz.* — d) *Gift.* — e) *ein* Piçâka. — f) Bein. α) Vishṇu's. — β) Çiva's. — 3) f. या *des Mannes Bruders Frau.*

*जंस्, जंसति und जंसयति (रक्षणे, मोक्षणे).

जंस्स् n. *Schwinge, Flügel.*

जक m. N. pr. eines Brahmanen.

*जकुट 1) m. n. *die Blüthe der Eierstaude.* — 2) m. a) *Hund.* — b) *das Gebirge* Malaja. — 3) n. *Paar.*

जक्कारी f. *eine Art Tanz* S. S. S. 272.

1. जक्ष्, जक्षिति (Bhâṭṭ. P. auch Med.) 1) *essen wollen, hungrig sein* Bhâṭṭ. P. — 2) *verzehren, essen.*

*जक्षिवंस् ved. 240,6. जग्ध a) *verzehrt, gegessen.* — b) *aufgezehrt,* so v. a. *erschöpft durch* (Instr.) Harshak. 123,20. — Mit *उप in *°जग्ध. — Mit *परि in *°जग्ध. — Mit *प्र, °जग्ध्य Absol. — Mit प्रति, प्रतिजग्ध *genossen* Maitr. S. 1,4,10 = Kâṭh. 32,7. — Mit वि, °जग्ध *aufgefressen.*

2. जक्ष् nur Partic. जक्षत् *lachend.*

*जक्ष m. = यक्ष.

*जक्षण n. *das Verzehren, Essen.*

*जक्ष्म und *°न् m. = यक्ष्मन्.

जग n. angeblich = जगत् *Welt* Kaṭhâs. Up. 1,2.

जगच्चक्षुस् n. *das Auge der Welt, die Sonne.* Vgl. जगदेकचक्षुस्.

जगच्चन्द्र m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 1,97.

जगच्चन्द्रिका f. Titel eines Commentars.

जगच्चित्र n. 1) *ein Wunder der Welt.* — 2) *die Welt als Gemälde.*

जगच्छन्दस् Adj. *dem das Metrum Gagatî gehört, sich darauf beziehend* u. s. w.

जगज्जीव m. *ein lebendes Wesen auf dieser Welt.*

जगज्ज्य m. *ein best. Tact* S. S. S. 233.

जगणमञ्च m. desgl. S. S. S. 227.

जगत् 1) Adj. a) *beweglich, lebendig.* — b) *im Metrum Gagatî abgefasst.* — 2) m. a) Pl. *die Menschen* Spr. 4812. — b) * *Wind.* — 3) f. जगती a) *ein weibliches Thier.* — b) *die Erde.* — c) *der Platz, auf dem ein Haus steht.* — d) *die Menschen, der Fürst mit seinen Unterthanen.* — e) *die Welt, Weltall.* — f) *ein best. Metrum von 4 × 12 Silben.* — g) *jedes aus 4 × 12 Silben bestehende Metrum.* — h) Bez. *der Zahl 48.* — i) *ein best. Backstein.* — k) *ein mit Gambû bestandenes Feld.* — 4) n. a) *das Bewegliche, Lebendige, Menschen und Thiere;* oft von *den Thieren allein im Unterschied vom Menschen,* aber auch von *den Menschen allein.* जगतो मध्ये so v. a. *vor aller Augen.* — b) *die Welt,* insbes. *diese Welt, die Erde.* — c) Du. *Himmel und Unterwelt.* — d) = 3) f).

जगतीधर m. *Erdbewohner, Mensch.*

जगतीजानि m. *Fürst, König.*

जगतीतल n. *der Erdboden* 176,9.

जगतीधर m. 1) *Berg.* — 2) *N. pr. eines Bodhisattva.

जगतीपति (°कन्यका *Prinzessin* Kâd. 2,32,17), °पाल, °भर्तृ und °भुज् m. *Fürst, König.*

जगतीरुह m. *Baum.*

जगतीवराह n. Name eines Sâman.

*जगत्कर्तृ Nom. ag. *Schöpfer der Welt,* Bein. Brahman's.

जगत्कारण n. *die Ursache der Welt* 259,2.

जगत्तुङ्ग m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 1,217. 4,111.

जगत्त्रय (113,28. Spr. 7696) und जगत्त्रितय n. *die drei Welten: Himmel, Erde und Unterwelt.*

जगत्पति m. *Herr der Welt, die höchste Gottheit.* Bein. a) Brahman's 56,7. — b) Vishṇu's oder Kṛshṇa's. — c) Çiva's. — d) Agni's 80,29. — e) der Sonne 102,9. — 2) *Fürst, König.*

जगत्प्रकाश 1) Adj. *weltbekannt* Râgat. 3,45. — 2) m. *das Licht der Welt* Ind. St. 14,368.

जगत्प्रथित Adj. *weltberühmt* Ind. St. 15,282.

जगत्प्रधान n. *das Haupt der Welt,* Beiw. Çiva's MBn. 7,202,12.

जगत्प्रभु m. *Herr der Welt.* Bein. 1) Brahman's. — 2) Vishṇu's. — 3) *Çiva's. — 4) *eines Arhant bei den Gaina.

जगत्प्रमिह Adj. *weltberühmt* Ind. St. 15,290.

जगत्प्राण m. 1) *Wind. — 2) Bein. Râma's (*der Hauch der Welt*).

जगत्प्रासाद् Adj. (f. या) *meist aus Gagatî-Versen bestehend* Ait. Br. 6,12.

जगत्प्रीति f. *die Freude der Welt,* Beiw. Çiva's MBn. 7,202,12.

*जगत्य्, °त्यति Denom. von जगत्.

*जगत्य Adj. von जगती.

*जगत्सावित्रि m. *der Zeuge der Welt, die Sonne.*

जगत्सेन m. N. pr. eines Fürsten.

जगत्सेट m. N. pr. eines Mannes.

जगत्स्रष्टर् Nom. ag. *Schöpfer der Welt.* Bein. 1) Brahman's Bhāg. P. 3,9,44. — 2) *Çiva's.

जगत्स्वामिन् m. 1) *Weltherrscher.* Nom. abstr. °मित्र n. 327,26. — 2) *Herr des Weltalls, die höchste Gottheit.* Bein. Vishṇu's oder Nārāyaṇa's. — 3) Name eines Bildes des Sonnengottes.

जगद् m. *Begleiter, Hüter.*

जगदण्ड n. *das Weltei, Weltall* Spr. 7857.

जगदण्डक n. dass. Çiç. 9,9.

जगदन्तक m. *der Zerstörer alles Lebenden, der Tod.*

जगदन्तरात्मन् m. *die Weltseele,* Bein. Vishṇu's.

जगदम्बा und जगदम्बिका f. *die Mutter der Welt,* Bein. der Durgā.

जगदात्मन् m. *der Hauch der Welt,* Beiw. des Windes.

जगदादित्र m. *der Erstgeborene der Welt,* Beiw. Çiva's.

जगदाधार m. 1) *die Stütze der Welt* Ind. St. 15,363. Beiw. der Zeit, Rāma's und des Gina Vira. — 2) *Wind.

जगदायु und °स् n. *der Lebensquell der Welt,* Beiw. des Windes.

जगदीश m. *Herr der Welt.* 1) Bein. *a)* Brahman's. — *b)* Vishṇu's. — *c)* Çiva's. — 2) N. pr. verschiedener Männer. Auch °तर्कालंकारभट्टाचार्य.

जगदीशतोषिणी f. Titel eines Commentars.

जगदीशशतक n. Titel eines Werkes.

जगदीशितर् m. *Herr der Welt,* Bein. Çiva's Ind. St. 15,227.

जगदीश्वर m. 1) *Herr der Welt,* insbes. Bein. Çiva's und Indra's (44,25). — 2) *Fürst, König.* — 3) N. pr. eines Dichters Hiss. 3.

जगदेकचक्षुस् n. *das einzige Auge der Welt* (die Sonne) Ind. St. 15,376.

जगदेकनाथ m. *Alleinherrscher.*

जगद्गुरु m. *Vater der Welt.* Bein. 1) Brahman's. — 2) Vishṇu's. — 3) Çiva's. — 4) Rāma's (als Incarnation Vishṇu's).

जगद्गौरी f. Bein. der Göttin Manasā.

जगद्गुप्त m. N. pr. eines Fürsten.

जगद्दीप m. *die Leuchte der Welt, die Sonne.*

जगद्देव m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 10,56.

जगद्धर m. N. pr. eines Scholiasten.

जगद्धातर् 1) m. *Schöpfer der Welt.* Bein. *a)* Brahman's. — *b)* Vishṇu's. — 2) f. °त्री Bein. *a)* der Sarasvatī. — *b)* *der Durgā.

*जगद्बल m. *Wind.*

जगद्बिम्ब n. *das Weltall* Çāk. zu Bīdar. 2,1,32.33.

जगद्बीज n. *der Same der Welt.* Beiw. Çiva's MBh. 7,202,13.

जगद्भूषणकोष्ठक n. Titel eines Werkes.

जगद्योनि f. 1) *die Quelle der Welt.* Bein. *a)* Brahman's. — *b)* Vishṇu's oder Kṛshṇa's. — *c)* Çiva's. — *d)* der Prakṛti. — 2) *der Mutterschooss alles Lebenden, die Erde.*

जगद्वञ्चक m. N. pr. eines *Betrügers.*

जगद्वन्द्य Adj. *von der Welt zu preisen,* Beiw. Kṛshṇa's.

*जगद्वरा f. *die Erde.*

जगद्विधि m. *Ordner der Welt.*

*जगद्विनाश m. *Weltuntergang.*

जगद्वैद्यक m. N. pr. eines *Arztes.*

जगद्व्यापार m. *Weltgeschäft,* so v. a. *Erschaffung und Erhaltung der Welt* Bīdar. 4,4,17.

*जगन्नु m. 1) *ein lebendes Wesen, Thier.* — 2) *Feuer.*

जगन्नाथ 1) m. *Beschützer der Welt.* *a)* Bein. α) Vishṇu's oder Kṛshṇa's. — β) Rāma's und Dattātreja's, zweier Incarnationen Vishṇu's. — γ) Du. Vishṇu's und Çiva's. — *b)* N. pr. eines heiligen Ortes (पुरुषोत्तमक्षेत्र), wo Vishṇu als Gagannātha verehrt wird. Vollständig *°क्षेत्र n. — *c)* N. pr. verschiedener Männer. Auch °पण्डित, °पण्डितराज, °मिश्र, °सरस्वती, °सायानन्द und °सायाध्वन्. — 2) f. आ Bein. der Durgā.

जगन्नाथविजय m. Titel eines Gedichts.

जगन्नाथविधि m. *Behälter der Welt.* Bein. Vishṇu's Hemādri 1,638,6.

जगन्निवास m. dass. Bein. 1) Vishṇu's oder Kṛshṇa's. — 2) Çiva's.

*जगन्नु m. = जगन्नु.

जगन्नेत्र, °त्रति *das Auge der Welt sein* (vom Monde) Prasannar. 149,2.

जगन्नेत्र n. *das Auge der Welt,* Beiw. des Mondes, Du. der Sonne und des Mondes.

जगन्नय Adj. *die ganze Welt in sich bergend* Hemādri 1,620,12.

जगन्मातर् f. *Mutter der Welt.* Bein. 1) der Durgā. — 2) der Lakshmī.

जगन्मुख Adj. *mit dem Metrum* Gagatī *beginnend* TS. 7,2,8,2.

जगन्मोहन n. Titel eines Werkes.

जगन्मोहिनी f. N. pr. einer Surāṅganā Ind. St. 15.

*जगर n. *Rüstung.*

जगल 1) *Adj. *betrügerisch, schelmisch.* — 2) m. *a)* *ein best. berauschendes Getränk* Madanav. 6, 61. Bhāvapr. 2,82. — *b)* *Vangueria spinosa. — *c)* *Rüstung. — 3) *n. *Kuhmist;* vgl. छगण.

*जगलु m. (?).

जगिगुरि Adj. *führend* (von einem Wege).

जगिगक m. N. pr. eines Mannes.

जघ 1) Adj. s. u. 1. जक्ष्. — 2) *n. *der Ort, wo Jmd gegessen hat.*

जघंपाप्मन् Adj. *dessen Sünde verkehrt ist* AV. 9,6,23.

जघि f. 1) *das Verzehren, Essen; Genuss.* ताम्बूल° Harshāk. 132,24. — 2) *das Verspeistwerden von* (Instr.).

जघीय Absol. von 1. जक्ष् 20,3.

जघिम Adj. *gehend, in steter Bewegung befindlich, gehend —, eilend zu* (Acc. oder Loc.).

जघेन 1) m. (nur in der älteren Sprache) und n. (adj. Comp. f. या) *Hinterbacke, Hintertheil; Schamgegend* (bei Menschen und Thieren). — 2) n. *a)* *Hintertheil eines Altars* Çulbas. 3,52. — *b)* *Nachzug, Hintertreffen eines Zuges, — Heeres.*

*जघनकूपक m. Du. = कुकुन्दर 1) Rāgān. 18,46.

जघनचपला f. 1) *ein geiles Weib.* — 2) *ein best. Metrum.*

जघनच्युति Adj. f. *cujus cunnus humorem stillat* TBr. 2,4,6,4. Āçv. Çr. 2,10,14.

जघनतस् Adv. *auf der Rückseite, hinterher.*

जघनविपुल 1) Adj. (f. आ) *starke Hinterbacken habend* Ind. St. 8,301. — 2) f. आ *ein best. Metrum.*

जघनार्ध m. 1) *der hintere Theil.* — 2) *Nachzug, Hintertreffen eines Heeres.*

जघनिन् Adj. *starke Hinterbacken habend.*

जघनेन Instr. Adv. 1) *hinter,* mit folgendem Gen. oder Acc., ausnahmsweise mit vorangehendem Acc. — 2) *mit dem Rücken gekehrt zu* (Acc.).

*जघनेपत्ला f. *Ficus oppositifolia.*

जघन्य 1) Adj. (f. आ) *a)* *der hinterste, letzte, späteste.* जघन्यतस् von hinten R. 6,7,35. 45,22.29. जघन्यम्, जघन्यतस् und जघन्ये hinterher, zuletzt. जघन्ये (v. l. पृष्ठतः) कर् *im Rücken lassen.* — *b)* *der geringste, niedrigste, gemeinste, unbedeutendste, schlechteste; von niederer Herkunft, Einer aus dem gemeinen Volke.* जघन्यतर *niedriger, geringer.* — 2) m. N. pr. des Dieners des Mālavja (eines der fünf Wundermenschen). — 3) *n. *penis.*

*जघन्यक m. *Motte* Nigh. Pa.

जघन्यकारिन् Adj. *äusserst ungeschickt verfahrend* Sucr. 1,93,14.

जघन्यज 1) *zuletzt geboren, der jüngste.* — 2)

m. a) *ein Çûdra. — b) N. pr. eines Sohnes des Pradjota Hall in der Einl. zu Vâsavad. 53.

अघन्यभाव m. *das Niedrigerstehen.*

अघन्यरात्र *Ende der Nacht.* Nur Loc.

अघन्यशायिन् Adj. *am spätesten sich schlafen legend.*

अघन्यसंवेशिन् Adj. dass. Âpast.

अघ्नि 1) Adj. *erschlagend*, mit Acc. — 2) *m. *Angriffswaffe.*

अघ्निवत् Adj. *eine Form der Wurzel* हन् *enthaltend.*

*अघ्नु Adj. *tödtend, erschlagend.*

अघ्नि Adj. *ausschüttend, umhersprühend.*

*अङ्ग्, अङ्गति (गतिदानयोः).

अङ्ग m. N. pr. eines Mannes.

*अङ्गपूग (!) m. *wickedness, sin.*

अङ्गम 1) Adj. (f. या) *beweglich, lebendig;* Subst. (adj. Comp. f. या) *das Bewegliche, Lebendige.* विष n. *Gift lebender Wesen.* — 2) m. Pl. *eine best. Çiva'itische Secte.* — 3) Harshaç. 147,14 fehlerhaft für अनंगम.

*अङ्गमकुटी f. *Sonnenschirm.*

अङ्गमत्व n. *Beweglichkeit.*

अङ्गमन n. *Lauf* Dhâtup. zu Nir. 5,19.

*अङ्गमेतर Adj. *unbeweglich* AK. 3,2,33.

*अङ्गल 1) Adj. *wasserarm oder menschenleer;* m. *eine solche Gegend.* — 2) m. n. *Fleisch.* — 3) n. *Gift* Taitt. 1,2,3 (wohl अङ्गमं विषम् zu lesen).

*अङ्गलपथ m. *eine öde Gegend.*

अङ्गष् Intens. (nur अंङ्क्ते) *zappeln, sich bewegen* RV. 1,126,6. — Mit अभि वि *zucken* AV. 5,19,4.

अङ्गारि m. N. pr. eines Mannes MBh. 13,4,57. अङ्गारि v. l.

*अङ्गाल m. *Damm.*

अङ्गिरे m. *eine best. Pflanze.*

*अङ्गुल n. *Gift.* Vgl. अङ्गल 3).

अङ्गु 1) m. N. pr. eines Rakshas. — 2) f. अंङ्गा (adj. Comp. f. या und *ई) a) *der untere Theil des Beines vom Knöchel bis zum Knie* (bei Menschen und Thieren); *Bein* überh. — b) *ein best. Theil des Bettstollens und Wagens.* — c) als Längenmass so v. a. 2½ *Fuss* Ind. St. 13,239.

*अङ्गुकार und °कारिका (Daçak. 43,1) Adj. *schnell auf den Beinen; m. Laufer.*

अङ्गुघन्य Adj. *durch die Beine der schlechteste.* कर्माणि so v. a. *die Werke der Beine sind die schlechtesten* 180,8.

*अङ्गुत्राण n. *Beinharnisch.*

*अङ्गुपिण्डी f. *Wade* Gal.

*अङ्गुप्रसृत, *°सृत (Kâç.) und *°सृत n. gaṇa घत्यादि.

अङ्गुबन्धु m. N. pr. eines Mannes.

अङ्गुबल n. *die Kraft der Beine,* so v. a. *schnelles Laufen, Flucht* Milav. 40,13 (im Prâkrit).

अङ्गुमात्र Adj. (f. ई) 2½ *Fuss lang* Ind. St. 13, 239.

*अङ्गुरथ m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

अङ्गुरि m. desgl. v. l. अङ्गारि.

अङ्गुल Adj. *gewandt auf den Füssen, schnellfüssig;* m. *eine best. Thierklasse* Bhâvapr. 1,293. Auch *eine best. Antilopenart* Râgân. 19,47.

*अङ्गुलिका f. Demin. von अङ्गु.

*अङ्गुलिल Adj. = अङ्गुल.

*अङ्ग्, अञ्जति (पूजे).

अञ्ज m. *Kämpfer.* अञ्जोऽम् n. *Tapferkeit* Çiç. 19,2.

अञ्जस 1) Adj. *schnell* (einer Etymologie wegen). — 2) m. N. pr. eines Mannes.

अञ्जाल m. N. pr. eines Mannes.

अञ्जाला Adv. mit कर् so v. a. *im Nu Etwas machen.*

अञ्जानि 1) Adj. Partic. Perf. von ञा. — 2) m. N. pr. eines Mannes Âçv. Bh.

अञ्जि 1) Adj. *keimfähig.* — 2) *f. *Same.*

अञ्जू, Partic. f. Pl. अंञ्जूतीस् etwa *plätschernde Gewässer, Wasserfall.* Nach Benfey (Gött. Nachr. 1876, No. 13, S. 324. fgg.) *lachend.*

अञ्ज् 1) Partic. f. अंञ्जती = अञ्जूती. Nach Sây. = यभिभवन्ती. — 2) *अञ्जति (पूजे).

अञ्जणा Adv. mit भू etwa *flimmernd.* °भवत्.

अञ्जापूक Adj. *eifrig Gebete hermurmelnd* Harshaç. 91,10.

*अट्, अटति (संघाते).

अट 1) *Adj. *Flechten tragend.* — 2) m. (metrisch) = 3) a). — 3) f. या (adj. Comp. f. या) a) *Flechte* (die Haartracht der Asketen, daher auch die Çiva's und der Trauernden). — b) *eine faserige Wurzel; Wurzelstock* Bhâvapr. 1,140. — c) Bez. *verschiedener Pflanzen.* Nach den Lexicographen: *Nardostachys Jatamansi, Mucuna pruritus, Flacourtia cataphracta, Asparagus racemosus* und = रुद्रजटा (Râgân. 3,68). — d) *eine best. Art den Veda zu recitiren.* — 3) *f. ई 1) *eine best. Feigenart.* — b) *Nardostachys Jatamansi.*

अटमिश्र m. N. pr. eines Autors. °विलास m. Titel eines von ihm verfassten Werkes.

अटाकलाप m. *Haarzopf.*

*अटाचीर m. Bein. Çiva's.

अटाजाल n. *Haarzopf* Daçak. (1925) 2,129,5. 133,12.

अटाजिनिन् Adj. *Flechten tragend und in ein Fell gehüllt* MBh. 1,126,21.

अटाजूट m. (adj. Comp. f. या) *die wulstartig auf dem Scheitel aufgebundenen Haarflechten* Hemâdri 2,a,33,1. 88,8. 124,16.

*अटाज्वाल m. *Lampe.*

*अटाटङ्ग und *अटाटीर m. Bein. Çiva's.

अटाधर 1) Adj. *Flechten tragend.* — 2) m. a) *Asket.* — b) Bein. Çiva's. — c) N. pr. a) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — b) eines Buddha. — c) eines Lexicographen. — d) Pl. eines Volkes. — 3) f. ई = रुद्रजटा Bhâvapr. 3,120.

अटाधारिन् Adj. *Flechten tragend.* °शिवमत n. Govindân. zu Bâdar. 2,2,37.

*अटानी f. 1) *Nardostachys Jatamansi* Nigh. Pa. — 2) *Flacourtia cataphracta* ebend.

अटापटल n. Titel eines Werkes über अट 3) d).

अटाभार m. *eine Wulst von Haarflechten* 92,12. 94,1. 15.

अटामण्डल n. *in einen Kranz auf dem Scheitel aufgebundene Haarflechten.*

*अटामांसी f. *Nardostachys Jatamansi* Râgân. 12,97.

अटामालिन् m. N. pr. eines Muni.

*अटामूला f. *Asparagus racemosus* Râgân. 4,130.

अटायु und °स् m. 1) N. pr. a) eines mythischen Geiers. — b) eines Berges. — 2) *Bdellion.

अटाल 1) Adj. a) *Flechten tragend* Kâraṇ. 30,8. — b) am Ende eines Comp. *erfüllt von, voller.* — 2) *m. a) *Bdellion.* — b) *Galbanum* Râgân. 6,119. — c) *Schrebera Swietenioides* Râgân. 11,211. — d) *der indische Feigenbaum* Râgân. 11,118. — 3) *f. या *Nardostachys Jatamansi* Râgân. 12,98.102.

अटालक 1) Adj. *Flechten tragend.* — 2) f. °लिका N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's MBh. 9,46,23.

*अटावत् 1) Adj. *Flechten tragend;* m. Bein. Çiva's Gal. — 2) f. °वती *Nardostachys Jatamansi.*

अटावल्कलिन् Adj. *Flechten und ein Gewand aus Bast tragend.*

*अटावल्ली f. 1) *eine Art Valeriana.* — 2) = रुद्रजटा Râgân. 3,68.

अटाशंकर m. N. pr. eines Tîrtha.

अटासुर m. N. pr. 1) eines Rakshas. — 2) Pl. eines Volkes.

*अटि f. 1) *Haarflechte.* — 2) *Masse, Menge.* — 3) *Ficus infectoria.*

*अटिक m. N. pr. eines Mannes. Vgl. अटिकापन.

अटिन् 1) *Flechten tragend.* — 2) m. a) *Asket, ein frommer Bettler.* — b) Bein. Çiva's. — c) N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's. — d)

ein best. zu den Pratuda gezählter Vogel. — e) *ein 60jähriger Elephant. — f) *Ficus infectoria.

अटिल 1) Adj. (f. या) a) Flechten tragend. — b) stark behaart (Gesicht) MBh. 7,93,47. — c) verworren (Haar). — d) am Ende eines Comp. erfüllt von, voller. — 2) m. a) Asket. — b) Bein. Çiva's. — c) ein Bock mit bestimmten Merkmalen. — d) *Löwe. — e) N. pr. eines Mannes. — 3) f. या a) Nardostachys Jatamansi. — b) *langer Pfeffer. — c) *eine Artemisia Rigân. 10,47. — d) *Acorus Calamus Rigân. 6,32. — e) = उच्चटा. — f) N. pr. einer Frau.

अटिलक N. pr. 1) *m. eines Mannes. Pl. sein Geschlecht. — 2) f. °लिका einer Frau Lalit. 331,19.

अटिलय्, °यति verwirren.

अटिलस्थल n. N. pr. einer Oertlichkeit.

अटिलो Adv. mit कर् erfüllen —, überdecken mit Harshaç. 200,1.

अटिलीभाव m. das Sichverwickeln, Sichverwirren.

*अटुल m. Leberfleck, Muttermal.

अटेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

अटोच (Conj. für अटोच्) m. N. pr. eines Hügels.

1. अठर् (*m.) n. (adj. Comp. f. या) 1) Bauch, Magen, Leib, Mutterleib; übertr. Höhlung, Inneres, Schooss. — 2) gewisse krankhafte Affectionen des Unterleibes Karaka 6,1. — 3) im Gegensatz zu पृष्ठ Vorderseite des Körpers. Instr. so v. a. mit zugewandtem Gesicht 148,25.

2. अठर् etwa das Schaukeln, Schwanken (des Wagens).

3. अठर 1) Adj. (f. या) a) hart (auch in übertr. Bed.). — b) alt. Richtig अरठ. — c) *= बद्ध. — d) R. 2,98,24 fehlerhaft für अवन. — 2) m. N. pr. a) Pl. eines Volkes. — b) eines Gebirges.

अठरगद m. eine best. krankhafte Affection des Unterleibes.

*अठरज्वाला f. Leibschmerz, Kolik.

*अठरनुद् m. Cathartocarpus fistula.

*अठरपत्त्रणा f. die Schmerzen des Kindes im Mutterleibe.

अठरराग m. = अठरगद.

*अठरव्यथा f. Kolik.

अठराग्नि m. 1) die verdauende Feuerkraft im Leibe Hemâdri 1,716,21. — 2) Name Agastja's in einer früheren Geburt.

*अठराह्न m. Bauchwassersucht Rigân. 20,22.

अठरिन् Adj. an Leibesanschwellung leidend Karaka 5,6. 6,18.

अठरी Adv. mit कर् in seinen Bauch thun.

अठल etwa das Schaukeln (von Wellen) RV. 1,182,6.

अड 1) Adj. (f. या) a) kalt, kühl 249,12. — b) starr, apathisch, empfindungslos, betäubt. — c) stumpf, dumm, einfältig, geistesschwach 249,12. m. Idiot Gaut. Am Ende eines Comp. nach einem Nom. act. aus Dummheit nicht vermögend Spr. 7779. — d) unbeseelt, intelligenzlos Kap. 6,10. — e) stumm. — 2) m. Bein. Sumati's. — 3) f. या (am Ende eines adj. Comp. f. या) eine best. Pflanze Karaka 6,2. Nach den Lexicographen Mucuna pruriens und Flacourtia cataphracta. — 4) n. a) Wasser. — b) *Blei.

*अडक्षिप Adj. saumselig.

अडता f. 1) Starrheit, Regungslosigkeit, Empfindungslosigkeit, Apathie. — 2) Stumpfheit, Geistesschwäche. — 3) Unbeseeltheit, Intelligenzlosigkeit.

अडत्व n. = अडता 1) und 2) (314,4).

अडधी Adj. dumm von Verstande, einfältig.

अडप्रकृति Adj. dass. 304,32.

अडबुद्धि Adj. dass. Compar. °तर्.

अडभरत m. N. pr. eines sich dumm stellenden Mannes.

अडभाव m. Kühle, Frische.

अडमति Adj. dumm von Verstande, einfältig Vṛṣṇ. 37.

अडय्, °यति apathisch machen, aller Kraft berauben 323,28. stumpf machen für (Loc. eines Nom. act.). अडित leblos geworden (Auge) Bâlar. 21,4.

अडांशु m. der Mond zu Spr. 2655.

अडात्मक Adj. 1) kühl. — 2) einfältig. — 3) intelligenzlos.

अडात्मन् Adj. 1) kühl. — 2) einfältig.

अडाय्, °यते sich als stumm erweisen, mit Infin. 187,3.

अडाशय Adj. einfältig, dumm Ind. St. 14,379.

अडिमन् m. 1) Kälte Kir. 198,11. 2,42,7. — 2) und 3) = अडता 1) und 2).

1. अडी in गङ्गाराम°.

2. अडी Adv. 1) mit भू dumm werden. — 2) mit कर् a) starr —, regungslos —, empfindungslos machen 308,23. betäuben. — b) dumm machen, verschleiern (die Einsicht).

*अडीभाव m. = अडता 1).

*अडुल m. Leberfleck, Muttermal.

अडु s. अड्ड.

अतु 1) n. Lack, Gummi. — 2) f. अतू Fledermaus.

अतुक 1) *n. a) Lack, Gummi. — b) Asa foetida. — 2) f. या a) *Lack. — b) eine roth färbende Oldenlandia Rigân. 3,114. Bhâvapr. 1,194. — c) *Fledermaus.

*अतुकारी f. 1) = rother Lack Rigân. 6,209. — 2) = अतुक 2) b) Rigân. 3,114.

अतुकृत् und अतुकृष्ठा f. = अतुक 2) b) Bhâvapr. 1,194.

अतुगृह् und अतुगेह् n. ein mit Lack und andern brennbaren Stoffen bestrichenes und angefülltes Haus. °गृह्पर्वन् n. Titel eines Abschnitts im MBh.

*अतुनी f. Fledermaus.

*अतुपुत्रक m. Stein —, Figur in einem Brettspiele.

अतुमणि m. Muttermal oder ein ähnlicher Fleck.

अतुमय Adj. voller Lack. °शरण n. = अतुगृह् Vṛṣṇ. 142.

अतुमुख m. eine Reisart.

अतुवेश्मन् n. = अतुगृह्.

अतूकर्ण m. N. pr. eines Mannes Weber, Lit. 284.

अतूका f. 1) Fledermaus Karaka 6,9. — 2) *ein best. wohlriechender Stoff.

अत्रु 1) m. Pl. (nur in der älteren Sprache und Vaâs. Bau. S.) Bez. best. Knochen (deren 16 angenommen werden). — 2) n. Schlüsselbein.

*अत्रुक n. Schlüsselbein.

*अत्रुष्क n. Erdharz Rigân. 13,70.

अन् 1) Trans. अनति, °ते, अनयति, °ते, आयते (episch auch आपयति) und *आसि. a) zeugen, — mit (Loc.), gebären, — von (Abl.); erzeugen, hervorbringen, verursachen, gignere. — b) Caus. geboren werden lassen. — c) bestimmen —, machen zu (Dat.). — d) erzeugen als, bewirken dass ist; mit doppeltem Acc. 329,6. — e) schaffen, verschaffen. — 2) Intrans. अनिते, आयते (episch auch आपयति), *अन्यते. Episch auch असुस् und अनिष्यति. a) erzeugt —, geboren —, hervorgebracht werden, wachsen, entstehen. — b) geboren werden als, von Geburt oder Natur sein; mit doppeltem Nom. 51, 9. Spr. 5643. — c) geboren werden —, von der Geburt an bestimmt sein zu (Acc.). — d) wiedergeboren werden. — e) werden, sein; das Prädicat im Nom. — f) *werden zu, verwandelt werden in (Dat.) 229,3. — g) erfolgen, eintreten, Statt finden. — h) möglich —, zulässig sein. — 3) Partic. आत a) geboren, — von (Loc.), erzeugt von (Instr. oder Abl.), — mit (Loc.), neugeboren, gewachsen, entstanden, — aus (Abl.), zum Vorschein gekommen. Am Ende eines Comp. α) geboren vor so und so langer Zeit, so und so alt. — β) entstanden —, sich zeigend an. — b) geboren —, von Natur bestimmt zu (Dat.) RV. 4,20,6. 9,94,4. — c) gewor-

den. n. impers. mit doppeltem Instr. — *d) geworden* —, *gereichend* zu (Dat.) Spr. 2932. — *e) erfolgt, eingetreten, geschehen, verstrichen* (Zeit Ind. St. 15,314). — *f) da seiend, vorhanden, gegenwärtig.* — *g) versehen mit* (Instr.). — *h)* häufig am Anfange eines adj. Comp. in den Bedeutungen *a) c) e)* und *f)*. Nicht selten auch mit Umstellung der beiden Glieder. — *Desid. जिज्ञनिषति. — *Intens. जञ्जन्यते, जाजायते, जञ्जत्तम्, जाजातम्, जञ्जनति und जञ्जाति. — Mit *व्यति Med. कर्मव्यतिकुरे. — Mit अधि 1) *geboren werden* —, *entstehen aus* (Abl.), *erzeugt werden von* (Instr.). — 2) *entstehen auf* oder *über* (Acc.). — 3) *werden zu* (Nom.), *sein.* — Mit अनु 1) *später* —, *hinterher geboren werden,* — *zur Welt kommen,* — *entstehen, nach Jmd* (Acc.) *geboren werden.* — 2) *Jmd* (Acc.) *ähnlich geboren werden.* अनुजात von einem Sohne so v. a. *dem Vater an Vorzügen gleichend.* — 3) अनुजात *der die zweite Geburt erfahren hat,* d. i. *in die Lehre aufgenommen worden ist.* — 4) MBh. 13,48,19 ist in Unordnung; vgl. M. 10,31.32. — Mit समनु *Jmd* (Acc.) *ähnlich geboren werden.* — Mit अप, °जात *aus der Art geschlagen, missrathen* (Sohn). — Mit अपि in अपिजै. — Mit अभि 1) *für Etwas* oder *Jmd geboren werden, von Geburt an bestimmt sein zu, durch die Geburt angewiesen sein* —, — *Ansprüche haben auf* (Acc.). °जात mit act. Bed. — 2) *geboren werden gemäss,* — *entsprechend;* mit Acc. Spr. 3338. — 3) *zu Etwas* (Nom. des Partic. fut. pass.) *da sein.* — 4) *geboren* —, *erzeugt werden,* — *von* (Abl.), — *mit* (Loc.), *entstehen,* — *aus* (Abl.), *zum Vorschein kommen mit* (Instr.). — 5) *wiedergeboren werden, von Neuem entstehen.* — 6) *werden* 102,13. — *zu* (Nom.). — 7) अभिजात *a) von edler Herkunft.* — *b) reizend, lieblich.* — *c) *gelehrt.* — *d) *schicklich, passend, angemessen.* — Caus. *von Neuem hervorrufen, beleben.* — Mit समभि *entstehen.* — Mit अव falsche Lesart; vgl. Spr. 3960. — Mit आ *geboren werden, entstehen.* — Caus. 1) *erzeugen.* — 2) *Jmd geboren werden lassen.* — 3) *fruchtbar machen, Zeugungskraft schaffen.* — Mit उद् *hervorgehen aus* (Abl.). — Mit प्रत्या (°जायते) *wiedergeboren werden* Kâraṇḍ. 42,9. °जायेयम् Siṁhâs. Bh. 3,8,1. — Mit उद् 1) *zeugen, hervorbringen.* — 2) *geboren werden, entstehen,* — *aus* (Abl.). — Mit उप 1) *hinzukommen,* — *treten.* °जात *neu hinzugetreten.* — 2) *als Folge entstehen.* — 3) *geboren werden, entstehen, sich einstellen, zum Vorschein kommen, sich zeigen* Kap. 5,30. Spr. 7222. °जात *entstanden, zum Vorschein gekommen, sich eingestellt habend.* — 4) *wiedergeboren werden.* — 5) *sein* Spr. 3056. — उपजातम् MBh. 9,2482 fehlerhaft für उपयातम्. — Caus. 1) *erzeugen, verursachen, veranlassen.* — 2) *Etwas versuchen.* — Mit समुप 1) *entstehen, sich einstellen, zum Vorschein kommen.* — 2) *wiedergeboren werden.* — Caus. *erzeugen, verursachen.* — Mit निस्, निर्जात *zum Vorschein gekommen, da seiend;* am Ende eines Comp. in verstellter Ordnung. — Mit परि, पैरिजात 1) *erzeugt von* (Abl.) AV. 3,6,1. — 2) *vollkommen ausgebildet;* s. यु°. — Mit प्र 1) *geboren werden, entstehen,* — *aus* (Abl.), *in* (अधि oder Loc.), *erzeugt werden von* (Instr. oder Abl.) *mit* (Loc.) मातापित्रोस् *von Mutter und Vater.* — 2) *zu einem lebenden Wesen sich entwickeln.* — 3) *wiedergeboren werden.* — 4) *sich fortpflanzen,* — *durch* (Instr.). — 5) *zeugen, gebären, zeugen mit* (Loc. oder Instr.). प्रजाता mit act. Bed. — 6) *zu einem lebenden Wesen werden lassen.* — Caus. 1) *Jmd* (Acc.) *sich fortpflanzen lassen durch* (Instr.), *fortpflanzen, entstehen lassen.* — 2) *zeugen.* प्रजननपालक Maitr. S. 1,6,10. 8,5. — 3) *zu einem lebenden Wesen werden lassen.* — Desid. प्रजिजनिष्यमाण *in's Leben treten wollend.* — Desid. vom Caus. प्रजिजनयिषति *zu einem lebenden Wesen werden lassen wollen.* — Mit अनुप्र *nach Etwas geboren werden.* प्रजाम् *so v. a. sich immer weiter und weiter fortpflanzen* Bâlar. P. 3,32,20. — Caus. *nach Etwas geboren werden lassen.* — Mit अपप्र, °जाता *die eine Fehlgeburt gemacht hat.* — Mit अभिप्र *gebären* ṚV. 5,19,1. — Caus. *für Etwas erzeugen.* — Mit उपप्र *hinzugeboren werden zu* (Acc.). — Mit प्रप्र *stets auf's Neue entstehen* RV. 5,58,5. — Mit संप्र 1) *entstehen, zum Vorschein kommen,* — *aus* (Abl.). — 2) *da sein.* — 3) *wiedergeboren werden.* — 4) संप्रजाता *gekalbt habend.* — Mit प्रति *wiedergeboren werden, von Neuem entstehen.* — Mit वि 1) *geboren werden,* — *von* (Loc.), *erzeugt werden,* — *von* (Abl.), *entstehen,* — *aus* (Abl.). — 2) *sich verwandeln in, werden zu* (Nom.). — 3) *sich fortpflanzen.* — 4) *zeugen, gebären,* — *von* (Abl.), *Kinder* —, *Junge zur Welt bringen.* विजाता *die geboren hat.* — Mit सम् 1) *geboren werden* —, *zugleich erscheinen mit* (Instr.). — 2) *geboren werden.* — *von* (Loc.), *erzeugt werden,* — *von* (Abl.), *wachsen, entstehen,* — *aus* (Abl.), *sich einstellen, zum Vorschein kommen, sich ereignen.* — 3) *werden; verfliessen* (von der Zeit). — 4) *gebären.* — Caus. 1) *zeugen,* — *mit* (Loc.), *gebären,* — *von* (Abl.): *bilden, bauen; erzeugen, hervorbringen, verursachen.* — 2) *bei sich hervorbringen, erlangen* Lalit. 340,3. — Mit अभिसम्, °संजात *entstanden.* — Mit उपसम् *sich einstellen, zum Vorschein kommen* Pariśiṣṭa 64. — Mit प्रतिसम्, °संजात *entstanden.*

1. जन 1) Adj. (f. ई) *erzeugend* in पुर्° . — 2) m. (adj. Comp. f. या) *a) Geschöpf, Mensch, Person; Geschlecht, Stamm; das Volk, die Unterthanen.* Sg. auch mit collectiver Bed. Sg. mit मरुत् und सुमरुत् *viele* —, *sehr viele Leute.* Häufig in Comp. mit einer anderen Personenbezeichnung (प्रेष्य° *Dienerschaft,* सखी° *Freundin, Freundinnen*), auch mit Völkernamen. यूयं जनः so v. a. *Unsereins, wir, ich* (im Prâkrit 297,13 so v. a. *mein Geliebter hier*). एष जनः dass. 251,30. यस्यो जनः so v. a. *mein Geliebter hier.* Bisweilen, ohne nähere Bezeichnung durch ein Pronomen, *α)* so v. a. *die im Augenblick Jmd zunächst stehende Person, diese Person hier, dieser* —, *diese hier* (auch in collectiver Bed.). — *β) Einer aus dem grossen Haufen, ein gewöhnlicher* —, *ein gemeiner Mensch.* — *b) die jenseits des* Maharloka *gelegene Welt.* — 3) f. जना *Geburt, Entstehung.*

2. जन m. N. pr. eines Mannes.

जनंसह Adj. *die Geschöpfe bewältigend.*

जनक 1) Adj. *zeugend, erzeugend, hervorbringend, verursachend, bewirkend* Spr. 7759. Bhâvapr. 1,32. — 2) m. *a) Erzeuger, Vater* Spr. 7680. — *b) ein best. Takt* S. S. S. 212. 237. — *c)* N. pr. verschiedener Fürsten und anderer Personen. Pl. Ǵanaka's *Geschlecht.* — 3) *f. जनिका *a) Mutter.* — *b) Schwiegertochter.*

जनककाण m. N. pr. eines Mannes.

जनकचन्द्र m. N. pr. verschiedener Männer.

जनकतनया f. Patron. der Sîtâ.

जनकता f. Nom. abstr. zu जनक 1) und 2) *a)*

जनकत्व n. Nom. abstr. zu जनक 1).

जनकनन्दिनी f. Patron. der Sîtâ.

जनकभद्र m. N. pr. eines Mannes.

जनकराज m. desgl.

*जनकरी f. = जनकारिन्.

जनकल्प 1) Adj. (f. या) *Menschen ähnlich.* — 2) f. या Pl. Bez. *der Verse* AV. 20,128,6—11.

जनकसप्तशत n. *ein best.* Saptâśa.

जनकसिंह m. N. pr. eines Mannes.

जनकसुता und जनकात्मजा f. Patron. der Sîtâ.

*जनकारिन् m. *rother Lack.*

*जनकाह्वय m. *Mesua Roxburghii* Gal.

*जनकीय Adj. von 1. जन.

जनकेश्वरतीर्थ . . N. pr. eines Tirtha.

*जनगत् Adj. Pat. zu Vârtt. 14 zu P. 1,4,3.

*जनगत्य्, °त्यति Denom. von जनगत् ebend.

जनंगम m. ein Kaṇḍâla Harsnak. 147,14 (जनं-गमाङ्गनाम् zu lesen). Kâd. 2,128,15. Râǵat. 7,965. f. घा 8,1957.

जनचक्षुस् n. das Auge der Geschöpfe (die Sonne).

जनत् Indecl. ein Ausruf in Litanieen.

जनंता f. Genossenschaft von Leuten, Gemeinde, religiöse —; das Volk, die Unterthanen; die Geschöpfe, die Menschheit.

*जनत्रा f. Regenschirm. Richtig जलत्रा.

जनदाहस्थान n. Leichenverbrennungsstätte Daçar. (1925) 2,127,11.

जनदेव m. Fürst, König.

जनंधत्तृ Adj. eine Form von जन् enthaltend, damit bezeichnet Maitr. S. 1,8,9.

जनंधा Adj. etwa die Geschöpfe nährend.

जनधाय Adj. dass.

जनंधायस् Adj. dass. Maitr. S. 1,3,12. 37.

जनन 1) Adj. (f. ई) am Ende eines Comp. zeugend, gebärend, erzeugend, hervorrufend, verursachend. — 2) m. Erzeuger, Schöpfer. — 3) f. जननी a) Gebärerin, Mutter. — b) *Fledermaus. — c) *rother Lack Râǵân. 6,209. — d) *Jasminum auriculatum, *Rubia Munjista (Râǵân. 6,193), = *जनी und *कटुका. — e) *Mitleid. — 4) n. a) Geburt. — b) Geburt, so v. a. Leben. — c) Entstehung, das Sichzeigen. — d) das Erzeugen, Hervorbringen, Verursachen. — e) eine best. mit Zaubersprüchen vorgenommene Handlung. — f) *Stamm, Geschlecht.

जननात्तर n. ein früheres Leben Spr. 5715.

जननि f. 1) metrisch st. जननी Mutter. — b) *Geburt. — c) *eine best. wohlriechende Pflanze.

जननीय्, °यति Jmd (Acc.) für seine Mutter halten.

*जनंतप m. N. pr. eines Mannes. Vgl. जानंतपि.

जनपति m. Fürst, König Daçak. 9,8.

जनपद् m. (adj. Comp. f. घा) Sg. und Pl. Volksgemeinde, Völkerschaft, das Volk (Gegens. Fürst), Landvolk; Sg. Reich, Land.

जनपदमण्डल n. Landesbezirk Karaka 3,2.

जनपदमुख्य m. der Angesehenste eines Landes Daçak. 90,19.

जनपदाधिप und *जनपदिन् m. Fürst, König.

जनपदोद्वंसनीय Adj. über die Epidemie eines Landes handelnd Karaka 3,8.

जनपान Adj. den Menschen zum Trunke dienend RV. 9,110,8.

जनपालक m. Hüter der Menschen Ind. St. 14, 366.

जनप्रवाद् m. Sg. u. Pl. Gerede der Leute 149,19.

जनप्रिय 1) den Menschen lieb (Çiva). — 2) *m. a) Koriander. — b) Moringa pterygosperma.

*जनप्रियफला f. die Eierpflanze Gal.

जनबान्धव m. Menschenfreund Ind. St. 14,389.

*जनबालिका f. Blitz Gal.

जनभर्तृ Adj. Menschen verschlingend.

जनभृत् Adj. Leute erhaltend.

जनमारक m. Epidemie, Pestilenz.

जनमार् m. und °री f. dass.

जनमारण n. das Tödten der Menschen Spr. 7696.

जनमारीमय Adj. pestilenzartig, Pestilenz bedeutend.

जनमेजय m. N. pr. 1) verschiedener Männer, insbes. Fürsten. — 2) eines Schlangendämons.

जनमोहिनी f. N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15,241.

जनयति f. das Zeugen.

*जनयत्स Adj. zeugend u. s. w.

जनयितर् Nom. sg. 1) m. Erzeuger, Vater; Hervorbringer Çaṅk. zu Bâdar. 2,3,9. — 2) f. °त्री Mutter.

जनयितवै Dat. Infin. (abhängig von ईश्वर) zu erzeugen Çat. Br. 14,9,4,12.

जनयितव्य Adj. zu zeugen, — von (Instr.) mit (Loc.), zu erzeugen, hervorzubringen.

जनयितु m. Erzeuger.

जनयोपन Adj. die Leute störend, — irre machend, — plagend.

जनर् s. जनस् 2).

जनरव m. Gerede der Leute.

जनरोज्, जनरोजन् m. Menschenherrscher.

जनलोक m. eine über dem Maharloka gelegene Welt.

जनवत् Adj. wo Leute sich befinden. Loc. an einem solchen Orte Karaka 1,8.

*जनवल्लभ m. eine best. Pflanze.

जनवाद् m. Gerede der Leute, Geschwätz, Geklatsch MBh. 14,37,13.

जनवादिन् m. Schwätzer, Neuigkeitskrämer.

जनविद् Adj. Leute besitzend.

जनवी Adj. zu den Menschen kommend.

*जनश्रुत N. pr. 1) m. eines Mannes. — 2) f. घा eines Weibes.

जनश्रुति f. Gerücht Râǵat. 7,133.

जनंस् 1) n. Geschlecht, genus. — 2) Indecl. (जनर् vor tönenden Lauten) = जनत्. Gedeutet als die jenseits des Maharloka gelegene Welt.

जनस्य Adj. 1) unter den Menschen lebend. — 2) in der Gana genannten Welt weilend. Könnte auch जनःस्य sein.

जनस्थान n. N. pr. eines Theiles des Daṇḍaka-Waldes.

*जनाधिनाथ m. 1) Fürst, König. — 2) Bein. Vishṇu's.

जनाप्त m. eine Gruppe —, eine Mehrheit von Menschen Sin. D. 425. — 2) *Land, Gegend. — 3) Bein. Jama's.

जनाप्तिकम् Adv. leise zu Jmd (Etwas sagen), so dass es die Andern nicht hören, 114,30.

जनाप्तिके Loc. Adv. in der Nähe von Menschen.

जनापवाद् m. üble Nachrede, Pl. 239,1.

जनायन Adj. zu den Menschen führend (Weg).

जनार्य m. Gerede der Leute 117,31.

जनार्णव m. Karavane.

जनार्दन m. 1) Bein. Vishṇu's oder Kṛshṇa's. — 2) N. pr. a) verschiedener Männer. Auch °विबुध, °व्यास und भुक्त°. — b) einer Oertlichkeit.

जनालय m. ein Bewohner der Welt Gana Bale. P. 3,11,31.

*जनाव् (Nom. जनौस्) Adj. Menschen schützend.

जनावास m. Karavanserai.

जनावृक् (Nom. °वृक्) Adj. Menschen bewältigend.

जनि und जनी f. 1) Weib, Gattin (in dieser Bed. Gen. जन्युस् Kuhn's Z. 25,289). Pl. bildlich von den Fingern. — 2) *जनि Mutter. — 3) *जनी Schwiegertochter. — 4) Geburt, Entstehung. — 5) जनि Geburt, so v. a. Leben Âçv. P. 38,1. — 6) जनि Geburtsstätte. — 7) जनि die Wurzel जन् Çaṅk. zu Bâdar. 3,1,24. Könnte auch m. sein. — 8) *eine best. wohlriechende Pflanze.

जनिकर्तृ Nom. ag. 1) entstehend 222,12. — 2) entstehen machend, erzeugend, bewirkend; f. °कर्त्री Nâsn. 5,62.

जनिकाम Adj. ein Weib wünschend.

जनितर् und जनितृ Nom. ag. 1) m. Erzeuger, Vater. — 2) f. जनित्री Gebärerin, Mut..

जनितव्य Adj. was geboren werden —, was entstehen soll.

जनितोस् Abl. Gen. Inf. von जन् RV. 4,6,7. Âit. Br. 1,28. 2,7. Çat. Br. 3,2,4,21.

जनित्र n. 1) Geburtsstätte, Heimat, Herkunft. — 2) Pl. Eltern oder Blutsverwandte überh. — 3) Zeugungsstoff. — 4) Name eines Sâman. वसिष्ठस्य जनित्रे हे Âçv. Br. जनित्राग्र und जनित्रोत्तर n. desgl. जनित्रमुत्तरम् Lâṭ. 7,2,1.

1. जनित्र 1) Adj. = जनितव्य. — 2) *m. Vater *f. घा Mutter, *m. Du. die Eltern.

2. जनित्र n. der Stand der Ehefrau.

अनिसर्ग n. dass.

अनिसर्गो Absol. von अन् RV. 10,63,7.

अनिर्दा Adj. *ein Weib verleihend.*

अनिर्धा oder °धी von unbekannter Bed.

*अनिलोत्तिका f. *eine best. Pflanze.*

अनिपद्धति f. Titel eines Werkes Verz. d. B. H. No. 877. °दर्पण m. dasgl.

अनिमन् n. 1) *Geburt, Entstehung, Ursprung.* — 2) *Nachkommenschaft, progenies.* — 3) *Geschöpf, Wesen.* — 4) *Geschlecht, Art, gens, genus.*

अनिमस् Adj. 1) *beweibt, weiberreich.* — 2) *eine Entstehung habend, entstanden* Çiṁk. zu Bâdar. 3,2,22. 4,2,8.

अनिय्, °यति = अनीय्.

अनिवत् Adj. *beweibt.*

अनिष्ठ Adj. *überaus zeugungsfähig* Maitr. S. 1,3,20.

अनिष्य Adj. *der noch geboren werden —, der noch entstehen soll.*

अनिष्यमाणत्व n. *ein bevorstehendes Geborenwerden* Kaṭaka 4,2.

अनी s. अनि.

अनीय्, °यति *ein Weib wünschen.*

*अनीय (?) Adj. von अन्या.

*अनु f. 1) *Geburt.* Auch *अनू. — 2) *Seele* Gal.

अनुःपद्धति f. Titel eines Werkes Verz. d. B. H. No. 876.

अनुस् m. n. 1) *Geburt, Ursprung, Herkunft.* — 2) *Nativität.* — 3) *Geburtsstätte.* — 4) *Geschöpf, Wesen.* — 5) *Schöpfung, Hervorbringung.* — 6) *Art, genus.* — 7) अनुषा Instr. *von Geburt an, naturaliter, von Hause aus, dem Wesen oder der Bestimmung nach, eigentlich, wesentlich, nothwendig.* *अनुषान्ध Adj. *blindgeboren* wird als Comp. angesehen.

अनूवासस् n. *das natürliche, angeborene Gewand* Çat. Br. 5,3,5,13.

अनेन्द्र m. *Fürst, König.*

*अनेवाद् m. = अनवाद्.

अनेश (Harshaç. 138,24) und अनेश्वर m. *Fürst, König.*

*अनेष्ट 1) m. *eine Art Jasmin* Râǵân. 10,79. — 2) f. आ a) *Gelbwurz* Râǵân. 6,198. — b) = अनुक 2) b) Râǵân. 3,114. — c) *ein best. Heilmittel* (वृद्धि) Râǵân. 5,29. — d) *die Blüthe von Jasminum grandiflorum* Râǵân. 10,76.

*अनोदात्तरण n. *guter Ruf.*

अनोलोक m. *die Welt* Ganas.

*अनो s. अनाव्.

अनुस् m. 1) *Kind, Nachkomme* 135,26. — 2) *Geschöpf, Wesen, Mensch, Person.* Sg. auch in collectiver Bed. सर्वो अनुः *Jedermann.* यर्य अनुः so v. a. *der Mensch.* — 3) *Angehöriger, Diener.* — 4) *Gewürm, Ungeziefer, Eingeweidethier.* कर्कटी° so v. a. *ein winziges Krebsweibchen.* Ausnahmsweise n. — 5) *Baum* Gal. — 6) N. pr. verschiedener Männer VP.[2]

*अनुक 1) m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.* — 2) f. आ a) *rother Lack.* — b) = अनुक 2) b) Râǵân. 3,114.

*अनुकम्बु n. *eine Muschel mit dem lebenden Thiere* Râǵân. 13,127.

*अनुकारी f. = अनुक 2) b) Râǵân. 3,114.

अनुघ्न 1) Adj. *Würmer tödtend.* — 2) *m. *Citrone.* — 3) *f. ई und n. *Embelia Ribes.* — 4) *n. *Asa foetida.*

अनुजातमय Adj. *voller Ungeziefer.*

*अनुनाशन n. *Asa foetida* Râǵân. 6,74.

*अनुपादप m. *Mangifera sylvatica* Râǵân. 11,14.

*अनुफल m. *Ficus glomerata.*

अनुमत् Adj. *mit Gewürm —, mit Ungeziefer versehen.*

अनुमातर् 1) m. *ein best. Eingeweidewurm* Kaṭaka 1,19. 3,7. — 2) *rother Lack Nigh. Pr.

*अनुमारिन् m. *Citrone* Râǵân. 11,176.

*अनुरस m. *rother Lack* Râǵân. 6,209.

*अनुला f. *Saccharum spontaneum.*

*अनुवल्ली f. *Embelia Ribes* Râǵân. 6,80.

(अन्व) अनुघ Adj. *was geboren werden —, was entstehen soll* RV. 8,89,6.

अन्म m. (*n.) = अन्मन् *Geburt.*

अन्मक = अन्मन् in °नाथ m. = अन्मप Ind. St. 14,354.

°अन्मकर Adj. *die Geburt von — bewirkend.*

अन्मकाल m. *Geburtszeit, — stunde* 52,17.

*अन्मकील m. Bein. Vishṇu's.

अन्मकृत् m. *Erzeuger, Vater.*

अन्मकृत Adj. *schon durch die Geburt bewirkt, schon mit der G. gegeben* Kâd. 2,110,24.

अन्मक्षेत्र n. *Geburtsstätte.*

अन्मचिन्तामणि m. Titel eines Werkes.

अन्मगृक्ष n. = अन्मनक्षत्र Varâh. Jogaǵ. 4,44.

अन्मजन्मन् n. Loc. °नि *in jeder Geburt,* so v. a. *in jedem Leben* Mon. d. B. A. 1880, S. 35.

अन्मजन्मान्तर n. *jedes zukünftige Leben* Spr. 692.

अन्मजातक n. Titel eines Werkes.

अन्मतस् Adv. 1) *der Geburt nach* Âpast. — 2) *nach dem Lebensalter* 196,4. 6.

अन्मतार (*m.) *das Sternbild, unter dem Jmd geboren ist,* Hemâdri 1,810,10.

अन्मतिथि (*m. *f.) *Geburtstag.*

अन्मद् 1) Adj. *am Ende eines Comp. die Geburt von — bewirkend.* — 2) m. *Erzeuger, Vater.*

अन्मदिन n. *Geburtstag.*

अन्मन् n. 1) *Geburt, Entstehung, Ursprung.* मरुत् *hohe Geburt* Spr. 7825. कृतअन्मन् Adj. *gepflanzt.* शूद्रअन्मन् m. *ein von einem Çûdra Erzeugter,* = शूद्र. — 2) *Geburt,* so v. a. *Leben.* — 3) *Nativität.* — 4) *Wiedergeburt.* — 5) *Geburtsort, Heimat.* — 6) *Geburtsstätte,* so v. a. *Erzeuger, Vater.* — 7) *Geburtsstern.* — 8) *das erste astrologische Haus.* — 9) *Geschöpf, Wesen.* — 10) *Angehörige, Sippschaft, Leute.* — 11) *Geschlecht, Art, gens, genus.* Unter *beiden Geschlechtern* sind *Götter und Menschen* oder *Menschen und Thiere* gemeint. — 12) *Natur, Beschaffenheit, Art und Weise.* प्रत्नेन अन्मना *nach alter Art, nach altem Herkommen.* भूतअन्मना *nach Botenart.* — 13) *Wasser.*

अन्मनक्षत्र n. *das Sternbild, unter dem Jmd geboren wird,* Hemâdri 1,812,3

अन्मप m. *der Regent des Sternbildes, unter dem Jmd geboren wird.*

अन्मपत्रपद्धति f. Titel eines Werkes.

*अन्मपथ m. *Geburtsweg, vulva* Gal.

अन्मपादप m. *ein Baum der Heimat.*

अन्मप्रतिष्ठा f. *Matter.*

°अन्मप्रद् Adj. = °अन्मकर.

अन्मप्रदीप m. Titel eines Werkes.

अन्मभ n. = अन्मनक्षत्र Varâh. Jogaǵ. 9,10.

अन्मभाज् m. *Geschöpf, Wesen* Ind. St. 14,388.

अन्मभू (Spr. 7824. Bhâvapr. 1,70) und °मि f. *Geburtsland, Heimat.*

अन्मभृत् Adj. *im wahren Besitz der Geburt seiend, Vortheil und Genuss vom Leben habend.*

अन्मराशि m. *das Zodiakalbild, unter welchem Jmd geboren wird.* °राश्यधिप m. *der Regent eines solchen Zodiakalbildes* Ind. St. 14,354.

अन्मर्क्ष n. 1) = अन्मनक्षत्र Varâh. Jogaǵ. 9,1. — 2) *das erste Mondhaus.*

अन्मलग्न n. = अन्मराशि.

अन्मवंश m. *leibliche Verwandtschaft.*

अन्मवत् Adj. *was geboren wird, altes Lebende.* Nom. abstr. °वत्ता f. *das Geborenwordensein, Leben, Existenz* Kâd. 92,17.

अन्मवर्त्मन् n. *Geburtsweg, vulva.*

अन्मवसुधा f. *Geburtsland, Heimat.*

अन्मशय्या f. *das Lager, auf dem Jmd geboren ist.*

अन्मसमुद्र m. Titel eines Werkes.

अन्मस्थान n. *Geburtsstätte, Heimat.*

अन्माधिप m. 1) *Herr über die Geburt* (Çiva).

— 2) = जन्मप.

जन्मान्तर् n. 1) *ein vorangegangenes Leben* 254,4. — 2) *ein zukünftiges Leben.* °गत so v. a. *wieder —, neugeboren* 135,9.

जन्मान्तरित, जन्मान्तरीण und जन्मान्तरीय Adj. *aus einem vorangegangenen Leben stammend.*

जन्मान्ध Adj. *blind geboren.* Nom. abstr. °त्व n. Bhâvapr. 1,135.

जन्माष्टमी f. *der achte Tag in der dunkelen Hälfte des Bhâdra, an dem Krshṇa geboren ist.* °तन्त्र n. Titel eines Abschnittes im Smṛititattva. °निर्णय m. Titel eines Werkes.

जन्मास्पद् n. *Geburtsstätte.*

जन्मिन् m. *Geschöpf, Mensch.*

जन्मेज्य m. = जनमेजय 1).

जन्मेश m. = जन्मप Varâh. Jogâs. 4,13.

जन्मोदयर्क्ष n. *der Geburtsstern oder das erste astrologische Haus* Varâh. Jogâs. 4,13.

1. जन्य 1) Adj. *was erzeugt —, hervorgebracht wird.* Am Ende eines Comp. *entspringend —, hervorgehend aus.* Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. — 2) *m. *Vater.* — 3) n. a) *Körper.* — b) **a portent, one occurring at birth; vgl.* सु°.

2. जन्य (जानिय) 1) Adj. *gentilis, zum Stamm —, zum Geschlecht u. s. w. gehörig, von demselben herrührend, landsmännisch.* — b) *vulgaris, von den Leuten (Fremden) herrührend, denselben gehörig u. s. w.* — 2) m. a) (*Landsmann*) *Brautführer.* — b) **Schwiegersohn* Gal. — c) *der gemeine Mann.* — 3) *m. n. *Gerede der Leute, Geklatsch.* — 4) f. या a) *Brautführerin.* — b) **eine Freundin der Mutter.* — c) **Freude.* — 5) n. a) *Leute, Gemeinde, Volksstamm.* Auch जन्यै. — b) Pl. *feindliche Geschlechter* oder — *Haufen.* — c) *feindlicher Zusammenstoss von Menschen, Kampf, Schlacht* Gaut. — d) **Marktplatz.*

3. जन्य m. N. pr. eines alten Weisen.

जन्यक (Conj.) m. *Brautführer* Pârâśar. 52.

*जन्योप (?) Adj. von जन्या.

जन्यु m. 1) *Geburt* (?). — 2) **Geschöpf.* — 3) **Feuer.* — 4) **Bein. Brahman's.* — 5) N. pr. eines Ṛshi im 4ten Manvantara. जन्यु v. l.

जप्, जँपति, जपते (seltener); Partic. जपित und जप्त. 1) *halblaut —, flüsternd hersagen, murmeln* (Gebete). जपतां वरः *der Beste unter den stillen Betern* 73,15. — 2) *beflüstern, mit halblauter Stimme besprechen.* — 3) *halblaut ein Gebet an Jmd richten, halblaut Jmd anrufen.* — Intens. जञ्जप्यते, *जञ्जपीति *beständig flüstern.* Nach den Grammatikern soll ein Tadel darin liegen. — Mit घनु *nachher murmelnd hersagen.* — Mit घभि *beflüstern, besprechen.* — Mit या *hineinflüstern.* कर्णे *in's Ohr.* — Mit उप 1) *zuflüstern*, mit Loc. oder Acc. des Ohres. — 2) *Jmd durch Zuflüsterungen auf seine Seite bringen.* — Mit परि *beflüstern, besprechen* Gobh. 2,3,18. 4,5,19. Varâh. Brh. S. 48, 74. — Mit प्र *herflüstern.* — Mit प्रति *erwiedernd flüstern.* — Mit सम् *ausplaudern, weitererzählen, mittheilen.*

जँप 1) Adj. *flüsternd, raunend.* — 2) m. *das halblaute Aufsagen eines Gebets, Lisdes u. s. w.; ein auf diese Weise hergesagtes Gebet.*

जपता f. *der Zustand dessen, der nur Gebete hermurmelt.* Nîlak. fasst जपताम् (= गायत्रीमात्रसेविनाम्) als Gen. und ergänzt dazu कुले जन्म.

जपन n. *das Hermurmeln von Gebeten.*

जपनीय Adj. *flüsternd herzusagen.*

जपमाला f. *Rosenkranz.*

जपयज्ञ m. *ein im Hermurmeln von Gebeten bestehendes Opfer.*

जपहोम m. 1) Sg. und Pl. *eine im Hermurmeln von Gebeten bestehende Spende.* MBh. 12,102,4 ist wohl °होमांश zu lesen. — 2) Du. *ein herzumurmelndes Gebet und eine Spende* Verz. d. Oxf. H. 103,a,10.

जपहोमक m. = जपहोम 1).

जपा f. *Hibiscus rosa sinensis* Varâh. Bṛh. S. 28,14.

*जपाकुसुमसंनिभ m. *eine best. Pflanze,* = किंशुल Nigh. Pr.

*जपाप्या f. = जपा Râgân. 10,134.

जपिन् Adj. *leise Gebete hersagend.*

जपिल N. pr. einer Oertlichkeit.

जप्तव्य Adj. *flüsternd herzusagen.*

जैप्य 1) Adj. dass. — 2) m. (nur Bala. P.) n. *ein flüsternd herzusagendes Gebet.*

जप्यक m. N. pr. eines Mannes.

जप्यकर्मन् n. *das Hermurmeln eines Gebetes* Âpast.

जप्येश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

जँबाल nach Dasa n. = मण्डल.

जबाल N. pr. 1) *m. eines Mannes. — 2) f. या einer Frau.

*जब्धृ Nom. sg. von जभ्.

1. जभ्, जम्भ्, *जभते und *जम्भते *schnappen nach* (चपि), *mit dem Maule packen.* Zu belegen nur जम्भियत्. — Caus. जर्भयति *zermalmen, vernichten.* — Intens. जञ्जभ्यते, *जञ्जभीति, जञ्जभान und जञ्जभत् *den Rachen aufreissen, schnappen.* जञ्जभ्यमान *den Mund weit aufthuend* Nilak. 3,4,17. Comm. zu Gaut. 3,4,14. — Mit अभि Intens. *den Rachen aufreissen gegen Jmd* (Acc.).

2. जभ्, *जम्भ्, *जभति, *°ते, *जम्भति = यभ् *fusere.* जभितुम् (od. Bomb. यभितुम्) Bala. P. 3,20,18.

जभ्य m. *ein best.* (dem Getraide schädliches) *Thier* AV.

जम्, *जँमति = गतिकर्मन् und खदने, जमँत् = श्वलस्. Intens. जाजमत् *beständig verschlingend.* Nur in Etymologien von जमदग्नि.

*जमन Adj. = यमन.

जमँदग्नि m. N. pr. eines Ṛshi.

जमदग्नितीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

जमदग्निदत्त Adj. von Gamadagni *gegeben.*

जमदग्न्यायन m. Halle in der Vorrede zu Daśak. 30 wohl fehlerhaft für जा°.

*जमन n. = जेमन.

जमस्न m. = यमस्न Kap. S. 32,10.

जमालिन् m. N. pr. eines Mannes.

*जँपती Nom. Du. m. = दंपती *Mann und Frau.*

जम्पान n. etwa *Bahre* Verz. d. Oxf. H. 156,a,30. 36.

*जम्ब m. *Sumpf, Schlamm.*

जम्बाल 1) (*m. n.) a) *Sumpf, Schlamm* Râgân. 8,2853. Kâd. 2,98,13. Bâlar. 193,1. — b) *Bixa octandra.* — 2) *m. *Pandanus odoratissimus.*

*जम्बालिनी f. *Fluss.*

*जम्बिर m. = जम्बीर 1).

जम्बीर m. 1) *Citronenbaum*; n. *Citrone.* — 2) *ein best. Küchengewächs, eine Art Ocimum* Râgân. 10,157. 160.

जम्बीरक m. = जम्बीर 2).

जम्बीरनगर n. N. pr. einer *Stadt* Ind. St. 15,239.

जम्बु und जम्बू f. 1) *Eugenia Jambolana* und auch *andere Species.* *f. und n. (जम्बु) *die Frucht.* — 2) **ein best. Strauch,* = नागदमनी. — 3) N. pr. a) eines Dvîpa. — b) eines mythischen Flusses.

जम्बुक 1) m. a) *Schakal.* — b) verächtlicher Bein. *eines gemeinen Menschen* Spr. 7382. — c) **Eugenia Jambos.* — d) **eine Art Bignonia.* — e) **Bein. Varuṇa's.* — f) N. pr. α) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — β) eines Çûdra MBh. 12,153, 67. — 2) f. या f. zu 1) a).

जम्बुकेश n. Name eines Liṅga.

जम्बुकेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

जम्बुद्वीप m. N. pr. eines der 7 grossen *Continente.* Bei den Buddhisten *Indien*, bei den Gaina eine der 5 Abtheilungen von Bhârata.

जम्बुद्वीपवरालोचन m. *ein best.* Samâdhi Kâraṇḍ. 93,6.

जम्बुधन्न m. N. pr. 1) = जम्बुद्वीप Lalit. 32,4. — b) **eines Schlangendämons.*

जम्बुपर्वत m. N. pr. = जम्बुद्वीप.

जम्बुप्रस्थ m. N. pr. eines Dorfes.

*जम्बुमत् 1) m. a) *Berg.* — b) *Affe.* — 2) f. °मती *eine Apsaras.*

जम्बुमालिन् m. N. pr. eines Rakshas.

जम्बुरुद्र m. N. pr. eines Schlangendämons.

जम्बुल m. 1) *eine best. Krankheit des äussern Ohres.* — 2) *Eugenia Jambolana.* — 3) *Pandanus odoratissimus*

जम्बुवनज n. *die Blüthe der weissen chinesischen Rose.*

जम्बुसर N. pr. einer Stadt.

जम्बूक 1) m. a) *Schakal.* — b) *ein gemeiner Mensch.* — c) *Bein. Varuṇa's.* — d) N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 2) *f. आ *eine Art Weintraube ohne Kerne* Rāǵān. 11,106. — 3) f. ई N. pr. eines Wesens im Gefolge der Durgā.

जम्बूखण्ड m. n. = जम्बुद्वीप.

जम्बूद्वीप m. dass. °प्रज्ञप्ति f. Titel eines Ǵaina-Werkes Ind. St. 9,448.

जम्बूनदप्रभ m. fehlerhaft für जा°.

जम्बूनदी f. N. pr. eines *Flusses.*

जम्बूप्रस्थ m. = जम्बुप्रस्थ R. ed. Bomb. 2,71,11.

जम्बूमार्ग m. n. N. pr. eines Tirtha VP. 2,13,33.

जम्बूल 1) m. a) *Pandanus odoratissimus.* — b) *Eugenia Jambolana.* — 2) n. *die Reden der weiblichen Anverwandten des Bräutigams bei der Hochzeit.*

जम्बूलमालिका f. *das verklärte Gesicht von Braut und Bräutigam oder die mannichfachen Reden der weiblichen Anverwandten des Bräutigams bei der Hochzeit.*

जम्बूस्वामिन् m. N. pr. eines Ǵaina-Sthavira Hem. Par. 4,38.

जम्ब्वोष्ठ n. = जाम्बवोष्ठ.

जम्भ् s. 1. und 2. जभ्.

जम्भ 1) m. a) parox. α) *Zahn, Fangzahn;* Pl. *Gebiss.* — β) *Rachen.* — γ) *das Schlucken* ṚV. 1,37,5. — b) oxyt. *der Zermalmer, Verschlinger* (von Unholden). Später N. pr. verschiedener Unholde. — c) *Indra's *Donnerkeil* Gal. — d) etwa *Zauber* MBh. 5,64,20. — e) *Citronenbaum. — f) *Köcher. — g) *Theil.* — 2) *f. आ *das Aufsperren des Mundes.* — 3) f. ई N. pr. einer Gottheit Kālaś. 3,132.

जम्भक 1) Adj. am Ende eines Comp. *zermalmend, verschlingend.* — 2) m. a) etwa *Zauber* MBh. 5,64,16. — b) *Unhold* oder *ein best. Unhold* VS. 30,16. — c) Bein. Gaṇeça's. — d) N. pr. α) eines Unholds, eines Krankheitsdämons Harıv. 9537. Agni-P. 40,19. — β) eines von Kṛshṇa besiegten Dämons. — γ) verschiedener in mythischen Waffen hausender Geister. — δ) *eines Wesens im Gefolge Çiva's. — ε) *ein an* 2) d) γ) *gerichteter Spruch.* — f) *Citronenbaum. — 3) *f. जम्भका *das Aufsperren des Mundes.* — 4) f. जम्भिका N. pr. einer buddh. Gottheit.

जम्भकुण्ड n. N. pr. eines Tirtha.

जम्भग m. Pl. Bez. *best. Unholde.*

*जम्भहिष् m. (Nom. °हिट्) Bein. Indra's.

*जम्भन् am Ende einiger Comp. = जम्भ 1) a) α).

1. जम्भन 1) Adj. (f. ई) *zermalmend, vernichtend, Zermalmer* u. s. w. — 2) *m. *Calotropis gigantea* Rāǵān. 10,27.

2. *जम्भन n. Nom. act. von 2. जभ्, जम्भ्.

जम्भभेदिन् m. Bein. Indra's Daçaran. 18.

*जम्भार् m. *Citronenbaum.*

जम्भल 1) m. a) *dass.* — b) N. pr. α) eines Geistes bei den Buddhisten. — β) eines Mannes. — 2) f. या N. pr. einer Rākshasī.

जम्भलदत्त m. N. pr. eines Autors.

जम्भालिका f. *eine Art Gesang.*

जम्भारि m. 1) Bein. Indra's. °भुज्ञस्तम्भन n. eine der Grossthaten Çiva's Bālar. 29,15. — 2) *Indra's *Donnerkeil.* — 3) *Feuer.*

*जम्भिन् m. *Citronenbaum.*

*जम्भीर m. 1) *dass.* — 2) *eine Art Ocimum.*

जम्भीरनगर n. v. l. für जम्बीर° Ind. St. 15,239.

जम्भ्य m. *Schneide — oder Backenzahn.* Pl. *Kinnbacke* TS. Pair.

जय 1) Adj. am Ende eines Comp. *erstiegend, erbeutend, gewinnend, besiegend.* — 2) m. a) oxyt. *Gewinn, Gewinnung, Sieg, Besiegung* (im Kampf, Spiel, Streit, Process). — b) parox. Pl. *best. zum Sieg verhelfende Sprüche* (als Gottheiten personificirt Verz. d. Oxf. H. 56,b) Nāǵam. 3,4,24. Maitr. S. 1,4,14. TS. 3,4,4,1. 6,1,2. Nom. abstr. जयर्त्व n. ebend. — c) *Premna spinosa* oder *longifolia.* — d) *eine gelbe Varietät von Phaseolus Mungo. — e) *das dritte Jahr im 6ten Lustrum des Jupitercyclus.* — f) *eine Art Flöte* S. S. S. 196. — g) *ein best. Tact* S. S. S. 208. — h) Bein. α) *der Sonne.* — β) *Indra's — γ) Arǵuna's (des Pāṇḍu-Sohnes) MBh. 3,266,7. 4,5,35. — i) N. pr. α) eines Genius Varāh. Bṛh. S. 53,48. Hemādri 1,652,5. 654,23. — β) eines Sohnes des Indra. — γ) eines Dieners des Vishṇu. — δ) eines Schlangendämons. — ε) eines Dānava. — ζ) verschiedener Männer. — 3) f. या α) Bez. *verschiedener Pflanzen.* Nach den Lexicographen: *Sesbania aegyptiaca, Premna spinosa* oder *longifolia, Terminalia Chebula* und = नीलदूर्वा. Auch mit जया verwechselt. — b) *ein best. berauschender Stoff.* — c) Bez. *bestimmter Tage* Hemādri 1,63,4. — d) Bez. *eines der sieben kleinen Flaggenstöcke neben* Indra's *Banner.* — e) Bez. der सेना धर्मा: Verz. d. Oxf. H. 30,b,18. — f) Bein. der Durgā. — g) N. pr. α) verschiedener göttlicher Wesen. — β) einer Yoginī Hemādri 2, a,94,11. जया v. l. — γ) einer Çakti Hemādri 1, 198,5. — δ) einer vertrauten Dienerin der Durgā und Gattin Pushpadanta's. — ε) *der Mutter des 12ten Arhant's der gegenwärtigen Avasarpiṇī.

जयक 1) *Adj. *siegreich.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

जयकर्ण m. N. pr. eines Fürsten Paṭṭāv.

*जयकारिका f. *Mimosa pudica* Rāǵān. Pa.

जयकाशिन् Adj. *ein Siegesgeschrei erhebend.*

जयकीर्ति m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 9,286.

जयकुञ्जर m. *ein Elephant, der andere Elephanten besiegt hat,* 323,15.

जयकृत् Adj. *Sieg verleihend.*

जयकेशि m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 9,280.

*जयकोलाहल m. 1) *Siegesgeschrei.* — 2) *ein best. Würfel.*

जयक्षेत्र n. N. pr. einer Oertlichkeit.

जयगत Adj. *siegreich* Varāh. Bṛh. S. 17,10.

जयगुप्त m. N. pr. verschiedener Männer.

जयघण्टा f. *eine Art Cymbel* S. S. S. 178. 198.

जयघोष m. (Hemādri 1,709,9), °क n. oder °का f. *Siegesruf.*

जयघोषा N. pr. einer Surāṅganā Ind. St. 15.

जयचन्द्र m. N. pr. verschiedener Männer.

जयचर्या f. Titel eines Werkes.

*जयचक्रा f. *Siegespauke.*

जयदामन् m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 8,235.

जयतमी f. *ein best.* Rāga S. S. S. 108.

जयति m. *die Wurzel* 1. जि 221,22.

जयतीर्थ m. N. pr. eines Autors. Auch °भिक्षु und °यति.

जयतुङ्ग N. pr. eines Autors oder Titel eines Werkes. °तुङ्गोदेश m. T. e. W.

जयत्सेन 1) m. N. pr. verschiedener Männer. Auch ein angenommener Name eines der Pāṇḍu-Söhne. — 2) f. या N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

जयद् 1) Adj. *Sieg verleihend* Varāh. Bṛh. S. 17, 7. — 2) f. या N. pr. einer Gottheit.

जयदत्त m. N. pr. verschiedener Männer.

जयदुर्गा f. *eine Form der* Durgā.

जयदेव m. N. pr. eines Dichters. Auch °तर्कालंकारमिश्रमकरन्दोपाध्याय (wohl verschieden).

जयदेवक 1) m. = जयदेव. — 2) n. *ein best.* Muhûrta.

जयद्रथ m. ein angenommener Name eines der Pâṇḍu-Söhne.

जयध्वज m. N. pr. verschiedener Männer.

*जयद्रुम m. *Vanda Roxburghii* Nees. Pa.

जयधर् m. N. pr. eines Mannes.

जयधर्मन् m. desgl.

जयध्वज m. 1) *Siegesbanner.* — 2) N. pr. eines Sohnes des Árǵuna Kârtavirja.

जयध्वजाय्, °यते *ein Siegesbanner darstellen* Daç. 2,6.

जयन 1) Adj. (f. ई) *allvermögend* Kâṇḍ. 77,6. Vielleicht जयिनी zu lesen. — 2) *f. ई N. pr. einer Tochter Indra's. — 3) *n. a) *das Ersiegen, Besiegen.* — b) *Rüstung eines Pferdes* u. s. w.

जयनीराजन n. *eine best. Ceremonie* Ind. St. 14, 157.

जयनृसिंह m. *eine Form* Vishṇu's.

जयन्त 1) m. a) **der Mond.* — b) *ein best.* Dhruvaka. — c) *Bein. a) Çiva's. — β) Skanda's Gal. — d) N. pr. α) eines Sohnes des Indra. — β) eines Rudra. — γ) eines Gandharva. — δ) eines Sohnes des Dharma. — ε) *Pl. einer Klasse von Göttern bei den Ǵaina. — ζ) verschiedener Männer. — η) eines Gebirges. — ϑ) ein angenommener Name Bhîmasena's. — 2) f. ई a) *Fahne. — b) **Sesbania aegyptiaca* Râǵân. 4, 132. — c) **blades of barley planted at the commencement of the* Daçahará, *and plucked at its close.* — d) Bez. *einer best. Nacht, in der* Kṛshṇa's *Geburt gefeiert wird.* Auch *die 9te Nacht im* Karmamâsa. — e) Bein. der Durgâ und Dâkshâjaṇî. — f) N. pr. α) *einer Tochter Indra's. — β) einer Jogini Hemâdri 2,a,101,19. — γ) einer Surâṅganâ Ind. St. 15. — δ) der Gattin Ṛshabha's. — ε) eines Flusses. — ζ) eines Landes. — η) einer Stadt Ind. St. 14,113. — 3) n. N. pr. einer Stadt VP.² 3,331.

जयन्तक 1) m. N. pr. eines Ministers Daçaratha's. — 2) f. °तिका a) *Sesbania aegyptiaca* Bhâvapr. 4,176. — b) **Curcuma longa* Râǵân. 6,200.

जयन्तपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

जयन्तस्वामिन् m. N. pr. eines Autors.

जयन्तीपुरी f. N. pr. einer *Stadt.*

जयन्तीसप्तमी f. *der 7te Tag in der lichten Hälfte des* Mâgha.

जयपताका f. *Siegesfahne* Bâlar. 170,3. *ein Fähnchen, das der Sieger in einem Wettstreit als Auszeichnung erhält,* Lalit. 164,10.

जयपत्र n. 1) *das niedergeschriebene gerichtliche Urtheil, welches dem Gewinner eines Processes eingehändigt wird.* — 2) **ein an der Stirn eines Pferdes befestigtes Blättchen, welches dasselbe als ein für ein Açvamedha bestimmtes bezeichnet.*

जयपराजय m. Du. (216,6) und n. Sg. *Sieg oder Niederlage, Gewinn oder Verlust* (im Streit, Process).

जयपाल m. 1) **Fürst, König.* — 2) *Bein. a) Brahman's. — b) Vishṇu's. — 3) *Croton Jamalgota* Râǵân. 6,165. Bhâvapr. 1,212. — 4) N. pr. verschiedener Fürsten.

*जयपुत्रक m. *ein best. Würfel.*

जयपुर n. N. pr. verschiedener *Städte* Hem. Par. 2,166.

जयप्रिय N. pr. 1) m. eines Kriegers. — 2) f. या einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

जयभट m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 10,25.

जयभेरी m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14.

जयमङ्गल 1) m. a) **ein königlicher Elephant.* — b) *ein best. Fiebermittel* Mat. med. 58. — c) *ein best. Tact* S. S. S. 210. — d) *ein best.* Dhruvaka. — e) N. pr. α) eines Scholiasten. — β) eines Elephanten. — 2) f. या N. pr. des von Ǵajamaṅgala verfassten Commentars. — 3) n. *ein Lehrbuch.*

*जयमति m. N. pr. eines Bodhisattva.

जयमती f. N. pr. verschiedener Frauen.

जयमल्ल m. *siegreicher Ringer,* — *Bekämpfer von* (im Comp. vorangehend) Vaṇis. 95,18.

जयमाधव m. N. pr. eines Dichters.

*जययज्ञ m. *Siegesopfer,* = अश्वमेध.

जयरथ (?) m. N. pr. eines Autors.

जयराज m. N. pr. verschiedener Männer.

जयराज m. N. pr. eines Kriegers.

जयराम m. N. pr. verschiedener Männer. Auch °न्यायपञ्चानन.

जयलक्ष्मी f. 1) *Siegesglück,* — *göttin.* — 2) N. pr. einer Frau. — 3) Titel eines Werkes.

जयलेख m. *eine Urkunde über einen errungenen Sieg.*

जयवती f. N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15.

जयवन n. N. pr. einer Oertlichkeit Vikramâṅkâs. 18,70.

जयवर्धन m. N. pr. eines Dichters.

जयवर्मन् m. N. pr. verschiedener Männer 321, 14. Auch °वर्मदेव.

जयवाराख्तीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

जयवाहन m. *ein best.* Samâdhi Kârand. 32,15.

*जयवाहिनी f. N. pr. der Gattin Indra's.

जयशङ्ख m. *eine bei Siegen geblasene Muschel* Daçak. 2,8.

जयशब्द m. *Siegesruf, ein Lebehoch.*

जयशर्मन् m. N. pr. eines Autors.

जयशेखर 1) m. N. pr. eines Fürsten Ind. St. 15, 359. — 2) *f. या **eine best.* Mûrkhanâ Gal.

जयश्री 1) f. a) *Siegesgöttin.* — b) *ein best. Tact* S. S. S. 210. — c) N. pr. α) einer Nâga-Jungfrau Kârand. 3,22. — β) einer Frau Hem. Par. 2,88. — 2) m. a) **Schwert* Gal. — b) N. pr. eines Gelehrten.

जयसिंह m. N. pr. verschiedener Männer Hem. Par. 6,44. 89. Auch °देव.

जयसिंहकल्पद्रुम m. Titel zweier Werke.

जयसेन N. pr. 1) m. verschiedener Männer. — 2) f. या α) einer Surâṅganâ Ind. St. 15. — β) verschiedener Frauen Hem. Par. 2,82.

जयस्कन्ध m. N. pr. eines Mannes.

जयस्तम्भ m. *Siegessäule.*

जयस्थल N. pr. eines Dorfes.

जयस्वामिन् m. 1) vielleicht Bein. Çiva's. — 2) N. pr. eines Scholiasten.

जयस्वामिपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

जयस्वामिविरोचन wohl N. pr. eines Heiligthums Râǵat. 5,448.

जयाकर m. 1) *die Quelle* —, *die erste Bedingung des Sieges.* — 2) N. pr. eines Mannes.

जयाजय m. Du. und n. Sg. (Vaṇis. Joçaś. 6,39) *Sieg oder Niederlage.*

जयात्मज m. Patron. Abhimanju's.

जयादित्य m. N. pr. verschiedener Männer.

जयादेवी f. N. pr. 1) einer buddh. Göttin. — 2) einer Frau.

जयानन्द und °चार m. N. pr. zweier Männer.

जयानीक m. N. pr. eines Kriegers.

जयापीड m. N. pr. eines Fürsten.

जयाभट्टारिका f. N. pr. einer Oertlichkeit.

*जयाय्य Adj. von 1. जि.

जयार्णव m. Titel eines Werkes.

जयावघोष m. *Siegesruf, ein Lebehoch.*

जयावती f. N. pr. 1) einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — 2) einer Surâṅganâ Ind. St. 15.

जयावह 1) m. *eine Art Pavillon* Vâstuv. 830. 836. — 2) *f. या *eine Art Croton* Râǵân. 6,163.

जयाशिस् f. *Siegeswunsch, ein Lebehoch.*

*जयाम्बया *Leins Grasart* Râǵân. 8,131. जलाम्बया v. l.

जयाश्व m. N. pr. eines Kriegers.

जयासिंह m. N. pr. eines Mannes.

*जयाह्वा f. *eine Art Croton* Râǵân. 6,163.

जयितृ Nom. ag. (f. °त्री) *siegreich.*

जयिन् Adj. 1) *erliegend, erobernd, besiegend, Eroberer, Besieger;* mit Gen. oder am Ende eines Comp. — 2) *siegend, siegreich, Sieger;* mit Loc. — 3) *Sieg verleihend.* — 4) am Ende eines Comp. *vertreibend, wegschaffend* Bâlar. 28,12.

जयिष्णु und जयिष्णु Adj. *siegreich.*

जयेन्द्र m. N. pr. verschiedener Männer.

जयेन्द्रसेना f. N. pr. einer Frau.

जयेश्वर m. 1) *eine Form* Çiva's. °माहात्म्य n. — 2) Name eines von Gajâdevî errichteten Heiligthums.

जयोल्लासनिधि m. Titel eines Werkes.

जेय्य Adj. *zu erliegen, — gewinnen, — besiegen.*

1. जर् 1) जरति (nur in der ältesten Sprache) a) *gebrechlich —, alt machen.* — b) *alt werden lassen.* — c) *न्यक्करे. — d) जरित् (auch klassisch; f. जरती) α) *gebrechlich, alt, greis, dürr* (Reis), *verfallen, nicht mehr im Gebrauch seiend;* m. *Greis.* — β) *früher, ehemalig.* — 2) जीर्यति (seltener Med.) a) *gebrechlich werden, in Verfall kommen, sich abnutzen, — aufzehren, morsch werden, dahingehen, altern.* जीर्यत् und जीर्यमाण (ausnahmsweise) *alternd.* जागार *ist alt geworden* AV. 5,19,10. जीर्ण *gebrechlich, abgelebt, abgenutzt, ser —, verfallen, dürr, morsch, dahingegangen, alt geworden, zu Nichte gemacht durch* (Instr.), *alt* (auch als Gegensatz von *neu, frisch* Kâraka 1,27). संप्रदाय m. *eine alte Ueberlieferung* Comm. zu Kâty. Çr. 9,4,28. 10,1,12. 19,1,21. 26,4,14. — b) *sich auflösen, verdaut werden* Kâraka 1,27. जीर्ण *verdaut.* मानसे सुखदुःखानि so v. a. *zurückgehalten* Spr. 6234. — 3) *जृणाति (वयोहानौ). — Caus. 1) जरयति (episch auch Med.) a) *aufreiben, abnutzen, zerzehren, altern machen.* — b) *verdauen* Kâraka 1,21. — c) *machen, dass Etwas verdaut wird.* — 2) *जारयति (वयोहानौ). — Mit *अनु *mit Jmd* (Acc.) *altern.* °जीर्ण *mit act., pass. und impers. Bed.* — Mit निस् Caus. (°जारयति) *zerreiben, zermalmen.* — Mit परि 1) °जीर्यत् *alternd.* °जीर्ण *ganz abgenutzt* (Kleider Lalit. 332,9), *welk, alt* (Gemüse). — 2) °जीर्यति. °ते *verdaut werden.* — Mit प्र, °जीर्यति *verdaut werden.* °जीर्ण *verdaut* Kâraka 1,15. — Mit सम्. संजीर्यति *zusammen alt werden* Maitr. S. 1,8,4.

2. जर्, जरते *wach —, lebendig werden* (vgl. 3. गर्); *sich in Bewegung setzen, sich nähern, herbeikommen;* mit Acc. RV. 3,2,12. — Caus. जरयति und जा° (Padap. ज°) *in Bewegung setzen, lebendig machen* RV. 1,48,3. 124,10. 7,75,3.

3. जर्, जरते 1) *knistern, rauschen* (vom Feuer). — 2) *sich hören lassen, rufen, anrufen.* — Mit प्रति *entgegenrauschen, zurufen, begrüssen.* — Mit सम् *ertönen.*

जर 1) Adj. *alternd* in स°. जरं च (जरच्च) Comm. zu AV. Pair. 4,33 fehlerhaft für जरच्च. — 2) जरा m. *Abnutzung, Aufreibung.* — 3) f. जरा a) dass. Spr. 236 *fg. das Altwerden, Alter.* Pl. Spr. 1103, v. l. wohl fehlerhaft. Personificirt als *Tochter des Todes.* — b) *das Verdautwerden* Kâraka 3,1. 3. 6, 26. — c) *eine *Art Dattelbaum.* — d) N. pr. einer Râkshasî.

*जरक n. *Asa foetida* Nigh. Pr.

*जरटी f. = जराडी Râgân. 8,131.

जरठ 1) Adj. a) *alt, bejahrt.* — b) *gelblich. — c) *hart.* Richtig जठर. — d) *stark, heftig, intensiv* Harshaç. 32,18. Vikramânkaç. 12,78. Nom. abstr. °त्व n. 11,44. — 2) *m. *Alter.*

जरठित Adj. *stark —, heftig —, intensiv geworden* Bâlar. 126,9.

*जरडी f. *eine Grasart* Râgân. 8,131.

जरण 1) Adj. a) *hinfällig, alt.* — b) *auflösend, Verdauung befördernd.* — 2) *m. n. a) *Kümmel* und *Nigella indica* Râgân. 6,57. — b) *Asa foetida* Râgân. 6,75. — c) *eine Art Salz.* — 3) *m. a) *der Mond* Gal.; vgl. जर्णा. — b) *Cassia Sophora* Râgân. 4,174. — 4) f. ई a) *Alter.* — b) *Nigella indica. — 5) n. a) **Alter.* — b) *Auflösung.* — c) *Verdauung* Kâraka 3,17. °शक्ति f. *Verdauungskraft* 4. — d) *eine der 10 angeblichen Weisen, auf welche eine Eklipse endet.* — e) **Costus speciosus* oder *arabicus.*

*जरणद्रुम m. *Vatica robusta* Râgân. 9,33.

1. जरणी f. s. जरण 4).

2. जरणा f. etwa *Dürres* RV. 1,141,7 (121,6 scheint entstellt zu sein).

जरणिप्रिय Adj. vielleicht *mit Geräusch daherziehend.*

जरणीय Adj. *zur Verdauung beitragend* Kâraka 1,27.

*जरण्ड Adj. *gebrechlich, alt.*

जरण्णी f. *Gebrechlichkeit*

जरण्यु Adj. *laut rufend, zurufend.*

जरतिका f. *ein altes Weib.*

*जरतिन् m. N. pr. eines Mannes.

जरत्कार्तव m. *altes, dürres Gestrüpp.*

जरत्कर्ण m. N. pr. eines Hymnendichters.

जरत्कार m. N. pr. eines Mannes.

जरत्कारु N. pr. 1) m. eines Rshi. — 2) f. der Gattin von 1).

जरत्कारुप्रिया f. = जरत्कारु 2).

जरत्कारवाश्रम m. N. pr. einer Oertlichkeit Baudh. 2,61.

जरत्पत्रशूल n. *eine Form der Holle Çaiva.* Sarva. 1,7,34.

जरदष्टि 1) Adj. *langlebig.* — 2) f. *Langlebigkeit.*

जरद्गव m. 1) *ein alter Stier.* — 2) N. pr. eines Geiers.

जरद्गवीथि f. *eine best. Strecke der Mondbahn.*

जरद्विष् Adj. *Dürres aufzehrend.*

*जरद्वृक्ष m. *ein alter Baum* Manasa. 4,38,a. Vgl. जरद्वृक्ष.

जरध्यै Dat. Inf. von 3. जर्.

*जरन्त m. 1) *Greis.* — 2) *Büffel.*

*जरन्तक m. *Schwiegervater* Gal.

*जरमाण m. N. pr. eines Mannes.

*जरयितृ Nom. ag. *Aufzehrer.*

जरयु Adj. *alternd* in स°.

जरस् 1) f. *das Altwerden, Absterben, Gebrechlichkeit, Alter.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Vasudeva.

जरस = जरस् 1) am Ende eines Comp.

*जरसान m. *Mensch.*

1. जरा f. s. जर 3).

2. जरा f. *das Rauschen u. s. w.; Ruf, Gruss.*

जराकाश m. *Altershusten* Bhâvapr. 4,76.

*जराट = पार्पर H. an. 3,375. Med. r. 184.

*जराटक = महावीर H. an. 4,274.

*जरापुष्ट m. = जरासंध 1).

जराबोध Adj. *auf den Ruf merkend* RV.

जराबोधीय n. Name verschiedener Sâman.

*जराभीत (Gal.) und *जराभीरु m. *der Liebesgott.*

1. जरामृत्यु m. Sg. (!) und Du. *Alter und Tod.*

2. जरामृत्यु Adj. *an Altersschwäche sterbend.*

*जरायणि m. Metron. des Garâsamâdha 1).

जरायु 1) n. a) *die abgestreifte Haut einer Schlange.* — b) *eine vergängliche Hülle* überh. — 2) (*m.) f. (ausnahmsweise) und n. *die äussere Eihaut des Embryo, Chorion und der daran sich bildende Fruchtknoten;* daher gewöhnlich *Mutterkuchen, Nachgeburt.* इन्द्राण्या उल्बजरायणी Name zweier Sâman. — 3) *m. a) *ein best. aus dem unterseeischen Feuer entstandener schaumartiger Stoff auf dem Meere* Râgân. 6,79. — b) = जरायु. — 4) f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

जरायुक n. = जरायु 2).

जरायुज Adj. *aus Geburtshüllen —, aus einem Mutterschooss geboren werdend, lebendig zur Welt kommend.*

*जरालक्ष्मन् n. *graue Haare* Nigh. Pr.

जरावत् Adj. *alt, bejahrt.*

जरासंध m. N. pr. 1) eines Fürsten der Maga-

dha und Kedi. — 2) eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

*जरासंधजित् m. Bein. Bhîma's.

*जरासंधपुर n. N. pr. einer *Stadt*, = गया Gal.

जरित 1) Adj. Partic. vom Caus. von 1. जॄ. — 2) f. या N. pr. einer Çârṅgikâ. Vgl. जरितृ.

जरितृ Nom. sg. 1) *Anrufer, Vorsprecher, Sänger; Verehrer.* — 2) N. pr. eines Hymnendichters mit dem Patron. Çârṅga; vgl. जरित 2).

जरितारि m. N. pr. des ältesten Sohnes der Garitâ.

*जरिन् Adj. *alt, bejahrt.*

जरिमन् m. *Alter, Altersschwäche, Tod durch A.*

जर्‍भर 1) m. N. pr. eines von Agni *besiegten Unholdes.* — 2) *n. *Fleisch.*

जर्‍भुर् s. 2. गॄ mit भृ Intens.

*जर्च्, जर्चति (परिभाषणभर्त्सनयोः, °संतर्जनयोः).

*जर्क्, जर्कति dass.

*जर्ज्, जर्जति dass. — जर्जित fehlerhaft für जर्जरित.

जर्जर 1) Adj. *hinfällig, gebrechlich, zerfallen, zersetzt, löcherig, gespalten, zersplittert, geborsten, zerschlagen, hart mitgenommen.* Nom. abstr. °ता n. — *b) gespalten, so v. a. in Zwiespalt seiend.* — *c) dumpf* (Ton) Vaṃç. Joga. 8,12. Kâd. 14,24. — 2) m. *a) ein gespaltenes Bambusrohr, Klapper* Kaṭhâ 6,23. — *b) *ein alter Mann* Râgân. 18,16. — 3) *f. या *eine alte Frau* Gal. — 4) *n. *a)* Indra's *Fahne.* — *b) Bixa octandra.* — *c) Benzoin.*

जर्जरक m. = जर्जर 2) *a).*

जर्जरानना f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

जर्जरित Adj. *hinfällig —, gebrechlich —, zerfetzt worden, durchbohrt, — brochen, hart mitgenommen* 146,9. Kâd. 63,13. 64,6. Pañkat. ed. Bomb. 3,62,13.

जर्जरी Adv. 1) mit भू *zersetzt —, zersplittert —, hart mitgenommen werden.* — 2) mit कृ *zerschlagen, — fetzen, — splittern, hart mitnehmen.*

*जर्जरोक Adj. 1) *alt, abgelebt.* — 2) *durchlöchert.*

जर्जल्प in निर्जर्जल्प.

*जर्क्, जर्कति = जर्च्.

*जर्ण 1) Adj. *alt, hinfällig.* — 2) m. *a) der Mond; vgl.* जरण. — *b) Baum.*

*जर्ण m. *der Mond; vgl.* जर्ण.

*जर्त m. = जर्तु.

जर्तिक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

जर्तिल m. *wilder Sesam.*

*जर्तु m. 1) *vulva.* — 2) *Elephant.*

*जर्त्स्, जर्त्सति = जर्च्.

जर्भर Adj. etwa *narrend.*

जर्भुर् s. भुर् Intens.

जर्य in घृतजर्य.

जर्वर m. N. pr. eines Schlangenpriesters Tâṇḍya-Br. 25,15,3.

*जर्विल m. = जर्तिल.

1.*जल्, जलति (घातने, धान्ये, वपवारणे, तेदृण्ये, घतेदृण्ये), जालयति (वपवारणे).

2. जल्, जलति *zu Wasser werden.*

जल 1) Adj. = जड *dumm, einfältig.* — 2) m. N. pr. eines Mannes. — 3) f. या N. pr. eines Flusses. — 4) n. जलं (Nachtr.) *a) Wasser, Nass.* Auch Pl. Am Ende eines adj. Comp. f. या. — *b) eine Art Andropogon* Bhâvapr. 3,116. 119. 4,94. — *c) das vierte astrol. Haus* Vaṃç. Joga. 4,26. — *d)* = *गोकलल oder °कलन.

*जलक n. *Muschel.*

*जलकण्टक m. 1) *Krokodil.* — 2) *Trapa bispinosa.*

*जलकपि m. *Delphinus gangeticus.*

*जलकपोत m. *ein best. Vogel.*

*जलकरङ्क m. 1) *Muschel.* — 2) *Kokosnuss.* — 3) *Lotusblüthe.* — 4) *Welle, Woge.* — 5) *Welle, Woge.*

*जलकर्दम m. *Sumpf.*

जलकल्मष m. *eine giftige Flüssigkeit* Bale. P. 3,7,13.

*जलकाक m. *eine Hühnerart.*

*जलकाङ्क und *काङ्किन् m. *Elephant.*

*जलकाम m. *Wind.*

*जलकामार m. Bein. Varuṇa's.

*जलकामुका f. *eine best. Pflanze* Râgân. 5,78.

*जलकिराट m. *Haifisch oder ein anderes im Wasser lebendes Raubthier.*

जलकुक्कुट 1) m. *ein best. Wasservogel.* — 2) *f. ई *Larus ridibundus.*

*जलकुक्कुभ m. *Parra jacana oder goensis.*

*जलकुसल m. *Bixa octandra.*

*जलकुब्जक m. *Trapa bispinosa.*

जलकुमारक m. *eine best. Frauenkrankheit.*

जलकुम्भ m. *Wasserkrug* Pañkat. 238,16.

*जलकूपी f. *Brunnen, Quelle; Teich.*

*जलकूर्म m. *Delphinus gangeticus.*

जलकेतु Adj. *Regen bringend.*

जलकेतु m. *ein best. Komet.*

जलकेलि m. f. *Spiel im Wasser, Herumhüpfen und gegenseitiges Bespritzen im W.*

*जलकेश m. *Bixa octandra.*

जलक्रिया f. *die einem Verstorbenen dargebrachte Wasserspende.*

जलक्रीडा f. = जलकेलि.

जलतालनविधि m. Titel eines Werkes.

जलदा m. *Wasservogel.*

जलगन्धेभ m. *ein best. mythisches Thier.*

जलगम्बु m. N. pr. eines Sohnes des Sonnengottes VP.² 3,382.

जलगर्भ m. N. pr. eines Mannes.

*जलगुल्म m. 1) *Schildkröte.* — 2) *ein viereckiger Teich.* — 3) *Strudel.*

*जलगृह n. *ein auf dem oder am Wasser stehendes Haus.*

जलघटी f. *Wasserkrug* Bhâvapr. 3,156.

*जलंग m. *eine Gurkenart.*

*जलंगम m. *ein* Kaṇḍâla.

जलचक्र n. N. pr. einer mythischen Region Ind. St. 14,137.

*जलचञ्चल m. *ein best. Fisch.*

*जलचत्वर n. *ein viereckiger Teich.*

जलचर m. *Wasserthier; Fisch.*

जलचरजीव m. Pl. N. pr. eines Küstenvolkes.

जलचराजीव m. *Fischer.*

जलचारिन् Adj. *am oder im Wasser lebend;* m. *ein solches Thier, Fisch.*

जलज 1) Adj. *im Wasser entstanden, dort lebend, — wachsend; aus dem W. hervorgehend, ihm eigenthümlich.* — 2) m. *a) Wasserthier* (Gîvr.), *Fisch.* — *b) *Barringtonia acutangula* Râgân. 8, 154. — *c) *Seesalz.* — *d) zusammenfassende Bez. mehrerer zum Wasser in Beziehung stehender Zodiakalbilder.* — 3) m. (*n.) *Muschel.* — 4) *f. या *eine Glycyrrhiza* Râgân. 6,149. — 5) n. *a) Perlen und andere aus dem Meere gewonnene Dinge.* — *b) eine am Tage sich öffnende Lotusblüthe.* — *c) eine Art Ebenholz* Bhâvapr. 1,243. जलद् v. l. — *d) *Bixa octandra.* — *e) *Calamus Rotang.*

जलजकुसुम n. *Lotusblüthe.* °योनि m. Bein. Brahman's.

जलजद्रव्य n. *Perlen und andere aus dem Meere gewonnene Dinge.*

जलजन्तु m. *Wasserthier.*

*जलजन्तुका f. *Blutegel.*

*जलजन्मन् n. *Lotusblüthe.*

जलजम्बुका f. *eine* Gambu-*Art* Bhâvapr. 1,243.

जलजम्बुलता f. *eine best. Wasserpflanze.*

*जलजमुमना f. *Andropogon aciculatus* Nigh. Pr.

*जलजाता f. *eine Lotusdüngige* Lexic. 1042.

जलजाजीव m. Pl. N. pr. eines Küstenvolkes.

*जलजात m. = जलजेतस Nigh. Pr.

जलजासन m. Bein. Brahman's.

जलजिनी f. *eine am Tage blühende Lotuspflanze.*

जलजिनीबन्धु m. *die Sonne* Gaṇit. 1,1.

*जलजिह्व m. *Krokodil.*

जलजीविन् 1) Adj. *im, am oder vom Wasser lebend* Spr. 7707. — 2) m. *Fischer.* — 3) *f. ॰नी *Blutegel* Râǵân. 19,79.

जलजेक्षणा f. *eine Lotusäugige.*

जलज्ञान n. Titel eines Vedânta-Tractats.

*जलडिम्ब m. *eine zweischalige Muschel.*

जलतण्डुलीय n. *eine best. Gemüsepflanze* Bhâvapr. 1,282.

जलतरंग m. *Welle* Ind. St. 15,395.

जलता f. Nom. abstr. zu जल *Wasser.*

*जलतापिक m. *Clupea alosa* und auch *ein anderer Fisch.*

*जलतापिन् und *जलताल m. *Clupea alosa.*

*जलतिक्तिका f. *Boswellia thurifera* Râǵân. 11,197.

जलतुम्बिकान्याय m. Instr. *nach Art des Wassers und der Flaschengurke.*

*जलतुरग m. *ein best. Wasserthier.*

*जलत्रा f. *Regenschirm.*

जलत्रास m. *Wasserscheu.*

जलत्रासिन् Adj. *mit Wasserscheu behaftet.*

जलद 1) m. *a) Regenwolke.* — *b)* * *Meer* Gal. — *c)* * *Cyperus rotundus.* — *d)* Pl. *eine best. Schule des* AV. — *e)* N. pr. *α)* eines Fürsten VP. 2,4,60. — *β)* eines Varsha im Çâkadvîpa ebend. — 2) n. *eine Art Ebenholz* Bhâvapr. 1,243. जलज v. l.

जलदत्तय m. *Herbst.*

जलदर्दुर m. *ein best. musikalisches Instrument.*

जलदसमय m. *Regenzeit* Pân. 15,6.

जलदागम m. dass. 180,17.

जलदात्यय m. *Herbst* Kâraka 7,7.

जलदान n. *Wasserspende* (ein best. Fest in Uǵǵajinî).

*जलदाशन m. *Shorea robusta.*

जलदेव n. *das Mondhaus* Âshâḍhâ.

जलदेवता f. *eine Wassergottheit.*

*जलदैवत्य n. *das Mondhaus* Svâti Gal.

जलद्रव्य n. *Perlen und andere aus dem Meere gewonnene Dinge.*

*जलद्रोणी f. *Eimer.*

जलद्विप m. *ein best. Wasserthier* Vishṇus. 9,124.

जलद्वीप m. N. pr. einer *Insel.* v. l. पयद्वीप.

जलधर m. 1) *Regenwolke.* — 2) * *Meer.* — 3) * *Cyperus rotundus.* — 4) * *Dalbergia ougeinensis.* — 5) *ein best. Metrum.*

जलधरगर्जितघोषसुस्वरानलत्रराजमंकुसुमिताभिज्ञ m. N. pr. eines Buddha.

जलधरमाला f. 1) *Wolkenreihe.* ॰लीला Adj. f. Ind. St. 8,419. — 2) Bez. *zweier Metra.*

जलधराभ्युदय m. *Regenzeit.*

जलधार m. N. pr. 1) eines Berges. — 2) eines Varsha im Çâkadvîpa.

*जलधारण n. *Graben* Gal.

जलधारा f. *Wasserstrom, — guss.*

जलधि m. 1) *Ocean, Meer.* Nom. abstr. ॰ता f. — 2) *hundert Billionen.*

*जलधिगा f. *ein in's Meer sich ergiessender Fluss.*

*जलधिजा f. Bein. der Lakshmî.

जलधिरसना Adj. f. *meerumgürtet* (die Erde).

*जलनकुल m. *Fischotter.*

*जलनर m. wohl dass.

जलनिधि m. 1) *Ocean, Meer.* ॰वचोमि = सामुद्रिकशास्त्र. — 2) N. pr. eines Mannes.

*जलनिर्गम m. *Quelle, Fontaine.*

*जलनीलिका und *॰नीली f. *Blyxa octandra.*

जलंधम N. pr. 1) m. *a)* eines Wesens im Gefolge Skanda's. — *b)* eines Dânava. — 2) f. आ einer Tochter Kṛshṇa's.

जलंधर m. 1) *eine best.* Mudrâ. — 2) N. pr. *a)* eines Asura. — *b)* eines Mannes.

जलंधरपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

जलपतिन् m. *Wasservogel.*

*जलपति m. Bein. Varuṇa's.

जलपत्तन n. *Inselstadt* Çiç. 1,379.

जलपत्र Harîv. 2,89,43 fehlerhaft für ॰एत्र.

जलपथ m. *Seereise.*

*जलपद्वी (Gal.) und *जलपद्धति f. *Abzugsgraben, Kanal.*

*जलपर्णिका f. *eine best. Pflanze* Gal.

*जलपर्यय m. *eine Art Andropogon* Gal.

जलपाद (जाल॰?) m. N. pr. eines Froschkönigs.

*जलपारावत m. *eine Taubenart* Râǵân. 19,103.

*जलपित्त m. n. *Feuer.*

*जलपिप्पली f. *Commelina salicifolia* und auch *andere Species* Râǵân. 4,108. Dhanv. 4,36.

*जलपोन m. *ein best. Fisch* Gal.

*जलपुष्प n. *Wasserblume.*

जलपूर m. 1) *ein volles Wasserbett.* — 2) N. pr. einer mythischen Person Ind. St. 14,124. 142.

जलपूरुष m. *ein best. im Wasser lebendes mythisches Wesen.*

जलपूर्वकम् Adv. *mit vorangehender Wasserausgiessung* Hemâdri 1,342,10.

*जलपृष्ठजा f. *Blyxa octandra.*

*जलप्लवा f. *Fisch.*

जलप्रदान n. *Wasserspende.*

जलप्रदानिक Adj. *auf die Wasserspende bezüglich.*

जलप्रपात m. *Wasserfall.*

जलप्रवाह m. *Strömung* Spr. 2336.

*जलप्रसरण n. *Ost* Gal.

जलप्रान्त m. *Ufer.*

*जलप्राय Adj. *wasserreich.*

जलप्रिय 1) *m. *a) Fisch.* — *b) der Vogel* Kâṭaka. — *c) Eber* Gal. — 2) f. या Bein. der Dâkshâjaṇî.

जलप्लव m. 1) *Sintfluth.* — 2) * *Fischotter.*

*जलप्लावन n. *Wasserfluth.*

जलफल n. *die Nuss der Trapa bispinosa* Bhâvapr. 1,243.

*जलफेन m. *os Sepiae* Nigh. Pr.

*जलबन्धक m. *Damm.*

*जलबन्धु m. *Fisch.*

*जलबिडाल m. *Fischotter.*

जलबिन्दु 1) m. *a) Wassertropfen.* — *b)* N. pr. eines Tîrtha. — 2) f. N. pr. einer Nâga-Jungfrau Kâraṇḍ. 4,2.

*जलबिन्दुजा f. *aus Javanâla gewonnener Zucker.*

*जलबिम्ब = डिम्बिका.

*जलबिल्व m. 1) *Pistia Stratiotes.* — 2) *Schildkröte.* — 3) *Krebs.* — 4) *ein viereckiger Teich.*

जलबुद्बुद (Mon. d. B. A. 1880, S. 35) und ॰बुदबुद m. *Wasserblase.*

*जलब्रह्मी f. *Hingcha repens.*

जलभाजन n. *Wassergefäss.*

*जलभू m. 1) *Wolke.* — 2) *eine Commelina.*

*जलभूषण m. *Wind.*

*जलभृत् m. *Regenwolke.*

जलभेद m. Titel eines Werkes.

*जलमक्षिका f. *Wasserfliege.*

*जलमधूक m. *ein best. Baum* Râǵân. 11,94.

जलमय Adj. (f. ई) *aus Wasser — bestehend, mit W. gefüllt* Hemâdri 1,419,10. *unter W. stehend.*

*जलमर्कट m. *ein best. Wasserthier* Gal.

*जलमषि m. *eine dunkle Regenwolke.*

जलमानुष 1) m. = जलपूरुष Harshac. 185,9. — 2) (* n.) *Fischotter* Daçak. 1,122. Kâd. 140,12. Bâlar. 186,14.

*जलमार्ग m. *Kanal.*

जलमुच् 1) Adj. *Regen gebend.* — 2) m. *Regenwolke.*

जलमूर्ति m. *Çiva in der Form des Wassers.*

*जलमूर्तिका f. *Hagel.*

*जलमोद n. *die Wurzel von Andropogon muricatus* Râǵân. 12,161. जलामोद v. l.

*जलम्बल (?) n. 1) *a stream.* — 2) *collyrium.*

जलयन्त्र n. 1) *Spritze.* — 2) *Wasseruhr.*

जलयन्त्रक n. *Spritze.*

जलपक्षगृह n. *ein Badehaus mit darin angebrachten Sprützen* Bālar. 3,89.

जलपक्षचक्र n. *Schöpfrad.*

*जलपक्षनिकेतन und °पक्षमन्दिर n. = जलपक्षगृह.

जलपान m. *Boot, Schiff.*

*जलराङ्क, *°राङ्कु und *°राञ्च m. *eine Hühnerart.*

*जलराउड m. 1) *Strudel.* — 2) *Staubregen.* — 3) *Schlange.*

*जलरास m. *Seesalz.*

जलरात्तसी f. N. pr. eines Ungeheuers.

जलराशि m. *Gewässer* 257,32. *See, Meer.*

*जलरुण्ड m. = जलराउड.

जलरुह् m. *eine am Tage sich öffnende Lotusblüthe* Bālar. 84,4.

जलरुह् 1) m. a) *Wasserthier.* — b) *Wasserpflanze.* °कुसुम n. Vaik. Joas. 7,7. — 2) n. *Lotusblüthe.*

*जलरूप und *°क (Gal.) m. *ein best. Meerthier,* = मकर.

जलरेखा f. *eine auf Wasser gezogene Linie* Spr. 2361.

*जललता f. *Welle.*

जललेखा f. = जलरेखा Spr. 7824.

*जललोहित m. *ein Rakschas.*

जलवत् Adj. *wasserreich.*

*जलवराट m. *Wasserpocken.*

*जलवर्तिका f. *ein best. Vogel* Gal.

*जलवल्कल n. *Pistia Stratiotes.*

*जलवल्ली f. *Trapa bispinosa* Rāǵan. 7,48.

जलवादित n. *eine Musik, bei der Wasser eine Rolle spielt.*

जलवाद्य n. *ein musikalisches Instrument, bei dem Wasser eine Rolle spielt.*

*जलवायस m. *Seerabe.*

*जलवालक 1) m. Bein. des Vindhja. — 2) f. °लिका *Blitz.*

*जलवालुक m. = जलवालक 1) Gal.

1. जलवास m. *Aufenthalt im Wasser.*

2. जलवास 1) Adj. *im Wasser wohnend,* — *sich aufhaltend.* — 2) * m. *ein best. Knollengewächs* Rāǵan. 7,89. — 3) *n. *die Wurzel von Andropogon muricatus* Rāǵan. 12,160.

जलवासिन् 1) Adj. *im Wasser lebend.* Nom. abstr. °सिता f. — 2) *m. *ein best. Knollengewächs* Gal.

जलवाह् 1) Adj. *Wasser führend.* — 2) *m. *Wolke.*

जलवाहिन् m. *Wasserträger.*

जलवाहन m. N. pr. eines Mannes.

जलविषुव n. 1) * *Herbstaequinoctium.* — 2) *ein best. Diagramm.*

जलवीर्य m. N. pr. eines Mannes.

*जलवृश्चिक m. *Seekrabbe.*

*जलवेतस m. *Calamus Rotang* Rāǵan. 9,107. Madanav. 57,21.

*जलव्यय und *°व्याध m. *Esox Kanklia.*

*जलव्याल m. *Wasserschlange* Nigh. Pr.

*जलशय und *°शयन m. Bein. Vishṇu's.

जलशय्या f. *das Liegen im Wasser* (als Kasteiung).

जलशर्करा f. *Hagel.*

जलशायितीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

जलशायिन् m. Bein. Vishṇu's.

*जलशुक्ति f. *eine zweischalige Muschel* Rāǵan. 13,132.

*जलशूनक m. *Fischotter* Gal.

जलशूक m. *ein best. im Schlamm lebendes Thierchen* Suçr. 1,57,18. Bālar. 6,18.

जलसंघ m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarāshṭra.

*जलसगुह m. *das Meer mit süssem Wasser.*

*जलसंभव m. *Calamus Rotang* Rāǵan. 9,107.

*जलसरस n. सेशायाम्.

*जलसर्पिणी f. *Blutegel.*

जलसात् Adv. *zu Wasser* (werden).

*जलसूकर m. 1) *Krokodil.* — 2) *Wildschwein* Nigh. Pr.

*जलसूचि m. 1) *Delphinus gangeticus.* — 2) *Krähe.* — 3) *Esox Kanklia.* — 4) *Blutegel.* — 5) *Trapa bispinosa.*

जलसूर्य und °क m. *der Widerschein der Sonne im Wasser* Çiç. zu Bādar. 2,3,50. 3,2,18. 19.

जलस्तम्भ m. und °न n. *Verwandlung des Wassers in einen festen Körper* (eine übernatürliche Kraft).

जलस्थ 1) Adj. *im Wasser stehend,* — *befindlich.* — 2) *f. आ *eine Grasart* Rāǵan. 8,116.

जलस्थान n. und °स्थाय m. *Wasserbehälter, Teich, See.*

जलस्नान n. *Bad* Spr. 2362.

जलस्राव m. *eine best. Augenkrankheit* Suçr. 2, 305,6. Çiç. Saṃ. 1,7,38.

*जलह्रद n. *ein kleines* जलपक्षगृह.

जलहरण n. *ein best. Metrum.*

जलहस्तिन् m. *Dugong* oder *Krokodil* Harshaḥ. 183,13.

जलहार m. *Wasserträger.* f. °री.

जलहारिणी f. *Wassergraben, Kanal.*

*जलहास m. *Meerschaum.*

*जलहृद m. N. pr. eines Mannes.

जलांशु m. = उडांशु *der Mond.*

*जलाकर m. *Wasserbehälter.*

*जलाकाङ्क्ष m. *Elephant.*

*जलाक्षी f. *eine Commelina.*

*जलाखु m. *Fischotter.*

जलागम m. *Regen* 313,10.

*जलाञ्जल n. 1) *Quelle.* — 2) *Bixa octandra.*

जलाञ्जलि m. *zwei Handvoll Wasser zu Ehren eines Verstorbenen, ein Lebewohl auf immer* (auch bildlich). Am Ende eines adj. Comp. °क.

*जलाटन 1) m. *Reiher.* — 2) f. ई *Blutegel.*

*जलाण्डुक n. *Fischbrut.*

*जलाण्डक m. *ein best. Wasserraubthier.*

*जलाण्डुक n. *Fischbrut.*

*जलात्मिका f. 1) *Blutegel.* — 2) *Brunnen.*

जलात्यय m. *Herbst.*

जलाधार m. 1) *Wasserbehälter, Teich, See.* — 2) N. pr. eines Gebirges VP. 2,4,62.

1. *जलाधिदेवत n. Bein. Varuṇa's.

2. जलाधिदेवत n. *das Mondhaus Āshāḍhā.*

जलाधिप m. *das Oberhaupt der Gewässer* (Varuṇa) und zugleich — *der Dummen* Naish. 9,22.

जलाधन् m. *Seereise.* Instr. zur *See* Ind. St. 15, 332.

*जलानिल m. *eine Art Krabbe* Gal.

1. जलान्तक m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

2. जलान्तक Adj. *Wasser enthaltend.*

जलान्तम् Adv. *bis man auf Wasser kommt* (graben) Āpast. 40,30.

*जलामोद n. = जलमोद.

जलाम्बर m. N. pr. eines Mannes.

*जलाम्बिका f. *Brunnen.*

जलाम्बुगर्भा f. ein Frauenname.

जलाय्, °यते *zu Wasser werden, wie W. erscheinen.*

जलायुका f. *Blutegel.*

जलार्क m. *die im Wasser sich abspiegelnde Sonne.*

*जलार्णव m. 1) *Regenzeit.* — 2) *das Meer mit süssem Wasser.*

जलार्थिन् Adj. *durstig* Milav. 41.

जलार्द्र 1) Adj. *durchnässt, nass.* — 2) (*m.) und f. आ *ein nasses Gewand* Daçak. 1,54. Bālar. 125, 19. 135,2. 281,18. Vikramāṅkaḥ. 4,24. *ein angefeuchtetes Tuch, das zur Kühlung hinundher bewegt wird.*

जलार्द्रिका am Ende eines adj. Comp. f. = जलार्द्र 2) Kād. 2,49,24.

जलालदीनाकबरसाह m. = جلال الدين اكبر شاه.

अलालपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

*अलालु m. *ein best. Knollengewächs* Rāǵān. 7,76.

*अलालुक 1) n. *eine essbare Lotuswurzel.* — 2) f. आ *Bisamtegel.*

*अलालूक n. = अलालुक 1) Rāǵān. 10,194.

*अलालोका f. *Bisamtegel.*

*अलावतार m. *ein Steig zum Wasser.*

1. अलाशय m. (adj. Comp. f. आ) *Wasserbehälter, Gewässer, Teich, See, Meer.* °शयोत्सर्गमयूख m., °शयोत्सर्गतत्त्व n. und °शयोत्सर्गविधि m. Titel von Werken oder Abschnitten darin.

2. अलाशय 1) Adj. *a) im Wasser ruhend, — liegend.* — *b) dumm, einfältig.* — 2) *m. a) *Fisch.* — *b) Trapa bispinosa.* — 3) *f. आ *ein best. Wassergras* Rāǵān. 5,139. — 4) *n. *die Wurzel von Andropogon muricatus.*

अलाशयप्रतिष्ठा f. Titel eines Werkes.

1. अलाम्बय m. fehlerhaft für 1. अलाशय.

2. *अलाम्बय 1) m. *Wolf* Gal. — 2) f. आ *a) eine Kranichart* Rāǵān. 19,104. — *b) eine Grasart* Rāǵān. 8,131 (v. l. अयाम्बया); *eine Schilfart* 10,150.

1. अलाय Adj. *lindernd; beruhigend, heilend.*

2. *अलार्य n. 1) = उदक. — 2) = सुख.

अलायभेषज Adj. *lindernde Heilmittel habend.*

*अलायकु (stark °याकु) Adj.

*अलायष्ठीला f. *Teich.*

*अलायाकु Adj. = अलायकु.

*अलायुका f. *Bisamtegel.*

अलारुति f. *ein heftiger Regenguss* Spr. 2364.

*अलाकुप n. *Lotusblüthe.*

*अलिका, *अलुका und अलूका (Rāǵān. 19,89. = तृण° *Rampe* Çabd. zu Bīdān. 3,1,1) f. *Bisamtegel.*

अलेचर 1) Adj. (f. ई) *im Wasser lebend.* — 2) m. (adj. Comp. f. आ) *Wasserthier.*

*अलेच्छया f. *eine Art Heliotropium.*

*अलेजात n. *Lotusblüthe.*

*अलेन्द्र m. 1) Beiw. Varuṇa's. — 2) *Meer, Ocean.* — 3) N. pr. eines Ǵina.

*अलेन्धन n. *das unterseeische Feuer.*

अलेभ m. *ein best. Wasserthier.* *f. ई.

अलेयु m. N. pr. eines Sohnes des Rudraçva.

*अलेरुक् 1) m. N. pr. eines Fürsten. — 2) f. आ *ein best. Strauch* Rāǵān. 5,77.

अलेला f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

अलेवाक् m. *Taucher.*

अलेश m. 1) Beiw. Varuṇa's. — 2) *Meer, Ocean.*

अलेशय 1) Adj. *im Wasser ruhend, — sich aufhaltend.* — 2) m. a) *Fisch. — b) Beiw. Vishṇu's.

अलेश्वर m. 1) Beiw. Varuṇa's. — 2) *Meer, Ocean. — 3) N. pr. eines Heiligthums.

अलेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha VP.^{2} 5,118.

अलोक 1) m. N. pr. eines Fürsten. — 2) *f. आ *Bisamtegel.*

*अलोकिका f. *Bisamtegel.*

*अलोच्छास m. *Abzugsgraben.*

अलोदर n. *Wasserbauch, — sucht* Ind. St. 14,375.

अलोद्धतगति 1) Adj. *sich im Wasser heftig bewegend* Ind. St. 8,379. — 2) f. *ein best. Metrum.*

अलोद्भव 1) Adj. *aus dem Wasser hervorgegangen, — entstanden.* — 2) m. *a) Wasserthier.* — *b) N. pr. a) eines Wasserdämons. — β) einer Gegend. — 3) *f. आ *a) eine Art Raute* Rāǵān. 5,88. — *b) Benzoeharz.*

*अलोदूता f. *ein best. Wassergras* Rāǵān. 5,129.

*अलोम्बार् m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Çiva's.

अलोपल m. *Hagel.*

*अलोरगी f. *Bisamtegel.*

अलोक m. (ausnahmsweise) und f. आ dass.

अलोकस् 1) Adj. *im oder am Wasser wohnend.* — 2) m. *a) Wasserbewohner, Wasserthier.* — *b) N. pr. eines Fürsten. — 3) f. *Bisamtegel.*

*अलोकस m. f. n. *Bisamtegel.*

अलोकावचारणीय Adj. *über die Anwendung von Bisamtegeln handelnd* 216,17.

1. अल्गुल् s. Intens. von 2. गर् mit अव.

2. अल्गुल् mit नि TS. 7,4,19,3 = गल्गल् mit नि (s. u. 1. गल्).

अल्प्, अल्पति (episch auch Med.) 1) *halbverständlich reden, murren.* — 2) *reden, sprechen, sagen, sich unterhalten, — mit* (Instr. oder सार्धम्). — 3) *Jmd anreden, mit Jmd sprechen;* mit Acc. — 4) *reden —, sprechen über* (Acc.). — 5) *erschallen lassen.* — 6) *घर्घतिकर्मन्. — *Caus. अल्पयति *Jmd reden lassen.* — Mit *व्याति *mit einander plaudern.* — Mit अनु 1) *hinterher reden.* — 2) mit अन्योऽन्यम् *zu einander sprechen.* — Mit अभि 1) *die Rede richten an* (Acc.). — 2) *Jmd* (Acc.) *erwiedern.* — 3) *Etwas* (Acc.) *mit einer Anrede begleiten.* — 4) *einer Sache das Wort reden, rathen zu* (Acc.). — 5) *Etwas* (Acc.) *besprechen.* — Mit उप *sprechen, reden.* — Mit परि 1) *schwatzen.* — 2) *sprechen über* (Acc.) — Mit प्र 1) *sprechen.* — 2) *mittheilen, verkünden, bekannt machen.* — 3) प्रजल्पित *der so Etwas gesprochen begonnen hat.* — Mit प्रति *antworten, erwiedern;* mit Acc. der Person. — Mit वि *aussprechen, sprechen.* — Mit सम् *reden, sprechen.*

अल्प m. 1) *Gerede. Gespräch, gesprochene Worte, Unterhaltung.* Pl. auch *Geschwätz.* Als n. fehlerhaft für अल्प्य. — 2) *eine Disputation, bei der man kein Mittel scheut um seine Behauptung dem Gegner gegenüber aufrecht zu erhalten,* Kāraka 3, 8. — 3) N. pr. eines Ṛshi VP.^{2} 3,8.

अल्पक 1) Adj. *geschwätzig.* — 2) m. *Disputant* Kāraka 3,8.

अल्पन 1) *Adj. *redend, sprechend.* — 2) n. *das Reden, Sprechen.*

अल्पाक Adj. *geschwätzig* Harshāk. 185,11.

अल्पित्य f. 1) *undeutliches Reden, Murren.* — 2) *halblaute Unterredung.*

अल्पित 1) Adj. Partic. von अल्प्. — 2) n. *Gerede, gesprochene Worte.*

°अल्पितर् Nom. ag. *redend, sprechend.*

°अल्पिन् Adj. dass.

अल्प्य n. *Geschwätz* MBh. 1,129,24.

अल्लकिन् in घण्टुल°.

अल्लालदीन्द्र m. = جلال الدين.

अल्लुड Adj. *wohl gleichgültig, stumpf.*

अर्व 1) Adj. *eilend, rasch.* — 2) m. (adj. Comp. f. आ) *Eile, Raschheit, Schnelligkeit, Hast, Drang.* अर्वात् *eiligst, alsbald* Vikramāṅkāk. 12,15.

1. अर्वन 1) Adj. (f. ई) *a) treibend.* — *b) schnell, rasch* Kir. 2,24,31. — 2) m. *a) *Pferd* Rāǵān. 19, 33. — *b) *eine Hirschart* Rāǵān. 19,47. — *c) N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 3) *f. ई *a) Vorhang.* — *b) eine best. Pflanze.* — 4) (*m.) n. *Raschheit, Schnelligkeit.*

2. अर्वन m. Pl. N. pr. eines Volkes. Richtig यवन.

*अर्वनाल n. = यवनाल.

अर्वनिका f. 1) *Vorhang.* — 2) Bez. der *Acts im Sattaka.*

अर्वनिकान्तर n. = अर्वनिका 2).

*अर्वनिमन् m. *Raschheit, Schnelligkeit.*

अर्वयुक्त Adj. *rasch, schnell* (Pferd).

अर्ववत् Adj. *rasch, schnell.*

अर्वस् n. *Raschheit, Schnelligkeit.*

*अर्वस m. n. = यवस.

अर्वा f. 1) *Hibiscus rosa sinensis* Rāǵān. 10,121. Auch *°पुष्प n. Die besseren Ausgg. अपा. — 2) *Safran.*

*अर्वाग्रन्न = यवाग्रन्न.

*अर्वादि n. *Zibeth* Rāǵān. 12,73.

अर्वाधिक Adj. (f. आ) *schneller laufend* Kathās. 67,7. *überaus rasch, — schnell.*

*अर्वानिल m. *Sturm, Orkan.*

*अर्वाल m. = श्वागण.

अर्विन् 1) Adj. *eilend, rasch, schnell, — laufend.* — 2) *m. a) *Pferd* Rāǵān. 19,31. — *b) Kamel* Rā-

ÇAK. 19,21.

अर्विन 1) Adj. = अर्विन् (buddh.). — 2) *m. *der indische Fuchs* RIÇAK. 19,51.

अर्विष्ठ 1) Adj. *der schnellste, rascheste.* — 2) m. N. pr. eines Dânava. Richtig पर्विष्ठ.

अर्वीयस् Adj. *schneller —, rascher als* (Abl.).

*अर्शस् n. = पर्शस् GAL.

*अर्ष्, अर्षति, °ते (हिंसायाम्).

अर्ष m. *ein best. Wasserthier* GOP. BR. 2,2,5 (अर्ष gedr.).

अर्स् 1) अर्सते *erschöpft, todmüde sein.* *अस्त als Erklärung von अमुरि. — 2) *अर्सति (गतिकर्मन्). — 3) *अस्यति (मोक्षणे). — Caus. आसपति 1) *erschöpfen, entkräften, ausgehen machen.* — 2) *हिंसायाम्, *ताउने, *घनादरे. — Mit उद् Caus. *vernichten, ausrotten;* mit Gen. und Acc. 236,13. 19. — Mit *प्रोद् Caus. in *प्रोद्दासन. — Mit नि (अस्यति) *verschwinden, vergehen.* — Caus. *zur Erschöpfung bringen, matt —, elend machen.*

*अर्सट् n. *Zink* MADANAV. 51,13.

अर्सु f. 1) *Erschöpfung, Schwäche.* — 2) etwa *Versteck.*

अर्सुरि 1) Adj. *erschöpft, matt.* — 2) *m. Indra's *Donnerkeil.*

अर्ह in घर्माह.

अर्हस्वन् Adj. *armselig, Hungerleider.*

अर्हस्पाह m. N. pr. eines Mannes.

*अर्हु 1) Adj. in *गर्धर्हु. — 2) f. या *eine best. Pflanze.*

अर्हुक 1) *Adj. *der Etwas verlässt, aufgiebt.* — 2) *m. a) *Zeit.* — b) *Knabe.* — c) *eine abgestreifte Schlangenhaut.* — 3) f. अर्हुका *Igel.*

अर्हुत्स्वार्थ Adj. (f. या) *seine ursprüngliche Bedeutung aufgebend.* f. = अर्हुत्स्वार्थता.

अर्हुन in सर्वमन्नपाप°.

अर्हुत्स्वार्थता f. *eine Etwas mittelbar ausdrückende Bezeichnungsweise mit Aufgabe der ursprünglichen Bedeutung des Wortes* 278,6. 11.

अर्हो Interj. *bah!* RV. 8,45,27. — अर्ह्वा f. s. u. अर्ह्.

अर्हाक Adj. *der Andere zu meiden pflegt* TAITT. ÂR. 1,3,1; vgl. jedoch RV. 8,45,37.

*अर्हानक m. *Weltende.*

*अर्हिजोड m. gaṇa मयूरव्यंसकादि.

अर्हित Adj. *verlassen, arm* 8,16.

अर्हिन m. N. pr. eines Mannes.

*अर्हिस्तम्ब m. gaṇa मयूरव्यंसकादि.

अर्हु m. 1) *das Junge eines Thieres.* Vgl. पर्हु. — 2) N. pr. eines Sohnes des Pushpavant.

अर्ह्वावी f. *das Geschlecht des* Gâhnu.

अर्ह्वु m. 1) N. pr. a) verschiedener Männer (VP.²), unter andern eines Fürsten, der die Gaṅgâ als Tochter annahm. Pl. *sein Geschlecht.* — b) einer Höhle im Himâlaja, aus der die Gaṅgâ hervorbricht. KIR. 46,23. HARSHAÇ. 75,13. — 2) *Bein. Vishṇu's.

अर्ह्वुकन्या (252,9), *अर्ह्वुतनया und *अर्ह्वुप्रजा (GAL.) f. Patron. der Gaṅgâ.

*अर्ह्वुसप्तमी f. *der 7te Tag in der lichten Hälfte des* Vaiçâkha.

अर्ह्वुसुता f. Patron. der Gaṅgâ.

*अर्ह्वन् n. = उदक.

अर्ह्व m. N. pr. eines Mannes.

1. आ 1) Adj. am Ende eines Comp. = 1) आ 1). — 2) m. f. (Nom. आस्) *Nachkomme;* Pl. *Nachkommenschaft.*

2. *आ. आपति (तपे).

आकगिरि m. N. pr. = بانكير.

आकगीर und °नगर n. = N. pr. einer Stadt, = Dakka.

आगत 1) Adj. *im Metrum* Gâgatî *abgefasst, aus demselben bestehend, der Gâ. entsprechend, die Gâ. eigenthümlich habend, mit Hymnen in Gâ. gefeiert u. s. w.* — 2) *m. *eine Gottheit.* — 3) n. *das Metrum* Gâgatî VARṬIK.

आगदीशी f. Titel eines von Gagâdîça verfassten Commentars.

आगर् s. 3. गर्.

1. आगर 1) m. a) *das Wachen.* — b) *ein Gesicht im wachen Zustande.* — 2) *f. या *das Wachen.*

2. *आगर m. = आगर *Rüstung.*

आगरक m. *das Wachen.*

आगरण 1) Adj. *wach.* — 2) n. a) *das Wachen.* °णं कर् mit Gen. der Person *für Jmd wachen.* — b) *das Fortbrennen des Feuers* VARṬIK.

*आगरम् Absol. von आगर् P. 7,3,35, Sch.

आगरित 1) Adj. *gewacht habend, durch Wachen angegriffen.* — 2) n. *das Wachen.*

*आगरितर् Nom. ag. *wach, wachsam.*

आगरितवत् Adj. = आगरित 1).

आगरितस्थान Adj. *im wachen Zustande sich befindend.*

आगरितान्त m. *der wache Zustand* Comm. zu NAIṢAṂ. 4,2,33.

*आगरिन् Adj. *wachend.*

आगरिष्णु Adj. *viel wachend.*

आगर्तृक Adj. (f. या) 1) *wach, wachsam.* Nom. abstr. आगर्तृकत्व n. — 2) am Ende eines Comp. a) *zuschauend, beobachtend* PARAṂṬAP. 106,16. — b) *Sorge tragend für, beschäftigt mit* HARSHAÇ. 121,13.

आगरोत्सव m. *ein unter Wachen begangenes Fest.*

आगर्तव्य n. impers. *zu wachen.* Loc. *während gewacht werden sollte.*

*आगर्ति und *आगर्या f. *das Wachen.*

आगर्तु 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes, Sg. des Landes. — 2) *n. *Safran* RÂÇAN. 12,40.

आगर्तव्य n. impers. *zu wachen.*

आगर्वि 1) Adj. a) *wachsam, aufmerksam.* Auch als Adv. — b) *fortbrennend, nicht verlöschend.* — c) *ermunternd, aufregend* (geistiges Getränk). — 2) *m. a) *Fürst, König.* — b) *Feuer.*

आगर्वत् 1) Adj. *wachend.* — 2) m. *der wache Zustand* 266,12. 21. 269,3. 288,16.

1. आगर्वत्स्वप्न m. Du. *der wache Zustand und der Schlaf.*

2. आगर्वत्स्वप्न Adj. *im Wachen und im Schlafen vorkommend.*

आगर्वदुःस्वप्न n. *übler Traum im wachen Zustande.*

आगर्वन्मिथ Adj. *halb wachend halb schlafend* GOBH. 1,6,6.

*आगर्विया f. *das Wachen.*

आगवनी f. Schwanz. आगवनीगुद n. Sg. *Schw. und After.* — Vgl. पृथ्वागवन.

आगल 1) Adj. a) *trocken, eben, spärlich bewachsen aber dabei fruchtbar* (Gegend). — b) *in einer solchen Gegend sich vorfindend, — lebend.* — c) vom *Wilde, das in einer solchen Gegend lebt, kommend.* — d) *aus trockenem Holze gemacht* (= कोष्ठ) HEMÂDRI 1,215,13. 19. — 2) m. a) *Haselhuhn* Ind. St. 15,412. — b) N. pr. α) Pl. eines Volkes. — β) eines Mannes. — 3) *f. ई a) *Mucuna pruriens.* — b) = आङ्गुल 3) a). — c) Bein. der Gaurî GAL.; vgl. आङ्गुल 3) b). — 4) n. a) *Wildpret.* — b) *Fleisch* BHAVAP. 54,3. — c) fehlerhaft für आङ्गुल 1) b) MED. l. 94.

*आङ्गलपथिक Adj. von आङ्गलपथ.

*आङ्गलि m. *Schlangenfänger.*

*आङ्गलिक und *आङ्गलिन् (GAL.) m. *Giftarzt, — beschwörer.* — Vgl. *सर्पिआङ्गलिकी.

आङ्गुल 1) *n. a) *Gift.* — b) *die Frucht der* Gâlinî. — 2) f. या *die Lehre von den Giften.* — 3) *f. ई a) dass. — b) Bein. der Durgâ.

*आङ्गुलि m. *Giftarzt, — beschwörer.*

आङ्गुलिक 1) Adj. LALIT. 121,4 fehlerhaft für आलाङ्गुलिक. — 2) m. = आङ्गुलि.

*आङ्गनी f. fehlerhaft für आघनी.

*आङ्गाप्रच्छतिक Adj. von आङ्गाप्रच्छत.

*आङ्गाप्रच्छतिक Adj. von आङ्गाप्रच्छत gaṇa यत्न्यूतादि in der Kâç.

*जाङ्गप्रकृतिक Adj. von जङ्गप्रकृत.

जाङ्गालायन m. Patron. von जङ्गाल.

*जाङ्गि m. Patron. oder Metron.

जाङ्गिक 1) Adj. *schnell auf den Füssen, Läufer* Ind. St. 13,292. विदङ्गः (so zu lesen) — जाङ्गिकाः so v. a. *liefen eiligst davon* Rigav. 7,1348. — 2) *m. a) *Kamel* Rigav. 19,21. — b) *eine Art Hirsch* Rigav. 19,47.

जाजनाग m. N. pr. eines Mannes.

जाजल m. Pl. *die Schule des* Gâgalin.

जाजलि und °न् m. N. pr. eines Lehrers.

जाजिन् m. *Kämpfer.*

*जाटलि m. f. *eine best. Pflanze.*

जाटालिका f. MBh. 9,3641 fehlerhaft für जट्टालिका.

जाटासुरि m. Patron. von जटासुर.

जाठिकायन m. Patron. N. pr. eines Liedverfassers des AV.

*जाठिलिक m. Metron. von जटिलिका.

*जाड Adj. = जटावत्.

जाठर 1) Adj. (f. ई) *am oder im Bauch befindlich, den B. betreffend.* जाठरि m. *die verdauende Feuerkraft im Leibe; Hunger.* — 2) m. a) *Leibesfrucht, Sohn.* — b) N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

जाठर्य n. *eine krankhafte Affection des Unterleibes.*

*जाडार von जड.

जाड्य n. 1) *Empfindung von Kälte, Schauder* Kap. 1,34. — 2) *Stumpfheit, Unempfindlichkeit, Apathie.* — 3) *Dummheit, Geistesschwäche.* — 4) *Unbeseeltheit, Intelligenzlosigkeit* 263,6.

*जाड्यारि m. *Citronenbaum* Rigav. 11,179.

जाण्डक m. *ein best. Thier* Karaka 6,19. Vgl. जाण्डिक.

जात 1) Adj. s. u. जन्. — 2) m. a) *Sohn.* — b) *ein Geborener, so v. a. ein lebendes Wesen.* — c) N. pr. α) eines Sohnes des Brahman VP.² 2,300. — β) Pl. eines Stammes der Haihaja (?). — 3) n. a) *ein lebendes Wesen, Geschöpf.* — b) *Geburt, Ursprung.* — c) *Wesen.* — d) *Geschlecht, Art, genus; eine Gesammtheit zusammengehöriger Dinge.* Am Ende eines Comp. oft so v. a. *Alles was — heisst, irgend ein —, allerhand —.* जाते *im Allgemeinen.* — e) = जातकर्मन्. — f) * = व्यक्त.

जातक 1) Adj. *am Ende eines Comp. erzeugt von, geboren unter (einem Stern).* — 2) m. a) *ein neugeborenes Kind.* — b) *Bettler.* — 3) n. a) = जातकर्मन्. — b) *Nativität, Nativitätslehre.* °योगेन *in Folge seiner Nativität* Rigav. 7,1730. — c) *bei den Buddhisten eine frühere Geburt Çâkjamuni's und eine darüber handelnde Erzählung.* — d) *am Ende eines Comp. nach einem Zahlwort ein Aggregat von — gleichartigen Dingen.*

जातककलानिधि m., °कल्पलता f., °कौमुदी f., °कौस्तुभ n., °चन्द्रिका f., °चिन्तामणि m., °तत्त्व n., °तरंगिणी f., °दीपिका f., °पद्धति f., °पद्मकोश m., °मञ्जरी f., °माला f., °मुक्तावली f. und °रत्नाकर m. Titel von Werken.

जातकर्मन् n. *eine best. Cer monie nach der Geburt eines Kindes* Gaut. 8,14.

जातकसंग्रह m., °सार, °सेन, °कामरण n., °कामृत n., °कामोनिधि m. und °कार्णव m. Titel von Werken.

*जातकोका Adj. f. *Kinder geboren habend.*

जातदोष Adj. *schuldbeladen* Mṛicch. 127,15.

जातनष्ट Adj. *erschienen und sogleich wieder verschwunden.*

जातप्राय Adj. *beinahe erfolgt* Sin. D. 79,5.

जातबल Adj. *gekräftigt* Karaka 6,2.

जातभी f. N. pr. eines Frauenzimmers.

जातमात्र Adj. (या) *kaum —, eben geboren* 74,9. 194,29. *kaum —, eben entstanden.*

जातरूप 1) Adj. a) *schön, prächtig.* — b) *golden* Hemâdri 1,775,4. fgg. — 2) n. a) oxyt. *Gold* Vaitân. MBh. 14,8,11. Nom. abstr. °ता f. — b) * *Stechapfel.*

*जातरूपप्रभ n. *Auripigment* Nigh. Pr.

जातरूपमय Adj. (f. ई) *golden* Harshak. 170,12

जातरूपशिल m. N. pr. *eines goldenen Berges.*

जातवत् Adj. 1) *geboren.* — 2) *eine von* जन् *abgeleitete Form enthaltend.*

जातवास्तक und °वास्तुक n. *Wohnstube.*

जातविद्या f. *Wissen von dem was ist oder von den Ursprüngen, vom Wesen der Dinge.*

जातविनष्ट Adj. = जातनष्ट

जातवेद् Adj. *Lohn verleihend* (Comm.) Bhâg. P. 5,7,13.

जातवेदस् Adj. *die Wesen kennend.* m. Bez. Agni's und Name verschiedener Agni. In der späteren Sprache auch *Feuer überh.* 82,25. Nom. abstr. जातवेदस्त्व n.

जातवेदस 1) Adj. *dem Gâtavedas gehörend, ihn betreffend u. s. w.* — 2) f. ई Bein. der Durgâ.

जातवेदसीय n. *eine best. Hymne.*

जातवेदस्य Adj. = जातवेदस 1).

जातवेदाकल्प m. Titel eines Werkes.

जातवेदादिनवदुर्गामनु m. *ein best. Zauberspruch.*

जातवेश्मन् n. *Wochenstube.*

जातशिला f. *ein wirklicher, massiver Stein* Gobh.

3,9,6.

*जातसारा f. *Odina Wodier* Nigh. Pr.

*जातसेन m. N. pr. eines Mannes.

*जातसेन्य m. Patron. von जातसेन.

जातहारिणी f. N. pr. einer Hexe, *die neugeborene Kinder fortträgt.*

जातायन m. Patron. von जात. Pl. *sein Geschlecht.*

जातापत्या Adj. f. *Kinder habend* Spr. 7841.

जाति und जाती (seltener) f. 1) *Geburt, Ursprung.* जात्या, जातितस् und जाति° von *Geburt* —, *von Anfang an, von Haus aus.* — 2) *Wiedergeburt* 91, 5. Kirân. 93,21. — 3) *die durch Geburt bestimmte Daseinsform* (Mensch, Thier u. s. w.), — *Stellung im Leben, Stand, Rang* (Brahman, Krieger u. s. w.). जातितस् im Sinne eines Abl. oder Instr. — 4) *Familie, Stamm, Geschlecht.* — 5) *Gattung* (Gegens. *Art*), *Art* (Gegens. *Individuum*); *das Allgemeine.* — 6) *Art, Anlage* Karaka 2,1. — 7) *der Charakter der Gattung, Aechtheit, normale Beschaffenheit eines Dinges.* सघनजातय: so v. a. *wirkliche Wolken.* — 8) *Zurückführung von Brüchen auf einen gemeinschaftlichen Nenner.* — 9) *eine auf blosse Gleichartigkeit oder Ungleichartigkeit sich stützende —, eine in sich selbst einen Widerspruch enthaltende Einwendung.* — 10) *eine best. Redefigur.* — 11) *eine best. Klasse von Metren.* — 12) *Sangweise.* — 13) * *Ofen.* — 14) *Jasminum grandiflorum.* — 15) *Muskatbaum,* — nuss. — 16) * *Emblica officinalis.* — 17) * = कम्पिल्ल. — 18) bisweilen mit जाति verwechselt.

जातिकोश 1) m. (Uṇâdi 3,51) n. (Bhâvapr. 1,187) *Muskatnuss.* — 2) * f. ई *Muskatblüthe* Rigav. 12,78.

जातिज्ञानपद् Adj. *die Stände und das Land betreffend* M. 8,41.

जातित्व n. *Abstraction.*

जातिदीपक n. *eine Art von Vergleichung, bei der von einem Gattungsbegriff zweierlei ausgesagt wird.*

जातिधर् m. N. pr. eines Arztes.

जातिपक्षतावाद् m. Titel eines Werkes.

जातिपत्री f. *Muskatblüthe* Rigav. 12,78. Dhanv. 3,21. Bhâvapr. 1,186.

जातिपरिवृत्ति f. *Wechsel —, Aufeinanderfolge von Geburten* Âpast.

*जातिपर्णी f. *Muskatblüthe* Nigh. Pr.

*जातिफल n. *Muskatnuss* Rigav. 12,81.

जातिब्राह्मण n. *ein Brahman der Geburt* (nicht den Kenntnissen) *nach.*

जातिभाज् Adj. *Alles was geboren wird.*

जातिभ्रंश m. *Verlust des Ranges, — der Kaste.*

जातिभ्रष्ट Adj. *seines Ranges* —, *seiner Kaste verlustig gegangen.*

जातिमत् Adj. 1) *von edler Geburt, eine hohe Stellung einnehmend.* — 2) *eine Gattung habend, was einem allgemeinen Begriff untergeordnet werden kann.* Nom. abstr. °मत्त्व n.

*जातिमत्क m. *Geburtsfest.*

जातिमात्र n. *die blosse Geburt, die Stellung im Leben, welche man einzig nur der Geburt zu verdanken hat.* *°जीविन् und °मात्रोपजीविन् Adj. *der nur von seiner G. lebt, sich nur auf seine G. berufen kann.*

जातिमाला f. Titel eines Werkes.

जातिवचन m. *Artbegriff.*

जातिविचार und °विवेक m. Titel zweier Werke.

*जातिवैर n. *eine unter einen allgemeinen Begriff fallende Feindschaft.*

जातिशब्द m. *ein einen Artbegriff ausdrückendes Wort.*

*जातिशस्य n. *Muskatnuss* Râéan. 12,80. °सस्य v. l.

जातिसंपन्न Adj. *aus einer guten Familie, aus einem edlen Geschlecht.*

*जातिसस्य n. v. l. für °शस्य.

जातिसांकर्यवाद m. Titel eines Werkes.

*जातिसार n. *Muskatnuss* Râéan. 12,80.

जातिस्मर 1) Adj. (f. आ) *seines frühern Daseins sich erinnernd* 103,21. 174,27. Nom. abstr. °ता f. (Hemâdri 1,476,21) und °त्व n. — 2) N. pr. eines Tîrtha.

जातिस्मरण n. *das Sicherinnern des frühern Daseins.*

जातिस्मरह्रद m. N. pr. eines *Sees.*

जातिहीन Adj. *von niedriger Geburt, niedriger Herkunft, eine niedrige Stellung im Leben einnehmend.*

जाती f. s. जाति.

जातीकोश m. (*n.) *Muskatnuss.*

*जातीपत्री f. und जातीपत्र n. (Paéâd.) = जाति°.

*जातीपत्रा f. *Emblica officinalis* Râéan. 11,160.

°जातीय Adj. *zu der und der Klasse, Familie, Geschlecht, Art gehörig.* पटु° *ziemlich geschickt.*

°जातीयक Adj. (f. आ) dass. Çaîk. zu Bâdar. 4,2,13.

*जातीरस m. *Myrrhe.*

*जातीरसपत्रा f. *Emblica officinalis* Nigh. Pr.

जातु und जातुं (Çat. Br. einmal) Adv. 1) *überhaupt.* — 2) *möglicher Weise, vielleicht.* — 3) *eines Tages, einst, irgend ein Mal.* — 4) mit न *überhaupt nicht, durchaus nicht, auf keinen Fall, niemals.* Auch mit folgendem चिद् und कदा चिद्.

जातुक m. *die Pflanze, welche die Asa foetida liefert,* Kâraka 1,27 (यातुक gedr.). *n. *Asa f.*

जातुधान m. = यातुधान Kâd. 34,3.

जातुष Adj. (f. ई) *aus Lack* —, *aus Gummi gemacht, damit bestrichen.*

जातू in °भर्मन् und °श्चिर् = यशनि Sây.

जातूकर्ण 1) m. *a)* N. pr. eines alten Lehrers, Arztes und Verfassers eines Gesetzbuches. — *b)* Bein. Çiva's. — 2) f. ई N. pr. der Mutter Bhavabhûti's. — 3) *Adj. (f. ई) von जातूकर्ण्य.

जातूकर्णीपुत्र m. Metron. Bhavabhûti's.

जातूकर्ण्य m. Patron. von जातूकर्ण. Pl. *sein Geschlecht.*

जातूभर्मन् Adj. *je und je* —, *stets pflegend,* — *schützend.*

जातूस्थिर् Adj. *je und je fest, niemals weichend.*

जातेष्टि f. *ein Opfer bei der Geburt eines Kindes* 234,24.

*जातोक्ष m. *ein junger Stier.*

जातोदक Adj. *mit Wasser angefüllt.* उदर् Bhâvapr. 5,38.

जात्य Adj. 1) am Ende eines Comp. *zu dem und dem Geschlecht, Stande u. s. w. gehörig.* — 2) *zur Familie gehörig, verwandt.* — 3) *zu einem edlen Geschlecht gehörig, edel.* — 4) *ächt,* γνήσιος. Ueber den *ächten* Svarita s. Weber, Gr. 84, *b.* — 5) *rechtwinkelig.* — 6) *lieblich, reizend.

जात्यन्ध Adj. *blindgeboren* Spr. 2391. fg.

जात्यन्धबधिर Adj. Du. von *Geburt blind oder taub* 200,27.

जात्युत्कर्ष m. *eine höhere Kaste* Jâéî. 1,96.

*जात्युत्पल *eine weiss und roth gefärbte Lotusblüthe* Nigh. Pr.

1. जान n. *Entstehung, Ursprung; Geburtsstätte.*

2. जान m. Patron. des Hymnendichters Vṛça Âsu. Bz. Vgl. वेजान.

जानकि 1) m. Patron. verschiedener Männer. — 2) f. ई *a)* Patron. der Sîtâ. — *b) ein best. Metrum.*

जानकिगीता f. und जानकीचरण n. Titel zweier Werke.

जानकीदेवभूप m. Bein. Râma's.

जानकीनाथ m. desgl.

जानकीनाथचूडामणिभट्टाचार्य m. N. pr. eines Autors.

जानकीनाथलिङ्ग n. Name eines Liṅga.

जानकीनाथशर्मन् m. N. pr. eines Mannes.

जानकीपरिणय m. Titel eines Schauspiels Hall in der Einl. zu Daçân. 30. Cat. Gesan. 2,116.

जानकीमन्त्र m. *ein an die* Sîtâ *gerichteter Spruch.*

*जानकीय m. *ein Fürst der* Gânaki.

जानकीराघव n. Titel eines Schauspiels.

जानकीरामचन्द्रविलास m. Titel des 2ten Acts im Mahânâṭaka.

जानकीवल्लभ und जानकीश m. Bein. Râma's.

जानकीसहस्रनामस्तोत्र n. Titel eines *Lobgesanges.*

जानकीस्वयंवर m. Titel des 1ten Actes im Mahânâṭaka.

जानकीहरण n. Titel eines Werkes.

जानंतपि m. Patron. des Âtjarâti.

जानन्ति m. N. pr. eines Lehrers.

जानपद 1) Adj. *a) auf dem Lande wohnend;* m. *Landbewohner* (Gegens. *Städter*). — *b) ein Land* —, *die Landbewohner betreffend, für sie bestimmt.* — 2) m. *ein Reichsangehöriger, Unterthan.* — 3) f. जानपदी *a) ein volksthümlicher Ausdruck.* — *b)* N. pr. *α)* einer Apsaras. — *β)* *einer Oertlichkeit.

जानपदिक Adj. *das Reich* —, *die Unterthanen betreffend.*

जानपाद Hariv. 8810 fehlerhaft für जाल°.

जानराज्य n. *Oberherrschaft* Maitr. S. 2,6,6. 9.

*जानवादिक Adj. *mit dem Gerede der Leute vertraut.*

जानश्रुति m. Patron. von जनश्रुत.

जानश्रुतेय m. Patron. des Aupâvi.

*जानायन m. Patron. von जन.

जानि am Ende eines adj. Comp. *Ehefrau* 132,19.

1. *जानी f. *Mutter.*

2. जानी Verstümmelung von यात्रिक.

जानु 1) m. (ausnahmsweise) und n. *Knie* (auch bei Thieren). जानु दा *Jmd* (Gen.) *das Knie auf den Leib setzen.* जानुभ्यामवनी गम् *sich auf die Knie werfen.* — 2) als *Längenmaass* = 32 Aṅgula Çulbas. 1,13.

जानुक 1) n. *Knie.* Insbes. am Ende eines adj. Comp. (f. आ) Hemâdri 1,436,20. — 2) m. N. pr. eines Mannes Çiv. 73,18.

जानुका Adj. *gebärend,* mit Acc. Maitr. S. 1,4,8. Âpast. Çr. 1,10,11.

जानुचलन n. *das Sichschaukeln auf Jmds Knien.*

जानुजङ्घ m. N. pr. eines Fürsten.

जानुदघ्न Adj. (f. ई) *bis zum Knie reichend* Taitt. Âr. 1,25. °दघ्नाम्भस् Adj. Râgat. 8,2186. Loc. *in der Höhe des Knies* Âpast. Çr. 15,13,3.

जानुप्रचलन n. = जानुचलन Pañkat. ed. Bomb. 5,68,17.

*जानुप्रच्छुत gaṇa अतमूताटि in der Kâç. Davon

*°तिक Adj. ebend.

*आनुप्रहृत und *°प्रहृतिक Adj. v. l. für °प्रहृत und °प्रहृतिक.

*आनुफलक und आनुमण्डल (Kâraṇp. 17,3. 38,14) n. *Kniescheibe.*

1. आनुमात्र n. *Höhe des Knies* Çat. Br. 12,8,3,10.

2. आनुमात्र Adj. *bis zum Knie reichend, knietief.*

आनुविआनु Harîv. 15978 fehlerhaft für (सव्य)-आनु वि°.

*आनेवादिक und *आनेव्यादिक Adj. = आनवादिक.

आन्धितं Adj. *worüber man übereingekommen ist, herkömmlich, gebräuchlich.*

आन्य m. N. pr. eines alten Weisen. अन्य v. l.

आन्वाक्ष Adj. *mit gebogenem Knie.*

आप m. *das Flüstern.* Auch fehlerhaft für आप्य und आप.

आपक 1) Adj. a) *Etwas* (im Comp. vorangehend) *flüsternd hersagend, flüsternd Gebete hersagend* Bṛic. P. ed. Bomb. 9,6,10. m. *ein solcher Priester* Hemâdri 2,a,68,9. 11. — b) zu 1) a) *in Beziehung stehend.* — 2) *n. *ein best. wohlriechendes Holz.*

*आपन n. = निरसन und निर्वर्तन.

°आपिन् Adj. *flüsternd hersagend.*

आप्य 1) Adj. a) *flüsternd herzusagen.* — b) = आपक 1) b). — 2) n. *ein flüsternd herzusagendes Gebet* R. ed. Bomb. 1,29,32.

1. आबाल m. 1) Metron. verschiedener Männer. Auch Pl. — 2) Pl. *eine best. Schule.*

2. *आबाल m. = घटापाल *Ziegenhirt.*

आबालभुति f. Titel eines Werkes.

आबालायन m. N. pr. eines Lehrers.

आबालि m. Patron. N. pr. verschiedener Männer.

आबालिन् m. Pl. *die Schule Gâbâla's.*

आबालोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

आभद्रं 1) Adj. (f. ई) von Gamadagni oder Gâmadagnja *herrührend* u. s. w. — 2) m. a) Patron. von जमदग्नि. Auch Pl. — b) *ein best.* Kâturaha.

आभद्राग्नेय m. Patron. von जमदग्नि TS. 7,1,9,1.

आभद्रायेय m. desgl.

आभद्रय 1) Adj. *dem* Gamadagni oder *dem* Gâmadagnja 2) a) *gehörig, sie betreffend* u. s. w. — 2) m. a) Patron. von जमदग्नि. Auch Pl. — b) *ein best.* Kâturaha.

आभद्रयक m. = आभद्रय 2) a) Âçv.-P. 42,24.

आभद्रयज्ञाय m. Titel eines Schauspiels Wilson, Sel. Spec. I, XXVIII; vgl. jedoch Hall in der Einl. zu Daçar. 30.

आभद्रयाहादशी f. *der 12te Tag in der — Hälfte des* Vaiçâkha.

आभद्रयाय् *wie* Gâmadagnja, d. i. *wie* Paraçurâma *verfahren.* °पित n. so v. a. *ein Morden in der Weise* Paraçurâma's Bâlar. 7,1506.

(आभर्ष) औभरिष्य Adj. als Beiw. der Milch.

आभल n. schlechte Schreibart für पाभल 2).

आभा f. *Tochter* (nach Nîlak.).

औभातर् m. 1) *Eidam.* Nom. abstr. आभातृत्व n. — 2) *Schwestermann, Schwager* R. 7,24,30. 34. — 3) *Gatte. — 4) *Scindapsus officinalis.*

आभातृक m. *Eidam.* v. l. आभातर्.

आभि 1) Adj. a) *leiblich verschwistert;* seltener vom Bruder, häufig von der Schwester mit und ohne स्वसर्. Du. und Pl. *Geschwister.* Bildlich von den *Fingern* und den *Andachtsübungen* oder *Gebetsformen beim* Soma-*Werk.* — b) *verwandt überh., angehörig, eigen, heimisch, gewohnt; Verwandter.* — 2) f. a) in der nachvedischen Sprache *eine weibliche Verwandte des Hausvaters,* insbes. *die Schwiegertochter,* auch wohl *Schwester.* Auch आभी. — b) N. pr. α) einer Göttin. — β) आभी einer Apsaras Harîv. 3,69,16. — γ) einer Gattin Dharma's. Auch आभी VP.² 2,31. — 3) n. a) *Geschwisterschaft, Blutsverwandtschaft.* — b) in der Sprache der Grammatik und Liturgie *das Gleichförmige, Wiederholung, Tautologie.* — c) *Wasser.*

आभिकृत् Adj. *Verwandtschaft schaffend.*

आभित्र n. διάμετρον, *das 7te astrol. Haus.*

आभिर्त्व n. *Verwandtschaft, Angehörigkeit.*

आभिर्वृत् Adj. *wie eine Schwester, wie ein Bruder.*

*आभिवत् Adj. = आभि.

आभिशस्त m. *Bruder —, Verwandtenfluch.*

*आभुनदेश m. N. pr. einer *Oertlichkeit.*

*आभेय m. *Schwestersohn.*

*आभ्व von अभ्व.

आभ्वय 1) Adj. *von der Eugenia Jambolana kommend.* — 2) m. = आभ्ववत्. — 3) *f. ई *Artemisia vulgaris* oder *Alpinia nutans* Râgân. 5,82. — 4) n. a) *die Frucht der Eugenia Jambolana.* — b) *Gold. — c) *N. pr. einer Stadt.

*आभ्वयक N. pr. einer Oertlichkeit.

*आभ्ववत und *°क gaṇa यवादि. v. l. आभ्वयत्त.

*आभ्ववतीपति m. Beiw. Kṛshṇa's Gal.

आभ्ववतीविजय m. Titel eines Schauspiels.

आभ्ववत् 1) m. N. pr. eines Fürsten der Affen. — 2) f. °वती a) N. pr. der Tochter Gâmbavant's und Gattin Kṛshṇa's. — b) *=आभ्वय 3) Râgân. 5,82.

*आभ्ववत्त und *°क gaṇa यवादि in der Kâç. v. l. आभ्ववत.

आभ्ववोष्ठ und °वौष्ठ n. *Sonde, Senknadel.*

औम्बिल n. *Entenhölle* Maitr. S. 3,15,3. Aus आनुबिल (wie सर्वर्तितर् aus सनुव°). Vgl. औम्बोल.

*आम्बीर् n. *Citrone.*

औम्बोल n. 1) = औम्बिल Kâṭ. 5,13,1. Nach Mahîdh. *Entenscheibe.* — 2) *Speichel.*

आम्बुक Adj. vom *Schakal kommend.*

आम्बुद्वीपक Adj. *in* Gambudvîpa *wohnend* Kâraṇp. 13,2. 3. 46,11. 57,17. 87,7.

आम्बुनद् und °मय fehlerhaft für आम्बूनद् und °मय.

आम्बुवत् N. pr. 1) *m. = आम्ववत् 1). — 2) f. °वती = आम्ववत् 2) a). Die Bomb. Ausg. des Bṛic. P. überall richtig आम्ववती.

1. आम्बूनद 1) Adj. vom *Flusse* Gambû *kommend* als Beiw. *einer best. Art Gold* und als n. *solches Gold* und *Gold überh.* — 2) *n. *Stechapfel.*

2. आम्बूनद् 1) Adj. (f. ई) *aus dem* Gâmbûnada *genannten Golde gemacht, golden* überh. — 2) m. N. pr. a) eines Sohnes des Ganamegaja. — b) eines Berges. Auch °पर्वत m. — 3) f. ई N. pr. eines Flusses. — 4) n. a) *ein goldener Schmuck.* — b) N. pr. eines Sees.

आम्बूनदप्रभ 1) Adj. *einen goldenen Glanz habend.* तप्त° R. 1,38,19. — 2) m. N. pr. eines Buddha Lot. de la b. l. 93 (आम्बु° gedr.).

आम्बूनदमय Adj. (f. ई) *golden.*

*आम्भेय m. Metron. von अम्भ.

आम्भोष्ठ und आम्भौष्ठ n. = आम्भवोष्ठ.

*आम्भ m. Patron. von अम्भ.

*आयक n. *ein best. wohlriechendes Holz.*

आयद्रथ Adj. *dem* Gajadratha *gehörig.*

आयस्त m. Patron. Bharata's.

आयस्तीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

आयस्तेय m. Metron. von अयस्ती.

आर्यपती Kâṭ. 6,4 wohl nur fehlerhaft für आपापती; s. u. आया 1).

आयल m. Pl. = आञ्जल Ind. St. 3,277. Âçv. 47.

आर्या f. 1) *Eheweib.* आयार्पती Nom. Du. m. *Mann und Weib* Kap. S. 4,3. Nom. abstr. आयात्व n. — 2) *das 7te astrol. Haus.*

*आयाघ्न Adj. *Mörder des Eheweibes, den Tod des Eheweibes herbeiführend.*

*आयाजीव m. *Schauspieler, Tänzer.*

*आयानुजीविन् m. 1) dass. — 2) *der Mann einer Hure.* — 3) *ein armer Teufel.* — 4) *Ardea nivea.* — 5) = आयिन.

आर्यान्य m. *eine best. Krankheit.*

आयिन् 1) Adj. am Ende eines Comp. *besiegend,*

bekämpfend. — 2) m. ein best. Dhruvaka.

ग्रार्पु 1) Adj. siegreich; zu gewinnen suchend. — 2) *m. a) Arsenic. — b) Arzt.

ग्रार्पुक Adj. siegreich Maitr. S. 3,1,9.

ग्रार्पेन्य m. = ग्रापान्य.

1. ग्रार्य Adj. alternd.

2. ग्रार्य m. Bulle. In der alten Sprache nicht nothwendig mit schlimmer Nebenbedeutung. Auch Vertrauter überh. In der späteren Sprache der Bulle einer verheiratheten Frau, Nebenmann. Am Ende eines adj. Comp. f. या 155,34.

ग्रार्यगर्भ m. ein Kind von einem Nebenmanne Spr. 4155.

ग्रार्यगर्भा Adj. f. schwanger von einem Bullen Spr. 4155, v. l.

ग्रार्यघ्नी Adj. f. den Bullen tödtend.

ग्रार्यज Adj. von einem Bullen gezeugt.

ग्रार्यजात m. 1) Adj. von einem Bullen gezeugt, m. ein solcher Sohn Vaitân. Josis. 4,47. — 2) Plagiarius.

ग्रार्यजातक 1) Adj. von einem Bullen gezeugt. — 2) m. Plagiarius.

ग्रार्यण 1) n. a) das Oxydiren. — b) *Verdauungsmittel. — 2) f. या = 1) a). — 3) *f. ई eine Art Kümmel Râgân. 6,64.

ग्रार्यता f. ein Bullenverhältniss mit (im Comp. vorangehend).

*ग्रार्यतिनेय m. Patron. von ग्रार्यतिन् und Metron. von ग्रार्यती.

ग्रार्यत्कार्व m. Patron. von ग्रार्यत्कारु.

ग्रार्यव्य Adj. (f. ई) in Verbindung mit वीथि f. eine best. Strecke der Mondbahn. °गवं स्थानम् VP.² 2,264.

*ग्रार्यहत्त Adj. von ग्रार्यहत्त.

*ग्रार्यभर gaṇa पचादि. f. या Ehebrecherin.

ग्रार्यमाण n. eine Art Tanz S. S. S. 258.

*ग्रार्यमाणव m. Patron. von ग्रार्यमाण.

ग्रार्यवैन्मख Adj. Freude weckend.

ग्रार्यसंधि m. Patron. Sahadeva's.

ग्रार्यिणी Adj. f. einen Bullen habend, eine Verliebte.

ग्रार्यज Adj. = ग्रार्यज.

*ग्रार्यत्य fehlerhaft für ग्रार्यव्य.

ग्रार्यघी Harîv. 9136 und R. 5,109,30 fehlerhaft für ग्रार्यघी.

ग्रार्यघि m. N. pr. eines Gebirges.

ग्रार्यघी f. N. pr. eines Flusses oder einer Stadt.

ग्रार्यव्य Adj. als Beiw. von ग्रश्वमेध nach den Erklärern = त्रिगुणदक्षिण, मांसमय oder मांसादिदानप्रधान, d. i. पुष्ट.

ग्रार्तिक m. Pl. N. pr. eines Volkes. v. l. ग्रर्तिक.

(ग्रार्य) ग्रार्यिय n. Vertraulichkeit. Liebe. Nach Sây. Adj. = स्तुत्य.

ग्रार्यक m. Spr. 3322 vielleicht fehlerhaft für ग्रारुक Igel.

1. ग्रार्ल 1) n. (adj. Comp. f. या) a) Netz, Geflechte, Fanggarn, Vogelnetz, Fischernetz, Haarnetz; Netz, Schlinge in übertragener Bed. von Allem, was den Menschen in seiner Freiheit beschränkt. — b) Netz in anat. Sinne, omentum. — c) ein aus Draht geflochtenes Netz; Panzerhemd, Haube aus Draht. — d) Gitter. — e) Gitterfenster. — f) Schwimmhaut, ein Ansatz zur Schw. (an den Fingern und Zehen göttlicher Wesen und aussergewöhnlicher Menschen). — g) Mähne eines Löwen 112,16. — h) *ein Bündel junger Knospen. — i) Netz, so v. a. Verbindung, eine zusammenhängende —, dichte Menge. — k) Betrug, Hinterlist, Blendwerk Daçak. 79,15. — l) bisweilen fehlerhaft für ग्रात्त. — 2) *m. a) Nauclea Cadamba. — b) eine kleine Gurke, ein kl. Kürbis. — 3) *f. ई eine Gurkenart.

2. ग्रार्ल Adj. wässern.

ग्रार्लक 1) n. a) Netz, Geflechte, Gewebe (eig. und übertr.). — b) Gitter. — c) Gitterfenster. Angeblich *m. — d) ein Bündel junger Knospen. — e) eine Art Perlenschmuck Bale. P. 3,20,17. — f) *Nest. — g) Menge Çik. 29. — h) *Banane. — i) *Betrug. — 2) m. ein best. Baum. — 3) f. ग्रार्लिका a) Netz, Fanggarn. — b) Schleier. — c) Panzerhemd. — d) *Spinne. — e) *Banane. — f) Menge Kâd. 161,11. — g) *Wittwe. — h) *= कोमासिका.

ग्रार्लकगर्भ m. = ग्रार्लगर्भ Karaka 6,17.

ग्रार्लकमालिन् Adj. mit einem netzartigen Perlenschmuck versehen Bale. P. 3,20,17.

ग्रार्लकर्मन् n. Fischfang.

ग्रार्लकार und °क m. Spinne.

*ग्रार्लकि m. Pl. N. pr. eines Volksstammes. ग्रार्नकि v. l.

°ग्रार्लकित Adj. netzartig überzogen mit Harshaç. 202,18.

*ग्रार्लकिनी f. Schafmutter.

*ग्रार्लकोट m. N. pr. eines Dorfes.

*ग्रार्लकोय m. ein Fürst der Gâlaki. v. l. ग्रार्नकोय.

ग्रार्लतीर्थ n. eine best. Pflanze mit giftigem Milchsaft.

ग्रार्लगर्भ m. ein best. Ausschlag.

ग्रार्लगवाक्ष m. Gitterfenster. °क dass. Vaitân. Bpa. S. 56,22.

*ग्रार्लगोणिका f. ein best. zum Buttermachen dienendes Gefäss.

ग्रार्लदण्ड m. Stab am Netz oder Fanggarn.

ग्रार्लधर 1) m. a) eine best. Fingerstellung oder — verbindung. — b) N. pr. α) eines Asura; vgl. ग्रलंधर. — β) eines Arztes; vgl. ग्रार्लधरि. — γ) der 12 zu menschlicher Geburt verfluchten Âditja Ind. St. 14,140. — δ) *Pl. eines Volkes, = त्रिगर्त. °देश m. °पुर n. — 2) wohl n. N. pr. einer Oertlichkeit (eines Tîrtha).

*ग्रार्लधरायण m. Patron. von ग्रार्लधर. *°क Adj. von solchen Personen bewohnt.

ग्रार्लधरि m. N. pr. eines Arztes.

*ग्रार्लपद् (stark °पाद्) m. Gans.

*ग्रार्लपद् N. pr. einer Oertlichkeit (davon ein gleichlautendes Adj.) gaṇa वरणादि in der Kç. v. l. °पदी. Dieses auch *Adj. f. eine Schwimmhaut an den Füssen habend.

ग्रार्लपाद् m. 1) Schwimmfüssler, Schwimmvogel; Gans u. s. w. Gaut. Daçak. 40,16. — 2) N. pr. eines Zauberers.

ग्रार्लपाद्भुज Adj. an Füssen und Händen einen Ansatz zur Schwimmhaut habend. Nilak.: ग्रार्लपादा रेखाः । तदङ्कितभुजः । रेखापाङ्कितभुजः.

ग्रार्लपाश m. der einzelne Faden eines Netzes (Spinnengewebes).

ग्रार्लपुर n. N. pr. einer Stadt.

*ग्रार्लप्राया f. Panzerhemd.

ग्रार्लबन्ध m. Fanggarn, Schlinge Kâraṇ. 20,6.

*ग्रार्लमानि m. Pl. N. pr. eines Volksstammes.

*ग्रार्लमानीय m. ein Fürst der Gâlamâni.

ग्रार्लमाला f. Netz Spr. 7618.

ग्रार्लवस् Adj. 1) mit einem Netz versehen. — 2) mit einem Panzerhemd versehen. — 3) mit Gitterfenstern versehen Rasn. 7,5. — 4) zu täuschen verstehend.

*ग्रार्लवर्वुरिक und *°वर्वूरक m. eine Acacienart Râgân. 8,39.

*ग्रार्लसरस n.

ग्रार्लकासिनी f. N. pr. einer Gattin Kṛshṇa's Harîv. 9179. चारुकासिनी v. l.

*ग्रार्लकृद् m. Patron. von ग्रलकृद्.

ग्रार्लात Gitterfenster.

ग्रार्लाङ्गुलिक Adj. zwischen den Fingern (Zehen) einen Ansatz zur Schwimmhaut habend Lalit. 121, 4 (ग्राङ्गुलिक gedr.).

ग्रार्लामुख Gitterfenster.

ग्रार्लाय्, °यते ein Netz darstellen.

ग्रार्लार्थ n. Linderungsmittel oder ein best. Heilmittel.

ग्रार्लिक 1) *Adj. (f. ई) betrügerisch zu Werke gehend. — 2) m. a) Vogelsteller Kâraṇ. 20,6. — b) *Spinne. — c) *Gouverneur eines Districts.

शालिनी f. 1) *ein best. Abscess* oder *Ausschlag* Karaka 1,17. — 2) *Netzmelone* oder *Netzgurke*. — 3) **ein bemaltes* oder *mit Bildern ausgeschmücktes Gemach*.

शालिनीमुख m. N. pr. eines Berges Kâraṇḍ. 91,18.

*शालीदेश m. N. pr. einer *Gegend*.

शालूक Adj. in Verbindung mit श्रोका:.

शालोर् m. N. pr. eines Agrahâra.

शाल्मे Adj. (f. ई) *verworfen, verächtlich, gemein* (Lebensunterhalt); m. *ein verworfener —, verächtlicher Mensch, Schurke*. f. ई Harshaç. 149,13.

शाल्मक Adj. dass. (von einem Menschen).

शाल्य Adj. *der Gefahr eines Netzes ausgesetzt*.

शावउ m. N. pr. eines Mannes.

शावन् in पूर्वशावन्.

शाविनिका f. = शवनिका *Vorhang* Hem. Par. 9,45.

शावस् Adj. *an Nachkommenschaft reich, der N. geben kann*.

*शावन्य n. *Raschheit, Schnelligkeit*.

शावादि Adj. *mit* Açvajugâu *beginnend*.

*शावायनि von शव.

शाविचीपाक m. *ein best. Decoct*.

*शाषक n. v. l. für शाषक.

शाष्कमर्द m. *ein best. Thier*.

शासट m. N. pr. verschiedener Männer.

शास्पति m. *Hausvater, Familienvater*. शास्पति RV. 7,38,6 wohl fehlerhaft.

शास्पत्य n. *Hausvaterschaft*.

°शाह् n. *Wurzel* (eines Körpertheils).

शाहक m. 1) *Igel* Harshaç. 192,13. — 2) **Katze*. — 3) **Chamäleon* Râǵân. 19,62. — 4) **Blutegel*. — 5) **Bettstelle*.

शाह्वर्ष m. N. pr. eines Schützlings der Açvin.

शाह्वव 1) m. a) Patron. verschiedener Männer. — b) *ein best.* Kâturâha. — 2) f. ई Patron. der Gaṅgâ.

शाह्वि (metrisch) f. = शाह्वव 2).

शाह्वीय Adj. *der* Gaṅgâ *gehörig, sie betreffend* u. s. w.

1. शि, शेपति und °ते (episch शय्यात्) 1) *Etwas gewinnen, erstegen, erbeuten* (im Kampfe oder Spiele), *erwerben, sich* (sibi) *unterwerfen, erobern*. — 2) *besiegen* (im Kampfe, Spiele, Process). शितंतर MBu. 10,10,13. *überwinden, — treffen, — flügeln*. — 3) die Sinne, Leidenschaften, Leiden, Krankheiten u. s. w. *besiegen, überwinden, abwenden, ihrer Herr werden*. पिपासाम् *den Durst stillen*, विवादान् *Streit aufgeben, — vermeiden*. — 4) *Jmd siegreich vertreiben aus* (Abl.). — 5) *Jmd um Etwas bringen, in Etwas besiegen, Jmd Etwas im Spiele abnehmen*; mit doppeltem Acc. — 6) ohne Object *siegen, siegreich sein, den Sieg davontragen, gewinnen* (im Spiele). — 7) *oben auf sein, hoch leben*. Häufig Praes. st. Imperat. in der Bed. *es lebe hoch!* शितमुडुपतिना so v. a. शयनुडुपति: 290,13. — Caus. 1) शापयति *Jmd Etwas gewinnen machen*, mit doppeltem Acc. धैर्यशापत् Med. Çat. Br. 5,1,5,11. 12. — 2) Aor. अशीशपत् in der Bed. *besiegen* MBu. 7,66,6. — Desid. शिशीषति, °ते *gewinnen —, erlangen —, erobern —, besiegen —, siegen wollen, auf Beute ausgehen*. — *Intens. शेशीपते. — Mit आत् *den Sieg davontragen über* (Acc.). — Mit व्यति Med. *übertreffen* Bhaṭṭ. — Mit अधि *hinzugewinnen zu* (Loc.) — Mit अनु *sich* (sibi) *unterwerfen, — unterthan machen*. v. l. अप्यशपत् st. अन्वशपत्. — Desid. Med. *sich unterthan machen wollen*. — Mit अप *abhalten, abwenden*. — Desid. Med. *abzugewinnen —, wiedergewinnen suchen* Âpast. 1,24,31. — Mit अभि 1) *gewinnen, erstegen, erwerben*. — 2) °आपते Prâçnop. 1,9. 10 wohl fehlerhaft für °आपते. — Desid. *gewinnen —, überwinden wollen, angreifen*. — Mit प्रत्यभि, °जित Gop. Br. 2,2,7 fehlerhaft für °चित. — Mit अव 1) *abgewinnen, abnehmen* Gaut. — 2) *abhalten, abwenden*. — 3) *besiegen* 105,21. — Desid. *abgewinnen —, wiedergewinnen wollen*. — Mit आ *gewinnen, erwerben*. — Desid. Med. *zu erlangen suchen*. — Mit उद् 1) *erwerben, gewinnen, unterwerfen*. — 2) *siegreich sein* Tân. 2,4,9,7. — Caus. 1) *siegen machen*. — 2) *Jmd Etwas gewinnen lassen*, mit doppeltem Acc. — Mit अनुद् *nach Jmd* (Acc.) *siegreich sein*. — Mit अभ्युद् *erobern, erwerben* Gop. Br. 2,1,17. — Mit उप dass. Gop. Br. 2,2,16. — Mit निस् 1) *gewinnen, erstegen, erwerben, sich unterwerfen, erobern*. — 2) *besiegen, überwinden, übertreffen* 112,28. — Mit अभिनिस् *besiegen, überwinden*. — Mit परिनिस् dass. — Mit प्रतिनिस् *sich aneignen, — zu Nutze machen*. — Mit विनिस् 1) *gewinnen, erstegen, erobern*. — 2) *besiegen, überwinden, — treffen* 297,17. — Mit परा gewöhnlich Med. 1) *Etwas verlieren, um Etwas gebracht werden*; mit Acc. MBu. 2,65,30. — 2) *besiegt werden, unterliegen*. पराजित. — 3) **einer Sache unterliegen, Etwas nicht überwinden —, Etwas nicht ertragen können*; mit Abl. — 4) *besiegen, überwinden* (im Kampfe, Spiele, Processe). पराजित *besiegt, überwunden, überwältigt*. पुत्रशोक° von *Kummer*. — Mit परि *besiegen, überwinden*. — Mit प्र 1) *gewinnen, erstegen*. — 2) *besiegen*. — Mit प्रति *besiegen* (im Kampfe, Spiele). — Desid. *besiegen wollen, angreifen*. — Mit वि gewöhnlich Med. 1) *gewinnen, erstegen, erobern*. — 2) *besiegen, überwinden* (im Kampfe oder Spiele), *übertreffen* 292,18. Spr. 7686. — 3) die Sinne, den Geist *besiegen, Herr werden über*. विजितासन Adj. *der mit dem Sitz bald fertig geworden ist*, so v. a. *dem es einerlei ist, worauf er sitzt*. — 4) ohne Object *siegen, einen Kampf zur Entscheidung bringen*. — 5) *einen Kampf mit Jmd* (Instr.) *siegreich beendigen, obsiegen*. — 6) *siegen*, so v. a. *die Oberhand haben*. — 7) *siegen*, so v. a. *hoch leben*. Praes. st. Imperat. so v. a. *es lebe hoch!* — 8) *sich hervorthun —, excelliren durch* (Instr.) Bâlar. 305,6. — 9) *dem Siege entgegen gehen, siegen wollen*. — Caus. Aor. व्यजीशपत् in der Bed. *erobern* MBu. 7,62,9. — Desid. gewöhnlich Med. 1) *gewinnen —, erstegen wollen*. — 2) *besiegen wollen*. — 3) *eine siegreiche Entscheidung herbeiführen —, siegen wollen, sich um den Sieg bemühen, angreifen*. — Mit सम् 1) *zusammen gewinnen, — erwerben, zusammenbringen*. — 2) *zusammen besiegen*. — 3) *überwältigen*. — 4) die Sinne *besiegen, Herr werden über* Hariv. 1,728,19.

2. शि, शिनाति s. 1. श्या.

3. *शि 1) Adj. *siegend*. — 2) m. *ein* Piçâka.

शिकन m. N. pr. eines Mannes.

शिगर्वु 1) Adj. *eilend, beweglich*. — 2) *m. *Athem*.

*शिगमिषा f. *das Verlangen zu gehen*.

शिगमिषु Adj. *im Begriff stehend zu gehen, — fortzugehen*. तत्र, वनम्.

शिगर्ति m. *Verschlucker, Verschlinger*.

शिगीर्षा f. 1) *der Wunsch Etwas zu erlangen, Erwartung*. — 2) *das Verlangen zu besiegen, — zu siegen, — die Oberhand zu gewinnen, Ehrgeiz*.

शिगीर्षु 1) Adj. a) *Etwas zu erlangen —, zu erreichen wünschend, auf Etwas ausgehend*. — 2) *zu besiegen —, zu übertreffen —, zu siegen wünschend, ehrgeizig*. Nom. abstr. शिगीर्षुता f.

शिगीर्षोत्साहवत् Adj. *mit Ehrgeiz und festem Willen verbunden* H. 321.

शिग्र्यु Adj. *siegreich*.

शिघर्वु Adj. *zu verletzen bestrebt*.

शिघत्सा f. *das Verlangen, die Absicht* 1) *zu essen, Hunger*. — 2) *zu verzehren*.

शिघत्सु 1) Adj. a) **hungrig*. — b) *zu verzehren verlangend*, mit Acc. Ind. St. 14,373. — 2) f. *eine gefräßige Unholdin*.

*शिघांसक Adj. *zu tödten beabsichtigend*.

शिघांसा f. *das Verlangen, die Absicht* 1) *zu schlagen, — tödten, — erlegen*. — 2) *zu Grunde*

zu richten, zu zerstören.

°जिघांसिन् Adj. *zu tödten beabsichtigend.*

*जिघांसीयंस् Adj. *sehr begierig zu tödten.*

जिघांसु 1) Adj. *a) zu tödten —, zu erlegen beabsichtigend; mit Acc. — b) zu zerstören —, zu Grunde zu richten begierig; das Object im Acc. oder im Comp. vorangehend. — 2) *m. Feind.*

जिघृक्षा f. *das Verlangen —, die Absicht zu ergreifen, zu fassen, zu packen.*

जिघृक्षु Adj. (die Ergänzung im Acc. oder im Comp. vorangehend) 1) *zu ergreifen —, zu fassen —, zu packen beabsichtigend. — 2) zu rauben —, zu entziehen b. — 3) zu schöpfen b. — 4) zu pflükken b. — 5) zu erlernen b.*

जिघ्र Adj. 1) *riechend. — 2) am Ende eines Comp. *wahrnehmend, errathend.*

जिङ्गिणी (Kâraka 3,8) und जिङ्गिनी f. *Odina Wodier* Madanav. 60,49. Bhâvapr. 1,234. Vgl. जिङ्गिनी.

जिङ्गी f. 1) *Rubia Munjista* Bhâvapr. 1,176. — 2) *Odina Wodier* Madanav. 60,49. Bhâvapr. 1,234.

जिजीविषा f. *das Verlangen am Leben zu bleiben.*

जिजीविषु Adj. *zu leben —, am Leben zu bleiben wünschend.*

जिजीषु Adj. dass. und daraus entstanden MBa. 3,241,23.

*जिज्ञापयिषु Adj. *Etwas* (Acc.) *an den Tag zu legen begierig.*

जिज्ञासन n. *das Verlangen kennen zu lernen, das Prüfen.*

जिज्ञासा f. *der Wunsch zu wissen, — zu kennen, — zu erkennen, Untersuchung, Nachforschung, Prüfung.* कृतजिज्ञास Adj. *Jmd* (Gen.) *erprobt habend.*

जिज्ञासादर्पण m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

जिज्ञासाप्रस्ताव m. Titel eines Werkes Kumârasv. zu Prasannar. 342,3.

जिज्ञासाभाष्यभावप्रकाशिका f. desgl. Opp. Cat. 1.

जिज्ञासितव्य Adj. *was man kennen zu lernen wünschen muss, zu untersuchen, zu prüfen.*

*जिज्ञास्य (?) gaṇa राजदन्तादि.

जिज्ञास्य Adj. = जिज्ञासितव्य.

जिज्यु (?) Adj. = जिज्ञासु.

जिउधन m. N. pr. eines Mannes.

°जित् Adj. 1) *gewinnend, erwerbend. — 2) besiegend.* In der Med. *entgegenwirkend, vertreibend.*

जितकालिन् Harîv. 10170 (11070) fehlerhaft für °काशिन्.

जितकाशिन् Adj. *sich als Sieger gebarend, siegesbewusst* MBh. 1,2,309. Wird durch जयप्राधिन् und जिताक्ष्य erklärt. °काशि (!) soll = दृष्टमुष्टि sein.

*जितनेमि m. *ein Stab vom Holze der Ficus religiosa.*

जितंते oder °स्तोत्र n. Titel eines Stotra Opp. Cat. 1.

जितंमनस् Adj. *der sein Herz besiegt hat* Maitr. S. 1,10,16 (Kâṭh. 10,10).

जितंलोक Adj. *der den Himmel gewonnen hat.* पितर: *eine best. Klasse von Manen.*

जितवती f. N. pr. einer Tochter Uçanas'.

जितव्रत m. N. pr. eines Sohnes des Havirdhâna.

जितशत्रु m. N. pr. 1) eines Buddha. — 2) verschiedener Fürsten Hem. Par. 3,48. 13,131. — 3) *des Vaters des Arhant Agita.

जितश्रम Adj. *an Anstrengungen gewöhnt* Harîv. 4544 (nach Nilak. = कदा चिदपि न श्रमवान्). Spr 7295. *der sich in Etwas* (Loc.) *geübt hat* 6841. Nom. abstr. °त्व n.

जितहस्त Adj. *der eine sichere Hand hat.* Nom. abstr. °ता f. Kâraka 3,8.

जितात्त Adj. *der seine Sinne bezwungen hat* Spr. 2587.

जितात्तर Adj. *die Schrift in seiner Gewalt habend, gut schreibend* Spr. 6634.

जितात्मन् 1) Adj. *der seiner selbst Herr geworden ist.* — 2) m. N. pr. eines der Viçve Devâs.

*जितामित्र Adj. *der seine Feinde überwunden hat.* m. Bein. Vishṇu's.

जितारि 1) *Adj. dass. — 2) m. *a) *ein Buddha. — b)* N. pr. verschiedener Männer.

जिताश m. N. pr. eines Fürsten VP.^{2} 3,335.

*जिताष्टमी f. = जीमूताष्टमी.

*जिताक्ष्य Adj. *der einen Kampf siegreich bestanden hat.*

जिताहार Adj. *Herr über die Speise, d. i. mässig* Taitt. Up. 3.

जिति f. *Erwerb, Gewinn, Sieg.* यज्ञितस्य जिति: und जिती Namen von Sâman Ârsh. Br.

जितुम m. = διδυμοι, *die Zwillinge im Thierkreise.*

जितेन्द्रिय 1) Adj. *der seine Sinne bezwungen hat.* Nom. abstr. °त्व n. Spr. 2416. — 2) m. N. pr. eines Mannes.

*जितेन्द्रियाक्ष m. *ein best. Strauch* Râgân. 4,206.

*जित्तम und जित्म m. = जितुम.

जित्य 1) *m. f. (या) = कलि. — 2) f. या am Ende eines Comp. *Gewinn, Sieg.*

जित्वन् 1) *Adj. *siegreich.* Vgl. सजित्वन्. — 2) m. N. pr. eines Mannes.

जित्वर 1) Adj. (*f. ई) *siegreich.* Am Ende eines Comp. *besiegend, überwindend* Kâraka 6,8. Vgl. सजित्वरी. — 2) *f. ई Bein. der Stadt Benares.

जिन्, जिनति (aus ज्या, जिनाति) *besiegen;* vgl. जिनन. — Mit निस् dass. (im Spiele) Pâṇ. 20.

जिन 1) *Adj. *a) siegreich. — b) sehr alt* Uṇ. Ujval. — 2) m. *a) ein* Buddha. — *b) ein* Arhant, *ein Heiliger der* Gaina. — *c)* Bez. *der Zahl 24* Hemâdri 1,134,16. 17. — *d)* metrisch = जैन. — *e)* Bein. α) *Vishṇu's. — β) Hemakandra's (?). — *f)* N. pr. α) *eines Bodhisattva. — β) eines Sohnes des Jadu VP.^{2} 4,53.

जिनकल्प m. *die Observanz der* Gina 2) b) Hem. Par. 11,3.

जिनचन्द्र m. N. pr. verschiedener Männer.

जिनजया f. *der Sinus von 24°* Golâdh. 8,71.

*जिनत्रात m. N. pr. eines Mannes.

जिनदत्त m. N. pr. verschiedener Männer Hem. Par. 13,162. Auch °सूरि.

जिनदत्तकथाप्रबन्ध m. (Bühler, Rep. No. 719) und जिनदत्तचरित्र n. Titel zweier Werke.

जिनदास m. N. pr. verschiedener Männer Hem. Par. 1,370. 2,614. 3,46.

जिनदेव m. *ein* Arhant *der* Gaina Pâṇ.

जिनधर्म m. *die Lehre* 1) Buddha's. — 2) *der* Gina 1) b).

जिनन n. *das Besiegen* Pâṇ.

*जिनपुत्र m. N. pr. verschiedener Männer.

जिनप्रतिमास्थापनविधि m. Titel eines Werkes.

जिनप्रभासूरि (Ind. St. 14,151), *जिनबन्धु, जिनभक्तिसूरि und जिनभद्रसूरि m. N. pr. von Männern.

जिनमतशास्त्र स्तोत्रादि n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 588.

जिनमित्र m. N. pr. eines Mannes.

जिनयज्ञकल्प m. und °यज्ञादिविधान n. Titel zweier Werke Bühler, Rep. No. 584. fg.

जिनरक्षित und जिनराजसूरि m. N. pr. zweier Männer.

जिनर्षि m. *ein* Gaina-*Mönch.*

जिनलाभसूरि m. N. pr. eines Mannes.

जिनवक्त्र m. N. pr. eines Buddha.

जिनवृत्त n. *ein mit einem Radius von 24° excogener Kreis, der die Pole der Ekliptik zum Centrum hat,* Golâdh. 8, 40.

जिनशतपञ्जिका f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 586.

जिनशासन n. Buddha's *Lehre.*

जिनश्री m. N. pr. eines Fürsten.

*जिनसदन् n. *ein* Gaina-*Kloster.*

जिनसकलनामस्तोत्र n. Titel eines Werkes Bün-

xxx, Rep. No. 887.

जिनसेन m. N. pr. eines Mannes.

जिनेशज्या f. = जिनज्या Golâdh. 8,71.

*जिनाङ्कुर und *जिनाधार m. N. pr. zweier Bodhisattva.

जिनाभिगम m. fehlerhaft für जीवाभिगम.

जिनेन्द्र m. 1) *ein Buddha.* — 2) *ein Heiliger der Gaina.* — 3) N. pr. eines Grammatikers. Auch °मूरि.

जिनेन्द्रबुद्धि m. N. pr. eines Grammatikers.

जिनेन्द्रभूति (?) m. = जिनेन्द्रबुद्धि.

जिनेश m. *ein Arhant der Gaina* Ind. St. 14, 382. Pañcad.

जिनेश्वर m. 1) dass. Ind. St. 14,378. — 2) *N. pr. eines solchen Arhant.

जिनोत्तम m. *ein Arhant bei den Gaina.*

*जिनोत्तम m. N. pr. eines Bodhisattva.

जिन्दुराज und °राज्य (!) m. N. pr. eines Mannes.

जिन्व्, जिन्वति (ausnahmsweise auch Med.), (प्र) जिन्वाथि. 1) *sich regen, frisch —, lebendig sein.* — 2) *anregen, in rasche Bewegung setzen, erregen, incitare.* — 3) *erquicken, beleben, erfrischen.* — 4) *fördern, kräftigen, begünstigen.* — 5) *Jmd zu Etwas* (Dat.) *verhelfen, — bringen.* — 6) *befriedigen, erfüllen, erhören.* — *Caus. जिन्वयति (भाषार्थे). — Mit आ *erfrischen.* — Mit प्र 1) *erquicken, beleben.* — 2) *fördern, verhelfen zu* (Dat.). — Mit उपप्र *antreiben, anreizen.*

जिन्व Adj. in धियंजिन्वे und विश्वजिन्व.

*जिम्, जेमति (यत्ने).

जिम्भजिह्वता f. *eine best. Krankheit der Zunge.*

*जिरण m. *Kümmel.*

*जिरि, जिरिणोति (हिंसायाम्, विघासायाम्).

जिर्विर Adj. = जिन्व 1) AV. 14,1,21 (Hdschrr.).

जिल्लिक m. Pl. N. pr. eines Volkes. किल्लिक v.l.

*जिवाजीव m. *eine best. Hühnerart,* = जीवंजीव.

जिर्वि 1) Adj. *gebrechlich, alt, greis.* — 2) *m. a) *Zeit.* — b) *Vogel.*

*जिष्, जेषति (सेचने).

जिषे Dat. Inf. zu 1. जि RV. 1,111,4. 112,12.

जिष्णु 1) Adj. *siegreich, überlegen, gewinnend.* — b) mit Acc. *besiegend, überwindend,* — *treffend* Spr. 5896. Am Ende eines Comp. *gewinnend, besiegend.* — 2) m. a) **die Sonne.* — b) Beiw. α) Vishṇu's. — β) *Indra's — γ) Arǵuna's, des Pâṇḍu-Sohnes. — c) N. pr. verschiedener Männer.

*जिष्णुक m. *Held* Gal.

जिष्णुगुप्त m. N. pr. eines Mannes Ind. Antiq. 9,172.

जिष्णुसुत m. Patron. Brahmagupta's Ganit. 187,16.

*जिह्मानक m. *Weltuntergang.*

जिह्मासा f. *das Verlangen Etwas aufzugeben,* — *sich von Etwas zu befreien* Sarvad. 42,7.

जिह्मासु Adj. *zu verlassen* —, *sich von Etwas zu befreien wünschend;* mit Acc.

जिह्मिति m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht.*

जिह्मीरणा f. = जिह्मीर्षा *das Verlangen zu packen.*

जिह्मीर्षा f. *das Verlangen* 1) *zu tragen.* — 2) *zu rauben.* — 3) *zu entfernen.* — 4) *mit sich fortzureissen, zu entzücken.*

जिह्मीर्षु Adj. mit Acc. *verlangend, im Begriff stehend* 1) *zu bringen.* — 2) *fortzutragen, zu rauben, an sich zu reissen.* — 3) *zu entfernen.*

*जिह्मीर्ष्य Partic. fut. pass. vom Desid. von हृ.

जिह्म 1) Adj. (f. या) a) *nach unten oder seitwärts abfallend, schräg, schief; schielend* (vom Auge). Mit इ, गम्, निम्-यच्छ् und यम् *seitwärts gehen, das Ziel verfehlen, vom rechten Wege abkommen;* mit Abl. des Gegenstandes, den man *verfehlt* oder dessen man *verlustig geht.* जिह्म (Adv.) यम् *in die Irre gehen, das Ziel verfehlen.* जिह्मप्रेक्षिन् Adj. *seitwärts sehend, schielend.* — b) *krumme Wege* —, *hinterlistig zu Werke gehend, falsch, unwahr, unredlich.* जिह्म° *auf eine unehrliche, hinterlistige Weise.* — c) *langsam, träge, faul* Naish. 2,102. — 2) n. a) *Falschheit, Unehrlichkeit* 53,10. — b) **Tabernaemontana coronaria* Râǵân. 10,143

जिह्मग 1) Adj. a) *in Windungen gehend* (Schlange) 49,18. — b) **träge* —, *langsam gehend.* — 2) m. *Schlange.*

जिह्मगति Adj. = जिह्मग 1) a).

जिह्मता f. *Falschheit, Hinterlist.*

जिह्मद्वार Adj. *dessen Oeffnung seitwärts geneigt ist.*

जिह्ममीन m. *ein Fisch zum blossen Schein, kein wirklicher F.*

*जिह्ममोक्तृ m. *Frosch.*

*जिह्मशल्य m. *Acacia Catechu* Dhanv. 1,8. Râǵân. 8,22 (जिह्मशल्य).

जिह्मशिरस् Adj. *schiefköpfig* Ait. Âr. 353,4.

जिह्मशीर्ष Adj. *quer* —, *am Boden liegend.*

जिह्मय् 1) जिह्मायति *schief gehen* Nir. 1,11. — 2) जिह्मायते a) *schief sein* Vaitân. — b) *sich träge* —, *sich lässig verhalten, zögern;* mit Infin. Hemâdri 1,1,6.

*जिह्मशिन् m. N. pr. eines Mannes. °न Kâç.

जिह्मित Adj. 1) *gewunden, gebogen.* — 2) *verdunkelt, verschleiert* Kâd. 29,1

जिह्मी Adv. 1) mit कृ *verdunkeln* Lalit. 139, 13. 373,18. — 2) mit भू *in den Hintergrund gerathen, in den Schatten gestellt* —, *verdunkelt werden* Lalit. 139,20.

जिह्मीकरण Adj. *schwächend, verdunkelnd* in चन्द्रसूर्यजिह्मीकरणप्रभ.

जिह्मेतर Adj. *nicht träge,* — *stumpf* Naish. 3,62.

*जिह्रु m. Pl. N. pr. eines Volkes.

जिह्वा 1) Adj. als Beiw. Agni's Maitr. S. 1,3,33. यर्क् Padap. und RV. 3,2,9. — 2) m. (ausnahmsweise) *Zunge.* — 3) f. जिह्वा a) dass. Am Ende eines adj. Comp. f. या Hemâdri 1,402,17. — b) *die Zunge* oder *Zungen Agni's,* so v. a. *Flamme.* — c) *die Zunge an der Wage* Hemâdri 1,192,2. 193,11. fgg. — d) *Rede* RV. 3,57,3. — e) **die Wurzel der Tabernae montana coronaria.*

जिह्वक 1) am Ende eines adj. Comp. (f. °क्विका) *Zunge* Hemâdri 1,429,1. Vgl. घण्टिक्विका. — 2) *eine Art Fieber.* — 3) f. जिह्विका Demin. von जिह्वा *Zunge* am Ende einiger Compp.

जिह्वकल Adj. *gefrässig.*

*जिह्वकात्य m. N. pr. eines Mannes.

जिह्वाग्र n. *Zungenspitze.*

जिह्वाच्छेदन n. *das Abschneiden der Zunge* Âpast.

जिह्वातल n. *die Oberfläche der Zunge.*

जिह्वानिर्लेखन und *°निर्लेखनिक *Zungenschaber.*

*जिह्वाप m. 1) *Hund.* — 2) *Katze.* — 3) *Tiger.* — 4) *Panther* oder *Leopard.* — 5) *Bär.*

जिह्वामय m. *Zungenkrankheit* Çiva-Sarn. 1,7,77.

*जिह्वामल n. *der Belag auf der Zunge.*

जिह्वामूल n. *Zungenwurzel.*

जिह्वामूलीय Adj. *zur Zungenwurzel gehörig* (von bestimmten Lauten).

*जिह्वारद m. *Vogel.*

जिह्वाल Adj. *mit einer Zunge versehen* Harshaṃ. 33,23.

जिह्वालता f. *eine lange Zunge* Harshaṃ. 142,23. 214,18.

*जिह्वालिक् m. *Hund.*

जिह्वालौल्य n. *Gefrässigkeit.*

जिह्वावत् m. N. pr. eines Lehrers.

*जिह्वाशल्य m. fehlerhaft für जिह्मशल्य.

जिह्वाशोधन n. *das Reinigen der Zunge,* so v. a. *das Hersagen best. mystischer Silben.*

जिह्वास्तम्भ m. *Zungenschlag* Çiva-Sarn. 1,7,76.

*जिह्वास्वाद् m. *das Lecken.*

*जिह्वु fehlerhaft für जिह्रु.

*जिह्वोदक m. = जिह्वामल Gal.

*जिह्वोच्छोधन 1) n. *das Schaben der Zunge.* — 2)

f. ई Zungenschaber.

*जिह्वाच्छेखनिका f. Zungenschaber.

°जी m. nach Personennamen ein Ausdruck der Verehrung.

जीक m. 1) dass. — 2) *eine best. Pflanze Gal.

जीगर्त in यज्ञीगर्त.

जीत s. u. या.

जीति f. in यैज्ञीति.

जीन 1) *Adj. alt, bejahrt. — 2) Schlauch; vgl. जील.

जीमूत m. 1) Gewitterwolke. — 2) *Berg. — 3) Bein. a) der Sonne. — b) *Indra's. — 4) *Brodherr. — 5) Lepeocercis serrata. — 6) *Luffa foetida oder eine verwandte Pflanze. — 7) *Cyperus rotundus Rāǵan. 6,149. — 8) ein best. Metrum. — 9) N. pr. verschiedener Männer.

जीमूतक m. 1) Lepeocercis serrata. — 2) *eine Gurkenart Rāǵan. 3,66.

जीमूतकेतु m. 1) Bein. Çiva's. — 2) N. pr. eines Vidjâdhara.

*जीमूतमूल n. Curcuma Amhaldi oder Zerumbet.

जीमूतवर्षिन् Adj. aus einer (vorübergehenden) Gewitterwolke Regen entsendend Âit. Br. 2,19.

जीमूतवाह m. N. pr. eines Mannes.

जीमूतवाहन m. 1) *Bein. Indra's. — 2) N. pr. a) eines Vidjâdhara Bâlar. 89,12. — b) verschiedener Männer.

जीमूतवाहनीय n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

*जीमूतवाहिन् m. Rauch.

जीमूतस्वन m. Donner.

*जीमूताष्टमी f. der 8te Tag in der dunkelen Hälfte des Âçvina.

जीर 1) Adj. (f. या) a) rasch, lebhaft, thätig. — b) treibend. — 2) m. a) rasches Bewegen, Schwingen (der Soma-Steine). — b) *Schwert. — c) *Panicum miliaceum. — d) *Kümmel Rāǵan. 6,57.

जीरक 1) m. n. Kümmel. — 2) *f. °रिका eine best. Grasart Rāǵan. 8,134.

*जीरण m. Kümmel.

जीरदानु Adj. träufelnd, rieselnd, sprühend, reichlich fliessen lassend.

जीराध Adj. dessen Ceremonien lebhaft, frisch sind.

जीराश्व Adj. lebhafte —, muntere Rosse habend.

1. जीरि m. oder f. lebendiges —, fliessendes Wasser.

2. जीरि f. Alter Tândja-Br. 25,17,3.

जीर्ण 1) Adj. s. u. 1. जॄ. — 2) *m. a) Baum. — b) Kümmel Rāǵan. 6,57. — 3) *f. या grober Kümmel. — 4) n. a) Gebrechlichkeit, Alter. — b) Verdauung. — c) *Erdharz Rāǵan. 6,64.

*जीर्णक Adj. ziemlich alt u. s. w.

जीर्णज्वर m. ein langwieriges, schleichendes Fieber.

*जीर्णज्वरारि m. eine best. Pflanze Gal.

जीर्णज्वरिन् Adj. am Fieber जीर्णज्वर leidend.

जीर्णटीका f. Titel eines Werkes.

जीर्णता f. Alter.

जीर्णतात्रिक n. Titel eines Werkes.

जीर्णत्व n. Alter.

*जीर्णदारु m. Argyreia speciosa Rāǵan. 3,106.

जीर्णपत्र m. eine Art Lodhra Bhâvapr. 1,178.

*जीर्णपत्रिका f. eine best. Grasart Rāǵan. 8,134.

*जीर्णपर्ण m. n. Nauclea Cadamba.

जीर्णपर्णास n. und *जीर्णपुष्पक n. Cyperus rotundus Dhanv. 3,35.

*जीर्णफञ्जी f. Argyreia speciosa Rāǵan. 3,106.

*जीर्णबुध्र m. eine Art Lodhra Rāǵan. 6,212.

*जीर्णबुध्रक n. Cyperus rotundus Rāǵan. 8,132.

जीर्णमत n. eine alte, veraltete Ansicht.

*जीर्णवज्र m. ein dem Diamant ähnlicher Edelstein Rāǵan. 13,210.

जीर्णविष m. N. pr. eines Schlangenbändigers Mṛkkaṇḍ. 32,6 (57,2).

जीर्णशक्ति f. die Fähigkeit Etwas (Loc.) zu verdauen Spr. 5400.

जीर्णशतखण्डमय Adj. (f. ई) aus hundert abgenutzten Stücken bestehend Spr. 4583, v. l.

जीर्णामपज्वर m. = जीर्णज्वर.

जैर्णि 1) Adj. durch Alter hinfällig. — 2) f. a) *Gebrechlichkeit, Altersschwäche. — b) Verdauung; vgl. ग्र°.

जीर्णोद्धार m. das Herausnehmen des Verfaulten, Ausbesserung eines Gebäudes Hemâdri 1,125,13. Ind. St. 15,286.

*जीर्णोद्धृत Adj. ausgebessert, aufgefrischt.

जीर्ति f. in यज्ञीर्ति.

जील m. Schlauch Gaut. Vgl. जीन.

जीव्, जैवति (metrisch auch Med.) 1) leben, am Leben sein, — bleiben. जीव जीव mögest du lange leben! Auch mit dem Acc. जीविकाम्, जैवत्न und जीवित (ausnahmsweise) lebend, lebendig, noch am Leben seiend. जीवन्गच्छति so v. a. bleibt am Leben 57,2. — 2) aufleben. Mit पुनर् dass. जीवित wieder aufgelebt. — 3) seinen Lebensunterhalt haben, leben von (Instr., ausnahmsweise Loc.). — Caus. जीवयति (episch auch Med.) 1) lebendig machen, beleben. जीवित belebt, lebendig gemacht 63,11. 120,1. — 2) Jmd am Leben lassen, Jmds Leben erhalten, so v. a. Jmd nicht sterben lassen und Jmd nicht tödten. — 3) Jmd leben lassen, so v. a. ernähren, aufziehen. — 4) leben lassen, so v. a. जीव rufen. — Desid. 1) जिजीविषति, °ते (Bale. P.) a) leben wollen, zu leben wünschen. — b) seinen Lebensunterhalt zu finden suchen, leben wollen von (Instr.). — 2) जुजूषति sein Leben zu fristen suchen mit (Instr.). — 3) जिजूषित der sein Leben zu fristen sucht mit (Instr.). — Mit अति 1) überleben. — 2) besser leben als (Acc.) Âpast. 2,25,10. — Mit अनु 1) Jmd nachleben, so v. a. so leben wie —; mit Acc. — 2) für Jmd leben, sich Jmd ganz hingeben, Jmd zugethan sein; mit Acc. — 3) leben von, bestehen durch, erhalten werden von; mit Acc. — 4) sich in Etwas (Acc.) fügen, Jmd Etwas gönnen. v. l. अनुज्ञानीमस् st. °जीवामस्. — Caus. Jmd wieder zum Leben bringen. — Mit आ leben von, bestehen durch, Nutzen ziehen aus, benutzen; mit Acc. — Mit उद् wieder aufleben. Auch mit पुनर्. — Caus. beleben. — Mit अभ्युद् sich am Leben zu erhalten suchen, sich nähren. — Mit प्रत्युद् wieder aufleben 326,15. प्रत्युज्जीवित aufgelebt Kâd. 2,137,22. 139, 1. — Mit उप 1) seinen Lebensunterhalt haben 33, 7. leben von, bestehen durch, erhalten werden von, Nutzen ziehen aus, benutzen, gebrauchen; mit Acc., ausnahmsweise mit Gen. oder Instr. (Spr. 7865). उपजीव्य Absol. in Abhängigkeit vom wegen; mit Acc. Comm. zu Nâiâm. 9,4,6. 10,1,11. 2,14. — 2) leben von oder für, so v. a. betreiben, üben. वृत्तिम् einen Lebensunterhalt erwählen M. 4, 200. जीविकाम् dass. मानुष्यम् als Mensch leben, die Menschennatur erwählen. — Caus. Nutzen von Jmd ziehen, Jmd ausbeuten; mit Acc. — Mit प्र in प्रजीवन, प्रजीविन्. — Mit प्रति in प्रतिजीवन. — Mit वि aufleben, in's Leben zurückkehren. — Mit सम् 1) zusammen leben. — 2) leben. — 3) leben von (Instr.). — 4) zum Leben zurückkehren, wieder lebendig werden. — Caus. 1) beleben. — 2) Jmd am Leben erhalten, ernähren. — Mit प्रतिसम् aufleben.

जीव 1) Adj. (f. या) a) lebend, lebendig. — b) von Blut so v. a. gesund Kâraka 8,6. — c) am Ende eines Comp. lebend von. — d) Leben verleihend. — 2) m. n. a) der —, das Lebendige, ein lebendes Wesen. — b) das Leben (*m.). Am Ende eines adj. Comp. f. या. — 3) m. a) das Lebensprincip, die individuelle Seele RV. 1,164,30. Am Ende eines adj. Comp. f. या. — b) am Ende eines adj. Comp. Lebensunterhalt, Gewerbe. — c) *eine best. Pflanze. — d) Bein. α) Bṛhaspati's, der Planet Jupiter — β) *Karṇa's. — e) N. pr. eines Marut. — 4) f. जीवा a) *das Leben. — b) Pl. das lebendige oder Leben bringende Element, Wasser Vaitân. — c) *die Erde. — d) *Bogensehne. — e) in der Geom.

die Sehne. — f) der Sinus eines Bogens. — g) eine best. Pflanze. Nach den Lexicographen = जीवन्ती und वत्सा. — h) * das Klingen metallischer Schmucksachen. — 3) n. ein best. Metrum. — जीवात् MBh. 3,1109 fehlerhaft für जीवात्.

जीवक 1) Adj. a) lebend, so v. a. lebend gefangen Harshak. 185,8. — b) am Ende eines Comp. (f. जीविका) a) lebend. — β) lebend von, — γ) Leben verleihend, erzeugend. — c) * (f. जीवका) der lange lebt, dem ein langes Leben gewünscht wird. — 2) m. a) * ein lebendes Wesen. — b) * Diener, Untergebener. — c) * Wucherer. — d) * Schlangenfänger. — e) * Baum. — f) eine best. Heilpflanze. Nach den Lexicographen Terminalia tomentosa und Coccinia grandis. — g) * N. pr. eines Mannes. — 3) f. जीविका a) Pl. Wasser. — b) das Leben, die Art und Weise zu leben Kirâtârj. 46,12. — c) Lebensunterhalt. *°कर् zum Lebensunterhalt erwählen. Am Ende eines adj. Comp. f. °जीविका. — d) * eine best. Pflanze, = जीवन्ती.

जीवकोश m. das Gehäuse der Seele Bhâg. P. 4, 22,26. 23,11. 10,82,17.

जीवकोपणी f. Kâç. 26. Ind. St. 13,151.

जीवग्रभ् Adj. Lebende greifend, so v. a. Nachsteller.

जीवग्रह m. Füllung (des Bechers) mit lebendigem Soma, d. i. mit der nicht zerquetschten, noch unversehrten Pflanze.

जीवग्राह्म् Absol. mit यज् Jmd lebendig gefangen nehmen Maitr. S. 2,2,12.

जीवघन m. Nichts als Lebendiges, alles Lebende in sich enthaltend Prâçnop. 5,5.

जीवघातिन् Adj. Lebendes tödtend (Raubthier).

जीवघात्या f. Vernichtung des Lebendigen oder des Lebens.

जीवघोषस्वामिन् m. N. pr. eines Grammatikers.

जीवच्छ्राद्धप्रयोग m. und °च्छ्राद्धविधि m. Titel zweier Werke.

जीवज Adj. lebendig zur Welt kommend. — Hariv. 4484 fehlerhaft für जीवक.

*जीवजीव m. = जीवजीवक 1).

जीवजीवक m. 1) eine Hühnerart. — 2) * ein buddhistischer oder Gaina-Bettler Gal.

*जीवंजीव m. 1) eine Hühnerart. — 2) ein fabelhafter Vogel mit zwei Köpfen. — 3) ein best. Baum.

जीवंजीवक m. eine Hühnerart Kâd. 2,86,17. Lalit. 342,18. 377,10. 416,4.

जीवंतण्डुल Adj. von frischem Reis Maitr. S. 1,4, 13. 6,11. 12. Mân. Çr. 1,1,2. 5,6. 6,1,5.

*जीवतोका Adj. f. deren Kind oder Kinder am Leben sind.

जीवत्क्रिया f. Titel eines Werkes.

*जीवत्तोका und *जीवत्तोकी Adj. f. = जीवतोका.

*जीवत्पति, °का und *जीवत्पत्नी f. eine Frau, deren Mann am Leben ist.

जीवत्पितृ Adj. dessen Vater am Leben ist.

जीवत्पितृक Adj. 1) dass. — 2) bei Lebzeiten des Vaters geschehend.

जीवत्पितृकनिर्णय m. und °पितृविवरण n. Titel zweier Werke.

जीवत्याग m. Hingabe des Lebens, das Sterben.

जीवत्व n. Nom. abstr. zu जीव 3) a) Kap. 6,63.

*जीवथ 1) Adj. a) lange lebend. — b) tugendhaft. — 2) m. a) Lebensathem. — b) Schildkröte. — c) Pfau. — d) Wolke. — e) Tugend.

1. जीवद् 1) m. Arzt. — 2) * f. या eine best. Pflanze, = जीवन्ती Râgân. 3,25.

2. जीवद् m. Feind.

*जीवदत्त m. N. pr. eines Mannes. Auch °क m.

*जीवदात्री f. eine best. Heil- und Gemüsepflanze Râgân. 3,25. = वृद्धि 5,29. Coelogyne ovalis oder Hoya viridiflora Mat. med. 301.

जीवदान n. Titel eines Werkes.

जीवदानु Adj. angeblich Leben gebend, aber nur fehlerhaft für जीरदानु.

जीवदामन् m. N. pr. eines Fürsten.

जीवदायक Adj. das Leben gebend.

जीवदेव m. N. pr. eines Autors.

*जीवधन n. Besitz an Lebendigem, — Vieh.

जीवधन्य Adj. (f. या) reich an Lebendigem, — Lebenskräften.

जीवधानी f. der Behälter alles Lebenden (die Erde).

जीवन 1) Adj. (f. ई) belebend, Leben gebend, lebendig machend 122,6. — 2) m. a) * ein lebendes Wesen. — b) * Wind. — c) * Sohn. — d) * Bez. zweier Pflanzen, = जीवक und लुप्तफलक. — e) N. pr. eines Autors. — 3) * f. या eine best. Heilpflanze. — 4) f. ई eine best. Pflanze Râgân. 3,25. Nach den Lexicographen = जीवन्ती, काकोली, डोडी, मेदा, महामेदा und पृश्नी. — 5) n. a) das Leben, Existenz. — b) Lebensweise. — c) das Leben von (Instr. oder im Comp. vorangehend): Lebensunterhalt, Existenzmittel. Am Ende eines adj. Comp. so v. a. lebend von. वृष्टि° durch Regen Subsistenzmittel bietend (eine Gegend). — d) das Beleben, Lebendigmachen 122,14. Auch das Beleben eines Zauberspruches. — e) We... Spr. 7617; zugleich in Bed. 5) c). — f) * frische Butter. — g) * Milch Gal. — h) * Mark Râgân. 18,69.

*जीवनक 1) n. Speise. — 2) f. °निका Terminalia Chebula Râgân. 11,221.

जीवनद् m. N. pr. eines Mannes.

जीवनयोनि Adj. aus dem Leben entspringend, im Leben wurzelnd Balâksh. 150.

जीवनवत् Adj. Leben enthaltend, auf das L. sich beziehend Gop. Br. 2,1,25.

जीवनेष्ण् Adj. (Nom. °नेट् und *°नक्) wobei Lebendes verloren geht Maitr. S. 1,4,13. Nach der Kâç. = जीवस्य नाशः.

जीवनस्पा f. Lebenslust Maitr. S. 2,3,4.

जीवनाथ m. N. pr. verschiedener Männer. Auch °मङ्गलोपाध्याय m.

जीवनाप und °क m. N. pr. eines Dichters.

*जीवनार्क n. 1) Milch Nigh. Pr. — 2) Korn ebend.

*जीवनावास m. Beiw. Varuṇa's.

*जीवनाशम् Absol. mit नभ् mit Tode abgehen.

जीवनि lo *यजीवनि.

जीवनिकाय m. ein lebendes Wesen.

जीवनीय 1) Adj. a) belebend, das Leben verlängernd, Bez. einer Klasse von Arzneien Kâraka 1, 1. — b) aus 3) b) bereitet. — 2) * f. या eine best. Gemüsepflanze Râgân. 3,25. — 3) n. a) impers. zu vendum. — b) eine best. Form von Milch. — c) Wasser.

*जीवनेत्री f. eine Art Pfeffer Râgân. 6,18.

जीवन्त 1) *Adj. lange lebend. — 2) * m. a) das Leben. — b) Arzenei. — c) eine best. Gemüsepflanze, eine Art Portulak Râgân. 7,130. — d) N. pr. eines Mannes. — 3) f. ई a) eine best. officinelle Pflanze, die auch als Gemüse genossen wird, Râgân. 3,25. — b) * Cocculus cordifolius. — c) * Prosopis spicigera oder Mimosa Suma. — d) * Terminalia Chebula Râgân. 11,222. — e) * Schmarotzerpflanze. — f) * = डोडी.

*जीवन्तक 1) m. eine Art Portulak Madanav. 76 36. — 2) a) f. °न्तिका f. a) Schmarotzerpflanze. — b) eine best. Gemüsepflanze. — c) Cocculus cordifolius Râgân. 3,2. — d) Terminalia Chebula.

जीवन्तस्वामिन् m. N. pr. eines Gaina-Heiligen Hem. Par. 11,34.

जीवन्ति 1) m. N. pr. eines Mannes. Pl. sein Geschlecht. — 2) f. (metrisch) = जीवन्त 3) a).

*जीवन्तिक m. = जीवान्तक Vogelsteller.

जीवन्मरण n. ein Tod bei lebendigem Leibe Daçak. (1925) 2,117,11.

जीवन्मुक्त Adj. bei Lebzeiten schon erlöst.

जीवन्मुक्ति f. eine Erlösung bei Lebzeiten. °प्रकरण n. und °विवेक m. Titel eines Werkes.

जीवन्मृत Adj. lebend und doch todt, halbtodt. Nom. abstr. °त्व n.

जीवन्मृतक Adj. dass. 106,7. Vgl. यति°.

जीवन्म्रियमाण Adj. lebend, aber im Begriff zu

sterben.

जीवन्निर्मुक्त Adj. = जीवन्मुक्त Ind. St. 15,383.

जीवपति m. *ein Gatte, der am Leben bleibt.*

*जीवपत्रप्रचापिका f. *ein best. Spiel,* v. l. जीवपुत्र°.

जीवपत्नी Adj. f. *deren Gatte lebt.*

जीवपितृ und °पितृक Adj. *dessen Vater noch lebt.*

जीवंपीतसर्ग Adj. *dessen Ströme (Strahlen) von Lebendigen getrunken werden.*

जीवंपुत्र 1) Adj. (f. या) *dessen Sohn oder Kinder leben* R. ed. Bomb. 4,19,11 (Gorr. fälschlich °पुत्रि st. पुत्रे). — 2) m. a) *wohl = °क in जीवपुत्रप्रचापिका. — b) N. pr. eines Ṛshi und Bez. *eines von ihm verfassten Liedes.*

*जीवपुत्रक m. 1) *Terminalia Catappa.* — 2) *Putranjiva Roxburghii.*

*जीवपुत्रप्रचापिका f. *ein best. Spiel* Kāç. zu P. 6,2,74.

जीवपुरी f. *Wohnsitz der Lebendigen (Menschen).*

*जीवपुष्टा f. *eine best. Pflanze.* v. l. °पुष्पा.

जीवपुष्प 1) n. a) *eine best. Pflanze.* Nach H. an. = दमनक und फणिज्झक (*Majoran*). — b) bildliche Bez. *des Kopfes.* — 2) *f. या *eine best. Pflanze.* v. l. °पुष्टा.

*जीवपृष्टा f. *eine best. Pflanze* Rāǵān. 5,26.

जीवप्रज Adj. (f. या) *lebende Kinder habend.*

*जीवप्रिया f. *Terminalia Chebula* Rāǵān. 11,221.

जीवंबर्हिस् Adj. *eine lebendige, ganz frische Opferstreu habend.*

*जीवभद्रा f. *eine best. Gemüsepflanze* Rāǵān. 3,25. Auch = वृद्धि 5,29.

जीवभूत Adj. *aus Leben seiend, —, d. i. auszumachend* von (Gen.) R. 1,4,22. Bhāg. P. 5,24,19.

जीवंभोजन 1) *die Lebendigen ergötzend, die Lust* von Gen.) *seiend.* — 2) *Genuss —, Ergötzung der Lebendigen.*

*जीवमन्दिर n. *der Körper.*

जीवमय Adj. *beseelt, mit Leben begabt.*

जीवमित्र m. N. pr. eines Autors.

जीवयज्ञ m. *Opfer von Lebendigem.*

जीवयोनि Adj. *aus Lebendigem entspringend* oder m. *die Quelle alles Lebendigen.*

जीवरक्त n. *das Menstrualblut.*

जीवराजदीक्षित m. N. pr. eines Autors.

जीवर्ल 1) Adj. (f. र्षी) *lebensvoll, belebend.* — 2) m. a) *eine best. Pflanze.* — b) N. pr. eines Mannes. — 3) f. र्षी a) *Odina Wodier.* — b) *eine *Pfefferart* Rāǵān. 6,18.

जीवलोक m. *die Welt der Lebenden, die lebenden Wesen, die Menschen* Harshāk. 101,12. Vikramāṅkāk. 9,28.

जीवलौकिक Adj. *den Menschen eigen.*

जीववध m. *Tödtung eines lebenden Wesens* Ind. St. 15,425.

जीववत् 1) Adj. a) *beseelt, lebend.* — b) = जीवनवत् Āpast. Çr. 8,14. — 2) *f. °वती = जीववल्ली Nigh. Pr.

*जीववर्धनी f. *eine best. Pflanze* Madanav. 9,87.

*जीववल्ली f. *eine best. Knolle* Rāǵān. 3,17.

जीवविचार m. Titel eines Gaina-Werkes. Auch °प्रकरण n. und °प्रकरणवृत्ति f.

जीवविजय m. Titel eines Werkes.

जीवविषय m. *Lebensdauer* Pāṇḍar. ed. Orn. 1,19.

जीवविषाण n. *das Horn eines lebenden Thieres* Pāṇ. Gaṇ. 3,7,2.

*जीववृत्ति f. *Viehzucht.*

जीववृत्ति m. *Gemeinschaft der Lebenden.*

जीववृत्तिन् m. N. pr. eines Astronomen.

*जीववृक्ष m. *eine Art Portulak* Rāǵān. 7,151.

*जीववृक्षा f. *eine best. Knolle* Rāǵān. 3,17.

जीववेष 1) Adj. *der nur das Leben gerettet hat.* — 2) *m. = जीववृक्ष Rāǵān. 7,150.

जीववेणित n. *lebendiges, d. i. gesundes Blut.*

*जीवशेष्ठा f. *eine best. Heilpflanze,* = ऋद्धि Rāǵān. 3,28.

जीवसाक्षिन् m. *Zeuge des Lebens.* घननी °साक्षिणी *Pulsader.*

*जीवसाधन n. *Reis, Korn* Rāǵān. 16,1.

जीवसिद्धि m. N. pr. eines Mannes Mudrār. 36,4 (63,10).

जीवसुत Adj. (f. या) *dessen Kinder am Leben sind.*

जीवसू Adj. f. 1) *ein lebendes Kind gebärend.* — 2) *deren Kinder am Leben bleiben, — lange leben* MBh. 1,199,7 (nach Nīlak.).

जीवंसे Dat. Inf. zu जीव् RV. VS. MBh. 1,732.

*जीवस्थान n. *eine Stelle des Körpers, deren Verletzung lebensgefährlich ist,* Rāǵān. 18,37.

जीवंहिंसा f. *das Leidanthun lebenden Wesen* Ind. St. 15,423. fg.

*जीवागार n. = जीवस्थान Rāǵān. 18,37.

*जीवाजीवाधारक्षेत्र n. *die Welt des Lebenden und Unbelebten.*

जीवातु (*m. *n.) f. 1) *das Leben.* Dat. जीवातवे Maitr. S. 2,3,4. — 2) *Belebungsmittel* Hem. Par. 13,139. — 3) * *Lebensmittel, Speise.* — 4) Titel eines Commentars Opp. Cat. 1.

जीवातुमत् Adj. = जीवनवत्.

जीवात्मन् m. *die individuelle Seele.*

जीवादान n. *Lebhaftigkeit, Ohnmacht oder Athemnoth* Karaka 1,15. 20. 8,6. 10.

जीवादित्य m. *die beseelte Sonne* Ind. 15,375.

*जीवान्तक m. *Vogelsteller.*

जीवापय्, °पयति *wieder lebendig machen.*

जीवाभिगमसूत्र n. Titel eines Gaina-Werkes.

*जीवाला f. *eine Pfefferart* Rāǵān. 6,18.

जीवाश Adj. (f. या) *am Leben hängend* Spr. 2292.

जीवाशङ्किन् Adj. *Jmd für lebend haltend* 111,23.

जीवास्तिकाय m. *die Kategorie Seele* Çaṅk. zu Bādar. 2,2,35.

जीविका s. u. जीवक.

जीविकामात्रता f. *das Nichts als Lebensunterhalt Sein.*

जीवितं 1) Adj. s. u. जीव् Simpl. und Caus. — 2) n. a) *ein lebendes Wesen.* — b) *das Leben.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — c) *Lebensdauer.* — d) *Lebensunterhalt, Mittel zur Existenz.* जीवन v. l.

*जीवितकाल m. *Lebensdauer.*

जीवितक्षय m. *Verlust des Lebens, Tod* 94,5.

जीवितगृध्नुता f. *grosse Lebenslust* Kathās. 78,87.

*जीवितधमनी f. *Arterie, Ader.*

जीवितद Adj. *lebengebend* Bhāvapr. 3,98.

जीवितनाथ m. *Lebensbeschützer, Gatte.*

जीवितप्रिय Adj. *lieb wie das Leben* Spr. 4288.

जीवितभूत Adj. *belebt habend, so v. a. todt.* Kād. 2,85,10.

जीवितयापन Adj. *den Lebendigen zur Last fallend.*

जीवितवे Dat. Inf. zu जीव् AV. 5,109,1.

जीवितव्य n. 1) impers. *zu leben, vivendum* 160, 16. — 2) *eine Möglichkeit zu leben.* — 3) *das bevorstehende, abzulebende Leben, ein festgesetztes Leben, die bestimmte Lebensdauer.* Auch Pl. — 4) *ein mögliches, bevorstehendes Aufleben.*

जीवितव्यविषय m. *Lebensdauer.*

जीवितव्यसंदेह m. *Lebensgefahr.*

जीवितसम Adj. *eben so lieb wie das Leben* 177,26.

जीविताकाङ्क्षिन् Adj. *am Leben zu bleiben wünschend.*

जीवितात्यय m. *die Gefahr das Leben einzubüssen* M. 10,104.

जीवितान्त m. *Lebensende, Tod.*

जीवितान्तक Adj. *dem Leben ein Ende machend* R. 3,25,5. 4,6,10. Auch Bein. Çiva's.

जीवितान्तकर und °न्तग Adj. *das Leben bedrohend.*

जीविताशा f. *der Wunsch —, die Hoffnung zu leben, — das Leben zu erhalten* 151,13. Spr. 2436. Ind. St. 14,375.

जीवितुकाम Adj. zu *leben wünschend* Gaṇ. Up. 1.

जीवितेश 1) m. a) *Herr des Lebens. — b) *der Geliebte, Gatte. — c) Bein. Jama's. — d) *die Sonne. — e) *der Mond. — f) *Belebungsmittel. — 2) f. आ *die Geliebte* 316,9.

जीवितेश्वर m. Bein. Çiva's.

जीविन् 1) Adj. a) am Ende eines Comp. *lebend* (eine best. Zeit, zu einer best. Z., auf eine best. Weise). — b) *lebend von, — durch* (Loc. oder im Comp. vorangehend). — 2) m. *ein lebendes Wesen.*

जीवेन्धन n. *brennendes Holz.*

जीवोत्सर्ग m. *das Aufgeben des Lebens, Sterben* Prab. 89,2.

जीवोपाय m. = जीव्योपाय Harîv. 3,71,93. v. l. जीव्यो°.

जीवोर्णा f. *Wolle von einem lebenden Thiere.*

जीव्य 1) n. a) Impers. zu *leben, vivendum.* — b) *das Leben, Existenz.* — 2) *f. आ a) *Terminalia Chebula* Râǵân. 11,222. — b) = गोरक्षतुण्डा Râǵân. 5,143. — c) = जीवन्ती Râǵân. 3,25.

जीव्योपाय m. *Mittel zum Leben, Subsistenzmittel.*

जु s. 1. द्रु.

*जुकुट 1) m. a) *Hund.* — b) *das Gebirge* Malaja. — 2) n. *die Eierpflanze*

जुगुपिषु Adj. zu *schützen beabsichtigend*, mit Acc.

*जुगुप्सन 1) Adj. *Abscheu —, Widerwillen habend.* — 2) n. *Abscheu, Widerwille.*

जुगुप्सा f. *Abscheu, Widerwille, Ekel.*

जुगुप्सित n. 1) *eine Abscheu erregende That* Bhâg. P. 1,5,15. — 2) *Abscheulichkeit.* कर्म° = 1) Bhâg. P. 1,7,42. — 3) *Abscheu, Widerwille.*

जुगुर्वाणि Adj. *preislustig, — kundig.*

*जुङ्क m. = जुङ्ग Râǵân. 3,105.

*जुङ्ग, जुङ्गति (वर्जने). जुङ्गित Adj. Subst. *outcaste, deserted, injured, abandoned; a man of degraded caste.*

*जुङ्ग m., *जुङ्गक m. (Gaṇiṣ. im ÇKDa.) und *जुङ्गा f. *Argyreia speciosa oder argentea.*

*जुच्, जुचति und जुचयति (भाषार्थ).

*जुट्, जुटति (बन्धने)

जुटक 1) *n. *Haarflechte.* — 2) f. °टिका *Büschel* Harshaç. 200,1.

*जुड्, जुडति (बन्धने, गतौ), जोडयति (प्रेरणे).

जुडी f. N. pr. einer Oertlichkeit.

*जुत्, जोतते (भासने).

*जुन्, जुनति (गतौ).

जुमर und °नन्दिन् m. N. pr. eines Grammatikers.

जुम्बर्क m. Bein. Varuṇa's.

1. जुर् 1) जुर्रति, जूर्पति, *जूर्पते *in Verfall kommen, gebrechlich werden, altern, vergehen.* जुजुर्वंस् und जूर्ण *hinfällig —, alt geworden, alt.* — 2) जुर्रति *aufreiben* RV. 1,182,2.

2. जुर् in अ°, अमा°, अस्त°, घिषा° und सना°.

जुर्य in अजुर्य.

*जुल्, जोलयति (पिषि).

जुवम् n. *Raschheit, Lebendigkeit.*

1. जुष्, जुषति, जुषते, जोषति, जुजोषति 1) *befriedigt —, günstig —, vergnügt sein.* — 2) *gern haben, lieben, Gefallen finden an, sich einer Sache erfreuen, sich munden lassen, gern hören, geniessen;* mit Acc. oder Gen. तन्वम् oder तन्वस् *sich erfreuen* RV. 3,1,1. 10,8,3. जुष्ट und जुष्टि *beliebt, erwünscht, wohlgefällig, gewohnt;* mit Dat., Gen. oder Instr. जुष्टतर und जुष्टतम. — 3) *Jmd* (Loc.) *Etwas* (Acc.) *gern erweisen.* — 4) *Belieben haben —, sich entschliessen zu* (Dat., insbes. Infin. auf ध्यै). — 5) *Jmd* (Loc.) *gefallen.* — 6) *bestimmen —, erwählen zu* (Dat.). — 7) *sich einer Sache hingeben, üben; erleiden;* mit Acc. — 8) *an einem Orte Gefallen finden, seinen Sitz an d. O. nehmen, aufsuchen, besuchen, bewohnen; heimsuchen;* mit Acc. जुष्ट *besucht —, bewohnt —, heimgesucht —, bestrichen von* (einem Winde), *umgeben von, versehen —, verbunden mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — Caus. जोषयते (ausnahmsweise Act.) 1) *gern haben, lieben, sich zärtlich erweisen gegen, liebkosen;* mit Acc. — 2) *Gefallen finden an, zufrieden sein mit, gutheissen;* mit Acc. — 3) *billigen, erwählen.* — Mit घनु 1) *Jmd* (Acc.) *aufsuchen.* — 2) *sich einer Sache* (Acc.) *hingeben, frönen.* — Mit अभि 1) *sich belieben lassen, gern haben.* — 2) *aufsuchen, besuchen.* — Mit अव fehlerhaft MBh. 13,648 (ed. Bomb. 13,14,35 सदा च जुष्टम्). — Mit समा fehlerhaft Harîv. 7431 (स मां जुष्यात् die neuere Ausg. 2,72,42). — Mit उप *Jmd* (Acc.) *erfreuen* RV. 8,23,9. Vgl. °जोष und °जोषण. — Mit निस्, निर्जुष्ट *besucht —, bewohnt von* (Instr.). — Mit प्र, °जुष्ट *Gefallen findend an* (Loc.). — Mit प्रति 1) *Jmd Liebe erzeigen, sich zärtlich erweisen;* mit Acc. — 2) *gern annehmen, sich freuen an, zufrieden sein mit* (Acc.). — Caus. *Jmd schmeicheln, liebkosen;* mit Acc. — Mit सम्, संजुष्ट *besucht —, bewohnt —, erfüllt von* (Instr. oder im Comp. vorangehend).

2. जुष् Adj. am Ende eines Comp. (mit Acc. nur Bhâg. P.) 1) *Gefallen findend —, hängend an, sich hingebend.* — 2) *sich aufhaltend —, wohnend in* Harshaç. 183,11. *aufsuchend, sich hinbegebend zu oder auf.* — 3) *habend, zeigend* Bilâs. 93,7. 261, 11. Spr. 7179. Ind. St. 15,296. 384. — 4) *ähnlich, gleichend* Harshaç. 3,14.

3.*जुष्, जोषति und जोषयति (परितर्कणे) fehlerhaft für °तर्पणे, wie v. l. hat; also = 1. जुष्.

जुष in घर्मेजुष und *प्रीतिजुषा.

जुषाणी m. *ein best. Opferspruch, der das Wort* जुषाण (Partic. von 1. जुष्) *enthält.*

जुष्क m. N. pr. eines Fürsten.

*जुष्काक m. *Brühe.*

जुष्कपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

जुष्ट 1) Adj. s. u. 1. जुष्. — 2) *n. *die Ueberbleibsel einer Mahlzeit.*

जुष्टि f. *Liebe, Liebeserweisung, Gunst, Befriedigung.*

जुष्टी Absol. zu 1. जुष्.

*जुष्य Partic. fut. pass. von 1. जुष्.

*जुह्वाण m. 1) *Feuer.* — 2) *ein dienstthuender Priester.* — Richtig जुहूराण.

*जुह्वान m. 1) *Feuer.* — 2) *Baum.* — 3) *ein hartherziger Mensch.*

जुहू f. 1) *Zunge.* Insbes. von der *Zunge* oder *den Zungen* Agni's, *Flamme.* Personificirt als *Gattin* Brahman's. — 2) *der gewöhnliche Butterlöffel, mit dem die Butter in's Feuer geschüttet wird.* Nom. abstr. जुहूत्व n. Maitr. S. 3,1,1. — 3) Bez. der nach Osten gerichteten Seite des Gehäuses der Weltseele.

जुहूमयीय m. Titel des 1ten Prapâṭhaka des 3ten Buches in Maitr. S.

*जुहूराण m. 1) *Feuer.* — 2) *ein dienstthuender Priester.* — 3) *der Mond.*

*जुहूवत् m. *Feuer.*

जुहूषु Adj. mit Acc. zu *opfern beabsichtigend* Hemâdri 1,138,12. Ind. St. 15,313.

जुह्वति m. technischer Ausdruck für *diejenigen Opferhandlungen, die im Ritual mit dem Zeitwort* जुहोति (nicht mit यजति) *bezeichnet werden.*

(जुह्वास्य) जुहूघासिघ Adj. *dessen Mund voller Zungen (Flammen) ist.*

1. जू, *जवति, जवते und जुनोति; Partic. जूत. 1) *vorwärts drängen, rasch —, rege sein.* जूजुर्वंस् und जूजुवान *eilend, rasch.* — 2) *in rasche Bewegung setzen, antreiben.* — 3) *wegtreiben, scheuchen.* — 4) *betreiben, urgere.* — 5) *anregen, drängen; fördern, begeistern.* — *Caus. Aor. अजीजवत्. — *Desid. vom Caus. जिजावयिषति. — Mit अपि in अपोजू. — Mit प्र 1) *vorwärts eilen* RV. 3,33,1 (wenn प्र aus dem ersten Stollen ergänzt wird). — 2) प्रजवित a) zur

Eile angetrieben, rasch dahineilend. — *b) angetrieben —, angestachelt durch* (im Comp. vorangehend). — Caus. प्रजावयति *in schnelle Bewegung setzen, schnellen* (Pfeile).

2. जूर् 1) Adj. *rasch, behend.* Subst. *Ross.* — *b) drängend, treibend.* — 2) **f. a) Eile.* — *b) der Aether, Luftraum.* — *c) eine* Piçâci. — *d) Bein. der* Sarasvatî. — *e) ein Fleck auf der Stirn* (?) *von Pferden und Stieren.*

जूक m. ζυγόν, *die Wage im Thierkreise* Varâh. Bṛh. 1,7. 8.

जूट m. (adj. Comp. f. घा) *Haarflechte.*

जूटक (*n.) und जूटिका f. dass.

जूर्ति 1) f. *a) das Vorwärtsdrängen, Raschheit, Behendigkeit, ununterbrochenes Fliessen.* — *b) Antrieb, Aufmunterung; Drang, Trieb, Energie.* — *c)* angeblich = प्रज्ञान. — 2) m. N. pr. eines Hymnendichters.

*जूतिका f. *eine Art Kampher.*

जूमरनन्दिन् m. N. pr. = जुमर°.

1. जूर् s. 1. जुर्.

2. ***जूर्**, जूर्यते 1) हिंसायाम्. — 2) *Jmd* (Dat.) *zürnen* Bhaṭṭ.

3. ***जूर्** Adj. oder Subst. von ज्वर्.

*जूरी f. *Speichel.*

जूर्ण Partic. 1) von 1. जुर्. — 2) *von ज्वर्.

*जूर्णाध्य m. *Saccharum cylindricum.*

जूर्णाह्व m. *eine best. Pflanze* Karaka 1,21.

*जूर्णाह्वय m. *Andropogon bicolor.*

1. जूर्णि 1) f. *a) Glut, Lohe.* — *b) Feuergeschoss.* — *c) *Zorn.* — *d) *Eile.* — *e) *Fieber, Krankheit.* — *f) *Körper.* — 2) *m. *a) *die Sonne.* — *b)* Bein. Brahman's.

2. जूर्णि Adj. *preiskundig, anrufend.*

जूर्णिन् Adj. *glutumgeben, glühend.*

जूर्णी f. *eine best. Schlange* AV.

*जूर्ति f. *Fieber, Krankheit.*

(जूर्य) जूर्णिय Adj. *alt, greis.*

जूर्व्, जूर्वति 1) *durch Glut verzehren, versengen, verbrennen.* — 2) *हिंसायाम्. — Mit नि *niederbrennen, versengen.* — Mit सम् *verbrennen.*

*जूष्, जूषति (हिंसायाम्).

*जूष n. = यूष.

*जूषण n. *Grislea tomentosa.*

जृङ्ग oder जृङ्गि m. Pl. N. pr. eines Volkes Vaṃç. Bṛh. S. 14,21.

जृम्भ 1) m. f. (घा) und (*n.) *a) das Gähnen.* — *b) das Aufblühen* 300,25 (am Ende eines adj. Comp. f. घा). — 2) m. *a) *das Schwellen, Anschwellen.* — *b) ein best. Vogel.*

जृम्भक 1) m. *a) eine Art Gespenst, ein best. böser Genius* Hemâdri 1,655,22. — *b) ein best. Zauberspruch zur Bannung der in Waffen hausenden Geister.* — 2) f. जृम्भिका *a) das Gähnen* Kâd. 230, 6. — *b) Erschlaffung.*

जृम्भण 1) Adj. *gähnen machend.* — 2) n. *a) das Gähnen.* — *b) das Aufblühen.* — *c) Erschlaffung.*

*जृम्भावत् Adj. *gähnend.*

जृम्भित 1) Adj. s. u. जृम्भ्. — 2) n. *a) das Gähnen.* — *b) das zu Tage Treten, Erscheinen.* — *c) *Anstrengung, Bemühung.* — *d) *quidam coeundi modus.*

जेज्जट m. N. pr. eines med. Autors. Vgl. जेज्जट.

जेत m. N. pr. = जेतर् in जेतवन, जेतसाकूय.

जेतर् Nom. ag. 1) *Gewinner, Besieger, Sieger.* — 2) N. pr. verschiedener Manner.

जेतवन n. N. pr. eines *Waldes.*

जेतवनीय m. Pl. *eine best. buddhistische Secte.*

जेतवे Dat. Infin. zu जि TBr. 2,4,3,2.

जेतव्य Adj. *zu besiegen, besiegbar.* Auch n. impers. *vincendum.*

जेतसाकूय Adj. *nach Géta genannt.* वन n. = जेतवन.

जेतुकाम Adj. *siegesbegierig* MBh. 3,133,32.

जेय (जेतुय) Adj. *zu gewinnen, zu erbeuten.*

जेस्साक m. *eine Art Schwitzbadstube.*

(जेन्य) जैनिय Adj. 1) *von edler Abkunft,* γενναῖος. — 2) *ächt, wahr.*

(जेन्यावसु) जैनियावसु Adj. *ächten, wahren Reichthum habend* RV.

1. जैमन् Adj. etwa *überlegen.*

2. जैमन् m. *Ueberlegenheit.*

जेमन n. *das Essen, Verspeisen.*

जेय Adj. *zu besiegen.*

जेलक m. N. pr. eines Mannes.

*जेष्, जेषते (गतौ).

जेषे m. *Gewinnung, Erlangung, Erwerbung.*

जेस्, जेस्ते 1) *den Mund aufsperren, schnauben, lechzen.* — 2) *gähnen, klaffen.* — 3) *गतौ. — 4) *प्रयत्ने. — Mit वि *den Rachen aufsperren.*

जैगट m. N. pr. = जैपट.

जैगीषव्य m. Patron. N. pr. eines alten Rshi.

*जैगीषव्यापणी f. zu जैगीषव्य.

जैगीषव्येश्वर n. Name eines Liṅga.

जैज्जट m. = जेज्जट Bhâvapr.

जैत्र 1) Adj. (f. ई) *a) überlegen, siegreich, triumphirend.* — *b) zum Siege führend.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra. — 3) *f. जैत्री *Sesbania aegyptiaca.* — 4) n. *Ueberlegenheit, Sieg, Triumph.*

जैत्रयात्रा f. *Siegeszug* Spr. 7707.

जैत्ररथ m. *Triumphwagen* Daçak. 2,11. 30,3.

*जैत्रायणि von जैत्र.

जैत्रिय n. *Sieg, Triumph* Âpast. Çr. 6,20,2.

जैत्र Adj. = जैत्र Taṇḍya-Br. 20,3,4.

*जैत्रायनि von जित्वन्.

1. जैन 1) Adj. (f. ई) *zu den* Gina *in Beziehung stehend.* — 2) m. *ein Anhänger* Gina's, *ein* Gaina. — 3) f. ई *die Lehre der* Gaina Harshaç. 212,3.

2. जैन m. pr. = زين.

जैनतर्कगिणी f. Titel eines Werkes.

जैननगर n. N. pr. einer *Stadt.*

जैनपाल m. N. pr. eines Mannes.

जैनमतपुस्तक Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

*जैनाश्रम m. *ein* Gaina-*Kloster* Hall.

जैनेन्द्र 1) m. N. pr. eines Grammatikers; vgl. जिनेन्द्र. — 2) n. *die Grammatik* Ginendra's Pischel, de Gr. pr. 35.

जैनेऋव्याकरण n. Titel eines Werkes. °पञ्चवस्तु n., °मलयवृत्ति f. und °वृत्ति f. desgl. Bühler, Rep. No. 589. fgg.

जैनोल्लाभदीन oder °देन m. N. pr. = زين العابدين.

जैन्य Adj. von 1. जैन 2).

जैपाल m. = जयपाल 3) Bhâvapr. 3,33.66. °क m. 34.

जैमत्त m. Patron. जैमत्तायन m. desgl.

जैमिनि m. N. pr. eines alten Lehrers Bîdar. 3, 4,2. 4,4,3. 11.

जैमिनिकोशसूत्र, जैमिनिब्राह्मण (Opp. Cat. 1), जैमिनिभागवत, जैमिनिभारत und जैमिनिसूत्र (Bühler, Rep. No. 331) n. Titel verschiedener Werke

जैमिनीय 1) Adj. *zu* Gaimini *in Beziehung stehend.* — 2) m. *ein Anhänger* Gaimini's. Pl. *eine best. Schule.* — 3) n. Gaimini's *Werk.*

जैमिनीयन्यायमालाविस्तर m. Titel eines Werkes.

जैमूत Adj. *zu* Gimûta 9) *in Beziehung stehend.*

जैयट oder जैय्यट m. N. pr. eines Mannes.

जैव 1) Adj. (f. ई) *a) der individuellen Seele gehörig* Çaṃk. zu Bîdar. 2,3,17. — *b) zu Jupiter in Beziehung stehend.* — 2) m. *Donnerstag* Visâkhân. 77,5.

जैवत्तायनि m. Patron. von जीवत्त.

*जैवत्तायनि von जीवत्त.

*जैवत्ति m. Patron. von जीवत्त.

जैवल und जैवलि m. Patron. von जीवल.

जैवातृक 1) Adj. *a) lange lebend, dem man langes Leben wünscht.* — *b) *dünn, mager.* — 2) *m. *a) der Mond.* — *b) Kampher.* — *c) Ackerbauer.* — *d) Heilmittel.* — *e) Sohn.*

*जैवि von जीव.

*जैवेय m. Patron. von जीव.

•शेषव Adj. von शिशु.

शेष्य n. fehlerhaft für शैक्ष्य.

शेष्यति (!) m. Patron. Pl. *sein Geschlecht.*

शेष्याकनि (!) m. desgl. Pl. *sein Geschlecht.*

•शेष्याशिनेय m. Patron. von शिष्याशिन् oder °न.

शैक्ष्य n. *Falschheit, Betrug.*

•शैङ्कवक m. *ein Fürst der* Çibi.

शैङ्क Adj. *auf der Zunge befindlich, zur Z. in Beziehung stehend* Supark. 17,1. Bilar. 9,6.

•शैङ्कवक m. fehlerhaft für शैङ्कवक.

•शैङ्काकात Adj. von शिङ्काकाल्य.

शैङ्य n. *Zungengenuss.*

शौगू Adj. *lobsingend.*

•शोङ्ग und °क (Bhâvapr. Hdschr. 1,183) n. *Aloeholz.*

•शोङ्गट m. *die Gelüste einer schwangeren Frau.*

•शोङ्गल m. = शोङ्ग Nigh. Pr.

•शोउ *Kinn.*

•शोत्तिक m. N. pr. eines fürstlichen Geschlechts.

शोनराज m. N. pr. eines Autors.

•शोमाला und •शोमाला f. *Andropogon bicolor.*

शोल m. *eine best. Mischlingskaste.* f. आ in Verbindung mit ज्ञाति.

शौष 1) m. a) *Zufriedenheit, Billigung, Genüge.* Mit धेनु und nachstehendem धी *zur Genüge, zur Zufriedenheit, nach Lust, freudig.* — b) *das Schweigen* Naish. 5,78. — 2) शौषम् Adv. a) *nach Belieben.* — b) *froh.* — c) in Verbindung mit यास्, यम् (Naish. 6,107) und स्था *sich ruhig —, sich still verhalten, stillschweigen.*

शौषक in काल°.

शौषण 1) n. am Ende eines Comp. a) *das Gefallenfinden an.* — b) *das Auswählen.* — 2) f. आ *der Ausdruck der Befriedigung u. s. w. durch das Wort* शुष्.

शौषयितृ Nom. sg. = शोष्टृ. °तृतम Superl. Çat. Br. 1. शौषयित्नो.

शौषयितव्य Adj. *womit man zufrieden sein muss, so v. a. worüber man nicht weiter nachdenken soll.*

शौषवार्क m. *beliebiges, leichtes oder sinnloses Geschwätz.*

शौषम् in वि° und स°.

•शौषा f. = पोषा *Weib.*

•शौषिका f. *ein Bündel junger Knospen.*

•शौषित् und •°ता f. = पोषित् *Weib.*

शोष्टृ und शौष्टृ Nom. sg. *liebend, hegend, pflegend.* देवी शौष्ट्री Du.

शोष्य, शौषिष्य Adj. *woran man Gefallen findet, willkommen, befriedigend.*

शौहोत्र Adj. *laut rufend, — rauschend, hell wiehernd.*

शौमर 1) m. Pl. *die Anhänger Gumara's.* — 2) n. *Gumara's Grammatik.*

•शौलापन m. gaṇa एषुकार्यादि. °भक Adj. von *solchen bewohnt.*

शौस्व Adj. von शुह्व *Opferlöffel.*

शौक्लयादिक Adj. *zur 3ten Klasse gehörig* (Wurzel).

1. श्रा 1) Adj. (f. श्रा) a) *kundig, Etwas kennend, vertraut mit, sich verstehend auf, ein Verständniss habend für;* die Ergänzung im Gen. oder Loc., gewöhnlich aber im Comp. vorangehend. — b) *intelligent, Selbstbewusstsein* — (Bhag. 2,3,18), *Einsicht habend, verständig.* — c) • = ज्ञा देवताख्य. — 2) m. a) *die denkende Seele* Comm. zu Nyâyas. 3,2, 20. — b) *der Planet Mercur.* — c) • *der Planet Mars.* — d) • *Beiw. Brahman's.* — 3) • f. आ ein Frauenname Mahâbh. 6(4),16,b.

2. श्रा *Knie* in • ऊर्ध्वज्ञ.

•ज्ञक Adj. (f. ज्ञका und ज्ञिका) Demin. von 1. ज्ञ.

ज्ञता f. 1) *Intelligenz* Comm. zu Nyâyas. 3,2,32. *Erkenntniss.* — 2) am Ende eines Comp. *das Kennen, Vertrautsein mit.*

ज्ञत्र n. *Intelligenz* Comm. zu Nyâyas. 3,2,32.

ज्ञप् s. Caus. von 1. ज्ञा.

ज्ञप्ति f. 1) *das Kennenlernen, Gewissheit über Etwas Erlangen.* — 2) *Intelligenz, Erkenntniss.*

ज्ञप्तिक am Ende eines adj. Comp. von ज्ञप्ति 1). Nom. abstr. °त्व n.

ज्ञप्तिप्रामाण्यवाद् m. Titel eines Werkes.

ज्ञमन्य Adj. *sich für klug haltend.*

ज्ञशक्ति f. *Denkvermögen* Bhag. 2,2,9.

1. ज्ञा, जानाति, जानीते (episch auch ज्ञान° st. ज्ञानी°); ज्ञ = ज्ञानीहि Bale. P. 1) ohne Object oder mit Acc. a) *kennen, wissen, bekannt —, vertraut sein, Kenntniss haben von, erkennen, — an* (Instr. 235,19), *in Erfahrung bringen, forschen nach, inne werden, merken, kennen lernen, erfahren.* ज्ञाने (eingeschoben) *das weiss ich* 133,22. क एवं ज्ञानीते mit folgendem Fut. *wer weiss, ob nicht* Spr. 546. Mit einer Negation *Nichts wissen von* auch so v. a. *keine Rücksicht nehmen auf* und *nicht theilhaftig werden.* ज्ञातं *bekannt, gekannt, von dem oder wovon man Etwas weiss, erkannt, bemerkt, kennen gelernt, erfahren.* — b) *anerkennen, gutheissen, billigen.* — c) *als das Seinige anerkennen, in Besitz nehmen* (buddh.). — d) *kennen —, erkennen als, wissen —, inne werden —, merken, dass;* mit doppeltem Acc. — e) *Etwas annehmen, supponiren, meinen* (मया ज्ञातम् *ich war der Meinung* Kâd. 2, 60,3), *ansehen —, halten für;* mit doppeltem Acc. मृषा *Etwas für unwahr halten* 308,13. ज्ञात *gehalten für* (Nom.), — von (• Gen.). — f) *Jmd vertraulich aufsuchen.* — 2) mit Gen. a) *kennen, — lernen.* — b) *sich erinnern.* — c) • Med. *wohl es zu thun haben —, sich abgeben mit* 235,13. fgg. शंभोर्मुकुन्दे ज्ञानीते soll = शंभुना साधनेन मुकुन्दे प्रवर्तते sein. — 3) mit Infin. *verstehen zu.* — Caus. ज्ञापयति, °ते und ज्ञप्°; Partic. ज्ञापित und ज्ञप्त. 1) Act. a) *unterweisen, belehren.* — b) *in Kenntniss setzen, benachrichtigen* Âçv. Grhj. 4, 7,2. — c) *zu wissen —, kund thun, mittheilen, verkünden, lehren.* — d) *Jmd mit Etwas bekannt machen,* mit doppeltem Acc. — e) *Jmd* (Gen.) *berichten, dass;* mit doppeltem Acc. — 2) Med. *angehen, bitten, zusprechen;* mit Acc. der Person. — Desid. जिज्ञासते (episch auch Act.) 1) *zu kennen —, zu wissen —; Kenntniss zu haben von —, zu erkennen —, kennen zu lernen wünschen, untersuchen, prüfen, auf die Probe stellen.* जिज्ञास्यामम् wohl fehlerhaft für जिज्ञासामस्. — 2) *sich erkundigen nach, sich Gewissheit verschaffen über.* — 3) *vermuthen.* — Desid. vom Caus. • जिज्ञपयिषति, • जिज्ञाप° und जीप्सति *Jmd mit Etwas bekannt machen wollen;* mit doppeltem Acc. — Mit अति scheinbar Bale. P. 12,3,28, wo aber इति ज्ञानीहि zu lesen ist. — Mit अनु 1) *Etwas verstatten, gewähren, vergönnen, zugestehen, zusagen, gutheissen, billigen.* — 2) (logisch) *anerkennen* Comm. zu Nyâyas. 1,1,40. — 3) *befolgen, zur Richtschnur nehmen.* — 4) *Jmd* (Gen.) *Etwas nachsehen, verzeihen.* — 5) *Jmd* (Acc.) *ermächtigen, eine Erlaubniss ertheilen* (mit Dat. eines Nom. act. oder mit • प्रति und Acc. eines Nom. act.). अनुज्ञात *ermächtigt, der eine Erlaubniss erhalten hat.* — 6) *Jmd* (Acc.) *erlauben fortzugehen, verabschieden, entlassen.* रथम् *einen Wagen entlassen,* so v. a. *fortfahren heissen.* — 7) *Etwas verabschieden,* so v. a. *Lebewohl sagen, verzichten auf* R. 2, 42,8. — 8) *sich Jmd* (Acc.) *gnädig erweisen, seine Gewogenheit an den Tag legen.* — 9) scheinbar *Jmd bitten, beschwören* R. 2,21,28, wo aber mit der ed. Bomb. सार्धं नानुज्ञानामि zu lesen ist. — Caus. 1) *um Erlaubniss bitten,* Jmd (Acc.). — 2) *Jmd um Erlaubniss bitten fortzugehen, sich verabschieden bei* (Acc.). — • Desid. 1) *gewähren —, zugestehen wollen.* — 2) *Jmd* (Acc.) *eine Erlaubniss zu ertheilen beabsichtigen.* — Mit अभ्यनु 1) *Etwas* (Acc.) *Jmd* (Gen.) *zugestehen, gestatten* (mit Infin. 40,18), *zulassen, zugeben, gutheissen, billigen, einräumen, concedere* Comm. zu

Nalsas. 2,1,11. — 2) *ermächtigen, eine Erlaubniss ertheilen.* °ज्ञात *ermächtigt, der eine Erlaubniss erhalten hat.* — 3) *entlassen, beurlauben.* — 4) *sich Jmd* (Acc.) *gnädig erweisen, seine Gewogenheit an den Tag legen.* — 5) *sich verabschieden von* (Acc.) 81,20. — Caus. *sich beurlauben bei, Abschied nehmen von* (Acc.). — Mit प्रत्यभ्यनु *einen sich Verabschiedenden entlassen.* — Mit प्रत्यनु *Etwas zurückweisen.* — Mit समनु 1) *Etwas zugestehen, gutheissen, billigen.* — 2) *Jmd* (Gen.) *Etwas nachsehen, verzeihen.* — 3) *ermächtigen, eine Erlaubniss ertheilen, auffordern.* — 4) *entlassen, beurlauben* 57,27. — 5) *sich Jmd* (Acc.) *gnädig erweisen.* — Caus. 1) *sich Etwas* (Acc.) *zusagen lassen, ausbitten von* (Abl.). — 2) *Jmd* (Acc.) *um Erlaubniss bitten.* — 3) *sich beurlauben bei, sich verabschieden von* (Acc.). — 4) *Jmd freundlich begrüssen.* — Mit *अप Med. 1) *ableugnen, verheimlichen.* — 2) *unkenntlich machen.* — Mit अभि 1) *erkennen, merken, wahrnehmen, kennen, wissen, sich verstehen auf; erkennen als, wissen, dass* (mit doppeltem Acc.). °ज्ञात *bekannt als* (Nom.). — 2) *halten für,* mit doppeltem Acc. — 3) *anerkennen, gutheissen, einräumen, zugeben; anerkennen als,* mit doppeltem Acc. — 4) **sich erinnern, dass* 241,9. 13. 16. fgg. — Caus. in अभिज्ञापक. — Mit प्रत्यभि 1) *wiedererkennen, erkennen, merken, verstehen* 301,30. — 2) *wieder zusichkommen, die Besinnung w. erhalten.* — Caus. *wieder in's Gedächtniss zurückrufen* Çaṃk. zu Bâdar. 3,3,19. — Mit समभि *erkennen.* — Mit अव 1) *geringachten, verachten.* °ज्ञात auch *wobei man eine Geringachtung an den Tag legt.* — 2) *geringschätzig herabsehen auf, so v. a. übertreffen* 251,3. — 3) *verneinen, verkennen* Çaṃk. zu Bâdar. 4,1,13. — Mit आ 1) *merken auf, bemerken, inne werden, erfahren, vernehmen, hören; kennen, verstehen; bemerken, dass* (mit doppeltem Acc.) Kârana 3,7. — 2) *halten für* (°यत् oder Acc.) Spr. 7273 (wohl अज्ञापि für आ° zu lesen). — 3) आजज्ञतुम् Harîv. 2929 fehlerhaft für आजग्मतुस्. — Caus. 1) *befehlen, anbefehlen, über Etwas befehlen, Jmd anweisen, an Jmd* (Acc.) *einen Befehl richten zu* (Dat. oder Loc.). पद्माज्ञापयति देवः *wie der Fürst befiehlt,* so v. a. *w. d. F. sagt, ja* 328,11. — 2) *Jmd* (Gen.) *versichern, betheuern.* — Mit अभ्या in अभ्याज्ञार्थं. — Mit समा *erkennen, kennen lernen, bemerken, gewahr werden, dass* (mit doppeltem Acc.). °ज्ञात *bekannt —, anerkannt als* (Nom.); am Ende eines Comp. *dass.* (Comm. zu Nalsas. 1,1,22) und *wobei Etwas erkannt wird.* — Caus. *befehlen, anbefehlen, Jmd anweisen, Jmd einen Befehl oder die Erlaubniss ertheilen.* — Desid. in आजिज्ञासनीय. — Mit उप *ersinnen, ausfindig machen, auf Etwas verfallen.* — Desid. in उपजिज्ञास्य. — Mit समुप *ersinnen, ausfindig machen, bedacht sein auf* (Acc.). — Mit प्रणि *bedenken* Bhaṭṭ. — Mit निस् *unterscheiden, bestimmen, herausfinden, auffinden* ṚV. 3,31,4. — Mit विनिस् *dass.* — Mit परि *bemerken, erkennen, kennen lernen, in Erfahrung bringen, sich vergewissern, genau wissen; erkennen als* (mit doppeltem Acc.). °ज्ञात *bekannt;* am Ende eines Comp. *bekannt als.* — Mit प्र *erkennen, unterscheiden, verstehen;* insbes. *den Weg, die Richtung* oder *die Art und Weise eines Verfahrens erkennen, Etwas zu finden —, Bescheid wissen, sich orientiren; gewahr werden, wissen —, erfahren von, ausfindig machen.* Mit der Negation *Nichts wissen von* auch so v. a. *die Bedeutung von — nicht kennen.* प्रज्ञात *bekannt, gewöhnlich, bekannt als* (Nom.). — Caus. 1) *den Weg zu Etwas zeigen.* — 2) *verrathen.* — 3) *anweisen* (einen Sitz) Lalit. 6,16. 361,10. 11. — Mit अनुप्र 1) *nach Jmd sich zurechtfinden, — den Weg finden.* — 2) *auffinden.* — Mit अभिप्र *denken an, sorgen für* (आत्मानम्). — Mit प्रतिप्र *wieder auffinden.* — Mit संप्र *unterscheiden, erkennen, genau kennen.* — Mit प्रति 1) *anerkennen, gut aufnehmen, gutheissen, genehmigen, billigen.* प्रतिज्ञात *angenehm, erwünscht.* — 2) *Jmd* (Dat., Gen. und ausnahmsweise Loc.) *Etwas zusagen, versprechen.* Das Object im Acc., ausnahmsweise im Dat., im Acc. mit प्रति oder im Infin. वाक्यम् *so v. a. versprechen, dass man Jmds* (Gen.) *Worte erfüllen wolle.* सत्यम् *so v. a. heilig versprechen.* — 3) Med. *bestätigen, bejahen, antworten.* — 4) *behaupten* (Med. Çaṃk. zu Bâdar. 2,3,41. 46. 4,3,1. Bâlar. 18,13), *aussagen, statuiren, annehmen.* शब्दं नित्यत्वेन *dass* शब्द नित्य *sei.* — 5) Med. *Etwas vorbringen, vorführen, zur Sprache bringen* Comm. zu Nalsas. S. 3, Z. 18. — 6) *erkennen, erfahren, gewahr werden.* — 7) *mit Wehmuth zurückdenken an.* — Caus. *verrathen.* — Mit संप्रति *zusagen, versprechen.* — Mit वि 1) *erkennen, kennen lernen, ausfindig machen, in Erfahrung bringen, bemerken, wahrnehmen, inne werden, vernehmen, — dass* (mit doppeltem Acc. oder mit यद्), *erfahren —, lernen von* (Gen.), *eine richtige Erkenntniss erlangen* oder *haben, unterscheiden, Gewissheit haben, Etwas in Etwas* (Loc.) *erkennen, — sehen, wissen, dass* (mit doppeltem Acc.). Mit न und Inf. *nicht wissen, was — heisst, nie in den Fall kommen zu.* विज्ञापते *es ist bekannt, — anerkannt, es wird gelehrt.* मा विज्ञापि mit einem vorangehenden Nom. bei Grammatikern *es werde darunter nicht — verstanden,* so v. a. *man sehe dieses nicht als — an.* — 2) *zu wissen thun, verkünden* Bhâs. P. — Caus. 1) *Etwas kund thun, verkünden, berichten, seine Meinung aussprechen, verkünden —* (Râgat. 3,241), *erklären —, sagen, dass* (mit doppeltem Acc.). — 2) mit Acc. der Person *es Jmd begreiflich machen, belehren, zu wissen thun, in Kenntniss setzen, sprechen —, sagen zu, mit einer Bitte* oder *Frage angehen, — in Betreff von* (°धर्मम्, प्रति oder Dat.). — 3) *offenbar werden* in der ungrammatischen Form व्यज्ञापिष्यत्. — Desid. *zu erkennen —, kennen zu lernen wünschen.* — Mit अभिवि *inne werden, erfahren, wahrnehmen.* — Mit प्रवि *im Einzelnen —, genau kennen.* — Mit प्रतिवि *erkenntlich sein* Spr. 7256. fg. — Mit संवि 1) *einverstanden sein;* s. समविज्ञात. — 2) *Jmd* (Gen.) *zusprechen, rathen.* — 3) *begreifen* Brahmop. S. 230. — 4) °ज्ञात *allgemein bekannt.* — Caus. *kund thun, hersagen.* — Mit संम् 1) Med. *eines Sinnes —, einträchtig sein, sich einigen, sich vertragen mit* (Loc., *Instr. oder *Acc.). — 2) Med. *Jmd* (Dat.) *gehorchen* Ait. Br. 8, 25. — 3) Med. *Etwas anweisen, bestimmen* °संज्ञात *bestimmt zu.* — 4) Med. *Jmd erkennen.* — 5) *Jmd* (Acc.) *anweisen, einen Befehl ertheilen;* nur संज्ञाप Harîv. 2,66,13. — 6) *Med. *eine Schuld anerkennen.* — 7) Act. *als das Seinige anerkennen, in Besitz nehmen* (buddh.). — 8) *Act. *gedenken, mit Wehmuth sich erinnern;* mit Acc. oder Gen. — 9) Med. *kennen lernen, verstehen.* — 10) Med. *auspassen* Bhaṭṭ. — Caus. 1) *einig machen, zusammenbringen.* — 2) *Jmd beruhigen, zufriedenstellen.* — 3) *machen, dass Jmd sich beruhigt, sich in Etwas ergiebt,* euphemistisch vom *Tödten* des Opferthiers. — 4) *begreiflich machen, zur Anerkennung bringen.* — 5) *Jmd ein Zeichen geben, Jmd* (Acc.) *durch einen Wink bedeuten* (Harshaç. 217,6), *sich durch Zeichen verständigen.* — 6) *Jmd* (Acc.) *einen Befehl ertheilen.* — Mit अभिसम् *einverstanden sein in Bezug auf* (Acc.), *sich gern gefallen lassen, Jmd anerkennen* (Maitr. S. 2,2,6), — *in einer Würde* (Dat.). — Mit प्रतिसम् *freundlich gesinnt sein.*

2. °ज्ञा Adj. *kennend, kundig.*

3. ज्ञा f. = यज्ञा mit elidirtem Anlaut nach ए oder ओ.

*ज्ञातक Adj. *bekannt* u. s. w.

ज्ञातता f. *das Erkanntsein, Gekanntsein.*

ज्ञातर् Nom. sg. 1) *Erkenner, Kenner, der Etwas versteht.* Nom. abstr. ज्ञातृत्व n. — 2) *Bekannter*, daher wohl *Beistand* oder *Bürge* (vgl. γνώστης). — 3) *Zeuge.*

*ज्ञातल m. N. pr. eines Mannes. Davon *Patron. °लेय.

ज्ञातव्य Adj. 1) *kennen zu lernen, in Erfahrung zu bringen, zu erforschen, ausfindig zu machen.* — 2) *wahrnehmbar, bemerklich.* — 3) *anzusehen als* (Nom.).

*ज्ञातसिद्धान्त Adj. *mit einer Wissenschaft vollkommen vertraut.*

ज्ञाति 1) m. *ein naher Blutsverwandter, Verwandter* überh. Nach den Erklärern *ein V. von väterlicher Seite.* — 2) f. ein Frauenname.

ज्ञातिकर्मन् n. *die Sache —, das Geschäft eines Verwandten.*

ज्ञातिकार्य n. *die Obliegenheit eines Verwandten.*

ज्ञातित्व n. *Blutsverwandtschaft, nahe Verwandtschaft.*

ज्ञातिदासी f. *Hausesclavin* R. 2,7,1.

ज्ञातिपुत्र m. 1) *der Sohn eines Verwandten.* — 2) Beiw. Pûrṇa's.

ज्ञातिप्रभुक Adj. (f. घा) *eine hohe Stellung unter den Verwandten einnehmend* 213,18.

ज्ञातिप्राय Adj. *zunächst für die Blutsverwandten bestimmt* M. 3,364.

ज्ञातिभाव m. *Verwandtschaft* Spr. 4501.

ज्ञातिभेद m. *Verwandtenzwist.*

ज्ञातिभेदविवेक m. Titel eines Werkes Cat. N. W. Pa. 4,46.

ज्ञातिमत् Adj. *nahe Blutsverwandte habend.*

ज्ञातिमुख Adj. *Verwandten gleichend.*

ज्ञातिविद् Adj. *Blutsverwandte habend oder schaffend.*

*ज्ञातेय n. *Verwandtschaft.*

ज्ञात्र n. *die Fähigkeit des Erkennens, Einsicht* Maitr. S. 4,2,8.

ज्ञान 1) n. (adj. Comp. f. घा) a) *das Erkennen, Kennenlernen, Kennen, Verstehen, Kunde, Kenntniss, Wissen, Wissenschaft*; insbes. *die Erkenntniss der höheren Wahrheiten auf dem Gebiete der Religion und Philosophie.* Auch Pl. 79,11. — b) *das Wissen um Etwas, das Bewusstsein, mit dem man bei einer That zu Werke geht.* — c) *das Annehmen, Statuiren.* — d) *Besinnung, Bewusstsein.* — e) *Erkenntniss —, Sinnesorgan.* — f) *vielleicht das Zuthunhaben —, Sichabgeben mit* (Gen.). — g) *ein best. Çakti.* — 2) f. घा *eine best. Çakti.*

ज्ञानऋषिभास्कराचार्य m. N. pr. eines Autors.

ज्ञानकन्द m. N. pr. eines Schülers des Çaṁkarâkârja.

ज्ञानकाण्ड n. *der über die höhere Erkenntniss handelnde Theil in der Çruti.*

*ज्ञानकीर्ति m. N. pr. eines buddh. Lehrers.

ज्ञानकेतु m. N. pr. eines Mannes Lalit. 201,8.

ज्ञानकेतुधन्न m. N. pr. eines Devaputra Lalit. 23,2.

ज्ञानक्रियाषष्ठयशतक n. Titel eines Werkes Burnell, Rep. No. 128.

ज्ञानक्रियासंवाद m. desgl. ebend. No. 592.

ज्ञानगम्य Adj. *der Erkenntniss zugänglich* (Çiva).

*ज्ञानगर्भ m. N. pr. 1) eines Bodhisattva. — 2) eines Gelehrten.

ज्ञानगर्भस्तोत्र n. und ज्ञानगीता f. Titel zweier Werke.

ज्ञानगूढ Adj. (f. घा) *die Erkenntniss verhüllend* Bhâg. P. 3,26,5.

ज्ञानघन m. *reine Erkenntniss, Nichts als E.* Bhâg. P. 8,3,12. 9,8,22.

ज्ञानघनाचार्य m. N. pr. eines *Lehrers.*

1. ज्ञानचक्षुस् n. *das Auge der Erkenntniss, das innere A., der Geist.*

2. ज्ञानचक्षुस् Adj. *mit dem inneren Auge schauend* Kâṭhâśr. 16.

ज्ञानचन्द्र m. N. pr. eines Mannes.

ज्ञानतिलक m. Titel eines Werkes.

ज्ञानतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

ज्ञानत्व n. *das Erkenntnissein.*

*ज्ञानदत्त m. N. pr. eines Gelehrten.

*ज्ञानदर्पण m. Beiw. des Mañǵuçrî.

ज्ञानदर्शन m. N. pr. eines Bodhisattva Kâraṇḍ. 1,8.

ज्ञानदीपिका f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

ज्ञानदीर्घ Adj. *durch die Erkenntniss weitsichtig* (Auge) MBh. 12,180,53.

ज्ञानदेव m. N. pr. eines Mannes.

ज्ञानद्वयकारणतावाद (Opp. Cat. 1) und °कारणताविचार m. Titel zweier Werke.

*ज्ञानपत Adj. (f. ई) von ज्ञानपति.

ज्ञानपति m. N. pr. eines Mannes.

ज्ञानपात्र n. *ein durch Wissen würdiger Mann* Ind. St. 15,317.

ज्ञानपावन n. N. pr. eines Tîrtha.

ज्ञानपूजा f. Titel eines Werkes.

ज्ञानपूर्व Adj. *wohlüberlegt* Kâraṇḍ. 1,18.

ज्ञानप्रकाशिका f. (Opp. Cat. 1), °प्रदीप m., °प्रदीपिका f. (Opp. Cat. 1) und °प्रबोधमञ्जरी f. Titel von Werken.

*ज्ञानप्रभ m. N. pr. verschiedener Männer.

*ज्ञानप्रवाद m. Titel eines Ǵaina-Werkes.

ज्ञानप्रस्थान n., ज्ञानबोधिनी f., ज्ञानभास्कर m. und ज्ञानमञ्जरी f. Titel von Werken.

ज्ञानमण्डप N. pr. eines Heiligthums.

ज्ञानमय Adj. (f. ई) *in Erkenntniss bestehend, aus E. hervorgegangen* u. s. w. मुद्रा *eine best. Fingerstellung.*

ज्ञानमयूख m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

ज्ञानमार्ग m. *der Weg zur Erkenntniss* Spr. 2453.

ज्ञानमाला f. und ज्ञानमाहात्म्य n. Titel von Werken.

ज्ञानमुद्रा f. 1) *eine best. Fingerstellung* Hemâdri 2,a,103,6. — 2) Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

°परिणाम m. desgl. ebend.

ज्ञाननूर्ति f. *die leibhaftige Erkenntniss* VP. 6, 4,42.

ज्ञानमेरु m. N. pr. eines Mannes Lalit. 202,1.

ज्ञानयज्ञ m. Titel von Werken Wassa, Lit. 100. 104.

ज्ञानयाथात्म्यवाद m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

ज्ञानयोग m. *der theoretische Joga* VP. 6,4,42.

°खण्ड Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

ज्ञानरत्नकोश m. und °रत्नावली f. Titel von Werken.

ज्ञानराज m. N. pr. eines Autors. Auch °पण्डित m.

ज्ञानलक्षणावादार्थ m. Titel eines Werkes.

ज्ञानलक्षणा f. in der Logik *die unmittelbare Erkenntniss eines speciellen, im Moment nicht wahrgenommenen Gegenstandes.*

*ज्ञानवज्र m. N. pr. eines buddh. Autors.

ज्ञानवत् 1) Adj. a) *Etwas wissend.* — b) *mit Kenntnissen ausgestattet, reich an Wissen, gelehrt, eine höhere Erkenntniss besitzend, intelligent.* — c) *wo sich Erkenntniss findet.* — 2) *m. N. pr. eines Bodhisattva.

ज्ञानवर्मन् m. N. pr. eines Dichters.

ज्ञानवापी f. N. pr. eines Tîrtha.

ज्ञानवासिष्ठ Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

*ज्ञानविभूतिगर्भ m. N. pr. eines Bodhisattva.

ज्ञानविलासकाव्य n. Titel eines *Gedichts.*

ज्ञानशक्तिमत् Adj. *ein Erkenntnissvermögen besitzend* 265,23.

ज्ञानशतक n. Titel eines Werkes.

ज्ञानशास्त्र n. *Wahrsagerkunst* I.A. 30,20.

ज्ञानश्री f. N. pr. eines buddh. Autors.

ज्ञानसंतति f. (Mîṇḍ. Up. 10) und °सन्तान m. *fortlaufende Erkenntniss, Gedankenlauf.*

ज्ञानसंदर्भदीपिका f. Titel eines Commentars Pischel, de Gr. pr. 23.

ज्ञानसंभार m. *eine Fülle von Wissen* Lalit. 39,5.
ज्ञानसाधन n. und ज्ञानसार Titel von Werken.
ज्ञानसिद्धि m. N. pr. eines Mannes.
ज्ञानकुस्तिक m. dasgl.
ज्ञानाकर m. N. pr. verschiedener Männer (buddh.).
ज्ञानात्मन् m. *die Seele des Erkennens, der erkennende Geist* VP. 6,4,12.
ज्ञानानन्द m. N. pr. eines Autors.
ज्ञानानन्दसमुच्चय m. Titel eines Werkes.
ज्ञानामृत n. Titel verschiedener Werke.
ज्ञानार्णव m. 1) *ein Meer von Kenntnissen, ein überaus kenntnissreicher Mann.* — 2) Titel verschiedener Werke. Auch °तन्त्र n.
ज्ञानावरण n. *Verhüllung der richtigen Erkenntniss, Irrthum.*
ज्ञानावरणीय Adj. *aus Irrthum hervorgehend.*
*ज्ञानावलोकालंकार m. Titel eines buddh. Werkes.
ज्ञानिन् 1) Adj. *Etwas wissend, — verstehend, mit Erkenntniss begabt, gelehrt, weise; insbes. die höheren Wahrheiten kennend.* — 2) m. *Wahrsager, Astrolog.* Nom. abstr. °नित्व n.
*ज्ञानीय्, °यति *sich nach Erkenntniss sehnen.*
ज्ञानेच्छाक्रियाशक्तिमत् Adj. *mit dem Vermögen der Erkenntniss, des Wollens und des Handelns ausgestattet* 266,7.
ज्ञानेन्द्रसरस्वती m. N. pr. eines neueren Grammatikers.
ज्ञानेन्द्रिय n. *ein wahrnehmendes Organ, Sinnesorgan* 263,19. 22. 264,6.
ज्ञानोत्तम m. N. pr. eines Autors.
ज्ञानोत्तर n. Titel eines Werkes.
ज्ञानोदतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.
ज्ञानोपदेश m. Titel eines Werkes.
ज्ञानोत्का f. *ein best.* Samâdhi.
ज्ञापक 1) Adj. (f. ज्ञापिका) *zu wissen thuend, lehrend, zu verstehen gebend, andeutend.* Nom. abstr. °त्व n. — 2) m. *ein Beamter, der die Bittschriften in Empfang nimmt,* Pârâśar. ed. Bomb. 3,59,1. — 3) n. *Lehre, ein Etwas kundthuender, belehrender Ausspruch.* Bei den Grammatikern *eine implicite ausgesprochene Regel.*
ज्ञापन n. *das Kundthun, Zuverstehengeben, Andeuten.*
ज्ञापनीय Adj. *kund zu thun als* (Nom.) Kâç. 2,54,1.
*ज्ञापि f. angeblich = ज्ञापन.
ज्ञाप्य Adj. *kund zu thun, mitzutheilen, mittheilbar.*
ज्ञास् m. *ein naher Blutsverwandter.*
*ज्ञिका Adj. f. Demin. von 1. ज्ञ.
ज्ञीप्सा f. *Erkundigung, Frage.*

ज्ञु n. = ज्ञानु *Knie.*
ज्ञुबाध् Adj. *die Knie beugend.*
ज्ञेय 1) Adj. *a) zu erkennen, kennen zu lernen, zu erforschen, in Erfahrung zu bringen, ausfindig zu machen, zu verstehen.* — *b) anzunehmen, anzusehen, zu halten für* (Nom.). — 2) n. impers. *sciendum,* mit Infin.
ज्ञेयज्ञ m. *der Geist.*
ज्ञेयता f. und ज्ञेयत्व n. *Erkennbarkeit, Fassbarkeit.*
ज्ञेयमल्लक m. Pl. N. pr. eines Volkes.
*ज्ञैदानीय्, °यति *den Reis der Gûḍâ wünschen.*
*Desid. जुज्ञैदनीयिषति.
ज्ञ्मन् *Bahn.* Nur im gleichlautenden Loc.
ज्ञ्मपथा Adj. *die Bahn verfolgend.*
ज्ञ्मा f. *die Erde.* Nur ज्ञ्मा Instr. und ज्ञ्मस् Abl. Gen.
ज्ञ्मायस् Partic. *zur Erde strebend.*
°ज्ञ्य Adj. *unterdrückend, schindend.*
ज्ञ्यका f. *Sehne* (geom.).

1. ज्ञ्या 1) ज्ञिनाति *a) überwältigen, unterdrücken, schinden, um die Habe —, Jmd um Etwas bringen* (mit doppeltem Acc.). — *b) *altern.* — 2) ज्ञीयते und ज्ञीर्यते *unterdrückt —, geschunden werden.* सर्वज्यानिम् *um Alles gebracht werden.* Partic. ज्ञीत und *ज्ञीन. — Desid. जिज्ञ्यासति *überwältigen —, unterdrücken wollen.* — *Intens. जेज्ञीयते. — Mit अधि *überwältigen* (Acc.) Bhatt. — Mit *उप, °ज्याय. — Mit परि (°ज्ञिनाति) = Simpl. 1) *a).* — Mit *प्र, °ज्याय.
2. ज्ञ्यौ, ज्ञिर्यौ f. 1) *Uebergewalt.* — 2) *übermässige Zumuthung, Ueberlast.*
3. ज्ञ्यौ, ज्ञिर्यौ f. 1) *Bogenssehne.* — 2) *Sehne* (geom.). — 3) *Sinus.*
4. *ज्ञ्या f. 1) *die Erde.* — 2) *Mutter.*
(ज्याका) ज्ञिर्याका f. *Bogensehne.*
ज्याकार m. *Sehnenmacher.*
ज्याकृष्टि f. *das Spannen der Bogensehne* Spr. 2463.
ज्याघोष m. *das Klingen der Bogensehne.*
ज्यान n. *Bedrückung.*
ज्यानि f. 1) dass. Maitr. S. 2,2,10. — 2) *Schwund, Verlust.* — 3) *Gebrechlichkeit, Altersschwäche. — 4) *Fluss.
*ज्यापय्, °यति *von Jmd berichten, dass er alt sei.*
ज्यापाश m. *Bogensehne.*
ज्यापिण्ड und °क *ein in Zahlen ausgedrückter Sinus.*
*ज्यावाणेय m. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes. Sg. *ein Fürst dieses Stammes;* f. ई. v. l. यावाणेय.
ज्यामघ m. N. pr. des Vaters von Vidarbha.
ज्याय्, °यते *eine Bogensehne darstellen.*
ज्यायस्, ज्ञिर्यायस् Adj. 1) *überlegen, mächtiger, vorzüglicher, grösser, höher, stärker.* *वचन° *in der Rede überlegen.* — 2) *älter.* — 3) *der vorzüglichste, ausgezeichnetste.*
ज्यायसी Adj. *grösser an Zahl.*
ज्यायस्त्व n. Nom. abstr. zu ज्यायस् 1) Çâṅk. zu Bâdar. 3,3,37.
ज्यायस्वत् Adj. *einen Ueberlegenen —, Mächtigern habend, — anerkennend.*
ज्यायिष्ठ Adj. *der vorzüglichste, vornehmste, erste, beste.*
ज्यार्ध m. *der Sinus eines Bogens.*
ज्यार्धपिण्ड *ein in Zahlen ausgedrückter Sinus.*
(ज्यावात) ज्ञिर्यावात Adj. *die Schnelligkeit der Sehne habend.*
ज्याक्रोड m. 1) *ein eigenthümlicher, zum Schiessen sich nicht eignender Bogen* Târâṇâth-Bh. 17,1,14. — 2) Du. Name zweier Sâman Ârsh. Br.
*ज्यु, ज्यवते (गतौ).
ज्युत्, ज्योतते (Naigh.) und *ज्योतति *leuchten.* — Caus. ज्योतयति *beleuchten.* त्रिष्टुब्ज्योतिता = त्रि° ज्योतिष्मती. — Mit द्यव *beleuchten* (mit einem Lichte, einer Fackel u. s. w.).
ज्युति f. *Licht.*
ज्युतिमत् Adj. *leuchtend.*
*ज्योप Adj. 1) *der bedrückt —, ausgebeutet werden kann.* — 2) *der vorzüglichste, oberste, beste.*
ज्यैष्ठ und ज्यैष्ठ (insbes. in der Bed. *der älteste;* auch dreisilbig) 1) Adj. *a) der vorzüglichste, vornehmste, praecipuus, obenan stehend, der oberste, erste, beste, grösste, schlimmste;* Subst. *princeps, primores.* Mit पद् oder मूल *greatest root, the square-root which is extracted from the quantity so operated upon.* — *b) vorzüglicher als* (Abl.). — *c) der älteste;* m. *der älteste Bruder.* — 2) m. *a)* (sc. पद्) *der aufsteigende Eimer an einem Brunnenrade* Spr. 2429. — *b) ein best. Monat* (richtiger ज्यैष्ठ). — *c)* N. pr. eines Mannes. — 3) f. ज्यैष्ठा *a) die älteste Ehegattin* 193,29. 196,1. Auch **die am meisten bevorzugte Gattin* oder *Geliebte.* — *b)* Sg. und Pl. *das 16te (18te) Mondhaus.* — *c) das achte Jahr im zwölfjährigen Jupitercyclus.* — *d)* **Mittelfinger.* — *e)* **eine kleine Hauseidechse.* — *f) ein best. Saiteninstrument* S. S. S. 185. — *g) die ältere Schwester der* Lakshmi. — *h) Elend, Unglück.* — *i) eine best.* Çakti Herâkl. 1,611,3. — *k)* **Bein. der* Gaṅgâ Râjân. 14,17. — 4) n. *a) das Oberste, Erste, Haupt.* — *b)* **Zinn.* — *c)* Name eines Liṅga. — *d)* in Verbindung mit पुष्कर = ज्यैष्ठपुष्कर. — 5) ज्यैष्ठम् Adv. *am meisten, sehr.*
ज्यैष्ठकलश m. N. pr. des Vaters des Bilhaṇa

Vikramāṅkaç. 18,79.

ज्येष्ठघ्नी f. = ज्येष्ठ 3) b).

ज्यैष्ठतम Adj. *der allerbeste, allererste.*

ज्येष्ठतर 1) Adj. *einer der Aelteren.* — 2) f. आ *Wärterin, Aufseherin über ein junges Mädchen.*

ज्येष्ठतरिका f. = ज्येष्ठतर 2).

ज्येष्ठतस् Adv. *von oben herab, vom Aeltesten an* Āpast. Ça. 6,7,8.

ज्येष्ठता f. *Vorrang, Erstgeburtsrecht.*

•ज्येष्ठतात m. *des Vaters älterer Bruder.*

ज्येष्ठतामि f. 1) *Oberherrschaft.* — 2) *Oberherr.*

ज्येष्ठत्व n. = ज्येष्ठता.

ज्येष्ठपाल m. N. pr. eines Mannes.

ज्येष्ठपुष्कर n. N. pr. eines Wallfahrtsortes.

•ज्येष्ठबला f. *Sida rhomboidea* Rāǵān. 4,100.

ज्येष्ठब्राह्मण Adj. *das älteste* Brāhmaṇa *habend* Taṇḍya-Br. 7,6,7.

ज्येष्ठयज्ञ m. 1) *das Opfer des Aeltesten.* — 2) *das vorzüglichste Opfer.*

ज्येष्ठराज् m. *Oberherr* Maitr. S. 1,3,11.

ज्येष्ठलक्ष्मी f. *Hauptzeichen, ein angeborenes Zeichen* (vgl. AV. 7,115,3) Maitr. S. 1,8,1. TBr. 2,1, 8,2. Nach dem Comm. zu TBr. *die ältere Schwester der* Lakshmi als Sinnbild *der Armuth.*

ज्येष्ठललिता f. *eine best. Begehung.*

ज्येष्ठवयस् Adj. *älter an Jahren als* (im Comp. vorangehend) 133,30.

ज्येष्ठवर् m. *Hauptwerber.*

•ज्येष्ठवर्ण m. *ein Brahman.*

ज्येष्ठवृत्ति Adj. *der sich wie ein ältester Bruder benimmt.*

•ज्येष्ठश्वश्रू f. *der Frau ältere Schwester.*

1. ज्येष्ठसामन् n. Name eines Sāman. °ग Adj. Āpast. Gaut.

2. ज्येष्ठसामन् Adj. *der dieses* Sāman *singt.*

ज्येष्ठस्तोम m. *ein best.* Ekāha.

ज्येष्ठस्थान n. N. pr. eines Wallfahrtsortes.

ज्येष्ठानुज्येष्ठता f. *Reihenfolge dem Alter nach, so dass der Aeltere stets vorangeht.*

ज्येष्ठापूजाविधान m. Titel eines Werkes.

ज्येष्ठामलक m. *Azadirachta indica* Rāǵān. 9,8.

ज्येष्ठामूल (VP. 6,8,33. 37. 38) und •°मूलीय m. *der Monat* Ǵjaishṭha.

•ज्येष्ठाम्बु n. *Schleim von gekochten Körnern.*

ज्येष्ठाव्रत n. *eine Begehung zu Ehren der* Ǵjaishṭhā Comm. zu TBr. 2,1,2,2.

ज्येष्ठाश्रम Adj. *im Hausvaterstande lebend.*

•ज्येष्ठिनी f. *eine Frau, die einen ältern Bruder hat.*

ज्येष्ठिला f. N. pr. eines Flusses.

ज्येष्ठेश्वर n. Name eines Liṅga.

ज्येष्ठ 1) m. *ein best. Sommermonat, in welchem der Vollmond im Sternbilde* Ǵjaishṭhā *steht.* — 2) f. ई a) *der Vollmondstag im Monat* Ǵjaishṭha Vaitān. — b) •*eine kleine Hauseidechse.*

•ज्येष्ठसामन् Adj. fehlerhaft für ज्येष्ठ°.

ज्यैष्ठसामिक Adj. von 1. ज्येष्ठसामन् Gobh. 3,1,28.

ज्यैष्ठिनेय m. *ein Sohn der ersten Frau des Vaters* Gaut. Auch •°नेयक m. Gal.

ज्यैष्ठ्य n. *principatus, Vorrang, erste Stelle, Obergewalt, Erstgeburtsrecht.*

•ज्यो, ज्यवते (नियमे, व्रताद्देशे, उपनीतौ).

ज्यौक्, ज्यिग्यौक् Adv. *lange, noch —, schon —.* Mit कर् *zögern.* ज्यौक्कर्मन् Adv. *am längsten.*

ज्यौगामयाविन् Adj. *seit lange krank.*

ज्यौग्जीवातु f. *langes Leben.*

ज्यौडि in •कार° und •कृत्त°.

ज्यौतयनामक (vielleicht von ज्यौतय नाम्) m. etwa *eine Art Irrlicht.* AV. Paipp. st. dessen गन्धर्व.

ज्यौता f. *die Glänzende, Leuchtende* als mystischer Name der *Kuh* VS.

ज्योति ज्योतिस् Nur Loc. ज्योतिषि und in °दर्शन (Garga in der N. zur Uebers. von Varāh. Bṛh. S. 30,2), दृश°, शत°.

ज्योतिक m. N. pr. eines Schlangendämons.

ज्यौतिरग्र Adj. (f. आ) *dem Licht (Leben) vorangeht.*

ज्योतिरथा (Hariv. 9511) und °रथ्या f. N. pr. eines Flusses.

ज्यौतिरानीक Adj. *dessen Angesicht Licht ist.*

•ज्योतिरिङ्ग und •°ण m. *Elater noctilucus.*

ज्योतिरीश und °रीश्वर m. N. pr. eines Autors.

ज्योतिर्गर्ग m. Garga *der Astronom.*

ज्यौतिर्गवाक्ष Adj. *mit einer Lichthülle umgeben.*

ज्योतिर्ज्ञ m. *Astronom.*

•ज्योतिर्ज्वलनार्चिर्भोगर्भ m. N. pr. eines Bodhisattva.

ज्योतिर्धामन् m. N. pr. eines der 7 Weisen unter Manu Tāmasa.

ज्योतिर्निबन्ध (Cat. Goth. 4,138) und ज्योतिर्निर्बन्ध m. Titel eines Werkes.

•ज्योतिर्बेडि n. *ein leuchtendes fliegendes Insect.*

•ज्योतिर्भासमणि m. *eine Art Edelstein.*

ज्योतिर्भासिन् Adj. *lichtglänzend.*

ज्योतिर्मन्त्र m. *ein best. Zauberspruch.*

ज्योतिर्मय Adj. *aus Licht gebildet, — bestehend, licht.*

ज्योतिर्मुख m. N. pr. eines Affen.

ज्योतिर्मेधातिथि m. Medhātithi *der Astronom.*

•ज्योतिर्लता f. *Cardiospermum Halicacabum* Rāǵān. 4,70.

ज्योतिर्लिङ्ग n. N. pr. verschiedener Çiva-Tempel mit einem Liṅga.

ज्योतिर्लेखा f. N. pr. der Tochter eines Yakṣha.

ज्योतिर्लोक m. *die Lichtwelt.*

1. ज्योतिर्विद् Adj. *sternkundig;* m. *Astronom* zu Spr. 6288.

2. ज्योतिर्विद् Adj. *Licht schaffend.*

ज्योतिर्विदलङ्कार m. und ज्योतिर्विदाभरण n. Titel zweier Werke.

•ज्योतिर्विद्या f. *Astronomie.*

ज्योतिर्विवरण n. Titel eines *astronomischen* Werkes.

ज्योतिर्वेस्ता f. Beiw. der Durgā.

ज्योतिश्चक्र n. *der Zodiakus.*

ज्योतिश्चन्द्रार्क m. Titel eines Werkes.

ज्योतिःशास्त्र n. *Sternkunde.*

ज्योतिष 1) m. a) •*Astronom.* — b) •*die Sonne* Gal. — c) *ein best. Zauberspruch zur Bannung der in Waffen hausenden Geister.* — 2) f. आ N. pr. eines Flusses Viṣṇus. 85,33. — 3) f. ई N. pr. einer Familie. — 4) n. *die Lehre vom Lauf der Gestirne und der darauf beruhenden Eintheilung der Zeit.* Auch Titel verschiedener Werke, insbes. eines Vedāṅga Āpast.

ज्योतिषकल्पतरु m., °कौस्तुभ n. (Opp. Cat. 1), °ग्रन्थ m. (ebend.), °चिन्तामणि m. (ebend.), °तत्त्व n., °प्रकाश m., °फल n. (Opp. Cat. 1), °भानस n. (ebend.), °रत्न n., °रत्नमाला f. und °सार (Opp. Cat. 1) Titel von Werken.

ज्योतिषसंग्रह m. *die gesammte Astronomie.*

ज्योतिषार्णव m. Titel eines *astr.* Werkes.

ज्योतिषिक (Uppala zu Varāh. Bṛh. 13,3. Ind. St. 15,406) und •°चीक (Gal.) m. *Astronom, Astrolog.*

ज्यौतिषोमत् 1) Adj. = ज्योतिष्मत् 1) a). — 2) m. *eine best. Sonne.*

ज्योतिष्क 1) m. a) •Pl. *eine best. Gruppe von Göttern bei den* Ǵaina. — b) *Premna spinosa.* — c) •*Plumbago zeylanica.* — d) •*der Same von Trigonella foenum graecum.* — d) N. pr. α) eines Schlangendämons. — β) eines Mannes. — 2) •f. आ *Cardiospermum Halicacabum.* — 3) n. a) *eine best. gegen die Finsterniss geschleuderte leuchtende Waffe* Arǵuna's. v. l. ज्योतिष. — b) N. pr. einer *glänzenden Spitze des* Meru. — c) scheinbar = ज्योतिष 4) Paṇḍān., wo aber °ज्योतिष्क ein verlesenes ज्योतिष्यु ist. °विद् Ind. St. 15,406 wohl auch fehlerhaft.

ज्योतिष्कण m. *Funke.*

•ज्योतिष्कार m. *eine best. Blume.*

ज्योतिष्करण्ड (Bühler, Rep. No. 730), °क n. und

°ष्कल्पलता f. Titel verschiedener Werke.

ज्योतिष्कर्तृ Adj. *Licht schaffend.*

ज्योतिष्कोदार m. und ज्योतिष्कौमुदी f. Titel zweier Werke.

ज्योतिष्टम Adj. (f. आ) *das hellste Licht verbreitend* Bhatt.

ज्यौतिष्टोम s. ज्यौतिःष्टोम.

ज्योतिष्ट्व n. *das Lichtwerden, Verklärung.*

ज्यौतिष्पत Adj. (f. आ) *lichtgefügelt.*

ज्योतिष्पराशर m. Parâçara *der Astronom.*

ज्योतिष्पितामह m. Brahman *als ältester Astronom.*

ज्योतिष्प्रकाश m. und ज्योतिष्प्रदीपिका f. Titel zweier Werke.

ज्योतिष्प्रभ m. 1) **eine best. Blume.* — 2) N. pr. a) eines Buddha. — b) eines Bodhisattva. — c) eines Fürsten.

ज्योतिष्प्ररोह m. Pl. *Strahlen* Kumâras. 3,49.

ज्योतिष्प्रलीन Adj. *des Augenlichts beraubt, blind* MBh. 1,178,27.

ज्यौतिष्मत् 1) Adj. (f. °ष्मती) a) *lichtvoll, licht, leuchtend, der Lichtwelt angehörend, himmlisch.* — b) *lichtvoll*, so v. a. *rein geistig.* — 2) m. a) *die Sonne* Daçak. 86,11. — b) *eine best. Sonne.* — c) Bez. *des dritten Fusses von* Brahman. — d) N. pr. α) verschiedener Männer. — β) eines Gebirges. — 3) f. °ष्मती a) **Nacht* Râm. 21,44. — b) *ein best. Backstein.* — c) *eine best. Form der* Triṣṭubh. — d) *Cardiospermum Halicacabum* Râm. 3,70.

ज्योतिर्य Adj. *unter Beleuchtung befindlich* TS. 6,4,2,2; vgl. Comm. 1,554,8. fgg.

ज्यौतिःष्टोम m. *eine best.* Soma-*Feier.*

ज्यौतिःष्टोमिक Adj. von ज्यौतिःष्टोम.

ज्यौतिस् 1) n. a) Sg. und Pl. *Licht, Helle, Schein, Feuer* (Mahân.): त्रैगुण ज्यौतींषि *die drei Lichter, d. i. die Erscheinung des Lichtes in den drei Weltgebieten.* Personificirt als *Feuer, Wind* und *Sonne.* ज्यौतिष्कृ *beleuchten.* — b) *Mondschein* RV. 3, 34,4. AV. 4,18,1. — c) *Augenlicht.* — d) *Auge.* — e) Pl. *die Gestirne.* Du. *Sonne* und *Mond.* — f) *das Licht der himmlischen, ewigen Welt, diese Lichtwelt selbst.* — g) *das Licht als das himmlische Lebensprincip in den Geschöpfen, die Intelligenz in den vernünftigen Wesen.* पर् *das höchste Licht*, so v. a. *die höchste Intelligenz, der höchste Geist, die höchste Wahrheit.* — h) *das Licht als Bild für ungehemmtes Leben, Freiheit, Freude; Hülfe, Heil, Sieg.* — i) Bez. *verschiedener* Ekâha. — k) Bez. *bestimmter Sprüche, welche das Wort* ज्योतिस् *enthalten.* — l) *ein best. Metrum.* — m) = ज्योतिष 4). — n) mystische Bez. *des Lautes* र्. — 2) m. a) **Feuer.* — b) **die Sonne.* — c) **Trigonella foenum graecum.* — d) N. pr. α) eines Marut. — β) eines Sohnes des Manu Svârôkiṣha. — γ) eines Prâgâpati VP.^{2} 3,5.

ज्योतिस्तत्त्व n. Titel eines *astr.* Werkes.

ज्योतिःसागर m. Titel eines *astr.* Werkes.

ज्योतिस्सात् Adv. mit कर् *erhellen.*

ज्योतिःसामन् n. Name eines Sâman.

ज्योतिःसिद्धान्त m. Titel eines *astr.* Werkes.

*ज्योतीरत m. N. pr. eines Schlangendämons.

ज्यौतीरथ 1) Adj. *auf Licht einherfahrend.* — 2) m. a) **der Polarstern.* — b) *eine best. Schlangenart.* — 3) f. ज्यौतीरथा N. pr. eines Flusses.

ज्योतीरस 1) m. *ein best. Edelstein.* — 2) Adj. *aus diesem Edelstein verfertigt* MBh. 4,1,25. Nîlak. giebt eine sehr künstliche Erklärung.

ज्योतीरूपपत्त्वयंभू m. Brahman *in der Form von Licht.*

ज्योतीरूपेश्वर n. Name eines Liṅga.

ज्योत्पत्ति f. *Sinus-Berechnung* Golâdh.

ज्योत्सी f. N. pr. einer Familie.

ज्यौत्स्ना f. 1) *eine mondhelle Nacht.* — 2) *Mondschein.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 3) Pl. *Licht, heller Schein.* — 4) Bez. *eines der Körper Brahman's.* — 5) Name *einer der 16 Kalâ des Mondes.* — 6) Bein. der Durgâ. — 7) **eine Gurkenart* und **= घोषातकी. — 8) Titel eines Commentars.

ज्योत्स्नाकाली f. N. pr. einer Tochter des Mondes.

ज्योत्स्नापतनतन्त्र n. Titel eines Tantra.

*ज्योत्स्नाप्रिय m. *der Vogel* Kâkora.

ज्योत्स्नामय Adj. *aus Mondschein bestehend* Kâd. 244,18. Harshâk. 41,13.

ज्योत्स्नावत् Adj. 1) *mondhell.* — 2) *licht, leuchtend.*

*ज्योत्स्नावृक्ष m. *Lampengestell.*

ज्योत्स्निका f. 1) **eine best. Pflanze*, = कृतवेधन Comm. zu Kâraka 1,1. — 2) N. pr. einer Sängerin Mâlav.

ज्योत्स्नी (richtig ज्यो°) f. 1) *eine mondhelle Nacht.* — 2) **eine Gurkenart.* — 3) **ein best. Arzneistoff.*

*ज्योत्स्नेश m. *der Mond.*

ज्यो (Nom. ज्यौस्) m. Zeús, *der Planet Jupiter.*

ज्योतिष n. 1) = ज्योतिष 4). — 2) *eine best. gegen die Finsterniss geschleuderte leuchtende Waffe* Arǵuna's MBh. 7,30,24. v. l. ज्योतिष्क. — 3) Name zweier Sâman Âṛsh. Br.

ज्यौतिषिक m. *Astronom, Astrolog.*

ज्यौत्स्न 1) m. *die lichte Hälfte eines Monats.* — 2) *f. ई a) *Vollmondsnacht.* — b) *eine Gurkenart.*

*ज्यौत्स्निका f. *eine mondhelle Nacht*

ज्रम्भ्, ज्रुम्भते (metrisch auch Act.); Partic. ज्रुम्भित. 1) *den Mund aufsperren, gähnen.* — 2) *sich öffnen* (vom Munde oder Rachen), *aufblühen.* — 3) *sich spannen* (vom Bogen). — 4) *spannen* (den Bogen). — 5) *schwellen, sich ausbreiten,* — *verbreiten,* — *ausdehnen, an Umfang gewinnen.* — 6) *sich erheben, ein* —, *hervor* —, *ausbrechen* Bîlân. 99,20. *entstehen.* — 7) *frei aufathmen, in eine behagliche Stimmung gerathen, sich behaglich fühlen* zu Spr. 1600. — Caus. ज्रम्भयति (Partic. ज्रुम्भित) *Jmd gähnen machen.* — Intens. जरीज्रम्भते *sich stark ausbreiten* Daçakum. Prol. — Mit अव *gähnen.* — Mit अभि *den Rachen aufsperren gegen.* — Mit आ *sich öffnen* (vom Rachen) Prasannar. 133,16. — Mit उद् 1) *sich öffnen,* — *weit aufthun.* — 2) *sich entfalten, hervorbrechen, ausbrechen, sich erheben,* zum *Vorschein kommen.* उज्ज्रम्भित n. impers. Spr. 4462. — Mit समुद् 1) *sich ausbreiten,* — *ausdehnen.* — 2) *sich erheben, hervorbrechen, ausbrechen.* — 3) *sich anschicken,* mit Inf. — Mit परि *ringsumher sich verbreiten* Prasannar. 118,8. — Mit प्र zu *gähnen anfangen.* Mit वि 1) *den Rachen* —, *den Mund aufsperren, gähnen.* विज्रम्भित *gähnend;* auch n. impers. — 2) *sich öffnen, aufblühen.* विज्रम्भित *aufgeblüht.* — 3) *sich ausdehnen* (vom männlichen Gliede, den Augen und vom Bogen). — 4) *sich entfalten,* — *erheben, hervorbrechen, ausbrechen, anbrechen,* zur *Erscheinung kommen.* — 5) *frei aufathmen, in eine behagliche Stimmung gerathen, sich wohl fühlen* Hariv. 3,26,29. — Mit प्रवि *sich ganz öffnen, aufblühen* und zugleich *sich in voller Kraft zeigen* Bîlân. 185,22. — Mit सम् *sich entfalten, anbrechen, zur Erscheinung kommen.*

ज्रय in पृथुज्रय.

ज्रयस् n. *Fläche, Strecke, Raum, Umfang.*

ज्रयसान Adj. *sich ausbreitend, Raum einnehmend.*

1. ज्रि, ज्रयति 1) **गतिकर्मन्.* — 2) **सम्भवे.* — Mit उप *hingehen zu* (Acc.). — Mit परि in परिज्रि.

2. ज्रि Adj. in उरुज्रि.

3. **ज्रि und **ज्री, ज्रयति, ज्रिणाति und ज्रापयति (वियोहनेषु).

ज्वर्, ज्वरति **fiebern.* — Caus. ज्वरयति *Jmd in Fieberhitze versetzen* Kâraka 6,23. ज्वर्यते Pass. *in Fieberhitze versetzt werden, Fieber bekommen* 3. — Mit प्र in प्रज्वर्. — Mit सम् *sich betrüben,* — *härmen.* — Mit अनुसम् 1) *mit einem Andern* (Acc.) *betrübt*

sein. — 2) *sich betrüben, neidisch sein.* — Mit अभिसम् *sich betrüben über, beneiden;* mit Acc.

ज्वर 1) m. (adj. Comp. f. या) a) *Fieber.* Bildlich von *Allem, was an Jmd oder Etwas zehrt.* Personificirt in den mannichfachsten Formen. — b) *das an der Seele zehrende Fieber, Seelenschmerz, Betrübniss, Trauer.* — 2) f. या Harıv. 10018 fehlerhaft für जरा. — 3) Adj. scheinbar MBh. 13, 3464, wo die v. l. भयज्वर hat.

ज्वरतप m. *Cassus speciosus* Cit. bei Utpala zu Varâh. Bṛh. S. 78,1.

ज्वरघ्न 1) Adj. *Fieber vertreibend* Kâraka 6,3. — 2) *m. a) *Coccinia cordifolia* Râǵân. 3,6. — b) *Melde, Chenopodium* Râǵân. 7,127.

ज्वरधूमकेतु m. *eine best. Mixtur gegen Fieber* Bhâvapr. 3,32.

*ज्वरनाशिनी f. *Rubia Munjista* und *Coccinia cordifolia* Nigh. Pr.

ज्वरनिर्णय m. Titel eines Werkes.

ज्वरप्रलाप m. *das Phantasiren im Fieber* Kâd. 168,19.

ज्वरवज्रास्त्र n. *eine best. Mixtur gegen Fieber* Mat. med. 39.

*ज्वरलता f. *Rubia Munjista* Râǵân. 6,134.

ज्वरहर Adj. *Fieber vertreibend* Kâraka 6,3.

ज्वराङ्कुश m. 1) *ein Mittel gegen Fieber.* — 2) *Andropogon Jwarancusa.* — 3) Titel eines Werkes.

*ज्वराङ्गी f. *eine Art Croton* Râǵân. 6,163. वराङ्गी v. l.

ज्वरातीसार m. *Diarrhoe mit Fieber* Bhâvapr. 3,151.

*ज्वरान्त m. *eine* Nimba-*Art* Gal.

*ज्वरान्तक m. 1) dass. Râǵân. 9,17. — 2) *Cathartocarpus fistula* Râǵân. 9,43.

ज्वरापह 1) Adj. *Fieber vertreibend* Kâraka 6,3. — 2) *f. या *eine best. Pflanze.*

*ज्वरारि m. *Coccinia cordifolia* Râǵân. 3,1.

ज्वराशनि m. *ein best. gegen Fieber angewandtes Mittel* Mat. med. 77.

ज्वरित und ज्वरिन् (Hemâdri 1,432,15) Adj. *fieberisch, fieberkrank* Kâraka 6,3.

ज्वल्, ज्वलति (episch auch Med.) 1) *hell brennen, flammen, brennen* (intrans. auch von Wunden), *glühen.* ज्वलित *flammend, glühend.* तृणेषु ज्वलितं त्वया *so v. a. du hast leichtes Spiel gehabt.* — 2) *leuchten.* ज्वलित *leuchtend.* — Caus. ज्वलयति und ज्वालयति 1) *in Flammen setzen, anzünden, glühend machen.* ज्वालित MBh. 3,1719 fehlerhaft für ज्वलित (vom Simpl.). Med. Gor. Bh. 2, 5,5. — 2) *erleuchten.* — Intens. जाज्वलति und जाज्वल्यते (100,23) 1) *heftig flammen.* — 2) *stark leuchten, — glänzen.* Partic. जाज्वलित. — Mit अप, °ज्वलितम् Adv. *bei Licht* Âpast. Ça. 15,20,14. — Mit अभि *leuchten.* — Caus. °ज्वलयति und °ज्वालयति *beleuchten* Vaitân. 7,3. *erleuchten, erhellen.* — Intens. °जाज्वलीति *heftig lodern, — flammen* (uneig.). — Mit अव Caus. (°ज्वलयति und °ज्वालयति) *beleuchten.* — Mit अभ्यव Caus. °ज्वालयति *beleuchten* Gop. Bṛ. 1,3,11.12. — Mit उद् *in Flammen herausschlagen, aufflammen.* — Caus. उज्ज्वलयति und उज्ज्वा° (ausnahmsweise) 1) *in Flammen setzen, anzünden.* — 2) *erglänzen machen, erleuchten* Naish. 4,33. — Mit प्रोद् *hell aufglänzen, stark leuchten.* — Mit समुद् dass. — Caus. (°ज्वलयते) *in Flammen setzen* Gop. Bṛ. 2,5,3. — Mit उप Caus. (°ज्वलयति) *anzünden.* — Mit प्र 1) *in Flammen gerathen, zu brennen anfangen, aufflammen.* प्रज्वलित *in Flammen stehend, brennend, leuchtend.* प्रज्वलिते *wenn es hell brennt.* — 2) *zu leuchten beginnen, aufglänzen.* — Caus. प्रज्वलयति und प्रज्वालयति 1) *anzünden, in Flammen setzen.* — 2) *aufklären.* — Mit अतिप्र *stark flammen, — leuchten* MBh. 7,166,41. — Mit अभिप्र *in Flammen gerathen.* — Mit संप्र dass. °ज्वलित *flammend.* — Caus. °ज्वालयति *anzünden.* — Mit प्रति *flammen, leuchten.* अतिप्रज्वाल v. l. st. प्रतिज्वाल. — Mit अभिवि *entgegenflammen.* — Mit सम् *flammen.* — Caus. संज्वालयति 1) *anzünden.* — 2) *erleuchten, erhellen.*

ज्वल m. *Flamme.* ज्वलानन Adj.

*ज्वलका f. *eine grosse Flamme.*

ज्वलन n. *das Leuchten* Ind. St. 9,155.

*ज्वलत्प्रभा f. *schwarzer Senf* Nigh. Pr.

ज्वलन 1) Adj. a) *brennend, brennbar.* — b) *leuchtend.* — 2) m. a) *Feuer.* — b) Bez. *der Zahl drei.* — c) *Aetzkali.* — d) *Plumbago zeylanica.* Nach Nigh. Pr. *die Wurzel.* — 3) f. ज्वलना N. pr. einer Tochter Takshaka's. — 4) n. *das Flammen, in Flammen Stehen.*

ज्वलनकण m. *Funke* Mudrâr. 1,12 (3,4).

ज्वलनभू m. Patron. Kârttikeja's und Bein. Kumârila's.

*ज्वलनाश्मन् m. *der Stein* Sûrjakânta Râǵân. 13,207.

ज्वलत् 1) Adj. *brennend, leuchtend* u. s. w. — 2) m. *brennendes Feuer* Spr. 609. — 3) *f. °ती *schwarzer Senf* Nigh. Pr.

ज्वलज्जिह्वा f. N. pr. einer Gandharva-Jungfrau Kâraṇḍ. 5,11.

ज्वलमुखी f. N. pr. einer Gottheit.

ज्वलित 1) Adj. s. u. ज्वल्. — 2) n. *das Leuchten* Râgat. 8,53.

ज्वलितर् Nom. ag. *leuchtend.*

*ज्वलिनी f. *Sanseviera zeylanica* Râǵân. 3,5.

ज्वार् in नवज्वार्.

ज्वाल 1) m. a) *Licht, Fackel.* — b) *Flamme.* — 2) f. या a) *Beleuchtung.* — b) *Belebung einer Flamme* Naish. 10,1,22. — c) *Flamme, helles Licht.* — d) *angebrannter Reis.* — e) N. pr. einer Tochter Takshaka's.

ज्वालन n. *das in Flammen Setzen* Comm. zu Kâts. Ça. 2,7,29.

ज्वालमालाकुल Adj. *ganz von Licht umgeben, hell strahlend* Taitt. Âr. 10,11,2.

*ज्वालावागर् m. und *ज्वालागर्भक m. *ein best. Ausschlag* Râǵân. 20,30.

ज्वालाजिह्व 1) Adj. *eine Flamme als Zunge habend.* — 2) m. a) *Feuer. — b) N. pr. α) eines Wesens im Gefolge Çiva's. — β) eines Dânava. — γ) eines Krankheitsdämons Harıv. 9559.

ज्वालाधर m. *Feuer.*

ज्वालानल Adj. रस m. *eine best. Mixtur* Bhâvapr. 4,31.

ज्वालामालिन् Adj. *mit Flammen bekränzt, von Fl. umgeben.*

ज्वालामुख 1) m. a) *eine Art Gespenst.* — b) N. pr. eines Brahmarâkshasa. — 2) f. ई a) *brennendes Erdöl oder Gasströmungen aus dem Boden* Bhâvapr. 2,84. — b) *eine Form der* Durgâ und N. pr. einer Oertlichkeit, wo dieselbe verehrt wurde und wo *Gas ausströmt,* Cunningham, Arch. Surv. 5,170. fgg. — c) *ein best. Zauberspruch.*

ज्वालामुखीमालिनी f. Verz. d. Oxf. H. 94,a,9.

ज्वालामुखीस्तोत्र n. Titel eines Werkes.

*ज्वालारामभकामय m. *ein best. Ausschlag* Râǵân. 20,30.

ज्वालालिङ्ग n. N. pr. eines Heiligthums des Çiva.

ज्वालावक्त्र m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Çiva's.

ज्वालिन् 1) Adj. *flammend* (Çiva). — 2) f. °नी mystische Bez. *des Lautes* व.

ज्वालेश्वर und °तीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*क 1) Adj. *schlafend.* — 2) m. a) *ein best. Laut.* — b) *playing a tune, beating time.* — c) *ein von Regen begleiteter Wind.* — d) *ein Verirrter, eine verlegte Sache.* — e) Bein. Bṛhaspati's. — f) N. pr. eines Daitja-Fürsten. — g) = कण्टेश. — 3) f. या *Wasserfall.*

कगकगाय्, °यते *funkeln, blitzen.*

कगिति Adv. = कठिति Prasannar. 5,15. 56,22.

78,15 (v. l. कटिति). 154,12.

कंकार m. (294,31. Kâd. 141,11) und °कारित n. *Geklirre, Gesumme, Geriesel u. s. w.*

कंकारिन् Adj. *klirrend, rieselnd, summend u. s. w.* Kâd. 17,24.

कंकृत n. Pl. = कंकार Kâitân. 76,10.

*कञ्कन n. *das Klirren, Rasseln.*

कञ्का f. *Gebrause* (des Windes u. s. w.). °मरुत् (Spr. 4711), °निल, °मारुत und *°वात m. *ein brausender Windstoss.*

कट् *कटति (संघाते). — Mit उद्, उत्कटित *in Verwirrung gebracht.*

*कटि m. *ein kleiner Brunnen.*

कटिति Adv. *sofort, sogleich, auf der Stelle* 291,6.

कण् कणति *klingen* Harshaç. 99,20.

कणत्कणित Adj. *klingend, klirrend* Hem. Par. 4,4.

कणकणाय् °यते *klingen, klirren, rasseln* Kâd. 7,18. Harshaç. 40,17. 99,19. °णित Adj. *klingend, rasselnd* 22.

कणकणारव m. Pl. *Geklingel.*

कणकणो Adv. mit भू *rasseln u. s. w.*

कणत्कणिति Vîddh. 41,10 fehlerhaft für कणत्कणित.

कणत्कार m. *Geklingel, Gerassel.*

कणिति (onomatop. mit इति) Adv. *kling!* Kâd. 2,133,23.

कणि in *क्षि°.

*कणी f. *eine Grasart* Râgân. 8,119.

*कणीश m. = क.

*कण्डी f. v. l. für कणी.

*कण्डुक m., *कण्डू f. und *°क m. *Gomphrena globosa* Râgân. 5,142.

कनत्कना f. v. l. für कलत्कला.

कनत्कार m. = कणत्कार.

*कम्, कमति (घट्टने).

कम्प 1) m. und कम्पा f. (Vikramâñkaç. 16,24) *Sprung.* कम्पं und कम्पां (Hem. Par. 2,199. 418. 430. Râgat. 7,479. 1495. Ind. St. 15,365. 389) दा *einen Sprung thun.* — 2) m. *ein best. Tact* S. S. S. 237.

कम्पड n. *eine Art Composition* S. S. S. 165.

*कम्पाक m. *Affe.*

कम्पाताल m. 1) *ein best. Tact* S. S. S. 212. — 2) *eine Art Cymbel* S. S. S. 198.

कम्पानृत्य n. *eine Art Tanz* S. S. S. 266.

*कम्पाक m. *Affe.*

*कम्पाशिन् m. *Eisvogel.*

*कम्पिन् m. *Affe.*

कर्, Partic. करत्त् *herabfliessend, — stürzend.* Çaṭa. 1,44 vermuthet Strenzler गिरिर्कूरम्किर्कराम्बु°.

कर 1) (*m.) und f. (आ und ई) *Wasserfall.* — 2) *f. ई *Fluss.*

*करणोदक n. *Wasser eines Falles* Nigh. Pa.

करवाल्ला f. N. pr. eines Flusses B. A. J. 1,218.

*करसी f. *eine best. Gemüsepflanze* Nigh. Pa.

*कर्च्, कर्चति, *कर्क्, कर्कति und *कर्क्, कर्कति (परिभाषणभर्त्सनयोः, भर्त्सनहिंसयोः, हिंसायाम्).

कर्कर 1) m. *a) eine Art Trommel* oder *ein anderes musik. Instrument.* — *b) Seihe, Sieb* Bhâvapr. 2,25. — *c) *das vierte Zeitalter.* — *d)* N. pr. *α)* eines Daitja. — *β) *eines Flusses.* — 2) *f. आ *Hure.* — 3) f. ई *a) eine Art Trommel.* — *b) Kuchen* oder *Klösse von Bohnenmehl* Bhâvapr. 2,17.

कर्करक 1) *m. *das vierte Zeitalter.* — 2) f. °रिका *Kuchen* oder *Klösse aus Bohnenmehl* Bhâvapr. 2,17.

कर्करित Adj. *zerschlagen, zerschossen* Pañc. 10, 3. *mitgenommen, welk geworden, verdorrt* Chr. 87,2.

कर्करिन् Adj. *mit einer Trommel versehen.*

*कर्करीक 1) m. n. *Körper.* — 2) m. *a) Gegend.* — *b) Gemälde.*

*कलक्का f. *eine grosse Flamme.*

कलत्कला f. Bez. *eines best. Geräusches.*

कलकलाय् v. l. für कणकणाय्; vielleicht nur fehlerhaft.

*कलरी f. 1) *eine Art Trommel.* — 2) *Haarlocke.*

*कला f. 1) *Mädchen.* — 2) *Sonnenglut.* — 3) *Grille, Heimchen.*

*कलि f. *Arecanuss.*

कल्क 1) m. *ein mit einer Keule kämpfender Athlet.* Im System *der Nachkomme eines ausgestossenen* Kshatrija. — 2) *f. ई *eine Art Trommel.*

कल्लक 1) n. *eine Art Cymbel.* — 2) *f. ई *eine Art Trommel.* — 3) *f. कल्लिका *a) ein zum Einreiben des Körpers dienendes Tuch.* — *b) die beim Einreiben des Körpers sich absondernde Unreinigkeit.* — *c) Licht, Sonnenschein.*

*कल्लकण्ठ m. *Haustaube.*

कल्लना f. *ein best. Metrum.*

कल्लरी f. 1) *ein best. musikalisches Instrument* Haṭṭ. 3,52,2. Kâd. 17,14. Am Ende eines adj. Comp. °क Harshaç. 99,19. — 2) *Haarlocke. — 3) *Feuchtigkeit. — 4) **a ball, etc. of perfumed substances used for cleaning the hair.* — 5) * = गुह.

कल्लीयक *ein best. musikalisches Instrument.*

*कल्लोल m. *ein Schälchen, in welches die Spindel gesteckt wird.*

*कव् 1) कवति und °ते (आदानसंवरणयोः). — 2) कवति (हिंसायाम्).

कवं 1) m. *a) ein best. grosser Fisch* Çat. Br. — *b) Fisch* überh. — *c) die Fische im Thierkreise.* — *d) *Wald, ein mit Gras bewachsener Wald.* — *e) *Sonnenhitze.* — 2) *f. कवा *Uraria lagopodioides.* — 3) *n. *Oede, kahles Land.*

कवकेतन m. 1) *der Liebesgott, Geschlechtsliebe* 314,6. — 2) *das Meer.*

कवधन्व m. *der Liebesgott, Geschlechtsliebe.*

कवपित्त n. *Fischgalle* Varâh. Bṛh. S. 80,24.

कवपात्र m. *ein best. Meerthier,* = मकर.

कवयष्टि m. *der Fisch* Rohita Bhâvapr. 2,12.

*कवाङ्क m. Bein. Aniruddha's. Richtig सवाङ्क.

*कवाशन m. *Delphinus gangeticus.*

*कवेदरी f. Bein. der Satjavatî, der Mutter Vjâsa's.

*कंकृत n. *eine Art Fussschmuck.*

*काट 1) m. n. *Wald.* — 2) m. *a) Laube.* — *b) das Reinigen von Wunden u. s. w.* — 3) f. आ *a) Flacourtia cataphracta.* — *b) eine Jasminart.*

*काटल m. *Bignonia suaveolens.*

*काटलि *ein best. Baum.*

*काटामला f. *Flacourtia cataphracta.*

*काटालक m. *Wassermelone.*

*काटिका und *काटीका f. *Flacourtia cataphracta.*

काटुरिन् Adj. *pfeifend, sausend.*

*काबुक m. *Tamarindenbaum.*

*कामक n. *ein gebrannter Ziegelstein.*

*कार्कर und *कार्करिक m. *Trommelschläger.*

*काला f. *Grille, Heimchen.*

कालि f. *ein aus unreifen Mangofrüchten zubereiteter Trank* Bhâvapr. 2,38.

*काबु m., *°क m. und *काबू f. *Tamarix indica.*

किङ्काक m. *Luffa acutangula.*

किङ्किनी f. 1) *Odina Wodier* Madanav. 60,49. Bhâvapr. 1,234. Vgl. किङ्किनी. — 2) **Feuerbrand.*

किङ्की f. = किङ्किनी 1) Bhâvapr. 1,234.

*किञ्जी f. *Grille, Heimchen.*

*किञ्जरिष्टा f. *ein best. Strauch.*

*किञ्जिरम m. *Waldbrand.*

*किञ्जिरा, *°रिटा und *°रीटा f. *ein best. Strauch* Râgân. 4,205.

*किञ्जी f. *Grille, Heimchen.*

किणि, *°का und *किणही f. *Barleria cristata* Râgân. 10,139.

*किरिका, *किरी und *किल्लरी f. *Grille, Heimchen.*

*किल्लि f. 1) dass. — 2) *ein best. musikalisches Instrument.* — 3) *Membrane.*

किल्लिक 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh.

6,9,39. किछिक v. l. — 2) f. घा *a) Grille, Heimchen. — b) das Gestirn der Grille. — c) eine Art Fahrzeug* Hariv. 2,88,63. — *d) Sonnenschein. — e) ein zum Einreiben des Körpers gebrauchtes Tuch. — f) die beim Einreiben des Körpers sich absondernde Unreinigkeit. — g) Barleria cristata. — h) membrane, thin skin, parchment*

किछिन् m. N. pr. eines Vṛshṇi.

किछी f. *1) Grille, Heimchen. — 2) Lampendocht. — 3) ein zum Einreiben des Körpers gebrauchtes Tuch. — 4) Sonnenschein. — 5) am Kessel angebrannter Reis. — 6) Cymbel. — 7) Häutchen.*

किल्लीक 1) m. *Grille, Heimchen.* — 2) f. घा = किछिक 2) *a) d) und f).*

किल्लीकपोठ m. *Haustaube.*

कीरिका und कीरिकी f. *Grille, Heimchen.*

कुण्ट m. *Strauch.*

कुमरि f. *eine best. Rāgiṇī.*

कुम्बरी f. *eine Art Laute* Hem. Par. 8,359. fgg.

कूणि f. *1) eine Art Arecanuss. — 2) das Vernehmen einer unglückverheissenden Stimme, böses Omen. — 3) = कठिन.*

कूष्, कूषति (हिंसायाम्).

कोउ m. *Arecanuss.*

कोम्बक Adj. *beim Singen Grimassen schneidend* S. S. S. 117.

कोलिक *Säckchen.*

कच्, कच्यति (गतौ).

च m. *1) Sänger. — 2) Geknister, Gerassel. — 3) ein Ketzer. — 4) Stier. — 5) der Planet Venus.*

च् *1) m. a) ein best. Laut. — b) Zwerg. — c) Viertel. — 2) f. ची a) die Erde. — b) an oath, confirming an assertion by ordeal, etc. — 3) n. =* कारङ्ग

चक्क m. wohl *Geizhals, Filz.*

चक्कदेश m. N. pr. eines *Landes.*

चक्कदेशीय m. *Melde, Chenopodium.*

चक्कला f. *Kopfnuss* Daśak. 2,77.

चक्किवुद m. N. pr. eines Mannes.

चक्क m. Pl. N. pr. eines Volkes.

चक्र 1) Adj. *schielend.* — 2) n. *a) Borax. — b) = केलाविधनगोधर.*

चङ्क 1) (m. n.) *a) Haue, Brecheisen, Meissel oder ein ähnliches Werkzeug. — b) eine brecheisenähnliche Bergspitze, ein hervorragender Felsblock* R. 7,5,24. — *c) Bein. — d) Borax. — e) Hochmuth, Uebermuth.* — 2) m. *a) Schwert. — b) Degenscheide. — c) ein best. Gewicht. — d) eine best. Münze. — e) Feronia elephantum; n. die Frucht. — f) Zorn. — g) ein best. Tact* S. S. S. 237. — *h) Bez. eines Mannes aus einer best. Kaste oder eines Volkes* Rāǵat. 7,1003. — 3) f. घा *eine best.* Rāgiṇī S. S. S. 65.

चङ्कक 1) m. *gestempeltes Silber, Silbergeld; eine best. Münze.* — 2) f. चङ्किका *Meissel* Vikramāṅkaḱ. 10,32.

चङ्कपति m. *Münzmeister.*

चङ्कशाला f. *Münze, Münzstätte.*

चङ्कटीक m. Bein. Çiva's.

चङ्कण m. 1) *Borax.* Auch °लार Rāǵān. 6,241. Bhāvapr. 1,232. — 2) Pl. N. pr. eines Volkes.

चङ्कन m. *Borax.*

चङ्कपति m. *Münzmeister.*

चङ्कय्, °यति 1) *zuschliessen, zudecken* Comm. zu Kāç. Ç. 4,2,24. 18,4,11 (उ°). — Mit उद्, उच्चङ्कित *gestempelt, gekennzeichnet; Eindrücke zeigend* von (im Comp. vorangehend) Vikramāṅkaḱ. 18,52. — Mit निस् *sich ausdrücken, ausdrücken* (in Worten). Nur निश्चङ्कि (निश्चा° Sarvad. 53,12 fehlerhaft). — Mit वि, °चङ्कित *gestempelt —, gekennzeichnet —, geschmückt mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend).

चङ्कवत् Adj. *mit brecheisenähnlichen Spitzen versehen.*

चङ्कशाला f. = चङ्कशाला.

चङ्कानक m. *der indische Maulbeerbaum.*

चङ्कार 1) m. *a) Geheul, Gekrach, Gesumme, Gerassel, Getön, Klang* Kād. 100,11. °रव m. 110,20. — *b) Berühmtheit. — c) Staunen, Verwunderung.* — 2) f. ई *ein best. Strauch* Bhāvapr. 1,207.

चङ्कारवत् Adj. *von einem Krach begleitet* Bilh. 81,8.

चङ्कारित n. *Gesumme.*

चङ्कित n. *Geklinge, Klang* Kād. 128,8.

चङ्क 1) *m. n. a) Spaten. — b) Schwert oder eine best. Art Schwert. — c) Bein.* — 2) m. *a) Borax. — b) ein best. Gewicht.*

चङ्कण m. n. *Borax.*

चङ्किनी f. *Clypea hernandifolia.*

चच्चीमूर्य m. wohl *eine Form der Sonne.*

चच्चूनी f. *eine kleine Hausidechse.*

चच्चरी f. *1) ein best. musikalisches Instrument. — 2) Lüge, Unwahrheit.*

चच्चुर m. *der Laut einer Trommel.*

चच्चेन m. N. pr. eines Fürsten.

चच्चत्कार m. Pl. *Geklingel* Hem. Par. 1,14.

चल्, चलति *sich verwirren.*

चल = चाल.

चलन n. *Verwirrung.*

चवर्ग m. *die Cerebralen* TS. Prāt.

चवर्गीय Adj. *zu den Cerebralen gehörig;* m. *ein cerebraler Laut* Comm. zu TS. Prāt.

चस् Interj. *krach!*

चसिति (onomatop. mit इति) Interj. dass. Bilh. 40,18.

चाक m. N. pr. eines Geschlechts.

चाङ्ग n. *ein aus der Frucht der Feronia elephantum bereitetes berauschendes Getränk.*

चाकार m. *Heirathsstifter.*

चाकार m. (Bilh. 22,7. 23,18) und °कत n. Pl. *Getön, Klang.*

चात् (onomatop.) mit कर् *klingen —, rasseln machen* Prasannar. 14,8.

चार m. *1) Pferd. — 2) = लङ्ग oder रङ्ग.*

चाल = चल.

चिक्, चेकते (गतौ).

चिक्क m. N. pr. eines Mannes.

चिक्किका f. *Blässe* (an der Stirn).

चिचिक m. = चिञ्चि 1) a).

चिच्चिल m. *eine best. hohe Zahl* (buddh.).

चिञ्चि 1) m. *a) Parra jacana oder goensis* Gal. — *b)* N. pr. *a) eines Daitja und Dānava. — β) einer Wanze.* — 2) f. ई f. zu 1) a). — 3) *n. eine Art Aussatz* Gal.

चिञ्चिक m. = चिञ्चि 1) a).

चिञ्चिवि, चिञ्चिट oder चिञ्चिणि m. N. pr. eines Mannes.

चिञ्चिणिका und चिञ्चिणीका f. *eine best. Pflanze.*

चिठा f. *Spielhaus, — bank.* v. l. ठिपठा.

चिठिनि m. v. l. für चिञ्चिवि u. s. w.

चिञ्चिडणिका f. *eine best. Pflanze* Madanav. 62, 70. Bhāvapr. 1,226.

चिञ्चिश m. *eine best. Pflanze.* Vgl. डिञ्चिश.

चिप्, चेपयति (क्षेपे).

चिपण्याचार्य m. Titel eines Werkes.

चिप्पण (s. u. गुणशिरोमणि), °क, °णी f., चिप्पनी f. und चिप्पटक *Commentar.*

चिरिचिरा f. in *कर्णे°.

चिल्ला f. N. pr. einer Göttin.

चीक्, चीकते *trippeln.* — Caus. चीकपति *erklären, deutlich machen.* — Mit घा in *घाटीकन. — Mit उद् in उट्टीकित.

चीका f. *Commentar.* °सर्वस्व n. Titel eines *Commentars.*

चीर in *घवचीर.

चीठि 1) m. = चिञ्चि 1) a). — 2) f. ई = चिञ्चि 2).

चीठिभरम् n. N. pr. eines Tirtha.

टीत्कार m. *Gekrach* Bâlar. 81,21.

*टु m. 1) *Gold.* — 2) *ein Proteus, Einer der alle Gestalten annehmen kann.* — 3) *der Liebesgott, Geschlechtsliebe.*

टुक्करी f. *eine Art Trommel* S. S. S. 177.

*टुटुक m. *eine best. Gemüsepflanze* Madanav. 78,37.

टुण्टुक 1) *Adj. a) klein, winzig. — b) grausam, hart. — 2) m. a) Calosanthes indica* Karaka 6,22 (टुण्टूक gegen das Metrum). — b) *eine Acacienart. — c) Sylvia cursoria. — 3) *f. या Clypea hernandifolia.*

*टुनाका f. *Curculigo orchioides.*

टुप् in घोटोप.

टुपीका oder टुण्टुपी f. *ein Gesammtname für die acht letzten Bücher des* Tantravârttika.

टुण्ढा m. N. pr. eines Mannes.

टेकारी f. *eine best. Pflanze* Bhâvapr. 4,178.

*टेण्टुक m. *eine der Bignonia verwandte Pflanze.*

*टेरक und *टेराक्ष Adj. *schielend.*

*टेट und f. *टेटी gaṇa गौरादि.

टोडरमापति und टोडरमल्ल m. N. pr. eines Ministers des Akbar Schâh.

टोडराज m. Titel eines Werkes.

टोडरानन्द m. Titel eines Werkes.

टोडरेन्द्र m. = टोडरमापति.

टोपर *Säckchen* Daçak. ed. Calc. 16,3; vgl. 14,10.

टोलकमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

*टोक्, टोकते (गतौ).

टोष्टेश m. N. pr. eines Kshetrapâla.

*ट्यल्, ट्यलति (वैलक्ष्ये).

*ट्यल und *ट्याल gaṇa श्वलादि.

ठ m. 1) *lautes Geräusch.* Zu belegen ठठं ठठं ठं ठठं ठठं ठः als Nachahmung des Tones eines die Treppe herunterfallenden Topfes. — 2) *Mondscheibe. — 3) *Scheibe, Kreis überh. — 4) *Null. — 5) *ein allgemein besuchter oder zugänglicher Ort. — 6) *Bein. Çiva's.*

ठंसरी f. *ein best. Saiteninstrument* S. S. S. 185.

ठक्कार m. *der Laut* ठ. Davon *Denom. °रयति und davon * Desid. ठिठक्कारयिषति.

ठक्कन m. N. pr. eines Fürsten.

ठक्कुर m. *Gottheit, ein Gegenstand der Verehrung, als Ehrentitel nach dem Namen ausgezeichneter Persönlichkeiten* Râjat. 7,290. लेखा° 8,550.

ठाट्कार m. = टात्कार Bâlar. 81,14.

ठार m. *Reif, pruina.*

ठिण्ठा f. 1) *Spielhaus, Spielbank;* vgl. टिण्ठा. — 2) N. pr. einer Frau.

ठिण्ठाकराल m. N. pr. des Inhabers eines *Spielhauses.*

*ठुठुक v. l. für टुटुक.

ठेण्ठपढति f. Titel eines Werkes.

*ड 1) m. a) *Laut.* — b) *eine Art Trommel.* — c) *Furcht.* — d) *das unterseeische Feuer.* — e) Bein. Çiva's. — 2) f. या a) *eine* Ḍâkinî. — b) *a basket, etc. carried by a sling.*

उकर in मेखा°.

*उक्कारी f. *die Laute der* Kaṇḍâla.

उड्डपुरमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

*उड्डर 1) m. a) = डिङ्गर. — b) *das Werfen, Schleudern oder ein Ausdruck des Tadels.* — 2) f. ई *eine Gurkenart* Râgân. 7,194.

*उड्डारी f. = उड्डर 2).

*उप्, उपयते (संघाते).

उम्, उमति *tönen* (von einer Trommel).

उम m. *eine best. verachtete Mischlingskaste.*

उमर m. (*n.) *Schlägerei, Tumult.*

उमरिन् m. *eine Art Trommel.*

उमरु (*m.) 1) *eine Art Trommel.* — 2) *Erstaunen, Ueberraschung.*

उमरूक m. (Daçîk. 2,56) f. या und *n. = उमरु 1) Hemâdri 2,a,127,3. Bâlar. 22,6. 229,14.

उमरूपत्त्र n. *ein Flügel von best. Art* Bhâvapr. 2,87.

*उम्प्, उम्पयते (संघाते).

उम्ब्, उम्बयति (नेदे). — Mit वि 1) °उम्बते *nachahmen,* mit Acc. — 2) °उम्बयति mit Acc. *a) nachahmen, es Jmd worin nachthun, Jmd gleich kommen* 251,4. — *b) verdrehen, einem Dinge ein fremdes Aussehen geben. — c) verspotten, verhöhnen, lächerlich machen. — d) zum Narren halten, täuschen, hintergehen.*

उम्बर m. 1) *Lärm, Spektakel.* — 2) *Wortgeklingel, Wortschwall, Bombast.* — 3) *Gewirre, Menge, Masse.* — 4) *Pracht, Schönheit* Vidagdh. 64,7. — 5) N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

उम्बरनामन् Adj. *einen hochklingenden Namen führend.*

उम्बार (!) in उदित°.

उम्बुर (?) Hemâdri 1,638,10.

*उम्भ्, उम्भयते (संघाते).

उम्भ m. N. pr. eines Mannes.

*उयन n. 1) *das Fliegen.* — 2) *eine Art Sänfte, Palanquin, Hängekorb, Hängematte zum Tragen von Sachen.*

*उलक m. = उल्लक 1).

उलन m. N. pr. = उल्लन.

उल्लक 1) n. *Hängekorb, Hängematte zum Tragen von Sachen.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

उल्लन m. N. pr. eines Scholiasten des Suçruta.

उवित्थ m. 1) N. pr. eines Mannes. — 2) *eine hölzerne Gazelle.*

*उक्क und *उक्कू m. *Artocarpus Lacucha.*

डाक m. zu डाकिनी 1).

डाकिनी f. 1) *eine Art weiblicher Unholde im Gefolge der* Kâli, *die sich von Menschenfleisch nähren.* Nom. abstr. °त्व n. — 2) N. pr. einer Oertlichkeit.

डाकुरमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

डागिनी f. = डाकिनी 1).

डागिनेय und °क m. N. pr. eines Spielers.

डाकृति f. *Getön, Klang.*

*डाङ्करी f. *eine Gurkenart.*

डात्कृति f. *Gebrüll* Milâvik. 79,17 (176,8).

*डाभी f. N. pr. eines fürstlichen Geschlechts.

डामर 1) Adj. *aussergewöhnlich, Staunen erregend* Gîr. 12,22. Nom. abstr. °त्व n. Milâvik. 74, 16 (139,1). — 2) m. a) *Staunen, Bewunderung. — b) *Schlägerei, Tumult. — c) etwa so v. a. Bojar, Baron, Ritter* Râjat. 7,577. 8,458. — *d) Bez. einer Art von Werken, die Çiva zugeschrieben werden.* Auch °तन्त्र n. — *e)* N. pr. eines Wesens im Gefolge Çiva's.

डामरतन्त्र und डामरभैरवतन्त्र n. Titel eines Werkes.

डामरव Adj. *von einer Trommel herrührend.*

डाम्भिक m. *ursprünglich wohl* N. pr. eines Mannes und als Appell. *ein Mann von der Art* Dâmbhika's. Nom. abstr. °ता f. und °त्व n.

डाल्ल m. Pl. N. pr. eines Volkes. डाल्लाधीश m. Vikramâṅkaḥ. 18,95. *Sg. des Landes.

डाल्हाल m. Pl. = डाल्ल Vikramâṅkaḥ. 18,93. Vgl. उड्डाल = दशार्ण im Prâkrit Bâlar. 68,13.

*डाल्लक m. *eine Hühnerart.*

*डिक्कारी f. fehlerhaft für टिक्कारी.

*डिङ्गर m. 1) *Diener.* — 2) *Bösewicht, Schelm.* — 3) = उड्डर. — 4) *das Werfen, Schleudern oder ein Ausdruck des Tadels.*

डिउका f. Sûçr. 2,120,18 fehlerhaft für पिउका.

डिडिमाणक m. *ein best. Vogel.* Vgl. डिण्डिमाणव.

*डिडिव m. v. l. für डिण्डिभ.

डिण्डिक m. N. pr. einer Maus.

*डिण्डिभ m. *Wasserschlange* Madanav. 130,99.

डिण्डिम 1) m. f. (या) und n. *eine Art Trommel.* Am Ende eines adj. Comp. f. या. — 2) m. a) *Getrumme* Bâlar. 50,6. 90,11. Kâd. 70,9. मद्डिण्डिमत्त्र n. Vikramâṅkaḥ. 9,124. इति स्मृतिस्मृतिडिण्डिमः so v. a. *so verkünden laut die Veda und die Gesetzbücher.* वाग्डिण्डिमाडम्बर m. so v. a. *lauter Wortschwall* Ind. St. 13,292. — b) *Carissa Carandas.*

— c) Abkürzung von शंकरविजयडिण्डिम. — 3) Adj. *summend* Kâd. 28,12.

डिण्डिमाणव m. *ein best. zu den* Pratuda *gezählter Vogel.* Vgl. डिण्डिमाणक.

डिण्डिमेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha.

*डिण्डिर m. *os sepiae*

*डिण्डिरमोदक n. *Knoblauch.*

डिण्डिश m. *eine best. Pflanze* Madanav. 76,32. Bhâvapr. 1,238. *Hibiscus esculentus* Mat. med. 321.

डिण्डीर (*m.) *os sepiae* Vikramânkak. 4,4. 15, 19. 16,25. Am Ende eines adj. Comp. f. घी.

डित्थ m. 1) N. pr. eines Mannes. Als Appell. *ein Mann von der Art Ditthа's.* Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. — 2) *ein hölzerner Elephant. — 3) *ein wohl aussehender, dunkelfarbiger, mit allen Wissenschaften vertrauter Mann.*

*डिप्, डेप्यते (संघाते).

*डिम् (wird nicht flectirt) *verletzen.*

डिम m. 1) *eine Art von Schauspielen.* — 2) *eine best. Mischlingskaste.*

*डिम्प्, डिम्पयते und *डिम्ब्, डिम्बयते (संघाते).

डिम्ब 1) (*m. n.) *Angstgeschrei, panischer Schreck, Gefahr, Noth, Plage, Tumult, Auflauf.* — 2) m. *a) Ei. — b) *ein Embryo im ersten Stadium. — c) *Puppe eines Insects. — d) *ein neugeborenes Kind, Kind überh. — e) ein einfältiger Mensch* Râǵat. 7, 1074. — *f) Kugel. — g) Brummkreisel. — h) Leib, Körper. — i) *Lunge. — k) *Milz. — l) *Uterus. — m) *Ricinus communis.*

डिम्बाख्य m. *Aufstand, Auflauf, Tumult.*

*डिम्बिका f. 1) *ein wollüstiges Weib.* — 2) = जलबिम्ब *a bubble.* — 3) = शोणाक *a kind of waterfly.* — 4) = शोणाक *Bignonia indica.*

*डिम्भ्, डिम्भयते (संघाते).

डिम्भ 1) m. *a) ein neugeborenes Kind, Kind, Knabe* Naish. 5,97 (नर°). 9,38. Bâlar. 61,1. 107, s. 108,18. *Junges* 196,17. — *b) ein Ignorant. — c) ein junger Schoss* Naish. 8,2. — *d) Ei. — 2) *f. घा zu 1) a).

डिम्भक m. 1) *= डिम्भ 1) a). Auch f. — 2) N. pr. eines Heerführers des Garâsaṁdha.

डिम्भचक्र n. *ein best. mystischer Kreis.*

डिम्भाडिम्भ wohl = डिम्बाख्य Hemâdri 1,386,21.

डिल्लि (Ind. St. 14,399) und डिल्ली f. N. pr. einer Stadt (Delhi).

डी, डयते und *डीयते *fliegen.* — Mit अति in °डीन. — Mit अधि in °डीन. — Mit अव in °डीन. — Mit उद् *auffliegen* 302, 22. उड्डीन *aufgeflogen.* — Caus. उड्डापयति *aufscheuchen.* — Mit प्रोद् *auf- und davonfliegen.* प्रोड्डीन *davongeflogen.* — Mit नि in °डीन. — Mit निस् in निर्डीन. — Mit परा in °डीन. — Mit परि in °डीन. — Mit प्र *auffliegen.* °डीन *aufgeflogen.* — Mit वि in °डीन. — Mit सम् in संडीन. — Mit अवसम् in अवसंडीन.

डीतर Adj. *rasch aufeinanderfolgend.*

डीन n. *Flug.*

डीनडीनक und डीनविडीनक n. Bez. *zweier Arten zu fliegen* MBu. 8,41,25.

*डुडु m. und *डुण्डु f. = डुण्डुभ.

*डुण्डुक v. l. für टुण्टुक.

डुण्डुभ m. (adj. Comp. f. घी) *eine Eidechsenart ohne Füsse.*

*डुण्डुल m. *eine kleine Eulenart.*

*डुन्डुक m. = डाकुक.

डुम्ब m. = डोम्ब 1) *a).*

डुम्बर m. N. pr. eines Gandharva Hariv. 2, 69,14. v. l. डम्बर.

*डुल gaṇa बलादि.

*डुलि f. = डुलि.

*डुलिका f. *ein der Bachstelze ähnlicher Vogel.*

*डुली f. *eine best. Gemüsepflanze.*

*डुल्य von डुल.

डूलूवेश्वानर n. N. pr. eines Tirtha.

डेरिका f. *Moschusratte* Âpast.

डोड 1) in *तुपडोडमुष्टि von unbekannter Bed. — 2) *m. N. pr. eines fürstlichen Geschlechts. — 3) f. ई *Hoya viridiflora* Râǵân. 4,187. Paṇḍan.

डोडकी f. *eine Art Flöte* S. S. S. 195.

*डोडीया f. N. pr. eines fürstlichen Geschlechts.

डोम m. = डोम्ब 1) *a).*

डोम्ब 1) m. *a) ein Mann niedriger Kaste, der sich mit Gesang und Musik abgiebt. — b)* N. pr. eines Mannes. — 2) f. ई *eine Art Schauspiel.*

डोम्बुली f. *ein best. Tact* S. S. S. 211.

डोर m. n. und °क n. *Schnur.*

*डोरडी f. *eine Art Solanum.*

डोला f. wohl = दोला *Schaukel* Bâlar. 206,16.

डोण्डुभ Adj. von डुण्डुभ.

ढुल् mit घा Caus. घाढुलयति *mischen.*

*ढ 1) Adj. = निर्गुण. — 2) m. *a) Laut* oder *ein best. Laut. — b) eine grosse Trommel. — c) Hund. — d) Hundeschwanz. — e) Schlange.*

ढक्क 1) m. *a) vielleicht ein Gebäude* oder *eine Anstalt eigenthümlicher Art. — b)* N. pr. einer Oertlichkeit. — 2) f. घा *a) eine grosse Trommel. — b) *coveting, disappearance.*

ढक्कदेशीय Adj. *dem Lande* Dhakka *eigenthümlich.*

ढक्कन oder ढक्कम m. N. pr. eines Mannes.

ढक्कारी f. Bein. der Göttin Târâ.

ढङ्क m. N. pr. eines Berges.

ढङ्क्, °यति Comm. zu Kâṭy. Ça. 19,4,11 fehlerhaft für टङ्क्.

ढङ्कर m. N. pr. eines Mannes Hem. Par. 13,60.

ढण्टी f. ein वाक्यविशेष.

ढामरा f. *Gans.*

ढाल m. *Schild.*

ढालिन् Adj. *mit einem Schilde bewaffnet.*

ढिण्ढिण m. N. pr. v. l. für ढिण्ढि.

ढिण्ढिणिका f. *eine best. Pflanze* Madanav. 62, 70. Bhâvapr. 1,236.

ढुण्ढि m. = ढुण्ढि Verz. d. B. H. 146,b.

ढुण्ढ् *suchen.* Wird nicht flectirt.

ढुण्ढि m. Bein. Gaṇeça's.

ढुण्ढिराज m. N. pr. eines Mannes. Auch °भट्ट.

ढुण्ढ 1) m. *ein best. Vogel.* — 2) f. ई *eine Art Tanz* S. S. S. 261.

ढेण्ढिका f. und °ताल m. *ein best. Tact* S. S. S. 151. 210.

ढेम्बुका f. *Münze.*

ढोरसमुद्र N. pr. einer Oertlichkeit.

ढोल m. *Pauke.*

ढोलसमुद्रिका f. *Leea macrophylla* Mat. med. 297.

ढोलासमुद्र N. pr. einer Oertlichkeit.

ढोल्लारी f. *eine Art Composition* S. S. S. 168.

ढौक्, ढौकते *sich nähern,* mit Acc. इमं ढौकस्व *komm her* Kâd. 2,114,3. उढौके *er kam, erschien* Harshak. 20,22. — Caus. ढौकयति *nahe —, in die Nähe von* (Gen.) *bringen, herbeibringen, — schaffen, — kommen lassen,* Jmd (Dat.) *darreichen.* — *Desid. दुढौकयिषते. — *Intens. ढोढौक्यते. — Mit उप Caus. 1) *herbeischaffen, darbringen, darreichen* Kâraṇḍ. 79,11. — 2) *vorbersitzen.*

ढौकन n. *Darbringung, Darreichung, Geschenk.*

*ण m. 1) *Kenntniss.* — 2) *Beschluss, Entschluss.* — 3) *Schmuck.* — 4) *Wasserhaus.* — 5) *ein der Vorzüge entbehrender Mann.* — 6) Bein. Çiva's oder N. pr. einer buddh. Gottheit. — 7) *a kind of sound, the sound of negation.* — 8) *gift, giving.*

णत्वखण्डन n., णत्वचन्द्रिका f., णत्वदर्पण m. und णत्वसमर्थन n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

णि (225,21) und णिच् (226,22) m. *der Charakter des Causativs.*

णिच m. N. pr. eines Meeres im Brahmaloka.

णिजन्त Adj. *mit dem Charakter des Causativs versehen* 225,23.

एवुल् *das Suffix* वक (in भोजक u. s. w.) 229,9.

Nachträge und Verbesserungen.

अंशुमद्भेदसंग्रह m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अकपिलच्छवि Adj. *nicht bräunlich* Daçak. (1925) 113,9.

अकम्प्र Adj. *nicht schwankend* Çobh. 36.

अकर्णधार Adj. (f. आ) *ohne Steuermann.*

अकर्त m. *Nichtunterscheidung.*

अकर्दम Adj. (f. आ) *ohne Schlamm.*

अकर्मकृत् Adj. *unthätig* Bhag. 3,5.

अकर्मण्यत्व n. *Unthätigkeit* Sarvad. 163,19.

अकर्मवत् Adj. *der den Werken entsagt hat* MBh. 14,19,8.

अकर्ममात्त Adj. *durch keine (vorgeschriebene) Handlung ermüdet* Âçv. Grhj. 3,7,2.

अकर्मिन् Adj. *unfähig zu arbeiten* Badar. in Dîs. 163,19.

अकलुष Adj. *nicht trübe, hell* Varâh. Bṛh. S. 8,33.

अकल्प्य m. *das nicht im Stande Sein* Buâc. P. 10,86,62. Adj. mit न und ज्ञातु *stets bereit zu* (Loc. eines Nom. act.) MBh. 5,33,5. 6 (v. l. अकल्त्य).

अकल्त्य Adj. mit न und ज्ञातु *stets bereit zu* (Loc. eines Nom. act.) MBh. 5,975. fg. अकल्प्य v. l.

अकातर Adj. *nicht feige, beherzt.*

अकामिन् Adj. *nicht verliebt* Spr. 3786.

अकारणाक Adj. *keine Ursache habend* Sarvad. 120,7.

अकारादिनिघण्टु m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अकार्पण्य Adj. *ohne Jammern, — Selbsterniedrigung* Spr. 3256.

अकालक्षेपम् Adv. *unverzüglich.*

अकालज्ञ Adj. *keine Rücksicht auf Zeit nehmend.*

अकालनियम m. *keine Beschränkung in Bezug auf Zeit* Gaut. 15,5.

अकालसंयमम् Adv. *ohne sich an eine Zeit zu binden* VP. 2,13,15.

अकिलिन Adj. *nicht feucht, — nass* Gobh. 4,7,3.

अकीर्तनीय Adj. *nicht auszusprechen, unsagbar* Daçak. (1925) 2,131,3.

अकुटिल Adj. *gerade* (eig.) und *redlich* Spr. 351.

अकुण्डलिन् Adj. *nicht mit Ohrringen geschmückt.*

अकृतम् mit चिद् *ohne irgend eine Absicht* MBh. 12,219,26.

अकुतोमृत्यु Adj. *dem von keiner Seite der Tod droht* Buâc. P. 3,17,19.

अकुत्सयत् Adj. *nicht schmähend, — tadelnd.*

अकुथित Adj. *nicht stinkend.*

अकुपित Adj. *nicht erzürnt* Ind. St. 13,404.

अकुप्य n. impers. *kaud irascendum* MBh. 15,30,3.

अकुल 1) m. Bez. *des Sonntags, Montags, Donnerstags und Sonnabends.* — 2) m. f. (आ) *der 1ste, 3te, 5te, 7te, 9te, 11te, 13te und 15te Tag in einem Halbmonat.* — 3) n. Bez. *bestimmter Mondhäuser.*

अकुलक Adj. *ausgekernt* Karaka 6,1.

अकुलज Adj. *aus niedrigem Geschlecht* Spr. 4341, v. l.

अकुलीन, lies = अकुल.

अकुरु Adj. *nicht betrügerisch, ehrlich* R. 2,109,27.

अकूज Adj. *lautlos* MBh. 1,126,20.

अकूटक Adj. *nicht falsch* (Münze).

अकूर्मपृष्ठवत् Adj. *nicht wie eine Schildkröte gesprenkelt* Âpast. Çr. 2,11,3.

अकृच्छ्रिन् Adj. *keine Mühe bei Etwas habend.*

अकृतक Adj. *natürlich, naturalis.*

अकृतलक्षण Adj. *ohne besondere Kennzeichen.*

अकृतविद्य Adj. *ununterrichtet, ungelehrt.*

अकृतश्रम Adj. *der sich keinen Beschwerden, keinen Mühen unterzogen hat.*

अकृतसंज्ञ Adj. *der keine Unterweisung erhalten hat* MBh. 14,19,56.

अकृताम्र Adj. (Speise) *von der die Erstlingsbissen nicht* (dem Ehrengaste) *dargereicht worden sind,* Harîv. 11168.

अकृत्स्नविद् Adj. *nicht Alles wissend, mangelhaftes Wissen habend* Buâc. 3,29.

अकृपण, °म् Adv. *nicht kläglich thuend.*

अकृमिपरिमृष्ट Adj. *worauf kein Ungeziefer umherkriecht* Gobh. 2,6,6.

अकृशलक्ष्मी Adj. *reich an Schönheit* Kir. 5,32.

अकेवल Adj. *unvollkommen, ungültig.*

अकेतन Adj. *obdachlos* Buâc. P. 3,4,6.

अकोप Adj. *frei von Zorn* Çobh. 61.

अकोपयत् Adj. *Jmd nicht aufregend* 213,24.

अकोपिता f. *das sich nicht dem Zorn Hingeben.*

अकोश Adj. 1) *ohne Degenscheide, aus der Scheide gezogen, entblösst* (Schwert) MBh. 4,8,1. — 2) *ohne Samenbehälter* R. 6,111,16.

अकोपधावन Adj. (f. ई) *etwa nicht aus dem Rahmen laufend* TBr. 3,6,3,2.

1. अक्रम m. auch *Nichtallmählichkeit, Plötzlichkeit* in क्रमाक्रम.

अक्रिय Adj. *faul, lässig* Harîv. 4546.

अक्रियक Adj. dass. Sûçr. 1,257,8.

अक्षकितव MBh. 2,77,26.

अक्षगलक् m. *Würfelwurf, — spiel* MBh. 2,59,8.

अक्षम 3) *unpassend, unangemessen* Buâc. P. 1, 14,43.

अक्षमता f. *Unvermögen,* mit Infin. Sâh. D. 34,6.

अक्षमिन् Adj. *unbarmherzig* Spr. 2425.

अक्षय m. N. pr. eines Berges Harîv. 2,98,15.

अक्षरकर् m. *ein best.* Samâdhi Kâraṇ. 32,10.

अक्षरच्युतक (wohl n.) *Ergänzung einer ausgefallenen Silbe* (ein best. Spiel) Kîn. 7,21.

अक्षरान्तर् m. *ein best.* Samâdhi Kâraṇ. 93,9.

अक्षवाप m. = अक्षावाप Kîn. 15,4.

अक्षसूत्रवलयिन् Adj. *einen Rosenkranz als Armband habend* Kâraṇ. 30,8.

अक्षारमद्यमांसाद् Adj. *nichts Aetzendes, nichts Gegorenes und kein Fleisch essend* Varâh. Jogaç. 9,15.

अक्षारलवण, lies *nichts Aetzendes und nichts Gesalzenes;* vgl. क्षार°.

अक्षारलवणाशिन्, lies *nichts Aetzendes und nichts Gesalzenes essend.*

अक्षालित Adj. *ungewaschen.*

अक्षिपवत् Adj. *nicht übel mitnehmend.*

अक्षीरक्षारालवण n. Sg. *keine Milch, nichts Aetzendes und nichts Salziges* Âpast. 1,28,11.

अक्षुपनिषद् f. Titel einer Upanishad Opp. Cat. 1.

अक्षणदार्ढ्यनिरूपण n. Titel eines Werkes ebend.

अक्षणद्यमान Adj. *dessen Selbstgefühl nicht zu brechen ist* Bhatt. 12,17.

अगतमौ Adj. *nicht auf der Höhe des Glücks stehend.*

अगतार्थ Adj. *dessen Sinn man nicht verstanden hat* Sâh. D. 289.

अगर्दित Adj. *unaufgefordert* Çiç. 9,57.

अगम्य 3) *unpassend, ungeeignet* Spr. 1791.

अगर्तस्कन्द्य Adj. *wobei man über keine Grube zu springen hat, ohne Hinderniss* Çâṅkh. Bṛ. 11,4. 28,1. 4.

अगस्त्यनिघण्टु und अगस्त्यसंहिता m. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

अगाधबुद्धि Adj. *von tiefem Verstande* MBh. 3,4,1.

°अगार्भारिक Adj. *nicht für einen von Eseln gezogenen Wagen geeignet.*

अगालित Adj. *nicht durchgeseiht.*

2. अगुण 3) *ohne besondere Beigabe, — Epitheton* Kîç. Çr. 6,7,23.

अगुणवत् auch *ohne Vorzüge, schlecht, böse* Spr. 2122.

अगुणशील Adj. *keine Vorzüge besitzend* Spr. 2149.

अगुणिन् auch गुण 1) r) *erfordernd* Comm. zu Kâç. 3,5,8, wo अगुणिन्यपि zu lesen ist.

अगुरुगवी f. *nicht eine Kuh des Lehrers* Âçv. Grhj. 2,10,3.

अगृधु Adj. *nicht gierig, — habsüchtig.*

अगृह्णत् Adj. *nicht fassend* (von einem Blutegel) 217,32.

अगृह्य auch °*nicht von Andern abhängig* Bhatt.

6,61.

अगोघर्घ Adj. *kein Rind werth* TS. 6,1,10,1.

अगोचर m. *Nichtbereich.* °ं नयनयोर्यापिता *dem Gesichtskreis entrückt* Vikr. 72. °ेण *hinter dem Rücken von* (Gen.) Hit. 60,11.

1. अगोपाल m. *kein Hirt, ein fehlender Hirt* 238,4.

2. अगोपाल Adj. (f. आ) *ohne Hirten* Spr. 5159.

*अगोप्यद् Adj. *nicht von Rindern besucht.*

अग्विष्टा f. *Höllenpfanne oder Höllenofen* Kâraṇḍ. 10,12. 37,4. 98,3.

अग्विघट m. *eine best. Hölle* Kâraṇḍ. 18,13.

अग्विचयन auch Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अग्विजननविधि m. Titel eines Werkes ebend.

अग्विदग्ध n. *Canterium actuale* (in der Chirurgie).

अग्विपक्व Adj. *auf Feuer gar gekocht* M. 6,17.

अग्विपद्, lies *dessen Tritt auf dem Feuerplatz geruht hat* und vgl. Kâṭy. Çr. 4,9,14. 16.

अग्विशौचवस्त्र n. *etwa ein Gewand von Byssus oder Nesseltuch* Kâraṇḍ. 78,23.

अग्विष्टोमयागविधि m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अग्विष्ठ 1)c) *ein das Feuer führender Wagen* Âpast. Çr. 1,2,10. 6,28,7. — Statt 2) ist b) zu lesen.

अग्विहोत्रप्रायश्चित्त n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अघदातर् Nom. ag. *das Beste oder die Erstlingsbissen* (den Göttern) *reichend* MBh. 13,98,63.

अघभोगिन् Adj. *das Beste geniessend* ebend.

अघस्त Adj. *nicht verschluckt* (Laute) Kâṭh. Up. 2,22,5.

अघरूण n. auch *das Nichtwahrnehmen* Comm. zu Kap. (Ball.) 1,109.

अघरूण Adj. *von keiner Krankheit heimgesucht* Maitr. S. 1,4,7. 5,11. 8,4.

*अघाम्यकन्द m. *ein best. Zwiebelgewächs.*

अघाम्यत्व n. *Urbanität* Vimâna 3,2,12.

अघेगु auch = अघणी 1) Hem. Par. 1,164. 2,42.

अघेदिधिषु m. = 1) अघेदिधिषु 1) und अघेदुर्धुस् Kap. S. 47,7.

अघटित auch *unmöglich* Bhâg. P. 6,16,44. Pâṇ. Gaṇ. 203,4.

अघदीपिका f., अघपञ्चविवेचन n., अघपञ्चषष्टि f., अघविवेचन n., अघपट् n., अघसंशयतिमिरादित्यसूत्र n. und अघसंग्रह m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अघानक Adj. *ohne Futter, — Nahrung* MBh. 1, 140,78.

अघृणिन् Adj. 1) *nicht weich, — zu mitleidig* Spr. 310. — 2) *Nichts verachtend, mit Allem zufrieden* MBh. 1,167,19. = लज्जाहीन Nîlak.

अङ्कनशास्त्र n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1

(अङ्कण° gedr.).

अङ्ककपर्ष m. *der Lebenssaft des Körpers* (vom männlichen Samen) Çat. Br. 14,9,4,3.

अङ्ककमलस्तव n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अङ्कघटना f. *Körperbewegung.*

अङ्कवनिरुक्ति f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अङ्कमर्द m. auch *Gliederreissen* Kâraka 6,9.

अङ्कराज m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 31.

अङ्काराकृत् m. *Köhler* Hem. Par. 2,442.

अङ्काराधूमवत् Adj. *Kohlen und Rauch zeigend* MBh. 3,39,60.

अङ्कारनाडि f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अङ्कारावतेषण *Kohlensange* Nîlak. zu MBh. 4,8,1.

अङ्कारित 1) *angebrannt* (Speise) Çiç. 1,377.

अङ्कुलिवेष्टक (wohl m.) und °वेष्टन n. etwa *Handschuh.*

अच् mit उद्, उदञ्चित *emporgehoben* Hem. Par. 1,17. 2,559. 583.

अचक्रवर्त Adj. (f. आ) *nicht auf der Töpferscheibe gedreht* Âpast. Çr. 6,3,7.

अचक्षुवृत्त Adj. *nicht kreisrund* Kâṭy. 6,3.

अचलाण Adj. *nicht sehend, — gewährend.*

अचक्षुष्य Adj. *der Sehkraft nicht zuträglich, den Augen nicht heilsam.*

अचङ्क्रमणशील Adj. *umherzugehen nicht gewohnt.*

अचञ्चल Adj. (f. आ) *unbeweglich, nicht wankend* Siṃh. D. 135.

°अचर Adj. *unzugänglich für* Harîv. 12302.

अचरमवयस् n. *Jugend* Uttarâr. 95,18 (125,1).

अचर्वयत् Adj. *nicht kauend.*

अचलपुर Hem. Par. 12,69.

अचाक्षिक Adj. *ohne Genossen beim Complot.* Nom. abstr. f. °ता.

अचाक्षुष auch *zum Gesichtssinn nicht in Beziehung stehend.*

अचिर, °तस् = अचिरात्.

अचिररुचि f. *Blitz* Çiç. 73.

अचेत Adj. (f. आ) *unreinlich.*

अचोद्य Adj. *nicht anzutreiben zu* (Loc.).

अचौक्ष्य Adj. *unrein.*

अचौर Adj. (f. आ) *frei von Dieben, — Räubern.*

अच्छर्दिर्दर्श m. *das Nichtsichtbarsein von Dächern* Âpast. Çr. 15,20,3. 8. 21,3. 10. Vgl. Âçv. Gṛhy. 4,8,12.

अच्छन्द m. Instr. *gegen den Willen, — von* (Gen.). Abl. *unwillkührlich.*

अच्छन्दस्कृत Adj. *nicht metrisch.*

अच्छम्बट्कारम् Absol. *so dass man es nicht fehlen lässt.*

अच्छर्दनीय Adj. *den man nicht vomiren lassen darf* Kâraka 8,3.

अच्छिद्रदर्शन Adj. (f. आ) *vollkommen sichtbar, — deutlich.*

अच्छिद्रायमेघ m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अच्छुप्ता f. auch N. pr. einer Gaina-Gottheit Z. d. d. m. G. 32,324.

अच्छूरी f. *Diskus* Bhâg. P. 5,3,3.

अच्युत 3) f. आ N. pr. einer Gaina-Gottheit Çobn. 56.

अच्युतकृष्णदीक्षित m. N. pr. eines Autors. °तीय n. Titel seines Werkes Opp. Cat. 1.

अच्युतनिति f. *eine best. Personification* Taitt. Âr. 10,67,1.

अच्युतराजाभ्युदय m. und अच्युतशतक n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अजगत् Adj. *unbeweglich* MBh. 12,329,40.

अजगधपाप्मन् Adj. *dessen Sünde nicht verzehrt ist* AV. 9,6,26.

अजङ्गाल Adj. *angewandt auf den Füssen.* Nom. abstr. °ल n.

अजठर Adj. *sa... Nom. abstr.* °ल n.

अजन्मन् n. *das Nichtwiedergeborenwerden* Rasik. 18,32.

अजन्य Adj. *nicht erzeugt werdend.* Nom. abstr. °ल n. Sarvad. 119,22.

अजरस् Adj. MBh. 13,3861 fehlerhaft für अरजस्.

अजरामर Adj. *nicht alternd und nicht sterbend* MBh. 12,308,13.

अजल्पत् Adj. *nicht sagend* 129,10.

अजवृष m. *Ziegenbock.*

अजाति f. *unächte —, schlechte Waare* Jâṇ. 2, 246.

अजायमान Adj. *nicht entstehend* VS. 31,19.

अजिगोष Adj. *frei von Kargeiz* Kathâs. 15,7.

अजिज्ञास्य Adj. *nicht zu untersuchen.* Nom. abstr. °ल n.

अजितमनस् Adj. *der sein Herz, seine Gelüste nicht besiegt hat* Kâṭy. 10,10.

अजिह्मचारिन् Adj. *ehrlich zu Werke gehend* MBh. 5,128,5.

अजिह्मशठ Adj. *nicht unehrlich und nicht heimtückisch* MBh. 2,59,11.

अजिह्म Adj. *sungenios* LA. 85,6.

अजीर्णामृतमञ्जरी f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अजीर्यत् Adj. *nicht alternd* Kâtyr. 1,28.

अजुगुप्स Adj. = °गुप्सु MBh. 13,61,14.

अजुगुप्सित Adj. *vor dem man keinen Abscheu hat, tadellos* M. 3,209. MBh. 3,200,17.

अज्ञेयत्व n. *Unerkennbarkeit, Unfassbarkeit.*

अङ्गलिवैभव n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अणिक, nach Andern *Geld verleihend*.

अणिकाघम् Absol. etwa *ohne abzureiben* Âpast. Ça. 2,11,3. णकारप्रक्लान्दसः Comm.

अणुवादिन् m. *ein Anhänger der Atomistik* Çaṃk. zu Bidar. 2,1,19.

अणू Adv. mit भू *klein werden* Bhatt. 8,24.

अणादीक्षित m. N. pr. eines Autors. °तीय n. Titel seines Werkes Opp. Cat. 1.

अतज्ज्ञातीय und °क Adj. *nicht von derselben Art*.

अतज्ञ Adj. *dieses nicht wissend, darin unerfahren*.

अतद् Nom. Acc. Sg. n. *nicht das, — es* Bhâg. P. 7,7,33.

अतदर्ह Adj. *dieses nicht verdienend*.

अतदात्मन् Adj. *nicht identisch dem Wesen nach* Sarvad. 155,9.

अतद्रूप Adj. auch von *verschiedener Beschaffenheit* Vimâna 4,3,9.

अतन्तुमत् Adj. *nicht fadenziehend* (Milch).

अतन्द्रो Adj. (Nom. °म्) = अतन्द्रिन्.

अतपतपस् Adj. *der sich nicht kasteit hat* MBh. 3,42,17.

अतमिस्र Adj. *nicht dunkel* Çiç. 9,12.

अतर Adj. *nicht zu passiren* (Fluss) Bhatt. 7,35.

अतरित्र Adj. *ohne Ruder* (ohne *Steuermann u. s. w.* Nîlak.) MBh. 5,63,8. अनरित्र v. l.

अतरुच्छाय Adj. (f. आ) *ohne Baumschatten* Kathâs. 63,9.

अतर्कुल Adj. *nicht gierig*. °म् Adv.

अतात्त्विक Adj. *nicht wirklich, — real*. Nom. abstr. °त्व n.

अतात्पर्यविद् Adj. *die Beabsichtigte, wahre Bedeutung einer Rede nicht kennend* Kathâs. 62,212.

अतात्त्व Adj. *nicht geeebt*.

अतार्य Adj. *nicht zu überwinden, mit dem man nicht fertig werden kann*.

अतिकार्यकर Adj. *sehr wirksam*.

अतिकार्श्य n. *grosse Magerkeit*.

अतिकीटक Adj. *viele Läuse habend* VP. 3,12,6.

अतिकुटिल Adj. *überaus gewunden* Ind. St. 3, 420.

अतिकुपित Adj. *stark in Verwesung übergegangen*.

अतिकुतूहल n. *grosse Neugier* Kathâs. 4,80.

अतिकृच्छ्र 1) Adj. als Beiw. Vishṇu's MBh. 12, 338,60. — 2) °म् Adv. *mit grosser Mühe* Bhâg. P. 5,13,10.

अतिक्रमे Dat. Inf. von क्रम् mit अति RV.

अतिक्रुद्ध Adj. *sehr aufgebracht, — in Wuth versetzt*.

अतिक्रुध् f. *heftiger Zorn* Kathâs. 1,56.

अतिगर्जिन् Kathâs. 60,105 fehlerhaft für अभि°.

अतिगर्ध m. *grosse Gier, — Habgier* Kathâs. 104,117.

अतिगार्ध्य n. dass.

अतिगृद्ध Adj. *sehr habgierig*.

अतिघस्मर Adj. *sehr gefrässig* Bâlar. 222,15.

अतिचपल Adj. *sehr —, zu beweglich*.

अतिचिक्कण Adj. (f. आ) *sehr schlüpfrig* Comm. zu Kâtj. Çr. 26,1,4.

अतिचित्रम् Adv. *auf sehr mannichfache Weise* Daçak. (1925) 2,104,15.

अतिचिरस्य Gen. *seit sehr langer Zeit* Spr. 5256. °चिरात् Abl. *nach l. Z., spät, endlich*.

अतिच्छत्रक 1) *Andropogon Schoenanthus* Râgân. 8,121.

अतिच्छेद्य Adj. *zu stark zu verwunden* MBh. 12, 96,15.

अतिजठर Adj. (f. आ) *sehr hart* und *— alt* Çiç. 4,29.

अतिजड Adj. *überaus dumm* Hem. Par. 12,186.

अतिजरठ Adj. *sehr alt*.

अतिजरत्त् Adj. (f. °ती) dass.

अतिजवन Adj. (f. आ) *überaus schnell* Daçak. (1925) 2,107,11.

अतिज्वलन n. *heftiges Aufwallen im Zorn* Nîlak. zu MBh. 3,274,13.

अतितर्ष m. *heftiges Verlangen*.

अतितितिक्षमाण Adj. *Etwas nicht ertragen könnend* Çat. Br. 2,3,3,1.

अतितिक्षा f. *Ungeduld* MBh. 14,36,20.

अतितिग्म Adj. *überaus scharf*.

अतितीव्र Adj. *überaus heftig* (Kampf) MBh. 7, 156,164.

अतिदग्ध n. *zu starkes Brennen* (in der Chirurgie).

अतिदर्पित Adj. *worauf man sehr stolz ist, — stark pocht* Mṛicch. 77,3.

अतिदुर्जन m. *ein grosser Bösewicht* Uttarâr. 3,1.

अतिदुर्विषह Adj. *sehr schwer zu ertragen* Bhâg. P. 5,9,18.

अतिदोषम् Adv *nachdem es dunkel geworden ist* Âpast. Çr. 15,21,7. घभिदोषम् v. l.

अतिद्रुह Adj. (f. ई) *seines Gleichen nicht habend* Kâd. 4,18.

अतिनिर्घृण Adj. (f. आ) *überaus grausam* Daçak. (1925) 2,80,22.

अतिनिर्वृण Adj. *an Allem verzagend*.

अतिनियोक्तृ Nom. sg. *zu sehr hingegeben*, mit Acc. Sûçr. 1,69,21.

अतिपिङ्ग Adj. *dunkelbraun*.

अतिप्रविष्ट Adj. *tief eingedrungen in* (Loc.) MBh. 3,186,21.

अतिप्रीत Adj. *überaus befriedigt, — erfreut*.

अतिमानुषस्तव m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अतिमेचकित Adj. *sehr verdunkelt* Çaṃk. 76.

अतिरूढ Adj. *stark zusammengeklebt, nicht mehr auseinanderzubringen*. Nom. abstr. °त्व n. Râgât. 6,272.

अतिरोषण Adj. *sehr zum Zorn geneigt*.

अतिविक्रम Adj. *sehr heldenmüthig* MBh. 3, 271,36.

अतिविघट्टित Adj. *stark angestossen, — berührt*.

अतिवितथ Adj. *ganz unnütz* Gîr. 7,5.

अतिविपर्यय m. *grosse Verkehrtheit* Kathâs. 52, 255.

अतिविषा *Aconitum heterophyllum* Mat. med.

अतिविह्वल Adj. (f. आ) *sehr ergriffen, überaus bestürzt* Daçak. (1925) 2,79,22.

अतिशोभन R. 2,30,41.

अतिसंहर्ष m. *grosse Freude* Harîv. 2439.

अतिसंतत Adj. *ununterbrochen* Râgân. 8,53.

अतिसमुत्कुष्ट Adj. *laut erhoben* (Geschrei) R. 5,111,39.

अतिस्थौल्य n. *zu grosse Dickleibigkeit*.

अतीचार in अनतीचार.

अतीव्र Adj. *nicht heftig, mild*. Nom. abstr. °ता f. Râgât. 1,41.

अतुङ्ग Adj. *nicht hoch* Âpast. Ça. 1,25,4.

अतुच्छ Adj. *nicht nichtig* Sarvad. 149,20.

अतृप्ति f. = अतृप्तता R. 1,13,12. Saṃkshiptas. 32, (अतृप्तिं कुर्वन् zu lesen).

*अतृप्तिकृत् Adj. = असेचन Hîn. 220.

अतोय n. *die indische Laute* Bhâg. P. ed. Bomb. 4,12,40. आ° v. l.

अत्यतिमात्रम् Adv. *in sehr hohem Grade* MBh. 3,12737. त्यतिमात्रम् besser ed. Bomb.

अत्यन्त 3) füge *ganz und* Mahâbh. (K.) 2,28. 220, 21. 329,21 hinzu.

अत्यय 8) *Sündenbekenntniss, Beichte* Lalit. 491, 5. fgg.

अत्यसित Adj. *überaus schwarz* Daçak. (1925) 2,112,4.

अत्याग m. *Nichthingabe*. °गे तनोः so v. a. *bei Lebzeiten* Spr. 4021.

अत्याज्य Adj. 1) *nicht im Stich zu lassen, nicht zurückzuweisen, nicht zu verstossen*. — 2) *nicht hinzugeben, nicht aufzugeben*.

अत्यारूढ Adj. *hoch gestiegen, einen hohen Grad erreicht habend* Râgân. 12,33.

अत्यासङ्ग m. *heftige Neigung zu* (Loc. oder im

Comp. vorangehend] Daçak. (1925) 2,83,15. 101,11.

अत्रपु, so zwei Hdschrr. der Maitr. S. Kâṭu. 6, 3 und Kap. S. 4,2 st. अत्रपुस्.

अत्रस्त Adj. *unerschrocken.*

अत्राण Adj. (f. आ) *schutzlos* Kâraṇḍ. 45,17.

अत्रिवर्ष Adj. *noch nicht drei Jahre alt.*

अथ 2) अथापि *oder* nach यद्येव *ob nun* Manâṇḍ. (K.) 6,14. 38,14. 238,23. — 13) अथ वेतर्हि *dennoch* im Nachsatz nach यद्यपि *obgleich* Manâṇḍ. (K.) 14,4. 39,6. 49,13. 101,15. 163,12.

अथर्वणचन्द्रकालितन्त्र n., अथर्वणाशिता f., अथर्वणाशीर्योपनिषद् f. und अथर्वणोपनिषद् f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अदण्ड Adj. (f. आ) *ohne Stiel* Âpast. Ça. 15,3,10.

अदण्डन n. *das Nichtbestrafen.*

अदभ्र auch *stark, intensiv.* °म् Adv. *nicht wenig, sehr* Vikramâṇkaṇ. 13,25.

अदम्भिन् Adj. *aufrichtig, ehrlich* Spr. 7353. Nom. abstr. °म्भित्व n.

अदरणीय Adj. *nicht zu spalten.*

अदरिद्र (Nachtr.) *nicht arm an* (Instr.).

2. अदरिद्र Adj. (f. आ) *ohne Arme* (*Bettler*).

अदित्सा f. *das Nichtgebenwollen* Hem. Par. 5,10.

अदिवा Adv. *nicht am Tage, bei Nacht.*

अदीप्तिमत् Adj. *nicht leuchtend, — strahlend* Sâmâs. 7,20.

अदुःख n. *kein Leid, — Weh* Saṃbitopan. 35,10.

अदृढ Adj. *nicht fest haftend* Spr. 6749.

अदृष्टचर Adj. (f. आ) *früher nicht gesehen.* Nom. abstr. °त्व n.

अदेशकालज्ञ Adj. *weder dem Orte noch der Zeit entsprechend* Spr. 198.

अदेशिक Adj. *heimatlos* MBu. 4,47,23.

अद्भुतदर्पण m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अद्रोह Adj. (f. आ) *ohne Retter in der Noth* Kâraṇḍ. 45,17.

अद्वैतदीपिकासाक्षिविवेक m., अद्वैतनिर्णय m., अद्वैतपञ्चपदी f., अद्वैतपञ्चरत्न n., अद्वैतपरिभाषा f., अद्वैतप्रक्रियाकार m., अद्वैतबोध m., अद्वैतमङ्गल n., अद्वैतमुक्तावली f., अद्वैतरत्नकोश m., अद्वैतरूपक n., अद्वैतविद्याविलास m., अद्वैतव्याख्या f. und अद्वैतसंग्रह m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अधरलक्षण Adj. *unten gezeichnet* Kap. S. 32,8.

अधस्ताल्लक्षण Adj. dass. Maitr. S. 3,2,7.

अधार्ष्ट्य n. *Feigheit* Dhâtup. 10,18. Vgl. आ°.

अधिकारणचिन्तामणि m., °कारणशास्त्र n. und °कारणसारावलि f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अधिकर्ण m. N. pr. eines Schlangendämons Hariv. 9504.

अधिकारसंग्रह m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अधिजायु Adj. *die Nachgeburt* (*Theile derselben*) *noch in sich habend* (Kuh) AV. Paipp. 11,1,5.

°अधिजिगांसु Adj. *zu lernen wünschend* Hem. Par. 13,75.

अधिनिष्क्रमणोत्सव m. *der der* प्रव्रज्या *vorausgehende Aufzug* Hem. Par. 3,281.

अधिपश्य m. *Aufseher* AV. Paipp. 10,1,6.

अधिरोपण, vgl. चापाधि°.

अधिवर्तन n. *das Hinrollen* Âpast. Ça. 1,21,3.

अधोलोधर्कर्ण Adj. TS. 5,6,16,1. Vgl. अधिदृढार्कर्ण und अधोलोरुर्कर्ण.

अध्यात्मोपनिषद् f. Titel einer Upanishad Opp. Cat. 1.

अध्युढि f. Âpast. Ça. 7,22,6. 27,7. = उपस्योपमम् Comm. Vgl. अध्यूधी.

अध्वगति f. *das Reisen* Sin. D. 173.

अध्वदर्शिन् m. *Wegweiser* Daçak. (1925) 2,102,1.

अध्वरमौत n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अनर्घभावुक Adj. (f. आ) Kap. S. 39,3. 41,4.

अनङ्गतिलक m. und अनङ्गशेखर m. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

अनडुत्क Adj. am Ende eines adj. Comp. = अनड्वच् *Stier* Comm. zu Âpast. Ça. 1,17,5.

अनतिप्रौढ Adj. *nicht ganz entwickelt* (Blume) Daçak. (1925) 2,113,3.

अनतिभङ्गुर Adj. *nicht sehr gelockt* (Haar) Daçak. (1925) 2,113,8.

अनतीचार Adj. *was nicht übertreten wird* Hem. Par. 6,198.

अनत्यार्द्र Adj. *nicht zu nass* Daçak. (1925) 2, 114,3.

अननुकूल Adj. *ungünstig* Daçak. (1925) 2,108,3.

अननुगम m. *das Nichtbegleiten, Nichtverbundensein mit Etwas* Comm. zu Çâṇḍ. S. 8, Z. 13. 15.

अननुज्ञात n. *das Mangeln der Erlaubniss, — der Einwilligung* R. 5,58,7.

अननुसर्ग m. *das Nichtloslassen* Kâṭh. 33,7.

अनन्तकीर्ति m. N. pr. eines Mannes Daçak. (1925) 2,121,11.

अनन्तचक्रदिन् Adj. *eine unendliche Anzahl von Felgen habend* Buâc. P. 3,21,18.

अनन्तव्रतवत्स्य m., °व्रतविधि m., अनन्तार्यदशक n. und अनन्तोपनिषद् f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अनन्यजानि Adj. *kein anderes Eheweib habend* Ragu. 15,61.

अनन्यनाथ Adj. *keinen andern Beschützer habend* Daçak. (1925) 2,126,11.

अनन्यशरण Adj. *keine andere Zuflucht habend* ebend. 2,124,14.

अनन्याधीन Adj. (f. आ) *von keinem Andern abhängig* ebend. 2,117,13.

अनन्यापत्य Adj. *keine andere Nachkommenschaft habend* ebend. 2,126,8.

अनन्वीक्षमाण Adj. *nicht hinschauend* Âpast. Ça. 15,11,7.

अनपचाय्यमान Adj. *nicht geehrt werdend* TBr. 2,7,18,1.

अनपक्रोश्य Adj. *nicht aus seinem Besitz zu vertreiben* Taitt. Âr. 5,3,2.

अनपकृत Adj. *nicht ausgehülst.*

अनपाकृष्ट Adj. *nicht herabgezogen, — erniedrigt* Spr. 4766.

अनपूपाकृति Adj. *nicht kuchenförmig* Âpast. Ça. 1,23,4.

अनभिख्यातदोष Adj. *dessen Verbrechen nicht bekannt ist* Jâḍ. 3,301.

अनभिगत्यित Adj. सान्त्वेन *nicht von freundlichen Worten begleitet* MBu. 12,84,7.

अनभिज्ञात auch *unhöflich, unmanierlich* Harshaṃ. 211,17.

अनभिधून्वत् Adj. *nicht befächelnd* Âpast. Ça. 15,8,14.

अनभिप्राणत् Adj. *nicht darüber einathmend* Âpast. Ça. 15,2,11.

अनभिप्रेत Adj. *unerwünscht, unlieb* Buâc. P. 3, 31,25.

अनभिभानुक Maitr. S. 1,4,13.

अनभिशङ्क Adj. *ohne Argwohn* Daçak. (1925) 2, 97,2.

अनभिशङ्कित Adj. *keine Scheu habend, unbesorgt* Kshubikop. 14. °म् Adv. *ohne Scheu, unbesorgt.*

अनरित्र Adj. *ohne Ruder* MBu. 5,63,8, v. l.

अनवक्रानम् Absol. *ohne zu betreten* Âpast. Ça. 2,13,7.

अनवक्षुष्ट Adj. *nicht beregnet* Âpast. Ça. 15,21,3.

2. अनवस्थान 1) Buâc. P. 5,6,2.

अनभुवान Adj. *nicht gelangend zu* (Acc.) Ragu. 18,47.

अनस्थि auch *ohne Kern, — Stein* (Frucht) Karaka 6,1.

अनाकस्मिक Adj. *nicht zufällig* Daçak. (1925) 2,93,16.

अनाकुल 1) °ला वृत्तिः Titel eines *Commentars* Bühler, Âpast. Transl. XLIII.

अनाकृतस्रगता f. N. pr. einer Nâga-Jungfrau Kâraṇḍ. 4,4.

अनाक्रोशक Adj. *nicht schmähend, — schimpfend* Çikshâs. Gaṇ. 4,12.

अनाक्षारित Adj. *unbescholten* M. 8,388.

अनाचरत् Adj. R. 2,39,19 nach dem Comm. = तूष्णीमासीन.

अनाचरित Adj. *nicht geübt, unterlassen* MBh. 2, 44,24.

2. अनाचार Adj. *ungesittet* Daçak. (1925) 2,125,3.

अनाच्छुण्ण Adj. *nicht übergossen* TS. 5,1,2,4.

अनादर्शक m. N. pr. eines fabelhaften Berges Kâraṇḍ. 91,14.

अनादर्शना f. N. pr. einer Gandharva-Jungfrau Kâraṇḍ. 4,16.

अनादित्य Adj. *sonnenlos, bewölkt* Varâh. Bṛh. S. 2,9.

अनादिवोधायन Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अनाप्नुवत् Adj. *nicht gelangend zu, — theilhaftig werdend* Ragh. 2,73.

अनाप्लवमान n. *sich nicht badend, — waschend* Lâṭy. 9,2,13.

अनाभव Adj. = अनाभू Kap. S. 4,6.

अनामगृहीत Adj. (ein Piṇḍa) *bei dem der Name (des Ahnen) nicht ausgesprochen worden ist* Âpast. Ça. 1,9,5.

अनामयस्तव m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अनायतिलम Adj. *nicht ersprisslich für die Folge* Spr. 198.

अनालम्भुक Kap. S. 48,16.

अनासादित Adj. *nicht erreicht, wozu man nicht gekommen —, nicht gelangt ist* MBh. 1,95,89. Spr. 6208.

2. अनाहुत Adj. *nicht geopfert* R. 1,13,16.

अनिकृति f. *Ehrlichkeit* MBh. 5,90,102.

अनितिसाधुर, auch Kâraṇḍ. 1,12 °धूर.

अनिन्द्य und °शिता f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अनिमन्त्रित Adj. *uneingeladen* MBh. 13,104,143.

अनिरुद्धसंहिता f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अनिर्भिन्न auch *nicht durchschossen, — verwundet* MBh. 6,81,43.

अनिर्वचनीयवाद m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अनिर्विण्ण Adj. *unverzagt, gutes Muths.* °म् Adv. *unverdrossen* Hem. Par. 2,376.

अनिवर्तिन् 1) *b) unabänderlich* MBh. 14,32,36.

अनिषु Adj. *ohne Pfeil* Lâṭy. 3,6,8.

अनिष्काधृक् Adj. *nicht einen* Nishka *genannten Schmuck tragend* R. 1,6,9.

अनिष्कासिन् Adj. *woran kein Speiserest haftet* Âpast. Ça. 2,7,2.

अनि[:]ष्टुव्य Adj. *unausgehöhlt* Âpast. Ça. 15,5, 9. 9,2.

अनीक m. N. pr. eines Prâkṛit-Dichters Hâla 10.

अनीकिनी Ragh. 18,9.

अनुगन्तव्य *wonach man sich zu richten hat* Hit. 116,17. *aufzusuchen, ausfindig zu machen* P. 6,1, 7, Sch.

अनुगमनविधान n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अनुगर्जित n. *Widerhall* Kumâras. 6,40.

अनुगायस् Adj. *dem Gesang nachtönt* ṚV. 8,5,34.

अनुगीत n. *ein nachahmender Gesang* 294,21.

अनुगुणित zu streichen: s. गुणय् mit अनु.

अनुगोदम् Adv. *am Flusse Godâ* Ragh. 13,38.

अनुग्यकित Adj. *beschäftigt mit* (Instr.) R. 1,7,18.

अनुचरित n. *Wandel, Begebenheit, Geschichte.*

अनुचित Adj. *nicht abgepflückt* Kathâs. 18,377.

अनुच्छिन्दत् Adj. *nicht verletzend* Çiṅkh. Bṛ. 2, 8,13.

अनुज्ञाप्य Adj. *zu gewähren* Pâraṇ. 26,7.

अनुतर्पुल auch MBh. 11,7,10.

अनुत्तर m. *ein best.* Samâdhi Kâraṇḍ. 52,3.

अनुद्धत m. *ein nicht hervorragender Platz* TBr. 2,7,6,2.

अनुद्वार Adj. *von hinten den Eingang habend* Gobh. 4,7,19.

अनुनिनीषा f. *der Wunsch Jmd* (Gen.) *für sich zu gewinnen, — es Jmd recht zu thun* Hem. Par. 2,184.

अनुपचित Adj. *nicht recht von Statten gehend* Bâlar. P. 3,20,47.

अनुपज्वलित Adj. *nicht angezündet* Çat. Bṛ. 11, 8,3,7.

अनुपध्मात Adj. *nicht angeblasen* ebend.

अनुपमसंकाशिमन्य m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अनुपरिक्रामम् Absol. *der Reihe nach umhergehend* TS. 5,5,10,6.

अनुपरिचारम् Absol. *der Reihe nach umwandelnd* Kap. S. 32,7.

अनुपलब्धिवाद m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अनुपविशत् Adj. *sich nicht setzend* Âçv. Gṛhj. 3,7,1.

अनुपिण्डम् Adv. *bei jedem Kloss* Âpast. Ça. 1,9,14.

अनुप्रिय Adj. *beliebt* MBh. 2,5,73.

अनुभवसूत्र n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अनुभाविन् nach den Erklärern *ein Jüngerer* (als der Verstorbene), *ein Trauernder* oder = समानोदक.

अनुभ्रष्टतेजस् Adj. *dessen Glanz geschwunden ist* (Agni) Kap. S. 29,5.

अनुमान n., °काधन, °खण्ड, °निरूपण n., °प्रकाशिका f., °प्रवेश m., °मणि m. und °वाद m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अनुमार्जन n. *das Glattstreichen* Comm. zu Kâṭy. Ça. 2,6,11.

अनुमिति f., °मानसत्वविचार m. und °रहस्य n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अनुयात्र, Nom. abstr. °त्र n. Kap. S. 41,7.

अनुयियासु Adj. *Jmd* (Acc.) *zu folgen wünschend* Hem. Par. 1,121.

अनुराग 3) N. pr. eines Prâkṛit-Dichters Hâla 33.

अनुलापिन् Adj. *nachsprechend* Hem. Par. 8,334.

अनुलेपण Âpast. fehlerhaft für °लेपन.

अनुष्टुभ् auch Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अनुसंचर Adj. *nachgehend, begleitend;* mit Acc. TBr. 3,7,4,9.

अनुसर्ग m. s. oben अननुसर्ग.

अनृतकथ Adj. *lügend* VP. 3,12,6.

अनेकशतभौम Adj. *viele Hunderte von Stockwerken habend.*

अनेकार्त, Z. 3 lies अनेकार्थ:.

अन्त 4) Z. 4. अकृणान्तम् ist Adj.

अन्तःपुरचारिका f. *Dienerin im Harem.*

अन्तःपुरवास Adj. (f. आ) *im Harem wohnend* Hem. Par. 3,240.

अन्तकपुर n. *die Stadt des Todesgottes.* °रं गमयितुम् so v. a. *umbringen* Daçak. (1925) 2,76,12.

अन्तकानन n. *der Rachen des Todesgottes* ebend. 2,81,2.

अन्तरतम्, तृणमन्तरतः कृ so v. a. *Jmd* (Acc.) *auf das Höchste verachten* MBh. 3,281,17. R. 3,62,1.

अन्तरपतित Adj. *verschwunden,* so v. a. *nicht in Betracht kommend* Kâd. 2,111,14.

अन्तराय m. *Hinderniss* Âpast. Ça. 9,16,9. 10.

अन्तर्जलेशय Adj. *im Wasser liegend* MBh. 1,29,27.

अन्तर्भावप्रकाशिका f. und °र्भाववाद m. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

अन्तःसुषिरिन् Adj. *im Innern hohl* Hem. Par. 2,195.

अन्तिकतर Adj. *dicht vor Jmd stehend* MBh. 3,269,10.

अन्त्रकूजन n. *Kollern im Leibe.*

अन्धकाल m. *eine best. Hölle* Kâraṇḍ. 18,14.

अन्धभविष्णु Hem. Par. 6,244.

अन्धव्यूह m. *ein best.* Samâdhi Kâraṇḍ. 92,21.

अन्नचिकित्सा f., अन्नमानविधि m. und अन्नभक्षीय n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अन्निका f. N. pr. einer Frau Hem. Par. 6,45. 82. 1. अन्य 7) अन्यद् Adv. *als* (mit Abl.) nach einem vorangehenden अन्य Mahâbh. (K.) 88,9. को ऽन्यो ऽभिसंधन्धो भवितुमर्हत्यन्यदतः स्वानात् 119, 22. 175,21.

अन्यशृङ्ग n. *das eine Horn* Maitr. S. 1,4,13.

अन्यादृश auch *ungewöhnlich, fremd, nicht wie es sein sollte* Kâd. 2,78,22. 106,15.

अन्यापदेश m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अन्याय. °वृत्ति Adj. = °वर्तिन् Daçak. (1925) 2, 79,10.

अन्यायधन्यचरित n. und अन्यायपञ्चक n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

अन्योऽन्यकृत्य n. Pl. *gegenseitige Dienstleistungen* Çiç. 193.

अन्वग्रेष्ठ Adj. *der nächstälteste* Âpast. Çr. 9,20,7.

अन्वग्यम् Adv. *von unten nach oben* ebend. 2,13,1.

अन्वत्रस्त Adj. MBh. 5,48,3 (5,1611) fehlerhaft für अवित्रस्त.

अन्वाक्षीयम् Absol. *der Reihe nach hersagend* Maitr. S. 1,9,3.

अन्विच्छा f. *das Suchen* Daitîv. 16,13.

अपकरुण Adj. *grausam* Bhâg. P. 5,26,13.

अपकर्षणीय Adj. *zu anticipiren* Nîlak. zu MBh. 3,170,21 (शरै: st. शरीरै: zu lesen).

अपतिगणसंघात Adj. *wo keine Vögel zusammenkommen* Harîv. 3,31,25.

अपतिगणसंपात Adj. *wo sich keine Vögel zeigen* Harîv. 12302.

अपगतरश्मिवत् Adj. *strahlenlos geworden* Ind. St. 18,318 (अव° fehlerhaft; vgl. Comm. zu Sâṅkhâs. 7,20. fg.).

अपचित n. *Vergeltung, Genugthuung* MBh. 9, 3620. °चिति v. l.

अपचेतस् Adj. *Jmd* (Abl.) *abgeneigt* TBr. 3,3,11,1.

अपतत्त st. अपतर्त्त (Nachtr.) Mân. Çr. 9,1,3.

अपत्यदु:खैकनय Adj. *einzig und allein im Schmerz über die Kinder bestehend* Kathâs. 78,79.

अपत्यस्नेहकृपामय Adj. *erfüllt von Liebe und Mitleid zu den Kindern* Kathâs. 67,36.

अपनोदक Adj. *vertreibend, entfernend* Vishṇus. 55,7.

अपमद् Adj. *frei von Hochmuth* Çobh. 70.

°अपमानक Adj. *verachtend, geringschätzend* Monatsb. d. B. A. 1880, S. 46, Z. 20.

अपरकर्मन् n. und अपरक्रिया f. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

°अपरचानराट n. N. pr. einer Oertlichkeit Kîç. zu P. 6.2,103.

अपरविधि m. und अपरसूत्र n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

अपरागत TS. 6,6,7,2.

अपरायण Adj. (f. आ) *keine Zuflucht habend* Kiraṇ. 45,16.

अपरिचलित Adj. *unbewegt, unbeweglich* Çiç. 11,13.

°अपरिच्युत Adj. *nicht abgefallen von, — untreu geworden* Kathâs. 56,169.

अपरिणामिन् Adj. *sich nicht verändernd* Sarvad. 133,2. Nom. abstr. °मित्व n.

अपरितर्कित Adj. 1) *unerwartet.* — 2) *nicht gerichtlich verhört, — vernommen.*

अपरितुष्ट Adj. *nicht erfreut* Jâân. 3,53.

अपरिवर्गम् auch *ohne Unterbrechung, durchgängig* Âpast. Çr. 2,11,3.

अपरिषिक्तत् Adj. *nicht besprengend* Âpast. Çr. 15,14,4.

अपरोक्षानुभूति f. und अपरोक्षानुभुति f. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

अपरोध्य Adj. in घनपरोध्य oben.

अपर्वत Adj *ohne Berge* R. 4,63,33.

अपव्याहार m. *profane Worte* Comm. zu Kâṭy. Çr. S. 250, N. 3.

अपशकुन n. *ein ungünstiges Omen* Vishṇ. 1,32.

°अपसृत् Adj. *fortnehmend, verscheuchend* Çobh. 63.

अपहेलन n. *Geringschätzung* Mon. d. B. A. 1880, S. 37. Vgl. अवहेलन.

अपाणि, Nom. abstr. °त्व n. MBh. 12,180,13.

अपाणिग्रहणा Adj. f. *unverheirathet* Kathâs. 67,85.

अपानीय Adj. *ohne Trinkwasser* MBh. 1,140,78.

अपापट् Adj. *frei von Unglück* Çobh. 70.

अपापद् Adj. *Heil verleihend* ebend.

अपापाय Adj. *frei von Gefahren* ebend. 47.

अपामार्जन n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अपारिजात Adj. *frei von Feindesschaaren* Çobh. 62.

अपालि Adj. *ohne Ohrläppchen.*

अपिघुन Adj. *nicht verleumderisch* Çikṣâ. Gaṇ. 4,12.

अपीडयत् 3) *nicht quälend, — peinigend* MBh. 13,37,3.

अपुण्यशील Adj. (f. आ) *unglückselig* MBh. 2,66,1.

अपुनरभाव m. *das Nichtwiedererscheinen* Maitr. S. 3,8,4.

अपुष्कल, lies *nicht inhaltsvoll, seicht, matt* und füge Harshaṭ. 138,7 hinzu.

अपूर्वगणि m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अपृथग्भूत Adj. *nicht verschieden, identisch* Daç. (1923) 2,74,10.

अप्पकवि m. N. pr. eines *Dichters* und °कवीय n. Titel seines Werkes Opp. Cat. 1.

अप्रगीत Adj. *nicht singend hergesagt* Sarvad. 169,17.

अप्रचरणीय Adj. *nicht im Gebrauch befindlich, zur Reserve bestimmt* Âpast. Çr. 15,6,11.

अप्रचेतित Adj. *unbemerkt* Bhaṭṭ. 8,24.

अप्रच्छादयत् Adj. *nicht verbergend* Sarvad. 118,22.

अप्रतप्त Adj. *nicht erhitzt, kalt* (Eisen) Bhâg. P. 6,16,24.

अप्रतिग्रघ Adj. *nicht verzehrt, — verschlungen* Maitr. S. 1,4,10 (Kâṭh. 32,7).

अप्रतिवात्यत् Adj. *nicht antwortend* R. 6,98,12.

अप्रतितर्कित Adj. *unerwartet* oder *wovon man sich keine Vorstellung zu bilden vermag.*

अप्रतिबोधवत् Adj. *ohne Bewusstsein, — Intelligenz* VP. 1,3,6.

अप्रतिविद्ध Adj. *unverwundet.*

अप्रतिशङ्कमान Adj. *kein Bedenken tragend.*

अप्रतिसंक्रम Adj. (f. आ) *worauf sich Nichts abspiegelt* Sarvad. 155,3.

अप्रतीघात Adj. *auf keinen Widerstand stossend* Râgân. 17,68.

अप्रतीकारम् Absol. *ohne darauf zu hoffen* Kâç. 28.

अप्रत्युत्थापिक (falsch) und अप्रत्युत्थापुक (v. l. richtig) Adj. *sich vor Jmd nicht erhebend* Gop. Br. 1,3,19.

अप्रवृत्त Adj. *schlecht verfahrend* MBh. 13,143,12.

अप्राप्त 7) hierher wohl °दृमक *unerwachsene* (Thiere) *zähmend* MBh. 13,23,79. = षट्पात्त Nîlak.

अप्रार्थनीया Adj. f. *um die man sich nicht bewerben darf* MBh. 4,14,26.

अप्रामुक Adj. = सचित्त Çikṣâ 2,4.

अप्रीत Adj. *unbefriedigt, unzufrieden.*

अप्सस् (?), यदप्सश्चकृमा वयम् parallel mit यदेनश्चकृमा वयम् Maitr. S. 1,10,2 (Kâṭh. 9,4. अपस्वत् Kap. S. 8,7). Man könnte अंहस् oder धांगस् vermuthen.

अफलीकृत Pl. *unenthülste Reiskörner* Âpast. Çr. 15,3,20.

अबद्ध 3) *noch nicht hervorgetreten, noch fehlend* Râgân. 18,17.

अबलिमन् m. *Entkräftung.*

अबिभत् Adj. *nicht unterhaltend, — ernährend* MBh. 12,10,22.

1. अभीत्व n. Nom. abstr. °त्व n. MBh. 12,320,32.

अब्दुर्ग Adj. *durch Wasser unzugänglich* M. 7,70.

अब्रह्मचर्य n. *Verletzung der Enthaltsamkeit* Âpast. Çr. 15,21,7.

अब्रह्मविद् Adj. *den Veda nicht kennend* MBh. 3,186,18.

अभक्ष्यभक्ष्यप्रकरण n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

1. अभय 4) c) (Nachträge) *an den angeführten Stellen ein die Sicherheit der Person andeutendes oder versprechendes Symbol.* Vgl. z. B. Ward, a View of the History u. s. w. III, S. 11 *and with the fourth (hand) he (Çiva) forbids fear.*

अभयडिण्डिम, °मं दा so v. a. *unter Trommelschlag Sicherheit der Person verkünden* Kathâs. 118,101.

अभिक्रमम् Absol. *besuchtend* Çat. Br. 14,1,6,14.

अभिगर्जित n. = अभिगर्जन R. 4,14,1.

अभिग्रह 5) *Gelübde* Hem. Par. 8,110. 116. 121.

190. 192.

अभिज्ञात 3) n. *Natricität* Bhâg. P. 1,16,1.

अभिज्वलन n. in चिताभि°.

अभिडीन n. *eine Art Flug* MBh. 8,41,27.

अभित्ति auch *eine fehlende Wand* Kathâs. 6,80.

अभित्रमान (?) m. *swift messenger* J. A. S. Beng. 47,405,38.

अभिदोषम् Adj. *gegen Abend* Âpast. Çr. 15,21,7. अतिदोषम् v. l.

अभिदोहन n. *das Daraufmelken* Âpast. Çr. 15,2,3.

अभिनति f. *das Sichzuwenden* Kap. S. 7,6. Kiṃ. 8,10.

अभिनमिता f. N. pr. einer Gandharva-Jungfrau Kâraṇḍ. 4,22.

अभिनवपद्मिणी m. und अभिनवकावेरीमाहात्म्य n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

अभिनिनर्तम् Absol. *einsein wiederholend* Çiç. Bh. 17,8.

अभिनिमित्तोपादान n. und °समर्थन n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

अभिप्रपरिवाहा f. N. pr. einer Nâga-Jungfrau Kâraṇḍ. 4,7.

अभिप्लव auch *Wasserhuhn* Vishṇus. 46,16.

अभिमुखी Adv. mit करु *vorwärts treiben* Daçak. (1925) 2,71,16.

अभिरामीय n. und अभिलषितार्थचिन्तामणि m. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

अभिविक्षेप m. *das Schwingen der Flügel über Jmd oder Etwas* Comm. zu Âpast. Çr. 15,18,9.

अभीतिस्तव m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अभीसार m. *Angriff* MBh. 7,191,31.

अभूमिद् Adj. *kein Land verschenkend* MBh. 3, 200,127.

अभेद्यखण्डन n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अभ्यग्र 3) *mit der Spitze zugewandt* zu (Acc.) Âpast. Çr. 2,0,6.

अभ्याधारम् Absol. in पुनरभ्याधारम्.

अभ्यादान्य m. *Feuer von einem Hausbrande* Âpast. Çr. 9,3.

अभ्यागुक Adj. *kommend zu* (Acc.) Kap. S. 44,3.

अभ्युद्धरण n. *Errettung* MBh. 11,6,3.

अभ्युपगम 4) lies 223,26.

अभ्युप्रिय, °तम Vikramâṅkaḥ. 5,16.

अमनस्विन् Adj. *betrübt* R. 2,48,1.

अमनुष्यनिषेवित Adj. *von Menschen nicht besucht, — bewohnt* MBh. 3,64,129.

अमरकोशपञ्जिका f., °कोशपदपारिजात m. und °कोशवृत्ति f. Titel von Commentaren zu AK. Opp. Cat. 1.

अमरराज m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 7.

अमरशेष m. und अमरुक Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

अमरुपरिक्षित Adj. *nicht von einer Sandöde umgeben* Gobh. 4,7,8.

अमृत m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 43.

अमृततरंगिणी f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अमृतपलाश Adj. (f. आ) *mit unvergänglichem Laube* Âpast. Çr. 6,7,1.

अमृतबिन्दु m. *ein best. Samâdhi* Kâraṇḍ. 51,22.

अमृतबिन्दुस्कन्दोपनिषद् f. Titel einer Upanishad Opp. Cat. 1.

अम्बरीष 4) R. 5,3,6.

अम्बास्तव m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अयज्ञीय Adj. = अयज्ञिय 1) Kap. S. 39,4.

अयनचयनादिगणित n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अयःशर्क Adj. *erzhaltig* Taitt. Âr. 6,3,2.

अयाचितृ Nom. sg. *nicht bittend, — werbend* Kumâras. 1,53.

अयूथिक Adj. *vom Schwarm getrennt* (Taube) Kiṃ. Gaṇ. 44,a = Mix. Gaṇ. 2,17.

अयोध्यामाहात्म्य n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अयोऽशन Adj. *von Eisenfeil sich nährend* Harîv. 6164.

अरज Adj *staublos, rein* (Gewand) R. ed. Bomb. 3,72,4.

अरजस्क Adj. auch *staublos* Hem. Pân. 3,62.

अरडा f. N. pr. einer Göttin Gobh. 4,4,29.

1. अरणि 1) lies (*m.). Bildlich so v. a. *Mutter* Harîv. 7022 nach Nîlak.

अरक्षित Adj. *nicht aufgegeben, — fehlend* Çiç. 17,21.

अरिक्त 1) Nom. abstr. °ता f. Âpast. Çr. 15,14,13.

अरुज् auch *gesund* J. A. S. Beng. 48,12.

अरुणाधिकरणमञ्जरी f. und अरुणामोदिनी f. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

अरूढ Adj. *unbekannt, unverständlich.*

अरूढमूल Adj. *noch keine Wurzeln geschlagen habend.* Nom. abstr. °त्व n. Spr. 90.

अरूपविशेष Adj. *wo keine besonderen Formen bestehen* Kâraṇḍ. 18,19.

अरोचकिं Adj. *kein Gefallen erweckend* Maitr. S. 1,4,12.

अरोम Adj. (f. आ) *unbehaart.*

अरोष m. *kein Zorn* MBh. 18,15,26.

अरोषण Adj. *nicht zum Zorn geneigt.*

अर्कमय Adj. *von der Calotropis gigantea* Âpast. Çr. 15,5,11.

अर्गलपाशक m. *der zur Aufnahme eines Riegels bestimmte Ring* Çiç. 2,11.

अर्गलाय्, °यते *einen Riegel bilden* Hem. Pân. 13,58.

अर्घनावनीत n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अर्चा 3) *Reliquie* Çiç. 1,377.

अर्चाविभव n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अर्थकार्श्य n. *Dürftigkeit, Armuth* Bâlar. 5,21.

अर्थकित्त्वयिन् Adj. *sich am Gelde vergreifend* M. 8,141.

अर्थचर्या f. *Verrichtung eines Geschäfts* Âçv. Gṛhy. 3,7,8.

अर्थतृष् Adj. *nach Geld begierig* Bhâg. P. 11,8,21.

अर्धदीपिका f. und अर्धपत्तक n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

अर्धपारुष्य n. *in Geldangelegenheiten an den Tag gelegte Härte* Pâraç. ed. orn. 38,33.

अर्थमनस् Adj. *einen Zweck sich vorstellend* Gobh. 4,5,6.

अर्धकार्षिक Adj. *einen halben Karsha wiegend* Suçr. 2,88,10.

अर्धकुण्डलकार्पिन् Adj. *einen halben Ohrring tragend* MBh. 13,14,293.

अर्धद्विचतुरश्रक m. *eine best. Stellung* Viṣṇ. 64,3.

अर्धभग्न Adj. *halb zerbrochen* Pâraç. 217,21.

अर्धमण्डित Adj. *halb geschmückt* Hem. Pân. 1,318.

अर्धराज m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 26.

अर्धाध, Loc. *auf halbem Wege* Âpast. Çr. 15,13,9.

अर्धपत्नी, lies Adj. f. Pl. *Arier zu Herren habend.*

अर्हत्तिका f. N. pr. einer buddh. Nonne Daçak. (1923) 2,121,16.

अलक्ष्मन् Adj. *Böses verkündend* MBh. 6,112,12.

अलंकर्मीण mit Loc. Hem. Pân. 1,126.

अलंकार 4) *ein best. Samâdhi* Kâraṇḍ. 51,12.

अलंकारनिकर्ष m., °कारमण्डल m., °कारराजस्य n. und °कारराघव n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अलङ्घयत् Adj. *nicht übertretend* (einen Befehl) Râgat. 9,9.

अलमेलमङ्गलस्तोत्र n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अलिक m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 107.

अलिवन्द m. neben अलिवन्द (अलिवर्द) Kiṃ. 5,12,1.

अलोभवत् Adj. *frei von Begierde* Gobh. 77.

अल्पकाय Adj. *hager, mager* MBh. 3,133,9. Nom. abstr. °त्व n. Suçr. 1,175,17.

अल्पकृच्छ्र n. Instr. *mit geringer Mühe.*

अल्पजीविन् Adj. *nicht lange lebend* Harîv. 9320.

अल्पदर्शिन् Adj. *von geringer Einsicht.*

अल्पाधम् Adj. *dem Weniges gelingt, unglücklich*

अल्पातङ्क Adj. *wenig Leiden habend, gesund.* Nom. abstr. °ता f. Kâraṇḍ. 18,8. 89,12.

अल्पाबाध Adj. dass. Nom. abstr. °ता f. Kâraṇḍ. 89,12.

अल्पीभाव m. *Verringerung* Daśak. 9,33. 32,24.

अवकुण्ठन, °कृताव° Adj. (f. या) *eingehüllt in* Harshaṃ. 147,13.

अवकुत्सित n. *Tadel* Nir. 1,4.

अवकोशिन् Hem. Par. 2,11.

अवगतरश्मिवत् Ind. St. 18,318 fehlerhaft für अपगत°.

अवगध eher m. Pl. N. pr. eines Volkes.

अवगस्तोस् Abl. Inf. zu गम् mit अव TS. 2,3,4,4.

*अवगोत n. *Tadel, üble Nachrede.*

अवग्र 1) Adj. *küssend, so v. a. unmittelbar berührend* Âpast. Ça. 2,13,10. — 2) m. = अवघ्राण ebend. 15,11,14.

अवघ्राणण n. *das Beriechenlassen* Âpast. Ça. 15,2,3.

अवच्छेदकतानिरुक्ति f., °छेदकतानिरुक्ति f., °छेदकतामाला f., °छेदकतालेश m., °छेदकतावाद m. und °छेदकतासार Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अवज्ञपन n. *Mittel zur Bekämpfung* (einer Krankheit) Kâraka 3,6.

अवज्वलन, lies *das Beleuchten.*

अवट्ट m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 37.

अवडीन m. *eine Art Flug* MBh. 3,41,26. 28.

अवधूत und °क n. Titel einer Upanishad.

अवन 1) m. *Retter* Çaṃk. 45. 93. — 2) f. ई N. pr. eines Flusses Hariv. 2,109,31.

अवन्तिसुकुमाल m. N. pr. eines Mannes Hem. Par. 11,134. Vgl. अवन्ती° (Nachtr.).

अवन्द्योधनीय, lies *zu rügen, zu tadeln.*

अवभोजन n. *Betäubungsmittel* Kâraka 6,12.

अवभव m., °क्रोड, °यन्त्र m., °टिप्पणी f. und °शिरोमणि m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अवरतस् *wenigstens* Mahâbh. (K.) 118,4. 234,3. 21. 246,4.

अवर्णी und °शिता f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अवर्षिष्यत् Adj. (f. °न्ती) *nicht nach Regen aussehend* (Himmel) Kâṃ. 25,10.

अवलगन n. *das Gewinnen Jmds* Hem. Par. 8,12.

अवलोकितलक्ष्मी f. N. pr. einer Kiṃnara-Jungfrau Kâraṇḍ. 6,3.

अवसेडीन n. *eine Art Flug.*

अवसभ, lies *in Gesellschaft* (von Männern) *gerathen.*

अवस्वापनिका und °स्वापिनी f. *die Zauberkunst* (विद्या) *der Einschläferung* Hem. Par. 2,172. 182. 184. 186.

अवाग्र Adj. *mit der Spitze abgewandt* Âpast. Ça. 2,9,6.

अविकल्पित Adj. *keinem Zweifel unterliegend* Sarvad. 146,6.

अविकूणित Adj. *nicht zugehalten* (Nase) Hem. Par. 8,30.

अविकृत 2) Gaut. 1,18 so v. a. *ungefärbt.*

अविक्षिप्तित Adj. *nicht gestört, — in Unordnung gebracht* Mârk. P. 16,70.

अविगलित Adj. *unversieglich* Bhâg. P. 5,1,27.

अविचेष्टस् Adj. *sich nicht rührend, unbeweglich* MBh. 13,40,35.

अवितर्कित Adj. *wovon man keine Ahnung gehabt hat.*

अवितृप्त Adj. *nicht satt, unbefriedigt;* die Ergänzung im Gen. oder Loc. °काम Adj. *dessen Wünsche unbefriedigt sind.*

अवित्रस्त Adj. *unerschrocken.*

अविदित, °तः पित्रोः *ohne Wissen der Eltern,* °ते पितुः *o. W. des Vaters,* °तं (Adv.) तस्य *o. sein W.*

अविद्विष् Adj. *keine Feinde habend* Çaṃk. 62.

अविनिपातित Adj. *nicht verfehlt, gelungen* MBh. 12,89,14.

अविपक्व auch *nicht vollkommen zu Nichte geworden* Bhâg. P. 1,6,22.

अविप्रस्त Adj. *unbetreten.*

अविभाव्य Adj. *nicht wahrnehmbar, — vernehmbar, — erkennbar, — fassbar.*

अविमुक्तोपनिषद् f. Titel einer Upanishad Opp. Cat. 1.

अविराग m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 123.

अवी Hem. Par. 7,28.

अवीचिसंशोषण m. *ein best.* Samâdhi Kâraṇḍ. 51,21. 93,9. 94,9.

अव्यतिषङ्गम् Absol. *ohne zu vertauschen* Âpast. Ça. 15,8,10.

अव्यधिष्ये Kap. S. 2,14.

अव्यधस् Adj. *nicht weit entfernt von, in der Nähe von* (Abl.) *wachsend* Âpast. Ça. 2,15,1.

अव्यभिचरित Adj. *wogegen nicht gefehlt worden ist* Comm. zu TS. Prât. 2,28.

अव्यापकविषयतामुन्यवपत्र n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अव्रण *ohne Scharten* (Schwert) MBh. 4,8,1.

अशान्तिकृत् Adj. *der keine Ceremonie zur Verhütung übler Folgen vollbracht hat* Âpast. Ça. 15, 21,13.

अशास्त्रविहित् Adj. *ungelehrt* Hariv. 11159.

अशीतिकापर Adj. *über 80 Jahre alt* MBh. 7,125, 73, v. l.

अशीतिपञ्चक Adj. *85jährig* MBh. 7,125,73. Nach Nîlak. *100jährig.*

अशोकभी m. N. pr. eines Sohnes des Bindusâra Hem. Par. 9,14.

अशोकी Adv. mit कर् *von Kummer befreien* und zugleich *zu einem* Âçoka-*Baum machen* Z. d. d. m. G. 27,81.

अश्वकुणपे n. *Pferdeleiche* TS. 7,2,10,2.

*अश्वगोष्ठ n. *Pferdestall.*

अश्वपादातसारमेयमय Adj. (f. ई) *aus Reitern, Fussgängern und Hunden bestehend* Kathâs. 27,130.

अश्वलक्षण n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अश्वीय 2) oder *Pferdeschaar.*

अष्टक 4) Bez. des Ṛgveda Opp. Cat. 1. °त्रयभाष्यकार, °भाष्य n. und °वर्गप्रयोग m. Titel von Werken ebend.

अष्टगव Adj. *mit acht Ochsen bespannt* MBh. 3. 20,30.

अष्टपद् 2) auch Titel eines Gedichtes Opp. Cat. 1.

अष्टपद् auch *aus 8 Worten bestehend* Comm. zu Mâlatîm. ed. Bomb. S. 8 und Notes S. 1.

अष्टपदमूलिका f., अष्टब्रह्मविवेक m., अष्टभुजाष्टक n., अष्टमङ्गल्य n. und अष्टमकामत्त Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अष्टवंशवत् Adj. *acht* (schöngeformte) *Röhrknochen* (d. i. *langs Körpertheile*) *habend* R. 5,32,11.

अष्टशोकी f., अष्टस्थानपरीक्षा f., अष्टाङ्गनिघण्टु m., अष्टाङ्गहृदयदीपिका f., °हृदयसंहिता f. und °हृदयसंग्रह m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

*अष्टादंष्ट्र auch Adj. *acht Spitzzähne habend* AV. Paipp.

अष्टादशपुराणसार Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अष्टादशर्च *eine Strophe oder Lied von 18 Versen* AV. 19,23,15.

अष्टादशवाद m., °दशस्मृति f., °स्मृतिसार und °दशार्थवाद m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

अष्टिक Adj. *die Länge von Achten habend* Çulbas. 1,49.

अष्टोत्तरशतदिव्यदेशनिरूपण n., °देशस्थलमाहात्म्य n., °स्थलश्लोक m. und °शतोपनिषद् f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

2. अस् mit अधिनि *darüber werfen* Kap. S. 32,4.

असंपत 4) *nicht geschlossen.* °कवाट Adj. R. 2, 71,34.

असंशातक Adj. *nicht zusammenbrechend* Kap. S. 44,9.

असंस्थिति f. *das Nichtruhen in* (im Comp. vorangehend) Çiṇḍ. 4.

असंकल्पनीय Adj. *wonach man nicht streben soll.*

असंकुचित Adj. 1) *nicht gerunzelt.* — 2) *ungeschmälert.*

असंकृत Adj. *nicht begehrt* MBh. 14,46,19.

असंगत 1) *nicht zusammentreffend.* भुवो R. 6, 23,11.

असंचलत् Adj. *sich nicht entfernend von* (Abl.).

असंजात Adj. *nicht erstanden, — zum Vorschein gekommen* Spr. 2133.

असंज्ञान n. *Uneinigkeit, Zwietracht mit* (Instr.) TS. 5,3,4,1.

असत्वरम् Adv. *langsam, gründlich* Bhâg. P. 4,9,5.

असदृश m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 58.

असद्धर्म auch *Ungerechtigkeit* R. 2,35,38; vgl. ed. Bomb.

असनाभि Adj. *nicht verwandt* Kap. S. 2,5.

असमर Adj. *nicht kämpfend, friedfertig* Çiç. 50.

असंपति (Nachtr.) auch *das Misslingen* M. 12,86.

असंप्रेषित Adj. *unaufgefordert* Âpast. Çr. 13,1,5.

असंभवपत्र n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

असंभिन्दत् auch *nicht untereinander mengend* TBr. 3,7,5,6.

असर्वगोचर Adj. *nicht Allen zugänglich, für Andre verschlossen* AK. 3,4,14,68.

असाधारणग्रन्थ m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

असिचर्या f. *Handhabung des Schwertes, Fechtkunst* MBh. 1,132,29.

असिधर m. N. pr. eines Mannes Râjat. 7,1082.

असुतृप् in Bhâg. P. nach dem Comm. = असुतृप.

असुरसंचोदन m. *ein best.* Samâdhi Kâraṇ. 52,7.

असुरेन्द्रा f. N. pr. einer Kiṁnara-Jungfrau Kâraṇ. 6,21.

असस्खल Adj. *nicht wankend;* m. Bez. *eines best. Feuers* Pâr. Gṛhj. 2,6,10.

2. असस्तम्भ Adj. (f. आ) auch *ohne Pfeiler* Râgân. 1,41.

असस्तृणात् Adj. *nicht streuend* Âpast. Çr. 8,14,4.

असस्थिक्कृत्त, so zu lesen.

असस्पन्दन n. *Unbeweglichkeit* in गर्भासस्पन्दन.

1. अस 2) b) Râgân. 16,15. Kâraṇ. 70,9.

अस्वरूप Adj. *gestaltlos.*

अस्वाध्यायपर Adj. *dem Studium des Veda nicht obliegend* MBh. 13,94,17.

अस्वामिक, f. आ Kâraṇ. 45,16.

अहर्दल n. *Mittag* Śâṅkh. Śr. 3,22.

अहल्यागमक्रन्दन n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

अहोरात्रियाम n. Sg. *Tag und Nacht.*

अहिर्बुध्यसंहिता f. und अहीन Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

*आकर्षकारिका, lies *eine best. Pflanze* Râjân. 8,63.

*आकय m. *Probierstein.*

आकारकर m. *ein best.* Samâdhi Kâraṇ. 51,9. 92,20.

आकालिकातीरम् Adv. *bis zum Ufer der Kâli-*

kâ Râjat. 4,145.

आकाशप्रवा f. N. pr. einer Kiṁnara-Jungfrau Kâraṇ. 5,24.

आकाशशैरव n. und °कल्प m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आकाशरलिता f. N. pr. einer Kiṁnara-Jungfrau Kâraṇ. 6,3.

आकाशाधिकरणवाद m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

आकिंचन्यायतन n. *Nihilismus* Lalit. 293,10.

*आकृष्टिमन् m. und *आकृत्य n. Nom. abstr. von आकृष्ट gaṇa दृढादि in der Kâç.

आक्षिक Adj. *dessen Büchse geschmiert ist* Taitt. Âr. 4,4,1.

आक्रन्दित n. 1) *Gebrüll.* — 2) *klägliches Geschrei.*

आक्रीडगिरि m. = आक्रीडपर्वत Daçak. (1925) 2,73,6.

आक्रुष्ट n. *lautes Geschrei* Suçr. 1,108,17.

आक्षेप्तृ auch *der Jmd Etwas entzieht* J. A. S. Beng. 47,406,48.

आक्ष्वेडित n. *Gebrumme* R. 6,35,2. 37,43.

आख्यातशिरोमणि m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

आगमनगमना f. N. pr. einer Gandharva-Jungfrau Kâraṇ. 5,10.

आगमप्रामाण्य n. und आगमसारसंग्रह m. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

आग्नेय 1) a) Bez. einer Form des चितिर्य Kâraka 6,11. — 4) b) Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

आग्न्याधेयिक, f. आ Gop. Br. 1,2,21.

आग्रायणसूत्र n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

आघोषिणी f. Pl. *bestimmte dämonische Wesen* Ind. St. 15,144.

आचन्द्रम् Adv. *so lange der Mond bestehen wird* Ind. St. 15,317.

आचन्द्रार्कक्षितिसमकालम् Adv. *so lange Mond, Sonne und Erde bestehen werden* J. A. S. Beng. 47,406,48.

आचारकाण्ड, आचारदर्शन n., आचारदीप m., आचारनवनीत n., आचारप्रशंसा f., आचार्यचम्पू f., आचार्यप्रपति f., आचार्यप्रार्थना f., आचार्यमङ्गल n., आचार्यमल्लिन m., आचार्यशिला f. und आचार्यसप्तति f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आच्छेदनी f. Âpast. Çr. 1,3,5 Bez. *der Worte* अपो मेध्यम् u. s. w. *bis* शरदः शतम् TBr. 3,7,5,9. 10.

आजिशोभिन् Adj. *im Wettkampf sich auszeichnend* MBh. 1,198,12.

आज्यायंस् TBr. 3,7,5,6 fehlerhaft für आज्यायंस्.

आज्ञनेयपुराण n. und आज्ञनेयस्तव m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

*आढ्यचर् Adj. (f. ई) *früher reich gewesen.*

आण्डकोश Adj. *im Ei eingeschlossen* Bhâg. P. 2,1,35.

आण्डापिङ्गे m. N. pr. eines Autors Opp. Cat. 1.

आतस् (1. आ + तस्) Adv. mit angefügtem च *und zwar aus folgendem Grunde* Mahâbh. (K.) 12, 27. 81,1. 93,16. 96,26. 176,6.

आतियात्रिक (Nachtr.), lies अतियात्रा.

*आतिसृदु Adv. *bis nach Sonnenuntergang* Bhâṣ. 4,14.

आत्मज्ञानोपदेश m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

आत्मतत्त्व auch *das eigene Lehrbuch* Gaṇit. 2,91.

आत्मतत्त्वातिविवेकवाद m., आत्मप्रकाशिकाविवरण n. und आत्मप्रिया f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आत्मभावायन Adj. Beiw. Nârâjaṇa's Harîv. 8819. 12608.

आत्मविद्याविलास m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

आत्मसंस्तायन Adj. Beiw. Nârâjaṇa's Harîv. 12603.

आत्मार्पण n. und °मुति f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आत्मोपज्ञात्य Adj. *des eigenen Geschlechts, seines Gleichen* Pâṇ. 63,24.

आत्रेयोल्लास m., आत्रेयशिला f., आत्रेयसंहिता f., आदिकुण्डनीय n. und आदिकेशवस्थलमाहात्म्य n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आदित्यज्योतिस् Adj. *der Sonne Licht habend* Çat. Br. 14,7,3,2.

आदित्यस्तोत्र n. Titel eines Stotra Opp. Cat. 1.

आदित्सा f. *das Verlangen zu nehmen* Hem. Par. 1,85.

आदिभरतप्रस्तार m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

आदिवराह m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 85.

आदिविमानलीलोद्धार m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

आधाकर्मन् n. *eine best. sündhafte Handlung* Çâṅkh. Śr. 2,13.

आधान n., °पञ्चक n. und °पञ्चकप्रयोग m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आधार्य n. *Feigheit* Daśar. 10,13. Vgl. अधार्य.

आनन्दगिरीय n., आनन्दताण्डववर्णन n., आनन्दतारतम्यखण्डन n., आनन्दतिलक m., आनन्दतीर्थीय n., आनन्दराघव, आनन्दवर्धीय n., आनन्दविलास m., आनन्दसागरस्तव m., आनन्दसारतारतम्यखण्डन n. und आनिमिल Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आनुयाज्यिक (auch अनु°) Adj. über अनुयाज 1) handelnd Mân. Çr. 8 in den Unterschrr.

आनुज्ञावर 1) °तर Compar. Kâṭy. 27,9.

आनुयाजिक Adj. (f. ई) zum Nachopfer gehörig Mân. Çr. 1,3,4. 8,6.

आपतर्त्त (Nachtr.), आपतत्त Mân. Çr.

आपदेवीय n., आपस्तम्बगृह्य n., °स्तम्बधर्म m., °स्तम्बपूर्वप्रयोग m., °स्तम्बप्रयोग m., °स्तम्बप्रयोग n. °स्तम्बसामान्यसूत्रभाष्य n., °स्तम्बसूत्र n., °स्तम्बस्मृति f. und °स्तम्बापद्सूत्र n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आपस्तम्ब und °स्तम्बीय = °स्तम्ब und °स्तम्बीय Bühler, Intr. to Âpast. Transl. XXXIII.

आपिशलिशिक्षा f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

आपोद्युप Adj. = उपोद्यपे Kap. S. 8,3.

आप्तकृत् Adj. zuverlässig (Person) MBh. 3,133,18.

आप्तोर्यामकोत्र n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

आप्येय m. Pl. und आप्येयत्त n. Nom. abstr. = आपेय und °त्त Kap. S. 47,7.

आप्लुत auch ein Sprung gegen Jmd hin, — auf Jmd.

आभियोगिक Adj. 1) wobei Sachkenntniss an den Tag gelegt wird, schlau, raffinirt Hem. Par. 3,136. — 2) mit Sachkenntniss zu Werke gehend ebend. 6,132.

आभिशस्य n., lies ein Verbrechen, durch welches man अभिशस्त wird.

आभोर 3) a) Hem. Par. 7,130.

आभोग m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

आम् Maitr. S. 1,4,1 (Kâṭh. 3,3. 32,3).

3. आम Adv. ja (Bejahung). आमेति Hem. Par. 3, 93. 95.

आमकोशिन् Adj. etwa dessen Inneres noch wund ist (Ohr) Sçr. 1,38,8.

आमपेर्य (Nachtr.), lies m. Pl. roh (ungedörrt) zerstampfte Körner. Auch Âpast. Çr. 3,3,40.

आमुक्त etwa Rüstung Hem. Par. 1,40. 8,267.

आम्नायक्रियार्थलादिसूत्रविचार m. und आम्नायषट् n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आयति auch Nachkomme, Sohn Daçak. (1925) 2, 142,16.

आयवापूर्य्य n. = आपयवापुर्य ebend. 2,76,13. 18.

आयुकृत् Adj. langes Leben verleihend Âpast. Çr. 6,21,1.

आरटित n. Gerausch Daçak. (1925) 2,136,13.

आरण्यकभाष्यसार, आरण्यकभाष्य n., आरण्यकोपनिषद् f., आरण्यभाष्य n., आरण्यमत्राप्रस्तानिका (lies °प्रस्थानिका) f., आरण्यशिक्षा f., आरण्योपनिषद् f., आराधनक्रम m. und आरुणशिक्षा f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आरुढ m. ein best. Samâdhi Kâraṇḍ. 52,2.

आरुढज्ञानक n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

आर्कायण m. eine best. Begehung MBh. 13,103,32.

आर्द्रीभाव m. das Nasswerden Dulâṭup. 26,16.

आर्यदासी f. N. pr. einer Frau Daçak. (1925) 2,74, 11. 13.

आर्यबुद्धि Adj. edelmüthig ebend. 2,111,9.

आर्यवत्सू m. N. pr. eines Mannes Hem. Par. 1, 288.

आर्याहिशती f., आर्यापञ्चाशत् f., आर्यास्वर्गारोहणपर्वन् n. (MBh.) und आलवन्दार्स्तोत्र n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आलाप und °क m. Lection Hem. Par. 12,189.186.

आवक m. oder °का f. Pl. eine best. Art den Veda zu recitiren Hemâdri 1,319,7.

आवणी f. und °शिता f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आवश्यक n. und आवश्यिकी f. religiöse Pflicht Hem. Par. आवश्यकसूत्र n. Titel eines Gaina-Sûtra.

आश्रस्क्य m. ein abgeschnittenes Holzstück Âpast. Çr. 15,5,11.

आशातना f. Versuchung Hem. Par. 8,167.

आशीर्वचनमाला f., आशीचकाण्ड, आशीचचन्द्रिका f., आशीचदीपिका f., आशीचविधि m., आशीचशतक n., आश्रमवासपर्वन् n. (MBh.), आश्रयवाद m., आश्वलायनदीपिका f., आश्वलायनधर्म m., आश्वलायनपूर्वप्रयोग m., आश्वलायनप्रायश्चित्त n., आश्वलायनश्रौत n., °सूत्र n., आश्वलायनसूत्र n., आश्वलायनस्थालीपाक m. und आश्वलायनस्मृति f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आश्वासनी f. N. pr. einer Kiṁnara-Jungfrau Kâraṇḍ. 6,16.

आसक्तभाव Adj. verliebt in (Loc.) Daçak. (1925) 2,92,2.

आसक्रियावाद m. und आसनाध्याय m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आसन्नकालिक Adj. der Zeit nach nahe bei einander liegend P. 5,4,20, Sch.

आसुरकाण्ड Titel eines Werkes (MBh.) Opp. Cat. 1.

आसेचनवत्त Adj. einen Bauch habend (Gefäss) Âpast. Çr. 15,14,13.

आस्फोन्दम् Absol. hüpfend.

आस्यदघ, Loc. in der Höhe des Mundes Âpast. Çr. 15,13,2.

आस्रवशोभिन् Adj. im Kampfe sich auszeichnend.

आस्तिकाग्निब्राह्मण n., °विधान n. und आस्तिकभास्कर Titel von Werken Opp. Cat. 1.

आस्फादयितृ Nom. ag. Erquicker. Nom. abstr. °तृत्व n. Çaṁk. zu Bâdar. 2,3,25.

इ

3. इ mit समुद्, °दत 1) am Ende eines Comp. hervorragend in Âpast. 1,1,11. — 2) im Besitz aller guten Eigenschaften Âpast. 2,5,7. 17,5. 18,10. 20, 2. — Mit पत्या umherwandern Kap. S. 5,6. — Mit अतिपरि herumgehen vorbei an (Acc.) Âpast. Çr. 15,17,8.

इङ्गितमरण n. eine best. Todesart für Gaina im letzten Stadium Çiçira 1,381. 387. 390. 393.

इङ्गितरत्न n. und इङ्गितशिक्षा f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

इतिक्रम m. Instr. auf solche Weise Rasa. ed. Calc. 7,39.

इतिप्रभृति Adj. so anfangend.

इतिहाससमुच्चयसंग्रह m. und इतिहासोत्तम Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

इतिहेति Adj. Neuigkeiten erzählend, klatschend Çaṁk. Gaut. 4,12.

इत्वर 4) n. = इङ्गितमरण Çiçira.

इदंफल Adj. (f. आ) mit diesem Lohn verbunden Çaṁk. zu Bṛh. Âr. Up. S. 72.

1. इध्, Caus. इन्धित angezündet, angefacht Kâraka 6,18.

इध्माबर्हिस् n. Streu zum Brennen (?) Z. d. d. m. G. 9,LXXX.

इध्माबर्हिस् n. Sg. und Du. Kâṭy. Çr. 2,2,11. 6, 11. 3,2,24.

इन्दिरापरिणय m. und इन्दुरत्नेशप्रसाद m. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

इन्द्रपट n. Luftgewand, so v. a. Nacktheit Kâraṇḍ. 81,6.

इन्द्रपुच्छ Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

इन्द्रमधवी f. N. pr. einer Gandharva-Jungfrau Kâraṇḍ. 5,9.

इन्द्रमति m. ein best. Samâdhi Kâraṇḍ. 94,3.

इन्द्रराज m. auch ein best. Romavivara Kâraṇḍ. 85,10.

इन्द्रश्री f. N. pr. einer Gandharva-Jungfrau Kâraṇḍ. 5,9.

इन्द्रियपरिमोचन m. ein best. Samâdhi Kâraṇḍ. 92,24.

1. इष् mit उप hinstreben zu (Acc.) Maitr. S. 1, 2,14 (Kâṭh. 3,3. Kap. S. 2,10. Mân. Çr. 1,8,3).

इष्टिनिर्णय m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

इष्टिविध Adj. in die Kategorie der इष्टि gehörig Âpast. Çr. 7,28,1.

इष्टिविषय m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

इह्मनस् Adj. hierher den Sinn gerichtet habend Âpast. Çr. 3,10,3.

3. ई (Nom. ई) soll nach Nilak. MBh. 13,17,107 in घसरी enthalten sein.

ईक्ष् mit निरभ्यव *durchsuchen, durchstöbern* Kiranp. 44,1.

ईतारण्यमाहात्म्य n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

ईत्य MBh. 7,9458 fehlerhaft für ईड्य.

ईरपाद्, oder चेरपाद् als ein Wort und als N. pr. eines Volkes zu fassen. ईरपाद् wird übrigens auch als Asura gedeutet.

ईर्य 2) zu ईर्यापथ vgl. ईर्यापथिकी.

ईशावास्यखण्डन n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

ईश्वर 4) d) N. pr. einer Frau Hem. Par. 13,182.

ईश्वरदीक्षित m. N. pr. eines Autors. °तीय n. Titel seines Werkes Opp. Cat. 1.

ईश्वरमुखवाद् m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

उक्तभाव Adj. *dem Inhalt nach schon ausgedrückt* Comm. zu Hāla 683.

उक्तार्थ Adj. *dem Sinne nach schon ausgedrückt* Vāmana 2,2,11.

उक्ष् mit प्रति *besprengen* Āpast. Çr. 2,8,3.

उग्रमय m. *ein best. Krankheitsdämon* Harīv. 9561.

उचितोपायसंग्रह् m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

उच्चतुम् Daçak. (1925) 2,125,1.

उच्चारप्रस्रावस्थान n. *Abtritt, Abort* Kiranp. 46,15.

उच्चित्रण n. *das Ausschmücken, Ausstoffiren* Vikramāṅkaç. 10,9.

उच्चूली Adv. mit कर् *in nach oben stehende Büschelchen verwandeln* Hem. Par. 2,135.

उच्छोर्ङि und °र्की f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

उज्जिहीर्षितव्य ist mit * zu versehen.

उज्जिहीर्षु Adj. *herauszuziehen —, zu retten wünschend* MBh. 8,80,1.

उज्ज्वला f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

उड्डीकित n. *das Aufspringen, Aufhüpfen* Rigv. 8,72,3 (तड्डीकित gedr.).

उडुदशापटल n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

उडुप m. *Verrungtempfang* Hem. Par. 8,405.

उणादिनिघण्टु m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

उत्कचकुमुदवत् Adj. *von einer Menge aufgeblühter Lotusse umgeben* Bhāg. P. 3,23,38.

उत्कडित n. = उत्कूत. Pl. Ṛtus. 6,22.

उत्कोचिन् Adj. *bestechlich* MBh. 7,73,32.

उत्कुष्ट n. *das Aufschreien.*

उत्तमगाय Adj. *hoch gerühmt* (Vishṇu) Bhāg. P. 4,12,21.

उत्तमपदिन् Adj. *die höchste Stelle von* (Gen.) *bildend, — darstellend* Kap. S. 32,9.

उत्तमश्लोकचन्द्रिका f., उत्तरगार्ग्य, उत्तरचम्पू f., उत्तरपरिच्छेद m., उत्तरप्रायश्चित्त n., उत्तरराघवीय n. und उत्तररामायण n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

उत्तरलक्षमन् Adj. *oben gezeichnet* Kap. S. 32,8.

उत्तरमी f. N. pr. einer Gandharva-Jungfrau Kāraṇḍ. 3,18.

उत्तरसंक्षिप्ता f., उत्तरसारस्वादिनी f. und उत्तरार्थवर्षण n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

उत्तरोत्तरवक्तृ Nom. sg. *Jmd* (Gen.) *keine Antwort schuldig bleibend* MBh. 2,5,5.

उत्तर्य in चन्द्रोत्तर्य.

1. उत्तार 4) *das Hinaufsteigen* Hem. Par. 12,142.

उत्तिड् m. *ein best. Insect* Çiç. 1,379. Kālac. 124.

उत्त्रासन n. *das Erschrecken* (trans.) Dhūrtas. 9,15.

उत्पर्याणित Adj. *abgesattelt* Hem. Par. 12,142.

उत्पाट auch *das Abgeschnittenwerden* Hem. Par. 2,141.

उत्पातिक Adj. (f. ई) *übernatürlich.* भाषा Hem. Par. 8,52. Wohl fehlerhaft für चोत्पातिक.

उत्पुप्लुषा f. *das Auffliegenwollen* Hem. Par. 12, 382.

उत्सूत्र Adj. *was nicht im Sūtra steht* Mahābh. (K.) 12,27.

उत्स्रोतस् Adj. *hinaufstrebend* (Pflanzen) Bhāg. P. 3,10,18.

उत्स्वेदन n. *das Wässern* Çiç. 2,61.

उदककृत्य n. *eine mit Wasser zu vollziehende Handlung* Āpast. Çr. 15,2,9.

उदकशान्ति f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

उदकूल Gobh. 4,5,16 fehlerhaft für उदक्कूल.

उदक्कूल Adj. *mit dem Büschel nach Norden gerichtet* (Gras).

उदरताडम् Absol. *sich auf den Bauch schlagend* Spr. 3994.

उदरस्थ auch Adj. *im Mutterleibe befindlich* MBh. 3,132,11.

उदायिन् 2) des Kūnika Hem. Par. 6,22.

उदिङ्गन n. *das Schwingen* Comm. zu Kāṭy. Çr. 2,3,33.

उदितानुदित Adj. *halbaufgegangen* (Sonne) Āpast. Çr. 15,18,18.

उदेतोस् पुरा सूर्यस्योदेतोः Kap. S. 6,8.

उद्गमदोष m. *ein best. Vergehen* Kalpas. 123.

उद्गूर्ण n. *das Erheben einer Waffe, das Drohen mit e. W.* Jiv. 2,215.

उद्गूहन n. *das Durchstecken, Durchschlingen* Comm. zu Kāṭy. Çr. 2,7,2.

उद्गोरण n. = उद्गूर्ण Mit. zu Jiv. 2,215.

उद्घुष्ट n. *Geräusch, Getön.*

उद्घृष्ट n. *ein best. Fehler der Aussprache.*

उद्द्योत 2) d) Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

उद्भवकोशक n. *Uterus* Mān. P. 11,3.

उद्भावन 3) *Entfaltung, Manifestation.* गुण° Kiranp. 24,10. °ना f. dass. 14,17. 20. 18,10. 24. 13. 48,17.

उद्भूतनरुपकारणतावाद् m. und उद्यापनविधान n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

उद्यापनिका f. *Heimkehr von einer Reise* Hem. Par. 4,10.

उद्वहितोस् Gen. Inf. zu वह् mit उद् Maitr. S. 1,4,10.

उन्मत्तराघव n. und उन्मादचिकित्सापटल Titel zweier Werke Opp.

उन्मीनकेतन Adj. *wo der Liebesgott obenan steht* Hem. Par. 8,146.

उपकाश m. 1) *Frühroth* Āpast. Çr. 15,18,12. — 2) *Aussehen.* नीलोप° Adj. *schwarz aussehend* ebend. 6,9,1.

उपच्यर्च m. *das Heransiehen* ṚV. 1,38,3.

उपनिषास्य Adj. *etwa von allem in Kenntniss zu setzen* MBh. 13,39,14.

उपनिष्कूका f. *Zäpfchen im Halse* Kāraṇḍ. 4,7.

उपर्तपस् ist n. TBr. 3,9,22,1.

उपतुला f. *etwa Nebengebäude* Vaijn. Bṛh. S. 39,30.

उपदिदिसु Adj. *Etwas* (Acc.) *zu lehren beabsichtigend* Bhāṣ. zu Gaut.

उपदेशकर्णिका f. Titel eines Gaina-Werkes Bühler, Rep. 1872—73, S. 10.

उपदेशसूत्र n., °देशविवरण n. und °देशसङ्ग्रहकतुव्याख्या f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

उपनिधाक्षम् Absol. *in die Nähe von* (Loc.) *bringend* Āpast. Çr. 12,25,1.

उपन्यास 2) A) Titel eines Werkes Opp. Cat. 1. °श्लोक m. desgl. ebend.

उपबिलम् Adv. *an der Oeffnung* Āpast. Çr. 15,3,3.

उपमध्यमा f. *Ringfinger* Āpast. Çr. 3,1,2.

उपयम auch *Untersatz* Āpast. Çr. 15,9,10.

उपयमम 3) auch *Untersatz* ebend. 15,9,10. 10, 6. 11,2. 6. 9.

उपयोग 3) *Berechnung.* °गं दा *berechnen* Hem. Par. 3,81.

उपरिष्टात्काल m. *ein späterer Zeitpunct* Āpast. Çr. 15,1,12. 5,3.

उपरिष्टाल्लक्षमन् (Nachtr.) bedeutet *oben gezeichnet.*

उपललितवैशिष्ट्यज्ञान n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

उपविन्ध्यादि Adv. *am Gebirge* Vindhja Hem.

Pan. 2,166.

उपसंहारविजय m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

उपसंपदा f. *der Eintritt in den geistlichen Stand, die Weihe zum Mönch* Kāraṇḍ. 90,24.

उपस्थायुक Adj. *hinzutretend zu* (Acc.) Kāṭy. 7,1.

उपाङ्गरःस्मृति f., उपादानसमर्थन n., उपाधिमण्डन n. und उपाधिवाद m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

उपानस्यक Adj. als Beiw. Indra's Āpast. Ça. 3,10,2.

उपेति f. Maitr. S. 1,5,5 scheinbar Nom. act. von इव् mit उप, aber wohl fehlerhaft für उपैति (उप + ऐति).

उभयप्रसाद्रूप m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

उभयचिह्न Adj. *von zweierlei Zeichen*, von *doppelter Art* Bhāg. P. 3,32,35.

उमेश्वर m. die Göttin Umā als künftiger Buddha Kāraṇḍ. 90,20.

उरुक्रम m. *der weite Schritt* (Vishṇu's) Maitr. S. 1,3,9 (Kāṭh. S. 3,2. Kāṭy. 4,1).

उरोग्रीव n. Sg. *Brust und Hals* Suça. 1,208,3.

*उलभीय m. *ein Fürst der* Ulabha Kāç. zu P. 5,3,116.

उल्लिखित n. *Furche, Streifen.*

उषापरिणय m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

उष्णीषकुण्डल m. *ein best.* Samādhi Kāraṇḍ. 51,17 (उत्मीष° gedr.).

ऊनद्विवार्षिक Adj. *noch nicht zwei Jahre alt* M. 5,68.

ऊरी mit कर् *auf sich nehmen, sich unterziehen*; mit Acc. Hem. Par. 6,148.

ऊर्णामृदु Adj. *wollenweich* Āpast. Ça. 2,9,2.

ऊर्ध्वकम्प m. *ein Sprung nach oben.* °पं दा *einen S. m. o. thun* Kathās. 61,91.

ऊर्ध्वपुण्ड्रधारण n. und °पुण्ड्रवचन n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

ऊर्ध्वशकल (Kāp. S. 41,1) und ऊर्ध्वशल्क (Maitr. S. 3,9,2) *mit aufwärts gerichtetem Spahn.*

ऊर्ध्वशाख Adj. *mit aufwärts gerichteten Zweigen* Kāp. S. 41,1.

ऊर्वस्थि n. *Schenkelknochen* Āpast. Ça. 1,3,17.

ऊषध्य, °गोर्ह Maitr. S. 4,13,4.

1. ऊह् mit धनुष्प्र *einschieben* Āpast. Ça. 1,21,7. 14,19.

1. ऊह 3) Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

ऋग्वेदपद n., °वेदप्रकृतिपद n., °वेदप्रमाण n., °वेदप्रयोग m., °वेदप्रातिशाख्य n., °वेदब्राह्मण n., °वेदविधान n., °वेदशिक्षामात्र, °वेदारण्यक n., ऋज्विकरण n., ऋद्धि f. und ऋणविमोचनशक्ति f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

ऋतव्य 2) Nom. abstr. °व्यात n. Kāṭy. 21,3.

ऋतश्री f. *wahre Schönheit* Āpast. Ça. 2,3,7.

ऋतसधस्थ Adj. *richtig stehend* ebend. 2,3,13.

ऋतुसमाहार m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

ऋत्व auch = 2. ऋत्विय 2) Āpast. 2,5,17; vgl. Bühler, Intr. to Āpast. Transl. XIV.

ऋत्व्य, Āpast. 2,5,17 hat der Text ऋत्व.

ऋष्टीमक *ein best. musikalisches Instrument* Nīlak. zu Harīv. 2,89,68.

ऋषभचर्मन् *Rindshaut* TBr. 2,7,8,2.

ऋषभदत्त m. N. pr. verschiedener Männer Hem. Par. 1,370. 2,2.

ऋषिगणोल्लप्रकरण n. Titel eines Gaina-Werkes Bühler, Rep. 1872—73, S. 10.

एककर्मन् Adj. *dasselbe Geschäft wie* (Instr.) *habend* Daçak. (1925) 2,70,1.

*एकगर m. = घसडर 2) H. an. 2,37.

एकग्रन्थवर्गविकल Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

एकनेत्रन Adj. (f. घा).

एकतोमुख Adj. (f. घा) *nur nach einer Seite hin gerichtet* TBr. 3,7,5,6.

एकत्वसिद्धिवाद m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

एकदमन Adj. *einen Wagenlenker habend.*

एकर्च (?) *ein aus einem oder zwei Versen bestehendes Lied* AV. 19,23,33.

एकनाथार्यभागवत n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

एकपुष्कर m. *eine Art Trommel* MBh. 5,94,21.

एकबेरप्रतिष्ठाविधि m. und एकमाला f. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

एकरश्मि Adj. *einen Zügel habend.*

एकवर्ष Adj. *einen Stier habend* AV. 5,16,1.

एकव्यूहविभाग Adj. als Beiw. Vishṇu's, *wenn er sich nur als* Vāsudeva *manifestirt*, MBh. 12, 348,57.

एकशास्त्रवाद m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

एकशीर्षा f. N. pr. einer Nāga-Jungfrau Kāraṇḍ. 4,3.

एकशूल Adj. (f. घा) *nur einen Spiess habend*, so v. a. *unverästet, ungegabelt.*

एकश्लोकव्याख्या f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

एकसर Adj. (f. घा) *einschnürig* Āpast. Ça. 15,5,7.

एकसामि Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

एकसक, lies *eine Art Schakal.* Auch Āpast. Ça. 15,19,2.

एकसविस् Adj. *nur mit einem* सविस् *versehen* Çāṅkh. Ça. 2,3,14.

एकाक्षर 3) a) °निघण्टु m. und °रत्नमाला f. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

एकादशप्रयोग m. und °दृशभाष्याख्या f. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

एकादशर्च *ein Lied von elf Versen* AV. 19,23,8.

एकादशाक्षरु Adj. *in elf Formen erscheinend* (Rudra) Bhāg. P. 5,25,3.

एकादशीमाहात्म्य n. und °दशीव्रतकल्प m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

एकाभिभाव s. एकोतिभाव.

एकैकत्र Adv. *einzeln* Comm. zu Āpast. Ça. 6,16,12.

एकैकवत् Adj. *nur eines von mehreren Dingen besitzend* Comm. zu Āpast. Ça. 1,14,9.

एकोतिभाव m. *das nur auf ein Ziel Gerichtetsein, Concentration.* चेतसः Lalit. 436,6. एकाभिभाव fehlerhaft 147,8

एकोनविंशतिमुख Adj. *mit 19 Mündern versehen* Māṇḍ. Up. 3.

एउ 1) Hem. Par. 1,318.

एणक 2) f. एणिका N. pr. einer Frau Hem. Par. 8,33.

एतत्काल m. *diese Zeit, Gegenwart* 267,3. 32.

*एतत्तृतीय Adj. *dieses zum dritten Male thuend* P. 6,2,162, Sch.

एरक m. nach Nīlak. zu MBh. 3,134,17 = उपदेष्टृ. Es ist aber wohl im Text दृशेरकाः zu lesen.

एवंवर्ण Adj. *aus solcher Kaste* Lalit. 441,7.

एवंविदुस् Adj. = एवंविदंस् Kāṭy. 33,1. 3.

एवंशील Adj. *von solchem Charakter* MBh. 1, 197,24.

एवंशीलसमाचार Adj. *von solchem Charakter und solchem Benehmen* MBh. 13,145,34

एवंसुखदुःखप्रतिवेदिन् Adj. *solche Freuden und Leiden erfahrend* Lalit. 441,7.

एवंगोत्र Adj. *aus solcher Familie* Lalit. 441,6.

एवंचिरस्थितिक Adj. *so lange bestehend* Lalit 441,7.

एवंजाति Adj. *solchen Standes* ebend.

एवंदर्शिन् Adj. *so sehend, so urtheilend* Çik. 38,4.

एवमायुष्प्रमाण Adj. *von solcher Lebensdauer* Lalit. 441,7.

ऐडाद्य m. = इडाद्य Āpast. Ça. 3,17,12.

ऐडाद्यीय Adj. *von* ऐडाद्य Comm. ebend.

ऐतरेयारण्यक n. Titel eines Āraṇjaka.

ऐन्द्रियावत Adj. *an* Indra Indrijāvant *gerichtet* Comm. zu Āpast. Ça. 3,13,9.

ऐर्यापथिको f. *das vorschriftsmässige Eintreten* Hem. Par. 1,152. 13,61.

ऐहलौकिक Adj. = ऐहलौकिक Hem. Par. 3,184.

ओगणं, vgl. Pāli ओगण *gewaltig, — gross.*

ओंकारवाद m., ओंतत्पत्र n. und ओंद्वात्रप्रयोग m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

ओदेशिक *von einem Almosen, das mit specieller Rücksicht auf einen Mönch bereitet wird*, Çikṣās.

दोहद 1) m. Pl. *die beim Ausbreiten der Opferstreu übrig gebliebenen Halme* Âpast. Çr. 8,14,4. — 2) Adj. *aus solchen Halmen bestehend* ebend. 3.

दोहदमय Adj. = दोहद 2) Comm. zu Âpast. Çr. 8,14,3.

दोषासनमन्त्र, दोषापत n. und दोषधप्रयोग m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

कङ्काल, so zu lesen st. ककाल.

कलिमालिकोपनिषद् f. und कल्यमाला f. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

*कङ्कपृष्ठी f., so zu lesen st. °पृष्ठिन् m.

कङ्कमय Adj. (f. ई) als Beiw. eines Dolches Hem. Par. 6,204 vielleicht so v. a. कङ्कमुख.

कञ्चुकोपानहिन् Adj. *ein Wamms und Schuhe tragend* Âpast. 1,8,2, v. l.

2. कट् Interj. Taitt. Âr. 4,27.

कटत्कटिति (onomatop. mit इति) *knack!* Hem. Par. 11,136.

*कटप्र m. *Menge* Dacîn. 2,13.

कटभ m. N. pr. eines Daitja Harîv. 3,40,13. घटभ v. l.

कटिल्ल m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 80.

कटीकतृण, so zu lesen st. कटोतृण.

कटुतिक्त Adj. *beissend und bitter* Suçr. 2,346,4.

*कठशाठ nach Kâç. zu P. 4,3,106 Du. Kaṭha und Çâṭha.

कणमूटक oder °मूडक *Korn* Hem. Par. 2,713.

कणादन्यायभूषण n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कण्ठतटिनी f. *Gurgel* Ind. St. 15,441.

कण्ठभूषण n. auch Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

*कण्ठमणि bedeutet *Schildknorpel.*

कण्ठसूत्र auch *Halsschmuck* MBh. 7,115,33.

कण्डीरपुष्पी f. *eine best. Pflanze* Karaka 3,8.

कण्डेलगच्छ, lies *Geschlechts* st. Mannes.

कथासार Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कनककुण्डल m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,363.

कनकलेखा f. N. pr. einer Prinzessin Daçak. (1925) 2,128,19.

कनकवल्लीपरिणय m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कनकश्री f. N. pr. einer Frau Hem. Par. 2,33.

कनकसेना f. desgl. ebend. 2,30.

कन्यारिका f. wohl = कन्यारी ebend. 11,152.

कन्दुकावती f. N. pr. einer Prinzessin Daçak. (1925) 2,100,17.

कन्दुकोत्सव m. *Ballfest* ebend. 2,100,14.

कन्य 2) *i*) N. pr. eines Flusses Hem. Par. 12,69.

कन्यागार und कन्यागृह n. *Frauengemach* Daçak. (1925) 2,130,16. 128,19.

कन्यामाधव Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कपर्दिस्वामिन्, lies 2) *b*) γ).

कपिञ्जलसंहिता f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कफगुल्म m. *eine vom Phlegma herrührende Anschwellung im Unterleibe.*

3. कमल 2) *a*) γ) eines Prâkrit-Dichters Hâla 115.

कमलवसती f., कमलाकर्णी f., कमलाचलमाहात्म्य n. und कमलिनीकलर्क्स m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

कम्बलिन् auch Adj. *eine wollene Decke gebrauchend* Kâlpas. 123.

कम्प 3) f. घा *ein best. Schlaginstrument* S. S. S. 178.

1. कर् mit प्रत्यप *sich rächen an* (Gen.) Daçak. (1925) 2,75,3. — Mit उद् 1) lies Maitr. S. 1,5,13.

कारक 9) *b*) **eine best. Pflanze* Râgân. 8,65. Nigh. Pr. कारिका v. l.

कारगृहीति f. *das Ergreifen der Hand* und zugleich *das Erheben von Tribut* Harshaç. 89,20.

कारणोप n. *Geschäft* Bâlar. 9,69.

कारतलताल *Händeklatsch* Gîr. 1,13.

कारताल 2) ist m.

कारविन्दोप n. *das Werk des* Karavinda Opp. Cat. 1.

करुणाकन्दली f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कर्कटशृङ्ग 2) lies *Gallapfel auf Rhus.*

*कर्णच्छिद्रक, lies 79, Sch.

कर्णताल in Comp. mit कुञ्जर° und गजपृष्ठ° Pl. Bâlar. 7,36. 9,71

कर्णपुत्र m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 122.

कर्णाट 1) *b*) Nom. abstr. °त्व n. Kâraṇ. 3,3.

कर्तिका f. *Dolch* Hem. Par. 6,204.

कर्दन m. N. pr. eines Fürsten Daçak. (1925) 2, 128,18.

कर्पूरक 2) f. °रिका N. pr. einer Zofe Ind. Str. 1,386.

कर्पूरप्रकरकथा f. Pl. Titel eines Werkes Z. d. d. m. G. 33,480.

कर्पूरवर्तिका f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कर्मकोश m. *der Vorrath an Werken, die im Leben angesammelten Werke* MBh. 3,183,74.

कर्मदण्ड m. *vollständige Herrschaft über die Handlungen* Mâlav. P. 41,32.

कर्मबुद्धि, so zu lesen.

कर्मविपाकमहार्णव m., °विपाकमाधवीय n. und कर्मोत्तव्याख्या f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

S. 30, Sp. 3, Z. 3 v. u. lies कर्ष् st. कर्ब्.

1. कर्ष् mit सम् 3) *ebnen, glatt machen* Âpast. Çr. 15,13,2.

कर्षि Adj. = कार्षि 1) Kap. S. 2,16.

कलङ्कवला Gîr. 1,7.

कलशपोत N. pr. eines Dorfes J. A. S. Beng. 47, 406,38.

कलरुकण्टक m. N. pr. eines Mannes Daçak. (1925) 2,120,18.

कलाकेलि Adj. *der eine Kunst als Spiel betreibt* Gîr. 7,11.

कलानिधि auch Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कलावतीकामरूप Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कलिका 8) N. pr. einer Zofe Ind. Str. 1,386.

कलिराज m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 21.

कलिविडम्बन n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कल्प 3) richtig कल्य (कल्या), wie sich aus der Prâkritform कल्ला Daçîn. 2,2 ergiebt. — MBh. 7, 1636 fehlerhaft für तल्प.

कल्पक 2) *a*) vielleicht Kâm. Nîtis. 12,43 so zu lesen st. तल्पक. — *d*) N. pr. eines Mannes Hem. Par. 7,18. 8,1.

कल्पचूर्णि f. Titel eines Commentars Kâlpas. 113.

कल्पतरुपरिमल m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कल्पपाल 2) richtig कल्यपाल.

कल्पान्तर्वाच्य n. Pl. Titel eines Werkes Z. d. d. m. G. 33,480.

कल्पौषधसेवादिप्रकार m., कल्याणघृत n. und कल्याणपुरीमाहात्म्य n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

कल्याणलक्षण Adj. (f. घा) *mit glückverheissenden Zeichen versehen* Daçak. (1925) 2,83,20.

कल्याणसौगन्धिका f., °निबन्धन n. und कल्याणीपरिणय m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

कल्लाट wohl N. pr. eines Stammes J. A. S. Beng. 47,405,36.

कविकण्ठपाश m., कविकर्णपाश m., कविदीपिकानिघण्टु m., कविरातसीय n., कविसञ्जीविनी f., कविसेवादिनघण्टु m. und कविस्मृति f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

कश 1) *c*) Pl. N. pr. eines Volkes Buâc. P. ed. Bomb. 9,20,29.

कश्यपोत्तरसंहिता f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कङ्कु Lâṭy. 8,6,12 fehlerhaft für कङ्कु.

कांस्यनील 1) lies Adj. *dunkel wie Messing* R. 4,39,33. Die ed. Bomb. hat als Beiw. des Affen Nîla नीलाञ्जनचयाकार.

काकपेय, lies *bis an den Uferrand voll Wasser, so dass eine Krähe daraus trinken kann.* Im Pâli Manîpadîp. in J. R. A. S. 1875. S. 64, Z. 23.

काच, nach dem Comm. zu R. Kerb.

काञ्चनक 4) *b*) f. °निका N. pr. einer Zofe Ind. Str. 1,386.

काञ्चनप्रभ Adj. *goldglänzend* R. 2,44,90.

काणय्, °यति *ausstechen* (ein Auge) Hem. Par. 3,33.

काणादसंमत n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

काणभट्ट m. N. pr. eines Autors. °भट्टीय n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

काणेर m. *Amaranthus polygonoides* Bhâvapr. 1,283. Vgl. कीडेर.

काणेवोपनिषद् f., कात्यायनगृह्य n. und कात्यायनेवोपनिषद् f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

काननद्वीप m. N. pr. einer Inselstadt Çiçira 1,379. 1. कान्त m. auch **Anas Casarca* Gal.

कान्तालोप n., °खण्डन n. und °खण्डनखण्डन n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

कान्वशिर m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 13, 35,17. कोन्व° v. l.

कामकलासूत्र n. und कामदेवगृह्य f. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

कामसमृद्ध m. N. pr. eines Kaufmanns Hem. Par. 1,423.

कामातीस्तव m. und कामासिकाष्टक n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

कायचिन्ता f. *Nothdurft des Leibes* Hem. Par. 2,506.

कारकवादार्थ m. und कारकार्थन्याय m. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

कारपितर् Z. 2 lies °पितृत्व.

कारिकादर्पण m., कारिकारत्न n., कारिकावलि f., कारिकाव्याख्या f., कार्तवीर्यार्जुनकवच n. und °वीर्यार्जुनदीपाराधनविधि m. Titel von Werken Opp. Cat.

*कार्मुक und *कार्मुत n. *eine Art Honig* Kâç. zu P. 4,3,117. Vgl. गार्मुत.

कार्षि 1) vgl. कर्षि oben.

1. कालक m. auch **Bock* Madanav. 123,20. v. l. केलक.

कालकाचार्य m. N. pr. eines Gaina-Heiligen Z. d. d. m. G. 34,247.

कालकूट auch *Adj. von कालकूट 2) a) β) gaṇa पलक्ष्यादि in der Kâç. zu P. 4,2,110.

कालचक्र 4) auch Titel eines Werkes des Varâhamihira Opp. Cat. 1.

कालदीपिका f., कालनिर्णयशिक्षा f., कालनेमिपुराण n. und कालप्रकाशिका Titel von Werken Opp. Cat. 1.

1. *कालबाल, das Stechen zu streichen; vgl. MBh. 1,63,11.

कालविधानपद्धति f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कालशोष Daçak. (1925) 2,115,14.

कालसार 2) c) N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 25.

कालसिंह m. desgl. Hâla 109.

कालाधिपा m. desgl. Hâla 68.

कालामृत n. und कालिकुलामृत n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

कालित m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 63.

कालिदासचन्द्रिका f. und कालिदासपञ्चाशत् f. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

कालिशंकर m. N. pr. eines Autors Opp. Cat. 1. °रीय n. Titel seines Werkes ebend.

काव्यरीमाहात्म्य n., काव्यकौमुदी f., काव्यदर्पण m., काव्यदीपिका f., काव्यपञ्चक n., काव्यप्रकाशिका f., काव्यलक्षण n., काव्यमंजरी m., काव्यादर्शिका f. und काव्यालंकारकामधेनु f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

काश् mit निस् Caus. *hinausschaffen* Comm. zu Kâty. Çr. 2,6,11.

काशीकारिका f., काशीदासप्रकरण n., काशीधर्मसभा f., काश्यपसंहिता f. und काश्यपसूत्र n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

किंचिन्मात्र n. *ein Weniges, Bischen* Pañkat. 98,3.

किरि 1) *= गिरि 1) d) v. l. in der Kâç. zu P. 6,2,2.

*किरिकाण Adj. = गिरिकाण ebend.

किरिट्ट Adj. Kap. S. 27,6 statt विक्रिड Maitr. S. 2,9,9.

किलिन Adj. *feucht, nass* (Boden) Cit. im Comm. zu Gobh. 4,7,8.

किशोरक 3) f. आ N. pr. einer Zofe Ind. Str. 1,386.

किशोरातीय n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

*कीकसक n. *Knochen* Râgân. 18,68.

कीर्तिराय m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 135.

कील 3) कीला मुरत उरःप्रक्षणनविशेषः Daçîn. 2,64.

*कुकुस *Spreu* (?) Çiçira 2,71.

कुचेलवृत्त n. und कुचेलोपाख्यान n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

कुण्ठरव m. N. pr. eines Mannes Comm. zu Âçv. Âr. 342.

कुण्डमाण्डकोमविधि m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कुण्डाशिन् 1) nach Haradatta zu Gaut. auch *der aus einem Kuṇḍa genannten Topfe isst;* nach Nandap. zu Visnus. 45,24 auch *der so viel isst als ein Kuṇḍa fasst.*

कुण्डिकोपनिषद् f. Titel einer Upanishad Opp. Cat. 1.

कुण्डार्यवीय n. *eine Lage —, ein Zustand, wie wenn man einen Krug auf den Kopf stellt,* Maitr. S. 1,6,10.

कुतर्कखण्डन n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कुतीर्थिक m. *ein schlechter Lehrer* Hem. Par. 13,88.

कुतूहलवृत्ति f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कुत्सलिका 3) N. pr. einer Zofe Ind. Str. 1,336

कुन्दपत्र m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 136.

कुपन्थन् Adj. *auf Irrwegen sich befindend* Mon. d. B. A. 1880, S. 46, Z. 27.

कुबेर 1) b) abgekürzt für कुबेरदत्त Hem. Par. 1, 472. Statt des zweiten a) Z. 1 ist α), st. b) — β), st. c) — b) und st. d) — c) zu setzen.

कुबेरदत्त N. pr. 1) m. verschiedener Männer Hem. Par. 2,78. 223. 237. — 2) f. आ einer Frau ebend. 2,237.

कुबेरसेन N. pr. 1) m. eines Kaufmanns Hem. Par. 2,81. — 2) f. आ einer Hetäre 2,224.

कुब्जक wird R. ed. Bomb. 2,15,39 durch दास erklärt; eher *die Blüthe von Rosa moschata.*

कुब्जि m. etwa *Versteck —, Lager eines Tigers.* नैकः कुब्जिर्हि व्याघ्रो विव्याच Maitr. S. 1,8,8.

कुमारजाति f. *eine best. Gesangweise* Harîv. 2, 89,78.

कुम्भकृत् m. *Töpfer* Hem. Par. 2,228.

*कुम्भग्रीव m. *eine Art Gefäss* Daçîn. 2,30.

कुम्भघोणमाहात्म्य n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1

कुरार m. = कुलाल *Töpfer* Kâty. 17,13.

कुरुकापुरीमाहात्म्य n. und कुलतन्त्रनिरूपण n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

कुलिक 7) c) eines Stammes J. A. S. Beng. 47, 403,36.

कुल्मि auch *Kuhhaar.* °मात्र Adj. Âpast. Çr. 1, 3,17.

कुल्लूकभट्टीय n. Kullûka's *Werk* (Commentar zu Manu) Opp. Cat. 1.

कुवलयमोदिनी f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कुशचीरिन् Adj. *ein aus Kuça verfertigtes Gewand tragend* MBh. 7,17,23.

कुशलवोपाख्यान n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कुष् mit धनु wohl *entlang streichen.*

कुसुमबाणविलास m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कुसुममाला f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. 1872—73, S. 10.

कुरुकाराव m. *Geschrei* Hem. Par. 2,360.

कुरुरिन् Adj. *Höhlungen —, Löcher habend* Kap. Par. 27,6.

कूचिनारसंहिता f. und कूटाघटित n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

कूटी Adv. mit कर् *anhäufen, haufenweise hinlegen* Nilak. zu MBh. 5,48,25.

2. कूड्, कूडयति Kap. S. 4,2. — Mit नि (°कूड्य) *anbrennen* Âpast. Çr. 7,19,8.

कूण् mit नि, °कूणित *geschlossen* (Auge) Daçîn. 1,88. — Mit वि, °कूणित *zugehalten* (Nase) Hem. Par. 8,80.

कूणिक m. N. pr. eines Fürsten von Kampâ Hem. Par. 6,22. कूनिक VP.² 5,391.

कूपादिजलस्थानलक्षण n. und कूरेशविजय m. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

कूर्मपुत्रकथा f. und °पुत्रकेवलिचरित्र n. Titel zweier Werke Z. d. d. m. G. 33,181.

कूर्ममाहात्म्य n., कूर्माकृतिमुद्रालक्षणाध्यय m. und कूष्माण्डदीक्षानुक्रमणिका f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

कृतचिह्न Adj. *gekennzeichnet* MBh. 3,280,35.

कृतज्ञशील m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 83.

कृतबुद्धि f. *voller Verständnis* Kap. 3,50.

कृत्तिकामाहात्म्य n. und कृदन्तलक्षबोधिनी f. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

कृमिनिर्मुक्त n. *Spinngewebe* Râgân. 16,30.

कृष्णचरित n. und कृष्णचूर्णिका f. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

कृष्णताम्र Adj. *dunkelroth* Śârâs. 6,33.

कृष्णतूण Adj. *mit einer schwarzen Einfassung oder mit schwarzen Fransen versehen.*

कृष्णनामाष्टोत्तर n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कृष्णपण्डितीय n. *Krshṇapaṇḍita's Werk* Opp. Cat.

कृष्णपदी auch Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कृष्णयामल n. Titel eines Tantra.

कृष्णललाम Adj. *mit einem schwarzen Fleck versehen.*

कृष्णवाल Maitr. S. 3,7,4. = Kap. S. 37,2.

कृष्णविजय m., कृष्णविलास m. und कृष्णव्रतमाहात्म्य n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

कृष्णशफ Adj. *mit schwarzen Hufen* Maitr. S. 3, 7,4 = Kap. S. 37,2.

कृष्णस्तुति f., कृष्णानदीमाहात्म्य n., कृष्णाचन n., कृष्णार्जुनीय n., कृष्णावतारचरित n., कृष्णाष्टक n., कृष्णाष्टमीव्रत n. und कृष्णोदन्त m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

केदारभट्टीय n. *Kedârabhaṭṭa's Werk* Opp. Cat. 1.

केदारेश्वरव्रत n., केरलचिन्तामणि m., केरलीयढाढशभाव m. und केरलोत्पत्ति f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

केवल 6) a) bei den Gaina *die höchste und letzte Stufe des Wissens* Hem. Par. 1,261. °ज्ञान n. dass. 162. °ज्ञानिन् Adj. *der diese Stufe erreicht hat* 253.

केवलान्वयिकेवलव्यतिरेकिग्रन्थ m. und केवलान्वयिन् m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

केवलिन् 2) = केवलज्ञानिन् bei den Gaina Hem. Par. Kâlpas. 114. Nom. abstr. °लिता n. ebend.

केसरिका f. etwa *Wisch* in पात्र° Hem. Par. 1,249.

केयटप्रदीप m., केयटभाष्यप्रदीपिका f. und केयटीय n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

कैरवकोरकीय, °यति *einer Lotusknospe gleichen* Z. d. d. m. G. 27,61.

कैरातक, lies Kirâta.

कोटिवारक m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

कोड्य m. Pl. N. pr. eines Volkes R. 2,82,7. Vgl. कोड्य.

कोश 3) f. या N. pr. einer Hetäre Hem. Par. 8,8.

कोशदास m. N. pr. eines Mannes Daçak. (1925) 2,101,18.

*कोशेक्षु m. *eine Art Zuckerrohr* Râgân. 14,78. Madanâv. 100,3.

कौमार m. **Jungfernsohn* Daçîn. 1,81.

कौमारतीय n., कौमारव्याकरण n., कौमुदीप्रकाश m., कौमुदीव्याख्या f., कौशिकपुराण n., कौस्तुभभूषण n. und कौस्लीयशिक्षा f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

क्रम् mit प्रतिमम्, प्रतिसंक्रान्त = प्रतिबिम्बित Sarvad. 133,4. 6.

क्रान्ति 1) *Durchschreitung.* नभः° (der Sonne) Hem. Par. 7,3.

क्रियाकैरवचन्द्रिका f., क्रियागोपन n., क्रियादीप m., क्रियानिघण्टु m. und क्रियाप्रदीप m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

क्रीड् mit परि Med. *spielen, scherzen* Daçak. (1925) 2,104,16.

क्रूरप्रकृतिक Adj. *von roher Natur* Pârâç. 83,1.

क्षीरपत्र auch Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

क्षीव 1) c) *von einer Wolke so v. a. wasserlos* Daçak. (1925) 2,109,11.

क्षण 2) क्षणेन *sogleich, alsbald* R. 5,55,19.

क्षणिकाक्षसिद्धान्त m. und क्षत्रियक्षपविधान n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

क्षपक wohl = क्षपणक 1) Hem. Par. 6,167.

क्षमाश्रमण m. *ein Gaina-Bettelmönch* ebend. 2, 311. 6,5.

क्षारदग्ध n. *Cauterium potentiale, Anwendung von Aetzmitteln* (in der Chirurgie).

*क्षारपत्रिका f. *eine best. Gemüsepflanze* Râgân. 7,125. v. l. चीरप°.

क्षितिप्रतिष्ठ n. N. pr. einer Stadt Hem. Par. 2, 631. 3,128. 149.

क्षिप् mit अभिवि *die Flügel schwingen über* Âpast. Çr. 15,18,9.

क्षीणाधि Adj. *von Noth erlöst* Daçak. (1925) 2,129,7.

क्षेत्रकर m. J. A. S. Beng. 47,406,16.

क्षेत्रनिर्माणविधि m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

क्षेत्रप 3) *ein Aufseher über die Felder* J. A. S. Beng. 47,405,34.

क्षेत्रानुक्रमणी f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

क्षेमक 2) c) eines Krankheitsdämons Hariv. 9361.

क्षोभ 1) auch so v. a. *aufgeregtes Wasser, starke Strömung.* Am Ende eines adj. Comp. f. या MBh. 12,250,12.

क्षौणीधर m. *Berg* Daçak. (1925) 2,108,11.

खड्गलक्षण n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

खटीन oder °परिटीनक n. *eine Art Flug* MBh. 8,1000.

खण्डत्रय n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

खण्डरक्ष n. *superintendent of wards* J. A. S. Beng. 47,405,34.

खण्डिक 3) = क्षात्र *Schüler* Kâlpas. 112.

खरतुरगीय Adj. संपर्क m. *eine geschlechtliche Verbindung zwischen Esel und Pferd* Kull. zu M. 1,3.

खानम् Absol. *grabend* Hem. Par. 2,376.

गगनगिरिमुनीन्द्रचरित n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

गगनवल्लभ n. N. pr. einer Stadt der Vidjâdhara Hem. Par. 2,644.

गङ्गारामभट्ट m. N. pr. eines Autors Opp. Cat. 1. °टीय n. *sein Werk* ebend.

गङ्गास्तव m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

गङ्गाभट्ट m. N. pr. eines Autors Opp. Cat. 1. °टीय n. *sein Werk* ebend.

गङ्गादेव m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 91.

गजलक्षण n., गजवैद्य n. und °शास्त्र n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

गजसिंह m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 15.

गजसूत्रवाद m., °सूत्रार्थवाद m., गजावर्तलक्षण n. und गजेन्द्रमोक्ष m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

गजाकिनी, lies *Hanfspitzen.*

गणकानन्द m., गणचतुर्विंशेन्द्रदर्शनकथा f., गणनिघण्टु m., गणपतिपुराण n., °पतिविधान n., गणफलविवेक m., गणितचन्द्रिका f., गणितभास्कर, गणितसंग्रह m. und गणितामृत n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

गणेशदीक्षित m. N. pr. eines Autors Opp. Cat. 1. °तीय n. *sein Werk* ebend.

गणेशबेहुडनृसिंहमन्त्र Titel eines Mantra Opp. Cat. 1.

गतलज्ज m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 57.

गदा f., गदाधरीय n., गद्यटीका f., गद्यभाष्य n. und गद्यव्याख्या f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

गन्धकारी f. *Bereiterin von Wohlgerüchen* Hem. Par. 2,142.

गन्धराज 1) c) N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 121.

गन्धर्वलोक m. Pl. *die Welten des* Gandharva 1) a) 2) Çat. Br. 14,6,6,1.

गमागमिक m. *Cat.-Händler, Botschafter* J. A.

S. Beng. 47,405,35.

6. गरु = जरु. जागार *wurde-alt* AV. 5,19,10.

गरुडदण्डक, गरुडनामाष्टोत्तरशत n., गरुडपञ्चाशत् f. und गरुडवीरङ्गमाहात्म्य n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

गर्गत्रिरात्र, das Steuchen davor zu streichen.

गर्भ 4) तो यत्तेरेर्वं गर्भः सैत्ता यवदताम् Maitr. S. 1,6,12.

गर्भचिकित्सा f. und गर्भपरीक्षाहात्म्य n. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

गर्भेष्ठ Adj. (f. या) *in der Tiefe befindlich* Maitr. S. 4,2,7 = Kap. S. 2,3 = Kâṭh. 2,8.

गर्ल्ल Adj. Bez. eines Agni TS. 5,5,9,2.

गानीय (wohl n.) *Gesang* R. Gorr. 1,3,70.

गोदोहसंनेचन *das Spülwasser eines Melkgeschirrs* Maitr. S. 1,8,3.

गायत्रीकल्प m., गायत्रीकवच n., गायत्रीतन्त्रदर्पण m., गायत्रीतात्पर्य n. und गायत्रीहृदय n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

गारुडोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

1. गिरि m. = गिरि *Berg* RV. 5,31,14. 7,39,3.

गिरिसुत m. *Gebirgssohn, ein best. göttliches Wesen* Maitr. S. 2,9,1.

गीतागूढार्थदीपिका f., गीतातात्पर्य n., °चन्द्रिका f., °बोधिका f., गीताप्रतिपद् n., गीतार्थसंग्रह m., °रत्ना f., गीताविवृति f., गीतासमङ्गलाचारपद्धति f., गीतासार, गीर्वाणश्लोक m. und गुणपाठ m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

गुणसुन्दर m. N. pr. eines Daçapûrvin Z. d. d. m. G. 36,252.

गुण्ड्, परिगुण्डित *bestäubt* Çiç. 2,4.

गुणभट्ट m. N. pr. eines Autors Opp. Cat. 1. °टीय n. *sein Werk* ebend.

गुरुचन्द्रिका f., गुरुज्ञानवासिष्ठ, गुरुनाडि f., गुरुतरंगिणी f., गुरुदीपिका f., गुरुभावप्रकाशिका f., गुरुविधिविलास m., गुरूपसत्तिविलास m. und गुर्वर्थदीपिका f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

गूढ Adj. (f. या) in ज्ञान°.

गूढगुप्त m. N. pr. eines Mannes Daç. (1925) 2,116,18.

गृह्यपीठिका f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

गृह्ये zu streichen, da die richtige Lesart गृहे (Maitr. S. 1,9,3) = गृह्यते ist.

गृह्यपीठिका f., गृह्यप्रश्न m., गृह्यरत्न n., गृह्यावनप्रयोग m. und गृह्याण्डपिण्डे Titel von Werken Opp. Cat. 1.

गैरिक 3) m. *eine Art Çramaṇa* Çiç. 2,18.

गोचरे 1) b) Pl. so v. a. *Aussenwelt* (Gegensatz वेश्मन्) MBh. 12,250,6

गोचरभाषामुहूर्तविधि m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

गोत्रिक auch m. *Geschlechtsgenosse* Kaṭhâs. 112.

गोद N. pr. eines Stammes J. A. S. Beng. 47,403,36.

गोदापरिणय m., गोदास्तुति f., गोपव्रत n., गोपालरत्नाकर m., °पालविंशति f., गोपीचन्दनमाहात्म्य n., गोपीनाथीय n., °परिभाषा f., गोविन्दगीता f., °विन्दराजीय n., °विन्दविरुदावलि f., गोविद्यशास्त्र n., गोशास्त्र n. und गोष्ठीपुरीमाहात्म्य n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

गोप्य m. *ein best. göttliches Wesen* Maitr. S. 2,9,1.

गोडब्रह्मानन्द m. N. pr. eines Autors Opp. Cat. 1. °न्दीय n. *sein Werk* ebend.

गोतमधर्म m., गोतमप्रश्न m., गोतममाहात्म्य n., गोतमशिक्षा f., गोतमसंहिता f., गोतमसूत्र n., गोतमस्मृति f., गोरीकान्तीय n., गोरीपञ्चाङ्ग n., गोलान्तीय n. und गोलीफल n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

ग्रभ् 4) Pass. *ergriffen* —, so v. a. *krank werden an einem Körpertheile* (Gen.) Maitr. S. 1,9,3.

ग्रहगोचरफल n., ग्रहचेष्टाविधान n. und ग्रहणक्रियाक्रम m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

ग्रहत्व auch Nom. abstr. zu ग्रह 2) b) β) Kâṭh. 9,16.

ग्रहमर्द m. = ग्रहमर्दन.

ग्रहविचार m., ग्रहार्चनविधि m., ग्रहार्चनप्रयोग m. und ग्रहाष्टक n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

ग्रामकूट m. N. pr. eines Prâkrit-Dichters Hâla 88.

°ग्रामणीय m. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes. Sg. *ein Fürst desselben* गण Pâṇ. in der Kâç. 1. घर् mit घस्या in पुनरभ्याघारम्.

घटिकाचलनमाहात्म्य n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

घृतत्व n. Nom. abstr. zu घृत 2) a) Kap. S. 37,8.

चक्रारमनर्चन n. und चक्रन्यास m. Titel zweier Werke Opp. Cat. 1.

चक्रीवत् 3) n. *Wagen* Âpast. Çr. 15,20,13.

चणकभास्कर, चणिकाकिलक m., चणिकागल, चणिकासप्तति f., चतुर्दशतन्त्रसारसंग्रह m., °र्दशनामणी f., °क्रोड m., °जगदीशीय n., °र्दशीस्तोत्र n. und °र्दशोपनिषद् f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

चतुर्द्वारमुख Adj. (f. ई) *vier Thore zu Mäulern habend* Rāgān. 15,60.

चतुर्मततात्पर्यसंग्रह m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

चतुर्विंशतिकत्व Adv. *-mal* Âpast. Çr. 15,12,3.

चतुर्वेदतन्त्रसारसंग्रह m., °र्वेदतात्पर्य n., °संग्रह m. und °सार m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

चतुःश्लोकी f. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1

°चतुष्पक्वकताशय m. *eine Art Gespenst* Gal.

चतुःसूत्रीभाष्यप्रकाश m. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

चन्द्रकला 8) auch eines gramm. Commentars Opp. Cat. 1.

चन्द्रकान्तीय, °पति *dem Mondstein gleichen* Z. d. d. m. G. 27,61.

चन्द्रचूडीय n. Kandrakûḍa's *Werk* Opp. Cat. 1

चन्द्रनाडि f., चन्द्रनारायणभट्टीय n., चन्द्रनारायणीय n., चन्द्रिकाखण्डन n. und चन्द्रिकाखण्डनमण्डन Titel von Werken Opp. Cat. 1.

°चन्द्रिकातुल्य m. *ein best. Fisch* Gal.

चबुभट्टीय n., °निरुक्तिविचारण n. und चमकभाष्य n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

°चमराकृति m. *ein best. Thier*, = सुमर Gal.

चयनकारिका f., चयनपुराणभाष्य n., चयनप्रयोग m., चयनमन्त्रपाठ m. und चयनानन्दपिङ्गे Titel von Werken Opp. Cat. 1.

चर् mit अनुचरि in °चारम्.

चरकसंदेश m., चरमश्लोकचन्द्रिका f., °श्लोकटिप्पणी f. und चरविक्रमचरित n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

चरित्र 1) a) m. Maitr. S. 1,2,16.

°चर्मचटी f. *Grille, Heimchen* Gal.

चर्यापाद m., चलाचल, °सूत्र n., चलितराम, चातुर्वीपनीतिशास्त्र n., चाणक्लोक m. und चाणक्यसूत्र n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

°चाणूरमर्दन m. Beiw. Kṛishṇa's Gal.

चातुर्धाकारणिक Adj. *was oder wobei in vier Theile getheilt wird* Âpast. Çr. 2,21,6.

चातुर्मासिक Adj. *alle vier Monate stattfindend* Kaṭhâs. 117.

चातुर्मास्यत्व n. Nom. abstr. zu चातुर्मास्य 1) b) Kâṭh. 36,3.

चातुर्मास्यविधान n., °मास्यव्रतविधि m. und °मास्यसौत्र n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

°चारिटी f. *Hibiscus mutabilis* Gal.

°चारुगुच्छा f. *Weinstock* Gal.

चारुचर्य n. Titel eines Werkes Opp. Cat. 1.

चारुरूप Adj. *schön, hübsch* (Person) MBh. 1, 197,39.

1. चि mit प्रत्यभि *zur Vertheidigung aufbauen* Gop. Br. 2,2,7 (°चित st. °त्रित zu lesen).

चिकित्सातत्त्व n., °त्सादीपिका f. und °त्सासारसंग्रह m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

चित्रपट auch Titel eines Werkes ebend.

चित्ररूपट f., चित्ररूपक, चित्ररत्नाकर m., चिदम्बरनटन n., चिदम्बरमाहात्म्य n., चिन्तामणिप्रत्यक्ष, °मणिव्याप्तिवाद m., °मणिशब्दखण्ड und चिन्मयदीक्षाविधि m. Titel von Werken ebend.

चुमुया, die dem Mânava entsprechende Stelle in der Padma. zu Maitr. S. S. 53 lautet: व्युत्पर्ण कार्योत्तनं सर्वे भक्तपत्ति चुमूयाकारं (भक्तपतः प्रमुया-कारं Mân. Çr. 2,5,4 Hdschr.) धानाः संदृश्य रय्यै

ज्ञा पोषाय त्वेत्युत्तरवेद्यां निवपति.

चूडाचन्द्रविजय m., चूडामणिनाटक n., °मणिमीमांसा f., चोरपञ्चाशत् f., चोलचरित n. und चोलप्पराजीय n. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

छन्द 2) e) = छन्दक 2) Lalit. 285,9.10.15.18.288,7.

छन्दीकल्प m., छन्दःश्लोक m., छन्दोगान n., छन्दोदर्पण m., छन्दोऽम्बुधि m., छन्दोरत्नहलायुध, छन्दोविवेक m., छायापुरुषावबोधन n., छुरिकालक्षण n. und जगत्सूत्रवादार्थ m. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

जगदानन्द m. N. pr. eines Autors ebend. °न्दीय n. *sein Werk* ebend.

जगदीशीय n. Ǵagadiça's *Werk* ebend.

जगद्वल्लभ, जगन्नाथतर्कपञ्चानन, °न्नाथमाहात्म्य n., °न्नाथीय n., जटादर्पण m., °मूल n., जटामणि m. und °शिक्षा f. Titel von Werken ebend.

जटावल्ली 3) Titel eines Werkes ebend. Auch °मूल n. ebend.

जटासिद्धान्तचन्द्रिका f. und जटिशिलामाहात्म्य n. Titel zweier Werke ebend.

जन् 1) जर्जनत् Maitr. S. 1,3,20. 9,1 (Kâṭh. 9,8).

जन्मवर्षादिफल n., जयन्तीनिर्णय m., जयन्तीव्रतकल्प m., जयरामीय n., जलोदनपञ्चक n., जातककिरणावलि f., जातकपारिजात m., जातकफलविचार m., जातकमुक्ताफल n., जातकरत्न n., जातकविषय m., जातकसरली f., जातकसारसंग्रह m., जातकादिप्रयोग m., जातकावलिदीपिका f., °वलिप्रदीपिका f., जातकालंकार m., °चिन्तामणि m., जातिखण्डन n. und जातिचन्द्रिका f. Titel von Werken Opp. Cat. 1.

जान्वस्थि n. *Schienbein* Âpast. Çr. 1,3,17.

जीवतण्डुल als m. oder n. (sc. ओदन) *Mus von frischem Reis.* दक्षिणाग्नौ जीवतण्डुलं श्रपयति Âpast. Çr. 1,7,12. यथा इयत्तण्डुला जीवन्ति तथा Comm., also als Adv. (!) gefasst.

1. ज्ञा mit अनु *Desid. Med. सर्पिषो ऽनुजिज्ञासते P. 1,3,38, Sch.; vgl. Simpl. 2) c).

Helioplandruck von F. A. Brockhaus, Leipzig

Digitized by Google

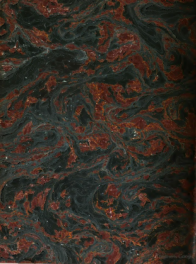

Digitized by Google

Digitized by Google